Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

HERODOTI

HALICARNASSEI

HISTORIARUM

LIBRI IX.

ITEM

VITA HOMERI

Græce & Latine.

N: van der Myn inven. F: Bleyswyk scul.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS. MDCCXVI.
Cum Privilegio Potentiss: D.D. Ordinum Hollandiæ & Westfrisiæ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΛΟΓΟΙ Θ
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΙ ΜΟΥΣΑΙ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBRI IX
Musarum Nominibus Inscripti

Gr. & Lat. cum interpretatione LAURENTII VALLÆ.
Ex MS. membrana Medicea post ALDI MANUTII, JOACH. CAMERARII, HENR. STEPHANI, GOTH. JUNGERMANNI, TH. GALE in edendo operas non tantum adjutis locis, ubi ab Viris doctis sentiebatur corruptela, sed etiam Græcismo per singulas fere paginas remollito

INDUSTRIA

JACOBI GRONOVII,
cujus accedunt notæ.

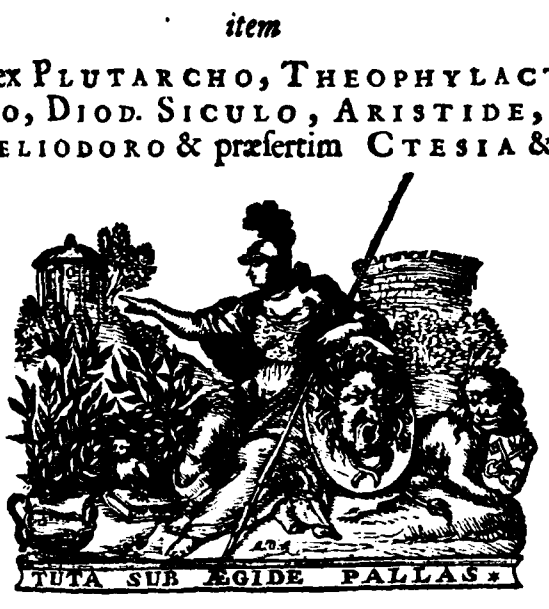
Τῦ αὐτῦ Ἐξήγησις περὶ τῦ Ὁμήρυ βιοτῆς.

Ejusdem Narratio de vita HOMERI Gr. Lat. interprete CONR. HERESBACHIO.

Accedunt Excerpta ex XENOPHONTE, STRABONE, DINONE, HERACLIDE CYMÆO, CLEARCHO, AGATHOCLE, CHERETE, PLUTARCHO, NYMPHODORO, de Persicis, Ægyptiis, & Indicis;

item

de incremento Nili ex PLUTARCHO, THEOPHYLACTO SIMOCATA, ATHENÆO, DIOD. SICULO, ARISTIDE, DIONE, HELIODORO & præsertim CTESIA &c.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS, 1715.

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'S HAGE.

ILLUSTRIBUS, AMPLISSIMIS & NOBILISSIMIS VIRIS

INCLITÆ CIVITATIS

LEIDENSIS CONSULIBUS

SAPIENTISSIMIS

D. ABRAHAMO AB ALPHEN, J. C.
CONSULUM PRÆSIDI.

D. CONRADO RUYSCH, J. C.

D. NICOLAO VAN BANCHEM, J. C.

D. JOHANNI ALEXANDRO VAN LANSCHOT, J. C.

PER TRIBUNALIA ET VARIA REIPUBL. NEGOTIA AC HONORARIA COLLEGIA MULTUM SPECTATIS

Patronis ſuis Perpetuis

JACOBUS GRONOVIUS

Perennem felicitatem P.

IPSA quidem feſtivitas propoſiti hujus, quo Herodotum nova & prima apud Batavos editione decoratum eo, exigere videtur, ut plurima vel inventionis induſtria vel verborum comitate utar, atque ipſa ſcribendi ſedulitate oſtendam, quam ardenter poſt triginta & amplius annorum lucubrationes probatas cupiam nunc quoque placere, & hanc dedicationem Vobis favorabilem reddere.

dere. Sed nec labor in primariam antiqui temporis hiſtoriam editus tali genio fruitur, propter quem in diſcrimen aliquod me conjici ſuſpicer; tum cauſa univerſa adeo ſingularis eſt, ut ſimile unquam occurriſſe nec meminerim nec credam. Unde ſicut ipſa res & materia clamat ſe averſari & odiſſe, quod non eſt ſimpliciſſimum; ita ego cenſere cogor melius eſſe nihil artificioſum huc arceſſere, nec felicitatem applauſus Veſtri ulla arte circumvenire.

Agebatur enim præterito ſæculo annus LXII, quum menſe Majo ludus hujus civitatis literarius more ſanctiſſimo inſpiceretur, ut poſt exploratos frequentantium ſucceſſus, auſpiciis Deceſſorum Veſtrorum in Supremo Magiſtratu, ab IIII Viris Scholæ Lugdunenſis conſtituendæ, quorum tunc erant præſentes ſuperſtites Wilh. Paedtz, Joh. Coccejus, Jac. Golius, donandus, acceperim ex manu Cornelii Schrevelii, Rectoris equidem prudentis & nati ad tenera illa ingenia colenda continendaque, exemplar hiſtoriarum hujus Herodoti ex editione Gothofr. Jungermanni. Verum dixero, ſi confitear fuiſſe id fatale rudimenti per adoleſcentiam editi & optatum decus, ſed & ſtudiorum totius poſtea vitæ adjumentum prædulce. Sic enim poſſeſſor factus magni voluminis, non oculos tantum pavi placito lemniſcorum & fulgentis in membrana auri nitore; ſed quod hortantibus laborum gradibus poſtpaulo & patre me ad Juſtini hiſtorias vertente cogebar, per varia momenta advocabam Herodotum. Advocabam, dico, ſed ut in univerſis narrationibus aliquam opem adſequebar, ita perſæpe oppido exiguam capere me ſenſi, quum nec Vallæ verſionem cum Græcis conferre poſſem utpote nimis inde digreſſam, & Græca continuam parerent offenſam, ut ita quod hiſtoriæ liquidum quærebam, ſatis certe non nanciſcerer. Hoc ipſum dubitari non debet, quin obtinuerit per omnem primæ Academicæ meæ vitæ ætatem, atque ideo nihil niſi reſervare Herodotum magnæ occaſioni, ſi qua ventura eſſet, fui compulſus.

Quæ ipſa quum non ſolum venerit, ſed tantopere etiam felicis exſtiterit fœturæ, ut Herodotus importunis variorum corruptelis circumſeſſus, immo in eis deliteſcere compulſus, modò redierit ad ſuam lenitatem, quam Græcæ aures olim tantopere in eo agnoverunt; quomodo proferam concinnos plauſus & impetus multiplicis gratulationis, quam Veſtræ iſtius Liberalitatis ratio ab majoribus comparata meretur? Etenim obtinuit illa & tunc, & ſemper obtinet, quod ſolum & unum quaſi videtur ſpectare, nempe ut donatio bene meritos coronans moveat omnium ſtudia & æmulandi acrimoniam. At iſta ipſa præter hunc ſcopum prominet mirabiliter in futurum, & peragens extraordinaria quædam, inopinanter experitur ex ſe ſurgere in publicum quoque, non modo in privatum bonum,

num, commoditates & occaſiones, quæ ſeris etiam annis ſtimulos præbeant ad egregios impetus. Sic certe agrum colentibus jucundum eſt, ſi ille, quod expetebant, juſto tempore ſplendeat fertili ſemente; ſed magnopere inſuper delectat, ſi quod non prævidebant, in fodiendo aperiatur theſaurus. Gaviſus fuit ſine dubio Fulvius Nobilior, quum Ambracia ſubacta triumpharet, quod multis laboribus quæſiverat; ſed & volupe illi fuit tunc, quod præconcipere vix poterat, Romam per ipſum deportatas ad ſpectandum invehi in illo triumpho ignotas antea novem Muſarum imagines ſub Hercule Muſagete, varios ad mitiora ſtudia tracturas.

Neque verò tacere hîc debeo, quantopere has primas cogitationis in me adoleſcentis umbras, aut verius dixerim, hanc quaſi prærogativam, vagam licet incertamque, & tam longo tempore antecurrentem, memorabili & maximo momento muniverit dies anni MDCLXVIII, qui dies erat a. d. IV Idus Januar. quem Veſtra Curia conſenſit indici feſtum huic Academiæ. Quantus ille ſplendor erat, quum ſpectaculum certe inuſitatum præberent Sereniſſima Regia Celſitudo COSMI III benigniſſime audiens & ſpectans, tum Pater meus venerans & alloquens. Id placuiſſe tunc quidem paſſim memini; ſed mihi penitius intuenti jam ardua deſideriorum meorum, tacita quoque tunc conformatio immittebatur, quæ oculos erraturos alioquin in peregrinando ultra Alpes in formoſiſſimam Etruriæ vallem dirigeret.

Per has ſcalas mihi tandem venit licentia eſcendendi ad iſta Parnaſſia culmina felicitatis uberrimæ, & qua majorem nec ratio mihi nec fors ſubjecerit, ut in rempublicam literariam conferam Herodotum, ſi non penitus, qualis ex auctoris manu ante ſæcula prodierat, certe infinitis in locis ita reparatum. Quod quum rem magnæ molis eſſe cernam; tum ſi ruminando circumagar & revertar ad dies illos, quibus inter locupletes illos pleniſſimoſque pluteos Mediceos ſpatians, Herodoteum iſtud exemplar, palmaria prædicatione dignum, non videndi modo, ſed dum res dabat, in complexu & manibus habendi volvendique poteſtate fruens exultabam ad veritatem antiquæ ſcripturæ, vix mei compos maneo. Stellas ad me deſcendere credebam, quoties aut in hiſtoria cognoſcenda aut in Græca narratione aliquid liquidius repente oculos meos ſubibat. Satis dextre enim deprehendebam lucri præſentis pretium, ut ab iſta hora non ultra cogerer peccatis alienis concedere; immo conceptam Herodoteis exemplaribus obſcuritatem diſſipari tandem atque exoleſcere ſentirem. Ita apparet ab unica Veſtra liberalitate primos appetendæ hujus operæ cœptus mihi innatos, ultra decennium occultatos & inanes, denique Altorem & Fautorem in-

 veniſſe

veniſſe Veſtra vehementer arte conciliatum. Fors fuat, ut lux illa nominum Veſtrorum in Italiam aliquando deferat notitiam præſtantiæ, qua excellit ſuper omnia iſte codex tantopere hiſtoriam veterem per univerſa ſupplens, ſanans & redintegrans, & Florentiam exhilaret publica humani generis commoditate aucta, ut tam conſpicua antiquiſſimæ notitiæ adjumento illuſtrato per ſanctam ejus cuſtodiam, gaudeat porro ſimilibus exemplis decorari.

Cæterum dum in hac conſectatione munditiæ Herodoti me recreo, ambigere incipio, utrum Academiæ, quam colo, an magis ludo literario, quem colui, hoc donum conſecrari à me debeat. Utraque Veſtræ Curiæ adminiſtratio eſt; utriuſque cuſtodia amabiliter per annos in Veſtram curam & manum recepta floret; utramque juſſu Veſtro percenſeo & pro virili parte confero, ut diſciplinam utrobique deſignatam habeatis ſartam tectamque; in poſteriore etiam hoc ago, ut forſan alicui munificentia Veſtra infigat parem mihi indolem & quod opto, annis futuris glorioſam. In proximis ludo annis, dum audiendi & erudiendi cauſa adfui Academiæ, contigit mihi præparare imperitiam meam eamque ſentire, quod in morbis multum eſt; redux deinde in eandem ſæpe diffundi me, ſæpe refici expertus ſui ob Herodotum à ſe ipſo per vitia aliorum diductum & disjunctum nunc ſibi reconciliatum. Quod quum ita ſit ſibi innexum, ut decidi à me nequeat, & vix debeat; ſtatuo optime ex cærimonia antiqua Veſtram Laurum utrobique tam feliciter florentem à me pro faſcino apprehendi, & hanc Herodoti novam reparationem, velut ſacram coronam Græciæ, ad poſtes figi Curiæ Veſtræ, ut ei præſidens Minerva non modo urbis amor, ſed etiam clavium in adytis ſancte habendis arbitra, ſicut apud ſuos cognominabatur tum πολιέχος, tum κληδέχος, hanc æternam Benignitatis Veſtræ fidem ſervare & conſignare velit, Deum precans, ut Leidam Herodoti fautricem tum aliis rebus omnibus, tum etiam ſtudiis vigentem ſub præſidio Veſtro cernat & celebret Chriſtianus orbis. Dabam in Urbe Veſtra a. d. XIV Calendas Julias anni MDCCXV.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO S.

NOlo te pagimis concidere, ſed indulge quæſo ſpatium ad explicandam diſputationem hanc, quam omni ratione confido non fore ingratam, ſed certe neceſſariam. Quum per ordines pluteorum in Bibliotheca Medicea pervium mihi factum eſſet, ut liceret ubicunque cernere & deſtinare; ita conſtitui ſignavique, ut mixta vice aliquid majus aggrederer minore profligato. Etiam hæc varietas recreabat. In cujus viciſſitudinis propoſito contigit, ut ad Herodotum pervenirem poſt duo exemplaria epiſtolarum Ignatii accuratiſſime perlecta & editiones ad ea exactas. Vel ſi nihil dignum annotatu reperiſſem, mihi ſufficiebat prorſus ſcire ita legi in priſcis illis membranis, ut certa ſolidaque notitia & ab meis oculis collecta, non alienis, fulcire lectionem meam Ignatianam poſſem. Cæterum ultra exſpectationem locupletavit me hæc collatio. Neque enim ab eo tempore poſſedi illa ipſa tantum, quæ Oxonii nuper vulgata ſunt anno MDCCIX ab Cl. Thoma Smitho, in his Epiſtolis juxta Exemplar Mediceum denuo recenſitis, ſed plura. Ne dubites, accipe ſpecimen, & quidem ſtatim in principio, & quidem unum, ſed tanti, ut quoslibet illos bene notos lectores in pudorem conjiciat. In ipſa enim inſcriptione epiſtolæ ad Smyrnæos edidit Voſſius τῇ ἁγίᾳ ἐν Σμύρνῃ τῇ Ἀσίας, ἐν ἀμώμῳ πνεύματι, λόγῳ θεοῦ, quo nihil aliud probavit, quam ſe nolle ſequi antiquitatis fidem, & hoc agere, ut ſoli ſuo arbitratui innitatur; quod ei concedens miror tamen, quum in oppoſita verſione Latina præbeat in incoinquinato ſpiritu & verbo Dei, judicaviſſe vim copulativæ debere exprimi in ſigno commatis, quod in MS. eſt nullum. Unde nihil aliud promovit, quam ut daretur oportunitas viris eruditis in Britannia, cui mirabiliter blandiuntur hæ epiſtolæ, immittendi in ſpatium inepte vacuum particulam καὶ, prout nuperrime continuavit editio Oxonienſis MDCCIX per eundem Cl. virum, quum id jam anno MDCXLIV etiam editio Oxonienſis biennio antecedens Voſſianam inchoaviſſet per ſummum in literis & ſacris Virum Uſſerium. Hinc vide ſuſpicionem ipſius Smithi de hoc loco & fortuitam hujus particulæ conjunctivæ omiſſionem in verſione Voſſiana, quum vere nihil genuinum ſit in iſto καὶ. Nam in MS. Mediceo manifeſte legitur αμωμω ΠΝΤΖ λογω quod explanari oportet ἀμώμῳ πνευματικῷ λόγῳ Θεοῦ. Alia dabuntur alio tempore, ſi Deus volet.

Quum ita ceſſiſſet inſpectio codicis, quem adhibuit Voſſius, & qui jactatur genuina continere; an potui hoc tam dulci guſtu ineſcatus, ſtatim poſt hæc deciſa ab Ignatianis diſcedere? Omnino adamavi etiam alia, quæ proſcribi vulgo ſolent ut ſuppoſita. Decrevi prorſus illa pariter recognoſcere, præſertim quum reperiſſem, ut dico, alium codicem, qui ea exhibebat, ut forſan non æqualem ætati voluminis, de quo actum eſt, certe tamen veterem & aut nihil aut parum natu minore. Itaque enimvero & legi & tum paſſim exſignavi, tum in Epiſtola ad Philippenſes deprehendi pag. 99 Voſſianæ editionis illic legi τὸ εἰς τ θάνατον ᾧ κυρίᾳ ἀναδιδόμενον, non modo διδόμενον, quod prius eſt illic nervoſius; pag. 101 ὄλεθρον γὰρ ἑαυτῷ γινώσκῃ &c. non ἑαυτῶν, quod firmatur ab Latina verſione, ſicut etiam pag. 106 μαρτυρία πνεύματος καὶ θεοῦ κατεφώνησεν, non Πατρός; & pag. 107 μετὰ τῶν μηκέτι πεινώντα, non πεινῶντα. Etiam pag. 110 legebam καὶ τῆς ἐντολῆς ἡκέσας τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀδικήσαντάς σε, non ἐξώσας, ut editur; in Latinis, & à mandato Dei eos avertiſti. An igitur cap. IX

de pernicie Judæ occaſione epiſtolæ iſtius ad Philippenſes non licuit mihi notare, quod ſcripſi? Quin etiam ſi qua codici Mediceo fides, non meretur minorem auctoritatem, quam reliquæ, quum & illum verſaverimus, & hanc jucundiſſime illic perlegerimus. *In eo codice quem Voſſius tractavit exſtare epiſtolam ad Philippenſes ego utique non ſcribo; relinquo Voſſium, qualis eſt; & quis ſupponi poteſt tam perverſus, ut id ſcribere vellet, quum & Voſſius eſſet teſtatus, & tu ipſe aliter vidiſſes? ſed tamen & alter codex eſt codex Mediceus, & de eo loquor; ſed fervor inhumanus maluit durum ſtrepere, quam recte intelligere, idque etiam ſicut percepi, ſciſcitatione inſtituta ex eo, quem ut antea fautorem ſtudiorum præcipuum & mihi deditiſſimum, ita nunc comitatis & prolixitatis immenſæ memoria venerabilem revereri non deſino, quum res ipſa ſatis loqueretur. Non eſt ut roget Tentzelius* Utri magis credamus: *non eſt ut ſcribat* Voſſio qui MStum diligentiſſime excuſſit, an Gronovio, qui tantam procul dubio curam in eo evolvendo non adhibuit. *Nihil de hoc poſtremo prorſus novit, & ego non aperiam, niſi quod ipſe locus ex principio peroret. Sed eſt iſta argumentatio par & ſimilis aliarum, quibus turget iſte liber, plane talem hominem decens. Et eſt tamen ex vicino ſemigermanus, quem iſta delectaverunt. Sed pereant illa; ego curſu recto Theſpias tendo, ut poſt hanc exploſionem Cupidinem, quo me adigit ſerenior tempeſtas, viſam & perviſam diligentius, quam ab Voſſio factum, & divinæ prorſus delectationi me dedo, ut poſt Ignatii Epiſtolas ex Herodoto diſcam: ad illum enim ex ratione viciſſitudinis me contuli.*

Quum enim res ad id ſe daret, memini doluiſſe aliquoties, non adſequi me nec intelligere, quid adferret iſte ſcriptor; idque plane accidebat præter exſpectationem. Nactus enim fueram editionem Francofurti exaratam, cujus indicem inſignia nomina condecorant, Valla, Henr. Stephanus, Frid. Sylburgius, Gothofr. Jungermanus. Et jam audiveram aliunde ab Aldo paratam primam editionem & ab Joach. Camerario duas ex officina Frobenii; ac denique plurimam operam illi impenſam ab Æmilio Porto. Huic tanto pulcherrimorum ingeniorum concilio quum placuiſſet Herodotus, jure opinabar fore, ut à me inveniretur ſicut ille ab Cicerone deſcriptus eſt, ſine ullis ſalebris quaſi ſedatus amnis fluens; utque hinc deſcendens ad occupationem ejus legendi ingrederer penitus dimoto dejectoque ab hoc ipſorum alveari, ab hac antiquitatis extremæ ſaluberrima peregrinatione, quidquid ſordidum aut diſtortum ex medii temporis ſitu & incuria inoleviſſe potuerat, omniaque occurſura mihi ſic decentia, ſic apta, ut nihil deſideria mea morari poſſet. Non ſperabam me illic reperturum (loquor manifeſte exempli ergo ex libro 1) *vel cap.* 30 ὃς φιλοσοφέων τὴν πολλῆς θηωείης ἄνεκεν ἐπελήλυθας, *cum tam feſtiva interpretationis variaque fabrica; vel c.* 41 Ἄχαιέ τι τοι σὸν ὀνειδίζω, *hinc de adjectivi iſtius ſenſu ambigente Valla & Stephano; cap.* 52 Σάκος τε χρύσεον πᾶν ὁμοίως, καὶ αἰχμὴν σειρὴν πᾶσαν χρυσέην καὶ τὸ ξυστὸν τῇσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον· τὰ ἀμφότερα *&c. c.* 58 Ἀπὸ σμικροῦ πέως τὴν ἀρχὴν ὁρμεώμενον. *c.* 91 Κροῖσος πέμπει γλύφους ἀμαρτάδα ἐξέπαλησι. *c.* 98 *in domo Deiocis* Κύκλωπος ἑόντος τοῦ συναπλόου ἐπιλά. *c.* 116 *character faciei in Cyro* μεσοφέρεος ἐδόκεε ὡς ἑωϋτὸν. *c.* 173 Καὶ τὸ μητρὸς ἀναμνείσῃ *vel* ἀναμιμνήσκῃ τὰς μητέρας. *cap.* 194 Νομέας δὲ πολοίσι καὶ καλάμῳ πᾶσαν ἀπικήρυξαν. *cap.* 186. Τὰ χείλεα δὲ πλαμὺς καὶ κατὰ τὰς καταβάσιας. *Denique cap.* 191. Κατὰ τὸ ῥέεθρον δὲ Εὐφρήτεω πλαμὺς ὑπονενοσηκὼς ἀνθρείως, *quibus ſimilia exſtant plurima, ſin-*

ſingula profecto & ſtomachi & mentis & oculorum faſtidia, & prorſus talia, ut Endymionis ſomnum mihi optare maluiſſem, quam procedere ad iſta legenda. Audimus quidem in iſtis diductis & ſeparatis vocabula bene Græca, ſed quæ quomodo ab illis in unum conjungi potuerunt? immo vero illi, quod mœrebam, non modo legerunt juncta, etiam interpretati ſunt Latine, ſed ut inde pateat ſæpe illos parum duxiſſe officii & exiſtimationis rationem, & exſtare Herodotum cum magno elegantiæ eorum detrimento. Hinc cavere non poteram, quin ſuccreſceret mihi etiam in hac indignatione macerante ſibilus, quod ab hoc primi Græcorum temporis donario dicam, an diario? cui eximia veterum Ægypti, Aſiæ, Africæ & Europæ fatorum ab Carico ingenio pars erat commiſſa, non in anteceſſum abegiſſent vel quamcunque obſcuritatem. Utique hinc contigit, ut Dan. Heinſius potuerit ingenuitatem Scaligeri ac candorem prædicare, qui locorum emendationes, quas ex tempore illi ſuggeſſerit aut cum eo communicaverit, nomine appoſito in margine expreſſerit; id quod in Herodoto Heſychioque factum ſit. Deus bone, ubi iſtud exemplar? Hinc fieri potuit, ut in primis annis ſæculi MDC *Pariſios profectus Nobiliſſimus ille Jac. Palmerius à Grentemeſnil Caſaubonum Herodoti illuſtrationi vacantem audire ſategerit, ut in illius vita notavit St. Morinus. Quo evaſerunt iſtæ Herodoto tam faventes horæ? Habeo plures, quorum vulgatur pollicitatio notarum ad Herodotum: ſed valeant; quia intellexerunt nihil.*

Attamen ſi omnia recte expendas, elaboravit hæc omnis, quam nominavi, tribus quidem ad officium ſuum, ut quoad licuit, Herodoto ſuccurrentes evigilaverint in ſtudio, quod ſuſceperant; ſed tam infeſta auctori noſtro deinde fuerunt quædam ſæcula, & tam malevola variorum ex poſteris ſortitus fuit judicia; ut mirari non oporteat, ſi ſparſis turbidis & fallacibus lectionibus nequierit per eoſdem nunc cito elucere aut ſanitatem plenam ita vel quacunque adjuvandi contentione ac induſtria repetere. Ut enim ego rem concipio, quum frueretur juſta gloria, & ne etiam in mortuo Herodoto quidem mox imminueretur eadem celebratio, quæ hiſtorias viventis proſequuta fuerat; repens incepit res novas moliri Cteſias. Huic enim ſatis non fuit perſcribere, quæ placuerant, & novum quaſi nomenclatorem Perſicarum appellationum & Herodoto uberiorem apud Græcos ſe profiteri; ſed, ut ſolent illi, quibus ſtatutum eſt ſubdole agere, jactare ſe voluit & ex invidia præſertim ac detrectatione Herodoti, directo ab eo ad rejiciendum & improbe deferendum nominati, creſcere, ſiquidem credimus Photio, cujus ſolâ fide hæc omnia ſtant caduntque. Sed tamen aliquamdiu Cteſias non auditus, non creditus. Labentibus vero & mutantibus ſæculis nec quid nec quare exſtitit poſt ætas (quam fatentur ipſa nomina mox ad partes vocanda) quâ perſpicue nonnullis placere etiam Cteſias incepit adeo, ut Herodotus antea aſſidue laudatus quodammodo exigeretur ſuo honore, aut ſi non è manibus fuit excuſſus, ob vitii, quod Cteſias inchoaverat, ego autem ex veneratione Herodoti ne proferre quidem cummaxime velim, crimen diu ſuſpenſum tantum non damnatus, legeretur modo carpendi & vituperandi gratia. Ex hoc nimirum fonte orta ſunt, quæ dixerunt poſt trecentos & ultra annos, ut cernimus ex ſcriptis, illi indigni nominatu in hac parte, ſed ut rideantur, procedant; quæ inquam dixerunt tam ſerus ille Diodorus Siculus, tam ſerus Manethon cum novis ſa-

cerdotibus, antiquiſſima melius ſcilicet ſciſcitatis, quam ante ſæcula eorum deceſſores; tam ſerus Strabo, tam ſerus Ælius Harpocration aliique; hinc ſerus ille Plutarchus aut iræ aut vindictæ moderari nequivit: hinc alter, qui indicatus nobis eſt ab Euſebio Præpar. Evangel. lib. x. cap. 3 ex Porphyrii ſcriptis, cujus verba intelligas rogo ex ipſo Euſebio, vel maxime ſerus Pollio. Sic enim de illis omnibus non dubito pronunciare, ſicut libro octavo deſcripſi Dionem Chryſoſtomum. Ab hac gravi nube non ipſe tantum obrutus fuit pudendi & fœdi criminis varie ab illis expreſſi reus; ſed quaſi injuria intra hanc criminationem non deberet ſtare, exemplaria hiſtoriæ ejus mirabiliter conſpurcata & interpolata literis modo demptis, mutatis, appoſitis vitioſe (quod in Græcis facile contingit) & quidem ita, ut fere dixeris ludum ſcribis illis librariis perinde ac malevole doctis & certamen noxæ Herodoto inferendæ fuiſſe, ut iſta dulcedo ſtyli quondam Olympiæ & Athenis audita nec minus materia per veracitatem placens plane deleretur. Deprehendi id poteſt ex illis, quæ ſatis macra & nævis ſanequam fœda edidit Aldus acquieſcente illis Camerario, & quæ mox cum tanta farragine variarum lectionum Henr. Stephanus. Stephani illa ratio docet codices Herodoti ſatis denſos ſupereſſe, ſed depravatos mira diverſitate, ut exſtarent in ejus ſcripto loquutiones voceſque nunquam ab Herodoto cogitatæ, præcipua truculentia in particulis, quod maximis modis ex codice Mediceo ad mirationem uſque didici. Quis illud deſperatum in libro IX Ἀμαζονίδας τὰς ἀπηνὰς *non ita ex compacto conflatum, aut excogitando commentum & vel ingenioſe fictum ad ludibria auctoris æque ac lectoris tædia videt? An non credimus optime hæc intellecta fuiſſe optimo Henr. Stephano, à quo refertur in indicem* in Amazonidas præclarum facinus Athenienſium, *ſequuto Jungermano. Quis illam abominandam licentiam citationum in tanta diverſitate non ſentit inde fluxiſſe? quæ nequivit ex memoriæ fiducia, ut interdum in exiguis libris fieri amat, eveniſſe, ſed quod vel gravarentur Herodoto ſuum relinquere, vel uterentur exemplari in tantum perdito.*

Nihilominus quum hi ſic baccharentur, ex tantis antiquorum probris emerſit noſter, quoniam interim non defuerunt prudentioris ſententiæ in utraque lingua auctores, qui & Muſarum exemplaria ſibi comparaverunt bene explorata, relictâ iſtâ vulgari proſtitutione illis acerbis & impotentibus dominis; & probarent ſequerenturque ac laudarent Herodotum & hiſtoriam, prout ipſe diſtribuerat atque annis, nominibus, ordine interpunxerat: imo qui ſicut ipſi acquieſcebant Herodotea diſpenſatione temporum ac rerum, ſic liberos ſuos eam ipſam & non aliam docebant, omnino ſtatuentes illam melioris venæ eſſe. Conſtant enim ſibi Dionyſius Halicarnaſſeus & Cicero in venerando Herodoto, nec ab eo deduci ſe patiuntur. Priſci certe illi negant aliud oraculum peti poſſe, ſi in hac antiquitate Herodoto caruerimus; & Cteſiana iſta maluerunt mergi æternâ oblivione, quum proferrentur ubique Herodotea: ne audire quidem Cteſiana licuit, quum per grandiores Herodotea perſonarent. Immo nec ipſos qui Cteſiam probaverunt, quum ad cauſam hiſtoriæ res veniret, videas teſtimonio Cteſiæ uti, quum ubique id in ſe experiatur Herodotus. Itaque ab ipſius ævo, forſan & chirographo, quum & in ludis Olympicis & in alio loco, ubi adſtabat patri Thucydides adhuc junior, hoc eſt, concione Attica, legerit has relationes, diu remanſerunt exemplaria incorrupte exarata & notæ prorſus exquiſitæ, multis haud dubie

bie illorum audientium ſibi ea comparantibus & ſic per nationes Græcas diſpergentibus hoc ſcriptum. Quorum plurimis detritis aut per humanos caſus amiſſis, non utique contigit omnia cadere in laſciviam poſteriorum invidentium & Cteſiana amplectentium, qui deſcripturi ipſi, vel deſcribentium tabernas inſtructuri falſis ſuppoſitis corrumpi & rideri Herodotum gaudebant; ſed credibile eſt, utique poſtquam iſta laſcivia cognoſci cœpit, contra talem depravationem doctiores & elegantiores poſſeſſores hoc egiſſe, ut caute ab ſuis bibliothecis illa perverſa & ſcabioſa abigerentur; hac ratione & ſtudiis ſuis bene conſulentes & ſic providendo etiam de poſteritate amabiliter anxios. Verum exceſſit ſuperavitque illa gregaria multitudo vilium codicum, quos & ſtatim poſt archetypa exemplaria confieri accidit, & per omnes deinde ætates cernimus continuatos fuiſſe ad ipſos præli cum plumbeis literis inventi annos: unde deprehendimus in manus plurium veniſſe libros Herodoteos per citeriora ſæcula deſcriptos, ſed qui carerent iſta laude, quam & Dionyſius Halicarnaſſeus & Quintilianus attribuunt ſcriptori prorſus merenti. Pretioſiora & accurate magis exarata ejus volumina latibulis neſcio quibus immerſa ſunt, forſan ultro ſe abſcondentia, ne ab iſta copia perditorum exemplarium ſuus nitor contraheret aliquid ſordium, ſi ad contagium jungerentur; ſicut occultatus latuit iſte codex Herodoti in Helicone Mediceo, non aliis magnopere laudatus, & quanti deberet judicari, nulli cognitus, niſi forſan illi, per quem in iſtas oras invectus fuit, & poſtquam ad meam ſitim pervenit.

Ut enim dicam quod res eſt, verticordiæ cujuſdam fauſtitatis induſtria demorata fuit & detinuit me, ut quaſi gubernans adigeret ad ſacram cellam, qua ſalutaris hujus depoſiti ſignatus angulus neminem ante potuit advertere, quin velut nec inſpectu dignum & denunciatione boni exemplaris carentem præteriret, quum ego hîc defixus ac volumina alia ſeponens uni illi Herodoto agglutinatus fuerim, ita ut tanquam Hector ab Ilio non recedens novem Muſas peregerim non tantum ſine pœnitentia, ſed ut modò experiens tolli offenſionem, quæ me antea aliquoties tardaverat, immo torſerat, modò neſcio quo odore tactus melioris unguenti exultarem creberrime, & mirabili voluptate ſentirem identidem me vegetari. Itaque ne morer, hujus dulciſſimi temporis memor & non pauca continenter inde ruminans, ſimulatque potui, Herodoto rurſus ſeceſſi, & ut ad Iſulæ portus otia divitias meas noſcere inciperem, curavi ſedulo, & tam feliciter, ut deinde non omiſerim in oculis, in animo, in manibus habere hunc Herodotum ita ἐξωνυχισμένον *ex comparatione Mediceæ pergamenæ prorſus auctorem decoctæ ſuavitatis, & adferentem continue* μυρμηκιὰν *lætitiæ ex certa rerum Græcarum & vocum notitia, eo efficaciorem, quod poſt paulo, n. anno* MDCLXXIX *venit novus ex Britannia Herodotus, in quo deſiderium cognoſcendi & ardorem ſuum ſic indicabat Gudius Grævio, ut patet ex pagina* 31 *epiſtolarum:* Narrant præterea Angli extare etiam & laudari novam editionem Herodoti . . . . Herodotum ſi vidiſti, certiorem quæſo me facias, quid in ea editione præſtiterint & quibus ſubſidiis. *Sed de eo quum deinceps taceatur, nec vel alteruter quidquam dixerit, mihi quoque liceat eam dicere jure ſuo talem eſſe, qualis eſt, niſi quod codices ad eam adhibiti variis in partibus perniteant,*

unde quid certe delicatius proponi agnoſco potuiſſe. Sane etiam & magis cogitavi mihi ad manum eſſe Pegaſejum melos, & urbanitatis Herodoteæ genuinum ſemen, quod qualiumcunque horarum acerba, quod omnes lectas auditaſque nugas poſſet diluere & abſtergere. In hoc potui ita mihi dulcis eſſe, ut per annos quadraginta in eo figerem ac locarem multa mea ſtudia, & diem hujus Herodoti repertorem ſupplicationibus commendarem ac venerarer domeſticis. Quid enim dicam de aliis viris doctis, qui proximo tempore poſt editionem Jungermani deruncinando aliquas partes Herodoti ſuſtinuerunt attrectare? Quid immo etiam de illis, qui intra hos L nuperos annos illam veterem Muſam expolire conati fuerunt? Sane certatim omnia benigne, ſed etiam ex putida affectatione inanis ΣΟΦΩΣ. Quippe nullus eorum de antiquitatis erga Herodotum pietate ſollicitus, nec vel pedem movere dignatus ad conſulendam priſcam membranam, quidquam aliud quam in exiguo & incerto hæret, in hac illepida ratione magis deſpiciendus, quod quum auxilii prorſus minimum adferat quiſque, cernas commentariis adnexos indices Herodotum pluribus paginarum numeris oſtentare, quam quenquam alterum. Omnes ſolo illo genere & ſpecimine codicum veterum, unde Henr. Stephanus poſuit diverſas lectiones, magniloqui & eatenus firmi porro ita ſe gerunt, ut univerſa quæ adferunt, ruant ſponte ad notam Medicei promptuarii, quæ docet illos per ſummam levitatem agendo plus vitiaviſſe. Quid de illis, qui in Vallæ interpretatione aliquid carpere & corrigere juſſerunt, quos tamen patebat nunquam vel inſpexiſſe Lexicon Porti? Nam & paulatim hæc à me adſtruebantur, non tantum cernente, quid eſſet penes me, ſed quanta ipſorum diſtantia ab Herodoto; occurrentque horum experimenta, ſed plura futura, niſi adſuetus mea pleraque chartulis & conciſis fruſtis credere, ſæpe quererer ea disjici, prout nunc multa Herodotea queror periiſſe. Quod mutare in hoc nequivi, ad editionis decus pretioſa ſatis collata eſſe mihi imaginans, ita tamen ut Herodotea reliqua abhinc cariora habiturus ſim, ſervemque, ſi quid hinc inde recepero.

Sic potui in his jucunde & amœne gerere multam ætatem. Etiam potuiſſem totius porro vitæ domicilium in eiſdem reperiviſſe, niſi & gratus in bene merito eſſe vellem, & fortunam publicam in conſilio habens etiam ab ipſis annis cogerer poſſeſſionis hujus ſocietate delinire omnes, qui ad rempubl. literariam pertinent. Cui propoſito ut dicarem aliquod nunc ſtudium ratione optima, non potui aliter quam omnia quæ producta erant & edita ſordide, quum flectere in melius nequirem, delendo & jubendo ire unde venerant, reponere fideliter ea, quæ clare docerent earum ineptiarum auctores, falſi gaudii uſuram non uſquequaque permanere. Potuit diſcrimen aliquod fieri, ut ſemper in tam multis; ſed ea quæ probitatem ſuam fidemque bono exemplo indicabant, tanti erant, ut potuerint etiam trahere ea, de quibus cuperes deliberare. Hinc ne quid ſurriperem, vulgata illa & pulcherrimi alias Herodoti mentem manumque & ſenſum turbantia, & ſane ejus fœditatis, ut mererentur ulterius nec luce frui, nec loco, quem oculus legentis notare poſſet, minori charactere conjeci in imam oram, quum contextus offerat Herodotum redintegratum, cujus etiam egregia notis volui illuminare. Sic putavi juſtiſſime & ſimpliciter agendo, quum nihil cuiquam auferatur, exedram Herodoti in ſtudiis noſtris evulſa quantum fieri potuit importunitate validam fore. Quæ utinam porro eniteſcat, & tum primorum ſæculo-

rum

rum intelligentias enudare pergat, tum in eo efflorescere indolem eruditæ linguæ agnoscant Musæ, quæ libris singulis insident, siquam meam diligentiam, aut incensam officio sedulitatem, tuam quoque legentis erga se benevolentiam perpetuo collaudaturæ! Nam illa multa, quæ nunc onerant Herodotum, abesse mallem, ut non addi me auctore scias; & quod nunc in oculos venit, pag. 134. v. 8 interpretare, attractis utribus ipsum duos aut tres pediculos solvere demissos. *Id ultro sæpius facias!*

EPIGRAMMATA TRIA VETERA IN HERODOTUM.

ΧΡΙΣΤΟΔΩΡΟΥ ποιητοῦ Θηβαίου Κοπίτου.

Οὐδ' Ἁλικαρναοσσῆ με παρέδραμε θέσπις ἀοιδὸς
Ἡρόδοτος πολύιδρις, ὃς Ὠγυγίων κλέα φώτων
Ὅσσά περ ἠπείρων δυὰς ἤγαγλυ, ὅσσά περ αἰὼν
Ἐδράκεν ἑρπίζων, ἐνάτοις ἀνεθήκατο Μούσαις
Μίξας εὐεπίῃσιν Ἰωνιδος ἄντεα φωνῆς.

CHRISTODORI POETÆ THEBANI COPTITÆ.
Interprete Cl. SALMASIO.

Nec te Alicarnasso vates divine silebo
HERODOTE *ô sapiens, quo fortia facta virorum,*
Quidquid in Europa atque Asia labentibus annis
Tempora prisca tulere, novem sacrante Camœnis
Juncta Iadi certat florens facundia linguæ.

Α' ΔΗΛΟΥ.

Ἡρόδοτον Λύξεω κεύθει κόνις ἥδε θανόντα
Ἰωνὸς ἀρχαίης ἱστορίης πρύτανιν,
Δωριέων πάτρης βλαφθὶς ἄπο. τῷ γὰρ ἄπολιν
Μῶμον ὑποσχομένῳ, θήλυον ἔσχε πάτρη.

INCERTI.

Eodem interprete.

Lyxidæ HERODOTI *cineres humus ista recondit*
Historiæ antiquæ patris Ioniacæ.
Quem Doris patria extulerat, patria altera posthæc
Thurias excepit, dum fugit invidiam.

Fuit epigramma & allatum ab avo meo, cum ejusdem interpretatione, infra pag. 717. Monuit me etiam SALMASIUS noster ὁ πάνυ, in tertio versu, ubi vulgo habetur Δωριέων πάτρης, Palatinos codices habere Δωριδος ὀκ πάτρης, quod ipsum tamen vulgato melius non esse censet. *Jungerman.*

Α' ΑΛΛΟ.

Ἡρόδοτον Μοῦσαι ξεινίσσατο· τῷ δ' ἄρ ἑκάστη
Ἀντὶ φιλοξεινίης βίβλον ἔδωκε μίαν.

***

MUSÆ

MUSÆ
HERODOTI
HALICARNASSEI
IN INTEGRUM RESTITUTÆ
A
VIRO CLARISSIMO
JACOBO GRONOVIO
GRÆCARUM LITTERARUM SERVATORE.

ANtiquitatis mellifluæ lepos,
Æterna prisci gratia sæculi,
Rerumque gestarum propago,
HERODOTE, & cynosura Suadæ.
Rectè venusti depositi decus
Inscripsit index Mnemosynes choro,
Pulcrisque natabus, futurum
Emeriti grave pignus ævi.
His namque famæ vindicibus tuæ
Jam tot superstes sæcula substitit,
Et merce pulcrâ posterorum
Nobile opus meritò superbit.
Et hinc politæ gloria Græciæ
Jam tunc ab almâ claruit Elide
Cunctas per oras insulasque
Finitimas Asiæ, Africæque.
Illinc ad urbes Helladis Italæ,
Transmissa pennis æquor Ionium,
Orbemque Romanum refinxit
Pegasidum repetita cura.
Sed servientis rudera Græciæ,
Sed barbarorum fulmina, Romuli
Illata tectis, obruissent
Hoc pretium melioris ævi:
Si non Camœnæ delicias suas
His abstuliissent, dum rabies furens,
Tempusque conspirans furori
Dejiceret decora ampla sæcli.
Posthæc sorores restituens suâ
In luce Phœbus gentibus intulit,
Et his tenebras insitamque
Barbariem ducibus removit.
Hinc lux renidens, HERODOTE, exiit
Fœdis ab umbris, nec tineæ tuis
Blattæque, vermesque situsque
Ulterius nocuere Musis.
Sed fœce quantâ; quot maculis lacer;
Ineruditis quot manibus malè
Distortus, obscuratus, impar
Dissimilisque tibi redisti!
Sic se beari posterior tamen
Gaudebat ætas; mox studio incubans
Deesse laudatos lepores
Vidit & indoluit subinde.
Quantum deesset nunc videt, & levat,
Cum digna COSMI prosapiâ domus
Suos thesauros eruditis
Explicuit generosa Musis.
Divesque ab illa sorte GRONOVIUS,
Auctus vetustæ dotibus Hellados,
Hac luce donavit, suisque
Reddidit HERODOTUM Camœnis.
Hanc in Batavis ex Italo solo
Lucem renasci post varias vices
Gaudete manes, sentiendi
Si supereſt genio potestas.
Secura custos Pegasidum, Charis,
GRONOVIANI nominis inclyta
Et nota fautrix, hæc perenni
Fige memor monumenta templo.
Inducta laurus HERODOTO suo
Jungat decorâ fronde GRONOVIUM,
Et sæcla vincat, posterâque
Laude recens juveneſcat Orbi.

HENR. SNAKENBURG.

Τῷ πάνυ

ΙΑΚΩΒΩ ΓΡΟΝΩΒΙΩ

τῷ τῆς Παλλάδος Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς

μυσταγωγῷ ἐνδοξοτάτῳ,

τὰς τοῦ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΜΟΥΣΑΣ

κατορθώσαντι, καὶ τὰ τῶν πολλῶν

σφάλματα ἀφανίσαντι

χαίρειν.

Εὖ μάλα δηναιοὶ τὰ βίης Ἡρακληείης
Ἔργα μὲν ἔκλειον κυδαλίμοιςι πόνοις.
Σὴν δ' ἀρετὴν τῇ τοῦδ' ἀνέκλαυστον ἄρ' (οὐκ ἀναφυσῶ
Ἄτλα, ὅτι γ' ὡς τοίνων, ψευδέα ῥινὸς ὀπί)
Ἔργά τι ποσσ' ἐνέπει σὺ ΓΡΟΝΩΒΙ' ἀρχαιὰ κατ' αἶσαν,
Λισθαλέῃ Πυθίῃ Πιερίδωνιε κλέος;
Ὅσσά ποτ' Αὐσονίη δῶρ' ἡ κυρότροφος Ἑλλὰς
Ἔγγονα τᾶς Σοφίης κυδιάνειρα τρέφεν,
Σή ῥα μετάλλησις πολλῶνιε δοτῆρά γ' ἐάων
Θεῖα δαημοσύνη γήσια πάντα τιθεῖ.
Οὐ σὺ μόνον θνητοῖς ἀλλ' ἀθανάτοις μέγ' ὄνειαρ
Ἠδὲ χάρις· πεδόθεν τοῖσδε γὸ ἐσσὶ φίλος.
Ἡρόδοτε Μώσαις, ἐσσόμενοι τοὶ ἀμήχανα ἔκεινιο
Ἀλγέων ζώθειον κάλλος ἐλεύσεαι ἐὸν,
Πίονα θησάμενος σὺ δ' Ἀθήνης μαζὸν ἀγωγὸς
Ἦλθες, ἀνορθώσας τὴν πρὶν ἄρ' ἀγλαΐαν.
Κρύψασ' ἤπιος τόδε φῶς Τυρσηνὶς ἔσχεν,
Δῶ δὲ Γρονωβιάδα μῆτις ἀμυναμένα.
Νῦν γάλ' ἀκηρέσιον φιλομαθέσσις ἐσὶν ἀθέλγειν,
Νῦν γλυκερὸν γαίειν κηρὸν Ἡροδότε.
Ἀνίσιν ὡς τῶδε πόνῳ κεχαρισμένος ἐσσὶ,
Μῶμος, ὅππα δὲ φθόρος, κεῖσε νέοιτο κακῶς.
Γήραος εἰν ἑδῷ τοι τοῖδε ΓΡΟΝΩΒΙ' ἀμοιβὼ
Ταύτῃ δῶσ', ἄλυπον ζῆν βίον ὥστε ΧΡΟΝΟΥ.
Καὶ τὸ πάλος, δυνατὴ γὸ, ἐπεὶ Διὶ δεξιὰ ἧνται,
Ἡρακλέος νῦν σ' ἀποθεῶσι νίκαι.

Joannes de Bey.

PRIVILEGIE.

DE STATEN VAN HOLLAND ENDE WEST-VRIESLAND, Doen te Weeten: Alſoo Ons vertoond is by *Samuel Luchtmans*, Onſen onderdaan, Boekverkoper en Burger der Stad Leyden, hoe hy Suppliant nu vijff jaren beſig was geweeſt met het drukken van *Herodoti Halicarnaſſei Hiſtoriarum libri novem, item vita Homeri Gr. & Lat. in Folio:* met gantſch andere leeſingen volgens 't MSS. van Florence aldaar gecollationeert, met ſeer grooten arbeyd door de Hr Prof. Gronovius, en met deſſelfs noten verreykt, als mede van Th. Gale en andere, alwaar reets exceſſive onkoſten en grooten arbeyd in was gedaan; ſoo was den Suppliant bedugt, dat de *Variæ Lectiones* en *Notæ J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, in 't geheel, ofte ten deele, ofte eenige van die in 't byſonder, in 't groot, ofte in 't kleyn hier te Lande oft elders door eenige nijdige en baatſoekende menſchen, hem Suppliant mogten werden nagedrukt, ſoo als den Suppliant van buytenslands reets was gedreygt, en den Suppliant daar door van zijn exceſſive onkoſten en arbeyd, tot ſeer merkelijke ſchade, zoude gefruſtreert werden; Soo keerde den Suppliant hem tot Ons, verſoekende, dat Wy hem Suppliant, met ſecluſie van alle anderen, gelieffden te verleenen Octroy en Privilegie voor den tijd van vijftien agter een volgende jaren, ſoo voor ſig zelven, als ook voor die geene, dewelke namaals zijn regt, ofte actie in deſe zoude mogen verkrijgen, omme de voorn. *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, te mogen drucken, doen drucken, uytgeven en verkoopen, in een off meer deelen, alles by malkander, off elk apart, ſoodanig als den Suppliant beſt en voor zijn intreſt oirbaar zoude vinden, met expres verbod, waar door allen en een ygelijk buyten hem Suppliant, ofte die in der tijd zijn Actie, ofte regt zoude mogen verkrijgen, verbooden wierd, de voorn. *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, te mogen drucken, doen drucken, uyt te geven, te verkoopen, ofte te verhandelen, ofte elders buyten deſen Onſen Lande gedrukt, deſelve te mogen inbrengen, te verhandelen, ofte te verkoopen, t' elkens op de verbeurte van alle de gedrukte, nagedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte exemplaren, ſoo dikwils en meenigmaal als deſelve zoude werden agterhaald, mitſgaders te ſtellen een pœne van drie duyſend guldens tegens de contraventeurs. SOO IST: Dat Wy de ſaake ende 't verſoek voorſz. overgemerkt hebbende, ende genegen weſende ter beede van den Suppliant, uyt Onſe regte wetenſchap, Souvereyne magt ende authoriteyt, den ſelven Suppliant geconſenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteren, accorderen en Octroyeren hem mitſdeſen, dat hy off zijn actie verkrijgende gedurende den tijd van vijftien eerſt agtereenvolgende jaren, het voorſz. Boek van *Herodotus cum variis lectionibus & notis J. Gronovii, Th. Gale & aliorum*, binnen den voorſz. Onſen Lande alleen zal mogen drucken, doen drucken, uytgeven ende verkoopen, in een off meer deelen, alles by malkander, off elk apart, verbiedende daar omme allen ende een ygelijken, het ſelve Boek, in 't geheel, off ten deele te drucken, naar te drucken, te doen naardrucken, te verhandelen, ofte verkoopen, ofte elders naargedrukt binnen den ſelven Onſen Lande te brengen, uy te geven, ofte te verhandelen, ende verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie duyſend guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een derdepart voor den Officier die de calange doen zal, een derdepart voor den Armen der plaatſe daar het caſus voorvallen zal, ende het reſterende derdepart voor den Suppliant, ende dit alles ſoo meenigmaal als deſelve zullen werden agterhaald. Alles in dien verſtande, dat Wy den Suppliant met deſen Onſen Octroye alleen willende gratificeren, tot verhoedinge van zijne ſchaade door het nadrucken van het voorſz. Boek, daar door in genigen deele verſtaan, den inhouden van dien te authoriſeren, ofte te advoueren, ende veel min het zelve onder Onſe protextie ende beſcherminge eenig meerder credit, aanſien ofte reputatie te geven, nemaar den Suppliant in cas daar inne yets onbehoorlijks zoude influeren, alle het zelve tot zijnen laſte zal gehouden weſen te verantwoorden, tot dien eynde wel expreſſelijk begerende, dat by aldien hy deſen Onſen Octroye voor het zelve Boek zal willen ſtellen, daar van geen geabrevieerde, ofte gecontraheerde mentie zal mogen maaken, nemaar gehouden weſen, het zelve Octroy in 't geheel, ende ſonder eenige omiſſie daar voor te drucken, ofte te doen drucken, ende dat hy gehouden zal zijn een Exemplaar van het voorſz. Boek, gebonden ende wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheecq van Onſe Univerſiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlijk te doen blijken, alles op pœne van het effect van dien te verlieſen; Ende ten eynde den Suppliant deſen Onſen conſente ende Octroye moge genieten als naar behoren, Laſten Wy allen ende een ygelijken, die 't aangaan mag, dat zy den Suppliant van den inhoude van deſen, doen, laten ende gedo-

gen, ruſtelijk, vreedelijk, ende volkomenthijk genieten ende gebruyken, ceſſerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage onder Onſen grooten Zegele hier aan doen hangen, den twintigſten July, in't jaar Onſes Heere ende Saligmakers ſeventien honderd vijftien.

Was geparapheert,
A. HEINSIUS. vt

Onder ſtont,
Ter Ordonnantie van de Staten.
Was getekent,
SIMON van BEAUMONT.

SERIES
EORUM QUÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR.

Herodoti hiſtoriarum libri novem Græce & Latine.
Ejuſdem libellus de genere vitaque Homeri, Gr. Lat. Pag. 555
anteeuntibus judiciis virorum doctorum de iſto.
Appendix ad Herodotum de Legibus & Inſtitutis Perſicis & Ægyptiacis ab Henr. Stephano adjecta 572 & 595
Appendix alia de incremento Nili & ejus cauſis ex diverſis auctoribus 603
De Cteſia Henr. Stephani diſquiſitio 626
De διπλογραφία quorundam nominum in Cteſia præſertim, & de Excerptis ipſis ac voce Ἐκλογῶν *ejuſdem Caſtigationes* 629
Cteſiæ Elogium ex Briſſonio 630
De eodem & ejus ſtylo teſtimonia aliquot veterum 631
Series regum Perſicorum ad Cteſiæ hiſtoriam ab A. Schotto deſcripta 633
Cteſiæ Perſicorum Excerpta ex Photio, cum interpr. H. Stephani, & variis lectionibus ex editione Græca Photii: item cum diverſis interpretationibus A. Schotti; & notis ejuſdem & Henr. Stephani, Davidiſque Hoeſchelii 634
Cteſiæ Indicorum Excerpta ex eodem Photio cum iiſdem quæ ad Perſica acceſſerunt 655
Eadem Indicorum Excerpta ex interpretatione Laur. Rhodomani 667

Ex iisdem Persicis, Indicis, & aliis Ctesiæ scriptis fragmenta, ex variis auctoribus congesta 672

Ex Joach. Camerarii proœmio defensio Herodoti, nominatim contra Plutarchum 710

Herodoti vita, ex eodem 717

De Dialecto Ionica ex eodem 718

Herodoti vocabula Ionica & quædam genera loquendi, illi cum Homero magna ex parte communia: nec non alia; collecta & Latine reddita partim ab Joach. Camerario, partim ab Henr. Stephano 720

Ionismi Gallici, sive Ionici Gallicismi, ex eodem H. Stephano 734

Alia de Herodoti vocibus & varia in quibusdam MSS. scriptura &c. ex ejusdem Steph. prolegomenis diversis 735. 740. 743

Lexicon vel Glossæ Herodoteæ Græcæ ex MS. 745

Chronologia Herodoti ex editione Thomæ Gale 747

Variantes lectiones & Notæ Breves Th. Gale 759

Jac. Gronovii Notæ & Observationes in novem libros Herodoti 791

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ Α΄

Η΄ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΟΙ Θ΄, ΕΠΙΓΡΑΦΟ΄ΜΕΝΑΙ ΜΟΥ΄ΣΑΙ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIA.

SIVE HISTORIARUM LIBRI NOVEM, MUSARUM NOMINIBUS INSCRIPTI.

LIBER PRIMUS, qui inscribitur Clio.

HERODOTI Halicarnassei curæ demonstratio hæc est: ut neque ea quæ facta sunt ab hominibus, tempore exolescant, neque ingentia & admiranda opera vel à Græcis edita vel à barbaris, gloria fraudentur, cum alia, tum vero etiam qua de causa inter 1 se belligeraverint. Persarum quidem igitur docti memorant dissensionis autores extitisse Phœnicas, qui à mari quod rubrum vocatur, in hoc nostrum profecti, & hanc incolentes regionem quam nunc quoque incolunt, longinquis continuo navigationibus incubuerunt: sic deportandis mercibus Ægyptiis & Assyriis cum in alias plagas, tum etiam Argos pervenerunt. Argos vero ea tempestate omnibus civitatibus regionis quæ nunc Græcia nominatur, antecellebat. Huc porro appulsos Phœnicas mercimonia venum dedisse: & quinto sextove quam appulissent die, cunctis fere divenditis, feminas ad mare venisse cum alias multas, tum vero regis filiam, cui nomen esset idem quod Græci tradunt, Io filiam Inachi. Dumque hæ feminæ puppi navis assistentes ea mercarentur quæ cujusque stu-

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΗ, ἐπιγραφομένη ΚΛΕΙΩ΄.

ΗΡΟΔΟ΄ΤΟΥ Ἁλικαρνησσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωυμαστὰ, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται· τά τε ἄλλα, καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι. Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν, καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσιν ἐπιθέσθαι. ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια, τῇ τε ἄλλῃ χωρῃ ἐσαπικνέεσθαι, καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος. Τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τὸ ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ χώρῃ. ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο, διατίθεσθαι τὸν φόρτον. πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναῖκας, ἄλλας τε πολλὰς, καὶ δὴ καὶ βασιλῆος θυγατέρα. τὸ δέ οἱ ὄνομα εἶναι κατὰ τωὐτὸ καὶ τοῖσι Ἕλλησι λέγεται, Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. τύτους στάσας κατὰ πρύμνην τὸ νηὸς, ὠνέεσθαι τὰ φορτίων, τὰ σφίν οἱ θυμὸς μάλιστα·

a Edit. τωὐτὸ τὸ κ.

καὶ τὰς Φοίνικας ἀμφιελδομένας ὁρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. Τὰς μὲν δὴ πλεύσας τ γυναικῶν ἀποφυγέειν, τῷ δὲ Ἰοῦῖ σὺν ἄλλησιν ἁρπαθῆναι. ἐσβαλλομένας δὲ ἐς τὴν νέα, οἰχεσθαι ἀποπλέουσας ἐπ' Αἴγυπτα. Οὕτω μὲν Ἰοῦῖ ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι, σὺκ ὡς Ἕλληνες· καὶ τ ἀδικημάτων τῶν ἄρξαι πρῶτον. Μετὰ δὲ ταῦτα, Ἑλλήνων τινὰς (ἀ γὰρ ἔχουσι τοὔνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τ Φοινίκης ἐς Τύρον πρόσχοντας, ἁρπάσαι τ βασιλέος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην. (εἰκὸς δ' ἂν εἶναι Κρῆτες) ταῦτα δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα, Ἑλλήνων αἰτίους τ δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηῒ ἐς Αἶαν τε τὴν Κολχίδα καὶ ἐπὶ Φάσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν, ἄλλα τε πρήξαντας τὰ ἦλθον ἐκεῖνοι ἐπικαλέοντες [b], ἁρπάσαι τ βασιλέος τὴν θυγατέρα Μηδείην. πέμψαντα δὲ τ Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα, αἰτέοντα τε δίκας τ ἁρπαγῆς, καὶ ἀπαιτέοντα τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑπερενθήσασθαι ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἐδόσαν σφι δίκας τῆς ἁρπαγῆς· οὐδὲ ὦν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι. Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου, ἀκηκόατα ταῦτα, ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἁρπαγῆς γυναῖκα κτήσασθαι, εἰδότα σφι οὐ δώσοντα δίκας· ἔτι γὰρ ἐκείνους διδόναι. ὕστερον δὴ ἁρπάσαντα αὐτὸν Ἑλένην, τοῖσι Ἕλλησι δόξαι, πρῶτον πέμψαντας αἰτήσαι, ἀπαιτέοντα τε Ἑλένην, καὶ δίκας τῆς ἁρπαγῆς αἰτέοντα. τοὺς δὲ, προφερομένων ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἁρπαγήν· ὡς δὴ δόντες αὐτοὶ δίκας, οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων, βαλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι. Μέχρι μὲν ὦν τούτου [c], ἁρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, Ἕλληνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι. πρότερος γὰρ ἄρξαι στρατεύσαντας ἐς τὴν Ἀσίην, ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην. τὸ μὲν νυν ἁρπάζειν γυναῖκας, ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον [d] εἶναι· τὸ δὲ ἁρπασθέσας ἀτεμώρητα ποιήσασθαι τιμωρέειν, ἀνοήτων· τὸ δὲ μηδεμίην ὥρην ἔχειν ἁρπασθέσας, σωφρόνων. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλεατο, σὺκ ἂν ἡρπάζοντο. σφέας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίης λέγουσι Πέρσαι ἁρπαζομενέων [e] τῶν γυναικῶν λόγον οὐδένα ποιήσασθαι· Ἕλληνας δὲ Λακεδαιμονίης εἵνεκεν γυναικὸς στόλον μέγαν συναγεῖραι, καὶ ἐπειτα ἐλθόντας ἐς τὴν Ἀσίην, τὴν Πριάμου δύναμιν κατελεῖν· ἀπὸ τούτου αἰεὶ [f] ἡγήσασθαι τὸ Ἑλληνικὸν σφίσιν εἶναι πολέμιον. τὴν γὰρ Ἀσίην καὶ τὰ ἐνοικέοντα

studium maxime ferebat, Phœnicas ſeſe adhortatos in eas impetum feciſſe: & ipſarum pleriſque aufugientibus, Io cum aliis raptam fuiſſe: ciſque in navem impoſitis Phœnicas in Ægyptum vela feciſſe. Sic quidem Io in Ægyptum perveniſſe referunt Perſæ, non quemadmodum Græci; & hoc injuriarum principium extitiſſe. Poſt hæc Græcorum quoſdam, quorum nomen non poſſunt memorare, narrant Tyrum appulſos, filiam regis rapuiſſe Europam: fuerint autem iſti Cretenſes. ſic illis par pari repenſum. Verum poſtea Græcos ſecundæ injuriæ autores extitiſſe. longa enim nave vectos ad Æam urbem Colchidis & ad Phaſim fluvium, illinc, quum cetera tranſegiſſent quorum gratia venerant, rapuiſſe filiam regis Medeam; quumque ad pœnas de raptu petendas, & filiam repoſcendam rex Colchorum caduccatorem miſiſſet, Græcos reſpondiſſe, ut illi de raptu Iûs Argivæ pœnas ſibi non dediſſent; nec ſe igitur illis daturos. Secunda dehinc ætate, ferunt, Alexandro Priami filio, quum iſta audiſſet, voluntatem inceſſiſſe uxoris ſibi per rapinam è Græcia comparandæ, certum habenti omnino ſe pœnas non daturum; nec enim illos dare. Ita quum is Helenam rapuiſſet, viſum eſſe Græcis, primum miſſis nunciis & Helenam repetere, & pœnas de raptu poſcere; illos vero quum hi iſta denunciaviſſent, protuliſſe ipſis raptum Medeæ: tanquam qui quum nec pœnas dediſſent, nec tradidiſſent quum repoſceretur, vellent ab aliis ſibi pœnas dari. Huc uſque igitur inter eos mutuis ſolis rapinis actum. Ab hoc autem tempore quod accidit; Græcos omnino præcipue autores extitiſſe, qui priores in Aſiam, quam ipſi in Europam, militatum venire incepiſſent. Se quidem ſentire iniquorum virorum factum eſſe rapere feminas: amentium vero, raptis ulciſcendis operam dare: prudentium autem, nulla cura proſequi raptas; manifeſtum enim eſſe, ſi illæ non voluiſſent, nequaquam futurum fuiſſe, ut raperentur. Se quidem omnino ex Aſia feminarum raptarum Perſæ negant ullam habuiſſe rationem: Græcos autem Lacedæmoniæ mulieris gratia ingentem collegiſſe claſſem, & mox in Aſiam profectos, imperium Priami evertiſſe: ex eo tempore ſemper exiſtimaſſe ſibi hoſtes eſſe Græcos. Siquidem Aſiam & bar-

1 2 3 4

a τὰνῦν δὴ ἴσα σφι ἐπὶ ἴσα. b ἀπίκοντο. c τούτου. d ἔργον νομίζειν. e ἁρπαζομένων. f ἀπὸ τούτου τ' αἰεὶ.

baras gentes quæ incolunt, Persæ sibi junctas tenent, Europam vero & Græcos putant seductos. Hunc in modum
5 Persæ memorant accidisse, & Ilii excidium sibi hostilis iræ in Græcos extitisse principium comperiunt. Cum quibus non consentiunt de Io Phœnices, quam negant se in Ægyptum duxisse raptu usos, sed eam apud Argos cum nauclero navis rem habuisse: & quum se gravidam esse comperisset, veritam parentes, sic volentem ipsam cum Phœnicibus enavigasse, ne detegeretur. Et hæc quidem Persæ Phœnicesque referunt: ego vero, utrum ista sic gesta sint, an aliter, non pluribus persequar. Ceterum quem ipse novi primum cœpisse inferre Græcis injuriam, hunc ubi indicavero, sermone ulterius progrediar, tam parvas urbes civitatesque commemorando quam magnas. Nam quæ olim magnæ erant, earum permultæ factæ sunt parvæ: rursus, quæ mea memoria magnæ erant, prius fuerant parvæ. Igitur quum sciam humanam felicitatem nequaquam in eodem tenore perstare, utrarumque mentionem habebo.

6 CROESUS genere quidem fuit Lydus, filius autem Alyattis: tyrannus vero nationum quæ intra Halym amnem sunt. Hic à meridie Syros ac Paphlagonas interfluens, versus ventum aquilonem, in pontum quem vocant Euxinum exit. Iste Crœsus, è barbaris quos novimus, primus alios Græcorum ad tributum pendendum adegit, alios sibi amicos conciliavit. Subegit quidem Ionas, Æolenses & qui sunt in Asia Dorienses: amicos autem fecit Lacedæmonios, quum ante ejus imperium universi Græci liberi fuissent. Nam Cimmeriorum adversus Ioniam expeditio, vetustior illa Crœso, non urbes expugnavit, sed per incursio-
7 nem egit prædas. Ceterum principatus quum esset Heraclidarum, ad genus Crœsi, qui vocabantur Mermnadæ, sic pervenit: CANDAULES, is quem Græci Myrsilum nominant, Sardium fuit tyrannus, ab Alcæo Herculis filio oriundus. Siquidem Heraclidarum primus, Sardium rex extitit Agron, Nini filius, Beli nepos, Alcæi pronepos; novissimus, Candaules Myrsi filius: quum ante Agronem qui in ea regione regnaverant, fuissent oriundi à Lydo Atyis filio, à quo totus is populus cognominatus est.

κέοντα ἔθνεα βάρβαρα οἰκιζεῦται οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώπην & τὸ Ἑλληνικὸν ἕνα γλῶτται κεχωρίσθαι. Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γινόσθ, καὶ ἀφ' τῆς Ἰλίου ἄλωσιν δυσκυσι σφίσιν ἔσεσθαι τὴν δίκην τῆς ἁρπαγῆς τῆς ἐς τὰς Ἑλλήνας. ὧδε δὲ τῆς Ἰοῦς οὐκ ὁμολογέουσι Πέρσῃσι ἕτερος [a] Φοίνικες. ἀ γὰρ ἁρπαγῇ σφέας χρησαμένους λέγουσι [b] ἀγαγεῖν αὐτὴν ἐς Αἴγυπτον, ἀλλ' ὡς ἐν τῷ Ἄργει ἐμίσγετο τῷ ναυκλήρῳ τῆς νηός· ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ἔγκυος ἐοῦσα, αἰδεομένη τοὺς τοκέας, ἑκοῦσα δὴ ἐθελοντὴν αὐτὴν τοῖσι Φοίνιξι συνεκπλῶσαι, ὡς ἂν μὴ κατείδηλος γένηται. ταῦτα μέν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνικες λέγουσι [c]. ἐγὼ δὲ οὐκ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων ὡς ἕτως ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο· τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας, τοῦτον σημήνας, προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου, ὁμοίως μικρὰ καὶ μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιών. τὰ γὰρ τοπάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμεῦ ἦν μεγάλα, πάλαι ἦν σμικρά· τὴν ἀνθρωπηίην ὦν ἐπιστάμενον ἐς οὐδαμονίην ἐόντα ἐν τωὐτῷ μένουσαν, ἐπιμνήσομαι ἀμφοτέρων ὁμοίως.

ΚΡΟΙΣΟΣ ἦν Λυδὸς μὲν γένος [d], παῖς δὲ Ἀλυάττεω· τύραννος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἁλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων ἀπὸ μεσαμβρίης μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, ἐξίει πρὸς βορῆν ἄνεμον ἐς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον. οὗτος ὁ Κροῖσος, βαρβάρων πρῶτος τοὺς ἡμεῖς ἴδμεν, τοὺς μὲν κατεστρέψατο Ἑλλήνων ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τοὺς δὲ φίλους προσεποιήσατο. κατεστρέψατο μὲν Ἴωνάς τε καὶ Αἰολέας, καὶ Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ· φίλους δὲ προσεποιήσατο Λακεδαιμονίους. πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες Ἕλληνες ἦσαν ἐλεύθεροι. τὸ γὰρ Κιμμερίων στράτευμα τὸ ἐπὶ τὴν Ἰωνίην ἀπικόμενον, Κροίσου ἐὸν πρεσβύτερον, οὐ καταστροφὴ ἐγένετο τῶν πολίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγή. Ἡ δὲ ἡγεμονίη οὕτω περιῆλθεν, ἐοῦσα Ἡρακλειδέων, ἐς τὸν γένος τὸν Κροίσου, καλεομένους δὲ Μερμνάδας. ἦν Κανδαύλης, τὸν οἱ Ἕλληνες Μυρσίλον ὀνομάζουσι, τύραννος Σαρδίων, ἀπόγονος δὲ Ἀλκαίου καὶ Ἡρακλέος. Ἄγρων [f] μὲν γὰρ ὁ Νίνου, τοῦ Βήλου, τοῦ Ἀλκαίου, πρῶτος Ἡρακλειδέων, βασιλεὺς ἐγένετο Σαρδίων· Κανδαύλης δὲ ὁ Μύρσου, ὕστατος. οἱ δὲ πρότερον Ἄγρωνος [g] βασιλεύσαντες τούτης τῆς χώρης, ἦσαν ἀπόγονοι Λυδοῦ τοῦ Ἄτυος· ἀπὸ τοῦ ὁ δῆμος Λυδὸς ἐκλήθη ὁ πᾶς

a Πέρσῃσι ἕτερα. b λέγουσι. c λέγουσι. d μὲν τὸ γένος. e καλέουσι. f Ἄγρων. g Ἄγρωνος.

πᾶς ἦν, πρότερον Μήων καλεόμενος. παρὰ τούτων Ἡρακλεῖδαι [a] ἐπιτραφθέντες, ἔχον τὴν ἀρχὴν οὐκ ἀπὸ τοῦ παρόντος, οὐκ ἐκ τῆς τοῦ Ἰαρδάνεω γενεῆς ἐόντες καὶ Ἡρακλέος· ἄρξαντες μὲν ἐπὶ δύο τε καὶ [b] εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν, ἔτεα πέντε τε καὶ πεντακόσια, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος τὴν ἀρχὴν, μέχρι Κανδαύλεω τοῦ Μύρσου. Οὗτος δὴ ὦν ὁ Κανδαύλης ἠράσθη τῆς ἑωυτοῦ γυναικός· ἐρασθεὶς δὲ, ἐνόμιζέ οἱ εἶναι γυναῖκα πολλὸν πασέων καλλίστην. ὡς τε δὴ τοῦτο νομίζων· ἦν γάρ οἱ τῶν αἰχμοφόρων Γύγης ὁ Δασκύλου ἀρεσκόμενος μάλιστα· τούτῳ τῷ Γύγῃ καὶ τὰ σπουδαιέστερα τῶν πρηγμάτων ὑπερετίθετο ὁ Κανδαύλης, καὶ δὴ καὶ τὸ εἶδος τῆς γυναικὸς ὑπερεπαινέων. χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος (ἔδεε γὰρ Κανδαύλῃ γενέσθαι κακῶς) ἔλεγε πρὸς τὸν Γύγην τοιάδε· Γύγη, οὐ γάρ σε δοκέω πείθεσθαί μοι λέγοντι περὶ εἴδεος τῆς γυναικός. (ὦτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν) ποίεε ὅκως ἐκείνην θήσεαι γυμνήν. ὁ δ' ἀμβώσας [c], εἶπε, Δέσποτα, τίνα λέγεις λόγον οὐκ ὑγιέα, κελεύων με δέσποιναν τὴν ἐμὴν θήσασθαι γυμνήν; ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή. πάλαι δὲ τὰ καλὰ ἀνθρώποισιν ἐξεύρηται, ἐκ τῶν μανθάνειν δεῖ. ἐν τοῖσι ἐν τῇδε ἐστὶ, σκοπέειν πρὸς [d] τὰ ἑωυτοῦ. ἐγὼ δὲ πείθομαι ἐκείνην εἶναι πασέων γυναικῶν καλλίστην· καὶ σέο δέομαι μὴ δέεσθαι ἀνόμων. Ὁ μὲν δὴ, λέγων τοιαῦτα, ἀπεμάχετο, ἀρρωδέων μή τι οἱ ἐξ αὐτέων γένηται κακόν. ὁ δὲ ἀμείβετο [e] τοιάδε, Θάρσει Γύγη· καὶ μὴ φοβέο μήτε ἐμὲ, ὡς σέο πειρώμενον λέγω λόγον [f] τόνδε· μήτε γυναῖκα τὴν ἐμὴν, μή τι τοι ἐξ αὐτῆς γένηται βλάβος. ἀρχὴν γὰρ ἐγὼ μηχανήσομαι οὕτω ὥστε [g] μηδὲ μαθεῖν μιν ὀφθεῖσαν ὑπὸ σεο. ἐς γὰρ σε ἐς τὸ οἴκημα ἐν τῷ κοιμώμεθα, ὀπισθε τῆς ἀνοιγομένης θύρης θήσω. μετὰ δὲ ἐμὲ ἐσελθόντα, παρέσται καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ ἐς κοίτην [h]. κεῖται δὲ ἀγχοῦ τῆς ἐσόδου θρόνος· ἐπὶ τοῦτον τὰ ἱμάτια κατὰ ἓν ἕκαστον ἐκδύσασα τίθησι, καὶ κατ' ἡσυχίην πολλὴν παρέξει τοι θήσασθαι. ἐπὴν δὲ ὀπίσω τῆς θρόνου τείχῃ [i] ἐπὶ τὴν θύρην, κατὰ νοῦν τι αὐτῆς γένῃ, σοὶ μελέτω τὸ ἐνθεῦτεν ὅκως μὴ ἐσόψεταί σε ἰόντα ἀπὸ θυρέων [k]. Ὁ μὲν δὴ, ὡς οὐκ ἠδυνάσατο ἀποφυγέειν, ἦν ἕτοιμος. ὁ δὲ Κανδαύλης, ἐπεὶ ἐδόκεε [l] ὥρη τῆς κοίτης εἶναι, ἤγαγε τὴν Γύγεα ἐς τὸ οἴ-

nominatus est Lydius, quum Meon antea vocaretur. Ab his præfecti Heraclidæ, imperium ex oraculo adepti sunt, Jardani ancilla & Hercule geniti: idque per quingentos & quinque annos, duas & viginti virorum ætates, tenuerunt, filius patri deinceps succedens, usque ad Candaulem Myrsi filium. Hic igitur 8
Candaules uxoris suæ amore tenebatur, eamque deperiens arbitrabatur sibi uxorem omnium esse pulcherrimam. Hoc ita esse sibi persuadens, apud Gygem, Dascyli filium, ex satellitibus suis (erat enim is maxime ipsi acceptus, eoque in rebus magis arduis utebatur Candaules) formam quoque uxoris supra modum extollebat. Ad quem non multo interjecto tempore (necesse nanque erat ei male evenire) inquit his verbis, Gyges, non enim opinor te mihi fidem habere referenti de conjugis forma: (quod magis incredulæ sunt hominibus aures quam oculi) fac illam conspicias nudam. Hic autem exclamans, Quemnam, inquit, here, sermonem profers haudquaquam sanum, qui me jubes inspicere heram meam nudam? Mulier exutâ tunicâ & verecundiam pariter exuit. Jam olim hominibus sunt honesta excogitata, unde discere debemus: in quibus hoc unum est, sua quemque inspicere debere. Ego vero tibi fidem habeo, illam esse feminarum omnium speciosissimam, teque oro ne me ores illicita. Atque hæc dicendo Gyges re- 9
pugnabat, pertimescens nequid sibi ex his mali contingeret. Cui vicissim ille his verbis, Fidens, inquit, esto Gyges: neque time aut me, quasi utar hoc sermone tentaturo te; aut uxorem meam, nequid tibi ex ea detrimenti creetur. Omnino enim sic ego machinabor, ut illa ne deprehendere quidem possit se conspectam abs te. Te nanque secundum apertam januam cubiculi in quo cubamus, collocabo. Ubi ego fuero ingressus, aderit & uxor mea in cubiculum: juxta cujus introitum sella posita est, super quam vestes illa, ut quamque exuit, reponet, sese per multum otium spectandam præbens: quæ quum à sella in lectum ibit, & à tergo ejus eris, curæ tibi sit deinceps, ne per fores abeuntem conspiciat. Gyges igitur, ubi effu- 10
gere non potuit, fuit paratus: quem Candaules, posteaquam tempus cubandi videbatur

Sylb. MS. Paris. prob. Kusterus in Act. Erud. Lips. A. 1715. p. 388.

a τούτων ἦν Ἡρακλεῖδαι. b ἄρξαντες ἐπὶ δύο καὶ. c ὁ δὲ μέγα ἀμβώσας. d ἀλλὰ σκοπέειν. e ἀμείβετο. f πρὸς ταῦτα λόγον. g ὥστε ὥστε. h κοίτην. i τείχῃ. k μή σε ὄψεται ἰόντα ἀπὸ τῆς θυρέης. l ἐδόκεε.

debatur adeſſe, in cubiculum duxit; ſtatimque poſt & uxor adfuit. ingreſſam ac veſtimenta ponentem Gyges intuitus, ubi averſa fuit illa in lectum vadens, ipſe prorepens foras abiit: & interea exiens à muliere conſpectus eſt. Hæc ut didicit à viro actum, neque exclamavit præ pudore, neque viſa eſt percepiſſe, habens in animo Candaulem ulciſci. Apud Lydos enim, & fere apud ceteros quoque barbaros, etiam virum conſpici nudum magno probro
11 eſt. Ita quidem tunc nihil aperiens, ſilentium tenuit: mox autem ſimulac dies illuxit, quos ſervorum maxime ſibi fideles intelligebat eſſe, quum præparaſſet, Gygem arceſſit. Hic verò eam nihil ſuſpicans ſcire eorum quæ acta erant, arceſſitus venit: quippe & antea ſolitus quoties vocaret regina accedere. Ut venit, his verbis mulier inquit; Nunc duabus tibi præſentibus viis, Gyges, concedo electionem, in utram velis vertere. Aut enim me pariter ac regnum Lydorum habe, ubi Candaulem interfeceris, aut teipſum continuo occumbere ſic oportet: ne omnia Candauli obſequens, poſthac videas quæ te non decet. ſed aut illum qui iſta conſuluit, interire opus eſt; aut te, qui nudam me es conſpicatus, & illicita feciſti. Ad hæc verba Gyges primum obſtupefactus, poſtea obſecrare illam, ne ſe neceſſitati illigaret dijudicandæ talis electionis. Ubi non perſuadet, ſed utique propoſitam neceſſitatem cernit aut perdendi herum, aut per alios pereundi, elegit ut ipſe ſupereſſet: atque ita percontans illam, inquit, Quandoquidem me adigis invitum ad herum meum occidendum, age, audiam quo etiam pacto illum adoriemur. Excipiens illa, Ex eodem quidem, inquit, loco adoriendus erit, unde & ille me nudam oſtendit: in ſopitum autem impetus da-
12 bitur. Poſteaquam igitur inſidias inſtruxerunt, & nox advenit, (non enim dimittebatur Gyges, neque illi ulla devitandi facultas erat, ſed neceſſe perire aut ipſum, aut Candaulem) mulierem in thalamum ſequitur, quem illa, dato pugione, ſubter eaſdem fores occulit: unde poſtmodum procedens, quieſcentem Candaulem obtruncat, uxoreque & regno potitus eſt Gyges. Cujus & Archilochus Parius, qui per idem tempus

οἴκημα· καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα παρῆν καὶ ἡ γυνή. ἐσελθοῦσαν δὲ καὶ τιθεῖσαν τὰ εἵματα ἐθηεῖτο [a] ὁ Γύγης. ὡς δὲ κατὰ νώτου ἐγλύφετο, ἐκ τοῦ γυναικὸς ἐς τὴν κοίτην, ὑπεκδὺς ἐχώρεεν ἔξω. καὶ ἡ γυνὴ ἐπορᾷ [b] μιν ἐξιόντα. μαθοῦσα δὲ τὸ ποιηθὲν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, ὅτε ἀνέβωσεν αἰσχυνθεῖσα, ὅτε ἔδοξε μαθεῖν [c], ἐν νόῳ ἔχουσα τίσεσθαι [d] τὸν Κανδαύλεα. παρὰ γὰρ τοῖσι Λυδοῖσι, σχεδὸν δὲ καὶ παρὰ τοῖσι ἄλλοισι βαρβάροισι, καὶ ἄνδρα ὀφθῆναι γυμνὸν, ἐς αἰσχύλον [e] μεγάλην φέρει. Τότε μὲν δὴ ὕπως, ἐδὲν δηλώσασα, ἡσυχίην εἶχεν· ὡς δὲ ἡμέρη τάχιστα ἐγεγόνεε, τῶν οἰκετέων τοὺς μάλιστα ὤρεε [f] πιστοὺς ἑωυτῇ, ἑτοίμους ποιησαμένη, ἐκάλεε τὸν Γύγεα. ὁ δὲ, ἐδέδεκτο γὰρ καὶ πρόσθεν, ὅκως ἡ βασίλεια καλέοι, φοιτᾶν. ὡς δὲ ὁ Γύγης ἀπίκετο, ἔλεγε ἡ γυνὴ „τάδε, Νῦν τοι δυοῖν ὁδοῖν παρεουσέων, Γύγη, „δίδωμι αἵρεσιν, ὁκοτέρην βούλεαι τραπέσθαι. „ἢ γὰρ Κανδαύλεα ἀποκτείνας, ἐμέ τε καὶ τὴν „βασιληίην ἔχε τὴν Λυδῶν, ἢ αὐτόν σε αὐ„τίκα ὕτω ἀποθνήσκειν g δεῖ· ὡς ἂν μὴ πά„σα πειθόμενος Κανδαύλῃ, τῶν λοιπῶν ἴδῃς τὰ „μή σε δεῖ. ἀλλ' ἔπρεπε κεῖνόν γε τὸν ταῦτα βου„λεύσαντα θεῖ h ἀπόλλυσθαι, ἢ σε τὸν ἐμὲ γυ„μνὴν ἰδεῖν καὶ ποιήσαντα ἃ νομίζόμενα. ὁ δὲ Γύγης τέως μὲν ἀπεθώμαζε i τὰ λεγόμενα· μὴ δὲ, ἱκέτευε μή μιν ἀναγκαίῃ ἐνδεῖν δεινοῖσι τοιούτοισι αἵρεσιν. ἔκων δὲ ἔπειθεν, ἀλλ' ὥρα k ἀναγκαίης ἀληθέως ἐπικειμένης, ἢ τὸν δεσπότεα ἀπολλύναι l, ἢ αὐτὸν ὑπ' ἄλλων ἀπόλλυσθαι, αἱρέεται αὐτὸς περιεῖναι. ἐπιρρώσας m δὲ λέγων τάδε, Ἐπεί με „ἀναγκάζεις δεσπότεα τὸν ἐμὸν κτείνειν, σὺν „ἐθέλουσα, Φέρε ἀκέσω τέῳ καὶ τρόπῳ ἐπιχειρήσωμεν αὐτῷ. ἡ δὲ ὑπολαβοῦσα ἔφη, Ἐκ „δὲ αὐτοῦ μὲν χωρέειν ἡ ὁρμὴ ἔσται, ὁθενπερ καὶ „ἐκεῖνον ἐμὲ ἐπιδέξατο γυμνήν· ὑπνωμέ„νῳ δὲ ἡ ἐπιχείρησις ἔσται. Ὡς δὲ ἤρτυσαν τὴν ἐπιβουλὴν, νυκτὸς γινομένης, (οὐ γὰρ ἐμείλετο n ὁ Γύγης, οὐδέ οἱ ἦν ἀπαλλαγὴ οὐδεμίη, ἀλλὰ ἔδεε ἢ αὐτὸν ἀπολωλέναι, ἢ Κανδαύλεα) ἕπετο ἐς τὸν θάλαμον τῇ γυναικί. καί μιν ἐκείνη, ἐγχειρίδιον δόσα, κατακρύπτει ὑπὸ τὴν αὐτὴν θύρην. καὶ μετὰ ταῦτα, ἀναπαυομένῳ Κανδαύλεῳ, ὑπεξδὺς τε καὶ ἀποκτείνας αὐτὸν, ἔσχε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν βασιληίην Γύγης· τοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος,

a ἰδυῖῆς. b ὁρᾷ. c μαθόντα. d τίσασθαι. e γυμνὸν, αἰσχύλην. f μάλιστα ἐώρα. g ὕτως ἀποθνήσκειν. h βουλευσάμενον δεῖ. i ἀπιθανόμην. k ἀπ' ἐώρα. l ἀποκτεῖναι. m ἐπιρρώσας. n γὰρ μιν ἐᾶτο.

κατὰ τ αὐτὸν χρόνον γιώμενος, ὃν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη. Ἔσχε δὴ τὴν βασιληίην, καὶ ἐκρατώθη ὑπ Δελφοῖσι χρησμῷ. ὡς γὰρ δὴ οἱ Λυδοὶ δεινὸν ἐποιεῦντο τὸ Κανδαύλεω πάθος, καὶ ἐν ὅπλοισι ἦσαν [a], συνέβησαν ἐς τωὐτὸ οἵ τε Γύγεω στασιῶται [b] καὶ οἱ λοιποὶ Λυδοὶ, ἢν μὲν τὸ [c] χρηστήριον ἀνέλῃ μιν βασιλέα εἶναι Λυδῶν [d], τόνδε βασιλεύειν· ἢν δὲ μὴ, ἀποδοῦναι ὀπίσω ἐς Ἡρακλείδας τὴν ἀρχήν. ἀνεῖλέ τε δὴ τὸ χρηστήριον, καὶ ἐβασίλευσεν ὕστερον Γύγης. τοσόνδε μέντοι εἶπεν ἡ Πυθίη, ὡς Ἡρακλείδῃσι τίσις ἥξει ἐς τ πέμπτον ἀπόγονον Γύγεω. τοῦτο δὲ ἔπος Λυδοί τε καὶ οἱ βασιλέες αὐτῶν λόγον οὐδένα ἐποιεῦντο, πρὶν δὴ ἐπετελέωθη. Τὴν μὲν δὴ τυραννίδα ἔσχον οἱ Μερμνάδαι, τὰς Ἡρακλείδας ἀπελόμενοι. Γύγης δὲ τυραννεύσας ἀπέπεμψεν ἀναθήματα ἐς Δελφούς· οὐκ ὀλίγα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἀργύρου ἀναθήματά ἐστιν οἱ παλεῖσε ἐν Δελφοῖσι· πάρεξ δὲ ἀργύρου, χρυσὸν ἄπλετον ἀνέθηκε, ἄλλον τε, καὶ δ μάλιστα μνήμην ἄξιον ἔχειν ἐστὶ, κρητῆρές οἱ ἀριθμὸν ἓξ χρύσεοι ἀνακέαται. ἑστᾶσι δὲ ὗτοι ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, σταθμὸν ἔχοντες τριήκοντα τάλαντα· ἀληθέϊ δὲ λόγῳ χρεωμένῳ, ὁ Κορινθίων δημόσιος [e] ἐστὶν ὁ θησαυρὸς, ἀλλὰ Κυψέλου δὲ Ἠετίωνος. ἔστι δὲ οὗτος [f] Γύγης, πρῶτος βαρβάρων τ ἡμεῖς ἴδμεν, ἐς Δελφοὺς ἀνέθηκεν ἀναθήματα, μετὰ Μίδεω τ Γορδίεω, Φρυγίης [g] βασιλῆα. ἀνέθηκε γὰρ δὴ καὶ Μίδης τ βασιληΐον θρόνον, ἐς τ προκατίζων ἐδίκαζεν, ἐόντα ἀξιοθέητον. κεῖται δὲ ὁ θρόνος ὅστερ ἐνθαπερ οἱ τοῦ Γύγεω κρητῆρες. ὁ δὲ χρυσὸς ὅστος καὶ ὁ ἄργυρος τ ὁ Γύγης ἀνέθηκεν, ὑπὸ Δελφῶν καλέεται Γυγάδης ἀπὸ τοῦ ἀναθέντος ἐπωνυμίην [h]. ἐσέβαλε μέν νυν στρατιὴν καὶ ὅστις [i], ἐπί τε ἦρξεν, ἐς τε Μίλητον καὶ ἐς Σμύρνην, καὶ Κολοφῶνος τὸ ἄστυ εἶλεν. ἀλλ' οὐδὲν γὰρ μέγα ἔργον ἀπ' αὐτοῦ ἄλλο ἐγένετο, βασιλεύσαντος δυῶν δέοντα πεντηκοντέτεα [k] ἔτεα. τοῦτον μὲν παρήσομεν, τοσαῦτα ἐπιμνησθέντες. Ἄρδυος δὲ τοῦ Γύγεω μετὰ Γύγην βασιλεύσαντος μνήμην ποιήσομαι. ὅστις δὲ Πριηνέας τε εἶλε, ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλε. ἐπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων, Κιμμέριοι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Σκυθέων τ Νομάδων ἐξαναστάντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδις πλὴν τ ἀκροπόλιος εἷλον. Ἄρδυος δὲ βασιλεύσαντος ἐνὸς δέοντα πεντήκοντα ἔτεα, ἐξεδέξατο Σαδυάττης ὁ Ἄρδυος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτεα δυώδεκα· Σαδυάττεω

pus fuit, in jambo trimetro meminit. Obtinuit autem regnum Gyges & in eo 13
fuit confirmatus ab Delphico oraculo. nam quum Lydi indigno animo ferrent Candaulis casum, atque in armis essent, convenit inter hos ac factionem Gygianam, ut, si oraculum respondisset hunc esse regem Lydorum, ipse regnaret: sin minus, principatum Heraclidis restitueret. Accepto igitur oraculo Gyges ita regnavit. Attamen tantum dixit Pythia, Heraclidis ultionem in abnepotem Gygis esse venturam. quod vaticinium neque Lydi neque ipsorum reges ullius momenti fecerunt, priusquam exitu comprobatum est. Hunc in modum obtinuere tyran- 14
nidem Mermnadæ, fraudatis ea Heraclidis. Gyges, tyrannidem nactus, Delphos donaria misit non pauca; sed quamplurima ex argento donata sunt ab illo Delphis. Et præter argentum, immensam vim auri dedicavit: posuitque cum alia, tum vero, quod præcipue mentione dignum est, crateras aureos, numero sex, pondo triginta talentorum: qui in Corinthiorum thesauro collocati sunt. licet is thesaurus, si vera loquar, non Corinthiorum publici sit, sed Cypseli Eetionis filii. Hic vero Gyges, barbarorum quos ipsi novimus primus, munera apud Delphos posuit, secundum Midam Gordii filium, Phrygiæ regem. Nam & Midas dedicavit regiam sellam, in qua præsidens jus dicebat, spectatu dignam: sella autem ista eodem, quo Gygæ crateres, loco posita. Auri sane ille & argenti, quod Gyges posuit, cumulus vocitatur à Delphis Gygadas, cognomine ejus qui donavit. Et hic igitur postquam imperio potitus est, arma intulit Mileto & Smyrnæ, urbemque Colophonem cepit. Nec aliud ullum magnum facinus ab eo gestum est, quum duodequadraginta annos regnaverit. Hunc quidem nos, his duntaxat de eo memoratis, missum faciemus. ARDYIS au- 15
tem ejus filii faciam mentionem, qui post Gygem regnavit. Hic Prienenses expugnavit, & Miletum invasit: quo Sardium tyrannidem obtinente, Cimmerii à Scythis Nomadibus ejecti è sedibus, in Asiam transierunt, Sardisque præter arcem ceperunt. Quum 16
autem undequinquaginta regnasset annos, successit SADYATTES Ardyis filius, regnavitque annis duodecim. Sadyattæ

a ἔνοπλοι ἦσαν. b στασιῶται. c μὲν δὴ τὸ. d εἶναι τ Λυδῶν. e δῆμος. f ὅστις δὲ ὁ. g τ Φρυγίης. h ἐπωνυμίη. i ἧς ὅστις στρατιὴν. k τεσσερακοντέτεα.

dyattæ ſucceſſit ALYATTES, qui & cum Cyaxare Deiocis nepote bellavit ac Medis, & Cimmerios exegit ex Aſia, Smyrnam etiam à Colophone conditam cepit, & Clazomenas invaſit. Unde non prout volebat diſceſſit, ſed vehementer offendens. Alia quoque opera, dum regnum tenuit, digniſſima me-
17 moratu edidit, quæ hæc ſunt. Bello quod geſſit cum Mileſiis à patre traditum, hac ratione Miletum illuc progreſſus obſidebat: Dum fruges in regione erant copioſæ, tunc exercitum immittebat, faciens expeditionem ad cantum fiſtularum, fidiumque, ac tibiæ tam muliebris quam virilis. Quumque in agrum Mileſium pervenerat, non ædificia quæ in agris erant, diruere, non incendere, non fores effringere, ſed incolumes eſſe paſſim ſinere: arboribus modo fructibuſque regionis pervaſtatis, retro ſe recipiebat. Nam Mileſii mare obtinebant, ut opus non eſſet exercitui illic conſidere. Ædificia autem Lydus non evertebat idcirco, ut & Mileſii poſſent inde progreſſi humum ſerere colereque: & quum hoc illi feciſſent, ipſe invadens haberet aliquid quod popula-
18 retur. Hæc faciens, undecim bellavit annis: per quos duo ingentia vulnera accepere Mileſii: unum, in Limeneio (quod eſt ipſorum regionis) pugna commiſſa, alterum in campo Mæandri. Horum undecim annorum ſex adhuc apud Lydos regnabat Sadyattes Ardyis filius, qui cum exercitu terram Mileſiam tunc invaſit, & idem bellum conflavit: quinque reliquis ejus filius Alyattes, bellum quod à patre acceperat, ut à me ſuperius commemoratum eſt, intentius adminiſtravit: in quo bello Mileſios nulli Ionum ſublevaverunt, præter Chios ſolos; reddentes ita vicem quòd antea Mileſii Chiis bello contra Erythræos au-
19 xilia tuliſſent. Duodecimo autem anno incenſis ab exercitu ſegetibus, hoc rei fieri contigit: Segetes ut celerrime conceperunt ignem valido urgente vento, is corripuit Minervæ templum, cognomine Aſſeſiæ, quo incendio id deflagravit. Neque ullius momenti ea res tunc habita eſt: ſed quum poſt exercitus reditum Sardes Alyattes decubuiſſet, diuturniuſque ægrotaret, Delphos miſit deum de valetudine ſciſcitaturos, ſive alieno ſive ſuopte conſilio ad mittendum

δυάτλεω ὑ, Ἀλυάττης. ἔτ⟨ῳ⟩ ὑ Κυαξάρῃ τε τῷ Δηϊόκεω ἐπογίνῳ ἐπολέμησε, καὶ Μήδοισι· Κιμμερίους τε ἐκ τῆς Ἀσίης ἐξήλασε· Σμύρνην τε τὴν ἀπὸ Κολοφῶν⟨ος⟩ [a] κλεωθεῖσαν εἷλε, ἐς Κλαζομενάς τε ἐσέβαλε. ἀπὸ μέν νυν τούτων οὐκ ὡς ἤθελε ἀπήλλαξε, ἀλλὰ πρὸς πολλοῖσι μεγάλως. ἄλλα ὑ ἔργα ἀπεδέξατο ἐὼν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀξιαπηγητότατα τάδε· Ἐπολέμησε Μιλησίοισι, παρὰ δὲ πατρὸς παρεδέξατο τὸν πόλεμον παρὰ δὲ πατρός, ἐπελαυνῶν ὧδε ἐπολιόρκεε [b] τὴν Μίλητον τρόπῳ τοιῷδε· ὁκως μὲν εἴη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἀδρὸς, τηνικαῦτα ἐσέβαλλε τὴν στρατιήν. ἐστρατεύετο ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλῶν γυναικείων τε καὶ ἀνδρείων. ὡς ὑ ἐς τὴν Μιλησίην ἀπίκοιτο, οἰκήματα μὲν τὰ ἐπὶ τῆς ἀρόης ἔτε κατέβαλλεν, ἔτε ἐνεπίμπρη, ἔτε θύρας ἀπίστα [c], ἔα ὑ κατὰ χώρην ἑστάναι [d]· ὁ ὑ τί τε δένδρεα καὶ τὸν καρπὸν τῆς ἐν τῇ γῇ ὁκως διαφθείρῃεν, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. τὴν γὰρ θαλάσσης οἱ Μιλήσιοι ἐπεκράτεον, ὡς τι ἐπ' ἔδρης μὴ εἶναι ἔργον τῇ στρατιῇ. τὰς ὑ οἰκίας ὐ κατέβαλλεν ὁ Λυδὸς, τῶνδε εἵνεκα, ὁκως ἔχοιεν ἐνθεῦτεν ὁρμώμενοι [e] τὴν γῆν ἀπείρειν τε καὶ ἐργάζεσθαι οἱ Μιλήσιοι, αὐτὸς ὑ, ἐκείνων ἐργαζομένων, ἔχοι τι καὶ σίνεσθαι ἐσβάλλων. ταῦτα ποιέων, ἐπολέμεε ἔτεα ἕνδεκα· ἐν τοῖσι τρώματα μεγάλα ἐφάνη Μιλησίων ἐγίνετο, ἔν τε ἐν Λιμενηίῳ [f] χώρης τῆς σφετέρης μαχεσαμένων, καὶ ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ. τὰ μέν νυν ἓξ ἔτεα τῶν ἑνδεκα Σαδυάττης ὁ Ἄρδυος ἐπὶ Λυδῶν ἦρχε, ὁ καὶ ἐσβαλὼν τηνικαῦτα ἐς τὴν Μιλησίην τὴν στρατιήν· (Σαδυάττης ἔτ⟨ῳ⟩ γὰρ [g] καὶ ὁ τὸν πόλεμον ἦν συνάψας) τὰ ὑ πέντε τῶν ἐτέων τὰ ἐπόμενα τοῖσιν ἐξ Ἀλυάττης ὁ Σαδυάττεω ἐπολέμεε, ὃς παρεδέξατο (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) παρὰ δὲ πατρὸς τὸν πόλεμον, ρωστοῖχε ἐντεταμένως. τοῖσι ὑ Μιλησίοισι ὠδαμοὶ Ἰώνων τὸν πόλεμον τοῦτον συνεπελάφρυνον, ὅτι μὴ Χῖοι μοῦνοι. ἔτοι ὑ τε ὅμοιον ἀντιποδιδόντες ἐτιμώρεον· καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖσι Χίοισι τὸν πρὸς Ἐρυθραίους πόλεμον συνδιήνεικαν. τῷ ὑ δυωδεκάτῳ ἔτεϊ λήϊα ἐμπρησαμένα ὑπὸ τῆς στρατιῆς, συνηυξήθη τὸ τοιόνδε μέγα πρῆγμα· ὡς ἅφθη τάχιστα τὸ λήϊον ἀνέμῳ βιώμενον, ἅψαν νηὸν Ἀθηναίης, ἐπίκλησιν Ἀσσησίης. ἀφθεὶς ὑ ὁ νηὸς κατεκαύθη· καὶ τὰ μὲν πρῶτα μὲν λόγου οὐδεὶς ἐγίνετο, μετὰ ὑ, τῆς στρατιῆς ἀπικομένης ἐς Σάρδις, ἐνόσησεν ὁ Ἀλυάττης. μακροτέρης δέ οἱ γενομένης τῆς νούσου, πέμπει ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, εἴτε δὴ συμβουλεύσαντος τοῦ,

εἴτε

a ὑπὸ Κολοφῶνος. b ἐπολιόρκησε. c κατίστα. d ἱσάρθμους. e ὁρμεώμενοι. f ἔν τε Λιμενηίῳ. g γὰρ ὅτ⟨ῳ⟩.

ἔτι καὶ αὐτῷ ἔδοξε πέμψασα [a] τὸν θεὸν ἐπείρεσθαι τὸ γέσσι. τοῖσι δὴ ἡ Πυθίη ἀπικομένοισι ἐς Δελφοὺς οὐκ ἔφη χρήσειν, πρὶν ἢ τὸν νηὸν τὸν Ἀθηναίης ἀνορθώσωσι [b], τὸν ἐνέπρησαν χώρης τῆς Μιλησίης ἐν Ἀσησῷ. Δελφῶν οἶδα ἐγὼ ἅτω ἀκούσας χρεόν· Μιλήσιοι δὲ τάδε πρὸς τοῖσδε τούτοισι, Περίανδρον τὸν Κυψέλου, ἐόντα Θρασυβούλῳ τῷ τότε Μιλήτου τυραννεύοντι ξεῖνον ἐς τὰ μάλιστα, πυθόμενον τὸ χρηστήριον τὸ τῷ Ἀλυάττῃ γρηόμενον, πέμψαντα ἄγγελον κατιέναι, ὅκως ἄν τι προειδὼς πρὸς τὸ παρεὸν [c] βουλεύσηται. Μιλήσιοι μέν νυν ἅτω λέγουσι γρεόν. Ἀλυάττης δὲ, ὡς οἱ τοῦτο ἐξηγγέλθη, αὐτίκα ἔπεμπε κήρυκα [d] ἐς Μίλητον, βουλόμενος ἀπονδὰς ποιήσασθαι Θρασυβούλῳ τε καὶ Μιλησίοισι χρόνον ὅσον ἂν τὸν νηὸν οἰκοδομῇ. ὁ μὲν δὴ ἀπίκετο ἐς τὴν Μίλητον λύων· Θρασύβουλος δὲ σαφέως προπεπυσμένος πάντα λόγον, καὶ εἰδὼς τὰ Ἀλυάττης μέλλοι [f] ποιήσειν, μηχανᾶται τοιάδε [g]· ὅσον εὖ ἐν τῷ ἄστεϊ σῖτον καὶ ἐωυτοῦ καὶ ἰδιωτικὸν, τοῦτον πάντα συναγείσας [h] ἐς τὴν ἀγορὴν, προεῖπε Μιλησίοισι, ἐπὰν αὐτὸς σημήνῃ, τότε πίνειν τε πάντας καὶ κώμῳ χρῆσθαι ἐς ἀλλήλους. Ταῦτα δὴ ἐποίεέ τε καὶ προηγόρευε Θρασύβουλος, τῶνδε εἵνεκεν [i], ὅκως ἂν δὴ ὁ κήρυξ ὁ Σαρδιηνὸς [k], ἰδὼν τε σωρὸν μέγαν σίτου κεχυμένον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν ἀσπαζείησι ἐόντας, ἀγγείλῃ Ἀλυάττῃ. τὰ δὴ καὶ ἐγίνετο. ὡς γὰρ δὴ ἰδών τε ἐκεῖνα ὁ κήρυξ, καὶ εἰπὰς [l] πρὸς Θρασύβουλον τὰς ἐντολὰς ἐκ Λυδῶν, ἀπῆλθεν ἐς τὰς Σάρδις, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, δι' ὀλίγου ἄλλο ἐγίνετο ἢ διαλλαγή. ἐλπίζων γὰρ ὁ Ἀλυάττης σιτοδείην τε εἶναι ἰσχυρὴν ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ τὸν λεὼν πεπυσμένος ἐς τὸ ἔσχατον κακῶν, ἦκε ἔχων κήρυκα νοσησαντα ἐκ τῆς Μιλήτου τοὺς ἐναντίους λόγους ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε. μετὰ δὲ, ἤ τε διαλλαγὴ σφι ἐγίνετο, ἐπ' ᾧ τε ξείνους ἀλλήλοισι εἶναι καὶ συμμάχους· καὶ δύο τε ἀντὶ ἑνὸς νηοὺς τῇ Ἀθηναίῃ ᾠκοδόμησεν ὁ Ἀλυάττης ἐν τῇ Ἀσησῷ, αὐτός τε ἐκ τῆς νόσου ἀνέστη. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Μιλησίους τε καὶ Θρασύβουλον πόλεμον Ἀλυάττῃ ὧδε ἔσχε. Περίανδρος δὲ ὁ Κυψέλου, ὅτε ὁ τῷ Θρασυβούλῳ τὸ χρηστήριον μηνύσας· ἐτυραννεύετο δὲ ὁ Περίανδρος Κορίνθου, τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι (ὁμολογέουσι δέ σφι Λέσβιοι) ἐν τῷ βίῳ θῶυμα μέγιστον παραστῆναι. Ἀρίονα τὸν Μηθυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενηνοχθέντα ἐπὶ Ταίναρον,

dum inductus. Nunciis autem, quum Delphos perveniſſent, ſe reddituram reſponſum Pythia negavit, priuſquam templum Minervæ reparaſſent, quod in terra Mileſiorum apud Aſſeſum concremaſſent. Ita actum eſſe ego ex Delphis audiendo novi: ſed Mileſii his illa addunt, Periandrum, Cypſeli filium, quum audiſſet oraculum Alyatti redditum, miſſo nuncio indicaviſſe Thraſybulo, tunc Mileſiorum tyranno (cujus arctiſſimo utebatur hoſpitio) admonentem ut aliquid proſpiciendo ſibi conſuleret in præſens. Mileſii quidem ita id geſtum memorant. Alyattes autem, ubi hæc ipſi nunciata ſunt, confeſtim caduceatorem Miletum mittit, ad ineundas cum Thraſybulo & Mileſiis pactiones tantiſper dum templum ædificaret. Et hic quidem navigando Miletum venit. Thraſybulus vero quum omnem ſermonem ante prædidiciſſet, noſſetque quænam Alyattes facere ſtatuiſſet, hujuſcemodi rem machinatur. Quod frumenti in urbe erat vel ſuum ipſius vel privatorum, id omne in forum congerit: præcipitque Mileſiis, ut quum ipſe ſignum dediſſet, cuncti potarent, & inter ſe comeſſationibus uterentur. Hæc Thraſybulus ea gratia fecit præcepitque, ut caduceator Sardianus cernens ingentem frumenti acervum effuſum, & homines oblectationibus vacantes, renunciaret Alyattæ. Quod & contigit. nam ut illa conſpexit caduceator, Thraſybuloque Lydi mandata expoſuit, reverſus eſt Sardes: & (ut ego audio) ob nihil aliud inter eos pacificatum eſt. Sperans enim Alyattes vehementem penuriam frumenti Mileti eſſe, & populum ad extremum uſque malorum deveniſſe, ex reverſo illinc caduceatore audiebat contraria atque ipſe fuerat opinatus. Poſt hæc inter eos ita conventum eſt, ut mutuo hoſpites eſſent ac ſocii; proque uno duo delubra apud Aſſeſum Minervæ ædificavit Alyattes, etiam ipſe ex morbo convaluit. Et quæ ad bellum quidem Alyattis cum Mileſiis atque Thraſybulo pertinent, ita habuere. Periander autem Cypſeli filius, fuit is qui Thraſybulo indicavit oraculum, Corinthi tyrannus: cui maximum miraculum fuiſſe oblatum populares ſui prædicant, & his Lesbii aſſentiuntur. Arionem Methymnæum delphino inſidentem ad Tænaron

a πέμψαντα. b ἀνορθώσωσι. c καιρὸν. d κήρυκα. e προπεπυσμένος. f μέλλοι. g τοιόνδε. h ἄπαντα συναγαγὼν. i εἵνεκα. k Σαρδιηνὸς. l εἰπὼν.

naron fuisse evectum, qui erat citharœdorum sui sæculi nulli secundus: quique primus hominum quos novimus, & fecit & nominavit & docuit Corinthi
24 dithyrambum. Hunc Arionem ferunt, quum permultum temporis trivisset apud Periandrum, concupisse in Italiam Siciliamque navigare: retroque, parta ingenti pecunia, voluisse Corinthum reverti: &, quum profecturus Tarento esset, quia nullis magis quam Corinthiis fidebat, navigium virorum Corinthiorum conduxisse. Quum igitur altum tenerent, istos Arioni insidiatos, ut eo exturbato, pecunia potirentur. Hoc illum intelligentem, oravisse oblata eis pecunia, mortem deprecatum. Non persuadenti nautas mandavisse, ut aut sibi manus inferret, quo sic sepulturam in terra nanciscceretur, aut illico in mare desiliret. Arionem ad hanc difficultatem redactum, obsecrasse, ut quandoquidem ipsis ita placitum esset, paterentur se omni suo ornatu sumpto, stantem super foros, cantare: & quum cantasset, pollicebatur se sibi manus illaturum. Istos igitur (invaserat enim eos libido audiendi præstantissimum inter homines modulatorem) è puppe in mediam navem concessisse. Illum, induto omni ornatu, ac sumpta cithara stantem super foros, peregisse carmen quod dicitur orthium: eoque decantato, sese, ut erat cum omni isto ornatu, in mare iecisse. Et hos quidem cursum tenuisse Corinthum: illum vero aiunt à delphino exceptum, Tænaron fuisse evectum: & quum è delphino descendisset, Corinthum eodem habitu perrexisse: & ubi pervenit, quicquid contigerat enarrasse. Periandrum autem, quia non crederet, tenuisse hominem in custodia, nequò prodiret: ceterum curam intendisse in nautas. Eos accitos, ubi adfuerunt, percontatum siquid de Arione memorarent: & referentibus illum sospitem circa Italiam agere, fortunatumque Tarenti se reliquisse, Arionem apparuisse eodem quo desiluisset habitu: istos terrefactos, non potuisse amplius convictos inficiari. Hæc Corinthii ac Lesbii aiunt: extatque apud Tænaron non magnum Arionis ex ære donarium,
25 homo super delphinum vehens. Porro Alyattes Lydus, confecto cum Milesiis bello, postea, quum septem & quinquaginta

ναρον, ἐόντα κιθαρῳδὸν τῶ τότε ἐόντων ἀδένος δεύτερον, καὶ διθυραμβον, πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ποιήσαντά τε καὶ ὀνομάσαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ. Τοῦτον τὸν Ἀρίονα λέγουσι, τὸν πολλὸν τὸ χρόνου διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σικελίην· ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα, θελῆσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὁρμᾶσθαι μέν νυν ἐκ Τάραντος, πιστεύοντα δὲ ἀδαμοῖσι μᾶλλον ἢ Κορινθίοισι, μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων. τοὺς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιβουλεύειν, τὸν Ἀρίονα ἐκβαλόντας, ἔχειν τὰ χρήματα. τὸν δὲ, συνέντα τοῦτο, λίσεσθαι, χρήματα μὲν ποιεόντας σφι, ψυχὴν δὲ παρατεόμενον. ἔκων δὴ πείθειν αὐτὸν τούτοισι, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς πορθμέας ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαί μιν, ὡς ἂν ταφῆς ἐν γῇ τύχῃ, ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν τὴν ταχίστην. ἀπειλημένον δὲ τὸν Ἀρίονα ἐς ἀπορίην, παραιτήσασθαι, ἐπειδὴ σφι ἔτω δοκέοι, παρελθεῖν αὐτὸν ἐν τῇ σκηνῇ πᾶσαν στάντα ἐν τοῖσι ἐσθλοῖσι [a], ἀείσαντα. ἀείσαντα δὲ, ὑποδέκεσθαι ἑωυτὸν κατερχόμενον. καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν μὲν ἡδονὴν, εἰ μέλλοιεν ἀκούσεσθαι ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ, ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσην νέα. τὸν δὲ, ἐνδυόντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν, καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην, στάντα ἐν τοῖσι ἐσθλοῖσι [b], διεξελθεῖν νόμον τὸν ὀρθιον. τελευτῶντα δὲ τὸν νόμον, ῥίψαι μιν ἐς τὴν θάλασσαν ἑωυτὸν, ὡς εἶχε, σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ. καὶ τοὺς μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόρινθον [c]· τὸν δὲ, δελφῖνα λέγουσι ὑποδέξαντα, ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον [d]. ἀποβάντα δὲ αὐτὸν χωρέειν ἐς Κόρινθον σὺν τῇ σκευῇ. καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός. Περίανδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίης Ἀρίονα μὲν ἐν φυλακῇ ἔχειν, ἐδαμῇ μελέοντα, ἀναμένων δὲ ἔχειν τοὺς πορθμέων· ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς κληθέντας, ἱστορέεσθαι εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος. Φαμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἴη τε σῶς περὶ Ἰταλίην [e], καί μιν εὖ πεπρωτοντα λίποιεν ἐν Τάραντι, ἐπιφανῆναί σφι τὸν Ἀρίονα, ὥσπερ ἔχων ἐξεπόδησε· καὶ τοὺς, σκιρτλαγήτας, οὐκ ἔχειν ἔτι ἐλεγχομένους ἀρνέεσθαι. ταῦτα μέν νυν Κορίνθιοι τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι. καὶ Ἀρίονός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον ὐ μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ, ἐπὶ Δελφῖνι ἐπεὶ ἀνθρωπι. Ἀλυάττης δὲ ὁ Λυδὸς τὸν πρὸς Μιλησίους πόλεμον διενείκας, μετέπεσε τελευτᾷ, βασιλεύσας ἔτεα ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. ἀνέθηκε δὲ, σκυ-

a ἰδωλίοισι. b ἰδωλίοισι. c ἐς τὴν Κόρινθον. d ἐς Ταίναρον. e περὶ τὴν Ἰταλίην.

Crœsus successor Græcos aliosque ad Halyn usque domat, absti nens ab insulanis.

γων τὸν νέον, δεύτερος ἐτος ἐκ οἰκίης ταύτης, ἐς Δελφὰς κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον κολλητὸν, θηῆς ἄξιον ἀπὸ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων· Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἐξεῦρε. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω, ἐξεδέξατο τὸν βασιληίην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων ἐὼν ἡλικίην πέντε καὶ τριήκοντα· ὃς δὴ Ἑλλήνων πρώτοισι ἐπῆλθε Ἐφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφέσιοι πολιορκεόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, ἐξάψαντες ἐκ τοῦ νηοῦ χοινίον ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς τε παλαιῆς [a] πόλιος, ἣ τότε ἐπολιορκέετο, καὶ τοῦ νηοῦ, ἐπὰ σταδίοι. πρώτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐπεχείρησε ὁ Κροῖσος· μετὰ δὲ, ἐπ' μέρεα ἑκάστοισι Ἰώνων τε καὶ Αἰολίων, ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων, τὰς μὲν ἰδιωτικὰς μεζονας προφερόμενος, μέζονα ἐπιπλώμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν [b] καὶ φαύλας ἐπιφέρων. Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε, νέας ποιησάμενος, ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτῃσι. ἑτοίμων δὲ οἱ πάντων ἐτοίμων ἐς τὸν ναυτικὸν, οἱ μὲν Βίαντα λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν τὸν Μιτυληναῖον, εἰρομένου Κροίσου [c] εἴ τι εἴη νεώτερον περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπεῖν τάδε, καταπαύσαντα τὸν ναυτικὸν, Ὦ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον συνωνέονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ σὲ ἐπιχειρήσοντα πολεμίους. Κροῖσον δὲ, ἐλπίσαντα λέγειν ἐκεῖνον ἀληθέα, εἰπεῖν, Αἰ γὰρ θεοὶ τοῦτο ποιήσειαν ὥστε νέον νησιώτῃσι, ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι. τὸν δὲ, ὑποκρινάμενον φάναι, Ὦ βασιλεῦ, εὔχεσθαι μὲν φαίνεαι εἰκὸς νησιώτας ἱππέας λαβόντας ἐν ἠπείρῳ ἐλθεῖν [d] ἐλπίζων· νησιώτας δὲ τί δοκέεις ἐπιχείρησαι ἄλλο ἢ ἐπὶ σὲ ἐλθόντας ἐπιστῆσαι ὅτι σφέας ναυτικὸν μέλλεις, λαβὼν αἰτήσεσθαι [e] Λυδὸς ἐὼν θαλάσσης, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ ἐκείνους Ἕλληνας τιμωρήσῃς, τοὺς σὺ δουλίους ἔχεις; καίρια τε τὸν Κροῖσον τοῦ στόματος ἔλεξε· καὶ ὃς (ἀποδεξάμενος γὰρ δοκέειν λέγειν) παύεσθαι τε ναυπηγεόμενος, καὶ αὐτὸς τοὺς ἐν Ἰωνίῃ οἰκημένους Ἴωνας ξεινωσάμενος. Χρόνου δὲ ὑστερέοντος, καὶ πολλὰ ἐθνεα ἐχειρώσατο ὁ Κροῖσος τὰ ἐντὸς Ἅλυος [f] ποταμοῦ ῥέοντα· πλὴν γὰρ Κιλίκων καὶ Λυκίων, τοὺς ἄλλους πάντας ὑπήκοους ἐποιήσατο ἐς ἑωυτὸν ἔχων τάδε, Λυδοὺς [g] Μυσοὺς, Λυδοὺς Μαριανδυνοὺς, Χαλύβας, Παφλαγόνας, Θρήικας τοὺς Θυνούς τε καὶ Βιθυνούς, Φρύγας, Μυσοὺς, Λυκάονας, Μιλυάδας, καὶ Πάμφυλους.

ginta regnasset annos, vita excessit: qui secundus ex hac domo, quum è morbo convaluisset, apud Delphos dedicavit grandem ex argento craterem: itemque crateris receptaculum parvum, ex ferro, ferruminatum, spectatu dignum inter omnia quæ sunt Delphis donaria: opus Glauci Chii, qui solus omnium hominum ferruminationem excogitavit. Defuncto Alyatte, successit in regno filius ejus CROESUS, annos natus quinque & triginta: qui primis Græcorum Ephesiis bellum intulit. Unde Ephesii ab eo obsessi, urbem Dianæ dedicarunt, funem ex ejus æde ad murum alligato. Est autem inter veterem urbem quæ tunc obsidebatur, & templum, septem stadiorum intervallum. Hos primos Crœsus aggressus est, deinde vero per vices singulos Ionum Æolensiumque, aliis alias causas inferens, ut in quosque maximas reperire poterat, majora; in quosdam etiam frivola causatus. Postea vero quam Græcos in Asia subegit ad tributum pendendum, inde constituit ædificatis navibus aggredi insulanos. Ad quas compingendas, quum omnia illi parata essent, dicunt alii Biantem Prienensem, quum Sardes venisset, alii Pittacum Mitylenæum, interrogatum à Crœso numquid apud Græciam novi esset: respondisse quod illum à facienda classe inhibuit. Inquit enim, Insulani, ô rex, decem millia equitum conducunt, habentes in animo adversus Sardes atque te militare. Et Crœsum vera loqui ratum, dixisse, Utinam dent dii hanc insulanis mentem Lydos invadendi cum equis! Atque hunc excipientem dixisse, Videris mihi, ô rex, cupide vota facturus ut insulanos in continente adipiscaris equitantes, haud absurda spe. Verum quid aliud insulanos optare censes, simulac audierunt constituisse te adversus se classem ædificare, quam precantes, ut nacti Lydos in mari intercipiant, teque pro Græcis in continente, quos tu in servitute contines, ulciscantur? Hoc sermone delectatum admodum Crœsum, atque inductum (erat enim visus ille perquam scite dixisse) ab fabricanda classe destitisse, atque ita cum Ionibus qui insulas incolerent, hospitium contraxisse. Interjecto autem tempore, subactis fere omnibus qui intra Halyn fluvium colunt. nam præter Cilices ac Lycios Crœsus ceteros omnes in suam potestatem

a Ἐφεσίων. b Ἐφεσίοις. c Κροῖσος. d ἐλπίζων. e Λυδὸς ἐὼν θαλάσσης.

tem redegit, qui ſunt, Lydi, Phryges, Myſi, Mariandyni, Chalybes, Paphlagones, Thraces, Thynique & Bithyni, Cares, Iones, Dorienſes, Æolenſes,
29 Pamphyli. His inquam ſubactis, & potentia Lydorum per Crœſum augeſcente, contulerunt ſe Sardes opibus florentes, tum ceteri omnes è Græcia ſophiſtæ, qui ea tempeſtate erant, pro ſe quiſque proficiſcentes: tum etiam Solon, vir Athenienſis, qui quum leges iubentibus Athenienſibus tuliſſet, enavigando decem annos per cauſſam contemplandi fuit peregrinatus, ut ne quam legum quas condiderat abrogare cogeretur. Nam hoc Athenienſes ipſi facere nequibant, maximo iureiurando adacti ad eas decem per annos ſervandas quas
30 ipſis Solon condidiſſet. Harum itaque legum ac contemplandi gratia Solon peregre profectus, in Ægyptum ad Amaſim ſe contulit, & Sardes ad Crœſum. Eo quum perveniſſet, hoſpitaliter in regiam à Crœſo exceptus eſt; tertioque aut quarto poſt die, iuſſu Crœſi, miniſtri circumduxerunt Solonem circa theſauros, omniaque quæ illic erant magna ac beata, oſtentarunt. Eum porro contemplatum cuncta, & ut ſibi opportunum fuerat intuitum, talibus percontatus eſt Crœſus, Hoſpes Athenienſis, quia multus ad nos rumor de te emanavit ob tuam ſapientiam, & ob peregrinationem, quemadmodum ſtudio ſapientiæ deditus multam mundi partem videndi ſtudio adieris: ideo mihi nunc cupido inceſſit ſciſcitandi ex te, ecquem jam vidiſti omnium beatiſſimum. Sperans videlicet ſe inter homines beatiſſimum eſſe, ita ſciſcitabatur. Solon autem nihil admodum aſſentatus, ſed ut res erat reſpondens, Ego vero (inquit) ô rex, vidi beatiſſimum Tellum Athenienſem. Quod dictum admiratus Crœſus inſtat interrogare, Qua re Tellum judicas eſſe beatiſſimum? Quia, inquit, Tello, republica bene inſtituta, filii fuerunt honeſti & boni, & illis vidit ſingulis enatos liberos, hoſque omnes ſuperſtites: & quum vita bene huic cederet, quantum in nobis eſt, obitus ſplendidiſſimus inſuper obtigit. Siquidem prœlio quod Athenienſes cum finitimis geſſere apud Eleuſinem, quum auxilio veniſſet, hoſteſque in fugam vertiſſet, pulcherrimam oppetiit mortem. Quem Athe-

οἵδε, Λυδοὶ, Φρύγες, Μυσοὶ, Μαριανδυνοὶ, Χάλυβες, Παφλαγόνες, Θρῆικες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοὶ, Κᾶρες, Ἴωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι. Καταιρεθμένων δὴ τούτων, καὶ προσεπικτωμένης Κροίσου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα σοφισταὶ, οἳ τῶτον τὸν χρόνον ἐπύγχανον ἐόντες, ὡς ἕκας ἕκαστος αὐτῶν [a] ἀπικνέοιτο· καὶ δὴ καὶ Σόλων, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσαντι ποιήσας, ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα, κατὰ θεωρίης προφασιν σκοπιὴν ποιεύμενος, ἵνα δὴ μή τινα [b] τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ σφι οἱοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατέχοντο, δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοὺς ἄν σφι Σόλων [c] θῆται. Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων [d] καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν [e], ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρὰ Ἄμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. ἀπικόμενος δὲ, ἐξενίζετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ, κελεύσαντος Κροίσου, τοὺς Σόλωνα θεραπόντας περιηγέεσθαι κατὰ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν [f] πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα, καὶ [g] σκεψάμενον ὡς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἴρετο ὁ Κροῖσος τάδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς, καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς, καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων [h] τὴν πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὦν ἵμερος ἐπείρεσθαί με ἐπῆλθέ σε, εἴ τινα πάντων εἶδες ὀλβιώτατον. ὁ μὲν, ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος, ταῦτα ἐπηρώτα· Σόλων δὲ, οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῇ ἐόντι χρησάμενος, λέγει, Ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον. Ὑποθωμάσας [i] δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν, εἴρετο ὀπισχερέως, Κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον; ὁ δὲ εἶπε, Τέλλῳ τούτῳ μὲν, τῇ πόλις εὖ ἠκμάκεσαν, παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοὶ, καί σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγινόμενα, καὶ πάντα διαμείναντα. τούτῳ δὲ [k] τοῦ βίου εὖ ἠκμασμένου, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο. γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀσυνείτονας ἐν Ἐλευσῖνι, βοηθήσας, καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων, ἀπέθανε κάλλιστα. καί μιν

γὴν MS. Pat. prob. Ku Staph. Bibl. V. & Nic Clet. p. 390.

B 2 Ἀθη-

a αὐτέων. b μὴ δή τινα. c ἂν σφίσι Σόλων. d Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων. e εἵνεκα. f ἐπιδείκνυον. g τὰ πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ. h ἐς φιλοσοφίην, τὴν πολλὴν. i ὑποθωμάσας. k ἐς τοῦτο δή.

„Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτὸν τῇ περ
„ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως. Ὡς δὲ τὰ
κατὰ τὸν Τέλλον προετρέψατο ὁ Σόλων τὸν Κροῖ-
σον, εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπηρώτα τινα
δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ἰδοι· δοκέων πάγχυ δευ-
τερεῖα γῶν οἴσεσθαι. ὁ δὲ εἶπε Κλέωβίν τε καὶ
„Βίτωνα. τούτοισι γὰρ ἐστι γένος Ἀργείοισι βίος
„τε ἀρκέων ὑπολῦ, καὶ πρὸς τούτῳ, ῥώμη
„σώματος τοιήδε, ἀεθλοφόροι τε ἀμφότεροι
„ὁμοίως ἔσαν. καὶ δὴ καὶ λέγεται ἥδε ὁ λό-
„γος [a]· ἑόσης ὀρτῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι,
„ἔδεε πάντως τὸν μητέρα αὐτῶν ζεύγει κομι-
„σθῆναι ἐς τὸ ἱρόν· οἱ δέ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀ-
„γροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκληιόμενοι [b] δὲ
„τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι, ὑποδυόντες αὐτοὶ ὑπὸ
„τὸν ζυγὸν, εἵλκον τὸν ἅμαξαν. ἐπὶ τῆς
„ἁμάξης δέ σφι ὀχέετο ἡ μήτηρ. σταδίους δὲ πέν-
„τε καὶ τεσσερήκοντα [c] διακομισάμενοι, ἀπίκοντο
„ἐς τὸ ἱρόν [d]. ταῦτα δέ σφι ποιήσασι, καὶ ὀ-
„φθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύρεος, τελευτὴ τοῦ βίου
„ἀρίστη ἐπεγένετο. διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεὸς,
„ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ
„ζώειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περισταύτες ἐμακάρι-
„ζον τῶν νεηνιέων τὸν ῥώμην [c]. αἱ δὲ Ἀργεῖαι,
„τὴν μητέρα αὐτῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε. ἡ
„δὲ μήτηρ, περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ
„τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος, εὔ-
„χετο, Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι, τοῖσι ἑωυτῆς
„τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι
„τὸν θεὸν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστον ἐστί. μετὰ
„ταύτην τὴν εὐχὴν, ὡς ἔθυσάν τε καὶ δεί-
„πνησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ
„νεηνίαι, οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τού-
„τῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δὲ σφέων εἰκόνας ποιησά-
„μενοι, ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς, ὡς ἀνδρῶν ἀ-
„ρίστων γενομένων. Σόλων μὲν δὴ δεύτερα εὐδαιμονίης
δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι. Κροῖσος δὲ ὑπερχθεὶς,
„εἶπε, Ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαι-
„μονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδὲν, ὥστε
„οὐδὲ ἰδιωτέων ἀξίους ἡμέας ἐποίησας; ὁ δὲ εἶπε,
„Ὦ Κροῖσε, ἐπισταμένου με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν
„φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες, ἐπειρωτᾷς ἀν-
„θρωπηίων πρηγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μα-
„κρῷ χρόνῳ πολλὰ μέν ἐστιν ἰδεῖν [f] τὰ μή τις
„ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν [g]. ἐς γὰρ ἑβδομήκον-
„τα ἔτεα χρόνον τὸν ζόης ἀνθρώπῳ προτίθημι. ἔστι
„δὲ ἐόντες ἐνιαυτοὶ ἑβδομήκοντα, παρέχοντα ἡμέ-
„ρας διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ δισμυ-
„ρίας, ἐμβολίμου μηνὸς μὴ γενομένου. εἰ δὲ
„δὴ

Athenienſes, quo loco occubuerat, eo ipſo publice humarunt, magnificeque honorarunt. Tum vero multa de Tel- 31
lo ac beata Solone referente, excitatus Crœſus, interrogat quemnam ſecundum ab illo vidiſſet; putans haud dubie ſecundas ſe partes eſſe laturum. Cleobin, inquit ille, & Bitonem: quippe his & genus Argivum erat, & victus ſuppeditabat: adhæc corporis robur tantum ut & in certaminibus ambo pariter præmia tulerint, & de his etiam iſta memorentur: Quum dies feſtus Iunonis apud Argivos eſſet, oporteretque omnino matrem horum ad templum vehi bobus iunctis, hique boves ex agro eis ad horam præſto non eſſent: tunc juvenes excluſi tempore, ipſi iugum ſubeuntes, plauſtrum traxerunt quo mater vehebatur, & quinque ac quadraginta per ſtadia trahentes ad templum pervenerunt. Quibus quum hæc feciſſent, & ab omni cœtu conſpecti fuiſſent, optimus obtigit vitæ exitus: & in his deus demonſtravit, Satius homini eſſe mori magis quam vivere. Nam quum circunſtantes Argivi laudibus tollerent, viri quidem robur adoleſcentium, feminæ vero matrem eorum, quod tales filios ſortita eſſet: mater gaudio perfuſa cum facto tum fama, ante ſimulacrum ſtans, precata eſt Deam ut Cleobi & Bitoni filiis ſuis qui illam magnopere honoraviſſent, daret id quod optimum eſſet homini contingere. Poſt hanc precationem, ubi ſacrificarunt epulatique ſunt, adoleſcentes ſomno quieſcentes in ipſo delubro, non reſurrexerunt, ſed hoc vitæ exitu perfuncti. Quorum effigies, tanquam virorum qui præſtantiſſimi extitiſſent, Argivi factas apud Delphos collocarunt. Et his quidem Solon ſecundas beatitu- 32
dinis partes attribuit. Crœſus autem conturbatus, inquit, Hoſpes Athenienſis, adeone à te dejicitur in nihilum noſtra felicitas, ut ne privatis quidem viris nos æquiparandos ducas? Cui ille, Me, ô Crœſe, gnarum omne numen invidum eſſe & turbulentum, de rebus humanis interrogas? In diuturno enim tempore multa videre accidit, quæ nemo velit, atque etiam tolerare multa. Propono enim homini terminum vitæ ad ſeptuaginta annos, qui tot anni conſtant ex vigintiquinque millibus ac ducentis diebus, menſe intercalari non poſito. Quod ſi velis alternos iſto-

a ὧδε λόγος. b ἐκκληιζόμενοι. c τεσσαρακοντα. d ἐπὶ τὸ ἱρόν. e τὸν τοῖσιν τὸν γενόμενον. f ἰδεῖν. g παθεῖν.

istorum annorum addito mense prolixiores fieri, ut tempestates opportune incidentes congruant, menses quidem intercalares per annos septuaginta, fient trigintaquinque, dies autem ex his mensibus mille quinquaginta. Horum dierum omnium, qui sunt in septuaginta annos, numero vigintisex millia ducenti quinquaginta, nullus prorsus qualem alius rem adducit. Ita igitur, Crœse, universum est homo calamitas. Ceterum tu quidem mihi videris & divitiis valde pollere, & multorum hominum rex esse: sed id de quo me interrogasti, nondum te esse dixero, priusquam te bene vita defunctum esse audiero. Neque enim beatior est magnis opibus præditus, eo qui diurnum victum habet: nisi eidem omnibus bonis prædito, fortuna concesserit bene vita defungi. Etenim multi homines perquam locupletes, minime tamen beati sunt: multi vero mediocria habentes patrimonia, fortunati. Quorum is qui divitiis affluit, sed non beatus est, duabus tantummodo rebus antecellit fortunatum: at hic divitem & non beatum pluribus. Ille ad cupiditates peragendas, & ad grandem quæ incidat offensam tolerandam validior est: hic vero istis superat illum, ærumnam quidem & cupiditatem non similiter ac ille potest tolerare; verum ista ab illo abigit felicitas: sed est inexpertus, prospera fruens valetudine, malorum exlors, in liberis lætus, formosus. Quod si ad hæc, diem quoque suum feliciter obierit, is est, quem quæris, dignus qui vocetur beatus: prius tamen quam ad obitum pervenerit, contine, & nequaquam beatum appella, sed fortunatum. Sed hæc omnia consequi hominem impossibile est: sicut nec ulla regio cuncta sibipsi suppeditat, sed aliud habens, alio indiget; quæ tamen habet plurima, ea est optima. quemadmodum etiam hominis corpus unum aliquod sibi non sufficit; quia aliud habet, alio caret. Sed quisquis horum plurima habere perseveraverit, & postea placido animo è vita excesserit, hic apud me nomine hoc, veluti rex, donari meretur. Omnis autem rei oportet inspicere exitum, quò sit evasura: quoniam multos deus, quibus felicitatem quodammodo monstraverat, 33 radicitus evertit. Hæc Solon, neque assentando Crœso, neque ullius eum momenti faciendo, loquutus dimittitur: sane-

„δὴ ἐθελήσῃ τὸ ἕτερον τῶν ἐτέων μᾶλλον μακρότε-
„ρον γίνεσθαι, ἵνα δὴ αἱ ὧραι συμβαίνωσι πα-
„ραγινόμεναι ἐς τὸ δέον, μῆνες μὲν δὴ τοῖσι
„ἑβδομήκοντα ἔτεσι οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τρια-
„κοντα [a] πέντε· ἡμέραι δὲ ἐκ τῶν μηνῶν τούτων,
„χίλιαι πεντήκοντα. τοῖσι [b] δὲ ἀπασέων ἡμε-
„ρέων τῶν ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα, ἐουσέων πεν-
„τήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλίεων καὶ
„δισμυρίων [c], ἡ ἑτέρη αὐτέων τῇ ἑτέρῃ ἡμέ-
„ρῃ τοσοῦτόν ἐστι ὅμοιον ποιέοντι πρῆγμα.
„ὅτῳ ὦν, Κροῖσε, πᾶν [d] ἐστι ἀνθρωπηϊον συμ-
„φορή. ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέοντι [e] μέγα φαί-
„νεαι, καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων·
„ἐκεῖνο δὲ τὸ εἶρέό με, οὔκω σε ἐγὼ λέγω,
„πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθω-
„μαι. ὁ γὰρ τοι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον οὐ
„ἐπ' ἡμέρῃσι ἔχοντος, ὀλβιώτερός ἐστι· εἰ μὴ
„οἱ τύχη [f] ἐπίσποιτο, πάντα καλὰ ἔχοντα τε-
„λευτῆσαι τὸν βίον. πολλοὶ μὲν γὰρ ζάπλουτοι ἀν-
„θρώπων, ἀνόλβιοί εἰσι· πολλοὶ δὲ μετρίως ἐ-
„χοντες βίου, δυστυχέες. ὁ μὲν δὴ μέγα πλού-
„σιος, ἀνόλβιος δὲ δυοῖσι προέχει καὶ δυσ-
„χέσι μούνοισι· ἔστι δὲ, ὃς πλουσίου καὶ ἀ-
„νολβίου πολλοῖσι. ὁ μὲν, ὀπιθυμίῃσι ἐκπλέ-
„σας, καὶ ἄτῃσι μεγάλῃσι προσπεσὼν ἐνεῖ-
„κας, δυνατώτερος· ὁ δέ, τοῖσι δὴ προέχει
„ἐκεῖνα, ἄτῃσι μὲν καὶ ὀπιθυμίῃσι σὺν ὁμοί-
„ως δυνατὸς ἐκείνῳ ἐνεῖκαι, ταῦτα δὲ ἡ δι-
„τυχίη οἱ ἀπερύκει. ἄπορος δέ ἐστι, ἄνοσος,
„ἀπαθὴς κακῶν, εὔπαις, εἰδὼς. εἰ δὲ προς
„τούτοισι ἔτι τελευτήσει τὸν βίον εὖ, ἔστι ἐκεῖ-
„νος, τὸν σὺ ζητεῖς, ὀλβιος κεκλῆσθαι ἄξιός
„ἐστι. πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ, ὀπιχείν [h], μη-
„δὲ καλέειν κω ὄλβιον, ἀλλ' εὐτυχέα. τὸν πάν-
„τα μέν νυν ταῦτα συλλαβεῖν ἄνθρωπον ἐόντα,
„ἀδύνατον· ὥσπερ χώρη ἐδεμία [i] καταρκέει
„πάντα ἑωυτῇ παρέχουσα, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔ-
„χει, ἑτέρου δὲ ὀπιδέεται· ἡ δ' ἂν τὰ πολλὰ
„ἔχῃ [k], ἀρίστη αὕτη. ὡς δὴ καὶ ἀνθρώπου σῶ-
„μα ἓν ἑνὸς αὐταρκές ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἔχει,
„ἄλλου δὲ ἐνδεές ἐστι. ὃς δ' ἂν αὐτῶν [l] πολλὰ
„ἔχων διατελέῃ, καὶ ἔπειτα τελευτήσῃ δίκα-
„ίως τὸν βίον, ἔστος παρ' ἐμοὶ τὸ οὔνομα τοῦ-
„τον, ὡς βασιλέως, δίκαιός ἐστι φέρεσθαι. σκο-
„πέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν
„κῆ ἀποβήσεται. πολλοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον
„ὁ θεὸς, πρόῤῥιζον ἀνέτρεψε. ταῦτα λέγων τῷ
Κροίσῳ, οὔκως ὅτε ἐχαρίζετο, ὅτε λόγου μιν
ποιησάμενος ἀδεγὸς, ἀποπέμπεται· κάρτα δό-

ξας

a πεντε. b τουτων. c εξακισχιλιων καὶ δισμυριων. d ὦ Κροῖσε, πᾶς. e πλουσιον. f μὴ ἡ τυχη. g ἐχοντα. h ἐπιχειν. i ἀδημιη. k ἔχοι. l αὐτεων.

homo est res, tota casibus obnoxia. Kuster in B. G. V. & N. Cleric. T. V. p. 39

Ἄπορος omnibus manibus integer. Kust. ad Suid. p. 394.

Crœsi somnium circa filium, cui dat uxorem. Adrasti adventus. Aper in Olympo Mysio.

ξας ἀμαθέα εἶναι, ὃς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεὶς, τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε. Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε ἐκ θεοῦ [a] νέμεσις μεγάλη Κροῖσον, (ὡς εἰκάσαι) ὅτι ἑωυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἁπάντων ὀλβιώτατον. Αὐτίκα δέ οἱ εὐδοντι ἐπέστη ὄνειρος, ὃς οἱ τὴν ἀληθείην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες· τῶν ἕτερος μὲν διέφθαρτο· (κωφὸς γὰρ δὴ κωφός) ὁ δὲ ἕτερος, τῶν ἡλίκων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος. ὄνομα δέ οἱ ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὴ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνειν τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος ὡς ἀποτλέσει μιν αἰχμῇ σιδηρέῃ βληθέντα. ὁ δ' ἐπεὶ τάχιστα ἐξηγέρθη, καὶ ἐωυτῷ λογισάμενος ἔδοξε, καταρρωδήσας τὸν ὄνειρον, ἄγαμαι μὲν τῷ παιδὶ γυναῖκα· ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν, ἐνδαμῆ ἔτι δηρὶ τούτου [b] πρῆγμα ἐξέπεμπε. ἀκόντια δὲ καὶ δοράτια, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσας, ἐς τοὺς θαλάμους συνέκησε, μή τι οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. Ἔχοντος δέ οἱ ἐν χερσὶ τὸν παῖδος τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τοὺς Σάρδις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος, καὶ ἁ καθαρὸς χεῖρας ἐών, φρυξ μὲν γένεῃ, γένος δὲ βασιληίου. παρελθὼν δὲ ἔστη ἐς τὸ Κροίσου οἰκία, κατὰ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο κυρῆσαι [c]. Κροῖσος δέ μιν ἐκάθηρε. ἔστι δὲ παρὰ Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἕλλησι. ἐπεί τε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο ὁκόθεν τε καὶ τίς εἴη. λέγων τάδε, Ὦ ἄνθρωπε [d], τίς τε καὶ ἐκ τίνος τῆς Φρυγίης ἥκων πρὸς ἐμὲ ἐβούλευσαι; πόσα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας; ὁ δὲ ἀμείβετο, Ὦ βασιλεῦ, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμὶ παῖς, ὀνομάζομαι δὲ Ἄδρηστος. Φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωυτοῦ ἄκων πάρειμι, ἐξελαθεὶς τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐστερημένος πάντων. Κροῖσος δέ μιν ἀμείβετο τοῖσδε, Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἐὼν ἐγγενέων, καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους· ἔνθα ἀμηχανήσεις χρημάτων ἐόντων, μένων ἐν ἡμετέρῳ [e]. συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς κουφοτάτην φέρων, κερδανέεις τάλαντον. ὁ μὲν δὴ δίκαιον εἶχε ἐν Κροίσῳ. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ Μυσίῳ Ὀλύμπῳ συὸς χρῆμα γένεται μέγα· ὁρμώμενον [f] δὲ ἔστι ἐκ τοῦ ὄρεος [g] τούτου, τὰ τε Μυσῶν ἔργα λωφελέεσκε. πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες [h], πλέονα μὲν οὐδὲν κακὸν, ἔπαθον δὲ πρὸς αὐτοῦ. τέλος δὲ, ἀπικόμενοι θεσπέσιον τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι,

neque est visus esse indoctus, qui bonis præsentibus prætermissis, juberet omnium rerum inspicere exitum. Post abitum Solonis divinitus ingens vindicta Crœsum excepit, quod (ut coniicere licet) seipsum omnium hominum beatissimum arbitraretur. Statim igitur ei dormienti somnium oblatum est, veritatem indicans malorum quæ circa filium erant eventura. Erant autem Crœso liberi duo: quorum alter erat corruptus, utpote surdus: alter inter æquales omnia longe primus, nomine Atys. Hunc itaque Atym Crœso significat somnium fore, ut ferrea cuspide trajectum amitteret. Experrectus, & secum rem versans, somnio territus, accipit filio uxorem: & quum solitus esset præesse copiis Lydorum, nusquam eum amplius ad tale munus dimittit: jacula & hastas, omniaque hujuscemodi quibus homines in bello utuntur, è virilibus ædium partibus amovens, in thalamos coacervat, nequid suspensum in filium decideret. Quum autem nuptiæ filii sub manus essent, advenit Sardes quidam in calamitate positus, manibusque non puris, natione Phryx, regio ex genere. Hunc, quum ad ædes Crœsi venisset, ex rituque usitato, ut sibi expiari liceret, orasset, Crœsus expiavit. Modus autem expiandi apud Lydos est propinquus ei qui apud Græcos. Ubi vero legitima peregit Crœsus, percontatus est, unde ille & quisnam foret, hæc inquiens, ô homo, quis tu? & quo Phrygiæ loco profectus, domesticus mihi factus es? & quem virum aut quam feminam interemisti? Ad quem ille respondit, ô Rex, Midæ nepos, Gordii filius sum, nomine Adrastus: quia fratrem mei ipsius imprudens interemi, adsum ejectus à patre, & omnibus rebus exutus. Crœsus autem invicem eum sic alloquebatur, Ex viris amicis oriundus es, & ad amicos venisti: unde in nostris ædibus manens, nullius rei indigebis. Istam porro calamitatem quamlevissime ferendo, plurimum lucrifacies. Atque ille quidem apud Crœsum domicilium habuit. Verum per hoc idem tempus apud Olympum Mysium, aper eximiæ magnitudinis extitit, qui ex hoc monte progressus, Mysorum opera pervastabat: in quem sæpenumero Mysi egressi, nihil admodum mali ei fecerant, sed ab eo acceperant. Ad extremum igitur missi ad Crœsum ex

My-

a θεῶν. b τοιῶνδε. c ἱδρύσῃ ἱκετεύσας. d Ἄνθρωπε. e ἡμετέρῃσι. f ὁρμώμενον. g ὄρεος. h ἐλθόντες.

Myſia nuncii ita dixere, Apparuit, ô rex, apud nos maximus aper, qui agreſtia corrumpit opera: quem ſtudioſiſſime captantes interimere tamen non valuimus. Nunc itaque te obſecramus, ut nobiſcum filium tuum ac delectos iuvenes caneſque mittas, quò belluam è regione tollamus. Hæc illis precantibus, Crœſus ſomnii verba memoria repetens, ita reſpondit; Filii quidem mei nolite amplius facere mentionem: neque enim eum vobiscum miſerim. nam eſt novus maritus, & iſta nunc ſunt ei cordi. Lydorum tamen delectos & venatorium officium una mittam, mandaboque euntibus ut promptiſſime vobiſcum belluam de re-
37 gione ſummoveant. Hæc Crœſus reſpondit. Cuius verbis quum contenti non eſſent Myſi, intervenit Crœſi filius, auditis quæ Myſi precarentur, & Crœſo negante cum illis miſſurum ſe filium, hæc inquit ad eum adoleſcens, ô Pater, antehac interdum honeſtiſſima nobis ac præclara maxime erant, vel in bella vel in venationes eundo gloriam parare; ſed horum utroque nunc excluſum me tenes, nulla in me animadverſa neque ignavia neque ſocordia. Nunc ergo quibus me oculis conſpici oportet euntem in forum, atque illinc redeuntem? qualis civibus, qualis uxori recens nuptæ videbor? cui illa viro videbitur nupta? Proinde me tu aut ſinas venatum ire, aut mihi verbis perſuadeas, potiora iſta eſſe
38 quæ ſic facis. Cui reſpondens Crœſus, ô fili, inquit, neque quod ignaviam, neque quod aliud quippiam iniucundum mihi animadverterim in te, hæc facio: ſed viſum quod in ſomno mihi oblatum eſt, dixit te brevis ævi futurum: quippe ferrea periturum cuſpide. Cujus viſi gratia & has tibi maturavi nuptias, nec ad ea quæ ſuſcipiuntur, dimitto, obſervans ſiquo queam te, dum vivo, furtim ſervare. Filius enim mihi unicus es. namque alterum auribus captum pro nullo exiſtimo.
39 Ad quem viciſſim adoleſcens, ô Pater, inquit, tibi equidem ignoſco agenti circa me cuſtodiam, qui tale videris ſomnium: verum tu illud non probè percipis: quod (quoniam te latet) æquum eſt me tibi interpretari. Ais tibi ſomnum oſtendiſſe, me ferrea periturum cuſpide. At vero quænam manus apri ſunt, quæve cuſpis ferrea, quam tu pertimeſcas? Nam ſi dente dixiſſet aut aliquo hujus ſimili periturum me, deberes facere quæ facis: nunc autem dixit, cuſpide. Quare quum

,,λοι, ἔλεγον τάδε, Ὦ βασιλεῦ, ὗς χῆμα ,,μέγιστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ ἔρ- ,,για διαφθείρᾳ. τοῦτον προθυμεόμενοι ἐλέειν ὐ ,,δυνάμεθα. νῦν ὧν προσδεόμεθά σεῦ, τὸ παῖ- ,,δα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμ- ,,ψαι ἡμῖν, ὡς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς χώρης. Οἱ μὲν δὴ τοῦτων ἐδέοντο. Κροῖσος δὲ μνημο- νεύων τοῦ ὀνείρου τὰ ἔπεα, ἔλεγε σφι τάδε, Παι- ,,δὸς μὲν περὶ ἐμοῦ μὴ μνηθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ,,ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γάρ ἐστι, καὶ ,,ταῦτα οἱ νῦν μέλει. Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ ,,τὸ κυνηγέσιον πᾶν συμπέμψω· καὶ διακελεύ- ,,σομαι τοῖσι ἴδσι, εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συν- ,,εξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τῆς χώρης. Ταῦτα ἀμείψατο. Ἀποκρεωμένων δὲ τούτοισι τῶν Μυσῶν, ἐπεισέρχεται ὁ τοῦ Κροίσου παῖς, ἀκηκοὼς τὰ ἐδέοντο οἱ Μυσοί. Ὡς δὲ φαμένου δὲ τοῦ Κροίσου τὸν γε παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ,,νεηνίης τάδε, Ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρό- ,,τερόν κοτε καὶ γυναικοπληθέα ἡμῖν ἦν, ἔς τε πο- ,,λέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέοντας εὐδοκιμέειν· ,,νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκλήσας ἔ- ,,χεις, οὔτε τινα δειλίην μοι παρεδὼν, οὔτε ἀ- ,,θυμίην. νῦν τε τοῖσί με χρὴ ὄμμασι ἐς τε ,,ἀγορὴν καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι; ,,κοῖος μέν τις τοῖσι πολίτῃσι δόξω εἶναι; ,,κοῖος δέ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοίῳ δὲ ,,ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέ- ,,θες ἐέναι ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον ,,ὅκως μοι ἀμείνω ἐστὶ ταῦτα ἢ τὼ ποιέομενα. Ἀμείβεται Κροῖσος τοῖσδε, Ὦ παῖ, οὔτε δι- ,,καίην, οὔτε ἄλλο ὀδὲν ἄχαρι παρεδὼν τοι, ,,ποιέω ταῦτα· ἀλλά μοι ὄψις ὀνείρου ἐν τῷ ὕ- ,,πνῳ ἐπιστᾶσα ἔφη σὲ ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. ἐκ- ,,γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀποτέεσθαι. σκέψαι ὧν τὴν ,,ὄψιν ταύτην, τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευ- ,,σα, καὶ ἐπὶ τὰ προσκαλαμβανόμενα οὐκ ἀ- ,,ποπέμπω, φυλακὴν ἔχων εἴ κως δυνατόν μιν ,,ἐπὶ σῇ ἐμῆς σε ζωῆς ἀπαμλέψαι. εἰς γάρ μοι ,,μουνογενὴς τυγχάνεις ἐὼν παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἕτε- ,,ρον, διεφθαρμένον τὴν ἀκοήν, οὐκ εἶναί μοι λογίζομαι. Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοῖσδε, Συγ- ,,γνώμη μὲν ὦ πάτερ τοι, ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύ- ,,την, τεῦ ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν. τὸ δ' ὃ μαντεύ- ,,εαι, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ τοι δί- ,,καιόν ἐστι φράζειν. φής τοι τὸ ὄνειρον ἐκ μὲν αἰ- ,,χμῆς σιδηρέης φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὗς δὲ ,,κοίας μέν εἰσι χεῖρες, κοίη δὲ αἰχμὴ σιδηρέη, ,,ἐν σὺ φοβέαι; εἰ μὲν γὰρ ἐκ ὀδόντος τοι ,,εἶπε τελευτήσειν με, ἢ ἄλλου τευ ὁ, τι τοι- ,,τῳ ἔοικε, χρεὼν δή σε ποιέειν τὰ ποιέεις· νῦν δὲ

Filius accipit veniam eundi Adrasto custode, a quo occiditur.

»δε ὑπὸ αἰχμῆς. ἐπεί τε ὦν ὁ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γένεται ἡ μάχη, μέθες με. Ἀμείβεται Κροῖσος a, Ὦ παῖ, ἔστι τῇ με νικᾶς γνώμῃ ὀπτε»φαίνων ὠδὶ ᾧ ἐνυπνίῳ. ὡς ὦν νενικημένῳ »ὑπὸ σέο, μεταγνώσκω, μετίημι τέ σε ἰέναι »ἐπὶ τὸν ἄγριον. Εἶπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος, μεταπέμπεται τὸν Φρύγα Ἄδρηστον· ἀπικομένῳ δέ »οἱ λέγει τάδε, Ἄδρηστε, ἐγώ σε συμφορῇ πε»πληγμένον, ἀκαχείτιλω τοι σὸν ὀνειδίζω b, ἐ»κάθηρα, καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω, »παρέχων πᾶσαν δαπάνην· νυῦ ὦν (ὀφείλεις »γὰρ, ἐμεῦ πρόποιήσαντος χρηστὰ ἐς σε, χρη»στοῖσί με ἀμείβεσθαι) φύλακα παιδὸς σὲ ᾧ »ἐμῷ c χρῄζω γενέσθαι, ἐς ἄγριον ὁρμεωμένου· »μή τινες κατ' ὁδὸν κλῶπες κακὸν ἔργοι ὀπὶ δη»λήσῃ φανέωσι ὑμῖν. πρὸς δὲ τούτοισι, καὶ σέ τοι »χρεών ἐστι ἰέναι ἔνθα ὑπολαμπρυνέεαι τοῖσι ἔρ»γοισι. πατρώιόν τε γάρ τοι ἐστὶ, καὶ πρόσεστι ῥώμη ὑπάρχειν. Ἀμείβεται ὁ Ἄδρηστος, Ὦ »βασιλεῦ, ἄλλως μὲν ἔγωγε ἂν οὐκ ἦια ἐς »ἆεθλον τοιόνδε· ὅτε γὰρ συμφορῇ τοιῇδε κεχρη»μένον οἰκὸς ἐστὶ d ἐς ὁμήλικας εὖ πρήσσοντας »ἰέναι, ὅτε τε βουλεύεσθαι πάρεστι. πολλαχῇ τε ἀ»νίσχον ἐμεωϋτόν· νυῦ δὲ, ἐπεί τε σὺ προθύμεαι, »καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι (ὀφείλω γάρ σε ἀμεί»βεσθαι χρηστοῖσι) πρόθυμον εἶναι ἕτοιμος ταῦτα. »παῖδά τε σὸν, τὸν ἀκαχέλευσι φυλάσσειν, ἀ»πήμονα ᾧ φυλάσσοντος εἵνεκεν προσδόκα τοι »ὀπωνοσήσειν. Τοιούτοισι ἐπεί τε ἕτοιμος ἀμείψατο Κροῖσον, ἦισαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένοι λογάσι τε νεωϊήσι καὶ c κυσί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὔλυμπον τὸ ὄρος, ἐζήτεον τὸ θηρίον· ἐξευρόντες δὲ, καὶ περισάντες αὐτὸ κύκλῳ, ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος ἐκεῖνος δὴ f ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον, καλεόμενος δὲ Ἄδρηστος, ἀκοντίζων τὸν συῶ, τοῦ μὲν ἁμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός. ὁ μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ, ἐξέπωλησε τοῦ ὀνείρου τὸν φήμιν. ἔθεε δέ τις ἀγγελέων Κροίσῳ g τὸ γεγονός· ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις, τόν τε μάχλον τὸν τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ h. Ὁ δὲ Κροῖσος, τῷ θανάτῳ τοῦ παιδὸς σωτελεσαγμένος, μᾶλλόν τι ἐδεινολογέετο ὅτι μιν ἀπέκτεινε τὸν αὐτὸς φόνῳ καθήρας. προσημεκτέων δὲ τῇ συμφορῇ δεινῶς, ἐκάλεε μὲν Δία καθάρσιον, μαρτυρόμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθὼς εἴη. ἐκάλεε δὲ ὁμόσιόν τε καὶ ἑταιρήιον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζων θεόν· τὸν μὲν ὁμόσιον καλέων, ὅτι δὴ i οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον, φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων· τὸν δὲ ἑταιρήιον, ὡς φύλακα

quum non sit nobis pugna cum viris, ire me sinas. Et Crœsus, Evincis me, inquit, ô fili, ista loquens de somnio intelligendo. Quapropter, ut abs te victus, muto sententiam, & tibi veniam do eundi ad venationem. Hæc loquutus Crœsus, Adrastum Phrygem arcessit, eique, ubi adfuit, talia inquit; Ego te, Adraste, calamitate pressum (non ingrato tibi hæc exprobro) expiavi, & receptum domi habeo, omnem suppeditans sumptum: nunc ergo (debes enim de me qui prior de te bene meritus sum, invicem bene mereri) custodem te opus est esse filii mei, venatum proficiscentis, ne qui inter viam occulti grassatores in vestram perniciem prodeant. Ad hæc, tua interest eò te ire, ubi splendor ex rebus gestis paratur; quod tibi paternum est, & præterea robur adest. Cui Adrastus, Ego, inquit, ô rex, in istud certamen alioqui non pergerem: neque enim tali calamitate affectum fas est ad æquales se conferre fortunatos, neque istud velle mihi adest, & frequenter meipsum continui: nunc tamen quoniam tibi hoc cordi est, cui gratificari oportet (debeo enim gratiam referre per obsequia) ista exequi paratus sum: filiumque tuum, quem me custodire iubes, expecta incolumem rediturum vel custodis respectu. Postea- quam his verbis Adrastus Crœso respondit, mox instructi delectis iuvenibus & canibus, discedunt. Qui ubi ad mon em Olympum pervenere, belluam indagant, & inventam circumfusi jaculis incessunt. Ibi hospes is qui à cæde fuerat expiatus, & vocabatur Adrastus, vibrato in aprum jaculo, non illum, sed frustrato ictu filium Crœsi adeptus est. Iste quidem cuspide ictus, vocem somni implevit. Quod factum quidam Crœso nunciaturus cucurrit, pervenientque Sardes, pugnam illi & filii necem indicavit. Crœsus autem morte filii perturbatus, eò gravius eam ferebat, quòd is eum necasset quem expiaverat à cæde. Et pergraviter cladem istam lamentans, Iouem expiatorem invocabat, testificans quæ ab hospite passus esset. Invocabat vero etiam domorum præsidem & familiarem, hunc eundem nominans deum: domorum præsidem quidem, quod quum domo excepisset hospitem, percussorem filii sui imprudens aluisset; familiarem vero quod pro custode cum illo missum comperisset

ma-

a Κροῖσος τοιόνδε. b ἀχαρί ἑ ζοι σὸν ὀνειδίζων. c τεῦ. d εἰκὸς ἐστὶ. e πλοίητί τε ᾧ. f ξεῖνος αὐτὸς δὴ. g τῷ Κροίσῳ. h ἐσήμαινε οἱ. i ὅτι δὴ.

45 maximum hoſtem. Secundum hæc, Lydi adfuerunt qui cadaver ferebant: poſt ipſum interfector ſequebatur. Stans autem hic ante cadaver, ſeſe Crœſo tradebat manus protendens, iubenſque ut ſe ſuper cadaver mactaret, referendo tum priorem calamitatem ſuam, tum quia poſt illam ſuum etiam expiatorem perdidiſſet, ſibi vivendum amplius non eſſe. Hæc Crœſus audiens, etſi in tanto domeſtico luctu poſitus, tamen Adraſtum miſeratus eſt, & ad eum inquit; Habeo abs te hoſpes omnem vindictam, quoniam teipſum morte condemnas. Neque vero tu hujus mihi cladis autor es, niſi quatenus id feciſti imprudens: ſed deorum quiſpiam, qui jampridem mihi ventura ſignificavit. Crœſus ergo filium, prout juſtum erat, ſepelivit. Adraſtus autem Gordii filius, Midæ nepos is qui tum fratris ſui, tum expiatoris interfector erat, ubi ſilentium hominum fuit ad ſepulcrum, agnoſcens ſe eſſe hominum quos ipſe noverat, calamitoſiſſimum, ſeſe ſu-
46 per buſtum transfodit. Porro Crœſus, filio orbatus, ingenti in luctu duos annos deſedit. Quem luctum poſtea finivit Aſtyagis Cyaxaris filii dominatio à Cyro Cambyſis filio ſublata, & res Perſarum creſcentes: atque in ſolicitudinem venit, ſiqua ratione poſſet, potentiam iſtam priuſquam Perſæ nimis invaleſcerent, coercere. Poſt hanc ergo cogitationem, ſtatim tentavit oracula quæque apud Græcos eſſent, quodque in Africa, aliis aliò dimiſſis, quibuſdam Delphos, quibuſdam ad Abas Phocenſium, aliis Dodonam: nonnulli etiam ad Amphiaraum & ad Trophonium, & alii quidam ierunt ad Branchidas oræ Mileſiæ. Atque hæc ſunt Græca oracula, ad quæ conſulenda Crœſus miſit. In Africa vero ad Ammonem alios reſponſa petituros dimiſit. Omnes autem miſit exploratum oracula quid ſentirent: ut, ſi intelligentia veritatem deprehenderentur, ſecundò per ſuos rogaret nunquid in Perſas expe-
47 ditionem moliretur. Hæc mandata quum dediſſet Lydis, emiſit ad tentanda oracula, ut qua die proficiſcerentur ex Sardibus, ab ea reliquum tempus per quemlibet diem ſupputantes, quique iſta die oraculis uterentur, ſciſcitantes quidnam faceret Lydorum rex Crœſus Alyattis filius: & quod ſingula oracula reſpondiſ-

καὶ συμπέμψας αὐτὸν, ὑπῆκοοι [a] πολεμιώτατον. Παρῆσαν ἢ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέροντες τὸ νεκρὸν, ὄπισθεν ἢ εἵπετο οἱ ὁ φονεύς. στὰς ἢ ἔστιν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ, παρεδίδου ἑωυτὸν Κροίσῳ, ἐκτείνων τὰς χεῖρας, ἀπικαταστάξαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ· λέγων τήν τε προτέρην ἑωυτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνῃ τὸν καθήκοντα [b] ἀπολωλεκὼς εἴη· ᾐδέ οἱ εἴη βιώσιμον. Κροῖσος ἢ τούτων ἀκούσας [c], τόν τε Ἄδρηστον κατοικτείρει, καίπερ ἐὼν ἐν κακῷ οἰκηίῳ τοσούτῳ, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν, Ἔχω ὦ ξεῖνε πᾶσαν τὴν δίκην, ἐπιδὴ σεωυτοῦ κατεδικάζεις θάνατον. εἰς ἢ σὺ μοι τοῦδε τοῦ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων ἐξεργάσαο· ἀλλὰ θεῶν τις, ὅς μοι καὶ πάλαι προεσήμαινε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. Κροῖσος μὲν νυν ἔθαψε ὡς εἰκὸς [d] ἐν τοῦτοισι τὸν ἑωυτοῦ παῖδα. Ἄδρηστος ἢ ὁ Γορδίεω τοῦ Μίδεω, ἔστιν δὴ ὁ φονεὺς μὲν τοῦ ἑωυτοῦ ἀδελφεοῦ γενόμενος, φονεὺς ἢ τοῦ καθήκοντος, ἐπεί τε ἡσυχίη τε ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ [e] σῆμα, συζηνωσκόμενος ἀνθρώπων εἶναι τὰ αὐτὸς ἤειδε [f] βαρυσυμφορώτατος, ἑωυτὸν ἀπικατασφάζει τῷ τύμβῳ. Κροῖσος δὲ ἀπὸ δύο ἔτεα ἐν πένθεϊ μεγάλῳ καθῆστο, τοῦ παιδὸς ἐστερημένος. μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγεος τοῦ Κυαξάρεω ἡγεμονίη καταρρεθεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω, καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξανόμενα, πένθος μὲν Κροίσου ἀπέπαυσε· ἐνέβησε δὲ ἐς φροντίδα, εἰκὼς δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν [g] αὐτῶν αὐξανομένων τὴν δύναμιν. μετὰ ὧν τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπεπειρᾶτο τῶν μαντηίων τῶν τε ἐν Ἕλλησι, καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ· διαπέμψας ἄλλους ἄλλῃ, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς ἰέναι, τοὺς δὲ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων [h], τοὺς δὲ ἐς Δωδώνην· οἱ δέ τινες ἐπέμποντο καὶ τε Ἀμφιάρεων καὶ καὶ Τροφώνιον· οἱ δὲ, τῶν Μιλησίης ἐς Βραγχίδας. ταῦτα μέν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια, ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενος Κροῖσος. Λιβύης δὲ καὶ Ἄμμωνα ἀπέστελλε [i] ἄλλους χρησομένους. διέπεμπε δὲ πρώμενος [k] τῶν μαντηίων ὅ, τι φρονέοιεν. ὡς εἰ φρονέοντα τὴν ἀληθείην εὑρεθείη, ἐπείρητο σφέα δεύτερα πέμπων, εἰ ἐπιχειρέοι ἐπὶ Πέρσας στρατεύειν. Ἐντελλόμενος δὲ τοῖσι Λυδοῖσι τάδε, ἀπέπεμπεν ἐς τὴν διάπρησιν τῶν χρηστηρίων· ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ὁρμηθέωσι ἐκ Σαρδίων, ἀπὸ ταύτης ἡμερολογέοντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἕκαστον [l] τῇ ἡμέρῃ χρᾶσαι τοῖσι χρηστηρίοισι, ἐπειρωτῶντας [m] ὅ, τι ποιέων τυγχάνοι ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω. ὅσα δ' ἂν ἕκα-

[a] αὐτῷ δεῖσαι. [b] καθήκοντος. [c] ἀκούσας. [d] εἰκὸς. [e] περὶ τὸ. [f] εἶδε. [g] καταβαλεῖν. [h] τὰ Φωκέων. [i] ἀπέστειλε. [k] πρωμώμενος. [l] ἕκαστον. [m] ἐπειρωτέοντας.

C

sov. Servand. q? ε in MS. Pat. Kuster. in Bib. V. K. H. Clatic. T. V. p. 397 &c.

Modus, quo Crœsus oracula tentavit; Delphicum probans honoravit donis & sacrificiis.

σε τ χρηστηρίων θεσπίζη, συγγραψαμένους ἀναφέρειν παρ' ἑωυτόν. ὁ, τι μέν νυν τὰ λοιπὰ τ χρηστηρίων ἐθέσπισε [a], ὐ λέγεται πρὸς ὐδαμῶν· ἐν ᾗ Δελφοῖσι ὡς ἐσῆλθον τάχιστα ἐς τὸ μέγαρον οἱ Λυδοὶ χρησόμενοι τῷ θεῷ, κ ἐπιρρώτων [b] τὸ ἐντεταλμένον, ἡ Πυθίη ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε,

Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης,
Καὶ κωφῦ συνίημι, καὶ ὐ φωνεῦντος ἀκούω.
Ὀδμή μ' ἐς φρένας ἦλθε κεχαλκευμένου ς χελώνης
Ἑψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέασιν,
Ἧι χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ὐπίεσται.

Ταῦτα οἱ Λυδοὶ θεσπισάντος τ Πυθίης συγγραψάμενοι, οἴχοντο ἀπιόντες ἐς τὰς Σάρδις. ὡς ᾗ καὶ ὤλλοι οἱ πεμφθέντες παρῆσαν φέροντες τὰς χρησμούς, ἐνθαῦτα ὁ Κροῖσος ἔκλυε ἀναπτύσσων ἑκάστων τ συγγραμμάτων. τ μὲν δὴ ὐδὲν ἐδόκεε μιν· ὁ ᾗ, ὡς τὸ ἐκ Δελφῶν ἤκουσε, αὐτίκα προσηύχετό τε καὶ προσεδέξατο, νομίσας μούνων εἶναι μαντήιον τὸ ἐν Δελφοῖσι, ὅτι οἱ ἐξηύρηκε τὰ αὐτὸς ἐπίησε. ἐπεί τε γὰ δὴ διέπεμψε πρὸς τὰ χρηστήρια τοὺς θεοπρόπους, φυλάξας τὸν κυρήσαντα τ ἡμερέων, ἐμηχανᾶτο [d] τοιάδε· ὑπονοήσας τὰ ἐπ' ἀμήχανον ἐξευρεῖν τε καὶ ὑποφήσασθαι· χελώνην καὶ ἄρνα κατακόψας ὁμοῦ ἔψεε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλκέῳ, χαλκέον ὑπόθημα ὑποθείς. Τὰ μὲν δὴ ἐκ Δελφῶν ὧδε τῷ Κροίσῳ ἐχρήσθη· κατὰ ᾗ τὸν Ἀμφιάρεω θ μαντήιον ἀποκρίνειν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι τοῖσι Λυδοῖσι ἔχρησε, ποιήσασί γε τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα. ὐ γὰ ὧν ὐδὲ τοῦτο λέγει ἄλλο γε, ἢ ὅτι καὶ τοῦτο ἐνόμισε μαντήιον ἀψευδὲς κεκτῆσθαι c. Μετὰ ᾗ ταῦτα θυσίῃσι μεγάλῃσι τ ἐν Δελφοῖσι θεὸν ἱλάσκετο. κτλωτά τε γὰ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυσε, κλίνας τε ὑπεχρύσους θ ἐπαργύρους, καὶ φιάλας χρυσέας, καὶ εἵματα πορφύρεα, καὶ κιθῶνας, νήσας πυρὴν μεγάλην, κατέκαιε· ἐλπίζων τ θεὸν μᾶλλόν τι τούτοισι ἀνακτήσεσθαι f. Λυδοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν πάντα τινὰ αὐτῶν τοῦτο ὅ, τι ἔχοι ἕκαστος. ὡς ᾗ ἐκ τ θυσίης ἐγένετο, καταχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυνε· ὑπὸ μὲν τὰ μακρότερα, πιέων ἑξαπάλαστα g, ὑπὸ ᾗ τὰ βραχύτερα, τριπάλαστα h. ὕψος ᾗ, παλαιστιαῖα i. ἀριθμὸν ᾗ, ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. καὶ τούτων, ἀπέφθου χρυσοῦ τέσσερα, τρία ἡμι-

dissent, id omne conscriptum ad se referrent. Quid porro cetera responderint oracula, à nullis commemoratur: apud Delphos autem, simulatque intraverunt Lydi templum, consulturi deum, & scisscitati sunt quod erat injunctum, Pythia hexametro tenore hæc inquit;

Æquoris est spatium & numerus mihi notus arenæ.
Mutum percipio, fantis nihil audio vocem.
Venit ad hos sensus nidor testudinis acris,
Quæ simul agnina coquitur cum carne lebete,
Ære infra strato, & stratum cui desuper est as.

His quæ Pythia cecinit, conscriptis, Lydi digressi, Sardes rediere. Quumque alii quos circummiserat Crœsus, affuissent ferentes vaticinia, tunc singula explicans, quod scriptum esset, inspexit: quorum quidem nullum admittebat eum. Ubi autem illud Delphicum audivit, protinus adoravit & agnovit existimans solum oraculum esse illud Delphicum; quippe quod comperisset quod ipse fecerat. Nam posteaquam ad petenda oracula consultores dimiserat, statuto illo die observato, tale quiddam est machinatus: commentando ea quæ ad deprehendendum & explicandum perdifficilia forent, testudinem pariter & agnum concisos in aheno ipse coxit, operculo aheneo imposito. Atque ita è Delphis Crœso responsum est. Ex Amphiarai vaticinio quidnam responsum sit Lydis, quum in sacro illo rite sacrificassent, non queo dicere. Nam de eo nil fertur aliud, quam quod & hoc Crœsus verax vaticinium se nactum esse existimavit. Post hæc autem ingentibus hostiis deum qui est apud Delphos exorandum statuit. Immolavit enim lecta pecora numero ter mille: præterea lectos aureos & argenteos, phialas aureas, & amictus purpureos, ac tunicas ingenti pyra extructa concremavit, sperans sese aliquanto magis his rebus posse deum illum sibi placare, iussis etiam Lydis omnibus, ut sua ipsorum, quicquid haberet quisque, immolarent. Quo sacrificio peracto quum immensam vim auri liquefecisset, ex eo dimidiatos lateres conflavit, longiores quidem, sex palmorum, breviores autem, trium, crassitudine palmari, numero septendecim ac centum; quorum quatuor erant auri excocti, singuli pon-

a θεσπίσοι. b ἐπηρώτιον. c κεχαλκευμένοιο. d ἐμηχανήσατο. e ὁπλῆας. f μᾶλλον τι τούτοισι ἀνακτήσασθαι. g ἑξαπάλαστα. h τριπάλαστα. i παλαιστιαῖα.

pondo duorum & dimidii talenti: ceteri vero, auri albidi, pondo binûm talentorum. Fecit quoque leonis effigiem ex auro excocto, decem talentorum pondo. qui leo quum templum Delphicum deflagravit, à ſemilateribus decidit: (ſuper illos enim erat collocatus) & nunc in Corinthiorum theſauro repoſitus eſt, pondo ſex talentorum atque dimidii, eliqua-
51 tis tribus talentis ac dimidio. Hæc Crœſus ubi perfecit, Delphos miſit, cumque eis hæc alia, duos grandi forma crateras, aureum argenteumque: quorum aureus intrantibus templum ad dexteram poſitus erat, argenteus ad ſiniſtram. Qui & ipſi, quum templum incenſum eſt, loco moti fuerunt, aureuſque in Clazomeniorum theſauro poſitus, pondo talentorum octo & dimidii, præterea minarum duodecim: argenteus ad angulum antetempli, ſexcentarum amphorarum capax: in quo miſcetur vinum à Delphis Theophaniorum feſto: opus (ut Delphi aiunt) Theodori Samii, ut & ego arbitror. non enim mihi videtur opus vulgare eſſe. Miſit præterea dolia argentea quatuor, quæ in Corinthiorum theſauro ſunt collocata. Donavit item aquiminaria duo, aureum argenteumque; quorum in aureo inſcriptum eſt, Lacedæmoniorum: qui dicunt ſuum eſſe donarium; non recte, quoniam & hoc Crœſi eſt. ſed quidam Delphorum gratificari Lacedæmoniis volens, hoc inſcripſit: cujus nomen ego cognitum habens, non tamen promam. Verum puer per cujus manum fluit aqua, Lacedæmoniorum eſt: ſed eorum neutrum aquiminare. Alia quoque cum his multa Crœſus dona miſit non inſignia: item fuſilia ex argento orbiculata: nec non mulieris ſimulacrum aureum tricubitale, quod Delphi narrant eſſe effigiem piſtricis Crœſi. Super hoc donavit Crœſus uxoris ſuæ monilia à collo, ac zonas.
52 Hæc quidem Delphos tranſmiſit. Amphiarao inſuper, cujus & virtutem audierat & cladem, donavit clypeum ex auro totum, ſimiliter & totam ex auro ſolido haſtam, haſtile perinde ac ſpicula totum ſimiliter aureum. quæ ambo ad meam uſque memoriam apud Thebas repoſita fuerunt, ibique in Iſmenii A-
53 pollinis templo. Hæc dona Lydis portaturis ad oracula Crœſus iniunxit, ut interrogarent an adverſus Perſas Crœſus ſu-

ἡμιτάλαντα ἕκαστον ἕλκοντα· τὰ δὲ ἄλλα ἡμιωλινθία, λάβδακα χρυσᾶ, σφαιρηδὸν τάλαντα. ἐπιέσαν δὲ καὶ λέοντος εἰκόνα χρυσᾶν ἀπέφθα, ἕλκουσαν σφαιρὸν τάλαντα δέκα. ἵστατο δὲ ὁ λέων, ἐπεί τε κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νηός, κατὰ περ ἀπὸ τῶν ἡμιωλινθίων· (ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἵδρυτο) καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ, ἕλκων σφαιρὸν ἑβδόμου ἡμιταλάντου. ἀπετάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτάλαντον. Ἐπιπλέους δὲ ὁ Κροῖσος τοῦτο, ἀπέπεμπε ἐς Δελφοὺς καὶ τάδε ἄλλα ἅμα τοῖσι, κρητῆρας δύο μεγάθεϊ μεγάλους, χρύσεον καὶ ἀργύρεον· τὸν μὲν χρύσεον ἔσκεον ἐπὶ δεξιὰ εἰσιόντι ἐς τὸν νηόν· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπ' ἀριστερά. μετεκινήθησαν δὲ καὶ οὗτοι ὡσαὐτὼς τὸν νηὸν κατακαέντα. καὶ ὁ μὲν χρύσεος κεῖται ἐν τῷ Κλαζομενίων θησαυρῷ, ἕλκων σφαιρὸν ἔνατον ἡμιτάλαντον, καὶ ἐπὶ δυώδεκα μνέας· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπὶ τῇ γωνίῃ τοῦ γωνίης, χωρέων ἀμφορέας ἑξακοσίους. ἐπικίρναται δὲ ὑπὸ Δελφῶν θεοφανίοισι [a]. φασὶ δέ μιν Δελφοὶ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ἔργον εἶναι. καὶ ἐγὼ δοκέω· ἐς γὰρ τὸ σωφρονέστερον φαίνεταί μοι ἔργον εἶναι. καὶ πίθους τε ἀργυρέους τέσσαρας ἀπέπεμψε, οἳ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ ἑστᾶσι· καὶ περιῤῥαντήρια δύο ἀνέθηκε, χρύσεόν τε καὶ ἀργύρεον, τὸ τῷ χρυσέῳ ἐπιγεγραπται, Λακεδαιμονίων, φαμένων εἶναι ἀνάθημα· οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροίσου. ἐπέγραψε δὲ τὸ τις Δελφῶν, Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι [b]· τοῦ ἐπισάμενος τὸ ὄνομα, οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ μὲν παῖς δι' οὗ τὸ χειρὸς ῥέει τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων ἐστί· ὁ μέντοι τὸ γε περιῤῥαντηρίων ὀδύτερον. ἄλλα τε ἀναθήματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἅμα τούτοισι ὁ Κροῖσος, καὶ χώματα ἀργύρεα κυκλοτερέα· καὶ δὴ καὶ γυναικὸς εἴδωλον χρύσεον τεύξαντο, τὸ Δελφοὶ τὸ ἀρτοκόπου τοῦ Κροίσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι. περὶς δὲ, καὶ τὰ ἑωυτῆς γυναικὸς τὰ ἀπὸ τοῦ δειρῆς ἀνέθηκε ὁ Κροῖσος, καὶ τὰς ζώνας. Ταῦτα μὲν ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψε. τῷ δὲ Ἀμφιάρεῳ, πυθόμενος αὐτοῦ τήν τε ἀρετὴν καὶ τὴν πάθην, ἀνέθηκε σάκος τε χρύσεον πᾶν, ὁμοίως καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστὸν [c] τῆσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον. τὰ ἔτι καὶ ἀμφότερα [d] ἐς ἐμὲ ἐὼν κείμενα ἐν Θήβῃσι, καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος. Τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλουσι τοὺς Λυδῶν ταῦτα τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱρὰ, ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσος ἐπειρωτᾶν τὰ χρηστήρια εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος,

a θεοφανίῃσι. b χαρίσασθαι. c καὶ τὸ ξυστὸν. d τὰ μὲν ἀμφότερα.

Crœsi interrogationes. donumque incolis Delphorum datum, & oraculorum verba, unde falsum ejus gaudium.

χῇ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο [a] φίλον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ ἀπεπέμφθησαν οἱ Λυδοὶ, ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέωντο τοῖσι „χρησμολόγοισι, λέγοντες· Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε „καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεὺς, νομίσας τάδε μά„ντήια εἶναι μοῦνα ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια „δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας „ἐπειρωτᾷ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, καὶ εἴ τινα „στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο [b] σύμμαχον. οἱ μὲν δὴ τοῦτα ἐπηρώτων [c]. τὰ δὲ μαντήϊα ἀμφοτέρων ἐς τωὐτὸ αἱ γνῶμαι συνέβαλον, προλέγοντι Κροίσῳ, μὴ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην δὲ ἀρχὴν μιν καταλῦσαι [d]. τὰς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτας συνεβάλετο οἱ ἐξευρόντα φίλας προσθέσθαι. Ἐπεί τε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ θεοπρόπια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος, ὑπερήσθη τε τοῖσι χρησμολόγοισι· πάγχυ τε ἐλπίσας καταλύσειν τὴν Κύρου βασιληίην, πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ, Δελφοὺς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, κατ' ἄνδρα δύο στατῆρας ἕκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδοσαν Κροίσῳ καὶ Λυδοῖσι προμαντηίην καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην, καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτέων γενέσθαι Δελφὸν ἐς τὸν ἀεὶ χρόνον. Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος, ἐχρηστηριάζετο τὸ τρίτον. ἐπεί τε γὰρ δὴ παρέλαβε ἡ μαντηίη ἀληθήϊα, ἐνεφορέετο αὐτῇ. ἐπηρώτα δὲ τάδε χρησμολογέμενος, εἰ οἱ πολυχρόνιος ἔσται ἡ μοναρχίη. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε,

Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
Καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψηφίδα παρ' Ἕρμον
Φεύγειν· μηδὲ μένειν, μήτοι αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Τούτοισι ἐλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος πολλόν τι μάλιστα πάντων ἥσθη, ἐλπίζων ἡμίονον οὐδαμὰ ἂν τὸν ἀνδρὸς βασιλεύσειν [f] Μήδων· διὰ τοῦτο αὐτός, καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ, παύσεσθαί κοτε τὸ μέχρις. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐφρόντιζεν ἱστορέων τοὺς ἂν Ἑλλήνων δυνατωτάτους ἐόντας προσκτήσαιτο φίλους. ἱστορέων δέ, εὕρισκε Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους προέχοντας· τοὺς μὲν, ὄντας Δωρικοῦ γένεος, τοὺς δὲ, ὄντας Ἰωνικοῦ. ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκριμένα τότε τὸ μέχρις τοῦδε· τὸ μὲν, Πελασγικὸν, τὸ δὲ, Ἑλληνικὸν ἔθνος. καὶ τὸ μὲν, οὐδαμῇ κω ἐξεχώρησε· τὸ δὲ, πολυπλάνητον κάρτα. ὑπὸ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλῆος οἴκεε γῆν τὴν Φθιῶ-

sumeret expeditionem, & aliquorum hominum auxilia adscisceret. Lydi ubi eò quò dimittebantur pervenerunt, donariis oblatis, oracula consuluerunt his verbis; Crœsus, Lydorum aliarumque nationum rex, ista in hominibus sola esse oracula existimans, idcirco vobis digna dona dat propter inventa, vosque percontatur, an adversus Persas sit profecturus in expeditionem, & an socialem aliquem exercitum sibi adiuncturus. Atque hi quidem hæc interrogarunt. Oraculi autem utriusque in idem concurrebant sententiæ, prædicentes Crœso, fore, ut si arma Persis inferret, magnum imperium is everteret. Consulebant etiam, ut potentissimos Græcorum vestigans & reperiens amicos compararet. His responsis relatis atque auditis, Crœsus vehementer elatus animo est, & omnino concipiens spem evertendi ab se imperii Cyri, ac rursus mittens ad Pytho, Delphos singulos, quorum illic numerum scitatus erat, donavit viritim binis auri stateribus. Ob quæ munera Delphi Crœso Lydisque donarunt primas in consulendo oracula partes, immunitatemque, primumque in sedendo locum, & jus perpetuum cuique volenti adscribi in numerum Delphorum. Ceterum donis Crœsus prosequutus Delphos, tertio oraculum consuluit, quippe post veracitatem ejus oraculi compertam, large sibi indulgebat in eo. Quærebat autem ex oracula, an diuturnum sibi foret imperium. Cui Pythia in hæc verba respondit,

Regis apud Medos mulo jam sede potito,
Lyde fugam mollis scruposum corripe ad Hermum,
Neve mane: ignavus posito sis Lyde pudore.

His ex versibus, quum allati essent, multo magis quam ex ceteris voluptatem Crœsus accepit, sperans fore ut nunquam apud Medos mulus pro viro regnaret: & proinde nec ipse nec posteri sui principatu privarentur. Post hæc putavit sibi curandum, ut potentissimos Græcorum inquirens sibi conciliaret. Idque vestigando, comperit Lacedæmonios atque Athenienses eminere, illos in Dorico genere, hos in Ionico. Hæ namque gentes prisco tempore præferebantur, altera Pelasgica, altera Hellenica: quarum hæc nunquam ex illo solo excessit, illa valde multumque est vagata. Etenim sub Deucalione rege oram Phthiotidem incoluit,

a προσθέσθαι. b προσθέσθαι. c ἐπειρώτων. d καταλύσειν. e ἀγχιστίν. f βασιλεύειν.

Hellenica gens circa eaſdem terras ſemper morata. Pelaſgorum barbara lingua. Attici Pelaſgi. Hippocrates Piſiſtrati pater monitus portento & ab Chilone.

coluit, ſub Doro autem Hellenis filio regionem quæ ad Oſſam & Olympum jacet, nomine Iſtiæotim; unde à Cadmeis ejecta, coluit in Pindo vocatum Macednum; inde rurſus in Dryopidem commigravit, atque ita hinc in Peloponneſum veniens, Dorica nominata eſt. Ceterum qua lingua Pelaſgi ſint uſi, pro certo affirmare non poſſum: ſed ſi fas eſt conjectando dicere ex his, qui cum maxime ſuperſunt, Pelaſgorum, qui ſupra Tyrrhenos urbem Creſtonem incolunt, aliquando finitimi eorum qui nunc Dorienſes vocantur, tunc incolentes regionem quæ nunc Theſſaliotis nominatur; & Placiam ac Scylacen qui Pelaſgi habitaverunt in Helleſponto, qui contermini Athenienſium fuerunt; & quæcunque alia Pelaſgica oppida nomen immutarunt. ſi hinc conjectantem oportet dicere, Pelaſgi utebantur barbara lingua. Quod ſi igitur & tota gens Pelaſgica talis erat, gens Attica utpote Pelaſgica, quum in Hellenas tranſiit, linguam quoque iſtorum addidicit. Etenim neque Creſtoniatarum lingua cum ullis circà habitantibus conſentit, neque Placianorum; inter ipſos vero convenit; & declarant, quam linguæ figuram intulerunt in hæc loca tranſeuntes, eandem ſe nunc conſervare.

57

58 At natio Hellenica, ex quo exiſtit, eodem ſermone ſemper utitur, ut mihi videtur; ſeparata quidem ab Pelaſgica, imbecillis, ab exiguo prorſus profecta, in multitudinem excrevit gentium plurimarum, quum etiam adnexuerint ſe illi aliæ gentes barbaræ frequentes. Quæ cauſſa inſuper mihi videtur fuiſſe, cur gens Pelaſgica, quum barbara eſſet, nequaquam magnos profectus fecerit.

59 Ex his igitur gentibus, Atticam quidem Crœſus audiebat contineri diſtractamque eſſe à Piſiſtrato Hippocratis filio. Hic enim ea tempeſtate tyrannus Athenis erat. Cujus patri, quum privatus iviſſet ad celebranda Olympia, ingens contigit portentum. Nam quum hoſtiam immolaſſet, ahena adſtantia plena & carnibus & aqua, abſque igne ferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conſpicatus Chilon Lacedæmonius, qui forte aderat, ſuaſit ei primum, ne uxorem proli gignendæ aptam duceret domum: ſin vero jam haberet, ſecundo loco uxorem iſtam ejiceret:

Φθιῶτιν· ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἕλληνος, τὴν ὑπὸ τὸν Ὄσσαν [a] τε καὶ τὸν Οὔλυμπον χώρην, καλεομένην Ἱστιαιῶτιν. ἐκ δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεεν ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον. ἐνθεῦτεν δὲ αὖτις ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος ἔτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὸν, Δωρικὸν ἐκλήθη. Ἥν τινα δὲ γλῶσσαν ἱεσαν οἱ Πελασγοὶ, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· εἰ δὲ χρεὼν ἐστὶ τεκμαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι ἐοῦσι Πελασγῶν τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηστῶνα πόλιν οἰκεόντων, οἳ ὅμορόι κοτε ἦσαν τοῖσι νῦν Δωριεῦσι καλεομένοισι· οἰκεον δὲ τὴν νῦν Θεσσαλιῶτιν καλεομένην, καὶ τὴν Πλακίην τε καὶ Σκυλάκην Πελασγῶν οἰκησάντων ἐν Ἑλλησπόντῳ, οἳ σύνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι· καὶ ὅσα ἄλλα Πελασγικὰ ἐόντα πολίσματα τὸ οὔνομα μετέβαλε· εἰ τούτοισι τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἱέντες. εἰ τοίνυν ἦν καὶ πᾶν τοιοῦτον τὸ Πελασγικὸν, τὸ Ἀττικὸν ἔθνος ἐὸν Πελασγικὸν, ἅμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἕλληνας, καὶ τὴν γλῶσσαν μετέμαθε. καὶ γὰρ δὴ οὔτε οἱ Κρηστωνιῆται ἀδαμοῖσι τῶν νῦν σφέας περιοικεόντων εἰσὶν ὁμόγλωσσοι, οὔτε οἱ Πλακιηνοὶ, σφίσι δὲ ὁμόγλωσσοι. δηλοῦσί τε ὅτι τὴν εἰνάκαιτον γλώσσης χαρακτῆρα μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χωρία, τοῦτον ἔχουσιν ἐν φυλακῇ. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν γλώσσῃ μὲν, ἐπεί τε ἐγένετο, ἀείκοτε τῇ αὐτῇ διαχρᾶται [b], ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι, ἀποχισθὲν μέντοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ, ἐὸν ἀσθενὲς, ἀπὸ σμικροῦ πόου τοῦ [c] δεχθὲν ὁρμώμενον [d], αὔξηται ἐς πολλῆθος τῶν ἐθνέων πολλῶν, μάλιστα προσεκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων βαρβάρων συχνῶν. τὸς δὲ [e] ὤν, ἐμοί τε δοκέει ἀδὲ τὸ Πελασγικὸν ἔθνος, ἐὸν βάρβαρον, ἀδαμᾶ μεγάλως αὐξηθῆναι. Τούτων δὴ ὦν τῶν ἐθνέων τὸ μὲν Ἀττικὸν κατεχόμενόν τε καὶ διεπασμένον ἐπωφάνερο ὁ Κροῖσος ὑπὸ Πεισιστράτου τοῦ Ἱπποκράτεος, τύραννον τότε τῶν Ἀθηναίων. Ἱπποκράτεϊ γὰρ, ἰόντι ἰδιώτῃ, καὶ θεωρέοντι τὰ Ὀλύμπια, πέρας ἐγένετο μέγα. θυόντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ἱρὰ, οἱ λέβητες ἐπεστεῶτες, καὶ κρεῶν τε ἐόντες ἔμπλεοι καὶ ὕδατος, ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν, καὶ ὑπερέβαλον. Χίλων [f] ὁ Λακεδαιμόνιος παραστυχὼν, καὶ θεησάμενος τὸ πέρας, συνεβούλευε τῷ Ἱπποκράτεϊ, πρῶτα μὲν γυναῖκα τεκνοποιὸν μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ οἰκία· εἰ δὲ τυγχάνοι ἔχων, δεύτερα τὴν γυναῖκα ἐκπέμπειν· καὶ εἴ

a Ὄσσαν. b χρᾶται. c τίος τοῦ. d ὁρμεώμενον. e ὡς ὁ. f Χείλων & ποσ Χείλωνος. g συνεβούλευεν.

Megacles, Lycurgus, Pisistratus factiosi. postremus astutior tyrannidem occupat, & ejectus recipit.

τις οἱ τυχὰν ἐὼν πᾶις, τοῦτον ἀπείπασθαι. ἄκων ταῦτα ὁ Δαινέσιππος Χίλωνος πειθεται θελειν τὴν Ἱπποκράτεος· ἠνέσθαί οἱ μὴ ταῦτα τὸν Πεισίστρατον τοῦτον, ὃς, στασιαζόντων τῶν ἄλλων καὶ τῶν ἐκ τοῦ πεδίου Ἀθηναίων, καὶ τῶν μὲν ἡγεμονεύοντος Μεγακλέος τοῦ Ἀλκμαίωνος, τῶν δὲ ἐκ τοῦ πεδίου Λυκούργου Ἀριστολαΐδεω, καταφρονήσας τὴν τυραννίδα, ἦρξε τρίτην στάσιν. συλλέξας δὲ στασιώτας, καὶ τῷ λόγῳ τῶν Ὑπερακρίων ἡγεόμενος, μηχανᾶται τοιάδε. τρωματίσας ἑωυτόν τε καὶ ἡμιόνους, ἤλασεν ἐς τὴν ἀγορὴν τὸ ζεῦγος, ὡς ἐκπεφυγὼς τοὺς ἐχθρούς, οἱ μιν ἐλαύνοντα ἐς ἀγορὴν ἠθέλησαν ἀπολέσαι δῆθεν. ἐδέετό τε τοῦ δήμου φυλακῆς τινὸς ἕως αὐτοῦ κυρῆσαι, πρότερον δοκιμήσας ἐν τῇ πρὸς Μεγαρέας γενομένῃ στρατηλίῃ, Νίσαιάν τε ἑλὼν, καὶ ἄλλα ἀποδεξάμενος μεγάλα ἔργα. ὁ μὲν δὴ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, ἐξαπατηθεὶς ἔδωκέ οἱ [a] τῶν ἀστῶν καταλέξαι ἄνδρας τούτους, οἳ δορυφόροι μὲν οὐκ ἐγένοντο Πεισιστράτου, ξυλοφόροι δέ. ξύλων γὰρ κορυνας ἔχοντες εἵποντο οἱ ὄπισθεν. σωσπασάμενοι δὲ ἅμα Πεισιστράτῳ, ἔσχον τὴν ἀκρόπολιν. ἔνθα δὴ ὁ Πεισίστρατος ἦρχε Ἀθηναίων, οὔτε τιμὰς τὰς ἐούσας συνταράξας, οὔτε θέσμια μεταλλάξας· ἔνθά τε τοῖσι καθεστεῶσι ἔνεμε [b] τὴν πόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον τωὐτὸ φρονήσαντες οἵ τε τοῦ Μεγακλέος στασιῶται [c] καὶ οἱ τοῦ Λυκούργου ἐξελαύνουσί μιν. Οὕτω μὲν Πεισίστρατος ἔσχε τὸ πρῶτον Ἀθήνας, καὶ τὴν τυραννίδα οὔκω κάρτα ἐρριζωμένην ἔχων, ἀπέβαλεν. οἱ δὲ ἐξελάσαντες Πεισίστρατον, αὖτις ἐκ νέης ἐπ' ἀλλήλοισιν ἐστασίασαν. τὸν ἐλαυνόμενον μὲν τῇ στάσει ὁ Μεγακλέης, ἐπεκηρυκεύετο Πεισιστράτῳ, εἰ βούλοιτό οἱ τὴν θυγατέρα ἔχειν γυναῖκα ἐπὶ τῇ τυραννίδι. ἐνδεξαμένου δὲ τὸν λόγον καὶ ὁμολογησάντων ἐπὶ τούτοισι Πεισιστράτου, μηχανῶνται δὴ ἐπὶ τῇ καλοδώ πρῆγμα δοκησιμώτατον, ὡς ἐγὼ κρίνω, μακρῷ· ἐπεί γε ἀπεκρίθη ἐκ παλαιτέρου τὸ βάρβαρον ἔθνος τοῦ Ἑλληνικοῦ [d]· εὐηθέστερον δὲ, καὶ δοκησιμώτερον ἢ νῦν γε ἔτι ἐν Ἀθηναίοισι τοῖσι πρωτοισι λεγομένοισιν εἶναι Ἑλλήνων σοφίῃ, μηχανῶνται τοιάδε. Ἐν τῷ δήμῳ τῷ Παιανιεῖ ἦν γυνὴ τῇ οὔνομα ἦν Φύη, μέγεθος ἀπὸ τεσσέρων πηχέων [e] ἀπολείπουσα τρεῖς δακτύλους, καὶ ἄλλως εἰδυῖα. ταύτην τὴν γυναῖκα σκευάσαντες πανοπλίῃ, ἐς ἅρμα ἐσβιβάσαντες καὶ προδέξαντες σχῆμα οἷόν τι ἐμελλεν ὀπωπεσθαι φανεεσθαι ἔχουσα, ἤλασαν ἐς τὸ ἄστυ, κήρυκας προπέμψαντες τοὺς προερέοντας τοῖσι Ἀθηναίοισι, ὡς Φύην μὲν τὴν Ἀγασικλέος, τὴν εὐειδεστάτην εἶναι τῶν Ἀθηναίων, ἄγοι Πεισίστρατος ἐπὶ ἁρπαγῇ ἑωυτῷ. ἐκείνου δὲ ταῦτα μηχανεομένου, ἐπύθοντο Ἀθηναίων οἱ ἄστεος ἐόντες καὶ ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐσέδραμον. ἐνθαῦτα Πεισίστρατος κατὰ σχολὴν ἐποιέετο τὰ περὶ τὴν ἀγορὴν, καὶ ἐκάθισε ἐν τοῖσι καταστᾶσι χρόνοισι ἐπὶ τῶν βωμῶν βουλευόμενος, ἀπέχων τῆς ἀκροπόλιος ἐπὶ πολλόν. ἐν τούτῳ δὲ ἐγένετο ἡ Φύη κατὰ τὴν ἀγορὴν, καὶ ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐοῦσα μεγάλη τε καὶ καλὴ, καὶ ἐσταλμένη ἐς ἐπιφάνειαν. ἐνθαῦτα οἱ κήρυκες τὰ προεγνωσμένα ἐκήρυσσον, καὶ ἐπιλεγόμενοι ἐδέκοντο τὸν λόγον, ὡς Πεισίστρατος τιμᾷ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, τοῦ καὶ πρότερον ἐστέρητο ἀπὸ τοῦ ἑωυτοῦ ἀνδρὸς ἐόντος ἀγαθοῦ, καὶ νῦν τοιαύτην γυναῖκα ἐοῦσαν ἄγει ἐπὶ ἁρπαγῇ ἑωυτῷ. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐκήρυσσε, Πεισίστρατος δὲ ἐπείθετο ἐνθαῦτα, καὶ ἐκέλευε ἀπάγειν τὴν γυναῖκα ὅκως μὴ ἀποδέοιτο τῶν νομιζομένων. Ἀθηναῖοι δὲ τὸ πρῆγμα ἐδέκοντο, καὶ ἐπείθοντο Πεισιστράτῳ οἱ παρεόντες· καὶ γὰρ ἦν ἐν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐκεῖνος τὸν χρόνον λόγος οὐδεὶς ὡς ἐκεῖνος ἐὼν ἐπιτηδεότατος ἐς τὰς ἀρχάς. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἄστεος ἐόντες, καὶ οὐ προσδεκόμενοι τὰ γινόμενα, ἐπείθοντο ὡσαύτως τοῖσι ἐν τῇ ἀγορῇ ἐοῦσι, ὅτι καὶ ἐκ παλαιοῦ ἐνομίζοντο εἶναι Ἀθηναίων οἱ ἐν τῇ ἀγορῇ ἐόντες σοφώτατοι. Πεισίστρατος δὲ μακρῇ τε καὶ οὐκ ὀλιγοσταδίῃ ἀπὸ τῆς ἀκροπόλιος ἐπὶ τὸν ἑωυτοῦ ἐπεποίητο νεών, ἐν τῷ ἐποίεε θυσίην τε καὶ ἐδαίτα παρεσκευασμένα. ἐνθαῦτα ἐσῆλθε ἡ Φύη καὶ ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐοῦσα, καὶ ἐσελθοῦσα ἐπὶ τὸν νεὼν ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐκείνων ἐπεποίητο ἐπὶ τὸν νεὼν ἐσελθοῦσα ἐπὶ τὸν νεὼν ἐσελθοῦσα ἐπὶ τὸν νεὼν ἐσελθοῦσα

Pisistratus a Minerva reductus ducit filiam Megaclis; sed fœde abutens rursus pellitur, & Eretriæ se ad vim parat, venitque Marathonem.

præmissis qui præcurrerent præconibus, qui quum in urbem venissent, hæc mandata pronunciarent, dicentes; Athenienses, bona mente excipite Pisistratum, quem Minerva ipsa præcipuo inter homines honore prosequuta, in suam reducit arcem. Isti igitur passim euntes talia prædicaverunt: & statim rumor in populos emanavit, Pisistratum à Minerva reduci. Qui vero in urbe erant, audientes hanc mulierem esse deam ipsam, feminæ supplicarunt pariter, & Pisistratum acceperunt.

61 Hunc in modum quem diximus, recuperata tyrannide, Pisistratus, ex pactione quam inierat cum Megacle, filiam Megaclis ducit uxorem. Verum quum & filii essent ei adolescentes, & Alcmæonidæ dicerentur obnoxii esse piaculo, nolens ex novo coniugio liberos tollere, haud legitime coibat cum uxore. Quam rem quum primo mulier occultasset, postea sive inquisivisset seu non, matri suæ aperuit. Mater viro indicavit. Iste vero inique ferens se à Pisistrato contumelia affici, ut erat iratus, positis inimicitiis in gratiam rediit cum seditiosis. Quæ fieri Pisistratus contra se animadvertens, regione prorsus abscedit: & ubi Eretriam pervenit, una cum filiis deliberat. Quum autem sententia Hippiæ prævaluisset de tyrannide rursus recuperanda, ibi tum munera collegerunt ex civitatibus, quæ ipsis nonnihil ante placuerant. Et cum multi magnas contulerunt pecunias tum vero Thebani liberalitate superaverunt. Post hæc ut brevi sermone dicam, tempus exortum est, & omnia ad reditum eis expedita fuerunt. Nam & ex Peloponneso Argivi aderant mercede conducti, & Naxius quidam, nomine Lygdamis, voluntarius ipsis adveniens, multum alacritatis addidit, allatis & pecuniis &

62 viris. Profecti autem Eretria, anno undecimo vertente redierunt, & primum in Attica Marathonem occuparunt. Ad quos interea ibi castra habentes cum factiosi ex urbe se conferebant, tum alii ex populis adfluebant, quibus erat tyrannis quam libertas optabilior: atque ita hi quidem congregabantur. Ceterum quandiu Pisistratus pecuniam cogebat, & postea Marathonem tenebat, Athenienses qui intra urbem degebant, rem nihili fecerunt: sed ubi acceperunt eum ex Marathone urbem versus movere, ita demum auxilia adversus eum comparant. Isti igitur

ἄστυ, πεζοδρόμους κήρυκας πεποιέμψαντες, οἳ τὰ ἐντεταλμένα ἠγόρευον ἐς τὸ ἄστυ ἀπικόμενοι· „λέγουσι τοιάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, δέκεσθε ἀγα„θῷ νόῳ Πεισίστρατον, τὴν αὐτὴ ἡ Ἀθηναίη πε„μήναζα ἀνθρώπων μάλιστα, κατάγει ἐς τὠ„ωυτῆς ἀκρόπολιν. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀμφοτιόντες ἔλεγον· αὐτίκα δὲ ἐς πᾶν τὸ δῆμος φάτις ἀπικέσθαι, ὡς Ἀθηναίη Πεισίστρατον κατάγει· καὶ ἐν τῷ ἄστει πυθόμενοι [a] τὴν γυναῖκα εἶναι αὐτῷ τὴν θεὸν, πρεσεύχοντό τε τῇ ἄνθρωπον, καὶ ἐδέκοντο τὸν Πεισίστρατον. Ἀπολαβὼν δὲ τὴν τυραννίδα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ὁ Πεισίστρατος, κατὰ τὸ ὁμολογέειν τῷ τὴν Μεγακλέα γαμέει δὴ Μεγακλέης τῇ θυγατέρα [b]. οἷα δὴ παίδων τε οἱ ὑπαρχόντων νεηνιέων, καὶ λεγομένων ἐναγέων εἶναι τὸν Ἀλκμεωνιδέων, ὁ βουλόμενος οἱ γνήσιος ἐκ τῆς νεογάμου γυναικὸς τέκνα, ἐμίσγετο οἱ ὁ κατὰ νόμον [c]. τὰ μέν νυν πρῶτα ἔκρυπτε ταῦτα ἡ γυνή· μὴ δὲ, εἴτε ἐπυθόμη, εἴτε καὶ οὔ, φράζει τῇ ἑωυτῆς μητρί· ἡ δὲ τῷ ἀνδρί. τὸν δὲ δεινόν τι ἔσχεν, ἀτιμάζεσθαι πρὸς Πεισιστράτου. ὀργῇ δὲ ὡς εἶχε, κατελλάσσετο τὸν ἔχθεα τοῖσι περιοῦσι. μαθὼν δὲ ὁ Πεισίστρατος τὰ πρήσσεται ἐπ' ἑωυτῷ, ἀπαλλάσσετο ἐκ τῆς χώρης τοῦτο μὲν πρῶτον. ἀπικόμενος δὲ ἐς Ἐρέτριαν, ἐβουλεύετο ἅμα τοῖσι παισί. Ἰπποίεω δὲ γνώμην νικησάντων, ἀνακτᾶσθαι ὀπίσω τὴν τυραννίδα, ἐνθαῦτα ἤγαγον δωτίνας ἐκ τῶν πολίων, αἱ πολλαὶ σφι προεδέδοντο καὶ [d] πρὸ πολλῶν δὲ μεγάλα πρηγμάτων χρήματα, Θηβαῖοι ὑπερέβαλλον τῇ δόσει τὰ χρημάτων. μῦθον δὲ, ἐν πολλῷ λόγῳ εἰπεῖν, χρόνον διέφυ, καὶ πάντα σφι ἐξήρτυτο ἐς τὴν κάθοδον. καὶ γὰρ Ἀργεῖοι μισθωτοὶ ἀπίκοντο ἐκ Πελοποννήσου· καὶ Νάξιος σφι ἀνὴρ ἀπιγμένος ἐθελοντὴς, τῷ οὔνομα ἦν Λύγδαμις, προθυμίῃ πολλῇ παρείχετο, καὶ στρατιήν καὶ χρήματα καὶ ἄνδρας. Ἐξ Ἐρετρίης δὲ ὁρμηθέντες, ἔτεϊ ἑνδεκάτῳ ἐπὶ ἀπίκοντο ὀπίσω· καὶ πρῶτον τὴν Ἀττικὴν ἔσχον Μαραθῶνα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χώρῳ σφι στρατοπεδευομένοισιν, οἵ τε ἐκ τοῦ ἄστεος ξυνιόντες ἀπίκοντο, ἄλλοι τε ἐκ τῶν δήμων προσέρρεον, οἷσιν ἡ τυραννὶς πρὸ ἐλευθερίης ἦν ἀπασάτερον. ἔστι μὲν [e] δὴ συνηλίζοντο. Ἀθηναίων δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄστεος, ἕως μὲν Πεισίστρατος τὰ χρήματα ἤγαγε, ἐν μετῴτιδι ὡς ἔσχε Μαραθῶνα, λόγον ἐδένα εἶχον· ἐπεὶ τε δὲ ἐπύθοντο ἐκ τοῦ Μαραθῶνος αὐτὸν πορεύεσθαι [f] ἐπὶ τὸ ἄστυ, ἔτω δὴ βοη-

θέοντι

a πυθόμενοι. b γαμέει τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. c κατὰ τὸν νόμον. d προεδέδοτο καὶ. e ἔστω μὲν. f στρατεύεσθαι.

Unde hoſtes ſocordes adortus recipit tyrannidem. Naxum ſubegit. Delum expiavit. Lacedæmoniorum bellum contra Tegeatas.

θέσσι ἐπ' αὐτόν. καὶ ὅτοι τε παυσαμένῃ ἦσαν ἀπὶ τὰς καλιόνδας· καὶ οἱ ἀμφὶ Πεισίστρατον, ὡς ὁρμηθέντες ἐκ Μαραθῶνος ἦσαν ἀπὶ τὸ ἄστυ ἐς τωὐτὸ συνιόντες, ἀπικνέονται ἀπὶ Παλληνίδος Ἀθηναίης ἱρὸν, καὶ ἀντία ἐζευξαν τὰ ὅπλα. ἐνθαῦτα θείῃ πομπῇ χρεώμενος παρίσταται Πεισιστράτῳ Ἀμφίλυτος ὁ Ἀκαρνὰν, χρησμολόγος ἀνὴρ, ὃς οἱ ἐπιὼν χρᾷ ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ, τάδε λέγων,

Ἔρριπται δὴ ὁ βόλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέτασται·
Θυννοὶ δὴ οἰμήσουσι σελασφόρου ἐς νυκτός.

Ὁ μὲν δὴ οἱ ἐνθεάζων χρᾷ τάδε· Πεισίστρατος ἤ, συλλαβὼν τὸ χρηστήριον, καὶ φὰς δέκεσθαι τὸ χρηστὸν, ἐπῆγε τῷ στρατιῇ. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄστεος ἐπὶ ἄριστον τετραμμένοι ἦσαν δὴ τότε καὶ οὕτω· καὶ μετὰ τὸ ἄριστον μετεξέτεροι αὐτῶν, οἱ μὲν, ἐπὶ κύβους, οἱ δὲ, ἐπὶ ὕπνον. οἱ δὲ ἀμφὶ Πεισίστρατον, ἐπιόντες, τοὺς Ἀθηναίους τρέπουσι. φυγόντων δὲ τούτων, βουλὴν ἐνθαῦτα σοφωτάτῃ Πεισίστρατος ἐπιτεχνᾶται, ὅκως μήτε ἀλισθεῖεν ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι, διεσκεδασμένοί τε εἶεν. ἀναβιβάσας τοὺς παῖδας ἐπὶ ἵππους, προέπεμπε· οἱ δὲ, καταλαμβάνοντες τοὺς φεύγοντας, ἔλεγον τὰ ἐντεταλμένα ὑπὸ Πεισιστράτου, θαρσέειν τε κελεύοντες, καὶ ἀπιέναι ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑωυτῶν. Πειθομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ἅτω δὴ Πεισίστρατος τρίτον χὼν Ἀθήνας, ἐρρίζωσε τὴν τυραννίδα, ἐπικούροισί τε πολλοῖσι, καὶ χρημάτων συνόδοισι· τὰ μὲν, αὐτόθεν, τῶν δὲ, ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ συνιόντων· ὁμήρους τε τῶν παραμενόντων Ἀθηναίων ἐκ μὴ αὐτίκα φυγόντων παῖδας λαβὼν, καὶ καταστήσας ἐς Νάξον. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Πεισίστρατος κατεστρέψατο πολέμῳ, καὶ ἐπέτρεψε Λυγδάμι [b], ὡς γε ἐπὶ τούτοισι, τὴν νῆσον Δῆλον καθήρας κατὰ τὰ λόγια. καθήρας δὲ ὧδε· ἐπ' ὅσον ἐπόψιος ἦν ἱρὰ εἶχεν, ἐκ τούτου χάρα παντὸς ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς, μετεφόρεεν ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Δήλου. καὶ Πεισίστρατος μὲν ἐτυραννεύετο Ἀθηναίων· Ἀθηναίων δὲ οἱ μὲν ἐν τῇ μάχῃ ἐπεπτώκεσαν, οἱ δὲ αὐτῶν μετὰ Ἀλκμεωνίδεω ἔφυγον ἐκ τῆς οἰκηίης [c]. Τοὺς μὲν νυν Ἀθηναίους τοιαῦτα τὸ χρόνον τοῦτον ἐπωθάνελο ὁ Κροῖσος κατέχοντα· τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ κακῶν τε μεγάλων πεφυγότας, καὶ ἐόντας ἤδη τῷ πολέμῳ κατυπερτέρους Τεγεητέων. ἐπὶ γὰρ Λεόντος βασιλεύοντος καὶ Ἡγησικλέος ἐν Σπάρτῃ, τοὺς ἄλλους πολέμους εὐτυχέοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοὺς Τεγεήτας μούνους προσέπταιον.

tur cum omnibus copiis infeſti in illos redeuntes tendebant. & Piſiſtratus cum ſuis, poſtquam è Marathone digreſſi, ſimul uno agmine ad urbem veniſſent, accedunt ad Minervæ Pallenidis fanum, & caſtra ex adverſo poſuerunt. Hîc divino inſtinctu fungens Amphilytus Acarnan ariolus, Piſiſtrato adfuit, eumque accedens hexametro carmine vaticinatur inquiens,

Lapſus abit jam jactus, & eſt quoque rete repanſum.
Nocte aderunt thyni claro ſub ſidere lunæ.

Hoc ille oraculum iſti divinitus red- 63
didit. Piſiſtratus vero, eo percepto, & ſe divinam vocem accipere affirmavit, & copias adduxit. Athenienſes autem urbani tunc ad prandium ſe converterant, & poſt prandium partim ad teſſeras, partim ad ſomnum. In hos igitur impetu facto, qui cum Piſiſtrato erant, eos in fugam vertunt. Ipſis autem fugientibus ſolertiſſimum ibi conſilium Piſiſtratus excogitat, ut Athenienſes nec amplius recolligerentur, & diſſipati manerent: Pueros impoſitos equis præmiſit, qui aſſequuti fugientes, mandata Piſiſtrati dicerent, juberentque eos bono animo eſſe, & ad ſua quemque abire. Ita 64
parentibus dicto Athenienſibus, Piſiſtratus tertio potitus Athenis, tyrannidem ſtabilivit, tum adiutoribus multis, tum pecuniarum proventibus, partim indidem, partim à flumine Strymone comparatis. Filios quoque eorum Athenienſium qui perſtiterant, nec è veſtigio fugam fecerant, pro obſidibus ſumptos, in Naxum tranſtulit. Hanc enim inſulam bello ſubegerat, Lygdamique permiſerat, quum antehac etiam Delum inſulam ex oraculis expiaſſet. Expiavit autem ita, quatenus proſpectus à templo ferebatur, eatenus ex omni loco cadaveribus effoſſis, & in alium ejuſdem inſulæ locum tranſlatis. Itaque Piſiſtratus tyrannide potitus eſt Athenienſium, eorum aliis in prœlio cæſis, aliis una cum Alcmæonida è patria profugis. Talem itaque ſtatum 65
Athenienſium eſſe ea tempeſtate Cræſus audiebat: Lacedæmonios quoque magnis è cladibus ereptos, & jam Tegeatibus bello ſuperiores eſſe. Quippe Leonte Spartæ regnante & Hegeſicle, Lacedæmonii quum cetera bella proſpere geſſiſſent, adverſus ſolos Tegeatas cladem

MS. Paris. prob. Kust. in Cleric. Bibl. V. & H. T. V. p. 401.

a ἑκατόν. b Λυγδάμι. c οἰκίης.

dem acceperant. Et antea fere ex omnibus Græcis utebantur peſſimis legibus & circa ſe ipſos, tum etiam peregrinis intolerabiles, quæ inſtituta in melius ita mutavere. Lycurgo, viro inter Spartiatas probato, Delphos ad oraculum profecto, ſimulatque in ædem ingreſſus eſt, Pythia hæc ſtatim inquit,

Ad mea veniſti prapinguia templa Lycurge,
Grate Ioui & cunctis qui tecta tuentur olympi.
Ambigo tene deum jam nunc hominemne ſalutem.
Sed multo magis eſſe deum te credo Lycurge.

Nonnulli præter hæc ajunt Pythiam ei expoſuiſſe inſtituta quæ nunc à Spartiatis ſervantur. Ipſi tamen Lacedæmonii dicunt, Lycurgum, quum fuiſſet tutor filii fratris ſui Leobotæ Spartiatarum regis, è Creta hæc attuliſſe. Siquidem quum primum tutor factus eſt, omnia jura immutavit: deditque operam nequis ea tranſgrederetur: deinde vero quæ ad bellum pertinent, enomotias, triacadas, & ſyſſitia: ſuper hæc ephoros ac ſenatores
66 inſtituit Lycurgus. Ita illi ad rectum vitæ genus tranſlati ſunt & Lycurgum vita defunctum, delubro ædificato magnopere colunt. Ex quo cum bonitate ſoli, tum non exigua hominum copia, elevati ſunt ſtatim, ac bene floruerunt. Quin etiam non amplius ſuffecit illis pace & quiete frui, ſed quum ſe Arcadibus præſtantiores eſſe arbitrarentur, de omni Arcadum regione oraculum Delphis conſuluerunt. Quibus Pythia reſpondit,

Me petis Arcadiam? magnum petis: haud tibi tradam.
Multi apud Arcadiam veſcentes glande viri ſunt,
Qui te rejicient. tibi ego haud invidero quicquam,
Saltandam Tegeam planta plaudente daturus:
Utque quem campum metiri fune feracem.

Hæc reſponſa ubi accepere Lacedæmonii, à ceteris Arcadibus abſtinentes, bellum intulere Tegeatis, ferentes compedes: videlicet captioſo freti oraculo, tanquam redacturi Tegeatas in ſervitutem. Verum congreſſi prœlio ac fugati, quicunque eorum vivi ſunt capti, eiſdem quas ipſi attulerunt compedibus incluſi, &

πλαιον. τὸ ᾗ ἔπι πρότερον τούτων, καὶ κακονομώτατοι ἦσαν χεδὸν πάντων Ἑλλήνων, καὶ τὰ σφέας αὐτοὺς, καὶ ξείνοισιν ἀπροσμίκτοι. μετέβαλον ᾗ ὧδε ἐς εὐνομίην. Λυκοῦργος τ Σπαρτιητέων δοκίμου ἀνδρὸς ἐλθόντος ἐς Δελφοὺς ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ὡς ἐσῆιεν ἐς τὸ μέγαρον, εὐθὺς ἡ Πυθίη λέγει τάδε,

Ἥκεις ὦ Λυκόοργε [a] ἐμὸν πότι πίονα νηὸν,
Ζηνὶ φίλος, καὶ πᾶσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Δίζω ἦ σε θεὸν μαντεύσομαι, ἢ ἄνθρωπον [b].
Ἀλλ' ἔπι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόοργε [c].

Οἱ μὲν δὴ πλέες τοῖσι λέγουσι ἐς Φερεσυναὶ αὐτῷ τὸν Πυθίῳ τ νεῶ καταστῶτα κόσμον Σπαρτιήτῃσιν. Ὡς δὲ αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, Λυκοῦργον ἐπιτροπεύσαντα Λεωβώτεω, ἀδελφιδέος μὲν ἑωυτοῦ, βασιλεύοντος ᾗ Σπαρτιητέων, ἐκ Κρήτης ἀναγέσθαι ταῦτα. ὡς γὰρ ἐπετροπεύσε, τάχιστα μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα, καὶ ἐφύλαξε τοῦτα μὴ παραβαίνειν. μετὰ ᾗ, τὰ ἐς πόλεμον ἔχοντα, ἐνωμοτίας, καὶ τριηκάδας καὶ συσσίτια· πρός τε τούτοισι, τοὺς ἐφόρους καὶ γερόντας ἔστησε Λυκοῦργος. Οὕτω μὲν μεταβαλόντες εὐνομήθησαν. τῷ ᾗ Λυκόργῳ τελευτήσαντι ἱρὸν εἰσάμενοι, σέβονται μεγάλως. οἷα ᾗ ἔν τε χώρῃ ἀγαθῇ, καὶ πλήθεϊ οὐκ ὀλίγων ἀνδρῶν, ἀνά τε ἔδραμον αὐτίκα, καὶ εὐθυμήθησαν. καὶ δὴ σφίν οὐκέτι ἀπέχετο [d] ἡσυχίῃ ἄγαν, ἀλλὰ καταφρονήσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι, ἐχρηστηριάζοντο ἐν Δελφοῖσι ἐπὶ πάσῃ τῇ Ἀρκάδων χώρῃ. ἡ ᾗ Πυθίη σφι χρᾷ τάδε,

Ἀρκαδίῃ μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς· ἔ τοι δώσω.
Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασιν,
Οἵ σ' ἀποκωλύσουσιν. ἐγὼ δέ τοι ὔπτιον ἀρῶ.
Δώσω τοι Τεγέην ποσίκροτον ὀρχήσασθαι,
Καὶ καλὸν πεδίον σχοίνῳ διαμετρήσασθαι.

ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἀρκάδων μὲν τ ἄλλων ἀπέσχοντο· οἱ ᾗ, πέδας φερόμενοι, ἐπὶ Τεγεήτας ἐστρατεύοντο, χρησμῷ κιβδήλῳ πίσυνοι, ὡς δὴ ἐξανδραποδισόμενοι τοὺς Τεγεήτας. ἐσπεσόντες ᾗ τῇ συμβολῇ, ὅσοι αὐτῶν [e] ἐζωγρήθησαν, πέδας τε ἔχοντες τὰς ἐφέροντο αὐτοὶ, καὶ σχοίνῳ διαμετρησάμενοι τὸ

a Λυκόργε. b ἢ κ ἄνθρ. c Λυκόργε. d ἀπέχετο. e αὐτέων.

Infelices in prœliis contra Tegeatas. Agathoërgi Spartæ. Oreſtis oſſa Tegeæ ſepulta VII cubitorum.

πεδίον τὸ Τεγεητέων, ἐργάζοντο. αἱ δὲ πέδαι αὗται, ἐν τῇσιν ἐδεδέατο, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν σῶαι ἐν Τεγέῃ, πρὸς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης [a] Ἀθηναίης κρεμάμεναι. Κατὰ μὲν δὴ τὸ πρότερον πόλεμον συνεχέως αἰεὶ κακῶς ἀέθλεον πρὸς τοὺς Τεγεήτας. κατὰ δὲ τὸν Κροῖσον χρόνον, καὶ τῶν Ἀναξανδρίδεά τε καὶ Ἀρίστωνος βασιληίων ἐν Λακεδαίμονι, ἤδη οἱ Σπαρτιῆται κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγένεσαν, τρόπῳ τοιῷδε χρώμενοι. ἐπειδὴ αἰεὶ τῷ πολέμῳ ἐσσοῦντο [b] ὑπὸ Τεγεητέων, πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτων [c] τίνα ἂν θεῶν ἱλασάμενοι, κατύπερθε τῷ πολέμῳ Τεγεητέων γένοιατο. ἡ δὲ Πυθίη σφέων ἔχρησε, τὰ Ὀρέστεω τοῦ Ἀγαμέμνονος ὀστέα ἐπαγαγομένους. ὡς δὲ ἀνευρεῖν σφέας οἷοί τε ἐγένοντο [d] τῷ θεῷ τοῦ Ὀρέστεω, ἔπεμπον αὖτις τὸν ἐς θεὸν ἐπειρησομένους [e] τὸν χῶρον ἐν τῷ κέεται ὁ Ὀρέστης. ἐπειρωτῶσι δὲ τοῦτο τοῖσι θεοπρόποισι λέγει ἡ Πυθίη τάδε,

Ἔστι τις Ἀρκαδίης Τεγέη λάϊνῳ ἐνὶ χώρῳ,
Ἔνθ' ἄνεμοι πνείουσι δύο κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμ' ἐπὶ πήματι κεῖται·
Ἔνθ' Ἀγαμεμνονίδῃ κατέχει φυσίζοος αἶα·

Τὸν σὺ κομισάμενος, Τεγέης ἐπικρήδεος ἔσῃ. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀπεῖχον τῆς ἐξευρέσιος ὐδὲν ἔλασσον, πάντα διζήμενοι· ἐς ὃ δὴ Λίχης τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων ἀνεῦρε. οἱ δὲ ἀγαθοεργοί εἰσι τῶν ἀστῶν, ἐξιόντες ἐκ τῶν ἱππέων αἰεὶ οἱ πρεσβύταλοι, πέντε ἔτεος ἑκάστου. τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἂν ἐξίωσι ἐκ τῶν ἱππέων, Σπαρτιητέων τῷ κοινῷ ἀπεσταλμένους, μὴ ἑλκύειν ἄλλους ἄλλῃ. Τούτων [f] δὴ τῶν ἀνδρῶν Λίχης ἀνεῦρε ἐν Τεγέῃ, καὶ συντυχίῃ χρησάμενος καὶ σοφίῃ. ἐόντος γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπιμιξίης πρὸς τοὺς Τεγεήτας, ἐλθὼν ἐς χαλκήιον, ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον· καὶ ἐν θωύματι ἦν, ὁρέων [g] τὸ ποιεόμενον. μαθὼν δέ μιν ὁ χαλκεὺς ὑποθωυμάζοντα, εἶπε παυσάμενος [h] τοῦ ἔργου, „Ἦ κου ἄν, ὦ ξεῖνε Λάκων, ἔπερ εἶδες τὸ περ „ἐγὼ κάρτα ἂν ἐθωύμαζες, ὅκου νῦν ὧδε τυγ„χάνεις θωῦμα ποιεύμενος [i] τὸν ἐργαστῆρα τοῦ „σιδήρου. ἐγὼ γὰρ ἐν τῇδε θέλων ἐν τῇ αὐλῇ φρέ„αρ ποιήσασθαι, ὀρύσσων, ἐπέτυχον σορῷ ἑπτα„πήχεϊ. ὑπὸ δὲ ἀπιστίης μὴ μὲν ἐγὼ ἐὼν μηδα„μὰ μείζονας ἀνθρώπους τῶν νῦν, ἀνῷξα αὐ„τὴν, καὶ εἶδον τὸν νεκρὸν μήκεϊ ἴσον ἑωυτῷ

& campum Tegeatem menſi fune in eo opus fecerunt. Compedes autem quibus vincti fuerant, ad meam uſque ætatem ſervatæ fuerunt in Tegea circa templum Minervæ Aleæ ſuſpentæ. Et primore quidem bello adverſus Tegeatas aſſidue ſemper male pugnaverant: Crœſi tamen ætate & Anaxandrida ac Ariſtone regnantibus Lacedæmone, jam longe ſuperiores Spartiatæ bello extiterunt, hunc in modum tales effecti: Quum ſemper in bello à Tegeatis ſuperarentur, miſſis Delphos conſultoribus, oraculum ſunt ſciſcitati, quemnam deorum placarent ut Tegeatarum victores exiſterent. His Pythia reſpondit, id fore, ſi oſſa Oreſtis filii Agamemnonis referrent. Cujus loculum quum nequirent invenire, rurſus ad deum mittunt de loco ſciſcitatum in quo ſitus Oreſtes eſſet. Hæc nunciis interrogantibus, ita Pythia inquit,

Eſt quadam Arcadiæ Tegea, in regione patenti:
Hic duo flant venti vi pervehemente coacti,
Forma hoſtis forma, & noxa ſuperindita noxa,
Hic Agamemnonides terra omniparente tenetur,
Quo tu ſublato Tegeæ ſperabere victor.

Ubi hæc quoque audierunt Lacedæmonii, nihilo minus inventione abſtinuerunt omnia diſquirentes: donec Liches, unus Spartiatarum eorum, qui benemeriti vocantur, comperit. Sunt autem benemeriti, in civibus ſemper ex militia equeſtri egreſſi maxime ſenes, quinque quotannis, quos quo anno ex equitibus exeunt, oportet à Spartiatarum communi miſſos alios aliò non ceſſare. Ex his Liches quum eſſet, rem illam apud Tegeam adinvenit, fortuna pariter atque ſolertia uſus. nam quum cum Tegeatis hoc tempore jus commercii eſſet, & iſte in ærariam officinam veniſſet, intuebatur mirabundus ferrum dum procudebatur. Quo in ſpectaculo admirari eum animadvertens faber ærarius, intermiſſo opere, certe magis, ô Lacon hoſpes, inquit, admirarere, ſi idem quod ego tu noſſes, qui tantopere admiraris ferri opificium. In hac enim corte puteum facere quum vellem, fodiens incidi in loculum ſeptem cubitorum: & quia incredulus eram omnino fuiſſe majores quàm nunc ſunt homines, aperui eum, & vidi cadaver ejuſdem loculo lon-

a Ἀλαίης. b ἐσσῶντο. c ἐπερώτεον. d ἐγένοντο. e αὖτις ἐς τὸν θεὸν ἐπειρησομένους. f τουτέων. g ὁρέων. h ποιεύμενος. i θείλων τῇ.

longitudinis: quam ubi menſus ſum, iterum obrui. Hæc illo referente quæ viderat, Liches conſiderans, conjectabat hunc ex oraculo eſſe Oreſtem, hac utens conjectura: duos quidem quoscernebat fabri ærarii folles, totidem comperit eſſe ventos: incudem vero & malleum, formam & formæ repercuſſionem: ferrum vero quod cuderetur, noxam ſuperinditam noxæ: hac ratione id conjectans, quod in noxam hominis ferrum inventum ſit. Hæc itaque cum conjectaviſſet, Spartam regreſſus, rem omnem Lacedæmoniis refert. Illi ex compoſito & ficto ſermone hominem judicio aggredientes exilio damnant. Qui Tegeam profectus, & calamitatem ſuam referens fabro ærario, conducebat ab eo detrectante elocare cortem. Verum aliquanto poſt ubi perſuaſit, ibi domum habuit. ſic effoſſo ſepulchro oſſa collegit, eaque portans Spartam rediit. Quo ex tempore quoties ſe invicem experti ſunt, longe ſuperiores bello extitere Lacedæmonii: præterea vero magna etiam pars Pelo-
69 ponneſi jam eis parebat. Hæc itaque omnia Cræſus audiens, miſit nuncios Spartam cum muneribus, ad rogandam belli ſocietatem, & mandatis quæ dicere oporteret. Ii poſtquam pervenerunt, Nos (ajunt) Cræſus miſit, Lydorum aliarumque gentium rex, ita inquiens, ô Lacedæmonii, quoniam deus oraculum reddidit, ut Græcum mihi amicum adſciſcerem, & vos inter Græcos antecellere audio, vos igitur ex oraculo advoco cupiens amicus eſſe & ſocius, citra dolum fraudemque. Cræſus hæc per legatos nunciavit. Quorum adventu Lace-
8 dæmonii, qui & ipſi oraculum Cræſo datum audierant; gaviſi, fœdus hoſpitii ſocietatiſque inierunt. Etenim jam antea intercedebant nonnulla Cræſi in Lacedæmonios beneficia. Nam quum illi miſiſſent Sardes ad aurum coemendum, quo uſuri erant in id ſimulacrum Apollinis quod nunc poſitum eſt in Thornace Laconicæ, eo auro ſunt à
70 Cræſo donati. Qua de re Lacedæmonii, quodque ſe amicos ille præ omnibus Græcis delegiſſet, ſocietatem admiſerunt. Et partim quidem denuncianti ſeſe paratos exhibuerunt; partim fabricatum craterem aheneum circa labia extrinſecus frequentibus animalium cælaturis ornatum & trecentarum amphorarum capacem avexerunt,

„σορῷ· μετρήσας ᾖ, σωέχωσι ὀπίσω. ὁ μὲν δή οἱ ἔλεγε [a] τὰ περ ὀπώπει· ὁ ᾖ, ἐνώσας τὰ λεγόμενα, συνεβάλλετο τ' Ὀρέστεα κατὰ τὸ θεοπρόπιον τῶτον εἶναι, τῆδε συμβαλλόμενος [b]. ἔβ χαλκέος δύο ὀρέων [c] φύσας, τὰς ἀνέμους εὗρισκε ἐόντας· τ' ᾖ ἄκμονα, καὶ τὴν σφύρην, τὸν τε τύπον καὶ τ' ἀντίτυπον· τ' ᾖ ἐξελαυνόμενον σίδηρον, τὸ πῆμα ἐπὶ πήματι κείμενον· κατὰ τοιόνδε τι εἰκάζων, ὡς ἐπὶ κακῷ ἀνθρώπῳ σίδηρος ἀνεύρηται. συμβαλόμενος [d] ᾖ ταῦτα, καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην, ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ ᾖ, ἐκ λόγου πλασθὲν ἐπενείκαντες οἱ αἰτίην, ἐδίωξαν. ὁ ᾖ, ἀπικόμενος ἐς Τεγέην, καὶ φράζων τὴν ἑωυτῷ συμφορὴν πρὸς τ' χαλκέα, ἐμισθοῦτο παρ' οὐκ ἐκδιδόντος τὴν αὐλίν. χρόνῳ ᾖ ὡς ἀνέγνωσαν, ἐνοικίζετο. ἀνορύξας δὲ τ' τάφον, καὶ τὰ ὀστέα συλλέξας, οἴχετο φέρων ἐς Σπάρτην. καὶ ἀπὸ τούτου ἔ χρόνου, ὅκως ἐπειρώατο ἀλλήλων, πολλῷ κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγίνοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἤδη δέ σφι καὶ ἡ πολλὴ τ' Πελοποννήσου [e] ἐπεπείθατο. Ταῦτα δὴ ὧν πάντα πυθανόμενος ὁ Κροῖσος, ἔπεμπε ἐς Σπάρτην ἀγγέλους δῶρά τε φερουσέας, καὶ δεησομένους συμμαχίης, ἐντελάμενός τε τὰ λέγειν χρῆν. οἱ „δὲ, ἐλθόντες ἔλεγον, Ἔπεμψε ἡμέας Κροῖσος „ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεύς, λέ„γων τάδε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, χρήσαντος ἔ „θεῦ τ' Ἑλλησι φίλον γενέσθαι, (ὑμέας γὰ „πυθόμενον γενέσθαι τ' Ἑλλάδος) ὑμέας „ὧν καλεῖ τὸ χρηστήριον προσκαλέομαι, φίλος „τε θέλων γενέσθαι καὶ σύμμαχος ἄνευ τε δόλου „καὶ ἀπάτης. Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτα δι' ἀγγέλων ἐπεκηρυκεύετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἀκηκοότες καὶ αὐτοὶ τὸ θεοπρόπιον τὸ Κροίσῳ γενόμενον, ἥδοντό τε τῇ ἀφίξεϊ τ' Λυδῶν, καὶ ἐποιήσαντο ὅρκια ξεινίης πέρι καὶ ξυμμαχίης, καὶ γάρ πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίαι εἶχον οὐκ Κροίσου πρότερον ἔτι γενόμεναι. πέμψαντες γὰ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Σάρδις, χρυσὸν ὠνέοντο, ἐς ἄγαλμα βουλόμενοι χρήσασθαι τούτῳ, τὸ νῦν τ' Λακωνικῆς ἐν Θόρνακι ἵδρυται Ἀπόλλωνος· Κροῖσος δέ σφι ὠνεομένοισι ἔδωκε δωτίνην. Τούτων [e] τε ὦν εἵνεκεν [f] οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν συμμαχίην ἐδέξαντο, καὶ ὅτι ἐκ πάντων σφέας προκρίνας Ἑλλήνων, αἱρέετο φίλους. καὶ τοῦτο μὲν, αὐτοὶ ἔσαν ἕτοιμοι ἐπαγγείλασθαι· τοῦτο δὲ, ποιησάμενοι κρητῆρα χάλκεον, ζωδίων τε ἔξωθεν πλήσαντες περὶ τὸ χεῖλος, καὶ μεγάθεϊ τριηκοσίους ἀμφορέας

a ἐλέγετο. b συμβαλλόμενος. c ἐρῶν. d συμβαλλόμενος. e Τετίμ. f εἵνεκα.

Crateris Crœso missi ab Spartanis, intercepti. Sandanis deterret Crœsum ab hoc bello. Persarum tunc paupertas. Syrii Cappadoces. Halys fl.

ρέας χωρέοντα ἦγον, δῶρον βουλόμενοι ἀντιδῦναι Κροίσῳ. ἐτῶ ὁ κρητὴρ οὐκ ἀπίκετο ἐς Σάρδις, δι' αἰτίας διφασίας λεγομένας τάσδε· οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ἀγόμενος ἐς τὰς Σάρδις ὁ κρητὴρ ἐγένετο κατὰ τὠυτὸ Σαμίοισι, πυθόμενοι Σάμιοι ἀπελοίατο [a] αὐτὸν, νηυσὶ μακρῇσι ἐπιπλώσαντες· αὐτοὶ δὲ Σάμιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ὑστέρησαν οἱ ἄγοντες τὸν Λακεδαιμονίων τὸν κρητῆρα, ἐπυθάνοντο δὲ Σάρδις τε καὶ Κροῖσον ἡλωκέναι, ἀπέδοντο τὸν κρητῆρα ἐν Σάμῳ· ἰδιώτας δὲ ἄνδρας πριαμένους ἀναθεῖναί μιν ἐς τὸ Ἡραῖον· τάχα δ' ἂν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπιγμένοι ἐς Σπάρτην, ὡς ἁρπασθείη ὑπὸ Σαμίων. καὶ μὲν νυν τὸν κρητῆρα ἔτεος ἔσχε [b]. Κροῖσος δὲ ἁμαρτὼν τοῦ χρησμοῦ, ἐπειδὴ στρατηίην ἐς Καππαδοκίην, ἐλπίσας καταιρήσειν Κῦρόν τε καὶ τὴν Περσέων δύναμιν, παρεσκευάζετο· ἐπὶ δὲ Κροίσῳ στρατεύσαντι ἦλθε Πέρσης, τῶν τις Λυδῶν, νομιζόμενος καὶ πρόσθεν εἶναι σοφὸς, ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κατὰ νόμον ἐν Λυδοῖσι ἔχων, συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε, (ἔστι γὰρ οἱ οὔνομα καὶ τῷ Σάνδανις) Ὦ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας τοιούτους στρατεύῃ παρασκευάζεαι, οἳ σκυτίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνῳ δὲ τὠλλῳ ἐσθῆτι φορέουσι· σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χώρην ἐχόντες τρηχείην. πρὸς δὲ, οὐκ οἴνῳ διαχρέωνται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι. ἰσχάδας δὲ ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. τοῦτο μὲν δὴ, εἰ νικήσεις, τί σφέας ἀπαγορήσεαι, τοῖσι γε μὴ ἔστι μηδέν [c]; τοῦτο δὲ, ἢν νικηθῇς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, προσέξονται, οὐδέ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μέν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἳ οὐκ εἰώθασι τοιούτοισι Πέρσῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς. ταῦτα λέγων, οὐκ ἔπεισε τὸν Κροῖσον. Πέρσησι γὰρ, πρὶν Λυδοὺς καταστρέψασθαι, ἦν ὅτε οὔρον ὅτε ἀγαθὸν οὐδέν. Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπὸ Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται. ἔστιν δὲ οἱ Σύριοι ὅτοι, τὸ μὲν πρότερον ἦρχον Πέρσαι ἄρξαι, Μήδων κατήκοοι, τότε δὲ Κύρου. ὁ γὰρ ὅρος [d] ἦν τὸ τῆς Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς, ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ὃς ῥέει ἐξ Ἀρμενίων διὰ Κιλίκων, μετὰ δὲ, Ματιηνοὺς μὲν ἐν δεξιῇ ἔχει ῥέων· ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, Φρύγας. παραμειβόμενος δὲ τούτους, καὶ ῥέων ἄνω πρὸς βορέην ἄνεμον, ἔνθεν μὲν Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ ἀριστερῆς δὲ Παφλαγόνας. ἔτω ὁ Ἅλυς ποταμὸς ἀποπέμπει [e] σχεδὸν πάντα τὸν Ἀσίης πρὸς κάτω ἐκ θαλάσσης τὸν ἀντίον Κύπρου ἐς τὸν Εὔξεινον

xerunt, hoc dono volentes Crœsum remunerari: sed ille Sardes non pervenit, propter alterutram harum quæ feruntur caussarum. Lacedæmonii quidem ajunt hunc craterem quum veheretur Sardes, & prope Samum venisset, à Samiis fuisse interceptum; qui, cognita re, navibus istos longis aggressi fuere. Ipsi vero Samii ajunt, Lacedæmonios, qui craterem portabant, serò venientes, quum audissent Crœsum captum esse cum Sardibus, illum in Samo vendidisse viris privatis, qui eum Iunonis templo dedicavere: forsan autem & illi qui vendiderunt, Spartam reversi dixerint à Samiis sibi fuisse ereptum. Ac de cratere ita res se habet. Crœsus autem aberrans in oraculo, ad- 71
versus Cappadociam exercitus comparabat, spe & Cyrum & potentiam Persarum evertendi. Cui in hac apparanda expeditione occupato, Lydus quidam, nomine Sandanis, & antehac pro sapiente habitus, & ab hac sententia plus nominis apud Lydos consequutus, hunc in modum Crœso consuluit; Adversus tales viros expeditionem paras, ô rex, qui è corio quidem subligacula, etiam è corio reliquam vestem ferunt: qui non quibus volunt cibis vescuntur, sed quos habent, utpote regionem asperam incolentes. Ad hæc potu non vini utuntur, sed aquæ: non ficos ad comedendum, nec aliud quicquam boni habent. Hinc si vinces, quid illis eripias quibus nihil est? sin victus fueris, animadverte quot bona amittes. Ubi gustaverint illi nostra bona, circumsistent nos, nec abigi poterunt. Equidem diis habeo gratiam, qui non inducunt in animum Persis ut Lydos bello invaderent. Hæc loquutus, non tamen Crœsum flexit. Etenim Persis, antequam Lydos subigerent, nihil erat neque lautum neque opiparum. Porro Cappa- 72
doces à Græcis Syrii nominantur: & erant hi Syrii, antequam Persæ imperitarent, ditionis Medorum, tunc autem Cyro parebant. Siquidem imperium Medicum ac Lydium disterminabat fluvius Halys, qui ex Armenio monte fluit per Cilicas, dehinc ita fluens Matienos habet ad dextram, & Phrygas ad lævam; quos præterlapsus & boream versus sursum tendens hinc quidem Syrios Cappadocas includit, ab lævo autem Paphlagonas. Ita fluvius Halys cuncta fere inferiora Asiæ, à mari quod Cypro objectum est, ad Euxinum

a ἀπελήσαιεν. b ἔτεϊ ἔσχε. c τοῖσι ἔσι μηδέν. d ὄρος. e ἀποτίμνει.

xinum usque Pontum dirimit. Est autem cervix hæc totius hujus regionis; longitudinem itineris quod attinet, quin-
73 que dies viro expedito insumuntur. Itaque adversus Cappadociam Cræsus cum exercitu profectus est, tum cupiditate regionis, volens hanc partem suæ adiicere, tum vel magis fiducia oraculi, & Cyrum ulciscì annitens propter Astyagem. Quippe hunc Astyagem Cyaxaris filium, Medorum regem, affinem Cræsi Cyrus Cambysis filius bello victum ceperat. Erat autem Cræso Astyages hunc in modum affinis: Apud Scythas Nomadas quum esset seditio, caterva virorum clam excessit in terram Medicam, qua tempestate Medorum tyrannus erat Cyaxares, Phraortis filius, Deiocis nepos; qui Scythas hos, utpote supplices, initio benigne excepit, & quum plurimi eos faceret, filium eis tradidit imbuendum & lingua Scythica, & artificio sagittandi. Interjecto deinde tempore, quum Scythæ venatum assidue irent & semper aliquid afferrent, nonnunquam tamen contingebat ut nihil caperent. Quos ita revertentes manibus inanibus Cyaxares (erat enim, ut monstravit, iræ non imperans) aspere admodum cum contumelia infectabatur. Id illi, ut se indignum, à Cyaxare pati non ferentes, consilio habito decreverunt aliquem eorum puerorum quos docerent, concidere; apparatumque ut feras apparare consueverant, Cyaxari offerre, perinde ac ferinam: idque quum obtulissent, quam celerrime se ad Alyattem Sadyattis filium Sardes conferrent. Quod & factum est. nam & Cyaxares & qui aderant convivæ ex his carnibus gustaverunt: & Scythæ perpetrato hoc, Aly-
74 atti se supplices præbuerunt. Quos postea reposcenti Cyaxari quod Alyattes reddere abnuerat, bellum inter Lydos Medosque quinquennale conflatum est. Quo in bello sæpe Medi, sæpe Lydi victores extiterunt, & nocturnum quoddam prœlium fecerunt. Quum vero pari fortuna hoc bellum utrisque cederet, sexto anno signis collatis, contigit, ut in medio pugnæ repente dies nox efficeretur. Quam immutationem diei futuram Thales Milesius Ionibus prædixerat, hunc ipsum annum præfiniens quo immutatio facta est. Lydi ac Medi ubi diem nocteſcere viderunt, à pugnando destiterunt: eoque propensius utrique ad pacem inter se constituen-

νον πόλιν· ἔστι δὲ αὐχὴν ἔτος τῆς χώρης ταύτης ἁπάσης, μῆκος ὁδὸς δρόμῳ ἀνδρὶ πέντε ἡμέραι ἀναισιμοῦται. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὴν Καππαδοκίην τῶνδε εἵνεκα [a], καὶ γῆς ἱμέρῳ, προσκτήσασθαι θέλων τὴν ἐωυτῷ μοῖραν [b] βουλόμενος, καὶ μάλιστα τῷ χρηστηρίῳ πίσυνος ἐών, καὶ τίσασθαι θέλων [c] ὑπὲρ Ἀστυάγεος Κῦρον. Ἀστυάγεϊ γὰρ τῷ Κυαξάρεω, ἐόντι Κροίσῳ μὲν γαμβρῷ, Μήδων δὲ βασιλέϊ, Κῦρος ὁ Καμβύσεω κατεστρεψάμενος εἶχε, γνώμενον γαμβρὸν Κροίσῳ ὧδε. Σκυθέων τῶν νομάδων εἶλε [d] ἀνδρῶν στάσις ἐοῦσα, ὑπαεξῆλθε ἐς γῆν τὴν Μηδικήν· ἐπιφοίτησάντων δὲ τῶν χρόνον τοῦτον Μήδων Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηιόκεω, ὡς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν πρῶτον ἐδέξατο εὖ, ὡς ἐόντας ἱκέτας· ὡς τε δὲ πολλῷ περιόντας ἀνδρῶν, παῖδα σφι παραδοὺς τὴν γλῶσσάν τε ἐκμαθεῖν [e], καὶ τὴν τέχνην τοῦ τόξου. χρόνῳ δὲ γενομένῳ, καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθέων ἐπ' ἄγγελον, καὶ ἐκεῖ τι φερόντων, καί κου συμβὰν ἐκεῖνον ἐλεῖν σφέας μηδέν· νοήσαντος δὴ αὐτοὺς κενῇσι χερσὶ, ὁ Κυαξάρης, (ἦν γὰρ, ὡς δίδεξε, ὀργῆς οὐκ ἄκρος) τρηχέως κάρτα ἐβουλεύσατο ἀφικνεῖν. οἱ δὲ, ταῦτα πρὸς Κυαξάρεω παθόντες, ὡς τε ἀνάξιά σφεων ἑωυτῶν [f] πεπονθότες, ἐβούλευσαν [g] τοῦτο σφίσι διδασκομένων παίδων ἕνα κατακόψαι. σκευάσαντες δὲ αὐτὸν ὥσπερ ἐώθεσαν καὶ τὰ θηρία σκευάζειν, Κυαξάρῃ δόξαι φέρουσας, ὡς ἄγγελον δῆθεν. δόντες δὲ, τὴν ταχίστην χρῆμα ἐποιέοντο Ἀλυάττεα τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδις. ταῦτα καὶ δὴ ἐγίνετο. καὶ γὰρ Κυαξάρης καὶ οἱ παρεόντες δαιτυμόνες τῶν κρεῶν τούτων [h] ἐπάσαντο· καὶ οἱ Σκύθαι ταῦτα ποιήσαντες, Ἀλυάττεω ἱκέται ἐγίνοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐπεὶ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κυαξάρεϊ) πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδοισι [i] ἐγεγόνεε ἐπ' ἔτεα πέντε· ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἔτι δὲ καὶ νυκτομαχίην τινὰ ἐποιήσαντο. Διαφέρουσι δέ σφι ὀλίγῃ τι ἴσης τὸ πόλεμον, τῷ ἕκτῳ ἔτεϊ συμβολῆς γενομένης, συνέκυσε ὥς τε τῇ μάχης συνιεσώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νύκτα γενέσθαι. τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἴωσι προηγόρωσε ἔσεσθαι, ἕρον προθέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτον ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. οἱ δὲ Λυδοί τε καὶ οἱ Μῆδοι ἐπεί τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρης γινομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο, καὶ μᾶλλόν τι ἔσπευδον ἐς

a εἵνεκα. b μοῖραν. c τίσασθαι. d ἔλαβε. e ἐκμαθεῖν. f ἑωυτῶν. g ἐβουλεύσαντο. h τούτων. i καὶ Μήδοισι.

Astyages gener Alyattis. Fœderis vinculum in mutuo sanguine lingendo. Halyos transitus. Pteria.

ἀμφότεροι αἱρέωνται ἑωυτοῖσι γνώσιμα. εἰ δὲ συμβιβάσαντες αὐτὼ, ἔσαν οἱδὲ, Συέννεσίς τε ὁ Κίλιξ, καὶ Λαβυνήτης ὁ Βαβυλώνιος· ἔτοι σφι καὶ τὸ ὅρκιον οἱ αὐδόσαντες γνώσιμα ἔσαν, καὶ γάμων ἐπαλλαγὴν ἐποίησαν· Ἀλυάττεα γὰρ ἔγνωσαν δόναι τὴν θυγατέρα Ἀρύηνιν Ἀστυάγεϊ τῷ Κυαξάρεω παιδί. ἄνδρα γὰρ ἀναγκαίης ἰσχυρῆς συμβάσιες ἰσχυραὶ σὺκ ἐθέλουσι συμμένειν. ὅρκια δὲ ποιέεται ταῦτα τὰ ἔθνεα τάδε περ τε Ἕλληνες· καὶ πρὸς τούτοισι, ἐπεὰν τὰς βραχίονας ὀπιτάμωνται ἐς τὸν ὁμοχροίην, τὸ αἷμα ἀναλείχουσι ἀλλήλων. Τοῦτον δὴ ὦν Ἀστυάγεα Κῦρος ἐόντα ἑωυτοῦ μητροπάτορα καταστρεψάμενος ἔχε, δι' αἰτίην τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσω λόγοισι σημανέω. τὰ Κροῖσος ὀπιμεμφόμενος τῷ Κύρῳ, ἐς τε τὰ χρηστήρια ἔπεμπε, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας [a]. καὶ δὴ ἀπικομένῳ χρησμὸς κιβδήλως, ἐλπίσας πρὸς ἑωυτοῦ τὸ χρησμὸν εἶναι, ἐστρατεύετο ἐς τὴν Περσέων μοίρην [b]. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐπὶ τὸν Ἅλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσος, τὸ ἐνθεῦτεν, ὡς μὲν ἐγὼ λέγω, καθὰ τὰς ἐούσας γεφύρας διεβίβασε τὸ στρατόν· ὡς δὲ ὁ πλεῖστος λόγος Ἑλλήνων, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος διεβίβασε [c]. ἀπορεόντος γὰρ Κροίσου ὅκως οἱ διαβήσεται τὸν ποταμὸν ὁ στρατός, (οὐ γὰρ δὴ εἶναί κω τοῦτον τὸν χρόνον τὰς γεφύρας ταύτας) λέγεται παρεόντα τὸν Θαλῆν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ποιῆσαι κατὰ, τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ῥέοντα καὶ στρατόν, καὶ ἐκ δεξιῆς ῥέψαι. ποιῆσαι δὲ ὧδε· ἄνωθεν τοῦ στρατοπέδου δεξάμενον, διώρυχα βαθέλην ὀρύσσαι, ἄγοντα μιηνοειδέα, ὅκως ἂν τὸ στρατόπεδον ἱδρυμένον κατὰ νώτου λάβοι· ταύτῃ κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενον ἐκ τοῦ ἀρχαίου ῥέεθρου, καὶ αὖτις διαμβαίνοντα τὸ στρατόπεδον, ἐς τὰ ἀρχαῖα ἐσβάλλοι. ὥστε ἐπί τε ἐκείθη, τάχιστα ὁ ποταμὸς ἀμφοτέρῃ διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ καὶ τὸ διάπαν λέγουσι καὶ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον [d] ἀποξηρανθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ πρόσεστι μοι. κῶς γὰρ ὀπίσω πορευόμενοι διέβησαν αὐτόν; Κροῖσος δὲ, ἐπεί τε διαβὰς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο τὴν Καππαδοκίης ἐς τὴν Πτερίην καλεομένην. ἡ δὲ Πτερίη ἐστὶ τῆς χώρης ταύτης τὸ ἰσχυρότατον, καὶ κατὰ Σινώπην πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ πόντῳ μάλιστά κη κειμένην. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τοὺς Συρίων τοὺς κλήρους· καὶ εἷλε μὲν τὴν Πτερίων τὴν πόλιν, καὶ ἠνδραποδίσατο, εἷλε δὲ τὰς περιοικίδας αὐτῆς πάσας· Συρίους τε ἀδίκως ἐόντας αἰτίους, ἀναστάτους ἐποίησε. Κῦρος δὲ ἀγείρας τὸν ἑωυτοῦ στρατὸν, καὶ προσλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκέοντας πάντας, ἠντιοῦτο Κροίσῳ. πρὶν δὲ

stituendam festinaverunt; autoribus conventionis Syennesi Cilice & Labyneto Babylonio: qui ut & fœdus intercederet & matrimonii commercium fieret, enisi sunt; decernentes ab Alyatte Arienin filiam Astyagi Cyaxaris filio nuptum dari: quoniam sine vehementi necessitudine conventiones stabiles servari non queunt. Ineunt autem hæ gentes fœdera cum cetero ritu Græcorum, tum insecando brachia, donec simili colore sunt, ac mutuum sanguinem delingendo. Hunc igi- 75
tur Astyagem avum suum maternum Cyrus bello victum tenebat, ob eam quam in sequentibus indicabo causam. Quo nomine Crœsus ei infensus, nunquid inferret Persis bellum, ad oracula miserat. Et quum responsum venisset haud sincerum, sibi favere interpretatus, expeditionem iniit adversus Persarum terram. Atque ubi ad Halym flumen pervenit, tunc (ut ego quidem narro) pontibus ibi sitis copias traduxit: ut autem Græci plurimi dictitant, Thales Milesius traduxit ei. Nam quum incertus animi Crœsus foret qua parte fluminis traiiceret exercitum (nullosdum enim ex illis pontibus ea tempestate fuisse) fertur Thalen, qui in his castris aderat, fecisse ut fluvius qui ad lævam exercitus fluebat, flueret etiam ad dextram. Fecisse autem hunc in modum: Fossam altam, exorsus superiore loco, quam erant castra, ductam in speciem lunæ, depressit, quæ castra, ut erant metata, à tergo amplecteretur: illac per fossam quum traduxisset ex pristino alveo fluvium, iterum eum, ubi castra præteriissent, in suum alveum refunderet; ita ut quum divisus esset, celerrime fluvius utrinque permeabilis effectus sit. Quidam vero ajunt veterem etiam omnino exaruisse alveum. Cui rei equidem non accedo. quo enim modo qui rursum redierunt, illum transiverunt? Crœsus igitur exercitu traje- 76
cto, venit in Cappadociæ regionem quæ dicitur Pteria, omnium ejus plagæ tutissimæ, juxta urbem Sinopen fere ad pontum Euxinum sitam. Hic stativa habens, prædia Syriorum vastat, & urbem Pteriorum expugnat diripitque. Cepit quoque cunctas circumsitas urbes, Syriosque ipsos nihil commeritos exterminavit. Hinc Cyrus coacto suo exercitu, adsumptisque omnibus qui in medio incolebant, obviam pergit: misso tamen, antequam exer-

a ἐπὶ Πέρσας στρατεύηται. b μοῖραν. c Θαλῆς ὁ Μιλήσιος διεβίβασε οἱ. κτλ. d ῥεῖθρον.

exercitum educere conaretur, caduceatore ad Ionas tentandos ut ad ſe à Crœſo deficerent. Illis abnuentibus, profectus caſtra Crœſo oppoſuit: ibidemque in regione Pteria pro viribus ſe invicem laceſſere. Commiſſaque acri pugna, & multis utrinque cadentibus, ad extremum noctis interventu dirimuntur, neutri victores. Atque hunc in modum duo
77 exercitus dimicaverunt. Crœſus, reprehenſus propter ſuas ipſius copias reſpectu multitudinis (nam exercitus ejus qui conflixit, multo minor erat, quam Cyri) in hoc reprehenſus, quum poſtero die Cyrus ipſum ſuperſederet invadere, regreſſus eſt Sardes, habens in animo evocare Ægyptios ex fœdere; quorum cum rege Amaſi, antequam cum Lacedæmoniis, ſocietatem inierat: arceſſere etiam Babylonios, cum quibus & ipſis ſocietatem armorum pepigerat; erat autem Babyloniorum tyrannus ea tempeſtate Labynetus: denunciare item Lacedæmoniis ut ad dictam diem præſto eſſent: hiſque & ſuis copiis coactis, ubi per hyemem quieviſſet, initio ſtatim veris tendere adverſus Perſas. Hæc deſtinans Crœſus, abiit Sardes, dimiſitque caduceatores ad belli ſocios, edicentes uti ad quintum menſem Sardes convenirent. Exercitum vero qui aderat ex militibus conductis, qui cum Perſis dimicaverat, miſſum fecit ac diſſipavit: minime ſperans unquam fore, ut Cyrus, qui ſic æquo Marte pu-
78 gnaſſet, Sardes copias promoveret. Hæc Crœſo ratiocinante, omnia ſuburbana colubris impleta ſunt: quos, ut appparuerunt, equi faſtidientes paſcua tondere comedebant. Id Crœſo cernenti viſum eſt (ut erat) eſſe portentum: ideoque è veſtigio mittebat conſultores ad conjectores Telmeſſenſes. His ita profectis, ubi accepto reſponſo ab Telmeſſenſibus, didicerunt quid vellet ſignificare portentum, non contigit ut Crœſo renunciarent. Nam priuſquam retro Sardes renavigarent, Crœſus eſt captus. Attamen Telmeſſenſes ita reſponderant, exercitum externum Crœſo illuc affuturum, qui quum adveniſſet, indigenas ſubigeret: quod dicerent anguem terræ prolem eſſe; equum, hoſtem & advenam. Hæc Telmeſſenſes Crœſo ſunt interpretati, ſed jam capto; nondum tamen gnari eorum quæ de Sardibus ac ipſo Crœſo ageren-
79 tur. Cyrus certior factus, Crœſum, qui ſta-

δὲ ἐξελαυνήσῃ ὁρμήσας τ στρατὸν, πέμψας κήρυκα [a] ἐς τὺς Ἴωνας, ἐπειρᾶτο σφέας ἀπὸ Κροίσυ ἀπιστέναι. Ἴωνες μέν νυν τὸν ἐπείθοντο. Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο, καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο Κροίσῳ, ἐνθαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπρῴζοντο κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἀλλήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης, καὶ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέσησαν, νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφότερα ἔτως ἠγωνίσατο. Κροῖσος δὲ, μεμφθεὶς κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑωυτοῦ στράτευμα· ἦν γὰρ οἱ συμβαλὼν στρατὸς πολλὸν ἐλάσσων ἢ ὁ Κύρου· τῦτο μεμφθεὶς, ὡς τῇ ὑστεραίῃ τὸν ἐπέρησετο ἐπιὼν ὁ Κῦρος, ἀπήλαυνε ἐς τὰς Σάρδις, ἐν νόῳ ἔχων, παρασκαλέσας μὲν Αἰγυπτίυς κατὰ τὸ ὅρκιον· (ἐποιήσατο γὰρ καὶ πρὸς Ἄμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτυ συμμαχίην πρότερον ἢπερ πρὸς Λακεδαιμονίυς) μεταπεμψάμενος δὲ καὶ Βαβυλωνίυς· (καὶ γὰρ τύτυς αὖτως ἐπεποιήτο συμμαχίη· ἐτυράννευε δὲ τ Βαβυλωνίων τ χρόνον τύτον Λαβυνήτος) ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίυς παρεῖναι ἐς χρόνον ῥητόν· ἀλίσας τε δὴ [b] τύτυς, καὶ τὴν ἑωυτοῦ συλλέξας στρατιὴν, ἐνένητο, τ χειμῶνα παρεὶς, ἅμα τῷ ἦρι στρατεύειν ἐπὶ τὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο [c] ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας [d] κατὰ τὰς συμμαχίας, πρεσβεύσας ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις. τ δὲ παρεόντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσῃσι, ὃς ἦν αὐτὸς ξεινικὸς, πάντα ἀφεὶς, διεσκέδασε· οὐδαμᾶ ἐλπίσας μή κοτε ἄρα ἀγωνισάμενον οὕτω θωμαστῶς Κῦρον ἐλάσσω [c] ἐπὶ Σάρδις. Ταῦτα ἐπιλεγομένῳ Κροίσῳ τὸ πρηγμα πᾶν ὀφίων ἐνεπλήσθη. Φανέντων δὲ αὐτῶν [f], οἱ ἵπποι μελέοντες τὰς νομὰς νέμεσθαι, φοιτῶντες [g] κατήθιον. ἰδόντι δὲ τῦτο Κροίσῳ [h], ὥσπερ ἦν, ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐτίκα δὲ ἔπεμπε θεοσκόπυς ἐς τ ἐξηγητίων Τελμησσέων [i]. ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι θεοπόποισι, καὶ μαθοῦσι πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει σημαίνειν τὸ τέρας, τὸν ἐξεγένετο Κροίσῳ ἀπαγγεῖλαι. πρὶν γὰρ ἢ ὀπίσω σφέας ἀναπλῶσαι ἐς τὰς Σάρδις, ἦλω ὁ Κροῖσος. Τελμησσέες μέν τοι τάδε ἔγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον πρόσδοκιμον εἶναι Κροίσῳ ἐπὶ τὴν χώρην· ἀπικόμενον δὲ τύτον καταστρέψεσθαι τὺς ἐπιχωρίυς· λέγοντες ὅφιν εἶναι γῆς παῖδα, ἵππον δὲ, πολεμίων τε καὶ [k] ἐπήλυδα. Τελμησσέες μέν νυν τα τότε ἐκεκρίναντο Κροίσῳ ἤδη ἠλωκότι, οὐδέν κω εἰδότες τ ἦν μέλλει Σάρδις τε καὶ αὐτὸν Κροῖσον. Κῦρος δὲ, αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροίσυ

μὴ

a κήρυκας. b ἀλίσας ζ δὴ. c ἐλάσσ. d ἔπεμπέ τε κήρυκας. e ἐλάσσ. f αὐτέων. g φοιτέοντες. h ἰδόντι ζ τῷ Κροίσῳ τῦδε. i Τελμισσέων bis & Τελμισσέες. k πολέμιόν τε εἶναι καὶ.

Crœsum adsequutus Cyrus in campo ante Sardes cum eo conflixit per camelos victor. Lydorum virtus. Odor & visus cameli terret equos.

μὴ τὴν μάχην τὴν γνομένην ἐν τῇ Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπελάσας μέλλοι [a] Κροῖσος Ἀβασκεδᾶν τὸ στρατὸν, βαλόμενος εὕρισκε πρῆγμά οἱ εἶναι ἐλαυνέειν ὡς δυνατὸς τάχιστα ὀπὶ τὰς Σάρδις, πρὶν ἢ τοδὲ τερον ἁλισθῆναι τὸ Λυδῶν δύναμιν [b]. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίεε καλὰ τάχος. ἐλάσας γὰρ τὸ στρατὸν ἐς τὴν Λυδίην, αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθεε. ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὡς οἱ τῶν δοκὰ ἔσχε τὰ πρήγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, ὅμως τὸς Λυδὸς ἐξῆγε ἐς μάχην. ἦν γὰρ τῶν τὸν χρόνον ἔθνος ἐν τῇ Ἀσίῃ ὅτε ἀνδρειότερον, ὅτε ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου. ἦν δὲ μάχη σφέων ἵππων [c]. δόρατά τε ἐφόρεον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππόδρομοι ἀγαθοί. Ἐς τὸ πεδίον τὸ σωελθόντων τῶν τὸ μὲν τοῦ ἄστεός ἐστι τοῦ Σαρδίνου, ἐὸν μέγα τε καὶ ψιλὸν [d], (διὰ δὲ αὐτοῦ ποταμοὶ ῥέοντες καὶ ἄλλοι, καὶ Ὕλλος [e] συῤῥήγνυσι ἐς τὸ μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἕρμον· ὃς ἐξ ὄρεος [f] ἱροῦ μητρὸς Δινδυμήνης ῥέων, σκεδοῖ ἐς θάλασσαν κατὰ Φωκαίην [g] πόλιν) ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς ἐς μάχην τασσομένους, καταῤῥωδήσας τὸν ἵππον, ἐποίησε, Ἁρπάγου ἐπιθεμένου ἀνδρὸς Μήδου, τοιόνδε· ὅσους τῷ στρατῷ τῷ ἑωυτοῦ εἵποντο σιτοφόρους τε καὶ σκευοφόρους καμήλους, τούτους πάσους ἀλίσας, καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεα, ἄνδρας ἐπ' αὐτῶν ἀνέβησε [h] ἱππάδα στολὴν ἐνεσταλμένους. σκευάσας δὲ αὐτοὺς, προέπεμψε τῶν ἄλλων στρατιῆς προθυμέεσθαι πρὸς τὸν Κροίσου ἵππον· τῇ δὲ καμήλῳ ἕπεσθαι τὸ πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε. ὅπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον. ὡς δέ οἱ πάντες διετετάχατο, προαγίνεσθαι μὲν ἄλλων Λυδῶν μὴ φειδομένους, κτείνειν πάντα τὸν ἐμποδὼν γινόμενον, Κροῖσον δὲ αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδ' ἢν συλλαμβανόμενον ἀμύνηται [i]. ταῦτα μὲν προαγίνεσθαι ἐκέλευε. τὰς δὲ καμήλους ἔταξε ἀντία τοῦ ἵππου τῶνδε εἵνεκεν [k]· κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται ὅτε τὴν ἰδέην αὐτῆς ὁρέων, ὅτε τὴν ὀδμὴν ὀσφραινόμενος. αὐτοῦ δὴ ὧν τούτου εἵνεκε ἐστεσόφισο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηιον ᾖ τὸ ἱππικὸν, τῷ δὴ καὶ [l] ἐπειχε ἐλαμψεσθαι ὁ Λυδός. ὡς δὲ καὶ συνήεσαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὠσφράνθη [m] τάχιστα τοῦ καμήλου οἱ ἵπποι· καὶ εἶδον αὐτὰς [n], ὀπίσω ἀνέστρεφον. διέφθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπὶς. ὅ μέντοι οἵ γε Λυδοὶ τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἦσαν. ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γινόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τοῦ ἵππων, πεζοὶ τοῖσι Πέρσῃσι συνέβαλλον. χρόνῳ δὲ πτώσσων ἀμφοτέρων πολλῶν,

ἁμύνηται mlg. Aldus Mss. Paris. Vid. Kuster.

statim post prœlium in Pteria gestum abscesserat, constituisse post abitum dispergere copias, consilio inito, comperiebat operæpretium esse quam celerrime posset promovere exercitum Sardes, ut hostem, priusquam ille contraheret iterum Lydorum copias, occuparet. Hoc ubi probavit, statim quoque exequutus est: propereque ducto in Lydiam exercitu, ipsemet nuncius Crœso advenit. Unde Crœsus in magnam sollicitudinem adductus, quod præter opinionem præterque expectationem suam se res haberent, tamen Lydos in prœlium eduxit. Lydiâ vero gente in Asiâ nulla fuit eâ tempestate nec fortior nec magis strenua: ex equisque illi pugnabant, hastasque longas gestabant, & erant equitandi sane periti. Campus in quo concursum est, 80
ante urbem Sardianam jacet, magnus & nudus: quem cum alii amnes perfluentes, tum Hyllus, perrumpunt simul in omnium maximum qui vocatur Hermus, qui è monte sacro Matris Dindymenæ lapsus infunditur mari juxta Phocæam oppidum. Hîc ubi vidit Lydos ad pugnandum instructos Cyrus, equitatum reformidans, constituit admonitu Harpagi Medi, ita faciendum: Coactis omnibus quæ ipsius exercitum sequebantur camelis, vel frumentum vel vasa portantibus, sarcinas detraxit, & viros imposuit equestri veste indutos: quibus ornatis præcepit ut præirent ceteras copias adversus Crœsi equitatum: peditatum, ut hanc cameli aciem subsequeretur, jussit. post hunc collocavit omnem equitatum. Postquam omnes ordinati erant, imperat eis ne cui ceterorum Lydorum parcerent, sed quemlibet occiderent obsistentem, præter ipsum Crœsum, ne si captus quidem repugnaret. Hæc imperavit. Camelos vero contra equitatum instruxit, hac ratione quòd camelum equus reformidat, adeo quidem ut nec speciem ejus intueri nec odorem sentire sustineat. Id ideo commentus est, ut equitatum Crœsi, quo ille se prævaliturum considerabat, inutilem redderet. Simulatque etiam in pugnam itum est, equi, olfactis protinus conspectisque camelis, retro se avertunt. unde spes Crœsi interiit. Verum non protinus Lydi ob id exterriti sunt, sed cognita re, ab equis desiliunt, ac pedites cum Persis confligunt. sed tandem, multis utrinque cadentibus, vertuntur in fugam:

a μέλλ. b Σάρδις, ὅκως πρὸν ἢ τοδὲ τερον ἁλισθῆναι τὸν τοῦ Λυδῶν δύναμιν, αὐτὸς ἐπικαταλάβοι. c ἀπ' ἵππων. d ὑψηλὸν. e Ἔρμος. f ὄρεος. g Φωκίδα. h ἔβησε. i ἁμύνῃ. k εἵνεκα. l τῷ δὴ καὶ. m ὀσφρανθῇ. n καὶ ἰδοῦσαι αὐτὰς.

gam: ac repulſi intra muros, à Perſis ob-
81 ſidebantur ſic. Quam obſidionem in longius proceſſuram ratus Cræſus, alios nuncios ex arce mittit ad ſocios. nam qui antea dimiſſi erant, hi ad coeundum Sardes quintum menſem indixerant. At hos dimittebat, oratum, quam celerrima auxilia mitti ſibi utique jam obſeſſo. & cum ad alias ſocietates miſit, tum vero Lace-
82 dæmona. Ceterum per id ipſum tempus & ipſis Spartiatis inciderat cum Argivis contentio de loco, qui dicitur Thyrea. Quem locum, etſi terræ Argolidis partem, tamen Lacedæmonii abciſum tenebant. Etenim Argivorum etiam erat quicquid regionis Malea tenus ad occaſum vergit, tum in continente, tum inſulæ & aliæ, & Cytheria inſula. Quum ergo Argivi ſuo territorio adempto auxilium ferrent, ibi ab utriſque in colloquium ventum eſt, pactique ſunt ut trecenteni utrinque dimicarent; & utri ſuperiores extitiſſent, eorum regio foret: atque ambo exercitus in ſuam terram diſcederent, nec permanerent dum dimicaretur; ea ſcilicet cauſſa, ne ſi adeſſent, parti ſuccumbenti auxilium ſui ferrent. *His conventis*, in diverſa digrediuntur. Ex utriſque delecti viri qui relicti ſunt conflixerunt: atque illis quidem ut æquo marte pugnantibus, ex ſexcentis tres omnino reliqui fuerunt: idque noctis interventu. ex Argivis duo, Alcenor & Chromius, qui tanquam victores curſu Argos contenderunt: ex Lacedæmoniis unus Othryades, qui ſpoliatis Argivorum cadaveribus, eorum arma ad ſua caſtra detulit, & ſe in ſuo ordine tenuit. Secundo die utrique re audita adfuerunt, ſibique victoriam vendicabant: Argivi quidem, quod ſuorum plures ſuperfuiſſe dicerent: Lacedæmonii vero, quod qui eorum ſuperfuerant, fugiſſent; ſuus autem perſtitiſſet, & iſtorum cadavera ſpoliaſſet. Ex contentione tandem concurrentes pugnant: ac poſtquam permulti utrinque ceciderunt, Lacedæmonii vincunt. Quo ex tempore Argivi tonſis capitibus, quum antea neceſſario comati eſſent, legem condiderunt ſe devoventes ne prius comam aleret quiſquam Argivorum, neve mulieres aurum ferrent, quam Thyreas recuperaſſent. His è diverſo legem tulere Lacedæmonii, ut

λῶν, ἐφάνθη οἱ Λυδοί. καλεσληθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος, ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων· τοῖσι μὲν δὴ καλεσήκεε πολιορκίη. Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ὅτι μακρὸν [a] ἔσεσθαι τὴν πολιορκίην, ἔπεμπε ἐκ τοῦ τείχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας. οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις, τότε δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην δέεσθαι βοηθέειν, ὡς πολιορκεομένου Κροίσου. ἔς τε δὴ τῶν τὰς ἄλλας ἔπεμπε συμμαχίας, καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαίμονα. Τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι [b] καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον συνεπεπώκεε ἔρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργείους περὶ χώρου καλεομένου Θυρέης. τὰς γὰρ Θυρέας πάσας, ἐούσας τῆς Ἀργολίδος μοίρης, ἀποταμόμενοι [c] ἔσχον οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἦν δὲ καὶ ἡ μέχρι Μαλεῶν ἡ πρὸς ἑσπέρην Ἀργείων, ἥ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ χώρη, καὶ ἡ Κυθηρίη [d] νῆσος, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. βοηθησάντων δὲ Ἀργείων τῇ σφετέρῃ ἀποταμνομένῃ, ἐνταῦθα συνέβησαν ἐς λόγους συνελθόντες, ὥστε τριηκοσίους ἑκατέρων μαχέσασθαι· ὁκότεροι δ' ἂν περιγένωνται, τούτεων εἶναι τὸν χῶρον. τὸ δὲ πλῆθος τοῦ γραμμοῦ ἀπαλλάσσεσθαι ἑκάτερον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, μηδὲ παραμένειν [e] ἀγωνιζομένων, τῶνδε εἵνεκα, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατοπέδων, ὁρῶντες οἱ ἕτεροι ἐσταμένους [f] τοὺς σφετέρους, ἐπαμύνοιεν. σωθέντες τε οὕτω [g] ἀπαλλάσσονται. λοχάδες δὲ ἑκατέρων ὑπολειφθέντες συνέβαλλον. μαχομένων δὲ σφέων, καὶ γινομένων ἰσοπαλέων, ὑπελείποντο ἐξ ἀνδρῶν ἐξακοσίων τρεῖς· Ἀργείων μὲν, Ἀλκήνωρ τε [h] καὶ Χρόμιος· Λακεδαιμονίων δέ, Ὀθρυάδης. ὑπελείφθησαν δὲ ὅτε νυκτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύο τῶν Ἀργείων, ὡς νενικηκότες ἔθεον ἐς τὸ Ἄργος· ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Ὀθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς, καὶ περιφορήσας τὰ ὅπλα πρὸς τὸ ἑωυτοῦ στρατόπεδον, ἐν τῇ τάξει εἶχε ἑωυτόν. ἡμέρῃ δὲ δευτέρῃ παρῆσαν πυνθανόμενοι ἀμφότεροι. τέως μὲν δὴ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔφασαν νικᾶν· λέγοντες, οἱ μὲν, ὡς ἑωυτῶν πολλοὶ περιγένοιντο· οἱ δὲ, τοὺς μὲν ὑποφαίνοντες πεφευγότας, τοὺς δὲ σφέτερον παραμείναντα, καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκείνων νεκρούς. τέλος δὲ, ἐκ τοῦ ἔργου συμπεσόντες ἐμάχοντο. πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν, ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μέν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου καταχρεώμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπανάσχες κομῶντες, ἐποιήσαντο νόμον τε καὶ κατάρην, μὴ πρότερον θρέψειν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναῖκας σφι χρυσοφορήσειν, πρὶν Θυρέας [i] ἀνασώσωνται. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ

E ἐναν-

a μακρότερον. b αὐτοῖσι Σπαρτιήτῃσι. c ἀπολαμόμενοι. d Κύθηρα. e παραμένειν. f ἐσταμένους. g συνέβησαν ἀπαλλάσσονται. h Ἀλκήνωρ. i πρὶν ἂν Θυρέας.

Ab primo Hyrœade conſcenſus Murus Sardium; cujus fata antiqua. Meles rex.

ἀναλία [a] τότων ἔξεντο νόμον· ἀ γὰ κομῶντες πρὸ τότε, ἀπὸ τότε κομᾶν. τ ἢ ἕνα λέγεσι τ φιλοφθένζα τ τριηκοσίων, Ὀθρυάδεω, αἰσχυνόμενον ἀπονοσέειν ἐς Σπάρτην τ οἱ συλλοχιτέων διεφθαρμένων, αὐτὸ μιν ἐν τῇσι Θυρέῃσι καταχρήσασθαι ἑωυτόν. Τοιότων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐνεστεώτων πρηγμάτων [b], ἦκε ὁ Σαρδιήνος κήρυξ, δεόμενος Κροίζω βοηθέειν πολιορκεομένῳ. οἱ δὲ ὅμως ἐπεί τε ἐπύθοντο τ κήρυκος, ὁρμέατο βοηθέειν. καί σφι ἤδη παρεσκευασμένοισι, καὶ νεῶν ἐκτεὸν ἑτοίμων, ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη, ὡς ἡλώκοι τὸ τεῖχος τ Λυδῶν, καὶ ἔχοιτο Κροῖσος ζωγρηθείς. ὕτω δὴ ἔτοι μὲν συμφορὴν ποιησάμενοι μεγάλην, ἐπέπαυντο. Σάρδιες δὲ ἥλωσαν [c] ὧδε. ἐπειδὴ τεσσερεσκαιδεκάτη ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ Κροίσῳ, Κῦρος τῇ σρατιῇ τῇ ἑωυτ διαπέμψας ἱππέας, ἐκήρυσσε, τῷ πρώτῳ ἀναβάντι τ τείχεος δῶρα δώσειν. μετὰ δὲ τότο, πειρωμένης [d] τ σρατιῆς, ὡς ἀ προσεχώρεε [e], ἐνθαῦτα τ ἄλλων πεπαυμένων, αὐτὴ Μαρδος ἐπειρᾶτο προσβαίνων, τῷ οὔνομα ἦν Τμωλίδης, καθ τότο τ ἀκροπόλιος τῇ ἀδύνατος ἐτέτακτο φύλακος. ἀ γὰ ἦν δεινὸν κατὰ τότο μὴ ἁλῷ κτέ. ἀπότομός τε γάρ ἐστι ταύτῃ ἡ ἀκρόπολις, καὶ ἄμαχος· τῇ δὲ Μήλης ὁ πρότερον [f] βασιλεὺς Σαρδίων μοῦνος ἀ προσεῖκε τ Λέοντα, τὸν οἱ ἡ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων δικασάντων, ὡς προσεκτηθεὶς τ Λέοντος τὸ τεῖχος, ἔσονται Σάρδιες ἀνάλωτοι. ὁ δὲ Μήλης καθ τὸ ἄλλο τεῖχος προσενείκας, τῇ ἦν ἀπέραστον τὸ χωρίον τ ἀκροπόλιος, κατηλόγησε τότε, ὡς ἐὸν ἄμαχόν τε καὶ ἀπότομον. ἔστι δὲ πρὸς τ Τμώλῳ τετραμμένον τ πόλιος. ὁ μὲν δὴ Τμωλίδης αὐτὸς ὁ Μαρδος, ἰδὼν τῇ πρότερόν τινα Λυδῶν [g] καθ τότο τ ἀκροπόλιος καταβάντα ἀπὸ κωφέλου ἄνωθεν καταφυλιοθεῖσαν, καὶ ἀνελόμενον, ἐφράσθη, καὶ ἐς θυμὸν ἐβάλετο. τότε δὲ δὴ ὁ αὐτός τε ἀναβεβήκεε, καὶ [h] ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον. πρόσβαντων δὲ συχνῶν, ὕτω δὴ Σάρδιές τε [i] ἡλώκεσαν, καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο. Καῖ αὐτὸν δὴ Κροῖσον τάδε ἐγένετο. ἦν οἱ παῖς, τ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ἀπρεπὴς, ἄφωνος δέ. ἐν τῇ δὲ παρελθούσῃ εὐετηρίῃ [k] ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν ἐς αὐτὸν [l] ἐπεποιήκεε, ἄλλά τε ἀπιφερόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς πρὸ αὐτ ἐπεπόμφεε χρησομένους [m]. ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε,

Λυδὲ γλῶσσα, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε,

ut ab hoc tempore comati eſſent, quum antea non fuiſſent. Othryadem, qui unus e trecentis reliquus fuiſſet, ajunt pudore Spartam revertendi commilitonibus interfectis, illic apud Thyreas mortem ſibi conſciviſſe. Quum 83
hæc eſſet apud Spartiatas rerum conditio, advenit caduceator Sardianus precatum Crœſo obſeſſo auxilia. Illi, caduceatore audito, ſtatuerunt Crœſo ſtatim ſuccurrendum. Quibus jam ſe apparantibus, ac navibus paratis, alius affertur nuncius, murum Lydorum expugnatum, Crœſumque vivum eſſe captum. Sic Lacedæmonii magnitudine caſus perculſi, ſuperſederunt. Sardes autem hunc 84
in modum ſunt expugnatæ. Quartodecimo quàm obſideri cœptæ ſunt die, Cyrus, miſſis paſſim equitibus, ſuis copiis edicit, ſe dona daturum ei qui primus murum conſcendiſſet. Poſteaquam id conato exercitu res non proceſſit, ibi, quieſcentibus ceteris, Mardus quidam, cui nomen erat Hyrœades; aggredi eſt auſus à parte arcis ubi nullus ad excubandum erat collocatus, quia illinc nequando arx caperetur haud ſuſpectum erat, utpote loco prærupto atque inoppugnabili: quaque una parte Leonem Meles, qui antea fuerat Sardium rex, non circumtulerat, ex pellice ſua genitum: qui Leo ſi murum circumlatus eſſet, Sardes inexpugnabiles fore Telmeſſenſes judicaverant. Eum Meles per ceteram partem muri circumduxit, quacunque poterat arx oppugnari: per hanc partem, tanquam inoppugnabilem atque præciſam, circumducere prætermiſit, quæ ad Tmolum vergit. Ab hac igitur parte ipſe Hyrœades Mardus conſpicatus quendam Lydum pridie deſcendiſſe ad galeam ſuperne devolutam & recepiſſe, advertit animum, atque conſideravit: dehinc & ipſe tunc conſcendit, & ad ejus exemplum alii Perſæ ſubinde, atque alii frequentes. Ita urbs Sardes capta eſt, atque omnis direpta. Ipſi autem Crœſo 85
hæc contigerunt. Erat ei filius, cujus ſuperius habui mentionem, habilis ad cetera, ſed mutus. In priore igitur annorum felicitate ad vitium ejus emendandum Crœſus omnia fecerat, cum alia excogitando, tum vero Delphos mittendo ad oraculum ſciſcitandum: atque ei Pythia talibus reſpondit,

Lyde genus, rex multorum, valde inſcie Crœſe: *Ne*

Μὴ

a ταναλία. b ἀνεσαμβώντ τ πρηγμάτων. c ἡλώκεσαν. d πρεσπάμβρ. e προσεχώρεε. f πρότερ. g τ ἕνα Λυδῶν. h μετ' αὐτόν. i ἄστυ Σαρδιές τε. k εὐθυμίῃ & in marg. γρ. εὐεσοῖ. l ἑωυτόν. m χρησόμβρ.

Ne cura gnati exoptatam audiſſe loquentis
Intra ades vocem: ſine qua potior tibi longe.
Ille die quoniam primum infelice loquetur.

Μὴ βάλε [a] πολύδυλον ἴλεω ἀνὰ δώματ' ἀκέων
Παιδὸς φθεγξομένης. τόδε σοι πολὺ λώϊον ἀμφὶς
Ἔμμεναι. αὐδήσῃ γὰρ ἐν ἤματι πρῶτον ἀνόλβῳ.

Porro captis mœnibus quidam Perſa in Cræſum ſibi ignotum ut occiſurus vadebat. Quem invadentem ſe Cræſus quum videret, tamen præſenti clade affectus devitare negligebat, nihil putans differre an percuſſus oppeteret mortem. Filius ejus mutus ubi vidit Perſam irruentem, præ metu & tanta ærumna, rupit vocem, inquiens, ô homo, ne perimas Cræſum. Atque hoc ille primum effatus, poſtmodum per omne vitæ tempus
86 loquens extitit. Perſæ & Sardibus potiti ſunt, & ipſo Cræſo vivo, quum regnaſſet annos quatuordecim, totidemque dies fuiſſet obſeſſus, deleto magno ſuo imperio, ut ei fuerat reſponſum. Eum captum Perſæ ad Cyrum duxerunt: quem ille vinctum compedibus ſuper ingentem quam ſtruxerat lignorum ſtruem imponit, circaque eum bis ſeptem Lydorum filios: ſive habens in animo primitias has alicui deo offerre, ſive volens votum perſolvere, ſive cupidus ſciendi num quis dæmonum liberaret Cræſum, (quem religioſum eſſe audierat) quominus pyræ impoſitus vivus concremaretur. hæc quidem Cyrum feciſſe ajunt: Cræſo autem ſuper pyram ſtanti, etſi in tanta calamitate poſito, tamen veniſſe in mentem Solonis, quod ab eo ſibi nutu dei fuiſſet dictum, Ex viventibus beatum neminem. Quod dictum ubi ſubiit Cræſo, ferunt eum refectum & ingemiſcentem ex vehemente taciturnitate ter Solon nominaſſe: & Cyrum, quum audiſſet, juſſiſſe interpretes eum percontari quemnam iſtum invocaret. Illoſque accedentes fuiſſe percontatos, & hunc interrogatum ſilentium tenuiſſe. Deinde quum cogeretur, dixiſſe, Illum quem cum omnibus tyrannis colloqui ego, quàm ingentem pecuniam præoptaſſem. Eum non planè illis declarantem, rurſus interrogant ea quæ dicta erant. Efflagitantibus ac moleſte urgentibus, inquit, quemadmodum Solon, domo Athenienſis, omnino veniſſet, & intuitus omnes ejus opes coram, pro nihilo duxiſſet, illa ſcilicet loquutus, quà ſibi ipſi omnia ceſſerunt illuc, quo iſte dixerat. neque hæc magis de ſeipſo quàm de omni hominum genere, & de iis præſertim qui ſibiipſis beati viderentur. Hæc

Ἁλισκομένῳ δὲ τῷ πείχεος ἦιε μὲν τις [b] Περσέων ἀλλογνώσων [c] Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων. Κροῖσος μὲν νυν ὁρέων ἀπιόντα, ὑπὸ τε παρεόντος συμφορῆς παρημελήκεε, ἀδέ τι οἱ διέφερε προληψόμενον ἀποθανέειν. ὁ δὲ παῖς ἔτος ὁ ἄφωνος, ὡς εἶδε ἀπιόντα τὸν Πέρσεω, ὑπὸ δείους τε καὶ ,,κακοῦ ἔρρηξε φωνήν. εἶπε δέ, Ὦνθρωπε [d], μὴ ,,κτείνε Κροῖσον. ἔτος μὲν δὴ τοῦτο πρῶτον ἐφθέγξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἦν διετέα τὸν πάντα χρόνον τὸν ζόης. Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε δὴ Σάρδις εἶχον, καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα, καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα [e] τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον ἐπὶ Κῦρον. ὁ δὲ, συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβίβασεν ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδῃσι δεδεμένον, καὶ δὶς ἑπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας· ἐν νόῳ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια τῶνδε κατανηίων θεῶν ἐπιῴδὴ, εἴτε καὶ ὄχλῳ ἀπιτελέσαι θέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν [f] ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρήν· βουλόμενος εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται [g] ὥστε μὴ ζῶντα καταφλυηθῆναι. τὰ μὲν δὴ πιέειν ταῦτα. τῷ δὲ Κροίσῳ ἐσελθεῖν ἐπὶ τὴν πυρῆς, ἐστελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὡς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ Μηδένα τῶν ζώντων ὄλβιον. ὡς δὲ ἄρα μιν ἐσεῖδε ἑστεῶτα [h] τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε ἐκ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἠσυχίης [i], ἐς τρὶς ὀνομάσαι Σόλωνα [k], καὶ τὸν Κῦρον ἀνείρεσθαι, κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπείρεσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προστελθόντας ἐπερωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν ἐρωτώμενον [l]· μετὰ δὲ, ὡς ἠναγκάζετο, εἰπεῖν, ,,Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεχρέ,,λων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν. ὡς δὲ σφι ἄσημα ἔφερε, πάλιν ἐπερωτῶν [m] τὰ λεγόμενα. λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄχλον παρεχόντων, ἔλεγε δὴ, ὡς ἦλθε ποτὲ ὁ Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὄλβον, ἀποφλαυρίσαι οἱ· ἃ δὴ εἰπὰς, τῇ αὐτῷ πάντα ἀποβεβήκεε οἱ τῇ περ [n] ἐκεῖνος εἶπε· ὠδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων, ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον, καὶ μάλιστα τοὺς ὑπὸ σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας ὀλ-

Cræ-

a βάλε. b γάρ ἦς. c ἅπαν γνώσων. d Ἄνθρωπε. e καταπαύσαντα. f εἵνεκα. g μηδένα σφέων τῶν. h παρεστῶτα. i λιποψυχίης. k ὀνομάσαι τὸ Σόλων. l ἐρωτώμενον. m ἐπειρώτιον. n ἀποβεβήκεε τῇ περ.

Ab igne liberatur, Apolline etiam adjutore. Colitur ab Cyro. Facis bona. Consilio servat Sardes.

εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον τοῦτα ἀπηγέεσθαι· τὸν δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης, καίεσθαι τὰ πρῶτα ἐπειρᾶτο. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε, καὶ συνιόντα ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν, ἄλλον ἄνθρωπον, γιγόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ [2] διδοίη· πρός τε τοῦτοις, δείσαντα τὸ τίσιν, καὶ ἐπιλεξάμενον ὡς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεῦσαι [b] σβεννύναι τὸν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ, καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροίσου. καὶ τοὺς, πειρωμένους δυνάσθαι ἔτι ἔτι πυρὸς ἐπικρατῆσαι. Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὸν Κύρου μεταγνῶσιν, ὡς ὥρεε πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι, τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, ὠφελῆσαι, καὶ ῥύσασθαι αὐτὸν [c] ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. τὸν μὲν, δακρύσαντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν· ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμεῖν [d] ἐξαπίνης νέφεα, καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι, καὶ ὗσαι ὕδατι λαβροτάτῳ, κατασβεσθῆναί τε τὸ πυρί. ὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον ὡς εἴη Κροῖσος θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς, εἰρέσθαι τάδε, Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον, πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι; ὁ δὲ εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ. αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς, ἐπάρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅς τις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἱρέεται. ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσι κου [c] φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας καθεῖσέ τε ἐγγὺς [f] ἑωυτοῦ, καὶ κάρτα ἐν πολλῇ θωμῃδίῃ εἶχε. ἀπεθώμαζέ τε ὁρέων καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐόντες πάντες. ὁ δὲ, σιωπὴν ἐχόμενος, ἦν ἡσυχος ἐών. μετὰ δὲ, ἐπισταφεὶς τε καὶ ἰδόμενος τοὺς Πέρσας τὸ τῶν Λυδῶν ἄστυ διαρπάζοντας, εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, πότερον [g] λέγων πρός σε τὰ νοέων τυγχάνω, ἢ σιγῶν ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ χρή [h]; Κῦρος δέ μιν θαρσύνας ἐκέλευε λέγειν ὅ, τι βούλοιτο. ὁ δὲ αὐτὸν εἰρώτα, λέγων, Οὗτος ὁ πολὺς ὅμιλος τί τοῦτο σπουδῇ πολλῇ ἐργάζεται; ὁ δὲ εἶπε, Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάζει, καὶ χρήματα τὰ σὰ διαφορέει. Κροῖσος δὲ ἀμείβε-

Crœso referente, jam pyrâ incensâ arsisse extrema: & Cyrum, auditis per interpretes quæ Crœsus dixisset, pœnituisse: quum se quoque hominem esse cogitaret, qui alium hominem, qui se inferior non fuisset opibus, vivum igni traderet. Præterea veritum ob id iram deorum, ac reputantem nihil esse in rebus humanis stabile, jussisse ignem celerrime extingui jam ardentem, Crœsumque deferri & qui cum eo erant. Verùm eos qui jussi fuerant, non potuisse amplius vim ignis superare. Ibi ferunt Lydi Crœ- 87
sum cognita Cyri sententiæ mutatione, quum cerneret unumquenque extinguendo igni incumbentem, non tamen coercere posse, exclamando invocasse Apollinem, ut ipsi adesset, siquod ab eo donum illi gratum fuisset oblatum, ipsumque præsenti malo liberaret. Ita cum lacrymis Crœso deum invocante, nubes repente, quum serenum ac tranquillum esset, contractas esse, & procellam erupisse, ac vehementissima aqua pluisse, & rogum extinctum fuisse. Ita Cyrum, cognito dis gratum ac bonum virum esse Crœsum, e pyra deposuisse: atque hunc in modum interrogasse, Crœse, quisnam tibi hominum persuasit ut cum exercitu invaderes fines meos, ex amico factus hostis? Cui Crœsus, Ego, inquit, ô rex, istud feci tuo prospero, meo infausto fato, Græcorum deo autore, qui me ad bellum gerendum impulit. Neque enim quispiam ita amens est ut bellum quàm pacem præoptet. nam in pace filii sepeliunt patres, in bello patres filios. Sed ut ita fierent, dæmonibus cordi fuit. Hæc Crœsus loquutus est: 88
quem Cyrus solutum juxta se collocavit, ac in multa sane observantia habebat: intuensque eum admirabatur, tam ipse quam omnis circa eum cœtus. Ille cogitabundus silentium tenebat. Mox attendens, ac cernens Persas Lydorum diripientes urbem, Utrum debeo, inquit, ô rex, tibi loqui quod sentio, an tacere hoc tempore? Cyrus vero eum, quæcunque liberet, audacter proloqui jussit. Tunc ille Cyrum percontatur, Ista, inquiens, tanta frequentia quid illa sic properat agere? Cui Cyrus, Tuam, inquit, urbem diripit, tuasque opes absumit. Atqui

(Crœ-

a πυρῇ. b Sed MS. habet κελεύει. c ῥύσασθαι μιν. d συνδραμεῖν. e δαίμοσι κου. f κάτεργε τι ἰσχύς. g κάτεργε. h παρεούσῃ χρῇ.

(Crœsus excipit) neque urbem meam diripit, neque meas opes. nihil enim mihi jam cum istis rebus est: sed tua fe-
89 runt aguntque. His verbis injecta cura, Cyrus Crœsum semotis arbitris interrogat quidnam in his quæ fierent, sibi constituendum censeret. Ad quem Crœsus, Quoniam, ait, me dii servum tibi tradiderunt, jure debeo, siquid amplius animadvertero, id tibi indicare. Persæ natura proterva sunt, & iidem inopes. Quos si diripientes tu ac potientes magnis opibus negligis, id tibi ex his credibile est eventurum, ut quisque istorum plurimis opibus potietur, ita facillime in te rebellaturum, esse expectandum. Nunc igitur, si tibi placent hæc quæ ego dico, ita facito: Siste ad singulas portas aliquot ex tuis satellitibus custodes, qui auferentes vetent exportari opes, tanquam earum decimæ Iovi necessario reddendæ sint. Ita neque tu odium illorum contrahes, vi opes eripiendo; & ipsi agnoscentes te justa agere, non inviti facient.
90 Hæc audiens Cyrus, majorem in modum gavisus est tali admonitu, eaque vehementer approbavit; & jussis satellitibus id exequi quod Crœsus ipsi subiecisset, his verbis eum affatus est; Crœse, quandoquidem & facta & dicta tua egregia viri regis sunt, pete quid muneris à me velis impræsentiarum tibi dari. Ad quem Crœsus, ô here, inquit, maxime gratum mihi facies, si siveris me deum Græcorum, quem ego maxime omnium veneratus sum, percunctari missis ad eum his vinculis, nunquid ei fas sit bene de ipso merentes decipere. Et Cyro interroganti quidnam id esset quod incusaret, altius repetens omnem suum aperuit animum, redditaque sibi oracula, & præcipue donaria sua, & quemadmodum excitus oraculo suscepisset adversus Persas expeditionem. Hæc commemorando rediit rursus ad petendam veniam ista deo exprobrandi. Ad quem ridens Cyrus, Et hoc, inquit, Crœse, à me impetrabis, & quicquid aliud identidem tibi opus erit. Ubi hæc audivit Crœsus, Delphos misit quosdam Lydos, jussos, quum ad limen templi vincula posuissent, sciscitari deum nunquid eum puderet, per oracula qui Crœsum induxisset ad bellum Persis inferendum, tanquam Cyri potentiam eversurum; unde tales primitiæ ipsi offerrentur: compedes scilicet ostendendo. & sciscitari cum hæc, tum nunquid Græcis diis

„τα, Οὔτε πόλιν τὴν ἐμὴν, ὅτε χρήματα τὰ
„ἐμὰ [a] διαρπάζει· οὐδὲν γὰρ ἐμοὶ ἐπὶ τούτων μέ-
„τα. ἀλλὰ φέρουσί τε καὶ ἄγουσι τὰ σά. Κύρῳ
δὲ θωμάζοντι ἐφράσατο τὰ Κροῖσος εἶπε· μεταση-
σάμενος δὲ τοὺς ἄλλους, εἴρετο Κροῖσον ὅ, τι οἱ
„ἐνορῴη ἐν τοῖσι παρεομένοισι. ὁ δὲ εἶπε, Ἐπεί
„τέ με θεοὶ δῶκαν δοῦλόν σοι, δικαιῶ, εἴ τι
„ἐνορῶ κρεῖσσον, σημαίνειν σοι. Πέρσαι, φύσιν ἐόν-
„τες ὑβριστὰς, εἰσὶ πένητες· ἢν οὖν σὺ τούτους
„πρηνίους διαφθείσαντα καὶ καταχόντας χρή-
„ματα μεγάλα, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν [b] ὑποδέξα
„φρενός· ὃς ἂν αὐτῶν [b] πλεῖστα κατάσχῃ, τοῦ-
„τον προσδέκεσθαί τοι [c] ἐπαναστήσομενον. νυῦν οὖν
„ποίησον ὧδε, εἴ τοι ἀρέσκει τὰ ἐγὼ λέγω· κά-
„πφον τῶν δορυφόρων ὑπὸ πάσῃσι τῇσι πύλῃσι φυ-
„λάκους, οἳ λεγόντων τοὺς ἐκφέροντας τὰ
„χρήματα ἀπαιρεόμενοι, ὡς σφέα ἀναγκαίως
„ἐχρῆ δεκατωθῆναι τῷ Διΐ. καὶ σύ τε σφι σὸς
„ἀπεχθήσεαι βίῃ ἀπαιρεόμενος τὰ χρήματα,
„καὶ ἐκεῖνοι συγγνόντες ποιέειν σε δίκαια, ἐκόντες
ποιήσουσι. Ταῦτα ἀκούων ὁ Κῦρος, ὑπερήδετο,
ὡς οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι. αἰνέσας δὲ πολλὰ,
καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροισι τὰ Κροῖσος
ὑπεθήκατο ὑποτελέειν, εἶπε πρὸς Κροῖσον τά-
„δε, Κροῖσε, ἀνηρῃμένος σεῦ ἀνδρὸς βασι-
„λέως χρηστὰ ἔργα καὶ ἔπεα ποιέων, αἴτεο δό-
„σιν [d] τεῦ ἵνα βέλεαί τοι χαριζόμενος ἑωυτῷ
„κα. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ δέσποτα, ἐάσας με χα-
„ριεῖ [e] μάλιστα τὸν θεὸν τὸν Ἑλλήνων, τὸν ἐτίμη-
„σα ἐγὼ θεῶν μάλιστα, ἐπείρεσθαι, πέμψαν-
„τα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἐξαπατᾷν τὸν εὖ
ποιεῦντα νόμος ἔστι οἱ. Κῦρος δὲ εἶρετο ὅ,
τι οἱ τοῦτο ἐπιγρόδων χαριτέσιο. Κροῖσος
δέ οἱ ἐπανηλόγησε πᾶσαν τὴν ἐωυτοῦ μαντήιον,
καὶ τὸν χρησηρίων τὰς ὑποκρίσιας, καὶ μάλι-
στα τὰ ἀναθήματα· καὶ ὡς ἐπαρθεὶς τῷ μαν-
τηίῳ, ἐστρατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. λέγων δὲ ταῦ-
τα, κατέβαινε αὖτις θωμαζόμενος, ἐπεὶ καὶ
„οἱ τῷ θεῷ τούτων ἐνδιδοσαν. Κῦρος δὲ γελά-
„σας εἶπε, Καὶ τοῦτο τοῦτο ἔσεαι παρ' ἐμεῦ,
„Κροῖσε, καὶ ἄλλου παντὸς τοῦ ἂν ἐπάξιόν σε δέη.
ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε ὁ Κροῖσος [f], πέμπων τῶν
Λυδῶν ἐς Δελφοὺς, ἐνετέλλετο, τιθέντας τὰς
πέδας ὑπὶ τοῦ νηοῦ τὸν ὀδὸν, εἰρωτᾶν εἰ ἐπ' τι
ἐπαισχύνεται, τοῖσι μαντηίοισι ἐπάρας Κροῖ-
σον στρατεύεσθαι ὑπὶ Πέρσας, ὡς καταπαύσοντα
τὴν Κύρου δύναμιν, ἀπ' ἧς οἱ ἀπροσδόκητα τοιαῦ-
τα φαίνεται· δεικνύοντας τὰς πέδας. ταῦτά τε [g] ἐ-
πυνθάνετο, καὶ εἰ ἀχαρίστοισι νόμος εἴη τοῖσι

a τάμα. b αὐτέων bis. c προσδέχεσθαί τοι. d τὴν δόσιν. e χαριῇ. f ἤκουε Κροῖσος. g τοιαῦτά τε.

Deus culpâ absolvitur. Interpretatio oraculorum. Cyrus mulus. Donaria Crœsi Thebis & Ephesi.

Ἑλλωικῆσι θεοῖσι. Ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι Λυδοῖσι, καὶ λέγουσι τὰ [a] ἐντεταλμένα, τῷ Πυθίῃ
„ λέγεται εἰπεῖν τάδε, Τῷ πεπρωμένῳ μοίρῃ
„ ἀδυνατᾷ ἔτι ἀποφυγέειν καὶ θεῷ· Κροῖσος δὲ
„ πέμπτης γενεῆς [b] ἁμαρτάδα ἐξέπλησε, ὃς ἐὼν
„ δορυφόρου Ἡρακλειδέων, δόλῳ γυναικηίῳ
„ ὑπαχθεὶς, ἐφόνευσε τὸν δεσπότεα, καὶ ἔ-
„ σχε τοῦ ἐκείνου τιμὴν οὐδέν οἱ προσηκουσαν. προ-
„ θυμεόμενος δὲ Λοξίεω ὅκως ἂν κατὰ τοὺς παῖδας
„ τοὺς Κροίσου [c] γένοιτο τὸ Σαρδίων πάθος, καὶ
„ μὴ κατ' αὐτὸν Κροῖσον, οὐκ οἷόν τε ἐγένετο
„ ἀποφυγεῖν μοίρας· ὅσον δὲ ἐνεδώκαν αὐτῷ,
„ ἠνύσατο, καὶ ἐχαρίσατό οἱ. τρία γὰρ ἔτεα ἐπα-
„ νεβάλετο τὴν Σαρδίων ἅλωσιν. καὶ τοῦτο ὑπο-
„ στάθω Κροῖσος, ὡς ὕστερον τοῖσι ἔτεσι τούτοισι ἁ-
„ λοὺς τ' ἐπεπρωμένης. δεύτερα δὲ τούτων, καλο-
„ μένῳ αὐτῷ ἐπήρκεσε. κατὰ δὲ τὸ μαντήιον τὸ
„ γενόμενον, οὐκ ὀρθῶς Κροῖσος μέμφεται. προ-
„ ηγόρευε γάρ οἱ Λοξίης, ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρ-
„ σας, μεγάλην ἀρχὴν αὐτὸν καταλύσειν [d]. τὰ
„ δὲ, πρὸς ταῦτα χρῆν εὖ μέλλοντα βουλεύεσθαι,
„ ἐπείρεσθαι πέμψαντα, πότερα τὴν ἑωυτοῦ ἢ τὴν
„ Κύρου λέγοι [e] ἀρχήν. ἃ συλλαβὼν δὲ τὸ ῥηθὲν,
„ αὖτις ἐπανειρόμενος, ἑωυτὸν αἴτιον ἀποφαι-
„ νέτω. ὦ καὶ τὸ τελευταῖον χρησμολογεομένῳ
„ εἶπε τὰ εἶπε Λοξίης περὶ ἡμιόνου· ἀτὰρ τοῦτο
„ συνέβαλε [f]. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κῦρος οὗτος ἡμιό-
„ νου. οὐκ γὰρ δυοῖν οὐκ ὁμοεθνέοιν ἐγένετο,
„ μητρὸς ἀμείνονος, πατρὸς δὲ ἰσοδεσπότεω.
„ ἡ μὲν γὰρ ἦν Μηδὶς, καὶ Ἀστυάγεος θυγάτηρ
„ τοῦ Μήδων βασιλέως· ὁ δὲ, Πέρσης τε ἦν,
„ καὶ ἐόντος ἐπ' ἑωυτοῦ ἐς πάντα τρόπον ἀνδρὸς
„ ἐὼν τοῖσι πᾶσι, δεσποίνῃ τῇ ἑωυτοῦ συνοίκεε [g].
Ταῦτα μὲν ἡ Πυθίη ἐπεκέκλωστο τοῖσι Λυδοῖσι· οἱ δὲ ἀνήνεικαν ἐς Σάρδις, καὶ ἀπήγγειλαν
Κροίσῳ [h]. ὁ δὲ, ἀκούσας, συνέγνω ἑωυτοῦ εἶναι τὴν ἁμαρτάδα, καὶ οὐ τοῦ θεοῦ. κατὰ μὲν δὴ
τὴν Κροίσου τε ἀρχὴν, καὶ Ἰωνίης τὴν πρώτην
καταστροφὴν, ἔχει ὧδε. Κροίσῳ δέ ἐστι καὶ ἄλ-
λα ἀναθήματα ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλὰ, καὶ οὐ τὰ
εἰρημένα μοῦνα. ἐν μὲν γὰρ Θήβῃσι τῇσι Βοιω-
τῶν, τρίπους χρύσεος, τὸν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλ-
λωνι τῷ Ἰσμηνίῳ· ἐν δὲ Ἐφέσῳ, αἵ τε βόες αἱ
χρύσεαι, καὶ τῶν κιόνων αἱ πολλαί· ἐν δὲ Προνη-
ΐης [i] ἐν Δελφοῖσι, ἀσπὶς χρυσέη μεγάλη. ταῦτα
μὲν καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ ἦν σφίσι ἐόντα, τὰ δὲ ἐξαπό-
λωλε τὰ τοῦ ἀναθημάτων. τὰ δὲ ἐν Βραγχίδῃσι
τῇσι Μιλησίων ἀναθήματα Κροίσου, ὡς ἐγὼ πυ-
θόμην,

diis foret fas esse ingratis. Lydis illuc profectis, & hæc mandata executis, Pythia fertur ita respondisse; Sortem fato destinatam defugere, deo quoque est impossibile. Crœsus autem quinti procreatoris crimen luit, qui quum esset satelles Heraclidarum, mulieris dolo inductus, dominum interemit: illiusque dignitate potitus est, nihil ad ipsum pertinente. Verum Apollo, quum studuerit ut hæc Sardium clades liberis Crœsi, non ipsi Crœso contingeret, tamen transferre fata non potuit: sed quatenus illa permiserunt, annixus est, atque ei gratiam retulit, utpote dilata Sardium expugnatione tres annos. Et hoc Crœsus discat, tot illis annis serius quam fata destinarant, se fuisse captum. Secundo loco, quod ipsi ardenti opem tulit. Nam quod ad oraculum pertinet, haud recte Crœsus conqueritur: quoniam Apollo prædixit, eum esse magnum imperium, si bellum Persis inferret, eversurum: de qua re ipsum recte consultare volentem, decuerat mittere scisciatum, utrum ipsius Apollo diceret imperium, an Cyri. Sed quod dictum erat, nec considerans, nec denuo interrogans, sibiipsi acceptum referat. Quod autem ultimo responso ait Apollinem dixisse de mulo, ne hoc quidem discussit. Nam mulus hic, Cyrus erat: quippe qui duobus diversarum gentium parentibus ortus sit, generosiore matre, patre tenuiore. Nam illa quidem, Meda erat, Astyagis Medorum regis filia: hic autem, Persa, & Medis subiectus: & licet omnium infimus, tamen dominam suam in matrimonium duxit. Hæc Lydis Pythia respondit: quæ illi Sardes reversi Crœso nunciarunt. Quibus auditis Crœsus suam ipsius agnovit culpam esse, non dei. De Crœsi igitur imperio & prima Ioniæ subactione ita res se habent. Porro Crœsi non hæc solum quæ jam diximus, sed alia quoque permulta donaria in Græcia extant. Siquidem apud Thebas Bœoticas tripus est aureus, quem illic Apollini nuncupavit Ismenio: apud Ephesum quoque buculæ aureæ, atque columnæ pleræque Quinetiam in Proneæ templo apud Delphos clypeus aureus ingens. Atque hæc etiamnum ad mea usque tempora superarant: nonnulla tamen interciderunt. Ac verò quæ apud Branchidas Milesiorum à Crœso dedicata fuerunt, pondere (quantum intelligo) æqua-

a Λυδοῖσι λέγουσι ταῦτα δὴ τὰ. b ἡρίου. c ἐκ Κροίσου. d ἀρχὴν καταλύσειν. e λέγοι. f συνέλαβε. g συνοίκεε. h ἀπήγγειλαν τῷ Κροίσῳ. i Προνηΐοις τοῖσι.

æquali & similia erant iis quæ sunt Delphis. Ceterum ea quæ tum Delphos, tum etiam ad Amphiarai misit templum, hæc ibi, veluti domestica bona, paternarumque facultatum libamina, divis consecravit. Quandoquidem cetera donaria è facultatibus erant viri adversarii, qui Crœso, priusquam regnaret, repugnans, Pantaleontis partibus impense studens hunc in regni potestatem provehere conabatur. Pantaleon enim & ipse Alyattis filius erat, Crœsi frater, at non ex eadem matre. Nam Crœsus natus fuit Alyatti ex Carica uxore, Pantaleon ex Iade. Quum autem tradito à patre imperio Crœsus potiretur, hominem illum qui sibi restiterat, in fullonis officinam tractum interemit; bona autem ejusdem jam ante consecrata, tunc uti diximus iis locis dedicavit. Atque de donariis hactenus dictum sit. Porro Lydia quæ scribantur nulla sane miranda habet, prout aliæ regiones, præter auri ramenta è Tmolo deferri solita. Unum tamen nobis exhibet multo maximum præter Ægyptiorum & Babyloniorum opera. Ibi enim est Alyattis Crœsi parentis sepulcrum, cujus crepido è grandibus est lapidibus: reliqua sepulchri pars, aggestio terræ. Id construxerunt homines forenses atque operarii, & una cum his ad quæstum prostitutæ puellæ. Ceterum ad meam usque ætatem in summo tumulo quinque termini stabant, quibus literæ insculptæ indicant quæ singuli elaboraverint: apparebatque ex mensura puellarum opus esse maximum. Lydorum enim populi filiæ omnes meretricantur, atque hoc quæstu tantisper dotem colligunt dum nupserint: se autem ipsæmet locant. Sepulcri hujus ambitus, stadiorum est sex, & duorum arpendiorum: latitudo, arpendiorum tredecim. Confinis est eidem sepulcro lacus ingens, quem Lydi referunt esse perennem. vocatur autem Gygæus. Atque hoc quidem sic habet. Lydi legibus propemodum utuntur Græcorum similibus, nisi quod illorum filiæ agant vitam meretriciam. primi eorum quos novimus, nummum aureum argenteumque ad utendum percusserunt, & primi caupones institoresque extiterunt. Ajunt & ipsi se ludos invenisse qui etiamnum apud Græcos & ipsos obtinent, simul autem hæc in suis terris invenisse, & in Tyrrheniam colonos duxisse. Id quod hunc in modum acci-

93

94

ϑάνομαι, ἴσα τε σεθμὸν καὶ ὁμοῖα τοῖζι ἐν Δελφοῖσι. τὰ μέν νυν ἔς τε Δελφοὺς, καὶ ἐς τὸ Ἀμφιάρεω, ἀνέθηκε, οἰκηιά τε ἐόντα, καὶ τῶν πατρώων χρημάτων ἀπαρχήν· τὰ δὲ ἄλλα ἀναθήματα ἐξ ἀνδρὸς ἐγένετο ἐπίτης ἐχθρὸς, ὃς οἱ, πρὶν ἢ βασιλεῦσαι, ἀνίκητος [a] κατεῖχε, συναράξων Πανταλέοντι γένεσθαι τὴν Λυδῶν ἀρχήν. ὁ δὲ Πανταλέων, ἦν Ἀλυάττεω μὲν παῖς, Κροίζῳ δὲ ἀδελφεὸς οὐκ ὁμομήτριος. Κροίσῳ μὲν γὰρ οὐκ Καείρης ἦν γυναικὸς Ἀλυάττη, Πανταλέωνος δὲ ἐξ Ἰάδος. ἐπεί τε δὲ τάχιστα παρέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Κροῖσος, τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀνίκητον ὄντα ἐπὶ κναφήϊον ἔλκων διέφθειρε· τὴν δὲ οὐσίην αὐτοῦ ἔτι τότερον κατιρώσας, τότε τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀνέθηκε ἐς τὸ εἴρηται. καὶ τοῦτο μὲν ἀναθημάτων τοσαῦτα εἰρήσθω. Θωύματα δὲ [b] γῆ Λυδίη ἐς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει, οἷά τε καὶ ἄλλη χώρη, πάρεξ δὲ ὅσα ἐς Τμώλου καταφερομένου ψήγματα· ἐν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται, χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων. ἔστι αὐτόθι [c] Ἀλυάττεω δὲ Κροίζου πατρὸς σῆμα, δὲ ἡ κρηπὶς μέν ἐστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο σῆμα, χῶμα γῆς. ἐξεργάσαντο δέ μιν οἱ ἀγοραῖοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ χειρώνακτες, καὶ αἱ ἐνεργαζόμεναι παιδίσκαι. ἔροι δὲ πέντε ἑόντες, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν ὑπὲρ δὲ σήματος ἄνω· καὶ σφι γράμματα ἐνεκεκόλαπτο, τὰ ἕκαστοι ἐξεργάσαντο. καὶ ἐφαίνετο μετρεόμενον τὸ τῶν παιδισκέων ἔργον ἐὸν μέγιστον. δὲ γὰρ δὴ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες πορνεύονται πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνάς· ἐς ὃ ἂν συνοικήσωσι τῷτο ποιέουσαι. ἐκδιδόασι δὲ αὐτὰς ἑωυτάς. ἡ μὲν δὴ περίοδος δὲ σήματος, εἰσὶ σταδίοι ἕξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ δὲ εὖρος ἔστι πλέθρα τριακαίδεκα. λίμνη δὲ ἔκειται δὲ σήματος μεγάλη, τὴν λέγουσι Λυδοὶ ἀείναον εἶναι. καλέεται δὲ αὕτη Γυγαίη. τῷ μὲν δὴ τοιῷτό ἐστι. Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν παραπλησίοισι χρέωνται καὶ Ἕλληνες· χωρὶς ἢ ὅτι τὰ θήλεα τέκνα καταπορνεύουσι· πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο· πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεστεώσας, ἑωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. ἅμα δὲ τούτους τε ἐξευρεθῆναι φασὶ σφίσι λέγουσι, καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι [d], ὧδε πῃ αὐ-

a ἀνίκητος. b θώυμα δὲ. c ἔστι αὐτόθι. d ἀπικέσθαι.

Tyrrhenus ducit Lydos in Umbriam à se mox appellatos. Asiatica imperia.

αὐτῶν λέγοντες· ἐπὶ Ἄτυος τοῦ Μάνεω βασιλῆος σιτοδείῃ ἰσχυρὴ ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν ἄλγεα λιπαρέοντας· μετὰ δὲ, ὡς ἐπαύετο, ἄκεα ζητέεσθαι· ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. ἐξευρεθῆναι δὴ ὧν τότε καὶ τοὺς κύβους καὶ τὰ ἀστραγάλων καὶ τὴν σφαίρης, καὶ τὰ ἄλλεα [a] παντὸς παιγνιέων τὰ εἴδεα, πλὴν πεσσῶν [b]. τούτων γὰρ ὧν τὴν ἐξεύρεσιν [c] οὐκ οἰκηιοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πάσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία· τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι, παυομένους τῶν παιγνιέων. τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι· ἐπεί τε δὲ οὐκ ἀνίεναι τὸ κακὸν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ἔτι βιάζεσθαι, ἔτω δὴ τὸν βασιλῆα αὐτῶν, δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων, κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐξόδῳ ἐκ τῆς χώρης· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτὸς λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων, ἑωυτὸν τὸν βασιλέα προστάσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ, τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ οὔνομα εἶναι Τυρσηνόν. λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι ἐκ τῆς χώρης, καὶ καταβῆναι ἐς Σμύρνην, καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐνθεμένους τὰ πάντα ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα, ἀποπλέειν κατὰ βίον τι καὶ γῆς ζήτησιν· ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους, ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικούς· ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας, καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδὸς, ὃς σφέας ἀπήγαγε· ἐπὶ τούτου τοῦ ἐπωνυμίην ποιεύμενους, ὀνομασθῆναι Τυρσηνούς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωντο [d]. Ἐπιόντος δὲ δὴ τοῦ ἐντεῦθεν ἡμῖν ὁ λόγος τόν τε Κῦρον, ὅστις ἐὼν τὴν Κροίσου ἀρχὴν κατέλυσε, καὶ τοὺς Πέρσας, ὅτεῳ τρόπῳ ἠνήσαντο τὴν Ἀσίης. Ὡς μὲν δὴ Περσέων μετεξέτεροι λέγουσι, οἱ μὴ βουλόμενοι σμικρύνειν τὰ περὶ Κῦρον, ἀλλὰ τὰ ἐόντα λέγειν λόγον, καὶ ἐγὼ ταῦτα γράψω· ἐπισάμενος περὶ Κύρου καὶ τριφασίας ἄλλας λόγων ὁδοὺς φῆναι. Ἀσσυρίων ἀρχόντων τῆς ἄνω Ἀσίης ἐπ' ἔτεα εἴκοσι καὶ πενταήκοντα, πρῶτοι ἀπ' αὐτῶν Μῆδοι ἤρξαντο ἀπίστασθαι· καὶ κως ἅτοι περὶ τῆς ἐλευθερίης μαχεσάμενοι τοῖσι Ἀσσυρίοισι, ἐγένοντο ἄνδρες ἀγαθοί· καὶ ἀποστάμενοι τὴν δουλοσύνην, ἠλευθερώθησαν. μετὰ δὲ τούτους, καὶ τὰ ἄλλα [e] ἔθνεα ἐποίεε τὠυτὸ τοῖσι Μήδοισι [f]. Ἐόντων δὲ αὐτονόμων πάντων ἀνὰ τὴν ἤπει-

accidiſſe referunt: Tempore Atyis regis, Manis filii, annonæ difficultatem per univerſam Lydiam acrem fuiſſe, & aliquamdiu quidem Lydos vitam aſſiduis laboribus toleraſſe; poſtea vero, quum non ceſſaret, remedia quæſiviſſe, & alium aliud excogitaſſe. Tum igitur inventum ab iiſdem & teſſerarum & talorum ludum, & pilæ, ceterorumque luſuum omnium genera, præterquam calculorum. horum enim inventionem ſibi non vendicant Lydi. Porro his inventis ad famem ſic uſos eſſe, alterum quidem dierum totum luſibus dediſſe, ut videlicet cibos non quærerent: altero autem à luſibus abſtinentes, veſci conſueviſſe. Atque hoc modo vixiſſe annis duodeviginti. Ubi autem malum non remitteret, ſed magis etiam ſæviret, tum regem univerſos Lydos bifariam diviſos in ſortem miſiſſe, & hos quidem ut in ſedibus ſuis manerent, illos vero ut exirent ex patria. Ac vero iis qui in ſedibus ſuis manſionem ſortiti eſſent, regem ipſum ſe addidiſſe: illis autem qui egrediebantur, filium ſuum, cui nomen Tyrrheno. Hos ex ſortis caſu è Lydia excedentes, deſcendiſſe Smyrnam: & mox fabricatis navigiis quibus ea quæ ad ſupellectilem commoda habebant, imponerent, ad victum ſedeſque quærendas oram ſolviſſe; donec varias nationes prætervecti, ad Umbros perveniſſent: ubi civitatibus conſtructis, ad hunc uſque diem habitaverint, ac pro Lydis regii filii qui eos deduxit, nomen mutaviſſe, ut hujus appellatione quoque nominati fuerint Tyrrheni. Lydi itaque à Perſis in ſervitutem redacti fuerunt. HINC jam nobis requirit oratio & Cyrum quiſnam fuerit ille qui Crœſi evertit imperium, & Perſas quomodo Aſiæ imperio potiti ſint. Igitur quemadmodum quidam memorant Perſarum, non qui res Cyri extollere, ſed prout illa ſe habent, referre ſtudent, ita ego conſcribam; gnarus triplices alias eſſe de Cyro narrandi vias. Quum Aſſyrii annis quingentis viginti ſuperiorem Aſiam obtinuiſſent, primi Medi ab ipſis deficere cœperunt: qui cum Aſſyriis pro libertate prœliati ſtrenue ſe geſſerunt, excuſſoque ſervitutis jugo libertatem obtinuerunt. Poſt quos & aliæ nationes idem fecerunt quod & Medi. Ceterum quum jam per continentem gentes omnes propriis viverent legibus, hac occaſione

95

96

a καὶ ἄλλων. b πεσσῶν. c τῶν εὑρεσίων. d δεδούλωντο. e καὶ τἄλλα. f τὠυτὸ Μήδοισι.

ſione rurſus tyrannidi ſubiecti fuerunt. Fuit apud Medos vir ſapiens, cui nomen erat DEIOCES, filius Phraortis, qui quum ad tyrannidem aſpiraret, ita ſe geſſit. Quum Medi per vicos habitarent, Dejoces cum ante apud ſuos probatus, tum magis ſtudioſiuſque æquitatem colens exercebat, idque, quia videbat apud Medos univerſos magnam quandam legum infirmitatem, ſat ſciens æquitati iniquitatem eſſe inimicam. Medi vero qui eundem habitabant vicum, intuentes hominis mores, judicem ipſum ſibi conſtituunt. Hic, ut qui principatum ambiret, rectum ſe æquumque præbuit. Quæ quum faceret, laudem apud populares obtinuit haudquaquam exiguam; adeo ut hæc intelligentes ceterorum pagorum incolæ, nempe Dejocem ſolum eſſe qui incorrupte judicaret, prius iniquis ſententiis adflicti, tunc poſtquam audiverunt læti affluerent ad Dejocem, & ipſi litigaturi: poſtremo nulli alii id committerent.

97 Quum vero numerus accurrentium ſemper creſceret, utpote qui intelligerent ſententias ex vero terminari, Dejoces, animadvertens univerſa in ſe unum incumbere, neque amplius illic conſidere, ubi prius præſidens judicabat, volebat, neque omnino judicare amplius dixit: ſiquidem non è re ſua eſſe, ſi totum diem rebus ſuis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Quum igitur rapinæ ſceleraque paſſim per vicos multo etiam magis quam prius patrarentur, Medi convocato concilio, de communi rerum ſtatu colloqui cœperunt. Et quantum mihi videtur, Dejocis amici maxime in hanc ſententiam loquebantur, Nequaquam præſenti modo viventes hanc noſtram regionem poſſumus habitare; age, conſtituamus nobiſipſis regem, ut ſic regio noſtra bonis legibus adminiſtretur, & nos ad opera eamus, neque præ impunitate ſcelerum excidamus. Quæ quum ſic referrentur, conſciſcunt Medi ut regnentur.

98 Continuo ubi conſultatum eſt quemnam regem crearent, Dejoces adeo ab omnibus productus in medium & commendatus eſt, ut omnium ſuffragio rex comprobaretur. At ille juſſit & ædificia ſibi erigi regno digna & ſtipatoribus ſe roborari. Huic Medi hæc præſtiterunt, eique ædificia ingentia probeque munita extruxerunt in ea quam deſignaverat regione:

ἦρξον, ὧδε αὖτις ἐς τυραννίδας ἐσῆλθον· ἀνὴρ τοῖσι [a] Μήδοισι ἐγένετο σοφὸς, τῷ οὔνομα ἦν Δηιόκης, παῖς δὲ ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηιόκης, ἐρασθεὶς τυραννίδος, ἐποίεε τοιάδε· κατοικημένων τὰ Μήδων κατὰ κώμας, ἐν τῇ ἑωυτοῦ [b] ἐὼν καὶ πρότερον δόκιμος, καὶ μᾶλλόν τι καὶ [c] προθυμότερον δικαιοσύνῃ ἐπιτέρπετο ἔσκε. καὶ ταῦτα μέντοι, ἐούσης ἀνομίης πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν, ἐποίεε, ἐπισάμενος ὅτι τῷ δικαίῳ τὸ ἄδικον πολέμιόν ἐστι. οἱ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς κώμης Μῆδοι, ὁρῶντες αὐτοῦ τὰς τρόπους, δικαστὴν μιν ἑωυτῶν αἱρέονται· ὁ δὲ δὴ, οἷα μνώμενος [d] ἀρχὴν, ἰθύς τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέων τε ταῦτα, ἔπαινον εἶχε οὐκ ὀλίγον πρὸς τῶν πολιτέων ἔτω, ὥστε πυθανόμενοι οἱ ἐν τῇσι ἄλλῃσι κώμῃσι ὡς Δηιόκης εἴη ἀνὴρ μοῦνος κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον προσεπίπτοντες ἀδίκοισι γνώμῃσι, τότε ἐπεί τε ἤκουσαν, ἄσμενοι ἐφοίτων [e] πρὸς τὸν Δηιόκεα καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι· πλέω δὲ, ἐδενὶ ἄλλῳ ἐπετράπησαν. Πλεῦνος δὲ ἀεὶ γινομένης [f] ἐπιφοιτέοντος, οἷα πυθανομένοισι τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ ἐὸν, γνοὺς ὁ Δηιόκης ἐς ἑωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον, ἅτε καταζῆν ἔτι ἤθελε ἔνθαπερ πρότερον προκατίζων ἐδίκαζε, ἀτ' ἔφη δικᾶν ἔτι. ἐγὼ γάρ οἱ λυστελέειν, τὰ ἑωυτοῦ ἐξημεληκότα, τοῖσι πέλας δι' ἡμέρης δικάζειν. ἐούσης ὦν ἁρπαγῆς καὶ ἀνομίης ἔτι πολλῷ μᾶλλον ἀνὰ τὰς κώμας ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆδοι ἐς τωὐτὸ, καὶ ἐδίδοσάν σφισι λόγον, λέγοντες πρὸς τὰ κατηκόντων. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, μάλιστα [f] ἔλεγον οἱ τὰ Δηιόκεω φίλοι, Οὐ γὰρ δὴ πρό-
„πῳ τῷ παρεόντι χρεώμενοι, δωσάλοι εἰμὲν
„οἰκέειν τὴν χώρην, φέρε ἡσώμεν ἡμέων
„αὐτῶν βασιλέα. καὶ οὕτω ἥ τε χώρη εὖ-
„νομήσεται, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔργα τρεψόμε-
„θα, οὐδὲ ὑπ' ἀνομίης ἀνάστατοι ἐσόμεθα. ταῦτά κη λέγοντες, πείθουσι ἑωυτοὺς βασιλεύεσθαι. Αὐτίκα δὲ προβαλλομένων ὅντινα ἥσονται βασιλέα, ὁ Δηιόκης ἦν πολλὸς ὑπὸ πάντος ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος ἐπαινέομενος· ἐς ὃ τοῦτον καταινέουσι βασιλέα σφίσι εἶναι. ὁ δ' ἐκέλευε αὐτοὺς οἰκία τε ἑωυτῷ ἄξια τῆς βασιληίης οἰκοδομῆσαι, καὶ περιτεῖναι αὐτὸν δορυφόροισι. ποιεῦσι δὴ ταῦτα οἱ Μῆδοι. οἰκοδομέουσί τε γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ ἰσχυρὰ, ἵνα αὐτὸς ἔφερσε τὰς χώρης· καὶ

a ἀνὴρ ὁ τοῖσι. b ἐν τῇ ἑωυτοῦ. c μᾶλλόν τι καὶ. d μνώμενος. e ἐφοίτων. f πλεῖστα. g ποιεῦσι.

Ecbatana condita & descripta. Dejoces fundat regnum, justitiæ severus.

δορυφόρους ἀπὸ ὑπηρέτησι ἐκ πάντων Μήδων καταλέξασθαι. ὁ δὲ, ὡς ἔσχε τὸν ἀρχὴν, τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἓν πόλισμα ποιήσασθαι, καὶ τοῦτο προεστέλλοντας, τῶν ἄλλων ἦσαν ὑπημελέσθαι. πειθομένων δὲ καὶ τούτοις τῶν Μήδων, οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερὰ, τοῦτο τὸ νῦν Ἐκβάτανα [a] κέκληται, ἕτερον ἑτέρῳ κύκλῳ ἐνεστεῶτα [b]. μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ [c] τεῖχος ὥστε ὁ ἕτερος τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἐστὶ ὑψηλότερος. τὸ μέν κου τι [d] καὶ τὸ χωρίον συμμαχέει, κολωνὸς ἐὼν, ὥστε τοιοῦτο εἶναι· τὸ δὲ καὶ μᾶλλόν τι ἐπετηδεύθη, κύκλων ἑόντων τῶν σύμπαντων [e] ἑπτὰ, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τὰ βασιλήια ἔνεστι καὶ οἱ θησαυροί. τὸ δὲ αὐτῶν μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὸν Ἀθηναίων κύκλον μάλιστά κη τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ προμαχεῶνες εἰσὶ λευκοί· τοῦ δὲ δευτέρου, μέλανες· τρίτου δὲ κύκλου, φοινίκεοι· τεταρτου δὲ, κυάνεοι· πέμπτου δὲ, σανδαράκινοι. οὕτω πάντων τῶν κύκλων οἱ προμαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοισι. δύο δὲ οἱ τελευταῖοί εἰσι, ὁ μὲν καταργυρωμένους, ὁ δὲ καταχεχρυσωμένους ἔχων τοὺς προμαχεῶνας. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Δηιόκης ἑωυτῷ τε ἐτείχεε, καὶ τοὺς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία. τὸν δὲ ἄλλον δῆμον πέρι ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰκοδομηθέντων δὲ πάντων, κόσμον τόνδε Δηιόκης πρῶτος ἐστὶ ὁ καταστησάμενος, μήτε ἐσιέναι τινὰ παρὰ βασιλέα μηδένα, δι' [f] ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι· ὁρᾶσθαί τε βασιλέα οὐκ μηδενός. πρός τε τούτοισι ἔπι γελᾶν τε καὶ πτύειν ἀντίον, καὶ ἅπασι τοῦτό γε εἶναι αἰσχρόν. ταῦτα δὲ τοιοῦτον ἐπέμηνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅκως ἂν μὴ ὁρῶντες οἱ ὁμήλικες ἑόντες σωτροφοῖτε ἐκείνῳ ἐς οἰκίης ἀρετὴν φλαυροτέρης, ἅδε ἐς ἀνδραγαθίην λειπόμενοι, λυπεοίατο [h], καὶ ὑπερφρονέοιεν, ἀλλ' ἑτεροῖός σφι [i] δοκέοι εἶναι μὴ ὁρῶσι [k]. Ἐπεί τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε, καὶ ἐκράτησε ἑωυτὸν τῇ τυραννίδι, ἦν τὸ δικαιον φυλάσσων χαλεπός. καὶ τὰς τε δίκας γράφοντες, ἔσω παρ' ἐκεῖνον ἐσεπέμπεσκον· καὶ ἐκεῖνος διακρίνων, τὰς ἐσφερομένας ἐκπέμπεσκε. ταῦτα μὲν κατὰ τὰς δίκας ἐποίεε. τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐκεκοσμέατό οἱ· εἴ τινα πυθάνοιτο ὑβρίζοντα, τοῦτον ὅκως μετα-πέμψαιτο καθ' ἁρπάλιον ἑκάστου ἀδικήματος ἐδικαίου. καὶ οἱ κατάσκοποί τε καὶ κατήκοοι ἦσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην τὴν ἦρχε. Δηιόκης μέν

gione: permiserunt quoque satellites ex universis Medis sibi deligere. Dejoces igitur imperio potitus, Medos compulit unum oppidum condere, ut hoc uno communito exornatoque, aliorum non ita magnam curam haberent. Obsequentibus quoque hac in re Medis, mœnia constituit ampla simul & valida, ea ipsa quæ nunc Ecbatana appellantur, in quibus muri alter orbis alteri inditus erat: sic nimirum constitutis mœnibus, ut orbis alter altero soliis pinnis foret excelsior. Adjuvabat huc loci ipsius commoditas, quum collis esset, ut talis fieret. Sed accessit etiam majus quiddam data opera factum. siquidem ambitus isti simul omnes numero sunt septem, in quorum postremo regia est & thesauri. Horum vero maximus murus magnitudine ferme illum Athenarum æquat ambitum. Ac primi quidem ambitus pinnæ colore sunt albicanti, secundi nigro, tertii purpureo, quarti cæruleo, quinti sandaracino. Ita per cunctos ambitus pinnæ fulserunt coloribus. Postremi vero duo, alter argentatas, alter inauratas habet pinnas. Et 99
hæc quidem munimenta Dejoces sibi struxit, & circa suam regiam; ac reliquum populum circumcirca habitare murum jussit. Ceterum universis constructis, ordinem hunc imposuit primus Dejoces, ne cui ad regem ingredi liceret, sed per internuncios cuncta transigerentur, adeo ut nec conspiceretur rex à quoquam: ad hæc, nec ridere, nec expuere coram eo, quod & omnibus factu deforme esset. Hæc ideo circa se instituit glorioſa, ne videlicet eum cernentes æquales & una cum eo educati & ex domo orti non viliore, neque virtute ac beneficentia inferiores doleant atque insidientur; sed quidam diversus & alienus ipsis esse videatur non intuentibus. Quibus quum sese Dejoces 100
jam adornasset, atque in imperio confirmasset, in exercenda justitia valde severum se præbuit. Etenim litigantes causas suas conscriptas intro per internuncios ad eum mittebant, quas ille decisas remittebat. Et hæc quidem in judiciis factitabat. Ceteris autem in rebus hunc ordinem instituerat: Si quem intellexisset injuriam cuipiam facere, hunc ad se arcessitum, indicta pro delicti cujusque modo pœna multabat: in quem usum exploratores auscultatoresque per universam regionem habebat. Dejoces igitur solam 101
Me-

a ἀγγέλλεται est in MS. b ἐνεστῶτα. c ὅτου τὸ. d τὸ μέν κου τι. e συναπάντων. f μηδένα συγχωρέειν, δι' g ἑωυτὸν ποιεόμενος) ὅκως μὴ ὁρέοντες. h ἐόντες καὶ σωτροφοῖτε ἀγαθοῖτε καὶ ὁμήλικοι λυπεοίατο. i ἑτεροῖός σφι. k ὁρέωσι.

Medicam subegit nationem, eique imperavit. Cujus nationis tot numero gentes sunt, Busæ, Paretaceni, Struchates, Arizanti, Budii, Magi. Hæ sunt
102 tot Medorum gentes. Dejoce defuncto, qui annos tres & quinquaginta regnavit, filius ejus PHRAORTES suscepit imperium. Qui solo imperio Medorum non contentus, bellum ante omnes intulit Persis, eosque primos in potestatem Medorum redegit. Quibus duabus nationibus potitus, valida utraque, mox Asiam subegit, aliam deinceps atque aliam invadendo gentem: donec ad Assyrios oppugnandos pervenit, & quidem ad eos Assyriorum qui Ninum incolebant, quondam omnium principes, sed tunc à sociis per defectionem desertos: alioqui per se bene habentes. Adversus hos expeditione susceptâ Phraortes, secundo ac vicesimo quàm regno potitus est anno, cum pleraque exercitus parte periit.
103 Post obitum ejus, CYAXARES filius, Dejocis nepos, successit: qui dicitur multo majoribus suis fortior fuisse, & *primus* Asiaticos populos per corpora ad militiam *distinxisse*, primusque in suum quosque ordinem distribuisse, hastatos, equites, sagittarios: quum prius omnia promiscue pariter fuissent confusa. Hic est qui cum Lydis bellum gessit; quo tempore in ipsa pugna dies in noctem est conversus: quique tota supra Halyn flumen Asia sibi conciliata, collectis suis omnibus, copias duxit adversus Ninum, simul & patrem ulturus, & civitatem volens exscindere. Ipsi porro, Assyriis prœlio superatis, Ninum obsidenti ingruit ingens Scytharum exercitus, duce Scytharum rege Madye Protothyæ filio, qui Cimmeriis ex Europa ejectis in Asiam eruperunt: & dum illos fugientes persequuntur, ita in Mediam
104 penetrarunt. Est autem à lacu Mæoti ad Phasim usque & in Colchos, expedito viatori iter triginta dierum: è Colchis vero non ita longo itinere perveniri potest in Mediam: sed una duntaxat natio interjecta est, Saspires: quos ubi transieris, continuò occurrit Media. Scythæ tamen hâc non irruperunt, sed alia via superiore & multo longiore deflectentes, Caucaso monte ad dextram relicto. Hîc Medi cum Scythis congressi, prœlioque fu-

μέν νυν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέστρεψε μοιῶν, καὶ τάτε ἦρξε· ἔστι δὲ Μήδων τοσάδε γένεα, Βοσσοί, Παρητακηνοὶ, Στρούχαται, Ἀριζαντοὶ, Βουδῖοι, Μάγοι. γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐστὶ τοσάδε [a]. Δηιόκεω δὲ παῖς γενόμενος Φραόρτης, ὃς, τελευτήσαντος Δηιόκεω, βασιλεύσαντος τρία καὶ πεντήκοντα ἔτεα, παρεδέξατο τὴν ἀρχήν. οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ μούνων ἄρχειν τῶν Μήδων· ἀλλὰ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Πέρσας, πρώτοισί τε τούτοισι ἐπεβήσατο, καὶ πρώτους Μήδων ὑπηκόους ἐποίησε. μετὰ δὲ, ἔχων δύο τῶν ἐθνέων, καὶ ἀμφοτέρων ἰσχυρὰ, κατεστρέφετο τὴν Ἀσίην, ἀπ' ἄλλης ἐπ' ἄλλο ἰὼν ἔθνος. ἐς δὲ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ Ἀσσυρίων τούτους οἳ Νῖνον ἔσχον, καὶ ἦρχον πρότερον πάντων, τότε δὲ ἦσαν μεμισημένοι μὲν συμμάχων, ἅτε ἀπεστεώτων, ἄλλως μέντοι εὖ ἥκοντες· ἐπὶ τούτους δὴ στρατευσάμενος ὁ Φραόρτης, αὐτός τε διεφθάρη, ἄρξας δύο καὶ [b] εἴκοσι ἔτεα, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὁ πολλός. Φραόρτεω δὲ τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηιόκεω παῖς. ὃς καὶ λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων· καὶ πρῶτός τε ἐλόχισε καὶ τέλεα τὰ ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ πρῶτος διέταξε χωρὶς ἑκάστους εἶναι, τούς τε αἰχμοφόρους, καὶ τοὺς ἱππέας, καὶ τοὺς τοξοφόρους· πρότερον δὲ ἀναμὶξ ἦν πάντα ὁμοίως ἀναπεφυρμένα. ἔστι δὲ ὁ τοῖσι Λυδοῖσι ἐσπολεμήσας, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρη ἐγένετο σφι μαχομένοισι· καὶ ὁ τὴν Ἅλυος ποταμὸν ἄνω Ἀσίῃ πᾶσαν συνοικίσας ἑωυτῷ. συλλέξας δὲ τοὺς ὑπ' ἑωυτῷ ἐχομένους πάντας, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νῖνον, τιμωρέων τε τῷ πατρὶ, καὶ τὴν πόλιν πρῶτον θέλων ἐξελεῖν. καὶ οἱ, ὡς συμβαλὼν ἐνίκησε τοὺς Ἀσσυρίους, περικατημένῳ τὴν Νῖνον, ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας. ἦρχε δὲ αὐτῶν βασιλεὺς ὁ Σκυθέων Μαδύης, Πρωτοθύεω παῖς· οἳ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, Κιμμερίους ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τρέπονται δὲ διαβαίνοντες φεύγοντας, ἔτω ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἀπίκοντο. ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος ἐπὶ Φᾶσιν ποταμὸν ἐς Κόλχους τριήκοντα ἡμερέων ὁδὸς διζώνῳ ὁδός. ἐκ δὲ τῆς Κολχίδος ὁ πολλὸν ὑπερβάλλων ἐς τὴν Μηδικὴν, ἀλλὰ ἐν τῷ μέσῳ ἔθνος ἐστὶ αὐτῶν ἔστι, Σάσπιρες· τοῦτο δὲ παραμειβομένοισι, εἶναι ἐν τῇ Μηδικῇ. ὁ μέντοι εἶχε Σκύθας τοῦτο ἐσέβαλον, ἀλλὰ τὴν κατύπερθεν ὁδὸν πολλῷ μακροτέρῃ ἐκτραπόμενοι, ἐν δεξιῇ ἔχοντες τὸ Καύκασιον ὄρος. ἐνθαῦτα οἱ μὲν Μῆδοι συμβαλόντες τοῖσι Σκύθῃσι, καὶ ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ, τὴν

a ἢ Μήδων ἐστὶ τάδε. b δύο τε καὶ.

Ab Asia subacta versi Scythæ ad Ægyptum. Psammitichi solertia. Venus Cœlestis punit sacrilegos. & Cyaxares Asiâ pellit. Astyagis somnium.

ἀρχῆς κατελύθησαν· οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέσχον. Ἐνθεῦτεν δὴ ἦσαν ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ ἐπεί τε ἐγίνοντο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ, Ψαμμίτιχος σφέας Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἀντιάσας δώροισί τε καὶ λιτῇσι ἀποτρέπει τοῦ προσω[a]τέρω μὴ προδιεῖναι. οἱ δὲ, ἐπεί τε ἀναχωρέοντες ὀπίσω, ἐγίνοντο τῆς Συρίης ἐν Ἀσκάλωνι πόλι [b], τῶν πλεόνων Σκυθέων παρεξελθόντων ἀσινέων, ὀλίγοι τινὲς αὐτῶν ὑστερίζαντες, ἐσύλησαν τὸ Οὐρανίης Ἀφροδίτης τὸ ἱρόν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν, (ὡς ἐγὼ πυθόμενος εὑρίσκω) πάντων ἀρχαιότατον ἱρῶν ὅσα ταύτης τῆς θεοῦ. καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱρὸν ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήροισι, Φοίνικές εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ἐόντες [c]. τοῖσι δὲ τῶν Σκυθέων συλήσασι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἀσκάλωνι, καὶ τοῖσι τούτων [d] αἰεὶ ἐκγόνοισι ἐνέσκηψε ὁ θεὸς θήλειαν νοῦσον· ὥστε ἅμα λέγουσί τε οἱ Σκύθαι διὰ τοῦτο σφέας νοσέειν [e], καὶ ὁρᾶν παρ' ἑωυτοῖσι τοὺς ἀπικνεομένους ἐς τὴν Σκυθικὴν χώρην ὡς διακέαται, τοὺς καλέουσι Ἐναρέας οἱ Σκύθαι. Ἐπὶ μὲν νυν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦρχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι, καὶ τὰ πάντα σφι ἀπό τε ὕβριος καὶ ὀλιγωρίης ἀνάστατα ἦν. χωρὶς μὲν γὰρ φόρων, ἔπεμπον παρ' ἑκάστων τὸ ἑκάστοισι ἐπέβαλλον. χωρὶς δὲ φόρου, ἥρπαζον περιελαύνοντες τοῦτο ὅ, τι [f] ἔχοιεν ἕκαστοι. καὶ τούτων μὲν τοὺς πολλοὺς Κυαξάρης τε καὶ Μῆδοι ξεινίσαντες καὶ καταμεθύσαντες κατεφόνευσαν. καὶ οὕτω ἀνεσώσαντο τὴν ἀρχὴν Μῆδοι, καὶ ἐπεκράτησαν τῶν περ καὶ πρότερον· καὶ τήν τε Νῖνον εἷλον, (ὡς δὲ εἷλον, ἐν ἑτέροισι λόγοισι δηλώσω) καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ὑποχειρίους ἐπεποιήκασι, πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης. μετὰ δὲ ταῦτα, Κυαξάρης μὲν, βασιλεύσας πατρώιην ἀρχὴν ἔτεα, σὺν τοῖσι Σκύθῃσι ἤρξαν, πλοῦτόν τε. Ἐκδέκεται δὲ Ἀστυάγης ὁ Κυαξάρεω παῖς τὴν βασιληίην. καί οἱ ἐγένετο θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἦν Μανδάνη. τὴν ἐδόκεε Ἀστυάγης ἐν τῷ ὕπνῳ ἐρῆσαι τοσοῦτον ὥστε πλῆσαι μὲν τὴν ἑωυτοῦ πόλιν, ὑπερκατακλύσαι δὲ καὶ τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ἐκταθέντος δὲ τοῦ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, ἐφοβέετο, παρ' αὐτῶν [h] αὐτὰ ἕκαστα μαθών [i]. μετὰ δὲ, τὴν μὲν Μανδάνην ταύτην ἐοῦσαν ἤδη ἀνδρὸς ὡραίην, Μήδων μὲν τῶν ἑωυτοῦ ἀξίων ἐδενὶ δίδοῖ γυναῖκα, δεδοικὼς τὴν ὄψιν· ὁ δὲ Πέρσῃ δίδοῖ, τῷ οὔνομα ἦν Καμ-

fusi, Asiæ imperium amiserunt. Porro 105
Scythæ universa Asia potiti, hinc recta in Ægyptum contendunt. Quibus jam Syriam Palæstinam ingressis Psammitichus occurrens Ægypti rex, muneribus precibusque effecit ne ulterius progrederentur. Scythæ, ubi regredientes venerunt in urbem Syriæ Ascalonem, maxima parte Scytharum prætergressa sine maleficio, pauci aliquot eorum relicti Veneris Cœlestis fanum despoliarunt. Est vero illud, quantum scisciţans intelligo, inter omnia hujus deæ fana vetustissimum. Siquidem quod in Cypro est fanum, hinc prodiit; quod ipsi etiam Cyprii referunt. Quinetiam illud in Cytheris delubrum, Phœnices ex hac Syriæ regione orti condiderunt. Ac vero Scythis templi Ascalonensis spoliatoribus eorumque semper posteris numen morbum immisit femineum: quemadmodum & ipsi fatentur Scythæ se videlicet illo morbo ob id laborare; & illos, qui veniunt in Scythiam, videre quomodo constituti sint quos Enareas, diris obnoxios, appellant Scythæ. Post- 106
quam vero jam octo & viginti annis Asiæ imperium Scythæ obtinuissent, omniaque jam pæne ex lascivia & negligentia eversa essent. nam præter tributa exigebant ab singulis quod singulis imponerent; & præter hoc tributum rapiebant circumcingentes id ipsum quod singuli possidebant. tandem horum potiorem partem Cyaxares atque Medi hospitio acceptam inebriatamque interemerunt. Et sic Medi recuperarunt imperium, ac possederunt ea quibus prius potiebantur, & Ninum expugnaverunt: (ut autem ceperint, in aliis scriptis indicabo) Assyriosque, excepta Babylonica portione, subegerunt. Post hæc Cyaxares, ubi quadraginta annis, in quibus sunt & illi, per quos Scythæ dominati sunt, imperasset, vita functus est. Cujus regnum suscepit 107
Astyages filius. Hic filiam sustulit, appellavitque eam Mandanen: quæ visa est ei per quietem tantum urinæ fundere ut omnem ipsius urbem oppleret, atque universam Asiam inundaret. Quod somnium quum magis, somniorum interpretibus, exposuisset, conterritus est, singula quæque ab illis edoctus: postea vero Mandanen jam viro maturam, nulli Medorum suorum, qui ea dignus esset, tradendam statuit visum hoc reformidans. Immo ille jungit Persæ cuidam nomine

Cam-

a ἀποτρέπει τοῦ προσωτέρω. b πόλιν. c ἐόντες. d τούτων. e νοσῶν. f ὅτεῳ. g τοσαυτάκις τοῦ. h αὐτέων. i ἕκαστα ἐκμαθών.

Mandanæ jungitur Cambyſi, unde puer natus datus Harpago occidendus. Hujus hæſitatio & ambages.

Cambyſi, quem compertum habebat familia quidem bona ortum, ceterum ingenio quieto, exiſtimans eum multo infra
108 mediocris Medi ſtatum. Primo poſt Cambyſi collocatam filiam anno, viſum alterum vidit: videbatur ei ex genitalibus filiæ vitis enaſci, quæ omnem occuparet Aſiam. Quod viſum quum retuliſſet ad interpretes ſomniorum, filiam jam partui vicinam ex Perſis arceſſit, eique, quum veniſſet, cuſtodiam apponit, volens quod illa peperiſſet interimere. Etenim magi ſomniorum interpretes viſum illud portendere dicebant Aſtyagi, prolem filiæ ipſius pro ipſo regnaturam. Hoc igitur cavens Aſtyages, ubi genitus eſt Cyrus, accito Harpago, familiari viro, & inter Medos fidiſſimo, atque omnium rerum ſuarum procuratori, hæc inquit; Harpage, negotio quod tibi injungo cave abutaris, neque vel me reiicias, vel alios ſumens, poſtea tibiipſi perniciem crees. Capito quem Mandane peperit puerum, in domumque tuam ferens, occidito: poſtmodum quoquo modo voles ipſe ſepelito. Cui reſpondit ille, O rex, neque alias unquam huic viro advertiſti aliquid ingratum; cavemus vero & in poſterum nequid in te delinquamus. Quod ſi tibi cordi eſt hoc ita fieri, oportet pro
109 mea virili parte id induſtrie exequi. Hæc quum reſpondiſſet Harpagus, eique puerulus ornatus eſſet traditus ad necem, contulit ſe domum flens: adienſque uxorem, refert omnem habitum ab Aſtyage ſermonem. Ad quem uxor, Quid igitur, inquit, facere tibi in animo eſt? Ego vero (reſpondet vir) non ſicut Aſtyages mandavit, neque ſi deſipiet, pejuſque inſaniet quam nunc inſanit, non tamen huic voluntati parebo, neque ad hanc necem obſequar: multisque de cauſſis eum non occidam, tum quod puer ipſi mihi cognatus eſt, tum quod Aſtyages grandis natu eſt, & virili prole orbus: quo defuncto, ſi tyrannis ad hanc ejus perventura eſt filiam, cujus nunc filium per me interimit, quid aliud reſtat hinc mihi quam periculum maximum? Enimvero ſecuritatis meæ cauſſa expedit hunc puerum interire, ſed per aliquem ipſius Aſtyagis, non per aliquem
110 meorum. Hæc loquutus, è veſtigio nuncium mittit ad bubulcum Aſtyagis, quem norat paſcua maxime idonea paſcere, & montes feris frequentiſſimos: cui nomen erat

Καμβύσης· τ εὕρισκε οἰκηίης μὲν ἐόντα ἀγαθῆς, τρόπῳ ᾗ ἡσυχίῃ· πολλῷ ἔνερθε ἄγων αὐτὸν μεσε ἀνδρὸς Μήδε. Σωοικεύσης ᾗ τῷ Καμβύσῃ τ Μανδάνης, ὁ Ἀστυάγης τῷ πρώτῳ ἔτεϊ εἶδε ἄλλῳ ὄψιν· ἐδόκεε δέ οἱ [a] ἐκ τ αἰδοίων τ θυγατρὸς παύτης φυῆναι ἄμπελον· τὴν ᾗ ἄμπελον ἐπισχεῖν τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ἰδὼν ᾗ τῦτο, καὶ ὑποθρῄσας τοῖσι ὀνειροπόλοισι, μετεπέμψατο ἐκ τ Περσέων τὴν θυγατέρα ἐπίτοκα [b] ἐῦσαν. ἀπικομένην ᾗ ἐφύλασσε, βυλόμενος τὸ γενώμενον ἐξ αὐτῆς ἀφανισθῆναι· ἐκ γὰρ [c] οἱ τ ὄψιος οἱ τ μάγων ὀνειροπόλοι ἐσήμαινον ὅτι μέλλοι [d] ὁ τ θυγατρὸς αὐτῦ γόνος βασιλεύσειν ἀντὶ ἐκείνε [c]. ταῦτα δὴ ὦν φυλασσόμενος ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἐγένετο ὁ Κῦρος, καλέσας Ἅρπαγον, ἄνδρα οἰκήιον, καὶ πιστάτην τε Μήδων, καὶ πάντων ἐπίτροπον τ ἑωυτῦ, ἔλεγέ οἱ τοιάδε· Ἅρπαγε, πρῆγμα τὸ ἄν τοι προσθέω, μηδαμῶς [f] παραβρήσῃ· μηδὲ ἐμέ τε παραβάλῃ, καὶ ἄλλως ἐλόμενος, ἐξ ὑστέρης σοι ἑωυτῷ [g] προπέσῃς. λάβε τ Μανδάνη [h] ἔτεκε παῖδα, φέρων ᾗ ἐς σεωυτῦ [i], ἀπόκτεινον· μετὰ ᾗ, θάψον τρόπῳ ὅτεῳ αὐτὸς βάλεαι. ὁ ᾗ ἀμείβετο, Ὦ βασιλεῦ, ἔτι ἄλλοτέ κω παρεῖδες ἀνδρὶ τῷδε ἄχαρι ἐόν, φυλασσόμεθά τε ᾗ ἐς σε καὶ ἐς τ μετέπειτα χρόνον μηδὲν ἐξαμαρτεῖν. ἀλλ' εἰ τοι φίλον τῦτο ἔτω γενέσθαι, χρὴ δὴ τόγε ἐμὸν ὑπηρετέειν ἐπιτηδέως. Τύτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἅρπαγος, ὡς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἦϊε κλαίων ἐς τὰ οἰκεῖα. παρελθὼν ᾗ ἔφραζε τῇ ἑωυτῦ γυναικὶ τ πάντα Ἀστυάγεος ῥηθέντα λόγον. ἡ ᾗ τὸς αὐτὸν λέγει, Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν; ὁ ᾗ ἀμείβετο· οὐκ ᾗ ἐνετέλλετο Ἀστυάγης. Οὐδὲ εἰ παραφρονήσει τε καὶ [k] μανείη κακίον ἢ νῦν μαίνεται, ἔ οἱ ἐγωγε προσθήσομαι τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιῦτον ὑπηρετήσω. πολλῶν ᾗ εἵνεκα ἐ φονεύσω μιν· καὶ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενής ἐστι ὁ παῖς, καὶ ὅτι Ἀστυάγης μέν ἐστι γέρων, καὶ ἄπαις ἔρσενος γόνε· εἰ ᾗ θελήσει τῦτο τελευτῆσαι τὸ ἐς τὸν θυγατέρα παύτην ἀναβῆναι ἡ τυραννὶς, ἧς νῦν τ μὲν κλέινε δι' ἐμέ, ἄλλο τί ἢ λείπει τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ κινδυνιῶν ὁ μέγιστος; ἀλλὰ τ μὲν ἀσφαλέος εἵνεκα ἐμοὶ, δεῖ τῦτον τελευτᾶν τ παῖδα· δεῖ μέν τοι τ τινα Ἀστυάγεος, αὐτὸν φονέα γενέσθαι, καὶ μὴ τ ἐμῶν. Ταῦτα εἰπὼν ἐκ αὐτίκα [l] ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τ βυκόλων τ Ἀστυάγεος [m], τ ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νεμόντα, καὶ ὄρεα θηριωδέστατα· τῷ οὔνομα ἦν

Μιτρα-

F 3

a ἰδιωτεύσει. b ἐπίτοκα. c κ ἐκ γδ. d μέλλει. e αἰεὶ ὁμοίων. f προσθίσω, μηδαμῶ. g ὑστέρης σεωυτῷ. h τ ἐν Μανδάνῃ. i ἐς ἑωυτὸ. k παραφρονήσει τε. l ταῦτα εἰπὼν, αὐτίκα. m ἐπὶ τ βυκόλον τ Ἀστυάγεος.

Tuer datur occidendus Mitradati bubulco qui cum uxore deliberat.

Μιτραδάτης. συνοίκεε δὲ ἑωυτῷ [a] συνδούλη. ὄνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συνοίκεε, Κυνὼ, κατὰ τὴν Ἑλλήνων [b] γλῶσσαν· κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν, Σπακώ. τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι· αἱ δὲ ἀπωρέαι εἰσὶ τῶν ὀρέων [c] ἔνθα περ νομὰς τῶν βοῶν εἶχε ἐντεῦθεν δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς βορέω τε ἀνέμου τῶν Ἀγβατάνων [d], καὶ πρὸς τὸν πόντον τὸν Εὐξείνου. ταύτη μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρη πρὸς Σασπείρων ὀρεινή ἐστι κάρτα, καὶ ὑψηλή τε, καὶ ἰδηνσι συνηρεφής· ἡ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη, ἐστὶ πᾶσα ἀπέδου. ἐπεὶ ὦν ὁ βουκόλος παιδὶ πολλῇ καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἅρπαγος τάδε, Κελεύει σε Ἀστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα, θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων, ὅκως ἂν τάχιστα ἀπόλῃ φθαρείη. καὶ τάδέ τοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, Ἢν μὴ αὐτὸς παρεόντος αὐτὸ, ἀλλά τεῳ τρόπῳ ἀπολέσῃς, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε ἀπολέσθαι. ἐπορᾶν δὲ σκοπεόμενον πεπαγμένα [e] ἐγώ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος, ἀναλαβὼν τὸ παιδίον, ἦιε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ ἀπικνέεται [f] ἐς τὴν ἐπαυλιν. τῷ δ' ἄρα ἡ γυνὴ ἐπίτηξε ἐξοσα πᾶσαν ἡμέρην, τότε κως κατὰ δαίμονα τίκτει, οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφότεροι ἀλλήλων περὶ· ὁ μὲν, τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς ἀρρωδέων· ἡ δὲ γυνὴ, ὅτι οὐκ εἰωθὼς ὁ Ἅρπαγος μεταπέμψαιτο αὐτῆς τὸν ἄνδρα· ἐπεί τε δὲ ὑπενοήσησε ἐπέσῃ, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνὴ, εἴρετο θεραπαινίδα, ὅτι μιν οὕτω θεσπεσίως Ἅρπαγος μεταπέμψαιτο [g]. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ γύναι, εἶδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἤκουσα τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, μήτε κῶτε γενέσθαι ἐς δεσπότας τοὺς ἡμετέρους [h]. οἶκος μὲν πᾶς Ἁρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ ἐκπλαγείς, ἤια ἔσω. ὡς δὲ τάχιστα εἰσῆλθον, ὁρέω παιδίον προκείμενον, αἰσπαίρον τε καὶ κραυγανόμενον, κεχρυσωμένον χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. Ἅρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον, οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἔνθα περ θηρωδέστατον εἴη τῶν ὀρέων [h]. φὰς Ἀστυάγεα εἶναί τοι πάντα [i] ὀπιθήμενόν μοι· πολλὰ ἀπειλήσας εἰ μή σφεα ποιήσαιμι. καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν, ἔφερον, δοκέων τοῦ πυνθανομένου οἰκετέων εἶναι. ἀτὰρ ἦν κοτε κατιδοξα ἔνθεν γε [k]. ἐθαύμαζον δὲ ὁρέων χρυσῷ τε καὶ εἵμασι κεκοσμημένον· πρὸς δὲ, καὶ κλαυθμὸν κατεστεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἁρπάγου. καὶ σφέα τε δὴ [l] καὶ ἐόντα πυνθάνομαι τὰ πάντα λόγον θεράποντος, ὃς ἐμὲ προπέμψας ἔξω πόλιος, ἐνεχείρισε τὸ βρέφος· ὡς ἄρα Μανδάνης τε εἴη παῖς τοῦ Ἀστυάγεος [m] θυγατρὸς, καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου. καί μιν Ἀστυάγης

erat Mitradates: cujus contubernalis erat conſerva nomine Cyno, Græca lingua; Medica, Spaco. nam canem Medi ſpaca appellant. Locus ubi boum paſcua ille bubulcus habebat, montium radices erant, ad ventum boream Ecbatanorum, & ad pontum Euxinum. Hoc enim tractu ad Saſpires vergente, Media valde montoſa eſt & edita, ac nemoribus frequens, reliqua vero Media tota admodum plana. Hic itaque arceſſitus propere quum veniſſet, inquit ad eum Harpagus, lubet te Aſtyages hunc capere infantem, quem in deſertiſſimo montium exponas, ut celerrime pereat. & hæc ut tibi dicerem mihi injunxit; niſi hunc interemeris, ſed aliquo pacto ſervaveris, peſſimo exitio te occiſum iri. expoſitum inſpicere mihi injunctum eſt. Hæc ubi audivit bubulcus, ſumpto infante, rediit eadem qua venerat via ad tugurium ſuum. Ei autem uxor ſua, quæ per totam diem parturierat, tunc divinitus enititur filium, quum bubulcus in urbem iret. Ergo utrique mutua tenebantur ſollicitudine; hic quidem uxori parturienti metuens, illa viciſſim marito timens, propterea quod præter conſuetudinem ab Harpago arceſſitus eſſet. Ubi autem reverſus affuit, eum uxor, utpote ex improviſo cernens, prior interrogavit quid ita ſtudioſe ipſum Harpagus arceſſiviſſet. Cui ille, Uxor, inquit, ubi in urbem veni, & vidi & audivi quod nec viſum oportuit nec agi circa dominos noſtros. Harpagi domus omnis luctu tenebatur: in quam ego perterrefactus ſimulatque introii, video puerulum in medio poſitum, palpitantem vagientemque, auro ac verſicolori veſte ornatum. eum Harpagus, ubi me vidit, juſſit celerrime ſumere, atque exponendum aſportare in montanum locum quammaxime feris abundantem: dicens Aſtyagem eſſe qui hæc mihi injungeret; magnopere minatus, niſi ea facerem. Ego acceptum puerum attuli, ratus alicujus illum domeſticorum eſſe; nunquam enim cogitaſſem, unde erat. Terrebar tamen quòd viderem auro veſtibuſque ornatum: præterea quod planctus manifeſtus fiebat in Harpagi domo. Atqui ſtatim in via reſciſco omnem ſermonem ex miniſtro, qui extra urbem deducens, mihi infantem tradidit, eum Mandanes Aſtyagis natæ & Cambyſis Cyro geniti eſſe filium, & ab Aſtyage juberi in-

a δὲ τῇ ἑωυτῷ. b τὴν τῶν Ἑλλήνων. c ὀρέων ſemper. d Ἐκβατάνων. e προπεπαγμένα. f μεταπέμψαιτο. g δεσπότας ἡμετέρους. h ὀρέων & ſemper mutat MS. i τοιαῦτα. k ἔνθεν γοῦν. l καὶ δὴ. m Ἀστυάγεω.

112 interfici: atque is hic eſt. Hæc loquens bubulcus, puerum detectum oſtendit: quem illa intuita magnum ac ſpecioſum, genua viri cum lacrymis amplexa, obſecrat ne qua ratione puerum exponat. Hic negare aliter iſta fieri poſſe: ſuperventuros enim ab Harpago ſpeculatores ad rem explorandam; ſeque, niſi iſta exequutus fuerit, miſerrime periturum. Mulier ubi viro non perſuadet, ſecunda hæc addit; Quandoquidem te nequeo inducere, ut non exponas, tu vero id facito, ſi utique neceſſitas prorſus eſt aſpici puerum expoſitum. Quoniam ego quoque peperi, peperi autem mortuum; ablatum hunc in vicem expone, & iſtum ex filia Aſtyagis, tanquam ex nobis genitum, alamus. Ita neque tu injurius in dominos eſſe deprehenderis, neque nobis male conſuluerimus. Nam & hic qui obiit, regale ſepulchrum nanciſcetur, & iſte qui ſuper-
113 eſt, animam non amittit. Sanequam commode viſa eſt bubulco mulier loqui ad præſens tempus: atque ita continuo fecit. Quem puerum necaturus attulerat, eum uxori ſuæ tradidit: ſuum autem, qui mortuus erat, acceptum collocavit in eo vaſe in quo alterum portaverat; omnique alterius pueri cultu ornatum, in deſertiſſimo montium expoſuit. triduoque poſt pueri expoſitionem, relicto quodam pecuariorum illic ejus cuſtode, in urbem ſe contulit, & ad domum Harpagi: aitque ſeſe paratum illi oſtendere pueruli cadaver. Harpagus, miſſis ſuorum ſatellitum fideliſſimis, rem per eos inſpexit, ac bubulci filiolum ſepelivit. Et hic quidem humatus eſt: alterum vero qui poſtea Cyrus appellatus eſt, uxor bubulci adſumptum nutrivit, impoſito illi alio
114 quopiam ac non Cyri nomine. Qui poſteaquam decennis fuit, eum res iſta quæ illi talis contigit, palam fecit. Ludebat in pago ubi etiam armenta illa erant, & ludebat cum aliis æqualibus in via; & colludentes pueri elegerunt ſuum regem eſſe hunc cognominatum bubulci filium. Ipſe igitur ordinabat eos; ut alii domos ſtruerent: alii ſatellites forent: aliquem quoque eorum, ut oculus regis eſſet: alii, ut internuncius eſſet eorum, quæ ad aulam adferebantur, tanquam unicuique munus aſſignans. Horum puerorum quidam colluſor Artembaris filius erat, viri inter Medos clari, quem Cyrus, quod imperata non feciſſet, juſſit ab aliis pueris apprehendi:

„Ἀ'ſυάγης ἐντέλλε͡ται ἀποκτεῖναι. νυῦ τε ὦδέ ἐστι. Ἅμα ᾗ ταῦτα ἔλεγε ὁ βυκόλ͡ος, καὶ ἀκαλύψας ἀπεδείκνυε. ἡ ᾗ, ὡς εἶδε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ εἰδὸς εὐειδές ἐὸν, δακρύσασα, καὶ λαβομένη τῶ γονάτων τ͡ου ἀνδρὸς, ἔχρηζέ μηδεμιῆ τέχνῃ ἀκτεῖναί μιν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἱός τ' εἶναι ἄλλως αὐτὸ ποιέειν. ἐπιφοιτήσειν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἁ'ρπάγου ἐποψομένους [a] ἀπολέεσθαί τε κάκιστα, ἢν μὴ σφέα ποιήσῃ. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε ἄρα τ' ἄνδρα, δεύτερα λέγει ἡ γυνὴ τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν σὲ δυνάμενόν σε πείθειν μὴ ἀκτεῖναι, σὺ δὲ ὧδε ποίησον, εἰ δὴ πάσῃ „ἀνάγκῃ [b] ὀφθῆναι ἀκκείμενον. τέτοκα γὰρ καὶ ἐγὼ, τέτοκα δὲ τεθνεός· τοῦτο μὲν φέρων προθήσω· „τὸ δὲ τ͡ου Ἀ'ſυάγε͡ος θυγατρὸς παῖδα ὡς ἐξ ἡμέων „ἐόντα τρέφωμεν. καὶ οὕτω οὔτε σὺ ἁλώσεαι ἀδικέων τοὺς δεσπότας [c], οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα ἔσται. ὅ, τε γὰρ τεθνεὼς βασιληίης ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ ζωὸς οὐκ ἀπολεῖ [d] τὴν ψυχήν. Καρτὰ τε ἔδοξε τῷ βυκόλῳ πρὸς τὰ παρεόντα εὖ λέγειν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. τὸ μὲν ἔφερε θανατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν ὤδαδιδοῖ τῇ ἑωυτ͡ου γυναικί· τὸ δὲ ἑωυτ͡ου ἐόντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγ͡ος ἐν τῷ ἔφερε τὸ ἕτερον. κοσμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τ͡ου ἑτέρου παιδὸς, φέρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων [e] ἔθηκε· ὡς δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ τῷ παιδίῳ κατκειμένῳ ἐγήγερτο, ἦιε ἐς πόλιν ὁ βυκόλ͡ος, τῶν τινα πρεσβοτέρων φύλακον [f] αὐτ͡ου καταλιπών. ἐλθὼν δὲ ἐς τ͡ου Ἁ'ρπάγου, ἐπιδεικνύσθαι ἔφη ἑτοῖμ͡ος εἶναι τ͡ου παιδὸς τὸ νέκρωμα. πεμψας δὲ ὁ Ἁ'ρπαγ͡ος τῶν ἑωυτ͡ου δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδέ τε διὰ τούτων, καὶ ἔθαψε τ͡ου βυκόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸ μὲν ἐτεθάπτο δ'. τὸ δὲ ὕστερον τούτων Κῦρον ὀνομασθέντα, ὠδαλαβοῦσα ἔτρεφε ἡ γυνὴ τ͡ου βυκόλου, οὐόμενα ἄλλο κου τὶ ἢ Κῦρον θρεμένη. Καὶ ὅτε δὴ [h] δεκαέτης ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἐξέφηνέ μιν. ἔπαιζε ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐν τῇπερ αἱ βουκολίαι αὗται· ἔπαιζε δὲ μετ' ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖδες παίζοντες εἵλοντο ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τ͡ου βυκόλου ὀπάονα παῖδα. ὁ δὲ αὐτῶν [i] διέταξε τοὺς μὲν, οἰκίας οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ, δορυφόρους εἶναι· τ͡ου δέ κου τινὰ αὐτῶν [k], ὀφθαλμὸν βασιλῆ͡ος εἶναι· τῷ δέ τινι, τὰς ἀγγελίας φέρειν [l] ἐδίδου γέρεας, ὡς ἑκάστῳ ἔργον πρήσσοντος. εἷς δὴ τούτων τῶν παιδίων συμπαίζων, ἐὼν Ἀ'ρτεμβάρε͡ος [m] παῖς, ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι· (ὁ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ὑπ' τ͡ου Κύρου) οὐκ ἔθελε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας θρασυλαβεῖν.

[a] κατοψομένους. [b] πάσῃ γε ἀνάγκῃ. [c] δεσπότας. [d] ἀπολέσῃ. [e] ὀρέων. [f] φύλακα. [g] ἐθάπτετο. [h] ὅτι δὴ [i] αὐτῶν. [k] τοῦτον ὑπ' αὐτῶν. [l] ἐπφέρειν. [m] Ἀ'ρτεμβάρεω bis.

Artembaris filius in ludo acerbe cæsus. Pueri ab bubulco educati constantia coram Astyage.

λαβεῖν [a]. πθομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κῦρος τὸ παῖδα τρηχέως κάρτα ωεπαίπε μαστίγων· ὁ δὲ, ἐπεί τε μετεῖδη [b] τάχιστα, ὡς γε δὴ ἀνάξια ἑωυτοῦ παθὼν, μᾶλλόν τι ωεημέκτεε. καὶ ἐλθὼν δὲ ἐς πόλιν, ωρὸς τὸ πατέρα ἀποικτίζετο τῶν ὑπὸ Κύρου ἰῶπτο. λέγων δὲ ὁ Κῦρος, (ὁ γὰρ κω ἰὼ τοῦτο τὄνομα) ἀλλὰ ωρὸς τοῦ βυκόλου τοῦ Ἀστυάγεος παιδός. ὁ δὲ Ἀρτεμβάρης ὀργῇ, ὡς εἶχε, ἐλθὼν ωρὸς τὸ Ἀστυάγεα, καὶ ἅμα ἀγόμενος τὸ παῖδα, ἀναρπα πρήγματα ἔφη πεπονθέναι, λέγων, Ὦ βασιλεῦ, ὑπὸ τοῦ σοῦ δούλου, βυκόλου δὲ παιδὸς, ὧδε ωεπύθεσμεθα (δεικνὺς τοῦ παιδὸς τὰς ὤμους.) Ἀκούσας δὴ καὶ ἰδὼν ὁ Ἀστυάγης, θέλων τιμωρῆσαι τῷ παιδὶ τιμῆς τὸ Ἀρτεμβάρεος ἕνεκα, μετεπέμπετο τόν τε βυκόλον καὶ τὸ παῖδα. ἐπεί τε δὲ παρῆσαν ἀμφότεροι, βλέψας ωρὸς τὸ Κῦρον ὁ Ἀστυάγης ἔφη, Σὺ δὴ ἐὼν τοιοῦτος ἐόντος πατρὸς, ἐτόλμησας τὸ τοῦδε παῖδα ἐόντος ωρῶτος παρ' ἐμοὶ ἀεικείη [c] τοιῇδε ωεπαιδεῦσθαι; ὁ δὲ ἀμείβετο ὧδε, Ὦ δέσποτα, ἐγὼ ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν δίκῃ. οἱ γὰρ μὲ ἐκ τῆς κώμης παῖδες, τῶν καὶ ὅδε ἦν, παίζοντες, σφέων αὐτῶν ἐξήσαντο βασιλέα. ἐδόκεον γὰρ σφι εἶναι ἐς τοῦτο ἐπιτηδειότατος. οἱ μὲν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον, ὅτος δὲ ἀνηκούστεέ τε καὶ λόγον εἶχε οὐδένα· ἐς ὃ ἔλαβε τὴν δίκην. εἰ ὦν δὴ τοῦδε εἵνεκα ἄξιός τοι κακῶν εἰμι, ὧδέ τοι πάρειμι. Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδὸς, τὸ Ἀστυάγεα ἐκ ἀναγνωσις αὐτοῦ· καὶ οἱ ὅ, τε χαρακτὴρ τοῦ ωροσώπου ωροσφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς αὐτὸν [d], καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθεροπρεπεστέρη εἶναι, ὅ, τε χρόνος τῆς ἡλικίης [e] τῇ ἡλικίῃ τοῦ παιδὸς ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς δὴ τούτοισι, ὀλίγου χρόνου ἄφθογγος ἦν. μόγις δὴ κοτε ἀνενεχθεὶς, εἶπε (θέλων ἐκπέμψαι τὸ Ἀρτεμβάρεα, ἵνα τὸ βυκόλου μοῦνον λαβὼν βασανίζῃ) Ἀρτεμβαρες, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω, ὥστε σὲ τὸ παῖδα [f] τὸ σὸν μηδὲν ὀλιγωρέειν. τὸ μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεα πέμπει· τὸ δὲ Κῦρον ἦγον εἴσω οἱ θεράποντες, κελεύσαντος τοῦ Ἀστυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ βυκόλος μοῦνος, μυνόμενον τάδε [g] αὐτὸν εἴρετο ὁ Ἀστυάγης, κόθεν λάβοι τὸ παῖδα, καὶ τίς εἴη ὁ ωαιδοποιός. ὁ δὲ ἐξ ἑωυτοῦ τε ἔφη γεγονέναι, καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν εἶναι παρ' ἑωυτῷ. Ἀστυάγης δὲ μιν οὐκ εὖ βουλεύεσθαι ἔφη, ὀλιγωρέοντα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι. ἅμα τε λέγων ταῦτα, ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν. ὁ δὲ, ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφαινε τὸ ἐόντα λόγον. ἐρχόμενος δὴ ἀπ'

hendi: & quum illi paruissent, aspere admodum verberibus affecit. Quæ puer tanquam se indigna passus, iniquissimo animo ferens, ubi primum dimissus est, in urbem reversus ad patrem ea quæ à Cyro pertulisset deploravit: non tamen Cyrum nominans (nondum enim ejus hoc erat nomen,) sed ab filio bubulci Astyagis. Artembares, ut erat ira percitus, ad Astyagem ducens filium secum contendit: & rem intolerandam passum esse inquiens, ejusque humeros ostendens, O rex, sic insultatur (ait) nobis ab servi tui, ejusque bubulci filio. Au- 115
diens hæc atque cernens Astyages, volens Artembaris honoris gratia ulciscì puerum, jussit arcessi bubulcum & filium. Qui quum ambo adfuissent, intuens in Cyrum Astyages, Tune (inquit) hoc tali patre genitus, ausus es hujus filium, viri apud me primarii, tam indignis concidere verberibus? Cui vicissim ille, Istud, inquit, ô here, huic ego jure feci. pueri enim ex hoc pago, quorum hic unus erat, me regem suum ludentes constituerant: quippe qui videbar eis ad hoc maxime esse idoneus. At iste, quum ceteri omnes pueri jussis obtemperarent, audiens dicto esse nolebat, ac nihili faciebat: propter quod pœnas dedit. Quod si ego propterea ullo malo sum dignus, hîc tibi præsto sum. Hæc loquente puero, subiit Astyagi re- 116
cognitio ejus, visaque ipsi est figura oris admoveri ad ipsos, & gestus esse liberalior, & tempus expositionis cum pueri ætate congruere. His perculsus Astyages, aliquandiu sine voce mansit. vixque tandem ad se reversus, volens à se Artembarem dimittere, ut bubulcum submotis arbitris rimaretur, Ego (inquit) Artembares, efficiam ut tu & filius tuus ob hoc nihil conqueramini. Dimisso igitur Artembare, & regis jussu per famulos Cyro introducto, bubulcum, qui solus erat relictus, ipse solus percontatur, unde puerum accepisset, quisve ei tradidisset. Ille ex se genitum respondere, & genitricem ejus apud se etiamnum esse. Astyages dicere, non bene sibi illum consulere, qui cuperet ad ingentes devenire necessitates. Simulque hæc dicens, satellitibus innuit ut prehenderent ipsum. Hic autem ad necessitates redactus, ita demum rem ut erat patefecit: ab initioque exorsus, vera referen-

a ἀφλαβίεσι. b ἐμαθέϊη. c ἀεικίῃ. d ὡς ἑωυτόν. e ἐκθέσεως. f ὡς τι τῷ παῖδα. g μυσαθέντα τάδε.

Harpagi excusatio, sed non placans Astyagem; unde hujus dissimulatio, illius falsa lætitia.

ferendo, descendit ad preces & petendam
117 sibi veniam. Bubulco veritatem eloquuto, Astyages minorem quoque jam ejus curam habuit; sed Harpagum, cui valde succensebat, vocari à satellitibus jussit. Quem, ubi adfuit, percontatur Astyages, Harpage, qua nece interemisti quem tibi tradidi puerum è filia mea genitum? Harpagus (ut vidit bubulcum intus esse) noluit tergiversari mendacio, ne argumentis convinceretur: sed ita respondit, Ego posteaquam infantem accepi, rex, cogitavi quo pacto voluntati tuæ satisfacerem: & tamen, quum ad te delicti insons extitissem, ne forem aut filiæ tuæ aut tibi ipsi carnifex. ideoque ita statui agendum: Arcessito huic bubulco infantem tradidi, inquiens te esse qui juberes illum interficere. In quo dicendo mentitus non sum. tu enim ita præceperas. Nihilominus huic puerum trado hac lege: jussi exponere eum in deserto monte, & perstare observantem tantisper dum expirasset: comminatus isti extrema quæque nisi hæc effecta reddidisset. Ubi hic fecit imperata, & infans obiit, missis eunuchorum fidissimis, & per eosdem vidi & eum sepelivi. Ita res habet, ô rex: at-
118 que hac morte defunctus est puer. Et Harpagus quidem rectam habuit orationem. Astyages autem dissimulata qua illi infensus erat bile ob id quod contigerat, primum rem ei vicissim enarrat quemadmodum ipse ex bubulco audierat: deinde narratione sic repetita, illuc devenit ut diceret, Puer vivit, & quod accidit, bene habet. De eo enim (inquit) quod in hoc puero factum esset, valde laborabam, & à filia mea insimulatus, haud leviter ferebam. Igitur in bonum conversa fortuna, tum filium tuum mitte ad puerum hunc qui recens venit: tum vero ad cœnam mihi adesto; siquidem constitui pro salvo puero diis, quibus honor hic con-
119 venit, sacrificare. Harpagus quidem, quum hæc audisset, adorato rege, ac sibi majorem in modum gratulatus, quod peccatum suum commode cessisset, & propter sortem prosperam ad convivium vocaretur, domum abiit. Quam ingressus, properanter filium, qui ipsi unus solus erat tredecim circiter natus annos, eum emittit jubens ire ad regiam Astyagis, & exequi quodcunque ille imperaret. Ipse gestiens, quid sibi evenisset uxori expo-

ἀπ' ἀρχῆς, διεξῆλθε, τῇ ἀληθείῃ χρεώμενος· καὶ καταβαινε ἐς λιτάς τε, καὶ συγγνώμην ἐωυτῷ κελεύων [a] ἔχειν αὐτόν. Ἀστυάγης δέ, ὡς μὲν βουκόλῳ τῷ ἀληθείῃ ἐκφήνανθι, λόγον ἤδη ἐλάσσω ἐποιέετο· Ἅρπαγον δὲ μεγάλως μεμφόμενος, καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε. ὡς δὲ οἱ παρῆν ὁ Ἅρπαγος, εἴρετο μιν ὁ Ἀστυάγης, Ἅρ-
„παγε, τέῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδα κατειργασο, τὸν
„τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τὴν ἐμήν; ὁ δὲ
Ἅρπαγος ὡς εἶδε τὸ βουκόλον ἔνδον ἐόντα, ἀτρέ-
πτου δὴ ψυδέα ὁδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀ-
„λίσκηται· ἀλλὰ λέγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ, ἐπί τε
„παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπῶν ὅκως
„σοί τε ποιῶ [b] καὶ τὰ νόου, καὶ ἐγὼ μήτε σέ γε μέ-
„νος ἀναμάρτητος, μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ, μήτε
„αὐτῷ σοι εἴην αὐθένης. ποιῶ [c] δὴ ὧδε· καλέσας τὸν
„βουκόλον τόνδε, τοῦτον παραδίδωμι τὸ παιδίον, φὰς σέ
„τε εἶναι τὸν κελεύοντα ἀποκτεῖναι αὐτό. καὶ λέγων τὰ-
„τὰ, οὐκ ἐψευδόμην, οὐ γὰρ ἐνετέλλετο ἄτερ. παρα-
„δίδωμι μέντοι τῶνδε καὶ τάδε, ἐπισταλάμενος
„θειναί μιν ἐς ἔρημον ὄρος, καὶ παραμένοντα φυ-
„λάσσειν οὗ [d] τελευτήσῃ· ἀπλήστους παντοίας
„τοὺς, εἰ μὴ τάδε ἐπιτελέα ποιήσῃ. ἐπείτε δὲ
„ποιήσαντι τάτε τὰ κελευόμενα, ἐτελεύτησε τὸ
„παιδίον, πέμψας τοὺς δυνέχοντας τοὺς πιστοτάτους, καὶ εἰ-
„δον δι' ἐκείνων, καὶ ἐθαψά μιν. ὥτως ἔχει, ὦ βα-
„σιλεῦ, τοῦ μὲν πρήγματος τάτε· καὶ τοιούτῳ μόρῳ
„ἐχρήσατο ὁ παῖς. Ἅρπαγος μὲν δὴ τὸ ἰθὺ ἔφαινε
λόγον. Ἀστυάγης δὲ, κρύπτων τὸν οἱ ἐνείχε [e] χόλον
διὰ τὸ γενόμενος, πρῶτα μὲν κατέπερ ἤκουσε αὐτὸς
παρὰ [f] τοῦ βουκόλου τὸ πρῆγμα, πάλιν ἀπηγέετο τῷ
Ἅρπάγῳ· μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπαλλιλόγησε, κατέβαινε
λέγων ὡς τεθνεώτε ὁ παῖς, καὶ τὸ γενόμενος ἔχει καλῶς.
„Τῷ τε δὴ πεποιημένῳ (ἔφη λέγων) ἐς τὸ παῖδα
„τοῦτον ἐκαμνον μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ ἀλα-
„σθεμένῳ, σὺν ἐν ἐλαφρῷ ἐποιούμην. ὡς ὦν
„τὸ τύχης εὖ μετεσχεώσης, τοῦτο μὲν, τὸ σεωυτοῦ παῖ-
„δα ἀποστείλας τὸν παῖδα τὸν νεηλυδα· τοῦτο δὲ
„(σῶφρα γὰρ πάσης δὴ μέλλω θύειν τοῖσι θεῶν τιμὴ
„αὐτὴ τεθνεώτας) πάρεσθί μοι [g] δὴ τὸ δεῖπνον.
Ἅρπαγος μὲν, ὡς ἤκουσε ταῦτα, τεθνεωκώτας, καὶ
μεγάλα ποιησάμενος ὅτι τε ἡ ἁμαρτὰς οἱ ἐς δέον
ἐγεγόνεε, καὶ ὅτι δὴ τύχησι χρηστῇσι δὴ δεῖπνον
ἐκέκλητο, ἦιε ἐς τὰ οἰκεῖα. ἐσελθὼν δὲ τοῦ τα-
χίστου, ἐκ γάρ οἱ παῖς εἷς μούνος, ἔτεα τρία
καὶ δέκα κου μάλιστα γεγονὼς, τοῦτον ἐκπέμπει,
ἰέναι τε κελεύων ἐς Ἀστυάγεα, καὶ ποιέειν ὅ,
τι ἂν ἐκεῖνος κελεύῃ. αὐτὸς δὲ περιχαρὴς
ἐὼν, φέρει τῇ γυναικὶ τὰ συγκυρήσαντα.

G Ἀστυά-

a κελεύει. b ποιέω. c ποιέω. d ἄρχεται. e ἔσχε. f ἤκουσε τοῦ. g πάρεσθέ μοι.

Harpagus paſtus filii carnibus, & pro re fortis. Aſtyagis deliberatio cum magis.

Ἀ̓στυάγης δὲ, ὡς οἱ ἀπίκετο ὁ Ἅ̓ρπαγος παῖς, σφάξας αὐτὸν, καὶ καταὰ μέλεα διελὼν, τὰ μὲν ὤπτησε, τὰ δὲ ἕψησε τῶ κρεῶν. εὖτε δὲ ποιησάμενος, εἶχε ἑτοῖμα. ἐπείτε δὲ [a], τῆ ὥρης γινομένης δείπνου, παρῆσαν οἵ τε ἄλλοι δαιτυμόνες, καὶ ὁ Ἅ̓ρπαγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀ̓στυάγει παρεθήκατο τραπέζῃσι ὄϊων [b] μηλίων κρεῶν· Ἅ̓ρπάγῳ δὲ, πλὴν παιδὸς τῶ ἑωυτῶ [c], πάντα κεφαλῆς τε [d] καὶ ἄκρων χειρῶν τε καὶ ποδῶν, τἄλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ἐπὶ κανέῳ κατακεκαλυμμένα· ὡς δὲ τῷ Ἅ̓ρπάγῳ ἐδόκεε ἄλις ἔχειν τῆ βορῆς, Ἀ̓στυάγης εἴρετό μιν εἰ ἡδείη τε τῆ δαινῆ· φαμένου δὲ Ἅ̓ρπάγου καὶ κάρτα ἡδέως, παρέφερον τοῖσι θεραπηίοισι τὴν κεφαλὴν τῶ παιδὸς κατακεκαλυμμένην, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἅ̓ρπαγον δὲ σκέλλιον θεησάμενος ἀποκαλύπτειν τε καὶ λαβεῖν τὸ βούλεται αὐτῶν [e]. πλήσαντος δὲ ὁ Ἅ̓ρπαγος, καὶ ἀποκαλύψας, ὁρᾷ τοῦ παιδὸς τὰ λείμματα· ἰδὼν δὲ, ὅτε ἐξεπλάγη, ἐντός τε ἑωυτοῦ γίνεται. εἴρετο δὴ αὐτὸν ὁ Ἀ̓στυάγης εἰ γινώσκοι ὅτου θηρίου κρέα βεβρώκοι [f]· ὁ δὲ γινώσκειν ἔφη, καὶ ἀρεστὸν εἶναι πᾶν τὸ ἂν βασιλεὺς ἔρδῃ [g]. τοιοῦτοι δὲ ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. ἐνθεῦτεν δὲ ἔμελλε (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἀλίζας θάψειν τὰ πάντα Ἅ̓ρπάγου μὲν Ἀ̓στυάγης δίκην τοιαύτην [h] ἐπέθηκε. Κύρου δὲ περὶ βουλεύων, σκαλέει τοὺς αὐτοὺς τῶν μάγων οἵ τὸ ἐνύπνιον οἱ ταύτην ἔκρηναν· ἀπικομένους δὲ εἴρετο ὁ Ἀ̓στυάγης τῆ ἔκρηνάν οἱ τὸν ὄψιν. οἱ δὲ καταὰ ταὐτὰ εἶπαν, λέγοντες ὡς βασιλεύσοι Κῦρος τὸ παῖδα εἰ ἐπέζωσε [i], καὶ μὴ ἀπέθανε πρότερον. ὁ δὲ ἀμείβεται αὐτοὺς τοῖσδε, Ἔστι τε ὁ παῖς καὶ ζώει· καί μιν ἐπ' ἀγρῶ διαιτώμενον οἱ ἐκ τῶ κώμης παῖδες ἐσήσαντο βασιλέα. ὁ δὲ, πάντα ὅσαπερ οἱ ἀληθεῖ λόγῳ βασιλῆες, ἐτελέωσε ποιήσας. καὶ δὴ δορυφόρους, καὶ θυρωροὺς, καὶ ἀγγελιηφόρους, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα διατάξας ἦρχε. καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; εἶπαν οἱ μάγοι, Εἰ μὲν ζώει τε, καὶ βασιλεύσει ὁ παῖς μὴ ἐκ τρόπου τινὸς, θάρσει τι τούτῳ εἶνεκα, καὶ θυμὸν ἔχε ἀχαλίνον. οὐ γὰρ ἔτι τοσοῦτον ἀρξεῖ. ὀλίγα γὰρ καὶ τὰ λοιπὰ ἡμῖν ἔνια [k] κεχώρηκε. καὶ τὰ γε τῶ ὀνειράτων ἐχόμενα, τελέως ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται. ἀμείβεται Ἀ̓στυάγης τοῖσδε καὶ αὐτὸς, Ὦ μάγοι, ταύτῃ μὲν ὑμέων γνώμῃσι [l] εἰμὶ, βασιλῆϊ δὲ ὀνομαθέντι δὴ παιδὶ

ponit. Ejus porro filium, ubi advenit, Aſtyages jugulatum membratim concidens partem carnium torruit, partem elixavit, & probe apparatas in promptu habuit. Dehinc ſub horam cœnæ, poſtquam adfuerunt cum ceteri convivæ, tum vero Harpagus; convivis quidem aliis atque ipſi Aſtyagi menſæ appoſitæ ſunt ovilla refertæ carne: Harpago autem, præter caput & manus extremas ac pedes, reliquis omnibus filii ſui partibus. nam illa in caniſtro bene operta, ſeparatim repoſita erant. Eum autem, poſtquam ſatis paſtus illo cibo videbatur, Aſtyages interrogat nunquid ſit illis oblectatus epulis. Se vero valde oblectatum dicenti Harpago, ii quibus negotium erat datum, adferunt caput filii cum extremis manibus ac pedibus tectum: & adſtantes jubent eum detegere, ac ſumere quod vellet ex iis. Harpagus obtemperans, ubi detexit, cernit reliquias filii. non tamen eo ſpectaculo conſternatus eſt, & ſui compos manſit. Sed percontanti Aſtyagi nunquid agnoſceret cujus feræ carne paſtus eſſet, ſe agnoſcere reſpondit, & quicquid rex ageret, placere. Hoc reddito reſponſo, receptiſque reliquiis carnium, domum abiit, eas (ut ego opinor) illic collectas humaturus. Et Harpagum quidem hac ultione Aſtyages inſequutus eſt. De Cyro autem deliberans, eoſdem ex magis arceſſivit, qui fuerant ipſius ſomnium ſic interpretati. Poſtquam venerunt, ſciſcitatur eos, quomodo ſibi viſum illud eſſent interpretati. Illi juxta eandem ſententiam affirmarunt dicentes puerum illum debere regnare, ſi ſuperſtes eſſet, nec prius obiiſſet. Atqui puer & vivit & incolumis eſt, Aſtyages excepit, & quum ipſum ruri agentem pueri ejus pagi delegiſſent regem, quæ fiunt ab juſtis regibus, ea omnia hic perfecit. Nam ſatellitibus, janitoribus, internunciis, ac ceteris officiis inſtitutis, imperium exercuit: quæ vobis quò nunc videntur ſpectare? Siquidem ſupereſt puer (magi reſpondent) atque regnavit non ex aliqua induſtria, confidito ob id, ac bono eſto animo. Non enim adhuc regnabit iterum. Nam quædam vaticinia nobis in exigua ceſſerunt, & quæ adnexa ſunt ſomniis etiam ad prorſus imbecillum deveniunt. Ego (inquit Aſtyages reſpondens) illius, ô magi, prorſus ſum ſententiæ, puero rege nominato

fidem

a ἐπεὶ δή. b τραπέζῃσι ἰπποκόμοις. c ἑωυτῶ παιδὸς. d κλῶ τε κεφαλῆς τε. e αὐτέων. f βεβρώκοι. g ἔρδοι. h τοιαύτην. i ἐπέζωσε. k ἡμῖν ἔνια. l κλῆσι τῆ γνώμῃ.

fidem somnii impletam esse, nihilque mihi amplius eum puerum esse reformidandum. Vos tamen probe circumspicientes, quænam futura sint & meæ domui & vobis tutissima, consulite. Ad hæc magi, Nostra etiam, ô rex, (inquiunt) magni interest, tuum stare principatum: alioquin enim alienatur ad hunc puerum, qui Persa est, transgressus; & nos quoque qui Medi sumus, in servitutem redigemur, & quum simus extranei, nullius erimus apud Persas pretii: te autem regnante, qui popularis noster es, tum ex parte imperamus, tum magnos abs te honores obtinemus. Quo magis omnino per nos & tibi & regno tuo prospiciendum est, & nunc, siquid cerneremus timendum, universum tibi ante aperiremus: verum quum in rem frivolam nunc evaserit somnium, & ipsi confidimus, & te itidem alia hæc hortamur, ut hunc ableges puerum ab oculis
121 tuis in Persidem ad parentes. His auditis Astyages gavisus est: accitoque Cyro hæc inquit, O puer, quum ego propter quandam haud perfectam somnii visionem in te fuissem injurius, tuo tamen ipsius fato superstes es. Nunc itaque lætus ad Persas ito cum iis quos ad te deducendum mittam. Eo perveniens, parentes tuos offendes; nequaquam similes sorti quæ est Mitradatis bubulci, & uxoris ejus. Hæc loquutus
122 Astyages, Cyrum dimittit. Quem ad domum Cambysis reversum acceperunt sui parentes, & audita re vehementer amplexati sunt, ut quem statim mortem obiisse sciebant. Scisciabantur igitur quonam modo superstes esset. Hic se vero ait eos antea non noviss̄e, & in plurimo errore versatum fuisse: inter viam tamen omne suum infortunium audisse. credidisse enim se bubulci Astyagis esse filium: verum in illo itinere omnem rem gestam, ab iis qui ipsum deduxerant accepisse. Commemorabat autem se ab uxore bubulci fuisse educatum, semper eam laudibus prosequens, ita ut in ejus sermone primas ferret Cyno. Quod nomen accipientes ejus parentes, ut magis divinitus videretur Persis filius fuisse ipsis servatus, divulgarunt, à cane Cyrum, quum esset expositus, fuisse educatum. unde hæc opinio emanavit. Ubi Cyrus in virilem adole-
123 vit ætatem, & inter æquales robustissimus evasit & amæniss̄imus, urgebat eum Harpagus dona mittendo, Astyagis ulciscendi cupidus. Nam ab sese, qui privatus

„παιδὸς, ἐξήκειν τε τ̃ ὄνειρον, καί μοι τ̃ παῖ-
„δα τ̃τον εἶναι δεινὸν ὄδεν ἔτι. ὅμως μέν γέ
„τοι [a] συμβαλώσομαί μοι, εὖ βουσκεψάμε-
„νος, τὰ μέλλει ἀσφαλέστατα εἶναι οἴκῳ τε τῷ
ἐμῷ καὶ ὑμῖν. εἶπαν πρὸς ταῦτα οἱ μάγοι,
„Ὦ βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖζι ἡμῖν βουλὴ πολλῆ
„ἐστι κατορθοῦσθαι ἀρχομένου τὴν σήν. κείνως μὲν
„γὰρ ἀλλοτριώτατα, ἐς τ̃ παῖδα τ̃τον βουλευόμε-
„νοντα Πέρσῃσι· καὶ ἡμεῖς ἐόντες Μῆδοι, δουλοσύ-
„νῃσί τε, καὶ λόγου οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περ-
„σέων, ἐόντες ξεῖνοι· σέο δὲ ἐνεστῶτος βασι-
„λῆος, ἐόντος πολιήτεω, καὶ ἄρχομεν τὸ μέ-
„ρεος, καὶ τιμὰς πρὸς σέο μεγάλας ἐχόμεν.
„οὕτω ὦν πάντως ἡμῖν σέο καὶ [b] τ̃ σῆς ἀρχῆς
„προσπόλεον ἐστὶ καὶ νῦ εἴ φοβερόν τι ἐωρῶμεν,
„πᾶν ἄν σοι προσφέρομεν· νῦ δὲ ὄνοσκή-
„ψαντος τοῦ ἐνυπνίου ἐς φαῦλον [c], αὐτοί τε
„θαρσέομεν, καί σοι ἕτερα τοιαῦτα φράζε-
„λούμεθα [d]. τ̃ δὲ παῖδα τοῦτον ἐξ ὀφθαλμῶν
„ὄντα πεμψαι ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς γναμένους. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, ἐχάρη τε· καὶ κα-
„λέσας τ̃ Κῦρον, ἔλεγέ οἱ τάδε [e], Ὦ παῖ, σὲ
„γὰρ ἐγὼ δι' ὄψιν ὀνείρου οὐ τελέως ἠδίκεον, τῇ
„σεωυτ̃ δὲ μοίρῃ προϊεῖς· νῦ ὦν ἰὼν χαίρων ἐς
„Πέρσας· πομπὸς δ' ἐγὼ ἅμα πέμψω. ἐλ-
„θὼν δὲ ἐκεῖ, πατέρα τε καὶ μητέρα εὑρήσεις,
„οὐ κατὰ Μιτραδάτεω τε τ̃ βουκόλου καὶ τ̃
„γυναῖκα αὐτ̃. Ταῦτα εἶπας ὁ Ἀστυάγης, ἀπο-
πέμπει τ̃ Κῦρον. νοσήσαντα δέ μιν ἐς τ̃ Καμβύ-
σεω τὰ οἰκία, ἐδέξαντο οἱ γνάμενοι· καὶ δεξά-
μενοι, ὡς ἐπύθοντο, μεγάλως ἀπησάζοντο [f], οἷα
δὴ ὑπισάμενοι αὐτίκα τότε τελευτῆσαι. ἱστόρεόν
τε ὅτεῳ τρόπῳ περιγένοιτο. ὁ δὲ σφι ἔλεγε, φὰς
περὶ μὲν σὺν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμαρτηκέναι πολλῶν· καὶ ἐὸν δὲ πυθέσθαι πᾶσαν τὴν ἑωυτ̃ πάθην. ὑπίσασθαι μὲν γὰρ ὡς βουκόλου τ̃ Ἀστυάγεος εἴη παῖς· ἀπὸ δὲ τ̃ κεῖθεν ὁδ̃ τ̃ πάντα λόγον τ̃ πομπῶν πυθέσθαι. τραφῆναι δὲ ἔλεγε ὑπὸ τ̃ τ̃ βουκόλου γυναικός· ἤνεέ τε τοὔνομα αἰνέων διαπαντός· ἦν τέ οἱ ἐν τῷ λόγῳ ἀπὸ πάντα ἡ Κυνώ. οἱ δὲ τοκέες πυθόμενοι τὸ οὔνομα τ̃το, (ἵνα θειότερος δοκέῃ τοῖσι Πέρσῃσι βεβεῶσθαι σφι ὁ παῖς) κατέβαλον φάτιν ὡς ἐκκείμενον Κῦρον κύων ἐξέθρεψε. ἐνθεῦτεν μὲν ἡ φάτις αὕτη κεχωρήκεε. Κύρου δὲ ἀνδρωμένου, καὶ ἐόντος τ̃ ἡλίκων ἀνδρειοτάτου καὶ πρωτοφιλεστάτου, πρωτέκεινο ὁ Ἅρπαγος, δῶρα πέμπων, πειρᾶσθαι Ἀστυάγεα ὑπηυμένεων. ἀπ' ἑωυτ̃ γὰρ ἐόντα ἰδι-

a μάτην. b οὐδὲ τ̃ῆς. c φλαῦρον. d ἀφικνεῖσθαι. e οἱ τοιάδε. f ἀπαζόντο.

Harpagi spes vindictæ & clandestina stimulatio, & consiliorum artus.

ὡτεω οὐκ ἐπεώσεα πωμελέω ἐσομένῳ ἐς Ἀστυάγεα· Κῦρον δὲ ὁρέων ὑπιτρεφόμενον, ἐποιέετο συμμαχον, τὰς πάρας τὰς Κύρου τῇ ἑωυτοῦ ὁμοιούμενος. πρὸ δὲ τούτου [b] τάδε οἱ κατεργαστο· ἐόντος τοῦ Ἀστυάγεος πικροῦ ἐς τοὺς Μήδους, συμμίσγων ἑνὶ ἑκάστῳ ὁ Ἅρπαγος τῶν πρώτων Μήδων, ἀνέπειθε ὡς χρὴ Κῦρον προσποιησαμένους, Ἀστυάγεα παῦσαι τῆς βασιληίης. καταρτασμένου δέ οἱ τούτου, καὶ ἑτοίμου ἐόντος, ὅτω δὴ τῷ Κύρῳ δηλωσαι τὴν ἑωυτοῦ γνώμην, ἄλλως μὲν ἐδαμῶς εἶχε, ὅτε τῶν ὁδῶν φυλασσομένων· ὁ δὲ ὑπετεχνᾶτο τοιόνδε· λαγὼν μηχανησάμενος, καὶ ἀναχίσας τούτου τὴν γαστέρα, καὶ οὐδὲν ἐκτείλας, ὡς ἦν εἶχε, οὕτω ἐσέθηκε [c] βιβλίον, γράψας τὰ οἱ ἐδόκεε [d]. ἐκπερράψας δὲ τοῦ λαγοῦ τὴν γαστέρα, καὶ δίκτυα δοὺς, ὅτε θηρεύσῃ, τοῖσι οἰκετέων τῷ πιστοτάτῳ, ἀπέστελλε ἐς τοὺς Πέρσας· ἐντειλάμενος οἱ ἀπὸ γλώσσης, διδόντα τὸν λαγὸν Κύρῳ ἐκφέρειν, αὐτοχειρίῃ [e] μιν δι' ἐλεῖν, καὶ μηδένα οἱ τῶνδε πλεόνων παρεῖναι. Ταῦτα δὴ ὦν ὑπετελέετο· καὶ ὁ Κῦρος θωυμάσας τὸν λαγὸν ἀνέσχισε. εὑρὼν δὲ ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον ἐνεὸν, λαβὼν ἐπελέγετο. τὰ δὲ γράμματα ἔλεγε τάδε, Ὦ
„ πάϊ Καμβύσεω, σὲ γὼ θεοὶ ἐπορῶσι [f]· ἀ γὼ
„ ἂν κέλε ἐς τοσοῦτον τύχης ἀπίκεο [g]. σὺ νυῶ Ἀ-
„ στυάγεα τὸν σεωυτοῦ [h] φονέα τίσαι. καλὰ μὲν γὼ
„ τὼ τούτου πρηθυμίῃ πέπονθας, τὸ δὲ καλὰ
„ θεούς τε καὶ ἐμὲ σβιεῖς. τά σε καὶ πάλαι δοκέω
„ πάντα ἐκμεμαθηκέναι, σέο τε αὐτοῦ πέρι, ὡς
„ ἐπέχθη, καὶ οἷα ἐγὼ ὑπὸ Ἀστυάγεος πέπονθα·
„ ὅτι σε οὐκ ἀπέκτεινα, ἀλλὰ ἐδωκα τῷ βουκόλῳ.
„ σὺ νυῶ ἢν βούλῃ ἐμοὶ πειθόμενος, τῆς περ Ἀστυάγης
„ ἄρχει χώρης, ταύτης ἁπάσης ἄρξεις. Πέρσας
„ γὰρ ἀναπείσας ἀπίσασθαι, στρατηλάτεε ἐπὶ Μή-
„ δους. καὶ ἢν τε ἐγὼ ὑπὸ Ἀστυάγεος δοθεί-
„ χθω στρατηγὸς ἀντία σεῦ, ἔστι τὰ [i] σὺ βούλεαι,
„ ἢν τε τῶν τις δοκίμων ἄλλος Μήδων. πρῶτοι γὰρ
„ οὗτοι ἀποστάντες. ἀπ' ἑκείνου, καὶ ἡγεόμενοι πρὸς
„ σέο, Ἀστυάγεα καταιρήσειν πρήσσουσι. ὡς ὦν ἐπί-
„ μου τοῦ γε ἐνθάδε ἐόντος, ποίεε ταῦτα, καὶ ποι-
„ ήσεις καλὰ τάχος. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐ-
φρόντιζε ὅτεῳ τρόπῳ σοφωτάτῳ Πέρσας ἀναπείσειε [k] ἀπίσασθαι. Φροντίζων δ', εὑρίσκε [l] ταῦτα καιριώτατα εἶναι· ἐποίεε δὴ ταῦτα [m]. γράψας ἐς βιβλίον τὰ ἐβούλετο, ἀλλίην τῶν Περσέων ἐποιήσατο συνοδον, ἐν δὲ, ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, καὶ ὑπιλεγόμενος ἔφη, Ἀστυάγεά μιν στρατηγὸν Περσέων ἀποδεδεῖχθαι.

vatus esset, non videbat futuram in Astyage vindictam: sed Cyrum cernens adultum, cujus casus suis assimulabat, socium comparabit. Sed & aliquo ante tempore hæc ab eo facta erant. Quum esset acerbus Astyages in Medos, Harpagus singulis quibusque eorum insinuans primoribus, persuadebat oportere Astyagem à regno summoveri, Cyro delecto. Harpagus, his transactis ac paratis, ita demum volens Cyro apud Persas agenti suam aperire sententiam, quum aliter non posset, utpote itineribus custoditis, hujusmodi rem comminiscitur. Leporem excogitans rescidit ejus ventrem; & nihil ultra lacerans, prout erat, indidit libellum in quo quæ libuit conscripserat: & rursus consuto ventre, leporem una cum retibus tradidit venatori cuidam, quippe servorum fidissimo: misitque in Persas, præcipiens dicendo, quum daret leporem Cyro, insuper diceret ut ipse suis manibus aperiret, idque sine arbitris faceret. Hæc 124
exequuto nuncio, Cyrus acceptum leporem rescidit, inventumque libellum qui in eo inerat, adeptus legit, in hæc verba: O fili Cambysis, quem dii respiciunt; nam aliter nunquam in tantum fortunæ perveniss̃es: ulciscere nunc Astyagem tuæ necis autorem. quoniam ex hujus tu quidem studio perieras, deorum tamen beneficio & meo superstes es. Quæ omnia quemadmodum circa te ipsum gesta sint, opinor te olim jam resciviss̃e: & item, qualia ego ab Astyage passus sim, quod te non occiderim, sed bubulco tradiderim. Nunc, si mihi auscultare vis, omni tu cui Astyages imperat regioni imperabis. Quum enim Persis ut deficiant persuaseris, expeditionem adversus Medos suscipe: & sive ego dux ab Astyage ad tibi occurrendum creatus fuero, adsunt, quæ tu optes, sive alius quispiam Medorum illustrium. Primi enim isti ab illo deficientes, & à te stantes Astyagem conabuntur evertere. Tanquam igitur tibi sit quodcunque hìc in expedito, ista exequere, & exsequere sine mora. Cyrus, his auditis, considerabat quonam 125
solertissimo modo Persas induceret ad rebellandum. Cogitando tandem comperit hæc esse maxime apposita, ut ita faceret: Scripto libello de iis quæ volebat, concilium Persarum cogit. Deinde resignato libello atque lecto, ducem se inquit Persarum ab Astyage esse designatum. Et

Nuῦ,

a τὰς πάρας τῷ Κύρου τῇ ἑωυτοῦ. b πρὸ δὲ τούτου. c ἐπέθηκε. d βιβλίον τὰ οἱ ἐδόκεε ἐγγράψας. e αὐτοχειρὶ. f ἐπορέωσι. g ἀπίκεο. h τὸν ἑωυτοῦ. i ἔστω τοι τὰ. k ἀναπείσοι. l εὕρισκε ταῦτα. m ἐποίεε δὴ ταῦτα.

Et nunc, ô Persæ (ait) edico vobis ut prælto mihi sitis cum singulis falcibus. Hoc Cyrus Persis præcepit: quorum complura sunt genera. Eorum quædam Cyrus congregavit & ad desciendum à Medis induxit. Sunt autem hæc, ex quibus alii omnes; Arteatæ, Persæ, Pasargadæ, Maraphii, Maspii. Sed horum Pasargadæ sunt præstantissimi, in quibus & Achæmenidæ sunt sodalitium, unde reges Persidæ sunt oriundi. Alii Persæ hi sunt, Panthialæi, Derusiæi, Germanii: hi quidem omnes aratores. Alii vero, pecuarii,
126 Dai, Mardi, Dropici, Sagartii. Ubi cuncti adfuerunt habentes quod erat præceptum, ibi Cyrus jubet locum quendam dumosum (erat enim in Persíde is locus circiter octo & decem stadiorum aut viginti) totum prorsus detergant intra diem. Quo labore perfunctis Persis, iterum præcipit in posterum diem ut lauti adsint. Interim coactos in unum caprarum, ovium, boum greges omnes patris sui mactat atque apparat, tanquam Persarum exercitum excepturus vinoque ac cibariis quam lautissimis. Postero die ubi convenerunt Persæ, jubet eos discumbere in prato atque epulari. Deinde cœnatos interrogat, utrum pridianam an præsentem conditionem præoptarent. Illis respondentibus, multum esse inter hæc duo intervalli: pridianam enim omnia mala habuisse, præsentem vero omnia bona habere: excepit Cyrus hoc responsum, & omnem rem denudavit, inquiens, Viri Persæ, ita res vestræ habent: volentibus vobis mihi obtemperare, & hæc & alia infinita commoda sunt sine ullo servili labore: nolentibus vero, innumerabiles, similes hesternis, ærumnæ. Nunc itaque obtemperando mihi estote liberi. nam & divina quadam sorte ipse genitus hæc bona videor in manus vestras adferre, & vos arbitror viros esse non inferiores Medis, cum in aliis, tum vero in bellicis rebus. Quæ quum ita sint, desciscite quampri-
127 mum ab Astyage. Persæ, ut qui jampridem dedignarentur parere Medis, nacti ducem, libenter in libertatem vindicabantur. Hæc moliri Cyrum Astyages quum accepisset, misso nuncio eum arcessivit. Ille nuncium jubet renunciare, se ad illum prius venturum quam Astyagesipse velit. His auditis, Astyages Medos cunctos armat, hisque utpote lymphatus

,, Νῦν, ἔφη τε λέγων, ὦ Πέρσαι, προαγορεύω
,, ὑμῖν, παρεῖναι ἕκαστον ἔχοντα δρέπανον. Κῦρος
μὲν ταῦτα προηγόρευσε. ἔστι δὲ Περσέων συχνὰ γένεα· καὶ τὰ μὲν αὐτέων ὁ Κῦρος συνάλισε, καὶ ἀνέπεισε ἀπίστασθαι ἀπὸ Μήδων· ἔστι δὲ τάδε, ἐξ ὧν ἅλλοι
πάντες, Ἀρτεάται, Πέρσαι, Πασαργάδαι, Μαράφιοι,
Μάσπιοι [b]. τούτων Πασαργάδαι εἰσὶ ἄριστοι· ἐν τοῖσι
δὲ Ἀχαιμενίδαι εἰσὶ φύντες, ἔνθεν οἱ βασιλέες οἱ
Περσεΐδαι γεγόνασι. ἄλλοι δὲ Πέρσαι εἰσὶ οἵδε, Πανθιαλαῖοι, Δηρουσιαῖοι, Γερμάνιοι. οὗτοι μὲν πάντες ἀροτῆρές εἰσι. οἱ δὲ ἄλλοι, νομάδες, Δάοι, Μάρδοι, Δροπικοὶ, Σαγάρτιοι. Ὡς δὲ παρῆσαν ἅπαντες
ἔχοντες τὸ προφρημένον, ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος· λῶιόν
τι χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης ὅσον τε δέκα ὀκτὼ
καὶδεκα σταδίους, ἢ εἴκοσι· πάντα τοῦτον σφέας τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι ἐν ἡμέρῃ. ἐπιπλεσάντων δὲ
τῶν Περσέων τὸν προκείμενον ἄεθλον, δεύτερά σφι
προεῖπε, ἐς τὴν ὑστεραίην παρεῖναι λελουμένους. ἐν
δὲ τούτῳ τά τε αἰπόλια καὶ τὰς ποίμνας καὶ τὰ βουκόλια ὁ Κῦρος πάντα ἐκ πατρὸς συνάλισας ἐς
τωὐτὸ, ἔθυσε [c], καὶ παρεσκεύαζε ὡς δεξόμενος [d]
τὸν Περσέων στρατὸν· ὡς δὲ, οἴνῳ τε καὶ ποτοῖσι
ὡς ἐπιτηδειοτάτοισι. ἀποκειμένους δὲ τῇ ὑστεραίῃ τοὺς
Πέρσας καλλικλίνας ἐς λειμῶνα [e], δεῦρο ἔφη. ἐπεί
τε δὲ δεῖπνα ἦσαν, εἴρετο σφέας ὁ Κῦρος,
κότερα τὰ τῇ προτεραίῃ εἶχον, ἢ τὰ παρεόντα
σφι εἴη αἱρεώτερα· οἱ δὲ ἔφασαν πολλὸν εἶναι
αὐτέων τὸ μέσον. τὴν μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρην
πάντα σφι κακὰ ἔχειν, τὴν δὲ τότε παρεοῦσαν,
πάντα ἀγαθά. Ταῦτα ἀκούσας δὴ τοῦτο τὸ ἔπος ὁ Κῦ-
,, ρος παρεμύθιος τὸν πάντα λόγον· λέγων, Ἄνδρες
,, Πέρσαι, ὅτῳ ὑμῖν ἔχει· βουλομένοισι μὲν ἐμέο
,, πείθεσθαι, ἔστι τάδε [f] τε καὶ ἄλλα μυρία ἀγαθὰ,
,, οὐδένα πόνον δουλοπρεπέα ἔχουσι· μὴ βουλομέ-
,, νοισι δὲ ἐμέο πείθεσθαι, εἰσὶ [g] ὑμῖν πόνοι τῷ χθι-
,, ζῷ παραπλήσιοι ἀναρίθμητοι. νῦν ὦν ἐμέο πι-
,, θόμενοι, γίνεσθε ἐλεύθεροι. αὐτός τε γὰρ δοκέω
,, θείῃ τύχῃ γεγονὼς, τάδε ἐς χεῖρας ἄγεσθαι· καὶ
,, ὑμέας ἤγημαι ἄνδρας Μήδων εἶναι οὐ φαυλοτέ-
,, ρους, οὔτε τἆλλα, οὔτε τὰ πολέμια. ὡς ὦν ἐχόν-
,, των ὧδε, ἀπίστασθε ἀπ' Ἀστυάγεος τὴν ταχίστην. Πέρσαι μέν νυν προστάτεω ὑπαλαβόμενοι, ἄσμενοι ἐλευθερωθῆναι, καὶ πάλαι δεινὸν ποιεύμενοι ὑπὸ Μήδων ἄρχεσθαι. Ἀστυάγης δὲ ὡς ἐπύθετο Κῦρον
πεπαυσενόα τοῦτα, πέμψας ἄγγελον ἐκάλεε αὐτόν.
ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευε τὸν ἄγγελον ἀπαγγέλλειν ὅτι
θᾶσσον ἥξει παρ' ἐκεῖνον ἢ αὐτὸς Ἀστυάγης βουλήσεται. ἀκούσας δὴ τοῦτα ὁ Ἀστυάγης, Μήδους τε ὡπλισε πάντας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν [h], ὡς τε θεοβλα-

a ἄλλοι. b Μαρσύαι, Μάρτιοι. c ἔθυε. d δεξιούμενος. e λειμῶνας. f ἴσαι τάδε. g μὴ βουλομένοισι δὲ. h αὐτῶν vel αὐτέων.

Frustra: nam cæditur & vivus capitur, cui insultat Harpagus, sed verbis; parcit Cyrus.

ὡς ἐὼν, ἀπέδεξε [a] Ἅρπαγον, λήθῃ τε πολλῇ χρεώμενον τὰ μὲν ἐόργεε. ὡς δὲ οἱ Μῆδοι στραφθέντες τοῖσι Πέρσῃσι συνέμισγον, οἱ μὲν τινες αὐτῶν [b] ἐμάχοντο, ὅσοι μὴ ἐν λόγῳ μετέχον· οἱ δὲ αὐτομόλεον πρὸς τοὺς [c] Πέρσας, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐφέλκεόν τε καὶ ἔφευγον. Διαλυθέντος δὲ ἐς Μηδικὸν στράτευμα καὶ ἀκρῆς, ὡς ἐπύθετο πάντα ὁ Ἀστυάγης, ἔφη, ἀπολέων τῷ Κύρῳ, Ἀλλ' ὅμως ὡς ,,ὁ Κῦρός γε χαιρήσει. τοσαῦτα εἰπὰς, πρῶτον μὲν τοὺς μάγων τοὺς ὀνειροπόλους, οἳ μιν ἀνέγνωσαν μετεῖναι τὴν Κῦρον, τούτους ἀνεσκολόπισε. μετὰ δὲ, ὥπλισε τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Μήδων ἐν τῷ ἄστεϊ, νέους τε καὶ πρεσβύτας ἄνδρας. ἐξαγαγὼν δὲ τούτους, καὶ συμβαλὼν τοῖσι Πέρσῃσι, ἐνικήθη· καὶ αὐτός τε Ἀστυάγης ἐζωγρήθη, καὶ τοὺς ἐξήγαγε τῶν Μήδων ἀπέβαλε. Ἐόντι δὲ αἰχμαλώτῳ τῷ Ἀστυάγεϊ προσὰς ὁ Ἅρπαγος κατέχαιρέ τε καὶ κατεκερτόμεε. καὶ ἄλλα λέγων ἐς αὐτὸν θυμαλγέα ἔπεα· καὶ δὴ καὶ εἰρέτο μιν πρὸς τὸ ἑωυτοῦ δεῖπνον, τό μιν ἐκεῖνον σαρξὶ παιδὸς ἐθοίνισε, ὅπι εἴη ἡ ἐκείνου δουλοσύνη ἀντὶ τῆς βασιληίης. ὁ δέ μιν προσιδὼν ἀντείρετο, εἰ ἑωυτῷ ποιέεται τὸ Κύρου ἔργον. Ἅρπαγος δὲ ἔφη, αὐτὸς γὰρ γράψαι, τὸ πρῆγμα ἑωυτοῦ [d] δικαίως εἶναι. Ἀστυάγης δέ μιν ἀπέφαινε τῷ λόγῳ σκαιότατόν τε καὶ ἀδικώτατον ἐόντα πάντων ἀνθρώπων· σκαιότατον μέν γε, εἰ παρεὸν αὐτῷ βασιλέα γενέσθαι, εἰ δὴ δι' ἑωυτοῦ γε ἐπρήχθη [e] τὰ παρεόντα, ἄλλῳ περιέθηκε τὸ κράτος· ἀδικώτατον δὲ, ὅτι τοῦ δείπνου εἵνεκα Μήδους καταδέλωσε. εἰ γὰρ δὴ δεῖν [f] πάντως περιτεῖναι ἄλλῳ τέῳ τὴν βασιληίην, καὶ μὴ αὐτὸν ἔχειν, δικαιότερον εἶναι Μήδων τέῳ περιβαλεῖν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἢ Περσέων. νῦν δὲ Μήδους μὲν, ἀνοσιώτατα τούτου ἐόντας, δούλους ἀντὶ δεσποτέων γενομένους· Πέρσας δὲ, δούλους ἐόντας τοπρὶν Μήδων, νῦν γενομένους δεσπότας. Ἀστυάγης μὲν νυν βασιλεύσας ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ τριήκοντα, ἔπαυσε τῆς βασιληίης κατεπαθής. Μῆδοι δὲ ὑπεξέκυψαν Πέρσῃσι διὰ τὴν τούτου πικρότητα, ἄρξαντες τῆς ἄνω Ἀσίης ἐπὶ ἔτεα τριήκοντα καὶ ἑκατὸν δυοῖν δέοντα, πάρεξ ἢ ὅσον οἱ Σκύθαι ἦρχον. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ μετεμέλησέ τε σφι ταῦτα ποιήσασι, καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ Δαρείου. ἀποστάντες δὲ, ὀπίσω κατεστράφθησαν [g], μάχῃ νικηθέντες. τότε δὲ ὑπὸ Ἀστυάγεϊ οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Κῦρος ἐπαναστάντες τοῖσι Μήδοισι, ἦρχον τὸ ἀπὸ τούτου τῆς Ἀσίης. Ἀστυάγεα δὲ Κῦρος, κακὸν ἄδην ἄλλο ποιήσας, εἶχε παρ' ἑωυτῷ·

phatus Harpagum præficit, oblitus eorum quæ illi fecisset. Comparato exercitu, ubi Medorum copiæ cum Persicis prœlium conseruerunt, quicunque eorum consilii erant expertes, prœliabantur; alii vero ad Persas transibant. Plerique de industria ignaviter agebant, fugiebantque. Dilapso turpiter Medico exercitu, 128
Astyages ut primum rem cognovit, minitans Cyro, inquit, Ne sic quidem Cyrus gaudebit. Hæc loquutus, ante omnia eos magos somniorum interpretes qui suasissent ipsi Cyrum dimittere, patibulis affigit. Deinde reliquos Medorum qui in urbe erant, adolescentes pariter & senes, armat. Quibus eductis, cum Persis confligens fugatur: vivusque ipse capitur, amissis quos eduxerat Medis. Ei captivo 129
astans Harpagus insultavit, eumque dicteriis lacessivit, cum alia quæ animo ejus dolorem darent dicens, tum vero etiam rogavit eum de cœna sua, in qua ille ipsum carnibus filii pavisset, quod foret ejus servitus pro regno. Eum intuens Astyages vicissim interrogat numquid suum faceret Cyri opus. Harpagus vero, suum esse dicere, idque merito, quoniam ipse ad Cyrum scripsisset. Tum Astyages eum consilii lævissimum atque iniquissimum omnium hominum demonstravit: lævissimum quidem, quòd, si facultas ei aderat ut rex fieret, alteri tribuerit imperium, si modo illa per ipsum gesta essent: iniquissimum vero, quod cœnæ caussa Medos in servitutem redegisset. Si enim oportebat omnino eum comparare alteri regnum, nec sibi habere, justius futurum fuisse Medorum alicui id bonum comparare, quam Persarum. Nunc Medos, qui hujus facinoris affines non extitissent, ex dominis factos esse servos: & Persas qui fuissent antea Medorum servi, nunc dominos evasisse. Hunc in modum Astyages, 130
quum quinque & triginta regnasset annos, regno excidit; ob cujus acerbitatem Medi succubuerunt Persis, centum ac duodetriginta annos, omni supra Halym fluvium Asiæ dominati, excepto tempore quo Scythæ regnaverunt. Eosdem tamen sequenti tempore horum factorum pœnituit, ita ut à Dario defecerint: sed post defectionem prœlio victi, iterum subacti sunt. Tunc autem regnante Astyage Persæ cum Cyro quum adversus Medos rebellavissent, deinceps Asiæ imperitaverunt. Cyrus nullo alio malo afficiens Astyagem,

a ἀπέδειξε. b ἀντίων. c πρὸς τοὺς. d γράψαι, καὶ τὸ πρῆγμα δὴ ἑωυτοῦ. e ἑωυτῷ ἐπρήχθη. f δεῖν. g καταστρέφθησαν.

ſtyagem, penes ſe habuit quoad vita exceſſit. Ita Cyrus genitus educatuſque, regno potitus eſt. Et poſt hæc Crœſum injuriæ auctorem ſubegit, quemadmodum à me ſuperius memoratum eſt. Quo ſubacto, ita omnem Aſiam adeptus eſt.

131 PORRO ritus quibus utuntur Perſæ, tales eſſe comperi. Neque ſtatuas, neque templa, neque aras ponere & conſecrare fas putant, quinimmo hoc facientibus inſaniæ vituperium inferunt, ob id (ut mea fert opinio) quod non, quemadmodum Græci, ſentiunt deos humanæ formæ eſſe. Moris habent, editiſſimis conſcenſis montibus, Iovi facere ſacra, omnem gyrum cœli, Iovem appellantes. Soli lunæque ſacrificant, & telluri, igni, aquæ atque ventis: hiſque ſolis ſacra faciunt jam inde ab initio. Sed præterea quoque addidicerunt Vraniæ ſacrificare, ab Aſſyriis Arabibuſque edocti. Vocant autem Aſſyrii Venerem Mylitta, Arabes eandem Alitta appellant, Perſæ vero Mitran.

132 Sacrorum autem ritum circa hos modo dictos deos hunc ex inſtituto habent Perſæ, ut ſacrificaturi, nec aras erigant, neque ignem incendant, ſed neque libamentis utantur, neque tibiis, non infulis, non molis: verum, ut quis horum unicuique ſacra facere ſtatuit, in locum mundum victimam ducens, deum illum implorat, myrto maxime cinctam geſtans tiaram. Sacrificanti autem, non licet pro ſe ſolo privatim vota nuncupare; immo ille communiter univerſis Perſis bene precatur & regi: quippe inter Perſas omnes & ipſe comprehenditur. Ubi vero jam in minutas portiones hoſtiam concidit, carnibus elixis herbam ſubſternit quammolliſſimam, maxime trifolium. In hac igitur diſpoſitis omnibus carnibus, magus vir aſtans, theogoniam accinit. ſiquidem hanc illi dicunt eſſe incantationem. Citraque magum illis nullum fit legitimum ſacrificium. Brevi ſpatio interpoſito ille, qui mactavit, ſublatis carnibus utitur in quem-

133 cunque uſum illi fert animus. Ex omnibus diebus præcipue colendum cenſent ſuum quique natalem: unde hoc die plus aliis æquum cenſent ciborum proponere. Et beatiores, integrum bovem, equum, camelum, aſinum, in fornacibus toſtos, iſto die proponunt; pauperes vero eorum ex ovibus tenuiores proponunt. Cibis autem utuntur paucis, bellariis multis, neque iis admodum bonis. Hinc eſt quòd Per-

ἑωϋτῷ, ἐς ὃ ἐτελεύτησε. ἔτω δὴ Κῦρος γνώμενός τε καὶ τραφεὶς, καὶ ἐβασίλευσε, καὶ Κροῖσον ὕστερον τούτων ἄρξαντα ἀδικίης κατεστρέψατο, ὡς εἴρηταί μοι τοπρόσθεν. τοῦτον δὲ καταστρεψάμενος, ἔτω πάσης τῆς Ἀσίης ἦρξε. Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοιοῖσι χρεωμένους. ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἱδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς θεοὺς, κατάπερ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ μὲν, ὅτι τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων [a] ἀναβαίνοντες, θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τὸν οὐρανὸν Δία καλέοντες· θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. τούτοισι μὲν δὴ μούνοισι θύουσι ἀρχῆθεν. ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρὰ τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην, Μύλιττα· Ἀράβιοι δὲ, Ἀλίττα· Πέρσαι δὲ, Μίτραν. Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσῃσι τοιήδε τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἥδε καλεσήκεε. ὅτε βωμὸν ποιεόνται, ὅτε πῦρ ἀνακαίουσι, μέλλοντες θύειν· ἐπὴν δὲ σπονδὴν χρέωνται, οὐκὶ αὐλῷ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. τῶνδε ὦν ἕκαστον θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος, καλέει τὸν θεὸν, ἐστεφανωμένος τὴν τιάραν μυρσίνῃ μάλιστα. ἑωϋτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μούνῳ οὐ ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθά· ὁ δὲ πᾶσι τοῖσι Πέρσῃσι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι, καὶ τῷ βασιλεῖ. ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι καὶ αὐτὸς γίνεται. ἐπὰν δὲ διαμυσάμενος κατὰ μέρεα τὸ ἱρήιον, ἑψήσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας [c] πίλῳ ὡς ἁπαλωτάτῳ, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ τούτῃς ἔθηκε ὧν πάντα κρέα. παρεστεὼς δὲ αὐτὸς, μάγος ἀνὴρ παρεσκευάσθαι ἐπαοιδὴν θεογονίην, οἵην δὴ σκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν· ἄνευ γὰρ δή μάγου γε οὐ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. ἐπισχὼν δὲ ὀλίγον χρόνον, ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χρᾶται ᾧ, τι μιν ὁ λόγος αἱρέει. Ἡμέρῃσι δὲ ἁπασέων μάλιστα σκείνῃσι τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἕκαστος ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δικαιεῦσι παρατίθεσθαι· ἐν τῇ οἱ μὲν δυνατοὶ αὐτῶν, βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον παρατιθέασι ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι· οἱ δὲ πένητες αὐτέων τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων παρατιθέασι. σιτέονται δὲ ὀλίγοισι χρέωντες, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι, καὶ ἐσθίουσι [d]. καὶ διὰ τοῦτο

a ὑψίων. b τὴν ἡμέρην. c ὑποπάσας. d καλοῦσι.

Allii eorum mores, in potu, salutando, vicinos æstimando, sentiendo de se, externa accipiendo, populis digerendis, subolis numero.

τῷ φασὶ Πέρσαι τὸς Ἕλληνας σιτεομένους, πανῶνται παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου ὠφελίη ἀφορέεται οὐδεν λόγου ἄξιον· εἰ δέ τι ὠφελέοιτο, ἐθέλοντας ἂν ἀεὶ παύεσθαι. οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται· καί σφι οὐκ ἐμέσαι ἔξεστι, οὐκὶ οὐρῆσαι ἐναντίον ἄλλου. ταῦτα μὲν νῦν ἔτι φυλάσσεται. μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλεύεσθαι τὰ ἀναδυμέσταται [a] τῶν πρηγμάτων· τὸ δ' ἂν ἄδην σφι βουλευομένοισι, τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτίθησι ὁ σέναρχος, ἐν ᾧ ἂν ἐόντες βουλεύωνται. καὶ ἢν μὲν ἄδῃ καὶ νήφουσι, χρέωνται αὐτῷ· ἢν δὲ μὴ ἄδῃ, μετίασι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι. Οἱ συντυγχάνοντες [b] δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῶδε ἄν τις γνοίη εἰ ὁμοῖοί εἰσι οἱ συντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. ἢν δὲ ἡ ἑτέρου ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέονται· ἢν δὲ πολλῷ ἢ ἑτέρου ἀγχινέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸ ἕτερον. τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκέοντας, μετὰ γε ἑωυτούς· δεύτερα δὲ, τοὺς δευτέρους· μετὰ δὲ, κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι. ἤκιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκαστάτω οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγουσι, νομίζοντες ἑωυτοὺς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους· τοὺς δὲ ἄλλους, κατὰ λόγον τῷ λεγομένῳ τὸ ἀρετῆς ἀντέχεσθαι. τοὺς δὲ ἐκαστάτω οἰκέοντας ἀπ' ἑωυτῶν, κακίστους εἶναι. ὅτε δὲ Μήδων ἀρχόντων καὶ ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι, καὶ τὸ ἄγχιστα οἰκεόντων σφίσι· ὅτοι δὲ καὶ τὸ ὁμούρων· οἱ δὲ, μάλα τὸ ἐχομένων. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶσι. προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος ἄρχον τε καὶ ἐπιτροπεῦον. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι μετέσιεσι ἀνδρῶν μάλιστα. καὶ γὰρ δὴ τῶν Μηδικῶν ἐσθῆτα νομίσαντες τὰ ἑωυτῶν εἶναι καλλίω, φορέουσι, καὶ ἐς τὸς πολέμους, τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας [c]. καὶ ὑπαθείας τε παντοδαπὰς πυθανόμενοι ἐπιτηδεύουσι, καὶ δὴ καὶ ἀπ' Ἑλλήνων μαθόντες, παισὶ μίσγονται. γαμέουσι δ' ἕκαστος αὐτέων [d] πολλὰς μὲν κουρίδιας [e] γυναῖκας, πολλῷ δ' ἔτι πλείονας παλλακὰς κτῶνται. Ἀνδραγαθίῃ δ' αὖτε ἀποδεδεγμένῃ, μετὰ τὸ μάχεσθαι εἶναι ἀγαθὸν, ὃς ἂν πολλοὺς ἀποδέξῃ παῖδας. τῷ δὲ τοὺς πλείστους ἀποδεικνύῃ, δῶρα ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος. τὸ πολλὸν δ' ἠγέαται ἰσχυρὸν εἶναι. παιδεύουσι δὲ τοὺς παῖδας, ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι,

Persæ dicunt, Græcos in vescendo desinere esurientes, quoniam ipsis à cœna adfertur nihil pretii ullius, & si quid adferatur non desinere edentes. Vino largius adhærent. Eisdem nec vomere nec urinam facere coram alio licet: quæ nunc quidem ita observantur. Potu impleti de rebus maxime seriis consultare consueverunt: quod autem placuerit ipsis consultantibus, id postera die sobriis proponit is qui ædibus illis in quibus forte consultatur præest: &, si placuerit etiam sobriis, utuntur ipso; sin minus, deserunt. etiam de quibus jejuni ante deliberaverunt, de eisdem poti insuper cognoscunt. Quum in via invicem sibi occur- 134
runt, ex hoc quis cognoscat an pares sint: nam salutationis loco mutuo ora osculantur. quod si alter fuerit inferior paulo, malas osculantur: sin autem alter fuerit multo ignobilior, prostratus adorat alterum. In primis autem illos observant reverenter qui proxime habitant, attamen post se ipsos: secundas tribuunt iis qui à primis proximi: atque sic deinceps ut ratio dictat, progredientes; minime autem honorant longissime ab se habitantes. Sic enim existimant, se hominum omnia longe optimos esse: alios vero, prout suadet ratio, hactenus ut dicatur, virtutem usurpare. Qui autem remotissimi ab ipsis vivant, esse pessimos. Sub Medis imperium obtinentibus, nationes quoque sibi imperitabant: omnibus quidem simul præerant Medi & iis, qui proxime ipsos vivebant; isti autem etiam vicinis; illi maxime affinibus. Ad eandem etiam rationem Persæ colunt. Quæ gens imperitans & quasi 135
tutelam gerens, late progressa fuit. Externos autem mores Persæ facillimi hominum admittunt. nam & Medicam vestem propriâ elegantiorem arbitrantes, gestant: & in pugnis utuntur thoracibus Ægyptiis. Quin voluptatibus etiam omnis generis quas rescire potuerunt, frui student. A Græcis edocti, pueris miscentur. Unusquisque eorum virgines multas ducit uxores; sed multo plures 136
pallacas habent. Virilis præstantia hæc declaratur post bellicam fortitudinem, si quis numerosam subolem procreaverit: & illi qui liberos plurimos ostenderit, rex singulis annis munera mittit. Quod multum est, credunt robustum esse. Liberos suos, à quinto anno incipientes usque

a ἀναδιδόταται. b Ἐντυγχάνοντες. c θώρηκας. d αὐτῶν. e κουριδίους.

que ad vicesimum, tribus duntaxat institituunt, equitare, sagittare & vera loqui. Ante quinquennium filius in conspectum patri non venit, sed apud feminas degit. Quod ea gratia sic fit, ut si inter nutrimenta decedat, nullam patri afferat mo-
137 lestiam. Equidem hunc morem laudo: laudo item illum, ne ob unam tantum culpam liceat vel ipsi regi occidere quempiam, neque cuiquam aliorum Persarum atrocius aliquid in familiam suam consulere ob unum solum delictum: sed expendere jubetur quisque, si plura ac majora comperiat esse delicta quam obsequia, tum demum ira utatur. Suum autem patrem aut matrem ajunt à nemine unquam fuisse occisos: verum quotquot talia forte acciderunt, dicunt omnino necessum esse, ut bene hi excussi tandem deprehensi fuerint aut subditicii, aut spurii. Quippe verisimile nequaquam videri ajunt, ut is qui verus parens sit, à proprio filio in-
138 terimatur. Quæcunque illis facere non licet, ea nec dicere. Turpissimum apud eos ducitur, mentiri: secundo loco, æs alienum debere, cum ob alias multas causas, tum maxime quod necessum esse tradant eundem qui debet, mendacio quoque obnoxium esse. Siquis è civibus lepra aut vitiligine infectus sit, hic in civitatem non accedit, neque cum aliis Persis consuetudinem habet. Dicunt enim hos morbos illi immissos, quod in solem peccaverit. Externum vero qui iisdem correptus fuerit, è regione sua multi exigunt: prout etiam albas columbas ob eandem causam. In flumen nec immeiunt, nec inspuunt, nec manus abluunt, nec alium ista facientem negligunt, sed flumina religiosissime colunt.
139 Hoc quoque Persis accidit peculiare, quod quanquam illos lateat, nobis tamen minime est obscurum: nempe quæcunque apud illos nomina vel corporibus vel magnificentiæ sunt similia, ea omnia in eadem terminari littera, quam Dorienses san appellent, Iones sigma. Et, si animadvertas attentius, deprehendes nomina Persarum non quædam, sed omnia
140 similiter claudi. Equidem hæc probe sciens de Persis possum indubitatò affirmare. nihilominus ista tanquam abscondita referuntur, neque perinde certo, nempe de mortuo; cadaver defuncti Persæ non prius humatur quam aut ab alite aut cane tractum sit. Magos enim qui-

μενοι, μέχρι εἰκοσαέτεος, τρία μοῦνα, ἱππεύειν, καὶ τοξεύειν, καὶ ἀληθίζεσθαι. πρὶν ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ παῖδα τῆσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει. τοῦτο εἵνεκα τοῦτο ποιέεται [a], ἵνα μὴ ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδεμίαν ἄσῃ τῷ [b] πατρὶ προσβάλλῃ. Αἰνέω μέν νυν τόνδε τὸν νόμον· αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μήτε αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα τῶν ἐωυτοῦ οἰκετέων ὅτι μὴ αἰτίῃ ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν. ἀλλὰ λογισάμενον εἰ δίκῃσι πολέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν ἐργμάτων, ὕτω τῷ θυμῷ χρᾶσθαι· ἀποκτεῖναι δὲ ἐδένα νῦν λέγω τῶν ἐωυτοῦ παλλακέα, οὐδὲ μητέρα [c]. ἀλλὰ οἱ ὀχόσα ἤδη τοιαῦτα ἐξήμερα, πᾶσαν ἀνάγκην φασὶ ἀναζητεόμενα τοῦτα ἀνευρεθῆναι ἤτοι ἐπιβολιμαῖα ἐόντα, ἢ μοιχίδια. οὐ γὰρ δὴ φασι οἷός [d] τε εἶναι τὸν γε ἀληθέος [e] τοκέα ὑπὸ τοῦ ἐωυτοῦ παιδὸς ἀποθνήσκειν. ἅσσα [f] δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα δὲ λέγειν ἔξεστι. αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται· δεύτερα δέ, τὸ ὀφείλειν χρέος· πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι, τὸν ὀφείλοντα καί τι ψεύδεσθαι λέγειν. ὃς ἂν δὲ τῶν ἀστῶν λέπρην ἢ λεύκην ἔχῃ [g], ἐς πόλιν τε οὐ κατέρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοισι Πέρσῃσι. φασὶ δέ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἁμαρτόντα τι, τοῦτο ἔχειν· ξεῖνον δὲ πάντα, τὸν λαμβανόμενον ὑπὸ τυτέων, πολλοὶ ἐξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρης· καὶ τὰς λευκὰς περιστερὰς, τὸν αὐτὸν αἰτίην ἐπιφέροντες. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι, οὔτε ἐμπτύουσι, οὐ χεῖρας ἐκπονίζονται, οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι [h], ἀλλὰ σέβονται ποταμοὺς μάλιστα [i]. Καὶ τόδε ἄλλο σφι ὧδε συμπέπτωκε γίνεσθαι, τὸ Πέρσας μὲν αὐτὸς λέληθε, ἡμέας μέν τοι οὔ [k]. τὰ οὐνόματα σφι ἐόντα ὅμοια τοῖσι σώμασι καὶ τῇ μεγαλοπρεπείῃ, πᾶσι παντὶ ἐς τὠυτὸ γράμμα, τὸ Σιγμέες μὲν σὺν καλέουσι, Ἴωνες δὲ σίγμα. ἐς τοῦτο διζήμενος εὑρήσεις πᾶσι τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα, τὰ μὲν, τὰ δὲ οὔ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως. Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. τάδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται, καὶ οὐ σαφηνέως περὶ δὲ ἀποθανόντος· ὡς ὁ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπὸ ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἑλκυσθῇ [l]. μάγους μὲν δὴ

H ἀτρε-

a τοῦτο ποιέεται. b μηδεμίαν ἄσῃ τῷ. c πάλλακα ἢ μητέρα. d οἷός. e ἀληθέος. f ὁκόσα. g ἔχοι. h οὐδὲ ἄλλο τι οὐδὲν ποιοῦσι. i ποταμοὺς τοῦ πάντων μάλιστα. k ἡμέας δ' οὔ. l ἑλκυσθῇ.

Magorum differentia ab sacerdotibus Ægyptiis. Metus Persarum ab Cyro, quos humiles repellit lepida fabula; unde decurrunt ad Lacedæmonios.

ἀτρεκέως οἶδα τοῦτο ποιέοντας· ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῦσι. καταχηρώσαντες δὴ ὧν τὸν νέκυν Πέρσαι, γῇ κρύπτουσι. μάγοι δὲ κεχωρίδασι πολλὸν τὰ πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ ἱρέων. οἱ μὲν γὰρ ἁγνεύουσι ἔμψυχον μηδὲν κτείνειν, εἰ μὴ ὅσα θύουσι· οἱ δὲ δὴ μάγοι αὐτοχειρίῃ πάντα, πλὴν κυνὸς καὶ ἀνθρώπου, κτείνουσι. καὶ ἀγῶνισμα τοῦτο μέγα ποιεῦνται, κτείνοντες ὁμοίως μύρμηκάς τε καὶ ὄφις, καὶ τἆλλα ἑρπετὰ καὶ πετεινά. καὶ ἀμφὶ μὲν τῷ νόμῳ τούτῳ ἐχέτω ὡς καὶ δεδόκηται γενόμενα. ἄνειμι δὲ ὅπῃ τὸ πρότερον λόγου. Ἴωνες δὲ καὶ Αἰολέες, ὡς οἱ Λυδοὶ τάχιστα κατεστρέφατο ὑπὸ Περσέων, ἔπεμπον ἀγγέλους ἐς Σάρδις πρὸς Κῦρον, ἐθέλοντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι εἶναι τοῖσι καὶ Κροίσῳ ἦσαν κατήκοοι. ὁ δὲ, ἀκούσας αὐτέων τὰ πρόσχορα, ἔλεξέ σφι λόγον, ἄνδρα φὰς αὐλητὴν ἰδόντα ἰχθῦς ἐν τῇ θαλάσσῃ, αὐλέειν, δοκέοντα σφέας ἐξελεύσεσθαι ἐς γῆν· ὡς δὲ ψευσθῆναι τὴν ἐλπίδα, λαβεῖν ἀμφίβληστρον, καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν τῶν ἰχθύων καὶ ἐξειρύσαι. ἰδόντα δὲ πάλλοντας, εἰπεῖν πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἰχθῦς, „Παύεσθέ μοι ὀρχεόμενοι, ἐπεὶ οὐκ ἐμέο αὐ„λέοντος ἠθελήσατε σκαίνειν ὀρχεόμενοι. Κῦρος μὲν τοῦτον τὸν λόγον τοῖσι Ἴωσι καὶ τοῖσι Αἰολεῦσι τῶνδε εἵνεκα ἔλεξε, ὅτι δὴ οἱ Ἴωνες πρότερον αὐτοῦ Κύρου δεηθέντος δι' ἀγγέλων [a] ἀπίκεσθαί σφεας ἀπὸ Κροίσου, οὐκ ἐπείθοντο· τότε δὲ κατειργασμένων τῶν πρηγμάτων, ἦσαν ἑτοῖμοι πείθεσθαι Κύρῳ. ὁ μὲν δὴ, ὀργῇ ἐχόμενος, ἔλεγέ σφι τάδε. Ἴωνες δὲ ὡς ἤκουσαν τούτων ἀνενειχθέντων ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε περιεβάλλοντο ἕκαστοι, καὶ συνελέγοντο ἐς Πανιώνιον οἱ ἄλλοι πλὴν Μιλησίων· πρὸς μούνους γὰρ τούτους ὅρκιον Κῦρος ἐποιήσατο, ἐπ' οἵσπερ ὁ Λυδός. τοῖσι δὲ λοιποῖσι Ἴωσι ἔδοξε κοινῷ λόγῳ πέμπειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους Ἴωσι τιμωρέειν. Οἱ δὲ Ἴωνες οὗτοι, τῶν καὶ τὸ Πανιώνιόν ἐστι, ὑπ' ἐμοῦ, καὶ τῶν ὡρέων [b] ἐν τῷ καλλίστῳ ἱδρυσάμενοι πόλιας πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. οὔτε γὰρ τὰ ἄνω αὐτῆς χωρία τοιοῦτόν ποιέει τῇ Ἰωνίῃ [c], οὔτε τὰ κάτω, οὔτε τὰ πρὸς τὴν ἠῶ, οὔτε τὰ πρὸς τὴν ἑσπέρην· τὰ μὲν, ὑπὸ ψύχεός τε καὶ ὑγροῦ πιεζόμενα,

quidem certe scio hæc factitare: quippe in aperto faciunt. Persæ igitur cadaver postquam cera obleverunt terra condunt. Magi vero multum cum ab aliis hominibus, tum à sacerdotibus Ægyptiis differunt. Siquidem hi puros se & castos statuunt, si nullum animal occiderint præter ea duntaxat quæ immolant: Magi suis ipsorum manibus, excepto cane atque homine, quidvis occidunt; immo hoc palmarii loco ducunt, si pari modo formicas serpentesque, & alia reptilia atque volatilia necaverint. Atque de hoc quidem ritu hunc in modum dictum sit, prout omnino constitutus est: nos ad priorem narrationem recurrimus. PORRO Iones atque Æolenses, ubi audierunt Lydos celerrime à Persis subversos, legatos Sardes miserunt ad Cyrum, volentes iisdem conditionibus parere Cyro, quibus etiam paruerant Crœso. Verum Cyrus auditis quæ proferebant, tali narratione eis respondit; Tibicinem inquiens quendam ubi pisces in mari conspexisset, canere tibia, existimantem eos in terram egressuros: at spe sua frustratum, sumpto verriculo, & ingentem piscium vim complexum esse, & extraxisse; & quum palpitantes cerneret, utique dixisse ipsum piscibus, Temperate mihi à saltando, quando non libuit vobis me canente egredi saltando. Hanc narrationem Cyrus Ionibus Æolensibusque ideo dixit, quod Iones prius ipso Cyro per legatos petente ut à Crœso desicerent, recusaverant: ac tum demum, rebus perfectis, parati essent Cyro imperata facere. Sic quidem ille ira commotus, hoc responsum eis dedit. Iones his auditis, quum ad suas civitates ea relata essent, tum mœnia communiunt singuli, tum congregabantur in Panionium alii omnes, præter Milesios. quippe cum his solis fœdus inierat Cyrus, iisdem conditionibus quibus & Lydus. Porro reliqui Iones communi nomine decreverunt legatos Spartam mittere, qui rogarent Ionibus auxilio venire. Iones vero illi ad quos Panionium quoque pertinet, urbes habent cum cœli bonitate, tum montium commoditate pulcherrime sitas præ omnibus gentibus quas nos novimus, adeo ut neque superior regio, neque inferior, neque ea quæ in orientem nec quæ in occidentem vergit plaga, Ioniam hac in parte æmulari possit. Siquidem hæc vel frigore vel aquis premitur:

a ἀγγέλων. b ὡρέων. c τοῦτο ἐπειρέῃ Ἰωνίῃ.

mitur: illa rurſus calore ac ſitu ſqualet. Lingua utuntur non eadem, ſed quatuor derivationum modis. Miletus, prima earum urbs ad meridiem jacet. Poſt hanc Myus & Priene: hæ in Caria ſitæ ſunt, eadem inter ſe lingua utentes. Illæ vero in Lydia, Epheſus, Colophon, Lebedus, Teos, Clazomenæ, Phocæa, quæ cum jam dictis urbibus, quantum ad linguam attinet, nullo genere conveniunt, inter ſe tamen eadem ſonant lingua. Reliquæ ſunt tres urbes Ionicæ, quarum duæ inſulas habitant, Samum & Chium; una in continenti ſita, Erythræ. Ex his Chii & Erythræi eandem ſermonis proprietatem exercent: Samii vero ab his diſcrepantes, propriam quandam receperunt loquendi formam. Atque hunc in modum quatuor omnino linguarum
143 fiunt proprietates. Ac horum Ionum Mileſii erant qui in obtegendo metu fœdus pepigerant. Inſularibus autem horum nihildum gravius fuit metuendum, quod Perſis Phœnices nondum eſſent ſubjecti, & ipſi Perſæ navalem uſum non haberent. Porro hi non aliam ob cauſſam ab Ionibus erant refecti, quam quod cum imbecilles eſſent omnes alii Græci, tum Iones oppido quam infirmiſſimi, & minimi momenti. Siquidem præter unas Athenas, nulla urbs alia inſignis erat. unde alii Iones & Athenienſes, Ionum nomen refugerant, nolentes appellari Iones. Quinetiam nunc pleroſque ex illis apparet nominis iſtius pudere. Ceterum duodecim iſtæ civitates nomine ipſo gloriabantur, & fanum conſtruxerunt, cui ſuum ipſorum nomen poſuerunt Panionium; cujus nullos alios Ionas participes facere decreverant: nec erant qui poſtularent participes fieri, niſi Smyr-
144 næi. Tale quippiam Dorienſibus accidit qui Pentapolin nunc regionem incolunt, quæ eadem ante Hexapolis vocabatur. nam & hi cavent ne quem è finitimis Dorienſibus ad Triopicum ſacrum admittant: adeo ut etiam ex popularibus ſuis, qui ſacri legem tranſgreſſi eſſent, à communicatione excluſerint. Nam in certamine Apollinis Triopii tripodes victoribus conſtituebantur olim ærei: quos acceptos non è ſacro efferre, ſed deo dicare ibidem oportebat. At vir quidam Halicarnaſſenſis, nomine Agaſicles, victoria

να, τὰ ᾗ, ὑπὸ ᾧ θερμῷ τε καὶ [a] αὐχμώδεϊ. γλῶσαν δὲ ἀ τὴν αὐτὴν ἔτοι νενομίκασι, ἀλλὰ τρόπας τέσσερας [b] ἐξηγωγέων. Μίλητος μὲν αὐτέων [c] πρώτη κεῖται πόλις πρὸς μεσαμβρίην· μετὰ δὲ, Μυοῦς τε καὶ Πριήνη· αὗται μὲν ἐν τῇ Καρίῃ κατοίκηνται, καθὰ πρὸς ἀλλήλας διαλεγόμεναι σφι. αἵδε δὲ ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἔφεσος, Κολοφών, Λέβεδος, Τέως, Κλαζομεναὶ, Φώκαια. αὗται δὲ αἱ πόλιες τῇσι πρότερον λεχθείσῃσι ὁμολογέουσι κατὰ γλῶσαν ἓδεν, σφίσι δὲ [d] ὁμοφωνέουσι. ἔτι δὲ τρεῖς ὑπολοιποί εἰσι Ἰάδες πόλιες, τῶν αἱ δύο μὲν νήσους οἰκέατον, Σάμον τε καὶ Χῖον· ἡ δὲ μία ἐν τῇ ἠπείρῳ ἵδρυται, Ἐρυθραί. Χῖοι μέν νυν καὶ Ἐρυθραῖοι κατὰ τὠυτὸ διαλέγονται, Σάμιοι δὲ ἐπ' ἐωυτῶν μούνοι. ἔτοι χαρακτῆρες γλώσσης τέσσερες [e] γίνονται. Τούτων δὴ ὦν τῶν Ἰώνων οἱ Μιλήσιοι μὲν ἦσαν ἐν σκέπῃ τῇ Φόβῳ ὅρκιον [f] ποιησάμενοι· τοῖσι δὲ αὐτῶν [g] νησιώτῃσι οὐδὲν δεινὸν ἐδέκεε. οὔτε γὰρ Φοίνικες ἦσαν κω Περσέων κατήκοοι, οὔτε αὐτοὶ οἱ Πέρσαι ναυβάται. ἀπεφάθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἰώνων οὗτοι κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ἀθενέος δὲ ἐόντος τὸ παντὸς τότε Ἑλληνικοῦ χώρου, πολλῷ δὲ οὐδενέστερον τῶν ἐθνέων τὸ Ἰωνικὸν, καὶ λόγῳ ἐλαχίστῳ. ὅτι γὰρ μὴ Ἀθῆναι, οὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον. οἱ μέν νυν ἄλλοι Ἴωνες καὶ Ἀθηναῖοι ἔφυγον τοὔνομα, οὐ βουλόμενοι Ἴωνες κεκλῆσθαι. ἀλλὰ καὶ νῦν φαίνονταί μοι οἱ πολλοὶ αὐτῶν [h] ἐπαισχύνεσθαι τῷ ὀνόματι· αἱ δὲ δυώδεκα πόλιες αὗται τῷ τε ὀνόματι ἠγάλλοντο καὶ ἱρὸν ἱδρύσαντο, ὃ δὴ τῷ σφέων αὐτέων ὄνομα [i] ἔθεντο Πανιώνιον· ἐβουλεύσαντο δὲ αὐτὸ μεταδοῦναι μηδαμοῖσι ἄλλοισι Ἰώνων. οὐδ' ἐδεήθησαν δὲ οὐδαμοὶ μεταλαχεῖν, ὅτι μὴ Σμυρναῖοι. Καταπερ οἱ ἐκ τῆς Πενταπόλιος νῦν χώρης Δωριέες, πρότερον δὲ Ἑξαπόλιος· τῆς αὐτῆς ταύτης καλεομένης, φυλάσσοντα ὦν μηδαμοὺς ἐσδέξασθαι τῶν περισοίκων Δωριέων ἐς τὸ Τριοπικὸν ἱρόν· ἀλλὰ καὶ σφέων αὐτέων [k] τοὺς περὶ τὸ ἱρὸν ἀνομήσαντας ἐξεκλήισαν τῆς μετοχῆς. ἐν γὰρ τῷ ἀγῶνι τῷ Τριοπίῳ Ἀπόλλωνος ἐπίθεσαν τοπάλαι τρίποδας χαλκέους τοῖσι νικῶσι· καὶ τούτους χρεῶν τοὺς λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱροῦ μὴ ἐκφέρειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀναθέναι τῷ θεῷ. ἀνὴρ ὦν Ἁλικαρνησεὺς, τῷ οὐνόματι ἦν Ἀγασικλέης, νικήσας, τὸν νό-

a θερμῇ γε. b τέσσαρας. c αὐτῶν. d σφὶ δ'. e τέσσαρες. f ὅρκια. g αὐτέων. h αὐτέων. i ἐπὶτε σφέων αὐτέων τοὔνομα. k αὐτῶν.

Halicarnaſſus ex corpore Dorico pulſa. Cur Ioniæ fuerint duodecim urbes, falſa opinione repulſa. Nuptarum ira in maritos Dorienſes.

μον κατηλόγησε· φέρων ὴ ποὸς τὸ ἑωϋτοῦ οἰκία ποοσεπαοτάλωσε τ τοίποδα. Δι᾽ ταύτην τὴν αἰτίην αἱ πέντε πόλιες, Λίνδος, καὶ Ἰήλυσός τε καὶ Κάμειρος, καὶ Κῶς τε καὶ Κνίδος, ἐξεκλήισαν τ μετοχῆς τὴν ἕκτην πόλιν Ἁλικαρνησέα. τούτοισι μέν νυν ταύτην τὴν ζημίην οὗτοι ἐπέθηκαν. Δοκέουσι δέ μοι δυώδεκα πόλιας ποιήσασθαι οἱ Ἴωνες, καὶ οὐκ ἐθελῆσαι πλεόνας ἐσδέξασθαι, τοῦδε εἵνεκα. ὅτι καὶ ὅτε ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον, δυώδεκα κου αὐτῶν μέρεα, καθάπερ νῦν Ἀχαιῶν, τ ἐξελασάντων Ἴωνας, δυώδεκα ἐστὶ μέρεα. Πελλήνη μέν τε πρώτη ποὸς Σικυῶνος [a]· μετὰ δὲ, Αἴγιρα, καὶ Αἰγαί· ἐν τῇ Κρᾶθις ποταμὸς ἀένναός ἐστι, ἀπὸ τ ὁ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ οὔνομα ἔσχε· καὶ Βοῦρα, καὶ Ἑλίκη, (ἐς τὴν καταφυγὸν Ἴωνες ὑπὸ Ἀχαιῶν μάχῃ ἐσσωθέντες) καὶ Αἴγιον, καὶ Ῥύπες, καὶ Πατρέες, καὶ Φαρέες, καὶ Ὠλενος, ἐν τῷ Πείρος ποταμὸς μέγας ἐστί· καὶ Δύμη, καὶ Τριταιέες, οἱ μοῦνοι τούτων [b] μεσογαῖοι οἰκέουσι. Ταῦτα δυώδεκα μέρεα νῦν Ἀχαιῶν ἐστι, καὶ τότε γε Ἰώνων ἦν. τούτων [c] δὴ εἵνεκα καὶ οἱ Ἴωνες δυώδεκα πόλιας ἐποιήσαντο· ἐπεὶ ὡς γέ τι [d] μᾶλλον οὗτοι Ἴωνές εἰσι τ ἄλλων Ἰώνων, ἢ καλλιόν τι γεγόνασι, μωρίη πολλὴ λέγειν· τ Ἄβαντες μὲν ἐξ Εὐβοίης εἰσὶ οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα, τοῖσι Ἰωνίης μέτα οὐδὲ τ οὐνόμαστος οὐδέν. Μινύαι δὲ Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται, καὶ Καδμεῖοι, καὶ Δρύοπες, καὶ Φωκέες ἀποδάσμιοι, καὶ Μολοσσοὶ, καὶ Ἀρκάδες Πελασγοὶ, καὶ Δωριέες Ἐπιδαύριοι, ἄλλά τε ἔθνεα πολλὰ ἀναμεμίχαται. οἱ δὲ αὐτέων, ἀπὸ τ πρυτανηίου τ Ἀθηναίων ἁρμηθέντες, καὶ νομίζοντες γνησιώτατοι εἶναι Ἰώνων· ἅτοι δὲ γυναῖκας ἠγάγοντο ἐς τὴν ἀποικίην, ἀλλὰ Καρίας ἔσχον, τ ἐφόνευσαν τοὺς γονέας. Διὰ τοῦτον δὲ τ τὸν φόνον αἱ γυναῖκες αὗται, νόμον θέμεναι, σφίσι αὐτῇσι ὅρκους ἐπήλασαν, καὶ παρέδοσαν τῇσι θυγατράσι μή κοτε ὁμοσιτῆσαι τοῖσι ἀνδράσι, μηδὲ ὀνόματι βῶσαι τ ἑωυτῆς ἄνδρα, τοῦδε εἵνεκα, ὅτι ἐφόνευσαν σφέων τοὺς πατέρας καὶ ἄνδρας καὶ παῖδας· καὶ ἐπεί τε ταῦτα ποιήσαντες, αὐτῇσι [e] συνοίκεον. ταῦτα δὲ ἐν Μιλήτῳ γινόμενα ἐν Μιλήτῳ. Βασιλέας δὲ ἐσήσαντο, οἱ μὲν αὐτῶν, Λυκίης, ἀπὸ Γλαύκου τ Ἱππολόχου γεγονότας· οἱ δὲ, Καύκωνας Πυλίους, ἀπὸ Κόδρου τ Μελάνθου. οἱ δὲ, καὶ συναμφοτέρους. ἀλλὰ γὰρ ὠνείχοντο τ οὐνόμασι μᾶλ-

ctoria potitus, ſuſtinuit legem hanc violare, tripodemque domum ſuam ferens clavo affigere. Propter quod commiſſum, quinque hæ civitates, Lindus, Ialyſſus, Camirus, Cos atque Cnidus, ſextam civitatem Halicarnaſſum à ſacrorum participatione removerunt; hac videlicet pœna Halicarnaſſeos caſtigantes. Atqui 145
mihi ſane videntur Iones duodecim feciſſe civitates, nec voluiſſe plures recipere, propterea quod eorundem etiam Peloponneſum habitantium totidem fuerint partes: quemadmodum nunc quoque Achæorum, qui Ionas è ſedibus ſuis exegerunt, duodecim ſunt partes. Nempe prima prope Sicyonem eſt Pellena, deinde Ægira & Ægæ, in qua eſt Crathis fluvius perennis, à quo & Italicus ille vocatus eſt: & Bura & Helice, in quam ab Achæis bello fracti Iones confugerunt; & Ægion, & Rhypes, & Patrenſes, & Pharenſes, atque Olenus, ubi Pirus ingens fluvius eſt. Poſtea Dyma & Tritæenſes, qui ſoli mediterranea colunt. Hæ 146
nunc ſunt duodecim Achæorum portiones quæ tum quoque Ionum erant, & propterea Ionibus duodecim civitates conſtituere placuit. Nam iſtos eſſe aliquid amplius præ aliis Ionibus, aut præſtantius quippiam evaſiſſe magna inſania eſt aſſeverare: quum in his Abantes ſint Eubœæ haud minima portio, qui tamen nec cum Ionia nec cum nomine quicquam habent commune: & Minyæ Orchomeniis ſint admixti, & Cadmei, & Dryopes, & Phocenſes immunes, & Moloſſi, & Arcades Pelaſgi, & Dorienſes Epidaurii, atque aliæ multæ nationes inter ſe commixtæ ſint. Horum illi ex Athenienſium Prytaneo progreſſi & nobiliſſimos ſe Ionum exiſtimantes, hi vero non duxerunt uxores in coloniam, ſed habuerunt Caricas, quarum interemerant parentes. Propter quam cædem mulieres illæ legem tulerant, quam jurejurando inter ſe firmaverant, tradideruntque ſuis deinceps filiabus, cum maritis numquam cibum ſumere, neque nomine compellare ſuum virum; ideo quod earum patres, maritos atque filios trucidaſſent, & quum hæc patraſſent, ſecum matrimonia inirent. Hæc Mileti fiebant. Reges autem cre- 147
averant, partim Lycios, Glauco Hippolochi filio oriundos: partim Cauconas Pylios, Codro Melanthi progenie ortos: partim ex utriſque. Sed nomen tuentur acrius

a ποὸς Σικυῶνος. b τριῶν. c τριῶν. d ὡς γέτοι. e αὐτοῖσι.

acrius aliquanto quam ceteri Iones. Sint vero etiam illi veri atque genuini Iones: omnes tamen Iones sunt, quotquot Athenis oriundi Apaturia festum celebrant. Celebrant autem omnes, præter Ephesios & Colophonios, qui soli ex Ionibus ab Apaturiis arcentur, iique ob cædis pa-
148 tratæ causſam. Porro Panionium locus est Mycales sacer, ad septentrionem vergens, communiter ab universis Ionibus Neptuno Heliconio dicatus. Mycale autem promontorium est continentis zephyro vento expositum, ad Samum pertinens. Ad hunc montem collecti ex urbibus Iones sacrificium celebrabant quod Panionia vocant. Accidit hoc sane non Ionum sacris duntaxat, verum communiter omnia Græcorum omnium festa in eandem literam finiunt, perinde atque Persarum
149 nomina. Et hæ quidem Ionicæ sunt civitates. Æolicæ autem sunt, Cyme, quæ Phriconis vocatur, Larisæ, Novus murus, Tenus, Cilla, Notium, Ægiroessa, Pitana, Ægææ, Myrina, Grynia. Atque hæ XI Æolensium priscæ civitates. Una autem Smyrna hinc ab Ionibus diremta fuit. Alioqui & hæ duodecim erant numero, in continenti sitæ. Isti vero Æolenses regionem coluerunt præstantiorem, quam erat Ionum, ad cœli tamen temperiem ne-
150 quaquam accedebat. Smyrnam vero hac occasione amiserunt Æolenses, quod Colophonios per seditionem inferiores & è patria submotos recepissent: qui postea Smyrnæos observantes, dum extra urbem Bacchi festum celebrarent, occlusis portis urbem occuparunt. Succurrentibus autem Æolensibus universis, sic inter eos transigebatur, ut si Iones supellectilem redderent, Æolenses Smyrna cederent. Hanc conditionem quum Smyrnæi accepissent, illos distribuerunt inter se undecim civitates, suos quæque
151 constituens cives. Hæ itaque continentis sunt Æolicæ civitates, extra illas quæ Idam habitabant: nam illæ ad has non referuntur. Insulares vero quinque civitates Lesbum colunt. Sextam enim in Lesbo Arisbam Methymnæi sibi subjecerant, licet consanguineam. In Tenedo autem una habitatur civitas, & altera quædam in Centum appellatis insulis. Jam vero Lesbiis Tenediisque nihil grave, perinde atque Ionibus insulas tenentibus, erat metuendum: at reliquis civitatibus communiter placuit Iones sequi, quocunque illi

μᾶλλόν τι τ̃ ἄλλων Ἰώνων. ἔσωζαν γ̓ ἂ οἱ καθαρῶς γεγονότες Ἴωνες. εἰσὶ γ̓ πάντες Ἴωνες, ὅσοι ἀπ' Ἀθηνέων γεγόνασι, ἂ Ἀπατούρια ἄγουσι ἑορτήν. ἄγουσι γ̓ πάντες, πλὴν Ἐφεσίων Ϲ Κολοφωνίων. ἔστι γὰ μοῦνοι Ἰώνων οὐκ ἄγουσι Ἀπατούρια· ἂ ἔστι καθ' φόνα τινὰ σκῆψιν. Τὸ γ̓ Πανιώνιόν ἐστι τ̃ Μυκάλης χώρου ἱρὸς, πρὸς ἄρκτον τετραμμένου, ἀνὴρ ἐξαιρημένου ὑπὸ Ἰώνων Ποσειδέωνι Ἑλικωνίῳ· ἡ γ̓ Μυκάλη ἐστὶ τ̃ ἠπείρου ἄκρη, πρὸς ζέφυρον ἄνεμον κατήκουσα Σάμῳ. ἐς τοῦτο συλλεγόμενοι ἀπὸ τῶν πολίων Ἴωνες, ἄγεσκον ὁρτὴν, τ̃ ἔθνεα ὄνομα Πανιώνια. πεπύσθαι γ̓ οὔτι μοῦναι αἱ Ἰώνων ὁρτὰὶ τὠυτὸ, ἀλλὰ Ϲ Ἑλλήνων πάντων ὁμοίως πᾶσαι ἐς τὠυτὸ γράμμα τελεῦσι, καπέρ τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα. αὗται μὲν, αἱ Ἰάδες πόλιές εἰσι. Αἰδε γ̓, αἱ Αἰολίδες, Κύμη, ἡ Φρικωνὶς καλεομένη, Λάρισαι, Νέον τεῖχος, Τέως, Κίλλα, Νότιον, Αἰγιρόεσσα, Πιτάνη, Αἰγαῖαι, Μύρινα, Γρύνια· αὗται ἕνδεκα Αἰολέων πόλιες αἱ ἀρχαῖαι. μία γάρ σφεων παρελύθη ὑπὸ Ἰώνων, Σμύρνη. ἦσαν γὰρ Ϲ αὗται δυώδεκα αἱ ἐν τ̃ ἠπείρῳ. ἔστι γ̓ οἱ Αἰολέες χώρῳ μὲν ἔτυχον κτίσαντες ἀμείνω Ἰώνων, ὡρέων γ̓ ἤκουσαν οὐκ ὁμοίως. Σμύρνῃ γ̓ ὧδε ἀπέβαλον Αἰολέες. Κολοφώνιοι ἄνδρας φασὶ ἐστασιακέναι, ἂ ἐκπεσόντας ἐκ τ̃ πατρίδος, ὑποδεξαμένους. μ̃ γ̓ οἱ Φυγάδες τῶν Κολοφωνίων φυλάξαντες τὰς Σμυρναίας ὁρτὴν ἔξω τείχεος ποιεομένας Διονύσῳ, τὰς πύλας ἐπικλήισαντες, ἔσχον τὴν πόλιν. βοηθησάντων γ̓ πάντων Αἰολέων, ὁμολογίη ἐχρήσαντο, τὰ ἐπίπλα ἐπιδόντων τ̃ Ἰώνων, ἐκλιπεῖν Σμύρνῃ Αἰολέας. ποιησάντων γ̓ ταῦτα Σμυρναίων, ἐπιδιείλοντό σφεας αἱ ἕνδεκα πόλιες, ἂ ἐποιήσαντο σφέων αὐτέων πολίτας. Αὗται μέν νυν αἱ ἠπειρῶτιδες Αἰολίδες πόλιες, ἔξω τ̃ ἐν τ̃ Ἴδῃ οἰκημένων. κεχωρίδαται γὰ αὗται. αἱ γ̓ τὰς νήσους ἔχουσαι, πέντε μὲν πόλιες τοῦ Λέσβον νέμονται. τὴν γὰ ἕκτην ἐν τ̃ Λέσβῳ οἰκεομένην Ἀρίσβαν ὑποδραπόδισαν Μεθυμναῖοι, ἐόντας ὁμαίμους. ἐν Τενέδῳ γ̓ μία οἰκέεται πόλις, ἂ ἐν τῇσι Ἑκατὸν νησοισι καλεομένῃσι ἄλλη μία. Λεσβίοισι μέν νυν Ϲ Τενεδίοισι, καπέρ Ἰώνων τοῖσι τὰς νήσους ἔχουσι, λὼ δεινὸν ᾠδέν· τῇσι γ̓ λοιπῇσι πόλισι ἔαδε κοινῇ Ἴωσι ἕπεσθαι, τ̃ ἂν

a μίαι. b Ἑλλήνων ὁμοίως. c ἐς τωὐτὸ. d τελεῦτῶσι. e Λάρισαι. f πόλιες ἀρχαῖαι. g δυώδεκα ἐν τ̃. h ἠπειρῶτιδες πόλιες.

Lacedæmonii negato Ionibus auxilio tamen per legatos minantur Cyro eos spernenti, ut in regnum regressus Sardes & Lydos præfectis committat, quorum Pactyas defecit.

ὅτοι ἐξηγέωνται. Ὡς δὲ ἀπίκοντο [a] ἐς τὴν Σπάρτην τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων οἱ ἄγγελοι, (καὶ γὰρ δὴ τάχιστα ἐποιεῦντο τοῦτο πρηνσόμενα) εἵλοντο τῶν πάντων λέγειν τὴν Φωκαέα, τῷ οὔνομα ἦν Πύθερμος. ὁ δὲ, πορφύρεόν τε εἶμα ἀμφιβαλλόμενος, ὡς ἂν πυθόμενοι πολλῷ πλείους Σπαρτιητέων, καὶ κατασκὸς, ἔλεγε πολλὰ, παρορέειν ἑωυτοῖσι χρέζων· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἄκως ἤκουον, ἀλλ' ἀπεδόξεέ σφι μὴ παρορέειν Ἴωσι. οἱ μὲν δὴ ἀπαλλάσσοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀπωσάμενοι τοὺς Ἰώνων τοὺς ἀγγέλους, ὅμως ἀπέστελλαν πεντηκοντέρῳ ἀνδρας, ὡς μὲν ἐμοὶ [b] δοκέειν, κατασκοπὰς τοῦ τε Κύρου πρηγμάτων, καὶ Ἰωνίης. ἀπικόμενοι δὲ ἔτοι ἐς Φώκαιαν, ἔπεμπον ἐς Σάρδις σφέων αὐτῶν [c] τὸν δοκιμώτατον, τῷ οὔνομα ἦν Λακρίνης, ἀπερέοντα Κύρῳ Λακεδαιμονίων ῥῆσιν, χῆς τὴν Ἑλλάδα μηδεμίαν [d] πόλιν σιναμορέειν [e], ὡς αὐτῶν ἀδικεομένων. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ κήρυκος, λέγεται Κῦρον ἐπείρεσθαι τὰς παρεούσας οἱ Ἑλλήνων, τίνες εἰσὶ ἄνθρωποι Λακεδαιμόνιοι, καὶ κόσοι πλῆθος, τοῦτα ἑωυτῷ προαγορεύσαι. πυθόμενον δὲ μιν εἰπεῖν τοῦδε τὸν κήρυκα τὸν Σπαρτιήτην, Οὐκ εἰδέναι κω ἀνδρας τούτους, τοῖσι ἔστι χῶρος ἐν μέσῃ τῇ πόλι ἐπιδεδεγμένος, ἐς τὸν συλλεγόμενοι, ἀλλήλοισι ὁμνύντες ἐξαπατῶσι. τοῖσι, λέγεται ἐγὼ ὑγιαίνω, ἀδικήσειν τὰ Ἰώνων πάθεα ἔφη ἐλλέχα [f], ἀλλὰ τὰ οἰκήια. ταῦτα ἐς τοὺς πάντας Ἕλληνας ἀπέρριψε ὁ Κῦρος τὰ ἔπεα, ὅτι ἀγορὰς κτησάμενοι, ὥσπερ ἐκ πεκτεόνων. αὐτοὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἀγορῇσι οὐδὲν ἐώθασι χρῆσθαι, οὐδέ σφι ἔστι τοιοῦτο πᾶν ἀγορή. μετὰ ταῦτα ὑπερέψας τὰς μὲν Σάρδις Ταβάλῳ ἀνδρὶ Πέρσῃ, τὸν δὲ χρυσὸν τόν τε Κροίσου καὶ τὸν τῶν ἄλλων Λυδῶν Πακτύῃ ἀνδρὶ Λυδῷ κομίζειν, ἀπήλαυνε αὐτὸς ἐς Ἀγβάτανα [g], Κροῖσόν τε ἅμα ἀγόμενος, καὶ τοὺς Ἴωνας ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τὴν πρώτην εἶναι. ἤ τε γὰρ Βαβυλὼν οἱ ἐμποδὼν ἦν, καὶ τὸ Βακτρίων ἔθνος, καὶ Σάκαι τε καὶ Αἰγύπτιοι, ἐπ' οὓς ἐπεῖχέ τε στρατηλατέειν αὐτὸς, ὅτι δὲ Ἴωνας ἄλλον πέμπειν στρατηγόν. Ὡς δὲ ἀπήλασε ὁ Κῦρος ἐκ τῶν Σαρδίων, τοὺς Λυδοὺς ἀπέστησε ὁ Πακτύης ὅτι τε Ταβάλου καὶ Κύρου· καταβὰς δὲ ὅτι θάλασσαν, ἅτε τὸν χρυσὸν ἔχων πάντα τὸν ἐκ τῶν Σαρδίων, ὅπλισε τε ἐμισθοῦτο, καὶ τοὺς ὑπερθαλασσίους ἀνθρώπους ἔπεισε σὺν ἑωυτῷ στρατεύεσθαι. ἐλάσας δὲ ὅτι τὰς Σάρδις, ἐπο-

illi duxissent. Porro ubi Ionum Æolensiumque legati Spartam appulissent (id quod fiebat properanter) pro omnibus delegarunt verba facere Phocæensem quendam, cui nomen Pythermo. Hic purpurea veste amictus, ut hoc resciscentes plurimi convenirent Spartiatæ, processit: hortatusque est Lacedæmonios multis verbis ad suam defensionem. Sed Lacedæmonii nequaquam audiverunt, decretumque illis est auxilium Ionibus non ferre. Et hi quidem abierunt. Lacedæmonii, quamvis Ionum legatos repulissent, tamen pentecontoro emiserunt viros, quantum ego conjicio, qui res Cyri Ioniæque explorarent. Hi Phocæam appulsi, Sardes mittunt spectatissimum ipsorum, nomine Lacrinem, qui Cyro Lacedæmoniorum mandata perferret: nimirum ne ulli terræ Græciæ civitati damnum inferret; utpote se id minime neglecturis. Cyrus audiens quæ Lacrines proferret, rogasse fertur circumstantes Græcos, quinam homines essent Lacedæmonii, & quam multi numero, talia sibi præscribentes: mox ubi hæc cognovisset, ad Spartiatam præconem dixisse, Equidem non extimui unquam homines illos quibus locus est in media urbe vacuus, in quem collecti mutuo ipsi sibi jurando imponunt. Atque his, (si modo sim incolumis) non Ionum, sed propria sua incommoda erunt in circulis deploranda. Hæc in universos Græcos verba detorsit Cyrus; quod fora ampla haberent emtioni & venditioni servientia. nam Persis fora non sunt in usu, neque illis ullum est forum. Post hæc Sardes Tabalo homini Persæ commisit: Crœsi autem ceterorumque Lydorum aurum Pactyæ viro Lydo tradidit curandum, ipse versus Agbatana contendit, Crœsum una ducens: Ionum interim non magnam habendam rationem esse ex primo usu statuens. quandoquidem Babylon ei obstaculo erat, & Bactriana natio, item Sacæ atque Ægyptii, in quos ipse expeditionem facere in animo habebat, contra Ionas autem alium ducem mittere. Ubi vero Cyrus è Sardibus discessit, Lydos Pactyas à Tabalo atque Cyro defiscere impulit; & degressus ad mare, quippe Sardianum aurum omne in sua potestate habens auxilia mercede conduxit, maritimisque hominibus persuasit ut secum militarent. Et apud Sardes castra metatus,

a ἀπικέσθαι. b ὡσὶ μοὶ. c αὐτέων. d μηδεμίλα. e συναμορέειν. f ἄλιχα. g Ἐκβάτανα.

Cræsi prudentia in Lydis servandis ab excidio, quod minabatur Cyrus. Mazares præfectus Lydiæ, quem effugit Pactyas.

tus, Tabalum in arce conclusum obsedit. Cyrus hæc in itinere intelligens, Cræsum ita alloquutus est, Quisnam, inquit, Cræse, finis erit eorum quæ mihi accidunt? non cessabunt Lydi (ut videntur) & sibi & mihi negotium facessere. Delibero an non optimum sit eos in servitutem redigere. Videor equidem nunc mihi perinde fecisse, atque is, qui occiso patre filiis pepercerit: sicut quidem ego te, qui plus aliquid quam Lydorum pater eras, captum duco; ipsis autem Lydis urbem tradidi. Et deinde miror eos à
155 me deficere? Quum hanc suam sententiam Cyrus exposuisset, Cræsus excepit, veritus ne Sardes funditus everteret, ô Rex, inquit, probabilia dixisti. tu tamen ne per omnia indulgeas iræ, neque antiquam civitatem excideris, quæ cum superiorum, tum eorum quæ nunc acciderunt, rea non est. nam priorum ego autor fui, id quod meopte hoc capite pendo: præsens factum Pactyas admisit, cui tu Sardes commisisti: hic tibi pœnas det. Lydis autem veniam dans, hæc illis impera, ne vel defectionem meditari ausint, vel timendi esse possint. Interdicito illis per legatum, ne arma bellica possideant, jubetoque tunicas sub palliis gestare, subligare item cothurnos. Adhæc impera ut liberos citharam pulsare, & psallere, & cauponari doceant. & celeriter, ô Rex, viros in mulieres videbis degenerasse, nihilque erit metuendum, ne
156 rebelles unquam à te desciscant. Hæc ideo Cræsus suggessit, quod optabiliora hæc Lydis esse existimaret, quam subactos eos venundari: sat sciens se, nisi prætextum idoneum comminisceretur, non persuasurum illi ut institutum desereret. Adde etiam quod formidabat ne in posterum aliquando Lydi, si imminentem calamitatem effugissent, rebellantes à Persis funditus extinguerentur. Cyrus hac Cræsi admonitione gavisus, remissaque iracundia, respondit ei se pariturum. Arcessitoque Mazare, homine Medo, eadem illi præcepit, quæ Cræsus suggesserat, Lydis imperanda. Atque præter hæc mandavit, illos omnes sub corona venundari, quotquot una cum Lydis Sardes oppugnassent: Pactyam autem
157 prorsus vivum ad se perduci. Et ista quidem ex itinere quum præcepisset, profectus est ad Persarum sedes. Pactyas vero intelligens exercitum contra se non pro-

ἐπολιόρκεε Τάβαλον, ἀπεργμένον ἐν τῇ ἀκροπόλει. Πυθόμενος δὲ κατ' ὁδὸν ταῦτα ὁ Κῦρος, εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε, Κροῖσε, τί ἔσται τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων ἐμοί; ἀεὶ παύσονται Λυδοὶ, ὡς οἰκασι [a], πρήγματα παρέχοντες, καὶ αὐτοὶ ἔχοντες. Φροντίζω μὴ ἄρισον ἢ ἐξανδραποδίσασθαι σφέας. ὁμοίως γάρ μοι νῦν γε φαίνομαι πεποιηκέναι, ὡς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας, τῶν παίδων αὐτὸν φείσαιτο. ὡς ἦ καὶ ἐγὼ Λυδῶν τὸν μὲν τολέον τι ἢ πατέρα ἐόντα σε λαβὼν ἄγω, αὐτοῖσι δὲ Λυδοῖσι τὴν πόλιν παρέδωκα, καὶ ἔπειτα θωυμάζω εἴ μοι ἀπεστᾶσι. ὁ μὲν δὴ τάπερ νόεε, ἔλεγε· ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, δείσας μὴ ἀναστάτους ποιήσῃ τὰς Σάρδις, Ω βασιλεῦ, τὰ μὲν οἰκότα [b] εἴρηκας· σὺ μέντοι μὴ πάντα τὸν θυμὸν ἔχεε, μηδὲ πόλιν ἀναμάρτητον ἐξανάστησης, ἀναμάρτητον ἐοῦσαν καὶ τὸν πρόσπορον, καὶ τὸν νῦν ἐστεώτων. τὰ μὲν γὰρ πρόσπορον ἐγώ τε ἔπεισα, καὶ ἐγὼ κεφαλὴν [c] ἀναμάξας φέρω· τὰ δὲ νῦν παρεόντα, παμπόλλης ἐστὶ ὁ ἀδικέων, τῷ σὺ ἐπέτρεψας Σάρδις, ἔτι δότω τοι δίκην. Λυδοῖσι δὲ συγγνώμην ἔχων, τάδε αὐτοῖσι ἐπίταξον, ὡς μήτε ἀποστέωσι, μήτε δεινοί τοι ἔωσι [d]. ἄπεπε μέν σφι πέμψας, ὅσα ἁρπία μὴ κεκτῆσθαι [e]· κέλευε δὲ σφέας κιθῶνάς τε ὑποδύεσθαι τοῖσι εἵμασι, καὶ κοθόρνους ὑποδέεσθαι. σπεῖρε δ' αὐτοῖσι κιθαρίζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τὰς παῖδας. καὶ ταχέως σφέας, ὦ βασιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψεαι γεγονότας, ὥστε δέειν δεινοί τοι ἔσονται μὴ ἀποστέωσι. Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτά τε οἱ [f] ὑπετίθετο, αἱρεθώτερα ταῦτα δουλίων Λυδοῖσι, ἢ ἀνδραποδισθέντας πεπλῶσθαι σφέας· ἀπιστάμενος ὅτι ἢν μὴ ἀξιόχρεα σοφίσηται σοφίσματα, οὐκ ἀναπείσει μιν μεταβουλεύσασθαι· ἀρρωδέων δὲ μὴ ὕστερον κοτὲ οἱ Λυδοὶ, ἢν τὸ παρεὸν ὑπεκδράμωσι, ἀποστάντες ἀπὸ τῶν Περσέων ἀπόλωνται. Κῦρος δὲ ἡσθεὶς τῇ ὑποθήκῃ, καὶ ὑπεὶς τὸ ὀργῆς, ἔφη οἱ πείθεσθαι. καλέσας δὲ Μαζάρεα ἄνδρα Μῆδον, ταὐτά οἱ ἐνετείλατο σοφισθῆναι Λυδοῖσι τὰ ὁ Κροῖσος ὑπετίθετο· καὶ σοσεξανδραποδίσασθαι τοὺς ἄλλους πάντας, οἱ μετὰ Λυδῶν ἐπὶ Σάρδις ἐστρατεύσαντο, αὐτὸν δὲ Πακτύην ζῶντα ἀγαγεῖν παρ' ἑωυτόν. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ τοῦ ὁδοῦ ἐντειλάμενος, ἀπήλαυνε ἐς ἤθεα τὰ Περσέων. Πακτύης δὲ πυθόμενος ἀγχοῦ εἶναι στρατὸν, ἐπ' ἑωυτὸν ἐόντα, δείσας

a οἴκασι. b εἰκότα. c κεφαλῆς. d δεινοί τι ἔωσι. e ἐκτᾶσθαι. f ταῦτά οἱ.

Lydorum vitæ corruptela. Oraculum in Branchidis. Supplicis sanctitas & Aristodici sapiens pervicacia contra Deum.

δείσας ὤχετο φεύγων ἐς Κύμην. Μαζάρης δὲ ὁ Μήδου ἐλάσας ὅπῃ τὰς Σάρδις, ἐπ' Κύρου στρατὸν μοίρην ὀσμωδήκεε ἔχων, ὡς οὐκ εὗρε ἔτι ἐόντας τοὺς ἀμφὶ Πακτύην ἐν Σαρδίσι, πρῶτα μὲν τοὺς Λυδοὺς ἠνάγκασε τοῖς Κύρου ἐντολὰς ἐπιτελέειν· ἐκ τούτου δὲ κελεύσμοσύνης Λυδοὶ τὴν πᾶσαν διαίταν τῆς ζόης μετέβαλον. Μαζάρης δὲ μετὰ τοῦτο ἔπεμπε ἐς τὴν Κύμην ἀγγέλους, ἐκδίδοναι κελεύων Πακτύην· οἱ δὲ Κυμαῖοι ἔγνωσαν συμβουλῆς πέρι ἐς θεὸν ἀνῶσαι τὸ ἐν Βραγχίδῃσι. ἦν γὰρ αὐτόθι μαντήιον ἐκ παλαιοῦ ἱδρυμένον, τῷ Ἴωνές τε πάντες καὶ Αἰολέες ἐώθεσαν χρᾶσθαι. ὁ δὲ χῶρος ἔστι τῆς Μιλησίης ὑπὲρ Πανόρμου λιμένος. Πέμψαντες ὦν οἱ Κυμαῖοι ἐς τοὺς Βραγχίδας θεοπρόπους, ἠρώτων περὶ Πακτύεω ὁκοῖόν τι ποιέοντες θεοῖσι μέλλοιεν χαριεῖσθαι. ἐπηρωτῶσι δέ σφι ταῦτα χρησμὸν ἔφερε, ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσῃσι. ταῦτα δὲ ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ὡρμέατο ἐκδιδόναι· ὁρμωμένοισι δὲ ταύτῃ τῇ πόλει, Ἀριστόδικος ὁ Ἡρακλείδεω, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν ἐὼν δοκίμου, ἔσχε μὴ ποιῆσαι ταῦτα Κυμαίους, ἀπιστέων τε τῷ χρησμῷ, καὶ δοκέων τοὺς θεοπρόπους οὐ λέγειν ἀληθέως. ἐς ὃ, τὸ δεύτερον περὶ Πακτύεω ἐπερησόμενοι, ἦσαν ἄλλοι θεοπρόποι, τῶν ἦν Ἀριστόδικος καὶ. Ἀπιγμένων δὲ ἐς Βραγχίδας, ἐχρῄζετο ἐκ πάντων Ἀριστόδικος, ἐπερωτῶν [b] τάδε, Ὦναξ, ἦλθε παρ' ἡμέας ἱκέτης Πακτύης ὁ Λυδὸς, φεύγων θάνατον βίαιον παρὰ Περσέων· οἱ δέ μιν ἐξαιτέουσι, παραδοῦναι κελεύοντες Κυμαίους. ἡμεῖς δὲ δειμαίνοντες τὴν Περσέων δύναμιν, τὸν ἱκέτην οὐ τετολμήκαμεν ἐκδιδόναι, πρὶν ἂν τὸ ἀπὸ σεῦ ἡμῖν δηλωθῇ ἀτρεκέως ὁκότερα ποιέωμεν. ὁ μὲν ταῦτα ἐπηρώτα· ὁ δ' αὖτις τὰ αὐτὰ σφι χρησμὸν [c] ἔφαινε, κελεύων ἐκδιδόναι Πακτύην Πέρσῃσι. πρὸς ταῦτα ὁ Ἀριστόδικος ἐκ παντοίης ἐπoίεε πάδε· περιὼν τὸ νηὸν κύκλῳ, ἐξαίρεε τὰς στρουθούς, καὶ ἄλλα ὅσα ἦν νενοσσευμένα ὀρνίθων γένεα ἐν τῷ νηῷ. ποιέοντι δὲ αὐτῷ ταῦτα, λέγεται φωνὴν ἐκ τοῦ ἀδύτου γενέσθαι, φέρουσαν μὲν πρὸς τὸν Ἀριστόδικον, λέγουσαν δὲ τάδε, Ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾷς ποιέειν; τοὺς ἱκέτας μου ἐκ τοῦ νηοῦ κεραΐζεις; Ἀριστόδικον δὲ οὐκ ἀπορήσαντα πρὸς ταῦτα εἰπεῖν, Ὦναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖσι ἱκέτῃσι βοηθέεις, Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ἱκέτην ἐκδιδόναι; τὸν δὲ αὖτις ἀμείψασθαι τοῖσδε, Ναὶ κελεύω, ἵνα γε ἀσεβήσαντες, θᾶσσον ἀπόλησθε, ὡς

procul abesse, conterritus fugit Cymen. Mazares vero nihil cunctatus, Cyri exercitus quotamcunque partem ducens Sardes promovit. Verum ubi Pactyam jam Sardibus abiisse cognovit, primum Lydos adegit Cyri mandatis obsecundare. Et ex hujus mandato Lydi omnem vitæ rationem commutarunt. Deinde Mazares nuncios Cymen misit jubens Pactyam dedi. Sed Cymæi consilio inito statuerunt ad deum in Branchidis referendum quid facto opus esset. Erat enim illic oraculum pervetustum, quo Iones universi & Æolenses uti consueverant. Oraculum hoc in Milesio agro est supra Panormum portum. Missis igitur ad Branchidas consultoribus, 158
rogabant circa Pactyam quidnam facientes deis gratificaturi essent. Consulentibus talia respondebatur Pactyam Persis dedere. Quæ quum relata audirent Cymæi, putaverunt dedendum. Ceterùm quum huc multitudo propensa esset, Aristodicus, Heraclidis filius, vir inter ceteros cives spectatus, oraculo parum fidens, & ipsos consultores responsum non ex vero perferre existimans tenuit quominus id facerent; donec iterum de Pactya interrogaturi alii mitterentur consultores, inter quos Aristodicus quoque erat. Hi quum ad Branchi- 159
das pervenissent, vnus ex omnibus Aristodicus consulebat oraculum, sciscitans in hæc verba, O Rex, venit ad nos supplex Pactyas Lydus, mortem fugiens violentam ab Persis. Hi eundem exposcentes, jubent Cymæos hominem dimittere. Nos Persarum potentiam formidantes, tamen supplicem nondum reddere ausi sumus, donec indubitato intelligeremus ex te quid facere nos conveniret. Hunc in modum sciscitanti Aristodico, idem rursus respondebatur, nempe Pactyam Persis dedendum. Post hæc Aristodicus tale quippiam de industria aggreditur: Templum circumiens, passeres aliasque aviculas quæ forte in templo istic nidulabantur, è nidis exemit. Quæ quum ille faceret, memorant vocem ex adyto auditam quæ ad Aristodicum ferretur, atque hujusmodi quædam sonaret, Hominum scelestissime, quænam audacia te incessit ut ex templo meos supplices diripias? Aristodicum nihil dubitasse ad hunc modum respondere; Tune, ô Rex, sic auxilium fers supplicibus, & Cymæos jubes supplicem tradere? Et deum vicissim edidisse ista, Equidem jubeo, ut impii male citius pereatis, ne deinde oraculum

a ὁρμεωμένοισι. b ἱκετεύων. c αὐτὰ σφίσι χρησμὸν.

Pactyas ab Chiis deditus Mazari post alia Ioniæ subacta mortuo, cui successit Harpagus. Atarneus Mysiæ. Phocæensium navigatio ad Arganthonium Tartessium.

lum de dedendis supplicibus lacessatis.
160 Porro ubi hæc relata audiverunt Cymæi, neque volentes dedendo supplice iram divinam in se concitari, & perire, neque eundem penes se detinendo, oppugnari, hominem ablegant Mytilenam. Mytilenæi, quum Mazares subinde per nuncios Pactyam flagitaret, paciscuntur pro certa mercede, quod tamen non ausim liquide asseverare, quandoquidem non fuit res perfecta. Cymæi enim cognoscentes ea quæ à Mytilenæis gesta essent, misso Lesbum navigio, Pactyam deportant in Chium. Indidem vero ex Minervæ tutelaris deæ templo abstractus, à Chiis traditus fuit. Tradiderunt autem Chii pro Atarnei mercede. Atarneus autem locus est Mysiæ, è regione Lesbi situs. Et sic quidem compotes facti Persæ in custodia habebant Pactyam, ut Cyro illum monstrarent. Atque multo exinde tempore, Chiorum nullus ex Atarneo neque molis libabat hordeaceis deo cuiquam, neque bellaria fructus inde decerpti pinsebantur, & ex omnium templorum usu removebantur quæ ex
161 agro illo provenirent. Ab Chiis igitur Pactyas traditus fuit; Mazares mox in illos castra promovit, qui una Tabalum oppugnassent: & partim Prienenses subigens pro mancipiis vendidit, partim Mæandri campum universum incursavit prædam militibus permittens; Magnesiam etiam pari modo. Post id Mazares repentino morbo correptus, vita defun-
162 gitur. Hoc mortuo suffectus successor imperii Harpagus ad mare descendit & ipse Medus; quem Medorum rex Astyages impiis epulis exceperat, quique Cyri adiutor fuerat in regno occupando. Hic, inquam, à Cyro tunc institutus dux, simulatque in Ioniam venit, urbes ductis aggeribus cepit. Nam ubi cives mœnibus clausissent, aggeribus mox ad muros objectis expugnabat: atque sic Phocæam primam Ionum civitatem ag-
163 gressus est. Hi Phocæenses, primi Græcorum longis navigationibus usi sunt: Adriamque simul & Tyrrheniam, Iberiam atque Tartessum hi sunt qui ostenderunt. Navigiis autem utebantur non rotundis, sed penteconteris. Hi quum Tartessum venirent, grati admodum fuerunt regi, cui nomen erat Arganthonio, quique jam octoginta annis Tartessiorum regno præfuerat: vixit autem totos annos centum viginti. Atque Phocæenses Arganthonio

„ὡς μὴ τολοιπὸν ἀεὶ ἱκετέων ἐκδόσιος ἔλθητε [a]
„ὅπῃ τὸ χρηστήριον. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ἀβυλόμενοι ἅτε ἐκδόντες ἀπολέσθαι, ἅτε παρ' ἑωυτοῖσι ἔχοντες πολιορκέεσθαι, ἐς Μυτιλήνην [b] αὐτὸν ἐκπέμπουσι. οἱ δὲ Μυτιληναῖοι [c], ὅπως πέμπουσι ἐκ Μαζάρεος ἀγγελίας ἐκδιδόναι τὸν Πακτύην, παρεσκευάζοντο ὡς μισθῷ ὁσωδή. ἀ γὰρ ἔχω τοῦτό γε εἰπεῖν ἀτρεκέως· ἀ γὰρ ἐτελεώθη. Κυμαῖοι γὰρ ὡς ἔμαθον ταῦτα πρηστόμενα ἐκ τῶν Μυτιληναίων, πέμψαντες πλοῖον ἐς Λέσβον, ἐκκομίζουσι Πακτύην ἐς Χῖον. ἐνθεῦτεν δὲ ἐξ ἱροῦ Ἀθηναίης Πολιάχου ἀποσπασθεὶς, ὑπὸ Χίων ἐξεδόθη· ἐξέδοσαν δὲ οἱ Χῖοι ὅπῃ τῷ Ἀταρνεῖ μισθῷ· ἔστι δὲ Ἀταρνέος τοῦτο ἐν χώρῳ τῇ Μυσίῃ, Λέσβῳ ἀντίον. Πακτύην μέν νυν ὑποδεξάμενοι οἱ Πέρσαι εἶχον ἐν φυλακῇ, θέλοντες Κύρῳ ἀποδεῖξαι. ἐπὶ δὲ χρόνον ἔτι οὐκ ὀλίγον γινόμενον, ὅτε Χίων οὐδεὶς ἐκ τοῦ Ἀταρνέος τούτου, ἔτε ἀλφὰς κεφθῶν ἐπώχυσιν ἐποιέετο θεῶν οὐδενὶ, ἔτε πέμματα ἐπέστεφε καρπῶν δενδρέων, ἀπείχετό τε τῶν πάντων ἱρῶν τὰ πάντα ἐκ τῆς χώρης ταύτης γινόμενα. Χῖοι μέν νυν Πακτύην ἐξέδοσαν. Μαζάρης δὲ μετὰ ταῦτα ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς συμπολιορκήσαντας Τάβαλον. καὶ τοῦτο μὲν, Πεδιέας ἐξωνδραποδίσατο· τοῦτο δὲ, Μαιάνδρου πεδίον πᾶν ἐπέδραμε, λείην ποιεύμενος τῷ στρατῷ· Μαγνησίην δὲ ὡσαύτως. μετὰ δὲ ταῦτα, αὐτίκα νόσῳ τελευτᾷ. Ἀποθανόντος δὲ τούτου, Ἅρπαγος κατίζει δεύτερος τῆς στρατηγίης, γένος καὶ αὐτὸς ἐὼν Μῆδος, τοῦ ὁ Μήδων βασιλεὺς Ἀστυάγης ἀνόμῳ τραπέζῃ ἔδαισε, ὁ τῷ Κύρῳ τῷ βασιλήϊον συγκαταστησαμένῳ. ἔστι δὲ ὦ νηὶ τότε ὑπὸ Κύρου στρατηγὸς ἀποδεχθεὶς, ὡς ἀπίκετο ἐς τὴν Ἰωνίην, αἱρέει τὰς πόλιας χώμασι. ὄκως γὰρ τειχήρεας ποιήσαιτο, τὸ ἐνθεῦτεν χώματα χέων πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρθεε. πρώτη δὲ Φωκαίη Ἰωνίης ἐπεχείρησε. Οἱ δὲ Φωκαιέες ἔστι ναυτιλίῃσι μακρῇσι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, καὶ τήν τε Ἀδρίην καὶ τὴν Τυρσηνίην καὶ τὴν Ἰβηρίην καὶ τὸ Ταρτησσὸν ἔτοί εἰσι οἱ καταδέξαντες. ἐναυπήγεον δὲ οὐ στρογγύλῃσι ναυσὶ, ἀλλὰ πεντηκοντέροισι. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸ Ταρτησσὸν, πρόσφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλέϊ τῶν Ταρτησσίων, τῷ ὄνομα μὲν ἦν Ἀργανθώνιος· ἐτυραννεύσε δὲ Ταρτησσοῦ ὀγδώκοντα [d] ἔτεα, ἐβίωσε δὲ πάντα ἐκατὸν καὶ ἑκατὸν. τούτῳ δὴ τῷ ἀνδρὶ πρόσφιλέες οἱ Φωκαιέες

a ἔλθοιτε. b Μιτυλήνην. c Μιτυληναῖοι & mox Μιτυληναίων. d ut infra. Sed in MS. exstat ὀγδοήκοντα.

Ejus liberalitas in Phocæenſes, qui ab Harpago ſubacti navigarunt Chium, mox Cyrnum, ubi Alalia eorum urbs. Oenuſſæ inſulæ. Feritas errantium & diræ.

ὕτω δή τι ἐγίνοντο, ὡς τὰ μὲν πρῶτα σφέας ἐκλιπόντας Ἰωνίην, ἐκέλευε τὸ ἑωυτῦ χώρης οἰκῆσαι ὅκῃ βούλονται· μὴ δὲ, ὡς τοῦτο οὐκ ἔπειθε τοὺς Φωκαιέας, ὁ δὲ πυθόμενος τὸν Μῆδον παρ' αὐτῶν ὡς αὔξοιτο, ἐδίδου σφι χρήματα τείχεος περιβαλέσθαι τὴν πόλιν. ἐδίδου δὲ ἀφειδέως· καὶ γὰρ ἡ περίοδος τοῦ τείχεος οὐκ ὀλίγοι σταδίοι εἰσί· τοῦτο δὲ πᾶν, λίθων μεγάλων, καὶ εὖ σωαρμοσμένων. Τὸ μὲν δὴ τεῖχος τοῖσι Φωκαιεῦσι τρόπῳ τοιῷδε ἐξεποιήθη. ὁ δὲ Ἅρπαγος ὡς ἐπήλασε τὴν στρατιὴν, ἐπολιόρκεε αὐτούς, προϊσχόμενος ἕτερα, ὡς οἱ καταξρᾷ εἰ βούλονται Φωκαιέες προμαχεῶνα ἕνα μοῦνον τοῦ τείχεος ἐρεῖψαι, καὶ οἴκημα ἓν καταρῶσαι· οἱ δὲ Φωκαιέες, προσημελέοντες τῇ δουλοσύνῃ, ἔφασαν θέλειν βουλεύσασθαι ἡμέρην μίαν [a] καὶ ἔπειτα ποιήσεσθαι. ἐν ᾧ δὲ βουλεύονται αὐτοὶ, ἀπαγαγεῖν στρατιὴν κελεύειν τὴν στρατιὴν ἀπὸ τοῦ τείχεος. ὁ δὴ Ἅρπαγος ἔφη εἰδέναι μὲν εὖ τὰ κείνοισι μέλλοιεν ποιέειν, ὅμως δέ σφι πειρέηται βουλεύσασθαι. ἐν ᾧ ὦν ὁ Ἅρπαγος ἀπὸ τοῦ τείχεος ἀπήγαγε τὴν στρατιὴν, οἱ Φωκαιέες ἐν τούτῳ καταστάσαντες τὰς πεντηκοντέρους, ἐσθέμενοι παῖδα καὶ γυναῖκας καὶ ἐπιπλα πάντα, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ ἐκ τῶν ἱρῶν, καὶ τὰ ἄλλα ἀναθήματα, χωρὶς ὅτι χαλκὸς ἢ λίθος ἢ γραφὴ ἦν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐσθέντες, καὶ αὐτοὶ ἐσβάντες, ἔπλεον ὑπὲρ Χίου. τὴν δὲ Φωκαίην ἐρημωθεῖσαν ἀνδρῶν ἔσχον οἱ Πέρσαι. Οἱ δὲ Φωκαιέες, ἐπεί περ σφι Χῖοι τὰς νήσους τὰς Οἰνούσσας καλεομένας οὐκ ἐβούλοντο [b] ὠνεομένοισι πωλέειν, δειμαίνοντες μὴ αἱ μὲν ἐμπόριον γένωνται, ἡ δὲ αὐτέων νῆσος ἀποκληισθῇ τούτου εἵνεκα, ἔπλεον τοῦτο οἱ Φωκαιέες ἐστέλλοντο ἐς Κύρνον. ἐν γὰρ τῇ Κύρνῳ εἴκοσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐκ θεοπροπίου ἀνεῴκισαν πόλιν τῇ οὔνομα ἦν Ἀλαλίη. Ἀρχανθώνιος δὲ τυραννεύσας ἤδη τετελευτήκεε. στελλόμενοι δὲ ὑπὸ τὴν Κύρνον, πρῶτα καταπλεύσαντες ἐς τὴν Φωκαίην, κατεφόνευσαν τῶν Περσέων τὴν φυλακὴν, ἡ ἐφρούρεε παραδεξαμένη παρὰ Ἅρπαγου τὴν πόλιν. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτο σφι ἐξέργαστο, ἐπαρήσαντο ἰσχυρὰς κατάρας τῷ προλειπομένῳ ἑωυτῶν ἢ σόλῳ. πρὸς δὲ τούτοισι, καὶ μύδρον σιδήρεον κατεπόντωσαν· καὶ ὤμοσαν μὴ πρὶν ἐς Φωκαίην ἥξειν, πρὶν ἢ τὸν μύδρον τοῦτον ἀναφῆναι. στελλομένων δὲ αὐτῶν ὑπὸ τὴν

thonio iſta occaſione ſic ſunt conciliati, ut primo quidem eos poſt Ioniam relictam juſſerit in ſua regione ſedes deligere ubicunque illis liberet. Verum quum hoc non perſuaſiſſet Phocæenſibus, intelligeretque ex eis interim Medum quemadmodum creſceret, pecunias illis dedit ad urbi murum circumdandum. Dedit autem non parce. Siquidem ipſius muri ambitus non paucorum eſt ſtadiorum, totuſque majuſculis lapidibus, iiſque affabre concinnatis. Et murus qui- 164
dem ille à Phocæenſibus hoc pacto fuit conſtructus. Porro Harpagus exercitum admovens, urbem oppugnavit: quum obtuliſſet illis verba, tanquam ſibi ſat eſſet, ſi vellent Phocæenſes unum duntaxat muri propugnaculum demoliri, & unam habitationem conſecrare. Phocæenſes ſervitutem averſantes, reſponderunt diem unum ſe velle conſultare, & dein reſponſuros: ſed interim dum conſultarent, illum jubebant exercitum ab urbe abducere. Harpagus autem quanquam ſe ſcire diceret quid facturi eſſent, tamen ſe illis ut conſultarent permittere. Iſto igitur tempore quo ab muro ille exercitum abduxit, Phocæenſes uſi ſunt in penteconteris deducendis, quibus liberos una cum uxoribus atque ſupellectile univerſa imponerent: ad hæc ſtatuas quoque ex templis & cetera donaria, niſi quæ vel ferrea vel lapidea aut denique picta eſſent, at reliqua omnia impoſuerunt. mox & ipſi conſcendentes, navigarunt in Chium. Phocæam ſic deſertam incolis occupaverunt Perſæ. Phocæenſes au- 165
tem, quum ipſis Chii inſulas quæ OEnuſſæ vocantur, licitantibus vendere nollent, metuentes ne illuc emporium transferretur, obque hanc cauſſam eorum inſula excluderetur, conceſſerunt Phocæenſes in Cyrnum. In hac enim inſula ante viginti annos civitatem ex vaticinio condiderant, nomine Alaliam. Interea autem Arganthonius fatis conceſſerat. Porro Cyrnum trajecturi Phocæenſes, prius reverterunt Phocæam, præſidiaque illic Perſarum quæ ab Harpago cuſtodiæ cauſſa relicta fuerant, trucidarunt. Quibus patratis, diras atroces imprecati ſunt unicuique ſuorum claſſem deſerenti. Præter has ferri quoque maſſam candentem in mare demergunt, jurantque non prius ſe Phocæam reverſuros quam maſſa iſta rurſus appareret. Sic autem quum na-

a μίην. b ἐβούλοντο.

Sic quoque ex cursu pars dimidia rediit Phocæam: reliquos ex Corsica, quam petierant, post quinquennium expulsos ab Carthaginiensibus & Tyrrhenis excepit Rhegium, mox Hyela. Cyrnus heros. Abdera a Teiis condita.

navigarent in Cyrnum, plusquam dimidiam illorum partem desiderium cepit & miseratio urbis & sedium illius regionis; atque etiam violato jurejurando renavigarunt Phocæam: qui autem eorum jurijurando inhæserunt, solventes ex OE-
166 nussis Cyrnum navigarunt. Quo quum appulissent communiter habitarunt una cum superioris temporis colonis, per annos quinque, sacraque erexerunt. Ceterum quum jam vicinos omnes hostili more popularentur, communi sententia bellum in eos adornant Tyrrheni atque Carthaginienses, utrique sexaginta navibus: Phocæenses ex adverso sexaginta & ipsi naves milite implent, obviamque illis procedunt in mare quod appellatur Sardonium. Commissa navali pugna, Phocæensibus Cadmea quædam contigit victoria. nam quadraginta illis naves perierunt, reliquæ viginti detortis rostris factæ inutiles. Reversi igitur Alaliam, sumptis liberis uxoribusque atque reliquis facultatibus quantas ferre ipsis naves poterant, relicta Cyrno navigarunt Rhe-
167 gium. Verum è navibus illis quæ perierant, quotquot viri in Carthaginiensium Tyrrhenorumque manus pervenerunt, eorum plurimos subiecerunt sorti, & hi protracti, lapidibus sunt obruti. Deinceps vero quæcunque ex Agyllensium vel pecoribus vel jumentis atque hominibus locum illum accedebant, ubi Phocæenses lapidati jacebant, continuo distorta fiebant, aut mutila aut remisso corpore. Quare Agyllenses Delphos miserunt, volentes admissum illud expiare. Pythia hæc ipsos jussit facere, quæ etiam nunc ab Agyllæis observantur. nam & justa illis persolvunt magnifice, & gymnicum celebrant ac equestre certamen. Et hæc Phocæensium portio quidem hujusmodi fato usa fuit. Qui autem illorum Rhegium confugerant, hinc progressi civitatem possederunt in agro OEnotriæ quæ nunc appellatur Hyela. Eam autem condiderunt, ab viro Posidoniate edocti, Pythiæ oraculo jussos fuisse Cyrnum condere, qui heros esset, non insulam. Atque Phocææ quidem in Ionia res
168 sic habent. Simile quiddam accidit Teiis, quorum murum simulatque per aggerem cepisset Harpagus, omnes conscensis navibus trajecerunt in Thraciam, ibidemque urbem condiderunt Abdera, cujus fundamenta prius jecerat Timesius Clazomenius:

τὴν Κύρνον, ὡσαύτως ἡμίσεας τῶν ἀστῶν ἔλαβε πόθος τε καὶ οἶκτος τῆς πόλιος, καὶ τῶν ἠθέων τῆς χώρης· ψαυόμενοι δὲ ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Φωκαίδα· οἱ δὲ αὐτῶν τὸ ὅρκιον ἐφύλασσον, ἀειρόμενοι ὑπὸ τῶν Οἰνωτρέων ἐπλεον. Ἐπείτε δὲ ἐς τὴν Κύρνον ἀπίκοντο, οἴκεον κοινῇ μετὰ τῶν πρότερον ἀπικομένων ἐπ' ἔτεα πέντε, καὶ ἱρὰ ἐνιδρύσαντο. καὶ ἦγον γὰρ δὴ [a] καὶ ἔφερον τὰς ἀθεμίστους ἀπάσας· στρατευόμενοι δὲ ἐπ' αὐτοὺς κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι Τυρσηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, νηυσὶ ἑκάτεροι ἑξήκοντα. οἱ δὲ Φωκαιέες, πληρώσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ πλοῖα, ἐόντα ἀριθμὸν ἑξήκοντα, ἀντίαζον ἐς τὸ Σαρδόνιον καλεόμενον πέλαγος. συμμισγόντων δὲ τῇ ναυμαχίῃ, Καδμείη τις νίκη τοῖσι Φωκαιεῦσι ἐγένετο. αἱ μὲν γὰρ τεσσεράκοντα σφέων νῆες διεφθάρησαν, αἱ δὲ εἴκοσι αἱ πλεῖστοι, ἦσαν ἄχρηστοι· [b] ἀπισφέφατο γὰρ τοὺς ἔμβολους. καταπλώσαντες δὲ ἐς τὴν Ἀλαλίην, ἀνέλαβον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν ὅσην οἵη τε ἐγένοντο αἱ νῆες σφι ἄγειν· καὶ ἔπειτα ἀφέντες τὴν Κύρνον, ἔπλεον ἐς Ῥήγιον. Τῶν δὲ διαφθαρεισέων νεῶν τοὺς ἄνδρας οἵ τε Καρχηδόνιοι καὶ οἱ Τυρσηνοὶ ἔλαχόν τε αὐτῶν [c] πολλῷ πλείους, καὶ τούτους ἐξαγαγόντες κατέλευσαν. μετὰ δὲ Ἀγυλλαίοισι πάντα τὰ παρόντα τὸν χῶρον ἐν τῷ οἱ Φωκαιέες κατελευσθέντες ἐκέατο, ἐγένετο διάστροφα καὶ [d] ἔμπηρα καὶ ἀπόπληκτα ὁμοίως πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ἄνθρωποι. οἱ δὲ Ἀγυλλαῖοι ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, βουλόμενοι ἀπέσασθαι τὴν ἁμαρτάδα. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευσε ποιέειν τὰ καὶ νῦν οἱ Ἀγυλλαῖοι ἔτι ἐπιτελέουσι. καὶ γὰρ ἐναγίζουσί σφι μεγάλως, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν ἐπιτελέουσι [e]. καὶ ὅτοι μὲν τῶν Φωκαιέων τοιούτῳ μόρῳ διεχρήσαντο. οἱ δὲ αὐτῶν ἐς τὸ Ῥήγιον καταφυγόντες, ἐνθεῦτεν ὁρμεώμενοι, ἐκτήσαντο πάλιν γῆς τῆς Οἰνωτρίης ταύτην, ἥτις νῦν Ὑέλη καλέεται. ἔκτισαν δὲ ταύτην, πρὸς ἀνδρὸς Ποσειδωνιήτεω μαθόντες ὡς τὸν Κύρνον σφι ἡ Πυθίη ἔχρησε κτίσαι, ἥρωα ἐόντα, ἀλλ' οὐ τὴν νῆσον. Φωκαίης μὲν νυν πέρι τῆς ἐν Ἰωνίῃ ὧδε ἔσχε. Παραπλήσια δὲ τούτοισι καὶ Τήιοι ἐποίησαν· ἐπεί τε γὰρ σφέων εἷλε χώματι τὸ τεῖχος Ἅρπαγος, ἐσβάντες πάντες ἐς τὰ πλοῖα, οἴχοντο πλέοντες ὑπὲρ τῆς Θρηϊκίης, καὶ ἐνθαῦτα ἔκτισαν πάλιν Ἄβδηρα· τὴν πρότερον τούτων Κλαζομένιος Τιμήσιος κτίσας,

a ἄγον γὰρ ἄνδρ. b ἀπισφέφατο. c αὐτέων. d ἔμπορα. e γυμνικὸν ἐπισῶσι.

Ionia ab Harpago subacta. Consilia Biantis & Thaletis salutaria. Earum vetustas.

οὐκ ἀπώνητο, ἀλλ' ὑπὸ Θρηίκων ἐξελασθεὶς [a], πιμὰς νῦν ὑπὸ Τηίων τῶν ἐν [b] Ἀβδήροισι ὡς ἥρως ἔχει. Οὗτοι μέν νυν Ἰώνων μοῦνοι τὴν δουλοσύνην οὐκ ἀνεχόμενοι, ἐξέλιπον τὰς πατρίδας. οἱ δ' ἄλλοι Ἴωνες, πλὴν Μιλησίων, ἅμα μάχης μὲν ἀπείχοντο [c] Ἁρπάγῳ, καθάπερ οἱ ἐκλιπόντες· καὶ ἄνδρες ἐγένοντο ἀγαθοὶ, ὡς δ' ἑωυτῶν ἕκαστοι μαχόμενοι· ἑσωθέντες δὲ καὶ ἁλόντες, ἔμενον κατὰ χώρην ἕκαστοι [d], καὶ τὰ ἐπιτασσόμενα ἐποίεον. Μιλήσιοι δὲ (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) ὑπὸ Κύρου ὅρκιον ποιησάμενοι, ἡσυχίην ἦγον [e]. ὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἐδεδούλωτο. ὡς δὲ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ Ἴωνας ἐχειρώσατο Ἅρπαγος, οἱ τὰς νήσους ἔχοντες Ἴωνες, καταρρωδήσαντες ταῦτα, σφέας αὐτοὺς ἐδόσαν Κύρῳ. Κεκακωμένων δὲ Ἰώνων, καὶ συλλεγομένων ὀδὸν ἦσαν ἐς τὸ Πανιώνιον, πυθόμενοι γνώμῃ Βίαντα ἄνδρα Πριηνέα χρήσιμωτάτην Ἴωσι χρησιμώτατον, τῇ εἰ ἐπίθοντο, παρεῖχε ἄν σφι εὐδαιμονέειν Ἑλλήνων μάλιστα· ὃς ἐκέλευε κοινῷ στόλῳ Ἴωνας ἀραμένους [f] πλέειν ἐς Σαρδὼ, καὶ ἑπτὰ πόλιν μίαν κτίζειν πάντων Ἰώνων. καὶ ὕτω ἀπαλλαχθέντας σφέας δουλοσύνης, εὐδαιμονήσειν, νήσων τε ἁπασέων μεγίστην νεμομένους, καὶ ἄρχοντας ἄλλων· μένουσι δέ σφι ἐν τῇ Ἰωνίῃ οὐκ ἔφη ἐνορᾶν ἐλευθερίην ἔτι ἐσομένην. αὕτη μὲν Βίαντος ἢ Πριηνέος γνώμη ὑπὲρ διεφθαρμένοισι Ἴωσι γνωμένη. χρηστὴ δὲ, καὶ πρὶν ἢ διαφθαρῆναι Ἰωνίην, Θάλεω ἀνδρὸς Μιλησίου ἐγένετο, τὸ ἀνέκαθεν [g] γένος ἐόντος Φοίνικος· ὃς ἐκέλευε ἓν βουλευτήριον Ἴωνας κεκτῆσθαι [h]. τὸ δὲ εἶναι ἐν Τέῳ. Τέων γὰρ μέσον εἶναι Ἰωνίης. τὰς δὲ ἄλλας πόλιας οἰκεομένας, μηδὲν ἧσσον νομίζεσθαι, καθάπερ εἰ δῆμοι εἶεν. ὕτω μὲν δὴ σφι γνώμας τοιάσδε ἀπεδέξαντο. Ἅρπαγος δὲ καταστρεψάμενος Ἰωνίην, ἐποιέετο στρατηίην ἐπὶ Κᾶρας καὶ Καυκωνίους [i] καὶ Λυκίους, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας. εἰσὶ δὲ τούτων Κᾶρες μὲν ἀπιγμένοι ἐς τὴν ἤπειρον ἐκ τῶν νήσων. τὸ γὰρ παλαιὸν ἐόντες Μίνω τε κατήκοοι [k], καὶ καλεόμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους, φόρον μὲν οὐδένα ὑποτελέοντες, ὅσον γε ἐγὼ δυνατός εἰμι μακρότατον ἐξικέσθαι ἀκοῇ· οἱ δὲ, ὅκως Μίνως δέοιτο, ἐπλήρων οἱ τὰς νέας. ἅτε δὲ Μίνω κατεστραμμένης γῆς πολλῆς, καὶ δυτυχέοντος τῷ πολέμῳ, τὸ Καρικὸν οὐ ἔθνος λο-

zomenius: sed qui nullum inde fructum tulit, sed à Thracibus expulsus nunc à Teiis apud Abdera ut heros colitur. Hi igitur Ionum soli servitutem non ferentes, patrium solum reliquere. Verum alii Iones, præter Milesios, prœliati quidem sunt contra Harpagum, perinde atque illi qui exierunt, virosque se strenuos declararunt, de sua patria quique pugnantes. Superati autem & capti in sua quique patria remanserunt, eaque quæ imperabantur subibant. Milesii qui jam cum ipso Cyro fœdus fecerant, (sicut superius à me dictum est) quietem agebant. Sic Ionia secundo serva facta est. Porro quum Ionibus iis potitus esset Harpagus qui continentem habitabant, insulani horum exemplo conterriti, ultro se dediderunt Cyro. Jam verò Ionibus, etiam- 170
si afflictis, nihilominus ad Panionium convenientibus, audio Biantem Prienensem dedisse saluberrimum illis consilium: cui si obtemperassent, licuisset Græcorum omnium felicissimos vivere. Siquidem ille suadebat, ut communi classe solventes Sardiniam peterent, & ibi unam civitatem omnium Ionum construerent. Hoc enim pacto eos servitute liberatos feliciter esse victuros, omnium insularum maximam incolentes, & ceterarum imperio potientes. Sin autem manerent in Ionia, nullam inquit sibi apparere libertatis spem. Hæc Biantis Prienensis sententia de Ionibus in statu perdito fuit. Verum Thaletis quoque Milesii, sed genus trahentis ex Phœnice, salubre fuit illud consilium, jam ante sic corruptam Ioniam datum, qui jusserit Ionas unam quandam curiam habere, eamque esse in Teo: propterea quod Teos media esset Ioniæ: ceteras autem civitates habitatas, nihilominus legibus suis usuras, ac si forent populi. Atque hi quidem hujusmodi consilia illis declaraverunt. Harpagus, 171
subacta Ionia, exercitum traduxit in Caras, & Cauconios atque Lycios, una ducens Ionas atque Æolenses. In his Cares quidem ex insulis transierunt in continentem. Olim enim Minoi parebant, appellatique Leleges, insulas habitabant, tributum quidem nullum pendentes, quantumcunque ego possum ad longissima audiendo venire. illi vero quum Minos flagitabat, naves ei implebant. Quum autem ille subjecisset sibi magnum dominium & felix belli foret, Carica gens, omnium

a ἐξελασθείς. b Τηίων ἐν. c ἀπέσχοντο. d ἕκαστοι. e ἄγον. f ut paulo ante. Attamen MS. αἰρεθέντας. g ἐξ ἀνέκαθεν. h οἰκῆσαι. i Καυκάσιους passim. k Μίνω κατήκοοι.

omnium quæ illo tempore simul claruerunt ingeniosissima & quidem maximopere exstitit: ejusque memorantur tria inventa, quibus & Græci fuerunt usi; quippe galeis cristas adalligare ostenderunt Cares, & clypeis signa adjungere; & lora clypeis qui primi fecerunt, hi sunt. antea namque citra habenas gestabant clypeos quotquot clypeis uti solebant, balteis duntaxat coriaceis gubernantes, collo sinistroque humero circumposita habentes. Post Caras autem longo tempore succedente, Dorienses atque Iones ex insulis egressi sunt & sic in continenti sedes poluerunt. Hunc in modum Cretenses de Caribus referunt. Quanquam his non assentiuntur ipsi Cares, qui se aborigines atque indigenas continentis esse memorant, eodemque nomine semper usos quo cummaxime. atque apud Mylassa Iovis Carii delubrum ostentant vetustum, cujus etiam participes sunt Mysi atque Lydi, ut qui Caribus sint germani. Quippe Lydum & Mysum Caris fratres esse dicunt, atque ob id eodem utuntur fano: at quotquot alterius gentis, Carum lingua utuntur, non tamen
172 sacrum participant. Cauconii vero, quantum mihi videtur, indigenæ sunt: etsi ipsi se è Creta oriundos affirmant. Linguam sane aut ipsi ad Caricum populum accommodaverunt, aut Cares ad Cauconicum. id quod liquide decernere nequeo. At legibus utuntur multum diversis cum ab aliis gentibus, tum à Caribus. Nam apud illos laudatissimum habetur, pro discrimine ætatum & amicitiæ catervatim ad compotationes convenire tam viros quam mulieres atque pueros. Sacra quum ipsis constituta essent externa, eorum postea pertæsi, quum patriis duntaxat videretur utendum diis, Cauconii omnis ætatis sumptis armis ad Calyndicos usque montes persequebantur, hastis aëra cædentes, exclamantesque externos se exigere deos. Et hujusmodi moribus illi
173 utuntur. Lycii autem è Creta ab initio originem traxerunt. Cretam enim primum universam barbari incolebant: deinde contendentibus de imperio filiis Europæ Sarpedone atque Minoe, Minos per factionem superior factus expulit Sarpedonem ejusque partium socios. Hi expulsi in Asiæ regionem venerunt Milyada. Quam enim nunc Lycii incolunt, olim erat Milyas: at Milyæ tunc appellabantur

λογιμώτατον τ̃ ἐθνέων ἁπάντων καὶ τὸν ἅμα τ̃ χρόνον μακρῷ [a] μάλιστα. καί σφι τριχὰ ἐξεύρήματα ἐγένετο, τοῖσι οἱ Ἕλληνες ἐχρήσαντο. καὶ γὰρ ὅπλα τὰ κράνεα λόφους ὑπιδέεσθαι Κᾶρές εἰσι οἱ καταδέξαντες· καὶ ὅπλα τὰς ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι· καὶ ὀχανα ἀσπίσι ἔτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι· τέως δὲ ἄνω ὀχάνων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες οἵπερ ἐώθεισαν ἀσπίσι χρέεσθαι, τελαμῶσι σκυτίνοισι οἰηκίζοντες ἐπὶ τοῖσι αὐχέσι τε καὶ τοῖσι ἀριστεροῖσι ὤμοισι ἐπικείμενοι. μετὰ δὲ τοὺς Κᾶρας, χρόνῳ ὑστερον πολλῷ Δωριέες τε καὶ Ἴωνες ἐξανέστησαν ἐκ τ̃ νήσων, καὶ ἔτω ἐς τὴν ἤπειρον ἀπίκοντο. κατὰ μὲν δὴ Κᾶρας ἔτω Κρῆτες λέγουσι γενέσθαι· ὁ μέν τοι αὐτοί γε ὁμολογέουσι τούτοισι οἱ Κᾶρες, ἀλλὰ νομίζουσι αὐτοὶ ἑωυτοὺς εἶναι αὐτόχθονας ἠπείρωτας, καὶ τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῷ ἀεὶ διαχρεωμένους τῷ περ νῦν. ἀποδεικνύουσι δὲ ἐν Μυλάσοισι Διὸς Καρίου ἱρὸν μέγα, ἐς Μυσοῦς μὲν καὶ Λυδοὺς μέτεστι, ὡς ἀσιγγενέσι ἐοῦσι τοῖσι Καρσί. τὸν γὰρ Λυδὸν καὶ τ̃ Μυσὸν λέγουσι εἶναι Καρὸς ἀδελφεούς. τούτοισι μὲν δὴ μέτεστι· ὅσοι δὲ ἐόντες ἄλλου ἔθνεος, ὁμόγλωσσοι τοῖσι Καρσὶ ἐγένοντο, τούτοισι δὲ οὐ μέτεστι. Οἱ δὲ Καυκώνιοι, αὐτόχθονες, δοκέουσι ἐμοὶ, εἶναι. αὐτοὶ μέντοι ἐκ Κρήτης φασὶ εἶναι. ἐπεσχεχωρήκασι δὲ γλῶσσαν μὲν ἐπὶ τὸ Καρικὸν ἔθνος, ἢ οἱ Κᾶρες ἐπὶ τὸ Καυκωνικόν· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρῖναι. νόμοισι δὲ χρέωνται κεχωρισμένοισι πολλὸν τ̃ τε ἄλλων ἀνθρώπων καὶ Καρῶν. τοῖσι γὰρ κάλλιστόν ἐστι κατ' ἡλικίην τε καὶ φιλότητα εἰλαδὸν [b] συγγίνεσθαι ἐς πόσιν, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ καὶ παισί. ἐδρωθέντων δέ σφι ἱρῶν ξεινικῶν, μετέπεσε ὡς σφι ἀπέδοξε, (ἔδοξε δὲ τοῖσι πατρίοισι μοῦνον χρᾶσθαι θεοῖσι) ἐνδυόντες τὰ ὅπλα ἅπαντες Καυκώνιοι ἤλαυνον τυπτοῦντες δόρασι τ̃ ἠέρα, μέχρι ἔρων τ̃ Καλυνδικῶν ἔπονθ[c], καὶ ἔφασαν ἐκβάλλειν τοὺς ξεινικοὺς θεούς. καὶ ἔτι μὲν τρόποισι τοιούτοισι χρέωνται. Οἱ δὲ Λύκιοι ἐκ Κρήτης τὸ ἀρχαῖον γεγόνασι· τὴν γὰρ Κρήτην εἶχον τὸ παλαιὸν πᾶσαν βάρβαροι. διενειχθέντων δὲ ἐν Κρήτῃ περὶ τ̃ βασιληίης τ̃ Εὐρώπης παίδων, Σαρπηδόνος τε καὶ Μίνω, ὡς ἐπεκράτησε τῇ στάσι Μίνως, ἐξήλασε αὐτόν τε Σαρπηδόνα καὶ τοὺς στασιώτας αὐτοῦ· οἱ δὲ, ἀπωσθέντες, ἀπίκοντο τ̃ Ἀσίης ἐς γῆν τὴν Μιλυάδα. τὴν γὰρ νῦν Λύκιοι νέμονται, αὐτὴ τὸ παλαιὸν ἐκαλέετο Μιλυάς. οἱ δὲ Μιλύαι,

[a] χρόνῳ, καὶ μακρῷ. [b] ἑλαδὸν. [c] ἔπαυσθ.

Solymi & Termilæ. Lycus Ægei frater. Lyciorum genealogia ex matribus. Cnidii. eorum labor impeditus.

τότε Σολυμοι ἐκαλέοντο. πέως μὲν δὴ αὐτῶν [a] Σαρπηδὼν ἦρχε. οἱ δὲ ἐκαλέοντο τόπερ τε ἐνείκαντο ὄνομα, ἐς νεῦ ἔτι καλέονται ὑπὸ τῶν περιοίκων οἱ Λύκιοι, Τερμίλαι. ὡς δὲ ἐξ Ἀθηνέων [b] Λύκος ὁ Πανδίονος, ἐξελαυθεὶς ὑπὸ τοῦ ἑωυτοῦ ἀδελφεοῦ [c] Αἰγέως, ἀπίκετο ἐς τοὺς Τερμίλας τοὺς ἀπὸ Σαρπηδόνα, ἔνθα δὴ κατὰ τοῦτο Λύκος τὴν ἐπωνυμίην Λύκιοι ἀνὰ χρόνον ἐκλήθησαν. νόμοισι δὲ, τὰ μὲν Κρητικοῖσι, τὰ δὲ Καρικοῖσι χρέωνται. ἓν δὲ τόδε ἴδιον νενομίκασι, καὶ ἑτέροισι ἀνθρώποισι ἄλλοισι συμφέρονται [d]· καλέονται ἀπὸ τῶν μητέρων ἑωυτοὺς, καὶ οὐκὶ ἀπὸ τῶν πατέρων. εἰρομένου δέ τινος τὸν πλησίον τίς εἰμι, καταλέξει ἑωυτὸν μητρόθεν, καὶ τὰς μητρὸς ἀναγραμματεῖται [e] τὰς μητέρας. καὶ εἰ μέν γε γυνὴ [f] ἀστὴ δούλῳ συνοικήσῃ, γενναῖα τὰ τέκνα νενόμισται· εἰ δὲ ἀνὴρ ἀστὸς, καὶ ὁ πρῶτος αὐτῶν [g], γυναῖκα ξεινέην ἢ παλλακὴν ἔχῃ, ἄτιμα τὰ τέκνα γίνεται. Οἱ μὲν νυν Κᾶρες οὐδὲν λαμπρὸν ἔργον ἀποδεξάμενοι, ἐδουλώθησαν ὑπὸ Ἁρπάγου· οὔτε αὐτοὶ οἱ Κᾶρες ἀποδεξάμενοι οὐδὲν, οὔτε ὅσοι Ἑλλήνων ταύτην τὴν χώρην οἰκέουσι. οἰκέουσι δὲ καὶ ἄλλοι, καὶ Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κνίδιοι, τῆς χώρης τῆς σφετέρης τετραμμένης ἐς πόντον, τὸ δὴ Τριόπιον καλέεται. ἀρξαμένης δὲ ἐκ τοῦ Χερσονήσου τοῦ Βυβασσίης [h], εἴσης τε πάσης τῆς Κνιδίης, πλὴν ὀλίγης, περιῤῥοῦ· (τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς βορέην ἄνεμον, ὁ Κεραμικὸς [i] κόλπος ἀπείργει, τὰ δὲ πρὸς νότον, ἡ κατὰ Σύμην τε καὶ Ῥόδον θάλασσα) τὸ ὦν δὴ ὀλίγον τεῦ, ἐὸν ὅσον τε ἐπὶ πέντε σταδίους, ὤρυσσον οἱ Κνίδιοι, ἐν ὅσῳ Ἅρπαγος τὴν Ἰωνίην κατεστρέφετο, βουλόμενοι νῆσον τὴν χώρην ποιῆσαι. ἐντὸς δὲ πᾶσά σφι ἐγίνετο. τῇ γὰρ ἡ Κνιδίη χώρη ἐς τὴν ἤπειρον πλατύτατα, ταύτῃ ὁ ἰσθμός ἐστι τοῦ ὀρύσσουσι. καὶ δὴ πολλῇ σπουδῇ ἐργαζομένων τῶν Κνιδίων· μᾶλλον γάρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο περιώσκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τῷ οἰκότα [k], τά τε ἄλλα τῷ σώματι, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς, θρωσσομένης τῆς πέτρης· ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησομένους [l] τὸ ἀντίξοον. ἡ δὲ Πυθίη σφι (ὡς αὐτοὶ Κνίδιοι λέγουσι) χρᾷ ἐν τριμέτρῳ τόνῳ τάδε,

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργῶτε, μήτ' ὀρύσσετε·
Ζεὺς γὰρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἰ κ' ἐβούλετο.

labantur Solymi. Olim quidem ipsis imperitavit Sarpedon, & illo ipso quod attulerant nomine vocabantur, & nunc adhuc Lycii vocantur à vicinis Termilæ. Quum vero Lycus Pandionis filius, & ipse à fratre Ægeo Athenis pulsus, ad Sarpedonem in Termilas abiisset, factum est temporis progressu ut de Lyci nomine Lycii vocarentur. Legibus utuntur partim Creticis, partim Caricis. Hoc tamen unum, præter ceteros homines, pro lege habent peculiare, & cum nullis aliis hominum conveniens; à matribus nomina sibi induunt, non à patribus: & si quis prope stantem percontetur quis sit, quave familia ortus, describet se ab matre & matris avias protinus memorabit. Adde quod siqua urbana servo nupserit, liberi qui ex his suscipiuntur, ingenui existimabuntur: sin autem vir civis, & quidem inter eos primarius, uxorem duxerit externam aut pallacam, suscepti ex his liberi reputabuntur remoti ab honoribus. Enimvero hujus tempestatis Cares 174
nullo præclaro facinore edito, ab Harpago subacti sunt. Nec Cares tantum nullum ediderunt, sed nec Græci quotquot illam regionem tenent. Tenent autem cum alii, tum Lacedæmoniorum coloni Cnidii, quorum regio declinat ad mare, quæ appellatur Triopium. Nam quum initium ex Bybassia peninsula sumat & præter exiguum quid Cnidia omnis sit circumflua: (eam enim partem qua boream spectat, Ceramicus coercet sinus, australem vero mare, in quo est Syme ac Rhodus) istud igitur exiguum, circiter quinque stadiorum, Cnidii fodiebant, interea dum Harpagus Joniam everteret, volentes suam regionem in insulæ formam redigere. Intus vero universa illis erat: nam Cnidia regio qua parte in continentem finitur, illic isthmus est, quem fodiebant. Et sane multa manu operantibus Cnidiis, amplius humano & divinius videbantur vulnerari operarii, quam solet in talibus fieri, cum alias corporis partes, tum præcipue oculos incisâ & vulneratâ petrâ: Delphos miserunt consultores oraculi, qui sciscitarentur quidnam esset quod tantopere adversaretur. Pythia, ut ipsi referunt Cnidii senario versu respondit talia,

Nec aggerate, nec vel Isthmum fodite:
Nam, si placuisset, insulam dederat
Deus.

Quum

Κνί-

a αὐτέων. b Ἀθηναίων. c ἀδελφεῦ. d συμφέρεσθαι. e ἀναμετρέεται. f ἢν μὲν γυνὴ. g αὐτέων. h est emendatio Is. Vossii, & vera, pro vulgato Βυζασίης, quod nihil est. i Κραμβικὸς. k εἰκότα. l Δελφοὺς, ἐπιερησομένους.

Quum talia reſpondiſſet Pythia, Cnidii à fodiendo deſtiterunt, & invadenti cum exercitu Harpago, ultro ſeſe ſine prœlio
175 dediderunt. Pedaſenſes erant qui mediterraneam ſupra Halicarnaſſum colunt; quibus quum incommodum aliquod eventurum eſt, ipſis ſeu eorum vicinis, ſacerdos Palladis magnam barbam accipit. id quod ter illis accidit. Hi ſoli in Caria virorum Harpago aliquamdiu reluctati ſunt, plurimumque negotii exhibuerunt, montem muniendo cui nomen Lida. Tandem tamen & ipſi expugnati fuerunt.
176 Ceterum ubi in Xanthium campum exercitum duxit Harpagus, Lycii contra procedentes, paucique cum multis confligentes, ſtrenue ſeſe geſſerunt. Superati autem prœlio fugatique in urbem, uxores, liberos atque pecunias una cum familiis in arcem congregaverunt, admotoque mox igne arcem univerſam iſtam incenderunt. Quæ ubi feciſſent, ipſi & jurejurando atroci adſtricti & clam egreſſi, pugnando Xanthii omnes oppetierunt. Ex Lyciis autem, qui Xanthios nunc dicunt ſe eſſe, hi omnes præter octoginta familias ſunt convenæ. Nam octoginta illæ familiæ tunc peregrinabantur, ideoque ſuperſtites remanſerunt. Xanthum quidem igitur hunc in modum obtinuit Harpagus: pari modo Caunum. Nam Caunii Lycios imitabantur magna
177 ex parte. Tum igitur inferiorem Aſiam Harpagus evertebat, ſuperiorem ipſe Cyrus, unamquamque gentem ſubigens nullamque prætermittens. At nos in præſentia illorum plura omittemus, ea duntaxat narraturi, quæ illi quamplurimo conſtiterunt labore, ſuntque memoratu digniſſima. Quum igitur Cyrus continentem univerſam ſuæ ditionis feciſſet,
178 Aſſyriis imminebat. ASSYRIÆ autem cum alia multa ſunt magna oppida, tum vero celeberrimi nominis ac validiſſimum eſt BABYLON, ubi ipſis poſt everſam Ninum regia erat, quæ urbs talis eſt. In magno campo illa ſita eſt, quod ad magnitudinem, unamquamque frontem habens centum & viginti ſtadiorum. eſt enim quadrata. Ita ſtadia quadringenta & octoginta circuitus urbis colliguntur omnia. Tanta quidem igitur eſt Babylonicæ urbis magnitudo; quæ ſic exornata eſt, ut aliud nullum ex oppidis quæ nos novimus. Jam primum foſſa ambit alta atque lata & aquæ plena. Deinde mu-

Κνίδιοι μὲν, ταῦτα τ᾽ Πυθίης χρησάσης, ἔτε ὀρύγματος ἐπῴσσοντο, καὶ Ἅρπαγον ὀλιγόν τι σὺν τῷ στρατῷ, ἀμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρεδοσαν. Ησαν δὲ Πηδασέες οἰκεόντες ὑπὲρ Ἁλικαρνασσοῦ μεσόγαιαν· τοῖσι ὅκως τι μέλλοι ἀνεπιτήδεον ἔσεσθαι, αὐτοῖσί τε καὶ τοῖσι περιοίκοισι, ἡ ἱερείη τ᾽ Ἀθηναίης πώγωνα μέγαν ἴσχει. τρὶς σφι τοῦτο ἐγένετο. οὗτοι τῶν περὶ Καρίλλυ ἀνδρῶν μοῦνοί τε ἀντίσχον χρόνον Ἅρπαγῳ, καὶ πρήγματα παρέσχον πολλά, ὄρος τειχίσαντες, τῷ ὄνομά ἐστι Λίδη. Πηδασέες μὲν νυν χρόνῳ ἐξαιρέθησαν. Λύκιοι δὲ, ὡς ἐς τὸ Ξάνθιον πεδίον ἤλασε ὁ Ἅρπαγος τὸν στρατὸν, ὑπαντιούμενοι, καὶ μαχόμενοι ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς, ἀρετὰς ἀπεδείκνυντο· ἐσσωθέντες δὲ, καὶ κατληθέντες ἐς τὸ ἄστυ, συνήλισαν [a] ἐς τὴν ἀκρόπολιν τάς τε γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χρήματα καὶ τοὺς οἰκέτας· καὶ ἔπειτα ὑπῆψαν τὴν ἀκρόπολιν πᾶσαν πυρί. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, καὶ συνομόσαντες ὅρκους δεινοὺς, ὑπεξελθόντες ἀπέθανον πάντες Ξάνθιοι μαχόμενοι. τοὺς δὲ νῦν Λυκίων φαμένων Ξανθίων εἶναι, οἱ πολλοὶ, πλὴν ὀγδώκοντα ἱστέων, εἰσὶ ἐπήλυδες· αἱ δὲ ὀγδώκοντα ἱστίαι αὗται ἔτυχον τηνικαῦτα ἐκδημέουσαι, καὶ οὕτω περιεγένοντο. τὴν μὲν δὴ Ξάνθον οὕτως ἔσχε ὁ Ἅρπαγος. Καυνάλησίους δὲ τὴν Καῦνον ἔσχε. καὶ γὰρ οἱ Καύνιοι τοὺς Λυκίους ἐμιμήσαντο τὰ πολλά. Τὰ μέν νυν κάτω τῆς Ἀσίης Ἅρπαγος ἀνάστατα ἐποίεε· τὰ δὲ ἄνω αὐτῆς, αὐτὸς Κῦρος, πᾶν ἔθνος καταστρεφόμενος, οὐδὲν παρῆκε. τὰ μέν νυν αὐτίων πολλὰ παρήσομεν [b]· τὰ δὲ οἱ παρέσχε πόνον τε πλεῖστον δὲ ἀξιαπηγητότατά ἐστι, τούτων δὴ μνησθήσομαι. Κῦρος ἐπεί τε [c] τὰ πάντα τῆς ἠπείρου ὑπεχείρωτο, Ἀσσυρίοισι ἐπετίθετο. Τῆς δὲ Ἀσσυρίης ἐστὶ τὰ μέν κου [d] καὶ ἄλλα πολίσματα μεγάλα πολλά· τὸ δὲ ὀνομαστότατον δὲ ἰσχυρότατον, καὶ ἔνθα σφι, Νίνου ἀναστάτου γενομένης, τὰ βασιλήια κατεσκέατο, νῦν Βαβυλών, ἐοῦσα τοιαύτη δή τις πόλις· κέεται ἐν πεδίῳ μεγάλῳ, μεγάθεος ἐούσα μέτωπον ἕκαστον, εἴκοσι δὲ ἑκατὸν σταδίων, ἐούσης τετραγώνου. ἔστι σταδίοι τῆς περιόδου τῆς πόλιος γίνονται σωσάπαντες ὀγδώκοντα καὶ τετρακόσιοι. τὸ μέν νυν μέγαθος τοσοῦτόν ἐστι τῆς ἄστεος τῆς Βαβυλωνίης. ἐκεκόσμητο δὲ ὡς οὐδὲν ἄλλο πόλισμα τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. τάφρος μὲν πρῶτά μιν βαθέα τε καὶ [e] εὐρέα δὲ πλέη ὕδατος τυγχάνει· μετὰ δὲ, τεῖχος,

a συνείλησαν. b παρήσομαι. c Κῦρος δὲ, ἐπείτε. d ἔστι μὲν κου. e πρῶτα βαθέα τε καὶ. Statim in MS. ſemper legitur Εὐφρήτης & Εὐφρήτης; ſed in aliis locis modo ſic, modo aliter.

χος, πεντήκοντα μὲν πηχέων βασιληίων ἐὸν τὸ εὖρος, ὕψος δὲ ἑβδομήκοντα πηχέων. ὁ δὲ βασιληίος πῆχυς τοῦ μετρίου ἐστὶ πήχεος μέζων τρισὶ δακτύλοισι. Δεῖ δή με πρὸς τούτοισι ὑποφῆναι ἵνα τε ἐκ τῆς τάφρου ἡ γῆ ἀνωρύσσετο, καὶ τὸ τεῖχος ὁκοῖόν τι ἔργαστο. ὀρύσσοντες ἅμα τὴν τάφρον, ἐπλίνθευον τὴν γῆν ἐκ τοῦ ὀρύγματος ἐκφερομένην· ἐλκύσαντες δὲ πλίνθους ἱκανὰς, ὤπτησαν αὐτὰς ἐν καμίνοισι· μετὰ δὲ, τέλμασι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ, καὶ ἀνὰ τριήκοντα δόμων πλίνθους ταρσοὺς καλάμων διαστοιβάζοντες, ἔδησαν πρῶτα μὲν τὴν τάφρου τὰ χείλεα· δεύτερα δὲ, αὐτὸ τὸ τεῖχος τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπάνω δὲ τοῦ τείχεος πρὸς τὰ ἔσχατα, οἰκήματα μονόκωλα ἔδειμαν, τετραμμένα ἐς ἄλληλα. τὸ μέσον δὲ τῶν οἰκημάτων ἔλιπον τεθρίππῳ στρεπτὸν. πύλαι δὲ ἐνεστᾶσι περὶξ τοῦ τείχεος ἑκάστου, χάλκεαι πᾶσαι. καὶ ἔτι ἐξ ἠπείρου τε ἐς νῆσον ἐφέρετο ὡσαύτως. ἔστι δὲ ἄλλη πόλις ἀπέχουσα ὁδὸν ἡμερέων ὀκτὼ ἀπὸ Βαβυλῶνος· Ἶς οὔνομα αὐτῇ. ἐνθά ἐστι ποταμὸς ἀμφὶ μέγας. Ἶς δὲ τῷ ποταμῷ τὸ οὔνομα· ἐσβάλλει δὲ ὁ ποταμὸς οὗτος ἐς τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν τὸ ῥέεθρον. οὗτος μὲν ὦν ὁ Ἶς ποταμὸς, ἅμα τῷ ὕδατι βρόμβους ἀσφάλτου ἀναδιδοῖ πολλούς, ἔνθεν ἡ ἄσφαλτος ἐς τὸ ἐν Βαβυλῶνι τεῖχος ἀνομίσθη. Ἐτετείχιστο μὲν νυν ἡ Βαβυλὼν τρόπῳ τοιῷδε. ἔστι δὲ δύο φάρσεα τῆς πόλιος. τὸ γὰρ μέσον αὐτῆς ποταμὸς διείργει, τῷ οὐνομά ἐστι Εὐφρήτης· ῥέει δὲ ἐξ Ἀρμενίων, ἐὼν μέγας, καὶ βαθὺς, καὶ ταχύς. ἐξίει δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. τὸ μὲν δὴ τεῖχος ἑκάτερον τὰς ἀγκῶνας ἐς τὸν ποταμὸν ἐλήλαται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, αἱ ὀπίσω πάλιν κεῖλος ἑκάτερον τοῦ ποταμοῦ αἰμασιὴ πλίνθων ὀπτέων περιτείνει. τὸ δὲ ἄστυ αὐτὸ ἐὸν πλῆρες οἰκιέων τριωρόφων τε καὶ τετρωρόφων, κατατέτμηται τὰς ὁδοὺς ἰθείας τάς τε ἄλλας, καὶ τὰς ὀπισθίας τὰς ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐχούσας [a]. κατὰ δὴ ὧν ἑκάστην ὁδὸν ἐν τῇ αἰμασιῇ τῇ παρὰ τὸν ποταμὸν πυλίδες ἐπήεσαν, ὅσαπερ αἱ λαῦραι [b], τοσαῦται τὸν ἀριθμόν. ἦσαν δὲ καὶ αὗται χάλκεαι, φέρουσαι καὶ αὐταὶ ἐς αὐτὸν τὸν ποταμόν. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ τεῖχος, θωρηξ ἐστί. ἕτερον δὲ ἔσωθεν τείχος παρῆκται, οὐ πολλῷ τεῳ ἀσθενέστερον τοῦ ἑτέρου τείχεος, στεινότερον δέ. ἐν δὲ ἑκατέρῳ τῶν φαρσέων ἑκατέρῳ τῆς πόλιος ἐτετείχιστο ἐν μέσῳ, ἐν τῷ ἦεν τὰ βασιλήια, περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε καὶ [c] ἰσχυρῷ. ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ, Διὸς Βήλου ἱρὸν χαλκόπυλον, καὶ ἐς ἐμὲ τοῦτο ἔτι ἐὸν,

murus quinquaginta cubitorum regiorum crassitudine, ducentorum celsitudine. Est autem regius cubitus, quàm is quo pro mensura utimur, tribus digitis major. Oportet certe me præter hæc 179
differere, ubi sit consumpta terra, quæ ex fossa fuerat egesta, & murus quomodo fuerit exstructus. Simul fodientes fossam, terram egestam ex isto opere formabant in lateres: quorum postquam magnam vim traxerant, eos in fornacibus coquebant. Postea pro cœno vel calce utentes bitumine ferventi & per tricesimas latericias compages constipantes alas arundinum struxerunt primum labra fossæ, deinde ipsum murum ad eundem modum. Super hunc murum circa oras extruxerunt domunculas unius membri ad se invicem versas; inter quas tantum intercapedinis medium relinquebatur, ut quadriga circumagi posset. Ejus muri per ambitum centum portæ injunctæ stabant, æreæ omnes, cum cardinibus itidem & superliminibus. Babylone octo dierum itinere abest alia urbs nomine Is, ubi fluvius est haud magnus, etiam ejusdem urbi nominis, qui se devolvit in flumen Euphratem. Hic itaque fluvius Is, una cum aqua multos reddit bituminis grumos; unde bitumen ad murum Babylonis portatum fuit. Hunc igitur in 180
modum Babylon munita est. Ejus duæ sunt plagæ, quoniam illam mediam separat fluvius nomine Euphrates, qui magnus & altus & celer, ex Armeniis in rubrum mare decurrit. In hunc fluvium uterque murus cubitos exporrigit; inde curvaturæ per labrum utrumque fluminis, coctilium laterum maceria, prætendunt. Ipsa urbs plena domibus ternarum quaternarumque contignationum secta est in vias, cum rectas alias, tum etiam transversas, quæ ad flumen tendunt; ad quarum quamque viam in maceria quæ præter flumen ducebatur portulæ factæ sunt pro numero vicorum & ipsæ æreæ, & ad flumen idem ferentes. Et 181
hic quidem murus lorica est. Alius vero intus murus non multo quam hic debilior circumtegit, sed angustior: inque utraque civitatis plaga per medium iste est erectus, quorum hic regiam comprehendit ambitu prægrandi atque valido: in altero vero Jovis Beli templum æreis portis, id quod mea etiam nunc ætate exstitit,

a ἀγώσας. b ὅσαπερ λαῦραι. c μεγάλῳ καὶ.

Iovis Beli templum, turris octuplicata sine statua. Fanum sacerdotum de adventu Dei & somno, & alia ad ejus magnificentiam.

exiſtit, duorum undecunque ſtadiorum amplitudine, quum ſit quadratum. In templi medio turris ſolida, ſtadii longitudine ſimul & craſſitudine, cui alia ſuperimpoſita turris & huic ſubinde alia, ad octavam uſque. Adſcenſus in eas forinſecus per orbem circa ſingulas turres tendens factus eſt. Adſcendenti per eum in medio eſt diverſorium, ſellæque ad quieſcendum factæ, in quibus adſcendentes ſedent ac conquieſcunt. In poſtrema turri templum eſt magnum, in quo lectus eſt magnus ſplendide ſtratus, & appoſita illi menſa aurea. Statua tamen ibi nulla eſt poſita: neque hîc noctu cubat hominum aliquis, præter mulierem ſolam ex indigenis, quam ex omnibus deus delegerit, uti narrant Chaldæi hujus dei
182 ſacerdotes. Narrant autem ipſi illi, mihi quidem non credibilia referentes, deum ipſum & venire in templum, & in lecto conquieſcere, perinde atque Thebis Ægyptiis, eodem modo quo ferunt Ægyptii. Nam & ibi in Thebæenſis Iovis fano mulier cubat; quarum mulierum utraque cum nullis viris putatur habere conſuetudinem: ſicut etiam dei antiſtita Pataris Lyciæ civitate, quando adeſt numen. Neque enim oraculum ibi viget perpetuo: ubi autem fuerit, tunc antiſtita noc-
183 tu intus in templum concluditur. Porro in Babylonis templo aliud etiam eſt ſacellum inferius, ubi magna ineſt Iovis ſtatua aurea ſedens, eique menſa magna aurea appoſita, ſimul & gradus & thronus aureus: adeo ut Chaldæi octingentorum talentorum auri opus æſtimarent. Extra ſacellum altare eſt aureum: atque præter hoc, aliud altare ingens, in quo integræ ætatis oves immolantur; nam ſupra aureum illud non licet adolere, præterquam ſolas lactentes. Inſuper in hoc majuſculo altari Chaldæi quotannis mille talenta thuris adolent tunc, quando feſtum huic deo celebrant. Eratque in hoc templo etiamdum illo tempore ſtatua duodecim cubitorum è ſolido auro: quanquam ego hanc non viderim, ſed ea refero quæ à Chaldæis referuntur. Hanc ſtatuam quidem Darius Hyſtaſpis filius inſidioſe captans, non auſus tamen fuit auferre: ſed eam poſtea Xerxes Darii filius abſtulit, ſacrificio, qui prohibuerat ſtatuam loco movere, interempto. Atque illud templum hoc pacto fuit ornatum, etiamſi ſint peculi-
184 aria multa donaria. Hujus Babylonis mul-

ἐὸν, δύο σταδίων πάντη, ἐὰν τετράγωνον. ἐν μέσῳ δὲ τῷ ἱρῷ πύργος στερεὸς οἰκοδόμηται, σταδίου καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ εὖρος· καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπιβέβηκε, καὶ ἕτερος μάλα ἐπὶ τούτῳ, μέχρις ὀκτὼ πύργων. ἀνάβασις δὲ ἐς αὐτοὺς ἔξωθεν κύκλῳ περὶ πάντας τοὺς πύργους ἔχουσι πεποίηται. μεσοῦντι δέ κου τῷ ἀναβάσιος, ἔστι καταγωγή τε καὶ θῶκοι ἀμπαυσήμενοι, ἐν τοῖσι κατίζοντες ἀμπαύονται οἱ ἀναβαίνοντες. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ πύργῳ νηὸς ἔπεστι μέγας· ἐν δὲ τῷ νηῷ κλίνη μεγάλη κέεται εὖ ἐστρωμένη, καὶ οἱ τράπεζα [a] παρακέεται χρυσέη. ἄγαλμα δὲ οὐκ ἔνι οὐδὲν αὐτόθι ἐνιδρυμένον, οὐδὲ νὺξ οὐδεὶς ἐναυλίζεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μούνη τῶν ἐπιχωρίων, τὴν ἂν ὁ θεὸς ἕληται ἐκ πασέων, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἐόντες ἱρέες τούτου τοῦ θεοῦ. φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε ἐς τὸν νηὸν, καὶ ἀναπαύεσθαι [b] ἐπὶ τῆς κλίνης, κατάπερ ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι, κατὰ τὠυτὸν τρόπον, ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ γὰρ δὴ ἐκεῖθι κοιμᾶται ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Θηβαιέος γυνή. ἀμφότεραι δὲ αὗται λέγονται ἀνδρῶν οὐδαμῶν ἐς ὁμιλίην φοιτᾶν· καὶ κατάπερ ἐν Πατάροισι τῆς Λυκίης, ἡ προφῆτις τοῦ θεοῦ ἐπεὰν γένηται· οὐ γὰρ ἀεί [c] ἐστι χρηστήριον αὐτόθι· ἐπεὰν δὲ γένηται, τότε ὦν συγκαταμανθάνεται τὰς νύκτας ἔσω ἐς τὸν νηόν [d]. Ἔστι δὲ τοῦ ἐν Βαβυλῶνι ἱροῦ καὶ ἄλλος κάτω νηὸς, ἔνθα ἄγαλμα μέγα τοῦ Διὸς ἔνι κατήμενον χρύσεον. καὶ οἱ τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη, καὶ τὸ βάθρον οἱ ὑπόκειται χρύσεον· καὶ, ὡς ἔλεγον οἱ Χαλδαῖοι, πελάντων ὀκταχοσίων χρυσίου πεποίηται ταῦτα. ἔξω δὲ τοῦ νηοῦ, βωμός ἐστι χρύσεος. ἔστι δὲ ὑπόκειται ἄλλος βωμὸς μέγας, ὅπου θύεται τὰ τέλεα τῶν προβάτων. ἐπὶ γὰρ τοῦ χρυσέου βωμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν ὅτι μὴ γαλαθηνὰ μόνα. ἐπὶ δὲ τοῦ μέζονος βωμοῦ ὑπόκαυστίζουσι λιβανωτοῦ χίλια τάλαντα ἔτεος ἑκάστου οἱ Χαλδαῖοι, τότε ἐπεὰν τὴν ὁρτὴν ἄγωσι τῷ θεῷ τούτῳ. ἦν δὲ ἐν τῷ τεμένεϊ τούτῳ ἔτι τὸ χρόνον ἐκεῖνον ὑπόκειται ἀνδριὰς δυώδεκα πήχεων, χρυσεος, στερεός. ἐγὼ μέν μιν οὐκ [e] εἶδον· τὰ δὲ λέγεται ὑπὸ Χαλδαίων, ταῦτα λέγω. τούτῳ τῷ ἀνδριάντι Δαρεῖος μὲν ὁ Ὑστάσπεος ἐπιβουλεύσας, οὐκ ἐτόλμησε λαβεῖν· ἐξέρξης δὲ ὁ Δαρείου ἔλαβε, καὶ τὸν ἱρέα ἀπέκτεινε, ἀπαγορεύοντα μὴ κινέειν τὸν ἀνδριάντα. τὸ μὲν δὴ ἱρὸν τοῦτο ὕτω κεκόσμηται. ἔστι δὲ ὑπόκεια ἀναθήματα πολλά. Τῆς δὲ Βαβυλῶνος

a ἐπὶ πάτιζα. b καὶ ἀμπαύεται. c οὐ δὲ ἀεί. d in MS. perſpicue legitur ἐν τῇ νηῷ. e μίν νυ οὐκ.

Semiramis regina & Nitocris, quæ firmavit mire Babylonem, maxime contra Medos.

ταύτης πολλοὶ μέν κω & ἄλλοι ἐγένοντο βασιλῆες, τὰ ἐν τοῖσι Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμην ποιήσομαι, οἱ τά τε τείχεά τε ἐπεκόσμησαν & τὰ ἱρά· ἐν δὲ δὴ & γυναῖκες δύο· ἡ μὲν πρότερον ἄρξασα, τῦ ὑστερον γενεῆσι πέντε πρότερον γενομένη, τῇ ὄνομα ἦν Σεμίραμις. αὕτη μὲν ἀπέδεξατο χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον ἑόντα ἀξιοθέητα· πρότερον δὲ ἐώθεε ὁ ποταμὸς ἀνὰ τὸ πεδίον πᾶν πελαγίζειν. Ἡ δὲ δεύτερον γενομένη ταύτης βασίλεια, τῇ ὄνομα ἦν Νίτωκρις (αὕτη δὲ σοφωτέρη γενομένη τὴ πρότερον ἀρξάσης) τῦτο μέν, μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ ἐγὼ ἀπηγήσομαι· τῦτο δέ, τὴν Μήδων ὁρῶσα ἀρχὴν μεγάλην τε & σὺκ ἀτρεμίζουσαν ἄλλά τε ἀραιρημένα ἄστεα αὐτοῖσι, ἐν δὲ δὴ & τὴν Νῖνον, πρόφυλάξατο ὅσα ἐδύνατο μάλιστα· πρῶτα μὲν τ Εὐφρήτην ποταμὸν, ῥέοντα [a] πρότερον ἰθὺ, ὡς σφι ἀπὸ τ πόλιος μέσης ῥέοι, τετυπωμένον, ἄνωθεν διώρυχας ὀρύξασα, ὕτω δή τι ἐποίησε σκολιὸν, ὥστε δὴ τρὶς ἐς τῶν τινα κωμέων τ ἐν τῇ Ἀσσυρίῃ ἀπικνέεται ῥέων. τῇ δὲ κώμῃ ὄνομά ἐστι ἐς τὴν ἀπικνέεται ὁ Εὐφρήτης, Ἀρδέρικκα [b]. καὶ νῦν οἱ ἂν κομίζωνται ἀπὸ τῆσδε τ [c] θαλάσσης ἐς Βαβυλῶνα, καταπλέοντες ἐς τ Εὐφρήτην ποταμὸν, τρὶς τε ἐς τὴν αὐτὴν ταύτην κώμην διαγίνονται, καὶ ἐν τρισὶ ἡμέρῃσι. τῦτο μὲν δὴ τοιῦτο ἐποίησε. χώματα δὲ παρέχωσε παρ' ἑκάτερον τ ποταμῦ τὸ χεῖλος, ἄξιον θωυμάσαι, μέγαθος & ὕψος ὅσον τι ἐστί. κατύπερθε δὲ πολλῷ Βαβυλῶνος ὤρυσσε ἕλυτρον λίμνῃ [d], ὀλίγον τι διατείνασα ἀπὸ τ ποταμῦ, βάθος μὲν ἐς τὸ ὕδωρ ἀεὶ ὀρύσσουσα, εὖρος δὲ τὸ περίμετρον αὐτῦ πιέζουσι εἰκοσί τε & τετρακοσίων σταδίων. τ δὲ ὀρυσσόμενον χῶν ἐκ τούτου τ ὀρύγματος ἀναισίμου διὰ τὰ χείλεα τῦ ποταμῦ διαχέεσθαι. ἐπεί τε δέ οἱ ὠρύκλο, λίθους ἀγαγομένη [e], κρηπῖδα κύκλῳ περὶ αὐτὴν ἔλασε. ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα, τόν τε ποταμὸν σκολιὸν, ἵνα τὸ ὄρυγμα πᾶν, ἕλος, εἴη, ὡς ὅ, τε ποταμὸς βεβαθύτερος εἴη, περὶ καμπὰς πολλὰς ἀγνύμενος, καὶ οἱ πλόοι εἶεν σκολιοὶ ἐς τὸν Βαβυλῶνα· ἔκ τε τ πλόων ἐκδεκή) περίοδος τ λίμνης μακρή [f]. καὶ τῦτο δὲ εἰργάζετο τ χώρης τῇ αἵ τε ἐσβολαὶ ἦσαν, καὶ τὰ στόματα τ ἐκ Μήδων ὁδῦ, ἵνα μὴ ὀπτιμισόμενοι οἱ Μῆδοι ἐκμανθάνοιεν αὐτῆς τὰ πρήγματα. Ταῦτα μὲν δὴ ἐκ βάθος περιεβάλετο· τοιῷδε δὲ ἐξ αὐτῶν παρενθήκην ἐποιήσατο· τ πόλιος ἐούσης δύο φαρσέων, τοῦ δὲ ποταμοῦ μέσον ἔχοντος, ὁπὶ τ πρότερον [g] βασιλέων ὅκως τις ἐθέλοι ἐκ τοῦ ἑτέρου φάρσεος ἐς τοὔτερον διαβαίνειν, χρεῶν πλοίῳ διαβαίνειν.

multi quoque & alii quondam reges extitere, quorum in exponendis rebus Assyriis mentionem faciam, qui & muros amplius ornaverunt & templa: & inter eos duæ feminæ. Harum prior, quæ quinque ætatibus ante posteriorem regnavit, vocata est SEMIRAMIS. Hæc per campum aggeres excitavit spectatu dignos, quum antehac flumen per eum omnem restagnare solitum esset. Se- 185
cunda post hanc regina, NITOCRIS nomine, extitit superiore solertior. cujus cum alia monumenta extiterunt, quæ ego memorabo, tum vero hoc; quod animadvertens imperium Medorum ingens ac non quiescens, subactaque ab his alia oppida, & inter hæc Ninum, præmunivit se omnibus quàm potuit maxime. Ante omnia fluvium Euphratem, qui antea fluebat rectus mediam ipsorum urbem interfluens, tortuosum reddidit, fossis superius depressis, adeo ut quendam Assyriæ pagum, nomine Ardericcam, ter influat, & qui nunc è mari hoc per Euphratem Babylonem versus subvehuntur, ter ad hunc eundem pagum applicent, idque triduo. Et hoc quidem tale reddidit. Aggerem vero in utroque fluminis labro aggeravit visu mirandum: tantæ est & magnitudinis & sublimitatis. Multo supra Babylonem, exiguum quid deflectens à flumine, fodit paludi eluviem, profunditate quidem ad aquam usque semper effodiens, latitudine vero ejus ad circuitum sumpta quadringentorum viginti stadiorum. Hujus cavernæ fossitia humus per fluminis labra aggerendo impensa est. Quem locum ubi depressit, crepidinem ambitus ejus lapidibus advectis duxit. Hæc duo, ut flumen flexuosum & tota fossa esset lacuna, ideo fecit ut fluvius per multas flexuras fractus, tardior mearet, & navigationes Babylonem versus essent tortuosæ, & ex ipsis navigationibus longus ambitus lacunæ exciperet. In ea vero parte regionis fecit hæc opera, ubi erant introitus in eam, & compendia ex Medis viæ, ne Medi commercio Assyriæ negotia sua cognoscerent. Et hæc qui- 186
dem ex profundo circumjecit. Ceterum ex eis tale hausit additamentum. Quum sit urbs in duas dirempta regiones, fluvio medium tenente, quoties aliquis ex altera in alteram regionem transire volebat sub regibus superioribus, is necesse habebat

a ποταμὸν ἰόντα. b Ἀρδέρικκα. c ἀπὸ τ. d λίμνης. e ἀγομένη. f MS. clare habet μακρὸς. g πρότερον.

bat navigio tranſire: quod erat (ut reor) moleſtum. Huic autem etiam rei iſta proſpexit. ſiquidem ubi effodit effluvium paludi, aliud iſtud ex opere eodem monumentum reliquit. Lapides prælongos excîdit; qui ubi parati fuerunt, & locus effoſſus, in locum ipſum quem effoderat, omnem fluminis curſum avertit. Qui locus effoſſus dum impleretur, interea priſtino alveo arefacto, partim labia fluminis intra urbem, ac deſcenſus qui ex portulis ad flumen ferunt, eduxit coctis lateribus, eadem qua murum ratione; partim extruxit circa mediam ferme urbem pontem iis quos foderat lapidibus, ferro eos ac plumbo devinciens. Per hunc pontem ſublices quadratas, per quas Babylonii tranſirent, interdiu extendebat, eaſdem noctu tollebant; hac videlicet cauſſa, ne per noctem tranſeuntes mutua furta exercerent. Ubi porro id quod effoſſum erat, facta fuit palus repleta ex flumine, & opus pontis exornatum, tunc fluvium Euphratem ex palude in priſtinum alveum revocavit: atque ita palus quam effoderat, viſa eſt decenter & utiliter facta, & pons in uſum
187 civium extructus. Hæc eadem ipſa regina hunc etiam machinata eſt dolum: Supra portas urbis celeberrimas, loco edito atque in ſuperficie iſtarum portarum, ſepulcrum ſibi extruxit, atque literas hæc ſignificantes inſculpſit: SI CUI REGUM BABYLONIS POST ME FUTURORUM FUERIT PECUNIAE PENURIA, APERTO SEPULCRO SUMITO QUANTUMCUNQUE LIBUERIT PECUNIAE. NE TAMEN NON INDIGENS TEMERE APERITO. NON ENIM ID MELIUS. Hoc ſepulcrum tamdiu fuit immotum, dum regnum pervenit ad Darium. Is indignum etiam eſſe ratus neque uti quippiam his portis, neque ſumere pecunias ibi poſitas, & eas quidem ipſas invocantes. Ideo autem non utebatur portis illis, quod ſupra caput ipſi tranſeunti mortuus eſſet. Hinc reſeravit monumentum; in quo non quidem pecunias invenit, ſed cadaver & literas hæc dicentes: NISI PECUNIAE ESSES INEXPLEBILIS ET TURPIS LUCRI CUPIDUS, DEFUNCTORUM LOCULOS NON APERUISSES. Talis extitiſſe hæc regina me-
188 moratur. Adverſus cujus filium Labynitum,

ζαίνειν. καὶ λῶ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ὀχληρὸν τῶτο· αὕτη ἡ τῶτο ωοιεῖδε. ἐπεί τε γὲ ὤρυσε τὸ ἔλυτρον τῇ λίμνῃ, μνημόσυνον τόδε ἄλλο ἀπὸ ἔ αὐτῆ ἔργω ἐλίπετο· ἐτάμνετο λίθως ωεριμήκεας· ὡς δέ οἱ ἦσαν οἱ λίθοι ἕτοιμοι, καὶ τὸ χωρίον ὠρώρυκτο, σκηνέψασα ἔ ποταμῶ τὸ ῥέεθρον πᾶν ἐς τὸ ὤρυσε χωρίον, ἐν ᾧ ὑπιμπλατο [a] τῶτο, ἐν τῶτῳ ἀπεζηραμένῳ τῷ ἀρχαίῳ ῥεέθρῳ, τῶτο μὲν τὰ χείλεα τῶ ποταμῶ κατὰ τὠὐτὸν λόγον τῷ τείχεϊ· τῶτο ἦ, κατὰ μέσιον κῆ μάλιστα τὴν πόλιν, τοῖσι λίθοισι τὰς ὡρύξατο, οἰκοδόμεε γέφυραν, δέσασα τοὺς λίθως σιδήρῳ τε ἔ μολίβδῳ. ὑπετείνεσκε [c] ἦ ἐπ' αὐτὴν, ὄκως μὲν ἡμέρη γένοιτο, ξύλα τετράγωνα, ἐπ' ὧν τὴν διάβασιν ἐποιεῦτο τοὶ Βαβυλώνιοι· τὰς ἦ νύκτας τὰ ξύλα ταῦτα ἀπαίρεσκον [d], τῶδε εἵνεκα, ἵνα μὴ διαφοιτέοντες [e] τὰς νύκτας κλέπτοιεν παρ' ἀλλήλων. ὡς ἦ τό, τε ὀρυχθὲν λίμνη πλήρης ἐγεγόνεε ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ ωερὶ τὴν γέφυραν σκευάσματα, τὸ Εὐφρήτεω ποταμὸν ἐς τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα ἐκ τῆ λίμνης ἐξήγαγε [f]· καὶ οὕτω τὸ ὀρυχθὲν ἕλος γενόμενον, ἐς δέον ἐδόκεε γεγονέναι, καὶ τοῖσι πολίτησι γέφυρα λῶ κατεσκευασμένη. Η δ' αὐτὴ αὕτη βασίλεια [g] καὶ ἀπάτῃσι τοιῇδε πρὸ ἐμηχανήσατο· ὑπὲρ τὰς μάλιστα λαοφόρους [h] πυλέων τοῦ ἄστεος, τάφον ἑωυτῇ κατεσκευάσατο μετέωρον ὑπιπολῆς αὐτέων τῶν πυλέων. ἐνεκόλαψε ἦ ἐς τὸν τάφον γράμματα λέγοντα τάδε, ΤΩΝ ΤΙΣ ΕΜΕΥ ΥΣΤΕΡΟΝ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΗΝ ΣΠΑΝΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΟΙΞΑΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ, ΛΑΒΕΤΩ ΟΚΟΣΑ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑ. ΜΗ ΜΕΝΤΟΙ ΓΕ ΜΗ ΣΠΑΝΙΣΑΣ ΓΕ, ΑΛΛΩΣ ΑΝΟΙΞΗ. ΟΥ ΓΑΡ ΑΜΕΙΝΟΝ. οὕτω ὁ τάφος λῶ ἀκίνητος, μέχρι οὗ ἐς Δαρεῖον ωεῖηλθε ἡ βασιληίη. Δαρείῳ ἦ ἔ δόξαν ἐδόκεε εἶναι τῆσι πύλῃσι ταύτῃσι μηδεν χρῆσθαι [i], ἢ χρημάτων κειμένων, ἢ αὐτῶν τῶν χρημάτων ὑπικαλεομένων, μὴ ἂ λαβεῖν αὐτά. τῆσι ἦ πύλῃσι ταύτῃσι διὰ τόδε ἐχρᾶτο τῶδε εἵνεκα, ὅτι ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ ἐγίνετο ὁ νεκρὸς διεξελαυνόμενος. ἀνοίξας ἦ τὸν τάφον, εὗρε χρήματα μὲν ἂ, τὸν νεκρὸν ἦ, καὶ γράμματα λέγοντα τάδε, ΕΙ ΜΗ ΑΠΛΗΣΤΟΣ ΤΕ ΕΑΣ [k] ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΗΣ, ΟΥΚ ΑΝ ΝΕΚΡΩΝ ΘΗΚΑΣ ΑΝΕΩΓΕΣ. αὕτη μέν νυν ἡ βασίλεια, τοιαύτη τις λέγεται γενέσθαι. Ο ἦ

K 2 ὃν

a ὑπὸ τῷ ὑπλατλαθ. b καὶ τὰς. c ὑπεξέτεινεσκε. d ἀπαιρέεσκον. e φοιτέοντες. f ἐξήγαγε. g αὐτὴ βασίλεια. h λαοφόρων. i χρέεσθαι. k ΕΗΣ.

ms. Rom. rec. Kustar.

Cibus Perſicus regi in expeditionem profecto & aqua Choaſpis. Gyndes. Matieni montes. Dardanei. Sacri equi. Gyndes in 360 foſſas diviſus. Babylonios cædit & obſidet fruſtra.

δὴ Κῦρ☉ ὅπῃ παύτης τ γυναικὸς τ παῖδα ἐσραπεύετο, ἔχονζά πε ϗ πατρὸς ϗ ἑωυτῆ τὔνομα Λαβυνίτ ϵ τῳ Ἀσυρίων λεχίῳ. Στρατδὲ ἢ δὴ βασιλδὺς [a] ὁ μέγας καὶ σιτοισι εὖ ἐσκδασμένοισι ἐξ οἴκε, ϵ στρδάτοισι· καὶ δὴ ϵ ὕδωρ ἀπὸ τῆ Χοάσπεω ποταμῆ ἅμα ἄγε) τῆ ωδὲ Σῦσα ῥέον☉, τῆ μόνε πίνῃ βασιλευς, καὶ ἄλλε ουδενὸς ποταμοῦ. τούτε ἢ τοῦ Χοάσπεω τοῦ ὕδα☉ ἀπεψημένε πολλαὶ κάρτα ἅμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνῳσι καμίζοντ ἐν ἀργυρέοισι ἀγγείοισι ἕπονται ὅποι ἂν ἐλαυνήζι [b] ἑκάστοτε. Ἐπεί πε ἢ ὁ Κῦρ☉ πορδόμεν☉ ἐπὶ τῳ Βαβυλῶνα ἐγίνετ ἐπὶ Γυνδῃ ποταμῷ, τοῦ αἱ μὲν πηγαὶ ἐν Ματιηνοῖζι [c] ὄυρεζι, ῥεῖ δὲ διὰ Δαρδανέων, σκιδδοῖ δὲ ἐς ἕτερον ποταμὸν Τίγρειν, ὁ δὲ ωδὲ Ὦπιν πόλιν ῥέων ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν σκιδδοῖ· τοῦτον δὴ τ Γυνδιν ποταμὸν ὡς διαβαίνῃ ἐπειρᾶτο ὁ Κῦρ☉, ἰόντα νηυσὶ περητὸν, ἐνθαῦτά οἱ τ τις ἱρῶν ἵππων τ λευκῶν ὑπὸ ὕβρε☉ ἐσβὰς ἐς τ ποταμὸν, διαβαίνῃ ἐπειρᾶτο. ὁ δὲ μιν συμψήσας, ὑποδρύχιον οἰχώκεε φέρων· κάρτα τε δὴ [d] ἐχαλέπηνε τῷ ποταμῷ ὁ Κῦρ☉ τούτῳ ὑβριοντι· καὶ οἱ ἐπηπείλησε, οὕτω δή μιν ἀσθενέα ποιήσειν, ὥςε τῆ λοιποῦ ϵ γυναῖκάς μιν διπετέως, τὸ γόνυ ἀ βρεχέσας [e] διαβήσεδαι. μετὰ δὲ τῳ ἀπειλῳ, μετὰ τῳ ἐπὶ Βαβυλῶνα στρατδυσιν, διαίρεε τὴν στρατιὴν διχα. διελὼν δὲ, κατέτεινε χοινοτενέας ὑποδεξας διώρυχας ἀγδώκοντα ϵ ἑκατὸν, παρ' ἑκάτερον τὸ χεῖλ☉ ϗ Γυνδεω τετραμμένας πάντῃ τρόπον. διατάξας δὲ τ στρατὸν, ὀρύσσειν ἐκέλδε. εἶα δὲ ὁμίλῃ πολλῆ ἐργαζομένῃ, ἦνεγ [f] μὲν τὸ ἔργον, ὅμως μέντοι τὴν θερείην πᾶσαν αὐτὴ ταύτῃ διέτριψαν ἐργαζόμενοι. Ὡς δὲ τ Γυνδιν ποταμὸν ἐπόησε Κῦρ☉, ἐς τελευτὴν ϵ ἐξέπεσε μιν διώρυχας διακλαδῶν, καὶ τὸ δεύτερον ἔαρ ὑπέλαμπε, ὕτω δὴ ἤλαυνε ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἐκπρολυσάμενοι, ἔμενον αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐλαυνόων ἀγχῶ τ πόλι☉, συνέβαλόν τε οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ, κατελήφθησαν [g] ἐς τὸ ἄστυ. οἷα δὲ ἐξεπισαμένοι ἐπ' ωσπερον τ Κῦρον οὐκ ἀτρεμίζοντα, ἀλλ' ὁρέοντες αὐτὸν παντὶ ἔθνεϊ ὁμοίως ἐπιχωρέοντα, ωσεσαξαλο [h] σιτία ἐπέων κάρτα πολλῶν. ἐνθαῦτα ἤτοι μὲν λόγον εἶχον ϗ πολιορκίης ἀδένα· Κῦρ☉ δὲ ἀπορέοντι συνέχετο, ἅτε χρόνον τε ἐξανομένε συχνῆ, ἀνωτέρω δὲ ὁδὸν τ πεπραγμάτων ωσκοπεομένων. Εἴτε δὴ ὦν ἄλλος οἱ ἀπορέοντι ὑπεθήκατο, εἴ τε ϵ αὐτὸς ἔμαθε τὸ παρπαῖον οἱ ἦν, ἐποίεε δὴ τοιόνδε· τάξας τὴν στρατιὴν ἅπασαν ἐξ ἐμβολῆς ϗ ποταμῦ, τῇ ἐς τὴν πόλιν ἐσ-

βάλλ-

tum, patris nomen & Aſſyriæ imperium habentem, Cyrus exercitum duxit. Ducit autem rex magnus exercitum probe domi comparata re cibaria atque pecuaria. Portatur etiam aqua ex flumine Choaſpe, Suſa præterfluente, ex quo uno rex potat & non ex alio flumine. Cujus Choaſpis aquam decoctam, & in argentea vaſa diffuſam, ferentia permulta plauſtra quatuor rotarum, mulis trahentibus, aſſidue comitantur quocunque ille proficiſcitur. Cyrus igitur Babylonem 189
tendens, ubi venit ad Gynden amnem (qui in Matienis ortus montibus, per Dardaneos fluens in Tigrim alterum amnem exit, qui Opin urbem præterlabens, rubro infunditur mari) conabatur hunc traiicere, quum non poſſet niſi navibus traiici. Interim ei quidam è ſacris equis candidis laſcive ingreſſus fluvium tranſire conabatur. Hunc fluvius contorquens, ſubmerſum abripuit. Cyrus autem perquam ægre ferens hanc fluminis contumeliam, illi comminatus eſt, ſe ſic redditurum eum tenuem, ut in poſterum facile vel à mulieribus tranſiri poſſet, ne genua quidem tingentibus. Hæc minatus, expeditione in Babylonem intermiſſa, copias ſuas bifariam diviſit. Dehinc alveos ad funem deſignavit centenos & octogenos, utrinque ad Gyndis labra omnimodo converſos; quos diſtributis copiis effodi juſſit. Et opus quidem, ut quod à tanta multitudine fieret, perficiebatur: tamen iſtic in eo faciendo illam æſtatem univerſam triverunt. Cyrus ergo 190
quum Gynden mulctaſſet in trecentas & ſexaginta foſſas diductum, & alterum ver illuxiſſet, ita porro ire Babylonem pergit, Babyloniis eum educto exercitu præſtolantibus. Qui, ubi propius urbem ille promovit, cum eo conflixerunt, prœlioque fugati, in oppidum compulſi fuerunt. Ii tamen, quia Cyrum jampridem animadverterant inquietum eſſe, viderantque omnes pariter gentes aggredientem, comportaverant permultorum annorum commeatus: ideoque tunc obſidionem nihili faciebant. Et Cyrus, quum jam longo tempore peracto nihil admodum res ipſius proficerent, inops conſilii erat. Tandem, ſive alius ei anxio 191
ſuggeſſit, ſive ipſi in mentem venit quid in rem eſſet, ſic ſtatuit faciendum: Inſtructis univerſis copiis partim quâ fluvius

a δὲ βασιλεὺς. b ἐλαύνοι. c Ματιηνοῖσι. d κάρτα δὲ δὴ. e γόνυ μὴ βρέχοντας. f ἤνυσε. g κατειλήχθησαν. ſed eſt vitium editionis Jungermanni. h ωσταξατο.

vius urbem ingreditur, partim à tergo quâ egreditur, præcipit, ut, quum cernerent alveum poſſe tranſiri, illac urbem invaderent. Ita inſtructis atque formatis ſuis, cum inutiliori exercitus parte abiit ad paludem. Eo vbi pervenit, quæ Babyloniorum regina fecerat circa flumen & circa paludem, eadem alia & ipſe fecit. Nam fluvio per foſſam inducto in paludem, quæ erat ſtagnum, alveum ejus priſtinum pervium reddidit ſubſidente aqua fluvii. Quod quum ita contingeret, Perſæ qui ad hoc ipſum inſtructi erant, per alveum unde fluvius Euphrates abſceſſerat ita ut vix medium femur tranſeuntis madefaceret, illac Babylonem introierunt. Quos Babylonii, ſi factum Cyri aut prius audiſſent aut ſenſiſſent, neque contemnentes Perſarum ingreſſum, peſſimo exitio affeciſſent. Nam obſeratis omnibus quæ ad flumen ferunt portulis, conſcenſiſque maceriis, quæ erant per labra fluvii ductæ, ipſi illos progreſſos veluti in naſſa excepiſſent. Nunc ex inopinato eis Perſæ aſtiterunt: & quum capti eſſent qui extrema urbis incolebant Babylonii, propter ejus tamen magnitudinem non ſentiebant (ut fertur ab illis qui iſtic habitabant) hi qui circa medium habitabant eos captos eſſe. Sed quod forte dies feſtus eis eſſet, exercendis choreis atque oblectationibus operam dabant, donec planè etiam hoc reſciverunt. Atque ita primò tunc capta eſt Babylon.

191 Cujus civitatis quanta ſit potentia, cum ex aliis multis declarabo, tum vero ex hoc. Quum regi magno omnis plaga cui imperat, ſit diſtributa in ipſius atque exercitus ejus alimentum, præter tributa, ex duodecim quibus annus conſtat menſibus, per quatuor menſes regio Babylonica, octo reliquis eum omnis Aſia alit. Ita hujus regionis potentia tertiam Aſiæ alterius partem æquiparat, & ejus præfectura (quam ſatrapiam Perſæ vocant) omnium ſatrapiarum longe eſt optima, adeo ut Tritantæmæ Artabazi filio, qui ab rege præfecturam hanc habebat, ſingulis diebus ſingulæ argenti plenæ artabæ penderentur. Artaba autem menſura Perſica capit quam Attica medimnus, amplius tribus chœnicibus Atticis. Ad hæc erant ei peculiares equi, præter bello deſtinatos, admiſſarii octingenti, cum equarum à quibus admittebantur, ſexdecim millibus. nam ſinguli mares à vicenis

βάλλῃ, ἢ ὅπῃδε αὖτις τ πόλιν τείχεος ἑτέρου, τῇ ἐξίῃ ἐκ τ πόλιος ὁ ποταμός· ωεοεῖπε τῷ ςρατῷ, ὅταν ἴδωσι τὸ ῥέεθρον ἐόων ἐσβατὸν γινόμενον, ἐσίεναι τῇπερ ἐς τὴν πόλιν. ἔτω τε δὴ ὁ τείχεος, ἢ κατὰ ταῦτα ωᾶσι νέοισι, ἀπήλαυνε αὐτὸς σὺν τῷ ἀρχηίῳ ἐπὶ ςρατῷ. ἀπικόμενος δὲ ἔνθα τὴν λίμνην, τάπερ ἡ τ Βαβυλωνίων βασίλεια ἐποίησε καλά τε τ ποταμὸν ἐν κατὰ τὴν λίμνην, ἐποίεε ἐν ὁ Κῦρος ἕτερα τοιαῦτα. τ γὰρ ποταμὸν διώρυχι εἰσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦσαν ἕλος, τὸ ἀρχαῖον ῥέεθρον ἐσβατὸν εἶναι ἐποίησε, ὑπονοήσαντος τὸν ποταμόν. γινόμενα δὲ τότε τοιάδε, οἱ Πέρσαι οἱ περ ἐπεπύθοντο ἐπ' αὐτῷ τότῳ καλὰ τὸ ῥέεθρον τ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, ὑπονενοσηκότος ἀνδρὶ ὡς [d] ἐς μέσον μηρὸν μάλιςά κη, κατὰ τοῦτο ἐσῆεσαν ἐς τὴν Βαβυλῶνα. εἰ μέν νυν ωροεπύθοντο ἢ ἔμαθον οἱ Βαβυλώνιοι τὸ ἐκ τοῦ Κύρου μηχανώμενον, οὐδ' ἂν ωερεῖδόν[ες] τοὺς Πέρσας ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν, διέφθειρον κάκιςα. καταγελήσαντες γὰρ ἂν πάσας τὰς ἐς τ ποταμὸν πυλίδας ἐχούσας, ἢ αὐτοὶ ὀπὶ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς ωερὶ τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ ἐληλαμένας, ἕλαβον ἂν σφέας, ὡς ἐν κύρτῃ· νῦν δὲ ἐξ ἀπροσδοκήτου σφι παρέςησαν οἱ Πέρσαι. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τ πόλιος, ὡς λέγεται ὑπὸ τ ταύτῃ οἰκημένων, τὸ ωρὶ τὰ ἔσχατα τ πόλιος ἁλωκότων, τοὺς τὸ μέσον οἰκέοντας τ Βαβυλωνίων, οὐ μανθάνειν ἁλωκότας, ἀλλὰ (τυχεῖν γάρ σφι ἑορτὴν ὁρτὴν) χορεύειν τε τοσοῦτον τ χρόνον, ἢ ἐν ὑπαθείῃσι εἶναι. ἐς ὃ δὴ τὰ κάρτα ἐπύθοντο. ἢ Βαβυλὼν μὲν οὕτω τότε ωρῶτον [e] ἀναίρητο. Τῷ δὲ δυνάμιν τ Βαβυλωνίων πολλοῖσι μὲν ἢ ἄλλοισι δηλώσω ὅση τις ἐςὶ, ἐν δὲ δὴ τῷδε· βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἐς τροφὴν αὐτοῦ τε τ ςρατιῆς ἀφαιρεῖται πάρεξ τοῦ φόρου γῆ πᾶσα ὅσης ἄρχει. δυώδεκα ὧν μηνῶν ἐόντων ἐς τ ἐνιαυτὸν, τοὺς τέσσερας μῆνας τρέφει μὲν ἡ [f] Βαβυλωνίη χώρη, τοὺς δὲ ὀκτὼ τ μηνῶν ἡ λοιπὴ πᾶσα Ἀσίη. οὕτω τριτημορίη ἡ Ἀσσυρίη χώρη τῇ δυνάμῃ τ ἄλλης Ἀσίης. ἢ ἡ ἀρχὴ τ χώρης ταύτης, τῷ οἱ Πέρσαι σατραπήιον καλέεσι, ἔςι ἀπασέων τ ἀρχέων πολλόν τι κρατίςη, ὅκου Τριτανταίγμῃ [g] τῷ Ἀρταβάζου ἐκ βασιλέος ἔχοντι τ νόμον τοῦτον, ἀργυρίου μὲν ωροσῃεὶ ἑκάςης ἡμέρης ἀρτάβη μεςή· ἡ δὲ ἀρτάβη, μέτρον ἐὸν Περσικὸν, χωρέει μεδίμνου Ἀττικῆς [h] πλέον χοίνιξι τρισὶ Ἀττικῇσι. ἵπποι δέ οἱ αὐτοῦ ἦσαν ἰδίῃ, πάρεξ τ πολεμιςηρίων, οἱ μὲν ἀναβαίνουσαι τὰς θηλείας, ὀκταχόσιοι· αἱ δὲ βαινόμεναι, ἑξακισχίλιαι ἐμύριαι. ἀνέβαινε δὲ ἕκαςος τ ἐρ-

[a] ἰέναι. [b] ἄτε δὴ. [c] τοῦ τοιούτου. [d] ἀνδρείας. [e] ἅτε ωρῶτον. [f] τὰς τέσσαρας τρέφει μὲν ἡ. [g] Τριταιχμαίγμῃ. [h] μετρίου ἐςὶ Περσικὸν χωρίον μεδίμνου Ἀττικοῦ.

K 3 ἐρ-

Canes Indici illic habiti. Agri felicitas in frumento & irrigatio. Oleum ex ſeſamis. Palmæ ſingulares. Naves fluviatiles.

ἐρσένων τούτων εἴκοσι ἵππους. κωμῶν δὲ Ἰνδικῶν τοσοῦτον δή τι πλῆθος ἐτρέφετο, ὥστε πόαρες τὴν ἐν τῷ πεδίῳ κῶμαι μεγάλαι, τῶν ἄλλων ἐόσαι ἀτελέες, τοῖσι κυσὶ τοῖσι ἐπιχωρίοισι σιτία παρέχειν. τοιαῦτα μὲν τῷ ἄρχοντι τῶν Βαβυλῶνος ὑπῆρχε ἐόντα. Ἡ δὲ γῆ τῶν Ἀσσυρίων ὕεται μὲν ὀλίγῳ, ἀρδόμενον δὲ τὸ σπαρὲν τοῦ σίτου, ἐστὶ τοῦτο· ἀρδόμενον [a] μέντοι ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀδρώτερά τε τὰ λήια, καὶ πλέω γίνεται ὁ σῖτος, ὡ καπάπερ ἐν Αἰγύπτῳ, αὐτὸς δὲ ποταμὸς ἀναβαίνοντος ἐς τὰς ἀρούρας, ἀλλὰ χερσί τε καὶ κηλωνηΐοισι [b] ἀρδόμενος. ἡ γὰρ Βαβυλωνίη χώρη πᾶσα, καπάπερ ἡ Αἰγυπτίη, καταπέτμηται ἐς διώρυχας· καὶ ἡ μεγίστη τῶν διωρύχων ἐστὶ νηυσὶ περητὸς, πρὸς ἠέλιον τετραμμένη τὸν χειμερινόν. ἐσέχει δὲ ἐς ἄλλον ποταμὸν ἐκ τοῦ Εὐφρήτεω, ἐς τὸν Τίγριν, παρ' ὃν Νῖνος πόλις οἰκέετο [c]· ἔστι δὲ χωρέων αὕτη ἁπασέων μακρῷ ἀρίστη, τὰς ἡμεῖς ἴδμεν, δημητρος καρπὸν ἐκφέρειν· τὰ γὰρ δὴ ἄλλα δένδρεα ὀδὲ πρήσσειν ἐρέω φέρειν, ὥστε συκέην, ὥστε ἄμπελον, ὥστε ἐλαίην. τὸν δὲ τοῦ Δήμητρος καρπὸν ὧδε ἀγαθὴν ἐκφέρειν ἐστὶ, ὥστε ὀκτὰ διηκόσια μὲν τοπρῶτον ἀποδιδοῖ· ἐπὰν [d] δὲ ἄρεσε αὐτὴ ἑωυτῆς ἐνείκῃ, ὀκτὼ τεσσερηκόσια ἐκφέρει. τὰ δὲ φύλλα αὐτόθι τῶν τε πυρῶν καὶ τῶν κριθέων τὸ πλάτος γίνεται τεσσέρων δακτύλων [e]. ἐκ δὲ κέγχρου καὶ σησάμου ὅσον τι δένδρον μέγαθος [f] γίνεται, ἐξεπιστάμενος, μνήμην οὐ ποιήσομαι· εὖ εἰδὼς ὅτι τοῖσι μὴ ἀπιγμένοισι ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώρην, καὶ τὰ εἰρημένα καρπὸν ἐχόμενα, ἐς ἀπιστίην πολλὴν ἀπίξεται. χρέωνται δὲ οὐδὲν ἐλαίῳ, ἀλλ' ἐκ τῶν σησάμων ποιεῦντες. εἰσὶ δὲ σφι φοίνικες πεφυκότες ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον, οἱ πλεῦνες αὐτῶν [g] καρποφόροι· ἐκ τῶν καὶ σιτία καὶ οἶνον καὶ μέλι ποιεῦνται. τοὺς συκέων τρόπον θεραπεύουσι· τά τε ἄλλα, καὶ φοινίκων τοὺς ἔρσενας Ἕλληνες καλέουσι, τοῦτον τὸν καρπὸν περιδέουσι τῇσι βαλανηφόροισι τῶν φοινίκων, ἵνα πεπάνηται σφι ὁ ψὴν τὴν βάλανον ἐσδύνων, καὶ μὴ ἀποῤῥέῃ ὁ καρπὸς ὁ τοῦ φοίνικος. ψῆνας γὰρ δὴ φέρουσι ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔρσενες, καπάπερ οἱ [h] ὄλυνθοι. τὸ δὲ ἁπάντων θωῦμα μέγιστόν μοι ἐστὶ τῶν ταύτῃ, μετὰ γε τὴν πόλιν αὐτὴν, ἔρχομαι φράσων. τὰ πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν πορευόμενα ἐς τὴν Βαβυλῶνα ἐόντα κυκλοτερέα, πάντα σκύτινα. ἐπὰν γὰρ ἐν τοῖσι Ἀρμενίοισι τοῖσι κατύπερθε Ἀσσυρίων οἰκημένοισι νομέας ἱππηλάτας ταμόμενοι ποιήσωνται, περιτείνουσι τούτοισι διφθέρας στεγαστρίδος

nis admittebantur. Præterea canum Indicorum tanta alebatur multitudo, ut ad præbenda eis cibaria, quatuor in eadem planitie magni vici attributi eſſent, aliorum tributorum immunes. Atque hæc præſidi Babylonis eveniebant. Porro in Aſſyriorum terra parum pluit, & hoc eſt, quo enutritur radix frumenti, irrigatum quidem ex fluvio, & arvum fit pingue, provenitque frumentum, non ſicut in Ægypto, flumine ipſo in arva aſcendente, ſed manibus atque tollenonibus irrigatum. Etenim Babylonica regio omnis, quemadmodum Ægyptiaca, diſſecta eſt in foſſas, quarum maxima navibus trajici poteſt, ad ſolem hibernum vergens: tendit autem ex Euphrate in alterum flumen, in Tigrim, ad quem urbs Ninus ſita erat. Hæc regio omnium quas nos vidimus, longe optima eſt, duntaxat ferendo frumento. Nam alias arbores ferre, ficum, vitem, oleam, omnino ne conatur quidem; Cereris autem fructu proferendo tam commoda eſt, ut nuſquam non ad ducena reddat: ubi autem bonitate ſeſe ipſa vincit, etiam ad tricena efferat. Quaternûm autem digitorum commode latitudo eſt tritici illic atque hordei foliis. Ex milio autem ac ſeſamo quantæ proceritatis arbor ſurgat, etſi mihi comperta, tamen memorare ſuperſedeo, probe ſciens, iis qui nunquam Babylonicam regionem adierunt, quæ de frugiferis dicta ſunt, perquam incredibilia viſum iri. Oleo autem non utuntur niſi quod ex ſeſamis faciunt. Naſcuntur eis per campum omnem palmæ, pleræque fructiferæ; ex quibus & panes & vinum & mel conficiunt, eaſque colunt ficuum more: & tum alias, tum palmarum, quas Græci maſculas vocant, quarum fructum circumligant iis palmis quæ dactylos ferunt, ut illis matureſcat culex, dactylum intrans, & non decidat fructus palmæ. Maſculæ enim in fructu ferunt culices, quemadmodum caprifici. Venio ad id, quod ex omnibus quæ ſunt in ea regione, ſecundum ipſam urbem, mihi ſummo miraculo eſt, diſſerendum. Navigia illorum ſecundo flumine commeantia Babylonem, ſunt orbiculata atque omnia coriacea. Nam poſtquam in Armeniis, qui ſupra Aſſyrios incolunt, ex cæſis ſalicibus coſtas fecerunt, obducunt illis pelles tectorias extrinſecus in modum pavimenti,

a ἀρδόμενον. b κηλωνίοισι. c πόλις οἰκέετο. d ἐπὰν. e δακτύλων. f δένδρου μέγαθος. g αὐτέων. h ὀλύνθοι.

menti, neque puppe discreta, neque prora acuminata, sed in speciem clypei orbiculatam. Tale navigium omne stramento replentes fluvio deferendum permittunt oneratum mercibus: sed maxime dolia ex palmis vino onusta deferunt, dirigentibus illud duobus plectris vel palis, totidemque viris rectis stantibus; quorum alter introrsus palum trahit, alter extra pellit. Fiunt autem navigia hæc & magna admodum & minora: quorum maxima ferunt quoque pondus quinque millium talentorum, singula singulos asinos vivos habentia, majora etiam plures. Postquam igitur navigantes Babylonem pervenerunt, onusque distraxerunt, costas quidem navigii atque omnia stramenta venundant, sed pelles asini imponunt, eosque in Armeniam agitant. adverso enim flumine navigari præ illius rapiditate nullo pacto potest. Propterea enim quoque non ex lignis, sed ex pellibus navigia fiunt. Iidem, ubi asinos agitando in Armeniam redierunt, alia ad eundem modum navigia consuunt. Et naves quidem
195 eorum tales sunt. Amictu autem tali utuntur: Duabus amiciuntur tunicis, una linea usque ad pedes demissa, cui alteram laneam superinduit: postremo candidam pænulam circumjicit, calceos gerens gentis more, soleis Thebanis pæne similes. Capita habentes comata, mitris redimiunt, unguentis toto corpore delibuti. Anulum signatorium quisque gestat, & baculum manu factum, cui adest politum aut malum, aut rosa, aut lilium, aut aquila, aut aliud quid: nam absque insigni gestare sceptrum ipsis nefas. At-
196 que hic eorum corporis est cultus. Leges vero constitutæ ipsis hæ sunt: Una quidem prudentissima, quantum ego sentio, qua Enetos qui sunt ex Illyriis, audio uti. Per singulos pagos semel quotannis ista fiebant. Ubi virgines effectæ essent nubiles, eas quum congregassent universas, unum in locum sic junctas recipiebant, quas circumsistente virorum frequentia, surgens præco singulatim vendebat: primum quidem pulcherrimam omnium; secundum hanc, postquam illa multo vendita esset auro, aliam proclamabat, quæ post illam esset speciosissima. Vendebantur autem in connubium. Babylonii igitur qui locupletes & iidem maturi nuptiis erant, licitando quisque alterum superantes mercabantur pulcherrimas quasque. At iis ex plebe qui essent parati

δας ἔζωθεν, ἐδάφεος τρόπον, ὅτε πρώτιστα πλέουσι, ὅτε πρῶτα σιτηγοῦντες, ἀλλ' ἀσπίδος τρόπον κυκλοτερέα ποιησάμενοι, καὶ καλάμης πλησάμενοι πᾶν τὸ πλοῖον τοῦτο, ἀπίσι[a] καθ' τὸν ποταμὸν φέρεσθαι, φορτίων πλησάντες· μάλιστα δὲ βίκας φοινικηίας κατάγυσι οἴνου πλέας. ἰθύνεται δὲ ὑπό τε δυοῖν πηκτήρων, καὶ δυοῖν ἀνδρῶν ὀρθῶν ἑστεώτων. καὶ ὁ μὲν ἔσω ἕλκει τὸ πηκτήριον, ὁ δὲ ἔξω ὠθέει. ποιέεται δὲ καὶ κάρτα μεγάλα ταῦτα τὰ πλοῖα, καὶ ἐλάσσω· τὰ δὲ μείζω αὐτέων, καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γόμον ἔχει· ἐν ἑκάστῳ δὲ πλοίῳ ὄνος ζῶς ἔνεστι, ἐν δὲ τοῖσι μέζοσι πλείονες. ἐπεὰν δὲ[b] ἀπίκωνται πλέοντες ἐς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ διαθέωνται τὸν φόρτον, νομέας μὲν τοὺς πλοίους τὴν καλάμην πᾶσαν ἀπενεκήρυξαν[c]· τὰς δὲ διφθέρας ἀποσείσαντες ἀπὸ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνουσι ἐς τὴν Ἀρμενίην. ἀνὰ τὸν ποταμὸν γὰρ δὴ οὐκ οἷά τε ἐστὶ πλέειν ἀδενὶ τρόπῳ, ὑπὸ τάχεος τοῦ ποταμοῦ. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ οὐκ ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ διφθερέων· ἐπεὰν δὲ τοὺς ὄνους ἐλαύνοντες ἀπίκωνται ὀπίσω ἐς τοὺς Ἀρμενίους, ἄλλα τρόπῳ τῷ αὐτῷ ποιεῦνται πλοῖα. τὰ μὲν δὴ πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τοιαῦτα. Ἐσθῆτι δὲ τοιῇδε χρέωνται, κιθῶνι ποδηνεκεῖ λινέῳ· καὶ ἐπὶ τοῦτον[d] ἄλλον ἐρινέον κιθῶνα ἐπενδύσαντες, καὶ χλανίδιον λευκὸν περιβαλλόμενος, ὑποδήματα ἔχων[e] ἐπιχώρια, ὡσαπλήσια τῇσι Βοιωτίῃσι[f] ἐμβάδι. κομῶντες δὲ τὰς κεφαλὰς, μίτρῃσι ἀναδέονται, μεμυρισμένοι πᾶν τὸ σῶμα. σφρηγῖδα δὲ ἕκαστος ἔχει, καὶ σκῆπτρον χειροποίητον· ἐπ' ἑκάστῳ δὲ σκήπτρῳ ἔπεστι πεποιημένον ἢ μῆλον, ἢ ῥόδον, ἢ κρῖνον, ἢ αἰετὸς, ἢ ἄλλό τι. οὐ γὰρ δὴ θεμιτόν[g] σφι νόμος ἐστὶ ἔχειν σκῆπτρον. αὕτη μὲν δὴ σφι ἄρτιος τοῦ τὸ σῶμά ἐστι. Νόμοι δὲ αὐτοῖσι ὧδε κατεστέατον· ὁ μὲν σοφώτατος ὅδε, κατὰ γνώμην τὴν ἡμετέρην, τῶν καὶ Ἰλλυριῶν Ἐνετοὺς πυνθάνομαι χρῆσθαι· κατὰ κώμας ἑκάστας ἅπαξ τοῦ ἔτεος ἑκάστου ἐποιέετο τάδε· ὡς ἂν αἱ παρθένοι γαμοίατο γάμων ὡρηΐων, ταύτας ἁπάσας συναγαγοίεν πάσας, ἐς ἓν χωρίον ἐσάγουσαν ἀλέας· περὶξ δὲ αὐτὰς ἵστατο ὄμιλος ἀνδρῶν. ἀνίστασαν δὲ κατὰ μίαν[h] ἑκάστην κήρυξ πωλέουσα, πρῶτα μὲν τὴν εἰδεστάτην ἐκ πασέων· μετὰ δὲ, ὅκως αὕτη λυθεῖσα πολλὸν χρυσίον πρήξειε, ἄλλην ἀνεκήρυσσε, τὴν μετ' ἐκείνην ἐοῦσαν εἰδεστάτην. ἐπωλέοντο δὲ πρὸς γαμοκόρου. ὅσοι μὲν δὴ ἦσαν εὐδαίμονες τῶν Βαβυλωνίων ἐπίγαμοι, ὑπερβάλλοντες ἀλλήλους ἐξωνέοντο τὰς καλλιστευούσας· ὅσοι δὲ

a ἀπιᾶσι. b ἐπειὰν δὲ. c ἀπεκήρυξαν. In MS. vetus manus scripserat ἀπενεκήρυξαν, sed postea literæ tertiæ superscriptum ε. d ἐπὶ τούτῳ. e θεμιτὸν, ὑποδήματα ἔχειν. f Βοιωτικῇσι. g μὴν. h πρώτη.

Item de ægrotis, sepultura, luctu, & purgatione post concubitum.

ἢ τῶ δήμω ἔσκον ὀπίσαμοι, ὅτι ἦ εἰδεῶ μὲν οὐδὲν ἐδέοντο χρηστῶ, οἱ δ' ἂν χρήματά τε καὶ αἰσχίονας παρθένους ἐλάμβανον. ὡς γὰρ δὴ οἱ ἐξέλθοι ὁ κήρυξ πωλέων τὰς δοκιδεστάτας τ' παρθένων, ἀνίσῃ ἂν τῳ ἀμορφεστάτῳ [a], ἢ εἴ τις αὐτέων ἔμπηρος ἦε. καὶ τούτων ἀνεκήρυσσε, ὅστις θέλοι [b] ἐλαχίστου χρυσίου λαβὼν, συνοικέειν αὐτῇ· ἐς ὃ τῶ τὸ ἐλάχιστον ὑπισαμένω [c] συνέκειτο. τὸ δὲ ἂν χρυσίον ἐγίνετο ἀπὸ τῶν δοκιδέων παρθένων. καὶ ὕτω αἱ εὔμορφοι τὰς ἀμόρφους καὶ ἐμπήρους ἐξεδίδοσαν. ἐκδόναι δὲ τὴν ἑωυτῶ θυγατέρα ὅτεῳ βούλοιτο ἕκαστος, οὐκ ἐξῆν, οὐδὲ ἄνδρι ἐγγυητέων ἀπαγαγέσθαι τὴν παρθένον πριάμενον, ἀλλ' ἐγγυητὰς χρὴ κατασήσαντα, ἢ μιν συνοικήσειν αὐτῇ, οὕτω ἀπάγεσθαι [d]· εἰ δὲ μὴ συμφεροίατο, ἀποφέρειν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο νόμος. ἐξῆν δὲ καὶ ἐξ ἄλλης ἐλθόντα κώμης τὸν βουλόμενον ὠνέεσθαι. ὁ μέν νυν κάλλιστος νόμος, οὗτος σφι ἦν· οὐ μέντοι νῦν γε διατελέουσι [e] ἐόν. ἄλλο δέ τι ἐξεύρηκαν νεωστὶ γενέσθαι, ἵνα μὴ ἀδικῆσιν αὐτὰς, μηδ' ἐς ἑτέρην πόλιν ἄγωνται. ἐπεί τε γὰρ ἁλόντες κακωθήσαν καὶ οἰκοφθορήθησαν, πᾶς τις τῶ δήμου βίου ἀπανίζων καταπορνεύει τὰ θήλεα τέκνα. Δεύτερος δὲ σοφίῃ ὧδε ἄλλος σφι νόμος κατεύρηκε· τοὺς κάμνοντας ἐς τὴν ἀγορὴν ἐκφορέουσι· οὐ γὰρ δὴ χρέωνται ἰητροῖσι· προσιόντες ὦν πρὸς τ κάμνοντα, συμβουλεύουσι πρὸ τ νούσου, εἴ τις καὶ αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε οἷον ἂν ἔχοι ὁ κάμνων, ἢ ἄλλον εἶδε παθόντα, τοῦτα προσιόντες συμβουλεύουσι, καὶ προσαινέουσι ἅσσα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίου νοῦσον, ἢ ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. σιγῇ δὲ παρεξελθεῖν τ κάμνοντα οὐ σφι ἔξεστι, πρὶν ἂν ἐπείρηται τίνα νοῦσον ἔχει. Ταφαὶ δέ σφι ἐν μέλιτι. θρηνοῦσι δὲ προσαπλήσιοι τοῖσι ἐν Αἰγύπτῳ. ὁσάκις δ' ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ ἑωυτοῦ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, πρὸ [g] θυμιήματα καταγιζόμενον ἵζει, ἑτέρωθι δὲ ἡ γυνὴ τὠυτὸ τοῦτο ποιέει. ὄρθρου δὲ γενομένου, λοῦνται καὶ ἀμφότεροι [h]· ἄγος γὰρ ἡδέως ἅψονται πρὶν ἂν λούσωνται. ταυτὶ δὲ καὶ Ἀράβιοι ποιεῦσι [i]. Ὃ δὲ δὴ αἴσχιστον τ νόμων ἐστὶ τοῖσι Βαβυλωνίοισι, ὧδε· δεῖ πᾶσαν γυναῖκα ἐπιχωρίων ἱζομένην ἐς ἱρὸν Ἀφροδίτης, ἅπαξ ἐν τῇ ζόῃ μιχθῆναι ἀνδρὶ ξείνῳ. πολλαὶ δὲ καὶ οὐκ ἀξιόμεναι ἀναμίσγεσθαι τῇσι ἄλλῃσι, οἷα πλούτῳ ὑπερφρονέουσαι, ἐπὶ

rati ad nuptias, his non opus erat pulchra forma: immo illi pecunias simulque fœdiores virgines accipiebant. Nam præco, ubi virginum speciosissimarum peregisset venditionem, excitabat deformissimam, aut siqua illarum esset mutila, eamque proclamabat dicens; quisquis vellet quamminimo auri accepto eam in matrimonio habere, donec illi qui minimo contentus esset, addiceretur. Aurum vero istud ex speciosis virginibus conficiebatur, & sic speciosæ elocabant deformes ac mutilas. Elocare vero filiam suam cui quisque vellet, non licebat, nec cuiquam emptori fas erat sine fidejussoribus abducere puellam, sed datis fidejussoribus, certe se ducturum illam uxorem, ita demum abducere. si de hoc non conveniebat, lex erat ut aurum redhiberet. Quinetiam ex alio pago venienti licebat mercari si vellet. Hæc apud eos honestissima lex erat, quæ tamen ad hoc tempus non perseveravit. Sed novissime aliud quiddam excogitaverunt, ne quis feminas injuria afficiat, neve quis aliam in urbem abducat. Nam posteaquam expugnati male accepti sunt, & res domi fuit perdita, unusquisque plebeius, qui victus inopia premitur, filias suas adigit ad quæstum corpore faciendum. Alteram item 197
sapienter constitutam habent legem, qua ægrotos efferunt in forum: neque enim medicis utuntur; ut eum adeuntes, de languore consulant, siquis & ipse eundem habuit morbum, aut alium vidit correptum. Hæc illi qui illuc adeunt consulunt, hortanturque ad ea quæ ipse faciendo effugerit similem morbum, aut alium noverit effugisse. Nec fas est cuiquam ægrotantem præterire silentio, nec antequam exploraverit quonam ille morbo laboret. Sepulturæ eisdem in melle: luctus 198
funebres Ægyptiacis persimiles. Quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, suffitui consecrato assidet, & ex altera parte mulier idem facit. Sub diluculum etiam abluuntur ambo; nullum quippe vas priusquam se abluerint tangent. Eadem hæc & Arabes faciunt. Una iisdem Babyloniis lex est omnibus 199
modis fœda. nempe quamque mulierem indigenam oportet semel in vita ad Veneris templum desidentem, cum externo viro consuetudinem habere. Ceterum multæ & dedignantes aliarum consortia, utpote divitiis tumentes, hæ jumentis in

ca-

a ἀμορφοτάτῳ. b θέλει & mox in MS. est βαλὼν. c ὑπισαμένῳ. d ἀναγεσθ. e διατέλεε. f ὔπω σφι. g πρεὶ. h λοῦνται ἀμφότεροι. i ποιεῦσι.

Cultus Veneris nefandus. Mylitta. Pars eorum piſce victitant. Maſſagetæ. Araxes & mos vivendi in inſulis ejus.

camaris vehentes, ad templum ſtant, ſequuta interim à tergo magna famulitii turba. Pleræque etiam ſic faciunt. In fano Veneris ſedent coronam funiculi in capitibus gerentes multæ mulieres, è quibus aliæ accedunt, aliæ diſcedunt. Nam diverticula undecunque funiculis diſtincta viam præbent externis per mulieres illas, quas tranſeuntes deligunt. Porro quum illic conſederit fæmina, non prius domum regreditur, quam externorum aliquis pecuniam mulieri in genua injecerit, & cum eadem extra tanum abducta rem habuerit. illum autem qui injicit, dicere oportet, Ego tibi deam Mylitta imploro. Mylitta enim Aſſyrii Venerem appellant. pecunia verò pretio eſt quantulacunque; non enim rejiciet; nec enim fas eſt; ſiquidem in ſacrum convertitur. quicunque pecuniam objecerit primus, hunc illa ſequitur, neque quenquam repudiat: ubi congreſſa fuerit deæ conſecrata & conciliata domum revertitur; & ab hoc tempore haud ita magnum illi dederis, ut eam nanciſcaris. Iam, quotquot forma & proceritate potuerunt aliquos capere, cito diſcedunt: quæ vero deformes, diutius deſident, quia nequeunt legi facere ſatis. Fitque interdum ut nonnullas etiam triennio atque quadriennio expectare oporteat. Alicubi quoque in Cypro ſimilis quædam
200 lex eſt. Hæc ſunt Babyloniorum inſtituta. quorum tres ſunt tribus, quæ nullo alio niſi piſcibus victitant. quos captos ubi arefecerunt ad ſolem, hoc faciunt: In pilam conjiciunt, ac piſtillis mitigatos per ſindonem incernunt, unde quiſquis illorum vult velut placentam confectam habet; alius vero in modum panis torret.
201 CYRO, poſt hanc quoque gentem ſubactam, inceſſit cupido MASSAGETAS in ſuam poteſtatem redigendi. Quæ gens fertur & magna eſſe & ſtrenua, ad auroram ſoliſque ortus ſita, trans Araxem fluvium è regione Iſſedonum. Sunt etiam qui eam Scythicam nationem eſſe dicant.
202 Araxes Iſtro major & idem minor eſſe memoratur; & in eo frequentes inſulæ Lesbo fere pares magnitudine: & homines qui illas incolunt, æſtate veſci radicibus quibuſlibet quas ipſi fodiunt; arborum autem fructus quos maturos comperiunt, in cibum reponere, quo per hyemem veſcantur. Ab illis inventas etiam eſſe arbores talem fructum ferentes, qui con-

πὶ ζυγέων ἐν καμάρῃσι ἐλάσασαν, πρὸς τὸ ἱρὸν ἐσᾶϊσι· θεραπηίη δέ σφι ἕπεται πολλὴ ὄπιθεν. αἱ δὲ πλεύνες ποιεῦσιν ὧδε· ἐν τεμένεϊ Ἀφροδίτης κατίαται στέφανον περὶ τῇσι κεφαλῇσι ἔχουσαι θώμιγγες πολλαὶ γυναῖκες. αἱ μὲν γὰρ προσέρχονται, αἱ δὲ ἀπέρχονται. στοιναὶ δὲ διέξοδοι πάντα τρόπον ὁδὸν ἔχουσι διὰ τῶν γυναικῶν, δι' ὧν οἱ ξεῖνοι διεξιόντες σκέπτονται. ἔνθα ἐπὰν ἵζηται γυνὴ, ἢ πρότερον ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία, ἢ τις οἱ ξείνων ἀργύριον ἐμβαλὼν ἐς τὰ γούνατα, μιχθῇ ἔξω τοῦ ἱροῦ. ἐμβαλόντα δὲ δεῖ εἰπεῖν τοσόνδε, δὲ, Ἐπικαλέω τοι τὴν θεὸν Μύλιτταν. Μύλιττα δὲ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. τὸ δὲ ἀργύριον, μέγαθός ἐστι ὁκοσονοῦν· οὐ γὰρ μὴ ἀπώσηται. οὐ γὰρ οἱ θέμις ἐστί· γίνεται γὰρ ἱρὸν τοῦτο τὸ ἀργύριον. τῷ δὲ πρώτῳ ἐμβαλόντι ἕπεται, οὐδὲ ἀποδοκιμᾷ οὐδένα· ἐπὰν δὲ μιχθῇ, ἀποσωσαμένη τῇ θεῷ, ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου οὐκ ἔτω μέγα τι οἱ δώσεις ὡς μιν λάμψεαι. ὁκόσαι μέν νυν εἰδεός τε ἐπαμμένεαι [a] εἰσὶ καὶ μεγάθεος, ταχὺ ἀπαλλάσσονται· ὁκόσαι δὲ ἄμορφοι αὐτέων εἰσὶ, χρόνον πολλὸν περιμένουσι, οὐ δυνάμεναι τὸν νόμον ἐκπλῆσαι· καὶ γὰρ τριέτεα καὶ τετραέτεα μεταξέτερμα χρόνον μένουσι. ἐνιαχῇ δὲ καὶ τῆς Κύπρου ἐστὶ τοιοῦτος νόμος. Νόμοι μὲν δὴ τρισὶ Βαβυλωνίοισι ἔτοι κατεξέσι [b]. εἰσὶ δὲ αὐτέων πατριαὶ τρεῖς, αἱ ἄλλο οὐδὲν σιτέονται εἰ μὴ ἰχθῦς μοῦνον· τοὺς ἐπεί τε ἂν θηρεύσαντες αὐήνωσι πρὸς ἥλιον, ποιεῦσι τάδε. ἐσβάλλουσι ἐς ὅλμον, καὶ λειήναντες ὑπαίροισι, σῶσι διὰ σινδόνος. καὶ ὃς μὲν ἂν βούληται αὐτέων, ἄρτον μάζαν μαξάμενος ἔχει· ὁ δὲ, ἄρτον τρόπον ὀπίσας. Ὡς δὲ τῷ Κύρῳ καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος κατέργασε, ἐπεθύμησε Μασσαγέτας ὑπ' ἑωυτῷ [c] ποιήσασθαι· τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, καὶ μέγα λέγεται εἶναι καὶ ἄλκιμον, οἰκημένον δὲ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἠλίου ἀνατολάς, πέρην τοῦ Ἀράξεω ποταμοῦ, ἀντίον δὲ Ἰσσηδόνων ἀνδρῶν. εἰσὶ δὲ οἵ τινες καὶ Σκυθικὸν λέγουσι τοῦτο τὸ ἔθνος εἶναι. Ὁ δὲ Ἀράξης λέγεται καὶ μέζων καὶ ἐλάσσων εἶναι τοῦ Ἴστρου· νήσους δ' ἐν αὐτῷ λέσβῳ μεγάθεα παραπλησίας συχνὰς φασὶ εἶναι. ἐν δὲ αὐτῇσι, ἀνθρώπους οἱ σιτέονται μὲν ῥίζας τὸ θέρος ὀρύσσοντες παντοίας· καρποὺς δὲ ἀπὸ δενδρέων ἐξευρημένους σφι ἐς φορβὴν κατατίθεσθαι ὡραίους, καὶ τούτους σιτέεσθαι τὸν χειμερινόν. ἄλλα δέ σφι ἐξευρῆσθαι δένδρεα καρ-

a ἐπαγμένα. b κατεξίσι. c ἑωυτόν.

Matieni. Mare Caſpium. Caucaſus illi appoſitus. Maſſagetarum ſitus. Cur Cyrus eos bello invaſerit.

πὸς τοιόσδέ τινας Φέρονται, τὸς, ἐπί τι ἂν ἐς τωὐτὸ συνέλθωσι καῖα εἴλας, καὶ πῦρ ἀνακαύσωσι, κύκλῳ σεβιζομένους ὑπιέναι ὑπὶ τὸ πῦρ· ὀσφραινομένους δὲ καπνίζομένου τε καὶ καρπὸν δὲ ὑπιέναλλομένου, μεθύσκεσθαι τῇ ὀδμῇ, καταπερ Ἕλληνας τῷ οἴνῳ. ὡλεῦν δὲ ὑπιέναλλομένου τε καρπὸν, μᾶλλον μεθύσκεσθαι. ἐς ὃ ἐς ὄρχησίν τε ἀνίσασθαι, καὶ ἐς ἀοιδὴν ἀπικνέεσθαι. τέτων μὲν αὐτὴ λέγεται διαῖτα εἶναι. ὁ δὲ Ἀράξης ποταμὸς ῥέων μὲν ἐκ Ματιηνῶν, ὥσπερ ὁ Γύνδης, τε ἐς τὰς διώρυχας τὰς ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας διέλαβε ὁ Κῦρος· σόματα δὲ ἐξερεύγεται πεντεκαίδεκα, τε πάντα πλὴν ἑνὸς, ἐς ἕλεά τε καὶ πενάγεα ἐκδιδοῖ. ἐν τοῖσι ἀνθρώπους κατοικῆσθαι λέγουσι ἰχθῦς ὠμοὺς σιτεομένους, ἐσθῆτι δὲ νομίζοντας χρᾶσθαι φωκέων δέρμασι. τὸ δὲ ἓν τε σομάτων τοῦ Ἀράξεω ῥέος διὰ καθαρῆς ἐς τὴν Κασπίην θάλασσαν. Ἡ δὲ Κασπίη θάλασσα ἐστὶ ἐπ' ἑωυτῆς, οὐ συμμίσγουσα τῇ ἑτέρῃ θαλάσσῃ. τὴν μὲν γὰρ Ἕλληνες ναυτίλλονται πᾶσα, καὶ ἡ ἔξω στηλέων θάλασσα ἡ Ἀτλαντὶς καλεομένη, καὶ ἡ Ἐρυθρὴ, μία τυγχάνει ἐοῦσα· ἡ δὲ Κασπίη, ἐστὶ ἑτέρη ἐπ' ἑωυτῆς, ἐοῦσα μήκεος μὲν πλόῳ, εἰρεσίῃ χρεωμένῳ, πεντεκαίδεκα ἡμερέων· εὖρος δὲ, τῇ βρυτάτη ἐστὶ αὐτὴ ἑωυτῆς, ὀκτὼ ἡμερέων. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ἑωυτέρην Φέρονται ἡ θάλασσης ταύτης ὁ Καύκασος πολλῷ πλείστην, ἐὼν ὀρέων τε πλήθει μέγιστον, καὶ μεγάθεϊ ὑψηλότατον. ἔθνεα δὲ ἀνθρώπων πολλὰ τε παντοῖα ἐν ἑωυτῷ ἔχει ὁ Καύκασος· τὰ πολλὰ, πάντα ἀπ' ὕλης ἀγρίης ζώοντα. ἐν τοῖσι τε δένδρεα φύλλα τοιῆσδε ἰδέης παρεχόμενα εἶναι λέγεται, τὰ τρίβοντάς τε καὶ περαμίσγοντας ὕδωρ, ζῶα ἑωυτοῖσι ἐς τὴν ἐσθῆτα ἐγγράφειν· τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐκπλύνεσθαι, ἀλλὰ συγκαταγηράσκειν τῷ ἄλλῳ εἴδεϊ, καταπερ ἐνυφανθέντα ἐκείνῳ· μίξιν τε τούτων τὰ ἀνθρώπων εἶναι ἐμφανέα, καταπερ τοῖσι πρόσθατοισι. Τὰ μὲν δὴ πρὸς ἑωυτέρην τε θάλασσης ταύτης τε Κασπίης καλεομένης ὁ Καύκασος ἀπέργει· τὰ δὲ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, πεδίον ἐκδέκεται, πλῆθος ἄπορον ἐς ἄπειρον. τοῦ δὴ πεδίου τοῦ μεγάλου οὐκ ἐλαχίστην μοίρην μετέχουσι οἱ Μασσαγέται, ἐπ' οὓς ὁ Κῦρος ἔσχε πρόθυμίην στρατεύσασθαι. πολλά τε γάρ μιν ἐκ μεγάλα τὰ ἐπαείροντα καὶ ἐποτρύνοντα ἦεν. πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, τὸ δοκέειν πλέον τι εἶναι ἀνθρώπου· δεύτερα δὲ, ἡ εὐτυχίη ἡ κατὰ τοὺς πολέμους γενομένη. ὅκη γὰρ ἐτράπετο στρατεύεσθαι Κῦρος, ἀμήχανον ἦν ἐκεῖνο τὸ ἔθνος διαφυγεῖν. Ἦν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε γυνὴ τῶν Μασσαγετέων

conjiciatur ab illis in ignem quem catervatim collecti accenderint: illi vero circumquaque adſidentes & olfacientes cremantem fructum perinde inebriantur odore iſto ac vino Græci: & eo vehementius quo plus ejus fructus fuerit injectum, donec ad tripudiandum exſurgant & ad cantus veniant. Atque hæc fertur eorum eſſe vivendi conſuetudo. Araxes porro fluvius à Matienis quidem, unde & Gyndes, quem Cyrus in trecentos ac ſexaginta diduxit rivos, fluit; ſed per quadraginta ora erumpens, quæ omnia, uno excepto, in paludes eluvieſque evolvuntur. ubi feruntur homines habitare qui crudis victitent piſcibus, & pro veſtibus utantur phocarum pellibus. Reliquum illud inter oſtia Araxis per purum & ſolidum fluit in mare Caſpium, quod mare per ſeſe eſt, nec cum alio mari commiſcetur. Nam illud quod Græci pernavigant omne, & id quod extra columnas eſt, Atlanticum dictum & rubrum, idem eſt mare. Caſpium vero eſt alterum, ſeorſum 203
in ſeipſo, longitudinis quindecim dierum, curſui navis quæ remis utatur: latitudinis, ubi ſpatioſiſſimum eſt, octo dierum. Eſt autem, qua ex parte ad veſperum vergit, Caucaſo prætentum monte, cujus cum maxima vaſtitas, tum ſumma eſt altitudo, multaſque gentes atque omnigenas habet, ac pleraſque omnes ab agreſti materia victitantes: ubi arbores folia talis naturæ proferentes dicuntur eſſe, quibus tritis & aqua dilutis illi animalia ſibi in veſte pingunt; eaque animalia non elui, ſed perinde prorſus ac ſi eſſent intexta, ſic cum reliqua lana veteraſcere. Horum quoque hominum concubitus, ſicuti pecoribus, in propatulo eſſe. Et hujus quidem maris quod Ca- 204
ſpium vocatur, partem quæ ad veſperam vergit, Caucaſus diſterminat: qua vero parte vergit ad auroram orientemque ſolem, planities excipit proſpectu immenſæ magnitudinis. Hujus ſpatioſæ planitiei non minimam partem Maſſagetæ poſſident, quibus bellum Cyrus inferre cupiebat, quum multa eum ac magna extollerent incitarentque. Primum ſua nativitas & origo, quod videbatur majus quiddam homine eſſe: ſecundo loco, felicitas qua fuerat uſus in bellis: quocunque enim ſe ad bellandum Cyrus direxerat, ea gens nullo pacto poterat evadere. Erat autem Maſſagetarum regina, 205
de-

a καθαιρομένου. b Ματιηνῶν. c καθοικῆσθαι. d πᾶσαν. e μίγις. f ὑψηλότατον. g ἐξ ὕλης. h ἐπιδέχεται. i. δεύτερον. k γιγνομένη.

Cyri æstus de nuptiis delusus cogit eum ad Araxis trajectum omnia parare, dehortante Tomyri & offerente liberum transitum, de quo deliberatur.

defuncti mariti vidua, TOMYRIS nomine. Hanc per legatos procabatur Cyrus verbo; volens eam habere uxorem. at illa animadvertens non se ab eo conjugem peti, sed regnum Massagetarum, accessu Cyro interdicit. Postea Cyrus, quum dolus illi non procederet, progressus ad Araxem, aperte infesto cum exercitu in Massagetas tendens, tum flumen pontibus jungit, quibus copias trajiciat, tum in navibus ad transvehendum
206 flumen turres ædificat. Ad quem in hoc labore occupatum, Tomyris caduceatorem misit, qui diceret, ô Rex Medorum, desine incumbere in quæ incumbis, nescius an ista quæ constituisti, tibi conducibilia erunt. Omisso incepto, in tuis regna, & nos sine finium quorum sumus principes, esse. Verum tu admonitionibus his oti noles, & omnia males quam quietem. Quod si tantopere affectas experiri Massagetas, age, quam sustines ærumnam in jungendo fluvio, omitte: quin tu nobis tridui itinere ab fluvio digressis, trajicito in nostram regionem: aut, si mavis nos excipere in vestram, tu hoc idem facito. Hæc ubi Cyrus audivit, accitis Persarum primoribus coactisque, in medium rem proponit, consulens utrum ageret. Illorum in idem convenere sententiæ, jubentium recipi in ipsorum regionem cum suo exercitu
207 Tomyrin. Quam sententiam Crœsus Lydus quum adesset, improbabat, contrarium differens his verbis. Equidem tibi, ô Rex, etiam antea dixi, quandoquidem Jupiter tibi me tradidit, quicquid animadvertero offensæ in tua domo, id omne me pro viribus aversurum. nam mei casus, ingrati illi, extitere disciplinæ. Si tibi esse videris immortalis, & ejusmodi exercitui præesse, nihil est opus ut tibi dicam sententias: sin vero te quoque agnoscis hominem esse, & aliis talibus præes, illud in primis discito, humanarum rerum orbem esse, qui rotatus, semper eosdem fortunatos esse non sinit. Ideoque de hac quam proposuisti re, secus ego atque isti sentio. Si enim hostes in hanc terram volemus excipere, id tibi inde periculum erit, ne fugatus omne simul amittas imperium: quia haud dubie victores Massagetæ, non se retro fuga recipient, sed tua regna adorientur. Victor autem tu non perinde proficis, quantum si trajectu in terram illorum facto,

γετέων βασίλεια· Τόμυρις οἱ ἰῷ ἄνομα. ταύτην πέμπων ὁ Κῦρος ἐμνᾶτο τῷ λόγῳ, θέλων γυναῖκα ἰῷ ἔχειν. ἡ δὲ Τόμυρις, συνιεῖσα [a] οὐκ αὐτὴν μιν μνώμενον, ἀλλὰ τὴν Μασσαγετέων βασιληίην, ἀπείπατο τὴν πρόοδον. Κῦρος δὲ μὴ τοῦτο, ὡς οἱ δόλῳ ἐκ πρεπεχώρεε [b], ἐλάσας ἐπὶ τὸν Ἀράξεα, ἐπισείοντι ἤδη φανερῷ ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας στρατιὴν, γεφύρας τε ζεύγνυσι ἐπὶ δὲ πύργους ἐπὶ πλοίων τῶν διαπερθμευόντων τὸν ποταμὸν οἰκοδομέομενος. Ἐχόντι δέ οἱ τοῦτον τὸν πόνον, πέμψασα ἡ Τόμυρις κήρυκα, ἔλεγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ Μήδων, παῦσαι σπεύδων τὰ σπεύδεις. ἐκ γὰρ ἂν εἰδείης εἰ τοι ἐς καιρὸν ἔσται ταῦτα τελεόμενα. παυσάμενος δὲ, βασίλευε τῶν σεωυτοῦ, καὶ ἡμέας ἀνέχου ὁρέων ἄρχοντας τῶν περ ἄρχομεν. ἔκων ἐξελήσῃς ὑποθήκῃσι τῇσιδε χρέεσθαι, ἀλλὰ πάντως μᾶλλον ἢ δι' ἡσυχίης εἶναι; σὺ δὲ ἰῷ μεγάλως [c] προθύμεαι Μασσαγετέων πρηθῆναι, Φέρε, μόχθον μὲν, τὸν ἔχεις ζεύγνυς τὸν ποταμὸν, ἄφες. σὺ δὲ, ἡμέων ἀναχωρησάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τριῶν ἡμερέων ὁδὸν, διάβαινε ἐς τὴν ἡμετέρην· εἰ δὲ ἡμέας βούλεαι ἐσδέξασθαι μᾶλλον ἐς τὴν ὑμετέρην, σὺ τὼυτὸ τοῦτο ποίεε [d]. ταῦτα δὴ ἀκούσας ὁ Κῦρος συνεκάλεσε Περσέων τοὺς πρώτους· συναγείρας δὲ τούτους, ἐς μέσον σφι προεπίθεε τὸ πρῆγμα, συμβουλεύομενος ὁκότερα ποιέῃ. τῶν δὲ κατὰ τὼυτὸ αἱ γνῶμαι συνεξέπιπτον, κελεύοντων ἐσδέκεσθαι Τόμυριν τε καὶ τὸ στρατὸν αὐτῆς ἐς τὴν χώρην. Παρεὼν δὲ, καὶ μεμφόμενος τὴν γνώμην τοῖσι Κροῖσος ὁ Λυδὸς, ἀπεδείκνυτο ἐναντίην τῇ προκειμένῃ γνώμῃ, λέγων [e] τάδε, Ὦ βασιλεῦ, εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ὅτι ἐπεί με [f] Ζεὺς ἔδωκέ τοι, τὰ ἂν ὁρῶ σφάλματα ἐὸν οἶκον τῷ σῷ, κατὰ δύναμιν ἀποτρέψειν. τὰ δέ μοι πάθήματα τὰ ἐόντα ἀχάρεα [g], μαθήματα γέγονε. εἰ μὲν ἀθάνατος δοκέεις εἶναι, καὶ στρατὸν τοιαύτης ἄρχειν, οὐδὲν ἂν εἴη πρῆγμα γνώμας ἐμὲ σοὶ ἀποφαίνεσθαι· εἰ δὲ ἔγνωκας ὅτι ἄνθρωπος καὶ σὺ εἶς, καὶ ἑτέρων τοιῶνδε ἄρχεις, σκέπτεο πρῶτον μάθε, ὡς κύκλος τὰ ἀνθρωπήια ἐστὶ πρήγματα. περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἐᾷ ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς εὐτυχέειν. ἤδη ὦν γνώμην ἔχω περὶ τοῦ προκειμένου πρήγματος τὰ ἔμπαλιν ἢ ἔτοι. εἰ γὰρ ἐθελήσομεν ἐσδέξασθαι τοὺς πολεμίους ἐς τὴν χώρην, ὅδε τοι σὺν αὐτῷ κίνδυνος ἔνι. ἐσσωθεὶς μὲν, προαπολλύεις πᾶσαν τὴν ἀρχήν. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι νικῶντες Μασσαγέται, ἐς τὸ ὀπίσω φεύξονται, ἀλλ' ἐπ' ἀρχὰς τὰς σὰς ἐλῶσι. νικῶν δὲ, ἐς νίκας τοσούτους, ὅσους περ Πέρσας

Συμβέβλεαι Ms. Palat. typis Kuster. recd.

a συνῆκα. b ἀπεχώρεε. c διὰ μεγάλου. d ποίει. e προκειμένῃ γνώμῃ. f πρότερόν τοι, ἐπεί με. g ἀχάριστα.

Consilio Cræsi muratur propositum, & transgressus in fines Massagetarum prima nocte somniat de mutatione temporum.

„βὰς ἐς τὴν ἐκείνων, νικῶν Μασσαγέτας, ἔποιο
„φεύγουσι. τοῦτό γὰρ ἀντιθήσω ἐκείνῳ, ὅτι νικη-
„σας τοὺς ἀντιτεταγμένους [a] ἐλάσσοσι ἔθεσι τῆς ἀρχῆς τῆς Τομύ-
„ριος [b]. χωρέεις τε τοῦ ἀπεστεῶτος, αἰσχρὸν [c] καὶ
„ἀνασχετὸν, τὴν Κύρου γε τοῦ Καμβύσεω γυναικὶ εἴ-
„ξασθαι ὑποχωρήσασαν τῆς χώρης [d]. νῦν ὦν μοι δοκέει,
„Δημβάντας [e] προελθεῖν ὅσον ἂν ἐκεῖνοι διεξίωσι·
„ἐνθεῦτεν ἢ τάδε ποιεῦντας, πρέσβας ἐκείνων πε-
„ρισωσέας [f]. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, Μασσα-
„γέται εἰσὶ ἀγαθῶν τε Περσικῶν ἄπειροι, καὶ κα-
„λῶν μεγάλων ἀπαθέες. τούτοισι ὦν τοῖσι ἀνδρά-
„σι τὰ προβάτων ἀφειδέως πολλὰ καταπρήσαν-
„τας, καὶ σκεδάσαντας, προθεῖναι ἐν τῷ στρα-
„τοπέδῳ τῷ ἡμετέρῳ δαῖτα· μετὰ δὲ, καὶ κρητῆ-
„ρας ἀφειδέως οἴνου ἀκρήτου, καὶ σιτία παντοῖα.
„ποιήσαντας δὴ ταῦτα, καταλειπομένους τὸ στρα-
„τιῆς τὸ φλαυρότατον, τοὺς λοιποὺς αὐτοῖς ἐξ-
„αναχωρέειν ὅπισθε τοῦ ποταμοῦ. ἢν γὰρ ἐγὼ γνώ-
„μης μὴ ἁμαρτάνω, κείνους ἰδόμενοι ἀγαθὰ πολ-
„λὰ, τρέψονταί τε πρὸς αὐτὰ, καὶ ἡμῖν τὸ ἐν-
„θεῦτεν λείπεται δόκησις ἔργων μεγάλων. Γνώ-
„μαι μὲν αὗται σωιέσασαι. Κῦρος δὲ, μετεὶς
τὴν πρότερον γνώμην, τῇσι Κροίσου δόκιμον ἐλόμενος,
προηγόρευε Τόμυρι ἐξαναχωρέειν, ὡς αὐτὸς ἀφι-
κνεόμενος ἐπ' ἐκείνους. ἡ μὲν δὴ ἐξαναχώρεε,
καταὶ τὸ ἐπέχερ πρῶτα. Κῦρος δὲ Κροῖσον ἐς τὰς
χεῖρας ἐθεὶς τῷ ἑωυτοῦ παιδὶ Καμβύσῃ, τῷ-
περ τὴν βασιληίην ἐδίδου, καὶ πολλὰ ἐντελάμε-
νός οἱ τιμᾶν τε αὐτὸν [c] εὖ ποιέειν, ἢν ἡ Δημ-
βασις ἡ ὅπι Μασσαγέτας μὴ ὀρθωθῇ· ταῦτα ἐντε-
λάμενος, καὶ ἀποστείλας τούτους ἐς Πέρσας,
αὐτὸς διέβαινε τὸν ποταμὸν, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ.
Ἐπεί τε ἢ ἐπεραιώθη τὸν Ἀράξεα, νυκτὸς ἐπελ-
θούσης, εἶδε ὄψιν εὐδὼν ἐν τοῖσι Μασσαγετέων τῇ
χώρῃ, τοιήνδε. ἐδόκεε ὁ Κῦρος ἐν τῷ ὕπνῳ
ὁρᾶν τοῦ Ὑστάσεος παῖδων τὸν πρεσβύτατον ἔχοντα
ἑπτὰ τῶμων πτέρυγας· καὶ τούτων τῇ μὲν τὴν
τῆς Ἀσίης, τῇ δὲ τὴν Εὐρώπης ἐπισκιάζειν.
Ὑστάσεϊ δὲ τῷ Ἀρσάμεος, ἐόντι ἀνδρὶ Ἀχαι-
μενίδῃ, ἦν τῶν παίδων Δαρεῖος πρεσβύτατος,
ἐὼν τότε ἡλικίην ἐς εἴκοσι καὶ μάλιστα ἔτεα. καὶ
ὃν κατελέλειπτο ἐν Πέρσῃσι, ὁ γὰρ εἶχε κω
ἡλικίην στρατεύεσθαι· ἐπεὶ ὦν δὴ ἐξεγέρθη ὁ Κῦρος,
ἐδίδου λόγον ἑωυτῷ περὶ τοῦ ὄψιος. ὡς δέ οἱ ἐδό-
κεε μεγάλη εἶναι ἡ ὄψις, καλέσας Ὑστάσεα, καὶ
„ἀπολαβὼν μοῦνον, εἶπε, Ὑστάσες, πρὸς σοῦ ἐπι-
„βουλεύων ἐμοί τε καὶ τῇ ἐμῇ ἀρχῇ ἐάλωκε. ὡς
„δὲ ἀτρεκέως ταῦτα οἶδα, ἐγὼ σημανέω. ἐμεὶ
„θεοὶ κήδονται, καί μοι πάντα προδηλοῦσι τὰ

Consilio Cræsi muratur propositum, & transgressus in fines Massagetarum prima nocte somniat de mutatione temporum.

facto, victoria Massagetarum potitus instabis fugientibus. Hoc ipsum enim illi opponam, ut victis hostibus, recta pergas ad Tomyris regnum. Ac præter illud, quod est memoratum, turpe est atque intolerabile, Cyrum, Cambysis filium, mulieri cedentem cessisse regione. Nunc igitur mihi placet, trajectis copiis procedere eousque dum illi in occursum prodeant: atque dehinc ista faciendo, dare operam ut illos superemus. Namque, ut ego audio, Massagetæ bonorum sunt Persicorum insueti, & magnorum commodorum expertes. his ergo talibus viris propone in nostris castris lautam instructarum epularum copiam, magna vi ovium mactata, cum crateribus etiam effuse vini meri, atque omnis cibariorum generis. Hoc ubi fecerimus, vilissimis quibusque militum ibi relictis, cum reliquis retro ad flumen nos recipiamus. Multis enim bonis conspectis illi (nisi me fallit opinio) se ad ea convertent: unde nobis supererit oportunitas egregiorum facinorum. Atque hæ quidem in medium 208
venere sententiæ. Cyrus autem, priore repudiata, Crœsique probata sententia, indixit Tomyri ut retrocederet, utpote se ad illam trajecturo. Illa, quemadmodum primo spoponderat, retrocessit. Cyrus in Cambysis filii sui (cui regnum tradebat) manus præbuit Crœsum, ac majorem in modum ut hominem honore beneficiisque prosequeretur, præcepit, si sua adversus Massagetas trajectio non recte cederet. Hæc ubi præcepit, eosque remisit in Persidem, ipse cum copiis suis flumen trajecit. Transmisso Araxe 209
ubi nox advenit, vidit per quietem in terra Massagetide talem visionem: Videbatur Cyrus in somno cernere maximum natu filiorum Hystaspis, habentem in humeris alas, quarum altera Asiam, altera Europam inumbraret. Hystaspi (qui Achæmenides erat, Arsamis filius) erat ex liberis natu maximus Darius, tunc ferme vicesimum ætatis annum agens, in Perside relictus quod non maturus militiæ esset. Experrectus Cyrus de visu apud se cogitabat: qui quum ei magni momenti videretur, vocato Hystaspi remotis arbitris, inquit, Filius tuus, Hystaspes, mihi atque regno meo insidiari deprehensus est: hoc unde clare certeque noverim, ego indicabo. Dii mei curam gerunt, & quæcunque eventura sunt, mihi

a ἐπιπλεόνεσσι. b Τομύριδι. c αἰσχρόν τε καὶ. d τὴν μάχης. e Δημβάντα. f προεγνωσας.

mihi ostendunt. Igitur proxima nocte in quiete vidi liberorum tuorum natu maximum, in humeris habentem alas, quarum altera Asiam, altera Europam inumbraret. Ex quo viso nulla dubitatio est quin ab illo mihi tendantur insidiæ. Quapropter tu quamprimum in Persidem revertere: facitoque ut quum ego subactis his illuc rediero, filium tuum mihi sistas ad caus-
210 sam dicendam. Et Cyrus quidem hæc loquutus est, sibi insidiari Darium suspicatus. At dæmon huic ipsi portendebat illum ibi mortem oppetiturum, & ejus regnum ad Darium esse perventurum. Respondens igitur illi Hystaspes, Absit, inquit, ô rex, ut quispiam vir genere Perses, tibi moliatur insidias: quod siquis sit, is primo quoque tempore morte mulctetur. tu enim Persas ex servis liberos effecisti, ex subiectis aliorum, omnibus imperantes. Quod siqua tibi visio filium meum indicat rebus novis contra te studere, ego tibi eum dedo pro tuo arbitratu tractandum. Hoc reddito responso, Hystaspes trajecto Araxe in Persidem contendit, Cyro filium suum
211 Darium custoditurus. Cyrus autem ab Araxe progressus diei iter, quæ Crœsus admonuerat exequitur: relictaque illic inutili manu, mox cum integra & pura exercitus parte ad Araxem revertitur. Hos itaque relictos ex Cyri exercitu aggrediens tertia Massagetici exercitus pars, sese defensantes interimit. Eadem, conspecto epularum apparatu, post adversariorum cædem, ad epulandum discumbit; refertaque cibo ac vino soporatur. Persæ supervenientes occidunt quidem multos horum, sed multo plures vivos capiunt, cum alios, tum vero ducem eorum, regiæ Tomyris filium,
212 cui nomen erat SPARGAPISES. Tomyris, cognito exercitus ac filii sui casu, misso ad Cyrum caduceatore, ita inquit; Inexplebilis cruore Cyre, ne spiritus tollas ex hoc quod actum est. Si fructu vitino, quo ipsi distenti adeo desipitis, ut descendente in corpus vino mox improbis vos verbis expleamini, tali veneno fallens filium meum vicisti, non prœlio & viribus. Quare meum admitte consilium, bene nunc tibi consulentis: Abi, reddito mihi filio, ex hac regione, ferens impune quod tertiæ Massagetarum parti insultavisti. Quæ nisi feceris, per Solem juro Massagetarum dominum, fore ut ego

„ ἐπιφερόμενα· ἤδη ὧν ἐν τῇ παροιχομένῃ νυ-
„ κτὶ εὗδων, εἶδον τῶν παίδων τὸ πρεσβύτα-
„ τον ἔχοντα ἐπὶ τῶμων πέρυγας· καὶ τυτέων
„ τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ δὲ τὴν Εὐρώπην ἐπισκι-
„ άζειν. ἐκων ἐστὶ μηχανὴ ἐκτὸ τοῦ ὄψιος τούτης
„ δόεμία [a], τὸ μὴ κεῖνον ἐπιβουλεύειν ἐμοί. σὺ
„ νυν [b] τὴν παρούσιν πορεύεο ὀπίσω ἐς Πέρσας,
„ καὶ πίεε ὄκως, ἐπεὰν ἐγὼ τάδε καταστρεψάμε-
„ νος ἔλθω ἐκεῖ, ὡς μοι καλεσῆσης τὸν παῖδα ἐς
„ ἔλεγχον. Κῦρος μὲν δοκέων Δαρείου οἱ ἐπιβου-
λεύειν, ἔλεγε τάδε· τῶδε οἱ ὁ [c] δαίμων προεφαινε
ὡς αὐτὸς μὲν τελευτήσειε αὐτοῦ ταύτῃ μέλλοι, ἡ δὲ
βασιληίη αὐτοῦ προιχωρέοι ἐς Δαρεῖον. ἀμείβεται
„ οἱ ὧν [d] δὴ ὁ Ὑστάσπης τοιῷσδε, Ὦ βασιλεῦ, μὴ
„ εἴη ἀνὴρ Πέρσης γεγονὼς, ὅστις τοι ἐπιβουλεύσῃ [e]·
„ εἰ δέ ἐστι, ἀπόλοιτο ὡς τάχιστα· ὃς ἀντὶ μὲν δού-
„ λων, ἐποίησας ἐλευθέρους Πέρσας εἶναι· ἀντὶ δὲ ἀρ-
„ χεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἄρχειν ἁπάντων. εἰ δέ τις τοι
„ ὄψις ἀπαγγέλλοι παῖδα τὸν ἐμὸν νεώτερα βουλεύ-
„ σειν σέο, ἐγώ τοι παραδίδωμι χρῆσθαι αὐτῷ τούτῳ
„ ὅ, τι σὺ βούλεαι. Ὑστάσπης μὲν τοῦτοισι ἀμείψα-
μενος, καὶ διαβὰς τὸν Ἀράξεα [f], ἤιε ἐς Πέρσας,
Φυλάξων Κύρῳ τὸν παῖδα Δαρεῖον. Κῦρος δὲ προ-
ελθὼν ἐκτὸς τοῦ Ἀράξεω ἡμέρης ὁδὸν, ἐποίεε τὰς Κροί-
σου ὑποθήκας. μετὰ δὲ ταῦτα, Κύρου τε καὶ Περσέων τοῦ
καθαροῦ στρατοῦ ἀπελάσαντος ὀπίσω ἐπὶ τὸν Ἀράξεα, λειφθεὶς ὁ τοῦ ἀριθμοῦ, ἐπελθοῦσα τῶν Μασσαγετέων τριτημορὶς τοῦ στρατοῦ, τούς τε λοφθέντας τῶν
Κύρου στρατιῆς ἐφόνευε ἀλεξομένους, καὶ τὴν προκειμένην ἰδόντες δαῖτα, ὡς ἐχρώσαντο τοὺς ἀνταίτας, κλιθέντες ἐδαίνυντο· πληρωθέντες δὲ φορβῆς καὶ οἴνου, εὗδον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπελθόντες πολλοὺς μὲν σφέων ἐφόνευσαν, πολλῷ δὲ ἔτι πλείονας ἐζώγρησαν,
καὶ ἄλλους, καὶ τὸν τῶν βασιληίης Τομύριος [g] παῖδα,
στρατηγέοντα Μασσαγετέων, τῷ οὔνομα ἦν Σπαργα-
πίσης. Ἡ δὲ, πυθομένη τά τε περὶ τὴν στρατιὴν γεγο-
νότα καὶ τὰ περὶ τὸν παῖδα, πέμψασα κήρυκα πα-
„ ρὰ Κῦρον, ἔλεγε τάδε, Ἄπληστε αἵματος Κῦ-
„ ρε, μηδὲν ἐπαρθῇς τῷ γεγονότι τῶνδε πρήγμα-
„ τι, εἰ ἀμπελίνῳ καρπῷ, τῷ περ αὐτοὶ ἐμ-
„ παιπλάμενοι μαίνεσθε ὕπο, ὥστε καλιόντος οἴνου
„ οἶνος ἐς τὸ σῶμα, ἐπαναπλέειν ὑμῖν ἔπεα κα-
„ κά· τοιούτῳ φαρμάκῳ δολώσας, σκεφθήσας
„ παῖδος ἐμεῦ, ἀλλ' ἀμάχῃ καλὰ τὸ καρτε-
„ ρόν. νῦν ὧν μοι εὖ παραινέσας σώζεο τὸν
„ λόγον. ἀποδός μοι τὸν παῖδα, ἀπιὼν ἐκ τῆσδε
„ τῆς χώρης ἀζήμιος, Μασσαγετέων τριτημο-
„ ρίδι τῇ στρατῷ κατυβρίσας. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἀ ποιή-
„ σεις [h], ἥλιον ἐπόμνυμί τοι τὸν Μασσαγετέων δε-

a ὕδιμίη. b σὺ τοίνυν. c τῷδέ οἱ. d ἀμείβεται ὧν. e ἐπιβουλεύοι. f Ἀράξεα. g Τομύριος & infra. h οὐ ποιήσεις.

In prælio acerrimo obtruncatur Cyrus, cujus caput immittitur utri humani cruoris. Massagetarum cultus & mores.

„ ἀπότιω, ἢ μιν ἐγὼ ὁ ἄπληστον ἐόντα, αἵ-
„ ματι κορέσω. Κῦρος μέν νυν, τὰ ἐπέων οὐ-
δένα τούτων ἀνενειχθέντων ἐποιέετο [a] λόγον. ὁ δὲ
τῆς βασιλείης Τομύριος παῖς Σπαργαπίσης, ὡς
μιν ὁ, τε οἶνος ἀνῆκε, καὶ ἔμαθε ἑωυτὸν ὡς κα-
κῶς, δεηθεὶς Κύρου ἐκ τῶν δεσμῶν λυθῆναι, ἔ-
τυχε, ὡς δὲ ἐλύθη τε τάχιστα, καὶ τῶν χειρῶν ἐ-
κράτησε, διεργάζετο ἑωυτόν· καὶ δὴ οὕτω μὲν
τρόπῳ τοιούτῳ τελευτᾷ. Τόμυρις δὲ, ὡς οἱ ὁ
Κῦρος οὐκ ἐπήκουσε, συλλέξασα πᾶσαν τὴν ἑωυ-
τῆς δύναμιν, συνεβάλλε Κύρῳ. ταύτην τὴν μά-
χην, ὅσαι δὴ βαρβάρων ἀνδρῶν μάχαι ἐγένοντο,
κρίνω ἰσχυροτάτην γενέσθαι, καὶ δὴ πυνθάνο-
μαι [b] οὕτω τοῦτο γενόμενον. πρῶτα μὲν γὰρ λέγε-
ται αὐτοὺς διαστάντας ἐς ἀλλήλους τοξεύειν· μετὰ
δὲ, ὡς σφι τὰ βέλεα ἐξετετοξεύτο, συμπε-
σόντας τῇσι αἰχμῇσί τε καὶ τοῖσι ἐγχειριδίοισι συνε-
έχεσθαι· χρόνον τε δὴ ἐπὶ πολλὸν συνεστεῶτας
μαχομένους, καὶ οὐδετέρους ἐθέλειν φεύγειν· τέ-
λος δὲ, οἱ Μασσαγέται ὑπερεφέρον. ἡ τε δὴ
πολλὴ τῶν Περσικῆς αὐτῆς στρατιῆς ταύτῃ διεφθά-
ρη· καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κῦρος τελευτᾷ, βασιλεύσας
τὰ πάντα ἐνὸς δέοντα τριήκοντα ἔτεα. ἀσκὸν δὲ
πλήσασα αἵματος ἀνθρωπηίου Τόμυρις, ἐδίζε-
το ἐν τοῖσι τεθνεῶσι τῶν Περσέων τὸν Κύρου νέκυν.
ὡς δὲ εὗρε, ἐναπῆπτε [c] αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸν
ἀσκόν. λυμαινομένη δὲ τῷ νεκρῷ, ἐπέλεγε τάδε,
„ Σὺ μὲν ἐμὲ ζώοντα τε καὶ νικώσαν σε μάχῃ [d] ἀ-
„ πώλεσας, παῖδα τὸν ἐμὸν ἐλὼν δόλῳ· σὲ δὲ ἐγὼ,
„ καθάπερ ἠπείλησα, αἵματος κορέσω. τὰ μὲν
δὴ κατὰ τὸν Κύρου τελευτὸν οὐ βίᾳ, πολλῶν λό-
γων λεγομένων, ὧδέ μοι ὁ πιθανώτατος εἴρηται.
Μασσαγέται δὲ ἐσθῆτά τε ὁμοίην τῇ Σκυθικῇ φο-
ρέουσι, καὶ δίαιταν ἔχουσι. ἱππόται δέ εἰσι καὶ ἀνιπ-
ποι· ἀμφοτέρων δὲ μετέχουσι. καὶ τοξόται τε καὶ
αἰχμοφόροι, σαγάρεις νομίζοντες ἔχειν. χρυ-
σῷ δὲ καὶ χαλκῷ τὰ πάντα χρέωνται. ὅσα μὲν
γὰρ ἐς αἰχμὰς καὶ ἄρδεις καὶ σαγάρεις, χαλκῷ
τὰ πάντα χρέωνται· ὅσα δὲ περὶ κεφαλὴν, καὶ
ζωστῆρας, καὶ μασχαλιστῆρας, χρυσῷ κοσμέον-
ται. ὡς δὲ αὐτως τῶν ἵππων τὰ μὲν περὶ τὰ στέρνα,
χαλκέους θώρηκας περιβάλλουσι· τὰ δὲ περὶ
τοὺς χαλινοὺς καὶ στόμια καὶ φάλαρα, χρυσῷ. σι-
δήρῳ δὲ καὶ ἀργύρῳ χρέωνται οὐδενί· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ
σφι ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ· ὁ δὲ χαλκὸς καὶ ὁ χρυσὸς,
ἄπλετος. Νόμοισι δὲ χρέωνται τοιοῖσδε· γυναῖ-
κα μὲν γαμέει ἕκαστος, ταύτῃσι δὲ ὅτι κοινὰ
χρέωνται. ὃ γὰρ Σκύθας φασὶ Ἕλληνες ποιέειν,
οὐ Σκύθαι εἰσὶ οἱ ποιέοντες, ἀλλὰ Μασσαγέται·

go te, etsi insatiabilem, cruore tamen satiem. Hæc verba ad se perlata Cyrus 213
pro nihilo habuit. Filius reginæ Tomyris Spargapises, ubi à vino relaxatus didicit, quo in malo esset, exoravit Cyrum ut vinculis solveretur; statimque quum solutus est ac manuum compos effectus, seipsum interimit: atque hic quidem talem obit mortem. Tomyris 214
autem, quum Cyrus ipsi non auscultaret, contractis omnibus suis copiis ita conflixit cum Cyro, ut hanc pugnam ex omnibus, quæ ab barbaris viris editæ sunt pugnæ, acerrimam censeam extitisse. Eam autem ita gestam fuisse accipio: Primum illos spatio distantes, sagittas in se invicem misisse: deinde sagittis absumptis concurrentes, lanceis & gladiis conflixisse: ac diu pugnantes confertim stetisse, neutris fugere volentibus: ad extremum Massagetæ superaverunt: ibique cum permagna exercitus Persici pars prostrata fuit; tum vero Cyrus ipse occumbit, quum undetriginta omnino regnasset annos. Cujus cadaver inter cæsorum Persarum stragem Tomyris perquisitum quum invenisset, caput in utrem demisit, quem humano cruore compleverat: & cadaver mutilans inquit, Tu quidem me viventem & in pugna victricem tui perdidisti, dum dolo cepisti filium meum: at ego te, prout interminata sum, cruore saturabo. Hæc de Cyri vitæ exitu, de quo multa referuntur, mihi maxime verisimilis videtur narratio. Massagetæ & amictum gerunt & 215
victum habent Scythico similem. Ex equis præliantur, & pedites. utroque enim genere valent. Sagittarii item sunt atque hastati, sagares è more gestantes: in omnibus auro utentes & ære. Utuntur namque ære in omnibus quæ ad hastas, ad sagittarum aculeos, ad secures pertinent: auro autem in cunctis quæ ad capitis, ad balteorum, ad axillarum ornamentum spectant. Equorum itidem pectoribus æreos thoraces circumdant: circa habenas, frenaque, & phaleras, aurum adhibent, ferro atque argento nihil prorsus utentes: nam quum in eorum regione immensa sit auri atque æris copia, ferri tamen atque argenti nihil est. Moribus 216
his utuntur: Singuli quidem uxorem ducunt, sed ea communiter utuntur. Nam quod Græci memorant facere Scythas, id non Scythæ faciunt, sed Massagetæ.

si-

a ἐπίσω τούτων ἀνενειχθέντων οὐδένα ἐποιέετο. b καὶ δὴ καὶ πυνθάνομαι. c ἐναπῆκε. d ἐμοὶ ζώοντα τε καὶ νικήσαντα σε μάχῃ.

Mores in conſuetudine mulierum, in moriendo & ſepeliendo, parando cibo, religione erga ſolem & ſacrificando.

ſiquidem vir Maſſageta quoties cupidine capitur mulieris, ſuſpenſa pro plauſtro pharetra, ſine metu concumbit. Terminus ætatis nullus eis propoſitus eſt: ſed ubi quis admodum ſenuit, convenientes propinqui omnes eum immolant, & cum eo aliquot oves, quas carnes, ubi coxerunt, epulantur, & hæc quidem apud eos beatiſſima habentur. Languore & morbo extinctum non edunt, ſed terra operiunt, loco damni putantes quod ad immolationem non pervenerit. Nihil omnino ſerunt: ſed pecoribus victitant, piſcatuque, quem eis abunde Araxes fluvius ſuppeditat: lac autem potitant. Ex diis unum Solem venerantur, cui equos immolant. Lex autem hæc ſacrificii; deorum perniciſſimo è mortalibus omnibus perniciſſimum mactant.

τὴν μὲν δὴ γυμνὴν γυναικὸς Μασσαγέτης ἀνὴρ, τὴν φαρετρεῶνα ἐπιπρεμάσας πρὸ τῆς ἁμάξης, μίσγεται ἀδεῶς. ἔρχει δὲ ἡλικίης σφι πρόκειται· ἄλλου μὲν ἐόντος, ἐπεὰν δὲ γέρων γένηται κάρτα, οἱ πρόσηκοντες οἱ πάντες συνελθόντες θύουσι μιν, καὶ ἄλλα πρόβατα ἅμα αὐτῷ· ἑψήσαντες δὲ τὰ κρέα, κατδαιτυμόνεονται. ταῦτα μὲν τοῖσι ἐλειοτάτη σφι νενόμισται. τὴν δὲ νοῦσον πλουτήσαντα ἢ κατασιτίην[a], ἀλλὰ γῆ κρύπτουσι, συμφορὴν ποιεύμενοι ὅτι οὐκ ἵκετο ἐς τὸ τυθῆναι. σπείρουσι δὲ οὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων ζώουσι καὶ ἰχθύων· οἱ δὲ, ἄφθονοί σφι ἐκ τοῦ Ἀράξεω πλαμὸς παρέχεται. γαλακτοπόται δέ εἰσι. θεῶν δὲ μοῦνον ἥλιον σέβονται, τῷ θύουσι ἵππους· νόμος δὲ ἔστι τοῖσι θυσίης· τῶν θεῶν τῷ τάχιστῳ, πάντων τῶν θνητῶν τὰ τάχιστον δαιτύεται.

[a] ἢ πρὶν νοσήσαι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΥΤΕΡΠΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SECUNDUS,
QUI INSCRIBITUR EUTERPE.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ Κύρου, παρέλαβε τὴν βασιληΐδα Καμβύσης, Κύρου μὲν καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρναστέω θυγατρὸς, τῆς ἀποθανούσης, Κῦρος αὐτός τε πένθος μέγα ἐποιήσατο, καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἐπέτρεπε πᾶσι τῶν ἦρχε, μέγα πένθος ποιέεσθαι. ταύτης δὲ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρου Καμβύσης, Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐόντας ἐνόμιζε· ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε ἐπαγόμενος τῶν ἦρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων [a], τοὺς ἐπεκράτεε. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχος [b] σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. ἐπείτε δὲ [c] Ψαμμήτιχος βασιλεύσας, ἠθέλησε εἰδέναι οἵ τινες γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἑωυτῶν, τοὺς δὲ ἄλλων ἑωυτούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς [d] οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον εὑρέσθαι τούτου ἀνευρεῖν οἵ γενοίατο πρῶτοι ἀνθρώπων, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε· παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων δίδωσι [e] ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια τρόφιν τοιήνδε· ἐντέλλεται μηδένα φθόγγον αὐτέων μηδεμίαν φωνὴν ἱέναι, ἐν σκηνῇ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑωυτῶν κεῖσθαι αὐτά, καὶ τὴν ὥρην ἐπάγειν σφι αἶγας [g]. ὡλή-

GYRO vita functo, regnum fuscepit CAMBYSES, ejus & Caſſandanæ Pharnaſpe genitæ filius: quam ante virum defunctam Cyrus ingenti luctu & ipſe proſequutus eſt, & ceteris quibus imperabat, eam ingenti luctu proſequi præcepit. His parentibus ortus Cambyſes, quum Iones & Æolenſes pro patriis ſervis haberet, adverſus Ægyptios fecit expeditionem, comparato cum ex ſubjectis aliis, tum vero è Græcis quibus dominabatur, exercitu. Ægyptii autem, priuſquam apud eos regnaret PSAMMETICHUS, omnium hominum ſe primos extitiſſe arbitrabantur: verum Pſammeticho regnum adepto, quem inceſſit cupido noſcendi quinam primi hominum extitiſſent, ex eo tempore putaverunt Phrygas quam ſe priores extitiſſe, ſe vero quam ceteros. Enimvero Pſammetichus, quum ſciſcitando quinam primi hominum extitiſſent, nullam viam hujus curæ invenire poſſet, hujuſmodi rem machinatur: Puerulos duos ex humilibus parentibus recens natos, tradit paſtori inter pecora nutriendos hunc in modum: jubens nihil coram eis vocem ullam edere, ſed in deſerta caſa ambos ſeorſum locari, eiſdemque ſuo tempore capras adducere: ubi au-

a Ἑλλήνων. b Ψαμμήτιχον. c ἐπεὶ δέ. d ὡς. e δίδωσι. f μηδέ τινα αὐτῶν. g ἐπαγινέειν σφέσι αἶγας.

Becos prima vox puerulorum. Phryges vetuſtiores Ægyptiis. Vulcanus in Memphi. Heliopolitæ ſolertiſſimi. Annus & xii partes ejus inventa Ægyptia.

autem lacte expleti forent, alia adminiſtrari. Hæc ideo faciebat jubebatque Pſammetichus, quod quæ vox prima ex his puerulis erumperet, ubi inarticulate vagire deſiſſent, audire cuperet: prout & contigit. Nam bimatus exacto tempore, paſtori qui hæc adminiſtrabat, aperienti januam atque intranti, ambo pueruli porrectis manibus allabentes, becos clamabant. Quod primo audiens paſtor obticuit: quum verò crebrius adeunti & curanti idem verbum frequentaretur, ita demum re domino indicata, juſſus ab eo, puerulos attulit exhibuitque. Quos quum & ipſe Pſammetichus audiſſet, percontabatur quinam homines becos quippiam appellarent. Hæc percontans comperit Phrygas panem appellare. Tali modo quum rem ponderaviſſent, Ægyptii Phrygas ſe vetuſtiores eſſe conceſſe-
3 runt. Quod ita actum eſſe ex ſacerdotibus Vulcani in urbe Memphi audiebam. Græci tamen cum alia multa inepta memorant, tum vero Pſammetichum pueros nutriendos ita curaſſe apud mulieres, quarum linguas excidiſſet. Et talia de puerorum nutrimentis referebant. Alia quoque apud Memphin audivi ex Vulcani ſacerdotibus, cum quibus in colloquium veni. Quinetiam harum ipſarum rerum gratia & Thebas & Heliopolin me contuli, animo cognoſcendi, nunquid conſentanea dicturi eſſent iis quæ Memphi dicerentur. Nam Heliopolitani feruntur Ægyptiorum eſſe ſolertiſſimi. Quas vero narrationes ad divina pertinentes audivi, eas non libenter in publicum enunciaverim, niſi ipſorum tantummodo nomina; exiſtimans omnes homines idem noviſſe de his. quorum quicquid commemorabo, id oratione coactus
4 commemorabo. Quæ autem humana negotia ſunt, hæc ita referebant inter ſe convenientes. Omnium hominum primos Ægyptios annum reperiſſe, deſcriptis per eum duodecim temporum partibus. Et hæc excogitaviſſe ex aſtris dicebant; tanto prudentius, me arbitro, hoc ducentes quam Græci; quod Græci quidem tertio quoque anno intercalarem adinducunt, temporum gratia: Ægyptii vero tricenorum dierum tenentes duodecim menſes, adjiciunt cuique anno quinos dies extra numerum, unde eis circulus temporum conſtat eôdem rediens. Ægyptios quoque primos, duodecim deorum

πλήσαντας [a] δὲ τὸ γάλακτος, πάντα διαπερήσασθαι. ταῦτα δὴ ἐπιεικέ τε ἦν [b] ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος, θέλων ἀκοῦσαι τὴν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τὴν ἀσήμων κυυζημάτων, ὅτινα φωνὴν ῥήξουσι πρώτην. τὸ μὲν ὦν καὶ ἐγένετο. ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε, ταῦτα τῷ ποιμένι πειρωμένῳ, ἀνοίγοντι τὴν θύρην, καὶ εἰσιόντι, τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα, βεκὸς [d] ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας, ἡσυχος ἦν ὁ ποιμήν· ὡς δὲ πολλάκι φοιτέοντι καὶ ἐπιμελουμένῳ πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, ὕστω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ, ἦγε τὰ παιδία κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος, ἐπυνθάνετο οἵτινες ἄνθρωποι βεκὸς τι καλέουσι. πυνθανόμενος δὲ, εὕρισκε φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. ὕστω συνεχώρησαν Αἰγύπτιοι, καὶ τοιοῦτῳ ἑσθμησίμενοι πρήγματι, τοὺς φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν. Ὧδε μὲν ἠκούσθη τῶν ἱρέων τῶν Ἡφαίστου ἐν [e] Μέμφι ἥκουον. Ἕλληνες δὲ λέγουσι ἄλλά τε μάταια πολλὰ, καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμών, τὴν δίαιταν ὕστερον ἐποίησε τῶν παιδίων ὧδε πρὸς ταύτησι τῇσι γυναιξί. καὶ μὲν δὴ τὴν τροφὴν τῶν παιδίων τοσαῦτα ἔλεγον. ἤκουσα δὲ καὶ ἄλλα ἐν Μέμφι, ἐλθὼν ἐς λόγους τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ Ἡφαίστου· καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας τε καὶ ἐς Ἡλιόπολιν αὐτέων τούτεων εἵνεκεν [f] ἐτραπόμην, ἐθέλων εἰδέναι εἰ συμβήσονται τοῖσι λόγοισι τοῖσι ἐν Μέμφι. οἱ γὰρ Ἡλιοπολῖται λέγονται Αἰγυπτίων εἶναι λογιώτατοι [g]. τὰ μέν νυν ἄλλα τῶν ἀπηγημάτων οἷα ἤκουον, οὐκ εἰμὶ προθυμος ἐξηγέεσθαι ἔξω ἢ τὰ ὀνόματα αὐτέων μοῦνον· νομίζων πάντας ἀνθρώπους ἴσον περὶ αὐτῶν ἐπίστασθαι. τὰ δὲ ἂν ἐπιμνησθῶ αὐτῶν, ἀναγκαζόμενος [h] ἐπιμνησθήσομαι. Ὅσα δὲ ἀνθρωπήια πρήγματα, ὧδε ἔλεγον ὁμολογέοντες σφίσι· πρώτους Αἰγυπτίους ἀνθρώπων ἁπάντων ἐξευρεῖν τὸν ἐνιαυτὸν, δυώδεκα μέρεα δασαμένους τὸν ὡρέων ἐς αὐτόν. ταῦτα δὲ ἐξευρεῖν ἐκ τῶν ἄστρων [i] ἔλεγον. ἄγουσι δὲ τοσῷδε σοφώτερον Ἑλλήνων, ἐμοὶ δοκέειν [k] ὅσῳ Ἕλληνες μὲν διὰ τριῶν ἐτέων ἐμβόλιμον ἐπεμβάλλουσι, τῶν ὡρέων εἵνεκεν· Αἰγύπτιοι δὲ τριηκοντημέρους ἄγοντες τοὺς δυώδεκα μῆνας, ἐπάγουσι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέρας πάρεξ τοῦ ἀριθμοῦ. καὶ σφι ὁ κύκλος τῶν ὡρέων ἐς τωὐτὸ περιέων, περιγίνεται. δυώδεκά τε θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώτους Αἰγυπτίους νομίσαι,

M καὶ

a πλήσαντας. b ἐπιεικὲς τε. c ἀνοίγοντί τε τὴν. d βέκος idque bis. e τοῦ Ἡφαίστου ἐν. f αὐτέων εἵνεκεν. g λογιώτατοι. h ἀναγκαζόμενος. i ἀστέων. k ὡς ἐμοὶ δοκέει.

Item Deorum XII nomina, aras, ſimulacra & delubra. Meinprimus rex Thebaidis, præter quam omnia erant palus. Latitudo Ægypti ad mare. Orgyiæ, ſtadia, paraſangæ, ſchœni.

καὶ Ἕλλησας ϖολλὰ σφέων ἀναλαβεῖν. βωμούς τε καὶ ἀγάλματα καὶ νηοὺς θεοῖσι ἀπονεῖμαι σφέας πρώτους, καὶ ζῶα ἐν λίθοισι ἐγλύψαι. καὶ τούτων [a] μὲν νυν τὰ ϖλέω ἔργῳ ἐδήλωσαν ὕστερον γενόμενα. Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα [b]. ὑπὸ τοῦτον, ϖλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, ϖᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἕλος· καὶ αὐτῆς εἶναι ὄδεν ὑϖερέχον τῶν νυῦν ἐνερθε λίμνης τῆς Μοίριος [c] ἐόντων· ἐς τὴν ἀνάϖλους ἀϖὸ θαλάσσης ἑϖτὰ ἡμερέων ἐστὶ ἀνὰ τὸ ϖοταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν ϖερὶ τῆς χώρης. δῆλα γὰρ καὶ [d] μὴ ϖροακηκόοσι, ἰδόντι γε, ὅς τις γε σώφρονα ἔχει, ὅτι Αἰγυϖτίοισι, ἐς τὴν Ἕλλησες ναυτίλλονται, ἔστι Αἰγυϖτίοισι ἐϖίκτητός τε γῆ, καὶ δῶρον τοῦ ϖοταμοῦ· καὶ τὸ κατύϖερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης, μέχρι τριῶν ἡμερέων ϖλόος, τῶν ϖερὶ ἐκείνους ὄδεν ἐϖὶ τοιόνδε ἔλεγον. Ἔστι δὲ ἕτερον τοιόνδε [e]. Αἰγύϖτου γὰρ φύσις τῆς χώρης ἐστὶ τοιήδε. ϖρῶτα μὲν ϖροσαλέων ἔτι, καὶ ἡμέρης ὁρόμου ἀϖέχων ἀϖὸ γῆς, κατεὶς καταϖείρητρον, ϖηλόν τε ἀνοίσεις, καὶ ἐν ἕνδεκα ὀργυῇσι ἔσεαι. τοῦτο μὲν δὴ τοσοῦτον δηλοῖ ϖροχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν. Αὖτις δὲ αὐτῆς Αἰγύϖτου ἐστὶ μῆκος [f] τὸ ϖρὸς θάλασσαν, ἐξήκοντα σχοῖνοι, κατὰ ἡμέας ἀμείρεσθαι εἶναι Αἴγυϖτον ἀϖὸ τοῦ Πλινθινήτεω [g] κόλϖου μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, ϖαρ' ἣν τὸ Κάσιον ὄρος. ταύτης ὦν ἀϖὸ οἱ [h] ἐξήκοντα σχοῖνοί εἰσι· ὅσοι μὲν γὰρ γεωϖεῖναί εἰσι ἀνθρώϖων, ὀργυῇσι μεμετρήκασι τὴν χώρην· ὅσοι δὲ ἧσσον γεωϖεῖναι, σταδίοισι· οἱ δὲ ϖολλὴν ἔχουσι, ϖαρασάγγῃσι· οἱ δὲ ἄφθονον λίην, σχοίνοισι. δύναται δὲ ὁ μὲν ϖαρασάγγης τριήκοντα στάδια· ὁ δὲ σχοῖνος ἕκαστος, μέτρον ἐὸν Αἰγύϖτιον, ἑξήκοντα στάδια. οὕτω ἂν εἴησαν Αἰγύϖτου στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, τὸ ϖρὸς θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν μὲν καὶ [i] μέχρι Ἡλιουϖόλιος ἐς τὴν μεσόγαιαν, ἔστι εὖρεα Αἴγυϖτος, ἐοῦσα ϖᾶσα ϖεδιὰς τε καὶ ἄνυδρος, καὶ ἰλύς. ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς τὴν Ἡλιούϖολιν ἀϖὸ θαλάσσης ἄνω ἰόντι, ϖαρασημήνασι τὸ μῆκος τῇ ἐξ Ἀθηναίων ὁδῷ τῇ ἀϖὸ τῶν δυώδεκα θεῶν τοῦ Βωμοῦ φερούσῃ ἔς τε Πεῖσαν [k] καὶ ὅθι τὸν νηὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμϖίου. σμικρόν γε τὸ διάφορον [l] εὕροι τις ἂν λογιζόμενος τῶν οὐδῶν τουτέων τὸ μὴ ἴσας μήκεος εἶναι [m]· οὐ ϖλέον ϖεντεκαίδεκα σταδίων. ἡ μὲν γὰρ ἐς Πεῖσαν [n] ἐξ Ἀθηναίων, κατα-

orum cognomina in uſu habuiſſe, & ab illis Græcos fuiſſe mutuatos. Item primos ipſos diis & aras & ſimulacra & delubra ſtatuiſſe: quinetiam animalia in ſaxis ſculpſiſſe: quarum rerum pleraque ſic effecta opere demonſtrabant. Præterea primum in Ægypto mortalium regnaſſe Meinem, ac ſub eo omnem Ægyptum, præter Thebaicam præfecturam, paludem fuiſſe: ex eaque nihil eorum quæ nunc ſunt infra ſtagnum Mœrios, eminuiſſe: in quod ſtagnum à mari per flumen ſeptem diebus navigatur. Atque 5 de regione bene mihi dicere videbantur. manifeſtum enim eſt ei qui, etſi antea non audierit, tamen inſpexerit, modo ſit ſolertia præditus, Ægyptum in quam Græci navigant, acquiſitam Ægyptiis eſſe terram, ac fluminis donum: quinetiam loca quæ ſupra ſtagnum hoc ſunt, ad trium uſque dierum navigationem; de qua non jam tale quicquam commemorabant. Eſt autem aliud tale. Ægyptiacæ regionis hujuſcemodi natura eſt: Jam primum adhuc adnavigans & diſtans ab ea diurno curſu, demiſſa bolide cœnum attolles & eris in undecim orgyis vel profunditate quatuor & quadraginta cubitorum, quæ res declarat eatenus eſſe profuſionem telluris. Porro autem ipſius 6 Ægypti longitudo ſecundum mare eſt ſexaginta ſchœnorum, quemadmodum nos Ægyptum eſſe diſtinguimus à ſinu Plinthinete, uſque ad paludem Serbonida, ad quam mons Caſius. Itaque ab hac ſunt ſexaginta ſchœni. Etenim qui modicum terræ poſſident, menſi ſunt illam per orgyias vel menſuram quatuor cubitorum: qui minus inopes terræ, ſtadiis: qui multum poſſident, paraſangis: qui plurimum quantum, ſchœnis. Reſpondet autem paraſanga tricenis ſtadiis; ſchœnus, menſura Ægyptiaca, ſexagenis. Ita erat Ægyptus propter mare ſtadiorum trium millium ſexcentorum. Hinc quidem etiam 7 ad Heliopolin mediterranea verſus Ægyptus lata eſt, ſupina omnis & aquarum inops ſimul ac limoſa. A mari autem verſus Heliopolin adſcendenti, iter eſt ejuſdem ſpatii, cujus id quod ex Athenis ab ara duodecim deorum fert Piſam & ad delubrum Jovis Olympii: quæ itinera ſiquis computet, inveniat parum quiddam differre quominus ſit par earum longitudo, non amplius quindecim ſtadiis. Nam viæ quæ ex Athenis Piſam fert, quin-

a ἐγγλύψαι· τουτέων. b πρῶτον ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα. c Μοίριος. d γὰρ δῆλα. e τοιῶνδε. f Αὐτῆς δὲ Αἰγύπτου ἐστὶ μῆκος. g Πλινθινήτεω. h ἐξήκοντα· ταύτης ὦν οἱ. i διὰ τοῦτο. k Πίσαν. l τι διάφορον. m μὴ ἴσας εἶναι. n Πίσαν.

quindecim stadia desunt, ut sit mille & quingentorum stadiorum: at ea quæ à mari ad Heliopolin ducit, hunc numerum complet. Ab Heliopoli autem superiora petenti Ægyptus angusta est. nam ab una parte mons Arabiæ prætentus est, ab aquilone ferens ad meridiem atque ad austrum, semper sursum tendens ad mare quod rubrum vocatur. In eo sunt lapidicinæ, ad pyramides, quæ sunt apud Memphin, excisæ. Ibi quidem desinens mons reflectit in quæ dictum est. Qua vero longissimus sui ipsius est, duorum ego audiebam id mensium itineris esse ab aurora ad vesperam; & ejus extrema quæ ad auroram vergunt, feracia thuris. Atque hic quidem mons talis est. Latus autem Ægypti versus Africam alius mons saxeus urget, in quo pyramides sunt, fabulo obvolutus, eodem modo quo Arabici montis partes quæ ad meridiem ferunt. Quod igitur ab Heliopoli patet, tale est, ut non multarum regionum sit Ægypti; sed Ægyptus est angusta, quatuor dierum navigationis. Horum quos dixi montium medium campestris est terra, stadiorum ferme (ut mihi videbatur) qua parte arctissima est, non amplius ducentorum, è monte Arabico ad eum qui dicitur Libycus. Illinc vero
9 rursus Ægyptus laxa est. Atque ita situs regionis hujus natura comparatus est. Ab Heliopoli autem ad Thebas novem diebus sursum navigatur, spatio quatuor millium octingentorum & sexaginta stadiorum, hoc est, unius & octoginta schœnorum: quæ Ægypti stadia composita, secundum quidem mare sunt, prout à me superius indicatum est, tria millia sexcenta: quantum vero à mari ad mediterranea usque Thebas sit, indicabo. sunt enim sex millia ac centum viginti stadia: à Thebis autem ad urbem nomine
10 Elephantinam, octingenta & mille. Hujus igitur regionis quæ à me dicta est, pleraque pars, ut sacerdotes ajebant, etiam mihi ipsi esse videbatur acquisita Ægyptiis. Siquidem quod inter dictos montes, supra Memphin urbem positos, medium est, videbatur mihi sinus maris aliquando fuisse, quemadmodum ea quæ sunt circa Ilium, & Teuthraniam, & Ephesum, & Mæandri campum, ut hæc parva magnis comparare liceat. quoniam nullum eorum fluminum quæ has regiones

καταδεῖ πεντεκαίδεκα σταδίων, μὴ [a] εἶναι πεντακοσίων καὶ χιλίων· ἡ δὲ ἐς Ἡλιόπολιν ἀπὸ θαλάσσης, πληροῖ ἐς τὸ ἀριθμὸν τοῦτον. Ἀπὸ δὲ Ἡλιοπόλιος ἄνω ἰόντι, στενή ἐστι Αἴγυπτος. Τῇ μὲν γὰρ τὸ Ἀραβίης ὄρος παρατέτακται, φέρον ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσαμβρίης τε καὶ νότου [b], αἰεὶ ἄνω τεῖνον ἐς τὸν Ἐρυθρὸν καλεόμενον θάλασσαν· ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι [c] ἔνεισι, αἱ ἐς τὰς πυραμίδας κατείληνται τὰς ἐν Μέμφι. ταύτῃ μὲν λῆγον, ἀνακάμπτει ἐς τὰ εἴρηται, τὸ ὄρος. τῇ δὲ αὐτὸ ἑωυτοῦ ἐστὶ μακρότατον [d], ὡς ἐγὼ ἐπυθανόμην δυοῖν μησὶν αὐτὸ εἶναι τὴν ὁδὸν ἀπὸ ἠοῦς [e] πρὸς ἑσπέρην· τὰ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ [f], λιβανωτοφόρα αὐτοῦ τὰ πέρατα εἶναι. τοῦτο μέν νυν τὸ ὄρος τοιοῦτόν ἐστι. Τὸ δὲ πρὸς Λιβύης τὴν Αἰγυπτίην ὄρος ἄλλο πέτρινον τινί, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἕνεισι, ψάμμῳ κατειλυμένον τὸν [g] αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ Ἀραβίης τὰ πρὸς μεσαμβρίην Φέροντα. τὸ ὦν δὴ ἀπὸ Ἡλιοπόλιος, ὀλίγα πολλῶν χωρέων ὡς εἶναι Αἰγύπτιον, ἀλλ' ὅσον τε ἡμερέων τεσσέρων ἀναπλόον στενή ἐστι Αἴγυπτος ἐοῦσα. τὸ [h] μεταξὺ εἰρημένων τοῦτο μεταξύ, πεδιὰς μὲν γῆ, στενοὶ δὲ μάλιστα εἰδόκεόν μοι εἶναι, τῇ στενόταλόν ἐστι, διηκοσίων ἀπὸ θαλάσσης, ἐκ τοῦ Ἀραβίου ὄρεος ἐς τὸ Λιβυκὸν καλεόμενον. τὸ δ' ἐνθεῦτεν αὖτις εὐρέα Αἴγυπτός ἐστι. Πέφυκε μέν νυν ἡ [i] χώρη αὕτη ἅτω. Ἀπὸ δὲ Ἡλιοπόλιος ἐς Θήβας ἔστι ἀνάπλοος ἐννέα ἡμερέων· στενοὶ δὲ τὸ ὁδὸν ἐξήκοντα καὶ ὀκτακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι, σχοίνων ἐνὸς καὶ ὀγδώκοντά ἐόντων. ἅτοι πωτεθημένοι στενοὶ Αἰγύπτιοι, τὸ μὲν τοῦδε θαλάσσαν, ἤδη μοι καὶ πρότερον δεδήλωται ὅτι ἑξακοσίων τέ ἐστι σταδίων καὶ τρισχιλίων· ὅσον δέ τι ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν μέχρι Θηβαίων ἐστὶ [k] σημανέω. στάδιοι γάρ εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. τὸ δὲ ἀπὸ Θηβαίων ἐς Ἐλεφαντίνην καλεομένην πόλιν, στάδιοι χίλιοι καὶ [l] ὀκτακόσιοι εἰσί. Ταύτης ὦν τῆς χώρης τῆς εἰρημένης ἡ πολλὴ, καθάπερ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἐδόκεε καὶ [m] αὐτῷ μοι εἶναι ἐπίκτητος Αἰγυπτίοισι. τῶν γὰρ οὐρέων τῶν εἰρημένων τῶν ἐπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό [n] μοι εἶναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ γε τὰ περὶ [o] Ἴλιον, καὶ Τευθρανίην, καὶ Ἔφεσόν τε, καὶ Μαιάνδρου πεδίον· ὥστε εἶναι [p] σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλέειν. τῶν γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προχωσάντων ποταμῶν, ἐνὶ τῶν στομά-

M 2 των

a τεσσερακοσίων. b μεσαμβρίην τε καὶ νότον. c τῶν καὶ λιθοτομίαι. d μακρότατον. e ἀπὸ ἕω. f πρὸς ἕω. g καταλαμβάνον, πεπλυμένον, τὸν. h τοῦ δὲ μεταξὺ. i μὲν οὖν ἡ. k ἐστὶ τῇ ἀπὸ θαλάσσης μέχρι Θηβαίων μετρήσας ἐστί. l στάδιοι ὀκτακόσιοι. m αὐτὸς ἐμοὶ. n μεταξὺ γ' ἐφαίνετο. o ὥσπερ τὰ περὶ. p ὡς εἶναι.

Arabici maris receſſus & latitudo, cui ſimilis quondam Ægyptus, diverſa ab vicinis terris.

τῶν τὰ Νείλε ἐόντ@ πεντάστομα [a], ὀδοὶς αὐτῶν πλήθ@ πρὸς ἄξι@ συμβληθῆναι ἐστί. εἰσὶ δ' καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὀλίγῳ κατὰ τὸν Νεῖλον ἐόντες μεγάθεα [b], οἵ τινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσί· τῶν ἐγὼ φέρειν ἔχω ὀνόματα, καὶ ἄλλων, καὶ οὐκ ἥκιστα Ἀχελῶε· ὃς ῥέων δι' Ἀκαρνανίης, καὶ ἐξιεὶς [c] ἐς τὴν θάλασσαν, τὸν Ἐχινάδων νήσων τὰς ἡμίσεας ἤδη ἤπειρον πεποίηκε. Ἔστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτε δὲ ὀλίγῳ, κόλπ@ θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης, μακρὸς [d] ἔτω δή τι καὶ στενὸς, ὡς ἔρχομαι φράσων. μῆκ@ μὲν, πλόῳ δεξαμένῳ ἐκ μυχοῦ διεκπλῶσαι ἐς τὴν ἔξω θάλασσαν, ἡμέρας ἀναισιμοῦν) πεντεήκοντα, εἰρεσίῃ χρεωμένῳ· εὖρ@ δὲ, τῇ ἐλαχίστη ἐστὶ ὁ κόλπ@, ἥμισυ ἡμέρης πλόος. ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ ἐστὶ ἄμπωτις ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γινεται. ἕτερον τοιοῦτον κόλπον ἐστὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γῆν εἶναι κατ' ἐναντίην τοῦτον. τὸν [e] μὲν, ἐκ τῆς Βορέης θαλάσσης κόλπον ἐσχεόντα ἐπ' [f] Αἰθιοπίης· τὸν δὲ, Ἀραβιον, τὸν ἔρχομαι λέξων, ἐκ τῆς νοτίης φέροντα ἐπὶ Συρίης· μακρὸν μὲν ἀλλήλοισι σπουδῇ παραινέοντας [g] τοὺς μυχοὺς, ὀλίγον δέ τι διαλλάσσοντας τῆς χώρης. εἰ οὖν ἐθελήσῃ [h] ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλ@ ἐς τοῦτον τὸν Ἀραβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντα τοῦτο ἐκχωσθῆναι [i] ἐντὸς γε δισμυρίων ἐτέων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε ἐς μυρίων [k] ἐντὸς χωσθῆναι ἄν κε γε δὴ ἐν τῷ προκαταισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι, οὐκ ἀναχωσθείη [l] κόλπος, κῆ πολλῷ μείζων ἐὼν τούτου, τοσοῦτος τε ποταμὸς ἐὼν ἔτως ἐρχατικός; Τὰ μὲν Αἰγύπτου ὦν, καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πειθομαι, καὶ αὐτὸς οὕτω κατὰ δοκέω εἶναι, ἰδών τε τὴν Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς, κογχυλιά τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι ὄρεσι, καὶ ἅλμην ἐπανθέουσαν· ὥστε καὶ τὰς πυραμιδας δηλέεσθαι· καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου ἔρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον. πρὸς δὲ τῇ χώρῃ, οὔτε τῇ Ἀραβίῃ προσούρῳ ἐούσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην, οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὐδὲ τῇ Συρίῃ, (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ πρὸς θάλασσαν Σύροι νέμονται) ἀλλὰ μελάγγαιόν τε [m] καὶ καταῤῥηγνυμένην, ὥστε ἐοῦσαν ἰλὺν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενηνειγμένην [n] ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν, καὶ ὑπονψαμμοτέρην· τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεστέρην τε καὶ ὑποπετρον ἐοῦσαν. Ἔλεγον δὲ καὶ τόδε

nes oblimaverunt, dignum eſt comparari uni ex quinque oſtiis Nili reſpectu copiæ & multitudinis aquarum. Sunt & alii fluvii nequaquam magnitudine Nilum æquantes, qui magna opera ediderunt, quorum nomina poſſem referre; cum aliorum, tum vero non minimum Acheloi, qui per Acarnaniam fluens & emiſſus in mare Echinadum inſularum dimidiam partem fecit jam continentem. Eſt autem Arabicæ regionis, non procul tamen ab Ægypto, ſinus maris, invergens ex eo mari quod rubrum vocatur, ita longus atque arctus, ut diſſerendo oſtendam. Longitudo quidem, inchoanti pernavigare ex receſſu in amplum æquor, conſumit quadraginta dies, ſi remigatio uſurpetur: latitudo vero, ubi ſinus ampliſſimus eſt, dimidiatum diem navigationis. In quo ſinu quotidie æſtus & receſſus eſt. Alium hujuſmodi arbitror ſinum etiam extitiſſe Ægyptum; ex quibus ille quidem, à mari ſeptentrionali ſinus infundens Æthiopiam verſus: alter vero Arabicus (de quo à me ſermo inſtituetur) ab auſtrino Syriam verſus tendit: qui prope ſibi invicem ſuos receſſus perforant, ſed exiguo quodam terræ intervallo dirempti. Quod ſi in hunc Arabicum ſinum Nilus volet alveum ſuum convertere, quid eum prohibebit iſto fluente utique intra viginti millia annorum oblimatum iri? Ego enim credo etiam intra decem millia aggeratum & oblimatum alicubi eſſe in eo tempore, quod ante me natum tranſiit. Et non rurſus oblimaretur ſinus etiam qui multo major eſſet hoc Arabico, à tanto flumine atque ita operoſo? Itaque quæ circa Ægyptum ſunt, & dicentibus illa credo, & ipſe ita habere valide exiſtimo. quippe quum videam & Ægyptum procurrere extra vicinam regionem, & conchylia apparere in montibus, ac ſalſuginem efflorescere, ita ut etiam pyramides corrumpat: & hunc montem qui in Ægypto eſt ſuper Memphin, arenas ſolas habere. Præterea autem regione nec Arabiæ conterminæ Ægyptum adſimilem eſſe, neque Africæ, immo nec Syriæ (etenim Arabiæ maritimam oram Syrii incolunt) ſed nigram terram & confractam, quippe quæ ſit limus & proluvies ex Æthiopiâ delata ab flumine. Nam Africam ſcimus humum magis rubram eſſe, & fere arenoſiorem; Arabiam vero atque Syriam, argilloſiorem ac ſuppetroſam. Quinetiam hoc magnum hujus

a ἑπτάστομα. b μεγάθεες. c ἐξιὰς. d καλεομένης, μακρὸς. e ἐστὶ τὸν Αἴγυπτον δοκέω χωσθῆναι. f θαλάσσης ἔχοντα ἐπ'. g συμπαρεγείροντας. h εἰ οὖν δὴ ἐθελήσῃ. i χωσθῆναι. k ἔλπομαί γε μυρίων. l οὐκ ἂν χωσθείη.
m μελάγγαιόν τε. n καταενηνειγμένην.

jus regionis documentum mihi ajebant ſacerdotes, ſub rege Mœri fluvium, quoties octo minimum cubitos adſcenderet, irrigaſſe Ægyptum quæ infra Memphin eſt. necdum ab obitu Mœrios nongenti erant anni, quum hæc ego à ſacerdotibus audiebam. At nunc, niſi ad ſedecim aut minimum ad quindecim cubitos adſcendat fluvius, in regionem non ſupergreditur. Quæ regio, ſi proportione ſic in altum ſurgat, & tantundem ad incrementum tendat, non reſtagnante in eam Nilo, videntur mihi Ægyptii, utique Ægyptiorum illi qui infra paludem Mœrin incolunt cum alia loca, tum vero eum qui vocatur Delta, idem paſſuri omni futuro tempore Ægyptii, quod ajebant ipſi paſſuros aliquando Græcos. Nam quum audirent omnem Græcorum terram pluvia perfundi, non rigari fluminibus, ut ſuam, dicebant fore ut Græci decepti aliquando magna ſpe, male eſurirent. Qui ſermo hoc dicere vult, Græcos ſi nolit eis deus pluere, ſed ſiccitatem immittere, fame extinctum iri, utpote quibus nulla ſit averſio aquæ, niſi tantum à
14 Iove. Atque hæc quidem ab Ægyptiis in Græcos recte perpenſa dicuntur; age, nunc viciſſim dicam quomodo res ipſis Ægyptiis ſe habeant. Si, ut ſuperius dicebam, quæ infra Memphin eſt regio, (hæc enim eſt quæ augeſcit) velit in altum creſcere proportione præteriti temporis, aliud quid quam Ægyptiorum illi qui iſtic incolunt, eſuriant, ſi neque pluviam accipiet regio, neque flumen exſpatiari valebit ſuper rura? Iſti namque nunc tum ex aliis omnibus hominibus, tum ex reliquis Ægyptiis, maxime nullo partum labore percipiunt fructum, qui neque aperiendis aratro ſulcis operantur, neque ſubigendo ſolo, neque aliud quicquam operis faciendo, quod in arvo colendo cæteri mortales ſuſtinent: ſed poſtquam fluvius ſua ſponte ſuperveniens irrigavit rura, irrigataque reliquit rurſus, tunc in ſuum quiſque rus jacto ſemine ſues immittit, & ſatis conculcato a ſuibus ſemine, meſſem deinde expectat: atque ubi ſuibus ſementem concuſſerit, ita demum per-
15 cipit. Quod ſi vellem de Ægypto Ionum uti ſententiis, qui ſolum Delta Ægyptum eſſe ajunt, à Perſei appellata ſpecula, dicentes illam ſecundum mare eſſe ad Peluſiacas uſque taricheas, ubi quadraginta ſchœni ſunt: partem vero à mari dicentium

δε μοι μέγα τεκμήριον ωδὶ τῆς χώρης ταύτης οἱ ἱρέες, ὡς ἐπὶ Μοίριος [a] βασιλῆος, ὅκως ἔλθοι ὁ ποταμὸς ὑπὲρ ὀκτὼ πήχεας τὸ ἐλάχιστον, ἄρδεσκε [b] Αἴγυπτον τὴν ἔνερθε Μέμφιος. καὶ Μοίριος [c] οὔκω ἐμοὶ ἔτεα ἐννακόσια τετελευτήκοτι [d], ὅτε τῶν ἱρέων ταῦτα ἐγὼ ἤκουον. νυῦν δὲ εἰ μὴ ἐπ' ἑκκαίδεκα ἢ πεντεκαίδεκα πήχεας ἀναδῇ τὰ λάχιστον ὁ ποταμὸς, οὐκ ὑπερβαίνει ἐς τὴν χώρην. δοκέουσί τέ μοι [e] Αἰγυπτίων οἱ ἔνερθε τῆς λίμνης τῆς Μοίριος [f], οἰκέοντες τά τε ἄλλα χωρία καὶ τὸ καλεόμενον Δέλτα, ἐμοὶ ἔτω ἡ χώρη αὕτη κατὰ λόγον ἐπιδιδοῖ ἐς ὕψος, καὶ τὸ ὅμοιον ἀποδιδοῖ ἐς αὔξησιν, μὴ κατακλύζοντος αὐτὴν Νείλου, πείσεσθαι τὸν πάντα χρόνον τὸν ἐπίλοιπον Αἰγύπτιοι, τὸ κοτὲ αὐτοὶ Ἕλλησας ἔφασαν πείσεσθαι. πυθόμενοι γὰρ [g] ὡς ὕεται πᾶσα ἡ χώρη τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' οὐ ποταμοῖσι ἄρδεται, κατάπερ ἡ σφετέρη, ἔφασαν Ἕλληνας ψευδένεας κατὰ ἐλπίδος μεγάλης, κακῶς πυνήσεσθαι. τὸ δὲ ἔπος τοῦτο ἐθέλει λέγειν, ὡς εἰ μὴ ἐθελήσῃ σφίσι ὑεῖν ὁ θεὸς, ἀλλ' αὐχμῷ λιμαρῷ ἀπολέεσθαι, λιμῷ οἱ Ἕλληνες αἱρεθήσονται. οὐ γὰρ δή σφι ἐστὶ ὑδαρὴς οὐδεμίη ἄλλη ἀποστροφὴ ὅτι μὴ ἐκ τοῦ Διὸς μένον. Καὶ τοῦτα μὲν ἐς Ἕλληνας Αἰγυπτίοισι ὀρθῶς ἔχοντα εἰρηται. Φέρε δὴ νυῦν καὶ αὐτοῖσι Αἰγυπτίοισι ὡς ἔχει φράσω. εἰ σφι θέλοι [h], ὡς καὶ πρότερον εἶπον, ἡ χώρη ἡ ἔνερθε Μέμφιος (αὕτη γὰρ ἐστὶ ἡ αὐξανομένη) κατὰ λόγον τοῦ παροιχομένου [i] χρόνου ἐς ὕψος αὐξάνεσθαι, ἄλλο τι ἢ οἱ ταύτῃ οἰκέοντες Αἰγυπτίων πονήσουσι; εἰ μήτε γε ὕσεταί [k] σφι ἡ χώρη, μήτε ὁ ποταμὸς οἷός τ' ἔσται ἐς τὰς ἀρούρας [l] ὑπερβαίνειν; ἢ γὰρ δὴ νυῦν γε ἔστι ἀπονητότατα καρπὸν κομίζονται [m] ἐκ γῆς, τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ τῶν λοιπῶν Αἰγυπτίων· οἳ ἔτε ἀρότρῳ ἀναρρηγνύντες αὔλακας, ἔχουσι πόνους, ἔτε σκάλλοντες, ἔτε ἄλλο ἐργαζόμενοι ὑδέν, τῶν οἱ ἄλλοι [n] ἀνθρωποι ὠδὶ λήϊον πονέουσι, ἀλλ' ἐπεὰν σφι ὁ ποταμὸς αὐτόματος ἐπελθὼν [o] ἄρσῃ τὰς ἀρούρας, ἄρσας δὲ, ἀποκλείσῃ ὀπίσω, τότε σπείρας ἕκαστος τὴν ἑωυτοῦ ἄρουραν, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν ὗς. ἐπεὰν δὲ καταπατήσῃ τῇσι [p] ὑσὶ τὸ σπέρμα, ἀμητὸν [q] τὸ ἀπὸ τούτου μένει. ἀποδινήσας δὲ τῇσι [r] ὑσὶ τὸν σῖτον, ὕστω κομίζεται. Εἰ ὦν βουλόμεθα γνώμῃσι τῇσι [s] Ἰώνων χρᾶσθαι τὰ ὠδὶ [t] Αἰγύπτῳ, οἳ φασι τὸ Δέλτα μοῦνον εἶναι Αἴγυπτον, ἀπὸ Περσέος καλεομένης [u] σκοπῆς, λέγοντες τὸ ὠδὶ θάλασσαν εἶναι αὐτοῦ, μέχρι περιχώματος τοῦ Πηλουσιακοῦ, τῇδε τετραμμένου εἰσὶ χοῖνοι. τὸ δὲ

M 3 ἀπὸ

a Μύριος. b ἀρδίσκει. c Μύριος. d τετελεύτηκώς. e δοκέουσι δέ μοι. f Μύριος. g πυθανόμενοι γάρ. h ἢ σφι ἐθέλοι. i παροιχηκότος. k μήτε γεύσεται. l ἔσται ἐς ἄρουρας. m ἀκίνδυνα. n τῶν ἄλλοι. o ἐπιπελθών. p καταπατήσῃ τοῖσι. q τὰμητόν. r τοῖσι. s τοῖσι. t χρᾶσθαι ὧδε. u καλεομένης.

Ionum inepta sententia de Ægypto: quæ semper fuit. Thebæ olim Ægyptus. Nili fluxus.

ἀπὸ θαλάσσης λεγόντων ἐς μεσόγαιαν πίνφ αὐτῶν [a] μέχρι Κερκασώρου πόλιος, καὶ ἰὼ φίλε ὁ Νεῖλος, ἐς τε Πηλούσιον ῥέων ἐς Κάνωβον, τὰ δὲ ἄλλα λεγόντων τὴν Αἰγυπτίην, τὰ μὲν Λιβύης, τὰ δὲ Ἀσίης εἶναι· ἀποδεικνύοιμεν ἄν, τῷδε τῷ λόγῳ χρεώμενοι, Αἰγυπτίοισι οὐκ ἐοῦσαν πρότερον χώρην. ἤδη γὰρ σφι τὸ γε Δέλτα, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Αἰγύπτιοι, καὶ ἐμοὶ δοκέει, ἔστι καταῤῥυτόν τε, καὶ νεωστί, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀναπεφηνός. εἰ τοίνυν σφι χώρη γε μηδεμίη ὑπῆρχε, τί περιεργάζοντο [b] δοκέοντες πρῶτοι ἀνθρώπων γεγονέναι; οὐδὲ ἐδεῖ σφέας ἐς ἀφάτειραν τὴν παιδίων ἱέναι, τινα γλῶσσαν πρώτιστα ἀπήσοντι [c]. ἀλλ' ὅτι Αἰγυπτίους δοκέω ἅμα τῷ Δέλτα τῷ ὑπὸ Ἰώνων καλεομένῳ γῆν εἶναι ἐξ οὗ ἀνθρώπων γένος ἐγένετο. πρότερον δὲ τῆς χώρης, πολλὰς μὲν τὰς ὑπολειπομένας αὐτῶν [d] γενέσθαι, πολλὰς δὲ τὰς ὑποκαταβαινούσας. τὸ δὲ νῦν πάλαι αἱ θήκεω Αἰγύπτιοι καλέεσι· τὸ τὸ πρόσιμεν στάδιοί εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακισχίλιοι. Εἰ ὦν ἡμεῖς ὀρθῶς περὶ αὐτῶν [e] γινώσκομεν, Ἴωνες οὐκ εὖ φρονέουσι περὶ Αἰγύπτου· εἰ δὲ ὀρθή ἐστι ἡ τῶν Ἰώνων γνώμη, Ἑλλήνων τε καὶ αὐτὸς Ἴωνας ἀποδεικνυμι οὐκ ἐπισταμένους λογίζεσθαι· οἱ φασι τρία μέρεα εἶναι γῆν [f] πᾶσαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίην καὶ Λιβύην. τέταρτον γὰρ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι [g] Αἰγύπτου τὸ Δέλτα, εἰ μή τί γε ἐστὶ τῆς Ἀσίης, μήτε τῆς Λιβύης. ὁ γὰρ δὴ ὁ Νεῖλός γε ἐστὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὁ πρὸς Ἀσίην συνέχων τὴν Λιβύην. τοῦ Δέλτα δὲ τούτου κατὰ τὸ ὀξὺ περιῤῥήγνυται ὁ Νεῖλος· ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ Ἀσίης τε καὶ Λιβύης γίνοιτ' ἄν. Καὶ τὴν μὲν Ἰώνων γνώμην ἀπίεμεν· ἡμεῖς δὲ ὧδε περὶ τούτων λέγομεν· Αἴγυπτον μὲν πᾶσαν εἶναι τοιούτην τὴν ὑπὸ Αἰγυπτίων οἰκεομένην, καθάπερ Κιλικίην, τὴν ὑπὸ Κιλίκων, καὶ Ἀσσυρίην, τὴν ὑπὸ Ἀσσυρίων. οὐδέσμια δὲ Ἀσίης πρὸς Λιβύην οἴδαμεν οὐδέν ἐὸν ὀρθῷ λόγῳ, εἰ μὴ τὰς Αἰγυπτίων ὄρυς. εἰ δὲ τῷ ὑπὸ Ἑλλήνων νενομισμένῳ χρησόμεθα, νομιοῦμεν Αἴγυπτον πᾶσαν, ἀρξαμένην ἀπὸ Κατάδουπων τε καὶ Ἐλεφαντίνης πόλιος, δίχα διαιρέεσθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιέων ἔχεσθαι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι τῆς Λιβύης· τὰ δὲ, τῆς Ἀσίης. ὁ γὰρ δὴ Νεῖλος ἀρξάμενος οὐκ ἐκ τῶν [h] Κατάδουπων, ῥέει, μέσην Αἴγυπτον ζείζων, ἐς θάλασσαν. μέχρι μὲν νυν Κερκασώρου πόλιος, ζείζεται τριφασίας ὁδούς· καὶ ἡ μὲν πρὸς ἡῶ τρέπεται, τὸ καλέεται [i] Πηλούσιον στόμα· ἡ δὲ ἑτέρη τῶν ὁδῶν πρὸς ἑσπέρην ἔχει. τοῦτο δὲ Κανωβικὸν στόμα

tium ad mediterranea pertinere usque ad Cercasorum urbem, juxta quam scinditur Nilus in Pelusium fluens & in Canobum; cetera vero dicentium Ægypti, partim esse Africæ, partim Arabiæ: ostenderemus, hac ratione utentes, Ægyptiis primum non esse regionem. Jam quippe Delta eis, ut ipsi dicunt Ægyptii, & mihi videtur, fluctibus oppressa est, & quæ nuper, ut sic dicam, apparuit. Itaque si nulla eis terra erat, quid curiosi erant, putantes se primos homines extitisse? neque in puerulorum oportuerat eos ire experimentum, quam primam linguam proderent. Ego certe Ægyptios opinor neque cum loco quem Delta Iones vocant, pariter extitisse, sed semper esse ex quo genus humanum fuit, progressaque terra multos ex eis relictos fuisse, multos vero paulatim descendisse. Ideoque olim Thebæ Ægyptus vocabatur, cujus ambitus est stadiorum sex millium ac centum viginti. Itaque si nos 16
de eis recte sentimus, Iones non recte sentiunt de Ægypto: sin recte Iones sentiunt, ostendo Græcos & ipsos Iones ignaros computandi: qui ajunt tria membra totam esse terram, Europam, Asiam, Africam. quartum enim membrum annumerare debent Delta Ægypti, si non sit neque Asiæ, neque Africæ. Nam secundum hanc rationem non est Nilus qui Asiam ab Africa disterminat: quippe circa acumen illius Delta circumfrangitur Nilus, ut sit in eo id quod medium est Asiæ & Africæ. Sed nos Ionum 17
sententiam missam facientes, ita de his dicimus; Ægyptum quidem, eam omnem esse quæ ab Ægyptiis incolitur, quemadmodum Ciliciam, eam quæ à Cilicibus, & Assyriam, quæ ab Assyriis. Sed Asiæ & Africæ scimus recta ratione nullum esse terminum, nisi terminos Ægyptiorum. Si vero quod Græcis persuasum est sequemur, sentiemus omnem Ægyptum quæ à Catadupis & Elephantina urbe incepit, bifariam dividi, & utrique cognomini adhærere: aliam enim ejus partem, esse Africæ, aliam Asiæ. Quippe Nilus à Catadupis incipiens, mediam scindens Ægyptum, in mare fluit: usque ad Cercasorum quidem urbem fluit unus plane Nilus; inde autem scindit triplices vias. Et quæ quidem ad auroram vergit, Pelusium ostium: altera via ad vesperam tendens, Canobicum ostium

a αὐτῶν. b περιεργάζονται. c ἀπύσωσι. d αὐτέων. e αὐτῶν. f εἶναι τῶν γῆν. g δὲ δὴ σφέας προσλογ. h ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν. i πρότερον, καλέεται.

ostium nominatum est. Recta autem viarum Nilo, talis est: Delatus ex superioribus, ad acumen Delta pervenit; dehinc medium Delta scindens, in mare exit: non minimam hanc aquæ portionem præbens, nec minime celebrem. Sebennyticum ostium appellatur. A Sebennytico item duo alia divisa exstant ostia, in mare ferentia, quibus hæc sunt imposita nomina, uni Saiticum, alteri Mendesium. Nam quod Bolbitinum & quod Bucolicum nominatur, non sunt
18 nativa ostia, sed effossa. Huic meæ opinioni, tantam esse Ægyptum quantam sermone demonstro, testimonium etiam dat oraculum quod ab Hammone est redditum: quod ego posterius quàm ita in animum induxeram, circa Ægyptum audivi. Nam qui ex urbe Marea & Apie incolunt Ægypti partes Africæ confines, qui & ipsi Afri, & non Ægyptii videntur, & perosi sacrorum ceremonias, etiam recusantes bobus feminis prohiberi, miserunt ad Hammonem, negantes quicquam cum Ægyptiis sibi esse commune. Habitare enim se extra Delta, nec esse ejusdem illis sententiæ, ac velle sibi fas esse omnia gustare. Hæc eos deus facere non permisit, inquiens Ægyptum esse eam quam Nilus supergressus irriget: quique infra urbem Elephantinem incolentes, ex hoc flumine potarent, eos esse Ægyptios. Hæc illis ita
19 oraculo responsa sunt. Porro Nilus, ubi plurimus est, non modo Delta inundat, verum etiam aliquid ejus plagæ quæ dicitur Africana esse, & alicubi Arabicæ: idque utrobique duorum dierum iter, & amplius adhuc eo vel minus. De cujus fluminis natura neque à sacerdotibus quippiam, neque ab alio ullo percipere potui: sed promptissimo fui animo hæc ex illis cognoscere, cur Nilus aquis abundans defluat, inchoans ab æstivo solstitio, ad centum usque dies, & prope ad numerum horum dierum retrocedat, relinquens fluenta: ita ut per omnem hyemem tenuis esse perseveret ad solstitium rursus æstivum. De horum igitur nullo aliquid omnino potui percipere ab Ægyptiis scisitando illos, quam vim Nilus haberet, ut natura diversus esset ab ceteris fluviis. Hæc ego quæ celebrata sunt noscendi cupidus, eos interrogabam, & cur solus omnium amnium nullas efflantes auras præ-
20 beret. De qua tamen aqua quidam Græcorum,

σήμα κέκληται. ἡ δὲ δὴ ἰθέα τῶν ὁδῶν τῷ Νείλῳ ἔστι ἥδε· ἄνωθεν φερόμενος, ἐς τὸ ὀξὺ τοῦ Δέλτα ἀπικνέεται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, σχίζων μέσον τὸ Δέλτα ἐς θάλασσαν ἐξίει, ὅτε ἐλαχίστῳ μοίρῃ τοῦ ὕδατος παρεχόμενος ταύτῃ [a], ὅτε ἤκιστα ἀνομαστόν· τὸ καλέεται Σεβεννυτικὸν στόμα. ἔστι δὲ ἕτερα διφάσια στόματα ἀπὸ τοῦ Σεβεννυτικοῦ ἀποκαθέντα, φέροντα ἐς θάλασσαν, τοῖσι ἀνόματα κέεται τάδε· τῷ μὲν Σαϊτικὸν αὐτέων, τῷ δὲ, Μενδήσιον. τὸ δὲ Βολβίτινον στόμα καὶ τὸ Βουκολικὸν οὐκ ἰθαγενέα στόματά ἐστι, ἀλλ' ὀρυκτά. Μαρτυρέει δέ μοι τῇ [b] γνώμῃ ὅτι τοσαύτη ἐστὶ Αἴγυπτος, ὅσον ἐγὼ [c] ἀποδείκνυμι τῷ λόγῳ, καὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον γενόμενον· τὸ ἐγὼ τῇσι ἐμεωυτοῦ γνώμῃσι ὕστερον περὶ Αἰγύπτου ἐπυθόμην. οἱ γὰρ δὴ ἐκ Μαρέης τε πόλιος καὶ Ἄπιος οἰκέοντες Αἰγύπτου τὰ πρὸς Λιβύην, αὐτοί τε δοκέουσι εἶναι Λίβυες, καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι, καὶ ἀχθόμενοι τῇ περὶ τὰ ἱερὰ θρησκείῃ, βουλόμενοι ἠλεόων βοῶν μὴ ἔργεσθαι [d], ἔπεμψαν ἐς Ἄμμωνα, φάμενοι οὐδὲν σφίσι τε καὶ Αἰγυπτίοισι κοινὸν εἶναι. οἰκέειν τε γὰρ ἔξω τοῦ Δέλτα, καὶ οὐκ ὁμολογέειν [e] αὐτοῖσι· βούλεσθαί τε πάντων σφίσι ἐξεῖναι γεύεσθαι. ὁ δὲ θεὸς σφέας οὐκ ἔα ποιέειν ταῦτα, φὰς Αἴγυπτον εἶναι τοῦτο τὸ ὁ Νεῖλος ἦπιόν ἀρόσῃ· καὶ Αἰγυπτίους εἶναι τούτους, οἳ ἔνερθε Ἐλεφαντίνης πόλιος οἰκέοντες, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου πίνουσι. ἅτε σφι ταῦτα ἐχρήσθη. Ἐπέρχεται δὲ ὁ Νεῖλος, ἐπεὰν πληθύῃ, οὐ μόνον τὸ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λιβυκοῦ τε λεγομένου χωρίου εἶναι [f], καὶ τοῦ Ἀραβίου ἐνιαχῇ. καὶ ἐπὶ δύο ἡμερέων ἑκατέρωθι ὁδόν, καὶ πλεῦν ἔτι τούτου, καὶ ἔλασσον. τοῦ ποταμοῦ δὲ φύσιος περὶ, οὔτε τι τῶν ἱρέων, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς οἷός τε ἐγενόμην λαβεῖν ἐδιωάσθην. πρόθυμος δὲ ἔα τάδε παρ' αὐτέων πυθέσθαι, ὅτι κατέρχεται μὲν ὁ Νεῖλος πληθύων ἀπὸ τροπέων τῶν θερινέων [g] ἀρξάμενος ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέρας· πέλας δὲ [h] ἐς τὸν ἀριθμὸν τουτέων τῶν ἡμερέων ὀπίσω ἀπέρχεται, ἀπολείπων τὸ ῥέεθρον· ὥστε βραχὺς τὸν χειμῶνα ἅπαντα διατελέει ἐών, μέχρι οὗ αὖτις τροπέων τῶν θερινέων. τουτέων δὴ περὶ οὐδενὸς οὐδὲν οἷός τ' ἐγενόμην λαβεῖν πρὸς τῶν Αἰγυπτίων, ἱστορέων αὐτὸς ἰσχύσαν δυνάμιν ἔχει ὁ Νεῖλος τὰ ἔμπαλιν πεφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. ταῦτά τε δὴ τὰ λελεγμένα [i] βουλόμενος εἰδέναι, ἱστόρεον. καὶ ὅτι αὔρας ἀπιπνεούσας μούνους πάντων ποταμῶν οὐ παρέχεται. Ἀλλὰ Ἑλλήνων

a ταύτῃ. b δίμοιρα τῇ. c ὅσον ἐγὼ. d ἔργεσθαι. e καὶ οὐδὲν ὁμολογέειν. f χώρου εἶναι. g θερινῶν. h πελάσας δέ. i τὰ λεγόμενα.

Tres opiniones de Nili adſcenſu.

νων μέν τινες ὑπίσημοι βυλόμενοι γνέσθαι σοφίην, ἔλεξαν ὡς ἐκ ὑδάτων τάτε τριφασίας ὁδούς. τῶν τὰς μὲν δύο τῶν ὁδῶν οὐδὲ ἀξιῶ μνηθῆναι, εἰ μὴ ὅσον σημῆναι βυλόμενος μοῦνον. τῶν ἡ ἑτέρη μὲν λέγει τοὺς ἐτησίας ἀνέμους εἶναι αἰτίους τοῦ μὴ ἐπιδιδόναι τὸν ποταμόν, κωλύοντας ἐς θάλασσαν ἐκρέειν τὸν Νεῖλον. πολλάκις δὴ ἐτησίαι μὲν οὐκων ἔπνευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τὠυτὸ ἐργάζεται. ἔτι δή, εἰ ἐτησίαι αἴτιοι ἦσαν, ἔχρῆν καὶ τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίῃσι ἀντίοι ῥέουσι, ὁμοίως πάσχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ Νείλῳ· καὶ μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ, ὅσῳ ἐλάσσονες ἐόντες, ἀσθενέστερα τὰ ῥεύματα παρέχονται. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ Συρίῃ ποταμοὶ, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, οἱ οὐδὲν τοιοῦτον πάσχουσι οἷόν τι καὶ ὁ Νεῖλος. Ἡ δὲ ἑτέρη, ἀνεπιστημονεστέρη μὲν ἐστὶ τῆς λελεγμένης, λόγῳ δὲ εἰπεῖν, θωμασιωτέρη· ἡ λέγει ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ ῥέοντα αὐτὸν πᾶσαν μηχανᾶσθαι. τὸ δὲ Ὠκεανὸν γῆν οὐκ εἶναι πᾶσαν ῥέειν. Ἡ δὲ τρίτη τῶν ὁδῶν, πολλὸν διαφερεσάτη ἐοῦσα, μάλιστα ἔψυχος. λέγει γὰρ δὴ οὐδὲ αὐτὴ οὐδὲν, φαμένη τὸν Νεῖλον ῥέειν ἀπὸ τηκομένης χιόνος· ὃς ῥέει μὲν ἐκ Λιβύης διὰ μέσων Αἰθιόπων, ἐκπίπτει δὲ ἐς Αἴγυπτον. κῶς ὦν δῆτα ῥέοι ἂν ἀπὸ χιόνος, ἀπὸ τῶν θερμοτάτων τόπων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότατα; τῶν τὰ πολλὰ ἔστι ἀνδρὶ γε λογίζεσθαι τοιούτων περὶ οἷά τι ἐόντι, ὡς οὐδὲ εἰκὸς ἀπὸ χιόνος μιν ῥέειν· πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον μαρτύριον οἱ ἄνεμοι παρέχονται, πνέοντες ἀπὸ τῶν χωρίων τούτων θερμοί. δεύτερον δὲ, ὅτι ἄνομβρος ἡ χώρη, ἐν τῇ ἀκροκεραυνοῦται διατελέει οὖσα. ἐπὴν δὲ χιόνι πεσούσῃ, πᾶσι ἀνάγκη ἐστὶ ὗσαι ἐν πέντε ἡμέρῃσι. ὥστε εἰ ἐχιόνιζε, ἔνεστ' ἂν καὶ τοῦτα τὰ χωρία. τρίτα δὲ, οἱ ἄνθρωποι αὐτόθι ἐκ καύματος μέλανες εἰσί. ἰκτῖνοί τε καὶ χελιδόνες δι' ἔτεος ἐόντες οὐκ ἀπολείπουσι. γέρανοι δὲ φεύγουσαι τὸν χειμῶνα τὸν ἐν τῇ Σκυθικῇ χώρῃ γινόμενον, φοιτῶσι ἐς χειμασίην ἐς τοὺς τόπους τούτους. εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε οὐδὲ ὀσσῶν ταύτῃσι τῇσι χώρῃσι δι' ἧς τε ῥέει ἐκ τῆς ἀρχῆς ῥέων ὁ Νεῖλος, οὐκ ἂν τούτων οὐδὲν, ὡς ἡ ἀνάγκη ἐλέγχει. Ὁ δὲ περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῦθον ἀνενείκας, οὐκ ἔχει ἐλεγχον. οὐ γάρ τινα ἔγωγε οἶδα ποταμὸν Ὠκεανὸν ἐόντα· Ὅμηρον δὲ, ἢ τινα τῶν πρότερον γενομένων ποιητέων, δοκέω τὸ οὔνομα ἐξευρόντα ἐς τὴν ποίησιν ἐσενείκαι. Εἰ δὲ δεῖ μεμψάμενον γνώμας τὰς προκειμένας, αὐτὸν τοῦτο

corum, quum inſignes vellent haberi ſapientia, trifariam diſſeruerunt. quarum opinionum duas ne mentione quidem dignas exiſtimo, niſi eatenus ut illas tantum velim ſignificare. Earum una ait, ventos eteſias eſſe in cauſſa cur fluvius creſcat, prohibentes Nilum effluere in mare. Atqui crebro eteſiæ non ſpiraverunt, & tamen Nilus idem agit. Ad hæc ſi eteſiæ in cauſſa forent, oporteret aliis quoque fluminibus, quæcunque eteſiis adverſa fluunt, ſimiliter aliquid contingere, & idem quod Nilo, & eo adhuc magis quo tenuiora quum ſint, imbecilliores fluctus exhibent. Sunt autem multa in Syria, multa in Africa flumina, quæ nihil tale patiuntur quale quid etiam Nilus. Altera 21
eſt inſipientior quidem quam hæc quæ dicta eſt; ut tamen dicatur, quod res eſt, admirabilior, quæ ait illum, quod ab Oceano fluat, illud efficere: Oceanum vero circumfluere omnem terram. Ter- 22
tia opinio, ut multo modeſtiſſima, ita longe falſiſſima eſt: quippe quæ & ipſa nihil dicit, inquiens e nive liqueſcente manare Nilum: qui quum ex Africa per medios Æthiopes fluens in Ægyptum evadat, ex locis calidiſſimis ad frigidiſſima, quomodo ab nive flueret? De quibus multa ſane ſunt quæ quis ad talia validus conjectare poſſit, non eſſe probabile, eum manare de nive: primum ac maximum teſtimonium perhibentibus ventis, qui ab his regionibus calidi ſpirant. Secundum, quod ea plaga ſine imbribus & ſine glacie perpetuo eſt. ſuper nivem autem quæ cecidit neceſſe omnino eſt intra quinque dies pluere: quare ſi in his regionibus ningeret, etiam plueret. Tertium, homines ab æſtu nigri; & milvi, atque hirundines illic perennare non deſinunt. Grues quoque, hyemem Scythicæ plagæ fugientes, ad hæc loca ſe conferunt hybernatum. Si igitur vel quantulumcunque ningeret in ea plaga per quam fluit & ex qua fluere incipit Nilus, profecto nihil horum eſſet, quem- admodum neceſſitas arguit. At is qui de 23
Oceano loquutus fuit, ad occultum deferens fabulam, caret evictione. Neque enim ego ullum novi fluvium qui ſit Oceanus, ſed hoc nomen opinor Homerum, aut aliquem antiquiorum poetarum, quum inveniſſet, in poeticam intuliſſe. Quod ſi opiniones quas propoſui, im- 24
probantem me ipſum oportet de illis oc-

a καὶ ταυτῇσι. b θωυμαζωτέρη. c θερμοτάτων χώρων ἐς τὰ ψυχρότατα. d οὐδὲ λογίζεσθαι. e τῶν ἢ. f χειμαδίοι. g ἐχιόνιζε ἂν. h οὐκ ἂν τοιοῦτον οὐδέν. i αὐτέων.

occultis ferre ſententiam, dicam quare mihi videatur abundare Nilus æſtate. Hyberno tempore ſol depulſus à vetere meatu per hyemes incedit ſuperiora Africæ. Ut quidem ergo breviſſime demonſtrando, totum dictum eſt. Etenim deus hic cuicunque regioni proximus exiſtat, & circa quamcunque, eam maxime ſitire aquas credibile eſt, & ſcaturigines indigenas amnium areſcere. Ut autem pluribus
25 verbis demonſtretur, ita habet: Sol Africæ ſuperiora permeans, ea efficit. nam quum per omne tempus ſit ſerenus aer in iſtis regionibus, & ipſa regio calida ac venti frigidi, peragrans, facit quale æſtate facere conſuevit means medium cœli. ad ſe enim trahit aquam, tractamque in ſuperna abigit loca. quam ſuſcipientes venti ac diſſipantes liquefaciunt; & ſunt probabiliter ab hac regione flantes, auſter & africus, multo ventorum omnium pluvioſiſſimi. Quanquam mihi videtur non omnem humorem annuum Nili ſol demittere, ſed & penes ſeipſum reſervare. Idem, mitigata hyeme, rurſus in medium cœlum regreditur, atque illinc jam itidem ex cunctis fluminibus trahit; quæ mox, multa illis pluviali aqua ex imbribus commixta, utpote terra per pluvias madefacta & lacunoſa, magna fluunt: at æſtate, quum deſtituantur ab imbribus, & à ſole trahantur, imbecilla ſunt. Nilus autem qui imbribus caret, ſed qui trahitur à ſole, merito ſolus fluviorum eo tempore fluit multo exilior quam per æſtatem. Tunc enim peræque trahitur atque omnes aquæ, per hyemem vero ſolus urgetur. Ita ſolem cenſui
26 harum rerum eſſe cauſſam. Idem iſte, mea ſententia, autor eſt aëris ſicci in ea regione, dum perurit tranſitum iſti. Ita ſemper Africæ ſuperiora æſtas obtinet. Quod ſi temporum ſtatio immutaretur, & in qua cœli parte nunc aquilo ſitus eſt & hyems, ibi auſtri ſitus eſſet & meridiei: & ubi nunc auſter locatus eſt, illic aquilo eſſet: ſi hæc ita haberent, profecto ſol amotus è medio cœlo ab hyeme & aquilone, mearet ſuperna Europæ, quemadmodum nunc Africæ: peragranſque omnem Eyropam, faceret (opinor) eadem in Iſtro quæ nunc facit in Nilo.
27 De aura autem quæ nulla efflat, hoc mea fert opinio: valde conſentaneum eſſe, è locis fervidis nihil exſpirare auræ: quippe quæ ab aliquo frigido flare gaudet.

τῶν ἀφανέων γνώμῃ ἀποδέξασθαι, φράσω δὲ μοι δοκέει τοιῇδε. ὁ Νεῖλος ἐὼν χειμερινῷ ὕδατι ἐπέρχεται· τοῦ δὲ χειμῶνος ἀπελαυνομένου ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκ τῆς μεσαίης διέξοδος ἐπὶ τὰ τοῦ χειμῶνος, ἔρχεται τῆς Λιβύης τὰ [b] ἄνω. ὡς μὲν νῦν ἐν ἐλαχίστῳ δηλώσω, πᾶν εἰρήσεται· τὰ γὰρ ἀγχοτάτω ἢ χώρης [c] ἔτος ὁ θεὸς, καὶ κατ' ὧν τινα, τούτων οἰκὸς διψῆν τε ὑδάτων μάλιστα, καὶ τὰ ἐγχώρια ῥεύματα μαραίνεσθαι τῶν ποταμῶν. Ὡς δὲ ἐν τῷδε λόγῳ δηλώσω, ὧδε ἔχει. διεξιὼν τῆς Λιβύης τὰ ἄνω ὁ ἥλιος, τάδε ποιέει, ἅτε ἀεὶ πάντοθεν ἐὼν χειμῶνος καὶ θέρεος αἰθρίης τε καὶ ἱεροῦ [d] ἐὼν κατὰ ταῦτα τὰ χωρία, καὶ ἀλεεινῆς τῆς χώρης ἐούσης, καὶ ἀνέμων ψυχρῶν, διεξιὼν, ποιέει οἷον περ τὸ θέρος ἐώθεε ποιέειν, ἰὼν τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ. ἑλκει γὰρ ἐπ' ἑωυτὸν τὸ ὕδωρ· ἑλκύσας δὲ, ἀποπέμπει ἐς τὰ ἄνω χωρία· ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ ἄνεμοι, καὶ διασκιδνάντες, τήκουσι. καὶ εἰσὶ οἰκότως [e] οἱ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρης πνέοντες, ὅ, τε νότος, καὶ ὁ λίψ, ἀνέμων πολλὸν τῶν πάντων ὑετωδέστατοι. δοκέει δέ μοι καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐπέτειον ἑκάστοτε ἀποπέμπεσθαι τοῦ Νείλου ὁ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ ἀπολείπειν ἐωυτοῦ. πεπιεσμένου δὲ τοῦ χειμῶνος, ἀπέρχεται ὁ ἥλιος ἐς μέσον τὸν οὐρανὸν ὀπίσω· καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ὁμοίως ἀπὸ πάντων ἕλκει τῶν ποταμῶν. τέως δὲ οἱ μὲν, ὀμβρίῳ ὕδατος [f] συμμισγομένου πολλῷ αὐτοῖσι, ἅτε ὑομένης τε τῆς χώρης καὶ κεχαλασμένης, ῥέουσι μεγάλοι· τοῦ δὲ θέρεος τῶν τε ὄμβρων ἀπολειπόντων αὐτοὺς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἑλκόμενοι, ἀσθενέες εἰσί. ὁ δὲ Νεῖλος, ἐὼν ἀνόμβριος, ἑλκόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, μοῦνος ποταμῶν τοῦτον τὸν χρόνον οἰκότως αὐτὸς ἑωυτοῦ ῥέει πολλῷ [g] ὑποδεέστερος ἢ τοῦ θέρεος. τότε μὲν γὰρ μετὰ πάντων τῶν ὑδάτων ἴσον ἕλκει, τὸ δὲ χειμῶνα, μοίρας πέζῃ. οὕτω τὸν ἥλιον νενόμικα τούτων [h] αἴτιον εἶναι. Αἴτιος δὲ ὡυτὸς οὗτος καὶ γνώμῃ τῇ ἐμῇ, καὶ τὸ πέρα ξηρὸν τὸ ταύτῃ [i] εἶναι, διὰ καίων τὴν διέξοδον αὐτῷ [k]. οὕτω τῆς Λιβύης τὰ ἄνω θέρος αἰεὶ κατέχει. εἰ δὲ ἡ στάσις ἠλλακτο τῶν ὡρέων, καὶ τοῦ οὐρανοῦ, τῇ μὲν νῦν ὁ βορέης τε καὶ ὁ χειμὼν ἐσάζει, ταύτῃ μὲν τοῦ νότου [l] ἡ στάσις, καὶ τῆς μεσαμβρίης, τῇ δὲ ὁ νότος νῦν ἔσχε, ταύτῃ δὲ ὁ βορέης· εἰ ταῦτα οὕτως εἶχε, ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ἐκ μέσου τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ βορέω, ἤιε ἂν τὰ ἄνω τῆς Εὐρώπης κατάπερ νῦν τῆς Λιβύης [l] ἔρχεται. διεξιόντα δ' ἂν μιν [m] διὰ πάσης Εὐρώπης, ἔλπομαι ποιέειν ἂν τὸν Ἴστρον τὰ περ νῦν ἐργάζεται τὸν Νεῖλον. Τῆς αὔρης δὲ περὶ, ὅτι οὐκ ἀποπνέει, τήνδε [n] ἔχω γνώμην, ὡς κάρτα ἀπὸ θερμῶν χωρέων, οὐκ οἰκὸς [o] ἐστι ἄδειν ἀποπνέουσαν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινὸς φιλέει πνέειν.

Ve- N Ταῦ-

a πλεῦσαι. b Λιβύης ἐς τὰ. c ἀγχοτάτω γε χώρης. d αἰθρίου τε ἐόντος καὶ ἱεροῦ. e εἰκότως bis. f ὀμβρίου ὕδατος. g πολλοῦ. h τούτων. i ξηρὸν ταύτῃ. k αὐτῷ. l νῦν τὰ Λιβύης. m διεξιόντα δίμιν. n ἀποπνέει ἀπὸ τοῦ Νείλου, τήνδε. o εἰκὸς.

Fontium Nili notatio ex relatione scribæ Suitæ. Psammetichi frustratio. Ultra Elephantinen Æthiopes, insula Tachompso.

Ταῦτα μέν νυν ἔστω ὡς ἔστι τε καὶ ὡς ἐγὼ ἐλέχθη. τῶν δὲ Νείλου τὰς πηγὰς ὅτε Αἰγυπτίων, ὅτε Λιβύων, ὅτε Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἀπικομένων ἐς λόγους, οὐδεὶς ὑπέσχετο εἰδέναι, εἰ μὴ ὁ γραμματιστὴς τῶν ἱρῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίης. ὅτῳ δή μοι παίζειν [a] ἐδόκεε, φάμενος εἰδέναι ἀτρεκέως. ἔλεγε δὲ ὧδε εἶναι δύο ὄρεα ἐς ὀξὺ τὰς κορυφὰς ἀπιγμένα, μεταξὺ Συήνης τε πόλιος κειμένα τῆς Θηβαΐδος, καὶ Ἐλεφαντίνης. οὐνόματα δὲ εἶναι τοῖσι ὄρεσι, τῷ μὲν, Κρῶφι, τῷ δὲ, Μῶφι. τὰς ὧν δὴ πηγὰς τοῦ Νείλου ἐούσας ἀβύσσους, ἐκ τοῦ μέσου τῶν ὀρέων τουτέων ῥέειν. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ ὕδατος, ἐπ' Αἰγύπτου ῥέειν, καὶ πρὸς βορέην ἄνεμον· τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ, ἐπ' Αἰθιοπίης τε καὶ νότου. ὡς δὲ ἄβυσσοι εἰσὶ αἱ πηγαί, ἐς Ψαμμήτιχον Αἰγύπτου βασιλέα ἀπικέσθαι. πολλέων γὰρ αὐτὸν χιλιάδων ὀργυιέων πλεξάμενον κάλον, κατεῖναι ταύτῃ, καὶ οὐκ ἐξικέσθαι ἐς βυσσόν. ὅτω μὲν δὴ ὁ γραμματιστὴς εἰ ἄρα ταῦτα γινόμενα ἔλεγε, ἀπέφαινε· ὡς ἐμὲ καταγνόειν δίνας πινὰς ταύτῃ ἐούσας ἰσχυρὰς, καὶ παλιρροίῃσι οἷα ἐμβαλόντα [b] τὸ ὕδατος τοῖσι ὄρεσι, μὴ δυνάσθαι κατιέμενον καταπρηγηγέμεν [c] ἐς βυσσὸν ἰέναι. Ἄλλα δὲ οὐδενὸς οὐδὲν ἐδυνάμην πυθέσθαι. ἀλλὰ τοσόνδε μὲν ἄλλο οὐδὲ μακρότατον ἐπυθόμην, μέχρι μὲν Ἐλεφαντίνης πόλιος αὐτόπτης ἐλθὼν, τὸ δ' ὀπίσω τούτου [d], ἀκοῇ ἤδη ἱστορέων. ἀπὸ Ἐλεφαντίνης πόλιος ἄνω ἰόντι, ἀνάντες ἐστὶ χωρίον· ταύτῃ ὦν δεῖ τὸ πλοῖον ἀμφοτέρωθεν προσδῆσαντας [e] ἀμφοτέρωθεν, καπέρη βοῦν, προβαίνειν· ἢν δὲ ἀποῤῥαγῇ, τὸ πλοῖον οἴχεται [f] φερόμενον ὑπὸ ἰσχύος τοῦ ῥοός. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ἐστὶ ὁδὸς ἡμερέων τεσσερέων πλόος. σκολιὸς δὲ ταύτῃ, κατάπερ ὁ Μαίανδρος, ἐστὶ ὁ Νεῖλος. χοῖνοι δὲ δυώδεκά εἰσι οὕτοι, τοὺς δεῖ τούτῳ τῷ τρόπῳ διεκπλῶσαι. καὶ ἔπειτα ἀπίξαι [g] ἐς πεδίον λεῖον, ἐν τῷ νῆσον περιῤῥεῖ ὁ Νεῖλος, Ταχομψὼ οὔνομα αὐτῇ ἐστι. οἰκέασι δὲ τὰ ἀπὸ Ἐλεφαντίνης ἄνω Αἰθίοπες ἤδη, καὶ τὸ μὲν ἥμισυ τῆς νήσου, τὸ ἥμισυ, Αἰγύπτιοι. ἔχεται δὲ τῆς νήσου λίμνη μεγάλη, τὴν περιοῖκοι νομάδες Αἰθίοπες νέμονται. τὴν διεκπλώσας, ἐς τὸν Νείλου τὸν ῥέεθρον ἥξεις, τὸ ἐς τὴν λίμνην ταύτην ἐκδιδοῖ. καὶ ἔπειτα ἀποβὰς, παρὰ τὸν ποταμὸν ὁδοιπορέων τεσσεράκοντα. σκόπελοί τε γὰρ ἐν τῷ Νείλῳ ὀξέες ἀνέχουσι, καὶ χοιράδες πολλαί εἰσι, δι' ὧν οὐκ οἷά τε ἐστὶ

Verum hæc ita sint quemadmodum & sunt, & prorsus fuere. Nili tamen fontes nemo neque Ægyptiorum, neque Afrorum, neque Græcorum, qui in colloquium mecum venerunt, se nosse professus est, præter scribam sacrarum Minervæ rerum in Ægypto, in urbe Sai: qui mihi jocari videbatur, affirmans se id procul dubio nosse. Sic autem dicebat, geminos esse montes, cacuminibus in acutum tendentibus, in medio Syenes urbis positos Thebaidis, & Elephantinæ: quorum uni nomen esset Crophi, alteri Mophi, & ex istorum montium medio Nili fontes abyssos, *hoc est*, sine fundo, fluere. cujus aquæ dimidium Ægyptum versus & ventum aquilonem flueret, reliquum dimidium Æthiopiam versus atque austrum. Quod autem abyssi forent fontes, ajebat Psammetichum Ægypti regem periculum hujus rei fecisse: nam fune mensuræ, quæ quatuor cubitorum est, millenas plurimas continente nexo, ibi eum demisisse, tamen ad fundum non deveniisse. Sic quidem scriba hic, si modo hæc ut gesta dicebat, affirmabat: ut ego opiner vortices quosdam illic esse validos, ac refluxum quippe aquæ insultantis montibus, unde nequeat funis ad explorandum demissus ire in fundum. Aliud ab ullo quoquam audire non potui. Sed tale quidem aliud ad longissimum indagavi usque ad Elephantinam urbem ipse ad inspiciendum profectus; quod inde ulterius est, audiendo jam inquirens. Ab urbe Elephantina ad superiora eunti est locus acclivis, ubi necesse sit, navigio utrinque alligato, tanquam bove, pergere: &, si abrumpatur, abire navigium, raptum fluxus impetu. Abest autem hic locus quatuor dierum navigatione: estque ibi Nilus tortuosus veluti Mæander, & sunt hi duodecim schœni quos hunc in modum enavigare oportet, & postea pervenire planum in campum, ubi sit insula Nilo circumflua, nomine Tachompso. Ab Elephantina vero superiora jam Æthiopes incolunt & dimidium insulæ: nam alterum dimidium Ægyptii. Insulæ contigua est ingens palus, accolentibus circum Æthiopibus pastoribus: quam navigando trajiciens venies in Nili alveum, qui in paludem istam effunditur. Deinde egressus, itinere pedestri quadraginta dierum perges propter flumen. nam in Nilo acuti scopuli surgunt & saxa frequentia, per quæ

a δῆμοι παίζειν. b οἷα ἐμβαλόντα. c καταπρηγηγέμεν. d ὀπίσω τοῦδε. e προσδήσαντας. f πλοῖον ἐξῆται. g ἀπίξηαι.

quæ navigare non licet. Peragrato in quadraginta diebus eo loco, alterum rursus ingressus navigium, duodecim diebus subveheris, & postea venies in oppidum magnum nomine Meroen, quæ urbs fertur aliorum Æthiopum esse metropolis. Cujus incolæ solos deorum colunt Iovem & Liberum, eosque magnopere venerantur. Iovis etiam illis adest oraculum, cujus Dei responsis, posteaquam jubentur, & quocunque jubentur, eo sumunt expe-
30 ditionem. Ab hac urbe, per alterum tantum temporis, quo ad ipsam Æthiopum metropolin ex Elephantina pervenisti, navigando pervenies ad Automolos, quibus Automolis nomen est Ascham: quod verbum Græca in lingua idem pollet quod ab sinistra manu regi assistentes. Isti quum essent Ægyptii bellatores, ducenta & quadraginta millia, ad hos Æthiopas transiere hac de caussa. Sub rege Psammeticho fuerant in præsidiis collocati alii in urbe Elephantina adversus Æthiopas, & ad Daphnas Pelusias, alii adversus Arabes & Assyrios, alii in Marea adversus Africam. Mea adhuc ætate etiam per eadem loca Persarum præsidia locantur, quemadmodum sub rege Psammeticho erant; nam & apud Elephantinam & apud Daphnas Persæ excubias agunt. Quum igitur triennium in præsidio fuissent Ægyptii, neque vices eorum aliqui exciperent, communi usi consilio, à Psammeticho ad Æthiopiam sibi transeundum putaverunt. Quos, re audita, Psammetichus insequutus, ubi est assequutus, multis verbis obsecrabat, vetabatque patrios deos ac liberos uxoresque deserere. Ibi quidam illorum fertur ostenso veretro dixisse, ubicunque id esset, illic etiam sibi uxores & liberos fore. Hi posteaquam in Æthiopiam profecti sunt, sese Æthiopum regi tradiderunt: quos ille ita remuneratus est. Erant ei nonnulli Æthiopum dissidentes, quos quum sustulissent, terram illorum jussit istos incolere. Æthiopes, his colonis inter se collocatis, facti sunt mansuetiores, moribus Ægyptiacis imbuti.
31 Ad quatuor igitur mensium partim navigationem, partim iter, cognoscitur Nilus, præter id quo fluit per Ægyptum. Tot enim menses computanti reperiuntur impendi ab eo qui ex Elephantina ad hos Automolos pergat. Fluit autem ab

ἐστι πολέων. διεξελθὼν δὲ ἐν τῇσι τεσσεράκοντα [a] ἡμέρῃσι τῷ τὸ χωρίον, αὖτις ἐς ἕτερον πλοῖον ἐμβὰς, δυωδεκα ἡμέρας πλώσεαι· καὶ ἐπειτα ἥξεις [b] ἐς πόλιν μεγάλην, τῇ ὄνομά ἐστι Μερόη. λέγεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρόπολις τῶν ἄλλων Αἰθιόπων. οἱ δ' ἐν ταύτῃ, Διὰ θεῶν καὶ Διόνυσον μούνους σέβονται, τούτους τε μεγάλως τιμῶσι· καὶ σφι μαντήιον Διὸς κατέστηκε. στρατεύονται δ' ἐπὰν σφέας ὁ θεὸς ἔτω κελεύῃ διὰ θεσπισμάτων· καὶ τῇ ἂν κελεύῃ, ἐκεῖσε. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλιος πολέων ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἄλλῳ, ἥξεις ἐς τοὺς Αὐτομόλους, ἐν ὅσῳπερ ἐξ Ἐλεφαντίνης ἦλθες ἐς τὴν μητρόπολιν τὴν Αἰθιόπων [c]. τοῖσι δὲ Αὐτομόλοισι τούτοισι ὄνομά ἐστι Ἀσχάμ [d]. δυώδατα δὲ τῷ τὸ ἔπος, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς παρεσταμενοι βασιλέι. ἀπέστησαν δὲ αὐτοὶ τεσσερες καὶ εἴκοσι μυριάδες Αἰγυπτίων τῶν μαχίμων ἐς τοὺς Αἰθίοπας· τούτους, δι' αἰτίην τοιήνδε· Ἐπὶ Ψαμμητίχεω βασιλέος φυλακὴν κατέστασαν ἐν τῇ Ἐλεφαντίνῃ πολὶ πρὸς Αἰθιόπων, καὶ ἐν Δάφνῃσι τῇσι Πηλουσίῃσι ἄλλη δὲ πρὸς Ἀραβίων καὶ [e] Ἀσσυρίων, καὶ ἐν Μαρέῃ πρὸς Λιβύης ἄλλη. ἔτι δὲ ἐπ' ἐμεῦ καὶ Περσέων κατὰ ταυτὰ αἱ φυλακαὶ ἔχουσι ὡς καὶ ὅτε Ψαμμητίχεω ἦσαν. καὶ γὰρ ἐν Ἐλεφαντίνῃ Πέρσαι φρουρέουσι, καὶ ἐν Δάφνῃσι. τοὺς ὦν δὴ Αἰγυπτίους τρία ἔτεα φρουρήσαντας ἀπέλυε οὐδεὶς τῆς φρουρῆς· οἱ δὲ, βουλευσάμενοι, καὶ κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι, πάντες ἀπὸ τοῦ Ψαμμητίχεω ἀποστάντες, ἦισαν ἐς Αἰθιοπίην. Ψαμμητίχῳ δὲ πυθομένῳ, ἐδόκεε. ὡς δὲ κατέλαβε, ἐδέετο, πολλὰ λέγων, καὶ σφέας θεοὺς πατρώους ἀπολιπεῖν τούς τε ἑωυτοῦ καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας· τὰ δέ τινα λέγεται δείξαντα τὸ αἰδοῖον εἰπεῖν, ἔνθα ἂν τοῦτο ᾖ, ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐοῦσι καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας. οὕτω ἐπεί τε ἐς Αἰθιοπίην ἀπίκοντο, δίδοσι σφέας ἑωυτοὺς [f] τῷ Αἰθιόπων βασιλέι. ὁ δὲ σφέας τῶδε ἀντιδωρέεται. ἦσαν οἱ Αἰθίοπες τινες γεγονότες τοῦ Αἰθιόπων· τούτους ἐκέλευε ἐξελόντας, τὴν ἐκείνων γῆν οἰκέειν. τούτων ὦν ἐσοικισθέντων ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ἡμερώτεροι γεγόνασι Αἰθίοπες, ἤθεα μαθόντες Αἰγύπτια. Μέχρι μὲν νυν τεσσέρων μηνῶν πλόος ἐστὶ ὁδός, γινώσκει δὲ ὁ Νεῖλος, πάρεξ ὅσα ἐν Αἰγύπτῳ ῥηϊδίης· ἔστι γὰρ συμβαλλομένῳ μιῆνες δυώδεκα ἀνωσιμώμενοι ἐξ Ἐλεφαντίνης πορευομένῳ ἐς τοὺς Αὐτομόλους τούτους. ῥέει δὲ ἀπὸ

a διὰ τριηκοντήρους. b ἵξεαι. c μητρόπολιν τῶν Αἰθιόπων. d Ἀσμάχ. e Ἀσσυρίων τε καὶ. f σφέας αὐτούς.

Cyrenæorum ſermo cum Etearcho Ammonio de interioribus Africæ. Naſamonum petulantium cunicla profectio.

ἐσπέρης τε ἐς ἡλίου δυσμέων. τὸ μὲν δὴ ἀπὸ τούτου, οὐδεὶς ἔχει σαφέως φράσαι. ἔρημός γε δὴ ἐστὶ ἡ χώρη αὕτη ὑπὸ καύματος. Ἀλλὰ τὰ μὲν [a] ἤκουσα ἀνδρῶν Κυρηναίων, φαμένων ἐλθεῖν τε ὀπὶ τὸ Ἄμμωνος χρηστήριον, καὶ ἀπικέσθαι ἐς λόγους περὶ τοῦ Νείλου Ἐτεάρχῳ [b] τῷ Ἀμμωνίων βασιλέι· καὶ ὡς ἐκ λόγων ἄλλων ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ τοῦ Νείλου, ὡς οὐδεὶς αὐτοῦ οἶδε τὰς πηγάς· καὶ τὸν Ἐτέαρχον φάναι ἐλθεῖν κοτε παρ' αὐτὸν Νασαμώνας ἄνδρας. τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο ἔστι μὲν Λιβυκόν, νέμεται δὲ τῆς Σύρτιν τε καὶ τῶν πρὸς ἠῶ χώρων τὴν Σύρτιος οὐκ ὀλίγον. ἀπικομένους δὲ τοὺς Νασαμώνας, καὶ εἰρωτεωμένους εἴ τι ἔχοιεν πλέον λέγειν περὶ τῆς ἐρήμου τῆς Λιβύης, φάναι τοῖσδε σφίσι γενέσθαι ἀνδρῶν δυναστέων παῖδας ὑβριστάς· τοὺς ἄλλά τε μηχανᾶσθαι ἀνδρωθέντας πρόσφορα, καὶ δὴ καὶ ἀποκληρῶσαι πέντε ἐωυτῶν, ὀψομένους τε τὴν ἔρημον τῆς Λιβύης, καὶ εἴ τι πλέον ἴδοιεν τῶν τοὺς μακροτάτω [c] ἰδομένων. τῆς μὲν γὰρ Λιβύης τὴν μὲν κατὰ τὸν βορηίην θάλασσαν, ἀπ' Αἰγύπτου ἀρξάμενοι μέχρι Σολόεντος ἄκρης, ἣ τελευτᾷ τῆς Λιβύης, παρήκουσι πᾶσαι Λίβυες, καὶ Λιβύων ἔθνεα πολλά, πλὴν ὅσον Ἕλλησι καὶ Φοίνικες ἔχουσι. τὰ δὲ ὑπὲρ θαλάσσης τε καὶ τῶν ὑπὲρ θαλάσσαν [d] κατηκόντων ἀνθρώπων, τὰ κατύπερθε θηριώδης ἐστὶ ἡ Λιβύη. τὰ δὲ κατύπερθε τῆς θηριώδεος, ψάμμος τε ἐστὶ, καὶ ἄνυδρος δεινῶς, καὶ ἔρημος πάντων. ἐπὶ ὧν τοὺς νεηνίας ἀποπεμπομένους ὑπὸ τῶν ἡλίκων, ὕδασί τε [e] καὶ σιτίοισι εὖ ἐξηρτυμένους, ἰέναι παρεῶτα μὲν διὰ τῆς οἰκεομένης· παύτην δὲ διεξελθόντας, ἐς τὴν θηριώδεα ἀπικέσθαι· ἐκ δὲ ταύτης, τὴν ἔρημον διεξιέναι, τὴν ὁδὸν ποιεύμενους πρὸς ζέφυρον ἄνεμον· διεξελθόντας δὲ χῶρον πολλὸν ψαμμώδεα, καὶ ἐν πολλῇσι ἡμέρῃσι, ἰδεῖν δή κοτε δένδρεα ἐν πεδίῳ πεφυκότα· καὶ σφέας προσελθόντας, ἅπτεσθαι τοῦ ἐπικάρπου ὑπὸ τῶν δενδρέων καρποῦ. ἀπτομένοισι δέ σφι ἐπελθεῖν ἄνδρας μικροὺς, μετρίων ἐλάσσονας ἀνδρῶν· λαβόντας δὲ ἄγειν σφέας. φωνῆς δὲ ἔπί τι τὴν ἐκείνων τοὺς Νασαμῶνας γινώσκειν, ὅτε τοὺς ἄγοντας τῶν Νασαμώνων. ἄγειν τε δὴ αὐτοὺς [f] διὰ ἑλέων μεγίστων· καὶ διεξελθόντας τούτους, ἀπικέσθαι ἐς πόλιν, ἐν τῇ ἅπαντας [g] εἶναι τοῖσι ἄγουσι τὸ μέγαθος ἴσους, χρῶμα δὲ μέλανας. ῥέειν δὲ τὴν πόλιν ποταμὸν μέγαν. ῥέειν δὲ ἀπὸ ἑσπέρης αὐτὸν πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα· φαίνεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ

ab veſpera & ſolis occaſu: ultra quid ſit, nemo poteſt pro comperto narrare. eſt enim deſerta præ fervore ea regio. Sed quæ accepi ex quibuſdam Cyrenæis, qui ſe ad Ammonis oraculum iſſe commemorabant, colloquutoſque de Nilo cum Etearcho Ammoniorum rege, & ex aliis ſermonibus deveniſſe in confabulationem de Nilo, tanquam nemo noſceret ejus fontes: Etearchumque narraſſe, aliquando quoſdam ad ſe veniſſe Naſamonas, quæ gens eſt Africana, Syrtim incolens, & oram Syrtis quæ vergit ad auroram, non multum. Eos, quum veniſſent, interrogarenturque nunquid amplius haberent referre de Africæ deſertis, retuliſſe, apud ſe fuiſſe quoſdam virorum præpotentium filios petulantes: eos, quum in virilem ætatem adoleviſſent, cum alia ſupervacua fuiſſe machinatos, tum vero ex ipſis quinque ſortito ſeparaviſſe ad inſpiciundas Africæ ſolitudines, & ſiquid amplius viſuri eſſent quam ii qui longiſſima inſpexiſſent. Oram enim Africæ mari ſeptentrionali obverſam Libyes & Libyum multæ gentes ab Ægypto incipientes omnem prætexunt uſque ad promontorium Soloentem, quod Africæ extremum eſt, præter id quod aut Græci obtinent, aut Phœnices: at ſupra maritimam oram, & eos homines qui ſupra mare pertinent, ab feris ulterior Africa habetur: at ultra plagam à feris inſeſſam, arena eſt, vehementerque arida, ac prorſus vaſta. Igitur eos juvenes ab æqualibus dimiſſos, aquis atque cibariis probe inſtructos, primum per regionem iviſſe habitatam; hanc permenſos, in illam ferinam perveniſſe; ex ea per ſolitudinem tranſiviſſe iter facientes ad ventum zephyrum; peragratoque multo ſpatio ſabuloſæ regionis & pluribus ſane diebus, aſpexiſſe demum arbores in planitie natas, & ipſos acceſſiſſe, ac fructum qui inerat decerpſiſſe; eiſque inter decerpendum ſuperveniſſe quoſdam infra mediocrem virorum ſtaturam puſillos, arreptoſque duxiſſe illos; quorum linguam Naſamones non cognoſcebant, ut nec Naſamonum illi qui ducebant: & ab his ductos fuiſſe per maximas paludes: atque illas tranſgreſſos perveniſſe in urbem, in qua univerſi forent æquali ſtatura illis qui duxiſſent, colore nigro: eam urbem præterlabi grande flumen, ab veſpera ad orientem ſolem fluens, in quo conſpicerentur

a τάδε μὲν. b λόγους Ἐτεάρχῳ. c τῶν μακρότατα. d τῶν ἐπὶ θάλασσαν. e ὕδατί τε. f ἄγειν τε αὐτοὺς. g πάντας.

33 rentur crocodili. Hactenus à me sermo Ammonii Etearchi commemoratus sit: nisi quod is aiebat Nasamonas (ut Cyrenæi referebant) revertisse, & eos homines ad quos illi perveniissent, omnes esse præstigiatores. Flumen autem quod præterfluebat, & Etearchus conjectabat Nilum esse, & ratio sic dictat. Ex Africa enim Nilus fluit, eamque mediam secat, & (ut ego conjecto ex apertis ignota arguens) pari tractu atque Ister meat. Ister namque fluvius incipiens à Celtis atque urbe Pyrrene mediam Europam scindit: Celtæ autem sunt extra columnas Herculis, Cynesiis finitimi, omnium in Europa ad occasum habitantium ultimi: totamque Europam permensus qua Istriani Milesiorum coloni incolunt, in mare
34 Euxini ponti influens finitur. Et Ister (fluit enim per terram habitatam) a multis cognoscitur: de Nili vero fontibus nemo habet quod referat, utpote Africa per quam fluit, inhabitata ac deserta. De ejus fluxu, quam potuit longissime inquirendo perveniri, dictum est. exit autem in Ægyptum. Porro Ægyptus montanæ Ciliciæ fere opposita jacet. Hinc ad Sinopen in ponto Euxino sitam, quinque dierum est rectum iter viro expedito. Sinope autem Istro mare irrumpenti ex adverso est sita. Ita Nilus totam permeans Africam, videtur mihi æquiparandus
35 Istro. Hactenus de Nilo dictum sit. Venio ad plura de Ægypto referenda; quoniam plurima mirabilia habet quam alia omnis regio, & supra omnem regionem exhibet opera relatu majora. Horum gratia plura de ea memorabuntur. Ægyptii, pro cœlo, quod apud eos est alterius modi, & flumine diversam ab aliis fluminibus naturam ostendente, ita ipsi pleraque omnia à ceteris hominibus diversa constituerunt, seu mores seu jura respicias. Apud hos feminæ quidem negociantur cauponanturque, & institoriis operis vacant; viri autem intra domos texunt. Alii vero texentes villum subtegminis desuper tramant, Ægyptii subter. Onera viri capitibus, feminæ humeris bajulant. Feminæ erectæ mingunt; viri sedentes. Domi ventrem exonerant, foris in viis comedunt: reddentes rationem, quæ sunt turpia, sed necessaria, ea in occulto fieri debere; palam vero, quæ non sunt turpia. Mulier neque dei neque deæ ulla sacerdos est, sed viri deorum

τῷ κροκοδείλῳ. Ὁ μὲν δὴ τῦ Ἀμμωνίυ Ἐτεάρχυ λόγος ἐς τῦτό μοι δεδηλώσθω· πλὴν ὅτι ὑπονοήσαί τε ἔφασκε τὺς Νασαμῶνας, ὡς οἱ Κυρηναῖοι ἔλεγον· καὶ ἐς τὺς κατοικέοντας ἀπικομένῳ ἀνθρώπυς, γόητας εἶναι πάντας. τὸν δὲ ποταμὸν τῦτον τὸ μὲν πρόσθεν ὀνομάζεσθαι ὑπὸ Ἐτεάρχυ συνεβάλλετο εἶναι τὸν Νεῖλον· καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος ἔτως αἰρέει. ῥέει γὰρ ἐκ Λιβύης ὁ Νεῖλος, καὶ μέσην τάμνων Λιβύην· καὶ (ὡς ἐγὼ συμβάλλομαι, τοῖσι ἐμφανέσι τὰ μὴ γινωσκόμενα τεκμαιρόμενος) τῷ Ἴστρῳ ἐκ τῦ ἴσων μέτρεων ὁρμᾶται. Ἴστρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν καὶ Πυρήνης πόλιος, ῥέει μέσην διζόων τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ Κελτοὶ εἰσὶ ἔξω Ἡρακληίων στηλέων· ὁμουρέουσι δὲ Κυνησίοισι, οἳ ἔσχατοι πρὸς δυσμέων οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. τελευτᾷ δὲ ὁ Ἴστρος ἐς θάλασσαν ῥέων τὴν τῦ Εὐξείνυ πόντυ πρὸς πάσης Εὐρώπης, τῇ Ἰστριῶται Μιλησίων οἰκήσαντες ἀπίκοι. Ὁ μὲν δὴ Ἴστρος (ῥέει γὰρ διὰ οἰκεομένης) πρὸς πολλῶν γινώσκεται· περὶ δὲ τῦ Νείλυ πηγέων οὐδεὶς ἔχει λέγειν. ἀοίκητός τε γάρ ἐστι καὶ ἔρημος ἡ Λιβύη, διὰ τῆς ῥέει. περὶ δὲ τῦ ῥύματος αὐτῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ἰσορεπῶς μὴ ἐξικέεται, εἴρηται· σκολιοῖ δὲ ἐς Αἴγυπτον. ἡ δὲ Αἴγυπτος τὸ ὀρθνῆς Κιλικίης μάλιστα κατὰ ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰθεῖα ὁδὸς ἀζώνῳ ἀνδρί. ἡ δὲ Σινώπη τῷ Ἴστρῳ σκολιδνὴ ἐς θάλασσαν ἀντίον κέεται. ὕτω τὸ Νεῖλον δοκέω πρὸς πάσης τῆς Λιβύης διεξιόντα ἐξισοῦσθαι τῷ Ἴστρῳ. Νείλυ μὲν νυν περὶ τοσῦτα εἰρήσθω. Ἔρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον, ὅτι πολλὴν θωμασίην ἔχει ἡ ἄλλη πάσης χώρη, καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην· τούτων εἵνεκα πλέω περὶ αὐτῆς ἐρήσομαι. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἑτεροίῳ, καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἐμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐσήσαντο ἤθεά τε καὶ νόμυς. ἐν τοῖσι, αἱ μὲν γυναῖκες ἀγορεύυσι καὶ καπηλεύυσι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατ' οἴκυς ἐόντες, ὑφαίνυσι. ὑφαίνυσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι, ἄνω τὸν κρόκην ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ, κάτω. τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέυσι· αἱ δὲ γυναῖκες, ἐπὶ τῶν ὤμων. οὐρέυσι, αἱ μὲν γυναῖκες, ὀρθαί· οἱ δὲ ἄνδρες, κατήμενοι. κυκλεῦνται χρέωνται ἐν τοῖσι οἰκήσι, ἐσθίυσι δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι· ἐπιλέγοντες ὡς τὰ μὲν αἰσχρὰ, ἀναγκαῖα δὲ, ἐν ἀποκρύφῳ ἐστὶ χρεὼν· τὸ δὲ μὴ αἰσχρὸν, ἀναφανδόν. ἱρῆσι γυνὴ μὲν οὐδεμίη οὔτε ἐρσενος θεοῦ, οὔτε θηλέης· ἄνδρες δὲ, πάντων

a ἀπὶς. b πλέω θωυμάσια. c ὑφαίνυσι οἱ.

των τε ἑ παιδων. τρέφειν τὰς τοκέας τοῖσι μὲν παισὶ ἐδεμίη ἀνάγκη, μὴ βουλομένοισι· τῇσι δ' θυγατράσι πάσι ἀνάγκη, καὶ μὴ βουλομένῃσι. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν, τῇ μὲν ἄλλῃ κομέουσι, ἐν Αἰγύπτῳ δ' ξυρῶν[a]. τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμος ἅμα κηδεῖ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τοὺς μάλιστα ἱκνέεται· Αἰγύπτιοι δ' ἐπὶ τοὺς θανάτους ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὐξέσθαι, πάσῃ τε ἐν τῇ κεφαλῇ ἑ τῷ γρείῳ, πρώτους ἐξυρημένους. τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων διαιτᾶται ὁ τοκέρης[b], Αἰγυπτίοισι δ' ὁμοῦ θηρίοισι ἡ διαιτά ἐστι. ἀπὸ πυρῶν[b] ἑ κριθέων ἄλλοι ζώουσι· Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιεῦντι ἀπὸ τούτων τὴν ζόλην ἔγκλημα μέγιστόν ἐστι· ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦσι σιτία, τὰς ζειὰς μετονομάζοντες καλέουσι. Φυρῶσι τὸ μὲν πρῆγος τοῖσι ποσὶ, τὸ δὲ πηλὸν τῇσι χερσὶ, καὶ τὴν κόπρον ἀναιρέουσι. τὰ αἰδοῖα ἄλλοι[d] μὲν ἐῶσι ὡς ἐγένοντο, ἄλλοι δέ τινες, τοὺς ἂν αὐτοὶ ὄντες ἐπὶ τούτων ἔμαθον· Αἰγύπτιοι δὲ περιτάμνουσι. εἵματα, τὰ μὲν ἀνδρῶν ἕκαστος ἔχει δύο· τὰ δὲ γυναικῶν ἑνὶ ἑκάστη. τὰ ἱστία τοὺς κάλους ἑ τοὺς κάλους οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ, ἔσωθεν. γράμματα γράφουσι, καὶ λογίζουσι ψήφοισι, Ἕλληνες μὲν, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ, ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά. καὶ ποιεῦντες ταῦτα, αὐτοὶ μὲν φασὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιέειν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέων· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν, ἱερὰ, τὰ δὲ, δημοτικὰ καλέουσι. Θεοσεβέες δὲ περισσῶς ἐόντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, νόμοισι τοιοισίδε[c] χρέωνται. ἐκ χαλκέων ποτηρίοισι πίνουσι, λαμβάνοντες[f] ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· ἄλλοι μὲν, οὐ πολλοὶ δὲ, ἀλλὰ πάντες. εἵματα δὲ λίνεα φορέουσι αἰεὶ νεόπλυτα, ἐπιτηδεύοντες τοῦτο μάλιστα. τά τε αἰδοῖα περιτάμνονται, καθαριότητι ἑ εἵνεκεν· περιτιμῶντες καθαροὶ εἶναι ἢ εὐπρεπέστεροι. οἱ δὲ ἱρέες ξυρέωνται πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέρης, ἵνα μήτε φθείρ, μήτε ἄλλο μυσαρὸν μηδὲν ἐγγένηται σφι θεραπεύουσι τοὺς θεούς. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἱ ἱρέες λινέην μούνην, καὶ ὑποδήματα βύβλινα. ἄλλην δέ σφισι ἐσθῆτα[h] οὐκ ἔξεστι λαβεῖν, οὐδὲ ὑποδήματα ἄλλα. λούονται δὶς τῆς ἡμέρης ἑκάστης ψυχρῷ, καὶ δὶς ἑκάστης νυκτός. ἄλλας τε θρησκείας μυρίας ἐπιτελέουσι, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. πάσχουσι δὲ οὐδὲν ὀλίγα. οὔτε γὰρ τοῦ οἰκηίου τρίβουσι, οὔτε δαπανέωνται, ἀλλὰ ἑ σιτία σφι ἐστὶ ἱερὰ πεπομένα. καὶ χηνέων ἑ βοέων κρεῶν πλῆθός τι ἑκάστῳ γίνεται πολλὸν ἑκάστης ἡμέρης. δίδοται δὲ σφι ἑ οἶνος ἀμπέλινος. ἰχθύων δ' οὔτι σφι ἔξεστι πάσασθαι. κυάμους δ' οὔτι μάλα σπείρουσι Αἰγύπτιοι ἐν τῇ χώρῃ, οὔτε

rum omnium & dearum. Alendi parentes filiis nulla, nolentibus; filiabus, etiamsi nolint, summa necessitas est. Deorum sacerdotes alibi comati sunt, in Ægypto rasi. Apud alios ritus est, statim in funere capita tonsa geri ab illis, quos maxime tangit; Ægyptii sub mortes sinunt capitis crines immitti, tum in capite, tum in mento antea rasi. Apud ceteros mortales victus à ferarum secretus est consortio; Ægyptii cum feris vivunt. Alii frumento atque hordeo victitant: Ægyptio qui ex iis vitam sectatur, maximo probro est; sed cibos è farre conficiunt, quos quidam siliginem appellant. Farinam aqua madefactam pedibus, lutum manibus subigunt & stercus tollunt. Virilia, alii talia relinquunt prout nata erant, præter eos qui ab istis didicerunt; Ægyptii circumcidunt. Viri binas vestes habent, feminæ singulas. Alii velorum ansulas & funes extrinsecus assuunt, Ægyptii intrinsecus. Græci literas scribunt & calculis computant, à sinistro in dextrum manum ferentes, Ægyptii à dextro in sinistrum; & hoc facientes ajunt se in dextrum, Græcos facere in sinistrum. Literis duplicibus utuntur, quarum unas sacras vocant, populares alteras. In deos affatim supra omnes homines religiosi sunt, talibus moribus utentes: Aheneis in poculis potant, singulis ea diebus extergentes, non hic quidem, ille autem non; sed universi. Linea ferunt vestimenta semper recens lota, hanc rem præcipue curantes. Virilia circumcidunt munditiæ gratia, pluris facientes se mundos esse quam decoros. Sacerdotes tertio quoque die totum corpus radunt, nequis pediculus deos colentibus aut aliud quid sordidum omnino adsit. Iidem vestem tantummodo lineam, calceos byblinos gestant: nec aliam vestem aut alios calceos sumere eis fas est. Lavantur quotidie bis frigida, item noctu bis. Alias præterea ceremonias prope dixerim infinitas exercent. Qui etiam non paucis afficiuntur commodis. nam neque è re domestica aliquid conterunt, neque impendunt, sed ipsis cibi sacri cocti præsto sunt, & carnis anserinæ & bubulæ copia quædam ingens quotidie unicuique adest. Vinum quoque ex vite pressum illis datur. De piscibus gustare nefas est illis. Fabas Ægyptii in sua terra nec admodum serunt, nec eas quæ provenerint, aut

ὅτε

a ξηρεῦνται. b πυρίων. c φοῖσι. d φοῖσι. e τοιοισίδε. f λαμβάνοντες. g μήτε τι ἄλλο. h δεῖ σφι ἐσθῆτα
i ἐκάστης ὕδατι ψυχρῷ.

aut crudas aut in aqua coctas, edunt. Sacerdotes vero ne aspicere quidem eas sustinent, arbitrantes haud mundum illud legumen esse. Sacerdos sit non unus cuiusque deorum, sed multi, quorum unus est maximus. ubi quis defunctus est, fi-
38 lius ejus subrogatur. Boves mares, Epaphi esse statuunt; eaque de re hunc in modum eos explorant. Si pilum nigrum adesse vel unum viderit, nequaquam mundum esse censet. Explorat autem hæc sacerdotum aliquis ad id constitutus, pecude cum stante erecta, tum etiam resupinata: lingua etiam exerta, an pura sit ab iis signis quæ proposita sunt, & ego alio referam in libro. Inspicit & caudæ pilos, nunquid eos habeat secundum naturam procreatos. Eum, si fuerit his omnibus mundus, notat circumvolvens cornibus byblum; deinde adfingens terram sigillarem, anulum imprimit, & sic abducunt. Nam immolanti eo sigillo non notatam, pœna mors sancita est. Et hunc quidem in modum pecus exploratur.
39 Sacrificandi autem is est ritus. Pecude quæ signata est, ad aram ubi immolant adducta, pyram incendunt: deinde supra aram circa hostiam libato vino, ac deo invocato, mactant: mactatæ caput amputant, & reliquum corpus excoriant. Capiti autem illi multa imprecati, asportant illi, quibus jus est forum celebrare, & eis Græci negotiatores adfuerint; illi igitur ferentes in forum vendunt: quibus si non adfuerint Græci, in flumen abiiciunt. Execrantur autem capita in hæc verba, ut siquid mali aut ipsis immolantibus aut universæ Ægypto futurum sit, id in caput hoc vertatur. Eosdem porro hos ritus circa capita pecudum immolatarum, & vini libationem omnes pariter Ægyptii ad omnia sacra observant. Atque ex hoc ritu fit, ut nemo Ægyptiorum de capite ullius alte-
40 rius animantis degustet. At tamen sacrorum exemptio & crematio alia circa aliud sacrum ab eis instituta. Quam igitur deam maximam esse censent, & cui maximum festum celebrant, jam nunc dicam. Posteaquam corio bovem exuerunt habitis precibus, alvum illam totam extrahunt, viscera autem ejus in corpore adipemque linquunt, crura amputant, & extremum lumbum armosque, ac cervicem. His actis, reliquum bovis corpus stipant panibus puris, &

ὅτε ἕψοντες πατέονται [a]. οἱ δὲ ἱρέες, ἢν δὲ ὁρέοντες ἀνέχοντα, νομίζοντες ἀ καθαρὸν μιν εἶναι ὅλον. ἱρᾶται δὲ οὐκ εἷς ἑκάστῳ τῶν θεῶν, ἀλλὰ πολλοί, τῶν εἷς ἐστι ἀρχιέρεως [b]. ἐπὰν δέ τις ἀποθάνῃ, τότε ὁ παῖς ἀντικατίσταται. Τοὺς δὲ βοῦς τοὺς ἐρσενας, ἢν Ἔπαφον εἶναι νομίζουσι, κατὰ τάδε εἰνεκα δοκιμάζουσι αὐτούς· τρίχα ἢν [c] μίλαν ἴδηται ἑστεῶσαν μέλαιναν, ἀ καθαρὸν εἶναι νομίζει. ὀίζεται δὲ τοῦτο ἀπὸ τοῦδε τεταγμένου τῶν τις ἱρέων, κατὰ ὀρθὸς ἑστεῶτος ἢν κτήνεος [c] ἰσχίῳ, κατὰ τὴν γλῶσσαν ἐξείρυσας, εἰ καθαρὴ τῶν προκειμένων σημηίων, τὰ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρέω. κατορᾷ δὲ [c] καὶ τὰς τρίχας τοῦ οὐρῆος, εἰ κατὰ φύσιν ἔχει πεφυκυίας. ἢν δὲ τούτων πάντων ἡ καθαρὸς, σημαίνει βύβλῳ ταύτῃ τὰ κέρεα εἰλίσσων [c]· καὶ ἐπὶ τὰ γλῶ σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ἀποβάλλει τὸ δακτύλιον· καὶ οὕτω ἀπάγουσι. ἀσήμαντον δὲ θυσίῃ θανάτου ἡ ζημίη ἀποκέεται. δοκιμάζει μέν νυν τὸ κτῆνος τρόπῳ τοιῷδε. Θυσίη δέ σφι ἥδε κατέστηκε. ἀγαγόντες τὸ σεσημασμένον κτῆνος πρὸς τὸ βωμὸν ὅκου ἂν θύωσι [d], πυρὴν καίουσι. ἔπειτα δὲ ἐπ' αὐτοῦ οἶνον κατὰ τοῦ ἱρηίου σπείσαντες [c] ἐπικαλέσαντες τὸν θεὸν, σφάζουσι. σφάξαντες δὲ, ἀποτάμνουσι τὴν κεφαλήν. σῶμα μὲν τοῦ [e] κτήνεος δείρουσι· κεφαλὴν δὲ κείνην [f] πολλὰ καταρασάμενοι, φέρουσι τοῖσι μὲν ἂν ἡ ἀγορὴ, καὶ Ἕλληνες σφισι ἔωσι ἐπιδήμιοι [g] ἔμποροι, οἵδε φέροντες ἐς τὴν ἀγορὴν, ἀπ' ὧν ἔδονῃ· τοῖσι δὲ ἂν μὴ παρέωσι Ἕλληνες, οἵδε ἐκβάλλουσι ἐς τὸν ποταμόν. καταρέονται δὲ, τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῇσι, εἴ τι μέλλοι ἢ σφίσι τοῖσι θύουσι, ἢ Αἰγύπτῳ τῇ πανπάσῃ κακὸν γένεσθαι, ἐς κεφαλὴν ταύτην τραπέσθαι. κατὰ μὲν νυν τὰς κεφαλὰς τῶν θυομένων κτηνέων, καὶ τὴν σπονδιζιν τοῦ οἴνου, πάντες Αἰγύπτιοι νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται ὁμοίως ἐς πάντα τὰ ἱρά. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ νόμου, οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς ἐμψύχου κεφαλῆς γεύσεται Αἰγυπτίων οὐδείς. Ἡ δὲ δὴ ἐξαίρεσις τῶν ἱρῶν, καὶ ἡ καῦσις, ἄλλη τῇσι ἄλλο ἱρὸν σφι κατέστηκε. τὴν δὴ ὧν μεγίστην τε δαίμονα ἡγεῦνται εἶναι, καὶ μεγίστῃ οἱ ὀρτὴν ἀνάγουσι, ταύτῃ ἔρχομαι ἐρέων. [b] ἐπὰν δὲ ἀποδείρωσι τὸν βοῦν κατεύξάμενοι, κοιλίην μὲν ἐκείνῳ πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον [h], ἀπολάγχνα δὲ αὐτοῦ λείπουσι ἐν τῷ σώματι καὶ τὸν πιμελὸν. σκέλεα δὲ ἀποτάμνουσι, καὶ τὸν ὀσφὺν ἄκρην, καὶ τοὺς ὤμους τε καὶ τὸν τράχηλον. ταῦτα δὴ ποιήσαντες, τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ βοὸς πιμπλᾶσι ἄρτων καθαρῶν, καὶ

a διείρηται. b ἀρχιερεὺς. c εἰλίσσων. d θύσωσι. e σῶμα μὲν δὴ τοῦ. f κεφαλὴν δὲ ἐκείνην. g Ἕλληνες σφι ἔωσι ἐπιδήμιοι. h ἱρέων· ἐπὶ τὸν σπονδισμὸν τῆ Ἴσι, καὶ ἐπὶ καταύξασθαι θύουσι τὸν βοῦν· ἀποδείραντες, κοιλίην μὲν κείνῳ πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον.

Jejunium ante ſacrificium, in hoc verberatio. Boves: fœminæ Iſidi ſacræ, maſculi ad ſacrificia; unde averſatio Græcorum. Sepultura pecudum memorabilis. Iſis & Oſiris communia Ægypti numina.

καὶ μέλιτ⊙, καὶ ἀσπαλάθ⊙, καὶ σύκων, καὶ λιβανωτ⊙, καὶ σμύρνης, καὶ τ̃ ἄλλων θυωμάτων. πωλήσαντες δὲ τούτων, καταγίζουσι, ἔλαιον ἄφθονον καταχέοντες. πρόσθυσαντες δέ, θύουσι· καιομένων δὲ τῶν ἱρῶν, τύπτονται πάντες. ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνται, δαῖτα προτίθενται, τὰ ἐλίποντο τ̃ ἱρῶν. Τὰς μὲν νυν καθαρὰς βᾶς τὰς ἔρσενας Ⓒ [a] τοὺς μόσχους οἱ πάντες Αἰγύπτιοι θύουσι· τὰς δὲ θηλέας ἀ σφι ἔξεστι θύειν, ἀλλὰ ἱραί εἰσι τ̃ Ἴσι⊙. τὸ γὰρ τ̃ Ἴσιος ἄγαλμα ἐὸν γυναικήιον, βούκερων ἐστι, κατάπερ Ἕλληνες τὴν Ἰοῦν γράφουσι· καὶ τὰς βᾶς τὰς θηλέας Αἰγύπτιοι πάντες ὁμοίως σέβονται πασέων παντων μάλιστα μακρῷ. τ̃ εἵνεκα δὲ ἀνὴρ Αἰγύπτι⊙, οὔτε γυνὴ ἄνδρα Ἕλλωνα φιλήσαι ἂν τῷ στόματι, οὐδὲ μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἕλλην⊙ χρήσεται, οὐδ' ὀβελοῖσι, οὐδὲ λέβητι, οὐδὲ κρέως καθαροῦ βοὸς διατετμημένου Ἑλληνικῇ μαχαίρῃ γεύσεται. θάπτουσι δὲ τοὺς ἀποθνήσκοντας βᾶς, τρόπον τόνδε [b]. τὰς μὲν θηλέας ἐς τ̃ ποταμὸν ἀπάγουσι· τοὺς δὲ ἔρσενας κατορύσσουσι ἕκαστοι ἐν τοῖσι προαστείοισι, τὸ κέρας τὸ ἕτερον ἢ Ⓒ ἀμφότερα ὑπερέχοντα, σημηίου εἵνεκεν [c]· ἐπεὰν δὲ σαπῇ, καὶ προσίῃ ὁ τεταγμένος χρόν⊙, ἀπικνέεται ἐς ἑκάστην πόλιν βάρις ἐκ τ̃ Προσωπίτιδ⊙ καλεομένης [d] νήσου. ἡ δὲ ἔστι μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρ⊙ δὲ αὐτῆς εἰσὶ σχοῖνοι ἐννέα. ἐν ταύτῃ ὦν [e] τῇ Προσωπίτιδι νήσῳ ἔνεισι μὲν καὶ ἄλλαι πόλιες συχναί· ἐκ τ̃ δὲ αἱ βάρεις προφαίνονται ἀνειρησόμεναι τὰ ὀστέα τ̃ βοῶν· οὔνομα τῇ πόλῃ Ἀτάρβηχις. ἐν δὲ αὐτῇ Ἀφροδίτης ἱρὸν ἄγιον ἵδρυται. ἐκ ταύτης τ̃ πόλι⊙ πλανέονται πολλοὶ ἄλλοι ἐς ἄλλας πόλις [f]. ἀνορύξαντες δὲ τὰ ὀστέα ἀπάγουσι, καὶ θάπτουσι ἐς ἕνα χῶρον πάντες. κατὰ ταυτὰ δὲ τοῖσι βουσὶ καὶ τἄλλα κτήνεα θάπτουσι [g] ἀποθνήσκοντα. καὶ γὰρ ταῦτα ἤδη σφι νενομοθέτηται. κλείνουσι γὰρ δὴ καὶ τούτων. Ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίου [h] ἱδρυνται ἱρὸν, ἢ νομῷ Ⓒ Θηβαίῳ εἰσὶ, ἔστι μέν νυν πάντες [i] οἰῶν ἀπεχόμενοι, αἶγας θύουσι. θεὸν γὰρ δὴ ἀ τοὺς αὐτοὺς ἅπαντες ὁμοίως Αἰγύπτιοι σέβονται, πλὴν Ἴσιός τε, καὶ Ὀσίρεω [k]. τ̃ δὴ Διόνυσον εἶναι λέγουσι. τούτους δὲ ὁμοίως ἅπαντες σέβονται. ὅσοι δὲ [l] Μενδήτιος ἔκτισται ἱρὸν, ἢ νομῷ Ⓒ Μενδησίῳ εἰσὶ, ἔστι δὲ αἰγῶν ἀπεχόμενοι, οἰοὺς θύουσι. Θηβαίοισι μέν νυν, καὶ ὅσοι διὰ τούτους οἰῶν ἀπέχονται, διὰ τάδε λέγουσι τ̃ νόμον τόνδε σφι τεθῆναι. Ἡρακλέα θελῆσαι πάντως ἰδέσθαι τ̃ Δία, καὶ τ̃ οὐκ ἐθέλειν ὀφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· τέλ⊙ δέ, ἐπεί τε [m] λιπαρέειν τ̃ Ἡρακλέα, τ̃ Δία

& melle, & uva paſſa, & ficis, & thure, & myrrha, atque aliis odoribus. Ubi hæc inſarſerunt, adolent, multum olei adfundentes: jejunio tamen ante ſervato ſacrificant. Dum ſacrificium ardet, omnes verberant. Poſteaquam ſatis verberaverunt, dapem ex ſacrificii reliquiis proponunt. Mundos quidem igitur mares boves, ac vitulos univerſi Ægyptii immolant: at feminas eis immolare non licet, utpote Iſidi conſecratas. Nam Iſidis ſimulacrum muliebre bubulis præditum eſt cornibus, quemadmodum Io Græci pingunt; boveſque feminas ſimiliter Ægyptii omnes venerantur ex omnibus pecudibus longe plurimum: ideoque nemo vir Ægyptius Ægyptiave mulier Græcum virum aut ore ſuavietur, aut cultro, vel verubus, vel olla illius utetur, aut puri bovis carnem Græco cultro diſſecti guſtabit. Boves qui demortui ſunt hunc in modum ſepeliunt: Feminas quidem in flumen demittunt, maſculos autem in ſuburbanis ſinguli defodiunt, uno cornu aut utroque extante, ſigni gratia. Ubi computruit, & ſtatum tempus advenit, præſto eſt ad ſingulas urbes navis ex inſula nominata Proſopitide, quæ eſt in Delta, habetque novem ſchœnorum ambitum. In hac igitur Proſopitide inſula cum aliæ ſunt frequentes urbes, tum ea unde proficiſcuntur naves ad oſſa boum tollenda, nomine Atarbechis, ubi templum Veneris ſanctum extructum eſt. ex qua urbe alii multi vagantur in alias urbes. Ubi autem effoderunt oſſa, aſportant, eaque uno in loco cuncti ſepeliunt. Quem porro in modum boves, in eundem defuncta alia pecora ſepeliunt. ita enim apud eos circa hæc legibus comparatum eſt. nam ne hæc quidem interimunt. Ceterum qui Iovis Thebani templum in- 42
colunt, aut Thebanæ præfecturæ ſunt, ii omnes ab ovibus abſtinentes, capras immolant. Non enim eoſdem deos ſimiliter colunt univerſi Ægyptii, præter Iſin & Oſirin, quem Bacchum eſſe ajunt. hos peræque univerſi colunt. Qui vero Mendetis templum obtinent, ſive Mendeſiæ præfecturæ ſunt, hi capris abſtinentes, immolant oves. Itaque Thebani, & quicunque propter illos ovibus parcunt, ajunt ideo ſibi conditam hanc legem, quod Jupiter, quum ab Hercule cernere eum volente, cerni nollet, tandem quia orando inſtabat Hercules, hoc com-

a καθαρὰς ἔρσενας τ̃ βοῶν καὶ. b τοιόνδε. c εἵνεκα. d καλεομένης. e ταύτην δὴ ὦν. f πόλιας. g θάπτουσι πάντα τὰ θάπτουσι. h Θηβαίου. i μὴ πάντες. k Ὀσίριδος. l ὅσοι μὲν δὴ. m τέλ⊙ ἐπεί τε.

commentus ſit, ut amputato arietis capite, pelleque villoſa quam illi detraxerat, induta ſibi, ita ſeſe Herculi oſtenderit: & ob id Ægyptios inſtituiſſe Iovis ſimulacrum facere arietina facie: & ab Ægyptiis Ammonios accepiſſe, qui ſunt Ægyptiorum atque Æthiopum coloni, & linguam ex utriſque mixtam uſurpantes. Qui etiam mihi videntur nomen Ammonios ex hoc ſibi pro cognomine poſuiſſe, quod Ægyptii Iovem appellant Ammoun. Arietes vero non mactantur à Thebanis, ſed eis ob hanc rem ſacri ſunt. Uno tantum die quotannis in feſto Iovis, unum arietem obtruncant, cujus pellem detractam eundem in modum Iovis ſimulacro induunt: ad illudque deinde aliud adducunt Herculis ſimulacrum. Hoc acto, cuncti qui circa templum ſunt, arietem verberant, deinde in ſacro eun-
43 dem loculo ſepeliunt. De Hercule autem hunc ego audivi ſermonem, eum eſſe ex diis duodecim. nam de altero Hercule quem Græci norunt, nulla in parte Ægypti quippiam potui audire. Et ſane ejus nomen non Ægyptios à Græcis accepiſſe, ſed Græcos potius ab Ægyptiis, & eos quidem Græcos qui hoc nomen filio Amphitryonis impoſuere, cum multa alia mihi indicia ſunt id ita ſe habere; tum vero iſtud, quod hujus Herculis uterque parens, Amphitryon & Alcmena, fuerunt olim ab Ægypto oriundi: & quod Ægyptii negant ſe aut Neptuni aut Dioſcurorum nomina noſſe: neque hi dei inter ceteros ab illis admiſſi fuerunt. Quod ſi nomen dæmonis ullius à Græcis mutuati eſſent, non minime, imo vel maxime iſtorum memoriam fuiſſent habituri: ſi quidem etiam tunc navigationes exercebant, & nonnulli Græcorum navicularii erant, ut credo, & mea fert opinio: ut Ægyptii iſtorum potius deorum nomina quam Herculis percepiſſent. Atqui vetuſtus quidam deus eſt apud Ægyptios Hercules, & (ut ipſi ajunt) ſeptem & decem annorum millia ſunt ad Amaſin regem, ex quo duodecim dii ex octo diis exſtiterunt, quorum
44 Herculem unum arbitrantur. Quibus ego de rebus certior fieri annitens, à quibus poſſem, in Tyrum Phœnices *urbem* navigavi, quod ibi templum Herculis ſanctum eſſe audirem: quod & vidi opulenter exornatum cum aliis multis donariis, tum vero duobus cippis, altero ex auro

Δία μηχανήσασθαι, κριὸν ἐκδείραντα πρόσθεν τε [a] τὴν κεφαλὴν ἀποταμόντα καὶ κρὸς, καὶ ἐνδύσαντα τὸ νάκος, ἔτω οἱ ἐωυτὸν ἐπιδέξαι [b]. ἀπὸ τούτου, κριοπρόσωπον τῶγαλμα ἐὸν Διὸς ποιεῦσι Αἰγύπτιοι· ἀπὸ δὲ Αἰγυπτίων, Ἀμμώνιοι, ἐόντες Αἰγυπτίων τε καὶ Αἰθιόπων ἄποικοι, καὶ φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες. δοκέειν δέ μοι, καὶ τοὔνομα Ἀμμώνιοι ἀπὸ τοῦδε σφι τὴν ἐπωνυμίην ἐποιήσαντο. Ἄμμωνα γὰρ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. τοὺς δὲ κριοὺς οὐ θύουσι Θηβαῖοι, ἀλλ' εἰσί σφι ἱροὶ διὰ τοῦτο. μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἐν ἑορτῇ τοῦ Διὸς, κριὸν ἕνα κατακόψαντες, καὶ ἀποδείραντες, καθὰ τὠυτὸ ἐνδύουσι τῶγαλμα τοῦ Διός· καὶ ἔπειτα ἄλλο ἄγαλμα Ἡρακλέος [c] πρόσαγουσι πρὸς αὐτό. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τύπτονται οἱ περὶ τὸ ἱρὸν ἅπαντες τὸν κριὸν, καὶ ἔπειτα ἐν ἱρῇ θήκῃ θάπτουσι αὐτόν. Ἡρακλέος δὲ πέρι τόνδε τὸν λόγον ἤκουσα, ὅτι εἴη [d] τῶν δυώδεκα θεῶν. τοῦ ἑτέρου δὲ πέρι Ἡρακλέος, τὸν Ἕλληνες οἴδασι, οὐδαμῇ Αἰγύπτου ἐδυνάσθην ἀκοῦσαι. καὶ μὲν ὅτι γε οὐ παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον τοὔνομα τοῦ Ἡρακλέος Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ Ἕλληνες μᾶλλον παρ' Αἰγυπτίων, καὶ Ἑλλήνων οὗτοι οἱ γενόμενοι τῷ Ἀμφιτρύωνι γόνῳ οὔνομα Ἡρακλέα, πολλά μοι καὶ ἄλλα τεκμήρια ἐστὶ τοῦτο οὕτω ἔχειν, ἐν δὲ [e] τόδε· ὅτι τε τοῦ Ἡρακλέος τούτου οἱ γονέες ἀμφότεροι ἦσαν Ἀμφιτρύων τε καὶ Ἀλκμήνη, γεγονότες τὸ ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰγύπτου· καὶ διότι Αἰγύπτιοι οὔτε Ποσειδέωνα οὔτε Διοσκούρων τὰ οὐνόματα φασὶ εἰδέναι, οὐδέ σφι θεοὶ οὗτοι ἐν τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι ἀποδεδέχαται. καὶ μὲν εἴ γε παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον οὔνομα τοῦ δαίμονος, τούτων οὐκ ἧκιστα ἀλλὰ μάλιστα ἔμελλον μνήμην ἕξειν, εἴπερ καὶ τότε ναυτιλίῃσι ἐχρέωντο, καὶ ἦσαν Ἑλλήνων τινὲς ναυτίλοι, ὡς ἔλπομαί τε καὶ ἐμὴ γνώμη αἱρέει. ὥστε τουτέων ἂν καὶ μᾶλλον τῶν θεῶν τὰ οὐνόματα ἐξεπιστέατο Αἰγύπτιοι ἢ τοῦ Ἡρακλέος. ἀλλά τις ἀρχαῖος ἐστὶ θεὸς Αἰγυπτίοισι Ἡρακλῆς· ὡς δὲ αὐτοὶ λέγουσι, ἔτεα ἐστὶ ἐπακισχίλια καὶ μύρια ἐς Ἄμασιν βασιλεύσαντα, ἐπεί τε ἐκ τῶν ὀκτὼ θεῶν οἱ δυώδεκα θεοὶ ἐγίνοντο, τῶν Ἡρακλέα ἕνα νομίζουσι. Καὶ θέλων δὲ τούτων περὶ σαφές τι εἰδέναι ἐξ ὧν οἷόν τε ἦν, ἔπλευσα καὶ ἐς Τύρον τὴν Φοινίκης, πυθόμενος αὐτόθι εἶναι ἱρὸν Ἡρακλέος ἅγιον· καὶ ἰδὼν πλουσίως κατεσκευασμένον ἄλλοισί τε πολλοῖσι ἀναθήμασι, καὶ ἐν αὐτῷ ἦσαν στῆλαι δύο, ἡ μὲν

O

a αποτιλάσα. b ἐπιδήξαι. c Ἡρακλέος, quater. d ὡς εἴη. e ἐν δὲ τόδε.

Propria templi Herculis in Tyro, & antiquitas. Thasus à quibus condita & ibi cultus Herculis, qui fuit diversus à Græco. Fabula de eo Græcorum, sed absurda. Panis cultus.

μὲν, χρυσοῦ ἀπέφθου· ἡ δὲ, μαρμάρου [a] λίθου, λάμπουσα τὰς νύκτας μεγάθεϊ. ἐς λόγους δὲ ἐλθὼν τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ θεοῦ, εἰρόμην ὁκόσου χρόνου εἴη ἐξ οὗ σφι τὸ ἱρὸν ἵδρυται· εὗρον δὲ οὐδὲ τούτους τοῖσι Ἕλλησι συμφερομένους. ἔφασαν γὰρ, ἅμα Τύρῳ οἰκιζομένῃ καὶ τὸ ἱρὸν τοῦ θεοῦ ἱδρυθῆναι [b]. εἶναι δὲ ἕτεα ἀφ' οὗ Τύρον οἰκέουσι, τριηκόσια καὶ δισχίλια. εἶδον δὲ ἐν τῇ Τύρῳ καὶ ἄλλο ἱρὸν Ἡρακλέους, ἐπωνυμίῃ ἔχοντι Θασίου εἶναι. ἀπικόμην δὴ καὶ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον [c] ἱρὸν Ἡρακλέους ἐὸν Φοινίκων ἱδρυμένον, οἳ κατ' Εὐρώπης ζήτησιν ἐκπλώσαντες, Θάσον ἔκτισαν. καὶ ταῦτα καὶ πέντε [d] γενεῇσι ἀνδρῶν πρότερά ἐστι ἢ τὸν Ἀμφιτρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι. τὰ μὲν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν τὸν Ἡρακλέα ἐόντα. καὶ δοκέουσί μοι ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἳ δισσοὺς Ἡρακλέας ἱδρυσάμενοι ἔκτεινται. καὶ τῷ μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, Ὀλυμπίῳ δὴ ἐπωνυμίην, θύσσι· τῷ δὲ ἑτέρῳ, ὡς ἥρωϊ, ἐναγίζουσι. λέγουσι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπισκέπτως οἱ Ἕλληνες· ὅκου γὰρ αὖ πίων καὶ ὅδε ὁ μῦθός ἐστι, τὸν τοῦ Ἡρακλέους λέγουσι· ὡς αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἴγυπτον σέψαντες οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς πομπῆς ἐξάγον ὡς θύσοντες τῷ Διΐ· τὸν μὲν, πρῶτα μὲν ἡσυχίην ἔχειν· ἐπεὶ δὲ αὖτε σφέας τῷ βωμῷ καταρχόντας, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον, πάντας σφέας κατακτεῖναι. ἐμοὶ μὲν νυν δοκέουσι πάντα λέγοντες, τὴν Αἰγυπτίων φύσιν καὶ τὸν νόμων πάμπαν ἀπείρως ἔχειν οἱ Ἕλληνες. πρῶτα μὲν γὰρ οὐδὲ κτήνεα ὅσιά ἐστι θύειν ἐστὶ, χωρὶς ὑῶν, καὶ ἐρσένων βοῶν, καὶ μόσχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ ἔωσι, καὶ χηνέων, πῶς ἂν δὴ ἀνθρώπους θύσιεν; ἔπειτα δὲ ἕνα ὄντα τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἐπ' ἄνθρωπον (ὡς δή φασι) πῶς φύσιν ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεύσαι; καὶ σοὶ μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰπάσι καὶ σοὶ δὲ τὸν θεῶν καὶ σοὶ δὲ τὸν ἡρώων ἡμένεια εἴη. Τὰς δὲ αἶγας καὶ τοὺς τράγους τῶνδε εἵνεκα οὐ θύουσι Αἰγυπτίων οἱ εἰρημένοι. τὸν Πᾶνα τῶν ὀκτὼ θεῶν λογίζονται εἶναι οἱ Μενδήσιοι. τοὺς δὲ ὀκτὼ θεοὺς τούτους, πρὸ τῶν δυώδεκα θεῶν φασὶ γενέσθαι. γράφουσί τε δὴ [e] καὶ γλύφουσι οἱ ζωγράφοι, τὸν Πανὸς τράγελμα, καπάτερ Ἕλληνες [f], αἰγοπρόσωπον καὶ τραγοσκελέα· οὐ τοιοῦτον νομίζοντες εἶναί μιν, ἀλλ' ὅμοιον τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι.

auro excocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendente per noctem. Veniensque in colloquium cum dei sacerdotibus, percontabar quantum temporis foret ex quo id templum fuisset extructum: sed comperi ne hos quidem congruere cum Græcis, quippe dicentes cum urbe condita fuisse dei templum pariter extructum: esse autem à Tyro ab ipsis habitata annorum duo millia ac trecentos. Vidi præterea Tyri etiam aliud Herculis templum cognomine Thasii. Quinetiam in Thasum profectus sum, ubi inveni templum Herculis à Phœnicibus conditum, qui ad investigandam Europam navigantes, Thasum condiderunt: quod vel quinque virorum ætatibus prius fuit, quam Hercules Amphitryonis in Græcia existeret. Hæc quidem igitur investigata plane declarant Herculem vetustum deum esse. eoque mihi videntur hi rectissime facere è Græcis, qui duplicia Herculi templa ædificata obtinent; uni quidem, ut immortali, cognomen Olympio, immolantes: alteri vero, ut heroi, parentantes. Alia quoque multa inconsiderate 45
Græci loquuntur, quorum & hæc inepta fabula est, quam de Hercule ferunt: Eum, quum in Ægyptum perveniisset, ab Ægyptiis redimitum, tanquam Iovi immolandum, cum pompa fuisse eductum, ac illum tantisper se continuisse; sed quum illi ad aram eum consecrarent, ibi ad vim conversum, omnes illos interemisse. Quæ quum dicunt Græci, videntur mihi se & naturæ Ægyptiorum & morum ignaros prorsus ostendere. Quippe quibus nullam pecudem fas est immolare, præter sues, præterque boves mares, & vitulos (dummodo mundos) & anseres: ii qua ratione immolarent homines? Aut quomodo Hercules, quum unus esset, & adhuc (ut ajunt) homo, par esset ad multa millia virorum interimenda? Hæc tamen tot quæ de his diximus, sint & à diis & ab heroibus in bonam partem accepta. Porro capras & 46
hircos ea de causa ii quos diximus Ægyptiorum non mactant, quod Pana inter octo deos Mendesii numerant, quos octo ajunt priores duodecim diis extitisse. Panos autem simulacrum & pingunt & sculpunt pictores, quemadmodum Græci, caprina facie, hircinisque cruribus: haudquaquam existimantes eum esse talem, sed similem ceteris diis.

Qua

a σμαράγδου. b ἱδρυθῆναι. c ἀπικόμην δὲ ἐς Θάσον εὗρον. d ἓξ καὶ πέντε. e γράφουσι δὲ. f ζωγράφοι εἰ τραγελαφοποιοὶ δὲ Πᾶνες, καπάτερ Ἕλληνες, τραγέλαφα.

Mendes apud Ægyptios Pan & hircus: Mendesiorum honor erga capras. Suis aversatio, & nonnisi plenilunio immolata Lunæ ac Baccho; quis utriusque modus. Subulci viliores.

Qua tamen eum causſa talem pingant, non eſt mihi relatu jucundum. Verum Mendeſii omnes capras venerantur, & acrius capros quam feminas. Et caprarii præcipuo honore afficiuntur, & ex his unus maxime: qui quum deceſſit, ingens toti Mendeſiæ præfecturæ luctus ponitur. Vocatur autem & hircus & Pan Ægyptiacè, Mendes. In hac regione contigit hoc mea memoria prodigium: Hircus cum muliere cojit propalam, quod in oſtentationem hominum pervenit. 47 Suem autem Ægyptii ſpurcam belluam eſſe arbitrantur, unde & ſiquis iſtorum eam vel tranſeundo contigerit, cum ipſis veſtimentis demerſit ſe abiens ad flumen; & ideo ſoli omnium ſubulci, Ægyptii indigenæ, nullum in Ægypto ingrediuntur templum: nemoque aut filiam illis nuptum dare vult, aut cujuſpiam eorum filiam ducere: ſed ipſi inter ſe ſubulci dant accipiuntque filias. Aliis diis immolare ſues jus Ægyptiis non eſt, præterquam Lunæ & Baccho: quibus quum per tempus plenilunii ſues immolarunt, carne veſcuntur. Cur autem aliis diebus feſtis ſues oderint, at *in illo* mactent, de hac re ab Ægyptiis eſt quidem narratio relata: ſed quam mihi notam decorum magis eſt non referre. Sacrificium autem de ſuibus Lunæ hunc in modum fit. Immolata ſue, extremam ejus caudam, & lienem, & omentum ſimul componens, adipe omni qui circa alvum pecudis exiſtat, ea operuit, ac deinde igni adolet: reliquis carnibus plenilunii die veſcuntur, quo die ſacra fecerint; alio die non amplius guſtarent. Qui ſunt ex eis inopes, propter tenuitatem victus fictas ex farina ſues poſtquam coxerunt, 48 immolant. Baccho quoque in feſti convivali cœna porcum pro foribus mactans quiſque auferendum præbet ipſi ſubulco qui illum vendiderat. Reliquum feſtum Baccho Ægyptii celebrant exceptis choris, fere per omnia eadem Græcis. Sed loco phallorum, ſunt ab eis excogitatæ aliæ ſtatuæ circiter cubitales nervis mobiles, quas feminæ circumferunt per pagos, veretro nutante, quod non multo minus eſt cætero corpore; & tibia præeunte, quam feminæ, Bacchum canentes, ſequuntur. Cur autem veretrum habeat majus & ſolum in corpore agitet, de eo eſt ſacra narratio, quam habent. 49 Jam igitur Melampus Amytheonis filius non

σι. ὅτῳ δὲ εἵνεκα τοιοῦτον γράφουσι αὐτὸν, οὐ μοι κόσμον ἐστὶ λέγειν. σέβονται δὲ πάντας τοὺς αἶγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἔρσενας τῶν θηλέων· καὶ τούτων οἱ αἰπόλοι τιμὰς μέζονας ἔχουσι. ὃν δὲ τούτων εἷς μάλιστα, ὅστις ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πένθος μέγα παντὶ τῷ Μενδησίων νομῷ πίθεται. καλέεται δὲ ὁ, τε τράγος καὶ ὁ Πὰν Αἰγυπτιστὶ, Μένδης. ἐγένετο δ' ἐν τῷ νομῷ τούτῳ ἐπ' ἐμεῦ τοῦτο τὸ τέρας· γυναικὶ τράγος ἐμίσγετο ἀναφανδόν. τοῦτο ἐς ἀπόδειξιν ἀνθρώπων ἀπίκετο. Σῦν δὲ Αἰγύπτιοι μιαρὸν ἡγέονται θηρίον εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν, ἢν τις ψαύσῃ αὐτῶν παρελθὼν ὑὸς, αὐτοῖσι τοῖσι ἱματίοισι ἀπ' ὧν [a] ἔβαψε ἑωυτὸν, βὰς ἐπὶ [b] ποταμόν· τοῦτο δὲ, οἱ συβῶται, ἐόντες Αἰγύπτιοι ἐγχωρίους, ἐς ἱρὸν οὐδὲν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐσέρχονται μισῶσι πάντων. οὐδέ σφι ἐκδίδοσθαι θυγατέρα οὐδεὶς ἐθέλει, οὐδ' ἄγεσθαι ἐξ αὐτέων· ἀλλ' ἐκδίδοντάς τε οἱ [c] συβῶται, καὶ ἄγοντας ἐξ ἀλλήλων. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι θεοῖσι θύειν ὑὸς οὐ δικαιεῦσι Αἰγύπτιοι· Σελήνῃ δὲ καὶ Διονύσῳ μούνοισι, τοῖσι αὐτοῖσι χρόνῳ, τῇ αὐτῇ πανσελήνῳ τοὺς ὗς θύσαντες, πατέονται τῶν κρεῶν. διότι δὲ τοὺς ὗς ἐν μὲν τῇσι ἄλλῃσι ὁρτῇσι ἀπεχθήκασι, ἐν δὲ ταύτῃ θύσασι, ἔστι μὲν λόγος περὶ αὐτοῦ τοῦτο Αἰγυπτίων λεγόμενος· ἐμοὶ μέντοι ὀπισαμένῳ οὐκ ὑποφερέστερός ἐστι λεχθῆναι. θύσαντες δὲ ἥδε τῶν ὑῶν τῇ Σελήνῃ ποιέεται· ἐπεὰν θύσῃ, τὸν οὐρὸν ἄκρον, καὶ τὸ σπλῆνα, καὶ τὸ ὀπίσθιον σπασθεὶς ὁμοῦ, κατ' ὧν κάλυψε πάσῃ τοῦ κτήνεος τῇ πιμελῇ τῇ περὶ τὴν νηδὺν γινομένῃ· καὶ ἔπειτα καίουσι πυρί· τὰ δὲ ἄλλα κρέα σιτέονται ἐν τῇ πανσελήνῳ, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱρὰ θύσωσι [d]· ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ οὐκ ἂν ἔτι γεύσαιτο. οἱ δὲ πένητες αὐτῶν διὰ ἀσθενείης βίου, σιτίνας πλάσαντες ὗς, καὶ ὀπτήσαντες ταύτας, θύουσι. Τῷ δὲ Διονύσῳ τὰ ὁρτῆς τῇ δορπίῃ, χοῖρον πρὸ τῶν θυρέων σφάξας ἕκαστος, δίδοῖ ἀποφέρεσθαι τὸν χοῖρον αὐτῷ τῷ ἀποδομένῳ τῶν συβωτέων. τὴν δὲ ἄλλην ἀνάγουσι ὁρτὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύπτιοι, πλὴν χορῶν· κατὰ ταυτὰ σχεδὸν πάντα Ἕλλησι. ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἄλλα σφι ἐστὶ ἐξάρτημα ὅσον τε πηχυαῖα ἀγάλματα νευρόσπαστα, τὰ περιφορέουσι κατὰ κώμας γυναῖκες [e], νεῦον τὸ αἰδοῖον, οὐ πολλῷ τεῳ ἔλασσον ἐὸν τοῦ ἄλλου σώματος. πρηγορέει δὲ καὶ αὐλός· αἰ δὲ ἕπονται ᾄδουσαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μέζον τε ἔχει τὸ αἰδοῖον, καὶ κινέει μοῦνον τοῦ σώματος, ἔστι λόγος περὶ αὐτοῦ ἱρὸς λεγόμενος. Ἤδη ὦν δοκέει μοι Μελάμπους ὁ Ἀμυθέωνος

a ἀπὸ. b βὰς ἐς τ. c ἐκδίδοσθαι οἱ. d θύωσι. e πλὴν χοίρων. f κώμας τὰς γυναικῶνας.

Melampus doctor Græcorum in ſacris ab Ægypto & Cadmo edoctus. Dii Græci ab Ægyptiis & Pelaſgis. Neptunus ab Afris. Heroes ignoti Ægypto.

τ θυσίης ταύτης οὐκ εἶναι ἀδαὴς, ἀλλ' ἔμπειρος. Ἑλλὴν γὰρ δὴ Μελάμπους ἐστὶ ὁ ἐξηγησάμενος τῷ Διονύσῳ τό τε ὄνομα, καὶ τὴν θυσίην, καὶ τὴν πομπὴν τῷ Φαλλῷ· ἀτρεκέως μὲν ἁπάντα συλλαβὼν τὸν λόγον οὐκ ἔφηνε· ἀλλ' οἱ ἐπιχωριόμενοι τούτων σοφίσαι μεζόνως ἐξέφηναν. τὸν δὴ ὧν φαλλὸν τὸν τῷ Διονύσῳ πεμπόμενον Μελάμπους ἐστὶ ὁ καταγησάμενος [b]· καὶ ἀπὸ τούτου μαθόντες ποιέουσι τὰ ποιέουσιν [c] Ἕλληνες. ἐγὼ μέν νυν φημὶ Μελάμποδα γενόμενον ἄνδρα σοφὸν, μαντικήν τε ἑωυτῷ συνῆσαι, καὶ πυθόμενον ἀπ' Αἰγύπτου, ἄλλα τε πολλὰ ἐσηγήσασθαι [d] Ἕλλησι, καὶ τὰ περὶ τὸν Διόνυσον, ὀλίγα αὐτῶν προσαλλάξαντα. οὐ γὰρ δὴ συμπεσεῖν γε φήσω τὰ τε ἐν Αἰγύπτῳ ποιεύμενα τῷ θεῷ, καὶ τὰ ἐν τοῖσι Ἕλλησι. ὁμότροπα γὰρ ἂν ἦν [e] τοῖσι Ἕλλησι, καὶ οὐ νεωστὶ ἐσαγμένα [f]. οὐ μὴν οὐδὲ φήσω οὕτως Αἰγύπτιοι παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον ἢ τοῦτο, ἢ ἄλλο τι νόμαιον. πυθέσθαι δέ μοι δοκέει μάλιστα Μελάμπους τὰ περὶ τὸν Διόνυσον παρὰ Κάδμου τε τοῦ Τυρίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ἀπικομένων ἐς τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην χώρην. Σχεδὸν δὲ καὶ πάντα τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐλήλυθε ἐς τὴν Ἑλλάδα. διότι μὲν γὰρ ἐκ τῶν βαρβάρων ἦκε, πυθανόμενος οὕτω μέζονα εὗρισκον. δοκέω δὲ ὧν μάλιστα ἀπ' Αἰγύπτου ἀπῖχθαι. ὅ, τι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνα, καὶ Διοσκούρους (ὡς καὶ παρὰ τέρον μοι ταῦτα εἴρηται) καὶ Ἥρης, καὶ Ἑστίης, καὶ Θέμιν, καὶ Χαρίτων, καὶ Νηρηίδων, τῶν ἄλλων [g] θεῶν, Αἰγυπτίοισι αἰεί κοτε τὰ οὐνόματα ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ. λέγω δὴ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Αἰγύπτιοι· τῶνδε οὔ φασι θεῶν γινώσκειν τὰ οὐνόματα, οὗτοι δέ μοι δοκέουσι ὑπὸ Πελασγῶν ὀνομασθῆναι, πλὴν Ποσειδέωνος. τοῦτον δὲ τὸν θεὸν καὶ Λιβύων ἐπύθοντο· οὐδαμοὶ [h] γὰρ ἀπ' ἀρχῆς Ποσειδέωνος οὔνομα ἔκτηντο, εἰ μὴ Λίβυες· καὶ τιμέουσι τὸν θεὸν τοῦτον αἰεί. Νομίζουσι δὲ ὧν Αἰγύπτιοι οὐδὲ ἥρωσι οὐδέν. Ταῦτα μέν νυν, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοισι, τὰ ἐγὼ φράσω, Ἕλληνες ἀπ' Αἰγυπτίων νενομίκασι. Τὸ δὲ Ἑρμέω τὰ ἀγάλματα ὀρθὰ ἔχειν τὰ αἰδοῖα ποιεῦντες, οὐκ ἀπ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι, ἀλλ' ἀπὸ Πελασγῶν, πρῶτοι μὲν Ἑλλήνων ἀπάντων Ἀθηναῖοι παρὰ τούτων ὦν ἄλλοι. Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα [i] ἐς Ἕλληνας πλέουσι Πελασγοὶ συνοίκεον ἐν τῇ χώρῃ· ὅθεν περ δὴ Ἕλληνες ἤρξαντο νομισθῆναι. ὅστις δὴ τὰ Καβείρων

non imperitus hujus ſacri, ſed gnarus fuiſſe mihi videtur. Siquidem Melampus fuit, qui Græcis Bacchi, & nomen & ſacrificium, & pompam phalli interpretatus fuit, non tamen omnem planè rationem complexus aperuit. Verum ii qui poſt hunc extiterunt ſapientes, rem magis explicaverunt. Itaque phallum qui in pompa Bacchi exhibetur Melampus induxit: à quo edocti Græci faciunt ea quæ faciunt. Ego quidem igitur Melampodem virum fuiſſe ſapientem aio, artemque divinandi ſibi comparaſſe: eundemque ab Ægypto accepta cum alia multa Græcis enarraſſe, tum vero illa de Baccho pauca in illis mutantem. Neque enim dixerim quæ in Ægypto fiunt huic deo, caſu congruere cum iis quæ in Græcia. nam ſimili modo ea fuiſſent Græcis, non autem recens inducta. Neque tamen dicam Ægyptios à Græcis fuiſſe mutuatos aut hoc aut aliud quippiam ad ritus pertinens. Videtur autem mihi Melampus quæ ad Bacchum pertinent audiſſe ex Cadmo Tyrio & illis qui cum eo è Phœnice venerunt in terram nunc Bœotiam appellatam. Ac omnia fere deorum nomina ex Ægypto in Græciam venerunt. Nam ex barbaris veniſſe ſciſcitatus ita eſſe comperio. Reor igitur ex Ægypto præcipue veniſſe. Nam præter Neptuni, & Caſtorum, quemadmodum à me ſuperius dictum eſt, & Iunonis, & Veſtæ, & Themidis, & Gratiarum, & Nereidum, nomina aliorum deorum fuerunt perpetuo Ægyptiis in regione. Dico autem quæ ipſi dicunt Ægyptii. Quorum vero deorum negant ſe noſcere nomina, iſti videntur mihi à Pelaſgis fuiſſe nominati, præter Neptunum; hunc quippe Deum ab Afris audierunt. Etenim Neptuni ab initio nulli obtinuerunt nomen, niſi Afri, qui ſemper hunc deum in honore habent. Sed heroas Ægyptii nullo cultu proſequuntur. Hos ita- 51
que ritus & alios præterea quos ego referam, Græci ſunt ab Ægyptiis mutuati. Sed ut Mercurii ſtatuas facerent rectis cum veretris, non ab Ægyptiis, ſed à Pelaſgis didicerunt, primi quidem ex omnibus Græcis Athenienſes nacti, & ab his alii. Nam Athenienſibus jam ea tempeſtate inter Græcos deſcriptis contiguas domos in ea regione Pelaſgi habuerunt, unde etiam pro Græcis inceperunt exiſtimari. Hoc quod dico, quiſquis Cabirorum

a Διονύσου τὸ ὄνομα. b ἀπηγησάμενος. c ποιεῦσι τὰ ποιεῦσι. d ἀπηγήσασθαι. e γὰρ ἄν. f ἐσηγμένα. g Νηρηίδων καὶ τῶν ἄλλων. h οὐδαμοῦ. i γὰρ ἐν τηνικαῦτα.

Pelaſgorum Samothracia. Et hi Deos non diſtinctos nominibus habuerunt; quæ mox ab Ægypto. Dodonæ unum oraculum Græciæ. Heſiodus & Homerus 400 annis ante auctorem.

rorum ſacra initiatus eſt, quæ Samothraces peragunt à Pelaſgis accepta, novit. Nam Samothraciam prius incolebant hi Pelaſgi, qui cum Athenienſibus habitaverunt, & ab illis orgia Samothraces accipiunt. Itaque primi è Græcis Athenienſes à Pelaſgis edocti, ſtatuas Mercurii ut erecta pudenda haberent fecerunt. De qua re Pelaſgi ſacrum quendam ſermonem retulerunt, qui in Samothraciæ myſteriis declaratus eſt. 52 Iſti Pelaſgi antea diis vota facientes omnia immolabant, quemadmodum ego apud Dodonam audiendo cognovi; nulli autem eorum cognomen neque nomen imponebant, quippe non audierant uſpiam. Deos autem cognominaverunt eos ob id quod cum ornatu poſuerint omnes res atque omnes diſtributiones. Multo deinde progreſſu temporis quum aliorum deorum nomina reſciverunt ex Ægypto digreſſa, poſt multo nomen Bacchi intellexerunt. Itemque aliquanto poſt de nominibus in Dodona oraculum petiverunt. Namque hoc oraculum ex eis quæ apud Græcos ſunt oraculorum vetuſtiſſimum eſſe exiſtimatur, atque adeo ſolum erat ea tempeſtate. Conſulentibus igitur Pelaſgis apud Dodonam, nunquid nomina quæ à barbaris advenirent adſciſcerent, oraculum redditum eſt ut illis uterentur. Atque ita ex eo tempore ſacrificaverunt, deorum nomina nuncupantes, & ea deinceps ab Pelaſgis Græci exceperunt. 53 Unde autem unuſquiſque deorum extiterit, an vero cuncti ſemper fuerint, aut qua ſpecie, ignorarunt uſque prius & heri, ut vere dicam. Nam Heſiodus atque Homerus (quos quadringentis, & non amplius, annis ante me opinor extitiſſe) illi fuere qui Græcis theogoniam fecerunt, deiſque & cognomina dederunt honoreſque & artificia ſeparaverunt, & figuras eorum deſignaverunt. Quibus viris qui poetæ feruntur extitiſſe priores, poſteriores ut ego opinor illis fuerunt. Et prima quidem illa Dodonides ſacerdotes memorant: poſteriora autem ad Heſiodum & Homerum ſpectantia, ego 54 refero. At de oraculis ſive illo, quod habent Græci, ſive illo quod in Africa eſt, talia Ægyptii commemorant. Narrabant ſacerdotes Iovis Thebæenſis duas feminas, quæ eſſent ſacerdotes, Thebis à Phœnicibus fuiſſe abductas: & ſe audiſſe harum unam in Africam fuiſſe venundatam, alteram in Græcos: atque has feminas

ρων ὄργια μεμίηται, τὰ Σαμοθρήικες ὄπιπτε-λέουσι παρὰ Πελασγῶν, ἔστι ὧν ἀκοὴν οἶδε τὸ λέγω [b]. τὴν γὰρ Σαμοθρήικην οἴκεον πρότερον Πελασγοὶ οὗτοι, οἵ περ [c] Ἀθηναίοισι συνοικήσαντες ἐφάνησαν, καὶ παρὰ τούτων Σαμοθρήικες τὰ ὄργια παραλαμβάνουσι. ὁρτὰς ὧν ἔχειν τὰ αἰδοῖα τοῖς ἀγάλμασι τοῦ Ἑρμέω, Ἀθηναίους πρώτους Ἑλλήνων παρὰ Πελασγῶν μαθόντες, ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Πελασγοὶ ἱρόν τινα λόγον περὶ αὐτοῦ ἔλεξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν Σαμοθρηίκῃ μυστηρίοισι δεδήλωται. Ἔθυον δὲ πάντα [d] πρότερον οἱ Πελασγοὶ θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὡς ἐγὼ ἐν Δωδώνῃ οἶδα ἀκούσας· ἐπωνυμίην δὲ οὐδὲ οὔνομα ἐποιεῦντο οὐδενὶ αὐτέων· οὐ γὰρ ἀκηκόεσάν κω. θεοὺς δὲ προσωνόμασάν σφεας ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ πάντα πρήγματα καὶ πάσας νομὰς εἶχον. ἐπί τε δὴ χρόνου πολλοῦ διεξελθόντος [e], ἐπύθοντο ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ἀπικόμενα τὰ οὐνόματα τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, Διονύσου δὲ ὕστερον πολλῷ ἐπύθοντο· καὶ μετὰ χρόνον ἐζητησημάζοντο περὶ τῶν οὐνομάτων ἐν Δωδώνῃ. τὸ γὰρ δὴ μαντήιον τοῦτο νενόμιστο ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἕλλησι χρηστηρίων εἶναι· καὶ ἦν τὸ χρόνον τοῦτον μοῦνον. ἐπεὶ ὦν ἐζητησημάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοὶ εἰ ἀνέλωνται τὰ ὀνόματα τὰ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἥκοντα, ἀνεῖλε τὸ μαντήιον χρᾶσαι. ἀπὸ μὲν δὴ τούτου τοῦ χρόνου ἔθυον, τοῖσι οὐνόμασι τῶν θεῶν χρεώμενοι. παρὰ δὲ Πελασγῶν Ἕλληνες ἐξεδέξαντο [f] ὕστερον. Ἔνθεν δὲ [g] ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε δὴ ἀεὶ [h] ἦσαν πάντες, οἱονεοί τέ τινες τὰ εἴδεα, οὐκ ἠπιστέατο μέχρι οὗ πρώην τε καὶ [i] χθές, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὅμηρον ἡλικίην τετρακοσίοισί ἔτεσι δοκέω μοι πρεσβυτέρους γενέσθαι, καὶ οὐ πλέοσι. οὗτοι δέ εἰσι οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἕλλησι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἴδεα αὐτῶν σημήναντες. οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι τούτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι, ὕστερον, ἐμοὶ γε δοκέειν [k], ἐγένοντο τούτων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα αἱ Δωδωνίδες ἱρηίαι λέγουσι· τὰ δὲ ὕστερα [l], τὰ ἐς Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ἔχοντα, ἐγὼ λέγω. Χρηστηρίων δὲ περὶ τοῦ τε Ἑλλησι [m] καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ τόνδε Αἰγύπτιοι λόγον λέγουσι. ἔφασαν οἱ ἱρέες τοῦ Θηβαιέος Διός, δύο γυναῖκας ἱρηίας ἐκ Θηβαίων ἐξαχθῆναι ὑπὸ Φοινίκων· καὶ τὴν μὲν αὐτέων πυθέσθαι ἐς Λιβύην πεπρησθεῖσαν, τὴν δὲ, ἐς τοὺς Ἕλληνας. ταύτας δὲ τὰς γυναῖκας εἶναι

a Σαλαβόνιες. b οἶδε τὰ λέγω. c τοῖσιπερ. d ἔθυον δὲ πάντα. e ἔπειτα δὲ χρόνου πολλοῦ διελθόντος. f ἐδίξαντο. g Ὅθεν γε. h εἴτε ἀεί. i ἔτι πρώην τε καὶ. k ἐμοὶ δοκέειν. l τὰ δ' ὕστερα. m περὶ τοῦ τε ἐν Ἕλλησι.

Narrationes priscæ de oraculo Dodonæo, & auctoris explicatio earum.

τὰς ἱδρυσαμένας τὰ μαντήια πρώτας ἐν τοῖσι ἠρημένοισι ἔθνεσι. εἰρομένῳ δέ μοι ὁκόθεν ἐτώ ἀτρεκέως ἐπισκήμενοι λέγουσι, ἔφασαν ὡς πᾶσαν ζήτησιν μεγάλῳ ἀπὸ σφέων ἠνείκαντο τῶν γυναικῶν τυπέων· καὶ ἀνδρῶν μέν σφεας οὐ δυνατοὶ ἦσαν ἑσσῶσαι· πυθέσθαι δὲ ὕστερον ταῦτα ὡς ἐγένοντο αὐτέων τάπερ δὴ ἔλεγον. Ταῦτα μέν νυν τὰ ἐν Θήβῃσι ἱρέων ἤκουον. τάδε δὲ [a] Δωδωναίων φασὶ αἱ προμάντιες, δύο πελειάδας μελαίνας ἐκ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἀναπτομένας [b], τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ σφέων ἀπικέσθαι. ἱζομένην δέ μιν ἐπὶ φηγὸν, αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, ὡς χρεὼν εἴη μαντήιον αὐτόθι Διὸς γενέσθαι. καὶ αὐτὰς νομίσαι θεῖον εἶναι τὸ ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖσι, καὶ σφέας ἐκ τούτου ποιῆσαι. τὴν δὲ ἐς τὰς Λιβύας οἰχομένην πελειάδα, λέγουσι Ἄμμωνος χρηστήριον κελεῦσαι τὰς Λιβύας ποιέειν· ἔστι δὲ καὶ τοῦτο Διός. Δωδωναίων δὲ αἱ ἱρήιαι, τῶν τῇ πρεσβυτάτῃ οὔνομα ἦν Προμένεια, τῇ δὲ μετὰ ταύτην [c], Τιμαρέτη, τῇ δὲ νεωτάτῃ, Νικάνδρη, ἔλεγον ταῦτα. συνωμολόγεον δέ σφι καὶ οἱ ἄλλοι [d] Δωδωναῖοι οἱ περὶ τὸ ἱρόν. Ἐγὼ δέ κου ἔχω περὶ αὐτέων γνώμην τήνδε· εἰ ἀληθέως οἱ Φοίνικες ἐξήγαγον τὰς ἱερὰς γυναῖκας, καὶ τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπέδοντο, δοκέειν ἐμοὶ ἡ γυνὴ αὕτη τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην τὸ αὐτῆς ταύτης, πρηθῆναι ἐς Θεσπρωτούς. ἔπειτα δουλεύσασα αὐτόθι, ἱδρύσασθαι ὑπὸ φηγῷ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρόν· ὥσπερ ἦν οἰκὸς, ἀμφιπολεύσασαν [e] ἐν Θήβῃσι ἱρὸν Διὸς, ἔνθαπερ ἀπίκετο [f], ἐνθεῦτεν μνήμην αὐτοῦ ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου, ἐπείτε κατηγήσατο, ἐπεί τε συνέλαβε τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν, φάναι δέ οἱ ἀδελφεὴν ἐν Λιβύῃ πεπρῆσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοινίκων ὑπ' ὧν καὶ αὐτὴ ἐπρήθη. Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κληθῆναι τοῖσι Δωδωναίων ὅτι τὰς γυναῖκας, διότι βάρβαροι ἦσαν· ἐδόκεε δέ σφι ὁμοίως ὄρνισι φθέγγεσθαι. μετὰ δὲ χρόνον τὴν πελειάδα ἀνθρωπηίῃ [g] φωνῇ αὐδάξασθαι λέγουσι, ἐπείτε τὰ σαφέστερα σφι ἤνδα ἡ γυνή· ἐπεὶ ἠνάρβαρε, ἐδόκεέ σφι ὄρνιθος τρόπον φθέγγεσθαι. ἐπεὶ τεῷ τρόπῳ ἂν πελειὰς γε ἀνθρωπηίῃ [h] φωνῇ φθέγξαιτο; μέλαιναν δὲ λέγοντες εἶναι τὴν πελειάδα, σημαίνουσι ὅτι Αἰγυπτίη ἡ γυνὴ ἦν. Ἡ δὲ μαντικὴ ἥ τε ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι καὶ ἐν Δωδώνῃ, σχεδὸν ταὐτὰ ἐστὶ

nas esse quæ primæ apud dictas gentes oracula constituissent. Percontantique mihi unde id commemorarent tanquam sic plane compertum habentes, ad hæc responderunt, majorem in modum se instituisse vestigare de his mulieribus, nec tamen unquam invenire potuisse, sed postea hæc quæ dicebant de eis audisse. Hæc quidem igitur Thebis è sacerdotibus audivi. Antistites autem Dodonæorum hæc ajunt: Geminas Thebis Ægyptiis columbas evolantes, utramque nigram, unam quidem in Africam venisse, alteram ad ipsos: quæ fago insidens humana voce eloquuta sit, fatum esse, ut eo loci Iovis oraculum condatur: & ipsos interpretatos esse, quod ipsis annunciaretur id fieri divinitus, & inde se ita fecisse: eam vero quæ ad Afros abisset columbam, dicunt jussisse illos Ammonis oraculum condere; quod & ipsum Iovis est. Ita referebant Dodonæorum sacerdotes, quarum vetustissimæ nomen erat Promeneæ: proximæ, Timaretæ: minimæ natu, Nicandræ; & his consentiebant reliqui Dodonæi, qui circa templum in usu erant. De quibus ita mea fert opinio: Si re vera Phœnices eduxerunt feminas sacras, & earum alteram ut in Africam, alteram ut in Græciam exportarentur, vendiderunt: videtur mihi ista ipsa femina venundata esse in Thesprotos nunc dictæ Græciæ, antea vero Pelasgiæ vocatæ; deinde ancillans ibidem, condidisse sub fago ibi nata fanum Iovis; ut erat probabile, solitam Thebis tueri Iovis templum, unde processit, ideo memoriam illic ejus habere: atque hinc oraculum ab ea fuit institutum; & post linguam Græcam apprehensam, dixisse, sororem suam in Africa ab eisdem Phœnicibus (ut ipsa fuisset) venundatam. Quod autem mulieres à Dodonæis columbæ vocatæ sunt, ob id mihi videtur factum, quia barbaræ essent; simile quid avibus sonare ipsis videbatur. Interiecto deinde tempore columbam humana voce loquutam ajunt, postquam quæ ipsi intelligerent, mulier loquebatur; tamdiu volucris modo sonare visa, quamdiu barbare loquebatur. nam columba quomodo humanam vocem sonaret? nigram autem columbam esse dicentes, Ægyptiam feminam significant. Suntque similia inter se oracula, & illud apud Thebas Ægyptias, & hoc apud Dodonam. estque divinan-

a τὰς. b ἀναπτομένας. c μετ' αὐτὴν. d καὶ ἄλλοι. e ἐν Θήβῃσι ἱρὸν Διὸς, ἀμφιπολεύσασαν. f ἔνθα ἀπίκετο. g ἀνθρωπίῃ. h ἂν πελειὰς ἀνθρωπίῃ.

Divinatio per ſacerdotes inſtituta ab Ægyptiis, ut tota ſuperſtitio. Urbes ad hanc electæ vi. Feſtum Bubaſti, & Buſiridos. Cares in Ægypto.

vinandi per ſacerdotes ratio ex Ægypto oriunda. Ipſi certe Ægyptii extiterunt principes conventuum ſacrorum & pomparum & adductionum, & ab eis Græci didicerunt. Cujus rei hoc apud me argumentum eſt, quod illa conſtet ab multo quodam tempore factitata, Græ-
59 canica vero recenter facta ſunt. Nec vero ſemel quotannis conventum publicum celebrant Ægyptii, ſed frequentes illos, præcipue quidem ac ſtudioſiſſime ad urbem Bubaſton, in honorem Dianæ; ſecundo loco ad urbem Buſirin in honorem Iſidis. In hac enim urbe maximum eſt templum Iſidis, ipſa autem urbs in medio Delta Ægypti ſita. Eſt autem Iſis quæ Græca lingua dicitur Δημήτηρ, *Ceres*. Tertio celebrant conventus publicos ad urbem Sain, in honorem Minervæ; quarto ad Heliopolin, in honorem Solis; quinto ad urbem Buton, in honorem Latonæ; ſexto ad urbem Pa-
60 premin, in honorem Martis. Ceterum quum ſe conferunt in urbem Bubaſton, hæc faciunt: Navigant viri pariter & mulieres, magnaque eſt in unaquaque navi utrorumque multitudo. Inter navigandum aſſidue mulieres aliquot, crepitacula tenentes ſtrepunt, viri tibiis canunt: ceteri ceteræque modulantur manuſque complodunt. Atque ut ad quamque aliam urbem perveniunt navigando, talia agunt. Appulſa ad terram navi, mulierum aliæ ea quæ dixi faciunt, aliæ compellantes ejus urbis feminas, ingerunt probra, aliæ ſaltant, aliæ erectæ attrahunt veſtem. Talia in ſingulis civitatibus ad flumen poſitis agunt. Quum ad urbem Bubaſtum perventum eſt, feſtum celebrant magnis hoſtiis offerendis. quo in feſto plus vini ex vite abſumitur quam in reliquo univerſi anni tempore. Commeant illuc (ut indigenæ ajunt) virorum ac mulierum, præter pueros, etiam ad ſeptingenta millia. Atque hæc quidem illic fiunt. At in urbe Buſiri quo-
61 modo feſtum Iſidi agant, ſuperius à me dictum eſt. Verberantur enim poſt ſacrificium cuncti & cunctæ, multa ſane hominum decem millia: quem autem verberent, non eſt mihi fas dicere. Sed quotquot Cares Ægyptum incolunt, hi vero tanto plus in talibus faciendis excellunt, ut gladiis quoque frontes concidant. Ex quo facto datur intelligi eos ho-
62 ſpites eſſe, non Ægyptios. Ubi vero in Sain

χάνυζι ἐῶσαι. ἔστι ᾗ καὶ τῶν ἱρέων [a] ἡ μαντικὴ ἀπ' Αἰγύπτου ἀπιγμένη· πανηγύρεις [b] ᾗ ἄρα καὶ πομπὰς καὶ προσαγωγὰς πρῶτοι ἀνθρώπων Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ ποιησάμενοι· καὶ ταῦτα τούτων Ἕλληνες μεμαθήκασι. τεκμήριον δέ μοι τοῦτο, τόδε· αἱ μὲν γὰρ φαίνονται ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου ποιεύμεναι, αἱ ᾗ Ἑλληνικαὶ νεωστὶ ἐποιήθησαν. Πανηγυρίζουσι ᾗ Αἰγύπτιοι οὐκ ἅπαξ ἔτεος ἑκάστου, πανηγύρεις [c] ᾗ συχνάς· μάλιστα μὲν καὶ προθυμότατα ἐς Βούβαστον [d] πόλιν, τῇ Ἀρτέμιδι· δεύτερα, ἐς Βούσιριν πόλιν τῇ Ἴσι· ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλει ἐστὶ μέγιστον Ἴσιος ἱρόν· ἵδρυται ᾗ ἡ πόλις αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἐν μέσῳ τῷ Δέλτα· Ἶσις δέ ἐστι κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν Δημήτηρ. τρίτα δέ, ἐς Σάϊν πόλιν τῇ Ἀθηναίῃ πανηγυρίζουσι· τέταρτα δὲ, ἐς Ἡλίου πόλιν τῷ Ἡλίῳ· πέμπτα δὲ, ἐς Βουτὼ πόλιν τῇ Λητοῖ· ἕκτα δὲ, ἐς Πάπρημιν πόλιν τῷ Ἄρεϊ. Ἐς μὲν νυν Βούβαστον πόλιν ἐπὰν [e] κομίζωνται, ποιεῦσι τοιάδε [f]. πλέουσί τε γὰρ δὴ ἅμα ἄνδρες γυναιξί, καὶ πολλόν τι πλῆθος ἑκατέρων ἐν ἑκάστῃ βάρι. αἱ μέν τινες τῶν γυναικῶν, κρόταλα ἔχουσαι, κροταλίζουσι· οἱ δὲ αὐλέουσι κατὰ πᾶσαν τὴν πλόον· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀείδουσι, καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι. ἐπὰν δὲ πλέοντες κατά τινα πόλιν ἄλλην γέωνται, ἐγχρίμψαντες τὴν βάριν τῇ γῇ, ποιεῦσι τοιάδε [g]· αἱ μέν τινες τῶν γυναικῶν ποιέουσι [h] τάπερ εἴρηκα· αἱ δὲ τωθάζουσι, βοῶσαι τὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυναῖκας· αἱ δ' ὀρχέονται, αἱ δ' ἀναστύρονται ἀνιστάμεναι. ταῦτα μὲν κατὰ πᾶσαν πόλιν ποιεῦσι. ἐπὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βούβαστον, ἑορτάζουσι [i] μεγάλας ἀνάγοντες θυσίας. καὶ οἶνον ἀμπέλινον ἀναισιμοῦται πλέον ἐν τῇ ὁρτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῷ ἅπαντι ἐνιαυτῷ τῷ ὑπολοίπῳ. συμφοιτέουσι δὲ ὅ, τε ἀνὴρ καὶ γυνή ἐστι, πλὴν παιδίων, καὶ ἐς ἑβδομήκοντα μυριάδας, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ ποιέεται. Ἐν δὲ Βουσίρι πόλι ὡς ἀνάγουσι τῇ Ἴσι τὴν ὁρτήν, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπτονται μὲν γὰρ [k] δὴ μυρίοι τὴν θυσίην πάντες καὶ πᾶσαι, μυριάδες κάρτα πολλαὶ ἀνθρώπων. τὸν δὲ [l] τύπτονται, ὅ μοι ὅσιόν ἐστι λέγειν· ὅσοι δὲ Καρῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες, ἕτοι δὲ τοσοῦτῳ ἔτι πλέω ποιεῦσι τούτων, ὅσῳ καὶ τὰ μέτωπα κόπτονται μαχαίρῃσι· καὶ τούτῳ εἰσὶ δῆλοι ὅτι εἰσὶ ξεῖνοι καὶ οὐκ Αἰγύπτιοι. Ἐς Σάϊν δὲ πόλιν ἐπὰν συλλε-

a ἱρῶν. b πανηγύρεις. c πανηγύρεις. d βούβαστιν. e βούβαστιν ἐπιπλώωσι, f ταῦτα. g ταῦτα. h ποιεῦσι. i βούβαστιν ἑορτάζουσι. k τύπτονται γὰρ. l τῷ ᾧ.

Lucernæ Ægyptiæ. Saitica nox festa. Papremiticum festum Martis per verbera & pugnas ex fabula.

συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἔν τινι νυκτὶ [a], λύχνα καίουσι πάντες πολλὰ ὑπαίθρια πρὸ τῶν δωμάτων κύκλῳ. τὰ δὲ λύχνα, ἔστι ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου· θρῖπος δὲ ἔπεστι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον, καὶ τοῦτο καίεται παννύχιον. καὶ τῇ ὀρτῇ ὄνομα κέεται λυχνοκαΐη· οἱ δὲ ἂν μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὠυτὸ πανήγυριν τούτῳ, φυλάσσοντες τὸν νύκτα τῆς θυσίης, καίουσι καὶ αὐτοὶ πάντες τὰ λύχνα. καὶ οὐτω οὐκ ἐν Σάι μούνῃ καίεται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν Αἴγυπτον. ὁτεῳ δὲ ἕνεκα φῶς ἔλαχε καὶ τιμὴν ἡ νὺξ αὕτη, ἔστι ἱρὸς λόγος λεγόμενος. Ἐς δὲ Ἡλίου πόλιν [b] καὶ Βουτὼ θυσίας μούνας ὀπιπτεύσαντες φοιτέσσι. ἐν δὲ Παπρήμι θυσίας μὲν καὶ ἱερὰ, καπερ καὶ τῇ ἄλλῃ, ποιεῦσι. εὖτ' ἂν δὲ γένηται [c] καταφερὴς ὁ ἥλιος, ὀλίγοι μέν τινες τῶν ἱρέων περὶ τὸ ἄγαλμα πεπονέαται, οἱ δὲ πολλοὶ αὐτῶν, ξύλων [d] κορυνὰς ἔχοντες, ἑστᾶσι ἔξω ἱροῦ ἐν τῇ ἐσόδῳ. ἄλλοι δὲ ὀχωλὰς ὀπιπτεύοντες πλεόνων χιλίων ἀνδρῶν, ἕκαστοι ἔχοντες ξύλα, καὶ οὗτοι ὀπίσω τὰ ἕτερα ἁλέες ἑστᾶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὸν ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ καταγεγρυσωμένῳ, προεκκομίζουσι τῇ προτεραίῃ ἐς ἄλλο οἴκημα ἱρόν. οἱ μὲν δὴ ὀλίγοι οἱ περὶ τὸ ἄγαλμα λελειμμένοι ἕλκουσι τετράκυκλον ἅμαξαν, ἄγουσαν τὸ νηόν τε καὶ τὸ ἐν τῷ νηῷ ἐνεὸν ἄγαλμα· οἱ δὲ οὐκ ἐῶσι, ἐν τοῖσι προπυλαίοισι ἑστεῶτες, ἐσιέναι· οἱ δὲ ὀχωλιμᾶοι, πομπεύοντες τὸν θεὸν, παίουσι αὐτοὺς ἀλεξόμενοι. ἐνθαῦτα μάχη ξύλοισι καρτερὴ γίνεται· κεφαλάς τε συναράσσονται· καὶ, ὡς ἐγὼ δοκέω, πολλοὶ καὶ ἀποθνήσκουσι ἐκ τῶν τραυμάτων· ἀ μέντοι γε οἱ τε Αἰγύπτιοι ἔφασαν ἀποθνήσκειν ἀδένα. Τὸν δὲ πανήγυριν τούτου ἐκ τοῦδε νομίσαι φασὶ οἱ ἐπιχώριοι· οἰκέειν ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ, τὸν Ἄρεος τὴν μητέρα, καὶ τὸν Ἄρεα ἀποτροφὸν γνόμενον, ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον [e], ἐθέλοντα τῇ μητρὶ συμμίξαι, καὶ τοὺς προπόλους [f] τοὺς μητρὸς, οἷα οὐκ ὀπωπότας αὐτὸν πρότερον, ἀ πρειοπᾶν παρεόντα, ἀλλ' ἀπερύκειν· τὸν δὲ ἐξ ἄλλης πόλιος ἀγόμενον ἀνθρώπους, τούς τε προπόλους τρηχέως προϊσσεῖν, καὶ ἐσελθεῖν πρὸς τὴν μητέρα. ἀπὸ τούτου τοῦ Ἄρεϊ τούτῳ τὸν πληγὸν ἐν τῇ ὀρτῇ νενομικέναι φασί. καὶ τὸ μὴ μίσγεσθαι γυναιξὶ ἐν ἱροῖσι, μηδὲ ἀλούτους ἀπὸ γυναικῶν ἐς ἱρὰ ἐσιέναι, ὅτοί εἰσι οἱ πρῶτοι θρησκεύσαντες. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι σχεδὸν πάντες ἄνθρωποι, πλὴν Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων, μίσγονται ἐν ἱροῖσι· καὶ ἀπὸ γυναικῶν ἀνισάμενοι, ἄλουτοι ἐσέρχονται ἐς

Sain urbem ſacrificatum noctu convenerunt, ſub dio circum domos univerſi frequentes lucernas accendunt, vaſcula ſcilicet ſale & oleo plena; in ſuperficie adeſt ipſum ellychnium, quod tota ardet nocte. Cui feſto nomen impoſitum eſt, Accenſio lucernarum. Ad hunc conventum quicunque Ægyptiorum non jerint, obſervantes ſacrificii noctem, & ipſi univerſi lucernas accendunt: atque ita accenduntur lucernæ non in Sai modo, ſed etiam per univerſam Ægyptum. Qua vero gratia nox hæc lumen & honorem ſortita ſit, de eo ſacer ſermo commemoratur. Ad Heliopolin & ad Butun qui 63
veniunt, tantum ſacrificant. In Papremi vero, quemadmodum alibi, & ſacrificia & res divinas peragunt. Sed quando ſol fit declivis, pauci ſacerdotes circa ſimulacrum operati ſunt: plures eorum tenentes ligneas clavas ſtant in ingreſſu templi; alii plus mille virorum qui vota exequuntur, cum ſingulis fuſtibus frequentes alia ex parte conſiſtunt. Porro ſimulacrum in parvo ligneo ſacello deaurato exportant pridie in aliud ſacrum habitaculum, paucis illis qui miniſterio ſimulacri relicti ſunt, trahentibus plauſtrum quatuor rotarum, quo vehitur ſacellum cum ſimulacro quod intus eſt. Hos ingredi prohibent ii qui in anteforibus ſtant. At ii qui vota exequuntur, opitulantes deo, percutiunt hos, ſeſe ipſi defenſantes. Hic vehemens exiſtit fuſtuaria pugna mutuo capita contundentium: multique ex vulneribus (ut ego opinor) pereunt, etſi Ægyptii quemquam mori negant. Ajunt autem indigenæ 64
conventum hunc inde inſtitutum: Templum id incolere matrem Martis, & Martem nutrimentis depulſum, veniſſe viriliter impulſum eo propoſito, ut coiret cum matre: quem maternos miniſtros, ut qui eum antea non viderant, non per negligentiam ſinere ingredi, ſed abigere; hunc, ex alia civitate adductis hominibus, illos tutores aſpere mulcare, & ad matrem fuiſſe ingreſſum. Et ab ea re hanc verberationem ajunt ſolennem fuiſſe Marti die feſto, & inſtitutum, ne in templo cum feminis coiretur, neve illoti à Venere templa adirent. Hi ſunt qui primi ceremoniis vacaverunt. nam ceteri fere omnes mortales, præter Ægyptios ac Græcos, coeunt in templis: & ab uxoribus ſurgentes, illoti introeunt templum

a συλλεχθῶσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκτί. b Ἡλίου τε πόλιν. c ποιέονται. εὖτ' ἂν γένηται. d αὐτέων, ὧν ξύλων.
e Hæc duo verba ἐλθεῖν ἐξανδρωμένον non exſtant in MS. niſi in margine. f προπόλους bis.

plum, putantes hominem eſſe ut ceteras animantes. Etenim videre & pecudes alias & volucrum turbas coeuntes in deorum templis atque in fanis; quod ſi non eſſet deo gratum, ne pecudes quidem id eſſe facturas. Et hi quidem talia prætexentes faciunt, quæ mihi non proban-
65 tur. Ægyptii porro cum in aliis ad ſacra pertinentibus, tum vero in his ſuperſtitioſe agunt. Ægyptus, quum ſit Africæ finitima, non tamen admodum beſtiis abundat: quæ vero illic ſunt, eæ omnes pro ſacris habentur, partim alumnæ ipſorum hominum, partim non. Qua autem cauſſa pro ſacris habentur, ſi dixero, ad res divinas oratio mea deſcendet, quas ego in primis enarrare devito; quarumque quicquid dixi delibando, id neceſſitate coactus dixi. Conſuetudo quæ de beſtiis eſt, ita habet: Eas ſeorſum ſingulas educandi curam & viri & feminæ Ægyptiorum ſuſceperunt; in quo honore filius patri ſuccedit. His beſtiis ſinguli qui in urbibus ſunt, vota perſolvunt, hunc in modum: Supplicantes illi deo cujus illa beſtia eſt, deraſis liberorum capitibus aut in totum, aut ex media, aut ex tertia parte, appendunt crines in lance ad argentum; quod traxerit, id tradunt curatrici beſtiarum. Illa pro hoc conciſos piſces præbet beſtiis eſcam. talis enim cibus illis præbetur. Quarum ſiquam quis necaverit, ſi volens, morte mulctatur: ſi invitus, plectitur ea mulcta quam ſacerdotes ſtatuerint. Quiſquis tamen ibin aut accipitrem necaverit, ſive volens ſive invitus, neceſ-
66 ſario morte afficitur. Quum autem multæ beſtiæ una cum hominibus victitent, multo tamen plures eſſent, niſi hoc accideret felibus. Feles poſtquam ſunt enixæ, non amplius adeunt maſculos: eas iſti coeundi gratia indagantes, tamen potiri nequeunt: ergo contra id talia comminiſcuntur. Raptos & ſubductos earum fetus occidunt, non tamen occiſos edunt. Illæ fetibus orbatæ, cupiditate aliorum (amantiſſima enim fetuum beſtia eſt) ita demum ad mares ſe conferunt. Felem incendio orto divina res occupat. nam Ægyptii, per intervalla diſpoſiti ignem extinguere negligentes cuſtodias felium agunt. At illæ aut intercurrendo, aut tranſiliendo ipſos homines in ignem inſiliunt. Hoc dum

ἐς ἱρὸν, νομίζοντες ἀνθρώπους εἶναι κατάπερ τὰ ἄλλα κτήνεα. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα κτήνεα ὁρᾶν ἐστὶ ὀρνίθων ἡμέα ὀχλεόμενα ἔν τε τοῖσι νηοῖσι τῶν θεῶν ἐστὶ ἐν τοῖσι τεμένεσι [a]. εἰ ὦν ἐκεῖνο τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, οὐκ ἂν ὧδε τὰ κτήνεα ποιέειν. ἔστι μέν νυν τοιαῦτα ἀπολέγοντες ποιεῦσι [b] ἔμοι γε οὐκ ἀρεσά. Αἰγύπτιοι δὲ θρησκεύσι σφεδνότατα τά τε ἄλλα περὶ τὰ ἱερὰ, καὶ δὴ καὶ τάδε. ἐόσης δὲ Αἰγυπτίῳ ὁμούρῳ τῇ Λιβύῃ, ὀλίγα θηριώδης ἐστί· τὰ δὲ ἐόντα σφι, ἅπαντα ἱερὰ νενόμισται· καὶ τὰ μὲν, σωτήρια αὐτοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι, τὰ δὲ, ἕνεκα [c] τῶν ἐκείνων ἱερά, εἰ λέγοιμι, καταβαίην ἂν τῷ λόγῳ ἐς τὰ θεῖα πρήγματα, τὰ ἐγὼ φεύγω μάλιστα ἀπηγέεσθαι· τὰ δὲ καὶ εἴρηκα αὐτῶν ἀπιψαύσας, ἀνάγκῃ [d] καταλαμβανόμενος εἶπον. νόμῳ δὲ ἐστὶ περὶ τῶν θηλέων ὧδε ἔχων· μελεδωνοὶ ἀποδεδεγμένοι τῆς τροφῆς εἰσὶ ἀνδρῶν, καὶ ἔρσενες καὶ θήλεαι τῶν Αἰγυπτίων, τῶν παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδέκεται τὴν τιμήν. οἱ δὲ ἐν τῇσι πόλι ἕκαστοι εὐχὰς τάσδε σφι ἀποτελέουσι· εὐχόμενοι τῷ θεῷ ᾧ ἂν ἡ τὸ θηρίον, ξυρῶσι τῶν παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸ ἥμισυ, ἢ τὸ τρίτον μέρος τῆς κεφαλῆς, ἰσάσι σταθμῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας· τὸ δ' ἂν ἐλκύσῃ, τοῦτο τῷ μελεδωνῷ τῶν θηλέων δίδοῖ. ἡ δ' ἀντ' αὐτῶν τάμνουσα ἰχθῦς, παρέχει βορὴν τοῖσι θηρίοισι. τροφὴ μὲν δὴ αὐτοῖσι τοιαύτη ἀποδεδεγμένη. τὸν δ' ἄντις τῶν θηλέων τούτων ἀποκτείνῃ, ἢν μὲν ἑκών, θανάτῳ ἡ ζημίη· ἢν δὲ ἀέκων, ἀποτίνει [e] ζημίην τὴν ἂν οἱ ἱρέες τάξωσι). ὃς δ' ἂν ἴβιν ἢ ἱέρακα ἀποκτείνῃ, ἤν τε ἑκὼν, ἤν τε ἀέκων, τεθνάναι ἀνάγκη. Πολλῶν δὲ ἐόντων [f] ὁμοτρόφων τοῖσι ἀνθρώποισι θηλέων, πολλῷ ἂν ἔτι πλέω ἐγίνετο, εἰ μὴ καταλάμβανε τὰς αἰελούρους τοιάδε. ἐπὰν τέκωσι αἱ θήλεαι, οὐκέτι φοιτέουσι πρὸς τοὺς ἔρσενας. οἱ δὲ, ἐπιζήμενοι μίσγεσθαι αὐτῇσι, οὐκ ἔχουσι. τρόπῳ ὦν τοιῷδε σοφίζονται τάδε· ἁρπάζοντες ἀπὸ τῶν θηλέων, καὶ ὑπαιρεόμενοι τὰ τέκνα, κτείνουσι· κτείναντες μέντοι, οὐ δατέονται [g]. αἱ δὲ, στερισκόμεναι τῶν τέκνων, ἄλλων δὲ ἐπιθυμέουσαι, ἔτι δὴ ἐπικνέονται πρὸς τοὺς ἔρσενας. φιλότεκνον γὰρ τὸ [h] θηλυ. πυρκαϊῆς δὲ γινομένης, θεῖα πρήγματα καταλαμβάνει τὰς αἰελούρους· οἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιοι διαστάντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰελούρων [i], ἀμελήσαντες σβεννύμεν τὸ καιόμενον· αἱ δὲ αἰέλουροι, διαδύνουσαι, καὶ ὑπερθρώσκουσαι τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλον ἐς τὸ πῦρ. τοῦτο δὲ γινόμενον [k],

a τιμέουσι b. τοιαῦτα ποιεῦντες, ἐπιλέγουσι. c εἵνεκα. d ἀναγκαίῃ. e ἀποτίνει. f δὲ ὄντων. g πολέονται. h φιλότεκνον γὰρ τὸ. i αἰλούρους & αἰλούρων & ſemper tum ante, tum poſt. k ἐσπίπτουσι ἐς τὸ πῦρ. τοῦτο δὲ γινομένου,

In morte felium luctus, & sepultura. Proprium crocodili, utque amicus trochilo.

πένθεα μεγάλα τὰς Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. ἐν οἰκίοισι δ' ἂν οἰκίοισι αἰέλουρος [a] ἀποθάνῃ ἀπὸ ξυμάτων, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρέονται τὰς ὀφρύας μοῦνας· παρ' οἰκίοισι δ' ἂν κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. Ἀποτίλλονται δὲ οἱ αἰέλουροι ἀποθανόντες ἐς ἱερὰς στέγας, ἔνθα θάπτονται πεφυρμένοι ἐν Βουβάστι πόλι. τὰς δὲ κύνας ἐν τῇ ἑωυτῶν ἕκαστοι πόλι θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. ὡσαύτως δὲ τῇσι κυσὶ οἱ ἰχνευτὴ θάπτονται. τὰς δὲ μυγαλὰς & τὰς ἱρήκας ἀπάγουσι ἐς Βουτὼ πόλιν. τὰς δὲ ἴβις ἐς Ἑρμέω πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους ἐούσας σπανίας, καὶ τοὺς [b] λύκους, ὀλίγῳ τέῳ ἐόντας ἀλωπέκων μέζονας, αὐτοῦ θάπτουσι τῇ ἂν κέωνται κείμενοι. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις ἐστὶ τοιήδε· τοὺς χειμερινοτάτους μῆνας τέσσερας ἐδέοντα οὐδέν· ἐὸν δὲ τετράπουν, χερσαῖον & λιμναῖόν ἐστι. τίκτει μὲν γὰρ ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρης διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ. θερμότερον γὰρ δή ἐστι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰθέρος [c] & τῆς δρόσου. πάντων δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θνητῶν, τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται. τὸ μὲν γὰρ ὠὸν, χηνέων οὐ πολλῷ μέζονα [d] τίκτει· καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται· αὐξανόμενος δὲ, γίνεται & ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας, καὶ μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν, ὑός· ὀδόντας δὲ, μεγάλους καὶ χαυλιοδόντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος. γλῶσσαν δὲ μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε· οὐδὲ τὴν κάτω κινεῖ γναθον, ἀλλὰ & τοῦτο μοῦνον θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσπίλλει τῇ κάτω· ἔχει δὲ & ὄνυχας καρτεροὺς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἀρρηκτον ἐπὶ τοῦ νώτου. τυφλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῷ αἰθέρι ὀξυδερκέστατον. ἅτε δὴ ὢν ἐν ὕδατι διαιτᾶσθαι ποιεύμενον, τὸ στόμα ἔνδοθεν φορέει πᾶν μεστὸν βδελλέων. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα & θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχίλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστι, ἅτε ὠφελεομένῳ οἱ ἐκ αὐτοῦ. ἐπὰν γὰρ ἐκ τῆς γῆς ἐκβῇ ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἔπειτα χάνῃ, (ἐώθει γὰρ οὗτος ὡς τὸ πολλὸν πρὸς τὸν ζέφυρον) ἐνθαῦτα ὁ τροχίλος ἐσδυόμενος ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ, κατεσθίει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελεόμενος [e] ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχίλον. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροί εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δ' οὔ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους θηρεύουσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας & τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες & κάρτα ἡγέονται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς. ἐκ παντὸς δὲ ἕνα ἑκάτεροι τρέφουσι [f] κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροήθεα· ἐνωτήματά τε

dum contingit, ingenti luctu afficiuntur Ægyptii. Quibuscunque autem in domibus felis sine manu hominum oppetit mortem, earum habitatores cuncti sola supercilia radunt: totum autem corpus & caput, in quorum domibus *moritur* canis. Abducuntur autem feles mortuæ ad sacra 67
tecta, ubi salitæ sepeliuntur in urbe Bubasti. Canes feminas in sua quisque urbe tumulant, sacratis in loculis. Eodem modo quo canes feminæ, ichneutæ vestigatores sepeliuntur. Nam mygalas, & accipitres in urbem Butum asportant, ibides vero Hermopolin; ursas autem, quæ raræ sunt, & lupos non multo vulpibus grandiores, eo loci sepeliunt ubi jacentes inveniuntur. At crocodilis inest talis natura: Quatuor 68
mensibus maxime hybernis nihil omnino edit: & quum sit quadrupes, tamen terrestre & paludosum est. Nam ova parit in terra, excluditque: & plerumque diei in sicco agit, sed totam noctem in flumine, quippe calidiore aqua quam diurno sereno & rore. Ex omnibus quæ novimus animalibus, hoc maximum exitit ex minimo. siquidem ova quod attinet, gignit haud multo majora anseribus, & proportione ovi fetus excluditur: at crescens, ad septendecim & amplius cubitos pervenit. oculos habet suillos, dentes magnos proportione corporis, & prominentes, cui ex omnibus bestiis soli lingua innata non est. Idem inferiorem maxillam non movet, sed etiam solum ex animalibus superiorem inferiori admovet. Ungues quoque robustos habet, pellemque squamatam circa tergum infractam. Inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus. Itaque quod in aqua vitam degat, os fert introrsum hirudinibus refertum. Quumque eum ceteræ volucres ac bestiæ fugiant, solus trochilus pacem cum eo agit, utpote a quo percipiat utilitatem. Etenim posteaquam crocodilus ex aqua in terram egressus est, ac deinde hiavit (semper enim fere hoc ad zephyrum facere solet) tunc in ejus os trochilus penetrans, deglutit illas sanguisugas. Qua utilitate delectatus, nihil omnino trochilum lædit. Quibusdam sane Ægyptio- 69
rum crocodili sacri sunt, quibusdam non sunt, sed veluti hostes exagitant. Sacros admodum esse eos existimant qui circa Thebas & Mœrios stagnum incolunt: quorum utrique unum ex omnibus crocodilis alunt edoctum manu tractari, appendentes ejus auribus inaures, nempe

la-

a οὐκ ἐν οἰκίοισι αἴλουρος. b Βουβῶν πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους καὶ τοὺς ἱροὺς & τοὺς. c τοῦ τε αἰθέρος. d μίζω. e ὠφελεομένῳ. f ἐκτρέφουσι.

lapillos fuſiles aureoſque, & primores pedes catenulis aut annulis cingentes; cibaria quoque ſtatuta ac ſacrificia præbentes, & curantes ut quam pulcherrime vivant; at ubi mortem obierunt, condientes ſacris in loculis ſepeliunt. At qui circa Elephantinam urbem incolunt, quod ſacros eſſe non cenſeant, etiam comedunt. Neque vero crocodili vocantur, ſed champſæ: verum Iones appellavere crocodilos, illi generi crocodilorum quod apud eos in ſepibus gignitur, ipſorum
70 formam comparantes. Hos capiendi quum ſint multa & omnimoda genera, hoc, quod maxime mihi dignum relatu videtur, ſcribo. Ubi tergum ſuillum ad illecebras hamo circumdederit, permittit in medium flumen, ipſe in labro fluminis porcellum, quem vivum tenet, verberat. cujus vocem crocodilus audiens, verſus illam tendit, nactuſque tergum devorat. Illi vero trahunt. Et poſteaquam in terram attractus eſt, ante omnia ejus oculos venator cœno opplet. Hoc acto, cetera facile ſane comprehenditur; ſin, cum la-
71 bore. *Fluviatiles* vero equi in plaga Papriemitana ſacri ſunt, *in cetera* Ægypto non ſacri; talem ſpeciem naturamque habentes. Quadrupes eſt, bifidis pedibus, ungulis bovinis, ſimo naſo, equina juba, exertos dentes oſtentans, equina cauda & voce, magnitudine maximi tauri, tam craſſo corio ut ex eo arefacto
72 fiant jacula raſa. Gignuntur præterea in fluvio lutræ quos ſacratos eſſe arbitrantur. Arbitrantur etiam ſacrum eſſe ex omnibus piſcibus qui vocatur ſquamoſus, atque etiam anguillam. Hos piſces ajunt ſacros Nili *eſſe*: ex volucri-
73 bus vero vulpanſeres. Eſt & alia volucris ſacra, nomine phœnix, quam equidem non vidi niſi in pictura. etenim perrara ad eos commeat, quingentis (ut ajunt Heliopolitani) annis, & tunc demum quum pater ei deceſſit. Is ſi picturæ aſſimilis eſt, talis tantuſque eſt: Pennæ coloris partim aurei, partim rubei, maxima ex parte cum habitu tum magnitudine ſimillimus aquilæ. Eum ajunt, quod mihi non fit veriſimile, hoc excogitare: Ex Arabia proficiſcentem in templum Solis geſtare patrem, quem myrrha obvolvit, & in Solis templo humare. ſic autem geſtare: primum myrrhæ ovum fingere quantum ipſe ferre poſſit: deinde fe-

τε λίθινα χυτὰ ἐς χρύσεα ἐς τὰ ὦτα ἐμβέντες [a], καὶ ἀμφιδέας περὶ τὰς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ σιτία ἀποπεμπόμενα διδόντες, καὶ ἱρήια, καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ ταριχεύοντες [b], θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντίνην πόλιν οἰκέοντες, καὶ ἐσθίουσι αὐτούς, οὐκ ἡγεόμενοι ἱρὰς εἶναι. καλέονται δὲ οἱ μὲν κροκόδειλοι, ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἴωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἴδεα τοῖσι περὶ σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῇσι αἰμασιῇσι. Ἄγρην δὲ σφέων πολλὴν κατεργάζονται, καὶ παντοίην. ἡ δὲ ὧν ἐμοὶ δοκέει [c] ἀξιωτάτη ἀπηγήσιος εἶναι, τοιήνδε γράφω· ἐπεὰν νέον τὸν ὗν [d] δελεάσῃ περὶ ἄγκιστρον, μέλλει ἐς μέσον τὸν ποταμὸν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῆς χείλεος τῆς ποταμοῦ ἔχων δέλφακα ζωὸν, τοῦτον τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος, ἴεται κατὰ τὴν φωνήν· ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, καταπίνει. οἱ δὲ ἕλκουσι· ἐπεὰν δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γῆν, πρῶτον ἁπάντων ὁ θηρευτὴρ [e] πηλῷ κατ' ὧν ἔσπασε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. τοῦτο δὲ ποιήσας, κάρτα ὀλίγου πονέει τὰ λοιπὰ χρήματα· μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, συχνὸν πόνον. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποταμιοι νομῷ μὲν τῷ Παπρημίτῃ [f] ἱροί εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἱροί. Φύσιν δὲ παρέχονται ἰδέης τοιῆσδε. τετράπουν ἐστὶ, δίχηλον· ὀπωλαὶ βοός· σιμὸν, λοφιὴν ἔχον ἵππου, χαυλιόδοντας φαῦλον· ἀρὴν ἵππου, καὶ φωνήν· μέγαθος, ὅσον τε βοῦς ὁ μέγιστος. τὸ δέρμα δ' αὐτοῦ οὕτω δή τι παχύ ἐστι, ὥστε αὐὸν ἡωμένου, ξυστὰ ποιέεσθαι [g] ἀκόντια ἐξ αὐτοῦ. Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ ποταμῷ, τὰς ἱερὰς ἡγέονται εἶναι. νομίζουσι δὲ καὶ πάντων [h] ἰχθύων τὸν καλεόμενον λεπιδωτὸν, ἱρὸν εἶναι, καὶ τὴν ἔγχελυν. ἱρὰς δὲ τούτους εἶναι τοῦ Νείλου φασί· καὶ τῶν ὀρνίθων τοὺς χηναλώπεκας. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὄρνις ἱρὸς, τῷ οὔνομα φοίνιξ. ἐγὼ μέν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον γραφῇ. καὶ γὰρ δὴ καὶ σπανίως ἵπτασθαι φοιτᾷ σφι, δι' ἐτέων (ὡς Ἡλιοπολῖται λέγουσι) πεντακοσίων. φοιτᾶν [i] δὲ τοῦτον τὸν ὄρνιν φασὶ ἐπεὰν οἱ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ. ἔστι δὲ ἐν τῇ γραφῇ παρόμοιος, τοσόσδε δὲ τοιόσδε· τὰ μὲν αὐτοῦ χρυσόκομα τῶν πτερῶν, τὰ δὲ, ἐρυθρά. ἐς τὰ μάλιστα αἰετῷ περιήγησιν ὁμοιότατος, καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέγουσι μηχανᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν ἀπιστὰ λέγοντες. ἐξ Ἀραβίης ὁρμεώμενον, ἐς τὸ ἱρὸν τοῦ Ἡλίου κομίζειν τὸν πατέρα, ἐν σμύρνῃ ἐμπλάσαντα, καὶ θάπτειν ἐν τοῦ Ἡλίου τῷ ἱρῷ. κομίζειν δὲ ὧδε· πρῶτον, τὸν σμύρνης ὠὸν πλάσαι ὅσον τε δυνατὸς εἶναι φέρειν.

a ἐθίσιος. b παριχώσαντες. c ἔμοιγε δοκέει. d συὸς. e θηρευτὴς. f Παπρημίτῃ. g ποιέεσθαι. h καὶ τὸν. i φοιτᾷν.

In morte felium luctus, & sepultura. Proprium crocodili, utque amicus trochilo.

πένθεα μεγάλα τὰς Αἰγυπτίους καταλαμβάνει. ἐν οἰκίοισι δ' ἂν οἰκίοισι αἰέλουρος [a] ἀποθάνῃ ὑπὸ ᾧ αὐτομάτου, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρέονται τὰς ὀφρύας μούνας· παρ' οἰκίοισι δ' ἂν κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. Ἀποπεμπόμενα δὲ οἱ αἰέλουροι ἀποθανόντες ἐς ἱρὰς στέγας, ἔνθα θάπτονται παρεσκευασμένοι ἐν Βουβάστι πόλι. τὰς δὲ κύνας ἐν τῇ ἑωυτῶν ἑκαστοι πόλι θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. ὡσαύτως δὲ τῇσι κυσὶ οἱ ἰχνευτικὴ θάπτονται. τὰς δὲ μυγαλὰς & τοὺς ἱέρακας ἀπάγουσι ἐς Βουτὼ πόλιν. τὰς δὲ ἴβις ἐς Ἑρμέω πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους ἐόσας σπανίας, καὶ τοὺς [b] λύκους, ὁμοίως τῷ ἐόντας ἀλωπέκων μέζονας, αὐτοῦ θάπτουσι τῇ ἂν εὑρεθέωσι κείμενοι. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις ἐστὶ τοιήδε· τοὺς χειμερινοὺς μῆνας τέσσερας ἐδέοντα ἐστὶ σαρκοφάγα· ἐὸν δὲ τετράπουν, χερσαῖόν & λιμναῖόν ἐστι. τίκτει μὲν γὰρ ὠὰ ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ τὸ πλέον τῆς ἡμέρης διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ. θερμότερον γὰρ δή ἐστι τὸ ὕδωρ τοῦ αἰθέρος & τῆς δρόσου. πάντων δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θνητῶν, τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται. τὰ μὲν γὰρ ὠὰ, χηνέων οὐ πολλῷ μέζονα [d] τίκτει· καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται· αὐξανόμενος δὲ, γίνεται & ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας, καὶ μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν, ὑός· ὀδόντας δὲ, μεγάλους καὶ χαυλιοδόντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος. γλῶσσαν δὲ μοῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε· οὐδὲ τὴν κάτω κινεῖ γνάθον, ἀλλὰ & τοῦτο μοῦνον θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω· ἔχει δὲ & ὄνυχας καρτεροὺς, καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἀρρηκτότερον ὑπὲρ τοῦ νώτου. τυφλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῷ αἰθρίῃ ὀξυδερκέστατον. ἅτε δὴ ὢν ἐν ὕδατι δίαιταν ποιεύμενον, τὸ στόμα ἔνδοθεν φορέει πᾶν μεστὸν βδελλέων. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα & θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχίλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστι, ἅτε ὠφελεομένῳ παρ' αὐτοῦ. ἐπεὰν γὰρ ἐς τὴν γῆν ἐκβῇ ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος, καὶ ἔπειτα χάνῃ, (ἔωθε γὰρ τοῦτο ὡς τὸ πολλὸν ποιέειν πρὸς τὸ ζέφυρον) ἐνταῦτα ὁ τροχίλος ἐσδύνων ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ, κατεσθίει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελεύμενος [e] ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχίλον. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροί εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δὲ οὔ, ἀλλ' ἅτε πολεμίοις προσιέμενοι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας & τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες & κάρτα ἡγέονται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς. ἐκ πάντων δὲ ἕνα ἑκάτεροι τρέφουσι [f] κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροήθεα· ἐρτήματά τε

dum contingit, ingenti luctu afficiuntur Ægyptii. Quibuscunque autem in domibus felis sine manu hominum oppetit mortem, earum habitatores cuncti sola supercilia radunt: totum autem corpus & caput, in quorum domibus *moritur* canis. Abducuntur autem feles mortuæ ad sacra 67
tecta, ubi salitæ sepeliuntur in urbe Bubasti. Canes feminas in sua quisque urbe tumulant, sacratis in loculis. Eodem modo quo canes feminæ, ichneutæ vestigatores sepeliuntur. Nam mygalas, & accipitres in urbem Butum asportant, ibides vero Hermopolin; ursas autem, quæ raræ sunt, & lupos non multo vulpibus grandiores, eo loci sepeliunt ubi jacentes inveniuntur. At crocodilis inest talis natura: Quatuor 68
mensibus maxime hybernis nihil omnino edit: & quum sit quadrupes, tamen terrestre & paludosum est. Nam ova parit in terra, excluditque: & plerumque diei in sicco agit, sed totam noctem in flumine, quippe calidiore aqua quam diurno sereno & rore. Ex omnibus quæ novimus animalibus, hoc maximum existit ex minimo. siquidem ova quod attinet, gignit haud multo majora anseribus, & proportione ovi fetus excluditur: at crescens, ad septendecim & amplius cubitos pervenit. oculos habet suillos, dentes magnos proportione corporis, & prominentes, cui ex omnibus bestiis soli lingua innata non est. Idem inferiorem maxillam non movet, sed etiam solum ex animalibus superiorem inferiori admovet. Ungues quoque robustos habet, pellemque squamatam circa tergum infractam. Inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus. Itaque quod in aqua vitam degat, os fert introrsum hirudinibus refertum. Quumque eum ceteræ volucres ac bestiæ fugiant, solus trochilus pacem cum eo agit, utpote a quo percipiat utilitatem. Etenim posteaquam crocodilus ex aqua in terram egressus est, ac deinde hiavit (semper enim fere hoc ad zephyrum facere solet) tunc in ejus os trochilus penetrans, deglutit illas sanguisugas. Qua utilitate delectatus, nihil omnino trochilum lædit. Quibusdam sane Ægyptio- 69
rum crocodili sacri sunt, quibusdam non sunt, sed veluti hostes exagitant. Sacros admodum esse eos existimant qui circa Thebas & Mœrios stagnum incolunt: quorum utrique unum ex omnibus crocodilis alunt edoctum manu tractari, appendentes ejus auribus inaures, nempe

la-

a ὁτὲ μὲν δὴ ἀνοικίοισι αἴλουρος. b Βουβῶν πόλιν, τὰς δὲ ἄρκτους καὶ ἰρὰς & τοὺς. c τοῦ τε αἰθερίου. d μέζω. e ὠφελεόμενος. f ἐκτρέφουσι.

tur: Singulis mensibus triduo continenti purgant se, vomitibus atque clysteribus venantes sanitatem, existimantes omnes languores hominibus oriri ex cibis quibus aluntur. Nam sunt alioqui Ægyptii omnium hominum, secundum Afros, maxime salubri corpore tempestatum anni (ut mihi videtur) beneficio, quæ non immutantur: ex illis enim mutationibus tum aliarum rerum, tum præsertim tempestatum anni, præcipue existunt in hominibus morbi. Panibus vescuntur quos ex farre conficiunt, eosque cylleſtis nominant. Vino utuntur facto ex hordeo: neque enim illis sunt in regione vites. Victitant quoque tum piscibus, partim crudis ad solem arefactis, partim salsugine conditis; tum avibus crudis, prius tamen sale conditis, coturnicibus anatibusque & parvis avibus; ceteris autem vel volucribus vel piscibus qui ipsis adsunt, præter illos qui ab eis sunt recepti pro
78 sacris, partim assis, partim elixis. Apud locupletes eorum in conviviis, quum à cœna discessum est, circumfert aliquis in loculo mortuum è ligno factum, sed pictura & opere maxime imitantem, longitudine cubitali omnino, aut bicubitali, ostendensque singulis convivarum, ait, In hunc intuens pota & oblectare, talis enim post mortem es futurus. Hæc illi inter convivia faciunt. Contenti vero moribus patriis, nullum alium iis ascisc unt.
79 Et alia semel quædam sunt legitima facta, tum vero etiam cantilena usurpatur Linus, qui & in Phœnice decantatus est & in Cypro, & alibi. qui tamen nomen pro differentia gentium habet. Idem tamen congruit cum eo quem Græci cantant, appellantes Linum. ut ego admirer cum alia multa quæ sunt in Ægypto, tum vero unde id nomen Linum acceperint, quem semper quodammodo decantare cognoscuntur. Vocatur autem Linus Ægyptiace Maneros: quem Ægyptii tradiderunt, quum filius unicus extitisset primi Ægypti regis, præmaturaque morte decessisset, his lamentis ab Ægyptiis fuisse decoratum: & cantilenam hanc pri-
80 mam eamque solam ipsos habuisse. Congruunt præterea in hoc cum solis Græcorum Lacedæmoniis Ægyptii, quod minores majoribus natu obvii cedunt via, ac deflectunt, advenientibusque è sedili assurgunt. Attamen in hac re cum nullis aliis Græcorum conveniunt. In viis pro

χρέων) [a]. συριμάζουσι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἑκάστου, ἐμέτοισι θηρώμενοι τὴν ὑγιείην [b] καὶ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ τῶν τρεφόντων σιτίων πάσας τὰς νόσους τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι μετὰ Λιβύας ὑγιηρέστατοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν [c] ὡρέων (ἐμοὶ δοκέειν) εἵνεκα [d], ὅτι οὐ μεταλλάσσουσι αἱ ὧραι. ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται), τῶν τε ἄλλων πάντων [e], καὶ δὴ καὶ τῶν ὡρέων μάλιστα. ἀρτοφαγέουσι δὲ ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεῦντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖνοι κυλλήστις [f] ὀνομάζουσι. οἴνῳ δὲ ἐκ κριθέων πεποιημένῳ (ἀζαχρέων) [g]· οὐ γὰρ σφι εἰσὶ ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι. ἰχθύων δὲ τοὺς μὲν, ὅσους ἥλιον αὐήναντες, ὠμοὺς σιτέονται), τοὺς δὲ, ἐξ ἅλμης τεταριχευμένους [g]. ὀρνίθων δὲ τοὺς τε ὄρτυγας, καὶ τὰς νήσσας, καὶ τὰ μικρὰ τῶν ὀρνίθων [h] ὠμὰ σιτέονται, ταριχεύσαντες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνίθων ἢ ἰχθύων ἐστὶ σφι ἐχόμενα, χωρὶς ἢ ὅσοισι σφι ἱροὶ ἀπεδεδέχαται), τοὺς λοιποὺς ὀπτοὺς καὶ ἑφθοὺς σιτέονται. Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι ἀνδαίμοσι αὐτέων, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται [i], περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξύλινον πεποιημένον, μεμιμημένον [k] ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ· μέγαθος δὲ ὅσον τε πάντη πηχυαῖον, ἢ δίπηχυν [l]. δεικνὺς δὲ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων, λέγει, Ἐς τοῦτον ὁρέων, πῖνέ τε καὶ τέρπου· ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος. ταῦτα μὲν ἀνδρὶ τὰ συμπόσια ποιέεται. Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι, ἄλλον οὐδένα ἐπικτέονται) τοῖσι· ἄλλά τε ἄπαξ ἀέξει [m] νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἆεισμα ἔνεστι Λῖνος, ὅσπερ ἔν τε Φοινίκῃ ἀοίδιμός ἐστι καὶ ἐν Κύπρῳ, καὶ ἐν ἄλλῃ. καλὰ μέντοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ οὗτος εἶναι τῶν οἱ Ἕλληνες Λῖνον ὀνομάζοντες ἀείδουσι· ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωυμάζειν με τῶν περὶ Αἴγυπτον ἐόντων· ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λῖνον ὁκόθεν ἔλαβον [n] τοὔνομα. φαίνονται δὲ ἀεί κοτε τοῦτον ἀείδοντες· ἔστι δὲ Αἰγυπτίοισι ὁ Λῖνος καλεόμενος Μανέρως. ἔφασαν δέ μιν Αἰγύπτιοι ἐκ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου [o] παῖδα μουνογενέα γενέσθαι· ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν ἀνωρον, θρηνέουσι τούτοισι τοῦτον Αἰγυπτίων τιμῆσαι. καὶ ἀοιδήν τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφέων [p] γενέσθαι. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μουνοῦσι Λακεδαιμονίοισι. οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες, εἴκουσι τὴν ὁδὸν, καὶ ἐκτρέπονται· καὶ ὀπίσω, ἐξ ἕδρης ἀναίστανται. τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων [q] οὐδαμοῖσι συμφέρον).

a τοῦδε ἀζαχρέου). b ὑγιείην. c ὑγιείαν πάντων ἀνθρώπων τῶν. d εἵνεκεν. e ἄλλων εἵνεκα πάντων. f κολλῆτις. g τεταριχευμένους. h ὀρνιθίων. i γένωνται). k μεμιγμένον. l δίπηχυ. m ἐπικλέον). Τοῖσι ἀλλοίοισι πολλὰ ἐπιξυμβαίνει. n ἔλαβεν. o Αἰγυπτίων. p ταύτην μούνην εἶναι ἐν πρώτοισι σφίσι. q ἄλλοι Ἑλλήνων.

De ſerpentibus & horum oſſibus circa Butum & pugna cum ibiſin, quæ duplices deſcribuntur.

ρειν [a]. μετὰ δὲ, πρῶτα αὐτὸ φορέοντα · ἐπὰν δὲ ἀποπρησθῇ, ὥτω δὴ κοιλήναντα τὸ ὠὸν, τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι. σμύρνη δὲ ἄλλη ἐμπλάσσειν τοῦτο, καθοπερ τὸ ὠὸν ἐγκοιλήνας ἐνέθηκε τὸν πατέρα. ἐσκειμένου [b] δὲ τοῦ πατρὸς, γίνεται τωὐτὸ βάρος. ἐμπλάσαντα δὲ, κομίζειν μιν ἐπ' [c] Αἴγυπτον ἐς τὸ Ἡλίου τὸ ἱρόν. ταῦτα μὲν τοῦτον τὸν ὄρνιν λέγουσι ποιέειν. Εἰσὶ δὲ περὶ Θήβας ἱροὶ ὄφιες, ἀνθρώπων ἐδαμῶς [d] δηλήμονες · οἱ μεγαθεῖ ἐόντες μικροὶ, δύο κέρεα φορέοντες, πεφυκότα ἐξ ἄκρης τῆς κεφαλῆς. τοὺς ἀποθανόντας θάπτουσι ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Διός. τούτου γὰρ σφέας τοῦ θεοῦ φασὶ εἶναι ἱρούς. Ἔστι δὲ χώρου τοῦ Ἀραβίης κατὰ Βουτοῦν πόλιν μάλιστά κη κείμενου · καὶ ἐς τοῦτο τὸ χωρίον ἦλθον πυνθανόμενος περὶ τῶν ὀφίων [e] · ἀπικόμενος δὲ, εἶδον ὀστέα ὀφίων, καὶ ἀκάνθας · πολλὴν μὲν ἀδυνατα ἀπηγήσασθαι · σωροὶ δὲ ἦσαν ἀκανθέων μεγάλοι, καὶ ὑποδεέστεροι, καὶ ἐλάσσονες ἔτι [f] τούτων. πολλοὶ δὲ ἦσαν ἔτοι. ἔστι δὲ ὁ χῶρος οὗτος ἐν τῷ αἱ [g] ἀκανθαι κατακεχύαται, τοιόσδε τις · ἐσβολὴ ἐξ ὀρέων στεινῶν ἐς πεδίον μέγα · τὸ δὲ πεδίον τοῦτο συνάπτει τῷ Αἰγυπτίῳ πεδίῳ. λόγος δέ ἐστι, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωτοὺς ὄφις ἐκ τῆς Ἀραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον. τοὺς δὲ ἴβις τοὺς ὄρνιθας ἀπαντῶσας ἐς τὸν ἐσβολὸν τοῦτον τῆς χώρης, οὐ παριέναι τοὺς ὄφις, ἀλλὰ κατακτείνειν. καὶ τὸν ἴβιν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον τετιμῆσθαι λέγουσι Ἀράβιοι μεγάλως ὑπὸ Αἰγυπτίων. ὁμολογέουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι διὰ ταῦτα τιμᾶν τοὺς ὄρνιθας τούτους. Εἶδος δὲ τοῦ μὲν ἴβιος [h] τόδε · μέλαινα δεινῶς πᾶσα, σκέλεα δὲ γερανέη, στόμα δὲ ἐς τετράλιτρον ὑπόγυπον, μέγαθος ὅσον κρέξ. τὰ μὲν δὴ μελαινέων τῶν μαχομένων [i] πρὸς τοὺς ὄφις, ἤδη εἰδέη. τὰ δὲ ἐν ποσὶ μᾶλλον εἰλυμένων τοῖσι ἀνθρώποισι, (δίξαι γὰρ δή εἰσι αἱ ἴβιες) ἡ ψιλὴ [k] τοῦ κεφαλοῦ, καὶ τὴν δειρὴν πᾶσαν λευκὴ πτεροῖσι, πλὴν κεφαλῆς, καὶ τοῦ αὐχένος [l], καὶ ἄκρων τῶν πτερύγων, καὶ τοῦ πυγαίου [m] ἄκρου · ταῦτα δὲ τὰ εἶπον πάντα, μέλανα ἐστὶ δεινῶς · σκέλεα δὲ καὶ στόμα, ἐμφερὴς τῇ ἑτέρῃ. τοῦ δὲ ὄφιος ἡ μορφὴ, οἵηπερ τῶν ὕδρων. πτίλα δὲ οὐ πτερωτὰ φορέει, ἀλλὰ τοῖσι τῆς νυκτερίδος πτεροῖσι μάλιστά κη ἐμφερέστατα. τοσαῦτα μὲν θηρίων περὶ ἱρῶν εἰρήσθω. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων οἱ μὲν περὶ τὴν ἀποτρεμένην Αἰγυπτον οἰκέουσι, μνήμιον ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες, μάλιστα λογιώτατοι εἰσὶ μακρῷ τῶν ἐγὼ ἐς διάπειραν ἀπικόμην. τρόπῳ δὲ ζόης τοιῷδε δὴ χρέ-

ferendo illud experiri : hoc ſatis expertum, ita demum ovum excavare, atque in illud parentem ponere : & qua parte ovi exinaniti patrem intulit, eam partem alia myrrha farcire : & quum tantundem ponderis impoſito parente effectum ſit, obſtructo rurſus foramine, bajulare illud verſus Ægyptum in templum Solis. Hæc facere hanc avem commemorant. At circa Thebas ſunt ſacri ſerpentes, ni- 74
hil omnino hominibus noxii, puſillo corpore, binis prædíti cornibus, è ſummo capite enatis : quos defunctos in Jovis æde ſepeliunt. huic enim deo ſacros illos eſſe prædicant. Eſt autem Arabiæ 75
locus, ad Butun urbem fere poſitus : ad quem locum ego me contuli inquirens de ſerpentibus. Eo quum perveni, oſſa ſerpentum aſpexi & ſpinas, multitudine ſupra modum ad enarrandum ; ſpinarum quippe acervi erant etiam magni, & his alii atque alii minores, ingenti numero. Eſt autem hic locus, ubi ſpinæ effuſæ jacebant, hujuſcemodi : ex arctis montibus introitus in vaſtam planitiem Ægyptiæ contiguam. Fertur ex Arabia ſerpentes alatos ineunte ſtatim vere in Ægyptum volare, ſed eis ad ingreſſum illius planitiei occurrentes aves ibides, non permittere, ſed ipſos interimere : & ob id opus ibin magno in honore ab Ægyptiis haberi Arabes ajunt, confitentibus & ipſis Ægyptiis idcirco ſe his avibus honorem exhibere. Ejus avis ſpecies talis eſt : 76
Nigra tota vehementer eſt, cruribus inſtar gruis, roſtro maximum in modum adunco, eadem qua crex magnitudine. Et hæc quidem ſpecies eſt nigrarum quæ cum ſerpentibus pugnant. At earum quæ ante pedes hominibus verſantur magis, (nam duplices ibides ſunt) nudum caput ac totum collum, pennæ candidæ, præter caput cervicemque, & extrema alarum & natium. hæc omnia quæ dixi ſunt vehementer nigra ; crura vero & roſtrum alteri conſentanea. Serpentis porro figura qualis hydrarum : alas non pennatas gerit, ſed alis veſpertilionis valde ſimiles. Hactenus de ſacris beſtiis dictum ſit. Ipſorum autem Ægyptiorum, ii qui cir- 77
ca partem Ægypti ſeminari ſolitam habitant, memoriam omnium hominum commentantes, ſunt fere eorum, in quorum ego veni experientiam, longe excellentiſſimi. Tali autem vitæ genere utuntur :

Ita MS. Patis. recte, judice Kuſtero.

a ὅσοι δυνατοὶ εἰσὶ φέρειν. b ἐγκειμένου. c κομίζειν ἐπ'. d οὐδαμῶς. e ὡς ἐς τὰ περὶ τῶν ὀφίων. f ἐπὶ. g τὰ ὧν αἱ. h τοῦ ἴβιος. i μαχομένων. k ἴβις) ψιλὴ. l τοῦ αὐχένος. m τοῦ πυγαίου.

ratissimam esse ejus ajunt, cujus nomen nuncupare fas non puto in hac materia: alteram illa inferiorem ostendunt ac vilioris pretii: tertiam, vilissimi. Quibus expositis sciscitantur ab iis ad quam picturam velint effingi ipsis mortuum. Isti ubi de pretio convenerunt, illinc abeunt. At hi relicti in ædibus, hunc in modum diligentissime condiunt. Ante omnia incurvo ferro cerebrum per nares educunt, partim quidem ita educentes, partim medicamenta infundentes. Dehinc acuto lapide Æthiopico circa ilia conscindunt, atque illac omnem alvum protrahunt: quam ubi expurgarunt, ac vino palmeo perluerunt, rursus odoribus tritis proluunt: tum alvum complentes trita myrrha pura, & casia, & aliis (excepto thure) odoribus, postea consuunt. Ubi hæc fecere, saliunt nitro abditum septuaginta dies. nam diutius salire non licet. Exactis septuaginta diebus cadaver ubi abluerunt, sindonis byssinæ fasciis incisis universum ejus corpus involvunt, gummi sublinentes: quo Ægyptii glutinis loco plerunque utuntur. Eo deinde recepto, *propinqui ligneum hominis effigie typum faciunt*, in qua mox inserunt mortuum, inclusumque ita, reponunt in conclavi loculis talibus dicato, statuentes rectum ad parietem. Sic quidem sumptuosissimo modo curant cada-
87 vera. Eos autem qui mediocria volunt, nimium fugientes sumptum, ita apparant: post clysteres unguine quod è cedro gignitur completos mox eodem alvum mortui implerunt, ipsum neque scindentes neque interanea extrahentes, sed per secessum infercientes & impedientes lavationem eadem via relabi, propositis diebus condiunt. quorum dierum ultimo cedrinum unguen, quod prius ingesserant, ex alvo egerunt: quod tantam habet vim, ut una secum alvum atque intestina tabefacta educat. Nitrum autem carnes tabefacit, mortuique tantum cutis & ossa relinquuntur. Ubi ista fecere, sic reddidere mortuum, nihil amplius negocii sus-
88 cipientes. Tertia conditura hæc est, qua adornantur mortui, qui tenuiori sunt fortuna: Ablutione ubi ventrem percolaverunt, condiunt septuaginta per dies,
89 deinde sic tradunt reportandum. Uxores tamen insignium virorum, non statim

Φασὶ εἶναι τὸ ὂν ὅσιον πιεῖμαι τὸ ὄνομα ὅτι τοιούτῳ πρήγματι ὀνομάζειν· τῷ δὲ δευτέρῳ δεικνύασι [a] ὑποδεεστέρῳ τε τούτης καὶ εὐπρεπεστέρῳ· τὸν δὲ τρίτον, εὐπρεπεστάτῳ. Φερόντων δὲ, πυνθανονται παρ' αὐτῶν καθ' ὅν τινα βούλονται σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρόν. οἱ μὲν δὴ ὑπὸ μισθῷ ὁμολογήσαντες, ἀπαλλάσσονται. οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκήμασι, ὧδε τὰ ἀναγκαιότατα τεύχουσι. πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυκτήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτῷ ὧδε ἐξάγοντες, τὰ δὲ φαρμακα ἐγχέοντες. μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὀξέι διατάμνουσι τῶν κοιλίην τὸν λαπάρην, ἐξ ὧν εἴλον τὴν κοιλίην πᾶσαν. ἐκκαθήραντες δὲ αὐτὴν, καὶ διηθήσαντες οἴνῳ φοινικηίῳ, αὖτις διηθέουσι θυμιήμασι τετριμμένοισι [b]. ἔπειτα τὴν νηδὺν σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης, καὶ κασίης, καὶ τῶν ἄλλων θυμιημάτων [c], πλὴν λιβανωτοῦ, πλήσαντες, συρράπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ταριχεύουσι λίτρῳ [d], κρύψαντες ἡμέρας ἑβδομήκοντα· πλεῦνας δὲ τούτων οὐκ ἔξεστι ταριχεύειν. ἐπὰν δὲ παρέλθωσι αἱ ἑβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατειλίσσουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι καταπλασμένοισι, ὑποχρίοντες τῷ κόμμι, τῷ δὴ ἀντὶ κόλλης τοῖσι πολλοὶ χρέωνται Αἰγύπτιοι. ἐνθεῦτεν δὲ παραδεξάμενοι μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦσι ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα· ποιησάμενοι δὲ, ἐσεργνῦσι τὸν νεκρόν. καὶ κατακλήσαντες ἕτω, ἵησαι ἐλέσι ἐν οἰκήματι ἱκαίῳ, ἰσάντες ὀρθὸν πρὸς τοῖχον. ἕτω μὲν τοῖσι τὰ πολυτελέστατα σκευάζεσι νεκρός· τοὺς δὲ τὰ μέσα βουλομένους, τὴν δὲ πολυτελήιην φεύγοντας [e], σκευάζουσι ὧδε. ἐπὰν τοὺς κλυστῆρας [f] πλήσωσι δ' ὅτι τοῦ κέδρου ἀλείφαται γινόμενα, ἐν ὧν ἔπλησαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, ἔστε ἀναλαμβάνοντες αὐτὸν, ἔστε ἐξελοῦντες τὴν νηδύν· κατὰ δὲ τὴν ἔδρην ἐσηθήσαντες, καὶ διαλαβόντες τὸ κλύσμα τὸ ὀπίσω οὐδὲ, ταριχεύσι τὰς προκειμένας ἡμέρας· τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιεῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην, τὴν ἐσῆκαν πρότερον· ἡ δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ἅμα ἑωυτῇ τὴν νηδὺν καὶ τὰ σπλάγχνα καταπεπηκότα ἐξάγει. τὰς δὲ σάρκας τὸ νίτρον κατατήκει· καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μοῦνον, καὶ τὰ ὀστέα. ἐπὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἕτω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἔτι πρήγματα παρέχουσι. Ἡ δὲ τρίτη ταρίχευσις ἔστι ἥδε, ἣν τοὺς χρήματα ἀσθενεστέρους σκευάζει. συρρήξαντες διηθήσαντες τὴν κοιλίην, ταριχεύουσι τὰς ἑβδομήκοντα [g] ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἐξαποφέρεσι. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ἐπὰν τε-

a δευτέρῳ. b θυμιήμασι πεπτριμμένοισι. c θυμιάτων. d νίτρῳ. e ἀφορώμενος. f ἑτοῖσι κλυστῆρας. g ταριχεύουσι ἑβδομήκοντα.

Veſtes lineæ & laneæ, thema natalicium, divinatio ab Diis, medici variarum partium, luctus in morte domeſticorum.

ἀντὶ δὲ προσκυνέειν ἀλλήλους ἐν τοῖσι οἰκοῖσι [a] προσκυέουσι, κατίεντες μέχρι δὲ γούνων τὴν χεῖρα. Ἐνδεδύκασι δὲ κιθῶνας λινέους, περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, οὓς καλέουσι καλασίρις· ὑπὲρ τούτοισι δὲ εἰρίνεα εἱμάτια λευκὰ ἐπαναβλήδην φορέουσι. ἐς μέν τοι ἱρὰ ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκαταθάπτεται σφι. ὅσιον γάρ. ὁμολογέουσι δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Πυθαγορείοισι [b]. οὐδὲ γὰρ τούτων τῶν ὀργίων μετέχουσι, ὅσιον ἐστὶ ἐν εἰρινέοισι εἵμασι θαφθῆναι. ἔστι δὲ περὶ αὐτῶν ἱρὸς λόγος λεγόμενος. Καὶ τάδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἐστὶ ἐξευρημένα· μείς τε ἑκάστῃ ἡμέρῃ ἑκάστῳ θεῶν ὅτου ἐστὶ· καὶ τῇ ἑκάστου ἡμέρῃ γενόμενος, ποῖοι [c] ἐγκυρήσει, καὶ ὅκως τελευτήσει, καὶ ὁκοῖός τις ἔσται. καὶ τούτοισι τοῖσι Ἑλλήνων οἱ ἐν ποιήσι γενόμενοι ἐξεχρήσαντο. τέρατά τε πολλὰ σφίσι ἀνεύρηται [d] ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι ἀνθρώποισι. γενομένου γὰρ τέρατος, φυλάσσουσι γραφόμενοι τὸ προβαῖνον· καὶ ὡς κατὰ τωὐτὸ ἂν ἀποβήσεσθαι τὸ ὕστερον παραπλήσιον τούτῳ γενήσεται, κατὰ τοῦτο νομίζουσι ἀποβήσεσθαι. Μαντικὴ δὲ αὐτοῖσι ὧδε δέδεκται. ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσκέεται ἡ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι. καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαντήιον αὐτόθι ἐστὶ, καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ Ἀθηναίης [e], καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἄρεος, καὶ Διός. καὶ ὅγε μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγεται πάντων τῶν μαντηίων, Λητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλι ἐστί. οὐ μέντοι αἵγε μαντηίαι σφι κατὰ τωὐτὸ ἐξέβησαν, ἀλλὰ διαφοροί εἰσι. Ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τάδέ σφι δέδαεται. μιῆς νόσου ἕκαστος ἰητρός ἐστι, καὶ οὐ πλεόνων· πάντα δ' ἰητρῶν ἐστὶ πλέα. οἱ μὲν γὰρ, ὀφθαλμῶν ἰητροὶ κατιστέασι· οἱ δὲ, κεφαλῆς· οἱ δὲ, ὀδόντων· οἱ δὲ, κατὰ [f] νηδύν. οἱ δὲ, τῶν ἀφανέων νόσων. Θρηΐοι δὲ ἐπαφαὶ σφέων, εἰσὶ αἵδε. τοῖσι ἂν ἀποψύξῃσι ἐκ τῶν οἰκηίων ἄνθρωπος, ἢ τις ἐς λόγους ἔρχεται, τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰκηίων τούτων κατ' ὧν ἐπλάσατο τὴν κεφαλὴν πλῷ ἢ ἐς [g] τὸ πρόσωπον. κἄπειτα ἐν τοῖσι οἰκηίοισι λιπόσαι τὸν νεκρὸν, αὗται ἀνὰ τὴν πόλιν φοιτώμεναι, τύπτονται ἐπεζωσμέναι, καὶ φαίνουσι τὰς μαζούς· συνὼ δὲ σφι αἱ προσήκουσαι πᾶσαι. ἐπίρρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτονται, ἐπεζωσμένοι ἐς ἕτοι. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἔτω ἐς τὴν παρίχουσιν κομίζουσι. Εἰσὶ δὲ οἳ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατίαται, καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην. ἕτοι ἐπεὰν σφι κομισθῇ ὁ νεκρὸς, δεικνύουσι [h] τοῖσι κομίσασι ξυλίνα ὧδε δείγματα νεκρῶν, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν ἀσεβεστάτην αὐτέων φασὶ

pro ſalutatione mutua adorant, genu tenus demiſſa manu. Veſtibus amiciuntur lineis, circa crura fimbriatis, quas calaſiris appellant, ſuper quas candida ferunt amicula lanea ſuperiniecta. Laneæ tamen veſtes neque in ædes ſacras inferuntur, neque una cum cadavere ſepeliuntur: profanum enim eſt. Conſentanea vero hæc ſunt iis quæ Orphica appellantur & Pythagorea. Nam harum quoque ceremoniarum participem laneis in veſtibus humari religioſum eſt; de quibus ſacra redditur narratio. Alia inſuper ſunt ab Ægyptiis excogitata, quis menſis dieſve cujus deorum ſit, & quo quis die genitus qualia ſortietur, & quam mortem obibit, & qualis exiſtet. Quibus rebus Græci qui in poeſi verſati ſunt, uſi fuerunt. Plura quinetiam ab eis prodigia reperta ſunt, quam à ceteris omnibus hominibus. nam quum prodigium extitit, ſcribunt id, obſervantes quomodo eveniat: &, ſi quando poſtmodum hujus ſimile extiterit, exemplo prioris putant eventurum. Divinatio apud eos ita eſt conſtituta, ut ejus artificium nulli mortalium vendicetur, ſed certis diis. Siquidem Herculis illic oraculum eſt, & Apollinis, & Minervæ, Dianæque ac Martis, & Iovis. & quod præcipuo honore colunt ex omnibus oraculis, Latonæ eſt in urbe Buto. Verum hæc vaticinia non eodem modo ſunt omnia inſtituta, ſed differenter. Jam vero medicina apud eos hunc in modum eſt diſtributa, ut ſingulorum morborum ſint medici, non plurium. itaque omnia referta ſunt medicis. Alii enim ſunt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii alvi, alii morborum occultorum. Luctus eorundem ac ſepulturæ tales ſunt: Quibuſcunque aliquis ex domeſticis deceſſit, cujus aliquod momentum ſit, ibi omnes feminæ illius familiæ caput ſibi aut etiam vultum oblinunt luto. deinde relicto inter domeſticos cadavere, ipſæ per urbem vagantes verberantur ſuccinctæ & oſtendentes mammas, & cum eis propinquæ omnes. Altera ex parte viri, & ipſi ſuccincti ſe verberant. His actis, ita demum ad condiendum portant. Sunt autem certi ad hoc ipſum conſtituti, qui hoc artificium factitant: qui, quum ad ipſos cadaver portatum eſt, oſtendunt iis qui portaverunt, exemplaria cadaverum lignea, picturâ aſſimulata. Et earum unam accuratiſſi-

81 82 83 84 85 86

a τοῖσι οἰκοῖσι. b καλεομένοισι δὲ Βακχικοῖσι, ἔστι δὲ Αἰγυπτίοισι δὲ Πυθαγορείοισι. c οἵτινες. d σφι εὕρηται. e Ἀθηναίης. f οἱ δὲ τῆς κοιλίης. g πηλῷ δὲ. h δεικνύουσι.

veniſſe, & ſe ei, quod juſſiſſet, gymni-
92 cum certamen celebrare. Hæc omnia Ægyptii qui ſupra paludes incolunt pro inſtitutis habent. Qui vero in paludibus, utuntur eiſdem quidem quibus ceteri Ægyptii legibus, ut tum alia, tum quod unuſquiſque ducit unam uxorem, quemadmodum Græci: ceterum ad victus facilitatem alia hæc ſunt eis excogitata. Siquidem quum fluvius eſt pleniſſimus & campi ſunt inſtar æquoris, in ipſa aqua oritur ingens vis liliorum, quæ loton Ægyptii vocant. Ea ubi demeſſuerunt, ad ſolem exſiccant: deinde quod medium loti eſt, papaveri aſſimile, poſtquam coxerunt, ex eo faciunt panes aſſos igne. Eſt autem hujus loti radix quoque eſculenta, etiam temperate edulcat, orbiculatum, mali magnitudine. Sunt & alia lilia roſis ſimilia, & ipſa in flumine naſcentia: quorum fructus in alio folliculo adnaſcente ex radice, ſimillimus ſpecie eſt favo veſparum. In eo bellaria inſtar nuclei olivæ innaſcuntur denſa, quæ & tenera comeduntur & arefacta. Iam vero byblum annuam ubi è paludibus extraxerunt, ſuperiorem ejus partem amputantes in aliud quiddam convertunt; quod relictum eſt inferius, longitudine cubitali, id edunt, ac venundant: & ſiqui admodum utili byblo uti cupiunt, in luculento furno torrefactam ita comedunt. Sunt præterea ex eis qui ſolis piſcibus victitant; quos ubi ceperunt, exenteratos ad ſolem ſiccant, ſiccatiſque
93 deinde veſcuntur. In fluminibus non fere gignuntur piſces gregales; ſed qui nutriuntur in ſtagnis, hæc faciunt. Simulac inceſſit eis libido gignendi, gregatim in mare enatant, ducibus maſculis genituram ſpargentibus, quam feminæ conſectantes abſorbent, & ex ea concipiunt. Eædem ubi repletæ in mari ſunt, remeant ſinguli rurſus ad loca ſibi conſueta, non amplius iiſdem anteeuntibus, ſed feminarum eſt ducatus. Gregatim autem præeuntes, faciunt quemadmodum fecerant mares, ova fundentes inſtar milii parva, quæ mares ſequentes deglutiunt. Sunt autem ea milii grana, piſces: quum ex granis quæ manent integra, nec abſorbentur, ſed ubi ſunt nutrita, piſces fiant. Ex his piſcibus qui capiuntur, dum in mare exeunt, capitum ſiniſtram partem attriti apparent: qui autem retro remeantes, dextram habent attritam. idque

οἱ γυμνικὸν αὐτῷ κελεύσαντι, ὑπιτελέειν. Ταῦτα μὲν πάντα οἱ κατύπερθε τῶν ἑλέων οἰκέοντες Αἰγύπτιοι νομίζουσι. οἱ δὲ δὴ ἐν τοῖσι ἕλεσι κατοικημένοι, τοῖσι μὲν αὐτοῖσι νόμοισι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ ἄλλοι Αἰγύπτιοι· καὶ τἄλλα, καὶ γυναικὶ μιῇ ἔχας συνοικέει, κατάπερ Ἕλληνες. ἀταρ πρὸς ὑπελείην τῶν σιτίων, τάδε σφι ἄλλα ἐξεύρηται· ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία πελαγίσῃ, φύεται ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολλὰ, τὰ Αἰγύπτιοι καλέουσι λωτόν. τοῦτ' ἐπεὰν ἀρέψωσι [a], αὐαίνουσι πρὸς ἥλιον. καὶ ἔπειτα τὸ ἐν μέσῳ τοῦ λωτοῦ, τῷ μήκωνι [b] ἐὸν ἐμφερὲς, ὀπτήσαντες, ποιεῦνται ἐξ αὐτοῦ ἄρτους ὀπτοὺς πυρί· ἔστι δὲ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ λωτοῦ τοῦτο ἐδώδιμα καὶ ἐγγλύφει [c] ὑπεικέως ἐὸν προσγύλον, μέγαθος κατὰ μῆλον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα κρίνεα ῥόδοισι ἐμφέρεα, ἐν τῷ ποταμῷ γινόμενα καὶ ταῦτα· ἐξ ὧν ὁ καρπὸς ἐν ἄλλῃ κάλυκι φυομένῃ ἐκ τῆς ῥίζης γίνεται κηρίῳ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατον. ἐν τούτῳ πολλὰ ὅσον τε πυρὸν ἐλαίης ἐγγίνεται συχνά. τρώγεται δὲ καὶ ἀπαλὰ ταῦτα καὶ αὖα. τῷ δὲ βύβλον τὴν ἐπέτεον γινομένην, ἐπεὰν ἀναστάσωσι ἐκ τῶν ἑλέων, τὰ μὲν ἄνω αὐτῆς ἀποτάμνουσι, εἰς ἄλλο τι τράπουσι· τὸ δὲ κάτω λελειμμένον ὅσον τε ἐπὶ πῆχυ, τρώγουσι, καὶ πωλέουσι. οἱ δὲ ἂν καὶ κάρτα βύβλῳ χρῆσθαι θέλωσι, χρησθαι τῇ βύβλῳ χρᾶσθαι, ἐν κλιβάνῳ διαφανέϊ πίσαντες, οὕτω τρώγουσι. οἱ δέ τινες αὐτῶν ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μούνων· τοὺς ἐπεὰν λάβωσι, καὶ ἐξέλωσι τοῦ κοιλίου, αὐαίνουσι πρὸς ἥλιον, καὶ ἔπειτα αὖους ἐόντας σιτέονται. Οἱ δὲ ἰχθύες οἱ ἀγελαῖοι ἐν μὲν τοῖσι ποταμοῖσι οὐ μάλα γίνονται· τρεφόμενοι δὲ ἐν τῇσι λίμνῃσι, τοιάδε ποιεῦσι [d]· ἐπεάν σφεας ἐσίῃ οἶστρος κυίσκεσθαι, ἀγεληδὸν ἐκπλώουσι ἐς τὴν θάλασσαν· ἡγέονται δὲ οἱ ἔρσενες, ἀποῤῥαίνοντες καὶ θορός· αἱ δὲ, ἑπόμεναι ἀνακάπτουσι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κυίσκονται· ἐπεὰν δὲ πλήρεες γένωνται ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀναπλώουσι ὀπίσω ἐς ἦθεα τὰ ἑωυτῶν ἕκαστοι. ἡγέονται μέντοι γε οὐκέτι οἱ αὐτοὶ, ἀλλὰ τῶν θηλέων γίνεται ἡ ἡγεμονίη. ἡγεομέναι δὲ ἀγεληδὸν, ποιεῦσι οἷόν περ ἐποίεον οἱ ἔρσενες. τῶν δὲ ὠῶν ἀποῤῥαίνουσι κατ' ὀλίγους τοῦ κέγχρεω· οἱ δὲ ἔρσενες καταπίνουσι ἑπόμενοι [e]. εἰσὶ δὲ οἱ κέγχροι οὗτοι, ἰχθύες. ἐκ δὲ τῶν γενομένων καὶ μὴ καταπινομένων κέγχρεων οἱ τρεφόμενοι, ἰχθύες γίνονται· οἱ δ' ἂν αὐτέων ἁλῶσι ἐκπλώοντες ἐς θάλασσαν, φαίνονται πτερύμενοι τὰ ἐπ' ἀριστερὰ τῶν κεφαλέων· οἱ δ' ἂν ὀπίσω ἀναπλώοντες, τὰ ὑπὸ δεξιὰ

πτερ-

[a] ἀρύσωσι. [b] τῇ μήκωνι. [c] ἐγγλύφει. [d] ποιεῦσι. [e] ἐσχόμενοι.

Ab crocodilo raptus aut fluvio mersus, sacer est. Chemmis urbs, origo Persei.

τελευτήσωσι, ἃ δὴ γυναῖκα δίδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὅταν ἀν ὦσι εὐειδέες κάρτα καὶ λόγου πλεῖον γυναῖκες· ἀλλ' ἐπὰν τριτάῳ ἢ τεταρτάῳ ἥμερῃ, οὕτω δὴ παραδιδοῦσι τοῖσι ταριχεύουσι. τοῦτο δὲ ποιέουσι οὕτω τοῦδε εἵνεκα, ἵνα μὴ σφι οἱ ταριχευτὴ μίσγωνται τῇσι γυναιξί. λαμφθῆναι γάρ τινα φασὶ μισγόμενον νεκρῷ πρόσφατῳ γυναικός· καλεῖσθαι δὲ τὸν ἑτοιμότεχνον. Ὃς δ' ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξείνων ὁμοίως ἢ τῶν κροκοδείλου ἁρπαχθεὶς, ἢ τὸν αὐτὸν τοῦ ποταμοῦ φαίνηται τεθνηὼς, κατ' ἣν ἂν πόλιν ἐξενειχθῇ, τούτους πᾶσι ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας αὐτὸν, καὶ προεισείλαντας ὡς κάλλιστα, θάψαι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. οὐδὲ ψαῦσαι ἔξεστι αὐτὸν ἄλλον ἀδένα ὅτε τῶν προσηκόντων, ὅτε τῶν φίλων· ἀλλά μιν οἱ ἱρέες αὐτοὶ οἱ τοῦ Νείλου, ὅτε πλέον ἢ ἡμιάνθρωπον νεκρὸν, χερσὶ θιγγάνοντες θάπτουσι. Ἑλληνικοῖσι δὲ νομαίοισι φεύγουσι χρᾶσθαι. τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, μηδὲ ἄλλων μηδαμῶν ἀνθρώπων νομαίοισι. οἱ μέν νυν ἄλλοι Αἰγύπτιοι ὧδε τῷ Φυλάσσουσι· ἔστι δὲ Χέμμις πόλις μεγάλη νομοῦ τοῦ Θηβαϊκοῦ, ἐστὸς Νέης πόλιος· ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ἔστι Περσέος τοῦ Δαναὴς ἱρὸν τετράγωνον· περὶ δὲ αὐτὸ φοίνικες πεφύκασι. τὰ δὲ προπύλαια τοῦ ἱροῦ, λίθινά ἐστι, κάρτα μεγάλα· ἐπὶ δὲ αὐτοῖσι ἀνδριάντες δύο ἑστᾶσι λίθινοι μεγάλοι. ἐν δὲ τῷ περιβεβλημένῳ τούτῳ νηός τε ἔνι, καὶ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ ἐνέστηκε Περσέος. οὗτοι οἱ Χεμμῖται λέγουσι τὸν Περσέα πολλάκις μὲν ἀνὰ τὴν γῆν φαίνεσθαι σφι, πολλάκις δὲ ἔσω τοῦ ἱροῦ. σανδάλιόν τε αὐτοῦ φορεόμενον μεγαθέα, εὖν τὸ μέγαθος, δίπηχυ· τὸ ἐπὰν φανῇ, εὐθαιμονέειν ἅπασαν Αἴγυπτον. ταῦτα μὲν λέγουσι· ποιεῦσι δὲ τάδε Ἑλληνικὰ τῷ Περσέι. ἀγῶνα γυμνικὸν πρίσι ἀπὸ πάσης ἀγωνίης ἔχοντα· προτιθέντες ἆεθλα, κτήνεα, καὶ χλαίνας, καὶ δέρματα· εἰρομένοισι δέ μοι ὅτι σφι μοῦνοισι ἔωθε ὁ Περσεὺς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὅτι κεχωρίδαται Αἰγυπτίων τῶν ἄλλων, ἀγῶνα γυμνικὸν τιθέντες, ἔφασαν τὸν Περσέα ἐκ τῶν ἑωυτῶν πολιος γενόμενον. τὸν γὰρ Δαναὸν καὶ τὸν Λυγκέα ἐόντας Χεμμίτας, ἐκπλῶσαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ἀπὸ δὲ τούτων ἡμεῖς λογιεόμενοι, καταβαίνομεν ἐς τὸν Περσέα. ἀπικόμενον δὲ αὐτὸν ἐς Αἴγυπτον, κατ' αἰτίην τὴν καὶ Ἕλληνες λέγουσι, οἴσεσθαι ἐκ Λιβύης τὴν Γοργοῦς κεφαλὴν, ἔφασαν ἐλθεῖν καὶ πρὸς σφέας, καὶ ἀναγνῶναι τοὺς συγγενέας πάντας. ἐκμεμαθηκότα δέ μιν, ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον, τὸ δὲ Χέμμιος οὔνομα πεπυσμένον καὶ τὸν μητρός· ἀγῶνα δὲ οἱ

tim vita defunctas tradunt condiendas, nec quotquot formosæ valde & majoris pretii feminæ fuerunt, sed triduo atque quatriduo post mortem tradunt his unctoribus; ea de caussa facientes ita, ne cum feminis isti coeant. Deprehensum enim quendam ajunt coeuntem cum recenti cadavere muliebri, delatumque ab ejusdem artificii socio. Quisquis autem 90
vel ipsorum Ægyptiorum vel externorum deprehendatur, sive à crocodilo raptus, sive ab ipso flumine mortuus, necessarium prorsus est ei civitati ad quam ejectus est, condire, & quam honestissime comparantes sepelire in sacris loculis. quem ne contingere quidem fas est alteri aut propinquorum aut amicorum, sed eum ipsi Nili sacerdotes, utpote majus quiddam quam hominis cadaver manibus tractantes sepeliunt. Græcanicis institu- 91
tis uti recusant, & (ut semel dicam) nullorum hominum aliorum institutis uti volunt. Et hoc quidem ceteri Ægyptii observant. Est autem Chemmis oppidum grande Thebaicæ regionis, prope Neapolin: quo in oppido est templum Persei, Danaæ filii, quadratum ac palmeto circumdatum; antefores hujus templi sunt è saxis, valde magnæ; in his stant duæ grandes è lapide statuæ. In hoc ambitu est templum, & in eo simulacrum Persei: quem Chemmitæ memorant sibi apparere frequenter per terram, frequenter intra templum: ejusque sandalium quod gestabat, inveniri, bicubitali magnitudine: quod postquam apparuerit, exuberare omnem Ægyptum. Hæc quidem ajunt. Celebrant autem Perseo Græcanica hæc; gymnicos ludos faciunt per omne certandi genus, propositis præmiis tum pecorum, tum palliorum, tum pellium. Percontanti autem mihi cur eis solis consuevisset apparere Perseus, & cur ab Ægyptiis aliis discreparent edendo gymnico certamine, ajebant Perseum ex ipsorum civitate esse oriundum: Danaum enim & Lynceum, qui essent Chemmitæ, enavigasse in Græciam: à quibus originem posteritatis recensentes deveniebant ad Perseum. Hunc in Ægyptum profectum eam ob caussam quam & Græci dicunt, laturum ex Africa caput Gorgonis, ajebant venisse quoque ad ipsos, ac cognatos omnes agnovisse. quos postquam agnovisset, nomine Chemmis ex matre audito in Ægyptum ve-

a καλέεσθαι. b ἀθάπτους. c ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον. d αἰτίην τὴν ἐ.

transtra in illis tendunt. Costis nequaquam utuntur, sed introrsum compages byblo inferciunt. Gubernaculum unum faciunt, & hoc per carinam trajicitur. Malo etiam spineo, & velis ex byblo utuntur. Hæc navigia quidem flumen subire non possunt, nisi luculentus ingruat ventus, verum è terra propter trahuntur. Cum decursu autem hoc pacto feruntur: Est crates ex myricâ facta, vimine arundinum consuta, & lapis perforatus duorum fere talentorum pondo. ex his cratem fune ligatam, in anteriore parte navis sinit inferri; lapidem verò alio fune ab tergo. Ita crates impetu aquæ incidente, celeriter meat & trahit barim: hoc enim his navigiis est nomen. Lapis autem dum a tergo trahitur, fundo admotus dirigit cursum. Horum navigiorum ingens apud illos est copia, quorum quædam vehunt multa millia talentorum
97 pondo. Quum regionem supergressus est Nilus, solæ urbes apparent extantes, insulis Ægæi maris fere assimiles. Nam cetera Ægypti, pelagus sunt: ipsæque urbes solæ extant. Nec jam, quum hoc contingit, per alveos fluminis, sed per medium campi transmittuntur. Ex Naucrati quidem si ascendas Memphin versus, juxta pyramides ipsas fit navigatio: sed etiam hæc tunc nulla est, verum juxta acumen Delta & urbem Cercasorum. A mari autem & Canobo Naucratin versus per campum navigans ad Anthyllam urbem venies, & illam quæ vocatur Ar-
98 chandri. Harum urbium Anthylla, quæ est insignis, datur peculiaris in calceamenta uxori semper ejus qui in Ægypto regnat. quod factum est ex quo Ægyptus fuit ditionis Persarum. Altera videtur mihi nomen habere ab Archandro Danai genero, Phthii filio, Achæi nepote. Archandri enim urbs nominatur. Sit forsitan & alius quis Archandrus; nequa-
99 quam tamen Ægyptium nomen est. Hactenus quæ vidi, quæ novi, quæ interrogando percepi dicta sunt: hinc pergam disserere sermones Ægyptios quos audivi, addens & aliquid quod ipse viderim. MINEM, qui primus apud Ægyptum regnavit, ajebant sacerdotes pontibus separavisse quoque Memphin. nam fluvium totum præterlabi montem sabulosum Africam versus. hunc ergo regem supra Memphin centum circiter inde stadia an-

ται, ζυγὰ ὑπιπολῆς πυκνὰ [a] αὐτῶν. νομεῦσι δὲ ἐόδεν χρέωνται· ἔσωθεν δὲ τὰς ἁρμονίας ἐν ὧν ἐπάκτωσαν τῇ βύβλῳ. πηδάλιον δὲ ἐν πιεμῦται, καὶ τὸν μᾶστὸν τρόπῳ διαβαίνει [b]. ἱστῷ δὲ ἀκανθίνῳ χρέωνται, ἱστίοισι δὲ βυβλίνοισι. τοῦτο τὸ πλοῖα ἀνὰ μὲν τὸ ποταμὸν ὀλίγα πλέει, λὼ μὴ λαμπρὸς ἄνεμος ἐπέχῃ· ἐκ γῆς δὲ παρέλκεται. καλῶς ῥέον δὲ νομίζεται ὧδε· ἔστι ἐκ μυρίκης πεποιημένη θύρη, κατερραμμένη ῥίπτει καλάμων, καὶ λίθος τετρημένος διτάλαντος μάλιστά κη σταθμόν. τούτων τὴν μὲν θύρην δεδεμένην κάλῳ ἕμπροσθε ἕλκουσι πλοῖα ἀπίσω ὑπιφέρεται, τὸν δὲ λίθον ἄλλῳ κάλῳ ὄπισθε. ἡ μὲν δὴ θύρη, ὅκως ἐμπίπτοντος, χωρεῖ ταχέως, καὶ ἕλκει τὸν βάριν· (τοῦτο γὰρ δὴ ὄνομά ἐστι τοῖσι πλοίοισι τούτοισι) ὁ δὲ λίθος ὄπισθεν ἑλκόμενος [d], καὶ ἐὼν ἐν βυσσῷ, κατευθύνει τὸν πλόον. ἔστι δὲ σφι τὰ πλοῖα τοῦτα πλήθει πολλά, καὶ ἄγει ἔνια πολλὰς χιλιάδας ταλάντων. Ἐπὰν δὲ ἐπέλθῃ ὁ Νεῖλος τὸν χῶρον, αἱ πόλιες [e] μοῦναι φαίνονται ὑπερέχουσαι, μάλιστά κη ἐμφερέες τῇσι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ [f] νήσοισι. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς Αἰγύπτου, πέλαγος γίνεται· αἱ δὲ πόλιες μοῦναι ὑπερέχουσι. περιμένουσι ὦν, ἐπὰν τάχιστα γνῷ, ὁκοῖόν κα ποιέῃ, ὅτι καὶ τὰ ῥέεθρα ἐς ποταμόν, ἀλλὰ διὰ μέσου ἐς πεδίον. ἐς μὲν γε Μέμφιν ἐκ Ναυκράτιος ἀναπλώοντι, παρ' αὐτὰς τὰς πυραμίδας γίνεται ὁ πλόος. ἔστι δὲ ἀπ' ἄλλου, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀξέος τοῦ Δέλτα, καὶ διὰ Κερκάσωρον πόλιν. ἐς δὲ Ναύκρατιν ἀπὸ θαλάσσης καὶ Κανώβου διὰ πεδίου πλέων, ἥξεις κατ' Ἄνθυλλάν τε πόλιν, καὶ τὴν Ἀρχάνδρου καλεομένην. Τούτων δὲ ἡ μὲν Ἄνθυλλα, ἐοῦσα λογίμη πόλις, ἐς ὑποδήματα ἐξαίρετος δίδοται αἰεὶ βασιλεύοντος Αἰγύπτου τῇ γυναικί. τοῦτο δὲ γίνεται ἐξ ὅσου ὑπὸ Πέρσῃσι ἐστὶ Αἰγύπτος. ἡ δὲ ἑτέρη πόλις δοκέει μοι τὸ ὄνομα ἔχειν ἀπὸ τοῦ Δαναοῦ γαμβρὸς Ἀρχάνδρου τοῦ Φθίου, τοῦ Ἀχαιοῦ. καλέεται γὰρ δὴ Ἀρχάνδρου πόλις. εἰη δ' ἂν καὶ ἄλλος τις Ἄρχανδρος· τὸ μέντοι γε Αἰγύπτιον τὸ ὄνομα. Μέχρι μὲν τούτου, ὄψις τε ἐμὴ, καὶ [g] γνώμη, καὶ ἱστορίη ταῦτα λέγουσά ἐστι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Αἰγυπτίους ἔρχομαι λόγους ἐρέων, καθὰ ἤκουον. προσέσται δὲ αὐτοῖσι [h] τὸ ἐς τὸ ἐμῆς ὄψιος. Τὸν Μῖνα [i] πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτου, οἱ ἱρέες ἔλεγον τοῦτον μὲν ἀποχωρῆσαι ἐς τὴν [k] Μέμφιν. τὸν γὰρ ποταμὸν πάντα ῥέειν διὰ τοῦ ὄρεος τοῦ ψαμμίνου [l] πρὸς Λιβύης· τὸν δὲ Μῖνα ἄνωθεν, ὅσον τε ἑκατὸν σταδίους ἀπὸ Μέμφιος, τὸν πρὸς μεσαμβρίης

a πύκνοι. b διαβαίνει. c δύνανται. d ὄπισθ. ἐπελκόμενος. e πόλις. f κόλπῳ. g ὄψις τε ἐμοὶ, καὶ. h ἐς τοῖσι αὐτοῖσι. i Μάνιν bis & mox Μηνὶ: sed eodem id tendit, quo cap. IV. k ἀπογιφυρῶσαι τὴν. l ψάμμιον.

Piſcium mira fertilitas. Sillicypria præbent materiam lucernis pro oleo. Retia adverſus culices. Navis vectoriæ fabrica.

πετρέφαλαι. πάχυζι δὲ ταῦτα ἀφὸ πόδε· ἐχόμενοι τ γῆς ἐπ' ἀριστερὰ καταπλώυζι ἐς θάλασσαν· καὶ ἀναπλώοντες ὀπίσω, τ αὐτῆς ἀντέχονται ἐγχειμπτόμενοι, καὶ ψαύοντες ὡς μάλιστα, ἵνα μὴ [a] ἁμαρτοιεν τ ὁδὸν ἀφὸ τ ῥόου. ἐπεὰν δὲ πληθύεσθαι ἄρχηται ὁ Νεῖλος, τά τε κοῖλα τ γῆς, καὶ τὰ πλησίον τὰ ἀφὸ τ ποταμοῦ, πρῶτα ἄρχεται πιμπλάσθαι [b], διηθεόντος τ ὕδατος ἐκ τ ποταμοῦ· καὶ αὐτίκα τε πολέα γίνεται ταῦτα, καὶ ἀφανέος ἤμα ἰχθύων σμικρῶν πίπλαται πάντα. κόθεν δ' εἰκὸς αὐτοὺς γίνεσθαι, ἐγώ μοι δοκέω καλαιοεῖν τάδε. τ περυσινὸν ἔτεος ἐπεὰν ἀπολίπῃ ὁ Νεῖλος, οἱ ἰχθύες ἐκτεκόντες ὠὰ ἐς τὴν ἰλὺν, ἅμα τῷ ἐχάτῳ ὕδατι ἀπαλλάσσονται· ἐπεὰν δ' περιελθόντος τ χρόνου πάλιν ἐπέλθῃ τὸ ὕδωρ, ἐκ τ ὠῶν τούτων ἀφανίζεται γινόμενα οἱ ἰχθύες. καὶ τοῖσι μὲν τοὺς ἰχθῦς ἄτω [c] ἔχει. Ἀλειφαίνουσι δὲ χρέωνται Αἰγυπτίων οἱ περὶ τὰ ἕλεα οἰκέοντες, ἀπὸ τῶν σιλλικυπρίων τ καρπόν, τὸ καλεῦσι μὲν Αἰγύπτιοι τῆκι [d]· ποιεῦσι δὲ ὧδε· ἀφὰ τὰ χείλεα τῶν τε ποταμῶν τ τῶν λιμνέων ἀπαείρουσι τὰ σιλλικύπρια ταῦτα, τὰ ἐν Ἕλλησι [e] αὐτόμαλα ἄγρια φύεται. ταῦτα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀποφόμενα, καρπὸν φέρει πολλὸν μὲν, δυσώδεα δέ. τοῦτον ἐπεὰν συλλέξωνται, οἱ μὲν, κόψαντες, ἀποπιέζουσι· οἱ δὲ φρύξαντες ἀπέψυχοι, καὶ τὸ ἀποῤῥέον ἀπ' αὐτοῦ [f] συγκομίζονται. ἔστι δὲ πῖον, καὶ οὐδὲν ἧσσον τ ἐλαίου τῷ λύχνῳ παρέχεται. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφόρητοι ἐόντες τάδε σφι ἐστὶ μεμηχανημένα· τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἑλέων οἰκέοντας οἱ πύργοι ὠφελέουσι, ἐς οὓς ἀναβαίνοντες, κοιμῶνται [g]· οἱ γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἷοί τε εἰσὶ ὑψοῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἕλεα οἰκέουσι τάδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτέων ἀμφίβληστρον κέκτηται [h], τῷ τ ἡμέρης μὲν ἰχθῦς ἀγρεύει, τὴν δὲ νύκτα αὐτῷ χρᾶται ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ· περὶ ταύτην ἰσηνίκα τὸ ἀμφίβληστρον. καὶ ἕπεται ἐνδὺς ὑπὸ αὐτῷ, καθεύδει· οἱ δὲ κώνωπες, ἢν μὲν ἐν ἱματίῳ ἐνελίξαμενος [i] εὕδῃ, ἢ σινδόνι, ἀφὸ τούτων δάκνουσι· ἀφὸ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ πειρῶνται ἕρχειν. Τὰ δὲ δὴ πλοῖα σφι τοῖσι φορτηγέουσι, ἔστι ἐκ τ ἀκάνθης ποιεύμενα, τ ἡ μορφὴ μέν ἐστι ὁμοιοτάτη [k] τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ· τὸ δὲ δάκρυον, κόμμι ἐστί. ἐκ ταύτης ὦν τ ἀκάνθης κοψάμενοι ξύλα ὅσον τε διπήχεα, πλινθηδὸν συντιθεῖσι, ναυπηγεύμενοι τρόπον τοιόνδε· περὶ γόμφους πυκνοὺς καὶ μακροὺς περιείρουσι τὰ διπήχεα ξύλα· ἐπεὰν δὲ τρόπῳ τούτῳ ναυπηγήσωνται

que ea de cauſſa patiuntur, quod in mare tendunt, à ſiniſtra terram legentes; & rurſus revertentes, eandem oram ſtringunt incurſantes tangentetque validiſſime, ne itinere aberrent propter aquæ decurſum. Nilo incipiente augeſcere, in primis cava terræ & lacunæ fluvio proximæ impleri incipiunt, percolante aqua ex flumine, & tum hæc ſtatim plena fiunt, tum continuo cuncta piſciculis minutis opplentur. Unde autem veriſimile ſit eos gigni, hoc mihi videor intelligere; ſuperiore anno poſtquam Nilus abſceſſit, piſces qui ova in cæno pepererant, una cum poſtrema abeunt aqua: circumacto rurſus tempore, ubi aqua reſtagnavit, protinus ex his ovis gignuntur piſces. Et circa piſces quidem ita res habet. Porro 94
Ægyptii qui paluſtria accolunt, unguento utuntur ex fructu ſillicypriorum, quod appellant Ægyptii TEKI, hunc in modum conficientes. Sillicypria hæc, quæ apud Græcos ultro agreſtia naſcuntur, ad labra fluminum ſtagnorumque Ægyptii ferunt, eaque in Ægypto multum quidem fructum ferunt, ſed graveolentem. Hunc ubi collegerunt, alii tuſum, ad ignem, alii in ſartagine coquunt, & quod ex eo defluit excipiunt, pingue quiddam, & non minus ad lucernam idoneum quam oleum, ſed graveolentiam exhibens. Sunt 95
autem adverſus culices, quorum magna vis eſt, hæc ab eis excogitata. Illos quidem qui ſupra paludes incolunt, juvant turres quas dormituri aſcendunt. nam culices ventus prohibet in alto volare. At qui circa paludes habitant, alia turrium vice ſunt machinati, hæc videlicet: Singuli ſuum habent rete, quo per diem piſces capiunt, eodem noctu utuntur ad cubile in quo requieſcunt. Circundant illud reti: deinde ingreſſi ſub illo ſomnum capiunt. qui ſi in veſte involuti aut in ſindone dormirent, eos per iſta culices morderent: per retia vero omnino nec conantur. Naves eorum vectoriæ 96
ſunt factæ è ſpina, cujus figura ſimillima eſt loto Cyrenæo, & cujus lacryma gummi eſt. Ex hac igitur ſpina ligna cædentes, fere bicubitalia, more laterum componunt, hoc modo navem fabricantes: Ligna hæc bicubitalia circum denſos ac longos ſtipites circumnectunt: ubi hunc in modum compegerunt, deſuper tran-

a ἵνα δὲ μὴ. b πίμπλαδ & mox πίμπλασθαι. c ἰχθύες ἔτοι· καὶ ὠὰ γὰρ τ ἰχθύων ἄτω. d τῆκι. e τὰ γὰρ ἐν Ἕλλησι. f ἀποῤῥέον αὐτῶ. g κοιμέονται. h ἔχεται. i ἐλιξάμενος. k ὁμοία.

Mare vadoſum & non navigabile. Gentes ad meridiem ſubigit Seſoſtris. Ejuſdem expeditio terreſtris & felix uſque Scythas & Thracas, ac cippi paſſim poſiti. Colchi progenies Ægyptia. Circumciſa virilia.

bebo. Iſtum dicebant ſacerdotes, primùm quidem longis navibus ex Arabico ſinu profectum, rubri maris accolas in ſuam poteſtatem redegiſſe: uſque dum progrediens longius, venit in mare non jam navigabile vadis. Illinc ubi retro ſe in Ægyptum recepiſſet, ſecundum ſacerdotum commemorationem, coacto ingenti exercitu per continentem perrexiſſe; omneſque gentes, quæ occurrerent ſubegiſſe. Et quaſcunque earum nanciſcebatur fortes & vehementer ſtudioſas libertatis, in earum regionibus cippos ſtatuebat, indicantes per litteras ſuum nomen & patriam, & quemadmodum ipſe illas ſuis viribus ſubegiſſet: quarum vero urbes nullo prœlio & facile cepiſſet, harum cippis inſcripſit eadem, quæ ſcripſerat eis gentibus, quæ viriles extiterant; atque etiam adſcripſit muliebria genitalia, planum facere volens, illas imbelles extitiſſe. Hæc faciendo peragrabat continentem, donec ex Aſia in Europam tranſgreſſus, Scythas ſubegit & Thraces; ad quos uſque & non ulterius mihi videtur Ægyptius exercitus perveniſſe, quoniam in iſtorum terra tituli poſiti apparent, non ultra. Hinc digreſſus retro abiit, & poſteaquam ad Phaſin flumen ſubſedit, quid inde contigerit, non habeo liquide dicere, utrum ipſe rex Seſoſtris, diviſo ſuo exercitu, partem qualemcunque reliquerit ad eam regionem incolendam, an aliqui militum pertæſi peregrinationis errorem circa fluvium Phaſin ſubſtiterint. Nam Colchi videntur Ægyptii eſſe: quod ipſe prius cogitatum quam ex aliis auditum refero. Cujus rei quum mihi cura inceſſiſſet ut utroſque percontarer, magis Colchi reminiſcebantur Ægyptiorum, quam Ægyptii Colchorum. Dicebant autem Ægyptii ſe opinari Colchos è Seſoſtris eſſe exercitu. Ipſe autem ex hoc conjectabam, quod atro colore ſunt & criſpo capillo, (tametſi hoc pro nihilo putari poſſet, quum & alii ſint hujuſcemodi) ſed magis etiam inde, quod ſoli omnium hominum Colchi & Ægyptii & Æthiopes ab initio pudenda circumcidunt. Nam & Phœnices & Syri, qui ſunt in Palæſtina, didiciſſe ab Ægyptiis & ipſi confitentur. Syrii vero qui fluvium Thermodontem & Parthenium accolunt, & horum contermini Macrones, à Colchis ſe nuper didiciſſe ajunt. Hi enim ex hominibus ſoli

τε μνήμῃ ποιήσομαι· τὸν ἔλεγον οἱ ἱρέες πρῶτον μὲν πλοίοισι μακροῖσι ὁρμηθέντα ἐκ τοῦ Ἐρυθρῆς κόλπου, τοὺς πρῶτα τὴν [a] Ἐρυθρὴν θάλασσαν κατοικημένους καταστρέψαι. ἐς ὃ πλέοντά μιν πρόσω, ἀπίκετο ἐς θάλασσαν, οὐκέτι [b] πλωτὴν ὑπὸ βραχέων. ἐνθεῦτεν ὦν, ὡς ὀπίσω [c] ἀπίκετο ἐς Αἴγυπτον, κατὰ τὰ ἱρέων τὴν φάτιν, στρατὸν πολλὸν τῶν λαῶν ἤλαυνε διὰ τῆς ἠπείρου, πᾶν ἔθνος τὸ ἐμποδὼν καταστρεφόμενος. ὁτέοισι μέν νυν αὐτέων ἀλκίμοισι ἐνετύγχανε, καὶ δεινῶς γλιχομένοισι περὶ τῆς ἐλευθερίης, τούτοισι μὲν στήλας ἐνίσῃ [d] ἐς τὰς χώρας, διὰ γραμμάτων λέγουσας τό, τε ἑωυτοῦ οὔνομα, καὶ τὴν πάτρης, καὶ ὡς δυνάμι [e] τῇ ἑωυτοῦ κατεστρέψατο σφέας· ὁτέων δὲ ἀμαχητὶ καὶ ὀπτέως παρέλαβε τὰς πόλιας [f], τούτοισι δὲ ἐνέγραφε ἐν τῇσι στήλῃσι κατὰ ταυτὰ καὶ τοῖσι ἀνδρηίοισι τῶν ἐθνέων γλωμένοισι· καὶ δὴ καὶ αἰδοῖα γυναικὸς προσενέγραφε [g], δῆλα βουλόμενος ποιέειν ὡς εἶησαν [h] ἀνάλκιδες. Ταῦτα δὴ ποιέων, διεξῄει τὴν ἤπειρον· ἐς ὃ ἐκ τῆς Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην διέβη, τούς τε Σκύθας κατεστρέψατο καὶ τοὺς Θρῄκας. ἐς τούτους δέ μοι δοκέει καὶ ὁ προσώτατα ἀπίκετο ὁ Αἰγύπτιος στρατός. ἐν μὲν γὰρ τῇ τούτων χώρῃ φαίνονται σταθεῖσαι αἱ στῆλαι· τὸ δὲ προσωτέρω τούτων, οὐκέτι. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπεστρέψας ὀπίσω ἤιε· καὶ ἐπεί τε ἐγένετο ἐπὶ Φάσι ποταμῷ, οὐκ ἔχω τὸ ἐνθεῦτεν ἀτρεκέως εἰπεῖν εἴτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Σέσωστρις ἀποδασάμενος τὸ ἑωυτοῦ στρατῆς μόριον ἱσοῦδή, αὐτοῦ καταλείπει [i] τῆς χώρης οἰκήτορας· εἴτε τῶν τινες στρατιωτέων τῇ [k] πλάνῃ αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, αὐτοῦ ἵδρυσαν. Φᾶσις γὰρ δὴ ποταμὸς καλέεται. φαίνονται μὲν δὴ ἐόντες οἱ Κόλχοι Αἰγύπτιοι. νοήσας δὲ πρότερον αὐτὸς, ἢ ἀκούσας ἄλλων, λέγω. ὡς δέ μοι ἐν φροντίδι ἐγένετο, μᾶλλον ἀμφοτέρους· καὶ μᾶλλον οἱ Κόλχοι ἐμνήσθησαν τῶν Αἰγυπτίων, ἢ οἱ Αἰγύπτιοι τῶν Κόλχων. νομίζειν δ' ἔφασαν Αἰγύπτιοι τὸν Σεσώστριος στρατὸν εἶναι τοὺς Κόλχους. αὐτὸς δὲ εἰκάσας τῇδε, καὶ ὅτι μελάγχροές εἰσι καὶ οὐλότριχες. καὶ τοῦτο μὲν ἐς οὐδὲν ἀνήκει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι. ἀλλὰ τοῖσι δὴ καὶ μᾶλλον [l], ὅτι μοῦνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες περιτάμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι [m] οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι· Σύριοι δὲ οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μάκρωνες οἱ τουτοισὶ ἀσυγγείτονες ἐόντες, ἀπὸ Κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι· οὗτοι γάρ εἰσι οἱ περιτεμνό-

a τὴν πρώτην. b μηκέτι. c δὲ, ὀπίσω. d ἀνίσῃ. e δυνάμει. f πόλις. g προσανέγραφε. h ὦσι ἄνανδροι. i καταλείπει. k περιπλανήσει τῇ. l δημόσιον. m Σύριοι

ἀγκῶνα περιχώσαντα, τὸ μὲν ἀρχαῖον ῥέεθρον ἀποξηράναι, τὸ δὲ πόταμὸν ἀχετεῦσαι, τὸ μέσον τῶν ὀρέων ῥέειν. ἔτι δὲ καὶ νῦν ὑπὸ Περσέων ὁ ἀγκὼν οὗτος τὸν Νεῖλον ὃς ἀπεργμένος ῥέει, ἐν φυλακῇσι μεγάλῃσι ἔχει, φρασσόμενος ἀνὰ πᾶν ἔτος. εἰ γὰρ ἐθελήσει ῥῆξας ὑπερβαλεῖν ὁ ποταμὸς τοῦτο, κίνδυνος πάσῃ Μέμφι καταπλυσθῆναι ἐστί. ὡς δὲ τῷ Μινὶ τούτῳ τῷ πρώτῳ γενομένῳ βασιλεῖ χέρσον γεγονέναι τὸ ἀπεργμένον, τοῦτο μέν, αὐτοῦ πόλιν κτίσαι ταύτην, ἥτις νῦν Μέμφις καλέεται. ἔστι γὰρ καὶ ἡ Μέμφις ἐν τῷ στεινῷ τῆς Αἰγύπτου· ἔξωθεν δὲ αὐτῆς περιρύξαι λίμνην ἐκ τοῦ ποταμοῦ πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἑσπέρην [b]. τὰ γὰρ πρὸς τὴν ἠῶ αὐτὴς ὁ Νεῖλος ἀπέργει. τοῦτο δέ, τὸ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν ἱδρύσασθαι ἐν αὐτῇ, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιαπηγητότατον. Μετὰ δὲ τοῦτον, κατέλεγον οἱ ἱρέες ἐκ βύβλου ἄλλων βασιλέων τριηκοσίων τε καὶ τεσσερεσκαίδεκα ὀνόματα. ἐν τοσαύτῃσι γενεῇσι ἀνθρώπων, ὀκτωκαίδεκα μὲν Αἰθίοπες ἦσαν, μία δὲ γυνὴ ἐπιχωρίη· οἱ δὲ ἄλλοι, ἄνδρες Αἰγύπτιοι. τῇ δὲ γυναικὶ ἔνομα ἦν, ἥτις ἐβασίλευσε, τόπερ ἐν τῇ [c] Βαβυλωνίῃ, Νίτωκρις. τὴν ἔλεγον τιμωρέσασθαι ἀδελφεῷ, τὸν Αἰγύπτιοι βασιλεύοντα σφέων ἀπέκτειναν· ἀποκτείναντες δὲ, οὕτω οἱ ἐκείνῃ ἀπέδοσαν τὴν βασιληίην· τούτῳ τιμωρέσασθαι, πολλοὺς Αἰγυπτίων διαφθείρασι δόλῳ. ποιησαμένην γάρ μιν οἴκημα περίμηκες, ὑπόγαιον, καινοῦσθαι τῷ λόγῳ, νόῳ δὲ ἄλλα μηχανᾶσθαι. καλέσασαν [d] δέ μιν Αἰγυπτίων τοὺς μάλιστα μεταιτίους τοῦ φόνου ἠδέα πολλοὺς ἐσιᾶν· δαινυμένοισι δὲ, ἐπεῖναι τὸν ποταμὸν δι' αὐλῶνος κρυπτοῦ μεγάλου. τούτης μὲν περὶ τοσαῦτα ἔλεγον. πλὴν ὅτι αὐτήν μιν, ὡς [e] τοῦτο ἐξέργασε, ῥίψαι ἐς οἴκημα ἀντὶ τοῦ πλέον, ὄκως ἀτιμώρητος γένηται. Τῶν δὲ ἄλλων βασιλέων, οὐ γὰρ ἔλεγον οὐδεμίην ἔργων ἀπόδεξιν, κατ' οὐδὲν εἶναι λαμπρότητος, πλὴν ἑνὸς τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν Μοίριος. τοῦτον δὲ ἀποδέξασθαι μνημόσυνα, τοῦ Ἡφαίστου τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον πεποιημένα προπύλαια, λίμνην τε ὀρύξαι, τῆς ἡ περίοδος ὅσων [f] ἐστὶ σταδίων ὕστερον δηλώσω· πυραμίδας τε ἐν αὐτῇ οἰκοδομῆσαι, τοῦ μεγάθεος πέρι, ὁμοῦ αὐτῇ τῇ λίμνῃ ἐπιμνήσομαι. τοῦτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι· τὸν δὲ οὐδένα ἄλλων οὐδέν. Παραμειψάμενος ὦν τούτους, τοῦ ἐπὶ τούτοισι γενομένου βασιλέος, τῷ οὔνομα ἦν Σέσωστρις, τούτου

anfractum fluminis meridiem versus aggesta humo arefecisse quidem pristinum alveum; sed flumen facto alveo duxisse, ut per medium montium flueret. Adeo nunc quoque sub Persis iste anfractus Nili qui coercitus fluit, magnis præsidiis custoditur, quotannis obseptus. Quod si refringens flumen velit ea parte redundare, omnis Memphis adibit periculum ne aquis operiatur. Ab hoc Mine, qui primus extitit rex, quum id unde abactus erat fluvius, facta esset continens, partim eidem urbem hanc condidisse quæ nunc Memphis appellatur. (est enim quoque Memphis in angustiis Ægypti sita) & extra eam aquilonem versus & vesperum ex flumine circumfodisse stagnum; (nam ab aurora ipse Nilus abigit) partim in ea urbe extruxisse templum Vulcani magnum & memoratu dignissimum. Post 100
hunc recensebant è libro sacerdotes nominatim alios trecentos ac triginta reges. In quibus tot ætatibus hominum, octo & decem fuissent Æthiopes, & una mulier indigena: ceteri, viri Ægyptii. Mulieri quæ regnavit, fuit nomen idem quod in Babylonia, NITOCRIS. Quam dicebant ultam fuisse fratrem, ab Ægyptiis, apud quos regnabat, interemptum: quum eo interempto, regnum ad hanc detulissent. ultam autem fratrem, multis Ægyptiorum dolo absumptis. Nam extruxisse eam perlongum ædificium subterraneum, per caussam quidem novi operis, animo autem aliud agitantem: & convocatis ad convivium multis, quos præcipue noverat fraternæ cædis autores, per occultum magnum canalem immisisse flumen discumbentibus. Hæc quidem de illa referebant, atque insuper quum id fecisset eam jecisse se in conclave cineris plenum, quò impunita esset. Aliorum au- 101
tem regum (non enim referebant aliquam operum spectationem) nullum esse splendorem, nisi unius, qui postremus horum extitit MOERIS. Hunc enim monumenta exstruxisse Vulcani antefores, ad ventum aquilonem vergentes: & stagnum fodisse, cujus ambitus quot sit stadiorum, posterius aperiam: & pyramides in eo erexisse, de quarum magnitudine simul cum ipso lacu mentionem faciam. Hunc itaque tantum operum edidisse: alios autem nihil prorsus. Istos ergo præ- 102
tergressus, ejus, qui his successit, regis nomine SESOSTRIS mentionem habebo.

a τῶν μὲν οὖν. b ἑσπέρην. c τόπερ τὴν. d καλέσασαν. e αὐτὸν μὲν, ὡς. f ἡ περίοδος ὅσων

Sesostris fratrem punit: captivi trahunt lapides ad templum Vulcani & fossis secant regionem, cujus agri æqualiter adsignantur. Geometriæ origo. Æthiopia paruit Sesostri, cujus statua ad Vulcani.

tendens, pontem imponeret parti ardenti, super quos ipsi transeuntes evaderent, ita fecisse: & duobus filiis ita combustis, ceteros una cum patre fuisse servatos.
108 Sesostrin in Ægyptum reversum, ultionem de fratre sumpsisse: quam vero multitudinem è terris in potestatem redactis abduxerat, ea usum in hæc fuisse. Nempe isti fuerunt, qui sub hoc rege immensæ longitudinis lapides in templum Vulcani portatos traxerunt, quique divortia aquarum, quæ nunc in Ægypto sunt, cuncta fodiebant necessitate adacti, faciebantque non volentes, ut Ægyptum, totam prius equis & plaustris agendis ubique idoneam, redderent his carentem. Nam ab eo tempore Ægyptus, quæ omnis campestris est, inequitabilis & plaustris inhabilis extitit, propter multiplices fossas & omnigenis modis ductas. Sic autem terram rex scindendam putavit, quia civitates quæ non accolerent flumen, sed in medio Ægypti essent, refluente flumine laborantes penuria aquarum densioribus utebantur potionibus è puteis.
109 Propter hæc Ægyptus incisa est; & ab hoc rege, ut dicebant, regio in omnes Ægyptios dispartita, soli quadrati æqua portione viritim per sortem data: atque hinc proventus instituti, imposita pensione, quam illi quotannis solverent. Quod si cujus portionem alluvione flumen decurtasset, is adiens regem, rei quæ contigerat certiorem faciebat. rexque ad prædium inspiciendum mittebat qui metirentur quanto minus factum esset, ut ex residuo pro portione taxatum vectigal penderetur: atque hinc geometria orta mihi videtur in Græciam transcendisse. Nam polum & gnomonem, & duodecim diei partes à Babylo-
110 niis Græci didicerunt. Solus hic Ægyptius rex imperio potitus est Æthiopiæ: monumentum quoque reliquit ante ædem Vulcani, lapideas statuas, duas quidem tricenûm, se & uxorem; quatuor autem filios, vicenûm singulas cubitorum. His statuis longo post tempore quum Darii Persæ statua anteponeretur, non tulit id sacerdos Vulcani, negans eum tales res gessisse quales gessisset Sesostris Ægyptius: quippe qui cum alias nationes non pauciores quam Darius, tum vero Scythas subegisset; Darium autem Scythas vincere non potuisse, eoque iniquum esse eum qui rebus gestis non superegre-

πίναντα, γεφυρῶσαι τὸ καιόμενον, αὐτὸς δὲ ἐφ' ἑκείνων διαβαίνοντας σωθῆναι. ταῦτα ποιῆσαι τὸν Σέσωστριν· καὶ δύο μὲν τῶν παίδων κατακαῆναι τρόπῳ τοιούτῳ [a]. τὸν δὲ λοιπὸν ἀποσωθῆναι ἅμα τῷ πατρί. Νοσήσαντα δὲ τὸν Σέσωστριν ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ πειράμενον τὸν ἀδελφεὸν, τῷ μὲν ὁμίλῳ τῶν ἐπαγαγέτο, τὸν τὰς χώρας κατασρέψαντο, τούτῳ μὲν πάντα ἐχρήσατο· τοὺς τε οἱ λίθους τοὺς ἅμα τούτοις βασιλέος κομισθέντας ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸ ἱρὸν, εὐρίσκω μεγάθεϊ ἀξιομήκεας, ὅτι ἦσαν οἱ ἑλκύσαντες. καὶ τὰς διώρυχας τὰς νῦν ἐούσας ἐν Αἰγύπτῳ, πάσας ὅτι ἀναγκαζόμενοι ὤρυσσον [b]. ἐπιεσόν τε οὐκ ἐθέλοντες Αἴγυπτον, τοπρὶν ἐοῦσαν ἱππασίμην καὶ ἁμαξευομένην πᾶσαν, ἐνδεᾶ τούτων. ἀπὸ γὰρ τούτου τοῦ χρόνου Αἴγυπτος ἐοῦσα πεδιὰς πᾶσα, ἀνιππος καὶ ἀναμάξυτος γέγονε. αἴτιαι δὲ τούτων αἱ διώρυχες γεγόνασι, ἐοῦσαι πολλαὶ, καὶ παντοίους τρόπους ἔχουσαι. κατέταμνε δὲ τῶνδε εἵνεκα τὴν χώρην ὁ βασιλεύς· ὅσοι τῶν Αἰγυπτίων μὴ ἔθεσαν τῷ ποταμῷ ἔκθιπτο τὰς πόλις [c], ἀλλ' ἀναμέσους, ὅτοι ὅκως τε ἀπίοι ὁ ποταμὸς ἀνανίζοντες ὑδάτων, θολερωτέροισι ἐχρέωντο τοῖσι πόμασι ἐκ φρεάτων χρεώμενοι. Τούτων μὲν δὴ εἵνεκα κατεμήκυνε ἡ Αἴγυπτος. καὶ τὸν εἶπα ἔλεγον τὸν βασιλέα, κλῆρον ἴσον ἑκάστῳ τετραγωνον διδόντα. καὶ ἀπὸ τούτου τὰς προσόδους ποιήσασθαι, διατάξαντα ἀποφορὴν ἀποτελέειν [d] κατ' ἐνιαυτόν. εἰ δέ τινος καὶ κλῆρος ὁ ποταμὸς τι παρέλοιτο, ἐλθὼν ἂν πρὸς αὐτὸν, ἐσήμαινε τὸ γεγονός· ὁ δὲ, ἔπεμπε τοὺς διόψεσομένους, καὶ ἀναμετρήσαντας ὅσῳ ἐλάσσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅκως τὸν λοιπὸν κατὰ λόγον τῆς τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι. δοκέει δέ μοι ἐντεῦτεν γεωμετρίη εὑρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθεῖν. πόλον μὲν γὰρ, καὶ γνώμονα, καὶ τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. Βασιλεὺς μὲν δὴ αὐτὸς μοῦνος [e] Αἰγύπτου Αἰθιοπίης ἦρξε. μνημόσυνα δὲ ἐλίπετο πρὸ τοῦ Ἡφαιστείου, ἀνδριάντας λιθίνους· δύο μὲν, τριήκοντα πήχεων, ἑωυτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα· τοὺς δὲ παῖδας ἑοῦσας τεσσερας, εἴκοσι πήχεων ἕκαστον. τὸν δὴ ὁ ἱρεὺς τοῦ Ἡφαίστου χρόνῳ μετέπειτα πολλῷ Δαρεῖον τὸν Πέρσην ἀξιοῦντα πρὸ ἑωυτοῦ ἱστάναι ἔμπροσθεν ἀνδριάντα, φὰς οὐ οἱ ποιήσειν ἔργα οἷάπερ Σέσωστριν τὸν Αἰγύπτιον. Σέσωστριν μὲν γὰρ ἄλλα τε καταστρέψασθαι ἔθνεα οὐκ ἐλάσσω ἐκείνου, καὶ δὴ καὶ Σκύθας· Δαρεῖον δὲ δυνασθῆναι Σκύθας ἐλεῖν. οὐκων δίκαιον εἶναι ἑωυτοῦ ἔμπροσθεν τοῦ ἐκείνου ἀναθημάτων, μὴ οὐκ ὑπερ-

a τοιῶδε. b ὤρυξαν. c ἔκτηλο πόλις. d ἐτιτελέειν. e δὴ ἔτι μοῦνος. f στάναι.

Quinam Phœnices non circumciderint. Linum Colchicum & Ægyptium. Cippos duos vidit auctor circa Ioniam, male intellectos de Memnone. Periculum Sesostri a fratre in reditu.

μενοι ἀνθρώπων μοῦνοι· καὶ οὗτοι Αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιεῦντες κατὰ ταῦτα. αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὁκότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. ἀρχαῖον γὰρ δή τι φαίνεται ἐόν· ὡς δὲ ὁπιμισγόμενοι Αἰγύπτῳ ἐξέμαθον, μέγα μοι καὶ τόδε τεκμήριον γίνεται [a]. Φοινίκων ὁκόσοι τῇ Ἑλλάδι ὁπιμίσγονται, οὐκέτι Αἰγυπτίους μιμέονται κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἀλλὰ τῶν ὁπιγινομένων ἀπαθέα μιοῦσι τὰ αἰδοῖα. φέρε νυν καὶ [b] ἄλλο εἴπω περὶ τῶν Κόλχων, ὡς Αἰγυπτίοισι περισφερέες εἰσί. λίνον μοῦνοι ὅτοί τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καὶ κατὰ [c] πατρίδα. καὶ ἡ ζόη πᾶσι καὶ ἡ γλῶσσα ἐμφερὴς ἐστὶ ἀλλήλοισι. λίνον δὲ τὸ μὲν Κολχικὸν, ὑπὸ Ἑλλήνων Σαρδονικὸν κέκληται· τὸ μέντοι ἀπ' Αἰγύπτου ἀπικνεύμενον, καλέεται Αἰγύπτιον. Αἱ δὲ σῆλαι, τὰς ἴσας κατὰ τὰς χώρας ὁ [d] Αἰγύπτου βασιλεὺς Σέσωστρις, αἱ μὲν πλεῦνες οὐκέτι φαίνονται πεπεδέουσαι· ἐν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ αὐτὸς ὥρεον ἑστώσας, καὶ τὰ γράμματα τὰ εἰρημένα ἐστεύλα, καὶ γυναικὸς αἰδοῖα. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτρῃσι ἐγκεκολαμμένοι τέτου τοῦ ἀνδρὸς, τῇ τε ἐκ τῆς Ἐφεσίης ἐς Φώκαιαν ἔρχονται [e], καὶ τῇ ἐκ Σαρδίων ἐς Σμύρνην. ἑκατέρωθι δὲ [f] ἀνὴρ ἐγγέγλυπται, μεγάθεϊ πέμπτης ἀπαδαμῆς, τῇ μὲν δεξιῇ χεῖρι ἔχων αἰχμὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ τόξα [g], καὶ τἄλλα σκευὴν ὡσαύτως· καὶ γὰρ Αἰγυπτίην καὶ Αἰθιοπίδα ἔχει. ἐκ δὲ ὤμου ἐς τὸν ἕτερον ὦμον διὰ τῶν στηθέων γράμματα ἱερὰ Αἰγύπτια διήκει ἐγκεκολαμμένα, λέγοντα τάδε, ΕΓΩ ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΗΝ ΩΜΟΙΣΙ ΤΟΙΣΙ ΕΜΟΙΣΙ ΕΚΤΗΣΑΜΗΝ. ὅστις δὲ καὶ ὁκόθεν ἐστὶ, οὐδαμῶς μὲν δηλοῖ, ἐπιρωτηθεὶς δὲ δεδήλωκε. τὰ δὴ καὶ μετιξέτεροι τῶν θεησαμένων, Μέμνονος εἰκόνα εἰκάζουσί μιν εἶναι, πολὺ τοῦ ἀληθέος ἀποπεπτωκότες. Τοῦτον δὴ τὸν Αἰγύπτιον Σέσωστριν ἀναχωρέοντα, καὶ ἀνάγοντα πολλοὺς [h] ἀνθρώπους τῶν ἐθνέων τῶν τὰς χώρας κατεστρέψατο, ἔλεγον οἱ ἱρέες, ἐπεί τε ἐγένετο ἀναπαυόμενος ἐν Δάφνῃσι τῇσι Πηλουσίῃσι, τὸν ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ [i], τῷ ἐπέτρεψε Σέσωστρις τὴν Αἴγυπτον, τοῦτον δὴ ξείνια αὐτὸν καλέσαντα, καὶ τοὺς αὐτῷ τοὺς παῖδας, περιστῆσαι ἔξωθεν τὴν οἰκίην ὕλῃ· περιστήσαντα δὲ, ὑποπρῆσαι. τὸν δὲ ὡς μαθεῖν τοῦτο, αὐτίκα συμβουλεύσασθαι τῇ γυναικί· καὶ γὰρ δὴ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτὸν ἅμα ἄγεσθαι. τὴν δέ οἱ συμβουλεύσαι, τῶν παίδων ἐόντων ἓξ, τοὺς δύο ὁπὶ τὴν πυρὴν ἐκτεινάσαι,

soli sunt qui circumciduntur: & apparet eos hoc facere more eodem Ægyptiis. Ipsi vero Ægyptii atque Æthiopes, non queo dicere utri ab utris didicerint. nam videtur esse aliquid antiquum. Sed quod ex Ægypto, quum illic commercium haberent, didicerint, magnum mihi conjectanti robur est, quod Phœnices quotquot cum Græcis commercium habent, non amplius circa virilia imitantur Ægyptios, sed eorum qui nascuntur, virilia non circumcidunt. Agedum & aliud 105
de Colchis dicam, quemadmodum sint similes Ægyptiorum. Hi soli atque Ægyptii linum, & quidem eadem ratione elaborant: omnisque utrorumque vita & lingua similis est. Linum autem Colchicum à Græcis Sardonicum appellatum est, quum illud quod ab Ægypto venit, appelletur Ægyptium. Titulorum quos 106
Sesostris rex Ægypti per regiones erexit, plerosque jam patet non superesse. quosdam vero in Syria Palæstina ipse vidi superstites, & inscriptos, tum quibus dixi litteris, tum mulieris genitalibus. Circa Ioniam quoque duæ hujus viri figuræ visuntur in petris incisæ: una quidem quâ ex Ephesio agro Phocæam itur, altera vero, quâ è Sardibus Smyrnam versus. In utraque insculptus est vir magnitudine quinûm palmorum, dextra spiculum tenens, sinistra arcus, ceteramque item armaturam & Ægyptiam & Æthiopicam gestans: & ex humero ad alterum humerum pertinent per pectora sacræ litteræ Ægyptiæ insculptæ hæc indicantes: HANC EGO REGIONEM MEIS OBTINUI HUMERIS. Quis tamen aut cujas fuerit, hîc quidem non indicat, sed indicavit alibi. Ea quidam conspicati, Memnonis imaginem esse conjectant, multum à veritate relicti. Hunc 107
igitur Sesostrin Ægyptium sacerdotes dicebant, redeuntem, multosque mortales earum gentium, quarum regiones subegerat, adducentem, eundem, posteaquam ad Daphnas Pelusias revertens venerat, fuisse à fratre suo, quem Ægypto Sesostris præfecerat, ad hospitalia officia invitatum una cum liberis: & quum ille domum exterius materia circumstipasset, struemque incendisset, re hunc intellecta extemplo cum uxore deliberasse, (nam & uxorem simul duxerat) & ea suadente, ut duos è sex liberis super pyram exten-

a τόδε μαρτύριον γίνεται. b φέρε δὴ καὶ. c ἐργάζονται κατὰ. d καὶ χώρας ἐς. e κατέχουσι. f ἑκατέρωθεν δή. g τόξον. h πολέας. i αὐτὸν.

lena, referebant ita rem esse gestam: Alexandrum, rapta Helena è Sparta, quum renavigaret domum, in Ægæo ab expulsoribus ventis cursu excussum in Ægyptium pelagus: atque illinc, non remittentibus flatibus appulsum in Ægyptum, & quidem ad ostium Nili, quod nunc vocatur Canobicum, atque ad Taricheas. Erat in eo litore templum Herculis, quod nunc quoque est: ad quod siquis cujuscunque hominis servus confugiens inuri sibi curet sacras notas, sese deo tradens, eum nefas est tangere. Quæ sanctio ab initio ad meam usque ætatem similiter non mutata perseveravit. Eam templi legem mancipia Alexandri quum audissent, ab eo profugerunt: sedentesque numinis supplices, Alexandrum insimulabant, ei nocere volentes: remque omnem exponebant ut circa Helenam gesta erat, & illatam Menelao injuriam. Insimulabant autem de his apud sacerdotes & apud hujus ostii præfectum, nomine
114 Thonin. His auditis, Thonis quam raptissime Memphin ad Proteum mittit hoc nuncium, his verbis: Peregrinus venit genere Teucer, qui rem nefariam in Græcia perpetravit: quippe decepit hospitis uxorem, quam ducens cum multis admodum opibus, in hanc terram ventis appulsus est: utrumne sinemus ergo eum abire illæsum, an ea quæ attulit secum eripiemus? Ad hæc remisit Proteus qui diceret, Virum istum, quicunque is sit qui rem nefariam in hospitem suum perpetravit, comprehensum ad me deduci-
115 te, ut quidnam dicturus sit sciam. Hoc ubi accepit Thonis, Alexandrum comprehendit, navesque ejus detinet: dehinc illum Helenamque cum opibus, atque etiam supplices Memphin duxit. Quibus omnibus allatis, Proteus percontatus est Alexandrum quisnam esset, & unde incepisset navigare. Alexander illi & genus suum commemoravit, & patriæ nomen, & unde navigationem instituisset. Sed interrogante Proteo unde Helenam accepisset, titubantem in loquendo ac obscurantem quod res erat coarguebant ii qui erant supplices, exponentes omnia quæ in scelere admittendo gesta essent. Tandem Proteus eis hanc sententiam tulit, inquiens, Ego, nisi magni interesse arbitrarer nullum peregrinum

τῷδε Ἑλένην γῆνδε ἄγεσθαι ὧδε· Ἀλέξανδρον ἁρπάσαντα Ἑλένην ἐκ Σπάρτης, ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ· καί μιν ὡς ἐγίνετο ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξῶσαι ἀνεμοι ἐκβάλλουσι ἐς τὸ Αἰγυπτίων πέλαγος. ἐνθεῦτεν δὲ (οὐ γὰρ ἀνίεσαν τὰ πνεύματα) ἀπικνέεται ἐς Αἴγυπτον, καὶ Αἰγύπτῳ ἐς τὸ νῦν Κανωβικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, καὶ ἐς Ταριχείας· ἦν δὲ ἔπι τῷ ἠιόνι, ὁ καὶ νῦν ἐστι, Ἡρακλέος ἱρόν. ἐς τὸ ἢν καταφυγὼν οἰκέτης ὁτεῳ ἀνθρώπων ἐπιβάληται στίγματα ἱερὰ, ἑωυτὸν δίδους τῷ θεῷ, οὐκ ἔξεστι τούτῳ ἅψασθαι. ὁ νόμος οὗτος διατελέει ἐὼν ὁμοίως μέχρις ἐμεῦ τῷ ἀπαρχῆς. τοῦ ὦν δὴ Ἀλέξανδρου ἀπιστάμενοι θεράποντες, πυθόμενοι τὰ περὶ τὸ ἱρὸν ἔχοντα νόμον, ἱκέται δὲ ἱζόμενοι [a] τοῦ θεοῦ, κατηγορέον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βουλόμενοι βλάπτειν αὐτόν· πάντα λόγον ἐξηγεύμενοι ὡς εἶχε περὶ τήν τε Ἑλένην καὶ τὴν ἐς Μενέλεων ἀδικίην. κατηγόρεον δὲ ταῦτα πρός τε τοὺς ἱρέας καὶ τὸν τοῦ στόματος τούτου φύλακον, τῷ οὔνομα ἦν Θῶνις. Ἀκούσας δὲ τούτων ὁ Θῶνις, πέμπει τὴν ταχίστην ἐς Μέμφιν πρὸς Πρωτέα ἀγγελίην, λέγουσαν τάδε, Ἥκει ξεῖνος, γένος μὲν Τεῦκρος, ἔργον δὲ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένος [b]. ξείνην γὰρ τοῦ ἑωυτοῦ ἐξαπατήσας τὴν γυναῖκα, αὐτήν τε ταύτην ἄγων ἦκει, καὶ πολλὰ κάρτα χρήματα, ἐπεὰν ἀνέμων ἐς γῆν τὴν τούτων ἀπενειχθείς [c]. κότερα δῆτα τοῦτον ἐῶμεν ἀσινέα ἐκπλέειν, ἢ ἀφελώμεθα τὰ ἔχων ἦλθε; ἀντιπέμπει πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεὺς λέγοντα τάδε, Ἄνδρα τοῦτον, ὅστις κοτέ ἐστι ἀνόσια ἐργασμένος [d] ξεῖνον τὸν ἑωυτοῦ, συλλαβόντες, ἀπάγεσθε παρ' ἐμέ, ἵνα εἰδῶ ὅτι κοτὲ [e] καὶ λέξει. Ἀκούσας δὲ ταῦτα [f] ὁ Θῶνις, συλλαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰς νέας αὐτοῦ κατέχει· μετὰ δὲ, αὐτόν τε τοῦτον ἀνήγαγε [g] ἐς Μέμφιν, καὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα· πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἱκέτας. ἀναπεμφθέντων [h] δὲ πάντων, ἠρώτα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεὺς, τίς εἴη [i], καὶ ὁκόθεν πλέοι. ὁ δέ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλεξε, καὶ τὸν πάτρης εἶπε τὄνομα. καὶ δὴ καὶ τὸν πλοῦν ἀπηγήσατο ὁκόθεν πλέοι. μετὰ δὲ, ὁ Πρωτεὺς ἠρώτα αὐτὸν ὁκόθεν τῶν Ἑλλήνων λάβοι· πλανωμένῳ δὲ οἱ Ἀλεξάνδρῳ ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ὑπὸ λεγόντων τῶν ἀληθείων, ἤλεγχον οἱ γῶμενοι ἱκέται, ἐξηγεύμενοι πάντα λόγον τῶν ἀδικημάτων. τέλος δὲ δή σφι [k] λόγον τὸν δὲ ἐκφαίνει ὁ Πρωτεὺς, λέγων ὅτι, Ἐγὼ εἰ [l] μὴ περὶ πολλοῦ ἡγεύμην μηδένα ξείνων κτεί-

R

[a] ἱζόμενοι. [b] ἐργασμένος. [c] γῆν τὴν σὴν ἀπενεχθείς. [d] ἐξεργασμένος. [e] ἵνα εἰδῶ τί κοτε. [f] τῶν. [g] ἀνῆγε. [h] ἀναπεμφθέντων. [i] τίς τε εἴη. [k] δέ σφι. [l] ὅτι, Εἰ.

Pheron filius impie ſpiculo in Nilum miſſo excæcatus, viſum ita poſt XI annos recipit, quo omnes fœminæ probantur adulteræ præter unam. Succeſſit Proteus. Helena Venus hoſpita.

ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἔργοισι [a]. Δαρεῖον μέν νυν λέγυσι πρὸς τοῦτο συγγνώμην ποιήσασθαι. Σεσώστριος δὲ τελευτήσαντος, ἐκδέξασθαι ἔλεγον τὸν βασιληίην τὸν παῖδα αὐτοῦ Φερῶν [b]. τὸν δὲ ἐπιδέξασθαι μὲν ἀδεμίην στρατηίην, συνενεχθῆναι δέ οἱ τυφλὸν γενέσθαι, ἀπὸ τοιόνδε πρήγματος. ἐπὶ ποταμὸν καταληθέντος μέγιστον δὴ τότε ἐπ' ὀκτωκαίδεκα πήχεας, ὡς ὑπερέβαλε τὰς ἀρύσεας, πνεύματος ἐμπεσόντος, κυματίης ὁ ποταμὸς ἐγένετο. τὸν δὴ βασιλέα λέγυσι τῶν ἀταυθαλίην χρησάμενον, λαβόντα αἰχμὴν, βαλεῖν ἐς μέσας τὰς δίνας τοῦ ποταμοῦ· μετὰ δὲ, αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τὰς ὀφθαλμὰς, τυφλωθῆναι. δέκα μὲν δὴ ἔτεα εἶναί μιν τυφλόν· ἑνδεκάτῳ δὲ ἔτει ἀπικέσθαι οἱ μαντήιον ἐκ Βυτοῦς πόλιος, ὡς ἐξήκοι τίσις οἱ ὁ χρόνος τῆς ζημίης, καὶ ἀναβλέψαι, γυναικὸς οὔρῳ νιψάμενος τὰς ὀφθαλμὰς, ἥτις ἀνδρὸς τοῦ ἑωυτῆς ἄνδρα μοῦνον πεφοίτηκε, ἄλλων ἀνδρῶν ἐόντα ἄπειρον. καὶ τὸν πρώτην τοῦ ἑωυτοῦ γυναικὸς πειρᾶσθαι· μετὰ δὲ, ὡς οὐκ ἀνέβλεπε [c], ἐπιέναι παντοίων πειρᾶσθαι· ἀναβλέψασαν δὲ, συναγαγεῖν τὰς γυναῖκας τοῦ ἐπέρησε, πάσας σὺν αὐτῇ τῇ πόλι. τοῦ δὲ νιψάμενος τῷ οὔρῳ ἀνέβλεψε, τούτων δὲ εἶχε αὐτὸς γυναῖκα. ἀναθήματα δὲ, ἀποφυγὼν τὴν πάθην τῶν ὀφθαλμῶν, ἄλλα τε ἀνὰ τὰ ἱερὰ πάντα τὰ λόγιμα ἀνέθηκε, καὶ τοῦτο λόγου μάλιστα ἄξιόν ἐστι ἔχειν, ἐς τοῦ Ἡλίου τὸ ἱρὸν ἀξιοθέητα ἀνέθηκε ἔργα, ὀβελοὺς δύο λιθίνους ἐξ ἑνὸς ἑόντας ἑκάτερον [d] λίθου, μῆκος μὲν ἑκάτερον πήχεων ἑκατόν, εὖρος δὲ ὀκτὼ πηχέων. Τούτους [e] δὲ ἐκδέξασθαι τὸν βασιληίην ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων [f] γλῶσσαν ὄνομα Πρωτέα εἶναι· τοῦ νῦν τεμένος ἐστὶ ἐν Μέμφι κάρτα καλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, τοῦ Φοινίκη πρὸς νότον ἄνεμον κειμένου. περιοικέουσι δὲ τὸ τέμενος τοῦτο Φοίνικες Τύριοι. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὁ συνάπας, Τυρίων στρατόπεδον. ἔστι δὲ ἐν τῷ τεμένει τοῦ Πρωτέος ἱρὸν, τὸ καλέεται Ξείνης Ἀφροδίτης· συμβάλλομαι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης [g] τῆς Τυνδάρεω· καὶ τὸν λόγον ἀκηκοὼς, ὡς ἐδιαιτήθη [h] Ἑλένη παρὰ Πρωτέι· καὶ δὴ καὶ ὅτι ξείνης Ἀφροδίτης ἐπωνύμιόν [i] ἐστι. ὅσα γὰρ ἄλλα Ἀφροδίτης [k] ἱερά ἐστι, οὐδαμῶς [l] ξείνης ἐπικαλέεται. Ἔλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἱστορέοντι τὰ περὶ

gredereturque ſiſti ante illius donaria. Hæc loquuto ſacerdoti tamen ignoviſſe Darium ferunt. Defuncto Seſoſtre, regnum ſuſcepiſſe PHERON ejus filium ajebant, & hunc quidem nullam ſumpſiſſe expeditionem, ſed ei contigiſſe ut luminibus caperetur. idque hac de cauſſa: Quum flumen eo tempore copioſiſſimum deſcenderet ad octo & decem cubita, ita ut rura tranſcenderet, vento ingruente, magnos fluctus ciere fluvius incepit. Ferunt hunc regem facinus admiſiſſe, quod ſumptum ſpiculum in medios fluminis vortices contorſerit: ſtatimque poſt laboraſſe ex oculis, ac viſum amiſiſſe, decennioque cæcum fuiſſe. Undecimo autem anno ex urbe Buto ei oraculum adveniſſe, jam exactum eſſe illi tempus calamitatis; viſumque ei rediturum, ſi oculos abluiſſet lotio mulieris, quæ ad ſuum ſolius virum acceſſiſſet, aliorum virorum expers. Eum ergo ante omnes urinam uxoris ſuæ expertum, quum nihil amplius cerneret, omnium deinceps urinam expertum, tandem vidiſſe. Tumque omnes mulieres quas fuiſſet expertus (præter eam cujus lotio lotus viſum recepiſſet) unam in urbem coegiſſe, quæ Erythrebolos, *rubra gleba*, nunc dicitur, & eas illic coactas cum ipſa urbe omnes concremaſſe: at eam cujus lotio lotus viſum recepiſſet, uxorem duxiſſe. Hac oculorum clade liberatus cum alia in omnibus templis fama celebratis donaria poſuit, tum cujus maxime æquum eſt mentionem facere, in templo Solis digna ſpectaculo poſuit, geminos ſaxeos obelos, ex uno utrumque lapide, centenûm cubitorum longitudinis, octonûm latitudinis. Huic in regno ſucceſſiſſe ajebant virum Memphiten, cui nomen eſſet lingua Græca PROTEUS. cujus nunc apud Memphin viſitur fanum, decorum valde ac ſane adornatum, ad auſtralem partem templi Vulcani poſitum, circumquaque Phœnicibus Tyriis habitantibus: qui locus plane omnis caſtra Tyriorum appellatur. In hoc fano Protei eſt ædes ſacra, quæ vocatur Veneris hoſpitæ: quam conjicio eſſe Helenæ Tyndari filiæ; tum quia apud Proteum fuiſſe diverſatam audivi, tum etiam quod cognomine Veneris hoſpitæ appellatum eſt. Nam quæcunque ſunt alia Veneris templa, neutiquam hoſpitæ appellantur. Et ſane percontanti mihi ſacerdotes de Helena,

a τοῖσι ἀνοσίοισι ἔργοισι. b Φέρωνα. c ἀνέβλεψε. d ἑνὸς ἑκάτερον. e ὀκτώ. Τούτους. f παρὰ τὸν Ἑλλήνων. g ἐν Ἑλένης. h ὡς διαιτήθη. i ἐπώνυμον. k τὰ μὲν ἄλλα Ἀφροδίτης. l οὐδαμῶς.

Cypria carmina & Ilias non conveniunt. Ægyptiorum relatio belli Trojani.

Est enim Syria Ægypto contermina, & Phœnices, quorum Sidon est, in Syria
117 incolunt. Itaque cum hi versus, tum vero hic locus, non minimum, imo maxime probant, Cyprios versus, non Homeri, sed cujuspiam alterius esse: in quibus dicitur Alexander Helenam ducens, triduo Ilium ex Sparta perveniisse, secundo vento usus ac tranquillo mari: quum in Iliade dicat illum, quum Helenam
118 duceret, errasse. Sed Homerus & Cypria carmina valeant. Ceterum, nunquid Græci vana quæ circa Ilium gesta memorarent necne, percontanti mihi, sacerdotes ita respondebant, se cognovisse ex ipso Menelao, rapta Helena magnas Græcorum copias auxilio venisse Menelao in Teucrida: quæ in terram egressæ, locoque communito, miserunt Ilium nuncios, cumque eis & ipsum Menelaum. isse. Hos, postquam ingressi sunt mœnia, tum Helenam, opesque quas Alexander furto sibi abstulisset, repoposcisse, tum injuriarum pœnas postulavisse. Teucros autem & tunc & postea eadem narrasse, vel juratos vel injuratos, non habere se Helenam, neque opes, de quibus arguerentur, sed ea in Ægypto esse omnia: neque se juste reatum sustinere earum rerum quas Proteus Ægyptius rex teneret: Græcos, quum se ab illis derideri arbitrarentur, ita obsedisse Ilium, donec expugnaverunt. Urbe capta, quum Helena non appareret, & eandem orationem quam prius audirent: ita demum habita prioribus verbis fide, Græci Menelaum i-
119 psum ad Proteum mittunt. Hic ubi in Ægyptum pervenit, & Memphin nave ascendit, exposita rei gestæ veritate, honorificentissime hospitio exceptus, Helenam malorum immunem recepit, & insuper omnes pecunias suas. Et quum hæc assequutus esset Menelaus, tamen injurius in Ægyptios extitit. nam quum proficisci conaretur, nec per ventos posset, idque jam diu, rem nefariam excogitavit. Sumptis enim duobus pueris quorundam indigenarum filiis, exsectisque, haruspicinam fecit. Quod ubi eum fecisse rescitum est, invisus & exagitatus fugiens navibus in Africam abiit. Inde quo se contulerit, non amplius referre Ægyptii poterant. Atque horum alia sese inquirendo comperisse dicebant, alia ut apud

Συρίη Αἰγύπτῳ· οἱ δὲ Φοίνικες, τῆ ἐστι Σιδών, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέουσι. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ τόδε τὸ χωρίον οὐκ ἤκιστα, ἀλλὰ μάλιστα δηλοῖ ὅτι οὐκ Ὁμήρου τὰ Κύπρια ἔπεα ἐστί, ἀλλ' ἄλλου τινός. ἐν μὲν γὰρ τοῖσι Κυπρίοισι εἴρηται ὡς τριταίῳ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐκ Σπάρτης ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων τὴν Ἑλένην, εὐαέι πνεύματι [a] χρησάμενος καὶ θαλάσσῃ λείῃ· ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ὡς ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν. Ὅμηρος μέν νυν καὶ τὰ Κύπρια ἔπεα χαιρέτω. εἰρομένοισι δέ μοι τὰς ἱρέας εἰ μάταιον λόγον λέγουσι οἱ Ἕλληνες τὰ περὶ Ἴλιον γινόμενα, ἢ οὔ, ἔφασαν πρὸς ταῦτα τάδε, ἱστορέηται φάμενοι παρ' αὐτοῦ Μενέλεω. ἐλθεῖν γὰρ [b] μετὰ τὴν Ἑλένης ἁρπαγὴν ἐς τὴν Τευκρίδα τὴν Ἑλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Μενέλεῳ. ἐκβᾶσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ἱδρυθεῖσαν τὴν στρατιήν, πέμψαι ἐς τὸ Ἴλιον ἀγγέλους· σφι δὲ ἰέναι καὶ αὐτὸν Μενέλεων. τοὺς δὴ ἐπεὶ τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τεῖχος, ἀπαιτέειν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, τά οἱ οἴχετο [c] κλέψας Ἀλέξανδρος, τά τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν. τοὺς δὲ Τεύκρους τὰ αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὀμνύντας, καὶ ἀνωμοτί, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην, μηδὲ τὰ ἐπικαλεόμενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὶ δίκας ὑπέχειν, ἃ Πρωτεὺς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχοι. οἱ δὲ Ἕλληνες καταγελᾶσθαι δοκέοντες ὑπ' αὐτῶν, ὧδε δὴ ἐπολιόρκεον, ἐς ὃ ἐξεῖλον. ἑλοῦσι δὲ τὸ τεῖχος ὡς οὐκ ἐφαίνετο ἡ Ἑλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπιπωθάνοντο, ὧδε δὴ πιστεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἕλληνες, αὐτὸν Μενέλεων ἀποστέλλουσι παρὰ Πρωτέα. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Μενέλεως ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἶπας τὴν ἀληθείην τῶν πρηγμάτων, καὶ ξεινίων τυχὼν μεγάλων, καὶ Ἑλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέλαβε· πρὸς δὲ, καὶ τὰ ἐωυτοῦ χρήματα πάντα. τυχὼν μέντοι τούτων, ἐμήνιε ἀνὴρ Μενέλεως ἀδίκως ἐς Αἰγυπτίους. ἀποπλέειν γὰρ ὡρμημένον αὐτὸν ἴσχον ἄπλοιαι· ἐπιδὴ δὲ τοῦτο ἐπὶ πολλὸν τοιοῦτο ἐγίνετο, ἐπιτεχνᾶται πρῆγμα οὐκ ὅσιον. λαβὼν γὰρ δύο παιδία ἀνδρῶν ἐπιχωρίων, ἔντομά σφεα ἐποίησε. μανεὶς δέ, ὡς ἐπάισθη ἐωυτὸν ἐρασμένον, μισηθείς τε καὶ διωκόμενος, οἴχετο φεύγων τῇσι νηυσὶ ἐπὶ Λιβύης. τὸ μὲν ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω ἐπιτεράπτερον, οὐκ εἴχον [d] εἰπεῖν Αἰγύπτιοι. τούτων δὲ τὰ μὲν ἱστορέηται ἔφασαν ἐπίστασθαι, τὰ δὲ, παρ' ἑωυτοῖσι γινόμενα,

a εὐαέι πνεύματι. b ἐλθεῖν μὲν γὰρ. c τὰ οἴχετο. d οὐκ ἐπιτεράπτερον, οὐκ εἶχον.

Helenæ adventum in Ægyptum novit Homerus, & cur non perspicue indicaverit.

„ κτείνειν, ὅσοι ὑπ' ἀνέμων ἤδη ἀπολαμφθέντες
„ ἦλθον ἐς χώρην τὴν ἐμὴν, ἐγὼ ἄν σε ὑπερ τοῦ
„ Ἕλλην ἐποιέμην· ὃς, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ξει-
„ νίων τυχὼν, ἔργον ἀνοσιώτατον ἐργάσαο. τοῦ[a]
„ σεωυτοῦ ξείνης τὴν γυναῖκα ἦλθες[b]. καὶ
„ μάλα πάντα τοι οὐκ ἤρκεσε, ἀλλ'[c] ἀναπερώσας
„ αὐτὴν, οἰχεαι ἔχων σκυλεύσας. καὶ δὲ[d] τοῦ-
„ τό τοι μοῦνα ἤρκεσε, ἀλλὰ καὶ οἰκία τοῦ ξείνης κε-
„ καίσας ἥκεις. νῦν ὦν ἐπιδή τοι πολλοῦ ἤγημαι
„ μὴ ξεινοκτονέειν, γυναῖκα μὲν ταύτην καὶ τὰ
„ χρήματα ἔά τοι πρήσω ἀπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτά
„ ἐγὼ τῷ Ἕλλησι ξείνῳ φυλάξω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς
„ ἐλθὼν σκεῖνος ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ. αὐτὸν δέ σε
„ καὶ τοὺς σοὺς συμπλόους τριῶν ἡμερέων πρήσσω
„ ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς ἄλλην τινὰ μετορμίζεσθαι·
„ εἰ δὲ μή, ἅ τι πλεμίους πρήξεσθαι. Ἑλένης μὲν
ταύτην ἄπιξιν ἔφασαν Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱρέες γνώ-
σεσθαι. δοκέει δέ μοι καὶ Ὅμηρος τὸν λόγον τοῦτον πυ-
θέσθαι· ἀλλ' ὡς οἱ ἁρμόσιος ἐς τὴν ἐποποιΐην δι᾽ἐπὸς
ἦν τῷ ἑτέρῳ, τῷπερ ἐχρήσατο· ἐς ὃ μετῆκε αὐτὸν,
δηλώσας ὡς καὶ τοῦτον ἔπιστο τὸν λόγον. δῆλον δὲ,
κατὰ γὰρ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι, καὶ ἐδαμῇ ἄλλῃ ἀνε-
πόδισε ἑωυτὸν πλάνῃσι τῇσι Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀπη-
νείχθη ἄγων Ἑλένην· τῇ τε δὴ ἄλλῃ πλαζόμε-
νον, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης ἀπίκετο. ἔπι-
μέμνηται δὲ αὐτοῦ ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ. λέγει δὲ
τὰ ἔπεα ὧδε[e].

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναι-
κῶν
Σιδονίων, ἃς[f] αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον,
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε δῖα τοκῆος
ἀμφιπόλους.

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Ὀδυσσείῃ, ἐν τοῖσδε τοῖ-
σι ἔπεσι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
Ἐσθλὰ, τά οἱ Πολυδάμνα πόρεν Θῶνος[g] πε-
ριφόρητις
Αἰγυπτίη· τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά
καὶ τάδε ἔπεα πρὸς Τηλέμαχον Μενέλεως
λέγει,

Αἰγύπτῳ μ' ἔπι δεῦρο θεοὶ μεμάασι νέεσθαι
Ἔχθιον, ἐπεὶ οὐ σφιν ἕρεξα τελήεσσας ἑκατόμβας.

ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεσι δηλοῖ ὅτι ἠπίστατο τὴν ἐς
Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην. ἐμαρτύρεε γὰρ ἡ

num interficere, quotquot jam ad terram meam venerunt ventis appulsi, supplicium pro Græco illo de te sumerem, qui, ô virorum deterrime, hospitii fidem adeptus, sceleratissimum facinus admisisti. Ad hospitis tui uxorem intravisti: neque sane his contentus fuisti, sed cum eam extulisses abisti retinens per furtum. Ac ne sic quidem satis consceleratus, etiam compilata hospitis domo venis. Itaque quoniam magni momenti esse duco non necare hospitem, mulierem hanc atque opes tibi ut abducas non permittam, sed ego hæc Græco hospiti servabo, dum ille ipse veniens constituerit reportare. Tibi vero ipsi, tuisque convectoribus, ut è mea terra in aliam triduo transfretetis, præcipio, alioqui vos pro hostibus persequuturus. Hunc Helenæ ad Proteа 116 adventum fuisse sacerdotes referebant. Quam famam videtur mihi & Homerus accepisse: sed quia non perinde ad carminis formam decora erat, ac ista, qua est usus; in quod eam transtulit, declarans se hanc famam notam habuisse. Id manifestum est ex eo quod in Iliade facit mentionem ejusdem erroris Alexandri: nec usquam alibi retractat, Alexandrum abducentem Helenam, cum alibi fuisse errabundum, tum etiam Sidonem Phœnices applicuisse. Meminit enim hujus rei in eo loco, ubi est virtus Diomedis: ita autem versus inquiunt;

Picturata inerant ibi pallia, facta puellis
Sidoniis, quas ipse Paris formosus ab urbe
Sidonia duxit, sulcans freta lata carinis,
Quum retulit magnis Helenam natalibus ortam.

Meminit quoque in Odyssea his versibus,

Hoc habuit Iove nata probum præsensque venenum,
Quod Polydamna sibi Thonis donaverat uxor
Ægypti, cui terra ferax fert plurima mixtim,
Multa quidem proba, multa autem damnosa venena.

Hæc quoque alia ad Telemachum Menelaus inquit,

Huc etiam Ægypto dii me tenuere reverti
Conantem, quibus haud tuleram solennia sacra.

In his carminibus fatetur Homerus se nosse errationem Alexandri in Ægyptum. Est

Sui-

a ἐργάσαο· ἀεὶ Β. b ἦλθες, τὸν ἔχων ἄλλης. c ἢ μᾶλλα τοῦ ἕνεκά τοι τὸ στόμαχος αὐτῇ, ἀλλ'. d αὐτῷ οἰκίῳ λαῶν. ἢ δεῖ. e ἀεὶ. f τὰς. g Μενέλεω.

partem pertinebat. sed structorem insidiantem hæc fuisse machinatum: unum è lapidibus ita struxisse ut è pariete facile eximi à duobus viris, etiam ab uno posset. Ædificio absoluto, regem in eo pecuniam reposuisse: interjecto tempore, structorem illum, quum esset circa vitæ finem, vocasse ad se filios (nam duo huic erant) eisque narrasse, se illis prospicientem, ut copiosum victum haberent, astu usum fuisse in ædificando regis thesauro; denique plane omnia illis exposuisse quæ pertinerent ad lapidem eximendum, etiam dedisse mensuras ejus ac dixisse, illos hæc observantes, regis pecuniarum quæstores fore. Patre vita functo, haud in longum filios rem distulisse. noctu enim ad regiam accedentes, lapidem in ædificio inventum nullo negocio amovisse, multumque pecuniæ extulisse. Quum autem rex fortè aperuisset ædificium, videretque vasa pecuniarum imminuta, obstupuisse: nec habuisse quem insimularet, quum & signa salva & ædificium obseratum esset. Ubi autem iterum ac tertio aperienti minor assidue pecunia apparebat, (nam fures non desinebant diripere) hoc feciſſe: Laqueos fieri imperavisse, & eos circa vasa in quibus pecuniæ inerant collocasse: fures, quemadmodum superiori tempore, quum venissent, & alter eorum penetrans ad vas rectà perrexisset, eum fuisse laqueo innexum; & ubi agnovit quo in malo esset, protinus fratrem vocasse, & præsentis conditionis suæ certiorem fecisse; jussisseque ut quamcelerrime introgressus sibi caput abscinderet, ne ipse conspectus agnitusque quis esset, etiam illius vitam perderet. Qui quum visus esset probe dicere, fratrem ei obsequentem ita fecisse: & adaptato lapide domum abisse, fratris caput asportantem. Ubi dies illuxit, ingressum in ædificium regem expaviſſe, cernentem corpus furis in laqueo sine capite, & ædificium incorruptum, nullumque neque ingressum neque egressum habens. Ita quum hæreret, faciendum statuisse, ut furis cadaver è muro suspenderet: custodesque illic apposuisse, jussos ut siquem plorantem aut miserantem animadvertissent, eum apprehensum ad se ducerent. Suspenso cadavere matrem indigne tulisse, alloquutamque filium qui superarat, imperasse ut quacunque ratione machinari posset, corpus fratris resolveret asportaretque: id si negligeret, mi-

γαζόμενον, ὀπιθοδόμησα, τάδε μηχανᾶσθαι· τοὺς λίθους ἁπάντων ἐπισκευάσαι ἕνα ἐξαίρετον εἶναι ἐκ τοίχου ῥηϊδίως ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ὑπ' ἑνός. ὡς δὲ ἐπετελέσθη τὸ οἴκημα, τὸν μὲν βασιλέα θησαυρίσαι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνου δὲ ἐπιόντος, τὸν οἰκοδόμον ἤδη πελευτὴν τοῦ βίου ἐόντα, ἀναπαλέσασθαι τοὺς παῖδας (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο) τούτοισι δὲ ἀπηγήσασθαι, ὡς ἐκείνων προκρέων, ὅκως βίον ἄφθονον ἔχωσι, τεχνάσαιτο οἰκοδομέων τὸν θησαυρὸν τοῦ βασιλέος. σαφέως δὴ αὐτοῖσι πάντα ἐξηγησάμενον τὰ περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα ὡς τούτοισι ἐμφυλάσσουσι ταμίαι τοῦ βασιλέος χρημάτων ἔσονται· καὶ τὸν μὲν πελευτῆσαι τὸν βίον, τοὺς δὲ παῖδας οὐκέτι ἐς μακρὸν [a] ἔργου ἔχεσθαι· ἐπελθόντας δὲ ὀπὶ τὰ βασιλήια νυκτὸς, καὶ τὸν λίθον ὀπὶ τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας ῥηϊδίως μεταχειρίσασθαι, καὶ τοῦ χρημάτων πολλὰ ἐξενείκασθαι. ὡς δὲ τὸν βασιλέα ἀνοίξαντα τὸ οἴκημα, θωυμάσαι, ἰδόντα τῶν χρημάτων καταδεᾶ τὰ ἀγγήια· οὐκ ἔχειν δὲ ὅν τινα ἐποιπᾶται, τὸν τε σημάντρων ἐόντων σώων, καὶ τοῦ οἰκήματος κεκλεισμένου [b]. ὡς δὲ αὐτῷ ἐς δὶς ἐς τρὶς ἀνοίξαντι, ἐλάσσω [c] φαίνεσθαι τὰ χρήματα (τοὺς γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι κερδαίνοντας) ποιῆσαι μιν τάδε· πάγας ποιησάμενον ἐρχάτῳσι, καὶ παύτας περὶ τὰ ἀγγήια ἐν τοῖσι τὰ χρήματα ἐνῆν, φῆσαι· τοὺς δὲ φώρων ὡσπερ ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ ἐνδυτόμενον ἕτερον αὐτῶν, ἐπὶ τοῦτο τὸ ἄγγος προσπλάσαι, ἰθέως [d] τῇ πάγῃ ἐνέχεσθαι. ὡς δὲ γνῶναι αὐτὸν ἐν οἵῳ κακῷ ἐὼν, ἰθέως καλέσαι τὸν ἀδελφεὸν, καὶ δηλῶν αὐτῷ τὰ παρεόντα, καὶ κελεύειν τὸν ταχίστως ἐσδύντα, ἀποτάμνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν· ὅκως μὴ αὐτὸς ὀφθεὶς, καὶ γνωρισθεὶς ἐς εἴη, προσπλέσῃ ἐκείνῳ· τῷ δὲ δόξαι εὖ λέγειν, καὶ ποιῆσαι μιν πάντα ταῦτα. καὶ καταρμόσαντα τὸν λίθον, ἀπιέναι ἐπ' οἴκου, φέροντα [e] τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ἐσελθόντα τὸν βασιλέα ἐς τὸ οἴκημα, ἐκπεπλῆχθαι, ὁρέοντα τὸ σῶμα τοῦ φώρος ἐν τῇ πάγῃ ἄνευ τῆς κεφαλῆς ἐόν· τὸ δὲ οἴκημα, ἀσινές, καὶ ἄτε ἔσοδον, ἄτε ἐκδυσιν οὐδεμίαν ἔχον. ἀπορεομένου δέ μιν, τάδε ποιῆσαι· τοῦ φώρος τὸν νέκυν κατὰ τοῦ τείχεος κατακρεμάσαι· φυλάκους δὲ αὐτοῦ καταστήσαντα, ἐντείλασθαι σφισι, τὸν [f] ἂν ἴδωσι δακρυσαντα, ἢ κατοικτίσαντα, ἢ κατοικτισάμενον, συλλαβόντας ἄγειν πρὸς ἑωυτόν. ἀνακρεμαμένης δὲ τοῦ νέκυος, τὴν μητέρα δεινῶς φέρειν. λόγους δὲ πρὸς τὸν θείου τὰ πάθεα παθόμενον, προσάσσειν αὐτῷ, ὅπῃ τρόπῳ δύναιτο μηχανᾶσθαι ὅκως τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσας κομιεῖ. εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει,

a μετρίως. b κατακεκλεισμένου. c ἀνοίξαντι, αἰεὶ ἐλάσσω. d εὐθέως. e ἀπάγοντα. f ἐντείλασθαι τοῦτο, τὸν.

Auctoris cogitata de narrationibus Troicis. Rhamplinitus rex dives admodum.

μενα, ἀτρεκέως ὀπισάμενοι λέγειν. Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες ἔλεγον. ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἑλένης λεχθέντι αὐτὸς προστίθεμαι, τάδε ἐπιλεγόμενος· εἰ ἦν Ἑλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀποδοθῆναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἕλλησι, ἤτοι ἑκόντος γε τοῦ Ἀλεξάνδρου. οὐ γὰρ δὴ ἔτω γε φρενοβλαβὴς ἦν ὁ Πρίαμος, οὐδὲ οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥστε τοῖσι σφετέροισι σώμασι καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλι κινδυνεύειν ἐβούλοντο, ὅκως Ἀλέξανδρος Ἑλένῃ συνοικέῃ. εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοισι χρόνοισι ταῦτα ἐγίνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, ἐκτὸς συμμίσγοιεν τοῖσι Ἕλλησι, ἀπώλλυντο· αὐτὸς γὰρ Πρίαμος σὺν ἔστι ὅτε ἢ δυοῖν, ἢ τρισὶν, ἢ καὶ πλέοσι τῶν παίδων μάχης γινομένης ἀπεδέησκον, εἰ χρή τι τοῖσι ἐπαοιδοῖσι χρεώμενον λέγειν τοῦτον γὰρ τοιούτων συμβαινόντων, ἐγὼ μὲν ἔλπομαι, εἰ καὶ αὐτὸς Πρίαμος συνοίκεε Ἑλένῃ, ἀποδώσειν ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρεόντων κακῶν ἀπαλλαγήσεσθαι. οὐ μὲν οὐδὲ ἡ βασιληίη ἐς Ἀλέξανδρον περιῆκε, ὥστε γέροντος ἐόντος, ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι, ἀλλὰ Ἕκτορι, τῷ πρεσβυτέρῳ, καὶ ἀνδρὶ ἐκείνου μᾶλλόν γε ἐόντι, ἔμελλε αὐτὴν Πρίαμος ἀποδανόντος αὐτοῦ παραλαμψεσθαι, τὸν οὐ προσῆκε ἀδικέοντα τῷ ἀδελφεῷ ὑπερέπειν; καὶ ταῦτα, μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμβαινόντων, ἰδίῃ τε καὶ αὐτῷ, καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι Τρωσί. ἀλλ' οὐδὲ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι, οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν ἀληθηίην ὑπίσχνεον οἱ Ἕλληνες· ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, θεοῦ δαιμονίῃ προσκαλύπτοντος, ὅκως πανωλεθρίῃ ἀπολόμενοι, καταφανὲς τοῖσι ἀνθρώποισι ποιήσωσι, ὡς τὰ μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν. καὶ ταῦτα μὲν τῇ ἐμοὶ δοκέει εἰρήσθω. Πρωτέα δὲ ἀκούσαντα τὴν βασιληίην Ῥαμψίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ προπύλαια τὰ πρὸς ἑσπέρην τετραμμένα καὶ Ἡφαιστείου· ἀντίας δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησε ἀνδριάντας δύο, ἑκόντας τὸ μέγαθος πέντε καὶ εἰκοσι πηχέων. τὸν Αἰγύπτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέω ἑστεῶτα καλέουσι θέρος· τὸν δὲ πρὸς νότον, χειμῶνα. καὶ τὸν μὲν καλέουσι θέρεα, τοῦτον μὲν προσκυνέουσί τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλεόμενον, τὰ ἔμπαλιν τούτων ἔρδουσι. πλοῦτον δὲ τούτῳ τῷ βασιλέι φασὶ γενέσθαι μέγαν, ὥστε δὲ καὶ τὸν ὕστερον ὑπιστάμενον βασιλέων δυνατὸν γενέσθαι, δόξαι ἐγγὺς ἐλθεῖν. βουλόμενον δὲ αὐτὸν ἐν ἀσφαλείῃ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέεσθαι οἴκημα λίθινον· καὶ τοῦ τοίχων ἕνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τοῦ οἰκίης ἔχειν. τὸν δὲ ἐργαζόμενον

apud ipsos gesta, sese liquide habere cognita. Et hæc quidem ajebant Ægyptiorum sacerdotes. Ego vero ad ea quæ de Helena commemorata sunt, & ipse deferor hoc adjiciens, Si intra Ilium fuisset Helena, utique fuisset Græcis tradita, sive volente Alexandro sive invito. Neque enim ita desipiebat Priamus, aut alii ejus propinqui, ut suis ipsorum corporibus ac liberis, atque etiam urbe periclitari vellent, quo Alexander Helenæ nuptiis potiretur. Quod si etiam inter initia ita sensissent, tamen, posteaquam conflictibus contra Græcos habitis cum multi aliorum Trojanorum, tum vero Priami filiorum duo trèsve aut plures perierant prœliantes, siquid referentibus credi verificatoribus debet: hæc, inquam, talia quum contigissent, ego crediderim, Priamum, vel si ipse contubernalem Helenam habuisset, Achæis redditurum fuisse, cupiditate præsentia mala devitandi. Neque vero regnum ad Alexandrum pertinebat, ut jam sub eo res essent, seniore Priamo, quum Hector & natu major & virtute præstantior quàm ille, regnum esset defuncto Priamo susceptturus: quem haudquaquam decuisset fratri injuste agenti indulgere, quum præsertim tanta mala propter eum, tum privatim ipsi, tum ceteris Trojanis omnibus evenirent. Sed nec poterant reddere Helenam, nec verum dicentibus eis Græci fidem habebant, numine (ut quod sentio dicam) disponente, ut funditus eversi planum facerent hominibus, Magnarum injuriarum magnas à diis etiam venire ultiones. Et hæc quidem, ut mihi videntur, dicta sunt. Protei autem regnum dicebant susc. 121
cepisse RHAMPSINITUM, qui monumenta reliquit antefores ad occasum spectantes templi Vulcani; & è regione istarum statuit duo simulacra quinûm & vicenûm cubitorum magnitudinis: quorum quod versus aquilonem stat, Ægyptii Æstatem vocant; quod versus austrum, Hyemem: & quod quidem vocant Æstatem, id adorant & placant; Hiemem vero quod vocant, vice versa in eo consulunt. Huic regi ingentem etiam pecuniarum vim fuisse, quam nemo regum qui deinceps Ægyptum tenuerunt, superare potuerit, ac ne proxime quidem accedere. Et quum in tuto eam pecuniam collocare vellet, ædificium exstruxisse lapideum, cujus parietum unus in exteriorem ædium par-

a ὅτε δὲ δύο. b καὶ τοῖσι. c ἐστῶτα αὐτῶν. d ποιέουσι. e βορέα. f ἐστῶτα καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προσκυνέουσί τε καὶ εὖ ποιέουσι· τὸν δὲ προσκυνέουσι, χειμῶνα καλοῦσι. g ἐπιγαμβρεύσαι.

Aliæ astutiæ ejusdem furis, donec sit regius gener. Festum Ægyptium ob aleam Rhampsiniti & Cereris, & in eo ritus. Anima immortalis primum dicta ab Ægyptiis.

filiam regis, quum interrogatus esset eadem quæ ceteri, enarrasse, hoc se scelestissimum perpetrasse, quod fratris in thesauro regis laqueo capti caput amputasset: solertissimum autem, quod custodibus ebriis factis cadaver fratris suspensi resolvisset. Illam, quum hæc audisset, manum in hunc injecisse: eique furem in tenebris manum mortui porrexisse. quam mulier quum apprehendisset, manum se hujus tenere rata, illum per fores se propripuisse, muliere delusa. Postquam & hæc renunciata sunt regi, stuporem incussisse tum astutiam, tum audaciam hominis. Ad extremum, dimissis per omnes urbes nunciis, regem edixisse, non modo veniam sed etiam magna munera manere furem, si in conspectum ipsius veniret; ita furem, fide habita, ad eum venisse, eique Rhampsinitum, magna viri admiratione ductum, filiam suam collocasse, tanquam ex omnibus mortalibus plurima scienti: nam Ægyptios quidem ceteris, hunc autem Ægyptiis antecelle-
122 re. Post hæc ajebant regem hunc descendisse vivum sub terram eo, ubi Græci opinantur sedes infernas esse, & ibi cum Cerere alea ludere: & aliquando victorem, aliquando victum fuisse: & sursum iterum fuisse reversum, munus ab ea obtinentem mantile aureum. Quod tempus à Rhampsiniti descensu ad reditum, dicebant feriatum esse apud Ægyptios. Idque ego ad meam memoriam scio observatum. Sed utrum ob aliud quid, an ob ista ipsa ferientur Ægyptii, asseverare non possum. Sacerdotes autem pallium postquam uno illo die detexuerunt, uni ex suis oculos mitra alligant: quem gestantem pallium ubi in viam deduxerunt quæ fert ad Cereris templum, ipsi retro discedunt. Hunc autem sacerdotem oculos obstrictos habentem ajunt à geminis lupis duci ad Cereris templum, quod ab urbe viginti stadia abest: & postea rursus ex templo in eundem locum à lupis
123 reduci. Hæc quidem ab Ægyptiis relata sic cuique placeant, prout credibilia videntur; mihi autem in omni sermone constitutum est ea scribere quæ auditu ex singulis cognovi. Inferorum principatum tenere Cererem & Liberum Ægyptii ajunt. Hi denique primi extiterunt qui dicerent animam hominis esse immortalem; sed exolescente corpore subinde in aliud animal quod assidue nascien-

ἐσελθόντα ἢ ὡς τὸν [a] βασιλῆα τὴν θυγατέρα, καὶ εἰρωτώμενον πέρι καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγήσασθαι ὡς ἀνοσιώτατον μὲν εἴη ἐργασμένος, ὅτε δὲ ἀδελφεὸν ἐν τῷ θησαυρῷ δεδεμένου τοῦ βασιλῆος τοῦ πάγης ἀλόντος ἀποτάμοι τὴν κεφαλήν· σοφώτατον ἢ, ὅτι τοὺς φυλάκους καταμεθύσας, καταλύσαι δὲ ἀδελφεὸν κρεμαμένου [b] τὸν νέκυν. τὴν ἢ, ὡς ἤκουσε, ἄπεσθαι αὐτοῦ. τὸν ἢ φῶρα ἐν τῷ σκότει πειρᾶσθαι αὐτῆ δὲ νεκρὸν τὴν χεῖρα. τὴν ἢ, ἐπιλαβομένην, ἔχειν νομίζουσαν αὐτοῦ εἶναι τὸν χῶρον ἀντέχεσθαι. τὸν ἢ φῶρα προέμενον αὐτῆ, οἴχεσθαι διὰ θυρέων φεύγοντα. ὡς ἢ δὴ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀνενείχθη, ἐκπεπλῆχθαι μὲν δὴ τῇ πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τὸν ἄνθρωπον. τέλος ἢ, διαπέμποντα ἐς πάσας τὰς πόλις, ἐπαγγέλλεσθαι ἀδειάν τε δώσοντα, καὶ μεγάλα προδεκόμενον ἐλθόντι ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. τὸν ἢ φῶρα, πιστώσαντα, ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν. Ῥαμψίνιτον ἢ μεγάλως θωυμάσαι, καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταύτην συνοικίσαι, ὡς πλεῖστα ἐπισταμένῳ ἀνθρώπων. Αἰγυπτίους μὲν γὰρ τῶν ἄλλων περιεκέσθαι, ἐκεῖνον ἢ, Αἰγυπτίων. Μετὰ ἢ ταῦτα, ἔλεγον τοῦτον τὸν βασιλῆα ζωὸν καταβῆναι κάτω ἐς τὸν οἱ Ἕλληνες ἀΐδεω νομίζουσι εἶναι, κἀκεῖθι συγκυβεύειν τῇ Δήμητρι. καὶ τὸν μὲν, νικήσαντα αὐτὸν, τὰ ἢ, ἐασθῆναι ὑπ' αὐτῆς. καὶ μιν πάλιν ἀπικέσθαι δῶρον ἔχοντα παρ' αὐτῆς χειρόμακτρον χρύσεον. ἀπὸ ἢ τοῦ Ῥαμψινίτου καταβάσιος, ὡς πάλιν ἀπῆκε, ὀρτὴν δὴ ἀνάγειν Αἰγυπτίους φασὶν, τὴν δὲ ἐγὼ οἶδα ἔτι δὲ ἐς ἐμὲ ἐπιτελέουσαν αὐτούς. ὡς μέντοι εἴτε δι' ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα ὀρτάζουσι, ἔχω λέγειν· φάρος ἢ αὐτημερὸν ἐξυφήναντες οἱ ἱρέες, κατ' ὧν ἐδησαν ἑνὸς αὐτῶν μίτρῃ τοὺς ὀφθαλμούς. ἀγαγόντες δέ μιν ἔχοντα τὸ φάρος ἐς ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἱρὸν Δήμητρος, αὐτοὶ ἀπαλλάσσονται ὀπίσω. τὸν δὲ ἱρέα τοῦτον καταδεδεμένον τοὺς ὀφθαλμούς, λέγουσι ὑπὸ δύο λύκων ἄγεσθαι ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Δήμητρος, ἀπέχον τῆς πόλεος εἴκοσι σταδίους· καὶ αὖτις ὀπίσω ἐκ τοῦ ἱροῦ ἀπάγειν μιν τοὺς λύκους ἐς τωὐτὸ χωρίον. Τοῖσι μέν νυν ὑπ' Αἰγυπτίων λεγομένοισι χράσθω ὅτεῳ τὰ τοιαῦτα πιθανά ἐστι· ἐμοὶ δὲ πᾶσα τὸν λόγον ὑπόκειται, ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπ' ἑκάστων ἀνθῆ γράφω. δεδιδάχθαι δὲ τὰ κάτω Αἰγύπτιοι λέγουσι Δήμητρα [c] καὶ Διόνυσον. πρῶτοι δὲ τόνδε τὸν λόγον Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ εἰπόντες [d], ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθίνοντος, ἐς ἄλλο ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἐσ-

a βασιλῆα. b κρεμάμενον. c Δήμητραν. d εἰσὶ εἰπόντες.

Suſpenſum fratris cadaver & ab excubiis cuſtoditum aſſute frater refigit & aufert. Regius ardor in deprehendendo.

ἁλῶναι αὐτὴν, ὡς [a] ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλῆα, μηνύσει αὐτὸν ἔχοντα τὰ χρήματα. ὡς δὲ χαλεπῶς ἐλάμβανε [b] ἡ μήτηρ τὸν παῖδα, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτὴν λέγων οὐκ ἔπειθε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιάδε μιν· ἔνας κατασκευασάμενον, καὶ ἀσκοὺς πλήσαντα οἴνου, ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν ὄνων, καὶ ἐλαύνειν αὐτούς. ὡς δὲ καταστάντας ἐπὶ τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπισπάσαντα τῶν ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς πόδεωνας αὐτὸν, λύειν ἀφαμμένους [c]. ὡς δὲ ἔρρεε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλὴν μιν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα, ὡς οὐκ ἔχοντα πρὸς ὁκότερον τῶν ὄνων πρῶτον τραπῆ. τοὺς δὲ φύλακας, ὡς ἰδεῖν πολλὸν ῥέοντα τὸν οἶνον, σπουδῇ ἐχόντας ἐς τὴν ὁδὸν, ἀγγήια ἔχοντας, καὶ τὸν ἐκκεχυμένον οἶνον συγκομίζειν, ὡς κέρδεϊ ποιεύμενους. τὸν δὲ ἁλοιδορέεσθαι πᾶσι, ὀργὴν προσποιεύμενον. προσμυθεομένων δὲ αὐτὸν τῶν φυλάκων, χρόνῳ πεινῆσαι προσποιέεσθαι, καὶ ἐπιέσθαι [d] τὴν ὀργῆς. τέλος δὲ, ἐξελάσαι αὐτὸν τοὺς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ καταπαύζειν. ὡς δὲ λόγους τε πολλοὺς ἐγγίνεσθαι, καί τινα ἐσκώψαι μιν, καὶ ἐς γέλωτα προαγαγόντα [e], ἐπιδοῦναί σφι τὸν ἀσκὸν ἕνα αὐτοῖσι. τοὺς δὲ αὐτοῦ ὥσπερ εἶχον κατακλιθέντας πίνειν ἀρξαμένους, καὶ ἐκεῖνον προσπαλαμᾶσθαι, καὶ κελεύειν μετ' ἑωυτῶν μένοντα συμπίνειν· τὸν δὲ πεισθῆναί τε δὴ, καὶ καταμεῖναι. ὡς δέ μιν προσεδέκοντο φιλοφρόνως ἠπάζοντο, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τὸν ἀσκόν [f]. δαψιλέι δὲ τῷ ποτῷ χρησαμένους τοὺς φύλακας, ὑπερμεθυσθῆναι· καὶ κρατηθέντας ὑπὸ ὕπνου, αὐτοῦ ἐνθαπερ ἔπινον κατακοιμηθῆναι. τὸν δὲ, ὡς προσῆν ἐπὶ νυκτὸς, τό τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσαι, καὶ τὸν φυλάκων ἐπὶ λύμῃ πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς παρηίδας. ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προστεχθέντα. τὸν δὲ βασιλέα, ὡς αὐτῷ ἀπηγγέλθη τοῦ φωρὸς ὁ νέκυς ἐκκεκλεμένος, δεινὰ ποιέειν. πάντως δὲ βουλόμενον εὑρεθῆναι ὅστις κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα μηχανώμενος, ποιῆσαί μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά. τὴν θυγατέρα [g] τὴν ἑωυτοῦ καθίσαι ἐπ' οἰκήματος, ἐντελλόμενον πάντας τε ὁμοίως προσδέκεσθαι· καὶ πρὶν συγχωρέειν, ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ, τι δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔρξασαι αὐτὸς σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς δ' ἂν ἀπηγήσηται τὰ περὶ τὸν φῶρα γεγενημένα, τοῦτον συλλαμβάνειν, καὶ μὴ ἀπιέναι ἔξω. ὡς δὲ τὴν παῖδα ποιέειν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς προσταχθέντα, τὸν φῶρα πυθόμενον τῶν εἵνεκα ταῦτα ἐπήνεσε, βουληθέντα πολυτροπίῃ τοῦ βασιλέος περιγενέσθαι, ποιέειν τάδε· νεκροῦ προσφάτου ἀπταμένου τὴν χεῖρα ἐν τῷ ὤμῳ, ἰέναι αὐτὸν ἔχοντα αὐτὴν ὑπὸ τῷ ἱματίῳ· ἐστὶ λ-

minatam ſe regem eſſe adituram ad eum deferendum quod pecunias haberet. Adverſus hanc quum filius multa verba faceret, nec perſuaderet, quod illa eum graviter accipiebat, eum talem rem fuiſſe commentum: Inſtructis aſinis utres vino plenos impoſuiſſe: & poſtquam agendo aſinos juxta cuſtodes ſuſpenſi cadaveris fuit, attractis ligaculis aut petiolis ipſum duobus tribuſve utrium ſolviſſe laxatos: & quum vinum flueret, tum caput ſibi cædentem, vehementer vociferatum eſſe, tanquam neſcientem ad quem prius aſinorum ſe converteret. Cuſtodes quum multum vini fluere viderent, concurriſſe cum vaſis in viam: & id quod effuſum eſſet lucrifacientes comportaſſe. Iſtum ſimulata iracundia omnibus maledixiſſe, aliquantoque poſt illis conſolantibus, finxiſſe ſe mitigatum, & ab iraſcendo deſiſſe. Tandem exegiſſe à via aſinos atque reparaviſſe: & quum plura verba inter eos fierent, & quidam faceto dicto hominem laceſſeret, ut riſum eliceret, donaſſe illis unum ex utribus. Atque eos illic, ut erant diſcumbentes potare conſtituiſſe, prehenſantes hominem ac jubentes ut ſecum ad compotandum maneret: atque iſtum obſequutum remanſiſſe, & quum inter potandum comiter acciperetur, inſuper donaſſe utres. Ita ſe vino ingurgitantes cuſtodes, admodum temulentos eſſe factos, ſomnoque oppreſſos, ibidem ubi potaverant obdormiſſe. Iſtum, ubi multum noctis erat, tunc corpus fratris diſſolviſſe, & cuſtodum malas dextras in contumeliam deraſiſſe, & aſinos impoſito cadavere domum verſus agitaſſe, exequutumque imperia matris. Regem, ubi ei renunciatum eſt furis cadaver ſurreptum, acerbe tuliſſe: & quum vellet quoquomodo invenire quinam eſſet iſta machinatus, hoc feciſſe, quod apud me caret fide: Filiam ſuam domi proſtituiſſe, juſſam omnes indifferenter excipere: ſed priuſquam coirent, adigere ad ſibi dicendum quidnam in vita eſſet actum à ſe ſolertiſſimum ac ſceleſtiſſimum: & qui narraret quæ circa furem acta eſſent, eum comprehenderet, neque exire permitteret. Quum itaque filia patris imperia faceret, furem, quum audiſſet quamobrem iſta fierent, ac vellet ſuperare verſutia regem, hoc egiſſe: Recentis mortui amputatam in humero manum ſub pallio ferentem iſſe, atque ingreſſum ad filiam

a αὐτῷ, al. b ἐπελαμβάνετο. c ἀπαμένους. d ὑπείχετο. e προσαγαγόντα. f αὐτοῖσι ἐκ τοῦ ἀσκοῦ. g τὴν θυγατέρα.

Impensæ in eam factæ, quibus exhaustus filiam prostituit, cujus etiam pyramis, & tertia Cheparcuis successoris & fratris Cheopis.

erant, sive etiam eandem machinam, quæ erat una & facilis ad ferendum, transferebant ad unumquemque ordinem, quoties saxum exemerant. Dictum esto à nobis in utrumque, sicut dicitur. Effecta sunt igitur ita prima ejus quæque altissima: deinde sequentia absolverunt: novissima vero quæ solo sunt juncta & infima peregerunt. In ipsa pyramide per litteras Ægyptiacas signatum est, quantum in raphanum, cæpas, & allia erogatum sit operantibus, & quod interpres earum litterarum, postquam legerat, (ut probe reminiscor) ajebat in summa mille & sexcenta talenta pecuniæ esse. Quod si ita se habet, quot alia credibile est fuisse consumpta, vel in ferrum, quo operabantur, vel in cibos, vel in vestem operantium? quando per id quod dixi tempus opera extruebant; per aliud (ut ego opinor) lapides exciderunt atque vexerunt, & per aliud non exiguum effe-
126 cerunt subterraneum cavum. Quin & eo flagitii venisse Cheopem, ut pecunia defectus, filiam suam in lupanari prostituerit, imperans quantumcunque faceret quæstum. (non enim dicebant quantum) eamque cum patris jussa fecisse, tum vero privatim de relinquendo monumento cogitasse; itaque singulos ad se intrantes orasse, ut sibi ad opera singulos lapides donarent. Ex his lapidibus ajebant extructam fuisse pyramidem quæ stat in medio trium, ante pyramidem magnam, cujus unumquodque latus centum &
127 quinquaginta est pedum. Quinquaginta annos regnasse hunc Cheopem Ægyptii dicebant: eoque defuncto excepisse regnum fratrem ejus Chephrenem: & hunc eodem alteri instituto usum cum in aliis, tum vero in facienda pyramide, non tamen quæ ad mensuram fraternæ accederet. eas namque & nos sumus dimensi. Nam subterranea non subsunt conclavia, neque fossa derivatur in eam ex Nilo (quemadmodum in alteram) fluens; sed extructo canali introrsum insulam circumluit, in qua situm esse ipsum Cheopem ajunt. Sed quum primam compagem ex Æthiopico lapide versicolore struxisset, quadraginta pedes degressus, alterius eandem magnitudinem, contiguam magnæ fabricæ. Stant autem ambæ super eundem tumulum, centum fere pe-
128 des celsum. Porro quinquaginta sex annos regnasse Chephrenem ajebant. Hi centum

μηχαναὶ ἦσαν· εἶτε καὶ τῷ αὐτῷ μηχανῇ ἐξῆσαν μίλῳ τε καὶ διξάσσιον μετιφόρεον ἅπτ ςοῖχον ἕκασον, ὅκως τὸν λίθον ἐξέλοιεν. λελέχθω ἡμῖν [a] ἐπ' ἀμφότερα, καθάπερ λέγεται. ἐξεποιήθη δ' ὧν τὰ ἀνώτατα αὐτῆς πρῶτα· μετὰ δὲ, τὰ ἐπόμενα τούτων ἐξεποίουν· τελευτάια δὲ, αὐτῆς τὰ ἅπτόμενα καὶ τὰ κατωτάτω ἐξεποίησαν. σεσήμανται δὲ διὰ γραμμάτων Αἰγυπτίων ἐν τῇ πυραμίδι, ὅσα ἐς τε συρμαίῃ καὶ κρόμμυα καὶ σκόροδα ἀναισιμώθη τοῖσι ἐργαζομένοισι. καὶ, ὡς ἐμὲ εὖ μεμνῆθαι τὰ ὁ ἑρμηνεὺς μοι, ἀπελεγόμενα τὰ γράμματα, ἔφη, ἑξακόσια καὶ χίλια τάλαντα ἀργυρίου τετελέσθαι. εἰ δὲ ἔστι ἅτως ἔχοντα ταῦτα, κόσα εἰκὸς ἄλλα δεδαπανῆσθαί ἐστι ἔς τε σίδηρον, τῷ ἐργάζοντο, καὶ σιτία καὶ ἐσθῆτα τοῖσι ἐργαζομένοισι; ὁκότε χρόνον μὲν οἰκοδόμεον τὰ ἔργα τὸν εἰρημένον· ἄλλον δ' (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἐν τῷ τὰς λίθους ἔταμνον, καὶ ἦγον [b]· καὶ τὸ ὑπὸ γλῶ ὄρυγμα ἐργάζοντο οὐκ ὀλίγον χρόνον. Ἐς τοῦτο δ' ἐλθεῖν Χέοπα κακότητι, ὥστε τὴν θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ, χρημάτων δεόμενον, κατίσαντα ἐπ' οἰκήματι, προστάξαι πρήσσεσθαι ἀργύριον ὁκόσον δή τι. ἡ δὲ δὴ τοῦτό γε ἔλεγον. τὴν δ', τά τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς ταχθέντα πρήσσεσθαι· ἰδίῃ δὲ καὶ αὐτὴν ἀπολιπέσθαι. καὶ δὴ καὶ ἐσιόντι πρὸς αὐτὴν ἑκάστῳ δέεσθαι, ὅκως ἂν αὐτῇ ἕνα λίθον ἐν τοῖσι ἔργοισι δωρέοιτο. ἐκ τούτων δὴ τῶν λίθων ἔφασαν τὴν πυραμίδα οἰκοδομηθῆναι, τὴν ἐν μέσῳ τῶν τριῶν ἐσκηῆαν, ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης πυραμίδος· τὸ ἐστὶ τὸ [d] κῶλον ἕκαστον, ὅλῳ καὶ ἡμίσεϊ πλέθρῳ. Βασιλεῦσαι δὲ τὸν Χέοπα τοῦτον Αἰγύπτιοι ἔλεγον [c] πεντήκοντα ἔτεα. τελευτήσαντα δὲ τοῦτο, ἐκδέξασθαι τὴν βασιληίην τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Χεφρῆνα. καὶ τοῦτον δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχρᾶσθαι τῷ ἑτέρῳ· τά τε ἄλλα, καὶ πυραμίδα ποιῆσαι, ἐς μὲν τὰ ἐκείνης μέτρα οὐκ ἀνήκουσαν· τοῦτο γὰρ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐμετρήσαμεν. ἔτι δὲ ὑπεστὶ οἰκήματα ὑπὸ γῆν, ἅτε ἐκ δὲ Νείλου διώρυχ ἥκοντι ἐς αὐτὴν, ὡσπερ ἐς τὴν ἑτέρην, ῥέουσα· διοικοδομημένην δὲ αὐλῶνα ἔσω νῆσον περιῤῥέειν, ἐν τῇ αὐτὸν λέγουσι κεῖσθαι Χέοπα. ὑποδείμας δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου, τεσσερακοντάπηχυν πόδας ὑποβάς, τῆς ἑτέρης τοιοῦτο μέγαθος, ἐχομένην τῆς μεγάλης οἰκοδομῆς. ἑστᾶσι δὲ ἀπὸ λόφου δὲ αὐτοῦ ἀμφότεραι, μάλιστα ἐς ἑκατὸν πόδας ὑψηλοῦ. βασιλεῦσαι δὲ ἔλεγον Χεφρῆνα ἓξ καὶ πεντή-

S

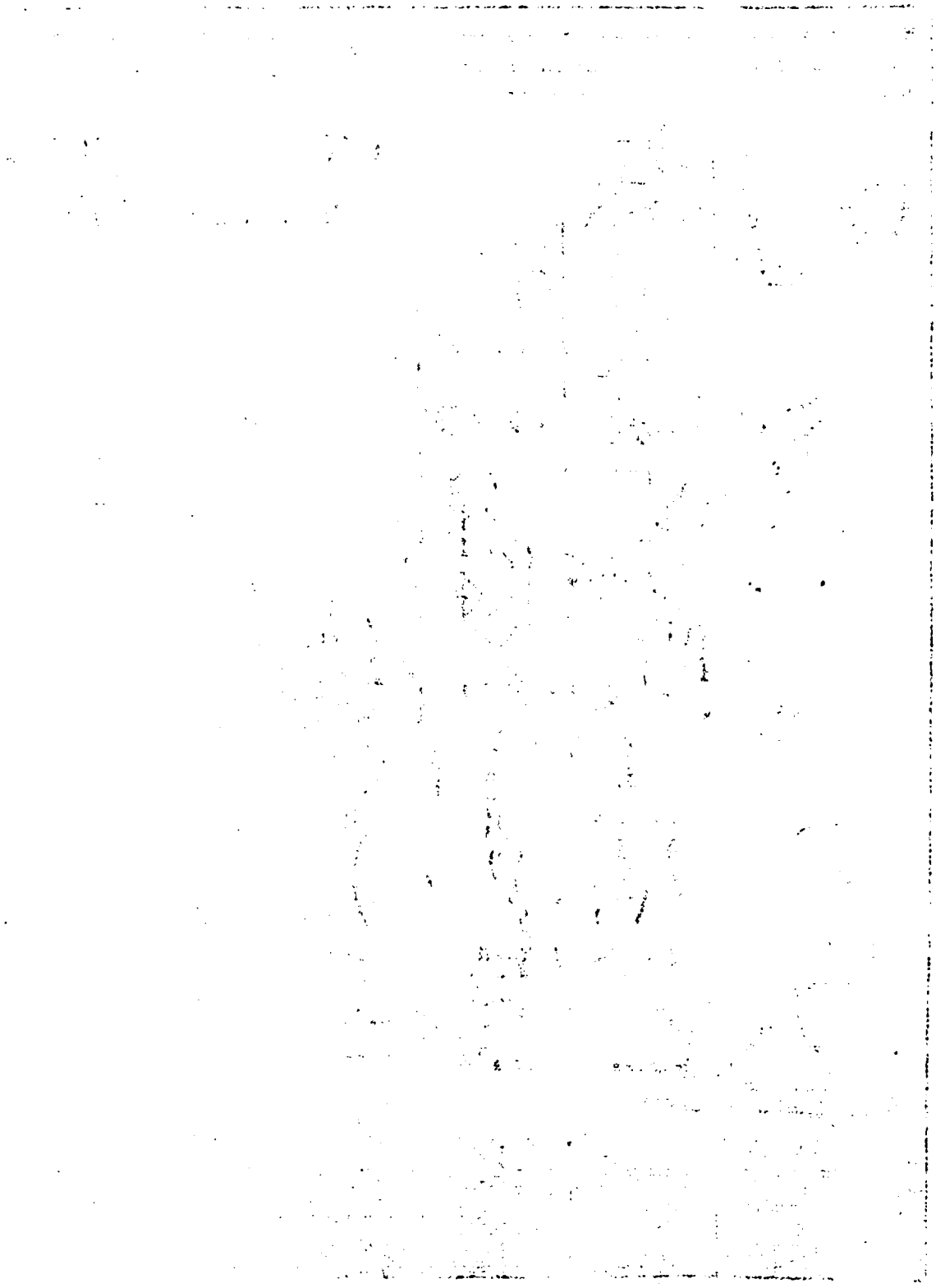
a λιλίχωρίμ. b ἤγαγον. c μνησθῆναι. d τῆς τὸ. e λίγυσι.

Philitis paſtor. Mycerinus Cheopis f. melior rex. Cujus filiæ ſepulchrum ſingulare, & ideo fabuloſum.

πεντήκοντα ἔτεα. Ταῦτα ἓξ τε δὴ ἑκατὸν λογίζοντι ἔτεα, ἐν τοῖσι, Αἰγυπτίοισι τε πᾶσαν εἶναι κακότητα, καὶ τὰ ἱρὰ χρόνον τοσοῦτον κατακλῃσθέντα, οὐκ ἀνοιχθῆναι. τοὺς ὦν μισέοντες οἱ κάρτα θέλουσι Αἰγύπτιοι ὀνομάζειν, ἀλλὰ δὲ τὰς πυραμίδας καλέουσι ποιμένος Φιλίτιος[a], ὃς τοῦτον τὸν χρόνον ἔνεμε κτήνεα κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι Αἰγύπτου Μυκερῖνον ἔλεγον, Χέοπος παῖδα· τῷ τὰ μὲν οἱ πατρὸς ἔργα ἀπαδεῖν. τοῦ δὲ τά τε ἱρὰ ἀνοῖξαι, καὶ τὸν λεὼ[b] πεπτωκότα ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ, ἀνεῖναι τοῖσι ἔργα τε δὴ θυσίας. δίκας δέ σφι πάντων βασιλέων δικαιοτάτας κρῖναι. καὶ τοῦτο μέν νυν τὸ ἔργον, ἀπάντων ὅσοι ἤδη βασιλεῦσι ἐγγύτερον Αἰγυπτίων, αἰνέουσι μάλιστα τοῦτον. τά τε γὰρ μιν ἄλλα κρῖναι εὖ, καὶ δὴ δὲ τῷ ἐπιμεμφομένῳ ἐκ τῆς δίκης περὶ ἑωυτοῦ διδόντα ἄλλα, ἀποπαύσαι αὐτοῦ τὸν θυμόν. ἐόντι δὲ ἠπίῳ τῷ Μυκερίνῳ καὶ τοῖσι πολίτῃσι, καὶ τοῦτο ἐπιτηδεῦσαι, πρῶτον κακῶν ἄρξαι τὴν θυγατέρα ἀποθανεῖν αὐτοῦ, τὴν μοῦνόν οἱ εἶναι ἐν τοῖσι οἰκηίοισι τέκνον. τὸν δὲ, ὑπεραλγήσαντά τε τῷ συμπεπτωκότι πρήγματι, καὶ βουλόμενον συμφορώτερόν τι τῶν ἄλλων θάψαι τὴν θυγατέρα, ποιῆσαι βοῦν ξυλίνην κοίλην, καὶ ἐπιστάσαι καταχρυσώσαντά μιν τοῦτον, ἔσω ἐν αὐτῇ θάψαι τοῦτον δὴ τὸν[c] ἀποθανοῦσαν θυγατέρα. Αὕτη δὲ ἡ βοῦς γῆ οὐκ ἐκρύφθη, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν φανερή· ἐν Σάι μὲν πόλει ἐοῦσα, κειμένη δὲ ἐν τοῖσι βασιληίοισι, ἐν οἰκήματι ἠσκημένῳ. θυμιήματα δὲ παρ' αὐτῇ παντοῖα καταγίζουσι ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· νύκτα δὲ ἑκάστην πάννυχος λύχνος καίεται. ἀγχοῦ δὲ τῆς βοὸς ταύτης ἐν ἄλλῳ οἰκήματι εἰκόνες τῶν παλλακέων τοῦ Μυκερίνου ἑστᾶσι, ὡς ἔλεγον οἱ ἐν Σάι πόλει ἱρέες. ἑστᾶσι μὲν γὰρ ξύλινοι κολοσσοὶ, ἐσσὶ δὲ ἀριθμὸν ὡς εἰκοσί μάλιστά κη, γυμναὶ ἐργασμέναι[d]. αἳ τινες μέντοι εἰσὶ, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ἢ τὰ λεγόμενα. Οἱ δέ τινες λέγουσι περὶ τῆς βοὸς ταύτης, καὶ τῶν κολοσσῶν, τόνδε τὸν λόγον· ὡς Μυκερῖνον ἠράσθη τῆς ἑωυτοῦ θυγατρὸς, καὶ ἑπτά οἱ ἐμίγη ἐκείνης. μετὰ δὲ, λέγουσι ὡς ἡ παῖς ἀπήγξατο τοῦ ἄχεος· ὁ δέ μιν ἔθαψε ἐν τῇ βοὶ ταύτῃ. ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς τῶν ἀμφιπόλων τῶν προδοσέων τὴν θυγατέρα τῷ πατρὶ ἀπέταμε τὰς χεῖρας· καὶ νῦν τὰς εἰκόνας αὐτέων εἶναι πεπονθυίας τὰ περ ζωαὶ ἔπαθον. ταῦτα δὴ λέγουσι φλυηρέοντες, ὡς ἐγὼ δοκέω, τά τε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τὰς χεῖρας τῶν κολοσσῶν. ταῦτα γὰρ ὧν ἐγὼ ἡμεῖς ὁρέομεν ὅτι χρόνον τὰς χεῖρας ἀποβεβλήκασι, αἱ ἐν ποσὶ αὐτέων ἐφαίνοντο ἐοῦσαι ἔτι καὶ ἐς ἐμέ[e]. Ἡ δὲ βοῦς τὰ μὲν ἄλλα κατακε-

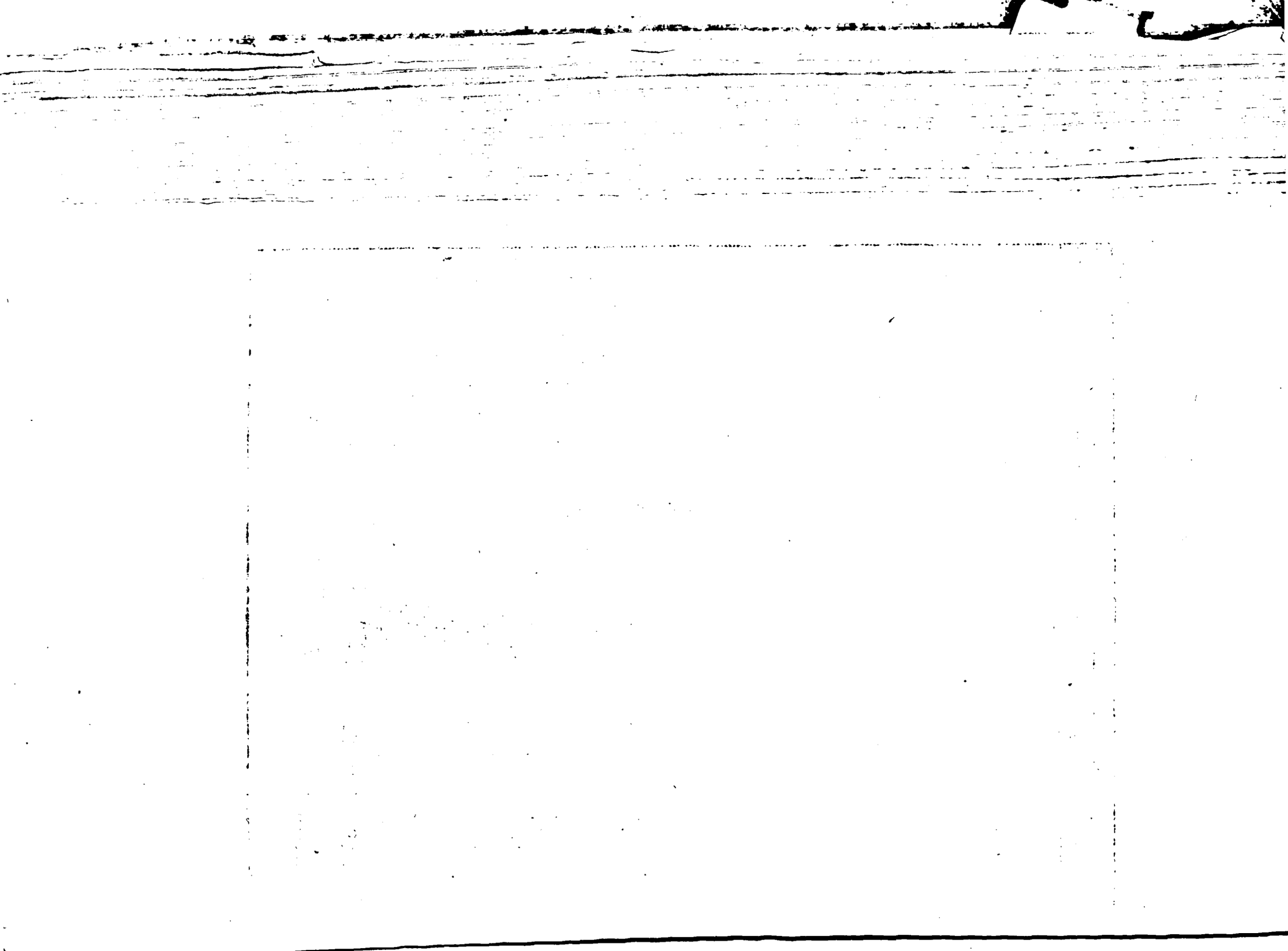
tum & ſex anni ſupputantur; quibus Ægyptii in omni pravitate verſati ſunt, & templa tanto tempore occluſa non licuit aperiri. Hos reges Ægyptii præ odio ne nominare quidem volunt, ſed eorum pyramidas vocant paſtoris Philitidis, qui ea tempeſtate pecudes per hæc loca paſcebat. Poſt hunc regnaſſe in Ægypto dicebant MYCERINUM Cheopis filium, eumque paterna peroſum facta, & templa reſeraſſe, & populo ad ultimum calamitatis afflicto dediſſe veniam eundi ad opera & ſacrificia: quinetiam ſuper omnes reges juſtitiam ipſis exercuiſſe. Quo nomine ex univerſis regibus hunc Ægyptii maxime prædicant, tum ob alia quæ bene judicabat, tum vero quod conquerenti de ipſius ſententia, de ſuo donans indignationi hominis ſatisfecerit. Quum autem eſſet in cives clemens Mycerinus, atque ita ageret, principium ei malorum contigiſſe obitum filiæ, quæ domi unica ſuboles erat. Qua clade ſupra modum quum doleret, velletque filiam excellentiori aliquo genere ſepelire quam ceteri, feciſſe ligneam bovem cavam, quam quum inauraſſet, in ea filiam iſtam defunctam ſepeliſſe. Neque humo bos hæc condita eſt, ſed ad meam uſque memoriam erat conſpicua, in urbe Sai, in regia, in conclavi exornato poſita. Cui ſingulis diebus omnigenæ odores adolentur; noctibus autem ſingulis pernox incenſa lucerna aſtat. In altero conclavi prope illam bovem imagines ſtant concubinarum Mycerini, ut in urbe Sai ſacerdotes ajebant. Stant enim coloſſi lignei, numero circiter viginti, nudi facti: qui quarum ſint mulierum, non poſſum dicere, præterquam quæ narrantur. Sunt qui de hac bove & coloſſis hæc referant: Mycerinum amore filiæ ſuæ captum, vim ei invitæ intuliſſe: deinde illam quum præ mœrore ſe ſtrangulaviſſet, patrem in hac bove ſepeliſſe: matrem autem manus miniſtrarum quæ filiam patri prodidiſſent, præcidiſſe: & nunc earum hæc ſimulacra paſſa eſſe id malum quod vivæ ſuſtinuerant. Hæc (ut ego opinor) dicunt nugantes, ut alia, ita & de manibus coloſſorum: quippe quas ipſi videbamus temporis diuturnitate delapſas, quæ ad me uſque ad pedes eorum ſtratæ viſebantur. Bos quoque cum ceterum corpus operta eſt purpureo

a φιλιτίωνος. b τὸν λαὸν. c θάψαι τὴν. d κεκριμένας. e ὅτι ἐς ἐμέ.

ΕΝΔΟΝ ΠΑΤΡΙΚΗΝ
ϚΟΡΤΙΝ ΦΕΡΩ

pureo pallio, tum vero cervicem & caput crasso admodum inducta auro: & inter media cornua solis circulus ad similitudinem factus adest aureus. Neque erecta est bos, sed ingeniculata, magnitudine quanta est grandis vacca viva. Effertur autem è conclavi quotannis. Quando Ægyptii verberant deum quendam, in tali negocio non mihi nominandum, tunc & bovem in lucem proferunt. Ajunt enim eam morientem orasse patrem Mycerinum, ut quotannis semel sol eam
133 intueretur. Huic regi, post calamitatem filiæ, istud secundum accidisse: Ex urbe Buto venisse ipsi oraculum, fore ut sex omnino annos viveret, septimo defuncturus. Id hunc ægre ferentem, vicissim misisse ad oraculum contumeliosas deo querimonias exprobrantem, quod, quum pater suus & patruus qui & templa claudi jusserant & deos non curaverant, hominesque perdiderant, diu vixissent, ipse pietatem colens tam cito foret moriturus. Ei venisse altera ex oraculo responsa, eapropter ipsum propere vitam finiturum, quod non id faceret quod deberet. Oportuisse enim Ægyptum centum quinquaginta annis affligi: idque duos qui ante cum fuissent reges didicisse, ipsum vero nequaquam. Hæc ubi accepit Mycerinus, se jam à numinibus damnatum, lucernas fecisse permultas, quibus quum noctescceret accensis, potaret ac se oblectaret; neque die neque noctu intermittens per paludes perque nemora vagari, & ubi cognosceret voluptaria diverticula esse aptissima. Hæc autem idcirco excogitarat, quod vellet oraculum convincere mendacii, ut duodecim pro sex fie-
134 rent anni, diebus factis ex noctibus. Pyramidem & hic reliquit longe minorem paterna, vicenis pedibus breviorem, omni latere trecentorum pedum & quadrangularem, Æthiopico ex lapide ad medium usque. Hanc quidam Græcorum volunt esse Rhodopis mulieris meretricis, non recte sentientes: qui ne nosse quidem mihi videntur quænam fuerit Rhodopis de qua loquuntur. Neque enim talis pyramidis structuram ad illam retulissent, in qua talentorum infinita (ut brevi dicam) millia consumpta sunt. Ad hæc, non istius sed Amasis regis temporibus Rhodopis floruit. Multis enim post hos reges, qui istas pyramides reliquerunt, annis Rhodopis extitit, genere Thra-

ταχέκρυπλαι φοινικέῳ εἵματι· τὸν αὐχένα δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν φαίνῃ κεχρυσωμένα παχέι κάρτα χρυσῷ. μεταξὺ δὲ τῶν κεράων, ὁ τοῦ ἡλίου κύκλος μεμιμημένος ἔπεστι χρύσεος. ἔστι δὲ ἡ βοῦς οὐκ ὀρθή, ἀλλ' ἐν γόνασι κειμένη· μέγαθος δὲ ὅσον περ μεγάλη βοῦς ζωή. ἐκφέρεται δὲ ἐκ τοῦ οἰκήματος ἀνὰ πάντα τὰ ἔτεα· ἐπεὰν τύπτωνται οἱ Αἰγύπτιοι τὸν οὐκ ὀνομαζόμενον θεὸν ὑπ' ἐμεῦ ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι, τότε ὦν τὴν βοῦν ἐκφέρουσι ἐς τὸ φῶς. φασὶ γὰρ αὐτὴν δεηθῆναι τὸν πατέρα Μυκερῖνον ἀποθνήσκουσαν, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἄπαξ μιν τὸν ἥλιον καταιδεῖν. Μετὰ δὲ τὸ θυγατρὸς τὸ πάθος, δεύτερα τούτῳ τῷ βασιλέι πάντα γενέσθαι· ἐλθεῖν οἱ μαντήιον ἐκ Βουτοῦς πόλιος, ὡς μέλλοι ἐξ ἔτεα μοῦνον βιοὺς, τῷ ἑβδόμῳ τελευτήσειν. τὸν δὲ, δεινὸν ποιησάμενον, πέμψαι ἐς τὸ μαντήιον τῷ θεῷ ὀνείδισμα, ἀνημεμφόμενον ὅτι ὁ μὲν αὐτοῦ πατὴρ καὶ πάτρως, ἀποκλείσαντες τὰ ἱερὰ, καὶ θεῶν ἀμνημονέοντες, ἀνθρώπους φθείροντες, ἐβίωσαν χρόνον πολλόν· αὐτὸς δὲ εὐσεβὴς ἐὼν, μέλλοι [a] ταχέως ἔτι τελευτήσειν. ἐκ δὲ τοῦ χρηστηρίου αὖτις δεύτερα ἐλθεῖν λέγοντα, τούτων εἵνεκα καὶ συντομωτέην αὐτῷ τὸν βίον· ἀγνοῦ γὰρ ποιῆσαί μιν τὸ χρεὼν ἓξ [b] πιέειν. δεῖν γὰρ Αἴγυπτον κακῶσαι ἐπ' ἔτεα πεντήκοντά τε καὶ ἑκατόν· καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς πρὸ ἐκείνου γενομένους βασιλέας, μαθεῖν τοῦτο, κεῖνον δὲ οὔ. ταῦτα ἀκούσαντα [c] τὸν Μυκερῖνον, ὡς καταφρονεόμενον ἤδη οἱ τούτων, λύχνα ποιησάμενον πολλὰ, ὁκόταν γένοιτο νύξ, ἀνάπτοντα αὐτὰ, πίνειν τε καὶ διατρίβειν, ὅτε ἡμέρης, ὅτε νυκτὸς ἀνιέντα, ἔς τε τὰ ἕλεα καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον, καὶ ἵνα πυνθάνοιτο εἶναι ἐνηβητήρια ἐπιτηδεώτατα. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο, θέλων τὸ μαντήιον ψεύδεσθαι, ἵνα οἱ δυώδεκα ἔτεα ἀντὶ ἓξ ἐτέων γένηται, αἱ νύκτες ἡμέραι ποιεύμεναι. Πυραμίδα δὲ ἔτι [d] ἀπέλιπε πολλὸν ἐλάσσω τοῦ πατρὸς, ἐείκοσι ποδῶν καταδέουσαν, κῶλον ἕκαστον τριῶν πλέθρων, ἐούσης τετραγώνου· λίθου δὲ ἐς τὸ ἥμισυ Αἰθιοπικοῦ. τὴν δὴ μετεξέτεροι φασὶ Ἑλλήνων Ῥοδώπιος ἑταίρης γυναικὸς εἶναι, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. οὐδὲ ὦν οὐδὲ εἰδότες μοι φαίνονται λέγειν ὅτι ἦτις ἦν ἡ Ῥοδῶπις. οὐ γὰρ οἱ [e] πυραμίδα ἂν ἐξεῖναι ποιήσασθαι τοιαύτην, ἐς τὴν πανταχόθεν χιλιάδες ἀναρίθμητοι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀνωνύμων. ὧδε δὲ, ὅτι καὶ Ἄμασιν βασιλεύοντα οὐκ ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις, ἀλλ' ὀκταῦτον. ἔτεσι γὰρ πολλοῖσι ὕστερον τούτων τῶν βασιλέων τῶν τὰς πυραμίδας ταύτας λιπόντων, ἦν Ῥοδῶπις· ἧκε μὲν, ἐπὶ

a μίκα. b χρεὸν εἶη. c ταῦτα ἐκ ἀκούσαντα. d ἐς ἐ:ῶ. e οὐ γὰρ ἂν οἱ.

Æsopus servus Iadmonis. Charaxus frater Sapphûs. Donarium Rhodopis in templo Delphico. Meretrices Naucratiticæ. Asychis Mycerini successor.

Θρηίκης· δούλη δὲ ἦν Ἰάδμονος τοῦ Ἡφαιστοπόλιος, ἀνδρὸς Σαμίου, σπουδαίου δὲ Αἰσώπου τοῦ λογοποιοῦ. καὶ γὰρ οὗτος Ἰάδμονι ἐγένετο, ὡς διέδεξε τῇδε σὺν ἤκιστα. ἐπεί τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόντων Δελφῶν ἐκ θεοπροπίου, ὃς βούλοιτο ποινὴν τοῦ Αἰσώπου ψυχῆς ἀνελέσθαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐφάνη, Ἰάδμονος δὲ παιδὸς παῖς ἄλλος Ἰάδμων ἀνείλετο· οὕτω δὴ Αἴσωπος Ἰάδμονος ἐγένετο. Ῥοδῶπις δὲ ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο, ἄνθεω τοῦ Σαμίου κομισάσης. ἀπικομένη δὲ κατ' ἐργασίην, ἐλύθη χρημάτων μεγάλων ὑπ' ἀνδρὸς Μιτυληναίου Χάραξου, τοῦ Σκαμανδρωνύμου παιδὸς, ἀδελφεοῦ δὲ Σαπφοῦς τῆς μουσοποιοῦ. οὕτω δὴ ἡ Ῥοδῶπις ἐλευθερωθῆ, καὶ κατεμείνε τε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ κάρτα ἐπαφρόδιτος γινομένη, μεγάλα ἐκτήσατο χρήματα, ὡς ἂν εἶναι Ῥοδώπιν, ἀτὰρ οὔκω γε ἐς πυραμίδα τοιαύτην ἐξικέσθαι. τοῦ γὰρ τὸν δεκάτην τῶν χρημάτων ἰδέσθαι ἐστὶ ἔτι καὶ ἐς τόδε παντὶ τῷ βουλομένῳ, οὐδὲν δεῖ μεγάλα οἱ χρήματα ἀναθεῖναι. ἐπεθύμησε γὰρ Ῥοδῶπις μνημήιον αὐτῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι, ποίημα ποιησαμένη τοιοῦτο, τὸ μὴ πουγχανὲ ἄλλῳ ἐξευρημένον, καὶ ἀνακείμενον ἐν ἱρῷ, τοῦτο ἀναθεῖναι ἐς Δελφοὺς μνημόσυνον ἑωυτῆς. τοῦ ὧν δεκάτης τῶν χρημάτων ποιησαμένη ὀβελοὺς βοείους πολλοὺς σιδηρέους, ὅσον ἐνεχώρεε ἡ δεκάτη οἱ, ἀπέπεμπε ἐς Δελφούς· οἱ καὶ νῦν ἔτι σωρηνέαται, ὄπισθε μὲν τοῦ βωμοῦ τοῦ Χίοι ἀνέθεσαν, ἀντίον δὲ αὐτοῦ τοῦ νηοῦ. φιλέουσι δέ κως ἐν τῇ Ναυκράτι ἑταῖραι γίνεσθαι αἱ ἑταῖραι. τοῦτο μὲν δὴ, αὕτη, τοῦ περὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος, ἔτω δή τι κλεινὴ ἐγένετο, ὡς καὶ οἱ πάντες [b] Ἕλληνες Ῥοδώπου τοὔνομα ἐξέμαθον· τοῦτο δὲ, ὕστερον τούτης, τῇ οὔνομα ἦν Ἀρχιδίκη, ἀοίδιμος ἀνὰ τὸν Ἑλλάδα ἐγένετο, ἧσσον δὲ τῆς ἑτέρης ὠφελεχρώστος. Χάραξος δὲ ὡς λυσάμενος Ῥοδῶπιν ἀπενόστησε ὡς Μιτυλήνην [c], ἐν μέλεϊ Σαπφὼ πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν. Ῥοδῶπις μέν νυν πέρι πέπαυται. Μετὰ δὲ Μυκερῖνον γενέσθαι Αἰγύπτου βασιλέα ἔλεγον οἱ ἱρέες Ἄσυχιν [d], τοῦ τὸ πρὸς ἠέλιον ἀνίσχοντα ποιῆσαι τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια, ἐόντα πολλῷ τε κάλλιστα καὶ πολλῷ μέγιστα. ἔχει μὲν γὰρ καὶ τὰ πάντα προπύλαια τύπους τε εὖ γεγλυμμένους, καὶ ἄλλῳ ὄψιν οἰκοδομημάτων μυρίων, ἐκεῖνα δὲ καὶ μακρῷ μάλιστα. ὑπὸ τούτου βασιλεύοντος, ἔλεγον ἀμηχάνης ἐούσης πολλῆς χρημάτων, γενέσθαι νόμον

Thracia, ancilla Iadmonis cui pater Hephæstopolis, viri Samii, conserva Æsopi fabularum scriptoris; nam & hic Iadmonis fuit, ut non minime hinc demonstravit. Siquidem quum sæpenumero Delphi ex oraculo pronunciarent, siquis sumere pœnas vellet animæ Æsopi, alius nullus extitit, sed Iadmonis ex filio *nepos*, alius Iadmon sumsit. ita & Æsopus Iadmonis fuit. Rhodopis autem in Ægyptum ab- 135
iit, à Xantho Samio transportata. Et quum eo ad quæstum faciendum venisset, magnis pecuniis fuit redempta à viro Mitylenæo, Charaxo Scamandronymi filio, Sapphûs poetriæ fratre. Hunc in modum Rhodopis libertatem nacta est, & in Ægypto remansit; & venusta vehementer ingentes opes comparavit, ut esset Rhodopis, sed non quæ ad talem pyramidem ascenderet. Cujus enim opum decimam partem cuicunque volenti etiam nunc cognoscere licet, magnam illi pecuniam attribuere nihil oportet. Quum enim Rhodopis illa optaret memoriam sui in Græcia relinquere, faciendo opere quod ab alio excogitatum non est neque in templo dedicatum, id dedicavit in templo Delphico monumentum sui. E decima igitur suarum opum parte quum multa è ferro verua ad boves transfigendos fecisset, quantum sufficeret decima ipsi, Delphos misit: quæ nunc quoque posita sunt è regione templi, post aram quam Chii donaverunt. Solent autem quodammodo in Naucrati prostibula esse venusta. nam & hæc de qua nunc mentionem habeo, partim nobilitata est famâ, ut nemo Græcorum non edidicerit Rhodopis nomen: partim alterius quæ posterior fuit, nomine Archidicæ fama per Græciam celebris extitit, sed minus quam prior in circulis garrientium jactata. Charaxus vero postquam cum redempta Rhodopi Mitylenen rediit, in carminibus crebro Sappho conviciis eum fuit infectata. & de Rhodope quidem hactenus. Post Mycerinum autem Ægy- 136
pti regem fuisse dicebant sacerdotes ASYCHIN, eumque fecisse Vulcano antefores ad solem orientem, longe pulcherrimas longeque maximas. Habere enim illas ubique cum figuras concinne sculptas, tum alium infinitum ædificiorum conspectum; has vero etiam multo maxime. Sub hoc rege fuisse factum dicunt, ut quum vehementer laboraretur inopia pecuniæ & hinc abstinentia esset à commerciis, lex

Ægy-

a κομισάσης μιν. ἀπικομένη. b ὡς ἕκ πάντες. c ἀπενόστησε ἐς Μιτυλήνην. d ἱρέες φασὶ Ἄσυχιν.

Ægyptiis promulgata fuerit, ut ita demum quis pecuniam mutuam acciperet, ſi cadaver patris pignori traderet. Hoc item ad hanc legem adjectum fuiſſe, ut penes creditorem eſſet poteſtas omnis ſepulcri debitoris, utque hæc irrogaretur mulcta pignus illud ſupponenti, ſi diſſolvere æs alienum recuſaret, fas ne eſſet illi ipſi ſepeliri aut in iſto paterno aut ullo in alio ſepulcro: ac ne alius quiſquam ex ipſo progenitus ſepeliret. Hunc præterea regem ſuperiores ipſo reges Ægypti antecellendi cupidum, reliquiſſe memoriam ſui pyramidem latericiam, inciſis ſaxo litteris in hæc verba, NE ME AD SAXEAS PYRAMIDES EXIGENDO DIMINUERIS, QUÆ TANTUM ILLIS PRÆCELLO QUANTUM JUPITER CETERIS DIIS. NAM FUNDUM LACUS CONTO VERBERANTES, QUICQUID LUTI CONTO ADHÆRESCEBAT, ID COLLIGENTES, LATERES DUXERUNT, ET ME ISTO MODO ELABORARUNT. atque
137 iſta opera hunc regem edidiſſe. Poſt hunc regnaſſe cœcum quendam ex urbe Anyſi, nomine ANYSIN: atque eo regnante, excurriſſe in Ægyptum magna cum manu Æthiopas & SABACUM Æthiopum regem; & quum cœcus hic fuga ſe in paluſtria proripuiſſet, illum Æthiopem regnaſſe in Ægypto quinquaginta annos; idque intra tempus iſta edidiſſe: Quoties Ægyptiorum quiſquam aliquid deliquiſſet, neminem voluiſſe morte afficere: ſed pro ſui quemque delicti magnitudine, damnare ad aggerendum aggerem ad urbem unde quiſque delinquentium erat. Atque ita urbes ſunt adhuc ſublimiores effectæ. nam primum aggeſta fuerant ſub rege Seſoſtre ab iis qui canales effoderunt: iterum ſub rege Æthiope etiam valde ſunt factæ excelſæ, cum ceteræ quæ in Ægypto ſunt, tum vero (ut mihi videtur) Bubaſti urbi præcipue quidem adaggeratum eſt. In qua urbe templum eſt Bubaſtis digniſ-
138 ſimum memoratu. Quo etſi alia ſunt tum grandiora, tum ſumptuoſiora, nullum tamen eſt aſpectu jucundius. Bubaſtis autem in ſermone Græco eſt Artemis, Diana. Templum ejus ita habet: Cetera præter acceſſum inſula eſt: nam è Nilo fluenta inſinuant, nec confluunt, ſed ad ingreſſum uſque fani utrumque im-

μον Αἰγυπτίοισι, ἀποδεικνύντα ἐνέχυρον ϗ πατρὸς τὸν νέκυν, οὕτω λαμβάνειν τὸ χρέος. προσπεθῆναι ϑὲ ἐπὶ τούτῳ τῷ νόμῳ τόνδε, τὸν διδόντα τὸ χρέος, ϗ ἁπάσης κρατέειν τῆς ϗ λαμβάνοντος ϑήκης. τῷ ϑὲ ὑστεροτέρῳ τοῦτο τὸ ἐνέχυρον τίνδε ἐπεῖναι ζημίην, μὴ [a] βουλομένῳ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μηδὲ αὐτῷ ἐκείνῳ τελευτήσαντι εἶναι ταφῆς κυρῆσαι μήτ' ἐν ἐκείνῳ τῷ πατρῴῳ τάφῳ, μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ, μήτ' ἄλλον μηδένα τῶν ἑωυτοῦ ἀποψυχόμενον ϑάψαι. ὑπερβαλέσθαι ϑὲ βουλόμενον τοῦτον τὸν βασιλέα τοῦ ὀπίσω ἑωυτοῦ βασιλέας χρωμένους Αἰγύπτῳ, μνημόσυνον πυραμίδα λιπέσθαι ἐκ πολίνθων ποιησάντα· ἐν τῇ γράμματα ἐν λίθῳ ἐγκεκολαμμένα τάδε λέγοντα ἐστι, ΜΗ' ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΣΘΗΣ [b] ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ. ΠΡΟΕΧΩ ΓΑΡ ΑΥΤΕΩΝ ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ΟΣΟΝ ΟΚ ΖΕΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΘΕΩΝ. ΚΟΝΤΩ ΓΑΡ ΥΠΟΤΥΠΤΟΝΤΕΣ ΕΣ ΛΙΜΝΗΝ, Ο, ΤΙ ΠΡΟΣΧΟΙΤΟ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥ ΤΩ ΚΟΝΤΩ, ΤΟΥΤΟ ΣΥΛΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΠΛΙΝΘΟΥΣ ΕΙΡΥΣΑΝ· ΚΑΙ ΜΕ ΤΡΟΠΩ ΤΟΙΟΥΤΩ ΕΞΕΠΟΙΗΣΑΝ. τοῦτον μὲν τοσοῦτο ἀποδέξασθαι. Μετὰ ϑὲ τοῦτον, βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλὸν ἐξ Ἀνύσιο πόλεος, τῷ οὔνομα Ἄνυσιν εἶναι· οὗτος τούτῳ βασιλεύοντι, ἐλάσαι ἐπ' Αἴγυπτον [c] χιλιὴ πολλῇ Αἰθιόπας τε ϗ Σαβακῶν τὸν Αἰθιόπων βασιλέα. τὸν μὲν δὴ τυφλὸν τοῦτον οἴχεσθαι φυγόντα ἐς τὰ ἕλεα· τὸν ϑὲ Αἰθιόπα βασιλεύειν Αἰγύπτου ἐπ' ἔτεα πεντήκοντα. ἐν τοῖσι οὐτὸν τάδε ἀποδέξασθαι. ὅκως τις Αἰγυπτίων ἁμάρτοι τι, κτείνειν μὲν αὐτῶν οὐδένα ἐθέλειν· τοὺς ϑὲ, κατὰ μέγαθος ϗ ἀδικήματος ἑκάστῳ δικάζειν, ὀπίσασι χώματα χοῦν πρὸς τῇ ἑωυτῶν πόλι, ὅϑεν ἕκαστος ὡς τὸ ἀδικεόμενον. καὶ οὕτω ἔτι αἱ πόλιες ἐγένοντο ὑψηλότεραι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ἐχώσθησαν ὑπὸ τῶν διωρυχας ὀρυξάντων, ὀπὶ Σεσώστριος βασιλέος· δεύτερα ϑὲ, ὀπὶ ϗ Αἰθιοπος κάρτα [d] ὑψηλαὶ ἐγένοντο. ὑψηλέων ϑὲ ϗ ἑτέρων ποταμέων ἐν τῇ Αἰγύπτῳ πολέων, ὡς ἐμοὶ δοκέει, μάλιστα μὲν Βουβάστι πόλι [e] ἐξεχώσθη, ἐν τῇ ϗ ἱρόν ἐστι Βουβάστιος ἀξιαπηγητότατον. μέζω μὲν γὰρ ἄλλα [f], καὶ πλυδαπανώτερά ἐστι ἱερά· τερπνὴ δὲ ἰδέσθαι οὐδὲν τούτου μᾶλλον. ἡ ϑὲ Βούβαστις, κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐστὶ Ἄρτεμις. Τὸ δὲ ἱρὸν αὐτῆς ὧδε ἔχει. πολλὸν τὸ ἐσόδου, τὸ ἄλλο νῆσός ἐστι· ἐκ γὰρ ϗ Νείλου διώρυχες ἐόντε δύο, οὐ συμμίσγουσαι ἀλλήλῃσι, ἀλλ' ἄχρι

[a] βουλόμενος, καὶ. [b] κατανοῆς. [c] ἐλάσαι ἐς Αἴγυπτον. [d] Αἰθιοπος κάρτα. [e] μάλιστα ἡ ἐν Βουβάστι πόλις. [f] μὲν γὰρ ἄλλα.

Ejus descriptio. Æthiopis abitus ex regno post 50 annos. Restitutio Cœci & exaggeratio insulæ Elbo. Sethon.

τὸ ἐσόδῳ ξ ἱροῦ ἑκατέρη ἐσέχῃ. ἡ μὲν, τῇ περιῤῥέουσα, ἡ δ', τῇ· εὐρῶ ἐοῦσα ἑκατέρη ἑκαὸν ποδῶν, δένδρεσι καλάσκιῳ. τὰ δὲ προπύλαια, ὕψῳ μὲν δέκα ὀργυέων ἐστί, τύποισι δὲ ἐξαπήχεσι ἐσκυάλματα ἀξίοισι λόγου. ἐὸν δὲ ἐν μέσῃ τῇ πόλι τὸ ἱρὸν, κατοπτᾶται πάντοθεν θέλοντι. ἅτε γὰρ τὸ πόλεως μὲν ἐκκεχωσμένης ὑψοῦ, τοῦ δὲ ἱροῦ ἀεὶ κεκινημένου ὡς ἀρχῆθεν ἐποιήθη, ἔστηλόν ἐστι[a]. περίβολος δὲ αὐτὸ αἱμασιὴ ἐστεγνωμένη τύποισι. ἔστι δὲ ἐσωθεν ἄλσος δενδρέων μεγίστων πεφυκυιῶν περὶ νηὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τὸ ἄγαλμα ἔνι. εὖρος δὲ καὶ μῆκος τοῦ ἱροῦ, πάντη σταδίου ἐστί· καθ' μὲν δὴ τὴν ἔσοδον, ἐστρωμένη ἐστὶ ὁδὸς λίθου ὅσον σταδίους τρεῖς μάλιστα καὶ, διὰ δ' ἀγορῆς φέρουσα ἐς τὸ πρὸς ἠῶ· εὖρος δὲ, ὡς πλέθρων πλέθρων. τῇ δὲ καὶ τῇ δ' ὁδοῦ, δένδρεα οὐρανομήκεα πέφυκε· φέρει δὲ Ἑρμέω[b] ἱρόν. τὸ μὲν δὴ ἱρὸν τοῦτο οὕτω ἔχει. Τέλος δὲ τὸ ἀπαλλαγῆς τοῦ Αἰθίοπος ὧδε ἔλεγον γενέσθαι· ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε ἰδόντα αὐτὸν, οἴχεσθαι φεύγοντα. ἐδόκεέ οἱ ἄνδρα ἐπιστάντα, συμβουλεύειν τοὺς ἱρέας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συλλέξαντα πάντας, μέσους διαταμέειν[c]. ἰδόντα δὲ τὴν ὄψιν τοιαύτην λέγειν αὐτὸν, ὡς φαίνοιεν οἱ δοκέοι τοῦτο τοὺς θεοὺς ποιέειν, ἵνα ἀσεβήσας ἐς τὰ ἱερὰ, κακόν τι σχοίη θεῶν ἢ παρὰ ἀνθρώπων λάβοι· οὐκ ὦν ποιήσειν ταῦτα. ἀλλὰ γάρ οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν χρόνον, ὃν πρῶτα ἄρξαντα Αἰγύπτου ἐκέκρητο[d]. ἐν γὰρ τῇ Αἰθιοπίῃ εἶναι αὐτῷ τὰ μαντήια, τοῖσι χρέωνται Αἰθίοπες, ἀνεῖλε ὡς δέοι αὐτὸν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι ἔτεα πεντήκοντα. ὡς ὦν ὁ χρόνος οὗτος ἐξῆιε, καὶ αὐτὸν ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου ἐπιέρεσε, ἑκὼν ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὁ Σαβακῶς. Ὡς δὲ ἄρα οἴχεσθαι τὸν Αἰθίοπα ἐξ Αἰγύπτου, αὖτις τὸν τυφλὸν ἄρχειν ἐκ τῶν ἑλέων ἀπικόμενον· ἐνθα πεντήκοντα ἔτεα νῆσον χώσας ἀποδῶ τε καὶ γῇ, οἰκέει. ἔκως γὰρ οἱ Φοίνικες σῖτον ἄγοντας Αἰγυπτίων, ὡς ἑκάστοισι προσετάχθη σιγῇ ξ Αἰθίοπος ἐς τὸν δωρεὸν κελεύσαντος σφέας καὶ ἀποδόν κομίζειν. ταύτην τὴν νῆσον οὐδεὶς πρότερον ἐδυνάσθη Ἀμυρταίου ἐξευρεῖν· ἀλλὰ ἔτεα ὅσα πρὸ ἐκείνου ἢ ἐπτακόσια ἐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὴν ἀνευρεῖν οἱ πρότεροι γενόμενοι βασιλέες Ἀμυρταίου. ὄνομα δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ Ἔλβώ. μέγαθος δὲ ἐστὶ[e] πάντη δέκα σταδίων. Μετὰ δὲ τοῦτον, βασιλεύσαι τὸν ἱρέα τοῦ Ἡφαίστου, τῷ ὄνομα εἶναι Σεθών. τὸν

immittitur, alterum hac circumfluens, alterum illac, centum in unoquoque pedum latitudine, arboribus inumbrata. Ejus antefores quadraginta cubita sublimes figuris senûm cubitorum memoratu dignis adornantur. Id templum in media urbe situm, undique circumeuntium oculis subjicitur. nam quum urbs sit in altum aggerata, templum non motum, sicut fuit à principio conditum, patet conspectui. Illud maceria figuris insculpta ambit. Intus, ingens maximarum arborum manu consitarum lucus ambit templum, in quo statua est. Latitudo & longitudo templi quoquoversus est stadii. Ad ejus ingressum via strata lapide est, tria circiter stadia quæ fert per forum orientem versus quadringentorum pedum latitudinis, utrinque arboribus consitis in cœlum euntibus; & fert Mercurii templum. Atque hunc quidem in modum templum habet. Verum se ita ad extremum liberatos Æthiope referebant, quod ille per quietem oblata sibi visione, fugæ se mandaverit. Visus est sibi videre quendam subito oblatum, qui suaderet ipsi ut congregatos cunctos Ægypti sacerdotes dissecaret medios. Hac eum visione conspecta dixisse, videri sibi deos demonstrare hanc occasionem, ut piaculo in sacra commisso, aliquid cladis aut à diis aut ab hominibus acciperet: se vero nequaquam ista facturum, sed nempe sibi excessisse tempus, quantum oracula cecinerant regno Ægypti possesso exiturum. Etenim quum in Æthiopia ageret, oracula quibus utuntur Æthiopes, responderant, fore ut is in Ægypto quinquaginta regnaret annos. Id tempus quum excessisset, & viso insomnii perturbatus esset, ultro ex Ægypto discessit Sabacos. Eo profecto ex Ægypto, rursus cœcum è paludibus egressum accepisse imperium: ubi quinquaginta annos habitavit insulam cinere atque humo aggestam. Nam ut quique Ægyptiorum jussi illuc ibant portantes frumentum, eis singulis mandabat ut clam Æthiope ad se dono etiam cinerem ferrent. Hanc insulam nemo ante Amyrtæum invenire potuit, sed septingentis & amplius annis superiores Amyrtæo reges nequierunt eam invenire: cui insulæ nomen est Elbo, decem undiquaque stadiorum magnitudinis. Post hunc regnasse sacerdotem Vulcani, nomine Sethon: eumque bellato-

a ἔστηλόν ἐστι. b φέρει δὲ ἐς Ἑρμέω. c διαταμεῖν. d ἐκκέκρηται. e μέγαθος ἐστί.

latoribus Ægyptiis abusum fuisse, contemptui habentem tanquam sibi non fore opportunos, & cum aliis ignominiis eos affecisse, tum vero aruras vel arva L. pedum abstuliſſe, quas eximias à superioribus regibus dono acceperant singuli duodenas. Postea, quum Sanacharibus Arabum Assyriorumque rex cum magnis copiis invasisset Ægyptum, noluerunt bellatores Ægyptiorum ei opitulari. Tunc sacerdotem consilii inopem, in delubrum se contulisse; & apud simulacrum comploraſſe quanta pati periclitaretur: eique inter lamentationem obrepsisse somnum: & in quiete visum venisse deum exhortantem, quippe nihil eum molesti passurum, si copiis Arabum obviam iret: se enim auxiliarios ei missurum. His insomniis fretum sacerdotem, sumptis Ægyptiorum iis qui sequi vellent, castra in Pelusio posuisse; hâc enim sunt ingressus. nec eum fuisse quempiam bellatorum sequutum, sed institores, & operarios, & forenses homines. Eo quum perveniſſent, noctu infusam in ipsos hostes vim agrestium murium, qui illorum tum pharetras, tum arcus, tum scutorum habenas ambederunt, ita ut postera die hostes nudi, inermes fugam sumentes, multos amiserint. Eoque nunc iste rex in templo Vulcani lapideus stat, manu murem tenens, arque hæc per litteras dicens, IN ME QUIS INTUENS, PIUS ESTO.

142 Ad hunc usque narrationis locum & Ægyptii & sacerdotes referebant, demonstrantes à primo rege ad Vulcani sacerdotem hunc qui postremus regnavit, generationes vel ætates hominum fuisse trecentas quadraginta unam, & totidem interea sacerdotes maximos totidemque reges. Trecentæ autem generationes decem millia annorum æquant. Nam tres virorum generationes, centum anni sunt. una & quadraginta, quæ reliquæ sunt ultra trecentas, sunt anni mille trecenti quadraginta. Ita intra undecim millia trecentosque & quadraginta annos, negabant ullum deum forma humana extitisse: sed neque aut prius aut posterius in reliquis Ægypti regibus aliquid tale dicebant fuisse: sed intra hoc tempus quater solem extra sedes suas fuisse ortum. bis denuo illinc exortum ubi nunc occidit; bis autem unde nunc oritur, illic occidisse: nec tamen sub hæc aliquid in Ægypto esse immutatum, nec ea quæ ex

τὸν ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν ἀδικεόμενον τ̃ μαχίμων Αἰγυπτίων, ὡς ἤδεν δεησομενον αὐτῶν. ἄλλά τε δὴ ἄτιμα πιεύντα ἐς αὐτὸν, καὶ σφεας ἀπελέσθαι τὰς ἀρούρας, τοῖσι ὕστερον τ̃ ἄλλων βασιλέων δεδόσθαι ἑξαιρέτους ἑκάστῳ δυώδεκα ἀρούρας. μ̃ δὲ, ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνειν στρατὸν μέγαν Σαναχάριβον βασιλέα Ἀράβιών τε καὶ Ἀσσυρίων. ἄκων δὴ ἐθέλειν τὸν μαχίμους τ̃ Αἰγυπτίων βοηθέειν. τ̃ δὲ ἱρέα ἐς ἀπορίην ἀπειλημμένον, ἐσελθόντα ἐς τὸ μέγαρον, πρὸς τ̃ἄγαλμα ἀποδύρεσθαι οἷα κινδυνεύειν πάσχειν. ὀλοφυρόμενον δ' ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, καὶ οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψι [b] ὀπισθεν τ̃ θεὸν στῆναι θαρσύνειν ὡς οὐδὲν πείσεται κακὸν, ἀντιάζοντα τ̃ Ἀράβιων στρατόν. αὐτὸς γὰρ οἱ πέμψειν τιμωρούς. τούτοισι δὴ μιν πίσυνον [c] τοῖσι ἐνυπνίοισι, συναλαβόντα Αἰγυπτίων τοὺς βουλομένους οἱ ἕπεσθαι, στρατοπεδεύσασθαι ἐν Πηλουσίῳ. ταύτῃ γὰρ εἶναι αἱ ἐσβολαί. ἕπεσθαι δέ οἱ τ̃ μαχίμων μὲν οὐδένα ἀνδρῶν, καπήλους δὲ καὶ χειρώνακτας, καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους, ἐνταῦτα ἀπικομένους, τοῖσι ἐναντίοισι αὐτοῖσι ὀπιχυθέντας νυκτὸς μῦς ἀγραίους, κατὰ μὲν φαγεῖν τοὺς φαρετρεῶνας αὐτῶν, καταὶ δὲ τὰ τόξα· πρὸς δὲ, τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥστε τῇ ὑστεραίῃ φυγόντων σφέων γυμνῶν ἀνόπλων [d], πεσεῖν πολλούς. καὶ νῦν ἔτι ὁ βασιλεὺς ἕστηκε ἐν τῷ ἱρῷ λίθινος, ἔχων ὀπὶ τ̃ χρὸς μυῶ· λέγων διὰ γραμμάτων τάδε, ΕΣ ΕΜΕ ΤΙΣ ΟΡΕΩΝ, ΕΥΣΕΒΗΣ ΕΣΤΩ. Ες μὲν τοσόνδε τ̃ λόγου Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἱρέες ἔλεγον, ἀποδεικνύοντες, ἀπὸ τ̃ πρώτου βασιλέος, ἐς τοῦ Ηφαίστου τ̃ ἱρέα τοῦτον τ̃ τελευταῖον βασιλεύσαντα, μύριά τε καὶ τετρακόσια καὶ τριηκοσίας ἀνθρώπων γενεὰς γενομένους, καὶ ἐν ταύτῃσι ἀρχιρέας καὶ βασιλέας ἑκατέρους τοσούτους γενομένους. καί τοι τριηκοσίῃσι μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνέαται μύρια ἔτεα. γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν, ἑκατὸν ἔτεα ἐστί. μιῆς δὲ καὶ τετρακοσίοστα ἔτι τ̃ ὀπιλοίπων γενεέων [e], αἱ ἐπῆσαν τῇσι τριηκοσίῃσι, ἔστι τετρακόσια καὶ χίλια ἔτεα. οὕτω ἐν μυρίοισί τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισί τε καὶ τετρακόσιοστα ἔλεγον θεὸν ἀνθρωποειδέα γενόμενα γενέσθαι· ἐν μέσοισι δὲ τούτοισι οὐδένα γενέσθαι θεῶν ἀνθρωποειδέα. τοὺς δὲ μέσους τούτους ἐπὶ τρισὶ βασιλεῦσι γενομένοισι, ἔλεγον τοιόνδε. ἐν τοίνυν τούτῳ τῷ χρόνῳ τετράκις ἔλεγον ἐξ ἠῴων τ̃ ἥλιον ἀνατεῖλαι· ἔνθά τε νῦν καταδύεται, ἐνθεῦτεν δὶς ἐπανελθεῖν· καὶ ἔνθεν νῦν ἀνατέλλει [f], ἐνταῦτα δὶς καταδῦναι [g]. ἐν οὐδὲν τ̃ κατ' Αἴγυπτον ἐὸν

ταῦτα

a ἀποδύεσθαι. b ὄψει. c τούτοισι μὲν δὴ πίσυνον. d γυμνῶν ὅπλων. e γενεῶν. f ἀνατέλλει. g καταδῦναι.

Hecatæi divinam originem asserentis vanitas rejecta. Piromis. Reges in Ægypto olim Dii. Orus. Opinio de Pane, Hercule & Libero.

ταῦτα ἐτεροιωθῆναι, ἅτε τὰ ἐκ τῆς γῆς, ἅτε τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ σφι γινόμενα, ἅτε τὰ ἀμφὶ νέσους, οὔτε τὰ κατὰ τὰς θανάτους. Πρότερον δὲ Ἑκαταίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβῃσι γενεηλογήσαντι ἑωυτὸν, καὶ ἀναδήσαντι τε τὸν πατρικὸν ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἐποίησαν οἱ ἱρέες τοῦ Διὸς, οἷόν περ καὶ ἐμοὶ ἐγενεηλογήσαντο ἐμεωυτόν. ἐσαγαγόντες ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐὸν μέγα, ἐξηριθμέοντο δεικνύοντες κολοσσοὺς τοσούτους ὁσουσπερ εἶπον. ἐχόντων γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἵστασαν ὁππὶ [b] τὸ ἑωυτοῦ ζόης εἰκόνα ἑωυτοῦ. ἀριθμέοντες ὦν καὶ δεικνύοντες οἱ ἱρέες ἐμοὶ ἀπεδείκνυσαν παῖδα πατρὸς ἕκαστον ἑωυτὸν ἐόντα, ἐκ τοῦ ἄγχιστα δι' ἀποθανόντος τὸ εἰκόνος, διεξιόντες διὰ πασέων, ἕως οὗ ἀπέδεξαν ἁπάσας αὐτάς [c]. Ἑκαταίῳ δὲ γενεηλογήσαντι ἑωυτὸν, καὶ ἀναδήσαντι ἐς ἑκκαιδέκατον θεὸν, ἀντεγενεηλόγησαν ὁππὶ τῇ ἀριθμήσει, οὐ δεκόμενοι παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ θεοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον. ἀντεγενεηλόγησαν δὲ ὧδε, φάμενοι ἕκαστον τῶν κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγονέναι. ἐς δὲ τοὺς πέντε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίους ἀπέδεξαν κολοσσούς. Πίρωμιν ἐπονομαζόμενον, καὶ οὔτε ἐς θεὸν, οὔτε ἐς ἥρωα ἀνέθεσαν αὐτούς. Πίρωμις δέ ἐστι κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, καλὸς κἀγαθός. Ἤδη ὦν τῶν αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσαν σφέας πάντας ἐόντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπαλλαγμένους. τὸ δὲ πρότερον τῶν ἀνδρῶν τούτων, θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρχοντας, οὐκ ἐόντας ἅμα τοῖσι ἀνθρώποισι· καὶ τούτων αἰεὶ ἕνα τὸν κεφαλῆνα εἶναι· ὕστατον δὲ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὧρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Ὄσιρις δέ ἐστι Διόνυσος κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν. Ἐν Ἕλλησι μέν νυν νεώτατοι τῶν θεῶν νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν. παρ' Αἰγυπτίοισι δέ, Πὰν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτὼ τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν· Ἡρακλῆς [d] δέ, τῶν δευτέρων, τῶν δυώδεκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος [e] δέ, τῶν τρίτων, οἱ ἐκ τῶν δυώδεκα θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλέι μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Ἄμασιν βασιλέα, δεδήλωταί μοι πρόσθε. Πανὶ δὲ ἐπὶ πλέστων λέγεται εἶναι, Διονύσῳ δὲ ἐλάχιστα τούτων· καὶ τούτῳ πεντακισχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς Ἄμασιν βασιλέα. καὶ ταῦτα Αἰ-

ex terra, nec ea quæ è flumine ipsis proveniunt, nec quæ ad morbos aut quæ ad mortes pertinent. Atque antea Hecatæo 143
historiæ scriptori, apud Thebas originem generis recensenti, ac propagationem familiæ suæ referenti ad sextumdecimum deum, sacerdotes Iovis tale quiddam fecerant, quale & mihi quid non recensenti familiam meam. Introducto in templum intus grande, enumerabant monstrando tot è ligno colossos quot dixi. Ibi namque quisque summus sacerdos ponit suam imaginem dum vivit. numerantes itaque & monstrantes sacerdotes ostendebant mihi unumquemque filium patris ipsum esse ex imagine ejus qui proxime esset mortuus eundo per imagines eorum, donec omnes illas exposuerant. Hecatæo igitur originem suam recensenti, & ad sextumdecimum deum alliganti, occurrebant simili ratione per numerationem, non admittentes id quod ab illo diceretur, hominem generari è deo. Occurrebant autem repetenda progenie hunc in modum, dicentes unumquemque colossorum fuisse Piromin ex Piromi genitum, donec trecentos quadraginta quinque colossos commemorarent: Piromin cognominatum: eosque referentes nec ad deum nec ad heroa. Est autem Piromis Græca lingua expositum *honestus & bonus*. Eos itaque quorum imagines erant, de- 144
monstrabant tales omnes extitisse, sed multum à diis distantes. Tempore autem hos viros antecedente fuisse deos in Ægypto principes, non agentes cum hominibus, & eorum semper unum extitisse dominatorem: & postremum illic regnasse Orum Osiridis filium, quem Græci Apollinem nominant. Hunc, postquam extinxit Typhonem, regnasse in Ægypto postremum. Osiris autem Græca lingua est, *Liber*. Atqui apud Græcos 145
novissimi deorum esse censentur Hercules, Liber & Pan: at apud Ægyptios Pan vetustissimus est, etiam ex octo diis, qui primi dicuntur: Hercules, ex secundis, qui dicuntur duodecim esse: Liber, ex tertiis, qui ab illis duodecim diis sunt procreati. Herculi autem quantum annorum ad Amasin regem esse ipsi Ægyptii dicant, superius à me patefactum est: Pani autem plus adhuc annorum esse dicitur; minimum horum Libero; quanquam huic ad Amasin regem quindecim millia annorum esse supputentur. Et hæc

Ægy-

a συγγενεηλογήσαντι. b ἐστᾶσι ἐπὶ. c in MS. legitur διεξιόντες. Ἑκαταίῳ, & media absunt. d θεῶν εἶναι. Ἡρακλῆς. e λεγομένων. Διόνυσος.

Ætas Bacchi, Herculis, Panis: opinio Ægyptiorum; unde hæc nomina ad Græcos venerint. Ægyptus orba regno sumit reges XII, ipsa Ægypto in tot partes divisa. Hinc labyrinthus.

Ægyptii liquide asseverant se scire, & assidue supputando, & semper annos describendo. Baccho quidem certe, qui ex Semele Cadmi genitus fertur, ad meam ætatem sunt anni ferme mille sexcenti: Herculi autem Alcmenæ filio, prope nongenti anni: Pani autem Penelopes (ex hac enim & Mercurio Pan genitus dicitur à Græcis) minus annorum est quam à bello Trojano, octingenti fere
146 ad me anni. Utrum horum quæ dicuntur probabilius sibi videtur, eo quisque utatur licet; mihi autem de his opinio demonstrata est. Nam si & isti in Græcia cum celebres fuissent, tum senuissent, quemadmodum Hercules ex Amphitryone genitus, atque etiam Bacchus ex Semele, & Pan ex Penelope natus, dixerit aliquis & hos viros natos habere illorum deorum nomina, qui prius geniti fuerant: nunc vero Græci ajunt & Bacchum, statim, ut editus fuit, ab Iove insutum femori, portatumque in Nyssam quæ est supra Ægyptum in Æthiopia: de Pane ne habent quidem quod dicant, quonam à partu sit delatus. ex quo fit mihi manifestum, Græcos audivisse posterius horum, quàm aliorum deorum nomina: & ex eo tempore quo de iis audierant illorum nativitatem recensuisse; atque hæc
147 quidem ipsi Ægyptii ajunt. Quæ vero ceteri homines, & Ægyptii consentientes illis aliis memorant in hac regione fuisse gesta, hæc jam explicabo; aliquid etiam his quod ego vidi admiscebitur. Post Vulcani sacerdotis regnum Ægyptii libertatem adepti, duodecim reges (nullo enim tempore poterant sine rege vivere) deligunt, in totidem portiones omni Ægypto distincta. Isti juncti inter se affinitatibus regnabant, pactionibus his initis ne se invicem tollerent, neve alius plus alio quippiam obtinere quæreret, sed ut essent quam amicissimi. Atque ea de caussa has pactiones inierunt valide circummunientes, quod eis inter initia, simulatque tyrannides invaserunt, responsum oraculo fuerat, Qui eorum in templo Vulcani ærea phiala libasset, eum totius Ægypti regno potiturum: per omnia e-
148 nim templa congregabantur. Etiam placitum est eis relinquere communiter monumenta: ex eoque placito fecerunt labyrinthum, paulo supra stagnum Mœrios, maxime urbem versus quæ dicitur crocodilorum: quem ego jam aspexi fama

Αἰγύπτιοι ἀτρεκέως φασὶ ἐπίστασθαι, αἰεί τε λογιζόμενοι, καὶ αἰεὶ ἐπιγραφόμενοι τὰ ἔτεα. Διονύσῳ μέν νυν τῷ ἐκ Σεμέλης τοῦ Κάδμου λεγομένῳ γενέσθαι, κατὰ ἑξακόσια ἔτεα καὶ χίλια μάλιστά ἐστι ἐς ἐμέ· Ἡρακλέι δὲ τῷ Ἀλκμήνης, κατὰ ἐνακόσια ἔτεα· Πανὶ δὲ τῷ ἐκ Πηνελόπης (ἐκ ταύτης γὰρ καὶ Ἑρμέω λέγεται γενέσθαι ὑπὸ Ἑλλήνων ὁ Πάν) ἐλάσσω ἔτεά ἐστι τῶν Τρωϊκῶν, καὶ τὰ ὀκτακόσια [b] μάλιστα ἐς ἐμέ. Τούτων ὦν ἀμφοτέρων πάρεστι χρᾶσθαι τοῖσι τὰς πίστεας λεγομένοισι μᾶλλον· ἐμοὶ δ' ὦν ἡ περὶ αὐτῶν γνώμη ἀποδέδεκται. εἰ μὲν γὰρ φανεροί τε ἐγένοντο, καὶ καταγηράσαντες ἐν τῇ Ἑλλάδι, καπερ Ἡρακλέης ὁ ἐξ Ἀμφιτρύωνος γενόμενος, καὶ δὴ καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ Σεμέλης, καὶ Πὰν ὁ ἐκ Πηνελόπης γενόμενος, ἔφη ἄν τις καὶ τούτους ἄλλους γενομένους ἄνθρωπας ἔχειν τὰ οὐνόματα τῶν παλαιοτέρων θεῶν. νυνὶ δὲ Διόνυσόν τε λέγουσι οἱ Ἕλληνες ὡς αὐτίκα γενόμενον, ἐς τὸν μηρὸν ἐνερράψατο Ζεύς, καὶ ἤνεικε ἐς Νύσαν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου ἐσσαν ἐν τῇ Αἰθιοπίῃ. καὶ Πανός γε περὶ οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν ὅκη ἐτελεύτησε γενόμενος. δῆλά μοι ὦν γέγονε ὅτι ὕστερον ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες τούτων τὰ οὐνόματα, ἢ τὰ τῶν ἄλλων θεῶν. ἀπ' ὅσου δὲ ἐπύθοντο χρόνου, ἀπὸ τούτου γενεηλογέουσι αὐτέων τὴν γένεσιν. ταῦτα μέν νυν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι. Ὅσα δὲ οἱ ἄλλοι [c] ἄνθρωποι, καὶ Αἰγύπτιοι λέγουσι, ὁμολογέοντες τοῖσι ἄλλοισι κατὰ ταύτην τὴν χώρην γενέσθαι, ταῦτ' ἤδη φράσω· πρόσεστι δέ τι αὐτοῖσι ἐκ [d] τοῦ ἐμοῦ ὄψιος. Ἐλευθερωθέντες Αἰγύπτιοι μετὰ τὸν ἱρέα τοῦ Ἡφαίστου βασιλεύσαντα, (ἀδύνατα γὰρ χρόνον οἷοί τε ἦσαν ἄνευ βασιλέων ζώειν) ἐκράτησαν δυώδεκα βασιλέας, ἐς δυώδεκα μοίρας διασάμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν. οὗτοι ἐπιγαμίας ποιησάμενοι, ἐκράτεον, νόμοισι τοῖσιδε [e] χρεώμενοι, μήτε καταπρήσσειν ἀλλήλους, μήτε πλέον τι δίζησθαι ἔχειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου· εἶναί τε φίλους παμπαλαιοτάτους. τῶνδε δὲ εἵνεκα τοὺς νόμους τούτους ἐπρήξυνον, ἰσχυρῶς προεκπεπυσμένοι· ἐκ χρηστηρίου σφι καὶ ἐκ παλαιοῦ ἐπεπυσμένοισι ἐς τοὺς δυώδεκα, τὸν χαλκέην φιάλην προεῖσαντα αὐτέων ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τούτων ἁπάντων βασιλεύσειν Αἰγύπτου. ἐς γὰρ δὴ τοὺς πάντα ἱρὰ συνελέγοντο. Καὶ δὴ σφι μνημόσυνα ἔδοξε λιπέσθαι κοινῇ. δόξαν δέ σφι, ἐποιήσαντο λαβύρινθον, ὀλίγον ὑπὲρ τὴν λίμνην τὴν Μοίριος, καλεομένου πρὸς κροκοδείλων καλεομένων πόλιν μάλιστα κατειμένον. τὸν ἐγὼ ἤδη εἶδον λόγου

T

ma

a εἰνακόσια. Πανὶ. b κατὰ ὀκτακόσια. c εἴ τι ἄλλοι. d αὐτοῖς ἐκ. e τοῖσδε.

Hic ſuperat omnia Græca opera, & deſcribitur.

γκ μέζω. εἰ γάρ τις τὰ ἐξ Ἑλλήνων τείχεά τε & ἔργων ἀπόδεξιν συλλογίσαιτο, ἐλάσσονα πόνκ τε ἂν & δαπάνης φανείη ἐόντα ἢ λαβυρίνθκ τούτκ· καί τοι ἀξιόλογός γε & ὁ ἐν Ἐφέσῳ ἐστὶ νηὸς, καὶ ὁ ἐν Σάμῳ. ἦσαν μέν νυν & αἱ πυραμίδες λόγκ μέζονες, καὶ πολλῶν ἑκάστη αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων & μεγάλων [a] ἀνταξίη. ὁ δὲ λαβύρινθος & τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει· ἔχει γὰρ δυώδεκα μέν εἰσι αὐλαὶ καταστεγοι, ἀντίπυλοι ἀλλήλῃσι· ἓξ μὲν πρὸς βορέω [b], ἓξ δὲ πρὸς νότον τετραμμέναι πυκναί. τοῖχος δὲ ἔξωθεν ὁ αὐτὸς σφέας περιέργει. οἰκήματα δὲ ἔνεσι διπλᾶ, τὰ μὲν, ὑπόγαια· τὰ δὲ, μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι [c] τρισχίλια, ἀριθμὸν πεντακοσίων & χιλίων ἑκάτερα. τὰ μέν νυν μετέωρα τ οἰκημάτων αὐτοί τε ὡρέομεν διεξιόντες, καὶ αὐτοὶ θηησάμενοι λέγομεν· τὰ δὲ ὑπόγαια λόγοισι ἐπιπυθανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπεστεῶτες τ Αἰγυπτίων δεικνύναι αὐτὰ ἀδαμῶς ἤθελον, φάμενοι θήκας αὐτόθι εἶναι τ τε ὄρχω τ λαβυρίνθου τούτων [d] οἰκοδομησαμένων βασιλήων, καὶ τ ἱρῶν κροκοδείλων. ὕστερον τ μὲν κάτω περὶ οἰκημάτων ἀκοῇ περιαλαλέοντες λέγομεν. τὰ δὲ ἄνω, μέζονα ἀνθρωπηίων ἔργων αὐτοὶ ὡρέομεν. αἱ τε γὰρ ἔξοδοι διὰ τ στεγέων, καὶ οἱ ἑλιγμοὶ διὰ τῶν αὐλέων ἐόντες πολυτροπώτατοι, θῶυμα μυρίον παρέχοντο, ἐξ αὐλῆς τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιόντι, καὶ ἐκ τ οἰκημάτων ἐς περιστερεῶνας ἐς στέγας τε ἄλλας ἐκ τῶν περιστερεώνων, καὶ ἐς αὐλὰς ἐκ τῶν οἰκημάτων. ὀροφὴ δὲ πάντων τούτων λιθίνη, καθάπερ οἱ τοῖχοι. οἱ δὲ τοῖχοι, τύπων ἐγγεγλυμμένων πολλῶν· αὐλὴ δὲ ἑκάστη περίστυλος, λίθου λευκοῦ ἀρτιστατημένου πολιήτου. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶντος & λαβυρίνθου ἔχεται πυραμὶς τεσσερακοντόργυος, ἐν τῇ ζῶα μεγάλα ἐγγέγλυπται, ὁδὸς δὲ ἐς αὐτὴν ὑπὸ γῆν πεποίηται. Τοῦ δὲ λαβυρίνθου τούτου & τοιοῦτος, θῶυμα ἔτι μέζον παρέχεται ἡ Μοίριος καλεομένη λίμνη, παρ' ἣν ὁ λαβύρινθος οὗτος & οἰκοδόμηται. τ δὲ περίμετρον τ περιόδου εἰσὶ στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, ἀριθμὸς ἐὼν ἐξηκοντάδων ἐόντων, ἴσοι καὶ αὐτῆς Αἰγύπτου τὸ πᾶν παράλιον. κεῖται δὲ μακρὴ ἡ λίμνη πρὸς βορέην τε καὶ νότον, ἔσσι βάθος, τῇ βαθυτάτη αὐτῆς ἐούσῃ, πεντηκοντόργυος. ὅτι δὲ χειροποίητός ἐστι καὶ ὀρυκτὴ, αὐτὴ δηλοῖ. ἐν γὰρ μέσῃ τῇ λίμνῃ μάλιστά κη ἑκάτερθε δύο πυραμίδες, & ὕδατος ὑπερέχουσαι πεντήκοντα ὀργυιὰς ἑκατέρη· καὶ τὸ κατ' ὕδατος οἰκοδόμημα ἕτερον

ma majorem. Si quis enim aliquam caſtellorum aut operum Græcorum ſpeciem conſideret, minori labore & ſumptu deprehendentur ſtetiſſe, quam fuit hujus labyrinthi. Tametſi enim iſtud in urbe Epheſo templum eſt memoratu dignum, & in Samo; etiam pyramides erant narratione majores, quarum ſingulæ multis ac magnis operibus Græcis æquiparandæ ſunt. At vero eas quoque labyrinthus ſuperjacit. Etenim duodecim ejus aulæ ſunt tecto opertæ, portis oppoſitis altrinſecus: ſex ad aquilonem, totidem ad auſtrum vergentes contiguæ, eodem extrinſecus muro præcluſæ. Duplicia in eo ſunt domicilia, ſubterranea, & ſuperna illis impoſita, numero tria millia, in ſingulis mille quingenta. Quorum ea quæ ſuperna ſunt, ipſi peragentes videbamus, & quæ aſpeximus enarramus; ſubterranea vero auditu didicimus. Nam præpoſiti Ægyptiorum nolebant ullo pacto illa monſtrare, quod dicerent illic loculos eſſe tum eorum regum, qui penitus ædificaverunt labyrinthum iſtum, tum ſacrorum crocodilorum. Ita de infernis ædificiis auditu cognita referimus. Superna ipſi perſpiciebamus humanis operibus majora. nam egreſſus per tecta, & anfractus per aulas diverſiſſimi, infinita me admiratione afficiebant: & ex aula in ædificia tranſitur, ex ædificiis in cubicula, & è cubiculis in ſolaria & tecta alia & ex ædificiis in alias aulas. Horum omnium lacunar, quemadmodum parietes, lapideum eſt; parietes ſculptilibus paſſim figuris ornati. Singulæ aulæ columnarum ambitu redimitæ lapide arctiſſime juncto albo. Angulo quo finit labyrinthus, adhæret pyramis centum ſexaginta cubitorum, in qua grandia ſunt inſculpta animalia, in quam iter ſub terra factum eſt. Et quum talis ſit hic labyrinthus, tamen ſtagnum Mœrios, ad quod labyrinthus ædificatus eſt, plus adhuc præbet admirationis. Cujus in circuitu menſura trium millium & ſexcentorum ſtadiorum eſt, ſchœnorum ſexaginta, quanta & ipſius Ægypti ad mare latitudo eſt. Jacet autem ſtagnum longo ſitu aquilonem verſus auſtrumque: altitudine, ubi ejus profundiſſimum eſt, ducentorum cubitorum. Quod autem manu facta ſit ac depreſſa, ipſa indicat; nam in ejus ferme medio ſtant duæ pyramides, cubita ducenta ex aqua extantes, altero tanto ædificii aquis tecto. Super

149

a μιγίστων. b βορέω. c ὑπ' ἐκείνοισι. d τούτου.

per quarum utraque lapideus est colossus in solio sedens: ita pyramides sunt quadringentorum cubitorum. Tot autem cubita justa sunt stadium sexcentorum pedum. Orgyja quidem mensurata sex pedum & quatuor cubitorum: pedibus quidem, quatuor palmorum; cubito autem, sex palmorum. Aqua stagni nativa non est, utpote solo illo admodum arido, sed è Nilo per rivum inducta, & sex quidem mensibus in stagnum influit, totidem retro in Nilum; illisque sex mensibus quibus ex eo effluit, ditans regium fiscum talentis argenti singulis, in singulos dies, proventu piscium; quum aqua influit, viginti minis. Hoc stagnum dicebant etiam indigenæ evadere in Syrtin Africæ sub terram, versum in mediterranea ad occidentem, secundum montem qui est supra Memphin. Verum quum humum è fossa illa egestam nusquam viderem (hoc enim mihi indagare curæ erat) percontabar proximos accolarum ubinam esset humus illinc effossa. Illi dicere, quò fuerit exportata; & facile persuadebant: quippe qui aliud tale factum apud Ninum quoque urbem Assyriorum auditu cognoveram. Siquidem fures magnam vim pecuniæ Sardanapali, qui Nini rex erat, in thesauris subterraneis custoditam, compilare quum constituissent, à suis igitur domibus exorsi dimensi viam sub terra ad regias ædes foderunt, eamque humum è cuniculo egestam, ubi nox aderat, in flumen Tigrim, qui Ninum præterfluit, exportabant, donec id quod optabant perfecere. Eodem modo audivi in Ægypto hanc alteram fuisse factam lacunam, præterquam quod non noctu hæc, sed interdiu est facta: Ægyptios enim humum quam effodiebant, in Nilum extulisse, quam ille acceptam dissiparet. Et hic quidem lacus ita fertur fuisse depressus. Duodecim autem reges quum juste degerent, & interjecto tempore in templo Vulcani sacrificassent, & ultimo festi die libaturi essent, porrexit eis summus sacerdos aureas phialas, quibus libare consueverant, aberrans numero, undecim, quum essent ipsi duodecim. Ibi PSAMMITICHUS, qui postremus eorum stabat, quum non haberet phialam, detractam sibi æream galeam tenuit, libavitque. Ferebant autem & ceteri omnes reges, & tunc quoque gestabant galeas. Nullo quidem igitur dolo malo

ρεν τοσῦτον· καὶ ἐπ' ἀμφοτέρῃ ἕστηκε κολοσσὸς λίθινος, κατήμενος ἐν θρόνῳ. ἕτω αἱ μὲν πυραμίδες εἰσὶ ἑκατὸν ὀργυιέων, αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαι εἰσὶ σταδίου ἐξακισχιλέθρου. ἐξαπέδου [a] μὲν τῆς ὀργυῆς μετρεομένης καὶ τετραπήχεος, τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίστων ἐόντων, τοῦ δὲ πήχεος, ἐξαπαλαίστου. τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ λίμνῃ, αὐθιγμὸς μὲν οὐκ ἔστι· (ἀνυδρος γὰρ δὴ δεινῶς ἐστὶ ταύτη) ἐκ τοῦ Νείλου δὲ κατὰ διώρυχα ἐσῆκται). καὶ ἐξ μὲν μῆνας ἔσω ῥεῖ ἐς τὴν λίμνην, ἐξ δὲ μῆνας ἔξω ἐς τὸν Νεῖλον αὖτις. καὶ ἐπὰν μὲν ἐκρέῃ ἐξω ἥδε, τότε τοὺς ἐξ μηνῶν ἐς τὸ βασιλήιον καταβάλλει ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ τάλαντον ἀργυρίου ἐκ τῶν ἰχθύων· ἐπὰν δὲ ἐσίῃ τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν, εἴκοσι μνέας. Ἔλεγον δὲ οἱ ἐπιχώριοι ὡς ἐς τὴν Σύρτιν τὴν ἐς Λιβύην [b] κατιδοῦσα ἡ λίμνη αὕτη κατὰ γῆν, τετραμμένη τὸ πρὸς ἑσπέρην ἐς τὴν μεσόγαιαν παρὰ τὸ ὄρος τὸ κατὰ Μέμφιν. ἐπεί τε δὲ ὀρύγματα τοῦτο οὐκ ὥρεον τὸ χῶμα ἐόντα, ἐπιμελὲς δή μοι ἦν, ἱστορέων τοὺς ἄγχιστα οἰκέοντας τῆς λίμνης ὅκου εἴη ὁ χοῦς ὁ ἐξορυχθείς· οἱ δὲ ἔφρασάν μοι ἵνα ἐξεφορήθη. καὶ ὑπετέθη ἐπειθόν· ἤδεα γὰρ λόγῳ ἐν Νίνῳ τῇ Ἀσσυρίων πόλι γινόμενον ἕτερον τοιοῦτο [c]. τὰ γὰρ Σαρδαναπάλου [d] τοῦ Νίνου βασιλῆος χρήματα ἐόντα μεγάλα, καὶ φυλασσόμενα ἐν θησαυροῖσι καταγαίοισι, ἐπενόησαν κλῶπες ἐκφορῆσαι. ἐκ δὴ ὧν τῶν σφετέρων οἰκιῶν ὀρξάμενοι οἱ κλῶπες, ὑπὸ γῆν σταθμεώμενοι ἐς τὰ βασιλήια οἰκία ὄρυσσον. τὸν δὲ χοῦν τὸν ἐκφορεόμενον [e] ἐκ τοῦ ὀρύγματος, ἅκως γίνοιτο νύξ, ἐς τὸν Τίγριν ποταμὸν, παραῤῥέοντα τὴν Νῖνον, ἐξεφόρεον· ἐς ὃ κατεργάσαντο ὅ, τι ἐβούλοντο. τοιοῦτον ἕτερον ἤκουσα ἐπὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λίμνης ὄρυγμα γενέσθαι· πλὴν γὰρ νυκτὸς, ἀλλὰ μετ' ἡμέρην ποιεύμενον. ὀρύσσοντας γὰρ τὸν χοῦν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐς τὸν Νεῖλον φορέειν· ὁ δὲ, ὑπολαμβάνων, ἔμελλε διαχέειν. ἡ μέν νυν λίμνη αὕτη ἔτω λέγεται ὀρυχθῆναι. Τῶν δὲ δυώδεκα βασιλέων δικαιοσύνῃ χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔθυσαν ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑστάτῃ τῶν ὀρτῶν μελλόντων καταστήσειν, ὁ ἀρχιερεὺς ἐξένεικε σφι φιάλας χρυσέας, τῇσι περ εἰώθεσαν σπένδειν, ἁμαρτὼν δὲ ἀριθμῷ, ἑνδεκα, δυώδεκα ἐόντων. ἐνθαῦτα ὁ μὴ εἰχε φιάλην ὁ ἔσχατος τέως αὐτέων Ψαμμίτιχος, περιελόμενος τὴν κνημίδα τὴν χαλκέην οὖσαν, ὑπέσχε τε καὶ ἔσπενδε. κυνέας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες [f] ἐφόρεόν τε βασιλῆες, καὶ ἐτύγχανον τότε ἔχοντες. Ψαμμίτιχος μέν νυν [g] ἀδενὶ δολερῷ

[a] ἑξαπόδου. [b] ἐν Λιβύῃ. [c] ἕτερόν τι τοιοῦτο. [d] in MS. scribitur Σαρδαναπάλου. [e] ἐκφορεόμενον. [f] κυνέας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. [g] δι' ὀνείδεος.

Pſammitichi fatorum varietas; ab æreis tandem viris ſtabilita. Ejus opera in ornando templo Vulcani.

νόῳ χρεώμενοι, ὑπέσχε τὴν κυνέην. οἱ δὲ, ἐν φρενὶ λαβόντες τό, τε ποιηθὲν ἐκ Ψαμμιτίχου, καὶ τὸ χρηστήριον, ὅτι σκέψασθαι σφι, τῶν χαλκέην ἀπείσαντα αὐτῶν φιάλην, τὸν βασιλῆα ἔσεσθαι μοῦνον Αἰγύπτου· ἀναμνησθέντες δὲ χρησμοῦ, τοῦτον μὲν οὐκ ἐδικαίωσαν Ψαμμίτιχον, ὡς ἀνοήμονα βουλευόμενον ἐξ ὑδεμιῆς προγονοίης αὐτὸν ποιήσαντα· ἐς δὲ τὰ ἕλεα ἐδόξεσφι διώξαι, ψιλώσαντας τὰ πλείστα τῆς δυνάμεως· ἐκ δὲ τῶν ἑλέων ὁρμώμενον [a] μὴ ὁμιλέεσθαι τῇ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ. Τὸν δὲ Ψαμμίτιχον τοῦτον πρότερον φεύγοντα τὸν Αἰθίοπα Σαβακῶν, ὃς οἱ τὸν πατέρα Νέκων ἀπέκτεινε [b], τοῦτον φεύγοντα τότε ἐς Συρίην, ὡς ἀπαλλάχθη ἐκ τοῦ ὄψεος τὸ ὀνείρου ὁ Αἰθίοψ, κατήκοον Αἰγυπτίων οὗτοι οἱ ἐκ νομοῦ τοῦ Σαΐτεω εἰσί. μετὰ δὲ, βασιλεύοντα τοὐδοὺτερον πρὸς τῶν ἕνδεκα βασιλέων καταλαμβάνει μιν διὰ τὴν κυνέην φεύγειν [c] ἐς τὰ ἕλεα. ὑπισχνεομένων δὲ οἱ πρὸς αὐτῶν, ἐπεὶ [d] πύθεται τὰς διώξιας. πέμψας δὲ οἱ ἐς Βουτὼ πάλιν ἐς τὸ χρηστήριον τοῦ Λητοῦς, ἔνθα δὴ Αἰγυπτίοισι ἐστὶ μαντήιον ἀψευδέστατον, ἦλθε χρησμὸς, ὡς τίσις ἥξει ἀπὸ θαλάσσης χαλκέων ἀνδρῶν ὑπιφανέντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπίστη μεγάλη ὑπεκέχυτο, χαλκέας οἱ ἄνδρας ἥξειν ὑπλίτας· χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἀναγκαίη κατέλαβε Ἴωνάς τε καὶ Κᾶρας ἄνδρας, κατὰ λήϊον σκευωλώσαντας, ἀπενεχθῆναι ἐς Αἴγυπτον· ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὁπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἕλεα ἀπικόμενος τῷ Ψαμμιτίχῳ, (ὡς οὐκ ἰδὼν πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὁπλισθέντας) ὡς χάλκεοι ἄνδρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ χρηστήριον ὑπιπτεύσας τελεόμενον, φίλα τε τοῖσι Ἴωσι καὶ Καρσὶ ποιέεται· καὶ σφεας, μεγάλα ὑποσχόμενος, πείθει μετ' ἑωυτοῦ γενέσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, ἅτε ἅμα τοῖσι μετ' ἑωυτοῦ βουλομένοισι Αἰγυπτίοισι καὶ τοῖσι ὑπλίτῃσι, καταιρέει τοὺς βασιλέας. Κρατήσας δὲ Αἰγύπτου πάσης ὁ Ψαμμίτιχος, ἐποίησε τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια ἐν Μέμφι, τὰ πρὸς νότον ἄνεμον τετραμμένα· αὐλήν τε τῷ Ἄπι, ἐν τῇ τρέφεται ἐπεὰν φανῇ ὁ Ἄπις, οἰκοδόμησε, ἐναντίον τῶν προπυλαίων, πᾶσάν τε περίστυλον ἐοῦσαν, καὶ τύπων πολέων. ἀντὶ δὲ κιόνων, ὑπέστασι κολοσσοὶ δυώδεκα πήχεες τὴν αὐλήν. ὁ δὲ Ἄπις καλὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν ἔστι Ἔπαφος. Τοῖσι δὲ Ἴωσι καὶ τοῖσι Καρσὶ τοῖσι συγκαπεργασαμένοισι αὐτῷ, ὁ Ψαμμίτιχος δίδωσι χώρους ἐνοικῆσαι ἀντίους ἀλλήλων,

malo uſus Pſammitichus galeam tenuit. Ceteri tamen mente advertentes id factum Pſammitichi & ſimul oraculum, quod ipſis cecinerat, qui eorum ærea in phiala libaſſet, eum ſolum regem Ægypti futurum; ejus igitur reminiſcentes non cenſuerunt quidem æquum eſſe Pſammitichum morte mulctari, poſtquam rimando compererunt non id illum feciſſe induſtria aliqua; ſed maxima potentiæ parte exutum in paluſtria relegandum, ex quibus ne egreſſus, reliquæ Ægypto ſe immiſceret. Hunc Pſammitichum, quum 152
antea fugiens Sabacum Æthiopem, qui patrem ejus Econ interemerat, hunc exulem tunc in Syria, poſtquam Æthiops ex inſomnii viſione abiit, reduxerunt ii Ægyptii qui ſunt è regione Saiti: deinde ſecunda vice regnanti ab undecim regibus contigit ei ut in exilium iret propter illam galeam in paludes. Igitur intelligens quam ignominioſe tractatus ab illis eſſet, ſtatuit ultum ire qui ipſum perſequuti eſſent. Itaque ex oraculo Latonæ, quod in urbe Buto apud Ægyptios veraciſſimum eſt, ad quod ipſe miſerat, venit reſponſum, venturam ultionem è mari, quum viri ærei apparuiſſent. Quod reſponſum ei magnam incredulitatem ſuffudit, viros æreos ipſi in auxilium venturos. Non longo tempore interjecto, Iones quoſdam & Cares prædandi gratia navigantes, neceſſitas compulit applicare ad Ægyptum. Hi quum in terram exiſtent ære armati, Ægyptiorum quidam nuncium fert Pſammitticho ad paludes, ut qui nunquam viderat viros ære armatos, appulſos è mari æreos viros campeſtria populari. Ille agnoſcens oraculum eſſe impletum, amicitiam cum Ionibus & Caribus facit: eoſque magnis pollicitationibus hortatur ad ſuas partes fovendas. Ubi perſuaſit, ita demum una cum iis Ægyptiis qui ſecum ſentiebant, 153
cumque auxiliariis, reges ſuſtulit. Omni potitus Ægypto, fecit in Memphi Vulcano antefores ad ventum auſtrum vergentes, & aulam exſtruxit Api, in qua Apis educatur, quum apparuerit, adverſus antefores undique columnis cinctam, ac figuris refertam: cui aulæ ſtant ſuppoſiti loco columnarum coloſſi duodenûm cubitorum. Apis autem Græcorum lingua Epaphus eſt. His Ionibus Cari- 154
buſque, quibus fuerat uſus adjutoribus, Pſammitichus dedit ad habitandum oppoſita

a ὁρμεώμενον. b πρότερον Νεκὼ ἀπέκτεινε. c φεύγοντα. d ἐπεὶ δὲ.

poſita invicem prædia, Nilo medio dirempta, quibus nomina poſita ſunt Caſtra. Et cum hæc eis loca dedit, tum vero cetera quæ fuerat pollicitus omnia tradidit. Pueros quinetiam Ægyptios illis commiſit lingua Græca imbuendos, à quibus linguam iſtam edoctis orti ſunt nunc in Ægypto interpretes. Incoluerunt autem Iones & Cares hæc loca longo tempore, & ſunt ea prope exiguum maris, infra urbem Bubaſtin, ad oſtium Nili quod dicitur Peluſiacum. Unde poſtea Amaſis rex educens Memphin eos tranſtulit, in ſui tutelam adverſus Ægyptios. Poſt ſedes ab iſtis in Ægypto collocatas, nos Græci cum illis ita commixti res circa Ægyptum à Pſammitticho rege exorſi, & quæ deinceps extiterunt, omnia liquide cognita habemus. Hi enim primi Ægyptum, qui alterius linguæ eſſent, incoluerunt. Atque ex quibus locis demigrarunt, ibi & veſtigia navalium, & domorum rudera, ad meam uſque ætatem oſtendebantur. Atque hunc quidem in modum Pſammitichus Ægy-
155 pto potitus eſt. De oracolo autem quod eſt in Ægypto, cum feci multa verba, tum faciam, utpote quod dignum eſt. Etenim oraculum hoc in Ægypto, ſacrum eſt Latonæ, poſitum in magna urbe cui nomen eſt (ut ſuperius à me nominatum eſt) Buto, ad oſtium Nili quod Sebennyticum appellatur, ab mari flumen ſubeuntibus. In hac urbe templum eſt Apollinis Dianæque; & illud Latonæ in quo redduntur oracula, tum ipſum grande eſt, tum antefores habens quadraginta cubitorum altitudinem. Ubi quid mihi ex iis quæ in aperto erant, maximo miraculo fuerit, referam: Eſt in hoc fano Latonæ ædes ex uno facta lapide, quod ad longitudinem attinet ac altitudinem; & cujus paries quilibet his æqualis; unumquodque ex his eſt quadragenûm cubitorum; cujus lacunari pro tecto impoſitus eſt alius lapis quatuor cubitorum
156 per oras craſſitudinis. Itaque eorum quæ circa templum hoc ſunt in propatulo poſita, maxime admirabilis apud me fuit iſta ædes. Secundo loco inſula quæ vocatur Chemmis, in lacu profundo ac ſpatioſo ſita propter templum quod Buto eſt; quæ inſula ab Ægyptiis fertur innare. Ego tamen eam neque innantem vidi, neque motam: ſed hoc audire admiratus ſum, ſi vere eſt inſula natans. In hac igitur tem-

λήλων, ἡ Νείλε τὸ μέσον ἔχοντος· τοῖσι ὀνόματα ἐπῆν Στρατόπεδα. τούτους τε δὴ σφι τοὺς χώρους ἔδωσι, καὶ πάλλα τὰ ὑπαρξάντων πάντα ἀπέδωκε. καὶ δὴ παῖδας [a] παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίους, τοὺς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐκμαθόντας διαδέξασθαι. ἀπὸ τούτων τῶν ἐκμαθόντων τὴν γλῶσσαν [b], οἱ νῦν ἑρμηνέες ἐν Αἰγύπτῳ γεγόνασι· οἱ δὲ Ἴωνές τε καὶ οἱ Κᾶρες τούτους τοὺς χώρους οἴκησαν χρόνον δὴ πολλόν· εἰσὶ δὲ ἔτοι οἱ χῶροι πρὸς ὀλίγον θαλάσσης ἐνερθε Βουβάστιος πόλιος, ἐπὶ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου· τούτους μὲν δὴ χρόνῳ ὕστερον βασιλεὺς Ἄμασις ἐξαναστήσας, ἐνθεῦτεν κατοίκησε ἐς Μέμφιν, φυλακὴν ἐωυτοῦ ποιεύμενος πρὸς Αἰγυπτίων. τούτων δὲ οἰκισθέντων ἐν Αἰγύπτῳ οἱ Ἕλληνες ἔτω ἐπιμισγόμενοι τοῖσι, τὰ περὶ Αἴγυπτον γινόμενα, ἀπὸ Ψαμμιτίχου βασιλεύοντος ἀρξάμενοι, πάντα καὶ τὸ ὕστερον ἐπιστάμεθα ἀτρεκέως. πρῶτοι γὰρ ἔτοι ἐν Αἰγύπτῳ ἀλλόγλωσσοι κατοικίσθησαν. ἐξ ὧν ἦν ἐξανέσησαν [c] χώρων, ἐν τούτοισι δὴ οἵ τε ὁλκοὶ τῶν νεῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκημάτων τὸ μέχρι ἐμεῦ ἦσαν. Ψαμμίτιχον μέν νυν ἔτω ἔσχε Αἴγυπτον. Τὸ δὲ χρηστήριον τὸ ἐν Αἰγύπτῳ πολλὰ ἐπεμνήσθην ἤδη· καὶ δὴ λόγον περὶ αὐτοῦ ὡς ἀξίου ἐόντος ποιήσομαι. τὸ γὰρ χρηστήριον τοῦτο ἐν [d] Αἰγύπτῳ, ἔστι μὲν Λητοῦς ἱρὸν, ἐν πόλι δὲ μεγάλῃ ἱδρυμένον, καταὶ τὸ Σεβεννυτικὸν καλεόμενον στόμα τοῦ Νείλου, ἀναπλέοντι ἀπὸ θαλάσσης ἄνω. ὄνομα δὲ τῇ πόλι ταύτῃ, ὅκου τὸ χρηστήριόν ἐστι, Βουτώ, ὡς δὲ πρότερον ἀνόμασταί μοι. ἱρὸν δὲ ἔστι ἐν τῇ Βουτοῖ ταύτῃ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. καὶ ὁ μὲν νηὸς τῆς Λητοῦς, ἐν τῷ δὴ τὸ χρηστήριον ἔνι, αὐτός τε τυγχάνει ἐὼν μέγας, καὶ τὰ προπύλαια ἔχει ἐς ὕψος δέκα ὀργυιέων. τὸ δέ μοι τῶν φανερῶν θῶμα [e] μέγιστον παρεχόμενον φράσω. ἔστι ἐν τῷ τεμένεϊ τούτῳ Λητοῦς νηὸς, ἐξ ἑνὸς λίθου ποιημένος, ἔς τε ὕψος, καὶ ἐς μῆκος· καὶ τοῖχος ἕκαστος τούτοισι ἴσος· πεντακοσίων πήχεων τετίων ἕκαστόν ἐστι. τὸ δὲ καταστέγασμα τοῦ ὀροφῆς, ἄλλος ὑπόκειται [f] λίθος, ἔχων τὴν παρωροφίδα πεντάπηχυν. Οὕτω μέν νυν ὁ νηὸς τῶν φανερῶν μοι τῶν περὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν ἔστι θωμαστότατον [g]· τῶν δὲ δευτέρων, νῆσος ἡ Χέμμις καλεομένη [h]· ἔστι μὲν ἐν λίμνῃ βαθείῃ καὶ πλατείῃ κειμένη παρὰ τὸ ἐν Βουτοῖ ἱρὸν, λέγεται δὲ ὑπὸ Αἰγυπτίων αὕτη ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. αὐτὸς μὲν ἔγωγε οὔτε πλέουσαν, οὔτε κινηθεῖσαν εἶδον. πέφηνε δὲ ἀκούειν εἰ νῆσος ἀληθέως ἐστὶ πλω-

a ἡ δὲ παῖδας. b τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν. c ἀνέστησαν. d τοῦτο τὸ ἐν. e φανερῶν μοι τὸ θῶμα. f ὑπόκειται. g θωμασιώτατον. h καλεομένη.

Fabula de natante insula. Typhon. Azotos ab Psammitichо subacta, cujus filius Necus. Fossa e Nilo in sinum Arabicum.

τῇ. ἐν δὴ ὧν ταύτῃ νηός τε Ἀπόλλωνος μέγας ἐνι, καὶ βωμοὶ τριφάσιοι ἐνιδρύαται. ἐμπεφύκασι δὲ ἐν αὐτῇ φοίνικες συχνοὶ, καὶ ἄλλα δένδρεα, καὶ καρποφόρα καὶ ἄφορα πολλά. λόγον δὲ τόνδε [a] ἐπιλέγοντες οἱ Αἰγύπτιοι, φασὶ εἶναι αὐτὴν πλωτήν· ὡς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ οὐκ ἐούσῃ πρότερον πλωτῇ, Λητὼ, ἐοῦσα τῶν ὀκτὼ θεῶν τῶν πρώτων γενομένων, οἰκέουσα ἐν Βουτοῖ πόλι, ἵνα δή οἱ τὸ χρηστήριον τοῦτό ἐστι, Ἀπόλλωνα παρὰ Ἴσιος παρακαταθήκην δεξαμένη, διέσωσε κατακρύψασα ἐν τῇ νῦν πλωτῇ λεγομένῃ νήσῳ· ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τυφὼν ἐπῆλθε, θέλων ἐξευρεῖν Ὀσίριος [b] τὸ παῖδα. Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν, Διονύσου καὶ Ἴσιος λέγουσι εἶναι παῖδας. Λητὼ δὲ [c], τροφὸν αὐτοῖσι καὶ σώτειραν γενέσθαι. Αἰγυπτίοισι δὲ Ἀπόλλων μὲν, Ὧρος· Δημήτηρ δὲ, Ἴσις· Ἄρτεμις δὲ, Βούβαστις. ἐκ τούτου δὲ τοῦ λόγου καὶ ἐδενὸς ἄλλου, Αἰσχύλος ὁ Εὐφορίωνος ἥρπασε τὸ ἐγὼ φράσω, μούνους δὴ ποιητέων τῶν πρὸ ἐμεῦ γενομένων. ἐποίησε γὰρ Ἄρτεμιν εἶναι θυγατέρα Δήμητρος, τὴν δὲ νῆσον, διὰ τοῦτο γενέσθαι πλωτήν. ταῦτα μὲν οὕτω λέγουσι. Ψαμμίτιχος δὲ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου τεσσερακοστὸν καὶ πεντηκοστὸν ἔτεα. τούτων τὰ ἑνὸς δέοντα τριήκοντα, Ἄζωτον, τὴν Συρίης μεγάλην πόλιν, πρόσκατήμενος ἐπολιόρκεε, ἐς τὸ ἐξεῖλε· αὕτη δὲ ἡ Ἄζωτος ἁπασέων πολίων ἐπὶ πολλὸν χρόνον πολιορκεομένη ἀντέσχε, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. Ψαμμιτίχου δὲ Νεκὼς παῖς ἐγένετο, καὶ ἐβασίλευσε Αἰγύπτου, ὃς τὴν διώρυχα ἐπεχείρησε πρῶτος τὴν ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν φέρουσαν· τὴν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερα διώρυξε· τὴν μῆκός ἐστι πλόος ἡμέρας τεσσερές· εὐρος δὲ ὠρύχθη, ὥστε τριήρεας δύο πλέειν ὁμοῦ ἐλαυνομένας [d]. ἤκτηται δὲ ἀπὸ τοῦ Νείλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν. ἤκται δὲ κατύπερθε ὀλίγον Βουβάστιος πόλιος παρὰ Πάτουμον τὴν Ἀραβίην πόλιν. ἐσέχει δὲ ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. ὤρυκται δὲ πρῶτον μὲν τὸ πεδίον τὸ Αἰγύπτιον τὸ πρὸς Ἀραβίην ἔχον· ἔκεται δὲ κατύπερθε τοῦ πεδίου τὸ καλὰ Μέμφιν τεῖνον ὄρος, ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι. τοῦ ὧν δὴ ὄρεος τούτου παρὰ τὴν ὑπώρεην ἦκται ἡ διώρυξ ἀπ' ἑσπέρης μακρὴ πρὸς τὴν ἠῶ, καὶ ἔπειτα τείνει ἐς Ἀραβίους Φερούσας διὰ τοῦ οὔρεος πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον. τῇ δὴ ἐλάχιστόν ἐστι καὶ συντομώτατον ἐκ τῆς Βορηίης θαλάσσης διαβαίνειν ἐς τὴν Νοτίην καὶ Ἐρυθρὴν τὴν αὐτὴν ταύτην καλεομένην, ἀπὸ τοῦ Κασίου [e] οὔρεος τοῦ οὐρίζοντος Αἴγυπτόν τε καὶ Συρίην, ἀπὸ τούτου εἰσὶ στάδιοι χίλιοι ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. τοῦτο μὲν

templum Apollinis magnum, & aræ triplices extructæ sunt, & palmæ frequentes in eadem enatæ: aliæque multæ partim fructiferæ, partim steriles arbores. Cur autem ea natans sit, hanc Ægyptii rationem reddunt: quod in hac insula olim fixa & tunc non natante Latona (quæ ex octo numinibus quæ prima extiterunt, unum est) quum in urbe Buto, ubi hoc ejus oraculum est, habitaret: Apollinem ab Iside instar depositi accipiens, occultavit in ea jam natante insula, ac sospitem reddidit; quo tempore Typhon omnia indagans ut Osiris filium inveniret, advenisset. Nam Apollinem & Dianam ajunt Bacchi & Isidis liberos esse; Latonam vero, nutricem horum ac servatricem. Et Apollo quidem Ægyptiace Orus, Ceres autem Isis, Diana vero Bubastis. Atque ex hac narratione, non aliunde Æschylus Euphorionis filius, rapuit quod dicam: ut solus omnium qui poetæ anteceſſerunt, fecerit Dianam Cereris filiam, ideoque insulam redditam esse natantem. Hæc quidem sic ajunt. Psammitichus vero in 157
Ægypto quatuor & quinquaginta regnavit annos: per quorum undetriginta λ magnam Syriæ urbem obsidens oppugnavit, donec cepit. Hæc est Azotos, quæ diutissimam inter omnes urbes (quas novimus) sustinuit obsidionem. Psammiti- 158
chi filius qui & regnum Ægypti suscepit, extitit NECUS, qui fossam in rubrum mare ferentem primus aggressus est, quam Darius Perses secundo loco depressit, longitudinis quidem quatuor dierum navigationis; latitudinis, ut per eam duæ possent simul agi triremes. Aqua quæ in hanc è Nilo deducta est, paulo supra Bubastin urbem, juxta oppidum Arabiæ Patumon deducitur, pertinens in mare rubrum. Initium fodiendi sumptum est à planitie Ægypti Arabiam versus, cui planitiei supra contiguus est extensus prope Memphin mons, in quo lapidicinæ sunt. Itaque juxta hujus montis radices ducta est fossa ab occidente orientem versus longo tractu: & deinde pertinet ad divortia, quæ ab monte ad meridiem & ventum austrum ferunt in sinum Arabicum. Quâ sane brevissimus & maxime compendiarius est à mari septentrionali transitus ad australe & idem hoc rubrum vocatum; à monte Casio, qui Ægyptum Syriamque disterminat, stadia mille sunt in Arabicum sinum. Et hoc

λ Azotum λ

a τοιόνδε. b Ὀσίριδος. c Λητὼ δέ. d ἐλασσομένας. e ἀπὸ Κασίου.

hoc quidem brevissimum est: verum fossa multo longior, scilicet quanto est magis inflexa. In qua fodienda sub rege Neco centum viginti millia Ægyptiorum perierunt. Inque ejus medio opere Necos destitit, hoc interpellatus oraculo, eum id opus barbaro præmunire. Ægyptii autem barbaros omnes vocant, qui non
159 ipsorum lingua loquuntur. Supersedens itaque à facienda fossa Necos, ad militum copias se convertit; & naves bellicæ partim ad mare septentrionale, partim in sinu Arabico ad rubrum mare sunt perfectæ: quarum adhuc vestigia navalium clara. Et his, ubi opus fuit, utens, ac terrestri quidem acie congressus Necos cum Syris in Magdolo, victoria potitus est, & post prœlium, Cadyti, magna Syriæ urbe. Vestem autem in qua id peregit, Apollini dicavit & ad Branchidas Milesiorum misit. Post id perfectis septem & decem omnino imperii sui annis decessit, tradito imperio Psammi filio.
160 Ad eum in Ægypto regnantem, nuncii quidam Eleorum advenerunt, jactantes in Olympia justissime ac pulcherrime inter mortales omnes proponi certamen, ita ut existimarent ne Ægyptios quidem hominum sapientissimos aliquid ultra hæc invenisse. Isti ubi in Ægyptum venientes, ea exposuerunt quorum gratia venerant, ibi tum iste rex convocavit ex Ægyptiis eos qui sapientissimi haberentur. Qui quum convenissent, & Eleos audissent omnia commemorantes quæ par erat ab ipsis fieri in edendo certamine, & se venisse dicentes scisciatum num quid possent Ægyptii reperire justius, habito inter se consilio, interrogarunt Eleos numquid apud eos certarent cives. Et illis respondentibus, sine discrimine & suorum & ceterorum Græcorum cuicunque volenti certare fas esse. Atqui, inquiunt, illos quum tale certamen proponerent, ab omni jure recessisse. Nullo etenim pacto posse fieri, quin civi certanti cives faverent, facientes injuriam peregrino. Sed si vellent juste ponere, & ejus gratia venissent in Ægyptum, jusserunt peregrinis certatoribus ponere certamen,
161 nullo Eleorum certare permisso. Hæc Ægyptii Eleos submonuerunt. Psammis autem, quum sex tantum regnasset annos in Ægypto, facta in Æthiopiam expeditione, mox vita defunctus est. Cujus regnum Apries filius accepit, qui post

μὲν τὸ στωτομάκρον. ἡ δὲ διώρυξ πολλῷ μακροτέρη, ὅσῳ σκολιωτέρη ἐστί. τῷ δὴ Νεκὼ βασιλεῖ ὀρύσσοντες Αἰγυπτίων [a] ἀπώλοντο δυώδεκα μυριάδες. Νεκὼς μέν νυν μεταξὺ ὀρύσσων ἐπαύσατο, μαντηίῃ ἐμποδὼ γρωμένῃ τοιῇδε, τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν προεργάζεσθαι [b]. βαρβάρους δὲ πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσι τοὺς μὴ σφίσι ὁμογλώσσους [c]. Παυσάμενον δὲ τῆς διώρυχος ὁ Νεκὼς, ἐτράπετο πρὸς στρατηίας· καὶ τριήρεες αἱ μὲν, δὴ τῇ Βορηίῃ θαλάσσῃ ἐποιήσατο, αἱ δὲ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, δὴ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· τῶν ἔτι [d] οἱ ὁλκοὶ δηλοῦνται. καὶ τούτῃσι τε ἐχρᾶτο ἐν τῷ δέοντι· καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε· μετὰ δὲ τοῦτο μάχῃ, Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐούσαν μεγάλην εἷλε. ἐν τῇ δὲ ἐσθῆτι ἔτυχε ταῦτα κατεργασάμενος, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. μετὰ δὲ, ἐκκαίδεκα ἔτεα τὰ πάντα ἄρξας, τελευτᾷ, τῷ παιδὶ Ψάμμι παραδοὺς τὸν ἀρχεῖον. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ψάμμιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου ἀπίκοντο Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι [e], αὐχέοντες δικαιότατά τε καὶ κάλλιστα πεφυκέναι τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα πάντων ἀνθρώπων· καὶ δοκέοντες ὧδε ταῦτα ἀσφαλέστατα ἂν τοὺς σοφωτάτους ἀνθρώπων Αἰγυπτίους ἰδεῖν ἐπεξευρεῖν. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὴν Αἴγυπτον οἱ Ἠλεῖοι ἔλεγον τὸν εἵνεκα ἀπίκοντο, ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε συγκαλέσας Αἰγυπτίων τοὺς λεγομένους εἶναι σοφωτάτους. συνελθόντες δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ἐπυνθάνοντο τῶν Ἠλείων, λεγόντων ἁπάντων τὰ κατήκει σφέας ποιέειν περὶ τὸν ἀγῶνα· ἀπηγησάμενοι δὲ τὰ πάντα, ἔφασαν ἥκειν διδαξόμενοι εἴ τι ἔχοιεν Αἰγύπτιοι τούτων δικαιότερον ἐπεξευρεῖν. οἱ δὲ, βουλευσάμενοι, ἐπηρώτων τοὺς Ἠλείους εἰ σφίσι οἱ [f] πολῖται ἐναγωνίζονται. οἱ δὲ ἔφασαν καὶ σφέων καὶ τῶν ἄλλων [g] Ἑλλήνων ὁμοίως τῷ βουλομένῳ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔφασαν σφέας ἔτι πολλῷ μᾶλλον ἀδικέειν ξεῖνον, εἰ δὴ βούλονται δικαίως πρήσσειν, καὶ τοῦτο εἵνεκα ἀπικοίατο ἐς Αἴγυπτον, ξεινοδικεῖν ἀγωνίζεσθαι τὸν ἀγῶνα πρήσσειν, Ἠλείων δὲ μηδενὶ εἶναι [h] ἀγωνίζεσθαι. ταῦτα μὲν Αἰγύπτιοι Ἠλείοισι ὑπεθήκαντο. Ψάμμιος δὲ ἐξ ἔτεα μοῦνον βασιλεύσαντος Αἰγύπτου, καὶ στρατευσαμένου ἐς Αἰθιοπίην, καὶ μεταυτίκα πλουτήσαντος, ἐξεδέξατο Ἀπρίης [i] ὁ Ψάμμιος. ὃς μετὰ

a ὀρύσσοντες, Αἰγυπτίων. b προεργάζεσθαι. c μὴ σφι ὁμογλώσσους. d ὧν ἔτι. e MS. habet tantum Ἠλείων ἄγγελοι. f ἢ σφι οἱ. g καὶ ἄλλων. h ἐξεῖναι. i ἐξεδέξατο τὸν βασιλήιον Ἀπρίης.

Apries filius & ſucceſſor, poſt alia geſta infelix in bello Cyrenaico Amaſin patitur rebellem.

μετὰ Ψαμμίτιχον τὸν ἑωυτοῦ πατέρα ἐγένετο εὐδαιμονέστατος τῶν πρότερον βασιλέων, ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ εἴκοσι ἄρξας. ἐν τοῖσι ὅτε τε Σιδῶνα πρατὸν ἤλασε, καὶ ἐναυμάχησε τῷ Τυρίῳ. ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ τοιῆσδε προφάσιος, τὴν ἐγὼ μεζόνως μὲν ἐν τοῖσι Λιβυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι, μετρίως δ' ἐν τῷ παρεόντι· ἀποπέμψας γὰρ στράτευμα ὁ Ἀπρίης ἐπὶ [a] Κυρηναίους, μεγάλωσι προσέπεσε. Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ, δοκέοντες τὸν Ἀπρίεω ἐκ προνοίης αὐτοὺς ἀποπέμψαι ἐς φανερὸν κακόν, ἵνα δὴ σφέων φθορὴ γένηται, αὐτὸς δὲ τὸν λοιπῶν Αἰγυπτίων ἀσφαλέστερον ἄρχοι [b]. ταῦτα δὲ δεινὰ ποιεύμενοι ἔτοί τε οἱ ἀπιπροσταλέντες, καὶ οἱ τῶν ἀπολομένων φίλοι, ἀπέστησαν ἐκ τοῦ ἰθέος. Πυθόμενος δὲ Ἀπρίης ταῦτα, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Ἄμασιν καταπαύσοντα λόγοισι. ὁ δὲ, ἐπεί τε ἀπικόμενον κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους, ταῦτα μὴ ποιέειν λέγοντα αὐτόν, τὸν τις Αἰγυπτίων ὄπισθε σφέων στὰς περιέδησε οἱ κυνέην. καὶ περιδησάμενον, ἔφη ὑπὸ βασιληίην περιδῆσαι. καὶ τῷ οὐκ ἀεκούσιον ἐγένετο τὸ ποιεύμενον, ὡς διεδείκνυε. ἐπεί τε γὰρ ἐσήσαντο μιν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἀπεστεῶτες, παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐπὶ τὸν Ἀπρίεα. πυθόμενον δὲ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ἔπεμπε ἐπ' Ἄμασιν ἄνδρα δόκιμον τῶν περὶ ἑωυτὸν Αἰγυπτίων, τῷ οὔνομα ἦν Πατάρβημις· ἐντειλάμενος αὐτῷ, ζῶντα Ἄμασιν ἀγαγεῖν παρ' ἑωυτόν. ὡς δὲ ἀπικόμενος ὁ Πατάρβημις, τὸν Ἄμασιν ἐκάλεε, ὁ Ἄμασις [c] (ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππου καθήμενος) ἐπείρας ἀπεμαίετο· καὶ τοῦτό μιν ἐκέλευσε Ἀπρίῃ ἀπάγειν· ὅμως δὲ αὐτὸν ἀξιοῦν τὸν Πατάρβημιν, βασιλέος μεταπεμπομένου, ἰέναι πρὸς αὐτόν· τὸν δὲ αὖτις ὑποκρινόμενος [d] ὡς ταῦτα πάλαι παρεσκευάζετο ποιέειν, καὶ οὔτι οὐ μέμψασθαι Ἀπρίῃ, παρέσεσθαι γὰρ καὶ αὐτὸς, καὶ ἄλλους ἄξειν. τὸν δὲ Πατάρβημιν ἐκ τε τῶν λεγομένων οὐκ ἀγνοεῖν τὴν διάνοιαν· καὶ θεησάμενον ὀρέοντα σπουδὴν ἀπέναι, βουλόμενον τὴν ταχίστην βασιλέι δηλῶσαι τὰ πρησσόμενα [e]. ὡς δὲ ἀπικέσθαι αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀπρίεω οὐκ ἄγοντα [f] τὸν Ἄμασιν, οὐδένα αὐτῷ λόγον δόντα, ἀλλὰ πρηὺμως ἔχοντα, πρίασθαι προστάξαι αὐτοῦ τά τε ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα. ἰδόμενοι δὲ οἱ λοιποὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ἐπὶ τὰ ἐκείνου ἐφρόνεον, ἄνδρα τῶν δοκιμωτάτων ἑωυτῶν οὕτω αἰσχρῶς λυμηνάμενον, οὐδένα δὴ χρόνον διαλιπόντες, ἀπέστησαν πρὸς τοὺς ἑτέρους, καὶ ἐδίδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἄμασι. Πυθόμενος δὲ καὶ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ὡπλίζε τοὺς ὑπηκόους, καὶ ἤλασε

post Pſammitichum avum ſuum, fortunatiſſimus extitit omnium ad eam ætatem regum, quinque & viginti dominatus annos. Quod intra tempus & bellum Sidoni intulit, & cum Tyro pugna navali dimicavit. Sed quum deberet illi improſpere cedere, contigit ab occaſione, quam ego pluribus, dum res Libycas exſequar, exponam, paucis contentus in præſenti. Quum enim adverſus Cyrenæos Apries exercitu miſſo magnam cladem accepiſſet, id ei imputantes Ægyptii rebellaverunt, opinati ſe ab illo in apertam perniciem conſulto fuiſſe dimiſſos: ut his internecione deletis, ipſe ceteris Ægyptiis imperitaret ſecurius. Hæc perquam graviter ferentes tum ii qui redierunt, tum eorum qui interierant amici, palam deſciverunt. Id ubi reſcivit 162
Apries, mittit ad eos verbis ſedandos Amaſin. Qui quum perveniſſet, reprehendenſque diſſuaderet ne talia facerent, quidam Ægyptiorum ei à tergo ſtans galeam circumdat: eaque circumdata, inquit ſe illam ob regnum impoſuiſſe. Neque id eo invito factum fuit, ut oſtendit. nam ſimulatque ab iis qui deſciverant Ægyptiis declaratus eſt rex, ſeſe apparabat tanquam adverſus Aprien moturus. His cognitis Apries mittit ad Amaſin ex iis qui ſecum erant Ægyptiis, ſpectatum quendam hominem, nomine Patarbemin, juſſum ut ad ſe vivum Amaſin perduceret. Hic ubi pervenit, Amaſin ad ſe vocat. Amaſis (ſedebat enim in equo) elevans crus pepedit, & hoc jubet hunc adducere ad Aprien, & quum tamen Patarbemis eum rogaret ut regem adiret accitus, reſpondit ſe jamdudum dare operam ut id ageret: nec de ſe Aprien eſſe queſturum; ſe enim illi præſto futurum & alios ducturum. Patarbemis non ignarus ſententiæ illius ex oratione, etiam apparatum quem curabat videns, abiit, ſtatuens quamcelerrime regem rerum quæ agerentur facere certiorem. Huic redeunti, quod Amaſin non duceret, nullo verbo edito Apries ira percitus præcidi aures naſumque juſſit. Id intuentes ceteri Ægyptii qui cum eo adhuc ſenſerant, virum inter eos probatiſſimum ita fœde indigneque affectum, ne tantiſper quidem differentes ad ceteros tranſeunt, ſeſeque Amaſi tradunt. 163
His quoque auditis Apries armatis auxiliariis (habebat autem auxiliariorum cir-

a Ἀπρίης μέγα ἐπί. b ἀρχῇ. c ὁ δ' Ἄμασις. d ὑποκρινάμενος. e τὸ πρησσόμενον. f ἔχοντα.

Ægyptii divisi in septem genera, & quæ ex his Calasiries & Hermotybies bellici incolunt certos nomos. Jactantia militarium. & vilitas opificum. Atura. Cubitus Ægyptius.

circa se ex Ionibus & Caribus triginta millia) in Ægyptios tendit. Erat autem ei regia in urbe Sai ingens ac spectatu digna. Itaque utrique adversus alteros tendebant, Apries cum suis contra Ægyptios, Amasis cum suis adversus peregrinos; & in Momemphi urbe constiterunt tentaturi invicem. Sunt autem Ægyptiorum septem genera: quorum alii sacerdotes, alii pugnatores appellantur, alii bubulci, alii subulci, alii institores, alii in-
164 terpretes, alii gubernatores navales. Tot sunt Ægyptiorum genera, quibus à suis artibus sunt data nomina. sed ex iis pugnatores vocantur Calasiries, & Hermotybies, qui horum nomorum sunt: nam in nomos, *plagas*, distincta est omnis Ægyptus.
165 Hermotybium quidem hæ sunt plagæ, Busiritis, Saitis, Chemmitis, Papremitis, insula Prosopitis quæ vocatur, Natho ex dimidia parte. Ex his tractibus Hermotybies, quum plurimi, centum ac sexaginta millia sunt: quorum nemo quippiam opificii quæstuarii didicit, sed o-
166 mnes rei militari vacant. Calasirium hæ aliæ plagæ sunt, Thebana, Bubastitis, Aphthitis, Tanitis, Mendesia, Sebennitis, Athribitis, Pharbæthitis, Thmuitis, Onuphitis, Anytia, Myecphoritis. Hæc plaga insulam incolit ex adverso Bubastis urbis. Hæ plagæ Calasirium, qui quum ad plurimos redacti sunt, ducenta quinquaginta millia virorum sunt: quibus nec ipsis licet ulli arti operam dare, sed solum rei militari, filio discente à patre.
167 Hoc ab Ægyptiisne mutuati sint Græci, non possum liquide dijudicare, quum videam & apud Thracas & Scythas Persasque & Lydos, denique apud omnes fere barbaros haberi pro ignobilioribus civibus eos qui artificia discunt, eorumque posteros: generosiores autem eos qui à manuariis operibus abstineant, præsertim qui secernuntur ad bellum. Hoc itaque cum ceteri Græci omnes didicerunt, tum præcipue Lacedæmonii. Corinthii autem minime contemnunt opi-
168 fices. His solis Ægyptiorum præter sacerdotes, hoc eximii honoris habebatur, ut singulis duodecim aruræ essent exemptæ & immunes. est autem arura centum cubitorum Ægyptiorum quoquoversus. Ægyptius vero cubitus Samio par est. Hæc tamen universis illis exempta erant: istis vero per vices in orbem fruebantur, & nequaquam iidem. Calasirium milleni,

ἤλασε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους. εἶχε δὲ περὶ ἑωυτὸν Κᾶρας τε καὶ Ἴωνας, ἄνδρας ἐπικούρους τρισμυρίους [a]. ἡ δὲ οἱ τὰ βασιλήια ἐν Σάι πόλι μεγάλα ἐόντα, καὶ ἀξιοθέητα· καὶ οἵ τε περὶ τὸ Ἄπριος ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἦσαν, καὶ οἱ περὶ τὸ Ἄμασιν, ἐπὶ τοὺς ξείνους. ἔν τε δὴ Μωμέμφι πόλι ἐγίνοντο ἀμφότεροι, καὶ πρήσσεσθαι ἔμελλον ἀλλήλων. Ἔστι δὲ Αἰγυπτίων ἔπεα ἡρωϊκά. καὶ τούτων, οἱ μὲν, ἱρέες, οἱ δὲ, μαχίμοι κεκλέαται· οἱ δὲ, βουκόλοι· οἱ δὲ, συβῶται· οἱ δὲ, κάπηλοι· οἱ δὲ, ἑρμηνέες· οἱ δὲ, κυβερνῆται. ἡρωϊκὰ μὲν Αἰγυπτίων τοσαῦτά ἐστι. ὀνόματα δὲ σφι κέεται ἀπὸ τῶν τεχνέων. οἱ δὲ μάχιμοι αὐτέων καλέονται μὲν Καλασίριές τε καὶ Ἑρμοτύβιες. ἐκ νομῶν δὲ τῶνδε εἰσί· κατὰ γὰρ δὴ νομὸς Αἰγύπτου ἅπασι διῄρηται. Ἑρμοτυβίων μὲν οἵδε εἰσὶ νομοί· Βουσιρίτης, Σαΐτης, Χεμμίτης, Παπρημίτης, νῆσος ἡ Προσωπῖτις καλεομένη, Ναθὼ τὸ ἥμισυ. ἐκ μὲν τούτων τῶν νομῶν Ἑρμοτύβιες εἰσὶ γινόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστους ἐγίνοντο [b], ἑκκαίδεκα μυριάδες. καὶ τούτων βαναυσίης οὐδεὶς δεδάηκε οὐδέν, ἀλλ' ἀνέον ἐς τὸ μάχιμον. Καλασιρίων δὲ οἵδε ἄλλοι νομοὶ εἰσί· Θηβαΐος, Βουβαστίτης, Ἀφθίτης, Τανίτης, Μενδήσιος, Σεβεννύτης, Ἀθριβίτης, Φαρβαιθίτης, Θμουίτης, Ὀνουφίτης, Ἀνυτις, Μυεκφορίτης· οὗτος ὁ νομὸς ἐν νήσῳ οἰκέει, ἀντίον Βουβάστιος πόλιος. οὗτοι δὲ οἱ νομοὶ Καλασιρίων εἰσὶ γινόμενοι, ὅτε ἐπὶ πλείστους ἐγίνοντο, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες ἀνδρῶν. οὐδὲ τούτοισι ἔξεστι τέχνῃ ἐπασκῆσαι οὐδεμιῇ, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μοῦνα, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος [c]. Εἰ μέν νυν καὶ τοῦτο παρ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρῖναι· ὁρέω γὰρ καὶ Θρήικας καὶ Σκύθας καὶ Πέρσας καὶ Λυδοὺς, καὶ σχεδὸν πάντας τοὺς βαρβάρους, εὐκαταμοτέρως τῶν ἄλλων ἡγημένους πολιητέων [d] τοὺς τὰς τέχνας μαθόντας, καὶ τοὺς ἐκγόνους τούτων· τοὺς δὲ ἀπηλλαγμένους τῶν χειροναξιέων, γνησίους νομιζομένους [e] εἶναι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐς τὸ πόλεμον ἀνῃμένους. μεμαθήκασι δὲ ὑπ' ὧν τοῦτο πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα Λακεδαιμόνιοι. ἥκιστα δὲ Κορίνθιοι ὀνοσκελέουσι τοὺς χειροτέχνας. Γέρεα δέ σφι ὧδε ἐξῃρημένα μούνοισι Αἰγυπτίων παρέξ τῶν ἱρέων· ἄρουραι ἐξαίρετοι δυώδεκα ἑκάστῳ ἀτελέες. ἡ δὲ ἄρουρα ἑκατὸν πήχεων ἐστὶ Αἰγυπτίων πάντη. ὁ δὲ Αἰγύπτιος πῆχυς τυγχάνει ἴσος ἐὼν τῷ Σαμίῳ. ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι ἅπασι ὧδε ἐξῃρημένα. πέδε δὲ ἐν περιτροπῇ ἐκαρπέοντο, καὶ ἑβδομᾶ αὖτοί· Καλασιρίων

V χίλιοι,

a Hæc vox non est in MS. sed nova manus in margine adscripsit. b γινόμενοι. c ἐκδεκόμενοι. d ἡγεμόνας πολιητέων. e νομιζόμενοι.

Victus prælio Apries captusque & brevi post strangulatus. Sepulchra Regum Ægypti. Mysteria. Sacra Græca ex Ægypto.

χίλιοι, καὶ Ἑρμοτυβίων, ἐδορυφόρεον ἑνιαυτὸν ἑκάστοι [a] τὸν βασιλέα· τοῖσι δὴ ὧν τάδε πάρεξ τῶν ἀρυρέων ἄλλα ἐδίδοτο ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ· ὀπτῆς σίτου ἀρτάβης πέντε μνέας ἑκάστῳ, κρεῶν βοέων δύο μνέας, οἴνου τέσσερες ἀρυστῆρες. ταῦτα τοῖσι αἰεὶ δορυφορέουσι ἐδίδοτο. Ἐπεί τε δὴ συνιόντες, ὅ τε Ἄπρίης, ἄγων τοὺς ἐπικούρους, καὶ ὁ Ἄμασις πάντας τοὺς Αἰγυπτίους, ἀπίκοντο ἐς Μώμεμφιν [b] πόλιν, συνέβαλον· καὶ ἐμαχέσαντο μὲν εὖ οἱ ξεῖνοι, σφι δὲ ἐπὶ πολλῷ ἐλάσσονες ἐόντες, καὶὰ τοῦτο ἐνικήθησαν· Ἄπρίεω δὲ λέγεται εἶναι ἥδε ἡ διάνοια, μηδ' ἂν θεὸν μιν μηδένα δύνασθαι παῦσαι τὴν βασιληίης· οὕτω ἀσφαλέως ἑωυτῷ ἱδρύσθαι ἐδόκεε. καὶ δὴ τότε συμβαλὼν ἐνίκα· καὶ ζωγρηθεὶς, ἀπήχθη ἐς Σάιν πόλιν, ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία τὸ πρότερον ἐόντα, τότε δὲ Ἀμάσιος ἤδη βασιλήια. ἐνθαῦτα δὲ τέως μὲν ἐτρέφετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι, καί μιν Ἄμασις εὖ ἐποίεε· τελευτῶντα δὲ, μεμφομένων Αἰγυπτίων ὡς οὐ ποιεῖ [c] δίκαια τρέφων τὸν σφίσι τε καὶ ἑωυτῷ ἔχθιστον, οὕτω δὴ παραδιδοῖ τὸν Ἄπρίην τοῖσι Αἰγυπτίοισι. οἱ δὲ μιν ἀπέπνιξαν, καὶ ἔπειτα ἐθάψαν ἐν τῇσι πατρωΐῃσι ταφῇσι. αἱ δὲ εἰσὶ ἐν τῷ ἱρῷ τῷ Ἀθηναίης, ἀγχοτάτω δὲ μεγάρου, ἐσιόντι ἀριστερῆς χειρός. ἔθαψαν δὲ Σαΐται πάντας τοὺς ἐκ νομοῦ τούτου γενομένους βασιλέας ἔσω ἐν τῷ ἱρῷ. καὶ γὰρ τὸ τοῦ Ἀμάσιος σῆμα, ἐκαστέρω μέν ἐστι τοῦ μεγάρου ἢ τὸ τοῦ Ἀπρίεω καὶ τῶν τούτου προπατόρων. Ἔστι μέντοι καὶ τοῦτο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἱροῦ, στεγὸς λιθίνη μεγάλη, καὶ κεκοσμημένη σύλοισί τε Φοινικέοις τὰ δένδρεα μιμουμένοισι, καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἔσω δὲ ἐν τῇ στεγίδι δίξα θυρώματα ἔστηκε· ἐν δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θήκη ἐστί. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ταφαὶ τοῦ κοίου ὁσίου πιεύμαν οὔτι τοιούτῳ πρήγματι ἐξαγορεύειν τόνομα, ἐν Σάι, ἐν τῷ ἱρῷ τῆς Ἀθηναίης, ὄπισθε τοῦ νηοῦ παντὸς τοῦ τῆς Ἀθηναίης ἐχόμενον τοίχου· καὶ ἐν τῷ περιέτεϊ ὀβελοὶ ἑστᾶσι μεγάλοι λίθινοι· λίμνη τέ ἐστι ἐχομένη λιθίνη κρηπῖδι κεκοσμημένη, καὶ ἐργασμένη εὖ κύκλῳ, καὶ μεγάθεϊ (ὡς ἐμοὶ ἐδόκεε) ἴση περ ἡ ἐν Δήλῳ, ἡ περιοδὸς καλεομένη. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκηλα τῶν παθέων αὐτοῦ νυκτὸς ποιεῦσι, τὰ καλέουσι μυστήρια Αἰγύπτιοι. Περὶ μὲν νυν τούτων, εἰδόσι μοι ὅτι πλέον ὡς ἐκάστοισι αὐτέων ἔχει, εὐσταλὲς κείσθω. καὶ τὴν Δήμητρα πλεῖστα περὶ, τῶν οἱ Ἕλληνες θεσμοφόρια καλέουσι, καὶ ταύτης μοι περὶ εὐσταλὲς κείσθω, πλὴν ὅσον αὐτῆς ὅσιόν ἐστι λέγειν. αἱ Δαναοῦ θυγα-

leni & Hermotybium per annos circa regem fungebantur singuli satellitum munere. Istis igitur præter aruras dabantur quovis die alia, panis tosti pondo quinæ minæ unicuique, carnis bubulæ binæ, vini sextarii quaterni. Hæc semper satellitibus præbebantur. Ubi igitur è diverso 169
venientes, Apries cum auxiliariis, Amasis cum universis Ægyptiis ad urbem Momemphin pervenere, congressi sunt. Et peregrini quidem egregie pugnaverunt; tamen quod erant multo inferiores numero, ea parte victi sunt. Fertur Apries ea fuisse persuasione, ne deum quidem quenquam posse sibi adimere regnum: adeo videbatur sibi illud in stabili positum esse. Et tamen tunc congressus, prœlio victus est, vivusque captus ad urbem Sain ductus in ædes quæ ipsius antea fuissent, tunc autem jam Amasis regia. Ibi aliquamdiu in regia alebatur, eumque Amasis honeste asservavit. Tandem incusantibus Ægyptiis non juste agere, qui ipsorum & suum inimicissimum aleret, ita illis Aprien tradidit. Eum isti ubi strangulavere, paternis in monumentis sepelierunt, quæ sunt in templo Minervæ, proxime ædem ad lævam manum intranti. Saitæ autem cunctos qui ex illa sua præfectura fuere reges, intra templum sepelierunt. Etenim Amasis sepulchrum magis procul est ab æde quàm illud Apriæ ejusque progenitorum. In ejus tamen templi aula hoc quoque est, ingens cubiculum lapideum, tum columnis excultum palmas arbores imitantibus, tum alio sumptu. Intra id cubiculum gemini 170
postes stant, in quibus loculus est. Sunt etiam illius sepulcra, cujus nomen nuncupare hac in re, haud sanctum opinor in urbe Sai in templo Minervæ post ædem, idque contiguum est toti parieti Minervæ: atque in fano stant ingentes ex lapide obeli, lacusque adest contiguus lapidea crepidine adornatus, & circumquaque probe elaboratus, magnitudine (ut mihi videbatur) quanta in Delo, qui dicitur orbicularis. In hoc lacu imagines 171
casuum ejus noctu faciunt, quæ vocant Ægyptii mysteria: de quibus quum plurimum ego norim, quo pacto habeant singula, tamen absit ut proloquar. De Cereris quoque initiatione, quam Græci thesmophoria vocant *à ferendis legibus*, absit ut eloquar, nisi quatenus sanctum est de illa dicere. Danai filiæ

ritum

a Ἐκ μυρίων ἄνδρων, ἑκάστοτε ἐνιαυτὸν ἕκαστον. b Μέμφιν. c ποιεῖ.

ritum hunc ex Ægypto extulerunt, eoque Pelasgiotidas feminas imbuerunt. Sed deinde omni Peloponneso à Dorien-sibus excita ritus ille abolitus est, à solis Arcadibus, qui ex Peloponnensibus relicti sunt & non exciti, conservatus.

172 Aprie sic sublato, regnavit Amasis è præfectura Saitica, & urbe cui nomen est Siuph. Eum inter initia Ægyptii contemnere, nec ullius sane momenti ducere, ut qui plebejus paulo ante fuisset, nec insigni familia ortus. Eos vero postea Amasis solertia, non asperitate, conciliavit. Erant ei cum alia bona infinita, tum vero pelvis aurea, in qua tam ipse quam omnes convivæ identidem pedes abluebant: hanc ille confregit, ex eaque dæmonis statuam fecit, & in appositissimo urbis loco statuit. Ægyptii simulacrum adeuntes, magnopere venerari. Id Amasis fieri à popularibus edoctus, convocatis Ægyptiis aperit, ex illa pelvi in qua prius Ægyptii evomere immingerequie, & in qua pedes abluere consuessent, factum esse simulacrum quod tunc tantopere venerarentur. Itaque suum ajebat idem atque pelvis esse fatum: etsi enim antehac fuisset plebejus, in præsenti tamen esse ipsorum regem, eoque jubere ut sibi honor haberetur atque reverentia. Hunc in modum ad se traduxit Ægyptios, ita ut æquum censerent

173 ei servire. Idem hoc usus est in rebus agendis instituto: ab aurora usquedum refertum esset forum, accurate negocia oblata agebat: deinde potabat, & inter compotores jocabatur, morionem agens ac scurram. Quibus rebus offensi amici, talibus eum verbis monebant, Rex, dicentes, non è dignitate tua te contines, qui ad nimiam te projicis nequitiam. Nam deberes venerando in solio sedens venerabilis, interdiu res administrare; ita & Ægyptii scirent à magno se viro regi, & tu melius audires. Nunc haudquaquam facis regia. His ille respondit; arcus illi qui obtinent, quum debent uti, intendunt; sed quando sunt usi, remittunt: si enim perpetuo intendantur, rumperentur, nec possent eis quum res exigeret, uti: ita & hominis conditio est: si assiduo laborare studio, nec vicissim ad lusum vacare velit, pedetentim aut mente captus erit aut membris. Quod ego intelligens, utrique rei partem impertio. Hæc amicis respondit.

θυγατέρες ἦσαν αἱ τὴν τελετὴν ταύτην ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγαγοῦσαι, καὶ διδάξασαι τὰς Πελασγιώτιδας γυναῖκας. μετὰ δὲ, ἐξανασάσης πάσης Πελοποννήσου ὑπὸ Δωριέων, ἐξαπώλεσε ἡ τελετή. οἱ δὲ ὑπολελοιφότες Πελοποννησίων, καὶ οὐκ ἐξαναστάντες Ἀρκάδες, διέσωζον αὐτὴν μοῦνοι. Ἀπιέως δὲ ὧδε καταιρημένου, ἐβασίλευσε Ἄμασις, νομοῦ μὲν Σαΐτεω ἐών· οὐκ τὸ δὲ ἦν πόλεος, ὄνομά οἱ ἐστι Σιούφ. τὸ μὲν δὴ πρῶτα καταιῶνος τὸν Ἄμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐν ἀδεμιῇ μοίρῃ μεγάλῃ ἦγον, ἅτε δὴ δημότην τὸ πρὶν ἐόντα [a], καὶ οἰκίης οὐκ ἀφανέος· μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτὸς ὁ Ἄμασις, οὐκ ἀγνωμοσύνῃ [b] προσηγάγετο. ἦν οἱ ἄλλα τε ἀγαθὰ μυρία, ἐν δὲ ποδανιπτῆρι χρύσεος· ἐν τῷ αὐτός τε ὁ Ἄμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πόδας ἑκάστοτε ἐναπενίζεσκον. τοῦτον καταθεὶς κόψας, ἄγαλμα δαίμονος ἐξ αὐτοῦ ἐποίησε, καὶ ἱδρυσε τῇ πόλεος ὁκου ἦν ἐπιτηδειότατον. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοιτέοντες πρὸς τὸ ἄγαλμα, ἐσέβοντο μεγάλως. μαθὼν δὲ ὁ Ἄμασις τὸ ἐκ τῶν ἀστῶν ποιεύμενον, συγκαλέσας Αἰγυπτίους, ἐξέφηνε, φὰς ἐκ ποδανιπτῆρος τὸ ἄγαλμα γεγονέναι, ἐς τὸ πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνεμεῖν τε καὶ ἐνρρέειν, καὶ πόδας ἐναπονίζεσθαι, τότε δὲ μεγάλως σέβεσθαι. ἦλθε ὧν ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτὸς τῷ ποδανιπτῆρι πεπρηγώς. εἰ γὰρ πρότερον εἶναι [c] δημότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἶναι αὐτέων βασιλεύς· καὶ τιμᾶν τε καὶ προμηθέεσθαι ἐωυτὸν ἐκέλευε. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε δικαιοῦν δουλεύειν. Ἐχρᾶτο [d] δὲ κατάστασι πρηγμάτων τοιῇδε· τὸ μὲν ὀρθρον, μέχρι οὗ τὸ πληθύοσης ἀγορῆς, προθύμως ἔπρησσε τὰ προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦτο ἔπινέ τε καὶ παιγνίοισι κατεσκώπτε τοὺς συμπότας· καὶ ἦν μάταιός τε καὶ παιγνίμων. ἀχθεσθέντες δὴ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτοῦ, ἐνουθέτεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες, Ὦ βασιλεῦ, σὸν οὐκ ὀρθῶς σεωυτὸν προέηκας, ἐς τὸ ἄγαν φαῦλον προάγων σεωυτόν. σὲ γὰρ ἐχρῆν [e] ἐν θρόνῳ σεμνὸν σεμνῷ θωκεόντα, δι' ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγματα· καὶ οὕτω Αἰγύπτιοί τ' ἂν εὖ πίστεσθαι ὡς ὑπ' ἀνδρὸς μεγάλου ἄρχοντο, καὶ σύ κε οὕτω ἤκουες· νῦν δὲ οὐ ποιέεις ἀδαμῶς βασιλικά. ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσι δὲ αὐτοὺς [f], Τὰ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐπὰν μὲν δέωνται χρᾶσθαι, ἐντανύουσι· ἐπὰν δὲ χρήσωνται, χαλῶσι [g]. εἰ γὰρ δὴ τὰ πάντα χρόνον ἐντεταμένα εἴη, σκοπέειν ἂν· ὥστε ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρᾶσθαι. ὦτω δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἐθέλοι καταπαιδάζειν αἰεὶ, μηδὲ ἐς παιγνίου τὸ μέρος ἑωυτὸν ἀνιέναι, λάθοι ἂν ἢ τοι μανεὶς, ἢ ὄγε ἀποπληκτεόμενος. τὰ ἐγὼ ἐπιστάμενος, μέρος ἑκατέρῳ νέμω. ταῦτα μὲν τοὺς φίλους ἀμείψα-

a ἡμότιμον τοσοῦτον ἐόντα. b ἀγνωμοσύνῃ. c προτέρην εἶναι. d ἐχρᾶτο. e εἰ γὰρ χρὴν. f τοῖσδε αὐτούς. g Hæc quatuor verba absunt ab MS.

Facinorosus in juventute. Distinctio oraculorum. Ornatum Minervæ templum. Ex Elephantina domus Sain traducta. Templorum dona.

το. Λέγεται ὦ ὁ Ἄμασις, ἐὼν ὅτε [a] ἰδιώτης, ὡς φιλοπότης ἰὼν καὶ φιλοσκώμμων, ἐκ ἀδαμῶς κατεσπουδασμένος ἀνήρ· ὅκως δέ μιν ἐπιλείποι πίνοντά τε καὶ διαῤῥῴζοντα τὰ ἐπιτήδεια, κλέπτεσκε ἂν τεκμαίρων. οἱ δ' ἄν μιν φάμενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα, ἀρνεύμενον ἄγεσκον ἐπὶ μαντήιον, ὅκου ἐκάστοισι εἴη. πολλὰ μὲν δὴ κατηλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηίων, πολλὰ δὲ καὶ ἀπέφευγε [b]. ἐπεί τε δὲ καὶ ἐβασίλευσε, ἐποίησε τοιάδε [c]· ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν μὴ φῶρα εἶναι, τούτων μὲν τῶν ἱρῶν ὅτε ἐπεμέλετο, ἔκ ἐς ἐπισκοπὴν εἶδε οὐδέν· οὐδὲ φοιτέων ἔθυε· ὡς οὐδενὸς ἐόντος ἀξίοισι, ψευδεάτε μαντήια κεκτημένοισι· ὅσοι δέ μιν κατέδησαν φῶρα εἶναι, τούτων δὲ ὡς ἀληθέων ἐόντων καὶ ἀψευδέα μαντήια παρεχομένων, ταμάλιστα ἐπεμέλετο. Καὶ τῶν μὲν, ἐν Σάι τῇ Ἀθηναίῃ πρόπυλαια θωυμασιά οἱ ἐξεποίησε, πολλὸν πάντας ὑπερβάλλοντα τῷ τε ὕψεϊ καὶ τῷ μεγάθεϊ, ὅσων τε τὸ μέγαθος λίθων ἐστὶ, καὶ οἵων τέων· τῶν δὲ, κολοσσοὺς μεγάλους καὶ ἀνδροσφίγγας πρεπτὰς ἐπεμήκεας ἀνέθηκε. λίθους τε ἄλλους ἐς ἐπισκευὴν ὑπερφυέας τὸ μέγαθος ἐκόμισε· ἠγάγετο δὲ τούτων τοὺς μὲν, ἐκ τῶν κατὰ Μέμφιν ἐσόντων λιθοτομιέων, τοὺς δὲ ὑπερμεγάθεας, ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος, ὡλόον καὶ εἰκοσι [d] ἡμερέων ἀπεχούσης ἀπὸ Σάιος. τὸ δὲ οὐκ ἥκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μάλιστα θωυμάζω, ἔστι τόδε· οἴκημα μονόλιθον ἐκόμισε ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος· καὶ τοῦτο ἐκόμιζον [e] μὲν ἐπ' ἔτεα τρία, διχίλιοι δέ οἱ προσεπεπάχατο ἄνδρες ἀγωγέες, καὶ ὅτι ἅπαντες ἦσαν κυβερνῆται. τοῦ δὲ στέγης τούτης τὸ μὲν μῆκος ἔξωθέν ἐστι, εἴς τε καὶ εἴκοσι πήχεις· εὖρος δὲ, πεντεκαίδεκα· ὕψος δὲ, ὀκτώ. τοῦτο μὲν τὰ μέτρα ἔξωθεν τῆς στέγης τοῦ μονολίθου ἐστί. ἀπὸ δὲ ἔσωθεν τὸ μῆκος, ὀκτωκαίδεκα πήχεων, καὶ πυγὼν· τὸ δὲ εὖρος, δώδεκα πήχεων [f]· τὸ δὲ ὕψος, πέντε πήχεων ἐστί. αὕτη δὲ ἱρὰ κεῖται πρὸ τοῦ ἕσοδον. ἔσω γὰρ μιν ἐς τὸ ἱρὸν φασὶ τοῦτο δι' εἰνεκα οὐκ ἐσελκύσαι τὸν ἀρχιτέκτονα· αὐτῆς ἑλκομένης τῆς στέγης, ἀναστενάξαι, οἷά τε χρόνου γενομένου πολλοῦ, καταχθόμενον τῷ ἔργῳ· τὸν δὲ Ἄμασιν, ἐνθυμεόμενον ποιήσαιμενον, οὐκ ἐᾶν ἔτι πρόσω τέρπω ἑλκύσαι. ἤδη δέ τινες λέγουσι ὡς ἄνθρωπος διεφθάρη ὑπὸ αὐτῆς τῆς στέγης ὑποχλιδώσης, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐσελκυσθῆναι. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι ἱροῖσι ὁ Ἄμασις πᾶσι τοῖσι ἑλλογιμωτάτοισι ἔργα τὸ μέγαθος ἀξιοθέητα· ἐν δὲ καὶ ἐν Μέμφι, τὸν ὕπτιον κεί-

dit. Etenim fertur Amasis, quum privatus foret, fuisse potandi jocandique per dicteria studiosus, & vir neutiquam serius: & quum eum potantem ac voluptates sectantem necessaria defecissent, solitus circumeundo furari: illi vero dicentes eum ipsorum habere pecunias, negantem adducebant ad oraculum quodcunque eo in loco erat. Frequenter ab oraculis convictus, frequenter absolutus. Postquam vero etiam assequutus est regnum, ista egit: quicunque dii eum furti absolverant, horum templa neque curæ habuit, neque ulla re ad refectionem donavit, neque adiens sacrificavit, tanquam nihil mererentur, quod obtinerent falsa oracula; quicunque autem eum alligaverant furti crimine, hos tanquam vere deos, nec mendacia reddentes oracula, maxime coluit. Itaque partim in Sai Minervæ 175
fecit antefores, opus admirandum, longe superans omnes tum sublimitate, tum magnitudine. & quantorum est magnitudo lapidum atque qualium eorum: partim ingentes colossos, & immanes androsphingas posuit. Alia quoque saxa prægrandia ad reficiendum curavit, ducta partim è lapidicinis quæ juxta Memphin sunt, partim utique quæ maximæ molis sunt, ex urbe Elephantina, quæ Sai distat viginti dierum navigatione. Adhæc, quod non minime, sed maxime omnium admiror, attulit ædificium ex solido saxo ab urbe Elephantina, in quo asserendo triennium consumpserunt duo millia ductorum virorum, qui omnes erant gubernatores. Hujus autem tecti extrinsecus est unius & viginti cubitorum longitudo: quatuordecim, latitudo: octo, altitudo. Hæc est dimensio exterior tecti ex uno lapide. Introrsum autem duodeviginti cubitorum & xx digitorum est longitudo: latitudo vero cubitorum duodecim, quinque sublimitas. Tectum hoc ad ingressum templi collocatum est. nam ob id ajunt in templum non fuisse pertractum ab architecto, quod quum suspirasset ille dum ista adtraheretur, utpote pertæsus diutini temporis operæ, id advertens Amasis non permisit ulterius trahere. Nonnulli ajunt quendam ex iis qui vectibus tectum agebant, ab illo fuisse oppressum, ideoque non introductum. Donavit præter- 176
ea operibus ob magnitudinem spectatu dignis cum alia omnia templa insignia, tum in Memphi colosso supino ante templum

a Ἄμασις, ὅτι. b ἀπέφυγε. c τάδε. d πλέον ἐόντος. e ἐκόμιζον. f Hæc quinque verba non sunt in MS.

Floret Ægyptus: urbes 20000. Lex de vita Athenas translata. Pisistratus, & Græcis concessa Naucratis. Hellenium.

plum Vulcani posito, longitudinis quinque & septuaginta pedum. Superque idem fundamentum gemini colossi stant ex eodem lapide, vicenûm pedum magnitudinis quilibet, hinc & hinc ædi illi assistentes: quorum instar est alter in Sai lapideus, eodem, quo hi in Memphi, habitu jacens. Illud etiam quod in Memphi est templum Isidis ingens & spectatu dignissimum,
177 Amasis est qui exædificavit. Sub Amasi rege dicitur Ægyptus fuisse maxime tunc beata, in iis quæ vel regioni ex flumine, vel hominibus ex regione proveniunt, & urbes quæ incolerentur tunc, fuisse
1 omnes numero illic viginti millia. Amasis quoque extitit, qui legem hanc Ægyptiis præscripsit, ut singulis annis apud regionis præsidem Ægyptii omnes demonstrarent unde se tuerentur: & qui aut hoc non faceret, aut non demonstraret legitimam vitam, is morte afficeretur. Quam legem Solon ab Ægypto mutuatus, Athenienfibus tulit, quam illi, quod sit irreprehensa,
178 assidue usurpant. Amasis porro, quoniam Græcorum erat studiosus, cum alia in quosdam Græcos officia contulit, tum iis qui in Ægyptum concederent, dedit facultatem Naucratin urbem incolendi; qui vero eorum nollent illic habitare, sed navigandi commercio frui, fecit potestatem certis locis aras & fana diis inædificandi. Et maximum quidem eorum fanum ac præcipue famigeratum atque celeberrimum vocatur Hellenium *Græcum*: civitates autem quæ communiter illud extruxerunt, sunt, Ionum quidem, Chius, Teus, Phocæa, Clazomenæ: Dorienfium autem, Rhodus, Cnidus, Halicarnassius, Phaselis: Æolensium vero, una Mitylene. Harum civitatum hoc fanum est, & ab his præfecti emporii præbentur. Ceteræ civitates quæ consortes hujus rei esse volunt rem ad ipsos minime pertinentem vindicant. Separatim tamen ædificaverunt Æginetæ fanum Iovis; & Samii aliud, Iunonis; Milesii quoque
179 Apollinis. Nam emporium erat antiquitus sola Naucratis: præter hoc in Ægypto aliud nullum. Quod siquis in aliud aliquod Nili ostium applicuisset, is necesse habebat dejerare se venisse non volentem, datoque jurejurando eadem navi ad Canobicum navigare: &, si id minus per contrarios ventos posset, onera fluvialibus navigiis circumagere circa Delta, donec perveniret Naucratin. ita Nau-
180 cratis in honore erat. Jam vero quum Amphictyones templum quod nunc Delphis

κείμενον κολοσσόν, ἔστι δὲ Ἡφαιστείῳ ἐπωνυμίη· ἔστι δὲ πόδες πέντε καὶ ἑβδομήκοντά εἰσι τὸ μῆκος. ὅπου δὲ ἢ τῷ αὐτῷ βάθρῳ ἑστᾶσι, ἔστι δὲ αὐτοῦ ἑόντος λίθου, δύο κολοσσοὶ, εἰκοσὶ ποδῶν τὸ μέγαθος ἐόντες ἑκάτερος· ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν ἔστι μεγαρέων. ἔστι δὲ λίθινος ἕτερος τοσοῦτος καὶ ἐν Σάι, κείμενος κατὰ τὠυτὸν τρόπον τῷ ἐν Μέμφι. τῇ Ἴσι δὲ τὸ ἐν Μέμφι ἱρὸν Ἄμασις ἐστὶ ὁ ἐξοικοδομήσας, ἐὸν μέγα τε καὶ ἀξιοθηητότατον. Ἐπ' Ἀμάσιος δὲ βασιλέος λέγεται Αἰγυπτίους μάλιστα δὴ τότε εὐδαιμονῆσαι, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ πόλις ἐν αὐτῇ ἦν τότε τὰς ἀπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἄμασις ἐστὶ ὁ καταστήσας· ἀποδέκνυσθαι ἕτεος ἑκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βεβαιότατα· μηδὲ ποιεύντα τοῦτο, μηδὲ ἀποφαίνοντα δι' ἣν ζώει ζόην, ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον, Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ σκεῖνοι ἐς αἰεὶ χρέωνται, ἐόντι ἀμώμῳ νόμῳ. Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἄμασις, ἄλλά τε ἐς Ἕλληνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτέων οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι, ἔδωκε χωρίοις ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. τῶν μέντοι μεγίστων αὐτέων τεμενέων, καὶ οὐνομαστοτάτων ἐόντων καὶ χρησιμωτάτων, καλεομένων δὲ Ἑλλήνιον, οἵδε πόλιες εἰσὶ αἱ ἱδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν, Χίος, καὶ Τέως, καὶ Φώκαια, καὶ Κλαζομεναί· Δωριέων δὲ, Ῥόδος, καὶ Κνίδος, καὶ Ἁλικαρνησσὸς, καὶ Φάσηλις· Αἰολέων δὲ, μία Μιτυλήνη. τούτων μέν ἐστι τὸ τέμενος τοῦτο, καὶ προστάται καὶ ἐμπορίης αὗται αἱ πόλις εἰσὶ αἱ παρέχουσαι. ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλις μεταποιεῦνται, οὐδὲν σφι μετέον μεταποιεῦνται. χωρὶς δὲ, Αἰγινῆται ἐπ' ἑωυτῶν ἱδρύσαντο τέμενος Διός· καὶ ἄλλο Σάμιοι, Ἥρης· καὶ Μιλήσιοι, Ἀπόλλωνος. Ἦν δὲ τοπαλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον, καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἰγύπτιον. εἰ δέ τις ἐς τὸ τι ἄλλο στόματων τῶν Νείλου ἀπίκοιτο, χρῆν ὀμόσαντα, μὴ μὲν ἑκόντα ἐλθεῖν. ἀπομοσάμενον δὲ, τῇ νηῒ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν. ἢ εἰ μή γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἐδέετο περιάγειν ἐν βαρίδι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Ἀμφικτυόνων δὲ μισθωσάντων τὸν ἐν Δελφοῖσι νεὼ τὸν νῦν τριηκοσίων

a βιῶσαι. b ἴδωσι χώρης ἀποδρήσασθαι. c πόλιες εἰσὶ bis. d πόλιες.

Templum Delphicum renovatum. Ladice Cyrenaïca uxor. Statuæ Dearum in Græciam missæ pro dono. Danai filiæ Lindi. Cyprus capta.

σίων παλαίστων ἐξεργάσθαι [a]· (ὁ γὰρ πρότερον ἐὼν αὐτόθι, αὐτομάτως κατέκαη) τὰς Δελφὰς ἐπέβαλε τετραετημόριον τῆς μισθώσιος ἀπάγειν· πλανώμενοι δὲ οἱ Δελφοὶ περὶ τὰς πόλις, ἐδωτίναζον. ποιεύντες δὲ τοῦτο, οὐκ ἐλάχιστον ἐξ Αἰγύπτου ἠνείκαντο. Ἄμασις μὲν γὰρ σφι ἔδωκε χίλια τυρίης [b] τάλαντα· οἱ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες Ἕλληνες, εἴκοσι μνέας. Κυρηναίοισι δὲ ἐς ἀλλήλους φιλότητά τε [c] καὶ συμμαχίην ποιεῦνται. ἐδικαίωσε δὲ καὶ γῆμαι αὐτόθεν [d], εἴτ' ὑπερύμησας Ἑλλησιδος γυναικὸς, εἴτε καὶ ἄλλως φιλότητος Κυρηναίων εἵνεκα. γαμέει δὲ ὧν, οἱ μὲν λέγουσι Βάττεω, οἱ δὲ Ἀρκεσίλεω θυγατέρα, οἱ δὲ, Κριτοβούλου, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου· τῇ οὔνομα ἦν Λαδίκη. τῇ ἐπεί τε συγκλίνοιτο Ἄμασις, μίσγεσθαι μὲν οὐκ οἷός τε ἐγίνετο· τῇσι δὲ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἐχρᾶτο. ἐπεί τε δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε ὁ [e] Ἄμασις πρὸς τὴν „Λαδίκην τὸν οὔνομα καλεομένην, Ὦ γύναι, κα„τά με ἐφάρμαξας, καὶ ἔστι τις δεδεμένη [f] μηχα„νὴ μὴ οὐκ ὑπολωλεναι κάκιστα γυναικῶν πασέων. ἡ δὲ Λαδίκη, ἐπεί τε οἱ δρησμένη οὐδὲν ἐγίνετο πρηύτερον Ἄμασις, εὔχεται ἐν τῷ νηῷ [g] τῇ Ἀφροδίτῃ, ἢν οἱ ἐπ' ἐκείνην τὴν νύκτα μιχθῇ ὁ Ἄμασις, (τοῦτο γὰρ οἱ κακοῦ εἶναι μῆχος) ἄγαλμά οἱ ἀποπέμψειν ἐς Κυρήνην. μιχθείσῃ δὲ τὴν εὐχὴν αὐτίκα οἱ ἐμίχθη ὁ Ἄμασις. καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ὁκότε ἔλθοι Ἄμασις πρὸς αὐτὴν, ἐμίσγετο· καὶ κατὰ μὲν ἔστεργε μετὰ τοῦτο. ἡ δὲ Λαδίκη ἀπέδωκε τὴν εὐχὴν τῇ θεῷ. ποιησαμένη γὰρ ἄγαλμα, ἀπέπεμψε ἐς Κυρήνην, τὸ ἔτι ἐς ἐμὲ ἦν σῶον, ἔξω τετραμμένον ἀπὸ Κυρηναίων ἀστέος. ταύτην τὴν Λαδίκην, ὡς ἐπεκράτησε Καμβύσης Αἰγύπτου, καὶ ἐπύθετο αὐτῆς ἥ τις εἴη, ἀπέπεμψε ἀσινέα ἐς Κυρήνην. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἄμασις ἐς [h] τὴν Ἑλλάδα· τοῦτο μὲν, ἐς Κυρήνην ἄγαλμα ὑπόχρυσον Ἀθηναίης, καὶ εἰκόνα ἑωυτοῦ γραφῇ εἰκασμένην· τόρνῳ δὲ, τῇ ἐν Λίνδῳ Ἀθηναίῃ δύο τε ἀγάλματα λίθινα, καὶ θώρηκα λίνεον ἀξιοθέητον· τόδε δὲ ἐς Σάμον τῇ Ἥρῃ, εἰκόνας ἑωυτοῦ διφασίας ξυλίνας, αἳ ἐν τῷ νηῷ τῷ μεγάλῳ ἱδρύατο ἔτι καὶ τὸ μέχρις ἐμεῦ, ὄπισθε τῶν θυρέων. ἐς μὲν νυν Σάμον ἀνέθηκε καλὰ ξεινίην τὴν ἑωυτοῦ τε καὶ Πολυκράτεος τοῦ Αἰάκεος· ἐς δὲ Λίνδον, ξεινίης μὲν οὐδεμιῆς εἵνεκεν· ὅτι δὲ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῆς Ἀθηναίης λέγεται πάις τῶν Δαναοῦ θυγατέρας ἱδρυσάσθαι [i] ἀποβησάσας, ὅτε ἀπεδίδρησκον τοὺς Αἰγύπτου παῖδας. ταῦτα μὲν ἀνέθηκε ὁ Ἄμασις. εἶλε δὲ Κύπρον πρῶτος ἀνθρώπων, καὶ κατεστρέψατο ἐς φόρου ἀπαγωγήν.

phis est, (quia illud prius sua sponte deflagraverat) trecentis talentis construendum locassent, Delphis autem imperata esset locationis quarta pars, tum Delphi, circa civitates vagi, & dona colligentes, non minimum ex Ægypto retulerunt. nam Amasis quidem eis mille talenta odorati aromatis, Græci autem qui Ægyptum incolebant, vicenas minas donaverunt. Cyrenæis quoque amicitiam soci- 181
etatemque inter ipsos constituit, ita ut illinc uxorem etiam putaret sibi esse ducendam, sive feminæ Græcæ amore captus, sive alias ob benevolentiam Cyrenæorum. Uxorem quam duxit, alii volunt filiam fuisse Batti, alii Arcesilai, alii Critobuli, inter suos populares viri spectati, nomine Ladicen: cum qua dum Amasis in toro cubaret, coire non poterat, quum tamen aliis mulieribus uteretur. Id quum diu fieret, ad eam nomine Ladicen Amasis, Tu vero, inquit, uxor veneficio me læsisti: ideoque nullo pacto vales effugere, quominus inter omnes mulieres teterrima pereas morte. Ladice, quum pernegando nihilo placatiorem redderet Amasin, vovit in templo Veneri, si ea nocte secum coiret Amasis, (hoc enim ipsius mali esse remedium) statuam Cyrenas se illi missuram. Facto autem voto, coiit statim cum ea Amasis, ac deinceps quoties adiret, cum ea coibat: ac postmodum eam perquam dilexit. Et Ladide votum deæ persolvit, facta statua Cyrenasque missa, quæ ad meam usque memoriam incolumis erat, extra urbem Cyrenensem posita. Hanc Ladicen Cambyses, posteaquam Ægypto potitus est, cognito quænam esset, Cyrenas illæsam remisit. Dicavit item Amasis dona in Græ- 182
ciam: partim quidem Cyrenas, statuam Minervæ inauratam, & sui imaginem pictura adsimulatam: partim autem Minervæ Lindi duo lapidea simulacra, & thoracem lineum spectaculo dignum: sed & in insulam Samum, Junoni duplices sui imagines ligneas, quæ magno in templo erectæ erant post januas, ad meam usque ætatem. Samum quidem, propter hospitium quod inter ipsum erat & Polycratem Æacis filium: Lindum autem, nullius quidem hospitii gratia, sed quia templum quod Lindi est Minervæ feruntur extruxisse Danai filiæ, illuc appellentes, quum filios Ægypti fugerent. Hæc quidem donaria dedicavit Amasis, primusque mortalium Cyprum cepit, & compulit ad tributi solutionem.

a ἐξεργάσαντο. b συκλείης. c ἀλλήλους Ἄμασις φιλότητά τε. d αὐτόθι. e εἶπε δὲ ὁ. f ἔστι δέ μοι. g ἐν τῷ τεῷ. h Ἄμασις πέμψας ἐς. i ἱδρύσασθαι.

HERO-

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΡΙΤΗ, ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΘΑΛΕΙΑ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIARUM LIBER TERTIUS, QUI INSCRIBITUR THALIA.

ADversus hunc Amasin CAMBYSES Cyri filius, comparato cum ex aliis quibus imperabat, tum ex Græcis Jonibus Æolensibusque exercitu, bellum movit ob hanc causſam. Missō in Ægyptum legato, Cambyses petiit ab Amasi filiam; & petiit consilio cujusdam Ægyptii, qui Amasi erat infensus, quod se potissimum ex omnibus Ægypti medicis Amasis ab uxore & liberis abstraxisset, amandando in Persas, quo tempore Cyrus ad Amasin miserat petitum ocularium medicum, omnium qui in Ægypto essent præstantissimum. Ob id infensus Amasi ille Ægyptius, instituit suadere Cambysi ut ab Amasi filiam peteret; ut ille aut mœrore afficeretur data filia, aut non data, Cambysi redderetur invisus. Amasis Persarum potentiam exosus horrensque eam nec dare audebat, nec abnuere. nam Cambysen intelligebat non habiturum illam uxoris loco, sed pellicis. Hæc reputans, ita sibi faciendum statuit. Erat Apriæ superioris regis filia, nomine Nitetis, unica domi relicta, grandis admodum atque speciosa. Hanc puellam Amasis vestitu pariter & auro exornatam, pro sua filia in Persas dimittit. Quam quum post aliquantum tempus Cambyses salutasset

Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Ἄμασιν Καμβύσης ὁ Κύρου ἐστρατεύετο, ἄγων τε ἄλλους τῶν ἦρχε, καὶ Ἑλλήνων Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας, δι' αἰτίην τοιήνδε. Πέμψας Καμβύσης ἐς Αἴγυπτον κήρυκα, αἴτεε Ἄμασιν θυγατέρα· αἴτεε δὲ ἐκ βουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου, ὃς μεμφόμενον Ἄμασιν, ἔπεμψε ταῦτα, ὅτι μιν ἐξ ἁπάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἰητρῶν ἀπαιτήσας ἀπὸ γυναικός τε καὶ τέκνων, ἐκδοῦλον ἐποίησε ἐς Πέρσας, ὅτε Κῦρος πέμψας ᾔτεε παρὰ Ἄμασιν αἴτεε ἰητρὸν ὀφθαλμῶν, ὃς εἴη ἄριστος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. ταῦτα δὴ ὑπομεμφόμενον ὁ Αἰγύπτιος, ἐνῆγε τῇ συμβουλῇ [a], κελεύων αἰτέειν τὸν Καμβύσεα Ἄμασιν θυγατέρα· ἵνα ἢ δοὺς ἀνιῷτο, ἢ μὴ δοὺς, Καμβύσῃ ἀπέχθοιτο. ὁ δὲ Ἄμασις τῇ δυνάμει τῶν Περσέων ἀχθόμενος καὶ ἀρρωδέων, οὐκ εἶχε ὅτε δῶναι ὅτε ἀρνήσεσθαι. εὖ γὰρ ἠπίστατο ὅτι οὐκ ὡς γυναῖκά μιν ἔμελλε Καμβύσης ἕξειν, ἀλλ' ὡς παλλακήν. ταῦτα δὴ ἐκλογιζόμενος, ἐποίησε τάδε [b]· τὴν Ἀπρίεω τοῦ πρὸ ἑωυτοῦ βασιλέος θυγατέρα κάρτα μεγάλην τε καὶ εἰδεΐην, μούνην δὲ οἱ κατὰ οἶκον λελειμμένην, ὄνομα δέ οἱ τῇ Νίτητις. ταύτην δὴ τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις κοσμήσας ἐσθῆτί τε καὶ [c] χρυσῷ, ἀπέπεμπε ἐς Πέρσας ὡς ἑωυτοῦ θυγατέρα. μετὰ δὲ χρόνον ὡς μιν ἠσπάζετο, πα-

a συμβουλίῃ. b ἐποίησε ταῦτα. c ἐσθῆτι δὲ.

Cauſæ belli inter Cambyſen & Amaſin ereditæ. Caſſandanes mater Cambyſis.

πατρόθεν ἀνομάζων, λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ παῖς, „Ὦ βασιλεῦ, ἠπατεβλημένος ὑπὸ Ἄμα-„σιος ἀ μαυθάνεις, ὃς ἐμέ σοι κόσμῳ ἀσκήσας „ἀπέπεμψε, ὡς ἑωυτῷ θυγατέρα δίδοὺς, ἐξ-„ὸν τῇ ἀληθείῃ Ἀπρίεω τ' ὑπεῖναι τοῦτο ἐόντα „ἑωυτῷ δεσπότεα, μετ' Αἰγυπτίων ἐπαναστὰς „ἐφόνευσε. τοῦτο δὴ τὸ ἐπος καὶ αὐτὴ ἡ αἰτίη ἐγγινομένη ἤλασε Καμβύσεα τὸν Κύρου, μεγάλως θυμωθέντα, ἐπ' Αἴγυπτον. ὥτω μὲν νυν λέγουσι Πέρσαι. Αἰγύπτιοι δὲ οἰκειεῦνται Καμβύσεα· φάμενοί μιν ἐκ ταύτης δὴ τ' Ἀπρίεω θυγατρὸς γενέσθαι· Κῦρον γὰρ εἶναι τὸν πέμψαντα ὧδε Ἄ-μασιν ἐπὶ τὴν θυγατέρα, ἀλλ' οὐ Καμβύσεα. λέγοντες δὲ τοῦτο, οὐκ ὀρθῶς λέγουσι. ἐγὼ μὲν ὧδε λέληθα αὐτὸς (εἰ γάρ τινες καὶ ἄλλοι, τὰ Περσέων νόμιμα ὀρθῶς ἐπίστανται καὶ Αἰγύπτιοι) ὅτι πρῶτα μὲν νόθον ἂν σφι νόμῳ ἐστὶ βασιλεύσαι, γνησίου παρεόντος· αὖτις δ', ὅτι Κασσανδάνης [a] τ' Φαρνάσπεω θυγατρὸς ἦν παῖς Καμβύσης, ἀνδρὸς Ἀχαιμενίδεω, ἀλλ' οὐκ ἐκ τ' Αἰγυπτίης. ἀλλὰ ὧδε διαστρέψαι τὸν λόγον, ἐπισταμένους τῇ Κύρου οἰκίῃ συγγενέες εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν ὧδε ἐχέτω. Λέγεται δὲ καὶ ὧδε λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός· ὡς τ' Περσίδων γυναικῶν εἰσελθοῦσά τις [b] ὧδε πρὸς Κύρου γυναῖκας, ὡς εἶδε τὴν Κασσανδάνην παρεστεῶτας τέκνα εὐειδέα τε καὶ μεγάλα, πολλῷ ἐξάρας τῷ ἐπαίνῳ, ὑπερθωυμάζουσα. ἡ δὲ Κασσανδάνη, ἐοῦσα Κύρου „γυνὴ, εἶπε τάδε· Τοιῶνδε μέντοι ἐμὲ παίδων „μητέρα ἐοῦσαν Κῦρος ἐν ἀτιμίῃ ἔχει· τὸν δὲ „ἀπ' Αἰγύπτου ἐπίκλητον ἐν τιμῇ τίθεται. τὸν μὲν ἀχθομένην τῇ Νιτήτι εἰπεῖν ταῦτα. τ' δὲ οἱ παίδων τ' πρεσβύτερον εἰπεῖν Καμβύσεα, Τοι-„γάρ τοι, ὦ μῆτερ [c], ἐπὰν ἐγὼ γένωμαι ἀνὴρ, ἐς Αἰγύπτου τε μὲν ἄνω, κάτω ἦσω· τὰ δὲ κάτω, ἄνω. ταῦτα εἰπεῖν αὐτὸν ἔτεα ὡς δέκα κου γεγονότα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐν θωύμασι γενέσθαι· τ' δὲ, διαμνημονεύσαντα, ὥτω δὴ, ἐπεί τε ἀνδρώθη, καὶ ἔσχε τὴν βασιληίην, ποιήσασθαι τὴν ἐπ' Αἴγυπτον στρατιήν. συμβαίνει δὲ καὶ ἄλλό τι τοιόνδε πρῆγμα γενέσθαι ἐς τὴν ὑπισχνέου-σιν [d] ταύτην. ἦν τ' ὑπικόρων Ἀμάσιος ἀνὴρ γόης μὲν Ἁλικαρνησσεὺς, ὄνομα δέ οἱ Φάνης, καὶ γνώμην ἱκανὸς, καὶ τὰ πολεμικὰ [e] ἄλκιμος. ἐστὸς ὁ Φάνης οὗτος οὗτος ἐμπορόμενός κου τι Ἀμάσι, σκληρότερος πλοίῳ ἐξ Αἰγύπτου, βουλόμενος Καμβύσῃ ἐλθεῖν ἐς λόγους. οἷα δὲ ἐόντα αὐτὸν ἐν τοῖσι ὑπικούροισι λόγου μικροῦ, ὑπισάμενόν τε τὰ περὶ Αἴγυπτον ἀτρεκέστατα, μεταδιώκει ὁ Ἄμασις, ὡς-

passet filiam Amasis appellans, ipsa ad eum, Rem, inquit, rex, ignoras, ab Amasi elusus, qui me ornatu comptam tibi transmisit, tradens pro sua filia, quum revera sim Apriæ filia, quem ille dominum suum cum Ægyptiis rebellans interemit. Hic sermo & hæc causa exorta 2
Cambysen Cyri filium vehementer indignatum impulit adversus Ægyptum. Atque ita quidem memorant Persæ. Ægyptii autem Cambysen suum vendicant asseverantes ex hac Apriæ filia illum esse genitum: Cyrum enim fuisse qui ad Amasin miserit super filia, non Cambysen. Quod quum dicunt, non recte dicunt. Equidem eos hoc non latet (nam siqui alii, profecto & Ægyptii recte norunt mores Persarum) apud eos primo vetari lege spurium regnare, si adsit legitimus. Præterea Cassandanes filius erat Cambyses, Pharnaspe viro Achæmenida genitæ, non mulieris Ægyptiæ. Sed Ægyptii historiam invertunt, fingentes sibi cum Cyri familia intercedere cognationem. & hæc quidem ita habent. Ceterum ille 3
etiam sermo jactatur, mihi quidem non probabilis; mulierem quandam Persidem ad uxores Cyri introgressam, quum liberos Cassandanæ assistentes forma ac statura egregia conspicaretur, supra modum admirabundam magnis tulisse illam laudibus: eique Cassandanen Cyri uxorem ita dixisse, Me, quæ talium filiorum sum mater, Cyrus contemptui habet, illam vero ex Ægypto adquisitam æstimat. At illam infensam Niteti ista dixisse: & majore natu filium Cambysen ei subjecisse, Ego vero, mater, quum in virilem ætatem adolevero, summa Ægypti reddam ima, & ima, summa: eaque dixisse ipsum circiter decem natum annos, admirantibus mulieribus. Et quum in virilem adoleviſſet ætatem, & regnum obtinuisset, hujus rei memorem, Ægypto bellum intulisse. Accessit huc & aliud quiddam, 4
ad hanc sumendam expeditionem. Erat quidam auxiliariorum Amasis, nomine Phanes, genere Halicarnassensis, vir consilio præstans, & in re bellica strenuus. hic Phanes nescio quid Amasi succensens, navigio profugit ex Ægypto, volens in colloquium venire Cambysis. Eum Amasis (quod inter auxiliares non parvi momenti esset, quodque de rebus Ægypti nihil non compertissimum haberet) insequi statuit, adhibita diligentia asse-

a Καταδάνης, sed MS. semper geminat literam tertiam. b ἐσελθοῦσά τις. c τοιγὰρ, ὦ μῆτερ. d τὴν τοῦτον. e πολίμια.

Phanis fraudatio custodum. Situs locorum Syriæ in vicinia Ægypti. Typho ubi obrutus. Cambysis pactum cum rege Arabum.

assequendi. Itaque ad hominem insequendum mittit cum triremi eunuchorum fidissimum, qui Phanem assequutus in Lycia cepit, sed ne sic quidem reduxit in Ægyptum; astu enim illum circumvenit Phanes. Nam postquam inebriaverat custodes, abiit in Persas, Cambysemque molientem adversus Ægyptum expeditionem, & quo pacto carentia aquis loca transmitteret ambigentem, adiit; eique cum alias Amasis res exposuit, tum vero quæ ad transmittendum pertinebant, suadens, ad regem Arabum mitteret oratum ut sibi tutum præberet transitum. 5 Hâc enim duntaxat patet ingressus in Ægyptum. Nam à Phœnice usque ad montes Cadytis, urbis Syrorum, qui Palæstini vocantur: ab urbe Cadyti, non multo minore, ut mea fert opinio, quam Sardes, ab hac, inquam, emporia ab mari usque ad urbem Ienysum Arabicæ ditionis sunt. Ab urbe Ienyso rursus Syriacæ, usque ad paludem Serbonidem, juxta quam Casius mons pertinet ad mare. A Serbonide palude in qua Typho fertur occultatus, ab illa plane Ægyptus est. Hoc tamen intercapedinis quod est inter urbem Ienysum & montem Casium & paludem Serbonidem, non exiguus tractus est, sed itineris instar trium dierum, ve- 6 hementer aridus. Verum quod pauci eorum qui in Ægyptum navigant, notum habent, hoc dicere institui. Ex omni Græcia, & præterea ex Phœnice, portatur in Ægyptum bis quotannis testa vini plena: & tamen ibi ne unum quidem numero (ut vere dicam) dolium vinarium aspici jacens potest. Ubinam ergo (dicat aliquis) hæc vasa consumuntur? hoc quoque ego depromam. Præfectus populi necesse habet ex sua quisque urbe colligere vasa testacea omnia, quæ Memphin portentur: eadem incolæ Memphis aquæ referta portare in hæc arida Syriæ loca. Ita testa adveniens & exempta in Ægypto, ad veterem in Syriam portatur. 7 Atque hoc modo Persæ usi fuerunt in hoc ingressu contra Ægyptum aqua apparando, prout dixi, quum ex ratione, quæ narrata est, traxissent, simulatque Ægypto potiti sunt. Sed tunc, quum alicubi parata aqua non esset, Cambyses, audito hospitis Halicarnassensis consilio, missis ad regem Arabum nunciis tutum iter precatus, obtinuit, data acceptaque 8 ab eo fide. Servant autem fidem Arabes in-

ἀσυδλὼ πιθόμενος ἐλεῖν. μεταδιώκει δ', ἐπὶ δυνάχων τ πεζόταλον ἀποστέλας τριήρη [a] κατ' αὐτὸν, ὃς αἱρέει μιν ἐν Λυκίῃ, ἑλὼν δ', οὐκ ἀνήγαγε ἐς Αἴγυπτον· σοφίῃ γὰρ μιν ὁ Φάνης. καταμεθύσας γὰρ τὺς φυλάκυς, ἀπαλλάσσετο ἐς Πέρσας. ὡρμημένῳ δ' Καμβύσῃ στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἀποροέοντι τὴν ἔλασιν, ὅκως τὴν ἄνυδρον διεκπερᾷ, ἐπελθὼν φράζει μὲν καὶ τἄλλα τὰ Ἀμάσιος πρήγματα· ἐξηγέετο δὲ καὶ τὴν ἔλασιν, ὧδε παραινέων· πέμψαντα φᾶσθαι τ Ἀραβίων βασιλέα δέεσθαι, τὴν διέξοδον οἱ ἀσφαλέα φᾶσθαι. Μουνὴ δὲ ταύτῃ εἰσὶ φανεραὶ ἐσβολαὶ ἐς Αἴγυπτον. ἀπὸ μὲν Φοινίκης μέχρι ὅρων τ Καδύτιος πόλιος, ἥ ἐστι Συρων [b] τ Παλαιστινῶν καλεομένων· ἀπὸ δὲ Καδύτιος, ἐούσης πόλιος, ὡς ἐμοὶ δοκέει, Σαρδίων ὀλίγῳ ἐλάσσονος· ἀπὸ ταύτης τὰ ἐμπόρια τὰ ἀπὸ θαλάσσης [c] μέχρι Ἰηνύσου πόλιός ἐστι τ Ἀραβίης· ἀπὸ δὲ Ἰηνύσου, αὖτις Σύρων [d] μέχρι Σερβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. ἀπὸ δὲ Σερβωνίδος λίμνης, ἐν τῇ δὴ λόγος τ Τυφὼ κεκρύφθαι, ἀπὸ ταύτης δὴ [e] Αἰγύπτου. τὸ δὴ μεταξὺ Ἰηνύσου πόλιος, καὶ Κασίου τε ὄρεος καὶ τ Σερβωνίδος λίμνης, ἐὸν τοῦτο οὐκ ὀλίγον χωρίον. ἀλλ' ὅσον τε ὑπὸ τρεῖς ἡμέρας ὁδὸν, ἄνυδρόν ἐστι δεινῶς. Τὸ δὲ ὀλίγοι τ ἐς Αἴγυπτον πλωίλομένων ἐννενώκασι, τοῦτο ἔρχομαι φράσων. ἐς Αἴγυπτον ἐκ τ Ἑλλάδος πᾶσα, καὶ πρὸς ἐκ Φοινίκης [f], κέραμος ἐσάγεται πλήρης οἴνου δὶς τοῦ ἔτεος ἑκάστου. καὶ ἓν κεράμιον οἰνηρὸν ἀριθμῷ κείμενον οὐκ ἔστι, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἰδέαι [g]. κοῦ δῆτα (εἴποι τις ἄν) ταῦτα ἀναισιμοῦται [h]; ἐγὼ δὲ τοῦτο φράσω. δεῖ τ μὲν δήμαρχον ἕκαστον συλλέξαντα ἐκ τ ἑωυτοῦ πόλιος πάντα τ κέραμον, ἄγειν ἐς Μέμφιν· τὺς δὲ ἐκ Μέμφιος ἐς ταῦτα δὴ τὰ ἄνυδρα τ Συρίης κομίζειν, πλησσομένους ὕδατος. Οὕτω ὁ ὀπιφοιτέων κέραμος, καὶ ἐξαιρεόμενος ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ τ παλαιὸν [i] κομίζεται ἐς Συρίην. Οὕτω μέν νυν Πέρσαι εἰσὶ οἱ τῷ ἐσβολῇ ταύτῃ σφᾶσκευάσαντες ἐπ' Αἴγυπτον [k], κατὰ δὴ τὰ εἰρημένα ἑλόντες ὕδατι, ἐπεί τε τάχιστα παρέλαβον Αἴγυπτον· τότε δὲ οὐκ ἐούσης ὑδατος ἐπιμοίρου, Καμβύσης πυθόμενος τὰ Ἁλικαρνασσῆος ξείνου, πέμψας φᾶσθαι τ Ἀραβίων ἀγγέλους, καὶ δεηθεὶς τ ἀσφαλείης ἔτυχε, πίστις δέ τε δεξάμενος παρ' αὐτοῦ. Σέβον δὲ Ἀραβίοι

a πρὸς. b Συρίων. c τὰ ἀπὸ θαλάσσης. d Συρίων. e ταύτης ὁδός. f Φοινίκων. g ἰδίᾳ. h ἀναισιμοῦται. i τ παλαιὸν. k ἐς Αἴγυπτον.

Arabum ritus in faciendo fœdere, & Dii, & tonſura, & cura aquæ in deſertis Cambyſi parandæ. Pſammenini caſtra. Amaſis mortuus. Pluit Thebis.

πίστις ἀνθρώπων ὁμοίως τοῖσι μάλιστα. ποιεῦνται δὲ αὐτὰς τρόπῳ τοιῷδε· τῶν βουλομένων τὰ πιστὰ ποιέεσθαι, ἄλλος ἀνὴρ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐν μέσῳ ἑστεὼς, λίθῳ ὀξέϊ τὸ εἴσω τῶν χειρῶν τῶν τοῦ τοὺς δακτύλους τοὺς μεγάλους ὑπιτάμνει τῶν ποιευμένων τὰς πίστις· καὶ ἔπειτα λαβὼν ἐκ ἑκατέρου ἱματίου ἐκάτερθε χροκύδα [a], ἀλείφει τῷ αἵματι ἐν μέσῳ κειμένους λίθους ἑπτά. τοῦτο δὲ ποιέων, ὑπικαλέεται τόν τε Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίην. ὑπιτελέσαντος δὲ [b] τούτου ταῦτα, ὁ τὰς πίστις ποιησάμενος τοῖσι φίλοισι παρεγγυᾷ τὸν ξεῖνον, ἢ καὶ τὸν ἀστὸν, ἢν τοῦ ἀστὸν πιέηται. οἱ δὲ φίλοι, καὶ αὐτοὶ τὰς πίστις δικαιοῦσι σέβεσθαι. Διόνυσον δὲ θεὸν μοῦνον καὶ τὴν Οὐρανίην ἡγέεσθαι εἶναι· καὶ τὸν τρίχων τὴν κεφαλὴν κείρεσθαι φασὶ, κατάπερ αὐτὸν τὸν Διόνυσον κεκάρθαι. κείρονται δὲ ὑποξυρόχαλα, περιξυρῶντες τοὺς κροτάφους. ὀνομάζουσι δὲ τὸν μὲν Διόνυσον, Οὐροταλτ· τὴν δὲ Οὐρανίην, Ἀλιλάτ. Ἐπεὶ ὦν τὴν πίστιν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι παρὰ Καμβύσεω ἀπιγμένοισι ἐποιήσατο ὁ Ἀράβιος, ἐμηχανᾶτο τοιάδε· ἀσκοὺς καμήλων πλήσας ὕδατος, ἐπίσιτιζε δὴ τὰς ζωὰς τῶν καμήλων πάσας· τοῦτο δὲ ποιήσας, ἤλασε ἐς τὴν ἄνυδρον, καὶ ἵστατο ἐνταῦτα τὸν Καμβύσεω στρατόν. ἔστι μὲν ὁ πιθανώτερος τῶν λόγων εἰρῆσθαι· δεῖ δὲ καὶ τὸν ἧσσον πιθανὸν, ἐπεί γε δὴ λέγεται, μνησθῆναι. ποταμός ἐστι μέγας ἐν τῇ Ἀραβίῃ, τῷ οὔνομα Κόρυς· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην θάλασσαν. ἀπὸ τούτου δὴ οὖν τοῦ ποταμοῦ λέγεται τὸν βασιλέα τῶν Ἀραβίων, ἀψάμενον τῶν ὠμοβοέων [c] καὶ τῶν ἄλλων δερμάτων ὀχετὸν μηκέτ᾽ ἐξικνεύμενον ἐς τὴν ἄνυδρον, ἀγαγεῖν διὰ δὴ τούτων τὸ ὕδωρ. ἐν δὲ τῇ ἀνύδρῳ μεγάλας δεξαμενὰς ὀρύξαντα, ἵνα δεκόμεναι τὸ ὕδωρ σώζωσι. ὁδὸς δ᾽ ἐστὶ δυώδεκα ἡμερέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς ταύτην τὴν ἄνυδρον. ἀγὼν δέ μιν ἀπὸ ὀχετῶν ἐς [d] τρίχα χωρέα. Ἐν δὲ τῷ Πηλουσίῳ καλεομένῳ στόματι τοῦ Νείλου ἐστρατεύετο [e] Ψαμμενίτης ὁ Ἀμάσιος παῖς, ὑπομενέων Καμβύσεα. Ἄμασιν γὰρ οὐ κατέλαβε ζώοντα Καμβύσης ἐλάσας ἐπ᾽ Αἴγυπτον. ἀλλὰ βασιλεύσας ὁ Ἄμασις τεσσερεσκαίδεκα τὲ ἔτεα, ἀπέθανεν. ἐν τοῖσι οὐδὲν οἱ μέγα ἀνάρσιον [f] πρῆγμα συνενείχθη. ἀποθανὼν δὲ, καὶ ταριχευθεὶς, ἐτάφη ἐν τῇσι ταφῇσι τῇσι ἐν τῷ ἱρῷ, τὰς αὐτὸς οἰκοδομήσατο. ὑπὸ Ψαμμενίτου δὲ τοῦ Ἀμάσιος βασιλεύοντος Αἰγύπτου, φάσμα Αἰγυπτίοισι μέγιστον δὴ ἐγένετο. ὑέσθησαν γὰρ θῆσαι αἱ Αἰγύπτιαι, ὅτε πρότερον οὐδαμὰ ὑσθεῖσαι, οὔτε ὕστερον τοὐμέτερον ἐμοῦ, ὡς λέγουσι αὐτοὶ Θηβαῖοι. οὐ γὰρ δὴ ὕεται τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου πρόπαν. ἀλλὰ

inter homines ut qui maxime, quam hunc in modum paciſcuntur: Quoties fœdus inire volunt, alius vir medius inter utroſque ſtans, acuto lapide ſecat volam juxta majores digitos eorum qui fœdus ineunt. Deinde ſumpto flocco ex utriuſque veſtimento, inungit eo ſanguine ſeptem lapides in medio poſitos, inter inungendum invocans Bacchum & Uraniam. Hoc per iſtum acto, is qui facit fœdus, amicis vadatur hoſpitem aut etiam civem, ſi cum cive res agitur. Amici vero & & ipſi fidem colere juſtum cenſent. Bacchum unum Deum, & Uraniam eſſe arbitrantur. Et capillorum tonſuram tonderi dicunt, quemadmodum Bacchum ipſum tonſum fuiſſe. tondentur autem in rotundum tempora ſubradentes. Appellant vero Bacchum quidem Urotalt, Uraniam Alilat. Igitur poſtquam fœdus cum nunciis a Cambyſe miſſis iniit Arabs, talem rem commentus eſt: Camelos omnes poſteaquam utribus camelinis aqua completis oneravit, egitque ad loca humore carentia, ibi Cambyſis exercitum opperiebatur. Et iis quæ narrantur, hoc quod dixi propius fidem eſt; tamen id quoque quod minus credibile eſt, quandoquidem refertur, commemorare debeo. Eſt magnum in Arabia flumen nomine Corys, exiens in mare quod dicitur rubrum: ab hoc flumine fertur Arabum rex canalem ex bovinis aliiſque crudis coriis aptatum, tanta longitudine produxiſſe, ut ad loca arida per illa aquam produceret: inque ipſo arido ſolo ingentes ciſternas fodiſſe, quibus recepta aqua ſervaretur: & quum ſit à flumine ad hanc aridam duodecim dierum via, per canales in tres regiones aquam ducere. Ceterum apud Nili oſtium quod dicitur Peluſium bellabat Psammenitus Amaſis filius, Cambyſem opperiens. Nam Amaſin Cambyſes in Ægyptum progreſſus vivum nactus non eſt, ſed defunctum, quum quatuor & quadraginta annis regnaſſet: per quos nihil admodum magnæ calamitatis eſt expertus. defunctuſque & conditus ſepultus fuit in ſepulchris in templo quæ ipſe ædificaverat. Sub ejus autem filio Pſammenito jam regnante maximum extitit Ægyptiis portentum: Apud Thebas Ægyptias (quod neque prius unquam neque poſtea ad meam uſque ætatem contigit, ut ipſi Thebani ajunt) pluit. Nam ſuperiora Ægypti penitus pluviam non ſentiunt. at-

a κροκύδα. b ἐπικαλίσαντος. c βαπτάμενον ὠμοβοείων. d ὀχετῶν πρὸς τρία. e ἐστρατοπεδεύετο. f τοι ἀνάρσιον.

Phanis liberi occisi, & sanguis vino & aqua mixtus prò poru fuit. Ægyptii victi, quorum crania duriora Persicis, & sine calvitie. Achæmenes Darii f. Inarus Afer. Sævitia Ægyptiorum in navem Mitylenæam & legatum.

ἀλλὰ ϛ τότε ὕσθησαν αἱ θῆβαι ψακάδι [a]. Οἱ ϗ Πέρσαι, ἐπεί τε διεξελάσαντες τὴν ἄνυδρον, ἵζοντο πέλας τ Αἰγυπτίων, ὡς συμβαλέοντες, ἐνθαῦτα οἱ ἐπίκουροι οἱ ϗ Αἰγυπτίων, ἐόντες ἄνδρες Ἕλληνές τε ϛ Κᾶρες, μεμφόμενοι τῷ Φάνῃ ὅτι στρατὸν ἦγαγε ἐπ' Αἴγυπτον ἀλλόθροον, μηχανῶνται πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε· ἦσαν τῷ Φάνῃ παῖδες ἐν Αἰγύπτῳ καταλελειμμένοι· τοὺς ἀγαγόντες ἐς τὸ στρατόπεδον, ϗ ἐς ὄψιν ϗ πατρὸς, κρητῆρα ἐν μέσῳ ἔστησαν ἀμφοτέρων τ στρατοπέδων· μετὰ δὲ, ἀγινέοντες κατὰ ἕνα ἕκαστον τ παίδων, ἔσφαζον ἐς τ κρητῆρα. Ἀπὸ πάντων δὲ διεξελθόντες τ παίδων, οἶνόν τε ϛ ὕδωρ ἐσεφόρεον ἐς αὐτόν. ἐμπιόντες δὲ ϗ αἵματος πάντες οἱ ἐπίκουροι, ὕστω δὴ συνέβαλον. μάχης δὲ γινομένης καρτερῆς, ϗ πεσόντων ἐξ ἀμφοτέρων τ στρατοπέδων πολλῶν, ἐτράποντο οἱ Αἰγύπτιοι. Θωῦμα δὲ μέγα εἶδον πυθόμενος ἀπὸ τ ἐπιχωρίων. τ γὰρ ὀστέων ἀπεικεχυμένων χωρὶς ἑκατέρων τ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πεσόντων· (χωρὶς μὲν γὰρ τ Περσέων ἔκειτο τὰ ὀστέα, ὡς ἐχωρίσθη κατ' ἀρχὰς, ἑτέρωθι δὲ, τ Αἰγυπτίων) αἱ μὲν τ Περσέων κεφαλαὶ εἰσὶ ἀσθενέες ὕτω, ὥστε εἰ θέλεις ψήφῳ μούνῃ βαλέειν, διατρήσεις· αἱ δὲ τ Αἰγυπτίων, ὕτω δή τι ἰσχυραὶ, μόγις [b] ἂν λίθῳ πάσας διαρρήξῃς [c]. αἴτιον δὲ τάτε τόδε ἔλεγον (ϗ ἐμὲ οὐ πάνυ ἐπιστέως ἔπαθον) ὅτι Αἰγύπτιοι μὲν, αὐτίκα ἀπὸ παιδίων ἀρξάμενοι, ξυρέουσι τὰς κεφαλὰς, ϗ ὑπὸ τ ἡλίου παχύνεται τὸ ὀστέον. τούτου δὲ τάτου ϛ μὴ φαλακρὸν αἴτιόν ἐστι. Αἰγυπτίων γὰρ ἄνθρωπος ἐλαχίστους ἴδοις φαλακρὸς πάντων ἀνθρώπων. τάτοισι μὲν δὴ τάτό ἐστι αἴτιον ἰσχυρὰς φορέειν τὰς κεφαλάς. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι ὅτι ἀσθενέας φορέουσι τὰς κεφαλὰς, αἴτιον [d] τόδε· σκιητροφέουσι ἐξ ἀρχῆς, πίλους παρὰς φορέοντες [e]. ταῦτα μέν νυν τοιαῦτα. εἶδον δὲ ϛ ἄλλα ὁμοῖα τούτοισι ἐν Παπρήμι, τ ἅμα Ἀχαιμένεϊ τῷ Δαρείου ἀφαφαρέντων ὑπὸ Ἰνάρου ϗ Λίβυος. Οἱ ϗ Αἰγύπτιοι ἐκ τ μάχης ὡς ἐτράποντο, ἔφευγον ἀδενὶ κόσμῳ. κατιληθέντων ϗ ἐς Μέμφιν, ἔπεμπε ἀνὰ ποταμὸν Καμβύσης νέα Μιτυληναίην κήρυκα ἄγουσαν ἀνδρὶ Πέρσῃ, ἐς ὁμολογίην προκαλεόμενος Αἰγυπτίους. οἱ ϗ, ἐπεί τε τὴν νέα εἶδον ἐσελθοῦσαν ἐς τὴν Μέμφιν, ἐκχυθέντες ἀλέες ἐκ ϗ τείχεος, τὴν τε νέα διέφθειραν, ϗ τοὺς ἄνδρας κρεουργηδὸν διασπάσαντες, ἐφόρεον ἐς τὸ τεῖχος. ϗ Αἰγύπτιοι μὲν μετὰ τάτο πολιορκούμενοι, χρόνῳ παρέσχοσαν· οἱ ϗ περιοικέες Λίβυες, δείσαντες τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον γενόμενα, παρέδοσαν σφέας αὐτοὺς ἀμαχητί· ϗ φόρον

11 attamen Thebis tunc pluit guttis. Persæ porro ubi siccâ transmissâ subsedere vicini Ægyptiis, tanquam congressuri; Ibi Ægyptiorum auxiliatores Græci & Cares, Phani qui externum exercitum in Ægyptum adduxisset, exprobrantes hoc rei in illum sunt machinati: Filios qui erant à Phane relicti in Ægypto, in castra perduxerunt, atque in conspectum patris, positoque in medio duorum exercituum cratere; dehinc productos singulos puerorum super craterem obtruncaverunt. Omnibus interfectis, vinum & aquam in craterem intulerunt: hunc sanguinem quum bibissent omnes auxiliatores, ita confixerunt. Acri prœlio commisso, perquam multis utrinque cadenti-
12 bus, in fugam vertuntur Ægyptii. Ibi ego rem mirandam vidi, ab indigenis edoctus: Ossa utrorumque qui in acie ista cecidêrunt, quum seorsum jacerent circumfusa, ut ab initio distincta fuerant, seorsum erant Persarum, aliorsum Ægyptiorum: sed Persarum capita adeo fragilia sunt, ut si velis ferire vel solo calculo, perforare possis: Ægyptiorum autem ita firma, ea vix ictu lapidis perfringes. Cujus rei caussam hanc illi reddebant, facile mihi persuadentes, quod Ægyptii statim à pueris radere capita incipiunt, & os ad solem redditur compactum. Quæ eadem caussa est non calvescendi. nam ex omnibus hominibus pauciss imos quis Ægyptios calvos videat. His igitur hoc caussæ est cur robusta capita gestent. At Persis cur fragilia sint capita, id in caussa est quod à principio assuefiunt in umbra nutrire, gestantes pileos tiaras. Hæc ergo quidem talia. Vidi item alia istis similia in Papremi, eorum qui una cum Achæmene
13 filio Darii ab Inaro Afro sunt cæsi. Ægyptii quoque postquam ex acie terga dederunt, nullo ordine fugam capessunt. Ad quos, quum se recepissent Memphin, misit Cambyses per flumen navim Mitylenæam cum caduceatore viro Persa, qui illos ad pactionem hortaretur. Isti ubi navim ingredi Memphin vident, frequentes ex castello effusi, navim corruperunt, virosque instar carnis dilaniatos in castellum asserunt. Et Ægyptii quidem post hæc obsessi aliquamdiu restiterunt. Afri vero finitimi ea quæ Ægypto contigissent veriti, sese citra pugnam dediderunt, tributumque descripserunt ac

a ψακάζει. b ἰσχυραὶ, ὡς μόγις. c διαῤῥήξαις. d φορέουσι, αἴτιον. e πίλους τε φορέοντες.

Afri, Cyrenæi, Barcæi submiserunt se Cambysi. Hujus varia & sæva insultatio in Psammenitum & Ægyptios processus.

τε ἐπίξανο, καὶ δῶρα ἔπεμπον. ὡς δὲ Κυρηναῖοι τε καὶ Βαρκαῖοι, δείσαντες ὁμοίως τὰ τε οἱ Λίβυες, ποιῶσι ἐποίησαν. Καμβύσης δὲ τὰ μὲν ὠνέατο Λιβύων ἐλάσσονα δῶρα, φιλοφρόνως ἐδέξατο· τὰ δὲ ὠνέατο Κυρηναίων ἀπάγεμενα μεμφθεὶς, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι ἦν ὀλίγα. ἔπεμψαν γὰρ δὴ πεντακοσίας μνέας ἀργυρίου οἱ Κυρηναῖοι· ταύτας δραξάμενος, αὐτοχειρίῃ διέσπειρε τῇ στρατιῇ. Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστιον ὅπλα λύμη τὸν βασιλέα τὸν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ, τίσιν κατίσας καὶ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι, διεπείρατο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, ποιέων τοιάδε[a]. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλείῃ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον· συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ περ βασιλέος. ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρῆσαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς [b] πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀνεκλαίοντο [c], ὁρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα· ὁ δὲ Ψαμμήνιτος, συνιδὼν καὶ μαθὼν, ἔκυψε ἐς τὸν γοῦν. παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερα οἱ τὸν παῖδα ἔπεμπε [d] μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων ὁμηλίκων τῷ αὐτῷ ἡλικίαν ἐχόντων· τοὺς δὲ αὐχένας καλῷ δεδεμένους, καὶ [e] τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. ἤγαγε δὲ ποινὴν τίνοντας Μιτυληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἁλοῦσι σὺν τῇ νηΐ. τοῦτο γὰρ ἐδίκασαν οἱ βασιλήιοι δικασταί, ὁκοῖον ἀνδρὸς ἑκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀντιτιλυσθαι. ὁ δὲ, ἰδὼν παρεξιόντας, καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἠγεόμενον [f] ἐπὶ θανάτου, τὸν ἄλλον Αἰγυπτίων τὸν συνεκπεπτεωκότων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιεόντων, τοῦτο ἐποίησε τὸ ἐπὶ [g] τῇ θυγατρί. παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήνεικε ὥς τε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἀπηλικιέστερον σκεπτεῶσθαι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχὸς, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιὴν παρεόντα, Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος, καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους Αἰγυπτίων. ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα, καὶ καλέσας ὀνομαστὶ τὸν ἑταῖρον, ἐκέλευε τὸν κεφαλλήν· ἦσαν δὲ ἄρα αὐτοῦ φύλακοι [h], οἳ τὸ παθήμενον τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐπ' ἑκάστῃ ἐξόδῳ, Καμβύσῃ ἐσήμαινον. Θωυμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὸ παθήμενον [i], πέμψας ἄγγελον, ἤρετο αὐτὸν, λέγων τάδε, Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, ἐρωτᾷ διότι δὴ τὸν μὲν θυγατέρα ἀρέων κεκακωμένην, καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θανάτου ἐόντα, οὔτε ἀνέκλαυσας, οὔτε ἀνέκλαυσας,

ac dona miserunt. Cyrenæi quoque ac Barcæi itidem ut Afri timentes, similia & ipsi fecere. Cambyses munera quæ ab Afris venere, perbenigne accepit: quæ autem à Cyrenæis, succensens, ut opinor, quod exigua erant. quingentas enim minas argenti miserant, quas sua manu prehensas dispersit in milites. Docimo 14 autem die quam castellum in urbe Memphi cepisset Cambyses, Psammenito Ægyptiorum rege, qui sex omnino regnarat mensis, collocato in suburbio ignominiæ gratia, cum Ægyptiis aliis, hoc fecit ut ejus animum experiretur; Filiam illius, vestitus servili indutam, cum hydria ad aquam emisit; & cum ea similiter indutas alias quas delegerat, primorum virorum filias virgines. Quæ ubi ad patres pervenerunt cum ejulatu ploratuque, ceteri quidem patres omnes conspectis filiabus tam male acceptis, vociferati sunt atque fleverunt: Psammenitus autem prospiciens atque intelligens, humi vultum demisit. Prætergressis puellis aquam ferentibus, secundo loco Cambyses ante oculos Psammeniti misit filium ejus cum duobus millibus Ægyptiorum æqualis ætatis. vinctas fune cervices & frenata ora habentibus. Ducebantur autem luituri pœnas his Mitylenæis qui cum navi fuerant ad Memphin obtruncati. Ita enim censuerant regii judices, pro singulis suorum interfectis denos primorum Ægyptiorum interficiendos. Psammenitus præter se exeuntes intuens, & filium animadvertens duci ad mortem, aliis Ægyptiis qui circum sedebant comploratibus, & gravia sibi accidere dolentibus, ipse idem quod in filia fecit. His quoque prætergressis, accidit ut quidam compotorum ejus natu grandior, pristinis bonis elapsus, ac nihil habens nisi quæ inops mendicus, obiret exercitum mendicans, nec non Psammenitum Amasis filium aliosque Ægyptios in suburbio considentes. Quem ut conspexit Psammenitus erumpente ingente fletu, compellans nomine suum, caput suum cædebat. Aderant autem ei observatores, qui ut quicquid ab illo fiebat in unoquoque exitu, Cambysi renunciarent. Ea quæ fiebant admiratus Cambyses, misso nuncio percontatus est, inquiens; herus te Cambyses, Psammenite, interrogat quamobrem tu, qui visa filia malo affecta, viso etiam filio ad mortem eunte, ne-

a τάδε. b παρθένοι κατὰ τὸν. c ἀνέκλαιον. d ἐξέπεμπε. e δεδεμένους καὶ οὕτω, καὶ. f ἀγεόμενον. g κλαιόντων, τοῦτο ἐποίησε τὸ καὶ ἐπὶ. h αὐτῷ τῆς φύλακοι. i τὸ ποιεύμενον.

neque ejulasti neque flevisti, sed pauperem tanti feceris, tibi (ut ab aliis audivit) non propinquum. Et ille quidem ita interrogavit. Psammenitus autem his verbis respondit; O fili Cyri, domestica mala erant majora, quam ut possem ea deflere: at lamentatio amici digna lacrymis fuit, qui è multis ac fortunatis opibus evolutus ad inopiam recidit, in limine senectutis. Hæc ubi delata ab hoc, sibi videri illa recte dicta esse; ut vero ab Ægyptiis fertur, Crœsum (quippe hic quoque adscitus erat ab Cambyse in expeditionem Ægyptiacam) illacrymasse, item qui aderant Persæ, ipsique Cambysi commiserationem subiisse, ut protinus jusserit & filium ex his qui morti addicti essent liberari, & patrem è suburbio excitum ad se duci. Sed filium quidem qui adierunt, non jam superstitem invenerunt, sed primo loco trucidatum: ipsum vero Psammenitum adsumtum ad Cambysem duxerunt: ubi reliquum vitæ vixit, nihil violentum passus. Qui si compertus etiam fuisset non affectasse res novas, accepisset Ægyptum ut eam procuraret. Nam consueverunt Persæ in honore habere filios regum; quorum si qui etiam ab eis defecerint, tamen illorum filiis restituunt principatum. Quod eos ita facere consuesse, cum aliis permultis potest probari documentis, tum vero hoc, quod Thannyras Inari filius recepit, quem pater obtinuerat, principatum: quodque Pausiris Amyrtæi filius & ipse paternum recuperavit imperium: quamvis Inaro & Amyrtæo infestius nunquam ulli Persis mala intulerint. Nunc Psammenitus male cogitans, mercedem accepit. nam ad defectionem Ægyptios inducere deprehensus est: ac deinde à Cambyse convictus, epoto cruore taurino, statim expiravit. Atque hunc in modum iste decessit. Cambyses autem è Memphi in urbem Sain abiit, animo faciendi quæ fecit. Etenim simulatque in ædes Amasis ingressus est, statim imperavit cadaver Amasis è conditorio efferri: deinde prolatum verberibus cædi ac pilos avelli, & stimulis pungi, omni denique contumelia infestari. Quod facientes postquam defatigati erant, (nam cadaver utpote conditum resistebat, nec quicquam diffundebatur) jussit cremari: haudquaquam sancta jubens; quia Persæ deum ignem esse arbitrantur. Quin apud

,, κλαυσας, τ δε πλωχον, ὑθεν σοι συμφορωτερα, ,, ὡς ἀλλων πυνθανεσθαι [a], ἐτιμησας. ὁ μεν δη ταυτα ἐπηρωτα. ὁ δ' ἀμειβετο τοισδε, Ω παῖ ,, Κυρε, τα μεν οἰκηια ἰδια μειζω κακα ἡ ὡστε ,, ἀνακλαιειν· τα δε ξ ἑτερε πενθος [b], ἀξιον ,, ἰδια δακρυων· ὁς ἀν πολλων τε και ὀλβιων ,, ἀνδρων ἐκπεσων, ἐς πλωχηιην [c] ἀπικηται, ὀλιγε ,, ἡμερας ὑδῳ. και ταυτα ὡς ἀπενεχθεντα ὑπο τυτε, εὐ δοκεειν οἱ ἐρωδιον. ὡς δε λεγεται ὑπο Αἰγυπτιων, δακρυσαι μεν Κροισον (ἐπιτυχεε γαρ και ὑπ ὀπαδων ἐωντ ἀπαγομενε Καμβυσεη ἐπ' Αἰγυπτον) δακρυσαι δε Περσεων τυς παρεοντας. αὐτος τε Καμβυσης ἐσελθειν οἰκτον τινα· και αὐτικα μελδυσαι τον τε οἱ παιδα ἀπ των ἀπολυμενων ζωιζειν, και αὐτον ἀπ ξ προσοψιος ἀναστησαντας, ἀγειν παρ' ἑωυτον. Τον μεν δη παιδα εὑρον οἱ [d] μετοπωρες, ὑκεπ προειρεθη, ἀλλα πρωτον καταπεφατο. αὐτον δε Ψαμμηνιτον ἀναστησαντες, ἠγον προς Καμβυσεα· ἐνθα ξ λοιπος ἀμαιτιητο, ἐχων ὑδεν βιαιον. εἰ δε και ὑπερυβη μη πολυπραγμονεων, ἀπελαβε ἀν Αἰγυπτον, ὡστε ὑπερτρεπσειν αὐτης. ἐπει τιμᾶν ἐωθασι Περσαι των βασιληων τυς παιδας· των, ἀ και [e] σφεων ἀποστεωσι, ὁμως τοισι γε παισι αὐτων ἀποδιδοασι την ἀρχην. πολλοισι μεν γαρ και ἀλλοισι ἐστι σταθμωσασθαι ὅτι τυτο ἑτω νενομικασι ποιεειν· ἐν δε και [f] τωδε ἰναρω [g] παρα Θαννυρᾳ, ὃς ἀπελαβε την οἱ ὁ πατηρ εἰχε ἀρχην· και τῳ Ἀμυρταιω Παυσιρι· και γαρ ἐστ ἀπελασε την ξ πατρος ἀρχην. καιτοι Ἰναρω τε και Ἀμυρταιω ὀδαμοι κω Περσαι κακα πολλα [h] ἐργασαντο. νεῳ δε μηχανωμενω κακα ὁ Ψαμμηνιτ, ἑλαβε τον μισθον· ἀπιστεις γαρ Αἰγυπτιος ἡλω. ἐπει τε δε ἐπαιστ ἐγενετο ὑπο Καμβυσεω, ἅμα τυ̣ρῃ πιων, ἀπεθανε παραχρημα. ἑτω δη ἑτ ἐτελευτησε. Καμβυσης δε ἀν Μεμφι ἀπικετο ἐς Σαιν πολιν, βυλομενω ποιησαι τα δη και ἐτελεσε. ἐπει τε γαρ ἐσηλθε ἐς τα ξ Ἀμασι οἰκια, αὐτικα ἐκελευε ἐκ της ταφης τον Ἀμασιν νεκυν ἐκφερειν ἐξω. οἱς δε ταυτα ἐπιτελεα ἐγενετο, μαστιγοῦν τον νεκυν ἐκελευε, και τας τριχας ἐκτιλλειν, και κεντεειν, και τἀλλα πασα λυμαινεσθαι. ἐπει τε δε και ταυτα ἐκαμον ποιεοντες, (ὁ γαρ δη νεκρος, ἁτε τεταριχευμενος, ἀντεἰχε τε και ὑδεν διεχεετο) ἐκελευσε μιν ὁ Καμβυσης καταφλεχθηναι· ἐντελλομενος ἐκ ἁσια. Περσαι γαρ θεον νομιζουσι εἶναι τ πῦρ· τ

X 3 ὧν

[a] πυνθανομαι. [b] πάθος. [c] πλοχίλω. [d] ὑστεραίτεροι. [e] τ, ὡν ἐξ. [f] ἐν ᾧδη ἐξ. [g] τῷδε, τῷ Λίδυος Ἰνάρω. [h] πολλα.

Cambyſes violat manes ex opinione Perſica & Ægyptia. An Amaſis cadaver fuerit. Triplex bellum meditatur Cambyſes. Solis menſa.

ὧν καταικαίειν τε τὺς [a] νεκρὺς, ὐδαμῶς ἐν νόμῳ ὐδετέροισί ἐϛι, Πέρσῃϛι μὲν, διʼ ὅπερ εἴρηται, θεῷ ὐ δίκαιον εἶναι λέγοντες [b] νέμειν νεκρὸν ἀνθρώπου· Αἰγυπτίοισι δὲ νενόμιϛαι πῦρ θηρίον εἶναι ἐμψυχον· πάντα δὲ αὐτὸ κατεσθίειν ὅτε ἂν λάβῃ· πλησθὲν δὲ αὐτὸ τῆς βορῆς, συναποθνήσκειν τῷ κατεσθιομένῳ. ὄκων θηρίοισι νόμος ὐδαμῶς φησὶν ἐϛὶ [c] τὺς νέκυας διδόναι. κατὰ ταῦτα ταριχεύουϛι, ἵνα μὴ κείμενος ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθῇ. ὅτω ὐδετέροισι νομιζόμενα ἐνετείλατο ποιέειν ὁ Καμβύσης. ὡς μέντοι Αἰγύπτιοι λέγουϛι, οὐκ Ἄμασις ἦν ὁ ταῦτα παθών, ἀλλὰ ἄλλός τις τῶν Αἰγυπτίων, ἔχων τὴν αὐτὴν ἡλικίην Ἀμάσι. ὦ λυμαινόμενοι Πέρσαι, ἐδόκεον Ἄμασιν [d] λυμήνεϛαι. λέγουϛι γὰρ ὡς πυθόμενος ὁκ μαλακίῃ ὁ Ἄμασις τὰ περὶ ἑωὐτὸν ἀποθανόντα μέλλοντα γίνεϛαι, ὅτω δὴ ἀκεόμενος τὰ ἀπιφερόμενα, τὸν μὲν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν μαϛιγωθέντα, ἀποθανόντα ἔθαψε ἔνθα τοῖϛι [e] θυρῃϛι ἐντὸς τοῦ ἑωὐτοῦ δήκης, ἑωὐτὸν δὲ ἐνετείλατο τῷ παιδὶ ἐν μυχῷ τῆς δήκης ὡς μάλιϛα θεῖναι. αἱ μέν νυν ὁκ τοῦ Ἄμασος ἐντολαὶ αὗται, αἱ εἰς τὴν ταφὴν τε [f] τὸν ἄνθρωπον ἔχουϛαι, ἔμοι δοκέουϛι ἐξεχθὲν γενέϛαι, ἄλλως δὲ αὐτὰ Αἰγύπτιοι σεμνοῦν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐβουλεύϛατο τριφασίας ϛρατηλάϛας, ἔνθά τε Καρχηδονίους, καὶ ἔνθα Ἀμμωνίους, καὶ ἔνθα τοὺς μακροβίους Αἰθίοπας, οἰκημένους δὲ Λιβύης ἔνθα τῇ νοτίῃ θαλάϛῃ. βουλευομένῳ δέ οἱ ἔδοξε, ἔνθα μὲν Καρχηδονίους τὸν ναυτικὸν ϛρατὸν ἀποϛέλλειν· ἔνθα δὲ Ἀμμωνίους, καὶ πεζὸν ἀποκείναϛα· ἔνθα δὲ τοὺς Αἰθίοπας, κατοπτεύϛαι πρῶτον, ὀψομένους τε τὴν ἐν τούτοισι τοῖϛι Αἰθίοψι λεγομένην εἶναι ἡλίου τράπεζαν, εἰ ἔϛι ἀληθέως, καὶ ἄλλα κατοψομένους· δῶρα δὲ τῷ λόγῳ φέροντας τῷ βαϛιλεῖ αὐτέων. Ἡ δὲ τράπεζα τοῦ ἡλίου, τοιήδέ τις λέγεται εἶναι· λειμών ἐϛι ἐν τῷ προαϛείῳ, ἔνθα πλεόνων κρεῶν ἑφθῶν πάντων τῶν τετραπόδων· ἐς τὸν τοὺς μὲν νύκτας ἔνθετηδεύοντας πήγνυαι τὰ κρέα τοὺς ἐν πόλει ἑκάϛους ἑόντας τῶν ἀϛῶν, τοὺς δὲ ἡμέρας δαίνυϛαι προσιόντα τὸν βουλόμενον. Φάναι δὲ τοὺς ἐπιχωρίους τούτου τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἑκάϛοτε. ἡ μὲν δὴ τράπεζα καὶ ἡλίου καλεομένη, λέγεται εἶναι τοιήδε. Καμβύσῃ δὲ ὡς ἔδοξε πέμψαι τοὺς κατασκόπους, αὐτίκα μετεπέμψατο ἐξ Ἐλεφαντίνης πόλιος, τῶν Ἰχθυοφάγων ἀνδρῶν τοὺς ἐπιϛαμένους τὴν Αἰθιοπίδα γλῶϛαν. ἐν ᾧ δὲ οὗτοι μετῆϊσαν, ἐν τούτῳ ἐκέλευε ἔνθα τὴν Καρχηδόνα πολέειν τὸν ναυτικὸν ϛρατόν. Φοίνικες δὲ οὐκ ἔφαϛαν ποιήσειν ταῦτα· ὁρκίοισί τε γὰρ μεγάλοισι ἐνδεδέαϛι, καὶ οὐκ ἂν

pud neutros etiam moris eſt cremare cadavera: apud Perſas quidem, propter id quod dictum eſt, quia nefas eſſe ajunt deo paſcere cadaver hominis: apud Ægyptios autem, quia perſuaſum habent ignem animatam beluam eſſe, & omnia quæ nanciſcitur devorare, & poſtquam devorando fuerit expleta, una cum ipſa re devorata emori. Non eſſe vero apud eos conſuetudinem mortuum beluis tradendi; & ideo condiunt ne jacens & humatus devoretur à vermibus. Ita neutris licitam rem juſſit agere Cambyſes. Quanquam (ut ipſi ajunt Ægyptii) non Amaſis fuit qui iſta paſſus eſt, ſed alius quidam Ægyptius eadem qua Amaſis ætate; quem Perſæ Amaſin arbitrantes vexaverunt. Memorant enim, Amaſin, quum ex oraculo audiſſet quæ circa ſe defunctum futura eſſent, hoc modo rei venturæ medendum putaſſe, ut hunc hominem qui flagellatus erat, mortuum ad fores ſepeliret intus conditorii ſui, ſe autem in conditorii quam intimo receſſu collocari filio mandaret. Mihi tamen penitus non videntur hæc Amaſis fuiſſe mandata de ſua ſepultura & iſto homine, ſed vane ab Ægyptiis adornata. SECUNDUM hæc Cambyſes conſtituit triplex movere bellum, adverſus Carthaginienſes, adverſus Ammonios, adverſus Æthiopes macrobios, *id eſt longævos*, qui Africam ad auſtrale mare incolunt. & adverſus quidem Carthaginienſes, nauticas copias; adverſus autem Ammonios, e peditatu excerptos; adverſus vero Æthiopes, primo exploratores mittere, ſpectatum illic menſam, quæ celebrabatur, Solis, nunquid revera eſſet: ſimulque res Æthiopicas inſpecturos; interim per ſpeciem dona laturos illorum regi. Solis autem menſa talis eſſe memoratur: eſt in ſuburbio pratum, omnium quadrupedum aſſa refertum carne, quam per noctem ſinguli civium magiſtratus properant ponere; ad eamque, ubi illuxit, cuilibet epulatum licet accedere. Hæc autem ipſa à terra reddi aſſidue indigenæ ajunt. Et menſa quidem quæ Solis vocatur, talis eſſe fertur. Cambyſes autem ubi ſtatuit exploratores mittere, continuo ab urbe Elephantina arceſſit ex Ichthyophagis gnaros Æthiopicæ linguæ. Interea dum iſti veniunt, navales copias Carthaginem verſus navigare jubet. verum hæc exequuturos ſe Phœnices negaverunt. eſſe enim magnis fœderibus

17 18 19

se

a κατακαίοντες. b λέγουσι. c ὐδαμῶς σφι ἐϛι. d Ἀμάσι. e σὺν τῇσι. f εἰς ταφὴν.

se devinctos; neque facturos sancte, si adversus liberos suos militarent. Phœnicibus autem ire recusantibus, ceteri ad pugnandum haud idonei erant. Ita Carthaginienses servitutem Persarum evaserunt: quoniam Cambyses haud æquum ducebat vim afferre Phœnicibus, qui seipsos Persis dediderant, & ex illis nauticus omnis constabat exercitus. Sed & Cyprii, qui sese ipsi dediderant Persis, ad-
20 versus Ægyptum in militia erant. Porro Cambyses posteaquam ex Elephantina advenerunt Ichthyophagi, eos ad Æthiopes misit, jussos cum ea dicere quæ oporteret, tum dona ferre, amiculum purpureum, aureumque torquem ad cervicem, & armillas, ac unguenti alabastrum, cadumque vini Phœnicei. Æthiopes autem ii ad quos misit Cambyses, feruntur esse maximi omnium hominum atque pulcherrimi: legibus autem & aliis uti eos, & separatis ab aliorum hominum legibus, tum vero & hac circa regnum: quod quem è popularibus maximum & pro magnitudine validum judicant, hunc
21 regem deligendum censent. Ad hos itaque viros Ichthyophagi postquam venerunt, offerentes eorum regi munera ita loquuti sunt; Cambyses, Persarum rex, cupiens amicus tibi fieri atque hospes, nos misit, jubens ut in sermonem tuum veniremus, tibique hæc dona dat, quorum ipse usu maxime delectatur. Ad hos Æthiops, gnarus ad explorandum venisse, talia respondit; Neque rex Persarum vos ideo cum donis misit, quod magni faciat hospitii mei fœdus, neque vos vera loquimini, quippe qui ad explorandum meum imperium venistis: neque justus ille vir est. si enim justus foret, non alienam regionem affectaret, sed esset sua contentus, nec homines à quibus nihil læsus est in servitutem redigeret. Ei nunc vos hunc arcum date, ita dicentes, Rex Æthiopum regi Persarum consilium dat, quando Persæ tam facile adducent tantæ magnitudinis arcus, tunc adversus macrobios Æthiopes copiis exsuperans moveat bellum: interim diis gratias habeat, qui non dant mentem filiis Æthiopum, ut præter suam velint aliam com-
22 parare regionem. Hæc loquutus, arcum laxavit, eisque qui venerant dedit. Tum sumpto purpureo amiculo, rogavit quidnam esset & quomodo confectum. & quum Ichthyophagi veritatem de purpura

ἂν ποιέειν ὅσια ὅτι τοὺς παῖδας τοὺς ἑωυτῶν σφατεύομενοι. φοινίκων δὲ βυλομένων, οἱ λοιποὶ οὐκ ἀξιόμαχοι ἐγένοντο. Καρχηδόνιοι μέν νυν ὕτω δυλοσύνῃ διέφυγον τοὺς Περσέων. Καμβύσης γὰρ βίῃ οὐκ ἐδικαίευ τοῦσφέρειν φοίνιξι, ὅτι σφέας τε αὐτὸς ἐκδεδώκεσαν Πέρσῃσι, καὶ πᾶς ἐκ φοινίκων ἦρτητο ὁ ναυτικὸς στρατός. δόντες δὲ καὶ Κύπριοι σφέας αὐτοὺς Πέρσῃσι, ἐστρατεύοντο ἐπ' Αἴγυπτον. Ἐπεί τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς Αἰθίοπας, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρή· καὶ [a] δῶρα φέροντας, πορφύρεόν τε εἷμα, καὶ χρύσεον στρεπτὸν περιαυχένιον, καὶ ψέλλια [b], καὶ μύρου ἀλάβαστρον, καὶ φοινικηίου οἴνου κάδον. οἱ δὲ Αἰθίοπες ὅτεο ἐς τοὺς ἀπέπεμπε [c] ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων. νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτοὺς καὶ κεχωρισμένοισι [d] τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν βασιληίην τοιῷδε· τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι, καὶ κατὰ τὸ μέγαθος ἔχειν τὴν ἰσχύν, τοῦτον ἀξιοῦσι βασιλεύειν. Ἐς τούτους δὴ ὧν τοὺς ἄνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλέϊ αὐτέων, ἔλεγον τάδε, Βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βυλόμενος φίλος τοι καὶ ξεῖνος γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε [e], ἐς λόγους τοι ἐλθεῖν κελεύων, καὶ δῶρα τοῦτό τοι δίδοῖ, τοῖσι καὶ αὐτὸς μάλιστα ἥδεται χρεώμενος. ὁ δὲ Αἰθίοψ, μαθὼν ὅτι κατόπται ἥκοιεν, λέγει πρὸς αὐτοὺς τοιάδε, Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμέας ἔπεμψε φέροντας, σπουδὴν πολλὴν ἐμοὶ ξεῖνος γενέσθαι· ὅτε ὑμεῖς λέγετε ἀληθέα· ἥκετε γὰρ κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς· ὅτε ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐστὶ δίκαιος. εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, ὅτ' ἂν ἐπεθύμησε χώρης ἄλλης ἢ τῆς ἑωυτοῦ· ὅτ' ἂν ἐς δυλοσύνην ἀνθρώπους ἦγε τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας. νῦν δὲ αὐτῷ τόξον τόδε δίδοῦσι, τάδε ἔπεα λέγοντες, Βασιλεὺς ὁ Αἰθιόπων συμβυλεύει τῷ Περσέων βασιλέϊ, ἐπεὰν [f] ὕτω εὐπετέως ἕλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι ἐόντα μεγαθεῖ τοσούτῳ, τότε ἐπ' Αἰθιόπας τοὺς μακροβίους στρατεύεσθαι ὑπερβαλλόμενον στρατιήν. μέχρι δὲ τούτου [g], θεοῖσι εἰδέναι χάριν, οἳ οὐκ ὑπὸ νόον ποιεῦνται Αἰθιόπων παισὶ γῆν ἄλλην προσκτᾶσθαι τὴν ἑωυτῶν. Ταῦτα δὲ εἰπὰς, καὶ ἀνεὶς τὸ τόξον, παρέδωκε τοῖσι ἥκουσι. λαβὼν δὲ τὸ εἷμα τὸ πορφύρεον, ἤρώτα ὅ, τι εἴη, καὶ ὁκως πεποιημένον. εἰπόντων δὲ

a λίθῳ χρῶ· κ. b MS, habet ψίλια etiam infra. c ἀπίπεμψε. d αὐτὸς κεχωρισμένοισι. e ἀπίπεμπε. f ἐπειδὰν. g τοῦτον.

Ichthyophagorum ſermo cum Æthiopum rege de victu & vita ipſorum, & deductio ad fluvium olei, cascerem, menſam ſolis, & ſepulchra.

τ Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθηίλιν ὡδὶ τ πορφύρης Ϲ τ βαφῆς, δοκέειν μὲν τὰς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δοκέειν δὲ αὐτέων τὰ εἵματα. δεύτερα δὲ, τ χρυσοῦν [a] ἠρώτα ϛρεπτὸν τ ὠκιωκχένιον, κ πὲ ψέλλια· ἐξηγεομένων δὲ τ Ἰχθυοφάγων τ κόσμον αὐτέων, γελάσας ὁ βασιλεὺς, κ νομίσας εἶναί σφεα πέδας, εἶπε ὡς παρ' ἑωυτοῖσι εἰσι ῥωμαλεώτεραι τετέων πέδαι. τρίτον δὲ, ἠρώτα τὸ μύρον· εἰπόντων δὲ τ ποιήσιν περὶ Ϲ ἀλείψιν, τ αὐτὸν λόγον τ Ϲ ὠδὶ κ εἵματι εἶπε. ὡς δὲ ἐς τ οἶνον ἀπίκετο, κ ἐπύθετο αὐτ τὴν ποίησιν, ὑπερηθεὶς τῷ πόματι, ἐπείρετο ὅ, τι τε σιτέε ὁ βασιλεὺς, κ χρόνον ὁκόσον μακρόβιον ἀνὴρ Πέρσης ζωῇ. οἱ δὲ, σιτέεσθαι μὲν τ ἄρτον εἶπον, ἐξηγησάμενοι τ πυρῶν τὴν φύσιν· ὀγδώκοντα δὲ ἔτεα ζόης τὸν ἄνθρωπον ἀνδρὶ μακροτάτον προκεῖσθαι. ὡς δὲ ταῦτα ὁ Αἰθιοψ ἔφη, οὐδὲν θωϋμάζειν εἰ σιτεόμενοι κόπρον, ἔτεα ὀλίγα ζώοιεν. οὐδὲ γὰ ἂν τοσαῦτα δύνασθαι ζώειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι ἀνέφυρον, φέρζων τοῖσι Ἰχθυοφάγοισι τ οἶνον. τῦτο γὰ ἐωυτὸς ὑπὸ Περσέων ἐπύθετο. Ἀντειρομένων δὲ τ βασιλέα τῶν Ἰχθυοφάγων τ ζόης Ϲ μάκιτος πέρι, ἔτεα μὲν ἐείκοσι [b] Ϲ ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτέων ἀπικνέεσθαι, ὑπερβαλλέειν δέ τινας Ϲ ταῦτα. σίτησιν δὲ εἶναι κρέα τε ἑφθὰ, κ πόμα, γάλα. θωῦμα δὲ ποιεύμενον τῶν κατασκόπων ὡς εἰ τῶν ἐτέων, ὅθι κρήνῃ σφι ἡγήσαντο, ἀπ' ἧς λουόμενοι, λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατάπερ εἰ ἐλαίου εἴη· ὀδμὴν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὡσὶ ἴων. ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τ κρήνης ταύτης ἔτω δή τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι, ὥστε μηδὲν οἷόν τε εἶναι ἐπ' αὐτ [c] ἐπιπολέειν, μήτε ξύλον, μήτε τῶν ὅσα ξύλα ἐϛὶ ἐλαφρότερα. ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν. τὸ δὲ ὕδωρ τῦτο, εἰ σφί ἐϛι ἀληθέως οἷόν τι λέγεται, ἀλλὰ τῦτο ἂν εἴη, τούτῳ τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι. ἀπὸ τ κρήνης δὲ ἀπαλλασσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δεσμωτήριον ἀνδρῶν, ἔνθα τοὺς πάντας ἐν πέδῃσι χρυσείῃσι δεδέαϛαι. ἔϛι δὲ ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθιοψι πάντων ὁ χαλκὸς ϖανιωτάτου Ϲ τιμιώτατον. θεησάμενοι δὲ Ϲ τὸ δεσμωτήριον, ἐθήησαντο Ϲ τὴν ϗ Ἡλίου λεγομένην τράπεζαν. Μετὰ δὲ ταύτην, τελευτάμας ἐθήησαντο τὰς θήκας αὐτέων, αἳ λέγονται σκυάζεσθαι ἐξ ὑέλου, τρόπῳ τοιῷδε. ἐπεὰν τ νεκρὸν ἰσχνήνωσι, εἴτε δὴ κατάπερ Αἰγύπτιοι, εἴτε ἄλλως κως, γυψώσαντες ἅπαν αὐτὸν, γράφῃ κοσμέουσι, ἐξομοιεῦντες τὸ εἴδεα ἐς τὸ δυνατόν· ἔπειτα δὲ οἱ περικάσι σήκιον ἐξ ὑέλου πεπιημένου χρήσιμον. ἡ δὲ σφι πολλὴ Ϲ διέργος ὀρύσσεται. ἐν μέσῃ δὲ τῇ σήκῃ ἐνεὼν φαίνεται ὁ νέκυς, ἄτε ὀδμὴν

ra deque tinctura dixiſſent, doloſos inquit eſſe homines, doloſa illorum veſtimenta. Secundo loco de aureo ſciſcitatus ad cervicem torque atque armillis, ornatum ejus rei exponentibus Ichthyophagis, riſit, atque exiſtimans vincula eſſe, inquit robuſtiora apud ſe vincula eſſe. Tertio ſciſcitatus de unguento, quum illi de confectura ungendique ratione dixiſſent, idem dixit quod de veſtimento. Ubi ad vinum pervenit, ejuſque conficiendi rationem audivit, majorem in modum delectatus potu, percontatus eſt, quibuſnam rebus veſceretur rex, & quod longiſſimum tempus vir Perſa viveret. Illi dixerunt veſci regem pane, expoſita tritici natura, plenumque & longiſſimum vivendi ſpatium homini proponi octoginta annos. Ad hæc Æthiops, Nihil ſe mirari inquit, ſi ſtercore veſcentes, paucis viverent annis. nam ne tot quidem annis victuros, niſi potu commiſcerent: Ichthyophagis indicans vinum; hoc enim ipſos à Perſis ſuperari. Interrogato viciſſim rege ab Ichthyophagis de vita & victu, pleroſque illorum ad centum viginti annos pervenire, nonnullos vero etiam hos tranſcendere: cibum eis eſſe carnem coctam; & potum, lac. Et quum exploratores de numero annorum mirarentur, ad fontem quendam eos duxiſſe, a quo loti efficiebantur magis nitentes, perinde atque olei foret; ab eodem olere, ac ſi violarum. Eam aquam ajebant exploratores adeo invalidam, ut in ea nihil innatare poſſet, ne lignum quidem, & quæ leviora ſunt ligno: ſed omnia peſſum ire in profundum. Hæc aqua ſi vere apud illos eſt qualis commemoratur, ideo macrobii, *id eſt longævi*, exiſtunt, quod ea per omnia utuntur. Deinde à fonte digreſſos iſtos regem ad carcerem duxiſſe, ubi viri omnes aureis vinculis erant alligati. eſt enim apud hos Æthiopes omnium rariſſimum ac pretioſiſſimum æs. Inſpecto etiam carcere, inſpexerunt & menſam quæ dicitur ſolis. Poſt hanc ad extremum inſpexere eorum conditoria, quæ dicuntur è vitro eſſe conſtructa, hunc in modum: Poſteaquam mortuum ſive Ægyptiorum ſive alio quodam more arefecerunt, totum gypſo inducunt, picturaque exornantes exhibent, quoad fieri poteſt, effigiem ejus: deinde cippum ei cavum è vitro, quod apud illos multum & labori aptum effoditur, circumdant: in cujus medio mortuus perlucet, ni-

a χρυσὸν. b μάλιϛα εἴκοσι. c ἀπ' αὐτῆς.

nihil neque odoris ingrati, neque fœditatis ullius præbens, ſed omnia conſpicua ipſi illi cadaveri ſimiliter habens. Hunc cippum qui maxime ſunt propinqui, intra ædes annum tenent, offerentes ei omnium rerum primitias, hoſtiaſque: poſt talia efferunt, circaque urbem
25 ſtatuunt. Omnibus exploratores inſpectis reverſi ſunt. Qui quum iſta renunciaſſent Cambyſi, continuo ira percitus adverſus Æthiopes exiit in expeditionem, neque rei frumentariæ apparatu indicto, neque ſecum ipſo ratione inita quod in extrema terrarum faceret expeditionem: ſed veluti veſanus, nec mentis compos, ſimulatque Ichthyophagos audiit, profectus eſt cum omni peditatu, Græcis qui aderant illi, manere juſſis. Ubi ad Thebas eſt ventum, delegit de exercitu quinquaginta circiter millia, quibus præcepit ut Ammonios diriperent, deinde oraculum Jovis incenderent: ipſe cum reliquis copiis adverſus Æthiopes contendit. Sed antequam itineris partem quintam confeciſſent, exercitum ejus protinus commeatus omnis quem ſecum habebat, defecerat: mox & jumenta ad veſcendum defecerunt. Quibus rebus cognitis Cambyſes ſi reſipuiſſet ac retroduxiſſet exercitum, poſt id quod prius admiſerat peccatum, vir ſapiens extitiſſet: nunc autem nihil penſi habens, aſſidue proceſſit ulterius. Milites, quamdiu quod de terra ſumerent habuerunt, herbis victitaverunt: at ubi ad ſabulum pervenere, ibi nonnulli diram rem perpetraverunt. nam ſortiti ex ſeipſis decimum quemque comederunt. Id audiens Cambyſes, veritus ſuorum mutuam depaſtionem, intermiſſa adverſus Æthiopes expeditione, retro rediit, Thebaſque pervenit, multis de exercitu amiſſis. Et quum è Thebis deſcendiſſet Memphin, Græcos miſſos fecit, ut illinc abnavigarent. Et expeditio
26 quidem adverſus Æthiopes ita ceſſit. Copiæ autem quæ adverſus Ammonios miſſæ erant, è Thebis moventes, itineris duces ſequebantur: ac viſæ ſunt uſque ad urbem Oaſin perveniſſe, quam incolunt Samii ii, qui feruntur è tribu Æſchrionia eſſe, ſeptem dierum per arenas itinere diſtantem Thebis: quæ regio vocatur lingua Græca μακάρων νῆσος, *beatorum inſula*. in hunc locum dicitur perveniſſe exercitus. Deinceps quid de eo actum ſit, præter ipſos Ammonios & eos qui ab his

ὁδμὴν ἀδεμίλεω ἔχαρεν παρεχόμενος, οὔτε ἄλλο ἀεικὲς οὐδέν· καὶ ἔχοι πάντα φανερὰ ὁμοίως αὐτῷ τῷ νέκυϊ. ἐνιαυτὸν μὲν δὴ ἔχεσι τὴν ἡλίου ἐν τοῖσι οἰκίοισι οἱ μάλιστα θεραπηνέες, πάντων ἀπαρχόμενοι, καὶ θυσίας οἱ θεραπαίνιδες. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκθημώσσεσι, ἰσᾶσι [a] ἐπὶ τὴν πόλιν. θεησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι, ἀπελάσσοντο ὀπίσω· ἀπαγγελάντων δὲ ταῦτα τάττων, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὀργὴν ποιησάμενος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας· οὔτε δὲ σκέψιν οὐδεμίαν ἐποιήσατο σιτηγέλας, οὔτε λόγον ἐωυτῷ δοὺς ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα γῆς ἔμελλε στρατεύεσθαι. οἷα δὲ ἐμπαὴς τε ἐὼν [b] ἐκ οὐ φρενήρης, ὡς ἤκουσε τοὺς Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο· Ἑλλήνων μὲν τοὺς παρεόντας αὐτῷ τάξας ἐπομένειν, τὸ δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. ἐπεί τε δὲ στρατευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβῃσι, ἀπέκλινε ἀπὸ στρατοῦ ὡς πέντε μυριάδας· καὶ τούτοισι μὲν ἐπέστειλε Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους, τὸ χρηστήριον τὸ Διὸς ἐμπρῆσαι· αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἀγῶνα στρατοῦ, ἦλθε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. πρὶν δὲ ἢ ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιὴν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον σιτίων ἐχόμενα, ἐπιλελοίπεε· μετὰ δὲ τὰ σιτία, καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μέν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε, καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸ στρατὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῆθεν ὁρμωμένῃ ἁμαρτάδι, ἐὼν ἂν σοφὸς ἀνήρ· νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιεύμενος, ἦε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται ἕως μέν τι εἶχον ἐκ τῆς γαμβάνης, ποιηφαγέοντες διέζωον· ἐπεὶ δὲ ἐς τὴν ψάμμον ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτίων τινὲς ἐργάσαντο. ἐκ δεκάδος γὰρ ἕνα σφέων αὐτῶν ἀποκληρώσαντες, κατέφαγον. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπεὶς τὸ ἐπ' Αἰθίοπας στόλον, ὀπίσω ἐπορεύετο. καὶ ἀπικνέεται ἐς Θήβας, πολλὰς ἀπολέσας στρατιάς. ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς ἐς Μέμφιν, τοὺς Ἕλληνας ἀπῆκε ἀποπλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἔπεσε. Οἱ δὲ αὐτίων ἐπ' Ἀμμωνίους ἀποστελέντες στρατεύσαντες, ἐπεί τε ὁρμηθέντες ἐκ τῶν Θηβέων, ἐπορεύοντο ἔχοντες ἀγωγοὺς, ἀπικόμενοι μὲν φανεροί εἰσι ἐς Οἶαν πόλιν, τὴν ἔχουσι μὲν Σάμιοι τῆς Αἰσχρωνίης φυλῆς λεγόμενοι εἶναι· ἀπέχουσι δὲ ἑπτὰ ἡμερέων ὁδὸν ἀπὸ Θηβέων διὰ ψάμμου. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν, Μακάρων νῆσος. ἐς μὲν δὴ τοῦτον τὸν χῶρον λέγεται ἀπικέσθαι τὸ στρατόν. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ, ὅτι μὴ αὐτοὶ Ἀμμώνιοι, καὶ οἱ τούτων ἀκούσαντες,

a ἰσᾶσι. b ἐμπαὴς τε ἐὼν. c ἐκ Θηβέων (ſic nunc edidêruht, at mox bis Θηβαίων, pro quo id quod poſui, reperi in MS. longe quidem melius, & tet) ὑποδεδεκότες ἔχοντες ἀγωγούς. καὶ καταβὰς.

Arena obrutus exercitus prandens. Apis apparet, unde in festo Ægyptii ridente Cambyse & occidente proceres Memphi, & femur Apis, qui describitur, vulnerante.

ανῆλες, ἄλλοι δὲ ἕνες οὐδὲν ἔχουζι εἰπεῖν πρὸς αὐτέων. ὅτε γὰρ ἐς τὸς Ἀμμωνίους ἀπικόμενος, ὅτε ὀπίσω ἐνόςησαν. λέγεται δὲ καὶ πρὸς τῶν αὐτέων Ἀμμωνίων· ἐπειδὴ ἐκ τῆς Οἀσιος ταύτης ἰέναι διὰ τῆς ψάμμου ὄπισθε σφέας, γενέσθαί τε αὐτὸς μεταξύ κου μάλιστα αὐτέων τε καὶ τῆς Οἀσιος· ἄριστον αἱρεομένοισι αὐτόσι ὑπιπτεῦσαι [a] νότον μέγαν τε καὶ ἐξαίσιον, φορέοντα δὲ θῖνας τῆς ψάμμου καταχῶσαί σφεας, καὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἀφανισθῆναι. Ἀμμώνιοι μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι πρὸς τῆς στρατιῆς ταύτης. Ἀπιγμένου δὲ Καμβύσεω ἐς Μέμφιν, ἐφάνη Αἰγυπτίοισι ὁ Ἆπις, τὸν Ἕλληνες Ἔπαφον καλέουσι. ὀπιφανέος δὲ τούτου γενομένου, αὐτίκα οἱ Αἰγύπτιοι εἵματα ἐφόρεον τὰ κάλλιστα, καὶ ἦσαν ἐν θαλίῃσι. ἰδὼν δὲ ταῦτα τοὺς Αἰγυπτίους ποιεῦντας ὁ Καμβύσης, πάγχυ σφέας καταδόξας, ἐοῦτὸν κακῶς πρήξαντα, χαρμόσυνα ταῦτα ποιέειν, σκαλέσας τοὺς ὑπηρέτας τὸν Μέμφιν· ἀπικομένους δὲ ἐς ὄψιν εἶρε τοὺς πρώτερον μὲν ἐόντας αὐτοῦ ἐν Μέμφι ἐπισὼν τοιοῦτον οὐδὲν Αἰγύπτιοι, τότε δὲ, ἐπεὶ αὐτὸς παρεὶη τῆς στρατιῆς τοσοῦτός τι ἀποβαλών. οἱ δὲ ἔφαζον ὡς σφι θεὸς εἴη [b] φανείς, διὰ χρόνου πολλοῦ εἰωθὼς ὑπιφαίνεσθαι· καὶ ὡς ἐπεὰν φανῇ, τότε πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κεχαρηκότες ὀρτάζοιεν. ταῦτα ἀκούσας ὁ Καμβύσης, ἔφη ψεύδεσθαι σφέας, καὶ ὡς ψευδομένους, θανάτῳ ἐζημίου. Ἀποκτείνας δὲ τούτους, δεύτερα τοὺς ἱρέας ἐκάλεε ἐς ὄψιν. λεγόντων δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ τῶν ἱρέων, ὡ λήσειν ἔφη αὐτὸν, εἰ θεὸς τις χρηισθὴς ἀπιγμένος εἴη Αἰγυπτίοισι. τοσαῦτα δὲ εἰπὰς, ἐπέταξε ἐκέλευε τὸν Ἆπιν τοὺς ἱρέας. οἱ μὲν δὴ μετῆσαν ἄξοντες. ὁ δὲ Ἆπις οὗτος ὁ Ἔπαφος, γίνεται μόσχου ἐκ βοὸς ἧττις οὐκέτι οἵη τε γίνεται ἐς γαστέρα ἄλλον βάλλεσθαι γόνον. Αἰγύπτιοι δὲ λέγουσι σέλας ἐπὶ τῇ βοῒ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καπίζειν, καὶ μιν ἐκ τούτου τίκτειν τὸν Ἆπιν. ἔχει δὲ ὁ μόσχος οὗτος ὁ Ἆπις καλεόμενος σημήια τοιάδε· ἐὼν μέλας [c], ἐπὶ μὲν τῷ μετώπῳ λευκὸν τετράγωνον· ἐπὶ [d] δὲ τῷ νώτῳ, αἰετὸν εἰκασμένον· ἐν δὲ τῇ οὐρῇ, τὰς τρίχας διπλᾶς, ἐπὶ δὲ τῇ γλώσσῃ, κάνθαρον. Ὡς δὲ ἤγαγον τὸν Ἆπιν οἱ ἱρέες, ὁ Καμβύσης, οἷα ἐὼν ὑπομαργότερος, σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, θέλων τύψαι τὴν γαστέρα τοῦ Ἆπος, παίει τὸν μηρόν. γελάσας δὲ, εἶπε πρὸς τοὺς ἱρέας, Ὦ κακὴ κεφαλαὶ, οὗτοι οἱ θεοὶ [e] γίνονται ἔναιμοί τε καὶ σαρκώδεες, καὶ ἐπαΐοντες σιδηρέων; ἄξιος μὲν γὰρ Αἰγυπτίων οὗτος γε ὁ θεός [f]. ἀτὰρ τοι ὑμεῖς

his audierunt, nulli alii habent quicquam de illis dicere. Nam neque ad Ammonios pervenerunt, neque retro reversi sunt. Ab ipsis autem Ammoniis etiam hoc fertur, quum illi ex urbe ista Oasi per arenam iter adversus ipsos facerent, jamque medio fere spatio inter Oasin & Ammonios pranderent, ingruisse magnum ac validum austrum, & ingestis arenæ cumulis eos obruisse, atque hunc in modum illos è conspectu sublatos. ita actum esse de hoc exercitu Ammonii memorant. Cambyse autem Memphin regresso, Apis, (quem Græci vocant Epaphon) apparuit. Ægyptii, quum Apis extitisset, vestimenta quampulcherrima ferebant, & celebrando festo operam dabant. Id tunc facientes Ægyptios Cambyses intuens, & omnino ratus illos ob res à se male gestas esse in his gaudiis; præpositos arcessit urbis Memphis; quos, ubi præsto fuerunt, interrogabat, quid ita, quum antea se apud Memphin agente nihil tale fecissent, tunc vero, posteaquam ipse rediisset parte copiarum amissa. Illi dicere, ipsis deum adesse conspicuum; longo autem temporis intervallo apparere solitum, & quum id fit, tunc omnes Ægyptios solennem celebrare lætitiam. Hæc ubi audiit Cambyses, mentiri eos respondit, ac tanquam mentientes morte mulctavit. His interemptis, mox jussit sacerdotes in conspectum venire. quibus eadem referentibus, dixit, Siquis deus mansuetus ad Ægyptios veniret, fore ut se non lateret. Hæc loquutus jussit sacerdotes adducere Apin. illi ad eum ducendum perrexerunt. Est autem hic Apis, idemque Epaphus, è vacca juvencus genitus quæ nullam dum aliam potest admittere genituram: eamque Ægyptii ajunt fulgure ex cœlo tangi, & ictam parere ex eo Apin. Habet autem hic vitulus qui appellatur Apis, hæc signa: est bene niger, in fronte album figuræ quadratæ: in tergo effigiem aquilæ, in cauda duplices pilos, in lingua scarabeum. Posteaquam Apin sacerdotes duxere, Cambyses veluti vecordior, educto gladiolo quum vellet ferire ventrem ejus, femur percussit, cachinnansque ad sacerdotes inquit, O capita nequam! hujuscemodi dii existunt, sanguine atque carne præditi, & ferrum sentientes? dignus nimirum Ægyptiis hic deus. vos certe me

[a] ἄριστον δὲ αἱρεομένοισι αὐτοῖσι ἐπιπνεῦσαι. [b] θεὸς πυρείη. [c] μέγας. [d] τετράγωνον φορίην· ἐπὶ. [e] κεφαλαὶ, τοιοῦτοι θεοὶ. [f] οὗτος ὁ θεός.

Furiæ Cambysis in sacra Ægyptia & sacerdotes & Apin. Smerdis fortitudo, quem interficit. Soror uxor ejus. Judices Regii in Persis.

me ludibrio habuisse non juvabit. Hæc loquutus imperavit iis quorum hoc munus erat, ut sacerdotes quidem acriter flagris cæderent; ceteros autem Ægyptios ut quemque festo deditum adipiscerentur, occiderent. Ita festum sane solutum est Ægyptiis, sacerdotes mulcati: Apis sauciatus femur, in templo jacens extabuit; quem è vulnere extinctum tumulavere sacerdotes clam Cam-
30 byse. Ob hoc scelus, (ut Ægyptii ajunt) continuo Cambyses insaniit: qui ne antea quidem compos mentis fuerat. Et primo quidem pravum impetum vertit in Smerdin, ex eisdem parentibus fratrem, quem ex Ægypto remiserat in Persas, livore commotus, quod ille Persarum solus arcum, quem Ichthyophagi ab Æthiope tulerant, ad duos fere digitos adduceret: quod nemo alius è Persis poterat. Smerdi igitur in Persidem profecto, hanc vidit in somnis Cambyses visionem: Nuncius quidam è Persis veniens, ei nunciare est visus, Smerdin in regio sedentem solio cœlum contigisse vertice. Ob id Cambyses sibi metuens, ne se necato à fratre occuparetur imperium, ad illum interimendum mittit in Persas Prexaspem, sibi ex Persis virum fidelissimum. Hic ubi Susa ascendit, Smerdin necandum curavit, ut quidam ajunt, quum eduxisset venatum: quidam, quum ad mare rubrum duxis-
31 set, demersisse. Et hoc quidem initium malorum Cambysis extitisse ferunt. Secundum autem perpetravit in sorore, in Ægyptum eum sequuta: quæ & uxor & ex eisdem parentibus erat soror; quam hunc in modum duxerat. Antehac enim Persæ nequaquam consueverant sorores in matrimonium accipere. Cambyses, unius sororum amore captus, cupidusque deinde ducendi illam uxorem, quum rem insolitam cogitaret efficere, arcessit eos qui regii judices nominantur. Hos Cambyses percontatur, num qua lex sit quæ jubeat volentem cum sorore contrahere matrimonium. Hi autem regii judices, probati è Persis viri, suntque perpetui, donec moriantur; aut injustum aliquid in illis compertum fuerit. Isti apud Persas inter litigantes & legum patriarum sunt interpretes, & ad eos omnia referuntur. Percunctanti igitur Cambysi & juste & caute illi respondebant, negantes ullam se invenire legem, quæ jubeat fratrem ducere

„ὑμεῖς γε ὦ χαίρονλες, γέλωτα ἐμὲ ϑήσεϑε. ταῦτα εἴπας, ἐνετείλατο τοῖσι ταῦτα πρήσσυσι, τὺς μὲν ἱρέας ἀπομαστιγῶσαι, Αἰγυπτίων δὲ τὰ ἄλλων τὰ ἂν λάβωσι ὀρτάζονλα κτείνειν. ὀρτὴ μὲν δὴ διελέλυτο [a] Αἰγυπτίοισι· οἱ δὲ ἱρέες ἐδικαιεῶρο. ὁ δὲ Ἆπις πεπληγμένος τὸν μηρὸν, ἔφθινε ἐν τῷ ἱρῷ καλακείμενος. καὶ τὸν μὲν, τελευτήσανλα ἐκ τῦ τρώματος, ἔϑαψαν οἱ ἱρέες λάϑρη Καμβύσεω. Καμβύσης δὲ, ὡς λέγυσι Αἰγύπλιοι, διὰ τῦτο τὸ ἀδίκημα αὐτίκα ἐμάνη, ἐὼν ὀδὲ πρόσϑερον φρενήρης. καὶ πρῶτα μὲν τὰ κακῶν ἐξεργάσαλο τὸν ἀδελφεὸν Σμέρδιν, ἐόνλα παλρὸς καὶ μητρὸς τῆς αὐτῆς· τὸν ἀπέπεμψε ἐς Πέρσας φθόνῳ ἐξ Αἰγύπλυ, ὅλι τὸ τόξον [b] μοῦνος Περσέων ὅσον τε δι' δύο δακτύλυς εἵρυσε, ὁ δὲ [c] ἐξ Αἰθιόπος ἤνεικαν οἱ Ἰχθυοφάγοι· τὰ δὲ ἄλλων Περσέων ὀδεὶς οἷός τε ἐγένελο. ἀποικομένυ δὲ ἐς Πέρσας ἐξ Σμέρδιος, ὄψιν εἶδε ὁ Καμβύσης ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε· ἐδόκεέ οἱ ἄγγελον ἐλϑόνλα ἐκ Περσέων ἀγγέλλειν ὡς ἐν τῷ ϑρόνῳ τῷ βασιληίῳ ἱζόμενος Σμέρδις, τῇ κεφαλῇ ἐξ ὐρανὲ ψαύσει. πρὸς ὧν ταῦτα, δείσας μὴ εἰ ἐωϋτὲ μή μιν ἀποκλείνας ὁ ἀδελφεὸς ἄρξῃ, πέμπει Πρηξάσπεα ἐς Πέρσας (ὅς οἱ ἦν ἀνὴρ Περσέων πιςόλαλος) ἀποκλενέονλά μιν. ὁ δὲ, ἀναβὰς ἐς Σῦσα, ἀπέκλεινε Σμέρδιν. οἱ μὲν λέγυσι, ἐπ' ἄγρυ ἐξαγαγόνλα· οἱ δὲ, ἐς τὴν Ἐρυθρὴν ϑάλασσαν πρησαγαγόνλα καλαπονῶσαι. Πρῶτον μὲν δὴ λέγυσι Καμβύσην τῶν κακῶν ἄρξαι τῦτο. Δεύτερα δὲ, ἐξεργάσαλο τὴν ἀδελφεὴν, διπλασιομένην οἱ ἐς Αἴγυπτον, τῇ καὶ συνοίκεε, καὶ ἦν οἱ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεή. ἔγημε δὲ αὐτὴν ὧδε· ἰδαμῶς γὰρ ἐώϑεσαν πρότερον τῆσι ἀδελφεῆσι συνοικέειν· οἱ δὲ Πέρσαι. ἠράϑη μιᾶς τὰ ἀδελφεῶν Καμβύσης· καὶ ἔπειτα βυλόμενος αὐτὴν γῆμαι, ὅτι οὐκ ἐωϑότα ἐπενόεε ποιήσειν, εἴρετο καλέσας τὺς βασιληίυς δικασὰς, εἴτις ἐστὶ κελεύων νόμος τὸν βυλόμενον ἀδελφεὴ συνοικέειν. οἱ δὲ βασιληίοι δικασαὶ, κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς ὃ ἀποθνήσκωσι, ἢ σφι παραβρεϑῇ [d] τι ἄδικον μέχρι τύτων. ἔστι δὲ τοῖσι δίκας δικάζυσι καὶ ἐξηγηταὶ τὰ πατρίων ϑεσμῶν γίνονται, καὶ πάντα ἐς τύτυς ἀνακέεται. εἰρομένυ ὧν ἐξ Καμβύσεω, ὑπεκρίνοντο [e] αὐτῷ ὅτι καὶ δίκαια καὶ ἀσφαλέα· φάμενοι, νόμον οὐδένα εὑρίσκειν ὃς κελεύει ἀδελφεῇ συνοικέειν

a μὴ διελύϑη. b ὅτι τόξον. c εἶχον, τὸ ϑῶμα. d ἢν σφι μὴ παραβρεϑῇ. e ὑπεκρίναντο.

Prudentia eorum circa Cambysen, ut sororem ducat contra morem, cui secundam addit in Ægypto occisam. Morbus major in Cambyse.

ἀδελφεόν· ἄλλον μέν τοι ἐξευρηκέναι νόμον, τῷ βασιλεύοντι Περσέων ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βούληται. οὕτω οὔτε τὸν νόμον ἔλυσαν, δείσαντες Καμβύσεα· ἵνα τε μὴ αὐτοὶ ἀπόλωνται τὸν νόμον ὑπεξέλοντες, παρεξεῦρον ἄλλον νόμον συμμαχον τῷ θέλοντι γαμέειν ἀδελφεάς. τότε μὲν δὴ ὁ Καμβύσης ἔγημε τὴν ἐρωμένην. μετὰ μέν τοι οὐ πολλὸν χρόνον ἔσχε ἄλλην ἀδελφεήν. τουτέων δὴ τὴν νεωτέρην ἀπισσομένην οἱ ἐπ' Αἴγυπτον στεῖναι. Ἀμφὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτῆς δίξος (ὥσπερ περὶ Σμέρδι) ἐκφέρεται λόγος. Ἕλληνες μὲν λέγουσι [a] Καμβύσεα συμβαλέειν σκύμνον λέοντι σκύλακι κυνός· θεωρέειν δὲ τὴν γυναῖκα ταύτην. νικωμένου δὲ τοῦ σκύλακος, ἀδελφεὸν αὐτοῦ ἄλλον σκύλακα, ἀπορρήξαντα τὸν δεσμόν, ὡσημηνέσθαι οἱ· δύο δὲ γιγνομένους ἔτι δὴ τοὺς σκύλακας ὑπικρατῆσαι τοῦ σκύμνου. καὶ τὸν μὲν Καμβύσεα ἥδεσθέντα θεώμενον· τὴν δὲ παρημένην δακρύειν. Καμβύσεα δὲ μαθόντα τοῦτο, ἐπείρεσθαι διότι δακρύοι· τὴν δὲ εἰπεῖν, ὡς ἰδοῦσα τὸν σκύλακα τῷ ἀδελφεῷ τιμωρήσαντα, δακρύσαι τε Σμέρδιος, καὶ μαθοῦσα ὡς κείνῳ οὐκ εἴη ὁ τιμωρήσων. Ἕλληνες μὲν δὴ διὰ τοῦτο τὸ ἔπος φασὶ αὐτὴν ἀπολέσθαι ὑπὸ Καμβύσεω. Αἰγύπτιοι δέ, ὡς τραπέζῃ παρακαθημένων, λαβοῦσαν θρίδακα τὴν γυναῖκα παρειπεῖν [b]· καὶ ἐπανείρεσθαι τὸν ἄνδρα, κότερον [c] παρειλλεμένη ἡ θρίδαξ, ἢ δασεῖα, εἴη καλλίων [d]. καὶ τὸν φάναι, „δασεῖα· τὸ δ' εἰπεῖν, Ταύτην μέν τοι κο„τε [e] σὺ τὴν θρίδακα ἐμιμήσαο, τὸν Κύρου οἶ„κον ἀποψιλώσας. τὸν δὲ θυμωθέντα, ἐμπηδῆσαι αὐτῇ ἐχούσῃ ἐν γαστρὶ, καί μιν ἐκτρώσασαν ἀποθανεῖν. Ταῦτα μὲν ἐς τὰς οἰκηίας ὁ Καμβύσης ἐξεμάνη, εἴτε δὲ διὰ τὸν Ἆπιν, εἴτε καὶ ἄλλως, οἷα πολλὰ εἰώθεε [f] ἀνθρώπους κακὰ καταλαμβάνειν. καὶ γάρ τινα ἐκ γενετῆς νοῦσον μεγάλην λέγεται ἔχειν ὁ Καμβύσης, τὴν ἱερὴν ὀνομάζουσί τινες. ἔ νυν τοι οὐκ ἀεικὲς ἰδέειν ἐστὶ, ἢν σώματι νοῦσον μεγάλην νοσέοντι, μηδὲ τὰς φρένας ὑγιαίνειν. Τάδε δ' ἐς τοὺς ἄλλους Πέρσας ἐξεμάνη. λέγεται γὰρ εἰπεῖν αὐτὸν πρὸς Πρηξάσπεα, τὸν ἐτίμα τε μάλιστα, καί οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε ἔτι. τοῦτόν τε ὁ παῖς οἰνοχόος ἦν τῷ Καμβύσῃ· τιμὴ δὲ καὶ αὕτη [g] ἀξιόχρεος. „εἰπεῖν δὲ λέγεται τάδε, Πρήξασπες, κοῖόν μέ „τινα νομίζουσι Πέρσαι εἶναι ἄνδρα; τίνας τε „λόγους περὶ ἐμέο ποιεῦνται; τὸν δὲ εἰπεῖν, Ὦ „δέσποτα, τὰ μὲν ἄλλα πάντα μεγάλως ἐπαγνέεαι,

re sororem: tamen inveniſſe aliam legem, qua liceat regi Perſarum facere quicquid libeat. Ita neque legem ſolverunt metu Cambyſis: & ne legem tuentes ipſi perirent, aliam adinvenerunt adjutricem ejus qui ſorores in matrimonium ducere vellet. Tunc itaque Cambyſes eam quam amabat accepit uxorem, & poſt non multum temporis habuit alteram. Harum juniorem quæ ipſum in Ægyptum comitata eſt, interemit. Cujus mors, quem- 32
admodum illa Smerdis, anceps refertur. Græci ſiquidem ajunt, dum Cambyſes duos catulos, alterum leonis, alterum canis, committit, hanc interfuiſſe ſpectaculo: & quum caninus catulus ſuperaretur, alterum catulum hujus fratrem abrupto loro ſuperveniſſe; & quum duo eſſent, ita ſuperiores catulos leunculo extitiſſe. Et Cambyſe, dum id cernit, capiente voluptatem, hanc ei aſſidentem illacrymaſſe. Ea re animadverſa, Cambyſem interrogaſſe quidnam lacrymaretur: & mulierem dixiſſe, ſe viſo catulo ſuppetias fratri ferente, ideo flere quod ſubierit memoria Smerdis, cujus ſciret neminem fore ultorem. Ob hoc dictum Græci illam à Cambyſe fuiſſe interemptam memorant: Ægyptii vero ob id quod quum ad menſam diſcumberetur, mulier lactucam ſumpſit, ejuſque decerptis foliis, virum interrogavit utrum diſcerpta lactuca an denſa pulchrior foret: quum hic reſpondiſſet, denſa; Hanc, inquit, lactucam aliquando imitatus es, qui Cyri domum denudaſti. Ibi Cambyſem indignatione percitum, inſiluiſſe calcibus in prægnantem, eamque abortu edito deceſſiſſe. Ita Cambyſes in domeſticis 33
inſaniit, ſive id propter Apin, ſive aliunde, qualia multa humanis mala contingere ſolent. Etenim fertur Cambyſes ab ipſis natalibus grandi quodam laboraſſe morbo, quem quidam ſacrum nominant: ut haud ab fide fuerit, quum corpus magna infirmitate correptum eſſet, ejus nec mentem ſanam fuiſſe. At in alios quo- 34
que Perſas hæc inſanivit; narratur enim dixiſſe Prexaſpi, quem præcipuo honore proſequebatur, & qui ad eum nuncios perferebat: & cujus filius pincerna Cambyſis erat, qui honos & ipſe non parvus eſt. Fertur autem dixiſſe iſta; ô Prexaſpes, Quemnam virum Perſæ me eſſe cenſent? aut qualem de me ſermonem habent? Et iſte reſpondiſſe, o Domine, cetera quidem

a μὲν γὰρ λέγουσι. b ἐπεῖπαι. c κότερα. d εἴη μείων. e ταύτην μὲν σὺ κο. f ἴωθε. g τιμὴ δ' αὕτη.

dem omnia in te magnis laudibus ferunt; sed nimis te vino deditum ajunt esse. Hæc ille de Persis dicebat. Quibus ille indignatus, Siccine, respondit, me ajunt vino deditum desipere, nec mentis esse compotem? ergo in eo quod prius dixerunt, non veri fuere. Nam Persas consiliarios suos, in quibus & Crœsum, antea interrogarat Cambyses, qualis ipse videretur esse vir ad patrem Cyrum consummandum. Et illi responderant, eum patre esse præstantiorem; qui & omnia illius haberet, & Ægypti ac maris accessionem adjecisset. Hæc quidem Persæ dicebant. Sed Crœsus qui aderat, displicente ei quæ dicebatur sententia, ad Cambysem inquit, Mihi tu quidem, Cyro genite, non videris adæquandus esse patri: nondum enim tibi est filius qualem ille te reliquit. Hoc Cambyses delectatus, Crœsi sententiam approbavit.
35 Quorum nunc reminiscens, ad Prexaspem iratus inquit; Intellige nunc ipse, nunquid Persæ vera dicant, an hæc dicentes ipsi desipiant. Nam si filii tui qui in anteforibus stat, medium cor non frustrato ictu percussero, constabit nihil Persas dicere: sin aberravero, constabit Persas vera loqui, & me esse male sanum. Hoc loquutus, intendit arcum, puerumque percussit: atque eum collapsum jussit discindi, & inspici ictum. quumque in corde sagitta esset inventa, ob id lætabundus atque cachinnans, ad patrem pueri inquit; Prexaspes, facta est tibi fides non me insanire, sed Persas delirare. Verum nunc mihi dicito, quemnam ex omnibus hominibus jam noris ita ad destinatum emittere sagittas. Prexaspes hominem advertens esse vesanum, & de se timens, Here, inquit, ego ne deum quidem arbitror tam probe sagittare. Et tunc quidem hoc perpetravit. Altero die, duodecim Persarum primores similiter ob nullum dignum crimen necavit,
36 vivos in caput defodiens. Hæc eum facientem Crœsus Lydus censuit his verbis admonendum, o Rex, cuncta noli ætati atque iræ indulgere: sed cohibe & compesce teipsum. Conducit tibi te providum esse: & sapientis est prospicere: tu vero viros interficis tuos populares ob nullam dignam caussam, interficis pueros: qualia si multa facies, considera ne abs te deficiant Persæ. Enimvero pater tuus

„ νέεσι, τῇ δὲ Φιλοινίῃ [a] σε φασὶ πλέονως
„ πεπᾶσθαι. τὸν μὲν δὴ λέγλν τοῦτο τῶν Περ-
„ σέων· τὸν δὲ ἑωυτοῦ γαμβρὸν, τοιάδε [b] ἀμείβε-
„ σθαι, Νῦν ἄρα με φασὶ οἶνῳ πεποτικέμενον
„ παραφρονέειν, καὶ οὐκ εἶναι νεήμονα. ἀλλ'
„ ἄρα σφέων οἱ πρότεροι λόγοι ἦσαν ἀληθέες.
πότερον γὰρ δὴ ἄρα Περσέων οἱ ψευδέστατοι ἐόντες,
καὶ Κροίσῳ, εἶπερ Καμβύσης κοῖός τις δοκέει [c]
ἀνὴρ εἶναι πρὸς τὸν πατέρα πλέσσω Κῦρον· οἱ δὲ
ἀμείβοντο ὡς εἴη ἀμείνων ἢ πατήρ· τά τε γὰρ
ἐκείνου πάντα ἔχειν αὐτὸν, καὶ προσκτήσασθαι
Αἴγυπτόν τε καὶ τὴν θάλασσαν. Πέρσαι μὲν ταῦτα
ἔλεγον. Κροῖσος δὲ παρεών τε καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος
τῇ γνώμῃ, εἶπε πρὸς τὸν Καμβύσεα
„ τάδε, Ἐμοὶ μέν νυν, ὦ παῖ Κύρου, σὺ δοκέεις οὐ-
„ μοιος εἶναι τῷ πατρί· οὔ γάρ κω τοι ἐστὶ ὁμοῖος
„ οἷόν σε ἐκεῖνος κατελίπετο. ἤδη τε ταῦτα
ὁ [d] Καμβύσης, καὶ ἐπαινέσας τὴν Κροίσου γνώμην.
Τότων δὴ ὧν ὑπομνησθέντα, ὀργῇ λέγλν πρὸς
„ τὸν Πρηξάσπεα, Σὺ νῦν μάθε εἰ λέγουσι Πέρ-
„ σαι ἀληθέα, εἴτε αὐτοὶ λέγοντες ταῦτα παρα-
„ φρονέουσι. εἰ μὲν γὰρ τοῦ παιδὸς τοῦ σὸς τόδε ἐσεῶν-
„τος ἐν τοῖσι προθύροισι βαλὼν τύχοιμι μέ-
„σης τ καρδίης, Πέρσαι φανέονται λέγοντες
„ὀδέν· εἰ δὲ ἁμάρτω, Φάναι τε Πέρσας λέ-
„γλν ἀληθέα, καί με μὴ σωφρονέειν. ταῦτα
δὲ εἰπόντα, καὶ διατείναντα τὸ τόξον, βαλέειν
τὸν παῖδα· πεσόντος δὲ τοῦ παιδὸς, ἀναμάζειν
αὐτὸν κελεύειν, καὶ σκέψασθαι τὸ βλῆμα. ὡς
δὲ ἐν τῇ καρδίῃ εὑρεθῆναι ἐνεόντα τὸν ἰὸν, εἰπεῖν
πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς, γελάσαντα, καὶ πε-
„ ελχαρέα ἡδόμενον, Πρήξασπες, ὡς μὲν ἐγω-
„γε ἐμέο μαίνομαι, Πέρσαι τε παραφρονέουσι, δῆλά
„τοι γίγνεται. νῦν δέ μοι εἰπὲ τίνα εἶδες ἥδη πάντων
„ἀνθρώπων ἅτως ἐπίσκοπα τοξεύοντα· Πρηξάσπεα δὲ ὀρθόντα ἄνδρα ἐμφρενέα, καὶ πρὸς ἑωυτῷ
„δεινημένον, εἰπεῖν, Δέσποτα, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν αὐτὸν ἔγω-
„γε δοκέω τὸν θεὸν ἅτω ἂν καλῶς βαλέειν. τότε
„μὲν ταῦτα ἐξεργάσατο. ἐτέρωθι δὲ Περσέων ὁμοί-
ως τοῖσι πρώτοισι δυώδεκα ἐπ' ἀδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιό-
χρεῳ ἑλών, ζώοντας ἔτι κεφαλὴν κατώρυξε.
Ταῦτα δέ μιν ποιεῦντα ἐδικαίωσε Κροῖσος ὁ Λυδὸς
„νουθετῆσαι τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι, Ὦ βασιλεῦ, μὴ
„πάντα ἡλικίῃ θυμῷ ἐπίτρεπε· ἀλλ' ἴσχε καὶ κα-
„τελάμβανε σεωυτόν, ἀγαθόν τε [e] προνόον εἶναι.
„σοφὸν δὲ ἡ προμηθείη. σὺ δὲ κτείνεις μὲν ἄνδρας
„σεωυτοῦ πολίτας [f] ἐπ' ἀδεμιῇ αἰτίῃ ἀξιόχρεῳ ἐ-
„λών, κλείνεις δὲ παῖδας. ἰὼ δὲ πολλὰ τοιαῦτα ποι-
„έῃς, ὅρα ὅκως μή σοι ὑποφήσουσι Πέρσαι. ἐμοὶ δὲ

a φιλοινίῃ. b τοιῇδε. c δοκέει. d ταῦτα ἀκούσας ὁ. e ἀγαθῶν τε. f πολιήτας.

Ejus offensa erga Crœsum bene monentem, & insania adversus cadavera & sacra & simulacra.

„δε πατὴρ σὸς Κῦρος ἐνετέλλετο πολλὰ, κελεύων
„σε νουθετέειν, καὶ ὑποτίθεσθαι ὅ, τι ἂν ἐυρίσκω
„ἀγαθόν. ὁ μὲν δὴ εὔνοιαν φαίνων συνεβούλευε οἱ
„ταῦτα· ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, Σὺ δὲ ἐμοὶ τολμᾷς
„συμβουλεύειν, ὃς χρηστῶς μὲν τὴν σεωυτοῦ πατρί-
„δα ἐπιτροπεύσας, εὖ ἢ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ συνε-
„βούλευσας, κελεύων αὐτὸν Ἀράξεω [a] ποταμὸν
„διαβάντα, ἰέναι ἐπὶ Μασσαγέτας, βουλομένων
„ἐκείνων διαβαίνειν ἐς τὴν ἡμετέρην; καὶ ἀπὸ μὲν
„σεωυτὸν ὤλεσας, τῆς σεωυτοῦ πατρίδος καὶ κακῶς
„ποησὰς, ἀπὸ δὲ ὤλεσας Κῦρον, πειθόμενόν σοι.
„ἀλλ' ὅτι χαίρων [b]. ἐπεί τοι ἐκ πάλαι ἔς σε πο-
„φάσιός τε εὐεπέμπω ἐπιλαβέσθαι. ταῦτα δὴ [c] εἶ-
πας, ἐλάμβανε τὸ τόξον ὡς κατατοξεύσων αὐτόν.
Κροῖσος δὲ ἀναδραμὼν ἔφευγε ἔξω. ὁ δὲ, ἐπεί τε
τοξεύσας οὐκ εἶχε, ἐνετείλατο τοῖσι θεράπουσι λα-
βόντας μιν ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ θεράποντες, ὑπισάμε-
νοι τὸ πρόσθεν αὐτοῦ, κατακρύπτουσι τὸν Κροῖσον· ὑπὶ
τῷδε τῷ λόγῳ, ὥστε εἰ μὲν μεταμελήσῃ τῷ Καμβύ-
σῃ, καὶ ἐπιζητῇ [d] τὸν Κροῖσον, οἱ δὲ, ἐκφήναντες αὐ-
τὸν, δῶρα λάμψοντες ζωάγρια Κροίσου· ἢν δὲ μὴ [e]
μεταμελῇ τε, μηδὲ ποθῇ μιν, τότε κατεργάσθαι.
ἐπόθησέ τε δὴ ὁ Καμβύσης τὸν Κροῖσον οὐ πολλῷ με-
τέπειτα χρόνῳ ὕστερον, καὶ οἱ θεράποντες μαθόντες τοῦ-
το, ἐπηγγέλλοντο αὐτῷ ὡς ζώοι. Καμβύσης δὲ
Κροίσῳ μὲν συνήδεσθαι ἔφη ζώοντι, ἐκείνους μέν
τοι τοὺς ζωπυρήσαντας οὐ κατασοφίζεται, ἀλλ' ἀ-
ποκτενέειν· καὶ ἐποίησε ταῦτα. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα
πολλὰ ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐξεμαίνετο,
μένων ἐν Μέμφι· καὶ δὴ καὶ τὰς παλαιὰς ἀνοί-
γων, καὶ σκεπτόμενος τοὺς νεκρούς. ὡς δὲ δὴ καὶ ἐς
τὸ Ἡφαίστου ἱρὸν [f] ἦλθε, καὶ πολλὰ τοὐγάλματα κα-
τεγέλασε· ἔστι γὰρ τοῦ Ἡφαίστου τοὔγαλμα τοῖσι Φοινι-
κηΐοισι Παταϊκοῖσι ἐμφερέστατον, τοὺς οἱ Φοίνικες ἐν
τῇσι πρῴρῃσι τῶν τριήρεων περιάγουσι. ὃς δὲ τούτους μὴ
ὀπώπεε, ὧδε [g] σημανέω· πυγμαίου ἀνδρὸς μίμη-
σίς ἐστι. ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τὸν Καβείρων τὸν ἱρὸν, ἐς
τὸ ἐ θεμιτόν ἐστι ἐσιέναι ἄλλον γε ἢ τὸν ἱρέα. ταῦ-
τα δὲ τἀγάλματα καὶ ἐνέπρησε, πολλὰ κατασκώ-
ψας. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὅμοια τοῦ [h] Ἡφαίστου. τού-
του δέ σφεας παῖδας λέγουσι εἶναι. Πανταχῇ
ὦν μοι δῆλα ἐστὶ ὅτι ἐμάνη μεγάλως ὁ Καμβύ-
σης· οὐ γὰρ ἂν ἱροῖσί τε καὶ νομαίοισι ἐπεχείρησε καταγελᾶν. εἰ γάρ τις προθείη [i] πᾶσι
ἀνθρώποισι ἐκλέξασθαι κελεύων νόμους τοὺς
καλλίστους ἐκ τῶν πάντων νόμων, διασκεψά-
μενοι ἂν ἑλοίατο ἕκαστοι τοὺς ἑωυτῶν· οὕτω
νομίζουσι πολύ τι καλλίστους τοὺς ἑωυτῶν νό-
μους ἕκαστοι εἶναι. οὔκων οἰκὸς ἐστι [k] ἄλλο γε ἢ μω-

tuus Cyrus, etiam atque etiam mandans, mihi præcepit, ut te commonefacerem, subjiciendo quicquid boni comperirem. Hoc illi Crœsus benevolentiam præ se ferens consulebat. Ad quem Cambyses respondens, Etiam mihi tu, inquit, dare consilium audes, tanquam bene aut tuam ipsius patriam administraris, aut patri meo consulueris, jubens eum trajecto flumine Araxe tendere adversus Massagetas, quum illi vellent transire in terram nostram? Imo & teipsum male præsidentem patriæ tuæ, & Cyrum tibi credentem perdidisti. sed ob id nequaquam gaudens; quia olim jam debebam captare in te occasionem. Cum hoc dicto arcum corripiebat velut eum confixurus. at Crœsus cursu se foras proripuit. Hic ubi non poterat sagittare, mandat ministris ut illum comprehensum interimant. Ministri, qui mores ejus nossent, Crœsum abdiderunt: hac ratione, ut si Cambyses facti pœnitens requireret Crœsum, eo producto donis afficerentur quod illum servassent: si non pœniteret, nec desideraret, tunc hominem interficerent. Nec ita multo post quum Cambyses desideraret Crœsum, ministri hoc animadvertentes, enunciant ei hominem superesse. Cambyses se quidem inquit Crœso superstiti adgaudere, sed iis qui illum servassent, veniam non daturum, sed mortem allaturum: prout & fecit. Multa hujusmodi tam in Persas quam in 37
socios, Cambyses insanivit, Memphi desidens, & vetusta recludens sepulcra, mortuosque inspiciens. Ut vero etiam templum Vulcani adiit, multo derisu simulacrum illius quoque cavillatus est. siquidem statua Vulcani simillima est Pataicis Phœniciis, quos in triremium proris Phœnices circumferunt: quos qui non vidit, hîc indico, esse illos Pygmæi viri imagine. In templum quoque Cabirorum, inaccessum alteri quam sacerdoti, ingressus est: & quæ illic erant simulacra, multis in ea jocatus verbis, concremavit. Sunt autem & hæc Vulcani similia, hujus autem illos ajunt esse filios. Undique igitur mihi clarum 38
esse videtur Cambysem vehementer insanisse; non enim tentasset templa ac ritus habere ludibrio. Nam siquis universis hominibus præbeat facultatem optimas ex omnibus leges eligendi, profecto cunctas singuli rimati, suas eligerent. Ita existimant quique longe pulcherrimas esse suas leges. Non igitur credibile est alium

a Ἀράξεα. b ἄτοι χαίρων. c Hæ tres voces ἐπιλαβέσθαι. ταῦτα δὴ absunt a MS. d ἐπιζητέῃ. e ἢν μὲν δὴ μὴ. f ἐς δὴ καὶ Ἡφαίστου τὸ ἱρόν. g ἐπώπεε, ἐγὼ δέ οἱ σημανέω. h ὅμοια τοῖσι Φ. i MS. habet προθείη. k οἰκός ἐστι.

Gens cuique placent avitæ consuetudines. Polycrates tyrannus Sami, infestus vicinis & nimium felix, ut vinceret Lesbios & hospes atque amicus fieret Amasi.

alium virum quam dementem, talia ludibrio habere. At ita de suis omnes homines legibus sentire, licet cum multis aliis conjecturis colligere, tum etiam hac: Darius accitos qui in sua ditione erant Græcos percontatus est, quanta pecunia vellent defunctis parentibus vesci: illis negantibus ulla se pecunia hoc esse facturos, Darius dehinc Græcis præsentibus, & quæ dicebantur per interpretem discentibus, vocatos ad se eos Indos qui Callatiæ nominati vescuntur parentibus, rogavit, quantum accipere pecuniarum vellent ut patres defunctos igne comburerent. Indi vehementer reclamantes, meliora illum ominari jubebant. Atque ita moribus comparatum est: rectoque mihi videtur Pindarus in carmine feciſſe ut diceret Legem omnium esse
39 regem. CETERUM dum Cambyses in Ægypto bella gerit, Lacedæmonii quoque intulere bellum Samo & Polycrati Æacis filio, qui Samum vi occuparam habebat, & urbem inter initia trifariam partitus erat cum fratribus, Pantagnoto & Syloſonte: quorum deinde altero necato, altero qui erat junior, Syloſonte ejecto, totam obtinebat Samon, & amicitiæ inito fœdere hoſpitii cum Amaſi rege Ægypti, mittens munera, viciſſimque ab eo accipiens: brevique ſtatim tempore res ejus adeo proceſſerunt, ut per Ioniam ceteramque Græciam celebrarentur. Quocunque enim bellare intenderet, cuncta ei proſpere cedebant, quum haberet centum naves quinquaginta remorum, mille ſagittarios, invadens omnes ſine ullo cujuſquam diſcrimine: quod diceret ſe magis gratificaturum amico, ſi ei quæ abſtuliſſet redderet, quam ſi nihil omnino auferret. Multas itaque hic inſulas, multa etiam in continente oppida capiebat. Sic etiam Lesbios cum omnibus copiis opem Mileſiis ferentes navali prœlio vicit cepitque, qui omnem foſſam mœnia Sami
40 ambientem vincti foderunt. Atque res Polycratis tantopere ſecundas eſſe non latuit Amaſin, cui hoc curæ erat. Sed quum aſſidue forent multo ſecundiores, Amaſis libellum Samum miſit in hæc verba ſcriptum, AMASIS POLYCRATI ITA INQUIT, Mihi quidem, feliciter agi cum viro amico & hoſpite, au-

κρεμνόμενον ἄνδρα γάλωτα τοιαῦτα [a] τίθεσθαι. ὡς δ' ἔτω νενομίκασι τὰ τοῖσι τοὺς νόμους πάντες ἄνθρωποι, πολλοῖσί τε καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι σταθμώσασθαι, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε· Δαρεῖος ἐπὶ ἑωυτοῦ ἀρχῆς καλέσας Ἑλλήνων τοὺς παρεόντας, εἴρετο ἐπὶ κόσῳ [b] ἂν χρήματα βουλοίατο τοὺς πατέρας ἀποθνήσκοντας καταστιῆσαι· οἱ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἔφασαν ἔρδειν ἂν τοῦτο. Δαρεῖος δὲ μετὰ ταῦτα καλέσας Ἰνδῶν τοὺς καλεομένους Καλλατίας, οἳ τοὺς γονέας κατεσθίουσι, εἴρετο, παρεόντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ δι' ἑρμηνέος μανθανόντων τὰ λεγόμενα, ἐπὶ τίνι χρήματι δεξαίατ' ἂν τελευτῶντας τοὺς πατέρας κατακαίειν πυρί· οἱ δὲ, ἀμβώσαντες μέγα, εὐφημεῖν μιν ἐκέλευον. ἔτω νυν [c] ταῦτα νενόμισται· καὶ ὀρθῶς μοι δοκέει Πίνδαρος ποιῆσαι, νόμον πάντων βασιλέα φήσας εἶναι. Καμβύσεω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου, ἐποιήσαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηίην ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῇ δασάμενος τὴν πόλιν, τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι ἔνεμε· μετὰ δὲ, τὸν μὲν αὐτέων ἀποκτείνας, τὸν δὲ νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας, ἔσχε πᾶσαν τὴν Σάμον. ἴσχων δὲ, ξεινηίην Ἄμασι τῷ Αἰγυπτίου βασιλέι φιλίην συνεθήκατο [d], πέμπων τε δῶρα, καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα ἐκ Πολυκράτεος τὰ πρήγματα αὔξετο, καὶ ἐπὶ βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρεε εὐτυχέως. ἐκέκτητο [e] δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν, καὶ χιλίους τοξότας. ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, ἀδιακρίτως ἀδένα. τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδοὺς τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων εἷλε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστεα. ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους παμπληθεῖ βοηθέοντας Μιλησίοισι, ναυμαχίῃ κρατήσας εἷλε, οἳ τὴν τάφρον τοῖσι τοῖχον τὸν ἐν Σάμῳ πᾶσαν διεδεμένοι ὤρυξαν. Καὶ κως τὸν Ἄμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλά οἱ τῶνδε ἐπιμελές. πολλῷ δὲ ἔτι μᾶλλον [f] οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας ἐς βιβλήιον τάδε, ἐπέ-
„στειλε ἐς Σάμον· ΑΜΑΣΙΣ ΠΟΛΥΚΡΑ-
„ΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕΓΕΙ. Ἡδὺ μὲν πυ-
„θέσθαι ἄνδρα φίλου καὶ ξείνου εὖ πρήσ-
σοντα.

a γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. b πόσῳ. c ἔτω μέν τυν. d ξ ξεινίην Ἄμασι τῷ Αἰγυπτίων βασιλέι συνεθέκατο. e ἔκτητο. f πολλῷ δέ τοι πλέονι.

Amasi ſuſpecta continua proſperitas. ad eam conſilium dat Polycrati.

„συγα· ἐμοὶ γὰρ αἱ σαὶ μεγάλαι ϐυτυχίαι οὐκ „ἀρέσκουσι, τὸ θεῖον ὑπισαμένῳ ὡς ἔστι φθο- „νερόν. καί κως ϐέλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τ „ἀν κήδωμαι, τὸ μέν τι ϐυτυχέειν τῶν πρηγ- „μάτων, τὸ δὲ σφαλλαίειν· καὶ ὕτω διά- „φέρειν τὸν αἰῶνα, ἐναλλὰξ πρήσσων, ἢ „ϐυτυχέων τὰ πάντα. ὐδένα γὰρ κω λόγῳ „οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἔπειτα ϐ [a] κακῶς ἐπ- „λάϐητο τελέως ῥιζηϐόλος, ϐυτυχέων τὰ πάντα. „σὺ νυν [b] ἐμοὶ πειθόμενος, παύσαο τὰς „ϐυτυχίας τοιάδε· φρόντισας τὸ ἂν εὕρῃς [c] „ἐόν τοι τελεύτιον ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ὀπο- „λομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦ- „το ἀπίϐαλε ὕτω, ὅκως μηκέτι ἥξει ἐς ἀν- „θρώπους. ἢν τε μὴ ἐναλλὰξ ἤδη τῷ πὸ „τούτου αἱ ϐυτυχίαι τοιαύτῃσι [d] πάλῃσι τελευ- „πίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ἐπικειμένῳ „ἀκέο. Ταῦτα ὑπιλεξάμενος ὁ Πολυκρά- της, καὶ νόῳ λαϐὼν ὡς οἱ εὖ ἐπετίθετο [e] Ἄμασις, ἐδίζητο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυ- χὴν ἀθείη [f] ἀπολομένῳ τ κειμηλίων. διζήμε- νος δὴ εὕρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγὶς τὴν ἐφόρεε χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἦν δὲ ἔργον Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου· ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποϐαλέειν, ἐποίεε τοιάδε [g]. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν, ἐσέϐη ἐς αὐτήν· μετὰ δὲ, ἀναχωρεῖν ἐκέλευε [h] ἐς τὸ πέλαγος· ὡς δὲ ἀπὸ τ νήσου ἐκὰς ἐγένετο, ϖεριελόμενος τὴν σφρηγῖδα, πάντων ὁρεόντων τ συμπλόων, ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε· ἀπι- κόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία, συμφορῇ ἐχρᾶτο. Πέμ- πτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων, τάδε οἱ συνήνε- κε γενέσθαι· ἀνὴρ ἁλιεὺς, λαϐὼν ἰχθῦν μέγαν τε ϵ καλὸν, ἠξίου μιν Πολυκράτεϊ δῶρον δοθῆ- ναι. φέρων δὲ ἐπὶ τὰς θύρας, Πολυκράτεϊ ἐφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν. χωρήσαντι δέ οἱ τοῦτο, „ἔλεγε, δίδως τ ἰχθῦν, Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ „τόνδε ἑλὼν, οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, „καίπερ ἐὼν ἀποχειροβίοτος, ἀλλά μοι ἐδόκεε „σεῦ τε εἶναι ἄξιος ϵ τ σῆς ἀρχῆς. σοὶ δή μιν φέρων δίδωμι. ὁ δὲ, ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι, ἀμεί- „ϐεται τοῖσδε, Κάρτα τε εὖ ἐποίησας· καὶ χά- „ρις διπλέη τ τε λόγων καὶ τ δώρου· καί σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν. ὁ μὲν δὴ ἁλιεὺς, μέγα ποιεύμενος ταῦτα, ἤϊε ἐς τὰ οἰκία. τὸν δὲ ἰχθῦν τάμνοντες οἱ ϑεράποντες, εὑρίσκουσι ἐν τῇ νηδύϊ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρη- γῖδα. ὡς δὲ εἶδόν τε καὶ ἔλαϐον, πάχιστα ἔφε- ρον κεχαρηότες [i] ϖρὸς τὸν Πολυκράτεα. διδόν- τες

audire voluptati eſt: tamen tuæ magnæ proſperitates mihi non placent, qui intelligo quam invidum numen ſit. Quod ad me attinet, velim tum meas ipſius, tum eorum qui mihi curæ ſunt res alias proſpere ire, alias offendere, & ita ævum traducere viciſſim, varians quam omnia proſperus. Nec enim adhuc de quoquam audiſſe me puto, qui quum in omnibus felix fuiſſet, non tandem male perierit funditus. Tu itaque mihi obtemperans, hoc adverſus proſperitates agito: diſpice quid tibi ſit quod plurimi facias, & in quo amiſſo maxime ſis animo doliturus; id ubi inveneris, ita abjicito ut nunquam ad homines veniat. Quod ſi proſpera tua deinceps jam non fuerint variata adverſis, medeare tu tibi ſubinde eo modo quem tibi ſubjeci. Hæc quum legiſſet 41
Polycrates, & in animum demiſiſſet, tanquam bene ſibi ab Amaſi præcepta, diſquirebat quodnam ſuorum ornamentorum eſſet quo amiſſo maxima ipſe moleſtia afficeretur; atque hoc tandem quæritando invenit. Erat ei gemma ſignatoria ſmaragdus, quam geſtabat, auro vincta, opus Theodori Samii Telecle geniti: hanc ubi abjiciendam ſtatuit, ita faciebat. Quinquaginta remorum navem viris inſtructam conſcendit, & mox in altum provehere jubet. Et poſtquam ab inſula procul aberat, detractum ſibi ſigillum, iis qui una navigabant inſpectantibus, abjecit in pelagus: hoc acto renavigavit. Reverſo domum, quum ex ja- 42
ctura afficeretur, quinto ſextove quam hæc acta ſunt die, hoc ei caſu evenit. Piſcator quidam captum à ſe piſcem, grandem ſanè ac pulchrum, putavit dignum quo Polycratem donaret. eum ad fores quum attuliſſet, dixit ſe in conſpectum Polycratis ire velle: à janitore permiſſus, donans Polycrati piſcem, O Rex, inquit, hunc ego quem cepi piſcem, etſi operis manuariis vitam tolero, tamen non judicavi ferendum à me eſſe in forum, ſed te tuaque potentia dignum. Eum itaque affero tibi, donoque. His verbis iſte delectatus, ita reſpondit, Tu vero probe, nec facto ſolo, ſed etiam oratione apud me iniſti gratiam: ad cœnamque te vocatum volo. Hæc magni faciens piſcator domum abiit. piſcem miniſtri ſcindentes, offendunt in ejus alvo ſigillum Polycratis. Quod ubi viderunt ſumpſeruntque, ad Polycratem lætabundi

a ὄζης ἐς τέλος ἄ. b σὺ νυν τοῦ, & quod ſequitur verbum πόησον abeſt a MS. ſed margini inſcriptum. c εὕρῃς. d ἤδη αἱ ϐυτυχίαι τοι τοῦ πὸ τοῦδε αὐτοῖσι πάθεσι. e ἐπιτίθετο. f ἀπεθείη. g τάδε. h ἀναλάϐοι. i κεχαρηκότες.

Amasis videns omnia felicem Polycratem, renunciat hospitio, qui auxilia mittit Cambysi, in quo facto varia incerta.

tabundi quamcelerrime tulerunt. Eoque illi reddito, referebant quo pacto fuisset inventum. Polycrates, quum illi subvenisset divinam rem esse, singula quæque à se gesta retulit in libellum, & qualia accidissent ipsi. Hæc ubi scripsit, in Æ-
43 gyptum misit. Amasis perlectis tabellis quæ à Polycrate venerant, intellexit fieri non posse, ut homo alterum hominem casui eventuro eripiat; & Polycratem non bene moriturum esse qui per omnia fuisset felix, adeo ut ea quoque reperiret quæ abjecisset. Misso itaque Samum caduceatore, dixit se jus cum illo hospitii solvere. Quod ideo fecit, ne in tristem aliquem gravemque casum incidente Polycrate, animi dolorem veluti
44 de hospite ipse contraheret. Adversus hunc igitur Polycratem in omnibus feliciter agentem, Lacedæmonii sumpsere expeditionem, acciti ab iis Samiis qui post hæc Cydoniam in Creta condiderunt. Polycrates, misso ad Cambysem Cyri filium, adversus Ægyptum copias comparantem, oravit ut nunciis etiam ad se in Samum missis, rogaret aliquid copiarum. Quod audiens Cambyses, libenter in Samum misit ad rogandas à Polycrate nauticas copias, quas secum isthe mitteret in Ægyptum. Polycrates, delectos quos maxime suspicabatur ex urbanis ad rebellionem spectare, quadraginta triremibus misit, Cambysi mandans ne retro eos di-
45 mitteret. Et alii quidem negant Samios à Polycrate missos, in Ægyptum perveniisse: sed quum in Carpathio mari cursum tenerent, inter se colloquutos decreviisse ne ulterius tenderent. Alii vero ajunt perveniisse in Ægyptum, ac retentos inde fugam feciisse: & in Samum redeuntibus Polycratem cum classe occurrentem pugnaviisse; sed illos, qui redirent superasse, atque in insulam exiisse: ubi mox pugna pedestri commissa victi sint, atque ita Lacedæmonem navigarunt. Sunt qui dicant eosdem ab Ægypto redeuntes adversus Polycratem victoria potitos fuisse: non recte dicentes mea opinione. Neque enim oportuisset illos asciscere Lacedæmonios, si per se satis ad expellendum Polycratem validi erant. Præterea nec ratio dictat, ut cui permulti aderant, cum auxiliarii mercede conducti, tum domestici sagittarii, is à Samiis redeuntibus numero paucis fuerit superatus; eorum vero qui sub ipso erant ci-

τες δέ οἱ τὼ σφρηγῖδα, ἔλεγον ὅτεῳ τρόπῳ εὑρεθείη. τὸν δὴ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ποιήσαντά μιν, οἷα κατελελάβηκε· γράψας δὲ, ἐς Αἴγυπτον ἐπέβηκε. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι σκηπτοῦχόν τε ἀδυνατὸν εἴη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγματος, καὶ ὅτι οὐκ [a] εὖ τελευτήσειν μέλλει Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα· ὃς γὰρ τὰ ἀποβάλλει, εὑρήσει. πέμψας δέ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον, ἀφαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. τῶνδε εἵνεκα ταῦτα ἐποίεε, ἵνα μὴ σωτυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσῃ τὴν ψυχὴν, ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός. Ἐπὶ [b] τοῦτον δὴ ὦν τὸν Πολυκράτεα εὐτυχέοντα τὰ πάντα, ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι, προκαλεσαμένων μιν τῶν Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ κτισάντων Σαμίων. Πολυκράτης δὲ πέμψας παρὰ [c] Καμβύσεα τὸν Κύρου συλλέγοντα στρατὸν ἐπ' Αἴγυπτον, ἐδεήθη ὅκως ἂν καὶ παρ' ἑωυτὸν πέμψας ἐς Σάμον, δέοιτο στρατοῦ. Καμβύσης δὲ ἀκούσας τοῦτων, προθύμως ἔπεμπε ἐς Σάμον, δεησόμενος Πολυκράτεος στρατὸν ναυτικὸν ἅμα πέμψαι ἑωυτῷ ἐπ' Αἴγυπτον. ὁ δὲ, ἐπιλέξας τῶν ἀστῶν τοὺς ὑπώπτευε μάλιστα ἐς ἐπανάστασιν, ἀπέπεμπε τεσσερακοντήρεσι τριήρεσι· ἐντειλάμενος Καμβύσῃ ὀπίσω τούτους μὴ ἀποπέμπειν. Οἱ μὲν δὴ λέγουσι τοὺς ἀποπεμφθέντας Σαμίων ὑπὸ Πολυκράτεος [d], οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον· ἀλλ' ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, δόξαι σφι λόγον, καί σφι ἀδεῖν τὸ περισωτέρω μηκέτι πλέειν. οἱ δὲ λέγουσι ἀπικομένους τε ἐς Αἴγυπτον καὶ φυλασσομένους, ἐνθεῦτεν αὐτοὺς ἀποδρῆναι. καταπλέουσι δὲ ἐς τὴν Σάμον Πολυκράτεα νηυσὶ ἀντιάσας, ἐς μάχην κατέστη· νικήσαντες δὲ οἱ κατιόντες, ἀπέβησαν ἐς τὴν νῆσον. πεζομαχήσαντες δὲ ἐν αὐτῇ, ἐσωθήσαν· καὶ ἔτω δὴ ἔπλεον ἐς Λακεδαίμονα. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου νικῆσαι Πολυκράτεα· λέγοντες, ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ὀρθῶς. οὐδὲν γὰρ ἔδει σφέας Λακεδαιμονίους προκαλέεσθαι, εἴπερ αὐτοὶ ἱκανοὶ ἦσαν Πολυκράτεα παραστήσασθαι. πρὸς δὲ τούτοισι, οὐδὲ λόγος μέγας, τῷ προκαρποι μισθωτοὶ [e] καὶ ξένοι οἰκήιοι ἦσαν πολῆται πολλοὶ, τούτους ὑπὸ τῶν κατιόντων Σαμίων ἐόντων ὀλίγων ἐσωθῆναι· τῶν δὲ ὑπ' ἑωυτῷ ἐόντων πολιητέων τοὺς τέκνα καὶ

Z τὰς

a οὐ μὲν οὐκ. b ξείνου. Ἐπὶ. c Σαμίων. Πέμψας δὲ κήρυκα λάθρη Σαμίων Πολυκράτης παρά. d haec verba ὑπὸ Πολυκράτεος non exstant in MS: e ἐπικαρποὶ τε μισθωτοί.

Laconica brevitas in loquendo & per ænigma. Lacedæmonii sumunt expeditionem in Samum causa ambigua, locus Corinthiis, qui infesti Samiis.

τὰς γυναῖκας ὁ Πολυκράτης ἐς τὰς νεωσοίκους συνελήσας, εἶχε ἑτοίμους, ἢν ἄρα πρησίδωσι ὅτι πρὸς τὰς κατούσας, ὡς σφεῖσι αὐτοῖσι τοῖσι νεωσοίκοισι. Ἐπεί τε δὲ οἱ ἐξελαθέντες [a] Σαμίων ὡς τὸν Πολυκράτεα ἀπίκοντο ἐς τὴν Σπάρτην, καταστάντες ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ἔλεγον πολλὰ, εἰα κάρτα δεόμενοι. οἱ δὲ σφι τῇ πρώτῃ καταστάσι ὡς ἐκέλευον, τὰ μὲν πρῶτα λεχθέντα ἐπιλελῆσθαι, τὰ δὲ ὕστατα [b] ὑπὸ σωτέναι. μετὰ δὲ ταῦτα, δεύτερα καταστάντες, ἄλλο μὲν εἶπον οὐδέν, φύλακον δὲ Φέρουσιν, ἔφασαν τὸ φύλακον ἀλφίτων [c] δέεσθαι. οἱ δὲ σφι ὡς ἐκέλευον, τῷ φυλάκῳ πρησιέναι. βοηθέειν δὴ ὧν ἐδόξε αὐτοῖσι. Καὶ ἔπειτα παρασκευασάμενοι ἐστρατεύοντο Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ Σάμον. ὡς μὲν Σάμιοι λέγουσι, δικαιοτάτην ἐκπίπτοντες ὅτι σφι πρότεροι αὐτοὶ νηυσὶ ἐβοήθησαν ἐπὶ Μεσσηνίους· ὡς δὲ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, οὐκ ὅτω τιμωρήσωσι [d] δεομένοισι Σαμίοισι ἐστρατεύοντο, ὡς πᾶσαν βουλόμενοι ἐξ κρητῆρος τὸ ἁρπαγῆς, τὸν ἦγον Κροίσῳ, καὶ ἐξ Ἀμάσιος τὸν αὐτοῖσι Ἄμασις ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔπεμψε δῶρον. καὶ γὰρ Ἀμάσιος ἐλελήσατο τῷ πρότερον ἔτεϊ ἢ τὸν κρητῆρα, οἱ Σάμιοι· ἐόντα μὲν λίνεον, καὶ ζώων ἐνυφασμένων συχνῶν, κεκοσμημένον δὲ χρυσῷ καὶ εἰρίοισι διὰ ξύλου· τῶνδε εἵνεκα θωυμάσαι ἄξιον ἀπεδόνη ἑκάστη ἐξ Ἀμάσιος πεποίηται. ἐοῦσι γὰρ λεπτὴ, ἔχει ἀπεδόνας ἐν ἑωυτῇ τριηκοσίας [e] καὶ ἑξήκοντα, πάσας φαινομένας. τοιοῦτος ἕτερος ἐστὶ καὶ τὸν ἐν Λίνδῳ ἀνέθηκε τῇ Ἀθηναίῃ Ἄμασις. Συνεπελάβοντο δὲ ἐξ στρατεύματος ἐξ ἐπὶ Σάμον ὥστε χρεῶν, καὶ Κορίνθιοι προθύμως. ὕβρισμα γὰρ καὶ ἐς τούτους εἶχε ἐκ τῶν Σαμίων γενόμενον γενεῇ πρότερον ἐξ στρατεύματος τούτου, κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξ κρητῆρος τῇ ἁρπαγῇ γενόνος. Κερκυραίων γὰρ παῖδας τριηκοσίων ἀνδρῶν τῶν πρώτων, Περίανδρος ὁ Κυψέλου ἐς Σάρδις ἀπέπεμψε ἐκτάμνειν ὑπὸ Ἀλυάττεα ἐπίτομῆ. προσχόντων δὲ ἐς τὴν Σάμον τῶν ἀγόντων τοὺς παῖδας Κορινθίων, πυθόμενοι οἱ Σάμιοι τὸν λόγον, ἐπ' οἴσι ἀγοίατο ἐς [f] Σάρδις, πρῶτα μὲν τοὺς παῖδας ἐδίδαξαν ἱρὸν ἅψασθαι Ἀρτέμιδος· μετὰ δὲ, ἢν προφερόντων ἀπέλκειν τοὺς ἱκέτας ἐκ τοῦ ἱροῦ, σιτίων δὲ τοὺς παῖδας ἐρύκειν Κορινθίων, ἐποιήσαντο οἱ Σάμιοι ὀρτὴν, τῇ καὶ νῦν ἔτι χρεὼν ἐστὶ καλὰ ταῦτα. νυκτὸς γὰρ ὑπογινομένης, ὅσον χρόνον ἱκέτευον οἱ παῖδες, ἐστᾶσαν χορούς παρθένων τε καὶ ἡϊθέων· ἱστάντες δὲ τοὺς χορούς, τοῦτο μὲν

civium liberi atque uxores Polycrates in navalia coactos tenebat paratos, ut si ii eum redeuntibus aliis prodidissent, una cum ipsis navalibus combureret. Postea- 46
quam vero Samii qui à Polycrate exacti erant, Spartam venerunt, introducti ad principes multa sane, qualia supplices, commemorabant. Quibus illi primo congressu responderunt, eorum quæ illi dixissent, priorum quidem oblitos esse, posteriora vero non intelligere. Secundo deinde congressu nihil illi dixerunt, nisi allato panario, illud panc indigere. Quibus iidem responderunt panario curiosè actum fuisse. Itaque opem ferendam eis censuerunt. Ac postea instructi 47
Lacedæmonii, cum exercitu in Samum se contulere, referendæ gratiæ caussa, ut Samii ajunt, quia illis aliquando Samii adversus Messenios navibus auxilio fuissent: ut vero Lacedæmonii ajunt, non tam ut tutarentur precantes Samios, militavisse, quam ut ulciscerentur rapinam crateris, quem Crœso portabant, & thoracis ab Amasi rege Ægypti ipsis muneri missi. Intercepcrant enim Samii priore quam craterem anno, thoracem quoque lincum quidem, & frequentibus animalium figuris intextis, sed ornatum auro lanisque, ex xylo: ob id admiratione dignum faciunt thoracis licia: nam quum ea tenuia & exilia, tamen in se habeant trecenta ac sexagena licia, singulaque conspicua. Qualis alter est, quem in Lindo Minervæ idem Amasis dedicavit. Adjuverunt autem hanc expeditionem 48
contra Samios, ut fieret, admodum prompte Corinthii. In quos etiam Samiorum extabat injuria a tate quæ præcessit hanc expeditionem, circa idem tempus facta quo crater interversus est. Nam quum Periander Cypseli filius, Sardes ad Alyattem castrandos mitteret trecentorum primorum in Corcyræis liberos, Corinthiique qui illos ducebant, Samum appulsi essent, audita Samii caussa cur Sardes ducerentur, primum edocuere pueros, ut templum Dianæ tangerent: deinde non negligentes abstrahere supplices a templo, quum arcerent Corinthii eos alimentis, ipsi Samii diem solennem egerunt, quem nunc quoque per eadem facta celebrant. Quum enim nox advenerat, quamdiu pueri supplicabant, exercebant choros virginum atque adolescentium, & interea dum choros exercent, ritum instituerunt

a ἐξελαθέντες. b Hæc verba ἐπιλελῆσθαι, τὰ δὲ ὕστατα non exstant in MS. nisi in margine adscripta. c τὸ ἀλφίτων.
d ὑπὸ τιμωρήσαι. e τριηκοσίας habet MS. f ἀγοίατο οἱ παῖδες ἐς.

Inimicitia Corcyræorum & Corinthiorum; qui hinc infesti Samiis. Periandri uxor, & filii, & socer Procles, quem visunt nepotes. Mira junioris torvitas in patrem, hujusque ultio.

στησάμενοι τε ἐς μέλιτα ἐποιήσαντο νόμον φέρεσθαι· ἵνα ἁρπάζοντες οἱ τῶν Κερκυραίων παῖδες ἔχοιεν τροφήν. ἐς τοῦτο δέ οἱ ἐχώρησε, ἐς ὃ οἱ Κορίνθιοι τῶν παίδων οἱ φύλακοι οἴχοντο [a] ἀπολιπόντες. τοὺς δὲ παῖδας ἀπήγαγον ἐς Κέρκυραν οἱ Σάμιοι. Εἰ μέν νυν Περίανδρος τελευτήσαντα τοῖσι Κορινθίοισι φίλα ἦν πρὸς τοὺς Κερκυραίους, οἱ δὲ οὐκ ἂν συνελάβοντο ἐς τοσοῦτον ἐς Σάμον ταύτης εἵνεκεν [b] τῆς αἰτίης· νῦν δὲ αἰεί τε ἐπεί τε ἔκτισαν τὴν νῆσον, εἰσὶ ἀλλήλοισι διάφοροι ἐόντες ἐωυτοῖσι. τούτων ὦν εἵνεκεν [c] ἀπεμνησικάκεον τοῖσι Σαμίοισι οἱ Κορίνθιοι. ἀπέπεμπε δὲ [d] ἐς Σάρδις ἐπ' ἐκτομῇ Περίανδρος, τῶν πρώτων Κερκυραίων ἐπιλέξας τοὺς παῖδας, τιμωρεύμενος· πρότεροι γὰρ οἱ Κερκυραῖοι ἤρξαν ἐς αὐτὸν πρῆγμα ἀπάδαλον ποιήσαντες. Ἐπεί τε γὰρ τὴν ἑωυτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν Περίανδρος ἀπέκτεινε, συμφορὴ τοιήδε οἱ ἄλλη συνέβη πρὸς τῇ γενομένῃ γυναικί. ἦσάν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες, ἡλικίην ὁ μὲν ἑπτακαίδεκα· ὁ δὲ, ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Προκλῆς, ἐὼν Ἐπιδαύρου τύραννος, μεταπεμψάμενος παρ' ἑωυτὸν, ἐφιλοφρονέετο [e], ὡς εἰκὸς ἦν, θυγατριδέας ἐόντας τοὺς ἑωυτοῦ παῖδας· ἐπεί τε δέ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε πρὸς πάντων αὐτούς, Ἆρα ἴστε, ὦ παῖδες, ὃς ὑμέων τὴν μητέρα ἀπέκτεινε; τῶν τὸ ἕτερος μὲν αὐτῶν ἐν ὀδυνηρῷ λόγῳ ἐποιήσατο· ὁ δὲ νεώτερος, τῷ οὔνομα ἦν Λυκόφρων, ἤλγησε ἀκούσας οὕτω, ὥστε ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον, ἅτε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, προσλεγομένῳ τε οὐ προσδιελέγετο, ἐσροέοντί τε λόγον οὐδένα ἐδίδου. τέλος δέ μιν πρὸς θυμὸν ἐχόμενος ὁ Περίανδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίων. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον, ἐσρέετο τὸν πρεσβύτερον τῶν παίδων ὁ μητροπάτωρ διελέχθη· ὁ δὲ οἱ ἀπηγέετο ὡς σφέας φιλοφρόνως ἐδέξατο. ἐκείνου δὲ ἕνεκα τοῦ παιδὸς ὁ Προκλῆς ἀποστέλλων εἶπε, ἅτε οὐ νόῳ λαβὼν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρος δὲ οὐδεμίῃ μηχανῇ ἔφη εἶναι μὴ οὐ σφι ἐκεῖνον ὑποθήσεσθαί τι· ἐλιπαρέε τε ἐσροέων. ὁ δὲ, ἀναμνησθεὶς, εἶπε καὶ τοῦτο· Περίανδρος δὲ νόῳ λαβὼν καὶ τοῦτο, ἢ μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμενος ὀργῇ, ἢ ὁ ἐξελασθεὶς [f] ὑπ' αὐτοῦ πῇ διαιτᾶν ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων ἄγγελον, ἀπηγόρευε μή μιν δέκεσθαι οἰκίοισι. ὁ δὲ, ὅκως ἀπελαυνόμενος ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπελαύνετο ἂν καὶ ταύτης· ἀπελαύνοντός τε δὴ Περιάνδρου τοῖσι δεξαμένοισι, καὶ ἐξείργειν κελεύοντος, ἀπελαυνόμενος

rent

Z 2

[a] οἴχοντο. [b] ἦεν. [c] εἶχε. [d] ἔπεμπε δὲ. [e] ἐφιλοφρόνεέτο. [f] ἐξελαθεὶς.

statuerunt ferendi esculenta ex sesamo ac melle, ut ea Corcyræorum filii rapientes, alimenta haberent. id eousque factum est, dum Corinthii puerorum custodes illis omissis abierunt. Ita Samii pueros 49 Corcyram reduxerunt. Quod si defuncto Periandro, Corinthiis cum Corcyræis amicitia extitisset, illi non fuissent portio expeditionis hujus contra Samum propter hanc causam: nunc ab ipsis insulæ originibus, Corinthii semper cum Corcyræis discordes mutuo fuere. Hujus igitur rei memores Corinthii, exulcerato in Samios animo erant. Mittebat autem Periander ad castrandum Sardes primorum Corcyræorum delectos pueros, ulciscendi gratia, quia Corcyræi priores nefandum tacinus in eum admiserant. Nam 50 posteaquam uxorem suam Melissam necavit Periander, accidit, ut ad superiorem calamitatem hæc quoque altera illi accederet. Erant ei ex Melissa filii duo, unus septem & decem, & alter duodeviginti natus annos. hos avus maternus Procles Epidauri tyrannus, ad se accitos, ea prosequebatur charitate qua par erat nepotes ex filia sua. Quos ubi remittendos statuit, deducens illos, Scitis, inquit, pueri, quis matrem vestram interemerit? Hoc dictum, ei qui major natu erat, nullius momenti habitum est: at minor, cui nomen erat Lycophroni, ita hoc audito doluit, ut reversus Corinthum, patrem neque salutaverit, neque colloquentem vicissim alloqui, ac ne interroganti quidem sermonem aliquem dederit. Eum Periander tandem sane indignatus à lari- 51 bus ejecit. Quo ejecto, majorem natu percontatur quænam cum eis avus esset colloquutus. Ille narrare ut ipsos avus amantissime accepisset: non tamen recordari dicti illius quod Procles in eis dimittendis dixisset, quippe quod in mentem non admiserat. Periander dicere, nulla ratione fieri posse quin aliquid illis ab avo sit suggestum: itaque percontando instare. Tunc adolescens in memoriam rediens, id quoque narravit. Quod Periander etiam animo attendens, tamen nolens aliquid concedere mollius, mittit illuc apud quos filius ab ipso expulsus degebat, prohibens ne adolescentem in domum excipiant. Iste postquam ejectus in alteram se domum conferebat, ab hac quoque abigebatur; & Periandro iis qui acceperant comminante, atque ut arce-

Dira truculentia inter patrem & filium. Periander Epidaurum expugnat & Proclem capit. Filia Periandri.

νόμενος ἂν [a] ἧκε ἐπ' ἑτέρῳ τ' ἑτέρων. οἱ δέ, ἅτε Περιάνδρου ἐόντα παῖδα, καίπερ δεινὰ πάσχοντες, ὅμως ἐδέχοντο. Τέλος δὲ, ὁ Περίανδρος κήρυγμα ἐποιήσατο, ὃς ἂν ἢ οἰκίοισι [b] ὑποδέξηται μιν, ἢ προσδιαλεχθῇ, ἱρὰ ζημίην τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὅσην δὴ εἶπε. ὡς ὦν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα, ὅτε τις οἱ Συρακόσιος, ὅτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἤθελε. ὡς δὲ, δὴ αὐτὸς σκεῖνος ἐὼν καὶ οὐ πρόσω ἀπῳκημένος, ἀλλὰ Συρακουσέων ἐν τῇσι στοῇσι σκαλινδέετο. τετάρτῃ δὲ ἡμέρῃ ἰὼν μιν ὁ Περίανδρος ἀλγήσασί τε ἐσιτίῃσι συμπεπωκότα οἰκτίρει· ἰὼν δὲ τ' ὀργῆς, ἧκε ἄσσον, καὶ ἔλεγε, Ὦ παῖ, κότερα τούτων αἱρετώτερα ἐστί, τοῦτα τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις, ἢ τὴν τυραννίδα, καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα, ἐόντα τῷ πατρὶ ὀπιτήδειον, οὐ βαλαμβάνειν; ὃς ἐὼν ἐμός τε παῖς, καὶ Κορίνθου τ' δυβριμνος βασιλεύς, ἀλήτην βίον εἵλκυε· ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεώμενος ἐς τὸν σε ἧκε ἐχθρῶν. εἰ γάρ τις συμφορὴ ἐν αὐτοῖσι ἐγεγόνεε ἐξ ἧς ἐπιφθόνως ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὕτη γίγονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τοῦ πλεῦν μέτοχός εἰμι, ὅσῳ αὖτις σφε ἐξειργασάμην [c]. σὺ δὲ μαθὼν ὅσῳ φθονέεσθαι κρεσσόν ἐστι ἢ οἰκτείρεσθαι, ἅμα τε ἐκεῖνόν τι ἐς τὰς τοκῆας καὶ ἐς τὰς κρέουσας τε θυμώσασθαι, ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περίανδρος μὲν τούτοισι αὐτὸν κατελάμβανε. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβετο τὸν πατέρα, ἔφη δέ μιν ἱρὰ ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ, ἑωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἴη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται, στείλας πλοῖον [d] ἐς Κέρκυραν. ἐπεκράτεε γὰρ καὶ τούτων. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Πρόκλεα, ὡς τὰ παρεόντων οἱ πρηγμάτων ἐόντα αἰπόταλον· καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδαυρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Πρόκλεα, καὶ ἐζώγρησε. Ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος, ὅ, τε Περίανδρος παρηβήκεε, καὶ συνεγνώσκετο ἑωυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ πρήγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν, ἀπεκαλέε [e] τὸν Λυκόφρονα ὅτι τὴν τυραννίδα. ἐν τῷ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων ἔκειτο ἔρως [f], ἀλλά οἱ καταφαίνετο εἶναι νωθέστερος. ὁ δὲ Λυκόφρων οὐδὲ ἀνακρίσιος ἐποιήσατο τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίανδρος δὲ, ὡς ἐσεχόμενος τοῦ νεηνίεω, δεύτερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφεὴν [g], ἑωυτὸν δὲ θυγατέρα· δοκέων μιν μάλιστα ταύτῃ ἂν πείθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύτης, καὶ λεγούσης, Ὦ παῖ, βούλεαι τὴν τε τυραννίδα ἐς

rent imperante, expulsus in aliam sodalium domum se contulit. Illi etsi formidantes, tamen quod esset Periandri filius, hominem excipiebant. Ad postremum 52
Periander per præconem edici jussit, quisquis hunc in domum reciperet, aut alloqueretur, eum sacram mulctam Apollini debiturum, quantam ipse nuncupans. Ad hoc edictum quum nemo affari, nemo illum in domum recipere vellet, etiam ipse ille non putavit rem illicitam esse tentandam: sed sustinens in porticibus assidue versabatur. Quem die quarta Periander illuvie & inedia enectum cernens, misertus est, depositaque ira propius accedens, Fili, inquit, utrum est optabilius, illud quod cummaxime tolerias, an tyrannidem atque opes, quas ego nunc habeo, accipere patri obtemperantem? qui quum sis & meus filius & beatæ Corinthi rex, præoptasti mendicam vitam, obsistendo atque irascendo illi cui minime debebas. Nam siquid calamitatis in iis accidit unde suspicionem in me habes, id mihi accidit, ejusque ego particeps eo magis tum, quod ipse id perpetravi. Tu vero, edoctus quanto satius sit invideri quam miserabilem esse, & simul quid sit in parentes & in majores iratsci, abi domum. Periander quidem his verbis filium corripiebat: ille autem nihil patri respondit, nisi ipsum sacram mulctam deo debere, quod in ipsius colloquium veniisset. Ibi Periander animadvertens malum filii desperatum esse & insuperabile, ab oculis eum sibi amandavit, navigio in Corcyram misso. nam & huic imperitabat. Eo autem amandato, bellum socero Procli intulit, tanquam præcipuo harum rerum autori: expugnataque Epidauro, Proclem cepit, quem tamen vivum servavit Interjecto 53
deinde tempore quum senuisset Periander, sibique esset conscius se non esse amplius parem administrandis obeundisque rebus, mittit Corcyram arcessitum Lycophronem ad tyrannidem. Nam in majore filio non erat indoles, hebetiorque esse ei videbatur. Lycophron ne interrogatione quidem est dignatus eum qui sibi nuncium afferebat. At Periander in amorem adolescentis propensus, rursus ad eum misit sororem filiam suam, sperans fore ut ille huic præcipue auscultaret. Hæc, ubi venit, ô puer, inquit, mavis tyrannidem recidere in alios, & domum

a κελεύοντος. ἀπελαυνόμενος δ' ἂν. b ἂν οἰκίοισι. c ἐξεργασάμην. d πλοῖον. e ἐπεκάλει. f τὸν ἑτέρου. g ἀδελφὴν.

Sororis fermo & pondus apud fratrem, quem occidunt Corcyræi. Laconum irrita expeditio contra Samum. Archiæ, cujus nepotem vidit Herodotus, & Lycopæ virtus, sed infelix.

mum patris dispergi potius, quàm tu ipse habere illuc reversus? Redi quæso ad penates, desine tibimet officere. Ambitio est possessio sinistra: noli malum medicari malo. Multi justis mansuetiora præponunt. multi jam & materna quærentes, paterna converterunt. Lubrica res est tyrannis, cujus multi sunt amatores. Pater senex jam est provectæque ætatis: tua ipsius bona ne aliis tradas. His illa verbis ad inducendum maxime appositis fratrem alloquebatur, à patre edocta. Cui iste respondens, negat se iturum Corinthum quoad patrem superesse audiret. Hoc quum mulier renunciasset, tertio Periander caduceatorem mittit, qui dicat se quidem in Corcyram velle concedere, sed ut hic Corinthum proficiscatur ad tyrannidis successionem. Id approbante filio, Periander Corcyram ipse veniebat, juvenis Corinthum. Hæc omnia edocti Corcyræi, ne ad ipsorum regionem Periander accederet, adolescentem interimunt. Ob hæc igitur Periander de Corcyræis ultionem sumebat. 54 Lacedæmonii ingenti cum classe ubi pervenere, Samum obsedêrunt, succedentesque muro, turrem mari imminentem in suburbio transcenderunt. Sed mox cum magna manu suppetias ipso ferente Polycrate, rejecti sunt. Sed quum à superiore turri, quæ tergo montis imposita erat, erupissent tum auxiliarii, tum ipsorum Samiorum permulti, & aliquantisper Lacedæmonios sustinuissent ipsi, retro fugam fecerunt, insequentique ab hoste cædebantur. 55 Quod si Lacedæmonii qui aderant, Archiæ & Lycopæ similes extitissent eo die, capta Samus fuisset. Siquidem Archias & Lycopes soli cum Samiis intra murum simul irruentes, intercluſa ad redeundum via, intra urbem Samiorum occubuerunt. Equidem ipse cum tertio ab hoc Archia alio Archia, qui Archiæ Samii filius, congressus sum apud Pitanen (hujus enim populi erat) qui ex omnibus hospitibus maxime Samios honorabat, dicente patri suo nomen Samio fuisse inditum, quod ei pater Archias strenue pugnans in Samo mortem oppetisset: se vero ideo Samiis honorem habere, quod avus suus fuisset à Samiis publica 56 affectus sepultura. Lacedæmonii, quadraginta diebus in obsidendo absumptis, quum in suscepta re nihil admodum proficerent, in Peloponnesum redierunt. Fer-

„ἐς ἄλλης πειρᾶσθαι, καὶ τὸ οἶκον τὸν πατρὸς διαφορήσασθαι μᾶλλον, ἢ αὐτὸς σφέ ἀπελθὼν ἐκχειν; ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία, παῦσαι σεωυτὸν ζημιῶν. φιλοπρηγμοσύνη, κτῆσις σκαιόν. μὴ τὸ κακὸν τῷ κακῷ ἰῶ. πολλοὶ τὰ δικαίων τὰ ἀπεικέστερα προτιθεῖσι. πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῷα διζήμενοι, τὰ πατρῷα μετέβαλον [a]. τυραννὶς, χρῆμα σφαλερόν· πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρασταί εἰσι. ὁ δὲ, γέρων τε ἤδη καὶ παρηβηκώς. „μὴ δῶς τὰ σεωυτοῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι. ἡ μὲν δὴ τὰ ἐπαγωγότατα διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἔλεγε πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, ὑποκρινάμενος [b], ἔφη ἥδομαί ἥξειν ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν πυθώμαι τὴν τετιμωρημένα τὸν πατέρα. ἀπαγγελάσης δὲ ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον ὁ Περίανδρος κήρυκα πέμπει, βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἥκειν· ἐκεῖνον δὲ ἐκέλευε ἐς Κόρινθον ἀπιόμενον, διάδοχον γενέσθαι τυραννίδος. καταινέσαντος δὴ ὑπὸ τούτοισι τοῦ παιδὸς, ὁ μὲν Περίανδρος ἐστέλλετο ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ παῖς οἱ ἐς τὴν Κόρινθον. μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι τούτων ἕκαστα, ἵνα μὴ σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώρην ἀπίκηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον. ἀντὶ τούτων μὲν Περίανδρος Κερκυραίους ἐτιμωρέετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ στόλῳ μεγάλῳ ὡς ἀπίκοντο, ἐπολιόρκεον Σάμον· προσβαλόντες δὲ πρὸς τὸ τεῖχος, τοῦ μὲν πρὸς θαλάσσης ἐστεῶτος πύργου καλοῦ τὸ πρόσωπον τὸ πόλιος ὑπερέβησαν· μετὰ δὲ, αὐτοῦ βοηθησάντος Πολυκράτεος χιλίῃ, ἀπηλάσθησαν [c]. καὶ τὰ μὲν τὸν ἐπάνω πύργον τὸν ὄπισθε ῥάχιος τοῦ ὄρεος ἐπεῖχον, ἐπεξῆλθον οἵ τε ὀπίσω αὐτῶν Σαμίων συχνοί. δεξάμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἔφυγον ὀπίσω· οἱ δὲ, ὀπισθομένους, ἐκτεῖνον. Εἰ μὲν νῦν οἱ παρεόντες Λακεδαιμονίων ὁμοῖοι ἐγένοντο τούτῳ τῷ ἡμέρῃ Ἀρχίῃ τε καὶ Λυκώπῃ, αἱρέθη ἂν Σάμος. Ἀρχίης γὰρ καὶ Λυκώπης μούνοι σωθέντες φεύγουσι ἐς τὸ τεῖχος τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ἀποκληισθέντες τοῦ ὀπίσω ὁδοῦ, ἀπέθανον ἐν τῇ πόλι τῇ Σαμίων. τρίτῳ δὲ ἀπ' Ἀρχίεω τούτου γενόμενος ἄλλῳ Ἀρχίῃ τῷ Σαμίῳ τοῦ Ἀρχίεω, αὐτὸς ἐν Πιτάνῃ συνεγενόμην· (δῆμος γὰρ τοῦτο ἦν) ὃς ξείνων πάντων μάλιστα ἐτίμα τε Σαμίους, καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τὄνομα τεθεῖναι, ὅτι οἱ πατὴρ Ἀρχίης ἐν Σάμῳ ἀριστεύσας ἐτελεύτησε. τιμῶν δὲ Σαμίους ἔφη, διότι παρῆσάν οἱ τὸν πάππον δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων. Λακεδαιμόνιοι [d] δέ, ὡς σφι τεσσεράκοντα ἐγεγένεσαν ἡμέραι πολιορκέουσι Σάμον, ἐς τὸ πρόσω τε ὁδὸν προεκόπτεον τῶν πρηγμάτων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Πελοπόννησον [e].

a τυράλλαι. b ὑποκρινόμενος. c ἀπηλάθησαν. d Σαμίων τοῦ. Λακεδαιμόνιοι. e ἐς τὴν Πελοπόννησον.

Samiorum, Polycratem fugientium, varia fortuna, præsertim in Siphno, quæ dives metallis. Eius thesaurus Delphis, & oraculum. Trajectio Thyreæ ab Hermionensibus ad Trœzenios. Samii petierunt Cretæ Cydoniam unde ejecerunt Zacynthios.

ὡς δὲ ὁ ματαιότερος λόγος ὥρμηται, λέγεται Πολυκράτεα ὑπιχώριον νόμισμα κόψαντα πολλὸν μολίβδου, καὶ χρυσώσαντα, δῶρα σφι τοὺς δὲ, δεξαμένους, ὕστερον δὴ ἀπαλλάσσεσθαι. ταύτῃ τῇ στρατιῇ ἐς τὴν Ἀσίην Λακεδαιμονίοισι Δωριέες [b] ἐποιήσαντο. Οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Πολυκράτεα στρατωσάμενοι Σαμίων, ἐπεὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοὺς ὑπολείπειν ἔμελλον, καὶ αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐς Σίφνον· χρημάτων γὰρ ἐδέοντο. τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἦκμαζε τότον τοῦ χρόνον, καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλούτεον, ἅτε ἐόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσέων καὶ ἀργυρέων μετάλλων ἔτω, ὥστε ἀπὸ τοῦ δεκάτης τῶν γινομένων αὐτόθεν χρημάτων, θησαυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται, ὁμοῖα τοῖσι πλουσιωτάτοισι. αὐτοὶ δὲ τὰ γινόμενα τῷ ἐνιαυτῷ ἑκάστῳ χρήματα διενέμοντο. ὅτε ὦν ἐποιεῦντο τὸν θησαυρὸν, ἐχρέωντο τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἷά τε ἐστὶ πολλὸν χρόνον ὠφελημένοισι. ἡ δὲ Πυθίη ἔχρησέ σφι τάδε,

Ἀλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πρυτανήια λευκὰ γένηται,
Λευκοφρύς τ' ἀγορὴ, τότε δὴ δεῖ φεράδμονος ἀνδρὸς,
Φράσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

τοῖσι δὲ Σιφνίοισι τότε ἔτι ἡ ἀγορὴ καὶ τὸ πρυτανήιον Παρίῳ λίθῳ ἠσκημένα. Τοῦτον τὸν χρησμὸν οὐκ οἷοί τε ἦσαν γνῶναι, ἅτε τότε εὐθὺς, ὅτε τῶν Σαμίων ἀπιγμένων. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα πρὸς τὴν Σίφνον προσέσχον οἱ Σάμιοι, ἔπεμπον τῶν νεῶν μίαν πρέσβεας ἄγουσαν ἐς τὴν πόλιν. τὸ δὲ παλαιὸν ἅπασαι αἱ νῆες ἦσαν μιλτηλεφέες. καὶ ἔτι τοῦτο τὸ ἡ Πυθίη προεμήνυσε τοῖσι Σιφνίοισι, φυλάξασθαι τὸν ξύλινον λόχον κελεύσασα, καὶ κήρυκα ἐρυθρόν. ἀπικόμενοι δὲ ὦν οἱ ἄγγελοι ἐδέοντο τῶν Σιφνίων, δέκα ταλαντα σφι χρῆσαι. ὡς δὲ φασκόντων δέ σφεων τῶν Σιφνίων αὐτοῖσι, οἱ Σάμιοι τὴν χώρην αὐτῶν ἐπόζεον. πυθόμενοι δὲ εὐθὺς ἦκον οἱ Σίφνιοι βοηθέοντες, καὶ συμβαλόντες αὐτοῖσι, ἐνίκησαν· καὶ αὐτῶν πολλοὶ ἀπεκλήισθησαν ὑπ' ἄστεος ἔτι τῶν Σαμίων· καὶ αὐτοὺς μὴ ταῦτα ἑκατὸν τάλαντα ἔπρηξαν. Παρὰ δὲ Ἑρμιονέων νῆσον ἀντὶ χρημάτων παρέλαβον, Θυρέην τὴν ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ αὐτὴν Τροιζηνίοισι ἀπέδοσαν. αὐτοὶ δὲ Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν· οὐκ ὑπὸ τοῦ πλέοντες, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελοῦντες ἐκ τῆς νήσου. ἔμειναν δὲ ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἔτεα

Fertur, Polycratem, (ut rumor quidam temerarius emanavit) magnum numerum monetæ patriæ è plumbo percussisse, eamque auro induxisse, ac Lacedæmoniis dedisse: atque ea accepta illos recessisse. Hanc expeditionem Lacedæmonii Dorienses in Asiam susceperunt. Samii, qui 57
Polycrati bellum intulerant, posteaquam à Lacedæmoniis se relictum iri vident, & ipsi transmiserunt in Siphnum. deficiebant enim pecuniæ. Vigebant autem ea tempestate Siphniorum res, erantque inter insulares locupletissimi, ut quibus in insula essent auraria & argenti metalla, unde tantum pecuniæ redibat, ut ex decimis ejus reponeretur apud Delphos thesaurus locupletissimo cuique par. Siphnii autem ipsi pecuniam quæ quotannis conficiebatur distribuebant. Qui dum thesaurum parabant, nunquid diu permanere possent ipsis præsentia bona, consuluere oraculum. Eis ita Pythia respondit,

Quum tamen in Siphno fuerint prytaneia cana,
Cana fori facies, tunc vir vafer adsit oportet,
Qui notet è ligno agmen, legatumque rubentem.

Erant eo tempore Siphniis forum & prytaneium Pario lapide exculta. Hoc autem 58
oraculum Siphnii neque tunc statim, neque post adventum Samiorum intelligere potuerunt. Nam Samii quum primum ad Siphnum adplicuissent, miserunt ad urbem cum legatis unam è navibus. Veteri autem instituto naves omnes erant rubrica delibutæ: atque hoc erat quod Siphniis Pythia prædixit, ut observarent ligneum agmen ac rubrum legatum. Nuncii igitur ubi pervenere, decem sibi talenta mutuari Siphnios precabantur. Negantibus Siphniis se mutua daturos, Samii eorum agros populabantur. Id audientes Siphnii, continuo occurrentes, commissa pugna fugati sunt: eorumque multi ab urbe a Samiis intercluſi, a quibus postea centum talenta exegerunt. Ab Hermionensibus insulam Samii pecu- 59
niarum loco acceperunt, Thyream Peloponnesо adjacentem, quam Trœzeniis obligaverunt: ipsi Cydoniam in Creta condiderunt, quum illuc non ea de caussa navigassent, sed ut Zacynthios ex insula summoverent. In hac quinquennium degentes, ita rem bene gesserunt, ut tem-

pla

a ταύτῃ πρώτῃ. b Λακεδαιμονίοισι Δωριέες.

Naves mutilatas conſecrant Æginetæ Dianæ ſuæ. Amphicrates Sami rex. Samii tribus illuſtribus operibus inſulam ſuam ornarunt. Magi fratres rebellant contra Cambyſem.

pla quæ nunc in Cydonia viſuntur, iſti fecerint, & Dictynnæ præterea delubrum. Sexto eos anno Æginetæ navali prœlio victos cum Cretenſibus ſubegerunt in ſervitutem, ac naves aprugnis proris inſtructas, roſtratas, mutilaverunt, eaſque apud Minervæ templum in Ægina dedicaverunt. Hæc Æginetæ Samiis fecere, infenſi quod illi antea ſub Amphicrate Sami rege, bello Æginæ illato, magnis cladibus illos affecerant, & invicem affecti fuerant. & hæc quidem fuit cauſſa.

60 Protraxi autem ſermonem de Samiis ob hoc magis, quod tria ſunt apud eos opera Græcanicorum omnium maxima. Unum montis in centum quinquaginta orgyias editi; foſſa ab ejus imo incipiens habet duplex os, longitudinis foſſæ ſeptem ſtadiorum; celſitudinis autem ac latitudinis, utriuſque octonûm pedum. Item per eum totum altera foſſa depreſſa eſt viginti cubitorum altitudinis, trium pedum latitudinis, per quam derivata à magno fonte aqua, fiſtulis diffuſa in urbem deducitur. Hujus foſſæ architectus extitit Megarenſis Eupalinus Nauſtrophi filius. Hoc primum è tribus operibus eſt. Alterum agger circa portum in mari, ad viginti orgyias altitudinis, duobus amplius ſtadiis longitudinis. Tertium opus eſt templum omnium quæ nos vidimus ampliſſimum, cujus architectus primus extitit Rhœcus, Philei filius, indigena. Horum operum gratia ſermonem aliquanto

61 magis de Samiis extendi. CAMBYSE Cyri circa Ægyptum moras trahente, ac deſipiente, duo magi iidemque fratres contra eum inſurrexerunt: quorum alterum Cambyſes reliquerat rei domeſticæ curatorem. Hic cognita Smerdis nece, quæ occultabatur, pauciſque Perſarum erat nota, pleriſque eum vivere arbitrantibus, hæc in conſilium iſtud adhibens inhiavit regiis opibus. Erat ei frater, quem dixi una cum illo contra eum conſpiraſſe, corporis habitu quamſimillimus Smerdi, Cyri filio, quem Cambyſes fratrem ſuum interemit: nec ſpecie tantum corporis Smerdi aſſimilis, ſed etiam nomen habebat Smerdin. Hunc virum magus Patizithes inſtructum quemadmodum ipſe illi omnia peracturus eſſet, in regium ſolium perducit. Hoc acto, caduceatores cum alia in loca, tum vero unum in Ægyptum dimittit ad exercitum, qui ediceret ut Smerdi Cyri filio deinceps obe-

62 dirent, non Cambyſi. Hæc caduceatores alii

ἔπεα πέντε, ὥστε πὲ ἱρὰ τὰ ἐν Κυδωνίῃ ἐόντα νεῶν, ἔστοί εἰσι οἱ ποιήσαντες, καὶ τὸ τῆς Δικτύνης νηόν. ἔκτῳ δὲ ἔτεϊ Αἰγινῆται αὐτὸς ναυμαχίῃ νικήσαντες, ἠνδραποδίσαντο μετὰ Κρητῶν. καὶ τὰ νηῶν καπρίσας ἐχουσέων τὰς πρώρας ἠκρωτηρίασαν, καὶ ἀνέθεσαν ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Ἀθηναίης ἐν Αἰγίνῃ. ταῦτα μὲν ἐποίησαν ἔγκοτον ἔχοντες Σαμίοισι Αἰγινῆται. πρότεροι γὰρ Σάμιοι ἐπ' Ἀμφικράτεος βασιλεύοντος ἐν Σάμῳ, στρατευσάμενοι ἐπ' Αἴγιναν, μεγάλα κακὰ ἐποίησαν Αἰγινήτας, καὶ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνων. ἡ μὲν αἰτίη αὕτη. Ἐμήκυνα δὲ περὶ Σαμίων μᾶλλον, ὅτι σφι τρία ἐστὶ μέγιστα ἁπάντων Ἑλλήνων ἐξεργασμένα, ὄρεός τε ὑψηλοῦ ὄρυγμα [b] ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς· τοῦ δὲ τὸ ὄρυγμα κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον. τὸ μὲν μῆκος τοῦ ὀρύγματος, ἑπτὰ σταδίοι εἰσί· τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος, ὀκτὼ ἑκάτερον πόδες. ἄλλο δὲ παντὸς αὖτε ὄρυγμα εἰκοσόπηχυ βάθος ὤρυκται [c], τρίπουν δὲ τὸ εὖρος· δι' οὗ τὸ ὕδωρ μετοχετευόμενον διὰ τῶν σωλήνων, ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Εὐπαλῖνος Ναυστρόφου. τοῦτο μὲν δὴ ἓν τῶν τριῶν ἐστι· δεύτερον δὲ περὶ λιμένα χῶμα ἐν θαλάσσῃ, βάθος καλὰ εἴκοσι ὀργυιέων· μῆκος δὲ τοῦ χώματος, μέζον δύο σταδίων. τρίτον δέ σφι ἐξέργασται νηὸς μέγιστος πάντων νεῶν τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· τοῦ ἀρχιτέκτων πρῶτος ἐγένετο Ῥοῖκος Φίλεω ἐπιχώριος. τούτων εἵνεκα μᾶλλόν τι περὶ Σαμίων ἐμήκυνα. Καμβύσῃ δὲ τῷ Κύρου, χρονίζοντι περὶ Αἴγυπτον, καὶ παραφρονήσαντι, ἐπανίστανται ἄνδρες μάγοι δύο ἀδελφεοί· τῶν τὸν ἕτερον καταλελοίπεε τῶν οἰκηίων μελεδωνὸν ὁ Καμβύσης. ὅτος δὴ ὦν οἱ ἐπανέσχε μαθών τε τὸν Σμέρδιος θάνατον, ὡς κρύπτοιτο γινόμενος, καὶ ὡς ὀλίγοι τε ἦσαν οἱ εἰδότες αὐτὸν Περσέων, οἱ δὲ πολλοὶ περιεόντα μιν εἰδείησαν· περὶ ταῦτα βουλεύσας τάδε, ἐπεχείρησε τοῖσι βασιληίοισι. ἦν οἱ ἀδελφεὸς τῷ εἶπά οἱ συνεπαναστῆναι, οἰκὼς μάλιστα τὸ εἶδος Σμέρδι τῷ Κύρου, τὸν ὁ Καμβύσης ἐόντα ἑωυτοῦ ἀδελφεὸν ἀπέκτεινε. ἦν τε δὴ ὅμοιος εἶδος τῷ Σμέρδι, καὶ δὴ καὶ ὄνομα τοὐυτὸ εἶχε Σμέρδιν [d]. τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Πατιζείθης, ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἷσε ἄγων ἐς βασιλήιον θρόνον. ποιήσας δὲ τοῦτο, κήρυκας διέπεμπε τῇ τε ἄλλῃ καὶ δὴ καὶ ἐς Αἴγυπτον, προερέοντα τῷ στρατῷ ὡς Σμέρδιος ὁ Κύρου ἀκροστὰ ἐπὶ τοῖσι λοιποῖσι, ἀλλ' ὁ Καμβύσεω. Οἵτε δὴ ὦν ἄλλοι κήρυκες

a προτέρου μὲν γάρ. b Hæc vox ὄρυγμα non eſt in MS. & patet interpreti fuiſſe ignotum. c ὀρώρυκται. d Σμέρδις.

Caduceator magi ab Prexaſpe interrogatus rem aperuit.

ρυκες ϖϱοηγόϱθυν τοῦτο, ϗ δὴ Ϛ ὁ ἐπ' [a] Αἴγυπτον ταχθεὶς, (εὕϱισκε γὰϱ Καμβύσεα Ϛ τ' ϛϱατὸν ἐόντα τ' Συϱίης ἐν Ἐκβατάνοισι) ϖϱοηγόϱεε σφέας ἐς μέσον [b] τὰ ἐντεταλμένα ἐκ ϝ μάγϐ. Καμβύσης ϑ' ἀκούσας ταῦτα ἐκ ϝ κήϱυκϛ, ϗ ἐλπίσας μιν λέγειν ἀληθέα, αὐτός τε ϖϱοδεδόσθαι ἐκ Πϱηξάσπεϊ (πεμφθέντα γὰϱ αὐτὸν ὡς ἀποκτενέοντα Σμέϱδιν, ἐ ποιήσαντα ταῦτα) βλέψας ἐς τ' Πϱηξάσπεα, εἶπε, Πϱηξάσπες, ἦπι μοι διεπέξαο τὸ τοι ϖϱοσέθηκα πρῆγμα. ὁ ϑ' εἶπε, Ω' δέσποτα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀληθέα ὅκως κοτὲ στι Σμέϱδις ἀδελφεὸς ὁ σὸς ἐπανέστηκε, οὐδὲ ὅκως τὶ ἐξ ἐκείνου ϝ ἀνδϱὸς νεικός τοι ἔσται [c] ἢ μέγα ἢ σμικϱόν. ἐγὼ γὰϱ αὐτὸς, ποιήσας τὰ σύ με ἐκέλευες, ἐθαψά μιν χεϱσὶ τῇσι ἐμεωυτ' ϐ. εἰ μέν νυν οἱ τεθνεῶτες ἀνεσταίσι, ϖϱοσδέκεό τοι Ϛ Ἀστυάγεα τ' Μῆδον ἐπαναστήσεσθαι· εἰ δ' ἔστι ὥσπεϱ ϖϱοτ' ϐ, ἐ μήπω τοι ἔκγε ἐκείνου νεώτεϱον κακὸν ἀναβλάστῃ. νυῦ ὦν μοι δοκέω, μεταδιώξαντας τ' κήϱυκα, ἐξετάζειν εἰϱωτεύντας παϱ' ὅτου ἤκων ϖϱοαγοϱεύει ἡμῖν Σμέϱδι βασιλῆϊ ἀκούειν. Ταῦτα εἰπάντϛ Πϱηξάσπεϊ, (ἤϱεσε γὰϱ Καμβύσῃ) αὐτίκα μεταδιωκόμενϛ ἁλόντα ἤγαγε ὁ κήϱυξ ἥκε. ἀπαγμένον δέ μιν εἴϱετο ὁ Πϱηξάσπης τάδε, Ὦνθϱωπε, φὴς γὰϱ ἥκειν ὧδε ἐκ Σμέϱδιϛ τ' Κύϱου ἄγγελϛ· νυῦ ὦν εἶπας τὼ ἀληθείῳ, ἄπιθι χαίϱων· κότεϱα αὐτός τι Σμέϱδις φανόμενϛ ἐν ὄψι ἐνετέλλετο ταῦτα, ἢ τ' τις ἐκείνου ὑπηϱετέων. ὁ ϑ' εἶπε, Ἐγὼ Σμέϱδιν μὲν τ' Κύϱου ἐξ ὅτου βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ἐς Αἴγυπτον, ἔκω ὀπωπά [d]· ὁ δέ μοι μάγος τ' Καμβύσεος ἐπίτϱοπον τ' οἰκηίων ἀπέδεξε, ἅτος ταῦτα ἐνετείλατο, φὰς Σμέϱδιν τ' Κύϱου εἶναι τ' ταῦτα ἐπιτάσσοντα εἰπεῖν ϖϱὸς ὑμέας. ὁ μὲν δὴ σφι ἔλεγε, ὡδὲν ἐπικατεψευσμένος. Καμβύσης ϑ' εἶπε, Πϱήξασπες, σὺ μὲν, οἷα ἀνὴϱ ἀγαθὸς, ποιήσας τὸ κελευόμενον, αἰτίην ἐκπέφευγας· ἐμοὶ ϑ' τίς ἂν εἴη Πεϱσέων ὁ ἐπανεστεὼς, ἐπιβαλόων τῷ Σμέϱδιος ὀνόματος; ὁ ϑ' εἶπε, Ἐγώ μοι δοκέω σαφιέως τὸ γεγονὸς τοῦτο, ὦ βασιλεῦ. οἱ μάγοι εἰσί τοι οἱ ἐπανεστεῶτες, τόν τε ἔλιπες μελεδωνὸν τ' οἰκίων, Πατιζείθης, ϗ ὁ τούτου ἀδελφεὸς Σμέϱδις. Ἐνθαῦτα ἀκούσαντα Καμβύσεα τὸ Σμέϱδιϛ οὔνομα, ἔτυψε ἡ ἀληθείη τ' τε λόγων ϗ τοῦ ἐνυπνίου· ὃς ἐδόκεε ἐν τῷ ὕπνῳ ἀπαγγεῖλαί τινά οἱ ὡς Σμέϱδις ἱζόμενϛ ἐς τ' βασιλήιον ϑρόνον, ψαύσειε τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐϱανοῦ. μαθὼν ϑ' ὡς μάτην ἀπολωλεκὼς εἴη τὸν ἀδελφεὸν, ἀπέκλαιε Σμέϱδιν. ἀπο-

alii alibi edixere. Is quoque qui ad Ægyptum delegatus erat, (invenit autem Cambyſem atque exercitum in Ecbatanis Syriæ agentem) ſtans in medio, præcepta magi expoſuit. Hæc audiens Cambyſes, vera loqui caduceatorem ratus, ſeque à Prexaſpe eſſe proditum, quod miſſus ad occidendum Smerdin, rem non peregiſſet, intuens in eum, Prexaſpes, inquit, rem mihi non exequutus es, quam injunxeram. Ad quem ille, Iſta, o here, ait, haudquaquam vera ſunt, ut aut frater tuus aliquando rebellaverit in te, aut quippiam ex illo viro certaminis exiſtat magni exiguive. quippe quum ego ipſe exequutus quæ tu mihi imperaſti eum humarim meis ipſius manibus. Quod ſi defuncti reſurrexerunt, expecta ut tibi etiam Aſtyages Medus inſurrecturus ſit: ſin autem ita habet ut antea, nullum tibi ex illo novum malum amplius germinabit. Igitur mihi videtur curare, ut reprehendamus caduceatorem, & percontando indagemus, a quo veniens nobis denunciet Smerdin regem audire. Hæc 63 loquentem Prexaſpem Cambyſes audiens quum ei placuiſſent, confeſtim reprehenſus caduceator venit. Eum, ubi rediit, Prexaſpes his verbis interrogavit, O homo, quandoquidem te ais à Smerdi Cyri filio venire nuncium, dicito veritatem, qua dicta, abito ſoſpes. Utrum Smerdis ipſe in conſpectum datus tibi iſta mandavit, an quiſpiam ejus miniſtrorum? Tum ille, Equidem, inquit, ego Smerdin Cyri filium, ex quo Cambyſes rex in Ægyptum fecit expeditionem, nunquam conſpexi: ſed magus quem Cambyſes rerum ſuarum familiarium procuratorem conſtituit, is mihi iſta mandavit, dicens Smerdin Cyri filium eſſe, qui imperet hæc apud vos dicere. Hæc ille loquutus fuit, nihil mentitus. Tum Cambyſes, Prexaſpes, inquit, tu quidem ut vir bonus, facto quod imperatum erat, culpam effugiſti: verum quiſnam è Perſis mihi inſurrexerit, occupato Smerdis nomine? Ad quem Prexaſpes, Ego, inquit, ô Rex, hoc quod actum eſt mihi videor intelligere. Magi ſunt qui adverſus te inſurrexerunt, Patizithes quem tu rerum familiarium curatorem reliquiſti, & frater ejus Smerdis. Ibi Cambyſem, quum Smer- 64
dis audiſſet nomen, percuſſit veritas ſermonis, ac ſomnii, qui viſus fuerat videre in ſomno aliquem ipſi nunciare, Smerdin regio inſidentem ſolio, cælum tangere vertice. Agnoſcens itaque ſine cauſſa fratris interemptorem ſe fuiſſe, deflebat Smerdin.

Quem

a ϗ δὴ ϗ ἐπ'. b σφέας ἐν μέσοισι. c τεκός τι ἔσαι. d οὐκ ὄπωπα.

Cambyſis ſera pœnitentia parricidii, vulnuſque letale, & recordatio oraculi de Ecbatanis, & mandata poſtrema.

Quem ubi deflevit (ut erat omni clade afflictus) in equum inſiluit, habens in animo quamraptiſſime Suſa verſus exercitum ducere in magum. Inſilienti in equum, fungus vaginæ gladii excidit, unde nudatus gladius percuſſit femur. Vulneratus in ea parte in qua prius ipſe Ægyptiorum deum Apin percuſſerat, poſtquam viſa fuit plaga letalis, Cambyſes, quodnam illi oppido nomen eſſet interrogavit. Illi ajunt Ecbatana. Et jam antea erat illi redditum ex urbe Buto oraculum, eum in Ecbatanis deceſſurum: & ipſe quidem interpretabatur ſe in Ecbatanis Mediæ (ubi res ejus omnis erat) ſenem vita functurum; at oraculum in Ecbatanis Syriæ utique loquebatur. Tunc poſtquam ſciſcitatus reſcivit oppidi nomen, præ calamitate, tum ex mago perculſus, tum ex vulnere, reſipuit, & oraculum expendens, Hoc in loco, inquit, fatale eſt Cam-
65 bytem Cyri decedere. Hactenus tunc quidem. Viceſimo dehinc die accitis Perſarum qui aderant præſtantiſſimis, ita inquit; Quod maxime occultum volebam, Perſæ, id apprehendit me, ut apud vos efferam. ego enim quum in Ægypto agerem, inter quietem viſum vidi, quod utinam minime vidiſſem! Videbatur mihi nuncius quidam domo adveniens, nunciare Smerdin in regio ſedentem ſolio, cœlum capite contingere. Ex quo veritus ne à fratre exuerer principatu, properantius quam prudentius feci. neque enim in hominis natura ſitum eſt avertere quod eventurum eſt. Itaque vanus ego Prexaſpem Suſa ad Smerdin interimendum mitto. Quo tanto malo perpetrato ſecurius degebam, nequaquam conjectans fore, ut Smerdie ſublato, alius quiſpiam mortalium in me exſurgeret. Verum prorſus in futuro fruſtratus, & parricida fratris quod non debuerat fieri, nec opus erat, extiti, & nihilominus regno exutus ſum. nam Smerdis magus erat is quem dæmon mihi per quietem præmonſtravit in me arma ſumpturum. Hoc opus quum ego perpetrarim, jam vobis Smerdin Cyri non ſuperesſe exiſtimetis, ſed magi vobis regnum occuparunt: quorum alterum rerum domeſticarum procuratorem reliqueram, alter ejus frater eſt Smerdis.

Quem

ἀποκλαύσας ἦ, καὶ ἐνημεκτήσας τῇ ἀπάσῃ συμφορῇ, ἀναθρώσκει ἐπὶ τ ἵππον, ἐν νόῳ ἔχων τὸν ταχίστῳ ἐς Σῦσα στρατεύεσθαι ἐπὶ τ μάγον. καί οἱ ἀναθρώσκοντι ἐπὶ τ ἵππον, ἐκ κολεοῦ ἐξ ξίφεος ὁ μύκης ἀποπίπτει. γυμνωθὲν ἦ τὸ ξίφος παίει τ μηρόν. τρωματισθεὶς ἦ κατὰ τὰτ τῇ αὐτὸς πρότερον [a] τ Αἰγυπτίων θεὸν Ἄπιν ἔπληξε, ὡς οἱ καιρὸς ἔδοξε τετύφθαι, εἴρετο ὁ Καμβύσης ὅ, τι τῇ πόλι ὄνομα εἴη. οἱ δὲ εἶπαν [b] ὅτι Ἐκβάτανα [c]. τῷ ἦ ἔπι πρότερον ἐκλέλεκτο ἐκ βυτοῦς πόλιος ἐν Ἐκβατάνοισι τελευτήσειν τ βίον. ὁ μὲν δὴ ἐν τοῖσι Μηδικοῖσι Ἐκβατάνοισι ἐδόκεε τελευτήσειν γηραιὸς, ἐν τοῖσι οἱ ἅπαντα τὰ πρήγματα. τὸ ἦ χρηστήριον τοῖσι ἐν Συρίῃ Ἐκβατάνοισι ἔλεγε ἄρα· καὶ δὴ ὡς τότε ἐπαρεόμενος ἐπιθέτο τ πόλιος τὸ ὄνομα, ἐπεὶ τ συμφορῆς τ τε ἐκ τοῦ μάγου σκεπτωλημένος, καὶ τοῦ τρώματος, ἐσωφρόνησε. συλλαβὼν δὲ τὸ θεοπρόπιον, εἶπε, Ἐνθαῦτα Καμβύσεα τ Κύρου ἐστὶ πεπρωμένον τελευτᾶν. Τότε μὲν τοσαῦτα. ἡμέρῃσι δὲ ὑστέρον ὡς εἰκοσι μεταπεμψάμενος Περσέων τ παρεόντων τοὺς λογιμωτάτους, ἔλεγέ σφι τάδε, Ὦ Πέρσαι, καταλελάβηκέ με, τὸ πάντων μάλιστα ἤκουσα πόθον πρηγμάτων, τοῦτο ἐς ὑμέας σκῆψαι. ἐγὼ γὰρ ἐὼν ἐν Αἰγύπτῳ, εἶδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ τὴν μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν. ἐδόκεον δέ μοι ἄγγελον ἐλθόντα ἐξ οἴκου ἀγγέλλειν, ὡς Σμέρδις ἱζόμενος ἐς τὸν βασιλήιον θρόνον, ψαύσει τῇ κεφαλῇ τοῦ οὐρανοῦ. δείσας δὲ μὴ ἀπαιρεθέω τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ, ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα. ἐν γὰρ ἀνθρωπίνῃ φύσι οὐκ ἐνεὸν ἄρα τὸ μέλλον γενέσθαι ἀποτρέπειν. ἐγὼ δὲ ὁ μάταιος Πρηξάσπεα ἀποπέμπω ἐς Σοῦσα ἀποκτενέοντα Σμέρδιν. ἐξεργασθέντος δὲ κακοῦ τοσούτου, ἀδεῶς διαιτώμην, οὐδαμὰ δοκιλεξάμενος μή κοτέ τις μοι, Σμέρδιος ὑποστερισμένος, ἄλλος ἐπαναστὰς ἀνθρώπων. πάντῃς δὲ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι ἁμαρτὼν, ἀδελφεοκτόνος τε οὐδὲν δέον γέγονα, καὶ τ βασιληίης οὐδὲν ἧσσον ἐστέρημαι. Σμέρδις γὰρ δὴ ὦν ὁ μάγος, τόν μοι ὁ δαίμων προέφαινε ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπαναστήσεσθαι. τὸ μὲν δὴ ἔργον ἐξέργασταί μοι [d], καὶ Σμέρδιν τὸν Κύρου μηκέτι ὑμῖν ἐόντα λογίζεσθε· οἱ δὲ ὑμῖν μάγοι κρατέουσι τ βασιληίων, τόν τε ἔλιπον ἐπίτροπον τ οἰκίων, καὶ ὁ κείνου ἀδελφεὸς Σμέρδις.

Aa τὸν

a τῷ αὐτὸς τῇ πρότερον. b ἔπαν. c Ἀκβάτανα continue in MS. d ἔργασταί μοι.

Cambysis mors, quum sermo ejus carent fide. Prexaspes negat filium Cyri a se occisum. Magi liberalitas in subjectos.

„τὸν μέν νυν μάλιστα χρῆν ἐμεῦ αἰσχρὰ πρὸς τ
„μάγων πεπονθότα πυθόμενον ἐμοὶ, ἔτι μὲν
„ἀνοσίῳ μόρῳ τετελεύτηκε ὑπὸ τ ἑωυτῦ οἰκηιω-
„τάτων. τοῦτο δὴ μηκέτι ἐόντος, δεύτερα τῶν
„λοιπῶν ὑμῖν ὦ Πέρσαι γίνεταί μοι ἀναγκαιότα-
„τον ἐντέλλεσθαι, τὰ θέλω μοι γενέσθαι, τελευτῶν τ
„βίον· καὶ δὴ ὑμῖν τοῦδε ὑπισχνέομαι, θεοὺς τοὺς βασι-
„ληίους ὑπικαλέων, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, καὶ μάλιστα
„Ἀχαιμενιδέων τοῖσι παρεοῦσι, μὴ περιιδεῖν τὸν
„ἡγεμονίην αὖτις ἐς Μήδους περιελθοῦσαν· ἀλλ'
„εἴτε δόλῳ ἔχουσι αὐτὸν κτησάμενοι, δόλῳ ὑπο-
„σπαρθέντα ὑπὸ ὑμέων· εἴτε καὶ σθένει τεῷ [a] κατερ-
„γασάμενοι, σθένει κατὰ τὸ καρτερὸν ἀνασώσα-
„σθαι. καὶ ταῦτα μὲν ποιεῦσι ὑμῖν γῆ τε καρπὸν
„ἀναφέροι, καὶ γυναῖκές τε καὶ ποίμναι [b] τίκτοιεν
„ἐῦσι ἐς τὸ ἅπαντα χρόνον ἐλευθέροισι· μηδὲ
„ἀνασωσαμένοισι δεχέω, μηδὲ ὀπιχθήσασι
„ἀνασώζειν, τὰ ἐναντία τούτοισι ἀρέομαι ὑμῖν
„γενέσθαι· καὶ πρὸς τούτοισι, τὸ πέλας Περσέων
„ἑκάστῳ ὑπηνέμιον οἷον ἐμοὶ ὑπήνεμον. ἅμα τε
εἴπας ταῦτα ὁ Καμβύσης, ἀπέκλαιε πᾶσαν τὴν
ἑωυτῦ πρῆξιν. Πέρσαι δὲ ὡς τ βασιλέα εἶδον ἀ-
νακεκλαυσόμενα, πάντες πέπλοισί τε ἑωῆτισι ἐχόμενα
εἶχον, καὶ πᾶσι κατήεικάν [c] τε καὶ οἰμωγῇ ἀφθόνῳ
διεχρέωντο. μετὰ δὲ ταῦτα, ὡς ἐσφακέλισε τε τὸ
ὀστέον, καὶ ὁ μηρὸς πέπυσται ἐσύπη, ἀπέλιπε Καμ-
βύσεα τ Κύρου, βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἑπτὰ
ἔτεα καὶ μῆνας πέντε, ἄπαιδα δὲ τὸ παράπαν ἐόντα
ἔρσενος καὶ θήλεος γόνου. Περσέων δὲ τοῖσι παρεοῦσι
ἀπιστίη πολλὴ ὑπεκέχυτο, τοὺς μάγους ἔχειν τὰ
πρήγματα· ἀλλ' ἠπιστέατο ὅτι ἀληθείῃ εἰπεῖν
Καμβύσεα τὰ εἶπε περὶ Σμέρδιος θανάτου, ἵνα
οἱ ἀπολεμωθῇ πᾶν τὸ Περσικόν. οὗτοι μὲν νυν ἠ-
πιστέατο Σμέρδιν τ Κύρου βασιλέα ἀνεστεῶτα· δει-
νῶς γὰρ ὁ Πρηξάσπης ἔχαρη ὅτι μὴ μὲν ἀπο-
κτείναντι Σμέρδιν. τὰ γὰρ ἐπὶ οἱ ἀσφαλέα, Καμβύ-
σεω τετελευτηκότος, φάναι τὸν Κύρου γόνον ἀπο-
λωλεκέναι αὐτοχερίῃ. Ὁ δὲ δὴ μάγος, τελευ-
τήσαντος Καμβύσεω, ἐβασίλευσε, ἐπιβαλόμενος τ ὁμωνύμου Σμέρδιος τ Κύρου μοῦνος
ἐπὶ τοὺς ὑπολοίπους Καμβύσῃ ἐς τὰ ὀκτὼ ἔτεα
τῷ πληρώσι· ἐν τοῖσι ἀπεδέξατο ἐς τοὺς ὑπη-
κόους πάντας εὐεργεσίας μεγάλας, ὥστε ἀποθα-
νόντος αὐτοῦ πόθον ἔχειν πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀ-
σίῃ, πάρεξ αὐτῶν Περσέων. Ἀπέπεμψε γὰρ ὁ
μάγος ἐς πᾶν ἔθνος τ ἦρχε, κελεύσας ἀπο-
λῆψιν εἶναι στρατιῆς καὶ φόρου ἐπ' ἔτεα τρία.
κελεύσας μὲν δὴ ταῦτα αὐτίκα ἀνίσταμενος ἐς τὰν ἀγ-

Quem igitur decebat præcipue vicem meam ulcisci, si indigna à magis passus fuissem, is impia morte à proximis suis affectus est. Quum vero ille non sit amplius, secundum ex reliquis mihi est vobis, ô Persæ, maxime necessarium mandare quæ è vita exiens effici mihi volo. Ergo vobis hæc præcipio, regios deos obtestans cum omnibus vobis, tum maxime Achæmenidis qui adestis, ne negligatis imperium rursus circumire ad Medos. Sed si dolo occupatum illud tenent, dolo per vos surripiatur; sin vi aliqua præreptum, vi, prout poteritis, recuperetis. Hæc vobis facientibus, & tellus fructum efferat, uxoresque & pecua pariant in omne tempus libertate fruentibus: secus facientibus, & neque recuperantibus imperium neque aggredientibus recuperare contraria his quæ dixi vobis fieri imprecor; & præterea unicuique Persarum eum finem qualis mihi contigit. Simul hæc loquutus Cambyses, deflevit omnem suam condicionem. Persæ, ut regem lamen- 66
tantem conspexere, universi tum vestimenta rescindere, tum effuso ploratu uti. Post hæc ubi os vitiatum est, femurque celerrime computruit, Cambysi vita erepta est, Cyri filio, quum regnasset septem omnino annos & menses quinque, nulla prorsus prole suscepta virili femineave. At Persis qui aderant magna suffusa est incredulitas, rerum potiri magos, interpretantibus potius, Cambysem, quæ de nece Smerdis dixisset, ea dixisse ut sic ab eo omne nomen Persicum ad hostilem iram concitaretur. Itaque pro certo habebant Smerdin Cyri exsurrexisse regem, utpote etiam Prexaspe usque perneganteà se fuisse Smerdin interfectum. Neque enim tutum ei erat post Cambysis obitum fateri, ipsius manu filium Cyri interemptum. MAGUS defuncto Cam- 67
byse, simulando se Smerdin esse Cyri filium, qui ipsi fuerat cognominis, securus regnavit menses septem, qui reliqui erant ad implendum octavum annum regni Cambysis: per quos menses in subjectos omnes munificentiam permagnam exhibuit, adeo ut ejus defuncti magnum ceperit desiderium omnes Asiaticos, ipsis Persis exceptis. Nam missis ad singulas quibus imperabat nationes edictis, magus immunitatem tributorum ac vacationem militiæ in triennium tribuit: atque hoc quidem statim adeptus imperium edixit.

a σθένεϊ τῳ. b ποίμνια. c καθείρεσκον.

68 edixit. Octavo autem menſe, quiſnam eſſet compertus eſt hunc in modum. Erat Otanes Pharnaſpis filius, ſed genere atque opibus primo cuique Perſarum par. Hic Otanes magum non eſſe Smerdin filium Cyri, primus ſuſpicatus eſt, ſed eum qui erat, hac conjectura, quod neque ex arce progrediebatur, neque Perſarum procerum quempiam ad conſpectum ſuum vocabat. Itaque eum ſuſpectum habens, hoc fecit. Habebat filiam ejus nomine Phædymam Cambyſes, eamque ipſam tunc magus tenebat ejuſque conſuetudine utebatur, ut aliarum omnium Cambyſis uxorum. Otanes mittens ad eam ſciſcitabatur quocum homine cubaret, utrum cum Smerdie Cyri, an cum alio quopiam. Illa remiſit negans ſe ſcire, quippe quæ nec Smerdin filium Cyri vidiſſet unquam, nec eum cum quo cubaret noſſet quiſnam eſſet. Altera vice mittit Otanes, inquiens, Si ipſa Smerdin Cyri non habes cognitum, tu vero ſciſcitare ab Atoſſa quocum viro tu atque illa cubitetis. omnino enim illa ſuum ipſius novit fratrem. Filia ad hoc reſpondit, Ne in Atoſſæ quidem colloquium venire poſſum, aut ullam aliam cernere conſidentium mulierum. Namque hic vir, quiſquis eſt, quumprimum adeptus eſt regnum,
69 nos diſperſit, aliam alibi collocans. Audienti hæc Otani res eſt viſa manifeſtior. itaque tertio nuncium ad eandem mittit in hæc verba, Filia, decet te bonis ortam natalibus, ſuſcipere periculum, quod te ſubire pater hortatur. Si enim iſte Smerdis, filius Cyri non eſt, ſed is quem ego ſuſpicor, non debet tua fruens conſuetudine, & potentiam Perſarum obtinens, hinc lætus abire, ſed pœnas luere. Nunc igitur hoc agito: quum tecum cubabit, animadverteſque ſomno vinctum, palpa ejus aures: quas ſi habentem compereris, cum Smerdie filio Cyri te cubare exiſtima: ſin minus, cum Smerdie mago. Ad hæc Phædyma remittit, ſe, ſi id faciat, magnum adituram diſcrimen, quoniam probe ſcit, ſi ille careat auribus, & ipſa in palpando deprehendatur, fore ut ipſa ab illo trucidetur: tamen ſe id facturam. Et Phædyma quidem recipit ſe patri hoc perfecturam. Huic autem Smerdi mago Cyrus, quum regnaret, aures præciderat, non exigua de cauſſa.

ἀρχλώ. Οἰγδόῳ ᾗ μιν ἐχθύετο καταδηλῶ τρόπῳ τοιῶδε· Ὀτάνης μὲν Φαρνάσπεω μὲν παῖς, ἡλίκιε ᾗ ἐς χρήμασι ὁμοίως τῷ πρώτῳ Περσέων. ἔστ῾ ὁ Ὀτάνης [a] πρῶτ῾ ὑπώπτευσε τὸν μάγον, ὡς οὐκ εἴη ὁ Κύρου Σμέρδις, ἀλλ᾽ ἔσπερ μὲν τῇδε συμβαλλεόμεν῾, ὅτι τε οὐκ ἐξεφοίτα ἐκ τ᾽ ἀκροπόλιο῾, καὶ ὅτι οὐκ ἐκάλεε ἐς ὄψιν ἑωυτῷ ἀδένα τ῀ λογίμων Περσέων. ὑποπτεύσας δέ μιν, ἐποίεε τάδε. ἔσχε αὐτοῦ ὁ Καμβύσης θυγατέρα, τῇ ὄνομα μὲν Φαιδύμη· τὴν αὐτὴν δὴ ταύτην εἶχε τότε ὁ μάγο῾, καὶ ταύτῃ τε συνοίκεε [b], καὶ τῆσι ἄλλῃσι πάσῃσι τῇσι ἔχ Καμβύσεω γυναιξί. πέμπων δὴ ὧν ὁ Ὀτάνης παρ᾽ αὐτὴν [c] τὴν θυγατέρα, ἐπυνθάνετο παρ᾽ ὅτεῳ ἀνθρώπων κοιμῷτο, εἴτε μετὰ Σμέρδι῾ τοῦ Κύρου, εἴτε μετ᾽ ἄλλου τευ. ἡ δέ οἱ ἀντιπέμπε, Φαμένη δ᾽ οὐ γινώσκειν· οὔτε γὰρ τὸν Κύρου Σμέρδιν ἰδέσθαι ἐδαμᾶ, οὔτε ὅστις εἴη ὁ συνοικέων αὐτῇ εἰδέναι. ἔπεμπε δεύτερα ὁ Ὀτάνης, λέγων, Εἰ μὴ αὐτὴ „Σμέρδιν τὸν Κύρου γινώσκεις, σὺ ᾗ τῶνδε Ἀτόσσης „πύθευ ὅτεῳ τούτῳ συνοικέει αὐτή τε σκέπτη, „καὶ σύ. πάντως γὰρ δή κου τὸν γε ἑωυτῆς ἀδελφεὸν γινώσκεις. ἀντιπέμπει ταῦτα ἡ θυγάτηρ, „Οὔτε Ἀτόσσης δυνάμιος ἐς λόγους ἐλθεῖν, οὔτε „ἄλλου ἐδεμίλιον ἰδέσθαι τῶν συγκατημένων γυναι„κῶν. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἔστ῾ ἀνθρωπο῾, „ὅστις κοτὲ ἐστί, παρέλαβε τὴν βασιληίλιον, διέ„πεσειρε ἡμέας, ἄλλην ἄλλῃ τάξας. Ἀκούσας ᾗ ταῦτα τῶ Ὀτάνῃ, μᾶλλον κατεφαίνετο τὸ πρῆγμα. τρίτην ᾗ ἀγγελίην ἐσπέμπει παρ᾽ αὐτὴν, „λέγουσαν τάδε, Ὦ θύγατερ, δεῖ σε γεγονέναι „εὖ, κίνδυνον ἀναλαβέσθαι τ᾽ ἂν ὁ πατὴρ ὑποτρέ„δωσιν κελεύῃ [d]. εἰ γὰρ δὴ μή [e] ἐστι ὁ Κύρου „Σμέρδις, ἀλλὰ τὸν καπηλέα [f] ἐγὼ, ὅτοι „μιν σοί τε συγκοιμώμενον, καὶ τὸ Περσέων κρά„τ῾ ἔχοντα, δεῖ χαίροντα ἀπαλλάσσειν, ἀλλὰ „δῆναι δίκην. νῦν ὦν ποίησον τάδε· ἐπεάν σοι „συεύδῃ, καὶ μάθῃς αὐτὸν κατυπνωμένον, ἄ„φασον αὐτοῦ τὰ ὦτα. καὶ εἰ μὲν φαίνηται ἔ„χων ὦτα, νόμιζε σεωυτὴν Σμέρδι τῷ Κύρου „συνοικέειν· εἰ δὲ μὴ ἔχων, σὺ ᾗ τῷ μάγῳ Σμέρδι. ἀντιπέμπει ταῦτα ἡ Φαιδύμη, Φαμένη κινδυνεύσειν μεγάλως εἰ ποιῇ ταῦτα. ἢν γὰρ δὴ μὴ τυγχάνῃ τὰ ὦτα ἔχων, ὀπίλαμπο῾ ᾗ ἀφάσασα [g] ἕξει, εὖ εἰδέναι ὡς ἀϊστώσει μιν. ὅμως μέντοι ποιήσειν ταῦτα. ἡ μὲν δὴ ὑποδέξατο ταῦτα τῷ πατρὶ καλλιεργάσεσθαι [h]. ἔστ᾽ ᾗ μάγος τότε ἔστ῾ Σμέρδι῾ Κύρο῾ ὁ Καμβύσεω ἄρχων τὰ ὦτα ἀπέτεμε ἐπ᾽ αἰτίῃ δή τινι ἐσμικρῇ. ἡ ὧν

a ἔστ῾ ὧν ὁ Ὀτάνης. b ταύτῃ συνοίκει. c MS. habet παρ᾽ αὐτόν. Neſcio an quid lateat. d κελεύει. e ᾗ μὴ. f ἐστὶ ὁ καπηλεύς. g ἀφάσασα. h καλλιεργήσασθαι.

Magus sine auribus deprehenditur fur regni. Septem Persæ quomodo conspiraverint, & nomina, & consilia de tempore.

δὴ Φαιδύμη [a] αὕτη ἡ ἔχ Ὀτάνεω θυγάτηρ, πάντα ἐπιτελέσασα τὰ ἐπετάχθη τῷ πατρὶ, ἐπεί τε αὐτῇ μέρος ἐγένετο τῆς ἀπίξιος ἐς τὸν μάγον (ἐν θεήτρῳ γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες [b] Περσέων τοῖσι Πέρσῃσι) ἐλθοῦσα παρ' αὐτὸν ἠύδα. ὑπνωμένου ἢ καρηβαρὴς ἔχ μάγος, ἤθασε τὰ ὦτα. μαθοῦσα ἢ ὐ χαλεπῶς ἀλλ' ἐπιτηδέως οὐκ ἔχοντα τὸν ἄνδρα ὦτα, ὡς ἡμέρη τάχιστα ἐγένετο, πέμψασα ἐσήμηνε τῷ πατρὶ τὰ γλυφόμενα. Ὁ ἢ Ὀτάνης θαρσαλέων Ἀσπαθίνεϊ καὶ Γωβρύεϊ, Περσέων τε πρώτοις ἐοῦσι καὶ ἐωυτῷ ὑπιτηδεωτάτοισι ἐς πίσιν, ἀπηγήσατο πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ ἢ Ϲ αὐτοὶ ἄρα ὑποπτεύοντες ἔτω τὸ ἔχειν. ἀνενείκαντος ἢ ἔ Ὀτάνεω [c] τοὺς λόγους, ἐδέξαντο· καὶ ἔδοξέ σφι ἕκαστον ἄνδρα Περσέων προσεταιρίσασθαι τόνδε ὅτῳ πίσις μάλιστα. Ὀτάνης μέν νυν εἵσατο Ἰνταφέρνεα· Γωβρύης ἢ [d], Μεγάβυζον· Ἀσπαθίνης ἢ, Ὑδάρνεα. γενομένων ἢ τούτων ἓξ, θαρσαλέως ἐς τὰ Σοῦσα Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπεος, ἐκ Περσέων ἥκων· τούτων γὰρ δὴ ἦν οἱ ὁ πατὴρ ὕπαρχος. ἐπεὶ ὦν αὐτὸς ἀπίκετο, τοῖσι ἐξ τῶν Περσέων ἔδοξε καὶ Δαρεῖον προσεταιρίσασθαι. συνελθόντες ἢ ἔτοι ἑόντες ἑπτά, ἐδίδοσαν σφίσι πίστις [e] καὶ λόγους. ἐπεί τε ἢ ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ἀποφαίνεσθαι, ἔλεγέ σφι τάδε· Ἐγὼ ταῦτα ἐδόκεον μὲν αὐτὸς [f] μοῦνος ἐπίστασθαι, ὅτι τε ὁ μάγος εἴη ὁ βασιλεύων, καὶ Σμέρδις ὁ Κύρου τετελεύτηκε. καὶ οὕ τούτου [g] εἵνεκεν ἥκω σπουδῇ, ὡς συνήσων ἐπὶ τῷ μάγῳ ἥκοντι. ἐπεί τε ἢ συνῆκα, ὥστε ἐμὲ ὑμέας εἰδέναι, καὶ μὴ μοῦνον ἐμὲ, πρίν εἶναι αὐτίκα μοι δοκέειν, καὶ μὴ ὑστερβαλέεσθαι. ἓν γὰρ ἄμεινον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ὀτάνης, Ὦ παῖ Ὑστάσπεος, εἷς τε πατρὸς ἀγαθοῦ, καὶ [h] φαίνεαι ἐοικὼς σαυτὸν ἐόντα τοῦ πατρὸς ἥκων· τὴν μέντοι ἐπιχείρησιν ταύτην μὴ ὕτω σπουδάχῃς ἀβούλως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ σοφρονέστερον αὖτις λάμβανε. δεῖ γὰρ πλεύονας γνώμενας, ὕτω ἐπιχωρέειν. λέγει πρὸς ταῦτα Δαρεῖος, Ἄνδρες οἱ παρεόντες, τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἐξ Ὀτάνεω εἰ χρήσεσθε, ἐπίστασθε ὅτι ἀπολέεσθε κάκιστα. ἐξοισι γάρ τις πρὸς τὸν μάγον, ἰδίῃ πρηγματεόμενος ἑωυτῷ κέρδεα. μάλιστα μέν νυν ὀφείλετε ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμενοι ποιέειν ταῦτα· ἐπεί τε ἢ ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε, καὶ ἐμοὶ ὑστερέειν, ἔδοξε, ἢ ποιέωμεν σήμερον, ἢ ἴστε ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ὑστερήσω ἢ νεῦ ἡμέρη, ὡς οὐκ ἄλλος φθὰς ἐμεῦ κατήγορος ἔσται, ἀλλὰ σφέας αὐτὸς ἐγὼ

causſa. Ergo Phædyma hæc Otanis filia, quæcunque receperat patri, exequuta eſt. nam ubi vices ejus fuerunt adeundi magum, (etenim uxores Perſarum per circuitum ad illos pergunt) adiens magum, una cubuit, ejuſque, dum vehementi ſomno correptus eſſet, aures palpavit: quibus carere hominem, non difficulter ſed facile ſane deprehendit. Ubi illuxit, celerrime patrem certiorem rei geſtæ facit. Ille, ſumptis Aſpathine & Gobryam Perſarumque primoribus, & ad fidem ſibi ſervandam accommodatiſſimis, rem omnem exponit, qui & ipſi rem ita ſe habere ſuſpicabantur. eoque verba quæ Otanes attulerat, admiſerunt: conſtituerunt que ut ſinguli ſibi ſingulos in ſocietatem deligerent è Perſis quibus maxime confiderent. Aſcivit itaque ſibi Otanes Intaphernem, Gobryas Megabyzum, Aſpathines Hydarnem. hi quum ſex forent, advenit Suſa Darius Hyſtaſpis ex Perſis veniens; nam his pater ejus præerat. qui quum adveniſſet, placuit ſex Perſis Darium quoque in ſocietatem adſciſcere. Qui quum ſeptem eſſent, congreſſi fidem mutuo dederunt & colloquuti ſunt. Quumque ad Darium ordo dicendæ ſententiæ veniſſet, ita apud ceteros verba fecit: Equidem mihi videbar ego ſolus noſſe magum regnare, & Smerdin, filium Cyri, mortem oppetiiſſe: atque ob id ipſum dedita opera huc me contuli, ad necem mago comparandam. Verum quandoquidem contigit, ut vos quoque rem ſciatis & non ſolum ego, videtur mihi confeſtim eſſe peragendum neque differendum. neque enim id melius. Ad hæc Otanes, Fili, inquit, Hyſtaſpis, & patre egregio ortus es, & te nihilo inferiorem eſſe patre tuo videris præferre: noli tamen ita properare ad rem aggrediendam inconſulto, ſed conſiderantius illam capeſſe: oportet enim ita eam aggredi quum plures fuerimus. Tum Darius, Viri, inquit, qui adeſtis, ſi eo quem Otanes dixit utemini modo, ſciatis vos teterrime perituros. aliquis enim privati lucri ratione habita rem ad magum deferet. Et vos quidem debetis maxime in vos ſolos rem ſuſcipientes exequi: ſed quoniam ſtatuiſtis ad plures referendum & me adhibendum, aut hodie conficiamus, aut ſcitote, vobis ſi hodiernus elabatur dies, non alium occupaturum, ut me accuſet, ſed me ut vos deferam

[a] Φαιδυμη eſt in MS. [b] δὴ γυναῖκες. [c] Ὀτάνεω. [d] ὁ ἢ Γωβρύης. [e] ἐδίδοσάν σφι πίστις. [f] ἰδίστην αὐτὸς. [g] καὶ αὐτοῦ τούτου. [h] ἰόντα πατρὸς. [i] βουλόμενοι.

Darius decet in festinando omnia sita. In negotiis omnia nequeunt verbis edisseri, & facto relinqui oportet. Veritas & mendacium pretii ejusdem. Huic adsentiuntur.

72 feram ad magum. Ad hæc Otanes, quum cerneret Darium properare, Quoniam, inquit, nos una maturare compellis, nec finis differre, age, expone ipse quonam pacto regiam intrare possimus, & illos aggredi. excubias namque dispositas esse, ipse quoque, etsi non visu, certe auditu nosti: quas qua ratione transibimus? Cui respondens Darius, Certe multa sunt, inquit, Otanes, quæ nequeunt oratione declarari, sed facto: alia, quæ oratione quidem possunt, sed unde nihil clari operis existit. Vos vero nostis, excubias quæ dispositæ sunt, haudquaquam difficiles esse ad transeundum. Partim enim nos qui tales sumus, nemo non (quisquis ille sit) cedet nobis, vel ob reverentiam, vel ob timorem; partim habeo ipse prætextum accommodatissimum propter quem transeamus: siquidem modo è Persis venire me dicam, ac velle quædam à patre mandata regi nunciare. Ubi enim oportet mendacium dicere, dicatur. nam idem optamus, quique mendacium dicimus, quique veritatem: quippe quum illi mentiantur tunc, quum persuadendo sunt quippiam lucri facturi: & illi verum dicant, ut verum dicendo aliquod lucrum attrahant: & magis aliquid illis committatur. Sic igitur ista factitantes, idem tamen obtinemus. quod si nihil lucri facturi sunt, peræque & verax foret mendax, & mendax verax. Quod autem ad janitores attinet, siquis eorum volens prætermittat, melius ei sequenti tempore erit: siquis resistere conabitur, ibi tunc pro hoste habeatur: & deinde intro ir-
73 rumpentes, rem transigamus. Post hæc Gobryas, Viri amici, inquit, nobis pulchrius erit recuperare imperium, aut, si recuperare non poterimus, mortem oppetere, quum, qui sumus Persæ, ab viro Medo regamur, eoque aures non habente; & quicunque vestrûm Cambysi ægrotanti adfuerunt, memoria teneatis omnes, quæ ille dum vita excederet, Persis imprecatus est, imperium recuperare non tentantibus: quæ nos tunc non admittebamus, sed per calumniam dici à Cambyse existimabamus. Nunc igitur calculum pono in Darii sententiam, neque ex hoc cœtu dissolvi aliorsum euntes, quam recta adversus magum. Hæc dicta
74 à Gobrya omnes comprobarunt. Interea vero dum ab istis consultatur, forte hoc

,, ἐγὼ κατερέω τοῖς τ μάγον. Λέγε τοῖς ταῦτα
Ὀτάνης, ἐπεὰν ὥρᾳ ἀπερχόμενον Δαρεῖον, Ἐ-
,, πεί τε ἡμέας σπεύδοντας ἀναγκάζεις, καὶ
,, ὑπερβάλλεσθαι σὸν ἔπος, ἴθι ἐξήγεο αὐτὸς ὅ-
,, τεῳ τρόπῳ πάρεμεν ἐς τὰ βασιλήια, καὶ
,, ἐπιχειρήσομεν αὐτοῖσι. φυλακὰς γὰρ δὴ διεσ-
,, ώσας οἴδας καὶ καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ἰδὼν, ἀλλ' ἀκούσας. ἃς τίῳ τρόπῳ περήσομεν; ἀμείβεται Δαρεῖος τοῖσδε· Ὀτάνη, ἦ πολλά ἐστι
,, τὰ λόγῳ μὲν σὺν οἷά τε δηλῶσαι, ἔργῳ δέ·
,, ἄλλα δ' ἐστὶ τὰ λόγῳ μὲν οἷά τε, ἔργου δ'
,, ὄδεν ἀπ' αὐτῶν λαμπρὸν γίνεται. ὑμεῖς δὲ
,, ἴστε φυλακὰς τὰς παλαιστώσας, ἐόντας οὐδὲν
,, χαλεπὰς παρελθεῖν. τῶν μὲν γὰρ, ἡμέων
,, ἐόντων τοίων, οὐδεὶς ὅστις ὁ παρήσει· τὰ μὲν
,, καὶ καταιδεόμενος ἡμέας, τὰ δὲ καὶ δεισάμενος. τῶν δὲ, ἔχω αὐτὸς σκῆψιν εὖ-
,, πρεπεστάτην, τῇ πάρεμεν· φὰς ἄρτι τε ἥ-
,, κειν ἐκ Περσέων, καὶ βούλεσθαί τι ἔπος πυ-
,, θέσθαι τοῦ παιδὸς σημῆναι τῷ βασιλέϊ. ἔνθα χρή
,, τι δεῖ ψεῦδος λέγεσθαι, λεγέσθω· τοῦ γὰρ αὐ-
,, τοῦ γλιχόμεθα οἵ τε ψευδόμενοι καὶ οἱ τῇ ἀ-
,, ληθείῃ διαχρεώμενοι. οἱ μὲν γε ψεύδονται τό-
,, τε, ἐπεάν τι μέλλωσι ψεύδεσι [a] πείσαντες,
,, κερδήσειν· οἱ δ' ἀληθίζονται τε, ἵνα τῇ ἀ-
,, ληθείῃ ἐπισπασάμενοι [b] κέρδος, καί τι μᾶλλον [c]
,, σφίσι ἐπιτρέπηται. ἔστω ὦν τοῦτο ἀσκέοντες,
,, τοῦτό [c] γε διεξίομεν. εἰ δ' μηδὲν κερδήσεσθαι
,, μέλλοιεν, ὁμοίως ἂν ὅ, τε ἀληθιζόμενος,
,, ψευδὴς εἴη, καὶ ὁ ψευδόμενος, ἀληθής.
,, ὃς ἂν μέν νιν τῶν πυλωρῶν ἐκὼν παρείῃ, αὐτῷ
,, οἱ ἅμεινον ἐς χρόνον ἔσται· ὃς δ' ἂν ἀντιβαί-
,, νειν πειρᾶται, δεικνύσθω ἐναντίος ἐὼν πολέμιος,
,, καὶ ἐπὶ ἕρδια ὠσάμενοι ἔσω, ἔργου ἐχώμεθα. Λέγε
Γωβρύης μὲν ταῦτα, Ἄνδρες φίλοι, ἡμῖν κότε
,, κάλλιον παρέξει [d] ἀνασώσασθαι τὴν ἀρχὴν, ἢ,
,, εἰ γε μὴ οἷοί τε ἐσόμεθα αὐτὴν ἀναλαβεῖν,
,, ἀποθανεῖν. ὅτε γὰρ ἀρχόμεθα μὲν, ἐόντες Πέρ-
,, σαι, ὑπὸ Μήδου ἀνδρὸς μάγου, καὶ τούτου οὐτα-
,, σὸν ἔχοντος, ὅσοι τε ὑμέων Καμβύσῃ νοσέοντι
,, παρεγένοντο, πάντως καὶ μέμνησθε τὰ ἐπέσκη-
,, ψε Πέρσῃσι πολύτων τ βίον, μὴ πρεωμένοισι
,, ἀνακτᾶσθαι τὴν ἀρχήν. τὰ τότε σὺν ἐνεδεκό-
,, μεθα, ἀλλ' ὑπὸ βασκοσύνης ἐδοκέομεν εἰπεῖν Καμ-
,, βύσεα. νῦν ὦν τίθεμαι ψῆφον πείθεσθαι Δα-
,, ρείῳ, καὶ μὴ βαλεύεσθαι σὺν ἐξ συλλόγου τοῦδε
,, ἄλλοθι ἰόντας ἢ ὑπὸ τ μάγον ἰέναι. ταῦτα
εἶπε Γωβρύης. καὶ πάντες ταύτῃ αἴνεον. Ἐν ᾧ δ' ἔτι ταῦτα ἐβουλεύοντο, ἐγένετο κατὰ συντυχίην

a μίσμασι τοῖσι ψεύδεσι. b καὶ ἐς μᾶλλον. c τοῦτο. d παρείξει.

Prexaſpis fruſtra ab magis ſollicitati veritas & mors; & hinc inutilis Perſarum convocatio a magis facta. Darius fervet re ſtatim agenda.

τάδε· τοῖσι μάγοισι ἔδοξε βελλομένοισι Πρηξάσπεα φίλον ποιήσασθαι, ὅτι τε ἐπεπόνθεε ὑπὸ Καμβύσεω ἀνάρσια, ὅς οἱ τ' παῖδα τοξεύσας ἀπολωλέκεε· καὶ διότι μοῦνος ἠπίστατο τ' Σμέρδιος τοῦ Κύρου θάνατον, αὐτοχειρίῃ μιν ἀπολέσας· ποιὸς δ' ἔπι, εὖνοά οἱ ἂν ἄνηρ μεγίστη τ' Πρηξάσπεα ἐν Πέρσῃσι. τούτων δὴ μιν εἵνεκα καλεσάμενος, φίλον ποιησεκλέοντο, πίστις τε λαβόντες, καὶ ὁρκίοισι, ἢ μιν ἕξειν παρ' ἑωυτῷ, μηδ' ἐξοίσειν μηδενὶ ἀνθρώπων τὴν ὑπὸ σφέων ἀπάτην ἐς Πέρσας γενομένην· ὑποσχομένου δὲ τοῦ Πρηξάσπεω ποιήσειν ταῦτα, ὡς ἀνέπεισαν μιν οἱ μάγοι, δεύτερα ποιεῦσι φέρον, αὐτοὶ μὲν φάμενοι Πέρσας πάντας συγκαλέειν ὑπὸ τὸ βασιλήιον τεῖχος, κεῖνον δ' ἐκέλευον ἀναβάντα ἐπὶ πύργον ἀγορεῦσαι, ὡς ὑπὸ τοῦ Κύρου Σμέρδιος ἄρχοιεν, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου. ταῦτα δὲ ὧδε ἐνετέλλοντο, ὡς πιστότατα δηλοῖεν εὖνοος αὐτοὺς ἐν Πέρσῃσι, καὶ πολλάκις δεδεγμένου γνώμῃσι ὡς χρεῖόν οἱ Κύρου Σμέρδιος, καὶ ἐξαρνησαμένου τ' φόνον αὐτοῦ. φαμένου δὲ ταῦτα ἑτοίμους εἶναι ποιέειν τοῦ Πρηξάσπεω, συγκαλέσαντες Πέρσας οἱ μάγοι, ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ πύργον, καὶ ἀγορεύειν ἐκέλευον· ὁ δὲ, τ' μέν τι κεῖνοι προσεδέοντο αὐτοῦ, τούτων μὲν ἐκὼν ἐπελήθετο. ἀρξάμενος δὲ ἀπ' Ἀχαιμένεος, ἐγκωμιλόγησε τὸν πατρικὸν τοῦ Κύρου. μετὰ δὲ, ὡς ἐς τοῦτο κατίδοι, πολλῶν ἔλεγε ὅσα ἀγαθὰ Κῦρος Πέρσας πεποιήκοι· διεξελθὼν δὲ ταῦτα, ἐξέφαινε τὸν ἀληθέα λόγον, φάμενος πρότερον μὲν κρύπτειν· οὐ γὰρ οἱ εἶναι ἀσφαλὲς λέγειν τὰ γενόμενα· ἐν δὲ τῷ παρεόντι ἀναγκαίως μιν καταλαμβάνειν φαίνειν. καὶ δὴ ἔλεγε, τ' μὲν Κύρου Σμέρδιν ὡς αὐτὸς ὑπὸ Καμβύσεω ἀναγκαζόμενος ἀποκτείνειε, τοὺς μάγους δὲ βασιλεύειν. Πέρσῃσι δὲ πολλὰ ἐπαρησάμενος, εἰ μὴ ἀνακτήσαιτο ὀπίσω τὸν ἀρχόν, καὶ τοὺς μάγους ποιήσαιτο, ἀπῆκε ἑωυτὸν ἀπὸ κεφαλὴν φέρων ἀπὸ τοῦ πύργου κάτω. Πρηξάσπης μὲν νυν ἐὼν τ' πάντα χρόνον ἀνὴρ δόκιμος, οὕτω ἐτελεύτησε. Οἱ δὲ δὴ ἑπτὰ τ' Περσέων, ὡς ἐβουλεύσαντο αὐτίκα ἐπιχειρέειν τοῖσι μάγοισι, καὶ μὴ ὑποβάλλεσθαι, ἥκοντο εὐξάμενοι τοῖσι θεοῖσι, τ' περὶ Πρηξάσπεα πεπυσμένοι εἰδότες ἐόν. ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ τυχόντες ἐγένοντο, καὶ τὰ περὶ Πρηξάσπεα γενόμενα ἐπευφημήσαντο. ἐνθαῦτα σκεψάμενοι τ' ὁδόν, ἐδίδοσαν αὐτοῖσι σφίσι λόγους· οἱ μὲν ἀμφὶ τ' Ὀτάνεω, πάγχυ κελεύοντες ὑπερβαλέσθαι, μηδὲ οἰδεόντων τ' πρηγμάτων, ἐπιθέσθαι· οἱ δὲ ἀμφὶ τ' Δαρεῖον, αὐτίκα τε ἰέναι, καὶ τὰ δεδογμένα ποιέειν, μηδ' ὑπερβάλλεσθαι. ὡθιζομένων δ' αὐτῶν, ἐφάνη ἱρὴ-

hoc contigit, ut magi inito inter ſe conſilio ſtatuerent conciliandum ſibi amicum Prexaſpem, quod indigna paſſus à Cambyſe eſſet, occiſo ejus filio ictu ſagittæ, & ſolus mortem Smerdis Cyro geniti noſſet, quem ipſe ſuapte manu interemiſſet: quod præterea apud Perſas in maxima erat exiſtimatione. His de cauſſis accitum hominem, ſibi amicum comparabant; accipientes fidem, ac jurejurando, certe fallaciam quæ ab ipſis in Perſas facta eſſet apud ſe habiturum, neque cuiquam mortalium patefacturum, pollicitantes omnia innumera ſe ei daturos. Recipiente Prexaſpe facturum ſe quæ magi ſuaſerant, iterum illi dicere, in animo ſe habere omnes Perſas ſub caſtellum regium convocare: ideoque jubere hunc conſcenſa turri prædicare, à Smerdie Cyri Perſis imperari, & ab alio nemine. Hæc illi ſic præcipiebant, veluti homini ſummæ apud Perſas autoritatis, & qui ſæpenumero aſſeveraſſet ſupereſſe Smerdin Cyri, ac cædem à ſe factam pernegaſſet. Hæc quoque Prexaſpe ſe paratum exequi 75
dicente, magi convocatis Perſis, hominem in turrim perductum jubent habere orationem. Prexaſpes, ea quæ ab iſtis oratus fuerat ſponte obliviſcitur: exorſuſque ab Achæmene, ſeriem familiæ Cyri recenſet: & ubi devenit ad hoc, tandem commemoravit Cyri in Perſas beneficia. His expoſitis, prompſit veritatem, cauſſatus ideo ſe antehac occultaſſe, quod ſibi tutum non fuiſſet proferre rem geſtam, ſed in præſens ab neceſſitate deprehenſum proferre: dixitque ſe à Cambyſe adactum Smerdin Cyri quidem occidiſſe, & magos eſſe qui regnent. Multis quoque verbis Perſas quum devoviſſet niſi rurſus imperium recuperarent, ac magos ulciſcerentur, ſeſe in caput à turri præcipitem dedit. Hunc in modum Prexaſpes, vir per omne tempus vitæ ſpectatus, occubuit. At ſeptem Perſæ, ubi conſtitue- 76
runt aggredi protinus magos, neque rem differre, deos comprecatum ierunt, omnino ignari eorum quæ circa Prexaſpem acta eſſent: ſed hæc inter eundum in medio itineris audierunt: eoque à via ſecedentes inter ſe colloquuti ſunt. Et Otanes quidem cenſuit propoſitum prorſus differi, neque tumeſcentibus rebus inſidiari: Darius vero confeſtim ire, & quod decretum eſſet peragere, neque ceſſare. Eis concertantibus apparuerunt

ſeptem

a πίστις. b ἐξοίσειν ἀνθρώπων μηδενί. c συγκαλέσαντας τοὺς Πέρσας. d ἐπὶ τὸν πύργον. e τείχους. f ὑπερβαλέσθαι.

Augurio firmati aggrediuntur regiam, ubi in aulam admissi coguntur omnia gladiis efficere, & res succedit. Capita magorum ludibrio sunt.

septem accipitrum paria, infectantium duo paria vulturum, eosque vellicantium atque infestantium. Quod intuentes illi septem, sententiam Darii omnes comprobarunt; & mox freti avibus ad regiam
77 cum fiducia perrexerunt. Ubi ad portas adfuerunt, prout Darius senserat, ita evenit. nam custodes reveriti Persarum primarios, nec aliquid hujusmodi suspicantes ex his fore, admiserunt missione divina instinctos; neque vel interrogavit quisquam. Ubi in aulam introgressi sunt, offendunt eunuchos qui erant à nunciis; & hos qua gratia venirent interrogaverunt; simulque inter percontandum janitoribus minitabantur, quod istos ingredi permisissent: atque ulterius pergere volentes eosdem prohibebant. Isti se mutuo cohortati, eductis gladiis, eos à quibus arcebantur, ibidem simul trucidant; iidemque cursu in conclave contendunt. In eo tunc forte ambo magi agebant, & de iis quæ à Prexaspe erant acta consul-
78 tabant. Qui quum vidissent tumultuantes eunuchos atque vociferantes, recurrerunt uterque: & quod fiebat animadvertentes, ad vires conversi sunt: quorum unus occupat arcum, alter lanceam sumit. atque inde adoriuntur invicem. Verum arcus ei qui illum sumpserat, quum hostes juxta essent, & arriperent, nulli usui fuit: alter qui se lancea tuebatur, tum Aspathinis femur percussit, tum oculum Intaphernis; oculoque ex vulnere Intaphernes, non tamen & vita privatus est. Hos igitur alter magorum vulneravit: alter vero, quando arcus ei nulli usui erat, in thalamum qui erat conclavi contiguus, se proripuit, fores occlusurus. Sed illuc duo de septem cum eo simul irrumpunt, Darius & Gobryas: quum autem Gobryas esset amplexus magum, Darius adstans atque hærens, utpote in tenebris, præcavebat ne Gobryam feriret. Eum cernens Gobryas ociosum adstantem, interrogavit cur non uteretur manu. Respondenti Dario, sollicitus de te, ne feriam, Tu vero, inquit Gobryas, vel per utrumque exige gladium. Cui Darius obtemperans, pugionis ictu
79 adacto magum casu percussit. Interfectis magis & capitibus eorum amputatis, eos qui saucii ex suis erant illic relinquunt, tum quod invalidi essent, tum arcis tuendæ caussa; quinque eorum habentes magorum capita currunt cum vociferatione ac

ἱρήκων ἑπτὰ ζεύγεα, δύο αἰγυπιῶν ζεύγεα διώκοντά τε καὶ τίλλοντα καὶ ἀμύσσοντα. ἰδόντες δὲ ταῦτα οἱ ἑπτὰ, τῷ τε Δαρείῳ πάντες ἄνεσαν γνώμας, καὶ ἔπτησαν ἦσαν δὴ τὰ βασιλήια πεπαρρησιάζοντες τοῖσι ὄρνισι. Ἐπισχοῦσι δὲ δὴ τὰς πύλας ἐγένετο οἷόν τι Δαρείῳ ἡ γνώμη ἔφερε. καταδεόμενοι γὰρ οἱ φύλακοι ἄνδρας τοὺς Περσέων πρώτους, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ὑποπτεύοντες ἐξ αὐτῶν ἔσεσθαι, παρίεσαν, θείῃ πομπῇ χρεωμένους. οὐδ' ἐπηρώτα οὐδείς. ἐπεί τε δὲ παρῆλθον ἐς τὴν αὐλὴν, ἐνέκυρσαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρουσι εὐνούχοισι, οἳ σφέας ἰδόντες ἤρεον ὅ, τι θέλοντες ἥκοιεν. καὶ ἅμα ἰσταμένους τούτους, τοῖσι πυλωροῖσι [a] ἀπείλεον ὅτι σφέας παρῆκαν· ἔχων τε βουλομένους τοὺς ἑπτὰ ἐς τὸ πρόσω παρελέναι· οἱ δὲ, ἀμηχανεῦντες, καὶ ἀπαμυνόμενοι τὰ ἐγχειρίδια, τούτους μὲν τοὺς ἴσχοντας αὐτοὶ τούτῳ συγκεντέουσι· αὐτοὶ δὲ ἤισαν δρόμῳ ἐς τὸν ἀνδρεῶνα. Οἱ δὲ μάγοι ἔτυχον ἀμφότεροι τοιηκαῦτα ἐόντες τε ἔσω [b], καὶ τὰ ἀπὸ Πρηξάσπεω γινόμενα ἐν βουλῇ ἔχοντες. ἐπεὶ ὦν εἶδον τοὺς εὐνούχους τεθορυβημένους τε καὶ βοῶντας, ἀνά τε ἔδραμον πάλιν ἀμφότεροι, καὶ ὡς ἔμαθον τὸ πιθόμενον, τοὺς μὲν ἑτέρω ἐπέπεσον. ὁ μὲν δὴ αὐτέων φθὰς τὰ τόξα κατελόμενος· ὁ δὲ, πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. ἐνθαῦτα δὲ συνέμισγον ἀλλήλοισι. τῷ μὲν δὴ τὰ τόξα ἀναλαβόντι αὐτέων, ἐόντων τε ἀγχοῦ [c] πολεμίων, καὶ προσκειμένων, οὐ χρησὰ ἦεν. ὁ δὲ ἕτερος τὴν αἰχμὴν ἡμμένος· καὶ τὸν μὲν, Ἀσπαθίνην πάμει ἐς τὸν μηρόν· τὸν δὲ, Ἰνταφέρνεα ἐς τὸν ὀφθαλμόν. καὶ ἐστερήθη μὲν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐὼν οὐ τρωματίης ὁ Ἰνταφέρνης, ὁ μέντοι ἀπέθανέ γε. τὸν μὲν δὴ μάγων ἕτερος τρωματίζει τούτους· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπεί τοι τὰ τόξα οὐδὲν χρησὰ ἐγίνετο, οὐ γὰρ δὴ θάλαμος ἐὼν ἔσχων ἐς τὸν ἀνδρεῶνα, ἐς τοῦτον καταφεύγει, θέλων αὐτὸς προθυρεῖναι τὰς θύρας· καί οἱ συνεπισπάσι τὸν ἕτερον δύο, Δαρεῖός τε καὶ Γωβρύης. συμπλακέντος δὲ Γωβρύεω τῷ μάγῳ, ὁ Δαρεῖος ἐπεσεὼς ἠπόρει, οἷα ἐν σκότεϊ, προμηθεόμενος μὴ πλήξῃ τὸν Γωβρύην. ὁρέων δέ μιν λέγον ἐπεσεῶντα ὁ Γωβρύης, „εἶπε ὅτι καὶ χρῆσαι τῇ χειρί· ὁ δὲ εἶπε, Προμηθέο„μενος σέο, μὴ πλήξω· Γωβρύης δὲ ἀμείβετο, „Ὦθεε καὶ δι' ἀμφοτέρων τὸ ξίφος. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος, ὡς τὸ [d] ἐγχειρίδιον, καὶ ἔτυχέ κως ἔχον μάγου. Ἀποκτείναντες δὲ τοὺς μάγους, καὶ ἀποταμόντες αὐτέων τὰς κεφαλὰς, τοὺς μὲν τρωματίας ἑωυτῶν αὐτοῦ λείπουσι, καὶ ἀδυνασίης εἵνεκεν, καὶ φυλακῆς τοῦ ἀκροπόλιος. οἱ δὲ πέντε αὐτέων ἔχοντες τοὺς μάγων τὰς κεφαλὰς, ἔθεον, βοῇ τε καὶ πα-

a πυλωροῖσι. b ἐόντες ἔσω. c ἀγχοῦ αὐτῶν. d ὡς τὸ τοῦ.

Hinc odium in ceteros magos ac cædes in festo hoc die. Post dies quinque deliberatum de imperio. Otani displicet monarchia.

παράγω χρεώμενοι. καὶ Πέρσας τὰς ἄλλας ἐπικαλέοντο, ἐξηγεόμενοί τε τὸ πρῆγμα, καὶ δεικνύοντες τὰς κεφαλάς· καὶ ἅμα ἔκτεινον πάντα τινὰ τῶν μάγων τὸν ἐν ποσὶ γινόμενον. οἱ δὲ Πέρσαι, μαθόντες τὸ γεγονὸς ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ τὸν μάγων τὸν ἀπάτην, ἐβουλεύοντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιέειν. ἀπασάμενοι δὲ τὰ ἐγχειρίδια, ἔκτεινον ὅκου τινὰ μάγον εὕρισκον· εἰ δὲ μὴ νὺξ ἐπελθοῦσα ἔσχε, ἔλιπον ἂν οὐδένα μάγον. ταύτην τὴν ἡμέρην θεραπεύουσι Πέρσαι κοινῇ μάλιστα τῶν ἡμερέων· καὶ ἐν αὐτῇ ὁρτὴν μεγάλην ἀνάγουσι [a], ἣν κέκληται ὑπὸ Περσέων μαγοφόνια [b]· ἐν τῇ μάγον οὐδένα ἐξεῖσι φανεῖσαν ἐς τὸ φῶς, ἀλλὰ κατ' οἴκους ἑωυτοὺς οἱ μάγοι ἔχουσι τὴν ἡμέρην ταύτην. Ἐπεί τε δὲ κατέσχε ὁ θόρυβος, καὶ ἐντὸς πέντε ἡμερέων ἐγένετο, ἐβουλεύοντο οἱ ἐπαναστάντες τοῖσι μάγοισι περὶ τῶν πρηγμάτων πάντων· καὶ ἐλέχθησαν λόγοι ἄπιστοι μὲν ἐνίοισι Ἑλλήνων, ἐλέχθησαν δὲ ὦν. Ὀτάνης μὲν ἐκέλευε ἐς μέσον Πέρσῃσι καταθεῖναι „τὰ πρήγματα, λέγων τάδε, Ἐμοὶ δοκέει, ἕνα „μὲν ἡμέων μοναρχον μοῦνον μηκέτι γλυέσθαι· οὔτε „γὰρ ἡδύ, οὔτε ἀγαθόν. εἴδετε μὲν γὰρ τὴν Καμβύ„σεω ὕβριν ἐπ' ὅσον ἐπεξῆλθε, μετεσχήκατε δὲ καὶ „τῆς μάγου ὕβριος. κῶς δὲ ἂν εἴη πρῆγμα κατηρ„τημένον μοναρχίη, τῇ ἔξεστι ἀνευθύνῳ [c] ποιέειν „τὰ βούλεται; καὶ γὰρ ἂν τὸν ἄριστον ἀνδρῶν πάν„των στάντα ἐς ταύτην, ἐκτὸς [d] τῶν ἐωθότων νο„ημάτων στήσει. ἐγγίνεται μὲν γὰρ οἱ ὕβρις „ὑπὸ τῶν παρεόντων ἀγαθῶν, φθόνος δὲ ἐκ„πρώτου [e] ἀνθρώπῳ. δύο δὲ ἐχόντε „τούτω, ἔχει πάσας κακότητας. τὰ μὲν γὰρ „ὕβρει κεχορημένος ἔρδει πολλὰ καὶ ἀτάσθα„λα· τὰ δὲ, φθόνῳ. καίτοι ἄνδρα γε τύ„ραννον, ἄφθονον εἶναι, ἐόντα γε πάν„των τὰ ἀγαθά· τὸ δὲ ὑπεναντίον τούτου ἐς „τοὺς πολίτας πέφυκε· φθονέει γὰρ τοῖσι ἀρί„στοισι θυμοῦται τε καὶ ζώοισι, χαίρει δὲ τοῖ„σι κακίστοισι τῶν ἀστῶν. ἀφθόλους δὲ ἄριστον „ὑποδέκεσθαι ἠγέεται. ἀναρμοστότατον δὲ πάν„των· λύει τε γὰρ αὐτὸν μετρίως θωυμάζοντας, „ἄχθεται ὅτι οὐ κάρτα θεραπεύεται· λύει τε „θεραπεύοντας κάρτα, ἄχθεται ἅτε θωπείαν „ἠγεύμενος [f]. τὰ δὲ δὴ μέγιστα ἔρχομαι ἐρέων· „νόμαιά τε κινεῖ πάτρια, καὶ βιᾶται γυναῖ„κας, κτείνει τε ἀκρίτους. πλῆθος δὲ ἄρ„χον, πρῶτα μὲν, ὄνομα πάντων κάλλιστον „ἔχει, ἰσονομίην· δεύτερα δὲ, τέτων τοῦ ὁ „μοναρχος, ποιέει οὐδέν. πάλαι μὲν γὰρ ἀρχὰς [g] ἀρχῆς,

ac strepitu: ceterosque Persas compellando, rem gestam exponebant, capita ostentantes: & simul quicunque magorum ipsis occurrebat mactabant. Persæ, cognito quod actum ab septem istis erat ac dolo magorum, & ipsi facienda sibi alia ejusmodi censuerunt; eductisque gladiis, ubicunque reperiebant magum, interficiebant, &, nisi noctis interventu cohibiti fuissent, neminem magum reliquissent. Hunc diem Persæ maxime solennem publice observant, & in eo ingens celebrant festum, vocantes id *μαγοφόνια, id est, magorum cædem.* quo die nulli mago fas est prodire in lucem, sed cuncti magi se intra domum continent. Ubi resedit 80 tumultus, diesque quinque excessere, ii qui magos invaserant, de omni rerum statu consultabant. Quorum orationes etsi apud nonnullos Græcorum fide carent, tamen hujusmodi fuerunt: Otanes hortabatur, ut rem Persicam in medium deponerent, ita inquiens; Unum è nobis principem solum amplius fieri mihi non videtur: neque enim id aut jucundum est, aut bonum. Nam & insolentiam Cambysis novistis, quo processerit, & partem sensistis insolentiæ. Quomodo autem res apta habeatur monarchia, cui licet pro libidine agere quæ vult impune? quæ virum, etiamsi optimus omnium fuerit, tamen quum in illa positus est, extra consuetos abjecerit sensus? Quippe quum præter invidiam ab initio ingenitam homini, ingeneretur ex præsentibus bonis insolentia. Itaque hæc duo habens, omnem malitiam habet; partim enim satiatus insolentia, multa & atrocia committit; partim per invidiam. Atenim vir tyrannus, ut qui omnia bona obtineat, debebat sine livore esse: verum contrario modo is comparatus est erga populares suos. siquidem eorum optimis quibusque qui superstites sunt atque vivunt, invidet, deterrimis civium delectatur: calumnias etiam admittere optimum putat. Hoc autem omnium indecentissimum est, Nam sive mireris eum modeste, offenditur quod non effuse colatur: sive effuse colat quis, offenditur, quippe adulationem existimans. Et ut exequar dicendo quæ maxima sunt, jura patriæ labefactat, feminis vim affert, sine judicio interimit. At quum dominatur multitudo, primum quidem nomen obtinet omnium pulcherrimum, juris æquabilitatem: deinde vero nihil eorum agit quæ unus omne imperium

a ἀναύτῃ, κοινῇ ὁρτὴν μεγάλην ἄγουσι. b μαγοφονίαν. c ἀνυθύνῳ. d ταύτην τὴν ἀρχὴν, ἐκτὸς. e MS. habet ἐφθονίσας, ita ut literæ ν sit superposita litera μ. f. verbum ἡγέεται non exstabat in MS. g. πάλαι μὲν γὰρ ἀρχὰς.

rium tenens. nam magistratus forte regit, tum administrationum rationem reddit: omnia denique consilia in commune refert. Itaque dico pro sententia nobis monarchiam seponentibus multitudinem auctum ire. in multo enim insunt omnia. Otanes quidem hanc sententiam
81 dixit. Megabyzus autem imperio paucorum monebat permittere, his verbis; Quæ Otanes dixit de abolenda tyrannide, ea sint dicta à me quoque: sed quatenus hortabatur potentiam deferri ad multitudinem, ab optima erravit sententia. Etenim inutili cœtu nihil est neque insipientius, neque insolentius. Itaque eos qui tyranni insolentiam fugiunt, ad intemperantis plebis recidere insolentiam, nequaquam tolerandum est. Nam tyrannus, siquid facit, intelligens facit: at plebi hoc adest, ut nihil intelligat. quo enim pacto intelligat, qui neque edoctus est, neque quidquam honestum novit, neque domesticum? & qui incidens pellit negotia sine mente torrenti flumini similis? Quare siqui male consultum Persis cupiunt, ii statu populari utantur: nos vero conventu virorum optimorum delecto, ad eos imperium deferamus. nam inter eos & ipsi erimus, & ex optimis viris credibile est optima existere consilia. Hanc Megabyzus sententiam
82 dixit. Tertio loco suam Darius, inquiens, Quæ Megabyzus dixit, quatenus ad statum popularem pertinent, recte mihi videtur dixisse: quatenus autem ad statum paucorum, non recte. propositis enim tribus statibus, & his omnibus optimis, ut optime imperet populus, optime pauci, optime unus, inter hæc multo antecellere hoc postremum sentio. imperio enim unius viri qui optimus sit, nihil melius queat esse. Hoc enim animo utens sine reprehensione multitudinem populi curet, taceanturque sic præcipue consilia in viros infestos capta. At in statu paucorum, quum plures virtuti incumbant in publicum, vehementia privata odia excitari consuerunt. quum enim quisque princeps esse optet, & consiliis vincere, ad ingentes inter se inimicitias evadunt. Ex quibus seditiones existunt, è seditionibus cædes, è cædibus ad unius imperium devenitur. & hac re monstravit, quantum sit hoc præstantissimum. Jam vero, plebe imperante, fieri non

„ἀρχὴ, τὰ δ' ἄθυρον δὲ ἀρχλὼ ἔχῃ, βλαύ-
„μαζα δὲ πάντα ἐς τὸ κοινὸν ἀναφέρει. πί-
„θεμαι ὧν γνώμῃ, μετίντας ἡμέας μουναρ-
„χίην, τὸ πλῆθος ἀέξειν· ἐν γὰρ τῷ πλ-
„λῷ ἔνι τὰ πάντα. Ὀτάνης μὲν δὴ ταύτην
τὴν γνώμην ἐσέφερε. Μεγάβυζος δὲ ὀλι-
γαρχίη ἐκέλευε ἐπιτρέπειν, λέγων τάδε,
„Τὰ μὲν Ὀτάνης εἶπε, τυραννίδα παύων,
„λελέχθω κἀμοὶ ταῦτα· τὰ δ' ἐς τὸ πλῆ-
„θος ἄνωγε φέρειν τὸ κράτος, γνώμης
„τ' ἀρίστης ἡμάρτηκε. ὁμίλου γὰρ ἀχρηίου ἀ-
„δέν ἐστι ἀξυνετώτερον, οὐδὲ ὑβριστότερον [a]. καὶ
„τυραννίδα ὑβριν φεύγοντας ἄνδρας, ἐς δή-
„μου ἀκολασίην ὕβριν πεσεῖν, ἔστι οὐδαμῶς ἀ-
„ναεκτόν· ὁ μὲν γὰρ, εἴ τι ποιέει, γι-
„νώσκων ποιέει· τῷ δὲ οὐ γινώσκειν [b] ἔνι.
„κῶς γὰρ ἂν γινώσκοι, ὃς ὔτ' ἐδιδάχθη,
„ὔτε οἶδε καλὸν οὐδέν, οὐδ' οἰκήιον· ὠθέει
„τε ἐμπεσὼν τὰ πρήγματα ἄνδρι νόου, χει-
„μάρρῳ ποταμῷ ἴκελος. δήμῳ μὲν νυν οἱ
„Πέρσῃσι κακὴν νοέουσι, σῦτοι χρεώμενοι. ἡ-
„μεῖς δὲ ἀνδρῶν τῶν ἀρίστων ἐπιλέξαντες
„ὁμιλίῃσι, τούτοισι βωθήσομεν τὸ κράτος.
„ἐν γὰρ δὴ τούτοισι καὶ αὐτοὶ ἐνεσόμεθα. ἀ-
„γαθῶν δὲ ἀνδρῶν εἰκὸς ἄρηται βουλεύμα-
„τα γίνεσθαι. Μεγάβυζος μὲν δὴ ταύτην
γνώμην εἰσέφερε. Τέταρτος δὲ Δαρεῖος ἀ-
„πεδείκνυτο γνώμην, λέγων, Ἐμοὶ δὲ τὰ
„μὲν εἶπε Μεγάβυζος, ἐς τὸ πλῆθος ἔ-
„χοντα, δοκέει ὀρθῶς λέξαι· τὰ δ' ἐς
„ὀλιγαρχίην, οὐκ ὀρθῶς. τριῶν γὰρ προ-
„κειμένων, καὶ πάντων τῶν λέγω ἀρίστων
„ἐόντων, δήμου τε ἀρίστου, καὶ ὀλιγαρχίης,
„καὶ μουναρχίης, πολλῷ τοῦτο προέχειν λέ-
„γω. ἀνδρὸς γὰρ ἑνὸς τοῦ ἀρίστου οὐδὲν ἄ-
„μεινον ἂν φανείη. γνώμην γὰρ ταιαύτην χρε-
„ώμενος, ἐπιτροπεύοι ἂν ἀμωμήτως τοῖ
„πλήθεος· σιγῶτό τε ἂν βουλεύματα ἐπὶ
„δυσμενέας ἄνδρας οὕτω μάλιστα· ἐν δὲ ὀ-
„λιγαρχίῃ, πολλοῖσι ἀρετὴν ἐπασκέουσι ἐς τὸ
„κοινὸν, ἔχθεα ἴδια ἰσχυρὰ φιλέει ἐγγίνε-
„σθαι. αὐτὸς γὰρ ἕκαστος βουλόμενος κα-
„ρυφαῖος εἶναι, γνώμησί τε νικᾶν, ἐς ἔ-
„χθεα μεγάλα ἀλλήλοισι ἀπικνέονται· ἐξ ὧν
„στάσιες ἐγγίνονται· ἐκ δὲ τῶν στασίων, φό-
„νος· ἐκ δὲ τοῦ φόνου, ἀπίκηται ἐς μουναρ-
„χίην. καὶ ἐν τούτῳ διέδεξε ὅσον ἐστὶ τοῦ-
„το ἄριστον. δήμου τε αὖ ἄρχοντος ἀδύ-

Bb vaτα

[a] ὑβριστότατον. [b] τῷ δὲ οὐδὲ γινώσκειν.

Mala democratiæ, bona monarchiæ. Otanes odit regnum, nec se suosve vult regnari, idque cum honore impetrat. Reliquorum consilia de regno.

„ναῖα μὴ ἐ κακόητα ἐγγενέσθαι. κακόηθε-
„ος τοίνυν ἐγγενομένης ἐς τὰ πρήγεα, ἔ-
„χθεα μὲν οὐκ ἐγίνετο τοῖσι κακοῖσι, φι-
„λίη [a] δὲ ἰσχυρή. οἱ γὰρ κακοῦντες τὰ πρή-
„γεα, συγκρύπτοντες πιεῦσι. τοῦτο δὲ τοιῶ-
„δε γίνεται, ἐς ὃ ἂν ἐσελθών τις τοῦ δήμου
„τοὺς τοιούτους πιέσῃ. ἐκ δὲ αὐτῶν θωϊμά-
„ζεται ὑπὸ τοῦ δήμου· θωϊμαζόμενος δὲ ἂν ὦν ἐφάνη μούναρχος ἐών
„καὶ ἐν τούτῳ δηλοῖ καὶ

rum uxorem ducere. De regno autem hunc in modum; ut ſub ortum ſolis conſcenſis equis, dum in ſuburbio vectarentur, cujus equus ſonum primus edidiſſet,
85 is regnum obtineret. Erat autem Dario equiſo, vir ſolers, nomine OEbares: ad quem Darius, poſtquam è cœtu digreſſi ſunt, ita inquit, OEbares, de regni negocio ſic inter nos convenit: cujus equus ſub ipſum ſolis ortum equis conſcenſis ſonum primus ediderit, is regno potiatur. Nunc igitur ſiquid ſolertiæ habes, comminiſcere, ut nos obtineamus hoc decus, & nemo alius. Reſpondet OEbares, ô Here, ſi in hoc verſatur tibi ut rex ſis vel non, de hoc ne eſto ſollicitus, & bonum habeto animum; certe ante te rex nemo futurus eſt: ejuſmodi habeo medicamenta. Si igitur, inquit Darius, habes iſtiuſmodi commentum, adeſt tempus eo utendi, nec differendi rem, utpote craſtino die nobis eſt certamen. Hæc ut audivit OEbares, ita facit: Ubi nox advenit, unam equarum quam equus Darii maxime adamabat, iſtam in ſuburbium adductam alligat: tum equum Darii inducit: eumque ſæpius circumduxit prope equam identidem feminæ appropinquans, ac tandem permiſit aſcendere.
86 Poſtero die, quum illuceſceret, ſex Perſæ ex convento adfuerunt equis inſidentes. & quum in ſuburbio ultro citroque vectarentur, ubi ad locum iſtum perveneruntubi ſuperiore nocte equa fuerat alligata, ibi Darii equus accurrens hinnitum edidit: & equo id exſequuto protinus fulgur ſereno cœlo tonitruque extitit. Hæc quum Dario ſuperveniſſent, tum inaugurarunt, tanquam ex compoſito quodam evenientia. nam ceteri ex equis deſilientes Darium ut regem adora-
87 verunt. Sunt qui hoc dicant OEbarem fuiſſe machinatum, ſunt qui illud. utroque enim modo refertur à Perſis. Volunt namque OEbarem attrectatis manu hujus equæ genitalibus, ipſam manum intra ſubligacula tenuiſſe abditam: & ſub ipſum ſtatim ſolis ortum, quum equi digreſſuri eſſent, eam extuliſſe, & naribus equi Darii admoviſſe, eumque ad odoris ſenſum
88 infremuiſſe atque hinniſſe. DARIUS itaque, Hyſtaſpis filius, declaratus eſt rex: eique omnes Aſiani audientes dicto fuerunt, præter Arabas, à Cyro & poſtea rurſus à Cambyſe ſubacti; Arabes vero à Perſis nunquam in ſervitutem redacti ſunt, ſed hoſpites extiterunt, tranſmittentes Cam-

λεῖ ἢ ἐκ τ συωεπαναϛάντων. ωδὶ ὴ τ βασιλήϊος ἐξέλαμψαν τοιόνδε· ὅτε ἂν ὁ ἵππ@ ἡλίε ἐπανατέλλοντ@ πρῶτ@ φθέγξητ) ἐν τῷ ωεραϛείῳ, αὐτῶν ἀναβεβηκότων, τῦτον ἔχειν τὰ βασιλήϊα. Δαρείῳ ὴ λῶ ἱππαχόμ@, ἀνὴρ σοφὸς, τῷ ὄνομα λῶ Οἰβάρης. ωρὸς τῦτον τ ἄνδρα, ἐπεί τε „ διελύθησαν, ἔλεξε Δαρεῖ@ τάδε, Οἰβαρες, „ ἡμῖν δέδοκται ωδὶ τ βασιλήϊος ποιέειν κατὰ „ τάδε· ὅτε ἂν ὁ ἵππ@ πρῶτ@ φθέγξηται „ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι, αὐτῶν ἐπαναβεβηκότων, „ τῦτον ἔχειν τὰ βασιλήϊα. νυῦ ὦν εἴ τινα ἔ- „ χεις [a] σοφίην, μηχανῶ ὡς ἂν ἡμεῖς χῶμεν τῦτο τὸ γέρας, κ μὴ ἄλλος τις. ἀμείβε) Οἰβά- „ ρης τοισδε, Εἰ μὲν δὴ, ὦ δεσπότα, ἐν τύτῳ τοι „ ἐστὶ ἡ βασιλέα εἶναι ἢ μὴ, θάρσε τύτε εἵνεκε, κ „ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· ὡς βασιλῆς ὐδεὶς ἄλλ@ ωδὲ σεῦ ἔσεται· τοιαῦτα ἔχω φάρμακα. λέγ Δα- „ ρεῖ@, Εἰ τοίνυν τι τοιῦτον ἔχεις σόφισμα, ὥρη „ μηχανᾶσθ, κ μὴ ἀναβάλλεσθ· ὡς τ ἀγῶνος „ ἡμέρης ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἐστι. ἀκύσας ταῦτα ὁ Οἰβάρης, ποιέει τοιόνδε. ὡς ἐγένετο ἡ νὺξ, τ ἡλέων ἵππων μίλιν, τὴν ὁ Δαρείε ἵππ@ ἐστεργε μάλιστα, ταύτων ἀγαγὼν ἐς τὸ ωεδίον, κατέδησε, κ ἐπήγαγε τ Δαρείε ἵππον. κ τὰ μὲν πολλὰ ωελάζαγε ἀγχῦ τῇ ἵππῳ, ἐγχρίμπτων τῇ ἡλέῃ· τέλ@ ὴ, ἐπῆκε ὀχεύσαι τὴν ἵππον. Ἅμ ἡμέρῃ ὴ διαφωσκούσῃ, οἱ ἓξ, καὶ ἐσωεβήκεσαν, παρῆσαν ἐπὶ τ ἵππων. διεξελαυνόντων ὴ κατὰ τὸ ωεδίον, ὡς κατὰ τῦτο τὸ χωρίον ἐγένοντο ἵνα τ παροιχομένης νυκτὸς κατεδέδεκτο ἡ ἡλέα ἵππ@, ἐνταῦτα ὁ Δαρείε ἵππ@ ωροσδραμὼν ἐχρεμέτισε. ἅμα ὴ τῷ ἵππῳ τῦτο ποιήσαντι, ἀστραπὴ ἐξ αἰθρίης Ⓒ βροντὴ ἐγένετο. διπλωμένα ὴ ταῦτα τῷ Δαρείῳ, ἐπελέωσε μιν, ὥσπερ ἐκ συνθέτ τινὰ γιγνόμενα. οἱ ὴ, καταθορόντες ἀπὸ τ ἵππων, ωροσεκύνεον τ [b] Δαρεῖον ὡς βασιλῆα. Οἱ μὲν δή φασι τ Οἰβάρεα ταῦτα μηχανήσασθαι· οἱ ὴ, τοιάδε. (καὶ γὰρ ἐπ' ἀμφότερα λέγεται ὑπὸ Περσέων) ὡς τ ἵππ@ ταύτης τ ἄρθρων ἅψαιτο τῇ χειρὶ, ἔχοι [c] αὐτὴν κρύψας ἐν τῇσι ἀναξυρίσι· ὡς ὴ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι ἀπιέσθαι μέλλειν τὰς ἵππους, τ Οἰβάρεα τοῦτον ἐξείρυσα τὴν χεῖρα, ωρὸς ᾧ Δαρείε ἵππ@ τὰς μυκτῆρας ωροσενείκαι· τ ὴ, αἰσθόμενον, φερμάξασθαί τι Ⓒ χρεμετίσαι. Δαρεῖός τε δὴ ὁ Ὑϛάσπε@ βασιλεὺς ἀπεδείδεκτο, καί οἱ ἦσαν ἐν τῇ Ἀσίῃ πάντες κατήκοοι, πλὴν Ἀραβίων, Κύρ τε καταιρεψαμένε, κ ὕστερον αὖτις Καμβύσεω. Ἀραβοι ὴ οὐδαμᾶ κατήκοοι ἐγένοντο ἐπὶ δουλοσύνῃ Πέρσῃσι, ἀλλὰ ξεῖνοι ἐγένοντο,

a ἴσχω. b ωροσκυνέον μιν τ. c ἴσχ.

Darii uxores: monumentum memoriæ causa: provinciæ viginti cum magnitudine tributorum annuorum, quæ sub Cyro & Cambyse non fuerant.

παρέντες Καμβύσεα ἐπ' Αἴγυπτον. ἀεκόντων γὼ Ἀραβίων, οὐκ ἂν ἐσβάλοιεν Πέρσαι ἐς Αἴγυπτον. γάμοις τε τοῖς πρώτοις ἐχρήσατο Πέρσῃσι ὁ Δαρεῖος, Κύρου μὲν δύο θυγατέρας, Ἄτοσσάν τε & Ἀρτυστώνην· τὴν μὲν Ἄτοσσαν, τὴν προσοικήσασαν Καμβύσῃ τε τῷ ἀδελφεῷ & αὐτὶς τῷ μάγῳ· τὴν δὲ Ἀρτυστώνην, παρθένον. ἑτέρην δὲ Σμέρδι & Κύρου θυγατέρα ἔγημε, τῇ ὄνομα ἦν Πάρμυς. ἔσχε δὲ & τὴν Ὀτάνεω θυγατέρα, ἣ τὰ μάγον κατέδηλον ἐποίησε. δυνάμιός τε πάντα οἱ ἐπιτελέα[a], πρῶτον μέν νιν τύπον ποιησάμενον λίθον[b], ἔστησε, ζῶον δέ οἱ ἐνῆν, ἀνὴρ ἱππεύς. ἐπέγραψε δὲ γράμματα λέγοντα τάδε, ΔΑΡΕΙΟΣ Ο ΥΣΤΑΣΠΕΟΣ ΣΥΝ ΤΕ ΤΟΥ ΙΠΠΟΥ ΤΗΙ ΑΡΕΤΗΙ, τὸ ὄνομα λέγων, ΚΑΙ ΟΙΒΑΡΕΟΣ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΟΜΟΥ, ΕΚΤΗΣΑΤΟ ΤΗΝ ΠΕΡΣΕΩΝ ΒΑΣΙΛΗΙΗΝ. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐν Πέρσῃσι, ἀρχὰς κατιζήσατο εἴκοσι, τὰς αὐτοὶ καλέουσι σατραπηίας. καταστήσας δὲ τὰς ἀρχὰς, & ἄρχοντας ἐπιστήσας, ἐτάξατο φόρους οἱ προσιέναι καθ' ἔθνεά τε, & πρὸς τοῖσι ἔθνεσι τοὺς πλησιοχώρους προστάσσων, & ὑπερβαίνων τοὺς προσεχέας, τοὺς ἑκαστέρω ἄλλοισι ἄλλα ἔθνεα νέμων. ἀρχὰς δὲ & φόρων προσόδου τὴν ἐπίπλοον καθὰ τάδε ἐθήκατο. τοῖσι μὲν αὐτῶν ἀργύριον ἀπαγινέουσι εἰπεῖν Βαβυλώνιον σταθμὸν τάλαντον ἀπαγινέειν· τοῖσι δὲ χρυσίον ἀπαγινέουσι, Εὐβοϊκόν· τὸ δὲ Βαβυλώνιον τάλαντον δυώδεκα Εὐβοΐδας ἑβδομήκοντα μνέας. ὅτε γὼ Κύρου ἄρχοντος, & αὐτὶς Καμβύσεω, οὐ κατεστηκὸς ἦεν φόρου πέρι, ἀλλὰ δῶρα φέρεσθαι. ἀφ' οὗ δὲ τούτῳ τὴν ὑπόταξιν & φόρου, & θωμαλήσια τούτῳ ἄλλα, λέγουσι Πέρσαι ὡς Δαρεῖος μὲν ἦν κάπηλος· Καμβύσης δὲ, δεσπότης· Κῦρος δὲ, πατήρ. ὁ μὲν, ὅτι σκαπήλευε πάντα τὰ πρήγματα· ὁ δὲ, ὅτι χαλεπός τε ἦν & ὀλίγωρος· ὁ δὲ, ὅτι ἤπιός τε, & ἀγαθὰ σφι πάντα ἐμηχανήσατο[c]. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰώνων, & Μαγνήτων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, & Αἰολέων, & Καρῶν, & Λυκίων, & Μηλυέων, & Παμφύλων, (εἷς γὰρ ἦν οἱ τεταγμένος φόρος ἕκαστος) προσῆκε τετρακόσια τάλαντα λογίμου. ὁ μὲν δὴ πρῶτος ἔτος οἱ νομὸς[d] κατεστήκεε. ἀπὸ δὲ Μυσῶν, & Λυδῶν, & Ἀλυσονίων, & Καβαλίων, & Ὑλωνέων, πεντήκοντα τάλαντα· νομὸς δεύτερος ἔτος. ἀπὸ δὲ Ἑλλησποντίων τῶν ἐπὶ δεξιὰ ἐσπλέοντι, & Φρυγῶν, & Θρηίκων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, & Παφλαγόνων, & Μαριανδηνῶν, & Συρίων, ἐξήκοντα & τριηκόσια ἦν τάλαντα φόρος· νομὸς τρί-

Cambysem in Ægyptum: quippe quibus invitis haudquaquam invasissent Persæ Ægyptum. Darius matrimonia primaria ex Persis auspicatus est, ductis duabus Cyri filiabus, Atossa, quæ ante Cambysi fratri & postea mago nupserat, & Artystona virgine. Præterea alteram Smerdis, filii Cyri, filiam, nomine Parmyn, nec non filiam Otanis duxit, quæ magum prodiderat. Idem, viribus omni ex parte stabilitis, ante omnia quum effigiem fecisset lapidem statuit cui inerat animal, vir eques, inscriptis in hæc verba litteris, DARIUS, HYSTASPIS FILIUS, TUM EQUI VIRTUTE, (cujus nomen legebatur) TUM OEBARIS EQUISONIS, PERSARUM REGNUM ADEPTUS EST. His apud Persas actis, viginti provincias, quas ipsi satrapeias vocant, constituit: earumque singulis præsides præfecit, descriptis quæ ei penderentur tributis per nationes, & nationibus finitimos adtribuens, & supergrediens vicinos, remotiores gentes alias aliis dividens. Provincias autem & tributorum reditus annuos hunc in modum distribuit. Aliis quidem argentum afferentibus injungebatur Babylonico pondere talentum adferre: qui aurum, Euboico. Valet autem Babylonicum talentum septuaginta minas Euboicas. Etenim sub Cyro atque deinde sub Cambyse nihildum fuerat circa tributa institutum, sed munera afferebantur. Ob hanc tributi ordinationem & alia hujusmodi, Persæ ajunt Darium fuisse institorem: Cambysem autem, dominum: Cyrum vero, patrem. quoniam Darius res omnes quæstui habebat: Cambyses, asper erat ac negligens: Cyrus mitis, & bona illis quæ aggressus fuit. Ab Ionibus igitur & Magnetibus qui in Asia incolunt, & Æolensibus & Caribus & Lyciis & Melyensibus & Pamphylis (unum enim erat illi positum hoc tributum) pendebantur quadringenta argenti talenta. Hæc erat ab eo prima præfectura instituta. A Mysis & Lydis & Alysoniis & Cabaliis & Hygennensibus quingena talenta. Secunda portio hæc erat. Ab Hellespontiis, qui ad dextram illuc innavigantium siti sunt, & Phrygibus & Thracibus qui Asiam incolunt, & a Paphlagonibus & Mariandenis & Syriis, trecenta & sexaginta talenta erant tributum. Hæc ter-

a ἐπιτελέα. b λίθινον. c ἀγαθὰ σφι πάντα ἐμηχανήσατο. d ἦν δὲ πρῶτος ὁ νομός. e τάλαντα ἀργυρίου νομός.

tertia portio. A Cilicibus, equi albi trecenti sexaginta in dies singulos singuli, nec non talenta argenti quingenta: quorum centum & quadraginta erogabantur in equitatum qui Ciliciæ regionem pro præsidio custodiebat: trecenta autem & sexaginta Dario obveniebant: Hæc quar-
91 ta portio. Ab urbe Posideio, quam Amphilochus Amphiarai filius exstruxit in finibus Cilicum ac Syrorum, ab hac ad Ægyptum usque, præter Arabum partem (hæc enim erat immunis) trecenta & quinquaginta talenta erat tributum: Quinta portio hæc. cui annumeratur Phœnice omnis & Syria quæ dicitur Palæstina, & Cyprus. Ab Ægypto & Afris Ægypto conterminis, & Cyrene & Barce (in portione namque Ægyptia istæ ordinantur) septingenta proveniebant talenta, præter pecuniam è piscario proventu lacus Mœrios. Extra hanc pecuniam mensurati quoque frumenti septingenta talenta obveniebant. Nam ad centum viginti millia etiam illis Persis, qui in Albo muro Memphitico habitant, admetiuntur & eorum auxiliariis. Sexta portio hæc. Satgagydæ & Gandarii & Dadicæ & Aparytæ, in idem conjuncti, centum & septuaginta talenta pendebant: Septima portio hæc. A Susis & cetera Cissiorum regione, trecenta: Octava hæc por-
92 tio. A Babylone vero ceteraque Assyria mille talenta argenti proveniebant, & præterea pueri castrati quingenti: Nona portio hæc. Ab Ecbatanis & ab reliqua Medica & Parycaniis & Orthocorybantiis, quadringenta & quinquaginta talenta: Decima portio hæc. Caspii & Pausicæ & Pantimathi & Daritæ simul conferentes, ducenta talenta afferebant: Undecima hæc portio. A Bactrianis ad Æglos usque, trecentorum & sexaginta talentorum erat tributum: Portio duodecima hæc. A Pactyica & Armeniis, eo-
93 rumque conterminis, Euxino tenus ponto, talenta quadringenta: Tertiadecimá hæc portio. A Sargatiis & Sarangæis & Thamanæis & Utiis & Mecis, & iis qui rubri maris insulas incolunt, ubi rex eos qui Relegati vocantur collocat: ab his omnibus sexcentorum talentorum proveniebat tributum: Quartadecima portio hæc. Sacæ & Caspii ducenta & quinquaginta talenta afferebant: Quintadecima portio hæc. Parthi Chorasmiique & Sog-

τρίτον ἔτος. ἀπὸ δὲ Κιλίκων, ἵπποι τε λευκοὶ ἑξήκοντα καὶ τριηκόσιοι, ἑκάστης ἡμέρης εἷς γινόμενος, καὶ τάλαντα ἀργυρίου πεντακόσια. τούτων δὲ τεσσεράκοντα καὶ [a] ἑκατὸν εἰς τὴν φρουρέουσαν ἵππον τὴν Κιλικίην χώρην ἀναισιμοῦτο [b]· τὰ δὲ τριηκόσια καὶ ἑξήκοντα Δαρείῳ ἐφοίτα· νόμος τέταρτος ἦτος. Ἀπὸ δὲ Ποσιδηίου πόλεος, τὴν Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω οἴκισε ἐπ' ἄρουσι [c] τοῖσι Κιλίκων τε καὶ Σύρων, δεξάμενον ἀπὸ ταύτης μέχρι Αἰγύπτου, πλὴν μοίρης τῆς Ἀραβίων (ταύτη γὰρ ἦν ἀτελέα) πεντήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρου ἦν. ἔστι δὲ ἐν τῷ νομῷ τούτῳ Φοινίκη τε πᾶσα, καὶ Συρίη ἡ Παλαιστίνη καλεομένη, καὶ Κύπρος· νόμος πέμπτος ἦτος. ἀπ' Αἰγύπτου δὲ, καὶ Λιβύων τῶν παρατειχέων Αἰγύπτῳ, καὶ Κυρήνης τε καὶ Βάρκης (ἐς γὰρ τὸ Αἰγύπτιον νομὸν αὗται συντάσσονται [d]) ἑπτακόσια παρατεταμένα τάλαντα, πάρεξ δὲ τοῦ τῆς Μοίριος [e] λίμνης γενομένου ἀργυρίου, τὸ ἐγίνετο ἐκ τῶν ἰχθύων· τούτου τε δὴ χωρὶς δὲ ἀργυρίου, καὶ δὲ μετρεομένου [f] σίτου παρατεταμένα ἑπτακόσια τάλαντα. παρὰ γὰρ δύο καὶ δέκα [g] μυριάσι Περσέων τε τοῖσι ἐν τῷ Λευκῷ τείχεϊ τῷ ἐν Μέμφι κατοικημένοισι καὶ τοῖσι τούτων ἐπικούροισι· νόμος ἕκτος ἦτος. Σαραγγύδαι [h] δὲ, καὶ Γανδάριοι, καὶ Δαδίκαι τε καὶ Ἀπαρύται, εἰς τωὐτὸ τεταγμένοι, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα παρεσέφερον· νόμος δὲ ἕβδομος [i]. ἀπὸ Σούσων δὲ, καὶ τῆς ἄλλης Κισσίων χώρης, τριηκόσια· νόμος ὄγδοος ἦτος. Ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ, καὶ τῆς λοιπῆς Ἀσσυρίης, χίλια [k] οἱ παρασπίσι τάλαντα ἀργυρίου, καὶ παῖδες εὐνομίαι πεντακόσιοι· νόμος εἰνάτος ἦτος. ἀπὸ δὲ Ἐκβατάνων [l], καὶ τῆς λοιπῆς Μηδικῆς καὶ Παρυκανίων, καὶ Ὀρθοκορυβαντίων, πεντήκοντά τε καὶ τετρακόσια τάλαντα· νόμος δέκατος ἦτος. Κάσπιοι δὲ καὶ Παυσικαὶ, Παντιμαθοί τε καὶ Δαρεῖται, εἰς τωὐτὸ συμφέροντες, διηκόσια τάλαντα ἀπεγίνεον· νόμος ἑνδέκατος ἦτος. ἀπὸ Βακτριανῶν δὲ μέχρι Αἰγλῶν, ἑξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα φόρος ἦν· νόμος δωδέκατος [m] ἦτος. Ἀπὸ Πακτυϊκῆς δὲ, καὶ Ἀρμενίων, καὶ τῶν παρατεταμένων μέχρι τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου, τετρακόσια τάλαντα· νόμος τρίτος καὶ δέκατος ἦτος. ἀπὸ δὲ Σαρραγατίων [n], καὶ Σαραγγαίων, καὶ Θαμαναίων, καὶ Οὐτίων, καὶ Μήκων, καὶ τῶν ἐνοικεόντων τὰς ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, ἐν τῇσι τὰς Ἀναστάσεις καλεομένας καλοικίζει βασιλεὺς, ἀπὸ τούτων πάντων ἑξακόσια τάλαντα ἐγίνετο φόρος· νόμος τέταρτος καὶ δέκατος οὗτος. Σάκαι δὲ καὶ Κασπίοι πεντήκοντα καὶ διηκόσια ἀγίνεον [o] τάλαντα· νόμος πέμπτος καὶ δέκατος οὗτος. Πάρθοι δὲ, καὶ Χορασμιοὶ, καὶ

a τεσσεράκοντα μὲν καὶ. b ἀναισιμοῦτο. c ἄρουσι. d συντάσσονται. e Μοίριος. f ἐπιμετρεομένου. g τάλαντα. οἱ τὰ γὰρ ἐπιπλέα. h Σαραγγύδαι. i νομὸς ἕβδομος ἦτος. k Ἀσσυρίης χώρης, χίλια. l MS. Ἀγβατάνων. m δωδέκατος ἦτος. n Σαραγγίων. o ἀπαγίνεον.

Ratio theſauri Perſici. Perſia immunis ab tributo. Æthiopes ab Cambyſe ſubacti & Calantiæ Indi tertio anno aliquid ferebant.

Σογδοί τε καὶ Ἄριοι, τριηκόσια τάλαντα· νομὸς ἕκτος καὶ δέκατος ὅτος. Παρικάνιοι ἦ, καὶ Αἰθίοπες οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίης, τετρακόσια τάλαντα ἀπαγίνεον· νομὸς ἕβδομος καὶ δέκατος ὅτος. Μαντιηνοῖσι, καὶ Σαρπηδοῖσι, καὶ Ἀλαροδίοισι διηκόσια ἐπετέτακτο τάλαντα· νομὸς ὄγδοος καὶ δέκατος ὅτος. Μόσχοισι ἦ, καὶ Τιβαρηνοῖσι, καὶ Μάκρωσι, καὶ Μοσσυνοίκοισι, καὶ Μάρδοισι, τριηκόσια τάλαντα προείρητο· νομὸς εἴνατος καὶ δέκατος ὅτος. Ἰνδῶν ἦ πολλῷ πολλοί εἰσι πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀνθρώπων, καὶ φόρον ἀπαγίνεον πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, ἐξήκοντα καὶ τριηκόσια τάλαντα ψήγματος· νομὸς εἰκοστὸς ὅτος. Τὸ μὲν δὴ ἀργύριον τὸ Βαβυλώνιον πρὸς τὸ Εὐβοϊκὸν συμβαλλόμενον τάλαντον, εἶναι τεσσερακοντάκις καὶ πεντακόσια καὶ εἰνακισχίλια τάλαντα. τὸ δὲ χρυσίον τρισκαιδεκαπλάσιον λογιζόμενον, τὸ ψῆγμα εὑρίσκεται ἐὸν Εὐβοεικῶν ταλάντων ὀγδώκοντα καὶ ἑξακοσίων καὶ τετρακισχιλίων. τούτων δὴ πάντων συντιθεμένων τὸ πλῆθος, Εὐβοϊκὰ τάλαντα συλέγεται ἐς τὸ ἐπέτεον φόρον Δαρείῳ, μύρια καὶ τετρακισχίλια καὶ πεντακόσια καὶ ἑξήκοντα. τὸ δὲ ἔτι τούτων ἔλασσον ἀπιεὶς, ἐγὼ λέγω. Οὗτος Δαρείῳ πρόσοδος φόρος ἀπὸ τῆς Ἀσίης, καὶ τῆς Λιβύης ὀλιγαχόθεν. προσιόντος μέντοι τοῦ χρόνου, καὶ ἀπὸ νήσων προσῆλθε ἄλλος φόρος, καὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μέχρι Θεσσαλίης οἰκημένων [a]. τοῦτον τὸν φόρον θησαυρίζει βασιλεὺς τρόπῳ τοιῷδε. ἐς πίθους κεραμίνους [b] τήξας καταχέει. πλήσας δὲ τὸ ἄγγος, περιαιρέει τὸ κεραμον. ἐπεὰν δὲ δεηθῇ χρημάτων, κατακόπτει τοσοῦτον ὅσου ἂν ἑκάστοτε δέηται. Αὗται μὲν δὴ ἀρχαί τε [c] ἦσαν, καὶ φόρων ἐπιτάξιες. ἡ Περσὶς δὲ χώρη μούνη μοι οὐκ εἴρηται δασμοφόρος· ἀτελέα γὰρ Πέρσαι νέμονται χώρην. οἵδε δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐπάγεσθαι φέρειν, δῶρα δὲ ἀγίνεον [d]. Αἰθίοπες οἱ πρόσουροι Αἰγύπτῳ, τοὺς Καμβύσης ἐλαύνων ἐπὶ τοὺς Μακροβίους Αἰθίοπας κατεστρέψατο· οἳ περί τε Νῦσαν τὴν ἱρὴν κατοίκηνται, καὶ τῷ Διονύσῳ ἀνάγουσι τὰς ὀρτάς· οὗτοι οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ πλησιόχωροι τούτοισι, σπείρασι μὲν ἀρέωνται τῷ αὐτῷ τῷ καὶ οἱ Καλαντίαι Ἰνδοί· οἰκήματα δὲ ἔκτηνται κατάγαια. οὗτοι συναμφότεροι ἀεὶ τρίτου ἔτεος ἀγίνεον, ἀγινέουσι δὲ καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ, δύο χοίνικας ἀπύρου χρυσίου, καὶ διηκοσίας φάλαγγας ἐβένου, καὶ πέντε παῖδας Αἰθίοπας, καὶ ἐλέφαντος ὀδόντας μεγάλους εἴκοσι. Κόλχοι δὲ ἔπεξαν οἱ ἐς τὸν δωρεὸν, καὶ οἱ πρόσ-

ἐχέες

Sogdi & Arii, trecenta talenta: Sextadecima portio hæc. Paricanii & qui ex Aſia 94
ſunt Æthiopes, quadringenta talenta: Septimadecima portio hæc. Mantienis & Sarpiribus & Alarodiis ducenta injuncta talenta erant: Duodeviceſima portio hæc. Moſchis & Tibarenis & Macronibus & Moſynœcis & Mardis trecenta talenta præcepta erant: Undeviceſima hæc portio. Indi, ut ſunt multitudine multo numeroſiſſimi inter omnes quos novimus mortales, ita tributum ad omnes ceteros afferebant trecenta ſexaginta talenta auri ramentorum: Viceſima portio hæc. Quod ſi Babylonica pecunia ad talentum 95
Euboicum redigatur, fiunt novies millena quingenaque & quadraginta talenta. Aurum vero ſi terdecies multiplicatum computetur ad argentum, ramentum reperitur ad rationem Euboicam eſſe quatuor millia talentorum ſexcentaque & octoginta. Quibus in unum contractis, Euboica talenta colligebantur in ſummam annui tributi à Dario, quatuordecim millia quingenta & ſexaginta. Minorem his ſummam omittens non refero. Hoc tributum Dario ex Aſia obvenie- 96
bat, & aliquantulum ex Africa: ceterum procedente tempore & ab inſulis obvenit aliud tributum, & ab iis qui Europam Theſſalia tenus incolunt. Id tributum rex hunc ad modum in theſauris reponit. Liquefactum in fictiles fidelias defundit: expleta autem fidelia ſubinde teſtam aufert: ex eoque, quoties pecunia indiget, tantum decidit quantum uſus poſtulat. Atque hæ quidem provinciæ e- 97
rant ac tributorum taxationes. Sola autem regio Perſis tributaria à me dicta non eſt, quod immunem regionem Perſæ colunt. Iſti autem ad ferendum ullum tributum non adigebantur, ſed dona portabant. Æthiopes Ægypto contermini, quos Cambyſes in expeditione contra Macrobios Æthiopes ſumpta ſubegit; quique ſacram Niſſam incolunt, & Baccho dies feſtos agunt; iſti Æthiopes eorumque finitimi, eodem quo Indi Calantiæ ſemine utuntur, ſubterraneaſque habent domos. horum utrique tertio quoque anno portabant, portantque ad meam uſque memoriam, binos chœnicas auri non igniti, & ducentas trabes ebeni, & quinque Æthiopes pueros, & viginti grandes elephanti dentes. Colchi quoque ad donationem ipſi ordinabant,

eorum-

a οἰκεομένων. b κεραμέους. c μὲν νυν ἀρχαίη. d ἀγίνεον.

eorumque finitimi ad montem usque Caucasum. Ad hunc enim montem imperitatur à Persis. nam qui ad aquilonem Caucasi habitant, eorum jam nulli Persas curant. Hi igitur dona sibi imperata, etiam ad meam usque ætatem, quinto quoque anno afferebant, centum pueros, totidemque virgines. Afferebant & Arabes mille quotannis talenta thuris. Hæc quidem isti dona, præter tributum, regi portabant.

98 Sed Indi id aurum tam multum, unde pamenta, quæ dixi, regi afferunt, hac ratione comparant. Indicæ regionis id quod ad solem orientem vergit, fabulosum est. nam ex illis quos scimus, de quibus aliquid pro certo narratur, primi sunt hominum in Asia ad auroram & solis ortum habitantes. Indorum enim tractus qui auroram spectat, propter arenam vastus est. Eorum autem complures sunt gentes, atque eæ lingua inter se dissonæ: & eorum alii sunt dediti rei pecuariæ, alii non: item alii in paludibus fluvii habitant, crudis victitantes piscibus, quos aggressi ex arundineis navigiis captant. Singula autem navigia è singulis arundinis genubus fiunt. Isti quidem ex Indis gerunt vestem è libro; quem ubi è flumine messuerunt contuderuntque, plectentes in modum floreæ, tanquam

99 thoracem induunt. Alii Indorum, ad istorum auroram habitantes sunt pecuarii, carnibus crudis vescentes, nomine Padæi, qui talibus uti moribus narrantur: Quicunque civium seu vir seu fœmina ægrotat, virum quidem sui maxime familiares interimunt; quod dicant illum morbo tabescentem, carnes ipsis corrumpere: & licet se neget ille ægrotare, nihilominus isti non ignoscentes necant eum, epulanturque. Mulier vero si ægroter, suæ maxime necessariæ fœminæ, idem quod viri faciunt. Qui enim ad senium pervenit, eo mactato pascuntur. Sed in hujus rationem non multi eorum perveniunt; nam ante id unumquemque, qui in morbum incidit, necant.

100 Est aliorum Indorum hæc diversa consuetudo, ut nihil animatum interimant, atque nihil serant, nec domos possidendas existiment, atque herba victitent. Estque eis quoddam milii instar magnitudine, sua sponte nascens è terra, suo in calyce: quod cum ipso calyce lectum coquunt, edunque. Eorum quisquis in morbum incidit, is in locum desertum per-

ἐχέες μέχρι Καυκάσιος ὄρεος. ἐς τοῦτο γὰρ τὸ οὖρος ἐστὶ Πέρσῃσι ἄρχειν. τὰ δὲ πρὸς βορέω ἄνεμον ἐκ Καυκάσιος, Περσέων οὐδὲν ἔτι φροντίζει. οὗτοι ὦν δῶρα τὰ ἐτάξαντο, ἐπ᾽ ἐμεῦ δὴ πεντακοσίους ἀγίνεον, ἑκατὸν παῖδας, καὶ ἑκατὸν παρθένους. Ἀραβίοι δὲ χίλια τάλαντα ἀγίνεον λιβανωτοῦ ἀνὰ πᾶν ἔτος. ταῦτα μὲν οὗτοι [a] δῶρα παρεῖχ ἐκ φόρου βασιλέι ἐκόμιζον. τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸν πολλὸν οἱ Ἰνδοὶ, ἀπ᾽ ὅ τι τὸ ψῆγμα τοῦ βασιλέι τὸ εἰρημένον κομίζουσι [b], τρόπῳ τοιῷδε δή τινι πορίζονται [c]. ἔστι γὰρ Ἰνδικῆς χώρης τὸ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ψάμμος. τῶν γὰρ ἡμεῖς ἴδμεν, τῶν περ [d] ἀτρεκές τι λέγεται, πρῶτοι πρὸς ἠῶ καὶ ἡλίου ἀνατολὰς οἰκέουσι ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ. Ἰνδῶν [e] γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἠῶ ἐρημίη ἐστὶ, διὰ τὴν ψάμμον. ἔστι δὲ πολλὰ ἔθνεα Ἰνδῶν, καὶ σφι οὐχ ὁμόφωνα σφίσι· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν, νομάδες εἰσὶ, οἱ δὲ, οὔ· οἱ δὲ, ἐν τοῖσι ἕλεσι οἰκέουσι καὶ πλωμῷ· καὶ ἰχθῦας σιτέονται ὠμοὺς, τοὺς αἴρεσι ἐκ τριήρεων καλαμίνων ὁρμεώμενοι. καλάμου δὲ ἓν γόνυ τριήρεος ἕκαστον πέφυκε. εἵματα μὲν δὴ τὰ Ἰνδῶν φορέουσι ἐκ βύσσου τεύχεα φλοίνεα· ἐπεὰν [f] δὲ πλωμῷ φλοῖὸν ἀμήσωσι, καὶ κόψωσι, τὸ ἐνῆθεν τὸν φορμὸν τρόπον καταπλέξαντες, ὡς θώρηκα ἐνδυνέουσι. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν τοὺς ἠῶ οἰκέοντες τούτων, νομάδες εἰσὶ, κρεῶν ἐδέσματα ὠμά. καλέονται δὲ Παδαῖοι. νόμοισι δὲ τοιοῖσδε λέγονται χρᾶσθαι. ὃς ἂν κάμῃ τῶν ἀστῶν, ἢν τε ἀνὴρ, ἢν τε γυνὴ, τὸν μὲν ἄνδρα ἄνδρες οἱ μάλιστά οἱ ὁμιλέοντες κτείνουσι, φάμενοι αὐτὸν, τηκόμενον τῇ νούσῳ, τὰ κρέα σφίσι διαφθείρεσθαι [g]· ὁ δὲ, ἀπαρνεόμενός ἐστι μὴ μέν νοσέειν· οἱ δὲ, οὐ συγγινωσκόμενοι, ἀποκτείναντες [h] κατεσθιόντες. ἢν δὲ γυνὴ κάμνῃ, ὡσαύτως αἱ ὁμιλεόμεναι μάλιστα γυναῖκες ταὐτὰ τοῖσι ἀνδράσι ποιεῦσι. τὴν γὰρ δὴ ἐς γῆρας ἀπικόμενον θυσαντες, κατεσθιόντ. ἐς δὲ τοῦτο λέγον [i] ὀλίγοι τινες αὐτέων ἀπικνέονται· πρὸ γὰρ τοῦ τὰς ἐς νοῦσον πάντα πίπτουσα κτείνουσι. Ἕτερον δὲ ἔστι Ἰνδῶν ὅτε ἄλλος τρόπος· οὔτε κτείνουσι οὐδὲν ἔμψυχον, οὔτέ τι σπείρουσι [k], οὔτε οἰκίας νομίζουσι ἐκτῆσθαι. σιτοφαγέουσι δὲ, καὶ αὐτοῖσι ἔστι ὅσον κέγχρου τὸ μέγαθος ἐν κάλυκι, αὐτόματον ἐκ τῆς γῆς γινόμενον· τὸ συλλέγοντες, αὐτῇ τῇ κάλυκι ἕψουσί τε καὶ σιτέονται. ὃς δ᾽ ἂν ἐς νοῦσον πέσῃ, ἐλθὼν ἐς τὴν ἔρημον κέεται.

Φρον-

a δῶρα ἔνεικαν. b Hoc verbum νομίζουσι non exstat in MS. c τοιῷδε κέονται. d Τὰ ἐς τέρα. e Ἀπὸ Ἰνδοῦ. Ἰνδῶν. f φλοῖὸν· ἢν ἐκτέσι. g Διαφθείρεται. h ἀποκτείναντες. i ἐπὶ τοῦτο δὲ λόγου. k ὅτι σπείρουσι.

Caſpatyrus urbs, Pactyica regio. Indi aurum formicis tollentes, & quomodo. Cameli a partu recentis fortitudo, & generalis deſcriptio. Solis vis in India.

Φρονπίζει δὲ οὐδεὶς οὔτ' ἀποθανόντος, οὔτε καμνοντος. Μίξις μὲν τῶν τῶν Ἰνδῶν τῶν κατέλεξα πάντων, ἐμφανὴς ἐστι, καπάπερ τῶν ϖρο-βάτων, καὶ τὸ χρῶμα φορέουσι ὁμοῖον πάντες ϖροσπλήσιον Αἰθίοψι. ἡ γονὴ δὲ αὐτῶν, τῷ ἀπιεν) ἐς τὰς γυναῖκας, ἐστὶ, καπάπερ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐστὶ λύκη, ἀλλὰ μελαινα, καπάπερ τὸ χρῶμα. τοιαύτῳ δὲ Αἰθίοπες ἀπιεν) θηρίῳ. ἔστι μὲν τῶν Ἰνδῶν ἑκαστέρω τῶν Περσέων οἰκέουσι, καὶ ϖρὸς νότου ἀνέμου· καὶ Δαρείῳ βασιλῆϊ ὑδαμᾶ ὑϖήκουσαν. Ἄλλοι δὲ τῶν Ἰνδῶν Καστατύρῳ τε πόλι ϖρόσορροι, ϖρὸς ἄρκτου τε βορέω ἀνέμου κατοικημένοι, καὶ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν, οἱ Βακτρίοισι ϖροσπλησίην ἔχουσι δίαιταν· ἔστι μαχιμώτατοί εἰσι Ἰνδῶν. καὶ οὗτοι τὸ χρυσὸν σκελλόμενοι εἰσὶ ἔστι· καπὰ γὰρ τοῦτό ἐστι ἐρημίη ϖρὸ τοῦ ψάμμου. ἐν δὴ ὧν τῇ ἐρημίῃ ταύτῃ τῇ ψάμμῳ γίνον) μύρμηκες, μεγάθεα ἔχοντες κυνῶν μὲν ἐλάσσονα, ἀλωπέκεων δὲ μέζονα. εἰσὶ γὰρ αὐτῶν καὶ ϖροσβασιλέϊ τῶν Περσέων, ἐνθεῦτεν θηρευθέντες. ἔστι ὧν οἱ μύρμηκες ποιεύμενοι οἴκησιν ὑϖὸ γῆν, ἀναφορέουσι τοῦ ψάμμον καπάπερ οἱ ἐν τοῖσι Ἕλλησι μύρμηκες, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰσὶ δὲ καὶ εἶδος ὁμοιόταποι αὐτοί. ἡ δὲ ψάμμος ἡ ἀναφερομένη ἐστὶ χρυσῖτις. ϖερὶ δὴ ταύτου τοῦ ψάμμου σκέλλον) ἐς τὸν ἔρημον οἱ Ἰνδοὶ, ζεύξαμενοι ἕκαστοι καμήλους τρεῖς, σφηνόφορον μὲν ἑκατέρωθεν ἔρσενα παρέλκων, θήλεα ἐν, ἐς μέσον. ϖερὶ ταύτου δὴ αὐτὸς ἀναβαίνει, ϖεπιηδυσμένος ὅκως ἀπὸ τέκνων ὡς νεωτάτων ἀποσπάσας ζεύξῃ. αἱ γὰρ σφι κάμηλοι ἵππων οὐκ ἧσσονες ἐς ταχυτῆτά εἰσι· χωρὶς δὲ, ἄχεα δυναλώτεραι πολλῷ φέρειν. Τὸ μὲν δὴ εἶδος οἰκῖον τι ἔχει ἡ κάμηλος, ϖεπισταμένοισι τοῖσι Ἕλλησι λέγω. τὸ δὲ μὴ ϖεπυσμένοισι αὐτῆς, τοῦτο φράσω. κάμηλος ἐν τοῖσι ὀπισθίοισι σκέλεσι ἔχει ϖαστεχὰς μηρὸς, καὶ γόνατα ϖαστεχέα· τὰ δὲ αἰδοῖα, ϖρὸς τοῦ ὀπισθίων σκελέων, ϖρὸς τὸν ὀρθὸν πετραμμένα. Οἱ δὲ δὴ Ἰνδοὶ τρόπῳ τοιούτῳ ἐς ζεῦξιν τοιαύτην χρεώμενοι, ἐλαύνουσι ϖερὶ τὸν χρυσὸν λελογισμένως, ὅκως ἂν καυμάτων τῶν θερμοτάτων ἐόντων ἔσονται ἐν τῇ ἁρπαγῇ. ὑϖὸ γὰρ τῶν καυμάτων οἱ μύρμηκες ἀφανέες γίνονται ὑϖὸ γῆν. θερμότατος δέ ἐστι ὁ ἥλιος τούτοισι τοῖσι ἀνθρώποισι τὸ ἐωθινόν· ἐστὶ καπάπερ τοῖσι ἄλλοισι μεσαμβρίης, ἀλλ' ὑϖερπίλας μέγεις ἐστὶ ἀγορῆς ϖαλεύσιος· τότον δὲ τὸν χρόνον καίει πολλῷ μᾶλλον ἡ τῇ μεσαμβρίῃ τοῦ Ἑλλάδα· ὥστε ὥστ' ἐν ὕδατι λόγος αὐτούς ἐστι βρέχεσθαι τοὐνκαῦτα. μεσέουσι δὲ ἡ ἡμέρη,

pergit, ibique decumbit, ejus vel defuncti vel decumbentis curam gerente nemine. Horum omnium quos recenſui 101
Indorum coitus in propatulo eſt, ſicut pecorum: color ſimilis ac proximus Æthiopico. genitura quam in mulieres emittunt, non alba, quemadmodum ceterorum hominum, ſed atra, ut color corporis: quale virus Æthiopes quoque emittunt. Hi Indi longius à Perſis abſunt, & ventum auſtrum verſus: eoque Dario neutiquam obtemperaverunt. Alii vero 102
Indorum Caſpatyro urbi & Pactyicæ regioni contermini ſunt, verſus ſeptentrionem & ventum aquilonem habitantes; & ex aliis Indis qui proximam Bactrianis vitam degunt; hi & pugnaciſſimi in eis ſunt, & qui ad aurum mittuntur, hi ſunt. Circa hanc enim plagam vaſta ſunt propter arenam loca. in ea igitur ſolitudine arenoſa formicæ gignuntur, canum quidem magnitudine minores, vulpium vero majores. Earum quippe nonnullæ & apud regem Perſarum viſuntur, hinc venatu captæ. Hæ formicæ in faciendis ſub terra domiciliis egerunt arenam, ut apud Græcos formicæ, atque eodem modo, ipſa etiam ſpecie corporis ſimillima. Ea autem quæ egeritur arena, aurea eſt: ad quam in deſertum mittuntur Indi; ternis ſinguli camelis junctis, ut utrinque funales mares trahant, femina in medio, in quam ipſi aſcendunt: data opera ut à recentiſſimis fetibus abſtractas jungant. Etenim iſtæ apud eos cameli nihilo ſunt minori pernicitate quam equi, ſeparatim vero ad ferenda onera multo valentiores. Qualem autem habeat 103
camelus ſpeciem, Græcis, utpote ſcientibus, non conſcribo: ſed quod de eo animali neſcitur, id dicam. Camelus in poſterioribus cruribus gerit quatuor femora, & totidem genua, & veretra per poſteriora crura caudam verſus ſpectantia. Hunc in modum junctis came- 104
lis, Indi ad aurum tendunt dinumerate, ut quum ferventiſſimi fuerint æſtus, ſint in rapina. ſiquidem præ æſtu formicæ ſub terra ſe occultas tenent. Eſt autem illis hominibus ſol ardentiſſimus matutinus, non quemadmodum aliis meridie, eouſque capitibus imminens dum tempus eſt à foro diſcedendi: per quod ſpatium multo magis urit quam meridianus Græciam, adeo ut dicantur illi tum in aqua ſe madefacere. Meridies vero fere

In-

a βορέω. b καὶ οἱ ἐπὶ. c ἀλωπέκων. d γὰρ ἐξ αὐτέων καὶ. e καὶ τὸ εἶδος ὁμοιόταποι ἔστι. f σκηνοφόρον. g MS. habet ποιεῦσι. h δὲ γε φέρω.

Solis ratio apud Indos, auferendi auri formicis; Camelus mas tardior in cursu, quam femina. Extrema orbis feliciora, quam media. Equi Nisæi. Thuris collectio. Serpentes alati.

Indos urit peræque atque alios homines: declinante meridie, talis est illic sol qualis alibi matutinus: ac deinceps magis ac magis frigescens, dum ad occasum per-
105 veniens præcipue friget. Ubi ad locum Indi pervenere, culeis quos attulere, arena completis, quamprimum retro se recipiunt. Protinus enim illos formicæ (ut à Persis fertur) olfactu perceptos insequuntur tanta pernicitate ut nulli alii sit similis; ita ut nisi viam interim dum formicæ congregantur, anticipent Indi, nemo sit ipsorum inde evasurus. Ideoque camelos mares, quod impares feminis sunt in currendo, etiam plane resolvi attractos, non pariter utrosque: feminas vero, pullorum quos reliquerunt memores, nihil remittere. Isti Indi majorem auri partem possident, ut Persæ memorant. nam quod effoditur in eadem regione
106 aurum, rarius est. Et sane pulcherrima quodammodo extremæ orbis habitati partes sortitæ sunt, quemadmodum Græcia tempestates optime temperatas nacta est. Nam, ut paulo ante dixi, ultima plagarum quæ ad orientem vergentes habitantur, Indica est: in qua tum animantes tam quadrupedes quam volucres, multo sunt grandiores quam ceteris in locis, præterquam equi. nam quod ad eam partem attinet, ab equis Medicis vincuntur qui Nisæi vocantur; tum infinita vis auri illic est, partim effossi, partim per flumina devecti, partim ut indicavi surrepti. præterea agrestes arbores illic pro fructu lanam ferentes, ovillæ tum pulchritudine tum bonitate præcellentem: & ab his arboribus veste Indi utun-
107 tur. Porro ad meridiem ultima è regionibus quæ habitantur, Arabia est: in qua sola omnium terrarum nascuntur thus, myrrha, casia, cinnamomum, & ledanum. cuncta hæc facilia Arabibus ad nanciscendum, præter myrrham. Thus quidem Arabes stYrace suffientes colligunt, ea quam Phœnices ad Græcos exportant. hanc suffientes thus capiunt. Etenim thuriferas illas arbores servant colubri subalati, exiguo corpore, discolori specie, permagno numero circa singulas arbores; iidem videlicet qui adversus Ægyptum facto exercitu tendunt. Nec ullo alio ab arboribus quam stYracis fumo submoventur, universam terram oppletu-
108 ri, ut Arabes ajunt, nisi (ut iidem narrabant)

ρη, χεδὸν ὡς ἀπλησίως καὶ τὰς τε ἄλλας ἀνθρώπους καὶ τὰς Ἰνδάς· ἀποκλινομένης δὲ τῆς μεσαμβρίης, γίνεται σφι ὁ ἥλιος κατάπερ τοῖσι ἄλλοισι ὁ ἑωθινός· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἤδη ἐπὶ μᾶλλον ψύχει, ἐς ὃ ὄπι δυσμῇσι ἐὼν, καὶ τὸ κάρτα ψυχῇ. Ἐπὰν δὲ ἔλθωσι ἐς τὸν χῶρον οἱ Ἰνδοί, ἐχόντες θυλάκια, ἐμπλησάμενοι ταῦτα τῆς ψάμμου, τὸν ταχίστην ἐλαύνουσι ὀπίσω. αὐτίκα γὰρ οἱ μύρμηκες ὀδμῇ, ὡς δὴ λέγει ὑπὸ Περσέων, μαθόντες διώκουσι. εἶναι δὲ τάχυτῆτα οὐδενὶ ἑτέρῳ ὅμοιον ἄτερ, ὥστε [a] εἰ μὴ προλαμβάνειν τὴν ὁδὸν τοὺς Ἰνδοὺς ἐν ᾧ τοὺς μύρμηκας συλλέγεσθαι, οὐδένα ἂν σφέων ἀποσώζεσθαι. τοὺς μὲν νυν ἐρσενας τῶν καμήλων, εἶναι γὰρ ἥσσονας θεῖν τῶν θηλέων, καὶ ἀπὸ γάλακτος ἐπελθομένους, οὐκ ὁμοῦ ἀμφοτέρους· τὰς δὲ θηλέας ἀναμιμνησκομένας τῶν ἔλιπον τέκνων, διδόναι [b] μαλακὸν οὐδέν. τὸν μὲν δὴ πλέω ἢ χρυσὸν ἔστι [c] οἱ Ἰνδοὶ κλῶνται, ὡς Πέρσαι φασί· ἄλλῃ δὲ ἀπανιώτερός ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ὀρυσσόμενος. Αἱ δὲ ἐχάλαι κως τὴν οἰκεομένην τὰ κάλλιστα ἔλαχον, κατάπερ ἡ Ἑλλὰς τὰς ὥρας πολλόν τι κάλλιστα κεκερασμένας ἔλαχε. τοῦτο μὲν γὰρ πρὸς τοῦ ἥλιου ἐχάτη τῶν οἰκεομένων ἡ Ἰνδικὴ ἐστι, ὥσπερ ὀλίγον [d] πρότερον εἰρήκαμεν. ἐν ταύτῃ τοῦτο μὲν, τὰ ἔμψυχα τετράποδά τε καὶ τὰ πετεινὰ [e] πολλῷ μέζω ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι χωρίοισί ἐστι, πάρεξ τῶν ἵππων· τοῦτο δὲ ἐόντων [f] ὑπὸ τῶν Μηδικῶν, Νισαίων καλουμένων ἵππων· τοῦτο δὲ χρυσὸς ἀπλέτου αὐτόθι ἐστὶ, ὁ μὲν, ὀρυσσόμενος· ὁ δὲ, καταφερόμενος ὑπὸ ποταμῶν· ὁ δὲ, ὥσπερ ἐσήμανα, ἁρπαζόμενος. τὰ δὲ δένδρεα τὰ ἄγρια αὐτόθι φέρει καρπὸν εἴρια καλλονῇ τε καὶ φέρτερα, καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ [g] τῶν οἰῶν· καὶ ἐσθῆτι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τούτων τῶν δενδρέων χρέωνται. Πρὸς δὲ αὖ μεσαμβρίης ἐχάτη Ἀραβίη τῶν οἰκεομένων χωρέων ἐστί. ἐν δὲ ταύτῃ λιβανωτός τε ἐστὶ μούνη [h] χωρέων πασέων φυόμενος, καὶ σμύρνη, καὶ κασίη, καὶ κινναμωμον, καὶ λήδανον. ταῦτα πάντα [i] πλὴν τῆς σμύρνης, δύσκολα κτέονται οἱ Ἀράβιοι. τὸν μέν γε λιβανωτὸν συλλέγουσι, τὴν εὐέρκεα θυμιῶντες, τὴν ἐς Ἕλληνας Φοίνικες ἐξάγουσι· ταύτην θυμιῶντες λαμβάνουσι. τὰ γὰρ δένδρεα ταῦτα τὰ λιβανωτοφόρα, ὄφιες ὑπόπτεροι, μικροὶ τὰ μεγάθεα, ποικίλοι τὰ εἴδεα, φυλάσσουσι, πολλοὶ περὶ δένδρον ἕκαστον· ἅτοι οἵπερ ἐπ' Αἴγυπτον ἐπιστρατεύουσι, οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ ἀπέλαυνον ἀπὸ τῶν δενδρέων, ἢ τὴν εὐέρκειαν τῷ καπνῷ. Λέγουσι δὲ οἱ τάδε Ἀράβιοι, ὡς πᾶσαν ἂν γῆν πλήμ-

a ἐκείνων τούτων, ὥστε. b ὑπολείπειν. c ἄτερ. d ὀλίγῳ. e πετεινὰ. f ἵππων· ἅτοι γὰρ ἐόντων. g ἀρετῇ τῇ ἀπὸ. h ἐστὶ μούνη. i ταῦτα γὰρ πάντα.

Utilia fecit fertilia divinus ordo; maligna rariora. Leporis fertilitas, Leonis sterilitas, & viperæ, & serpentis. Casiæ collectio: etiam cinnamomi.

πλαγᵃ τ ὀφίων τέτων, εἰ μὴ γίνεσθαι κατ' αὐτὰς οἷον τι κατὰ ἐχίδνας ἠπιαμίως γίνεσθαι. καί κως δῆλα ἡ θεσπρόη, ὥσπερ ἐστὶ οἰκὸς ᵇ ἐοῦσα σοφή. ὅσα μὲν γὰρ ψυχλὸν τε ᶜ δειλὰ ἐστὶ ἐδώδιμα, ταῦτα μὲν πάντα πολύγονα πεποίηκεν, ἵνα μὴ ὀπιλίπῃ ᵈ κατεσθιόμενα· ὅσα δὲ ὀκέτλια ἐστὶ ἀνιηρὰ, ὀλιγόγονα. τέτων μέν, ὅτι ὁ λαγὼς ὑπὸ παντὸς θηρὸς θηρεύεται, καὶ ὄρνιθος, καὶ ἀνθρώπου· ὕτω δή τι τὸ πολύγονόν ἐστι· ὀπικυισκεται μέγιστον πάντων τῶν θηρίων· καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν πίκνων ἐν τῇ μήτρῃ, τὸ δὲ, ψιλόν· τὸ δὲ, ἄρτι ἐν τῶν μήτρῃσι πολάται· τὸ δὲ, ἀναμένει· τέτων μὲν δὴ τοιῦτό ἐστι. ἡ δὲ δὴ λέαινα, ἐὸν ἰσχυρότατον, καὶ θηριωδέστατον, ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίκτει ἕν. τίκτουσα γὰρ, συνεκβάλλει τῷ τόκῳ τὰς μήτρας· τὸ δὲ αἴτιον τέτου τόδε ἐστί· ἐπὰν ὁ σκύμνος ἐν τῇ μήτρῃ ἐὼν ἄρχηται μηχανέμενος, ὁ δὲ, ἔχων ὄνυχας θηρὸς πολλὸν πάντων ὀξυτάτους, ἀμύσσει τὰς μήτρας· αὐξανόμενός τε δὴ πολλῷ μᾶλλον ὀπίσω ἐκνέει καταγράφων. τέλος τε δὴ ὁ τόκος ἐστὶ, καὶ πᾶσαν λείπεται αὐτέων ὑγιὲς ἔδος ἔν. Ὡς δὲ αἱ ἐχίδναί τε καὶ οἱ ἐν Ἀραβίοισι ὑπόπτεροι ὄφιες, εἰ ἐγίνοντο ὡς ἡ Φύσις αὐτοῖσι ὑπάρχει, οὐκ ἂν ἦν βιώσιμα ἀνθρώποισι· νῦν δὲ ἐπὰν θορνύωνται κατὰ ζεύγεα, καὶ ἐν αὐτῇ ἡ ὁ ἔρως τῇ ἐκποιήσι, ἀπιέμενα αὖτις τὸν γονέα, ἡ θήλεα ἅπτεται τῆς δορῆς, καὶ ἐμφῦσα, οὐκ ἀνίει πρὶν ἂν καταφάγῃ ᵉ. ὁ μὲν δὴ ἔρως ἀποθνήσκει τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ. ἡ δὲ θήλεα τίσιν τοιῷδε ἐπίπροσθε τῷ ἔρωτι· τῷ γονεῖ τιμωρέουσα ἔτι ἐν τῇ μήτρῃ ἐοῦσα τὰ τέκνα, διεσθίει τὴν μήτραν. καταφαγέσα δὲ τὴν νηδὺν αὐτῆς, ὕτω τὴν ἔκδυσιν ποιέεται. οἱ δὲ ἄλλοι ὄφιες, ἐόντες ἀνθρώπων μὲν δηλήμονες, τίκτουσί τε ὠὰ, καὶ ἐκλέπτουσι πολλόν τι χρῆμα τῶν ὀφίων. αἱ μὲν νυν ἐχίδναι κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν εἰσί· οἱ δὲ ὑπόπτεροι ἐόντες, ἀθρόοι εἰσὶ ἐν τῇ Ἀραβίῃ, καὶ μάλιστα ἄλλῃ· κατὰ τέτο δοκέουσι πολλοὶ εἶναι. Τὸν μὲν δὴ λιβανωτὸν τέτον ὕτω κτῶνται Ἀράβιοι. τὴν δὲ κασσίην, ὧδε· ἐπὰν καταδήσωνται βύρσῃσι καὶ δέρμασι ἄλλοισι πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον, πλὴν αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν, ἔρχονται ἐπὶ τὴν κασσίην· ἡ δὲ ἐν λίμνῃ φύεται μέτριῃ. περὶ δὲ αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ αὐλίζεται κῆτεα θηρία πτερωτὰ, τῇσι νυκτερίδι προσεοικέλα μάλιστα· κρὴ τέτρυγε δεινὸν, καὶ ἐς ἀλκὴν ἄλκιμα. τὰ δὴ ἀπαμυνομένους ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ὕτω δρέπειν τὴν κασσίην. Τὸ δὲ δὴ κινναμωμον ἔπι τέτων θωυμαστότερον συλλέγεται. ὅκου μὲν γὰρ γίνεται, καὶ ἥτις μιν γῆ ἡ τρέφουσά ἐστι, οὐκ ἔχει εἰπεῖν, πλὴν

rabant) simile quiddam istis contingeret ei quod novimus contingere viperis, idque (ut credere debemus) solerti divinitatis prudentia. nam quæ & timido animo sunt & esculenta, ea omnia fetuosa fecit, ne assiduo esu deperirent: contra, quæ sæva & maligna sunt, parum fetuosa. Unde fit ut lepus, quem venatur omnis fera, ales, homo, tam ferax sit: solaque ex omnibus bestiis, quum gravida est, denuo se impleri patiatur, & alium fetum in utero gestet pilis vestitum, alium nudum, alium tantum quod formatum: alium concipiat. Et lepus quidem talis est. At leæna validissimum ferocissimumque animal, semel in vita unum parit. nam una cum fetu uteros emittit. Cujus rei causa est hæc, quod scymnus leoninus, ubi moveri in utero incipit, quum habeat ungues longe acutissimos ex omnibus feris, uteros lacerat, augescensque multo magis ungues imprimendo exulcerat: ita ut ad postremum, quum partus instat, nihil eorum relinquatur incolume. Sic quoque si viperæ 109
& alati Arabiæ serpentes gignerentur ut ipsis natura fert, non esset hominibus vivendi facultas: nunc autem, quum libidine agitantur, & per paria coeunt, femina collum maris in emittenda genitura comprehendit, & innexa non prius dimittit quam devoraverit. & mas quidem hoc modo perit. Femina vero talem luit masculo pœnam: quod fetus dum adhuc intra ventrem sunt, patrem ulciscentes uterum ambedunt: ejusque alvo ambesa, ita partum faciunt. Ceteri serpentes qui non sunt hominibus perniciosi, ova pariunt & magnam rem fetuum excludunt. Porro viperæ per universum orbem terrarum existunt: alati vero densi nusquam alibi nisi in Arabia; ideo videntur frequentes esse. Thus vero *illud* 110
hunc in modum Arabes comparant. Casiam autem sic: Postquam & totum corpus, & faciem præter solos oculos obligaverunt coriis aliisque pellibus, ad casiam pergunt. Ea nascitur in palude non alta, circa quam & in qua degunt feræ alatæ, vespertilionibus simillimæ, stridore diro, & viribus prævalentibus: quas ab oculis arcentes Arabes, sic casiam metunt. Cinnamomum etiam quam supe- 111
riora mirabilius colligunt. nam aut ubi nascatur aut quæ terra nutriat *illud*, nequeunt dicere: nisi quod probabili ratione

a ἐπιπαλέῳ. b οἰκός. c ὅσα μὲν ψυχλὸν. d ἐπιλείπῃ. e πρὶν ἂν καταφάγῃ.

Cinnamomi per Arabes collectio. Ladanum ex barbis caprarum. Arabum oves mire aut longis aut latis caudis. Æthiopia extrema ad mare. Europæ extrema ignota.

ne utentes quidam narrent id gigni in iis regionibus ubi Bacchus educatus est: & ipsas festucas, quas nos ab Phœnicibus edocti vocamus cinnamomum, afferri à grandibus quibusdam alitibus ad nidos è luto constructos in præruptis montium & homini inaccessis. Ad ista igitur Arabes hæc excogitaverunt: boum asinorumque defunctorum & aliorum jumentorum membra concisa quammaxima in ea loca portant: & ubi juxta nidos posuere, procul inde abscedunt. Ad hæc frusta delapsæ volucres, ad nidos carnem jumentorum apportant: cui sustinendæ impares nidi, diruptiad terram labuntur: tunc Arabes accedentes ita colligere cinnamomum; quod hac ratione collectum illinc in alias regiones dimittitur.

112 At ledanum (quod Arabes ladanum vocant) etiam cinnamomo mirabilius comparatur: quippe quod in graveolentissimo loco nascens, tamen fragrantissime olet. Nam in barbis caprarum hircorum invenitur innatum, veluti mucor ligni, cum ad conficienda multiplicia unguenta utile, tum præcipue ad suffi-

113 tionem qua Arabes utuntur. Hactenus de thymiamatis dictum sit. Redolet Arabica regio mirifice jucundo quodam odore. Suntque in ea ovium duo genera admiratione digna, quæ nusquam alibi sunt. Quorum unum caudas habet longas, trium cubitorum, non breviores: quas siquis eas trahere permittat, ulcera habeant certe, dum ad terram atteruntur: nunc vero unusquisque pastorum hactenus est doctus arte fabrili, ut plostella faciant, quæ singula singularum ovium caudis subligent, superque plostella caudas ipsas alligent. Alterum genus ovium ad cubi-

114 talem latitudinem caudas gerit. Huic, qua parte meridies ad solem occidentem vergit, contermina est Æthiopia, terrarum habitatarum ultima. Hæc & auri multum fert, & vastos elephantes, prominentibus utrinque dentibus: & cum agrestes omnes arbores, tum vero ebenum, necnon viros maximos pulcherri-

115 mosque & ævi longissimi. Atque hæc quidem extrema sunt Asiæ Africæque. De extremitatibus autem Europæ ad vesperam quod pro comperto referam non habeo. neque enim assentior fluvium quendam Eridanum à barbaris vocitari, qui exit in mare ad septentrionem spectans, unde electrum venire narratur. Ne Cassiteridas quidem novi insulas, unde

τολιὼ ὅτι λόγῳ εἰκότι χρεώμενοι, ἐν τοῖσι δὲ χωρίοισι φασὶ τινες αὐτὸ φύεσθαι, ἐν τοῖσι ὁ Διόνυσος ἐτράφη. ὄρνιθας δὲ λέγουσι μεγάλας φορέειν ταῦτα τὰ κάρφεα, τὰ ἡμεῖς ἀπὸ φοινίκων μαθόντες κιννάμωμον καλέομεν. φορέειν δὲ τὰς ὄρνιθας ἐς νεοσσιὰς πεποιημένας οὐκ πηλῷ[a] πρὸς ἀποκρήμνοισι ἄρεσι, ἔνθα περ σφέσι ἀνθρώπῳ ἀδεμίλιον εἶναι. πρὸς ὦν δὴ ταῦτα τὰς Ἀραβίας σοφίζεσθαι τάδε· βοῶν τε καὶ ὄνων τῶν ἀποθνησκομένων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων τὰ μέλεα ὡς μέγιστα κομίζειν ἐς ταῦτα τὰ χωρία· καὶ σφέα ἔνθα ἀγχοῦ τῶν νεοσσιέων, ἀπαλλάσσεσθαι ἐκὰς αὐτέων· τὰς δὲ ὄρνιθας καταπτομένας, αὐτῶν τὰ μέλεα τῶν ὑποζυγίων ἀναφορέειν ἐπὶ τὰς νεοσσιάς· τὰς δέ, ἐπειδὰν δυνάμενας ἴσχειν, καταρρήγνυσθαι ἐπὶ γλιῶ[b]. τὰς δὲ, ἐπιόντας, συλλέγειν ἔτω τὸ κιννάμωμον[c]· συλλεγόμενον δὲ ἐκ τούτων ἀπικνέεσθαι ἐς τὰς ἄλλας χώρας. Τὸ δὲ δὴ λήδανον, τὸ Ἀράβιοι καλέουσι λάδανον, ἐκ τούτου θωυμασιώτερον γίνεται. ἐν γὰρ δυσοδμοτάτῳ γινόμενον, εὐωδέστατόν ἐστι. τῶν γὰρ αἰγῶν τῶν τράγων ἐν τοῖσι πώγωσι ἐνίσκεται ἐγινόμενον, οἷον γλοιὸς ἀπὸ τῆς ὕλης· χρήσιμον δὲ ἐς πολλὰ τῶν μύρων ἐστὶ· θυμιῶσί τε μάλιστα τοῦτο Ἀράβιοι. Τοσαῦτα μὲν θυμιαμάτων[d] περὶ εἰρήσθω. ἀπέχει δὲ τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης θεσπέσιον ὡς ἡδύ. δύο δὲ γένεα οἰῶν σφι ἐστὶ θωυμαστὰ ἄξια, τὰ ἑτέρωθι οὐκ ἔστι. τὸ μὲν αὐτῶν ἕτερον ἔχει τὰς οὐρὰς μακράς, τριπήχεας[e], οὐκ ἐλάσσονας· τὰς εἴ τις ἐπίοι σφι ἀπέλκειν, ἕλκεα ἂν ἔχοιεν, ἀναλεδομένων πρὸς τῇ γῇ τῶν οὐρέων. νῦν δὲ ἅπας τις τῶν ποιμένων ἐπίσταται ξυλουργέειν ἐς τοσοῦτο· ἁμαξίδας γὰρ ποιεῦντες, ὑποδέουσι αὐτὰς τῇσι οὐρῇσι, ἑνὸς ἑκάστου κτήνεος τὴν οὐρὴν ἐπὶ ἁμαξίδα ἑκάστην καταδέοντες. τὸ δὲ ἕτερον γένος τῶν οἰῶν τὰς οὐρὰς πλατείας φορέουσι, ἐπὶ πῆχυν πλάτος. Ἀποκλινομένης δὲ μεσαμβρίης, παρήκει πρὸς δυσμὰς ἡλίου ἡ Αἰθιοπίη χώρη, ἐσχάτη τῶν οἰκεομένων. αὕτη δὲ χρυσόν τε φέρει πολλὸν, καὶ ἐλέφαντας ἀμφιλαφέας, καὶ δένδρεα πάντα ἄγρια, καὶ ἔβενον, καὶ ἄνδρας μεγίστους καὶ καλλίστους καὶ μακροβιωτάτους. Αὗται μὲν νυν ἔν τε τῇ Ἀσίῃ ἐσχατιαί εἰσι[f] καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ. περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν πρὸς ἑσπέρην ἐσχατιῶν ἔχω μὲν οὐκ ἀτρεκέως λέγειν. οὔτε γὰρ ἐγὼν ἐνδέκομαι Ἠριδανὸν καλέεσθαι πρὸς βαρβάρων ποταμὸν, ἐκδιδόντα ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς βορέην ἄνεμον, ἀπὸ τοῦ τὸ ἤλεκτρον φοιτᾶν λόγος ἐστὶ, οὔτε νήσους οἶδα κασσιτερίδας ἐούσας, ἐκ τῶν ὁ

κασσι-

a πινλοπλάστου πηλοῦ. b ἐπὶ τοῦ γλιοῦ. c ἔτω μὲν τὸ κιννάμωμον. d In MS. est θημιάτων, sed in margine θυμιαμάτων. e πηχέων. f In MS. est ἐσχάται εἰσι.

Caſſiterides inſulæ & Eridanus ficta. Auri copia in Septemtrione Europæ apud Gryphes & Arimaſpos. Alia regio cincta noctis. Perſarum rapacitas ex regione humili & obſtructa, quam inundat Aces.

καὶ περ ἡμῖν φοιτᾷ. τὸν μὲν γὰρ, ὁ Ἠριδανὸς αὐτὸ κατηγορέει τὸ ὄνομα, ὡς ἔστι Ἑλληνικὸν, καὶ οὐκ ἔτι [a] βαρβαρικόν· ὑπὸ ποιητοῦ δέ του ποιηθέν. ὅτι δὲ ἐγὼ αὐτόπτεω γενόμενος οὐ δυνάμενος ἀκοῦσαι τοῦ μέλεω, ὅκως θάλασσά ἐστι τὰ ἐπέκεινα Εὐρώπης. ἐξ ἐσχάτης δὲ ὧν ὁ κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾷ, καὶ τὸ ἤλεκτρον. Πρὸς δὲ ἄρκτον τε Εὐρώπης πολλῷ πλέης [b] χρυσὸς φαίνεται ἐών· ὅκως μὲν γινόμενον, οὐκ ἔχω οὐδὲ τοῦτο ἀτρεκέως εἰπεῖν· λέγεται δὲ ὑπὸ τῶν γρυπῶν ἁρπάζειν Ἀριμασπούς, ἄνδρας μουνοφθάλμους· πείθομαι δὲ οὐδὲ τοῦτο, ὅκως μουνόφθαλμοι ἄνδρες φύονται, φύσιν ἔχοντες τὴν ἄλλην ὁμοίην τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι. αἱ δὲ ὧν ἐσχαταὶ οἰκαζι ἀπεκληίσθαι τὴν ἄλλην χώρην, καὶ ἐντὸς ἀπέργουσι τὰ κάλλιστα δοκέοντα ἡμῖν εἶναι, καὶ θωμασιώτατα ἔχειν αὐτά. Ἔστι δὲ πεδίον ἐν τῇ Ἀσίῃ ἀπεκεκλεισμένον οὔρεϊ πάντοθεν· διάσφαγες δὲ ἓξ οὔρεός εἰσι πέντε. τοῦτο τὸ πεδίον λέγεται μὲν κατὰ Χορασμίων, ἐν οὔρεσι ἐόντων [c] Χορασμίων τε αὐτῶν καὶ Ὑρκανίων, καὶ Πάρθων, καὶ Σαραγγέων, καὶ Θωμανσίων [d]· ἐπεὶ τε δὲ Πέρσαι ἔχουσι τὸ κράτος, ἔστι δὲ βασιλέος· ἐκ δὲ ὧν δὲ ἀπεκληίσθη οὔρεος τούτου ῥέει ποταμὸς μέγας, οὔνομα δέ οἱ ἐστὶ Ἄκης. οὗτος πρότερον μὲν ἄρδεσκε διαλελαμμένος πανταχοῦ τῶν εἰρημένων τούτων τὰς χώρας, διὰ διασφάγος ἀγόμενος ἑκάστης ἑκάστοισι· ἐπεὶ τε δὲ ὑπὸ τῷ Πέρσῃ εἰσὶ, πεπόνθασι τοιόνδε· τὰς διασφάγας τῶν οὐρέων ἐνδείμας ὁ βασιλεὺς, πύλας ἐπ' ἑκάστῃ διασφάγι ἔσησε. ἀποκεκλημένος δὲ ὁδοῦ τοῦ ὕδατος [e], τὸ πεδίον τὸ ἐντὸς τῶν οὐρέων, πέλαγος γίνεται, ἐνδιδοῦ μὲν τοῦ ποταμοῦ, ἔχοντος δὲ οὐδαμῆ ἐξήλυσιν. οὕτω ὦν οἱ περ ἔμπροσθεν εἰώθεσαν χρᾶσθαι τῷ ὕδατι, καὶ ἔχοντες αὐτῷ χρᾶσθαι, συμφορῇ μεγάλῃ διαχρέονται· τὸν μὲν γὰρ χειμῶνα ὑει σφι ὁ θεὸς, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι· τοῦ δὲ θέρεος σπείροντες μελίνεω, καὶ σήσαμον, χρηίζουσι τοῦ ὕδατος. ἐπεὰν ὦν μηδέν σφι σταδιῶσι τοῦ ὕδατος, ἐλθόντες ἐς τὰς Πέρσας αὐτοί τε καὶ γυναῖκες, στάντες κατὰ τὰς θύρας τοῦ βασιλέος, βοῶσι ὠρυόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖσι δεομένοισι αὐτῶν μάλιστα ἐντέλλεται ἀνοίγειν τὰς πύλας τὰς ἐς τὸν Φερώνας· ἐπεὰν δὲ ἄκρον ἡ γῆ σφέων γήπτη πίνουσα τὸ ὕδωρ, αὖτις μὲν αἱ πύλαι ἀποκλήιονται, ἄλλας δὲ ἐντέλλεται ἀνοίγειν ἄλλοισι τοῖσι δεομένοισι μάλιστα τῶν λοιπῶν. ὡς δὲ ἐγὼ οἶδα ἀκούσας, χρήματα μεγάλα

de ad nos venit caſſiteros, *ſtannum*. nam vel ipſum coarguit nomen Eridanus, quod Græcum eſt, & non barbarum, ab aliquo poeta fictum. Sed etſi hoc ſtudioſe quæſivi, à nemine qui ipſe viderit accipere poſſum, quomodo ſe habeat mare ad illam Europæ partem. Ab extrema itaque ad nos venit ſtannum electrumque. Ceterum ad ſeptentrionem Europæ 116
quamplurimam auri vim eſſe conſtat: ſed quomodo fiat, ne hoc quidem pro comperto dicere queo. Dicuntur tamen id ſuper gryphas auferre Arimaſpi, viri unoculi. quod nec ipſum crediderim, ut viri naſcantur unoculi, ceteram naturam habentes aliis hominibus parem. Porro extremitates terrarum videntur circumcludere aliam regionem intuſque cohibere ea quæ nobis pulcherrima eſſe putantur & habere rariſſima iſtæ. Eſt in 117
Aſia planities undique cincta monte quinque in locis interciſo, quæ aliquando fuit Choraſmiorum, in montibus viventium Choraſmiorum ipſorum & Hyrcaniorum & Parthorum & Sarangenſium & Thomanæorum: ſed poſteaquam Perſæ rerum potiti ſunt, facta eſt regis. Ex hoc igitur circumclaudente monte ingens amnis profluit, nomine Aces: qui quondam per ſingulas undique interciſiones ductus ac diſtributus, totidem quas dixi gentium regiones irrigabat: ubi vero in Perſæ poteſtatem venerunt, hoc ab illo ſunt paſſæ, quod ſectionibus montium ab rege obſtructis, & ad earum ſingulas portis poſitis, aqua ab exitu intercluſa eſt; & planities quæ intra montes erat, pelagus facta, quum fluat in interiora amnis, ſed nulla ex parte exitum habeat: atque ita ipſæ gentes priſtino aquæ uſu fraudatæ afficiuntur magno detrimento. Nam hyberno tempore deus illis, quemadmodum aliis hominibus, pluit: ſed æſtate quum ſerunt anicum & ſeſamum, aquam deſiderant. Igitur quum nihil eis aquæ tribueretur, ad Perſas venerunt viri atque mulieres: ſtanteſque ad fores regis, cum ejulatu vociferabantur. Tunc rex iis qui maxime indigebant portas reſerari juſſit, utique eas quæ ad illud ferrent: eaſdem, quum illorum terra humore hauſto ſatiata eſſet, rurſus obſerari; alias vero, ut quique ceterorum populorum maxime aqua indigerent, jubet aperire. id faciens (quantum ego auditu cognovi) magnam pecuniam

a ὅτι. b πολλῷ τοι πλέης. c Hæc quatuor vocabula χορασμίων αὐ ἐόντων ἰδίαν non exſtant in MS. d Σαραγγαίων καὶ Θωμανίων. e διεξόδου.

Intaphernes pacto de licentia adeundi regis abusus vinciturcum filio & cognatis. uxor data conditione servat fratrem, & cur?

niam exigit præter tributum. Atque hæc
118 quidem ita se habent. CETERUM unum è septem viris qui adversus magum conspiraverunt, Intaphernem, accidit per insolentiam ita perire. statim post oppressos magos regiam ingressus, volebat admitti ad colloquium regis. etenim hac etiam lege conventum erat inter magi oppressores, ut eis ad regem foret aditus sine internuncio, nisi cubantem cum uxore. Itaque non oportere sibi intervenire nuncium censens Intaphernes, quia foret unus è septem, introire utique volebat. sed quum janitor & qui à responsis erat introire non sinerent, quod regem dicerent rei uxoriæ dare operam, eos mentiri ratus, educto acinace, aures utrique naresque præcidit, & annectens circa frenum equi cervicibus ipsorum circumdedit ho-
119 minesque dimisit. Qui quum se regi exhibuissent & cur id passi fuerant exposuissent, Darius singulatim unoquoque arcessito, veritus ne id communi sex sociorum consilio factum esset; exploravit numquid id quod actum foret comprobarent. Ubi comperit sine horum consensu Intaphernem hæc feciſſe, hominem comprehendit ejusque filium atque omnem familiam; multis de caussis credens illum cum suis propinquis rebellionem fuisse moliturum: hos comprehensos ad necem vinciri jussit. Tunc uxor Intaphernis ad regias fores accedens, plorabat atque lamentabatur. Id assidue faciendo ad sui misericordiam Darium quum adduxisset, misso ad eam nuncio, rex inquit, Mulier, offert tibi Darius unius electionem ex vinctis domesticis tuis quem velis liberare. Illa postquam secum deliberavit, ita respondit, Si quidem unius animam rex mihi gratificatur, eligo ex omnibus fratrem. Hæc audiens rex, miratus hujus orationem, misso nuncio, inquit, Percontatur te rex, qua de caussa, viro filiisque prætermissis, fratrem delegeris, ut superesset, qui & remotiore abs te est gradu quam filii, & minus jucundus quam maritus. Cui illa respondens, o Rex, inquit, maritus mihi alius, si dæmon voluerit, atque alii liberi, si hos amisero, esse possunt: alius frater, parentibus meis jam vita defunctis, nulla ratione potest esse. Hanc sequuta caussam, ita loquuta est. visaque est mulier Dario probe dixisse. itaque ea re delectatus, & eum

λα πεησόμενος ἀνοίγῃ, πάρεξ ἓξ φόρυ. ταῦτα μὲν δὴ ἔχῃ ἅτω. Τῶν ἓ τῷ μάγῳ ἐπαναστάντων ἑπτὰ ἀνδρῶν, ἕνα αὐτῶν Ἰνταφέρνεα κατάλαβε ὑβρίσαντα τάδε, ἀποθανεῖν. αὐτίκα μὲν τὼ ἐπαναστάσιν ἤθελε ἐς τὰ βασιλήια ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλέϊ. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος [a] ἅτω εἶχε, τοῖσι ἐπαναστᾶσι τῷ μάγῳ ἔσοδον εἶναι παρὰ βασιλέα ἄνδρ' ἀγγέλῳ, ἢν μὴ γυναικὶ τυγχάνῃ μισγόμενος ὁ βασιλεύς. ἄκων δὴ Ἰνταφέρνης ἐδικαίου οὐδένα οἱ ἐσαγγεῖλαι· ἀλλ' ὅτι ἓξ τῶν ἑπτὰ, ἤθελε ἐσιέναι. ὁ μὲν πυλωρὸς καὶ ὁ ἀγγελιηφόρος ἀπειώρεον, φάμενοι τὸν βασιλέα γυναικὶ μίσγεσθαι. ὁ δὲ Ἰνταφέρνης, δοκέων σφέας ψεύδεα λέγειν, πείθει τοιάδε [b]· σπασάμενος τὸν ἀκινάκεα, ἀποτέμνει αὐτῶν τά τε ὦτα καὶ τὰς ῥῖνας· καὶ ἀνείρας ὡς τὸν χαλινὸν [c] καὶ ἵππου, ὡς τὰς αὐχένας σφέων ἔδησε, καὶ ἀπῆκε. οἱ δὲ τῷ βασιλέϊ δηλώσαντες [d] ἑωυτοὺς, καὶ τὴν αἰτίην εἶπον, δι' ἣν πεπονθότες εἶησαν. Δαρεῖος δὲ, ἀρρωδήσας μὴ κοινῷ λόγῳ οἱ ἓξ πεποιηκότες εἶεν ταῦτα, μεταπεμπόμενος ἕνα ἕκαστον, ἀπεπειρᾶτο γνώμης, εἰ συνεπαίνοι εἶεν τῷ πεποιημένῳ. ἐπεί τε δὲ ἐξέμαθε ὡς οὐ συγκαμένοιεν εἰπεῖν ταῦτα πεποιηκώς, ἔλαβε αὐτόν τε τὸν Ἰνταφέρνεα, καὶ τὸν παῖδα [e] αὐτοῦ, καὶ τοὺς οἰκηίους πάντας· ἐλπίδας πολλὰς ἔχων μὴ τοὺς συγγενέων μιν ἐπιβουλεύειν οἱ ἐπαναστᾶσιν. συλλαβὼν δὲ σφέας, ἔδησε τοὺς ὀπὶ θανάτῳ. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Ἰνταφέρνεος φοιτέουσα ὀπὶ τὰς θύρας τοῦ βασιλέος, κλαίουσα ἀν' ὠδύρετο· ποιεῦσα δὲ αἰεὶ τὠυτὸ τοῦτο, τὸν Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτείρασί μιν· πέμψας δὲ ἄγγελον, ἔλεγε τάδε, Ὦ γύναι, βασιλεύς τοι Δαρεῖος δίδοῖ ἕνα τῶν δεδεμένων οἰκηίων ῥύσασθαι, τὸν βούλεαι ἐκ πάντων. ἡ δὲ, βουλευσαμένη, ὑποκρίνεται τάδε, Εἰ μὲν δή μοι δίδοῖ βασιλεὺς ἑνὸς ψυχὴν, αἱρέομαι ἐκ πάντων τὸν ἀδελφεόν. πυθόμενος δὲ Δαρεῖος ταῦτα, καὶ θωυμάσας τὸν λόγον, πέμψας ἠγόρευε, Ὦ γύναι, εἰρωτᾷ σε βασιλεύς, τίνα ἔχουσα γνώμην, τὸν ἀνδρά τε καὶ τὰ τέκνα ἐγκαταλιποῦσα, τὸν ἀδελφεὸν εἵλευ περιεῖναί τοι· ὃς καὶ ἀλλοτριώτατός τοι τῶν παίδων, καὶ ἧσσον κεχαρισμένος τοῦ ἀνδρός ἐστι. ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, Ὦ βασιλεῦ, ἀνὴρ μέν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο, εἰ δαίμων ἐθέλοι, καὶ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλλοιμι· πατρὸς δὲ καὶ μητρὸς οὐκέτι μοι ζωόντων, ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ τρόπῳ γένοιτο. ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρεωμένη, ἔλεξα [f] ταῦτα· εἰ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἡ γυνὴ, καὶ οἱ ἀπῆκε

a καὶ γὰρ δὴ ὁ νόμος. b τάδε. c ἀνείρας τὸν χαλινόν. d δηλώνουσι. e καὶ τοὺς παῖδας. f εἶξε λέξα.

Occasio Orœten instigans ad perdendum Polycratem. Anacreon Tejus. Minos Cnossius.

τῶν τε τὸν ϖαῖδα ἐπίεσε, καὶ τ̓ παίδων τ̓ πρεσβύτατον, ἡθεῖς αὐτῇ· τοὺς δ᾽ ἄλλους ἀπέκτεινε πάντας. τ̓ μὲν δὴ ἑπτὰ εἷς αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλεε. Κατὰ δὲ κω μαλιστα τὸν Καμβύσεω νοῦσον ἐγίνετο τάδε· ὑπὸ Κύρου κατασταθεὶς ἐὼν Σαρδίων ὕπαρχος Ὀροίτης, ἀνὴρ Πέρσης· ἔτυχε ἐπεθύμησε πρήγματος οὐκ ἐσιγ· ἔστε γάρ τι παθὼν ἔστε ἀκούσας μάταιον ἐπὶ ϖοὸς Πολυκράτεα τ̓ Σάμιόν, ἔστε ἰδὼν ϖρότερον, ἐπεθύμεε λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι· ὡς μὲν οἱ ϖλεῦνες λέγουσι, ἀλλὰ ϖειθοῖ τινα αἰτίην· ἧστο τ̓ βασιλέος θυρέων κατήμενον τόν τε Ὀροίτεω καὶ ἄλλον Πέρσεα τῷ ὄνομα εἶναι Μιτροβάτεα, νομοῦ ἄρχοντα τ̓ ἐν Δασκυλείῳ, τέτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσεῖν. κερτομέων δ᾽ ἀνὴρ ἀνὴρ ἀρετῆς, εἰπεῖν τ̓ Μιτροβάτεα τῷ „Ὀροίτῃ ϖροφέροντα, Σὺ γὰρ ἐν ἀνδρὸς λόγῳ, „ὃς βασιλέι νῆσον Σάμον ϖρὸς τῷ σῷ νομῷ „ϖροσκειμένην οὐ ϖροσεκτήσαο, ὧδε δή τι ἐύσσεν „ὅστις χειρωθῆναι, τὴν τῶν τις ὀλιχοέων „ϖεντεκαίδεκα ὁπλίτῃσι ἐπαγαγὼν ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει; οἱ μὲν δή μιν φασὶ τοῦτο ἀκούσαντα, καὶ ἀληθέντα τῷ ὀνείδεϊ, ὀλιγωρῆσαι ϖερὶ ἕτου τ̓ εἰπάντα ταῦτα ϖίσασθαι, ὡς Πολυκράτεα ϖάντως ἀπολέσαι, ἀλλά τινα κακῶς [a] ἤκοντα. Οἱ δ᾽ ἐλάσσονες λέγουσι ϖέμψαι Ὀροίτεα ἐς Σάμον κήρυκα ὅτου δὴ χρήματος δεησόμενον· (οὐ γὰρ ὧν δὴ τοῦτο γε λέγεται [b]) καὶ τ̓ Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι· ϖαρεῖναι δέ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τ̓ Τήϊον. καί κως εἴτ᾽ ἐκ ϖρονοίης αὐτὸν κατηλογίσαντα τὸ Ὀροίτεω ϖρήγμα, εἴτε καὶ συντυχίη τις τοιαύτη ἐπεγένετο. τὸν τε γὰρ κήρυκα τὸν Ὀροίτεω ϖαρελθόντα διαλέγεσθαι, καὶ τὸν Πολυκράτεα (τυχεῖν γὰρ ἐπεστραμμένον ϖρὸς τ̓ τοῖχον) οὔτε τι μεταστρέψαντα, οὔτε ἀϖοκρίνασθαι. Αἰτίας μὲν δὴ αὗται διφάσιαι λέγονται ὑπ᾽ ἀνδρὸς Πολυκράτεος γενέσθαι, ϖάρεστι δὲ ϖιθέσθαι ὁκοτέρῃ τις βούλεται αὐτέων. ὁ δὴ ὧν Ὀροίτης ἰζόμενος ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑϖὲρ Μαιάνδρου ὑ ϖοταμοῦ οἰκημένῃ [c], ἔϖεμϖε Μύρσον τ̓ Γύγεω ἄνδρα Λυδὸν ἐς Σάμον ἀγγελίην φέροντα, μαθὼν ὑ Πολυκράτεος τ̓ νόον. Πολυκράτης γὰρ ἐστι ϖρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλήνων, ὃς θαλασσοκρατέειν ἐπενοήθη, ϖάρεξ Μίνωός τε ὑ Κνωσίου, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ϖρότερος τούτου ἦρξε τῆς θαλάσσης. ὁ δὲ ἀνθρωϖηίης λεγομένης ἡλικίης Πολυκράτης

eum quem mulier optaverat missum fecit, & filiorum natu maximum, ceteris omnibus interfici jussis. Ita unus è septem statim eo modo, quo dixi, occubuit. Enimvero illud fere circa Cambysis infirmitatem contigit: Erat Sardibus præses quidam à Cyro præfectus, nomine Orœtes, Persa, cui nefariæ rei cupido incessit: siquidem Polycratem Samium, à quo nullo nec facto nec dicto quantulocunque læsus esset, quemque ne vidisset quidem unquam, tamen concupivit capere ad interimendum, ob hanc (ut plerique ajunt) caussam: Quum aliquando ad fores regis considerent Orœtes & alter quidam Persa nomine Mitrobates, præfectus gentis quæ est in Dascylio, è verbis ad jurgia pervenerunt. Et quum de virtute disceptaretur, Mitrobates objiciens Oroeti, inquit, Tune in pretio virorum es, qui insulam Samum tuæ provinciæ adjacentem, regi non acquisivisti, ita facilem captu ut quidam è popularibus quindecim armatis fretus occuparit, ejusque tyrannide nunc potiatur? Hoc jurgium audienti Orœti adeo doluisse quidam ajunt, ut affectaverit non de objurgante vindictam, sed Polycratem prorsus occidere, propter quem male audisset. Alii (sed pauciores) inquiunt, caduceatorem in Samum ab Orœte missum cujusdam rei rogandæ caussa: (cujus autem, non dicitur-) Polycratem autem tunc forte in conclavi virili cubantem fuisse, assistente ei Anacreonte Teio, sive id consulto, quod res Orœtis contemptui haberet, sive forte aliqua hujusmodi factum sit. ad quem quum accedens Orœtis caduceator, ejus mandata exponeret, Polycratem neque se ad hominem convertisse (erat enim ad parietem versus) neque quicquam respondisse. Hæ duplices caussæ mortis Polycratis fuisse memorantur, quarum utrilibet accommodare fidem quis potest. Itaque Orœtes in urbe Magnesia degens, quæ est super Mæandrum flumen sita, misit Myrsum Lydum, Gygis filium, cum nuncio in Samum ad Polycratem, cujus animum noverat. Etenim Polycrates primus extitit Græcorum, quos novimus (secundum Minoem Cnossium, & siquis alius isto prior maris imperio potitus est) qui in animum induxerit ut mari potiretur: sed quod ad generationem & ætatem attinet, quæ humana vocatur, solus est Polycrates

a Ἀλλά τινα κακῶς. b τοῦτο λέγεται. c οἰκιομένῃ.

tes, qui multam conciperet ſpem Ioniæ atque inſulis dominandi. Hoc igitur eum in animo habere certior Orœtes factus, miſit nuncium in hæc verba, OROETES POLYCRATI ITA INQUIT, Audio te res ingentes agitare animo, ſed propoſito rem pecuniariam non ſuppetere. Quod ſi ita feceris ut ſuadeo, proſpexeris & tibi & ſaluti meæ. Nam rex Cambyſes (ut mihi pro comperto renunciatur) de me interficiendo cogitat. nunc igitur meipſum recipito, atque pecunias, earum partem tibi habiturus, partem mihi permiſſurus: & ipſarum pecuniarum beneficio omni Græciæ imperaturus. De quibus ſi mihi fidem non habes, mittito quempiam tibi fidiſſimum, cui
123 ego monſtrabo. Quo audito Polycrates gaviſus eſt, atque obſequi volebat. majorem enim in modum pecuniam avebat. Mittit itaque prius ad rem inſpiciendam è popularibus Mæandrium Mæandrii filium, ſcribam ſuum: qui non longò poſt hæc tempore ornatum conclavis Polycratis ſpectatu dignum templo Junonis omnem dicavit. Hunc Orœtes quum cognoviſſet ſpeculatorem eſſe exſpectandum, ita ſibi agendum putavit: Octo arcas lapidibus quum impleviſſet, præter admodum parvam partem circa ipſas oras, ac ſuperficiem lapidum aurum injecit: eaſque arcas alligatas in expedito habet. Quas adveniens Mæandrius quum
124 inſpexiſſet, Polycrati renunciavit. At ille dehortantibus multum tum vatibus, multum quoque amicis, profectus illuc eſt, quum etiam filia in ſomnio vidiſſet hoc viſum. Videbatur ſibi cernere patrem in aëre ſublimem eſſe, qui à Jove quidem lavaretur, à ſole autem ungeretur. Hanc viſionem conſpicata, inſtabat omni modo diſſuadere, ne à patria proficiſceretur ad Orœtem: quinetiam ad navem L remorum eunti male ominabatur. Cui quum ille minitaretur, ſi ſoſpes rediret, fore ut hæc perdiu maneret virgo: ipſa ut ita contingeret, ſibi imprecata eſt. malle enim ſe diutius virginem
125 eſſe quam patre orbari. Polycrates omne conſilium pro nihilo habens, ad Orœtem navigavit, cum alios multos familiarium ſecum ducens, tum vero Democedem Calliphontis filium, Crotonienſem medicum, qui eam artem optime omnium ſuæ ætatis exercebat. Ubi Magneſiam pervenit Polycrates, tetra morte eſt af-

της μουῶ ἐλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης τε ἧ νήσων ἄρξειν. μαθὼν ὧν ταῦτα μὲν Δημοκήδεα ὁ Ὀροίτης, πέμψας ἀγγελίην, ἔλεγε τάδε, ΟΡΟΙΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙ ΩΔΕ ΛΕ-
„ΓΕΙ, Πυθόμενος ἀπιξελθεῖν σε πρήγμασι
„μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι σὸν εἶναι κατὰ
„τὰ φρονήματα. σὺ νυῦν ὦδε ποίησαι, ὡρθω-
„σεις μὲν σεωυτὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ. ἐμοὶ γὰρ
„βασιλεὺς Καμβύσης ἀπιξελεύσθαι θάνατον, καὶ
„μοι τῶνδε ἐξαγγέλλεται σαφηνέως. σὺ νυῦν ἐμὲ
„σκεψάμενος αὐτὸν, καὶ χρήματα, τὰ μὲν, αὐ-
„τέων αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ, ἐμὲ ἔα ἔχειν· εἶνε-
„κέν τε χρημάτων, ἄρξεις ἁπάσης τῆς Ἑλλά-
„δος. εἰ δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τούτων χρημά-
„των, πέμψον ὅστις τοι πιστὸς δοκέει τυγχάνειν ἐών,
τῷ ἐγὼ ἐπιδέξω. Ταῦτα ἀκούσας Πολυκράτης, ἤθελε μὲν ἐνδέξασθαι· καί κως (ἐμείρετο γὰρ χρημάτων μεγάλως) ἐπιπέμπει πρῶτα κατοψόμενον Μαιάνδριον Μαιανδρίου, ἄνδρα τῶν ἀστῶν, ὃς οἱ λίθων γραμματιστής· ὃς χρόνῳ ὑστέρῳ τούτων, τὸν κόσμον τὸν ἐν Σάμῳ ἀνδρεῶνος Πολυκράτεος ἐόντα ἀξιοθέητον ἀνέθηκε πάντα ἐς τὸ Ἡραῖον. ὁ δὲ Ὀροίτης, μαθὼν τὸν κατάσκοπον ἐόντα περισσὸν ἐποίεε τοιάδε· λάρνακας ὀκτὼ πλησώσας λίθων, πλὴν κάρτα βραχέος ἐς περὶ αὐτὰ τὰ χείλεα, ἐπιπολῆς τῶν λίθων, χρυσὸν ἐπέβαλε. καταδήσας δὲ τὰς λάρνακας, εἶχε ἑτοίμας. ἐλθὼν δὲ ὁ Μαιάνδριος, καὶ θεησάμενος, ἀπήγγελλε τῷ Πολυκράτεϊ. Ὁ δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπεχορδύοντων, πολλὰ δὲ τῶν φίλων, ἐξέλλετο αὐτόσε. πρὸς δὲ, καὶ ἰδούσης τὸ θυγατρὸς ὄψιν ἐνυπνίῳ τοιῇδε· ἐδόκεέ οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἠέρι μετέωρον ἐόντα, λοῦσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ταύτην ἰδοῦσα τὴν ὄψιν, παντοίη ἐγίνετο μὴ ἀποδημῆσαι τὸν Πολυκράτεα πρὸς τὸ Ὀροίτεα· καὶ δὴ καὶ ἰόντι αὐτῷ ἀπὸ τὴν πεντηκόντορον, ἐφημίζετο. ὁ δέ οἱ ἠπείλησε, λοῦσας ἀπενόσεσε, πολλὸν μιν χρόνον παρθενεύεσθαι. ἡ δὲ ἠρήσατο ἀπιτελέα ταῦτα γενέσθαι. βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ μετὰ πατρὸς ἐστερῆσθαι. Πολυκράτης δὲ, ταῦτα συμβολίης ἀλογήσας, ἔπλεε πρὸς τὸν Ὀροίτεα, ἅμα ἀγόμενος ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἑταίρων, ἐν δὲ δὴ καὶ Δημοκήδεα τὸν Καλλιφῶντος, Κροτωνιήτεα, ἄνδρα ἰητρὸν τὰ ἐόντα, καὶ τὴν τέχνην ἐπισκεόντα ἄριστα τῶν κατ' ἑωυτόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκράτης, διεφθάρη κακῶς, ὥστε ἑωυ-

a ταῦτα Δημοκήδεα. b ἐμοὶ μὲν γὰρ. c ἐνδέξασθαι. d ἀπὸ τὴν Ἑλλάδος. e ἐπιδέξω. f Μαιανδρίου. g τοῦδε. h Μαιανδρίου. i μαντίων. k ἐπιφημίζετο.

Polycrates cruci adfixus. Orœtis etiam ſcelera & furiæ. Mitrobatis & filii Cranapæ interitus.

ἑωϋτῷ ἀξίως ὅτε τῶν ἑωϋτῷ φρονημάτων. ὅπ
γὰ μὴ οἱ Συρηκουσίων γωμενοι, ὐδὲ [a] εἷς τῶν
ἄλλων Ἑλλωικῶν τυρώνων ἀξιός ἐσι Πολυκρα-
τεῖ μεγαλοπρεπείω συμβληθῆωι. ἀποκλείας
δέ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσ⊙ Ὀροίτης ἀνεσαύ-
ρωσε. τῶν δέ οἱ ἑπομένων ὅσοι μὲν ἦσαν Σά-
μιοι, ἀπῆκε, κελεύων σφέας ἑωϋτῷ χάριν
εἰδέναι, ἐόντας ἐλευθέρους. ὅσοι δε ἦσαν ξεινοί
τε καὶ δοῦλοι τῶν ἑπομένων, ἐν ἀνδραπόδων
λόγῳ ποιεύμεν⊙ εἶχε. Πολυκράτης ᾗ ἀνα-
κρεμάμεν⊙, ἐπετέλεσε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς
θυγατρός. ἐλοῦτο μὲν γὰ ὑπὸ μὲ Διὸς ὄκως ὗοι,
ἐχρίετο ᾗ ὑπὸ μὲ ἡλίου, ἀνιεὶς αὐτὸς ἐκ μὲ
σώματ⊙ ἱκμάδα. Πολυκράτε⊙ μὲν δὴ αἱ
πολλαὶ δυτυχίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ
Ἄμασις ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς προεμαντεύσατο.
χρόνῳ ᾗ ὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Ὀροίτεα Πολυ-
κράτε⊙ πίσιες μετῆλθον. μετὰ γὰ τὸν Καμ-
βύσεω θάνατον, καὶ τῶν μάγων τὴν βασι-
ληίην, μένων ἐν τῇσι Σάρδισι Ὀροίτης, ὠφέ-
λεε μὲν ὐδὲν Πέρσας, οὐδὲ Μήδων ἀπαρωρη-
μένους τὴν ἀρχὴν· ὁ ᾗ ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχῇ κα-
τὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεα τὸν ἐκ Δασκυλείου
ὕπαρχον, ὃς οἱ ὠνείδισε τὰ ἐς Πολυκράτεα ἔ-
χοντα· καὶ ᾗ, τὸν Μιτροβάτεω παῖδα Κρα-
νάπεω· ἄνδρας ἐν Πέρσῃσι δοκίμους. ἄλλά τε
ἐξύβρισε παντοῖα, καί τινα ἀγγελιηφόρον ἐλ-
θόντα Δαρείου παρ' αὐτὸν, ὡς ὑπὸ τοῦ; ἡδονὴν οἱ
ἐῶ τὰ ἀγγελλόμενα, κτείνει [b] μιν ὀπίσω νο-
μιζόμενον, ἄνδρας οἱ ὑπείσας κατ' ὁδόν. ἀπο-
κλείνας δέ μιν, ἠφάνισε αὖτῷ ἵππῳ. Δαρεῖ⊙
ᾗ ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ἐπεθύμεε [c] τὸν Ὀροί-
τεα τίσασθαι, πάντων τῶν ἀδικημάτων εἵ-
νεκε, καὶ μάλισα Μιτροβάτεω, καὶ ᾧ παι-
δός· οὐκ μὲν δὴ τῆς ἰθείης στρατὸν ἐπ' αὐτὸν
οὐκ ἐδόκεε πέμπειν, ἅτε οἱ οἰδαινόντων ἔτι τ
πρηγμάτων, καὶ νεωστὶ ἔχων τὴν ἀρχὴν, καὶ
τὸν Ὀροίτεα μεγάλως [d] τὴν ἰσχὺν πιφασ-
μένον ἔχειν· τὸν χιλιοι μὲν Περσέων ἐδο-
ρυφόρεον· εἶχε ᾗ νομὸν τόν τε Φρύγιον, καὶ
Λύδιον, καὶ Ἰωνικόν. πρὸς ταῦτα δὴ ὧν ὁ Δα-
ρεῖ⊙ τάδε ἐμηχανήσατο· συγκαλέσας Περσέων
„τοὺς δοκιμωτάτους, ἔλεγέ σφι τάδε, Ὦ Πέρ-
„σαι, τίς ἄν μοι τοῦτο ὑμέων ἰσωσαίσ ἀπίτε-
„λέσαι σοφίῃ τε, καὶ μὴ βίῃ τε καὶ ὁμίλῳ·
„ἔνθα γὰ σοφίης δέει, βίης ἔργον ὐδέν. ὑμέων
„δὴ ὧν τίς μοι Ὀροίτεα ἢ ζώοντα ἀγάγοι, ἢ
„ἀποκλείνειε· ὃς ὠφέλησε μέν κω Πέρσας ὐ-
„δέν, κακὰ δε μεγάλα ἔοργε· τοῦτο μέν, δύο

affectus, nec digna vel ſua perſona vel cogitationibus. nam præter illos qui Syracuſis extiterunt, ne unus quicem aliorum Græcorum tyrannorum ullus eſt magnificentia cum Polycrate comparandus. Eum Orœtes (quod indignum relatu eſt) poſtquam occidit, cruci ſuffixit: ex illis vero qui illum comitabantur, Samios quidem dimiſit, jubens eos gratiam ſibi habere quod liberi eſſent: peregrinos autem atque ſervos eorum qui comites fuerant, pro mancipiis ſibi vendicans, retinuit. Polycrates ergo ſuſpenſus omnem filiæ viſionem explevit. nam ab Jove quidem, quum plueret, lavabatur; à ſole autem ungebatur, dum ipſe ex corpore humorem emitteret. Hunc exitum habuerunt tot proſperæ res Polycratis, quem ante vaticinatus ei fuerat Amaſis rex Ægypti. Verum non multo poſt tempore Poly- 126
cratis manes ab Orœte pœnas petiverunt. quippe poſt Cambyſis obitum & uſurpationem à magis regni, Orœtes quum maneret Sardibus, nihil de Perſis qui à Medis imperio fraudati erant, bene meritus eſt: ille vero in ea regni uſurpatione Mitrobatem Daſcylii præfectum, qui illi de Polycrate exprobraverat, interemit, & ejus filium Cranapem, ſpectatos in Perſis viros: & cum alia quoque generis omnis flagitia commiſit, tum quendam è nunciis qui ad ipſum à Dario venerat, quod parum jucunda nunciaſſet, trucidandum in via curavit, ſummiſſis qui redeuntem aggrederentur; trucidatumque cum ipſo equo occultavit. Da- 127
rius, ubi principatu potitus eſt, Orœtem ulciſci cum ob alia ſcelera, tum præcipue ob Mitrobatem filiumque, cupiebat: ſed adverſus eum directo mittere copias conſilii non erat, utique rebus nondum ſatis tranquillis, & imperio recens parto: quum præſertim audiret Orœtem multa vi nixum, quum mille Perſarum ſatellitio ſtipatus eſſet. nam ſuæ provinciæ habebat Phrygiam, Lydiam, Ioniam. Itaque Darius adverſus hæc hanc rationem inivit: Accitis Perſarum laudatiſſimis eos alloquutus eſt his verbis, Perſæ, quis hoc veſtrum mihi repromittat, exequuturus & prudentia duntaxat, & nulla vi, nulliſque copiis? Ubi enim opus prudentia eſt, ibi vi agere nihil attinet. Ergo quis veſtrum mihi Orœtem vel ducat vivum, vel interficiat? qui de Perſis nihil omnino bene meruit, ſed cum alia multa ſcelera admiſit, tum hæc duo: unum, quod

duos

vid. Casaub. ad Baton. p. 141.

a χυόμβροι τύραννοι, ὐδὲ. b ἔκτεινε. c ἐπιθύμησε. d vox iſta μεγάλως in MS. non exſtat.

Orœtes interfectus per Bagæum, & inter ejus bona Democedes avectus Susa agnoscitur & adhibetur ad pedem Darii extortum restituendum.

duos è nobis, Mitrobatem ejusque filium interemit; alterum, quod à me missos ad se arcessendum necat, insolentiam non tolerandam exhibens. ideoque priusquam majora in Persas mala admittat,
128 occupandus est nobis nece. Hæc Darius interrogabat; & triginta extiterunt qui repromitterent, singuli volentes ipsi id exequi. Quos invicem contendentes Darius reprehendens, sortiri jussit. id quum fecissent, sors Bagæum Artontis filium ex omnibus contigit. Hic sorte delectus, hac ratione usus est: Complures litteras variis de rebus ubi scripsit, sigillumque Darii impressit, cum his profectus est Sardes. Eas, posteaquam in conspectum Orœtis venit, dedit separatim recitandas regio scribæ. (regios autem scribas cuncti præsides habent.) Reddebat autem separatim Bagæus litteras, explorandi gratia animos satellitum, numquid annuerent ad deficiendum ab Orœte. Quos animadvertens magnopere venerari litteras, & ea, quæ in illis dicerentur, etiam vehementius, reddidit aliam epistolam in hæc verba; Persæ, Darius rex interdicit vobis ne apud Orœtem fungamini satellitum officio. His illi auditis lanceas deposuerunt. Tunc Bagæus cernens illos obtemperantes huic epistolæ, sumpta fiducia reddidit scribæ ultimum libellum in hæc verba scriptum; Rex Darius mandat Persis qui Sardibus sunt ut Orœtem interimant. Id ubi audiere satellites, eductis acinacibus sine mora Orœtem interemerunt. Ita vindicta Polycratis Sa-
129 mii Orœtem Persam insequuta est. Traductis atque comportatis Susa bonis Orœtis, contigit non diu post, ut in venatu ferarum Darius rex, dum ab equo desilit, pedem torserit. Et sane tortus fuit vehementius. nam talus è juncturis exactus est. Se itaque existimans, ut etiam prius, habere ex Ægyptiis eos qui primi putarentur arte medicinæ, eorum opera utebatur. At isti retorquendo pedem ac violenter tractando malum augebant; adeo quidem ut septem dies totidemque noctes Darius præ molestia qua afficiebatur transegerit insomnes. Octavo die eidem male habenti quidam Democedis Crotoniatæ mentionem apud eum facit; cujus de artificio prius jam inde Sardibus audisset. Darius hominem quamcelerrime arcessi ad se jubet. Ille, ut inter servos Orœtis fuit inventus, ubi pro neglecto habebatur, in medium

» ἡμέων ἥσσωσε, Μιτροβάτεά τε καὶ τὸν παῖδα
» αὐτοῦ· τοῦτο μὲν, τοὺς ἀναπαλέοντας αὐτὸν,
» καὶ πεμπομένους ὑπ' ἐμοῦ, κτείνῃ, ὕβριν οὐκ
» ἀναγκαῖον φαίνων. πρίν τι ὧν μέζον ἐξεργάσηται Πέρσας κακὸν, καταλαμπτέον
» ἐστὶ ἡμῖν θανάτῳ. Δαρεῖος μὲν ταῦτα ἐπηρώτα, τῷ δὲ ἄνδρες τεσσεράκοντα ὑπέστησαν, αὐτὸς ἕκαστος ἐθέλων ποιέειν ταῦτα· ἐρίζοντας δὲ Δαρεῖος καταλάμβανε, κελεύων πάλεσθαι. πάλλομένων δὲ, λαγχάνει ὁκ πάντων Βαγαῖος ὁ Ἀρτόντεω. λαχὼν δὲ ὁ Βαγαῖος, ποιέει τοιάδε· βιβλία γράψαμενος πολλὰ, καὶ περὶ πολλῶν ἔχοντα πρηγμάτων, σφρηγῖδά σφι ἐπέβαλε τὴν Δαρείου. μετὰ δὲ ἦιε ἔχων ταῦτα ἐς τὰς Σάρδις. ἀπικόμενος δὲ, καὶ Ὀροίτεω ἐς ὄψιν ἐλθὼν, τῶν βιβλίων ἓν ἕκαστον προεισαρέομενος, ἐδίδου τῷ γραμματιστῇ τῷ βασιλήιῳ ὑπαλέγεσθαι. (γραμματισταὶ δὲ βασιλήιοι οἱ πάντες ὑπαρχοι ἔχουσι) ἀποπρεσβεύμενος δὲ τῶν δορυφόρων, ἐδίδου τὰ βιβλία ὁ Βαγαῖος, εἰ ἐνδεξαίατο [a] ἀποστασιν ἀπὸ Ὀροίτεω. ὀρέων δὲ σφέας τὰ τε βιβλία σεβομένους μεγάλως, καὶ τὰ λεγόμενα ὁκ τῶν βιβλίων ἔτι μεζόνως, δίδοι ἄλλο, ἐν τῷ ἐνῆεν ἔπεα τάδε [b],
» Ὦ Πέρσαι, Βασιλεὺς Δαρεῖος ἀπαγορεύει ὑμῖν
» μὴ δορυφορέειν Ὀροίτεα. οἱ δὲ, ἀκούσαντες τούτων, μετῆκαν οἱ τὰς αἰχμάς. ἰδὼν δὲ τοῦτο σφέας ὁ Βαγαῖος πειθομένους τῷ βιβλίῳ, ἐνθεῦτεν δὴ θαρσήσας, τὸ τελευταῖον τῶν βιβλίων δίδοι τῷ γραμ-
» ματιστῇ, ἐν τῷ ἐγέγραπτο, Βασιλεὺς Δαρεῖος
» Πέρσῃσι τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐντέλλεται κτείνειν Ὀροίτεα. οἱ δὲ δορυφόροι ὡς ἤκουσαν ταῦτα, σπασάμενοι τὰς ἀκινάκεας, κτείνουσι παραυτίκα μιν. οὕτω δὴ Ὀροίτεα τὸν Πέρσην Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου πῖσαι μετῆλθον. Ἀπικομένων δὲ καὶ ἀνακομιζομένων τῶν Ὀροίτεω χρημάτων ἐς τὰ Σοῦσα, συνέβαινε χρόνῳ ὑστέρῳ πολλῷ ὕστερον βασιλέα Δαρεῖον, ἐν ἄγρῃ θηρῶν ἀποθρώσκοντα ἀπ' ἵππου, γραφῆναι τὸν πόδα. καί κως ἰσχυροτέρως ἐράφη· ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ τῶν ἄρθρων. νομίζων δὲ ἑωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τοὺς δοκεοντας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν, τούτοισι εἶχετο. οἱ δὲ, στρεβλοῦντες τὸν βιώμενοι τὸν πόδα, κακὸν μέζον ἐργάζοντο· ἐπ' ἑπτὰ μὲν δὴ ἡμέρας τὸν ἀπὸ νύκτας ὑπὸ τοῦ παρεόντος κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρυπνίῃσι εἶχετο· τῇ δὲ δὴ ὀγδόῃ ἡμέρῃ ἔχοντι οἱ Φλαύρως, προσαγαγόντος τινὸς πρότερον ἐπὶ ἐν Σάρδισι τοῦ Κροτωνιήτεω Δημοκήδεος τὴν τέχνην, ἀγγέλλει τῷ Δαρείῳ. ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν ταχίστην παρ' ἑωυτὸν ἐκέλευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραπόδοισι ὄντα δὴ ἀπημελημένον [c],

Dd παρῆ-

a ἢ οἱ ὑποδεξαίατο. b τοιάδε. c ὄντα δήπου ἀπημελημένον.

Et restituit, unde amicis donis ab rege & ejus feminis dimissus fuit. Ejus ex patria digressi fata & annicitia cum Polycrate.

παρῆγεν ἐς μέσον, πέδας τε ἕλκουσα, καὶ ῥάκεσι ἐσθημένον. Σταθεὶς δὲ ἐς μέσον, ἠρώτα ὁ Δαρεῖος τὸν τέχνον εἰ ἐπίσταιτο. ὁ δὲ, οὐκ ὑποδεκόμενος, ἀρρωδέων μὴ ἑωυτὸν ἐκφήνας, τοῦ μὲν πάπαν τὴν Ἑλλάδα ἠμπέχετο. κατεφάνη τε τῷ Δαρείῳ τιχνάζων ἐπιστάμενος· καὶ τοὺς ἀγαγόντας αὐτὸν, σκέλεσί τε μάστιγάς τε καὶ κέντρα προσφέρειν ἐς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐκφανὴς δὴ ὢν ἐκφαίνῃ, φὰς, ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, ὁμιλήσας δὲ ἰητρῷ, φλαύρως ἔχειν τὸν τέχνον. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέρρεψε, Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεώμενος, καὶ ἡπιώτατα τὰ ἰσχυρὰ προσφέρων, ὕπνον τε μιν λαγχάνειν ἐποίεε, καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγιέα μιν ἐόντα ἀπέδεξε, ἐλπίδα ἐπὶ ἐλπίζοντα ἀρτίπουν ἔσεσθαι. δωρέεται δέ μιν μετὰ τοῦτα ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεα. ὁ δὲ μιν ἐπείρετο, εἴ οἱ ἀπωλλήσιον τὸ κακὸν ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγιέα ἐποίησε. ἡσθεὶς δὲ τῷ ἔπεϊ ὁ Δαρεῖος, ἀποπέμπει μιν αὖθις πρὸς τὰς ἑωυτοῦ γυναῖκας. προσάγουσι δὲ οἱ εὐνοῦχοι, ἔλεγόν τε πρὸς τὰς γυναῖκας ὡς βασιλέι ἔστι εἰνὸς ὃς τὸν ψυχὴν οἱ ἀπέδωκε. ὑποτυπτόμενοι δὲ αὐτέων ἑκάστη, φιάλην χρυσοῦν σὺν θήκῃ ἐδωρέετο τὴν Δημοκήδεα· ἔστω δή τι καὶ ταύτῃ δωρεὴ, ὡς τοὺς ἀποπίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατῆρας ἐπίμενος ὁ οἰκέτης τῷ οὔνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καί οἱ χρῆμα πολλὸν ἦν χρυσὸν συνελέχθη. Ὁ δὲ Δημοκήδης ἔστε, ὡς ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος, Πολυκράτεϊ ὡμίλησε. πατὴρ, ὃς [b] συνείχετο ἐν τῇ Κρότωνι, ὀργῇ χαλεπῷ. τοῦτον ἐπεί τε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν, οἴχετο ἐς Αἴγιναν. καταστὰς δὲ ἐς ταύτην, τῷ πρώτῳ ἔτεϊ ὑπερεβάλετο τοὺς πρώτους ἰητροὺς, ἀσκεύης περ ἐών, καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὅσα ἐστὶ τὴν τέχνην ἐσὶ ἐργαλήια· καὶ μιν δευτέρῳ ἔτεϊ πολλοῦ Αἰγινῆται δημοσίῃ μισθωσάμενοι· τρίτῳ δὲ ἔτεϊ Ἀθηναῖοι, ἑκατὸν μνέων· τεταρτῳ δὲ ἔτεϊ Πολυκράτης δυῶν ταλάντων [c]. οὗτος μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμον. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οἱ ἤρξαντο Κροτωνιῆται ἰητροὶ εὐδοκιμέειν· ἐγένετο γὰρ ὧν τοῦτο ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο εἶναι τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεύτεροι δὲ, Κυρηναῖοι. κατὰ τὠυτὸν δὲ χρόνον [d] καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι. Τότε δὴ ὁ Δημοκήδης ἐν τοῖσι Σάμιοισι ἐξεπάμενος Δαρεῖον, οἶκόν τε μέγιστον εἶχε, καὶ ὁμοτράπεζος

dium adductus est, sicut erat trahens compedes ac pannosus. In medio positum Darius interrogavit numquid eam nosset artem. Democedes non promittere, veritus ne si se proderet, usquequaque Græciâ privaretur, sed tamen visus fuit Dario notitiam artis perite didicisse; unde jussit eos qui hominem duxerant, verbera & stimulos afferre in medium. Tunc ille dissimulatione missa, se plane quidem scire artem illam negavit, sed aliquantulum, ob eam consuetudinem quam cum medico habuisset. Factaque ei potestate curandi, Græcis medicamentis utens, & fomenta acria admovens, Darium compotem somni fecit, & brevi tempore incolumem reddidit, nequaquam amplius sperantem sibi integrum fore usum pedum. Ob quam curationem postea quum eum Darius duobus aurearum compedum paribus donasset, interrogavit Democedes numquid ideo se duplici malo ex industria mactaret, quod ipsum sospitem fecisset. Hoc dicto Darius delectatus, ad suas uxores hominem misit. Eunuchi vero qui eum deduxerunt ad feminas, dicebant hunc esse qui restituisset animam regi. tunc earum unaquæque subverberans auri phialam cum theca Democedi donavit tam amplo munere, ut famulus nomine Sciton qui sequebatur, excidentes ex phialis stateres colligens, prorsus grandem auri summam coegerit. Hic Democedes hunc in modum è Crotone profectus cum Polycrate consuetudinem habuit. In Crotone continebatur ab patre, sane difficili; quem cum gravaretur, eo relicto abiit in Æginam: ubi commoratus, primo anno superavit primos medicos etsi imparatus, & nihil instrumentorum habens quæ ad artem medicinæ pertinerent. Ex quo factum est, ut insequenti anno Æginetæ publice conduxerint eum talento, Athenienses tertio anno centum minis, Polycrates quarto anno talentis duobus. ita Samum profectus est. A quo viro non minimum medici Crotoniatæ inclaruerunt. Tunc enim id factum est, quando primi quidem Crotoniatæ medici celebrarentur per Græciam, secundi Cyrenæi. Qua etiam tempestate Argivi ceteris Græcis præstare musica ferebantur. Tunc itaque Democedes Dario sanato Susis maximas ædes obtinebat, & cum rege mensam communem habebat, omnibus re-

130

131

132

a φιάλῳ τῷ. b vocula ista ὁ non exstat in MS. prout nec videtur agnovisse Valla. c δυοῖν ταλάντοιν. d αὐτὸν δὲ τοῦτον χρόνον.

Democedis gratia apud Darium. Atoſſæ ulcus in mamilla ab eo ſanatum, per quam deſiderio patriæ ſtruit dolum.

rebus affluens, præter hanc unam quod in Græciam redire non poterat. Quinetiam Ægyptios medicos regem antea curare ſolitos, quum eſſent patibulis ſuffigendi, quod à Græco medico ſuperati forent, impetrata ab rege venia liberavit: item vaticinum quendam Eleum, qui Polycratem ſequutus fuerat & inter mancipia pro neglecto relictus. Denique maximi apud regem momenti Democe-
133 des erat. Interjecto deinde brevi tempore, inter alia contigit, ut Atoſſiæ Cyri filiæ (quæ erat Darii uxor) in mamilla ulcus exoriretur, deinde diruptum porro ſerperet; quod iſta, quoad fuit exiguum, præ pudore occultans, nemini indicavit: ſed ubi male jam ſe habebat, arceſſito Democedi rem oſtendit. Ille ſe redditurum ſanam affirmans, jurejurando adigit eam ut ſibi viciſſim ipſa inſerviat in eo quod oraverit; oraturum autem nihil un-
134 de dedecus redundaret. A quo poſteaquam medicis remediis curata eſt, edocta ab eodem, Darium, dum cum eo cubat, his verbis alloquuta eſt, O rex, quum tantum tu habeas copiarum, deſides, nullam neque gentem neque potentiam Perſis acquirens. atqui par eſt virum & juvenem & magnarum opum dominum, aliquid operis edendo ſe oſtendere, quo etiam Perſæ cognoſcant ſibi virum præeſſe. Quod ut facias, duabus de cauſſis intereſt, ut Perſæ & eum qui ipſis præeſt, virum eſſe intelligant, & bello atterantur: ne otium agentes tibi inſidias tendant. Nunc ergo aliquod opus edas quoad in ætate juvenili es. nam augeſcente corpore ingenium quoque pariter augeſcit, & conſeneſcente conſeneſcit, & ad res omnes hebetatur. Hæc Atoſſa ex admonitu Democedis. Ad quam Darius reſpondens, Quæ, inquit, uxor, ipſe facere deſtinaveram, ea omnia dixiſti. ego enim conſtitui Scythis bellum inferre, juncto mari è noſtra continente in alteram ponte: & hæc brevi tempore perficientur. Ad eum Atoſſa, Animadverte, inquit, nunc; omitte primum Scythis bellum inferre, qui, quandocunque voles, tui erunt: adverſus Græciam mihi tu eas in expeditionem. concupiſco enim Lacænas & Argivas & Atticas & Corinthias, fando cognitas, mihi fieri ancillas. Et ad hoc virum habes ex omnibus maxime idoneum ad demonſtrandas Græciæ res atque exponendas, hunc qui pedem tuum

ζῶ βασιλέϊ ἐγεγίνεε· ωλεῖν τε ἐνὸς τῦ ἐς Ἕλλωας ἀπέναι, πάνζα τἄλλα οἱ παρῆν. καὶ τῦτο μὲν, τὰς Αἰγυπτίας ἰητρὰς, οἳ βασιλέα ωρότερον ἰῶντο, μέλλονζας ἀνασκολοπιεῖσθαι, διότι ὑπὸ Ἕλλωος ἰητρῦ ἐσώθησαν, τύτες, βασιλέα ωαραιτησάμενος, ἐρρύσατο· τῦτο δὲ, μάντιν Ἠλεῖον Πολυκράτεϊ ὑπαπεσώμενον, καὶ ἀπημελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι, ἐρρύσαλο. λῶ δὲ μέγιζον πρῆγμα Δημοκήδης ωαρὰ τῷ βασιλέϊ. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα, τάδε ἄλλα συνέβησε γενέσθαι· Ἀτόσῃ τῇ Κύρυ μὲν θυγατρὶ, Δαρείῳ δὲ γυναικὶ, ὑπὸ τὸ μασῷ ἐφυ φῦμα· μετὰ δὲ, σκεδαγὲν, ἐνέμετο ωρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἡ δὲ, κρύπλουσα ἐ αἰσχυνομένη, ἔφραζε ὐδενί· ἐπεί τε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο τ Δημοκήδεα, καί οἱ ἐπέδειξε· ὁ δὲ, φὰς ὑγιέα ποιήσειν, ἐξορκοῖ μιν, ἢ μὴν οἱ ἀντιπαρχήσειν ἐκείνῳ τῦτο τὸ ἂν αὐτῆς δεηθῇ· δείσασα δὲ ὐδενὸς τῶν ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐστὶ φέρονζα. Ὡς δὲ ἄρα μιν μὴ ταῦτα ἰώμενος ὑγιέα ἀπέδεξατο, ἐνθαῦτα δὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τῦ Δημοκήδεος ἡ Ἀτόσα, ωροσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δα-
„ρείῳ λόγον τοιόνδε, Ὦ βασιλεῦ, ἔχων δύναμιν
„τοσαύτην κάτησαι, ὅτε τι ἔθνος ωροσκλώμενος,
„ὅτε δύναμιν Πέρσῃσι. εἰκὸς δέ ἐσι ἄνδρα, καὶ νέον,
„καὶ χρημάτων δεσπότην μεγάλων, φαίνεσθαί τι
„ἀποδεικνύμενον, ἵνα ἐ Πέρσαι ἐκμάθωσι ὅτι καὶ
„ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ' ἀμφότερα δέ τοι φέρει ταῦ-
„τα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ὑπισχνῶνται ἄν-
„δρα εἶναι τ ωροσεσεῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέ-
„μῳ, μηδὲ σχολὴν ἄγοντες, ὑπιβελθόντί τοι.
„νῦν γὰρ ἄν τι ἐ ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἶς ἡ-
„λικίην. αὐξανομένῳ γὰρ τῷ σώματι συναύξον-
„ται ἐ αἱ φρένες, γηράσκοντί τε συγγηράσκουσι, καὶ
„ἐς τὰ πρήγματα πάντα ἀπαμβλύνονται. ἡ μὲν
δὴ ταῦτα ἐκ διδαχῆς ἔλεγε· ὁ δὲ ἀμείβεται τοῖσδε,
„Ὦ γύναι, πάντα ὅσα περ αὐτὸς ὑπενόεον ποιήσειν,
„εἴρηκας. ἐγὼ γὰρ βεβούλευμαι ζεῦξαι γέφυραν·
„ἐκ γὰρ τ ἠπείρου ἐς τὴν ἠπειρον ὑπὸ Σκύθας
„στρατεύεσθαι. καὶ ταῦτα ὀλίγῳ χρόνῳ ἔσεσθαι τελεύ-
„μενα. λέγει Ἀτόσα c τάδε, Ὄφελόν νυν, ἐς Σκύ-
„θας d μὲν τὸν πρῶτον ἰέναι ἔασον (ἔστι γὰρ, ἐπεὰν
„σὺ βούλῃ, ἔσονταί τοι) σὺ δέ μοι ὑπὸ τὸν Ἕλλάδα
„στρατεύεο. ὑπιθυμέω γὰρ, λόγῳ πυνθανομένη,
„Λακαίνας τε μοι γυναῖκας θεραπαίνας ἐ Ἀργείας
„ἐ Ἀθηναίας ἐ Κορινθίας. ἔχεις γὰρ ἄνδρα ὑπ-
„τιδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαί τε ἑκάσε τ
„Ἑλλάδ ἐ κατηγήσεσθαι, τῦτον ὃς σὸν τ πό-

Dd 2 δα

a ἐξορκῶ. b ὅσα αἰσχύνη. c λέγει ἡ Ἀτόσα. d ὄφελον, ἐπὶ Σκύθας.

Quindecim Persæ mittuntur in Græciam speculatores cum Democede, qui sic in patriam redit ab Aristophilide occasionem nactus.

„δα ἐξιήσαλο. ἀμείβεται Δαρεῖος, Ὦ γύναι, ἐπεὶ
„τοίνυν τοι δοκέει τὴν Ἑλλάδα ἡμέας πρῶτα ἀποπέ-
„μψαι, κατασκόπους μοι δοκέει Περσέων πρῶ-
„τον ἄμεινον εἶναι ὁμοῦ τούτῳ τῷ σὺ λέγεις, πέμψαι
„ἐς αὐτούς· οἱ μαθόντες τε ἰδόντες ἕκαστα αὐτῶν,
„ἐξαγγελέουσι ἡμῖν. ἢ ἔπεα ἐξεπίσαμενος, ἐπ'
„αὐτοὺς τρέψομαι. Ταῦτα εἶπε. ἢ ἅμα' ἕπος ἔφα,
καὶ ἔργον ἐποίεε. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἡμέρη ἐπέλαμ-
ψε, καλέσας Περσέων ἄνδρας δοκίμους πεντεκαίδεκα, ἐνετείλετο σφι, ἑπομένους Δημοκήδεϊ, διεξ-
ελθεῖν τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος· ὄκως τε
μὴ ἀλαθρήσωσι σφέας ὁ Δημοκήδης, ἀλλά μιν
πάντως ὀπίσω ἀπάξωσι. ἐντειλάμενος ταῦτα τοῖσι
ταῦτα, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκήδεα, ἐ-
δέετο αὐτοῦ ἔκως ἐξηγησόμενος πᾶσαν ἐπιδέξας
τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσῃσι, ὀπίσω ἥξει.
δῶρα δέ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι ἀδελφεοῖσι σκέλλε πάντα τὰ σκεύεα ἔπεσθαι λαβόντα ἄγειν,
φὰς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν. ὁ δὲ
ἐς τὰ δῶρα, ὁλκάδα οἱ ἔφη συμβαλλέεσθαι, πλή-
σας ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πλώσεσθαι.
Δαρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ' ὀδυνέων
δολερῶν νόον ἐπαγγέλλετο οἱ ταῦτα. Δημοκήδης
δὲ, δείσας μὴ εὖ σκοπεύμενος Δαρεῖος, ὅπ ὑπερ-
βαλομένων πάντων [b], τὰ δεδόμενα ἐδέκετο. ἀλλὰ
τὰ μὲν ἑωυτοῦ, καίπερ χώρῃ ἔφη καταλείψειν,
ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθὼν ἔχοι· τὴν μέν τοι
ὁλκάδα, τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο ἐς τὴν δω-
ρεὴν τοῖσι ἀδελφεοῖσι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλά-
μενος δὲ τούτῳ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, ἀποστέλ-
λει αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν. Καταβάντες δὴ οὗτοι
ἐς Φοινίκην, καὶ Φοινίκης ἐς Σιδῶνα πόλιν,
αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν, ἅμα δὲ
αὐτῇσι [c] καὶ γαῦλον μέγαν, παντοίων ἀγαθῶν.
παρεσκευασμένοι δὲ πάντα, ἔπλεον ἐς τὴν Ἑλ-
λάδα. περιοιχόμενοι δὲ αὐτῆς τὰ [d] παράλια ἐθηεῦντο, καὶ ἀπεγράφοντο. ἐς ὃ, τὰ πολ-
λὰ αὐτῆς ἐπόμασὶ θεησάμενοι, ἀπίκοντο ἐς
Ἰταλίης ἐς Τάραντα. ἐνθαῦτα δὴ ὑπὸ Κρησφό-
ντεω τοῦ Δημοκήδεος, Ἀριστοφιλίδης τύραννος Ταραντίνων ὁ βασιλεύς, τῷ μὲν, τὰ πηδάλια
παρέλυσε τῶν Μηδικέων νεῶν, τῷ δὲ, αὐτοὺς
τοὺς Πέρσας ἔρξε, ὡς κατασκόπους δὴθεν ἐόν-
τας. ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἔπασχον, ὁ Δημοκή-
δης ἐς τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπεσμένος δὲ ἤ-
δη τούτου ἐς τὴν ἑωυτοῦ, ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυ-
σε τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν, ἀπέ-
δωκέ σφι. Πλεόνεες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρσαι, καὶ
διώκοντες Δημοκήδεα, ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα.

tuum fanavit. Cui Darius, Quandoquidem, inquit, uxor, tibi videtur nos primum Græciam tentare debere, mihi videtur satius ante omnia mittere illuc exploratores Persas, una cum isto quem dicis, qui percepta omnia illic & visa renuncient: & mox ego ab illis edoctus, adversus Græcos tendam. Hæc loquu- 135
tus Darius, & quod fuit loquutus, re quoque aggressus est. namque ubi primum illuxit, accitis quindecim viris Persarum spectatis, præcepit ut sequentes Democedem omnia Græciæ maritima loca colustrarent, neve committerent ut Democedes ab illis aufugeret, sed rursus eum omnino reducerent. Hæc illis ubi præcepit, secundo loco Democedem ipsum arcessitum orat, ut peragrata atque monstrata Persis omni Græcia, rursus redeat: jubetque eum dona ferre patri ac fratribus omnia sua instrumenta, quæ secum sumeret, affirmans se alia multo copiosiora illi in vicem donaturum. ac præter ea conferre illi ait ad dona vehenda onerariam navim, omnigenis bonis refertam, quæ cum eo esset navigatura. Quæ Darius nullo doloso consilio (ut mea fert opinio) promittebat: ille tamen veritus ne se Darius tentaret, nihil omnium offendens oblata sibi accepit: sed sua quidem se illic velle ait relinquere, ut ea reversus haberet: verum navim onerariam quam sibi Darius promitteret ad donationem fratribus, accipere respondit. Darius postquam hæc etiam Democedi præcepit, homines ad mare demisit. Isti, quum 136
in Phœnicen descendissent, & Phœnices urbem Sidonem, confestim duas triremes nautis impleverunt, & simul ingentem onerariam omnigenis bonis; comparatisque omnibus in Græciam trajiciunt. & quum appulissent adeuntes maritima ejus loca intuebantur atque describebant. Donec pleraque ac celeberrima Græciæ loca contemplati, in Italiam Tarentum transmiserunt. Ibi Aristophilides Tarentinorum rex, & ipse Crotoniensis, gubernacula Medicarum navium resolvit, pariter & ipsos Persas detinuit, tanquam certos exploratores. Interea dum isti patiuntur hæc, Democedes Crotonem abiit. Quo digresso & jam reverso ad domum suam Aristophilides Persas missos fecit, restitutis iis quæ de navibus abstulisset. Illinc Persæ navigantes, ac Democedem 137
persequentes, Crotonem perveniunt: na-

εὑρόν-

[a] ἅμα ἔπος τ' εἶπε καὶ. [b] πάντως. [c] ἅμα ταύτῃσι. [d] αὐτῆς, τὰ.

ctique

Unde frustra eripere conatos & in Iapygia servos factos ad regem reducit Gillus; sperans remere per eum restitui in patriam. Samus ab Dario capta.

ctique in foro Democedem prehendunt. Eum Crotoniatarum quidam, res Persicas reformidantes, tradere parati erant: quidam injectis è diverso manibus, fustibus cædebant Persas, hæc verba proferentes; Viri Crotoniatæ, considerate quid faciatis, qui hominem regis fugitivum eripitis. An ex usu erit vobis hanc injuriam regi Dario intulisse, ac vobis bene cedet ilta fecisse, si nos spoliaveritis? Cui enim prius quam huic urbi bellum inferemus? aut quam priorem diripere conabimur? Hæc dicendo Crotoniatis plane non persuaserunt. quinimo non modo Democede, sed etiam oneraria navi quam una duxerant, privati sunt; atque in Asiam reversi, omisso jam studio discendi ulteriora Græciæ, quod duce essent fraudati. Quibus tamen in digressu Democedes mandavit ut Dario dicerent, Democedem duxisse uxorem Milonis filiam. erat enim apud regem celebre nomen Milonis luctatoris. Quas nuptias videtur mihi eo tempore properasse magna erogata pecunia, ut ipsum etiam in patria
138 sua spectatum esse Dario appareret. Profecti Crotone Persæ, ad Iapygiam navibus suis cursu excidentes venerunt: à quibus in servitutem redactos Gillus quidam Tarentinus exul redemit, & ad regem Darium reportavit. Ob quod meritum quum rex paratus esset donare ei quicquid vellet, optavit se in patriam reduci, exposita prius sua calamitate; sed ne omnem Græciam conturbaret, si classis ingens ipsius caussa in Italiam mitteretur, ajebat solos Cnidios pares fore ad ipsum reducendum: existimans, pro amicitia quæ Cnidiis erat cum Tarentinis, sibi præcipue reditum paratum iri. Id Darius pollicitus effecit. nam misso Cnidum nuncio jussit ut Gillum Tarentum reducerent. Cnidii Dario obsequentes, id tamen à Tarentinis non impetraverunt: nam ad vim inferendam invalidi erant. Atque hæc hunc in modum administrata sunt. hique Persæ primi extitere, qui ex Asia in Græciam trajecerunt explorandi gratia, & ob hanc
139 rem. SAMUM vero post hæc rex Darius omnium vrbium tam Græcarum quam barbararum primam, evertit, ob hanc caussam: Dum Cambyses in expeditione adversus Ægyptum ageret, permulti se illuc Græcorum conferebant, partim (ut credibile est) negotiandi, partim militandi, partim ipsius regionis spe-

εὑρόντες δέ μιν ἀγομένους, ἄπλοον αὐτοῦ. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μὲν, καταῤῥωδέοντες τὰ Περσικὰ πρήγματα, ἐτοῖμοι ἦσαν· οἱ δὲ ἀντάπλοντό τε τοῖσι [a] σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας, ἐσκοπεόμενοι ἔπεα τάδε, Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁρᾶτε τὰ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέος δρηπέτην γινόμενον ἐξαιρέεσθε; κῶς ταῦτα βασιλεῖ Δαρείῳ σκῆψιν ποιεύμενοι [b]; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιεύμενα ἕξει καλῶς, ἢν ἀπὸ ἡμέας; ὅτι τίνα δὴ τῆσδε [c] ποτίρην ἐρατεύσομεθα πόλιν; τίνα δὲ ποτίρην ἀνδραποδίζεσθαι πειρησόμεθα; ταῦτα λέγοντες [d], τοὺς Κροτωνιήτας ἔκαμνον ἔπαθον· ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκήδεα, καὶ τὸν γαυλὸν τὸν ἅμα ἤγοντο [e] ἀπαιρεθέντες, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην, ἅδετα ἐζητηκότες τὸ ποτὲ σωτέρω τοῦ Ἑλλάδος ἀπικόμενοι σκαπτεῖν, ἐστερημένοι δὲ ἡγεμόνος. τοσόνδε μέντοι ἐνετείλατο σφι Δημοκήδης, ἀναγομένοισι κελεύων εἰπεῖν Δαρείῳ σφέας, ὅτι ἁρμοσαίη τὴν Μίλωνος θυγατέρα Δημοκήδης γυναῖκα. ἐγὼ δὲ δὴ παλαιστέω Μίλωνος τοῦ ὄνομα πολλὸν ἐν Δαρείῳ βασιλεῖ. καὶ δὴ τοῦτό μοι δοκέει ἀπεύσιον τὸν γάμον τοῦτον, τελέσαι χρήματα μεγάλα Δημοκήδεα, ἵνα φανῇ πρὸς Δαρείου ἐὼν ἐν τῇ ἑωυτοῦ δόκιμος. Ἀναχθέντες δὲ ἐκ τοῦ Κρότωνος οἱ Πέρσαι, ἐκπίπτουσι [f] τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην. καὶ σφέας δουλοῦνται ἐνθεῦτα, Γίλλος ἀνὴρ Ταραντῖνος φυγὰς ῥυσάμενος, ἀπήγαγε πρὸς βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ἀντὶ τούτων ἑτοῖμος ἦν Γίλλῳ διδόναι τοῦτο ὅ, τι βούλοιτο αὐτός· Γίλλος δὲ αἱρέει κατοδόν οἱ ἐς Τάραντα ἥξειν, προαπηγησάμενος τὴν συμφορήν. ἵνα δὲ μὴ σωταρέξῃ τὴν Ἑλλάδα, ἣν δι' αὐτῶν ξεῖνος μέγας πολλὴ ὁρμᾶται τὴν Ἰταλίην, Κνιδίους μούνους δοκέειν οἱ ἔφη τοὺς κατάγοντας γενέσθαι· δοκέειν δὲ τούτων ἑόντων τοῖσι Ταραντίνοισι φίλων μάλιστα τὴν κάτοδον οἱ ἔσεσθαι. Δαρεῖος δὲ ἐπινεύσαντος ἐπετέλεε. πέμψας γὰρ ἄγγελον ἐς Κνίδον, κατέμαθε σφέας σκέλλων Γίλλον ἐς Τάραντα. πυθόμενοι δὲ Δαρείου Κνίδιοι Ταραντίνους ἔχοντας ἔπαθον, βίλλῳ δὲ ἀδυνάτοι ἦσαν προσφέρειν. ταῦτα μὲν νυν ἔτι ἐπεσχέθη. ὕστερον δὲ πρῶτοι ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ Ἀσίης ἀπίκοντο Πέρσαι, καὶ ἕτοι διὰ τοιόνδε πρῆγμα κατέσκοποι ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Σάμον βασιλεὺς Δαρεῖος αἱρέει, πολίων πασέων πρώτην Ἑλληνίδων τε βαρβάρων, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην· Καμβύσεω τοῦ Κύρου στρατευομένου ἐπ' Αἴγυπτον, ἄλλοι τε συχνοὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκοντο Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, καὶ' ἐμπορίην στρατεύμενοι, οἱ δέ τινες, καὶ αὐτῆς τῆς χώρης θηταὶ, τὸν

a τῇσι σκυτάλῃσι. b ἀξυνετίζοντας. c πάντας. d ταῦτα τοὺς λέγοντας. e ἄγοντο. f ἐμπίπτουσι.

Propter Syloſontem, fratrem Polycratis, qui in Ægypto quondam Dario privato veſtem dederat.

ἦν Ϲ Συλοσῶν ὁ Αἰάκε[ος] [a], Πολυκράτεός τε ἐὼν ἀδελφεὸς, κ᾽ φόβῳ ἐκ Σάμυ. τοῦτον τ᾽ Συλοσῶν[α] καπήλευε εὐτυχίη τοιῇδέ τις· λαῖνόν χλανίδα Ϲ περιβαλόμεν[ος] πυρρὴν ἠγείρετο ἐν τῇ Μέμφι· ἰδὼν δὲ αὐτὸν Δαρεῖ[ος], δορυφόρ[ος] τε ἐὼν Καμβύσεω, κ᾽ λόγῳ ἀδενός κω μεγάλῳ, ἐπεθύμησε [b] τ᾽ χλανιδ[ος], κ᾽ αὐτὴν προσελθὼν ὠνέετο. ὁ δὲ Συλοσῶν ὀρέων τ᾽ Δαρεῖον μεγάλως ἐπιθυμέοντ[α] τ᾽ χλανιδ[ος], θείῃ „τύχῃ χρεώμεν[ος], λέγῃ, Ἐγὼ τουτέῳ πω„λέω μὲν ἀδενὸς χρήματ[ος]· δίδωμι δὲ ἄλλως, „εἴ περ ἕτω δεῖ γενέσθαι. πάντως τοι αἰνέσας τοῦτο ὁ Δαρεῖ[ος], ἀπεδέξατο τὸ εἶμα. Ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν [c] ὑπεῖκε οἱ τῶν ἀπολωλέναι δι᾽ εὐηθείην· ὡς δὲ ὁ χρόνος προεβαίνον[τι] Καμβύσης τε ἀπέθανε, κ᾽ τῷ μάγῳ ἐπανέστησαν οἱ ἑπτὰ, κ᾽ ἐκ τ᾽ ἑπτὰ Δαρεῖ[ος] τὴν βασιληίην ἔσχε, πυθόμενος ὁ Συλοσῶν ὡς ἡ βασιληίη προσεληλύθοι ὡς τοῦτον [d] τ᾽ ἄνδρα τῷ κατὰ αὐτὸς ἔδωκε ἐν Αἰγύπτῳ δεηθέντι τὸ εἶμα. ἀναβὰς δὲ ἐς τὰ Σοῦσα, ἵζετο ἐς τὰ προθυρα τ᾽ βασιλῆ[ος] οἰκίων, κ᾽ ἔφη Δαρείῳ εὐεργέτης εἶναι. ἀγγελλομ[ένου] [e] ταῦτα ἀκούσας ὁ πυλωρὸς τῷ βασιλέι· ὁ δὲ, θωυμάσας λέγῃ πρὸς ἑωυτόν, Καὶ „τίς ἐστι Ἑλλήνων εὐεργέτης, ὃν ἐγὼ προσαιδεῦ„κται, νεωστὶ μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχων; ἀναβεβή„κε δ᾽ ἤ τις [f] ἢ οὐδείς κω παρ᾽ ἡμέας αὐτῶν. „ἔχω δὲ χρέ[ος] εἰπεῖν οὐδὲν [g] ἀνδρὸς Ἕλλη„νος. ὅμως δὲ αὐτὸν πρόαγε ἔσω, ἵνα εἰδέω τί θέλων λέγῃ ταῦτα. παρῆγε ὁ πυλωρὸς τ᾽ Συλοσῶν[α]. στέν[τα] δ᾽ ἐς μέσον ἠρώτεον οἱ ἑρμηνέες τίστε εἴη, κ᾽ τί ποιήσας, εὐεργέτης φησὶ εἶναι βασιλῆ[ος]. εἶπε ὧν ὁ Συλοσῶν πάντα τὰ πρὸς τὴν χλανίδα γενόμενα, κ᾽ ὡς αὐτὸς εἴη κεῖν[ος] „ὁ δούς. ἀμείβετο πρὸς ταῦτα Δαρεῖ[ος], Ὦ γεν„ναιότατ᾽ ἀνδρῶν, σὺ κεῖν[ος] εἶ, ὃς ἐμοὶ δεδεμένῳ „ἔχοντί κω δώρημα ἔδωκας; εἰ Ϲ σμικρὸν, ἀλλ᾽ „ὦν ἴση γε ἡ χάρις ὁμοίως ὡς εἰ νῦν κεῖθέν τι μέ„γα λάβοιμι. ἀνθ᾽ ὧν τοι χρυσὸν Ϲ ἄργυρον ἄπλε„τον δίδωμι, ὡς μή κοτε τοι μεταμελήσῃ Δα„ρεῖον τ᾽ Ὑστάσπε[ος] εὖ ποιήσαντι. λέγῃ πρὸς ταῦ„τα ὁ Συλοσῶν, Ἐμοὶ μήτε χρυσὸν ὦ βασιλεῦ „μήτε ἄργυρον δίδου, ἀλλ᾽ ἀνασωσάμενός μοι δὸς „τὴν πατρίδα Σάμον· τὴν νῦν, ἀδελφεὸν ἐμὸν „Πολυκράτε[ος] ἀποθανόν[τι] ὑπὸ Ὀροίτεω, ἔχῃ „δῃλ[ον] ἡμέτερ[ον]· τούτων μοι δὸς ἄνδρα τε Φό„νου Ϲ ἐξανδραποδίσ[ασθαι]. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος, ἀπέστειλε στρατιὴν Ὀτάνεα, ἀνδρῶν τ᾽ ἑπτὰ γνώμενον· ἐντειλάμεν[ος] ὅσων ἐδεήθη ὁ Συ-

λοσῶν,

ſpectandæ gratia. E quibus fuit Syloſon Æacis filius, Polycratis germanus, extorris patria. Huic Syloſonti felicitas hujuſmodi contigit: ſumpto hic amiculo rutilo ac ſibi circumdato, in foro Mempheos ſpatiabatur. quem quum vidiſſet Darius Cambyſis ſatelles, nullius etiamnum auctoritatis vir, captus deſiderio amiculi, adit hominem ut mercetur amiculum. Syloſon, animadvertens Darium magnopere amiculum cupere, divina fortuna uſus, Ego, inquit, amiculum hoc nulla pecunia vendo, ſed largior, præſertim ſi modo ſic debet eſſe. Hæc penitus approbans Darius, accipit indumentum. Syloſon, qui putarat ſibi illud ſtulte periſſe, interjecto tempore, quum Cambyſes deceſſiſſet, & ſeptem illi magum oppreſſiſſent, & ex ſeptem illis Darius regnum adeptus eſſet, ubi certior factus eſt ad eum virum perveniſſe regnum, cui ipſe roganti dediſſet in Ægypto illud amiculum, Suſa aſcendit, ſedentque ad antefores regiæ ait, ſe eum eſſe qui de Dario ſit bene meritus. hæc audiens janitor, regi nunciavit: & admirabundus rex, ſecum; Et quis, inquit, Græcorum eſt beneficus, cui ego reverentiam ante debeam, recens regno potitus? Etiamnum aut aliquis aut nullus eorum ad nos aſcendit: nec ullius Græci viri mutuum dicere habeo. tamen hominem introducite, ut ſciam quid hæc dicendo velit ſibi. Ubi à janitore introductus eſt Syloſon, ac ſtetit in medio, interrogatur ab interpretibus quiſnam eſſet, aut quo facto beneficus in regem extitiſſet. Ipſe rem omnem geſtam circa amiculum refert, ſeſeque illum eſſe qui id donaſſet. Ad hæc reſpondens Darius, O, inquit, virorum generoſiſſime, tunc ille es qui mihi nullamdum potentiam habenti donaſti ea, quamvis parva, tamen perinde grata, acſi nunc aliquid magnum acciperem? Quam ob rem immenſo te auro argentoque remuneror, ut nunquam pœniteat te liberalem in Darium Hyſtaſpis filium extitiſſe. Ad quæ Syloſon, Mihi, inquit, o rex, neque aurum neque argentum dederis, ſed patriam meam da Samum, ubi eam ſervaveris; quam nunc poſt necem fratris mei Polycratis ab Oroëte interfecti, occupat ſervus noſter: hanc mihi donato citra cædem atque direptionem. His Darius auditis, miſit exercitum duce Otane uno è ſeptem viris, juſſo ut quæ Syloſon

a Αἰακαῖ[ος]. b MS. habet ἐπιθυμέω. c ὁ μὲν ὦν Συλοσῶν. d ἐς τοῦτον. e ἀναγγέλλ. f ἀνὴρ ἔσχε δέ τις. g ἔχω ἰ χρέ[ος], ὡς εἰπεῖν, εἰδέν.

lolon rogaſſet, ea effecta redderet. Otanes ad mare deſcendens, contrahebat exercitum. At Sami imperium obtinebat Mæandrius Mæandrii filius, acceptum à Polycrate, ut illud procuraret. Cui, juſtiſſimo virorum volenti eſſe, non licuit. nam ubi de Polycratis interitu allatus eſt nuncius, fecit iſta: ante omnia Jovi Liberatori ſtatuit aram, eique fanum in circuitu deſignavit, quod nunc quoque in ſuburbanis extat. Deinde ubi hoc perfecit, advocata omnium civium concione, ita verba fecit; Mihi ſceptrum atque omnis potentia Polycratis (ut vos etiam noſtis) demandata fuit; & mihi nunc ſuppeditat vobis dominari: ſed quæ in propinquo reprehendo, ipſe quoad potero non faciam. Nam neque Polycrates placebat mihi, in viros ſibi ipſi pares dominatum habens, neque alius quiſpiam talia faciens. Et Polycrates quidem fatum ſuum explevit: ego autem, poſito in medium dominatu, juris æquabilitatem vobis pronuncio: poſtulans tamen jure optimo mihi ipſi hos honores concedi, ut è pecunia Polycratis ſex talenta eximia mihi cedant; & præterea Jovis Liberatoris (cui ego templum extruxi) ſacerdotium tam mihi ipſi, quam meis in perpetuum poſteris; & ſic libertatem vobis reſtituo. Hæc Mæandrius à Samiis poſtulabat. Tunc quidam ſurgens, Tu vero, inquit, indignus es qui nobis imperes, tu qui malus extitiſti, & es funeſtus, ſed dignus potius qui pecuniarum, quas intervertiſti, rationem reddas. Hæc Teleſarchus (ita enim vocabatur) dixit, inter cives ſpe-
143 ctatus. Quæ Mæandrius animo accipiens, reputanſque fore ut ſi ipſe dominatum deponeret, alius quiſpiam in ejus locum tyrannus conſtitueretur, non deponendum ſibi dominatum ſtatuit: ſed in arcem regreſſus, accitum unumquemque eorum, tanquam rationem pecuniarum redditurus, comprehendit, & in carcerem miſit. Poſt hæc, dum hi in vinculis ſunt, Mæandrius morbo corripitur: quem deceſſurum credens frater, nomine Lycaretus, quo facilius Sami rerum potiretur, omnes vinctos interemit; neque enim
144 videbantur velle liberi eſſe. Igitur ubi Samum venere Perſæ, Syloſontem reducentes, nihil prorſum adverſus eos manum levavit, & ii qui ejuſdem Mæandrio factionis erant, ſe paratos eſſe ad ſe ſubmittendum data fide dixerunt; & ipſe Mæandrius

λοσῶν, ταῦτά οἱ πιέζειν ὑπαλέα. καταβὰς δὲ ὀπὶ τὴν θάλασσαν ὁ Ὀτάνης, ἔσελλε τὴν στρατιήν. Τῆς δὲ Σάμου Μαιάνδριος ὁ Μαιανδρίου εἶχε τὸ κράτος, ὑποτροπέην [a] παρὰ Πολυκράτεος λαβὼν τὴν ἀρχήν. τῷ δικαιοτάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι, οὐκ ἐξεγίνετο· ἐπὶ δὲ μοῖρα οἱ ἐξαπίνης ἦλθε ὁ Πολυκράτεος θάνατος, ἐποίεε τοιάδε· πρῶτα μὲν, Διὸς Ἐλευθερίου βωμὸν ἱδρύσατο, καὶ τέμενος ἀπέδεξε τοῦτο τὸ νῦν ἐστὶ τῷ προαστίῳ ἐόν. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπεποίητο, ἐκκλησίην συναγείρας πάντων
„τῶν ἀστῶν, ἔλεξε τάδε, Ἐμοὶ (ὡς ἴστε καὶ
„ὑμεῖς) σκῆπτρον καὶ δύναμις πᾶσι ἡ Πολυ-
„κράτεος ὑπέτεταται, καί μοι παρέχει νῦν
„ὑμέων ἄρχειν· ἐγὼ δὲ τὰ τῷ πέλας ὀπι-
„πλήσω, αὐτὸς καλὰ δυνάμενος καὶ ποιήσω. ἔστε
„γάρ μοι Πολυκράτης ἤρεσκε θεραπεύων ἀνδρῶν
„ὁμοίων ἑωυτῷ, ἔστε ἄλλος ὅστις τοιαῦτα ποιέει.
„Πολυκράτης μέν νυν ἐξέπλησε μοίρην τὴν ἑ-
„ωυτοῦ· ἐγὼ δὲ ἐς μέσον τὴν ἀρχὴν πρήσσω, ἰσονο-
„μίην ὑμῖν προαγορεύω. τοσάδε μέντοι δικαιῶ
„γέρεα ἐμεωυτῷ γενέσθαι· ἐκ μέν γε τῶν Πολυκρά-
„τεος χρημάτων, ἐξαίρετα ἓξ τάλαντά μοι γενέ-
„σθαι· ἱροσυλίην δὲ πρὸς τούτοισι αἱρεῦμαι αὐτὸς
„τε ἐμοὶ καὶ τοῖσι ἀπ' ἐμεῦ αἰεὶ γινομένοισι, ἔστε
„Διὸς ξ Ἐλευθερίου· τῷ αὐτός τε ἱρὸν ἱδρυσά-
„μην, καὶ τὴν ἐλευθερίην ὑμῖν προεῖπημι. ὁ μὲν
δὴ ταῦτα τοῖσι Σαμίοισι ἐπαγγέλετο· τῷ δέ
„τις ἐξαναστὰς εἶπε, Ἀλλ' οὐδὲ ἄξιος εἶ σύ γε
„ἡμέων ἄρχειν, γεγονὼς τε κακὸς, καὶ ἐὼν ὄλε-
„θρος· ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως λόγον δώσεις τῶν με-
„τεχειρίσαο χρημάτων. ταῦτα εἶπε, ἐὼν ἐν τοῖσι ἀστοῖσι δόκιμος, τῷ οὔνομα ἦν Τελέσαρ-
χος [b]. Μαιάνδριος δὲ νόῳ λαβὼν ὡς εἰ μετήσει τὴν ἀρχὴν, ἄλλος τις ἀντ' αὐτοῦ τύραννος κατα-
ζήσει, ὃ δή τι ἐν νόῳ εἶχε μετιέναι αὐτήν· ἀλλ' ὡς ἀνεχώρησε ἐς τὴν ἀκρόπολιν, μεταπεμψάμε-
νος ἕνα ἕκαστον ὡς δὴ λόγον τῶν χρημάτων δώσων, συνέλαβέ σφεας, καὶ κατέδησε. οἱ μὲν δὴ ἐδε-
δέατο. Μαιάνδριον δὲ μοῦνα κατέλαβε νοῦσος· ἐλπίζων δέ μιν ἀποθανέεσθαι ὁ ἀδελφεὸς, τῷ οὔ-
νομα ἦν Λυκάρητος, ἵνα εὐπετέστερος κατάσχῃ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ πρήγματα, κατακτείνας τοὺς δεσ-
μώτας πάντας. ὁ δὲ δὴ, ὡς ἐδόκησε, ἐβούλετο εἶναι ἐλεύθερος. Ἐπείδὴ ὦν ἀπέκτατο ἐς τὸν Σάμον οἱ Πέρσαι, κατάγοντες Συλοσῶντα, ὅ τε τὴν σφι χεῖ-
ρας ἀνταείρεται, ὑποδυόμενός τε φάσκων εἶναι ἑτοῖμος οἱ δοῦναι Μαιανδρίου ἐκποδὼν, καὶ αὐτὸς Μαιάν-
δριος,

a ὑποτροπέην. b Τελεσάρχου.

Cui ex pacto tradita fuiſſet Samus integra, niſi obſtitiſſet Izvitta Charilei & invidia Mæandrii in Syloſontem.

δρεα, ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆ νήσε. καταινέσαντος δὲ τῦ Ὀτάνεω, καὶ σπεισαμένε, τὸν Περσέων οἱ πλείστε ἄξιοι θρόνες ἥμενοι, κατεναντίον τῆ ἀκροπόλι ἐκάθηντο. Μαιανδρίῳ δὲ τῷ τυράννῳ ἦν ἀδελφεὸς ὑποπαροξίτερος, τῷ ὄνομα ἦν Χαρίλεως. ὅτος οὗτος ἐξαμαρτὼν, ἐν χαλκέῃ ἐδέδετο· καὶ δὴ τότε ἐπακέσας τε τὰ πρησσόμενα, ἐκ βλακυλλίδος βλέπων ἐς χαλκέην, ὡς εἶδε τὸς Πέρσας εἰρηναίως κατημένες, ἐβόα τε καὶ ἔφη λέγων, Μαιανδρίῳ θέλων ἐλθεῖν ἐς λόγες. ἐπακέσας δὲ ὁ Μαιάνδριος, λύσαντας αὐτὸν ἐκέλευε ἄγειν παρ' ἑωυτόν· ὡς δὲ ἦλθε τάχιστα λοιδορέων τε καὶ κακίζων μιν, ἀνέπαθε τοῖσι Περσῃσι, λέγων ,, τοιάδε, Ἐμὲ μέν, ὦ κάκιστε ἀνδρῶν, ἐόντα σεωυτῦ ,, ἀδελφεὸν, καὶ ἀδικήσαντα οὐδὲν ἄξιον δεσμῦ, δή- ,, σας χαλκέην ἠξίωσας; ὁρέων δὲ τὸς Πέρσας ἐκ- ,, βάλλοντάς τέ σε ἐκ ἀνοίκων ποιεῦντας, καὶ τολμᾷς ,, πρὸς αὖτε, ἵνα δή τι ἐόντας ἀσπέτους χρωφήσῃς; ,, ἀλλ' εἴ τι σύ σφεας καταρρώδηκας, ἐμοὶ δὸς τὸς ,, ἀπικέρας, κἀγὼ σφεας ἐγὼ πιμπρήσιμι τὸν ἐνταῦ- ,, θεν ἀπιξιν· αὐτόν τέ σε ἐκπέμψαι ἐκ τῆ νήσε ἑ- ,, τοῖμός εἰμι. ταῦτα δὲ ἔλεξε ὁ Χαρίλεως. Μαι- άνδριος δὲ ὑπέλαβε τὸν λόγον, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τῦτο ἀφροσύνης ἀπικόμενος, ὡς δέξαι τὴν ἑωυτῦ δύναμιν ἀθρήσειε τὸν βασιλέος, ἀλλὰ φθονήσας μᾶλλον Συλοσῶντι, εἰ ἀπονητὶ ἔμελλε ἀπολαμψεσθαι [b] ἀκέραιον τὴν πόλιν. ἐρεθίσας ὦν τὸς Πέρσας, ἤθελε ὡς ἀσθενέστατα ποιῆσαι τὰ Σάμια πρήγματα, καὶ ἵνα μὴ δωρεὴν δόναι· εὖ ἐξεπιστάμενος ὡς παθόντες οἱ Πέρσαι, ἀθρόοι ἐμπεσεῦνται [c] ἔμελλον τοῖσι Σαμίοισι· εἰδώς τε ἑωυτῷ ἀσφαλέα ἐκδυσιν ἐοῦσαν ἐκ τῆ νήσε τότε, ἐπεὰν αὐτὸς βάληται. ἐπεποίητο γὰρ οἱ κρυπτὴ διώρυξ ἐκ τῆ ἀκροπόλι φέρεσα ἐπὶ θάλασσαν. αὐτὸς μὲν δὴ ὁ Μαιάνδριος ἐκπλεῖ ἐκ τῆ Σάμε. τὸς δὲ ἀπικέρας πάντας ὁ πλίσιος ὁ Χαρίλεως ἀναπετάσας τὰς πύλας, ἐξῆκε ἐπὶ τὸς Πέρσας, ὅτε θεησάμενος τοιῦτο ἔδεν, δοκέοντάς τε δὴ πάντα συμβεβάναι. ἐμπεσόντες δὲ οἱ ἀπικέροι, τῦ Περσέων τὸς διαφορωτάτες τε ἐόντας λόγε πλείστε ἐόντας ἔκτεινον. καὶ ὅτοι μὲν πῶτα ἐποίεον, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἡ Περσικὴ ἐπεβοήθεε. πιεζόμενοι [d] δὲ οἱ ἀπικέροι ὀπίσω καὶ ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν. Ὀτάνης δὲ ὁ στρατηγὸς, ἰδὼν πάθος μέγα Πέρσας πεπονθότας, ἐντολάς τε τὰς Δαρεῖ ὑποστέλλων [e] ἐνετέλλετο, μήτε κτείνειν μηδένα Σαμίων, μήτε ἀνδραποδίζεσθαι, ἀπαθέα τε κακῶν ἀποδοῦναι τὴν νῆσον Συλοσῶντι, τότεων μὲν τῶν ἐντολέων μεμνημένος ἐπελανθάνετο· ὁ δὲ παρήγγελλε τῇ στρατιῇ πάντα τὸν ἂν λάβωσι, καὶ ἄνδρα καὶ παῖδα,

drius ex inſula diſcedere. Approbante hæc Otane, atque inito fœdere, eminentiſſimi quique Perſarum poſitis ſellis è regione arcis ſedebant. Erat autem Mæan- 145
drio frater ſubvecordior, nomine Charileus, qui ob quodcunque delictum in ſubterraneo loco erat alligatus. Hic quum audiſſet quæ agebantur, & per ſpecum ſuſpiciens vidiſſet Perſas tranquille ſedentes, vociferando dicebat velle ſe in colloquium venire Mæandrii. Eum audiens Mæandrius, juſſit ſolutum ad ſe adduci. ubi adductus eſt, confeſtim conviciando maledicendoque illi ſuadebat ut impetum daret in Perſas: hæc inquiens, Me tu, ô deterrime virorum, qui ſum tuus frater, quique nihil vinculis dignum peccavi, in ſubterraneo carcere alligandum putaſti: Perſas autem, quos ceu nis te expellentes atque extorrem facientes, ulciſci non audes, tam faciles ad capiendum? Quos ſi tu reformidas, præbe mihi auxiliares, ut iſtos ob ſuum huc adventum ulciſcar: paratus etiam teipſum ex inſula ejicere. Hæc Charileus. Quem ſermonem Mæ- 146
andrius ſuſcepit, quantum ego ſentio, non quia eo inſipientiæ veniſſet, ut putaret ſuas vires regiis ſuperiores eſſe: ſed invidens Syloſonti, ſi civitatem integram ſine labore eſſet accepturus. Irritatis igitur Perſis maluit res Samias debilitare, atque ita tradere, probe intelligens, Perſas ſi quid ipſis accideret ſævituros eſſe in Samios, & ſibi tutum ſciens ex inſula exceſſum eſſe quandocunque vellet. foderat enim ſibi occultum cuniculum, ex arce ferentem ad mare. itaque ipſe quidem Mæandrius è Samo enavigavit. Charileus autem, armatis cunctis auxiliariis, patefactiſque portis egreditur in Perſas nihil tale expectantes, ſed omnia conveniſſe exiſtimantes. Hos Perſas qui ſellas attulerant, & plurimi momenti erant, dato impetu auxiliarii occiderunt. Dum hæc illi agunt, ceteræ Perſarum copiæ auxilio veniunt; à quibus repulſi auxiliarii, rurſus in arcem ſe recipiunt. Otanes 147
imperator, cernens tantam cladem illatam Perſis, memor præceptorum quæ Darius eum mittens dederat, ne quem Samiorum aut occideret aut caperet, inſulamque immunem malorum Syloſonti traderet: horum dico præceptorum reminiſci neglexit, juſſitque milites ut quemque Samium adipiſcerentur, occidere, virum pariter & puerum. Tunc pars

a ἕξειν. b ἀπολάμψασθαι. c οἱ Πέρσαι κακῶς, σφίσι μπικρανέεσθαι. d πιεζόμενοι. e Δαρεῖ οἱ ἐπέστειλαν.

Mæandrii fraus apud Lacedæmonios. Cleomenis & reliquorum continentia. Babylon rebellat, quam Darius obsidet.

pars copiarum arcem obsidebat, pars obvium quemque sine discrimine trucidabat, tam in delubro quam extra
148 delubrum. Mæandrius è Samo profugiens, Lacedæmonem navigavit. eo ubi pervenit, ac devexisset quæ secum habens excesserat, id egit; postquam pocula argentea & aurea proposuit, servi in eo erant, ut ea extergerent: interea ipse Cleomenem, Anaxandridæ filium, Spartæ regem, colloquendo deducit ad ædes suas. Cleomenes ubi pocula vidit, præ admiratione attonitus erat. Mæandrius eum jubere, quæcunque liberet, illinc asportare: idque quum bis & ter Mæandrius diceret, tamen Cleomenes virorum justissimus extitit, qui ea quæ sibi donabantur, recipienda non putavit. Sed quum didicit eadem aliis civium Mæandrium elargientem punitum iri, aditis ephoris, dixit satius esse Spartæ hospitem Samium è Peloponneso ablegari, ne aut ipsi aut alii cuipiam Spartanorum persuaderet fieri malum. Illi, Cleomeni obsequentes, Mæandrio indixerunt abi-
149 tum. Persæ ubi diripuere Samum, Sylosonti tradiderunt viris desolatam. Interjecto tamen tempore etiam Otanes imperator frequentem incolis effecit, tum è visione insomnii, tum ex mor-
150 bo, quo laboravit circa pudenda. CETERUM, dum Samum nauticus proficiscitur exercitus, Babylonii rebellaverunt, rebus probe admodum comparatis. nam quamdiu magus imperavit, & septem insurrexerunt, per hoc omne tempus & per turbationem se ad ferendam obsidionem instruxerunt, & in his apparandis usque latuerunt: verum ubi è professo desciverunt, hæc sibi facienda statuerunt: Matribus exceptis mulierum unam, quam sibi quisque voluit, è domesticis deligit; ceteras omnes contractas strangularunt: illam vero unam quisque ad panem pinsendum eligebat; strangularunt autem eas, ne frumentum
151 ipsorum absumerent. His rebus cognitis Darius collectis omnibus copiis adversus eos contendit: & postquam pervenit, urbem obsidione cingit. Sed illi nihili pendere obsidionem. nam conscensis muri propugnaculis, tripudiare probraque ingerere Dario atque exercitui ejus; quorum quidam ita inquit, Quid hic desidetis Persæ? quin potius abscceditis, quip-

πῶδα, ὁμοίως κτενέειν. ἐνθαῦτα τ στρατιῆς οἱ μὲν τὴν ἀκρόπολιν ἐπολιόρκεον, οἱ δ ἐκείνων πάντα τ ἐμποδὼν γινόμενον, ὁμοίως ἔν τε ἱρῷ & ἔξω ἱροῦ. Μαιάνδριος δ ἀπὸ τῆς Σάμου, σκηπτόν ἐς Λακεδαίμονα. ἀπικόμενος δ ἐς αὐτὴν, καὶ ἀνενδικάμενος τὰ ἔχων ἐξεχώρησε, ἐποίεε τοιάδε· ὅκως ποτήρια ἀργυρέα τε & χρύσεα ωεθείη, οἱ μὲν θεράποντες αὐτοῦ ἐξέσμων αὐτά. ὁ δ ἂν τ χρόνον τοῦτον τῷ Κλεομένεϊ τῷ Ἀναξανδρίδεω ἐν λόγοισι ἐὼν, βασιλεύοντι Σπάρτης, ωεσῇ μὲν ἐς τὰ οἰκία. ὅκως ἴδοιτο Κλεομένης τὰ ποτήρια, ἐπεθωύμαζέ τε καὶ ἐξεπλήσσετο· ὁ δ ἂν ἐκέλευε αὐτέων ἀποφέρεσθαι αὐτὸν ὅσα βούλοιτο. τοῦτο καὶ δὶς καὶ τρὶς εἰπὼν Μαιάνδριος, ὁ Κλεομένης δικαιότατος ἀνδρῶν γίνεται· ὃς λαβεῖν μὲν διδόμενα οὐκ ἐδικαίου· μαθὼν δ ὡς ἄλλοισι διδοὺς τ ἀστῶν δώρησεται τιμωρέων, βὰς ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἄμεινον εἶναι ἔφη τῇ Σπάρτῃ τ ξεῖνον τ Σάμιον ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τ Πελοποννήσου, ἵνα μὴ ἀναπείσῃ ἢ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ Σπαρτιητέων, κακὸν ῥέζεσθαι. οἱ δ ὑπακούσαντες ἐξεκήρυξαν Μαιάνδριον. Τῷ δὲ Σάμιον συγκυδάναντες οἱ Πέρσαι, παρέδωσαν Συλοσῶντι, ἔρημον ἐόσαν ἀνδρῶν· ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ & συγκατοίκισε αὐτῷ ὁ στρατηγὸς Ὀτάνης, ἐκ τινος ὄψιος ὀνείρου; καὶ νόσου ἣ μιν κατέλαβε νοσῆσαι τὰ αἰδοῖα. Ἐπὶ δὲ Σάμου στρατεύματος ναυλοχέοντος, Βαβυλώνιοι ἀπέστησαν, κάρτα εὖ παρεσκευασμένοι. ἐν ὅσῳ γὰρ ὁ, τε μάγος ἦρχε & οἱ ἐπὶ ἐπανέστησαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῇ παρεσκευάσαντο. καί κως ταῦτα πιστεύσαντες ἐλάνθανον. ἐπεί τε δὲ ἐκ ἐμφανέος ἀπέστησαν, ἐποίησαν τοιόνδε· τὰς μητέρας ἐξελόντες, γυναῖκα ἕκαστος μίαν ωεροσεξαιρέετο, τὴν ἐβούλετο ἐκ τ ἑωυτοῦ οἰκηίων· τὰς δὲ λοιπὰς ἁπάσας συναγαγόντες, ἀπέπνιξαν. τὴν δὲ μίαν ἕκαστος σιτοποιὸν ἐξαιρέετο. ἀπέπνιξαν δὲ αὐτὰς, ἵνα μὴ σφέων τ σῖτον ἀναισιμώσωσι. Πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Δαρεῖος, καὶ συλλέξας ἅπασαν τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν, ἐστρατεύετο ἐπ αὐτούς. ἐπελάσας δὲ ὑπὸ τὴν Βαβυλῶνα, ἐπολιόρκεε, φροντίζοντας οὐδὲν τ πολιορκίης. ἀναβαίνοντες γὰρ ὑπὸ τὰς ωεμαχεώνας & πίπτον οἱ Βαβυλώνιοι, κατωρχέοντο, καὶ κατίσκωπτον Δαρεῖον & τὴν στρατιὴν αὐτοῦ· καί τις αὐτῶν εἶπε τοῦτο τὸ ἔπος, „Τί κάθησθε ἐνθαῦτα ὦ Πέρσαι, ἀλλ οὐκ ἀπ-

Ec ἀλλάσσεσθε;

a ἀναθωύμαζέ τε. b τὴν δ ἐβούλετο.

Mulæ partus. Obsidio XIX mensium. Zopyrus se parat ad hoc opus profligandum.

„ ἀλλὰ σεωυτῷ; τότε γὰρ αἱρήσεται ἡμέας ἑπτὰν ἡμίονοι τέκωσι. τοῦτο εἶπε τῶν τις Βαβυλωνίων, ἐδαμᾶ ἐλπίζων ἂν ἡμίονον [a] τεκεῖν. Ἐπὶ δὲ μησὶν ἓξ καὶ ἑπτὰ διεληλυθότος ἤδη, ὁ Δαρεῖος τε ἤχαλε, καὶ ἡ στρατιὴ πᾶσα, ὡς δυνατὴ ἐοῦσα ἐλεῖν τοὺς Βαβυλωνίους· καί τοι πάντα σοφίσματα καὶ πάσας μηχανὰς ἐπεποιήκεε ἐς αὐτοὺς Δαρεῖος. ἀλλ' ὦδε ὡς ἐδυνάτο ἐλεῖν σφέας· ἄλλοισί τε σοφίσμασι πρηνσάμενος, καὶ δὴ καὶ τῷ Κύρου εἷλε σφέας, καὶ τούτῳ ἐπῆλθε. ἀλλὰ γὰρ δεινῶς εἶχον οἱ φυλακῆσι οἱ Βαβυλώνιοι, οὐδέ σφεας οἷός τε ἦν ἐλεῖν. Ἐνθαῦτα εἰκοστῷ μὲν Ζωπύρῳ τῷ Μεγαβύζου τοῦ, ὃς [b] τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν ἐγένετο τῶν τὸ μάγον κατελόντων, τούτῳ τῷ Μεγαβύζου παιδὶ Ζωπύρῳ ἐγένετο τέρας τόδε· τῶν οἱ στρατοφόρων ἡμιόνων ἡ μία ἔτεκε. ὡς δὲ οἱ ἐξαγγέλθη, καὶ οὐκ ἀπίστως αὐτὸς ὁ Ζώπυρος εἶδε τὸ βρέφος, ἀπείπας τοῖσι ἰδοῦσι μηδενὶ φράζειν τὸ γεγονός, ἐβουλεύετο. καί οἱ ἐς νοῦν τὰ τοῦ Βαβυλωνίου ῥήματα, ὃς κατ' ἀρχὰς ἔφησε, ἐπεάν περ ἡμίονοι τέκωσι, τότε τὸ τεῖχος ἁλώσεσθαι, ὡς τούτων τὴν φήμην Ζωπύρῳ ἐδόκεε ἁλώσιμον εἶναι ἡ Βαβυλών. σὺν γὰρ θεῷ ἐκεῖνόν τε εἰπεῖν, καὶ ἑωυτῷ πεπτωκέναι τὸ ἡμίονον. Ὡς δέ οἱ ἐδόκεε μάρσιμον εἶναι ἤδη τῇ Βαβυλῶνι ἁλίσκεσθαι, προσελθὼν Δαρείῳ ἀπεπυθάνετο εἰ περὶ πολλοῦ ποιέεται τὴν Βαβυλῶνα ἑλεῖν. πυθόμενος δὲ ὡς πολλοῦ ἄρα τοῦτο, ἄλλο ἐβουλεύετο, ὅκως αὐτός τε ἔσται ὁ ἑλὼν αὐτὴν, καὶ ἑωυτῷ τὸ ἔργον ἔσται. καίτοι γὰρ ἐν τοῖσι Πέρσῃσι αἱ ἀγαθεργίαι ἐς τὸ πρόσω μεγάθεος τιμῶνται. ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ [c] ἐφράζετο ἔργῳ δυνατὸς [d] εἶναι μιν αὐτοχειρίῃ ποιῆσαι [e], εἰ δὴ ἑωυτὸν λωβησάμενος αὐτομολήσοιτο ἐς αὐτούς. ἐνθαῦτα ἐν ἐλαφρῷ ποιησάμενος ἑωυτὸν λωβᾶται λώβῃ ἀνήκεστον· ἀποταμὼν γὰρ ἑωυτοῦ τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὴν κόμην κακῶς περιπείρας, καὶ μαστιγώσας, ἦλθε πρὸς Δαρεῖον. Δαρείῳ δὲ κάρτα βαρέως ἤνεγκε, ἰδὼν ἄνδρα δοκιμώτατον τῶν ἐλελωβημένων· ἐκ τε τοῦ θρόνου ἀναπηδήσας, ἀνέβωσέ τε καὶ εἴρετο μιν ὅστις εἴη ὁ λωβησάμενος, καὶ ὅ, τι ποιήσαντα· ὁ „ δὲ εἶπε, Οὐκ ἔστι ὅστις ὦ πρὸ ὅτι μὴ σύ, τῷ „ ἔστι δυνάμιος τοσαύτης ἐμὲ δὴ ὧδε διαθεῖναι. οὐ „ τί τις ἀλλοτρίων, ὦ βασιλεῦ, τόδε ἔρεξε, ἀλλ' „ αὐτὸς ἐγὼ ἐμεωυτόν· δεινόν τε ποιεύμενος „ Ἀσσυρίους Πέρσῃσι καταγελᾶν. ὁ δὲ ἀμείβετο, Ὦ ἀνδρῶν μέγιστε γενόμενε, ἔργῳ τῷ „ αἰσχίστῳ ὄνομα τὸ κάλλιστον ἔθου, φὰς σὲ τοὺς

quippe tunc expugnaturi nos, quum pepererint mulæ. Hoc quidam Babyloniorum dicebat, credens nunquam parere mulam. Anno ac septem mensibus in ob- 152
sidione consumptis, jam Darium, atque universum exercitum, tædere quod Babylonios expugnare non posset; etsi adversus illos omnia machinamenta atque omnes insidias expertus, cum alias, tum illas quibus eosdem Cyrus expugnaverat. Omnia hæc frustra fuerunt, quia Babylonii vehementer excubiis incumbebant. Sed quum ne sic quidem capi possent, 153
vicesimo quam circumvallati sunt mense, Zopyro, Megabyzi filio, unius è septem viris qui magum sustulerunt, hoc contigit portentum, ut quædam mularum ejus quæ frumentum subvectabant, pareret. Quod ubi ei renunciatum fuit, non credens, fetum ipse inspicere voluit; simulque vetans suos, qui viderant, cuipiam rem aperire, consultabat, & ad illius Babylonii verba, qui inter initia dixerat, postquam mulæ peperissent, fore ut murus expugnaretur: ad hoc omen a Zopyro visa est expugnabilis Babylon. divino enim numine & illum loquutum & sibi mulam peperisse. Igitur ubi visum 154
est fatale esse jam Babylonem capi, adiens Darium, scisciatus est numquid perquam magni faceret expugnare Babylonem. Audiens perquam magni ab illo fieri, aliud consultat, quomodo ipse foret urbis expugnator, & suum hoc esset opus. bene gesta enim apud Persas permultum ad incrementa magnitudinis valent. Alio quidem nullo opere illam se facere opus manuum suarum posse cogitabat, quam si à seipso mutilatus ad illos transfugeret. Tum igitur parvi pendens seipsum insanabili mutilatione afficit. quippe nasum sibi præcidit auresque, comamque deformiter circumtondit, & se flagris cecidit: atque ita ad Darium perrexit. Quem il- 155
le intuens, virum videlicet spectatissimum mutilatum, adeo graviter tulit ut exiliens è solio exclamaret, interrogando quis eum & ob quod facinus mutilasset. Ad eum respondens Zopyrus, Nemo, inquit, ille vir est præter te, cujus tanta potentia est, ut ita me possis afficere. neque alienus quispiam, o rex, hæc mihi fecit, sed ipse ego: quod indigno animo fero Assyrios Persis illudere. Cui respondit, O virorum miserrime, turpissimo facto pulcherrimum nomen imposuisti, inquiens

a ἐλπίζων ἡμίονον. b Μεγαβύζου, τούτου ὃς. c ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ. d δεικτὸν. e αὐτοχειρίῃ ποιῆσαι.

Zopyrus cum Dario formæ propositi sui dolum, transfugitque & Babylonios incipit decipere.

ens propter eos qui obsidentur, temetipsum indigne laceraſſe. Numquid, ô demens, te mutilato hoſtes citius deditionem facient? quomodo non teipsum lanians mente excidiſti? Ad eum Zopyrus, Siquidem, inquit, prodidiſſem, quæ eram facturus, tu mihi non permiſiſſes: nunc memet ego adhibens, id feci. Itaque jam Babylonem capimus, niſi tu tuis deeris. ego enim ita uti ſum ad murum pro transfuga ibo, dicamque illis me hæc abs te eſſe paſſum: & opinor, ubi perſuaſero illis hæc ita habere, militiæ fiam particeps. At tu decimo die quàm murum fuero ingreſſus, mille milites ex eo genere cujus jactura nihil admodum damni fiat, colloca ad portas quæ vocantur Semiramis: rurſus interjectis ſeptem diebus, colloca mihi alia duo millia ad portas quæ dicuntur Niniorum: atque tertio, viginti diebus interjectis, è regione portarum quæ dicuntur Chaldæorum, alios ſtatue, numero quatuor millia: ſed neque priores neque poſteriores habeant quo ſe defendant, præter gladios: hoc tantum ſinas eos habere. Poſt diem viceſimum reliquas copias jube recta muros undique ſubire. Verum ad portas quæ Belides ac Ciſſiæ vocantur Perſas mihi ſtatuito. etenim (ut ego arbitror) Babylonii mihi, qui magna opera ediderim, committent cum alia, tum vero portarum claves. illinc mihi atque
156 Perſis curæ erit operam navare. Hæc ubi mandavit, ad portas perrexit, ſubinde reſpectans tanquam vere perfuga. Eo conſpecto qui in turribus ad id diſpoſiti erant, deorſum decurrerunt, & alteram portam aliquantulum reclinantes, ſciſcitabantur quiſnam eſſet, & cujus rei indigens veniret. Quumque hic dixiſſet ſe Zopyrum eſſe, & ſe ad illos transfugere, eum ad Babyloniorum magiſtratus deduxerunt. Ante quos ubi ſtetit Zopyrus, condicionem ſuam miſerabatur, referens à Dario ſe paſſum quæ à ſemetipſo paſſus erat; idque ob eam cauſſam quod ſuaſiſſet illi diſcedere cum exercitu, quoniam nulla via oſtenderetur urbis expugnandæ. At nunc, inquit, ad vos venio, Babylonii, futurus vobis maximo bono, Dario autem & copiis & Perſis maximo malo. Neque enim quod ita me mutilavit feret impune, quum habeam exploratos omnes conſiliorum ejus exitus.
157 Hæc Zopyrus commemorabat. Quem Ba-

„ τὲς πολιορκεομένυς [a] σεωῦτὸν ἀνηκέςως Δία-
„ θεῖναι. τί, ὦ [b] μάταιε, λελωβημένε σεῦ, θάσ-
„ σον οἱ πολέμιοι ὠφελήσονται; πῶς ὐκ ἐξέ-
„ πλωσας τ Φρενῶν, σεωῦτὸν Διαφθείρας; ὁ
„ δ εἶπε, Εἰ μέν τοι ὑπερεπίθεα τὰ ἔμελλον ποι-
„ ήσειν, ὐκ ἄν με ἐθελησας· νῦν δ ἐπ' ἐμεωῦ-
„ τῦ βαλλόμενον, ἔπεισα. ἤδη ὧν ἢν μὴ τ
„ τῶν δεήσῃ, αἱρήσομεν Βαβυλῶνα· ἐγὼ μὲν γὰρ
„ ὡς ἔχω, αὐτομολήσω ἐς τὸ τεῖχος, κ φήσω
„ ἐλθὼς αὐτὲς ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε ἔπαθον, κ δοκέω,
„ πείσας σφέας ταῦτα ἔχειν ὕτω, τάξεως στρα-
„ τιῆς. σὺ δ, ἀπ' ἧς ἂν ἡμέρης ἐγὼ εσελθω ἐς
„ τὸ τεῖχος, ἀπὸ ταύτης ἐς δεκάτην ἡμέρην τ
„ σεωῦτοῦ στρατιῆς, τ οὐδεμίην ἔσαν ὥρην ἀπολλυ-
„ μένης, ταύτης [c] χιλίυς τάξον κατὰ τὰς Σεμι-
„ ράμιος καλεομένας πύλας· μετὰ δὲ, αὖτις
„ ἀπὸ τ δεκάτης ἐς ἑβδόμην, ἄλλυς μοι τάξον
„ διχιλίυς κατὰ τὰς Νινίων καλεομένας πύλας.
„ ἀπὸ δ τ ἑβδόμης Διαλιπὼν εἴκοσι ἡμέρας, κ
„ ἔπειτα ἄλλυς κάτισον, ἀγαγὼν κατὰ τὰς Χαλ-
„ δαίων καλεομένας πύλας, τετρακισχιλίυς. ἐ-
„ κόντων δὲ μήτε οἱ ἄλλοι μηδένα τ ἀμυνοῦν-
„ των, μήτε αὐτοι, πλὴν ἐγχειριδίων. τοῦτο δ
„ ἐᾶν ἔχειν. μετὰ δ τὴν εἰκοστὴν ἡμέρην, ἰέναι
„ τὴν μὲν ἄλλην στρατιὴν κελεύειν περὶ ἕκαστ-
„ άλλειν πρὸς τὸ τεῖχος· Πέρσας δέ μοι τάξον
„ κατὰ τε τὰς Βηλίδας καλεομένας πύλας κ
„ Κισσίας. ὡς γὰρ ἐγὼ δοκέω, ἐμέο μεγάλα ἔργα
„ ὑποδεξαμένυ, τά τε ἄλλα ὑπιτεράψονται ἐμοὶ
„ Βαβυλώνιοι, κ δὴ κ τ πυλέων τὰς βαλανά-
„ γας· τὸ δ' ἐνθεῦτεν, ἐμοί τε κ Πέρσῃσι
„ μελήσει τάδε ποιέειν. Ταῦτα ἐντειλάμενος ἦιε ὑπὲ
τὰς πύλας, ὑπιστρεφόμενος ὡς δὴ ἀληθέως αὐ-
τόμολος· ὁρεώντες δ ὑπὸ τ πύργων οἱ κατὰ τᾶτο
τεταγμένοι, κατέτρεχον κάτω· κ ὀλίγον τι
ὑποκλινάντες τὴν ἑτέρην πύλην, ἐρώτεον τίς
τε εἴη, κ ὅτευ δεόμενος ἥκοι. ὁ δὲ σφι ἠγόρευε
ὡς εἴη τε Ζώπυρος, κ αὐτομολέοι ἐς ἐκείνυς.
ἦγον δή μιν οἱ πυλωροὶ, ταῦτα ὡς ἤκυσαν, ὑπὲ τὰ
κοινὰ τ Βαβυλωνίων. καταστὰς δ ἐπ' αὐτὰ, κατοι-
κτίζετο, φὰς ὑπὸ Δαρείυ πεπονθέναι τὰ ἐπεπόν-
θεε [d] ὑπ' ἑωυτῦ· παθεῖν δ ταῦτα διότι συμβυλεύ-
σαι οἱ ἀπανιστέναι τὴν στρατιὴν, ἐπεί τε δ ἰδεὶς [e]
„ πρὸς ἐφαίνετο τ ἁλώσιος. Νῦν τε (ἔφη
„ λέγων) ἐγὼ ὑμῖν, ὦ Βαβυλώνιοι, ἥκω μέγιστον
„ ἀγαθὸν, Δαρείῳ δ κ στρατιῇ κ Πέρσῃσι μέ-
„ γιστον κακόν. ἃ γὰρ δὴ, ἐμέ γε ὧδε λωβησάμενον,
„ κατατρώξεται· ὑπίσαμαι δ' αὐτὰ πάσας τὰς
„ διεξόδυς τ βυλευμάτων. ταῦτα ἔλεγε. Οἱ

a πολιορκεόμενος. b τί δ' ὦ. c ταυτὶ. d πεπόνθει. e ἐπὶ τε ἰδεὶς.

Mox credulos aliquamdiu firmans, Darium per duas portas recepit, qui muris eversis & proceribus cruci affixis novum genus per vicinas mulieres urbi dedit.

ὁ Βαβυλώνιοι ὁρέωντες ἄνδρα τ' ἐν Πέρσῃσι δοκιμώτατον ῥινός τε καὶ ὤτων ἐστερημένον, μάστιξί τε καὶ αἵματι ἀναπεφυρμένον, παγχυ ἐλπόμενοι λέγειν μιν ἀληθέα, καί σφι ἥκειν σύμμαχον, ὑπετραπέατο ἑτοῖμοι εἶναι τ' ἐθέλειν σφέων· ἐθέλειν δὲ στρατιῆς. ὁ δέ, ἐπεί τε αὐτέων τῶν περ ἐλάβε, ἐπίεε τά περ τῷ Δαρείῳ συνεθήκατο. ἐξαγαγὼν δὲ τῇ δεκάτῃ ἡμέρῃ τὴν στρατιὴν τ' Βαβυλωνίων, καὶ κυκλωσάμενος τοὺς χιλίους, τοὺς πρώτους ἐνετείλατο Δαρείῳ τάξαι, τούτους κατέφθειρε. μαθόντες δέ μιν οἱ Βαβυλώνιοι τοῖσι ἔπεσι τὰ ἔργα παρεχόμενον ὁμοῖα, πάγχυ εἰκαρέες ἐόντες, πᾶν δὴ ἑτοῖμοι ἦσαν ὑπηρετέειν. ὁ δέ, διαλιπὼν ἡμέρας τὰς συγκειμένας, αὖτις ὑπεξαγαγὼν τ' Βαβυλωνίων, ἐξήγαγε καὶ κατέφθειρε τ' Δαρείου στρατιώτεων τοὺς διακοσίους. ἰδόντες δὲ τοῦτο τὸ ἔργον οἱ Βαβυλώνιοι, πάντες Ζώπυρον εἶχον ἐν στόμασι αἰνέοντες. ὁ δέ, αὖτις διαλιπὼν ἐγκειμένας ἡμέρας, ἐξήγαγε ἐς τὸ προειρημένον· καὶ κυκλωσάμενος κατέφθειρε τοὺς τετρακισχιλίους. ὡς δὲ καὶ τοῦτο κατέργαστο, πάντα δὴ ἦν ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι Ζώπυρος, καὶ στρατάρχης[a] τε ἦτος σφι καὶ τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. Προσβαλὼν δὲ Δαρεῖος κατὰ τὰ συγκείμενα πιθόμενος πέρι τοῦ τείχεος, ἐπειδὴ πάντα τ' δόλον ὁ Ζώπυρος ἐξέφαινε. οἱ μὲν δὴ Βαβυλώνιοι ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἠμύνοντο τὴν Δαρείου στρατιήν· προσπαλλόντων δὲ τῶν Κισσίων καὶ Βηλιδέων καλεομένας πύλας ἀναπετάσας, ἐσῆκε τοὺς Πέρσας ἐς τὸ τεῖχος. τ' δὲ Βαβυλωνίων οἱ μὲν εἶδον τὸ πεπρηγὸς, ὅτι ἔφευγον ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν· οἱ δὲ οὐκ εἶδον, ἐμένον ἐν τῇ ἑωυτοῦ τάξι[b] ἕκαστοι, ἐς ὃ δὴ ἔμαθον προδεδομένοι. Βαβυλὼν μὲν νυν ὕστερον τοῦτο ἁλίσκεται. Δαρεῖος δὲ ἐπεί τε ἐκράτησε τ' Βαβυλωνίων, τοῦ μὲν, σφέων τὸ τεῖχος οὐκ εἴασε, καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέστασε. τὸ γὰρ πρότερον ἑλὼν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα, ἐποίησε τοῦτο οὐδέτερον. τοῦ δέ, ὁ Δαρεῖος τ' ἀνδρῶν τοὺς κορυφαίους μάλιστα ἐς τρισχιλίους ἀνεσκολόπισε, τοῖσι δὲ λοιποῖσι Βαβυλωνίοισι ἀπέδωκε τὴν πόλιν οἰκέειν. ὡς δὲ ἐξαρκέσωσι γυναῖκας οἱ Βαβυλώνιοι, ἵνα σφι γένεα ἐκγένηται, τάδε Δαρεῖος πρὸς ἐπέμψατο. τὰς γὰρ ἑωυτῶν, ὡς καὶ πρόσθεν δεδήλωται, ἀπέπνιξαν οἱ Βαβυλώνιοι, σίτου προορέωντες. ἐπέταξε τοῖσι πρὸς ἠοίκοισι ἔθνεσι γυναῖκας[c] ἐς Βαβυλῶνα καταγινέειν, ὁσασδὴ ἑκάστοισι ὑπῆκοοι, ὥστε πεντήκοντα μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τ' γυναικῶν συνῆλθε. ἐκ τούτων δὴ τ' γυναικῶν οἱ νῦν Βαβυλώνιοι γεγόνασι.

Babylonii virum apud Persas spectatissimum cernentes naso atque auribus privatum, vibicibus ac sanguine conspersum, existimantes omnino vera eum loqui, & ad ipsos venire socium, parati erant ad committenda ei quæcunque postulabat. Postulabat autem copias militum: quod ubi ab illis accepit, perfecit ea quæ cum Dario constituerat. Siquidem decimo die eductis Babyloniorum copiis, mille Persas quos collocari primos Dario mandarat, circumventos trucidavit. Eum Babylonii animadvertentes consentanea verbis facta præstare, majorem in modum lætabantur, parati omni in re homini parere. Iste rursus interjectis diebus de quibus erat conventum, cum delectis Babyloniorum egressus, duo millia Darii militum interfecit. Babylonii cernentes hoc etiam opus, nihil aliud quam Zopyrum in ore omnes habere, laudibus tollere. Hic rursus constitutis diebus supersedens ad id quod prædixerat copias educit, circumventaque quatuor millia occidit: quo & ipso opere edito, Zopyrus omnia apud Babylonios erat, adeo ut & dux exercitus & murorum custos declararetur. Ubi vero è composito Darius copias undique muris admovit, ibi Zopyrus dolum omnem patefecit. nam quum Babylonii conscenso muro copias Darii adorientes arcerent, ipse apertis portis quas Cissias ac Belidas vocant, Persas intra murum introduxit. Ex Babyloniis, qui id factum videbant, alii quidem in templum Jovis Beli fugerunt: qui non videbant, hi in suo quisque loco permanserunt, donec & ipsi se proditos intellexerunt. Ita Babylon iterum capta est. qua potitus Darius & muros ejus circumevertit, & portas omnes detraxit: quorum neutrum Cyrus fecerat prius eidem à se captæ. Babyloniorum quoque procerum tria millia patibulis affixit, data ceteris venia urbem incolendi. Atque ut iidem uxores haberent unde succresceret suboles, providit. nam feminas proprias Babylonii (ut superius demonstratum est) rei frumentariæ consulentes, strangulaverant. Itaque Darius vicinis circum populis negocium dedit ut feminas Babylone exhiberent, injungens singulis numerum. In summa igitur quinquaginta millia feminarum convenerunt. ex quibus qui nunc sunt Babylonii originem duxe-

158

159

a στρατάρχης. b τάξει. c MS. habet γυναῖκα, & mox omittit ὁσασδὴ.

160 duxerunt. Zopyri autem factorum præstantiam nemo Persarum, Darii judicio, supergressus est, neque eorum qui prius, neque eorum qui posterius extiterunt, præter unum Cyrum: cui comparari nullus unquam Persarum dignum se existimavit. Ferturque Darius hoc dictum sæpenumero usurpasse, præoptaturum se, Zopyrum nihil esse cladis passum, quam viginti sibi Babylones ultra illam quam haberet acquiri. Egregie vero eum remuneratus est, cum dando quotannis dona, quæ apud Persas sunt honorificentissima, tum tradita Babylone immuni, quoad viveret, in peculiarem portionem; sed & alia multa insuper dedit. Hujus Zopyri filius fuit Megabyzus, qui dux exercitus extitit in Ægypto adversus Athenienses & socios: atque hujus Megabyzi filius Zopyrus ille, qui ad Athenienses transfugit à Persis.

γενέσθαι. Ζωπύρῳ δὲ οὐδεὶς ἀγαθοεργίῃσι Περσέων ὑπερεβάλετο οὐδὲ Δαρείῳ κεἰτῇ, οὔτε τῶν ὕστερον γενομένων, οὔτε τῶν πρότερον, ὅτι μὴ Κύρῳ μοῦνῳ· τούτῳ γὰρ οὐδεὶς Περσέων ἠξίωσε κω ἑωυτὸν συμβαλέειν. πολλάκις δὲ Δαρεῖον λέγειν γνώμῃσι τῇσδε ἀποδέξασθαι, ὡς βούλοιτο ἂν Ζώπυρον εἶναι ἀπαθέα τὰ ἀεικείης μᾶλλον, ἢ Βαβυλῶνάς οἱ εἴκοσι πρὸς τῇ οὔσῃ προσγενέσθαι. ἐτίμησε δέ μιν μεγάλως. καὶ γὰρ δῶρά οἱ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐδίδου ταῦτα τὰ Πέρσῃσι ἐστὶ τιμιώτατα, καὶ τὴν Βαβυλῶνά οἱ ἔδωκε ἀτελέα νέμεσθαι μέχρι τοῦ ἐκείνου ζόης· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέδωκε [a]. Ζωπύρου δὲ τοῦτο γίνεται Μεγάβυζος, ὃς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντία Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων ἐστρατήγησε· Μεγαβύζου δὲ τοῦτο γίνεται Ζώπυρος, ὃς ἐς Ἀθήνας ἠυτομόλησε ἐκ Περσέων.

a ἐπίδωκε.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ, ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIARUM LIBER QUARTUS, QUI INSCRIBITUR MELPOMENE.

ΜΕΤΑ' ἢ τὴν Βαβυλῶνος αἵρεσιν ἐγένετο ὅδε Σκύθας αὐτὸς Δαρείου ἔλασις. ἀνθρώπων γὰρ τὴν Ἀσίην ἀνδρήσι, καὶ χρημάτων μεγάλων σιτιόνται, ἐπεθύμησε ὁ Δαρεῖος τίσασθαι Σκύθας, ὅτι ἐκεῖνοι πρότεροι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Μηδικὴν, καὶ νικήσαντες μάχῃ τὸν ἀντιαζόμενον, ὑπῆρξαν ἀδικίης. τὴν γὰρ ἄνω Ἀσίην ἦρξαν (ὡς ἐγὼ πρότερόν μοι εἴρηται) Σκύθαι ἔτεα δυῶν δέοντα τριήκοντα. Κιμμερίους γὰρ διωκόμενοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀσίην, καταπαύσαντες τὴν ἀρχὴν Μήδους. ἔστι γὰρ, πρὶν ἢ Σκύθας ἀπικέσθαι, ἦρχον τῆς Ἀσίης· τοὺς δὲ Σκύθας ἐπόδημήσαντας ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα, καὶ δι' χρόνου τοσούτου κατόντας ἐς τὴν σφετέρην, ἐξεδέξατο οὐκ ἐλάσσων πόνος ἢ Μηδικός· εὗρον γὰρ ἀντιουμένην σφι στρατιὴν οὐκ ὀλίγην. αἱ γὰρ τῶν Σκυθέων γυναῖκες, ὡς σφι οἱ ἄνδρες ἀπῆσαν χρόνον πολλὸν, ἐφοίτεον πρὸς τοὺς δούλους. Τοὺς δὲ δούλους οἱ Σκύθαι πάντας τυφλοῦσι, ἕνεκα γάλακτος ἐόντος, ἐπεὰν φυσητῆρας λάβωσι ὀστέινους, αὐλοῖσι παραπλησίους, τούτους ἐμφυσέοντες ἐς τῶν θηλέων ἵππων τὰ ἄρθρα, φυσῶσι τοῖσι στόμασι· ἄλλοι δὲ ἄλλων φυσεόντων ἀμέλγουσι[a]. φασὶ δὲ τοῦδε εἵνεκα τοῦτο ποι-

a ἀμέλγουσι.

POst Babylonis expugnationem, ipſe Darius adverſus Scythas expeditionem fecit. Nam quum floreret viris Aſia & magno pecuniæ proventu, cupido inceſſit ei Scythas ulciſcendi: quippe qui priores injuriam intuliſſent, quum Mediam ingreſſi eſſent, & eos qui reſtiterant, prœlio viciſſent. Etenim Scythæ (quemadmodum & ſuperius à me dictum eſt) duodetriginta annos ſuperiori Aſiæ imperitaverunt. ſiquidem perſequentes gentem Cimmeriam, ingreſſi Aſiam, abrogarunt imperium Medis, qui ante ipſorum adventum Aſiam obtinuerant. Sed Scythas, quum octo & viginti annos peregre abfuiſſent, & poſt tantum temporis in patriam reverterentur, excepit non minor, quam Medicus fuerat, labor: offenderunt enim non exiguam militarem turbam ſibi occurrentem. Uxores namque eorum, in diuturna virorum abſentia cum ſervis conſueverant. Occœcant autem Scythæ ſervos omnes lactis gratia, quod potant, ita id facientes: Sufflatoria oſſa fiſtulis ſimillima ſumuntur, eaque genitalibus equarum impoſita ore inflantur. aliis inflantibus, alii equas emulgent. Hoc ideo ſe fa-

Modus exigendi lactis ex vacca, & agitandi. Servi rebelles arcent dominos reduces ab Asia victa, sed flagellis subacti. Scythæ sunt hostes Darii. Origines Scytharum, qui se censent novissimam gentem.

facere ajunt, quod venæ equarum sufflatæ implentur & uber demittitur. Posteaquam emulxere lac, in cava vasa lignea diffundunt: & compungentes ad illa vasa cæcos lac agitant. cujus quod summum est delibatur, pretiosiusque habetur: vilius autem, quod subsidit. Hujus rei gratia Scythæ quemcunque capiunt, visu orbant. non enim agricolæ sunt, sed pa-
3 stores. Ex his igitur servis & uxoribus Scytharum educata est juventus, quæ suorum natalium condicione cognita, obviam perrexit iis quum reverterentur à Medis. Et primum quidem regionem interseperunt ducendo latam fossam, quæ à Tauricis montibus pertinebat ad Mæotin paludem maximam: deinde Scythis introire conantibus castris contra positis repugnabant. Sæpe commissa pugna, quum nihil tamen Scythæ pugnando proficerent, unus ex eis inquit, Quidnam rei facimus, viri Scythæ? cum nostris ipsorum servis dimicantes, dum interficimur, pauciores efficimur: & illos interficiendo, paucioribus deinceps imperabimus. Mihi videtur spiculis arcubusque omissis sumenda cuilibet flagella quibus equos verberamus, & ad illos propius eundum. Nam quoad vident nos arma habentes, arbitrantur se similes nobis, atque è similibus esse: ubi nos pro armis verba tenere viderint, tunc se nostros servos esse intelligentes, atque id agno-
4 scentes, non perstabunt. Hoc Scythæ quum audissent, ita sibi faciendum putaverunt. Qua ex re perculsi illi, pugnæ immemores, fugam capesserunt. Ita Scythæ imperio sunt Asiæ potiti: & rursus à Medis ejecti, ad patriam hunc in modum reversi. Hac de caussa Darius ulciscendi cupidus, comparavit contra
5 eos exercitum. Scythæ gentem suam omnium novissimam esse ajunt, idque hoc modo extitisse. Virum quendam in hac terra, quum deserta esset, primum fuisse, nomine Targitaum, & ejus parentes dicunt esse (mihi quidem non credenda dicentes, dicunt tamen) Jovem, Borysthenisque fluvii filiam. Tali quidem genere ortum Targitaum: ejusque tres liberos fuisse, Lipoxain, Arpoxain, & novissimum Colaxain. His regnantibus, ex cœlo in Scythicam regionem cecidisse exauro facta, aratrum, jugum, securim, phialam. Quæ quum primus omnium vidisset natu maximus, accessis-

ποιέειν· τὰς φλέβας τε πιμπλαυϑ᾽ φυσεωμένας τ᾽ ἵππου, καὶ πὶ ϑῆμα καπίσαϑ᾽. ἐπὰν δὲ ἀμέλξωσι τὸ γάλα, ἐσχέαντες ἐς ξύλινα ἀγγήια κοῖλα, καὶ ωϑεύμενοι κύκλῳ τὰς αἰχμὰς τῶν τυφλῶν, δονέουσι τὸ γάλα. καὶ τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ ϑηλυτέρου ἀποκρυπτόμενον, ἡγεῦνται[b] εἶναι πιμελέστερον· τὸ δὲ ὑποστάμενον, ἧσσον ἀγαϑόν. Τούτων μὲν εἵνεκα ἀπαυδῶσι τὸν ἂν λάβωσι οἱ Σκύϑαι, ἐκτυφλοῦσι. οὐ γὰρ ἀρότῃσι εἰσὶ, ἀλλὰ νομάδες. Ἐκ τουτέων δὴ ὧν σφι τῶν δούλων καὶ τῶν γυναικῶν ἐτράφη νεότης· οἱ ἐπεὶ τε ἔμαϑον τὴν σφετέρην γλῶσσαν, ἠντίοντο αὐτοῖσι[c] κατιοῦσι ἐκ τῶν Μήδων· καὶ πρῶτα μὲν τὴν χώρην ἀπετάμνοντο, τάφρον ὀρυσσάμενοι εὐρέαν, καϑατείνουσαν ἐκ τῶν Ταυρικῶν ὀρέων ἐς τὴν Μαιῶτιν λίμνην, ἥπερ ἐστὶ μεγίστη· μετὰ δὲ, προεωμένοισι ἐσβάλλειν τοῖσι Σκύϑῃσι ἀντικατιζόμενοι[d] ἐμάχοντο. γινομένης δὲ μάχης πολλάκις, καὶ οὐ δυναμένων ὀδὲν πλέον ἔχειν τῶν Σκυϑέων τῇ μάχῃ, εἷς „ αὐτῶν εἶπε τάδε, Οἷα ποιεῦμεν, ἄνδρες Σκύ„ ϑαι; δούλοισι τοῖσι ἡμετέροισι μαχόμενοι, ἐλάσ„ σονες[e] κτεινόμενοι γινόμεϑα, καὶ ἐκείνους κτείνον„ τες ἐλασσόνων πολεμίων ἄρχομεν. νῦν ὦν μοι δο„ κέει αἰχμὰς μὲν καὶ τόξα μεταιεῖναι, λαβόντα δὲ „ ἕκαστον τὸν ἵππου τὴν μάστιγα, ἰέναι ἐπὶ τοὺς αὐτούς. „ μέχρι μὲν γὰρ ὅπλα ἡμέας ὁρῶσι ἔχοντας, οἰ δὲ „ ἐνόμιζον ὁμοίους τε καὶ ἐξ ὁμοίων ἡμῶν εἶναι· ἐπεὰν „ δὲ ἴδωσι μάστιγας ἀντὶ ὅπλων ἐχούσας, μαϑόντες „ ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τῷ, οὐκ ἀναμενέουσι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύϑαι, ἐπείϑοντο παραυτίκα. οἱ δὲ ἐκπλαγέντες τῷ[f] γινομένῳ, τῆς μάχης τε ἐπελάϑοντο, καὶ ἔφευγον. ἔτω οἱ Σκύϑαι τήν τε Ἀσίην ἦρξαν, καὶ ἐξελαυνϑέντες[g] αὖτις ὑπὸ Μήδων, κατῆλθον τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐς[h] τὴν σφετέρην. τῶνδε εἵνεκα ὁ Δαρεῖος πονέεται βυλόμενος, στυγέοντα ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατεύμενα. Ὡς δὲ Σκύϑαι λέγουσι, νεώτατον ἀπάντων ἐόντων εἶναι τὸ σφέτερον. τοῦτο δὲ γενέσθαι ὧδε· ἄνδρα γενέσθαι πρῶτον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἐούσῃ ἐρήμῃ, τῷ οὔνομα εἶναι Ταργίταον. τοῦ δὲ Ταργίταος τούτου τοὺς γονέας λέγουσι εἶναι (ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, λέγεται δὲ ὦν) Δία τε καὶ Βορυσθένεος τοῦ ποταμοῦ ϑυγατέρα. γενέσϑαι μὲν τοίνυν δὴ τινα γενέσθαι τὸν Ταργίταον· τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας τρεῖς, Λιποξαΐν, καὶ Ἀρποξαΐν καὶ νεώτατον Κολαξαΐν. ἐπὶ τούτων ἀρχόντων, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενα χρύσεα ποιήματα, ἄροτρόν τε καὶ ζυγὸν καὶ σάγαρην καὶ φιάλην, πεσεῖν ἐς τὴν Σκυθικήν. καὶ τὸν ἰδόντα πρῶτον τὸν πρεσβύτατον ἀσσον ἰέναι, βυ-

λόμενον

a ἀφεσάμενοι. b ἡγέονται. c ἀπὸ τῶν κατιόντων. d ἀντιπαρατάσσοντο. e μαχόμενοι; αὐτοί τε ὀλιγότεροι. f ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῷ. g ἐξελασθέντες. h τοιῶνδε ἐς.

Minor ex tribus fratribus omine fit̃matur ad regnum. Aurum ſacrum. Primus rex Targitaus. Ætas mille annorum. Aer pennis oppletus. Græca fabulatio de Hercule.

λόμενον αὐτὰ λαβεῖν· τὸν δὴ χρυσὸν, ὑπονίσαντα καίεσθαι· ἀπαλλαχθέντα δὲ τούτου, προσιέναι τὸ δεύτερον· καὶ τὰ αὐτὰ ποιέειν. τοὺς μὲν δὴ καιόμενον τὸ χρυσὸν ἀπώσασθαι· τρίτῳ δὲ τῷ νεωτάτῳ ἐπλησίασε καταστάσῃ [a], καὶ μιν ἐκεῖνον νομίσαι ἐς ἑωυτοῦ. καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀδελφεοὺς προὸς ταῦτα συγγνόντας, τῷ βασιληίῳ πᾶσαν προσδοῦναι τῷ νεωτάτῳ. Ἀπὸ μὲν δὴ Λιποξάιος γενέσθαι τούτους τῶν Σκυθέων οἱ Αὐχάται γένος καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου Ἀρποξάιος, οἱ Κατίαροί τε καὶ Τράσπιες καλέονται· ἀπὸ δὲ τοῦ νεωτάτου αὐτέων, τοὺς βασιλέας οἱ καλέονται Παραλάται. σύμπασι δὲ εἶναι οὔνομα Σκολότους, τοῦ βασιλέος ἐπωνυμίην· Σκύθας δὲ Ἕλληνες ὀνόμασαν. Γενέσθαι μέν νυν σφέας ὧδε [b] λέγουσι οἱ Σκύθαι· ἔπεα δὲ σφι, ἐπεί τε γενέσθαι, τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος Ταργιτάου ἐς τὴν Δαρείου διάβασιν τὴν ἐπὶ σφέας, χιλίων ὀ ωλέω, ἀλλὰ τοσοῦτα. τὸν δὲ χρυσὸν τοῦτον τὸ ἱρὸν φυλάσσουσι οἱ βασιλῆες ἐς παμάλιστα, καὶ θυσίῃσι μεγάλῃσι ἱλασκόμενοι μετέρχονται ἀνὰ πᾶν ἔτος. ὃς δ' ἂν ἔχων τὸ χρυσὸν τὸ ἱρὸν ἐν τῇ ὁρτῇ ὑπαίθριος καταχειμηθῇ, ὅτος λέγεται ὑπὸ Σκυθέων οὐ διενιαυτίζειν· δίδοται δέ οἱ ὅσα τοῦτο ὅσον ἂν ἵππῳ ἐν ἡμέρῃ μιῇ περιελάσῃ αὐτός. τὴν δὲ χώρης ἐούσης μεγάλης, τριφασίας τὰς βασιληίας τοῖσι παισὶ τοῖσι ἑωυτοῦ καταστήσασθαι Κολάξαϊν· καὶ τετρώων μίαν μεγίστην ποιῆσαι, ἐν τῇ τὸ χρυσὸν φυλάσσεται· τὰ δὲ καὶ ὑπερθε προὸς βορέην λέγουσι ἄνεμον τὸ ὑπερβοίκων τὴν χώρης, οὐκ οἷά τε εἶναι ἔτι προσωτέρω οὔτε ὁρᾶν, οὔτε διεξιέναι, ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ τὴν γῆν καὶ τὸν ἠέρα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκληίοντα τὴν ὄψιν. Σκύθαι μὲν ὧδε ὑπὲρ σφέων τε αὐτῶν, καὶ τὴν χώρης τὴν κατύπερθε λέγουσι. Ἑλλήνων δὲ οἱ τὸν πόντον οἰκέοντες, ὧδε· Ἡρακλέα ἐλαύνοντα τὰς Γηρυόνεω βοῦς, ἀπικέσθαι ἐς γῆν ταύτην ἐοῦσαν ἐρήμην, τὴν πυνθάνεσθαι νῦν Σκύθαι νέμειν. Γηρυόνεα δὲ οἰκέειν, ἔξω τοῦ πόντου κατοικημένον, τὴν Ἕλληνες λέγουσι Ἐρύθειαν νῆσον, τὴν προὸς Γηδείροισι τοῖσι ἔξω ἐπὶ Ἡρακληίων σηλέων ἐπὶ τῷ Ὠκεανῷ. τὸν δὲ Ὠκεανὸν λόγῳ μὲν λέγουσι ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων ἀρξάμενον, γῆν πρὸ πᾶσαν ῥέειν, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀποδεικνῦσι. ἐλθεῖν τε τὸν Ἡρακλέα ἀπικέσθαι ἐς τὴν νῦν Σκυθίην χώρην καλεομένην. καταλαβεῖν γὰρ αὐτὸν χειμῶνά τε καὶ κρυμόν. ἐπφυσάμενον δὲ τὴν λεοντῆν, κατυπνῶσαι. τὰς δέ οἱ ἵππους τὰς ἀπὸ τοῦ ἅρματος νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ [c], ἀφανι-

se prope animo illa ſumendi: ſed eo accedente, aurum arſiſſe: hoc digreſſo, ſecundum acceſſiſſe, & itidem aurum arſiſſe. Ambobus ab ardenti auro ſummotis, quum minimus natu accederet tertius, aurum conſtitiſſe, & ab illo aſportatum ad domum illius. eaque re majores fratres animadverſa, totum regnum ad minimum detuliſſe. Et à Lipoxai 6
quidem progenitos eſſe Scythas, quorum genus Auchatæ appellatur: ab Arpoxai vero, qui medius fuit, eos qui Catiari & Traſpies nominantur: à minimo autem natu, reges qui Paralatæ vocantur. Omnibus autem nomen eſſe Scolotis, regis cognomen. ſed Scythas Græci appellavere. Hunc in modum ſe ex- 7
titiſſe Scythæ memorant, & ex quo extiterunt, à primo rege Targitao, uſque ad Darii adverſus ipſos tranſitum, annos omnino mille non amplius, ſed totidem fuiſſe. Aurum vero illud ſacrum accuratiſſime cuſtoditur à regibus, placantesque magnis ſacrificiis, adeunt quotannis & qui aurum ſacrum habens, die feſto dormierit ſub dio, is ab Scythis nunquam perennare fertur: & ob id dari ipſi tantum ſoli quantum uno die vectus equo circumire poteſt. Quum autem regio ſit ingens, Colaxain conſtituiſſe triplex filiis ſuis regnum: & in his unum maximum, ubi aurum aſſervatur. Quæ autem ad ventum aquilonem, ultra eos, qui ſupremi incolæ regionis ſunt, dicunt non poſſe ulterius neque proſpicere neque tranſire, propter fuſas pennas. Pennis enim tum terram, tum aërem oppletum eſſe: & has præpedire viſum. Hæc Scythæ pa- 8
riter de ſeipſis ac de regione ſuperiore narrant. At Græci qui Pontum incolunt, ad hunc modum: Herculem, Geryonis vaccas agentem, in hanc perveniſſe terram, quæ deſerta eſſet, quam nunc Scythæ incolunt. Geryonem autem habitaſſe extra Pontum, incolam inſulæ, quam Græci Erythiam vocant prope Gades, quæ ſunt extra ad columnas Herculis in Oceano. Oceanum vero, ab ortu ſolis incipientem, circumfluere terram omnem, verbis quidem affirmant, ſed re tamen non demonſtrant. Herculem illinc in regionem quæ nunc Scythia vocatur veniſſe, adducta ſibi pelle leonis obdormiſſe (deprehenderat enim eum hiemans tempeſtas & gelu) & equas ejus à curru paſcentes medio tempore

a καταστάσῃ. b ὅτου. c χώρῳ.

pore divina sorte non comparuisse. Eas experrectus quum indagaret, omnem regionem perlustrans, tandem in terram quæ dicitur Hylæa deveniſſe; ibique in antro quandam inveniſſe virginem mixtæ naturæ, Echidnam geminam: ſuperne quidem, natium tenus, feminam; inferius autem, serpentis. Eam conſpicatum Herculem atque admiratum, interrogaſſe nuncubi equas errabundas vidiſſet; Illamque reſpondiſſe, Se illas habere, ſed non prius reddituram ei quam cum ipſa coiiſſet: Herculem pro ea mercede cum illa concubuiſſe. Sed quum illa differret reddere equas, cupida diutiſſime cum Hercule concumbendi, at hic cuperet receptis equis abire, ad poſtremum illis redditis eam dixiſſe, Has ego tibi equas quæ huc venerant, ſervavi: tu earum ſervatarum pretium ſolviſti. Concepi enim ex te filios tres: qui ubi adoleverint, expone quid facere debeam; utrum hîc præbeo domicilium, (nam ſola hujus regionis imperium teneo) an ad te mitto? Hæc percontatæ reſpondiſſe, Poſteaquam eos in virilem ætatem adoleviſſe videris, ſi ita facies non delinques: quem animadverteris eorum hunc arcum ita tendentem, & hoc balteo ita præcinctum, eum tu hujus regionis incolam effice: qui autem his operibus quæ mando non erit par, eum hinc ablegabis. Hæc exequendo & ipſa lætaberis, & præceptis meis obtemperabis. Atque ita quidem Herculem, poſtquam adduxit alterum arcum, (duos enim hucuſque geſtabat) & balteum inſuper monſtraſſet, illi tradidiſſe & arcum & balteum, qui balteus in extrema commiſſura haberet auream phialam: & his donatis abiiſſe. Illam pueris natis quum in virilem ætatem adoleverunt, partim nomina impoſuiſſe, uni, Agathyrſo; ſequenti, Gelono; minimo, Scythæ: partim eandem mandatorum memorem illa peregiſſe: & duos quidem filiorum, Agathyrſum ac Gelonum, qui propoſito certamini non ſuffeciſſent, à matre ablegatos è regione exceſſiſſe: Scytham vero minimum natu qui rem compleſſet, ibidem remanſiſſe: & ab illo Scytha Herculis *filio* progeneratos qui deinceps fuerint reges Scytharum: ab illa autem phiala, Scythas ad hanc uſque ætatem phialas in balteis ferre: & id ſolum Scythæ matrem

φανιθῆναι θείῃ τύχῃ. Ὡς δ' ἐγερθῆναι τὴν Ἡρακλέα, διζεσθαι· πάντα δὴ τὰ τῆς χώρης ἐπεξελθόντα, τέλος ἀπικέσθαι ἐς τὴν Ὑλαίην καλεομένην γῆν. ἐνθαῦτα δὴ αὐτὸν εὑρεῖν ἐν ἄντρῳ μιξοπάρθενόν τινα Ἐχιδνάην δίφυέα. τὴν τὰ μὲν ἄνω ἀπὸ τῶν γλουτέων, εἶναι γυναικός· τὰ δὲ ἔνερθεν, ὄφιος. ἰδοῦσαν δὲ θωυμάσαντα, ἐπείρεσθαί μιν εἰ κου ἴδοι ἵππους πλανωμένας. τὴν δὲ φάναι ἑωυτὴν ἔχειν, καὶ οὐκ ἀποδώσειν ἐκείνῳ πρὶν οἱ μιχθῆναι[a]. τὸν δὲ Ἡρακλέα μιχθῆναι διὰ τῷ μισθῷ τούτῳ. κείνην τε δὴ ὑπερβαλέσθαι τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἵππων, βουλομένην ὡς πλεῖστον χρόνον συνεῖναι τῷ Ἡρακλέι· καὶ τὸν, νομισίμενον, ἐθέλειν ἀπαλλάσσεσθαι. τέλος δὲ, ἀποδιδοῦσαν αὐτὴν εἰπεῖν, „Ἵππους μὲν δὴ τουτέους ἀπικομένους ἐνθάδε, ἔσω„σά τι ἐγώ· σῶσά τε σὺ παρέσχες. ἐγὼ γὰρ οἱ „σεῦ τρεῖς παῖδας ἔχω. τούτους, ἐπεὰν γένων„ται τρόφιες, ὅ, τι χρὴ ποιέειν, ἐξηγέο σύ· εἴτε αὐ„τῶ κατοικίζω (χώρης γὰρ τῆσδε ἔχω τὸ κράτος αὐτὴ) εἴτε ἀποπέμπω σεῦ σέ. τὴν μὲν δὴ ταῦτα ἐπηρώτᾶν. τὸν δὲ λέγειν πρὸς ταῦτα εἰπεῖν, „Ἐπεὰν ἀνδρωθέντας ἴδωμαι τοὺς παῖδας, τάδε „ποιεῦσα οὐκ ἂν ἁμαρτάνοις. τὸν μὲν ἂν ὁρᾶς „αὐτέων τόδε τὸ τόξον ὧδε διατεινόμενον, καὶ τῷ „ζωστῆρι τῷδε καταζωννύμενον, τοῦτον μὲν τῆς„δε τῆς χώρης οἰκήτορα ποιεῦ. ὃς δ' ἂν τουτέων „τῶν ἔργων τῶν ἐνετέλλομαι λίπῃ, ἔκπεμπε οὐκ τῆς „χώρης. καὶ ταῦτα ποιεῦσα, αὐτή τε εὐφρανέεαι, „καὶ τὸ ἐντεταλμένα ποιήσεις. Τὸν μὲν δὴ εἰρύσασθαι τῶν τόξων τὸ ἕτερον (δύο γὰρ δὴ φορέειν τέως Ἡρακλέα) καὶ τὸν ζωστῆρα πρόσθεν δείξαντα, πρόσθεν δοῦναι τὸ τόξον τε καὶ τὸν ζωστῆρα, ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς φιάλην χρυσέην· διδόντα δὲ, ἀπαλλάσσεσθαι. τὸν δ', ἐπεί οἱ γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μέν σφι ὀνόματα θέσθαι· τῷ μὲν, Ἀγάθυρσον, αὐτέων· τῷ δ' ἑπομένῳ, Γελωνόν· Σκύθῃ δὲ, τῷ νεωτάτῳ· τοῦτο δὲ, τὸν ὑπετέλεσε μεμνημένους αὐτῶν, ποιῆσαι τὰ ἐντεταλμένα. καὶ δὴ δύο μὲν τῶν [b] παίδων τόν τε Ἀγάθυρσον καὶ τὸν Γελωνὸν οὐκ οἵους τε γενομένους ἐξικέσθαι πρὸς τὸ προκείμενον ἄεθλον, οἰχεσθαι ὑπὸ τῆς χώρης, ἐκβληθέντας ὑπὸ τῆς γενομένης. τὸν δὲ νεώτατον [c] αὐτέων Σκύθην ὑπελέσαντα, καταμεῖναι ἐν τῇ χώρῃ. καὶ ἀπὸ μὲν Σκύθεω τοῦ Ἡρακλέος γενέσθαι τοὺς αἰεὶ βασιλέας γινομένους Σκυθέων. ἀπὸ δὲ τῆς φιάλης, ἔτι καὶ ἐς [d] τόδε φιάλας ἐκ τῶν ζωστήρων φορέειν Σκύθας. τὸ δὲ μοῦνον μηχανᾶσθαι τὴν μητέρα Σκύθην.

a πρὶν ἢ οἱ μιχθῆναι. b μὲν οἱ Ρ. c πρότερον. d ἔτι δὲ καὶ ἐς

Massagetæ fugarunt Scythas. Araxes inter Scythas & Cimmerios; at horum multi per seditionem occisi & sepulti prope Tyren. Cimmerii migrarunt in Chersonesum ad Sinopen. Scythæ invadunt Mediam.

Ταῦτα δὲ Ἑλλήνων οἱ τὸν Πόντον οἰκέοντες λέγουσι. ἔστι δὲ καὶ ἀνὴρ λόγον ἔχων ὧδε· (τῷ μάλιστα λεγομένῳ αὐτὸς προσκείμαι·) Σκύθας τοὺς νομάδας, οἰκεόντας ἐν τῇ Ἀσίῃ, πολέμῳ πιεσθέντας [a] ὑπὸ Μασσαγετέων, οἰχεσθαι διαβάντας ποταμὸν Ἀράξεα [b] ἐπὶ γῆν τὴν Κιμμερίην. τὴν γὰρ νῦν νέμουσι Σκύθαι, αὐτὴ λέγεται παλαιὸν εἶναι Κιμμερίων. τοὺς δὲ Κιμμερίους, ἐπιόντων Σκυθέων, βουλεύεσθαι, ὡς στρατὸν ὑπιόντα μεγάλον. καὶ δὴ τὰς γνώμας σφέων κεχωρισμένας, ἐντόνους μὲν ἀμφοτέρας, ἀμείνω δὲ τὴν τῶν Βασιλέων. τὴν μὲν γὰρ δῆμον φέρειν γνώμην, ὡς ἀπαλλάσσεσθαι πρῆγμα εἴη, μηδὲ πρὸς πολλὰ δεόμενα [c] κινδυνεύειν· τὴν δὲ τῶν βασιλέων, διαμάχεσθαι περὶ τῆς χώρης τοῖσι ἐπιοῦσι. ἔκων δὴ ἐθέλων πείθεσθαι ἔπι τοῖσι βασιλεῦσι τὸ δῆμον, ἔπι τῷ δήμῳ τοὺς βασιλέας. τοὺς μὲν δὴ ἀπαλλάσσεσθαι βουλεύεσθαι ἀμαχητί, τὴν χώρην παραδόντας [d] τοῖσι ἐπιοῦσι· τοῖσι δὲ βασιλεῦσι δόξαι ἐν τῇ ἑωυτῶν κέεσθαι ἀποθανόντας, μηδὲ συμφυγὼν τῷ δήμῳ· λογισαμένους ὅσα τε ἀγαθὰ πεπονθόσι, καὶ ὅσα φεύγοντας ἐκ τῆς πατρίδος κακὰ ἐπίδοξα καταλαμβάνειν. ὡς δὲ δόξαι σφι ταῦτα, διαστῆναι, καὶ ἀριθμὸν ἴσους γενομένους, μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοὺς μὲν ἀποθανόντας πάντας ὑπ' ἑωυτῶν, θάψαι τὸ δῆμον τῶν Κιμμερίων παρὰ ποταμὸν Τύρην· καὶ σφέων ἔτι δῆλός ἐστι ὁ τάφος. θάψαντας δὲ, οὕτω τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς χώρης ποιέεσθαι. Σκύθας δὲ ἐπελθόντας, λαβεῖν ἐρήμην τὴν χώρην. Καὶ νῦν ἔστι μὲν ἐν τῇ Σκυθικῇ Κιμμέρια τείχεα, ἔστι δὲ πορθμηίη Κιμμερίη. ἔστι δὲ καὶ χώρη οὔνομα Κιμμερίη. ἔστι δὲ Βόσπορος, Κιμμέριος καλεόμενος. Φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φεύγοντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας, καὶ τὴν Χερσόνησον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν Σινώπη πόλις Ἑλλὰς οἴκισται. φανεροὶ δὲ εἰσὶ καὶ οἱ Σκύθαι διώξαντες αὐτοὺς, καὶ ἐσβαλόντες ἐς γῆν τὴν Μηδικὴν, ἁμαρτόντες τῆς ὁδοῦ. οἱ μὲν γὰρ Κιμμέριοι αἰεὶ τὴν παρὰ θάλασσαν ἔφευγον· οἱ δὲ Σκύθαι, ἐν δεξιῇ τὸ Καύκασον ἔχοντες, ἐδίωκον· ἐς ὃ [e] ἐσέβαλον ἐς τὴν Μηδικὴν γῆν, ἐς μεσόγαιαν τὴν ὁδὸν παραφέροντες. Οὕτω δὴ ἄλλος ξεῖνος Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γρόμενος λόγος εἶρηται. ἔφη δὲ Ἀριστέης ὁ Καυστροβίου, ἀνὴρ Προκοννήσιος, ποιέων ἔπεα, ἀπικέσθαι ἐς Ἰσσηδόνας, φοιβόλαμπτος γρόμενος· Ἰσσηδόνων δὲ ὑπεροικέειν [f] Ἀριμασπούς, ἄνδρας μονοφθάλμους. ὑπὲρ δὲ τούτων, τοὺς χρυσοφύλακας γρῦπας· τούτων δὲ, τοὺς Ὑπερβορέους, κατήκοντας ἐπὶ θάλασσαν.

trem excogitasse. Hæc Græci qui habitant in Ponto referunt. Fertur & alius sermo ita habens, cui ipse præcipue assentior: Scythas Nomadas, qui Asiam incolunt, quum à Massagetis bello vexarentur, Araxe transmisso, in Cimmeriam abiisse. nam regio quam nunc Scythæ incolunt, ea fertur olim fuisse Cimmeriorum. Sed invadentibus Scythis Cimmerios, quum deliberarent, tanquam magno irruente exercitu, in sententia diversos fuisse; utraque quidem rigida, sed regum meliore. nam populum quidem sensisse consultius fore, si excederent, neque quod jampridem precabantur, periclitarentur *pugna*: at reges, pro regione cum invasoribus dimicandum. Ita quum neutris alteri obtemperare vellent, & populus consilium caperet sine prœlio demigrandi, tradita invadentibus regione; reges vero, in sua potius patria occumbentes jacere, nec una cum plebe fugiendum censuisse, quot bona habuissent, & quot mala evidentia habituri essent patria profugi, reputantes: hæc illos sentientes, dissedisse & inter se decertasse, utrosque numero pares: & omnes qui ab popularibus essent occisi, fuisse à populo Cimmeriorum sepultos ad flumen Tyren: & eorum adhuc sepulcrum manifestum est. Sepultis his, illum è regione migrasse: quam desertam supervenientes Scythas occupavisse. Extantque adhuc in Scythia tum muri Cimmerii, tum trajectus Cimmerii, tum regio nomine Cimmeria est, & Bosporus qui Cimmerius appellatur. Constat autem Cimmerios in Asiam fugisse Scythas, & Chersonesum condidisse, ubi nunc Sinope Græca urbs sita est. Apparet etiam Scythas in persequendis illis Mediam intrasse, via aberrantes. nam Cimmerii quidem fugientes, iter semper juxta mare tenebant: Scythæ autem ad dexteram Caucasum habentes, eos insequebantur, donec ingressi sunt Mediam, itinere in mediterranea converso. Alia quoque fertur communis Græcorum barbarorumque narratio: Aristeas quidam Proconnesius, versificator, Caustrobii filius, memoravit se Phœbo instinctum venisse ad Issedonas: supra hos incolere Arimaspos, viros unoculos: & item supra hos esse grypas, qui aurum asservent: ac super hos esse Hyperboreos, ad mare pertinentes.

11

12

13

a πιεσθέντας. b Ἀράξεα. c κινδύμον. d παραδιδόντας. e ἐς ὃ. f Ἰσσηδόνων δ' ὑπεροικέειν.

nentes. Hos autem omnes, præter Hyperboreos, Arimaspis autoribus, assidue finitimis bellum inferre, & ab Arimaspis exterminari Issedones, ab Issedonibus Scythas: à Scythis autem vexatos Cimmerios, qui ad australe mare incolebant, regionem relinquere. Itaque ne Aristeas quidem cum Scythis de ea re-
14 gione consentit. Qui unde fuerit, qui hæc retulit, dictum est: sed à me dicetur item, quidnam de eodem viro in Proconneso & Cyzico audierim. Aristeam enim ajunt, quum nullo suæ civitatis esset inferior genere, ingressum in Proconneso fullonicam officinam, decessisse: fullonemque occlusa officina, abisse denunciatum rem propinquis defuncti. Dissipatoque jam per urbem rumore Aristeam esse vita functum, in quæstiones hoc affirmantibus quendam venisse Cyzicenum, ex urbe Artace profectum, qui diceret sibi occurrisse eunti Cyzicum, ac fuisse colloquutum. Et quum id iste contendendo asseveraret, propinquos mortui ad fullonicam præsto fuisse, habentes quæ ad efferendos homines expediunt: sed aperta domo, Aristeam nec mortuum nec vivum comparuisse; septimoque deinde anno, quum in Proconneso comparuisset, eos versus fecisse, qui nunc à Græcis Arimaspei vocantur; quibus
15 conditis, rursus evanuisse. Hæc quidem istæ civitates commemorant: sed hæc ego novi evenisse Metapontinis qui sunt in Italia, trecentis & quadraginta annis post secundum recessum Aristeæ, quemadmodum conjiciens & in Proconneso & apud Metapontinos inveni. Metapontini enim ajunt ipsum Aristeam, quum in urbe ipsorum apparuisset, jussisse aram Apollini extrui, & juxta eam erigi statuam, quæ cognomen Aristeæ Proconnesii haberet: dixisse enim ipsis Italiotarum solis Apollinem in regionem venisse, & se illum assectari qui nunc Aristeas esset; tum vero quum deum assectaretur, corvum fuisse: & istum hæc loquutum evanuisse. Eoque ajunt Metapontini se Delphos misisse scisscitatum ex Deo, quodnam illud hominis esset spectrum, sibique præcepisse Pythiam ut dicto audientes illi essent. melius enim cum ipsis actum iri, si parerent. Se igitur hæc admittentes perfeciss̀e. Et nunc statua extat cognomine Aristeæ, juxta statuam ipsam Apollinis, in foro extructam, circum-

λαοσαν. τούτους ὧν πάντας, πλὴν Ὑπερβορέων, ἐξαίνων Ἀριμασπῶν, αἰεὶ τοῖσι πλησιοχώροισι ἐπιπίπτειν· καὶ ὑπὸ μὲν Ἀριμασπῶν ἐξωθέεσθαι τοὺς Ἰσσηδόνας· ὑπὸ δὲ Ἰσσηδόνων, Σκύθας. Κιμμερίους δὲ οἰκέοντας ἐπὶ τῇ νοτίῃ θαλάσσῃ, ὑπὸ Σκυθέων πιεζομένους, ἐκλείπειν τὴν χώρην. οὕτω δὴ οὐδὲ Ἀριστέης συμφέρεται τῇσι χώρῃσι ταύτῃσι Σκύθῃσι. Καὶ ὁκόθεν μὲν ἦν Ἀριστέης ὁ ταῦτα εἴπας, εἴρηται. τὰ δὲ αὐτοῦ ἤκουον λόγον ἐν Προκοννήσῳ τε Κυζικῷ, λέξω. Ἀριστέην μὲν λέγουσι, ἐόντα τῶν ἀστῶν ὑδενὸς γλωσσα [a] ὑποδεέστερον, ἐσελθόντα ἐς κναφήιον ἐν Προκοννήσῳ, ἀποθανεῖν. καὶ τὸ κναφέα κατακλήισαντα τὸ ἐργαστήριον, οἴχεσθαι ἀγγελέοντα τοῖσι προσήκουσι τῷ νεκρῷ. ἐσκεδασμένου δὲ ἤδη τοῦ λόγου ἀνὰ τὸν ἄστυ ὡς τεθνηκώς [b] εἴη ὁ Ἀριστέης, ἐς ἀμφισβασίας [c] τοῖσι λέγουσι ἀπικνέεσθαι ἄνδρα Κυζικηνὸν, ἥκοντα ἐξ Ἀρτάκης πόλιος· φάντα πυνθάνεσθαί τι οἱ ἰόντι ἐπὶ Κυζίκου, καὶ ἐς λόγους ἀπικέσθαι. καὶ τὸν μὲν ἐντεταμένως ἀμφισβητέειν· τοὺς δὲ προσήκοντας τῷ νεκρῷ ἐπὶ τὸ κναφήιον παρεῖναι, ἔχοντας τὰ πρόσφορα, ὡς ἀναιρησομένους· ἀνοιχθέντος δὲ οἰκήματος, ἔστε τεθνεῶτα, ἔστε ζῶντα φαίνεσθαι Ἀριστέην· μετὰ δὲ, ἑβδόμῳ ἔτεϊ φανέντα αὐτὸν ἐς Προκόννησον, ποιῆσαι τὰ ἔπεα ταῦτα τὰ νῦν ὑπὸ Ἑλλήνων Ἀριμάσπεια καλέεται· ποιήσαντα δὲ, ἀφανισθῆναι τὸ δεύτερον. Ταῦτα μὲν αἱ πόλιες αὗται λέγουσι. τὰ δὲ οἶδα Μεταποντίνοισι τοῖσι ἐν Ἰταλίῃ συγκυρήσαντα μετὰ τὸν ἀφανισμὸν τὸν δεύτερον Ἀριστέω ἔτεσι [d] τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίοισι, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος ἐν Προκοννήσῳ τε καὶ Μεταποντίῳ εὗρισκον. Μεταποντῖνοι φασὶ [e] αὐτὸν Ἀριστέα φανέντα σφι ἐς τὴν πόλιν, κελεῦσαι βωμὸν Ἀπόλλωνι ἱδρύσασθαι, καὶ Ἀριστέῃ τῷ Προκοννησίῳ ἐπωνυμίην ἔχοντα ἀνδριάντα παρ' αὐτὸν ἑστάναι· φάναι γάρ σφι τὸν Ἀπόλλωνα Ἰταλιωτέων μούνοισι δὴ ἀπικέσθαι ἐς τὴν χώρην, καὶ αὐτὸς οἱ ἕπεσθαι ὁ νῦν ἐὼν Ἀριστέης· τότε δὲ ὅτε εἵπετο τῷ θεῷ, εἶναι κόραξ· καὶ τὸν, εἰπόντα ταῦτα, ἀφανισθῆναι· σφέας δὲ Μεταποντῖνοι λέγουσι ἐς Δελφοὺς πέμψαντας, τὸν θεὸν ἐπερωτᾶν ὅ, τι τὸ φάσμα τοῦ ἀνθρώπου εἴη· τὴν τε Πυθίην σφέας κελεύειν πείθεσθαι τῷ φάσματι· πεισθέντας δὲ, ἄμεινον συμβουλεύσασθαι. καὶ σφέας δεξαμένους ταῦτα, ποιῆσαι ὡς ἐπετάλεα. καὶ νῦν ἔστηκε [f] ἀνδριὰς ἐπωνυμίην ἔχων Ἀριστέω, παρ' αὐτῷ τῷ ἀγάλματι τοῦ Ἀπόλλωνος. φασὶ δὲ αὐτὸν δάφνας ἑστάναι· τὸ

a γλώσσῃ. b τεθνηκὼς. c MS. ἀφισβασίας. d Ἀριστέα τοῦ Προκοννησίου ἔτεσι. e Μεταποντῖνοι γάρ φασι. f ἵστηκε.

Issedones terminus notitiæ harum gentium. Callipidæ, Græci Scythæ, Halizones, Scythæ aratores, Neuri: ad orientem Borysthenis Hylæa, Borysthenitæ, Androphagi, Nomades.

ἢ ἄγαλμα ἐν τῇ ἀγορῇ ἱδρυται. Ἀριστέω μέν νιν περὶ τοσαῦτα εἰρηκέναι. τὰ δὲ γῆς τὰ πέρι ὁ λόγος οὐδεὶς ὥρμηται λέγεσθαι, οὐδεὶς οἶδε ἀτρεκέως ὡς ὅ, τι τὸ κατύπερθε ἐστί. ἀδένος γὰρ δὴ αὐτόπτεω εἰδέναι φαμένου δυνατὰ πυθέσθαι· ἀδένος γὰρ [a] οὐδὲ Ἀριστέης, τοσοῦτο ὀλίγῳ πρότερον τούτων μνήμην ἐποιεύμην, οὐδὲ ἔστι πρόσω τοῦ Ἰσσηδόνων, ἐν αὐτοῖσι τοῖσι ἔπεσι ποιέων, ἔφησε ἀπικέσθαι· ἀλλὰ τὰ κατύπερθε ἔλεγε ἀκοῇ, φὰς Ἰσσηδόνας εἶναι τοὺς ταῦτα λέγοντας. ἀλλ' ὅσον μὲν ἡμεῖς ἀτρεκέως ὑπὲρ μακρότατον οἷοί τ' ἐγενόμεθα ἀκοῇ ἐξικέσθαι, πᾶν εἰρήσεται. Ἀπὸ δὲ Βορυσθενειτέων ἐμπορίου (τοῦτο γὰρ τῆς παραλασσίων μεσαίτατόν ἐστι πάσης τῆς Σκυθίης·) ἀπὸ τούτου πρῶτοι Καλλιπίδαι νέμονται, ἐόντες Ἕλληνες Σκύθαι. ὑπὲρ δὲ τούτων, ἄλλο ἔθνος, οἱ Ἀλαζόνες καλέονται. ἔστι δὲ καὶ οἱ Καλλιπίδαι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ ταυτὰ Σκύθῃσι ἐπασκέουσι· σῖτον δὲ καὶ σπείρουσι, καὶ σιτέονται καὶ κρόμμυα καὶ σκόρδα [b] καὶ φακοὺς καὶ κέγχρους. ὑπὲρ δὲ Ἀλαζόνων οἰκέουσι Σκύθαι ἀροτῆρες, οὐ σῖτου ἕνεκα σπείροντες τὴν σῖτον, ἀλλ' ὑπὲρ πρήσιος. τούτων δὲ κατύπερθε οἰκέουσι Νεῦροι. Νεύρων δὲ τὸ πρὸς βορέην ἄνεμον, ἔρημον ἀνθρώπων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. ταῦτα μὲν παρὰ τὸν Ὑπάνιν ποταμὸν ἐστὶ ἔθνεα πρὸς ἑσπέρης [c] ἐς Βορυσθένεα. Ἀπὸ δὲ Διαβάντι τὸν Βορυσθένεα ἀπὸ θαλάσσης πρῶτον μὲν ἡ Ὑλαίη· ὑπὲρ δὲ ταύτης, ἄνθρωποι οἰκέουσι Σκύθαι γεωργοί· τοὺς Ἕλληνες οἱ οἰκέοντες ὑπὲρ τῷ Ὑπάνι ποταμῷ καλέουσι Βορυσθενείτας· σφέας δὲ αὐτοὺς, Ὀλβιοπολίτας. ἔστι ὧν οἱ γεωργοὶ Σκύθαι νέμονται τὸ μὲν πρὸς τὴν ἠῶ, ὑπὲρ τρεῖς ἡμέρας ὁδὸν κατήκοντες ὑπὲρ ποταμὸν τῷ οὔνομα κεῖται Παντικάπης· τὸ δὲ πρὸς βορέω ἄνεμον, πλόον ἀνὰ τὸν Βορυσθένεα ἡμερέων ἕνδεκα. ἤδη δὲ κατύπερθε τούτων ἡ ἔρημός ἐστι ὑπολλόν. μετὰ δὲ τὴν ἔρημον Ἀνδροφάγοι οἰκέουσι, ἔθνος ἐὸν ἰδίαν, καὶ ἥκιστα Σκυθικόν. τὸ δὲ τούτων κατύπερθε, ἔρημον ἤδη ἀληθέως, καὶ ἔθνος ἀνθρώπων οὐδέν, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τοῦ γεωργῶν τούτων Σκυθέων, Διαβάντι τὸν Παντικάπην ποταμὸν, Νομάδες ἤδη Σκύθαι νέμονται, οὐ τι σπείροντες οὐδὲν, οὐκ ἀρώσαντες· ψιλὴ δὲ δενδρέων ἡ πᾶσα αὕτη γῆ, πλὴν τῆς Ὑλαίης [d]. οἱ δὲ Νομάδες ἔστι τὸ πρὸς τὴν ἠῶ, ἡμερέων πεντέρων καὶ δέκα ὁδὸν νέμονται χώρην κατατείνασαν ὑπὲρ ποταμὸν Γέρρον. Πέραν δὲ Γέρρου τοῦ-

cumstantibus in orbem lauris. Hæc de Aristea hactenus. Regione autem de qua 16
hic sermo dicere instituit, quidnam sit ulterius, nemo exploratum habet. neque enim id inquirere ab aliquo potui, qui se diceret nosse quod ipse vidisset; sicut nec ullum Aristeas, cujus paulo ante ista feci mentionem, neque iste in iis quos fecit versibus, ait se ultra Issedones processisse: sed ulteriora fatebatur auditu, testatus Issedones illa commemorare. Verum à nobis, quoad longissime auditu penetrare liquide potuimus, omne referetur. Ab emporio Borysthenitarum 17
(hoc enim ex maritimis totius Scythiæ est maxime medium) ab eo primi incolunt Callipidæ, qui sunt Græci Scythæ. super hos alia gens, qui vocantur Halizones. Horum utrique in ceteris servant ritum Scytharum; sed frumentum serunt, eoque vescuntur, & cæpe & allio & lente & milio. Supra Halizones autem incolunt Scythæ aratores, qui non ad edendum serunt triticum, sed ad vendendum. Supra hos incolunt Neuri: quorum tractus qui ad aquilonem vergit, quantum nos scimus, ab hominibus desertus est. Atque hæ quidem nationes juxta flumen Hypanin colunt, ad occidentalem partem Borysthenis. Verum transmisso Borysthene 18
à mari prima est Hylæa: dehinc habitant Scythæ agricolæ, quos Græci qui ad Hypanin incolunt, Borysthenitas appellant, ipsi vero se Olbiopolitas. Hi igitur agricolæ Scythæ colunt quidem quod patet ad auroram, trium dierum iter, pertinentes ad flumen nomine Panticapem: quod vero ad ventum aquilonem, undecim dierum navigatione per Borysthenem. tractus autem ulterior his, in multum sane spatii desertus est. Ultra quam solitudinem habitant Androphagi, *id est*, *virorum carne vescentes*, separata natio, ac nequaquam Scythica. At supra hos deserta jam proculdubio omnia, nec ulla hominum gens, quantum nos scimus. Quæ vero ad latus orientale horum Scy- 19
tharum, qui agricolæ sunt, plaga adjacet, transmisso flumine Panticape, Scythæ jam Nomades, *id est*, *pastorii*, incolunt, neque serentes quicquam neque arantes. Nuda autem arboribus est omnis hæc plaga præter Hylæam. Nomades autem isti incolunt spatium quatuordecim dierum itineris, auroram versus, ad Gerrhum usque flumen. Trans Gerrhum 20
au-

a ἀδὲ γάρ. b σκόροδα. c πρὸς ἑσπέρης. d MS. legit πᾶσα αὕτη ἡ Ὑλαίης.

autem ſunt ea quæ vocantur regia, & Scythæ optimi pariter & plurimi, & qui ſuos ſervos eſſe ceteros Scythas arbitrantur; à meridie quidem ad Tauricam regionem pertinentes, ab aurora vero ad foſſam quam duxerunt illi qui è cæcis geniti fuerunt: & ad emporium paludis Mæotidis, quod vocatur Cremni, ſed eorum alia ad flumen Tanain porriguntur. At ſuperiora ad ventum aquilonem Scythis regiis, ea incolunt Melanchlæni, alia gens non Scythica; & ſupra Melanchlænos paludes ſunt, & deſerta hominibus regio, quantum nos
21 ſcimus. Trans flumen autem Tanain non amplius regio Scythica, ſed prima quidem portionum eſt Sauromatarum, qui à receſſu Mæotidis paludis incipientes, incolunt tractum qui ſpectat aquilonem, iter dierum quindecim, vacuum prorſus arboribus tam agreſtibus quam mitibus. Supra hos habitant ſecundam portionem tenentes Budini, terram colentes totam omni arborum genere ſpiſſam. Supra Budinos ad aquilonem ſtatim excipit ſoli-
22 tudo octo dierum itineris. Poſt hanc ſolitudinem declinanti magis ad ventum ſubſolanum, incolunt Thyſſagetæ, natio copioſa & propria, & è venatu victitans. His contigui, in eiſdem habitantes locis ſunt quibus nomen inditum eſt Iyrcæ, & ipſi è venatione victitantes, hunc in modum: Conſcenſis arboribus, quæ per omnem regionem frequentes ſunt, inſidiantur. ſingulis autem adeſt equus, in ventrem procumbere edoctus, humilius ſubſidendi gratia: eſt in promptu & canis. Ubi quis igitur ab arbore feram viderit, ſagittaque percuſſerit, conſcenſo equo illam perſequitur, & canis adhæret. Super hos regionem auroram verſus incolunt alii Scythæ, qui à regiis Scythis deficientes, ita in hunc locum pervene-
23 runt. Ad hos uſque Scythas regio omnis Scythica eſt campeſtris, & profundi ſoli: reliqua dehinc lapidoſa atque ſalebroſa. Cujus regionis magno tranſmiſſo ſpatio, incolunt ad excelſorum montium radicem homines qui ab ipſo natali dicuntur eſſe calvi, mares pariter & feminæ, ſimis quoque naribus, & ingenti mento; propriam vocem edentes, ſed Scythicam geſtantes veſtem: ex arboribus victitantes. cui arbori nomen eſt Ponticum, magnitudo ferè eadem quæ fico, fructus fabæ inſtar, nucleum habens.

ταῦτα δὴ τὰ καλεόμενα βασιλήια ἐστι, καὶ Σκύθαι οἱ ἄριστοί τε καὶ πλεῖστοι· καὶ τοὺς ἄλλους νομίζοντες Σκύθας, δούλους σφετέρους εἶναι· κατοικῶσι [a] δὲ ἔστι τὸ μὲν πρὸς μεσαμβρίην, ἐς τὴν Ταυρικήν· τὸ δὲ πρὸς ἠῶ, ὑπέρ τε τὰφρον, τὴν δὴ οἱ ἐκ τῶν τυφλῶν γηγόμενοι ὤρυξαν, καὶ ὑπὲρ τὴν λίμνης τὴν Μαιήτιδος [b] τὸ ἐμπόριον, τὸ καλέεται Κρημνοί. τὰ δὲ αὐτῶν καταῖκυζι ὑπὲρ ποταμὸν Τάναϊν. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς Βορέην ἄνεμον τῶν βασιληίων Σκυθέων οἰκέουσι Μελάγχλαινοι, ἄλλο ἔθνος, καὶ οὐ Σκυθικόν. Μελαγχλαίνων δὲ τὰ κατύπερθε, λίμναι, καὶ ἔρημος ἐστὶ ἀνθρώπων, κατόσον ἡμεῖς ἴδμεν. Τάναϊν δὲ ποταμὸν διαβάντι, οὐκέτι Σκυθικὴ, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη τῶν λαξίων, Σαυροματέων ἐστὶ, οἳ ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀρξάμενοι τῆς Μαιήτιδος λίμνης, νέμονται τὸ πρὸς [c] Βορέην ἄνεμον, ἡμερέων πεντεκαίδεκα ὁδὸν, πᾶσαν ἐοῦσαν ψιλὴν καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων. ὑπερκατοικέουσι δὲ τούτοισι δευτέρην λάξιν ἔχοντες Βουδῖνοι, γῆν νεμόμενοι πᾶσαν δασέην ὕλῃ παντοίῃ. Βουδίνων δὲ κατύπερθε πρὸς Βορέην, ἔστι πρώτη μὲν ἔρημος, ἐπ' ἡμερέων ἑπτὰ ὁδὸν· μετὰ δὲ τὴν ἔρημον ἀποκλίνανti μᾶλλον πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον, νέμονται Θυσσαγέται, ἔθνος πολλὸν καὶ ἴδιον· ζώουσι δὲ ἀπὸ θήρης. συνεχέες δὲ τούτοισι ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τόποισι κατοικημένοι εἰσὶ [d] τοῖσι ὄνομα κεῖται Ἰύρκαι· καὶ ἔστι ἀπὸ θήρης ζώοντες τρόπῳ τοιῷδε· λοχᾷ ὑπὲρ δένδρεον ἀναβάς. τὰ δὲ ἔστι πυκνὰ ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην· ἵππος δὲ ἑκάστῳ δεδιδαγμένος ὑπὲρ γαστέρα κεῖσθαι, ταπεινότητος εἵνεκα· ἕτοιμός ἐστι καὶ κύων· ἐπεὰν [e] δὲ ἀπίδῃ τὸ θηρίον ἀπὸ τοῦ δενδρέου, τοξεύσας, ὑπεὰς ὑπὸ τὸν ἵππον, διώκει· καὶ ὁ κύων ἕπεται [f]. ὑπερκατοικέουσι δὲ τούτων, τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τετραμμένον οἰκέουσι Σκύθαι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν βασιληίων Σκυθέων ἀποστάντες, καὶ ἔτι ἀπικόμενοι ἐς τοῦτον τὸν χῶρον. Μέχρι μὲν δὴ τῆς τούτων τῶν Σκυθέων χώρης, ἔστι ἡ καταλεχθεῖσα πᾶσα, πεδιάς τε γῆ καὶ βαθύγεως· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, λιθώδης τε ἐστὶ καὶ τρηχείη. διεξελθόντι δὲ καὶ τὸν τρηχείης χώρης πολλὸν, οἰκέουσι ὑπερκατοικέουσι ὀρέων ὑψηλῶν ἄνθρωποι λεγόμενοι εἶναι πάντες φαλακροὶ ἐκ γενετῆς γινόμενοι, καὶ ἔρσενες καὶ θήλεαι ὁμοίως· καὶ σιμοὶ· καὶ γένεια ἔχοντες μεγάλα· φωνὴν δὲ ἰδίην ἱέντες. ἐσθῆτι δὲ χρεώμενοι Σκυθικῇ· ζῶντες δὲ ἀπὸ δενδρέων. Ποντικὸν μὲν ὄνομα τῷ δενδρέῳ ἀπ' ὃ ζῶσι, μέγαθος δὲ κατὰ συκέην μάλιστά κη. καρπὸν δὲ φορέει κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δὲ ἔχει.

Id

a καταῖκυζι. b MS. habet tum hic, tum infra Μαιώτιδος. c τὰ πρὸς. d κατοικημένοισι εἰσὶ. e ὑπὸ δὲ. f ἵππου.

Aſchy potus. Sacri Scythæ Argippæi. Septem linguæ illic in vicino. Fabulæ de capripedibus & vi menſes dormientibus. Iſſedonum convivia de patris mortui carnibus.

τῦτο ἐπεὰν γήρηται πέπον, σακκέρσι ἱματίοισι· ἀποῤῥέει δὴ ἀπ' αὐτῦ παχὺ καὶ μέλαν. ὄνομα δὲ τῷ ἀποῤῥέοντι ἐστὶ ἄχυ· τῦτο καὶ [a] λείχουσι, καὶ γάλακτι συμμίσγοντες πίνυσι· καὶ ἀπὸ τ παχυτήτ@ αὐτῦ τ τυγὸς πλακόεντας σωπῆέασι, καὶ τοῖσι σιτέονται. ϖρόβατα γὰρ σφι ὀ πολλά ἐστι· ὀ γὰρ τι ἀρκάδιαι νομαὶ, [b] αὐτόθι εἰσί. ὑπὸ δενδρέῳ δὲ ἕκας@ κατοικηται, τ μὲν χειμῶνα, ἐπεὰν τὸ δένδρεον ϖερικαλύψῃ πίλῳ σεγνῷ λευκῷ· τὸ δὲ θέρ@, ἄνευ πίλυ. τύτυς ὐδεὶς ἀδικέῃ ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰ λέγονται εἶναι. ὐδέ τι ἀρήϊον ὅπλον ἐκτῶνται. καὶ τῦτο μὲν, τοῖσι ϖρειοικέυσι ὅτοί εἰσι οἱ τὰς διαφορὰς διαιρέοντες· τῦτο δὲ, ὃς ἂν καταφύγων καταφύγῃ [c] ἐς τύτυς, ὑπ' ὐδενὸς ἀδικέε). ὄνομα δὲ σφι ἐστὶ Ἀργιππαῖοι. Μέχρι μὲν νυ τ Φαλακρῶν τυτέων, πολλὴ ϖερίφαντα τ χώρης ἐστὶ, καὶ τ ἐμπροσθεν ἐθνέων. καὶ γὰ Σκυθέων τινὲς ἀπικνέονται ἐς αὐτύς, τ ὀ χαλεπὸν ἐστὶ πυθέσθαι, καὶ Ἑλλήνων τ ἐκ Βορυσθένεός τε ἐμπορίυ καὶ τ ἄλλων Ποντικῶν ἐμπορίων. Σκυθέων δὲ οἱ ἂν ἔλθωσι ἐς αὐτύς, δι' ἑπτὰ ἑρμηνέων ἐὼ δι' ἑπτὰ γλωσσέων διαπεήσονται. Μέχρι μὲν δὴ τυτέων γινόσκεται. τὸ δὲ τ Φαλακρῶν κατύπερθε ὐδεὶς ἀτρεκέως οἶδε φράσαι· ὄρεα γὰ ὑψηλὰ ἀποτάμνει ἄβατα, καὶ ὐδεὶς σφέας [d] ὑπερβαίνει. οἱ δὲ Φαλακροὶ ὅτοι λέγυσι, (ἐμοὶ μὲν ὀ πιστὰ λέγοντες) οἰκέειν τὰ ὄρεα αἰγίποδας [e] ἄνδρας· ὑπερβάντι δὲ τύτυς, ἄλλυς ἀνθρώπυς, οἳ [f] τὸν ἓξ ἀμήνων καθεύδυσι· τῦτο δὲ σφι ἐνδέκομαι τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ τὸ μὲν ϖρὸς ἠῶ τ Φαλακρῶν γινώσκεται ὑπὸ [g] Ἰατηδόνων οἰκεόμενον· τὸ μέν τοι κατύπερθε ϖρὸς βορέην ἄνεμον, ὀ γινώσκε), οὔτε τ Φαλακρῶν, οὔτε τ Ἰατηδόνων, εἰ μὴ ὅσα αὐτέων τυτέων λεγόντων. Νόμοισι δὲ Ἰατηδόνες τοῖσιδε λέγον) χρᾶσθ. ἐπεὰν ἀνδρὶ ἀποθάνοι πατὴρ, οἱ ϖροσήκοντες πάντες ϖροσάγυσι πρόβατα· τὰ ἕψαντα τῦτα θύσαντες, καταμιήναντες τὰ κρέα, καταταμόντες δὲ τὸν τ δεχομένυ τεθνεῶτα γονέα· ἀναμίξαντες δὲ πάντα τὰ κρέα, δαῖτα ϖροτίθεν). τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτῦ ψιλώσαντες καθηράναντες, ἀποχρυσῦσι· καὶ ἔπειτα ὥσπερ ἀγάλματα χρέων), θυσίας μεγάλας ἐπιτελέυσι. παῖς ἐὼν ϖαρὰ τῦτο ϖοιέει, κατάπερ οἱ Ἕλληνες τὰ γενέσια. ἄλλως δὲ δίκαιοι καὶ ὅτοι λέγονται εἶναι. ἰσοκρατέες δὲ ὁμοίως αἱ γυναῖκες τοῖσι ἀνδράσι. γινώσκονται μὲν δὴ καὶ ὅτοι. Τὸ δὲ ἀπὸ τύτων τὸ

Id ubi maturuerit, veſtibus excolant, & quod ab eo craſſum & nigrum defluit, nomine aſchy, id & lingunt, & lacte commixtum potant. ex ipſius quoque craſſitudine fæcis maſſas componunt & edunt. Neque enim multum eſt eis ovium, utpote non ſunt ibi paſcua ſerio culta. Sub arbore quiſque habitat: per hyemem quidem, ubi arborem pileo albo firmoque contexerint; per æſtatem vero, ſine hoc pileo. His nemo mortalium injuriam infert. ſacri enim dicuntur eſſe: nihilque Martiorum armorum poſſident. Et partim quidem hi ſunt, qui finitimorum controverſias dirimunt; partim vero quiſquis exulans ad eos confugit, is à nemine læditur. Nomen eis eſt Argippæi. Ad hos uſque calvos ingens 24
circumcirca proſpectus eſt regionis & gentium, quæ in anterioribus ſunt. Nam & Scytharum nonnulli ad eos commeant, quos non difficile eſt ſciſcitari; atque etiam Græcos ex emporio Boryſthenis atque aliis Ponticis emporiis. Ex Scythis vero qui ad eos commeant, per ſeptem interpretes totidemque linguas id peragunt. Horum tenus notitia re- 25
rum habetur. at quod ſupra illos calvos eſt, nemo pro comperto referre poteſt. nam montes editi inacceſſi præcidunt, & eos nemo tranſcendit. Iſti tamen calvi referunt, (quæ apud me fidem non habent) incoli montes ab viris capripedibus: quos ubi tranſieris, eſſe alios qui ſenos menſes dormiant. quod ego omnino non admitto. Sed tractum illum qui ad auroram calvis eſt, ab Iſſedonibus habitari ſine ambiguitate compertum eſt. Ille vero ſuperior vergens ad aquilonem ventum non cognoſcitur vel ab Iſſedonibus vel ab calvis, niſi quatenus iſti ipſi dicunt. Iſſedones porro talibus moribus 26
uti feruntur: Quoties pater alicui deceſſit, omnes propinqui pecora adducunt; quæ ubi mactaverunt concideruntque carnes, concidunt & mortuum patrem illius à quo excipiuntur, commixtiſque omnibus carnibus convivium exhibent. Caput autem ejus depilatum expurgatumque inaurant, eoque pro re ſacrata utuntur, peragentes quotannis magna ſacrificia. Hæc filius patri facit, quemadmodum Græci natalitia. Alioqui dicuntur & illi juſti eſſe, & ipſorum uxores peræque fortes ac viri. Hi & ipſi cognoſcuntur. Quod ab his ſuper- 27
num

a τῦτο ἢ κ. b γάρ τοι ἀποδίαι αἱ νομαί. c ἐς καταφύγῃ. d ὑπὲς σφέα. e MS. habet ἱπποβάτας. f ἀπὸ ἓξ μηνῶν οἱ. g γινώσκεται ἀτρεκέως ὑπὸ.

Arimaſporum etymologia. Sævitia hiemis Scythicæ per octo menſes. Pluvia æſtiva, tonitrua, terræmotus. Equi duriores aſinis & mulis. Cornua in locis calidis. Elis non gignit mulos.

num eſt, ibi ajunt Iſſedones eſſe homines unoculos, & grypes auri cuſtodes. Hoc ab eis nacti Scythæ narrant, à Scythis nos ceteri pro vero habuimus, & Scythice eos appellamus Arimaſpos. nam *arima* Scythæ unum vocant, *ſpu* vero ocu-
28 lum. Omnis autem quæ dicta eſt regio, adeo infeſtatur hyberna ſævitia, ut octo menſibus intolerabile ſit illic gelu; in quibus ſi aquam effundas, non facias lutum, facies autem ſi illic ignem accenderis. Mare compingitur, & omnis Cimmerius Boſporus: ſuperque glaciem qui intra foſſam incolunt Scythæ militant, & plauſtra agunt trans eam uſque ad Indos. Ita vis hyberna octo menſibus perſtat, quatuor tamen menſibus reliquis frigora illic ſunt. Ubi etiam aliam quam in ceteris regionibus condicionem habet hyems. nam quum tempus pluendi eſt, nihil ibi quod ſit ullius momenti, pluit: æſtate pluere non ceſſat. Quinetiam tonitrua quando alibi fiunt, tum ibi nulla exiſtunt, per æſtatem vero denſa: hyeme ſi fiat tonitru, decernitur pro oſtento habendum in admiratione; ſicut terræmotus ſi exiſtat ſeu æſtate ſeu hyeme in Scythica regione, prodigium creditur. Eam vim hyemis equi ſuſtinentes ferunt, muli aſinique prorſus non ferunt: quum tamen alibi ſtantes in gelido equi tabeſi-
29 ant, aſini vero ac muli durent. Et hæc mihi videtur eſſe cauſſa, cur omnino cornua bovino generi illi mutilo iſtic non naſcantur: aſtipulante ſententiæ meæ Homeri carmine in Odyſſea, quod ita habet,

Et Libyen, ubi ſunt cornuti protinus agni.

Quod recte dictum eſt, in locis calidis feſtine cornua adnaſci. at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur omnino pecoribus cornua, aut ſi oriuntur, vix
30 oriuntur. In Scythia itaque hoc propter frigora contingit. Quo magis miror (ab initio enim oratio mea acceſſiones indagabat) cur in omni Eleo agro muli nequeant gigni, quum neque locus ſit frigidus, neque ulla alia cauſſa appareat. Ajunt Elei ipſi ex imprecatione quadam non poſſideri ab ipſis mulos, ſed quum tempus conceptus equarum adeſt, ad finitimos illas educunt; ibi poſtquam admiſerint aſinos, uſque dum conceperint,

τὸ κατύπερθε, Ἰσσηδόνες εἰσὶ οἱ λέγοντες μονοφθάλμους ἀνθρώπους καὶ χρυσοφύλακας γρύπας εἶναι [a]. ταῦτα μὲν τὰ παρὰ Σκυθέων θωμάζομεν λεγόμενα, καὶ νενομίκαμεν, καὶ ὀνομάζομεν αὐτοὺς Σκυθιστὶ Ἀριμασπούς. ἀρι γὰρ ἓν καλέουσι Σκύθαι, σπὺ δὲ τὸ ὀφθαλμόν. Δυσχείμερον δὲ αὕτη ἡ καταλεχθεῖσα πᾶσα χώρη ἐστὶ δή τοι ἐστὶ· ἔνθα τοὺς μὲν ὀκτὼ τῶν μηνῶν ἀφόρητον οἱ γίνεται κρυμὸς, ἐν τοῖσι ὕδωρ ἐκχέας, πηλὸν ἂν ποιήσαις· πῦρ δὲ ἀνακαίων, πιήσαις πηλόν· καὶ δὲ θάλασσα πήγνυται, καὶ ὁ Βόσπορος πᾶς ὁ Κιμμέριος. καὶ ὑπὲρ ταύτης κρυστάλλου οἱ ἐντὸς τάφρου Σκύθαι κατοικημένοι στρατεύονται, καὶ τοῖσι ἁμάξῃσι ἐπελαύνουσι πέρην ἐς τοὺς Ἰνδούς. οὕτω μὲν δὴ τοὺς ὀκτὼ μῆνας διατελέει χειμὼν ἐών· τοὺς δὲ ὑπολοίπους τέσσερας ψυχρὴ αὐτόθι ἐστί. κεχώρηται δὲ ὅτι ὁ χειμὼν τοὺς τρόπους πᾶσι τοῖσι ἐν ἄλλοισι χωρίοισι γινομένοισι χειμῶσι. ἐν τῷ τὴν μὲν ὀρῆσαι ὄμβρον οὐ λόγου ἄξιον οὐδέν· τὸ δὲ θέρος, ἢν σὺν ἀνέμῳ βρονταί τε ἡμῖν τῇ ἄλλῃ γινόμεναι, τὰ μὲν τοιαῦτα οὐ γίνονται, θέρεος δὲ ἀμφιλαφέες· ἢν δὲ χειμῶνος βροντὴ γένηται, ὡς τέρας νενόμισται θωυμάζεται· ὡς δὲ [b] σεισμὸς γένηται ἢν τε θέρεος ἢν τε χειμῶνος ἐν τῇ Σκυθικῇ, τέρας νενόμισται. ἵπποι [c] δὲ ἀνεχόμενοι φέρουσι τὸν χειμῶνα τοῦτον, ἡμίονοι δὲ οὐδὲ ὄνοι ἀνέχονται τὴν ἀρχήν. τῇ δὲ ἄλλῃ ἵπποι μὲν ἐν κρυμῷ ἑστεῶτες ἀποσφακελίζουσι, ὄνοι δὲ καὶ ἡμίονοι ἀνέχονται. Δοκέει δέ μοι καὶ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον [d] διὰ ταῦτα οὐ φύειν κέρεα αὐτόθι. μαρτυρέει δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὁμήρου [e] ἔπος ἐν Ὀδυσσείῃ, ἔχον ὧδε,

Καὶ Λιβύην, ὅθι τ' ἄρνες ἄφαρ κεροὶ τελέθουσι·

ὀρθῶς εἰρημένον, ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ ἐκγίνεσθαι τὰ κέρεα· ἐν δὲ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ οὐ φύειν κέρεα τὰ κτήνεα ἀρχήν, ἢ φύντα φύειν μόγις. Ἐνθαῦτα μέν νυν διὰ τὰ ψύχεα γίνεται ταῦτα· θωυμάζω δὲ (πεπυθήκεα γὰρ δή μοι ὁ λόγος ἐξ ἀρχῆς ἐξιζήτεε) ὅτι ἐν τῇ Ἠλείῃ πάσῃ χώρῃ οὐ δύνεται γίνεσθαι ἡμίονοι, ἔστι ψυχρὸν δὲ χώρης ἐόντος, ἔστι ἄλλο φανερὸν αἰτίην ἰδένοι. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Ἠλεῖοι ἐκ κατάρης οὐ [f] γίνεσθαί σφι ἡμιόνους· ἀλλ' ἐπὰν πεσσῇ [g] ἡ ὥρη κυίσκεσθαι τὰς ἵππους, ἐξελαύνειν ἐς τοὺς πλησιοχώρους αὐτῆς· καὶ ἐπιτάσσειν ἐν τῇ τὰ πέλας ὀπιέσι τοὺς ὄνους, ἐς οὗ ἂν ἔχωσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρί· ἔπειτα δὲ ὀπί-

a Id quoque ſubſtantivum verbum non eſt in MS. b ὡς δὲ λέγω. c Σκυθικῇ, ὡς τέρας θωυμάζεται. ἵπποι. d τὸ καθόλου. e δέ μοι τῇ γνώμῃ τῇ Ὁμήρου. f καταράς τοῦ ὦ. g πέσσῃ.

Pennis aër obductus. Hyperborei. Sacra ab his delata in Delum. Perpherees.

ὀπίσω ἀπελαύνεσι. Περὶ δὲ τῶν πτερῶν, τῶν Σκύθαι λέγεσι ἀναπλέων εἶναι τὸ ἤπειρον, καὶ τοῦτο εἶναι ἕνεκα οὐκ οἷοί τε εἶναι οὔτε ἰδεῖν τὸ πρόσω τῆς ἠπείρου, οὔτε διεξιέναι, τήνδε ἔχω περὶ αὐτέων τὴν γνώμην· τὰ κατύπερθε τούτης τῆς χώρης αἰεὶ νιφετός ἐστι, ἐλάσσονι δὲ χειμῶνι ἢ θέρεϊ, ὥσπερ εἰκός. ἤδη ὦν ὅστις ἀγχοῦ εἶδε χιόνα ἀδόλως πίπτουσαν εἶδε, εἶδε τε λέγω· ἔοικε γὰρ ἡ χιὼν πτεροῖσι. καὶ διὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἔοντα τοιοῦτον ἀνοίκητα τὰ πρὸς βορέω ἐστὶ τῆς ἠπείρου ταύτης. τὰ μὲν οὖν πτερά, εἰκάζοντας τὴν χιόνα, τοὺς Σκύθας τε καὶ τοὺς περιοίκους δοκέω λέγειν. ταῦτα μὲν νυν τὰ λεγόμενα, μακρόπαλα εἰρηται. Ὑπερβορέων δὲ πέρι ἀνθρώπων οὔτε τι Σκύθαι λέγουσι, οὐδὲ τινες [b] ἄλλοι τῶν ταύτῃ οἰκημένων, εἰ μὴ ἄρα Ἰσσηδόνες. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω, οὐδ' οὗτοι λέγουσι οὐδέν. ἔλεγον γὰρ ἂν καὶ Σκύθαι, ὡς περὶ [c] τῶν μονοφθάλμων λέγουσι. ἀλλ' Ἡσίοδος μέν ἐστι περὶ Ὑπερβορέων εἰρημένα, ἔστι δὲ καὶ Ὅμηρος ἐν Ἐπιγόνοισι, εἰ δὴ τῷ ὄντι γε Ὅμηρος ταῦτα τὰ ἔπεα ἐποίησε. Πολλῷ δὴ πλείστα [d] περὶ αὐτέων Δήλιοι λέγουσι, φάμενοι ἱερὰ ἐνδεδυμένα ἐν καλάμῃ πυρῶν, ἐξ Ὑπερβορέων φερόμενα, ἀπικνέεσθαι ἐς Σκύθας· ἀπὸ δὲ Σκυθέων ἤδη δεχομένους αἰεὶ τοὺς πλησιοχώρους ἑκάστους, κομίζειν αὐτὰ τὸ πρὸς ἑσπέρης ἑκάστους ὅτι τ' Ἀδρίης. ἐνθεῦτεν δὴ πρὸς μεσαμβρίην πρόσπεμπόμενα πρώτους Δωδωναίους Ἕλλήνων δέκεσθαι· ἀπὸ δὲ τούτων καταβαίνειν ὁδὸν τὴν Μηλιέα κόλπον, καὶ διαπορεύεσθαι ἐς Εὔβοιαν. πόλιν δὴ ἐς πόλιν πέμπειν, μέχρι Καρύστου· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, ἐκλιπεῖν Ἄνδρον. Καρυστίους γὰρ εἶναι τοὺς κομίζοντας ἐς Τῆνον· Τηνίους δὲ, ἐς Δῆλον. ἀπικνέεσθαι μέν νυν ταῦτα τὰ ἱερὰ ὧδε λέγουσι ἐς Δῆλον [e]· πρῶτον δὲ τὰς Ὑπερβορέας πέμψαι φερούσας τὰ ἱερὰ δύο κόρας, τὰς οὐνομάζουσι Δήλιοι εἶναι Ὑπερόχην τε καὶ Λαοδίκην. ἅμα δὲ αὐτῇσι [f] ἀσφαλείης εἵνεκεν πέμψαι τοὺς Ὑπερβορέας τῶν ἀστῶν ἄνδρας πέντε πομπούς, τούτους οἳ νῦν Περφερέες [g] καλέονται, τιμὰς μεγάλας ἐν Δήλῳ ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ τοῖσι Ὑπερβορέοισι τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπενοστέειν, δεινὰ ποιεύμενοι εἰ σφέας αἰεὶ καταλάμψει, ἀποστέλλοντας μὴ ἀποδέκεσθαι, οὕτω δὴ φέρουσι ἐς τοὺς οὔρους τὰ ἱερὰ ἐνδεδυμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, τοὺς πλησιοχώρους ἐπισκήπτων, κελεύοντας προπέμπειν σφέας ἀπ' ἑωυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω προπεμπόμενα, ἀπικνέεσθαι λέγουσι ἐς Δῆλον· οἶδα δὲ αὐτὸς τούτοισι τοῖσι ἱροῖσι τόδε

rint, tunc rursus eas reducunt. De pennis autem quibus ajunt Scythæ oppletum esse aërem, & idcirco non posse prospici longinquiora continentis, nec transiri, de illis hæc est mea sententia: Quæ super eam regionem sunt, assidue nix in ea cadit, & (ut credibile est) minus æstate quam hyeme. jam igitur cuilibet cominus intuenti cadentem nivem copiosam liquet quod dico. nix enim pennis assimilis est: & propter hanc talem hyemem inhabitabilia sunt ejus continentis loca quæ ad aquilonem spectant. Eoque opinor, pennas nivem esse interpretantes Scythas ac circumjectas gentes, ita loqui. Hæc quidem igitur, quæ dicuntur, longissime dicta sunt. De Hyperboreis autem hominibus neque Scythæ quippiam, neque alii ulli illic incolentium memorant, præter Issedones: ne ipsi quidem (ut mihi videtur) dicentes aliquid. dicerent enim & Scythæ de hoc, quemadmodum de unoculis dicunt. Quamquam & ab Hesiodo de Hyperboreis mentio fit: quinetiam ab Homero in Epigonis, si tamen Homerus re vera fecit hos versus. Sed multo plurima de his Delii memorant, narrantes sacra illigata in triticea stipula ex Hyperboreis delata venisse ad Scythas, à Scythis deinceps finitimos accepisse, gradatimque per quoslibet vicinos remotissime ad Adriam: atque illinc meridiem versus deducta, à primis Græcorum Dodonæis esse accepta, & ab his descendisse ad Melienſem sinum, pervasisseque in Eubœam, & oppidatim usque ad Carystum; ab hac vero reliquisse Andrum. Carystios enim esse qui in Tenum portarint, Tenios vero in Delum: atque ita hæc sacra in Delum ajunt perveniſse. Sed primum Hyperboreos misisse duas puellas quæ ferrent hæc sacra, quas Delii nominant esse Hyperochen & Laodicen, & cum his tutelæ gratia quinque viros è suis popularibus, qui eas deducerent, nunc Perpherees vocatos in Delo, ubi in magno honore habentur. Sed quum isti ab Hyperboreis missi retro non redirent, indigne ipsos tulisse, si id continue ipsis accideret, ut eos quos mitterent non reciperent; ita ferentes ad fines suos sacra in stipula tritici illigata, mandavisse vicinis, jubentes illos deducere ad aliam nationem: atque ita hæc gradatim missa, ajunt deveniſse in Delum. His ego sacris simile quiddam fieri animad-

31

32

33

a ἀοίκητα. b λέγουσι οὐδὲν, εἰ μὴ ἴσως. c ὡς καὶ περὶ. d πολλῷ δὴ τῷ πλείστα. e Hæc decem connexa vocabula non sunt in MS. f αὐτοῖσι. g Περιφερέες.

Dianæ Regiæ cultus. Virgines Hyperboreæ in Delo mortuæ accipiunt inferias. Hyperoche, Laodoce, Argis & Opis. Olen hymnorum auctor. Abaris. Geographiam purgat auctor.

animadverti à feminis Thraciis atque Pæoniis, quæ in ſacrificando Regiæ Dianæ non ſine ſtipula triticea habent ſacra: at-
34 que ipſe vidi eas hæc facientes. Ceterum his virginibus Hyperboreis vita functis in Delo, parentant puellæ ac pueri Deliorum, tonſis utrique crinibus: puellæ quidem ante nuptias ſpiram abciſam fuſo circumvolutam, in monumento ponunt. Monumentum autem intra Dianæ templum ad ſiniſtram eſt intranti, oleaque ſupra ipſum nata: quotquot autem pueri Deliorum, ad quandam herbam partes crinium circumvolutas & ipſi imponunt ſepulchro. Hoc honore ab incolis
35 Deli afficiuntur hæ virgines. Ajunt vero iidem Argin & Opin virgines ex Hyperboreis eorundem hominum ætate, in Delum veniſſe, etiam priores Hyperoche & Laodoce: & has quidem veniſſe ad reddendum Lucinæ tributum, quod pro partu maturato inſtituerant: Argin vero & Opin una cum ipſis deis adveniſſe, hoſque illis alios honores donaſſe. Illis enim colligere mulieres agnominantes nomina in hymno quem Olen vir Lycius fecit: & ab illis edoctos inſulanos & Iones hymno celebrare Opin & Argin, nominantes & colligentes. Hic Olen è Lycia profectus, alios quoque vetuſtos fecit hymnos, qui cantantur in Delo. Et dum femora adolentur in ara, iſte cinis ſupra capulum Opis & Argis conſumitur injectus. Eſt autem capulus earum poſt Artemiſium, ad auroram ſpectans, proxime Cejorum cœnaculum.
36 Hactenus de Hyperboreis dictum ſit. Nam de fabula Abaris, qui fertur eſſe Hyperboreus, nihil dico; qui ſagittam dicitur per univerſam terram circumtuliſſe, nihil comedens. Quod ſi qui ſunt Hyperborei, *id eſt ſuperaquilonares*, ſunt & alii hypernotii, *id eſt ſuperauſtrales*. Nempe rideo jam multos videns deſcripſiſſe ambitus terræ, & nullum habentes in exponendo ſenſum, qui Oceanum ſcribunt circumfluere, & terram eſſe orbiculatam tanquam à torno, & Aſiam faciunt Europæ parem. Nam ego ſingularum magnitudinem brevi patefaciam, & quan-
37 ta ſint ſingula ad deſcribendum. Ubi Perſæ incolunt, id ad auſtrale pertinet mare quod dicitur Rubrum. Super hos ad ventum aquilonem habitant Medi, ſuper Medos Sapires, ſuper Sapires Colchi, ad ſeptentrionale pertinentes mare, in quod in-

δε ποιέμενον ωεσσφερές· τὰς Θρήσσας Ϲ τὰς Παιονίδας γυναῖκας, ἐπεὰν θύωσι τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Βασιληίῃ, σὺν ἄνδρῶν καλάμης ἐχέσας [a] τὰ ἱερά· ἀγὼ ταῦτα δὴ [b] οἶδα ταύτας ποιεύσας. Τῆσι δὴ παρθένοισι ταύτῃσι τῇσι ἐξ Ὑπερβορέων τελευτησασῃσι ἐν Δήλῳ, κείρονται Ϲ αἱ κῶραι Ϲ οἱ παῖδες οἱ Δηλίων· αἱ μὲν, περὶ γάμου πολλὸν ἀποτάμνόμεναι, ἀγὼ ωεὶ ἀτρακτον εἰλίξασαι, ἐπὶ τὸ σῆμα τιθεῖσι. τὸ δὲ σῆμά ἐστι ἔσω ἐς τὸ Ἀρτεμίσιον ἐσιόντι ἀριστερῆς χῶρος. ἐμπέφυκε δέ οἱ ἐλαίη· ὅσοι δε [c] παῖδες τῶν Δηλίων, ωεὶ χλόην τινὰ εἰλίξαντες τῶν τριχῶν, τίθεῖσι Ϲ ἔστι ἐπὶ τὸ σῆμα. αὕτῃ μὲν δὴ ταύτῳ τῷ τιμῷ ἔχουσι ωερὶ τῶν Δήλιοι οἰκητόρων. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ Ϲ τὴν Ἄργιν τε Ϲ τὴν Ὦπιν ἑκάσας παρθένους ἐξ Ὑπερβορέων, κατὰ τὰς αὐτὰς τύτας ἀνθρώπους πορευομένας, ἀπικέσθαι ἐς Δῆλον, ἔτι πρότερον Ὑπερόχης τε Ϲ Λαοδόκης [d]. ταύτας μέν νυν τῇ Εἰληθυίῃ ἀποφερούσας ἀντὶ ὠκυτόκου τὲ ἐτάξαντο Φόρον ἀπικέσθαι· τὴν δὲ Ἄργιν Ϲ τὴν Ὦπιν ἅμα αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι ἀπικέσθαι λέγουσι· καί σφι τιμὰς ἄλλας δεδόσθαι πρὸς σφέων. ἀγὼ δὲ ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας, ἐπονομαζούσας τὰ ὀνόματα ἐν τῷ ὕμνῳ, τὸν σφι Ὦλὴν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε. ὥδε δὲ σφέων μαθόντας νησιώτας τε Ϲ Ἴωνας, ὑμνέειν Ὦπίν τε καὶ Ἄργιν, ὀνομάζοντάς τε Ϲ ἀγείροντας. ἔστι δὴ ὁ Ὦλὴν Ϲ τὰς ἄλλας τὰς παλαιὰς ὕμνους ἐποίησε ἐκ Λυκίης ἐλθὼν, τὰς ἀειδομένας ἐν Δήλῳ. καὶ τῶν μηρῶν καταιθζομένων ἐπὶ τῷ βωμῷ, τὴν σποδὸν ταύτῃ ἐπὶ τὴν θήκην τὴν Ὦπίος τε καὶ Ἄργεος ἀναισιμῶσθαι ἐπιβαλλομένῳ. ἡ δὲ θήκη αὐτέων ἔστι ὄπισθεν τῆς Ἀρτεμισίης, πρὸς ἠῶ τετραμμένη, ἀγχοτάτω τῆς Κηίων ἐστιητορίης· Καὶ ταῦτα μὲν Ὑπερβορέων περὶ εἰρήσθω. τὸν γὰρ περὶ Ἀβάριος λόγον τῆς λεγομένης εἶναι Ὑπερβορέης ἐγὼ λέγω, λέγων ὡς τὸ ὀιστὸν περιέφερε κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν, ἄσιτος σιτεόμενος. εἰ δὲ εἰσὶ τινες Ὑπερβόρεοι ἄνθρωποι, εἰσὶ καὶ Ὑποταρνόποι ἄλλοι. γελῶ δὲ ὁρῶν γῆς περιόδους γράψαντας πολλὰς ἤδη, καὶ οὐδένα νόον ἔχοντας ἐξηγησάμενον· οἳ Ὠκεανόν τε ῥέοντα γράφουσι περιξ, τὴν τε γῆν εὐτρητον κυκλοτερέα ὡς ἀπὸ τόρνου, καὶ τὴν Ἀσίην τῇ Εὐρώπῃ ποιεῦντας ἴσην [e]. ἐν ὀλίγοισι γὰρ ἐγὼ δηλώσω μέγαθός τε ἑκάστης αὐτέων, καὶ ὅσον [f] τίς ἐστι ἐς γραφὴν ἑκάστη. Πέρσαι οἰκέουσι κατήκοντες ἐπὶ τὴν νοτίην θάλασσαν, τὴν Ἐρυθρὴν καλεομένην. τούτων δὴ ὑπεροικέουσι πρὸς βορέην ἄνεμον, Μῆδοι· Μήδων δὲ, Σάσπειρες· Σασπείρων δὲ, Κόλχοι, κατήκοντες ἐπὶ τὴν βο-

a θυώσας. b ταῦτα μὲν δὴ. c οἱ δὲ. d Λαοδίκης. e ποιεῦσι ἴσην. f οἷόν.

ρήϊην θάλασσαν, ἐς τὸν Φᾶσιν ποταμὸν ἐκδιδοῦσι. ταῦτα πέντε ἔθνεα οἰκέει ἐκ θαλάσσης ἐς θάλασσαν. Ἐνθεῦτεν δὲ τὸ πρὸς ἑσπέρης [a] ἀκτὴ οἰ-Φάσιαι ἀπ' αὐτῆς κατατείνουσι ἐς θάλασσαν, τὰς ἐγὼ ἀπηγήσομαι. ἔνθεν μὲν ἡ ἀκτὴ ἡ ἑτέρη τὸ πρὸς βορέην ἀπὸ Φάσιος ἐξαμένη, παρατέταται ἐς θάλασσαν παρά τε τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, μέχρι Σιγείου τοῦ Τρωϊκοῦ. τὰ δὲ πρὸς νότου [b], ἡ αὐτὴ αὕτη ἀκτὴ ἀπὸ τοῦ Μαριανδύνων [c] κόλπου τοῦ πρὸς Φοινίκην [d] κειμένου πίνει τὰ ἐς θάλασσαν μέχρι Τριοπίου ἄκρης. οἰκέουσι δὲ ἐν τῇ ἀκτῇ ταύτῃ ἔθνεα ἀνθρώπων τριήκοντα. αὕτη μέν νυν ἡ ἑτέρη τῶν ἀκτέων. Ἡ δὲ δὴ ἑτέρη, ἀπὸ Περσέων ἐξαμένη, παρατέταται ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν· ἥ τε Περσικὴ, καὶ ἡ ἀπὸ ταύτης ἐκδεχομένη Ἀσσυρίη· καὶ ἀπὸ Ἀσσυρίης, ἡ Ἀραβίη· λήγει δὲ αὕτη ἀλήκτου, εἰ μὴ νόμῳ, ἐς τὸν κόλπον τὸν Ἀράβιον, ἐς τὸν Δαρεῖος ἐκ τοῦ Νείλου διώρυχα ἐσήγαγε. μέχρι μὲν νυν Φοινίκης ἀπὸ Περσέων, χῶρος πολλὸς ἐστὶ καὶ πολλός· τὸ δὲ ἀπὸ Φοινίκης παρήκει διὰ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἡ ἀκτὴ αὕτη πρός τε Συρίην τὴν Παλαιστίνην [e], καὶ Αἴγυπτον, ἐς τὴν πλώτας· ἐν τῇ ἔθνεά ἐστι τρία μοῦνα. ταῦτα μὲν ἀπὸ Περσέων τὰ πρὸς ἑσπέρης [f] τῆς Ἀσίης ἔχουσα. Τὰ [g] δὲ κατύπερθε Περσέων, καὶ Μήδων, καὶ Σαπείρων, καὶ Κόλχων, τὰ πρὸς ἠῶ τε καὶ ἥλιον ἀνατέλλοντα, ἔνθεν μὲν ἡ Ἐρυθρὴ παρήκει θάλασσα· πρὸς βορέω δὲ ἡ Κασπίη τε θάλασσα, καὶ ὁ Ἀράξης ποταμὸς, ῥέων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. μέχρι δὲ τῆς Ἰνδικῆς οἰκέεται Ἀσίη· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, ἔρημον ἤδη τὸ πρὸς τὴν ἕω, οὐδεὶς ἔχει εἰδὼς φράσαι οἷον δή τι ἐστί. Τοιαύτη μὲν καὶ τοσαύτη ἡ Ἀσίη ἐστί. ἡ δὲ Λιβύη ἐν τῇ ἀκτῇ τῇ ἑτέρῃ ἐστί· ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου Λιβύη ἤδη ἐκδέκεται. κατὰ μέν νυν Αἴγυπτον ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐστὶ μὴ ἐοῦσα [h]· ἀπὸ γὰρ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν, δέκα μυριάδες εἰσὶ ὀργυιέων· αὗται δὲ οὐκ εἰσὶν χίλιοι σταδίοι. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ στεινοῦ τούτου, κάρτα πολλὴ εὐρυχωρίη ἔξω ἀκτῆς, ἥτις Λιβύη κέκληται. Θωυμάζω οὖν τοὺς διορίσαντας καὶ ὁρίσαντας Λιβύην καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην. ἐὸν γὰρ σμικρὸν τὰ διαφέροντα αὐτέων ἐστί. μήκεϊ μὲν γὰρ παρ' ἀμφοτέρας παρήκει ἡ Εὐρώπη· εὖρος δὲ περὶ, οὐδὲ συμβαλέσθαι ἀξίη φαίνεται μοι εἶναι. Λιβύη μὲν γὰρ δηλοῖ ἑωυτὴν, ἐοῦσα περίρρυτος, πλὴν ὅσον αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀσίην οὐρίζει· Νεκὼ τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέος πρώτου τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, καταδέξαντος· ὃς ἐπεί τε τὴν διώρυχα ἐπαύσατο ὀρύσσων τὴν ἐκ τοῦ Νείλου ἔχουσαν [i] ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον, ἀπέ-

influit flumen Phasis. Hæ quatuor nationes à mari ad mare incolunt. Dehinc 38
veſperam verſus ab ea duæ oræ terrarum ad mare procedunt, quas ego exponam. Hinc quidem ora una aquilonem verſus à Phaſi incipiens porrecta eſt ad mare juxta Pontum & Helleſpontum, uſque ad Sigeum Troicum: ſed auſtrum verſus, eadem iſta ora à ſinu Mariandynorum, qui Phœnicæ adjacet, tendit in mare ad promontorium uſque Triopium. Incolunt autem in ora hac hominum nationes triginta. talis quidem eſt una ora. Altera vero, à Perſis incipiens 39
porrigitur ad Rubrum mare, quod & Perſicum vocatur: deinde gradatim Aſſyria, atque inde Arabia: deſinitque non deſinens, niſi jure, in ſinum Arabicum, in quem Darius è Nilo rivum induxit. A Perſis ad Phœnicen tractus amplus eſt ac multus. A Phœnice quod ſequitur, hæc ora tendit per hoc mare præter Syriam Palæſtinam & Ægyptum, in qua terminatur: in qua tres ſunt modo nationes. Atque hæc ſunt quæ à Perſis verſus occaſum Aſiæ continentur. Quæ 40
ſupra Perſas ſunt & Medos & Sapires & Colchos, auroram verſus & ſolem orientem, hinc mari Rubro alluuntur; aquilonem autem verſus, à mari Caſpio & flumine Araxe, qui contra ſolem orientem fluit. Porro India tenus habitatur Aſia. Illinc jam auroram verſus deſerta ſunt: nec qualia ſint dicere quiſpiam poteſt. Et Aſia quidem talis & tanta eſt. Africa autem in altera ora eſt. ab Ægy- 41
pto enim jam Africa excipit. Hæc ipſa ora circa Ægyptum jam eſt quâ eſt. nam ab hoc mari ad rubrum intercapedo eſt centum millium orgyiarum, quæ efficiunt mille ſtadia. Ab his deinceps anguſtiis ſpatioſa valde ora eſt quæ Africa dicitur. Itaque admiror eos qui diſter- 42
minarunt atque diſtinxerunt Africam, Aſiam, Europam: inter quas non parum eſt differentiæ. Siquidem Europa longitudine præter utramque extenditur, latitudine vero non videtur mihi comparari digna. nam Africa ſe ipſam manifeſtat, circumflua mari, excepto duntaxat ubi Aſiæ contermina eſt, Neco Ægyptiorum rege, eorum quos novimus primo in hoc demonſtrando. Is poſtquam deſtitit à deprimenda foſſa à Nilo ad Arabicum ſinum, miſit navibus

quof-

a ἠπείρου. b νότου. c Μαριανδυνῶν. d φοινίκου. e Συρίην τὴν ἐπὶ τῶν Παλαιστίνων. f ἠπείρου. g ἔχουσα τὰ ἔστι. Τὰ h αὕτη οὐκ ἐστί, i διέχουσαν.

Triennio Phœnices ex mari rubro navigarunt ad Herculis columnas. Sataſpis Perſæ ſub Xerxe navigatio ſemiperfecta, & hinc illi letalis.

quoſdam viros Phœnices, præcipiens ut evecti per columnas Herculeas penetrarent ad ſeptentrionale uſque mare, atque ita ad Ægyptum remearent. Phœnices igitur è rubro mari ſolventes, abierunt in mare auſtrale: qui quum autumnus adveniſſet, applicitis ad terram navibus ſementem faciebant, ubi identidem navigantes in Africa forent, ac meſſem expectabant. deinde meſſo frumento navigabant. Ita biennio conſumpto, anno tertio quum flexiſſent Herculeas columnas in Ægyptum remearunt, referentes quæ apud me fidem non habent, ſed forte apud aliquem alium: præternavigantes Africam, ſe habuiſſe ſolem ad dextram. Atque hunc in modum Africa
43 primum eſt cognita. Secundo loco, (Carthaginienſes ſunt qui dicunt) poſtquam Sataſpes, Teaſpis filius, vir Achæmenides, Africam non circumnavigavit ad hoc ipſum miſſus; ſed cum navigationis longitudine, tum terræ ſolitudine deterritus retro rediit, non impleto labore quem ei mater injunxerat. Etenim vitiaverat filiam virginem Zopyri, neptem Megabyzi, quem ob hanc cauſſam à Xerxe rege ſuffigendum cruci mater Sataſpis, quæ erat Darii ſoror, liberavit: quod diceret ſe majus illi ſupplicium irrogaturam quam rex. quippe neceſſe ei fore præternavigare Africam, dum perveniret eam circumnavigans ad Arabicum ſinum. His annuente Xerxe, Sataſpes in Ægyptum abiit, ſumptaque illinc nave ac nautis, navigavit ad columnas Herculeas: quibus tranſmiſſis, flectens Africæ promontorium, cui nomen Syloes, in meridiem curſum tenebat. Emenſuſque permultum maris intra complures menſes, quum aſſidue pluri opus eſſet, converſo curſu in Ægyptum rediit. Et illinc ad regem Xerxem regreſſus, ajebat in remotiſſimis homines puſillos præternavigaſſe, rubra utentes veſte, qui, quum ipſi terræ navim applicarent, ad montes ſe fuga proriperent relictis urbibus; ipſos autem nihil illis injuriæ intuliſſe vaſtantes, cibaria tantum illinc accepiſſe. Quod autem totam Africam non circumnavigaſſent, hæc cauſſa afferebatur, quod navigium ulterius procedere non poſſet, ſed retineretur. Hunc Xerxes negans loqui vera, & quod operam ipſi propoſitam non abſolviſſet, in crucem ſuſtulit, irrogata vetere pœna. Hujus Sataſpis eunuchus,

ἀπέπεμψε Φοίνικας ἄνδρας πλοίοισι, ἐντειλάμενος ἐς τὸ ὀπίσω δι' Ἡρακληίων στηλέων ἐκπλέοντας ἦος ἐς τὴν Βορηίην θάλασσαν, καὶ ἔπειτα ἐς Αἴγυπτον ἀπικνέεσθαι. ὁρμηθέντες ὦν οἱ Φοίνικες ἐκ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης [a], ἔπλεον τὴν νοτίην θάλασσαν. ὁκόσῳ δ' ἂν χρόνῳ πλέοντες ἀν' ἕκαστον τὸ ἔτος καρπὸν θερίζοντες ἐγίνοντο, καὶ μένεσκον τὸν ἀμητόν. θερίσαντες δὲ τὸν σῖτον, ἔπλεον. ὥστε δυὼ ἐτέων διεξελθόντων, τρίτῳ ἔτεϊ κάμψαντες Ἡρακληίας στήλας, ἀπίκοντο ἐς Αἴγυπτον. καὶ ἔλεγον ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά, ἄλλῳ δέ τῳ, ὡς περιπλώοντες τὴν [b] Λιβύην, τὸ ἥλιον ἔσχον ἐς τὰ δεξιά. ὥστε μὲν αὕτη ἐγνώσθη τὸ πρῶτον. Μετὰ δέ, Καρχηδόνιοι εἰσὶ οἱ λέγοντες, ἐπεὶ Σατάσπης γε ὁ Τεάσπεω, ἀνὴρ Ἀχαιμενίδης, οὐ περιέπλωσε Λιβύην, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεμφθείς· ἀλλὰ δείσας τό, τε μῆκος καὶ τὴν ἐρημίην, ἀπῆλθε ὀπίσω, οὐδὲ ἐπετέλεσε τὸν ἐπέταξέ οἱ ἡ μήτηρ ἆεθλον. θυγατέρα γὰρ Ζωπύρου ἐβιήσατο καὶ Μεγαβύζου παρθένον. ἔπεστι μέλλοντι αὐτοῦ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην ἀνασκολοπιεῖσθαι ὑπὸ Ξέρξεω βασιλέος, ἡ μήτηρ τοῦ Σατάσπεος, ἐοῦσα Δαρείου ἀδελφεή, παρητήσατο, φᾶσά οἱ αὐτὴ μέζω ζημίην ὀπιθήσειν ὑπὲρ ἐκεῖνον. Λιβύην γὰρ οἱ ἀνάγκην ἔσεσθαι περιπλώειν, ἐς ὃ ἂν ἀφίκηται [c], περιπλεόντων αὐτὴν, ἐς τὸν Ἀράβιον κόλπον. συγχωρήσαντος δὲ Ξέρξεω διὰ τάδε, ὁ Σατάσπης ἀπικόμενος ἐς Αἴγυπτον, καὶ λαβὼν νέα τε καὶ ναύτας τοὐτοῦ τε τῶν, ἔπλεε τοὐτοῦ Ἡρακληίας στήλας. διεκπλώσας δὲ, καὶ κάμψας τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Λιβύης, τῷ οὔνομα Συλόεις ἐστὶ, ἔπλεε πρὸς μεσαμβρίην. περήσας δὲ θάλασσαν πολλὴν ἐν πολλοῖσι μησὶ, ἐπεί τε ἐπλεύνετο αἰεὶ ἔδεε, ἀποστρέψας ὀπίσω, ἀπέπλεε ἐς Αἴγυπτον. ἐκ δὲ ταύτης ἀπικόμενος τοὐτοῦ βασιλέα Ξέρξεα, ἔλεγε, φὰς τὰ περισσότερα ἀνθρώπους μικροὺς τοὐτοῦ πλέειν, ἐσθῆτι φοινικηίῃ διαχρεωμένους· οἳ, ὁκόσα σφέας κατανοίατο τῇ νηῒ, φεύγοσκον πρὸς τὰ ὄρεα, λείποντες [d] τὰς πόλιας· αὐτοὶ δὲ ἀδικέειν οὐδὲν σίνοντες, βρωτὰ δὲ μοῦνα ἐξ αὐτέων λαμβάνειν. τοῦ δὲ μὴ περιπλῶσαι Λιβύην πάντα λόγου, αἴτιον τόδε ἐλέγετο· τὸ πλοῖον τὸ πρόσω οὐ δυνατὸν ἦν προβαίνειν [e], ἀλλ' ἐνίσχεσθαι. Ξέρξης δὲ οὐκ [f] συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα, οὐκ ἐπιτελέσαντά τε τὸν προκείμενον ἆεθλον, ἀνεσκολόπισε, τὴν ἀρχαίην δίκην ὑπερτιμῶν. τούτου δὲ τοῦ Σατάσπεος εὐνοῦχος ἀπ-

a Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης. b περιπλώοντες ἐς τὴν. c ἀπίκηται. d καταλιπόντες. e ἔτι εἶναι προβαίνειν f δὲ οἱ ὁ.

Scylax cum aliis ex Indo fl. venerunt in mare rubrum xxx menſibus. Crocodili in Indo. Europæ extrema ignota, & cauſa diviſionis terræ ac nominum trium.

ἔδρη ἐς Σάμον, ἐπεί τε ἐπύθετο πίχρα τὰ δεσπότεα τεπλώτηκότα, ἔχων χρήματα μεγάλα, τὰ Σάμιος ἀνὴρ κατέσχε· ὃς ὀπίσω μὲν τὸ ὄνομα, ἐκὼν ὑπολήθομαι. Τῆς δὴ Ἀσίης τὰ πολλὰ ὑπὸ Δαρείου ἐξευρέθη· ὃς βουλόμενος Ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δεύτερος ὅσος ποταμῶν πάντων παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι τῇ ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, πέμπει πλοῖα σὺν ἄλλοις τε τοῖσι ὑπίσω τὸν ἀληθείην ἐρέξοντα, καὶ δὴ Σκύλακα ᵃ ἄνδρα Καρυανδέα. οἱ δὲ, ὁρμηθέντες ἐκ Κασπατύρου τε πόλιος καὶ τῆς Πακτυϊκῆς γῆς, ἔπλεον κατὰ ποταμὸν πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολάς ἐς θάλασσαν. Διὰ θαλάσσης δὲ πρὸς ἑσπέρην πλέοντες, τριηκοστῷ μηνὶ ἀπικνέονται ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, ὅθεν ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς τοὺς Φοίνικας, τοὺς πρότερον εἶπα, ἀπέστειλε περιπλώειν Λιβύην. μετὰ δὲ τούτους περιπλώσαντας, Ἰνδοὺς τε κατεστρέψατο Δαρεῖος, καὶ τῇ θαλάσσῃ ταύτῃ ἐχρᾶτο. ὧδε καὶ τῆς Ἀσίης, πλὴν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τὰ ἄλλα ἀνεύρηται ὁμοία παρεχομένην τῇ Λιβύῃ. Ἡ δὲ Εὐρώπη πρὸς οὐδαμῶν φανερή ἐστι γινωσκομένη, οὔτε τὰ πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα, οὔτε τὰ πρὸς βορέην, εἰ περίρυτός ἐστι· μήκεϊ δὲ γινώσκεται παρ' ἀμφοτέρας παρήκουσα. ὅθεν ἔχω συμβαλέσθαι, ἐπ' ὅτῳ μιῇ ἐούσῃ γῇ, ἀνόμαλα τριφάσια κέεται, ἐπωνυμίας ἔχοντα γυναικῶν· τῇ μὲν σφέτερα αὐτῇ Νεῖλός τε ὁ Αἰγύπτιος ποταμὸς ἐπέθηκε, καὶ Φᾶσις ὁ Κόλχος· οἱ δὲ Τάναϊν ποταμὸν, τὴν Μαιήτιδα δὲ πορθμήια τὰ Κιμμέρια λέγουσι. οὐδὲ τὰ διαιρεσάντων τὰ οὐνόματα πυνθάνομαι, καὶ ὅθεν ἔθεντο τὰς ἐπωνυμίας. ἤδη γὰρ Λιβύη μὲν ὅτι Λιβύης ᵇ λέγεται τοῦ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἔχειν τοὔνομα γυναικὸς αὐτόχθονος· ἡ δὲ Ἀσίη, ὅτι τῇ ᶜ Προμηθέος γυναικὸς τῷ ἐπωνυμίῃ. καὶ τούτῳ μὲν μεταλαμβάνουσι ὀνόματος Λυδοί, φάμενοι οὐ τὴν Ἀσίην ᵈ, ἀλλὰ σὲ ὅτι τῇ ᶜ Προμηθέος Ἀσίης· ἀπὸ τοῦ δὲ τῷ ἐν Σάρδισι φυλῷ κεκλῆσθαι Ἀσιάδα. ἡ δὲ Εὐρώπη ὅτι εἰ περίρυτός ἐστι γινώσκεται οὐδὲν ἀνθρώπων· ὅθεν ἐκείνην τὸ ὄνομα ἔλαβε τοῦτο, ἔτι ὅς τις οἶδε ὁ ἡμέτερος φαίνεται, εἰ μὴ ἀπὸ τῆς Συρίης φήσομεν Εὐρώπης λαβεῖν τὸ ὄνομα τῷ χώρῳ· πρότερον δὲ οὐ ἄρα ἀνώνυμος, ὥσπερ αἱ ἄλλαι. ἀλλὰ αὕτη γε οὐκ ἐς Ἀσίης τε φαίνεται ἐοῦσα, καὶ οὐκ ἀπικομένη ἐς τὴν γῆν ταύτην ἥτις νῦν κατὰ Ἑλλήνων Εὐρώπη καλέεται, ἀλλ' ὅσον ἐκ Φοινίκης, ἐς Κρήτην· ἐκ Κρήτης δὲ, ἐς Λυκίην ᶠ. ταῦτα μέν νυν ὅτι τοσαῦτα εἰρήσθω. τοῖσι δὲ νομιζομένοισι

chus, audita domini nece, Samum celerrime cum magna pecunia profugit, quam Samius quidam intervertit: cujus nomen quum ſciam, volens obliviſcor. Ceterum 44
Aſiæ bona pars à Dario perveſtigata eſt. Is cupidus cognoſcendi ubinam Indus, qui ſecundus omnium fluviorum crocodilos præſtat, mare influat, miſit navibus cum alios quoſdam, quos vera renunciaturos confidebat, tum Scylacem virum Caryandenſem. Iſti è Caſpatyro urbe & terra Pactyica ſolventes, ſecundo flumine auroram verſus atque ſolem orientem navigantes in mare, dehinc per ipſum mare occaſum verſus, triceſimo demum menſe tenuerunt eum locum, unde rex Ægyptiorum eos Phœnices, quos antea dixi, miſerat ad Africam circumnavigandam. Poſt horum circumnavigationem Darius Indos ſubegit, & eo mari potitus eſt. Ita Aſiæ (præter eam quæ orientem ſolem ſpectat) reliqua compertum eſt ſimilia Africæ ſuppeditare. At 45
Europa à nullis inveſtigata eſt, neque qua ad orientem neque qua ad aquilonem vergit, an circumflua ſit. Longitudine tamen cognoſcitur præter utramque accedere. Neque poſſum conjectura colligere, unde, quum una ſit terra, triplicia ſint ei nomina indita è mulierum cognominibus: ejuſque fines ponantur Nilus fluvius Ægyptius, & Phaſis Colchus: alii ajunt Tanain, Mæetam trajectuſque Cimmerios: ſed neque ſciſcitari nomina eorum qui diſtinxerunt, & unde nomina ſumpſerint. Jam enim Libya, Africa, quidem à pleriſque Græcorum fertur ſortita nomen à Libya muliere indigena: Aſia vero, ab uxore Promethei. quamquam Lydi hoc ſibi nomen participant, dicentes ab Aſie filio Cotys, nepote Manis, Aſiam appellatam, non ab Aſia Promethei: unde & Sardibus tribum eſſe vocatam Aſiadem. Europa autem an ſit mari circumflua, ab nullis hominibus noſcitur; neque unde hoc nomen acceperit, neque quis nominis autor extiterit, compertum eſt: niſi dicamus ab Europa Syria nomen accepiſſe regionem; ante vero, ſicut ceteræ, erat ſine nomine. Tamen illam ex Aſia fuiſſe conſtat, neque in hanc commeaſſe terram, quæ nunc à Græcis vocatur Europa, ſed è Phœnice tantum in Cretam, & è Creta in Lyciam. Hæc hactenus dicta ſint. nam illis quæ exiſtimata ſunt

de

a καὶ δὴ καὶ Σκύλακα. b μὲν ἀπὸ Λιβύης. c Ἀσίη, ἀπὸ δὲ. d φάμενοι ἀπὸ Ἀσίου. e σὲ ἀπὸ δὲ. f ἐς Λυκίην.

46 de his, utemur. PONTUS autem Euxinus, in quem Darius fecit expeditionem, nationes exhibet regionum omnium imperitissimas, Scythica excepta. neque enim nationem earum quæ sunt intra Pontum, aliquam sapientiæ causa comparare possumus, neque virum eruditum fuisse novimus, præter Scythicam gentem & Anacharsin. Ab gente autem Scythica unum quidem maximum rerum humanarum, quas nos scimus, sapientissime omnium excogitatum est. at cetera non admiror. Quod maximum ab eis excogitatum, id est, ut neque quispiam qui ad eos se contulerit, aufugere, neque illi qui nolint inveniri, possint deprehendi. Siquidem nullæ sunt eis urbes, nulla mœnia exstructa: sed domos ferentes singuli, equestres sunt sagittarii, non ab aratione victitantes, sed ab pecoribus: etiam domicilia sunt ad juga jumentorum: quidni tales invicti sint & ad
47 commiscendum difficiles arduique? Hæc autem sunt ab eis inventa cum opportunitate terræ, tum fluminum commilitio. nam hæc terra, quum sit campestris, herbida, & aquis rigua, eamque interfluant flumina non multo pauciora numero quam in Ægypto fossæ. Quorum quæ sunt celebria nomine & à mari adnavigabilia, ea recensebo. Ister, quinque ostia habens: post hunc Tyres & Hypanis & Borysthenes & Panticapes & Hypacyris & Gerrhus & Tanais. Isti hunc in modum
48 fluunt. Ister, omnium quos novimus fluviorum maximus, semper fibiipsi par, tam æstate quam hyeme fluit, ab occasu primus omnium, qui sunt in Scythia. ob id omnium maximus, quod alii in eum influunt, qui ipsum ingentem reddunt; per Scythiam quidem delapsi, numero quinque. unus quem Porata Scythæ appellant, Græci Pyreton: alius, Tiarantus: tertius, Ararus: quartus, Naparis: quintus, Ordessus. Horum primo loco dictus fluvius, magnus est, & ad auroram fluens cum Istro aquam communicat: minor & secundus est Tiarantus, ad occasum magis vergens. In medio horum euntes Ararus, Naparis & Ordessus, in Istrum infunduntur. Hi sunt vernaculi Scythiæ
49 amnes, qui illum augent. Ex Agathyrsis autem fluens unus, Maris, Istro se immiscet: ex Hæmi vero jugis tres alii ingentes ad aquilonem ventum, Atlas & Auras & Tibisis: per Thraciam vero & Cro-

μένοισι αὐτέων χρησόμεθα. Ὁ δὴ πόντος ὁ Εὔξεινος ἐπ' ὃν ἐστρατεύσατο Δαρεῖος, χωρέων πασέων παρέχεται, ἑξὼ τῆς Σκυθικῆς, ἔθνεα ἀμαθέστατα. ὅτε γὰρ ἔθνος τὸ ἐντὸς τῆς πόντου οὐδὲν ἐχόμεν σοφίης πέρι, ὅτε ἄνδρα λόγιον οἰδάμεν γιγνόμενον πάρεξ τῆς Σκυθικῆς ἔθνεος, καὶ Ἀναχάρσιος. τῷ δὲ Σκυθικῷ γένει ἓν μὲν τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπηίων πρηγμάτων σοφώτατα πάντων ἐξεύρηται, τὰ ἡμεῖς ἴδμεν· τὰ μέντοι ἄλλα οὐκ ἄγαμαι. τὸ δὲ μέγιστον ὅτω σφι ἀνεύρηται ὥστε ἀποφυγέειν τε μηδένα ἐπελθόντα ἐπὶ σφέας· μὴ βουλομένους τε ἐξευρεθῆναι, καταλαβεῖν μὴ οἷόν τε εἶναι. τοῖσι γὰρ μήτε ἄστεα μήτε τείχεα ἢ σκήπτρα, ἀλλὰ φερέοικοι ἐόντες πάντες, ἐῶσι ἱπποτοξόται, ζώοντες μὴ [a]ἀπ' ἀρότου [b], ἀλλ' ἀπὸ κτηνέων, οἰκήματα τὲ σφι ἢ ἐπὶ ζευγέων, κῶς οὐκ ἂν εἴησαν ἄτοι ἄμαχοί τε καὶ ἄποροι πρὸς μισηθῆν [c]; Ἐξεύρηται δέ σφι ταῦτα, τῆς τε γῆς ἐούσης ἐπιτηδέης καὶ τῶν ποταμῶν ἐόντων σφι συμμάχων. ἥ τε γὰρ γῆ ἐοῦσα πεδιὰς αὐτη, πιώδης [d] τε καὶ εὔυδρός ἐστι· ποταμοί τε δι' αὐτῆς ῥέουσι οὐ πολλῷ τεῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες τῶν ἐν Αἰγύπτῳ διωρύχων· ὅσοι δὲ ἐνομασταί τε εἰσι αὐτέων, καὶ πρὸς θαλάσσης, τούτους οὐναμανέω. Ἴστρος μὲν, πεντάστομος· μετὰ δὲ, Τύρης τε καὶ Ὑπάνις, καὶ Βορυσθένης, καὶ Παντικάπης, καὶ Ὑπάκυρις, καὶ Γέρρος, καὶ Τάναϊς. ῥέουσι γὰρ οἵδε κατὰ τάδε. Ἴστρος μὲν ἐὼν μέγιστος ποταμῶν πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἴσος αἰεὶ αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος. πρῶτος δὲ τὸ ἀπ' ἑσπέρης τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ ῥέων κατὰ τοιόνδε μέγιστος γέγονε, ποταμῶν καὶ ἄλλων ἐς αὐτὸν ἐκδιδόντων. εἰσὶ δὲ οἵδε οἱ μέγαν αὐτὸν ποιεῦντες· Σιγὼ μέν γε τῆς Σκυθικῆς χώρης, πέντε μὲν οἱ ῥέοντες· τὸν τε Σκύθαι Πόρατα καλέουσι, Ἕλληνες δὲ Πυρετόν· καὶ ἄλλος Τιαραντὸς, καὶ Ἄραρός τε καὶ Νάπαρις, καὶ Ὀρδησσός [e]. ὁ μὲν πρῶτος λεχθεὶς τῶν ποταμῶν, μέγας, καὶ πρὸς ἠῶ ῥέων, ἀναχωνεῦται τῷ Ἴστρῳ τὸ ὕδωρ· ὁ δὲ δεύτερος λεχθεὶς Τιαραντὸς, πρὸς ἑσπέρης τε μᾶλλον, καὶ ἐλάσσων· ὁ δὲ δὴ Ἄραρός τε καὶ ὁ Νάπαρις καὶ ὁ Ὀρδησσὸς [e], σιγὰ μέσα τούτων ἰόντες [f], ἐσβάλλουσι ἐς τὸν Ἴστρον· οὗτοι μὲν αὐτόχθονες ποταμοὶ Σκυθικοὶ συμπληθύουσι αὐτόν. Ἐκ δὲ Ἀγαθύρσων Μάρις ποταμὸς ῥέων συμμίσγεται τῷ Ἴστρῳ· ἐκ δὲ Αἵμου τῶν ὀρυφέων τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι ῥέοντες πρὸς βορέην ἄνεμον, ἐσβάλλουσι ἐς αὐτὸν, Ἄτλας, καὶ Αὔρας, καὶ Τίβισις [g]· σιγὰ δὲ Θρηίκης

Gg 3 καὶ

a ζώοντες τε μὴ. b ἀρότου. c συστρέφειν. d πιώδης. e Ὀρδησσὸς bis. f ἰόντες ῥέοντες. g Τίβισις.

Europa omnis est, quam Ister perfluit, omnium fl. maximus & semper sibi par. Nilum nullus fons aut fluvius auget. Tyres & Tyritæ. Hypanis & mater ejus.

καὶ Θρηίκων τῶν Κροβύζων ῥέοντες, Ἄθρυς [a], καὶ Νόης, καὶ Ἀρτάνης [b], ἐκδιδοῦσι ἐς τὸν Ἴστρον· ἐκ δὲ Παιόνων, καὶ ὄρεος Ῥοδόπης, Κῖος ποταμὸς μέσος [c] σχίζων τὸν Αἷμον, ἐσδιδοῖ ἐς αὐτόν. ἐξ Ἰλλυριῶν δὲ ῥέων πρὸς βορέην ἄνεμον Ἄγγρος ποταμὸς, ἐσβάλλει ἐς πεδίον τὸ Τριβαλικὸν, καὶ ἐς ποταμὸν Βρόγγον· ὁ δὲ Βρόγγος ἐς τὸν Ἴστρον· οὕτω ἀμφοτέρους ἑόντας μεγάλους ὁ Ἴστρος δέκεται [d]. ἐκ δὲ τῆς κατύπερθε χώρης Ὀμβρικῶν, Κάρπις ποταμὸς, καὶ ἄλλος Ἄλπις ποταμὸς πρὸς [e] βορέην ῥέοντες ἄνεμον, καὶ οὗτοι ἐκδιδοῦσι ἐς αὐτόν. ῥέει δὴ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης ὁ Ἴστρος, ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν, οἳ ἔσχατοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μετὰ Κυνήτας οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. ῥέων δὲ διὰ πάσης τῆς Εὐρώπης, ἐς τὰ πρόσω τῆς Σκυθίης ἐσβάλλει. τούτων δὲ τῶν καταλεχθέντων, καὶ ἄλλων πολλῶν συμβαλλομένων τὸ σφέτερον ὕδωρ, γίνεται ὁ Ἴστρος ποταμῶν μέγιστος· ἐπεὶ ὕδωρ γε, ἓν πρὸς ἕν συμβάλλειν, ὁ Νεῖλος πολλῷ ἀποκατίσ [f]. ἐς μὲν δὴ τοῦτον ὅτι ποταμὸς, ὅτι χειμὼν ὀλίγη ἐσδιδοῦσα, ἐς πλῆθός οἱ συμβάλλεται. ἴσος [h] δὲ αἰεὶ ῥέει ἔν τε θέρεϊ καὶ χειμῶνι ὁ Ἴστρος, κατὰ τοιόνδέ τοι, ὡς ἐμοὶ δοκέει· τὸ μὲν χειμῶνος ἐστὶ ὁκοσονπέρ ἐστὶ· ὀλίγῳ τι μέζων τῆς ἑωυτοῦ φύσιος γίνεται. ὕεται μὲν γὰρ ἡ γῆ αὕτη τὸ χειμῶνος πάμπαν ὀλίγῳ· νιφετῷ δὲ πάντα χρᾶται. τὸ δὲ θέρος ἡ χιὼν ἡ ἐν τῷ χειμῶνι πεσοῦσα ἀμφιλαφὴς, τηκομένη πάντοθεν ἐσδιδοῖ ἐς τὸν Ἴστρον. αὕτη τε δὴ ἡ χιὼν ἐσδιδοῦσα ἐς αὐτὸν, συμπληθύει, καὶ ὄμβροι πολλοί τε καὶ λαβροι σὺν αὐτῇ. ὑπὸ μὲν δὴ τοῦ θέρεος. ὅσῳ δὲ πλέον ἐπ' ἑωυτὸν ὕδωρ ὁ ἥλιος ἐπέλκεται ἐν τῷ θέρεϊ ἢ ἐν τῷ χειμῶνι, τοσούτῳ τὰ συμμισγόμενα τῷ Ἴστρῳ, πολλαπλάσιά ἐστι θέρεος ἢπερ τοῦ χειμῶνος. ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα, ἀντισηκοῖ γίνεται, ὥς τε ἴσον μιν αἰεὶ φαίνεσθαι ἑόντα. Εἷς μὲν δὴ τῶν ποταμῶν τοῖσι [i] Σκύθῃσι ἐστὶ ὁ Ἴστρος· μετὰ δὲ τοῦτον, Τύρης. ὃς ἀπὸ βορέω μὲν ἀνέμου ὁρμᾶται, ἔρχεται δὲ ῥέων ἐκ λίμνης μεγάλης, ἣ ἀπείργει τήν τε Σκυθικὴν καὶ Νομάδα γῆν. ἐπὶ δὲ τῷ στόματι αὐτοῦ κατοίκηνται Ἕλληνες, οἱ Τυρῖται καλέονται. Τρίτος δὲ Ὕπανις ποταμὸς ὁρμᾶται ἐκ [k] τῆς Σκυθικῆς, ῥέει δὲ ἐκ λίμνης μεγάλης, τὴν περιοῖκοι νέμονται ἵπποι ἄγριοι λευκοί. καλέεται δὲ ἡ λίμνη αὕτη ὀρθῶς, μήτηρ Ὑπάνιος· ἐκ ταύτης ὦν ἀναπίλλων ὁ Ὕπανις ποταμὸς ῥέει. ἐπὶ μὲν πέντε ἡμερέων πλόον βραχὺς καὶ γλυκύς ἐστι· ἀπὸ δὲ τούτου, πρὸς θαλάσσης τεσσέρων ἡμερέων πλόον, πικρὸς δεινῶς. ἐκδιδοῖ γὰρ ἐς αὐτὸν κρήνη πικρὴ, ἐστὶ δὲ τις ἐσαῦ πικρὴ, ἡ μέ-

Crobyzos Thraces, Athres & Noes & Artanes: at ex Pæonibus ac monte Rhodope, medius interscindens Hæmum Cius in ipsum erumpit. Quin ex Illyriis in aquilonem tendens Angrus, planitiem Tribalicam interfluens, Brongum intrat, Brongus iste Istrum. ita utrumque magnum Ister excipit. Præterea ex regione quæ est supra Umbricos, Carpis, & alius ad ventum aquilonem fluvius Alpis, in Istrum exeunt. Omnem enim Europam Ister emetitur sumpto ex Celtis initio, qui omnium in Europa ad solis occasum extremi sunt post Cynetas, totamque permensus Europam, transversa ingreditur Scythiæ. His quæ recensui fluminibus, & aliis multis aquas suas conferentibus, Ister fit omnium fluviorum maximus. nam si alterius cum alterius aqua comparetur, profecto Nilus copia aquæ antecellit, quod in eum nullus neque fluvius neque fons ingrediens, ad incrementum aquæ confert. Quod autem Ister sibi semper par fluit tam æstate quam hyeme, ob id fit, ut mihi videtur, quod hyeme est quantus est, & parvulo major fit suâ naturâ. nam per hyemem penitus paululum in ea regione pluit, sed ubique ningit. Æstate vero nix, quæ sub hyemem decidit permulta, undique liquefacta in Istrum dilabitur. Sic & ipsa hæc nix in eum immissa, simul auget, cumque ea imbres multi atque vehementes. Quippe per æstatem pluit: quo tempore quanto plus aquæ sol ad se attrahit quam hyeme, tanto magis multiplicantur Istro immixta æstate quam hyeme. Ita quum paria faciat Ister datis aquis & acceptis, fit ut semper videatur sibi esse similis. Ex fluviis ergo qui apud Scythas sunt, unus est Ister. Post hunc Tyres, qui ab aquilone means, ortum trahit ex ingenti palude, quæ Scythicam terram à Neuride separat. ad ostium hujus incolunt Græci qui Tyritæ vocantur. Tertium flumen est Hypanis ex Scythia veniens, & ex magna palude profluens, circum quam pascuntur equi silvestres candidi: rectèque vocatur hæc palus, mater Hypanis. Ex hac igitur ortus amnis Hypanis fluit fere quinque dierum navigatione, brevis, & dulcis, sed inde quatuor à mari dierum navigatione sanequam amarus, propter amarum qui in eum fluit fontem: adeo, inquam, amarum, ut quum sit exiguus

a Ἄθρης. b Ἀτάρνης. c μέσον. d Δρακέκι. e Ἄλπις πρὸς. f ἐσδιδοῦσι. g ἐπικατίσ. h οἱ συμβάλλεται οἱ. ἴσος. i Hæc vox τοῖσι non est in MS. k ἐρυμάτων μὴ ἐξ.

guus magnitudine, inficiat Hypanin flumen, in paucis magnum. Eſt autem hic fons in finibus regionis Scytharum aratorum & Alizonum, eodem nomine quo locus unde emanat, Scythice quidem Exampæus, Græca autem lingua, *ἱραὶ ὁδοὶ, id eſt, ſacræ viæ.* Apud Alizonas autem contrahunt terminos ſuos Tyres & Hypanis: mox deinde in diverſum abeuntes, mediam intercapedinem la-
53 xant. Quartus fluvius eſt Boryſthenes, ſecundum Iſtrum maximus illorum, & noſtra ſententia, non modo Scythicorum fluviorum longe uberrimus, ſed etiam ceterorum omnium, præter Ægyptium Nilum, cum quo non licet alium comparare. Ceterorum autem uberrimus eſt Boryſthenes, paſcua præbens amœniſſima & accommodatiſſima pecoribus, nec non optimorum excellenter plurimorum piſcium affatim: idem ad potandum ſuaviſſimus, limpidus inter turbidos fluens; juxta quem ſementis optima fit, & herba, ubi non ſeritur regio, altiſſima. In hujus quoque oſtio ingens vis ſalis ſua ſponte concreſcit. Præbet idem ingentia cete ad ſalſuram, ſpinis carentia, quæ antacæos appellant. Alia præterea præſtat admiratione digna. Porro quadraginta quidem dierum navigatione uſque ad locum Gerrheum, cognoſcitur ab aquilone vento fluere: at ſuperiora per quæ fluit, nemo hominum eloqui poteſt: videtur tamen fluere per ſolitudinem ad Scytharum agricolarum plagam. nam hi Scythæ decem dierum navigatione accolunt hoc flumen. Cujus tantum ac Nili fontes nec ipſe poſſum, nec ullum Græcorum reor poſſe dicere. Idem Boryſthenes prope ad mare accedit, & Hypanis cum eo miſcetur eundem in finem egrediens. Quod inter hos amnes intereſt roſtrum regionis, Hippoleon promontorium vocitatur, ubi delubrum Matris exſtructum eſt. Ultra quod delubrum ad Hypanin incolunt Boryſthenitæ. Hacte-
54 nus quæ ab his fluviis. Poſt hos alius, qui quintus eſt, nomine Panticapes, & ipſe ab aquilone fluens è palude: inter quem & Boryſthenem incolunt Scythæ agricolæ. Idem in Hylæam ingreditur, qua tranſmiſſa, Boryſtheni immiſcetur.
55 Sextus eſt Hypacaris, qui è palude manans, medioſque Scythas nomadas perfluens, in mare volvitur, juxta Carcinitin

ἡ μεγαθεϊ σμικρὴ ἐοῦσα, χιρὸν τὸν Τύραν, ἐοῦσα τοῦ Ὑπάνιος ἐν ὀλίγοισι μέγαν. ἐστὶ δὲ καὶ ἡ κρήνη αὕτη ἐν ἀρότοισι χώρης τῆς τε ἀροτήρων Σκυθέων καὶ Ἀλαζώνων. οὔνομα δὲ τῇ κρήνῃ, καὶ ὅθεν ῥέει τῷ χώρῳ, Σκυθιστὶ μὲν, Ἐξαμπαῖος· καλέεται δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων γλῶσσαν, Ἱραὶ ὁδοί. συναγκέλλει δὲ τὰ πέρματα ὅ, τε Τύρης καὶ ὁ Ὑπάνις καὶὰ Ἀλαζόνας· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἀποστρέψας ἑκάτερος ῥέει διὰ μέσου. Τέταρτος δὲ, ὁ Βορυσθένης ποταμός, ἐστί τε [a] μέγιστος τε μοῦνος ἱκρὸν τουτέων καὶ πολυαρκέστατος, κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ἔτι μοῦνον τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, πλὴν Νείλου τοῦ Αἰγυπτίου. τούτῳ γὰρ οὐκ οἷά τε ἐστὶ συμβαλέειν ἄλλον ποταμόν· τῶν δὲ λοιπῶν Βορυσθένης ἐστὶ πολυαρκέστατος, ὃς νομὰς τε καλλίστας καὶ ὠκυμιδεστάτους [b] κήνεσι παρέχεται, ἰχθύας τε ἀρίστους διακριδὸν πλείστους [c]· πίνεσθαί τε ἡδίστους ἐστὶ· ῥέει τε καθαρὸς διὰ λειρίοισι· ἀπόρου τε παρ' αὐτὸν ἄρισται γίνονται· ποιῆ τε, τῇ ἡ ἀπείρετος ἡ χώρη, βαθυτάτη. ἅλες τε ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ αὐτόματοι πήγνυνται ἄπλετοι· κήτεά τε μεγάλα ἀναπαυτὰ, τὰ ἀντακαίους καλέουσι, παρέχεται ἐς ταρίχευσιν, ἄλλά τε πολλὰ θωυμάσια ἄξια. μέχρι μὲν νυν Γερρέος χώρης, ἐς τὰ τεσσερακοντα ἡμερέων πλόος ἐστὶ, γινώσκεται ῥέων ἀπὸ βορέω ἀνέμου· τὸ δὲ κατύπερθε δι' ὧν ῥέει ἀνθρώπων οὐδεὶς ἔχει φράσαι. φαίνεται δὲ ῥέων διὰ ἐρήμου ἐς τῶν γεωργῶν τῶν Σκυθέων τὴν χώρην. ἔστι γὰρ οἱ Σκύθαι παρ' αὐτὸν οἰκέοντες δέκα ἡμερέων πλόον νέμονται. μέχρι δὲ τούτου τοῦ ποταμοῦ καὶ Νείλου οἶδα ἔχω φράσαι τοὺς πρώτους· δοκέω δὲ, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς Ἑλλήνων. ἀγχοῦ τε δὴ θαλάσσης ὁ Βορυσθένης ῥέων γίνεται, καὶ οἱ συμμίσγεται ὁ Ὑπάνις ἐς τὠυτὸ τέλος ἐκδιδούς. τὸ δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν τούτων ἐὸν ἔμβολον τῆς χώρης, Ἱππολέων ἄκρη καλέεται. ἐν δὲ αὐτῷ ἱρὸν Μητρὸς [d] ἵδρυται· πρόκειται δὲ τοῦ ἱροῦ τούτου τῷ Ὑπάνι Βορυσθενίται κατοικημένοι. τοῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τουτέων τῶν ποταμῶν. Μετὰ δὲ τούτους πέμπτος ποταμὸς ἄλλος, τῷ οὔνομα Παντικάπης. ῥέει μὲν δὴ καὶ οὗτος ἀπὸ βορέω τε ἐκ λίμνης [e], καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τε καὶ τοῦ Βορυσθένεος νέμονται οἱ γεωργοὶ Σκύθαι· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὴν Ὑλαίην. ἄλλος δὲ μετάψαμεν δὲ ταύτην, τῷ Βορυσθενείῃ συμμίσγεται. Ἕκτος δὲ Ὑπακύρις ποταμὸς, ὃς ἀρχμᾶται μὲν ἐκ λίμνης, διὰ μέσων δὲ τῶν νομάδων Σκυθέων ῥέων, ἐκδιδοῖ κατὰ Καρκινῖτιν [f]

a ποταμὸς, ὃς ἐστί τε. b ὠκυμιδεστάτους. c διακριδὸν καὶ πλείστους. d ἱρὸν Δήμητρος. e βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης. f MS. Καρκινίδα.

Fluvii Gerrhus & Tanais. Numina Scythica & appellationes, & sacrificii ritus.

νῖτιν πόλιν, ἐς δεξιὴν ἀπέργων τὴν τε Υλαίην καὶ τὸ Ἀχιλλήιον καλεόμενον Δρόμον. Ἕβδομος δὲ Γέρρος ποταμὸς ἀπέχων μὲν ἀπὸ τῆς Βορυσθένεος, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ χώρης ἐς ὃ γινώσκεται ὁ Βορυσθένης· ἀπέχων μὲν νυν ἐκ τούτου τοῦ χώρου· οὔνομα δὲ ἔχει τοιόνδε ὁ χῶρος αὐτὸς, Γέρρος. ῥέων δὲ ἐς θάλασσαν, ὁρίζει τήν τε τῶν Νομάδων χώρην, καὶ τὴν τῶν βασιληίων Σκυθέων· ἐκδιδοῖ δὲ ἐς τὸν Υπάκαριν. Ὄγδοος δὲ ὁ Τάναϊς ποταμὸς, ὃς ῥέει ἀπὸ λίμνης μεγάλης ὁρμεώμενος, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς μέζω ἔτι λίμνην καλεομένην Μαιῆτιν, ἣ ὁρίζει Σκύθας τε τοὺς βασιληίους καὶ Σαυρομάτας· ἐς ὃν Τάναϊν τοῦτον ἄλλος ποταμὸς ἐσβάλλει τῷ οὔνομά ἐστι Υργις. Τοῖσι μὲν δὴ οὐνομαστοῖσι ποταμοῖσι οὕτω δή τι οἱ Σκύθαι ἐσκλάδα[1]. τοῖσι δὲ κτήνεσι ἡ τροφὴ ἀναφυομένη ἐν τῇ Σκυθικῇ, ἐστὶ ὀπιχυλωτάτη τροφέων πασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀνοιγομένοισι δὲ τοῖσι κτήνεσι ἐστὶ σταθμώσασθαι ὅτι τοῦθ' οὕτως ἔχει. τὰ μὲν δὴ μέγιστα οὕτω σφι εὔπορά ἐστι· τὰ δὲ λοιπὰ νόμαια κατὰ τάδε σφι διακέεται[2]. Θεὸς μὲν μούνους τούσδε ἱλάσκονται[3], Ἱστίην μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ, Δία τε καὶ Γῆν, νομίζοντες τὴν Γῆν τοῦ Διὸς εἶναι γυναῖκα. μετὰ δὲ τούτους, Ἀπόλλωνά τε καὶ οὐρανίην Ἀφροδίτην, καὶ Ἡρακλέα, καὶ Ἄρεα. τούτους μὲν πάντες οἱ Σκύθαι νενομίκασι. οἱ δὲ βασιληίοι[a] Σκύθαι καὶ τῷ Ποσιδέωνι θύουσι. ὀνομάζεται[b] δὲ Σκυθιστὶ, Ἱστίη μὲν, Ταβιτί· Ζεὺς δὲ ὀρθοτάτη κατὰ γνώμην γε τὴν ἐμὴν καλεόμενος Παπαῖος· Γῆ δὲ, Ἀπία· Ἀπόλλων δὲ, Οἰτόσυρος· οὐρανίη δὲ Ἀφροδίτη, Ἀργίμπασα[c]· Ποσιδέων δὲ, Θαμιμασάδας[d]. ἀγάλματα δὲ καὶ βωμοὺς καὶ νηοὺς οὐ νομίζουσι ποιέειν, πλὴν Ἄρεϊ· τούτῳ δὲ νομίζουσι. Θυσίη δὲ ἡ αὐτὴ πᾶσι κατέστηκε σφὶ πάντα τὰ ἱερὰ ὁμοίως, ἑρδομένη ὧδε[e]· τὸ μὲν ἱρήιον αὐτὸ ἐμπεποδισμένον τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἕστηκε[f]· ὁ δὲ θύων, ὄπισθεν τοῦ κτήνεος ἑστεὼς, σπάσας τὴν ἀγχόνην τοῦ τρόφεος, καταβάλλει μιν· πίπτοντι δὲ τοῦ ἱρηίου, ὀπικαλέει τὸν θεὸν τῷ ἂν θύῃ· καὶ ἔπειτα βρόχῳ ὀλίγῳ ἔβαλε τὸν αὐχένα. σκυταλίδα δὲ ἐμβαλὼν ὀλιγάζει, καὶ διστορνίζει· ὅτε πῦρ ἀνακαύσας, ὅτε καταρξάμενος, οὔτ' ὀπισθείσας. διστορνίξας δὲ καὶ διοδείξας, τράπεζαν[g] ὀλίγως ἕψησιν. Τῆς δὲ χρῆς τὸν Σκυθικὸν αἰνῶς ἀξυλέουσης, ὧδέ σφι ἐς τὴν ἕψησιν τῶν κρεῶν ἐξεύρηται. ἐπὰν ἀποδείρωσι τὰ ἱρήια, γυμνοῦσι τὰ ὀστέα τῶν κρεῶν· ἔπειτα ἐσβάλλουσι[g] λὶ μὲν τύχωσι ἔχοντες λέβητας ὀπιχωρίους, μάλιστα Λεσβίοισι κρητῆρσι ὀλοσχερέσι, χωρὶς ἢ ὅτι πολλῷ μέζονας· ἐς τού-

nitin oppidum, ad dexteram coercens Hylæam, & Dromon qui dicitur Achillis. Septimus est Gerrhus, nomen à loco obtinens, qui à Borysthene dirimitur circa ea loca apud quæ Borysthenes cognoscitur: cui loco nomen est Gerrho; fluens autem ad mare disterminat regionem Scytharum nomadum ac regiorum, & in Hypacarin dilabitur. Octavus Tanais, qui superius è vasta palude profluens, in aliam vastiorem diffunditur, nomine Mæotin, quæ discludit regios Scythas à Sauromatis. In hunc Tanain alius influit, nomine Hyrgis. His celeberrimis amnibus ita Scythæ præditi sunt. Gramen quod in Scythia germinat, omnium quæ nos novimus germinum succosissimum est: quod ita se habere dissectis pecoribus licet discernere. Et sic quidem maxima apud eos abundant. cetera autem ad ritus & leges hoc modo sunt eis instituta. Deorum hos solos placant, Vestam ante omnes, deinde Jovem ac Tellurem; existimantes Tellurem Jovis conjugem esse. Post hos Apollinem, & cœlestem Venerem, & Herculem, & Martem. Hos cuncti Scythæ deos arbitrantur. Sed qui regii Scythæ vocantur, etiam Neptuno sacrificant. Appellantur autem Scythice Vesta Tabiti: Jupiter, Papæus mea sententia rectissime: Tellus, Apia: Apollo, OEtosyrus: cœlestis Venus, Arippasa: Neptunus, Thamimasades. Simulacra & aras & delubra facere non statuunt, præterquam Marti; huic probant facere. Idem sacrificium prorsus omnibus apud omnia templa fieri eodem modo est institutum, quod tale est: Victima ipsa primoribus implicita pedibus sistitur, cujus à tergo stans qui sacrificat, tracto principio funis, pecudem dejicit, eaque concidente deum invocat, cui illam mactat: deinde circumdat laqueum collo, tum injecto baculo circumagit, ac strangulat non incenso igni, non prosecans, non adspergens; sed ubi pecudem strangulavit, & pellem detraxit, ad coquendum se vertit. Verum quum Scythica regio lignorum sit admodum inops, hoc ab illis ad carnem coquendam excogitatum est. Ubi victimas pelle nudarunt, nudant quoque ossa carnibus, dehinc injiciunt, si ad manum habeant, lebetes indigenas Lesbiis crateribus maxime assimiles, nisi quod sunt multo capaciores,

a οἱ δὲ καλεόμενοι βασιληίοι. b ὀνομάζουσι. c Ἀργίμπασα. d Θαμιμασάδης. e ἱερδομένη δὲ ὧδε. f ἐμπεποδισμένον τοὺς δύο πόδας τοὺς ἐμπροσθίους ἕστηκε. Sed insuper habet MS. ἐμπεποδισμένον. g ἕψεσι σὺν ἐσβάλλουσι.

Victima se ipsam cremat. Sacrificium Martis, qui est acinaces, & sarmentorum congeries templum. Crudelitas in hostes captos, etiam in occisos. Aversatio suum.

τούτυς ἐσβάλλονλες, ἕψυζι ὑπονκαίονλες τὰ ὀστέα τ ἱρηίων· ἢν δὲ μὴ σφι παρῇ λέβης, οἱ δὲ ἐς τὰς γαστέρας τ ἱρηίων ἐσβάλλονλες τὰ κρέα πάντα, καὶ ὥσθ' ὑδρομίξαντες ὕδωρ, ὑπονκαίυζι τὰ ὀστέα. τὰ δὲ αἴθεται κάλλιστα. αἱ δὲ γαστέρες χωρέυζι ῥᾳστέως τὰ κρέα ἐψιλωμένα τ ὀστέων· καὶ ἄτω βῦς τε ἑωυτὸν ἐξέψῃ, καὶ τἄλλα ἱρήια ἑωυτὸ ἕκαστον. ἐπεὰν δὲ ἑψηθῇ τὰ κρέα, ὁ θύσας, τ κρεῶν καὶ τ σπλάγχνων ἀπαρξάμενος, ῥίπτῃ ἐς τὸ ἔμπροσθεν. θύυζι δὲ καὶ τἄλλα πρόβατα, καὶ ἵππυς μάλιστα. Τοῖσι μὲν δὴ ἄλλοισι τ θεῶν ἅτω θύυζι, καὶ ταῦτα τ κτηνέων. τῷ δὲ Ἄρηι ὧδε κατὰ νόμυς· ἐκάστοισι τ ἐρχηίων ἐστὶ συφι Ἄρεος ἱρὸν τοιόνδε· Φρυγάνων φάκελοι συννενέαται ὅσον τ' ὄπι γαδίυς τρεῖς μῆκος καὶ εὖρος, ὕψος δὲ ἧσσον· ἄνω δὲ τούτυ, τετράγωνον ἄπεδον πεποίηται· καὶ τὰ μὲν τρία τ κώλων ἔστι ἀπότομα, κατὰ δὲ τὸ ἓν, ὀπιβατόν. ἔπος δὲ ἑκάστυ ἁμάξας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀπινέυζι φρυγάνων. ὑπονοσέει γὰρ δὴ αἰεὶ κατὰ τῶν χειμώνων. ὀπὶ τούτυ δὴ τ ἄκυς ἀκινάκης σιδήρεος ἵδρυται ἐρχαίος ἑκάστοισι· καὶ τοῦτ' ἔστι τοῦ Ἄρεος τὸ ἄγαλμα. τούτῳ δὴ τῷ ἀκινάκει θυσίας ἐπετείυς προσάγυζι προβάτων καὶ ἵππων. καὶ δὴ καὶ τοῖσδε ἔπι πλέω θύυζι ἢ τοῖσι ἄλλοισι θεοῖσι. ὅσυς δ' ἂν τῶν πολεμίων ζωγρήσωσι, ἀπὸ τῶν ἑκάστου ἀνδρῶν ἄνδρα ἕνα [a] θύυζι, τρόπῳ δὲ τῷ αὐτῷ ᾧπερ καὶ τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἑτεροίως. ἐπεὰν γὰρ οἶνον ὀπιπαστέωσι κατὰ τῶν κεφαλέων, ἀποσφάζυσι τὺς ἀνθρώπυς ἐς ἄγγος· καὶ ἔπειτα ἀνενείκαντες ἄνω ὀπὶ τ ὄγκον τῶν φρυγάνων, καταχέυζι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινάκεος. ἄνω μὲν δὴ φορέυζι τοῦτο. κάτω δὲ ὥσθ' τὸ ἱρὸν πιεῦσι τάδε· τῶν ἀποσφαγέντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιοὺς ὤμυς πάντας ἀποταμνονλες σὺν τῇσι χερσὶ, ἐς τ ὑέρα ἰεῦσι· καὶ ἔπειτα τ τἄλλα ἀπαρξάντες ἱρήια ἀπαλλάσσονται. χειρὶ δὲ τῇ ἂν πέσῃ νέα [b], καὶ χωρὶς ὁ νεκρός. Θυσίαι μέν νυν αὗται σφι κατιστέαται. ὑπὸ δὲ οὗτοι οὐδὲν νομίζυσι, οὐδὲ τρέφειν τοσοῦτον ἐν τῇ χώρῃ θέλυζι. Τὰ δ' ἐς πόλεμον ἔχοντα ὧδε σφι διάκειται [c]· ἐπεὰν τ πρῶτον ἄνδρα καταβάλῃ ἀνὴρ Σκύθης, τοῦ αἵματος ἐμπίνει. ὅσυς δ' ἂν φονεύσῃ ἐν τῇ μάχῃ, τούτων τὰς κεφαλὰς ἀποφέρει τῷ βασιλέϊ. ἀπενείκας μὲν γὰρ κεφαλὴν, τ λείης μεταλαμβάνει τὴν ἂν λάβωσι· μὴ ἐνείκας δὲ, οὔ. ἀποδείρει δὲ αὐτὴν τρόπῳ τοιῷδε· περιταμὼν κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα, καὶ λαβόμενος τ κεφαλῆς, ἐξίει. μετὰ δὲ, σαρκί-

res; in hos injicientes succensis ossibus hostiarum, coquunt. Si autem non adfuerit lebes, omnes carnes hostiarum in alvos illarum injicientes aqua admixta, ossa succendunt. Quibus acerrime ardentibus, & alvis facile capientibus carnes ossibus separatas, ita fit ut bos se ipse excoquat: & item cetera sacrificia unumquodque se ipsum. Coctis carnibus, is qui immolavit, earum atque intestinorum prosicias sumens ante se porricit. Immolant autem & alias oves, tum præ-
62 cipue equos. Et aliis quidem diis hunc in modum & tales pecudes immolant: Marti vero sic legitimo ritu. Singulis in curiis ab eis struitur tale templum: Sarmentorum fasces congeruntur trium in longum latumque stadiorum, minoris tamen sublimitatis: desuper quadrata planities efficitur: tria latera prærupta sunt, quartum acclive, per quod adscendatur. Eo quotannis comportant centum quinquaginta plaustra sarmentorum. nam semper propter cœli atrocitatem illa marcescunt. Super hanc congeriem ferreus acinaces à singulis vetustus statuitur. Idque est Martis simulacrum, cui annuas hostias offerunt ovium & equorum; & sane plura his sacrificant quam ceteris diis. Ex hostibus captivis centesimum quemque immolant, non eodem quo & pecora modo, sed diverso. nam ubi capitibus vinum libaverunt, ipsos in vas jugulant: dehinc in congeriem sarmentorum sublatum acinaci cruorem invergunt. Hunc quidem supra ferunt. inferius autem prope templum ista faciunt: Virorum interemptorum omnes humeros dextros præcidunt una cum manibus & in aerem jaciunt. & ceteris deinde solennibus confectis abeunt: quò autem ceciderit ma-
63 nus, ibi jacet, ac seorsum cadaver. Et sacrificia quidem hæc eis sunt instituta. Sues vero illi nihil morantur, quas nec
64 alere omnino in regione volunt. Quæ vero ad bellum attinent, hunc in modum sunt eis comparata. Quem primum virum dejecerit vir Scytha, ejus sanguinem potat: quoscunque in prœlio interemerit, eorum capita regi offert. nam capite allato, fit prædæ quamcunque ceperint particeps, alioqui expers. Caput hoc modo pelle nudat: In orbem illud amputat circa aures, verticeque sumpto excutit, deinde involvens carni

a Vocem ἕνα non agnoscit MS. b κίη). c ἀφκιέ).

Coria humana ad varios usus, ex capite pocula; jactantia in bibendo. Divinatio ex virgis salicum: Veneris ex tilia.

σας βοὸς πλευρῇ, δέψῃ τῇσι χερσί. ὀργίσας δὲ αὐτὸ, ἅτε χλιδώμακλρον ἐκτησαμ. ἐκ δὲ τῶν καλινῶν τοῦ ἵππου τ' αὐτὸς [a] ἐλαύνῃ, ἐκ τούτου ἐξάπλει, καὶ ἀγάλλεται. ὃς γὰρ ἂν πλεῖστα δέρματα χλιδώμακλρα ἔχῃ [b], ἀνὴρ ἄριστος οὗτος κέκλεται. πολλοὶ δὲ αὐτέων ἐκ τῶν ἀποδερμάτων καὶ χλαίνας ἐπίνυσσι ποιεῦσι, συρράπτοντες κατάπερ βαίτας. πολλοὶ δὲ ἀνδρῶν ἐχθρῶν τὰς δεξιὰς χέρας νεκρῶν ἐόντων ἀποδείραντες αὐτοῖσι [c] ὄνυξι, καλύπτρας τῶν φαρετρέων ποιεῦνται. δέρμα δὲ ἀνθρώπου, καὶ παχὺ καὶ λαμπρόν, λεῖον ἄριστα χεδὸν δερμάτων πάντων λαμπρότατον λευκότητι. πολλοὶ δὲ καὶ ὅλους ἄνδρας ἐκδείραντες, καὶ διατείναντες ἐπὶ ξύλων, ἐπ' ἵππων περιφέρουσι. ταῦτα μὲν δὴ ὕτω σφι νενόμισται. Αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς, ὅπερ [d] πάντων, ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων, ποιεῦσι τάδε· ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἔνερθεν τῶν ὀφρύων, ἐκκαθαίρει· καὶ εἰ μὲν ἢ πένης, ὅδ' ἐξωθεν ὠμοβοείῃ μούνῃ περιπίνας, ὕτω χρᾶται· εἰ δὲ ἢ πλούσιος [e], τῇ μὲν ὠμοβοείῃ περιπίνει· ἔσωθεν δὲ περιχρυσώσας, ὕτω χρᾶται πατηρίῳ. ποιεῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν οἰκηίων, εἴ σφι διάφοροι γένωνται, καὶ εἰ ὑπερεκατήσῃ [f] αὐτοῦ πρὸς τῷ βασιλέι. ξείνων δέ οἱ ἐλθόντων τ' ἂν λόγου ποιήσηται, τὰς κεφαλὰς ταύτας προφέρει, καὶ ὑπιλέγει ὡς οἱ ἐόντες οἰκήιοι πόλεμον προσεθήκαντο, καί σφεων αὐτὸς ἐπεκράτησε, ταύτην τὴν ἀνδραγαθίην λέγοντες [g]. Ἅπαξ δὲ ἕκαστος ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ὁ νομάρχης [h] ἕκαστος ἐν τῷ ἑωυτοῦ νομῷ κιρνᾷ κρητῆρα οἴνου, ἀπ' οὗ πίνουσι τῶν Σκυθέων ὅσοις δὴ ἄνδρες πολέμιοι ἀραιρημένοι ἔωσι· τοῖσι δ' ἂν μὴ κατεργασμένον ᾖ τοῦτο, οὐ γεύονται τοῦ οἴνου τούτου, ἀλλ' ἀτιμωμένοι ἀποκατέαται. ὄνδρον δέ σφι ἐστὶ μέγιστον τοῦτο· ὅσοι δὲ αὐτῶν [i] καὶ κάρτα πολλοὺς ἄνδρας ἀνῃρηκότες ἔωσι, οὗτοι δὲ σαύδυο κύλικας ἔχοντες, πίνουσι ὁμοῦ. Μάντιες δὲ Σκυθέων εἰσὶ πολλοὶ, οἱ μαντεύονται ῥάβδοισι ἰτέῃσι πολλῇσι ὧδε· ἐπεὰν φακέλους ῥάβδων μεγάλους ἐνείκωνται, θέντες χαμαὶ, διεξελίσσουσι αὐτούς· καὶ ὑπὶ μίαν ἑκάστην ῥάβδον τιθέντες, θεσπίζουσι. ἅμα τε λέγοντες ταῦτα, συμπλέκουσι τὰς ῥάβδους ὀπίσω, καὶ αὖτις κατὰ μίαν συντιθεῖσι. αὕτη μέν σφι ἡ μαντικὴ πατρωίη ἐστί [k]. οἱ δὲ ἐναρέες καὶ οἱ ἀνδρόγυνοι τὴν Ἀφροδίτην σφι λέγουσι μανικῷ δοῦναι· φιλύρης ὦν φλοιῷ μαντεύονται, ἐπεὰν τὴν φιλύρεω τρίχα [l] χίσῃ διπλέκων ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῖ-

ni ex bovis latere, manibus subigit ac mollitum, tanquam mantile possidet, eaque ex habenis equi quem agitat, appensa gloriatur: ut quisque enim coria mantilia plurima habet, ita vir judicatur præstantissimus. Sunt quoque multi qui ex corii hujus frustis lænas densari curant, consarcinantes tanquam sisyras pastorias. Multi etiam occisorum hostium manus dextras cum ipsis unguibus excoriant, opercula hæc pharetrarum habentes. Est autem inter omnia coria humanum fere & crassum maxime & candore splendidum. Multi etiam totos homines excoriatos, & super ligna extentos, in equis circumferunt. Hæc ab illis ita sunt recepta. Ipsis autem capitibus non utique omnium, sed inimicissimorum hæc faciunt; quisque illud quod est infra supercilia, serra abcisum prorsus expurgat: & crudo tantum bovis corio, si pauper sit; sin dives, non modo exterius inducit bovino corio, verum etiam interius inaurat, & sic uterque pro poculo utitur. Idem agunt de familiaribus, si inter eos extiterint discordiæ, & alter eorum apud regem victoria sit potitus. Hæc capita hospitibus, qui ad eum veniunt alicujus apud ipsum existimationis, exhibet: refertque illos, quum essent domestici, & ad pugnam lacessissent, ab ipso esse superatos: id strenuitatis loco ponentes. Semel autem quotannis quilibet regionis princeps in eadem regione miscet vini craterem, de quo bibunt Scythæ, à quibus hostes sublati sunt; at non inde gustant qui nihil tale ediderint, sed sine honore seorsum sedent: quæ res apud eos maximæ est ignominiæ. Qui vero illorum complures cædes fecerunt, hi duobus pariter quos habent calicibus potant. Apud eosdem multi sunt vaticinatores, qui pluribus virgis salignis divinant, ad hunc modum: Grandes virgarum fasces quum attulerunt, humi positos dissolvunt, ac seperatim ponentes illarum singulas, fata prædicunt, & dum ista dicunt, vice versa virgas convolvunt, ac rursus sigillatim componunt. Hæc est illis tradita à majoribus divinatio. Sed Enaries & semiviri, ajunt sibi à Venere tradi divinationem. Tiliæ igitur fronde vaticinantur. Tiliam ubi quis trifariam sciderit,

a ἢ ἀν αὐτὸς. b ἔχοι. c ἀποδείραντες καὶ διατείναντες αὐτοῖσι. d ἄτοι. e ἢ πλούσιος. f ὑπερεκατήσῃ. g λέγει. h νομάρχης. i ἔσοι ἢ ἂν αὐτῶν. k μάλιστα ἡ μανικὴ πατρωίη σφι ἐστί. l τρία MS.

Absurda opinio de causa morbi regis. Iusjurandum maximum. Temeraria fides vatum, hosque comburendi modus. Cum patre filii pereunt. Fœderis firmandi ratio. Sepulchra regum.

derit, digitis suis eam implicans ac resol-
68 vens vaticinatur. Horum tres maxime probatos arcessit rex Scytharum, quoties ægrotat, eo modo quo dixi vaticinantes; & semper fere hi dicunt talia, nempe hunc aut illum civem (indicant autem hominem de quo loquuntur) pejerasse per regia solia: (est autem Scythis mos plerunque jurandi per regia solia, quum maximum volunt interponere jusjurandum) protinusque is, quem dixerint pejerasse, adductus, coarguitur scientia divinandi, tanquam compertus falso dejerasse per regia solia, & ob id regem ægrotare. Si ille inficiatur se dicens non pejerasse, atque indignatur, rex duplum numerum vaticinorum arcessit: qui inspecta divinandi ratione, si & ipsi hominem perjurii convicerint, sine mora caput abcidunt; ejusque facultates inter se partiuntur primi vaticini. Sin vero illi qui supervenerunt vaticini homines absolverint, alii atque alii præsto sunt: quorum si plures absolverint, decretum est primis illis vaticinis esse pere-
69 undum. Eosque hunc in modum necant. Plaustrum concamaratum ubi sarmentis referserunt, bobusque junxerunt, vaticinos pedibus implicatis, & manibus post tergum revinctis, atque ore obstructo, infulciunt in medium sarmentorum: incensisque illis territando agitant boves. quorum boum multi cum vaticinis concremantur, multi ambusti, cremato illorum temone, aufugiunt. Hoc quem dixi modo comburunt vaticinos, etiam ob alias caussas, appellantque falsos
70 vates. Sed quos morte rex afficit, eorum nec liberos linquit, sed universos mares interficit, feminis nihil læsis. Fœdera cum quibuscunque ineunt Scythæ, hoc modo ineunt: Infuso in grandem calicem fictilem vino, commiscent eorum sanguinem qui feriunt fœdus, percutientes cultello aut incidentes gladio paululum corporis. deinde in calice tinguntacinacem, sagittas, securim, jaculum. Hæc ubi fecerunt, multa apprecantur: postea vinum epotant non modo ii qui fœdus faciunt, sed etiam comitum ii
71 qui sunt maximæ dignitatis. Regum autem sepulchra in Gerrhis sunt. Ubi Borysthenes jam navigabilis est, ibi, quum rex eis decessit, ingentem in terra scrobem fodiunt forma quadrata. hoc ubi præpararunt, susciplunt cadaver, cor-

τοῖσι ἐωϋτοῦ, καὶ Δηλύων, χρᾶ. Ἐπεὰν δὲ βασιλεὺς ὁ Σκυθέων κάμῃ, μεταπέμπε τῶν μαντίων ἄνδρας τρεῖς τοὺς εὐδοκιμέοντας μάλιστα, οἱ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ μαντεύονται. καὶ λέγωσι ἔστι ὡς τοὐπίπαν μάλιστα τάδε, ὡς τὰς βασιληίας ἑστίας ὀμώρκηκε ὃς δὲ ὃς λέγοντες τῶν ἀστῶν τὸν ἂν δὴ λέγωσι· (τὰς δὲ βασιληίας ἑστίας νόμος Σκύθῃσι παμάλιστά ἐστι ὀμνύναι τότε ἐπεὰν τὸ μέγιστον ὅρκον ἐθέλωσι ὀμνύναι) αὐτίκα δὲ Δηλελαμμένος ἄγεται ἔστ᾽ ἂν δὴ φῶσι ὀμορκῆσαι. ἀπιγμένον δὲ ἐλέγχουσι οἱ μάντιες ὡς ὀμορκώσαντα φαίνεται ἐν τῇ μαντικῇ τὰς βασιληίας ἑστίας, καὶ Δηὼ ταῦτα ἀληθέα ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ ἀρνέεται, ἀδικέειν φάμενος ὀμορκῆσαι, καὶ δεινολογέεται. ἀρνεομένου δὲ τούτου, ὁ βασιλεὺς μεταπέμπεται ἄλλους δυώδεκα μάντιας· καὶ ἢν μὲν ἔτι ἐσορεῶντες ἐς τὴν μαντικὴν, καταδήσωσι ὀμορκῆσαι, τοῦδε ἰθέως τὴν κεφαλὴν ἀποτάμνυσι, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ Δηλαγχάνουσι οἱ πρῶτοι τῶν μαντίων· καὶ ἢν δὲ [a] οἱ ἐπελθόντες μάντιες ἀπολύσωσι, ἄλλοι παρεῖσι μάντιες, καὶ μάλα ἄλλοι. ἢν δὲ οἱ πλείους τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσωσι, δέδοκται τοῖσι πρώτοισι τῶν μαντίων αὐτοῖσι ἀποθνῄσκειν. Ἀποθνῄσκουσι δὲ αὐτοὺς [b] τρόπῳ τοιῷδε· ἐπεὰν ἅμαξαν καμάρης [c] φορυτῶν πλήσωσι, καὶ ὑποζεύξωσι βοῦς, ἐμπεδήσαντες τοὺς μάντιας, καὶ χεῖρας ὀπίσω δήσαντες, καὶ στομώσαντες, κατειργνῦσι ἐς μέσα τὰ φρύγανα. ὑποπρήσαντες δὲ αὐτὰ, ἀπεῖσι φοβήσαντες τοὺς βοῦς. πολλοὶ μὲν δὴ συγκαταφλέονται τοῖσι μάντισι βόες, πολλοὶ δὲ ἀπεκκαυμένοι ἀποφεύγουσι, ἐπεὰν αὐτέων ὁ ῥυμὸς κατακαυθῇ. κατακαίουσι δὲ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ καὶ δι᾽ ἄλλας αἰτίας τοὺς μάντιας, ψευδομάντιας καλέοντες. Τοὺς δ᾽ ἂν ἀποκτείνῃ [d] βασιλεὺς τούτων οὐδὲ τοὺς παῖδας λείπει, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔρσενα κτείνει, τὰ δὲ θήλεα οὐκ ἀδικέει. ὅρκια δὲ πιστοῦνται Σκύθαι ὧδε, πρὸς τοὺς ἂν ποιέωνται· ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχέαντες, αἷμα συμμίσγουσι τῶν τε ὁρκια ποιευμένων, τύψαντες ἐγκέαλι ἢ ὀπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος· καὶ ἔπειτα ἀποβάψαντες ἐς τὴν κύλικα ἀκινάκεα, καὶ ὀιστοὺς, καὶ σάγαριν, καὶ ἀκόντιον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, καλέουσι πολλὰ, καὶ ἔπειτα ἀποπίνουσι αὐτοί τε οἱ τὸ ὅρκιον ποιεύμενοι, καὶ τῶν ἑπομένων οἱ πλείστου ἄξιοι. Ταφαὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐν Γέρροισί εἰσι· ἐς ὃ ὁ Βορυσθένης ἐστὶ πλωτός, ἐνθαῦτα ἐπεάν σφι ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, ὄρυγμα γῆς μέγα ὀρύσσουσι τετράγωνον. ἑτοῖμον δὲ τοῦτο ποιήσαντες, ἀναλαμβάνουσι τὸν νεκρὸν, κατακεκηρωμένον μὲν τὸ σῶ-

Hh 2 μα·

a μαντίων· ἢν δὲ. b ἀποκτοῦσι δὲ αὐτοὺς. c vox καμάρης ignoratur in MS. d ἀποκτείνει.

μα· τὴν ἢ νηδὺν ἀναχαθεῖσαν, καὶ καθαρθεῖσαν, πλέῳ κυπέρου κεκομμένου, καὶ θυμιήματος, καὶ σελίνου σπέρματος, καὶ ἀνήσου, σωερραμμένην ὀπίσω, καὶ κομίζουσι ἐν ἁμαξῃ ἐς ἄλλο ἔθνος. οἱ δ' ἂν παραδέξωνται κομισθέντα τὸν νεκρὸν, ποιεῦσι τάπερ οἱ βασιλήιοι Σκύθαι· ἀπὸ ὠτὸς ἀποτάμνονται, τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται [a], μέτωπον ἐ ῥῖνα καταμύσσονται, διὰ τοῦ π ἀριστερῆς χειρὸς οἰσὺς διαβιβρώσκονται. ἐνθεῦτεν ἢ κομίζουσι ἐν ἁμάξῃ τὸν νέκυν ἐ Βασιλέος ἐς ἄλλο ἔθνος τῶν ἄρχουσι. οἱ δέ σφι ἕπονται, ἐς τοὺς πρότερον ἦλθον. ἐπὰν ἢ πάντας περιέλθωσι τὸν νέκυν κομίζοντες, ἐν Γέρρῳσι ἐσχατα καλοικημένοισι εἰσὶ τῶν ἐθνέων τῶν ἄρχουσι, καὶ ἐν τῇσι ταφῇσι. καὶ ἔπηξαν ἐπὰν θήκωσι τὸν νέκυν ἐν τῇσι θήκῃσι ὀβελοὺς, σανίδας ἐπιξάντες αἰχμὰς ἔνθεν ἐ ἔνθεν ἐ νεκροῦ, ξύλα ὑπερτείνουσι, καὶ ἔπειτα ῥιψὶ καλαμύσσουσι. ἐν δὲ τῇ λοιπῇ διρύχωρίῃ τῆς θήκης, τῶν παλλακέων τινὰ μίαν ἀποπνίξαντες θάπτουσι, καὶ τὸν οἰνοχόον, καὶ μάγειρον, καὶ ἱπποκόμον, καὶ διήκονον, καὶ ἀγγελιηφόρον, καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπαρχὰς, καὶ φιάλας χρυσέας. ἀργύρῳ ἢ ὐδὲν ὐδὲ χαλκῷ χρέωνται. ταῦτα ἢ ποιήσαντες, χῶσι πάντες χῶμα μέγα, ἁμιλλώμενοι, καὶ προθυμεόμενοι ὡς μέγιστον ποιῆσαι. Ἐνιαυτῷ ἢ περιφερομένῳ, αὖτις ποιεῦσι τοιόνδε. λαβόντες τῶν λοιπῶν θεραπόντων τοὺς ἐπιτηδεωτάτους· οἱδὲ εἰσι Σκύθαι ἐγγενέες· ἔστι γὰρ εἰσι θεραπεύοντες τὸν ἂν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ, ἀργυρώνητοι ἢ οὐκ εἰσὶ σφι θεράποντες· τούτων ὧν τῶν διηκόνων ἐπὰν ἀποπνίξωσι πεντήκοντα, καὶ ἵππους τοὺς καλλίστους πεντήκοντα, ἐξελόντες αὐτῶν τὴν κοιλίην, καὶ καθήραντες, ἐμπιπλᾶσι ἀχύρων, καὶ συρράπτουσι. ἀψῖδα ἢ ἡμισυ ἐπὶ ξύλα δύο, ἡμισυ σκολιοὺς ὑπλιον, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς ἀψῖδος ἐπ' ἕτερα δύο καταπήξαντες τρόπῳ τοιούτῳ, πολλὰ τοῦτα ἔπειτα τῶν ἵππων καταμύσσεα ξύλα παχέα διελάσαντες μέχρι τῶν τραχήλων, ἀναβιβάζοντα [b] αὐτοὺς ἐπὶ τὰς ἀψῖδας. τῶν ἢ, αἱ μὲν πρόπραι ἀψῖδες ὑπέχουσι [c] τοὺς ὦμους τῶν ἵππων· αἱ δὲ, ὄπισθεν μὲν τοὺς μηροὺς, τοὺς λαγόνας ὑπολαμβάνουσι· σκέλεα δὲ ἀμφότερα καταχρέμαται μετέωρα. χαλινοὺς δὲ ἐ στόμια ἐμβαλόντες ἐς τοὺς ἵππους, καταπίνουσι ἐς τὸ πρόσθεν αὐτῶν, καὶ ἔπειτα ὑπὸ παταλῶν δέουσι. τῶν δὲ δὴ νεηνισκων τῶν ἀποπεπνιγμένων τῶν πεντήκοντα ἕνα ἕκαστον ἀναβιβάζουσι ὀπὶ τὸν ἵππον [d], ὧδε ἀναβιβάζοντες· ἐπὰν νεκρῷ ἑκάστῳ μὲν διὰ τοῦ ἀκάνθου ξύλον ὀρθὸν διελάσωσι μέχρι

corpore incerato, alvo diſciſſa atque expurgata, quam ſilere contuſo & thymiamate apiique ſemine & aniſi quum expleverunt, conſuunt rurſus, & in plauſtro ad aliam gentem ferunt. Qui vero delatum cadaver excipiunt, eadem agunt quæ regii Scythæ: auris aliquid decidunt, crinem circumtondent, brachia circumcidunt, frontem naſumque conſauciant, ſiniſtram manum ſagittis trajiciunt. Poſtmodum regis cadaver in plauſtro ferunt ad aliam gentem cui imperitant, quæ ipſos comitatur ad eos unde primum venerant. Ubi jam mortuum ferentes, luſtraverunt univerſas gentes, in Gerrhis extrema habitantibus ſunt gentium, quibus imperant, & in his ſepulchris. Quem poſtquam in loculis poſuerunt ſuper torum, mucronibus hinc atque hinc defixis, deſuper ligna extendunt, ac deinde palliis contegunt. In reliqua loculi ſpatioſitate aliquam ejus pallacam ſtrangulatam ſepeliunt, & pincernam, & cocum, & equiſonem, & miniſtrum, & internuncium, nec non equos & aliarum rerum omnium primitias, quinetiam phialas aureas. nam argentum aut æs in uſu non habent. His actis, humum certatim atque avide injiciunt, cupientes tumulum quam maximum efficere. Circumacto anno, rurſus hoc 72
agunt: E famulis reliquis aptiſſimos ſumunt. ſunt autem hi ingenui Scythæ; illi enim ſerviunt, quos ipſe rex juſſerit. nam pecunia emptos ſervos non habent. Horum miniſtrorum quinquaginta quum ſtrangulaverunt ac totidem præſtantiſſimos equos, alvo eorum exempta & expurgata, paleis implent, ac conſuunt: & ubi dimidium fornicis ſuper duo ligna, dimidium ſupinum ſtatuentes, alterumque dimidium fornicis ſuper altera duo ligna, tali modo defixerint, multa illa tum oblonga ligna craſſa per equos ad cervicem uſque quum trajecerunt, attollunt eos ſupra fornices, quorum priores fornices ſuſtinent armos equorum, poſteriores vero juxta femora ſuſcipiunt ventres, utriſque cruribus ſuperne dependentibus. Equos autem infrenant, eorumque habenas anteriora extendunt, & mox ad palos alligant: dehinc ſuper eorum ſingulos ſtatuunt ſingulos quinquaginta juvenum ſtrangulatorum hunc in modum. Unicuique eorum rectum ſtipitem præter ſpinam ad cervicem uſque transfigunt:

χει

a Hæc quatuor verba τρίχας περικείρονται, βραχίονας περιτάμνονται non ſunt in MS. b ἀναβιβάζουσι. c MS. ὑπερέχουσι. d ἐπὶ ἵππων.

gunt: quod inferius extat aliquid ſtipitis, id infigunt foramini ligni alterius quo equus trajectus eſt. His equitibus
73 ſepulchro circumpoſitis abeunt. Hunc in modum reges ſepeliunt. Alios autem Scythas, quum deceſſerunt, proximi quique in plauſtris collocatos ad amicos circumferunt. eos ſinguli amicorum excipientes, epulum comitantibus præbent; ſed & cadaveri ſimiliter ex omnibus apponit, quæ ceteris. Ad hunc modum quadraginta diebus privati homines circumaguntur: dehinc humantur. Scythæ autem qui ſepeliverunt tali modo purgantur. Ubi caput terſerunt abluerunteque, circa corpus ita agunt. Tria ligna ſtatuunt mutuo inclinata, circa hæc prætendunt lanea pilea, quam maxime conſtipantes, & in alveum in medio lignorum pileorumque poſitum lapides conjiciunt ex igne perlucidos.
74 Naſcitur autem apud eos cannabis lino ſimillima, præterquam craſſitudine ac magnitudine: ſed multo iſta cannabis eſt præſtantior, vel ſua ſponte naſcens, vel ſata: ex qua Thraces quidem etiam veſtimenta conficiunt lineis ſimillima: neque ſane niſi quis admodum peritus ſit ejus, linea ſint an cannabina, queat dignoſcere: & qui non viderit cannabem exiſtimabit lineum eſſe veſtimentum.
75 Hujus ergo cannabis ſemen ubi acceperint Scythæ ſub pileis ſuccedunt, ac deinde id ſupra lapides igne perlucidos jaciunt. Id vero aggrediens ſuffire etiam vaporem reddit tantum, ut Græcum nullum thuribulum eum ſuperet. Hoc odore gaudentes Scythæ fremunt; quod apud ipſos loco lavacri eſt. neque enim aqua lavant omnino corpus, ſed uxores eorum adfundentes aquam, ad lapidem ſcabrum conterunt a cypreſſi & cedri & thuris ligno: deinde iſtud detritum, quod eſt craſſum, etiam oblinunt toto corpore & facie. Id eas ſimul bene olentes facit, ſimul poſtero die, auferentes illud oblitum, mundas ac
76 ſplendidas. Externis vero & hi ritibus uti magnopere cavent, ne quidem mutuis inter ſe: ſed Græcorum etiam minime, ut oſtendit Anacharſis, & deinde iterum Scyles. Siquidem Anacharſis quum multum orbis terrarum contemplatus eſſet, & magnam ſapientiam inde confeciſſet, ad ſedes Scytharum proficiſcebatur.

χρὶ δ' τραχήλε, κάτωθεν δὲ ὑπερέχῃ δ' ξύλε τέτε, τὸ ἐς τόρμον πηγνύσι δ' ἕτερε ξύλε δ' ἀμφὶ δ' ἵππε. ἐπιῤῥήσαντες δὲ κύκλῳ τὸ σῆμα ἱππέας τοιέτες ἀπελαύνσι. Οὕτω μὲν τὲς βασιλῆας θάπτσι. τὲς δὲ ἄλλες Σκύθας, ἐπεὰν ἀποθάνωσι, περιάγσι οἱ ἀγχοτάτω οἰκέοντες κατὰ τὲς φίλες ἐν ἁμάξῃ [a] κειμένες. τῶν δὲ ἕκας δεχομένων δαιτυμόνων τὲς ἑπομένες, καὶ τῷ νεκρῷ ἀπάντων ὁμοίως παρατίθησι ὅσα τοῖσι ἄλλοισι. ἡμέρας δὲ τεσσεράκοντα οὕτω οἱ ἰδιῶται περιάγονται, ἔπειτα θάπτονται. θάψαντες δὲ οἱ Σκύθαι, καθαίρονται τρόπῳ τοιῷδε· σμηνάμενοι τὰς κεφαλὰς καὶ ἀπολυνάμενοι, ποιεῦσι περὶ τὸ σῶμα τάδε· ἐπεὰν ξύλα στήσωσι τρία ἐς ἄλληλα κεκλιμένα, περὶ ταῦτα πίλες εἰρινέες περιείνυσι· συμφράξαντες δὲ ὡς μάλιστα, λίθες ἐκ πυρὸς διαφανέας ἐσβάλλυσι ἐς σκάφην κοίλην ἐν μέσῳ τῶν ξύλων τε καὶ τῶν πίλων. Ἔστι δέ σφι κάνναβις φυομένη ἐν τῇ χώρῃ, πολὺ παχύτῃ καὶ μεγάθει, τῷ λίνῳ ἐμφερεστάτη. ταύτῃ δὲ πολλῷ ὑπερφέρῃ ἡ κάνναβις αὐτὴ· καὶ αὐτομάτη καὶ σπειρομένη φύεται· καὶ ἐξ αὐτῆς Θρῆικες μὲν καὶ εἵματα ποιεῦνται τοῖσι λινέοισι ὁμοιότατα· ὀλίγ' ἂν, ὅστις μὴ κάρτα τεύξεων εἴη αὐτῆς, διαγνοίη λίνα ἡ καννάβεια ἐστί· ὃς δὲ μὴ εἰδέ κω τὴν καννάβειδα, λίνεον δοκήσῃ εἶναι τὸ εἷμα. Ταύτης ὦν οἱ Σκύθαι τ' καννάβε τὸ σπέρμα ἐπεὰν λάβωσι, ὑποδύσαντες ὑπὸ τὲς πίλες, καὶ ἔπειτα ἐπιβάλλυσι [b] τὸ σπέρμα ἐπὶ τὲς διαφανέας λίθες τῷ πυρί. τὸ δὲ θυμιῶσαν ἐπιβαλλόμενον, καὶ ἀτμίδα παρέχεται τοσαύτην, ὥστε Ἑλληνικὴ οὐδεμία ἂν μιν πυρὴ ὑποκρατήσειε· οἱ δὲ Σκύθαι ἀγάμενοι τῇ πυρῇ ὠρύονται. τοῦτό σφι ἀντὶ λυτροῦ ἐστι. οὐ γὰρ δὴ λοῦνται ὕδατι τοιῷδε τὸ σῶμα. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτέων ὕδωρ ἐπιχέουσαι, καταστώχυσι περὶ λίθον τραχὺν τ' κυπαρίσσε, καὶ κέδρε, καὶ λιβάνε ξύλε· καὶ ἔπειτα τὸ καταστωχόμενον τοῦτο, παχὺ ἐὸν, καὶ καταπλάσσουσαι [c] πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον· καὶ ἅμα μὲν εὐωδίη σφέας ἀπὸ τούτε ἴσχει, ἅμα δὲ ἀπαιρέσαντες τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ τὸν καταπλασμὸν [d], γίνονται καθαροὶ καὶ λαμπροί. Ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι καὶ ἔτι αἰνῶς χρῶνται φεύγουσι, μήτοι γε ὧν ἀλλήλων, Ἑλλησικοῖσι δὲ καὶ ἤκιστα [e], ὡς διεδέξατο Ἀνάχαρσός τε καὶ δεύτερα αὖτις Σκύλης. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀνάχαρσις, ἐπεί τε γῆν πολλὴν θεωρήσας, καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλὴν, ἐνόμιζε τὰ ἤθεα τὰ Σκυθέων· πολέων δὲ

a ἁμάξῃσι. b ὑποβάλλυσι. c ἰὸν, καταπλάσσουσαι. d καταπλασμὸν. e ἧκιστα.

Anacharſidis inde calamitas & genus. Mater Deûm Cyzici. Lacedæmoniorum proprium & diverſum ab Græcis alius.

δὲ δὴ Ἑλλησπόντου [a], πρόσχημα ἐς Κύζικον· καὶ εὑρὲ γὰρ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν ἀναγόντας τοὺς Κυζικηνοὺς ὀρτὴν μεγαλοπρεπέα κάρτα, εὐξατο τῇ Μητρὶ ὁ Ἀνάχαρσις, ἢν σῶς καὶ ὑγιὴς ἀπονοσήσῃ ἐς ἑωυτόν, θυσίην τε κατὰ ταυτὰ κατὰ ὥρα τοὺς Κυζικηνοὺς ποιεῦντας, καὶ παννυχίδα στήσειν. ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὴν Σκυθικὴν, κατα-δὺς ἐς τὴν καλεομένην Ὑλαίην· ἡ δὲ ἔστι μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλλήιον Δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη· ἐς ταύτην δὴ καταδὺς ὁ Ἀνάχαρσις, τὴν ὀρτὴν πᾶσαν ἐπετέλεε τῇ θεῷ, τύμπανόν τε ἔχων, καὶ ἀγάλματα κεδνὰ προσηρτημένα. καί τις τῶν Σκυθέων καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα, ἐσήμηνε τῷ βασιλεῖ Σαυλίῳ· ὁ δὲ, καὶ αὐτὸς ἀπικόμενος, ὡς εἶδε τὸν Ἀνάχαρσιν ποιεῦντα ταῦτα, τοξεύσας αὐτὸν ἀπέκτεινε. καὶ νῦν ἢν τις εἴρηται περὶ Ἀναχάρσιος, ἃ φασὶ μιν Σκύθαι γινώσκειν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅτι ἐξεδήμησέ τε ἐς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ξεινικοῖσι ἔθεσι διεχρήσατο· ὡς δέ γε ἐγὼ ἤκουσα Τίμνεω τοῦ Ἀγαπείθεος [b] ὑποτρόπιος, εἶναι αὐτὸν Ἰδανθύρσου [c] τοῦ Σκυθέων βασιλέος πάτρων, πάππον δὲ εἶναι Γνούρου τοῦ Λυκου τοῦ Σπαργαπίθεος. εἰ ὦν ταύτης τῆς οἰκίης Ἀνάχαρσις, ἴσχει ἂν τοῦ ἀδελφεοῦ ἀποθανόντος. Ἰδάνθυρσος γὰρ ἦν παῖς Σαυλίου, Σαύλιος δὲ ἦν ὁ ἀποκτείνας Ἀνάχαρσιν. Καί τοι τινὰ ἤδη ἤκουσα λόγον ἄλλον ὑπὸ Πελοποννησίων λεγόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ [d] Σκυθέων βασιλέος Ἀνάχαρσις ἀποπεμφθεὶς, τὰ Ἑλλάδος μαθητὴς γένοιτο· ὀπίσω τε ἀπονοσήσας, φαίη πρὸς τὸν ἀποπέμψαντα, Ἑλλήνας πάντας ἀσχόλους εἶναι ἐς [e] πᾶσαν σοφίην, πλὴν Λακεδαιμονίων· τούτοισι δὲ εἶναι μούνοισι σωφρόνως δοῦναί τε καὶ δέξασθαι λόγον. ἀλλ' ὅτι μὲν ὁ λόγος ἄλλως πέπλασται ὑπ' αὐτῶν [f] Ἑλλήνων. ὅδε ὦν ἀνὴρ, ὥσπερ πρότερον εἰρέθη, διεφθάρη. ὅτι μέν νυν οὕτω δὴ ἔπρηξε [g] διὰ ξεινικά τε νόμαια καὶ Ἑλληνικὰς ὁμιλίας. Πολλοῖσι δὲ κάρτα ἔπεσι ὕστερον Σκύλης ὁ Ἀγαπείθεος [h] ἔπαθε ὡυτὸ τοῦτο. Ἀγαπείθει γὰρ τῷ Σκυθέων βασιλέι γίνεται μετ' ἄλλων παίδων Σκύλης. ἐξ Ἰστρινῆς δὲ γυναικὸς ἔτος γίνεται, καὶ ἑδαμῶς ἐγχωρίης· τὴν μήτηρ αὐτὴ γλῶσσάν τε Ἑλλάδα καὶ γράμματα ἐδίδαξε. μετὰ δὲ, χρόνῳ ὕστερον, Ἀγαπείθης μὲν τελευτᾷ δόλῳ ὑπὸ Σπαργαπείθεος τοῦ Ἀγαθύρσων βασιλέος· Σκύλης δὲ τήν τε βασιληίδα παρέλαβε, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς, τῇ ὄνομα ἦν Ὀπόια. ἦν δὲ αὕτη ἡ Ὀπόια ἀγὴ

batur. Is quum per Helleſpontum navigans tenuiſſet Cyzicum, vovit Matri deorum, (offendit enim Cyzicenos ei diem feſtum magnifico ſane apparatu celebrantes) ſi ſalvus ſoſpeſque domum revertiſſet, ſacrificaturum ſe eodem ritu quo Cyzicenos ſacrificantes vidiſſet, & pervigilium inſtituturum. Quum igitur in Scythiam veniſſet, ingreſſus regionem quæ dicitur Hylæa, eaque eſt juxta Achillis Dromon ſita, ubique omnigenis arboribus referta. in hanc ingreſſus Anacharſis, omnem feſti ceremoniam deæ perſolvit, tympanum tenens, alligatiſque ſimulacris. Hæc eum agentem quidam Scytha animadvertens, indicium detulit Saulio regi. Rex quum & ipſe contuliſſet ſe eo, & Anacharſin ea facientem inſpexiſſet, excuſſa ſagitta necavit. Et nunc ſiquis de Anacharſi interroget, Scythæ negant ſe noviſſe hominem, ob id quod in Græciam peregrinatus externoſque ſit mores ſectatus. Sicut autem ego accepi ex Timne tutore Spargapithis, eſſe eum patruum Idanthyrſi Scytharum regis, filium Gnuri, nepotem Lyci, pronepotem Spargapithis. Itaque ſi ex hac familia extitit Anacharſis, ſciat ſe ab fratre fuiſſe interemptum. Idanthyrſus enim fuit filius Saulii, Saulius autem fuit qui Anacharſin interemit. Quanquam & aliud quiddam Peloponnenſes audivi referentes, Anacharſin à rege Scytharum miſſum, Græciæ fuiſſe diſcipulum, & quum rediſſet, dixiſſe ei qui ipſum miſerat, cunctos Græcos eſſe in omni ſapientia occupatos, Lacedæmoniis exceptis, quibus ſolis datum eſſet prudenter dare & accipere rationem. Verum hæc narratio temere ab ipſis Græcis ficta eſt. Hic igitur vir, quemadmodum antea dictum eſt, trucidatus fuit, & tale aliquod fatum propter externos ritus & Græcas conſuetudines conſequutus. Multis autem ſane annis poſtea interjectis ſimilia excepit Scyles, Aripithis filius. etenim Aripithes Scytharum rex, cum alios filios multos ſuſtulit, tum Scylem ex uxore Iſtrina, haudquaquam cive, quæ filium Græcam linguam litteraſque edocuit. Interjecto deinde tempore, Aripithe per dolum occiſo à Spargapithe Agathyrſorum rege, Scyles regnum ſuſcepit, & uxorem patris, nomine Opœam. Erat autem Opœa hæc

77

78

a πλέων δὲ Ἑλλησπόντου. b Σπαργαπίθεος. c Ἰνδανθύρσου. d τοῦ. e πᾶσαν. f ὑπὸ τῶν. g δι' ἃ ἔπρηξε. h Ἀγελαπείθεος semper MS.

hæc civis, ex qua erat Aripithi filius Oricus. Scyli regnum Scytharum obtinenti Scythicus tamen vivendi mos nihil prorsus cordi erat, sed multo magis convertebatur ad Græca, in quibus fuerat imbutus à puero; & tale quid fecit. Utique quum ad urbem Borysthenitarum Scythicum ducebat exercitum, (Borysthenitæ autem se à Milesiis ajunt esse oriundos.) ad hos quoties Scyles veniebat, relicto in suburbanis exercitu, ipse muros ingressus portas observabat; deposita Scythica veste, Græcum sumebat vestimentum, & eo indutus, in foro spatiabatur, nullo neque satellitum neque alio comitatu; sed portas servabant, nequis Scytharum cerneret eum gestantem hujusmodi vestimentum: & cum in ceteris Græcorum disciplina utebatur, tum sacra diis faciebat ritu Græco. Et quum ibi tempus menstruum aut amplius triverat, abscedebat, induta sibi Scythica veste. Idque sæpenumero faciebat, extructis sibi ædibus in Borysthenide, & uxore
79 illinc accepta. Sed quum deberet ei male cedere, ex hac occasione evenit. Affectabat Baccho per Bacchanal initiari, ac initiationem jam sumpturo in manibus, oblatum est ingens ostentum. Erant ei in urbe Borysthenitarum circum ædes (quarum etiam paulo ante habui mentionem) magnas atque magnificas spatii laxitas, circaque eam è lapide candido sphinges & grypes stantes. in has ædes deus fulmen jaculatus est, totæque deflagraverunt. Scyles nihilominus propterea initiationem peragit. Enimvero Scythæ Græcis probro dant bacchari, negantes esse credibile deum inveniss quo homines ad dementiam adigantur. Posteaquam bacchanali initiatus est Scyles, quidam Borysthenitarum Scythis indicium detulit, inquiens, Nos enim irridete Scythæ quod bacchanalia agamus, quodque nos deus corripiat; at nunc dæmon hic vestrum quoque regem insedit. nam bacchatur & à deo insanit. Quod si mihi non habetis fidem, sequimini me rem vobis ostensurum. Primores Scytharum sequuti sunt: quos Borysthenita ille deductos clanculum in turri collocavit. Ubi adfuit Scyles cum thiaso, Scythæ eum bacchabundum conspicati, rem ingentis calamitatis esse duxerunt: digressique, ea quæ viderant
80 omni exercitui indicarunt. Post hæc ubi

ἀρὴ ἐξ ἧς ἰὼ Ὄριος Ἀριπείθεϊ πάϊς. βασιλεύων δὲ Σκυθέων ὁ Σκύλης, Ἑλλάϊτη μὲν ὐδαμῶς ἠρέσκετο Σκυθικῇ, ἀλλὰ πολλὸν μᾶλλον τὰ Ἑλληνικὰ μᾶλλον πεπαιδευμένῳ ἰὼ ὑπὸ παιδὸς τὰ ἐπεπαίδευτο. ἐποίεέ τε τοιῆδε· εὖτε ἀγάγοι τὸν στρατὸν τὸν τῶν Σκυθέων ἐς τὸ Βορυσθενεϊτέων ἄστυ· (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται ὕστι λέγουσι σφέας αὐτὺς εἶναι Μιλησίους) ἐς τούτους ὅκως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὸν μὲν στρατὸν καταλίπεσκε ἐν τῷ πεδαστείῳ, αὐτὸς δὲ ὅκως ἔλθοι ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὰς πύλας ἐγκλῄσας, τὸν στολὸν ὑποθέμενος τὴν Σκυθικὴν, λάβεσκε ἂν Ἑλλωΐδα ἐσθῆτα· ἔχων δὲ ἂν τοιούτῳ, ἠγόραζε, ὕστι δορυφόρων ἑπομένων, ὕτε ἄλλου ὐδενός. τὰς δὲ πύλας ἐφύλασσον, μή τις μιν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα τοιοῦτον τὸν στολήν. καὶ τάλλα ἐχρᾶτο Ἑλλάϊτη Ἑλληνικῇ, καὶ θεοῖσι ἱρὰ ἐποίεε κατὰ νόμους τοὺς Ἑλλήνων. ὕτε δὲ διατρίψαϊ μῆνα ἢ πλέον τούτου, ἀπαλλάσσετο, στολὸν τὴν Σκυθικὴν στολήν. τοῦτο ποιέεσκε πολλάκις· καί οἰκίαν τε ὠδείμαντο ἐν Βορυσθενέϊ, καὶ γυναῖκα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρίην. Ἐπεί τε δὲ ὐδέ οἱ κακῶς ἔμελλε, ἐγένετο τοιῆδε φάσι τοιῆσδε· ἐπεθύμησε Διονύσῳ βακχείῳ τελεσθῆναι· μέλλοντι δέ οἱ ἐς χεῖρας ἄγεσθαι τὴν τελετὴν, ἐγένετο φάσμα μέγιστον. ἦν οἱ ἐν Βορυσθενεϊτέων τῇ πόλι, οἰκίης μεγάλης καὶ πολυτελέος περιβόλη, (τὴν δὲ ὀλίγῳ τι πρότερον τετίων μνήμην εἶχον) τὴν τε πέριξ [b] λευκοῦ λίθου σφίγγες τε καὶ γρύπες ἕστασαν. ἐς ταύτην ὁ θεὸς ἐνέσκηψε βέλος· καὶ ἡ μὲν κατεκάη πᾶσα. Σκύλης δὲ ὐδὲν τούτου [c] εἵνεκα ἧσσον ἐπετέλεσε τὴν τελετήν. Σκύθαι δὲ τὸν βακχεύειν περὶ Ἕλληνας ὀνειδίζουσι. ὡ γὰρ φασι εἶναι θεὸν ἐξευρεῖσκειν τοῦτον ὅστις μαίνεσθαι ἀνάγκῃ ἀνθρώπους. ἐπεί τε δὲ ἐτελέσθη τῷ βακχείῳ ὁ Σκύλης, ἐπρήσσετο [d] τις Βορυσθενειτέων πρὸς τοὺς Σκύθας, λέγων, Ἡμῖν γὰρ [e] καταγελᾶτε, ὦ Σκύθαι, ὅτι βακχεύομεν, καὶ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνει· νῦν ἔστι ὁ δαίμων καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, καὶ βακχεύει τε, καὶ [f] ὑπὸ τοῦ θεοῦ μαίνεται. εἰ δέ μοι ἀπιστέετε, ἕπεσθε, καὶ ὑμῖν ἐγὼ δείξω. εἵποντο τῶν Σκυθέων οἱ πρεσβύτατοι· καὶ αὐτοὺς ἀναγαγὼν ὁ Βορυσθενείτης, λάθρη ἐς πύργον κάτοιδε [g]. ἐπεί τε δὲ παρῆλθε σὺν τῷ θιάσῳ ὁ Σκύλης, καὶ εἶδόν μιν βακχεύοντα οἱ Σκύθαι, κάρτα συμφορὴν μεγάλην ἐποιήσαντο. ἐξελθόντες δὲ ἐσήμηναν πάσῃ τῇ στρατιῇ τὰ ἴδοιεν. Ὡς δὲ μετὰ

a πολλάκις. οἰκίαν. b τὴν πέριξ. c τούτων. d διαπρήσσεται. e ἡμῖν δέ. f καὶ βακχεύει, καὶ. g ἐκάτισε.

Occiditur ab fratre Octamasade. Multitudo Scytharum quanta. Crater Pausaniæ in ostio Ponti, & alius Scythicus.

τὰ τοῦτα ἐξήλαυνε ὁ Σκύλης ἐς ἥϊεα τὰ ἑωυτῦ, οἱ Σκύθαι ἀποστησάμενοι τ' ἀδελφεὸν αὐτὸς Ὀκταμασάδην, γεγονότα ἐκ τ Τήρεω θυγατρὸς, ἐπανιςέαται τῷ Σκύλῃ. ὁ δ', μαθὼν τὸ γινόμενον ἐπ' ἑωυτῷ, καὶ τὴν αἰτίην δι' ἣν ἐποιέετο, καταφεύγει ἐς τὴν Θρηικίην. πυθόμενος δ' ὁ Ὀκταμασάδης ταῦτα, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Θρηίκην· ἐπεί τε δὲ ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ ἐγένετο, ἠντίασάν μιν οἱ Θρήικες. μελλόντων δ' αὐτέων πιπάψειν b, ἔπεμψε Σιτάλκης κατὰ τ Ὀκταμασάδην, λέγων τοιάδε, Τί δεῖ ἡμέας ἀλλήλων πρηγίζεσθαι; εἰς μὲν μοι τ ἀδελφεῆς παῖς, ἔχεις δὲ μοι ἀδελφεόν· σύ τέ μοι ἀπόδος τοῦτον, κἀγὼ ἐγώ σοι τ σὸν Σκύλην κατὰ δύναμιν παραδίδωμι. στρατιὴ δ' μήτε σὺ κινδυνεύσῃς, μήτ' ἐγώ. ταῦτα οἱ πέμψας ὁ Σιτάλκης ἐπεκηρυκεύετο. ἦν γὰρ κατὰ τὠυτὸ τῷ Ὀκταμασάδῃ ἀδελφεὸς Σιτάλκεω πεφευγώς. ὁ δ' c Ὀκταμασάδης καταινέει ταῦτα. σκηδὼς d δ' τ ἑωυτῦ μήτρωα Σιτάλκῃ e, ἔλαβε τ ἀδελφεὸν Σκύλην. καὶ Σιτάλκης μὲν κατὰ τὰ αὐτὰ τ ἀδελφεὸν, ἀπήγαγε. Σκύλεω δ' Ὀκταμασάδης αὐτὸς ταύτῃ ἀπέταμε τὴν κεφαλήν. ὧδε μὲν δὴ ἐξέλιπε τὰ σφέτερα νόμαια Σκύθαι, τοῖσι δὲ κατακτωμένοισι ξεινικὰς νόμους τοιαῦτα ἐπιτίμια ἐπιτίθεσι. Πλῆθος δὲ τὸ Σκυθέων οὐκ οἷός τε ἐγενόμην ἀτρεκέως πυθέσθαι, ἀλλὰ διαφόρους λόγους ἀκοῇ ἀριθμὸν ἤκουον. καὶ γὰρ κατὰ πολλὰς εἶναι σφέας, καὶ ὀλίγους, ὡς Σκύθας εἶναι. τοσόνδε μέντοι ἀπέφαινόν μοι ἐς ὄψιν· ὡς ἔστι f μεταξὺ Βορυσθενέος τε ποταμοῦ καὶ Ὑπάνιος χώρος· ἄνομα δὲ ἔστι οἱ Ἑξαμπαῖος· τοῦ καὶ ὀλίγον τι πρότερον τούτων μνήμην εἶχον, φάμενος ἐν αὐτῷ κρήνην ὕδατος πικροῦ εἶναι, ἀπ' ἧς τὸ ὕδωρ ἀποῤῥέον τ Ὑπάνιν ἄποτον ποιέειν g. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ κεῖται χαλκήιον, μεγάθεϊ καὶ ἑξακοσίοισιν h τοῦ ὅτι τῷ στόματι τοῦ Πόντου κρητῆρος, τ Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου ἀνέθηκε. ὃς δ' μὴ εἰδέ κω τοῦτον, ὧδε δηλώσω· ἑξακοσίους ἀμφορέας ἀσπετέως χωρέει τὸ ἐν Σκύθῃσι χαλκήιον. πάχος δὲ τὸ Σκυθικὸν τοῦτο χαλκηίου ἐστὶ δακτύλων ἕξ. τοῦτο δὴ ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ἀπὸ ἀρδίων γεγενῆσθαι. βαλόμενον γὰρ τ σφέτερον βασιλέα, τῷ οὔνομα εἶναι Ἀριαπείθην, τοῦτον εἰδέναι τὸ πλῆθος τ Σκυθέων, κελεύσαντα μιν πάντας Σκύθας ἄρδιν ἕκαστον μίαν ἀπὸ τοξευμάτων κομίσαι· ὃς δ' ἂν μὴ κομίσῃ, θάνατον ἀπείλεε. κομισθῆναι τε δὴ πολλὸν πλῆθος ἀρδίων, καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσαντας λιπέσθαι. ἐκ τουτέων δὴ μιν τὸ χαλκήιον ποιῆσαι τοῦτο, καὶ ἀναθεῖναι ἐς τ Ἑξαμπαῖον τοῦτον. ταῦτα δὴ ὧδε ἔχει λόγου τοῦ Σκυθέων ἤκουον. Θωυμάσια δὲ ἡ χώρη αὕτη οὐκ ἔχει, χωρὶς

bi ad lares suos redibat Scyles, præposito fratre ejus Octamasade, ex filia Terei genito, insurrexerunt contra Scylen. Scyles cognito quid de se fieret, & quam ob causam, profugit in Thraciam. Id quum audisset Octamasades, cum exercitu adversus Thraciam contendit: cui ad Istrum progresso Thraces occurrerunt. Et quum conflicturi essent, Sitalces ad Octamasadem misit caduceatorem, cum his mandatis, Quid opus est inter nos tentare? Tu quidem sororis meæ es filius, sed habes germanum meum, quem si mihi reddideris, ego vicissim Scylen trado tibi. Ita neque tu, neque ego periclitabor exercitu. Per hæc verba pacem firmabat Sitalces. Erat enim apud Octamasadem frater Sitalcis profugus. Et Octamasades ista accepit, redditoque Sitalci avunculo suo, Scylen cepit fratrem. Et Sitalces quidem accepto fratre reduxit exercitum: Octamasades autem eodem die caput Scyli dempsit. Adeo sua instituta Scythæ observant: & iis qui externos ritus adsciscunt, tales irrogant pœnas. Multitudinem autem Scytharum non possui exacte indagare, quum de ejus numero varia referentes audiam, & permultos illos, & rursus paucos esse utique Scythas. Quantum autem sub aspectum meum venit: Est inter Borysthenen & Hypanin flumina, locus nomine Exampæus: cujus etiam aliquanto antea habuimus mentionem, quum dicebam fontem in eo esse aquæ amaræ, Hypanin in quem fluit, impotabilem reddentis. Hoc in loco jacet ahenum sexies tantum quantus crater qui est in ostio Ponti, à Pausania Cleombroti filio dedicatus. Quod siquis illum non inspexit, hunc ei in modum declarabo: Sexcentarum est amphorarum facile capax istud in Scythis ahenum, crassitudine digitorum sex. id ajunt indigenæ ex aculeis sagittarum esse factum: regem enim suum, nomine Ariantan, quum numerum Scytharum scire vellet, jussisse singulos Scythas conferre singulos sagittarum aculeos, proposita morte ei qui non ferret. Ita magnam vim collatam esse aculeorum: & ex his confectum ahenum illud placuisse ei pro monumento relinquere, & in hoc Exampæo dedicare. Hæc de multitudine Scytharum audiebam. Miracula autem hæc regio nulla habet, præter flumina cum

a Τυρέω. b σιτάλκεω. c πεφύγως τοῦτον. ὁ δ'. d σκύθης. e Σιτάλκεω. f ὄψιν. ἔστι. g ποιέει. h μυριάδων ἑξακισχιλίων. i ποιήσαντας.

Herculis vestigium. Artabani vana dissuasio belli Scythici, & OEobazi inde orbitas. Ponti, Bospori, Propontidis, Hellespontí mensura.

cum multo maxima, tum numero plurima. Si quid tamen præter flumina & magnitudinem campi exhibetur admiratione dignum, id dicetur. Vestigium Herculis ostendunt petræ impressum, virili vestigio simile, bicubitali magnitudine, juxta fluvium Tyrem. Et hoc ita se ha-
83 bet. REDEO ad eam quam ab initio instituera orationem: Dario adversus Scythas exercitum comparanti, dimissis nunciis ad imperandum, aliis ut peditatum, aliis ut classem præstarent, aliis ut Bosporum Thracium ponte jungerent: Artabanus, Hystaspis filius, Darii frater, nolebat illum ullo pacto Scythis inferre bellum, commemorans Scytharum inopiam, utilia suadens: quum tamen non persuaderet illi, destitit à dissuadendo. Darius, ubi omnia ei in expedito fuere, copias eduxit ex urbe Su-
84 sis. Ibi eum OEobazus ex Persis, cui tres filii erant, & omnes militantes, obsecrabat ut unum sibi relinqueret. Cui Darius tanquam amico & modesta obsecranti, respondit se omnes liberos relicturum. Eo responso OEobazus magnopere lætabatur, sperans liberos suos missionem habere militiæ. At ille adstantes jussit ut omnes OEobazi filios interimerent. Ita filii OEobazi obtruncati, illic
85 sunt relicti. Darius Susis movens, postquam pervenit ad Bosporum Calchedoniæ, ubi pons junctus erat, illinc conscensa navi, transmisit in Cyaneas, quæ dicuntur, quas Græci prius errabundas fuisse ajunt. Ibi sedens in templo subjiciebat oculis Pontum, rem spectaculo dignam. nam inter omnia maria est maxime admirabilis. Cujus longitudo est undecim millium ac centum stadiorum: latitudo (qua latissimus sui est) trium millium ducentorum. Hujus pelagi os latitudinis est quatuor stadiorum: longitudo oris (quod est collum) quæ Bosporus dicitur, ubi pons connectebatur, circiter centum viginti stadia. Bosporus ad Propontidem pertinet. Propontis autem latitudinis quingentorum stadiorum est, mille & quadringentorum longitudinis, influens in Hellespontum. Ipse Hellespontus, ubi angustissimus, stadiis septem, quadringentis longus, intrans pelagi hiatum quod Ægæum vocatur.
86 Hæc autem ita dimensa sunt. Navis fere meat omnino septuaginta millia orgyiarum longo die, nocte vero sexaginta mil-

ἐς ἣ ὅτι ποταμός τε πολλῷ μέγιστος, καὶ ἀριθμὸν πλείστους. ὁ δὲ ὑποθωϋμάσαι ἄξιον ἐστὶ πάρεξ [a] τῶν ποταμῶν, καὶ ἐς μεγάθεος ἐς πεδίον, παρέχεται, εἰρήσεται. ἴχνος Ἡρακλέος φαίνεσι ἐν πέτρῃ ἐνεόν, τὸ ἔοικε μὲν βήματι ἀνδρὸς, ἔστι δὲ τὸ μέγαθος διπηχυ, ὡυδὲ τοῦ Τύρλου ποταμοῦ. τοῦτο μέν νυν τοιοῦτό ἐστι. Ἀναβήσομαι δὲ ἐς τὸ καὶ ἀρχὰς ἄλλας λέξων λόγον. ὡυδασκυαζομένου Δαρείου ἐπὶ τοὺς Σκύθας, καὶ ἐπιπέμποντος ἀγγέλους ἐπιτάξοντας τοῖσι μὲν πεζὸν στρατὸν, τοῖσι δὲ νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ ζεύγνυσθαι τὸν Θρηίκιον Βόσπορον· Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, ἀδελφεὸς ἐὼν Δαρείου, ἔσχε μηδαμῶς αὐτὸν στρατηλατέειν ἐπὶ Σκύθας ποιέοντα, καταλέγων τὴν Σκυθέων πλῆθος ἀπορείην. ἀλλ', ὡς γὰρ ἔπαθε συμβαλόντων οἱ λόγους, ὁ μὲν ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, ἐπείδή οἱ τὰ πάντα παρεσκεύαστο, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν ἐκ Σούσων. Ἐνθαῦτα τῶν Περσέων Οἰόβαζος ἐδεήθη Δαρείου, τριῶν ἐόντων οἱ παίδων, καὶ πάντων στρατευομένων, ἕνα αὐτῷ καταλειφθῆναι. ὁ δέ οἱ ἔφη, ὡς φίλῳ ἐόντι, καὶ μετρίων δεομένῳ, πάντας τοὺς παῖδας καταλείψειν. ὁ μὲν δὴ Οἰόβαζος ὠφείλετο λίην, ἐλπίζων τοὺς υἱέας στρατηίης ἀπολελύσθαι· ὁ δὲ ἐκέλευσε τοὺς ἐπισταμένους [b], ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς Οἰοβάζου παῖδας· καὶ ἕτοι μὲν ἀποσφαγέντες, αὐτοῦ ταύτῃ ἐλίποντο. Δαρεῖος δὲ ἐπεί τε πορευόμενος ἐκ Σούσων ἀπίκετο ἐς Καλχηδονίης ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵνα ἔζευκτο ἡ γέφυρα, ἐνθεῦτεν ἐσβὰς ἐς νέα, ἔπλεε ἐπὶ τὰς Κυανέας καλευμένας, τὰς πρότερον πλαγκτὰς Ἕλληνες φασὶ εἶναι. ἐζόμενος δὲ ἐπὶ τῷ ἱρῷ, ἐθηεῖτο [c] τὸν Πόντον ἐόντα ἀξιοθέητον. πελαγέων γὰρ ἁπάντων πέφυκε θωυμασιώτατος· τοῦτο μὲν, μῆκος εἰσὶ σταδίοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοι· τοῦτο δὲ, τῇ εὐρύτατός αὐτὸς ἐωυτοῦ, σταδίοι δισχίλιοι καὶ τρισχίλιοι. τοῦτο δὲ πελάγεος τὸ στόμα, ἔστι εὖρος πρόσαντες σταδίοι· μῆκος δὲ στόματος, ὁ αὐχήν, τὸ δὴ Βόσπορος κέκληται, κατ' ὃ δὴ ἔζευκτο ἡ γέφυρα, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἐστι. τείνει δ' ἐς τὴν Προποντίδα ὁ Βόσπορος. ἡ δὲ Προποντὶς, ἑξακοσίους μὲν εὖρος σταδίων πεντακοσίων, μῆκος δὲ τετρακοσίων καὶ χιλίων, καταδιδοῖ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐοῦσα στεινοτάτη μὲν ἑπτὰ σταδίους, μῆκος δὲ τετρακοσίους. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Ἑλλήσποντος ἐς χάσμα πελάγεος τὸ δὴ Αἰγαῖον καλέεται. Μεμέτρηται δὲ τοῦτο ὧδε· νηῦς ἐπίπαν μάλιστά κη κατανύει ἐν μακρημερίῃ [d] ὀργυιὰς ἑπτακισμυρίας, νύκτος δὲ, ἑξακισμυρίας [e].

Ii ἤδη

a ἄνευ, τάξις. b ὁ δὲ κελεύει τοὺς ἐπὶ τούτοισι ἐπιστεῖλαι. c ἐθηεῖτο. d μακρῇ ἡμέρῃ. e Hæ tres voces absunt ab MS.

Mæotis palus. Pontis in Bosporo faber Mandrocles donatus ab Dario, cujus copiæ illic inciſæ duabus pilis lapideis,

ἤδη ὧν ἐς μὲν Φάσιν ἀπὸ τοῦ στόμαος, (τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ Πόντου μακρότατον) ἡμερέων ἐνέα πλόος ἐστὶ, καὶ νυκτῶν ὀκτώ· αὗται, ἕνδεκα μυριάδες καὶ ἑκατὸν ὀργυιέων γίνονται. ἐκ δὲ τούτων ὀργυιέων τετίων, σταδίοι ἑκατὸν καὶ χίλιοι καὶ μύριοί εἰσι. ἐς δὲ Θερμίσκυραν τὴν ἐπὶ Θερμωδόντι ποταμῷ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, (κατὰ τοῦτο γὰρ ἐστὶ μακρότατον Πόντου εὐρύπλοον) τριῶν τε ἡμερέων καὶ δύο νυκτῶν πλόος[a]. αὕτη δέ, τρεῖς καὶ τριήκοντα μυριάδες ὀργυιέων γίνονται, σταδίοι δέ, τριακόσιοι καὶ τρισχίλιοι. ὁ μὲν νυν Πόντος οὗτος καὶ Βόσπορός τε καὶ Ἑλλήσποντος ὧδέ τοι μεμέτρηται, καὶ κατὰ τὰ εἰρημένα πεφύκασι. παρέχεται δὲ καὶ λίμνην ὁ Πόντος ἐκδιδοῦσαν[b] ἐς ἑωυτὸν, ἀπολλῶ τέῳ ἐλάσσω ἑωυτοῦ· ἣν Μαιῆτιν τε καλέεται, καὶ μήτηρ τοῦ Πόντου. Ὁ δὲ Δαρεῖος ὡς ἐθηήσατο τὸν Πόντον, ἔπλεε ὀπίσω διὰ τὴν γέφυραν, τὸν ἀρχιτέκτονα ἐόντα Μανδροκλέα Σάμιον. θηησάμενος δὲ καὶ τὸν Βόσπορον, στήλας ἔστησε δύο ἐπ' αὐτοῦ[c], λίθου λευκοῦ, ἐνταμὼν γράμματα, ἐς μὲν τὴν Ἀσσυρίην[d]· ἐς δὲ τὴν Ἑλληνικὰ, ἔθνεα πάντα ὅσα περ ἦγε· ἦγε δὲ πάντα τὰ ἦρχε. τετίων μυριάδες ἐξεληλύθεσαν, χωρὶς δὲ ναυτικοῦ, ἑβδομήκοντα σὺν ἱππεῦσι· νέες δὲ ἐξακόσιαι συνελέχθησαν. τῆσι μέν νυν στήλῃσι ταύτῃσι Βυζάντιοι, κομισάντες ἐς τὴν πόλιν, ὕστερον τετίων ἐχρήσαντο ἐς τὸ βωμὸν τῆς Ὀρθωσίης Ἀρτέμιδος, χωρὶς ἑνὸς λίθου. ἔστι καταλείφθη[e] ἐν τῷ τοῦ Διονύσου τοῦ νηὸν ἐν Βυζαντίῳ, γραμμάτων Ἀσσυρίων πλέος. τοῦ δὲ Βοσπόρου ὁ χῶρος, τὸν ἔζευξε βασιλεὺς Δαρεῖος, ὡς ἐμοὶ δοκέει συμβαλλομένῳ, μέσον ἐστὶ Βυζαντίου τε καὶ τοῦ ἐπὶ στόμαι ἱροῦ. Δαρεῖος δὲ μὴ πυθόμενος τὴν γνώμην, τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτοῦ Μανδροκλέα τὸν Σάμιον ἐδωρήσατο πασι δέκα· ἀπ' ὧν δὴ Μανδροκλέης ἀπαρχὰς, ζωγραφήσας πᾶσαν τὴν ζεῦξιν τοῦ Βοσπόρου, καὶ βασιλέα τε Δαρεῖον ἐν προεδρίῃ καθήμενον, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ διαβαίνοντα, πάντα γραψάμενος, ἀνέθηκε ἐς τὸ Ἥραιον, ἐπιγράψας πέδε,

Βόσπορον ἰχθυόεντα γεφυρώσας ἀνέθηκε
Μανδροκλέης Ἥρῃ μνημόσυνον σελίδος·
Αὐτῷ μὲν στέφανον προθέμενος, Σαμίοισι δὲ κῦδος·
Δαρείου βασιλέος ἐκτελέσας κατὰ νοῦν.

ταῦτα μέν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα ἔλιπε. Δαρεῖος δὲ δωρησάμενος Μανδροκλέα, διέβαινε ἐς τὴν Εὐρώπην,

millia. Itaque è faucibus Ponti ad Phasin (hoc eſt enim Ponti longiſſimum) novem dierum eſt navigatio, & octo noctium, quæ fiunt centum ac decem millia orgyiarum & centum, hoc eſt, ſtadiorum undecim millia ac centum. E Sindica autem ad Themiſcyram, quæ eſt ſuper flumen Thermodontem (hic namque Ponti latiſſimum eſt) trium dierum duarumque noctium eſt navigatio, quæ fiunt paſſuum trecenta ac triginta millia, ſtadiorum vero tria millia & trecenta. Hunc igitur in modum Pontus ac Boſporus & Helleſpontus à me dimenſi ſunt, & ſecundum ea quæ dixi ſitum habent. Quinetiam Pontus hic paludem habet influentem in ſe, non multo quam ipſe eſt minorem, quæ Mæotis appellatur, & mater Ponti. Darius, ubi Pontum contemplatus eſt, 87
renavigavit ad pontem, cujus architectus extitit Mandrocles Samius. Contemplatus item Boſporum, duos ad eum cippos erexit è candido lapide, incidens litteris in uno quidem Aſſyriis, in altero autem Græcis, omnes gentes quas ducebat. Ducebat autem omnes gentes quibus imperabat, continentes numero ſeptingenta millia hominum cum equitatu, præter claſſem, quæ conſtabat è navibus ſexcentis. His poſtea cippis Byzantii in urbem ſuam translatis uſi ſunt ad aram Dianæ Orthoſiæ, præter unum lapidem, qui apud Bacchi delubrum in eadem urbe relictus eſt litteris Aſſyriis oppletus. Ceterum Boſpori locus quem rex Darius ponte commiſit, conjectanti mihi videtur medius inter Byzantium & templum quod ad os eſt. Poſt hæc Da- 88
rius ponte ratito delectatus, autorem ejus Mandroclem Samium donavit decem pueris. Ex quorum primitiis Mandrocles pingendo totam commiſſionem Boſpori & regem Darium in ſolio ſedentem, ac copias ibi tranſeuntes, effinxit, eamque picturam templo Junonis dedicavit, cum hac inſcriptione,

Qui rate piſcoſum conjunxit Boſporon,
implens
Darii regis vota, jubentis opus,
Junoni Mandrocles hæc monumenta dicavit,
Eſſet honor Samiis unde, corona ſibi.

Hæc igitur monumenta extiterunt ejus qui pontem compegit. Quem ubi remu- 89
neratus eſt Darius, tranſmiſit in Europam,

a πλόος. b Πόντος ἐστὶ ἐκδιδοῦσαν. c αὐτοῦ. d τῇ ἰδίῃ Ἀσσυρίᾳ. e δὲ ὁ καταλείφθη.

Ionesnavigant ad pontes faciendos in Istri ostiis. Tearus fl. Ad eum Darii per Bosporum profecti inscriptio & progressus ad Getas cum acervis lapidum.

pam, jussis Ionibus navigare in Pontum usque ad Istrum, atque ubi eo pervenissent, se illic opperiri fluvium ponte jungentes. Ducebant enim classem Iones & Æolenses & Hellespontii. Hi prætervecti Cyaneas, recta ad Istrum navigarunt, subvectique duorum dierum itinere à mari ad collum fluminis, ubi in ostia scinditur, illud ponte jungunt. Darius, transmisso per ratem Bosporo, faciebat per Thraciam iter, & quum ad fontes Teari amnis perventum esset, triduo hîc habuit
90 stativa. Tearus fertur ab accolis amnium esse optimus cum ad alios morbos, tum ad scabiem curandam vel hominum vel equorum. Ejus enim fontes duodequadraginta sunt, ex eadem petra manantes, partim frigidi, partim calidi. Ad hos tantundem viæ est ab Heræo urbe juxta Perinthum, & ab Apollonia quæ est in Ponto Euxino, duorum dierum utraque. Fluit autem Tearus hic in fluvium Contadesdum, Contadesdus in Agrianem, Agrianes in Hebrum, Hebrus
91 in mare juxta urbem Ænum. Ad hunc igitur amnem quum perveniisset Darius, castraque posuisset, oblectatus amne, cippum erexit etiam illic his litteris inscriptum, TEARI AMNIS CAPITA OPTIMAM AQUAM ATQUE PULCHERRIMAM CUNCTORUM AMNIUM CONTINENT, ET AD EA PERVENIT, EXERCITUM DUCENS ADVERSUS SCYTHAS, VIR OPTIMUS ATQUE PULCHERRIMUS CUNCTORUM HOMINUM, DARIUS HYSTASPIS FILIUS, PERSARUM CUNCTÆ-
92 QUE CONTINENTIS REX. Hæc sunt illic scripta. Darius hinc movens venit ad alium amnem nomine Artiscum, qui per Odrysas fluit: quo ubi pervenit, ita agendum sibi putavit. Ostenso certo loco copiis suis, jussit illic virum quemque prætereuntem ponere unum lapidem in isto demonstrato loco. Id quum exercitus fecisset, grandes acervos lapidum istic relinquens abduxit exer-
93 citum. Sed priusquam ad Istrum perveniret, primos subegit Getas, qui de immortalitate sectam sequuntur. Nam Thraces qui obtinent Salmydessum, quique supra Apolloniam & Mesambriam urbem incolunt, & qui Cyrmianæ & Mypsæi vocantur, sine pugna sese ipsos Dario dediderunt. Getæ vero ad pervicaciam conversi, statim in servitutem redacti sunt, quum sint fortissimi Thracum

πλω, τῆσι Ἴωσι ὡς διαβησείλας ταλέφν ἐς τ Πόντον, μέχρι Ἴστρου ποταμοῦ· ἐπεὰν δὲ ἀπίκωνται ἐς τ Ἴστρον, ἐνθαῦτα αὐτὸν ταμένφν, ζευγνύντας τ ποταμόν. τὸ γὰ δὴ ναυτικὸν ἦγον Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Ἑλλησπόντιοι. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς τὰς Κυανέας διεκταλώσας, ἔπλεε ἰθὺ τοῦ Ἴστρου. ἀναπλώσας δ' ἀνὰ τ ποταμὸν δυῶν ἡμερέων πλόον ἀπὸ θαλάσσης, τοῦ ποταμοῦ τ αὐχένα, ἐν τῷ χίζει τὰ στόματα τοῦ Ἴστρου, ἐζεύγνυε. Δαρεῖος δ', ὡς διέβη τ Βόσπορον κατὰ πλοῖον χειόλιν, ἐπορεύετο διὰ τ Θρηίκης. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ Τεάρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς, ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς. ὁ δὲ Τέαρος λέγεται εἶναι τ πολλοῖσι ποταμῶν ἄριστος, τά τε ἄλλα ἐς ἄκεσιν φέρον τα, καὶ δὴ καὶ ἀνθρώποισι καὶ ἵπποισι ψώρην ἀκέσασθαι. εἰσὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ δυῶν δέουσαι τεσσερήκοντα, ἐκ πέτρης τ αὐτῆς ῥέουσαι. καὶ αἱ μὲν αὐτέων, εἰσὶ ψυχραί· αἱ δὲ, θερμαί. ὁδὸς δ' ἐστὶ αὐτόθι ἐξ Ἡραίης τε πόλιος τ Περίνθου, καὶ ἐξ Ἀπολλωνίης τ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, δυῶν ἡμερέων ἑκατέρη. ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Τέαρος ὕστος ἐς τ Κοντάδεσδον ποταμόν· ὁ δὲ Κοντάδεσδος, ἐς τ Ἀγριάνεω· ὁ δὲ Ἀγριάνης, ἐς τ Ἕβρον· ὁ δὲ, ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Αἶνῳ πόλι. Ἐπὶ τοῦτον ὦν τὸν ποταμὸν ἀπικόμενος ὁ Δαρεῖος, ὡς ἐστρατοπεδεύσατο, ἡσθεὶς τῷ ποταμῷ, στήλεω ἔστησε καὶ ἐνθαῦτα γράμματα γράψας [b], λέγοντα τάδε, ΤΕΑ΄ΡΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ΄ ΚΕΦΑΛΑΙ΄ Υ΄ΔΩΡ ΑΡΙΣΤΟ΄Ν ΤΕ ΚΑΙ΄ ΚΑ΄ΛΛΙΣΤΟΝ ΠΑΡΕ΄ΧΟΝΤΑΙ ΠΑ΄ΝΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩ΄Ν. ΚΑΙ΄ Ε΄Π' ΑΥ΄ΤΑΣ Α΄ΠΙ΄ΚΕΤΟ, Ε΄ΛΑΥ΄ΝΩΝ Ε΄ΠΙ΄ ΣΚΥ΄ΘΑΣ ΣΤΡΑΤΟ΄Ν, Α΄ΝΗ΄Ρ Α΄ΡΙΣΤΟ΄Σ ΤΕ ΚΑΙ΄ ΚΑ΄ΛΛΙΣΤΟΣ ΠΑ΄ΝΤΩΝ Α΄ΝΘΡΩ΄ΠΩΝ, ΔΑΡΕΙ΄ΟΣ Ο΄ Υ΄ΣΤΑ΄ΣΠΕΟΣ, ΠΕΡΣΕ΄ΩΝ ΤΕ ΚΑΙ΄ ΠΑ΄ΣΗΣ ΤΗ΄Σ Η΄ΠΕΙ΄ΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥ΄Σ. ταῦτα δὲ ἐνθαῦτα ἐγέγραφη. Δαρεῖος δὲ ἐνθεῦτεν ὁρμηθεὶς, ἀπίκετο ἐς ἄλλον ποταμὸν, τῷ ὄνομα Ἀρτίσκος ἐστὶ, ὃς δὴ διὰ Ὀδρυσέων ῥέει. ἐλθὼν δὲ τοῦτον δὴ τ ποταμὸν ἀπικόμενος ἐποίησε τοιόνδε· ἀποδέξας χωρίον τῇ στρατιῇ, ἐκέλευε πάντα ἄνδρα λίθον ἕνα παρεξιόντα τιθέναι ἐς τὸ ἀποδεδεγμένον τοῦτο χωρίον· ὡς δὲ ταῦτα ἡ στρατιὴ ἐπετέλεσε, ἐνθαῦτα κολωνοὺς μεγάλους [c] τ λίθων καταλιπὼν, ἀπήλαυνε τὴν στρατιήν. Πρὶν δὲ ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸν Ἴστρον, πρώτους αἱρέει Γέτας τοὺς ἀθανατίζοντας. οἱ μὲν γὰ δὴ τὸν Σαλμυδησσὸν ἔχοντες Θρῆικες, καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίης τε καὶ Μεσαμβρίης πόλιος οἰκημένοι, καλεόμενοι δὲ Κυρμιᾶναι, καὶ Μυψαῖοι, ἄμαχητὶ σφέας αὐτοὺς παρέδοσαν Δαρείῳ. οἱ δὲ Γέται, ταχὺς ἀγχιμοσύνῃσι τεραπόμενοι, αὐτίκα ἐδουλώθησαν, Θρηίκων

[a] εἰσὶ γὰ τούτου αἱ. [b] ἐγγράψας. [c] MS. μεγάλων.

Getæ ἀθανατίζοντες per Zamolxin, cujus historia & fallacia late traditur etiam ætas.

κων ἐόντες ἀνδρηϊότατοι & δικαιότατοι. Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ὔτε ἀποθνήσκειν ἑωυτοὺς νομίζουσι, ἰέναι τε τὸν ἀπολλύμενον πρὸς Ζάμολξιν δαίμονα. οἱ δὲ αὐτῶν τὸν αὐτὸν τοῦτον νομίζουσι Γεβελέιζιν [b]. Διὰ πεντετηρίδος δὲ τὸν πάλω λαχόντα αἰεί σφεων αὐτῶν ἀποπέμπουσι ἄγγελον πρὸς τὸν Ζάμολξιν, ἐντελλόμενοι τῶν ἂν ἑκάστοτε δέωνται. πέμπουσι δὲ ὧδε· οἱ μὲν αὐτῶν παρεστεῶτες, ἀκόντια τρία ἔχουσι· ἄλλοι δὲ διαλαβόντες τὸν ἀποπεμπομένου [c] πρὸς τὸν Ζάμολξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀνακινήσαντες αὐτὸν μετέωρον, ῥίπτουσι ἐς τὰς λόγχας. ἢν μὲν δὴ ἀποθάνῃ ἀναπαρεὶς, τοῖσιδε ἵλεως ὁ θεὸς δοκέει εἶναι· ἢν δὲ μὴ ἀποθάνῃ, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἄγγελον, φάμενοί μιν ἄνδρα κακὸν εἶναι. αἰτησάμενοι δὲ τοῦτον, ἄλλον ἀποπέμπουσι· ἐντέλλονται δὲ ἔτι ζώοντι. ὅτε οἱ αὐτοὶ Θρήϊκες καὶ πρὸς βροντέω τε καὶ ἀστραπέω τοξεύοντες ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἀπειλέουσι τῷ θεῷ οὐδένα ἄλλον θεὸν νομίζοντες εἶναι εἰ μὴ τὸν σφέτερον. Ὡς δὲ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν τὸν Ἑλλήσποντον οἰκεόντων Ἑλλήνων καὶ Πόντον [d], τὸν Ζάμολξιν τοῦτον ἐόντα ἄνθρωπον, δουλεῦσαι ἐν Σάμῳ· δουλεῦσαι δὲ Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸν ἐλεύθερον [e] χρήματα κτήσασθαι συχνά. κτησάμενον δὲ, ἀπελθεῖν ἐς τὴν ἑωυτοῦ. ἅτε δὲ κακοβίων τε ἐόντων τῶν Θρηϊκίων & ἀφρονεστέρων, τὸν Ζάμολξιν τοῦτον ἐπιστάμενον διαιτάς τε ἰάδα, καὶ ἤθεα βαθύτερα ἢ κατὰ Θρήϊκας (οἷα Ἕλλησί τε ὁμιλήσαντα, καὶ Ἑλλήνων τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ) κατασκευάσασθαι ἀνδρεῶνα, ἐς τὸν πανδοκεύοντα τῶν ἀστῶν τοὺς πρώτους, καὶ δειπνίσαντα, ἀναδιδάσκειν ὡς οὔτε αὐτὸς, οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται, ἀλλ' ἥξουσι ἐς χῶρον τοῦτον ἵνα περ οἰκήσουσι ἔξουσί τε πάντα ἀγαθά. ἐν ᾧ δὲ ἐποίεε τὰ καταλεχθέντα, καὶ ἔλεγε ταῦτα, ἐν τούτῳ καταγαίου οἴκημα ἐποιέετο· ὡς δὲ οἱ παντελέως εἶχε τὸ οἴκημα, ἐκ μὲν τῶν Θρηϊκῶν ἠφανίσθη· καταβὰς δὲ κάτω ἐς τὸ κατάγαιον οἴκημα, διαιτᾶτο ἐπ' ἔτεα τρία· οἱ δέ μιν ἐπόθεόν τε & ἐπένθεον ὡς τεθνεῶτα. τετάρτῳ δὲ ἔτει ἐφάνη τοῖσι Θρηϊξι, καὶ οὕτω πιθανά σφι ἐγένετο τὰ ἔλεγε ὁ Ζάμολξις. ταῦτα φασὶ μιν ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ οὐδὲ μὲν ταῦτα καὶ [f] τὸ καταγαῖον οἰκήματα οὔτε ἀπιστέω, οὔτε ὧν πιστεύω τι λίην [g]· δοκέω δὲ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τὸν Ζάμολξιν τοῦτον γενέσθαι

cum atque juſtiſſimi. Immortalitatem autem tenent hoc modo: Nec mori ſe putant, & eum qui defunctus eſt, meare ad Zamolxin dæmonem, quem nonnulli eorum opinantur eundem eſſe Gebeleizin. Per ſingula quinquennia eum qui ſorte ductus eſt, aſſidue ex ſe ipſis dimittunt nuncium ad Zamolxin, præcipientes ea quibus ſemper indigent: eumque ita mittunt; Quibuſdam eorum datur negocium, ut tria jacula teneant: aliis, ut comprehenſis ejus qui ad Zamolxin dimittitur, manibus pedibuſque, hominem agitantes in ſublime, jactent in jacula. Qui ſi transfixus extinguitur, propicium iſtis deum arbitrantur: ſin minus, ipſum nuncium cauſantur aſſeverantes malum illum eſſe virum. Hoc vituperato, alium dimittunt, dantes adhuc viventi mandata. Iidem hi Thraces, dum tonat fulguratque, in cœlum ſagittas excutiunt, deo minitantes, nec ullum alium deum præter ſuum eſſe arbitrantes. Verum (ut ego à Græcis ac- 95
cepi, Helleſpontum & Pontum incolentibus) Zamolxis hic, homo fuit, Samique ſervitutem ſervivit Pythagoræ Mneſarchi filio. Illinc nactus libertatem, quum multum pecuniæ comparaſſet, in patriam rediit. Qui quum animadverteret Thraces male viventes & ſubinſcite, ipſe edoctus Ionicum vivendi genus & mores liberaliores quam Thracum, ut qui verſatus eſſet cum Græcis, cumque Pythagora non infirmiſſimo inter Græcos ſophiſta, domicilium virile extruxit in quod primos quoſque popularium convivio accipiebat, & inter convivandum docebat, neque ſe neque ſuos convivas, neque illos qui inde ſemper gignerentur, interire· ſed in eum locum venturos ubi ſuperſtites perpetuo omnium bonorum compotes eſſent. Dum ea quæ commemorata ſunt ageret atque diceret, interim ſubterraneum ædificium ſtruebat. Quo prorſus abſoluto, è Thracum conſpectu ſubductus fuit; deſcendens in illud ſubterraneum ædificium, ubi circiter triennium egit, deſiderantibus eum Thracibus, ac deflentibus tanquam mortuum. quarto anno ſe eiſdem in conſpectum dedit. atque ita credibilia ſunt effecta quæ illis expoſuerat. Hæc Zamolxin ajunt feciſſe. Cujus ſubter- 96
raneo ædificio neque fidem detraho, neque valde credo, ſed multis eum ante

Py-

a Ζάμολξιν· οἱ. ſed MS. ſemper vocat Σάλμοξιν. b MS. νομίζουσι βελέιζιν. c MS. τὸν ἀποπεμπόμενον. d Hæc duo vocabula καὶ Πόντον abſunt ab MS. e ἐλευθέριον. f Voces illæ τὸ καταγαῖον οἴκημα non ſunt in MS g ὅτε πιστεύω λίην.

Pythagoram annis extitisse arbitror. Verum sive Zamolxis quispiam fuerit homo, sive sit dæmon Getarum indigena, valeat. Getæ hoc ritu utentes, ubi à Dario & Persis subacti fuerunt, reliquum sunt exercitum sequuti. 97 Darius ubi ad Istrum pervenit, & una pedestres copiæ, cunctique flumen transmiserunt, tunc vero jussit Iones, postquam ratem solvissent, sequi se pedestri itinere, cum nauticis copiis. Qui quum ratem soluturi essent & imperata facturi, Coes Erxandri filius, Mitylenæorum dux, ita apud Darium verba facit, scisscitatus antea nunquid ei gratum foret audire sententiam dicere volentis: Quum adversus eam terram rex facias expeditionem, in qua fertur nihil arari, nullas urbes coli, sinito nunc pontem hoc loci stare, relictis ad ejus tutelam custodibus iis qui eum contexuerunt: per quem sive ex sententia rem geremus, Scythis inventis, sive illos invenire nequibimus, tutus nobis sit reditus. Neque enim veritus fuerim, ne prœlio à Scythis superemur: sed potius ne si eos invenire nequeamus, aliquid patiamur errabundi. At enim credat me quispiam mea ipsius caussa hæc dicere, ut hic subsistam: ego vero, quod in tuam rem esse sentio, rex, id in medium profero. ipse tamen te sequi volo, neque hîc relinqui. Delectatus admodum eo consilio Darius, ita respondit, Hospes Lesbie, fac omnino quum sospes domum rediero, præsto mihi sis, ut te ob egregium consilium 98 egregiis factis remunerem. Hæc loquutus, ubi sexaginta nodis lorum innodavit, accitis ad colloquium tyrannis Ionum, ita loquutus est, Viri Iones, quam prius habueram de ponte sententiam, eam missam facio. vos sumpto hoc loro, hæc ita velim agatis: simulatque videritis me iter facere in Scythas, ex eo tempore incipientes, solvite quotidie unum nodum: intra quod tempus nisi adfuero, sed dies nodorum vobis exierint, vela facite in patriam vestram. interea, quoniam consilium sic mutavi, agite custodiam ratis, omne studium illi & conservandæ & custodiendæ adhibentes: quod facientes, majorem in modum mihi gratificabimini. Hæc loquutus Darius, promovet exercitum. 99 Thracia tellus in mare tendens, Scythicæ prætenditur; sed sinu ejus terræ ducto

Πυθαγόρεω. εἴτε δὲ ἐγένετό τις Ζάμολξις ἄνθρωπος, εἴτ' ἔστι δαίμων τις Γέτῃσι οὗτος ἐπιχώριος, χαιρέτω. οὗτοι μὲν δὴ τρόπῳ τοιούτῳ χρεώμενοι, ὡς ἐχειρώθησαν ὑπὸ Δαρείου [a] Περσέων, εἵποντο τῷ ἄλλῳ στρατῷ. Δαρεῖος δὲ, ὡς ἀπίκετο καὶ ὁ πεζὸς ἅμα αὐτῷ στρατὸς ἐπὶ τὸν Ἴστρον, ἐνθαῦτα διαβάντων πάντων, Δαρεῖος ἐκέλευσε τοὺς Ἴωνας τὴν σχεδίην λύσαντας, ἕπεσθαι κατ' ἤπειρον ἑωυτῷ, καὶ τὸν ὅπλα τῶν νεῶν στρατιόν. μελλόντων δὲ τῶν Ἰώνων λύειν, καὶ ποιέειν τὰ κελευόμενα, Κώης ὁ Ἐρξάνδρου, στρατηγὸς ἐὼν Μιτυληναίων, ἔλεξε Δαρείῳ τάδε, πυθόμενος πρότερον εἰ οἱ φίλον εἴη γνώμην ἀποδέκεσθαι [b] „ τεῦ δὲ βουλόμενος ἀποδείκνυσθαι, Ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ γῆν τὴν μέλλεις στρατεύεσθαι, τὴν οὔτε „ αἰρημένον φανήσεται οὐδὲν, οὔτε πόλις οἰκεομένη. σὺ νῦν μὲν φύρσι ταύτῃ ἔα κατὰ „ χώρην ἑστάναι, φυλάκους αὐτῆς λιπὼν τοὺς „ οἵπερ νῦν ἔζευξαν. καὶ ἢν τε καλῶς νόος „ πρήξωμεν εὑρόντες Σκύθας, ἔσται ἄπορος ἡμῖν· „ ἢν τε καὶ μὴ σφέας εὑρεῖν δυνεώμεθα [c], ἥ γε „ ἄποδος ἡμῖν ἀσφαλής. οὐ γὰρ ἔδεισά κω μὴ „ ἐσωθέωμεν ὑπὸ Σκυθέων μάχῃ, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ „ δυνάμενοι σφέας εὑρεῖν, πάθωμέν „ τι ἀλώμενοι. καὶ τάδε λέγων φαίη τις ἂν με „ ἑωυτοῦ εἵνεκεν, ὡς καταμένων· ἐγὼ δὲ γνώμην „ μὲν τὴν ἐμὴν ἐρέω ἀρίστην σοὶ βασιλεῦ, ἐς μέσον „ φέρω [d]· αὐτὸς μέντοι ἕψομαί τοι, καὶ οὐκ ἂν λειφθείην. κάρτα τι ἥδη τῇ γνώμῃ Δαρεῖος, „ καί μιν ἠμείψατο τοῖσδε, Ξεῖνε Λέσβιε, σω„ θέντος μὲν ἐμεῦ ὀπίσω ἐς οἶκον τὸν ἐμὸν, ὀπιφάνηθί μοι πάντως, ἵνα σε ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίης „ χρηστοῖσι ἔργοισι ἀμείψωμαι. Ταῦτα δὲ εἰπὰς [e], καὶ ἀπόψας ἁμμάτια ἑξήκοντα ἐν ἱμάντι, καλέσας ἐς λόγους τοὺς Ἰώνων τυράννους, ἔλεγε „ τάδε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἡ μὲν πρότερον γνώμη „ δοκεόντως ἐμοὶ ἐδεχθείσα ἐς τὸν γέφυραν, μετίεμαι μοι. „ ἔχοντες δὲ τὰ ἱμάντια τάνδε, ποιέετε τάδε· ἐπεάν „ με ἴδητε τάχιστα πορευόμενον ἐπὶ Σκύθας, ἀπὸ „ τούτου δεξάμενοι τὸν χρόνον, λύετε ἅμμα ἓν ἑ„ κάστης ἡμέρης· ἢν δὲ τούτῳ [f] τῷ χρόνῳ μὴ πα„ ρέω, ἀλλὰ διελθωσι [g] ὑμῖν αἱ ἡμέραι τὰ ἁμμάτων, ἀποπλέετε ἐς τὸν ὑμέτερον αὐτέων. μέ„ χρι δὲ τούτου, ἐπεί τι ἔτω μετέδοξε, φυλάσσε„ τὴν σχεδίην, πᾶσαν προθυμίην σωτηρίης τε καὶ „ φυλακῆς παρεχόμενοι. ταῦτα δὲ ποιεῦντες, ἐ„ μοὶ μεγάλως χαριεῖσθε. Δαρεῖος μὲν ταῦτα εἰπὰς ἐς τὸ πρόσω ἐπείγετο. Τῆς δὲ Σκυθικῆς γῆς ἡ Θρηίκη τὸ ἐς θάλασσαν πρόκειται· κάλπῃ δὲ

a Voces hæ Δαρείου καὶ absunt à MS. b ἀποδέκεσθαι. c δυνώμεθα. d φέρω est in MS. e ταῦτα εἰπὰς. f δὲ τούτῳ. g διεξέλθωσι.

ἀγομένης τῆς γῆς ταύτης, ἡ Σκυθικὴ τε ἐκδέκεται, καὶ ὁ Ἴστρος ἐκδιδοῖ ἐς αὐτὴν, πρὸς εὖρον ἄνεμον τὸ στόμα πεπταμένος. τὸ μὲν δὴ ἀπὸ Ἴστρου ἔρχομαι σημανέων, τὸ πρὸς θάλασσαν αὐτῆς Σκυθικῆς χώρης ἐς μέτρησιν. Ἀπὸ Ἴστρου αὕτη πρώτη Σκυθικὴ ἐστι [a] πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον κατήκουσα, μέχρι πόλιος καλεομένης Καρκινίτιδος. τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης, τὴν μὲν ὄρεϊ τῷ θαλασσαίῃ τὴν αὐτὴν φέρουσαν, ἐοῦσαν ὀρεινέην τε χώρην καὶ πρὸς κατέμενον τὸ ἐς Πόντον, νέμεται τὸ Ταυρικὸν ἔθνος, μέχρι Χερσονήσου τῆς τρηχέης καλεομένης. αὕτη δὲ ἐς θάλασσαν τὴν πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον κατήκει. ἔστι γὰρ τῆς Σκυθικῆς τὰ δύο μέρεα τὰ ἔρχω ἐς θάλασσαν φέροντα, τήν τε πρὸς μεσαμβρίην, καὶ τὴν πρὸς τὴν ἠῶ, κατάπερ τῆς Ἀττικῆς χώρης. καὶ παραπλήσια ταύτῃ ἐστὶ οἱ Ταῦροι νέμονται τῆς Σκυθικῆς, ὡς εἰ τῆς Ἀττικῆς ἄλλο ἔθνος ἐστὶ μὴ Ἀθηναῖοι νεμοίατο τὸ γυνὸν τὸ Σουνιακὸν, μᾶλλον ἐς τὸν πόντον τιθὺ ἄκρην ἀνέχοντα τὸ ἀπὸ Θορικοῦ μέχρι Ἀναφλύστου δήμου. λέγω δὴ, ὡς εἶναι ταῦτα σμικρὰ μεγάλοισι συμβάλλειν. τοιοῦτον [b] ἡ Ταυρικὴ ἐστι. ὃς δὴ τῆς Ἀττικῆς ταῦτα μὴ παραπεπλωκὼς, ἐγὼ δὴ ἄλλως δηλώσω· ὡς εἰ τῆς Ἰηπυγίης ἄλλο ἔθνος ἐστὶ, καὶ μὴ Ἰήπυγες, ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντησίου λιμένος, ἀποταμοίατο μέχρι Τάραντος, καὶ νεμοίατο τὴν ἄκρην. δύο δὴ λέγων ταῦτα, πολλὰ λέγω παρόμοια, τοῖσι ἄλλοισι ἔοικε ἡ Ταυρικὴ. Τὸ δὴ ἀπὸ τῆς Ταυρικῆς, ἤδη Σκύθαι τὸ κατύπερθε τῶν Ταύρων καὶ τὰ πρὸς θαλάσσης τῆς ἠοίης νέμονται· ἔστι Βοσπόρου καὶ Κιμμερίου τὰ πρὸς ἑσπέρης, καὶ τῆς λίμνης τῆς Μαιήτιδος, μέχρι Τανάιδος ποταμοῦ, ὃς ἐκδιδοῖ ἐς μυχὸν τῆς λίμνης ταύτης. ἤδη ὦν ἀπὸ μὲν Ἴστρου τὰ κατύπερθε ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα ἀποκληίεται ἡ Σκυθικὴ ὑπὸ πρώτων Ἀγαθύρσων· μετὰ δὲ, Νευρῶν· ἔπειτα δὲ, Ἀνδροφάγων· τελευταίων δὲ, Μελαγχλαίνων. Ἔστι ὦν τῆς Σκυθικῆς, ὡς ἐούσης τετραγώνου, τὰ δύο μερέων κατηκόντων ἐς θάλασσαν, πάντη ἴσον τὸ, τε ἐς τιθὺ μεσόγαιαν φέρον καὶ τὸ πρὸς τιθὺ θάλασσαν. ἀπὸ μὲν γὰρ Ἴστρου ἐστὶ Βορυσθένεα δέκα ἡμερέων ὁδός· ἀπὸ Βορυσθένεος τε ἐστὶ τιθὺ λίμνην τὴν Μαιήτιν, ἑτέρων δέκα. καὶ τὸ ἀπὸ θαλάσσης ἐς μεσόγαιαν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τοὺς κατύπερθε Σκυθέων οἰκημένους, εἴκοσι ἡμερέων ὁδός. ἡ δὲ ὁδὸς ἡ ἡμερησίη ἀνὰ διηκόσια στάδια συμβέβληταί μοι. ἔστω ἂν εἴη πρὸς Σκυθικῆς [c] τὰ ἐπικάρσια, τετρακισχιλίων σταδίων· καὶ τὰ ὄρθια τὰ ἐς τὴν μεσόγαιαν φέροντα, ἑτέρων τοσούτων σταδίων. ἡ μὲν νυν γῆ αὕτη ἐστὶ μεγάθεος τοσαύτη. Οἱ δὲ Σκύθαι δόν-

ducto Scythica excipit: & Ister ad hanc in ventum eurum os conversus exit. Quod autem ab Istro soli ipsius Scythici secundum mare est, id metiendo indicare aggrediar: Ab Istro hæc jam vetus Scythia est, meridiem versus & austrum posita, usque ad urbem Carcinitin. ejusdem deinceps quod ad idem mare fert montanæ regionis, & in Pontum prominens, incolit gens Taurica usque ad Chersonesum dictam asperam. Hæc ad mare pertinet quod ad ventum subsolanum est. Sunt autem finium Scythicæ partes duæ, ferentes ad mare, tum quod ad meridiem, tum quod ad orientem, quemadmodum Atticæ regionis. Et similem partem Scythiæ Tauri incolunt, ut si Atticæ jugum Suniacum alia gens, non Athenienses, incoleret, quod magis in pontum, qui est ab Thorico usque ad Anaphlystum populum, porrigit promontorium. talis est (ut parva cum magnis comparem) Taurica regio. Qui autem non est has Atticæ partes prætervectus, huic alio modo planum faciam: ut si Japygiæ alia gens & non Japyges, incipientes à Brunduſio portu præcidantur usque Tarentum, & promontorium incolant. Quum hæc duo dico, multa persimilia dico, quibus aliis Taurica est comparanda. Ab Taurica deinceps Scythæ supra Tauros & orientale versus mare incolunt, & quæ Bospori Cimmerii sunt ad vesperam vergentia, & quæ paludis Mæotidis Tanai fluvio tenus, qui influit in hujus paludis recessum. Itaque ab Istro jam quæ ad superiora pertinet ferentia in mediterranea, secluditur Scythia ab primis Agathyrsis, deinde à Neuris, deinde ab Androphagis, postremo à Melanchlænis. Itaque Scythiæ veluti formam quadratam habentis, duabus partibus ad mare pertinentibus, prorsus æquale, tum quod ad mediterranea fert, tum quod ad mare. nam ab Istro ad Borysthenem, decem dierum est iter, tantundem à Borysthene ad Mæotin paludem. A mari mediterranea versus, ad Melanchlænos qui supra Scythas habitant, viginti dierum iter. Supputantur autem à me in singulos dies itineris ducenta stadia. Ita transversa Scythiæ erunt quatuor millium stadiorum: recta quæ ad mediterranea ferunt, aliorum totidem stadiorum. Tantæ est hæc terra magnitudinis. Scythæ inter se

a Σκυθίη ἐστί. b τοιοῦτο. c ἐστὶ τῆς Σκυθικῆς.

ſe colloquuti, quum ſoli impares eſſent copiis Darii prœlio repellendis, nuncios ad finitimos miſere. Eorum reges quoque ubi convenere, conſultabant, ut ingenti exercitu invadente. Erant autem qui convenerant reges, Taurorum, & Agathyrſorum, & Neurorum, & Androphagorum, & Melanchlænorum, &
103 Gelonorum, & Budinorum, & Sauromatarum. E quibus Tauri hujuſmodi moribus utuntur; Virgini naufragos immolant, & quoſcunque Græcos ceperint illuc delatos, hoc modo: poſtquam preces peregerunt, hominis caput clava feriunt, truncum ejus quidam ajunt deturbari è rupe. nam in rupe prærupta templum eſt ſitum; cruci affigunt caput. Quidam de capite *ſuffigendo* conſentiunt, ſed truncum è præcipitio dejici negant, ſed humo contegi dicunt. Dæmonem cui immolant, ipſi Tauri ajunt eſſe Iphigeniam, Agamemnonis filiam. In hoſtes autem quos ceperint, hoc agunt: Amputatum quiſque caput hoſtis domum reportat, & ingenti fuſti transfixum ſupra tecta eminens multum ſtatuit, & plerunque ſupra fumarium: ideo in ſublimi ſuſpendi dicentes quaſi totius
104 domus cuſtodes. Vivunt autem è rapto & ex bello. At Agathyrſi lautiſſimi viri ſunt, & aurum plerunque geſtantes. In commune cum mulieribus coeunt, ut inter ſe germani ſint ac domeſtici omnes, nihil neque livoris neque odii
105 mutuo exercentes: in ceteris ad Thraeum conſuetudines accedunt. At Neuri Scythicis quidem utuntur moribus, qui una ante Darii expeditionem ætate coacti fuerant ſolum vertere propter ſerpentes. nam ſerpentum cum magna vis ex ipſorum ſolo eſt edita, tum major ſuperne è locis deſertis ingruerat: quibus uſque adeo infeſtati fuerunt, ut relicto ſuo ſolo cum Budinis habitaverint. Iidem homines in periculum veniunt, ut præſtigiatores habeantur; dicuntur enim à Scythis & ab iis qui in Scythia incolunt Græcis, ſemel quotannis finguli ad paucos dies eſſici lupi, & rurſus in priſtinum habitum redire. quod tamen dicentes mihi non perſuadent: nihilominus
106 tamen illi ajunt ita eſſe, ac dejerant. Androphagi agreſtes maxime omnium hominum mores habent, non judiciis, non legibus utentes, pecuariam exercentes, veſtem Scythicæ ſimilem geſtantes, propriam

δυλες σφίσι λόγον ὡς σφι οἷοί τε εἰσὶ τ Δαρείου στρατὸν ἰθυμαχὶη διώσασθαι [a] μοῦνοι, ἔπεμπον ἐς τοὺς πλησιοχώρους ἀγγέλους. τῶνδε δὴ οἱ βασιλῆες συνελθόντες ἐβουλεύοντο ὡς στρατῷ ἐπελαύνοντι μεγάλῳ. ἔσαν δὴ οἱ συνελθόντες βασιλῆες, Ταύρων, καὶ Ἀγαθύρσων, καὶ Νευρῶν, καὶ Ἀνδροφάγων, καὶ Μελαγχλαίνων, καὶ Γελωνῶν, καὶ Βουδίνων, καὶ Σαυροματέων. Τούτων Ταῦροι μὲν νόμοισι τοισῖσιδε χρέωνται· θύουσι μὲν τῇ παρθένῳ τοὺς τε ναυηγοὺς, καὶ τοὺς ἂν λάβωσι Ἑλλήνων ἐπαναχθέντας, τρόπῳ τοιῷδε· καταρξάμενοι, ῥοπάλῳ παίουσι τοὺ κεφαλοί. οἱ μὲν δὴ λέγουσι ὡς τὸ σῶμα ἀπὸ τ κρημνοῦ ἀπορρίπτουσι κάτω· (ἐπὶ γὰρ κρημνοῦ ἵδρυται τὸ ἱρόν) τὴν δὲ κεφαλὴν ἀνασαυροῦσι. οἱ δὲ, κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν ὁμολογέουσι, τὸ μέντοι σῶμα οὐκ ὡσαύτως ἀπὸ τ κρημνοῦ λέγουσι, ἀλλὰ γῆ κρύπτειν. τὴν δὲ δαίμονα τούτῳ τῇ θυσίῃ, λέγουσι αὐτοὶ Ταῦροι Ἰφιγένειαν τὴν Ἀγαμέμνονος εἶναι. πολεμίους δὲ ἄνδρας τοὺς ἂν χειρωσώνται [b], ποιεῦσι πάδε· ἀποταμὼν ἕκαστος κεφαλὴν, ἀποφέρεται ἐς τὰ οἰκία· ἐπεὰν δὲ ξύλου μεγάλου ἀναπείρας ἱστοὺς ὑπὲρ τ οἰκίης ὑπερέχουσαν πολλὸν, μάλιστα δὲ ὑπὲρ τ καπνοδόκης. Φασὶ δὲ τούτους φυλάκους τ οἰκίης πάσης ὑπερακρεμᾶσθαι. ζῶσι δὲ ἀπὸ λῃστηίης τε καὶ πολέμου. Ἀγαθυρσοὶ δὲ, ἀβρότατοι ἀνδρῶν εἰσὶ, καὶ χρυσοφόροι τὰ μάλιστα. ὀμμήθεον δὲ τ γυναικῶν τὴν μίξιν ποιεῦνται, ἵνα κασιγνητοί τε ἀλλήλων ἔωσι, καὶ οἰκήιοι ἐόντες πάντες, μήτε φθόνῳ, μήτ' ἔχθεϊ χρέωνται ἐς ἀλλήλους. τὰ δ' ἄλλα νόμαια θρηίξι προσκεχωρήκασι. Νευροὶ δὲ νόμοισι μὲν χρέωνται τοῖσι Σκυθικοῖσι, χρόνῳ δὲ μὴ πρότερον σφέας τ Δαρείου στρατηλασίης, κατέλαβε ἐκλιπεῖν τὴν χώρην πᾶσαν ὑπὸ ὀφίων. ὄφιας γὰρ σφι πολλὰς μὲν ἡ χώρη ἀνέφαινε, οἱ δὲ ὑπερθεν τῶν ἐρήμων ἐπέπεσον. ἐς ὃ πιεζόμενοι, οἴκησαν μετὰ Βουδίνων τὴν ἐωυτῶν ἐκλιπόντες. κινδυνεύουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι γόητες εἶναι. λέγονται γὰρ ὑπὸ Σκυθέων καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ κατοικημένων, ὡς ἕτεος ἑκάστου ἅπαξ τ Νευρῶν ἕκαστος, λύκος γίνεται ἡμέρας ὀλίγας, καὶ αὖτις ὀπίσω ἐς τωὐτὸ κατίσταται. ἐμὲ μέν νυν ταῦτα λέγοντες οὐ πείθουσι· λέγουσι δὲ οὐδὲν ἧσσον, καὶ ὀμνύουσι δὲ λέγοντες. Ἀνδροφάγοι δὲ ἀγριώτατα πάντων ἀνθρώπων ἔχουσι ἤθεα· ὕτε δίκην νομίζοντες, ὕτε νόμῳ οὐδενὶ χρεώμενοι. νομάδες δέ εἰσι. ἐσθῆτα δὲ φορέουσι τῇ Σκυθικῇ ὁμοίην, γλῶσ-

a ἰθυμαχίῃ ἀπώσασθαι. b χειρώσωνται. c MS. ταὐτα.

Melanchlæni, Budini. Urbs Gelonus, cujus incolæ, ex Græcis orti. Lutræ & caſtores. Sauromatæ.

γλῶσσαν δὲ ἰδίλω. Μελάγχλαινοι δὲ εἵματα μὲν μέλαινα φορέουσι πάντες, ἐπ' ὧν [a] ὦ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι. ἀνδροφαγέουσι δὲ μοῦνοι τούτων· νόμοισι δὲ Σκυθικοῖσι χρέωνται. Βουδῖνοι δὲ, ἔθνος ἐὸν μέγα καὶ πολλὸν, γλαυκόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστι καὶ πυρρόν. πόλις δὲ ἐν αὐτοῖσι πεπλίσται ξυλίνη· οὔνομα δὲ τῇ πόλι ἐστὶ Γελωνός. τοῦ δὲ τείχεος μέγαθος κῶλον ἕκαστον, τριηκοντόργυιον ἐστὶ, ὑψηλὸν δὲ, καὶ πᾶν ξύλινον· καὶ οἰκίαι αὐτῶν ξύλιναι, καὶ νηοί· ἔστι γὰρ δὴ αὐτόθι Ἑλλήνων θεῶν ἱρὰ, Ἑλληνικῶς κατεσκευασμένα ἀγάλμασί τε καὶ βωμοῖσι καὶ νηοῖσι ξυλίνοισι. καὶ τῷ Διονύσῳ τελετὴν ἄγουσι τριετηρίδας, καὶ βακχεύουσι. εἰσὶ γὰρ οἱ Γελωνοὶ τὸ ἀρχαῖον Ἕλληνες. ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων ἐξαναστάντες, οἰκησαν ἐν τοῖσι Βουδινοῖσι· καὶ γλῶσσαν τὰ μὲν, Σκυθικῇ, τὰ δὲ, Ἑλληνικῇ χρέωνται. Βουδῖνοι δὲ τῇ αὐτῇ γλώσσῃ χρέωνται οὐ Γελωνοί· οὐδὲ δίαιτα ἡ αὐτή. οἱ μὲν γὰρ Βουδῖνοι, ἐόντες αὐτόχθονες, νομάδες τε εἰσὶ καὶ φθειροτραγέουσι μοῦνοι τῶν ταύτῃ· Γελωνοὶ δὲ, γῆς τε ἐργάται, καὶ σιτοφάγοι, καὶ κήπους ἐκτημένοι οὐδὲν τὸν [b] ἰδέλω ὁμοῖοι, οὐδὲ τὸ χρῶμα. Ὅμως μέντοι Ἑλλήνων καλέονται καὶ οἱ Βουδῖνοι, Γελωνοί, οὐκ ὀρθῶς καλεόμενοι. ἡ δὲ χώρη σφέων, πᾶσά ἐστι δασέη ἰδῃσι παντοίῃσι. ἐν δὲ τῇ ἰδῃ τῇ πλείστῃ ἐστὶ λίμνη μεγάλη τε καὶ πολλὴ, καὶ ἕλος, καὶ καλαμος περὶ αὐτήν. ἐν δὲ ταύτῃ ἐνύδρους ἁλίσκουσι, καὶ κάστορας, καὶ ἄλλα θηρία τετραγώνου προσώπου, τῶν τὰ δέρματα περὶ τὰς σισύρας [c] παραῤῥάπτει· καὶ οἱ ὄρχεες αὐτοῖσι [d] εἰσὶ χρήσιμοι ἐς ὑστερέων ἄκεσιν. Σαυροματέων δὲ περὶ ὧδε λέγει· ὅτε Ἕλληνες Ἀμαζόσι ἐμαχέσαντο, (τὰς δὲ Ἀμαζόνας καλέουσι Σκύθαι Οἰόρπατα [e]. δυνάται δὲ τὸ οὔνομα τοῦτο κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν ἀνδροκτόνοι. Οἰὸρ [f] γὰρ καλέουσι τὸν ἄνδρα, τὸ δὲ πατὰ, κτείνειν) τότε λόγος τοὺς Ἕλληνας νικήσαντας τῇ ἐπὶ Θερμωδόντι μάχῃ, ἀποπλέειν ἄγοντας τρισὶ πλοίοισι τῶν Ἀμαζόνων ὅσας δυνατὰ [g] ζωγρῆσαι· τὰς δὲ ἐν τῷ πελάγεϊ ἐπιθεμένας, ἐκκόψαι τοὺς ἄνδρας· πλοῖα δὲ οὐ γινώσκειν αὐτὰς, οὐδὲ πηδαλίοισι χρῆσθαι, οὐδὲ ἱστοῖσι, οὐδὲ εἰρεσίῃ· ἀλλ' ἐπεὶ ἐξέκοψαν τοὺς ἄνδρας, ἐφέροντο κατὰ κῦμα καὶ ἄνεμον· καὶ ἀπικνέονται ἐς λίμνης τὴν Μαιήτιδα ἐπὶ Κρημνούς. οἱ δὲ Κρημνοὶ, εἰσὶ τῆς γῆς τῶν Σκυθέων τῶν ἐλευθέρων. ἐνθαῦτα ἀποβᾶσαι ἀπὸ τῶν πλοίων αἱ Ἀμαζόνες, ὁδοιπόρεον ἐς τὴν οἰκεομένην. συντυχοῦσαι δὲ πρώτῳ ἱπποφορβίῳ, τοῦτο ἁρπάσασαι· καὶ ἐπὶ τούτων ἱππαζόμεναι, ἐληίζοντο τὰ

priam linguam habentes. Melanchlæni omnes inſumenta nigra gerunt, unde & cognomen habent, qui ſoli humana carne veſcuntur, inſtitutis Scythicis utentes. Budini, ingens natio atque numeroſa, vehementer cæſiis oculis omnis ac ruſa: quorum urbs nomine Gelonus è materia conſtructa eſt; muri ea magnitudo eſt, ut ſingula latera tricenorum ſtadiorum ſint; eſt vero altus & totus ligneus. Ædes quoque cum privatæ, tum ſacræ ſunt è materia. Nam ſunt ibi deorum Græcorum templa Græcanice extructa, ſimulacris, aris, delubris ligneis. Baccho triennalia agunt, & bacchanal exercent. quippe Geloni ſunt ab originis vetuſtate Græci, ſed ex emporiis ſummoti inter Budinos habitaverunt: lingua partim Scythica, partim Græca utentes. Budini non lingua, non victu utuntur eodem Gelonis: nam Budini, utpote indigenæ tum paſtores ſunt, tum ſoli ejus regionis pediculos edunt. at Geloni agriculturæ operam dantes frumento victitant, & hortos poſſident, nihil illis neque aſpectu neque colore ſimiles: à Græcis autem etiam Budini vocantur Geloni, non recte vocantibus. Horum regio omnis eſt arboribus omnis generis frequens; & ubi plurimum conſita, ibi eſt lacus ingens & multus, & palus, ac circa eam arundo. In eo lacu lutræ capiuntur, & caſtores, & aliæ feræ, oris quadrati, quorum pelles circa renones adſuuntur, & teſticulos habent ad uterorum medelam utiles. De Sauromatis vero ita memoratur: Quum Græci bellaverunt cum Amazonibus (quas Scythæ OEorpata vocant, quod nomen poteſt transferri, Viricidæ: œor enim virum dicunt, pata autem occidere) ferunturpoſt victoriam prœlii ad Thermodontem facti, abiiſſe, portantes tribus in navibus quaſcunque potuerant ex Amazonibus vivas capere: quibus illæ in pelago inſidiatæ, cunctos trucidavere. Sed quum naves haberent incognitas, nec gubernaculis aut velis aut remis uterentur, interfectis viris, ferebantur ſecundum fluctus & ventum; delatæque ſunt ad paludis Mæotidis Cremnos, *præruptæ*, quæ Scytharum liberorum telluris ſunt. Ibi è navibus egreſſæ Amazones, ad loca habitata iter facientes, quod primum nactæ ſunt equorum armentum, diripiunt, conſcenduntque: & obequitantes,

a ἀπ' ὧν. b ἐπὶ τῷ. c MS. σισύρας. d αὐτίαι. e Λιορπατὰ. f οἰὸς. g MS. ἰδυνάτας.

111 tantes, è Scythis prædas agunt. Scythæ quid hoc rei eſſet conjicere nequibant, quum neque vocem, neque veſtem, neque gentem agnoſcerent; admirabundi unde venirent, & rati cunctos eſſe viros ejuſdem ætatis. Ergo commiſſa cum eis pugna fuit; unde potiti quibuſdam, ita demum feminas eſſe cognoverunt. Itaque conſilio habito viſum eſt eis, nullo pacto poſthac quampiam illarum occidere: ſed ex ſe qui maxime juvenes eſſent, in eas dimitti, eodem numero quo illas eſſe conjectabant, qui ſua prope eas caſtra haberent, & eadem quoque illis facerent. Si invaderentur, non quidem pugnare, ſed ſubterfugere: ubi ſubſiſterent illæ, ipſos etiam proxime accedentes caſtra ponere. Hoc Scythæ idcirco decreverunt, quod prolem ex illis ſuſcipere cu-
112 piebant. Adoleſcentes qui miſſi ſunt, mandata peregerunt. quòs ubi Amazones intellexerunt neutiquam ad ſe lædendas veniſſe, valere ſinebant. quotidie tamen caſtra caſtris propius admovebantur. Ceterum ne ipſi quidem adoleſcentes quicquam habebant, quemadmodum Amazones, præter arma & equos: & vitam eandem illis vivebant, venan-
113 do atque prædando. Circa meridiem Amazones ſolebant aut ſingulæ aut binæ ſeparatim à reliquis ad ventrem levandum longius vagari. ea re Scythæ cognita, & ipſi idem faciunt, quorum aliquis uni illarum, quæ ſolivagæ erant, quum ſe admoviſſet, non ſe avertit Amazon, ſed uti permiſit: nec appellare quidem poterat (non enim intelligebant ſe invicem) tamen manu ſignificavit, ut ad eundem locum poſtridie rediret, adducto ſecum altero, ut duo eſſent; ſe quoque alteram adducturam. Digreſſus ab ea juvenis hæc enarrat ceteris: poſteroque die ſocium ſecum ducens, ad locum præſto fuit, ac reperit Amazonem cum alterâ expe-
114 ctantem. Ejus rei certiores facti reliqui juvenes, & ipſi conciliaverunt ceteras. Poſt hæc commixtis caſtris pariter habitarunt; eam quiſque uxorem, cum qua primum coierat, habentes. Earum vocem quum ipſi diſcere non poſſent, ipſorum illæ diſcebant. Et quum ſe mutuo intelligerent, viri ad Amazones iſta dixerunt; Nobis parentes ſunt; ſunt & facultates: proinde non agamus diutius hanc vitam, ſed hinc digreſſi, in hominum fre-

τὰ τ' Σκυθέων. Οἱ δὲ Σκύθαι οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι τὸ πρῆγμα. ἔτε γὰρ φωνὴν, ἔτε ἐσθῆτα, ἔτε τὸ ἔθνος ἐγίνωσκον, ἀλλ' ἐν θωύμαλι ἔσαν ὁκόθεν ἔλθοιεν. ἐδόκεον δ' αὐτὰς εἶναι ἄνδρας τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχοντας. μάχην τε δὴ πρὸς αὐτὰς ἐποιεῦντο· ὡς δὲ τ' μάχης τινὰς τ' γυναικῶν ἐκράτησαν οἱ Σκύθαι, ἐν ὑπόνοιαν ἐγίνοντο ἐόντας γυναῖκας. βυλόμενοι ὦν αὐτῇσι ἔδοξε κτείνειν μὲν μηδενὶ τρόπῳ ἔτι αὐτὰς, ἐωυτῶν δὲ τοὺς νεωτάτους ἀποπέμψαι ἐς αὐτὰς, τοσούτους ὁκόσαπερ ἐκείνας ἔσαν· τούτους δὲ στρατοπεδεύεσθαι πλησίον σκηνέων, καὶ ποιέειν τάπερ ἂν ἐκείνας ποιέωσι. ἢν δὲ αὐτοὺς διώκωσι, μάχεσθαι μὲν μὴ, ὑποφεύγειν δέ· ἐπὰν δὲ παύσωνται, ἐλθόντας αὐτοὺς πλησίον, στρατοπεδεύεσθαι. ταῦτα ἐβυλεύσαντο οἱ Σκύθαι, βυλόμενοι ἐξ αὐτέων παῖδας ἐγγενήσεσθαι. Ἀποπεμφθέντες δὲ οἱ νεηνίσκοι, ἐποίεον τὰ ἐντεταλμένα· ἐπεὶ δὲ ἔμαθον αὐτοὺς αἱ Ἀμαζόνες ἐπ' ἑβδομαίῃ διηλήσι ἀπιγμένους, ἐόντων χαίρουν. προσεχώρεον δὲ πλησιαίτερον τὸ στρατόπεδον τῷ στρατοπέδῳ ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ. εἶχον δὲ οὐδὲν ἀσθενὲς οἱ νεηνίσκοι, ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες, εἰ μὴ τὰ ὅπλα, καὶ τοὺς ἵππους· ἀλλὰ ζόην ἔζωον τὴν αὐτὴν ἐκείνῃσι, θηρεύοντές τε καὶ ληϊζόμενοι. Ἐποίεον δὲ αἱ Ἀμαζόνες ἐς τὴν μεσαμβρίην τοιόνδε· ἐγίνοντο ἀποροίδες· καλὰ μίην τε ἓ δύο, πρόσω δὴ ἀπ' ἀλλήλεων ἐς εὐμαρείην ἀποσκιδνάμεναι. μαθόντες δὲ καὶ οἱ Σκύθαι, ἐποίεον τοῦτο τοῦτο· καί τις μοῦνωθεισέων αὐτέων τινὶ συνεκέμπετο, καὶ ἡ Ἀμαζὼν οὐκ ἀπωθέετο, ἀλλὰ ταὐτὰ ἐδήλου χρήσεσθαι. καὶ φωνῆσαι μὲν οὐκ εἶχε, (οὐ γὰρ συνίεσαν ἀλλήλων) τῇ δὲ χειρὶ ἔφραζε τὸν ὑστεραίην ἐλθεῖν ἐς τωὐτὸ χωρίον, καὶ ἕτερον ἄγειν· σημαίνουσα δύο γενέσθαι, καὶ αὐτὴ ἑτέρην ἄξειν. ὁ δὲ νεηνίσκος ἐπεὶ ἀπῆλθε, ἔλεξε ταῦτα πρὸς τοὺς λοιπούς. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἦλθε ἐς τὸ χωρίον αὐτός τε ἔτος, καὶ ἕτερον ἦγε, καὶ τὴν Ἀμαζόνα εὗρε δευτέρην αὐτοῦ ὑπομένουσαν. Οἱ δὲ λοιποὶ νεηνίσκοι ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, καὶ αὐτοὶ ἐκπλώσαντες τὰς λοιπὰς τ' Ἀμαζόνων. μετὰ δὲ, συμμίξαντες τὰ στρατόπεδα, οἴκεον ὁμοῦ, γυναῖκα ἔχων ἕκαστος τὴν τοπρῶτον συνεμίχθη. τοῦ δὲ φωνὴν τοῦ μὲν τῶν γυναικῶν, οἱ ἄνδρες οὐκ ἐδυνάσαντο μαθεῖν, τὴν δὲ τ' ἀνδρῶν αἱ γυναῖκες συνέλαβον. ἐπεὶ δὲ συνῆκαν ἀλλήλων, ἔλεξαν „πρὸς τὰς Ἀμαζόνας τάδε οἱ ἄνδρες, Ἡμῖν εἰ„σὶ μὲν τοκέες, εἰσὶ δὲ κτήσις. νυῦν ὦν μηκέτι „πλεῦνα χρόνον ζόην τοιήνδε ἔχωμεν· ἀλλ' ἀπ-

ελθόντες

a πρὸς αὐτ'. b ἴφρασι ἐς τωὐτὸ. c αὐτὸν. d MS. ἐδυνάσθη.

Quibus nuptæ cum viris trajecto Tanai soceros procul reliquerunt. Feminis idem mos, qui viris. Linguæ corruptæ. Nubendi ratio.

„ελθόντες ἐς τὸ πλῆθος, Ἀφικόμεθα γυναῖ-
„κας δὲ ἐξομεν ὑμέας, ἢ ἀδαμέας [a] ἄλλας. αἱ
„δὲ τοὺς πατέρας ἔλεξαν τάδε, Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυ-
„ναίμεθα οἰκέειν μετὰ τῶν ὑμετέρων γυναικῶν. οὐ γὰρ
„τὰ αὐτὰ νόμαια ἡμῖν τε κἀκείνῃσί ἐστι. ἡμεῖς
„μὲν τοξεύομέν τε καὶ ἀκοντίζομεν, καὶ ἱππαζό-
„μεθα, ἔργα δὲ γυναικήια οὐκ ἐμάθομεν· αἱ δὲ
„ὑμέτερας γυναῖκες, τούτων μὲν οὐδὲν τῶν ἡμεῖς κα-
„τελέξαμεν ποιεῦσι, ἔργα δὲ γυναικήια ἐργάζον-
„ται, μένουσαι ἐν τῇσι ἁμαξῇσι, οὔτε ἐπὶ θήρην ἰοῦσαι,
„οὔτε ἄλλῃ οὐδαμῇ· οὐκ ἂν ὦν δυναίμεθα σφείνῃσι
„συμφέρεσθαι. ἀλλ' εἰ βούλεσθε γυναῖκας ἔχειν
„ἡμέας, καὶ δοκέειν εἶναι δίκαιοι, ἐλθόντες σὺν
„τοῖσι πατράσι, ἀπολάχετε τῶν κτημάτων τὸ μέρος·
„καὶ ἔπειτα ἐλθόντες, οἰκέωμεν ἐπ' ἡμέων αὐτῶν.
Ἐπείθοντο δὲ ἐποίησαν ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. ἐπεί τε δὲ
ἀπολαχόντες τῶν κτημάτων τὸ ὑπιβάλλον, ἦλθον
ὀπίσω σὺν τοῖσι Ἀμαζόνῃσι, ἔλεξαν αἱ γυναῖκες
„πρὸς αὐτοὺς τάδε, Ἡμέας ἔχει φόβος τε καὶ δέος
„ἔτι μὴ οἰκέειν ἐν τῇδε τῇ χώρῃ· τοῦτο μὲν, ὑ-
„μέας δοτῆρας στέρησάσας πατέρων, τοῦτο δὲ, τὴν γῆν τὴν
„ὑμετέρην δῃλήσαμένας πολλά. ἀλλ' ἔτι τε αἰτέο-
„μεν ἡμέας γυναῖκας ἔχειν, τάδε ποιέετε ἅμα ἡμῖν,
„φέρετε, ἐξαναστέωμεν ἐκ τῆς γῆς ταύτης, καὶ περή-
„σαντες Τάναϊν ποταμὸν οἰκέωμεν. Ἐπείθοντο καὶ
ταῦτα οἱ νεηνίσκοι. Διαβάντες δὴ τὸν Τάναϊν, ὁδοι-
πόρουν πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, τρισὶν μὲν ἡμερέων
ὁδὸν ἀπὸ Τανάιδος ἀπέσαν, τελέουσι δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς
Μαιήτιδος, πρὸς βορέην ἄνεμον. ἀπικόμενοι δὲ
ἐς τοῦτον τὸν χῶρον ἐν τῷ νῦν καταοίκηται, οἴκησαν
τοῦτον, καὶ ἀφίκοντο ἀπὸ τούτου χρόνου τῇ παλαιῇ
τῶν Σαυροματέων αἱ γυναῖκες, καὶ ὅτι θήρην ἐπὶ
ἵππων σκοπεῦσι ἅμα τοῖσι ἀνδράσι, καὶ χωρὶς
τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἐς πόλεμον στρατεύσι, καὶ στολὴν
τὴν αὐτὴν τοῖσι ἀνδράσι φορέουσι. Φωνὴν δὲ εἰ
Σαυρομάτας νομίζουσι Σκυθικῇ, σολοικίζοντες αὐ-
τῇ ἀπὸ τοῦ δεχαίου, ἐπεὶ οὐ χρηστῶς ἐξέμαθον αὐ-
τὴν οἱ Ἀμαζόνες. τὰ δὲ περὶ γάμων δὲ ὧδε σφι διά-
κεινται· οὐ γαμέει παρθένος ἀνδρὶ, πρὶν ἂν
τῶν πολεμίων ἄνδρα ἀποκτείνῃ. αἱ δέ τινες αὐτέ-
ων καὶ τελευτῶσι γηραιαὶ πρὶν γήμασθαι, ἀναγκα-
σθεῖσαι τὸν νόμον ἐκτελῆσαι. Ἐπὶ τούτων δὴ τῶν κα-
τολεχθέντων ἐθνέων τοὺς βασιλέας ἀπικομένους
ἀπικόμενοι τῶν Σκυθέων οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον ἐκδι-
δάσκοντες ὡς ὁ Πέρσης, ἐπεὰν οἱ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ τῇ
ἑτέρῃ πάντα κατεστήσηται, γνώμην ζώσας ἐπὶ
τῷ αὐχένι τῷ Βοσπόρῳ, διαβέβηκε ἐς τήνδε τὴν ἤπει-
ρον. διαβὰς δὲ, καὶ καταστρεψάμενος Θρήικας,

frequentia degamus, ubi vos habebimus uxores, nequaquam alias. Ad hæc illæ reſponderunt, Nos vero non poſſumus veſtris cum feminis habitare, quibus non iidem qui nobis ſunt mores. nos enim arcu tela excutimus, & jaculamur, & equitamus, muliebria opera non edoctæ: veſtræ feminæ nihil eorum quæ recenſuimus, ſed opera muliebria factitant, manentes in plauſtris, non ad venationem atque alia hujuſmodi prodeuntes. proinde non poſſumus inter illas verſari. Quod ſi vobis cordi eſt habere nos conjuges, & juſti videri vultis, ite ad parentes veſtros, & facultatum ſortiti partem, poſtea redite, ut deinde ſemoti ab illis habitemus. Id approbantes juvenes 115
ita fecere, & ſortiendo accepta facultatum quæ ipſis contingebat portione, rurſus ad Amazones redierunt. Ad quos illæ, Duplex, inquiunt, metus & terror nos tenet in hoc loco habitandi: partim quod nos parentibus veſtris vos privavimus: partim, quod terram veſtram magnopere vaſtavimus. Sed quoniam dignamini nos habere uxores, hoc una nobiſcum agatis. Agedum proficiſcamur è regione hac, & Tanai fluvio tranſmiſſo habitemus. Huic quoque rei obtempe- 116
ravere juvenes; trajectoque Tanai, & orientem verſus trium quidem dierum itinere confecto à Tanai, trium quoque à Mæotide palude ad aquilonem. Pervenientes vero ad eum locum quem nunc incolunt, ibi ſubſederunt, & inde priſca conſuetudine vivendi feminæ Sauromatarum utuntur. nam ad venationem una cum viris ac ſine viris, equis inſidentes, & ad prœlium proficiſcuntur, eandemque viris veſtem gerunt. Sauro- 117
matæ adſueverunt linguæ Scythicæ ſolœcizantes in ea jam antiquitus, quod eam non probe didicerint Amazones. Quod ad conjugia pertinet, ita ab eis eſt inſtitutum: Nulla virgo nubit, priuſquam aliquem hoſtium interemerit: ideoque nonnullæ earum decedunt jam vetulæ, antequam nubant, quod legi ſatisfacere nequeant. Ad harum igitur 118
quas dixi gentium coactos reges nuncii Scytharum quum perveniſſent, certiores eos fecerunt, Perſam, ubi omnia, quæ ſunt in altera continente, in ſuam ditionem redegit, cervice Boſpori ponte juncta, in hanc trajeciſſe continentem: ſubactiſque illic Thracibus, fluvium

[a] ἀδαμέας.

vium Istrum ponte junxisse, animo hæc omnia in suam redigendi potestatem. Proinde vos nolite ullo pacto ex medio sedentes sinere ad perniciem nos devenire; sed idem sentientes, obviam eamus invadenti: quod nisi facitis, nos in ultimum discrimen adducti, aut regionem deseremus, aut manentes conditiones inibimus. quid enim cladem subeamus, nolentibus vobis auxilio esse? Quamquam non commodius post id agetur vobiscum; venit enim Persa nequaquam magis adversus nos, quam non etiam adversus vos: neque, nos subegisse contentus, à vobis abstinebit. Cujus rei magnum hinc accipite documentum; quod si nobis solis inferret ille bellum, animo superioris servitutis ulciscendæ, oportebat à ceteris hominibus abstinentem sic in nostram tendere regionem. Ostenderet enim omnibus se adversus Scythas, & non adversus alios ire: at nunc, simulatque trajecit in hanc continentem; ut quisque ipsi occurrit, pacat: ceteros, veluti Thraces & nobis confines Getas,
119 suo subjectos imperio habet. Hæc quum Scythæ denunciassent, ii qui è nationibus venerant reges deliberabant, sed discordes eorum erant sententiæ. Nam Gelonus quidem & Budinus & Sauromates concordes receperunt se Scythis auxilio futuros: Agathyrsus autem & Neurus & Androphagus & Melanchlænorum Taurorumque reges ita Scythis responderunt: Si vos in injuria Persis facienda ac bello inferendo priores non fuissetis, recte videremini precari quæ precamini; & nos vestris precibus morem gerentes, idem vobis ageremus. Nunc autem vos sine nobis illorum terram ingressi, imperitastis Persis, quamdiu deus vobis indulsit: illi itidem, quandoquidem eos idem deus excitat, vicem vobis reddunt. Nos neque tunc quicquam intulimus injuriæ his viris, neque nunc conabimur priores infestare. Quod si hic nostram regionem invaserit, & prior injuriam fecerit, nos haudquaquam tolerabimus. id donec cernamus, apud nosmet ipsos manebimus. neque enim in nos venire Persas opinamur, sed in eos qui fuerunt au-
120 tores injuriæ. Scythæ, ubi hæc relata audiere, statuerunt nullam sibi pugnam recta atque ex aperto conferendam, quando ipsis isti ad societatem non accedebant. Itaque subducentes se ac longius progressi, puteos quos ipsi præterirent, ac

γεφυρᾶι πορθμὸν Ἴστρον, βουλόμενον καὶ τόδε
„πάντα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι. Τμεῖς ὦν μηδενὶ
„τρόπῳ ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι φεύσεσθε ἡμέας
„διαφθαρησόμενος· ἀλλὰ τῶυτο νομίσαντες, ἀντιά-
„ζομεν τῷ ἐπιόντι. ἔκων ποιήσετε ταῦτα; ἡμεῖς
„μὲν πρεσβόμενοι, ἢ ἐκλείψομεν τὴν χώρην, ἢ
„μένοντες, ὁμολογίην χρησόμεθα. τί γὰρ πάθω-
„μεν, μὴ βουλομένων ὑμέων πρωρέειν; ὑμῖν δὲ
„οὐδὲν ἧσσον τούτου ἔσται ἐλαφρότερον. ἥκει γὰρ ὁ
„Πέρσης οὐδέν τι μᾶλλον ἐπ' ἡμέας ἢ ἐπὶ
„ὑμέας· οὐδέ οἱ κατειρήσει ἡμέας καταστρεψα-
„μένῳ, ὑμέων ἀπέχεσθαι. μέγα δὲ ὑμῖν λόγων
„τῶνδε μαρτύριον ἐρέομεν. εἰ γὰρ ἐπ' ἡμέας
„μούνους ἐστρατηλάτεε ὁ Πέρσης, πᾶσαν τὴν πρό-
„θεσιν βουλόμενον, χρῆν αὐτὸν πάν-
„των τῶν ἄλλων ἀπεχόμενον, οὕτω ἰέναι ἐπὶ τὴν
„ἡμετέρην· καὶ ἂν ἐδήλου πᾶσι ὡς ἐπὶ Σκύθας
„ἐλαύνει, καὶ οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. νῦν δὲ ἐπεί
„τε τάχιστα διέβη τήνδε τὴν ἤπειρον, τοὺς αἰεὶ
„ἐμποδὼν γινομένους ἡμεροῦται πάντας· τούς τε
„δὴ ἄλλους ἔχει ὑπ' ἑωυτῷ Θρήικας, καὶ δὴ καὶ
„τοὺς ἡμῖν ἐόντας πλησιοχώρους Γέτας. Ταῦτα
Σκυθέων ἐπαγγελλομένων, ἐβουλεύοντο οἱ βασι-
λῆες οἱ ἀπὸ τῶν ἐθνέων ἥκοντες. καί σφεων ἐφέ-
ρθησαν αἱ γνῶμαι· ὁ μὲν Γελωνὸς [b], καὶ ὁ Βουδῖνος,
καὶ ὁ Σαυρομάτης, κατὰ τῶυτὸ γνόμενοι, ὑπε-
δέκηντο Σκύθῃσι πρωρήσειν· ὁ δὲ Ἀγάθυρσος, καὶ
Νευρὸς, καὶ Ἀνδροφάγος, καὶ οἱ τῶν Μελαγχλαι-
νων, καὶ Ταύρων, τάδε Σκύθῃσι ὑπεκρίναντο, Εἰ
„μὲν μὴ ὑμεῖς ἦστε οἱ πρότερον ἀδικήσαντες
„Πέρσας, καὶ ἄρξαντες πολέμου, τούτων δεόμενοι
„τῶν νῦν δέεσθε, λέγειν τε ἂν ἐφαίνεσθε ἡμῖν ὀρ-
„θὰ, καὶ ἡμεῖς ὑπακούσαντες, τῶυτο ἂν ὑμῖν
„ἐπράσσομεν. νῦν δὲ ὑμεῖς τε ἐς τὴν ἐκείνων
„ἐσβαλόντες γῆν, ἄνδρα ἡμέων, ἐπικρατέετε
„Περσέων, ὅσον χρόνον ὑμῖν ὁ θεὸς παρεδίδου· καὶ
„ἐκεῖνοι, ἐπεὶ σφέας ὠυτὸς θεὸς ἐγείρει, τὴν
„ὁμοίην ὑμῖν ἀποδιδοῦσι. ἡμεῖς οὔτε τε [c] τότε
„ἠδικήσαμεν τοὺς ἄνδρας τούτους οὐδέν, οὔτε
„νῦν πρότεροι πρήσσομεν ἀδικέειν· ἢν μέντοι
„ἐπὶ, καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέρην ἄρξῃ τε ἀδικέων [d], καὶ
„ἡμεῖς οὐ περόμεθα. μέχρι δὲ τοῦτο ἴδωμεν,
„μενέομεν περ' ἡμῖν αὐτοῖσι. ἥκειν γὰρ δοκέομεν
„οὐκ ἐπ' ἡμέας Πέρσας, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς αἰτίους
„τῶν ἀδικίης γενομένους. Ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα
ἐπύθοντο οἱ Σκύθαι, ἐβουλεύοντο ἰθυμαχέειν μὲν
μηδαμίῃ ποιέεσθαι ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ὅτι δὴ σφι
ξεῖνοί γε σύμμαχοι ἐπεποιήκεσαν· ὑπεξιόντες
δὲ, καὶ ὑπεξελαύνοντες, τὰ φρέατα τὰ παρεξί-

a ἢν καὶ. b ὁ μὲν δὴ Γελωνὸς. c ἡμεῖς δὲ ὅτε καὶ. d ἄρξῃ τε ἀδικέων.

οιεν αὐτοὶ, καὶ τὰς κρήνας συγχῶν, τὴν ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν, διχῇ [a] σφέας διελόντες· καὶ τῶν μὲν τὴν μίλιν τῶν μοιρέων, τῶν ἐβασίλευε Σκώπασις, τοῦτον προχωρέειν Σαυρομάτας. τούτους μὲν δὴ ἐπάγειν, ἢν ὅπῃ τοῦτο τράπηται ὁ Πέρσης, ἰθὺ Τανάιδος καὶ πορθμοῦ τοῦδε τὴν Μαιῆτιν λίμνην ἐπορθμεύοντας· ἀπελαύνοντός τε δὴ Πέρσεω, ἐπιέναι διώκειν. αὕτη μὲν σφι μία ἢν μοῖρα τῶν βασιληίης, πεπαγμένη πρότερον τὴν ὁδὸν ἥπερ εἶπον. τὰς δὲ δύο τῶν βασιληίων, τήν τε μεγάλην, τῶν ἦρχε Ἰνδάθυρσος, καὶ τὴν τρίτην τῶν ἐβασίλευε Τάξακις, συνελθούσας ἐς τωὐτό, καὶ Γελωνῶν τε καὶ Βουδίνων προσγινομένων, ἡμέρης καὶ τούτους ὁδῷ προέχοντας τῶν Περσέων, ἐπεξιέναι, ἐπιόντας τε καὶ ποιεῦντας τὰ βεβουλευμένα. πρῶτα μέν νυν ἐπάγειν σφέας ἰθὺ τῶν χωρέων τῶν ἀπεστεώτων τὴν σφετέρην συμμαχίην, ἵνα καὶ τούτους ἐκπολεμώσωσι· εἰ δὲ μὴ ἑκόντες γε ἐπιτρέψουσι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Πέρσας, ἀλλ' ἀέκοντας ἐκπολεμώσειν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπιστρέφειν ἐς τὴν σφετέρην, καὶ οὐκ ἐθέλειν, ἢν δὴ βουλομένοισι δοκέῃ. Ταῦτα οἱ Σκύθαι βουλευσάμενοι, ἐπῆισαν τῷ Δαρείου στρατῷ, πρόδρομους δοκησείλαντες τῶν ἱππέων τοὺς ἀρίστους. τοὺς δὲ ἀμαξέας ἐν τῇσι σφι ἐδιαιτᾶτο [b] τά τε τέκνα τὰ καὶ αἱ γυναῖκες πᾶσαι καὶ τὰ πρόβατα πάντα, πλὴν [c] ὅσα σφι ἐς φορβὴν ἱκανὰ ἦν, τοσαῦτα ἐπολιπόμενοι [d], τὰ ἄλλα ἅμα τῇσι ἁμάξῃσι προεῖπεμψαν, ἐντειλάμενοι αἰεὶ τὸ πρὸς βορέην ἐλαύνειν. Ταῦτα μὲν δὴ προεπεμίζετο [e]. τῶν δὲ Σκυθέων οἱ πρόδρομοι ὡς εὗρον τοὺς Πέρσας ὅσον τε τριῶν ἡμερέων ὁδὸν ἀπέχοντας ἀπὸ Ἴστρου, ἔστι μὲν τούτους εὑρόντες ἡμέρης ὁδῷ προέχοντας, ἐστρατοπεδεύοντο, τὰ δὲ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα λεαίνοντες. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον ἀπιφανέντων τῶν Σκυθέων τὴν ἵππον, ἐπήισαν κατὰ τάχος αἰεὶ ἐπαγόμενοι· καὶ ἔπεμπε (πρὸς γὰρ τὴν μίλιν τῶν μοιρέων ἴθυσαν οἱ Πέρσαι) ἐδίωκον πρὸς ἠῶ τε καὶ ἐπὶ Τανάιδος. Διαβαίνοντος δὲ τούτου τὸν Τάναϊν ποταμὸν, οἱ Πέρσαι διαβάντες ἐδίωκον· ἐς ὃ τῶν Σαυροματέων τὴν χώρην διεξελθόντες, ἀπίκοντο ἐς τὴν τῶν Βουδίνων. Ὅσον μὲν δὴ χρόνον οἱ Πέρσαι ἦσαν διὰ τῆς Σκυθικῆς καὶ τῆς Σαυρομάτιδος χώρης, οἱ δὲ εἶχον ὁδὸν σύντομον, ἅτε τῆς χώρης ἐούσης χέρσου· ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὴν τῶν Βουδίνων χώρην εἰσέβαλον, ἐνθεῦτεν δὴ ἐντυχόντες τῷ ξυλίνῳ τείχεϊ, σκελετοὶποτων τῶν Βουδίνων, καὶ κεκενωμένῃ δὴ τείχεος πάντων, ἐνέπρησαν αὐτό. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, εἵποντο αἰεὶ τὸ πρόσω κατὰ τοῦτο· ἐς ὃ διεξελθόντες ταύτῃ, ἐς τὴν ἔρημον ἀπί-

Scopasis rex & Indathyrsus & Taxacis. Strategemata Scytharum, & irruptio Persarum.

ac fontes obstruunt, bifariamque divisi herbam terrestrem atterunt. Et ad unam è partibus, ubi regnabat Scopasis, jubent Sauromatas pergere; qui se subducerent, si eo Persa declinaret, suffugientes recta ad flumen Tanain, secundum Mæotin: iidem Persam abscedentem invadendo persequerentur. Hæc erat una pars regni ordinata ad hanc viam, quemadmodum dictum est. Reliquas duas regiorum, & magnam, cui imperabat Indathyrsus, & tertiam in qua regnabat Taxacis, in unum coeuntes, accedentibus Gelonis atque Budinis, jubent hos uno die prægressos exercitum Persarum, clam progredi, subeunteseque & facientes ea quæ decrevissent: & ante omnia hostem subducere recta in agros illorum qui societatem ipsorum abnuissent, ut eos etiam irritarent; &, si minus volentes bellum adversus Persas susciperent, at invitos redderent istis hostes. deinde in suam terram reflectere, & aggredi, si quid ipsis consultantibus videretur. Hæc ubi decrevere Scythæ, 121
copiis Darii ex occulto occurrebant, præstantissimis equitum præcursoribus missis: plaustra autem in quibus eorum filii uxoresque omnes degunt, una cum pecoribus, præter quæ ad victum suppetebant, tot relinquentes, reliqua cum plaustris præmiserunt, dato suis mandato, ut semper aquilonem versus tenderent. Hæc quidem prævehebantur. Scytharum 122
vero præcursores, posteaquam compererunt Persas ab Istro trium fere dierum & ante se unius diei itinere abesse, positis castris, germina terræ vastant. Persæ, ubi Scytharum equitatus in conspectum se dedit, incesserunt per vestigia se semper subducentium: & deinde (nam ad unam partium recta tetenderunt Persæ) auroram versus & Tanain, persecuti sunt. Quibus Tanain fluvium trajicientibus, Persæ itidem trajecto eo insequuntur, donec peragrata Sauromatarum 123
plaga, pervenirent in Budinicam. Ceterum quamdiu Persæ fuerunt in Scythica ac Sauromatide regione, nihil eis detrimenti inferre potuerunt, quippe quum regio foret vasta: ubi vero Budinicam ingressi sunt, ibi obvii ligneo castello à Budinis deserto & omnibus rebus vacuo, id incenderunt. His actis, ipso vestigio ire porro tendunt, dum eam regionem pervagati, in solitudinem devene-

a διχῇ. b διαιτᾶτο. c πρόβατα πάντα, πλὴν. d ἐπολιπόμενοι. e προεπεμίζοντο.

venerunt. Hæc ſolitudo à nemine hominum colitur, poſita ſupra Budinorum regionem, ſeptem dierum itineris magnitudine: ultra quam Thyſſagetæ incolunt, ex quibus quatuor ingentes amnes per Mæotas effluunt in paludem nomine Mæotin: quibus hæc ſunt indita nomina, Lycus, Oarus, Tanais, Syr-
124 gis. Darius, ut ad ſolitudinem pervenit, curſu omiſſo copias ſuper fluvium Oarum locavit. Poſt hæc, octo caſtella eaque ingentia condidit, pari inter ſe ſpatio diſtantia, ſexaginta fere ſtadiorum, quorum ad meam uſque memoriam adhuc ruinæ extabant. Dum in his Darius occupatur, interim Scythæ (quos ille inſequebatur) circumitis locis ſuperioribus, reverterunt in Scythiam. Quibus è conſpectu omnino ſemotis, nec ſe amplius exhibentibus, ita Darius caſtellis illic relictis dimidiatis, convertit iter ad occaſum, ratus & hos eſſe cunctos Scythas, & ad occaſum fugere. Proinde cum exercitu maturans ire, in Scythiam devenit; ubi in duas Scytharum incidit partes. Hos nactus inſequebatur u-
125 nius diei ſpatio ſubterfugientes. Et Scythæ (non enim intermittens incedebat Darius) ſubterfugiebant ex conſulto in terram eorum qui ſocietatem ipſorum reſpuerant, & primum in Melanchlænorum. Quos quum perturbaſſent tam Perſæ quam Scythæ eorum terram ingreſſi, Scythæ in loca Androphagorum Perſas adducunt. Perturbatis autem & Androphagis, hoſtem in Neuridem ducunt. Neuris quoque conſternatis, tendunt ſubterfugiendo ire ad Agathyrſos. Sed Agathyrſi cernentes fugari finitimos à Scythis ac perturbari, priuſquam à Scythis ager ipſorum invaderetur, miſſo caduceatore, Scythis ingreſſum ſuorum finium prohibent, prædicentes, ſi conarentur invadere agrum ſuum, cum eis primum ſe prœlium commiſſuros. Hoc interminati Agathyrſi, in fines procurrunt, animo arcendi ingredientes. At Melanchlæni & Androphagi & Neuri, invadentibus Perſis una cum Scythis, neque virium neque minarum memores, ſed timore perculſi, fugam capeſſerunt aquilonem verſus in ſolitudinem. Scythæ partim ad Agathyrſos, jam non recuſantes ſocietatem, ſe conferebant, partim è Neuride regione in ſuam Perſis præ-
126 ibant. Id quum diu factitaretur, neque de-

ἀπικνῆσθαι. ἡ μὲν δὴ ἔρημος αὕτη κατὰ ἑπτὰ ἡμέων νέμεται ἀνδρῶν, κέεται δὲ κατὰ τὴν Βουδίνων χώρης, ἐξοπὶ σταδίων ἑπτὰ ἡμερέων ὁδόν. ὑπὲρ δὲ τῆς ἐρήμου Θυσσαγέται οἰκέουσι. ποταμοὶ δὲ ἐξ αὐτέων τέσσερες μεγάλοι ῥέοντες διὰ Μαιητέων ἐκδιδοῦσι ἐς τὴν λίμνην τὴν καλεομένην Μαιῆτιν· τοῖσι δὲ ὀνόματα κέεται τάδε, Λύκος, Ὄαρος, Τάναϊς, Σύργις. Ἐπεὶ ὦν ὁ Δαρεῖος ἦλθε ἐς τὴν ἔρημον, παυσαμένῳ [a] τῆς ὁδοῦ, ἱδρύσατο τὴν στρατιὴν ἐπὶ ποταμῷ Ὄαρι. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἐκτὸς τείχεα ἐτείχεε μεγάλα, ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, σταδίους ὡς ἑξήκοντα μάλιστά κη· τῶν ἔτι ἐς ἐμὲ τὰ ἐρείπια σῶα ἦν. ἐν ᾧ δὲ οὗτος πρὸς ταῦτα ἐτράπετο, οἱ διωκόμενοι Σκύθαι περελθόντες τὰ κατύπερθε, ὑπέστρεφον ἐς τὴν Σκυθικήν. ἀφανισθέντων δὲ τούτων τοσοῦδε πάπαν, ὡς οὐκέτι ἐφαντάζοντο σφι, οὕτω δὴ ὁ Δαρεῖος τείχεα μὲν ἐκεῖνα ἡμιέργαστα μετῆκε· αὐτὸς δὲ κατεστρέψας ἤιε πρὸς ἑσπέρην· δοκέων τούτους τε πάντας τοὺς Σκύθας εἶναι, καὶ πρὸς ἑσπέρην σφέας φεύγειν. ἐλαύνων δὲ τὴν ταχίστην τὸ στρατὸν, ὡς ἐς [b] τὴν Σκυθικὴν ἀπίκετο, ἐνέκυρσε [c] ἀμφοτέρῃσι τῇσι μοίρῃσι τῶν Σκυθέων. ἐντυχὼν δὲ, ἐδίωκε ὑπερφερούσας ἡμέρης ὁδῷ. καὶ (οὐ γὰρ ἀνίει διώκων ὁ Δαρεῖος) οἱ Σκύθαι κατὰ τὰ βεβουλευμένα ὑπέφευγον ἐς τῶν ἀπεστεώτων τὴν σφετέρην συμμαχίην, πρῶτα μὲν ἐς τοὺς Μελαγχλαίνους τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐσβαλόντες τούτους ἐτάραξαν οἵ τε Σκύθαι καὶ οἱ Πέρσαι, κατηγέοντο οἱ Σκύθαι ἐς τῶν Ἀνδροφάγων τοὺς χώρους· ταραχθέντων δὲ καὶ τούτων, ὑπῆγον ὅτι τὴν Νευρίδα. ταραττομένων δὲ καὶ τούτων, ἔτεινον ὑποφεύγοντες οἱ Σκύθαι ἐς τοὺς Ἀγαθύρσους. Ἀγάθυρσοι μὲν ὁρέοντες καὶ τοὺς ὁμούρους φεύγοντας ὑπὸ Σκυθέων, καὶ τεταραγμένους, πρὶν ἢ σφι ἐμβαλέειν τοὺς Σκύθας, πέμψαντες κήρυκα, ἀπεῖργον Σκύθῃσι μὴ ὅπλα ἐσφέρεσθαι τῶν σφετέρων οὔρων· προσλέγοντες ὡς εἰ πρήσσοιεν ἐσβαλόντες, σφίσι πρῶτα ζήσεσθαι συνεστεῶτας. Ἀγάθυρσοι μὲν προείπαντες ταῦτα, ἐβοήθεον ὅπλα τοῖσι οὔροισι, ἐν νῷ ἔχοντες ἐρύκειν τοὺς ὑπιόντας. Μελάγχλαινοι δὲ καὶ Ἀνδροφάγοι καὶ Νευροὶ, ἐσβαλόντων τῶν Περσέων ἅμα Σκύθῃσι, ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο· ὑπιλαθόμενοί τε τῆς ἀπειλῆς, ἔφευγον αἰεὶ τὸ πρὸς βορέω ἐς τὴν ἔρημον τεταραγμένοι. οἱ δὲ Σκύθαι ἐς μὲν τοὺς Ἀγαθύρσους οὐκέτι ἀπέπαυλας ἀπικνέονται [d]. οἱ δὲ ἐκ τῆς Νευρίδος χώρης ἐς τὴν σφετέρην κατηγέοντο τοῖσι Πέρσῃσι. Ὡς δὲ πολλὸν τοῦτο ἐγίνετο, καὶ οὐκ ἐπαύετο,

a παυσάμενος. b τὴν ἐς. c ἀπικνέ· ἐς ὃ ἐνίκυσι. d ἀπικνέονται.

Darii monitum ad Indathyrsum cum responso hujus. Sepulcra Scytharum & heri.

πέμψας Δαρεῖος ἱππέα πρὸς τὸν Σκυθέων βασιλῆα Ἰνδάθυρσον, λέγα τάδε [a], Δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγας αἰεὶ, ἐξὸν τοι τῶνδε τὰ ἕτερα ποιέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεως δοκέεις εἶναι σεωυτῷ, τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στῆθι, καὶ μαχεο· εἰ δὲ μή, καὶ ὕτω παυσάμενος δρόμῳ, δεσπότῃ τῷ σῷ δῶρα φέρων γαίῃ τε καὶ ὕδωρ, ἐλθὲ ἐς λόγους. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθέων βασιλεὺς Ἰνδάθυρσος ἔλεγε τάδε, Οὕτω τὰ ἐμὸν ἔχει ὦ Πέρσαι [b]· ἐγὼ οὐδένα κω ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον, οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νεώτερον εἰμὶ ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ εἰώθεα [c] ποιέειν. ὅτι δὲ οὐκ αὐτίκα μάχομαί τοι, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημαίνω· ἡμῖν οὔτε ἄστεα, οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἐστὶ, τὰ περὶ δείσαντες μὴ ἁλῶσι ἢ καῇ, ταχύτερον [d] συμμίσγοιμεν ἂν ἐς μάχην ὑμῖν. εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο κατὰ τάχος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι πατρώιοι, φέρετε, τούτους ἀνευρόντες, συγχέειν πειρᾶσθε αὐτούς· καὶ γνώσεσθε ὅτε εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων, εἴτε καὶ οὐ μαχησόμεθα. πρότερον δὲ οὐ μὴ ἡμέας λόγου αἰρῇ, οὐ συμμίξομέν τοι. ἀμφὶ μὲν μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω. δεσπότας δὲ ἐμοὺς, Δία τε ἐγὼ νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον, καὶ Ἑστίην τὴν Σκυθέων βασιλείαν, μούνους εἶναι. σοὶ δὲ ἀντὶ μὲν δώρων γῆς τε καὶ ὕδατος, δῶρα πέμψω τοιαῦτα οἷά σοι πρέπει ἐλθεῖν· ἀντὶ δὲ ὅτι δεσπότης ἔφησας εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω. τοῦτό ἐστι ἡ ἀπὸ Σκυθέων ῥῆσις. ὁ μὲν δὴ κήρυξ οἰχώκεε ἀγγελέων ταῦτα Δαρείῳ. Οἱ δὲ Σκυθέων βασιλῆες, ἀκούσαντες τὴν ὕβριν τοῦ ὀνόματος, ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τὴν μὲν δὴ μετὰ Σαυροματέων μοῖραν ταχθεῖσαν, τῆς ἦρχε Σκώπασις, πέμπουσι, ἵνα σφι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι τέμνουσι οἱ τὸν ἱρὸν ἐζευγμένον ἐφορέουσι. αὐτῶν δὲ τοῖσι ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σῖτα δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοισι ἐπιτίθεσθαι. νομώσαντες ὦν σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου, ἐπιόντα τὰ βεβουλευμένα. ἡ μὲν δὴ ἵππος τῶν ἵππων αἰεὶ τρέπουσα ἦν τὴν τῶν Σκυθέων· οἱ δὲ τῶν Περσέων ἵππεες φεύγοντες ἐσεπίπτεον ἐς τὸν πεζόν. ὁ δὲ πεζὸς ἂν ἐπεκούρεε [e]. οἱ δὲ Σκύθαι ἐσαρπάζαντες τῶν ἵππων, ὑπέστρεφον, τὸν πεζὸν φοβεόμενοι. ἐποιέοντο δὲ καὶ τὰς νυκτὸς ἐπιφοιτήσιας τοιαύτας οἱ Σκύθαι. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσῃσί τε καὶ συμμάχοισι καὶ τοῖσι Σκύθῃσι ἀντίξοον, ὀλισθημένοισι τῷ Δαρείου στρατοπέδῳ, θώυμα μέγιστον ἐρέω· τὸ τε ὄνων

desisteretur, Darius ad Indathyrsum Scytharum regem misso equite, inquit, Virorum infelicissime, quid assidue fugam facis, quum liceat tibi horum facere alterutrum? si tibi videris idoneus ad resistendum negociis meis, siste cursum, ac præliare: sin agnoscis te imparem esse, sic quoque siste cursum, & hero tuo munera offerens terram atque aquam, in colloquium veni. Ad hæc Scy- 127
tharum rex Indathyrsus ita respondit; Sic res meæ habent, ô Persa, ut neque ullum mortalium ego metuens ante fugerim, neque nunc fugiam te, neque quicquam feci diversum nunc atque in pace facere consueveram. Cur autem non protinus tecum ineam prælium, id ego etiam declarabo. Nobis neque oppida sunt neque agri culti, quos invadi aut tonderi metuentes, properemus vobiscum conferre pugnam. ad quam si opus est continuo devenire, sunt paterna sepulcra, quæ vos quum nacti fueritis, agedum tentate labefactare: & tunc intelligetis, pugnaturi vobiscum simus pro sepulcris, necne: prius autem (nisi nos ratio traxerit) tecum prælium non conseremus. Hactenus, quod ad prælium pertinet, dictum sit. heros autem meos ego solos arbitror Jovem progenitorem meum, & Histiam Scytharum reginam. Tibi autem pro donis terræ & aquæ, mittam quæ decet ad te venire dona: pro eo quod herum te meum esse dixisti, jubeo te flere. Hoc à Scythis responsum est: quod caduceator reversus Dario renunciavit. Scytharum 128
reges, audito nomine servitutis, ira perfusi, partem illam quæ eum Sauromatis ordinata erat, cui præerat Scopasis, mittunt ad colloquendum cum Ionibus qui Istrum ponte junctum asservabant. At ipsorum illis, qui relinquebantur, visum fuit non amplius errare Persas, sed assidue commeatu erepto insidias tendere. Distributis igitur illis, qui copiis Darii frumenta auferrent, quæ decreta erant exequebantur. Enimvero equitatus Scytharum semper in fugam vertebat equitatum, sed Persarum equites fugientes incidendo in peditatum, ab eo defensabantur. Ita Scythæ summoto equitatu hostili, tamen metu peditum recedebant, & nihilominus noctibus quoque tales incursiones faciebant. Ceterum quod Persis auxi- 129
lio erat, Scythis vero infestum, aggressis castra Darii, referam: res valde admi-

a ὀλίγα τάδε. b Πίστα. c ἔωθα. d ταχίων. e πεζὸς αἰεὶ ἐπικούρεε.

Asinus & mulus Scythici frigoris impatiens, unde infuetus equo Scythico. Astus Scytharum in Persis fallendis. Munera Scythica ad ludibrium Persarum.

mirabilis, asinorum vox ac mulorum species. Nam (ut superius à me demonstratum est) nullus in terra Scythica neque asinus neque mulus gignitur, ac neuter omnino visitur, propter frigora. Itaque rudentes asini perturbabant Scytharum equos: & quum Scythæ sæpenumero Persas adorirentur, interim equi audita asinorum voce consternati avertebantur, arrectis auribus stupefacti, utpote insolentia tum vocis quam prius non audissent, tum formæ quam nunquam inspexissent. Atque hoc quidem paululum quiddam momenti ad bellum
130 afferebat. Ceterum Scythæ ubi animadverterunt Persas tumultuantes, quo diutius in Scythia illi commorarentur, & commorantes torquerentur omnium rerum inopes, faciendum ita sibi putarunt, ut suis ipsorum pecoribus una cum pastoribus relictis, in alium ipsi abscederent locum. Persæ illuc se conferentes,
131 excipiebant pecora. Quo facto exsultabant. Sed quum sæpius idem tentarent, ad ultimum Darius inopia rerum laboravit. Id reges Scytharum intelligentes, mittunt ad eum cum muneribus caduceatorem, ave, mure, rana, & quinque sagittis. Persæ, eum qui munera ferebat, percontabantur quid illa significarent. Iste negare sibi aliud esse mandatum, nisi ut quum illa tradidisset, celerrime rediret. jubere tamen ipsos Persas, si solertes forent, interpretari quid si-
132 bi dona vellent. Hoc quum audissent Persæ, consultabant. Et Darii quidem sententia erat, Scythas seipsos ei donare, & terram atque aquam: hac ratione conjectantis, quod mus quidem in terra gignatur, eodem quo homines fructu victitans; rana autem in aquis; avis vero sit equo assimilis: at sagittis dandis, quod suum robur traderent. In hanc sententiam Darius interpretabatur. At Gobryas unus è septem viris qui magum sustulerint, hoc dicere dona conjectabat, O Persæ, nisi conversi in aves subvoletis in cœlum, aut effecti mures subcatis terram, aut collati in ranas insiliatis in paludes, non remeabitis unde venistis, his sagittis confecti. Et Persæ quidem
133 illa munera sic interpretabantur. At una pars Scytharum, cui datum ante erat negocium Mæotidis paludis custodiendæ, tunc autem cum Ionibus qui ad Istrum erant colloquendi, ubi ad pontem venit, ita

ὄνων ἡ φωνὴ, καὶ τῶν ἡμιόνων τὸ εἶδος· ἅτε γὰρ ὄνον ἅτε ἡμίονον γῆ ἡ Σκυθικὴ φέρει, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται· ἵππος δὲ ἔτι ἐν τῇ Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τοῦ χάριν ἅτε ὄνος, ἅτε ἡμίονος, διὰ τὸ ψύχεα. ὑπερζόντες ὦν οἱ ὄνοι ἐτάραξαν τὼν ἵππων τῶν Σκυθέων· πολλάκις δὲ ἐπιλαμπόντων ὀπὶ τὰς Πέρσας, μεταξὺ ὄκως ἀκούσαιεν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τὴν φωνὴν, ἐπεφόβατο τε ὑποστρεφόμενοι, καὶ ἐν θωύμασι ἦσαν, ὀρθὰ ἱστάντες τὰ ὦτα· ἅτε δὲ οὐκ ἀκούσαντες πρότερον φωνῆς τοιαύτης, ἅτε ἰδόντες τὸ εἶδος. ταῦτα μὲν νυν ὀπὶ σμικρόν τι ἐφέροντο τὸν πόλεμον. Οἱ δὲ Σκύθαι ὅκως τὰς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένας, ἵνα θᾶσσον μένοιέν τε ὀπὶ πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ, καὶ θᾶσσον ἐνδέοντες ἀνιῶιατο [b], τῶν ποιμνίων ὀπισθεσσες ἐόντες, ἐποίεον τοιάδε [c]· ὄκως τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιεν μὴ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαυνον ἐς ἄλλον χῶρον· οἱ δὲ ἂν Πέρσαι ἐπελθόντες ἐλάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες, ἐπήροντο ἂν τῷ πεποιημένῳ. Πολλάκις δὲ τοιοῦτο γινομένου, τέλος Δαρεῖός τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθέων βασιλῆες μαθόντες ταῦτα, ἔπεμπον κήρυκα δῶρα Δαρείῳ φέροντα, ὄρνιθά τε καὶ μυῖν καὶ βάτραχον καὶ οἰστοὺς πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπηρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων. ὁ δὲ ὡδὲν ἔφη οἱ ἐπεσταλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπελλάσειε· αὐτὸς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί εἰσι, γνῶναι τὸ ἐθέλει [d] τε δῶρα λέγει. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι, ἐβουλεύοντο. Δαρείῳ μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν [e], Σκύθας ἑωυτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· εἰκάζοντο [f] δὲ, ὡς μῦς μὲν ἐν τῇ γῇ γίνεται, καρπὸν τε αὐτὸν ἀνθρώπῳ σιτεόμενον· βάτραχος δὲ ἐν ὑδατι· ὄρνις δὲ μάλιστα ἔοικε ἵππῳ· τοὺς δὲ οἰστοὺς, ὡς τὴν ἑωυτῶν ἀλκὴν δεδιδοσι. αὕτη μὲν Δαρείῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο. συνεῖηκε δὲ τοιαύτη ἡ γνώμη Γοβρύεϊ, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἑπτὰ ἑνὸς τῶν τὸ μάγον κατελύσαντων, εἰκάζοντο τὰ δῶρα λέγειν, „Ἢν μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτῆσθε εἰς τὸ οὐρανὸν, ὦ Πέρσαι, ἢ μῦες γενόμενοι κατὰ τῆς γῆς „καταδύητε, ἢ βάτραχοι γενόμενοι εἰς τὰς λίμνας ἐσπηδήσητε [g], οὐκ ὀπονοήσετε ὀπίσω, „ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλλόμενοι. Πέρσαι μὲν δὴ τὰ [h] δῶρα εἴκαζον. Ἡ δὲ Σκυθέων μία μοῖρα ἡ τεταχθεῖσα πρότερον μὲν θᾶσσον τὴν Μαιῆτιν λίμνην φυλάσσειν, ἐπὶ δὲ ὀπὶ τὸν Ἴστρον Ἴωσι ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὡς ἀπίκετο ὀπὶ τὴν γέφυραν,

a ἰσσῶντες. b ἀνιῶντο. c τοιόνδε. d θέλει. e ἦεν. f MS. εἰκάζων. g ἐκπηδήσητε. h δὴ ὦν τὰ.

Tentatio Ionum per Scythas. Lepus percurrens movit tumultum. Darius terrefactus recedere incipit cum damno suorum.

φυραν, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες Ἴωνες, ἐλεύθε-
„ερίην ὑμῖν ἤκομεν φέροντες, ἤνπερ γε ἐθέλητε
„ἐπακούειν. πυνθανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐπιλα-
„δαν ὑμῖν, ἑξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρή-
„σοντας τὴν γέφυραν, αὐτὸ μὲν τοῦτο ποιήσαντας
„ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑ-
„μετέρην. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες, ἐκτὸς
„μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκεῖνον αἰτίης, ἐκτὸς δὲ πρὸς
„ἡμέων· τὰς προκειμένας ἡμέρας τοῦτο ποιήσαν-
„τες, τὸ λοιπὸν τούτου ἀπαλλάσσεσθε. ἔφασαν μέν νυν,
ταῦτα δεξαμένων Ἰώνων ποιήσειν ταῦτα, ὀπίσω τὴν
ταχίστην ἐπείγεσθαι. Πέρσῃσι δὲ μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλ-
θόντα Δαρείῳ, ἀνεπτάχθησαν οἱ προλειφθέντες
Σκύθαι πεζῷ τε ἵπποισι, ὡς συμβαλέοντες. τεταγ-
μένοισι δὲ τοῖσι Σκύθῃσι λαγὸς ἐς τὸ μέσον διήλατο· τῶν δὲ,
ὡς ἕκαστοι ὄρεον τὸν λαγόν, ἐδίωκον. τάραχθέντων δὲ τῶν Σκυθέων, καὶ βοῆς χρεωμένων, εἴρετο ὁ Δα-
ρεῖος τὸν ἀντιπολεμίων τὸ θόρυβον. πυθόμενος δὲ
σφέας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε πρὸς τοὺς περὶ
„ἑωυτὸν καὶ τάδε λέγων, Οὗτοι ἄνδρες ἡ-
„μέων πολλὸν καταφρονέουσι. καί μοι νῦν φαί-
„νεται Γοβρύης εἰπεῖν [a] περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρ-
„θῶς· ὡς ὧν ὕτως ἤδη δοκεόντων ἐμοὶ αὐτῷ μοι ἔ-
„χειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅκως ἀσφαλέως ἡ κο-
μιδὴ ἡμῖν ἔσται ὀπίσω. πρὸς ταῦτα Γοβρύης εἶπε,
„Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν ἐκ λόγου τὴν ἀπορίην
„τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀποφαίνω· ἐλθὼν δὲ,
„μᾶλλον ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπαίζοντας ἡ-
„μῖν. νῦν ὦν μοι δοκεῖ, ἐπὴν τάχιστα νὺξ ἔλθῃ [b],
„σκηνεύσαντας τὰ πυρὰ (ὡς ἐκ ἄλλοτε εἰώθαμεν
„ποιεῖν) τῶν στρατιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς
„ταλαιπωρίας ἐξαπαλήσαντας, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
„τας καταδήσαντας, ἀπαλλάσσεσθαι, πρὶν ἢ ἐκ ὀπί-
„σω Ἴστρον ἰθύσαι Σκύθας λύσαντας τὴν γέφυραν, ἢ
„καί τι Ἴωσι δόξαι, τὸ ἡμέας οἷόν τε ἔστι [c] ἐξερ-
„γάσασθαι. Γοβρύης μὲν ταῦτα συνεβούλευε. μετὰ δὲ,
νύξ τε ἐγένετο, καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύ-
τῃ· τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ὄνων ὀλι-
γάκις ἐκπολυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάν-
τας καταδήσας, καταλιπὼν αὐτοῦ ταύτῃ ἐν [d] τῷ στρα-
τοπέδῳ· καταλιπὼν δὲ τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενέας τοῦ
στρατοῦ, τῶνδε εἵνεκεν [e]· ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν πα-
ρέχωνται· οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν [e] κα-
ταλίποντο, προφάσιος δὲ τῆσδε δηλαδή· αὐτὸς μὲν
σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ὑπεδήσεσθαι μέλλοι τοῖσι
Σκύθῃσι, ἤτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τοῦ χρόνου ῥυσίαν
περ. ταῦτα τοῖσι προλελειμμένοισι [f] προτιθέμε-
νος ὁ Δαρεῖος, καὶ πυρὰ σκηνώσας, τῇ ταχίστην
ἐπείγετο ὑπὲρ τὸν Ἴστρον. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες τοῦ ὁμί-
λου,

ita verba fecit, Viri Iones, libertatem vobis ferentes venimus, si modo exaudire volueritis. Accepimus enim, Darium vobis præcepisse, ut ad sexaginta duntaxat dies custodiam pontis ageretis; si intra id tempus ipse non afforet, domum abiretis. Itaque vos id facientes, & apud illum & apud nos culpam devitaveritis. proinde quum ad præstitutam diem permanseritis, jam abscedite. Hæc se facturos recipientibus Ionibus, Scythæ celerrime retro abiere. At ceteri Scy- 134
thæ, post missa Dario dona, cum peditatu ac equitatu adversus Persas in acie instructi steterunt tanquam conflicturi. quum interim lepus in medium prosiluit, quem ut quisque vidit, insequebatur. Perturbatis Scythis ac vociferantibus, scisscitabatur Darius unde hostium tumultus existeret: & quum audisset illos leporem insectari, inquit ad eos Persas cum quibus cetera colloqui consueverat, Hi viri videntur magno nos habere contemptui, & nunc Gobryas recte dixisse de Scythicis donis. Unde quum mihi quoque jam ipsi ita habere videantur, bono consilio est opus, ut tutus nobis eo unde venimus sit receptus. Ad hæc Gobryas, Equidem, inquit, ô rex, horum ego virorum inopiam videbar mihi fere fama habere cognitam, sed ubi adveni, evidentius intellexi, animadvertens eos habere nos ludibrio. Proinde mihi videtur, quum primum nox venerit, incensis ignibus, prout alias quoque consuevimus facere, maxime imbecillis ad ærumnas deceptis asinisque omnibus alligatis, abeundum, priusquam versus Istrum recta pergant Scythæ ad pontem solvendum, aut Ionibus aliquid videatur, quod nos queat perdere. Hoc Gobryas consilium dabat. Cui as- 135
sentiens Darius, ubi nox adfuit, reliquit in castris viros languidos, & eos quorum amissio minimi facienda esset, nec non omnes asinos alligatos: reliquit vero & asinos & infirmos ex agmine idcirco, ut asini quidem vocem ederent; homines autem relinquebantur infirmitatis causa, sed scilicet hoc titulo; quasi ipse cum flore copiarum adoriturus foret Scythas, isti interea castra tutarentur. Hæc persuadens iis qui relinquebantur Darius, accensis ignibus quammaturrime ad Istrum contendit. Asini, quod multitu-

a εἶπαι. b ἐπὰν τάχιστα νὺξ ἐπέλθοι. c Verbum ἔστι non est in MS. d αὐτοῦ ἐν. e οὕνεκα bis. f προλελειμμένοισι.

Sed æstate digressum Scythæ persequuti frustra ad Istrum, hortantur Ionas ad libertatem, obnitente contra Histiæo & vincente.

titudine destituti essent, eo magis rudere. quos audientes Scythæ, credere omnino Persas in eisdem permanere castris.
136 Verum ubi illuxit, ii qui relicti erant, cognito se proditos esse à Dario, manus protendere ad Scythas, & quæ decebat edere. His illi auditis, repente collecti, duæ Scytharum partes, & una, Sauromatæ Budinique ac Geloni, Persas recta ad Istrum persequuntur. Quum vero Persicus exercitus magnam partem essent pedites, & itinera nesciret, utpote viis non sectis, Scythicus vero forent equites, & compendia viarum scientes, utrique ab alteris aberrantes, multo priores ad pontem Scythæ pervenere quam Persæ. Ibi cognito nondum veniisse Persas, ita ad Ionas qui in navibus erant verba fecerunt, Viri Iones, & dierum numerus jam pertransiit, & injurii estis qui adhuc permanetis: sed quoniam antea præ timore mansistis, nunc solvite trajectum, atque quam celerrime abite liberi, diis ac Scythis gratiam habentes. Nam eum qui antea dominus vester erat, ita tractabimus ut adversus nullum mortalium sit facturus expeditionem.
137 De hac re consultantibus Ionibus, Miltiadis quidem Athenienſis ducis ac tyranni Chersonensium (qui sunt in Hellespontо) sententia erat, Scythis obtemperandum esse, & Ioniam servitute liberandam. At Histiæi Milesii diversa, quod diceret nunc quidem eos suæ quemque urbis tyrannos esse ob Darium: potentia vero Darii sublata, neque se Milesiis, neque alium quemquam usquam præesse posse. Fore enim ut singulæ civitates popularem statum quam tyrannicum mallent. Hanc sententiam quum dixisset Histiæus, omnes confestim qui Miltiadi assensi fuerant, in eam
138 transierunt. Fuere autem qui sententias tulerunt & alicujus apud regem existimationis, Hellespontiorum quidem tyranni, & Daphnis Abydenus, & Hippoclus Lampsacenus, & Herophantus Parienus, & Metrodorus Proconnesius, & Aristagoras Cyzicenus, & Aristoñ Byzantius: & isti quidem ex Hellesponto. Ab Ionia autem, & Stratias Chius, & Æacides Samius, & Laodamas Phocæensis, & Histiæus Milesius: cujus sententia prælata est contraria sententiæ Miltiadis. Æolensium vero unus affuit qui esset alicujus auctoritatis, Aristagoras Cy-
139 mæus. Hi, postea quam Histiæi probavere

λα, ἕτω δὴ [a] μᾶλλον πολλῷ ἴεσαν τὴν φωνήν. ἀκούσαντες δὴ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων, πάσχω καὶ χώρῳ ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι. Ἡ μέρης δὴ γιομένης γνόντες οἱ ὑστεροφθέντες ὡς προδεδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χείρας τε προετείνοντο [b] τοῖσι Σκύθῃσι, καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα. οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν ταῦτα, τῷ ταχίστῳ συναφέντες, αἵ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθέων, καὶ ἡ μία, Σαυρομάται καὶ Βουδῖνοι καὶ Γελωνοί, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἴστρου. ὅτε δὲ τοῦ Περσικοῦ μὲν τοῦ πολλοῦ ἐόντος πεζοῦ στρατοῦ, καὶ τὰς ὁδοὺς οὐκ ἐπισταμένου, ὥστε ἐκ τετμημένων τῶν ὁδῶν, τοῦ δὲ Σκυθικοῦ, ἱππότεω, καὶ τὰ σύντομα τῆς ὁδοῦ ἐπισταμένου, ἁμαρτόντες ἀλλήλων, ἔφθησαν πολλῷ οἱ Σκύθαι τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν γέφυραν ἀπικόμενοι. μαθόντες δὲ τοὺς Πέρσας οὐκω ἀπιγμένους, ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἴωνας ἐόντας ἐν τῇσι νηυσὶ, Ἄνδρες Ἴωνες, „αἵ τε ἡμέραι ὑμῖν τοῦ ἀριθμοῦ διοίχιαι, καὶ οὐ „πιστὰ δίκαια ἔτι φυλασσόμενοι. ἀλλ' ἐπὶ πρό„τερον δειμαίνοντες ἐμένετε, νῦν λυσάντες τὸ „σφέτερον, τὴν ταχίστην ἅπαντες χαίροντες ἐλεύθεροι, „θεοῖσί τε καὶ Σκύθῃσι εἰδότες χάριν. τὸν δὲ πρότε„ρον ἐόντα ὑμέων δεσπότην ἡμεῖς τιμωρησόμεθα „οὕτω, ὥστε ἐπὶ μηδαμοὺς ἔτι ἀνθρώπους αὐτὸν στρατεύσασθαι. Πρὸς ταῦτα οἱ Ἴωνες ἐβουλεύοντο. Μιλτιάδεω δὲ [c] Ἀθηναίου στρατηγέοντος καὶ τυραννεύοντος Χερσονησιτέων [d] τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐοῦσα γνώμη πείθεσθαι Σκύθῃσι, καὶ ἐλευθεροῦν Ἰωνίην. Ἱστιαίῳ δὲ τῷ Μιλησίῳ ἐναντίη ταύτῃ, λέγοντος ὡς νῦν μὲν ἕκαστος αὐτέων τυραννεύει πόλιος, τοῦ δὲ Δαρείου δυνάμεως καταμαρψείσης, οὔτε αὐτὸς Μιλησίων οἷός τε ἔσται ἄρχειν, οὔτε ἄλλον οὐδένα οὐδαμῶν. βουλήσεσθαι γὰρ ἑκάστην τῶν πολίων δημοκρατέεσθαι μᾶλλον ἢ τυραννεύεσθαι. Ἱστιαίου δὲ γνώμην ταύτην ἀποδεικνυμένου, αὐτίκα πάντες ἦσαν τετραμμένοι πρὸς ταύτην τὴν γνώμην, πρότερον τὴν Μιλτιάδεω αἱρεόμενοι. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ διαφέροντες τε τὸν ψῆφον, καὶ ἐόντες λόγου πρὸς βασιλῆος, Ἑλλησποντίων μὲν τύραννοι, Δάφνις τε Ἀβυδηνὸς, καὶ Ἱππόκλος Λαμψακηνὸς, καὶ Ἡρόφαντος Παριηνὸς, καὶ Μητρόδωρος Προκοννήσιος, καὶ Ἀρισταγόρης Κυζικηνὸς, καὶ Ἀρίστων Βυζάντιος. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ ἐξ Ἑλλησπόντου. ἀπ' Ἰωνίης δὲ, Στράτις τε Χῖος, καὶ Αἰακίδης Σάμιος, καὶ Λαοδάμας Φωκαιεὺς [e], καὶ Ἱστιαῖος Μιλήσιος. τοῦ δὲ γνώμη προκειμένη ἐναντίη τῇ Μιλτιάδεω· Αἰολέων δὲ παρῆν λόγιμος μοῦνος Ἀρισταγόρης ὁ Κυμαῖος. Οὗτοι ὦν ἐπεί τε τὴν Ἱστιαίου αἱ-

a ἕτω μᾶλλον δὴ. b προέτεινον. c Μιλτιάδεω μὲν τοῦ. d Χερσονησιτέων. e Φωκαιεύς.

Hiſtiæi & Ionum dolus circa Scythas, quos effugit Darius ipſorum culpa. Scytharum ira in Ionas.

ρέοντο γνώμην, ἔδοξέ σφι πρὸς ταύτῃ τάδε ἔρξαι τε ἐπεὶ προσθεῖναι· τὴν μὲν γεφύρης λύειν τὰ κατὰ τὰς Σκύθας ἑόντα, λύειν δὲ ὅσον τόξευμα ἐξικνέεται· ἵνα δὲ ποιέειν τι δοκέωσι, ποιεῦντες μηδέν· καὶ οἱ Σκύθαι μὴ πρόκλητοι βιώμενοι, καὶ βαλόμενοι διαβαίνωσι τὸν Ἴστρον κατὰ τὴν γέφυραν· εἰπεῖν τε λύοντας τὴν γεφύρης τὸ ἐς τὴν Σκυθικὴν ἔχον, ὡς πάντα ποιήσουσι τὰ Σκύθῃσι ἐστὶ ἐν ἡδονῇ. ταῦτα μὲν προσεθήκαν τῇ γνώμῃ. μετὰ δὲ, ἐκ παντὸς „ὑπερεφάνου Ἰστιαῖος, τάδε λέγων, Ἄνδρες „Σκύθαι, χρηστὰ ἤκετε φέροντες, καὶ ἐς καιρὸν „ἐπείγεσθε. καὶ τά τε ἀπ' ὑμέων ἡμῖν χρηστῶς „ὁδεύεται, καὶ τὰ ἀπ' ἡμέων ἐς ὑμέας ὑπιτηδέως „ὑπηρετέεται. ὡς γὰρ ὁρᾶτε, καὶ λύομεν τὸν πο„ρον, καὶ προθυμίην πᾶσαν ἔχομεν, θέλοντες εἶ„ναι ἐλεύθεροι. ἐν ᾧ δὲ ἡμέες τάδε λύομεν, ὑ„μέας καιρὸς ἐστὶ ζητέειν ἐκείνους· εὑρόντας δὲ, „ὑμέων τε ἡμέων καὶ ὑμέων αὐτῶν [a] πισαίατο ἀ„ξίως οἷα ἐκείνοισι πρέπει. Σκύθαι μὲν τοῦτο πρότερον ἴσασι πιστούμενοι λέξαν ἀληθέα, ὑπέστρεφον ὀπίσω ζήτησιν τῶν Περσέων, καὶ ἡμάρτανον πᾶσης τῆς ἐκείνων ὁδοῦ. αἴτιοι δὲ τούτου αὐτοὶ οἱ Σκύθαι ἐγένοντο, τὰς νομὰς τῶν ἵππων τὰς ταύτῃ διαφθείραντες, καὶ τὰ ὕδατα συγχώσαντες. εἰ μὲν γὰρ ταῦτα μὴ ἐποίησαν, παρεῖχε ἂν σφι, εἰ ἐβούλοντο, εὐπετέως ἐξευρέειν τοὺς Πέρσας· νῦν δὲ τά σφι ἐδόκεε ἄριστα βεβουλεῦσθαι, κατὰ ταῦτα ἐσφάλησαν. Σκύθαι μέν νυν τῆς σφετέρης χώρης τῆς χλόης τε τοῖσι ἵπποισι καὶ ὕδατος ἦν, ταύτῃ διεξιόντες, ἐδίζηντο τοὺς ἀντιπολεμίους, δοκέοντες δι' ἐκείνους διὰ τοιούτων τὴν ὁδὸν ποιέεσθαι [b]. οἱ δὲ δὴ Πέρσαι τὸ πρότερον ἑωυτὸν ῥυόμενον εἶδον, τοῦτον φυλάσσοντες ἦσαν [c]. καὶ ἔτω μόγις εὗρον τὸν πορον. οἱ δὲ, νυκτός τε ἀπικόμενοι, καὶ λελυμένης τῆς γεφύρης συντυχόντες, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκοντο μὴ σφέας οἱ Ἴωνες ἔωσι ἀποπλέοντες. Ἦν δὲ περὶ Δαρεῖον ἀνὴρ Αἰγύπτιος, φωνέων μέγιστον ἀνθρώπων· τοῦτον δὴ τὸν ἄνδρα κατιστάντα ἐπὶ τὸν χείλεος τὸν Ἴστρου, κελεύειν Ἡροδότου Μιλήσιον. ὁ μὲν δὴ ἐποίεε ταῦτα· Ἱστιαῖος δὲ, ἐποκλόσας τῷ πρώτῳ κελεύσματι, τάς τε νέας ἀπάσας παρεῖχε διαπορθμεύειν τὸν στρατὸν, καὶ τὴν γέφυραν ἔζευξε. Πέρσαι μὲν ὦν ἔτω ἐσεφύγοσι. Σκύθαι δὲ διζήμενοι, καὶ τοῦτο πρότερον ἥμαρτον τῶν Περσέων. καὶ τὸν μὲν, ὡς ἐσήλασε Ἴωνας ἐλευθέρους, κακίστους τε καὶ ἀνανδροτάτους περιέναι ἁπάντων ἀνθρώπων· τὸν δὲ, ὡς δούλων Ἰώνων τὸν λόγον ποιεύμενοι, ἀνδραποδέα φιλοδέσποτά φασι εἶναι,

vere ſententiam, hoc ſibi præterea agendum dicendumque cenſuerunt, pontis partem verſus Scythicam ripam ſolvere, ſolvere autem quantum ex arcu ſagitta adſequitur; ut & facere aliquid viderentur, quum tamen nihil facerent, neve Scythæ tentarent vim afferentes, & volentes Iſtrum ponte tranſire, & dicere ſolventes ab iſta parte pontem, quaſi omnia ad voluntatem Scytharum facerent. Hæc ſententiæ Hiſtiæi addiderunt; & mox prouniverſis ad Scythas Hiſtiæus iſta verba fecit, Viri Scythæ, utilem nobis rem attuliſtis, & opportune inſtatis: atque ut vos nobis probe viam oſtenditis, ita nos vobis obſequenter obtemperamus. Ut enim cernitis, & trajectum reſcindimus, & adhibebimus omnem pronitatem mentis, cupidi aſſequendæ libertatis. Ceterum dum nos hæc ſolvimus, interea vos inquirere illos tempus admonet, & inventos, tam veſtro quam noſtro nomine ita ulciſci ut merentur. Scythæ, Ionibus iterum fidem habentes, tanquam vera eloquutis, ad inquirendos Perſas reverterunt: atque ab omni illorum itinere aberrarunt; cujus ipſi fuerunt cauſſa, quod pabula equorum illis in locis corruperant, fonteſque obſtruxerant. quæ niſi feciſſent, facile ſi voluiſſent Perſas inveniſſent: nunc ita faciendo, viſi ſibi fuerant optime conſuluiſſe, ob quæ tamen eos res fruſtrata eſt. Quippe eam ſuæ regionis partem conſectantes in qua cibaria equis atque aquæ forent, hoſtem indagabant, rati illum eadem parte fugam intendiſſe: at ille obſervato quod prius tenuerat itinere, abierat, atque ita ægre trajectus reperit locum. Et quum noctu perveniſſet, nactus pontem ſolutum, animo prorſus concidit, veritus ne ſe relicto Iones abiiſſent. Erat autem apud Darium Ægyptius vir, omnium hominum vocaliſſimus: hunc Darius ſupra labrum Iſtri poſitum jubet inclamare Hiſtiæum Mileſium: Hiſtiæus primam inclamationem exaudiens, omnes naves admovit ad trajiciendum exercitum, & pontem junxit. Atque hunc in modum Perſæ effugerunt, quos indagantes Scythæ, iterum aberraverunt. & ob id Iones tum quaſi liberos, ſed peſſimos & ignaviſſimos omnium hominum eſſe judicant; tum de eis tanquam de ſervis loquentes, mancipia dominos amantia eſſe ajunt, & mi-

a αὐτῶν. b ποιήσαιτο. c ἦσαν.

minime fugientia. Hæc in Iones Scy-
143 thæ probra jaciunt. Darius per Thraciam iter faciens, Sestum Chersonesi pervenit, atque illinc in Asiam navibus ipse transivit, relicto in Europa exercitus duce Megabazo, viro Persa, cui Darius aliquando hunc honorem habuit, ut hoc verbum inter Persas diceret: quum esset esurus mala Punica, simulac primum malum aperuit, interrogatus à fratre Artabano, quid tam multiplex fieri sibi optaret quantum in malo esset acinorum, respondit, Se præoptare tot numero sibi esse Megabazos quàm Græciam subditam. His verbis apud Persas hominem honoravit: quem tunc prætorem reliquit cum octoginta millibus suorum mi-
144 litum. Megabazus autem hic immortalem sui memoriam apud Hellespontios reliquit, hoc dicto, quod quum Byzantii rogans & inquirens audisset Chalcedonios septem & decem annis ante Byzantios regionem condidisse, inquit Chalcedonios eo tempore cæcos fuisse; qui, quum pulchrior adesset locus ad condendum, nequaquam turpiorem elegissent nisi cæci fuissent. Hic igitur Megabazus in Hellespontiorum plaga pro prætore relictus, eos qui diversarum à Medis partium erant, subigebat. & iste
145 quidem talia agebat. Per idem sane tempus alia ingens in Africam extitit militaris expeditio, ob eam quam ego commemorabo caussam, his prius expositis: Argonautarum posteri quum à Pelasgis qui feminas Athenienſium ex Braurone prædati sunt, essent ejecti à Lemno, Lacedæmonem navigaverunt, confidentesque apud Taygetum ligneum acervum accenderunt. Quos Lacedæmonii quum vidissent, nuncium misere scisciatum quinam & unde essent. Illi nuncio sciscitanti responderunt se Minyas fuisse, ab iis heroibus oriundos qui in Argo navigassent, quique quum Lemnum appulissent, illic eos procreassent. Hanc mentionem stirpis Minyarum quum audissent Lacedæmonii, misso iterum nuncio sciscitantur quid sibi velit ipsorum adventus in hanc regionem, atque ignis accensio. Illi vero se respondent à Pelasgis ejectos, redire ad parentes, (æquissimum enim id factu esse) orareque ut liceat una cum eis habitare, tum honorum, tum agrorum participes. Eos recipere conditione qua ipsi vellent, Lacedæmoniis placuit, cum

εἶναι, καὶ ἄδρηστα μάλιστα. ταῦτα μὲν δὴ Σκύθησι ἐς Ἴωνας ἀπέρριπται. Δαρεῖος δὲ ὁ Ὑστάσπεος διὰ τῆς Θρηϊκης πορευόμενος, ἀπίκετο ἐς Σηστὸν τὸ Χερσονήσου. ἐνθεῦτεν δὲ αὐτὸς μὲν διέβη τῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀσίην, λείπει δὲ στρατηγὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ Μεγάβαζον, ἄνδρα Πέρσην· τῷ Δαρεῖός ποτε ἔδωκε γέρας, τοιόνδε εἰπὰς ἐν Πέρσῃσι ἔπος, ὡρμημένῳ Δαρείῳ ῥοιὰς τρώγειν, ὡς ἄνοιξε τάχιστα τὴν πρώτην τῶν ῥοιέων, εἴρετο αὐτὸν ὁ ἀδελφεὸς Ἀρτάβανος, ὅ, τι βούλοιτ' ἂν οἱ τοσοῦτον πλῆθος γνώμας ὅσοι ἐν τῇ ῥοιῇ κόκκοι. Δαρεῖος δὲ εἶπε, Μεγαβάζους ἂν οἱ τοσούτους ἀριθμὸν γνώμας βούλεσθαι μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα ὑποχείριον. ἐν μὲν δὴ Πέρσῃσι τοῦτό μιν εἶπας ἐτίμα· τότε δὲ αὐτὸν κατέλιπε στρατηγὸν, ἔχοντα τὸ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ὀκτὼ μυριάδας. Οὗτος δὲ ὁ Μεγάβαζος, εἶπας τόδε ἔπος, ἐλίπετο ἀθάνατον μνήμην ἐς Ἑλλησποντίους. ἐρόμενος [a] γὰρ ἐν Βυζαντίῳ ἐπύθετο ἐπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον Χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώρην Βυζαντίων. πυθόμενος δὲ, ἔφη Χαλκηδονίους τυφλοὺς τὸν χρόνον τυγχάνειν ἐόντας τυφλούς· οὐ γὰρ ἂν ἕλλιον περιόντας κτίζειν χώρην τὸ αἰσχίονα ἑλέσθαι, εἰ μὴ ἦσαν τυφλοί. ἔστι δὴ ὦν τότε ὁ Μεγάβαζος στρατηὶς λειφθεὶς ἐν τῇ χώρῃ Ἑλλησποντίων, τοὺς μὴ μηδίζοντας κατεστρέφετο. οὗτος μέν νυν ταῦτα ἔπρηξε. Τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον χρόνον ἐγένετο ὅτι Λιβύην ἄλλη στρατιὴ μεγάλη ἐπῆλθε, ἀφορμὴν τὴν ἐγὼ ἀπηγήσομαι, προδιηγησάμενος πρότερον τάδε· τὸ ἐκ τοῦ Ἄργους ὁπλιτέων παίδων παῖδες, ἐξελαθέντες ὑπὸ Πελασγῶν τὸ [b] ἐκ Βραυρῶνος ληισαμένων τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας, ὑπὸ τούτων δὲ ἐξελαθέντες [c] ἐκ Λήμνου, εἶχον πολέοντες ἐς Λακεδαίμονα. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Τηϋγέτῳ, πυρὴν ἔκαιον [d]. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἰδόντες, ἄγγελον ἔπεμπον, πυθόμενοι [e] τινες τε ἐόντες ὁκόθεν εἰσί. οἱ δὲ τῷ ἀγγέλῳ εἰρωτῶντι ἔλεγον, ὡς εἶησαν μὲν Μινύαι, παῖδες δὲ εἶεν τῶν ἐν τῇ Ἄργεῖ πολεόντων ἡρώων· προσχόντας γὰρ τούτους [f] ἐς Λῆμνον, φυτεῦσαι σφέας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκηκοότες τὸν λόγον τὸν ἡμέων τῶν Μινυέων, πέμψαντες πολλῷ δεύτερον, ἠρώτεον τί θέλοντες ἥκοιέν τε ἐς τὴν χώρην, καὶ πῦρ αἴθοιεν. οἱ δὲ ἔφασαν, ὑπὸ Πελασγῶν ἐκβληθέντες, ἥκειν ἐς τοὺς πατέρας· δικαιότατον γὰρ εἶναι ἔτω τοῦτο γενέσθαι· δεόμενοί τε οἰκέειν ἅμα τοῦτοισι, μοίρην τε πρεσβέων μετέχοντες, καὶ τῆς ἀπολαχόντες. Λακεδαιμονίοισι δὲ ἔδοξε δέκε-

a ἡμόμενος. b Πελασγῶν om. c ὑπὸ τούτων ἐξελαθέντες. d πῦρ ἀνέκαιον. e πόθεν εἰσόμενοι. f προσχόντας δὲ τούτους.

Minyæ rursus egressi ex Sparta, unde & Theres ex Cadmi posteris ac rumor regum abiit. Thera insula.

ἀπὶ τὰς Μινύας ἐπ' οἵσι ἤλασι αὐτοί· μᾶλιστα ἢ ἐνήγασφεας ὥστε ποιέειν ταῦτα, τ' Τυνδαρεϊδέων ἡ ναυτιλίη ἐν τῇ Ἀργοῖ. δεξάμενοι δὲ τὰς Μινύας, γῆς τε μετέδοσαν, καὶ ἐς φυλὰς διεδάσαντο. οἱ δὲ αὐτίκα μὲν γάμους ἔγημαν, τὰς δὲ ἐκ Λήμνου ἠγοντο, ἐξέδοσαν ἄλλοισι. Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διεξελθόντος, αὐτίκα οἱ Μινύαι ἐξύβρεσαν, τ' τε βασιληίης μεταποιήσιες, καὶ ἄλλα ποιέοντες οὐκ ὅσια. τοῖσι ὦν Λακεδαιμονίοισι ἔδοξε αὐτοὺς ἀποκτεῖναι· συλλαβόντες δὲ σφεας κατέβαλον ἐς εἰρκτήν. κτείνυσι δὲ τοὺς ἂν κτείνωσι Λακεδαιμόνιοι, νυκτός· μετ' ἡμέρην δὲ, οὐδένα. ἐπεὶ ὦν ἔμελλόν σφεας κατάξεσθαι, παρῆσαν αἱ γυναῖκες τ' Μινυέων, ἐοῦσαι ἀστέαί τε, καὶ τ' πρώτων Σπαρτιητέων θυγατέρες, ἐς ὃ ἐλθεῖν τε ἐς [a] τὴν εἰρκτήν, καὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν ἑκάστῃ τῷ ἑωυτῆς ἀνδρί. οἱ δὲ σφέας παρῆκαν, οὐδένα δόλον [b] δοκέοντες ἐξ αὐτέων ἔσεσθαι. αἱ δὲ ἐπεί τε ἐσῆλθον, μιέσασι τοιάδε [c]· πᾶσαν τὴν εἶχον ἐσθῆτα παραδοῦσαι τοῖσι ἀνδράσι, αὐταὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐλάβοσαν. οἱ δὲ Μινύαι, ἐνδυόντες τὴν γυναικηΐην ἐσθῆτα, ἅτε γυναῖκες, ἐξήϊσαν ἔξω. ἐκφυγόντες δὲ τρόπῳ τοιούτῳ [d] ἵζοντο αὖτις ἐς τὸ Ταΰγετον. Τὸν δὲ αὐτὸν τοῦτον χρόνον Θήρας ὁ Αὐτεσίωνος, τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος, ἔστελλε ἐς ἀποικίην ἐκ Λακεδαίμονος. ἦν δὲ ὁ Θήρας ἐκ μητρὸς ἀδελφεὸς τοῖσι παισὶ Ἀριστοδήμου, Εὐρυσθένεϊ τε καὶ Προκλέϊ. ἐόντων δὲ ἔτι τῶν παίδων τούτων νηπίων, ἐπετροπεύετο εἶχε ὁ Θήρας τὴν ἐν Σπάρτῃ βασιληίην. αὐξηθέντων δὲ τῶν ἀδελφιδέων [e], καὶ τοῦ Λακεδαίμονος τὴν ἀρχὴν, ἔτω δὴ ὁ Θήρας δεινὸν ποιεύμενος ἄρχεσθαι ὑπ' ἄλλων, ἔπεί τε ἐγεύσατο ἀρχῆς, οὐκ ἔφη μενεῖν ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἀλλ' ἀποπλώσεσθαι ἐς τοὺς συγγενέας· ἦσαν δὲ ἐν τῇ νῦν Θήρῃ καλεομένῃ νήσῳ, πρότερον δὲ Καλλίστῃ τῇ αὐτῇ πάσῃ, ἀπόγονοι Μεμβλιάρεω τοῦ Ποικίλεω, ἀνδρὸς Φοίνικος. Κάδμος γὰρ ὁ Ἀγήνορος, Εὐρώπην διζήμενος, ἔσχε ἐς τὴν νῦν Θήρην καλεομένην· ἔσχον δὲ, εἴτε δὴ οἱ ἡ χώρη ἤρεσε, εἴτε καὶ ἄλλως ἠθέλησε ποιῆσαι τοῦτο, καταλείπει γὰρ ἐν [f] τῇ νήσῳ ταύτῃ ἄλλους τε τῶν Φοινίκων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἑωυτοῦ συγγενέων Μεμβλίαρον. ἔτεσι δὲ ἐνέμοντο τὴν Καλλίστην καλεομένην ὀκτὼ γενεὰς, πρὶν ἢ Θήραν ἐλθεῖν ἐκ Λακεδαίμονος, ὀκτὼ ἀνδρῶν. Ἐπὶ τούτοις δὴ ὦν ὁ Θήρας λαὸν ἔχων ἀπὸ τῶν Φυλέων, ἔστελλε σὺν οἰκίσων τούτοισι· καὶ οὐδαμῶς ἐξελῶν αὐτοὺς, ἀλλὰ κάρτα οἰκηϊούμενος.

cum ob alia ad hoc faciendum inductis, tum præcipue quod Tyndaridæ in Argo navigaverant. Receptos Minyas & agris impertierunt & in tribus cooptarunt. Ibi confestim ablocatis in alios quas è Lemno duxerant mulieribus, matrimonia contraxerunt. Non longo de- 146
inde interjecto tempore, statim Minyæ lascivierunt, tum regnum affectantes, tum alia flagitiosa perpetrantes. Quo nomine eos Lacedæmonii morte mulctandos quum censuissent, comprehensos in carcerem conjecerunt. Quoscunque autem Lacedæmonii morte plectendos censent, eos noctu plectunt, interdiu neminem. Quum igitur essent in illos animadversuri, exorati sunt ab eorum uxoribus, quæ cives erant & primorum Spartanorum filiæ, veniam ingrediendi carcerem, & cum suo cujusque viro colloquendi, nullum in illis dolum fore suspicantes. Horum permissu Minyarum uxores ingressæ carcerem, omni veste quam gestabant viris tradita, illorum vestem illæ sumpserunt. Ita Minyæ muliebri veste amicti, veluti mulieres, foras prodierunt, & hoc modo erepti rursus ad Teygetum confederunt.
Hac eadem tempestate Theras, Autesio- 147
nis filius, Tisameni nepos, Thersandri pronepos, Polynicis abnepos, missus est in coloniam ex Lacedæmone. *Erat hic* Theras genere Cadmeo, avunculus Aristodemi filiorum, Eurysthenis & Proclis: quorum, quum pupilli essent, tutelarem habebat regni Spartani curam. Adultis mox sororis filiis, ac recepto imperio, Theras ita graviter tulit sibi ab aliis imperari, quoniam imperium gustasset, ut negaret se Lacedæmone moraturum, sed ad cognatos navigaturum. Erant autem in insula, quæ nunc Thera vocatur, quondam Callista, posteri Membliaris Pœcilis filii qui fuerat Phœnix. Cadmus enim Agenoris filius Europam quæritans, in insulam quæ nunc Thera vocatur quum appulsus esset, sive regionis amore captus, sive qua alia voluntate, relinquit illic cum alios quosdam Phœnices, tum Membliarem consanguineum suum. Isti hominum ætatibus octo antequam Theras Lacedæmone venisset, insulam quæ Callista vocabatur, incoluerunt. Ad quos Theras 148
cum multitudine ex tribus petita discessit nequaquam ad illos ejiciendos, sed ad

a θυγατέρες, ἐπελθοῦσι ἐς. b λόγον. c τάδε. d τῷ τρόπῳ τούτῳ. e ἀδελφιδῶν. f καταλείπει ἐν.

Membliaris posteri in ea. Eleorum sex oppida. Oiolycus filius Theræ. Tribus Spartæ Ægidæ. Grinus rex Theræ, & filius Battus.

ad una habitandum, & valde concilians. Postea vero quàm Minyas è carcere elapsos & ad Teygetum considentes, Lacedæmonii necare deliberant, Theras necem eorum deprecabatur ne fieret, recipiens se illos ex regione abducturum. Et huic postulato Lacedæmoniis assentientibus, cum tribus triginta remorum navibus ad posteros Membliaris navigavit, ducens secum non universos Minyas, sed paucos quosdam, quia plurimi ex ipsis ad Paroreatas Cauconasque diverterunt, quos quum è regione expulissent, seipsos in sex partes distribuerunt, & totidem illic oppida condiderunt, Lepreum, Magistum, Thrixas, Pyrgum, Epium, Nudium, quorum pleraque Elei memoria mea deleverunt. Insulæ autem à conditore Thera nomen est indi-
149 tum. At filius omnino negabat se cum eo navigaturum; propterea dixit se relicturum ovem in lupis. ex quo dicto nomen adolescenti impositum est OIólycus, & id nomen valuit. OIolyco natus est filius Ægeus, à quo vocantur Ægidæ, in Sparta ingens tribus. Ex hac tribu viri, quum sibi non permanerent filli, ex oraculo delubrum Erinnyum Laji & OEdipodis extruxerunt: quod ipsum postea in Thera mansit illis qui ex
150 his viris procreati fuere. Hactenus Lacedæmonii in narrando cum Theræis consentiunt: quod deinceps contigit, soli Theræi factum hoc modo esse memorant. Grinus, Æsanii filius, ab hoc Thera oriundus, quum esset Theræ insulæ rex, contulit se Delphos, ducens ex urbe sacrificium centum victimarum, comitantibus eum tum aliis civibus, tum etiam Batto, filio Polymnesti, apud Minyas prosapia ex Euthymi posteris. Consulenti autem Grino Theræorum regi de aliis rebus, Pythia respondit, urbem in Africa condere. Cui vicissim ille, Equidem (inquit) ego, ô domine, senior sum & gravis ad moliendum: tu vero quempiam horum jube ista facere. Simul hæc dicens, Battum ostendebat. Hæc hactenus. Deinde ubi reversi sunt, pro nihilo habuere responsum; neque ubi terrarum Africa esset gnari, neque in negotium ignotum coloniam mittere au-
151 dentes. Septem post hæc annos quum in Thera non pluisset, & omnes ipsis præter unam arbores in insula exaruissent, consulentibus Theræis Pythia objecit

ἰδύμενον. ἐπεί τι ᾖ καὶ οἱ Μινύαι σαφρόνιστες ἐκ τᾶς ἐρκτᾶς ἴζοντο ἐς τὸ Τηΰγετον, τῶν Λακεδαιμονίων βυλλομένων [a] σφέας ἀποκτεῖναι, ἐδεήθητο ὁ Θήρας ὅκως μήτε φόνον γένηται, αὐτός τε ὑποδέκοιτο σφέας ἐξάξειν ἐκ τᾶς χώρης. συγχωρησάντων δὲ τᾷ γνώμᾳ τῶν Λακεδαιμονίων, τριὶ τριηκοντόροισι ἐς τοὺς Μεμβλιάρεω ἀποπλώει ἐπλωσε· οὐ πάντας ἄγων τοὺς Μινύας, ἀλλ' ὀλίγους τινάς. οἱ γὰρ πλεῖστοι αὐτῶν ἐτράποντο ἐς τοὺς Παρωρεάτας καὶ Καύκωνας. τούτους δὲ ἐξελάσαντες ἐκ τᾶς χώρης, σφέας ἐωυτοὺς ἐς ἓξ μοίρας διᾶιλον· καὶ ἔπειτα ἔκτισαν πόλιας τάσδε ἐν αὐτοῖσι, Λέπρεον, Μάγνησον, Θριξὰς, Πύργον, Ἔπιον, Νήδιον. τούτεων δὲ τὰς πλείστας ἐπ' ἐμέο Ἠλεῖοι ἐπῴκησαν· τῇ δὲ νήσῳ οὔνομα ἦν [b] οἰκιστέω Θήρεω ἡ ἐπωνυμίη ἐγένετο. Ὁ δὲ παῖς, ἐὼν νήπιος οἱ συνεπλάσατο, τοιχαρῶν [c] ἔφη αὐτὸν καταλείψειν ὄϊν ἐν λύκοισι· οὔνομα δὲ [d] ἔπειτα τούτου τὸ ὄνομα τῷ γελωίσκῳ τούτῳ Οἰόλυκον ἐγένετο· καί κως τὸ οὔνομα τοῦτο [e] ἐπεκράτησε. Οἰολύκου δὲ γίνεται Αἴγεύς· ἐπ' οὗ [f] Αἰγείδαι καλεῦνται, φυλὴ μεγάλη ἐν Σπάρτῃ. ταῦτα δὲ ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ ἀνδράσι (οὐ γὰρ ὑπέμειναν τὰ τέκνα) ἱδρύσαντο ἐκ Δελφῶν ἐκ Ἐρινύων τῶν Λαΐου τε καὶ Οἰδιπόδεω ἱρόν· καὶ μέν τοῦτο, κατέμεινε τοῦτο τοῦτο καὶ ἐν Θήρῃ τοῖσι ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων γεγονόσι. Μέχρι μέν νυν τούτου λόγῳ Λακεδαιμονίοισι Θηραίοισι κατὰ ταυτὰ λέγεται· τὰ δὲ ἀπὸ τούτου μούνοι Θηραῖοι ὧδε γενέσθαι λέγουσι. Γρῖνος ὁ Αἰσανίου ἐὼν Θήρης τούτου ἀπέπεμπε, καὶ βασιλεύων Θήρης τῆς νήσου, ἀπίκετο ἐς Δελφοὺς, ἄγων ἀπὸ τῆς πόλιος ἑκατόμβην. εἵποντο δέ οἱ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν πολιητέων, καὶ δὴ καὶ Βάττος ὁ Πολυμνήστου, ἐὼν γένος Εὐθυμίδης [g] τῶν Μινυέων. χρεωμένῳ δὲ τῷ Γρίνῳ τῷ βασιλεῖ τῶν Θηραίων περὶ ἄλλων, χρᾷ „ἡ Πυθίη κτίζειν ἐν Λιβύῃ πόλιν. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἐγὼ μὲν, ὦ ναξ, πρεσβύτερός τε ἤδη εἰμὶ, καὶ βαρὺς ἀείρεσθαι· σὺ δὲ „τινα τῶνδε [h] τῶν νεωτέρων κέλευε ταῦτα ποιέειν τάδε. ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα, καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν Βάττον. τότε μὲν τοσοῦτο. μετὰ δὲ, ἀπαλλάσσοντες, ἀλογίην εἶχον τοῦ χρησμοῦ, ὅτε Λιβύην εἰδότες ὁκοῖόν τι γῆς εἴη, ὅτε πολμῶντες ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην. Ἑπτὰ δὲ ἐτέων μετὰ ταῦτα οὐκ ἔτι τὴν Θήρην· ἐν τοῖσι τὰ δένδρεα πάντα σφι τὰ ἐν τῇ νήσῳ, πλὴν ἑνὸς, ἐξαυάνθη. χρεωμένοισι δὲ τοῖσι Θηραίοισι περὶ τούτων ἡ Πυθίη

a βυλομένων. b νήσῳ δὲ τῇ. c τοιχαρῶν. d λύκοισι· ἀπὸ δὲ. e καὶ κως τοῦτο. f ἀπ' οὗ. g Εὐθυμίδης. h Hæc vox τῶνδε non est in MS. & statim κέλευε ταῦτα ποιέειν. ἅμα τε.

Thera inf. cogitur coloniam in Africam mittere Corobio duce, & occupata Platea. Cibaria ab Samiis, & felix horum procella. Tarteſſus emporium.

τὴν ἐς Λιβύλω ἀποικίλω. ἐπί τε δὲ κακῷ ὁδὲν λω σφι μῆχ[ος] [a], πέμπυσι ἐς Κρήτλω ἀσγέλας, διζημένας εἴ τις Κρηλῶν ἢ μετοίκων ἀπιγμέν[ος] εἰη ἐς Λιβύην. ϖειπλαυώμενοι δὲ αὐτὴν ἔτοι, ἀπίκοντο καὶ ἐς Ἴθαγεν πόλιν. ἐν ταύτῃ δὲ συμμίσγυσι ἀνδρὶ πορφυρέι, τῷ οὔνομα ἦεν Κορώβι[ος]· ὃς ἔφη ὑπ' ἀνέμων ἀπενεχθεὶς ἀπικέσθαι ἐς Λιβύην, καὶ Λιβύης ἐς Πλατίαν [b] νῆσον. μισθῷ δὲ τοῦτον πείσαντες ἦγον ἐς Θήρλω. ἐκ δὲ Θήρης ἔϖλεον κατάσκοποι ἄνδρες, ταχέως τα ἀ πολλοί. κατηγησαμένου δὲ τ Κορωβίου ἐς τὴν νῆσον ταύτλω δὴ τλῷ Πλατίαν, τ μὲν Κορώβιον λείπυσι, σιτία καταλιπόντες ὅσον δύο μηνῶν [c]. αὐτοὶ δὲ ἔϖλεον τλῷ ταχίστην ἀπεγκαλέοντες Θηρικίοισι ϖερὶ τ νήσου. Ἀποδημεούντων δὲ τούτων ϖολέω χρόνον τ συγκειμένου, τ Κορώβιον ἐπέλιπε τὰ πάντα. μετὰ δὲ, νηῦς Σαμίη, τ ναύκληρ[ος] ἦεν Κωλαῖ[ος], ϖλέουσα ἐπ' Αἰγύπτου [d], ἀπηνείχθη ἐς τὴν Πλατίαν ταύτλω. πυθόμενοι δὲ οἱ Σάμιοι ϖάντα τ Κορωβίου τ πάντα λόγον, σιτία οἱ ἐνιαυτὸν καταλείπυσι· αὐτοὶ δὲ ἀναχθέντες ἐκ τ νήσου, καὶ γλιχόμενοι Αἰγύπτου, ἔϖλεον, ὑποφερόμενοι ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ. καὶ, ὁ γὰρ ἀνίει τὸ πνεῦμα, Ἡρακλείας ϛήλας διεκπερήσαντες, ἀπίκοντο ἐς Ταρτησσὸν, θείῃ πομπῇ χρεώμενοι. τὸ δὲ ἐμπόριον τοῦτο ἦν ἀκήρατον τότον τ χρόνου· ὥστε ὀλιγοχρόνιοι ἔτοι ὀπίσω, μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ϖάντων, τ ἡμεῖς ἀτρεκίλω ἴσμεν, ἐκ φορτίων ἐκέρδησαν, μετά γε Σώσηλον τ Λαοδάμαντος, Αἰγινήτλω. τούτῳ γὰρ οὐκ οἷά τ' ἐστὶ ἐρίσαι ἄλλον. οἱ δὲ Σάμιοι τλῷ δεκάτλω τ ὀπικερδείων ἐξελόντες ἐξ τάλαντα, ἐϖοιήσαντο χαλκίον, κρητῆρ[ος] Ἀργολικοῦ τρόϖον. ϖερίξ δὲ αὐτὸ [e], γρυπῶν κεφαλαὶ ϖρόχροοσοί εἰσι· καὶ ἀνέθηκαν ἐς τὸ Ἥραιον, ὑϖοστήσαντες αὐτῷ τρεῖς χαλκέας κολοσσοὺς ἑπταπήχεας, τοῖσι γονάσι ἐρηρεισμένους. Κυρηναίοισι δὲ καὶ Θηραίοισι ἐς Σαμίους ἀπὸ τούτου τ ἔργου ϖρῶτα φιλίαι μεγάλαι συνεκέχυσαν [f]. Οἱ δὲ Θηραῖοι, ἐπί τε, τ Κορώβιον λιϖόντες ἐν τῇ νήσῳ, ἀπίκοντο ἐς τὴν Θήρην, ἀϖήγγελλον ὡς σφι εἴη νῆσ[ος] ὑπὸ Λιβύῃ ἐκτισμένη· Θηραίοισι δὲ ἔαδε ἀδελφεόν τε ἀϖ' ἀδελφεοῦ [g] ϖέμϖειν ϖάλῳ λαγχάνοντα [h], καὶ ἀϖὸ τῶν χώρων ἀϖάντων ἑϖτὰ ἐόντων, ἄνδρας. εἶναι δὲ σφέων ϵ βασιλέα ϵ ἡγεμόνα Βάττον. ἔτω δὴ στέλλυσι δύο ϖεντηκοντόρυς ἐς τὴν Πλατίαν. Ταῦτα δὲ Θηραῖοι λέγυσι· τὰ δ' ἄλλοϖα τ λόγυ, συμφέρονται ἤδη Θηραῖοι Κυρηναίοισι.

jecit coloniam in Africam. Illi, quoniam nullum mali remedium erat, mittunt in Cretam nuncios inveſtigatum, ſiquis aut indigenarum aut advenarum illic eſſet qui in Africam navigaſſet. Nuncii, quum Cretam pererraſſent, & ad urbem Itanum perveniſſent, in ea notitiam contraxerunt cum purpurario, cui nomen erat Corobius; is ajebat ſe ventis abreptum in Africam applicuiſſe ad Plateam inſulam Africæ. Hunc nuncii mercede inductum in Theram duxerunt. Verum non multi ad rem explorandam ex Thera primo profecti ſunt; ſed quum ipſe in eam inſulam deduxiſſet Corobius, relinquunt eum cum duorum circiter menſium cibariis; ipſi vero quamcelerrime navigaverunt ad renunciandum de inſula civibus. Qui- 152
bus ultra præſtitutum tempus redire differentibus, omnia Corobio deerant: ſed appulſa in inſulam Plateam navi Samia quæ verſus Ægyptum navigabat (cujus gubernator erat Colæus) Samii, omni re geſta à Corobio audita, in annum homini cibaria reliquerunt. Ipſi ex hac inſula quum ſolviſſent, Ægyptum optantes, vento ſubſolano abrepti navigabant: nec intermittente flatu, Herculeas tranſvecti columnas, pervenerunt in Tarteſſum, divina vi eos mittente. Erat ea tempeſtate id emporium intemeratum, adeo ut inde revertentes iſti ex mercibus quæſtum maximum fecerint inter omnes quos novimus Græcos, duntaxat poſt Soſtratum Laodamantis filium Æginetam, cum quo nemo poſſit contendere. Ex hoc quæſtu Samii decima (id eſt ſex talentis) exempta, fecerunt ahenum ad exemplum crateris Argolici, gryphum capitibus in circuitu altrinſecus obverſis: & in templo Junonis collocarunt, ſuſtinentibus illud tribus coloſſis ſeptenûm cubitorum, genu nixis. Ex hoc facto primum ingens amicitia Cyrenæis Theræiſque cum Samiis contracta eſt. Theræi, ubi relicto in inſula Co- 153
robio ad Theram reverſi renunciarunt eſſe illis inſulam Africæ appoſitam conditam, placuit Theræis ut è ſingulis oppidis, quæ ſeptem erant, viri mitterentur, fratribus inter ſe ſortitis uter mitteretur, & rex ſimul eorum ac dux foret Battus. Ita duas quinquaginta remorum naves in Plateam miſerunt. Hæc Theræi memorant. Cetera jam The- 154
ræis cum Cyrenæis conveniunt. nam quod

Κυ-

a μῆχ[ος]. b Sic MS. ubique habet, non Πλαταίαν. c MS. habet ὅσων δὴ μηνῶν. d ἀπ' Αἰγύπτου. e αὐτῷ, f MS. habet συνεκέχυσαν. g ἐπ' ἀδελφεῷ. h λαχόντα.

Etearchus Oaxi rex. Novercæ novercale facinus in filia mariti. Themiſon & Polymneſtus. Theræi Batti origo & nominis vis.

quod ad Battum pertinet, Cyrenæi nequaquam cum Theræis conſentiunt. ſic enim narrant. Eſt in Creta oppidum Oaxus, in quo fuit Etearchus rex. hic amiſſa uxore, induxit filiæ, nomine Phronimæ, novercam: quæ domum ingreſſa, ut erat, ita re ipſa ſe Phronimæ novercam præſtitit, cum lædendo atque omne genus injuriarum excogitando, tum ad extremum impudicitiam exprobrando: atque ita rem habere viro perſuaſit. Iſte ab uxore deceptus rem de filia nefariam commentus eſt. Erat in Oaxo negociator quidam Theræus, nomine Themiſon: hunc ad hoſpitii ſacra acceptum Etearchus jurejurando obſtringit, ut quam rem oraret, in ea ſe miniſtrum præberet. Ubi hominem jurejurando adegit, adductam ei tradidit filiam ſuam; jubens ut eam abductam in mare demergeret. Themiſon triſti animo ferens ſe deceptum jurejurando & hoſpitium gravatus ita ſibi faciendum putavit: accepta puella mare ingreſſus, quum in alto fuit, jurijurando quod inſtituerat Etearchus ſatisfaciens, revinctam funibus puellam demiſit in pelagus: ea deinde re-
155 tracta Theram pervenit. Ibi Polymneſtus, vir inter Theræos ſpectatus, in concubinatum puellam accepit, ex qua interjecto tempore natus eſt ei filius, ſono vocis exili ac balbutienti, cui nomen impoſitum eſt Batto, ut Theræi & Cyrenæi ajunt: ut autem ego ſentio, aliud aliquod; ſed eum cognominatum Battum, poſtquam in Africam abiit, cum propter oraculum apud Delphos ſibi redditum, tum propter honorem quem aſſequutus eſt. Battum enim Afri regem appellant, & ob id reor Pythiam quum oraculum reddidit, lingua Africana vocaſſe Battum, quia noverat futurum regem eſſe in Africa. Hic enim, ubi in virilem adolevit ætatem, Delphos adiit de voce. Cui conſulenti Pythia reſpondit,

Baste ades ad vocem, ſed tu, Rex Phœbus Apollo,
Lanigeram in Libyam venias, vult, conditor urbis.

Perinde acſi lingua Græca oraculum reddens dixiſſet, O rex, vocis cauſſa veniſti. Ad hæc Battus ſic viciſſim inquit, O Rex, ego ad te veni gratia conſulendi de voce: tu de aliis mihi reſpondes quæ nequeunt fieri, jubens colonos ducere in

Κυρηναῖοι γὰρ τὰ περὶ Βάττου ἐδαμῶς ὁμολογέουσι Θηραίοισι. λέγουσι γὰρ ὧδε· ἔστι τῆς Κρήτης Ὄαξος πόλις· ἐν τῇ ἐβασίλευε Ἐτέαρχος βασιλεύς. ὃς δὴ γυναικὶ ἀμείνονι, τῇ οὔνομα ἦν Φρονίμη, δὴ ταύτῃ ἔγημε ἄλλην γυναῖκα. ἡ δὲ ἐπιστηθέουσα ἐδικαίου εἶναι καὶ τῷ ἔργῳ μητρυιὴ τῇ Φρονίμῃ, παρέχουσά τε κακὰ, καὶ πᾶν ἐπ' αὐτῇ μηχανωμένη· καὶ τέλος, μαχλοσύνην ἐπενεγκοῦσά οἱ [a], πείθῃ τὸν ἄνδρα τοῦτο ἔχειν ὧδε· ὁ δὲ, ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ἔργον οὐκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο δὴ τῇ θυγατρί. ἦν γὰρ δὴ Θεμίσων οὗτος Θηραῖος ἔμπορος ἐν τῇ Ὀαξῷ· τοῦτον ὁ Ἐτέαρχος ξεινίοις δὴ [b] ἐξορκοῖ ἢ μὴν οἱ διακονήσειν ὅ, τι ἂν δεηθῇ. ἐπεί τε δὴ ἐξώρκωσε, ἀγαγὼν οἱ θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ ἐκέλευε καταπνῖξαι ἀπαγαγόντα. ὁ δὲ Θεμίσων, δεινημένος τῇ ἀπάτῃ ἐξ ὅρκου, καὶ ἀλογήσας [c] τὴν ξενίην, ἐποίεε ταῦτα· θυγατέρα τὴν παῖδα ἀπέστελλε. ὡς δὲ ἐβάλετο ἐν τῷ πελάγεϊ, ὑποσυλώμενος [d] τὴν ἐξόρκωσιν ὑπὸ Ἐτεάρχου, σχοινίοισι [e] αὐτὴν ἀμφὶ πόδας καὶ χεῖρας ἐς τὸ πέλαγος· ἀναστάσας δὲ ἀπῆκε ἐς τὴν Θήρην. Ἐνθεῦτεν δὲ τὴν Φρονίμην θυγατέρα Πολύμνηστος, ἀνὴρ τῶν Θηραίων ἀνὴρ δόκιμος, ἐπαλλακεύετο· χρόνου δὲ ὀλιγίοντος ἐξεγένετο οἱ παῖς ἰσχνόφωνος καὶ τραυλὸς, τῷ οὔνομα ἐτέθη Βάττος, ὡς Θηραῖοί τε καὶ Κυρηναῖοι λέγουσι. ὡς μέντοι ἐγὼ δοκέω, ἄλλό τι· Βάττος δὲ μετωνομάσθη ἐπί τε ἐς Λιβύην ἀπίκετο, δόξαντος ἐξ χρηστηρίου τοῦ γιγνομένου ἐν Δελφοῖσι περὶ, καὶ δόξαντος τιμῆς τοῦ ἔσχε [f], τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενος. Λίβυες γὰρ τὸν βασιλέα Βάττον καλέουσι· καὶ τούτου εἵνεκα δοκέω χρηστηριάζοντα τὴν Πυθίην, καλέσαι μιν Λιβυκῇ γλώσσῃ, εἰδέναι ὡς βασιλεὺς ἔσοιτο ἐν Λιβύῃ. ἐπεί τε γὰρ ἀνεδήσατο ἵππους, ἦλθε ἐς Δελφοὺς περὶ τῆς φωνῆς· ἐπιρρωσέοντα δέ οἱ χρᾷ ἡ Πυθίη τοῖσδε,

Βάττ', ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἄναξ δέ σε Φοῖβος Ἀπόλλων
Ἐς Λιβύην πέμπει μηλοτρόφον οἰκιστῆρα.

ὥσπερ εἰ εἶπε Ἑλλάδι γλώσσῃ χρεωμένη, Ὦ „βασιλεῦ, ἐπὶ φωνὴν ἦλθες. ὁ δ' ἀμείβε„ται τοῖσδε, Ὦ ἄναξ, ἐγὼ μὲν ἦλθον θεσπί„ζομένους περὶ τῆς φωνῆς· σὺ δέ μοι ἄλλα „ἀδύνατα χρᾷς, κελεύων Λιβύλιν οἰκιστῆρα πέμ-

πειν

a ἐπιτεύξασά οἱ. b ἐπὶ ξενίῃ. c ὅρκου, ἀλγυσάμενος. d ἀποστιδίμενος. e σχοίνοισι. f MS. τιμῆς ἔσχε.

Varia contumacia Theræorum, ſed parere Deo cõguntur. Aziritus. Fons Apollinis, Iraſa. Zoa.

,, τίῳ δυνάμει; κοίῃ χειρί; ταῦτα λέγων, σὺκὶ [a] ἔπηξε ἄλλα οἱ χρᾶν. ὡς δὴ κατὰ ταυτὰ ἐξαπατιζέ οἱ ἦ καὶ [b] ὕστερον, οἴχετο μεταξὺ ἀπολιπὼν ὁ Βάττος ἐς τὴν Θήρην. Μετὰ δὴ, αὐτῷ τε τούτῳ καὶ τοῖσι ἄλλοισι Θηραίοισι συνεφέρετο παλιγκότως. ἀγνοεῦντες δὴ τὰς συμφορὰς οἱ Θηραῖοι, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς περὶ τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἔχρησε, συγκτίζειν Βάττῳ Κυρήνην τῆς Λιβύης ἄμεινον πρήξειν. ἀπιέσελλον μετὰ ταῦτα τὸν Βάττον οἱ Θηραῖοι δύο πεντηκοντέροισι. πλώσαντες δὲ ἐς τὴν Λιβύην ἔστι, (ἐν γὰρ εἶχον ὅ, τι ποιέωσι ἄλλο) ὀπίσω ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Θήρην. οἱ δὲ Θηραῖοι καταγομένους ἔβαλλον, καὶ σφι οὐκ ἐῶν τῇ γῇ προσορμεῖν, ἀλλ' ὀπίσω πλώειν ἐκέλευον· οἱ δὲ, ἀναγκαζόμενοι, ὀπίσω ἀπέπλεον. καὶ ἔκτισαν νῆσον ὑπὸ Λιβύῃ κειμένην, τῇ οὔνομά ἐστι (ὡς καὶ πρότερον ἐρρήθη) Πλάτεα. λέγεται δὲ ἴση εἶναι ἡ νῆσος τῇ νῦν Κυρηναίων πόλι. Ταύτην οἰκέοντες δύο ἔτεα, οὐδέν σφι χρηστὸν συνεφέρετο, ἕνα αὐτῶν καταλιπόντες, οἱ λοιποὶ πάντες ἀπέπλεον ἐς Δελφούς. ἀπικόμενοι δὲ ὑπὸ τὸ χρηστήριον, ἐχρέωντο, φάμενοι οἰκέειν τε τὴν Λιβύην, καὶ οὐδέν ἄμεινον πεπρᾶχθαι οἰκεῦντες. ἡ δὲ Πυθίη σφι πρὸς ταῦτα χρᾷ τάδε,

Αἶσα [c] ἐμὲ Λιβύην μηλοτρόφον οἶδας ἀμείνον
Μὴ ἐλθών. ἐλθόντος ἄγαν ἄγαμαι σοφίην σεο.

ἀκούσαντες δὲ τούτων [d] οἱ ἀμφὶ τὸν Βάττον, ἀπέπλωον ὀπίσω. οὐ γὰρ δή σφεας ἀπίει ὁ θεὸς τὴν ἀποικίης, πρὶν δὴ ἀπίκοντο) ἐς αὐτὴν Λιβύην. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὴν νῆσον, καὶ ἀναλαβόντες τὸν ἔλιπον, ἔκτισαν αὐτῆς τῆς Λιβύης χῶρον ἀντίον τῆς νήσου τῷ [e] οὔνομα ἦν Ἀζίριτος. νάπαι τε κάλλιστοι ἐπ' ἀμφότερα συγκλείουσι, καὶ ποταμὸς τὰ ὑπὲρ θάτερα διαρρέει. Τοῦτον οἰκέοντες τὸν χῶρον ἓξ ἔτεα· ἑβδόμῳ δὲ σφεας ἔτει παρῃτήσαντο Λίβυες, ὡς ἐς ἀμείνονα [f] χῶρον ἄξουσι, ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν. ἦγον δὲ σφέας ἐνθεῦτεν οἱ Λίβυες ἀναστήσαντες πρὸς ἑσπέρην, καὶ τὰ κάλλιστα τῶν χώρων· ἵνα διεξιόντες οἱ Ἕλληνες μὴ ἴδοιεν, συμμετρησάμενοι τὴν ὥρην τῆς ἡμέρης, νυκτὸς παρεξῆγον. ἔστι δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ οὔνομα Ἴρασα. ἀγαγόντες δὲ σφέας ὑπὲρ κρήνην λεγομένην εἶναι Ἀπόλλωνος, εἶπαν, Ἄνδρες Ἕλληνες, ἐνθαῦτα μὲν ὑπαίθρεον [g] οἰκέειν· ἐνθαῦτα γὰρ ὁ οὐρανὸς τέτρηται). Ἐπὶ μέν νυν Βάττεω τοῦ οἰκιστέω τῆς Ζόης ἄρξαντος ὑπὲρ τεσσερήκοντα ἔτεα, καὶ

in Africam. qua copia? quave manu? Hæc loquens non perſuaſit illi ut alia reſponderet; ſed eadem quæ prius reſpondente, illinc digreſſus abiit in Theram. Mox deinde & huic ipſi & ceteris Theræis male cedebat; ſed ignorantes caſuum originem mittunt Delphos de præſentibus adverſis. Quibus quum reſpondiſſet Pythia, melius cum ipſis actum iri, ſi Cyrenen in Africa conderent cum Batto, miſerunt Theræi Battum cum duabus quinquaginta remorum navibus. Iſti in Africam profecti (quandoquidem non aliud habebant quod agerent) retro ad Theram ſe receperunt. Sed eos Theræi arcentes acceſſu Theræ repellebant, ac rurſus reverti jubebant. neceſſitate adacti, remenſo iterum mari, condiderunt oppidum in inſula Africæ adjacenti, nomine ut prius dictum eſt, Platea, quæ fertur Cyrenæorum urbi quæ nunc eſt, par eſſe magnitudine. Hanc bien- 157
nio incolentibus, quum nihilo melius ſecum ageretur, uno è ſuis relicto, ceteri Delphos navigaverunt ad oraculum conſulendum. Eo poſtquam venerunt, ſciſcitantibus quid ita ſecum in Africam profectis nihilo tamen melius ageretur, Pythia reſpondit his verbis,

Lanigera Libya ſcis quam nec adiveris urbem,
Me melius: tuum ego ingenium mirabor euntis.

His auditis, ii qui cum Batto erant, rurſus abnavigarunt. neque enim dimittebat eos deus ab colonia priuſquam in Africam ipſam deveniſſent. Reverſi ad inſulam, recepto quem reliquerant, condiderunt locum in Africa ipſa, è regione inſulæ, nomine Aziriſtum, amœniſſimis collibus utrinque concluſum, & alterum latus flumine præterlabente. Hunc lo- 158
cum ſex annis quum incoluiſſent, ſeptimo deprecantes Afri perſuaſerunt relinquere, ut in meliorem tranſirent. Ita illinc eos Afri quum exciviſſent, veſperum verſus & ad locorum ſpecioſiſſimum duxerunt, & quidem noctu, ne Græci interdiu facientes iter, diurnum ſpatium metiendo animadverterent. Eſt autem huic loco nomen Iraſa. Eos, ubi ad fontem qui Apollinis eſſe fertur, duxerunt, inquiunt, Viri Græci, hic vobis incolere commodum eſt, ubi cœlum foratum eſt. Sub Batto igitur, qui con- 159
didit Zoam, & annos quadraginta regnavit,

a οὐκη. b MS. tantum habet οἱ χ. c αἶτυ. d ἀκούσαντες τούτων. e τῇ. f ὡς ἀμείνονα. g οὐθαῦτα ὑμῖν ἐπιτήδεον.

gnavit, & sub ejus filio Arcesilao, qui regnavit annos sexdecim, Cyrenæi habitaverunt tot omnino quot in coloniam missi fuerant. Sub tertio autem Batto, qui Felix est appellatus, cunctos Græcos ad navigandum, ut Africam cum Cyrenæis habitarent, induxit suo oraculo Pythia. Nam arcessebant Cyrenæi ad agri partitionem. Induxit autem hæc verba respondens,

Serior in Libyen quisquis pervenerit almam
Post discretum agrum, mox hunc, affirmo, pigebit.

Quum ergo ingens multitudo Cyrenen se contulisset, finitimi Afri spoliati magna agrorum parte eorumque rex, nomine Adicran, quippe agris exuti & contumeliose habiti à Cyrenæis, missis in Ægyptum quibusdam, sese dediderunt Apriæ Ægypti regi. Iste comparatum grandem Ægyptiorum exercitum misit adversus Cyrenen. Cyrenæi, instructa apud Irasa locum & ad fontem Thesten acie, cum Ægyptiis conflixerunt, eosque superaverunt, utpote inexpertos antea atque contemptores Græcorum: adeoque profligarunt ut pauci ex eis in Ægyptum redirent. Qua de re Ægyptii succensentes Apriæ, ab eo desciverunt. Hujus autem Batti filius extitit Arcesilaus, qui regnum adeptus, inter initia cum fratribus suis seditiones exercuit, donec illi relicto eo in alium Africæ locum migraverunt, ubi inter se deliberantes urbem hanc condiderunt, quæ, ut tunc, Barce nunc appellatur. Et inter condendum Afros sollicitabant ad deficiendum à Cyrenæis. Arcesilaus tam illis, qui ex Afris eos receperant, quam ipsis iis, qui defecerant, bellum intulit: quem reformidantes Afri, fugam ad orientales Afros intenderunt. Sed fugientibus Arcesilaus usque institit insequendo, dum ad Leuconem Africæ perveniret: & Afris visum fuit eum adoriri. Itaque congressi cum eo, adeo superavere Cyrenæos, ut ex illis septem millia gravis armaturæ ibi ceciderint. Post hanc cladem, Arcesilaum ægrotantem epoto medicamento frater Aliarchus strangulavit: sed hunc dolo uxor Arcesilai interfecit, nomine Eryxo. Arcesilao successit in regno puer Battus, claudus, & pedibus non integer. Cyrenæi ob acceptam calamitatem, Delphos miserunt per quosdam

160

161

καὶ τῆ παιδὸς αὐτοῦ Ἀρκεσίλεω ἄρξαι τῶν ἑπτακαίδεκα ἔτεα, οἴκεον οἱ Κυρηναῖοι, ἐόντες τοσοῦτοι ὅσοι περ ἐχλὼ ἐς τὴν ἀποικίην ἐξέλησαν· ὁ δὲ τρίτῳ Βάττεω, τοῦ Εὐδαίμονος καλεομένου, Ἕλληνας πάντας ὥρμησε χρήσασα ἡ Πυθίη τελέειν, συνοικίσοντας Κυρηναίοισι Λιβύην. ἐπεκαλέοντο γὰρ οἱ Κυρηναῖοι ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. ἔχρησε δὲ ὧδε ἔχουσα,

Ὃς δέ κεν ἐς Λιβύην πολυήρατον ὕστερον ἔλθῃ
Γᾶς ἀναδασομένας, μετά οἱ πόκα φαμὶ μεταλήσειν.

συλλεχθέντος δὲ ὁμίλου πολλοῦ ἐς τὴν Κυρήνην, προσχωρεόντων γὰρ πολλῶν οἱ προσοίκεον Λίβυες, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὔνομα ἦν Ἀδικράν, οἷα τοῦ τε χώρης στερισκόμενοι, καὶ προσυβριζόμενοι ὑπὸ τῶν Κυρηναίων, πέμψαντες ἐς Αἴγυπτον ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἀπρίῃ τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ. ὁ δέ, συλλέξας στρατὸν Αἰγυπτίων πολλόν, ἔπεμπε ἐπὶ τὴν Κυρήνην· οἱ δὲ Κυρηναῖοι ἐκστρατωσάμενοι ἐς Ἵρασον χῶρον, καὶ ἐπὶ κρήνῃ Θέσῃ[a], συνέβαλόντε τοῖσι Αἰγυπτίοισι, καὶ ἐνίκησαν τῇ συμβολῇ. ἅτε γὰρ ἀπειρημένοι πρότερον Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων, καὶ οὐδαμὰ χρεώμενοι, διεφθάρησαν ἔτω ὥστε ὀλίγοι τινὲς αὐτέων ἀπενόστησαν ἐς Αἴγυπτον. διὰ τοῦτων Αἰγύπτιοι κατὰ ταῦτα ἀπειμεμφόμενοι Ἀπρίῃ, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ. Τούτου δὲ Βάττεω γίνεται παῖς Ἀρκεσίλεως[b], ὃς βασιλεύσας, πρῶτα τοῖσι ἑωυτοῦ ἀδελφεοῖσι ἐστασίασε, ἐς ὃ μιν ἔτοι ἀπολιπόντες οἴχοντο ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Λιβύης· καὶ ἐπ' ἑωυτῶν βαλλόμενοι, ἔκτισαν πόλιν ταύτην, ἣ τότε μὲν ὑπὸ νεῶν Βάρκη καλέεται. κτίζοντες δὲ ἅμα αὐτὴν, ἀπίσασι ἀπὸ τῶν Κυρηναίων τοὺς Λίβυας. μετὰ δὲ, Ἀρκεσίλεως ἐς τοὺς ὑποδεξαμένους τε τῶν Λιβύων, καὶ ἀποστάντας τοὺς αὐτοὺς τούτους, ἐστρατεύετο· οἱ δὲ Λίβυες δείσαντες αὐτὸν, οἴχοντο φεύγοντες πρὸς τοὺς ἠοίους τῶν Λιβύων. ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως εἵπετο φεύγουσι· ἐς οὗ ἐν[c] Λευκώνι τε τῆς Λιβύης ἐγένετο ἀπιδιώκων, καὶ ἔδοξε τοῖσι Λίβυσι ἀπιθέσθαί οἱ. συμβαλόντες δὲ ἐνίκησαν τοὺς Κυρηναίους τοσοῦτο, ὥστε ἑπτακισχιλίους ὁπλίτας Κυρηναίων ἐνθαῦτα πεσεῖν. μετὰ δὲ τὸ πρῆγμα τοῦτο, Ἀρκεσίλεων μὲν κάμνοντά τε φάρμακον πεπωκότα, ὁ ἀδελφεὸς Ἀλιάρχος ἀποπνίγει· Ἀλιάρχου δὲ ἡ γυνὴ Ἀρκεσίλεω δόλῳ κτείνει, τῇ οὔνομα ἦν Ἐρυξώ. Διεδέξατο δὲ τὴν βασιληίην τοῦ[d] Ἀρκεσίλεω ὁ παῖς Βάττος, χωλός τε ἐὼν[e], καὶ σὺν ἀρτίποδι. οἱ δὲ Κυρηναῖοι περὶ τὴν καταλαβοῦσαν συμφορὴν, ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς, ἐπερησομένους

ὅν

Mm

a Θέσῃ. b Ἀρκεσίλαος. ut & bis infra. c ἐς ὃ ὡς. d βασιληίῳ τούτου. e χωλὸς ἰών.

Demonax ab Mantinea corrector Cyrenes. sed cum instituta gravans Arcesilaus expulsus, abiit Samum, mater Cyprum, quæ exercitum stipe orans, dedita est ab rege Euelthonte.

ὅν τινα τρόπον καταιησάμενοι, κάλλιστα ἂν οἰκέοιεν. ἡ δὲ Πυθίη ἐκέλευε ἐκ τῆς Μαντινέης τῆς Ἀρκάδων καταρλιῆσαι ἀγαγέσθαι. αἴτεον ὦν οἱ Κυρηναῖοι, καὶ οἱ Μαντινέες ἔδοσαν ἄνδρα τῶν ἀστῶν δοκιμώτατον, τῷ ὄνομα ἦν Δημώναξ. ἔστε ὦν ὧνὴρ ἀπικόμενος ἐς τὴν Κυρήνην, καὶ μαθὼν ἕκαστα, τὰ μὲν, τριφύλοις ἐπέτησε σφέας, τῇδε διαθείς· Θηραίων μὲν γὰρ τὸ τριτοίκιον μίαν μοίρην ἐποίησε· ἄλλην δὲ, Πελοποννησίων καὶ Κρητέων· τρίτην δὲ, νησιωτέων πάντων. τὸν δὲ, τῷ βασιλέι Βάττῳ τεμένεα ἐξελὼν, καὶ ἱρωσύνας, τὰ ἄλλα πάντα τὰ πρότερον εἶχον οἱ βασιλῆες, ἐς μέσον τῷ δήμῳ ἔθηκε. Ἐπὶ μὲν δὴ τούτου γε Βάττεω, οὕτω διετέλεε ἐόντα· ἐπὶ δὲ τοῦτο παιδὸς Ἀρκεσίλεω πολλὴ παραχὴ ἦν τῶν πρηγμάτων ἐγγίνεσθαι. Ἀρκεσίλεως γὰρ ὁ Βάττου τε τοῦ χωλοῦ καὶ Φερετίμης, οὐκ ἔφη ἀνέξεσθαι κατὰ τὰ ὁ Μαντινεὺς Δημώναξ ἔταξε, ἀλλὰ ἀπαιτέειν τὰ τῶν προγόνων γέρεα. ἐνθεῦτεν στασιάζων ἐσῴζετο, καὶ ἔφυγε ἐς Σάμον· ἡ δὲ μήτηρ οἱ ἐς Σαλαμῖνα τὴν Κύπρου ἔφυγε. τὴν δὲ Σαλαμῖνα τότε τὸν τύραννον ἐπεκράτεε Εὐέλθων, ὃς τε ἐν Δελφοῖσι θυμιητήριον ἐὸν ἀξιοθέητον ἀνέθηκε, τὸ ἐν τῷ Κορινθίων θησαυρῷ κέεται. ἀπικομένῃ δὲ τῇ Φερετίμῃ, ἐδέετο στρατοῦ, ἧ κατάξει σφέας ἐς τὴν Κυρήνην. ὁ δὲ Εὐέλθων πᾶν μᾶλλον ἢ στρατιὴν οἱ ἐδίδου· ἡ δὲ, λαμβάνουσα τὸ διδόμενον, καλὸν μὲν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι, κάλλιον δὲ ἐκεῖνο, τὸ δοῦναί οἱ δεομένῃ στρατιήν. τοῦτο γὰρ ἐπὶ παντὶ τῷ διδομένῳ ἔλεγε. πλοῦτον οἱ ἐξέπεμψε δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρύσεον καὶ ἠλακάτην· στρογγύλην δὲ καὶ [a] εἴρεον. εἰπόντος [b] δὲ αὖτις τῆς Φερετίμης τοῦτο ἔπος, ὁ Εὐέλθων ἔφη, τοιούτοισι γυναῖκας δωρέεσθαι, ἀλλ' οὐ στρατῷ. Ὁ δὲ Ἀρκεσίλεως τοῦτον τὸν χρόνον ἐὼν ἐν Σάμῳ, συνήγειρε πάντα ἄνδρα ἐπὶ γῆς ἀναδασμῷ. συλλεγομένου δὲ στρατοῦ πολλοῦ, ἐστάλη ἐς Δελφοὺς Ἀρκεσίλεως, χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ περὶ κατόδου. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾷ [c]

„τάδε, Ἐπὶ μὲν τέσσερας Βάττους, καὶ Ἀρ-
„κεσίλεως τέσσερας, ὀκτὼ ἀνδρῶν γενεὰς,
„δίδοῖ ὑμῖν Λοξίης βασιλεύειν Κυρήνης. τολ-
„λὸν μέντοι τούτου οὐδὲ πειρᾶσθαι σοὶ φαίνεσθαι
„σὺ μέντοι ἥσυχος εἶναι, κατιλθὼν ἐς τὴν
„σεωυτοῦ. ἢν δὲ τὴν κάμινον εὕρῃς πλέην ἀμ-
„φορέων, μὴ ἐξοπίσῃς τοὺς ἀμφορέας,
„ἀλλ' ὀπίπεμπε κατ' οὖρον· εἰ δὲ ἐξοπίσῃς τὴν

dam interrogatum, quam rationem incuntes optime habitarent. His Pythia respondens, jussit ex Mantinea Arcadum adducerent moderatorem. Itaque petentibus Cyrenæis Mantineenses dederunt quendam nomine Demonactem, virum inter populares probatissimum. Hic igitur vir Cyrenen profectus, ubi singula quæque edoctus est, tum in tres tribus distribuens illos, ita digessit, ut unam quidem partem faceret Theræorum atque confinium: alteram autem Peloponnesiorum atque Cretum: tertiam vero, cunctorum insulanorum; tum Batto regi fana ac sacerdotia eximens, alia omnia quæ superiores reges obtinuerant, contulit in medium populo. Quæ instituta sub hoc quidem Batto sin- 162
cera permanserunt: verum sub ejus filio Arcesilao de honoribus vehementes sunt excitatæ turbæ, negante Arcesilao Batti illius claudi & Pheretimæ filio se toleraturum quæ Mantinensis Demonax constituisset, ac reposcente honores suorum majorum. Hinc seditione orta, inferior profugit in Samum, mater ejus Salaminem Cypri. Obtinebat ea tempestate Salaminis imperium EUelthon, qui Delphis dedicavit thuribulum spectatu dignum, quod in thesauro Corinthiorum situm est. Ad hunc profecta Pheretima precabatur ut se filiumque Cyrenen cum exercitu reduceret. Ille omnia potius quam exercitum huic dabat. Pheretima id quod dabatur accipiens, dicere etiam bonum id quidem esse, sed melius facturum eum si ei petenti daret exercitum. Quumque identidem ad omnia quæ dabantur, hoc diceret, tandem misit ad eam EUelthon dono fusum aureum, atque colum penso circumdatam. dicentique quæ consueverat verba Pheretimæ, inquit talibus rebus donari feminas, non exercitu. Arcesilaus interea 163
Sami agens, unumquemque solicitabat conditione divisionis agrariæ: coactoque ingenti exercitu, navigavit Delphos ad consulendum de reditu. Cui Pythia ita respondit, Ad quatuor Battos, ac totidem Arcesilaos, octo hominum ætates dat vobis Apollo Cyrene regnare: ulterius vel conari dehortatur. Tibi vero suadet, ut reversus in domum tuam, quietem agas. Quod si fornacem inveneris plenam amphorarum, ne eas excoquas, sed ad auram emittas. Sin fornacem incen-

a ὄι οἱ κ. b ἐπειπόντος. c Πυθίη χρᾷ.

Reversus ab exilio dominatur crudeliter, nec memor oraculi occiditur Barcæ, deditus Cambysæ. Mater Pheretima fugit in Ægyptum ad Aryandem.

cenderis, ne committas ut circumfluam introëas: alioqui peribis tu pariter & taurus optime opus faciens. Hæc Ar-
164 cesilao Pythia respondit. Iste sumptis iis qui erant è Samo, rediit Cyrenen: recuperatoque rerum dominio, immemor oraculi, vocatis ad dicendam causam iis qui contra ipsum in partibus fuerant, objecit culpam fugæ suæ. At illorum alii exilio solum vertebant, alii ab eo comprehensi, in Cyprum ad perniciem mittebantur: quos Cnidii ad suam terram appulsos liberaverunt, ad Theramque dimiserunt. Quosdam, qui in grandem quandam & privatam Aglomachi turrim refugerant, circumdata materia Arcesilaus igni cremavit. His perpetratis, agnoscens id esse oraculum, quo Pythia non sinebat eum inventas in fornace amphoras excoquere, arcebatur ex urbe Cyrene, extimescens necem oraculo prædictam, & Cyrenen existimans esse circumfluam. Uxorem vero habebat cognatam suam regis Barcæorum, cui nomen erat Alazir, filiam. Ad hunc proficiscitur. Et quidam tum Barcæi, tum exules Cyrenæi quum in foro agentem eum animadvertissent, obtruncarunt, insuper & ejus socerum Alazira. Ita Arcesilaus, sive volens sive invitus oraculo non ob-
165 sequutus, fatum suum implevit. Mater ejus Pheretima, dum filius Arcesilaus mali sui sibi autor Barcæ agit, ipsa interea honoribus filii Cyrene fungebatur, ac munera obibat cum alia, tum in senatu præsidebat. Ubi autem cognovit filium suum Barcæ occisum esse, fuga se proripuit in Ægyptum. nam Arcesilaus fuerat de Cambyse Cyri bene meritus; quod is extitisset qui Cyrenen Cambysi tradiderat, ac tributum instituerat. Hæc in Ægyptum quum perveniisset, supplex Aryandi sedit: hortansque eum ad se ulciscendam, etiam prætendens titulum quod ideo filius suus, quia cum Medis sentiret, interemptus
166 esset. Erat hic Aryandes Ægypti prætor à Cambyse constitutus, qui aliquanto post tempore, quum æmulari Darium vellet, ab eo est interfectus. Siquidem audiens atque animadvertens Dario cordi esse memoriam sui relinquere opere quod à nullo alio regum factum esset, id sibi imitandum putavit: donec mercedem accepit. Etenim Darius ex auro quàm po-

,,τὸν κάμινον, μὴ εἰσέλθῃς ἐς τὸν ἀμφίῤῥυ-
,,τον· εἰ δὲ μή, ἀποθανέεαι καὶ αὐτὸς, καὶ
,,τοῦρος ὁ καλλιστεύων. Ταῦτα ἡ Πυθίη Ἀρ-
κεσίλεῳ χρᾷ. ὁ δὲ, ὡς ἐξηλαδὸν τοὺς ἐκ τῆς Σάμου, κατῆλθε ἐς τὸν Κυρήνην· καὶ ὑπερεπησας τῶν πεπραγμάτων, ἐς μαντηίου οὐκ ἐμέμνητο, ἀλλὰ δίκας τοὺς ἀνηκεστοτάτας αἴτιε τοὺς ἑωυτοῦ φυγῆς. τῶν δὲ οἱ μὲν τοσοῦτον ἐκ τῆς χώρης ἀπαλλάσσοντο, τοὺς δέ τινας χειρωσάμενος ὁ Ἀρκεσίλεως ἐς Κύπρον ἀπέστελλε ὀπὶ ἀφανισμῆ. τούτους μέν νυν Κνίδιοι ἀπενηχθέντας ἐς τὴν σφετέρην, ἐρρύσαντο, καὶ ἐς Θήρην ἀπέστελλαν. ἑτέρους δέ τινας τῶν Κυρηναίων ἐς πύργον μέγαν Ἀγλωμάχου καταφυγόντας ἰδιωτικὸν, ὕλῃ περιέπησε, Ἀρκεσίλεως ἐνέπρησε. μαθὼν δὲ ἐπ' ἐξεργασμένοισι τὸ μαντήιον εἰὸν τοῦτο, ὅτι μιν ἡ Πυθίη οὐκ ἔα εὑρόντα ἐν τῇ καμίνῳ τοὺς ἀμφορέας ἐξοπτῆσαι, ἔρχεται ἐκ τῆς τῶν Κυρηναίων [a] πόλιος, δειμαίνων τε τὸ κεχρημένον θανάσιμον, καὶ δοκέων ἀμφίῤῥυτον τὴν Κυρήνην εἶναι. εἶχε δὲ γυναῖκα συγγενέα ἑωυτοῦ, θυγατέρα δὲ Βάρκεω τοῦ Βαρκαίων βασιλῆος, τῷ οὔνομα ἦν Ἀλαζίρ [b]· ἐς τοῦτον ἀπικνέεται· καί μιν Βαρκαῖοί τε ἄνδρες, καὶ [c] τῶν ἐκ Κυρήνης φυγάδων τινὲς καταμαθόντες ἀγορεύοντα, κτείνυσι· ὡς δὲ, καὶ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀλαζίρεα [d]. Ἀρκεσίλεως μέν νυν εἴτε ἑκὼν εἴτε ἄκων ἁμαρτὼν [e] τοῦ χρησμοῦ, ἐξέπλησε μοῖραν τὴν ἑωυτοῦ. Ἡ δὲ μήτηρ Φερετίμη, τέως μὲν ὁ Ἀρκεσίλεως ἐν τῇ Βάρκῃ ἐξεργασμένος ἑωυτῷ κακὸν, ἡ δὲ εἶχε αὐτὴ τοῦ παιδὸς τὰ γέρεα ἐν Κυρήνῃ, καὶ πάντα νεμομένη, καὶ ἐν βουλῇ παρέζουσα· ἐπεί τε δὲ ἔμαθε ἐν τῇ Βάρκῃ ἀποθανόντα οἱ τὸν παῖδα, φεύγουσα οἰχώκεε ἐς Αἴγυπτον. ἦσαν γάρ οἱ ἐκ τοῦ Ἀρκεσίλεω εὐεργεσίαι ἐς Καμβύσεα τὸν Κύρου πεποιημέναι· οὕτω δὴ ἦν Ἀρκεσίλεως ὁς Κυρήνην Καμβύσῃ ἔδωκε, καὶ φόρον [f] ἐπέξαρε. ἀπικομένη δὲ ἐς Αἴγυπτον ἡ Φερετίμη, Ἀρυάνδεω ἱκετηρίῃ ἵζετο [g], τιμωρῆσαι ἑωυτῇ κελεύουσα· τεκμαιρομένη τοιῷδε, ὡς λάβοι τὸν μισθὸν ὁ παῖς οἱ τεθνηκώς. Ὁ δὲ Ἀρυάνδης ἦν οὗτος τῆς Αἰγύπτου ὑπαρχος ὑπὸ Καμβύσεω κατιεὶς· ὃς ὑστέρῳ χρόνῳ τούτων πρησσόμενος Δαρείῳ διεφθάρη. πυθόμενος δὲ καὶ ἰδὼν Δαρείου ἐπιθυμέοντα μνημόσυνον ἑωυτοῦ λιπέσθαι τοῦτο τὸ μὴ ἄλλῳ εἴη βασιλέι κατεργασμένον, ἐμιμέετο τοῦτον· ἐς οὗ [h] ἔλαβε τὸν μισθόν. Δαρεῖος μὲν γὰρ χρυσίον καθαρώτατον

ἀπο-

a ἔρχεται ἐκὼν τῆς Κυρηναίων. b Ἀλαζὶρ. c Hæc copulativa non est in MS. d Ἀλαζίρεα. Sed in MS. est Ἀλιζίρεα manifeste pro Ἀλαζίρεα. e ἐξαμαρτὼν. f φέρους. g MS. ἵζεθ'. h ἐς ὃ.

Nummus Daricus & Aryandicus. Sub titulo auxilii Pheretimæ Persicus exercitus Cyrenen missus ad Afros vincendos. quorum varii populi.

ἀπενήσας ἐς τὸ δυνατώτατον, νόμισμα ἐκόψατο· Ἀρυάνδης δὲ ἄρχων Αἰγύπτου, δεύτερον τούτου τοῦτο ἐποίησε. καὶ νῦν ἔτι δεύτερον καθαρώτατόν ἐστι τὸ Ἀρυανδικόν. μαθὼν δὲ Δαρεῖος μιν τούτου τοῦ αἰτίου οἱ ἄλλου ἐπενείκας, ὡς οἱ ἐπανιστάτο [a], ἀπέκτεινε. Τότε δὲ ἔστελλε ὁ Ἀρυάνδης κατοικίσας Φερετίμην, δίδοι αὐτῇ στρατὸν τὸ ἐξ Αἰγύπτου ἅπαν, καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ναυτικόν. στρατηγὸν δὲ μὲν πεζοῦ, Ἀμασιν ἀπέδεξε, ἄνδρα Μαραφιον· δὲ ναυτικοῦ Βάδρην, ἐόντα Πασαργάδην γένος. πρὶν δὲ ἢ ἀποστεῖλαι [b] τὸν στρατιὴν ὁ Ἀρυάνδης πέμψας ἐς τὸν Βάρκην κήρυκα, ἐπυνθάνετο τίς εἴη ὁ Ἀρκεσίλεων ἀποκτείνας· οἱ δὲ Βαρκαῖοι αὐτὸ ὑπεδέκοντο [c] πάντες. πολλά τε γὰρ καὶ κακὰ παθεῖν ὑπ' αὐτοῦ. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀρυάνδης, ἔτω δὴ τὸν στρατιὴν ἀπέστελλε ἅμα τῇ Φερετίμῃ. αὐτὴ μέν νυν αἰτίη στρατεύεσθαι λόγῳ ἐγίνετο. Ἀπεπέμπετο δὲ ἡ στρατιὴ, ὡς ἐμοὶ δοκέειν [d], ἐπὶ Λιβύων καταστροφῇ. Λιβύων γὰρ δὴ ἔθνεα πολλὰ καὶ παντοῖά ἐστι· καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ὀλίγα, βασιλέϊ τε ἦν ὑποτελέα, τὰ δὲ πολλέων ἐφρόντιζε βασιλέϊ Δαρείῳ ἐδέν. οἰκέουσι δὲ καὶ ταῦτα Λίβυες ἀπ' Αἰγύπτου ἀρχόμενοι· πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων καὶ οἰκηνται [e], οἱ νόμοισι μὲν τοῖσι πολλοῖσι Αἰγυπτίοισι χρέωνται [f], ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἵην περ οἱ [e] ἄλλοι Λίβυες. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν, ψέλλιον [g] περὶ ἑκατέρῃ τῇ κνημέων φορέουσι χάλκεον· τὰς κεφαλὰς δὲ κομῶσαι, τοὺς φθεῖρας ἐπὰν λάβωσι τοὺς ἑωυτῶν ἑκάστη ἀνταδάκνει, καὶ οὕτω ῥίπτει. ἔστι δὲ μοῦνοι Λιβύων τοῦτο ἐργάζονται [h]. καὶ τῷ βασιλέϊ μοῦνοι τὰς παρθένους μέλλουσι γυναικείην ὁμιλίην ἐπιδεικνύναι· ἡ δὲ ἂν τῷ βασιλέϊ ἀρέσκῃ νεηνίη [i], οὗτος τότε ἀφαιρέεται [k]. παροικέουσι δὲ οὗτοι οἱ Ἀδυρμαχίδαι ἀπ' Αἰγύπτου μέχρι λιμένος, τῷ οὔνομα Πλυνός ἐστι. Τούτων δὲ ἔχονται Γιλίγαμαι [l], νεμόμενοι τὴν πρὸς ἑσπέρην χώρην, μέχρι Ἀφροδισιάδος νήσου. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου χώρῳ ἥ τε [h] Πλατέα νῆσος κεῖται [i], τὴν ἔκτισαν Κυρηναῖοι· καὶ ἐν τῇ ἠπείρῳ Μενελάου λιμήν ἐστι, καὶ Ἄζιρις, τὴν οἱ Κυρηναῖοι οἰκέουσι· καὶ τὸ Σίλφιον ἄρχεται [k] ἀπὸ τούτου. παρήκει δὲ ἀπὸ Πλατέης νήσου, μέχρι στόματος τοῦ Σύρτιος τὸ Σίλφιον. νόμοισι δὲ χρέωνται [l] οὗτοι παραπλησίοισι τοῖσι ἠπείροισι. Γιλιγαμέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἑσπέρης Ἀσβύσται [i]. οὗτοι κατὰ [k] Κυρήνης οἰκέουσι. ἔστι θάλασσαν δὲ οὐ κατοικέουσι Ἀσβύσται. τὸ γὰρ παράλιον θάλασσαν Κυρηναῖοι νέμονται [l]. πανοπλίῃσι [m] δὲ οὐκ ἥκιστα ἀλλὰ μάλιστα Λιβύων εἰσί. νόμους δὲ τοὺς πολλοὺς μιμέεται ὁ ἵππος δεύεσθαι τοὺς Κυρηναίων. Ἀσβυστέων δὲ ἔχονται τὸ πρὸς ἑσπέρης Αὐσχίσαι· οὗτοι κατὰ Βάρκης οἰκέουσι, κατήκοντες ἐπὶ

potuit purgatissimo monetam percussit: Aryandes autem Ægypti prætor idem ex argento fecit; & nunc quoque exstat purissimum argentum Aryandicum. Ea re comperta Darius insimulatum quasi rebellaret, morte affecit. Tunc autem Aryandes hic misertus Pheretimæ, omnes ei copias Ægypti tradidit, pedestres simul & nauticas, præposito quidem pedestribus Amasi viro Maraphio, nauticis autem Badre, qui genere Pasargades erat. Sed priusquam copias mitteret, caduceatore Barcam misso percontabatur quisnam percussor Arcesilai extitisset. Barcæi se omnes extitisse respondent: multa etenim se ab illo mala esse perpessos. His auditis Aryandes ita exercitum una cum Pheretima mittit. Atque hic quidem titulus inferendi belli extitit. Verum (ut mea fert opinio) exercitus mittebatur ad Afros subigendos. Afrorum enim multæ sunt & variæ nationes, quarum paucæ regi obtemperabant, pleræque Darium contemnebant. Habitant autem Afri hoc modo ab Ægypto incipientes, Afrorum primi Adyrmachidæ, eisdem fere quibus Ægyptii moribus utentes. Vestem gestant qualem & alii Afri; uxores eorum in utraque tibia armillam æream. Eædem capitis comam alentes, pediculos si capiant, quæque suos mordet, atque ita abjicit. Hoc isti ex omnibus Afris soli factitant: solique virgines nupturas regi exhibent, & quæ illi placuerit, eam devirginat. Pertinent hi Adyrmachidæ ab Ægypto ad portum usque nomine Pleunum. His confines sunt Gigamæ, regionem versus occasum incolentes, Aphrodisiade tenus insula. In hujus loci medio adsita est insula Platea, quam condidere Cyrenæi. Atque in continente est portus Menelaius & Aziris, quam Cyrenæi incoluere. Et hinc Silphium incipit, ab insula Platea pertinens usque ad os Syrtis. Apud hos iidem pene ritus qui apud alios sunt. Gigamas ab occasu contingunt Asbystæ, qui supra Cyrenen incolentes non pertinent ad mare. nam maritima Cyrenæi incolunt. Iidem non postremi, sed præcipui Afrorum sunt in quadrigis regendis, studiosi in Cyrenæorum legibus pleraque ex parte imitandis. Horum sunt occasum versus confines AUschisæ, qui supra Barcam incolentes ad mare pertinent prope EUespe-

a ἐπαναισάτο. b πρὶν ἢ ἀποστεῖλαι. c αὐτὸν ὑποδικάζω. d δοκέω. e οἵπερ οἱ. f MS. habet ψέλιον. g MS. habet τιλιγάμμας & mox γιλιγαμμέων. h μεταξὺ χώρου τούτου ἥτε. i MS. Ἀσύν) bis atque item mox Ἀσυνίται. k ἤτοι τὸ ὑπὸ.

EUeſperidas. Circa mediam AUſchiſarum plagam habitant Cabales, exigua natio, ad mare pertinentes circa Tauchiram oppidum agri Barcæi, eiſdem quibus ii qui ſupra Cyrenen ſunt, legi-
172 bus utentes. AUſchiſarum quod ad occaſum vergit, contingunt Naſamones, grandis natio, qui ſub æſtatem relictis ad mare pecoribus, adſcendunt ad locum Augila decerpturi palmulas. nam palmæ illic & permultæ ſunt, & ſpatioſæ, & fructiferæ omnes. Locuſtas ubi venando ceperint ad ſolem ſiccantes, molunt, deinde lacte adſperſo ſorbillant. Uxores multas ſinguli è conſuetudine habent, & cum eis communem faciunt coitum, eodem pæne quo Maſſagetæ modo, prius ſcipione præfixo. Naſamonibus mos eſt, quum quis primum ducit uxorem, prima nocte ut ſponſa ſingulos convivas obeat concubitus gratia, & ut quiſque illorum cum ea concubuit, donum det illi quod ſecum habet domo allatum. Jurejurando ac divinatione tali utuntur: Per eos viros qui juſtiſſimi atque optimi apud illos fuiſſe dicuntur, jurant, illorum ſepulcra tangentes. Divinant, ad majorum accedentes monumenta, & illis, ubi preces peregerunt, indormiunt· ubi quodcunque per quietem inſomnium viderunt, eo utuntur. Fidei dandæ conſuetudo hæc eſt: De manu alterius uterque invicem bibit. quod ſi nihil humoris habuerint, ſumptum è terra ci-
173 nerem lingunt. Naſamonibus confines ſunt Pſylli, qui hunc in modum interciderunt: Notus eis omnia receptacula aquarum arefecerat: erat autem omnis eorum regio intra Syrtin & aquarum inops. Ob id iſti publico colloquio atque conſilio expeditionem fecere adverſus notum. (quæ Afri memorant ipſa refero) & quum ad arenas veniſſent, notus ſpirans ipſos obruit. Pſyllis extinctis,
174 eorum terram Naſamones obtinent. Super hos notum verſus, in regione feris frequenti Garamantes habitant, qui fugiunt quemcunque hominem & cujuſcunque commercium, nihil bellicæ armaturæ habentes, ac ne defendere qui-
175 dem ſeſe ſcientes. Hi ſupra Naſamones incolunt. Circa maritima vero, occaſum verſus, confines ſunt Macæ, qui criſtas tondentur; in medio capillos creſcere ſinentes, hinc atque hinc ad cutem

ἐπὶ θάλασσαν καὶ Εὐεσπερίδας. Αὐχισέων δὲ κατὰ μέσον τὴν χώρης οἰκέουσι Κάβαλες, ὀλίγον ἔθνος, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν κατὰ Ταύχειρα πόλιν τῆς Βαρκαίης. νόμοισι δὲ τοῖσι αὐτοῖσι χρεώνται τοῖσι καὶ οἱ ὑπὲρ Κυρήνης. Αὐχισέων δὲ τετέων τὰ πρὸς ἑσπέρης ἔχονται Νασαμῶνες, ἔθνος ἐὸν πολλόν· οἱ τὸ θέρος κατὰ λείποντες ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ τὰ πρόβατα, ἀναβαίνουσι ἐς Αὔγιλα [a] χῶρον ὀπωρεύσοντες τοὺς φοίνικας· οἱ δὲ, πολλοὶ ἐόντες ἀμφιλαφέες πεφύκασι, πάντες ἐόντες καρποφόροι. τοὺς δὲ ἀτελέσας ἐπεὰν θηρεύσωσι, αὐήναντες πρὸς τὸν ἥλιον, καταλεύουσι· καὶ ἔπειτα γάλα ἐπιπάσσοντες, πίνουσι. γυναῖκας δὲ νομίζοντες πολλὰς ἔχειν ἕκαστος, ἐπικοινον αὐτέων τὴν μίξιν ποιεῦνται· τρόπῳ παραπλησίῳ τῷ περ Μασσαγέται, ἐπεὰν σκίπωνα [b] προσήσωνται, μίσγονται. πρῶτον δὲ γαμέοντος Νασαμώνων ἀνδρὸς, νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ πάντων διεξελθεῖν τοὺς δαιτυμόνας μισγομένην. τὸν δὲ ὡς ἕκαστος οἱ μιχθῇ, δίδοῖ δῶρον τὸ ἂν ἔχῃ φερόμενος ἐξ οἴκου. Ὀρκίοισι [c] δὲ τοῖσι μαντικῇ χρέωνται τοιῇδε. ὀμνύουσι μὲν τοὺς πρὸ σφέων ἄνδρας δικαιοτάτους τε καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι τούτους, τοὺς τύμβων ἁπτόμενοι. μαντεύονται δὲ ἐπὶ τοὺς προγόνων φοιτέοντες τὰ σήματα· κατευξάμενοι, ἐπικοιμῶνται [d]. τὸ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῷ [e] ὕπνῳ ἐνύπνιον, τούτῳ χρῶνται. πίστιν δὲ τοιήνδε χρέωνται. ἐκ τοῦ χειρὸς δίδοῖ πιεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἑτέρου πίνει. ἢν δὲ μὴ ἔχωσι ὑγρὸν μηδέν, οἱ δὲ τὸ χαμάθεν [f] ἀποδὺς λαβόντες λείχουσι. Νασάμωνες δὲ τοιοῦσδε εἰσὶ Ψύλλοι. ὅτεοι ἐξαπολώλασι τρόπῳ τοιῷδε· ὁ νότος σφι πνέων ἄνεμος τὰ ἕλυτρα τῶν ὑδάτων ἐξήνεμε. ἡ δὲ χώρη σφι πᾶσα ἐντὸς ἐόντα τῆς Σύρτιος, ἦν ἄνυδρος· οἱ δὲ βουλεύσαμενοι κοινῷ λόγῳ, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸν νότον· (λέγω δὲ ταῦτα τὰ λέγουσι Λίβυες) καὶ ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν τῇ ψάμμῳ, πνεύσας ὁ νότος κατέχωσέ σφεας. ἐξαπολομένων δὲ τετέων, ἔχουσι τὴν χώρην οἱ Νασάμωνες. Τετέων δὲ κατύπερθε πρὸς νότον ἄνεμον, ἐν τῇ θηλαιῇ οἰκέουσι Γαραμάντες, οἳ πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι, καὶ παντὸς ὁμιλίην· καὶ ἅτε οὔτε ὅπλων σκεπάτην ἀρήιον ἐόντες, οὔτε ἀμυνέσθαι ἐπιστάμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ κατύπερθε οἰκέουσι Νασαμώνων. τὸ δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν ἔχοντα τὸ πρὸς ἑσπέρης Μάκαι, οἳ λόφους κείρονται· τὸ μὲν μέσον τοῦ τριχῶν ἀνιέντες αὔξεσθαι, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες

a Αὔγιλα. b σκίπωνα. c ὄρκοισι. d ἐπικαθοκοιμῶνται. e ἐν ἴδοιτο τῷ. f χαμάθεν. g κείρονται.

Continuatur recensio populorum Africæ: & Jasonis navigatio in Africam ante Colchicam.

ἐν χροΐ· ἐς δὲ τὸ πόλεμον, σφι θώων καταγαίων δορὰς φέρουσι περὶ τὰ σφέτερα. Διὰ δὴ αὐτῶν Κίνυψ ποταμὸς ῥέων ἐκ λόφου καλεομένου Χαρίτων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ὁ δὴ λόφος ἐστὶ ὁ Χαρίτων δασὺς ἰδῆσί ἐστι, ἐὼν τῆς ἄλλης τῆς περικαταλελειμμένης Λιβύης ψιλῆς. ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἐς αὐτὸν στάδιοι διηκόσιοί εἰσι. Μακέων δὲ τῶν ἐχόμενοι Γινδάνες εἰσὶ· τῶν αἱ γυναῖκες περισφύρια δερμάτων πολλὰ ἐκάστη φορέει κατὰ τοιόνδέ τι, ὡς λέγεται· κατ' ἄνδρα ἕκαστον μιχθέντα περισφύριον περιδέεται· ἡ δ' ἂν πλείστα ἔχῃ, αὕτη ἀρίστη δεδόκται εἶναι, ὡς ὑπὸ πλείστων ἀνδρῶν φιληθεῖσα. Ἀκτὴν δὲ περέχουσαν ἐς τὸν πόντον τούτων τῶν Γινδάνων νέμονται Λωτοφάγοι· οἱ τὸν καρπὸν μοῦνον τοῦ λωτοῦ τρώγοντες ζώουσι. ὁ δὲ τοῦ λωτοῦ καρπὸς, ἔστι μέγαθος ὅσον τε τὸ [b] σχῖνε· γλυκύτητα δέ, τοῦ φοίνικος τῷ καρπῷ παραπλήσιον. ποιεῦνται δὲ ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου οἱ Λωτοφάγοι καὶ οἶνον. Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχοντας Μάχλυες, τῷ λωτῷ [c] μὲν καὶ αὐτοὶ χρεώμενοι, ἀπιέρα ἤσσονί γε τοῦ πρότερον λεχθέντος. κατήκουσι δὲ ἐπὶ ποταμὸν μέγαν, τῷ οὔνομα Τρίτων ἐστί· ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος ἐς λίμνην μεγάλην Τριτωνίδα. ἐν δὲ αὐτῇ νῆσος ἐστὶ τῇ οὔνομα Φλά. παρεῖναι δὲ τὴν νῆσον Λακεδαιμονίοισι φασὶ λόγιον εἶναι κτίσαι. Ἔστι δὲ καὶ ὧδε λόγος λεγόμενος· Ἰήσονα, ἐπεί τέ οἱ ἐξειργάσθη ὑπὸ τῷ Πηλίῳ ἡ Ἀργὼ, ἐσθέμενον ἐς αὐτὴν ἄλλων τε ἑκατόμβην, καὶ δὴ καὶ τρίποδα χάλκεον, περιπλώειν Πελοπόννησον, βουλόμενον ἐς Δελφοὺς ἀπικέσθαι. καί μιν ὡς κατέχουσι γνέφαι κατὰ Μαλέην, ὑπολαβεῖν ἄνεμον βορέην, καὶ ἀποφέρειν πρὸς τὴν Λιβύην. πρὶν δὲ καταδέσθαι γῆν, ἐν τοῖσι βραχέσι γενέσθαι λίμνης τῆς Τριτωνίδος. καί οἱ ἀπορέοντα τὴν ἐξαγωγὴν λόγος ἐστὶ Φανέωντα Τρίτωνα, καὶ κελεύειν τὸν Ἰήσονα ἐωυτῷ δοῦναι τὸν τρίποδα· φάμενόν σφι καὶ τὸν πόρον δείξειν, καὶ ἀπήμονας ἀποστελέειν· πεισθέντα δὲ τὸν Ἰήσονα, οὕτω δὴ τόν τε διέκπλοον τῶν βραχέων δεικνύναι τὸν Τρίτωνά σφι, καὶ τὸν τρίποδα θεῖναι ἐν τῷ ἑωυτοῦ ἱρῷ· ἱδρυσάμενόν τε τῷ τρίποδι, καὶ τοῖσι σὺν Ἰήσονι σημήναντα τὰ πάντα λόγον, ὡς ἐπειὰν τὸν τρίποδα κομίσηται τῶν ἐκγόνων τις τῶν ἐν τῇ Ἀργοῖ συμπλεόντων, τότε ἑκατὸν πόλιας οἰκῆσαι περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην Ἑλληνίδας, πάσας εἶναι ἀνάγκην. ταῦτα ἀκούσαντας τοὺς ἐπιχωρίους τῶν Λιβύων, κρύψαι τὸν τρίποδα.

Τούτεμ

tem usque tondentur. In bellum pelles subterraneorum struthionum ferunt pro tegumento. Per eos flumen Cinyps è colle, qui vocatur Gratiarum, fluens, in mare influit. Hic collis Gratiarum nemoribus frequens est, quum cetera, cujus memini, Africa sit arboribus nuda. ducentorum ab eo ad mare stadiorum est intercapedo. Horum Macarum finitimi sunt Gindanes: quorum uxores ferunt fascias ad pedum malleolos ex pellibus singulæ multas, ob hoc, ut memoratur, quod ut à quoque viro venerem passa est, fasciam circumligat, & ut quæque plurimas habet, ita præclarissima censetur, tanquam à pluribus viris adamata. Horum Gindanum oram in mare porrectam incolunt Lotophagi, qui solum loti fructum manducantes victitant: cujus fructus est magnitudine instar lentisci, suavitate assimilis fructui palmarum. Ex hoc fructu Lotophagi vinum quoque conficiunt. Lotophagis secundum mare vicini sunt Machlyes, loto & ipsi utentes, sed minus quàm superiores. Pertinent autem usque ad ingentem amnem nomine Tritonem, qui in grandem paludem Tritonidem influit, in qua est insula quæ dicitur Phla. Hanc vero insulam ajunt dici oraculum esse Lacedæmoniis condere. Ajunt autem & hæc: Jasonem, postea quam sub Pelio compacta est ab eo Argo, quum eam oneravisset tum alio centum victimarum onere, tum vero etiam tripode æreo, circuisse Peloponnesum, animo Delphos eundi: eumque, quum teneret cursum circa Maleam, abreptum à vento aquilone, & abductum in Africam, & priusquam tellurem cerneret, in brevibus paludis Tritonidis fuisse: eique hæsitanti de egressu fama fert apparuisse Tritonem, ac jussisse dari sibi tripodem, quod diceret ostensurum se illis exitum, atque incolumes dimissurum. Assentiente Jasone, ita demum Tritonem ostendisse qua ratione è brevibus enavigarent, & tripodem in suo templo posuisse, eique tripodi oraculum indidisse, & iis qui cum Jasone erant, rem omnem indicasse. Fore enim, ut quum quis ex posteris eorum qui in Argo simul navigarent, tripodem acceperit, necessario tunc centum Græcæ civitates accolerent paludem Tritonidem. hæc quum audissent Afri incolæ, tripodem oc-

a φορέουσι. b ὅσον τε τὸ σ. c Μάχλυες, λωτῷ.

Festum Minervæ circa Tritonidem paludem. Scutum & galea ab Ægyptiis. Arenæ ab Thebis ad Columnas Herculis. Jupiter Thebanus vultu arietino.

occultasse. Juxta hos Machlyes habitant AUsenses: & circum paludem Tritonidem utrique habitant, ita ut medio Tritone dirimantur. Quorum Machlyes quidem occiput crinitum gestant, AUsenses vero sinciput. Horum virgines, anniversario Minervæ festo, in honorem ipsius deæ inter se bifariam divisæ, prœliantur lapidibus fustibusque, dicentes se ritus patrios peragere ei quam Minervam nominamus: & quæ virgines è vulneribus decedunt, eas falsas virgines appellant. Sed priusquam à pugnando desistant, hoc faciunt: Quæ virgo in pugna navavit optimam operam, eam semper communi consensu ornant cum cetera armatura Græca, tum galea Corinthia, & currui impositam circa paludem circumducunt. Quibus autem rebus ornarentur olim hæ virgines antequam accolerent Græci, non habeo dicere. arbitror autem ornari suetas armis Ægyptiis. nam ab Ægypto affirmarim & scutum & galeam Græcis esse tradita. Ajunt autem Minervam Neptuni esse filiam ac paludis Tritonidis eamque succensentem nescio quid patri donasse seipsam Jovi, & Jovem sibi illam asciviisse filiam. Hæc illi ajunt. Iidem promiscue cum mulieribus, non una habitantes, sed pecudum more concumbunt. Ubi apud mulierem puer robustus est factus, cui virorum similis sit puer, (nam tertio quoque mense viri
181 conveniunt) ejus filius censetur. Isti quidem maritimi Afrorum Nomadum dicti sunt. Supra hos autem ad partem mediterraneam Africa est feris abundans. Supra hanc ferinam supercilium soli fabulosum est, porrectum à Thebis Ægyptiis ad columnas Herculis. In hoc supercilio ferme decem dierum itinere sunt frusta salis, fere grumi grandes in collibus, & singulorum collium vertices è medio sale ejaculantur aquam dulcem pariter & gelidam. Circa quam homines habitant ultimi solitudinem versus, & supra *plagam* ferinam, *dictam*, à Thebis itinere dierum decem primi Ammonii, habentes templum ab Thebano Jove. Etenim Thebis (quemadmodum à me etiam memoratum est) aspectu arietino Jovis simulacrum est. Apud hos est alia quoque aqua fontana, quæ sub matutinum quidem tepet, sub horam autem fori repleti frigescit: sub meridiem valde frigida est. eaque hora hor-

Τούτων δὲ ἔχονται τῶν Μαχλύων. Αὐσῆς. οὗτοι δὲ οἱ Μάχλυες περὶξ τὴν Τριτωνίδα λίμνην οἰκέουσι. τὸ μέσον δὲ σφι ῥέζει ὁ Τρίτων. καὶ οἱ μὲν Μάχλυες τὰ ὄπισθε κομέουσι τῆς κεφαλῆς· οἱ δὲ Αὐσῆς, τὰ ἔμπροσθεν. ὀρτῇ δὲ ἐνιαυσίῃ Ἀθηναίης αἱ παρθένοι αὐτῶν δίχα διαστᾶσαι μάχονται πρὸς ἀλλήλας λίθοισί τε καὶ ξύλοισι, τῇ αὐθιγενέι θεῷ λέγουσαι τὰ πάτρια ἀποπλέειν, τὴν Ἀθηναίην καλέομεν [a]. τὰς δὲ ἀποθνησκούσας παρθένους σφέας τῶν τρωυμάτων [b], ψευδοπαρθένους καλέουσι. πρὶν δ' ἂν ταύτας μάχεσθαι, τάδε ποιεῦσι. κοινὴ παρθένον τὴν καλλιστεύουσαν ἑκάστοτε κοσμήσαντες κυνῇ τε Κορινθίῃ καὶ πανοπλίῃ Ἑλληνικῇ, καὶ ἐπ' ἅρμα ἀναβιβάσαντες, περιάγουσι τὴν λίμνην κύκλῳ. ὁπλοισι δὲ τοπάλαι κοσμέοντες τὰς παρθένους πρὶν ἢ σφι Ἕλληνας παροικισθῆναι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δ' ὦν Αἰγυπτίοισι ὅπλοισι κοσμέεσθαι αὐτάς. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ κράνεον φημὶ ἀπῖχθαι ἐς τοὺς Ἕλληνας. τὴν δὲ Ἀθηναίην φασὶ Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καὶ τῆς Τριτωνίδος λίμνης· καί μιν μεμφθεῖσάν τι τῷ πατρὶ, δοῦναι ἑωυτὴν τῷ Διΐ· τὸν δὴ Δία ἑωυτὸν μὲν ποιήσασθαι θυγατέρα. ταῦτα μὲν λέγουσι. μίξιν δὲ ἀπίκνεον τῶν γυναικῶν ποιέονται, ὅτε συνοικέοντες, κτησηδόν τε μισγόμενοι. ἐπεὰν δὲ γυναικὶ τὸ παιδίον ἀδρὸν γένηται, συμφοιτέουσι ἐς τοὐυτὸ οἱ ἄνδρες τρίτῳ μηνὸς, καὶ τῷ ἂν οἵκῃ [c] τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τούτου παῖς νομίζεται. οὗτοι μὲν οἱ παραθαλάσσιοι τῶν Νομάδων Λιβύων εἰρέαται. ὑπὲρ δὲ τούτων ἐς μεσόγαιαν ἡ θηριώδης ἐστὶ Λιβύη. ὑπὲρ δὲ τῆς θηριώδεος, ὀφρύη ψάμμης [d] κατήκει, διατείνουσα ἀπὸ Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ Ἡράκλειας στήλας. ἐν δὲ τῇ ὀφρύῃ ταύτῃ μάλιστα διὰ δέκα ἡμερέων ὁδός, ἅλες ἐστὶ πρόφατα κατὰ χόνδρους μεγάλους ἐν κολωνοῖσι, καὶ ἐν κορυφῇσι ἑκάστου [e] κολωνοῦ ἀναπηδέει ἐκ μέσου [f] ἅλος ὕδωρ ψυχρὸν καὶ γλυκύ. περὶ δὲ αὐτὸ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἔσχατοι πρὸς τὴν ἐρημίην, καὶ ὑπὲρ τῆς θηριώδεος, πρῶτοι μὲν ἀπὸ Θηβέων διὰ δέκα ἡμερέων ὁδὸν Ἀμμώνιοι, ἔχοντες τὸ ἱρὸν ἀπὸ τοῦ Θηβαιέος Διός. καὶ γὰρ τὸ ἐν Θήβῃσι (ὡς καὶ πρότερον εἰρηταί μοι) κεφαλῆσι κριοπρόσωπον τοῦ Διός τῶν ἄγαλμά ἐστι. τυγχάνει δὲ καὶ ἄλλο σφι ὕδωρ κρηναῖον ἐόν· τὸ τὸ μὲν ὄρθρον γίνεται χλιαρὸν, ἀγορῆς δὲ πληθυούσης ψυχρότερον· μεσαμβρίην τε ἐστὶ, καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν· τηνικαῦτα δὲ ἄρδουσι τοὺς κήπους. ἀπο-

κλι-

a καλίσι. b MS. habet πρωμάτων. c οἴκῃ. d ψάμμου. e τοῦ κολωνοῦ.

Fons Solis. Colles ſalis. Boves retro paſcentes. Atlantium proprix, & Atlas mons columna cœli.

κλινομένης δὲ τ ἡμέρης ἵσταται ᾧ ψυχρὸν, ἐς ὃ δύεταί τι ὁ ἥλιος, καὶ τὸ ὕδωρ γίνεται χλιαρόν. ὀπὶ δὲ μᾶλλον ἰὸν ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πλάζει[a]. πλησιαίτατα δὲ ζέει ἀμβολαδόν. παρέρχονται τε μέσαι νύκτες, ψυχεται μέχρι ἐς ἠῶ. ὀπικλησιν δὲ αὕτη ἡ κρήνη καλέεται ἡλίου. Μετὰ δὲ Ἀμμωνίους, ἀφ᾽ τ ὄφρυος τ ψάμμου δι᾽ ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδὸν, χλωνός τις ἄλός ἐστι ὁμοίος τῷ Ἀμμωνίῳ, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι· τῷ δὲ χώρῳ τούτῳ ὄνομα Αὔγιλα[b] ἐστι. ἐς τοῦτον τ χῶρον οἱ Νασαμῶνες ὁπωρίζουσι τὰς φοίνικας φοιτῶσι. Ἀπὸ δὲ Αὐγίλων, ἀφ᾽ δέκα ἡμερέων ἀλλέων ὁδὸν, ἕτερος ἄλος χλωνὸς, καὶ ὕδωρ, καὶ φοίνικες καρποφόροι πολλοὶ, καταπερ ἐν τοῖσι ἑτέροισι· καὶ ἄνθρωποι οἰκέουσι ἐν αὐτῷ, τοῖσι οὔνομα Γαραμάντες ἐστι, ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς· οἵ ὀπὶ τ ἄλα γῆν ὀπιφορέοντες, ἵστω ἀπείρυσι. σωτομώτατον δ᾽ ἐστὶ ἐς τοὺς Λωτοφάγους· ἐν τ τετράκοντα ἡμερέων ἐς αὐτοὺς ὁδός ἐστι· ἐν τοῖσι δὲ οἱ ὀπισθονόμοι βόες γίνονται. ὀπισθονόμοι δὲ ἀφὰ τόδε εἰσί· τὰ κέρεα ἔχουσι κεκυφότα ἐς τὸ ἔμπροσθεν. ἀφὰ τοῦτο ὀπίσω ἀναχωρέοντες, νέμονται· ἐς γὰρ τὸ ἔμπροσθεν οὐκ οἷοί τε εἰσὶ, προεμβαλλόντων ἐς τὴν γῆν τῶν κεράων. ἄλλο δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων βοῶν ὅτι μὴ τοῦτο, καὶ τὸ δέρμα ἐς παχύτητά τε καὶ τρίψιν. οἱ Γαραμάντες δὲ ἵπποι τοὺς Τρωγλοδύτας Αἰθίοπας θηρεύουσι τοῖσι τετράπποισι. οἱ γὰρ Τρωγλοδύται Αἰθίοπες πόδας τάχιστοι ἀνθρώπων πάντων εἰσὶ, τῶν ἡμεῖς περὶ λόγους ἐποιεόμενοι ἀκηκόαμεν. σιτέονται δὲ οἱ Τρωγλοδύται ὄφις καὶ σαύρας, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἑρπετῶν. γλῶσσαν δὲ οὐδεμιῇ ἄλλῃ παρομοίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρύζαι, καταπερ αἱ νυκτερίδες. Ἀπὸ δὲ Γαραμάντων δι᾽ ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ, ἄλλος ἄλός τις χλωνὸς, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι, τοῖσι οὔνομα ἐστὶ Ἄτλαντες· οἱ ἀνώνυμοί εἰσι μοῦνοι ἀνθρώπων τ ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλέσι μὲν γὰρ σφι ἐστὶ Ἄτλαντες οὔνομα, ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ αὐτέων οὔνομα οὐδὲν κέεται. οὗτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι καταρῶνται, καὶ πρὸς τοῦτοισι πάντα τὰ αἰσχρὰ λοιδορέονται, ὅτι σφέας καίων ὑπερίζει, αὐτούς τε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὴν χώρην αὐτέων. μετὰ δὲ, δι᾽ ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδοῦ[c], ἄλλος ἄλός τις χλωνὸς, καὶ ὕδωρ, καὶ ἄνθρωποι περὶ αὐτὸν οἰκέουσι. ἔχει δὲ ὄρος οὗτος, τῷ οὔνομα ἐστὶ Ἄτλας[d]. ἐστὶ δὲ στρογγύλον καὶ κυκλοτερὲς πάντη. ὑψηλὸν δὲ οὕτω τι[e] λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἷά τε εἶναι ἰδέσθαι. οὐδέκοτε γὰρ αὐτὰς ἀπολείπει νέφεα ἔτε θέρεος ἔτε χειμῶνος. τοῦτο τ κίονα[f] τ οὐρανοῦ λέγουσι οἱ ὀπιχώριοι εἶναι. ὀπὶ τούτου δὲ οὔρεος οἱ ἄν-

hortos irrigant. Declinante jam die remittitur frigus, donec ſol occidit: tunc tepeſcit; magis ac magis caleſcens, ad mediam accedit noctem; quo tempore fervens exæſtuat: præterita nocte media, ad auroram uſque refrigeſcit. cognominatur autem fons iſte, Solis. Poſt Ammonios autem per ſupercilium ſabuli, decem 182
rurſus dierum itinere eſt collis ſalis, illi Ammonio par & aqua, hominibus circumhabitantibus: cui loco nomen eſt Augila, ad quem locum Naſamones veniunt palmulas decerptum. Rurſus decem 183
dierum ſpatio ab Augilis alius collis eſt ſalis, & aqua, & palmularum fructiferarum magna vis, quemadmodum apud alios: incolentibus illic hominibus quibus nomen eſt Garamantibus, natione ſane magna, qui inducta ſuper ſalem humo, ita ſerunt. Ab his ad Lotophagos breviſſimum iter. A quibus triginta dierum ſpatium eſt ad eos, apud quos gignuntur boves retro paſcentes. Propterea autem retro paſcentes, quod cornua inclinata anterius habent, & ob id ceſſim euntes paſcunt. nam præinjicientibus in terram cornibus, progrediendo nequeunt: alioqui nihil differentes à ceteris bobus, præter hoc ipſum & craſſitudinem pellis atque duritiem. Garamantes hi Troglodytas Æthiopes quadrigis venantur. nam Troglodytæ Æthiopes, omnium hominum quos fando cognovimus, perniciſſimis pedibus ſunt, ſerpentibus, lacertiſque & aliis id genus reptilibus veſcentes, lingua nulli alteri ſimili utentes, ſed veſpertilionum more ſtridentes. A Garamantibus decem quo- 184
que dierum itinere alius collis eſt ſalis, & aqua: accolentibus hominibus quibus nomen eſt Atlantibus, ſolis omnium hominum, quos ipſi novimus, innominatis. nam congregati quidem vocantur Atlantes, ſingulis autem eorum nullum nomen imponitur. Hi ſolem tranſcendentem execrantur eique præterea omnia convitia ingerunt, quod torridus & ipſos & regionem perdat. Poſt totidem dierum iter alius tumulus ſalis eſt, cum aqua, & hominibus accolentibus. Cui ſali confinis eſt mons nomine Atlas, anguſtus, & undique teres: & (ut fertur) adeo celſus ut ejus cacumen nequeat cerni, quod à nubibus nunquam relinquatur, neque æſtate neque hyeme: quem eſſe columnam cœli indigenæ ajunt.

a πελαγίζει. b Αἴγιλα & mox Αἰγίλων. c Hæc vox ὁδοῦ nunc in MS. non agnoſcitur. d ὄνομα Ἄτλας. e ὥστε δή τι. f τοῦτο κίονα.

Ultra Atlantes montana, in quibus salis fodina, ubi nulla pluvia; & sic excipit vasta. Inter Ægyptum & Tritonem vacca sacra. Medicina infantum.

junt. Ab hoc monte cognominantur hi homines: nam Atlantes vocantur. dicunturque nec ulla animante vesci, nec
185 ulla somnia cernere. Ad hos usque Atlantes possum recensere nomina eorum qui in supercilio habitant, post hos non amplius. Porrigitur autem id supercilium ad columnas usque Herculeas, atque extra illas. Intra quod est salis metallum, decem dierum itinere, & homines incolentes, qui domicilia sua faciunt ex grumis salinis. isti enim jam tractus Libyæ vacant imbribus. nam si plueret, non possent manere parietes salis. ibi autem & albus & purpureus sal foditur. Supra autem hoc supercilium, notum versus ac mediterranea Africæ, deserta jam plaga est, & sine aqua ferisque, sine pluvia ac lignis, omni prorsus humore vacans. Ita ab Ægypto ad
186 Tritonidem paludem, pastoricii Afri sunt carne victitantes ac lacte, nihil vaccinum gustantes, quia nec Ægyptii; & neque suem alentes. Vaccam quidem nec Cyrenææ feminæ tangere sibi fas putant, ob Isidem, quæ est in Ægypto, cui etiam jejunia & dies festos studiose agunt. At mulieres Barcææ non modo gustu vaccinæ carnis, sed etiam suillæ abstinent. Atque hæc quidem ita
187 habent. Ad occasum vero Tritonidis paludis jam non sunt pascuales Afri, neque eisdem moribus utentes, neque idem circa infantes quod pascuales solent, factitantes. Nam Afrorum qui pastorales sunt plerique hoc faciunt, an omnes, non queo pro certo dicere. Ubi filii ipsorum quadrimi effecti sunt, venas verticis illorum lana ovium succida inurunt, nonnulli venas temporum: eam ob causam ne eis ullo unquam tempore phlegma, *id est*, *pituita*, defluens è capite, officiat. eaque de re se ajunt esse optima valetudine. Et sunt revera Afri inter omnes quos nos novimus homines saluberrimo corpore: incertum mihi an ob hanc utique causam, certe optima valetudine sunt. Quod si pueris inurendis convulsio existat, inventa est ab eis medicina. urina enim hirci aspersa eos liberant. Ea autem refero quæ A-
188 fri ipsi narrant. Porro sacrificia apud pastoricios talia sunt: Ubi pro primitiis aurem pecudis præsecuerunt, eam supra domum abjiciunt: hoc acto, cervicem ejus avertunt. Solis autem immolant

ἄνθρωποι ἔτι ἐπώνυμοι εἰσίν. καλέονται γὰρ δὴ Ἄτλαντες. λέγουσι δὲ οὐδὲ ἔμψυχον οὐδὲν σιτέεσθαι, οὐδὲ ἐνύπνια ὁρᾶν. μέχρι μὲν δὴ τῶν Ἀτλάντων τούτων, ἔχω τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῇ ὀφρύῃ κατοικημένων καταλέξαι· τὸ δὲ ἀπὸ τούτων, οὐκέτι. διήκει δὲ ὦν ἡ ὀφρὺς μέχρι Ἡρακλείων στηλέων, καὶ τὸ ἔξω τούτων. ἔστι δὲ ἄλός τι μέταλλον ἐν αὐτῇ διὰ δέκα ἡμερέων ὁδός, καὶ ἄνθρωποι οἰκέοντες· τὰς δὲ οἰκίας τούτοισι πάσας ἐκ τῶν ἁλίνων χόανδρων οἰκοδομέαται. ταῦτα γὰρ ἤδη τῆς Λιβύης ἀνομβρά ἐστι· καὶ γὰρ ἂν ἠδυνέατο μένειν οἱ τοῖχοι ἐόντες ἅλινοι, εἰ ὗε. ὁ δὲ ἅλς αὐτόθι καὶ λευκὸς καὶ πορφύρεος τὸ εἶδος ὀρύσσεται. ὑπὲρ δὲ τῆς ὀφρύος ταύτης, τὸ πρὸς νότον καὶ μεσόγαιαν τῆς Λιβύης, ἔρημος καὶ ἄνυδρος καὶ ἄθηρος καὶ ἄνομβρος καὶ ἄξυλος ἐστὶ ἡ χώρη· καὶ ἰκμάδος οὐδεμιῆς ἐστὶ ἐν αὐτῇ οὐδέν. Οὕτω μὲν μέχρι τῆς Τριτωνίδος λίμνης ἀπ' Αἰγύπτου νομάδες εἰσὶ κρεοφάγοι τε καὶ γαλακτοπόται Λίβυες· καὶ ἡλέων τε βοῶν ἔτι γουνούμενοι, διότιπερ καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ οὐ τρέφοντες. βοῶν μέν νυν ἡλίκων οὐδὲ αἱ Κυρηναίων γυναῖκες δικαιεῦσι ἅπτεσθαι[b], διὰ τιὼ ἐν Αἰγύπτῳ ἶσαν, ἀλλὰ καὶ νηστείας αὐτῇ καὶ ὁρτὰς διατελέουσι· αἱ δὲ τῶν Βαρκαίων γυναῖκες οὐδὲ ὑῶν ἁπτὸς τῇσι βυσὶ γένονται. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἔχει. Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης τῆς Τριτωνίδος λίμνης οὐκέτι νομάδες εἰσὶ Λίβυες, οὐδὲ νόμοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρεώμενοι, οὐδὲ κατὰ τὰ παιδία ποιεῦντες οἷόν τι καὶ οἱ νομάδες ἐώθασι ποιέειν. οἱ γὰρ δὴ τῶν Λιβύων νομάδες, εἰ μὲν πάντες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως τοῦτο εἰπεῖν[c]· ποιεῦσι δὲ αὐτῶν συχνοὶ τοιάδε. τῶν παιδίων τῶν σφετέρων, ἐπὰν τετράκτεες γένηται, οἷα[d] πρόβατων καίουσι τὰς ἐν τῇσι κορυφῇσι φλέβας· μετεξέτεροι δὲ αὐτέων, τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι, τοῦδε εἵνεκα, ὡς μὴ σφέας ἐς τὰ πάντα χρόνον καταῤῥέον φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς δηλῆται. καὶ διὰ τοῦτό σφεας λέγουσι εἶναι ὑγιηροτάτους (εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρότατοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· εἰ μὲν διὰ τοῦτο, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν[e], ὑγιηρότατοι δὲ ὦν εἰσί) λυθὲν δὲ καίουσι τὰ παιδία ἀσασμὸς ἐπιλάμπει, ἐξευρημένῃ σφι ἀκῇ· τρώγλῃ γὰρ οὖρον ἀτειρὲς ῥοὸν τῇ σφέας. λέγω δὲ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Λίβυες. Θυσίαι δὲ τοῖσι νομάσι εἰσὶ αἵδε. ἐπὰν ὦτος ἀπάρξωνται ἐκ κτενὸς, ῥιπτέουσι ὑπὲρ τὴν δόμον. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἀποστρέφουσι τὸν αὐχένα αὐτοῦ. θύουσι δὲ

ἡλίῳ

a γὰρ ἠδυνέατο. b πατέεσθαι. c εἰπεῖν. d οἷον. e εἰπεῖν.

Sol & Luna pro Diis; circa Tritonem & Pallas & Triton & Neptunus. Minervæ veſtis & ægis hinc ad Græcos venit. Ejulatus in ſacris. Quadrigæ. Sedentes ſepeliri. Domus ex caulibus aſphodeli.

ἡλίῳ καὶ σελήνῃ θύουσι. τούτοισι μέν νυν πάντες Λίβυες θύουσι· ἀτὰρ οἱ περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην νέμοντες, τῇ Ἀθηναίῃ μάλιστα, μετὰ δὲ, τῷ Τρίτωνι καὶ τῷ Ποσειδέωνι. Τιθοῦσι δὲ ἅρα ἐσθῆτα καὶ τὰς αἰγίδας τῶν ἀγαλμάτων ἡ Ἀθηναίη ἐκ τῶν Λιβυστίων ἐπινήσατο οἱ Ἕλληνες. σχεδὸν γὰρ ἡ ὅπ[a] σευτίνη ἡ ἐσθὴς τῶν Λιβυστίων ἐστὶ, καὶ οἱ θύσανοι, οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇ εἰσὶ[b], οὐκ ὄφιές εἰσι, ἀλλὰ ἱμάντινοι· τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ ταὐτὰ ἔσκληται. καὶ δὴ καὶ τοῦτο μαρτυρέει ὅτι ἐκ Διβύης ἦκε ἡ στολὴ τῶν Παλλαδίων. αἰγίδας γὰρ πεφοβαλλόνται ψιλὰς περὶ τὴν ἐσθῆτα θυσανωτὰς αἱ Λίβυσσαι, κεχρεμένους ἐρυθρῇδανῳ. ἐκ δὲ τῶν αἰγέων τυπίων αἰγίδας οἱ Ἕλληνες μετωνόμασαν. δοκέει δέ μοι γε καὶ ἀλολυγὴ ἐν ἱροῖσι ἐσθῆτος πρῶτον ἡμέων ἐνθεῦτεν. κάρτα γὰρ πάντη χρέωνται καλῶς αἱ Λίβυσσαι. καὶ παρέρχεται ἵππων συζυγίαν[c] πολὺ Λιβύων οἱ Ἕλληνες μεμαθήκασι. Θάπτουσι δὲ τοὺς τελευτήσαντας οἱ νομάδες, κατάπερ οἱ Ἕλληνες, πλὴν Νασαμώνων. οὗτοι δὲ κατημένους θάπτουσι, φυλάσσοντες, ἐπὴν ἀνὴρ τὴν ψυχὴν, ὅκως μὴ κατακοιμίσῃ, μηδὲ ὑπτιάσῃ δεπνήσαντα. εἰκήμασι δὲ συμπηκτοῖσι ἐξ αἰγιθαλίκων ἐσημένων[d] περὶ χοίνικας ἐστὶ, καὶ πόλιες περιφερέες. νόμοισι μὲν τοιούτοισι ἔστι χρέωνται. Τὸ δὲ πρὸς ἑσπέρης[e] τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ, Αὐσέων ἔχονται ἀροτῆρες ἤδη Λίβυες, καὶ οἰκίας νομίζοντες ἐκτῆνται, τοῖσι οὔνομα κέεται Μάξυες· οἱ τὰ ὀπίσθια τῶν κεφαλέων κομόωσι, τὰ δὲ ἐπαριστερὰ κείρουσι· τὸ δὲ σῶμα μίλτῳ χρίονται. Φασὶ δὲ ἑωυτοὺς εἶναι τῶν ἐκ Τροίης ἀνδρῶν. ἡ δὲ χώρη αὕτη τε καὶ ἡ λοιπὴ τῆς Λιβύης ἡ πρὸς ἑσπέρην, πολλῷ θηριωδεστέρη τε καὶ δασυτέρη ἐστὶ τῆς τῶν νομάδων χώρης. ἡ μὲν γὰρ δὴ πρὸς τὴν ἠῶ τοῦ Λιβύης, τὴν οἱ νομάδες νέμουσι, ἔστι πεδινή τε καὶ ψαμμώδης, μέχρι τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ. ἡ δὲ δὴ τούτου πρὸς ἑσπέρην, ἡ τῶν ἀροτήρων, ὀρεινή τε κοίλη καὶ δασέα καὶ θηριώδης. καὶ γὰρ ὄφιές οἱ ὑπερμεγάθεες, καὶ οἱ λέοντες κατὰ ταὐτὰ εἰσὶ, καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ ἄρκτοι, καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρεα ἔχοντες· καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, καὶ οἱ ἀκέφαλοι οἱ[f] ἐν τοῖσι στήθεσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντες (ὡς δὴ λέγονταί γε[g] ὑπὸ Λιβύων) καὶ ἄγριοι ἄνδρες, καὶ

lant Soli & Lunæ. & his quidem univerſi Afri ſacrificant: at qui circa Tritonidem paludem incolunt, etiam Minervæ inprimis, tum Tritoni ac Neptuno. A quibus Afris Græci veſtem 189
& ægidas ſimulacrorum Minervæ mutuati ſunt; præterquam enim quod coriacea ſit veſtis Africanarum, & prodeuntes ex ægidibus ipſi fimbriæ non ſunt ſerpentes, ſed è loris factæ: cetera vero omnia ad eandem formam efficta eſt: nomine quoque ipſo teſtificante veniſſe ex Africa Palladiorum ſtolam. Quippe Africanæ mulieres circa veſtem amiciuntur nudis ægidibus, *caprinis pellibus non villoſis*, fimbriatis ac rubrica delibutis, à quibus ægeis, *caprinis pellibus*, ægidas denominavere Græci. Quinetiam hinc primum mihi videtur ejulatus in templis extitiſſe, quod eo Africanæ mulieres vehementer utuntur ac belle. Et ab Africa quadrijugos equos jungere Græci didicere. Sepeli- 190
unt autem paſtorales Afri defunctos ut Græci, præter Naſamones, qui illos ſedentes ſepeliunt, obſervantes ut dum quis cœpit agere animam, eum ſedentem conſtituant, ne ſupinus expiret. Domicilia eorum ſunt compacta ex aſphodeli caulibus immiſſis circa juncos, & ea quoquoverſus mobilia. Et iſti quidem talibus utuntur moribus. Contingunt autem hos Auſenſes ab oc- 191
cidentali parte Tritonis fluminis ii Afri qui ſunt aratores, & domos poſſidere in uſu habent; quibus nomen impoſitum eſt Maxyes, qui dextram capitis partem comatam geſtant, ſiniſtram tondent, corpus minio tingunt, aſſeverantes ſe à Trojanis eſſe oriundos. Regio autem hæc & reliqua Africæ ad occidentem vergens, multo frequentior eſt feris ſylviſque quàm regio paſtoralium. Nam quæ ad auroram Africæ reſpicit, quam paſtorales incolunt, Tritone flumine tenus & depreſſa eſt & arenoſa: hinc deinceps quæ aratorum eſt, veſperam ſpectans, montana valde eſt ac nemoroſa, feriſque frequens. Siquidem apud hos & ſerpentes ſunt ſupra modum grandes ac leones, elephantes quoque & urſi, & aſpides, & aſini cornibus præditi; & cynocephali, *capita canina habentes*, & acephali, *non habentes capita*, qui in pectoribus oculos habent, ut ab Afris memorantur, viri feminæque feræ,

a γὰρ ὅτι. b αὐτῇσι. c ζεύγεα. d ὠσεμένοι. e ἐπαρίστερα. f ἢ οἱ κυνοκέφαλοι, οἱ. g λέγονταί γε.

Fera animalia inter Afros paſtorales, cervo & apro ignotis. Zaueces. Zygantes. Cyranis inſ. Picis e lacu colligendæ modus.

feræ, & aliæ permultæ feræ haud e-
192 mentitæ. Quorum nihil apud paſtorales eſt, ſed alia, veluti pygargi, & capreæ, & bubali, & aſini, non illi quidem cornua habentes, ſed alii impoti: nunquam enim bibunt; & oryes, quorum cornua Phœnicibus inſerviunt ad fidium normas in cithara. hujus feræ magnitudo eſt ad bovem: & baſſaria, & hyænæ, & hyſtriches, & arietes feri, & dictyes, & thoës, & pantheræ, & boryes, & crocodili tricubitales ferme terreſtres, lacertis ſimillimi & ſtruthi ſubterranei, & ſerpentes puſilli cum ſingulis cornibus. Hæ ſunt illic feræ, & item ceteræ quæ alibi, præter cervum & aprum. cervus enim & aper prorſus in Africa nullus eſt. Sunt ibidem quoque tria murium genera, quorum alii bipedes vocantur, alii zegeries, Africana lingua (quod in Græca pollet idem quod βουνοὶ, *colles*) alii echines. Sunt præterea muſtelæ quæ in ſilphio naſcuntur, Tarteſſiacis ſimillimæ. Tot habet feras Afrorum paſtoralium regio, quantum nos maxime ſcrutando longiſſime
193 inveſtigare potuimus. Maxyum autem Afrorum confines ſunt Zaueces, quibus feminæ aurigantur currus ad bellum.
194 His finitimi ſunt Zygantes, ubi magnam vim mellis apes conficiunt, ſed multo plus opifices viri facere dicuntur. omnes autem minio inficiuntur, ac ſimiis veſcuntur, quarum eſt affatim iis in mon-
195 tibus naſcentium. Juxta hos ajunt Carthaginienſes ſitam eſſe inſulam nomine Cyranin, ducentorum ſtadiorum longitudine, arctam latitudine, in quam tranſiri è continente poteſt, oleis refertam ac vitibus; & in ea eſſe lacum, unde virgines indigenarum pennis volucrum pice illitis ramenta auri referunt è limo. Hæc an vera ſint haud equidem ſcio, ſed quæ narrantur ſcribo. Fuerit autem totum, ut ipſe ego in Zacyntho vidi picem è lacu & aqua referri. Sunt eo loci quoque complures lacus, quorum qui maximus, ſeptuaginta quoquoverſus pedum eſt, altitudinis duûm orgyiarum. in hunc demittunt contum, cujus in ſummitate myrtus alligata eſt, deinde efferunt myrto picem, odorem quidem bituminis habentem, ſed cetera præſtantiorem pice Pieriâ: eamque in ſcrobem quam juxta lacum foderunt, infundunt, & ubi multum illius aggeſſerunt, ita è ſcrobe in amphoras tranſfundunt. Quicquid autem in lacum decidit,

καὶ γυναῖκες ἄγεσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ θηρία ἀκατάψυχα. Κατὰ τὰς Νομάδας δέ ἐστι τετρώπων ὀδὲν, ἀλλ' ἄλλα τοιάδε [a], πύγαργοι, καὶ ζορκάδες, καὶ βουβάλιες, καὶ ὄνοι οὐκ οἱ τὰ κέρεα ἔχοντες, ἀλλὰ ἄλλοι ἄποτοι· ἐς γὰρ δὴ πίνουσι· καὶ ὄρυες, (τὰ τὰ κέρεα [b] τοῖσι φοίνιξι οἱ πήχεες ποιεῦνται· μέγαθος δὲ τὸ θηρίον τοῦτο κατὰ βοῦν ἐστι) καὶ βασσάρια, καὶ ὕαιναι, καὶ ὑστρίχες, καὶ κριοὶ ἄγριοι, καὶ δίκτυες, καὶ θῶες, καὶ πάνθηρες, καὶ βόρυες, καὶ κροκόδειλοι ὅσον τε τριπήχεες χερσαῖοι, τῇσι σαύρῃσι ἐμφερέστατοι· καὶ στρουθοὶ κατάγαιοι, καὶ ὄφιες μικροὶ, κέρεα ἓν ἕκαστος ἔχοντες. ταῦτά τε δὴ αὐτόθι ἐστὶ θηρία, καὶ ἄπερ τῇ ἄλλῃ, πλὴν ἐλάφου τε καὶ ὗός ἀγρίου. ἔλαφος δὲ καὶ ὗς ἄγριος ἐν Λιβύῃ πάμπαν οὐκ ἔστι. μυῶν δὲ γένεα τρίξα αὐτόθι ἐστί· οἱ μὲν, δίποδες καλέονται· οἱ δὲ, ζεγέρμες· (τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἐστὶ μὲν Λιβυκὸν, δύναται δὲ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, βουνοί) οἱ δὲ, ἐχινέες [c]. εἰσὶ δὲ καὶ γαλαῖ ἐν τῷ σιλφίῳ γινόμεναι, τῇσι Ταρτησσίῃσι ὁμοιόταται. τοσαῦτα μέν νυν θηρία ἡ τῶν Νομάδων Λιβύων γῆ ἔχει, ὅσον ἡμεῖς ἰσορέοντες διὰ μακρότατον οἷοί τε ἐγενόμεθα ἐξικέσθαι. Μαξύων δὲ Λιβύων Ζαύηκες ἔχουσι, τοῖσι αἱ γυναῖκες ἡνιοχεῦσι τὰ ἅρματα ἐς τὸν πόλεμον. Τούτων δὲ Ζύγαντες [d] ἔχουσι, ἐν τοῖσι μέλι μὲν πολλὸν μέλισσαι κατεργάζουσι, πολλῷ δέ τι πλέον λέγεται δημιοῦργοι ἄνδρες ποιέειν. μιλτοῦνται δὲ ὦν πάντες ἔτοι, καὶ πιθηκοφαγέουσι· οἱ δὲ σφι ἄφθονοι ἐόντες ἐν τοῖσι ὄρεσι γίνονται. Καλὰ τούτους δὲ λέγουσι Καρχηδόνιοι κεῖσθαι νῆσον τὴν ὄνομα εἶναι Κύρανιν [e]. μῆκος μὲν, διηκοσίων σταδίων, πλάτος δὲ, σταδίων, διακοσίων οὐκ ὀλίγῳ ἐλάσσονα· ἐλαιέων τε μεστὴν καὶ ἀμπέλων. λίμνην δὲ ἐν αὐτῇ εἶναι, ἐκ τῆς αἱ παρθένοι τῶν ἐπιχωρίων, πτεροῖσι ὀρνίθων κεκερμένοισι πίσσης, ἐκ τῆς ἰλύος ψῆγμα ἀναφέρουσι χρυσοῦ. ταῦτα εἰ μέν ἐστι ἀληθέως, οὐκ οἶδα, τὰ δὲ λέγεται γράφω. εἴη δ' ἂν πᾶν, ὅκου καὶ ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης καὶ ὕδατος πίσσαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ ὥρεον. εἰσὶ μὲν καὶ πολλαὶ λίμναι αὐτόθι· ἡ δ' ὦν μεγίστη αὐτέων, ἑβδομήκοντα ποδῶν πάντη, βάθος δὲ, διώργυιός ἐστι· ἐς ταύτην κοντὸν καλαμεῖσι, ἐπ' ἄκρῳ μυρσίνην περιδήσαντες, καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίνῃ πίσσαν, ὀδμὴν μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα, τῆς Πιερικῆς πίσσης ἀμείνω. ἐχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ τῆς λίμνης. ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συχνὸν, οὕτω ἐς τοὺς ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι. ὅ, τι δ' ἂν ἐσπέσῃ ἐς [f] τὴν λίμνην,

a τάδε. b τὰ καὶ κέρεα. c ἐχῖνες. d Γύζαντες habet MS. e MS. habet Κυρανὴν. f ἐσπέσοι ἐς.

Modus rationandi hanc fermone, sed plenus fidei. Indigenæ Afri & Æthiopes. Cinypis regionis bonitas, & Eucsperitarum.

ὑπὸ γλῶ ἰὸν, ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσσῃ. ἡ δὲ ἀπὸχὴ ὡς πεντέρεα σταδία ἀπὸ τῆς λίμνης. ἔτω ὦν καὶ τὰ ἀπὸ τῆς νήσου ἐστὶ Λιβύη κειμένης εἰκότα ἐστὶ ἀληθήϊα. Λέγουσι δὲ Καρχηδόνιοι, εἶναι τὴν Λιβύης χῶρόν τι ἔξω Ἡρακλείων στηλέων καλοικημένους, ἐς τοὺς ἐπειὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς [a] ἐπὶ τῶν κυμαλόγλων, ἐσβαίνειν ἐς τὰ σφέτερα πλοῖα, τὸν δὲ καπνὸν τοὺς δὲ ἐπιχωρίους, ἰδομένους τὸν καπνὸν, ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν· καὶ ἔπειτα ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσὸν τιθέναι, καὶ ἐξαναχωρέειν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβαίνοντας, σκέπτεσθαι [b]. καὶ δὴ μὲν φαίνηται σφι ἄξιον ὁ χρυσὸς τῶν φορτίων, ἀπολόμενοι [c] ἀπαλλάσσονται· δὴ δὲ μὴ εἴη ἄξιον [d], ἐσβαίνοντες ὀπίσω ἐς τὰ σφέτερα κατίασι· οἱ δὲ, προσελθόντες, ἄλλον προσὶς ὃν ἔθηκαν χρυσὸν, ἐς ὃ ἂν πείθωσι. ἀδικέειν δὲ ἀδετέρους· ἔστι γὰρ αὐτοὺς μὲν χρυσοῦ ἅπτεσθαι πρὶν ἂν σφι ἀπισωθῇ τῇ [e] ἀξίῃ τῶν φορτίων, αὐτοὺς δὲ τῶν φορτίων ἅπτεσθαι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι. Οὗτοι μὲν εἰσι τῶν ἡμεῖς ἴσμεν Λιβύων ὀνομάσαι· καὶ τούτων οἱ πολλοὶ βασιλήϊον μὲν Μήδων ἔτι τε νῦν ἔτι τότε ἐφρόντιζον οὐδέν. πόσον δέ ἐστι [f] ἔχω εἰπεῖν πρὸς τὴν χώρης ταύτης, ὅτι πεντέρεα ἔθνεα νέμει [g] τούτῳ [g], καὶ ἃ πλέω τούτων, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· καὶ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα τῶν ἐθνέων, τὰ δὲ δύο, οὔ. Λίβυες μὲν δὴ Αἰθίοπες, αὐτόχθονες· οἱ μὲν, τὰ πρὸς βορέω, οἱ δὲ, τὰ πρὸς νότου τὴν Λιβύης οἰκέοντες· φοίνικες δὲ καὶ Ἕλληνες, ἐπήλυδες. Δοκέει δέ μοι οὐδὲ ἀρετῇ εἶναί τις ἡ Λιβύη ταυτοδαίη, ὥστε ἢ Ἀσίῃ ἢ Εὐρώπῃ παραβληθῆναι, πλὴν Κίνυπος μούνης. τὸ γὰρ δὴ αὐτὸ οὔνομα ἡ γῆ τῷ ποταμῷ ἔχει. αὕτη δὲ ὁμοίη τῇ ἀρίστῃ γαιῶν, δήμητρος καρπὸν ἀναφέρειν· οὐδὲ οἷκε οὐδὲν τῇ ἄλλῃ Λιβύῃ. μελάγγαιός τε [h] γάρ ἐστι, καὶ ἔπυδρος πίδακι, καὶ οὔτε αὐχμοῦ φροντίζουσι οὐδὲν, οὔτε ὄμβρον πλέω ποιεῦσαι, διὸ λῆται. ὕεται γὰρ δὴ τοῦτο τῆς Λιβύης. τῶν δὲ καρπῶν τῶν ἀναφερομένων καρπὸν ταυτὰ μέτρα τῇ Βαβυλωνίων γῇ κατίσασι. ἀγαθὴ δὲ γῆ καὶ τὴν Εὐεσπερίτην νέμονται. ἐπ' ἑκατοστὸν γὰρ, ἐπειὰν αὐτὴ ἑωυτῆς ἄριστα ἐνείκῃ, ἀναφέρει· ἡ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι, ὅτι τριηκόσια. Ἔχει δὲ καὶ ἡ Κυρηναίη χώρη, ἐοῦσα ὑψηλοτάτη τούτης τῆς Λιβύης τὴν οἱ Νομάδες νέμονται, τρεῖς ὥρας [i] ἐν ἑωυτῇ, ἀξίας θωύματος [k]. πρῶτα μὲν γὰρ τὰ θαλάσσια τῶν καρπῶν ὀργᾷ ἀμᾶδαί τε ἐν τεύγεσθαι. τούτων τε δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπερ-

dit, id ſub terram means rurſus apparet in mari, quod à lacu quatuor ſtadiis abeſt. Ita quæ de inſula adjacenti Africæ dicuntur, conſentanea ſunt veritati. Ajunt præterea Carthaginienſes, locum eſſe Africæ extra columnas Herculis habitatum hominibus: eo quoties ipſi applicuere, ſe merces è navibus exponere, eaſque in crepidine terræ ordine collocare; tum conſcenſis navibus fumum excitare: fumo autem conſpecto, indigenas ad mare contendere: dehinc auro pro mercibus poſito, procul ab eis abſcedere, tum ſe è navibus egreſſos conſiderare, & ſi dignum mercibus aurum videatur, eo ſumpto abire; ſin minus, conſcenſis iterum navibus conſidere. illos vero accedentes, plus auri ad id quod poſuerunt addere, donec perſuadeant. Neutros autem injuſte agere: neque enim illos aurum attingere, priuſquam illis adæquatum fuerit ratione mercium, neque illos contingere merces priuſquam ipſi ſumpſerint aurum. Atque hi ſunt Afrorum quos nominare poſſumus. quorum plerique neque tunc de rege Medorum curabant quicquam, neque nunc curant. De qua regione eatenus adhuc queo dicere, à quatuor eam nationibus, quantum nos ſcimus, & non à pluribus incoli: quarum duæ ſunt indigenæ, totidem non indigenæ. Indigenæ quidem, Afri atque Æthiopes: quorum alteri ad aquilonem, alteri ad notum Africæ incolunt; advenæ vero, Phœnices & Græci. Neque vero videtur mihi bonitas Africanæ terræ cum bonitate Aſiæ atque Europæ comparanda, præter unam Cinypem, quæ tellus fluvio cognominis eſt. Hæc autem optimæ cuique telluri par eſt proventu fructus cerealis, nec omnino ſimilis eſt ceteræ Africæ. Eſt enim nigra glebis & uda fontibus, ac ſecura ſiccitatis æris: ac ne imbre quidem, qui ſit vehementior, læditur. nam in eo tractu Africæ pluit. Ex proventibus autem fructuum terræ, totidem menſuræ illic quot è Babylonica tellure percipiuntur. Bonum ſolum & illud eſt, quod Euesperitæ colunt. nam quoties id eximie ſeipſum ubertate ſuperat, centuplum reddit: at illud Cinypis, circiter trecenta. Porro Cyrenaica regio quæ hujus Africæ editiſſima eſt, quam paſtorales incolunt, tres in ſe tempeſtates continet admiratione dignas. Primi enim in locis propter mare fructus deſiderant meti vindemiari-

que:

a ἐφιξῆς. b σκέψασθαι. c ἀπολόμενοι. d μὴ ἄξιον. e ἀπισωθέῃ τῇ. f τοσοῦτον δέ ἐστι. g νέμεται αὐτῶν. h MS. tamen hic habet μελάγγειός τε. i χώρας. k MS. θώμα.

que: his comportatis, media in locis quæ supra maritimam sunt, quos bunos appellant comportari fructus appetunt: & simul hic medius fructus collectus est, etiam is qui in editissima plaga, maturuit & idem petit. Itaque primus fructus bibitur atque editur & simul adest ultimus. Atque hunc in modum ad octo menses perceptio fructuum Cyrenæos occupat.
200 Hæc hactenus de his dicta sint. Persæ autem ad ulciscendam Pheretimam ab Aryande missi, postquam ex Ægypto Barcen pervenerunt, oppidum obsiderunt, missis illico qui denunciarent dedi autores necis Arcesilai. Eorum verbis oppidani, ut qui cædis omnes participes essent, non adnuerunt. Ita novem menses Barcen quum obsedissent Persæ subterraneos cuniculos fodientes ad murum ferentes, & validos incursus fecerunt. sed cuniculos quidem faber quidam ærarius deprehendit æreo scuto, sic ratiocinans. Circumferens illud intra murum, admovebat pavimento urbis: & alia quidem quibuscunque admovebatur, erant surda: ad locum autem qui fodiebatur, æs clypei sonabat. ubi contra fodientes Barcæi, Persas terræ fossores interemerunt. sic quidem istud adinventum est.
201 Irruptiones autem Barcæi ipsi repulsabant. Verum quum multum temporis contereretur, & multi utrinque caderent, nec pauciores ex Persis, Amasis, dux peditatus, talem rem commentus est: Animadvertens Barcæos vi non posse superari, sed dolo, hoc facit; latam fossam per noctem depressit, eique fragilia superstravit ligna, & super ea humum ingessit, reddens solum cetero æquabile. simulatque illuxit, Barcæos in colloquium evocat. Illi libenter obtemperavere, quod eis cordi erat ad pactionem venire. Pactionem autem in hanc formulam inierunt, inter sacra jurantes super illam occultam fossam: ut quoad humus ea ita se haberet, tamdiu fœdus & jusjurandum ratum foret, Barcæis, quod æquum foret se pensuros regi, & Persis, se nihil rerum novarum adversus Barcæos esse molituros, promittentibus. Barcæi dehinc fœderibus freti, & ipsi ex urbe prodibant, & ex hostibus cuicunque libebat intrandi urbem faciebant potestatem, patefactis omnibus portis. At Persæ rescisso ponte occulto in urbem foras proruperunt: ideo autem pontem quem fecerant rescinderunt,

τὰ ἐπὶ τῆς θαλασσιδίων. ἀπίκοντο. συγκεκομισμένοι. ἀπικόμενοι. ὀρύγματα. ἐπὶ τοῦ. ἀπικόμενοι. ἐπὶ τοῦ. ἀπικόμενοι. ἐπὶ τοῦ. ἀπικόμενοι

Pheretimæ ſævitia in viros & fœminas, ſed diis invita & punita. Reditus Perſarum in Ægyptum plena ſtragis.

ϱαν, ἵνα ἐμπεδορκέοιεν, παιόντες τοῖσι Βαρκαίοισι χρόνον μένειν αἰεὶ τὸ ὅρκιον ὅσον ἂν ἡ γῆ μένῃ κατὰ τὰ τότε εἶχε· καταῤῥήξασι δ', ὁκοῖόν τι ἔμενε τὸ ὅρκιον κατὰ χώρῃσι. Τὰς μέν νυν αἰτιωτάτας τῶν Βαρκαίων ἡ Φερετίμη, ἐπί τε οἱ ἐκ τῶν Περσέων παρεδόθησαν, ἀνεσκολόπισε κύκλῳ τοῦ τείχεος· τοῦ δὲ σφι γυναικῶν τὰς μαζοὺς ἀποταμοῦσα, περιέσιξε καὶ τούτοισι τὸ τεῖχος. τὰς δὲ λοιπὰς τῶν Βαρκαίων, λαβεῖν ἐκέλευσε δοῦναι τοῖσι Πέρσῃσι, πλὴν ὅσοι αὐτέων ἔσαν βατταδάων τε καὶ τοῦ φόνου ἀμέτοχοι· τούτοισι δὲ τὴν πόλιν ἐπέτρεψε ἡ Φερετίμη. Τὰς δὴ λοιπὰς τῶν Βαρκαίων οἱ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι ἀπήγαγον ὀπίσω· καὶ ἐπί τε δὴ τῇ Κυρηναίων πόλι ἐπέσησαν, οἱ Κυρηναῖοι λόγιόν τι ἀποσῴζομενοι διεξῆκαν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἄστεος. διεξιόντων δὲ τὸ στρατεῦ, Βάρης μὲν ὁ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγὸς ἐκέλευε αἱρέειν τὴν πόλιν, Ἄμασις δὲ ὁ τοῦ πεζοῦ, οὐκ ἔα· δοκέειν γὰρ ἀποσταλῆναι μούνην Ἑλλάνιδα πόλιν. ἐς ὃ διεξελθοῦσι, καὶ ἰζομένοισι ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθον [b], μεταμέλησέ σφι οὐ ποιοῦσι τὴν Κυρήνην, καὶ ἐπειρῶντο τοῦτο δεύτερον παιελέναι ἐς αὐτήν. οἱ δὲ Κυρηναῖοι οὐ περιώρεον. τοῖσι δὲ Πέρσῃσι, οὐδενὸς μαχομένου, φόβος ἐνέπεσε· ἀποδραμόντες δὲ ἑξήκοντα περίπου στάδια, ἵζοντο. ἱδρυθεῖσι δὲ τῷ στρατοπέδῳ ταύτῃ ἦλθε παρὰ Ἀρυάνδεω ἄγγελος, ἀποκαλέων αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι, Κυρηναίων δεηθέντες ἐφόδιά σφι [c] δοῦναι, ἔτυχον. λαβόντες δὲ ταῦτα, ἀπεπλέοντο ἐς τὴν Αἴγυπτον. παραλαβόντες δὲ τοιῆδε αὐτοὺς Λίβυες, τά τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τὰ σκεύεος, τοὺς ὑπολειπομένους αὐτέων καὶ ἐπιλαμβανομένους ἐφόνευον, ἐς ὃ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπίκεατο [d]. Οὕτω ὁ Περσέων στρατὸς τὰ Λιβύης ἐκάστω ἐς Εὐεσπερίδας ἦλθε. τοὺς δὲ ἠνδραποδίσαντο τῶν Βαρκαίων, τούτους δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀναστάτους ἐποίησαν παρὰ βασιλῆα. Βασιλεὺς δέ σφι Δαρεῖος ἔδωκε τῆς Βακτρίης χώρης κώμην οἰκητορίην. οἱ δὲ τῇ κώμῃ ταύτῃ οὔνομα ἔθεντο Βάρκην, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν οἰκεομένη ἐν τῇ γῇ τῇ Βακτρίῃ. Οὐ μὲν δὲ ἡ Φερετίμη εὖ τὸν ζόλον κατέπλεξε. ὡς γὰρ δὴ τάχιστα ἐκ τῆς Λιβύης ποιαμένη τοὺς Βαρκαίους ἀπενόστησε ἐς τὴν Αἴγυπτον, ἀπέθανε κακῶς. ζῶσα γὰρ εὐλέων ἐξέζεσε. ὡς ἄρα ἀνθρώποισι αἱ λίην ἰσχυραὶ τιμωρίαι παρὰ θεῶν ὀπιφθονοι γίνονται. ἡ μὲν δὴ Φερετίμης τῆς Βάττεω τοιαύτη τε καὶ τοσαύτη τιμωρίη ἐγένετο ἐς Βαρκαίους.

derunt, ut ſtarent jurejurando, quo cum Barcæis pacti erant, tamdiu ratum fore fœdus quamdiu maneret terra in ſtatu, quem tunc habebat: refracto enim ponte, non manebat jusjurandum in ſuo loco amplius. Pheretima deditos ſibi à Perſis 202
Barcæos qui faciendæ cædis principes fuerant, crucibus ſuffixit per ambitum murorum. Feminarum quoque deciſas mammas circa muros appendit. Ceteros Barcæos Perſis ut diriperent imperavit, præter Battiadas, & qui cædis affines non extiterant, hiſque urbem permiſit Pheretima. Reliquis igitur Barcæo- 203
rum in ſervitutem abreptis Perſæ redierunt. qui quum ad urbem Cyrenen rediſſent, Cyrenæi eos oraculi cujuſdam ſervandi gratia, per urbem deduxerunt. ſed inter tranſeundum præfectus navalis exercitus Bares illis præcepit, ut urbem diriperent, recuſante Amaſi peditum duce. ſe enim adverſus unam Barcen Græcam civitatem eſſe miſſos. Verum poſtquam tranſierunt, & ad collem Lycæi Jovis ſubſederunt, pœnitentia eos ſubiit quod Cyrenen non occupaſſent: eamque iterum ingredi conati ſunt, Cyrenæis non permittentibus. Et licet nemo contra ferret arma, tamen inceſſit eis metus: illincque curſu ſe proripientes ſexaginta circiter ſtadia conſederunt. ubi ſtativa habentibus, ab Aryande nuncius advenit ad eos revocandos. Quum igitur à Cyrenæis commeatum ſibi præberi precati eſſent Perſæ, & eum accepiſſent, in Ægyptum revertebantur. Quos deinde Afri excipientes, veſtitus atque utenſilium gratia, ut quiſque relinquebatur trahebaturque, interficiebant, donec in Ægyptum perventum eſt. Hic Perſarum exercitus in Afri- 204
cam longiſſime ad EUeſperidas proceſſit. Quos autem Barcæorum cepere, eos ex Ægypto eduxere ad regem; iis Darius rex ad incolendum dedit vicum Bactrianæ regionis, (cui vico nomen impoſuere Barcæ) ad meam uſque memoriam etiam incolis in Bactriana regione frequentem. Verum ne ipſa quidem Phe- 205
retima facilem vitæ finem habuit. nam ſimulatque ulta Barcæos ex Africa in Ægyptum rediit, male periit. Vivens enim vermibus exæſtuavit. Sic acres admodum ultiones hominibus ſunt invidioſæ apud Deos. Talis ac tanta Pheretimæ Batti filiæ in Barcæos vindicta extitit.

a ἐξανδραποδισάμενοι. b ὄχθην. c ἐπόδια σφι. d MS. habet ἀπίκοντο.

HERO-

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER QUINTUS,
QUI INSCRIBITUR TERPSICHORE.

1 AT Persæ qui in Europa sub Megabazo relicti à Dario erant, primos ex Hellespontiis Perinthios, Dario parere recusantes, subegerunt, antea quoque à Pæonibus male affectos. Siquidem à Strymone Pæones, admoniti divino responso ut bellum Perinthiis inferrent: & si quidem à Perinthiis ex adverso confidentibus provocarentur, nominatim compellantibus, eos invaderent; sin minus, ab invadendo abstinerent; ita fecerunt. Enimverò confidentibus Perinthiis è regione Pæonum in suburbanis, ibi singulare certamen triplex ex provocatione commissum est, viri cum viro, equi cum equo, canis cum cane. Et quum victores duobus certaminibus Perinthii præ gaudio pæana cantarent, tunc Pæones hoc ipsum esse responsum dei conjectantes, inter se dixere, Nunc oraculum dei perfectum est, nunc nostrum est opus. Atque ita in Perinthios pæana canentes impetum fecerunt, egregieque vincentes ex illis paucos reli-
2 quere. Sic ista quidem prius à Pæonibus gesta hunc in modum acciderant. Tunc autem Perinthii pro libertate strenue pugnantes, tamen multitudine à Per-

Οἱ δὲ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες ὑπὸ Δαρείου, τὸν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους μὲν Ἑλλησποντίων, τοὺς βουλομένους ὑπηκόους εἶναι Δαρείου, κατεστρέψαντο, προεφόντας πρότερον καὶ ὑπὸ Παιόνων τειχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος Παίονες, χρήσαντος τοῖσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Περινθίους, καὶ ἐπὶ μὲν ἀντικαθιζόμενοι ἐπικαλέσωνται σφέας οἱ Περίνθιοι, ὀνομαστὶ βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχωρέειν· ἐπὶ δὲ μὴ ἐπεβόων, μὴ ἐπιχωρέειν· ἐποίεον οἱ Παίονες ταῦτα. ἀντικαθιζομένων δὲ τῶν Περινθίων ἐν τῷ προαστείῳ, ἐνθαῦτα μονομαχίη τριφασίη ἐν προκλήσει ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ ἵππον ἵππῳ συνέβαλλον, καὶ κύνα κυνί. νικώντων δὲ τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὡς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες, συνεβάλλοντο οἱ Παίονες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο εἶναι· καὶ εἶπέν κου „τοῖσι σφίσι αὐτοῖσι, Νῦν ἂν εἴη ὁ χρησμὸς „ἁπτόμενον ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον. ὕτω δὴ τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπεχείρεον οἱ Παίονες, καὶ πολλόν τε ἐκράτεόν σφεων, καὶ ἐλίπον σφέων ὀλίγους. Τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παιόνων πρότερον γενόμενα, ὧδε ἐγένετο. τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ τὴν ἐλευθερίην γινομένων τῶν Περινθίων, οἱ Πέρ-

a ἀντιζόμενοι. b προκλήσιος ἐφι ἐγένετο.

Perinthus urbs subigitur ab Persis, & pars Thraciæ, cujus potentia, discordia, mos singularis in nascendo & moriendo &c.

Πέρσας τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησεν πολέμῳ. ὡς δὲ ἐχειρώθη ἡ Πέρινθος, ἐλαύνει τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πολιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερεύμενος βασιλέϊ. ταῦτα γὰρ οἱ ἐντέταλτο ὑπὸ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφεσθαι. Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι, μετὰ γε Ἰνδούς, πάντων ἀνθρώπων· εἰ δὲ ὑπ' ἑνὸς ἄρχοιτο, ἢ φρονέοι κατὰ τωὐτό, ἄμαχόν τ' ἂν εἴη, καὶ πολλῷ κράτιστον πάντων ἐθνέων, κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν σφι ἐστὶ ἀμήχανον μή κοτε ἐν γένηται. εἰσὶ δὴ κατὰ τοῦτο ἀδύνατοι. ὀνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστοι· νόμοισι δὲ ὅτοι σφέων βασιληΐοισι πάντες χρέωνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων, καὶ Τραυσῶν, καὶ τῶν κατύπερθε Κρηστωναίων οἰκεόντων. Τυτέων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἰρηταί μοι· Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταὐτὰ τοῖσι ἄλλοισι Θρηιξὶ ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὰ γινόμενόν σφι καὶ ἀποθνῄσκοντα, ποιεῦσι τοιάδε· τὸ μὲν γινόμενον θεσπεσίζοντες οἱ προσήκοντες ἀλοφύρονται, ὅσοι μιν δεῖ, ἐπί τε ἐγκύρῃ, ἀνατωλῆσαι κακά· ἀνοιχτιζόμενοι τὰ ἀνθρωπήια πάντα πάθεα· τὸν δὲ ἀποθνῄσκοντα, παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι, γῆ καλύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κακῶν ἐξαπαλλαχθεὶς, ἔστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. Οἱ δὲ κατύπερθε Κρηστωναίων, ποιεῦσι τοιάδε· ἔχει γυναῖκας ἕκαστος πολλάς· ἐπεὰν ὦν τις αὐτέων ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν, καὶ φίλων σπουδαὶ ἰσχυραὶ περὶ τοῦτο, ἥτις αὐτέων ἐφίλεετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός. ἡ δὲ ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπό τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σφάζεται ἐς τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκηιοτάτου ἑωυτῆς. σφαχθεῖσα δὲ, συνθάπτεται τῷ ἀνδρί. αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται. ὄνειδος γὰρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται. Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἔστι ὅδε νόμος· πωλεῦσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ· τὰς δὲ παρθένους οὐ φυλάσσουσι, ἀλλ' ἐῶσι οἵσι αὐταὶ βούλονται ἀνδράσι μίσγεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι, καὶ ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ μὲν εὐειδὲς, εὐγλυὲς κέκριται· τὸ δὲ ἄσικλον, ἀγλυές. ἐργάτιν εἶναι, κάλλιστον· γῆς δὲ ἐρασθῆναι, ἀτιμότατον. τὸ ζῆν δὲ πολέμῳ καὶ λῃστύῃ, κάλλιστον. οὗτοι μὲν σφέων οἱ ὑπερφανέστατοι

Persis & Megabazo superati sunt. Perintho capta, Megabazus per Thraciam arma circumferebat, omnes ejus urbes atque omnes nationes inibi viventes pacatas regi reddens. Hoc enim illi a Dario fuerat imperatum, ut Thraciam subigeret. Gens Thracum, secundum Indos, omnium hominum maxima est: quæ si aut unius imperio regeretur, aut idem sentiret, ut mea fert opinio, inexpugnabilis foret, & omnium gentium multo validissima: sed quia id nimis arduum illis est, & nulla ratione contingere potest, ideo imbecilles sunt. Habent autem multa nomina per singulas regiones singuli. Moribus tamen ac opinionibus consimilibus imbuti sunt, præter Getas & Trausos, & qui supra Crestonæos incolunt. Ex quibus quæ à Getis fiant qui se pro immortalibus gerunt, à me commemoratum est. Trausi vero in ceteris quidem omnibus idem quod Thraces, verum circa natalia suorum atque obitus hoc factitant: Edito puero, propinqui eum circumsidentes cum ploratione prosequuntur, ob ea mala quæ necesse est illi, quod vitam ingressus sit, perpeti, humanas omnes calamitates recensentes; hominem autem fato functum, per lusum atque lætitiam terræ demandant, referentes quod malis liberatus in omni sit felicitate. At qui supra Crestonæos incolunt, ista agunt: Singuli plures uxores habent: quorum ubi quis decessit, disceptatio magna fit inter uxores, acri amicorum circa hanc rem studio, quænam dilecta fuerit à marito præcipue. Quæ talis judicata est & hunc honorem adepta, ea à viris ac mulieribus exornata, in tumulo à suo propinquissimo mactatur, unaque cum viro humatur, ceteris uxoribus id sibi pro ingenti calamitate ducentibus. nam id eis summo dedecori datur. Reliquis Thracibus hic mos est: Liberos sub conditione avehendi venundant. Virgines autem non asservant, sed quibus libuerit cum viris concumbere sinunt. at uxores asservant vehementer, easque magno ære à parentibus coëmunt. Punctam notis habere cutem, nobile judicatur: non habere notas, ignobile. Otiosum esse, pro honestissimo habetur: agricolam vero, pro contemptissimo. E bello atque rapto vivere, pulcherrimum. Atque hi quidem sunt eorum maxime in-

a βασιλεῖ Δαρείῳ. ταῦτα. b φρονέοιτο. c ἐγγένηται. d τάδε bis. e ἐπὶ τὸν.

7 insignes mores. Deos autem hos solos colunt, Martem, Liberum, Dianam: sed reges, præter populares alios, etiam Mercurium, eumque è diis præcipue: per quem solum jurant, à quo progenitos quo-
8 que se ajunt. Optimatibus eorum tales sunt sepulturæ: Prolato triduum cadavere, mactatisque omnis generis hostiis, convivantur, illudque defletum prius, deinde combustum sepeliunt, aut aliter humo tectum. Aggestoque desuper tumulo, omnis generis agona proponunt, in quo præmia maxima ponuntur ex ratione singularis certaminis. Et sepultu-
9 ræ quidem Thracum hujusmodi. Quod autem hûjus regionis ad aquilonem vergit, nemo potest pro comperto referre quinam homines eam incolant: sed illam quæ trans Istrum plaga est, apparet vastam esse atque infinitam. Solos tantum rescíscere possum habitantes ultra eum homines nomine Sigynna, veste Medica utentes, eorumque equos toto corpore hirsutos esse, ad quinque digitos altitudine pilorum, eosdemque pusillos ac simos, invalidosque ad viros gestandos, sed currui junctos esse perniciissimos: atque ob hæc curribus indigenas uti. Horum fines pertinere prope ad Enetos, qui sunt in Adria. Eos quoque se colonos Medorum dicere: qui quo pacto coloni Medorum fuerint, equidem non queo cogitare: sed fiat quidlibet in longo tempore. Sigynas Ligures qui supra Massiliam incolunt, institores appellant; Cy-
10 prii autem jacula. Verum, ut Thraces ajunt, apes loca quæ sunt trans Istrum, obtinent, & supra illas ulterius procedi non potest. Quæ quum dicunt, haud credibilia apud me dicunt, quoniam hoc animal constat frigoris intolerans esse. Sed mihi videntur loca quæ septemtrionibus subsunt, ob gelu inhabitabilia esse. Hactenus de hac regione: cujus oram maritimam Megabazus Persis obedientem
11 reddidit. Darius simulatque transmisso Hellesponto Sardes venit, recordatus est beneficii in se ab Histiæo collati, & consilii Cois Mitylenæi. Quibus arcessitis in eam urbem, obtulit electionem. Histiæus, ut qui esset Mileti tyrannus, nullam sibi insuper tyrannidem poposcit: sed Myrcinum Edonidem, animo urbis in ea condendæ. Et iste quidem hanc elegit. Coës autem, ut qui non tyrannus sed privatus esset, optavit Mitylenes

τοι νόμοι εἰσί. Θεὸς δὲ σέβονται μούνους τούσδε, Ἄρεα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἄρτεμιν. οἱ δὲ βασιλῆες αὐτέων, παρεξ τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμεῦν μάλιστα θεῶν· τὸν ὀμνύουσί τε μοῦνον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγονέναι σφετέρας ἑωυτούς. Ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτέων εἰσὶ αἵδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθέασι τὸν νεκρόν· καὶ πανταῖα σφάξαντες ἱρήια, εὐωχέονται, προκλαύσαντες πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάψαντες κατακαύσαντες, ἢ ἄλλως γῇ κρύψαντες, χῶμα χεάντες, ἀγῶνα τιθεῖσι παντοῖον· ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἆεθλα τίθενται κατὰ λόγον μενομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηικῶν εἰσι αἵδε. Τὸ δὲ πρὸς βορέω ἐπὶ τῆς χώρης ταύτης, οὐδεὶς ἔχει φέρσαι τὸ ἀτρεκὲς οἵ τινές εἰσι ἀνθρώπων οἱ οἰκέοντες αὐτήν· ἀλλὰ πέρην[a] ἤδη τοῦ Ἴστρου ἔρημος χώρη φαίνεται ἐοῦσα ἐς ἄπειρον. μούνους δὲ δυνάμεθα πυθέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἴστρου ἀνθρώπους, τοῖσι οὔνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους[b] Μηδικῇ. τοὺς δὲ ἵππους αὐτέων εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα, ὅσον πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῆς τριχῶν· μικροὺς δὲ καὶ σιμοὺς, καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας φέρειν· ζευγνυμένους δὲ ὑπ' ἅρματα, εἶναι ὠκυπόδας. ἁρματηλατέειν δὲ καὶ τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τυτθὸν τοὺς ὅρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῷ Ἀδρίῃ. εἶναι δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι. ὅκως δὲ ἔσχε Μήδων ἄποικοι γενέσθαι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφέρασθαι· γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. Σιγύννας δὲ τοὺς καλέουσι Λίγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλίης οἰκέοντες, τοὺς κάπηλους· Κύπριοι δὲ, τὰ δόρατα. Ὡς δὲ Θρήικες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὸ πέρην τοῦ Ἴστρου· καὶ ὑπὲρ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν τοπρόσω οὐδέν. ἐμοὶ μὲν νυν, ταῦτα λέγουσι, δοκέουσι λέγειν οὐκ εἰκότα. τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσψυχα· ἀλλά μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκήματα δοκέει εἶναι, διὰ τὰ ψύχεα. ταῦτα μὲν νυν τῆς χώρης ταύτης πέρι λέγεται· τὰ παραθαλάσσια δὲ ὧν αὐτῆς Μεγάβαζος Περσέων κατήκοα ἐποίεε. Δαρεῖος δὲ, ὡς διαβὰς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπίκετο ἐς Σάρδις, ἐμνήσθη τοῦ ἐξ Ἱστιαίου τε τοῦ Μιλησίου εὐεργεσίης, καὶ τῆς συμβουλίης τοῦ Μιτυληναίου Κώου. μεταπεμψάμενος δὲ σφέας ἐς Σάρδις, ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἱστιαῖος, ἅτε τυραννεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδα μὲν οὐδεμίην προσεχρήζε· αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἠδωνῶν, βουλόμενος ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἱρέεται· ὁ δὲ Κώος, οἷά τε ἀτύραννος, δημότης τε ἐὼν, αἰτέει Μι-

τυληναίους

[a] ἀλλὰ τὰ πέρα. [b] Σιγύνας, ἐσθῆτι χρεωμένους.

Industriæ feminæ Paonias, quæ, subigendo illius regionis cupidum Darium facit.

τυλείης τυραννεῦσαι. πελεωθέντων δὲ ἀμφοτέρωσι, ὅτοι μὲν κατὰ εἴλοντο [a] ἐτράποντο. Δαρεῖον δὲ σπουδάζειν, πρῆγμα τοιόνδε ἰδόμενον, ἐπιθυμῆσαι ἐπείλαχε Μεγαβάζῳ, Παίονας ἐλόντα ἀναστάσιος ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίην. ἦν Πίγρης τε καὶ Μαντύης [b], ἄνδρες Παίονες· οἱ ἐπεὶ τε Δαρεῖος διέβη ἐς [c] τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθέλοντες Παιόνων τυραννεύειν, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις, ἅμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. Φυλάξαντες δὲ Δαρεῖον περιπατεόμενον ἐς τὸ πρόσθεν τοῦ τῶν Λυδῶν, ἐποίησαν τοιάνδε· σκευάσαντες τὴν ἀδελφεὴν ὡς εἶχον ἄριστα, ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον, ἄγγος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν, καὶ ἐκ βραχίονος ἵππον ἐπέλκουσαν καὶ πλώθουσαν [d] λίνον. ὡς δὲ παρεξήιε ἡ γυνὴ, ἐπιμελὲς τῷ Δαρείῳ ἐγίνετο. ἔτι γὰρ Περσικὰ μὲν ἔτι Λυδία τὰ πιεύμενα ἐκ τῶν γυναικῶν, ἔστε οὐδὲ τὰ ἐκ τῆς Ἀσίης ἐδαμῶν. ἐπιμελὲς δ' ὦν οἱ ἐγίνετο, τῶν δορυφόρων τινὰς πέμπειν, κελεύοντα φυλάξαι ὅ, τι χρήσεται [e] τῷ ἵππῳ ἡ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὄπισθεν εἵποντο· ἡ δὲ, ἐπεί τε ἀπίκετο ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἧρσε τὸν ἵππον. ἄρσασα δὲ, καὶ τὸ ἄγγος ἐκ τῶν ὕδατος ἐμπλησαμένη, τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξῆιε, φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν ἵππον, καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. Θωϋμάζων δὲ ὁ Δαρεῖος τά τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων, καὶ τὰ αὐτὸς ὤρα, ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἑωυτῷ ἐς ὄψιν. ὡς δὲ ἄχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς, οὐκη πόρρω σκοπιὴν ἔχοντες τυγχάνων. εἰρωτέωνται δὲ τοῦ Δαρείου ὁποδαπὴ [f] εἴη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παίονες, καὶ ἑωυτέων εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο τίνες δὲ οἱ Παίονες ἄνθρωποί εἰσι, καὶ κῆ γῆς οἰκημένοι, καὶ τί κεῖνοι [g] ἐθέλοντες ἦλθοιεν ἐς Σάρδις. οἱ δέ οἱ ἔφραζον ὡς ἦλθοιεν μὲν ἑωυτέων δώσοντες σφέας αὐτούς· εἴη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολισμένη· ὁ δὲ Στρυμὼν οὐ πόρρω τῆς Ἑλλησπόντου· εἶπαν δὲ Τευκρῶν τε ἑωυτέων εἶναι Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν δὴ αὐτῷ ἔκαστα [h] ἔλεγον. ὁ δὲ ἐρώτα εἰ καὶ πᾶσαι εἶησαν αὐτόθι αἱ γυναῖκες ὥστω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ τοῦτο ἔφασαν πολλοῦ ὥστω ἔχειν. αὐτοῦ γὰρ ὧν τούτου εἵνεκα ἐποιέετο [i]. Ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράμματα πέμψας πρὸς Μεγάβαζον [k], τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρατηγὸν· ἐντελλόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας, καὶ παρ' ἑωυτὸν ἀγαγεῖν σὺν τοῖσι τέκνοισι τε καὶ γυναιξὶ αὐτέων. αὐτίκα δὲ ἱππεὺς ἔθεε φέρων τὴν ἀγγελίην ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. περισωθεὶς δὲ, δίδοι τὸ βιβλίον τῷ

tylenes tyrannidem. Impetrato uterque quod optaverat, eo se contulit. At Dario res hujusce modi oblata est, ut illam videnti incesserit cupido mandandi Megabazo, ut Pæonas ex Europæ sedibus in Asiam transportaret. Erant Pigres & Mantyes viri Pæones, qui, postquam Darius transmisit in Asiam, & ipsi Sardes venere, cupidi tyrannidis apud Pæonas potiundæ, ducentes una sororem procera statura atque speciosa. Observato tempore dum in suburbano Lydorum Darius ante fores sederet, talem rem sibi agendam putarunt, sororem quamoptime poterant quum exornassent, ad aquam mittunt, vas capite tenentem, equumque è brachio trahentem, linumque nentem. Eam prætereuntem Darius attente considerabat, quod neque Persica erant illa quæ ageret mulier, neque Lydica, neque ullarum ex Asia feminarum. Hæc considerans, misit quosdam suorum satellitum, jussos observare in quam rem uteretur mulier equo. Iis a tergo sequentibus, femina ubi pervenit ad flumen, equum curavit; & mox vas aqua implevit. His actis, eadem via regreditur, aquam capite sustinens, equum è brachio trahens, ac fusum versans. Admiratus Darius, tum iis quæ ab explo- 13
ratoribus audisset, tum iis quæ ipse vidisset, adduci coram feminam jubet. Ea adducta, adolescentes fratres qui aderant, non procul rem ipsam speculantes, interroganti Dario cujas illa esset, ajunt se Pæonas esse, & illam suam sororem. Ad quos Darius, quinam homines essent Pæones, & ubi locorum habitarent, & cujus rei gratia illi venissent Sardes, percontari. Adolescentes, se vero venisse dicere ut sese ei donarent. Pæoniam autem esse ad flumen Strymonem sitam, qui Strymon non procul abesset ab Hellesponto. Esse vero Pæonas coloniam Teucrorum qui è Troia fuerunt. Hæc singulatim illi referebant. Interrogantique Dario nunquid omnes illic feminæ tam laboriosæ essent, affirmare prompte id ita se habere. hujus enim rei gratia illud fiebat. Ibi Da- 14
rius litteras ad Megabazum dat, quem in Thracia præfectum reliquerat, jubens è sedibus suis Pæonas ad ipsum transferri cum liberis pariter & uxoribus. Eques cum hoc nuncio confestim ad Hellespontum cucurrit, Hellespontoque transmisso

a κατὰ τὰ εἴλοντο. b Μαντύης. c διέβη ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς. d MS. habet κλῶσαν, cui super adscripsit alia manus syllabam σα. e χρήσαιτο. f ποδαπὴ. g τί δὴ κεῖνοι. h δι' ταῦτα ἕκαστα. i ἕνεκα καὶ ἐποιεῖτο. k γράμματα Μεγαζάζῳ habet MS.

Ingressus Persarum in Pæoniam, cujus pars subacta & in Asiam trajecti incolæ. Mira Pæonum vita in palude Prasiade. Piscium copia.

so litteras Megabazo reddidit. Quibus ille lectis, sumptis è Thracia ducibus, adversus Pæoniam exercitum du-
15 cit. Pæones, cognito Persarum in se adventu, contractis copiis processere ad mare, rati illac Persas ingressuros ad dimicandum. Et Pæones quidem ad arcendum exercitus Megabazi ingressum parati erant: Persæ autem certiores facti Pæonas convenisse ad intercludendum ab ora maritima ingressum, usi ducibus, quos habebant, iter ad superiora convertunt, hostemque fallentes in Pæonum oppida irrumpunt, & illa, utpote vacua, facile occupant. Quod ubi rescivere Pæones, protinus dispersi, ad sua quisque dilabuntur, seque Persis dedunt. Ita è Pæonibus Syropæones & Pæoplæ, & qui ad Prasiadem usque paludem incolunt, è suis se-
16 dibus emoti, in Asiam sunt abducti. Qui vero circa Pangæum montem incolunt, Doberasque & Agrianas & Odomantos, & ipsam Prasiadem paludem, omnino non cepit Megabazus. Tentavit tamen eos etiam expugnare qui paludem incolunt, hunc in modum: In media palude stant tabulata compacta in altissimis sublicis, angustum à continente ingressum uno ponte habentia. Has sublicas tabulatis suppositas, olim quidem communiter omnes cives statuerunt: mox tali lege usi statuunt, ut pro singulis uxoribus quas quisque duceret (ducunt autem singuli multas uxores) ternas defigeret sublicas, è monte sumptas cui nomen est Orbelus. Hoc autem habitant modo: obtinent singuli super ea tabulata tugurium in quo degunt, & januam depactam per tabulata ferentem deorsum ad paludem. Parvulos autem liberos per pedem reste illigant, metuentes ne devolvantur. Equis autem & jumentis pisces pro pabulo præbent. Porro piscium tanta est copia, ut quoties quis januam depactam resupinaverit, demissam sine sportam vacuam in paludem non multo post retrahat piscium plenam. quorum duo sunt genera, unum quod
17 vocant Papraces, alterum Tilones. Ceterum è Pæonibus ii qui capti fuere, in Asiam sunt abducti. Pæonibus subactis, Megabazus nuncios in Macedoniam, septem Persas, qui post eum erant in exercitu spectatissimi, misit ad Amyntam, petituros regi Dario terram & aquam. Est autem è palude Prasiade brevis admo-

τῷ Μεγαβάζῳ. ὁ δὲ, ὑπιλεξάμενος, καὶ λαβὼν ἡγεμόνας ἐκ τῆς Θρηϊκῆς, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιονίδα. Πυθόμενοι δὲ οἱ Παίονες τὸν Πέρσας ἐπὶ σφέας ἰέναι, ἀλισθέντες ἐξεστρατεύσαντο ἐπὶ θαλάσσης· δοκέοντες τούτῃ ἐπιχρήσθαι τὸν Πέρσας ἐμβάλλοντας [a]. οἱ μὲν δὴ Παίονες ἦσαν ἑτοῖμοι τὸν Μεγαβάζου στρατὸν ἐπόντα ἐρύκειν· οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφέας [b] τοὺς Παίονας, καὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας, ἔχοντας ἡγεμόνας, τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται. λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας, ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας αὐτέων, ἐούσας ἀνδρῶν ἐρήμους. οἷα δὲ κενῆσι ἐπιπεσόντες, εὐπετέως κατέχον. οἱ δὲ Παίονες ὡς ἐπύθοντο ἐχομένας τὰς πόλιας, αὐτίκα μετεσκεδασθέντες, κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο, καὶ παρεδίδοσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. ὕτω δὴ Παιόνων Σιροπαίονές τε καὶ Παιόπλαι, καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιάδος λίμνης, ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἤχθησαν ἐς τὴν Ἀσίην. Οἱ δὲ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος, καὶ Δόβηρας, καὶ Ἀγριᾶνας, καὶ Ὀδομάντους, καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιάδα, οὐκ ἐχειρώθησαν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαιρέειν ὧδε· ἰκρία ὑπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐζευγμένα ἐσήκεε ἐν μέσῃ τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἠπείρου στεινὴν ἔχοντα μιῇ γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑποστεώτας τοῖσι ἰκρώμασι τὸ μέν κου ἀρχαῖον ἔσησαν κοινῇ πάντες οἱ πολῖται· μετὰ δὲ, νόμῳ χρεώμενοι ἐσσῆσι τοιῷδε· κομίζοντες ἐξ ὄρεος τῷ οὔνομα ἐστὶ Ὄρβηλος, κατὰ γυναῖκα ἑκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑποίσεται· ἄγεται δὲ ἕκαστος πολλὰς γυναῖκας. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον· περὶπαν ἕκαστος ὑπὲρ τὸ ἰκρώματος καλύβης τε ἐν ᾗ διαιτᾶται, καὶ θύρης καταπακτὴς διὰ τοῦ ἰκρώματος κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην· τὰ δὲ νήπια παιδία δέεσι τοῦ ποδὸς παρύω, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες· τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθύς. τοσοῦτός ἐστι πλῆθος, ὥστε ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατιεὶς σχοινίῳ σπυρίδα κενὴν [c] ἐς τὴν λίμνην· καὶ ἐ πολλὸν τινα χρόνον ὑπιεὶς, ἀνασπᾷ πλήρεα ἰχθύων. τοσοῦτοι δὲ ἰχθύων εἰσὶ γένεα δύο, τοὺς καλέουσι παπράκας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν δὴ οἱ χρηισθέντες ἤχθησαν ἐς τὴν Ἀσίην. Μεγαβάζου δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην, ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας, οἳ μετ' αὐτὸν κεῖνον ἔσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ ἔτι παρ' Ἀμύντην, αἰτησόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἔστι δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης πεντε-

a ἐσβαλόντας. b συναλισθέντας. c MS. tamen hoc loco habet κενὴν.

Amyntas Macedo ſe Perſis dedidit, quorum laſciviam in convivio non fert filius Alexander.

μ@· κάρζα ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτον [a] μὲν γὰρ ἐχεῖ τ' λίμνης τὸ μέταλλον, ἐξ ἧς ὕστερον τυτέων τάλαντον ἑκάστης ἐφοίτα. μετὰ δὲ τὸ μέταλλον, Δύσωρον καλεόμενον ὄρ@· κατερράκτα εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. Οἱ ὦν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες ἔτοι ἐσῆλθε τ' Ἀμύντεω ὡς ἀπίκοντο, αἴτιον, ἐλθόντες ἐς ὄψιν τὴν Ἀμύντεω, Δαρείου βασιλέι γῆ τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ τοῦτα ἐδίδου, καί σφεας ἐπὶ ξεινίοισι καλέει [b]· ἐπιδαπανασάμενον δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς, ἐδέκατο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐλθόντα ἀλαπίνοισι, εἶπαν οἱ Πέρσαι τάδε, Ξεῖνε Μακεδών, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι, ἐπεὰν δεῖπνον παραθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κυρίδιας γυναῖκας εἰσάγεσθαι παρέδρους. σὺ νυν, ἐπεὶ περ εὐθύμως μὲν ἐδέξαο, μεγάλως δὲ ξεινίζεις, Δαρείῳ δὲ βασιλέι δίδοις γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἴσθι νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης, Ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ ἔτος, ἀλλὰ πεχωρίωται ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεί τε δὲ ὑμεῖς ἐόντες δεσπόται πρόσχρῄζετε τυτέων, παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα. εἴπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς γυναῖκας· αἱ δ' ἐπεί τε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀντίαι ἵζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι γυναῖκας εὐμόρφους, ἔλεγον πρὸς Ἀμύντεω, φάμενοι τὸ ποιῆσαι τοῦτο, οὐδὲν εἶναι σοφόν. κρεῖσσον γὰρ εἶναι ἀρχῆθεν μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας, ἢ ἐλθούσας καὶ μὴ παρεζομένας, ἀντίας ἵζεσθαι, ἀλγηδόνας σφι ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρέζειν. πειθομένων δὲ τῶν γυναικῶν, αὐτίκα οἱ Πέρσαι μαζῶν τε ἅπτοντο, οἷα πλέον οἰνωμένοι, καί κου καὶ φιλέειν ἐπειρῶντο. Ἀμύντης μὲν δὴ τοῦτο ὁρέων, ἀτρέμας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, εἶα κατερδημαίνων τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω, παρεὼν τε καὶ ὁρέων ταῦτα, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθὴς, ἀδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός τ' ἦν· ὥστε δὲ βαρέως φέρων, εἶπε πρὸς Ἀμύντεω τάδε, „Σὺ μὲν ὦ πάτερ εἶκε τῇ ἡλικίῃ, ἀπιών τε „ἀναπαύεο, μηδὲ λιπάρεε τῇ πότῃ· ἐγὼ δὲ „παραμένων αὐτοῦ τῶδε, πάντα τὰ ἐπιτήδεα „παρέξω τοῖσι ξείνοισι. πρὸς ταῦτα φωνεῖς Ἀμύντης ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήξειν μέλλοι „Ἀλέξανδρος, λέγει, Ὦ παῖ, χρεὸν γάρ σε „ἀναγκαιομένῳ σιωπᾶν τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις „ἐμὲ ἐκπέμψας ποιέειν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σε χρῄ-

modum in Macedoniam via. nam in primis paludi confinis eſt fodina, unde poſt ea tempora Alexandro in ſingulos dies ſingula argenti talenta proveniebant. Poſt fodinam ſuperato monte quem vocant Dyſorum, Macedonia intratur. Igitur iſti Perſæ ad Amyntam miſſi ubi 18
pervenere, in conſpectum Amyntæ admiſſi regi Dario terram & aquam petunt: Amyntas & ea dedit, & homines in hoſpitium vocavit: inſtructaque ſplendide cœna, percomiter accepit. Perſæ, poſtquam à cœna ad potum pervenere, Hoſpes, inquiunt, Macedo, nobis Perſis conſuetudinis eſt, quoties magnam exhibuimus cœnam, tunc etiam concubinas & quas virgines duximus uxores ad aſſidendum introducere. Proinde tu nunc, quoniam comiter excepiſti nos, & liberali hoſpitio proſequutus es, & regi Dario & terram das & aquam, ſectare conſuetudinem noſtram. Ad hæc Amyntas, Nobis, inquit, Perſæ, iſta conſuetudo non eſt, ſed viros à feminis ſemovendi: verum quandoquidem vos exigitis qui domini eſtis, hoc quoque vobis præſtabitur. Hæc loquutus Amyntas, feminas arceſſit. Illæ, ut vocabantur, præſto fuerunt, & è regione Perſarum deinde conſederunt. Quas Perſæ conſpicati formoſas, Amyntam alloquuntur, negantes omnino id factum eſſe ſapienter. ſatius enim futurum fuiſſe, ab initio non veniſſe feminas, quam, poſtquam venerant, non aſſidere, ſed ex adverſo ſedere, oculorum ipſis dolores. Ita coactus Amyntas illas aſſidere juſſit. Quæ quum obtemperaſſent, illico Perſæ mamillas illarum tractare, utpote pluſculo vino temulenti, nonnemo etiam tentare ſuaviari. Hæc Amyntas 19
intuens etſi iniquo ferebat animo, tamen præ metu Perſici nominis quieſcere. Verum ejus filius Alexander quum adeſſet, atque hæc aſpiceret, utpote adoleſcens, & malorum inexpertus, nequaquam amplius tolerare poſſe. itaque graviter ferens, ad Amyntam inquit, Tu quidem pater cede ætati, abique hinc ad requieſcendum, neque adeſto potationi: ego vero hîc remanens, omnia hoſpitibus quæ oportet exhibebo. Amyntas eum juvenile aliquid facturum animadvertens, ad hæc reſpondit, Fili, inquiens, verba tua hinc me ſummoventis pæne intelligo. ideo enim me dimittis, quod aliquid novi agere in animo habes. Quare

a πρῶτα. b ἐπάλει.

re nolo te quicquam novi in hos viros perpetrare, futurum in perniciem noſtram: ſed tolera adſpectans quæ geruntur. nam quod ad diſceſſum meum pertinet, parebo. His reſponſis Amyntas
20 abiit. Tum Alexander ad Perſas, Vobis, inquit, hoſpites, cum his feminis vel omnibus, ſi libet, facillime licet concumbatis: ſed cum qua earum concumbere libeat indicate. Nunc enim fere tempus cubandi adventat, & vos bene potos eſſe temulentoſque video. Proinde has feminas, ſi vobis cordi eſt, ſinite ire ad lavandum; lotas denuo exſpectate. Hæc loquutus Alexander, approbantibus Perſis, egreſſas feminas in muliebre remittit conclave: ac totidem viros læves malas habentes, muliebri veſte exornat, traditiſque pugionibus introducit: idque faciens Perſis dixit, Vos vero, Perſæ, à nobis in convivium eſtis omni munificentia accepti: quippe quibus & quæ habemus, atque inſuper, quæ invenire potuimus, ea omnia adſunt: &, quod omnium maximum eſt, etiam noſtras ipſorum matres & ſorores liberaliter vobis exhibemus: ut prorſus univerſo honore affectos vos eſſe à nobis intelligatis quo digni eſtis: ac denique ut regi qui vos miſit, à Græco Macedonum principe vos & menſa & lecto bene acceptos eſſe renuncietis. Hæc loquutus Alexander, ſingulos Macedonas quos feminas eſſe ajebat, aſſidere juſſit ſingulis Perſis. qui poſteaquam à Perſis attrectari cœpere, illos obtruncavere. Et hac quidem morte affecti
21 ſunt Perſæ ipſi & eorum comitatus. Comitabantur enim eos & vehicula, & famulitia, & omnis generis multus apparatus, quæ cuncta cum illis omnibus pariter intercepta ſunt. Non multo deinde interjecto tempore, quum magna horum virorum à Perſis inquiſitio fieret, Alexander illos prudentia occupavit, tum multas pecunias dando, tum ſororem ſuam nomine Gygæam. His datis Bubari, viro Perſæ, uni ex inquiſitoribus interfectorum ducum rem disjecit. Et horum quidem Perſarum cædes tali aſtu
22 perfecta ſilentio ſuppreſſa eſt. Eſſe autem Græcos hos qui à Perdicca progeniti ſunt, quemadmodum ipſi ajunt, & ego ſcio, & eſſe tales oſtendam in iis quæ poſtea dicam. Quinetiam & ii qui in Olym-

„χρήζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἄνδρας [a] τούτους, „ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ ἡμέας· ἀλλὰ ἀνέχου ὁρέων „τὰ πινόμενα. ἀμφὶ δὲ δαιτὸς τῇ ἐμῇ πείσεσθέ „τοι. Ὡς δὲ Ἀμύντης χρήσας τοῦτον οἰχώκεε, „λέγει ὁ [b] Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας, Γυ„ναικῶν τοίων ὦ ξεῖνοι πολλή ἐστι ὑμῖν [c] εὐ„πετείη, καὶ οἱ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι, καὶ „ὁκόσῃσι ἂν αὐτέων. τοῦτο μὲν περὶ αὐτοὶ δόσε„σημανέετε. νυκτὸς δὲ (ἤδη γὰρ ἥδη τε κοίτης „ὥρη προσέρχεται ὑμῖν, καὶ καλῶς ἔχοντας „ὑμέας ὁρέω μεθύσθεντας) γυναῖκας τοίσδε, οἱ ὑ„μῖν φίλον ἐστὶ, ἄφετε λουσόμενος· λουσαμένους „δὲ, ὀπίσω προσδέκεσθε. εἶπας τοῦτο (συνέπι„νοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι) γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὸ γυναικήϊον· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἀνδρας λεοχμώσας τῇ τε γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας, καὶ ἐγχειρίδια δοὺς, ἦγε [d] εἴσω. προσιόντων δὲ τούτους, ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε, Ὦ „Πέρσαι, οἴκασι πανδαισίῃ τελέῃ ἡσθῆναι [e]. τά „τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἴχομεν, καὶ τοὺς, τὰ οἷά „τε ἦν ἐξευρίσκειν παρέχομεν, πάντα ὑμῖν πάρ„εστι. καὶ δὴ καὶ τόδε τὸ πάντων μέγιστον, τοὺς „τε ἑωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ὀπίσω ἀ„φικόμεθα [f] ὑμῖν· ὡς παντελέως μάθητε τι„μώμενοι πρὸς ἡμέων τῶνπερ ἐστὲ ἄξιοι. πρὸς „δὲ, καὶ βασιλέι τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλητε, „ὡς ἀνὴρ Ἕλλην Μακεδόνι ὑπερχόμενος εὖ ὑμέας „ἐδέξατο [g] τραπέζῃ τε καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἴπας Ἀ„λέξανδρος, παρίζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μα„κεδόνα, ὡς γυναῖκα τῷ λόγῳ. οἱ δὲ, ἐπεί τε σφέων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπήρῶντο, διεργάζοντο αὐτούς. Καὶ ἔστι μὲν τούτῳ τῷ μόρῳ διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπηίη αὐτέων. εἵποντο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα, καὶ θεράποντες, καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή. πάντα δὴ ταῦτα, ἅμα κείνοισι [g] ἠφανίσθη. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον, ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἦν τῶν Περσέων ἐγένετο· καὶ σφέας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήμασί τε δοὺς πολλὰ, καὶ τῇ ἑωυτοῦ ἀδελφεῇ, τῇ οὔνομα ἦν Γυγαίη. δοὺς δὲ τοῦτο κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ τῶν διζημένων τοὺς δολοφονέοντας τῶν στρατηγῶν. ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω κατελαμφθεὶς ἐσχήθη. Ἕλληνας δὲ τούτους εἶναι τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γεγονότας, κατάπερ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτός τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι ἀποδείξω ὡς εἰσὶ Ἕλληνες. τοὺς δὲ, καὶ οἱ τὰ

a τοὺς ἄνδρας. b ἔλεγε δὲ. c πολλή ἐστι ἐν ὑμῖν. d δὲς, παρῆγε. e εὐωχῆσθαι. f ἐπιδαψιλεύμεθα. g ἅμα πᾶσι κείνοισι.

Macedo Græci generis. Hiſtiæus ab muniendo in Thracia Myrcino avocatur ſummo aſtu ad aulam Perſicam.

Ὀλυμπίῃ [a] διέποντες ἀγῶνα ἑλλανοδίκαι ἔτω ἐγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρῳ γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένῳ, καὶ καταβαίνοντι ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ ἀντιθέμενοι Ἑλλήνων ἐξεργὸν μιν, φάμενοι ἐ βαρβάρων ἀγωνιστέον εἶναι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος ὦν, ἐπείδη ἀπέδεξε ὡς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλλην, καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον, συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. Ταῦτα μέν νυν ἔτω καὶ ἐγένετο. Μεγάβαζος δὲ ὦν ἄγων τοὺς Παίονας, ἀπίκετο ὅτι τὸν Ἑλλήσποντον· ἐνθεῦτεν [b] διαπεραιωθεὶς, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἅτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἱστιαίου τοῦ Μιλησίου τὸν ὦδε Δαρεῖος αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν δωρεὴν φυλακῆς τῆς γεφύρης· ἐόντος δὲ τοῦτον χώρου τοῦτον ὦδε Στρυμόνα ποταμὸν, τῷ οὔνομά ἐστι Μύρκινος. μαθὼν δὲ ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιεύμενον ὑπὸ Ἱστιαίου, ὡς ἦλθε πέμψας ἐς τὰς Σάρδις ἄγων τοὺς Παίονας, ἔλεγε Δαρείῳ τάδε, Ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι [c] χρῆμα ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἕλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτίσαι πόλιν ἐν Θρηίκῃ; ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι ἄφθονος, καὶ πολλοὶ κωπέες, καὶ μέταλλα ἀργύρεα· ὁμιλός τε πολλὸς μὲν Ἑλλὼν ἐπιοικέες, πολλὸς δὲ βάρβαρος· οἳ ἐπιστάτεω ὑπηλαζόμενοι, ποιήσουσι τοῦτο τὸ ἂν κεῖνος ἐξηγέηται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σὺ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκηίῳ πολέμῳ συνέχηαι. τρόπῳ δὲ ἠπίῳ μεταπεμψάμενος, παῦσον. ἐπὰν δὲ αὐτὸν ἐπείλαβῃς, ποιέειν ὅκως μηκέτι κεῖνος ἐς Ἕλληνας ἀπίξεται. Ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζος, εὐπετέως ἔπεισε Δαρεῖον, ὡς εὖ προορέων τὸ μέλλον γίνεσθαι· μὴ δὲ ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος ἐς τὸν Μύρκινον, ἔλεγε τάδε, Ἱστιαῖε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει, Ἐγὼ φρονέων εὑρίσκω ἐμοί τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι οὐδένα εἶναι σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον. τοῦτο δὲ ἐ λόγοισι ἀλλ' ἔργοισι οἶδα μαθών. νῦν ὦν (ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κατεργάσασθαι) ἀπίκνεό μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ἐπιστερήσω. τούτοισι τοῖσι ἔπεσι πεισθεὶς ὁ Ἱστιαῖος, καὶ ἅμα μέγα ποιεύμενος βασιλῆος σύμβολον γνώσεσθαι, ἀπίκετο ἐς Σάρδις. ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Δαρεῖος τάδε, Ἱστιαῖε, ἐγώ σε μετεπεμψάμην τῶνδε εἵνεκεν· ἐπεί τε τάχιστα ἐνόησα ἀπὸ Σκυθέων, καὶ σύ μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο πρῆγμα οὕτω ἐν βραχεῖ ἐπεζήτησα ὡς σὲ ἰδέειν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπικέσθαι· ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνὴρ φίλος, πιστός τε καὶ εὐνοος. τά τοι ἐγὼ καὶ ἀμφότερα σαφεῶς οἶδα ἐόντα· μαρτυρέειν ἐς πρήγματα τὰ ἐμά. νῦν ὦν (εὖ γὰρ ἐποιη-

Olympia certamini Græcorum præſunt, ita eſſe decreverunt. Nam quum Alexander certandi ſtudio captus ad hoc ipſum deſcendiſſet, æmuli in curſu Græci arcebant eum, quod negarent barbarorum id eſſe certamen, ſed Græcorum. at ubi probavit ſeſe Argivum, tum Græcus eſſe judicatus eſt; tum ſtadium certans, proximus primo extitit. Et hæc 23
quidem ita geſta ſunt. Megabazus autem Pæonas ducens, abiit ad Helleſpontum: illo tranſmiſſo, pervenit Sardes. quum interim Hiſtiæus Mileſius jam muris cingeret locum, quo à ſe petito donatus à Dario fuerat in pretium ſervatæ ratis, qui locus eſt ad flumen Strymonem nomine Myrcinus. At Megabazus, cognito quod fiebat ab Hiſtiæo, quum primum venit Sardes ducens Pæonas, ita eſt Darium alloquutus, ô Rex, quidnam tu rei feciſti, dato loco ad urbem condendam in Thracia viro Græco, eique ſolerti atque induſtrio? ubi affatim materiæ eſt ad naves fabricandas, multumque remigum, quin & aurifodinæ? multis etiam cum Græcis, tum barbaris accolentibus? qui nacti ducem, facient quicquid ille vel die vel nocte præceperit. Nunc igitur tu virum hunc ita facientem inhibe, ne domeſtico bello afflicteris. Inhibe autem miti modo arceſſitum: quem quum acceperis, da operam nequando in Græciam revertatur. Hæc loquutus Megabazus, facile Dario 24
perſuaſit, tanquam probe proſpiciens quod eſſet eventurum. Darius miſſo in Myrcinum nuncio ad Hiſtiæum, hæc inquit, Hiſtiæe, rex Darius hæc dicit, Mihi rebuſque meis melius conſulentem quam te invenio neminem: quod non verbis, ſed factis compertum habeo. proinde quum res magnas agere deſtinem, præſto mihi ſis ut eas tibi aperiam. His verbis fidem habens Hiſtiæus, & ſimul magni faciens conſiliarium regis fieri, Sardes profectus eſt. Cui advenienti Darius, Hiſtiæe, ego (inquit) ea de cauſſa te arceſſivi, ſimulatque ab Scythis redii, & tu ab oculis meis abfuiſti, nullius rei deſiderium brevi tam me tenuit, quam ut tu in aſpectum & colloquium meum venires: quum ſciam omnium poſſeſſionum pretioſiſſimam eſſe virum amicum, ſolertem, bene ſentientem: quæ tibi ambo ad res meas adeſſe ego teſtari poſſum. Quare tibi ego,

a τῷ Ὀλυμπίῃ. b καὶ ὡθιῶτεω. c οἷόν τι.

go, qui feciſti probe quod veneris, hæc offero, ut omiſſa Mileto, & recens condita in Thracia urbe, me ſequaris Suſa, eadem quæ ego habiturus, meuſque convictor ac conſiliarius futurus. Hæc loquutus Darius, una ſecum Hiſtiæum ducens, Suſa verſus iter intendit, præfecto Sardibus Artapherne, fratre ſuo ex eodem patre: item præfecto Otane oræ maritimæ; cujus patrem Siſamnem, unum è regiis judicibus, quod injuſte ob pecuniam judicaſſet, rex Cambyſes quum mactaviſſet, pellem humanam totam detraxit, eamque in lora concidit, illiſque tribunal in quo ille ſedens judicarat, intendit; ibidem ejus filium Otanem pro Siſamne patre deglupto eſſe judicem præcipiens, atque in memoria habere in quo tribunali ſedens judicaret. Hic igitur Otanes in eo tribunali ſedere juſſus, tunc Megabazi in ducatu ſucceſſor, Byzantios ac Calchedonios cepit: cepit item Antandrum, quæ eſt in terra Troade; cepit quoque Lamponium. Sumpta etiam à Lesbiis claſſe, cepit Lemnum & Imbrum, à Pelaſgis tunc adhuc utramque habitatam. Sed Lemnii quoniam egregie repugnaverant, etiam aliquamdiu ſe defendentes, mala perpeſſi ſunt: quorum qui ſuperfuere, iis præfectum Perſæ impoſuere Lycaretum, Mæandrii ejus qui Sami regnavit, germanum. Hic Lycaretus quum Lemno præeſſet, hac de cauſſa mortem oppetiit, quod omnes in captivitatem redigebat, atque evertebat, alios inſimulans deſertores Scythicæ expeditionis, alios vexatores copiarum Darii à Scythis revertentium. Hæc iſte in ſua præfectura perpetrabat: ſed non diu poſt malis fuit reſolutus. Et cœperunt iterum è Naxo atque Mileto calamitates Ionibus afferri. è Naxo quidem, quod inter inſulas felicitate præſtabat: è Mileto autem, quod ea tempeſtate prope ſeipſa ſuperata maxime florebat, eratque Ioniæ prætextum: quum ægrotaviſſet duabus ſuperioribus ætatibus ſeditione, donec eam Parii ſedaverunt, ex omnibus Græcis reſtitutores à Mileſiis delecti. Hunc autem in modum eos Parii conciliaverunt: Quum Miletum veniſſent viri ex illis præſtantiſſimi, cernerentque eos domi vehementer labefactatos, dixerunt velle ſe regionem ipſorum peragrare. Id facientes, & omnem agrum Mileſium luſtrantes, ut

„ἐπίησας ἀπικόμενος) ταῦτα τοι ἐγὼ παρεσκεύα-
„κεα· Μίλητον μὲν ἔα, καὶ τὴν νεόκτισον ἐν Θρηΐκῃ
„κῃ πόλιν· σὺ δέ μοι ἑσπόμενος ἐς Σοῦσα, ἔχε τὰπερ
„ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σύσσιτος ἐών καὶ σύμβουλος.
Ταῦτα Δαρεῖος εἶπας, καὶ καταστησάμενος Ἀρτα-
φέρνεα ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ ὁμοπάτριον, ὕπαρχον εἶ-
ναι Σαρδίων, ἀπήλασε ἐς Σοῦσα, ἅμα ἀγόμενος
Ἱστιαῖον· Οἱ πάντα δὴ δοκέοντες φρονιμώτερον εἶναι τῶν πα-
ραθαλασσίων ἀνδρῶν, καὶ τὸν πατέρα Σισάμνην βασι-
λεὺς Καμβύσης, γνόμενον τῶν βασιληίων δικαστέων, ὅτι δὴ χρήματα δίκαια ἔδοσαν ἑλόμενοι,
σφάξας, ἀποδείρας πᾶσαν τὴν ἀνθρωπηίην. στάσας δὲ
ἄρας ἐκ τοῦ δέρματα ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔτεμε, καὶ
ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς τὸν ἵζων ἐδίκαζε. ἐντεινὰς δὲ
ὁ Καμβύσης, ἀπέδεξε δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σι-
σάμνεω, τὸν δοκησίσοφον ἀπέδρα, τὸν παῖδα τοῦ Σισά-
μνεω, ἐντειλάμενός οἱ μεμνῆσθαι ἐν τῷ κατίζων
θρόνῳ δικάζειν. Οὗτος δὴ ὁ Ὀτάνης ὁ ἐγκατιζόμε-
νος ἐς τὸν τὸν θρόνον, τότε διάδοχος γνόμε-
νος Μεγαβάζῳ τοῦ στρατηγήσας, Βυζαντίους τε εἶλε
καὶ Καλχηδονίους. εἶλε δὲ Ἀνδρον, τὴν ἐν τῇ
Τρωάδι γῇ· εἶλε δὲ Λαμπώνιον. λαβὼν δὲ καὶ
Λεσβίων νέας, εἶλε Λῆμνόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφοτέρους ἔτι τότε ἐόντω Πελασγῶν οἰκεομένας. Οἱ
μὲν δὴ Λήμνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ, καὶ ἀμυνόμενοι
ἀνὰ χρόνον, ἐκακώθησαν. τοῖσι δὲ ταλαιπωρηθεῖσι αὐτῶν
οἱ Πέρσαι ὕπαρχον ἐπέστεσαν Λυκάρητον, τοῦ Μαιανδρίου δὲ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. ἦρξε δὲ ὁ
Λυκάρητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ, τελευτᾷ. αἰτίη
δὲ τούτου ἥδε· πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο· τοὺς μὲν, λειποστρατίης ἐπὶ Σκύθας
αἰτιώμενος, τοὺς δὲ, σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν
τὸν ἀπὸ Σκυθέων ὀπίσω ἀποκομιζόμενον. ἐπὶ δὲ
μέγιστον τοσούτων [a] ἐξεργάσατο στρατηγήσας. μετὰ
δὲ πολλὸν χρόνον ἄνεως κακῶν ἦν. Καὶ ἦρξε τοδευτέρου ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι
γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν δὴ, ἡ Νάξος εὐδαιμονίη τῶν νήσων προέφερε· τοῦτο δὲ, κατὰ τὠυτὸ
χρόνον ἡ Μίλητος αὐτή τε ἑωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσουσα, καὶ δὴ καὶ τὸ Ἰωνίης ἦν προσχημα. κατύπερθε δὲ τούτων, ὅτι δύο γενεὰς ἀνδρῶν νοσήσασα ἐς παραλυσίην στάσι, μέχρι μὲν
Πάριοι κατηρτίσαντο. τούτους γὰρ καταρτισαμένους
ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. Κατηλλάξαντο δὲ σφέας ὧδε Πάριοι· ὡς ἀπίκοντο
αὐτέων ἄνδρες ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον (ὥρεον
γὰρ δὴ σφέας δεινῶς οἰκοφθορημένους) ἔφασαν
αὐτέων βούλεσθαι διεξελθεῖν τὴν χώρην. ποιεῦντες δὲ ταῦτα, καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην,
ὅκως

[a] MS. habet ἔστω καὶ τοσαῦτα.

Parii Milesios sedant. Naxiorum exulum fuga ad Aristagoram preceptque, cujus per Artapherneu consilia Græcis noxia.

ὅπως τινὰ ἴδοιεν ἀνεσπακότα τῇ χώρῃ ἀγρὸν εὖ ἐξεργασμένον, ἀπαγραφέα τὸ οὔνομα ἔ δεσπότεω ἔ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώρην, καὶ σπανίως εὑρόντες τούτους, ὡς τάχιστα κατίεσαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην ποιησάμενοι, ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν τ εὗρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους. δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων ἔτι δή σφεας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν [a] σφετέρων. τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας, τούτοις ἔπαξαν πείθεσθαι. Πάριοι μὲν νυν ἔτι Μιλησίους κατήρτισαν. Τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολίων ὧδε ἤρξατο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ ἔ δήμου· φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον· τ δὲ Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπίτροπος ἐὼν Ἀρισταγόρης ὁ Μολπαγόρεω, γαμβρός τε ἐὼν καὶ ἀνεψιὸς Ἱστιαίου ἔ Λυσαγόρεω, τ ὁ Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ Ἱστιαῖος, τύραννος ὢν Μιλήτου, χρόνον ἐτύγχανε τοῦτον τ ἐὼν ἐν Σούσοισι ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνοι πρὶν ἐόντες τῷ Ἱστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον, ἐδέοντο ἔ Ἀρισταγόρεω, εἴ κως αὐτοῖσι παρέχοι δυνάμιν τινα, καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἑωυτῶν· ὁ δὲ, ὑπιλεξάμενος ὡς οἱ δι' ἑωυτοῦ κατέλθοιεν ἐς τὴν πόλιν, ἄρξει τ Νάξου· σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην τὴν Ἱστιαίου, τῇδε σφι λόγον προσέφερε, Αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ φερέζυγός εἰμι δυνάμιν τοσαύτην παρασχεῖν, ὥστε κατὰ γῆν ἀέκοντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Ναξίων. πυνθάνομαι γὰρ ὀκταχιλίλιον ἀσπίδα Ναξίοισι εἶναι, καὶ πλοῖα μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δὲ, πᾶσαν σπουδὴν ποιεύμενος. ὑπινοέω δὲ τῇδε· Ἀρταφέρνης μοι τυγχάνει ἐὼν φίλος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης, Ὑστάσεος μὲν ἔτι παῖς, Δαρείου δὲ ἔ βασιλῆος ἀδελφεός· τῶν δ' ὑπὲρ Ἁλυος τ ἐν τῇ Ἀσίῃ ἀρχὴ πάντων, ἔχων στρατιήν τε πολλὴν ἅ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν δοκέω τ ἄνδρα ποιήσειν τ ἂν χρήζωμεν. ταῦτα ἀκηκοότες οἱ Νάξιοι, προσέφερον [b] τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήγεα ἢ δυνατὸν ἦν· καὶ ὑπισχνεῦντο δῶρα ἐκέλευον, καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ, ὡς αὐτοὶ ἐλπίδας πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ὑπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσειν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι· ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας. τ γὰρ νήσων τυραννίδων τ Κυκλάδων οὐδεμίην κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. Ἀπικόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδις, λέγει πρὸς τ Ἀρταφέρνεα, ὡς Νάξος εἴη νῆσος [c] μεγάθεϊ μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ, καλή τε καὶ ἀγαθὴ,

ut quemque fundum acclivi regione animadvertebant bene cultum, conscribebant domini nomen. Peragrata omni regione, quum paucos hujusmodi fundos comperissent, simulatque ad urbem descenderunt: coactoque populo, decreverunt urbem ab iis esse administrandam, quorum fundos bene cultos invenissent. videri enim illos ita curaturos publica ut sua ipsorum curavissent. Ceteros Milesios, qui prius seditionem movissent, jusserunt his dicto audientes esse. Ita Milesios Parii correxerunt. Ex his tunc urbibus hoc modo cœperunt loniæ mala contingere: Ex Naxo quidam locupletes à plebe in exilium missi, Miletùm se contulerunt. Miletum autem procurabat Aristagoras, Molpagoræ filius, idemque gener ac consobrinus Histiæi, Lysagoræ filii, quem Darius Susis detinebat. nam Histiæus Mileti erat tyrannus, & per id tempus Susis degebat, quum Naxii venere iampridem Histiæi hospites. Quum autem Miletum Naxii advenere, obsecrarunt Aristagoram, ut aliquantulum copiarum ipsis præstaret ad redeundum in patriam. Ille colligens, si per eum isti in patriam redirent, fore ut Naxo imperaret, tamen prætendens Histiæi hospitium, ita eos est alloquutus, Meæ quidem vires ad tantum copiarum præbendum non suppetunt, ut invitis iis qui Naxum tenent, vos possim reducere; quum audiam octo millia scutatorum Naxiis esse ac multas longas naves: tamen omne studium ad istud efficiendum adhibebo, hoc scilicet in animo versans: Est mihi amicus Artaphernes, Hystaspis filius, Darii regis frater, qui præses est omnium in Asia litoralium, multo exercitu instructus ac multa classe: hunc ego virum opinor facturum omnia ex animi nostri sententia. His auditis Naxii tradiderunt Aristagoræ negotium, ut quamoptime posset conficeret: utque munera homini polliceretur, jubent, & exercitui sumptum, utpote ipsis suppeditaturis; magnam videlicet spem habentes, quum ipsi in Naxo apparuissent, Naxios omnia quæ ipsi juberent esse facturos, atque adeo ceteros insulanos. nulladum enim Cycladum insularum sub Dario erat. Profectus Sardes Aristagoras, ait Artapherni esse insulam Naxum, non spatiosam illam quidem, sed pulchram

a ὥστε καὶ τ. b προσίοντο. c Hæc vox μεγάθεϊ non est in MS.

chram alioqui & bonam, Ioniæque vicinam, multis præterea & pecuniis & mancipiis refertam. Proinde tu adversus hanc regionem ducito exercitum, ejus exules illuc reducens. Quod ubi feceris, partim magnæ tibi sunt penes me in expedito pecuniæ, præter illas quæ in exercitum erogabuntur; has enim æquum est nos præbere, qui ducimus: partim insulas regi acquires, ipsam Naxum & quæ ex hac pendent, Parum & Andrum, ceteraſque quæ Cyclades nominantur. Unde progressus, haud difficulter invades Euboeam, insulam magnam ac beatam, nec inferiorem Cypro, ac facilem sane ad capiendum, centum omnino navibus ad has omnes occupandas suffecturis. Huic respondens Artaphernes, Tu vero, inquit, quæ sunt ex utilitate regiæ domus exponis, & probe ista suades omnia, præterquam de numero navium. nam pro centum navibus, ducentæ tibi ineunte statim vere in promptu erunt. Oportet tamen in his rebus auctoritatem quoque regis accedere.

32 His auditis Aristagoras lætus Miletum rediit. Artaphernes autem misso Susa ad Darium nuncio, per quem de rebus ab Aristagora dictis eum certiorem faceret, ubi ille rem approbavit, ducentas triremes instruxit, tum Persarum, tum aliorum sociorum magna sane multitudine, præfecto eis duce Megabate, viro Persa, è familia Achæmenidarum, suo ac Darii consanguineo: cujus (si vera sunt quæ dicuntur) posteriore tempore filia pacta fuit Pausaniæ Lacedæmonio, Cleombroti filio, Græciæ tyrannidem affectanti. Delecto itaque duce Megabate, exercitum Artaphernes ad

33 Aristagoram misit. Megabates ex Mileto Aristagora assumpto atque Ionum exercitu cum Naxiis, navigavit simulans ire in Hellespontum. Atque ubi Chium pervenit, classem continuit apud Caucasa, ut illinc vento aquilone trajiceret in Naxum. Sed quoniam non erat fatale Naxios ea classe deleri, hoc contigit: Megabates in circumeundis navium excubiis offendit navem Myndiam à nemine custodiri. quam rem indigne ferens, jussit satellites inventum ejus navis rectorem, nomine Scylacem, vincire trajectum per thalamiam navis, *id est*, foramen per quod infimi remi extant: ita ut caput extaret, corpus intus esset. Aristagoras au-

χρήματα δ' ἔνι πολλὰ [a], καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ὅτι ταύτῃσι τὴν „χώρην τρηχηλάτεε, κατάγων ἐς αὐτὴν τοὺς „Φυγάδας ἐξ αὐτῆς. καί τοι ταῦτα ποιήσαντι „τῶν μέν ἐστι ἑτοῖμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγά„λα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ· τῶ„τα μὲν γὰρ δίκαιον [b] ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρέ„χειν ἐστί· τῶν [c] δ', νήσους προσκτήσεαι βασι„λέι, αὐτήν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἠρτη„μένας, Πάρον τε καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυ„κλάδας καλεομένας. ἐνθεῦτεν δ' ὁρμεώμενος, „εὐπετέως ἐπιθήσεαι Εὐβοίῃ νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ „εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου, καὶ κάρτα εὐ„πετέι χερσωθῆναι. ἑκατὸν δὲ σὺν νηυσὶ ταύτῃσι πάσῃσι χερώσασθαι. ὁ δ', ἀμείβετο αὐτὸν τοῖσ„δε, Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλήιον ἐξηγητὴς γίνεαι „πηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα εὖ φρονέεις „πάντα, πλὴν τὸν νεῶν τὸν ἀριθμόν. ἀντὶ δὲ τῶν [d] ἑ„κατὸν νεῶν, διηκόσιαί τοι ἑτοῖμοι ἔσονται ἅμα τῷ „ἔαρι. δεῖ δὲ τούτοισι καὶ αὐτὸν [e] βασιλῆα συνέπαινον γενέσθαι. Ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὡς ταῦτα ἤκουσε, περιχαρὴς ἐὼν, ἀπῆιε [f] ἐς Μίλητον. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης, ὡς οἱ πεμφθέντι ἐς Σοῦσα, καὶ διαπραχθέντα τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα, συνέπαινον καὶ αὐτὸς Δαρεῖος ἐγένετο, παρεσκεύασατο μὲν διηκόσιας τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περσέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων. στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγαβάτην, ἄνδρα Πέρσην τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἑωυτοῦ τε καὶ Δαρείου ἀνεψιόν· τοῦ Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμόνιος, εἰ δὴ ἀληθής γε ὁ λόγος, ὑστέρῳ χρόνῳ τυραννίδα, ἐρασθεὶς ἔχων τὴν Ἑλλάδα τύραννος ἠβούλευσε. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν Ἀρταφέρνης, ἀπέστειλε τὸν στρατὸν τοῦτον τὸν Ἀρισταγόρεα. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ τῆς Μιλήτου τόν τε Ἀρισταγόρεα καὶ τὸν Ἰάδα στρατιὸν, καὶ τοὺς Ναξίους, ἔστελλε τοῦτον ἐπ' Ἑλλησπόντου. ἐπεί τε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ, ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα [g], ὡς ἐνθεῦτεν βορέῃ ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβαίη. καὶ (ἐτύγχανε γὰρ ἐδεδεκτώκως τοῦτο τὸ στόμα Νάξιοι ἀποπλέοντα) πρῆγμα τοιόνδε συνηνείχθη γενέσθαι· τοῦ μὲν Μεγαβάτεω τὰς ὑπὸ τῶν νεῶν φυλακὰς, ὑπὸ νέος Μυνδίης ἔτυχε ὑπὸ οὐδεὶς φυλάσσων· ὁ δὲ, δεινόν τι ποιησάμενος, ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξορύσσοντας τὸν ἄρχοντα τούτου τοῦ νεὸς, τῷ οὔνομα ἦν Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμίης διελόντας τὸν νεὸς καλὰ τοῦτο· ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ Σκύ-

a χρήματα δ' ἔχοι πολλὰ. b δίκαιον. c παρέχειν· τοῦτο. d ἀντὶ δὲ τῶν. e καὶ τὸν. f ἀπῆιε. g Καύκασον.

Unde inimicitiæ: infausta expeditio coëgerunt Aristagoram deficere. Histiæi mira ratio nuncii mittendi.

λαιος, ἐξαγγέλλει τις τῷ Ἀρισταγόρῃ ὅτι τὸ ξεῖνόν οἱ τὸ Μύνδιον Μεγαβάτης δήσας λυμαίνοιτο. ὁ δὲ ἐλθὼν ἐβουλεύετο τὸ Πέρσῃ. τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τὸ ἐδέετο, αὐτὸς ἐλθὼν ἔλυσε· πυθόμενος δὲ, κάρτα δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγαβάτης, καὶ ἐπετέχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε, Σοὶ δὲ καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγμασι τί ἐστι; οὐ σὲ ἀπέστειλε Ἀρταφέρνης ἐμέο πείθεσθαι, καὶ ἐς τὴν ἂν ἐγὼ κελεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ δὲ, θυμωθεὶς τούτοισι, ὡς νὺξ ἐγένετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον πλοῖόν ἄνδρας Φερσεπλέας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα. Οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσεδόκησαν ὅμοιον σφίσι τὸ κακὸν τοῦτον ὀρμήσεσθαι. ἐπεὶ μέν τι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσενείκαντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ, ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ σῖτα [b] καὶ πολλὰ, καὶ τεῖχος ἐφείξαντο. ἐν οὕτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου· οἱ δὲ ἐπί τε διέβαλον ἐκ τῆς Χίης τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον, πρὸς παραγμένους προσεφέροντο, καὶ ἐπολιόρκεον μῆνας τέσσερας. ὡς δὲ τά τε ἐχόντες ἦλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα κατεδεδαπάνητό σφι, καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρισταγόρῃ προσανηλώκεε πολλὰ, ἔς τε πλεῦνός τε ἐδέετο ἡ πολιορκίη, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι Φυγάσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες, ἀπελλάσθησαν [c] ἐς τὴν ἤπειρον, κακῶς πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ ὅκου εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Ἀρταφέρνεϊ ἐκπεπληρῶσθαι· ἅμα δὲ ὀπίζετό μιν ἡ δαπάνη τε στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρώδεέ τε, καὶ στρατοῦ πεπέρασμένος κακῶς· καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος, ἐδόκεέ τε τῷ βασιληίῳ τε Μιλήτου ἀπαιρεθήσεσθαι [d]. ἀρρωδέων τε τυτθῶν ἔκαστα, ἐβουλεύετο ἀπόστασιν. συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπιχθῆναι ἐκ Σαμίων παρ' Ἱστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισταγόρῃ ἀπὸ βασιλῆος. ὁ γὰρ Ἱστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι, ὥστε φυλασσομένων τὰς ὁδῶν· ὁ δὲ, τὸν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὸν κεφαλὸν, ἔστιξε, καὶ ἐνέμεινε ἀναφυῆναι τὰς τρίχας. ὡς δὲ ἀνέφυσαν, τοῦτον ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον, ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν· ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρῃ ξυρήσαντά μιν τὰς τρίχας, κατιδέσθαι ἐς τὸν κεφαλόν. τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε (ὡς ἐγὼ ὕστερόν μοι εἴρηται) ἀπόστασιν. ταῦτα δὲ ὁ Ἱστιαῖος ἐποίεε, συμφορὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν

autem à quodam factus certior, hospitem suum Myndium à Megabate vinctum afflictari, Persam adit & hominem excusans reposcit: quum nihil exoraret, ipse accedens Scylacem solvit. Id ubi rescivit Megabates, graviter admodum ferens, Aristagoram vituperavit. Cui Aristagoras, Quid tibi, inquit, est cum istis negociis? nonne te misit Artaphernes ut me sequereris, atque eo navigares quocunque ego juberem? quid multa agis? His verbis indignatus Megabates, ubi nox adfuit, misit Naxum quosdam cum navi, ad rem Naxiis quæ imponderet exponendam. Naxii, ut qui nihil minus quam hanc adversus se classem venturam expectabant, ubi tamen id audierunt, omnia confestim ex agris in urbem comportare; & se, ut qui obsidendi essent, instruere cibariis, potu, murorum refectione. Et isti quidem tanquam instante sibi bello sese apparabant: illi vero, posteaquam è Chio in Naxum trajecerunt, jam præmunitos aggressi sunt; consumptisque quatuor in oppugnando mensibus, absumptaque à Persis quam secum attulerant pecunia, & magna etiam ab ipso Aristagora, quum plus desideraret obsidio, ubi castella Naxiis exulibus exstruxerunt, in continentem reverterunt male affecti. Aristagoras ita nec quod Artapherni receperat præstare poterat, & simul angebat eum militiæ impensa quæ exigebatur, etiam timebat ob exercitum male affectum, præsertim Megabate insimulante, verebaturque præterea ne regno Mileti fraudaretur, his de causis trepidus, de defectione cogitabat. Contigit enim quoque e Susis ab Histiæo venire quendam compuncto notis capite, quibus Histiæus Aristagoram commonefaciebat ut ab rege deficeret. Id namque volens Histiæus Aristagoræ indicare, quia alia ratione secure facere non poterat, utpote itineribus custoditis, fidelissimo e servis caput abrasum notis signavit, & hominem retinens quoad capilli renascerentur, ubi illi renati sunt, raptissime dimisit Miletum, nihil aliud mandans nisi ut quum Miletum perveniisset, juberet Aristagoram raso suo capite inspicere. Ea autem stigmata significabant (ut à me superius dictum est) defectionem. Hæc ideo Histiæus faciebat quod magnam calami-

τὴν

a ὑδὶ. b σιτία. c ἀπαλλάσσοντο. d ἀπαιρέσεσθαι.

lamitatem ducebat se Susis detineri: etiam atque etiam sperans fore ut si ab Aristagora rebellaretur ad mare proficisceretur: sin Miletus nil novi moliretur, nullam sibi viam amplius esse ad eam re-
36 vertendi intelligebat. Eum quidem nuncium Histiæus hæc considerans mittebat. Aristagoras autem, quum ei hæc omnia consentanea per idem tempus contigissent, retulit ad suæ factionis homines tam de sua sententia quam de Histiæi mandatis. Cui quum ceteri omnes assensissent, jubentes ut rebellaret, Hecatæus tamen historiographus initio dissuadere bellum sumi adversus regem Persarum, enumerans cunctas nationes quibus Darius imperaret, illiusque potentiam: sed quum hoc persuadere non posset, secundo loco suadere, ut classe mare occuparent, negans se videre qua alia ratione id esset eventurum. scire enim se Milesiorum vires esse imbecillas: si tamen pecuniæ è templo quod est in Branchidis tollerentur, quas Crœsus Lydus dedicavisset, multum spei recipere maris potiundi, atque ita pecuniam & ipsos habituros ad utendum, nec hostes eam spoliaturos. Erant autem hæ ingentes pecuniæ, quemadmodum à me in primo libro declaratum est. Verum ne hæc quidem sententia vicit; & nihilominus placuit, ut omnino rebellaretur: utque unus eorum Myuntem navigaret ad exercitum qui è Naxo reversus illic agebat, ut conaretur duces classiariorum
37 comprehendere. Missus autem ad hoc ipsum Iatragoras, dolo cepit Oliatum Ibanolis filium Mylassensem, & Histiæum Tymnis Termenensem, & Coëm Erxandri filium, quem Darius Mitylene donaverat, & Aristagoram Heraclidis filium Cymæum, complureſque alios. Ita ex professo Aristagoras defecit, omnia in Darium comminiscens: & primum quidem, verbo duntaxat tyrannidem deserens, statum reipublicæ Mileti constituit, ut secum libenter Milesii deficerent. Idem dehinc quoque in reliqua Ionia fecit, tyrannorum alios ejiciens, ex aliis autem quos tyrannos ceperat è navibus iis, quæ adversus Naxum una ierant, ut civitatibus gratificaretur, dedidit alium in aliam urbem trádens,
38 ex qua quisque illorum erat. Quorum Coëm Mitylenæi ut acceperunt, sine mora productum lapidibus interemerunt:

τὴν ἑωυτῶ κατοχὴν τὴν ἐν Σάρδισι. ἀποστάσι-
ος γινομένης, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι
τὴν θάλασσαν, μηδὲ νεώτερόν τι ποιδυσης τὰ
Μιλήτε, ἑτοίμως ἐς αὐτὴν ἥξειν ἐπιλογίζε-
το. Ἰσταῖος μέν νυν ταῦτα διανοεύμενος, ἀπέ-
πεμπε τὸν ἄγγελον· Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε
αὐτὰ χρόνῳ πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβούλε-
το ὦν μὴ τὸν σασιωτέων, ἐκφήνας τὴν τε ἑωυτῶ
γνώμην καὶ τὰ ὦδε Ἰσταίῳ ἀπεγμένα. οἱ
μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὠυτὸ ἐξε-
φέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι· Ἑκαταῖος δὲ
ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλέι
τῶν Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τά τε ἔθνεα
πάντα τῶν ἦρχε Δαρεῖος, καὶ τὴν δύναμιν
αὐτοῦ· ἐπεί τε ἧ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβού-
λευε ποιέειν ὅκως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσον-
ται· ἄλλως μέν νυν ἀδαμῶς ἔφη λέγων ἐνο-
ρᾶν ἐσόμενον τοῦτο. ἀπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν
τὴν Μιλησίων [a] ἐοῦσαν ἀσθενέα· εἰ δὲ τὰ χρή-
ματα καταμεθείη τὰ ἐκ τοῦ ἱροῦ τοῦ ἐν Βραγχί-
δῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς
εἶχε ἐλπίδας ὑπερβαλέσθαι τὴν θάλασσαν· καὶ ὕ-
τω αὐτούς τε ἕξειν χρήμασι χρᾶσθαι, καὶ τοὺς
πολεμίους ἀπὸ συλήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν
ταῦτα μεγάλα, ὡς δεδήλωταί μοι ἐν τῷ προ-
τέρῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἡ γνώ-
μη. ἐδόκεε ἧ ὅμως ἀπίστασθαι· ἕνα τε αὐτέων
πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ
τῆς Νάξου ἀπελθόντα, ἐὸν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν
πρῶτα τοὺς ὑπὸ τῶν νεῶν ὑπαγομένους στρατη-
γούς. Ἀποπεμφθέντος δὲ Ἱστιαγόρεω κατ' αὐτὸ
τοῦτο, καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίατον Ἰβανώ-
λιος Μυλασσέα, καὶ Ἱστιαῖον Τύμνεω Τερμε-
νέα, καὶ Κώλαι Ἐρξάνδρου, τῷ Δαρεῖος Μιτυ-
λήνην ἐδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρακλείδεω
Κυμαῖον, καὶ ἄλλους συχνούς· ἔτι δὲ ἐκ τοῦ ἐμ-
φανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεῖπε, πᾶν ὑπὲρ Δα-
ρείου μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ με-
τιεὶς τὸν τυραννίδα, ἰσονομίην ἐποίεε τῇ Μιλή-
τῳ, ὡς ἂν ἑκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπίσαι-
ατο [b]· μετὰ ἧ, καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τοῦτο
τοῦτο ἐποίεε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τοὺς τυράννους,
τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ὅσοι τῶν νεῶν τῶν συμ-
πλωσαισέων ὑπὸ Νάξον, τούτους ἧ φίλα βου-
λόμενος ποιέεσθαι τῇσι πόλισι, ἐξεδίδου, ἄλ-
λον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕ-
καστος. Κώλαι μέν νυν Μιτυληναῖοι, ἐπεί τε
τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν·

Cy-

a δύναμιν τῶν Μιλησίων. b συναπίσαιεν.

Aristagoras quærit societatem Spartæ, cujus regnum tenebat Cleomenes Anaxandridæ filius miro casu.

Κυρηναίοι ἢ τὸ σφέτερον αὐτέων ἀπήκαν. ὡς ἢ καὶ ἄλλοισι οἱ τυραννεῦσες αὐτῶν ἀπέσαν, τυράννων μέν νυν καταπαύσις ἐγίνετο ἀνὰ τὰς πόλιας. Ἀρισταγόρης ἢ ὁ Μιλήσιος ὡς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγὸς ὢν ἑκάστῃ τῶν πολίων κελεύσας ἑκάστους καταςῆσαι, δόκιμα αὐτὸς ἐς Λακεδαίμονα τριήρεϊ ἀπίσω ἐγίνετο. ἐδέετο γὰρ δὴ συμμαχίης τινὸς οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι. Τῆς ἢ Σπάρτης Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λέοντος οὐκέτι ἐβασίλευε, ἀλλὰ ἐπετελεύτηκεε· Κλεομένης ἢ ὁ Ἀναξανδρίδεω εἶχε τὴν βασιληίδα, ἐὼν κατὰ ἀνδραγαθίην οὐκ, ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδης γὰρ ἔχων γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα, καὶ ἐοῦσης ταύτης οἱ κατὰ θυμὸν παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τοῦτο ἢ τοιοῦτο ἐόντος, οἱ ἔφοροι εἶπαν, μετακαλεσάμενοι αὐτὸν, Εἴ τι σὺ γε σεωυτοῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτ' ἐστὶ προιδέσθαι, γένος τὸ Εὐρυσθένεος [a] γένεσθαι ἐξίτηλον. σὺ νῦν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεί τοι οὐ τίκτει σὺ σέο, ἄπες [b], ἄλλην γὰρ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα, Σπαρτιήτησι ἀδήσεις. ὁ δ' ἀμείβετο, φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν· ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν, προτρεπομένους, τὴν ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπέντα, ἄλλην ἐσάγεσθαι· οὐδέ σφι πείσεσθαι. Πρὸς ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι [c], προσέφερον Ἀναξανδρίδῃ τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν τοι προεχόμενόν σε ὁρέομεν ἣ ἔχεις γυναικὸς, σὺ δὲ ταῦτα ποίεε, καὶ μὴ ἀντίβαινε τοῖσι, ἵνα μή τι ἀλλοῖον περὶ σεῦ οἱ Σπαρτιῆται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις ἐπιμεληθέντα σοὶ ἐξέσται· σὺ δὲ ταύτῃ τε πάντα, ὅσα νῦν παρέχεις πάρεχε, καὶ ἄλλην περὶς, ταύτῃ ἐσάγαγε γυναῖκα τίκτουσαν. ταῦτά κη λεγόντων, συνεχώρησε ὁ Ἀναξανδρίδης. μετὰ δὲ, γυναῖκας ἔχων δύο, δίξας ἰδίας οἴκεε, ποιέων οὐδαμῶς [d] Σπαρτιητικά. Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος, ἡ ἐσύτερον ἐπελθοῦσα γυνὴ τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔφερον βασιλέα Σπαρτιήτῃσι ἀπέφαινε· καὶ ἡ πρότερον γυνὴ τὸ πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα, τότε κως ἔκυησε, σωτυχίῃ τοιῇδε χρησαμένη. ἔχοσαν δὲ τοῦτον ἀληθέϊ λόγῳ, οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκήιοι ποθέοντες ὤχλεον, φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως, βουλομένην ὑποβαλέσθαι. δεινὰ δὲ ποιεύντων αὐτέων, ἐπὶ χρόνου σωταίμονος, ὡς ἀπίστως οἱ ἔφοροι τίκτουσαν τὴν γυναῖκα πρόσ-

ζόμενοι

Cymæi ſuum dimiſerunt. Poſteaquam autem & alii complures tyranni fuga ſolum vertêre, paſſim per civitates eorum abdicatio facta eſt. Tyrannis ſummotis, Ariſtagoras Mileſius ſingulos juſſit in ſingulis civitatibus conſtituere magiſtratus: quod ſecundum fuit, ipſe Lacedæmonem triremi navigavit. opus enim erat magnam aliquam comparare ſocietatem. Spartæ regnum jam non 39
tenebat Anaxandrides, Leontis filius, quia non ſuperſtes erat, ſed ejus obitu filius Cleomenes regnabat; non ille quidem propter virtutis ſpecimen, ſed propter genus. Etenim Anaxandrides duxerat in matrimonium ſororis ſuæ filiam, quæ etſi cordi erat, tamen ex ea liberos non ſuſcipiebat. Id quum ita eſſet, ephori his eum verbis hortati ſunt: Si tu tibi non proſpicis, at certè nobis hoc non eſt deſpiciendum, Eurythenis genus intercidere. Tu igitur quandoquidem uxorem habes quæ ex te non parit, ea repudiata aliam ducito, gratiſſimam rem in hoc Spartiatis facturus. His ille reſpondens, negat ſe earum rerum alterutram eſſe facturum: & hos non recte conſulere ait, qui ipſum hortentur repudiata quam habeat uxore innoxia, alteram inducere: eoque ſe non eſſe pariturum. Cui ephori atque ſeni- 40
ores conſilio habito retulerunt: Quoniam te cernimus amore conjugis quam habes implicitum, facito quod dicemus, ac noli repugnare, nequid de te Spartiatæ gravius conſulant. Conjugem quam habes ut repudies non poſtulamus: quæcunque ei præſtas nunc, ea omnino præſtato: alteram tamen ducito præter hanc uxorem, quæ ſit fecunda. Hæc dicentibus aſſenſus eſt Anaxandrides: qui duas dehinc uxores habens, binis ædibus habitabat, haudquaquam Spartana faciens. Non longo inter- 41
jecto tempore, uxor quæ poſterius ducta eſt parit hunc Cleomenem, & ipſa ſucceſſorem regni Spartiatarum protulit. At uxor prior quæ præcedente tempore ſterilis fuerat, & ipſa tunc concepit, hoc fato uſa: quæ quum revera prægnans eſſet, conſanguinei tamen poſterioris uxoris id audientes, ac moleſte ferentes, dicere, jactari hoc ab illa animo ſubjiciendi ſibi partum. Itaque his indigne ferentibus, exacto tempore ephori increduli feminam parientem

a Εὐρυσθέος. b Verbum hoc ἄπες non exſtat in MS. c συμβουλευσάμενοι. d οὐδαμᾶ.

Id dolens Dorieus colonos duxit in Africam, sed indè pulsus Siciliam petebat, ni detentus bello inter Sybarin & Crotona & occisus movisset varias fabulas.

tem circumsidentes observarunt: quæ Dorieum peperit, moxque Leonidem, & post hunc recta Cleombrotum. Sunt etiam qui dicant Cleombrotum atque Leonidem fuisse geminos. At quæ Cleomenem peperit, secundo loco in matrimonium ducta, filia Prinetadæ, neptis Demarmeni, alium filium præterea non
42 genuit. Et Cleomenes quidem mentis non compos (ut fertur) sed admodum furens, Dorieus autem inter æquales omnes primus erat, meritoque putans se ob virilitatem regno potiturum. hoc ita opinione præsumens, defuncto Anaxandrida quum Lacedæmonii Cleomenem ex lege, quod maximus natu esset, creassent, indigne id tulit, sibi à Cleomene imperari. Igitur petita à Spartiatis plebe, coloniam duxit, neque Delphico usus oraculo, in quam terram ad urbem condendam tenderet, neque quippiam legitime aut ex more exequutus: adeo rem indigne ferebat. In Africam autem navigans ducibus Theræis ad Cinypen delatus, locum incoluit totius Africæ pulcherrimum, juxta flumen. Sed illinc tertio ejectus anno à Macis & Afris & Carthaginiensibus, in Peloponne-
43 sum abiit. Ubi Antichares vir Eleonius ei consilium dedit ex Laii oraculis, ut Heracleam in Sicilia conderet, affirmans Erycis regionem omnem esse Heraclidarum, ad ipso Hercule possessam. Hoc ille audito Delphos se contulit ad oraculum consulendum numquid regione ad quam proficiscebatur potiturus esset. Pythia eum potiturum respondit. Sumptaque Dorieus classe quam & in Africam du-
44 xerat, Italiam prætervehebatur. Ea tempestate (ut ferunt) Sybaritæ cum Tely rege suo bellum Crotoniatis erant illaturi: id metuentes Crotoniatæ Dorieum ut sibi opem ferret oravere. Hic precibus inductus, una cum illis adversus Sybarin contendit, eamque cepit. Hæc Sybaritæ Dorieum & qui cum illo erant feciisse ajunt. at Crotoniatæ negant quempiam sibi adjutorem peregrinum fuisse belli adversus Sybaritas, præter unum Calliam Eleum ex familia Iamidarum vatem: & hunc à Tely Sybaritarum tyranno ad ipsos transfugisse, hoc modo, quod sacrificans de eundo adversus Crotonem, non litaret. Hæc isti
45 non ajunt. Harum rerum utrique testimonia hæc adferunt; Sybaritæ quidem, par-

ζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὡς ἔπιπε Δωριέα, ἰθέως ἴσχε Λεωνίδεω· καὶ μετ' τοῦτον, ἰθέως ἴσχε Κλεόμβροτον. οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτον καὶ Λεωνίδεω γενέσθαι. ἡ δὲ, Κλεομένεα τεκοῦσα, καὶ τοὐδοτέρου ἐπελθοῦσα γυνὴ, ἔσχε θυγατηρ Περινηταδέω [a] τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτικτε τοὐδοτέρου. Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης, ὡς λέγεται, ἦν τε ὑ φρενήρης, ἀκρομανὴς τε. ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τ' ἡλίκων πάντων πρῶτος· εὖ τε ἐλπίσας κατ' ἀνδρογαθίην αὐτὸς ἔχησων τὴν βασιληίην. ὥστε ὢν ἔτω φρονέων, ἐπεδὴ ὁ, τε Ἀναξανδρίδης ἀπέθανε, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώμενοι τῷ νόμῳ, ἐσήσαντο βασιλῆα τ' πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δωριεὺς δεινόν τε ποιεύμενος, καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομένεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας λαὸν [b], Σπαρτιήτας ἦγε [c] ἐς ἀποικίην· ἔστε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρησηρίῳ χρησάμενος, ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἴη, ἔστε ποιήσας ἅδεν τ' νομιζομένων, οἷα βαρέως φέρων, ἀπίκετο ἐς τὴν Λιβύην τὰ ὡλοΐα· κατηγέοντο δέ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι [d]. ἀπικόμενος δὴ ἐς Κίνυπα, οἴκησε χῶρον κάλλιστον τ' Λιβύων παρὰ ποταμόν. ἐξελαθεὶς δὲ ἐνθεύτεν τρίτῳ ἔτεϊ ὑπὸ Μακέων τε καὶ Λιβύων καὶ Καρχηδονίων, ἀπίκετο ἐς Πελοπόννησον. Ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, συνεβούλευσε οἱ ἐκ τ' Λαΐου χρησμῶν, Ἡρακλείην τὴν ἐν Σικελίῃ κτίζειν, φὰς τὴν Ἔρυκος χώρην πᾶσαν εἶναι Ἡρακλειδέων, αὐτὸς Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ, ἀκέσας ταῦτα, ἐς Δελφοὺς οἴχετο χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αἱρέοι ἐπ' ἣν στέλλεται χώρην. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἱρήσειν. Ὡς δὲ ταῦτα ἐπαλαβὼν ὁ Δωριεὺς τ' στόλον τ' ἦγε ἐς Λιβύην ἦγε, ἐκομίζετο ὡυτὰ τὴν Ἰταλίην. Τὸν χρόνον δὲ τοῦτον, ὡς λέγουσι Συβαρῖται, σφέας τε αὐτοὺς, καὶ Τῆλυν τ' ἑωυτῶν βασιληα ὑπὸ Κροτωνα μέλλειν στρατεύεσθαι· τοὺς δὲ Κροτωνιήτας ὠδὶ δείσαντας γνώμενος, δεηθῆναι Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι, καὶ τυχεῖν δεηθέντας. συστρατεύσασθαί τε δὴ ὑπὸ Σύβαριν Δωριέα, καὶ συνελεῖν τὴν Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρῖται λέγουσι ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον παρεπλαβέσθαι τοῦ πρὸς Συβαρίτας πολέμου, εἰ μὴ Καλλίην τ' Ἰαμιδέων μάντιν Ἠλεῖον μοῦνον· καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῷδε· ὡυτὸν Τήλυος τοῦ Συβαριτέων τυράννου ἀποδρήσαντα ἀπικέσθαι ὡυτὸν σφέας, ἐπεί τε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ παρεχώρεε· χρηστὰ γομένῳ ὑπὲρ Κρότωνα. ταῦτα δὲ οὐκ οὗτοι λέγουσι. Μαρτύρια δὲ τοῦτέων ἑκάτεροι ἀποδεικνύουσι τάδε. Συβαρῖται μὲν

a Περινηταδέω. b λαὸν. c ἄγει. d Θηραῖοι. e παρεχώρει.

Doriei memoria, & quidam eius comites, sed in Sicilia occisi. Euryleon Minoæ & Selinuntis tyrannus. Philippus olympionices. Cleomenis breve regnum.

τέμενός τε καὶ νηὸν ἑόντα ἀμφὶ τὸ ξηρὸν Κράστιν, τὸ ἱδρύσεσθαι σφι ἐλόντα τὴν πολιν Δωριέα λέγουσι Ἀθηναίη ἐπωνύμῳ Κραστίῃ. τοῦτο μὲν, αὐτὸν Δωριέος τὸ μαντήιον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι ἀμφὶ τὰ μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη. εἰ γὰρ δὴ μὴ παρέπεμψε μηδὲν, ἐπ' ὃ ἦλθε ἐστέλλετο ἐποίεε, εἶλε ἂν τὴν Ἐρυκίνην χώρην, καὶ ἑλὼν κατέσχε, καὶ ἂν αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δὲ ἀπὸ Κροτωνιήτεω ἀποδεικνῦσι Καλλίῃ μὲν τῷ Ἠλείῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιητίδι πολλὰ δοθέντα, τά καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι· Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοισι, οὐδέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε Συβαριτικῷ πολέμῳ Δωριεὺς, δοθήναι ἂν οἱ πολλαπλάσια ἢ Καλλίῃ. τοῦτο μὲν νυν ἑκάτεροι αὐτίων μαρτύρια ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι ὁκοτέροισί τις πείθεται αὐτίων, τούτοισι χρεωχρεέειν. Συνέστελλον δὲ Δωριεῖ καὶ ἄλλοι συγκτίσαι Σπαρτιητέων, Θεσσαλός καὶ Παραιβάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων. οἳ ἐπεί τε ἀπίκοντο πάντι στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Αἰγεσταίων [b]. μοῦνος δέ γε Εὐρυλέων τῶν συγκτισίων ἐσώθη τούτου τοῦ πάθεος. συλλαβὼν δὲ ἔστρεψε τὰ στρατιῆς τὰς ἐσκομισθείσας, ἔσχε Μινῴην τὴν Σελινουσίων ἀποικίην· καὶ συνελαβέτην Σελινουσίοις τὴν μουναρχίην Πυθαγόρεω [c]. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτον κατέλυσε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινοντίων, καὶ ἐμουνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον. οἱ γὰρ μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγορείου βωμόν. Συνέστεφε δὲ Δωριεῖ καὶ συναπέθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω, Κροτωνιήτης ἀνήρ· ὃς ἁρμοσάμενος Τήλυος τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα, ἔφυγε ἐκ Κρότωνος· ψόφου δὲ τοῦ γάμου εἶχετο πολέων ἐς Κυρηναίην· ἐκ ταύτης δὲ ὁρμεώμενος συνέστεφε οἰκηίῃ τε τριήρεϊ καὶ οἰκηίῃ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἐών τε Ὀλυμπιονίκης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἑωυτόν· διὸ δὲ τὸ ἑωυτοῦ κάλλος ἐνείκατο παρὰ Αἰγεσταίων τὰ οὐδεὶς ἄλλος. ὅπισθε γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρῷον ἱδρυσάμενοι, θυσίῃσι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μέν νυν τοιούτῳ ἐτελεύτησε. εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ Κλεομένεος, καὶ κατέμεινε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευε ἂν Λακεδαιμονίων. οὐ γὰρ πολλὸν χρόνον ἦρξε ὁ Κλεομένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἄπαις, θυγατέρα μούνην λιπὼν τῇ οὔνομα

partim fanum ac templum prope ſiccum flumen Craſtin, quod Dorieum capta urbe ajunt extruxiſſe Minervæ cognomine Craſtiæ: partim ipſius Doriei necem, quam volunt eſſe maximum teſtimonium, quoniam contra vaticinia agens interemptus fuit. Si enim nihil niſi id ad quod proficiſcebatur feciſſet, nec tranſgreſſus eſſet, Erycinam regionem obtinuiſſet, & obtentam poſſeduſſet, non ipſe cum exercitu conſumptus eſſet. At Crotoniatæ multa monſtrant eximie donata Calliæ Eleo in agro Crotonienſi, quæ etiam ad meam uſque memoriam prognati Calliæ colebant: Dorieo autem & ejus poſteris nihil. cui tamen, ſi in bello Sybaritano fuiſſet Crotoniatis auxilio, multo plura quam Calliæ fuiſſent donata. hæc pro ſe utrique eorum teſtimonia referunt, quorum utris accedere quiſque mavult, his accedat *licet*. Navigarunt autem cum Dorieo & alii 46
Spartiatarum, deducendæ coloniæ ſocii, Theſſalus & Paræbates & Celees & EUryleon: qui quum omni claſſe Siciliam tenuerunt, ſuperati à Phœnicibus atque Ægeſtanis, in prœlio occubuerunt, uno tantum ex hac adverſa pugna ſuperſtite EUryleonte: qui collectis eorum reliquiis, occupavit Minoam Selinuſiorum coloniam, Selinuſioſque liberavit monarchia Pithagoræ. *Hunc* quum ſuſtuliſſet, ipſe tyrannidem Selinuntis invaſit. Sed ad breve tempus eam obtinuit. nam Selinuſii impetu in eum facto, quum ad Jovis forenſis aram confugiſſet, obtruncarunt. Dorieo & 47
viæ & mortis ſocius fuit Philippus Butacidæ filius, vir Crotoniata, qui deſponſa ſibi filia Telyos Sybaritæ, Crotone profugerat, abnegatoque matrimonio tranſmiſit Cyrenen. Ex hac diſcedens, ſectatus eſt propria trireme, ac proprio virorum ſumptu, qui erat & olympionices, & omnium ſui temporis Græcorum pulcherrimus. Ob quam corporis ſpeciem ab Ægeſtanis ea quæ nemo alius reportavit. nam ad ſepulchrum ejus monumento extructo, ſacrificiis eum placant. Hunc in modum Dorieus 48
vita functus eſt. qui ſi in animum induxiſſet ferre Cleomenis regnum, & in Sparta permanſiſſet, regno fuiſſet Lacedæmoniorum potitus. Neque enim diu Cleomenes imperavit: ac ſine liberis deceſſit, una duntaxat relicta filia, cui

a συνεπελάβετό Ε. b MS. habet Ἐγεσταίων tum hic, tum infra. c Πυθαγόρεω.

Aristagoræ sermo ad Cleomenem, docens continentiam regionum ex Ionia usque Susa.

49 cui nomen Gorgo. Cleomene igitur imperium tenente, Spartam venit Aristagoras Mileti tyrannus: cui etiam in sermonem venit, habens (ut Lacedæmonii ajunt) æream tabellam, in qua totius terræ ambitus erat incisus, cunctumque mare, atque omnia flumina. Accedens igitur in colloquium Aristagoras, ita ad eum inquit: Studium meum, Cleomenes, qui huc advenerim, ne mireris. officia enim sunt talia. Ionas pro liberis servos esse, dedecus dolorque maximus est cum nobis ipsis, tum vero inter cæteros vobis, quanto præestis Græciæ. proinde igitur, per deos Græcos, eripite Iones à servitute, consanguineos vestros. quod facile est ad præstandum: nam neque barbari sunt viri strenui, & vos in summum rei bellicæ per virtutem evasistis, & pugna eorum hujuscemodi est; arcus ac breve spiculum, bracasque induti veniunt ad pugnas, & in capitibus pileos. sic faciles captu sunt. Ad hæc, tantum bonorum est iis qui eam incolunt continentem, quantum non est ceteris universis, tum auri, (ut ab hoc incipiamus) tum argenti, tum æris, tum variæ vestis, tum jumentorum, tum mancipiorum: quibus vos, si potiri libuerit, potiemini. Sunt quoque inter se confines, ut ego differam; his quidem Ionibus sunt Lydi, qui terram incolunt bonam, & circumfluunt argento. Hæc autem dicebat, ostendens in ambitu terræ inciso tabellæ quam ferebat. Lydis vero (dicebat Aristagoras) confines sunt hi Phryges, auroram versus, pecorum copia & fructuum ubertate, omnium quos ego novi longe beatissimi. Phrygibus annexi sunt Cappadoces, quos nos Syrios appellamus. His proximi sunt Cilices, hujus maris accolæ, ubi hæc Cyprus insula est sita: qui tributum annuum regi pendunt quingena talenta. His Cilicibus confines sunt hi Armenii, & ipsi re pecuaria abundantes. Armeniis his Matieni, istam regionem tenentes, quorum terræ Cissia hæc adhæret: in qua juxta fluvium hunc Choaspem sita sunt hæc Susa, ubi rex magnus domicilium habet, atque hic pecuniarum thesauri sunt. Hanc vos urbem si ceperitis, bona fide jam cum Jove de divitiis licet certetis. Verum de terra neque multa neque ita feraci, & pro exiguis finibus oportet vos rejicere

νομα ἰῶ Γοργώ. Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην, Κλεομένεϊ ἔχοντι τὴν δεχλήν. τῷ δὴ ἐς λόγους ἦιε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα, ἐν τῷ γῆς ἁπάσης περίοδος ἐνετέτμητο, καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος δὴ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε [a], Κλεόμενες, σεωυτοῦ μὲν τοῦ ἐμοῦ μὴ θωϋμάσῃς τὸν σπουδὴν ἀπίξιος· πολλὰ γὰρ ἐστὶ τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων, ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε [b] τοῦ Ἑλληνικοῦ. νυνὶ ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ τοῦ δυσπρήνου, ἄνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα χωρήσειν οἷά τε ἐστί. ἔτι γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἥτε μάχη αὐτίων, ἔστι πεζὸς, τόξα, καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας, καὶ κυρβασίας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆσι. ἔτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἤπειρον ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσα οὐδὲ τοῖσι σφετέροισι ἄλλοισι· ἀπὸ μὲν χρυσοῦ ἀρξαμένοισι, ἄργυρος, καὶ χαλκὸς, σιδηρός τε παντοίη καὶ ἐσθὴς ποικίλη, καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα. τὰ δυμῷ βαλόμενοι, αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. καλοίκλωστα δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε οἵδε Λυδοὶ, οἰκέουσί τε χώρην ἀγαθὴν καὶ πλουσιωτάτοισι ἐόντες. δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τὴν τοῦ γῆς περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. Λυδῶν δὲ (ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης) οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν. τούτοισι δὲ πρόσοικοι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν ᾗ νῆσος Κύπρος κεῖται· οἳ πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτηον φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλίκων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ ἔτοι ἐόντες πολυπρόβατοι. Ἀρμενίων δὲ, Ματιηνοὶ, χώρην τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπεα κείμενα ἔστι τὰ Σοῦσα πτοῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τὰ χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνταῦθά εἰσι. ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν, θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτεε πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν χώρης ἄρα ἐ πολλῆς, ἢν δὲ ἔτω χρηστῆς, καὶ ἄρων σμικρῶν,

[a] τοιάδε. [b] MS. habet προέσταλε.

Aristagoræ fraus infelix propter veritatem intervalli expositam. Supplex ergo factus ne pecunia Cleomenem expugnaret, arcuit huius filiola.

„ κρῶν, χρεών ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι
„ πρὸς τὸν Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρ-
„ κάδας τε καὶ Ἀργείους· τοῖσι ἔστι χρυσοῦ ἐκκειμένου
„ ἐστὶ οὐδέν, οὔτε ἀργύρου, τοῦ περὶ καὶ τινα ἀνὴρ
„ προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν. παρεὸν ὦν τοῦ
„ Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἱρήσεσθε
Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε. Κλεομένης δὲ ἀμεί-
„ βετο τοῖσδε, Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί
„ τοι ἐς τρίτιον ἡμέρην ἀποκρινέεσθαι. Τότε μὲν ἐς
τοσοῦτον ἤλασαν. ἐπείτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη ἐγένετο τῇ
ἀποκρίσι, καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἴρετο ὁ
Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρεα ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θα-
λάσσης τὸν Ἰώνων ὁδὸς εἴη τῷ βασιλῆϊ· ὁ δὲ Ἀ-
ρισταγόρης, πάλαι ἐὼν σοφὸς, καὶ διαβάλλων ἐκεῖ-
νον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη. χρεὼν γὰρ μιν μὴ λέγειν
τὸ ἐὸν, βυλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν
Ἀσίην, λέγει δὲ ὧν, τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν
ἄνοδον. ὁ δὲ, ὑπαρπάσας τὸν ὑπόλοιπον λόγον, τὸν
ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν τῷ τὴν ὁδὸν, εἶπε, Ὦ
„ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ
„ δυὼ τοῦ ἡλίου. οὐδένα γὰρ λόγον δίκαια λέγεις λα-
„ κεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης
„ τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης
ταῦτα εἶπας, ἤιε ἐς τὰ οἰκία. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης
λαβὼν ἱκετηρίην, ἦιε ἐς τοῦ Κλεομένεος· ἐσελθὼν
δὲ εἴσω, ἔνθα ἱκετεύων, ἐπακούσας, ἐκέλευε τὴν
Κλεομένεα ἀποπέμψαι τὸ παιδίον. παρεζήκεε γὰρ
δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ·
τοῦτο δέ οἱ ἦν μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε, ἐὸν ἐτέων
ἑκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν
ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἀπέχεσθαι τοῦ παιδὸς
εἵνεκα· ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρξασθαι ἐκ
δέκα ταλάντων ὑπερβάλλοντα, ἦν οἱ ἀπο-
λέσῃ τὴν ἐδέετο. ἀναδυομένου δὲ τοῦ Κλεομένεος,
προσέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρι-
στοβούλου ἐς οὗ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπο-
„ δέξατο[a], καὶ τὸ παιδίον ἠύδα ξατο, Πάτερ, δια-
„ φθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστᾶς ἴῃς. ὅ τε
δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τῇ παιδὶ τῇ φρονήσι, ἦιε ἐς ἕτερον οἴκημα· καὶ ὁ Ἀριστοβούλου ἀπαλ-
λάσσετο τοπερέπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ
ἐξεγένετο ὑπωλέον ἔτι σημῆναι τοῦ τὴν ἄνοδον
τὴν παρὰ βασιλῆα. Ἔχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύ-
τῃ ὧδε· σταθμοί τε πανδοχῆαι εἰσὶ βασιλήιοι,
καὶ καταλύσιες καλλίστας· διὰ οἰκεομένης τε
ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλέος· διὰ μέν γε Λυ-
δίης καὶ Φρυγίης σταθμοὶ τεινοντες εἴκοσί εἰσι, πα-
ρασάγγαι δὲ πάντες καὶ ἑνενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκ-
δέκεται δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἅλυς ποταμὸς, ἐπ' ᾧ
πύλαι

cere bella adversus Messenios vobis pares; & Arcades & Argivos, quibus nihil est neque auri neque argenti, quarum rerum cupiditate quis inducitur ad mortem periclitandam: at quum offeratur occasio facile potiundi tota Asia, aliudne quippiam præoptabitis? Hæc Aristagoras dicebat. Cui respondens Cleomenes, Milesie, inquit, hospes, in triduum tibi differo respondere. Tunc quidem hactenus processum est. ubi vero dies responsioni præstituta adfuit, & ad locum de quo convenerant, ventum est, interrogavit Aristagoram Cleomenes, quot dierum ab Ionum mari ad regem esset iter. Aristagoras, alioqui solers, & illum præclare decipiens prudentia, in hoc tamen lapsus est: qui quum non deberet rem ut se habebat illi aperire, volens Spartiatas in Asiam educere, dixit trium mensium esse adscensum. Cleomenes, interpellata hujus quam ordiri instituerat oratione de itinere, inquit, Hospes Milesie, abscede è Sparta ante solem occidentem. nec enim sermonem auditu gratum dicis Lacedæmoniis, volens eos trimestri itinere abducere à mari. Hæc loquutus Cleomenes domum abiit. Aristagoras, sumpto oleæ ramo instar supplicis ad domum Cleomenis se contulit, eamque ingressus ut supplex, jubebat ad se audiendum dimitti illius filiam. Stabat enim ante Cleomenem filia cui nomen erat Gorgo, unica illius proles, eaque octo aut novem annos nata. Cleomene jubente eum dicere quæ vellet, neque reticere filiolæ gratia, tunc Aristagoras incepit polliceri illi ab decem talentis, si precibus suis annueret; abnuente Cleomene, subinde adjiciendo illuc pervenit, ut quinquaginta talenta polliceretur. Ad quod puella, Pater, inquit, hospes te corrumpet, nisi hinc abis. Prudenti monito puellæ delectatus Cleomenes, in aliud conclave abiit: & Aristagoras è Sparta prorsus abscessit, non facta ei amplius potestate indicandi adscensus ad regem. Ea namque istius itineris ratio ita habet. Ubique sunt regii stathmi, *id est*, mansiones, ac diversoria pulcherrima. Iter omne per loca culta, ac tuta. Et per Lydiam quidem & Phrygiam, stathmi vel mansiones tendunt viginti, parasangæ nonaginta quatuor & dimidiatus. E Phrygia excipit fluvius Halys, cui imminent

a ὑπεδέξατο.

minent portæ, quas tranſire omnino neceſſe, atque ita fluvium tranſmittere. eſt & cuſtodia magna ad illum. Tranſgreſſo in Cappadociam, & eam permetienti uſque ad fines Cilicios, duodetriginta ſtathmi ſunt, paraſangæ centum quatuor. In horum finibus poſitas duplices portas ac totidem cuſtodias pertranſis. Has tranſgreſſo, & per Ciliciam iter facienti, tres ſtathmi ſunt, paraſangæ quindecim ac dimidiatus. Terminus Ciliciæ & Armeniæ eſt flumen quod navibus tranſitur, nomine Euphrates. In Armenia ſtathmi ſunt diverſoriorum quindecim, paraſangæ quinquaginta ſex & dimidiatus, in quibus & cuſtodia eſt. Eam fluvii qui navibus tranſeuntur quatuor perfluunt, quos tranſmittere prorſus neceſſarium eſt: primus, Tigris: ſecundus dehinc ac tertius ejuſdem nominis, etſi non idem fluvius, nec ex eodem fluens loco. nam horum quos enumeravi primus ex Armeniis fluit, alter ex Matienis. quartus fluvius nominatur Gyndes, quem Cyrus aliquando in trecentos ac ſexaginta diduxit alveos. Ex hac Armenia in terram Matienam tendentes ſtathmi ſunt quatuor: unde in regionem Ciſſiam tranſeunti ſunt undecim ſtathmi, paraſangæ vero quadraginta duo & dimidiatus, ad fluvium Choaſpem, qui & ipſe navibus tranſmittitur. ſupra quem urbs Suſa eſt ſita. Omnes hi ſtathmi, ſunt centum ſundecim. diverſoria igitur ſtathmorum tot ſunt ad-
53 ſcendenti Sardibus Suſa. Quod ſi iter regium recte metiamur paraſangis, & paraſanga valet triginta ſtadia, (ut valet) ſunt è Sardibus ad regiam quæ dicitur Memnonia, tredecim millia ſtadiorum & quingenta: quum ſint paraſangæ quadringenti quinquaginta. Itaque peragrando ſingulis diebus centena & quinquagena ſtadia, conſumuntur ſolidi no-
54 naginta dies. Hunc in modum ab Ariſtagora Mileſio apud Cleomenem Lacedæmonium dicente trium menſium adſcenſum eſſe ad regem recte dicebatur. Quod ſiquis exploratius iſta inquirat, hoc quoque ego indicabo. nam iter ab Epheſo ad Sardis huic rationi decet apponi in computando. A Græco igitur mari ad Suſa (hæc enim urbs Memnonia vocatur) dico eſſe quatuordecim millia ſtadiorum & quadraginta. Ex Epheſo enim ad Sardes, quingenta & quadra-

πύλαι τε ἔπεσι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ ἔτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν· καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. Διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην, καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι ὅρων τῶν Κιλικίων, σταθμοὶ δυῶν δέοντες εἰσὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ πέντε καὶ ἑκατόν. ἔστι δὲ τοῖσι τούτων ὅροισι δίξας τε πύλας διεξελᾶς, καὶ δίξα φυλακήρια ἀναμείψαι. ταῦτα δὲ διεξελάσαντι, καὶ διὰ τῆς Κιλικίης ὁδὸν ποιευμένῳ, τρεῖς εἰσὶ σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα, καὶ ἥμισυ. ὅρος δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης ἐστὶ ποταμὸς νηυσὶ περήσιος, τῷ ὄνομα Εὐφρήτης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μέν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα, παρασάγγαι δὲ ἑξήκοντα, καὶ ἥμισυ· καὶ φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσὶ περητοὶ τέσσερες διὰ ταύτης ῥέουσι, τὰς πᾶσα ἀνάγκη διαπορευμένους εἶναι· πρῶτος μὲν, Τίγρης· μετὰ δὲ, δεύτερός τε καὶ τρίτος ὠυτὸς ὀνομαζόμενος· οὐκ ὠυτὸς ἐὼν ποταμὸς, οὐδὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ῥέων. ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτέων καταλεχθεὶς, ἐξ Ἀρμενίων ῥεῖ· ὁ δὲ ὕστερον, ἐκ Ματιηνῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν, οὔνομα ἔχει Γύνδης, τὸν Κῦρος διέλαβε κοτε ἐς διώρυχας ἑξήκοντα καὶ τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλουσι ἐς τὴν Ματιηνὴν γῆν, σταθμοὶ εἰσὶ τέσσερες. ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώρην μεταβαίνουσι, ἕνδεκα σταθμοὶ, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσερήκοντα καὶ ἥμισυ ἐστὶ ἔστι πρὸς ποταμὸν Χοάσπην, ἐόντα καὶ τοῦτον νηυσὶ περητόν· ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. ἔστι οἱ πάντες σταθμοὶ εἰσὶ ἕνδεκα καὶ ἑκατόν. καταγωγαὶ μέν νυν σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα. ἀναβαίνοντι. Εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασιληίη τοῖσι παρασάγγῃσι, καὶ ὁ παρασάγγης δυώδεκα τριήκοντα στάδια, (ὥσπερ ἔστι γε δυώδεκα) ταῦτα) ἐκ Σαρδίων στάδιά ἐστι ἐς τὰ βασιλήια τὰ Μεμνόνεια καλεόμενα, πεντακόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρια, παρασαγγέων ἐόντων πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν στάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ διεξιέασι, ἀνύσιμα ἔντα ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐννενήκοντα. Οὕτω τῷ Μιλησίῳ Ἀρισταγόρῃ, εἴπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν παρὰ βασιλέα, ὀρθῶς εἴρητο. εἰ δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τούτων ἔτι διζήσεται, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω. τῷ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ προσλογίσασθαι ταύτῃ. καὶ δὴ λέγω σταδίους εἶναι τοὺς πάντας ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι Σούσων (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστυ καλέεται) τετρακισχιλίους καὶ μυρίους. οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδις εἰσὶ τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι

a ἰοῦσι Wes.

Harmodius & Aristogiton profapiæ Gephyræi, à quibus Hipparchus interfectus, & origo Gephyræorum, unde primo Græcorum literæ & scholæ.

στάδιοι· καὶ ὕτω τρισὶ ἡμέρῃσι μηνιαῖος ἡ τρίμηνος ὁδός. Ἀναλαυνόμενος δὲ ὁ Ἀναξαγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης, ἦκε ἐς τὰς Ἀθήνας, ἡγεμόνας ὧδε τυράννων ἐλευθέρας· ἐπεὶ Ἵππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἱππίεω δὲ τυράννου ἀδελφεὸν, ἰδόντα ὄψιν ἐνυπνίου τῷ ἑωυτοῦ πάθεϊ ἐναργεστάτην, κλείνασι Ἀριστογείτονι τῷ Ἀρμοδίου, γένος ἐόντες τὸ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μὴ πάσσι ἐτυράννευσαν Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτεα πίσυρα, οὐδὲν ἧσσον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ πρότερον. Ἡ μὲν νυὸς δὲ Ἱππάρχου ἐνυπνίου ἦν ἥδε· ἐν τῇ πρότερον νυκτὶ τῶν Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἵππαρχος ἀνδρὸς οἱ ὑπερμήκεος καὶ εὐειδέος αἰνίσσεσθαι τάδε τὰ ἔπεα,

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ.
Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδίκων δίκην οὐκ ἀποτίσει.

ταῦτα δὲ, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερὸς ἦν ὑπερτιθέμενος ὀνειροπόλοισι. μετὰ δὲ, ἀπαμπεχόμενος τὴν ὄψιν, ἔπεμπε τὴν πομπὴν ἐς τὴν δὴ τελευτᾶ. Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονέες Ἱππάρχου, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγένοντο ἐξ Ἐρετρίης τὴν ἀρχήν· ὡς δὲ ἐγὼ ἀναπυθανόμενος εὕρισκον, ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην. οἴκεον δὲ τῆς χώρης ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοίρην. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμείων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων, οἱ Γεφυραῖοι ἔτεσι δευτέροισι ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτράποντο ἐπ' Ἀθηναίων [a]. Ἀθηναῖοι δὲ σφέας δεξάμενοι ἐδέξαντο, σφέων αὐτῶν εἶναι πολίτας, πολλῶν μέν τεων καὶ οὐκ ἀξιαπηγήτων ἀπειργάσαντες ἔργεσθαι. Οἱ δὲ Φοίνικες ἔσαν οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλά τε πολλὰ, οἰκήσαντες ταύτην τὴν χώρην, ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἐόντα πρὶν Ἕλλησι, ὡς ἐμοὶ δοκέειν [b]. πρῶτα μὲν, τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ δὲ, χρόνῳ προβαίνοντι, ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸ ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφέας τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες· οἱ παραλαβόντες διδαχῇ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταῤῥυθμίσαντες σφέων ὀλίγα, ἐχρέωντο. χρεώμενοι δὲ, ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, ἐσαγαγόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήια κεκλῆσθαι. καὶ τὰς βίβλους διφθέρας κα-

draginta ſtadia: atque ita tribus omnino diebus augetur ſpatium itineris trimeſtris. Digreſſus è Sparta Ariſtagoras Athenas contendit, tyrannis liberatas, hoc modo: Poſtquam Hipparchum Piſiſtrati filium, Hippiæ tyranni fratrem, qui in ſomnis viſionem cladis ſuæ evidentiſſimam viderat, interfecere Ariſtogiton & Harmodius, priſca origine Gephyræi, poſt hæc nihilominus Athenienſes, imo magis quam prius, tyrannidem quadriennio pertulerunt. Viſio autem inſomnii Hipparchi hæc erat: Nocte quæ anteceſſit Panathenæa videbatur Hipparchus cernere virum adeſſe ſibi procerum atque ſpecioſum, hos verſus per ænigma dicentem,

Intoleranda hic tolera, tolerans animo agro.
Nemo hominum injuſtus non ſolvit tempore pœnam.

Hæc ſimulatque dies illuxit, palam referebat ad ſomniorum conjectores: ſed mox ſpreta viſione, celebravit pompam, ubi mortem oppetiit. Gephyræi autem è quibus erant percuſſores Hipparchi, fuere à principio ex Eretria oriundi, ut ipſi ajunt: verum, ut ego interrogando comperio, fuere Phœnices, ex iis qui cum Cadmo in terram quæ nunc vocatur Bœotia venere, atque eam incoluere, ſortiti Tanagricum tractum. unde Cadmeis prius per Argivos exactis, iterum per Bœotos hi Gephyræi expulſi, Athenas diverterunt. Athenienſes autem receperunt ſub conditionibus, ut inter ſuos cives eſſent, multis quibuſdam nec memoratu dignis abſtinere jubentes. Phœnices iſti qui cum Cadmo advenerunt, quorum Gephyræi fuere, dum hanc regionem incolunt, cum alias multas doctrinas in Græciam induxere, tum vero litteras, quæ apud Græcos, ut mihi videtur, antea non fuerant. Et primas quidem illas, quibus omnes etiam Phœnices utuntur: ſed progreſſu temporis, una cum ſono mutaverunt & modulum litterarum. Et quum ea tempeſtate in pleriſque circa locis eorum accolæ ex Græcis eſſent Iones, qui quum litteras à Phœnicibus diſcendo accepiſſent, earum illi pauca commutantes, in uſu habuerunt: & utentes confeſſi ſunt, ut æquitas ferebat, vocari Phœnicias, quod eſſent à Phœnicibus in Græciam illatæ: priſ-

a Ἀθηναίων. b δοκέω.

scaque consuetudine biblos Iones appellant pelles, quod aliquando penuria biblorum Ægypti & Syriæ, pellibus caprinis ovillisque utebantur: adhuc quoque ad meam usque memoriam multi barbarorum talibus in pellibus scribunt.

59 Quin ipse vidi apud Thebas Bœotias in Ismenii Apollinis templo, litteras Cadmeas in tripodibus quibusdam incisas, magna ex parte consimiles Ionicis. quorum tripodum unus habet hoc epigramma,

Obtulit Amphitryon me gentis Teleboarum.

Hæc fuere circa ætatem Laii, qui fuit filius Labdaci, nepos Polydori, pronepos Cadmi. Alter tripus hexametro carmine ait,

60 *Sæus in assueto pugilum certamine victor,*
Me tibi sacravit speciosum munus, Apollo.

Scæus autem hic Hippocoontis filius fuerit: si quidem hic est qui tripodem dicavit, & non alius idem Hippocoontis *filii* nomen habens circa ætatem OEdipi Laio geniti. Tertius tripus, & is

61 hexametro carmine, ait,

Laodamas ipsum tripodem sua in urbe monarchus,
Hoc insigne decus tibi magne dicavit Apollo.

Sub hoc Laodamante Eteoclis filio, qui solus imperavit, ejecti sunt Cadmei ab Argivis, & se ad Encheleas contulerunt. Gephyræi autem derelicti postea ab Bœotis recedunt Athenas: ubi sunt ab eis templa extructa, cum quibus nihil est ceteris Atheniensibus, & cum alia separata ab aliis templis, tum quoque Cereris Achæiæ & templum & orgia.

62 Quod igitur fuerit visum Hipparchi in somnis, & unde fuerint oriundi Gephyræi, ex quibus fuere percussores Hipparchi, à me commemoratum est. Super ista oportet adhuc altius repetere sermonem quem à principio instituera, qua ratione sint Athenienses liberati tyrannis. Hippia tyrannidem obtinente, & exacerbato Athenensibus propter cædem Hipparchi, Alcmæonidæ, qui genere sunt Athenienses, profugi patria propter Pisistratidas, quoniam ipsis una cum ceteris exulibus res de redeundo tentata omni ope infeliciter cedebat, conatique Athenas reverti & liberare, ve-

καλέεσι ἀπὸ τῆς παλαιῆς Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν ἀπάσῃ βίβλων ἐχρέωντο διφθέρῃσι αἰγέῃσί τε [a] καὶ οἰέῃσι. ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήια γράμματα ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν, ἐπὶ τρηπόσι τισὶ ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἐόντα τοῖσι Ἰωνικοῖσι· ὁ μὲν δὴ εἷς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει,

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν, ἐὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

παῖσα ἡλικίῃ ἂν εἴη κατὰ Λάϊον τὸν Λαβδάκου τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. Ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέτρῳ τύπῳ λέγει,

Σκαιὸς πυγμαχίων με ἑκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Νικήσας ἀνέθηκε τιὴν εὐκαλλέα ἄγαλμα.

Σκαιὸς δ' ἂν εἴη ὁ Ἱπποκόωντος· εἰ δὴ ἔστιν γε ἐκεῖνος ὁ ἀναθείς, καὶ μὴ ἄλλος τωὐτὸ ἔνομα ἔχων τοῦ Ἱπποκόωντος, ἡλικίῃ κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λάϊον. Τέλος δὲ τρίπους λέγει καὶ ὅστις ἐν ἑξαμέτρῳ,

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸν ἐυσκόπῳ Ἀπόλλωνι
Μοναρχέων ἀνέθηκε τιὴν εὐκαλλέα ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μοναρχέοντος ἐξανίστανται Καδμεῖοι ὑπὸ Ἀργείων, καὶ τρέπονται ἐς τοὺς Ἐγχελέας. οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑποληφθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν, ἀναχωρέουσι ἐς Ἀθήνας. καί σφι ἱρά ἐστι ἐν Ἀθήνῃσι ἱδρυμένα, τῶν ἥδεν μέτα τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱρῶν, καὶ δὴ καὶ Ἀχαιΐης Δήμητρος ἱρόν τε καὶ ἔργα. Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἱππάρχου συνηΐσκε, καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγένοντο, τῶν ἦσαν οἱ Ἱππάρχου φονέες, ἀπήγηταί μοι. δεῖ δὲ πρὸς τούτοισι ἔτι ἀναλαβεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἦια λέξων λόγου, ὡς τυραννεύοντες ἐλεύθεροι ἐγένοντο οἱ Ἀθηναῖοι. Ἱππίεω τυραννεύοντος, καὶ μπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἱππάρχου θάνατον, Ἀλκμεωνίδαι, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπί τε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Ἀθηναίων φυγάζι πειρωμένοισι κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἐ προεχώρεε κατόδος, ἀλλὰ πρόσπλειον μεγάλως, πειρώμενοι καπέναι τε καὶ ἐλεύθερῶσαι τὰς Ἀθήνας,

[a] αἰγέῃσι τε.

Hi patriæ cupidi templum Delphicum exstruunt, unde occasio stimulandi Lacedæmonios ad liberandas Athenas, unde pulsi Thessali, socii Pisistratidarum.

λιψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες, ἐνῆσαν· οἱ Ἀλκμεωνίδαι πᾶν ὅτι τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι, παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθώσαντες τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νυῦ ἐόντα, τότε δὲ οὐκ ἐόντα, τοῦτον ἐξοικοδομήσαν. οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἡκόντες, καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι ἀνέκαθεν ἔτι, τόν τε νηὸν ἐξεργάσαντο καὶ τὸ πρόσωπον πολλὸν, τά τε ἄλλα, καὶ συγκεκμένα σφι Πωρίνου λίθου ποιέειν τὸν νηόν, Παρίου τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐξεπίσαν. Ὡς ὦν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἅτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τῇ Πυθίῃ χρήμασι, ὁκόσοι ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες, εἴ τε ἰδίῳ σκάλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προφέρειν σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθερῦν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς σφι αἰεὶ τοῦτο προεφάνεον ἐκφέρον, πέμπουσι Ἀγχιμόλιον τὸν Ἀστέρος, ἐόντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα δόκιμον, σὺν στρατῷ, ἐξελῶντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων [a], ὅμως καὶ ξεινίους σφι ἐόντας παμάλιστα. τοῦτον δὲ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμπουσι δὴ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ προσχὼν ἐς Φάληρον τῇ στρατιῇ ἀπέβησε. οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι προπυθανόμενοι ταῦτα, ἐπεκαλέοντο ἐκ Θεσσαλίης ἱππέας· ἐπέπειστο γὰρ σφι συμμαχίην ποιέσεσθαι. Θεσσαλοὶ δέ σφι δεομένοισι ἀπέπεμψαν, κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι, χιλίην τε ἵππον, καὶ τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην, ἄνδρα Κονιαῖον. τοῖσι ἐπεί τε ἔσχον συμμάχοισι οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμηχανέατο τοιάδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδίον, καὶ ἱππάσιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χῶρον, ἐπῆκαν τῷ στρατοπέδῳ τῷ ἵππων. ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀγχιμόλιον· τοὺς δὲ περιφυομένους αὐτέων ἐς τὰς νέας κατέρξαν. ὁ μὲν δὴ πρῶτος ὁλωθεὶς ἐκ Λακεδαίμονος οὕτω ἀπήλλαξε· καὶ Ἀγχιμολίου εἰσὶ ταφαὶ ἐν Ἀττικῇ Ἀλωπεκῆσι, ἀγχοῦ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνοσάργεϊ. Μετὰ δὲ, Λακεδαιμόνιοι μέζω στόλον στείλαντες, ἀπέπεμψαν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, στρατηγὸν δὲ στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλέα Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδεω, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες, ἀλλὰ κατ' ἤπειρον. τοῖσι δὲ ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην οἱ τῶν Θεσσαλέων ἵππος πρώτη προσέμιξε, καὶ οὐ μετὰ πολὺ ἐτράπετο. καί σφεων ἔπεσον ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἄνδρες· οἱ δὲ περιφυόμενοι, ἀπεπλώτευσαν ὡς εἶχον ἴθυς ἐπὶ Θεσσαλίης. Κλεομένης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ σὺν τοῖσι Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι, τοὺς παῖδας ἐξελαύνει τῶν Πεισιστρατιδέων, ἅτε οὐ λογον διδοῦσι οὐδενὶ τῶν ποιεομένων· ἔτι δὲ καὶ γυναῖκας ἐξελαύνει αὐτῶν πρώτας ἐς ὄνομα καλεσάμενος ἑκάστην. ἐξελαύνει δὲ καὶ δεύτερα καὶ τρίτα, εἴ τις οἱ δοκέοι ἐν τῇσι γυναιξὶ τῶν Πεισιστρατιδέων ἔτι τι ἐνεῖναι ἐπὶ κακῷ τῶν Ἀθηναίων. ταῦτα μὲν δὴ ἐποίεε ἐν τῇσι γυναιξί. ἐν δὲ τῇσι ἡμέρῃσι τῇσι τελευταίῃσι ἐπιβὰς τῶν νεῶν ἐς τὸν Φάληρον, ἐπειρᾶτο τὸν στρατὸν ἀναλαβὼν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. οἱ δὲ Θεσσαλοὶ οὐκ ἐδοκίμασαν τὴν ἔφοδον ποιέεσθαι, ἀλλὰ σφι ἐδόκεε ἀπελθόντας ἐπὶ τὰς πόλις βουλεύεσθαι περὶ τῶν παρεόντων πρηγμάτων. ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθον, ἐνθαῦτα ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ ἐγένοντο οἱ Πεισιστρατίδαι. ὑποσπόνδους γὰρ ἐξελθόντας ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐβούλοντο λαβεῖν ἐπὶ πλοίων. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα ἐπιβουλευόμενοι, ἐξέπεμπον κήρυκα ἐς τὸν στρατὸν τὸν Κλεομένεος, λέγοντα τάδε· Ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἐπ' ἀπάτῃ ἥκετε ἐκπέμψοντες ἡμέας ἐκ τῆς γῆς τῆς ὑμετέρης, ἐπιβουλεύσαντες ἡμῖν ἐκ τῶν ὁμολογημένων. νῦν ὦν ἢν σωφρονέητε, ἀπαλλάσσεσθε ἐκ τῆς ἡμετέρης, ἔχοντες δικαίως ἃ ἐδώκαμεν ὑμῖν. ταῦτα ἀκούσας ὁ στρατὸς ἐπῄνεσε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἀπαλλάσσετο ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐς Σπάρτην. οὗτοι δὲ οἱ ἄνδρες ἐγένοντο οἱ μάλιστα δόξαντες ἐλευθερῶσαι τὰς Ἀθήνας, οὐ πρότερον ἐπιστάμενοι τὴν Ἀναξανδρίδεω γνώμην καὶ Κλεομένεος, πρὶν ἢ ἐπὶ τῇσι θύρῃσι τῇσι σφετέρῃσι ἐγένοντο. ἐπὶ δὲ τούτοισι ἐγένετο τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπιθυμίη ἐπιμανὴς ἐπιλαβέσθαι τῶν ἐν Σιγείῳ τυράννων. ἐνθεῦτεν δὲ ἐπιλαβόμενοι τῶν ἐν Σιγείῳ, ἐξέβαλον βίῃ Πεισιστρατίδας, καὶ ἐκράτησαν τῆς Σιγείης, ἐπιστήσαντες Μιλτιάδεα τὸν Κύπρου τοῦ Μιλτιάδεω τοῦ Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω τοῦ Μιλτιάδεω τοῦ Κύπρου τοῦ Αἰακίδεω τοῦ Αἰγίνης τοῦ Διὸς, τύραννον. ἐνθαῦτα δὴ ἐγένετο τοῖσι Ἀθηναίοισι πόλεμος πρὸς Μυτιληναίους περὶ τῆς Σιγείης, ἐν τῷ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐγένετο ἀξιαπηγητότατα, ἐν δὲ καὶ τόδε, ὅτε συνέβαλον τοῖσι Μυτιληναίοισι, καὶ ἐν μάχῃ γενόμενοι, ἐκράτεον τοῦ χώρου τοῦ περὶ τὸν Ἀχιλλήιον καλεόμενον, ἐνθαῦτα ἐπελθὼν Ἀλκαῖος καὶ Ἀντιμενίδης ὁπλίτας ἔχοντες, ἐκράτησαν τῶν Ἀθηναίων, ἐπείτε σφι ἐπεκράτησαν, ἐζώγρησαν Ἀθηναίων τὸν στρατηγὸν Ποσίδιππον. ἐνθαῦτα δὴ ἐγένετο τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπιθυμίη ἐπιμανὴς ἐπιλαβέσθαι τῶν ἐν Σιγείῳ τυράννων. ἐνθεῦτεν δὲ ἐπιλαβόμενοι τῶν ἐν Σιγείῳ, ἐξέβαλον βίῃ Πεισιστρατίδας, καὶ ἐκράτησαν τῆς Σιγείης, ἐπιστήσαντες Μιλτιάδεα τὸν Κύπρου τοῦ Μιλτιάδεω τοῦ Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω τοῦ Μιλτιάδεω τοῦ Κύπρου τοῦ Αἰακίδεω τοῦ Αἰγίνης τοῦ Διὸς, τύραννον. ἐνθαῦτα δὴ ἐγένετο τοῖσι Ἀθηναίοισι πόλεμος πρὸς Μυτιληναίους περὶ τῆς Σιγείης, ἐν τῷ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐγένετο ἀξιαπηγητότατα, ἐν δὲ καὶ τόδε, ὅτε συνέβαλον τοῖσι Μυτιληναίοισι, καὶ ἐν μάχῃ γενόμενοι, ἐκράτεον τοῦ χώρου τοῦ περὶ τὸν Ἀχιλλήιον καλεόμενον, ἐνθαῦτα ἐπελθὼν Ἀλκαῖος καὶ Ἀντιμενίδης ὁπλίτας ἔχοντες, ἐκράτησαν τῶν Ἀθηναίων, ἐπείτε σφι ἐπεκράτησαν, ἐζώγρησαν Ἀθηναίων τὸν στρατηγὸν Ποσίδιππον.

vehementer ſpe deciderunt, Lipſydrium ſuper Pæoniam communierunt: dehinc omnia adverſus Piſiſtratidas comminiſcendo, mercede conduxerunt ab Amphictyonibus templum Delphis ædificandum, id quod nunc eſt, tunc autem non erat. Enimvero quum divitiis abundarent, ac viri ſpectati forent jam inde à ſuis majoribus, extruxerunt templum exemplari pulchrius. Inter cetera etiam quum ex lapide Porino conventum eſſet ut illud facerent, tamen anteriora ejus Pario lapide effecerunt. Ut igitur Athenienſes ajunt, hi viri Delphis ſedentes, Pythiam pecunia induxerunt, ut & quoties viri Spartiatæ venirent, ſive privato ſive publico miſſu, petentes oraculum, proponeret ipſis liberare Athenas. Lacedæmonii autem, quum ſibi idem ſemper diceretur, mittunt Anchimolium, Aſteris filium, inter populares eximium, cum exercitu ad expellendos Athenis Piſiſtratidas, tametſi hoſpites ſuos in primis: antiquiora enim duxerunt quæ ad deum quam quæ ad homines pertinent. Hos itaque mari navibus miſerunt: cum quibus Anchimolius ad Phalerum appulſus, copias expoſuit. Id præſciſcentes Piſiſtratidæ auxilia ex Theſſalia evocaverunt. ſocietatem enim armorum cum Theſſalis fecerant, quibus rogantibus, communi decreto Theſſali miſerunt mille equites cum ſuo rege Cinea, viro Coniæo. Hos ſocios ubi habuere Piſiſtratidæ, hoc excogitavere: planitiem campi Phalereorum detondent, eumque locum equitando habilem reddunt, atque illac equitatum in caſtra immittunt. Equitatus in Lacedæmonios irruens, cum alios multos, tum vero Anchimolium interemit: ceteros qui ſuperfuere, ad naves repulit. Hunc in modum prima ex Lacedæmone claſſis diſceſſit. Extantque Alopecis Atticæ ſepulchra Anchimolii, juxta Herculis templum quod eſt in Cynoſargi. Poſtea vero Lacedæmonii majores copias contra Athenas miſerunt, non mari, ſed terra, præfecto illis rege Cleomene Anaxandridæ filio: cum quibus regionem Atticam invadentibus congreſſus primum Theſſalorum equitatus, non diu poſt in fugam verſus eſt, cæſis ſupra quadraginta è ſuis. qui ſuperfuere, ut erant, recta in Theſſaliam rediere. Cleomenes ad urbem pergens, una cum iis Athe-

a Ἀθηναίων.

thenienſibus qui liberi eſſe cupiebant, obſedit tyrannos intra murum Pelaſgi-
65 cum redactos. Nec tamen omnino Piſiſtratidas ejeciſſent Lacedæmonii, quippe qui de obſidione paranda non cogitabant, & Piſiſtratidæ cibo potuque bene inſtructi erant. Itaque quum paucos dies Lacedæmonii tyrannos obſediſſent, Spartam abiere. Nunc tamen qui caſus aliis infauſtus extitit, aliis idem iſte commilito fuit. nam filii Piſiſtratidarum qui clam extra regionem educebantur, capti ſunt. Quo ex facto omnes eorum res perturbatæ ſunt, & pro redimendis filiis ad voluntatem Athenienſium tranſegerunt, ut intra quinque dies ex Attica excederent. Moxque in Sigeum quod eſt ſupra Scamandrum conceſſerunt, quum ſex & triginta annos regnaſſent, oriundi è Pylo atque à Neleo, ex eiſdem prognati etiam Codrus ac Melanthus, qui prius adventicii, Athenienſium reges evaſere. Eaque de re Hippocrates Piſiſtrati pater, repetita memoria Piſiſtrati filii Neſtoris, idem nomen filio ſuo impoſuit. Hoc Athenienſes modo tyrannis liberati ſunt. Qui recepta libertate, quæcumque aut fecere aut paſſi ſunt memoratu digna, antequam Ionia defecerit à Dario, & Ariſtagoras Mileſius Athenas oratum auxilia venerit,
66 hæc prius ediſſeram. Athenæ, quum magnæ fuiſſent antea, tunc tamen tyrannis liberatæ, extitere majores. in quibus duo viri præpollebant, Cliſthenes, vir Alcmæonides, qui (ut fama fert) Pythiam induxerat: & Iſagoras, Tiſandri filius, illuſtri quidem familia, ſed anteriora non queo affirmare: ejus tamen cognati Jovi Cario immolant. Hi viri per factiones de opibus in republica contendebant. Cliſthenes, quum vinceretur, populum conciliavit; & ex quatuor tribubus mox decem effecit, cognominibus Ionis filiorum, Teleontis & Ægicoris & Argadei & Hopletis, in alia commutatis quæ ipſe invenit, aliorum heroum indigenarum, præterquam Ajacis: quem etſi peregrinum, tamen ad-
67 jecit, utpote finitimum ac ſocium. Qua in re videtur mihi Cliſthenes hic avum ſuum maternum Cliſthenem Sicyonis tyrannum fuiſſe imitatus. ille enim, quum bellum geſſiſſet cum Argivis, tum ſummovit è Sicyone certamina rhapſodorum canentium poemata, ob Homeri carmina,

Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐπολιόρκεε τὲς τυράννους, ἀπεργμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχεϊ. καὶ κέν τι πάντως ἂν ἐξεῖλον τὲς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἔτυχε γὰρ ἐπέδρην ἐπενόεον ποιήσασθαι, οἵ τε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκεύαδαν· παραιορκήσαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὠυτὸ Σπάρτῃ. νυῦν δὲ αὐτυχέη τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δέ, ἡ αὐτὴ αὕτη σύμμαχος. ὑπεκλαθόμενοι γὰρ ἔξω τὲ χώρης οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδέων ἤλωσαν. τὸτε μὲν ὦν ἐς ἐλάσσω ἦλθε, πάντα αὐτέων τὰ πρήγματα σωιζόμενα ἔσχε. παρέσχοντο δὲ ὅτι μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἵοισι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρῃσι ἐκχωρῆσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ, ἐξεχώρησαν ἐς Σίγλον τὸ ὑπὲρ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτεα ἓξ καὶ τριήκοντα, ἐόντες δὲ Πύλιοί τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτέων γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρόν τε καὶ Μέλανθον· οἳ πρότερον ἐπήλυδες ἐόντες, ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλῆες. ὑπὲρ τούτων δὲ καὶ τὸ οὔνομα ἀπεμνημόνευσε Ἱπποκράτης τῷ παιδὶ θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ὑπὲρ δὲ Νέστορος Πεισίστρατος μεμνημένος τῷ ἐπωνυμίῃ. ἔστω μὲν Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπηλλάχθησαν. ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιόχρεα [a] ἀπηγήσιος, πρὶν ἢ Ἰωνίην τε [b] δουλωθῆναι ὑπὸ Δαρείου, καὶ Ἀρισταγόρεα τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρῆσαι σφέων βοηθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω. Ἀθηναῖοι, ἐόντες πρὶν μεγάλοι, τότε ἀπαλλαχθέντες τυράννων, ἐγένοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτοῖσι [c] δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε, ἀνὴρ Ἀλκμεωνίδης, ὅστις δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι· καὶ Ἰσαγόρης ὁ Τισάνδρου, οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι. θύουσι δὲ οἱ συγγενέες αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνάμιος· ἐτύγχανε δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται· μετὰ δὲ, τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους, δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἴωνος παίδων Τελέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὁπλητος, ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας· ἐπιχωρίων δὲ ἑτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐξεύρων, πάρεξ Αἴαντος. τοῦτον δή, ἄπο ἀσυγγείτονα καὶ σύμμαχον ξεῖνον ἐόντα, προσέθηκε. ταῦτα δή, δοκέειν ἐμοὶ, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης ὅτι τὸν ἑωυτοῦ μητροπάτορα Κλεισθένεα τὸν Σικυῶνος τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας, τὸν μὲν, ῥαψῳδοὺς ἔπαυσε ἐν Σικυῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὁμηρείων ἐπέων

a ἀξιόχρεα. b περὶ Ἰωνίην τε. c αὐτοῖσι.

Cliſthenis Sicyonii tentamina contra memoriam & honores Adraſti. Tribus in ea urbe.

εἵνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντων ὑμνέατο· τοῦτο ᾤ, ἠρῶον γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τοῦ Σικυωνίων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον, ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρης. ἐλθὼν ὦν ἐς Δελφοὺς, ἐχρηστηριάζετο εἰ ἐκβάλοι τὸν Ἄδρηστον· ἡ δέ μιν Πυθίη χρᾷ οἱ φᾶσα, Ἄδρηστον μὲν εἶναι Σικυωνίων βασιλῆα, ἐκεῖνον δὲ λιθοβολέα. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω, ἐβούλευε μηχανὴν τῇ αὐτὸς ὁ Ἄδρηστος ἀπαλλάξεται. ὡς δέ οἱ ἐξευρῆσθαι ἐδόκεε, πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίας, ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ [a]. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον, τεμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανηίῳ, καί μιν ἵδρυσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγήσασθαι) ὡς ἐχθιστον ἐόντα Ἀδρήστῳ· ὃς τόν τε ἀδελφεὸν οἱ Μηκιστέα ἀπέκτεινε, καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεί τε δέ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὁρτὰς Ἀδρήστου ἀπελόμενος, ἔδωκε τῷ Μελανίππῳ. οἱ δὲ Σικυώνιοι ἐώθεσαν [b] μεγαλωστὶ κάρτα τιμᾶν τὸν Ἄδρηστον. ἡ γὰρ χώρη ἦν αὕτη Πολύβου· ὁ δὲ Ἄδρηστος ἦν Πολύβου θυγατριδέος· ἄπαις δὲ Πόλυβος πλούτων δίδου Ἀδρήστῳ τὴν ἀρχήν. τά τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυώνιοι ἐτίμων τὸν Ἄδρηστον, καὶ δὴ καὶ, τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον· τὸν μὲν Διόνυσον οὐ τιμέοντες, τὸν δὲ Ἄδρηστον. Κλεισθένης δὲ χορὸς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἄδρηστον οἱ ἐπεποίητο. Φυλὰς δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυωνίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα ὀνόματα. ἔνθα καὶ πλεῖστον κατεγέλασε τοὺς Σικυωνίους. ὑὸς γὰρ τὸν τε ὄνον τὰς ἐπωνυμίας μετατιθεὶς, αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ Φυλῆς. ταύτῃ δὲ τὄνομα ἀπὸ τοῦ ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. ἔστι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι καλέονται· ἕτεροι δὲ, Ὑᾶται· ἄλλοι δὲ, Ὀνεᾶται· ἕτεροι δὲ, Χοιρεᾶται. τούτοισι τοῖσι ὀνόμασι τὰς Φυλέων ἐκαλέοντο οἱ Σικυώνιοι, καὶ ὅτε Κλεισθένης ἄρχοντος, καὶ ἐκεῖνος τεθνεῶτος, ἔτι ἐπ' ἔτεα ἑξήκοντα. μετέπεσε μέντοι λόγον σφίσι δόντες, μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυμανάτας· τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ὅτι τοῦ Ἀδρήστου παῖδος Αἰγιαλέος, τὸν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλῆσθαι Αἰγιαλέας. Ταῦ-

na, in quibus Argos atque Argivi tantopere celebrantur; tum etiam cupivit monumentum Adraſti, Talai filii, quod erat in ipſo Sicyoniorum foro, quia fuerat Argivus, exterminare: ideoque Delphos adiit ad oraculum conſulendum numquid Adraſtum ejiceret. Cui Pythia reſpondens, inquit, Adraſtum quidem Sicyonium regem eſſe, ipſum vero lapidatorem. Id non concedente ſibi deo, Cliſthenes domum reverſus excogitabat modum, quo Adraſtus ipſe demigraret. Quem ubi excogitaſſe ſibi viſus eſt, miſit ad Bœotias Thebas, dicens velle ſe reducere Sicyonem Melanippum Aſtaci filium: eumque tribuentibus Thebanis poſtquam reduxit, ei fanum in ipſo prytaneio deſignavit, eumque locavit munitiſſimo in loco. Reduxit autem Cliſthenes Melanippum (nam id oportet narrari) ut inimiciſſimum Adraſto, quod & Meciſtem fratrem ejus & Tydeum generum Melanippus interfeciſſet. Cliſthenes ubi fanum extruxit, ſacrificia & dies feſtos Melanippo dedit Adraſto ablatos, quibus illum Sicyonii magnifice admodum honorare conſueverant. Etenim regio iſta Polybi fuerat, qui quum ſine liberis decederet, imperium Adraſto legavit nepoti ſuo ex filia. Hunc igitur Sicyonii cum aliis honoribus proſequebantur, inſuper vero tragicis choris caſus ejus venerabantur, ita ut non Bacchum, ſed Adraſtum colerent. at Cliſthenes choros quidem Libero, reliquam vero ſolennitatem Melanippo dicavit. Hæc quidem ille in Adraſtum egit. Tribus autem Dorienſium ne forent eædem Sicyoniis quæ Argivis, in alia nomina trajecit, ita ut Sicyonios plurimum ridiculos redderet. quippe ab *hyos & onos* vel ſue & aſino cognomina tranſponens, partes ultimas appoſuit præterquam in tribu ſua, cui à ſua *arche*, vel imperio, nomen indidit. itaque hi tribules Archelai vocabantur: ceterorum autem alii Hyatæ ab ſuibus: alii Oneatæ, ab aſinis: alii Chœreatæ ab porcis. His tribuum nominibus Sicyonii, & Cliſthene imperante, & eo defuncto, ad ſexaginta annos uſi ſunt; attamen poſtea inter ſe conſilio habito tranſtulerunt in Hylleas, Pamphylos, Dymanatas: quartam tribum adjecerunt ab Ægialeo Adraſti filio imponentes cognomen, ut vocarentur Ægialenſes.

Hæc

68

a MS. habet Ὀσακοῦ. b ἐώθασι.

Mutatio facta Athenarum per Clisthenem, qui cum reis in scelere Cylonis ab Cleomene expulsi etiam male regresso.

69 Hæc Sicyonius Clisthenes fecerat. Athenienſis autem Clisthenes, quum hujus Sicyonii eſſet ex filia nepos, & ab eo nomen haberet, & ipſe, ut mihi videtur, præ contemptu Ionum, ne tribus forent eædem ipſis & Ionibus, Clisthenem ſibi cognominem imitatus eſt. Poſtquam enim populum Athenienſem antea alienatum, tunc omnem ad ſuam unius autoritatem redegit, tum tribuum nomina immutavit, & plures ex paucioribus fecit, decem phylarchos pro quatuor, atque etiam decem demos, *id eſt*, populos diſtribuit in tribus: atque ita populum augebat multo ut eſſet
70 ſuperior contraria factione. Viciſſim ſuperatus Iſagoras, hæc contra molitus fuit, ut Cleomenem Lacedæmonium advocaret, jam inde ab obſidione Piſiſtratidarum ſibi hoſpitem factum: qui quidem culpabatur quod ad uxorem Iſagoræ ventitaret. is miſſo primum Athenas caduceatore, Clisthenem ejecit, & cum eo alios complures Athenienſes, eos enageas inſuper vocans, *q. d. piaculares*. Hæc autem mittens dicebat admonitu Iſagoræ. nam Alcmæonidæ & qui horum ſectam ſequebantur erant affines cædis hujus; ipſe autem & amici ejus
71 non erant participes. Hi vero Athenienſium enagees *piaculo abſtricti*, ita nominabantur. Cylon Athenienſis vir Olympicorum ludorum victor, affectatæ tyrannidis compertus eſt. Conciliato namque æqualium ſodalitio arcem occupare conatus eſt. Id quum efficere non potuiſſet, aſſedit ſimulacro deæ ſupplex, ipſe ac ſocii. hos illinc ſubmoverunt quidem prytanes Naucrarorum, qui tunc Athenas regebant, data fide puniendi eos citra mortem: ſed culpa horum mox interfectorum fuit penes Alcmæonidas. Hæc ante Piſiſtrati ætatem geſta ſunt.
72 Ubi autem Cleomenes mittens ejecit Clisthenem atque piaculares, quamvis Clisthenes ipſe profugiſſet, nihilo ſecius Athenas venit, non magna cum manu, atque illinc ſeptingentas familias Athenienſium, tanquam piaculo contaminatas, relegavit, quas ei ſuggerebat Iſagoras. Hoc acto conabatur ſecundo loco ſenatum diſſolvere, & magiſtratus trecentis Iſagoræ factionis ſociis mandare: verum reluctante ſenatu, atque obtemperare nolente, Cleomenes Iſagoraſque cum ſuæ factionis hominibus arcem occuparunt. quos ceteri Athenienſes cum ſenatu ſentientes, biduo obſederunt: tertio die accepta fide ex Attica diſceſſerunt, quicunque La-

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυώνιος Κλεισθένης ἐπ-
ρήκεε. ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ἐὼν
τῶν Σικυωνίων τούτου δημαίρεσος, καὶ τὸ οὔνο-
μα ὅτι τούτου ἔχων, δοκέειν ἐμοὶ, καὶ ὅτι
ἐστερεδων Ἴωνας, ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐτῆς
ἔωσι. Φυλὰς καὶ Ἴωσι, τὸν ἐμώνυμον Κλεισθέ-
νεα ἐμιμήσατο. ὡς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον
πρότερον ἀπωσμένον, τὸν πάντων πρὸς τὸν
ἑωυτοῦ μοῖρον προσεθήκατο, τὰς Φυλὰς με-
τωνόμασε, καὶ ἐποίησε πλεύνας ἐξ ἐλασσό-
νων. δέκα τε δὴ Φυλάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐ-
ποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς δήμους κατένεμε ἐς
τὰς Φυλάς· πολὺ τε τὸν δῆμον, προσθέμενος πολ-
λῷ κατύπερθε τὸν ἀντιστασιωτέων. Ἐν τῷ μέρει
δὲ ἐόντων ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾶται τάδε·
ἐπικαλέεται Κλομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, ξεῖνον
ἑωυτῷ ἐόντα ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδέων πα-
λιορκίης. τὸν δὴ Κλομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν
παρὰ τὴν Ἰσαγόρεω τὸν γυναῖκα. πρῶτα μὲν δὴ πρώ-
τον πέμπων ὁ Κλομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα,
ἐξέβαλε Κλεισθένεα, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλους πολλοὺς
Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπίλεγον. τοῦτον δὲ
πέμπων, ἔλεγε ἐκ μαντηίων τῆς Ἰσαγόρεω. οἱ μὲν
γὰρ Ἀλκμαιωνίδαι καὶ οἱ συνεστεῶτες αὐτῶν εἶ-
χον αἰτίην. τῆς φόνου τούτου· αὐτὸς δὲ οὐ μετῆιξε,
οὐδὲ οἱ φίλοι αὐτοῦ. Οἱ μὲν ἐναγέες Ἀθηναίων
τῶδε ἐνομοθετήσαντο· ὑπὸ κύλωνα τὸν Ἀθηναίον ἄνδρα
Ὀλυμπιονίκην· ἔτεα ἐπὶ τυραννίδι ἐκάμησε·
πρόσπολοι δὲ ἐπεμφθέντες δὲ ἐπιορκίην τῶν ἡλικιωτέων, κα-
τελαβεῖν τὸν ἀκρόπολιν ἐπῆλθε· οὐδυνάμενοι δὲ
ἐπικρατῆσαι, ἱκέται ἵζεται πρὸς τῶν ἄγαλμα-
τοῦτοι ἀναστάσι μὲν οἱ πρυτάνιες τῶν Ναυκράρων,
οἵπερ ἐνέμοντο τότε τὰς Ἀθήνας ὑπεγγύας,
πολλῶν θανάτου. Φονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει
Ἀλκμαιωνίδας. τοῦτο μὲν δὴ Πεισιστράτου ἡλι-
κίης ἐγένετο. Κλομένης δὲ ὡς πέμπων ἐξέβα-
λε Κλεισθένεα καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν
αὐτὸς ὑπεξέρχε· μετὰ δὲ, οὐδὲν ἧσσον παρῆν
ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλομένης, ἐπὶ σὺν μεγάλῃ χεί-
ρι. ἀπικόμενον δὲ ἀγγελτιεῖ ἐπτακοσίας οἰκίας
Ἀθηναίων, τὰς οἱ ὑπέξητο ὁ Ἰσαγόρης. τοῦτο
δὲ ποιήσας, ἐπειρᾶτο τὸν βουλὸν καταλύειν
τρισὶ δὲ τοῖσι Ἰσαγόρεω φασιώ-
τησι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ
τοῦ βουλῆς, καὶ τοῦ βουλομένης πειθεσθαι, ὅ,
τε Κλομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ φασιῶ-
ται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὸν ἀκρόπολιν·
Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὸν αὐτὸν Φρονήσαντες,
ἐπολιόρκεον αὐτοὺς ἡμέρας δύο. τῇ δὲ τρίτῃ
ὑπασπονδοὶ ἐξέρχοντο ἐκ τῆς χώρης ὅσοι ἔσαν

αὐ-

Cleomenis impia fraus punita, & Clisthenes redux conatur socios facere frustra Persas superbos contra Cleomenem arma parantem.

αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπεπλέετο δὲ τῷ Κλεομένεϊ ἡ φήμη. ὡς γὰρ ἀνέβη ἐς τὸν ἀκρόπολιν, μέλλων δὴ αὐτὴν καταρχήσειν, ἤιε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ, ὡς ἀπωτέρεων. ἡ δὲ ἱρείη ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου, πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμεῖψαι, „εἶπε· Ὦ ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει, „μηδ' ἔσιθι ἐς [a] τὸ ἱρόν. οὐ γὰρ θεμιτόν Δωριεῦ„σι παρεῖναι ἐνθεῦτεν. ὁ δὲ εἶπε, Ὦ γύναι, „ἀλλ' οὐ Δωριεύς εἰμι, ἀλλ' Ἀχαιός. ὁ μὲν δὴ τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεώμενος, ἐπεχείρησέ τε, καὶ τότε πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. τοὺς δὲ ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ· ἐν δὲ αὐτοῖσι, καὶ Τιμησίθεον τὸν ἀδελφεὸν, τοῦ ἔργα χερῶν τε καὶ λήμματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. ἕτοι μέν νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν. Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλεισθένεα καὶ τὰ ἑπτακόσια οἰκία τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμψάμενοι, πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι τοῖς Πέρσῃσι. ἠπιστέατο γὰρ σφι τοῖς Λακεδαιμονίοις τε καὶ Κλεομένεϊ ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς Σάρδις, καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα, Ἀρταφέρνης ὁ Υστάσπεος, Σαρδίων ὕπαρχος, ἐπηρώτα τίνες εἰόντες ἄνθρωποι, καὶ ποῦ γῆς οἰκέοντες, δεοίατο Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι. πυθόμενος δὲ τοῖς τῶν ἀγγέλων, ἀπεκρίνατο σφι τάδε· εἰ μὲν δίδοσι βασιλεῖ Δαρείῳ Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην σφι ποιεῖται· εἰ δὲ μὴ δίδοσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ὑπὸ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, δεδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. ἕτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν, αἰτίας μεγάλας ἔσχον. Κλεομένης δὲ ἐπισάμενος θεραπεύεσθαι ἔπεσι καὶ ἔργοισι ὑπ' Ἀθηναίων, στρατὸν ἐκ πάσης Πελοποννήσου ἀγείρας, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει· ποιήσασθαί τε ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ Ἰσαγόρεα βουλόμενος τύραννον καταστῆσαι. συνεξῆλθε γὰρ οἱ οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ σὺν μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ οἱ Βοιωτοὶ κατὰ συγκυρίην Οἰνόην αἱρέουσι, καὶ Ὑσιάς, δήμους τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς. Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο, ἐπιόντες χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δὲ, καίπερ ἀμφιβολίην ἔχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐὸν ὕστερον ἔμελλον μνήμην ποιήσεσθαι [b], Πελοποννησίοισι δὲ ἐοῦσι ἐν Ἐλευσῖνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. Μελλόντων δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς

Lacedæmonii ibi erant. Cleomeni autem peragebatur omen. nam ei ad occupandam arcem ascendenti, & ad deæ penetrale alloquendi gratia eunti, exsurgens è sella sacerdos, antequam ille valvas reseraret, Lacedæmonie, inquit, hospes, retro redeas, neve templum introeas. non enim Doriensibus huc introire fas est. Cui Cleomenes, At ego, inquit, ô mulier, Doriensis non sum, sed Achæus. Itaque admonitu uti nolens, atque in conatu pergens, tunc quoque iterum cum Lacedæmoniis excidit. Ceteros autem ad necem vinxere Atheniensis, & in iis Timesitheum fratrem ejus, cujus manuum opera atque strenuitatem maximam referre possem. Atque hi quidem in vincula conjecti mortem oppetiere. Athenienses autem post hæc 73
revocatis cum Clisthene septingentis familiis, quas Cleomenes exegerat, Sardes mittunt ad contrahendam cum Persis societatem. Intelligebant enim sibi cum Cleomene atque Lacedæmoniis esse bellandum. Ut Sardes venere nuncii, mandataque exposuere, percontatus est eos Artaphernes Hystaspis filius, Sardium prætor, quinam homines essent, & ubi terram incolentes, qui socii Persarum fieri orarent. Ubi id ex nunciis audivit, hæc eis in breve contracta obtulit, Si regi Dario terram Athenienses darent & aquam, se contracturum cum eis societatem: sinminus, illos abscedere præcepit. Nuncii inter se colloquuti, quod societatem facere cuperent, daturos se esse dixerunt. quo nomine, ubi reversi sunt domum, vehementer accusati sunt. Cleomenes intelligens ab A- 74
thenienses se & verbis & factis lædi, ex omni Peloponneso copias coëgit, dissimulans quem ad finem, quum haberet in animo tum populum Athenienses ulcisci, tum Isagoram constituere tyrannum, qui una cum eo ex arce decesserat. Comparato exercitu ingenti, ipse Eleusina invasit, & ex composito Bœoti OEnoën occuparunt & Hysias, ultimos Atticæ populos: & ab altera parte Chalcidenses oræ Atticæ loca populabantur. Athenienses etsi ancipiti bello districti, Bœotorum & Chalcidensium ultione dilata, arma contra Peloponnenses in Eleusine agentes ferunt. Dumque ambo exercitus conserturi prœ- 75
lium

a ἔσιθ' ἐς. b ποιήσασθ.

Qui dilapſi ſocii irrirus abiit, unde lex Spartæ facta Reges ſimul duos non exire ad bellum. Athenienſium ultio ab Bœotis & Chalcidenſibus.

lium eſſent, Corinthii, primi omnium ſecum reputantes injuſte à ſe agi, averterunt ſe, atque abſceſſerunt: ſecundum hos Demaratus Ariſtonis filius, qui & ipſe erat rex Spartiatarum, & è Lacedæmone copias ſimul eduxerat, nec à Cleomene ſuperiori tempore diſſenſerat. Ob quam regum diſſenſionem lex apud Spartam lata eſt non licere utrique regi ſequi, exercitu progreſſo. nam prius ſequebahtur ambo. & altero horum vacante ab militia, alterum quoque è Tyndaridis relinqui; nam & iſti antehac ab eis evocati ambo comitabantur. Porro tunc ceteri ſocii qui erant in Eleuſine, cernentes non convenire inter reges, & Corinthios aciem deſeruiſſe, etiam ipſi
76 dilapſi abierunt. Quartum iſtud Dorienſes in Atticam profecti ſunt, bis ad bellum ingreſſi, bis ob Athenienſium multitudinis commodum: Primo, quum & Megara coloniam deduxerunt, hæc expeditio recte vocetur ſub Codro Athenarum rege: iterum ac tertio, quum ad expellendos Piſiſtratidas ex Sparta ventum eſt: quarta vice, quum Cleomenes Peloponnenſes ducens, Eleuſina invaſit. Ita quarto tunc Dorienſes in Athenas
77 irruerunt. Dilapſo igitur inglorie hoc exercitu, ibi Athenienſes volentes ultum ire injurias, primam expeditionem fecerunt adverſus Chalcidenſes: quibus Bœoti ad Euripum iere ſuppetias. His conſpectis Athenienſes putarunt ſibi cum eis prius quàm cum Chalcidenſibus pugnam conſerendam. itaque congreſſi cum illis egregie ſuperant, permultiſque eorum cæſis, ſeptingentos vivos capiunt. Eodem die tranſgreſſi in Euboeam, cum Chalcidenſibus conflixere: quibus etiam victis, quatuor millia colonorum in prædiis hippobotarum reliquerunt. hippobotæ autem apud Chalcidenſes vocabantur locupletes. Horum etiam quoſcunque vivos ceperunt, una cum Bœotorum captivis vinctos compedibus in carcerem conjecerunt; quos aliquanto poſt binis mulctatos minis ſolverunt: eorumque vincula quibus alligati fuerant, in arce ſuſpenderunt, quæ ad meam uſque memoriam extabant, pendentia è muris à Medo ambuſtis, è regione penetralis ad occaſum ſpectantis. Decimas quoque pretii redemptionis conſecrarunt, facta ærea quadriga, quæ ad ſiniſtram ma-

ἐς μάχλω, Κορίνθιοι μὲν πρῶτοι σφι [a] αὐτοῖσι δόντες λόγον ὡς ἐ ποιεῖεν τὰ δίκαια, μετεβάλλοντο τε [b] καὶ ἀπαλλάσσοντο· μετὰ δὲ, Δημάρητος, ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρτιητέων, καὶ συνεξαγαγών τε τὸν στρατὸν ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος τῷ πρόσθεν χρόνῳ Κλομένεϊ. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης, ἐπὶ νόμου ἐν Σπάρτῃ, μὴ ἐξεῖναι ἕπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας, ἐξιόντος τοῦ στρατοῦ. τοὺς γὰρ ἀμφοτέρους εἵπετο. ὠδαλυομένους [c] δὲ τῶν ἄλλων ἑτέρους, καταλείπεσθαι καὶ τὸ Τυνδαρίδεων τὸ ἕτερον. ἔστι γὰρ δὴ καὶ τοῦτο ἀμφότεροι, διὸσκληποὶ σφι ἐόντες, εἵποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσῖνι ὀρεωντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων τούς τε βασιλέας τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ὁμολογέοντας, καὶ Κορινθίους σκληπόντας τὴν τάξιν, οἴχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι. Τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριέες, δὶς τε ἐπὶ πολέμῳ ἐσβαλόντες, καὶ δὶς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλήθεος τῶν Ἀθηναίων· πρῶτον μέν, ὅτε Μέγαρα κατοίκισαν, ἔστω ὁ λόγος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων, ὀρθῶς ἂν καλέοιτο· δεύτερον δὲ τρίτον, ὅτε ἐπὶ Πεισιστρατιδέων ἐξέλασιν ὁρμηθέντες, ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο· τέταρτον δὲ τότε, ὅτε ἐς Ἐλευσῖνα Κλομένεος ἄγων Πελοποννησίους ἐσέβαλε. οὕτω τέταρτον τότε Δωριέες ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. Διαλυθέντος δὲ τοῦ λόγου τούτου ἀκλεῶς, ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι πάντων βουλόμενοι, πρῶτα στρατηίην ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοηθέουσι ἐπὶ τὸν Εὔριπον. Ἀθηναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς Βοιωτοὺς, ἔδοξε πρότερον τοῖσι Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ὁπιχρέειν· συμβάλλουσί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πολλῷ κρέσσοσι· κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες, ἐπάγουσι αὐτέων ἑξακοσίους ζωγρήσαντες. τῇ δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὔβοιαν, συμβάλλουσι δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι. νικήσαντες δὲ τούτους, τεσσερακοντάλιτρα κληρούχους ἐπὶ τὸ ἱπποβοτέων [d] τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δὲ ἱππόβοται [e] σκαλέονται οἱ πλούσιοι τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ τούτων ἐζωγρησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐζωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ, ἐς πέδας δήσαντες. χρόνῳ δὲ ὕστερον [f] ἔλυσάν σφεας δεκάλιτρα μνέων ἕκαστον ἀποτιμησάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτέων, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ἃς περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἔσαν πρὸς τοῖσι θύρῃσι, κρεμάμεναι ἐκ τοίχου προπεφλασμένου πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ μεγάρου τοῦ πρὸς ἑσπέρην τετραμμένου, καὶ τὰ λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ δὲ, ἀριστερῆς χερὸς ἔσχε πρῶτον [g]

a πρῶτόφι. b μετέβαλόντο. c MS. habet ὠξαλυομένων. d ἱππόβοτον. e ἱππόβοται. f Hæc vox ὕστερον non eſt in MS. g πρῶτα.

Laudatio libertatis. Thebani ultionem quærentes cæduntur ab Atheniensibus, nec juvant Æacidæ.

ἐσιόνλι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλι. ἐπιγράψαντες δέ οἱ τάδε,

Ἔθνεα Βοιωτῶν τε Χαλκιδέων δαμάσαντες
Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου,
Δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρέῳ ἔσχεσαν ὕβριν·
Τῶν ἵππους δεκάτῳ Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μέν νυν ηὔξοντο. δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἓν μοῦνον, ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσηγορίη ὡς ἔστι χρῆμα σπουδαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννευόμενοι μὲν, οὐδαμῶν τῶν σφέας περιοικεόντων ἔσαν τὰ πολέμια ἀμείνονες, ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων, μακρῷ πρῶτοι ἐγίνοντο. δηλοῖ ὦν τοῦτο ὅτι κατεχόμενοι μὲν, ἐθελοκάκεον, ὡς δεσπότῃ ἐργαζόμενοι· ἐλευθερωθέντων δὲ, αὐτὸς ἕκαστος ἑωυτῷ προθυμέετο κατεργάζεσθαι. ἔτι μέν νυν ταῦτα ἐπῆνεον. Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν ἔπεμπον, βουλόμενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυθίη ἐκ σφέων μὲν αὐτέων οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι τίσιν, ἐς Πολύφημον δὲ ἐξενείκασα σκέλλε τὸν ἄγχιστα δέεσθαι. ἀπελθόντων δὲ τῶν θεοπρόπων, ἐξέφερον τὸ χρηστήριον, ἀλλίλοισι ποιησάμενοι. ὡς ἐπυνθάνοντο δὲ λεγόντων αὐτέων τὸν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες τοῦτο, Οὐκ ὦν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Τανάγραιοί τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιέες, καὶ ἅτοι γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι, προθύμως συμφέρουσι τὸν πόλεμον; τί δεῖ τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ τοῦτο ᾖ τὸ χρηστήριον. Τοιαῦτα δὴ ἐπιλεγομένων, εἶπέ δή τις μαθών πως, Ἐγώ μοι δοκέω συνιέναι [b] τὸ ἐθέλει λέγειν ἡμῖν τὸ χρηστήριον [c]· Ἀσωπὸς λέγονται γενέσθαι θυγατέρες Θήβη τε καὶ Αἴγινα· τοὺς τῶν ἀδελφεῶν ἐόντων, δοκέω ἡμῖν Αἰγινητέων δέεσθαι τὸν θεὸν χρῆσαι τιμωρητήρων γενέσθαι. καὶ, ἢ γάρ τις γνώμη τούτου ἀμείνων ἐδόκεε φαίνεσθαι, αὐτίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπικαλεόμενοι κατὰ τὸ χρηστήριον σφι βοηθέειν, ὡς ἐόντων ἀγχιστέων. οἱ δὲ σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς Αἰακίδας συμπέμψαι [d] ἔφασαν. Περιοσμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τιμὴν συμμαχίην τοὺς Αἰακιδέων, καὶ τρηχέως προσπιπτόντων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, αὖθις οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες, τοὺς μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδοσαν, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο. Αἰγινῆται δὲ, δυσδαιμονίῃ τε μεγάλῃ ἐπαρθέντες, καὶ ἐχθρῆς παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐούσης πρὸς Ἀθηναί-

manum intranti ſtatim in propylæa arcis ſtabat, cum hac inſcriptione,

Attica perdomitis acri ſub marte juventus
Bœotûm populis Chalcidicaque manu,
Damna rependerunt vinclis & carcere cæco,
Quorum ha de decima ſtant tibi Pallas equa.

Et Athenienſes quidem augeſcebant. Juris autem æquabilitatem eſſe rem ſeriam, non ex uno tantum, ſed undique datur intelligi: ſiquidem Athenienſes etiam quamdiu tyrannis ſubjecti fuerunt, nullis finitimorum in bello præſtantiores erant; liberati vero tyrannis, multo primi extitere. Unde liquet, eos, dum continebantur, ſegnis propoſiti fuiſſe, tanquam domino laborantes: at libertate parta, ſibiipſi quiſque rem gerere properabat. Athenienſes ita agebant. The- 79
bani autem poſt hæc ulciſcendi illos cupidi, ſciſcitatum ad deum miſerunt. Quibus reſpondens Pythia, negabat per ſeſe eos poſſe illos ulciſci, ſed ad Polyphemum referentes jubebat ut rogarent proximos. Digreſſis igitur conſultoribus reſponſum vulgaverunt convocato populo Thebani. Ut vero ſciſcitati ſunt dicentibus illis à proximis peti debere, auditis his dicebant; Numquid non proxime nos incolunt Tanagræi Coronæique & Theſpienſes, qui noſtri aſſidue commilitones, alacri atque concordi in partes animo bella nobiſcum tolerant? quid hos rogari oportet? ſed potius non hoc eſt oraculum. Hæc illis ſermoci- 80
nantibus, quidam re audita, inquit, Ego quid nobis ſignificare velit oraculum videor mihi intelligere. Aſopi duæ filiæ fuiſſe traduntur, Thebe & Ægina; quæ quoniam ſorores ſunt, opinor deum reſpondere nobis, ut Æginetas rogemus vicem noſtram ulciſci. Thebani, quoniam nulla quam hæc viſa eſt excogitari poſſe potior ſententia, protinus miſere ad Æginetas orandos auxilia, tanquam proximos, ex dei oraculo. Illi petentibus his auxilia dixerunt ſe mittere cum eis Æacidas. Societate Æacidarum freti 81
Thebani, quum laceſſiſſent Athenienſes, aſpere ab iiſdem excepti, iterum auxilia virorum remiſſis Æacidis oraverunt. Quorum prece moti Æginetæ, tum magnitudine opum inflati, tum priſtinæ inimicitiæ quam geſſere cum Athenienſibus

85

a ἀχνυθίῃ eſt in MS. b συνεῖναι. c MS. habet λέγει τὸ μαντήιον, omiſſa etiam voce ἡμῖν. d MS. habet συμπείθειν.

Æginetæ vastarunt Atticam; hujus iræ origo. Damiæ & Auxesiæ numina & simulacra Epidauri, unde deficit Ægina, domina maris, & simulacra in se transfert. Cultus harum dearum per choros muliebres.

sibus memores, bellum illis haud indictum intulerunt. Nam quum Athenienses vertissent omnes vires adversus Bœotos, ipsi longis navibus in Atticam trajicientes, tum Phalerum diripuerunt, tum multos populos in cetera ora maritima, magnam ex hac re calamitatem Athe-
82 niensibus afferentes. Inimicitia autem quæ Æginetas stimulabat adversus Athenienses, ab initio extitit talis: Epidaurii, quum sua ipsis terra nihil fructuum efferret, de hac calamitate Delphicum consuluere oraculum. Quos Pythia jussit Damiæ & Auxesiæ simulacra erigere; & postquam erexissent, melius actum iri. Scisitantibus igitur Epidauriis utrum ex ære facerent illa an ex lapide, Pythia ex neutro permisit fieri, sed è ligno mitis oleæ. Rogabantur ergo ab Epidauriis Athenienses ut sibi permitterent oleam cædere, oleas illas rati sacratissimas esse. Fertur etiam nusquam gentium nisi Athenis illa tempestate oleas fuisse. Athenienses se vero dixerunt concessuros, hac tamen lege, si quotannis illi sacra Minervæ Urbicæ & Erechtheo afferrent. Accepta condicione Epidaurii quæ rogabant impetraverunt, & simulacra ex his oleis fabricata statuerunt: terraque sua fructum eis ferente, quod con-
83 venerat Athenienses persolvebant. Eo adhuc tempore atque superiori Æginetæ Epidauriis parebant, tum in aliis, tum vero in litibus, quas Æginetæ inter se vel actores, vel rei, illuc transeuntes agebant: verum ex eo tempore fabricatis navibus, ad contumaciam versi, ab Epidauriis desciverunt: & jam potentiores vastabant eos, quippe maris imperio potiti, tum quoque simulacra ista Damiæ & Auxesiæ surripuerunt: eaque asportata, in regionis suæ mediterraneo loco statuerunt, cui nomen est OEæ, viginti ferme procul ab urbe stadiis. Hoc in loco illis erectis supplicabant sacrificiis atque jocabundis choris mulierum, denis viris utrique dæmonum assignatis, qui choris præessent. Chori autem neminem virum jocis lacessebant, sed indigenas feminas: quæ ceremoniæ apud ipsos quo-
84 que Epidaurios fuerant. Sunt illis etiam arcana sacra. Surreptis statuis, Epidaurii quod fuerant pacti Athenienses non solvebant: cujus rei quum à nunciis Athenienses admonerentur, reddidere

ες, τότε Θηβαίων δεηθέντων, πόλεμον ἀκήρυκτον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ἐπικρατεόμενοι δὲ αὐτέων Βοιωτοῖσι, ἐπισταλώσαντες μακρῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν, κατὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τὴν ἄλλην παραλίην πολλὸς δήμους. ποιεῦντες δὲ ταῦτα, μεγάλως Ἀθηναίους ἰσινέοντο. Ἡ δὲ ἔχθρη ἡ προφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῆς Αἰγινητέων, ἐγίνετο ἐξ δεχῆς τοιήδε [a]· Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἐδίδου [b]. περὶ ταύτης δὴ τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδαύριοι ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἱδρύσασθαι· καὶ σφι ἱδρυσαμένοισι ἄμεινον σφισὶ ἔσεσθαι. ἐπηρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδαύριοι κότερα χαλκῆ ποιέοντες τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθου. ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο δὴ οἱ Ἐπιδαύριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι τεμέσθαι, ἱρωτάτας δὴ κείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαίη ἔσται ἄλλοθι γῆς οὐδαμῇ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἢ Ἀθήνῃσι [c]. οἱ δὲ ἐπὶ τοῖσδε δώσειν ἔφασαν, ἐπ' ᾧ ἀπάξουσι ἔτεϊ ἑκάστῃ τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱερὰ, καὶ τῷ Ἐρεχθέι. καταινέσαντες δὲ ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἐπιδαύριοι, τῶν τε ἐδέοντο ἔτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τυτθίων ποιησάμενοι, ἱδρύσαντο. καὶ ἥ τε γῆ σφι ἔφερε [d], καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθεντο. Τοῦτον δὲ τὸν χρόνον, καὶ τὸν πρὸ τούτου, Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἦρχον, τά τε ἄλλα, καὶ δίκας, διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον, ἐδίδοσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τότε δὲ [e] ἀπὸ τοῦδε, νηάς τε πηξάμενοι, καὶ ἀγνωμοσύνῃ χρησάμενοι, ἀπέσχισαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων. ἅτε δὴ ἐόντες διάφοροι, ἐδῃλέοντο αὐτούς. ὥστε δὴ θαλασσοκρατορες ἐόντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦτο τὸν τε Δαμίης καὶ τὸν Αὐξησίης ἐπαιρεόν) αὐτέων. καὶ σφεα κομίσαντο [f] καὶ ἱδρύσαντο σφετέρης χώρης ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἴη μέν ἐστι οὔνομα, στάδιοι δὲ μάλιστά κη ἀπὸ τῆς πόλιος ὡς εἴκοσι [g] ἀπέχει. ἱδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ, θυσίησί τε σφεα καὶ χοροῖσι γυναικηίοισι κεκοσμημένοισι ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρη τῶν δαιμόνων δέκα ἀνδρῶν. καλῶς δὲ ἠγέρθουν οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναῖκας. ἔσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ τοιαῦται ἱρορηίαι [h]· εἰσὶ δέ σφι καὶ ἄρρητοι ἱρορηίαι [h]. Κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν ἀγαλμάτων, οἱ Ἐπιδαύριοι τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ ξυνέθεντο, οὐκ ἐπέλεον. πεμψάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμέμφοντο τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι. οἱ δὲ ἀπέφαινον λό-

γῳ

a τοιῆδε. b ἀπιτάδε. c ἡ ὡς Ἀθήνῃσι est in MS. d ἔφερε καρπὸν, καὶ. e τὸ δὲ. f κομίσαντό τε καὶ. g εἰκοσι. h ἱερηίαι bis.

Simulacris spoliati Epidaurii jubent, quod putant jus esse, ut Athenienses exigant debitum vectigal ab Æginetis, qui rapuissent. Varietas historiæ de illis, qui ad violente eripienda missi sunt.

γω ὡς οὐκ ἀδικῆσι. ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπετέλεόν τὰ συνέβησαν. ἐπεὶ δὲ ἐστερήθησαν αὐτέων, οὐ δίκαιον εἶναι ἐπιφέρειν ἔτι, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσειν σκέλεσθαι. πρὸς ταῦτα Ἀθηναῖοι, ἐς Αἴγιναν πέμψαντες, ἀπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι ἀδεν πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μέν νυν λέγουσι, μὴ τὴν ἀπαίτησιν ἐποιεῦντο τριήρεϊ μὴ τῶν αὐτῶν τούτοις, οἳ ἀποπεμφθέντες ἀπὸ τῆς κοινῆς, καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἴγιναν, τὰ ἀγάλματα ταῦτα, ὡς σφετέρων ξύλων ἐόντα, ἐπειρῶντο ἐκ τῶν βάθρων ἐξανασπᾶν, ἵνα σφεα ἀνακομίσωνται· ὑπὸ δυναμένους δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτέων κρατῆσαι, σειρὰς περιβαλόντας σφοιτὰ ἕλκειν τὰ ἀγάλματα. καί σφι ἕλκουσι, βροντῶ τε, καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ τριηρίτας τοὺς ἕλκοντας, ὑπὸ τούτων ἀλλοφρονῆσαι· παθόντας δὲ τοῦτο, κτεῖναι ἀλλήλους ἀπὸ πλεμίης· ἐς ὃ ἐκ πάντων ἕνα λειφθέντα, ἀνακομισθῆναι αὐτὸν ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν ἅτα [b] λέγουσι γενέσθαι· Αἰγινῆται δὲ, ὑπὸ νηὶ μιῇ ἀπικέσθαι Ἀθηναίων, (μίλιον μὲν γὰρ, καὶ ὀλίγῳ πλεῦνας μιῆς, καὶ εἰ σφι μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπαμυνέσθαι ἂν δοκέουσι) ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλέειν σφι ἐπὶ τὴν χώρην· αὐτοὶ δὲ σφι εἴξαι, καὶ οὐ ναυμαχῆσαι. οὐκ ἔχουσι δὲ τοῦτο ἀμφοτεροῖσι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἐόντες συγγινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ, κατὰ τοῦτο εἶξαν, οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷον δὴ καὶ ἐποίησαν. Ἀθηναίους μέν νυν, ἐπεί τί σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατέστη, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν, τετράφθαι πρὸς τὰ ἀγάλματα· οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπᾶσαι ἐκ τῶν βάθρων αὐτὰ, οὕτω δὴ περιβαλομένους σοινία, ἕλκειν, ἐς οὗ ἑλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφότερα τωὐτὸ ποιῆσαι· ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλῳ δέ τεῳ. ἐς γόνατα γάρ σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τ' ἀπὸ τούτου χρόνου ἀμπελέειν οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιέειν. σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πυθομένους τοὺς Ἀθηναίους, ὡς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἑτοίμους Ἀργείους ποιέεσθαι· τούς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰγιναίην [c], καὶ ἥκειν [d] βοηθέοντας σφι τοὺς Ἀργείους, καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου ἀμβάντας ἐς τὴν νῆσον, καὶ τὸ πρανέστατον τῶν Ἀθηναίων ἐπιπεσεῖν ὑποτεμομένους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν· ἅμα τε ἐν τούτῳ τὴν βροντὴν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμὸν αὐτοῖσι. Λέγει μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ Αἰγινη-

dere rationem cur injurii non essent: se enim quamdiu apud se statuas habuissent, quod conventum erat exsolvisse, eisdem jam viduatos jure non debere exsolvere, sed Æginetas, qui illas haberent; à quibus id exigi jubebant. Hoc responso accepto, ad eas repetendas Æginam Athenienses misere. Æginetæ negare quicquam negocii esse sibi cum Athenensibus. Athenienses igitur 85
ajunt, post repetitionem illam, triremi una huc navigavisse cives illos, qui ab republica missi Æginam quum venerunt, simulacra illa, tanquam è suis lignis facta, conati sint suis sedibus emoliri ut asportarent: quumque eo pacto auferre nequirent, circumdatis funibus trahere tentasse. Sed dum trahunt, tonitrum & cum tonitru terræmotum extitisse: eaque de re illos remiges qui trahebant simulacra, in amentiam esse conversos: & ex hoc morbo sese tanquam hostes mutuo trucidasse, donec unus ex omnibus relictus est, qui ad Phalerum se recepit. Athenienses quidem ita rem 86
gestam esse memorant: Æginetæ vero non illos una navi veniisse, (facile enim se unam navim, atque etiam paulo plures unâ, etiam si sibi nullæ fuissent naves, fuisse propulsaturos) sed multis navibus in ipsorum terram invasisse, se vero cessisse, nec pugna navali contendisse. Qui tamen planum facere nequeunt, an quia impares se esse ad pugnam navalem agnoscerent, cesserint; an volentes facere quod etiam fecerunt. Athenienses certe, quod nulli propugnatores obstarent, egressos è navibus ad simulacra se convertisse: & quum ea è suis basibus amoliri nequirent, circumdatis restibus trahere ita conatos, donec illic ambo simulacra, dum traherentur, fecere rem eandem; sed apud me fide carentem, alicui forsan alteri credibilem. ajunt enim illa procubuisse sibi in genua, atque ex eo tempore semper in hoc gestu permansisse. Et hæc quidem Athenienses fecisse: Se vero, quod audirent sibi bellum ab Athenensibus illatum iri, præparasse Argivos; & quum Athenienses in Æginam exscendissent, Argivos illis adfuisse auxilio, eosque, quum latuissent hostem in trajiciendo ex Epidauro in insulam, in Athenienses, qui nihil præscissent, à navibus discluſos irruisse: & interea tonitrum ipsis terræque motum extitisse. Hæc ab Argivis Æ- 87
gine-

a MS. habet πάρεξ. b μὲν νυν ἅτα. c Αἰγινίλω. d παρεῖναι.

Unus ex Athenienſibus domum rediens fibulis ab feminis ad mortem punctus, quibus nota hinc impoſita. Veſtis Græca muliebris. Athenienſes potentiores ulciſcuntur Æginetas oraculo differre jubente.

ginetiſque commemorantur. Athenienſes quoque confitentur unum omnino è ſuis incolumem in Atticam revertiſſe, quem tamen Argivi ajunt ſuperſtitem fuiſſe ipſis Atticum exercitum profligantibus; Athenienſes autem dæmonio: nihilo ſecius ne hunc quidem incolumem manſiſſe, ſed periiſſe, hunc in modum: Quum Athenas ſe recepiſſet, clademque renunciaſſet, uxores eorum qui adverſus Æginam militatum profecti fuerant, indigne ferentes unum iſtum ex omnibus eſſe reducem, circumfuſas hominem prehendiſſe, ac fibulis veſtimentorum pupugiſſe, percontantes ſingulas ubi ſuus vir eſſet, atque hoc modo hunc fuiſſe confectum. Idque factum mulierum viſum eſſe Athenienſibus ipſa clade triſtius. in quas quum alia ratione animadvertere non poſſent, veſtem illarum in Ionicam mutaverunt. nam antea Doricam veſtem gerebant Athenienſium feminæ, ſimillimam Corinthiæ: eam itaque mutaverunt in lineam, ne fibulis uterentur.

88 Quanquam ſi ex vero ſermocinemur, non Ionica hæc olim veſtis fuit, ſed Carica: quoniam omnis priſca veſtis feminarum Græcanica eadem erat, quam nunc Doricam appellamus. Argivos quod attinet, & Æginetas, inſuper adhuc id etiam feciſſe, ut pro lege haberetur apud illorum utroſque, fibulas facere ſeſquialteras, quam erat menſura quæ tunc obtinebat, & has præſertim ab feminis in eorum numinum templis conſecrari: Atticum vero neque aliud quicquam ad templum offerre, ne urceum quidem, ſed lege juberi ex ollis gentilibus in poſterum ibidem potare. Eoque contentionis proceſſere Argivorum atque Æginetarum mulieres cum Atticis, ut ad meam uſque ætatem fibulas geſtaverint

89 quam antea grandiores. Inimicitiæ principium ab Athenienſibus in Æginetas ortum, hoc prout commemoratum eſt, extitit. Cujus rei circa ſtatuas geſtæ memoriam retinentes, libenter Thebanorum rogatu auxilium tulere Bœotis Æginetæ. Qui quum maritima Atticæ vaſtarent, Athenienſeſque adverſus Æginetas expeditionem inirent, advenit è Delphis oraculum, ut ab Æginetis lædendis triginta annos abſtinerent; triceſimo anno, quum fanum Æaco dicaſſent, bellum cum Æginetis inchoarent, ad votum eis re ſucceſſura. Sin bellum continuo in-

γινητέων τάδε· ὁμολογέεται ἢ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἕνα μοῦνον τ̓ ἀποσωθῆναι αἰτίων ἐς τὴν Ἀττικὴν γῆν ἔφατο. πολλὰ Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι, αὐτίων τὸ Ἀττικὸν στρατόπεδον διαφθειρόντων τ̓ ἕνα τοῦτον [a] περιγενέσθαι· Ἀθηναῖοι δέ, ὑπὸ δαιμονίης. περιγενέσθαι μέντοι ὧδε τοῦτον τ̓ ἕνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. κομισθεὶς ἄρα [b] ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπήγγελε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας τ̓ ἐπ' Αἴγιναν στρατευσαμένων ἀνδρῶν, δεινόν τι ποιησαμένας κεῖνον μοῦνον ἐξ ἁπάντων σωθῆναι, περιὸν τ̓ ἄνθρωπον τοῦτον λαβοῦσας, καὶ κεντεύσας τῇσι περόνῃσι τ̓ ἱματίων, εἰρωτᾶν ἑκάστην αὐτέων ὅκου [c] εἴη ὁ ἐωυτῆς ἀνήρ. καὶ τοῦτον μὲν οὕτω διαφθαρῆναι. Ἀθηναίοισι δὲ ἔτι καὶ πάλαι δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τ̓ γυναικῶν ἔργον· ἄλλως μέν νυν οὐκ ἔχειν ὅπως ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετίεσαν αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα. ἐφόρεον γὰρ δὴ πρότερον αἱ τ̓ Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ Κορινθίων παραπλησιωτάτην· μετίεσαν ὦν ἐς τ̓ λίνεον χιτῶνα, ἵνα δὴ περόνῃσι μὴ χρέωντο. Ἔτι δὲ, ἀληθέϊ λόγῳ χρεώμενοισι, οὐκ Ἰὰς αὕτη ἡ ἐσθὴς τοπαλαιόν, ἀλλὰ Κάρισσα· ἐπεὶ ἥγε Ἑλλὰς πᾶσι ἡ ἀρχαίη τ̓ γυναικῶν, ἡ αὐτὴ νῦν, τὴν νῦν Δωρίδα καλέομεν. τοῖσι δὲ Ἀργείοισι καὶ τοῖσι Αἰγινήτῃσι, καὶ ἐς ταῦτα ἔτι τάδε παῖσαι νόμον εἶναι φαίδρα σφι ἐκαλέροισι, τὰς περόνας ἡμιολίας πεποιέσθαι τῇ πάτρῃ καταστεώτα μέτρα, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τῶν τελέων περόνας μάλιστα ἀναπιθέναι τὰς γυναῖκας· Ἀττικὸν δὲ μήτε τι ἄλλο φορέειν ἐς τὸ ἱρὸν, μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ χυτρίδων ἀττικχωρέων [d] νόμον τοῖσι αὐτόθι εἶναι πίνειν. Ἀργείων μέν νυν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες ἔκ τε τόσου κατ' ἔχθος τῶν Ἀθηναίων, περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μείζονας ἢ πρότερον. Τῆς δὲ ἔχθρης τ̓ πρὸς Αἰγινήτας ἐξ Ἀθηναίων γενομένης [e] ἀρχὴ καλὰ τὰ εἰρημένα ἐγένετο· τότε δὴ Θηβαίων ἐπικαλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβοήθεον τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆται δὲ ἐόντες τ̓ Ἀττικῆς τὰ πρῶτα παλάσσια· καὶ Ἀθηναίοισι ὁρμεωμένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρατεύεσθαι, ἦλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν, ἐπισχόντας ἀπὸ ἔτεα τριήκοντα ἕτερα, τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ, Αἰακῷ τίσεν ἀποδεξαμένους, ἄρχεσθαι δὲ πρὸς Αἰγινήτας πολέμου· καί σφι χωρήσειν τὰ βούλονται. ἐὼν δὲ αὐτίκα ἐπεστρατεύοντο,

a τριῶν. b γᾶς. c ὅκη. d ἀττικχωρέων. e Αἰγινήτας Ἀθηναίοισι γενομένης. f αἰεὶ.

Æaci fanum in foro Athenis, quibus ardentibus bello contra Æginam obstitit Lacedæmon. Huius ira in Athenienses. Oracula Pisistratidarum, qui Sigeum migrarunt.

τας, πολλὰ μὲν σφέας ἐν τῷ μεταξὺ ἔχρησε πείσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν· τέλος δὲ μέντοι καταστρέψασθαι. ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἤκουσαν [a] οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ τέμενος ἀπεδέξαντο τοῦτο τὸ νῦν ἐστὶ τῆς ἀγορῆς ἱδρυται· τριηκοντέτεα δὲ ἕτερα οὐκ ἀνέσχοντο, ἀκέοντες ὅκως χρεὼν εἴη σφέας πεπονθότας ὑπὸ Αἰγινητέων ἀνάρσια. Ἐς τιμωρέειν δὲ ὠθεόμενοι ἀσκυλαζομένοισι αὐτοῖσι, οὐκ Λακεδαιμονίων πρῆγμα ἐγερόμενον, ἐμπόδιον ἐγένετο. πυθόμενοι γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκμεωνιδέων ἐς τὸν Πυθέην μεμηχανημένα, καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφι ἑούσας ἐξεληλάκεσαν ἐκ τῶν ἑωυτῶν, καὶ ἅτε ταῦτα ποιήσασι χάριν οὐδεμίην ἐφαίνετο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. ἔτι τε πρὸς τούτοισι ἐνῆγον σφέας οἱ χρησμοὶ, λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τὸ μὲν πρότερον μὲν ἔσαν ἀδαέες, τότε δὲ, Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδεω ἐς Σπάρτην, ἐξέμαθον. ἐκτήσατο γὰρ ὁ Κλεομένης ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς ἐκ τοῦ μεγάρου [b] πρότερον μὲν οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱρῷ· καταλιφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. Τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐώρων αὐξομένους, καὶ ἁδαμῶς ἑτοίμους ἐόντας πείθεσθαί σφι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν εἶεν τὸ πλῆθος τὸ Ἀττικὸν, ἰσόρροπον τῷ ἑωυτῶν γένοιτο [c], κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος, ἀσθενὲς, καὶ πειθαρχέειν ἑτοῖμον· μαθόντες δὲ ταῦτα [d] ἔκαιον, μετεπέμποντο Ἱππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐς ὃ καταφεύγουσι οἱ Πεισιστρατίδαι. ἐπεί τε δὲ σφι Ἱππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους, ἔλεγόν σφι Σπαρτιῆται τάδε, Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν ἐ ποιήσασι ὀρθῶς. ἐπαρθέντες γὰρ χρηστηρίοισι μαντηίοισι, ἄνδρας ξείνους ἑόντας ἡμῖν τὰ μάλιστα, καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίους παρέξειν τοὺς Ἀθηναίους, τούτους ἐκ τοῦ πατρῴου ἐξηλάσαμεν, καὶ ἐπὶ τοῦτο ποιήσαντες τοῦτο, δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν· ὃς ἐπεί τε δι' ἡμέας ἐλεύθερος ἐγένετο, ἐς τοσοῦτο προήλθε, ὑβρίσας ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων τὸν ἐξ ἴσου ἐόντα ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας αὐξάνει· ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ περιοικοι, καὶ αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδέες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἁμαρτών. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, τοῦ πρήσσομεν σφέας ἅμα ὑμῖν

inferrent, fore ut interea multa ipsi detrimenta acciperent, sed & multa inferrent; sed ad extremum subigerent. Hoc oraculum ad se Athenienses allatum ubi audiere, Æaco quidem fanum dicaverunt, id quod nunc in foro extructum visitur, sed triginta annos non abstinuerunt, quod videlicet audissent fieri debere ut multa paterentur indigna ab Æginetis, si bello abstinerent. His tamen ad ulciscendum se parantibus, Lacedæmonium factum extitit impedimento. Siquidem Lacedæmonii, audito commento Alcmæonidarum erga Pythiam, & quæ egisset Pythia in ipsos atque Pisistratidas, duplicem se jacturam fecisse animadvertebant: quod & suos hospites è patria ejecissent, & nulla sibi ex hoc facto gratia ab Athenienses haberetur. Præterea oraculis urgebantur, denunciantibus multa ipsis & atrocia ex Athenienses futura, quorum antehac ignari fuissent, tunc autem Cleomene Spartam ferente didicerant. Etenim Cleomenes potitus est ex arce Athenienses oraculis quæ à Pisistratidis prius possessa, ab iisdem expulsis relicta fuerant in templo, & relicta Cleomenes sumpserat. Ea Lacedæmonii oracula ubi per Cleomenem accepere, & videbant Athenienses augescentes, nec ad ipsis obtemperandum ullo modo esse animatos: præterea animadvertentes genus Atticum quod sub tyrannide mansurum esset infirmum, & parendo promptum, nunc parta libertate vel suo par exstiturum: hæc singula considerantes, arcessiverunt Hippiam Pisistrati à Sigeo Hellespontiaco, quo Pisistratidæ confugerant. Postquam Hippias arcessitus adfuit, accitis etiam aliorum sociorum nunciis, ita Spartiatæ apud eos verba fecere, Agnoscimus, viri socii, nos haud recte egisse, qui ementitis oraculis inducti, viros qui erant nostri in primis hospites, quique receperant præbere nobis Athenas obnoxias, illos è patria ejecimus, & post id peractum ingrato populo urbem tradidimus: qui posteaquam per nos liberatus caput erexit, nos pariter ac regem nostrum per dedecus ejecit; inflatusque superbe, famam auget, ut præcipue quidem Bœoti illorum finitimi atque Chalcidenses didicerunt, fortassis & alius quis, si peccaverit, idem discet. Quare, quoniam in illis agendis peccavimus, nunc dabimus operam ut illuc

euntes

a ἀκέσαν. b ἔκτοθεν. c ἑωυτῶν ἂν γένοιτο. d μαθόντες τοῦτο.

euntes una vobiscum, illos puniamus. Hac enim de caussa & Hippiam & vos è sua quosque urbe arcessivimus, ut publico consensu & communi exercitu introducentes hunc Athenas, reddamus quæ
92 abstulimus. Hæc Spartiatæ. Quæ quum alii plerique socii non probarent, attamen silentium tenerent, Corinthius Soficles ita
1 loquutus est: Certe quo tempore & hoc cœlum infra terram, ac terra sublimis supra cœlum erit, hominesque domicilium in mari habebunt, & pisces, quod antea homines; quando vos, Lacedæmonii, rebus publicis eversis, tyrannides in urbes introducere conabimini. quibus nihil est in rebus humanis neque injustius, neque magis pollutum cædibus. Quod si bonum vobis videtur civitates subesse tyrannidi, ipsi vobis primi tyrannum constituite, atque ita ut aliis constituatis operam date. At nunc ipsi tyrannorum expertes, & ne id in Sparta contingat vehementissime cavente, hoc in socios studetis efficere: qui si essetis, ut nos sumus, experti, meliorem quam nunc facitis, de hac re sententiam conferre
2 possetis. Nam iste apud Corinthios civitatis status fuit. Erat paucorum regimen: & ii qui Bacchiadæ vocabantur, urbem gubernabant; ultro citroque inter eos matrimonia contrahebantur. Horum uni nomine Amphioni nata est filia clauda, cui nomen erat Labda: quam quoniam nemo Bacchiadarum ducere volebat, duxit Eetion Echecratis filius, è Petra quidem populo, sed ab prima origine Lapitha ac Cænides. Qui quum neque ex hac muliere, neque ex alia tolleret liberos, profectus est Delphos ad consulendum de prole. eum introeuntem statim Pythia his versibus compellavit,

Eetion, te nemo (licet sis tantus) honorat.
Concipit parietque saxum grave Labda, monarchos
Quod cadet in cives, emendabitque Corinthum.

Hoc oraculum Eetioni redditum, enunciatur casu Bacchiadis, quibus prius de Corintho editum oraculum erat obscurum & ignotum, eodem respiciens, quo etiam istud Eetionis & in hæc verba,

Concipit in petris aquila, enixura leonem
Robustum, sævum, genua & qui multa resolvet.

Hæc

„ὑμῖν ἀπιομένοις τάδε. αὐτὸς γὰρ δὴ τῶνδε εἵ-
„νεκε τόνδε τε Ἰπποκλέα μετεπεμψάμεθα καὶ ὑ-
„μέας ἀπὸ τῶν πολίων, ἵνα κοινῷ τε λόγῳ καὶ
„κοινῷ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας,
„ἀποδῶμεν τε καὶ ἀπολόμεθα [a]. Οἱ μὲν ταῦτα
ἔλεγον· τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐπεδέ-
κετο τοὺς λόγους· οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἡσυχίην ἦ-
γον· Κορίνθιος δὲ Σωκλέης [b] ἔλεξε τάδε,
„Ἦ δὴ ὅτι ὁ οὐρανὸς ἔσται ἔνερθε τῆς γῆς, τὴ δὲ γῆ με-
„τέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἄνθρωποι νομὸν ἐν
„θαλάσσῃ ἕξουσι, καὶ οἱ ἰχθύες τὸ πρότερον ἀνθρώ-
„ποι, ὅτε γε ὑμεῖς [c] ὦ Λακεδαιμόνιοι ἰσονομίας
„καταλύοντες, τυραννίδας ἐς τὰς πόλιας καταγῆν
„διανοεύεσθε· τοῦ ἔστε ἀδικώτερον οὐδὲν ἔστι
„κατ' ἀνθρώπους, ἔστε μιαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ
„τοῦτό γε δοκέοι ὑμῖν εἶναι χρηστὸν, ὥστε τυραν-
„νεύεσθαι τὰς πόλιας, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον κα-
„τασησάμενοι διὰ σοφίης αὐτοῖσι, ὅτῳ Ϲ τοῖσι
„ἄλλοισι δίζεσθε καλιστέναι· νῦν γὰρ, αὐτοὶ ἄπροι
„ἐόντες τυράννων, καὶ φυλάσσοντες δεινότατα τῶ-
„ν ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι, διαφθείρατε ἐς
„τοὺς συμμάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπροι ἔστε, κα-
„τάπερ ἡμεῖς, εἴχετε ἂν ὡδὲ αὐτοῦ γνώμας ἀ-
„μείνονας συμβάλλεσθαι ἢπερ νυῦ. Κορινθίοισι
„γὰρ λίη πολιὸς κατάστασις τοιήδε. λῶν ὀλιγαρχίη,
„καὶ ἔτεσι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πό-
„λιν· ἐδίδοσαν δὲ Ϲ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων. Ἀμ-
„φίονι δὲ ἐούσῃ τυφλῶν τῶν ἀνδρῶν, γίνεται θυγάτηρ
„χωλή· ὄνομα δέ οἱ λῶν Λάβδα. ταύτην, Βακχια-
„δέων γὰρ οὐδεὶς ἤθελε γῆμαι, ἔχει Ἠετίων ὁ Ἐ-
„χεκράτεος· δήμου μὲν ὢν Πέτρης ἐών, ἀτὰρ
„τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Κυνίδης. ὃν δὲ
„οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς, οὐδεὶς ἐξ ἄλλης, παῖδες
„ἐγίνοντο· ἐσάλη ὧν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόν-
„τα δὲ αὐτὸν, ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοι-
„σίδε τοῖσι ἔπεσι,

„Ἠετίων, ἔτι σε τίη πολύπλον ἐόντα.
„Λάβδα κυΐ, τέξει δὲ ὀλοίτροχον· ὃν δὲ
„πεσεῖται
„Ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαιώσει δὲ Κόρινθον.

„ταῦτα χρηθέντα τῷ Ἠετίωνι, ἐξαγγέλλεται
„κως τοῖσι Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον
„χρώμενον χρηστήριον ἐς Κόρινθον λῶν ἄσημον,
„φέρον τε ἐς τωὐτὸ καὶ τὸ τοῦ Ἠετίωνος, καὶ
„λέγον ὧδε,

„Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κυΐ. τέξει γὰ λέοντα
„Καρτερὸν, ὠμηστήν· πολλῶν δὲ γόνα-
„τα λύσει.

Τοῦ-

a τὰ ἀπιλόμεθα. b MS. habet continue Σωκλῆς. c ὅτι ὑμεῖς.

Mox tamen parit filium, mire præsenti periculo ereptum, Cypselum.

„ Ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε Κορίνθιοι, οἱ πρὶν
„ καλὴν
„ Πηρείην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεσσα Κόρινθον.

Hæc bene nunc animis versate Corinthia proles,
Quæ colis ad pulchram Pirenem, altumque Corinthum.

„ τὸ μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον ἡμόρε-
„ νον, λὼ ἀτέκμαρτον· τότε ὦν τῷ Ἠετίωνι ἡμόρε-
„ νον ὡς ἐπύθοντο, αὐτίκα τὸ πρότερον πρηχθὲν,
„ ἐὸν σημῆνον τῷ Ἠετίωνι. σημήνασαι δὲ τὸ,
„ εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες τὸ μέλλον τὸ Ἠετίωνι
„ γενέσθαι γόνον ἀμαφυσῆραι. ὡς δὲ ἔτεκε ἡ γυνὴ,
„ τάχιστα πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸ δῆ-
„ μον ἐν τῷ καλοικῆτο Ἠετίων, ἀποκτενέοντας τὸ
„ παιδίον. ἀπικόμενοι δὴ ἔνδοι ἐς τὴν Πέτρην, καὶ
„ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἠετίωνος, αἰ-
„ τέουν τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα, εἰδυῖά τε οὐδὲν τὸ
„ εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπίκοιατο, καὶ δοκέουσά σφεας
„ φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν, φέ-
„ ρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἑνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐ-
„ βεβούλευτο κατ' ὁδὸν, τὸ πρῶτον αὐτέων λα-
„ βόντα τὸ παιδίον προσαράσσειν. ἐπεί τε ὦν ἔδω-
„ κε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸ λαβόντα τῶν ἀν-
„ δρῶν θεία τύχη προσεγέλασε τὸ παιδίον. καὶ
„ τὸ, φρασθέντα τοῦτο, οἰκτίσας τις ἔχῃ ἀποκτεῖ-
„ ναι. κατοικτείρας δὲ παραδιδοῖ τῷ δευτέρῳ·
„ ὁ δὲ, τῷ τρίτῳ. οὕτω δὴ διεξῆλθε διὰ πάν-
„ των τὸ δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομέ-
„ νου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὦν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ
„ τὸ παιδίον, καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἑστῶτες ἐπὶ τὸ
„ θυρέων, ἀλλήλων ἄπλοντο, καταμωμένοι· καὶ
„ μάλιστα τοῦ πρώτου Λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐπίκησε
„ κατὰ τὰ δεδογμένα· ἐς ὃ δή σφι χρόνου ἐγγι-
„ νομένου, ἔδοξε αὖτις παρελθοῦσι πάντας τοῦ
„ φόνου μετέχειν. ἔδει δὴ ἐκ τοῦ Ἠετίωνος γόνου
„ Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν· ἡ Λάβδα γὰρ πάντα
„ ταῦτα ἤκουε ἑστεῶσα πρὸς αὐτῇσι τῇσι [a] θύρῃσι·
„ δείσασα δὴ μή σφι μεταδόξῃ, καὶ τὸ δεύτερον
„ λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κα-
„ τακρύβει [b] ἐς τὸ ἀφεγγέστατον οἱ ἐφαίνετο εἶ-
„ ναι, ἐς κυψέλην· ἐλπιζομένη ὡς εἰ ἐπιζητέ-
„ ουσι ἐς ζήτησιν ἀπικνέοιντο [c], πάντα ἐρω-
„ νήσειν μέλλοιεν. τὰ δὴ καὶ ἐγίνετο. ἐλθοῦσι δὴ
„ καὶ [d] διζημένοισι αὐτοῖσι ὡς οὐκ ἐφαίνετο,
„ ἐδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι, καὶ λέγειν πρὸς τοὺς
„ ἀποπέμψαντας, ὡς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖ-
„ νοι ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες, ἔλε-
„ γον ταῦτα. Ἠετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ηὐ-
„ ξάνετο· καί οἱ ἀμαφυγόντι τὸν τότον τὸν κίνδυ-
„ νον, ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελος
„ οὔνομα ἐτέθη. ἀνδρωθεὶς δὲ καὶ μαθὼν τὸ μέ-
„ ντοι Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν

Id quidem antea Bacchiadis datum non 3
erat intellectum; tunc autem Eetioni datum quum percepissent, statim etiam istud prius intelexerunt, quippe concinens oraculo Eetionis. Hoc quum animadvertissent, silentio suppressere, animo futurum Eetionis filium extinguendi. Et ut primum mulier enixa est, miserunt è suo numero decem viros ad populum, in quo habitabat Eetion, qui puerulum extinguerent. Isti, postquam ad Petram pervenere, & ad Eetionis atrium accessere, puerum petunt. Labda cur venissent ignara, paternæque amicitiæ officio venisse eos rata, affert filium, & in unius eorum manum porrigit. erat autem inter viam illis constitutum, ut qui primus eorum puerulum cepisset, is humi illum allideret. Verum divina quadam fortuna puerulus ei viro cui à Labda traditus erat, arrisit. quam rem illi consideranti miseratio subiit ejus occidendi. Sic misertus alteri tradidit, & ille tertio, atque ita deinceps per manus traditus infans, per omnes decem transiit: ac nemine interimere volente, rursus matri est redditus. Illi egressi 4
atque ante januam stantes, alius alium incusabant castigabantque, sed *primum* præcipue, qui eum nactus ex convento non fecisset; donec interjecto temporis spatio placitum est, ut rursus introgressi omnes fierent participes cædis. Sed erat necesse ex Eetionis prole germinari Corintho perniciem. nam Labda stans ad easdem fores, hæc omnia exaudiebat: eoque metuens ne illi immutata voluntate acceptum rursus puerulum interimerent, asportavit, & occuluit in eo, ubi minime cogitari poterat, nempe *in* mensura frumentaria: quum sciret, illos, si redirent ad investigandum, scrutaturos omnia: ut & contigit. nam introgressis & scrutantibus ubi non apparuit, visum est eis abeundum, atque iis à quibus missi essent, dicendum se cuncta quæ illi mandassent perpetrasse: 5
atque ita reversi dixerunt. Post hæc Eetionis filio crescenti impositum est nomen Cypselo, ob periculum hoc quod devitaverat in cypsela, *vel mensura frumentaria*. Ubi autem in virilem adolevit ætatem, consulenti oraculum Del-

a θύρῃσι. b καταχρύπτει. c ἀπικοίατο. d ἐπιζητεῦσι γὰρ σφι.

Cypſelus crudelis, mitior filius Periander, ſed ab Thraſybulo Mileſio corruptus, & quomodo. Necyomantion Theſprotiæ. Apparet umbra Meliſſæ.

Delphis, anceps redditum, quo fretus Corinthum aggreſſus occupavit. oraculum autem hoc erat,

Vir locuples noſtras hic qui deſcendit ad ædes
Cypſelus Eetides, clarus rex ille Corinthi,
Ipſe, & eo nati, ſed nulli deinde nepotes.

Et oraculum quidem hoc erat. Cypſelus vero tyrannide potitus, talis extitit, ut Corinthiorum multos inſequutus ſit, multos pecunia, longe plurimos anima
6 privaverit. Cui, quum triginta regnaſſet annos, bene vita defuncto ſucceſſit in tyrannide filius Periander, qui inter initia mitius agebat quam pater: ſed ubi per nuncios conſuetudinem habuit cum Thraſybulo Mileti tyranno, multo magis quam pater eruentus effectus eſt. Miſſo enim legato, Thraſybulum interrogavit qua ratione ipſe rebus tutius conſtitutis, civitatem pulcherrime gubernaret. Thraſybulus, eo qui à Periandro miſſus erat, extra oppidum educto, ingreſſus eſt arvum quoddam ſatum, & una cum eo ſegetem interambulans, ſciſcitabatur & repetebat hominem de ſuo adventu è Corintho, detruncans identidem ut quamque videbat ſpicam ſupra alias extantem, donec ſegetem formoſiſſimam atque profundiſſimam hunc in modum corrupit: prædiumque illud pervagatus, nullo verbo reddito legatum remiſit. Reverſus Corinthum legatus, avido præceptionis audiendæ Periandro, negavit ſibi quippiam reſpondiſſe Thraſybulum, & mirari quod ſe ad virum veſanum Periander miſiſſet, & ſua ipſius deſtruentem: exponitque quæ
7 ex Thraſybulo vidiſſet. Periander id quod à Thraſybulo actum erat intelligens, atque interpretans ſibi ab illo præceptum ut eminentiſſimos quoſque popularium interimeret, tunc vero omnem in cives malitiam exercuit, interficiendo ac perſequendo conſummans id quod à Cypſelo fuerat omiſſum. Atque adeo die uno univerſas mulieres Corinthias exuit, popter Meliſſam uxorem ſuam. nam quum ad Theſprotos ad flumen Acherontem miſiſſet nuncios ſciſcitatum necyomantium de hoſpitis depoſito, Meliſſa apparens negavit ſe indicaturam aut dicturam ubinam depoſitum eſſet collocatum; algere enim ſe & nudam eſſe. nihil enim ſibi prodeſſe veſtes cum quibus

,, Δελφοῖζι, τῷ πίσυνον ἡμένῳ ἐπιχείρησέ
,, τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς, ὅδε ἦν·
,, Ὄλβιός ἐστι ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνῃ·
,, Κύψελος Ἠετίδης, βασιλεὺς κλεινοῖο Κορίνθου·
,, Αὐτὸς, καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

,, τὸ μὲν δὴ χρησήριον τοῦτο ἦν. τυραννεύσας δὲ ὁ
,, Κύψελος, τοιοῦτός τις δή τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς [a]
,, μὲν Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀ-
,, πεξήρησε, πολλῷ δὲ ἔτι πλείονας τῆς ψυχῆς. ἄρξα-
,, τος δὲ τριάκοντα ἔτεα, καὶ διαπαντὸς εὖ
,, τοῦ βίου διαθέμενος, διεδέξατο τὴν τυραννίδα ὁ παῖς
,, Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ' ἀρ-
,, χὰς μὲν ἦν ἠπιώτερος τοῦ πατρός· ἐπεί τε δὲ ὠμί-
,, λησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράν-
,, νῳ, πολλῷ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μιαιφονώτερος.
,, πέμψας γὰρ κῆρυκα πρὸς Θρασύβουλον, ἐπυνθά-
,, νετο ὁντινα ἂν τρόπον [b] ἀσφαλέστερον καταστά-
,, μενος τὰ πράγματα, κάλλιστα τήν πόλιν διοικοῖ-
,, τό. Θρασύβουλος δὴ τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Πε-
,, ριάνδρου ἐξήγε ἔξω τοῦ ἄστεος. ἐσπὰς δὲ ἐς ἄ-
,, ρουραν ἐσπαρμένην, ἅμα τε διεξήιε τὸ λήιον,
,, ἐπαίρωτῶν τε καὶ ἀναπυνθανόμενος τὰ κήρυκα κατὰ τήν
,, ὁδὸν Κορίνθου ἄπιξιν· καὶ σκάλλει αἰεί ὅκως
,, τινὰ ἴδοι [c] τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα· καλέων [d]
,, δέ, ἐρρίπτεε· ἐς ὃ τοῦ λήιου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύ-
,, ταλον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ. διεξελθὼν τὸ
,, χωρίον, καὶ ὑποθέμενος ἔπος ἑνὸς, ἀπεπέμπετο
,, τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κό-
,, ρινθον, ἦν πρόθυμος πυθέσθαι τὴν ὑποθή-
,, κην ὁ Περίανδρος· ὁ δὲ εἶδέν οἱ ἔφη Θρασύβουλον
,, ὑποθήκας θωϋμάζειν τε αὐτὸ, παρ' οἷον μιν
,, ἄνδρα ἀπεπέμψατο, ὡς μαινόμενόν τε καὶ τὰ ἑωυ-
,, τοῦ σφάλλοντα· ἀπηγόμενος γὰρ πέρι τῶν Θρα-
,, συβούλου ὁπώπεε. Περίανδρος δὲ, συνιεὶς τὸ ποι-
,, ηθὲν, καὶ νόῳ ἴσχων ὡς οἱ ὑποτίθητο Θρασύβουλος
,, τοὺς ὑπερόχους [e] τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνήϋτα δὴ
,, πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσους
,, γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε, κλείνων τε καὶ δυνάτων Πε-
,, ριάνδρου σφέα ἀπετέλεσε· μιῇ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσε
,, πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας, διὰ τὴν ἑωυτοῦ
,, γυναῖκα Μέλισσαν. πέμψας γὰρ οἱ ἐς Θεσ-
,, πρωτὸς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νε-
,, κυομαντήϊον τοῦ καταβήκης πέρι ξεινικῆς, ἔστε
,, σημανέουσα ἔφη ἡ Μέλισσα ὅπου φανείη, ἔστε κα-
,, ρέειν ἐν τῷ κεῖται χώρῳ ἡ καταβήκη· ῥιγοῦν
,, τε γὰρ, καὶ εἶναι γυμνή· τὰ γὰρ οἱ συγκατέβαλε

ἱμα-

[a] δή τις ἦν ἀνὴρ. πολλοὺς. Ita exſtat hic locus in MS. [b] ὅντινα τρόπον. [c] τινὰς ἴδοι. [d] ὑπερέχοντας τ' ἄκρων καλέων. [e] ὑπερόχους.

S f

Mulieres Corinthiæ aſtu ſpoliatæ ab tyranno, cujus probatur odium. Hippias rediit Sigeum ad tyrannum ejus Hegeſiſtratum.

„ ἱματίων ὄφελος εἶναι ἐόντι, ἢ καταχαυθῆναι. „ μαρτύριον δέ οἱ εἶναι ὡς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι „ ὀπὴ ψυχρὸν τὸ ἔμπνουν Περίανδρος τοὺς ἄρτους ἐπ- „ έβαλε. ταῦτα δὲ ὡς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Πε- „ ριάνδρῳ, πιστὸν γάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὃς νε- „ κρῷ [a] ἐόσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη, ἰθέως δὴ μετὰ τοῦ ἀγ- „ γέλου, κήρυγμα ἐποιήσατο, ἐς τὸ Ἡραῖον ἐξιέ- „ ναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ, „ ὡς ἐς ὀρτὴν ἱσταμένῳ κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμε- „ ναι· ὁ δὲ ἐσπεσόμενος τοὺς δορυφόρους, ἀπέδυσε „ σφέας, πάσας ὁμοίως τάς τε ἐλευθέρας καὶ τὰς „ ἀμφιπόλους. συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα, Με- „ λίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δέ οἱ „ ποιήσαντι, καὶ τοδευτέρου πέμψαντι, ἔφραζε „ τὸ εἴδωλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸ κατέθηκε χῶρον „ ὅ ξεινα τῷ θυσιαταθήκαιο. τοιῦτο μέν ἐστι „ ὑμῖν ἡ τυραννὶς ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιῦτον „ ἔργον. ἡμέας δὲ τοὺς [b] Κορινθίους τότε αὐτίκα „ θώυμα μέγα εἶχε, ὅτι ὑμέας εἴδομεν μεγα- „ λαυχεομένους Ἱππίῳ· νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως „ θωυμάζομεν λέγοντας ταῦτα· ὀπιμαρτυρό- „ μεθά τε ὀπικαλεόμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλλη- „ νίους, μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλιας. „ ὑμῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἀλλὰ πρήσσητε τοῦδε „ τὸ δίκαιον καταίσχοντες Ἱππίῳ, ἴστε ὑμῖν Κο- „ ρινθίους γε οὐ σοφωνέοντας. Σωσικλέης μὲν δὴ τὸ Κορίνθιος πρεσβεύων ἔλεξε τάδε. Ἱππίης δὲ αὐ- τὸν ἀμείβετο, τοὺς αὐτοὺς ὀπικαλέεσθαι θεοὺς κεῖνος, ἢ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ὀπιπο- θῆσαι Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἥκωσι ἡμέραι αἱ κύρμα ἀνιαθῆναι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἱππίης μὲν τούτοισι ἀμείψατο, οἷα τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέ- στατα ἀνδρῶν ἐξεπιστάμενος. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ξυμμάχων τέως μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτούς· ἐπεί τε δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν εἰπόντος ἐλευθε- ρώσειν, πᾶς [c] τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας, αἱρέετο ὃ Κορινθίοισι τὴν γνώμην· Λακεδαιμονίοισί τε ἐπεμαρ- τύρατο, μὴ ποιέειν μηδὲν νεώτερον περὶ πάλιν Ἑλλά- δα [d]. οὕτω μὲν τοῦτο [e] ἐπαύσθη. Ἱππίης δὲ ἐνθεῦτεν ἀπελαυνόμενος, ἐς Σίγειον μὲν Ἀμύντης ὁ Μα- κεδόνων βασιλεὺς Ἀνθεμοῦντα, ἐς Θεσσαλοὺς Ἰωλκέα. ὁ δὲ τυραννίην μὲν οὐδεπέρα αἱρέετο, ἀνεχώρεε δὲ ὀπίσω ἐς Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος ἐν ἐπιχειρήσει τῷ Μιτυληναίων. κρατήσας δὲ αὐτοῦ, κα- τέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἡγησί- στρατον, γεγονότα [f] ἐξ Ἀργείης γυναικός· ὃς οὐκ ἐμαχητὶ εἶχε τὴν παράλαβε τοῦδε Πεισιστράτου. ἐπε- λέμεον γὰρ, ἐκ τε Ἀχιλληίου πόλιος ὁρμεώμενοι καὶ Σι- γαίου

bus ſepulta fuiſſet, utpote non concrematas. Cujus rei, quod vera loqueretur, teſtimonio foret, quod Periander in frigidum furnum panes ingeſſiſſet. Hæc Periandro renunciata, ob illud argumentum fidem fecere, quod ipſe cum Meliſſa jam cadavere coierat. Itaque ſtatim poſt id nuncium per præconium edixit, ut omnes Corinthiorum mulieres ad Junonis templum prodirent. Eo, tanquam ad feſtum, quam ornatiſſime poterant quum iſſent mulieres iſtæ, poſitis clam ſatellitibus, omnes ſine diſcrimine, ingenuas pariter & ancillas, exuit atque ad foveam comportatas veſtes Meliſſam precando cremavit. Hæc ubi fecit, & nuncios iterum eoſdem miſit, tunc ei Meliſſæ idolum expoſuit ubinam depoſitum hoſpitis collocaſſet. Hujuſmodi quidem vobis, Lacedæmonii, eſt tyrannis, & tale opus: eoque nos Corinthios cum magna admiratio cepit, ſimulatque vidimus vos arceſſere Hippiam, tum vero major nunc dum iſta dicitis. Propterea deos Græcorum invocantes obteſtamur vos, ne velitis tyrannides in civitatibus conſtituere; quod ſi non omittitis, ſed tentabitis præter æquum reducere Hippiam, ſcitote Corinthios vobis non aſſenſuros. Hæc quidem Soſicles ab Corintho legatus 93
dixit; quem excipiens Hippias eoſdem illi deos invocando dixit, Certe Corinthios maxime omnium defideraturos Piſiſtratidas, quum ipſis veniſſent dies ſtatuti vexationibus quas ab Athenienſibus paſſuri forent. Hactenus reſpondit Hippias, quoniam oracula ipſe accuratiſſime nota haberet. Ceteri ſocii, qui antea ſilentium tenuerant, audito Soſicle ſtatuente liberare, pro ſe quiſque vocem rumpentes, accedere ſententiæ Corinthii, obteſtarique Lacedæmonios, nequid agerent novi circa Græcam civitatem. Ita ab ea re ceſſatum eſt. Hippias illinc profectus, offeren- 94
te ſibi Amynta Macedonum rege Anthemuntem, & Theſſalis Iolcon, neutrum accipere voluit, ſed rurſus ad Sigeum conceſſit, quod armis Piſiſtratus Mitylenæis eripuerat. Eoque capto, tyrannum ibi conſtituerat Hegeſiſtratum, filium nothum ex muliere Argiva, qui tamen, quæ à Piſiſtrato acceperat, non tenuit ſine prœliis. nam diu inter Mitylenæos ac Athenienſes pugnatum

a νεκρῷ. b ἢ αὐτοὺς τοὺς. c ἐλευθέρως ἔπαυε. d Ἑλλάδα. e ταῦτα. f ὄντα.

Athenienſium jura obtinendi Sigei, unde bellum cum Mitylenæis, cui adfuit Alcæus, ſed infelix; pace reconciliata per Periandrum; qui etiam ab calumniis Hippiæ fruſtra apud Artaphernem ſe liberant, Ariſtagora eos incendente ad bellum Perſicum.

tum eſt, hos ex oppido Achilleo, illos è Sigeo prodeuntes: hos repetentes regionem, illos non conſentientes, & refellentes hac ratione, quod dicerent nihilo magis juris eſſe Æolenſibus in agrum Ilienſem, quam ſibi ac ceteris Græcis qui Menelao in raptu Helenes
95 operam navaſſent. His aſſidue bellantibus, cum alia in prœliis geſta ſunt, tum illud, quod Alcæus poeta in prœlio quod collatis ſignis gerebatur, vincentibus Athenienſibus, ipſe quidem fugæ ſe mandans evaſit: ſed armis ejus potiti ſunt Athenienſes, quæ apud templum Minervæ in Sigeo ſuſpenderunt. Hanc rem Alcæus carmine conſcribens, in Mitylenem repoſuit, indicans Melanippo viro ſodali ſuam calamitatem. Mitylenæos tamen atque Athenienſes reduxit in gratiam Periander Cypſeli filius, qui delectus arbiter, ita eos reconciliavit, ut utrique ea colerent quæ haberent. Atque ita Sigeum factum eſt A-
96 thenienſium. Hippias, poſteaquam Lacedæmone in Aſiam abiit, cuncta agitabat, inſimulando Athenienſes apud Artaphernem, atque omnem operam dando, ut Athenæ in illius ac Darii venirent poteſtatem. Quæ agitare Hippiam quum accepiſſent Athenienſes, mittunt Sardes nuncios non paſſuros, ut Perſæ fidem habeant exulibus Atheniſium. Sed Artaphernes jubere Athenienſes ſi ſalvi eſſe vellent, rurſus Hippiam recipere: Athenienſes eam condicionem recuſare, & malle profeſſi eſſe Perſarum
97 hoſtes. Dum ita animati ſunt atque apud Perſas inſimulantur, hoc interim tempore Mileſius Ariſtagoras à Cleomene Lacedæmonio rejectus è Sparta Athenas venit. nam ea civitas inter ceteras præpollebat. ubi ad concionem venit Ariſtagoras, eadem quæ in Sparta commemoravit de commodis quæ eſſent in Aſia, deque Perſico bello, quod neque ſcutum neque haſtam in uſu haberent, facileſque eſſent ad ſubjugandum. Hæc ille referens, ea quoque addebat, Mileſios eſſe Athenienſium colonos, quos æquum eſſet ab eis liberari qui multum pollerent. Denique nihil non polliccebatur, omnibus precibus obſecrans, donec eos induxit. Facilius enim ei viſum eſt multos decipere quam unum: qui ſi Cleomenem ſolum fallere non potuit, id tamen in triginta millibus Athe-

γείᾳ, χρόνον ὅτι συχνὸν, Μιτυληναῖοί τε & Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν, ἀπαιτέοντες τὴν χώρην· Ἀθηναῖοι δὲ, ἅτε συγγινωσκόμενοι, ἀποδεκνῦντές τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεῖναι τῆς Ἰλιάδος χώρης, ἢ & σφίσι & τοῖσι ἄλλοισι, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπράξαντο Μενέλεῳ [a] τὰς Ἑλένης ἁρπαγάς. Πολεμεόντων δὲ σφέων, καὶ ἄλλα πολλὰ παντοῖα ἐγίνετο ἐν τῇσι [b] μάχῃσι· ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς, συμβολῆς γενομένης, καὶ νικώντων Ἀθηναίων, αὐτὸς μὲν φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἔχουσι Ἀθηναῖοι, καὶ σφέα ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ. ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλεϊ ποιήσας, ἔπεμψε ἐς Μιτυλήνην, ἐξαγγέλλων τὸ ἑωυτοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ. Μιτυληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου. τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο. κατήλλαξε δὲ ὧδε· νέμεσθαι ἑκατέρους [c] τὴν ἔχουσι. Σίγειον μέν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἱππίης δὲ ἐπεί τε ἀπίκετο ἐς Λακεδαίμονα ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα κινέων, διαβάλλων τούς τε Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφέρνεα, καὶ ποιέων ἅπαντα ὅκως οἱ Ἀθηναῖοι γενοίατο ὑπ' ἑωυτῷ καὶ Δαρείῳ. Ἱππίης τε δὴ ταῦτα ἔπρησσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι ταῦτα, πέμπουσι ἐς Σάρδις ἀγγέλους, οὐκ ἐῶντες τοὺς Πέρσας πείθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ἐκέλευέ σφεας, εἰ βούλοιατο σῶοι εἶναι, καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἱππίην. οὐκων δὴ ἐνεδέξαντο τοὺς λόγους ἐκφερομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεξαμένοισι δὲ σφι, ἐδεδόκητο ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι. Νομίζουσι δὲ ταῦτα, καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς Πέρσας, ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης ὁ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελαθεὶς ἐκ τῆς Σπάρτης, ἀπίκετο ἐς Ἀθήνας. αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπιλθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης, ταῦτα ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ, ὡς εἴη τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι, τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκὸς σφέας εἴη [d] ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ὑπέσχετο, οἷα κάρτα δεόμενος· ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἰκὸς εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἕνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο μεταβαλέειν, τριήκοντα δὲ μυριάδας Ἀ-

 θηναίων

a τοῖσι Ἑλλήνων, ὅσοι συνεπράξαντο Μενελάῳ. b ἐγίνετο τῇσι. c ἀμφοτέρους. d εἰκὸς σφι εἴη.

θλιαίων ἐποίησε τῷδε. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπ-
φήνεες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθὸς
Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδεξάμενοι αὐτέων εἶναι Μι-
λάνθιον, ἄνδρα τ' ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκι-
μον· αὗται μὲν αἱ νέες, ἀρχὴ [a] κακῶν ἐγένοντο
Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προ-
πηλώσας, καὶ ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξεφύρων
βούλευμα ἀπ' οὗ Ἴωσι μὲν ἔμελλε οὐδεμίη ὠφέλεια
ἔσεσθαι, ἀλλ' ὧν οὐδὲ τούτου εἵνεκα ἐποίεε, ἀλλ' ὅκως
βασιλέα Δαρεῖον λυπήσει, ἔπεμψε ἐς τὴν Φρυ-
γίην ἄνδρα ὡς τοὺς Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος
ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου,
οἰκέοντας δὴ τὸ Φρυγίης χωρίον τε καὶ κώμην ἐπ' ἑ-
αυτῶν· ὡς ἐπιδὴ ἀπίκετο ἐς τοὺς Παίονας, ἔλε-
γε τάδε, Ἄνδρες Παίονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγό-
„ρης ὁ Μιλήτου τύραννος, σωτηρίην ὑμῖν ἐπο-
„ησόμενον, εἴπερ βούλησθε πείθεσθαι. νῦν γὰρ
„Ἰωνίη πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέος, καὶ ὑμῖν
„πάρεστι σώζεσθαι οἴκαδε τὴν ὑμετέρην αὐτέων·
„μέχρι μὲν θαλάσσης, αὐτοῖσι ὑμῖν· τὰ δ'
„ἀπὸ τούτου, ἡμῖν ἤδη μελήσει. ταῦτα δὴ ἀκούσαν-
τες οἱ Παίονες, κάρτα τε ἀπασάζειν ἐπαιήσαντο,
καὶ ἀναλαβόντες παῖδάς τε καὶ γυναῖκας, ἀπεδί-
δρησκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δέ τινες αὐτέων καὶ
κατέμειναν, ἀρρωδήσαντες, αὐτοί. ἐπεὶ τε δὲ οἱ
Παίονες ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐσῆλθον ἐς
Χίον διέβησαν. ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ, κατὰ πό-
δας ἐληλύθεε Περσέων ἵππος πολλή, διώκουσα
τοὺς Παίονας. ὡς δὲ οὐ κατέλαβον, ἐπησγέλλοντο
ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι, ὅκως ἂν ὀπίσω ἀπέλ-
θοιεν. οἱ δὲ Παίονες τοὺς λόγους οὐκ ἐδέξαντο·
ἀλλ' οἱ μὲν Χίοι σφέας ἐς Λέσβον ἤγαγον,
Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν. ἐνθεῦτεν δὲ πε-
ζῇ χρεώμενοι, ἀπίκοντο ἐς Παιονίδα. Ἀρισταγό-
ρης δὲ, ἐπιδὴ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο [b] εἴκοσι
νηυσὶ, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας,
οἳ οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο, ἀλλὰ
τὴν αὐτέων Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδι-
δόντες. οἱ γὰρ δὴ Μιλήσιοι πρότερον τοῖσι Ἐρετρι-
εῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιήνεικαν,
ὅτε περ οἱ Χαλκιδεῦσι ἀντία Ἐρετριέων οἱ Μι-
λησίων Σάμιοι ἐβοήθεον. ἔτοι ὧν ἐπεί τε σφι ἀπι-
κοίατο, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐπείετο
στρατηίλῃ ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις· αὐτὸς μὲν δὴ
οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ· στρατη-
γὸς δὲ ἄλλος ἀπεδέδεκτο Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ
ἀδελφεὸν Χαροπῖνον, καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν, Ἑρμό-
φαντον. Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς
Ἔφεσον, πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορήσσῳ τῆς
Ἐφε-

Et placuit Athenienſibus mitti auxilium. Ariſtagoras porro Paonas in Aſiam traductos incitat ad reditum qui bene illis ceſſit. Sed & expeditio Mileſia contra Sardes.

thenienſium effecit. Itaque Athenienſes perſuaſi, decrevere viginti naves Ionibus auxilio mittendas, Melanthio illis præfecto, viro inter populares per omnia ſpectato. Hæ naves initium malorum extiterunt Græcis pariter & barbaris. Ante harum egreſſum Ariſta- 98
goras revectus Miletum, excogitavit conſilium, quod in nullam Ionum utilitatem erat redundaturum. quamquam ne ille quidem hac ratione faciebat, ſed ut regi Dario moleſtiam afferret. Etenim miſit quendam in Phrygiam ad Paones à flumine Strymone in captivitatem abductos per Megabazum, incolentes locum atque vicum ſeorſum, ad quos ut pervenit nuncius, ita verba fecit, Viri Paones, miſit me Ariſtagoras Mileti tyrannus ad oſtendendam vobis, ſi obtemperare velitis, ſalutem. Nunc enim cuncta Ionia ab rege defecit, vobiſque præſtat, ut ſalvi redeatis ad patriam veſtram; per vos quidem ſolos uſque ad mare, deinceps nobis jam curæ erit. His auditis Paones & magnam ſane voluptatem acceperunt, & ſumptis liberis atque uxoribus, ad mare fuga ſe proripuerunt: nonnullis eorum præ metu illic remanentibus. Ubi ad mare pervenere, illinc in Chium tranſmiſere. quo poſtquam applicuere, eorum veſtigia inſequutus adfuit ingens equitatus Perſarum: & quia eos aſſequi non potuit, miſit in Chium ad illos ut eodem redirent. Cujus oratione repudiata, à Chiis ſunt ex inſula iſta in Lesbum tranſportati, mox à Lesbiis in Doriſcum, unde terreſtri itinere ſe in Pæoniam receperunt. Poſt hæc ad Ariſta- 99
goram Athenienſes viginti cum navibus venere, ducentes una quinque triremes Eretrienſium, qui non Athenienſium gratia militabant, ſed ipſorum Mileſiorum, vicem debitam illis reddentes. Nam Mileſii antehac pro Eretrienſibus in bello contra Chalcidenſes præſtiterant auxilia, quum Samii contra Eretrienſes atque Mileſios Chalcidenſibus opem tuliſſent. Ariſtagoras, ubi iſti atque alii ſocii adfuere, expeditionem fecit adverſus Sardes, non tamen ipſe proficiſcens, ſed Mileti remanens, præfectis aliis ducibus Mileſiorum, fratre ſuo Charopino, & ceterorum civium Hermophanto. Hac claſſe Ionas ubi pervenere Ephe- 100
ſum, relictis navibus apud Coreſum agri Ephe-

a ἀρχὴ. b εἰκοσίῃσι.

Quæ crematur præter arcem. Pactolus & Hermus fl. Cybebæ templum. Mox collecti ex Asia Persæ prælio eos vincunt circa Ephesum fæde dilapsos, nec ultra juvantur ab Atheniensibus.

Ephesii; ipsi cum ingenti manu, sumptis viæ ducibus Ephesiis, ad superiora tendebant, secundum flumen Caystrum tenentes iter. Illinc superato Tmolo Sardes adveniunt, easque obsistente nemine capiunt, omniaque ejus urbis, præter arcem, quam Artaphernes ipse tutabatur, habens non exiguas virorum copias.
101 Quod autem impedivit, quominus qui ceperant urbem, diriperent, hoc fuit. Erant Sardibus domus pleræque arundineæ: quæ autem istarum etiam latericiæ erant, tamen ex arundinibus tabulata habebant. harum unam quidam è militibus cum incendisset, repente ignis ab domo in domum progressus totam urbem absumpsit. Ardente urbe, Lydi & Persarum quicunque in urbe erant, undique circumventi, utpote vastante jam extrema incendio, nec præbente regressum, ex urbe in forum confluunt, & ad amnem Pactolum, qui medium forum interfluens, ramenta auri è Tmolo illis deferens, medium forum interfluit, ac deinde flumini Hermo immiscetur, & ille mari. Ad hunc amnem & in forum conglobati Lydi pariter & Persæ sese defendere adigebantur. Iones videntes hostium alios sese tutantes, alios magna multitudine se obviam ferentes, metu perculsi, ad montem qui dicitur Tmolus sese recipiunt, atque illinc
102 noctu ad naves discedunt. Crematis Sardibus, deflagravit una templum Cybebes indigenæ deæ: cujus prætextu postea Persæ templa in Græcis cremaverunt. Hoc ubi Persæ qui intra Halyn domicilia habebant, resciverunt, tunc vero ad ferendam Lydis opem convenerunt: nec adepti Sardibus Iones jam illinc profectos, eadem via insequuti, comperiunt Ephesi: congressique cum illis ex adverso instructis, in fugam eos vertunt, multosque occidunt, & in his cum alios illustres viros, tum EUalcidem Eretriensium ducem, qui in certaminibus quorum præmia erant coronæ, illas adeptus fuerat, & à Simonide Ceo majorem in modum celebratus. Ex ea pugna qui evasere, per urbes fue-
103 re dissipati. Et tunc quidem ita dimicatum est. Athenienses autem, post hæc desertis prorsus Ionibus, etsi per nuncios Aristagoras magnopere rogaret, negaverunt se auxilio futuros. Quorum societate fraudati Iones, tamen quoniam ista adversus Darium egerant, nihilo se-

Ἐφεσίης· αὐτοὶ ἦ ἀνέβαινον χιλίῃ πολλῇ, πιεζόμενοι Ἐφεσίοις ἡγεμόνας. προβόμενοι ἦ τῷδε πόταμὸν Καΰστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεὶ τε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἱρέουσι Σάρδις, ἀδενός σφι ἀντιωθέντος. αἱρέουσι ἦ χωρὶς τὴν ἀκροπόλιος πᾶσαν πᾶσαν· τὴν ἦ ἀκρόπολιν εἶρυτο αὐτὸς Ἀρταφέρνης, ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. Τὸ ἦ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν, ἔσχε τόδε. ἔσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι, αἱ μὲν πολλοῖσι, καλάμιναι· ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθινοι ἔσαν, καλάμους εἶχον τοὺς ὀροφάς· τουτέων δὴ μίαν τις στρατιωτέων ὡς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ, ἐπενέμετο τὸ ἄστυ ἅπαν. καιομένης ἦ ἐς ἄστος, οἱ Λυδοί τε ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλι, ἀπολαμφθέντες πάντῃ, ὥστε τὰ περιέχοντα νεμομένου πυρὸς, καὶ οὐκ ἐχοντος ἐξήλυσιν οὐκ ἐς ἄστος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν πόταμον, ὃς φέρει ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου, διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέων, καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἕρμον πόταμον ἐκδιδοῖ, ὁ ἦ ἐς θάλασσαν. ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν, καὶ [a] ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἵ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι, ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. οἱ ἦ Ἴωνες ἐρέωντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς ἦ, σὺν πολλῷ πλήθεϊ πολλῷ προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ ὄρος τὸ Τμῶλον καλεόμενον· ἐνθεῦτεν δὲ ὡς νικῶντας ἀπεκλάσαντο ἐπὶ τὰς νέας. Αἱ δὲ Σάρδις ἐνεπρήσθησαν [b], ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης· τὸ σκηπτόμενοι οἱ Πέρσαι, ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἕλλησι ἱρά· τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, πυθανόμενοι ταῦτα, συνηλίζοντο καὶ ἐβοήθεον τοῖσι Λυδοῖσι· καί κως ἐν μὲν Σάρδεσι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὑρίσκουσι, ἑπομένους ἦ κατὰ σφέων, αἱρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες ἦ, πολλὸν ἐσσώθησαν. καὶ πολλοὺς αὐτέων οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ὀνομαστοὺς τε ἄλλους· ἐν δὲ δὴ, καὶ Εὐαλκίδεα [c] στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναῤῥαιρηκότα, καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηΐου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ αὐτέων αὐτίκα [d] ἀπέφυγον τὴν μάχλην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλιας. Τότε μὲν δὴ ὧδε ἐπράχθησαν. μετὰ δὲ, Ἀθηναῖοι μὲν τοιῷδε πάθεϊ λιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένους σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω, οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῇ Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, (ἤδη γὰρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον)· ἐόντες δὴ πάσῃ

[a] τῇ πόλει, κ. [b] νέας. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐπεπρήσθησαν. [c] MS. habet Εὐπαλίδεα. [d] Hæc vox αὐτίκα non est in MS. [e] ἐόντι ἔργον.

Pergunt tamen Iones turbare tum ultra Helleſpontum, tum in Caria & Cypro, quæ deficit a Perſis, occaſione fratrum Gorgi & Oneſili. Darii ardor ad vindictam.

τ πρὸς τ βασιλῆα πόλεμον ἐσκυδάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τ Ἑλλήσποντον, Βυζάντιόν τε τ καὶ ἄλλας πόλιας ἁπάσας τὰς ταύτῃ, ὑπ' ἑωυτοῖσι ἐποιήσαντο· ἐκπλώσαντές τε ἔξω τ Ἑλλήσποντον, Καρήσι τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι. καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον ἀβουλομένην συμμαχέειν, ὡς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδις, τότε σφι καὶ αὐτὴ προσεχώρησε. Κύπριοι δὲ ἐθελοντὴ σφι πάντες προσεχώρησαν, πλὴν Ἀμαθουσίων. ἀπίησαν γὰρ καὶ οὗτοι ὧδε ἀπὸ Μήδων· λὴν Ὀνήσιλος, Γόργου μὲν τοῦ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλθοντος παῖς. ἔτος ὠνὴρ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον τ Γόργον παρηγορέατο ἀπίσασθαι ἀπὸ βασιλῆος, τότε δὲ ὡς καὶ τὰς Ἴωνας ἐπύθετο ἀπιστέοντας, πάσχυ ὑπικείμενος ἐνῆγε. ὡς δὲ οὐκ ἐπῆθε τ Γόργον, ἐνθαῦτα μὲν φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος, ἅμα τοῖσι ἑωυτοῦ στασιώτῃσι, ἀπέκλῃσε τ πυλέων. Γόργος μὲν δὴ στερηθεὶς τ πάλιος, ἔφυγε ἐς Μήδους· Ὀνήσιλος δὲ ἦρχε Σαλαμῖνος, καὶ ἀνέπεμπε πάντας Κυπρίους στρατιήσοντας. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεμπε· Ἀμαθουσίους δὲ βουλομένους οἱ πείθεσθαι, ἐπολιόρκεε προσκατήμενος. Ὀνήσιλος μέν νυν ἐπολιόρκεε Ἀμαθοῦντα. βασιλέι δὲ Δαρείῳ, ὡς ἐξαγγέλθη Σάρδις ἁλώσιμος ἐμπεπρησμένη [a] ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τ δὴ ἡγεμόνα γενέσθαι τ συλλογῆς, ὥστε πᾶσι σαφὲς γενέσθαι, τ Μιλήσιον Ἀναξαγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων ἐόντα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα ὡς ἤτοί γε οὐ καταπροίξονται ἀποστάντες, ἔρεσθαι οἵ τινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι. μαθὼν δὲ πυθόμενον, αἰτῆσαι τὸ τόξον. λαβόντα δὲ καὶ ὑπθέντα οἷσιν, ἄνω πρὸς τ [b] οὐρανὸν ἀπιέναι καὶ μιν ἐς τ ἠέρα βαλόντα, εἰπεῖν, Ὦ Ζεῦ, γενέσθαι [c] μοι Ἀθηναίους τίσασθαι. εἰπόντα δὲ ταῦτα, προστάξαι ἐνί τ θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἑκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τ Ἀθηναίων. Προστάξας δὲ ταῦτα, εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἱστιαῖον τ Μιλήσιον, τ ὁ Δαρεῖος κατῆκε χρόνον ἤδη πολλὸν, Πυθέσθαι Ἱστιαῖε ὑπερφόπον τ σὸν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα. ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τ ἐτάρης ἠπείρου ἐπαγαγών, καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι, τοὺς δούλους ἐμοὶ δίκῃ τ ἐποίησαν, τούτους ἀναγκώσας ἅμα ἐκείνοισι ἔπεσθαι, Σαρδίων με ἀπέστερησε. νυῦν ὦν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα ἔχειν καλῶς; κῶς δ' ἂν σὺ τ σῶν βουλευμάτων τοιοῦτον

segnius bellum adverſus regem parabant: Helleſpontumque invecti, Byzantium ac ceteras circa urbes in ſuam poteſtatem redegerunt. Inde eundem evecti, magnam Cariæ partem in belli ſocietatem adſciverunt. nam Caunus, quæ prius ſocietatem facere recuſaverat, ubi Sardes conflagrarunt, & ipſa Ionibus acceſſit. Cyprii quoque omnes ultro, exceptis Amathuſiis, acceſſerunt. Defecerunt autem Cyprii à Medis in hunc modum: Erat Oneſilus, Gorgi Salaminiorum regis frater minor, Cherſis filius, Siromi nepos, EUelthontis pronepos. Hic vir, quum ſæpenumero antea Gorgum ſolicitaſſet ad rebellandum ab rege, tunc audiens etiam Ionas rebellaſſe, vehementius urgere hominem inſtitit. In quo quia nihil proficiebat Oneſilus, obſervato tempore dum oppidum Salaminiorum egreſſus foret, una cum ſuæ factionis hominibus, eum portis excluſit. Gorgus oppido exutus, ad Medos fugit: eo potitus Oneſilus Cypriis omnibus ut rebellarent ſuadebat: perſuaſis ceteris, Amathuſios rebellare abnuentes obſidione circumdedit. Dum hic Amathuntem obſidet, Darius, ut ei nunciatum eſt Sardes captas incenſaſque ab Athenienſibus atque Ionibus, & hujus cœtus ducem fuiſſe, ut talia contexerentur, Ariſtagoram Mileſium, fertur primo, ut hæc audivit, Iones nihili feciſſe, probe ſciens non fuiſſe illos præ contemptu ſui rebellaturos; interrogaſſe quinam eſſent Athenienſes: dein id quum audiſſet, tum arcum poſciſſe, eoque ſumpto, ſagittam quam impoſuerat, in cœlum emiſiſſe: & ea in aërem emiſſa, dixiſſe, O Jupiter, contingat mihi Athenienſes ulciſci! Atque hæc loquutus, cuidam famulorum præcepiſſe, ut ſibi ſemper appoſita cœna ter diceret, Here, memento Athenienſium. Et quum hoc præcepiſſet, accito ad ſuum conſpectum Hiſtiæo Mileſio, quem Darius jam diu detinebat, ita eum fuiſſe alloquutus, Audio, Hiſtiæe, procuratorem tuum, cui tu Miletum demandaſti, novas adverſum me res eſſe molitum. viros enim ex altera continente adductos & cum illis Iones (qui mihi commiſſorum pœnas dabunt) eos quum commoviſſet cum illis alteris me Sardibus privavit. Nunc igitur quomodo videntur hæc tibi bene habere? quomodo tale quid ſine tuis conſiliis actum eſt?

Pro-

a ἐμπεπρησμένας. b ἄνω ἐς τ. c ἐκβοήσαι.

Proinde vide ne rursus teipsum in culpam induas. Ad hæc Histiæus, Quodnam, inquit, rex protulisti verbum? mene consulere rem, quæ tibi sit quippiam sive multum sive parum molestiæ allatura? Quid mihi quærens ista facerem? aut cujus rei indigens? cui omnia adsunt quæ tibi? quem tu omnium consiliorum tuorum communione dignaris? Quod si istud quod ais egit procurator meus, sic habeto, id eum fecisse suo consilio. Sed prorsus sermonem istum non admitto, quasi Milesii ac meus procurator quippiam rerum novarum fecerint circa imperium tuum: siquid tamen hujusmodi faciunt, & tu id quod est auditi, rex, intellige quid rei egeris, dum me à mari ablegandum putasti. nam Iones id agere aggressi videntur, postquam ego ex ipsorum conspectu sum amotus, cujus aggrediendi jam pridem libidine tenebantur: quum me manente in Ionia, nulla civitas vel minimum commoverit. Proinde nunc propere dimitte me ut in Ioniam contendam, illic omnia negocia tibi in integrum restituturus, & hunc Mileti procuratorem, talium rerum machinatorem, in tuam potestatem redacturus. Hæc, quum ex animi tui sententia confecero, juro per deos regios me non prius exuturum hanc vestem, qua indutus in Ioniam descendam, quam Sardiniam insulam maximam tibi tributariam reddam.

107 Hæc Histiæus fallendi gratia dicebat, quibus persuasus Darius hominem dimisit, præcipiens ut posteaquam ea quæ spoponderat præstitisset, ad se Susa reverteretur. Dum nuncius de Sardibus ad regem venit, Dariusque illud circa arcum fecit, & Histiæum est alloquutus, Histiæusque ab eo dimissus ad mare se contulit, isto interea omni tempore hæc gesta sunt: Onesilo Salaminio Amathusios obsidenti nuncius affertur, Artybium virum Persam navibus magnam vim Persarum vehentibus cursum tenere in Cyprum. Quo accepto, Onesilus legatos passim in Ioniam dimittit ad Iones evocandos: qui non diu in deliberando cunctati, cum magna classe ad eum se contulerunt. Et quum Cyprum tenuissent, Persæ navibus è Cilicia trajecerunt, terrestrique itinere Salaminem contenderunt, Phœnicibus classe circumeuntibus promontorium quæ

„ ἔτον τι ἐπέχθη; ὅσα μὴ ἐξ ὑτέρης σεωϋτὸν
„ ὂν αἰτίη χῆς. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἱστιαῖος, Βασι-
„ λεῦ χρῆον ἐφθέγξαο ἔπος, ἐμὲ βυλεύσαι πρῆγ-
„ μα, ὃς τοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἔμελλε λυ-
„ πηρὸν ἀναχήσειν; τί δ' ἂν ἐπιδεόμενος,
„ ποιέοιμι ταῦτα; τῦ ἢ ἐνδεὴς ἐών; τῷ πάσῃ
„ μὲν πάντα ὅσαπερ σοὶ, πάντων ἢ πρὸς σέο βυ-
„ λευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι; ἀλλ' εἴπερ τι
„ τοιῦτον οἷον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτρο-
„ πος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωϋτῦ βαλλόμενον πεπαυ-
„ κέναι [a]. δέχεο ἢ ἔγωγε δὴ ἐνδέκομαι τὸ λό-
„ γον, ὅκως τι Μιλήσιοι ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος
„ νεώτερον πρήσσουσι περὶ πρήγματος τοῦ σέο· εἰ
„ δὲ ἄρα τι τοιῦτο πιεύσι, καὶ σὺ τὸ ἐὸν ἀκή-
„ κοας ὦ βασιλεῦ, μάθε οἷον πρῆγμα ἐργάσεαι,
„ ἐμὲ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσσασον ποιήσας. Ἴωνες
„ γὰρ οἰκαζι, ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γομένου,
„ ποιῆσαι τὰ πάλαι ἥμερον εἶχον· ἐμέο δὲ ἂν
„ ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ, ὀλεμίη πόλις οὐκ ἐκίνησε.
„ νῦν ὦν ὡς τάχιστα μὲ ἄφες πορθμεῦσαι ἐς
„ Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα καταρτήσω
„ ἐς τὠϋτὸ, καὶ τὸ Μιλήτου ἐπίτροπον τῦτον τὸ
„ ταῦτα μηχανησάμενον, ἐγχείρητον ποιήσω.
„ ταῦτα ἢ κατὰ νόον τὸ σὸν ποιήσας, θεὸς ἐπό-
„ μνυμι τὰς βασιληΐδας, μὴ μὲν ὕστερον ἐκ-
„ δύσασθαι, τὸ ἔχων κιθῶνα [b] καταξήσομαι ἐς
„ Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην,
δασμοφόρον ποιήσω. Ἱστιαῖος μὲν λέγων ταῦ-
τα, διέβαλε· Δαρεῖος ἢ, ἐπείθετο· καί μιν
ἀπέλυε, ἐντελλόμενος, ἐπεὰν τὰ ὑπέσχετο οἱ
ἐπιτελέα ποιήσῃ, φαίνεσθαί οἱ ὀπίσω ἐς τὰ
Σῶσα. Ἐν ᾧ ἢ ἡ ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίων
φοιτὰ βασιλέα ἀνήιε, καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ
τὸ τόξον ποιήσας, Ἱστιαίῳ ἐς λόγους ἦλθε,
καὶ Ἱστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου,
ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν· ἐν τούτῳ παντὶ τῷ
χρόνῳ ἐγίνετο τάδε. πολιορκεόντα τῶν Σαλα-
μινίων Ὀνήσιλον Ἀμαθουσίης ἐξαγγέλλεται,
νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρ-
τύβιον, ἄνδρα Πέρσῃσι, περισσοδόκιμον ἐς
τὴν Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀ-
νήσιλος, κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην,
παρακαλέων σφέας. Ἴωνες ἢ οὐκ ἐς μα-
κρὴν βυλευσάμενοι, ἦσαν πολλῷ σόλῳ. Ἰωνές
τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον, καὶ οἱ Πέρσαι
νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης, ἵσταντο
τὴν Σαλαμῶνα πεζῇ· τῆσι ἢ νηυσὶ οἱ Φοίνικες
περιέπλωον τὴν ἄκρην, οἱ καλέονται Κληῖδες

[a] παυσάμενον. [b] ἔχων κιθῶνα. [c] ἀγγελίη τῆς Σαρδίων. Ita solum habet MS.

Ionas navali, Cyprii terrestri pugna usi. Equus Persicus erectus pugnare solitus.

τὴν Κύπρον. Τούτων δὴ τούτων γινομένων, ἔλεξαν οἱ τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τοὺς Ἰώνων
„τοὺς στρατηγούς, Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν ὑμῖν
„δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι, ὁκοτέροισι βούλεσθε
„συμφέρεσθαι, ἢ Πέρσῃσι [a], ἢ Φοίνιξι. εἰ μὲν γὰρ
„πεζῇ βούλεσθε ταχθέντες Περσέων διαπρήσσειν,
„ὥρη ἂν εἴη ὑμῖν, ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι
„πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς τὰς νέας ἐμβαίνειν τὰς ὑμετέ-
„ρας, Φοίνιξι ἀνταγωνισομένους· εἰ δὲ Φοινίκων
„μᾶλλον βούλεσθε διαπρήσσειν, ποιέειν χρεὸν ἐστὶ
„ὑμέας. ὁκοτέρῃ ἂν δὴ τούτων ἕλησθε, ὅκως τὸ
„κατ' ἡμέας ἔσται ἡ τῆς Ἰωνίης καὶ ἡ Κύπρος ἐλευθέρη. εἶπαν οἱ Ἴωνες πρὸς ταῦτα, Ἡμέας ἀπέ-
„πεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων, φυλάσσοντας τὴν θάλασσαν, ἀλλ' οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας πα-
„ραδόντες, αὐτοὶ Πέρσῃσι πεζῇ συμφερώμεθα.
„ἡμεῖς μὲν νῦν ἐπ' ἃ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πρήσσο-
„μεν εἶναι χρηστοὶ [c]· ὑμέας δὲ χρεὼν ἐστὶ ἀναμνη-
„σθέντας οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες πρὸς τοὺς Μήδους, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθούς. Ἴωνες μὲν τοιοῦτοι ἀμείψαντο. Μετὰ δὲ, ἐκείνων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων τοὺς Περσέων, διέπρησσον οἱ βασιλῆες τῶν Κυπρίων, τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀνταράσσοντες· Σαλαμινίων δὲ καὶ Σολίων ἀποκρίναντες τὸ ἄριστον, ἀντάρασσον Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγοῦντι Περσέων ἐθελοντὴς ἀντάρασσε Ὀνήσιλος. Ἤλαυνε δὲ ἵππον ὁ Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον πρὸς ὁπλίτην ἀντάρασσειν ὀρθόν. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, λέγει γὰρ οἱ ὑποκωφίσης ἡνίης μὲν καὶ, τὰ δὲ πολέμια καὶρία δόκιμος [d], καὶ ἄλλως λήμμα καλός, εἶπε πρὸς τὸν, „Πυθήσομαί σε Ἀρτυβίου ἵππον ἱσταμένου ὀρθὸν, καὶ „ποσὶ καὶ στόμα κατεργάζεσθαι πρὸς τὸ ἂν πρόσ-„νεχθῇ· σὺ δὲ βουλεύσιμον, αὐτίκα εἶπε ἐκότε-„ρον βούλεαι φυλάξας καλῆσαι, εἴτε τὸν ἵππον, εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ ὀπάων „αὐτῷ, Ὦ βασιλεῦ, ἑτοῖμος μὲν ἐγώ εἰμι ποιέειν ἀμφότερα, καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν, καὶ πάντως τὸ ἂν „ὑπαντιάσῃς σύ. ὡς μέντοι ἐμοιγε δοκέει εἶναι τοῖσι „σοῖσι πρήγμασι πρόσφορώτερον, φράσω. βασι-„λῆα μὲν δὴ στρατηγὸν χρεὼν εἶναι φημὶ βασιλέι „τε δὲ στρατηγῷ πρόσφορος. καὶ τε γὰρ κατέλῃς ἄν-„δρα στρατηγὸν, μέγα τοι γίνεται· καὶ δεύτερον [e], καὶ „τὸν ἐκεῖνος (τὸ μὴ γένοιτο) ὑπ' ἀξιόχρεω δὲ κτα-„νεῖν, ἡμίσεα συμφορή. ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας „ἑτέροισί τε ὑπηρέτῃσι πρόσφορος· καὶ πρὸς ἵπ-„πον, ἢν σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβῇς· ἐγὼ γὰρ „δή τοι ὑποδέκομαι μή μιν ἀνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς „φήσεσθαι ἀνάντιον. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ ταῦτα σω-

quæ Claves Cypri vocantur. His ea 109
facientibus, Cyprii tyranni convocatis Ionum ducibus dixere, Viri Iones, vobis nos Cyprii optionem damus cum utris dimicare velitis, cum Perſis an cum Phœnicibus. Si terra mavultis cum Perſis acie confligere, jam tempus eſt è navibus egrediendi, & in acie ſtandi, ut nos veſtras ingreſſi naves, cum Phœnicibus dimicemus: ſin cum Phœnicibus fortunam tentare mavultis, facere vos opus eſt. Eligite horum alterutrum, ut quantum in nobis ſitum eſt, Ionia atque Cyprus ſint liberæ. Ad hæc Iones, Commune, inquiunt, Ioniæ nos miſit ad mare tutandum, non ut naves Cypriis tradentes, ipſi cum Perſis in terra confligeremus. Nos quidem igitur ubicunque collocati fuerimus, ut operam navemus enitemur: vos vero debetis qualia ſervientes fueritis paſſi ab Medis reminiſcentes, viros egregios vos oſtendere. Hæc Iones reſponderunt. Poſt 110
hæc Perſis in campum Salaminiorum tendentibus, Cyprii reges adverſus alios milites conſtituerunt alios Cyprios; adverſus Perſas optimum quodque Salaminiorum ac Solenſium. adverſus Artybium Perſarum ducem Oneſilus ultro conſtitit. Inſidebat Artybius equo in armatum erigere ſe docto. Quod audiens 111
Oneſilus, (erat enim ei ſatelles genere Car, ſanequam peritus rei bellicæ, & alioqui audaciæ plenus) ad hunc, Audio, inquit, Artybii equum ſtantem & erectum, & pedibus ſimul atque ore pugnam adjuvare adverſus adverſarium; proinde tu propere inita ratione dicito utrum malis obſervare, equumne tibi feriendum, an ipſum Artybium. Ad quem ſervus ſuus, Ego vero, inquit, rex, paratus ſum & utrumque & alterutrum & omnino quicquid imperaveris, facere. promam tamen quod rebus tuis eſſe conducibilius ſentiam, regem ac ducem oportere cum rege ac duce certare. ſive enim talem occidas, decori tibi fore: ſive (quod ſecundum eſt) ille te, (quod abſit!) ab digno occidi dimidiata calamitas; nos vero famulos cum famulis aliis confligere: & quod ad equum attinet, non eſt cauſſa cur ejus artificium extimeſcas. recipio enim tibi eum poſthac adverſus neminem ſe erecturum. Hæc 112
illo loquuto, mox exercitus conflixere ter-

a στρατιήσι, Πέρσῃσι. b μὴν νυν ὄκνω. c χρηστοὶ ἐόντες. d ἡνίης μὲν καὶ τὰ πολέμια καιρὸς δόκιμος. e δεύτερον.

Pugna Persarum contra Cyprios Ionasque, & victoria. Stesenoris Curiensis perfidiâ, Cypro redacta sub jugum. Varii reges Cypri.

terrestres navalesque: & classe quidem Iones eo die strenue pugnantes superavere Phœnices: Samiorum tamen præcipua virtus extitit. In terra autem, ubi concursum est, dum acies dimicant, circa ambos imperatores hoc actum est. Ubi Artybius equo cui insidebat in Onesilum invectus est, Onesilus (uti convenerat cum satellite) ipse invadentem Artybium ferit, mox equo pedes injiciente in scutum Onesili, ibi Car falce percutiens equi pedes abscidit. quo ictu Artybius Persarum imperator illic una cum
113 equo corruit. Ceteris autem pugnando occupatis, Stesenor Curii tyrannus, non parum circa se copiarum habens, prodidit socios. Curienses hi Argivorum coloni dicuntur esse. Post horum proditionem, statim Salaminiorum bellici currus idem Curiensibus fecere. quo ex facto Persæ Cypriis superiores extitere. Horum acie in fugam versa, cum alii multi occubuere, tum vero Onesilus Chersis filius, qui Cyprios ad defectionem induxerat, & Soliorum rex Aristocyprus Philocypri filius, ejus, inquam, Philocypri, quem Solon Athenienſis Cyprum profectus inter tyrannos maxime versibus ce-
114 lebravit. Onesili quidem caput Amathusii, quoniam ipsos obsederat, abcisum in oppidum retulerunt ac supra portas suspenderunt. Quod suspensum quum jam eximanitum esset, ingressum apum examen favo refersit. Quod quum tale contigisset, oraculum Amathusiis (nam oraculum consuluere) redditum est, ut tollentes caput humarent, Onesiloque quotannis tanquam heroi sacrificarent. hoc facientibus, melius cum eis actum iri. quod Amathusii ad meam usque memo-
115 riam faciebant. Iones, qui in Cypro navali pugna dimicaverant, ubi didicere res Onesili perditas, & ceteras Cypriorum urbes obsideri præter Salaminem, eam autem Gorgo pristino regi Salaminios restituisse, in Ioniam redire maturaverunt. Civitatum autem Cypriarum diutissime obsidionem Soli urbs pertulit, sed eam Persæ quinto mense circum suf-
116 fosso muro expugnaverunt. Ita Cyprii, quum annum liberi fuissent, denuo in servitutem sunt redacti. At Dauriſes, qui filiam Darii uxorem habebat, Hymæesque & Otanes, atque alii Persarum duces, & ipsi filias Darii in matrimonio habentes persequuti eos Iones qui ad-

ἐμισγε τὰ γραλόπεδα πεζῇ, καὶ νηυσί. νηυσὶ μέν νυν Ἴωνες ἄκροι γινόμενοι, ταύτῃ τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλοντο τοὺς Φοίνικας, καὶ τῶν Σαμίων ἠρίστευον· πεζῇ δὲ, ὡς συνῆλθε τὰ γραλόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο. κατὰ δὲ τοὺς γρατηγοὺς ἀμφοτέρους τάδε ἐγένετο. ὡς προσέφερε ποδὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ ἵππου καταμένου, ὁ Ὀνήσιλος, καλὰ ξυνεβήκατο τῷ ὑπασπιστῇ, παίει προσφερόμενον αὐτὸν τὸν Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος δὲ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὁ Κὰρ ἁρπάσας δρεπάνῳ πελέκεας, ἀπέρεισε ἵππου τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ γρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ. Μαχομένων δὲ τῶν ἄλλων στρατηγὸς, τύραννος ἐὼν Κυρίου, προδιδοῖ ἔχων δυνάμιν ἀνδρῶν πρὸς ἑωυτὸν ὁ μικρός. οἱ δὲ Κυρηναῖοι ἔστι λέγουσι εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. προδόντων δὲ Κυρηναίων, αὐτίκα δὲ καὶ Σαλαμινίων πολεμιστήρια ἅρματα τοῦτο τοῖσι Κυρηναίοισι ἐποίεε. γινομένων δὲ τυπέων, κατυπέρτεροι ἔσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τετραμμένων δὲ τῶν γραλόπεδα, ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ, καὶ δὴ καὶ Ὀνήσιλός τε ὁ Χέρσιος, ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν ἔπρηξε, καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος, ὁ Φιλοκύπρου· Φιλοκύπρου δὲ τούτου τοῦ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἀπικόμενος ἐς Κύπρον, ἐν ἔπεσι αἴνεσε τυράννων μάλιστα. Ὀνησίλου μέν νυν Ἀμαθήσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρκησε, ἀποτεμόντες τὴν κεφαλὴν, ἀνόμισαν ἐς Ἀμαθοῦντα· καί μιν ἀνεκρέμασαν [a] ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς, καὶ ὅσης ἤδη κοίλης, ἔσμος μελισσέων ἐσδὺς ἐς αὐτὴν, κηρίων μιν ἐνέπλησε. τούτου δὲ γενομένου τοιούτου, ἐχρέωντο δὴ σφίσι αὐτῆς οἱ Ἀμαθήσιοι, ἐμαντεύθη σφι, τὴν μὲν κεφαλὴν καταθάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ ἥρωϊ ἀνὰ πᾶν ἔτος· καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα, ἄμεινον σφίσι ἔσται. Ἀμαθήσιοι μὲν ἐποίευν [b] ταῦτα τὰ μέχρις ἐμεῦ. Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες, ἐπεί τε ἔμαθον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα, καὶ τοὺς πολίας τῶν Κυπρίων πολιορκουμένους τοὺς ἄλλους, πλὴν Σαλαμῖνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλέϊ τῆς Σαλαμινίης ἀποδιδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ Ἴωνες ταῦτα, ἀπέπλωον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πολίων ἀντέσχε χρόνον ὀγδωκοντοῦν πολιορκουμένη Σόλοι, τῷ περὶξ ἐπορύσσοντες τὸ τεῖχος, πέμπτῳ μηνὶ εἷλον οἱ Πέρσαι. Κυπρίοισι μὲν δὴ ἐναύσιον ἐλεύθεροι γινόμενοι, αὖτις ἐκ νέης κατεδεδούλωντο· Δαυρίσιος δὲ ἔχων Δαρείου θυγατέρα, καὶ Γαβάζης τε [c] καὶ Ὀτάνης, καὶ ἄλλοι Περσέων ἐξεπήνοι ἔχοντες καὶ ἔστι Δαρείου θυγατέρας, ὑπεδέξαντες τὰς ἐς Σάρδις [d] ἐρχομένας Ἰώ-

Tt νων,

a ἀνεκρέμασαν. b μὲν νυν ἐποίευν. c Γαβάζης τε, sic MS. & infra. d MS. habet τὰς ἐν Σάρδισι.

Urbes ad Helleſpontum receptæ ab Perſis, & horum felicia prælia adverſus Ionas, Caras & Mileſios.

νων, καὶ ἐσπερόξαντες σφέας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὡς ἐπεκράτησαν, πενθεῦτεν διαδιελόμενοι τὰς πόλιας ἐπορθεον. Δαυλίοις μὲν τραπομένοισι πρὸς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλιας, εἷλε μὲν Δάρδανον, εἷλε δὲ Ἄβυδόν τε καὶ Περκώτην, καὶ Λάμψακον καὶ Παισόν. ταύτας μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ [a] αἵρεε. ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντι οἱ ἄπὶ Πάριον πόλιν, ἦλθε οἱ ἀγγελίη [b], τοὺς Κᾶρας τῶυτο ἰῶσι φρονήσαντας, ἀπεστέναι ἀπὸ Περσέων. ἀπορρώξας ὦν ἐκ τῆς Ἑλλησπόντου, ἤλαυνε τὸ στρατὸν ἐπὶ τὴν Καρίην. Καὶ πως ταῦτα τοῖσι Καρσὶ ἐξαγγέλθη πρότερον πρὶν [c] ἢ τὸν Δαυλίσιον ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Λεύκας τε Στήλας καλεομένας, καὶ ποταμὸν Μαρσύην· ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἱδρυάδος χώρης, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ. συλλεχθέντων δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα, ἐβούλοντο βουλαί ἄλλαι τε πολλαί, καὶ ἀρίστη γε δοκέουσι εἶναι ἐμοί, Πιξοδάρου τοῦ Μαυσώλου, ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς ἔσχε Κιλίκων βασιλίδα Συεννέσιος εἰῆχε θυγατέρα. ταύτην δὲ ἀνδρὸς ἡ γνώμη ἔφερε, διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρας, καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμόν, οὕτω ξυμβάλλειν· ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες, αὐτοῦ τε μένειν ἀναγκαζόμενοι, χρήσιμοι ἔτι ἀμείνονες τὴν φύσιν. αὕτη μέν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρσῃσι κατὰ νώτου γενέσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἢ σφίσι. δηλαδὴ ἵνα [d] φυγὴ τῶν Περσέων χρήσῃ, καὶ ἐσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὡς οὐκ ἀπονοήσοντες ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες. Μετὰ δὲ, παρεόντων, καὶ διαβάντων τὸν Μαίανδρον τῶν Περσέων, ἐνθαῦτα δὴ τῷ Μαρσύῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε [e] τοῖσι Πέρσῃσι οἱ Κᾶρες, καὶ μάχῃ ἐμαχέσαντο ἰσχυρῇ, καὶ ἐπὶ χρόνον πολλόν. τέλος δὲ ἐσώθησαν ὑπὸ πλήθεος. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δέ, ἐς μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες αὐτέων κατῆλθησαν ἐς Λάβρανδα [f], ἐς Διὸς Στρατίου ἱρὸν, μέγα τε ἄγιον ἄλσος πλατανίστων. μοῦνοι δέ, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Κᾶρές εἰσι οἱ Διὶ Στρατίῳ θυσίας ἀνάγουσι. κατῆλθόντες δὲ ὧν [g] ἔτοι ἐνθαῦτα, ἐβουλεύοντο περὶ σωτηρίης, ὁκότερα ἢ παραδόντες [h] σφέας ἑωυτοὺς Πέρσῃσι, ἢ ἐκλιπόντες τοῦτο μὲν τὴν Ἀσίην, ἄμφω ποιήσουσι. Βουλευομένοισι δὲ σφι ταῦτα τοῦτο μὲν βοηθέουσι Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων ξύμμαχοι. ἐνθαῦτα δὲ, τὰ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλεύοντο, μετῆκαν, οἱ δὲ αὖτις πολεμεῖν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο. καὶ δὴ ἅπασί τε τοῖσι Πέρσῃσι συμβάλλουσι, καὶ μαχεσάμενοι ἐπὶ πλέον ἢ πρότερον, ἐσώθησαν. πεσόντων δὲ πολλῶν, Μιλήσιοι μάλιστα ἐπλήγησαν. Μετὰ δὲ τὰ περὶ τὸ τρῶμα, ἀνέλαβόν τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες.

adverſus Sardes expeditionem fecerant, poſtquam in naves repulerunt prœlio victos, dehinc partiti urbes expugnarunt. Dauriſes quidem converſus ad urbes in 117
Helleſponto ſitas, cepit Dardanum, cepit & Abydum, & Percoten, & Lampſacum, & Pæſon, ſingulas diebus ſingulis. Cui à Pæſo ad urbem Parion contendenti nuncius adfertur, Cares cum Ionibus ſentientes, à Perſis defeciſſe. igitur converſo itinere ex Helleſponto adverſus Cariam copias duxit. Sed an- 118
tequam Dauriſes perveniret, de ejus adventu certiores facti Cares conveniunt ad Columnas Albas quæ dicuntur atque amnem Marſyam, qui ex Hidryade regione defluit in Mæandrum. Ibi coactis Caribus, multæ ſunt aliæ dictæ ſententiæ: ſed optima omnium, meo judicio, à Pixodaro Mauſoli filio, viro Cindyenſi, qui Syenneſis Cilicum regis filiam in matrimonio habebat. Ab hoc ſententia dicebatur, ut tranſmiſſo Mæandro Cares flumen à tergo habentes, ita cum hoſte congrederentur, ut ſublata ſpe retro fugiendi, atque ibidem manere coacti, redderentur meliores quam natura eſſent. Verum hæc ſententia non vicit, ſed illa, ut Perſis potius à tergo Mæander eſſet, quam ſibi, ut ſi Perſarum fuga accideret, & acie vincerentur, ne redirent in flumen incidentes. Poſt hæc quum adeſſent Perſæ, 119
ac Mæandrum tranſiſſent, ibi ſuper amnem Marſyam Cares prœlium conſerucre cum Perſis acre atque diuturnum: ad poſtremum præ multitudine hoſtium terga vertunt. Quo in prœlio, Perſarum cecidere duo millia, Carum decem millia: ex quibus qui effugerunt, ad Labraunda in Jovis Militaris templum, & magnum atque ſanctum lucum platanorum compulſi ſunt. Soli autem ex iis quos novimus, Cares ſunt, qui Jovi Militari ſacrificia offerant. Huc igitur compulſi Cares de ſalute conſultabant, utrum ſeſe Perſis dedere, an Aſiam penitus relinquere ſatius eſſet. De hac re 120
conſultantibus, ſubſidio venere Mileſii cum horum ſociis. Ibi Cares immutata priori voluntate, rurſus ad bellum inſtaurandum animantur: & cum invadentibus Perſis concurrunt; & quum diutius quam prius dimicatum eſſet, fugantur, multis cæſis, Mileſiorum præci- 121
pue. Poſt acceptam calamitatem hanc Cares copiis reparatis denuo pugnaverunt.

a ἐπ' ἡμέρης ἑκάστης. b ἦλθε ἀγγελίη. c Hæc vocula πρὶν abeſt a MS. d ἵνα δὴ. e συνέβαλόν τε. f Λάβρανδα. g καθηληθέντες ὦν. h ὁκότερα οἱ παραδόντες.

Persarum strages per insidias Carum; etiam Hymeæ mors. Æolis reducta ad obsequium Persarum, item Gergithes, Clazomenæ, Cyma, ut desperet Aristagoras ab Thracibus occisus.

runt. Audientes enim urbes suas invasum iri à Persis, insidias illis in via quæ in Pidaso est collocaverunt. In eas insidias Persæ noctu incidentes, obtruncati sunt cum ducibus suis Dauriſe & Amorge & Siſimace. Periit cum istis etiam Myrſes
122 Gygis filius. Harum vero insidiarum præfectus erat Heraclides Ibanolis filius, vir Mylassensis. Hunc in modum interiere hi Persæ. Hymees autem (qui & ipse erat ex insequentibus Iones qui adversus Sardes militaverant) ad Propontidem conversus cepit Cion Mysiam. Hac expugnata, audiens Daurisem relicto Hellesponto tendere adversus Cariam, omissa Propontide, in Hellespontum duxit exercitum, cepitque Æolenses omnes qui oram Iliadem incolunt. cepit item Gergithas, qui ex priscis Teucris reliqui fuerant. Et ipse quidem Hymees, quum has gentes caperet, morbo decessit Troade: & hic quidem ita
123 mortem obiit. Artaphernes autem Sardium præfectus, & Otanes tertius dux, adversus Ioniam confinemque Æolidem delecti ad ducendum exercitum, cepere ex Ionia quidem Clazomenas, ex Æo-
124 lide vero Cymam. Quibus oppidis captis, Aristagoras Milesius, ut declaravit, non erat compos mentis, ut qui perturbasset Ioniam, & magna negocia confudisset. Itaque cernens hæc, atque insuper ubi constitit non posse Darium regem superari, de fugiendo deliberabat, convocatisque suæ factionis hominibus, consultabat, dicens satius fore eis, si Mileto expellerentur, aliquod perfugium in promptu habere, sive ex hoc loco ducat coloniam vel in Sardiniam, vel in Myrcinum Edonorum, quam Histiæus, à Dario ea donatus, mœnibus sepserat.
125 Hæc Aristagoras percontabatur. Verum Hecatæus Hegesandri filius, vir historicus, negabat coloniam alterutrò ducendam: sed, si Mileto ejiceretur, castellum in Lero insula exstruendum, atque illic quiescendum: deinde illinc Miletum remeaturum. Hoc consulebat Hecatæus.
126 Sed Aristagoræ sententia præcipue erat abeundi in Myrcinum. Itaque demandata Mileto Pythagoræ, viro inter populares probato, ipse sumptis secum omnibus ita volentibus in Thraciam navigavit, regionemque obtinuit ad quam concesserat. Ex ea profectus, dum urbem obsidet, tam ipse quam ejus exercitus à Thracibus, tametsi illinc accepta fide excedere volentibus, interemptus est.

Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ ὡς στρατὸς ἀρμέαι οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλιας σφέων, ἐλοχήσαντο τῷ ἐν Ηιδάσῳ ὁδόν [a]· ἐς τὸ ἐμπεσόντες οἱ Πέρσαι νυκτὸς, διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτέων, Δαυρίσιος τε Ἀμόργης τε Σισιμάκης [b]. σὺν δὲ σφι ἀπέθανε τε Μύρσης ὁ Γύγεω. ἔχω δὲ λόχον τοῦτον ἡγεμόνων τὸν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος, ἀνὴρ Μυλασσεύς. ὅτοι μέν νυν τῶν Περσέων ὕτω διεφθάρησαν. Γίμης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν τῶν ἐπιδιαβάντων τὰς ἐς Σάρδις στρατιὰν ἐποιήσαντο Ἰώνων, στρατόμενος ἐς τὸν Προποντίδα, εἶλε Κίον τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἑξελὼν, ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ὀκλελοιπέναι Δαυρίσιν, καὶ στρατὸν ἄγοντα ἐπὶ Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἦγε τὸν στρατόν· καὶ εἶλε μὲν Αἰολέας πάντας, ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἶλε δὲ Γεργίθας τοὺς ὑπολοφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτός τε Γίμης [c] αἱρέων ταῦτα τὰ ἔθνεα, νόσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τροάδι. ὅτω μὲν δὴ ὅτω ἐτελεύτησε. Ἀρταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς, ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην, καὶ τὴν προσεχέα Αἰολίδα στρατεύσαντες. Ἰωνίης μέν νυν, Κλαζομενὰς αἱρέουσι· Αἰολέων δὲ, Κύμην. Ἁλισκομενέων [d] δὲ τῶν πολίων, ἦν γὰρ δὴ ὡς διέδεξε [e], Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὃς παραξας τὴν Ἰωνίην, καὶ ἐκκεκαυμένος πρήγματα μεγάλα, ὁρμᾶτο ἐκβαλέειν, ὁρέων ταῦτα. τοῖσι δέ οἱ ἀδυνατὰ ἐφαίνετο βασιλῆα Δαρεῖον ὑπερβαλέεσθαι. τοῖσι ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσας τοὺς συστασιώτας, ἐβούλευε, λέγων ὡς ἄμφω σφι εἴη χρηστὸν φυγεῖν τι ὑπάρχον εἶναι, ἦν ἄρα ἐξωθέωνται ὑπὸ τοῦ Μιλησίου. εἴτε δὴ ὧν ἐς Σαρδῶ ὑπὸ χεῖρα τόπον τοῦτον ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ηδωνῶν, τὴν Ἡσιὴς ἐπέσχε Δαρείου δωρεὴν λαβών. ταῦτα ἐπηρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἑκαταῖος μέν νυν ὁ Ηγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τειχέων μὲν ἐς δεύτερον χάλλιστον ἔφερε ἡ γνώμη, ὑπὸ Λέρῳ δὲ τῇ νήσῳ τειχομενον οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἦν ἐκπέσῃ ὑπὸ τοῦ Μιλησίου· ἔπειτα δὲ ὑπὸ ταύτης ὁρμεώμενον, κατελθόντα ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἑκαταῖος συνεβούλευε. Αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτρέπει Πυθαγόρῃ, ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δοκίμῳ. αὐτὸς δὲ Θρᾳκίων πάντα τὸν βουλόμενον, ἔπλεε ἐς τὴν Θρηίκην· καὶ ἔσχε τὴν χώρην ἐπ' ἦν ἐστέλη. ὑπὸ δὲ ταύτης ὁρμεώμενος, ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων ὑπαὶ τόνδων αὐτός τε ὁ Ἀρισταγόρης, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ πολιορκήσαντος, καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

a τῷ ἐπὶ Δάσῳ ὁδὸν. b Σισαμάκης. c αὐτός μὲν Γίμης. d Ἁλισκομένων. e διέδεξε.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER SEXTUS,
QUI INSCRIBITUR ERATO.

Ἀρισταγόρης μέν νυν Ἰωνίλω ἀπεχήσας, ὕτω τελευτᾷ. Ἱστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμηνὼς ὑπὸ Δαρείου, παρῆν ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Σούσων, ἤρετο [a] Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, κατά τι δοκέοι [b] Ἴωνας ἀπεστάναι· ὁ δὲ ὅτι εἰδέναι ἔφη, ἐθωύμαζέ τε τὸ γεγονὸς, ὡς οὐδὲν δηλέων τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ὡρέων αὐτὸν τεχνάζοντα, εἶπε, εἰδὼς τὴν ὡτρε-
„κίλεω τὴν ἀποστασιν, Οὕτω τοι Ἱστιαῖε ἔχει κατὰ
„ταῦτα τὰ πρήγματα· τᾶτο τὸ ὑπόδημα ἔρρα-
„ψας μὲν σὺ, ὑπεδήσαο δὲ ὁ Ἀρισταγόρης. Ἀρ-
ταφέρνης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀποσταζιν ἔχοντα εἶπε· Ἱστιαῖος δὲ, δείσας ὡς σωιεύντα Ἀρταφέρνεα, ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλῆα Δαρεῖον ἐξηπατηκώς· ὃς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργάσασθαι, ὑπέδυνε τοῦ Ἰώνων τὴν ἡγεμονίην ἐπὶ τοὺς Δαρείου πολέμους. Ἀλοὺς δὲ ἐς Χίον, ἐδέθη ὑπὸ Χίων, κατηγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν [c] νεώτερα πρήσσειν πρήγματα ἐς ἑωυτὸν ὑπὸ Δαρείου. μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸ πᾶν λόγου, ὡς πολέμιος εἴη βασιλέι, ἔλυσαν αὐτόν. Ἐνθεῦτεν δὴ εἰρωτεώμενος ὑπὸ τοῦ Ἰώνων ὁ Ἱστιαῖος κατόπιν ἐπυθόμως ἔπεμψε τῷ Ἀρισταγόρας quidem Ionicæ rebellionis auctor ita oppetiit. Hiſtiæus autem Mileti tyrannus à Dario dimiſſus Sardes venit. eo quum veniſſet è Suſis, interrogatus eſt ab Artapherne Sardium præfecto, quidnam ei videretur Iones ad rebellandum induxiſſe: & quum negaret ſe id ſcire, quinimo mirari quod actum eſſet, tanquam rerum præſentium prorſus ignarus, Artaphernes, qui eum artificio uti comperiſſet, & veram defectionis originem noſſet, inquit, Hiſtiæe, ſic reſiſtæ ſe habent; hunc calceum tu quidem ſuiſti, Ariſtagoras autem calceavit. Hoc Artaphernes ad rebellionem pertinens dixit: quem Hiſtæus tanquam rei gnarum veritus, prima ſtatim nocte fuga ſe ad mare proripuit, regem Darium fruſtratus, cui Sardiniam inſulam maximam in illius poteſtatem redacturum ſe pollicitus, ſubiit ducatum Ionum belli adverſus Darium. Is quum in Chium tranſmiſiſſet, à Chiis in vincula conjectus eſt, vituperatus ab eis quaſi res novas moliretur contra ipſos ab Dario: ſed ubi omnem cognovere rationem, quod regi hoſtis eſſet, hominem ſolverunt. Ibi interrogatus Hiſtiæus ab Ionibus, cur ita propenſe Ariſta-

a ἤρεθ. b δοκέοι. c κακηγορηθεὶς ὑπ' αὐτέων.

Miſibus falſo reſponſo placans Iones, ab Hermippo deceptus, multis Perſis exitio Sardibus fuit: ille ab ſolis Lesbiis receptus vexat naves e Ponto venientes. Perſæ tendunt Miletum verſus, & conſilia incolarum.

Ariſtagoræ ut à rege deficeret mandaſſet, & tanta clade Iones affeciſſet, cauſam quæ ipſis fuerat plane non aperuit, ſed dixit regem Darium conſtituiſſe, Phœnices è ſedibus ſuis amotos in Ioniam transferre, & Iones in Phœnicen, & hac cauſſa ſic monuiſſe: quum nihil omnino tale rex deliberaviſſet, ipſe
4 Iones terrefaciebat. Poſt hæc ad Perſas qui Sardibus erant, literas dat, tanquam ſecum antea de rebellione fabulatos; quas literas miſit per quendam Hermippum Atarnitam. Eas Hermippus non iis ad quos dabantur reddidit, ſed in manum dedit Artapherni. Ille, omnibus quæ agebantur cognitis, jubet Hermippum eas quidem reddere, quibus Hiſtiæus mittebat, ſed quæ viciſſim à Perſis ad Hiſtiæum reſponderentur, ſibi dare. Ita rebus palam factis, Artaphernes de mul-
5 tis Perſarum ſupplicium ſumpſit. Et Sardibus quidem tumultus extitit: Hiſtiæus autem hac ſpe lapſus, exoratis Chiis, Miletum ab illis reductus eſt. Sed Mileſii, libenter etiam ab Ariſtagora liberati, nullo pacto animum inducebant ad alium tyrannum illuc recipiendum, utpote guſtata libertate. Hiſtiæus igitur ſub noctem conatus per vim redire Miletum, à quodam Mileſio femur vulneratus eſt. Ita rejectus à patria ſua, ſe recepit Chium: atque illinc, quoniam Chios ad tradendas ſibi naves inducere non poterat, trajecit Mitylenen: & quum Lesbiis ut ſibi traderent naves perſuaſiſſet, hi ſane octo triremibus inſtructis Byzantium cum eo navigarunt. Ibique ſubſidentes, navigia è Ponto enavigantia intercipiebant, præter eorum qui ſe paratos obſequi Hiſtiæo ipſi
6 aſſentiebantur. Hiſtiæo & Mitylenæis hæc agentibus, ad ipſam Miletum ingens exercitus navalis pariter & terreſtris expectabatur. Duces enim Perſarum coactis in unum exercitum copiis verſus eam ducebant, minoris cetera oppida facientes. Inter claſſiarios promptiſſimi erant Phœnices, cum quibus militabant, & Cyprii recens ſubacti, & Cilices, &
7 Ægyptii. Hos adverſus Miletum & ceteram Ioniam venturos quum intellexiſſent Iones, miſerunt ſuos quique primores ad commune Ioniæ concilium. Quibus in eum locum coactis atque deliberantibus, viſum eſt, non debere terreſtres copias adverſus Perſas contrahi, ſed ab

Ἀρισταγόρῃ ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλῆος, καὶ κακὸν τοσοῦτον εἰπεῖν Ἴωνας ἐξεργασμένον· τὴν μὲν γὰρ μεμενῆσθαι αὐτοῖσι αἰτίην ἃ μάλα ἐξέφαινε, ὁ δὲ ἔλεγε σφι, ὡς βασιλεὺς Δαρεῖος ἐβούλευσαι τοὺς Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσαις, ἐν τῇ Ἰωνίῃ κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ, ἐν τῇ Φοινίκῃ· καὶ τούτων εἵνεκα ἀπιστέλλε. ἀδόκα τι πάντως ταῦτα βασιλῆος βουλευσαμένου, ἐδέησε τοὺς Ἴωνας. Μετὰ δὲ, ὁ Ἱστιαῖος δι' ἀγγέλου πευσόμενος Ἑρμίππου, ἀνδρὸς Ἀταρνείτεω, τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐοῦσι Περσέων ἔπεμπε βιβλία, ὡς συνελελεχωμένων αὐτῷ, ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρμίππου ἐς τοὺς μὲν ἀπέπεμψε, ἃ δίδοι, Φέρων δὲ ἐνεχείριτε τὰ βιβλία Ἀρταφέρνεϊ. ὁ δὲ, μαθὼν ἅπαν τὸ γινόμενον, ἐκέλευε τὸν Ἑρμίππεον τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ Ἱστιαίου, δόξαι φέρουσα τοῖσι περ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοιβαῖα τὰ αὐτοῦ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἱστιαίῳ, ἐωυτῷ δόξαι. τούτων δὲ γινομένων φανερῶν, ἀπίκτεινε ἐνθαῦτα πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφέρνης. Περὶ Σάρδις μὲν δὴ ἐγίνετο παραχρῆμα Ἱστιαῖον δι', πιστὸς ἀποσφαλέντα τὰ ἐλπίδος, κατῆγον ἐς Μίλητον, αὐτὸν Ἱστιαῖον δεηθέντες· οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλλαχθέντες τὸν Ἀρισταγόρεω, ἅτε μοῦνοι πρόθυμοι ἐόντες ἄλλον τύραννον δέκεσθαι ἐς τὴν χώρην, οἷα ἐλευθερίης γευσάμενοι. καὶ δὴ (νυκτὸς γὰρ ἐούσης βάλε ἐπιφορὴ καλιῆν ὁ Ἱστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον) πυρώσας τινὰ τοῦ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀπώσεσθαι [a] ἐωυτὸν φάμενος, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς τὴν Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ (οὐ γὰρ ἐπέδεκτο τοὺς Χίους ὥστε ἑωυτῷ δόξαι νέας) διέβη ἐς Μιτυλήνην, καὶ ἔπεισε Λεσβίους δόξαι οἱ νέας. οἱ δὲ, πληρώσαντες ὀκτὼ τριήρεας, ἔπλεον ἅμα Ἱστιαίῳ ἐς Βυζάντιον. ἐνθεῦτεν δὲ ἰζόμενοι, τὰς ἂν ἔβ Πόντου ἐκπλώσας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἢ ἔσα αὐτοῦ Ἱστιαίου [b] ἔφασαν ἑτοῖμοι εἶναι πείθεσθαι [c]. Ἱστιαῖος μὲν νυν καὶ Μιτυληναῖοι ἐποίεον ταῦτα. ὑπὲρ δὲ Μίλητον αὐτοῖσι ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἠθροίζετο στρατὸς πανδοκιμεύων. συναφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων, καὶ ἐν ποιησάμενοι στρατόπεδον, ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τἄλλα πολίσματα ἐκεῖ ἐλάσσονα ποιησάμενοι. ἦν δὲ ναυτικὸν Φοίνικες μὲν ἔσαν πλεῖστοι, νεωστὶ κατεστραμμένοι, καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστρατεύοντο [d]. Ἴωνες δὲ, πυθόμενοι ταῦτα, ἔπεμπον πανδεκὰς σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον· ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι ἐς τοῦτον τὸν χῶρον, καὶ βουλομένοισι, ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν [e] ἀντίξοον Πέρσῃσι, ἀλλὰ

a ἀπωσέσθαι. b ὅσοι αὐτῶν Ἱστιαίῳ. c πείθεσθαι. d ἐστρατεύοντο. e στρατὸν μὴ συλλέγειν.

Qui classe numerosa sistunt se prœlio, ut Persæ territi cogantur eos astu distrahere per tyrannos è Ionia nuper expulsos.

τὰ πίχεα ῥύεσθαι [a] αὐτὸς Μιλησίους· τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν, ὑπολειπομένους μηδεμίλυ τῶν νεῶν. πληρώσαντας δὲ, συλλέγεσθαι τὴν παρασκευὴν ἐς Λάδην, στρατοπεδεύσαντας Μιλήτου. ἡ δὲ Λάδη, ἔστι νῆσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων κειμένη. Μετὰ δὲ ταῦτα, πεπληρωμένησι τῇσι νηυσὶ παρῆσαν οἱ Ἴωνες· σὺν δὲ σφι, καὶ Αἰολέων ὅσοι τὴν Αἰολίδα γῆν νέμονται. ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ μὲν πρὸς τὴν ἠὼ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας παρεχόμενοι ὀγδώκοντα. εἶχον δὲ ὧν τυτέων Πριηνέες δυώδεκα νηυσὶ, καὶ Μυησίοισι τρισὶ νηυσί· Μυησίων δὲ Τήιοι εἶχον ἑπταικαίδεκα νηυσί· Τηΐων δὲ εἶχον Χῖοι ἑκατὸν νηυσί. πρὸς δὲ τούτοισι, Ἐρυθραῖοί τε ἐτάσσοντο καὶ Φωκαέες· Ἐρυθραῖοι μὲν, ὀκτὼ νέας παρεχόμενοι, Φωκαέες δὲ, τρεῖς. Φωκαέων δὲ εἶχον Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα. πλησιαίτατοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ πρὸς ἑσπέρην κέρας Σάμιοι, ἑξήκοντα νηυσί. πασέων [b] δὲ τυτέων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγίνετο, τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι τριήρεες. αὗται μὲν Ἰώνων ἦσαν. Τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ἦσαν ἑξακόσιαι· ὡς δὲ καὶ αὗται ἀπίκατο [c] πρὸς τὴν Μιλησίλυ, καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων νεῶν, καταρρώδησαν μὴ σφέας δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέσθαι, καὶ ἔτι ἔτι τὴν Μίλητον οἷοί τε ὦσι ἑλεῖν, μὴ σὺν ἐόντες ναυκράτορες, πρός τε Δαρείου κινδυνεύσωσι κακόν τι λαβεῖν. ταῦτα δὴ ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν συλλέξαντες [d] τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἳ τότε Ἀρισταγόρεω μὲν ἐκπεπτωκότες ὑπὸ Μιλησίων καταλυθέντες τῶν ἐσχάτων, ἔφυγον ἐς Μήδους, (ἐτύγχανον δὲ τότε συστρατεύόμενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον) τυράννων τῶν ἀνδρῶν τοὺς παρεόντας ξυγκαλέσαντες, ἔλεγόν σφιν τάδε, „ [e], Ἄνδρες Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιή- „σας φανήτω τὸν βασιλῆος οἶκον· τοὺς γὰρ αὖ- „τέων ἕκαστος [f] ὑμέων πολίτας πρόσθεν ἀπε- „ρύκων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ· προϊσχόμενοι „ἢν ἐπεξείλασθε τάδε, ὡς πίσονταί τε ἄχαρι ἔ- „δεν ἔσεσθαι, ἢν δὲ ἀπέσεσιν, ἢδέ σφι ἔστι τὰ ἱερὰ ἔτε τὰ „ἴδια ἐμπρήσεται [g]· ἢδὲ βιαιότερον ἔξεσι ἔδεν, „ἢ πρότερον εἶχον. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ἢ ποιήσε- „σι [h], εἰ δὲ πάντως ἔσται μάχης ἐλθόντας, „τάδε σφι λέγετε ἐπηρεάζοντες, τὰ περ σφέας „κατίζει, ὡς ἐστωθέντες τῇ μάχῃ, ἐξανδρα- „ποδιεῦνται, καὶ ὡς σφέων τοὺς παῖδας ἑκτο- „μίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀναπάστους „ἐς Βάκτρα· καὶ ὡς τὴν χώρην ἄλλοισι δωσόμεν.

ab ipsis Milesiis muros defendi, classem sociis navalibus instruere nulla navi prætermissa: instructaque classe, primo quoque tempore contrahi apud Ladam pugna navali decreturos ad juvandam Miletum. Lada autem, parva est in- 8
sula, urbi Milesiorum objacens. Post hæc impletis navibus Iones præsto fuerunt, comitantibus Æolensibus quicunque incolunt Æolidem terram, atque ita aciem instruxerunt. Cornu quod erat auroram versus, ipsi Milesii cum octoginta navibus quas etiam præbebant, tenebant. His contigui Prienenses erant, duodecim cum navibus & Myusii cum tribus. His contigui Tëii, septem & decem cum navibus; illis junctì Chii cum centum. Ultra hos locati erant Erythræi & Phocæenses: Erythræi quidem, collatis octo navibus, Phocæenses vero tribus. Phocæensibus adhærebant Lesbii cum navibus septuaginta. Ultimi in cornu occasum versus erant Samii cum sexaginta navibus. In summa omnium numerus, trecentæ quinquaginta tres triremes. Tot fuere, 9
Ionum naves. Barbarorum vero, numero sexcentæ. Quæ ubi & ipsæ ad agrum Milesium venere, omnisque eis peditatus adfuit, tum vero duces Persarum, audita multitudine Ionicarum navium, extimuerunt ne hostem superare, atque ita nec Miletum capere possent classe non potentes, simulque ob id apud Darium caderent in periculum pœnæ subeundæ. Hæc reputantes, contractis Ionum tyrannis, qui ab Aristagora Milesio dejecti imperiis, ad Medos fugerant, & tunc adversus Miletum simul militabant, horum quicunque aderant convocatis, ita verba fecerunt, Viri Iones, nunc aliquis vestrûm bene merens de domo regia appareat. Suos enim populares quisque vestrûm conetur abducere à reliquis sociis, eliciendo illos hac promissione, nihil eos quod rebellarint, molestiæ sensuros, nullas eorum vel sacras vel privatas res incensum iri, nihil violentius quam antea passuros; sin minus ista facere, sed omnino decernere prœlio voluerint, hæc eis damna dicite eventura, quæ certe evenient; ipsos prœlio victos in servitutem rapiendos, liberos eorum a nobis castrandos, virgines in Bactra asportandas. terram aliis tradenmev.

a αὐτὸς ὀπὶ τείχεϊ ὡς δυνατὸν ῥύεσθαι. b MS. habet πάντων. c ἀπίκοντο. d ἐπιλεγόμενοι, συλλέξαντες. e ἔλεγον τάδε. f ἕκαστος ὑμέων τῶν ἄστεος. g MS. habet ἐμπιπρήσεται. h μὴ ποιήσωσι.

Iones fraudem proditionis ſapienter diſcutiunt, ſed ad inſulam Laden coacti utiliter monentem Dionyſium ſpernunt, exoſi laborem belli.

10 dendam. Hæc loquutis Perſarum ducibus, Ionum tyranni ſub noctem ad ſuos quiſque populares denunciatum miſerunt. Iones ad quos ii nuncii etiam pervenerunt, contemnere hæc nec admittere proditionem, ſibi quique ſolis illa à Perſis denunciari exiſtimantes. Hæc quidem, ſimulatque Miletum Perſæ
11 applicuere, geſta ſunt. Mox quum ad Laden Iones coacti eſſent, conciliaque haberentur, & aliæ ab aliis ſententiæ dicerentur, etiam in his Dionyſius Phocæenſis dux ita loquutus eſt: In acie quippe novaculæ res noſtræ ſunt, viri Iones, ut aut liberi ſimus aut ſervi, & quidem tanquam fugitivi. Itaque vos, ſi vultis ærumnas excipere, cummaxime quidem ſubeundus erit vobis labor; verumtamen ſuperatis hoſtibus, liberi eſſe poteritis: ſin autem ignavi fueritis, & per tumultum omnia confuderitis, nullam veſtri ſpem habeo quominus pœnas regi rebellionis detis. Sed aſſentiamini mihi, & vos ipſos mihi permittite; & ego, diis ex æquo juvantibus, recipio vobis aut non concurſuros hoſtes, aut ſi con-
12 current, multo inferiores futuros. His auditis, Iones ſeſe Dionyſio permiſere. Ille naves identidem in cornua producens, ut remigibus uteretur, navibus inter ſe trajectum procurans, & propugnatores armaret, reliquum diei naves in ancoris retinebat, & quotidie laborem Ionibus exhibebat; ad ſeptimum uſque diem obtemperaverunt atque imperata fecerunt. Poſt dies iſtos proximo Iones, utpote talium vexationum inſueti, tum laboris hac tolerantia, tum ſole afflictati, inter ſe dixere, Quo nos deorum offenſo iſta patimur? qui deſipientes ac de curſu mentis dejecti viro Phocæenſi ſuperbo tres naves habenti, omnino nos ipſos permiſimus? quos ille ſumptos perdit inſanabilibus ærumnis? quorum multi quidem in morbum inciderunt, multi idem paſſuri videntur. quibus ſatius eſt quidvis aliud quam hæc mala pati, atque adeo ſervitutem futuram, ſiqua erit, ſuſtinere, quam præſenti afflictari. Agite, huic ne deinceps obtemperemus. Hæc inter ſe loquuti; & mox deinde nemo illi parere velle, ſed tentoriis more militari in inſula defixis, frui umbraculis, ac nolle naves ingredi, neque experi-
13 mentis explorari. Id ab Ionibus fieri animadvertentes Samiorum duces, tunc per

μεν. Οἱ μὲν δὴ ἔλεγον ταῦτα· τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι διέπεμπον νυκτὸς ἕκαστον ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξαγγελλόμενον. οἱ δὲ Ἴωνες, ἐς τοὺς μὲν ἀπικνέοντο αὐτῶν αἱ ἀγγελίαι, ἀγνωμοσύνῃ τε διεχρέωντο, καὶ οὐ προσίεντο τὴν προδοσίην· ἑωυτοῖσί τε ἕκαστοι ἐδόκεον μούνοισι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μέν νυν ἰθέως ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων ἐγίνετο. Μετὰ δέ, τῶν Ἰώνων συλλεχθέντων ἐς τὴν Λάδην, ἐγίνοντο ἀγοραί· καὶ δή κου σοφὸς μὲν ἄλλοι ἠγορόωντο, ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαιεὺς στρατηγὸς Διονύσιος, λέγων τάδε, Ἐπὶ ξυρῇ γὰρ τῇ ἀκμῇς ἔχει ἡμῖν τὰ πρήγματα, Ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλεύθεροι ἢ δούλοισι, καὶ τούτοισι ὡς δρηπετίῃσι. νῦν ὦν ὑμέες, εἰ μὲν βούλεσθε ταλαιπωρίῃ δέκεσθαι [a], τὸ μὲν παραυτίκα πόνος ὑμῖν ἔσται, οἷοί τε δὲ ἔσεσθε, ὑπερβαλλόμενοι τοὺς ἐναντίους, εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ διαχρήσεσθε, εὐδεμίην ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας δίκην τῷ βασιλέι τῶν ὑποστάσεων. ἀλλ' ἐμοί τε πείθεσθε, καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε. καὶ ὑμῖν ἐγὼ, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, ὑποδέκομαι ἢ οὐ συμμίξειν τοὺς πολεμίους, ἢ συμμίσγοντας, πολλὸν ἐλάσσω ἥσεσθαι [b]. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διονυσίῳ· ὁ δὲ, ἀνάγων ἑκάστοτε ἐπὶ κέρας τὰς νέας, ὅκως τοῖσι ἐρέτῃσι χρήσαιτο, διέκπλοον ποιεύμενος τῇσι νηυσὶ διὰ ἀλλήλεων, καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὠπλίσατο, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ' ἀγκυρέων. παρεῖχέ τε τοῖσι Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μέν νυν ἡμερέων ἑπτὰ ἐπείθοντό τε καὶ ἐποίεον τὰ κελευόμενον. τῇ δὲ ὀγδόῃ ταύτῃσι, οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθέες ἐόντες πόνων τοιούτων, τελευμένοί τε ταλαιπωρήσι τε καὶ ἡελίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑωυτοὺς τάδε, Τίνα δαιμόνων παραβάντες, τάδε ἀναπίμπλαμεν; οἵτινες παραφρονήσαντες, καὶ σκαιωθέντες τὸν νόον, ἀνδρὶ φωκαέϊ ἀλαζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ὑπερέψαντες ἡμέας ἑωυτοὺς ἔχομεν; ὃς, παλαιὸν ἡμέας, λυμαίνεται λύμῃσι ἀνηκέστοισι· καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπώκασι, πολλοὶ δὲ ὑποδοξοι τῷ αὐτῷ τοῦτο πείσεσθαι εἰσί. πρός τε [c] τῶν τε κακῶν, ἡμῖν γε κρέσσον ἐστὶν ἄλλο παθεῖν ἐστὶ, καὶ τὴν μέλλουσαν δουλείην ὑπομεῖναι, ἤπερ ἔσεσθαι, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. Φέρετε, καὶ λοιπὸν μὴ πειθώμεθα αὐτῷ. Ταῦτα ἔλεξαν. καὶ μὴ ταῦτα αὐτίκα πείσεσθαι ἐόντες ἤθελε, ἀλλ' οἷα σκηνὴν, σκιὰς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ, ἐσκιηροφέοντο, καὶ ἐσβαίνειν σφι ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας, οὐδ' ἀναπλέειν. Μαθόντες δὲ ταῦτα τὰ γινόμενα οἱ τῶν Ἰώνων οἱ στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ

[a] ταλαιπωρίῃσι διδόναι. [b] ἐλασσώσεσθαι. [c] πρὸς τε.

Unde Samii per Æacem fraude Persica corrupti & subtrahentes se prœlio, præter xi naves, quæ manserunt, caulam dederunt magnæ Ionum stragis. Chiorum virtus.

ὀὴ παρ' Αἰάκε & Συλοσῶνθ, κείνας τὰς πρότερον ἐπεμπε λόγους Αἰάκης, κελεύονθων τῶν Περσέων, δεομένους σφέων ἐκλιπεῖν τὴν Ἰάνων συμμαχίην· οἱ Σάμιοι ὦν, ὀρέωντες ἅμα μὲν ἐς σύγχυσιν ἀταξίην πολλὴν ἐκ τῶν Ἰώνων, ἐδέκοντο τὰς λόγους· ἅμα δὲ κατεφαίνετο σφι εἶναι ἀδύνατον τὰ βασιλῆθ πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὖ τε ὀπιστάμενοι ὡς εἰ ἔ τι παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβαλοίατο τὸ Δαρεῖον, ἄλλο σφι παρέσται πεντακαιδέκατον. τοιῷδε δὴ σφι ὦν ὀπιλαβόμενοι, ἐπεί τε τάχιστα εἶδον τὰς Ἴωνας ἀβουλομένας εἶναι χρηστὰς, ἐκ κέρδεος ἐποιεῦντο εἰσποιῆσαι τά τε ἱρὰ τὰ σφέτερα ἔ τὰ ἰδία. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ὃ τὰς λόγους ἐδέκετο, παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντ & Αἰάκε, τύραννος δὲ ἐὼν Σάμου, ὑπὸ δὲ Μιλησίου Ἀρισταγόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν, καὶ ἅπερ οἱ ἄλλοι τῶν Ἰωνίης τύραννοι. Τότε ὦν ἐπεὶ ἐπέπλεον οἱ Φοίνικες, οἱ Ἴωνες ἀνταπῆγον ἔ αὐτοὶ τὰς νέας ὀπὶ κέρδεος. ὡς δὲ ἔ ἀγχοῦ ἐγένοντο, ἐν σωτέμισγον ἀλλήλοισι, τοιῆδε τύτεν ὁκ ἔχω ἀτρεκέως συγγράψαι οἵτινες τῶν Ἰώνων ἐγένοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ. ἀλλήλους γὰρ καταιτιῶνται. λέγονται δὲ Σάμιοι ἐνθαῦτα, καὶ τὰ συγκείμενα πρὸς τ Αἰάκεα, ἀειράμενοι τὰ ἑωυτῶν, ἀποπλῶσαι ἐκ τ τάξιθ ἐς τὴν Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν· τυτέων δὲ οἱ τριήραρχοι παρέμενον [b] καὶ ἐναυμάχεον, ἀνηκεσησάμενοι τοῖσι στρατηγοῖσι. καί σφι τὸ κοινὸν τῶν Σαμίων ἔδωκε δι' τῆτο τὸ πρῆγμα, ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι παρόθεν, ὡς ἀνδράσι ἀγαθοῖσι χρωμένοισι· καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς περιστέας φεύγοντας, τὠὐτὸ ἐποίεον τοῖσι Σαμίοισι· ὡς δὲ καὶ οἱ πλεῦνες τῶν Ἰώνων ἐποίεον τὰ αὐτὰ τοῦτο. Τῶν δὲ παραμειβομένων ἐν τῇ ναυμαχίῃ περιέφηναν τριηκόσια Χῖοι, ὡς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ ἐν ἐπελοκακέοντες. παρείχοντο μὲν γὰρ, ὥσπερ [c] καὶ πρότερον ἐρρήθη, νέας ἑκατὸν, καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων, ἄνδρας τεσσερακοντα τῶν ἀστῶν λοχάδας ὑπερκατεύοντας· ὀρέωντες δὲ τὰς πολλὰς τ συμμάχων περιδιδόντας, ὁκ ἐδικαίεον φωτέοισι καλοῖσι αὐτέων ὁμοῖοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων ξυμμάχων μεμενηκότες, διεκπλώοντες ἐναυμάχεον, ἐς ὃ τ πολεμίων ἑλόντες νέας συχνὰς, ἀπέβαλον τῶν σφετέρων νεῶν τὰς πλεῦνας. Χῖοι μὲν δὴ τῆσι λοιπῆσι τῶν νεῶν ἀποφεύγεσι ἐς τὴν ἑωυτῶν. Ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδυνατοι ἔσαν αἱ νέες ὑπὸ τρωμάτων, αὐτοὶ [d] δὲ ὡς ἐδιώκοντο, καταφυγγάνεσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας

per Æacem Syloſontis filium, illos quos antea miſerat ſermones Æaces, jubentibus Perſis rogans illos, ut deſererent ſocietatem Ionum: Samii igitur, videntes ſimul gravem confuſionem Ionum exiſtere, admiſerunt eos ſermones, ſimul quod fieri non poſſe videretur, ut regis potentiam ſuperarent, ac probe ſcirent, ſi præſens copia navalis ſuperaretur Darii, aliam quintuplo majorem adfuturam. Nacti igitur occaſionem, ubi primum viderunt Iones negantes ſe in officio futuros, lucrifaciendam putaverunt ſuorum ſacrorum atque privatarum rerum conſervationem. Æaces autem cujus orationem admiſere Samii, filius Syloſontis Æacis filii fuit, Sami tyrannus, ab Ariſtagora Mileſio exutus principatu, quemadmodum alii Ioniæ tyranni. Itaque poſteaquam Phœni- 14
ces adnavigare cœperunt, Ioneſque & ipſi naves in cornua digeſtas contra educere, ac propius ventum eſt, prœliumque conſertum, tunc quinam Iones ignavi, quive egregii fuerint, haud queo pro comperto ſcribere, quia alius in alium rejicit culpam. Dicuntur tamen Samii tunc, quemadmodum cum Æace compoſuerant, ſublatis velis ex ordine exceſſiſſe Samumque abiiſſe, præter undecim naves, quarum trierarchi permanſerunt, dimicaruntque, nolentes dicto audientes eſſe ducibus. Quo ex facto commune Samiorum eis donavit, ut ipſorum nomina à majoribus paternis repetita, tanquam egregiorum virorum in columna ſcriberentur: exſtatque ea columna in foro. Lesbii videntes Samios qui juxta erant fugam capeſſere, idem fecere quod Samii, ſicut etiam plurimi Ionum fecerunt hæc eadem. Ex iis vero qui in pu- 15
gna perſtiterunt Chii, aſperrime circumventi ſunt, & quia nolebant perfide agere, & propter edita egregia opera. Qui (ut ſuperius dictum eſt) centum naves quum præberent, ſingulas cum quadragenis propugnatoribus delectorum civium, etſi cernerent permultos ſociorum eſſe proditores, tamen non exiſtimaverunt ſibi licere iſtis pravis ſimiles eſſe. Sed deſolati cum paucis ſociis diſcurſando dimicaverunt, donec compluribus captis hoſtium navibus, pluribus ſuarum amiſſis, cum ceteris in terram ſuam perfugerunt. Quorum vero naves invalidæ erant pro- 16
pter vulnera, illi, quum inſequeretur hoſtis, ad Mycalen fugientes, impactis ter-

a παρ' ὅτε. b ἔμενον. c οἳ παρείχοντο μὲν, ὥσπερ. d ἔτοι.

Sed circa Ephesum occisi. Dionysii Phocæensis reliqua vita vaga. Miletus expugnata & Didymæum oraculum spoliatum: cives Susa abducti.

terræ navibus atque ibi relictis, per continentem pedestre iter fecerunt. Et quum in agrum Ephesium ingressi essent, sub noctem ad urbem contenderunt, quum illic à mulieribus sacra legiferæ Cereris fierent. quos armatos Ephesii ingressos agrum suum videntes, quum de eis nihil audissent, prorsus suspicati fures esse & ad mulieres tendere, universi ad vim arcendam procurrerunt, Chiosque interemerunt: & hi quidem hoc casu oc-
17 ciderunt. Dionysius autem Phocæensis, posteaquam res Ionum accisas intellexit, captis tribus hostium navibus abiit non jam versus Phocæam, (probe sciens eam cum reliqua Ionia direptum iri) sed ut erat, recta contendit in Phœnicen: ubi navibus onerariis mersis raptaque ingenti pecunia, in Siciliam navigavit: atque illinc prodeundo, latrocinia agitavit, in nullum quidem Græcorum, sed
18 in Carthaginenses ac Tyrrhenos. At Persæ, victis pugna navali Ionibus, Miletum à terra atque mari obsederunt, suffossisque muris, & omni genere tormentorum admoto, eam vi & armis ceperunt sexto quàm rebellaverat Aristagoras anno, atque diripuerunt: ut defuncta sit ea calamitate quam oraculum præ-
19 dixerat. Siquidem Argivis apud Delphos de civitatis suæ salute consulentibus, oraculum commune redditum est, partim ipsos quidem Argivos spectans, sed adjectionem habuit, de Milesiis eventura prædicentem, Illud quidem quod ad Argivos pertinet, quum ad eum locum venero, referam: quatenus autem absentibus Milesiis cecinit, ita habet,

Tunc quoque commentrix operum Milete malorum,
Permultis cæna & præstantia munera fies,
Crinitisque pedes tua pluribus abluet uxor:
Nostri erit at aliis delubri cura gemellis.

Hæc tunc Milesiis contigerunt, quum ex iis plerique viri à Persis, qui criniti erant, sunt cæsi, uxores ac liberi in mancipiorum numerum cesserunt, templumque quod erat in Didymis, & delubrum juxta oraculum exspoliata deflagrarunt. Pecuniarum autem quæ in hoc templo erant, sæpe alibi mentio-
20 nem feci. Milesii conservati à cæde, dehinc Susa perducti sunt: quos rex Darius nulla alia pœna afficiens, collocavit

νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτῃ ἐπικείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ πεζῇ στρατιζοντο διὰ τῆς ἠπείρου. ἐπεὶ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὸ Ἐφεσίων κωμιζόμενοι οἱ Χῖοι, νυκτός τε ἀπικέατο ἐς αὐτὸ, καὶ ἑόντων τῶν γυναικῶν αὐτόθι θεσμοφορίων, ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, ὅτε περιακηκότες ὡς εἶχε [a] τὰ τῶν Χίων, ἰδόντες τε σεχτὸν ἐς τὸ χῶρον ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφέας καταδοξάντες εἶναι κλῶπας, καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς γυναῖκας, ἐξεβοήθησαν παρὰ δίκην, καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους. ἔστι μέν τοι νιν [b] παισὶ τοῖσι ἐπιπλον τύχῃσι. Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς, ἐπεί τε ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἑλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων, ἀπέπλεε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὡς ἀνδραποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ, ὁ δὲ ἰθέως ὡς εἶχε, ἔπλεε ἐς Φοινίκην· γαυλοὺς δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας, καὶ χρήματα λαβὼν πολλὰ, ἔπλεε ἐς Σικελίην. ὁρμεώμενος δὲ ἐνθεῦτεν, λῃστὰς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενὸς, Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεί τε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἴωνας, τὸ Μίλητον πολιορκέοντες σὺν γῇ καὶ θαλάσσῃ, καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα, καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἱρέουσι κατ' ἄκρης, ἕκτῳ ἔτεϊ ὅσῳ τὸ Ἀρισταγόρεω· καὶ οὐδραποδίσαντο τὴν πόλιν, ὥστε ξυμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς Μίλητον γενομένῳ. Χρεωμένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτηρίης τῆς πόλιος τῆς σφετέρης, ἐχρήσθη ὁπότερον χρηστήριον· τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργείους φέρον, τὸν δὲ παρενθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μέν νυν ἐς αὐτοὺς [c] Ἀργείους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο γένωμαι τοῦ λόγου, τότε μνησθήσομαι. τὸν δὲ τοῖσι Μιλησίοισι ὑπαρξάμενον ἔχρησε, ἔχει ὧδε,

Καὶ τότε δὴ Μίλητε, κακῶν ὀπιμήχανε ἔργων,
Πολλοῖσι δείπνων τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ·
Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψουσι κομήταις·
Νηῶν δ' ἡμετέρων διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

Τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὁκότε ἄνδρες μὲν οἱ πλεῖστοι ἐκλείποντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἑόντων κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραποδίων λόγῳ ἐγένοντο· ἱερὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, καὶ ὁ νηός τε [d] καὶ τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπιμπράτο. τῶν δ' ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐποιησάμην. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα· βασιλεὺς δὲ σφέας Δαρεῖος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας, κατοίκισε ὀπίσω

a ὅπως εἶχε. b μέν νιν. c ἐς τοὺς. d διδύμοισι, ὁ νηός τε.

Ampe urbs ad Tigrim. Ingrata Sybaritarum ratio. Athenienſium miſericordia. Phrynichi xeas. Samiorum magnanima patriæ derelictio, invitantibus Zanclæis, qui turbantur ab Anaxilao.

τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ [a], ἐν Ἄμπῃ [b] πόλι, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς ὠνόμασται ῥεόντων, ἐς θάλασσαν ἐξίησι. τὴν δὲ Μιλησίων χώρης αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὴν πρὸς τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπερκείμενα ἔδοσαν Καρσὶ Πηδασεῦσι οἰκῆσαι. Παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλησίοισι πρὸς Περσέων, οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβαρῖται, οἳ λαόν τε ἐξ Σκίδρου οἰκέοντα, τὴν πόλιν ἀπεστερημένοι. Συβαρὶς γὰρ ἁλοῦσα ὑπὸ Κροτωνιητέων, Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλάς, καὶ πένθος μέγα προσέθηκαντο. πόλιες γὰρ αὗται μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλληλησι ἐξεπιστώθησαν, κάρτα ὁμοίως ἐς Ἀθηναίους. Ἀθηναίοισι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπερεσχεθέντες τῇ Μιλήτῳ ἁλόντι, τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἅλωσιν, καὶ διδάξαντι, ἐς δάκρυά τε ἔπεσε [c] τὸ θέητρον, καὶ ἐζημίωσάν μιν, ὡς ἀναμνήσαντα οἰκήια κακά, χιλίῃσι δραχμῇσι· καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι. Μιλησίους μὲν νυν Μιλησίων ἐρήμωσε. Σαμίων δὲ τοῖσί περ ἔχουσι, τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιῆσαι, οὐδαμῶς ἤρεσκε· ἐδόκεε δὲ μὴ τιμωρήσειν αὐτίκα βουλομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώρην ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεα, ἐς ἀποικίην ἐκπλέειν, μηδὲ μένοντας, Μήδοισί τε καὶ Αἰάκεϊ [d] δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης; τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους, ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη, ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τὸ Σικελίης. τούτων δὴ προκαλεομένων, οἱ Σάμιοι μούνοι Ἰώνων [e] ἐστάλησαν, σὺν δὲ σφι Μιλησίων οἱ ἐκπεφευγότες. Ἐν ᾧ τοιόνδε δή τι ξυνήλυσε γενέσθαι· Σάμιοι γὰρ κομιζόμενοι ἐς Σικελίην, ἐγίνοντο παρὰ Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι, καὶ Ζαγκλαῖοι, αὐτοί τε ὁ βασιλεὺς αὐτέων, τῷ ὄνομα ἦν Σκύθης, πρόσκαιρα πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βουλόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τύραννος Ἀναξίλεως, ὅτε ἐὼν διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμίξας τοῖσι Σαμίοισι, ἀναπείθει ὡς χρεὼν εἴη Καλὴν μὲν ἀκτὴν ἐᾶν ἣν ἔστελλον, ἐᾶν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν, ἐοῦσαν ἔρημον [f] ἀνδρῶν. πυθομένων δὲ τῶν Σαμίων, καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, ἐνθαῦτα οἱ Ζαγκλαῖοι ὡς ἐπύθοντο ἐχομένην τὴν πόλιν ἐωυτῶν, ἐβοήθεον αὐτῇ, καὶ ἐπεκαλέοντο Ἱπποκράτεα τὸν Γέλης τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι ἔτι καὶ σύμμαχος. ἐπεί τε δὴ αὐτοῖσι ἦλθε ὁ Ἱπποκράτης σὺν τῇ στρατιῇ ἧκε βοηθέων, Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων, ἀπο-

cavit in urbe Ampe ad mare rubrum ſita, ubi fluvius Tigris eam præterfluens exit in mare. Agrum Mileſium urbi circumjectum atque planitiem ipſi Perſæ obtinuere, montana Caribus Pedaſenſibus poſſidenda dederunt. Hæc Mileſiis quum ab 21
Perſis accidiſſent, non reddiderunt vicem Sybaritæ, qui urbe exuti Laon & Scidron incolebant. nam Sybari à Crotoniatis capta, univerſi Mileſii puberes capita detonderunt, & ingentem luctum exhibuerunt. Ex omnibus enim civitatibus (quas novimus) hæ præcipue mutuo hoſpitio jungebantur. At non ſimiliter Athenienſes; hi enim Mileti expugnationem ſe permoleſte tuliſſe cum aliis multifariam rebus declararunt, tum vero hac, quod Phrynicho docente fabulam, quam de Mileto direpta fecerat, theatrum illacrymavit, & Athenienſes eum, quod domeſtica mala refricuiſſet, mille drachmis mulctaverunt; adjecto interdicto nequis poſtea ea fabula uteretur. Et Miletus quidem Mileſiis de- 22
ſolata eſt. Samiis autem iis qui aliquid habebant, adeo non id quod ſui duces erga Medos fecerant, probabatur, ut inito ſtatim poſt pugnam navalem conſilio, viſum ſit, priuſquam eò tyrannus Æaces veniret, in coloniam proficiſci, neque manentes & Medis ſervire & Æaci. Etenim per hoc idem tempus Zanclæi ab Sicilia miſſis in Ioniam nunciis ſolicitabant Iones ad Pulchrum litus, cupientes illic urbem Ionum condere. Hoc autem litus quod Pulchrum dicitur, Siculorum quidem eſt, ſed in ea parte Siciliæ quæ ad Tyrrheniam vergit. His ergo ſolicitantibus, ſoli ex Ionibus Samii cum iis qui effugere Mileſiis eo conceſſerunt. Quibus 23
in Siciliam tendentibus, jamque navigantibus circa Locros Epizephyrios, hoc rei contigit, ut interea Zanclæi una cum ſuo rege, cui nomen erat Scythes, obſiderent urbem Siculorum eam expugnaturi; idque quum audiſſet Anaxileus tyrannus Rhegii, offenſus Zanclæis, adiens Samios, ſuaſit fatius eſſe, ut Pulchrum litus, ad quod navigabant, valere ſinerent, & Zanclam occuparent viris deſertam. Samii perſuaſi Zanclam occuparunt. Id Zanclæi quum audiſſent, urbi ſuæ ſuppetias ferunt, advocato Hippocrate Gelæ tyranno. erat enim is eorum ſocius. Qui poſteaquam ad illos juvandos cum exercitu venit, Scythæ Zanclæorum monarcho, orbato

a Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσσῃ. b Ἄμπι. c Ἔπεσαν. d Αἰάκεσι. e Ἴωνες. f ἐρήμῳ.

Zanclæorum miseria, oppido a Samiis capto. Scythæ tyranni fuga ad Darium. Æaces restitutus tyrannidi Sami. Caria subacta ab Persis. Histiæi felix pugna cum Chiis. Chorus Cadolescentum Delphos missus.

to urbe, & fratri ejus Pythogeni vincula indidit, eosque in oppidum Inycum relegavit: at ceteros Zanclæos ex compacto agens cum Samiis, dato & accepto jurejurando, prodidit, pacta mercede ut dimidium omnis supellectilis ac mancipiorum in urbe ipse haberet; quæ vero in agris essent, omnia ipsi cederent. Ergo plerosque Zanclæorum titulo mancipiorum in vinculis ipse habebat: quorum præstantiores trecentos Samiis occidendos tradidit: quod tamen illi facere no-
24 luerunt. Ceterum Scythes Zanclæorum monarcha ex Inyco profugit Himeram, atque illinc transmisit in Asiam, ascenditque ad Darium regem: quem Darius justissimum virorum omnium censuit qui è Græcia ad se ascendissent. nam quum exorato rege in Siciliam abiisset, rursus è Sicilia ad regem rediit: donec præ senio admodum beatus apud Persas excessit è
25 vita. Samii itaque Medis liberati, Zanclam urbem pulcherrimam nullo negocio adepti sunt. Ceterum post navale prœlium pro Mileto gestum, Phœnices jubentibus Persis Æacem Sylosontis filium, utpote de ipsis bene meritum, & qui egregiam operam navasset, Samum reduxerunt. Quæ civitas, sola ex omnibus quæ Dario rebellaverant, ea fuit cujus neque urbs neque templa incenderentur, quod in pugna navali à sociis defecisset. Statim expugnata Mileto Persæ Cariam cepere, civitatibus partim se ultro dedentibus, partim vi adactis. Et hæc quidem ita ge-
26 sta sunt. Histiæo autem Milesio, dum circa Byzantium agit, & Ionum onerarias naves quæ è Ponto cursum tenebant intercipit, affertur nuncius de rebus ad Miletum gestis. Itaque negociis ad Hellespontum pertinentibus Bisaltæ Apollophanis filio Abydeno delegatis, ipse habens Lesbios, Chium navigat, & apud locum quendam agri Chii, quem vocant Cava, cum Chiorum præsidio, quod ipsum non recipiebat, congressus, permultos eorum interfecit: simulque ceteros Chios, utpote ex pugna navali male affectos subegit, quodam ex eorum oppi-
27 dulo cum Lesbiis progrediens. Sed videlicet quoties ingentes sunt eventuræ calamitates civitati vel nationi, solent signis prænunciari. etenim Chiis ante hanc cladem ingentia signa contigerant: unum, quod ex choro centum adolescentum quos miserant Delphos, duo omni-

ἀποβαλόντα [a] τὴν πόλιν, ὁ Ἱπποκράτης πεδήσας, καὶ τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένεα, ἐς Ἴνυκον πόλιν ἀπέπεμψε. τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους, κοινολογησάμενος τοῖσι Σαμίοισι, καὶ ὅρκον δοὺς καὶ δεξάμενος, παρέδωκε· μισθὸς δέ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάντων τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεα λαβεῖν τὸν ἐν τῇ πόλι· τὰ δὲ ἔπι τῶν ἀγρῶν πάντα, Ἱπποκράτεα [b] λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν Ζαγκλαίων αὐτὸς ἐν ἀνδραποδῶν λόγῳ εἶχε δήσας· τοὺς δὲ χορυφαίους αὐτῶν τριηκοσίους, ἔδωκε τοῖσι Σαμίοισι κατασφάξαι· ἃ μέν τοι οἱ γε Σάμιοι ἐποίησαν ταῦτα. Σκύθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μουνάρχου, ἐκ τοῦ [c] Ἴνυκου ἐκδιδρήσκει ἐς Ἱμέρην· ἐκ δὲ ταύτης, παρῆν ἐς τὴν Ἀσίλην, καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. καὶ μιν ἐνόμισε Δαρεῖος πάντων ἀνδρῶν δικαιότατον εἶναι, ὅσοι ἐκ τοῦ Ἑλλάδος παρ' ἑωυτὸν ἀνέβησαν. καὶ γὰρ θηρεύοντα βασιλέα, ἐς Σικελίην ἀπίκετο· καὶ αὖτις ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω πάλιν βασιλέα, ἐς ὃ γήρᾳ μέγα ὄλβιος ἐὼν ἐτελεύτησε ἐν Πέρσῃσι. Σάμιοι δὲ ἀπαλλαχθέντες Μήδων, ἐπὶ νηὶ πόλιν καλλίστην Ζάγκλην ᾠκίσαντο. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μιλήτου γενομένην, Φοίνικες, κελεύσαντων Περσέων, κατῆγον ἐς Σάμον Αἰάκεα τὸν Συλοσῶντος, ὡς πολλόν τε ἄξιον γενόμενον σφίσι, καὶ μεγάλα κατεργασάμενον. καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ἀποστάντων ἀπὸ Δαρείου διὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν νεῶν τῶν ἐν τῇ ναυμαχίῃ, ὅτε ἡ πόλις, ὅτε τὰ ἱερὰ ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἁλούσης, αὐτίκα Καρίαν ἔσχον οἱ Πέρσαι· τοὺς μὲν ἑκουσίως [d] τῶν πολίων ὑποκυψάσιος, τοὺς δὲ ἀνάγκῃ προσαγαγόμενοι. ταῦτα μὲν δὴ ἔτω γένετο. Ἱστιαίῳ δὲ τῷ Μιλησίῳ ἐόντι παρὰ Βυζάντιον, καὶ συλλαμβάνοντι τοὺς Ἰώνων ὁλκάδας ἐκπλεούσας ἐκ τοῦ Πόντου, ἐξαγγέλλεται τὰ περὶ Μίλητον γενόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντα πρήγματα, ἐπιτράπει Βισάλτῃ Ἀπολλοφάνεος παιδὶ Ἀβυδηνῷ· αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους, ἐς Χίον ἔπλεε. καὶ Χίων φρουρὴν μὲν προσεπεμένην μιν, συνέβαλε ἐν Κοίλοισι καλεομένοισι τῆς Χίης χώρης. τούτων τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς, καὶ τῶν λοιπῶν Χίων, οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυμαχίης, ὁ Ἱστιαῖος ἔχων τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ πολίχνης τῆς Χίων ὁρμεώμενος. φιλεῖ δέ κως προσημαίνειν εὖτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ πόλι [e] ἢ ἔθνεϊ ἔσεσθαι. καὶ γὰρ Χίοισι πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο· τοῦτο μέν σφι πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν

a Ζαγκλαίων, ὡς ἀποβαλόντα. b Ἱπποκράτεϊ. c Hæ voces ἐκ τοῦ non sunt in MS. d ἑθελοντῖ. e κακὰ ἢ πόλι.

Quorum recenſentur strumnæ. Hiſtoria infelicis Hiſtiæi & occiſi & in crucem acti, capite ad Darium miſſo.

νενηκοντα ἐκατὸν, δύο μοιρῶσι τετέων ἀπενόσησαν, τὰς ἦ ὀκτώ τε καὶ ἐννενήκοντα αὐτέων λοιμὸς ἰσπολαβὼν [a] ἀπέωψε· τοῦτο ἦ, ἐν τῇ πόλι τὸ αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον πρὸ τὸ ναυμαχίης, παισὶ γράμματα διδασκομένοισι, ἐνέπεσε ἡ στέγη, ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μοῦνος ἐξανέφυγε. ταῦτα μὲν σφι σημήια ὁ θεὸς προεδείξε [b]. μετὰ δὲ ταῦτα, ἡ ναυμαχίη ἰσπολαβοῦσα, ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβαλε. ἐπὶ δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεφέρετο Ἱστιαίῳ Λεσβίων ἄγων. κεκακωμένων ἦ τῶν Χίων, καταπροφὼ ὑπεπίως αὐτέων ἐποιήσαντο [c]. Ἐνθεῦτεν ἦ ὁ Ἱστιαῖος ἐστρατεύετο ἐπὶ Θάσον, ἄγων Ἰώνων καὶ Αἰολέων συχνούς. προεκατημένων δὲ οἱ Θασίων ἦλθε ἀγγελίη ὡς οἱ φοίνικες ἀναπλώσοι ἐκ τὴν Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυθόμενος ἦ ταῦτα, Θάσον μὲν ἀπῆρε τὸν λείπων, αὐτὸς ἦ ἐς τὴν Λέσβον ἠπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν. ἐκ Λέσβου ἦ δρμηθεὶς οἱ τὸ στρατοῦ, πέρην διαβαίνων, ἐκ τοῦ [d] Ἀτάρνεος ὡς ἀμήσων τὸ σῖτον, τὸν τε ἐνῆεν, καὶ τὸ ἐκ Καΐκου πεδίου τὸ τῶν [e] Μυσῶν. ἐν ᾗ τούτοισι τοῖσι χωρίοισι ἐτύγχανε ἐὼν Ἅρπαγος, ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς στρατοῦ οὐκ ὀλίγης· ὃς οἱ ἀπεβάλετο συμβαλὼν, αὐτόν τε Ἱστιαῖον ζωγρήσας ἔλαβε, καὶ τὸ στρατὸν αὐτοῦ τὸ πλέω διέφθειρε. Ἐζωγρήθη δὲ ὁ Ἱστιαῖος ὧδε· ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρσῃσι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρης, οἱ μὲν σφέτερον χρόνον ἐπὶ πολλὸν, ἡ δὲ ἵππος ὕστερον ὁρμηθεῖσα ἐπιπίπτει τοῖσι Ἕλλησι. τότε δὴ ἔργον τὸ ἱππικὸν τοῦτο ἐξέφηνε. καὶ τετραμμένων τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἱστιαῖος ἐλπίζων οὐκ ἀπολέεσθαι ὑπὸ βασιλέος διὰ τὴν παρεοῦσαν ἁμαρτάδα, φιλοψυχίῃ τοιῇνδε τινὰ ἀναρέεται· ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, καὶ ὡς καταιρεόμενος, ὑπ' αὐτοῦ ἔμελλε συγκεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μετεὶς, καταμηνύει ἑωυτόν, ὡς εἴη Ἱστιαῖος ὁ Μιλησίου. Εἰ μέν νυν, ὡς ἐζωγρήθη, ἄχθη ἀγόμενος ὡς βασιλέα Δαρεῖον, ὁ δὲ ὅτι ἂν ἔπαθε κακὸν ὐδὲν, δοκέω ἐμοὶ, ἀφῆκέ τ' ἂν αὐτοῦ τὴν αἰτίην· νῦν δέ μιν, αὐτέων τε τούτων εἵνεκα, καὶ ἵνα μὴ διαφυγών, αὖτις μέγας ὡς βασιλέι γένηται, Ἀρταφέρνης τε ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, καὶ ὁ λαβὼν Ἅρπαγος, ὡς ἀπίκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν αὐτοῦ σῶμα αὐτοῦ τούτου ἀνεσώρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν περιχρύσαντες, ἀνήνεικαν ὡς βασιλέα Δαρεῖον ἐς Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαγτιημάμενος τοὺς ταῦτα ποιήσαντας, ὅτι μιν οὐ ζώοντα ἀνήγαγον ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἱστιαίου λύσαντάς τε καὶ περιείλαντας εὖ ἐνετείλατο [f] θά-

omnino rediere, nonaginta octo tabe intercipiente abſumptis: alterum, quod ſub idem tempus, paulo ante navalem pugnam, tectum ſupra pueros litteras diſcentes corruit, ita ut ex centum viginti pueris unus modo evaſerit. hæc eis ſigna deus præmonſtravit. Poſt hæc excepit pugna navalis, quæ civitatem in genu dejecit. Poſt eam pugnam acceſſit Hiſtiæus cum Lesbiis, qui Chios jam exhauſtos facile excidit. Hiſtiæus autem illinc cum multa Ionum & Æolenſium copia adverſus Thaſum contendit. Cui Thaſum obſidenti quum eſſet nunciatum Phœnices à Mileto in reliquam Ioniam proficiſci, Thaſum inexpugnatam reliquit, atque in Lesbum trajecit cum omnibus copiis: & illinc eas formidine invadente trajicit in oppoſitam continentem, ex Atarneo meſſurus frumentum tam illinc quam ex campo Caici qui erat Myſorum. Erat in his locis forte Harpagus, vir Perſa, non parvi exercitus dux: qui cum Hiſtiæo egreſſo in terram certamen committens, & ipſum Hiſtiæum vivum cepit, & majorem exercitus ejus partem occidit. Hunc autem in modum captus eſt Hiſtiæus: Dum Græci cum Perſis pugnarent in Malena regionis Atarnitidis, illi quidem diu perſtiterunt, deinde vero equitatus emiſſus in Græcos impetum dedit, & inde tota acies pependit; adeo ut verſis in fugam Græcis, Hiſtiæus ſperans ſe ob præſentem noxam non interfectum iri ab rege, talem quandam vitæ cupiditatem concipit, ut quum fugiens caperetur à quodam Perſa, atque captus ab eodem eſſet transfodiendus, ſeſe Mileſium Hiſtiæum eſſe, lingua Perſica utens indicaverit. Quem opinor ſi ita vivus captus ad regem Darium perductus fuiſſet, nihil mali fuiſſe paſſurum, & remiſſurum ei Darium culpam; nunc ne id contingeret, neve fuga elapſus apud regem magnus rurſus exiſteret, Artaphernes Sardium prætor & Harpagus, qui ceperat, ut Sardes reverſus eſt captivum ducens, corpus quidem ejus illic in crucem ſuſtulerunt, caput ſale conditum Suſa ad regem Darium detulerunt. Ea re audita Darius objurgatis qui id fecerant, quod hominem vivum in conſpectum ſuum non adduxiſſent, juſſit Hiſtiæi caput eos elotum atque decorè obvolu-

28

29

30

a ἀπολαβὼν. b προεδήλωσε. c ἐποιήσαντο. d διαβαίνων ἐκ τοῦ F. e πεδίον τὸ. f προεπιλαβόντας ἀπαγαγόντας ἐπιτείλαντο.

volutum sepelire, tanquam viri de ipso ac de Persis bene meriti. Ita res Histiæi se habuerunt. PERSARVM autem nauticæ copiæ circa Miletum hybernantes, altero anno ut inde navigarunt, haud difficulter insulas continenti adjacentes ceperunt, Chium, Lesbum, Tenedum: quarum insularum ut quamque capiebant, singulas barbari subactas verriculabant. verriculant autem hunc in modum: Vir viri manum tenens prehensam, à mari boreali ad australe transiverunt: post hæc omnem insulam peragrant, venando homines. Ceperunt quoque in continente urbes Ionicas eadem ratione, præterquam quod non verriculabant homines. neque enim poterant. Hîc autem non falso cesserunt ea quæ duces Persarum minati sunt Ionibus, quum ex adverso castra haberent. nam postea quam potiti sunt urbibus, formosissimos quosque puerorum seligentes exciderunt, ut exsectis testibus pro viris integris facerent eunuchos; virgineseque forma præstantissimas ad regem transportarunt: & super hæc, urbes cum ipsis templis cremaverunt. Ita tertio Iones sunt in servitutem redacti, primum à Lydis, bis deinceps à Persis. Profectus ab Ionia navalis exercitus, omnia quæ ad lævam sunt Hellespontum innavigantibus subegit. nam quæ sunt ad dexteram, jam subacta erant à Persis per continentem. Hellespontiorum autem hæc in Europa sunt, Chersonesus, in qua frequentes sunt urbes, & Perinthus, & castella per Thraciam, & Selymbria, & Byzantium. Quorum Byzantii, & qui ulteriori in litore sunt Chalcedonii, ne expectaverunt quidem adventum Phœniciæ classis: sed relicta regione sua, in interiora Euxini ponti recesserunt, ibique urbem Mesambriam condiderunt. at Phœnices his locis quæ deserta erant incensis, ad Præconnesum & Artacen se convertunt. Quibus & ipsis igni traditis, rursus in Chersonesum revehuntur, eversuri ceteras urbes, quas superiore accessu non everterant. nam Cyzicum omnino ne accesserunt quidem; quod ipsi Cyziceni, jam ante adventum hunc classis Phœnicum sub rege erant, quum se OEbari, qui Dascylii præses erat, filio Megabazi, dedissent. Ceteras Chersonesi urbes præter Cardiam Phœnices subegerunt. Quarum usque ad id tempus tyrannus erat Miltiades, filius

31

32

33

34

θάψαι, ὡς ἀνδρὸς μεγάλως ἑωυτῷ τε & Πέρσῃσι εὐεργέτεω. τὰ μὲν δὴ ἱστιαῖον ὕτω ἔσχε. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων, χειμερίους δὴ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτει ὡς ἀνέπλωσε, αἱρέει δυπετέως τὰς νήσους τὰς ἐπὶ τῇ ἠπείρῳ κειμένας, Χίον & Λέσβον & Τένεδον. ὅκως δέ τινα τῶν νήσων, ὡς ἑκάστην αἱρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγίλευον τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τόνδε [a] τὸν τρόπον. ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς, ἐκ θαλάσσης τῆς βορηίης ἐπὶ τὸν νότιον διήκουσαν [b], καὶ ἔπειτα διὰ πάσης τῆς νήσου διέρχονται ἀγηνεύοντες τοὺς ἀνθρώπους. αἱρέουσι δὲ & τὰς ἐν ἠπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας κατὰ τὠυτό· τοὺς μὲν γὰρ ἐσαγίλευον τοὺς ἀνθρώπους· ἀνδράποδα γὰρ οἷά τ' ἦν. Ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψώσαντο τὰς ἀπηλὰς τὰς ἐπιπλήσσουσαν [c] τοῖσι Ἴωσι στρατοπεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. ὡς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολίων, παῖδάς τε τοὺς διειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέπεμπον, καὶ ἐπίεον ἀντὶ εὐνούχους διώρυχας [d]. καὶ παρθένους τὰς καλλιστευούσας, ἀναστάσας ἀπὸ βασιλῆα. τοῦτό τε δὴ ἐπίεον, καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱροῖσι. ὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἴωνες κατεδουλώθησαν· πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, δὶς δὲ ἔξῆς [e] τότε ὑπὸ Περσέων. Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐπλέεσκε & Ἑλλησπόντου, αἱρέει πάντα. τὰ γὰρ δεξιὰ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ' ἤπειρον. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν [f] τῇ Εὐρώπῃ οὗτοι & Ἑλλησπόντου, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι [g], καὶ Πέρινθος, καὶ τὰ τείχεα τὰ ἀπὶ Θρηίκης, καὶ Σηλυμβρίη τε [h] καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι μέν νυν καὶ οἱ πρηνέες Χαλκηδόνιοι, δεδιότες ὑπερεθέοντας τὰς Φοινίκας, ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην, ἔσω [i] ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἴκησαν. οἱ δὲ Φοίνικες καταιδούμενοι ταύτας τὰς χώρας τὰς καταλειφθείσας [k], τρέπονται ἐπί τε Προικόνησον, καὶ Ἀρτάκην. πυρὶ δὲ καὶ ταύτας νείμαντες, ἔπλεον αὖτις ἐς τὴν Χερσόνησον, ἐξαιρησόμενοι τὰς ὑπολοίπους τῶν πολίων, ὅσας πρότερον παρῆκαν [l] ἀκατάστατους. ὑπὸ δὲ Κυζίκην ὧδε ἐπλωσαν τὴν δεύτερην. αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον & Φοινίκων ἔσπλευσαν, ἐγεγόνεσαν [m] ὑπὸ βασιλέϊ, Οἰβάρῃ τῷ Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες τῷ ἐν Δασκυλίῳ ὑπάρχῳ. τὴν δὲ Χερσόνησον, πλὴν Καρδίης πόλιος, τὰς ἄλλας πάσας ἐχρώσαντο οἱ Φοίνικες. Ἐτυράννευε δὲ αὐτῶν μέχρι τότε Μιλτιάδης

a τῶνδε. b διήκειν. c ἐπιπλήσσουσαν. d αὐτὶ εὐνούχων εἶναι διωρύχους. e ἑξῆς. f εἰσὶ δὲ αἱ ἐν. g πόλιες πολέες εἰσί. h Σηλυβρίη τε. i οἴχοντο, φεύγοντες ἀπολιπόντες τὴν πόλιν, ἔσω. k καταλειφθείσας. l ὅσας πρότερον παρῆκαν. m ὑποτελεῖς ἐγεγόνεσαν, ὑπηγμένοι ἦσαν.

Miltiades Cypseli filius per Doloncos tyrannus Chersonesi, quam munivit contra Absinthios Thracas. mox ab Lampsacenis captus.

ὁ Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω, κτησαμένῳ τὴν ἀρχὴν ταύτην πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου, τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον Δόλογκοι Θρήικες τὴν ἀρχὴν τὴν Χερσονήσου ταύτην· ἔτεϊ ὧν οἱ Δόλογκοι πιεζόμενοι πολέμῳ ὑπὸ Ἀβαντίων, ἐς Δελφοὺς ἔπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἀνεῖλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι ἀπὸ τῆς χώρης τοῦτον, ὃς ἂν σφέας ἀπίοντας ἐκ τοῦ ἱροῦ πρώτου ἐπὶ ξεινίην καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογκοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν, διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἤισαν. καὶ σφέας ὡς κάρτα οὐδεὶς ἐκάλεε, ἐκτρέποντας ἐπ' Ἀβαντέων [a]. Ἐν δὲ τῇσι Ἀθήνῃσι τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος, ἀτὰρ ἐδυνάστευέ τε [b] Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἐὼν οἰκίης πεντεμπορίδος, τὰ μὲν ἀνέκαθεν, ἀπ' Αἰακοῦ τε [c] Αἰγίνης γενόμενος· τὰ δὲ νεώτερα, Ἀβαντίδαι τε, φιλαίου τοῦ Αἴαντος παῖδος γενόμενος πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης Ἀθηναίου. ἔτος ὁ Μιλτιάδης, κατήμενος ἐν τοῖσι πρόθυροι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὁρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας, ἐσθῆτα τὴν ἐγχωρίην ἔχοντας, καὶ αἰχμὰς, προσεβώσατο· καὶ σφι προσελθοῦσι, ἐπεστείλατο καταγωγὴν καὶ ξεινίην. οἱ δὲ δεξάμενοι, καὶ ξεινωθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐξέφαινον πᾶν τὸ μαντήιον. ἐκφήναντες δὲ, ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πείθεσθαι. Μιλτιάδεα δὲ ἀκούσαντα, ὠξυτάτη ἔπεσε ὁ λόγος, οἷα ἀχθόμενόν τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ, καὶ βουλόμενον ἐκποδὼν εἶναι. αὐτίκα δὲ ἐσέλθων ἐς Δελφοὺς, ἐπεφρόντιζε περὶ τοῦ χρηστηρίου εἰ ποιοίη τὰ περ αὐτοῦ οἱ Δόλογκοι προσεδέοντο. Κελεύοντος δὲ καὶ τοῦ Πυθίης, ἔτω δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου ὀλυμπιονίκης πρότερον τούτου θέλοντος, τότε πρῶτον Ἀθηναίων πάντων τοῦ βουλομένου μετεῖχε καὶ στόλου, ἔπλεε ἅμα τοῖσι Δολόγκοισι, καὶ ἔσχε τὴν χώρην· καὶ μιν οἱ ἐπαγαγόμενοι [c] τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἐπετείχισε [d] τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου, ἀπὸ Καρδίης πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφέας οἱ Ἀβαντιοι δηλέεσθαι ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώρην. εἰσὶ δὲ ἅτοι στάδιοι ἐξ τε καὶ τριήκοντα καὶ ἰσθμός. ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἡ Χερσόνησος εἴσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρακοσίων τὸ μῆκος. Ἀποτειχίσας δὲ τὸ αὐχένα τῆς Χερσονήσου ὁ Μιλτιάδης, καὶ τοὺς Ἀβαντίους τρόπῳ τοιῷδε ὠσάμενος, τῶν λοιπῶν πρώτοισι ἐπολέμησε Λαμψακηνοῖσι· καὶ μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες [e] αἱρέουσι ζωγρίῃ. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Λυδῷ ἐν γνώμῃ γενόμενος. πυθόμενος δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, πέμπων προηγόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖσι

lius Cimonis, nepos Stesagoræ: cujus imperii autor fuerat Miltiades Cypseli filius, ad hunc modum. Dolonci Thraces imperium hoc Chersonesi tenebant. Hi Dolonci quum ab Absinthiis bello vexarentur, reges suos, ut de bello consulerent, Delphos miserunt. quibus Pythia respondit, ut coloniæ in suam terram deducendæ eum autorem asciscerent, qui primus eos templo abeuntes hospitio invitasset. Dolonci sacram viam ingressi, per Phocenses atque Bœotios iter fecerunt: à quorum nemine invitati, Athenas divertunt. Ea tempestate Athenis omne 35
quidem imperium tenebat Pisistratus, dominabatur tamen & Miltiades Cypseli filius è familia quadrigas alente ad Olympia, primam originem repetens ab Æaco & Ægina, sed recentiora Atheniensis, ab Philæo Ajacis filio, qui primus in ea domo Athenicnsis extitit. Miltiades hic, ut sedebat in suis anteforibus, cernens Doloncos prætereuntes, non illius loci vestem gerentes neque hastas, homines inclamavit: accedentibusque obtulit domicilium & hospitalia dona. Illi admissa oblatione, hospitaliter ab eo accepti, aperuerent ei totum oraculum, precesque addiderunt ut deo obsequeretur. Miltiadi ea oratione audita, confestim persuasum est, ut qui pertæsus imperium Pisistrati, cuperet illinc emigrare: protinusque Delphos se contulit oraculum consulturus, nunquid faceret quæ Dolonci ab eo petiverant. Jubente etiam 36
Pythia, ita Miltiades Cypseli filius, quadrigæ curriculo jam antea in Olympiacis victor, una cum Doloncis navigavit, assumptis Athenicnsium voluntariis quibusque ad expeditionem. & ubi locum illum tenuit, ab iis qui se deduxerant, tyrannus creatus est. Is ante omnia Chersonesi isthmum operibus munivit, ab urbe Cardia ad Pactyam, ne ab Absinthiis regionem incursantibus infestari posset. sunt autem isthmi ista sex ac triginta stadia. ab hoc autem isthmo introrsus, omnis Chersonesus quadringentorum viginti stadiorum est longitudinis. Mil- 37
tiades igitur, interseptis faucibus Chersonesi, atque hoc modo Absinthiis expulsis, primis ceterorum Lampsacenis intulit bellum: illi dispositis insidiis eum vivum cepere. Ea re Crœsus Lydus audita (erat autem Crœso Miltiades charus) per nuncios Lampsacenis præcepit, ut

a ἐπ' Ἀβαντέων. b ἐδυνάστευε τε. c ἐπαγόμενοι. d ἀπετείχιζε. e Λαμψακηνοὶ οἱ λοχήσαντες.

ut hominem missum facerent: alioqui se illos in morem pinus extriturum minatus est. Hac oratione nutantibus Lampsacenis, quid sibi vellet quod Crœsus minabatur se illos in morem pinus extriturum, vix tandem quidam è majoribus natu intelligens, quid illud esset exposuit, inquiens pinum ex omnibus arboribus solam esse, quæ excisa nullam subolem remittat, sed prorsus emoriatur. Eapropter veriti Crœsum Lampsaceni, solutum
38 Miltiadem remiserunt. Ita Miltiades ob Crœsum evasit: qui postea sine liberis moriens, imperium atque opes tradidit Stesagoræ, Cimonis sui fratris uterini filio. Cui defuncto Chersonesitæ, ut mos est, conditori sacrificant, certamenque equestre ac gymnicum statuto tempore celebrant, in quo nulli Lampsacenorum certare permittitur. Durante autem cum Lampsacenis bello, contigit ut Stesagoras quoque liberis orbus decederet, in prytaneo percussus securi caput à quodam qui se transfugam verbis simulabat, sed
39 re ipsa hostis erat & subardentior. Stesagora hunc in modum defuncto, tum Pisistratidæ Miltiadem Cimonis filium fratrem defuncti Stesagoræ, cum trireme ad suscipiendas in Chersoneso res dimiserunt: in quem etiam Athenis beneficia contulerant, tanquam non sane conscii mortis Cimonis patris ejus; quam mortem alio in libro qualis fuerit commemorabo. Miltiades ut venit in Chersonesum, domi tenebat fratrem Stesagoram, videlicet puniens. Quod quum audissent Chersonesitæ, undique ex omnibus civitatibus principes congregati sunt; quum autem communi profectione uterentur, quasi ad simul lugendum, in vincula ab eo conjecti sunt, & Miltiades Chersonesum obtinet, adjutores nutriens quingentos; filiamque Olori regis Thracum Hegesipylam duxit uxorem. Hic
40 Cimonis filius Miltiades nuper quidem in Chersonesum venerat, tamen postquam venit, alia graviora negotia quam præsentia erant, illum exceperunt. nam tertio quam hæc gesta sunt anno Scythas profugit. Scythæ enim pastorii à rege Dario irritati, coactis copiis ad hanc usque Chersonesum processerant. Hos non ausus expectare venientes Miltiades fugit ab Chersoneso. Donec illis digressis eum postea Dolonci reduxere tribus
41 annis antequam hæc ei acciderent. Tunc Phœ-

κλεωΐζι μετιέναι Μιλτιάδεα· εἰ δὲ μὴ, σφέας πίτυος τρόπον ἀπιλέειν ἐκτρίψειν. πλανωμένων δὲ τῶν Λαμψακληνῶν ἐν τοῖσι λόγοισι, τί θελέ τὸ [a] ἔπος εἶναι τὸ σφὶ ἀπείλησεν ὁ Κροῖσος, πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν, μόγις κοτὲ μαθὼν τῶν τις πρεσβυτέρων, εἶπε τὸ ἐὸν, ὅτι πίτυς μούνη δενδρέων πάντων ἐκκοπεῖσα, βλαστὸν οὐδένα μετίῃ, ἀλλὰ παντελέθρως ἐξαπόλλυται. δείσαντες ὦν οἱ Λαμψακληνοὶ Κροῖσον, λύσαντες μετῆκαν Μιλτιάδεα. ὅτος μὲν δὴ ἀφῆκε Κροῖσον ἐκφυγών. μὴ δὲ τελευτᾶ [b] ἄπαις, τῷ δεχθέντε τὰ χρήματα ὑὸς ἀδελφεοῦ Στησαγόρη τῷ Κίμωνος ἀδελφεοῦ παιδὶ ὁμομητρίῳ. καὶ οἱ τελευτήσαντι Χερσονησῖται θύουσι, ὡς ὁ νόμος, οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικόν τε καὶ γυμνικὸν ἐπιτελέουσι, ἐν τῷ Λαμψακληνῶν οὐδενὶ ἐξῆν ἀγωνίζεσθαι. πολέμου δὲ ἐόντος πρὸς Λαμψακληνοὺς, καὶ Στησαγόρεα κατέλαβε ἀποθνήσκειν ἄπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν πελέκει ἐν πρυτανηίῳ, ὑπὸ ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ καὶ ἐπιθερμοτέρου τῷ ἔργῳ. τελευτήσαντος δὲ Στησαγόρεω τρόπῳ τοιῷδε, ἐνθαῦτα Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρεω δὲ τελευτήσαντος ἀδελφεὸν, καταλαμψόμενον τὰ πρήγματα, ὑπὸ Χερσονήσου ἀπεστείλαντο τριήρεϊ οἱ Πεισιστρατίδαι· οἱ μὲν δὴ ἐν Ἀθήνῃσι ἐποίεον εὖ, ὡς ὲ σωτῆρας δόξαν δὴ τοῦ πατρὸς Κίμωνος αὐτοὺς τὸν θάνατον· τὰ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὡς ἐγένετο. Μιλτιάδης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον, εἶχε κατ' οἶκον τὸν [c] ἀδελφεὸν Στησαγόρεα, δηλαδὴ ἐπιτιμέων· οἱ δὲ Χερσονησῖται πυθανόμενοι ταῦτα, συνελέχθησαν ἀπὸ πασέων τῶν πολίων οἱ διωκαζεύοντες πάντοθεν· χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀπικόμενοι ὡς συλλυπησόμενοι, ἐδέθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἔσχε τὴν Χερσόνησον, πεντακοσίους βόσκων δορυφόρους, καὶ γαμέει Ὁλόρου τοῦ Θρηϊκῶν βασιλῆος τὴν θυγατέρα Ἡγησιπύλην. οὗτος δὲ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης, νεωστὶ μὲν ἐληλύθεε ἐς τὴν Χερσόνησον, καταλάμβανε δέ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων πρηγμάτων χαλεπώτερα. τελέῳ μὲν γὰρ ἔτεϊ τετάρτῳ, Σκύθας ἐκφυγών. Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλῆος Δαρείου, συνεσάφησαν καὶ ἦλασαν μέχρι Χερσονήσου ταύτης. τούτους δρησάμενος ὁ Μιλτιάδης, ἔφυγε ἀπὸ Χερσονήσου [d]· ἐς ὃ οἱ τε Σκύθαι ἀπαλλάχθησαν, καὶ ἐκεῖνον Δόλογκοι κατήγαγον ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τελέῳ ἔτεϊ ὕστερον ἐγένετο τῶν τότε μιν κατεχόντων. Τότε δὲ πυθανόμενον εἶναι τὰς Φοί-

a MS. habet τὸ θέλε τὸ. b μετὰ δὲ ταῦτα τελευτᾷ. c οἶκος τὸν. d ἔφυγε Χερσόνησον.

Fuga Miltiadis Athenas, filio Metiocho ab Persis excepto & Susa perducto, ubi vixit. Ionia formata ad arbitrium Persicum. Parasangæ. Mardonius, gener regis, descendit cum novis copiis ad mare.

φοίνικας ἐν Τενέδῳ, πληρώσας νεῶν τριήρεας πέντε τῶν παρεόντων, ἀπέστελλε ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὡς ὑπερῆλθε ἐκ Καρδίης πόλιος, ἔπλεε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου. ὡς δὲ ἐμετέωρος ἐγένετο τὴν Χερσόνησον, καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περιέπλωσι τῆσι νήσοισι. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῆσι τέσσερσι τῶν νεῶν καταφεύγει ἐς Ἴμβρον· τὴν δὲ οἱ πέμπτην τῶν νεῶν καταῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες· τῶν δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, σὺν ἐκ τοῦ Ὀλόρου τοῦ Θρηίκιος ἐὼν γυναικὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης· καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηῒ εἷλον οἱ Φοίνικες· καί μιν πυθόμενοι ὡς εἴη Μιλτιάδεω παῖς, ἀνήγαγον ὡς τὸν βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι· ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι Ἴωσι, πίστιος χαλκέων τοῖσι Σκύθῃσι, ὅτε οἱ Σκύθαι προσεδέοντο, λύσαντας τὴν γεφύρην, ἀποπλέειν ἐς τὴν ἑωυτῶν· Δαρεῖος δὲ, ὡς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐπαύσατο κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε, καὶ Περσίδα γυναῖκα, ἐκ τῆς οἱ παῖδες ἐγένοντο, τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέαται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἴμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν ἔτι πλέον[a] ἐγένετο τυραννίων, ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ τάδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο. τότε δὲ ἔτεϊ Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, μεταπεμψάμενος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολίων[b], συνῆψε σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας ἠνάσκασε ποιήσασθαι, ἵνα δοσίδικοι εἶεν, καὶ μὴ ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάσκασε ποιέειν, καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας καλὰ τοῦ βασιλέος, τὰς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια· καλὰ δὲ τοῦτο μέτρησις, Φόρους ἔταξε ἑκάστοισι, οἳ καλὰ χώρῃσι διαφέρουσι ἔσχον ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ, ὡς ἐτάχθησαν ὑπ' Ἀρταφέρνεος· ἐτάχθησαν δὲ χαλεπὸν καὶ πολλὰ τὰ κατύπερθε εἶχον. καί σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν. Ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλῆος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω καταβαίνει ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυτικόν· ἡλικίην τε νέος ἐὼν, καὶ νεωστὶ γαμαιμήκεος βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστρην. ἄγων δὲ τοῦτον τὸν στρατὸν ὁ Μαρδόνιος, ἐπεί τε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς, ἐκόμιζε ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσὶ, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ διαπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον δὴ ἔρεξε τοῖσι μὴ ἀποδεκομένοισι Ἑλλήνων, Περσέων τοῖσι ἐπὶ

Phœnices apud Tenedum esse quum audisset, quinque cum triremibus (quas præsentibus facultatibus impleverat) Athenas navigavit; & sicut solverat ex urbe Cardia, per sinum Melana navigabat, prætervehens Chersonesum, & Phœnicum classe circumventus, ipse quidem cum quatuor navibus ad Imbrum evasit, quintam vero Phœnices insequuti ceperunt, cui præerat Miltiadis filius natu maximus Metiochus, non ex filia Olori Thracis, sed ex alia muliere. Eum Phœnices cum navi cepere; & quum Miltiadis filium esse cognovissent, ad regem perduxerunt, rati se magnam apud eum gratiam inituros: quoniam Miltiades dixerat apud Iones sententiam, ut suaderet Scythis, rogantibus soluta rate domum abire, obtemperare. Oblato tamen sibi Metiocho Darius tantum abest ut quicquam mali fecerit, ut permultis eum bonis affecerit. donavit enim domo & possessione, uxore etiam Perside: ex qua liberi geniti sunt qui inter Persas censentur. Miltiades autem ex Imbro 42
Athenas pervenit. Neque hoc anno quicquam est à Persis amplius in Ionas statutum contentiosum, sed benigna sane hæc eis contigerunt. Hoc anno Artaphernes Sardium præses accitis civitatium legatis, adegit Iones ad pactiones inter se faciendas de jure dando, & ne sese invicem ferrent aut agerent. Ad hoc adactis Ionibus, per parasangas (ita enim Persæ triginta stadia appellant) regiones eorum divisit: regionatimque tributa singulis instituit, quæ ab Artapherne instituta, ad meam usque ætatem illic obtinuerunt, juxta eadem pæne quæ prius fuerant. Et hæc quidem illis pacata erant. Ceterum ineunte statim vere 43
aliis ducibus ab rege abdicatis, Mardonius Gobryæ filius, adhuc adolescens, & recens in matrimonium accepta Darii filia Artozostra, ad mare descendit, permagnas ducens peditum classiariorumque copias. Qui cum exercitu postquam in Ciliciam pervenit, ipse conscensa navi cum classe reliqua abiit, aliis ducibus pedestres copias in Hellespontum ducentibus. Posteaquam autem prætervectus Asiam in Ioniam pervenit Mardonius, miram hîc rem ego referam iis Græcis qui non assentiuntur

Ota-

a ἔτι πλέον. b πολιμίων.

Otanem inter septem Persas suasisse potiorem esse Persis statum popularem, abdicatis Ionum tyrannis Mardonius statum popularem per civitates constituit. his actis, in Hellespontum ire contendit: ubi coacta ingenti vi navium, etiam multo peditatu, eas copias navibus trajecit Hellespontum, perque Europam iter Eretriam versus atque Athenas faciebat.
44 Hæ enim civitates erant prætextus expeditionis: sed in animo habebat quam plurimas posset Græcarum civitatum subigere. Nam & classe Thasios nec manum ex adverso levantes subegit, & peditatu Macedones, ultra eos qui jam erant, in servitutem redegit. etenim quæ intra Macedones sunt nationes, jam subactæ omnes erant. Hæc classis è Thaso transmittens, ac oppositam continentem legens, ad Acanthum usque processit: & ex Acantho solvens, dum Athon circumflectit, ventus aquilo vehemens atque arcens transitu in eam ingruit, naviumque valde multas in Athon expulit; adeo ut dicatur ad trecentas afflixisse, & supra viginti millia hominum interiisse: quippe quum feris illud mare circa Athon plane scateat, perierunt rapti ab illis, aut petris allisi, partim quod natare nescirent, partim gelu absumpti. Et cum nautico quidem
45 exercitu ita actum est. Mardonium autem cum pedestribus copiis in Macedonia stativa habentem Thraces Brygi sub noctem invasere, & cum alios multos ex eis occidunt, tum ipsum Mardonium vulnerant. Sed non tamen vel ipsi servitutem Persarum devitare potuerunt. nam Mardonius non prius ex iis locis decessit, quam illos in suam redegit potestatem. His subactis reduxit exercitum, tum ob eam quam adversus Brygos in exercitu terrestri, tum ob majorem quam in classe ad Athon acceperat calamitatem. Ita hic exercitus turpi-
46 ter re gesta rediit in Asiam. Altero post hæc anno Darius ante omnia Thasios à vicinis insimulatos tanquam defectionem molientes, misso nuncio jussit diruere muros, & naves in Abdera transportare. nam Thasii, ut qui ab Histiæo Milesio fuerant obsessi, & proventus magnos habebant, opibus utebantur, cum in texendis navibus longis, tum validioribus muris urbi circumdandis. Erat autem eis proventus hic ex continenti

Ὀτάνεα γνώμην ἀποδέξασθαι, ὡς χρεὼν εἴη δημοκρατίεσθαι Πέρσας. τοὺς δὲ τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος, δημοκρατίας κατίσας ἐς τὰς πόλιας. ταῦτα δὲ ποιήσας, ἠπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλῶν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλὸς, διαβαίνει τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐπορεύετο διὰ τῆς Εὐρώπης· ἐπορεύετο δὲ ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας. Αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα ἔσαν τῆς στρατιῆς, αὐτὸς δὲ νόῳ ἔχων ἕκαστα ὅσα ἂν πλείστας δυνατὸς κατασρέψασθαι τὴν Ἑλλωίδων πολίων. τοῦτο μὲν δὴ, τῇσι νήσοισι Θασίους ἅπαντας χειρωσάμενος, κατεσρέψατο· τοῦτο δὲ, τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ἄλλοισι ἀρχοῖσι δούλους προσεκτήσατο. πάντων γὰρ τῶν ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ὑπήκοα ἦν. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην τοῦ στόλου ἤπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου· ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμεώμενοι, περιέβαλλον. ὑπιπτεόντων δέ σφι περὶ τὴν ἄκρην βορέης ἄνεμος, μέγας τε καὶ ἄπορος, κάρτα τρηχέως περιέσσεε πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων. ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης πρὸς τῷ Ἄθῳ, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἁρπαζόμενοι· οἱ δὲ, πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ οὐκ ἐπιστάμενοι νέειν ἀπώλλυντο, ἢ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο· οἱ δὲ, ῥίγεϊ. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς ὧδε ἐπρήσσετο. Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ [a] ἐν Μακεδονίῃ, νυκτὸς Βρύγοι Θρήϊκες ἐπεχείρησαν· καὶ σφέων πολλοὺς φονεύσαντες οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι. ὁ μέντοι οὐδὲ αὐτὸς ἀλλοσυίλου διέφυγον χεῖρας Περσέων. ὁ γὰρ δὴ τρίτον ἀπανέσχε ἐκ τῶν χωρέων τυτέων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφέας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. τότε μέντοι καταστρεψάμενος, ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους, καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως πρὸς τὸν Ἄθων. ὅτε μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος, ἀπαλλάχθη [b] ἐς τὴν Ἀσίην. Δευτέρῳ δὲ ἔτεϊ τυτέων ὁ Δαρεῖος, πρῶτα μὲν Θασίους διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀσυγκτόνων ὡς ἀποστασιν μηχανοίατο, πέμψας ἄγγελον, ἐκέλευε σφέας τὸ τεῖχος περιαιρέειν, καὶ τὰς νέας ἐς Ἄβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ δὴ Θάσιοι, οἷα ὑπὸ Ἰσταίου τε τοῦ Μιλησίου πολιορκηθέντες, καὶ προσόδων ἐσέων μεγάλων, ἐχρέωντο τοῖσι χρήμασι, ναῦς τε ναυπηγούμενοι μακράς, καὶ τεῖχος ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσοδος σφι ἐγίνετο ἔκ τε τῆς ἠπείρου

καὶ

a πεζῷ στρατῷ στρατοπεδευομένῳ. b ἀπηλλάχθη.

Thasus à Phœnicibus condita, & unde nominata. Darius tentat Græcos petendo aquam & terram, & accipit, etiam ab Æginetis, quos Lacedæmone accusant Athenienses, mittiturque Cleomenes puniturus.

καὶ λπὸ τῶν μετάλλων. ἐκ μέν γε τῶν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῶν χρυσέων μετάλλων, τοσοῦτον ὀγδώκοντα τάλαντα γίνεται· ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ, ἐλάσσω μὲν τούτων, συχνὰ δὲ ἔτι, ὥστε τοσοῦτον Θασίοισι ἐξεῖναι καρπῶν ἀτελέσι, γενομένοισι ἀπὸ τε τῆς ἠπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἑκατὸν καὶ ἑκάστου, διηκόσια τάλαντα· ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον γενόμενον ἦλθε, τριηκόσια. Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα· καὶ μακρῷ λίθων αὐτέων θωυμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἥ τις νῦν ἀπὸ μὲν Θάσου τούτου καὶ Φοίνικος τοὔνομα ἔσχε· τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου, μεταξὺ Αἰνύρων τε χώρου καλεομένου, καὶ Κοινύρων. ἀντίον δὲ Σαμοθρηίκης ὄρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν ζητήσι. τοῦτο μέν νυν ἔστι τοιοῦτο. Οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλέι κελεύσαντι καὶ τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον, καὶ τὰς νέας τὰς πάσας ἐκόμισαν ἐς Ἄβδηρα. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀπιπτεύοντος τοῦ Δαρείου τοὺς Ἕλλήνων ὅ, τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κοτέρους πολεμέειν ἑωυτῷ, ἢ ὑποδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας, ἄλλους ἄλλῃ πέμπας, ἀνὰ τήν τε Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέι γῆν τε καὶ ὕδωρ. τοῦτους μὲν δὴ ἐς τήν Ἑλλάδα ἔπεμπε· ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἑωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. Οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἥκουσι ἐς τήν Ἑλλάδα κήρυξι, πολλοὶ μὲν ἠπείρωτέων ἔδοσαν τὰ προέχεσκε αἰτέων ὁ Πέρσης· πάντες δὲ νησιῶται, ἐς τοὺς ἀπικόμενοι αἰτησοντες, οἵ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται δίδοσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα, ἰθέως Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ὑπὸ σφίσι ἐπέχοντας [b] τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι, ὡς ἅμα τῷ Πέρσῃ ὑπὸ σφέας στρατεύωνται. καὶ ἅσμενοι προφάσι ἐπελάζουσι· φοιτησάντων τε ἐς τὴν Σπάρτην, κατηγόρεον Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν, προδόντες τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς ταῦτα δὲ τὸν κατηγορέοντα, Κλεομένης ὁ Ἀναξανδρίδεω, βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων, διέβη ἐς Αἴγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων τοὺς αἰτιωτάτους. ὡς δὲ ἐπεβάτευε συλλαμβάνων [c], ἄλλοι τε δὴ αὐτῷ ἐγίνοντο ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κριὸς ὁ Πολυκρίτου μάλιστα· ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν ὀρθὸν ἄξειν χαίροντα Αἰγινητέων. ἀνδρὶ γὰρ μιν Σπαρτιητέων ξείνῳ πιέσαντα πεῦσαι, ὑπ' Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα γὰρ ἂν μιν τῷ ἑτέρῳ βασιλέι ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ὑπισχνήσιος τοῦ Δημαρήτου.

nenti atque ex metallis. ex auri quidem fodinis in Scaptesyla plerumque redibant octoginta talenta: ex Thasiis autem metallis pauciora quidem his, sed tamen ita densa ut quum Thasii forent plerumque immunes circa fructus, eis in summam provenerint quotannis ex continenti atque ex metallis ducenta talenta; & quando plurimum, trecenta. Quæ metalla ipse 47 quoque inspexi, & ex ipsis longe admiratu dignissima erant, quæ Phœnices ii, qui cum Thaso eam insulam condiderunt, invenere; quæ ab hoc Thaso Phœnice nomen obtinuit. Hæc autem Thasi Phœnicia metalla sita sunt inter Ænyra locum appellatum & Cœnyra: atque è regione Samothraciæ ingens mons indagando eversus est. Et hoc quidem hu- 48 jusce modi est. Thasii autem jubente Dario, & murum suum diruerunt, & naves omnes Abdera devexerunt. Post hæc Darius, quid in animo Græci haberent, bellarene secum an sese ipsos dedere, tentandum ratus, caduceatores per Græciam alios alio dimittit, regi terram & aquam petere jussos. Et hos quidem in Græciam misit; alios autem ad tributarias sibi maritimas civitates dimisit, imperans longas naves fieri, & navigia quibus equi vehuntur. Hæc igitur 49 isti comparabant, & legatis per Græciam euntibus, & quæ Persa præceperat petentibus, multi in continente populi dederunt: insulani quoque omnes, ad quos eadem petituri accessere, & tum alii insulani dant terram & aquam Dario, tum etiam Æginetæ. Qua re continuo Athenienses irritati sunt, quod putarent hostili in ipsos animo dedisse Æginetas, ut una cum Persa adversus eosdem militarent. Itaque libenter occasionem amplexi, Spartam profecti illos insimulaverunt, quasi eo quod fecerant Græciam prodidissent. Ad hanc delationem Cleo- 50 menes Anaxandridæ filius, Spartiatarum rex, Æginam transmisit, animo præcipuos ejus rei autores comprehendendi. Conanti autem illos comprehendere cum alii Æginetæ interessere, tum præcipue Crius Polycriti filius, negans fore, ut gaudens quemquam duceret Æginetarum: nam id eum facere sine communi Spartiatarum, ab Athenien sibus pecunia corruptum; alioqui cum altero rege venturum fuisse ad comprehendendum. Hoc autem dicebat ex epistola Demarati.

a τὰς νέας πάσας. b σφίσι ἔχοντας. c συλλαμβάνειν.

Dictum mordens Cleomenis erga Crium. Demaratus illius obtrectator. Aristodemus auctor Lacedæmonis, patet geminorum, sed quorum ordo in nascendo ignoratus.

marati. Crium Cleomenes ex Ægina repulsus interrogavit quod ei nomen esset. Ille respondit quod erat. Cui Cleomenes, Crie, inquit, jam nunc præferrato cornua, tanquam occursurus ma-
§1 gno malo. Spartæ autem calumniabatur Cleomenem per id tempus remanens Demaratus Aristonis filius & ipse rex Spartiatarum, sed ex familia inferiore, non tamen ob aliud inferiore, (ab eodem enim oriundi) quam quod familia EUrysthenis, quia primogenituræ jus
§2 habebat, honoratior erat. Etenim Lacedæmonii, nulli poëtarum assentientes, negant se in eam quam nunc possident regionem ductos à filiis Aristodemi, sed ab ipso Aristodemo, filio Aristomachi, nepote Cleodæi, pronepote Hylli regnante. Et post non multo Aristodemi uxorem nomine Argiam, (quam dicunt fuisse filiam Autesionis, neptem Tisameni, proneptem Thersandri, abneptem Polynicis) peperisse geminos: eisque conspectis Aristodemum morbo decessisse. Lacedæmonios autem qui tum erant, inito consilio creasse regem è pueris eum qui esset primogenitus, ut lex jubebat. Hinc igitur nescientes utrum eligerent, quum essent similes ac pares; id quum nequirent scire, aut etiam ante hoc tempus, fuisse percontatos genitricem: ea quoque ipsa negante se dignoscere, etsi optime nosset illa aperire, quod cuperet ambos effici reges: ita de hoc dubitantes Lacedæmonios misisse Delphos sciscitatum quid in ea re agerent; & iis Pythiam imperaviſſe, ut utrumque puerorum regem ducerent, sed primogenitum magis honorarent. Hoc responso à Pythia edito, Lacedæmonios nihilominus incertos quo pacto primogenitum reperirent, admonitos fuisse ab Messenio, cui nomen Panites, ut observarent utrum puerorum mater priorem lavaret cibaretque; quam si deprehenderent eodem semper modo factitare, illos vero habituros id omne quod quærerent, & vellent invenire: sin & illa alternando erraret, palam eis fore ne ipsam quidem quippiam magis nosse; & ut isti aliam rationem inirent. Ibi Spartiatas ex admonitu Messenii observantes matrem Aristodemi puerorum, ignaram cur observaretur, animadvertentesque illam uno modo præferentem primogenitum tum cibando, tum lavando, accepisse puerum

μαρήτῳ. Κλεομένης δὲ ἀπελαυνόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰγίνης, εἴρετο τὸν Κριὸν ὅ, τι οἱ εἴη τὸ ὄνομα· ὁ δὲ τὸ ἐὸν ἔφραζέ οἱ. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν ἔφη, Ἤδη νῦν καταχάλκεα ὦ Κριὲ τὰ κέρεα, ὡς συνοισόμενον μεγάλῳ κακῷ. Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τῶν τοῦ χρόνου ὑστερεόντων Δημάρητον ὁ Ἀρίστωνος, διέβαλε τὸν Κλεομένεα, ἐὸν βασιλεὺς καὶ ἐὸν Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τοῦ ὑποδεεστέρης· κατ' ἄλλο μὲν ἐδὲν ὑποδεεστέρης, (ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γεγόνασι) καὶὰ πρεσβυγενείην δέ κως τετιμῆσθαι μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένεα. Λακεδαιμόνιοι γὰρ, ὁμολογεόντων ἐδενὶ πιστῇ, λέγουσι αὐτὸν Ἀριστόδημον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὕλλου βασιλεύοντα, ἀγαγεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώρην τὴν νῦν οἰκέοντας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Ἀριστοδήμου παῖδας. μὴ ἐὸν χρόνον ἀπὸ πολλοῦ, Ἀριστοδήμου πεκεῖν τὴν γυναῖκα, τῇ ὄνομα εἶναι Ἀργείην. θυγατέρα δὲ αὐτὴν λέγουσι εἶναι Αὐτησιῶνος, τοῦ Τισαμενοῦ, τοῦ Θερσάνδρου, τοῦ Πολυνείκεος. ταύτην δὲ πεκεῖν δίδυμα· ἐπιδόντας δὲ τὸν Ἀριστόδημον τὰ τέκνα, νόσῳ τελευτῆσαι. Λακεδαιμονίους δὲ τὸς τότε ἐόντας, βουλεῦσαι κατὰ νόμον βασιλῆα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι· ἔκων δὲ σφέας ἔχειν ὁκότερον ἕλωνται, ὥστε ἐόμοίων ἐόντων ἀμφοτέρων [a] ἐόντων. ἀδυναμένους δὲ γνῶναι, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δέ, ἐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώσκειν, εἰδυῖαν μὲν ἐὸ τὸ κάρτα λέγειν τοῦτο, βουλομένην δὲ εἴ κως ἀμφότεροι γένοιατο βασιλῆες. τὸς μὲν δὴ Λακεδαιμονίους ἀπορέειν. ἀπορεόντας δὲ, πέμπειν ἐς Δελφούς, ἐπειρησομένους ὅ, τι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κελεύειν σφέας ἀμφοτέρους τὰ παιδία ἡγήσασθαι βασιλῆας, τιμᾶν δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον [b]. τὴν μὲν δὴ Πυθίην ταῦτά σφι ἀνελεῖν. τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι ἐδέν ἦσσον ὅκως ἐξεύρωσι αὐτέων τὸν πρεσβύτερον, ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσήνιον, τῷ ὄνομα εἶναι Πανίτην. ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, φυλάξαι τὴν γυναῖκα, ὁκότερον τῶν παίδων πρότερον λάβῃ ἐσπίζειν· ἢν μὲν καὶὰ ταὐτὰ φαίνηται αἰεὶ ποιεῦσα, τὸς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον περ ἐς δίζηται ἐς ἡλικίην ἐξεύρειν· ἢν δὲ πλανᾶται ἐς ἑκείνην, ἑναλλὰξ ποιεῦσα, δῆλά σφι ἔσεσθαι ὡς ἐδὲ ἐκείνη πρόκειται ἐδέν εἰδέναι· ἐπ' ἄλλην τε σφέας τρέπεσθαι ὁδόν. ἐυρόντας δὴ τὸς Σπαρτιήτας, καὶὰ τὰς ὑποθήκας, φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παίδων, λαβεῖν κατὰ ταυτὰ τιμῶσαν τὸν πρότερον καὶ σίτοισι καὶ λουτροῖσι, ὁκοτέρου εἰδυῖαν τοῦ εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λα-

a Hæc vox ἀμφοτέρων non extat in MS. b In MS. est πρεσβύτερον.

Dorienſium reges uſque à Perſeo fuiſſe Græcos, qui cujas fuerit, litigatur. Regum Spartæ jura.

βούλες δὲ τὸ παῖδιον τὸ πυώμενον ϖρὸς τ᾽ χναμένης, ὡς ἐὸν ϖρότερον, τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ ὄνομα τεθῆναι Εὐρυσθένεα· τῷ δὲ νεωτέρῳ [a], Προκλέα. τούτους ἀνδρωθέντας, αὐτούς τε ἀδελφεοὺς ἐόντας, λέγεσι διαφόρους εἶναι τ᾽ πάντα χρόνον τ᾽ ζόης αὐτέων [b] ἀλλήλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ τούτων γινομένους, ὡσαύτως διατελέειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν ταῦτα λέγουσι μοῦνοι Ἑλλήνων· ταῦτα δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα [c] ὑπ᾽ Ἑλλήνων, ἐγὼ γράφω. τούτους τοὺς Δωριέων βασιλῆας, μέχρι μὲν Περσέος τ᾽ Δανάης τ᾽ θεοῦ ἀπέοντας, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ᾽ Ἑλλήνων, καὶ ἀποδεικνυμένους ὡς εἰσὶ Ἕλληνες· ἤδη γὰρ τιμικαῦτα ἐς Ἕλληνας ἔτεϊ ἐπίλεον. ἔλεξα δή, μέχρι Περσέος, τοῦτο εἵνεκα, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνέκαθεν ἐπ᾽ ἐλαττον, ὅτι οὐκ ἔστι ἐπωνυμίη Περσέι ἀνδρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλέι Ἀμφιτρυων. ἤδη ὦν ὀρθῷ λόγῳ χρεωμένῳ, μέχρι τ᾽ Περσέος ὀρθῶς εἰρεσιάν μοι [d]. ἀπὸ δὲ Δανάης τ᾽ Ἀκρισίης καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτῶν, φανεῖται ἂν εὕροντι οἱ τ᾽ Δωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπτιοι ἰθαγενέες. ταῦτα μέν νυν κατὰ τὰ Ἕλληνες λέγουσι γεγενήσηται. Ὡς δὲ ὁ Περσέων λόγος λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεὺς ἐὼν Ἀσσυριος, ἐγένετο Ἕλλην, ἀλλ᾽ οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι. τοὺς δὲ Ἀκρισίου παῖδας ὁμολογέουσι κατ᾽ οἰκηιότητα Περσέι εἶδεν, τούτους δὲ εἶναι, καπέπερ Ἕλληνες λέγουσι, Αἰγυπτίους. Καὶ ταῦτα μέν νυν ὧδε τούτοισι εἰρήσθω. ὅτι δὲ εὕροντο Αἰγύπτιοι, καὶ ὅτι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τὰς Δωριέων βασιληίας, ἄλλοισι γὰρ ὧδε αὐτέων εἴρηται, ἐάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι ἀπελάβοντο, τοῦτων μνήμην ποιήσομαι. Γέρεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιήτῃσι δεδώκασι, ἱρωσύνας δύο, Διός τε Λακεδαίμονος, καὶ Διὸς οὐρανίου· καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ᾽ ὅν ἂν βούλωνται χώρην. τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιήτεων ἀκωλυτόν· εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ἀγεῖ ἐνέχεσθαι. προϊόντων δὲ, πρώτους ἰέναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ ἀπέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λοχαγοὺς ὑπὸ πρανέϊ φυλάσσειν αὐτούς. πρεσβύτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἐξόδοισι [e], ὁκόσοισι ἂν ἐθέλωσι· τῶν δὲ θυομένων ἀπάντων τὰ δέρματά τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας. τοῦτα μὲν τὰ ἐμπόλεμια. Τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρεσιάς καὶ τὰ δὲ σφι δέδοται· ἐὼν θυσίην τινὰ δημοτελέα [f] ποιέηται, πρώτους ὑπὸ τοῦ δείπνου ἵζειν τοὺς βασιλέας· καὶ ἀπὸ τούτων πρῶτον ἄρχεσθαι, διπλήσια νέμοντας ἑκατέρῳ τὰ πάντα ἢ τοῖσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι. καὶ σπονδαρχίας εἶναι τούτων, καὶ τὰ τυθέντων πρόβατων τὰ δέρματα. νεομηνίας δὲ πάσας [g] καὶ ἑβδόμας ἱσταμένου μηνὸς, δίδο-

rum qui honorabatur à matre, tanquam primogenitum publiceque alendum curaſſe, impoſito ei nomine EUryſthene; juniori, Procle. Hos autem fratres, ubi adoleverunt, per omne vitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe, & itidem eorum poſteros perſeveraſſe. Hæc ſoli Græcorum Lacedæmonii ajunt. At hæc ſecundum ea, quæ commemorantur à Græcis, ego ſcribo; hos Dorienſium reges uſque ad Perſeum Danaæ filium deo omiſſo, recenſeri recte à Græcis, & demonſtrari Græcos eſſe. jam tum enim iſti inter Græcos cenſebantur. Ideo autem dixi, uſque ad Perſeum, nec altius repetii, quod nullum Perſeo cognomentum adeſt mortalis patris, quemadmodum Herculi Amphitryon. Itaque à me rectam rationem ſequente dictum recte eſt uſque ad Perſeum. A Danae vero Acriſii filia retrorſum patres eorum ſuperiores recenſendo, conſtabit principes Dorienſium eſſe Ægyptios indigenas. Hæc generis recenſio ex commemoratione Græcorum facta eſt. Ut autem à Perſis narratur, Perſeus ipſe, quum eſſet Aſſyrius, factus eſt Græcus, non tamen progenitores ejus. nam majores Acriſii fateri, quod ad cognationem, nihil cum Perſeo ſibi eſſe; eoſque quemadmodum Græci ajunt, Ægyptios eſſe. Hæc de his hactenus. Quod autem in regna Dorienſium, quum Ægyptii eſſent, ſucceſſerint, & ea acceperint, hæc (quoniam ab aliis dicta ſunt) omittemus: quæ vero alii non attigerunt, eorum faciam mentionem. Hæc autem decora regibus Spartiatæ tribuerunt: duo ſacerdotia, Jovis Lacedæmonis & Jovis cœleſtis: & jus belli in quamcunque libuerit regionem efferendi, ut id nulli Spartiatarum prohibere fas ſit; ſin, piaculari crimine teneatur. Ut in militando primi eant reges, abeant poſtremi. Centum delecti viri eis in militia cuſtodes adſint. In profectionibus ad bellum utantur ovibus quotcunque libuerit: quarum immolatarum omnium pelles ac terga accipiant ipſi. Bellica hæc. Alia ſunt quæ pacis tempore eis tribuuntur: Ut quoties aliquod publicum ſacrificium fit, primi in cœna reges diſcumbant, & iis primis dari partes incipiant, unicuique eorum dupla omnia quàm ceteris convivis: libaminumque initia penes illos ſint, & immolatarum ovium coria. Singulis quoque calendis & ſeptimis diebus ingreſſi menſis, ſin-

a Etiam hæc vox νεωτέρῳ non eſt in MS. b Hæc quoque vox αὐτέων non legitur in MS. c τάδε ἔχουσι λόγῳ κ. d ἐξηγιάσ μοι. e τοῖσι ἑξοδίοισι. f δημοτελῆ. g νεομηνίας ἔ διὰ πασας.

Aliæ regum jura, etiam erga mortuos domi seu in bello legitima.

singula pecora perfecta utrique è publico dentur in Apollinis: & farinæ medimnus, & vini Laconicus quartarius: & in omnibus certaminibus primaria sint exempta loca; & penes illos sit constituere proxenos, quos ex civibus velint; & utrique binos eligere Pythios. sunt autem Pythii, qui Delphos ad consulenda oracula mittuntur, quique publice cum regibus pascuntur. Regibus ad cœnam non euntibus domum mittantur bini farinæ chœnices, & vini cotyla: præsentibus dupla dentur omnia. eadem ratione à privatis quoque invitati ad cœnam honorentur. Vaticinia quæ contigerunt, ab illis custodiantur: sed simul ea noscant Pythii. Reges soli de his solis judicent: de virgine ad quam tota hereditas devenerit, quem habere eam oporteat, si pater eam nondum desponderit: nec non de viis publicis: & si quis adoptivum filium facere velit, coram regibus id fieri: eosdem quoque consultantibus assidere senioribus, qui sunt duodetriginta: si eo. non accesserint, eorum maxime propinqui senes decora regum obtineant, duos calculos ponendi, tertium pro seipsis.
58 Viventibus hæc regibus à republica Spartiatarum tribuuntur; ista defunctis. Equites per universam Laconicam quid acciderit nunciant: feminæ per urbem circumeuntes lebetem pulsitant. quumque hoc fit, necesse est ex singulis domibus duos ingenuos, marem ac feminam, contaminari, magnis pœnis, nisi hoc faxint, impositis. Eadem autem circa mortes regum consuetudo Lacedæmoniis est, quæ barbaris Asianis. nam plerique barbarorum eodem ritu in mortibus regum utuntur. Siquidem posteaquam mortem obiit Lacedæmoniorum rex, oportet ejus exequiis adesse ex omni Lacedæmone absque Spartanis aliquo numero vicinos apertis pectoribus. Horum igitur & hilotarum atque ipsorum Spartiatarum posteaquam multa millia in unum coacta sunt, promiscue cum mulieribus frontes suas intrepide pulsant, & ululatu immenso utuntur, ultimum semper quemque regum dicentes fuisse optimum. Qui vero regum in bello periit, ejus simulacrum quum expresserunt, in toro bene strato efferunt; & cum sepeliverunt decem dies justitium est, nullusque comitiorum consessus, sed lu-
59 ctus continens. Aliud autem hoc istis convenit cum Persis, quod defuncto rege

δίδοσθαι ἐκ τῦ δημοσίᾳ ἱρήϊον τέλειον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος, καὶ μέδιμνον ἀλφίτων, καὶ οἴνου τετάρτην Λακωνικήν. καὶ ἐν τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι πρεσβηΐας ἐξαιρέτους, καὶ πρόξενους ἀποδεικνύναι τέτοισι πρεσβεύειν [a] τὸς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν, καὶ Πυθίους αἱρέεσθαι δύο ἑκάτερον. οἱ δὲ Πύθιοι, εἰσὶ θεοπρόποι ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλήων τὰ δημόσια. μὴ ἐλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἀποπέμπεσθαί σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοίνικας ἑκατέρῳ, καὶ οἴνου κοτύλην· παρεῦσι δὲ δίκαιόν σφι πάντα δίδοσθαι. τοῦτο δὲ τῷ Ϝ πρὸς ἰδιωτέων κληθεῖσι ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι. τὰς δὲ μαντηΐας τὰς γινομένας, τύχας φυλάσσειν· συμβούλους δὲ Ϝ τὸς Πυθίους. δικάζειν δὲ μούνους τὸς βασιλέας τοσόνδε μοῦνα· πατρούχου τε παρθένου περὶ, ἐς τὸν ἐγγυητὴν ἔχειν, ἢν μὴ πατὴρ αὐτὸς ἐγγυήσῃ· καὶ ὁδῶν δημοσίων περὶ· καὶ ἢν τις θέτον παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων ἐναντίον ποιέεσθαι. καὶ παρίζειν βαλοῦσι τοῖσι γέρουσι, ἐοῦσι δυοῖν δέουσι τριήκοντα. ἢν δὲ μὴ ἔλθωσι, τὸς μάλιστά σφι τῶν γερόντων προσηκόντας ἔχειν τὰ τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους πλεμένους, τρίτην δὲ, τὴν ἑωυτῶν. Ταῦτα μὲν ζῶσι τοῖσι βασιλεῦσι δέδοται· ἐκ δὲ κοινὸν τῶν Σπαρτιητέων· ἀποθανοῦσι δὲ, τάδε· ἱππέες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν τὴν Λακωνικήν· κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιοῦσαι, λεβητα [b] κροτέουσι. ἐπεὰν ὦν τοῦτο γίνηται τοιοῦτο, ἀναγκη ἐξ οἰκίης ἑκάστης ἐλεύθερους δύο καταμιαίνεσθαι ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο, ζημίαι μεγάλαι ἐπικέαται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι κατὰ τὰ βασιλήων τὸς θανάτους ἐστὶ οὗτος Ϝ τοῖσι βαρβάροισι τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ. τὰ γὰρ ὦν βαρβάρων [c] οἱ πολλοὶ τῶυτῷ νόμῳ χρέωνται καὶ τὸς θανάτους τῶν βασιλήων. ἐπεὰν γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαίμονος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῷ τῶν περιοίκων ἀναμαχθὲς ἐς τὸ κῆδος ἰέναι. τούτων ὦν Ϝ τῶν εἱλωτέων, καὶ αὐτέων Σπαρτιητέων ἐπεὰν συλλεχθέωσι ἐς τωὐτὸ πολλαὶ χιλιάδες, σύμμιγα τῇσι γυναιξὶ κόπτονταί τε τὰ μέτωπα προθύμως, καὶ οἰμωγῇ ἀλαλητέουσι ἀπλέτῳ· φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀποθνῄσκοντα τῶν βασιλήων, τοῦτον δὴ ἄριστα ἄρξαι. ὃς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλήων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἴδωλον σκιώσαντες, ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένῃ ἐκφέρουσι. ἐπεὰν δὲ θάψωσι [d], ἀγορὴ δέκα ἡμερέων οὐκ ἵσταται σφι, οὐδ' ἐκκλησίη συνίζει, ἀλλὰ πενθέουσι τούτους τὰς ἡμέρας. Συμφέρον δὲ ἄλλο τόδε [e] τοῖσι Πέρσῃσι· ἐπεὰν

a πρεσβείας. b λέβητα. c ὧν βαρβάρων. d Hæc tria verba non sunt in MS. e ἄλλο ἔτι τοῦτο.

Lacedæmonii opificia paterna excipiunt. Historia & fata Aristonis connubiorum. Puellæ forma per Helenam emendata.

ἀποθανόντος δὲ βασιλῆος ἄλλος ἐνίσῃ βασιλεύς, ὅτευ ὁ ἐσιὼν ἐλεύθερος ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλέι ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφλε. ἐν δὲ αὖ Πέρσῃσι ὁ καπηλεύμενος βασιλεὺς τὸ ὠφλημένον φόρον μετίῃ πάσῃσι τῇσι πόλισι. Συμφέρονται δὲ καὶ τάδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· οἱ κήρυκες αὐτέων καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέξονται τὰς πατρώας τέχνας· καὶ αὐλητὴς τε αὐλητέω γίνεται, καὶ μάγειρος μαγείρου, καὶ κῆρυξ κήρυκος, οὐ καλὰ λαμπροφωνίῃ ὀπιπτεύσαντες ἄλλοι σφέας ὑπεξαγκλίζουσι, ἀλλὰ καὶ τὰ πάτρια ὀπιπτεύουσι. ταῦτα μὲν δὴ ἔτω γίνεται. Τότε δὲ τὸν Κλεομένεα ἐόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ, καὶ κοινὰ τῇ Ἑλλάδι [b] ἀγαθὰ πρήσσοντα, ὁ Δημάρητος διέβαλε, ὀκνέοντα Αἰγινητέων ἔτω κηδόμενον, ὡς φρονέων ἐς ἀτη χρεώμενον. Κλεομένης δὲ νοσήσας ἀπ' Αἰγίνης, ἐβούλευε τὸν Δημάρητον παῦσαι τὸ βασιληίης, ἀμὰ πρῆγμα τοιόνδε ὀπίσαζιν ἐς αὐτὸν ποιεύμενος. Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ, καὶ γήμαντι γυναῖκας δύο, παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ, οὐ γὰρ συγγινώσκειν αὐτὸς τούτου εἶναι αἴτιος, γαμέει τρίτῳ γυναῖκα. ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ, τῷ προσεκέετο τῶν ἀστῶν μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυνὴ καλλίστη μακρῷ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν· καὶ τοῦτο μέντοι καλλίστη ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γὰρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην, ἡ τροφὸς αὐτῆς, οἷα ἀνθρώπων τε ὀλβίων θυγατέρα, καὶ δυσδέα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρέοντες τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιεύμενους, ταῦτα ἕκαστα μαθοῦσα, ὀπιφερέζεται τοιάδε· ἐφόρεε αὐτὴν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρὸν, τὸ ἐστὶ ἐν τῇ Θεραπνῇ καλεομένῃ, ὑπερθε δὲ Φοιβηίου ἱροῦ. ὁκόσ' δὲ ἐνείκαι ἡ τροφὸς, πρός τι τῶν ἀγαλμάτων ἵστα, καὶ ἐλίσσετο τὸν θεὸν ἀπαλλάξαι τὸ δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δή ποτε ἀπιόντι ἐκ τοῦ ἱροῦ τῇ τροφῷ γυναῖκα λέγεται ὀπιφανῆναι· ὀπιφανεῖσαν δὲ, ἐπείρεσθαί μιν ὅ, τι φέρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ. καὶ τὴν φάναι, ὡς παιδίον φέροι [c]. τὴν δὲ κελεύσαι οἱ δεῖξαι· τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπορρῆξαι γὰρ οἱ οὐκ ἐθέλειν μηδενὶ ὀπιδεικνύναι. τὴν δὲ πάντως ἑωυτῇ κελεύειν ὀπιδεῖξαι. ὁρῶσαν [d] δὲ τὴν γυναῖκα πολλῷ μεμελεημένον ἰδέσθαι, ἔτω δὴ τὴν τροφὸν δεῖξαι τὸ παιδίον. τὴν δὲ, καταψώσασαν τοῦ παιδὸς τὴν κεφαλὴν, εἰπεῖν ὡς καλλίστου πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος. γαμέει δέ μιν ἐς γάμου ὥρην ἀπικομένην Ἄγητος ὁ Ἀλκείδεω,

ge alter qui ſuccedit liberat ære alieno, quicunque Spartiatarum aliquid aut reipublicæ debebat: & apud Perſas item qui rex creatus eſt, omnibus civitatibus tributum quod debebant remittit. Cum Ægyptiis etiam Lacedæmonii in hoc congruunt, quod eorum præcones & tibicines & coqui excipiunt paterna artificia: & tibicen è tibicine, & coquus è coquo, & præco ex præcone gignitur, neque alii propter vocalitatem impoſiti ipſos excludunt, ſed in paterno opere perſeverant: atque hæc quidem ita fiunt. Cleomenem autem tunc quum apud Æginam eſſet, ac communi Græciæ bono operam daret, inſimulabat Demaratus, non tam Æginetis ſtudens, quam invidia & damni ſtudio ductus. Quem Cleomenes ab Ægina reverſus conſultabat ut regno ſubmoveret; ob hanc rem intendens in eum actionem. Ariſton Spartæ regnum obtinens, quum duabus uxoribus ductis liberos non ſuſciperet, in ſe culpam ejus rei non eſſe agnoſcens, tertiam duxit uxorem, & duxit hunc in modum. Erat ei amicus quidam Spartiata, cujus opera ex omnibus civibus maxime utebatur; cui viro erat uxor longe ſpecioſiſſima omnium Spartanarum, idque ſane ex turpiſſima talis facta: ſiquidem quum haberet faciem minus luculentam, nutrix ejus, utpote filia parentum locupletum & formæ indecoræ, inſuper videns parentes ægre ferre, hoc excogitavit, ut puellam ſingulis diebus bajularet ad Helenæ templum, quod eſt in loco qui dicitur Therapne, ſupra Phœbeium fanum. eo quoties nutrix intulerat puellam, adſtans ſimulacro, deam precabatur ut alumnam deformitate liberaret. Cui aliquando abeunti è templo mulier quædam apparuiſſe fertur, atque interrogaſſe illam quidnam in ulnis geſtaret: & quum nutrix ſe infantem geſtare reſpondiſſet, juſſiſſe ſibi oſtendi: quumque negaret nutrix id ſe facturam, quod infantem parentes vetuiſſent oſtendi cuipiam, juſſiſſe prorſus ut ſibi oſtenderetur. Nutricem vero, quum videret mulierem illam magni æſtimare viſum, ei tandem puellam oſtendiſſe. Hanc autem demulcentem caput puellæ dixiſſe, futuram eam omnium Spartæ mulierum formoſiſſimam: atque ab eo die priſtinam ſpeciem mutari cœpiſſe. Hanc, quum ad nubilem pervenit ætatem, duxit uxorem Agetus Alcidis

a MS. eſſet diſerte ὑπεξαγκλίζουσι. b MS. habet κοινὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι. c φορέῃ. d MS. habet ὁρῶσα. ſed Patiſſ. vulg. reſtituat.

Modus astutus ductæ ab Aristone tertiæ uxoris, unde natus Demaratus citato partu, in quo temere quid proiecit pater, ob quod filius dein spoliatus regno, subjecto Leutychide.

62 cidis filius, ille amicus Aristonis. Ejus mulieris amore titillatus quum esset Ariston, hanc rem commentus est: Ageto sodali suo, cujus illa erat uxor, recepit se dono daturum unam è suis rebus omnibus quamcunque ille optaret; atque invicem jussit illum simile munus sibi dare. Agetus nihil de uxore suspicatus, quum videret Aristoni quoque uxorem esse, accepit condicionem, & in eam rem jusjurandum interposuerunt. Cui mox Ariston è suis rebus pretiosis donavit, quæcunque fuit, quam ille elegit: ita ipse vicissim pro scopo habens donari ab illo, ibi tum ergo optavit uxorem amici abducere. Agetus dicere, se præter hoc unum cetera annuisse; jurejurando tamen adactus ac doli astutia permittit ab-
63 duci. Ita tertiam hanc Ariston repudiata secunda duxit uxorem: quæ intra brevius tempus, nondum exactis decem mensibus, hunc ei genuit Demaratum. Ariston, quum ei sedenti in sella regia cum ephoris quidam ex domesticis nuncium nati filii attulisset, sciens ab quo tempore duxisset uxorem, deductis per digitos mensibus, dixit adjurans, Hic non est filius meus. Quod audientes ephori, haud magni fecere impræsentiarum; sed posteaquam puer adolevit, pœnituit Aristonem dicti, opinantem utique filium sibi esse Demaratum: cui ideo nomen impositum est Demaratus, quod ante eum natum omnis populus vota fecit, ut Aristoni, omnium ante id tempus regum viro probatissimo, filius gigneretur. ea de re
64 id nomen huic impositum est. Interjecto deinde tempore Aristone vita functo, Demaratus obtinuit regnum: sed videlicet necesse erat ut hæc quæ in notitiam venerant, hominem regno privarent. Eapropter à Cleomene vehementer insimulabatur, cum antea quod ab Eleusine abduxisset exercitum, tum eo tempore quum adversus Æginetas cum
65 Medo sentientes trajecit Cleomenes. Ergo ingressus eum ulcisci Cleomenes, componit cum Leutychide Menaris filio, Agidis nepote, ex eadem qua erat Demaratus familia, ut si eum regem in locum Demarati constituisset, se adversus Æginetas comitaretur. Erat autem Leutychides Demarato maxime inimicus, ob hanc caussam, quod quum Percalum filiam Chilonis, neptem Demar-

κείδεω, ὅτ☉ δὴ ὁ ☿ Ἀρίστων☉ φίλ☉. Τὸν δὴ Ἀρίστωνα ἐκνίζε ἄρα τ γυναικὸς ταύτης ὁ ἔρως. μηχανᾶται δὴ τοιάδε· αὐτός τι τῷ ἑταίρῳ ☿ λῶ ἡ γυνὴ αὕτη, ὑποδέκε[ται] [a] δωτίνῳ δώσειν τ ἑωυτῆ πάντων ἐν τῷ [b] ἂν αὐτὸς ἐκεῖν☉ ἕλη[ται], κ τ ἑταῖρον ἑωυτῷ ἐκέλευε ὡσαύτως τὴν ὁμοίην δίδοναι. ὁ δ, οὐδὲν φοβηθεὶς ἀμφὶ τῇ γυναικὶ, ὀρέων ἐοῦσαν Ἀρίστωνι γυναῖκα, καταινέει ταῦτα. ἐπὶ τούτοισι δ ὅρκους ἐπήλασαν. μ☿ δὲ, αὐτός τι ὁ Ἀρίστων εἰδώκει τῷ ὅ, τι δὴ λῶ τὸ εἴλετο τ ἀμηλίων τ Ἀρίστων☉ ὁ Ἄγη☉, κ αὐτὸς τὴν ὁμοίην ζητέων φέρεσ☿ παρ' ἐκείνου. ἐνθαῦτα δὴ ☿ ἑταῖρος τὴν γυναῖκα ἐπιφέρ☿ ἀπάγεσ☿. ὁ δὲ, τὸ μὲν τοῦτο μοιρίδιον, ἄλλα ἔφη καταινέσαι. ἀναγκαζόμεν☉ μέν τοι τῷ τε ὅρκῳ, κ τ ἀπάτης τῇ ἀγωγῇ, ἀπίησι [c] ἀπάγεσ☿. Οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐπήγαγετο γυναῖκα ὁ Ἀρίστων, τὴν δευτέρην ἀποπεμψάμεν☉. ἐν δὲ οἱ χρόνῳ ἐλάσσονι, κ οὐ πληρώσαζα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ αὕτη, τίκτ☿ τοῦτον τ Δημάρητον. καί τις οἰ τῶν οἰκετέων ἐν θώκῳ κατημένῳ μ☿ τῶν ἐφόρων, ἐξαγγέλλ☿ ὡς οἱ παῖς γέγονε. ὁ δὲ, ἐπισταμένος τε τ χρόνον ἐξ ὅτε ἠγάγετο [d] τὴν γυναῖκα, κ ἐπὶ δακτύλων [e] συμβαλλεόμεν☉ τοὺς μῆνας, εἶπε ,,ἀτιμώσας, Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη. τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἔφοροι. πρ☿μα μέντοι οὐδὲν ἐποιήσαντο τοιοῦτον· ὁ δὲ παῖς ηὔξετο· κ τῷ Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε, παῖδα γὰρ τ Δημάρητον ἐς τὰ μάλιστά οἱ ἐνόμισε εἶναι· Δημάρητον δὲ αὐτῷ οὔνομα ἐτέτο, ἀπὸ τόδε· πρότερον τ τέων, πανδημεὶ Σπαρτιῆται Ἀρίστωνι ὡς ἀνδρὶ ἀριστοκρατεόντι ἀπὸ πάντων δὴ τῶν βασιλήων τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ γιγνομένων, ἀρτίως ἐποιήσαντο παῖδα γενέσθαι. ἀπὸ τούτου μέν οἱ τὸ οὔνομα Δημάρητ☉ ἐτέθη. Χρόνῳ δ πρότερον☉ Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρητ☉ δὲ ἔσχε τὴν βασιληίην. ἔδεε δὲ (ὡς ἔοικε) ἀνάπυστα γιγνόμενα ταῦτα, καταπαῦσαι Δημάρητον τ βασιληίης, ἀπὸ τε Κλεομένεϊ διεβλήθη μεγάλως, πρότερόν τε ὁ Δημάρητ☉ ἀπαγαγὼν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἐλευσῖν☉, κ δὴ κ τότε ἐπ' Αἰγινήτας τοὺς μηδίσαντας ἀπαδέων☉ Κλεομένε☉. Ὁρμηθεὶς ὦν ἀποτίννυσθαι ὁ Κλεομένης, συνετίθετο Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρε☉ τ Ἄγι☉, ἐὸν οἰκίης τ αὐτῆς Δημαρήτῳ, ἐπ' ᾧ τε, ἢν αὐτὸν καταίσῃ βασιλέα ἀντὶ Δημαρήτου, ἕψεσθαί οἱ ἐπ' Αἰγινήτας· ὁ δὲ Λευτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιστα γεγονὼς, ἀπὸ πρ☿ματος τοιόνδε· ἁρμοσαμένου Λευτυχίδεω Πέρκαλον τὴν Χίλωνο☉ τ Δημαρ-

a ὑποδέκε. b ἤν τι τὸ. c ἀπίε. d χρόνου τῷ ἠγάγε. e διαβάλλ.

μαρμένη γυναῖκα, ὁ Δημάρητος ὑπεξελθόυσας, ἀποστερεῖ Λευτυχίδεα τ γάμυ, φθάσας αὐτὸς τὴν Πέρκαλον ἁρπάσας καὶ ἔχων γυναῖκα. κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἔχθρη ἡ ἐς τ Δημάρητον ἐγεγόνεε· τότε δὲ ὧδε τ Κλεομένεος προθυμίης ὁ Λευτυχίδης καλῶμυ Δημαρήτυ, φὰς αὐτὸν οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν Σπαρτιητέων, οὐκ ἐόντα παῖδα Ἀρίστωνος. μὴ δὲ τὸν καλωμοσίην, ἐδίωκε ἀνασώζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε, ὅτε οἱ ἐξήγγελε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγονέναι, ὁ δὲ, συμβαλλεόμενος τὰς μῆνας, ἀπώμοσε, φὰς οὐκ ἑωυτοῦ εἶναι [a]. τότε δὴ ὑπεβαλόμων τὸν ῥῆμα ὁ Λευτυχίδης, ἀπέφαινε τ Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος γεγονότα, οὔτε ἰκνεόμενος βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφόρους μάρτυρας παρεχόμενος ἐκείνυς, οἳ τότε ἐτύγχανον παρεδροί τε ἐόντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος. Τέλος δή, ἐόντων περὶ αὐτέων νεικέων, ἔδοξε Σπαρτιήτῃσι ἐπείρεσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, εἰ Ἀρίστων [b] εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνωίστυ δὴ γινομένυ ἐκ προνοίης τ Κλεομένεος ἐς τὸν Πυθίην, ἐνθαῦτα προστοιεῖ Κλεομένης Κόβωνα τ Ἀριστοφάνεος, ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυνασεύοντα μέγιστον. ὁ δὴ Κόβων Περίαλλαν τὸν προμαντιν ἀναπείθει τὰ Κλεομένης ἐβούλετο [c] λέγεσθαι, λέγειν. ἦτοι δὴ ἡ Πυθίη, ἐπερωτώντων τ θεοπρόπων, ἔφη μὴ Ἀρίστωνος εἶναι Δημάρητον παῖδα. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγίνετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν, καὶ Περίαλλα ἡ προμαντις ἐπαύθη τ τιμῆς. Κατὰ μὲν δὴ τὸν Δημάρητυ καταπαυσιν τ βασιληίης ὧδε ἐγένετο. ἔφυγε δὴ Δημάρητος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους ἐκ τοιῆσδε ἐνειδεος· μετὰ τ βασιληίης τὴν καταπαυσιν ὁ Δημάρητος ἦρχε αἱρεθεὶς ἄρχων. ἦσαν μὲν δὴ γυμνοπαιδίαι· θεωμένῳ δὲ Δημαρήτῳ, ὁ Λευτυχίδης, γενόμενος ἤδη αὐτὸς βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνυ, πέμψας τ θεράποντα ὑπὶ γέλωτί τε καὶ λάθῃ, ἤρώτα τ Δημάρητον οἱόν τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασιλεύειν. ὁ δὲ, ἀλγήσας τῷ ἐπερωτήματι, εἶπε φὰς, αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρῆσθαι, κεῖνον δὲ, τὸν μέντοι ἐπερώτησιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι μυρίης κακότητος, ἡ μυρίης εὐδαιμονίης. Ταῦτα δὲ εἴπας, καταλυψάμενος, ἤιε ἐκ τ θεήτρυ ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία. αὐτίκα δὲ θυσιασάμενος ἔθυε τῷ Διὶ βοῦν. θύσας δὲ, τὴν μητέρα ἐκάλεσε. Ἀπικομένῃ δὲ τῇ μητρὶ ἐσθεὶς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τ σπλάγχνων, καλιστέετο, λέγων τοιάδε,

Id quo ordine contigerit, & Cleomenis nefas in Pythia. Sed & contumelia Leutychidæ urget Demaratum relicta patria fugere ad Darium.

marmeni ſponſam haberet, Demaratus inſidioſe hominem conjugio privavit, præveniens & præripiens Percalum ac pro uxore retinens. Ob hanc cauſſam Leutychidi inimicitiæ cum Demarato extitere. Is tunc, Cleomene ſollicitante, contra Demaratum juravit, negans eum rite in Spartanis regnare, qui Ariſtonis filius non eſſet; poſtquam ita juraverat, inſtitit perſequi, repetens quod Ariſton tunc dixerat, quum ei nunciaſſet domeſticus filium natum, & menſes conferens, jurejurando negaſſet illum eſſe ſuum. Huic verbo inſiſtens Leutychides, pronunciabat Demaratum neque ex Ariſtone genitum eſſe, neque rite Spartæ regnare; eiſdem ephoris adhibitis teſtibus, qui Ariſtoni aſſidentes tunc hæc ex illo audierant. Tandem re in contentionem deducta, viſum eſt Spartiatis oraculum quod Delphis eſt conſulendum, an forct Demaratus Ariſtonis filius. Quum ergo nihil ſuſpicionis exſtaret de Cleomenis providentia ad conciliandam Pythiam, ibi ille ſubornat Cobonem Ariſtophanti filium maxima apud Delphos autoritate, ut perſuadeat Periallæ antiſtiti, dicere ea quæ Cleomenes volebat dici. Ita Pythia ſciſcitantibus iis qui ad oraculum erant miſſi negavit Ariſtonis filium eſſe Demaratum. quæ tamen res ſequenti tempore palam factæ ſunt, & Cobon è Delphis profugit, & Perialla honore ſpoliata eſt. Hactenus quæ ad dejiciendum regno Demaratum acta ſunt. Is vero è Sparta ad Medos profugit, ob hanc contumeliam: poſt ejectionem ex regno gerebat electus magiſtratum, quum eſſet ſpectaculum luctæ nudorum puerorum, & adeſſet Demaratus, miſit ad eum Leutychides, in locum Demarati jam rex factus, deridendi inſultandique cauſſa, miniſtrum, qui interrogaret qualis eſſet hæc præfectura poſt regnum. Eam interrogationem ægre ferens Demaratus, reſpondit ſe utrumque expertum eſſe, illum vero non; eam tamen interrogationem Lacedæmoniis futuram initium plurimæ aut calamitatis aut felicitatis. Hæc loquutus, velato capite è theatro domum abiit, confeſtimque præparatum Jovi bovem immolavit: quo immolato matrem arceſſivit. Quæ quum adveniſſet, poſitis in ejus manus extis, mulierem obſecravit his verbis, Per ego te

a οὐκ ἑωυτοῦ μιν εἶναι. b εἰ ἄρα Ἀρίστων. c ἐβουλεύθη.

te, mater, cum alios deos, tum Jovem hunc Herceum tangens, precor, promas mihi veritatem: quisnam revera meus est pater? Nam Leutychides quidem in contentionibus objecit, te è priore viro gravidam, ita ad Aristonem venisse. Alii etiam dementius referentes, ajunt te ad asinarium ex tuis servis ventitasse, illiusque me filium esse. ego igitur te obsecro per Deos, ut verum dicas. Siquid enim eorum quæ dicuntur fecisti, non sola fecisti; sed cum multis: & multus in urbe Sparta sermo est, negantium Aristoni fuisse semen procreando aptum. nam si fuisset, priores uxores ei
69 fuisse parituras. Hæc Demaratus. Cui mater ita respondens, Fili, inquit, quoniam precibus mecum agis ut dicam veritatem, omne tibi verum exponetur. Ut me domum Ariston duxit, tertia quàm me duxerat nocte imago tanquam Aristonis ad me venit, quæ posteaquam mecum concubuit, coronis quas gestabat, me circumdedit, atque abiit. Dehinc Ariston advenit, qui cernens me coronas habentem, sciscitabatur quisnam me illis donasset. Ego ipsum dedisse respondi: eoque id abnuente, juravi, asseverans non bene illum facere qui negaret, quippe qui paulo ante ingressus, ubi mecum coiisset, coronis me donasset. Ariston, cernens me jurantem, intellexit eam rem divinam fuisse. compertumque est partim illas coronas fuisse sumptas ex heroico conditorio, quod est juxta januam aulæ extructum, quod vocant Astrobaci: partim vates esse hunc eundem heroëm responderunt. Habet igitur, fili, ita omne, quod volebas audire. aut enim ex hoc heroë genitus es, paterque tibi est Astrobacus heros, aut Ariston. nam ea te nocte concepi. Verum quod tibi præcipue exprobrant inimici, quod Ariston, quum ei te natum esse nunciatum est, multis audientibus negavit te suum esse, quia tempus, decem menses, non exisset, per insciitiam talium rerum illi hoc verbum excidit. nam mulieres novem etiam mensium ac septem mensium partum edunt, non omnes decimum mensem explentes. ego autem, fili, septimestrem te genui. Ipse quoque Ariston non diu post agnovit, se per dementiam id verbum ejeciisse. Alias narrationes de tua origine noli admittere. omnia enim ve-

„ ἀδε, Ὦ μῆτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων καζαπό-
„ μενος ἱκετεύω, τὴν Ἑρκείαν Διὸς τῆδε, φράσαι
„ μοι τὴν ἀληθείαν, τίς μοι ἐστὶ πατὴρ ὀρθῶς λό-
„ γῳ. Λεωτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέ-
„ γων, κυέουσάν σε ἐκ τῶ πρότερα ἀνδρὸς, ὥτω
„ ἐλθεῖν πρὸς Ἀρίσωνα· οἱ δὲ ἔτι ματαιότερον
„ λόγον λέγοντες, Φασί σε ἐσελθεῖν πρὸς τῶν οἰ-
„ κετέων τὸν ὀνοφορβὸν, καὶ ἐμὲ εἶναι ἐκείνε παῖδα.
„ ἐγὼ δέ σε ὧν μετέρχομαι πρὸς θεῶν [a], εἰπεῖν
„ τὠληθές. οὔτε γὰρ, εἰ πεποίηκάς τι τῶν λεγο-
„ μένων, μοῦνη δὴ πεποίηκας, οὔτε πολλέων δέ·
„ ὁ, τι λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ, ὡς Ἀρίσωνι
„ σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνῆν· τεκεῖν γὰρ ἂν οἱ
„ τὰς προτέρας γυναῖκας. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔ-
λεγε. Ἡ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, Ὦ παῖ, ἐπεί τε
„ με λιτῆσι μετέρχεαι εἰπεῖν τὠληθέα, πᾶν
„ εἰς σὲ καταφήσω τὠληθές. ὡς με ἠγάγετο Ἀ-
„ ρίσων ἐς ἑωυτοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τ πρώτης
„ ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίσωνι· στε-
„ φάνους δὲ εἶχε, ἐμοὶ προσιεμένῃ. καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίσων.
„ ὡς δέ με εἶδε ἔχουσαν στεφάνους, ἠρώτα τίς εἴη
„ ὁ δοὺς. ἐγὼ δ' ἐφάμην ἐκεῖνον· ὁ δ'
„ οὐκ ἀπεδέκετο. ἐγὼ δὲ καταμνύμην, φα-
„ μένη αὐτὸν ἐ καλῶς ποιέειν ἀπαρνεόμενον· ὀ-
„ λίγον [b] γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ σωθυγη-
„ θέντα, δοῦναί μοι τοὺς στεφάνους. ὁρέων δέ με
„ κατομνυμένην ὁ Ἀρίσων, ἔμαθε ὡς θεῖον εἴη
„ τὸ πρῆγμα. καὶ τῶτο μέν, οἱ στέφανοι ἐφάνη-
„ σαν ἐόντες ἐκ τῆς ἠρῴης τῆς πρὸς τῇσι θύρῃσι τῇσι
„ αὐλείῃσι ἱδρυμένης, τὸ καλέεσι Ἀστροβάκης·
„ τῶτο δ', οἱ μάντιες τ αὐτὸν τῶτον ἥρωα ἀναί-
„ ρεον εἶναι. οὕτω δὴ ὦ παῖ ἔχει πᾶν ὅσον τι
„ καὶ βούλεαι πυθέσθαι. ἢ γὰρ ἐκ τοῦ ἥρω τού-
„ τυ γέγονας, καί σοι [c] πατὴρ ἐστὶ Ἀστροβακος
„ ὁ ἥρως, ἢ Ἀρίσων. ἐν γάρ σε τῇ νυκτὶ ταύ-
„ τῃ ἀναιρέομαι. τῇ δέ σφι μάλιστα κατέπλον-
„ ται οἱ ἐχθροὶ, λέγοντες ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρί-
„ στων, ὅτε αὖτῳ σὺ ἠγγέλθης γεγονὼς [d],
„ πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσειέ σε ἑωυτοῦ εἶναι·
„ τ χρόνον γὰρ τοὺς δέκα μηνῶς οὐδέκω ἐξέ-
„ κειν· ἀιδρηίῃ τῶν τοιούτων κεῖνος τοῦτο ἀπ-
„ ήρμοσε τὸ ἔπος. πίπτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ
„ ἐννεάμηνα καὶ ἑπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέ-
„ κα μηνῶς ἐκτελέσασαι. ἐγὼ δέ σε ὦ παῖ
„ ἑπτάμηνον ἔτεκον. ἔγνω δὴ καὶ ὁ αὐτὸς Ἀρί-
„ στων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ὡς ἀνοίη τὸ ἔπος
„ ἐκβάλλοι τοῦτο. λόγους δὴ ἄλλους πρὸς ἐμέ τε
„ καὶ τ ἑωυτοῦ μὴ δέκεο. τὰ γὰρ ἀληθέστα-

a MS. habet μετέχομαι τ θεῶν. b MS. ὀλίγα. c καί τοι. d αὐτῷ ἐγγέλθας γεγόμενον. Sed MS. etiam habebat ἐγγέλθη.

Demaratus fugit in Asiam. Leutychidæ infelix vita & mors in exilio. Hic tamen comitatur Cleomenem in Æginam.

,, τε πάντα [a] ἀκήκοας. ἐκ δὴ ὀνοφορέων οὕτω τε
,, Λευτυχίδῃ καὶ τοῖσι τοῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ
,, γυναῖκες παῖδας. ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε. Ὁ
δὲ, πυθόμενός τε τὰ ἐβούλετο, καὶ ἐπόδια λα-
βὼν, ἐπορεύετο ἐς Ἦλιν· τῷ λόγῳ φὰς ὡς ἐς
Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύοιτο. Λα-
κεδαιμόνιοι δὲ, ὑποπτεύσαντες Δημάρητον ἀρη-
σμῷ ἀπιχθρέειν, ἐδίωκον· καὶ κως ἔφθη ἐς Ζά-
κυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἤλιδος.
ἐπιδιαβάντες [b] δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τε ἀπ-
ίσχουσι [c], καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ ἀπαιρέονται.
μετὰ δὲ, (ἐκ γὰρ [d] ἐξεδίδοσαν αὐτὸν οἱ Ζακυν-
θίοι) διαβαίνει ἐς τὴν Ἀσίην πρὸς βασιλέα Δαρεῖον· ὁ δὲ ὑποδεξάμενός τε αὐτὸν
μεγαλωστὶ, καὶ γῆν τε καὶ πόλιας ἔδωκε. Οὕτω
ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀσίην Δημάρητος, καὶ τοιαύτῃ
χρησάμενος τύχῃ· ἄλλά τε Λακεδαιμονίοισι
συχνὰ ἔργοισί τε καὶ γνώμῃσι ἀποκλάμψασι, ἐν
δὲ τῇ ἐς Ὀλυμπιάδι σφι ἀνελόμενος τεθρίππῳ
πρόσβολε, μοῦνός τε τῶν πάντων δὴ τὸν ἡμεῖς
βασιλέων ἐν Σπάρτῃ οἴδαμεν. Λευτυχίδης
δὲ ὁ Μενάρεος, Δημάρητος καταπαυσθέντος,
διεδέξατο τὴν βασιληίην· καί οἱ γίνεται παῖς
Ζεύξιδημος, τὸν δὴ Σπαρτιητέων μετεξέτεροι
Κυνίσκον ἐκάλεον. οὗτος ὁ Ζεύξιδημος οὐκ ἐ-
βασίλευσε Σπάρτης· πρὸ Λευτυχίδεω γὰρ τελευ-
τᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λευτυχίδης δὲ γε-
ρηθεὶς Ζεύξιδήμου, γαμέει δευτέρῳ γυναῖκα
Εὐρυδάμῃν, ἔχουσαν Μενίν μὲν ἀδελφεὴν, Δι-
ακτορίδεω δὲ θυγατέρα· ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γί-
νεται οὐδὲν, θυγάτηρ δὲ, Λαμπίτω· τὴν Ἀρχί-
δημος ὁ Ζεύξιδήμου γαμέει, δοῦλος αὐτῷ Λευ-
τυχίδεω. Οὐ μὲν οὐδὲ Λευτυχίδης κατεγήρα ἐν
Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιῇδέ τινα Δημαρήτῳ
ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσα-
λίην· παρεὸν δέ οἱ ὑποχείρια πάντα ποιη-
σάσθαι, ἐδωροδόκησε δεχθεὶς πολύ· ἐπ' αὐ-
τοφώρῳ δὲ ἁλοὺς αὐτὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὑπ-
αχθεὶς χρυσὸν δίφρῳ δεχθείς, ἔφυγε ἐκ
Σπάρτης, ὑπὸ δικαστηρίου ὑποκλαπείς· καὶ
τὰ εἰκότα οἱ κατεσκάφη. ἔφυγε δὲ ἐς Τεγέην,
καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. ταῦτα μὲν δὴ ἐγίνετο
χρόνῳ ὑστέρῳ. Τότε δὲ ὡς τῷ Κλεομένεϊ δυώδε-
κη [e] τὸ ἐς τὸ Δημάρητον πρῆγμα, αὐτίκα ἔστα-
λαζον Λευτυχίδεα, ὅτι δὴ τοὺς Αἰγινήτας,
δεινόν τινα σφι ἔγκοτον ἐκ τοῦ προσπλασισμοῦ
ἔχων. ἔστω δὲ ὅτε οἱ Αἰγινῆται ἀμφοτέρων τῶν
βασιλέων πυνθάνεσθαι ἐπ' αὐτοὺς ἐδικαίευν ἐπ' αὐτὸν
Κλεομένεα, ἐκεῖνοί τε ὑπερξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰ-
γινητέων

veriſſima audiſti. Nam quod ad aſinarios attinet, ipſi Leutychidæ & iis qui talia loquuntur, ſuæ uxores de aſinariis pariant filios! Hæc illa dixit. Demaratus auditis quæ volebat, ſumpto viatico per ſpeciem eundi Delphos ad oraculum conſulendum, Elin contendit. Eum ſuſpicati Lacedæmonii fugam capeſſere, inſequuti ſunt. ſed Demaratus ante jam ex Elide Zacynthum trajecerat, quem illuc tranſgreſſi Lacedæmonii prehenderunt, ejuſque famulos auferunt; ſed Zacynthiis cum dedere abnuentibus, Demaratus illinc in Aſiam ad regem Darium trajecit: à quo magnifice exceptus eſt, terraque ac urbibus donatus. Ita in Aſiam Demaratus abiit, ac tali fortuna uſus vir cum aliis in multis factis dictiſque apud Lacedæmonios illuſtris, tum quod illis Olympiacam palmam quadrijugo certamine adjecit, quod ille ſolus omnium Spartæ regum confecit. Leutychidi autem Menaris filio, qui in regnum amoti Demarati ſucceſſerat, natus eſt filius Zeuxidamus, quem nonnulli Spartiatarum Cyniſcon, catulum, vocabant. Is Spartæ non regnavit, ante Leutychidem defunctus, relicto filio Archidamo. Leutychides orbatus filio, alteram duxit uxorem EUrydamen, Menii ſororem, Diactoridis filiam, ex qua nullam prolem virilem ſuſcepit, ſed filiam nomine Lampito: quam Archidamus Zeuxidami filius in matrimonium accepit, ab ipſo Leutychide datam. At ne Leutychides quidem ipſe Spartæ conſenuit, ſed has quaſdam pœnas Demarato rependit: In expeditione Theſſalica dux Lacedæmoniorum quum omnia ſubjugandi poteſtatem haberet, multum pecuniæ per corruptelam dono accepit, ipſaque in re deprehenſus ibi in caſtris, quum fœderet utraque manu pecuniam tenens, in judicium delatus è Sparta profugit, domuſque ejus exciſa fuit: & Tegeæ in quam profugerat, mortem obiit. Sed hæc inſequenti tempore acta ſunt. Tunc autem Cleomenes, quum ſibi res in Demaratum bene ceſſiſſet, aſſumpto protinus Leutychide, contendit adverſus Æginetas, majorem in modum illis propter ignominiam infenſus. Ita & Æginetæ utriuſque regis contra ſe adventu non repugnandum jam ſibi eſſe putaverunt, & iſti quum elegiſſent viros decem, divitiis ac genere Æginetæ-

70

71

72

73

a Hæc vox πάντα non exſtat in MS. b MS. habet tantum ἐπιδιαβάντες. c ἀπέχουσι. d ἐπὶ γὰρ. e MS. habet Κλεομβρότῳ ἀδώδη.

Æginetæ principes male tractantur ab Cleomene, qui suorum iram veritus fugit, & mox reversus insanivit, ac se concideret. Aqua Stygis ad Nonacrin.

tarum eminentissimos duxerunt, cum alios, tum Crium Polycriti, & Casambum Aristocratis filium, qui plurimum habebant potentiæ. Eos in Atticam adductos, penes inimicissimos Æginetis Athenien-
74 ses deposuerunt. Post hæc Cleomenes, jam manifestus maleficii in Demaratum perpetrati, quum eum subiissет metus Spartiatarum, in Thessaliam subterfugit: atque illinc in Arcadiam profectus, res novas moliebatur, solicitans Arcadas adversus Spartam, adigensque eos tum alio jurisjurandi genere ad se sequendum quocunque ipsos educeret; tum etiam in animo habebat primores illorum ad urbem Nonacrin ductos adigere ad jusjurandum per aquam Stygis. In hac ipsa autem urbe Arcadum fertur esse Stygis aqua: & est videlicet talis aliqua. E petra aqua exigua quæ apparet, stillat in vallem, in gyrum maceriâ præseptam. Nonacris autem ubi fons hic visitur, urbs Arcadiæ est ad
75 Pheneon. Talia molientem Cleomenem Lacedæmonii quum didicissent, timentes sibiipsis, Spartam revocarunt eadem conditione, qua & ante regnabat. Sed eum reversum statim morbus insania excepit, jam etiam antea subinsanum. nam ut cuique Spartiatarum obvius erat, in ejus faciem infligebat sceptrum. Hæc illum facientem ac desipientem propinqui cippo illigaverunt. Qui custodem digressis aliis solum remansisse cernens, petiit ab eo gladium. custode abnuente dare ab initio, comminabatur quæ mox ei faceret, donec minis conterritus custos (erat enim hilotarum quidam) gladium illi tradidit. Eo accepto, Cleomenes à tibiis incipiens sese truncabat. In longum namque discindens carnes, è tibiis ad femora processit, è femoribus ad coxarum vertebras atque ilia, quousque pervenit ad ventrem, in quo rescindendo sic expiravit, ut quidem plerique Græcorum memorant, quia Pythiam corruperat ad ea dicenda quæ circa Demaratum acta sunt: ut autem soli Athenienses, quod adortus Eleusinem, fanum dearum fuerat depopulatus: ut Argivi, quia eos qui è pugna fugerant, Argivos ex Argi templo ipsorum abductos obtruncarat; & ipsum lucum
76 irreverenter incenderat. Cleomeni enim Delphis oraculum poscenti responsum fuerat eum Argos esse capturum. qui posteaquam ad flumen Erasinum copias Spar-

γινητέων τὰς πλείστας ἀξίας ἐὼν πολυτῷ ἐὼν γνώμῃ, ἦγον ἐὼν ἄλλας ἐὼν [a] δὴ ἐὼν Κρεόν τε τὸν Πολυκρίτου, καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκράτεος, οἵπερ ἔχον μέγιστον κράτος. ἀγαγόντες δὲ σφέας ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐδουλώσαντο [b] ἐς τὰς ἐχθίστας Αἰγινήτῃσι Ἀθηναίους. Μετὰ δὲ ταῦτα, Κλεομένεα ἐπαίσιον γνώμενον κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρητον, δείματι ἔλαβε Σπαρτιητέων, καὶ ὑπεξέρχε ἐς Θεσσαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην, νεώτερα ἔπρησσε πρήγματα, σωίζων τοὺς Ἀρκάδας ἐπὶ τῇ Σπάρτῃ, ἄλλως τε ὅρκοις ποσσάγων σφι, ἢ μὲν ἐψευσμένα σφέας αὐτῷ τῇ ἂν ἐξηγῆται· καὶ δὴ ἐς Νώνακριν πόλιν ποιεύμενος ἐπὶ τὸν Ἀρκάδων τοὺς ποσεσταῶτας ἀγανέων, ἐξορκοῖ [c] τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλι λέγεται εἶναι τὸν Ἀρκάδων [d] τὸ Στυγὸς ὕδωρ. καὶ δή ἐστι τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον, ἐκ πέτρης στάζει ἐς ἄγκος [e], τὸ δὲ ἄγκος αἱμασιῆς τις περιβέβληται κύκλος. ἡ δὲ Νώνακρις, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίης πρὸς Φενεόν. Μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεα ταῦτα πρήσσοντα, κατῆγον αὐτὸν δείσαντες δὴ τοῖσι αὐτοῖσι ἐς Σπάρτην, τοῖσι δὲ πρότερον ἦρχε. κατελθόντα δὲ αὐτὸν, αὐτίκα ἐπέλαβε μανίη νόσος [f], ἐόντα δὲ πρότερον ὑπομαργότερον. ὅκως γάρ τεῳ ἐντύχοι Σπαρτιητέων, ἐνέχραυε ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον. ποιεῦντα δὲ αὐτὸν ταῦτα, καὶ παραφρονήσαντα, ἔδησαν οἱ προσήκοντες ἐν ξύλῳ. ὁ δὲ, δεηθεὶς, τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων, αἴτεε μάχαιραν. ὁ βουλόμενος δὲ παρῆν δοῦναι, ἀπείλεε τὰ μὲν αὐτὸς ποιήσειν· ἐς ὃ δείσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλαξ (ἦν γὰρ τῶν εἱλωτέων) δίδοι οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλαβὼν τὸν σίδηρον, ἄρχετο ἐκ τῶν κνημέων ἑωυτὸν λωβώμενος. διατάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας, προσύβαινε ἐκ τῶν κνημέων ἐς τοὺς μηρούς· ἐκ δὲ τῶν μηρῶν ἐς τὰ ἰξία, καὶ τὰς λαπάρας· ἐς ὃ ἐς τὴν γαστέρα ἀπίκετο, καὶ ταύτῃ καταχορδεύων, ἀπέθανε τρόπῳ τοιούτῳ· ὡς μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων, ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ [g] περὶ Δημάρητον γενόμενα λέγειν· ὡς δὲ Ἀθηναῖοι μοῦνοι [g] λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευσῖνα ἐσβαλὼν, ἔκαυσε τὸ τέμενος τῶν θεῶν· ὡς δὲ Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱροῦ αὐτέων τοῦ Ἄργου, Ἀργείων τοὺς καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης κατασμένεων, κατέκαυσε, καὶ αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων, ἐνέπρησε. Κλεομένεϊ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι, ἐχρήσθη Ἄργος αἱρήσειν· ἐπεί τε δὲ Σπαρτιήτας ἀν-

Y y 2 γων

a ἦγον ἄλλας τε ἐὼν. b καθιστάθη. c MS. ἐξόρκου. d οὖσαν ὑπ' Ἀρκάδων. e ἄγγος bis. f μανίης νοῦσος. g ἀ-νόγνωσι ἐς τὰ. h Hæc vox μοῦνοι non legitur in MS.

Cleomenis irrisio in fl. Erasinum, irruptio in Argivum agrum & prælium felix contra Argivos. Argi lucus.

γων ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν Ἐρασῖνον, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης. τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν, ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἄργεϊ, τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη τὸ ὕδωρ τοῦτο ὑπὸ Ἀργείων Ἐρασῖνον καλέεσθαι. ἀπικόμενος δὴ ὦν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἐσφαγιάζετο αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ οὐδαμῶς ἐκαλλιέρεε διαβαίνων μιν, ἄγαλμα μὲν ἔφη γε Ἐρασῖνον ὁ ποταμὸς τοὺς πολίτας, Ἀργείους μέντοι οὐδὲν ἧσσον χαιρήσειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατήγαγε [a] ἐς Θυρέην. σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσσῃ ταῦρον, πλοίοισι σφέας ἤγαγε ἔς τε τὴν Τιρυνθίην χώρην καὶ Ναυπλίην. Ἀργεῖοι δὲ ἐδοκήθεον, πυθανόμενοι ταῦτα, ἐπὶ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀγχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος, χώρῳ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κέεται ἡ Σιπία τοὔνομα, μεταίχμιον ἐὸν μέγα ἀπολιπόντες, ἵζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. ἐνθεῦτεν δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἱρεθέωσι. καὶ γὰρ δὴ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ ἐπὶ κθινα ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοισί τε καὶ Μιλησίοισι, λέγον ὧδε [b],

Ἀλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸ ἄρσενα νικήσασα
Ἐξελάσῃ, καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρηται,
Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.
Ὥς ποτέ τις ἐρεῖ καὶ ἐπ' ἐσομένων ἀνθρώπων,
Δεινὸς ὄφις ἀέλικτος [c] ἀπώλετο δουρὶ δαμασθείς.

ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα, τοῖσι Ἀργείοισι φόβον παρεῖχε· καὶ δή σφι περὶ τούτων ἔδοξε τῷ κήρυκι τῶν πολεμίων χρᾶσθαι. δόξαν δὲ σφι, ἐποίευν τοιόνδε· ὅκως ὁ Σπαρτιήτης κήρυξ προσημήνειέ τι Λακεδαιμονίοισι, ἐποίευν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τὠυτὸ τοῦτο. μαθὼν δὲ ὁ Κλεομένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργείους ὁκοῖόν τι ὁ σφέτερος κήρυξ σημήνῃ, παραγγέλλει σφι ὅταν σημήνῃ ὁ κήρυξ ποιέεσθαι ἄρισον, τότε ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, χωρέειν ἐς τοὺς Ἀργείους. ταῦτα δὲ ἐγίνετο ἐπιπλέα ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων. ἄρισον γὰρ ποιεύμενοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ κηρύγματος ἐπεκέατο· καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτῶν, πολλῷ δὲ ἔτι πλείονας ἐς τὸ ἄλσος τὸ Ἄργεος καταφυγόντας πειρώμενοι ἐφύλασσον. Ἐνθεῦτεν δὴ ὁ Κλεομένης ἐποίεε τοιόνδε· ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας, καὶ πυθανόμενος τούτων, ἐξεκάλεε πέμπων κήρυκα, ὀνομαστὶ λέγων τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπεργμένους τῶν Ἀργείων. ἐξεκάλεε δέ, φὰς αὐτῶν ἔχειν τὰ ἄποινα. ἄποινα δέ ἐστι

Spartiatarum duxit, quod flumen è lacu Stymphalio manare fertur: hunc enim lacum in voraginem obscuram condi, & Argis rursus exorientem apparere, illincque jam eam aquam ab Argivis vocari Erasinum: ad hoc igitur flumen posteaquam pervenit, ei hostias immolavit; & quum læta non essent exta de flumine transinittendo, dixit delectari se quidem Erasino, qui nollet prodere cives suos, non tamen vel sic Argivos gavisuros. Moxque illinc motis castris ad Thyream venit, & mari taurum quum mactasset, navibus copias ad regionem Tirynthiam ac Naupliam duxit. Id audientes Argivi ad eos arcendos obviam tendunt ad mare. Et quum adventarent Tirynthem, in loco cui nomen inditum est Sipia, relicta non magna inter duas acies intercapedine, consederunt è regione Lacedæmoniorum. Neque vero illic pugnam ex aperto reformidabant, sed ne dolo caperentur. nam ad hanc rem attinebat oracului quod Pythia ediderat communiter eis atque Milesiis, in hæc verba; 77

Verum quando marem præverteret fœmina victrix,
Inter & Argivos referet præclaris honorem:
Tunc Argivarum reddet plerasque gemenies,
Ut venturorum ajat quis quandoque virorum,
Telo sævus obit sinuoso corpore serpens.

Hæc omnia Argivis quum contigissent, metum incutiebant; ideoque eis visum est præcone hostium esse utendum. Quod quum decrevissent, sic egerunt, ut quoties præco Spartiata quippiam Lacedæmoniis denunciaret, idem facerent ipsi. Cleomenes autem animadvertens Argivos facientes quicquid suus præco denunciasset, præcepit suis, ut quum præco denunciaret prandendum, tunc raptis armis tenderent in Argivos. Hoc exequentes etiam Lacedæmonii, in Argivos è voce præconis prandentes impetum faciunt, eorumque cum multos occiderunt, tum plures in lucum Argi fuga elapsos circumsederunt. Qui dum asservantur, Cleomenes hoc sibi faciendum putavit: Scisscitatus quosdam quos secum habebat perfugas, misit præconem ad evocandum nominatim eos Argivos qui in luco præclusi erant. Evocavit autem dicens se pro illis accepisse redemptionis pretia. est autem 78 79

a κατῆγε. b καὶ τοῖσι Μιλησίοισι, λέγον ὧδε. c πτέλικ.

tem apud Peloponnenſes redemptio in ſingulos captos viros, binæ minæ. Ita Argivorum quinquaginta, ut quiſque evocatus fuerat, Cleomenes interimebat. quod faciens, latebat ceteros qui in fano erant, utpote denſo luco interjecto, qui vetabat interiores cernere, quid illis foras eductis accideret. niſi poſtquam quidam conſcenſa arbore, quod fiebat inſpexit; unde non amplius qui vocaban-
80 tur prodiere. Ibi Cleomenes juſſit unumquemque hilotarum lucum materia circumdare, atque illis obtemperantibus, lucum incendit. Eoque jam ardente, percontatus eſt quendam perfugarum cujus deorum eſſet ille lucus: perfuga, Argi eſſe reſpondit. Quo audito Cleomenes vehementer ingemiſcens, O Apollo, inquit, vaticine, ſane magnopere me fruſtratus es, dicens Argos eſſe capturum. conjicio jam exitum ha-
81 buiſſe oraculum. Poſt hæc majore copiarum parte Spartam redire permiſſa, ipſe cum mille eorum delectis perrexit ad templum Junonis ſacrificaturus. Sed ſacrificare ſuper aram volens, quum à ſacerdote vetaretur, negante fas eſſe externo illic ſacra facere, juſſit hilotas abductum ab ara ſacerdotem verberare & ipſe immola-
82 vit: quo facto, Spartam abiit. Reverſum inimici ad ephoros citaverunt, crimini dantes quod pecunia corruptus, Argos, quum facile poſſet, non cepiſſet. Quibus reſpondit Cleomenes, incertum mihi vere an falſo. Reſpondit igitur, poſtcaquam templum Argi cepiſſent, viſum ſibi eſſe dei eveniſſe oraculum, & proinde non prius tentandam urbem quam ſacris operatus ſciret utrum ſibi deus illam traderet, an impedimento eſſet. Sibi autem apud Junonis templum litanti effulſiſſe flammam ignis è pectore ſimulacri: atque ita ſe intellexiſſe clare non expugnare Argos. Si enim è capite ſimulacri effulſiſſet, urbem vi caperet: quum vero è pectore illa extitiſſet, id omne fuiſſe confectum quod deus confici voluiſſet. Hæc dicens, credenda ac probabilia Spartiatis dicere viſus eſt, multoque majore parte ſententiarum
83 abſolutus. Ceterum Argos ita viris deſolatum eſt, ut ſervi eorum res omnes ſuſceperint, atque magiſtratus adminiſtrarint, dum filii cæſorum acceſſerunt, qui urbem in ſuum jus redigentes, mancipia ejecerunt. Servi ejecti prœlio Tirynthem obtinuere. Aliquamdiu quidem igitur fuit in eis mutua benevolentia; ſed poſtea ad eos venit

ἐστι Πελοποννησίοισι, δύο μνέας πεπαγμένας κατ' ἄνδρα αἰχμάλωτον ἐκτίνειν. κατὰ πεντήκοντα δὴ ων [a] τῶν Ἀργείων ὡς ἑκάστους ἐκκαλεόμενος [b] ὁ Κλεομένης ἔκτεινε [c]. ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένεϊ· ἅτε γὰρ πυκνοῦ ἐόντος τοῦ ἄλσεος, οὐκ ὥρων οἱ ἐντὸς τοὺς ἐκτὸς, ὅ, τι ἔπρησσον· πρὶν γε δὴ αὐτέων τις ἀναβὰς ὑπὲρ δένδρεον [d] κατεῖδε τὸ πιδύμενον. ἤκων δὲ ἔπι καλεόμενοι ἐξήεσαν. Ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε πάντα τινὰ τῶν εἱλωτέων φέρειν ὕλην τὸ ἄλσος· τῶν δὲ πρωτομένων, ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη, ἐπείρετο τῶν τινα αὐτομόλων [e], τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος. ὁ δὲ ἔφη Ἄργεος εἶναι. ὁ δὲ, ὡς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα, εἶπε, „Ὦ Ἄπολλον χρηστήριε, ἦ μεγάλως με ἠπάτη-„κας, φάμενος Ἄργος αἱρήσειν [f]. συμβάλλομαι σε „ἐξηκειν μοι τὸ χρηστήριον. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὁ Κλεομένης τῷ μὲν πολέϊ πρὸς τὸ παρὸν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς Σπάρτην· χιλίους δὲ αὐτέων λαβὼν τοὺς ἀριστέας, ἤιε ἐς τὸ Ἡραῖον θύσων. Βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φὰς οὐκ ὅσιον εἶναι ξείνῳ αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τοὺς ἱρέας κελεύσας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπάγοντας [g] μαστιγῶσαι, καὶ αὐτὸς ἔθυσε. ποιήσας δὲ ταῦτα, ἀπῆιε ἐς τὴν Σπάρτην. Νεχθέντα δέ μιν ὑπ' ἐκείνων οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, φάμενοί μιν δωροδοκήσαντα, οὐκ ἐλεεῖν τὸ Ἄργος, παρεὸν εὐπετέως μιν ἑλεῖν. ὁ δὲ σφι ἔλεξε, ἄτε εἰ ψευδόμενος, ἄτε εἰ ἀληθέα λέγων, ἔχω σαφηνέως εἰπεῖν· ἔλεξε δὲ ὧν φάμενος, ἐπεί τε δὴ τὸ τοῦ Ἄργεος ἱρὸν εἶδον [h], δοκέειν οἱ ἐξεληλυθέναι τὸ χρησμὸν τοῦ θεοῦ. ὡς ὦν ταῦτα ἐδικαιεῦτο πρὸς τὴν πόλιος, πρίν γε δὴ ἱρεῖσι χρήσασθαι, καὶ μαθεῖν εἴτε οἱ ὁ θεὸς ὠμοσίδιος, εἴτε οἱ ἐμποδὼν ἔσηκε. καλλιερευμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ, ἐκ τοῦ ἀγάλματος τὸ σιδήρεον φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι. μαθεῖν δὲ αὐτὸς ὕστερον τοῦτο, ὅτι μὲ [i] αἱρεῖ τὸ Ἄργος. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἱρέειν ἂν καὶ ἄκρης τὴν πόλιν· ἐκ τῶν σιδήρεων δὲ λάμψαντος [k], πᾶν οἱ πεποιῆσθαι ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα δὲ λέγων, πρός τι τῶν εἰκότα ἐδόκεε Σπαρτιήτησι λέγειν, καὶ διέφυγε [l] πολλὸν τοὺς διώκοντας. Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη ὕστερον, ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτέων ἔχειν πάντα τὰ πρήγματα, ἄρχοντές τε καὶ δεσπόζοντες, ἐς ὃ ἐπέβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες· ἔπειτα σφέας, ὕστερον [m] ἀνακτωμένους ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ Ἄργος, ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἐς ἀλλήλους ἔρθμια· ἔπειτα δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε

Yy 3

a πεντήκοντα δὴ ὧν. b ἐκκαλεόμενος. c ἀπέκτεινε. d δένδρεον. e τῶν αὐτομόλων. f Ἄργος με αἱρήσειν. g ἀπαγαγόντας. h εἶδε. i ἀπρηκτέα, ὡς οὖσι. k ἐκλάμψαντος. l ἀπέφυγε. m ὕστερον.

Causæ variæ, unde creditus insaniviſſe. Scytharum ſocietas cum Spartanis ad ulciſcendum Darium. Accuſatio Leutychidæ & damnatio.

ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλεάνδρος, γένος ἐὼν Φιγαδεὺς ἀπ' Ἀρκαδίης· ὅστις τοὺς δούλους ἀνέγνωσε ἁπιθέσθαι τοῖσι δεσπότῃσι. ἐκ τούτου δὴ πόλεμός σφι ἐπὶ χρόνον συχνὸν, ἐς ὃ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν. Ἀργεῖοι μέν νυν ἀπὸ τούτου Κλεομένεα φασὶ μανέντα ἀπολέσθαι κακῶς. αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασὶ ἐκ δαιμονίου μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι δὲ ὁμιλήσαντά μιν, ἀκρητοποτέοντι γένεσθαι, καὶ ἐκ τούτου μανῆναι. Σκύθας δὲ τοὺς νομάδας, ἐπεί τέ σφι Δαρεῖον ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώρην, μὴ τούτου μεμονέναι μιν ποιέειν· πέμψαντας δὲ ἐς Σπάρτην, συμμαχίην τε ποιέεσθαι, καὶ σωτηρίην ὡς χρεὸν εἴη αὐτοὺς μὲν τοὺς Σκύθας ταύτῃ φάσιν πολέμιον πρῆξαι ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσβαλεῖν, σφέας δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν ἐξ Ἐφέσου ὁρμεωμένους ἀναβαίνειν, καὶ ἔπεσθαι ἐς τωὐτὸ ἀπαντέειν. Κλεομένεα δὲ λέγουσι, ἡκόντων τῶν Σκυθέων ἐπὶ ταῦτα, ὁμιλέειν σφι μεζόνως· ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον ἢ ἰκνεομένου, μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτέων. ἐκ τούτου δὴ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἔκ τε δή, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βάλωνται πίνειν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ περὶ Κλεομένεα λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκέει πίσιν ταύτην ὁ Κλεομένης Δημαρήτῳ ἐκτίσαι [a]. Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος, ὡς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ἔπεμπον ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβωσομένους Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ὁμήρων ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες, ἔγνωσαν περιύβριος Αἰγινῆται ὑπὸ Λευτυχίδεω· καί μιν κατίκεσαν, ἔκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἴγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινητέων τὸν Λευτυχίδεα, εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεος, ἐὼν ἐν „τῇ Σπάρτῃ δόκιμος ἀνὴρ, Τί βούλεσθε ποιέειν, „ἄνδρες Αἰγινῆται, τὸν βασιλέα τὸν Σπαρτιήτεων „ἔκδοτον γενόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ „νεῶν ὀργῇ χρεώμενοι ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, „ὅκως ἐξ ὑστερης μή τι ὑμῖν, διὰ ταῦτα πρήσσητε, „πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώρην ἐσβαλοῦσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται, ἔχοντο τῆς ἀγωγῆς. ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, ὀπίσω ἀπαγόμενον Λευτυχίδεα ἐς Ἀθήνας, δοῦναι Αἰγινήτῃσι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὸν θεσμοφυλάκιον, οἱ Ἀθηναῖοι πρόφασιν εἶχον, ἐθέλοντες δοῦναι, φάντες δύο σφέας εὑρεῖν βασιλέας παρεόντας, καὶ ἐόντος δικαιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέρου δοῦναι. ἐπεὶ δὲ φαμένων δοῦναι τὸν Ἀθηναίων, „ἔλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε, Ὦ Ἀθηναῖοι, πο-

venit vates quidam Cleander, genere Phigaſenſis ab Arcadia. is perſuaſit ſervis ut dominos adorirentur: unde bellum inter eos diuturnum extitit, donec Argivi ægre evaſere victores. Ob hæc ajunt Argivi Cleomenem ad inſaniam redactum, male periſſe. Ipſi autem Spartiatæ negant ab ullo dæmonio Cleomenem ad inſaniam redactum, ſed converſatione Scytharum, meribibam eſſe factum, & inde furioſum. Scythas enim Nomades, poſt illatum ſibi à Dario bellum, ad illum ulciſcendum perſtitiſſe, miſſiſque Spartam nunciis ad ſocietatem faciendam, ita pepigiſſe, ut oporteret ipſos quidem Scythas juxta flumen Phaſin conari Medicam regionem invadere, Spartiatas vero juſſiſſe ab Epheſo exorſos aſcendere, & deinde in idem occurrere. Cum iis Scythis qui ad hoc miſſi ſunt, conſuetudinem habuiſſe Cleomenem ajunt, atque plus nimio familiarem didiciſſe potationem meri; ſeque ob id eum inſaniſſe arbitrari. Unde etiam quoties intemperantius bibere volunt, ajunt, Epiſcythiſon, *adde Scythicum*. Ita de Cleomene referunt Spartiatæ. Mihi vero videtur ille has pœnas Demarato pependiſſe. Eum vero eſſe defunctum ubi audivere Æginetæ, Spartam nuncios miſere, exprobraturos Leutychidæ de obſidibus qui Athenis tenerentur. His Lacedæmonii, judicio habito, multum injuriæ à Leutychide illatum eſſe cenſuerunt, hominemque dedendum, quem illi Æginam deportarent pro iis qui Athenis tenerentur. Hunc quum eſſent ducturi Æginetæ, tunc ad eos Theaſides Leoprepis filius, vir Spartæ probatus, Quid, inquit, viri Æginetæ, facere vultis? regemne Spartiatarum deditum à ſuis civibus ducere? Si nunc præ iracundia Spartiatæ ita decreverunt, ut nequod exitiale malum poſthac in veſtram regionem, ſi hoc feceritis, inferant. His auditis Æginetæ ab illo ducendo ſuperſederunt, hac tamen condicione ut ſecum profectus Athenas Leutychides redderet ſibi viros qui illic depoſiti eſſent. Ubi Athenas venit Leutychides, ac depoſitum repopoſcit, Athenienſes (ut qui reddere nollent) tergiverſari, quod dicerent duos in deponendo reges fuiſſe, ideoque iniquum eſſe id alteri ſine altero reddi. Quibus negantibus ſe reddituros, Leutychides, Facite, inquit, Athenienſes

[a] ὑπέσχε.

ses utrum ipsi vultis: si reddetis, sancte facturi; è contrario, si non redditis. Qualis autem res circa depositum contigerit Spartæ, volo referre. Dicimus nos Spartiatæ fuisse in urbe Lacedæmone tertia abhinc ætate Glaucum Epicydis filium, qui cum aliis summis laudibus excellebat, tum justitia audiebat optime super omnes, qui per id tempus Lacedæmonem incolebant. Et huic procedente tempore contigisse, ut vir Milesius Spartam venerit hominis conveniendi gratia, atque hæc præ se tulerit; Milesius sum, qui ad tuam, Glauce, fruendam justitiam venio. Nam quum esset tuæ justitiæ fama celebris cum per omnem aliam Græciam, tum vero per Ioniam, apud memetipsum ratiocinatus sum, Ionia quidem semper obnoxia periculis est, Peloponnesus autem tuto fundata, & quod nuspiam videre licet eosdem habere pecunias. Hæc reputanti mihi atque consultanti visum est dimidium mei census in pecuniam redactum deponere penes te, quod probe intelligo hæc penes te depositā mihi salva fore: tu vero has mihi pecunias accipe, & has notas, quas una custodi; quas notas, quisquis habens reposcet pecuniam, ei reddito. Hæc hospes qui Mileto venerat dixit; atque ea condicione depositum Glaucus accepit.

2 Multo deinde tempore interjecto, filii ejus qui pecuniam deposuerat, Spartam veniunt, Glaucum conveniunt: exhibitisque notis pecuniam reposcunt. Ille enimvero repellere, atque his verbis è contrario respondere, Neque istius rei quicquam reminiscor, neque ad me pertinet de illis scire quæ dicitis. Volo tamen reminiscens, quicquid justum fuerit facere, &, si accepi, jure optimo reddere: sin omnino non accepi, Græcorum legibus in vos utar. Ad quod confirmandum præstituo vobis tempus hinc ad

3 quatuor menses. Ita Milesii deplorantes casum suum, discessere tanquam fraudati pecunia: & Glaucus Delphos se contulit ad oraculum consultandum. Cui consultanti, an jurejurando pecuniam prædaretur, Pythia respondit his versibus,

Glauce Epicydide, sane expedit ad breve tempus
Jurando vicisse, intervertisseque nummos;
Jura: jurandi memorem quia mors quaque tollit. Ju-

„ πιέεπ μὲν ὑμέτερα βάλεσθε αὐτοί. κ᾽ γὰρ ἀποδι-
„ δόντες, πιέετε ὅσια· κ᾽ μὴ ἀποδιδόντες, τὰ ἐναν-
„ τία τετίεων. ὑμῖν μέν[σ]οι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ σπευ-
„ νείχθη γλυκὺς ὧδε δικαιοδικης, βάλομαι ὑ-
„ μῖν εἰπεῖν. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῆται γλυκέα
„ ἐν τῇ Λακεδαίμονι κατὰ τρίτιον γενεὰν ἀπ᾽
„ ἐμέο, Γλαῦκον Ἐπικύδε[ι]ω[ς] παῖδα· τὸν τ᾽
„ ἄνδρα φαμὲν τά τε ἄλλα πάντα ἀνθρώπου τὰ
„ πρῶτα, κ᾽ δὴ τ᾽ ἀκέων ἄριστα δικαιοσύνης πέ-
„ ρι, πάντων ὅσοι τὸν Λακεδαίμονα τὸν τ᾽ χρό-
„ νον οἴκεον. συνενεχθῆναι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἰκνέο-
„ μένῳ πάδε λέγομεν· ἄνδρα Μιλήσιον, ἀπικό-
„ μενον ἐς Σπάρτην, βάλεσθαί οἱ ἐλθεῖν ἐς λό-
„ γους, ποιεύμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλή-
„ σι[ο]ς, ἥκω δ᾽ τ᾽ σῆς Γλαῦκε δικαιοσύνης βου-
„ λόμε[ν]ος ἀποπλαῦσαι· ὡς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν
„ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐν δ᾽ τ᾽ ποῖ Ἰωνίην τ᾽ σῆς δι-
„ καιοσύνης λεὼ λόγ[ο]ς πολλὸς, ἐμεωυτῷ λόγους ἐ-
„ δίδων τ᾽ ὅτι ἀπικίνδυνός ἐστι αἰεί κοτε ἡ Ἰωνίη, ἡ
„ δὲ Πελοπόννησ[ο]ς ἀσφαλέως ἱδρυμένη· κ᾽ διότι
„ χρήματα ἑκάστοισι τὰ αὐτὰ ἐστι ὁρᾶν ἔχοντας.
„ ταῦτά τε δὴ ὧν ἐπιλεγομένῳ, κ᾽ βουλομένῳ, ἔ-
„ δοξέ μοι, τὰ ἡμίσεα πάσης τ᾽ οὐσίης ἐξαργυρώσαν-
„ τα, θέσθαί σοι· εὖ ἐπισταμένῳ ὡς μοι κεί-
„ μενα ἔσται ἔνθά σοι σῶα. σὺ δὴ μοι τ᾽ τὰ χρήμα-
„ τα δέξαι, κ᾽ πάδε τὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ὅτ᾽
„ σ᾽ ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτέῃ, τούτῳ ἀποδοῦναι. ὁ
„ μὲν δὴ ἀπὸ Μιλήτου ἥκων ξεῖν[ο]ς τοσαῦτα ἔλεξε·
„ Γλαῦκ[ο]ς δ᾽ ἐδέξατο τὴν παρακαταθήκην ὧδε
„ τῷ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνῳ δὲ πολλῷ διελθόν[τ]ι,
„ ἦλθον ἐς τὴν Σπάρτην τοῦτο δ᾽ παθεῖν τὰ
„ χρήματα οἱ παῖδες. ἐλθόντες δὲ ἐς λόγους τῷ
„ Γλαύκῳ, κ᾽ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα, ἀπαι-
„ τέον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο, ἀντιποκρινό-
„ μεν[ο]ς τοιάδε, Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα, οὔτε μοι
„ προσφέρῃ ἀδὲν εἰδέναι τῶν ὑμεῖς λέγετε. βού-
„ λομαί τε, ἀναμνησθεὶς, πιέειν πᾶν τὸ δίκαιον. κ᾽
„ γὰρ εἰ ἔλαβον, ὀρθῶς ἀποδοῦναι· κ᾽ εἴγε δὴ χρὼ μὴ
„ ἔλαβον, νόμοισι τοῖσι Ἑλλήνων χρησόμεθα ἐς ὑμέας.
„ τοῦτο ὧν ὑμῖν ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς τέτρατον
„ μῆνα ἀπὸ τοῦδε. οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορὴν
„ ποιεύμενοι, ἀπαλλάσσοντο, ὡς ἀπεστερημένοι τ᾽
„ χρημάτων. Γλαῦκ[ο]ς δ᾽ ἐπορεύετο ἐς Δελφοὺς
„ χρησόμεν[ο]ς τῷ χρηστηρίῳ. ἐπειρωτῶντα δὲ αὐ-
„ τὸν τὸ χρηστήριον εἰ ὀρκῳ τὰ χρήματα λήσεται;
„ ἡ Πυθίη μετέρχεται τοῖσδε τοῖσι ἔπεσι,
„ Γλαῦκ᾽ Ἐπικυδείδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ἔστω,
„ Ὄρκῳ νικῆσαι, κ᾽ χρήματα λησάσθαι·
„ Ὄμνυ· ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὐόρκῳ μένει ἄνδρα.

Ἀλλ᾽

a Ἐπικυδείδ[ε]ω.

„Ἀλλ' ὅρκος παῖς ἐστιν ἀνώνυμος, καὶ ἔπι χεῖρες,
„Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἵσατο πᾶσαν
„Συμμάρψας ὀλέσῃ γυῖα, καὶ οἶκον ἅπαντα·
„Ἀνδρὸς δὲ ὅρκος γυιὴ μετόπισθεν ἀμύνων.

„ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγώμην τοῦ θεοῦ παρ„αιτέετο ὡτῷ ἔχοντι τοῦ μηδὲν ἐρεῖν· ἡ δὲ Πυθίη ἔφη, „Τὸ πρηχθῆναι καὶ θεὸν, καὶ τὸ ποιῆσαι, ἶσον δύνα„ται. Γλαῦκος μὲν δὴ, μεταπεμψάμενος τοὺς „Μιλησίους ξεινους, ἀποδιδοῖ σφι τὰ χρήματα. καὶ „οἱ εἵνεκα ὁ λόγος, ὦ Ἀθηναῖοι, οὐδὲ ὡρμήθη λέγε„σθαι ἐς ὑμέας, εἰρύσεται. Γλαύκου νῦν ἔτι τι ἀ„πόγονόν ἐστι οὐδέν, οὔτε ἐστὶ οὐδεμίη νομιζομένη „εἶναι Γλαύκου· ἐκπέπρισται τε παρρίζος ἐκ „Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ „παρακαταθήκης ἄλλο γε, ἢ ἀπαιτεόντων ἀποδιδόναι. Λευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὡς οἱ οὐδὲ οὕτω ἐπήκουον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο. Οἱ δὲ Αἰγινῆται, πρὶν τὸ παρεὸν ἀδικημάτων δοῦναι δίκας, τοῖς ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν, Θηβαίοισι χαριζόμενοι, ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι, καὶ ἀξιοῦντες ἀδικέεσθαι, ὡς πιμπρησόμενοι τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο· καὶ, ὡς δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντήρης ὑπὸ Σουνίῳ· λοχήσαντες ὦν, τὴν θεωρίδα νῆα εἷλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθηναίων. λαβόντες δὲ τοὺς ἄνδρας ἔδησαν. Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα πρὸς Αἰγινητέων, οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτῃσι. Ἦν γὰρ [b] Νικόδρομος Κνοίθου καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δοκιμος. οὗτος μεμφόμενος μὲν τοῖσι [c] Αἰγινήτῃσι, πρότερον [d] ἑωυτὸν ἐξέλασε ἐκ τῆς νήσου· μαθὼν δὲ τότε τοὺς Ἀθηναίους ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινήτας κακῶς, σωτίδεα Ἀθηναίοισι πρόδοσίην Αἰγίνης, φράσας ἐν ᾗ τε ἡμέρῃ ἐπιχειρήσει, καὶ ἐκείνους ἐς ὃν ἥκειν δεήσει βοηθίους. μὴ ταῦτα, καταλαμβάνει μὲν καὶ τὰ πρηχθέντα ὁ Νικόδρομος Ἀθηναίοισι τὸν παλαιὸν καλεομένην πόλιν. Ἀθηναῖοι δὲ οὐ πρόσγειον ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμβαλέσθαι. ἐν ᾧ ὦν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσθαι σφι νέας, ἐν τούτῳ διεφθείρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ Κορίνθιοι (ἔσαν γὰρ σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα) Ἀθηναίοισι ἐδίδοσαν δεομένοισι εἴκοσι νέας, ἐδίδοσαν δὲ πεντασδράχμους ἀποδομένοι. δωρεὴν γὰρ ἐν τῷ νόμῳ οὐκ ἐξῆν δοῦναι. ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς σφετέρας, πλη-

Æginetarum adversus Athenienses inimicitia. Navis horum sacra mitti Delum solenniter solita abripitur ab illis. Nicodromi pactum ad Æginam prodendam destiturum ab Athenienſibus.

Jurandi tamen est natus sine nomine, nullis
Et manibus pedibusque, citusque supervenit, omnem
Corripiens, donec tulerit subolemque domumque:
Postera jurandi memorem sed laudat origo.

His auditis Glaucus veniam sibi eorum quæ dixisset ut daret, deum obsecrabat. Cui Pythia inquit, idem pollere, tentare deum & facere. Tunc Glaucus accitis Milesiis hospitibus pecuniam reddidit. Cur autem, ô Athenienses, hæc oratio apud vos institui cœperit, dicetur: Glauci nunc neque ulla superest suboles, neque domus ulla, quæ Glauci censeatur: sed ex Sparta radicitus extrita est. Ita bonum est nihil aliud de deposito cogitare, quam ut repetentibus reddatur. Leutychides hæc loquutus, quum nihilo magis ab Athenienſibus audiretur, discessit. At Æginetæ priusquam superiorum injuriarum, quas Athenienſibus intulerant gratificantes Thebanis, darent pœnas, hæc fecerant. Quum Athenienſibus succenserent, & sibi ab illis injuriam fieri arbitrarentur, se ad castigandos eos apparabant. Erat autem Athenienſium in Sunio quinqueremis: hanc igitur Æginetæ locatis insidiis navem ad sacra mitti solitam intercepere, plenam primoribus Athenienſium, virosque alligavere. Hæc ab Æginetis passi Athenienses non amplius differendum putaverunt quin omnia in illos excogitarent. Erat igitur nomine Nicodromus Cnœthi filius, in Ægina vir spectatus: hic vituperans Æginetas antea se ex Ægina ejecit: sed cognito Athenienſes esse animatos ad nocendum Æginetis, composuit cum illis de prodenda Ægina, statuens certum diem, quo esset rem aggressurus ipse, & illos oporteret venire subsidio. Atque ita ex composito urbem quæ vetus vocabatur occupat. Sed Athenienses ad constitutum non adfuerunt, quia ipsis classis par ad pugnandum Ægineticæ non erat comparata. Dum igitur à Corinthiis commodari sibi naves rogant, interim res corrupta est. Corinthii autem per id tempus Athenienſibus amicissimi dedere rogantibus naves viginti, sed dedere vendentes singulas quinis drachmis: quoniam eas dono dare vetabantur lege. His acceptis Athenienses, & suis instructis in summam

87

88

89

se-

a χεῖρ. b Αἰγινήτῃσι. Καὶ γὰρ. c μεμφόμενος τοῖσι. d πρότερον.

Cui exulanti Sunium datum, unde infestavit Æginam. Sævitia procerum Æginæ in plebem cum piaculo in Cererem: ut post infelicem pugnam contra Athenienses frustra implorent Argivos.

ſeptuaginta numero, in Æginam navigaverunt, pervenerunteque poſtridie e-
90 jus diei qui erat deſtinatus. Qui quum ad diem non adeſſent, conſcenſo navigio Nicodromus ex Ægina profugit, aliis nonnullis Æginetarum eum comitantibus, quibus Athenienſes Sunium incolendum dederunt. Unde iſti prodeuntes, eos qui in inſula erant Æginetas & ferebant & agebant. ſed hæc poſte-
91 rius acta ſunt. Ceterum proceres Æginetarum, ſuperata plebe quæ una cum Nicodromo tumultum in ipſis fecerat, mox eos quos ceperant, ad necem educebant. Unde piaculum admiſere quod nullo ſacrificio expiare potuerunt, quum id ſedulo facerent, præoccupatique, prius ex inſula ſunt dejecti quam ſibi deam propitiarent. nam quum ſeptingentos è plebe quos vivos ceperant, ad necem educerent, unus eorum è vinculis elapſus fugit ad Cereris legiferæ antefores, ejuſque cardinibus prehenſis adhærebat: quem illi quum avellere, quod tentabant, non poſſent, abſciſſis viri manibus ita duxerunt; quæ manus cardinibus con-
92 ſertæ manſerunt. Sic in ſe ipſis conſuluerunt Æginetæ. Mox claſſe ſeptuaginta navium cum Athenienſibus, qui ſupervenere, congreſſi ſuperantur. Victi navali prœlio, eoſdem quos prius Argivos in auxilium vocaverunt: ſed illi noluere eis amplius auxilio eſſe, cauſſati quod & naves Æginæ per neceſſitatem ſumptæ à Cleomene oram Argolidem tenuiſſent, & cum Lacedæmoniis in terram deſcendiſſent, ut nonnulli quoque è Sicyoniis navibus deſcenderunt in illa ipſa expeditione. Quo nomine utriſque mulcta ab Argivis injuncta eſt mille talentorum, quorum quingena quiſque populus ſolveret. ſed quum Sicyonii ſuam culpam agnoſcentes, centum talentis cum Argivis decidiſſent, Æginetæ ne agnoſcere quidem culpam voluere: erant enim ſuperbiores. Eapropter rogantibus eis nemo amplius Argivorum publice auxilium tulit, ſed voluntariorum circiter mille, duce quodam cui nomen erat EUrybates, quinquertionem adeptus. quorum plures non remeavere, ſed in Ægina ab Athenienſibus occubuere. Et ipſe dux EUrybates ſingulari certamine ter victor, quarto ſub So-
93 phane Decelenſi oppetiit. Verum Æginetæ ſua claſſe adorti incompoſitos Athe-

πληρώσαντες ἑβδομήκοντα τὰς πάσας νέας, ἔπλεον ὀπὶ τὴν Αἴγιναν· καὶ ὑστέρησαν [a] ἡμέρῃ μιῇ τ συγκειμένης. Νικόδρομος ὦν, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τ καιρὸν ὐ παρεγένοντο, ἐς πλοῖον ἐσβὰς, ἐκπλέησε ἐκ τ Αἰγίνης. σὺν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τ [b] Αἰγινητέων εἵποντο, τοῖσι Ἀθηναῖοι Σουνίον οἰκῆσαι ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν ὦν ὅτοι ὁρμεώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τὰς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο. Αἰγινητέων ὦν οἱ παχέες, ἐπαναστάντος δήμου σφι ἅμα Νικοδρόμῳ, ἐπεκράτησαν. καὶ ἑπτὰ σφέας χειρωσάμενοι, ἐξῆγον ἀπολέοντες. ἀπὸ τούτου ὦν καὶ ἀγὸς σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι σὺν οἷοί τε ἐγένοντο ἀπιμηχανώμενοι, ἀλλ' ἔφησαν ἐκπεσόντες ὕστερον ἐκ τ νήσου ἢ σφι ἱλεῶν γενέσθαι τὴν θεόν. ἐπλάκησάν γὰρ δὴ τοῦ [c] δήμου ζωγρήσαντες, ἐξῆγον ὡς ἀπολέοντες· εἷς δέ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ, καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Δήμητρος θεσμοφόρου· ἀπιλαμβανόμενος [d] ὦν τ ἀπαγόντων, εἶχετο. οἱ δὲ, ἐπεί τε μιν ἀποσπάσαι σὺν οἷοί τε ἀπέλκοντες ἐγένοντο, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας, ἦγον ἔτω· αἱ χεῖρες δὲ κεῖναι ἐμπεφυκυῖαι ἔσαν τοῖσι ἀπαγαγοῦσι. Ταῦτα μέν νυν σφέας αὐτοὺς οἱ [e] Αἰγινῆται εἰργάσαντο. Ἀθηναίοισι δὲ ἤκουσι ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἑβδομήκοντα· ἐσωθέντες δὲ τῇ ναυμαχίῃ, ἐπεκαλέοντο τούτους αὐτοὺς τοὺς καὶ πρότερον, Ἀργείους· καὶ δή σφι οὗτοι μὲν σὐκέτι βοηθέουσι, μεμφόμενοι ὅτι Αἰγιναίας νέας ἀνάγκῃ λαμφθεῖσαι ἅμα Κλεομένεϊ, ἔχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώρην, καὶ συναπέβησαν Λακεδαιμονίοισι. συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικυωνίων νεῶν ἄνδρες [f] τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ· καί σφι ἅτε Ἀργείων ἐπιβλήθη ζημίη, χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέρους. Σικυώνιοι μέν νυν συγγνόντες ἀδικῆσαι, ὡμολόγησαν, ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες, ἀζήμιοι εἶναι· Αἰγινῆται ὦν ὅτε συνεγνώσκοντο, ἔσαν τε αὐθαδέστεροι. Διὸ δὴ ὧν σφι ταῦτα [g] δεομένοισι, ἀπὸ μὲν τ δημοσίᾳ ἀδεὶς Ἀργείων ἔπι ἐβούλετο, ἐθελοντὴν ὦν ἐς χιλίους. ἦγε ὦν αὐτοὺς στρατηγὸς ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Εὐρυβάτης [h], πεντάεθλον ἐπασκήσας· τούτων οἱ πολέμιοι σὺν ἀπενόσησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐπλάκησαν ἅτε Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ. αὐτὸς ὦν ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίῃ ἐπασκέων, τρεῖς μὲν ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνῃ [i], ἅτε ὦν τ πέμπτῳ Σωφάνεϊ τ Δεκελέως ἀποθνήσκει. Αἰγινῆται ὦν, ἔσοι ἀπέλοιοι Ἀ-

Zz θηναίοισι

a ὑστέρησαν. b ἄλλοι τ. c τὸν δ. d ἐπιλαβόμενος. e σφέας οἱ. f Σικυωνίων ἄνδρες. g δὲ ταῦτα. h στρατηγὸς Εὐρυβάτης. i ἀπολείπει.

Darius iræ in Græcos indulgens, Datin & Artaphernem pro Mardonio substituens, mittit magnas copias in Græciam. Eretum cursus per insulas. Naxus direpta & incensa. Delo parcitur.

Ἀθηναίοισι συμβαλόντες τῇσι νηυσὶ, ἐνίκησαν· καὶ σφέων νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἷλον. Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινήτας. Ὁ δὲ Πέρσης τὰ ἑωυτοῦ ἐπίεζε, ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος, μεμνῆσθαί μιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ συκοφαντούντων Ἀθηναίους. ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος, παντὸς ἐχόμενος τοῦ προφάσιος, καταστρέφεσθαι τοὺς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας οἱ γῆν τε καὶ ὕδωρ, Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ, παραιρέεται τὴν στρατηγίην· ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας, ἀπέστειλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτίν τε, ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα τὸν Ἀρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδεὸν ἑωυτοῦ. ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν, ἀγχοῦ ἑωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα. Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι ἀπὸ βασιλέος, ἀπίκοντο τὸ Κιλίκιον ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι στρατὸν πολλὸν πεζὸν καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ διαπεμφθεὶς ἑκάστοισι· παρεῆν δὲ καὶ ἱππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ πρὸ τοῦ ἔτεϊ προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἑτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς τοῦτο, καὶ τὸ πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίδα. ἐνθεῦτεν δὲ παρὰ τὴν ἤπειρον ἔχοντες τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμεώμενοι, παρά τε Ἰκάρου καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μᾶλλον τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ πρὸ τοῦ ἔτεϊ ποιεύμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, μεγάλως συνετρίβησαν· πρὸς δὲ, καὶ ἡ Νάξος σφέας ἀνάγκαζε, πρότερον οὐκ ἁλοῦσα. Ἐπὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ὅτι ταύτῃσι γὰρ δὴ πρώτῃσι ἐπέσχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι) μεμνημένοι τε πρότερον οἱ Νάξιοι, πρὸς τὰ ὄρεα οἴχοντο φεύγοντες, ἐνδὺς ἐνέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατέλαβον αὐτέων, ἐνέπρησαν τά τε ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνάγοντο. Ἐν ᾧ δὲ ἔτοιμοι ταῦτα ἐποίευν, οἱ Δήλιοι, ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον, οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον. τὸν δὲ στρατὸν καταλεύουσης, ὁ Δᾶτις προπλώσας, οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πρὸ μέσου τοῦ Πόρου. αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα εἶεν οἱ Δήλιοι, πέμπων κήρυκα, ἠγόρευε, τάδε, Ἄνδρες ἱροὶ, τί φεύγοντες οἰχεσθε, οὐκ

thenienſes ſuperavere, eorumque naves quatuor cum omnibus viris cepere. Et Athenienſes quidem bellum cum Æginetis contraxerunt. Perſa autem quæ 94
ipſius partes erant exequebatur, cum famulo aſſidue in memoriam redigente ut reminiſceretur Athenienſium, tum Piſiſtratidis aſſidentibus Athenienſeſque criminantibus; tum cupiditate per hunc prætextum quo nixus erat, ſubigendi in Græcia illos quicunque ſibi terram & aquam denegaſſent. Itaque Mardonium, qui male rem navalem geſſerat, præfectura amovit, alioſque deſignatos duces adverſus Eretriam & Athenas miſit, Datin genere Medum, & Artaphernem Artaphernis fratris ſui filium, datis mandatis ut Athenas atque Eretriam penitus diriperent, & mancipia in conſpectum ſibi ducerent. Poſtquam hi 95
duces declarati, ab rege digreſſi, ad campum Ciliciæ Aleium devenere cum ingenti pedeſtri ac bene inſtructo exercitu, ibi caſtris poſitis ſupervenerunt nauticæ copiæ omnes, ut ſingulis erant imperatæ; ad hæc equos vehentes naves, quas ſuperiore Darius anno mandaverat tributariis ſuis parandas. Quum has oneraviſſent equis, atque terreſtri exercitu navibus impoſito, ſexcentis cum triremibus in Ioniam contenderunt. Hinc non ſecundum continentem recto curſu, Helleſpontum & Thraciam verſus navigabant, ſed è Samo unde ſolverant, per Icarium, interque inſulas vehebantur: præcipue quidem (ut ego ſentio) metu circumnavigandi Athon, quia curſum ſuperiori anno illac peragentes, magnam jacturam fecerant, ſed & coacti propter Naxon, quam antea non ceperant. Ad 96
quam poſteaquam ex Icario pelago appulſi ſunt (in hanc enim ut primum copiæ ducerentur, Perſæ urgebant) Naxii memores priorum, fuga ſe in montes concitaverunt, non auſi reſiſtere. Eorum autem quos adepti ſunt Perſæ quum in ſervitutem rapuiſſent, delubra atque urbem incenderunt. His actis ad ceteras inſulas appellunt. Hæc dum 97
iſti agunt, Delii relicta & ipſi Delo fuga Tenum abeunt. Eo tendentes naves præcedens Datis non finebat ad inſulam habere ſtationem, ſed trans eam ad Rhenæam. Et ſimul cognito ubi Delii eſſent, miſſo caduceatore his eos verbis affatus eſt, Viri ſacri, quid fugientes

οὐκ

a στιζοὶ εν. b ἑξακοσίοισι. c ταὐτὰ τῷ. d Δῆλον.

Delos ab Persis servata tremuit ad omen malorum Græciæ, quæ toleravit sub tribus Persiæ regibus. Caryſtus ſubacta. Eretria accipit auxilia Athenis.

entes abitis, non pro merito de me male opinantes? Ego enim & ipſe etiam talia intelligo, & ab rege juſſus ſum, qua in regione duo dii geniti ſunt, nequid aut eam regionem aut ejus incolas lædam. Et nunc igitur abite ad veſtra ipſorum, & colite inſulam. Hæc Deliis per caduceatorem dixit: mox trecenta thuris
98 talenta ſuper aram aggeſta adolevit. His actis Datis adverſus Eretriam primum navigavit, ſimul omnem exercitum, ſimul Iones pariter atque Æolenſes ducens. Statimque ab illius inde digreſſu Delos tremuit, ut Delii ajebant, & primum & poſtremum ad meam uſque ætatem mota, deo mala ventura hominibus per hoc prodigium portendente. Nam ſub Dario Hyſtaſpis, & Xerxe Darii, & Artoxerxe Xerxis filio, tribus iis deinceps ætatibus, plus malorum paſſa eſt Græcia, quam viginti aliis ætatibus, partim à Perſis, partim ab ipſis primoribus de principatu bellantibus: ut non ab re Delos mota ſit, prius immobilis: de qua etiam in oraculo ita ſcriptum erat,

Et Delon, quamvis ſit adhuc immota, movebo.

Et ſane in Græca lingua pollent hæc nomina, Darius, idem quod *coërcitor*: Xerxes, idem quod *martius*: Artoxerxes, idem quod *magnus bellator*. Hos igitur reges ita recte Græci ex ſuo ſermone vocaverint ἐρξείης, Ἀρήϊος,
99 μέγας Ἀρήϊος. Barbari, poſtquam à Delo ad inſulas profecti ſunt, ſumebant illinc tum copias, tum liberos inſulanorum obſides. Ut vero inſulas præternavigantes, Caryſtum appulerunt, Caryſtiique negarunt ſe vel obſides dare vel militare adverſus vicinas civitates, Athenas & Eretriam ſignificantes, Caryſtii tunc obſeſſi ſunt, eorumque ager vaſtatus, donec in deditionem Perſarum
100 venerunt. Eretrienſes autem audito Perſarum exercitum adverſus ſe venire, auxilia ab Athenienſibus imploravere. Quibus non deneganda auxilia rati Athenienſes, conceſſerunt ſubſidio illis ea quatuor millia hominum, qui ſorte Chalcidenſium equis euntium obtinuerant prædia. Sed Eretrienſium haudquaquam ſincerum erat conſilium, qui tametſi arceſſebant Athenienſes, tamen ancipiti ſententia vacillabant; quibuſdam eorum cenſentibus urbem deſerendam, & in

„οὐκ ἐπιτηδέα καταγνόντες καὶ ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ
„καὶ αὐτὸς ἔτι γε φρονέω, καί μοι ὀκ βασι-
„λῆος ὧδε ἐπέσταλται· ἐν ἧ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένον-
„το, ταύτῃσι μηδένα σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην,
„μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἐπὶ
„τὰ ὑμέτερα αὐτέων, καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. ταῦτα
μὲν ἐπεκηρυκεύσαντο τοῖσι Δηλίοισι· μετὰ δὲ, λιβανω-
τοῦ τρισχίλια τάλαντα καταιήσας ἐπὶ τῷ βωμῷ ἐθυ-
μίησε. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας, ἔπλεε ἅμα τῷ
στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ
Ἴωνας καὶ Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεύτεν ἐξαναχθέν-
τα, ἀπῆλο ἐκινήθη, ὡς ἔλεγον [b] Δήλιοι, καὶ πρῶτα
καὶ ὕστατα, μέχρι ἐμεῦ σφέων. καὶ τοῦτο μέν κου
τέρας ἀνθρώποισι τὰ μελλόντων ἔστεσι κακῶν ἔφην-
νε ὁ θεός. ἐπὶ γὰρ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος, καὶ Ξέρξεω
τοῦ Δαρείου, καὶ Ἀρτοξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τυ-
τέων ἐπεξῆς γενεέων, ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλ-
λάδι ἢ ἐπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου
γενομένας· τὰ μὲν, ὑπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα,
τὰ δὲ, ἀπ' αὐτέων τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πο-
λεμιζόντων. ὥστε οὐδὲν ἦν δεινὸς κινηθῆναι Δῆλον,
τοπρὶν ἐξαῦτις ἀκίνητον. καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμ-
μένον περὶ αὐτῆς ὧδε,

Κινήσω καὶ Δῆλον, ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

δυνατὴ δὲ [d] κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα, Δαρεῖος, ἐρξείης· Ξέρξης, ἀρήϊος· Ἀρ-
τοξέρξης, μέγας ἀρήϊος. τούτους δὴ τοὺς βασι-
λέας ὧδε ἂν ὀρθῶς καλὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην
Ἕλληνες καλέοιεν. Οἱ δὲ βάρβαροι ὡς ἀπῆραν
ἐκ τῆς νήσου [e], παρεσίχοντο πρὸς [f] τὰς νήσους. ἐνθεῦ-
τεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον, καὶ ὁμήρους τῶν νη-
σιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὡς δὲ περιπλέοντες
τὰς νήσους, παρέσχον ἐς Κάρυστον, οὐ γὰρ δή
σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδίδοσαν, οὔτε ἔ-
φασαν ἐπὶ πόλις ἀστυγείτονας στρατεύεσθαι, λέ-
γοντες Ἐρέτριάν τε καὶ Ἀθήνας, ἐνθαῦτα τούτους
ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκαρον, ἐς ὃ
καὶ οἱ Καρύστιοι παρέδοσαν ἐς τὸ Περσέων τὴν γνώ-
μην. Ἐρετριέες δὲ, πυθανόμενοι τὴν στρατιὴν
τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσαν, Ἀθη-
ναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀ-
θηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλ-
λὰ τοὺς τετρακισχιλίους κληρουχέοντας τῶν ἱππο-
βοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτους σφι
ἐδίδοσαν τιμωρούς. τῶν δὲ Ἐρετριέων οὐ ἅπα ἐδέ-
κοντο ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο μὲν Ἀ-
θηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας. οἱ μὲν
δὴ αὐτέων ἐβούλευον ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ

a ἐπὶ τοῦτο γε. b λέγουσι. c ὕστατα τὰ μέχρι ἔμεο ἐσώθησαν. d MS. habet τοπρὶν ἐόσαν ἀκίνητον. Δύνατ) δὲ, mediis omiſſis. e τῆς Δήλου. f MS. habet παρεσίχοντο πρὸς.

sed prodita. Hippias duxit Persas in Marathone. Miltiades Cimonis fil. Stesagoræ nepos. Cimon exul & restituturus, ab Pisistratidis occisus.

ἄκρεα τ῀ Εὐβοίης· ἄλλοι δ᾽ αὐτέων, ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τ῀ Πέρσεω οἴσεσθαι, προδοσίην ἐσκυλάζοντο. μαθὼν δὲ τυτέων ἑκάτερα ὡς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τ῀ Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἡμετέροισι τ῀ Ἀθηναίων παντὸς τὰ παρεόντα σφι πρήγματα· προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαί σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλεύσαντι πίθονται. καὶ ἔτοι μὲν διαβαίνουσι ἐς Ὠρωπόν, ἔσωζον σφέας αὐτούς. οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέχουσι τὰς νέας τ῀ Ἐρετρικῆς χώρης καλὰ τέμενος, τ῀ Χοιρέας, τ῀ Αἰγίλια. καταχθέντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία, αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο, καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσβαλέοντες τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μάχεσθαι [a] οὐκ ἐπῃνεῦντο βουλῇ, εἶχον δὲ διαφυλάξαιεν τὰ τείχεα, τούτου σφι ἔμελε μέρι, ἐπεί τε νίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γιομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἔπιπτον ἔνθα [b] ἐξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τ῀ δὲ ἑβδόμῃ Εὔφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου, καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέου, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ [c] δὲ, ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν, τοῦτο μὲν, τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποδυνύμενοι τ῀ ἐν Σάρδισι καυθέντων ἱρῶν· τοῦτο δὲ, τοὺς ἀνθρώπους ἠνδραποδίσαντο, κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. Χώρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν, καὶ διασχόντες ὀλίγας ἡμέρας, ἔπλεον ἐς τὴν Ἀττικὴν καλέσαντες τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν. καὶ, δὴ γὰρ ὁ Μαραθὼν [d] διαπρεπέστατον χωρίον τ῀ Ἀττικῆς ἐνεπεφεύγει, καὶ ἐγγυτάτω τ῀ Ἐρετρίης, ἐς τοῦτο σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τ῀ Μαραθῶνα· ἦγον δὲ στρατηγοὺς δέκα· τ῀ ὁ δεκάτος ἦν Μιλτιάδης, τ῀ τὸν πατέρα Κίμωνα τ῀ Στησαγόρεω καλέσαντες φυγὴν ἔζευξαν ἐξ Ἀθηναίων [e] Πεισίστρατον τ῀ Ἱπποκράτεος· καὶ αὐτῷ φεύγοντι, ὀλυμπιάδα ἀνελέσθαι τεθρίππῳ στεφθέντι. καὶ ταύτην μὲν τὴν νίκην ἀνελόμενον [f] μιν, τοῦτο ἐξευρεθῆναι τῷ ὁμομητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ, τῇ ὑστέρῃ ὀλυμπιάδι τῇσι αὐτ῀σι [g] ἵπποισι νικῶν, τῷ Θρασυβούλου Πεισιστράτῳ ἀναχωρῆσαι· καὶ τὴν νίκην παρεὶς τούτῳ, καταλῦσαι δὴ τὰ ἑωυτοῦ τυραννεύοντος. καί μιν ἀνελόμενον τῇσι αὐτῇσι [g] ἵπποισι ἄλλην ὀλυμπιάδα, κατέλαβε ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, οὐκέτι τυραννεύοντος αὐτοῦ Πεισιστράτου. κτείνουσι δὲ

in promontoria Eubœæ eundum; quibusdam, qui privata lucra à Persis expectarent, proditionem molientibus. Horum utrorumque animos animadvertens Æschines Nothonis filius, Eretriensium primarius, patefecit Athenienſibus omnem præsentium rerum statum, oravitque ut domum abirent, ne una cum illis occumberent. Hæc consulenti Æschini obtemperantes Athenienses, illinc in Oropum transgressi, salutem sibi pepererunt. At Persæ eo advecti, naves oræ Eretricæ ad fanum & Chœreas & Ægilia applicuerunt: potitique his locis, continuo equos exposuere, & tanquam cum hostibus conflicturi se instruxere. Adversus quos non decreverunt Eretrienses sibi esse prodeundum: sed quandoquidem sententia de urbe non deserenda evicerat, dabant operam ut mœnia custodirent. Adorientibus autem ea Persis, acri pugna per sex dies certatum est: multisque utrimque cadentibus, septimo die EUphorbus Alcimachi filius, & Philagrus Cyneæ, inter populares suos viri spectati, urbem hostibus prodidere. Quam ingressi Persæ, templa postquam spoliavere, incenderunt, in ultionem eorum templorum quæ Sardibus deflagraverant, hominibus jussu Darii in servitutem redactis. Potiti Eretria, & paucos illic dies morati, in Atticam navigaverunt, tum acriter se coërcentes, tum rati idem se illaturos Athenienſibus quod Eretrienſibus intulissent. etenim erat locus Atticæ Marathon ad equitandum opportunissimus, & proxime Eretriam; ideo huc illos Hippias Pisistrati filius deducebat. Eodem Athenienses & ipsi re audita ad vim arcendam processerunt, decem præfectis sibi ducibus: quorum decimus erat Miltiades, cujus patrem Cimonem Stesagoræ filium, ut fugeret ex Athenis Pisistratum filium Hippocratis coëgerat casus, & dum exul erat, obtinere palmam Olympicam quadrijugo certamine contigerat: quam victoriam muneris gratia transtulit in Miltiadem fratrem uterinum: proximaque Olympiade eisdem equabus iterum vincens concessit Pisistrato, ut renunciaretur, & sic victoria in hunc translata rediit in domum suam reconciliatus, idemque quum eisdem equabus aliam Olympiadem vicisset, à filiis Pisistrati interfectus est, non jam vivo Pisistrato. Interfecerunt au-

a μαχέσασθαι. b ὄπισθεν ῥᾳδίην. c Πέρσῃσι τὴν πόλιν. οἱ. d MS. ἡ Μαραθών. e Ἀθηναίων. f MS. habet ἀνελομένῳ. g τοῖσι αὐτοῖσι, idque bis.

Equæ victoria triplici Olympica illustres. Miltiades post pericula ab hostibus & accusatoribus dispulsa dux Athenien-sium. Phidippides cursor. Panis appariti o favent is Athenis.

autem eum ad Prytaneum, noctu summissis percussoribus, sepultusque ante urbem trans viam quæ vocatur percava: & è regione ejus sepultæ sunt equæ illæ quæ tres Olympicas victorias reportarant. Idem quod istæ, jam aliæ equæ fecerant, quæ fuerunt Euagoræ Laconis: aliæ præterea nullæ. Per idem tempus major natu filiorum Cimonis Stesagoras, apud Miltiadem patruum in Chersoneso educabatur: minor autem apud ipsum Cimonem Athenis erat, nomen habens Miltiades à Miltiade Chersonesi condi-
104 tore. Hic igitur Miltiades è Chersoneso tunc profectus, dux Athenien-sium erat, è duplici cæde elapsus; nam simul eum Phœnices usque ad Imbrum persequuti, in magno negotio habebant capere hominem, ut ad regem perducerent; simul ab iis elapsum, & domum suam reversum, ac se salvum esse existimantem, inimici sui inde excepe-runt, & judicio subjecerunt, accusantes occupatæ in Chersoneso tyrannidis. Sed & hoc reatu liberatus, ita suffragiis populi dux Athenien-sium declaratus est.
105 Duces autem quum adhuc in urbe essent, ante omnia præconem Spartam mittunt Phidippidem, illum quidem Athenien-sem, sed diurnum cursorem & id ipsum meditantem. Huic Phidippidi, ut ipse dicebat, & Athenien-sibus renunciavit, circa Parthenium montem, qui supra Tegeam est, obvius fuit Pan: compellatoque nominatim Phidippide, jussit nunciari Athenien-sibus, quid ita illi nullam gererent curam sui, qui ipsis bene nunc vellet, quique jam sæpenumero de eis bene meritus fuisset atque etiam futurus esset. His verbis fide habita, Athenien-ses, quando eorum tandem status erat bene constitutus, extruxerunt sub arce templum Panis: illique annuis sacrificiis ex quo nuncium accepere, sacrificant, & lampadis cursu suppli-
106 cant. Tunc autem Phidippides hic à ducibus missus, quando sibi dixit etiam Pana apparuisse, secundo die postquam Athenien-sium urbe exivit, Spartam pervenit, adiensque magistratus, Lacedæmonii, inquit, orant vos Athenien-ses ut sibi opem feratis, nec civitatem inter Græcos vetustissimam negligatis, in discrimen adductam, ut barbaris serviat. Etenim Eretria direpta est, insignique civitate Græcia imbecillior reddita. His man-

δὲ ἔτοί μιν κατὰ τὸ πρυτανήϊον, νυκτὸς ὑπερθύσαντες ἄνδρες. τέθαπται δὲ Κίμων πρὸς ἠῶ τετραμμένος, πέρην τῆς Δηκηλίης καλεομένης ὁδοῦ. καλλιστεύουσι δὲ αὐτοῦ αἱ ἵπποι τεθάφαται αἵτινες αἱ τρεῖς ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἤδη τοῦτο τὸ ἔργον Εὐαγόρεω Λάκωνος· πωλέουσι δὲ τυτθαί, ὀλιγαμοί. ὁ μὲν δὴ πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἐὼν γνήσιος φοιτᾷ παρὰ τὸν πάτρων Μιλτιάδην τρεφόμενος ἐν τῇ Χερσονήσῳ· ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν Ἀθήνῃσι [a], τὄνομα ἔχων ἀπὸ τῆς οἰκηίης τῆς Χερσονήσου Μιλτιάδεω, Μιλτιάδης. Οὕτω δὴ ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ἥκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφυγὼς [b] διωκόμενον θάνατον, ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ, οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐκπολιόρξαντες μέχρι Ἴμβρου, ἐθέλοντες λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν πρὸς βασιλέα· ἅμα δὲ, ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ, ἤδη πενθεῦτιν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, ὡς δικαίως αὐτὸν ἀγαγόντες [c], ἐδίωξαν τυραννίδος ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὴ καὶ τούτους, στρατηγὸς ἔτι Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἱρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου. Καὶ πρῶτα μὲν, ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ, ὑπεπέμποσαν ἐς Σπάρτην κήρυκα φιλιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φιλιππίδης, καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελε) πρὸς τὸ Παρθένιον ἐρχομένῳ ὑπὲρ τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πὰν προσπίπτει. βώσαντα δὲ τοὔνομα τοῦ Φιλιππίδεω τὸν Πᾶνα, Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, διότι ἑωυτοῦ ἀδεμίλιον ὑπιμέλειαν ποιεῦνται, ἐόντος εὔνου ἤδη Ἀθηναίοισι, καὶ πολλαχοῦ γινομένου ἤδη σφίσι χρησίμου, τά δέ τι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι, καταξάντων σφίσι εὖ ἤδη τὰ πεπραγμάτα, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα, ἱδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλι Πανὸς ἱρὸν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετείῃσι καὶ λαμπάδι ἱλάσκονται. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε περὶ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βοηθῆσαι, καὶ μὴ περιδεῖν πολιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἕλλησι δουλοσύνῃ περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων. καὶ γὰρ Ἐρέτρια τε νυῦν ἀνδραποδίσται, καὶ πόλι λογίμῳ ἡ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρη. ὁ μὲν

a Κίμωνι Ἀθηναίῳ. b Χερσονήσου, ἐκπεφυγὼς. c ἀναγαγόντες.

Lacedæmonii differunt auxilium ad plenilunium. Hippiæ somnium & explicatio vana: tussis & dens excussus & ænigma detectum. Platæenses dediti Athenienſibus.

δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελε· τοῖσι δὲ ἔαδε μὲν βοηθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδυνάτα δέ σφι ἦν τοῦτο ποιέειν τοῦτα, ἐθέλουσι λύειν τὸν νόμον. ἦν γὰρ ἱσταμένη ἕνδεκάτη μηνὸς εἰνάτη· εἰνάτῃ δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν, μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. ἔτι μέν νυν τῷ πανσελήνου ἔμενον. Τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα, τὴν παροιχομένης νυκτὸς ὄψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ [a] τοιήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἱππίης τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ συγκοιμᾶσθαι. συνεβάλλετο ὦν ἐκ τοῦ ὀνείρου, κατελθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχήν, τελευτήσειν ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τοῦ ὄψιος συνεβάλλετο ταῦτα. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μέν, τοὺς ἀνδραποδα τοὺς ἐξ Ἐρετρίης ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρέων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν· τοῦτο δὲ, καταγομένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὥρμιζε ἔντεος. ἐκβάντας δὲ ἐς τὴν γῆν τοὺς βαρβάρους διέπεμπε. καί οἱ ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε πταρεῖν τε καὶ βῆξαι μεζόνως ἢ ὡς ἐώθεε· οἷα δὲ πρεσβυτέρῳ ἐόντι, τῶν ὀδόντων οἱ πολεῦσες ἐσείοντο. τυπτέων ὦν ἕνα τῶν ὀδόντων ἐκβάλλει κατὰ βίης βήξας. ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ, ἐπιέζετο πολλὰ σπουδὴν ἐξευρεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἐφαίνετό οἱ ὁ ὀδούς, ἀναστενάξας, εἶπε πρὸς τοὺς παρεστεῶτας, Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ, οὐδέ μιν δυνησόμεθα ὑποχείριον ποιήσασθαι. ὁκόσον δέ τι μοι μέρος μετῆν, ὁ ὀδοὺς μετέχει. Ἱππίης μὲν δὴ ταύτῃ τὴν [b] ὄψιν συνεβάλλετο ἐξεληλυθέναι. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος, ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες παμδημεί. καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσάν σφεας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτέων οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναιρέοντο. ἐδοσαν δὲ ὧδε· πιεζεύμενοι [c] ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες, ἐδίδοσαν πρῶτα μὲν τυχοῦσι Κλεομένεϊ τε τῷ Ἀναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτούς. οἱ δὲ, οὐ δεκόμενοι, ἔλεγόν σφι τάδε, „Ἡμεῖς μὲν ἑκάτερα τε οἰκέομεν, καὶ ὑμῖν τοι„ήδε τις γένοιτ' ἂν ὠφελίη ψυχρή. Φθαίητε „γὰρ ἂν πολλάκις ἐξανδραποδισθέντες ἤ τινα πυ„θέσθαι ἡμέων. συμβουλεύομεν δὲ ὑμῖν δόντας ὑ„μέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, τοῖσι γειτονεύουσι τε ἀνδρήιοι, καὶ τιμωρέειν ἐῦσι οὐ κακῶσι. ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατὰ εὐνοίην ἔτι τῶν Πλαταιέων, ὡς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόνους, συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λα-

mandatis à Phidippide expoſitis, placebat quidem Lacedæmoniis opem ferre Athenienſibus: ſed id ſibi impoſſibile confeſtim facere erat, nolentibus legem rumpere. nam erat nonus dies ſtantis menſis, quo die negabant ſe progreſſuros, orbe lunari non impleto. Et iſti quidem plenilunium expectabant. Hippiæ 107
autem Piſiſtrati filio, qui barbaros in Marathonem ducebat, viſum hoc in ſomnis ſuperiore nocte oblatum eſt: Videbatur ſibi Hippias cum matre concumbere. Quo ex ſomnio conjectabat fore, ut reverſus Athenas, ac recepto dominatu ſenex domi ſuæ obiret. Hunc in modum interpretabatur viſum ſuum. Tunc autem ducis officio fungens, partim mancipia Eretrienſia in inſulam Styreorum, nomine Ægileam, deportat; partim naves ad Marathonem appulſas ipſe in ſtationibus locat; ſed & barbaros in terram egreſſos diſponit. Ei talia adminiſtranti contigit ſternutatio, tuſſiſque ſolito vehementior. unde concuſſis ejus, utpote ſenis, pleriſque dentibus unus illorum ex violentia tuſſiendi excuſſus eſt, & in arenam delapſus: qui magna adhibita ad inveniendum diligentia, quum tamen non appareret, ſuſpirans Hippias, ad eos qui aderant ait, Hæc terra non eſt noſtra, nec eam poterimus nobis ſubjectam efficere; quanta autem pars ad me pertinebat, dens obtinet. Ita Hip- 108
pias iſta viſione interpretabatur ſe defunctum eſſe. Athenienſibus autem apud Herculis fanum inſtructis ſupervenere auxilio Platæenſes, omni cum populo; quippe qui ſeſe Athenienſibus dediderant, & pro quibus frequentes jam labores ſuſceperant Athenienſes. Dediderant autem ſeſe hoc modo: Quum à Thebanis premerentur Platæenſes, primum Cleomeni Anaxandridæ atque Lacedæmoniis qui intervenerant, ſeſe dediderant; à quibus tamen recepti non ſunt, hac oratione utentibus: à nobis qui procul habitamus, frigidum quoddam fuerit vobis auxilium. nam priuſquam noſtrûm quiſquam audiat, poſſitis occupati ab hoſtibus ſæpe expugnari. Suademus autem, ut voſipſos Athenienſibus dedatis, vicinis pariter & ad tutandum non invalidis. Hoc Lacedæmonii non tam conſulebant Platæenſibus quod eis bene vellent, quam quod optarent Athenienſes defatigari Bœotorum bello. Id ſuadentibus

La-

a Hæ voces ὦν τῷ ὕπνῳ abſunt ab MS. b ταύτῃ τῇ. c πιεζόμενοι.

Thebani infelices in lite cum Platæensibus. Modus dedendi. Thebanum termini. Miltiadis sermo cum Callimacho ad suadendam pugnam. Polemarchus Athenis magistratus.

Lacedæmoniis non adversati Platæenses, aditis Athenienſibus, dum rem divinam duodecim diis faciunt, eis ad aram ſuppliciter ſedentes ſeſe dediderunt. Adverſus quos Thebani re audita exercitum duxerunt, in eorumque auxilium Athenienſes venerunt. Sed conſerturos prœlium, Corinthii non neglexerunt; verum occurrentes reconciliandi gratia, utrorumque permiſſu regionem hunc in modum terminarunt, ut Thebani eos Bœotos qui nollent inter Bœotos cenſeri, ſinerent facere quod vellent. Hoc ubi decrevere Corinthii, abſceſſere. Abſcedentes quoque Athenienſes aggreſſi Bœoti ſunt, ſed commiſſa pugna repulſi. unde Athenienſes tranſgreſſi quos Corinthii ſtatuerant Platæenſibus terminos, illos dico excedentes, Aſopum ipſum ſtatuerunt limitem eſſe Thebanis verſus Platæenſes & Hyſias. Ergo Platæenſes Athenienſibus ſeſe quum dedidiſſent eo quo dixi modo, ad Marathonem tunc auxilio
109 venerunt. Erant autem in Athenienſium ducibus ancipites ſententiæ, aliis vetantibus fieri prœlium: paucos enim ſe eſſe, ut cum Medis confligerent; aliis, quorum erat Miltiades, ad pugnandum hortantibus. Itaque quum ſepararentur, & deterior ſententia vinceret, ibi Miltiades Callimachum Aphidnæum adiit, tunc forte polemarchum, *belli principem:* qui magiſtratus per fabæ ſortitionem electus in ferendo ſuffragio undecimus eſt. nam quondam Athenienſes vi ſententiæ parem ducibus faciebant polemarchum. Ad hunc Miltiades, In te, inquit, nunc, Callimache, ſitum eſt, utrum in ſervitutem Athenæ redigantur, an tu eas liberando memoriam tui in omne ævum relinquas, qualem ne Harmodius quidem atque Ariſtogiton reliquerunt. Nam Athenienſes nunc in maximum omnium ex quo fuerunt veniunt diſcrimen: qui ſi Medis ſuccumbant, palam eſt quæ paſſuri ſint, traditi Hippiæ: ſin autem ſuperent, poterit hæc civitas urbium Græciæ effici prima. Quo autem pacto hæc fieri poſſint, &, quomodo ad te harum rerum arbitrium redeat, nunc exponam. Noſtræ, qui duces ſumus numero decem, diviſæ ſunt ſententiæ de prœlio committendo: aliis id ſuadentibus, aliis diſſuadentibus. Qui niſi prœlium committimus, vereor ne magna exiſtat ſeditio, quæ mentes civium ſollicitet

a εἰ νφίεσι συνάψειν. b ἐς ἔτι τοῦτο.

Λακεδαιμονίοις μὲν νεω Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβάλλοντο· οἱ δὲ σὺκ ἐπῄεσαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἐφὰ ποιεωύτων τοῖσι δώδεκα θεοῖσι, ἱκέτας ἑζόμενοι ἐπὶ τ βωμὸν, ἐδίδοσάν σφεας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα, ἐστρατεύοντο ἐπὶ τὰς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δέ σφι ἐβοήθεον. μελόντων δὲ συμβάλλειν· μάχῃ, Κορίνθιοι ἐ ἐπείδον· ἀδυστυχέοντες δὲ, καὶ καταλλάξαντες, ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, ἔρεσαν τῷ χώρῳ ἐπὶ τοῖσδε· ἐὰν Θηβαίους Βοιωτῶν τὰς μὴ βουλομένους ἐς Βοιωτοὺς τελέειν. Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο. Ἀθηναίοισι δὲ ἀπῆσι ἐπιθήκαντο Βοιωτοί· ἐπιθέμενοι δὲ, ἐσσώθησαν τῇ μάχῃ. ὑστερίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι ὅρους, τούτους ὑστερίσαντες, τ Ἀσωπὸν αὐτὸν ἐπιθέντο ὅρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιέας εἶναι καὶ Ὑσιάς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ· ἦσαν δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγένοντο δίχα αἱ γνῶμαι· τ μὲν, σὺκ ἐώντων συμβάλλειν· ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατῷ τῷ Μήδων συμβαλέειν· τ δὲ, καὶ Μιλτιάδεω, κελευόντων. ὡς δὲ δίχα ἐγένοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνταῦτα, ἐὼ γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν· τοπάλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι. ἐὼ δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος· πρὸς τὸν ἐλθὼν Μιλτιάδης, ἔλεγε τάδε, Ἐν σοὶ νῦν Καλλίμαχέ ἐστι ἢ καταδουλῶσαι Ἀθήνας, ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνον λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον οὐδὲ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων λείπεται. νῦν γὰρ δὴ ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον· καὶ ἐὼ μέν γε ἐστὶ κύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δεδοκται τὰ πείσονται δαδεδομένοι Ἱππίῃ· ἐὼ δὲ ἀνεμμένα αὕτη ἡ πόλις, οἵη τε ἐστὶ πρώτη τ Ἑλλήνων πολίων γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τε ἐστὶ γενέσθαι, καί κως ἐς σε τὰ τεῖον ἀνήκει τ πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. ἡμέων τ στρατηγῶν ἐόντων δέκα, δύο γινομένας αἱ γνῶμαι, τ μὲν, κελευόντων, τ δὲ, ἐ συμβάλλειν. ἐὼ μέν νυν μὴ συμβάλλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην ἐμπεσοῦσαν

Πλα-

Callimachus ſequens Miltiadem auctor eſt pugnæ, cui acies inſtruitur in Marathone, quam valido in curſu inchoant Athenienſis.

„Δοκέοντα τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε „μηδίσαι· ἢν δὲ συμβάλωμεν πρίν τι καὶ „σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, „θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, οἵοί τε εἰμὲν ἀμείνω „σθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σε νυῦ „τεινε, καὶ ἐκ τέο ἤρτηται. ἢν δὲ σὺ γνώμῃ „τῇ ἐμῇ χρᾶσθαι, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη, „καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἢν δὲ τ „ἀποστρέφωνται τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ἐστὶ ἄρξαι „τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν πάντα τὰ. Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης, προσκλῶται τὸν Καλλίμαχον. προσκλωμένης δὲ τ πολεμάρχου τ γνώμης, ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ, οἱ στρατηγοὶ, τῶν ἡ γνώμη ἐφέρετο συμβάλλειν, ὡς ἑκάστῳ αὐτῶν [a] ἐγίνετο πρυτανηίη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν. ὁ δὲ, δεκόμενος, ἔτι κω [b] συμβολὴν ἐποιέετο, πρίν γε δὴ αὐτῷ πρυτανηίη ἐγίνετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον ἀπῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες. τ μὲν δεξιῷ κέρεϊ [c] ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος. ὁ γὰρ νόμος εἶχε ἔτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τ πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν· ἡγεομένου δὴ τούτου, ἐξεδέκοντο ὡς ἀριθμέοντο αἱ Φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων. πλαταιέες δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τ μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς παντὸς τοὺς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κήρυξ ὁ Ἀθηναίος, ἅμα τι Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ πασομένων τ Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι. τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσου ἐγίνετο λίην τάξιος ὀλίγης· καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον. τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἔρρωτο πολλῷ. Ὡς δέ σφι διετετάκτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλά, ἐνθαῦτα ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἴεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτέων, ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι, ὁρέοντες δρόμῳ ἰθυνομένους, παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι· μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον, καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους, ἄτε ἱππικῆς οὐ παρεούσης σφι, οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι καλείκαζον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπεί τε ἀθρόοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τ ἡμεῖς ἴδμεν,

citet ad ſentiendum cum Medis: ſin pugnamus antequam aliquid putre in nonnullis Athenienſium exiſtat, poſſumus diis æquis cum victoria diſcedere. Hæc omnia ad te tendunt, & abs te dependent: qui ſi meæ ſententiæ acceſſeris, eſt & tibi patria libera, & civitas Græcarum omnium princeps: ſin acceſſeris conſilio diſſuadentium pugnam, eorum quæ recenſui bonorum tibi contraria exiſtent. Hæc dicens Miltiades Callimachum induxit. Ita accedente ſententia polemarchi, obtentum eſt ut confligeretur. Poſt hæc ii duces quorum ſententia de confligendo fuerat, ut cujuſque dies imperitandi venerat, vicem ſuam Miltiadi dabant: quam ille accipiens, non tamen prius decertandum putavit, quam ſua dies imperii advenit. Itaque ubi vices ejus fuere, tunc Athenienſes hunc in modum inſtructi ſunt ad confligendum: Dextro cornu præerat Callimachus polemarchus. ita enim lex apud Athenienſes tunc poſtulabat, ut polemarchus dextrum cornu teneret. Hoc duce ſequebantur deinceps ceteræ tribus, ut quæque ordine erat, junctim cohærentes. Noviſſimi autem ſunt collocati Platæenſes, ſiniſtrum cornu tenentes. Quo factum eſt, ut ab hujus pugnæ tempore, quoties Athenienſes offerunt hoſtias apud ſacros populorum conventus, qui quinto quoque anno fiunt, Athenienſis præco precetur bona Athenienſibus pariter & Platæenſibus. Igitur Athenienſium acie tunc apud Marathonem inſtructa exſtabat tale quid. Acies æquata aciei Medicæ in medio paucis conſtabat ordinibus, ideoque illic maxime debilis acies; utroque autem in cornu per multitudinem validior. Poſteaquam vero ſtructa eſt, ac ſacrificium litavit, Athenienſes ubi fuerunt emiſſi, curſu in barbaros tendunt. erat autem inter utramque aciem non minus octo ſtadiorum intercapedinis. Quos curſu ferri in ſe videntes Perſæ, aptabant ſe tanquam illos excepturi; inſaniæ eorum dantes & perniciem omnium prædicentes inde quod cernerent eos curſu tendere, quum pauci eſſent, & nec equitatu nec ſagittis freti. Hoc ita barbari auſpicabantur. at vero Athenienſes, poſteaquam conferti admixti ſunt barbaris, pugnam memoratu dignam edebant. Quippe primi omnium Græcorum (quos ipſi novimus) curſu in

a ἑκάστῃ αὐτέων. b ἄκων Ἡ. c κέρεος. d Hæc vox ἰθύνεσθαι non exſtat in MS.

Eorundem victoria, & aeiel casus, & numerus cæsorum, cum quorundam nominibus, frustra etiam ipsas Athenas tentantibus Persis, qui sic Asiam repetiverunt. Suspicio de Alcmæonidis.

in hostem usi sunt; ac primi sustinuerunt cernere Medicam vestem & viros ea indutos: quum antehac vel audire nomen Medorum Græcis terror fuisset.
113 In Marathone quum diu pugnatum esset, barbari circa mediam aciem vincebant, ubi Persæ stabant & Sacæ; ibi ergo vincentes barbari eamque perrumpentes, hostem in mediterranea persequebantur: at in utroque cornu vincentes Athenienses Platæenseque, barbaris, qui terga dederant, fugam liberam dantes, contraxerunt utraque cornua, & cum iis, qui mediam ipsorum aciem perfregerant, dimicantes, quum superassent, fugientes Persas urgebant cædebantque, donec ad mare pervenientes, petito igne naves corripuere.
114 Quo in certamine Callimachus polemarchus interficitur, egregia navata opera. Occubuit quoque è ducibus Stesileus Thrasyli, & Cynægirus Euphorionis filius, qui illic aplustre navis apprehendens, abscissa manu securi cecidit: nec non alii Athenienses multi & clari.
115 Ac septem quidem naves obtinuerunt Athenienses hoc modo: navibus ceteris barbari inhibuerunt, receptaque præda Eretriensi ex insula ubi reliquerant, circumvecti sunt Sunium, animo prævertendi Athenienses, ut in ipsam urbem venirent; quod consilium eos excogitavisse apud Athenienses in crimen conjecit Alcmæonidas ex eo, quod ex composito Persis jam in naves redactis
116 scutum ostenderint. Dum illi Sunium circumvehuntur, Athenienses è vestigio abeuntes celerrime ad ferendam urbi opem properarunt, barbarosque eodem tendentes præverterunt: progressique ex Herculis templo quod est in Marathone, in aliud Herculis fanum quod est in Cynosargi, castra posuerunt. Barbari, quum classe Phalerum superassent (hîc enim Atheniensium navale tunc erat) super eum locum ad ancoras suspensis navibus
117 morati, rursus in Asiam abierunt. Quorum in hac pugna apud Marathonem pugnata occubuere circiter sex millia quadringenta: Athenienssium vero, centum nonaginta duo. tot ex utrisque cecidere. In qua pugna hæc res mira contigit, ut Athenienssis quidam Epizelus Cuphagoræ filius, dum stans in acie pugnat strenue, luminibus caperetur, neque saucius ulla parte corporis, neque eminus ictus: atque ita cæcus in reliquum vitæ tempus per-

ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοί τε ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες, καὶ τοὺς ἄνδρας ταύτην ἐσθημένους· πρὸς ὧν δὴ τοῖσι Ἕλλησι καὶ τάρβος τὸ Μήδων φόβος τε ἀπῆσαν. Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι, χρόνον ἐγίνετο πολλός· καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· καὶ οἱ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες, ἐδίωκον ἐς τὸ μεσόγαιαν· τὼ δὲ κέρεα ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες· νικῶντες δὲ, τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων· τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν, συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, ἐμάχοντο [a], καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι· φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐς [b] τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι, πῦρ τε αἴτεον, καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ [c] ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος [d] διαφθείρεται, ἀνὴρ χρήσιμος ἀγαθός· ἀπὸ δὲ ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ, Κυναίγιρος [e] ὁ Εὐφορίωνος, ἐν θωῦμα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νηὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκεϊ, πίπτει· τοῦτο δὲ, ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ ὀνομαστοί. Ἑπτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ [f] Ἀθηναῖοι. τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξαναχρησάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδραπόδια, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα δόξαι ποιῆσαι. τοῦτος γὰρ πεπαμένος τοῖσι Πέρσῃσι ἀνδεξαι [g] ἀσπίδα, ἐούσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλωον Σούνιον. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ποδῶν εἶχον, τάχιστα ἐβοήθεον ἐς τὸ ἄστυ. καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ· οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου, (τοῦτο γὰρ ἦν τότε τὸ Ἀθηναίων) ὁρμίσαντο ἐπὶ τούτου, ἀναπαυσάμενοι τὰς νῆας, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας· Ἀθηναίων δὲ, ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι. συνήνεικε δὲ αὐτόθι θωῦμα τοιόνδε γενέσθαι· Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κυφαγόρεω ἐν τῇ συστάσῃ μαχόμενόν τε, καὶ ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν, τῶν ὀμμάτων στερηθῆναι, ἔτε πληγέντα μήτε σώματος, μήτε βληθέντα· καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ζόης διατελέειν

a κέρεα. ἐμάχοντο. b ἐπὶ. c πολέμαρ. d abest hoc nomen ab MS. e in MS. est Κυνίγιρος. f τοιῷδε. g ἀναδέξαι.

Cæcinas Epizelo. Delio abiatum simulacrum Apollinis restituitur. Eretrienses captivi collocari in Cissia. Puteus edens oitumen, sales & oleum. Post prælium duo millia Lacedæmoniorum venerunt.

δοτὲ τὰτε ἔχ χρόνε ἐόντα τυφλόν. λέγεν ἢ αὐτὸν ἤκεσα τῶδὲ ἔχ παλαιᾶ τινόνδε τινα λόγον· ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιςῆναι μέγαν, ἔχ τὸ γύψον τὸν ἀνδρὸς πᾶσαν σκιάζειν. τὸ δὲ φάσμα τᾶτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τ δὲ ἑωυτᾶ ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν. Δᾶτις δὲ παραδόμενος ἅμα τῷ ςρατῷ ἐς τὸν Ἄσιλον, ἐπεί τε ἐχώρεε ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ. καὶ ἥπις μὲν λύω ἡ ὄψις, ὅ λέγω· ὁ δὲ, ὡς ἡμέρη τάχιςα ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τ νεῶν. εὑρὼν δὲ ἐν Φοινίσσῃ νηὶ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχρυσωμένον, ἐπευθάνετο ὁκόθεν ςεσυλημένον εἴη· πυθόμενος δὲ ἐξ ὅ λύω ἱρᾶ, ἔωλεε τῇ ἑωυτᾶ νηὶ ἐς Δῆλον· καὶ, ἀπίκαλο [a] γὰρ τὸν οἰκᾶντα οἱ Δήλιοι ὀπίσω ἐς τὸν νῆσον, καταπέτεταί τι ἐς τὸ ἱρὸν τὸ ἄγαλμα, καὶ ἐντέλλε τοῖσι Δηλίοισι ἀπαγαγεῖν τὸ ἄγαλμα ἐς Δήλιον τὸ Θηβαίων. τὸ δὲ ἔςι ὀπὶ θαλάσσῃ, Χαλκιδικοῦ καταντίον. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλεε. τὸν δὲ ἀνδριάντα τᾶτον Δήλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλά μιν δι' ἐτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου κομίσαντο ὀπὶ Δήλιον. Τὰς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἀνδραποδισμένας Δᾶτίς τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὡς τάχιςα ἦλθον πρὸς τὴν [b] Ἄσιλον πολεμίους, ἀνήγαγον ἐς Σῦσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τὰς Ἐρετριέας, ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα δὴ ἀδίκως πρότερον τῶν Ἐρετριέων ἐπειρημένων· ἐπείτε δὲ εἶδέ σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν, καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλά σφεας τῆς Κισσίης χώρης κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτᾶ, τῷ οὔνομά ἐςι Ἀρδέρικκα· ἀπὸ μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντα, τεσσεράκοντα δὲ ἀπὸ δὲ φρέατος, τὸ παρέχει τριφασίας ἰδέας. καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἅλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσουσι ἐξ αὐτᾶ τρόπῳ τοιῷδε· ἀνθλέει μὲν κηλωνείῳ, ἀντὶ δὲ γαυλᾶ, ἡμίσεϊ ἀσκῷ οἱ προσδέδεται [d]. ἀναςρέψας δὲ τᾶτο ἀνθλέει, καὶ ἐκεῖθεν ἐγχέει ἐς δεξαμενάς· ἐκ δὲ ταύτης ἐς ἄλλο διαχεόμενον, τρίτῃ τριφασίας ὁδοῖς. καὶ ἡ μὲν ἄσφαλτος, καὶ οἱ ἅλες πήγνυται παραυτίκα, τὸ δὲ ἔλαιον συνάγεται ἐν αἰγυπτίοις, τὸ [c] οἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινάκινον· ἔςι δὲ μέλαν, καὶ ὀδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ δὲ μέχρι ἐμέο εἶχον τὸν χώρον τοῦτον, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας, ἔχει ὧδε. Λακεδαιμονίων δὲ ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας διχίλιοι μὲν τὴν πανοπλίην, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν ὅτω ὥςε τριταῖοι [f] ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι

permanserit. Quem audivi dicere solitum de sua clade, visum sibi esse obsistere virum armatum, procero corpore, cujus barba omnem clypeum inumbraret: & hoc spectrum præter ipsum quidem iviſſe, sed illum qui sibi assisteret occidisse. Hæc Epizelum solitum commemorare audivi. Porro Datis in Asiam 118
cum classe rediens, ubi Myconum tenuit, vidit in somnis visum. id tamen quod fuerit, non traditur: sed ubi primum dies illuxit, naves rimatus est; compertoque in navi Phœnissa simulacro Apollinis inaurato, scisscitatus est unde sublatum esset: & ubi audivit ex quo templo foret, navigans sua navi Delum (jam enim Delii in insulam redierant) ibi simulacrum in templo deposuit, præcepitque Deliis ut illud in Delium Thebanorum referrent, quod est ad mare è regione Chalcidis. Hoc ubi præcepit Datis, vela illinc fecit. Delii tamen hanc statuam non reportaverunt, sed vicesimo post anno eam Thebani ex oraculo in Delium tulerunt. Datis autem & Ar- 119
taphernes, posteaquam in Asiam navigavere, captivos Eretrienses Susa perduxere. quos Darius rex, etsi in eos ante captivitatem bilem contraxerat acerbam, quod priores cœpissent injuste agere, tamen ut in conspectum suum abductos vidit ac sibi subjectos, nullo alio malo affecit, sed in suo Cissiæ regionis stathmo collocavit, cui nomen est Ardericca: ducentis ac decem stadiis procul à Susis, quadraginta à puteo qui exhibet triplices rerum species. nam ex eo bitumen & sales & oleum hauriunt, ad hunc modum. Hauritur quidem tollenone; pro situla autem, dimidiatus uter ei est alligatus: quo in puteum decusso hauritur, & mox in cisternam diffunditur, atque hinc alio effusum, triplici varietate concrescit: bitumen quidem & sales protinus; oleum autem (quod Persæ rhadinacen appellant) in vasa colligunt. est autem atrum ac graviter olens. Hoc loco rex Darius locavit Eretrienses, quem ad meam usque memoriam tenuere, servantes pristinam linguam. Quod ad Eretrien- 120
ses attinet, ita habet. Ceterum post plenilunium duo millia Lacedæmoniorum Athenas venerunt, tanta festinatione adipiscendi hostem, ut triduo quam ex Sparta discessere, in Atticam pervenerint: &

a ἀπίκοντο. b πρὸς ἔχοντα τὴν. c Ἀδίαμα. d ἀσκῷ προσδέδεται. e Hæc voces συνάγεται ἐν ἀγγείοις, τὸ non leguntur in MS. quatuor. f Post hanc vocem in MS. iterantur voces μετὰ τὸν πανσέληνον.

Ab illis ſpectati Perſæ. Clypeus Perſis ad ſignum oſtenſus, an ab Alcmæonidis? negat auctor. Tyrannorum hoſtes Callias & Alcmæonidæ.

& licet ſerius poſt pugnam veniſſent, tamen intuendi Medos cupidi, ad illos intuendos in Marathonem perrexerunt.
121 Deinde laudatis Athenienſibus & eorum facinore, rurſus redierunt. Tenet autem admiratio me, nec rationem inire poſſum, Alcmæonidas unquam Perſis ex compoſito oſtentaſſe clypeum, quod vellent Athenienſes barbaris atque Hippiæ ſubeſſe. quippe quos conſtat vehementiore aut ſimili odio in tyrannos fuiſſe, quam fuit Callias Phænippi, pater Hipponici. nam Callias cum alia omnia in Piſiſtratum inimiciſſime commentus eſt, tum vero ſolus Athenienſium omnium, illius Athenis ejecti quum publice ſub præcone venderentur bona, emere au-
122 ſus eſt. Cujus Calliæ mentionem crebro plerique omnes habere debent cum ob ea quæ dicta ſunt, ut viri ſummopere patriam liberantis, tum ob hæc quæ in Olympia fecit. nam & in equorum curſu palmam obtinuit, & in quadrigario fuit ſecundus: & in ludis Pythiis quum primas obtinuiſſet, in univerſos Græcos ſumptuoſiſſimus extitit: tum ob id quod talem ſe in filias ſuas quæ tres fuerunt, exhibuit. nam poſteaquam nubiles extitere, hoc eis magnificentiſſimum munus eſt gratificatus, ut quem ſibi unaquæque vellet ex omnibus Athenienſibus, eum deligeret: atque ita eam illi nu-
123 ptum dedit. At Alcmæonidæ aut perinde aut nihil minus quam Callias, peroſi tyrannos fuere. Quo major me admiratio ſubit, minuſque admitto criminationem, eos clypeum Perſis oſtentaſſe, qui per omne tempus tyrannidis in exilio vixerunt, & quorum aſtutia Piſiſtratidæ tyrannidem dereliquerunt: atque ita multo magis Athenarum liberatores extiterunt illi meo judicio, quam Harmodius & Ariſtogiton. Illi enim Hipparcho interempto, non tam ceteros Piſiſtratidas ab affectanda tyrannide repreſſerunt, quam aſperaverunt: Alcmæonidæ autem ex aperto Athenas liberaverunt, ſi modo ipſi fuere qui Pythiæ perſuaſere, ut imperaret Lacedæmoniis Athenas liberare, quemadmodum ſuperius à me com-
124 memoratum eſt. Atenim propter aliquam cauſam forſitan ſuccenſentes Athenienſi populo patriam prodiderunt? Imo nulli erant viri illuſtriores eis inter Athenienſes, neque qui magis eſſent honorati. Ita neque ratio probat clypeum ab

κόμενοι τ̃ συμβολῆς, ἱμείροντο ὅμως θεήσασθαι τὰς Μήδας. ἐλθόντες δ̃ ἐς τ̀ Μαραθῶνα, ἐθεήσαντο. μετὰ δ̃ αἰνέσαντες Ἀθηναίους, καὶ τὸ ἔργον αὐτέων, ἀπελαύνοντο ὀπίσω. Θώϋμα δέ μοι, καὶ οὐκ ἐνδέκομαι τ̀ λόγον, Ἀλκμεωνίδας ἄν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους τὸν βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ τὸν Ἱππίη· οἵ τινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἱππονίκου δ̃ πατρὶ, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες. Καλλίης τε γὰρ μέγα Ἀθηναίων ἁπάντων ἐτόλμα, ὅκως Πεισίστρατον ἐκπέσοι ἐκ τ̃ Ἀθηνέων [a], τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα τὸν δ̃ δημοσίᾳ ὠνέεσθαι, καὶ πάλλα τὰ ἔχθιστα ἐς αὐτὸν πάντα ἐμηχανᾶτο. Καλλίεω δ̃ τούτου ἄξιον πολλαχῇ μνήμιον ἐστὶ πάντα τινα ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ, τὰ προλελεγμένα, ὡς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα· τοῦτο δέ, τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε, ἵππῳ νικήσας· πεθέππῳ δ̃, δεύτερος γενόμενος. Πύθια δ̃ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερώθη ἐς τοὺς Ἕλληνας πάντας μεγίστῃσι δαπάνῃσι. τοῦτο δ̃, κατὰ τὰς ἑωυτοῦ θυγατέρας, ἐούσας τρεῖς, οἵός τις ἀνὴρ ἐγένετο. ἐπεὶ γὰρ ἐγένοντο γάμου ὥρῃσι, ἔδωκέ σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπέστατα, ἐκείνῃσί τε ἐχαρίσατο. ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἄνδρα ἑωυτῇ ἐκλέξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρί [b]. Καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ὁμοίως, ἢ οὐδὲν ἧσσον τούτου ἐσαν μισοτύραννοι. Θώϋμα ὦν μοι, καὶ οὐ πρόσεμαι τὴν βουλὴν, τούτους γε ἀναδέξαι [c] ἀσπίδα, οἵ τινες ἔφυγόν τε τ̀ πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τ̃ τούτων ἐξέλιπον οἱ Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τοὺς Ἀθήνας οὗτοι ἔσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῷ μᾶλλον ἤπερ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὡς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηγρέωσαν τοὺς λοιποὺς [d] Πεισιστρατιδέων Ἵππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδέ τι μᾶλλον ἔπαυσαν τοὺς λοιποὺς τυραννεύοντας. Ἀλκμεωνίδαι δ̃ ἐμφανέως ἐλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἔσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπείσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, ὥς μοι πρότερον δεδήλωται. Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ἂν ὀπιμεμφόμενοι [e] τ̃ Ἀθηναίων τῷ δήμῳ προεδίδοσαν τὴν πατρίδα; ἦ μὲν ὧν ἦσάν σφεων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἔν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες, ἢ οἳ μᾶλλον ἐτετιμέατο. οὕτω δὲ λόγῳ αἱρέῃ ἀναδε-

a Ἀθηναίων. b Καλλίεω δ̃ τούτου usque ad τούτῳ τῷ ἀνδρί hæc omnia abſunt ab MS. c ἀναδέξασθαι. d τοὺς λοιπούς. e ἴσως ἐπιμεμφόμενοι.

Alcmæonidæ clari & divites Athenis ab tempore Crœsi, & quomodo. Clariores ab tempore Clisthenis Sicyonii tyranni.

χθῆναι ἔκ γε ἂν τούτων ἀποφάσεα ὅτι τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδείχθη μὲν γὰρ ἀσπὶς · καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν · ἐγένετο γάρ. ἐς μέν τοι ἐμὲ ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω πρόσω πέρα εἰπεῖν τῶν πρὸ. οἱ δὲ Ἀλκμεωνίδαι ἔσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, λατὸ δὲ Ἀλκμαίωνος καὶ αὖτις Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κεῖνα λαμπρότατοι. τοῦτον μὲν γὰρ, Ἀλκμαίωνα ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι ἀπικομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι, συμπρήξαι τε ἐγένετο καὶ συνελάμψαντα πρόθυμος · καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τὸν Λυδῶν τε ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεύσαντων εὐεργέτην εἶναι, μεταπέμπεται ἐς Σάρδις. ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῷ, τὸν ἂν δυνήσηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι [a] εἰσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐοῦσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτηδεύσας, προσέφερε· ἐνδὺς χιτῶνα μέγαν [b], καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος ἐν χιτῶνι, κοθόρνους ἐς [c] εὐμεγάθεα ἐμβὰς ἐοῦσι τοῖσι μάλιστα ἐκπεπταμένοισι, ἦιε ἐς τὸν θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ ἐσηγέοντο. ἐσελθὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος, πρῶτον μὲν παρέσυρε πρὸς τῇσι κνήμῃσι ὅσον χρυσὸν ἐχώρεον οἱ κόθορνοι· μετὰ δὲ, τὸν κόλπον πᾶσαν πλησάμενος χρυσοῦ, καὶ ἐς τοὺς πρόχοους τῆς κεφαλῆς ἀμφοτέρους ψήγματος, καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα, ἐξῆιε ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἕλκων μὲν μόγις τοὺς κοθόρνους, πᾶσι δέ κου εἰκὼς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τε στόματος ἐκίσησε, καὶ πᾶσαν ἐξανεπλήσθη. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλως ἔσχε· καὶ οἱ πάντα ἐκεῖνα δίδωσι, καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται [d], οὐκ ἐλάσσω [e] ἐκείνων. ἔτω μὲν ἐπλήσθη ἡ οἰκίη αὕτη μεγάλως· καὶ ὁ Ἀλκμαίων ἔτος ἕκτον τεθριπποτροφήσας, Ὀλυμπιάδα ἀνεκαρύξατο. Μετὰ δὲ, χρηνῇ δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μὲν ὁ Σικυώνι τύραννος ἐξήνεικε [f], ὥστε πολλῷ ὀνομαστότατον γενέσθαι τῶν τότε Ἑλλήνων ἢ πρότερον ἦν [g]. Κλεισθένεϊ γὰρ τῷ Ἀριστωνύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω, γήσιον θυγατρὸς τῇ οὔνομα ἦν Ἀγαρίστη, τοιόνδε ἠράσθη, Ἑλλήνων πάντων ἐξόχων τὸν ἄριστον, τοῦτον γαμβρὸν ποιεύμενος. Ὀλυμπίων ὧν ἐόντων, καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθριπποτρόφος ὁ Κλεισθένης, κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑωυτὸν ἀξιοῖ Κλεισθένεϊ γαμβρὸν γενέσθαι, ἥκειν ἐς ἑξηκοστὴν ἡμέρην, ἢ καὶ πρότερον, ἐς Σικυῶνα, ὡς κυρώσοντι Κλεισθένεϊ τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου ἡμέρης. ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἔσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖ-

ab his esse ostensum ob talem causam. Nam certe ostensus fuit clypeus, idque non licet aliter dicere; factum est enim. sed quis tamen ostenderit, nequeo ulterius dicere, quam dixi. Quamquam 125 Alcmæonidæ jampridem extiterant Athenis clari sane; sed ab Alcmæone atque etiam Megacle extiterunt omnino splendidissimi. Etenim Alcmæon Megaclis filius, iis Lydis qui Sardibus à Crœso Delphos ad oraculum ierant, administrum se præbuit, eosque comiter accepit. Cujus beneficentiam Crœsus à Lydis ad oracula euntibus quum audisset, hominem Sardes arcessivit, & ubi advenit, eum donavit tanto auro quantum semel corpore suo efferre posset. Ad istam doni condicionem Alcmæon hanc astutiam attulit: pergrandem tunicam amictus, ingenti in ea sinu relicto, cothurnisque quos latissimos reperit calceatus, ad thesaurum perrexit ad quem illi ducebant. Ibi in acervum ramentorum procumbens, primum quidem præter tibias, quantum auri capiebant cothurni, infersit: deinde omnem sinum implens atque etiam crines ramentis perspargens, & parte in os desumpta, è thesauro processit, ægre trahens cothurnos, cuivis alteri rei quam homini similior: cujus & os turgidum erat, & omnia exporrecta. Id cernens Crœsus, in cachinnumque erumpens, ea omnia illi donavit; nec minora his alia dona dedit. Ita domus hæc vehementer locupletata est, & sic Alcmæon iste quadrijugos equos alens, vicit Olympia. Sed eam 126 deinde secunda ætate Clisthenes Sicyonius tyrannus extulit, ut multo magis quam prius inter Græcos celebris extiterit. Erat enim Clistheni Aristonymi filio, Myronis nepoti, Andri pronepoti, filia nomine Agarista: quam pater destinabat nuptum dare ei quem præstantissimum Græcorum omnium comperisset. Quum igitur ludi Olympiaci celebrarentur, & eis Clisthenes curriculo quadrigæ victor extitisset, exclamari jussit voce præconis, ut quisquis sese dignum putaret qui Clisthenis gener esset, is ad sexagesimum diem aut prius, Sicyone præsto foret, quod Clisthenes intra annum à sexagesimo die incipiens, exequi nuptias destinasset. Itaque Græci omnes & sua ipsorum & patriæ claritate arrogantes, eo proci contenderunt:

a ἐξενείκασθαι. b vox hæc μέγαν non apparet in MS. c τῶν. d ἑτέρωι μιν δωρέῃ. e ἐλάσσω. f ἐξήνεικε. g Hoc verbum ἦν abest ab MS.

runt: quibus Clisthenes & spatium currendi, & palæstram ad certandum præ-
127 paraverat. Ex Italia illuc se contulit Smindyrides Hippocratis filius Sybarita, qui unus vir in delicias plurimum processerat; florebat autem maxime Sybaris ea tempestate: & Damas Samyris filius, ejus qui sapiens appellabatur Sirites. & hi quidem ab Italia venerunt. Ab Ionio autem sinu Amphimnestus Epistrophi filius Epidamnius. Ætolus vero Males, frater Titormi illius qui Græcos robore fuerat supergressus, & in extrema Ætoliæ homines fugerat. E Peloponneso autem Leocedes Phidonis Argivorum tyranni filius, ejus inquam Phidonis, qui mensuras Peloponnensibus statuit, longe omnium Græcorum insolentissimus; qui summotis Eliensium agonothetis ipse agonotheta extitit in Olympia: necnon Amiantus Lycurgi filius Arcas, ex Trapezunte: & Laphanes Azenus, ex urbe Pæo, filius EUphorionis ejus qui (ut in Arcadia fertur fama) in domum suam excepit Castorem & Pollucem, & ab eo in omnes homines hospitalis: & Onomastus Agæi filius Eleus. Isti quidem ex ipsa Peloponneso venerunt. Ex Athenensibus autem, Megacles, Alcmæonis ejus filius qui ad Crœsum se contulerat: alter, Hippoclides, Tisandri filius, divitiis ac forma inter Athenienses præcipuus. Ex Eretria autem, quæ per id tempus florebat, Lysanias: solus hic ab Eubœa. E Thessalia vero à Scopadeis Diactorides Cranonius. Ex Molossis au-
128 tem Alcon. Tot proci fuere. Qui quum ad diem præstitutam adfuissent, Clisthenes ante omnia patrias singulorum familiamque percontatur. deinde eos annum apud se detinens, exploravit uniuscujusque & virilitatem, & iracundiam, & eruditionem, & mores; nunc cum singulis, nunc cum universis congrediens, & juniores in gymnasia educens: præcipue tamen in convivio experiebatur. quandiu enim eos apud se tenuit, omnia fecit ac magnifice accepit. Sed ei inter procos præcipuo cordi erant Athonienses: & illorum magis Hippoclides Tisandri filius, & strenuus esse judicabatur, & quod ejus majores Cypselidarum fuissent in urbe Corintho propinqui.
129 Quum autem illuxit dies destinatus & accubitui nuptiali, & pronunciationi ipsius Clisthenis, quem ex omnibus legeret,

παῖσι Κλισθένης ἐς δρόμον ἐς παλαίστρην παρεσκευάσατο, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἶχε. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίης ἦλθε Σμινδυρίδης ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς δὴ τῶν ἐόντων δὴ χλιδῆς εἰς ἀνὴρ ἀπίκετο· ἤ γὰρ Σύβαρις ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον μάλιστα. καὶ Σιρίτης Δάμας ὁ Σαμύριος ἐὼν σοφὸς λεγόμενος παῖς. ὅτοι μὲν δὴ ἀπὸ Ἰταλίης ἦλθον. ἐκ δὲ κόλπου τοῦ Ἰονίου, Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· ὅτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε, Τιτορμοῦ τοῦ ὑπερφιάλου τε Ἑλλήνων ἰσχύι, καὶ φυγόντος ἀνθρώπους ἐς τοὺς ἐσχατιὰς τῆς Αἰτωλίδος χώρης· τούτου τοῦ Τιτορμοῦ ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου, Φείδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκήδης [b]. Φείδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι, καὶ ὑβριστοτάτου μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἁπάντων· ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἠλείων ἀγωνοθέτας, αὐτὸς τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἔθηκε. τοῦτον τὸν δὴ παῖς, καὶ Ἀμίαντος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀζὴν ἐκ Παίου [c] πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος, τοῦ δεξαμένου τε (ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται) τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι, καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους· καὶ Ἠλεῖος Ὀνομαστὸς Ἀγάου. ὅτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον. ἐκ δὲ Ἀθηναίων ἀπῆκτο Μεγακλέης τε ὁ Ἀλκμαίωνος τοῦτον τὸν δὴ καὶ Κροῖσον ἀπικόμενον, καὶ ἄλλος Ἱπποκλείδης Τισάνδρου, πολλῷ ἐς εἶδος προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίης, ἀνθεύσης τότον τὸν χρόνον, Λυσανίης. ὅτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μοῦνος. ἐκ δὲ Θεσσαλίης ἦλθε [d] τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κρανώνιος. ἐκ δὲ Μολοσσῶν, Ἄλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγίνοντο οἱ μνηστῆρες. Ἀπικομένων δὲ τοῦτων ἐς τὴν προδεδομένην ἡμέρην, ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τοὺς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεπύθετο [e], καὶ γῆν ἑκάστου· μετὰ δὲ, κατέχων ἐνιαυτὸν, διεπρήσσετο αὐτῶν τό τε ἀνδραγαθίης, καὶ τὸ ἐργῆς, καὶ παιδευσιός τε καὶ τρόπου, καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ ἰὼν ἐς συνουσίην, καὶ σὺν ἅπασι· καὶ ἐς γυμνασιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι· καὶ τὸ μέγιστον ἐν τῇ συνουσίῃ διεπρήσσετο. ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτοὺς, τοῦτον πάντα ἐποίεε, καὶ ἅμα ἐξεπίνιζε μεγαλοπρεπέως. καὶ δή κου μάλιστα τῶν μνηστήρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηναίων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἱπποκλείδης ὁ Τισάνδρου, καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρέοντες, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἦν προσήκοντες. Ὡς δὲ ἡ κυρίη ἐγίνετο τῶν ἡμερέων, τῷ τε καταγελίσι τῷ ἐκ τοῦ γάμου, καὶ ἐκφάσι αὐτοῦ Κλεισθένεος, τὰ κρινέ ἐκ πάντων,

a Λιπαλίδος. b Λαφανίδης. c MS. habet Παῦν. d In eodem legitur ἦρχε. e MS. ἐπύθετο.

Absurditas Hippoclidæ, qua prodidit suam causam. Omnibus præfertur Megacles.

θύσας βῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης, εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικυωνίους πάντας. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγένοντο οἱ μνηστῆρες, εἶχον ἔριν ἀμφί τε μουσικῇ καὶ τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προϊόντος δὲ τοῦ πότου, κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἱπποκλείδης, ἐκέλευσε τὸν αὐλητὴν αὐλῆσαί οἱ ἐμμέλειαν. πειθομένου δὲ αὐλέτεω, ὠρχήσατο. καί κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεσκῶς ὠρχέετο, ὁ δὲ Κλεισθένης ὁρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ, ἐπισχὼν ὁ Ἱπποκλείδης χρόνον, ἐκέλευσε τινα τράπεζαν εἰσενεῖκαι. εἰσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης, πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχήματα· μετὰ δὲ, ἄλλα Ἀττικά· τὸ τρίτον δὲ, τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀποστυγέων, χαμερὸν ἂν οἱ ἔπι γνώσεσθαι Ἱπποκλείδεα διὰ τήν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναιδείην, κατεῖχε ἑωυτόν· ὡς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος, εἶπε, „Ὦ παῖ Τισάνδρου, ἀπορχήσαο μὲν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἱπποκλείδης ὑποκριθεὶς εἶπε, Οὐ „φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο ἀνομάζεται. Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος, „ἔλεξε ἐς μέσον τάδε, Ἄνδρες πρὸς τὴν ἐμὴν „μνηστῆρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, „καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἷόν τ' εἴη, χαριζοίμην ἄν, „μήτ' ἕνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων, μήτε „τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων. ἀλλ' ἐπεὶ οἷά τε „ἐστὶ, μιῆς περὶ παρθένου βουλεύοντα, πᾶσι „καλὰ νέον ποιέειν. τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαυ„νομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου, τάλαντον ἀργυρίου „ἑκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσεως εἵνεκα τῆς „ἐξ ἐμεῦ γῆμαι, καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίης· „τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλέι ἐγγυῶ [a] παῖδα „τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην, νόμοισι τοῖσι Ἀθηναί„ων. φαμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος, ἐκεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει. Ἀμφὶ μὲν κρίσι [b] τῶν μνηστήρων τοσαῦτα ἐγένετο, καὶ ἔτω Ἀλκμαιωνίδαι ἐδόκεον ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. τετάρτων δὲ σωοικησάντων, γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς Φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὔνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικυωνίου· ἔτός τε δὴ γίνεται Μεγακλέι καὶ Ἱπποκράτης. τοῦ δὲ Ἱπποκράτεος, Μεγακλῆς τε ἄλλος, καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τοῦ Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τοὔνομα. ἡ σωοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος, καὶ

ret, mactatis centum bubus, in convivium tum ipsos procos, tum omnes Sicyonios accepit. Postea vero quàm cœnatum est, proci certamen de musica habebant, & de sermone, qui proferebatur in medium: procedente autem potatione, Hippoclides, quum longe alios antecederet, jussit tibicinem sibi canere ἐμμέλειαν, *id est*, *concinnum quoddam saltationis genus*. Tibicine obsequente saltavit, sibi quidem placens, sed Clisthenes omnem rem cernens dissimulabat. Post hæc aliquantulum interquiescens Hippoclides, jussit aliquam inferri mensam: qua illata, primum super eam Laconinicos saltavit modulos, mox alios Atticos: tertio super mensam capite statuto, cruribus veluti manibus gesticulabatur. Ad cujus primam ac secundam saltationem, etsi averſabatur Clisthenes, Hippocliden adhuc generum sibi esse propter saltationem & impudentiam, tamen sese continebat, nolens in eum erumpere: at ubi vidit cruribus veluti manibus gesticulantem, jam se ultra continere non sustinens, inquit, Fili Tisandri, exsaltasti sane matrimonium. Cui excipiens ille ait, Nulla cura Hippoclidæ. Unde proverbium factum 130
est. Tunc Clisthenes silentio impositio, in medium hæc protulit, Viri proci meæ filiæ, vos equidem omnes laudo, vobisque omnibus, si fieri posset, gratificarer, neque unum è vobis præcipuum probans, neque ceteros improbans: verum fieri non potest, ut de unica virgine deliberans, omnium voto satisfaciam. Itaque singulis vestrûm, qui compotes hujus matrimonii non estis, quod ita dignati fuistis uxorem petere ex me genitam, quodque domo peregre abfuistis, singula argenti talenta dono: Megacli autem Alcmæonis filio meam filiam Agaristam despondeo ritu Athenienſium. Annuente condicioni Megacle, nuptiæ Clistheni confirmatæ sunt. De judicio inter 131
procos hæc evenerunt, atque hunc in modum Alcmæonidæ per Græciam celebrati fuerunt. Porro ex horum conjugio, cum Clisthenes, avo materno Sicyonii cognominis, procreatur, (qui Athenienſium tribus populariumque statum instituit) tum Hippocrates: ex Hippocrate autem alius Megacles & alia Agarista, ab Agarista Clisthenis nomen habens. quæ nupta Xanthippo Ariphronis filio quum

a MS. legit ἀποδημίης· Μεγακλεῖ ἢ ἐγγυῶ omisso nomine patris. b MS. habet κρίσι.

Perielis inde mater. Miltiadis vana expeditio contra Parios, & virium femoris, de quo Parii narrant aliquid superstitiosum.

quum prægnans esset, visa est sibi in somnis parere leonem, paucosque post dies
132 peperit Xanthippo Periclem. Miltiades autem cum antea probatus apud Athenienses, tum vero post vulnus in Marathone hostibus inflictum magis tunc increvit, & quum petivisset septuaginta naves cum militum copia & pecunia, ab Athenienſibus, non promens eis cui regioni bellum esset illaturus, sed tantummodo illos locupletes futuros, si se sequerentur: ad eam enim regionem se ducturum, unde affatim auri nullo negocio deportarent. His Athenienses erecti
133 tradiderunt. Itaque militibus acceptis Miltiades in Parum navigat, per speciem ulciscendi, quod Parii triremibus in Marathonem una cum Persa venientes bellum priores intulissent. Hoc quidem colore orationis utebatur, sed odium quoddam gerebat adversus Parios ob Lysagoram Tisiæ filium, genere Parium, qui ipsum apud Hydarnem Persam accusaverat. Eo postquam pervenit Miltiades, Parios intra mœnia coactos obsedit, missoque caduceatore popoſcit centum talenta, dicens, si ea sibi non darent, se non prius illinc abducturum copias quam eos evertisset. At Parii ut quicquam pecuniæ Miltiadi darent, non consultabant; sed ut custodirent urbem, id excogitabant, cum alia loca obsepientes, tum maxime unde ea oppugnari poterat; quæ pars noctu in duplum quam fuerat vetus, ex-
134 citata erat. Hactenus Græci omnes in hac re commemoranda consentiunt; deinceps gesta ipsi Parii referunt hoc modo: Miltiadem, quum inops consilii esset, adisse atque alloquutam fuisse mulierem captivam, genere Pariam, nomine Timoun, quæ esset inferorum deorum subministra: hanc, quum in conspectum Miltiadi venisset, consilium ei dedisse ut si magni faceret Parum capere, exequeretur quæ à se præciperentur. Ejus deinde præceptis auditis Miltiadem quum accessisset ad collem qui est ante urbem, maceriam Cereris legiferæ transiliuisse, quum nequiret fores aperire; & quum tamen transiliuisset, iviſſe in ipsum delubrum ad aliquid intus faciendum, sive ad movendum aliquid quod moveri nefas esset, sive ad aliquid quodcunque agendum. Et quum ad fores esset, repente horrore objecto, eadem via revertisse, deque maceria desilientem femur convulsisse.

alii

κὴ ἔγκυον ἐοῦσαν, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε ἢ λέοντα τικτεῖν· κὴ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ. Μετὰ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρῶμα γνόμενον, Μιλτιάδης, κὴ πρότερον εὐδοκιμέων ἐπὶ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὔξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἑβδομηκοντα, κὴ στρατιὴν τε ἐπ' ἧντινα ἐπιστρατεύεται χώρην, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἢν οἱ ἕπωνται· ἐπὶ γὰρ χώρην τοιαύτην δή τινα ἄξειν, ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἄφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα, αἴτεε τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ τούτοισι ἐπαρτέοντες παρέδοσαν. Παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν, ἔπλεε ἐπὶ Πάρον, πρόφασιν ἔχων ὡς οἱ Πάριοι ὑπηρξαν πρότεροι στρατεύσαντες τριήρεσι ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγων ἦν, ἀτάρ τινα καὶ ἔγκλον [a] εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρεα [b] τὸν Τισίεω, ἐόντα ἄνδρα Πάριον, διαβαλόντά μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσῃσι. ἀπικόμενος ὦν ἐς τὴν ἔπλεε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ, ἐπολιόρκεε Πάριος, ἐγκαταλημμένους ἐντὸς τείχεος· καὶ ἐπέμπων κήρυκας, αἴτεε ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἦν μὲν οἱ δῶσι [c], σὺν οὐδενὸς πόνῳ τὴν στρατιὴν, πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι, ὅκως μέν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ δεησείῃ, οὐδὲν διενοεῦντο· οἱ δὲ ὅκως διαφυλάξουσι τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανῶντο· ἄλλά τε ἐπιφερόμενοι, καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἑκάστοθι ἐπιμαχον τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξήρτυον διπλήσιον τοῦ ἀρχαίου. Ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γρέεσθαι ὧδε λέγουσι. Μιλτιάδην ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παριήν γένος, οὔνομα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν. εἶναι δὲ ὑποζάκορον τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὄψιν Μιλτιάδεω, συμβουλεῦσαί οἱ, εἰ ὡς πολλοῦ ποιέεται Πάρον ἑλεῖν, τὰ ἂν αὐτὴ ὑποθῆται, ταῦτα ποιέειν· μετὰ δὲ, τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸ δὲ, ἀπικόμενον ὑπὲρ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τοῦ πόλεος ἑόντα, ἕρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορέειν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοίξαι. ὑπερθορόντα [d] δὲ, ἰέναι ὀπίσω τὸ μέγαρον, ὁπόθι ποιήσοντα ἐντὸς, εἴτε κινήσοντά τι τῶν ἀκινήτων, εἴτε ὁτιδήποτε πρήξοντα· πρὸς τῆσι θύρῃσί τε γνέσθαι, καὶ πρόκα τε φρίξας αὐτὸν ὑπελθεῖν, ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰέναι. καταρρώσαντα δὲ τὴν αἰμασιὴν, τὸν μηρὸν ἀπαθῆναι·

οἱ

a αἰτίην ἴσα ἔγκλον. b Λυσαγόρεω. c ἦν μὴ οἱ δῶσι. d ὑπερθορόντα.

Miltiadis morbus, ægritudine judicii auctus, eum tollit; damnatum talentis. Lemnus quomodo ab eo capta. Pelasgi in Attica. Hecatæus. Enneacrunos.

οἱ δ᾽, αὐτὸν τὸ γόνυ προσπλῆσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μὲν νυν φλαύρως ἔχων, ἀπέπλεε ὀπίσω, ὅτε ἀφίκετο Ἀθήνας ἄγων, ὅτε Πάρον προσκτησόμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας ἓξ μὲν εἴκοσι ἡμέρας, καὶ δηώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι ὡς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμὼ Μιλτιάδῃ κατηγήσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τυπίων τιμωρήσασθαι, θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφοὺς, ὡς σφέας ἡσυχίη τῆς πολιορκίης ἔσχε. ἔπεμπον δὲ ἐπειρησομένους εἰ καταχρήσονται τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν, ὡς ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι πατρίδος ἅλωσιν, καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνον ἄῤῥητα ἱρὰ ἐκφήνασαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίη οὐκ ἔα, φᾶσα ὑπὸ Τιμοῦς εἶναι τὴν αἰτίην τυπέων, ἀλλὰ, δεῖν γὰρ Μιλτιάδεα τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναί οἱ τῶν κακῶν καταγεμόνα. Παρίοισι μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη ἔχρησε. Ἀθηναῖοι δὲ ὀκ Πάρου Μιλτιάδεα πονοσήσαντα ἔχον ἐν τιμῇσι, οἵ τε ἄλλοι, καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος, ὃς θανάτου ὑπαγαγὼν [a] ὑπὸ τὸ δῆμον Μιλτιάδεα ἐδίωκε τοῖς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκα. Μιλτιάδης δὲ, αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο, (ἦν γὰρ ἀδυνατος, ὥστε σεσηπυῖαν τοῦ μηροῦ) πεσσόμενον δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ, ὑπερεκαπλογέοντο οἱ φίλοι, τοῦ μάχης τε τῆς ἐν Μαραθῶνι πολλὰ ὑπομεμνημένοι, καὶ τὴν Λῆμνον αἵρεσιν· ὡς ἑλὼν Λῆμνόν τε ἐποίησε τοὺς Πελασγοὺς, παρέδωκε Ἀθηναίοισι. πεσσομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ καὶ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντος δὲ καὶ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα ταλάντοισι, Μιλτιάδης μὲν μὴ τότε, σφακελίσαντος αὐτῷ τοῦ μηροῦ, καὶ συπήσαντος αὐτοῦ τελευτᾷ· τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων. Λῆμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὧδε [b] ἔσχε· Πελασγοὶ, ἐπεί τε ἐκτὸς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξελάσθησαν, εἴτε ὦν δὴ δικαίως, εἴτε ἀδίκως, τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, τῷ λεγόμενα, ὅτι Ἑκαταῖος μὲν ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεί τε γὰρ ἰδεῖν τὰς Ἀθήνας τῷ χώρῳ, τῷ σφίσι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸ Ὑμηττὸν ἐοῦσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι, μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κεῖται ἐληλαμένου· πάντῃ ὡς ἰδεῖν τὰς Ἀθήνας ἐξεργασμένῃ εὖ, τὴν πρότερον εἶναι κακῇ τε καὶ οὐδενὸς ἀξίῃ, λαβεῖν φθόνῳ τε ἱμερον τῆς γῆς, καὶ ὅτε ἐξελαυνέειν αὐτοὺς, ἐδεήθη ἄλλῃ τεφάσιν πρεπόντως τοὺς Ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δικαίως ἐξελάσαι. καταοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ τῷ Ὑμηττῷ, ἐνθεῦτεν ὁρμεωμένους, ἀδικέειν τάδε· φοινίζαν γὰρ ἀεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας τε καὶ παῖδας ἐπ᾽ ὕδωρ ὅτι τὴν Ἐννεάκρουνον. (ἐὸν γὰρ εἶναι

135 alii illum impegiſſe genu ajunt. Ita Miltiades male habens, retro navigavit, neque pecuniam Athenienſibus portans, neque Paro acquiſita; urbe tantum per ſex & viginti dies obſeſſa, & inſula vaſtata. Parii, cognito ſub miniſtram deorum Timoun Miltiadem edocuiſſe, volentes ob id de ea ſupplicium ſumere, poſtquam obſideri deſierunt, Delphos miſerunt ſciſcitatum nunquid ſub miniſtram deorum occiderent, ut quæ rationem capiendæ patriæ hoſtibus detexiſſet, quæque Miltiadi expoſuiſſet ſacra quæ ad virilem ſexum efferri nefas eſſet. Id Pythia fieri non permiſit, negans Timoun earum rerum eſſe cauſam: ſed quia Miltiadi miſera morte pereundum eſſet, ideo ei ducem malorum apparuiſſe: Hæc Pariis Pythia reſpondit. Miltiadem autem è Paro reverſum cum alii Athenienſes in ore habebant, tum præcipue Xanthippus Ariphronis filius, qui eum apud populum crimine capitali accuſavit, quod Athenienſes circumſcripſiſſet. Cui accuſationi Miltiades non per ſe ipſe reſpondit, (neque enim poterat, qui putreſcente femore jaceret in lecto) ſed acriter eum defenderunt amici, ſæpe memorantes pugnam in Marathone geſtam, & Lemnum expugnatam, quam ultus Pelaſgos, Athenienſibus tradidiſſet. Interventu tamen populi ne capitis damnaretur, quinquaginta talentis culpa mulctata eſt. Poſt hæc Miltiades diſſoluto atque putrefacto femore deceſſit: quinquaginta autem talenta Cimon filius exſolvit. Porro Lemnum Miltiades Ci- 137
monis filius hunc in modum obtinuerat: Pelaſgi poſteaquam ex Attica ab Athenienſibus exacti ſunt, ſive jure, ſive injuria: nam de hoc nihil habeo præter relata, quia Hecatæus Hegeſandri filius in hiſtoriis ait abrupte injuria. Athenienſes enim, quum viderent regionem quæ ipſorum propria erat ſub Hymeſſo, quam illis habitandam dederant, mercedem muri circa arcem ducti, bene excultam, quæ prius mala fuiſſet & nullius pretii, livore captos fuiſſe & amore terræ habendæ; & ita exegiſſe illos, nullam aliam ſpeciem prætexentes Athenienſes. Ut autem ipſi Athenienſes ajunt jure ejeciſſe; quippe Pelaſgos ſub Hymeſſo habitantes, illinc prodire ſolitos hanc injuriam intuliſſe: filias enim ac filios Athenienſium aſſidue ad Novem fontes ire & aquam petere ſolitos (nulladum enim

a MS. habet ἀγαγὼν. b ὅτῳ.

Pelasgi ob noxam pulsi Attica, & Lemnum nacti rapiunt Atticas feminas, quas mox cum liberis inde quæsitis occidunt, divinitus inde puniti oraculum consulunt. Lemnia facinora.

enim aut eis aut ullis Græcis per id tempus servitia erant) quum ergo illæ irent, Pelasgos eis per libidinem & contemptum vim attulisse, neque hoc fecisse contentos, quippe ad extremum manifesto deprehensos, de invadendis Athenensibus consilia agitasse. se vero adeo meliores quam illi fuerant, viros fuisse, ut quum haberent facultatem interimendi Pelasgos, ut quos sibi insidiatos deprehendissent, tamen noluerint; sed eis præcepérint ut è regione excederent: atque ita illos solum vertentes, tum alia loca, tum
138 vero Lemnum obtinuisse. Illa Hecatæus, hæc Athenienses ajunt. At Pelasgi Lemnum tunc incolentes, hanc Athenensium injuriam ulciscendi avidi, bene gnari quando dies festi Athenensium celebrarentur, navibus quinquaginta remorum instructis, insidias collocarunt uxoribus Athenensium diem festum Dianæ apud Brauronem agentibus: permultisque illarum inde raptis abierunt, & in Lemnum delatas pro concubinis habuerunt. Hæ feminæ posteaquam liberis abundavere, lingua Attica ac moribus Athenensium pueros imbuerunt. At illi consuetudinem cum Pelasgidum filiis habere abnuebant: & siquis è suis ab illorum ullo vapularet, cuncti auxilio aderant, & mutuo sese tutabantur: ac dignos se qui aliis pueris dominarentur existimabant, atque adeo longe prævalebant. Qua re animadversa Pelasgi inter se colloquuti sunt, considerantesque indignatio quædam intravit; Si autem isti pueri dignoscunt etiam sibi opitulari adversus pueros uxorum istarum, quas virgines duxerant, & eis continuo præesse conantur, quidnam facient in virilem adulti ætatem? itaque placitum est ut eos filios è mulieribus Atticis susceptos necarent. his necatis, addunt & cædes matrum. Ex hoc facinore, & illo superiore feminarum, quæ viros suos una cum Thoante interemerunt, usu receptum est per Græciam, ut teterrima quæ-
139 que facinora Lemnia appellentur. Pelasgi, quum eis post necem liberis suis atque mulieribus illatam neque tellus fructum redderet, neque uxores neque pecudes ut prius gignerent, pariter fame & liberorum sterilitate vexati, Delphos miserunt petitum aliquod laxamentum præsentium malorum. Jussi autem à Pythia pœnas Athenensibus quas illi vellent pendere,

εἶναι τῶν τ' χρόνων σφίσι καὶ ἐδὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι οἰκέτας) ὅκως ἦ ἔλθοιεν αὖτις, τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίης βιᾶσθαί σφεας· καὶ ταῦτα μέντοι σφίσι οὐκ ἀποχρέων ποιέειν, ἀλλὰ τέλος καὶ ἐπιβουλεύοντας ὑπιχνέεσθαι, ἐπ' αὐτοφώρῳ φανῆναι. ἑωυτοὺς ἦ ᾔδεσαν τοσοῦτο σκεπτῶν ἀνδρας ἀμείνονας, ὅσῳ [a] παρεὸν αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τοὺς Πελασγοὺς, ἐπεί σφεας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλά σφι προεῖπεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξιέναι. τοὺς ἦ, ἐπεὰν δὴ ἐκχωρήσωσι, ἄλλα τε δὴ σχεῖν χωρία καὶ Λῆμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἑκαταῖος ἐλεξε, ταῦτα ἦ Ἀθηναῖοι λέγουσι. Οἱ ἦ Πελασγοὶ ἔστοι, Λῆμνον τότε νεμόμενοι, καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι, εὖ τε ἐξεπισάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς [b], πεντηκοντέρους κτησάμενοι, ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρῶνι ἀγόσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας. συλεῦσαν ἦ ἁρπάσαντες τυτθὰς πολλὰς, οἴχοντο ἀποπλέοντες· καί σφεας ἐς Λῆμνον ἀγαγόντες, παλλακὰς εἶχον. ὡς δὲ τέκνων αὖτις αἱ γυναῖκες ὑπεπλήσθησαν, γλῶσσάν τε τὴν Ἀττικὴν· καὶ τρόπους τ' Ἀθηναίων ἐδίδασκον τοὺς παῖδας. οἱ ἦ οὔτε συμμίσγεσθαι [c] τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παῖδὶ ἤθελον· εἴ τι τύπτοιτό τις αὐτέων ὑπ' ἐκείνων τινός, ἐβοήθεόν τε πάντες, καὶ ἐπιμώρεον ἀλλήλοισι. καὶ δὴ καὶ ἄρχειν τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδικαίευν, καὶ πολλῷ ἐπεκράτεον. μαθόντες ἦ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ, ἐωυτοῖσι λόγους ἐδίδοσαν [d]· καὶ σφίσι βουλομένοισι, δεινόν τι ἐπέδοξε· εἰ ἦ δὴ διαγινώσκοιεν σφίσι τε βοηθέειν οἱ παῖδες ἐπὶ τὰς κυρίδιον γυναικῶν τοὺς παῖδας, καὶ τυτθίων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἀνδρωθέντες δῆθεν ποιήσουσι; ἐνθαῦτα ἔδεξέ σφι κτείνειν τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τ' Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι δὴ ταῦτα· προσαπέλυσαν δὲ σφέων καὶ τὰς μητέρας. διὰ [e] τοῦτο ἦ δὴ ἔργον, καὶ ἔτι πρὸς τούτων τὸ ἐργάσαντο [f] αἱ γυναῖκες, τοὺς ἅμα θοάντι ἄνδρας σφετέρους ἀποκτείνασαι, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ ὀρέτλια ἔργα πάντα, Λήμνια καλέεσθαι. Ἀποκτείνασι δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδάς τε & γυναῖκας, οὔτε γῆ καρπὸν ἔφερε, οὔτε γυναῖκές τε καὶ ποίμναι ὁμοίως ἔτικτον καὶ [g] πρότερον. πιεζόμενοι ἦ λιμῷ τε καὶ ἀπαιδίῃ, ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον, λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ ἦ Πυθίη σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας διδόναι ταύτας τὰς ἂν αὐτοὶ

Bbb Ἀθη-

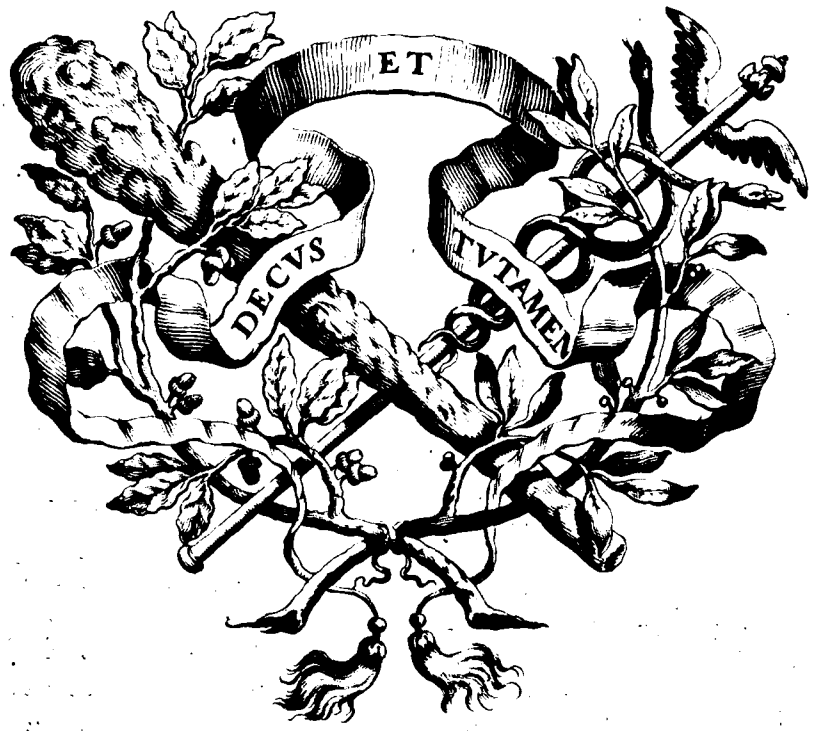
a ὅτου. b ἑορτὰς αὐτῶν. c συμμίγνυσθαι. d ἔδοσαν. e ἦ καὶ τοὺς μητέρας αὐτέων. διὰ. f προσέρεν τοῦτο τὸ ἐργάσαντο. g ἔτικτόν τε καὶ πρότερον.

Sed etiam Lemno exacti per Miltiadem.

Ἀθηναῖοι δικαίωσιν ἦλθόν τε δὴ ἐς τοὺς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ, καὶ δίκας ἐπαγγέλλοντο βουλόμενοι ἀποδοῦναι πάντας ἅ ἀδικήματα. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ πρυτανηίῳ κλίνας στρώσαντες, ὡς εἶχον κάλλιστα, καὶ τραπέζας ἐπιπολέως ἀγαθῶν πάντων ὡς μεστὰς ποιήσαντες, ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώρην σφίσι τὴν ταχίστην ἀποδιδόναι οὕτω ἔχειν. οἱ δὲ Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπαν, Ἐπεὰν βορέη ἀνέμῳ αὐτημέρην νηῦς ἐξανύσῃ ἐκ τῆς ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέρην, τότε ἀποδώσομεν. τοῦτο εἶπαν [a], ἐπιστάμενοι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον γενέσθαι. ἡ γὰρ Ἀττικὴ πολὺ νότιον κεῖται, πολλῷ δὲ Λῆμνος. Τότε μὲν τοσαῦτα· ἔτεσι δὲ κατὰ πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὡς ἡ Χερσόνησος ἡ ἐπ' Ἑλλησπόντῳ ἐνέμετο ὑπὸ Ἀθηναίοισι, Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος, ἐτησίων ἀνέμων κατεχόντων, καὶ καλαύσιος ἐξ Ἐλαιοῦντος [b] ἅ ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν Λῆμνον, προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πελασγοῖσι, ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον τὸ οὐδαμῶ ἤλπισαν σφίσι οἱ Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι. Ἡφαιστιέες μέν νυν ἐπείθοντο. Μυριναῖοι δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι εἶναι τὴν Χερσόνησον Ἀττικὴν, ἐπολιορκέοντο, ἐς ὃ καὶ ὕστερον [c] παρέδοσαν. οὕτω δὴ Λῆμνον ἔσχον Ἀθηναῖοί τε καὶ Μιλτιάδης.

Athenas icre; pollicitique ſunt daturos ſe pœnas illis omnis injuriæ. Athenienſes, ſtratis in prytaneo toris quam poterant ſplendidiſſime, appoſitaque menſa omnium bonorum refertiſſima, juſſerunt Pelaſgos ita comparatam regionem ſibi tradere. Tunc Pelaſgi excipientes dicere, Si vento aquilone navis peraget uno die curſum è veſtra regione in noſtram, ita trademus. Hoc dixere quod ſcirent fieri hoc non poſſe. nam Attica multo magis ad auſtrum vergit quam Lemnus. Hæc hactenus. Tunc 140 compluribus deinde interjectis annis, ubi Cherſoneſus quæ eſt ad Helleſpontum, Athenienſium ditionis fuit, Miltiades Cimonis filius, ventis eteſiis perflantibus, ex Elæunte quæ eſt in Cherſoneſo, ſolvens, in Lemnum delatus eſt, præcepitque Pelaſgis ut ex inſula excederent: redigens eos in memoriam oraculi, quod nunquam illi expletum iri ſperaſſent. Quorum Hephæſtienſes quidem obtemperaverunt: Myrinæi autem, non agnoſcentes Cherſoneſum eſſe Atticam, tamdiu obſeſſi ſunt donec in deditionem venerunt. Ita Lemno potiti ſunt Athenienſes atque Miltiades.

a Hæc duæ voces τοῦτο εἶπαν abſunt ab MS. b Ἐλαιοῦντος. c αὐτοί.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ, ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

HERODOTI HALICARNASSEI HISTORIARUM LIBER SEPTIMUS, QUI INSCRIBITUR POLYMNIA.

1 POSTEAQUAM nuncius pugnæ in Marathone peractæ ad regem Darium Hystaspis filium allatus est, quum antea etiam vehementer infensus esset ille Athenienſibus quod Sardes invasissent, longe tunc infensior factus est, ac propensior ad bellum Græciæ inferendum: missisque continuo nunciis ad civitates, edixit ut colligerent turbam militum, & singulæ multo quam antea plures naves longas, equos, rem frumentariam & onerarias comparārent. Dum autem hæc circumquaque denunciantur, Asia triennium agitata est. Ubi dum delectus agitur optimi cujusque, utpote adversus Græciam militaturi, & apparatui opera datur, quarto anno Ægyptii qui fuerant à Cambyse subacti, defecere à Persis: quo magis etiam adversus utrosque Darius expeditionem sumere properabat, Ægyptios atque Athenienses. 2 Dum autem huc tendit, interea ingens inter ejus filios de principatu exorta dissensio est, quoniam ex instituto Persarum, oportebat ita demum ire in expeditionem, quum regem declarasset. Erant autem Dario jam antequam regnaret, filii tres è priore uxore Gobryæ filia

Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης τῷ βασιλῆϊ Δαρείῳ τὸν Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τι δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· καὶ αὐτίκα μὲν ἐπιστέλλετο, πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις, ἑτοιμάζειν στρατιήν, πολλῷ τε πλεῖον ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἢ πρότερον παρέχειν, καὶ νέας τε καὶ ἵππους, καὶ σῖτον, καὶ πλοῖα [a]. τριῶν δὲ πρειαγγελλομένων, ἡ Ἀσίη ἐδονέετο πᾶσα [b] τρία ἔτεα. καταλεγομένων δὲ τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατιὴν ἐπιτελεομένων, καὶ παρασκευαζομένων, τετάρτῳ ἔτεϊ [c] Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δεδουλωμένοι, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ' [d] ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. Στελλομένῳ δὲ Δαρείῳ ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐνῆν μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλῆα κατὰ τὸν Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρείῳ καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικὸς Γοβρύεω

Bbb 2 θυγα-

a Hæ voces ἢ πλοῖα non exstant in MS. b ἐδονέετο πᾶσα ἐπὶ. c MS. habet τετάρτῳ δ' ἔτεϊ. d ἀμφοτέρους ἐπ'.

Controversia filiorum Darii de successione. Demarati Lacedæmonii exilium Susa, & consilium datum Xerxi, qui vicit Atossæ matris potentia. Mors Darii, & statim deliberatum de Ægypto, an Græcia invadenda.

γυναικὸς· καὶ βασιλεύσαντος, ἐξ Ἀτόσσης τῆς Κύρου ἄλλοι παῖδες. τῶν μὲν δὴ πρεσβυτέρων ἐπεσέβαλε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ὀπιγομένων, Ξέρξης. ἐόντες δὲ μητρὸς ἀμφοτέρης τῆς αὐτῆς, ἐστασίαζον. ὁ μὲν γὰρ Ἀρτοβαζάνης [a], κατοτι πρεσβύτατός τε εἴη παντὸς τοῦ γόνου, καὶ ὅτι νομιζόμενον εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώπων, τὸ πρεσβυτάτου τοῦ ἀρχιτεκτονεῖν· Ξέρξης δέ, ὡς Ἀτόσσης τε παῖς εἴη τῆς Κύρου γυναικὸς, καὶ ὅτι Κύρου εἴη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεξαμένου κω γνώμην, ἐτύγχανε κατὰ τοῦτο τυχὼν καὶ Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερημένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιληίης, καὶ φυγὴν ὑπεδεδαλὼς ἑωυτῷ ὑπ' Λακεδαιμονίων. ὅτε ὦν μυθεόμενος τὸ Δαρείου παιδῶν τὴν Ἀτοσσαν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει, Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγων πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὡς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύοντι, καὶ ἔχοντι τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δέ, ἐπ' ἰδιώτῃ ἐόντι Δαρείῳ. ἔχων δ' εἰκὸς εἴη ὅτε δίκαιον, ἄλλον τινὰ τοῦ γένεος ἔχειν πρὸ ἑωυτοῦ. ἐπεί γε οὐδ' ἐν Σπάρτῃ, ἔφη ὁ Δημάρητος συμβουλεύων, ἅτε νομίζεσθαι, ἢν οἱ μὲν προγενέστεροι ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων βασιλεύσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ὑπογένηται, καὶ ὑπὸ μένοντος τὴν ἔκδοξιν τοῦ βασιληίου γίνεσθαι. χρησαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου συμβουλῇ, γνοὺς ὁ Δαρεῖος ὡς λέγοι δίκαια, βασιλῆά μιν ἀπέδεξε. δοκέει δέ μοι οὐδ' ἄνευ ταύτης τῆς συμβουλῆς Ξέρξης βασιλεῦσαι ἂν Ξέρξης. ἡ γὰρ Ἀτόσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος. Ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Δαρεῖος Ξέρξεα, ὡρμᾶτο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ οἱ παῖδές τε καὶ Αἰγύπτιοι ἀπέστησαν, τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ δουλωσάμενον σωλώσαντα αὖτον Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἐξ καὶ τριήκοντα ἔτεα, ἀποθανεῖν· ἀδὲ οἱ ἐξενείκαντι ὅτε τὰς ἀπεστεώσας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι. Ἀποθανόντος δὲ Δαρείου, ἡ βασιληίη ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξεα. ὁ τοίνυν Ξέρξης ὑπὸ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς ἐθύμου ἦν κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ὑπὸ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο τὴν στρατηῖην ἐγερσιν. παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' ἑωυτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιὸς, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιοῦτος

„ λόγους εἶχε, λέγων, Δέσποτα οὐκ εἰκὸς ἐστι Ἀθη-
„ ναίους ἐργασαμένους πολλὰ ἤδη κακὰ Πέρσας, μὴ
„ οὐ δοῦναι δίκην τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ [b] μὲν νῦν
„ τοῦτο πρήσσοις τάπερ ἐν χερσὶν ἔχεις· ἡμερώσας
„ δὲ Αἴγυπτον τὴν ἐξυβρίσασαν, στρατηλάτεε ὑπὲρ
„ τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα λόγος τε σε [c] ἔχῃ πρὸς ἀνθρώ-

filia susceptus, & post partum regnum, alii quatuor ex Atossa Cyri filia. Superiorum maximus natu erat Artobazanes, posteriorum Xerxes. qui quum ex eadem matre non essent, disceptabant: nam Artobazanes quidem, quod omnis paternæ subolis ipse maximus natu foret, & quod apud universos homines sit institutum, ut maximus natu obtineat principatum: Xerxes vero, quod ipse Atossa genitus esset, filia Cyri, & quod Cyrus foret, qui Persis libertatem acquisisset. Dario autem nondum ferente 3 sententiam, aderat forte Demaratus Aristonis filius, qui per id tempus altercationis Spartano regno exutus, ac Lacedæmone profugus, Susa ascenderat. hic vir audita liberorum Darii controversia, adiit (ut fama fertur) Xerxem, admonuitque ut ad cetera quæ pro se dicebat hoc adderet, se quidem genitum Dario jam regi & Persarum imperium obtinenti; Artobazanem vero, Dario etiamdum privato: proinde neque æquum neque justum esse alium quempiam potius quam se illud decus adipisci; quoniam Spartæ quoque sic usurparetur, ut sicui antequam regnet filii nati fuerint, deinde regnanti alius nascatur, hujus postea nati successio regni sit. Hac à Demarato suggesta ratione utentem Xerxem, tanquam justa dicentem, Darius regem declaravit. Quamquam etiam citra præceptum Demarati Xerxes (ut mea fert opinio) regnavisset: quippe quum omnis potentia penes Atossam esset. Declara- 4 to Darius Xerxe rege quum conaretur rebus apparatis exire in expeditionem, altero ab defectione Ægyptiorum anno, supremum diem obiit, sex & triginta annis regni expletis, haud compos voti ut rebellantes Ægyptios & Athenienses ulciscereturs. Ejus morte regnum ad Xer- 5 xem filium devenit, qui ab initio nequaquam animatus erat ad bellum Græciæ inferendum, sed Ægypto. Ceterum Mardonius consobrinus ejus, Gobryæ & fororis Darii filius, eum adiens, his verbis est alloquutus, Domine; haud decorum est Athenienses tam male jam de Persis meritos non dare pœnas eorum quæ perpetraverunt. tu vero si quod in manibus habes nunc perficias: tamen ubi Ægyptum illam contumeliosam domueris, sume adversus Athenas expeditionem; ut & bene de te loquantur homines, &

πων

post-

a ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης. b αὐτὰ τὰ. c λέγῃ σε.

potthac abstineat quisque belli causa in terras tuas veniendo. Et hæc quidem erat ratio ultionis exigendæ: illa autem rationis accessio, Europam esse regionem admodum speciosam, omniaque genera felicium arborum ferentem, ac summæ bonitatis, & dignam quæ à solo inter mor-
6 tales rege possideatur. Hæc Mardonius dicebat ut novorum operum cupidus, & ambiens Græciæ præfectus esse. Tempore tandem intercedente etiam confecit, ac Xerxi persuasit, ut talia aggrederetur. Contigit enim quoque, ut alia ad hoc persuadendum adjumenta fuerint. primum è Thessalia nuncii ab Aleuadis ad regem invocandum, se enim adversus Græciam omne obsequium præstituros: Aleuadæ autem isti erant Thessaliæ reges. deinde ii Pisistratidæ qui Susa ascenderant: qui cum eisdem sermonibus inniterentur quibus & Aleuadæ, tum vero aliquid super hæc amplius adporrigebant, Onomacritum virum Athenien sem habentes sortilegum, & Musæi sortium venditorem. Ascenderant autem ante cum eo reversuri in gratiam. nam Onomacritus ab Hipparcho Pisistrati filio Athenis fuerat ejectus, quod à Laso Hermionensi manifesto deprehensus fuisset, versibus Musæi etiam inseruisse oraculum fore ut insulæ, Lemno adjacentes, mari submergerentur. Ob id Hipparchus hominem ejecerat, familiarissime illo antea usus. Et tunc cum simul ascendissent, quoties in conspectum regis veniret, honorifice de eo Pisistratidis loquentibus, ordine recensebat quædam oracula. Si igitur alicui inesset aliquid cladem barbaro nuncians, ex illis nullum recitavit; sed quibus felicissima significabantur, ea excerpens dicebat & Hellespontum jungi in
7 satis esse ab viro Persa, & expeditionem enarrans. Hic igitur oracula promens conversabatur, & Pisistratidæ sententias dicentes. Ubi autem Xerxes ad inferendum Græciæ bellum inductus est, altero à morte Darii anno, primam expeditionem fecit adversus eos qui rebellaverant: quos subactos, & Ægyptum omnem magis servam reddens quam sub Dario fuerat, tradidit gubernandam Achæmeni fratri suo, Darii filio: quem præsidem Ægypti interjecto deinde tempore interemit Inarus Psammitichi filius,
8 vir Afer. Xerxes recepta Ægypto, ducturus in operas adversus Athenas exercitum,

»πων ἀγαθὸς, καὶ τὸς ὕστερον φυλάσσῃ δί-
»γλῶ τὴν σφαλεύεσθαι. οὕτω μέν οἱ ὁ λόγος
ἦν πρωτος. τοῦδε δὲ [a] ἕνεκα λόγου παρενθήκην ποι-
έσατο [b] τήνδε, ὡς ἡ Εὐρώπη πᾶσα καλλὴς εἴη
χώρη [c], καὶ δένδρεα παντοῖα φέρῃ τὰ ἥμερα,
ἀρετήν τε ἄκρη, βασιλεῖ τε μούνῳ θνητῶν
ἀξίη κτηθῆναι. Ταῦτα δὲ ἔλεγε, οἷα νεωτέρων
ἔργων ἐπιθυμητὴς ἐὼν, καὶ ζήλων αὐτὸς τὴν
Ἑλλάδα ὑπαρχον εἶναι. χρόνῳ δὲ κατερχάσαντό τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὡς ποιέειν ταῦτα.
συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γιόμενα
ἐς τὸ [d] πεῖθεσθαι Ξέρξεα· τῶν μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς
Θεσσαλίης ἅτε τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλέα, πᾶσαν προθυμίην
παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι
ἦσαν οἱ βασιλέες Θεσσαλίης· τοῦτο δὲ, Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτέων λόγων ἐχόμενοι τοῖσι Ἀλευάδῃσι· ἔτι δή τι
πρὸς τούτοισι ὄπι [e] πλέον προσωρέγοντο οἱ ἔχοντες Ὀνομάκριτον, ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ ἀναθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου. ἀναβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαλυψάμενοι. ἐξηλάθη γὰρ ὑπὸ Ἱππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοὺς
ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέος ἐμπιέων ἐς τὰ Μουσαίου
χρησμὸν, ὡς αἱ ὑπὸ Λήμνου ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο ὑπὸ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ
Ἵππαρχος, πρότερον χρεώμενόν τε μάλιστα.
τότε δὴ συναναβὰς, ὅκως ἀπικοίατο ἐς ὄψιν τοῦ βασιλῆος, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ
σεμνοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν. εἰ μέν τι
ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε
οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα συλλεγόμενος, ἔλεγε
τόν τε Ἑλλήσποντον ὡς ζεύχθῆναι χρεὼν εἴη ὑπ'
ἀνδρὸς Πέρσεω, τοῦ τε ἔλασιν ἐξηγεόμενος. ἔτι
τε δὴ χρησμῳδέων προσεφέρετο, καὶ οἱ τὰ Πεισιστρατιδέω γνώμας [f] ἀποδεκνύμενοι. ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἑλλάδα,
ἐνθεῦτεν δεύτερον μὲν ἔτεϊ μετὰ τὸν θάνατον Δαρείου, πρῶτα στρατιὴν ποιέεται ὑπὸ τοὺς ἀπεστεῶτας. τούτους μέν νυν καταστρεψάμενος, καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλῷ δουλοτέρην ποιήσας ἢ ὑπὸ
Δαρείου ἦν, ὑπεξέπεμψε Ἀχαιμένεα, ἀδελφεὸν
μὲν ἑωυτοῦ, Δαρείου δὲ παῖδα. Ἀχαιμένεα μέν
νυν ὑπερεπεύοντα Αἰγύπτου, χρόνῳ μετέπεσε ἐφόνευσε Ἰνάρως ὁ Ψαμμιτίχου, ἀνὴρ Λίβυς.
Ξέρξης δὲ μὴ Αἰγύπτου ἄλωσιν, ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ στράτευμα τὸ ὑπὸ τοὺς Ἀθήνας,

a τούνεκα. b ἐποιήσατο. c πᾶσαν καλὴν χώρην. d γιόμενα πεῖθεσθαι. e ἔτι. f Πεισιστρατιδέων δὲ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας.

Xerxes alloquitur purpuratos, ut probet causas expeditionis contra Græcos.

σύλλογον ὑπεκλήϊον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφέων, καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ δέλτα. ὡς δὲ συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε. Ἄνδρες Πέρσαι, οὐ γὰρ αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθείς, ἀλλὰ δεξάμενός τε, αὖτις παραδέξομαι. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμᾶ κω ἠρεμήσαμεν, ἐπείτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ τῶν Μήδων, Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα. ἀλλὰ θεός τε οὕτω ἀγάγει, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπιπρόσι συμφέρει ὑπὲρ τὸ ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κῦρός τε [a] καὶ Καμβύσης πατήρ τε ἐμὸς Δαρεῖος καὶ προσεκτήσαντο καὶ προσεκτήσαντο τὰ ἔθνεα, ὑπίσταμενοι εὖ οὐκ ἂν λήσειν λέγοντες· ἐγὼ δὲ ἐπείτε παρέλαβον τὸν θρόνον, τοῦτο ἐφρόνεον, ὅκως μὴ λείψομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε, μηδὲ ἐλάσσω προσκτήσωμαι δύναμιν Πέρσῃσι. φρονέοντι δὲ εὑρίσκω, ἄμα μὲν κύδος ἡμῖν τε προσγινόμενον, χώρῃ τε τῇ νῦν κτεώμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέρην [b], πολλῷ δὲ μείζω τε καὶ ἀσφαλίην γινομένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ [c] συνέλεξα, ἵνα τὸ νόημα φράσω, ἐπιτέρπωμαι ὑμῖν. μέλλω, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσωμαι, ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὁρᾶτε μέν νυν καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν Δαρεῖον ἰδόντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους· ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε, καὶ οὐκ ἐξεγένετο αὐτῷ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπό τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων Περσέων ὁ πρότερον πάσομαι, πρὶν ἢ ἑλών τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἵ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν ἐπαδίκησαν ἄδικα ποιεῦντες· πρῶτα μὲν, ἐς Σάρδις ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ ἡμετέρῳ, ἀπικόμενοι, ἐνέπρησαν τά τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱερά· δεύτερα δή, ὑμέας οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην ἀποβάντας, ὅτι Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφέρνης ἐστρατήγεον, τὰ ὑπίσταδέ κω πάντες. τελέων μέντοι εἵνεκα ἀνάρτημαι ἐπ' αὐτέους [d] στρατεύεσθαι. ἀγαθὸν δὴ ἐν αὐτοῖσι τοῦτο ἀνευρίσκω λογιζόμενος [e], εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, οἱ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώρην, γῆν τε τὴν Περσίδα ἀποδέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσαν. οὐ γὰρ δὴ χώρην γε ὀδεμίην καταλείψει ὁ ἥλιος ὁμουρέουσαν [f] τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφέας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν χώρην ποιήσω, διὰ πάσης διελθὼν τῆς Εὐρώπης. πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν· ἔστε

citum, præstantissimos quosque Persarum in concilium vocavit, ut & illorum sententias audiret, & ipse coram omnibus diceret quæ liberet. Quibus coactis, ita loquutus est, Viri Persæ, equidem ego non ero hujus instituti autor, sed ab aliis traditi imitator. nam quemadmodum à majoribus natu accepi, ex quo imperium hoc Medis eripuimus, Astyage per Cyrum amoto, nunquam conquievimus, sed ita deus ducit, & ipsis nobis multa adsequentibus in melius confert. Atque ea quidem quæ Cyrus Cambysesque ac pater meus Darius fecere, quasque gentes imperio addidere, non attinet referre apud probe scientes: ego autem posteaquam hanc sedem accepi, dedi operam ne ab iis qui hoc honore sunt functi degenerarem, neve minus potentiæ Persis acquirerem. Quod animo versans, invenio nobis accedentem gloriam pariter, & regionem ea quam nunc possedimus, neque minorem neque deteriorem, sed feraciorem, una cum ultione injuriæ atque vindicta. Ideoque ego vos contraxi, ut id quod agere constitui vobis exponerem. Constitui, junc- 2
to Hellesponto, copias per Europam ducere in Græciam, ut Athenienſium ulciscar injurias, quas cum Persis aliis, tum patri meo intulere. Noratis autem & Darium adversus hos viros bellum movere destinasse: verum ei morte prævento non contigit ut illos ulciscereturr. Ego vero ejus vicem aliorumque Persarum ulcisci non prius desinam, quam expugnavero incenderoque Athenas; cujus cives & me & patrem meum priores injuria affecerunt: primum quum Sardes una cum Aristagora Milesio servo nostro venientes cremaverunt lucosque ac delubra. Deinde in vos quid fecerint terram suam ingressos, quum Datis & Artaphernes duces fuere, omnes scitis. Harum rerum gratia allevor ad in- 3
ferendum eis bellum: in quibus tot bona ratiocinando comperio, si hos atque ipsorum finitimos, regionem Pelopis Phrygis incolentes, in potestatem redegerimus; terram Persidem ætheri Jovis conterminam reddemus. nullam enim regionem spectabit sol finitimam nostræ, sed ego omnem permensus Europam, una vobiscum cunctas illas in unam redigam. Nam ita rem habere audio, nullam reliquam esse neque virorum civita-

ἔστε

a μὲν τοι Κῦρός τε. b φυλοτέρην. c ὑμέας ἐγὼ. d ἐπ' αὐτοὺς. e εὑρίσκω ἀναλογιζόμενος. f ὁμουρέουσαν.

vitatem neque gentem aliquam hominum, quæ nobiscum dimicare possit exstirpatis his quos dixi. Ita & qui nos lacessierunt, & qui sunt sine culpa, jugum
4 servile sustinebunt. In quo vos mihi hæc faciendo gratificemini: ubi tempus vobis indicavero quo præsto esse oportet, tunc unusquisque debebit impigre adesse. Quorum qui ornatissimis cum copiis aderit, eum donabo iis quæ in nostra domo pretiosissima habentur. Et hæc quidem ita agenda sunt. Sed ne meo videar arbitrio privatim consulere, rem pono in medio, jubens unumquemque quam libet sententiam dicere. His dictis loquendi
5 finem fecit. Post quem Mardonius, Domine, inquit, tu vero non modo natis Persis, sed etiam venturis es præstantior: qui cum alia & optima & verissima commemoras, tum vero Iones qui Europam incolunt, non sines insultare nobis, sane illos indignos. Etenim res miseranda fuerit, si Sacas & Indos & Æthiopes & Assyrios, aliasque multas ac grandes nationes, quæ nihil Persas læsere, tamen potentiæ prolatandæ gratia in satrapias redegimus; Græcos, qui nos lacessere injuria inceperunt, non ulciscemur. quidnam metuentes? quam multitudinis colluviem? quam pecuniarum vim? Eorum pugnam novimus, eorum novimus vires quæ sunt imbecilles, eorum postquam subegimus liberos habemus, hos qui in regione nostra habitantes, Iones & Æolenses & Dorienses appellantur. Quos ipse quoque expertus jam sum, quum eis jussu patris tui intuli bellum: ac mihi quum Macedoniam usque processissem, & pene usque ad ipsas Athenas, ne-
6 mo pugnaturus occurrit. Quanquam consuevere Græci (ut audio) inconsultissime inire bella, propter imperitiam ac sinisteritatem. nam quum bellum inter eos indictum est, in locum quem pulcherrimum planissimumque invenere descendentes, ibi prœlia faciunt, ita ut magno cum suo malo victores inde discedant: de victis prorsus mihi nihil dico. nam ad internecionem deveniunt. quos oportebat, quum sint ejusdem linguæ, interpositis caduceatoribus ac nunciis dirimere controversias, & omnia alia potius agere quam pugnare: aut, si necesse habent inter se omnino pugnare, invenire qua parte utrique sint expugnatu difficillimi, & ibi fortunam belli tentare.

„ ὅτι ἔθνεα ἀνθρώπων ὑπολείπεται, τὸ
„ ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τυτιῶν τῶ
„ κατέλεξα, ὑπεξαιρημένων. ἔτω οἵ τε ἡ-
„ μῖν αἴτιοι ἔξουσι δίκαιον ζυγόν, οἵ τε ἀναίτιοι.
„ ὑμεῖς δ' ἂν μοι ταῦτα ποιεοντες χαρίζοισθε·
„ ἐπὰν ὑμῖν σημήνω τὸ χρόνον ἐς τὸ ἥκειν δεῖ,
„ πρόθυμως πάντα τινα ὑμέων χρήσθ παρεῖναι.
„ ὃς ἂν ἢ ἔχων ἥκῃ παρεσκευασμένον στρατὸν
„ κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
„ ζεται εἶναι ἐν ἡμετέρῃ. ταῦτα μέν νυν πρῶ-
„ τά ἐστι ἔτω. ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλεύειν ὑμῖν δοκέω,
„ τίθημι τὸ πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων
„ ὑμέων τὸν βούλομενον ἀποφαίνεσθαι. ταῦτα εἶ-
πας ἐπαύσατο. Μετὰ τοῦτον ἦ Μαρδόνιος ἔλεγε,
„ Ὦ δέσποτα, οὐ μόνον εἶς τῶν γιομένων Περσέων
„ ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων· ὡς τά τε ἄλ-
„ λα λέγων ὀρθὸν ἄριστα καὶ ἀληθέστατα, καὶ
„ Ἴωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ καλοικημένους οὐκ ἐ-
„ όντας καταγελάσαι ἡμῖν, ἐόντας ἀναξίους. καὶ γὰρ
„ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς
„ καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους, ἄλλά τε ἔθνεα πολ-
„ λὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα Πέρσας ὑπὲν, ἀλλὰ
„ δυνάμιν περισπάσαι βουλόμενοι, καταστρεψά-
„ μενοι ὑπ' ἡμῖν ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ, ὑπάρξαν-
„ τας ἀδικίης, οὐ τιμωρησόμεθα. τί δείσαντες;
„ κοίην πολλῷ πλεόνων πυθόμενοι; κοίην δὲ χρημάτων
„ δυνάμιν; τὰ μὲν ὁπλίσμεθα μὲν τὴν μάχην, ὁπλι-
„ σόμεθα δὲ τὴν δυνάμιν ἐοῦσαν ἀσθενέα· ἔχο-
„ μεν δὲ αὐτέων παῖδας καταστρεψάμενοι, τοὺς
„ οἱ ἐν τῇ ἡμετέρῃ καλοικημένοι, Ἴωνές τε καὶ Αἰο-
„ λέες καὶ Δωριέες καλέονται. ἐπῃρήμην δὲ καὐτὸς
„ ἤδη ἐπελαύνων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ
„ πατρὸς σοῦ κελευσθείς· καὶ μοι μέχρι Μα-
„ κεδονίης ἐλάσαντι, καὶ ὀλίγον ἀπολιπόντι ἐς αὐ-
„ τὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι, οὐδεὶς ἠντιώθη ἐς μάχην.
„ καίτοι ἐώθασι Ἕλληνες (ὡς πυνθάνομαι)
„ ἀβουλότατα πολέμους ἱστασθαι, ὑπό τε ἀγνωμο-
„ σύνης καὶ σκαιότητος. ἐπὰν γὰρ ἀλλήλοισι πό-
„ λεμον προσείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χω-
„ ρίον καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο καταίνεον μάχον-
„ ται· ὥστε σὺν κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπ-
„ αλλάσσονται. τοῖσι δὲ τὰ ἐσταμένων οὐδὲ λέγω.
„ δεῖ γὰρ οὐ. ἐξῶλεες γὰρ δὴ γίνονται. τοὺς μὲν
„ ἐόντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε διαχρεωμέ-
„ νους καὶ ἀγγέλοισι, καταλαμβάνειν τὰς διά-
„ φορὰς καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχῃσι. εἰ δὲ πάν-
„ τως ἔδεε πολεμέειν σφέας ἀλλήλους, ἐξευρί-
„ σκειν χρὴ τῇ ἑκάτεροι εἰσὶ δυσχερωτάτοισι,

καὶ

a ἡμετέρῳ.

Quem excipit patruus Xerxis Artabanus, casum belli & Græcam fortitudinem proponens.

„ κῆ πώτη πρόσω. τρόπῳ τοίνυν ὁ χρησῷ Ἕλ-
„ λωες διαχρεώμενοι, ἐμέο ἐλάσσονος μέχρι
„ Μακεδονικῆς γῆς, οὐκ ἤλθον ἐς τοῦπιον λόγον ὡς-
„ τε μάχεσθαι. σοὶ δὲ μέλλει τις ὦ βασιλεῦ
„ ἀνδρώπων πόλεμον προφέρων, ἀγωνιεῖ ἐπὶ πλῆ-
„ θος τὸ σὸν τῆς Ἀσίης, κῆ νέας τὰς ἀπάσας; ὡς
„ μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο τρόπου ἀνήκει
„ τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγώ γε ψεύ-
„ σθειην [a] γνώμῃ, κῆ σκεῖνοι ἐπαρθέντες ἀξιοσι
„ ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὡς εἰμεν
„ ἀνθρώπων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ' ὧν μη-
„ δὲν ἀπείρητον. αὐτόματον γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ
„ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι. Μαρ-
δόνιον μὲν τοσαῦτα ἀπιλείνας τῷ Ξέρξεω γνώ-
μῃ, ἐπέπαυτο. Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων,
κῆ ὁ παλμώνιος γνώμην ἀποδείκνυσι ἀντίην τῇ
προκειμένῃ, Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτρως
ἐὼν Ξέρξῃ, τῷ δὴ κῆ πίστιν ἐὼν, ἔλεγε τάδε, Ὦ
„ βασιλεῦ, μὴ λεχθέων μὲν γνωμέων ἀντίεων
„ ἀλλήλῃσι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἱρεόμενον ἐλέ-
„ σθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι· λεχθέων
„ δὲ, ἔστι ὥσπερ τὸ χρυσὸν τὸ ἀκήρατον, αὐτὸν μὲν
„ ἐπ' ἑωυτῷ ὁ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ πολλὸν
„ τρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν τὸν ἀ-
„ μείνω. ἐγὼ δὲ καὶ παλεὶ [b] τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ
„ ἐμῷ, Δαρείῳ, ἠνείκαντο μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύ-
„ θας, ἄνδρας ἐδαμόθι γῆς ἀσυ νέμοντας· ὁ δὲ,
„ ἐλπίζων Σκύθας τοὺς Νομάδας καταστρέψεσθαι,
„ ἐμοί τε οὐκ ἐπείθετο, στρατευσάμενός τε, πολ-
„ λὰς τε καὶ ἀγαθὰς τῶν στρατιῆς ἀπώλεσε.
„ σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύε-
„ σθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἱ καὶ θάλασσάν
„ τε ἄρξαντες καὶ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὖ-
„ τοῖσι ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σε δίκαιόν ἐστι φράζειν·
„ ζεύξας Φρίξ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ
„ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. κῆ δὴ κῆ συμβαίνῃ [c]
„ ἢ κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλασσαν ἑσωθῆ-
„ ναι ἢ κατ' ἀμφότερα. οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται
„ εἶναι ἄλκιμοι. πάρεστι δὲ καὶ στοχάσασθαι, εἰ
„ στρατιήν γε τοσαύτην σοῦ Δάτι καὶ Ἀρτα-
„ φέρνεϊ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην μά-
„ νοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν, ἄκων ἀμφοτέρη
„ σφι ἐχώρησε [d]. ἀλλ' ἦν τῆσι νηυσὶ ἐμβά-
„ λωσι, καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ, πολέωσι
„ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἔπειτα λύσωσι
„ τὴν γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δει-
„ νόν. ἐγὼ δὲ ἀδεμιῇ σοφίῃ οἰκηίῃ αὐτὸς συμ-
„ βάλλομαι τοῦτο· ἀλλ' οἷόν κοτε ἡμέας ὀλίγου
„ ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε παρὰ τὴν τοῦ
ζεύ-

tare. Hoc itaque ritu haud probo utentes Græci, nunquam mecum verbis egerunt de dimicando, quum Macedonia terra tenus promovissem. Tibi autem, 3
rex, quis obviam venturus est bellandi caussa, copias Asiæ atque omnem classem agenti? non eo audaciæ procedunt, ut reor, Græcorum res. Quod si me fallit opinio, & illi vecordia elati ad pugnandum nobiscum venient, discant nos esse in re bellica præstantissimos hominum. Nihil igitur sit quod non experiamur. nam sua sponte nihil fit, sed omnia ab experimento hominibus fieri consuerunt. His Mardonius sententiæ Xerxis assentatus, loqui cessavit. Tum silenti- 10
bus aliis Persis, nec diversam eis quæ dicta essent sententiam dicere audentibus, Artabanus Hystaspis filius, Xerxis patruus, eoque fretus, ita inquit, Rex, 1
nisi diversæ inter se sententiæ dicantur, non potest quis eligere meliorem, sed necesse habet ea quæ dicta est uti: at quum plures dictæ sunt, licet; sicut aurum purum ipsum in se non discernimus, sed quum affricuerimus alteri, melius discernimus. Ego autem etiam patri tuo Dario eidemque fratri meo suadebam, ne sumeret adversus Scythas expeditionem, viros nulla usquam oppida incolentes: sed ille sperans Scythas Nomades se subacturum, mihi non est assensus, & sumpta expeditione, multis & egregiis viris de exercitu amissis abscessit. Tu vero, rex, bellum inferre destinas viris multo quam Scythæ sunt præstantioribus, quique & mari & terra optimi esse dicuntur: in quibus quid formidandum sit, hoc me tibi justum est promere. Quum ponte junxeris Hel- 2
lespontum, ais te copias per Europam in Græciam ducturum: atqui contigerit aut in terra aut in mari aut utrobique te superari; siquidem feruntur viri esse fortes. Cujus rei licet hinc argumentum capere: Si tot copias ductu Datis & Artaphernis Atticam regionem ingressas soli Athenienses profligaverunt, ergo non utraque in parte illis successit. Quod si iidem consensis navibus pugna navali victores ad Hellespontum navigent, ac deinde pontem solvant, hoc formidabile, rex, fuerit. Neque vero hoc ex mea 3
unius privata prudentia conjecto, sed eo casu quo aliquando parum abfuit quin opprimeremur, quum pater tuus junc-
cto

a ἐγὼ ψεύσθειμι. b ἦ παλεί. c κῆ δὴ συνίσκει. d ἀμφοτέρῃσι ἐχώρησε.

cto Bosporo Thracio, ac flumine Istro pontibus commisso, trajecit ad Scythas: eum trajectum Scythæ omnibus modis institere precari Ionès., quibus custodia pontium Istri delegata erat, ut interscinderent. Quo tempore si Histiæus Mileti tyrannus aliorum sententiæ accessisset, ac non contradixisset, actum erat de rebus Persarum. Atqui res est dictu & auditu quoque horribilis, omnem regis
4 statum in uno viro positum fuisse. Quare ne delibera tu ullum tale adire discrimen, nulla exigente necessitate, sed mihi obtempera: hunc cœtum in præsens missum facito, iterumque quum tibi videbitur, re apud teipsum ante considerata, edicito quod optimum esse arbitraberis. bene enim consultare, comperio maximum esse lucrum. nam etiamsi quid è contrario evenire volet, nihilo tamen minus bene consultum est, sed superavit fortuna consilium: at qui turpiter consultavit, si ei fortuna obsecundet, ille est quidem voti compos, nihilo tamen minus male consilium cepit. Vides ut prægrandia animalia fulmine deus ferit nec finit insо
5 lescere: parva vero nec leviter lædit? Vides ut maximas semper domos & arbores talia tela percutiunt? Gaudet enim deus eminentissima quæque mutilare. Unde & ingens exercitus ab exiguo profligatur, quoties deus iis invidens, aut metum incutit aut tonitru, per quæ indignis priore fortuna modis labuntur. Deus enim neminem alium quam seipsum sinit
6 magnum sapere. Quodcunque igitur quidem negotium properando parit errores, unde magna detrimenta fieri adsolent: in cunctando autem bona insunt, si non talia quæ statim appareant esse, certe suo tempore quis comperiat. Et hoc qui-
7 dem tibi, rex, suadeo. Tu vero, Gobryæ fili Mardonie, desine loqui stulta de Græcis, haud dignis qui male audiant. nam Græcos calumniando, ipsum regem excitas ad bellandum; ad id tu omni aviditate contendere videris; Ne quæso ita sit. Calumnia namque importunissima res est: in qua duo sunt qui injuriam faciunt, unus cui injuria fit. Qui enim calumniatur, injurius est, quod non præsens aliquid accusat: item injurius est, qui sibi patitur ab hoc persuaderi, prius quam rem vere compertam habeat. & illi qui ab sermone abest, ob id fit injuria quod ab altero per calumniam traducitur, ab
8 altero malus putatur. Quod si omnino bel-

„ζεύξας Βόσπορον τ' Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ „πόρον Ἴστρον, διέβη ἐπὶ Σκύθας· τότε παν„τοῖοι ἐχώοντο Σκύθαι, δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι „τ' πόρον τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τ' γεφυ„ρέων ἔχ' Ἴστρ. καὶ τότε μὲν Ἱστιαῖος ὁ Μιλήτ„τυραννος εἰ ἐπέσχε τ' ἄλλων τυράννων τὴ „γνώμη, μηδὲ ἠναντιώθη [a], διέργασο ἂν τὰ „Περσέων πρήγματα. καί τοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι „δεινόν, ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ πάντα τὰ βασιλέος „πρήγματα γεφυροῦσθαι [b]. σὺ ὦν μὴ βούλευε [c] „ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μηδε„μιῆς ἀνάγκης ἐούσης. ἀλλ' ἐμοὶ πίθευ [d]· νῦν „μὲν τ' σύλλογον τόνδε διάλυσον· αὖτίς τε ὅταν „τοι δοκῇ [e], σκεψάμενος ἐπὶ σεωυτοῦ, „προαγόρευε τά τοι δοκέῃ εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ „εὖ βουλεύεσθαι, κέρδος μέγιστον εὑρίσκω ἐόν. „εἰ γὰρ καὶ ἀναπλωθῆναι τοι θέλει, βεβούλευται „μὲν οὐδὲν ἧσσον εὖ, ἔσωται δ' ὑπὸ τ' τύχης „τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχρῶς, „εἰ οἱ ἡ τύχη ἐπισπόιλο, εὕρημα εὕρηκε, ἧσσον „δὲ οὐδέν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾶς ὡς τὰ „ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ θεὸς, οὐδὲ ἐᾷ „φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέ μιν κνίζει; „ὁρᾶς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα ἀεὶ καὶ δένδ„δρεα, τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει τὰ βέλεα [f]; φι„λέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν. „οὕτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγων διαφθεί„ρεται καλά τοιόνδε· ἐπεάν σφι ὁ θεὸς φθονήσας „φόβον ἐμβάλῃ, ἢ βροντῶ, δι' ὧν ἐσφάλη„σαν [g] ἀναξίως ἑωυτῶν. ὁ γὰρ ἐᾷ φρονέειν ἄλ„λον μέγα ὁ θεὸς ἢ ἑωυτόν. ἐπιχθῆναι μέν νυν „πᾶν πρῆγμα, τύπτει σφάλματα, ἐκ τ' ζημίας „μεγάλας φιλέοντι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπιχείν „ένεσι ἀγαθὰ, εἰ μὴ φανερὰ δοκέοντα εἶναι, „ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι [h] τις ἄν. σοὶ μὲν δὴ „ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω. σὺ δέ, ὦ παῖ Γο„βρύεω Μαρδόνιε, παῦσαι λέγων λόγους μα„ταίους τοὺς Ἕλλήνων, ἐκ ἐόντων ἀξίων φλαύ„ρως ἀκούειν. Ἕλληνας γὰρ διαβάλλων, ἐπαίρεις „αὐτὸν βασιλέα στρατεύεσθαι. αὐτὸ δὲ τοῦτο εἶνε„κα δοκέεις μοι πᾶσαν σπουδὴν ποιέεσθαι. „μή νυν οὕτω γένηται. διαβολὴ γὰρ ἐστι δεινότα„τον· ἐν τῇ δύο μὲν εἰσὶ οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ „ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων, ἀδικέει, „ὁ δὲ παρεών τι καταγορεύων [i]· ὁ δὲ ἀδικεῖ ἀνασπ„θέμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμαθεῖν. ὁ δὲ δὴ „ἀπεὼν ἔχ' λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διαβ„βληθείς τε ὑπὸ ἑτέρου, καὶ νομισθεὶς πρὸς „ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ

a ἀνώδη. b γεφύεσθ. c βούλου. d πείθευ. e δοκέῃ. f ἐπισκήπτει βέλεα. g MS. habet ἐφθάρησαν. h εὕροι. i παρεόντα καταγορεύων.

Reſidua Artabani orationis & infauſta Mardonio Xerxes ſuperbe cum minis refutat.

„ὅτι τὸς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βα-
„σιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἤθεσι τοῖσι Περσέων μενέ-
„τω· ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων τῶν παιδαλλομένων τὰ
„τέκνα, στρατηλάτεε αὐτὸς σὺ ἐπιλεξάμενός τε
„ἄνδρας τὸς ἐθέλεις, καὶ λαὸν στρατιὴν ὁκό-
„σην τινὰ βούλεαι. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγῃς,
„ἀναβαίνῃ βασιλέϊ τὰ πρήγματα, κτανέονται
„οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς δὲ καὶ αὐτοῖσι, ἢν ἐγώ· ἦν
„δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ ταῦτα πρήξαντες,
„σοὶ δὲ σφι καὶ σὺ, ἦν ἀπονοήσῃς. εἰ δὲ ταῦ-
„τα μὲν ὑποδύεσθαι οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάν-
„τως στρατόν ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀ-
„κούσεταί τινα φημὶ τῶν αὐτὸ τοῦτο ὑπολειπο-
„μένων, Μαρδόνιον μέγά τι κακὸν ἐξεργασμέ-
„νον [a] Πέρσας ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων διαρ-
„φορεύμενον, ἤ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων, ἤ σέ
„γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων· εἰ μὴ ἄρα [b] καὶ
„πρότερον καλ' ὁδὸν, γνόντα ἐπ' οἵους ἄνδρας
ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλῆα. Ἀρτάβα-
νον μὲν ταῦτα ἔλεξε. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς
„ἀμείβεται τοῖσδε, Ἀρτάβανε, πάλιος εἶς σὺ
„ἐμὸς ἀδελφεός. τοῦτο δέ σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον
„μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καί τοι τοῦ-
„τον τὸν ἀπιμίλητον προσλιθήρευσα, ἐόντα κακῷ τε
„ἐμοὶ θύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοί γε ἐπὶ τὴν
„Ἑλλάδα, αὐτόν τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί.
„ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο, ὅσα περ εἶπα, ἐπιτελέα
„ποιήσω. μὴ γὰρ εἴην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος,
„τοῦ Ἀρσάμεος, τοῦ Ἀρμένεω [c], τοῦ Τεΐσπεος,
„τοῦ Κύρου, τοῦ Καμβύσεω, τοῦ Τεΐσπεος, τοῦ [d] Ἀ-
„χαιμένεος γεγονὼς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀ-
„θηναίους· εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην
„ἔξομεν, ἀλλ' οὗτοι ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλα
„στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέρην, εἰ χρὴ εἰκάσαι
„σαφὲς τοῖσι ὑποδεδεγμένοισι ἐξ ἐκείνων· οἱ Σάρ-
„δις τε ἐνέπρησαν, καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. ἔκ-
„αν ἐξαναχωρέειν ἀδεέστεροι δικαίως ἔχῃ, ἀλ-
„λὰ ποιέειν ἢ παθέειν προκέεται ἀγών· ἵνα ἢ τάδε
„πάντα ὑπὸ Ἕλλησι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρ-
„σῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τοῦ ἔχθρης ἐστί. κα-
„λὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη [e] γέ-
„νε], ἵνα καὶ τὸ δεινὸν, τὸ πείσομαι, τοῦτο μάθω,
„ἐλάσσους ἐπ' ἄνδρας τούτους· τοὺς γὰρ Πέλοψ ὁ
„Φρυὸξ, ἐὼν ἐμῶν πατέρων δοῦλος, κατεργάσατο
„οὕτω ὡς καὶ ἐς τόδε αὐτοί τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐ-
„τέων ἐπώνυμοι καταχρεωμένη καλέονται]. τοῦ-
„τα μὲν δὴ τοσοῦτο ἐλέγετο. Μετὰ δὴ, εὐφρόνη
τε ἐγίνετο, καὶ Ξέρξεα ἔπνιζε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη.
νυκτὶ δὲ βουλεύσαντι, παγχυ εὑρίσκε οἱ ἀπρήγ-
μα

bellum his viris inferre oportet, agedum: rex ipſe permaneat domi apud Perſas, nobis ambobus liberos offerentibus ipſe tu in expeditionem ito, delectis quos velis viris ac quantiſcunque velis copiis: &, ſiquidem qua tu dicis, res ſuccedent regi, interimantur liberi mei, & inſuper ego: ſin cedent ut ego prædico, talia patiantur tui, & inſuper tu, ſi redieris. Quod ſi hanc ſubire condicionem recuſas, & omnino in Græciam deduces exercitum, affirmo fore ut aliquis eorum qui hic relinquentur, audiat Mardonium poſt allatam Perſis magnam aliquam calamitatem; à canibus volucribuſque diſcerpi aut in Athenienſium ſolo aut in Lacedæmoniorum, niſi forte & antea inter viam; ſciens adverſus quales viros ſuadeas regi ut moveat bellum. Hæc 11
Artabano loquuto, Xerxes ira percitus his verbis excepit, Artabane, quod patris mei frater es, hoc te ſublevat, ne dignam ſtulta oratione mercedem recipias. hac tamen te notabo ignominia, quia inſtrenuus es & ignavus, ne comes ſis meæ in Græciam expeditionis, ſed hic una cum feminis maneas. Ego etiam ſine te quæ dixi conficiam. neque enim fuerim Darii filius, (qui fuit Hyſtaſpis, qui fuit Arſamis, qui fuit Armnis, qui fuit Teiſpei, qui Cyri, qui fuit Cambyſis, qui fuit Teiſpei, qui fuit Achæmenis filius) niſi Athenienſes ultus fuero: probe intelligens, ſi nos quieverimus, non quieturos illos, ſed noſtram terram cum exercitu invaſuros: prout colligere licet ex iis quæ illi facere cœperunt, qui & Sardes incenderunt, & Aſiam incurſarunt. Itaque neutri poſſunt exire & recedere, ſed propoſitum eſt certamen aut agendi, aut patiendi, ut aut hæc omnia ſub Græcis, aut illa omnia ſub Perſis ſint. medium enim inimicitiarum nullum eſt. Quare honeſtum erit nos laceſſitos jam exigere ultionem, ut formidoloſum iſtud quod paſſurus ſum intelligam, profectus adverſus eos viros, quos etiam Pelops Phryx meorum majorum ſervus ita ſubegit, ut ad hoc uſque tempus & ipſi homines & eorum regio ab illius qui ſubegit cognomine appellentur. Hæc hactenus loquutus eſt. Poſt 12
iſta advenit nox, & Xerxem momordit Artabani ſententia; unde per noctem apud ſe conſultans, comperit

pror-

a ἐξεργασάμενον. b εἰ μὴ ἄρα. c Ἀρσαμένεω. d Καμβύσεω, τοῦ Ἀχαιμένεος. e γένη.

prorsus non esse suum opus inferre Græciæ bellum. Itaque postquam hæc rursus sederunt, obdormiit: & in ista tunc nocte vidit, ut fertur à Persis, hoc visum; somniabat virum corpore ingenti atque specioso repente apparentem sibi dicere. Resilisne ab decreto & statuis, ô Persa, exercitus non ducere in Græciam, quum imperaveris, ut Persæ comparent exercitum? Neque igitur mutans animum bene facis, neque qui tibi assentiatur adest. quare perge ire eam viam, quam interdiu ire destinaveras. Hæc loquutus
13 ille visus est Xerxi avolare. Ubi dies illuxit, Xerxes hujus insomnii nullam rationem habuit; imo ille coactis Persis quos & antea coëgerat, ita verba fecit: Viri Persæ, veniam mihi date dicenti contrariam superiori sententiam. nam & ipse nondum ad summum quo perveniendum est mihi prudentiæ perveni; & qui ut illud faciam suadent, nullo unquam à me tempore abscedunt. Equidem mihi Artabani sententiam audienti, confestim juventus efferbuit, ut verba in virum grandiorem natu effunderem petulantiora quam debui. nunc itaque agnoscens erratum meum, utar illius sententia: & quoniam revocavi expeditionis contra Græciam sumendæ sententiam, vos quieti estote. Hæc ubi audiere Persæ, lætitia affecti
14 adoravere. Insequenti nocte idem rursus insomnium quiescenti Xerxi apparens, inquit: Fili Darii, videris expeditionem apud Persas revocasse, verbis meis pro nihilo habitis, quasi illa à nemine audisses. Hoc igitur nunc bene intellige; nisi extemplo inis expeditionem, id tibi ex ea re continget: quemadmodum brevi magnus & amplus effectus es, ita brevi rur-
15 sus humilis eris. Hoc viso perterrefactus, è cubili exiluit pariter & nuncium misit ad arcessendum Artabanum. qui ubi advenit, ita ad eum inquit, Artabane, ego statim quum in te bene consulentem mihi stultis verbis invectus sum, non fui compos mentis: sed non multo post pœnitens, cognovi id mihi esse faciendum quod tu præcipiebas. Tamen id volens exequi non possum. nam mihi jam animo immutato, & prioris sententiæ pœnitenti, apparet in somnis visio, dissuadens omnino hoc quod posterius facere constitueram: quinetiam nunc interpositis minis abscessit. Quod si Deus est qui insomnium misit, eique prorsus est

μα εἶναι· στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δὲ οἱ αὖτις τῶτέων, κατύπνωσε· καὶ δή κω ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὡς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ὑπερέχοντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν, Μετὰ δὴ βουλεύεαι, ὦ Πέρσα, στρατεύμα μὴ ἄγειν [a] ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρεσβύτας ἀλίζειν Πέρσας στρατόν [b]; ὅτε ὢν μεταβουλόμενος ποιέεις εὖ, ὅτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἡμέρης ἐβούλευσαο [c] ποιέειν, ταύτην ἴθι τὴν ὁδῶν. τὸν μὲν, ταῦτα εἰπόντα, ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι. Ἡμέρης δὲ ὑπολαμψάσης, ὀνείρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς [d] καὶ πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ σφι τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίφρονα βουλεύομαι. Φρενῶν τε γὰρ ἐς τὸ ἐμεωυτοῦ πρῶτα ἥκω ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγορεόμενοι κεῖνα ποιέειν, οὐδένα χρόνον μοι ἀπέχοντας. ἀκούσαντι μέντοι μοι τὰ Ἀρτα-βάνου γνώμης, ὠμὰ καὶ νεότητι ἐπέζεσε, ὥστε ἀείκεα ἔπεα ἀμπρέψαι ἐς ἄνδρα πρεσβύτερον ἢ ἐμεωυτόν· νῦν μέντοι συγγνώσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ὡς ὦν μεταδεδογμένῳ μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἡσυχοί ἐστε. Πέρσαι μὲν, ὡς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον. Νυκτὸς δὲ γενομένης, αὖτις τὠυτὸ ὄνειρον ἐλθὸν τῷ Ξέρξῃ, κατυπνωμένῳ ὑπῆν· Ὦ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεαι ἐν Πέρσησί τε ἀποβαλόμενος τὴν στρατηλασίην, καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιησάμενος λόγῳ, ὡς παρ' οὐδενὸς ἀκούσας. εὖ νῦν τόδε ἴσθι, ἢν μὴ αὐτίκα στρατηλατήσῃς, τάδε τοι ἐξ αὐτέων προσδόκα ἀναρχήσειν· ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ὥτω καὶ παπάνος ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσεαι. Ξέρξης μὲν προειδὴς ἐγένετο [e] τῇ ὄψει, ἀνά τε ἕδραμε ἐπὶ τὰ ποίτης, καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον [f] καλέοντα. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε [g] Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τοι πρότερον μὲν οὐκ ἐσωφρόνεον [h], εἴπας ἐς σὲ μάταια ἔπεα χρηστὰ εἶνεκα συμβουλίης [i]· μετὰ μέντοι ὀ πολλὸν χρόνον μετέγνων. ἔγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ παρεθήκαο. ἔχων δυνατός τοι εἰμὶ ταῦτα ποιέειν βουλόμενος. πεφραμένῳ γὰρ δὴ καὶ μετιγνώσκοντι ὑποθωμάζεται μοι, ὁδαμῶς σωφρονέοντα ποιέειν με ταῦτα· νῦν δὲ κε διαπλήσαιο ἐπιχετέων. εἰ δὲ θεός ἐστι ὁ ὑποπέμπων, καὶ οἱ

πάν-

a στράτευμα ἄγειν. b Πέρσησι στρατόν. c ἐβούλευσαο. d συναλίσας τοὺς αὐτοὺς τοὺς. e γενόμενος. f ἄγγελον, Ἀρτάβανον. g ἀπιγμένῳ ξ ἔλεγε. h MS. habet οὐκ ἐφρόνεον. i συμβουλῆς.

„πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστι γνώσεσθαι στρατηλασίην
„ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπλήσεται καί σοι τῶυτο
„ὄνειρον, ὁμοίως ὡς καὶ ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὐ-
„είκω ὦν ἐγὼ ταῦτα, εἰ λάβοις τὴν
„ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν, καὶ ἐνδὺς, μὴ τὸν ἴδιον
„ἐς τὸ ἐμὸν θρόνον, καὶ ἕπεσθαι ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ
„κατυπνώσας. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε.
Ἀρτάβανος δὲ ὁ πρώτω κελεύσμασι πρόμενος,
οὐκ ἀξιεύμενος ἐς τὸ βασιλήιον θρόνον ἵζεσθαι,
πάλιν ὡς ἠναγκάζετο, εἶπας τάδε, ἐποίεε τὰ κε-
„λευόμενον, Ἴσον σκῆνος, ὦ βασιλεῦ, πρὸ ἐμοὶ
„κέκριται, φρονέειν τε εὖ, καὶ τῷ λέγοντι χρη-
„στὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τά σε καὶ [b] ἀμφοτέρωθεν
„ἐπαείροντα, ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίαι [c] σφάλ-
„λουσι. καταπερ τὸν πάντων χρησιμωτάτων
„ἀνθρώποισι θάλασσαν, πνεύματα φασὶ ἀνέ-
„μων ἐμπίπτοντα, ἀ ἀθεώρητα φύσει τῇ ἐωυτῆς
„χρῆσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς, ἀ
„πρόσθεν ἔδακε λύπη, ὅτου γνωμέων δύο πρη-
„κειμενέων [d] Πέρσῃσι, τὴν μὲν, ὕβριν αὐξανού-
„σης [e], τὴν δὲ, καταπαύσης, καὶ λεγόσης ὡς
„κακὸν εἴη διδάσκειν τὸν ψυχὸν πλέον τι δι-
„ζεσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόντος, τυτθὸν πρη-
„κειμένων γνωμέων, ὅπῃ τὸν σφαλερωτέρην
„στεώσῃς τι τοῖσι Πέρσῃσι ἀναίρεο. νῦν ὦν, ἐπ-
„δὴ τύχεσι ψευσθεὶς ὀπίσω τὸν ἀμείνω, φύλαξαι τοι μετ-
„ίημι τὴν ἐπ' Ἕλληνας στόλον, ὀπίσω ἐλθὼν ὄνειρον
„θεῶν τινὸς πομπῇ, ὃς οὐκ εἰῶντός σε καταλύειν τὴν
„στόλον. ἀλλ' ὦδε ταῦτά ἐστι θεῖα, ὦ παῖ. σὺ γὰρ
„πυνθάνῃ γὰρ τὰ ἐς ἀνθρώπους πεπλασμένα, τοι-
„αῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ διδάξω, ἔτεσι σεῦ πολ-
„λοῖσι πρεσβύτερος ἐών. πεπλασμένα αὐτὰ
„μάλιστα εἰώθασι εἶναι ὄψιες τῶν ὀνειράτων, τά τις
„ἡμέρης φροντίζει. ἡμεῖς δὲ τὰς παρούσας ἡμέρας
„πάντων τὸν στρατηλασίην δὴ τὸ μάλιστα ἔχομεν
„μὴ χεῖρας. εἰ δὲ ἄρα μή ἐστι τοῦτο πιθανὸν [f] οἷον
„ἐγὼ δοκέω, ἀλλά τι καὶ θεῖον μετέχον, σὺ
„μὲν αὐτὸ συλλαβὼν ἔρρηξας. φανήσεται γὰρ δὴ
„καὶ ὡς ἐμοὶ δοκελεύμενον. φανεῖται δὲ
„ὦδέν μᾶλλόν μοι ὀφείλει ἔχοντι τὸν σὸν ἐωθῆ-
„τα, ἢ σοὶ τὸν ἐμόν· ὦδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ
„τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ, ἢ ἐμὲ ἐν τῇ ἐμῇ· εἴπερ
„γε ἄλλως ἐθέλει φανεῖσθαι. ἐγὼ δὲ ἐς τοσῦ-
„τό γε εὐηθείης οὐκ ἥκει τοῦτο, πιθήκατί ἐστι τὸ
„ὄναρ φαινόμενον τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὡστε δόξαι,
„ἐμὲ ὁρῶν, σὲ εἶναι, τῷ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρό-
„μενον. εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν ὀλίγῳ λόγῳ ποιήσεται,
„ὦδε ἀξιώσει ὀπίσω φανεῖσθαι, ὅτε ἦν τὴν ἐμὴν
„ἐσθῆτα ἔχω, ὅτε ἦν τὴν σὴν, ὦδε ὀπίσω ποιήσει·
τοῦτο

eſt cordi expeditionem ſumi adverſus Græciam, advolabit hoc tibi quoque inſomnium, itidem ut mihi præcipiens. Quod ita fore conjecto, ſi omnem meum ornatum ſumas, eoque indutus in ſolio meo conſideas, & deinde in cubili meo capias ſomnum. Hæc loquuto Xerxi, 16
Artabanus initio nolle obſequi, atque negare ſe dignum qui regio in ſolio ſederet: tandem quum cogeretur, fecit imperata, hæc præloquutus, Apud me, 1
rex, tantundem valet bene ſentire per ſe, & alteri bonam dicenti ſententiam accedere velle: quæ ambo tibi quum adſint, malorum tamen hominum colloquia depravant: quemadmodum mare, quod eſt hominibus omnium utiliſſimum, ferunt ingruentes ventorum flatus non ſinere, ut natura ſua utatur. Me vero ex te mala verba audientem non tam dolor momordit, quam illud, quod quum propoſitæ eſſent duæ ſententiæ Perſis, una quæ contumeliam augeret, altera quæ tolleret, ac diceret pernicioſum eſſe imbui animum plus aliquid ſemper expetendi quam præſens eſt; his propoſitis ſententiis, tu elegiſti eam quæ & tibi ipſi & Perſis eſt periculoſior. Nunc igitur quum mutato in melius con- 2
ſilio, tamen ais tibi remittenti adverſus Græcos expeditionem accedere inſomnium, alicujus dei nutu, quod te vetat dimittere exercitum, hoc non res divina eſt, fili. inſomnia enim iſta, quæ adeuntia homines fruſtrantur, talia ſunt, qualia ego te docebo, multis quam tu annis natu grandior. Conſuerunt ipſa ſomniorum viſa plerumque fruſtari ob ea quæ quis per diem mente agitat. nos autem nudiuſtertius expeditionem hanc & quidem vehementer agitavimus. Quod ſi 3
hoc non eſt cujuſmodi ego diſcutio, ſed aliquid divini particeps, tu ipſe omnia in verbis tuis comprehendiſti. apparebit enim & mihi ita, ut tibi, jubens. Verum nihilo magis apparere mihi debet tuum amictum gerenti, quam etiam non meum: neque magis quieſcenti in tuo toro quam non & in meo: ſi etiam alias vult ſe exhibere. Neque enim eo veſaniæ pervenit illud quicquid eſt quod ſeſe obtulit tibi in ſomnis, ut me cernens putet eſſe te, ducto è veſtibus argumento. Id autem ſi me contemptui habebit, nec aſpectu ſuo dignabitur, ſive mea geram veſtimenta, ſive tua, non mihi ſuperveniet;

a MS. habet στρατηλατίφ. b ταῦτα ἔχ. c ὁμιλίη. d στασιάζουσι. e αὐξάσης. f τοῦτο τοιοῦτόν.

Obtemperans tamen Xerxi in somnis videt eadem, quæ ille, cum verbis trucibus & minis circa oculos, crediturque bellum divinitus jussum.

perveniet; quod jam animadvertendum erit. Nam si frequentius accesserit, ipse quoque faterer divinum esse. Ceterum si ita tibi agendum videtur, neque id revocari potest, en ad cubandum in tuo cubili pergo. Age, mihi quoque, quum ista fecero, appareat. hac tantum con-
17 dicione tuæ sententiæ acquiescam. Hæc loquutus Artabanus, qui speraret probaturum se Xerxem dicere nihil, jussa exequutus est. Et quum induta sibi Xerxis veste, regali solio resedisset, moxque cubitum iviſſet, idem insomnium dormienti adfuit quod Xerxem adierat, eique superadstans, ita inquit, Tunc ille es qui festinantem bellare contra Græciam Xerxem detines, tanquam ejus curam gerens? Tu neque in futurum neque in præsens consideras, qui dissuades id quod debet contingere. Quid autem Xerxem pati necesse sit, dicto non audientem, ei ipsi demonstratum est.
18 His verbis Artabano visa est illa visio in somnis minitari, candentibusque ferramentis conari oculos ipsius exurere. Quare vehementer exclamans Artabanus exiluit, & sedens prope Xerxem, ubi obversatam sibi in somnis visionem exposuit, secundo loco hæc inquit: Equidem, rex, ego, utpote homo, qui multa jam videram & magna negocia cecidisse sub inferioribus, non sinebam te omnia ætati indulgere, gnarus rem esse malam multa concupiscere, memoria tenens expeditionem Cyri contra Massagetas quemadmodum cecidisset; etiam reminiscens, quomodo actum fuerit cum exercitu Cambysis contra Æthiopes: qui etiam cum Dario militavi adversus Scythas. Hæc sciens ego, sentiebam te, si quiescerес, ab omnibus hominibus pro beato celebratum iri. Sed quoniam divinus quidam instinctus est, & Græcos clades quædam (ut videtur) missa divinitus manet, ego quoque & ipse mutor, ac sentio aliter. Tu vero quæ divinitus missa sunt, indicato Persis, jubetoque ut iis quæ ad apparatum pertinentia prima præceperas, operam dent. Ita autem agito, ut nihil tuorum, deo tribuente, desit. His dictis, & elatis ex ea visione animis, simulatque dies extitit, ibi confestim & Xerxes hæc Persis exponit, & Artabanus, quem constabat prius solum omnium fuisse dehortatum, tunc
19 palam exhortabatur. Post hæc ineunti expe-

„τῦτο μαθητέον ἤδη ἔσαν [a]. εἰ γὰρ δὴ ἀπιφοιτή-
„σε σπανιέως, φαίην ἂν ἐγὼ αὐτὸς θεῖον εἶναι.
„εἰ δέ τοι ὕτω δεδοκηται [b] γίνεσθαι, μὴ σὺ οἷά
„τε αὐτῷ ἐμφανέα ἔμμεν, ἀλλ' ἤδη ἔρχομαι ἐν κοίτῃ
„τῇ σῇ κατυπνώσων, φέρε, τυτέων ἐξ ἐμεῦ
„ἐπιτελευμένων, φαινέτω ἐμοί. μέχρι γὰρ
„τύτυ τῇ παρεούσῃ γνώμῃ χρησομαι. Τοσαῦτα
εἰπὰς Ἀρτάβανος, ἐλπίζων [c] Ξέρξεα ἀποδέ-
ξεσθαι λέγοντα ἐόντα, ἐποίεε τὰ κελευόμενα. ἐνδὺς
δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα, καὶ ἑζόμενος ἐς τὸν βασι-
λήιον θρόνον, ὡς μετὰ ταῦτα κοίτον ἐποιέετο,
ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τὠυτὸ ὄνειρον τὸ ἐπῆλθε
Ξέρξεα ἐφοίτα. ὑπερτὸν δὲ ἐπὶ Ἀρταβάνῳ,
„εἶπε, Ἄρα [d] σὺ δὴ κεῖνος ὁ ἀποστρεύδων
„Ξέρξεα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὡς
„δὴ κηδόμενος αὐτοῦ; ἀλλ' ἔτε ἐς τὸ μετ-
„πὰς, ἔτε ἐς τὸ παραυτίκα νῦν καταστοί-
„ξεαι, ἀποτρέπων τὸ χρεὼν γενέσθαι. Ξέρξεα
„δὲ τὰ δεῖ ἀνηκεστέοντα παθεῖν, αὐτῷ σοὶ σύνοιδα
„δεδηλωκώς. Ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος
τὸν ὄνειρον ἀπιέναι, καὶ θερμοῖσι σιδηρείοισι ἐπι-
καίειν αὐτοῦ μέλλειν τὰς ὀφθαλμούς. καὶ ὃς,
ἀμβώσας μέγα ἀναθρώσκει· καὶ παραζόμενος
Ξέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν οἱ ἐκ ὑπνίου διεξῆλθε
„ἀπηγεόμενος, δευτερόν οἱ λέγει τάδε· Ἐγὼ
„μέν, ὦ βασιλεῦ, οἷα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη
„πολλά τε καὶ [e] μεγάλα πρήγματα
„ὑπὸ ἀρχόντων, οὐκ ἐῶν σε τὰ πάντα τῇ ἡλι-
„κίῃ εἴκειν· ἐπιστάμενος ὡς κακὸν εἴη τὸ πλ-
„λῶν ἐπιθυμέειν· μεμνημένος μὲν τ' ἐπὶ
„Μασσαγέτας Κύρου στόλον ὡς ἔπεσε, μεμνη-
„μένος δὲ καὶ τ' ἐπ' Αἰθιοπας Καμβύσεω,
„συστρατευόμενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας,
„ἐπιστάμενος ὧν ταῦτα, γνώμην εἶχον, ἀ-
„τρεμίζων σε μακαρίσειν εἶναι πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίη τις γίνεται
„ὁρμὴ, καὶ Ἕλλησι (ὡς ἔοικε) φθορή τις
„καταλαμβάνει θείη, ἐγὼ μὲν καὶ αὐ-
„τὸς τραπήσομαι, καὶ τὴν γνώμην μεταθήσομαι·
„σὺ δὲ σημήνω μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμ-
„πόμενα, κελεύειν δὲ τοῖσι ἐκ σέο πρώ-
„τοισι τεταγμένοισι ἐς τὴν παρασκευὴν, πρὸς
„ἣ ἕτω ὅκως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος, τὰ σῶν ἐνδεήσῃ μηδέν. Τοιούτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐκ-
ληθέντες τῇ ὄψει, ὡς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα,
Ξέρξης τε ἐπετρέπετο ταῦτα Πέρσῃσι· καὶ Ἀρ-
τάβανος, ὃς πρότερον ἀποστρεύδων μὲν ἐ-
φαίνετο, τότε δὲ παραστρεύδων φανερὸς ἦν. Ὡρ-

μενος

a ἔσαν ISI. b δεδοκται. c ἐλπιζων. d ἐπὶ τάδε, Ἄρα. e ἰδὼν τε πολλὰ καὶ.

Adulatio magorum in tertii somnii conjectione. Moles apparatuum excedens cunctas expeditiones.

μηνένω ἢ Ξέρξῃ στρατηλατέειν, μὴ πᾶσα τε-
τὴ ὄψις ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγίνετο, τὴν οἱ μάγοι
ἐκέλευον ἀκούσαντες, φέρειν τε ὑπὸ πᾶσαν γῆν,
δηλόσαν τὸ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ μὲν ὄψις ὧδε
ἦν· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλ-
λῷ· ἀπὸ μὲν τῆς ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν
ἔσχειν. μετὰ δέ, ἀφανισθῆναι τὸν τῇ κεφαλῇ
κείμενον τὸν στέφανον. κελευόντων δὲ ταύτῃ τῶν μά-
γων, Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων, αὐτίκα πᾶς
ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑωυτοῦ ἀπελάσας, εἶχε
σπουδὴν πᾶσαν ὅπως τοῖσι εἰρημένοισι [a], θέ-
λων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λα-
βεῖν. Καὶ Ξέρξης μὲν στρατὸν ὅτῳ ἐπάγεσθαι πι-
έσας, χῶρον πάντα ἐρευνῶν τὴν ἠπείρου. ἀπὸ μὲν Αἰ-
γύπτου ἁλώσιος, ὅπως μὲν τέσσερα ἔτεα πλήρεα
παραμείνειε στρατιῆς τε καὶ τροφοδοτέοντα τὴν στρα-
τὴν· πέμπτῳ δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτεε χειμῶνι μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
πολλῷ δὴ μέγιστος ἦν ὅδε ἐγίνετο· ὥστε μήτε τὸν
Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας στόλον τοῦτον μηδὲν φαί-
νεσθαι, μήτε τὸν Σκυθικὸν, ὅτε Σκύθαι Κιμμε-
ρίους διώκοντες, ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἐμ-
βαλόντες, σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίης κα-
τεστρεψάμενοι, ἐνέμοντο· τὸν εἵνεκεν ὕστερον Δα-
ρεῖος ἐπεμώρεε. μήτε καλὰ τὰ λεγόμενα τῶν
Ἀτρειδέων ἐς Ἴλιον, μήτε τῶν Μυσῶν τε καὶ
Τευκρῶν, τῶν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενον· οἳ
διαβάντες ἐς τὴν [b] Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον,
τούς τε Θρήϊκας κατεστρέψαντο πάντας, καὶ ὅπως
τὸν Ἰώνιον πόντον κατέβησαν, μέχρι τε Πηνεοῦ
ποταμοῦ ἦλθον προσμασσόμενοι [c] ἔλασσον. Αὗται
αἱ πᾶσαι, ἀλλ' εἰ ἄλλαι [d] πρὸς ταύτῃσι
γενόμεναι αἱ στρατηλασίαι, μιῆς τῆσδε οὐκ
ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς Ἀσίης ἔθνος
ὅπως τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον δὲ πινόμε-
νόν μιν ὕδωρ [e] οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο,
οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτελέχαντο, τοῖσι δὲ ἵππους
προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα,
ἅμα [f] στρατευομένοισι· τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύ-
ρας μακρὰς νέας παρέχειν· τοῖσι δὲ ἐς σῖτά
τε [g] καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὡς προεστραπόντων
τῶν πρώτων προεπλεόντων πρὸς τὸν Ἄθων, προε-
τοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων καὶ μάλιστα [h] ἐς τὸν
Ἄθων. ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι [i] τῆς Χερσονήσου ὥρμεον
τριήρεες· ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὤρυσσον ὑπὸ
μαστίγων παντοδαπῶν τῆς στρατιῆς, διαδόχοι δὲ
ἐφοίτων· ὤρυσσον δὲ καὶ οἱ πρὸς τὸν Ἄθων κα-

expeditionem Xerxi tertium in somno visum oblatum est: quod magi auditum, conjectarunt ad universam terram pertinere, portendereque omnes homines Xerxi servituros. visum autem tale erat: Videbatur sibi Xerxes surculo oleagino coronatus esse, cujus oleæ ramis universa tellus occuparetur, & mox coronam capiti circumdatam evanescere. Hæc magis interpretando illuc trahentibus, & Persis congregatis, sine mora quilibet eorum ad suam præfecturam digressus, omni studio incubuit ad exequenda jussa, certantes dona quæ proposita fuerant obtinere. Xerxes autem ita copias 20
militares suscitavit, ut omnem continentis locum scrutaretur. siquidem à debellata Ægypto per totum quadriennium comparaverat exercitum, atque ejus apparatum, quinto autem anno ineunte movit cum ingenti copiarum manu. Nam omnium quas novimus expeditionum hæc multo maxima extitit: adeo ut ad eam nihil fuisse videatur aut illa Darii adversus Scythas sumpta, aut illa Scythica, quæ Cimmerios insequens Medicam regionem invasit, ac pene omnia superiora Asiæ subegit ac tenuit; quo nomine Darius postea Scythas ivit ultum: neque ad illa quæ jactantur Atridarum adversus Ilium, aut illa ante Troica Mysorum Teucrorumque, qui per Bosporum in Europam transgressi, omnes Thraces in ditionem suam redegerunt, ad Ioniumque pontum descendentes, ad Peneum usque amnem, qui ad meridem vergit, processerunt. Neque illæ 21
omnes expeditiones neque aliæ præter has, cum una hac comparari merentur. Quam enim ex Asia gentem non duxit contra Græciam Xerxes? quæ aqua præter ingentes amnes potando non defecit? Alii namque naves præstabant; aliis ut peditatum, aliis ut equitatum, aliis ut navigia ad vectandos equos una militantibus, aliis ut naves longas in usum pontium præberent, injunctum erat; aliis ut frumentum & naves: eaque triennio præparata erant, præcipue propter Athon, ut in quo superior classis dum circumvehitur afflictata fuisset. Ad Elæuntem enim Chersonesi triremes habebant stationem, illincque omnes copiæ sub flagellis cœperunt Athon effodere, quum per vices alii aliis succederent adjuvantibus etiam in ef-

a ἀνειρημένοισι. b MS. tantum habet Δαρεῖος τλὰ. c προσαμβείην. d ἀλλ' ἕτεραι. e πιόμενον ὕδωρ. f Vox ista ἅμα non exstat in MS. g τοῖσι δὲ, σῖτα τε. h προεσπλαιόντων τριῶν ἐτέων, καὶ μάλιστα. i Ἐλαιοῦντα.

effodiendo accolis montis: præpositis operi, Bubare Megabazi, & Artachæa
22 Artæi filio, viris Persis. Est autem Athos mons ingens ac nobilis, ad mare pertinens, ab hominibus cultus; qua ad continentem desinit, habet speciem peninsulæ, & est isthmus duodecim fere stadiorum. Hæc planities, atque tumuli, è mari Acanthiorum ad mare quod est contra Toronen, non sunt magni. In hoc isthmo ubi Athos finitur, sita est urbs Græca nomine Sana. Quæ autem intra Sanam & intus in Atho sitæ sunt urbes, & quas tunc Persa ex continentibus insulanas facere aggressus est, sunt hæ, Dion, Olophyxus, Acrothoon, Thyssum, Cleonæ. Istæ quidem sunt urbes,
23 quæ Athon obtinent. Hoc autem modo fodi placuit. barbari locum nationatim divisum circa Sanam urbem funepor-recto metientes posteaquam depressa alte erat fossa, illi quidem in imo versantes pergebant fodere, alii humum effossam assidue tradebant aliis super scalas stantibus: & isti excipientes deinceps aliis, dum ad summos perveniebatur, qui illam efferebant atque ejiciebant. Qua in re aliis quidem deruptæ & præcipites ripæ operis, præterquam Phœnicibus, duplum laborem præbebant: nam quum eandem facerent mensuram oris superioris & ejus quod erat inferius in fundo, id necesse fuit illis contingere. At Phœnices cum aliis in rebus, tum vero in illa prudentiam suam declaraverunt: quippe partem, quanta ipsis sorte ducta erat, ita excavaverunt, ut superius os fossæ duplum facerent, quàm ipsam fossam esse oportebat, procedenteque opere assidue illam coarctabant: ut & ad imum deveniret ac fossa ceterorum partibus adæquaretur. Est autem hoc loco pratum quoddam, ubi illorum erat & forum & mercatus, quo multum etiam ex Asia frumenti moliti comportabatur.
24 Hanc fossam Xerxes (ut ego conjectura colligo) jactantiæ gratia deprimi jussit, potentiæ ostentandæ cupidus, ac monumenta relinquendi. nam quum liceret nullo negocio naves per isthmum transportare, jussit isthmum intercidi, ad mare recipiendum in fossam tantæ latitudinis, ut duæ triremes pariter illac agitari possent. Eisdem autem quibus fuerat imperatum ut fossam facerent, etiam imperatum fuit, ut flumen Strymonem

καπικημένοι. Βύβαρις δὲ ὁ Μεγαβάζου, καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρτάβου, ἄνδρες Πέρσαι, ἐπεστάτεον ἔργου. Ὄρος γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ μὲν πελάτῃ ἐς τὴν ἤπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδές τε ἐστι, καὶ ἰσθμὸς ὡς δώδεκα σταδίων· πεδίον τε τοῦτο, καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων, ὀλίγοι θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης· ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς ὃν πελάτης ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἴκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἠπειρωτίδων ὥρμητο ποιέειν, εἰσὶ αἵδε, Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθοον, Θύσον [a], Κλεωναί. πόλιες μὲν αὗται αἱ τὸν Ἄθων νέμονται. Ὤρυσσον δὲ ὧδε· δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν χοινοτινὲς ποιησάμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐγίνετο βαθέα ἡ διώρυξ, οἱ μὲν, καλώπαλα ἑστεῶτες, ὤρυσσον· ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε ἑστεῶσι ὀλίγοι βάθρων· οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι, ἑτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οἵτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι πολλὼ φοινίκων, καταῤῥηγνύμενοι οἱ χρημνοὶ τοῦ ὀρύγματος, πόνον διπλήσιον παρεῖχον. ἅτε γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιεύμενον, ἐμέλλε σφι τοιοῦτον ἀποβήσεσθαι· οἱ δὲ Φοίνικες σφέων ἔν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ἀποδείκνυνται, καὶ δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ. ἀπολαχόντες γὰρ μέρεος ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλε, ὤρυσσον· τὸ μὲν ἄνω στόμα τοῦ διώρυχος ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὴν τὴν διώρυχα γενέσθαι· προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου, σωφρονέοντες αἰεί. κάτω τε δὴ ἐγίνετο, καὶ ἐξίσου τοῖσι ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγίνετο καὶ πρητήιον· σῖτος δέ σφισι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίης ἀλληλεσμένος. Ὡς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὑρίσκειν, μεγαλοφροσύνης εἵνεκα αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέλων τε δυνάμιν ἀποδείκνυσθαι, καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι. παρεὸν γὰρ, μηδένα πόνον λαβόντας, τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διειρύσαι [b], ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσσῃ, εὖρος ὡς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ ἐλαυνομένας. τοῖσι δὴ αὐτοῖσι τούτοισι τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, ἐπιστάτεον καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι.

a Θύσον. b Διαιρύσαι.

Cura rei frumentariæ per loca Thraciæ & Macedoniæ. Xerxes cum exercitu movet ex Cappadocia venitque Celænas, ubi & memoria Marsyæ & habitatio ditissimi Pythii.

φυρῶσαι. Ταῦτα μέν νυν ἔτω ἐποίεε [a]. παρεσκεύαζετο δὲ καὶ ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκήλινα· ἐπιτάξας Φοινιξί τε καὶ Αἰγυπτίοισι καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμήνειε ἡ στρατιὴ, μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τὰς χώρας, καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλα ἄλλῃ ἀγινέοντας ὁλκάσι τε καὶ πορθμηίοισι ἐκ τῆς Ἀσίης πανταχόθεν· τὰ δὲ τῶν πλείστων ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεομένην τὴν Θρηικίης ἀγίνεον, οἱ δὲ, ἐς Τυροδίζαν τὴν Περινθίων, οἱ δὲ, ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ, ἐς Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ, ἐς Μακεδονίην διαπεμπόμενοι. Ἐν τῷ δὲ ἅτε τὸ προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα ξέρξῃ, ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῆς ἐν Καππαδοκίῃ. ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἤπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ ξέρξῃ πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μέν νυν τὸν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσκαλμένον ἀγαγὼν, τὰ προκείμενα ἔδεκτο βασιλέος ἔλαβε δῶρα, ἐκ ἔχω φράσαι. ἥδε δέ κου [b] ἐς κρίσιν τούτων πέρι ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ, ἐπεί τε διέβαντες τὸν Ἅλυν ποταμὸν, ὡμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι, παρεγένοντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδῶσι Μαιάνδρου ποταμοῦ, καὶ ἑτέρη ἐκ ἐλάσσων ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Κατάρρακτης· ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀναπίπτων, ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιλλίου Μαρσύεω ἀσκὸς ἐν τῇ πόλι ἀνακρέμαται· τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἄτυος, ἀνὴρ Λυδὸς, ἐξείνισε τόν βασιλέος στρατὸν πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοισι, καὶ αὐτὸν ξέρξεα· χρήματά τε ἐπαγγέλλετο, βαλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελλομένῳ δὲ χρήματα Πυθίῳ, εἴρετο ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε εἰὼν ἀνδρῶν Πύθιος, καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος, ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν, Ὦ βασιλεῦ, ἔστι ὅς τοι τὸν πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίῳ τῇ χρυσέῃ, καὶ τῇ ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἔστι πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, μετά σε. Θωϋμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ τελευταῖον ξέρξης, αὐτὸς δεύτερα εἴρετο Πύθιον ὁκόσοι οἱ εἴη χρήματα· ὁ δὲ εἶπε, Ὦ βασιλεῦ, ἵνα τοι ἀποκρύψω, ἵνα σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὸν ἐμεωυτοῦ ἐόντα, ἀλλ' ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καλα-

nem pontibus jungerent. Ista Xerxes hunc in modum fecit. Comparabantur 25
item ad pontes armamenta juncea & ex albo lino, dato hoc Phœnicibus atque Ægyptiis negocio ut commeatum quoque exercitui comportarent: ne fame vexaretur exercitus, neve jumenta quæ ducebantur in Græciam. Sed admonitus jussit illum deponere in loca quæ ubique opportunissima essent, alium alia via comportantes undique ex Asia navibus onerariis & vectoriis. Verum ex plurimis collectum portarunt in oram Thraciæ quæ dicitur Album litus: alii in Tyrodizam Perinthiorum, alii in Doriscum, alii in Eionem, quæ est ad Strymonem: alii in Macedoniam ex jussu. Dum isti in 26
impositio opere occupantur, interea Xerxes, coactis omnibus pedestribus copiis, iter ingressus est Sardes versus, movens ex Critalis Cappadociæ. Illuc enim edictum erat, ut cunctæ copiæ cogerentur, quæ per continentem erant cum Xerxe ituræ. In quibus quisnam præfectorum agmen pulcherrime instructum ducens, ab rege donatus fuerit propositis donis, affirmare non possum; neque omnino venisse aliquos de ea re in judicium novi. Posteaquam autem transmisso flumine Haly, attigerunt Phrygiam, itinere per eam facto, pervenerunt Celænas, ubi fontes Mæandri existunt, & alterius amnis non minoris Mæandro, nomine Catarractæ, qui ex eo ipso foro Celænarum exoriens influit in Mæandrum. In qua urbe & in quo foro visitur suspensa Sileni Marsyæ pellis in utrem formata: quam à Phrygibus fertur Apollo illi detractam suspendisse. In hac urbe residens Pythius 27
Atyis filius, vir Lydus, omnem regis exercitum atque ipsum Xerxem magnificentissimo hospitio excepit: spopondit-que se pecuniam ei in bellum suppeditaturum. Ob quam sponsionem Xerxes eos qui aderant Persas interrogavit quisnam esset Pythius, & quantum possidens, qui hoc polliceretur. Illi, Rex, inquiunt, hic ille est qui Darium patrem tuum aurea platano ac vite donavit: quique nunc omnium hominum divitiis princeps est secundum te. Hæc 28
ultima verba Xerxes admiratus, secundo loco percontatus est ipse Pythium quantum ei pecuniarum esset. Cui ille, Neque te, inquit, celabo rex, neque prætexam me nescire meas ipsius facultates: sed sciens, proinde exacte re-

cen-

a ἐποίεε. Mox MS. habet παρεσκεύαζον. b εἰδὲ γὰρ κου

Pythii summa patrimonii, & celebratio regia. Terminus Phrygiæ à Lydia. Bivium in Cariam ducens ac Sardes. Huc se vertens Xerxes platano delectatur.

censebo. Etenim simulatque accepi te ad mare Græcum descendere, volens tibi ad bellum pecuniam dare, subducta ratione comperi mihi esse argenti quidem duo millia talentorum, auri vero quadragies centena millia staterum Daricorum, septem millibus minus: quæ tibi dono do. nam mihi ipsi victus è mancipiis atque ex agricolis suppetit.
29 Hæc Pythius. Quibus verbis delectatus Xerxes, Hospes Lyde, inquit, ego ex quo Persidem regionem egressus sum, neminem adhuc nactus sum qui in exercitum meum hospitalia officia exercere voluerit, aut qui in conspectum meum veniens, sua sponte pecuniam mihi ad bellum conferret, præter te; qui & exercitum meum magnifice hospitali comitate prosequutus es, & ingentem pecuniam polliceris. Pro his vicissim ego tibi ea decora confero. Hospitem meum te facio: & ista quadragies centena millia staterum de meo ipsius explebo, datis septem millibus: ne quadringentæ myriades destituantur septem chiliadibus, sed sit tibi è me suppleta summa solida. quæque possedisti, ipse possideto, ac scito semper talem agere. nam ita agentem te, neque in præsens neque in
30 posterum pœnitebit. Hæc loquutus, & quæ dixerat exequutus, perrexit assidue progredi: prætergressusque urbem Phrygiam nomine Anaua, & stagnum ex quo conficitur sal, pervenit Colossas Phrygiæ majus oppidum, ubi Lycus amnis hiatum terræ subiens occulitur, deinde fere quinque post stadia emergens, elabitur & ipse in Mæandrum. Movens autem è Colossis exercitus, venit ad confinia Phrygum ac Lydorum in oppidum Cydrara: ubi cippus defixus atque erectus à Cræso est, indicans lit-
31 teris eos fines. Ubi autem è Phrygia in Lydiam ventum est, ad divortia viarum, quarum sinistra in Cariam fert, dextra Sardes: quam tenenti necesse est prorsus Mæandrum transire, urbemque Callatebum præterire, in qua sunt opifices mellis è myrica & tritico conficiendi: hanc viam tenens Xerxes, reperit platanum, quam ob pulchritudinem aureo monili donavit, eamque tuendam viro immortali delegavit: & ad urbem
32 Lydorum altero die pervenit. Postquam Sar-

„καταλέξω. ἐπεί τε γὰ τάχιστά σε ἐπυθόμην ἐπὶ „θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλλωίδα, βα„λόμενός τοι δῶναι ἐς τὸν πόλεμον χρήματα, ἐξέ„μαθον, καὶ εὗρον λογιζόμενος, ἀργυρίου μὲν „δύο χιλιάδας ἐούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ „τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἀπο„δεούσας ἑπτὰ χιλιάδεων· καὶ τούτοισι σε ἐγὼ δω„ρέομαι. αὐτὸς δέ μοι ἐκ τοῦ ἀνδραπόδων τε καὶ „γεωπόνων ἐστὶ βίος. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. Ξέρ„ξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρημένοισι, εἶπε, Ξεῖνε Λυ„δὲ, ἐγὼ, ἐπεί τε ἐξῆλθον τὴν Περσίδα χώ„ρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέμιξα ἐς τόδε, ὅστις ἠθέ„λησε ξείνια προθεῖναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὁστις „ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν καθέστης, αὐτεπάγγελτος „ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε συμβαλέσθαι χρήμα„τα, ἔξω σεῦ. σὺ δὲ ξείνισας μεγάλως στρα„τὸν τὸν ἐμὸν, καὶ χρήματα μεγάλα [a] ἐπαγγέλλεαι. „σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτέων γέρεα τοιάδε δίδωμι, „ξεινόν τέ σε ποιεύμενος ἐμὸν, καὶ τὰς τεσσαρακοσίας „μυριάδας τοῦ τὸν στατήρων ἀποπλήσω παρ' ἐμε„αὐτοῦ, δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας· ἵνα μήτοι „ἀπόδεές ἐωσι αἱ τεσσαρακοσίαι μυριάδες ἑπτὰ „χιλιάδεων, ἀλλ' ἦ τοι ἀπαρίθμησις ὑπ' ἐμέο „πεπληρωμένη. κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς „ἐκτήσαο [b], ἀπίσκεό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος. „οὐ γάρ τοι ταῦτά ποιέοντι, οὔτε ἐς τὸ παρεὸν, „ἔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει [c]. Ταῦτα δὲ εἶπας, καὶ ἐπιτελέα ποιήσας, ἐπορεύετο αἰεὶ τωυτόσω. Ἄναυα δὲ καλεομένην φρυγῶν πόλιν διαμει„βόμενος, καὶ λίμνην, ἐκ τῆς ἅλες γίνονται, ἀπίκετο ἐς Κολοσσάς, πόλιν μεγάλην φρυγίης, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσπάλλων ἀφανίζεται· ἔπειτα δι' ἀπίδων ὡς μάλιστά κη πέντε ἀναφαινόμενος, σκιδνὸς καὶ ἔτι ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁρμεώμενος ὁ στρατὸς διὰ τὰς ὄρος τῶν φρυγῶν καὶ τῶν Λυδῶν, ἀπίκετο ἐς Κύδραρα [d] πόλιν· ἔνθα στήλη καταπεπηγυῖα, σημήια ἔουσα Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τὰς ὄρος. Ὡς δὲ ἐκ τῆς φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, ῥιζομένης τὸν ὁδὸν, καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἀριστερὰ, διὰ Καρίης [e] φερούσης, τὸ δὲ ἐς δεξιὴν, ἐς Σάρδις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον πᾶσα ἀνάγκη γίνεται, καὶ ἐόντα διὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημιουργοὶ ἐκ μυρίκης τε καὶ πυρῶν μέλι ποιέουσι· ταύτῃ ὦν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν, εὗρε πλατάνιον, τὴν κάλλεος εἵνεκα, δωρησάμενος κόσμῳ χρυσέῳ, καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ διέπειρέψας, δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκετο ἐς τὸν Λυδῶν τὸ ἄστυ. Ἀπο-

a Hæc vox μεγάλα non est in MS. b κέκλησό τε αὐτὸς τάπερ ἐκτήσαο. c ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσει. d Κύβερ. e MS. habet μὲν ἐς ἀριστερὰ ἐπὶ Καρίης.

Sardibus cur miserit ad Græcos petitum terram & aquam. Locus pontis in Hellesponto & longitudo. Artayctæ casus. Ob pontes tempestate disjectos sic lide furit.

κόμενος ἦ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ προδιαπονέεσθαι. πλὴν ἔπι ἐς Ἀθήνας, ὅτε ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε ὑπὲρ γῆς αἴτησιν, τῇ ἦ ἄλλῃ πάντῃ. τὸ ἦ εἶνεκα τοῦδε δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ἐσὶ προτερον οὐκ ἐπεμψαν Δαρείῳ πέμψαι τοῦτος πάγχυ ἐδόκεε πίτε δείσαντας οὕτω· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο σκοπιὴν ἀκριβέως, ἔπεμπε. Μετὰ ἦ ταῦτα, παρεσκεύαζετο ὡς ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· οἱ ἦ ἐν τούτῳ τῷ Ἑλλησπόντιον ἐζευγνυσαν σκέλος Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔσι ἦ ἡ Χερσόνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἔρχεται τε πόλις μεταξύ τε καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ πλατέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα, Ἄβυδον καταντίον· ἔνθα μὴ τοῦτο, ξύλινα ὑστερον ὀλίγῳ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου ἦ Ἀρίφρονος, στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταύκτην ἄνδρα Πέρσην λαβόντες ζωὸν ὑπάρχον, ζῶντα ἔδησαν ἐπὶ σανίδα πρόσδιεπασάλδυσαν· ὃς ἦν ἐς ἦ Πρωτεσίλεων τὸ ἱρὸν τὸ ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναῖκας, ἀξέμισε ἔρδεσκε[a]. Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεώμενοι, ἐγεφύρωσαν τοῖσι μὲν λινοκλίνῃ, Φοίνικες· τὴν δ' ἑτέρην τὴν βυβλίνῃ, Αἰγύπτιοι. ἔστι ἦ ἐπὶ σταδίους [b] ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐζευγμένου ἦ πόρου, ἐπιγενόμενος χειμὼν μέγας συνέκοψέ τε ἔργα πάντα καὶ διέλυσε. Ὡς δ' ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος, τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπιπλέοντα μάστιγας πλῆξαι, καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πέδεων ζεῦγος. ἠδὴ ἦ ἔγωγε ὡς καὶ σιγμάς [c] ἅμα τοῖσι ἀπέπεμψε στίξοντας τὸν Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δὴ ὦν ῥαπίζοντας, λέγειν „βάρβαρά τε καὶ ἀπάσαλα, Ὦ πικρὸν ὕδωρ „καὶ ἁλμυρόν [d], δεσπότης τοι δίκῃ ὀπιτίθεται „τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας, οὐδὲν πρὸς ἐκεῖνον „ἀδικον πάθων. καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης τίσεται „ἐπιστάς σε, ἢν τε σύ γε βούλῃ, ἢν τε μή· σοὶ „ἦ καλὰ δίκῃ ὔδατι ἀνδρῶν [e] ἀνθρώπων θύειν, ὡς „ἐοῦσι καὶ ὀλερῷ τε καὶ ἁλμυρῷ ποταμῷ. τὴν τε δὴ θάλασσαν ἐνετέλλετο τοιάδε ζημιοῦν, καὶ τοὺς ἐπιστεώτων τῇ ζεύξι ἦ Ἑλλησπόντου ἀποταμεῖν τὰς κεφαλάς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίευν τοῖσι προσέκειτο αὐτοῖσι ἡ ἄχαρις τιμή· τὰς ἦ ἄλλοι ἐπιστάται ἐζεύγνυσαν. ἐζεύγνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκοντόρους καὶ τριήρεας σιτοφόρους, ἵνα μὲν τὴν πρὸς ἦ Εὔξεινα πόντου, ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· ἵνα δὲ τὴν ἑτέρου τεσσαρεσκαιδεκα καὶ τριηκοσίας, ἦ μὲν [f] Πόντου, ὀπισθοστίχας·

Sardes advenit, principio caduceatores dimisit in Græciam petitum terram & aquam; edictumque ut cœnas regi instruerent. Sed neque Athenas neque Lacedæmonem dimisit ad petitionem terræ, sed prorsus in ceteras. Ea vero caussa dimittebat secunda vice ad terram & aquam; quia quotquot hæc ante Dario mittenti non miserant, hos tunc perterritos omnino daturos arbitrabatur. Id igitur volens accurate explorare, misit. Secundum hæc sese apparabat tanquam Abydum profecturus, quum interea alii Hellespontum ex Asia in Europam jungerent. Est autem Chersonesi in Hellesponto, Sestum inter & Madytum urbes, ora densa, quæ in mare procurrit è regione Abydi: ubi non longo post tempore sub Xanthippo Ariphronis filio Athenienſium duce, Artayctem virum Persam Sesti præfectum cepere, vivumque stipiti suffixerunt; qui in templum etiam Protesilai quod est in Elæunte adductis feminis nefanda perpetrabat. Ad hanc oram ex Abydo progressi jungebant pontem ii quibus hoc munus erat delegatum: hinc Phœnices albo lino, illinc Ægyptii sirpo. Est autem ex Abydo ad oppositam continentem septem stadiorum trajectus: quem pontibus junctum ingens adorta tempestas ea omnia contudit atque dissolvit. Quod quum audisset Xerxes, indigne ferens, jussit trecenta Hellesponto verbera flagello infligi, & in pelagus par compedum demitti. Jam vero audivi missse quoque cum his tortores, stigmata Hellesponto inusturos. Certe mandavit ut flagellantes eum dicerent barbara ac velana, O aqua amara, dominus hanc tibi irrogat pœnam quod eum læsisti, qui de te nihil male meritus erat. Te tamen rex Xerxes, velis nolisve, transmittet: meritoque nemo hominum tibi sacrificat, ut dolosa & ingratæ salsuginis flumini. Hac pœna mare Xerxes plecti jussit, atque eis qui præpositi jungendo Hellesponto erant, capita præcidi. Et quidem ista fecerunt ii quibus hic ingratus honor propositus erat. At alii architecti illos junxerunt. Junxerunt autem hoc modo: quinquaginta remorum naves triremesque trecentas sexaginta Euxinum versus Pontum composuere: item ab altero latere trecentas quatuordecim, Ponto quidem

transſ-

a ἐθέλουσι ἔργα ἐρδεσκε. b MS. habet σαδίους. c σκωπτικὰς. d Hæc duæ voces καὶ ἁλμυρὸν non exstant in MS. e ἀφρὸς ὡς ἄνδρας. f ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας· ἦ μὲν.

transversas, Hellesponto autem secundum fluxum, ut laxa esset fluitatio intentionis armamentorum. Quibus compositis, prægrandes ancoras demiserunt, partim ab latere contra Pontum, ventorum caussa qui intrinsecus exspirant: partim ab altero contra occasum & Ægæum, euri & austri caussa: relicto sub lumen navium L remorum transitu tribus in locis: ut qui vellet in Pontum minutis navigiis & ex Ponto navigare posset. His actis, intenderunt armamenta à terra torquentes asinis ligneis, non jam separatim utraque ordinantes, sed bina ex albo lino partientes in utramque, quaterna è byblo. hæc quidem erat crassitudo & species: sed prout ratio dictat, linea erant robustiora, quorum cubitus talentum pendebat. Porro trajectu pontibus juncto, truncos lignorum serra discissos & ad latitudinem pontis adæquatos apte imposuerunt super armamenta intenta. Hos ubi gradatim posuerunt, tum ibi rursus superjunxerunt. Quod postea quam fecere, materiam intulerunt concinneque imposuerunt, deinde terram importarunt: qua complanata sepem hinc atque hinc, ne maris aspectu jumenta
37 & equi terrerentur, prætenderunt. Perfectis iis quæ ad pontes pertinent, quum & opera circa Athon, item aggeres ad ora fossæ jacti propter æstum maris, ne ipsa ora alvei implerentur, atque etiam ipsa fossa penitus perfecta nunciaretur: Sardibus, ubi hybernaverat, ineunte vere instructus exercitus profectus est Abydum versus. cui moventi sol suam in cœlo sedem relinquens apparere desiit, quum nullæ nubes, verum serenissimus aër esset: & pro die nox extitit. Id animadvertenti Xerxi quum cura incessisset percontandi magos quid ostentum id vellet portendere, illi responderunt, deum præsignificare Græcis civitatum defectum: quod dicerent, solem, Græcorum; lunam, ipsorum esse præsidem. Ea re audita Xerxes majorem in modum
38 lætatus ire pergebat. Quem procedentem adiens Pythius Lydus cœlesti ostento perterritus, elato animo propter munera his verbis alloquutus est; Domine, indulgeas quid quod impetrare cupio, tibi leve concessu, sed mihi pro magno futurum? Xerxes nihil non potius, quàm petebat, illum petiturum ratus, se indulturum respondit, & ut peteret proloqui

τᾶ ἢ Ἑλλησπόντᾳ, κατὰ ῥόον, ἵνα ἀνακωχεύῃ τ' τόνον τ' ὅπλων. σωθέντες ἢ, ἀγκύρας κατῆκαν περιμήκεας, τὰς μὲν πρὸς τᾶ Πόντᾳ τ' ἑτέρης, τ' ἀνέμων εἵνεκα τ' εἰσωθεν ἐκπνεόντων· τ' ἢ ἑτέρης τ' πρὸς ἑσπέρης τε καὶ τᾶ Αἰγαίᾳ, εὖρά τε καὶ νότᾳ εἵνεκα. διέκπλοον δὲ ὑπὸ φαῦσιν κατέλιπον τ' πεντηκοντόρων, καὶ τριχᾶ, ἵνα καὶ ἐς τ' Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλέειν πλοίοισι λεπτοῖσι, καὶ ἐκ τᾶ Πόντᾳ ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς, γρεβλοῦντες ὄνοισι [a] ξυλίνοισι, τὰ ὅπλα· οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λινοκλίνη δασάμενοι ἐς ἑκατέρω, τέσσερα δὲ τ' βυβλίνων. παχύτης μὲν ὦν αὐτῆ, καὶ καλωνή, κατὰ λόγον δὲ ὦν ἐμβεβήκεσαν τὰ λίνεα, τᾶ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. ἐπεὶ δὲ [b] ἢ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, κορμοὺς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσως τ' σχεδίης τῷ εὑρεῖ, κόσμῳ ἐπέθεσαν κατύπερθε [c] τ' ὅπλων τᾶ τόνου. θέντες δὲ ἐπ' ἔξης, ἐνθαῦτα αὖτις ἐπέζευγνυον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ὕλλιν ἐπέφερησαν· κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὸν ὕλλιν, γῆν ἐπέφερησαν. καταναξάντες δὲ καὶ τὸν γῆν, φράγμον παρείρυσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα, καὶ οἱ ἵπποι. Ὡς δὲ τά τε τ' γεφυρέων κατεσκεύασε, καὶ τὰ πρὸς τ' Ἄθων, οἵ τε χυτοὶ πρὸς τὰ στόμαθα τ' διώρυχος, οἳ τ' ῥηχίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπλητο [d] τὰ στόμαθα τᾶ ὀρύγματος, καὶ αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐνθαῦτα χρόνῳ ὕστερον, ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς, ἐκ τ' Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς Ἄβυδον· ὡρμημένῳ δέ οἱ, ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὸν ἐκ τ' οὐρανᾶ ἕδρον, ἀφανὴς ἦν, οὐδ' ὀλίγων νεφέλων ἐούσων [e], αἰθρίης τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε, νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τᾶτο τῷ Ξέρξῃ ὀπίσω μέλεσε ἐγένετο· καὶ εἴρετο τοὺς μάγους τὸ θέλει προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δ' ἔφασαν ὡς Ἕλλησι προδείκνυσι ὁ θεὸς ἔκλειψιν τ' πολίων· λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δ', Πέρσεων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης, προεχαρὴς ἐὼν, ἐπορεύετο τὸν ἐξέλασιν. Ὡς δὲ ἐξήλαυνε τὸν στρατιὴν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ δ' οὐρανᾶ φάσμα, ἐπαρθεὶς τε τοῖσι δωρήμασι, ἐλθὼν πρὸς Ξέρξεα, ἔλεγε „τάδε, Ὦ δέσποτα, χρήσεως ἄντι τεῦ βουλοί„μην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει „ἐὸν ὑπεργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα φρόμενον; Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρήσθαι ἢ τὰ εἰρη„μένα, ἔφη τε ὑπεργήσειν, καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε

ὅτευ

a ὄνοι. b ἐπεὶ δὲ. c MS. habet κόσμῳ ἐπιθέσαι καὶ ὕπερθε. d πλήμπλητο. e ἐπὶ περιφανέος]

Cujus nece eam luit, ut per dissecti corporis duas partes transiret exercitus. Ordo agminis.

ὅτῳ δέοιτο. ὁ δ᾽, ἐπεί τε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε ,,θαρσήσας τάδε, Ὦ δέσποτα, τυγχάνει μοι ,,παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφέας καταλαμ- ,,βάνῃ πάντας ἅμα σοὶ στρατευσομένους ὑπὲρ τῶν ,,Ἑλλάδα. σὺ δὲ ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τοῦδε ἡ- ,,λικίης ἥκοντα οἰκτείρας, τὸν μοι παίδων ἕνα ,,ἀπάλυσον τὸν στρατιὴν τὸν πρεσβύτατον, ἵνα ,,αὐτόν τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἡ μελεδωνός· ,,τοὺς δὲ τρεῖς ἄγε ἅμα σεωυτῷ· καὶ πρήξας ,,τὰ νοέεις, νοήσειας ὀπίσω. Κάρτα τε ἐθυ- μώθη ὁ Ξέρξης, καὶ ἀμείβεται [a] τοῖσδε, Ὦ ,,κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρα- ,,τευομένου αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδα, καὶ ἄγον- ,,τος παῖδας ἐμοὺς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηίους καὶ ,,φίλους, μνήσεσθαι περὶ σέο παυδὸς, ἐὼν ἐμὸς ,,δοῦλος· τὴν χρῆν πανοικὶὴ αὐτῇ γυναικὶ σωέ- ,,πεσθαι; εὖ νῦν τόδε ἐξεπίστασο, ὡς ἐν τοῖσι ὠσὶ τῶν ,,ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός· ὃς χρηστὰ μὲν ἀκού- ,,σας, περιφορέεται τὸ σῶμα· ὑπερηνα- ,,τίᾳ δὲ τοὐτοισι ἀκούσας, ἀνοιδέει [b]. ὅτε μέν ,,νυν χρηστὰ πείσεις ἑωυτὸν τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, ,,δίκαιος εἶναι βασιλῆα ἀπὸ καυχήσεως ὑπερβα- ,,λέσθαι· ἐπεί τε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπεο, ,,τοῦ μὲν ἀξίου ἀπολάμψεαι, ἐλάσσω δὲ τῶν ,,ἀξίης. σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τρεῖς τῶν παί- ,,δων ῥύεται τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἑνὸς τῶν ἐφέξεαι ,,μάλιστα, τοῦ ψυχρὸν ζημιώσεαι. ὡς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι ἐπετετάκτο ταῦτα πρήσσειν, τὸν Πυθίου παίδων ἐξευρόν- τας τὸν πρεσβύταλον, μέσον διαταμεῖν· διατα- μόντας δὲ, τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι, τὸ μὲν, ὑπὲρ τὰ δεξιὰ τοῦ ὁδοῦ, τὸ δ᾽, ἐπ᾽ ἀριστερά· καὶ ταύτῃ διεξιέναι τὸν στρατόν. Πεισαντίνων δὲ τοῦτο [c], μετὰ ταῦτα διεξῆιε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια· μετὰ δὲ τοῦτο, συμμικτὸν [d] στρα- τὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμὶξ, ἀπὸ διακεκριμέ- νοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεες ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέ- λειπτο, καὶ ἀπέμισγον [e] ἄλλοι βασιλέι. προ- ηγεῦτο μὲν δὴ ἱππόται [f] χίλιοι, ἐκ Περσέων πάντων ἀποκεκριμένοι, μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χί- λιοι καὶ ἵπποι ἐκ πάντων ἀποκεκριμένοι, πρὸς λόγχας κάτω ἐς τὸν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ, ἱροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμη- μένοι ὡς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ὧδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οὔνομα ἔστι Νίσαιον· τοῦ ὦν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους Φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὄπισθεν δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων, ἅρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἶλκον λευκοὶ

qui jussit. Pythius ubi hoc audivit, sumpta fiducia, Domine, inquit, quinque mihi filii sunt, quos omnes contingit in militiam tecum ire adversus Græciam: horum unum tu quæso, rex, misertus mei qui huc processi ætatis, dimitte ab militia eum, qui natu est maximus: ut & mei ipsius & census curam gerat; quatuor tecum ducas. ita confectis quæ in animo habes, rursus revertaris! Rex ob 39 id admodum indignatus, his verbis respondit, Homo improbe, tune, quum ego ipse in expeditionem eam adversus Græciam, filiosque meos & fratres & domesticos & amicos ducam, ausus es mentionem filii tui facere, qui meus es servus, quem oportebat cum omni familia & ipsa uxore me comitari? Probe nunc discito hoc, animum in hominum habitare auribus. Qui bona quum audivit, corpus voluptate implet: qui his contraria, is exacerbatur. Tu itaque quum bene feceris, & alia ejusdem generis promiseris, non gloriaris te supergressum esse regem munificentia: quum vero ad impudentiora conversus es, non tu quidem pro merito, sed minora quam pro merito accipies. nam te & quatuor filios liberant hospitalia munera: unius autem quem præcipue complecteris, damno mulctabere. Hæc quum respondisset, subito imperavit iis quibus delegatum erat ista exequi, ut maximum natu filiorum Pythii inventum discinderent medium: ejusque discissi dimidium ad dexteram viæ, & dimidium ad sinistram disponerent, & illac transiret exercitus. Hoc illi ubi exequuti sunt, illac exerci- 40 tus pertransivit. In quo præcedebant ii qui sarcinas portabant & impedimenta. Post hos omnigenarum gentium non distinctæ sed promiscuæ copiæ, numero ultra dimidium exercitus. Post has intercedebat intervallum: neque enim isti cum rege miscebantur. Præcedebant mille equites è Persis omnibus delecti: secundum hos totidem hastati, & ii delecti ex omnibus, versis deorsum in terram spiculis. Post hos sacri equi decem quam pulcherrime ornati, qui Nisæi dicuntur, ideo sic dicti, quod est ingens Medicæ regionis campus nomine Nisæus, qui grandes fert equos. Hos decem equos sequebatur sacer Jovis currus, quem octo equi albi trahebant, pone

λευ-

a ἀμείβετο. b τούτοισι, ἀνοιδέει. c Vox hæc τοῦτο abest ab MS. d Vox ista συμμικτὸν non legitur in MS. e MS. habet συνέμισγον. f μὲν δὴ ἱππόται.

ne auriga comitante, qui pedibus ingrediens habenas tenebat, hanc enim sellam nemo mortalium inscendit. Post quem ipse Xerxes in curru equorum Nisæorum, ad latus incedente auriga, cui nomen erat
41 Patiramphes, Otanis filius, viri Persæ. Hunc quidem in modum Sardibus excessit Xerxes: sed è curru, quoties ratio exigebat, in essedum transcendebat. Eum sequebantur hastati Persarum optimi ac nobilissimi mille, è more spicula gestantes. Post hos alius delectus equitatus mille Persarum. Deinde è ceteris Persis decem millia peditum delecta, quorum mille in hastis pro imis cuspidibus gestabant mala punica aurea, & reliquos undique includebant; at novem millia sic ab eis circumdata habebant argentea mala punica; sed & aurea mala punica habebant illi, quorum terram versus spectabant spicula: etiam mala, ii qui Xerxem proxime sequebantur. Hæc decem millia ordine subsequebatur equitatus è decem millibus Persarum. Relicta post hos duorum stadiorum intercapedine, mox ibat cete-
42 ra multitudo promiscue. Ita exercitus è Lydia perrexit ad flumen Caicum & regionem Mysiam: à Caico autem à læva habens montem Canæ, per Atarnem ad urbem Carinam. Ab hac per campum Thebæ, urbem Adramyttium & Antandrum Pelasgidem prætergrediens, & Idam ad sinistram manum stringens, ad terram Iliensem pervenit. cui primùm sub Ida noctem agenti, tonitrua & fulgura ingruerunt, & complures ibidem ex eo exercitu occiderunt. Deinde ad Scamandrum est ventum, quem fluviorum primum, ex quo iter è Sardibus fieri cœptum est, aqua destituit, nec hominibus jumentisque po-
43 tantibus suffecit. Ad istum amnem Xerxes postquam pervenit, Priami Pergamum ascendit, loci visendi cupidus. Quod ubi contemplatus est, & singula quæque eorum audivit, Minervæ Iliadi mille boves immolavit: sed & libamina Magi heroibus dederunt. His actis terror per noctem exercitum invasit. Simulatque illuxit, illinc movit, à læva stringens Rhœtion urbem, & Ophryneon, & Dardanon, quæ Abydo contermina est: à dextra, Gergithas & Teu-
44 cros. Ubi in mediam Abydon venerunt, Xerxi incessit cupido omnem exercitum oculis subjiciendi. itaquè in exedra prominente, quam ei Abydeni prius ab illo jussi

λευκὸι ὀκτώ. ὄπισθε δὲ τῦ ἵππων εἵπετο πεζὴ ἡνιόχων, ἐχόμενοι τῦ χαλινῶν. ἐδεὶς γὰρ δὴ ὄπι τῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τύτων δὲ ὄπισθεν αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἅρματος ἵππων Νισαίων· παρεβεβήκεε δὲ οἱ ἡνίοχος, τῷ ὄνομα ἦν Παλτεράμφης, Ὀτάνεω παῖς, ἀνδρὸς Πέρσεω. Ἐξήλασε μὲν δὴ ὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης· μετεκβαίνεσκε δὲ, ὁκως μιν ὁ λόγος αἱρέοι, ἐκ δ' ἁρμάτων ἐς ἁρμάμαξαν. αὐτὸς δὲ ὄπισθεν αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γνησιώτατοι, χίλιοι, καὶ νόμον τὸν λόγχας ἔχοντες. μετὰ δὲ, ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη. μετὰ δὲ τὸν ἵππον, ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. ἦν δὲ πεζὸς οὗτος. καὶ τετρακισχίλιοι μὲν ὄπισθε τοῖσι δόρασι οἱ ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ σωέκλειον τὰς ἄλλας· οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τετρακισχιλίων ἐόντες, ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον· εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τὸν γλωχῖνας τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα, οἱ ἄγχιστα ἑπόμενοι Ξέρξῃ. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετετάκτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διέλιπε δύο στάδια, καὶ ἔπειτα ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἤιε ἀναμίξ. Ἐπιὼν δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίης ὁ στρατὸς ὅτι τε ποταμὸν Κάικον καὶ τὴν γῆν Μυσίην· ἀπὸ δὲ Καΐκου ὁρμεώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, ἦλθε διὰ Ἀταρνέος ἐς Καρήνην[a] πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης, διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀδραμύττιόν τε πόλιν καὶ Ἄντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἴδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χέρα, ἦλθε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μέν οἱ ὑπὸ τῇ Ἴδῃ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπαυτόματοι ἔσκηψαν, καί τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὅμιλον διέφθειραν. ἀπικόμενος δὲ ὁ στρατὸς ἐπὶ ποταμὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεὶ τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε[b] τὸ ῥέεθρον, ἀπορήσας τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πελάσγιον Πέργαμον ἀνέβη, ἱμερον ἔχων θεήσασθαι. θεησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος κείνων ἕκαστα, τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας· χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαινον. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι, νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνιον, καὶ Δάρδανον, ἥπερ δὴ Ἀβύδῳ ὁμορός ἐστι· ἐν δεξιῇ δὲ, Γεργίθας τε καὶ Τεῦκροι. Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ μέσῃ, ἠθέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατὸν, καὶ τεθεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνῷ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ παρεξέδρη λίθου λευκοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ, ἐντελαμένου

juſſi

a MS. habet Καρήλα. b ἀπέλιπε.

simul post copias universas, & navalis pugnæ formam spectatam ridens rex & flens dat causam colloquii Artabano de brevitate vitæ & ærumnis.

τερότερον βασιλῆϊ. ἐνθαῦτα, ὡς ἵζετο κατερῶν, ὅπῃ ἑ ἡίσν ἐῇητο ἔ τ πεζὸν ἔ τὰς νέας· θηεύμενον δ, ἱμέρθη τῶν νεῶν ἅμιλλαν γθομένῳ ἰδεῖν. ἐπεὶ δ ἐγένετό τε ἔ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἤδη τε τῇ ἁμίλλῃ καὶ τῇ σπουδῇ. Ὡς δὲ ἄρα πάντα μὲν τ Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἐωυτὸν ἐμακάρισε· μετὰ δ τοῦτο, ἐδάκρυσε. Μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτρως, ὃς τοπεῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως ἀ συμβουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἔτος ὢν φρασθεὶς Ξέρξεα δακρύσαντα, εἴρετο τάδε, Ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσω νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον. μακαρίσας γὰρ σεωυτὸν, δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε, Ἐπῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὡς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τυπτέων γε ἐόντων τοσούτων, εἷς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος προίξεται. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, Ἔστι καὶ τούτων πρὸς τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα [a]. οὐ γὰρ ἔτω βραχεῖ βίῳ εἷς ἔτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε, ἔστε τε τέων, ἔστε τῶν ἄλλων, τῷ ἀ θανάσιμος καὶ πολλάκις, καὶ οὐκ ἄπαξ, τεθνάναι βέλεσθαι μᾶλλον ἢ ζώειν [b]. αἵ τε γὰρ συμφοραὶ παρεπίπτουσαι, καὶ αἱ νοῦσοι σημαίνουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα, μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τ βίον. ἔτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τ ζόης, καταφυγὴ αἱρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε· ὁ δ θεὸς, γλυκὺν γεύσας τ αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἐών. Ξέρξης δ ἀμείβετο λέγων, Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπηίης περὶ, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὺ [c] φαίρεαι εἶναι, παυσάμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα, χρησὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί. Φέρεσον δέ μοι τόδε, εἴ τοι ἡ ὄψις ἡ ἐνυπνίη μὴ ἐναργὴς ἔτω ἐφάνη, εἴχες ἂν τλῶ δεχαίλεω γνώμῃσι, οὐκ ἐᾶν με στρατεύεσθαι ἐπὶ τλῶ Ἑλλάδα, ἢ μετίεις ἄν; Φέρε μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ. ὁ δ ἀμείβετο λέγων, Ὦ βασιλεῦ, ὄψις μὲν ἡ ὀπτανεῖσα, ὡς βουλόμεθα ἀμφότεροι τελεωτήσαι· ἐγὼ δ ἔτι καὶ ἐς τόδε δείματός εἰμι ὑπόπλεος, οὐδ ἐντὸς ἐμεωυτοῦ· ἄλλα τε πολλὰ ὀπτιλεγόμενον, καὶ δὴ καὶ ὁρέων τοι δύο [d] τὰ μέγιστα πάντων ἐόντα

jussi è candido lapide in tumulo industrie extruxerant, residebat prospiciens & in litore spectabat pedestres copias atque classem. Quam dum intuetur, subiit eum cupiditas spectandi navale certamen. Id certamen postquam commissum est, in quo Phœnices Sidonii vicere, voluptatem Xerxes cepit, cum certaminis, tum copiarum spectaculo. Et quum intueretur omnem Hellespontum navibus obductum, omnia vero litora atque Abydenorum campos hominibus refertos, ibi se beatum esse jactavit, & post hæc lacrymas fudit. Sed animadvertens Artabanus eum patruus, qui primo libere sententiam protulerat dissuadens bellum Græciæ inferendum, hic vir considerans Xerxem lacrymantem, his verbis alloquebatur, Quam valde diversa, rex, inter se nunc facis & paulo ante: nam qui te beatum esse dixeras, nunc lacrymas fundis. Et ille, Reputantem me, inquit, quam brevis sit omnis humana vita, subiit horum miseratio; quorum, quum tot sint, nemo ad centesimum annum supererit. Excipiens Artabanus, Atqui, inquit, alia, quam istud est, vivendo miserabiliora patimur. Nam in tam brevi vita nullus hominum adeo felix extitit, neque horum neque aliorum, cui non crebro, nedum semel, subitura sit animo moriendi voluntas potius quam vivendi. Incidunt enim calamitates & morbi perturbant: efficiuntque ut quum vita brevis sit, tamen perlonga videatur. Ita mors optatissimum est perfugium ærumnosæ vitæ; sed deus, dulce gustans sæculum, in eo invidus esse deprehenditur. Cui Xerxes, Artabane, inquit, de humana quidem vita, cujus condicio talis est qualem tu exponis, commemorare supersedeamus: neque tristium meminerimus, quum jucunda in manibus habeamus. Hoc mihi potius edissere: nisi tibi ita evidens insomnii visio fuisset oblata, perstaresne adhuc in priore sententia, dissuadens mihi adversus Græciam bellum? an eam desereres? agedum aperte hoc mihi dicito. Ei respondens Artabanus, Visio, inquit, rex, quæ in somnis objecta est, ad votum succedat amborum! ego autem adhuc adeo metu perculsus sum, ut non sim apud me; etiam mecum reputans alia multa, tum quoque duo, omnium maxima, videns tibi summopere

a οἰκτότερα. b ζῆν. c οἷόν σὺ. d ὁρέων δύο.

Procedit colloquium Xerxis cum Artabano. Multitudini nimiæ terra & mare hostilia. Singula subtiliter considerari nequeunt, & audendo quædam tentanda.

48 pere hostilia. Ad hæc hæc Xerxes, Divine vir, inquit, quænam ista ais duo mihi summopere hostilia esse? utrum terrestris exercitus tibi improbandus est, tanquam non satis copiosus? & multo numerosior ille Græcus futurus esse nostro videtur? an classis, tanquam illorum classe inferior? an hæc ambo? Nam si ob hoc imbecilliores tibi videntur nostræ res, celerrime alterum quis
49 exercitum comparet. Respondit Artabanus, Neque hunc, Rex, exercitum improbaverit quisquam, qui sit mentis compos; neque hanc navium multitudi-
1 nem. Si vero plures coëgeris, quæ duo dico, erunt tibi multo magis hostilia. Ea vero duo sunt, terra & mare. neque enim usquam maris portus est ejusmodi, (ut ego conjecto) qui surgente tempestate sit capax hujus tuæ classis, idoneusque ad eam tutandam: neque vero unum illum portum esse oportet, sed per universam continentem, quam præterveharis. Itaque quum portus tibi opportuni desint, intellige homines in arbitrio fortuitorum, non fortuita in ar-
2 bitrio hominum esse. Et sic è duobus uno exposito, pergo dicere alterum: Terra tibi hostilis est; si nihil illic adversarium tibi vult constituere, eo hostilior tibi est, quo longius processeris, assidue ulterius surripiens. Nulla enim est hominibus rei feliciter cedentis satietas. Unde etiam, ut nemo tibi occurrat, dico majorem majori in tempore regionem, famem esse allaturam. At vir ita demum fuerit optimus, si in deliberando quidem, omnem rem se passurum reputans, extimescat, in re au-
50 tem agenda sit audax. Cui Xerxes, Ar-
1 tabane, inquit, probabiliter tu quidem horum singula discrevisti: tamen non est ut omnia reformides, omniaque peræque consideres. Nam si velis in negotii cujuscunque supervenientis consultatione semper omnia perinde considerare, nunquam aliquid efficias. Satius autem omnia alacriter aggredientem dimidium ærumnarum pati, quam omni in re præsumpto metu nihil omnino pati. Quod si repugnando omnibus quæ dicuntur, neque quod firmum est, demonstraveris, labi debes in illis, perinde atque is qui contraria istis dicat. Hoc sane perinde se habet. Scire vero aliquem (quum sit homo) qua ratione quid firmum esse oporteat, nequaquam arbitror. At eos qui

ἐόντα τοι πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα „ἀμείβετο τοῖσδε, Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κῶια ταῦ„τα λέγῃς μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα; κότερά „τοι ὁ πεζὸς μεμπτὸς καλὰ τὸ πλῆθός ἐστι, καὶ „τὸ Ἑλλήνικὸν στράτευμα φαίνεται πολλαπλή„σιον ἐσεσθαι τοῦ ἡμετέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡ„μέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων; ἢ καὶ σωαμ„φότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτη ἐνδεέστερα „φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, σφα„τοῦ ἂν ἄλλῃ τινὶ ταχίστῳ ἀγερσιν ποιῆτο. Ὁ δ' ἀμείβετο λέγων, Ὦ βασιλεῦ, οὔτε σφα„τὸν τὸν, ὅστις γε σώφρων ἔχει, μέμφοιτ' „ἄν, ἔτι τῶν νεῶν τὸ πλῆθος· ἐὼ γὰρ πλεῦνας „συλλέξῃς, τὰ δύο τοι τὰ λέγω, πολλῷ ἔτι „πολεμιώτερα γίνεται. τὰ γὰρ δύο ταῦτα, ἔστι γῆ „τε καὶ θάλασσα. ὅτε μὲν γὰρ ἡ θαλάσσης ἔστι λι„μὴν τοσοῦτος ὥδαμόθι (ὡς ἐγὼ εἰκάζω) „ὅστις ἐγχρεμένα χειμῶνος, δεξάμενός σφεα „τὸν τὸν ναυτικὸν, φερέζυγα ἔασαι διασῶσαι „τὰς νέας. καίτοι οὐκὶ ἕνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν „λιμένα, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἤπειρον, παρ' „ἣν δὴ κομίζεαι. ἄκων γὰρ ἐόντων τοι τῶν λιμέ„νων ὑποδεξίων, μάλα ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀν„θρώπων ἄρχουσι, καὶ οὐκὶ ὦν ἄνθρωποι τῶν συμ„φορέων. καὶ δὴ τὰ δύο τοι τὰ ἕτερα εἰρημένα, „τὸ ἕτερον ἔρχομαι ἐρέων. γῆ γὰρ πολεμίη τῇδέ „τοι κατίσταται. εἰ ἤθελε τοι μηδὲν ἀντίξοον κα„ταστῆσαι, τοσούτῳ τοι γίνεται πολεμιωτέρη, ὅ„σῳ ἂν πρόβαίνοις ἑκασέρω, τὸ πρόσω αἰεὶ „κλεπτόμενον. ἀπορίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώπο„σι ἀδεμιῆ πλησθῆναι. καὶ δή τοι ὡς ἀδενὸς ἐναυ„ξομένου, λέγω τὴν χώρην πλεῦνα ἐν πλέ„ονι χρόνῳ γινομένην, λιμὸν τέξεσθαι. ἀνὴρ γὰρ „οὕτω ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλόμενον μὲν, „ἀρρωδέοι, πᾶν δ' ἐπιλεγόμενον πείσεσθαι χρῆ„μα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε, Ἀρτάβανε, εἰκότως μὲν σύ γε „τυγχάνεις ἑκάστα διαιρέσας· ἀτὰρ μήτε πάντα φο„βέο, μήτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεο. εἰ γὰρ δὴ „βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπισφερομένῳ πρήγματι „τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, πικτὰς ἂν οὐδαμοῦ „οὐδέν. χρεὸν δὲ, πάντα θαρσέοντα, ἥμισυ τῶν „δυνῶν πάσχειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρῆμα προδεδμή„νοντα, μηδαμοῦ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρέεις πρὸς „πᾶν τὸ λεγόμενον, μήτε βέβαιον [b] ὑποδέξῃς, „σφάλλεσθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι· ὁμοίως καὶ ὃ „ὑπεναντία τούτοισι λέξας. τοῦτο μέν νυν ἐπί„σης ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον ἐόντα κῶς χρὴ τὸ „βέβαιον, δοκέω μὲν ὀδαμῶς. τῶν τοίνυν βου-

λομέ-

a ἐόντα τῶν. b μὴ τὸ βέβαιον.

Jactantia Xerxis, & monentis Artabani de Ionibus amovendis refutatio.

,, λομένοισι ποιέειν, ὡς τερπνὸν φιλέει γίνεσθαι
,, τὰ κέρδεα· τοῖσι δ' ὀπιλεγομένοισί τε πάντα
,, ἐκ ὀνείδεα, ἀ μάλα ἐξελᾶ. ὁρᾷς τὰ Περσέων
,, πρήγματα ἐς ὁ δυνάμιος τετρεχώρηκε; εἰ
,, τοίνυν σκεπτόμενοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλῆες
,, γνώμῃσι ἐχρέωντο ὁμοίῃσι [a] σὺ, ἢ μὴ χρεὼ-
,, μενοι γνώμῃσι τοιαύτῃσι, ἄλλας συμβόλας εἰ-
,, χον πιστὰς, οὐκ ἂν κοτε [b] εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο
,, προελθόντα· νῦν δ' κινδύνους ἀναρριπτέοντες ἐς
,, τοῦτο σφέα [c] προήγαγοντο. μεγάλα γὰρ πρήγ-
,, ματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταρτᾶσθαι.
,, ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι κείνοισι, ὥρῃν τε ἔτε-
,, τος καλλίστην πορευόμεθα, καὶ καταστρεψά-
,, μενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, νοστήσομεν ὀπίσω,
,, ἔστε λιμῷ ἐντυχόντες ἐδάμασθη, ἔστε ἄλλο ἄχα-
,, ρι ἐδὲν παθόντες. τοῦτο μὲν γὰρ, αὐτοὶ πολλὴν
,, φορβὴν φερόμεθα πορευόμενοι· τοῦτο δ', τ' ἂν
,, κε ἐπιβέωμεν γῆν ἐθνεῶν, τούτου τ' ὦπον
,, ἐξομεν. ἐπ' ἀροτῆρας δὲ καὶ νομάδας στρα-
,, τεύσεται ἀνδρας. Λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα,
,, Ὦ βασιλεῦ, ἐπεί τε ἀρρωδέειν ἐδὲν ἐᾶς πρῆγ-
,, μα, σὺ δέ μοι συμβουλίῃσι ἔνδεξαι. ἀναγκαίως
,, γὰρ ἔχει πολλῶν πρηγμάτων πλεῦσι λό-
,, γον εἰπεῖναι. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶ-
,, σαν πλὴν Ἀθηναίων κατεστρέψατο δασμοφό-
,, ρον εἶναι Πέρσῃσι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμ-
,, βουλεύω τοι μηδεμιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πα-
,, τέρας. κὴν γὰρ ἄνευ τούτων οἷοί τε εἰμὲν τῶν
,, ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γενέσθαι. ἢ γὰρ σφέας, ἢν
,, ἕπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γενέσθαι καταδουλω-
,, μένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους, σῶσε-
,, λευθερουῦτας. ἀδικώτατοι μέν νυν γινόμενοι,
,, ὀδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν περισσάλλεται· δικαιό-
,, τατοι δὲ γινόμενοι, οἷοί τε δηλήσεσθε μεγάλως
,, τὸν σὸν στρατὸν γίνοντα. ἐς θυμὸν ὧν βάλεσθε
,, καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος, ὡς εὖ εἰρῆσθαι, τὸ μὴ ἅμα
,, ἕξαι πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι. Ἀμείβεται πρὸς
ταῦτα [d] Ξέρξης, Ἀρτάβανε, τὴν ἀπαφὴν γνω-
,, μέων, σφάλλεαι κατὰ τοῦτο δὴ μάλιστα,
,, ὃς Ἴωνας φοβέεαι μὴ μεταβάλλωσι· τὴν ἔχομεν
,, γνῶμα μέγιστον, τὴν σὺ τε μάρτυς γίνεαι, καὶ οἱ
,, συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας, ὅτι
,, ἐπὶ τούτοισι ἦν πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐχώρεε διε-
,, φθεῖραι καὶ πεποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ
,, πιστὴν ἐνέδεικνυν, ἄχαρι δὲ ὀδέν. πάρεξ [e]
,, δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα καὶ
,, γυναῖκας καὶ χρήματα, ὀρθῶς ἐπιλέγεσθαι χρὴ
,, νεώτερόν τι ποιήσειν. ἕτω δὲ μηδὲ τοῦτο φοβέο,
,, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων [f] ἀγαθὸν, σῶζε οἶκόν τε τὸν
ἐμὸν,

qui facere quid volunt, consueverunt plerunque sequi lucra: raro autem illos qui perpensant omnia, & qui agere cunctantur. Cernis quo res Persica potentiæ processit: quo nunquam progressam videres, si ii qui ante me extitere reges, istiusmodi consiliis, quibus tu, usi fuissent; aut non utentes istis, alios suasores tales habuissent: nunc pericula contemnentes, tantopere illam provexerunt. Magna enim negocia magnis cum periculis suscipi volunt. Quare nos, illorum facta æmulantes, optimo anni tempore ingredimur: subactaque omni Europa, rursus revertemur, nullam usquam neque famem neque rem tristem passi. nam & commeatus affatim ipsi nobiscum portamus: & ad quamcunque vel regionem vel gentem veniemus, ejus re frumentaria potiemur. nam aratoribus viris, non pastoribus inferimus bellum. Posthæc Artabanus, Quandoquidem, inquit, non finis ullam rem formidari, tu tamen meum admitte consilium: necesse est enim de multis negociis in longius extrahi orationem: Cyrus, Cambysæ genitus, omnem præter Athenas Ioniam Persis tributariam reddidit. quare suadeo ne quo pacto hos viros adversus parentes suos ducas. nam sine Ionibus satis superque sufficimus hostem superare: quos necesse est aut injustissimos esse, si metropolim suam in servitutem redigant; aut justissimos, si illius libertatem adjuvent. Si injustissimi erunt, nullo modo certe nobis magnum lucrum adferunt: sin justissimi, magnam poterunt tuo exercitui afferre perniciem. Itaque hoc vetus dictum tanquam probum in mente habe, non statim cum initio exitum omnem esse manifestum. Ad hæc excipiens Xerxes, Artabane, inquit, sententiarum quas dixisti in hac præcipue falleris, qui Iones metuis ne immutentur; quorum maximum habemus documentum; quorum & tu testis es, & qui alii cum Dario adversus Scythas militaverunt; quia in eorum potestate situm fuit universas Persarum copias & perdere & servare: illi vero fidem justitiamque præstiterunt, nihil ingratum committentes. Præterea quum liberos suos atque uxores & opes in nostra terra reliquerint, ne cogitare quidem oportet eos aliquid rerum novarum molituros. Quare neque hoc extimescas, sed bonum habens animum, tutare

a ἐχρέωντο τῇσι. b οὐκ ἂν ποτε. c MS. habet σφέας. d MS. habet ἀμείβεται καὶ ταῦτα. e ἄχαρι ὀδὲν ποιήσαντες. πάρεξ. f MS. habet ἔχει.

re meam domum atque tyrannidem. tibi enim soli ex omnibus ego sceptra mea
53 permitto. Hæc loquutus Xerxes Artabanum Susa dimisit, iterumque illustrissimos quosque Persarum arcessivit. Qui posteaquam præsto fuere, his eos verbis alloquutus est, ô Persæ, ego hæc à vobis contendens, vos contraxi, ut viri præstantes existatis, neve res antehac gestas à Persis magnas præclarasque dedecoretis: sed cum singuli, tum universi exhibeamus alacritatem. commune enim hoc omnibus bonum procuratur. Eaque de re vobis impero bellum gnaviter excipere: nam, ut ego audio, adversus viros egregios tendimus; quos si superaverimus, nullus unquam nobis alius hominum exercitus obstabit. Nunc igitur deos præsides terræ Persidis pre-
54 cati, transeamus. Ac eo quidem die se se ad transeundum paraverunt. Postero autem tantisper morati sunt, volentes solem exorientem cernere, omnis generis odores in pontibus adolentes, ac myrto iter consternentes. Ubi sol exortus est, ex aurea phiala Xerxes libans in mare, ad solem vota concepit, nequid sibi adversi contingeret, quo prius desisteret Europam subigere, quam ad illius terminos perveniisset. Hæc precatus, phialam in Hellespontum abjecit, aureumque craterem, ac gladium Persicum, quem acinacem vocant. Hoc pro comperto dijudicare non possum, utrum soli dedicans gladium demiserit in pelagus; an Hellespontum, quod eum flagellasse pœniteret, in compensatio-
55 nem gladio donaverit. His actis, per alterum pontium, qui vergebat in Pontum, peditatus omnis equitatusque transivit: per alterum, qui vergebat in Ægæum, jumenta atque servitia, præcedentibus decem millibus Persarum, coronatis omnibus, quos promiscuus omnium nationum sequebatur exercitus. & hi quidem eo die. Insequenti autem die primi transiere equites, quique spicula deorsum versa gestabant, & hi etiam coronati, dehinc equi sacri, ac sacer currus, tum ipse Xerxes, post hastati, & mille equites; post hos alius exercitus, & naves pariter ad ulterius litus agebantur: quanquam audivi quoque postremum omnium transisse regem. Xer-

„ ἐμὸν, καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν. σοὶ γὰρ ἐγὼὶ μό-
„ νῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτρέπω.
Ταῦτα εἰπὰς, καὶ Ἀρτάβανον ἀπιστείλας ἐς Σῦ-
σα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τὰς
δοκιμωτάτας. ἐπεὶ δὲ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι
„ τάδε, Ὦ Πέρσαι, τοὺς σφὶ ἐγὼ ὑμέων ἐπήλυων,
„ ὑμέας [a] συνέλεξα ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθὲς,
„ καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθεν ἐργασμένα
„ Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλὰ ἄξια·
„ ἀλλ' εἰς τε ἕκαστον καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην
„ ἔχωμεν. ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν παρεύδε-
„ ται. τῶνδε δὴ [b] εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι
„ τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθά-
„ νομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατεύομεθα ἀγαθούς· τοὺς
„ δὲ κρατήσωμεν, οὐ μή τις ἡμῖν ἄλλος στρα-
„ τὸς ἀντιστῇ κατὰ ἀνθρώπων. νῦν δὴ διαβαίνω-
„ μεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι τοῖσι Περσίδα γῆν
„ λελόγχασι. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο [c] ἐς τὴν διάβασιν· τῇ δὲ ὑστεραίῃ
ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες, καὶ μυρσίνῃσι στρωννῦντες τὴν ὁδόν. ὡς δὲ ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίην οἱ συμφορὴν γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ, ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ χρύσεον κρητῆρα, καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸ ἀκινάκην καλέουσι. οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διαγρῆναι ὅτι εἰς τῶν ἡλίῳ ἀνατεθεὶς κατῆκε ἐς τὴν θάλασσαν [d], ὅτι εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι, καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδωρέετο. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεπόιητο, διέβαινον κατὰ μὲν τὴν ἑτέρην τὸν γεφυρέων τὴν πρὸς τὸν Πόντον, ὁ πεζός τε καὶ ἡ ἵππος ἄπασα· κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον, τὰ ὑποζύγια, καὶ ἡ θεραπηίη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Περσέων, ἐστεφανωμένοι πάντες· μετὰ δὲ τούτους, ὁ συμμικτὸς στρατὸς παντοίων ἐθνέων. τούτων μὲν τὴν ἡμέρην ἔτοι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, πρῶτοι μὲν οἵ τε ἱππόται, καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τρέποντες. ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι. μετὰ δὲ, οἵ τε ἵπποι οἱ ἱροὶ, καὶ τὸ ἅρμα τὸ ἱρόν· ὄπισθε δὲ, αὐτός τε Ξέρξης, καὶ οἱ αἰχμοφόροι, καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι· ὄπισθε δὲ τούτοισι, ὁ ἄλλος στρατὸς καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀνήγοντο ἐς τὸν ἀπεναντίον. ἔνθα δὲ ἔκυρσε καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλέα πάντων.

a Hæc vox non est in MS. b τοῦ δὴ, sed & modo ante erat in MS. προδύτω. c MS. habet παρισκαζέτο. d MS. habet ἐς τὸ πέλαγος.

Transitus fuit septem dierum & noctium. Omina infausta. Progressus per Europam usque ad Doriscum.

Ξέρξης ὦ ἐπεί τε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐσῆειρε τὸ στρατὸν ἐπὶ μαστίγων διαφαινόντα. διέβη ὦ ὁ στρατὸς αὐτὸς ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι καὶ ἐν ἑπτὰ νυξὶ διαφρόνησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται, Ξέρξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσ-
„ποντον, ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον, Ὦ Ζεῦ,
„τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ, καὶ ἔνσημα ἀν-
„τὶ Διὸς Ξέρξεα ἄγεμενος, ἀνάστατον τὴν Ἑλ-
„λάδα ἐθέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώ-
„πους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιεῖν ταῦτα. Ὡς ὦ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὡρμημένοισι τέρας σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο, καίπερ εὐσύμβλητον ἐόν. ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγών. εὐσύμβλητον ὦν τῇδε ἐγίνετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγαυρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω ὦ αὖθι ἰοῦσα τὸ τέρεχνον ἤξειν ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον. ἐγίνετο ὦ καὶ ἕτερον αὖτις τέρας ἐόντι ἐν Σαρδέσι. ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν, ἄρσενος, τὰ ὦ, θηλέης· κατύπερθε ὦ ἦν τὰ ἔμπροσθε ἄρσενος. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος, τοσοῦτόν ἐπορεύετο, σὺν δὲ οἱ πεζὸς στρατός· ὁ δὲ ναυτικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλέων, ἀμφὶ γῆν ἐνομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων ἢ πεζός. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἑσπέρην ἔπλεε, ὅτι Σαρπηδονίης ἄκρης τὴν ἄπειξιν ποιεύμενος, ἐς τὴν αὐτὴν προειρημένην ἀπικνεόμενος πρεσβεύεται· ὁ δὲ κατ' ἠπείρου στρατὸς πρὸς ἠῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου· ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθαμαντίδος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πάλιν. διὰ μέσης δὲ προρρεόμενος πόλιος, τῇ οὔνομα τυγχάνει ἐὸν Ἀγορή, ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων, τὸν κόλπον τὸν Μέλανα καλεόμενον καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντιχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπιλιπόντα· τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβὰς, ἐπ' ἃ[a] καὶ ὁ κόλπος ἔστι τὸν ἐπωνυμίην ἔχει, ἤιε πρὸς ἑσπέρην, Αἶνόν τε πάλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον. Ὁ δὲ Δορίσκος, ἔστι τῆς Θρηϊκίης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα. διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἕβρος, ἐν τῷ τεῖχός τε ἐδεδμήτο βασιλήιον, τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται, καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ἀπὸ Δαρείου ἐξ ἐκείνου ἕνεκα χρόνου ἐπεί τε ὅτε Σκύθας ἐστρατεύετο. ἐδόκεε ὦν τῷ

Xerxes, posteaquam in Europam trajecit, conspicabatur exercitum sub flagellis transeuntem. Transivit autem ejus exercitus septem per dies totidemque noctes nullo tempore intermisso. Ibi jam transgresso Hellespontum Xerxe, fertur quidam vir Hellespontius dixisse, O Jupiter, quidnam tu sub specie viri Persæ, & accepto Xerxis pro Jovis nomine, Græciam è sedibus suis exturbare vis, omnes homines ducens, quum etiam sine his tibi id facere liceret? Transgressis omnibus & iter ingredientibus, ingens prodigium oblatum est: quod Xerxes nihili fecit, etsi ad conjecturam patens; siquidem equa leporem enixa est. quod facile erat inde ad conjectandum; quod Xerxes quidem exercitum adversus Græciam cum maximo strepitu & ambitiosissime ducturus foret, rursusque pro seipso sollicitus, ad eundem locum fuga recursurus. Alterum quoque ei prodigium, dum Sardibus foret, exhibitum est. mula enim mulam edidit ancipitia genitalia habentem, maris & feminæ; sed maris erant superiora. Quorum prodigiorum utrumque pro nihilo habens, ire pergebat, comitante eum pedestri copia, quum navalis exercitus extra Hellespontum navigans terram legeret, diverso pedestribus cursu. nam iste quidem vesperam versus ad promontorium Sarpedonium navigabat; quo quum perveniisset, jussus erat permanere: at terrestris exercitus ad auroram & solis exortum iter faciebat per Chersonesum, dextrorsum habens sepulcrum Helles filiæ Athamantis, sinistrorsum Cardiam urbem; tum progressus per medium oppidi, cui nomen est Agora, illinc deflectens ad sinum nomine Melana, & fluvium, cui idem est nomen, fluxu non sufficientem exercitui, sed deficientem, hunc dico fluvium, unde etiam sinus iste accepit appellationem, transgressus vesperam versus contendit, & Ænon urbem Æolidem & paludem Stentoridem præteriens, donec ad Doriscon pervenit. Est autem Doriscus Thraciæ litus & campus ingens, quem grande flumen Hebrus interfluit: ubi extructum est castellum regium quod Doriscus appellabatur, in quo Persarum erat præsidium à Dario jam inde impositum, quum Scythis inferebat bellum. Quum igitur locus di-

ge-

[a] ἀπ' ἃ.

Ad Doriscum numeratio copiarum Xerxis. Varietates gentium, unde collectæ, & arma. Persarum appellationis origo.

gerendis recensendisque copiis idoneus videretur, Xerxes ita sibi faciendum putavit. Ejus jussu navarchi, quum eo appulissent, omnes naves ad litus Doriscо contiguum receperunt, ubi Sala urbs Samothracica & Zona sitæ sunt: cujus litoris ultima Serrium, celebre promontorium, qui locus quondam erat Ciconum. In hoc litus appulsa ac subducta classe, respiravere. Xerxes autem per hoc tempus apud Doriscon colligebat numerum mili-
60 tantium. Equidem quantam singuli turbam ad numerum præbuerint, pro certo affirmare non possum; quoniam à nullis prorsus hominibus id refertur: pedestris autem exercitus multitudo comperta fuit centum septuaginta myriades, vel *decies septies centena millia*. Numerum hoc modo inierunt: Conduxerunt unum in locum myriadem, vel *decem millia* hominum: qua coarctata quam maxime poterant, intus circulum circumscripserunt; quo facto emissaque illinc myriade, sepem ex circuli modo circumdederunt, in altum excitantes umbilico viri tenus. Eam ubi fecere, aliam subinde intra illud circumstructum myriadem introduxerunt: donec omnes isto pacto enumeraverunt; numeratos autem natio-
61 natim digesserunt. Ex quibus qui militabant, hi erant. Persæ, hunc in modum ornati: Circa capita gestabant pilea (quas vocant tiaras) non densata; circa corpus tunicas, manicis auctas, varii coloris, squama è ferro conserta in similitudem piscium: femoralia circa crura: pro clypeis gerra, pharetris subter pendentibus: hastas breves, arcus grandes, sagittas arundineas: insuper ad dextrum femur pugiones è zona suspensos. Hi ducem habebant Otanem patrem Amestris, quæ erat uxor Xerxis. Vocabantur autem quondam Persæ à Græcis Cephenes; à se vero ipsis atque ab accolis, Artæi: verum posteaquam Perseus Danaës & Jovis filius ad Cepheum Beli filium commeavit, & Andromedam ejus filiam duxit uxorem, sustulit ex ea filium quem Persem appellavit, eumque illic reliquit: à quo (nam Cepheus carebat virili pro-
62 le) cognomen sortiti sunt Persæ. Medi eodem ornatu instructi militabant. nam hæc armatura Medica est, non Persica. Habebant autem ducem Tigranem, virum Achæmenidem. Hi quondam ab omnibus vocabantur Arii: sed ubi ad istos Arios concessit ex Athenien sibus Medea

τῷ Ξέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ἁπάντων ἐνδαμώτατος καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸ στρατὸν, καὶ ἐποίεε τάδε. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον, οἱ ναύαρχοι, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἐς τὸ αἰγιαλὸν τὸ παρατείνει Δορίσκῳ συνομοσαν· ἐν τῇ Σάλῃ τε Σαμοθρηικίῃ [a] πεπόλισται πόλις, καὶ Ζώνη. τελευταῖα δὲ αὐτῶν, Σέρριον, ἄκρη ὀνομαστή. ὁ δὲ χῶρος ἔστι τοπαλαιὸν λῶν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸ αἰγιαλὸν καταχθέντες τὰς νέας ἀνείψυχον ἀνελκύσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τὸ στρατιῆς ἀριθμὸν ἐπισκέπτετο. ὅσον μέν νυν ἕκαστοι παρεῖχον πληθος ἐς ἀριθμὸν [b], οὐκ ἔχω εἰπεῖν τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται ὑπὸ ἀνθρώπων· συμπαν πλῆθος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα [c] καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηριθμήθησαν [d] δὲ τόνδε τὸν τρόπον· σωρηχέαντες [e] ἐς ἕνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ σωρεύσαντες [f] πάντῃ ὡς μάλιστα εἶχον, περιεγράψαν ἔσωθεν κύκλον. περιγράψαντες δὲ, καὶ ἀπέντες τὰς μυριάδας, αἵματος ἐνέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνήκοντα ἀνδρὶ ἐς τὸ ὀμφαλόν. ταύτῃ δὲ ποιήσαντες, ἄλλας ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον· μέχρις οὗ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηριθμήσαντο. ἀριθμήσαντες δὲ, κατὰ ἔθνεα διετάσσοντο. Οἱ δὲ στρατεύόμενοι, οἵδε ἦσαν. Πέρσαι μὲν, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον πίλους καλεομένους, πίλους ἀπαγέας· περὶ δὲ τὸ σῶμα, κιθῶνας χειρωδέας ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος· περὶ δὲ τὰ σκέλεα, ἀναξυρίδας· ἀντὶ δὲ ἀσπίδων, γέρρα. ὑπὸ δὲ, φαρετρεῶνες κρεμάμενοι. αἰχμὰς δὲ βραχέας ἔχον, τόξα δὲ μεγάλα, οἰστοὺς δὲ καλαμίνους. περὶ δὲ, ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεύμενα ὑπὸ τὸν ζωνην. καὶ ἄρχοντα παρεῖχοντο Ὀτάνεα τὸν Ἀμήστριος πατέρα, τοῦ Ξέρξεω γυναικός. κεκλέατο δὲ πάλαι μὲν ὑπὸ Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέν τοι σφέων αὐτέων καὶ τῶν περιοίκων, Ἀρταῖοι. ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην γενέσθαι, αὐτοῦ παῖς τῷ ὄνομα ἔθετο Πέρσην. τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγχανε γὰρ ἄπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσεν γόνου. ὀνομάζεται δὲ τοῦτο δὲ τοῦ ἐπωνυμίην ἔσχον. Μῆδοι δὲ τοῦ αὐτοῦ ταύτῃ ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο. Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευή ἐστι, καὶ οὐ Περσική. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρεῖχοντο Τιγράνεα, ἄνδρα Ἀχαιμενίδην· κεκλέατο δὲ πάλαι πρὸς πάντων Ἄριοι. ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηναίων

Eee 2 ἐς

a Σαμοθρηίκη. b πλῆθος ἀριθμοῦ. c πλῆθος, ἑβδομήκοντα. d MS. habet ἐξειλίμησαν. e Etiam habet MS. συνάγαγόν τε. f συνάψαντες. g MS. habet διέτασσον.

ἐς τὸς Ἀ῾ελύς τύτυς, μετίβαλον Ϲ ἔτι τὸ ὄνομα. αὐτοὶ δὲ σφέων ὧδε λέγυσι Μῆδοι. Κίσσιοι δὲ στρατηλατόμενοι, τὰ μὲν ἄλλα καταπερ Πέρσαι ἐσκυάδατο· ἀντὶ δὲ τ῀ πίλων, μιτροφόροι ἔσαν. Κισσίων δὲ ἦρχε Ἀναφῆς ὁ Ὀτάνεω. Τ῀ρκάνιοι δὲ, καταπερ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγαπάνον, τ῀ Βαβυλῶν῀ ὕστερον τυτέων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀ῾ασύριοι δὲ στρατηλατόμενοι, δὲ μὲν τῆσι κεφαλῆσι εἶχον χάλκεά τε, καὶ [a] πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβαρον οὐκ εὐαπήγητον· ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ ἐγχειρίδια παραπλήσια τῆσι Αἰγυπτίοισι [b] εἶχον· δὲ δὲ, ῥόπαλα ξύλων πεπυλωμένα σιδήρῳ, καὶ λινέας θώρηκας. ἔτοι δὲ τὸ μὲν Ἑλλήνων Ϲκαλέοντο Σύριοι, τὸ δὲ τ῀ βαρβάρων Ἀ῾ασύριοι ϲκλήθησαν. τυτέων δὲ μεταξὺ Χαλδαῖοι· ἦρχε δὲ σφέων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχαίω. Βάκτριοι δὲ δὲ μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἀσκόπελα [c] τ῀ Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ὀπιχώρια, καὶ αἰχμὰς βραχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι δὲ μὲν τῆσι κεφαλῆσι κυρβασίας ἐς ὀξὺ ἀπηγμένας ὀρθὰς εἶχον πεπηγύας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδύκεσαν [d]. τόξα δὲ ὀπιχώρια, καὶ ἐγχειρίδια, δὲ, καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρις [e] εἶχον. τυτυς δὲ ἐόντας Σκύθας Ἀμυργίυς [f], Σάκας ϲκαλέον. οἱ γὰρ Πέρσαι [g] πάντας τὺς Σκύθας καλέυσι Σάκας. Βακτρίων δὲ Ϲ Σακέων ἦρχε Τ῀σπασπις ὁ Δαρείυ τε καὶ Ἀ῾ταοσσης τ῀ Κύρυ. Ἰνδοὶ δὲ εἵματα μὲν ἐνεδεδυκότες εἶχον ἐκ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα εἶχον, καὶ ὀϊστὺς καλαμίνυς· ὀπὶ δὲ, σίδηρον [h] ἦν. ἐσκελμένοι μὲν δὴ ἦσαν ἔτω Ἰνδοί· δὲ στρατηλατόμενοι Φαρναζάθρῃ [i] τῷ Ἀρταβάτεω. Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκυασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ ἄλλα, καταπερ Βάκτριοι. Ἀ῾ρίων δὲ ἦρχε Σισάμνης ὁ Ὑδάρνε῀. Πάρθοι δὲ καὶ Χορασμίοι, καὶ Σογδοί τε Ϲ Γανδάριοι Ϲ Δαδίκαι, τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες τὴν Ϲ Βάκτριοι, ἐστρατεύοντο. τυτέων δὲ ἦρχον οἵδε· Πάρθων μὲν Ϲ Χορασμίων, Ἀρτάβαζ῀ ὁ Φαρνάκεω· Σογδῶν δὲ, Ἀ῾ζάνης ὁ Ἀρτέω· Γανδαρίων δὲ, καὶ Δαδικέων, Ἀρτυφί῀ ὁ Ἀρταβάγυ. Κάσπιοι δὲ σισύρας τε [k] ἐνεδεδυκότες, καὶ τόξα ὀπιχώρια καλάμινα ἔχοντες Ϲ ἀκινάκας, ἐστρατεύοντο. ἔτοι μὲν ἄπω ἐσκυάδατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀ῾ριόμαρδον τ῀ Ἀρτυφίυ ἀδελφεόν. Σαραγγαῖοι δὲ, εἵματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες, ἐνέπρεπον· πόδια δὲ ἐς γόνυ ἀναλείνοντα εἶχον, τόξα δὲ Ϲ αἰχμὰς Μηδικάς. Σαρεγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάζυ. Πάκτυες δὲ, σισυροφόροι [k] τε ἔσαν, καὶ τόξα ὀπιχώρια εἶχον Ϲ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύντιν τ῀ Ἰθαμάτρεω.

dea Colchis. immutaverunt & ipsi nomen. Ita de se ipsi Medi commemorant. Cissii in militia cetero ornatu ut Persæ erant armati, sed pro pileis mitras ferebant. Eis dux erat Anaphes Otanis filius. Hyrcani quoque Persica armatura ornati ducem habebant Megapanum, qui postea Babylonis procurator fuit. Assyrii autem qui militabant, hunc habebant ornatum: æra in capitibus, barbarico quodam modo conserta nec facili ad enarrandum: clypeos autem, hastas, pugiones Ægyptiacis adsimiles: & præterea ligneas clavas ferro quasi callo horridas, ac lineos thoraces. Isti à Græcis Syrii vocabantur, sed à barbaris Assyrii sunt vocati. inter quos Chaldæi sunt. iis præerat Otaspes Artachæi filius. Bactrii ornatu capitis persimili illius Medici militabant, sed more gentis, arundineis arcubus & hastis brevibus. Sacæ, qui Scythæ sunt, in capitibus gestabant pilea, in acutum erectas atque compactiles, induti femoralibus: necnon arcus gentiles atque pugiones, ad hoc secures ac bipennes. Hos, quum sint Scythæ Amyrgii, Sacas appellabant; quod cunctos Scythas Persæ Sacas appellant. Bactriis & Sacis præerat Hystaspes, Darii filius & Atossæ Cyri filiæ. Indi vestiti erant amictu è lignis confecto: arcus arundineos gestabant, itemque arundineas sagittas ferro præfixas: ita instructi Indi, erant sub duce Pharnazathre Artabatis filio. Arii Medicis arcubus muniti erant, cetera Bactriorum similes. Iis præerat Sisamnes Hydarnis filius. Parthi & Chorasmii & Sogdi & Gandarii & Dadicæ eandem quam Bactrii armaturam gestantes militabant. quorum Parthis & Chorasmiis præerat Artabazus Pharnacis filius: Sogdis, Azanes Artæi filius: Gandariis & Dadicis Artyphius Artabani filius. Caspii, sisyris (*genus est rude vestis*) induti, arcus gentili more arundineos gestabant & acinaces, ducem sui agminis habentes Ariomardum Artyphii germanum. Sarangæ indumenta gestantes versicoloria decori erant, caligasque genuum tenus allevatas; sed arcus lanceasque Medicas, duce Pherendate Megabazi filio. Pactyes, & ipsi sisyras ferebant, & vernaculos arcus atque pugiones: quorum dux erat Artyntes Ithamatris filius.

Utii

a χάλκεά τε κεφάλια καὶ. b τοῖσι Αἰγυπτίοισι. c ἀγκολάτα. d ἐνδεδύκεσαν. e MS. habet ἀξίνας σαγάρεις absque interpositio καὶ. f Idem MS. habet Αἰμυργίυς. g οἱ γὰρ Πέρσαι. h σίδηρ῀. i MS. habet Φαρναζάθῃ. k In MS. est σισύρνας τε. & mox σισυρνοφόροι.

68 Utii & Myci & Paricanii eodem quo Pactyes modo armati erant sub his ducibus: Utii quidem & Myci, sub Arsamene Darii filio: Paricanii vero sub Si-
69 romitre OEobazi filio. Arabes succincti erant ziras, *amiculi genus*, arcusque recurvos, habiles & longos gestabant. Æthiopes pardorum pellibus leonumque amicti, arcus è palmarum spathis factos gerebant, longos, quatuor non minus cubitis; item breves ex arundine sagittas, pro ferro præfixas eo lapide acuminato quo sigilla sculpunt: præterea hastas & in eis capreæ cornu erat acuminatum & instar lanceæ factum; sed & clavas callo clavorum duratas habebant. Hi quum eunt in pugnam, dimidiatum corpus gypso, alterum minio illinunt. Arabum autem Æthiopumque qui super Ægyptum incolunt, dux erat Arsanes, Darii filius & Artystonæ Cyri filiæ: quam Darius ex uxoribus maxime adamans, statuam auream malleo ductam fecit. Arsanes quidem Æthiopibus qui sunt super Ægyptum, atque Arabibus præ-
70 erat. Ii autem Æthiopes qui sunt ab ortu solis, (nam duplices militabant) accensebantur Indis, forma nihil admodum à ceteris differentes, sed voce duntaxat atque capillicio. Nam Æthiopes qui ab sole sunt, promissos crines; qui ex Africa, crispos maxime inter omnes homines habent. Æthiopes autem hi ex Asia, pleraque arma eadem Indis gestabant, sed antefrontes equinas cum auribus excoriatas atque juba in capitibus, ut ipsa juba pro crista esset, & hirtæ aures equinæ rigerent. in locum clypeorum pelles gruum prætendebant.
71 Libyes autem corio armati iere, ac jaculis aduncis, duce Massage Oarizi filio.
72 Paphlagones autem capitibus gerebant consertas plectendo cassides, scuta exigua, hastas haud magnas; præterea jacula, pugionesque; pedibus inductas caligas populares ad mediam tibiam ascendentes. Eandem Paphlagonibus armaturam gestabant Ligyes & Matieni & Maryandeni & Syri. Isti autem Syri à Persis Cappadoces vocantur. Paphlagonum & Matienorum dux erat Dotus Megasidræ filius: Maryandenorum & Ligyum & Syrorum, Bryas Darii filius
73 & Artystonæ. Phryges autem proximam Paphlagonicæ armaturam gerebant paullum differentes: qui (ut Macedones ajunt)

μάτεια [a]. Οὗτοι δὲ ϵ̓ Μύκοι τε ϵ̓ Παρικάνιοι ἐσκυασμένοι ἦσαν κατάπερ Πάκτυες. τυτθὸν δὲ ἦρχον εἶδος· Οὐτίων μὲν ϵ̓ Μύκων, Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου· Παρικανίων δὲ, Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάζου [b]. Ἀράβιοι δὲ, ζείρας κατεζωσμένοι ἦσαν· τόξα δὲ παλίντονα εἶχον τοῖς δεξιὰ, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε ϵ̓ λεοντέας ἐσαμμένοι [c], τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοινίκης ἀπάλης πεποιημένα μακρά, τετραπηχέων οὐκ ἐλάσσω· ὀιστοὶ δὲ, καλαμίνους εἶχον μικρούς [d]. ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπῆν λίθος ὀξὺς πεποιημένος, τῷ ϵ̓ τὰς σφρηγῖδας γλύφουσι. πρὸς δὲ, αἰχμὰς εἶχον, ἀντὶ δὲ, κέρας δορκάδος ἐπῆν ὀξύ, πεποιημένον τρόπον λόγχης. εἶχον δὲ ϵ̓ ῥόπαλα τυλωτά. ξ δὲ σώματος τὸ μὲν ἥμισυ ἐξηλείφοντο ἰόντες ἐς μάχην, γύψῳ· τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ, μίλτῳ. Ἀράβιων δὲ ϵ̓ Αἰθιόπων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάνης [e] ὁ Δαρείου ϵ̓ Ἀρτυστώνης τῆς Κύρου γυναικός· τὴν μάλιστα ἐτίμησε τῶν γυναικῶν Δαρεῖος, εἰκόνα χρυσέην σφυρήλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιόπων ϵ̓ Ἀράβιων ἦρχε Ἀρσάνης [e]. Οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες (διξοὶ γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) παρεσκεύαστο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἑτέροισι, φωνῇ δὲ ϵ̓ τρίχωμα μοῦνον. οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου Αἰθίοπες, ἰθυτριχέες εἰσί· οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης, ὀλοτρίχοτατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. ἦσαν δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης Αἰθίοπες, τὸ μὲν πολὺ καλάπερ Ἰνδοὶ ἐσκευάκεσαν, πλὴν ἵππων· ἐπὶ γὰρ τῇσι κεφαλῇσι, καὶ τοῖσι ὠσὶ ἐνδεδαρμένα, καὶ τῇ λοφιῇ [f]. καὶ ἀντὶ μὲν λόφου, ἡ λοφιὴ κατέχει· τὰ δὲ ὦτα τῶν ἵππων, ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον. περιβλήματα δὲ ἀντὶ ἀσπίδων ἐποιεῦντο γερέων δορᾶς. Λίβυες δὲ σκυτίνῳ μὲν σκευῇ ἔσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ ἐπικαύτοισι χρεώμενοι· ἄρχοντα δ' εἶχον τὸν Μασσαγέην τὸν Ὀαρίζου [g]. Παφλαγόνες δ' ἐσκευάδατο, ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράνεα πεπλεγμένα, ἀσπίδας δ' μικρὰς, αἰχμὰς δ' ἐ μεγάλας· τὰς δ', ἀκόντια ϵ̓ ἐγχειρίδια· περὶ δὲ τοῖς πόδας, πέδιλα ὑπῆκτο ἐς μέσην κνήμην ἀναπεινοντα. Λίγυες δὲ, καὶ Ματιηνοὶ, καὶ Μαριανδυνοί τε ϵ̓ Σύροι, τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι, ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύροι [h] ὑπὸ τῶν Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν νυν ϵ̓ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου [i] ἦρχε· Μαριανδυνῶν δὲ ϵ̓ Λιγύων, καὶ Σύρων, Βρύης [k] ὁ Δαρείου τε ϵ̓ Ἀρτυστώνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες (ὡς Μακεδόνες λέ-

γουσι)

a Ἀραβίτιον τὸ Ἰτραμίτιον. b Οἰοβάζου. c ἐσαμμένοι. d μακεδνὸς. e Ἀραβίης bis. f τῇσι λοφιῇσι. g Μασσάγγου τοῦ Ὀαρίζου. h Σύριοι. i Megasidri. k Bryenis.

Pergit continuatio eiusdem argumenti. Briges, mox Phryges. Meones facti Lydi. Mysi coloni Phrygum. Bithyni olim Thraces ad Strymonem.

γυσι) σκαλέονται Βρίγες [a] χρόνον ὅσον Εὐρωπηίοι ἐόντες συνοίκησαν [b] Μακεδόσι· μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην, ἅμα τῇ χώρῃ τὸ ἔνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατάπερ Φρύγες ἐσταάχαρ, ἐόντες Φρυγῶν ἄποικοι. τυτέων σφαμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δαρείῳ ἔχων θυγατέρα. Λυδοὶ γὰρ ἁπάντων τῶν Ἑλλωικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ γὰρ Λυδοὶ, Μήονες σκαλεῶντο πάλαι· ὕστερον δὲ Λυδὸς Ἄτυος ἔχων τὸ ἐπώνυμίω, μεταβαλόντες τὸ ἔνομα. Μυσοὶ γὰρ, ὑπὸ μὲν τῶσι κεφαλῆσι εἶχον κράνεα ὑπηχώρια, ἀσπίδας δὲ μικρὰς. ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ὑπερκαύτοισι. ὕστοι δέ εἰσι Λυδῶν ἄποικοι· ἀπ' Οὐλύμπου δὲ ὄρεος καλέονται Οὐλυμπηνοί. Λυδῶν δὲ τῶν Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρνης ὁ Ἀρταφέρνεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι. Θρήικες δὲ, ὑπὸ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες, ἐστραιεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα, κιθῶνας· ὑπὸ δὲ, ζειρὰς περιβεβλημένοι ποικίλας· περὶ δὲ τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας, πέδιλα νεβρῶν [c]· ἄκοντά τε καὶ πέλτας, καὶ ἐγχειρίδια μικρά. ὕστοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, σκληῆσιν Βιθυνοί· τὸ δὲ πρότερον σκαλέοντο (ὡς αὐτοὶ λέγουσι) Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξαναστῆναι δὲ φασι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τὸν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης [d] ὁ Ἀρταβάνου. ἀσπίδας μὲν ὠμοβοίνας εἶχον μικρὰς, καὶ περόλογχους δύο λυκεργέας [e] ἑκάστους εἶχε· ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα· περὶ δὲ τοῖσι κράνεσι, ὦτά τε καὶ κέρεα περισσὰ βοὸς χάλκεα. ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι. τὰς δὲ κνήμας ράκεσι φοινικέοισι κατελίχαρ. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι Ἄρεός ἐστι χρηστήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μήονες, Λασόνιοι δὲ καλεύμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκυλώ· τὴν ἐγὼ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλίκων πόλιν διεξιὼν φράσω, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμάς τε βραχέας εἶχον, καὶ εἵματα ἐνεπεπορπέατο. εἶχον δὲ αὐτέων τόξα μετρίως Λύκια· περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τυτέων πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑστάνεω. Μόσχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς σμικρὰς· λόγχας δὲ ἐπῆσαν μεγάλας. Τιβαρηνοὶ δὲ, καὶ Μάκρωνες, καὶ Μοσύνοικοι, καπάπερ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο. τούτους δὲ συνέπασσον ἄρχοντες οἵδε· Μόσχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς, Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ Παρμύος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου· Μάκρωνας δὲ καὶ Μοσσυνοίκους, Ἀρταΰκτης ὁ Χερασμίεω, ὃς Σηστὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μάρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ὑπηχώρια πλεκτὰ

junt) tamdiu vocati sunt Briges, quamdiu EUropæi fuerunt, Macedonum accolæ; transgressi autem in Asiam, una cum loco nomen immutavere in Phryges. Armenii Phrygum cultu armati erant, utique illorum coloni. His utrisque præerat Artochmes, qui Darii filiam in matrimonio habebat. Lydi proxime ad Græcorum armaturam accedebant, olim Meones vocati: pristinoque nomine mutato, à Lydo Atyis filio cognomen acceperunt. Mysi super capita gentiles galeas ferebant, scutula quoque ac adusta jacula. Sunt autem Lydorum coloni; à monte Olympo Olympieni nominati. Horum utrisque præerat Artaphernes Artaphernis filius, qui collega Datis Marathonem invasit. Thraces vulpinas pelles capitibus gestabant, corpus tunicis, & insuper circumdati variis ziris; ad pedes ac tibias caligæ hinnulorum: ferentes præterea jacula & peltas & pugiunculos. Isti transgressi in Asiam, vocati sunt Bithyni, prius appellati (ut ipsi ajunt) Strymonii, quod Strymonem accolerent: à suisque sedibus exactos se dicunt à Teucris & Mysis. Thracibus autem qui Asiam incolunt præerat Bassaces Artabani filius, gestantibus brevia è crudo corio scuta, & bina singulis venabula ad lupos urgendos, in capitibus æreas cassides, & super cassides ex ære factas aures bovis & cornua, impositis etiam cristis; tibias autem fasciis purpureis involutas. Martis oraculum apud hos viros est. Cabelees Meones (qui Lasonii vocantur) eundem cultum gerebant Cilicibus: quem ego, quum ordine ad Cilices veniam, indicabo. Milyæ autem hastas breves gerebant, & vestes fibulis substrictas, & eorum nonnulli Lycios arcus, in capitibus galeas è pellibus factas. Horum omnium præfectus erat Badres Hystanis filius. Moschi ligneas circa capita galeas gerebant, scutaque ac hastilia brevia, sed longa in hastilibus spicula. Eodem quo Moschi ornatu militabant Tibareni, & Macrones, & Mosynœci, quos hi regebant: Moschos & Tibarenos Ariomardus, Darii filius & Parmyis filiæ Smerdis, filii Cyri. Macrones & Mosynœcos Artayctes, Cherasmis filius, qui Sesti in Hellesponto præses erat. Mares in capitibus gentiles cassides plexas gerebant,

κατὰ

a MS. habet Φείγες. b συνοίκων. c νεβρῶν. d Βαγαβάκης. e Λυκιουργίας.

bant, scutaque coriacea parva & jacula. Colchi capita tegebant galeis lignois; aderant scuta ex crudo bovis tergore parva & hastæ breves, præterea machæræ. Præerat autem Maribus & Colchis Pharandates Teaspis filius. Allarodii & Saspires eodem quo Colchi ornatu militabant, duce Masistio Siromitræ filio. 80 Insulanæ gentes, quæ rubro è mari sequutæ sunt ex iis insulis ad quas transportare rex solet quos è suis locis summovet, gerebant proxima Medis & vestimenta & arma: quibus præerat Mardontes Bagæi filius, qui apud Mycalen dux secundo post hæc anno in pugna 81 oppetiit. Hæ erant nationes quæ per continentem ibant, ex quibus constabat pedester exercitus: quibus ii præerant qui commemorati sunt, quique ordinarant milites enumeraverantque & præfectos mille militum, & præfectos decem millium delegerant. nam hi creaverant centuriones decurionesque. Erant & alii agminum & gentium prætores: verum ii qui nominati sunt, erant 82 duces. Horum tamen & totius exercitus pedestris imperatores erant, Mardonius Gobryæ filius, & Trintatæchmes filius Artabani, qui dissuaserat bellum Græciæ inferendum, & Smerdones Otanis filius, ambo hi fratrum Darii filii, Xerxis patrueles: & Masistes Dario & Atossa genitus, & Gergis Arizi & Megabyzus Zopyri filius. 83 Hi erant imperatores omnium pedestrium copiarum, præter illa delecta Persarum decem millia, quibus præerat Hydarnes Hydarnis filius: qui Persæ vocabantur immortales, ob hoc, quod siquis eorum aut nece aut morbo numerum imminueret, alius sufficiebatur: nec unquam plures erant paucioresve decem millibus. Præcipuo inter omnes cultu erant Persæ decori, & iidem præstantissimi. Armaturam quidem habebant talem, quæ dicta est: & præterea multo & immenso auro conspicui, ducentes una carrucas cum pallacis ac familia permulta eaque belle ornata: necnon camelos ac jumenta, præter ceteros milites, quæ commeatum portabant. 84 Equitant autem hæ nationes: sed non omnes habebant equos, verum hæ solæ: Persæ, qui eadem erant qua peditatus armatura ornati, nisi quod quidam illorum gestabant in capitibus opera ex ære ferroque ductilia.

Sunt

κατὰ εἶχον, ἀσπίδας ἢ δερματίνας μικρὰς, καὶ ἀκοντία. Κόλχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοίνας μικρὰς, αἰχμάς τε βραχέας· πρὸς δὲ, καὶ μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης [a] ὁ Τεάσπιος. Ἀλλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπιρες, καλάπερ Κόλχοι ὡπλισμένοι ἐστρατεύοντο. τυτέων δὲ Μασιστίων ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. Τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπέμενα, νήσων δὲ ἐν τῇσι τὰς ἀναστάσας καλεομένας κατοικίζει βασιλεὺς, ἀγχόσατα τοῖσι Μηδικοῖσι εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὅπλα. τυτέων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίου, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων, δευτέρῳ ἔτεϊ τυτέων ἐτελευτήσε ἐν τῇ μάχῃ. Ταῦτα μὲν τὰ κατ' ἤπειρον στρατόμενά τε ἔθνεα, καὶ τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν [b]. τυτέων ὧν καὶ στρατὸν ἦρχον ἅδε οἵπερ εἰρέατην· καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμήσαντες, ἅδε ἔσαν· καὶ χιλιάρχας τε καὶ μυριάρχας ἀποδέξαντες· ἑκατοντάρχας τε καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι. τελέων τε καὶ ἐθνέων ἔσαν ἄλλοι σημάντορες. ἔσαν μὲν δὴ ἅδε, οἵπερ εἰρέαται, ἄρχοντες. Ἑστρατήγεον δὲ τυτέων τε καὶ ἁπάντων στρατὸν πεζὸν, Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω, καὶ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου, ἐὼν γνώμην ἀμείνων μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ Σμέρδομις ὁ Ὀτάνεω, Δαρείου ἀμφότεροι ἐόντες ἀδελφεῶν παῖδες, ἔξοχοι δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί· καὶ Μασίστης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀτόσσης παῖς, καὶ Γέργις ὁ Ἀρίζου [c], καὶ Μεγάβυζος ὁ Ζωπύρου. Οὗτοι ἔσαν στρατηγοὶ ἁπάντων στρατὸν πεζὸν [d], χωρὶς τῶν μυρίων. τῶν δὲ μυρίων τυτέων Περσέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ Ὑδάρνεω· ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι ἔτσι ἀπὸ τῶνδε [e]· εἴ τις αὐτέων ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν, ἢ γηράτῳ βιαιωθεὶς, ἢ νούσῳ, ἄλλος [f] ἀνὴρ αἱρέετο· καὶ ἐγίνοντο οὐδαμῇ ἔλασσονες μυρίων, οὔτε πλείονες. κόσμον δὲ τοιόνδε παρείχοντο πρῶτοι πάντων Πέρσαι, καὶ αὐτοὶ ἄξιοι ἔσαν. σκεύεϊ μὲν τοιούτῳ εἶχον ἅπερ εἴρηται· χωρὶς δὲ χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον εἶχον ἐνέπεσαν· ἁρμαμάξας τε ἅμα ἕποντο, ἐν δὲ, παλλακὰς καὶ θεραπήϊον πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον. σῖτα δὲ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε καὶ ὑποζύγια ἦγον. Ἱππεύει δὲ τούτῳ τῷ ἔθνεϊ· πολλῷ δὲ πάντα παρεῖχετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μοῦνα· Πέρσῃσι μὲν, τῷ αὐτῷ ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτέων. πολλῷ δὲ τῇσι κεφαλῇσι εἶχον ἔνιοι αὐτέων καὶ χάλκεα καὶ σιδήρεα ἐξεληλαμένα πτήματα.

Εἰσὶ

a Φαρανδάτης. b ἐς τὸ πεζόν. c Ἀρίζεω. d στρατηγοὶ ἁπάντων στρατὸν πεζόν. e MS. habet ἔτσι ἀπὸ τῶνδε ἐπὶ τῶνδε. f ἄνηρ.

Quarundam gentium arma. Præfecti ſummi equitum. Infortunium Pharnuchis.

Εἰσὶ δέ τινες νομάδες ἄνθρωποι Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τε Περσικῆς τε καὶ τῆς Πακτυϊκῆς· οἱ παρείχοντο μὲν ἵππων ὀκτακισχιλίην, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα, οὔτε σιδήρεα, ἔξω ἐγχειριδίων. ἱρέωντα δὲ σφῆσι πεπλεγμένης ἐξ ἱμάντων, τούτῃσι [a] πίσσωσι ἔρχονται ἐς πόλεμον. ἡ δὲ μάχη τοιήδε τις ἀνδρῶν, ἥδε· ἐπεὰν συμμίσγωσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σφείας, ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχούσας· ὅτου δ' ἂν τύχῃ, λαβόντες τὸν ἵππον, λαβόντες τὸν ἄνθρωπον, ἐπ' ἑωυτὸν ἕλκει. οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι [b] ἐμπαλασσόμενοι διαφθείρονται. τοιήδε μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τὰς Πέρσας. Μῆδοι δὲ, τὸν περ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευὴν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἰνδοὶ δὲ σκευὴν μὲν ἐσεσύχατο τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον δὲ κέλητας καὶ ἅρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἅρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἀγριοι. Βακτριοι δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Λίβυες δὲ καὶ αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ. ἤλαυνον δὲ καὶ σφι πάντες ἅρματα. ὡς δ' αὕτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσύχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀραβίοισι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ [c] ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαυνον δὲ πάντες καμήλους, ταχυτῆτα [d] ἐν λειπομένους ἵππων. Ταῦτα τὰ ἔθνεα μοῦνα ἱππευόμενα. ἀριθμὸς δὲ τῶν ἵππων ἐγίνετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων [e] καὶ τῶν ἁρμάτων. οἱ μέν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐπετετάχατο [f] κατὰ τέλεα· Ἀραβίοισι δὲ, ἔσχατοι ἐτετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων ἔτι ἀνεχομένων τὰς καμήλους, ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ φοβέοιτο τὸ ἱππικόν. Ἵππαρχοι δὲ ἦσαν Ἀρμαμίθρης τε καὶ Τιθαῖος, Δάτεω παῖδες· ὁ δὲ τρίτος σφίσι συνίππαρχος Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νοσέων· ὡς γὰρ ὁρμέωντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορῇ τοιῇδε ἔπεσε [g] ἀνεθέλητον. ἐλαύνοντι γὰρ οἱ, ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων· καὶ ὁ ἵππος ἐκ παρόδου ἐφοβήθη τε, καὶ σὰς ὀρθὰς ἀπέστησατο τὸν Φαρνούχεα· πεσὼν δὲ, αἵματός τε ἤμεε, καὶ ἐς φθίσιν τοῖσι ἐνέπεσε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ὀργὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὡς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότεα ἀπαγαγόντες, ἐν τοῖσι [h] γόνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω παρελύθη τὴν ἡγεμονίης. Τῶν δὲ τριήρεων ἀριθμὸς μὲν ἐγίνετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι καὶ χίλιαι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἵδε· Φοί-

Sunt autem quidam paſtorii homines, qui Sagartii appellantur, gens quidem etiam ſermone Perſica, ſed cultu inter Perſicum & Pactyicum, qui contulerunt equitatum octo millium equitum, armaturam neque ahenearn neque ferream aſſueti ferre, præter pugiones, utentes reſte è loris conſerta, qua freti in bellum eunt. Eſt autem pugna eorum virorum hujuſmodi: Cum hoſte congredientes injiciunt eas reſtes in ſummo habentes laqueos, qui quum aut equum aut hominem adepti ſunt, eum ad ſe trahunt: ita illi ſeptis illaqueati conficiuntur. Talis horum pugna eſt, iidemque inter Perſas erant collocati. Medi eandem equites quam pedites armaturam gerunt: & item Ciſſii. Indi quoque eandem quam peditatus ſuus geſtant armaturam. ceterum equos ſingulares agebant & currus: quibus curribus ſuberant & equi & aſini agreſtes. Bactrii eodem ornatu inſtructi erant equites quo pedites, & item Caſpii. Afri & ipſi eandem quam pedites armaturam gerebant: curruum autem hi cuncti erant agitatores. Caſpii quoque & Paricanii itidem atque ſuus peditatus inſtructi erant. Necnon Arabes eo quo pedites ornati cultu; ſed cuncti agitabant camelos nihilo inferiores equis pernicitate. Hæ ſolæ gentes erant equeſtres. Fuitque numerus equitum, octoginta millia, præter camelos & currus. Et alii quidem equites per ordines fuerunt appoſiti: Arabes autem in ultimo locati, ob id poſtremi ne equitatus conſternaretur, equis camelos non tolerantibus. Equitatus autem præfecti erant, Harmamithres & Tithæus, filii Datis: quorum tertius collega Pharnuches Sardibus erat relictus ægrotus. Nam quum Sardibus proficiſcerentur, in calamitatem incidit inſciens. equitante enim eo canis ſub pedes equi intercurrit: quo equus improviſo territus atque erectum ſeſe attollens, Pharnuchem excuſſit. Hic collapſus ſanguinem vomuit, & morbus tranſiit in tabem. Equo autem, à caſu ſtatim domini, fecerunt famuli ut ille juſſerat: Abducto namque in eum locum ubi dominum ſtraverat, crura in genibus abſciderunt. Itaque Pharnuches ita à præfectura ſummotus eſt. Porro triremes inito numero fuere mille ducentæ & ſeptem; quas hi præbuere: Phœ-

85 86 87 88 89

a πῆχι. b ἄρκυσι. c αὐτῷ κ. d ταχυτῆτι e τῶν ἅμα καμήλων. f ἐπιλάχα. g ἐόντος. h οὐ τοῖσι.

Phœnices, cum Syriis qui Palæstinam incolunt, trecentas, hunc in modum ornati: Circa capita galeas Græcanicis proximas gerebant, induti thoracibus lineis, cum scutis umbone carentibus, cumque jaculis. Hi Phœnices, ut ipsi memorant, quondam mare rubrum accolebant: illinc transgressi, maritima Syriæ habitant. Is autem tractus Syriæ, & quicquid Ægypto tenus est, Palæstina vocitatur. Ægyptii ducentas præbebant naves. Hi circa capita cassides forcipiculatas gerebant, concava autem scuta magnis umbonibus prædita, ac hastas nauticas, & grandes bipennes: eorum turba thoraces gerebat ac magnas machæras. Hunc in modum isti armati e-
90 rant. Cyprii autem centum quinquaginta naves præbebant, hoc modo armati: Reges eorum mitris redimita capita habebant; reliqui tunicas gestabant, cetera ut Græci. Quorum illæ gentes sunt partim à Salamine & Athenienſibus, partim ab Arcadia, partim à Cythno, partim à Phœnice, partim ab Æthiopia o-
91 riundi, ut ipsi Cyprii ajunt. Cilices, centum naves. hi circa capita ferebant gentiles galeas, pro scutis parmulas è crudo bovis corio factas, laneis tunicis induti: bina singuli jacula gestantes, & ensem machæris Ægyptiacis persimilem. Hi quondam Hypachæi appellati fuerant, sed à Cilice Agenoris filio, viro Phœnice, illud nomen acceperunt. Pamphyli, triginta naves, Græcanicis armis ornati: qui ab illis originem ducunt, qui cum Amphilocho & Calchante è
92 Troia dissecti fuerunt. Lycii præbuerunt naves quinquaginta, thoracibus ocreisque instructi; arcubus quoque è corno factis, & arundineis sagittis sine pennis, atque jaculis: gerentes ex humeris suspensas capræ pellem, & in capitibus pilea pennis circumcoronata, quinetiam pugiones & falces. Hi è Creta oriundi, quondam Termilæ nominati, sed à Lyco Pandionis filio, viro Athenienſi, Ly-
93 cii fuerunt cognominati. Dorienses qui sunt ex Asia, naves triginta. hi Græca gerebant arma, è Peloponneso propagati. Cares, septuaginta naves, cetera Græco more ornati, sed & falces & pugiones gerebant. qui quales prius appellati fuerint, in prioribus libris dictum
94 est. Iones, centum naves, armati Græco

Φοίνικες μὲν, σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, τριηκόσιας, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλληνικόν· ἐνεδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους· ἀσπίδας δὲ ἴτυος οὐκ ἐχούσας εἶχον, καὶ ἀκόντια. ἔστι δὲ οἱ Φοίνικες τοπαλαιὸν οἴκεον, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ· ἐνθεῦτεν δὲ διαβάντες τὸ Συρίης οἰκέουσι τὸ πρὸς θαλάσσαν· τὸ δὲ Συρίης τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν, Παλαιστίνη καλέεται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. ἔστι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλωτὰ, ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἴτυς μεγάλας ἐχούσας, καὶ δόρατά τε ναύμαχα, καὶ τύχας μεγάλας. τὸ δὲ πλῆθος αὐτέων, θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον. ἔστι μὲν ὕστω ἐστελλάδαρ. Κύπριοι δὲ παρεῖχοντο νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε· τοὺς μὲν κεφαλὰς εἰλίχαρ μίτρῃσι οἱ βασιλῆες αὐτέων, οἱ δὲ ἄλλοι εἶχον κιθῶνας· τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες. τούτεων δὲ τοσάδε ἔθνεά ἐστι· οἱ μὲν, ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηναίων· οἱ δὲ, ἀπ' Ἀρκαδίης· οἱ δὲ, ἀπὸ Κίθνου· οἱ δὲ, ἀπὸ Φοινίκης· οἱ δὲ, ἀπὸ Αἰθιοπίης, ὡς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρεῖχοντο νέας· ἔστοι δὲ αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἀπίχωρα, λαισήιά τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοίνης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινεοὺς ἐνεδεδυκότες. δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα. ἔστι μὲν τοπαλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριήκοντα παρεῖχοντο νέας, Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευασμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι ἔστι, εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης ἀποσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι δὲ παρεῖχοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἐόντες καὶ κνημιδοφόροι. εἶχον δὲ τόξα κραναΐνα, καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους ἀπτέρους, καὶ ἀκόντια· ἐπὶ δὲ, αἰγὸς δέρμα φορέει τοὺς ὤμους ἀμπεχόμενον [a]· φορέει δὲ τῇσι κεφαλῇσι πίλους πτεροῖσι περιεστεφανωμένους. ἐγχειρίδια δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ, Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης γεγονότες· ἀπὸ δὲ Λύκυ τοῦ Πανδίονος, ἀνδρὸς Ἀθηναίου, ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Δωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίης, τριήκοντα παρεῖχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα, καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου [b]. Κᾶρες δὲ, ἑβδομήκοντα παρεῖχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλμένοι· εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. ἔστοι δὲ, οἵ τινες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἰρηται. Ἴωνες δὲ, ἑκατὸν νέας παρεῖχοντο, ἐσκευα-

a δέρμα περὶ τοὺς ὤμους ἀμπεχόμενον. b γεγονότες ἐκ Πελοποννήσου.

Insulani, Æolenses, Helleſpontii præter Abydenos & ex Ponto. Militares in eis Perſæ, Medi & Sacæ. Qui duces claſſis: item illuſtriores in ea viri.

ϛμένοι ὡς Ἕλληνες. Ἴωνες δ', ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοπννήσῳ οἴκεον τῷ νῦν καλεομένῳ Ἀχαιΐῃ, καὶ πρὶν ἢ Δαναόν τε καὶ Ξοῦθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὡς Ἕλληνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες· ἀπὸ δὲ Ἴωνος τοῦ Ξούθου, Ἴωνες. Νησιῶται δὲ, ἑπτακαίδεκα παρεῖχοντο νέας, ὡπλισμένοι ὡς Ἕλληνες· καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἰωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ αἱ δυώδεκα πόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων [a]. Αἰολέες δὲ, ἑξήκοντα νέας παρεῖχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὡς Ἕλληνες, καὶ τοπύλαι καλεόμενοι Πελασγοὶ, ὡς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι δὲ, πλὴν Ἀβυδηνῶν· (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ πρόσταγμα ἐκ βασιλέος κατὰ χώρην μένειν, φύλακας εἶναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ Πόντου στελλόμενοι, παρεῖχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὡς Ἕλληνες· εἰσὶ δὲ, Ἰώνων τε καὶ Δωριέων ἄποικοι. Ἐπεβάτευον δὲ ὑπὸ πασέων τῶν νεῶν Πέρσαι, καὶ Μῆδοι, καὶ Σάκαι. τῶν δὲ ἄρισα πλεούσας παρεῖχοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων, Σιδώνιοι. τούτοισι πᾶσι τε καὶ τοῖσι ἐς τὸ πεζὸν πεπαγμένοισι αὐτέων ἐπῆσαν ἑκάστοισι ὑπαρχώμενοι ἡγεμόνες. τὰ ἐγὼ (οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργουσι ἐς ἰσοψήφιος λόγον) οὐ προσμέμνημαι. οὔτε γὰρ ἔθνεα ἑκάστων ἀπάξιοι ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἔν τ' ἔθνεϊ ἑκάστῳ ὁσαπερ πόλιες, τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἵποντο δὲ ὡς οὐ στρατηγοὶ, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στελλόμενοι δοῦλοι. ἐπὶ στρατηγοί τε καὶ ἄρχοντες οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος, καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἑκάστων, ὅσοι αὐτέων ἦσαν Πέρσαι, εἰρήσεταί μοι. Τῶν δὲ ναυτικῶν ἐστρατήγεον οἵδε· Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρείου, καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω, καὶ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβάτεω, καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου· τούτων μὲν Ἀριόμαρδός τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς, Ἀριαβίγνης, ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρός· Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεός· τῶν δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ, καὶ πεντηκόντεροι, καὶ κέρκυροι, καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα μακρὰ [b] συνελθόντα ἐς τὠυτὸ ἐφάνη τρισχίλια. Τῶν δὲ ὑπιστρατευόντων μετὰ γε τὰς στρατηγὰς, οἵδε ἦσαν ὀνομαστότατοι, Σιδώνιος Τετραμνήστου Ἀνύσεω [c], καὶ Τύριος Μάρτυος Σιρώμου [d], καὶ Ἀραδίου [e] Νέρβαλος Ἀγβάλου [f], καὶ Κίλιξ Συέννεσις Ὠρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκου Σίκα· καὶ Κύπριοι, Γόρτυς τε Χέρσιος, καὶ Τιμώναξ ὁ Τιμαγόρεω· καὶ Κᾶρες, Ἰσσαῖός τε ὁ Τύμνεω, καὶ Πίγρης [g] ὁ Σελδόμεω, καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω.

co ritu: qui quandiu in Peloponneſo regionem, quæ vocatur nunc Achaia, incoluerunt, & ante adventum Danai & Xuthi in Peloponneſum, ut Græci ajunt, vocabantur Pelaſgi Ægialees, *litorales*, ſed ab Ione Xuthi filio, Iones ſunt appellati. Inſulani, naves decem 95
& ſeptem, armati ut Græci: & ipſi Pelaſgica gens, ſed mox Ionica ob eandem cauſſam, & duodecim oppida Ionica ab Athenis. Æolenſes, ſexaginta naves, more Græco armati, & olim Pelaſgi (ut apud Græcos fertur) vocati. Helleſpontii, præter Abydenos, quibus mandatum erat ab rege ut loco manerent ad pontes cuſtodiendos, ceterique è Ponto, dabant centum naves, Græce ornati, Ionum ac Dorienſium coloni. In omnibus autem navibus epi- 96
batæ erant Perſæ & Medi & Sacæ; quarum optime navigantes præbuere Phœnices, & inter Phœnices, Sidonii. His omnibus, & item pedeſtribus eorum copiis præfecti erant populares duces: quorum ego (quia ratio hiſtoriæ non exigit neceſſario) non faciam mentionem. Neque enim ſingularum nationum duces digni memoria fuere, quarum quot urbes, tot duces extitere: ſequebantur enim non ut ductores, verum ut alii bellantes ſervi: quoniam duces & præfecti penes quos ſumma imperii erat, & ſingularum gentium principes, quinam eorum Perſæ fuerint, à me commemoratum eſt. Nauticis autem hi copiis præ- 97
fuere: Ariabignes Darii, & Prexaſpes Aſpathinis, & Megabazus Megabatis, & Achæmenes Darii filius. Ionicæ quidem claſſi & Caricæ Ariabignes, ex Dario & filia Gobryæ genitus: Ægyptiacæ autem Achæmenes, Xerxis ex utroque parente germanus: reliquæ autem claſſi reliqui duo. Porro triginta aut quinquaginta remorum navigia, & cercuri, cum hippagogis, longa, contracta conſtat ad tria millia perveniſſe. E- 98
orum autem qui in claſſe erant, ſecundum duces, illuſtriſſimi fuere, Sidonius Tetramneſtus Anyſi filius, & Tyrius Marten Siromi, & Aradius Nerbalus Agbali, & Cilix Syenneſis Oromedontis, & Lycius Cyberniſcus Sicæ filius. Cypril autem, Gortus Cherſis, & Timonax Timagoræ filius. Carum vero Hiſtiæus Tymnis, & Pigres Seldomi, & Damaſithymus Candaulis filius.

Alio-

Τῶν

a Ἀθηναίων. b μικρὰ. c Ἀνήσου. d Μάρκου Σιρώμου. e Ἀραδίου. f Ἀγβάλου. g Πύγρης.

Artemisia in navali exercitu describitur. Xerxes è curru pedestres, ex navi navales copias inspicit. Hinc ejus sermo jactabundus cum Demarato.

99 Aliorum nunc præfectorum mentionem facere supersedeo, tanquam non necesse habens. Verum Artemisiæ præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem adversus Græciam sequutæ: quæ defuncto viro, & ipsa tyrannidem obtinens, quum & filius ei esset adolescens, præstantia animi atque virilitate in militiam concessit nullâ adacta necessitate. Nomen ei erat Artemisiæ, Lygdamis filiæ, paternum genus ex Halicarnasso, maternum è Creta. Imperans hæc Halicarnassensibus, & Cois, & Nisyriis, & Calydniis, quinque cum navibus venit, & universæ classis post Sidonias, naves præbuit celebratissimas. Eadem apud regem optimas inter omnes socios sententias dixit. Quas civitates recensui sub illius imperio fuisse, earum universam gentem annuo Doricam esse; Halicarnassenses quidem Trœzenios, ceteros autem Epidaurios. Hactenus de
100 nautico exercitu. Xerxes, inito copiarum numero, militibus compositis, concupivit illos lustrando oculis obire: quemadmodum & fecit. Itaque inscenso curru unamquamque nationem lustrans, percontabatur; quam professionem scribæ excipiebant, donec ab extremis ad extremos equitum peditumque perventum est. Hoc perfecto, & navibus in mare deductis, ibi Xerxes è curru in navem Sidoniam transcendit: residensque sub aureo tabernaculo, prætervehensque navium proras scisitabatur de singulis itidem ut de terrestri exercitu fecerat, describique jubebat. Enimvero navarchi productas à litore quatuor fere plethrorum spatio naves stabilierant, conversis ad terram proris, omnes versus frontem, propugnatoribus quoque tanquam ad prœlium armatis; quos Xerxes inter proras & litus navigans con-
101 spicabatur. Ubi autem & classem lustravit, egressus navi arcessivit Demaratum Aristonis filium, comitem hujus adversus Græciam expeditionis, eique arcessito ita inquit, Demarate, juvat nunc me quæ cupio abs te interrogare, qui & Græcus es, & non ex minima neque maxime invalida civitate, ut audio tam ex te quam ex aliis Græcis, qui in sermones mecum veniunt. nunc igitur hoc mihi expone, nunquid Græci sustinebunt manus contra me levare. nam, ut ego opinor, nec si omnes Græci ac ceteri

Τῶν μέν νυν ἄλλων ὑ Θαμέμνημαι ταξιαρχέων, ὡς οὐκ ἀναγκαζόμενος· Ἀρτεμισίης ἦ, τ μάλιστα θῶυμα ποιεῦμαι, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικὸς, ἥτις ἀποθανόντος ἔ ἀνδρὸς, αὐτή τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα, καὶ παιδὸς ἐπαρχοῦντος νεηνίεω, ἐπὶ λήμματός τε καὶ ἀνδρηίης ἐστρατεύετο, ἐδεμιῆς ἐούσης ἀναγκαίης. ὄνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ ἦ ἦν Λυγδάμιος· γένος ἦ ἐξ [a] Ἁλικαρνησσέ, τὰ μὲν πατρὸς, τὰ μητρόθεν ἦ, Κρῆσσα. ἦρχε δὲ Ἁλικαρνησσέων τε καὶ Κώων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη· καὶ σωματοφύλαξ τ στρατηΐης, μετά γε τὰς Σιδωνίων, νέας ἐνδοξοτάτας παρεῖχε. πάντων ἦ τ συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλέϊ ἀπεδέξατο. τ ἦ κατέλεξα πολίων ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὸν Δωρικόν· Ἁλικαρνησσέας μὲν, Τροιζηνίους· τὰς ἦ ἄλλας, Ἐπιδαυρίους. ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται. Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἐξεθυμήθη τε, καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφέας διεξελάσας θηήσασθαι· μετὰ δὲ, ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπ' ἅρματος παρ' ἔθνος ἓν ἕκαστον, ἐπυνθάνετο. καὶ ἀπεγράφοντο οἱ γραμματισταί· ἕως ἐξ ἑκάτων ἐς ἑκατὸν ἀπίκετο καὶ τ ἵππον καὶ ἔ πεζόν. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεπίητο, τ νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ ἔ ἅρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσέῃ. καὶ παρέπλεε πρόσω τὰς πρώρας τ νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τ πεζόν, καὶ ἀπεγραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα [b] πλέθρα ἀπὸ ἔ αἰγιαλοῦ, ἀνεκώχευον τὰς πρώρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδόν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον. ὁ δ', ἐντὸς τ πρωρέων πλέων ἐθηεῖτο καὶ ἔ αἰγιαλοῦ. Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε, καὶ ἐξέβη ἐκ τ νεὸς, μετεπέμψατο Δημάρητον τ Ἀρίστωνος συστρατεύσαντα αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καλέσας δ' αὐτὸν, εἴρετο ,,τάδε, Ὦ Δημάρητε, νῶϊ μοί σε ἡδύ τι ἐστὶ ,,ἐπείρεσθαι τὰ θέλω. σὺ εἶς Ἕλλην τε, καὶ ,,(ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τ ἄλλων ,,Ἑλλήνων τ ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων) πό-,,λιος ἔτ' ἐλαχίστης, ἔτ' ἀσθενεστάτης. νῶϊ ὦν ,,μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπομενέουσι ,,χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. ἐ γὰ, ὡς δοκέω ,,ἐγὼ, ἐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες, καὶ οἱ λοιποὶ

a Hæc vocula ἦ non est in MS. b ὅσον πλέθρα.

Demarati ex vero reſpondere juſſi celebratio Græcorum, ſed maxime Lacedæmoniorum, quam ridendo refutat Xerxes.

„οἱ πρὸς ἑσπέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλλεχθεί-
„ησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ὀπίσω ἰόντα
„μεῖναι, μὴ ἐόντες ἀριθμοί. ἐθέλω μέντοι καὶ
„τὸ ἀπὸ σεῦ, οἱηῖόν τι λέγεις περὶ αὐτέων, πυ-
„θέσθαι. ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα. ὁ δὲ, Ὑστολαβὼν
„ἔφη, Ὦ βασιλεῦ, πότερα ἀληθείῃ χρήσο-
„μαι πρὸς σε, ἢ ἡδονῇ; ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρῆ-
„σθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ
„πρότερον ἦν. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος,
„ἔλεγε τάδε, Βασιλεῦ, ἐπεὶ ἀληθείῃ διά-
„κρησεσθαί μοι κελεύεις ταῦτα λέγοντα,
„τὰ μὴ ψυδόμενός τις ὕστερον ἐπὶ σεῦ ἁλώ-
„σεται, τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ συντρόφος[a]
„ἐστι· ἀρετὴ δὲ ἔπακτός ἐστι, ἅτε σοφίης
„καὶ ἐρασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεω-
„μένη ἡ Ἑλλὰς, τήν τε πενίην ἀπαμύνεται,
„καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μέν νυν πάντας Ἕλ-
„λῆνας τοὺς περὶ κείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους
„οἰκημένους. ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων
„τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων
„μούνων· πρῶτα μέν, ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς
„δέξονται[b] λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλ-
„λάδι· αὖτις δὲ, ὡς ἀντιώσονταί τοι ἐς μάχην,
„καὶ ἢν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέω-
„σι. ἀριθμὸν μὲν μὴ πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες
„ταῦτα ποιέειν οἷοί τέ εἰσι. ἢν τε γὰρ τύχωσι ἐξε-
„στρατωμένοι χίλιοι, ἔστι μαχέσονταί τοι, ἢν τε
„ἐλάσσονες τουτέων, ἢν τε οὐ πολεμῶσι. Ταῦτα
ακούσας Ξέρξης, γελάσας ἔφη, Δημάρητε, οἷον
„ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατῷ τοσῷδε
„μαχέσεσθαι; ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φὴς τουτέων τῶν
„ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι; σὺ ὧν ἐθελήσεις
„αὐτίκα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι[c], καὶ
„τοι εἰ τὸ πολίτευμα ὑμῖν πᾶν ἐστι τοιοῦτον οἷον σὺ
„διαιρέεις, σέ γε τῶν κείνων βασιλῆα πρέπει πρὸς
„τὸ διπλήσιον ἀντιάσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑ-
„μετέρους. εἰ γὰρ κείνων ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν
„τῶν στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σὲ δέ γε[d]
„δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ ὧδε μὲν ὀρ-
„θοῖτ' ἂν ὁ λόγος ὁ σὸς εἰρημένος. εἰ δὲ
„τοιοῦτοί τε ἐόντες, καὶ μεγάθεα τοσοῦτοι ὅσοι σύ
„τε καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους,
„αὐχεῖτε τοσοῦτον, οὐκ μὴ μάτην κόμπος ὁ
„λόγος ὅδε ὁ εἰρημένος εἴη. ἐπεὶ φέρε ἴδω
„παντὶ τῷ εἰκότι, κῶς δυναίατο χίλιοι, ἢ καὶ
„μύριοι, ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθε-
„ροι πάντες ὁμοίως, καὶ μὴ ὑπ' ἑνὸς δεχόμενοι,
„στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι· ἐπεί τοι πολεμίους[e]
πρὸς

teri ad occaſum incolentes homines congregarentur, pares eſſent ad me invadentem ſuſtinendum, ſiquidem non ſint concordes. Libet tamen mihi abs te audire quid de hoc dicas. His verbis ille interrogavit. Demaratus autem excipiens, Utra, inquit, apud te rex utar, veritate an jucunditate? Ille ut veritate uteretur jubere. neque enim ſibi ob id eum minus jucundum fore quam antea fuiſſet. Hoc 102
ubi Demaratus audivit, Quoniam, inquit, me jubes, rex, omnino veritatem proloqui, ea dicentem ob quæ nemo mendacii poſtea à te convincetur; Græcia ſemper quidem alumna fuit paupertatis, hoſpes virtutis, quam à ſapientia accivit & à ſevera diſciplina, quam uſurpans Græcia, & paupertatem abigit & dominatum. Ita laudo quidem omnes Græcos qui circa Dorica illa loca incolunt: ſed non de cunctis eis hæc verba faciam, verum de Lacedæmoniis ſolis. Jam primum fieri non poterit, ut tuas voces admittant, afferentes Græciæ ſervitutem: deinde venient tibi obviam ad pugnandum, etiam ſi ceteri Græci omnes ſentiant tecum. Neque vero de numero eorum quæras, quot illi ſint qui hoc facere poſſint. nam ſi in exercitu eorum mille fuerint, ii tecum congredientur; & item ſive pauciores ſive etiam plures. Hæc quum au- 103
diſſet Xerxes, cachinnans inquit, Demarate, quodnam extuliſti verbum? mille omnino viros cum tanto exercitu congreſſuros? Agedum, dic mihi, nonne teipſum ais iſtorum virorum fuiſſe regem? viſne igitur ſine mora tu cum decem viris dimicare? Quod ſi veſtri populares omnes tales ſunt, quales tu prædicas, profecto ſecundum veſtra inſtituta decet te, qui illorum es rex, ad duplum comparari. nam ſi denis è meo exercitu ſinguli eorum pares ſint, jure abs te poſco ut viginti ſis par; ita verba quæ dixiſti, comprobabuntur. Atqui ſi tales ſunt illi ac proceritate tanti, quanti tu, ac Græci qui in colloquium meum venerunt, tantopere gloriamini, vide ne fruſtra id inſolenterque faciatis. nam age intelligam quacunque probabilitate, unde fieri queat, ut mille aut decem millia vel etiam quinquaginta millia hominum, qui pariter omnes liberi, nec unius imperio ſubjecti, tanto exercitui obſiſterent: quum ſimus nos plures quam mil-

a αἰεί κοτε συντροφος. b σε δέξονται. c μαχέσασθαι. d σέ γε. e ἐπεί τε πλεῦνες.

milleni ad singulos eorum, si fuerint quinque millia. Nam sub uno, quemadmodum apud nos fit, imperatore milites, illius metu etiam contra suam ipsorum naturam meliores efficiuntur, adactique flagello, vel pauciores adversus plures eunt: iidem remisso libero sibi arbitrio, neutrum horum facerent. Adeo opinor Græcos etiam pares numero Persis, ægre cum eis solis certaturos. quinimo istud apud nos est id quod ais: verum non ita multum, sed rarum. sunt enim è Persis meis satellitibus qui velint cum ternis viris Græcis pariter dimicare: quorum tu inexpertus
104 multa blateras. Ad hæc Demaratus, Intelligebam, inquit, rex, ab initio me veritate utentem, non jucunda tibi dicturum: sed quia tu dicere me verissima coegisti, dixi quæ erant ex officio Spartanorum. Quanquam ipse optime intelligis quantopere nunc illos ego amem, qui me honore & decore paterno exutum, extorrem profugumque fecerunt: quem pater tuus exceptum, victu ac domicilio donavit. Quare non est credibile virum prudentem respuere benevolentiam exploratam, sed maxime observare. Ego autem neque cum decem viris promittam me posse dimicare, neque cum duobus: ac ne singulari quidem certamine volens certaverim. At si necesse fuerit, aut vehemens discrimen institerit, libentissime cum uno quolibet istorum hominum dimicarem, qui se singulos ajunt idoneos ad certandum cum ternis Græcorum. Etenim Lacedæmonii pugnando cum singulis, non sunt illi quidem ullis deteriores viris: at conferti, cunctorum virorum sunt excellentissimi. nam licet sint liberi, non tamen sunt omnia liberi: quippe quibus præest domina lex, quam multo magis metuunt quam tui te. Faciunt ergo quæcunque illa cogit. cogit autem idem semper, vetans eos ex acie fugere quantamvis hominum multitudinem; sed ut ordinem non deserentes, aut vincant aut occumbant. Hæc ego loquens, si tibi blaterare videor, volo posthac in ceteris silentium agere. Hactenus loquutus sum coactus: tibi vero ex sententia contingat, rex.
105 Hæc loquuto Demarato, Xerxes ad risum versus, nulla indignatione permotus est, sed comiter hominem remisit.

Post

„ὡδὶ ἕνα ἕκαστον γινόμεθα, ἢ χίλιοι, ἐόντων
„ἐκείνων πέντε [a] χιλιάδεων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἑνὸς
„ἀρχόμενοι καὶὰ τρόπον τ' ἡμέτερον, ἡδυόιατ'
„ἂν δειμαίνοντες τῶτον ἢ αὐθὶς τὴν ἐωϋτῶν
„φύσιν ἀμείνονες· καὶ ἴσιεν ἀναγκαζόμενοι
„μάσιγι ἐς πλευῦας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀ-
„νειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον [b], οὐκ ἂν ποιέ-
„οιεν τετέων ἀμότερα. δοκέω δὲ ἔγωγε ἢ ἀν-
„ισωθέντας πληθεῖ, χαλεπῶς ἂν Ἕλλη-
„νας Πέρσησι μουνοισι μάχεσθαι. ἀλλὰ παρ'
„ἡμῖν τῶτό ἐσι [c] τὸ σὺ λέγῃς. ἔσι γε μέντοι
„ἀ πολλὸν, ἀλλὰ σπάνιον. εἰσὶ γὰρ Περσέων
„τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων, οἳ ἐθελήσουσι Ἕλ-
„λῆσιν ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ
„ἐὼν ἄπειρος, πολλὰ φλυηρέεις. Πρὸς ταῦ-
τα Δημάρητος λέγει, Ὦ βασιλεῦ, ἐξ-
„ὡχῆγεν ἠπισάμην ὅτι ἀληθείῃ χρεώμενος, ἀ
„φίλα τοι ἐρέω· σὺ δὲ ἐπεὶ ἀναγκασας λέ-
„γειν τῶν λόγων τὰς ἀληθεςάτας, ἔλεγον τὰ
„κατήκοντα Σπαρτιήτῃσι. καίτοι ὡς ἐγὼ
„τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐξεργὼς ἐκείνους, αὖ-
„τὸς μάλιςα ἐξεπίσεαι, οἳ με τιμέοντά τε καὶ
„γέρεα ἀπελόμενοι πατρῷα, ἀπολίν τε καὶ
„φυγάδα πεποιήκασι· πατὴρ δὲ σὸς ὑπο-
„δεξάμενος, βίον τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε.
„ἄκων εἰκὸς ἐσι ἄνδρα τ' σώφρονα δυοίλιν
„φαινομένῳ διωθέεσθαι, ἀλλὰ σέργειν μάλιςα.
„ἐγὼ δὲ ὅτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι οἷός
„τε εἶναι μάχεσθαι, ὅτε δυοῖσι· ἐκών γε εἶ-
„ναι κἂν ἀνὴρ ἀν μουνομαχέοιμι. εἰ δὲ ἀναγ-
„καίη εἴη, ἢ μέγας τις ὁ ἐπιρρώων ἀγών,
„μαχοίμιλλ ἂν πάντων ἥδιςα ἑνὶ τετέων τῶν
„ἀνδρῶν, οἳ Ἑλλήνων ἕκασ φησὶ τριῶν
„ἄξιος εἶναι. ὡς δὴ καὶ Λακεδαιμόνιοι, κα-
„τὰ μὲν ἕνα μαχεόμενοι, ἀδαμῶν εἰσὶ κα-
„κίονες ἀνδρῶν· ἀλέες δὴ, ἄριςοι ἀνδρῶν ἁ-
„πάντων. ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες, ἀ πάντα ἐλεύ-
„θεροί εἰσι. ἔπεσι γὰρ σφι δεσπότης, νόμος,
„τ' ὑπόδειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ,
„σέ. ποιεῦσι γῶν τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ. ἀνώ-
„γει δὴ τωὐτὸ αἰεὶ, οὐκ ἐῶν φεύγειν ἀδὲν πλῆ-
„θος ἀνθρώπων [d] ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας
„ἐν τῇ τάξι, νικᾶν, ἢ ἀπόλλυσθαι. οὗ
„δὴ, εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν,
„πάλλα σιγᾶν ἐθέλω [e] τοιοῦτον. νῦν δὲ ἀναγ-
„καθεὶς ἔλεξα. ἦν μέν τοι κατὰ νόον τοι
„βασιλεῦ. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο. Ξέρξης
δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε [f], καὶ οὐκ ἐπικήσατο ὀρ-
γῇ ἀδεμίῃ, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

a ἑπτὰ πρὸς. b ἐλευθέρου. c ἡμῖν μὲν μέντοι τοῦτό ἐσι. d ἀνδρῶν. e Habet codex MS. φλυηρέειν, ἄμα θέλω. f ἐπέψαξε.

Maſcames Doriſco præpoſitus & laudatus; ut & Boges, additis cauſis. Galaica vel Briantica regio Thraciæ, ubi poſtea Cicones.

τύτῳ δὲ ἐς λόγυς ἐλθὼν Ξέρξης, ϗ ὕπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τύτῳ καταϛήσας Μασκάμην τ Μεγαδόϛεω, τ δὲ ὑπὸ Δαρείυ ταχθέντα καταπαύσας, ἐξήλασε τ ϛρατὸν ἀμὰ δ Θρηίκης ὑπὶ τὴν Ἑλλάδα. Κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μασκάμην γνώμενον, τῷ μουνῳ [a] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε, ὡς ἀριϛεύονϊ [b] πάντων ὅσυς κατέϛησε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχυς· πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὡς δὲ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω, τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνοισι. καϛέϛασαν γὰρ ἔπι πολλὸν τύτυ δ ἐλάσσονας ὑπάρχυς ἐν τῇ Θρηίκῃ τῶν Ἑλλησπόντιων [c] πανταχῇ. ἔτοι ὧν πάντες, οἵ τε ἐκ Θρηίκης ϗ ἐξ Ἑλλησπόντυ, πολλῷ ἐν Δορίσκῳ, ὑπὸ Ἑλλήνων ὕϛερον τύτυ τ ϛρατηλασίης ἐξηρέθησαν. τ δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην ἠδάμοί κω ἐδυνήθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν πρήσαμένων. Δι' τῦτο δέ οἱ τὰ δῶρα πέμπε ϗ ἐξ Βασιλεύονϊ αἰεὶ ἐν Πέρσῃϛι. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων ἀνδρῶν βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν, εἰ μὴ Βόγην μοῦνον τ ἐξ Ἡϊόνος τύτον ἐπαίνεε, ϗ τοὺς παῖδας ἐτίμα μάλιϛα. ἐπεὶ ϗ ἄξιος αἴνυ μεγάλυ ἐγίνετο Βόγης· ὃς, ἐπεὰν ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων ϗ Κίμωνος ϗ Μιλτιάδεω, παρεὸν αὐτῷ ὑποϛάντα ἐξελθεῖν ϗ νοσήσαντα ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἐθέλησε, μὴ δειλίη δόξῃ πολλὴ βασιλέϊ, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὡς δ' οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ πίχεϊ, σωρήσας πυρὴν μεγάλην, ἐσφάξε τὰ τέκνα ϗ τὴν γυναῖκα ϗ τὰς παλλακὰς, ϗ τῶν οἰκετέων· ϗ ἐπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. μετὰ δὲ πᾶϛαι, τ χρυσὸν ἅπαντα τ ἐκ τῆς ἄϛεος ϗ τ ἄργυρον ἐσφόρησε ἀπὸ τῦ πίχεος ἐς τ Στρυμόνα. ποιήσας δὲ ταῦτα, ϗ ἑωυτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν δὴ τον δικαίως αἰνέε ἔτι ϗ ἐς τόδε ὑπὸ Περσέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Δορίσκυ ἐπορεύετο ὑπὶ τὴν Ἑλλάδα. τὸς δὲ αἰεὶ γινομένυς ἐμποδὼν, συϛρατεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδίεσαν γὰρ (ὡς ϗ πρότερόν μοι δεδήλωται) ἡ μέχρι Θεσσαλίης πᾶσι, ϗ ἦν ὑπὸ βασιλῆα δασμοφόρον, Μεγαβάζυ τε καταϛρεψαμένυ, ϗ ὕϛερον Μαρδονίυ. ϖαρεμείβετο δὲ πορευόμενος ἐκ Δορίσκυ, πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηίκια πίχεα, τ ἐσχάτη πεπίλισται πρὸς ἑσπέρην πόλις τῇ ὄνομά ἐϛι Μεσαμβρίη· ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις, Στρύμη· Δι' δὲ σφέων ϗ μέσυ Λίσος ποταμὸς διαῤῥέει· ὃς τότε οὐκ ἀντίσχετο τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξεω ϛρατῷ, ἀλλ' ἐπέλιπε· ἡ δὲ χώρη αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλαϊκὴ [d], νυῦ δὲ Βριανική. ἔϛι μέν-

Poſt Demarati colloquium, ubi Doriſco illi præfecit prætorem Maſcamem Megadoſtis filium, amoto eo quem Darius præfecerat, ire cum exercitu per Thràciam adverſus Græciam pergit. Huic Maſcami, quem illic reliquit Xer- 106
xes, uni tanquam omnium prætorum præſtantiſſimo quos ipſe aut Darius conſtituiſſet, dona quotannis miſit; & item ejus poſteri Artaxerxes filius Xerxis. Etenim ante hanc expeditionem in Thracia & in Helleſponto ubique prætores fuerant, qui omnes poſt eandem expeditionem à Græcis ejecti ſunt & è Thracia & ex Helleſponto, præterquam iſte in Doriſco, quippe hunc in Doriſco Maſcamem nulli unquam, etſi multi conati fuerint, tamen ejicere nequierunt. ob id huic ab eo qui ſemper in Perſis regnat, dona mit- 107
tuntur. Eorum vero qui à Græcis expulſi ſunt, neminem rex Xerxes virum egregium eſſe dixit, præter unum Bogem ex Ejone, quem laudare non deſinebat, ejuſque qui ſuperfuere liberos maximo inter Perſas honore proſequebatur. Siquidem magnis ferri laudibus Boges meruit: qui quum ab Athenienſibus & Cimone Miltiadis filio obſideretur, liceretque ei accepta fide egredi & in Aſiam remeare, tamen abnuit, ne regi præ metu ſuperfuiſſe videretur, ſed ad extremum uſque perſtitit: atque ubi nihil in mœnibus commeatus reliquum fuit, collato ingenti rogo, interemit liberos, conjugem, concubinas, familiam, eoſque mox in ignem injecit: dehinc omne aurum urbis atque argentum è muro diſperſit in Strymonem. his actis, etiam ſemetipſum miſit in ignem. Ita hic meritò à Perſis ad hoc uſque tempus celebratur. Xerxes è Doriſco 108
in Græciam tendens, ut quoſque populos adibat, ſecum militare cogebat. Erat autem (ut ſuperius à me expoſitum eſt) omnis ad Theſſaliam uſque tractus in ditionem redactus & regi tributarius effectus à Megabazo & mox à Mardonio. Digreſſus à Doriſco, præteriit primum Samothracica caſtella, quorum ultimum oppidum ad veſperam ſitum eſt, nomine Meſambria, cui vicinum eſt oppidum Thaſiorum, Stryma: quæ oppida interfluit amnis Liſſus, cujus aqua tunc non ſuffecit copiis Xerxis, ſed defecit. Hæc olim regio vocabatur Galaica, nunc autem Briantica: quæ tamen

a Hæc vox non eſt in MS. b Habet MS. ὡς ἀεί τῳ ὅτι. c In eodem eſt ϗ Ἑλλησπόντιων. d Habet MS. Γαλατικὴ.

Vehes & paludes, quas prætexit Xerxes; regiones, quas exinde ad flovium Strymona usque. Satrarum propria. Castella Pieriæ. Pangæus mons. Phyllis regio.

109 men optimo jure Cicoorum est. Transmisso alveo fluminis Lissi arefacto, Xerxes has Græcas urbes prætergressus est: Maroneam, Dicæam, Abdera, eas inquam præteriit, & has quæ juxta eas sunt, nominis clarissimi paludes, Ismaridem, quæ Maroneam Strymamque interjacet: Biftonidem Dicææ contiguam, in quam duo flumina ingrediuntur, Travus & Compsatus. Juxta Abdera autem nullum nobilem lacum præteriit Xerxes, sed fluvium Nestum mare subeuntem. Post has regiones pergens mediterraneas urbes præterit: in quarum una est lacus triginta ferme stadiorum in circuitu, piscosus & admodum salsus: quem sola jumenta quum aquarentur exsiccavere. Huic urbi nomen est Pyltiras. Has urbes & maritimas & Græcas finistrorsum
110 relinquens præteriit Xerxes. Per quas autem gentes Thraciæ iter fecit, hæ sunt: Pæti, Cicones, Bistones, Sapæi, Dersæi, Edoni, Satræ. Quarum quæ maritimæ erant, navibus sequutæ sunt: quæ vero mediterraneæ, quæ & commemoratæ sunt à me, præter Satras, ceteræ omnes pedestres sequi coactæ sunt.
111 Satræ nulli unquam hominum, quantum nos scimus, fuere subjecti, sed soli è Thracibus ad meam memoriam liberi semper perstitere. Editos enim montes incolunt omnigenis arboribus ac nivibus obsitos: suntque viri in re bellica eximii. apud quos oraculum est Liberi, idque in editissimis montibus. Ex Satris qui in illo templo vaticinantur, sunt Bessi: antistes vero quæ reddit responsa, quemadmodum Delphis, & ni-
112 hilo magis varie. Peragrata autem quam dixi regione, Xerxes secundo loco transiit muros Pierum, quorum uni nomen est Phagræ, alteri Pergamo. Et hac quidem iter propter eos muros faciebat, à manu dextera relinquens montem Pangæum, magnum atque excelsum, in quo aurea sunt & argentea metalla, quæ cum Pieres & Odomanti, tum præcipue Sa-
113 træ exercent. Super Pangæum ad aquilonem habitantes Pæones, Doberes & Pæoples prætergressus Xerxes, occasum versus contendit, donec ad flumen Strymonem pervenit, & urbem Eionem, cujus prætor Boges (cujus paulo ante feci mentionem) adhuc vivebat. Regio autem hæc Pangæo monti circumjecta nominatur Phyllis; hinc occasum

μένοι τῷ δικαιοτάτῳ τ λόγων ἐς αὐτὴν Κικόνων. Διαβὰς ὴ ἔ Λίσσε ποταμὸν τὸ ῥέθρον ἀποξηρασμένον [a], πόλιας Ἑλληνίδας πάσας παρῄειζε, Μαρώνειαν, Δικαίαν, Ἄβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξῆκε, ἢ κατὰ ταύτας, λίμνας ὀνομαστὰς ταύτας· Μαρωνείης μὲν μεταξὺ ἐς Στρύμης κρήνην Ἰσμαρίδα· κατὰ ἢ Δικαίαν, Βιστωνίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο εἰσὶ τὸ ὕδωρ, Τραῦός τε ἐς Κόμψατος [b]· κατὰ ἢ Ἄβδηρα, λιμνην μὲν ἀδεμίην ἐξόχως ὀνομαστὴν παραμείψας Ξέρξης, ποταμὸν ἢ Νέσον, ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ πάσας τὰς χώρας ἰὼν, τὰς ἠπειρώτιδας πόλις παρῄει· τ ἐν μιῇ λίμνη ἐξόχως πολχάνη ὡσεὶ τριήκοντα σταδίων μάλιστα κύκλῳ τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε ἐς κάρτα ἁλμυρή. πεύτινῃ τὰ ὑποζύγια μόνα ἀρδόμενα ἀνεξήρανε. τῇ δὲ πόλι ταύτῃ ὄνομά ἐστι Πύστιρος [c]. πάσας μὲν δὴ τὰς πόλις τὰς παραθαλασσίας τε ἐς Ἑλληνίδας ἐξ ὀνόματος χρὸς ἀπέργων παρεξῆκε. Ἔθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ὧν ἡ χώρης ὁδὸν ἐποιέετο, τάσιδε· Παῖτοι, Κικόνες, Βίσσονες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἠδωνοὶ, Σάτραι. τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ὑπ τῇσι [d] νηυσὶ εἵποντο· οἱ δὲ αὐτέων τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες, καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων, οἱ ἄλλοι πάντες, πεζῇ [e] ἀναγκαζόμενοι εἵποντο. Σάτρας δὲ ἀδενός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διαφερόντως τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἐόντες ἐλεύθεροι μοῦνοι Θρηίκων. οἰκέουσι γὰρ ὄρεα ὑψηλὰ, ἰδησί τε παντοίῃσι ἐπὶ νιφάσι [f] συμπεφορέα· καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι. ἔστι δὲ ἐν Διονύσου τὸ μαντήιον εἰσὶ σκεπτόμενοι. τὸ δὲ μαντήιον τοῦτο, ἔστι μὲν ὑπὸ τ ὀρέων τ ὑψηλοτάτων, βητοὶ δὲ τ Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τ ἱρῆ. κατάπερ δὲ ἡ χρήσασα, καταπερ ἐν Δελφοῖσι, οὐδὲν ποικιλώτερον. Παραμειβόμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, δεύτερα τούτων ἐδαμάσσετο τείχεα τὰ Πιέρων, τ ἐπὶ νὶ Φάγρης ἐστὶ ἐνοικα, καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. παύτῃ μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐν δεξιῇς χερὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος ἀπέργων, ἐὸν μέγα τε ἐς ὑψηλὸν, ἐν τῷ χρύσεά τε ἐς ἀργύρεα ἐνι μέταλλα· τὰ νέμονται Πιερές τε ἐς Ὀδόμαντοι, καὶ μάλιστα Σάτραι. Τ περιοικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέω ἀνέμου, Παίονας, Δόβηράς τε ἐς Παιόπλας [g] παρεξιὼν, ἦιε πρὸς ἑσπέρης· ἐς ὃ ἀπίκετο ὅθι ποταμών τε Στρύμονος ἐς πόλιν Ἠίονα. τ ἔτι ζωὸς ἐὼν ἦρχε Βόγης, ἔ πρὸ ὀλίγου [h] πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ πρὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος, καλέεται Φυλλὶς [i], κατα-

a ἀποξηραμμόν. b Habet MS. σταῦσός τε καὶ κόμψατος. c Πίσουρος. d καθιστημένοι τῇσι. e πεζοί. f Habet MS. ἢ χιόνι. g In MS. est ἢ Ὄπλας. h ὀλίγον. i Φιλλὶς.

Novem viæ Edonorum urbs. Defodere vivos Persicum est. Argilus Bisaltiæ, Stagirus, Acanthus. Viæ hujus notitia servata. Artachæi mors.

καπετείνυσα, τὰ μὲν πρὸς ἑσπέρη, ὅπῃ ποταμὸν Ἀγγίτην, ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην, πίνυσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ μάγοι ἐκαλλιέρεον, σφάζοντες ἵππους λευκούς. Φαρμακεύσαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοισι, ἐν Ἐννέα ὁδοῖσι τοῖσι Ἠδωνῶν, ἐπορεύοντο καλὰς τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὑρόντες ἐζευγμένον. Ἐννέα δὲ ὁδὸς πυθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον καλέεται, τοσαύτης ἐν οἰκῳ παῖδάς τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζωοὺς κατώρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζωοὺς κατορύσσειν [a]. ἐπεὶ καὶ Ἀμῆστριν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυθόμενοι γεγάσασιν ἐπὶ ἑπτὰ ἐοῦσι ἐπιφανέσι Περσέων παῖδας ὑπὲρ ἑωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀνθιχαείζεσθαι κατορύσσουσαν. Ὡς δὲ ὁπὸ τὸν Στρυμόνα ἐπορεύετο ὁ στρατὸς, ἐνθαῦτα πρὸς ἡλίου δυσμέων ἔστι αἰγιαλὸς, ἐν τῷ οἰκημένῳ Ἄργιλον πόλιν Ἑλλάδα παρεξήιε. αὕτη δὲ, καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης, καλέεται Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ὑπὸ Ποσιδηίου ἐξ ἀριστερῆς χερὸς ἔχων, ἦιε διὰ Συλέος πεδίου καλεομένου, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα θωμιεόμενος· καὶ ἀπίκετο ἐς Ἄκανθον, ἅμα ἀγόμενος τετίων ἕκαστον τῶν ἐθνέων, καὶ τὸν τε τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων ὁμοίως, καὶ τὸν ὑπερτέρω κατοίκεα· τοὺς μὲν πρὸς θαλάσσαν ἔχων οἰκημένους, ἐν νήσοισι στρατιὴν ἑπομένους· τοὺς δὲ ὑπὲρ θαλάσσης, πεζῇ ἑπομένους. τῷ δὲ ὁδὸν ταύτην τὴν βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, ὅτε συγχέσαι Θρήικες, ὅτ' ἐπ' αὐτείρυσι· σέβονταί τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἄκανθον ἀπίκετο, ξεινίῃ τε ὁ Πέρσης τοῖσι Ἀκανθίοισι ἐχρᾶτο, καὶ ἐδωρήσατό σφεας ἐσθῆτι Μηδικῇ· ἐπῄνεέ τε, ὁρέων ἐόντας, προθύμους ἐόντως ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκέων. Ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἐόντι Ξέρξεω, ξυμβαίνει τὸν νέον ὑποθανεῖν τὸν ἐπιστώτην τὸ διώρυγος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξῃ, καὶ γένος Ἀχαιμενίδην· μεγάθεί τε μέγιστον ἐόντα Περσέων· (ὑπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιληίων ἀπέλιπε τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων. ὥστε Ξέρξεα, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενείκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι. ἐπυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάνθιοι ὡς ἥρωϊ, ἐπονομάζοντες τοὔνομα. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης, ἀπολομένου Ἀρταχαίεω, ἐποιέετο συμφορήν. Οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὸν στρατὸν, καὶ δειπνίζοντες Ξέρξεα, ἐς πᾶν κακὸν ἀπικέατο, ὅτε

a Hujus monitionis nihil est in MS.

casum versus porrecta ad fluvium Angitem, qui Strymonem intrat: hinc meridiem versus ad ipsum Strymonem, ad quem magi mactatis equis candidis litaverunt. His & aliis compluribus incantamentis circa flumen factis, per Novem vias Edonorum iere ad pontes Strymonem junctum invenientes. Audientes autem eum locum Novem vias appellari, totidem illic pueros ac virgines virorum indigenarum vivos defoderunt. Persicum enim est defodere viventes. nam & Amestrin Xerxis uxorem, jam provectæ ætatis, audio bis septem illustrium Persarum liberos defodisse sic gratificantem deo qui sub terra esse fertur. Ubi à Strymone progressus est exercitus, illic ad solis occasum est litus, in quo sitam urbem Græcam nomine Argilum præteriit. hæc & quæ super eam est regio, vocatur Bisaltia. Illinc autem, sinum ad Neptuni templum à læva manu habens, processit trans campum nomine Syleum, præteriens Stagirum Græcam urbem, pervenitque Acanthum, ducens simul unumquemque horum populorum, & item ex accolis montis Pangæi, & ex illis quos superius commemoravi: iis qui maritimi erant, classe, qui procul à mari aberant, terrestri itinere sequentibus. Hanc autem viam qua rex Xerxes duxit exercitum, Thraces neque confundunt, neque serunt, sed ad mea usque tempora magnopere venerantur. Posteaquam autem Acanthum pervenit, imperavit Persa Acanthiis hospitalia, eosque Medica veste donavit: laudavitque quod alacres cerneret esse ad bellum, quodque audiret fossam esse absolutam. Xerxe autem apud Acanthum agente contigit, ut Artachæes, qui fossæ faciundæ præfuerat, morbo decederet, vir Xerxi spectatus, genere Achæmenides, statura inter Persas procerissima. quippe cui quatuor digiti deerant à longitudine quinque regiorum cubitorum; clamabatque maxime præ aliis. Xerxes magno damno ducens eum fato functum, apparatissime funeravit, inferias illi faciente toto exercitu: cui tanquam heroi ex oraculo Acanthii sacrificant, nomine eum nuncupantes. Et rex quidem Xerxes amisso Artachæ jacturam se fecisse existimabat. At ii Græci qui exercitum excipiebant, quum Xerxi cœnam præberent, in omnem miseriam

riam devenere, adeo quidem ut suis laribus fierent extorres; dum & Thasii pro suis urbibus quæ in continente sunt accipiunt Xerxis copias & cœnam iis præbent, Antipater Orgis filius, electus ab civibus, vir quam maxime probatus,
119 erogavit in cœnam quadringenta pecuniæ perfecta talenta. Sic igitur magistratus & aliarum urbium similiter proposuere rationem. Tale enim convivium parabatur, utpote jampridem indictum, & multa cura instructum; partim quidem simulatque audiverunt præcones passim annunciantes, tunc vero oppidani frumentum quod in urbibus erat, inter se distributum in farinam & pultem omnes redigebant ad complures menses: partim pecora saginabant pretio optima reperientes & altiles aves habebant terrestres palustresque, in cortibus & in vivariis, ad excipiendum exercitum: partim etiam aurea argenteaque pocula & crateres faciebant, & cetera omnia quæ ad mensam ponuntur. Hæc quidem ipsi regi & iis qui cum illo vescebantur, fiebant: cetero autem exercitui, quæ ad esum duntaxat imperata erant. adveniente autem exercitu, tabernaculum stetit fixum paratumque, in quo mansionem caperet rex; reliqui sub dio agebant. Ubi tempus cœnæ aderat, illi sane qui excipiebant distinebantur labore: isti vero, quum expleti noctem illic exegerant, postero die revulso tentorio & omni paratu sumpto,
120 ita abscedebant, nihil relinquentes, sed omnia asportantes. Unde Megacreontis viri Abderitæ elegans dictum extitit, qui suasit Abderitis, ut universi, mares pariter ac feminæ, sua delubra adirent, suppliciterque diis assidentes precarentur, ut posthac dimidium futurorum malorum à se propulsaretur. nam de præteritis magnam se gratiam illis habere, quod rex Xerxes non bis quotidie cibum capere consuesset. Fore enim ut Abderitæ, si juberentur etiam prandium simile cœnæ instruere, aut non præstolarentur Xerxem advenientem, aut præ-
121 stolati, pessime inter omnes homines affligerentur. Et isti quidem quanquam gravate, tamen quod sibi imponebatur exsequebantur. Xerxes vero ex Acantho duces classis à se dimisit, jussos ad Thermam cum classe se opperiri. Est autem Therma in Thermæo sinu sita, à qua ipse

ἔτω ὥστε ἀνάσεσθαι ἐκ τῶν οἰκίων ἐγένοντο· ὅκως γε Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίων τὰ σφέτερα δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν, καὶ δειπνίσασι, Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος ἀραιρημένος τῶν ἀστῶν, ἀνὴρ δοκιμος ὁμοίως τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου πεπλεσμένα. Ὡς δὲ θωμασθήσεσθαι καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλι οἱ ἐπιστεῶντες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τι ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προμεμνημένου καὶ πρὸ πολλοῦ ποιεύμενον. τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν προαγγελλόντων, δασάμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλι οἱ ἀστοὶ, ἄλφιτά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίευν πάντες ἐπὶ μῆνας συχνούς· τοῦτο δὲ, κτήνεα ἐσιτέοντο, ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους, καὶ λιμναίους, ἔν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοισι, ἐς ὑποδοχὰς δὴ στρατοῦ· τοῦτο δὲ, χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήρια τά τε κρητῆρες ἐποιεῦντο, καὶ τἄλλα ὅσα ἐπὶ τραπέζαν πρήγματα [a] πάντα. ταῦτα μὲν δὴ αὐτῷ τε βασιλέι καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποίητο· τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ, τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα παρεόμενα. ὅκως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιὴ, σκηνὴ μὲν ἔστηκε πεπηγυῖα ἑτοίμη, ἐς τὴν αὐτὸς καθιὸν ποιέεσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλη στρατιὴ ἔστηκε ὑπαίθρη. ὡς δὲ δεῖπνα γίνοιτο ὥρη, οἱ μὲν, δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ, ὅκως σκηνωθέντες νύκτα αὐτὰ ἀγάγοιεν, ἐν τῇ [b] ὑστεραίῃ τήν τε σκηνὴν ἀναπετάσαντες, καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα λαβόντες, ἔτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες οὐδέν, ἀλλὰ φερόμενοι. Ἔνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι, πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ, ἱζεσθαι ἱκέτας τῶν θεῶν, εὐχομένους καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τὰ ἡμίσεα τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης ἅ δὶς ἑκάστης ἡμέρης ἐνόμιζε σῖτον αἱρέεσθαι· παρέξειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὁμοίως τῷ δείπνῳ εὐωχέεσθαι, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξεα ὀπίσω, ἢ καταμείναντας, κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατεθῆναι. Οἱ μὲν δὴ πειθόμενοι, ὁμοίως τὸ ὀπισθοσόμενον ἐπετέλεον. Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθης ἐκπλώσας τοῖσι στρατηγοῖσι τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἑωυτοῦ τὰς νέας προθύρους· Θέρμη δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰ-

a τίθεσθαι. b ἀγάγοιεν, τῇ.

Diviſio copiarum pedeſtrium in tria agmina. Claſſis Xerxica ab Acantho Thermam navigat: locorum nomina, quæ præteriit.

πεμένη, ἀπ' ἧς ἐς ὁ κόλπος ὅτος τὸν ἐπωνυμίην ἔχει. τούτῃ γὰρ ἐπιωτάνετο συντομώτατον εἶναι μέχρι μὲν δὴ Ἀκάνθου ὧδε παταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης διασήμενος πᾶσαν τὴ πεζὸν στρατὸν, μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· τούτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαρδόνιός τε ἐὼν Μασίστης. ἑτέρη δὲ τεταγμένη ἦιε διὰ στρατοῦ τριτημορὶς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε ἐὼν Γέργις [a]. ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἦιε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγὸς δὲ παρεῖχετο Σμερδομένεά τε [b] ἐὼν Μεγαβύζου. Οἱ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείη τοῦ Ξέρξεω, καὶ διεξέπλωσε [c] τὴν διώρυγα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γλωμενην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἀσά τε πόλις ἐὼν Πίδωρός τε ἐὼν Σίγγος ἐὼν Σάργη [d] οἰκέων. ἐνθεῦτεν, ὡς ἐκ τειῶν τῶν πολίων στρατιὴν παρέλαβε, ἔπλεε ἀπέμενος [e] ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον. καμπτὼν δὲ Ἄμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην, παρημείβετο Ἑλληνίδας τοσάδε πόλις, (ἐκ τῶν νέας τε ἐὼν στρατιὴν παρέλαβε) Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύλην, Μηκύβερναν, Ὄλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρη αὕτη, Σιθωνίη καλέεται. Οἱ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω, παρημένων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἔτι Κανάστραίην ἄκρην, τὸ δὴ πάντων τῶν Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε ἐὼν στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης, καὶ Ἀφύτιος, καὶ Νέης πόλιος, καὶ Αἰγῆς, καὶ Θερσαμέω, καὶ Σκιώνης, καὶ Μένδης, καὶ Σάνης. αὗται γὰρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλέων δὲ ἐὼν τούτην τὴν χώρην, ἔπλεε ἐς τὸ προκείμενον, παραλαμβάνων στρατιὴν ἐὼν ἐκ τῶν προσεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὁμηρευσάντων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ· τῆσι οὐνόματά ἐστι τάδε, Λίπαξος, Κώμβρεια, Λίσαι, Γίγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἴνεια. ἡ δὲ τειῶν χώρη, Κροσσαίη ἔτι ἐὼν ἐς τόδε καλέεται. ἔστι δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐπιλειτων καταλέγων τὰς πόλις, ἔστι τούτης ἤδη ἐς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγίνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ πλόος, καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην. πλέων δὲ ἀπίκετο ἔς τε τὴν προκειμένην Θέρμην, καὶ Σίνδον τε πόλιν ἐὼν Χαλέστρης, ἔτι τὸν Ἄξιον ποταμὸν, ὃς ῥέει χώρην τὴν Μυγδονίην τε ἐὼν Βοττιαίδα· τὰ ἔχουσι τὸ προκείμενον ἔθνος χωρίον πόλις Τ'χναί τε καὶ Πέλλα. Οἱ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς, αὐτῷ προκείμενος [f] Ἄξιον ποταμὸν, καὶ πόλιν Θέρμην, καὶ τὰς μεταξὺ πόλις τειῶν, προκειμένων βασιλῆα, ἐστρατοπεδεύετο. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθης, τὴν μεσόγαιαν τέμνων τὰ ὁδὸν, βαλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο δὲ

ipſe ſinus habet cognomen. Hanc enim compendiariam magis viam eſſe audiebat. nam è Doriſco ad Acanthum uſque ita inſtructus exercitus iter fecerat, tripartito diviſus omnis, juſſu Xerxis; ut una pars ſecundum mare iret pariter cum claſſe, cui parti præerant Mardonius & Maſiſtes: altera per mediterranea, cui præerant Trintatæchmes & Gergis: tertia inter has media, cum qua Xerxes ipſe incedebat, ducibus Smerdomene & Megabyzo. Nauticus porro exercitus ubi a Xerxe diſceſſit, foſſam enavigavit in Atho depreſſam, ac perductam ad ſinum, in quo Aſſa & Pidorus & Singus & Sarga urbes ſitæ ſunt. Ex quibus ſumpto commilitio, perrexit ire ad ſinum Thermæum: circumvectuſque Ampelon promontorium Toronæum, præternavigavit has Græcas urbes, (unde & naves & commilitium ſumpſit) Toronam, Galepſon, Sermylam, Mecybernam, Olynthum: quæ regio nunc Sithonia nominatur. Ab eo promontorio Ampelo corripiens curſum uſque ad promontorium Canaſtræum, quod ex tota Pallene prominet maxime, illinc quoque & naves & commilitium ſumpſit, ex Potidæa, ex Aphyti, ex Neapoli, ex Ægæ, ex Therambo, ex Sciona, ex Menda, ex Sana. Hæ ſunt urbes ſitæ nunc in Pallena, Phlegra prius appellata. Præternavigata hac etiam regione, ad præſtitutum locum pervenit, ſumptis etiam militibus è vicinis Pallenæ urbibus ac Thermæo ſinui conterminis: quibus hæc nomina ſunt, Lipaxus, Combrea, Liſſæ, Gigonus, Campſa, Smila, Æneæ. quarum regio adhuc Croſſæa nominatur. Ab Æneæ autem, (in qua finis enumerandarum urbium mihi factus eſt) jam ad ipſum Thermæum ſinum curſus claſſi extitit, & ad terram Mygdoniam: donec ad Thermam, quo præceptum erat, perventum eſt, & ad urbem Sindum, & ad Chaleſtram ſuper Axium ſitam flumen, quod Mygdoniam terram dirimit à Bottiæide: cujus terræ Bottiæidis arctum ad mare locum obtinent urbes Ichnæ & Pella. Hîc navales copiæ circa flumen Axium & urbem Thermam & alias in medio horum urbes ſtativa habuere, regem opperientes. Huc pervenire volens Xerxes, Acantho profectus cum terreſtribus copiis mediterraneam viam ſequebatur, peragrans

Pæo-

a Σίργις. b Σμερδόνιά τε. c διέπλωσε. d MS. habet Σάρτη. e ἀπικόμενος. f MS. habet προκεῖ.

Per Pæoniam & Creſtonen progredientes cameli invaduntur ab leonibus, qui illic erant. Boves agreſtes. Spatium, quod iſtæ belluæ tenent, & caſtrorum. Peneus inter Olympum & Oſſam.

Pæonicum agrum atque Creſtonicum, ſuper amnem Chidorum, qui è Creſtonæis initio ſumpto, per terram Mygdoniam fluens, propter paludem quæ
125 eſt ſupra Axium evolvitur. Hâc iter faciente Xerxe, leones impetum dederunt in camelos qui commeatum portabant. Sub noctem enim relictis locis conſuetis eo deſcendebant, nulloque alio neque jumento neque homine tacto in camelos ſolos graſſati ſunt. Cujus cauſſam admiror, quæcunque illa erat, quod leones compelleret abſtinentes ab aliis adoriri camelos: quod animal nunquam antea nec viderant nec
126 experti illic fuerant. Sunt autem per ea loca leones multi, & boves agreſtes prægrandibus cornibus, quæ ad Græcos veniunt. Leonum autem terminus eſt hinc Neſtus flumen per Abdera, inde Achelous per Acarnaniam fluens. nam neque ad auroram trans Neſtum viſerit quis leonem uſquam gentium in Europa, aut trans Acheloum ad occidentem in reliqua continente: ſed in horum fluviorum medio leones gignuntur. Poſtquam autem Thermam venit Xerxes,
127 ibi ſubſtitit, tantum ad mare ſpatii occupantibus caſtris quantum eſt ab urbe Therma & Mygdonia uſque ad Lydian & Haliacmona, qui amnes agrum Bottiæicum Macedonicumque terminant in eundem alveum confluentes. In his locis ſtativa habuere barbari: quibus ad potum ſolus ex iis qui commemorati ſunt amnibus Chidorus è Creſtonæis
128 fluens non ſuppetiit, ſed defecit. Xerxes è Therma proſpiciens Theſſalicos montes, Olympum & Oſſam, præcelſæ magnitudinis, audienſque in medio eorum canalem anguſtum eſſe, per quem fluit Peneus, & illic viam eſſe quæ in Theſſaliam fert, cupidine captus eſt navigandi ad oſtium Penei inſpiciundum: quia ſuperiorem viam tenenti erat eundum per Macedones ſuperne habitantes ad Peræbos, præter Gonnum urbem. nam hâc tutiſſimum iter eſſe audiebat. Atque ut concupivit, ita & fecit. itaque conſcenſa navi Sidonia, (quam ſemper conſcendebat quoties ei tale aliquid facere libebat) extulit ſignum ceteris quoque navibus ſolvendi, relictis illic terreſtribus copiis. Eo poſtquam pervenit, oſtium Penei contemplantem ingens admiratio quum ſub-

Διὰ τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμὸν Χείδωρον, ὃς ἐκ Κρηστωναίων ὁρμώμενος, ῥέει διὰ Μυγδονίης χώρης, καὶ ἐξίει ἐς τὸ ἕλος τὸ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ. Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ, λέοντες οἱ ἐπιθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι. καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας, καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἤθεα, ἄλλα μὲν ὐδενὸς ἅπτοντο ἔτι ἐπιζυγίων, ἔτι ἀνθρώπων, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκερᾴζον μούνας. Θωυμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὅ, τί κοτε ἦν, τὸ ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας, τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι· τὸ μέντι δεύτερον ὀπώπεσαν θηρίον μήτ' ἐπεπειρέατο αὐτοῦ. Εἰσὶ δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ, καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρεα ὑπερμεγάθεά ἐστι τὰ ἐς τοὺς Ἕλληνας φοιτέοντα. ἔρχεται δὲ τοῖσι λεγομένοισι ὅ, τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος, καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος. ὅτε γὰρ τοῦ τὴν ἠῶ δι' Νέστου ἐδάμασε πάσης τῆς ἔμπροσθεν Εὐρώπης ἰδεῖν τὶς ἂν λέοντα, ὅτε οὔτε ἐπὶ τοῦ ἑτέρης δι' Ἀχελῴου ἐν τῇ ὑπολοίπῳ ἠπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τούτων τῶν ποταμῶν γινόμενα. Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκετο ὁ Ξέρξης, ἵδρυσε αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδεύμενος τὴν ἐπὶ θάλασσαν χώρην τοσήνδε[a]· δεξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης, μέχρι Λυδίεω τε ποταμοῦ καὶ Ἁλιάκμονος, οἳ ἀρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαιίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς ταὐτὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι[b] οἱ βάρβαροι. τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν, ἐκ Κρηστωναίης[c] ῥέων Χείδωρος, μοῦνος οὐκ ἀντίχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε. Ξέρξης δὲ ὀρέων ἐκ τῆς Θέρμης ὄρεα τὰ Θεσσαλικὰ, τόν τε Ὄλυμπον καὶ τὴν Ὄσσαν, μεγάθεί τε ὑπερμήκεα ἐόντα, διὰ μέσων τε αὐτέων αὐλῶνα στενὸν πεφασμένον εἶναι, δι' ὃν ῥέει ὁ Πηνειός, ἀκούων τε εἶναι τούτῃ ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε θωυμάσαι θείσασά τε τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ· ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἐλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περαιβοὺς διὰ Γόννου πόλιν· τούτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπεπύσατο εἶναι. ὡς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίεε ταῦτα, ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τὴν ὑπερ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅκως τοι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸ πεζὸν στρατόν. Ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο, καὶ ἐθεήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θωύματι μεγάλῳ

[a] τοσήνδε. [b] χώρῃσι. [c] Κρηστωναίων.

Thessaliæ situs, & hinc Peneï dominium. Neptunus terram movens. Xerxes in Thessalos scommata.

ἐπέχετο. καλέσας ὦν τὰς καταγεμόνας τῆς ὁδοῦ, εἴρετο εἰ τὸ ποταμοῦ ἐστι ῥοὴν ἐκτρέψαντα, ἑτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. τῷ δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τοπαλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλῃμένην [a] πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὄρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἠῶ ἔχοντα, τά, τε Πήλιον ὄρος καὶ ἡ Ὄσσα ἀπεκλεί, συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλήλοισι· τὰ δὲ πρὸς βορέω ἀνέμου, Ὄλυμπος· τὰ δὲ πρὸς ἑσπέρην, Πίνδος· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότιον, ἡ Ὄθρυς· τὸ μέσον δὲ τεσσέων τῶν λεχθέντων ὀρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστί, ἐοῦσα κοίλη. ὥστε ὦν ποταμῶν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐς αὐτὴν [b] ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ, καὶ Ἀπιδανοῦ, καὶ Ὀνοχώνου, καὶ Ἐνιπέος, καὶ Παμίσου· οἱ μέν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων τῶν περικληιόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι, δι' ἑνὸς αὐλῶνος καὶ τοῦτο στεινοῦ, ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, περισυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τωὐτό· ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι τάχιστα, ἐκθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ ὀνόματι καλλικεραΐτῃσι, ἀνωνύμους τὰς ἄλλους ποιέει εἶναι. τὰ δὲ παλαιὸν λέγουσι, οὐκ ἐόντος κω τοῦ αὐλῶνος τοῦ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην, ὥπερ ὀνομάζεσθαι κατάπερ νῦν, ῥέθρα τε ὐδέν ἦσσον ἢ νῦν· βρέοντας δή, ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μέν νυν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσιδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα, δι' οὗ ῥέῃ ὁ Πηνειός· οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσιδέωνα τὴν γῆν σείειν, καὶ τὰ διεστεῶτα [c] ὑπὸ σεισμοῦ, ἔργα εἶναι, καὶ σκέπτων ἰδών, φαίη Ποσιδέωνα ποιῆσαι. ἔργον γὰρ ἐστὶ σεισμοῦ, (ὡς ἐμοὶ φαίνεται) ἡ διάστασις τῶν ὀρέων. Οἱ δὲ κατηγεόμενοι, εἰρόμενοι Ξέρξεα εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως, εἶπαν, Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἥδε αὕτη· ἄγαν γὰρ εὐεργὸς φάνεται πᾶσι ἡ Θεσσαλίη. Ξέρξεα δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα, Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοί. ταῦτ' ἄρα μοι πολλῷ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχέοντες καὶ τἆλλα, καὶ ὅτι χώρῃσι ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον. εἰ γὰρ ποταμὸν πέγμα ἂν ἐμῷ μένος ἐπεινᾶι σφέων ὅτι τὴν χώρην, χώματα ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα, καὶ ἀποστρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥεέθρων· ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν ὀρέων ὑποβρυχίην γενέσθαι. ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλευέω

fubiret, accitos viæ ductores interrogavit nunquid flumen poſſet averti, ut alibi mare ingrederetur. Narratur autem 129
Theſſalia quondam palus fuiſſe, utpote concluſa undique prælatis montibus. nam quæ ejus ad auroram ſpectant, ea Pelion mons & Oſſa junctis inter ſe radicibus præcludunt; quæ ad ventum aquilonem, Olympus; quæ ad occaſum, Pindus; quæ ad meridiem & ventum auſtrum, Othrys: quod inter hos, quos dixi, montes medium, id Theſſalia eſt, ita cava, ut cum alii frequentes amnes eam influant, tum hi quinque maxime præcipui, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamiſus: qui è montibus Theſſaliam cingentibus in eam planitiem confluentes & nominibus cogniti, per unum canalem & eum arctum in mare evadunt, in unam aquam omnes ante redacti: & ſimulac confluentem fecerunt, Peneus excellens ſuo nomine ceteros innominatos reddit. Fertur quondam, quum nondum eſſet hic canalis & effluxus, hos fluvios & præter eos paludem Bœbeidem non habuiſſe nomen, quemadmodum nunc, & tamen non minus quam nunc fluxiſſe, ſed ſuis fluentis omnem Theſſaliam effeciſſe pelagus. Ipſi quidem Theſſali memorant Neptunum feciſſe convallem per quam meat Peneus, haud abſurde ſentientes. qui enim arbitratur Neptunum terram quatere, & quæ terræmotu diducta ſunt, hujus dei eſſe opera, is etiam cernens hunc locum dixerit Neptunum feciſſe. namque diductio illa montium (ut mihi videtur) terræmotus eſt opus. Xerxi autem interroganti nunquid alius foret exitus in mare Penei, duces viæ rem compertam habentes, Rex, inquiunt, nulli ſunt huic flumini alibi in mare tendentes exitus, quam iſte hic. cuncta enim undique montibus redimita Theſſalia eſt. Ad hoc Xerxes dixiſſe fertur; Solertes ſunt viri Theſſali, qui ſuæ ſibi imbecillitatis conſcii, jampridem cum alia cuſtodiverunt, tum vero hoc, quod regionem habeant facilem occupatu, & mature expugnabilem. Solum enim hoc eſſe negocium, flumen, obſtructo canali, averſoque alveo per quem meat, in eorum terram inducere, a quo omnis Theſſalia præter montes aquis mergeretur. Hæc vero Xerxes dixit filios Aleuæ

130

a συγκεκλῃσμένῃ. b Hæc duæ voces ἐς αὐτὴν non exſtant in MS. c διεστῶτα.

Thessali primi dederunt se Persis; & qui alii? De illis jusjurandum Græcorum. Cur Xerxes nullos miserit Athenas aut Spartam petituros terram & aquam. Talthybii cultus Spartanorum & ira in eos.

leuæ respicientia, quoniam Thessali è Græcis primi sese regi tradiderant, ratus illos ab tota natione polliceri amicitiam. Hoc loquutus, & locum con-
131 templatus, Thermam renavigavit. Ubi complures dies circa Pieriam est commoratus (nam montem Macedonicum, ut illac in Peræbos omnis transiret exercitus, tertia ejus pars tondebat) eodem legati qui dimissi in Græciam fuerant ad terram petendam, regressi sunt partim inanes, partim terram & aquam
132 ferentes. Quam qui dederunt eorum, hi fuere, Thessali, Dolopes, Enienes, Perræbi, Locri, Magnetes, Melienses, Achæi Phthiotæ, & Thebani, ceterique Bœoti præter Thespienses & Platæenses: adversus quos ii Græci qui bellum contra barbarum sumpserunt, conceperunt jusjurandum: id erat hoc exemplo. Quicunque Græci se ipsos dediderunt Persæ, non adacti necessitate, rebus suis bene constitutis eos decimare deo qui Delphis est. Ita apud
133 Græcos jusjurandum se habebat. Xerxes autem neque Athenas neque Spartam legatos terram petitum miserat, ob id quod quos ante Darius ad hoc ipsum misisset, eorum alios isti in voraginem, alios in puteum dejecerant, jubentes eos illinc terram & aquam ferre ad regem. Hac de caussa nullos ad petendum misit. Et Athenien sibus quidem, quod ita legatos tractarint, quid triste contigerit non queo dicere, nisi quod eorum solum cum urbe vastatum est: quod tamen ipsum non ea caussa suspicor con-
134 tigisse. Lacedæmoniis vero ira Talthybii, qui fuit Agamemnonis præco, incubuit. est enim Spartæ Talthybii templum; sed & sunt ejus posteri Talthybiadæ nominati, quibus legationes Spartanæ omnes instar præmii tribuuntur. Itaque post eam rem Spartiatæ, quum læta exta eis immolantibus non essent, idque diu contingeret, pertæsi hujus calamitatis Lacedæmonii, cœtu frequenter coacto, hoc præconium ediderunt, siquis Lacedæmoniorum vellet pro Sparta occumbere. Tunc Sperthies Aneristi & Bulis Nicolai filius, viri Spartiatæ, & ingeniis egregii & opibus inter primos, ultro se obtulerunt ad solvendam Xerxi Darii filio ultionem ob legatos Spartæ interemptos. Ita hos Spartiatæ tanquam mortem obituros, miserunt ad Me-

λεύεω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐόντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑωυτὸς βασιλέϊ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντὸς σφέας ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἰπὰς δὲ ταῦτα, καὶ χρησάμενος, ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην. Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς. τὸ γὰρ δὴ ὄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε ἡ στρατιὴ τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς Περαιβούς. οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἄλλοι γῆς αἴτησιν, ἀπίκατο, οἱ μὲν κενοί, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. Τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγίνοντο οἵδε, Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιλῆες, Περραιβοὶ, Λοκροὶ, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῶται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ, πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ὅπλοισι τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔπεμον ὅρκιον, οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀφράμενοι. τὸ δὲ ὅρκιον ὧδε εἶχε· Ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς, Ἕλληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστρεψάμενοι σφι εὖ τὰ πρηγματα, τούτους δεκατεύσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι. Ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Πέρσης ὅπλοισι γῆς αἴτησιν κήρυκας, τῶνδε εἵνεκα· δεύτερον δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτίων, τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες [a], ἐκέλευον γῆ τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν τοῖσι βασιλέα. τούτων μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε [b] Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅ, τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι τοῦτο ποιήσασι τοὺς κήρυκας συμβάσκε ἀνεξέλεητον γενέσθαι οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηλήθη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀπὸ ταύτων τοῖσι αἰτίοις δοκέω γενέσθαι. Τοῖσι δὲ ὧν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσχηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου ἱρόν· εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι, Ταλθυβιάδαι [c] καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηίαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρεα δίδονται. μετὰ δὲ τοῦτο, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι καλλιερήσασι θυομένοισι οὐκ ἐδύνατο· τοῦτο δὲ ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορὴ ἐφέρετο Λακεδαιμονίοισι, ἀλίης τε πολλάκις συλλεγομένης, καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιεύμενον, εἴ τις βούλοιτο Λακεδαιμονίων ὑπὲρ Σπάρτης ἀποθνήσκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλις ὁ Νικόλεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσει τε γεγονότες εὖ, καὶ χρήμασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελοντὴν ὑπέδυσαν ποινὴν τίσοντε Ξέρξῃ τῷ Δαρείου κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων. ἵνα Σπαρτιήτας τούτους ὡς ἀποθανευμένους ἐς

Ggg 3 Μή-

a ἐμβαλόντες. b οὐκ ἀπέπεμψε. c ἀπόγονοι Ταλθυβίου, Ταλθυβιάδαι.

In deditos & moti paratos Laconas mira magnanimitas Xerxis.

Μήδους ἀπέπεμψαν. Αὕτη τε ἡ τόλμα τῶν τοιῶνδε ἀνδρῶν θωυμάσιος ἀξίη, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα, ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὃς σφέας, ξείνια προθέμενος, εἰρέτα. ξεινίζων δὲ, εἴρετο τάδε, Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλέι φίλοι γενέσθαι; ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπίστασθε βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες· ἀτὰρ δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλέι, (δοκέετε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοὶ) ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος, δοῦλος βασιλῆϊ. πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε, Ὑδάρνες, οὐκ ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμβουλίη ἡ ἐς ἡμέας τίνυσαι. σὺ μὲν γὰρ πεπρημένου συμβουλεύεις, οὐ πάρεαι ἐών. τὸ μὲν γὰρ δοῦλον εἶναι ἐξεπίστεαι, ἐλεύθερος δὲ οὔκω ἐπειρήθης, οὐδ' εἰ ἔστι γλυκύ, οὐδ' εἰ μή. εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν δόρασι συμβουλεύοις ἡμῖν ἀμύνεσθαι αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ πελέκεσι. ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο. Ἐνθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα, καὶ βασιλέι ἐς ὄψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν, τῶν δορυφόρων κελευόντων, καὶ ἀνάγκῃσι σφι προσφερόντων προσκυνέειν βασιλέα προπίπτοντας, οὐκ ἔφασαν, ὑπειρημένοι ὑπ' αὐτέων τοῦτο κεφαλῇ, ποιήσειν ταῦτα οὐδαμά. ὅτε γάρ σφι ἐν νόμῳ εἴη ἄνθρωπον προσκυνέειν, ἔτι κατὰ ταῦτα ἥκειν. ὡς δὲ ἀπεμαχέσαντο τούτῳ, δεύτερά σφι λέγουσι τάδε, καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχόμενα, Ὦ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων, ποινὴν ἐκείνων τίσοντας. λέγουσι δὲ αὐτοῖσι τοῦτο, Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης, οὐκ ἔφη ὁμοῖος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ἀπικλείναντας κήρυκας· αὐτὸς δὲ, τὰ ἐκείνοισι ἐπετώλησε, ταῦτα οὐ ποιήσειν, καὶ ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τὴν αἰτίην. Οὕτω ἡ Ταλθυβίου μῆνις, καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων, ἐπαύσατο δὴ πολλὰ ἐπιγερθεῖσα καὶ τὰ Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πολέμου, ὡς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θηώτατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις, οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον ἔστω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τοῦτο μῆνιν, ἐς Νικόλαον τε τὸν Βούλιος, καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθίεω, ὡς εἷλε ἁλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος, ὁλκάδι καταπλώσους πλήρεϊ ἀνδρῶν,

135 Medos. Digna autem admiratione cum hæc audacia horum virorum, tum verba ab eis habita. nam Susa tendentes, ad Hydarnem Persam in Asia subjectorum litoralium præfectum venerunt: qui eos hospitaliter munificeque acceptos, his verbis interrogavit, Viri Lacedæmonii, quid tandem respuitis esse amici regis? cernitis enim ex me & meo statu quam scit honore prosequi rex viros egregios. Sic & vos, si vos ipsos ei dederitis (nam ab illo existimati estis viri egregii) unusquisque vestrûm rege donante, regioni Græciæ præerit. Ad hæc illi respondentes, Hydarnes, inquiunt, non ex æquo oritur consilium tuum ad nos spectans. quippe condicionem suades, quam expertus es, alterius inexpertus. nam servitutem subire quidem nosti; libertatis autem nondum expertus es, utrum sit res dulcis an non. quæ si tibi experta foret, non ut hastis, sed ut etiam securibus pro ea dimicaremus, nobis suaderes. Hæc Hydarni responderunt. De- 136
hinc vero ut ascenderunt Susa, & in conspectum regis venerunt, principio jubentibus satellitibus ac vim afferentibus ut procumbentes regem adorarent, negaverunt, vel si in caput ab eis truderentur, se unquam id esse facturos. neque enim sibi esse consuetudinem hominem adorandi, neque se ad id venisse. Posteaquam autem in hoc repugnaverant, secundo loco hæc & his similia dixere, Rex Medorum, nos miserunt Lacedæmonii ad luendam pœnam pro iis legatis qui Spartæ interiere. Hæc illis dicentibus, Xerxes præ magnanimitate negavit se fore Lacedæmoniis similem. illos enim interimendis legatis jus omnium hominum confudisse: se vero quod illis exprobraret, id non esse facturum: neque eos vicissim occidendo, Lacedæmonios culpa soluturum. Hac re sic per Spartiatas gesta, in præ- 137
sens ira Talthybii cessavit, etsi Spartam reversis Sperthie & Buli; sed longo deinde tempore interjecto excitata sit in bello inter Peloponnenses & Athenienses, ut Lacedæmonii ajunt. quod mihi divinitus maxime videtur esse gestum: quippe iram Talthybii ingruisse in nuncios, nec quievisse priusquam excesserit & eventum nacta fuerit, fas ita ferebat. Quod autem inciderit in eorum qui ad regem propter iram istam ascenderunt filios, Nicolaum Bulis, & Aneristum Sperthiæ filium, quum piscatores Tirynthios navi oneraria plena viris

ris adnavigans cepit; manifestum igitur est apud me divinitus id factum esse, ex ira. Nam nuncii in Asiam à Lacedæmoniis missi, proditi à Sitalce Terei filio Thracum rege, & à Nymphodoro Pythæ filio, viro Abderita, excepti sunt juxta Bisanthen quæ est in Hellesponto, & abducti in Atticam, ab Athenienſibus necati sunt: cumque iis Aristeas Adimanti filius, Corinthius. Verum hæc multis post regis expeditio-
138 nem annis gesta sunt. Quæ expeditio (ut ad superiorem orationem redeam) nomen quidem habebat, quasi tenderet contra Athenas, sed descendit contra cunctam Græciam. Eam diu ante Græci quum percepissent, non perinde omnes affecti sunt. nam ii qui terram & aquam dederant Persæ, fiduciam animo præsumebant tanquam nihil ingratum passuri à barbaro: qui non dederant, magno in metu versabantur. quippe quum nulla tanta classis esset in Græcia quæ posset excipere invadentem, etiam plerisque detrectantibus resistere, & libenter ad partes Medorum inclinanti-
139 bus. Hoc ego loco necesse habeo ferre sententiam apud plures quidem homines invidiosam, at tamen qua mihi videtur esse verum, non inhibebo. Si Athenienses formidantes periculum quod impendebat, patriam deseruissent, aut etiam, non deserentes, sed manentes sese dedissent Xerxi, nulli omnino adversus regem in mari tentavissent: si igitur nemo mari se opposuisset Xerxi, hæc in continenti gesta essent: si etiam multæ murorum essent tunicæ ductæ à Peloponnensibus per Isthmum; proditi Lacedæmonii ab sociis non voluntariis, sed necessitate per singulas urbes à classe barbara captis desolati fuissent; desolatique & magna opera edentes, generose occubuissent. Aut hæc passi essent, aut priusquam id fieret, videntes etiam alios Græcos cum Medis sentientes, fœdus cum Xerxe iniissent etiam. Ita utroque modo sub Persis Græcia fuisset. Nam murorum per Isthmum ductorum quænam utilitas futura esset rege mari potiente, nequeo percipere. Nunc autem siquis Athenienses Græciæ liberatores extitisse dicat, profecto non aberret à vero. nam hi in quæcunque advertissent, hæ partes erant præponderaturæ: quum vero prætulerint Græciam

δηλῶν, δῆλον ὧν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐπὶ τῷ μήνι. οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, πορευόμενοι ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω[a], Θρηίκων βασιλῆος, καὶ Νυμφοδώρου τοῦ Πύθεω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἁλόντες κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων· μὴ ὦν αὐτέων, καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου, Κορίνθιος ἀνήρ. πάντα μέν νυν πολλῇσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέος στόλου. ἐπεὰν δὲ ὅπῃ τὸ πρότερον λόγου. ἡ δὲ στρατηλασίη ἡ βασιλέος ὄνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαυνέτην, κατῆκε δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ πάλαι πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐπιεσσῶντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτέων δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ, εἶχον θάρσος ὡς ὀδὸν πρόσοντες ἀγαθὴν τοῖσι βαρβάροις· οἱ δὲ μὴ δόντες, ἐν δείματι μεγάλῳ κατῆστασαν, ἅτε ὄντες νεῶν ἐπόντων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, ἅτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀνάπλεσθαι τοῖσι πολέμιοι, μηδιζόντων δὲ προθύμως. Ἐνθαῦτα ἀναγκαίη ἐξεργομένη γνώμῃσι δοκιμάζεσθαι, ὀκοτέρους μὲν τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὁμοίως δὲ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθέστατον, οὐκ ἐπιχώσω. εἰ Ἀθηναῖοι[b] καταῤῥωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιπόντες, ἀλλὰ μείναντες, ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπέρωντο ἀντιῤῥέοντες βασιλέι. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντίστο Ξέρξῃ, κατά γε ἂν τὴν ἤπειρον τοιάδε ἐγίνετο· εἰ καὶ πολλοὶ τοίχεων χιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προθοόντες[c] ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, καὶ κατὰ πόλις ἁλισκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμινώθησαν. μινωθέντες δὲ ἂν, καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα χρηστὰ, ἀπέθανον χρηστῶς. ἢ ταῦτα ἂν ἔπαθον, ἢ πρὸ τοῦ, ὁρῶντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας μηδίζοντας, ὁμολογίῃ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρξεα. καὶ ὅτω ἂν ἐπ' ἀμφότερα ἡ Ἑλλὰς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ ὠφελίμου τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δυνάμῃ πυθέσθαι ἥτις ἂν ἦν, βασιλέως ὑπερκρατέοντος τῆς θαλάσσης· νῦν δὲ Ἀθηναίους ἄν τις λέγων σωτῆρας χρέωθαι τῆς Ἑλλάδος, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τἀληθέος. οὗτοι γὰρ ὅπῃ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποντο, ταύτῃ ῥέψειν ἔμελλε· ἑλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα

a Τήρεω. b ἐπιχώσω. οἱ Ἀθηναῖοι. c προθόοντες.

δα πρείσσαν ἐλαύνειν, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ ἔτοι ἔσαν οἱ ἐπεγείραντες, καὶ βασιλῆα μετά γε θεὸς ἀνωσάμενοι. ἐδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν, καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα, ἔπισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καταμείναντες, ἀνέσχοντο τὴν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι. Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, χρησομένους ἔσαν ἑτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι πρῆγμα τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾷ ἡ Πυθίη, τῇ οὔνομα κεῖται Ἀριστονίκη, τάδε,

Ὦ μέλεοι, τί κάθησθε; λιπὼν φεύγετε καὶ τὰ γάιης
Δώματα, καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέαται, οὔτ' ὤν χέρες, οὔτέ τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει. καὶ γὰρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς Ἄρης, συελαύνεις ἅρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλ' ὀπόλει πυργώματα, καὶ τὸ σὸν οἶον·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἵ πυ νῦν ἱδρῶτι ῥεόμενοι ἑστήκασι,
Δείματα πάλλόμενοι. καὶ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἷμα μέλαν κέχυται, πρόειδον κακότητος ἀνάγκας.
Ἀλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ὑπικίδνατε θυμόν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι, συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο· προβάλλουσι δέ σφεας αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱροῦ καὶ κακῶς κεχρησμένους, Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δοκίμου ὁμοῖα τῷ μάλιστα συνευδοκιμέει σφι ἱκετηρίην λαβοῦσι, δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ τούτοισι τοῖσι Ἀθηναίοισι, καὶ λέγουσι, Ὦναξ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἤκομεν φέροντες. ἢ οὔ τοι ἀπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὖτόθι τῇδε μενέομεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν. ταῦτα λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾷ δεύτερα τάδε,

Οὐ δύναται Παλλὰς Δι' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσας.

Τῶν

ciam superesse liberam, hi ipsi fuere qui quicquid Græciæ reliquum erat cum Medis non sentiens erexerunt; quique secundum deos, regem repulerunt; neque illos oracula horrenda ac terribilia, quæ à Delphis veniebant, induxerunt ad Græciam deserendam, sed persistentes sustinuerunt excipere hostem sua invadentem. Siquidem consultoribus Del- 140
phos missis, uti oraculo Athenienses volebant: iisque factis apud templum quæ ritus postulabat, ubi ædem ingressi consederunt; Pythia cui nomen erat Aristonice, ita vaticinatur,

O miseri! quid adestis? ad extima cedite terræ,
Ædibus & globida desertis collibus urbis.
Non etenim firmum remanet caput, ac neque corpus,
Extremive pedes; manibus pariter medioque
Nil salvi est. destructa jacent. illam ignis & horrens
Mars vastat Syrio in curru furibundus & armis.
Hic tibi non solum, hic aliis castella revellit,
Permultasque deûm sævis dabit ignibus ædes,
Quas nunc hic illic spectas sudore fluentes,
Atque metu tremulas; & de laquearibus altis
Prospiciens fati arumnas cruor editur ater.
Ite sed ex adyto, atque malis effundite mentem.

His auditis Athenienſium conſultores 141
maximo ſunt mœrore affecti. quibus inter ſeſe agitantibus tam triſte reſponſum, Timon Androbuli filius, vir apud Delphos illuſtris ut qui maxime, ſuaſit illis, ut ſumpto ſupplicum habitu de integro reverterentur ad conſulendum oraculum ut ſupplices. Obtemperantibus ei Athenienſibus & dicentibus, O Rex, redde nobis oraculum melius de patria, reveritus hæc pignora ſupplicantium, quæ geſtantes ad te venimus. alioqui ex adyto non abimus, ſed hîc alibi manemus vel ad obitum uſque; Hæc dicentibus, antiſtes iterum hoc modo reſpondit,

Officiosa Jovem dominantem Pallas Olympo
Nec ratione potest sed nec placare precando.
Hoc tibi sed rursum ipso adamante perennius ajo: Nam

Nam captis reliquis, qua limes Cecropis intus
Comprendit, quodcunque sacer penetrale Citharon,
Juppiter è ligno muris Tritonida donat.
Qui soli invicti tibi sint natisque saluti.
Tu vero adventum peditumque equitumque quietus,
Terrestresque acies ne præstolare: sed hosti
Terga dato, vel si tibi fors erit obvius usquam.
O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut dispersa Ceres, aut prompta coire.

142 Hæc legati, ut erant, arbitrati prioribus mitiora, postquam conscripserunt, Athenas rediere, reversique ad populum recitavere; tum multæ & aliæ sententiæ exstiterunt oraculi mentem quærentium, & hæ quas maxime solidas esse apparebat: quidam è majoribus natu dixere, videri sibi deum respondere salvam fore arcem. olim enim Athiensium arx præsepta vallo fuit. & ii quidem ad vallum conjiciebant spectare hunc ligneum murum. Alii vero dicebant deum significare naves, easque ceteris omissis parari jubebant. Verum eos qui ajebant naves esse ligneum murum, fallebant duo postrema dicta ab Pythia,

O Salamis divina, teres tu pignora matrum,
Sit licet aut dispersa Ceres, aut prompta coire.

Circa hos versus confundebantur eorum sententiæ, qui naves dixerunt esse ligneum murum. nam oraculi interpretes illuc ea accipiebant, quasi oporteret circa Salaminem ipsas vinci pugnam navali
143 lem aggressos. Erat autem inter Athenienses vir ad primores recens progressus, nomine Themistocles, Neoclis filius. Hic vero negabat interpretes omnia recte conjectare: talia dicens, Si illud carmen quod dictum est ad Atheniensis spectaret ullo modo, non ita placide videri deum fuisse responsurum, sed sic, O Salamis misera, pro eo quod dixit, O divina Salamis; si circa eam incolæ forent oppetituri: sed enim recte conjectanti sentiendum à deo contra hostes

Τῶν ἄλλων γὼ ἀλισκομένων ὅσα Κέκροπος οὖρος
Ἐντὸς ἔχει, κάθυμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς
Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει.
Μὴ δὲ σύ γ' ἱπποσύνῃσι τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
Πολλὸν ἀπ' ἠπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν,
Νῶτον ἀποστρέψας, ἔτι τοι κρὴ καὶ ἀντίος ἔσσῃ.
Ὦ θεῖα Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

Ταῦτά σφι (ἠπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων ἦν ἐδόκεε εἶναι) συγγραψάμενοι, ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι πολλαὶ καὶ ἄλλαι ἐγίνοντο, διζημένων τὸ μαντήιον, καὶ οἵδε συνεσκῶπτον μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι [a], δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι σωθήσεσθαι· ἡ γὰρ ἀκρόπολις τοπάλαι τῶν Ἀθηναίων ῥηχὼ ἐπέφραχτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φράγμον, σωτῆρα ἔλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεόν, καὶ τούτοισι παρῄνεον σκεύεσι, τὰ ἄλλα ἀπιέντας. τὰς ὦν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ πλωτὰ ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὦ θεῖα Σαλαμὶς, ἀπολεῖς ἢ σὺ τέκνα γυναικῶν,
Ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἢ συνιούσης.

κατὰ τοῦτο τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας ἐσωθῆναι, ναυμαχίῃ θεσπισθεισμένης [b]. Ἦν δή τις Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ παρελθών, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. ἐπὶ τοῦτον ὦν τὸν ἄνδρα ἔφη πᾶν ὀρθῶς τὰς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, Εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόν κως, οὐκ ἂν ὕτω μιν δοκέειν [c] ἠπίως χρηστηριάσθαι, ἀλλὰ ὦδε, Ὦ ἀθλίη [d] Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ, Ὦ θεία Σαλαμίς· εἰπέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι τὸ χρηστήριον, συλλαμ-

a MS. habet μετεξίτεροι τε. b πεπισθεσμένης. c ὕτω μοι δοκέειν. d χετλίη.

Pecunia publica Athenis ex metallis Laurei, opportuna ad navium fabricam suasu Themistoclis. Concordia Græcorum inter se & bella abolita.

ξάνοντα κατὰ τὸ ὀρθὸν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. ἀποσκώπτεσθαι ὦν αὐτὸς ὡς ναυμαχήσοντας συνέβαλε, ὡς τοῦτο ἐόντος ξυλίνου τείχεος. ταύτην Θεμιστοκλέης ἀποφαινόμενος, Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἱρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἱ οὐκ ἐῶν ναυμαχίην ἀρτέεσθαι. τὸ δὲ σύμπαν εἶναι, μήδε χεῖρας ἀντιείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν Ἀττικὴν, ἄλλην τινὰ οἰκίζειν. Ἑτέρη τε Θεμιστοκλέι γνώμη ἔμπεσοῦσα ταύτης ἐς καιρὸν ἠείσευσε, ὅτε Ἀθηναίοισι, γινομένων χρημάτων μεγάλων ἐκ τῶν κοινῶν, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ἀρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμὰς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους, τὴν διαιρέσιν ταύτης παυσαμένους, νέας τριήρων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγω. ἔστι γὰρ ὁ πόλεμος συσχὼν, ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ μὲν ἐς τὸ μέσον ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ ἄτῳ τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὐταί τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προπεποιημένοισι ὑπῆρχον, ἐπέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξε τε σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλομένοισι, ὀπίσω ὀπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ παυδημεὶ, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι. τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε. Συλλεγομένων δὲ ἐς τωὐτὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τὰς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἔσαν δὲ περὸς πᾶσι καὶ ἄλλοι ἐγκεχρημένοι· ὁ δὲ ὢν μέγιστος, Ἀθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτῃσι. μὴ δὲ, πυθανόμενοι Ξέρξεα σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμψαι ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων· ἐς ἄρχοντα τε ἀγγέλους, ὁμηχμίην συνῳησομένους [a] πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμψαι πρὸς Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν, κελεύοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους· φρονήσαντες εἴ κως ἐν τε ἥνοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ

hostes editum esse oraculum, non contra Athenienses. Itaque suadebat ut sese instruerent tanquam prœlio navali certaturi, utpote quum hic esset ligneus murus. Hanc Themistoclis sententiam Athenienses potiorem esse censuerunt magis quam illorum interpretum oraculi, qui dissuadebant apparatum pugnæ navalis: sed hanc esse summam sententiæ dicebant, non levandam in hostem manum, sed ex Attica regione demigrantes aliam quandam incolere. Exti- 144
tit & alia ante hanc Themistoclis sententia ad tempus egregia. magna vis pecuniæ collecta erat ex reipublicæ vectigalibus. Unde illam è proventu metallorum quæ sunt è Laureo, erant æque divisuri viritim denis in singulos puberes drachmis; tunc Themistocles hanc dissuasit Athenienſibus distributionem, sed ex ista pecunia classem ducentarum navium ad Ægineticum bellum comparare suasit. Hoc enim bellum tunc conflatum Græciæ salutem attulit, cogens Athenienses nauticos fieri. Hæ vero naves quidem in quem usum comparatæ fuerant, non fuerunt adhibitæ; at tamen ita in oportunitatem Græciæ cesserunt. Istæ igitur naves jam præparatæ Athenienſibus erant, & alias exædificari oportebat; placuitque illis, inito post oraculum consilio, barbarum Græciam invadentem navibus excipere universos Atticos, deo obsequentes, una cum Græcis ita volentibus. Et hæc quidem oracula Athenienſibus sunt reddita. Coactis autem in eundem locum 145
Græcis qui circa Græciam melius sentiebant, interque se colloquutis interposita fide, ibi consilio habito visum est ante omnia faciendum, ut reconciliarentur inimicitiæ & bella quæ ipsis incesserant. Quippe erant jam adversus quosdam & alios inchoata; sed maximum inter Athenienses & Æginetas. Posteaquam autem Xerxem cum exercitu Sardibus esse audiere, Athenienses decrevere cum aliquos in Asiam mittendos ad res regis explorandas, tum nuncios partim Argos, ad contrahendam adversus Persam belli societatem, partim in Siciliam ad Gelonem Dinomenis filium, sed & in Corcyram, etiam in Cretam, jubentes opem Græciæ ferri: eo animo ut si fieri posset, omne Græcum nomen unum esset, &

a MS. habet ὁμηχμίην τε συνθησομένους.

Magnus Xerxis animus erga ſpeculatores captos circa Sardes, & in naves frumentarias Æginæ & Peloponneſi præternavigantes Abydum.

& ad idem agendum omnes incumberent, utpote calamitate cunctis ſimiliter Græcis impendente. Ferebantur autem res Gelonis magnæ eſſe, ut nullis
146 Græcis non majores haberet vires. Ubi hæc eis placuere, & in gratiam inter ſe rediere, primo exploratores in Aſiam tres viros miſere: qui quum Sardes veniſſent, & in ſpeculando regis exercitu deprehenſi eſſent, à ducibus pedeſtrium copiarum torti ducebantur tanquam perituri, lata in eos mortis ſententia. Id ubi Xerxes audiit, reprehenſa ducum ſententia, mittit quoſdam è ſatellitibus jubens ut ſi vivos adipiſcerentur ſpeculatores, ad ſeſe ducerent. Eos adhuc ſuperſtites adepti ſatellites, in regis conſpectum adduxerunt; qui ſciſcitatus qua de cauſſa veniſſent, præcepit ſatellitibus, ut homines circumducerent, peditatum omnem equitatumque oſtentantes: & eos, ubi contemplando illa expleti fuiſſent, ſine noxa dimitterent quocunque locorum ire ipſis libuiſſet. Hoc Xerxes ea ratione imperavit, quod cogitabat fore, ut ſi ſpeculatores necati fuiſſent, neque Græci præſciſcerent potentiam ſuam eſſe fama majorem, neque graviter læderent hoſtem tribus viris interemptis: at iiſdem in Græciam regreſſis, fore ut Græci (quod ſe opinari dicebat) auditis rebus ſuis antequam expeditio hæc accederet, propriam libertatem proderent, atque ita non oporteret ſuſcipere moleſtiam de exerci-
147 tu in eos ducendo. Hæc ſententia Xerxis cum altera quadam congruit. nam quum Abydi ageret Xerxes, vidit naves curſum tenentes per Helleſpontum, quæ frumentum è Ponto in Æginam Peloponneſumque portabant. quas ubi audiere ejus aſſeſſores eſſe hoſtium, ſeſe ad eas corripiendas accingebant, intuentes in regem, quando id agi præciperet. Xerxes eos interrogavit quonam illi tenderent; qui quum reſpondiſſent, Ad hoſtes tuos, domine, frumentum vehentes: tunc Xerxes excipiens inquit, Nonne eodem, quo iſti, & nos navigamus, tum rebus aliis, tum frumento inſtructi? quid igitur hi officiunt nobis, quibus commeatum portant? Ceterum ſpeculatores illi rebus inſpectis dimiſſi in Europam rediere.
148 Poſt quorum reditum Græci qui contra Perſam conjurarant, nuncios iterum Ar-

εἰ συγκύψαντες τὠυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι τοῖσι Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα, μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, ἐόντων Ἑλληνικῶν τὰ πολλὸν μέζω. Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσίμενοι τὰς ἔχθρας, πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δὲ, ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιὴν, ὡς ἐπάισχοι ἐγίνοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐπὶ πεζῆς στρατῆς, ἀπήγοντο ὡς δηπολεμήσοντες. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκρικτο θάνατος. Ξέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην, πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἢν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζωοὺς, ἄγειν παρ' ἑωυτόν· ὡς δὲ ἔτι θηρεύοντας αὐτοὺς κατέλαβον, καὶ ἦγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφεας τοὺς δορυφόρους θηεύμενους δηδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον· ἐπὴν δὲ ταῦτα θηευμένοι ἑωσι πλήρεες, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώρην ἀσινέας. ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε, ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, ἔτ' ἂν τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα θεσπεσίην ἐποίεον οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγῳ μέζω, ἔτ' ἄν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσινέατο, ἄνδρας τρεῖς ἀποβαλόντες· νοησάντων δὲ τυτίων ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοκέειν ἔφη ἀκέοντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα θεὸς ἔρχεται γινόμενος, θηδιδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, κοὐ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν. Οἷα δὲ αὐτὸς αὐτὴ ἡ γνώμη τῇσι ἄλλῃ. ἐὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης, εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου διαγωγὰ, διεκπλώοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἐς τε Αἴγιναν, καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ παρεδροι αὐτοῦ ὡς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἑτοῖμοι ἦσαν αἱρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλῆα, ὁκότε θηελήσει. ὁ δὲ Ξέρξης εἴρετο ,,αὐτοὺς ὅκη πλέοιεν· οἱ δὲ εἶπαν, Ἐς τοὺς ,,σοὺς πολεμίους, δέσποτα, σῖτον ἄγοντες. ὁ ,,δὲ, ὑπολαβὼν ἔφη, Οὐκῶν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ ,,πλέομεν, ἔνθα περ καὶ ἔστι, τοῖσί τε ἄλλοι- ,,σι ἐξηρτημένοι [a] καὶ σίτῳ. τί δῆτα ἀδικέουσι ,,ἔτοι ἡμῖν σιτία θηαγομίζοντες; Οἱ μέν νυν κατάσκοποι ὕτω θηησάμενοί τε καὶ ἀποπεμφθέντες, ἐνόησαν ἐς τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ συμμόσαντες Ἑλλήνων ὅτι τῷ Πέρσῃ, μετὰ τὴν ἀποπεμψιν τῶν κατασκόπων, δεύτερα ἔπεμπον ἐς

Hhh 2 Ἄρ-

[a] ἐξηρτημένοι.

Argivi invitati ad ſocietatem belli contra Perſam, quid egerint; ſed ex relatione Argivorum.

Ἄργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἑωυτοὺς γενέσθαι ὧδε. πυθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα· πυθόμενοι δὲ, καὶ μαθόντες ὡς σφέας οἱ Ἕλληνες πέμποιεν [a] ἐς προσγελασόμενοι ὑπὸ τοῦ Πέρσεω, πέμψαι θεοπρόπους ἐς Δελφούς, τοῦ θεοῦ ἐπειρησομένους ὡς σφι μέλλοι ἄριστον ποιέεσθαι γενέσθαι· νεωστὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶνδε δὴ εἵνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε,

Ἔχθρὴ μὲν πεπότηται, φίλαι δ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Εἴσω τοῦ μεγάλαυλον ἔχων, πεφυλαγμένος ἦσο,
Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη [b] δὲ τὸ σῶμα σαώσει.

ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον. μετὰ δὲ, ὡς ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐστελθεῖν [c] ὑπὸ τὸ βουλευτήριον, καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι, ὡς ἐπιμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιέειν ταῦτα, τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην ἀγαγόμενοι [d] Λακεδαιμονίοις, καὶ ἡγεμόνες κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίης. καὶ τὰ κατά γε τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι δοκέειν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. Ταῦτα μὲν λέγουσι τοῖσι βουλεύσασι, καὶ περ ἀπαγορεύοντος σφι τοῦ χρηστηρίου μὴ ποιέεσθαι τοῖσι πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην· ἀπορδὸν δὲ ἔχειν ἀπονδὰς γενέσθαι τριήκοντα ἐτέων, καὶ περὶ τοῦ χρηστηρίου φοβεομένοισι· ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρεωθεῖεν ἐν τούτοισι τοῖσι ἔπεσι, μηδὲ ἀπονδέων ἐουσέων ὑπερέχειν, μὴ ἄρα σφέας καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πλαίσιον πρὸς τὸ Πέρσεω, μὴ τολοιπὸν ἔωσι τοῦ Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι. τοῦ δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοιόνδε, πρὶν μὲν ἀπονδέων ἐνοισίην ἐς τοὺς πολεύνας, πρὶν δὲ ἡγεμονίης, αὐτοῖσι ἐπιτάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφι μὲν εἶναι δύο βασιλῆας, Ἀργείοισι δὲ ἕνα· ἔφασαν δύνασθαι οὐκ ἐκ Σπάρτης δεύτερον παῦσαι τὴν ἡγεμονίης. μετὰ δὲ δύο τοῦ ὑπετέρων ὁμοίως ἦφον τοὺς Ἀργείων εἶναι, κωλύειν [e] δέον. ἔτω δὴ οἱ Ἀργεῖοι φασι οὐκ ἀναχέασθαι τοὺς Σπαρτιητέων τὸν πολεμαρχίην, ἀλλ' ἑλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ βαρβάρου ἄρχεσθαι ἢ πειθαρχῆσαι [f] Λακεδαιμονίοισι. προσθεῖναί τε τοῖσι ἀγγέλοισι, πρὸ δύο ἡλίου ἀποκλίνεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρης·

Argos miſerunt. Sed Argivi narrant hoc negotium apud ſe ita confectum eſſe. Audiſſe ſe ſtatim ab initio ea quæ ab barbaro excitarentur adverſus Græciam, & quum accepiſſent intellexiſſentque ab Græcis ſe tentatum iri, ut ipſos adſciſcerent contra Perſam, miſiſſe Delphos qui deum conſulerent quid ſibi facientibus eſſet optime eventurum. nuper enim ſex millia ſuorum fuiſſe interempta â Lacedæmoniis & Cleomene Anaxandridæ filio, eaque de cauſſa ſe mittere. Ita qui miſſi fuerant interrogantibus, ſic Pythiam reſpondiſſe,

Finitimis inviſe, deis dilecte beatis,
Interius tutamen habens, cantuſque ſedeto,
Et tutare caput: nam membra tuebitur illud.

Hæc illis Pythiam prius reſpondiſſe. Poſtea vero quam nuncii Argos venerunt, ſenatumque ingreſſi mandata retulerunt, Argivi reſponderunt ad ea quæ dicebantur, ſe promptos eſſe in triginta annos pacificare cum Lacedæmoniis, percuſſo fœdere, & dimidium imperii penes ſe eſſe poſtulare. quanquam enim æquum foret jus imperandi ipſorum eſſe, tamen dimidio imperii ſe eſſe contentos. Hoc ajebant ſuum ſenatum re- 149
ſpondiſſe, quamvis diſſuadente oraculo ſocietatem contrahere cum Græcis: & licet formidarent oraculum, tamen ſerio urgere, ut fœdus triginta annorum feriretur; intra quos annos liberi ſui in virilem ætatem adoleſcerent: hac videlicet ratione, ne ſi qua calamitas ad ſuperius malum accederet in bello Perſico, niſi fœdera forent, in poſterum ſubjecti Lacedæmoniis eſſent. His dictis Argivorum à ſenatu, nuncios Spartanos ita reſpondiſſe, quod ad fœdera quidem attineret, ſe ad eos qui plures eſſent relegare: quod autem ad imperium, id vero ſibi demandatum eſſe, ut reſponderent, ac ſane dicere, ſibi duos eſſe reges, Argivis unum, ideo non poſſe fieri ut alterutri Spartæ regi abrogaretur imperium: quominus cum iis duobus rex Argivus parem dignitatem obtineret, nihil obſtare. Ita Argivi dicunt ſe noluiſſe perpeti Spartanorum inſolentiam, ſed præoptaſſe à barbaro imperari ſibi, quam Lacedæmoniis cedere. atque ita edixiſſe nunciis, ut priuſquam occideret ſol, ex agro Argivo excederent;

a προσγήσοντ. b MS. habet κάρη. c MS. habet ἐπιλθεῖν. d MS. habet ἀπαισάμενοι. e κωλύσ. f ἢ ὑπακοῦσαι.

Eadem materia ex relatione vulgata ab Græcis. Consanguinitas Argivorum & Persarum ab his credita.

150 rent; alioqui hostium loco futuros. Hoc ipsi Argivi sic se habere memorant; aliter tamen per Græciam narratur, Xerxem antequam bellum Græciæ inferret, misisse Argos caduceatorem: quo quum pervenit, ita fertur verba fecisse, Viri Argivi, Xerxes rex hæc vobis inquit, Nos arbitramur, Persem, ex quo nos progeniti sumus, fuisse filium Persei Danaës filii, ex Andromeda genitum, quæ fuit Cephei filia. ita igitur ex vobis oriundi sumus. Quod quum ita sit, nefas est & nos progenitoribus nostris inferre bellum, & vos aliis opem ferendo, nobis adversarios fieri; sed potius domi vestræ vos confidentes otium tenere. nam si mihi ex sententia succedet, nullos majores quam vos faciam. Hæc Argivi quum audissent, habuisse alicujus momenti dicuntur, & statim quidem nihil promittentes vicissim poscere: sed quum ab Græcis adsciscerentur, tunc partem imperii poposcisse, gnari eam Lacedæmonios non concessuros,
151 ut hoc prætextu tranquilli agerent. Quibus conveniisse etiam hanc narrationem quidam Græcorum memorant, rei multis postea annis gestæ: Quum Susis Memnoniis alterius negocii gratia essent Athenienssium legati Callias Hipponici filius & collegæ qui pariter ascenderant, contigit ut Argivi & ipsi per idem istud tempus Susa miserint legatos, qui Artaxerxem filium Xerxis interrogarent, utrum amicitiam quam cum Xerxe contraxissent, ipsis adhuc continuaret, an ab illo pro hostibus haberentur. Quibus Artaxerxes, imo vero maxime perdurare respondit, nullamque sibi civitatem
152 amiciorem putare quam Argos. Verum an caduceatorem Xerxes Argos miserit ad ea dicenda, & an Argivorum nuncii qui Susa ascenderunt, Artaxerxem de amicitia interrogaverint, pro comperto dicere non possum, nec ullam de his aliam ferre sententiam, nisi quam Argivi ipsi edunt. Id demum scio, si omnes homines qui domestica mala in medium contulissent, cum vicinis mutare volentes, mala vicinorum intuiti fuissent, libenter reportaturos rursus illorum singulos ea quæ ipsi attulissent. Ita non turpissime ab Argivis actum est. Ego vero quæ dicuntur dicere debeo, attamen non omnino omnibus credere: quod in universam historiam à me dictum

ρης· εἰ ἢ μὴ, ϖϱεΐψεϑαι ὡς πολεμίους. Αὐτὰ μὲν Ἀ ϱγεῖοι τοσαῦτα τϱτέων ϖεϱὶ λέγυσι. ἔστι δὲ ἄλλ⊙ λόγ⊙ λεγόμεν⊙ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέϱξης ἔπεμψε κήϱυκα ἐς Ἄϱγ⊙ ϖϱότεϱον ἢπεϱ ὁϱμᾶσϑαι ϛϱαϛευέσϑαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ „τῶτον λέγεται εἰπεῖν, Ἄνδϱες Ἀ ϱγεῖοι, βασι„λεὺς Ξέϱξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν „Πέϱσῃ εἶναι, ἀπ' ἧ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα „Πεϱσέ⊙ τ Δανάης, γεγονότα ἐκ τ Κηφέ⊙ „θυγατϱὸς Ἀνδϱομέδης. ἔτω ὦν ὧν εἴημεν ὑμέτε„ϱοι ἀπόγονοι. ἔτε ὧν ἡμέας εἰκὸς ἐπὶ τὺς ἡμε„τέϱυς ϖϱογόνυς ϛϱαϛεύεσϑαι, ἔτε ὑμέας ἀλλωσι „πιμωϱέοντας, ἡμῖν ἀντίξυς [a] γίνεσϑαι, ἀλλὰ „παϱ' ὑμῖν αὐτῖσι ἡσυχίην ἔχοντας καϑῆσϑαι. „ἐὼ γὰ ἐμοὶ γίνη κατὰ νόον, ὀλίγυς μέζονας ὑμέων ἄξω. ταῦτα ἀκύσαντας Ἀ ϱγείυς λέγεσϑαι πῆγμα ϖοιήσασϑαι, καὶ ϖϱοχϱῆμα μὲν ἀδὸν ἐπαγγελλομένυς [b] μεταπέμϖειν· ἐπεὶ δὲ σφέας ϖεϱιλαμβάνειν τὺς Ἕλληνας, ἔτω δὴ ἀπιγμένυς ὅτι τάχιϛα μεταδώσυσι τ ἀϱχῆς Λακεδαιμόνιοι, μεταπέμϖειν, ἵνα ἐπὶ ϖϱοφάσι⊙ ἡσυχίην ἄγωσι. Συμπεσεῖν δὲ τϱτοῖσι καὶ τόνδε τ λόγον λέγεσι τινες Ἑλλήνων, ϖολλοῖσι ἔτεσι ὕϛεϱον γενόμενον τϱτέων· τυχεῖν ἂν Σάϱδισι τοῖσι Μεμνονείοισι ἐόντας ἑτέϱυ ϖϱήγμα⊙ εἵνεκα ἀγγέλυς Ἀθηναίων, Καλλίην τε τ Ἱϖπονίκυ, καὶ τὺς μετ' τϱτυ ἀναβάντας· Ἀ ϱγείυς δὲ, τ αὐτὸν τῶτον χϱόνον ϖέμψαντας καὶ τϱτυς ἐς Σάϱδις ἀγγέλυς, εἰϱωτᾶν Ἀϱτοξέϱξεα τ Ξέϱξεω, εἰ σφι ἔτι ἐμμένει τὴν ϖϱὸς Ξέϱξεα φιλίην συνεκεϱάσαντο, ἢ νομίζοιατο ϖϱὸς αὐτὺς εἶναι πολέμιοι. Βασιλῆα δὲ Ἀϱτοξέϱξεα μάλιϛα ἐμμένειν Φάναι, καὶ ἀδεμίην νομίζειν ϖόλιν Ἄϱγ⊙ φιλιωτέϱην. Εἰ μέν νυν Ξέϱξης τε ἀϖέϖεμψε [c] τῶτα λέγοντα κήϱυκα ἐς Ἄϱγ⊙, καὶ Ἀ ϱγείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σῦϛα ἐπϱώτων Ἀϱτοξέϱξεα ϖεϱὶ φιλίης, ὐκ ἔχω ἀτϱεκέως εἰϖεῖν [d]· ἀτὰ τινα γνώμην ϖεϱὶ αὐτέων ἀϖοφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τὴν ϖεϱ αὐτοὶ Ἀ ϱγεῖοι λέγυσι· ἐπίϛαμαι δὲ τοσῶτο, ὅτι εἰ ϖάντες ἄνθϱωϖοι τὰ οἰκήια κακὰ ἐς μέσον συνενείκαιεν [e], ἀλλάξασθαι βυλόμενοι τοῖσι ϖλησίυσι, ἐσκύψαντες ἂν ἐς τὰ τ ϖέλας κακὰ, ἀϖαϱασίως ἕκαϛοι αὐτέων ἀϖοφεϱοίατο ὀϖίσω τὰ ἐσενείκαντο. ἔτω δὴ ὐκ Ἀ ϱγείοισι αἶϱισε ϖεϖοίηται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, ϖείθεσθαί γε μὴν ϖανταπᾶσι ὀφείλω. καί μοι τῶτο τὸ ἔϖ⊙ ἐχέτω ἐς ϖάντα τ

λό-

Hhh 5

a ἀντίξυς. b ἀπαγγελλομένυς. c ἔξεξης ἀπέπεμψε. d εἰπεῖν. e συνενείκαιεν.

Gelo Siculus ad bellum contra Xerxem invitatus. Gelonis majorum fata. Gela colonia Teli & seditio. Telines sacerdos. Tyranni Gelæ.

λόγον. ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὡς ἄρα Ἀργεῖοι ἔσαν οἱ ἀπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπείτε σφι περὶ Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐσήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τοῦ παρεόντος λύπης. τὰ μὲν δὴ Ἀργείων εἴρηται. Ἐς δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι τε ἀπίκατο [a] ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίξοντες Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύαγρος. ἦν δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος, οἰκήτωρ ὁ ἐν Γέλῃ ἐὼν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἀπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὃς κληρουμένης Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου, καὶ Ἀντιφήμου, οὐκ ἐλείφθη [b]. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι, ἱροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἐόντες, Τηλινέω ἐνὸς τοῦ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε. ἐς Μακὼν πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην, ἔφυγον ἄνδρες Γελῴων, ἐστασιάκεσι γάρ. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίην ἀνδρῶν δύναμιν, ἀλλ' ἱρὰ τυπίων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε, ἢ αὐτὸς ἐκτήσατο, τοῦτο δὲ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. τούτοισι δὴ ὦν πίσυνος ἐὼν κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱροφάνται τῶν θεῶν ἔσονται. Θῶυμά μοι ὦν ἐν τούτῳ γέγονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτον. τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς παντὸς ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς, καὶ ῥώμης ἀνδρηίης. ὁ δὲ λέγει πρὸς τοῦ Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τυπίων πεφυκέναι, ἠλυδρίης τε καὶ μαλακώτερον ἀνῆρ. ἔστω μέν νυν ἐκτήσατο τοῦτο τὸ γέρας. Κλεάνδρου δὲ τοῦ Παντάρεος [c] τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυράννευσε μὲν Γέλης ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς Γελῴου, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μυναρχίην Ἱπποκράτης, Κλεάνδρου ἐὼν ἀδελφεός. ἔχοντος δὲ Ἱπποκράτεος τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων ἐὼν Τηλίνεω ἱροφάντεω ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων, καὶ Αἰνησιδάμου τοῦ Παταϊκῶ, ὃς ἦν δορυφόρος Ἱπποκράτεος, ἐς δὲ τὸ πολλὸν χρόνον διὰ ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος. πολιορκέοντος γὰρ Ἱπποκράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους, καὶ Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίνους, καὶ πρὸς, Συρηκουσίους τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνούς, ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τούτοισι τοῖσι πολεμίοισι ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν δὲ εἵπετο πολίων τούτων, πλὴν Συρηκουσίων, οὐδεμίη πέφυγε δουλοσύνην πρὸς Ἱπποκράτεος. Συρηκουσίους δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο, μάχῃ ἐσωθέντας ἀπὶ ποταμῷ Ἑλώρῳ. ἐρρύσαντο δὲ ὧδε, ἐπὶ τοῖσδε καταλέξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἱπποκράτεϊ Καμαρίναν

ctum sit. quoniam & hoc narratur, Argivos extitisse qui Persam in Græciam arcessiverint, posteaquam cum Lacedæmoniis male pugnassent, præ dolore præsenti quidvis præoptantes. Talia quidem de Argivis dicta sunt. In Siciliam autem ad 153
agendum cum Gelone, tum alii legati à sociis iere, tum vero etiam à Lacedæmoniis Syagrus. Hujus Gelonis progenitor inhabitans Gelam erat, ex insula Telo quæ Triopio adjacet: qui dum Gela conderetur à Lindiis, qui sunt è Rhodo, & Antiophemo, relictus non est. Interjecto autem tempore, posteri ejus deorum inferorum antistites esse perseveraverunt, Teline, uno ex majoribus consequuto hunc in modum: Viri Geloi in seditione inferiores, in Mactorium urbem sitam supra Gelam profugerunt: hos Telines Gelam reduxit nullis virorum copiis adjutus, sed horum deorum sacris. quæ unde acceperit, aut ipse possederit, id vero dicere non possum. His sacris fretus, reduxit illos, pactus, ut posteri sui illic deorum antistites forent. Admiratio igitur & mihi incessit ad ea, quod audio tantum opus Telinem effeciisse: qualia opera non à quocunque viro effici opinor, sed ab eo qui sit bonæ mentis & virili robore. At ille fertur ab incolis Siciliæ contra fuisse ab natura comparatus, nempe & effeminatus ac mollior vir. Hunc in modum ille hoc decus adeptus est. Cleandro 154
autem Pantarei filio qui septem annos Gelæ tyrannide potitus est, vita functo, (à Sabyllo autem viro Geloo fuit interfectus) ibi frater ejus Hippocrates suscepit imperium. Quo tyrannidem obtinente, Gelon inter posteros Telinis vatis, cum aliis multis & Æneside mo Pataici filio, qui erat satelles Hippocratis, non diu post ob virtutem declaratus est totius equitatus præfectus. nam quibus in bellis Hippocrates obsedit Callipolitanos & Naxios & Zanclæos & Leontinos, atque insuper Syracusanos & permultos barbarorum, in iis bellis Gelon extitit vir clarissimus; adeo ut nulla omnium quas retuli civitatum effugerit Hippocratis dominationem, præter Syracusanos: quos pugna ad flumen Elorum superatos Corinthii Corcyræique liberaverunt: qui id fecerunt certis conditionibus, quas recensuerunt, atque etiam hac, ut Syracusani Camarinam,

a ἀπικίαθ. b ἐλίφθη. c Παντάρεω.

nam, quæ ipsorum jam olim fuerat,
155 Hippocrati traderent. Hippocrates autem quum totidem annos quot frater Cleander tyrannidem obtinuisset, illato Siculis bello, apud urbem Hyblam periit. ita Gelon per causſam tuendi liberos Hippocratis, EUclidem & Cleandrum, ubi cives, quod abnuerent dicto amplius audientes esse, prœlio vicit, re vera ipse Geloorum imperium adeptus est, liberis Hippocratis dominatu fraudatis. Post hoc commentum, Syracusanorum Gamoros, ut vocabantur, à plebe & servis suis qui Cyllyrii nominabantur ejectos, in patriam ex urbe Casmena reducendo potitus etiam est ipsis Syracusis. nam ei venienti plebs Syracusana & urbem & seipsam tradidit.
156 Quam Gelon ubi accepit, Gelam quam tenebat minoris faciens, Hieroni fratri demandavit, sibique Syracusas habuit, & quidem omnia erant Syracusæ, ideoque ea civitas confestim convaluit ac floruit; partim deductis eo Camarinæis omnibus, quos cives fecit, quum Camarinam everteret; partim dimidio & eo amplius Geloorum perinde usus ut Camarinæis. Necnon Megarensium qui sunt in Sicilia, quum obsessi ad deditionem venissent, locupletes quoque, qui & bellum ei intulerant, & ob id se perditum iri putabant, Syracusas traducens, etiam cives fecit. at plebem Megarensem, quæ belli movendi fuerat expers, quæque nihil mali se passuram expectabat, Syracusas adductam venundedit, ea conditione, ut ex Sicilia exportaretur. Idem hoc fecit Eubœensibus qui sunt in Sicilia, postquam distinxisset. Hoc autem ideo de utrisque statuit quod arbitraretur contubernium plebis rem esse molestissimam. Ea ratione
157 magnus tyrannus effectus est Gelon. Ad quem legati Græcorum, postcaquam Syracusas venerunt & admitti contigit, ita loquuti sunt; Lacedæmonii pariter & Athenienses eorumque socii nos misere ad te in societatem assumendum adversus barbarum. nam prorsus audisti hunc irruentem in Græciam, ut vir Persa juncto pontibus Hellesponto, secum omnes orientis ex Asia copias ducens, bellum inferat Græciæ; titulo quidem utens belli Athenis inferendi, sed in animo habens omnem Græciam redigere in suam potestatem. Tu igitur, cui magna

ναν Συρηκουσίους ϖροσθέσθαι. Συρηκουσίων ἢ ὧδε Καμαρίνα ϖαρχαῖον. Ὡς ἢ Ἱϖποκράτια τυραννεύσαντα ἴσα ἕτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀϖοθανεῖν ϖρὸς ϖόλι Γέλᾳ, στρα[τ]ευόμενον ἐϖὶ τοὺς Σικελούς, ἔτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἱϖποκράτεω ϖαισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ [a], ἐ βουλομένων τ' ϖολιητέων κατηκόων ἔϖι εἶναι τῷ ἔργῳ, ὡς ἐϖεκράτησε μάχῃ τ Γελώων, ἦρχε αὐτὸς ἀϖοστερήσας τοὺς Ἱϖποκράτεω ϖαῖδας. μετὰ ἢ τοῦτο τὸ εὕρημα, τοὺς γαμόρους καλεομένους τ Συρηκουσίων, ἐκϖεσόντας ἐκ τε [g] δήμου, καὶ τ σφετέρων δούλων, καλεομένων ἢ Κυλλυρίων [b], ὁ Γέλων καταγαγὼν τούτους ἐκ Κασμένης ϖόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας, ἔσχε καὶ ταύτας. ὁ γὰρ δῆμος ὁ τ Συρηκουσίων ἐϖιόντι Γέλωνι ϖαρέδοσαν τὴν ϖόλιν καὶ ἑωυτόν. Ὁ δὲ, ἐϖεί τε ϖαρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλης μὲν ἀδελφεὸν, λόγον ἐλάσσω ἐϖοιέετο, ἀϖιϖρέψας αὐτὸν Ἱέρωνι ἀδελφεῷ ἑωυτοῦ. ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκράτυνε, καὶ ἦσαν ἅϖαντα αἱ Συρήκουσαι· αἱ δὲ ϖολυανδρέουσι ἀνά τ' ἑξήκοντα καὶ ἑξακόσιαι ἦσαν [c]. τοῦτο μὲν γὰρ, Καμαριναίους ἅϖαντας ἐς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν, ϖολίτας ἐϖοίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε· τοῦτο δὲ, Γελώων ὑϖερημίσεας τ ἀστῶν τοῦτο τοῖσι Καμαριναίοισι ἐϖοίησε. Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ὡς ϖολιορκεόμενοι ἐς ὁμολογίην ϖροσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτέων ϖαχέας, ἀνεξαμένους τε [d] ϖόλεμον αὖτις, καὶ ϖροσδοκέοντας ἀϖολέεσθαι διὰ τοῦτο, ἄγων ἐς τὰς Συρηκούσας, ϖολίτας ἐϖοίησε· τ δὲ δῆμον τ Μεγαρέων, οὐκ ἐόντα μετάϊτιον ἐς ϖόλεμον τοῦτον, οὐδὲ ϖροσδεχόμενον κακὸν οὐδὲν ϖίσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας, ἀϖέδοτο ἐϖ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τοῦτο ἢ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐϖοίησε διαφορέας. ἐϖοίεε ἢ τοῦτα τούτους ἀμφοτέρους, νομίσας δῆμον εἶναι συνοίκημα ἀχαρεστότατον. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγένετο μέγας ὁ Γέλων. τότε δ' ὡς οἱ ἄγγελοι τ Ἑλλήνων ἀϖίκατο [e] ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὖτις ἐς λόγους, ἔλεγον τάδε, Ἔϖεμ-
„ψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ τούτων σύμ-
„μαχοι, ϖροσλαμβανόμενός σε ϖρὸς τ Βάρ-
„βαρον. τ γὰρ ἀϖιόντα ἐϖὶ τὴν Ἑλλάδα ϖάντως
„καὶ ϖυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει, ζεύ-
„ξας τ Ἑλλήσϖοντον, καὶ ἐϖάγων ϖᾶσαν τ ἠϊόνα
„στρατοῦ ἐκ τ Ἀσίης, στρατηλατήσειν ἐϖὶ τὴν
„Ἑλλάδα· ϖρόφασιν μὲν ϖιευμένου ὡς ἐϖ'
„Ἀθήνας ἐλαυνέ, ἐν νόῳ ἢ ἔχων ϖᾶσαν τὴν
„Ἑλλάδα ὑϖ' ἑωυτῷ ϖοιήσασθαι. σὺ ἢ δυνά-
μιός

a MS. habet καὶ Κλεάνδρῳ. b MS. habet Κιλλυρίων. c ἀνέβλασον. d ἀνερωθρέας τε. e ἀϖικέσθ. f στρατηλατίων.

Responsio Gelonis pollicentis plurima, sed affectantis titulum Imperatoris Græciæ; cujus spem penitus amputat Laco.

„μιός τε ἥκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλ-
„λάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικε-
„λίης· βοηθὴ τε τοῖσι ἐλευθερῶσι τὴν Ἑλλάδα,
„καὶ σωτελεύτερα. ἀλλὰ μὲν δὴ γνωμένη πᾶσα ἡ
„Ἑλλὰς, χεὶρ μεγάλη σωάγει, καὶ ἀξιόμαχοι
„γινόμεθα τοῖσι ἀντίοισι· ἢν δὲ ἡμέων οἱ μὲν κα-
„τατροθιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι πιμπρέειν, τὸ δὲ
„ὑπολοίπιον τῆς Ἑλλάδος ἦν ὀλίγον, τῶν δὲ ἤδη δε-
„δοκὸν γίνεται, μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς. μὴ γὰρ
„ἐλπίσῃς, ἢν ἡμέας καταιρέψηται ὁ Πέρσης μά-
„χῃ κρατήσας, ὡς οὐκὶ ἥξει ἐπὶ σέ γε, ἀλ-
„λὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. Βοηθέων γὰρ ἡμῖν σε-
„αὐτῷ πιμπρέεις· τῷ δὲ εὖ βουλεύεσθαι πρήγματα
„πλούτῳ ὡς τοιούτων χρῆσθαι ἐθέλει ἀντίνεαξ.
οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον. Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο
„λέγων τοιάδε, Ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχον-
„τες τολεονέκτην, ἑτοιμήσαντε ἐμὲ σύμμαχον
„ἐπὶ τὸ βάρβαρον ἐπικαλέοντες ἐλθεῖν· αὐτοὶ
„δὲ, ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικὸν στρα-
„τὸν συνεπάψασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους
„νεῖκος συνῆπτο, ἀντικτίσαντός τε τὸν Δωριέος
„τὸν Ἀναξανδρίδεω πρὸς Αἰγεστέων φόνον ἐκ-
„πρήξασθαι, ὑποστάντός τε τὰ ἐμπόρια συνε-
„λευθερώσειν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφέλειαί τε
„καὶ ἐπωρήσιες γεγόνασι· οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα ἤλ-
„θετε βοηθήσοντες, οὔτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκ-
„πρήξοντες· τὰ δὲ κατ' ὑμέας, πάντα
„ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται. ἀλλ' εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ
„τοῦτο τὸ ἄμεινον κατίσῃ· νῦν δὲ ἐπεὰν ἀπελή-
„λυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπῖκται ἐς ὑμέας, ἔτω
„δὴ Γέλων μνῆσις γέγονε. ἀτιμίης δὲ πρὸς
„ὑμέων κυρήσας, οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν, ἀλλ'
„ἑτοῖμός εἰμι βοηθέειν, παρεχόμενος δεκα-
„σίας τε τριήρεας, καὶ δισμυρίους ὁπλίτας,
„καὶ δισχιλίους ἵππους, καὶ δισχιλίους τοξότας,
„καὶ δισχιλίους σφενδονήτας, καὶ δισχιλίους ἱπ-
„ποδρόμους ψιλούς· σῖτόν τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλή-
„νων στρατιῇ, ἔστ' ἂν ἀπολεμήσωμεν, ὑπο-
„δέξομαι παρέξειν. ταῦτα δὲ λόγῳ τοιῷδε πάσα
„ὑποίσομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν
„τῶν Ἑλλήνων γενήσομαι τοῦ βαρβά-
„ρου· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὐδ' ἂν αὐτὸς ἔλ-
„θοιμι, οὐδ' ἄλλους πέμψαιμι. Ταῦτα ἀκού-
σας ὅτε ἐδέχετο ὁ Συαγρος, εἶπέ τε τά-
„δε, Ἦ κε μέγ' οἰμώξειεν ὁ Πελοπίδης Ἀγα-
„μέμνων, πυθόμενος Σπαρτιήτας τὸν ἡγεμο-
„νίλιν ἀπαειρῆσθαι [a] ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συ-
„ρηκοσίων. ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέ-

gna potentia adest, nec minima Græciæ portio, quum sis Siciliæ princeps, ferto opem iis qui Græciam à servitute vindicant, eamque una cum illis liberato. Coacta enim cuncta Græcia, constabit magna manus, & ad pugnam pares erimus invadentibus nos: quod si è nobis alii proditores fuerint, alii nolint adjuvare, quod sincerum supererit Græciæ, exiguum sit; jam hoc periculum est ne omnis Græcia pessum eat. Neque enim speraveris Persam, si nos prœlio superaverit, ad te non esse venturum: quinimo hoc ante caveris. nobis namque opem ferendo, temetipsum tutaris. Rei bono consilio gestæ salubris plerumque vult adesse exitus. Hæc legati dixere. Sed Gelon vehemens erat in urgendo, 158
utens hac oratione; Viri Græci, insolentem habetis orationem, qui ausi estis me adire, hortantes ad ineundam adversus barbarum societatem: at vos ipsi quum orarem prius adversus exercitum barbaricum juvare bellum, quod mihi erat cum Carthaginensibus; etiam quum obtestarer ut ultio necis Doriei Anaxandridæ filii de Ægestanis exigeretur; quin & quum offerrem me adjutorem ad liberanda emporia, unde vobis magna emolumenta atque commoditates provenerant, vos neque mei causa auxilii, neque ultionis de nece Doriei exigendæ venire voluistis. Itaque quod ad vos pertinet, omnia hæc à barbaris obtinentur. Verum nobis hæc bene & in melius reciderunt. nunc autem postquam circumiit bellum, atque vos attigit, ita demum Gelonis memoria fit. Sed in contemptum apud vos lapsus, non ero vestri similis; sed paratus sum ferre opem collaturus ducentas triremes, & viginti millia gravis armaturæ, ac duo millia equitum, totidem sagittariorum, totidem funditorum totidemque cursores equestres leviter armatos. Sed & rem frumentariam cunctis Græciæ copiis, donec fuerit debellatum, suppeditaturum recipio. Cæterum ea lege hæc polliceor, ut ego sim adversus barbarum Græcorum dux & imperator: aliter neque ipse venirem, neque alios mitterem. Ea Syagrus audiens, non tulit; sed, O 159
quam ejularet, inquit, Pelopides Agamemnon, si audiret Spartiatas imperio spoliatos esse ab Gelone atque Syracusanis. Tu vero ne feceris hujus rei mentionem

π

[a] ἀπαγεῖσθαι.

tionem amplius, ut nos tibi tradamus ducatum; sed si tibi animus est opem ferendi Græciæ, esto dicto audiens Lacedæmoniis: si dedignaris mandari, o-
160 pem ne feras. Ad hæc Gelon ubi vidit verba Syagri aversa, hanc ad extremum protulit orationem, Hospes Spartiata, contumeliæ homini immissæ solent irritare indignationem. tu tamen contumelias in verbis invehens, non induces me, ut vicem meam indecorus sim. Sed ubi vos ita ducatum amplectimini, me magis quam vos decet illum amplecti, qui multo majorum copiarum imperator sum ac plurium navium. Ceterum, quoniam vobis oratio ista tam difficilis accidit, nos aliquantum à superiore oratione decedemus. Si vos terrestribus copiis præfueritis, ego nauticis præero: sin vos mari imperitare juvat, ego terrestribus volo. Ex quo oportet vos aut ad alterutram harum conditionum accedere, aut tantis sociis destitutos abscedere. Hanc Gelon
161 condicionem offerebat. Cui legatus Athenienſis Lacedæmoniorum legatum antevertens, ita respondit, Rex Syracusanorum, Græcia nos ad te misit, non imperatoris indiga, sed exercitus: tu vero præ te fers non missurum te exercitum, nisi sis Græciæ dux; videlicet ut illius exercitui imperes affectas. Itaque quatenus quidem cuncto Græcorum exercitui præesse postulabas, sufficiebat nobis Athenienſibus silentium agere, intelligentibus Laconem fore idoneum ad reddendam de utrisque rationem: quoniam vero dejectus ab imperio summo omnium poscis ut imperio classis præsis, ita habeto: nos, etiam ut Lacon permittat, non esse permissuros præesse te classi. nostrum enim munus hoc est, nisi Lacedæmonii id velint: quibus præesse classi volentibus non contradicimus, alteri vero concederemus nemini. nam frustra maritimas copias Græcorum plurimas possideremus, si Syracusanis imperio cederemus, qui sumus Athenienses, antiquissimæ originis gens, solique Græcorum qui nunquam solum vertimus: è quibus virum instruendo ornandoque exercitu aptissimum Homerus etiam versificator ait Ilium venisse. Adeo non est dedecus
162 nobis ista commemorare. His Gelon ista respondit, Hospes Athenienſis, vos qui præsint habere videmini; quibus præ-

„τι μνησθῆς, ὅκως τιὼ ἡγεμονίλω τοι σωζομεν. ἀλλ' εἰ μὲν βάλεαι βοηθέϊν τῇ Ἑλλάδι, ἴοθι δεξόμενος καὶ Λακεδαιμονίων· εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, οὐ γὰρ μηδὲ βουλήσομαι. Πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπιδὴ ὧρα ἀπεσχεδιασμένως τὸν λόγον ἔδεκτο Συάγρου, τὸ πλωτικὸν σφι τόνδε ἐξέφηνε λόγον. Ὦ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνείδεα καλιόντα ἀνθρώπῳ, φιλέει ἐπανάγειν τὸ θυμόν. σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ, ἵνα με πείσῃς ἀχθόμενον ἐν τῇ ἀμοιβῇ ἡμύνεσθαι. οὐκ ἢν ὑμεῖς ἔτω περιέχεσθε τὸ ἡγεμονίης; οἰκὸς δ' ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἐόντα πολλαπλασίης ἡγεμόνα, καὶ νηῶν πολὺ πλεόνων. ἀλλ' ἐπεί τε ὑμῖν λόγος οὕτω ἔσσο ἄντης κατίσταται, ἡμεῖς τοι ὑπείξομεν καὶ δεχαίῳ λόγῳ· εἰ μὲν πεζὸς ὑμεῖς ἡγήσεσθε, καὶ ἐγὼ θέλω πεζὸς εἶναι· εἰ δὲ ναυτικῷ ἐγώ· εἰ δὲ ὑμῖν ἥδονὴ καὶ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονεύειν, καὶ πεζὸς ἐγὼ θέλω. καὶ ἢ τούτοισι ὑμέας χρεὼν ἐστὶ ἀρέσκεσθαι, ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοιῶνδε ἐρήμους. Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προεβάλετο. Φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων, ἀμείβεται τοῖσδε, Ὦ βασιλεῦ Συρηκουσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψεν ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς· σὺ δὲ οἷκως μὲν στρατιὴν πέμψης μὴ ἡγεύμενος τὸν Ἕλλαδος, ἁμαρτάνεις· ὡς δὲ στρατηγήσῃς αὐτῆς, γλίχεαι. ὅσον μέν νυν πάντες καὶ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέομεν ἡγέεσθαι, ἐξήρκει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἔχειν, ἐπιστάμενοί γε ὡς ὁ Λάκων ἱκανός τοι ἔμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπολογεύμενος· ἐπεί τε δὲ ἀπαίσιος ἀπελαυνόμενος, δέεαι τῆς ναυτικῆς ἄρχειν [a], οὔτω ἔχει τοι, οὐδὲ ἐγὼ ὁ Λάκων ἀπίημι τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν· ἡμετέρη γάρ ἐστι αὕτη γε μὴ αὐτέων βουλομένων Λακεδαιμονίων. τούτοισι μὲν ὦν ἡμεῖς ἐθέλομεν βουλομένοισι οὐκ ἀντιτείνομεν, ἄλλῳ δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχέειν. μάτην γὰρ ἂν ὦν δὲ πάρελον Ἑλλήνων στρατὸν πολέσσον εἴημεν κτησάμενοι, εἰ Συρηκουσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν τὸ ἡγεμονίης, δεχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μοῦνοι δὲ ἐόντες ἀμφὶ μενάσσειν Ἑλλήνων. τὸ καὶ Ὅμηρος ὁ ἐπιτήδειος ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι, τάξαί τε καὶ διακοσμῆσαι στρατιήν. οὕτω οὐκ ὄνειδος ἡμῖν ἐστι οὐδὲν λέγειν τὰ τοιαῦτα. Ἀμείβετο Γέλων τοῖσδε, Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἱ κατὰ τὰς ἀρχοντίας ἔχετε, τὰς δὲ δεξο-

[a] ναυτικῆς ἀρχὴν ἄρχειν.

Ver ex anno exemptum. Gelonis cautio in expeditione Xerxis. Cadmi Coi abstinentia alieni. Tumultus in Sicilia.

„μένες οὐκ ἔξειν. ἐπεὶ [a] τοίνυν ἐθέν σπένδεσθε „ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, ὡς ἂν φθάνοιτε τὴν „ταχίστην ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι, καὶ ἀγγέλ„λοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι οὐκ ἔαρ ἐναύσιμόν τὸ ἔαρ „αὐτῇ ἐξαιρήσεται. ἔστι δὲ ὁ νόος ἔπος εἰρημένος, τὸ ἐθέλει λέγειν. δῆλα γὰρ ὡς ἐν τῷ ἑωυτῷ ἐστὶ τὸ ἔαρ δοκιμώτατον, ἢ δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς, τὴν ἑωυτῆς στρατιήν. στρεφομένῳ ὦν τὴν Ἑλλάδα ἢ ἑωυτῷ συμμαχίης, εἶκαζε ὡς εἰ τὸ ἔαρ οὐκ ἔοι ἐναυτῷ ἐξαιρημένον εἴη. Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον. Γέλων δὲ ἐπεὶ ταῦτα δείσας μὲν οὐκ τοῖσι Ἕλλησι μὴ οὐ διενέων [b] τὸ βάρβαρον ὑπερεβάλεσθαι, δεινὸν δὲ ἐόν οὐκ ἀνασχέσιον πεισόμενον ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἀρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, τοιοῦτον μὲν τὴν ὁδὸν ἠμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἴχετο. ἐπεί τε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸ Πέρσῃσι διαβεβηκὸς τὸ Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθεω, ἄνδρα Κῶον, ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ, καὶ φιλίους λόγους, παραδοκήσοντα τὴν μάχην, ἢ πεσεῖται· καὶ ἢν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα αὐτῷ δίδοναι, καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, τὰ ἄρχει ὁ Γέλων· ἢν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος, πρότερον τυραννεύσας παραδεξάμενος ἐκ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κώων, εὖ βεβηκυῖαν, εἰκών τε εἶναι, καὶ δυνατὸς χρηστόν τε ἀνδρὸς, ἀλλ' ἀπὸ [c] δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κώοισι καταθεὶς τὴν ἀρχὴν, οἴχετο ἐς Σικελίην. ἔνθα μιν Σαμίων ἔσχε τε καὶ οἰκίσατο πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην [d] μεταβαλοῦσαν τὸ οὔνομα. τοῦτον δὴ ὦν ὁ Γέλων τὸν Κάδμον τοιούτῳ τρόπῳ [e] ἀπικόμενον, διὰ δικαιοσύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλῳ συμφέρεα ἐοῦσαν, ἔπεμπε. ὃς ἅτε τοῖσι ἄλλοισι δικαίοισι τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοισι, καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τῶν ἐλείπετο. κεκτήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων, τὰ οἱ Γέλων ἐπετρέψατο, παρεὸν κατασχέσθαι, οὐκ ἐθέλησε· ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ, καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελαυνέων, καὶ δὴ ἐς σφέων ἀπίκετο ἐς τὴν Σικελίην, πάντα τὰ χρήματα ἄγων. Λέγεται δὲ ἐς τάδε ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημένων, ὡς ὅμως ἐς μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέλεως, ἐβοήθησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνι τῷ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μυναρχέοντι ἐξελαθεὶς ἐξ Ἱμέρης Τήλλου ὁ Κλεινίππου, τύραννον ἐὸν Ἱμέρης, ἐπῆγε ἐπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον, Φοινίκων, καὶ Λιβύων,

præsint nequaquam. Quocirca quum nihil cedentes totum obtinere velitis, quamcelerrime hinc retro abscedatis, renunciaturi Græciæ, ver ex anno illi exemptum esse. Cujus dicti sensus hic est, quem vult dicere; constat enim probatissimam anni partem esse ver; talem esse suum exercitum in exercitu Græcorum. Igitur si Græcia privaretur sua societate, quasi quoddam ver ex anno sublatum esse conjectabat. Hoc 163
responso Gelonis accepto legati Græcorum abnavigarunt. Post hæc Gelon timens quidem ille Græcis, ne superare barbarum non possent, & tamen indignum atque intolerandum sibi ratus, ut profectus in Peloponnesum subesset Lacedæmoniis, qui Siciliæ tyrannus esset, omissa hac via aliam iniit. Nam simulatque audiit Persam transmisisse Hellespontum, Delphos misit cum tribus navibus quinquagenûm remorum Cadmum Scythæ filium Coum, multa cum pecunia ac placidis verbis, ad observandum quo casura esset pugna: ut si barbarus vinceret, ei pecuniam traderet terramque & aquam eorum locorum quibus Gelon imperaret; sin vincerent Græci, retro navigaret. Hic Cad- 164
mus ante id tempus quum tyrannidem Coorum à patre accepisset bene cedentem & nullo molesto incurrente, sed sua sponte ob justitiam, in medium Cois reddito imperio, in Siciliam abiit. ubi una cum Samiis tenuit atque incoluit urbem Zanclam, cujus nomen in Messanam mutatum est. Hunc igitur Cadmum, hoc modo accedentem, Gelon ob justitiam quam illi ex aliis rebus adesse noverat, misit: qui homo præter alia quæ edidit opera justa, hoc non minimum illorum reliquit; quod tantum pecuniæ à Gelone commissum intervertere quum posset, noluit, sed post- 165
eaquam Græci pugna navali superiores extitere, & Xerxes cum exercitu abiit, ipse etiam in Siciliam rediit cum omni pecunia. Fertur autem & hoc ab iis qui Siciliam incolunt, Gelonem inducto ad obtemperandum Lacedæmoniis animo, fuisse laturum Græcis auxilia, nisi Terillus Crinippi filius ejectus ex Himera, ubi erat tyrannus, à Therone Æneside mi filio Agrigentinorum monarcho, contra ipsum adduxisset per id tempus Phœnicum & Afrorum

a οὐκέτι. ἐπεὶ. b ὑπιεῖσθαι. c ὑπὸ. d MS. habet ὑπὸ Μεσσήνη. e καὶ τοιῷδε τρόπῳ.

Causa per Siculos inflata expeditionis Amilcaris in Siciliam, post cladem se cremantis, ut nusquam foret, unde erga eum superstitio. Corcyræorum astutia.

rum & Iberorum & Ligurum & Elisycorum & Sardonum & Cyrniorum trecenta millia, duce eorum Amilcare Annonis filio Carthaginensium rege: quem Terillus conciliatum & hospitii necessitudine, & præcipue prompta animi voluntate Anaxilai Cretinei filii, Rhegini tyranni, qui filios suos Amilcari obsides dedit, induxit in Siciliam ulciscendi soceri caussa. habebat enim Anaxilaus in matrimonio Terilli filiam, nomine Cydippam. Ita Gelonem, quum nequiret auxilia Græcis ferre, Del-
166 phos misisse pecuniam. Præterea ajunt iidem contigisse, ut eodem die Gelon & Theron Amilcarem Carthaginensem in Sicilia superarint, quo Græci in Salamine Persam. Quinetiam Amilcarem, qui à patre quidem Carthaginensis, à matre vero Syracusanus erat, & ob virtutem rex Carthaginensium, quum conflixisset, prœlio victum, è conspectu fuisse ablatum audio, nec usquam gentium aut vivum aut mortuum comparuisse. omnia enim Gelonem indagando
167 lustravisse. Apud ipsos autem Carthaginenses illius imaginem servantes, hæc fama est, dum barbari cum Græcis in Sicilia ab aurora ad crepusculum pugnarent, (tamdiu enim traxisse dicitur conflictus) interea Amilcarem in castris manentem sacrificasse atque litasse in ingenti pyrâ integra corpora adolentem: sed quum conspiceret suos in fugam versos, ut erat adfundens libamenta sacris, sese in ignem misisse, atque ita combustum è conspectu sublatum. Cui, sive hoc modo, ut Phœnices, sive alio, ut Carthaginenses memorant, ex oculis ablato, partim sacrificant, partim extruxerunt monumenta in omnibus coloniarum urbibus & præcipuum in ipsa Carthagine. Hactenus quæ ad Siciliam
168 attinent. Corcyræi autem aliud legatis responderunt, aliud fecerunt. nam quum eos iidem qui in Siciliam ierant, adsumerent, iisdem quibus Gelonem verbis alloquuti, hi vero polliciti sunt confestim se auxilia missuros, ac præsidio futuros, negantes sibi Græciam pereuntem neglectui habendam: quæ si collaberetur, nihil aliud sibi superesse, quam ut primo quoque die servirent; ideoque sibi, quoad maxime possent, illam esse adjuvandam. Hæc illi aspectu speciosa responderunt: at ubi ferre opem oportuit, aliud habentes in animo, sexaginta

a Καρχηδόνιοι.

Ιii 2

ἑξήκοντα, καὶ Ἰβήρων, καὶ Λιγύων, καὶ Ἐλισύκων, καὶ Σαρδόνων, καὶ Κυρνίων τριήκοντα μυριάδας, καὶ στρατηγὸν αὐτέων, Ἀμίλκαν τὸν Ἄννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα. κατὰ ξεινίην τε τὴν ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Ἀναξίλεω ἐξ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἐὼν τύραννος, τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρεα Ἀμίλκᾳ, ἐπῆγε μὲν ἐπὶ τὴν Σικελίην, πυνθανόμενος τῷ πενθερῷ. Τηρίλλῳ γὰρ εἶχε γυναῖκα Ἀναξίλεω, τῇ οὔνομα ἦν Κυδίππη. ἔτω δὴ σὺν οἷόν τε ἡγεόμενον Γέλωνα βοηθέειν τοῖσι Ἕλλησι, ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ, καὶ τάδε λέγεσι, ὡς συνέβη τὰ αὐτῆς ἡμέρης ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον, καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσεα. τὸν δὲ Ἀμίλκαν, Καρχηδόνιον ἐόντα πρὸς πατρὸς, μητρόθεν δὲ Συρηκόσιον, βασιλεύοντά τε, κατ' ἀνδραγαθίην, Καρχηδονίων, ὡς ἡ συμβολή τε ἐγένετο, καὶ ὡς ἐφάνη τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι. ἔτε γὰρ ζῶντα, ἔτε ἀποθανόντα φανῆναι ἐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα. Εἴ τι δὲ ὑπ' αὐτέων Καρχηδονίων ὧδε ὁ λόγος λεγόμενος, εἰκάζω χρεωμένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο, ἐξ ἠοῦς δεξάμενοι μέχρι δείλης ὀψίης· ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκῦσαι τὴν σύρασιν. ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἐθύετο καὶ σφαλλιερέετο ἐπὶ πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα κατακαίων· ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἑωυτοῦ γινομένην, ὡς ἔτυχε ἐπιστάντων τοῖσι ἱροῖσι, ὥσε ἑωυτὸν ἐς τὸ πῦρ. ἔτω δὴ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκα τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ (ὡς Φοίνικες λέγουσι) εἴτε ἑτέρῳ, (ὡς Καρχηδόνιοι) τῷ μέν οἱ θύουσι, τῷ δὲ, μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικίδων· ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι[a]. Τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης, τοσαῦτα. Κερκυραίοισι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι, τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκοντο, λέγοντες τὰς αὐτὰς λόγους τὰς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον· οἱ δὲ ἐβοήθεον μὲν ὑπέσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φέρζοντες ὡς ἢ σφι πρηϊπλὴς ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ὑπολυμένη· (ἦν γὰρ σφαλῇ, σφέας γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύσουσι τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων) ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπερφέροντο μὲν ἔτω εὐπροσώπως. ἐπεὶ δὲ ἐδέετο βοηθέειν,

ἄλλα

Serum adventum post pugnam quamvis do excusaverint apud Græcos. Cretes oraculo edocti non adjuverunt bellum contra Persas, unde repetita antiqua Minois.

ἄλλο τοιοῦντες, ἐπλήρωσαν νέας ἑξήκοντα μόγις ὑπ' ἀναχθέντες, ὡς σφέας ἔμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ. καὶ ὡς ἐς Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχλουν τὰς νέας, προσδοκέοντες καὶ ἔστι τὸν πόλεμον, ἢ πεσέεται· ἀελπίσαντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσεων, καταστρεψαμένους πολλὸν, ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐποίευν ὦν ὀπίσω ἵνα ἔχωσι ὡς τὸν Πέρσεα τοιάδε [a]· ὦ βασιλεῦ, ἡμεῖς, παραλαμβανόντων τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχομεν διώκοντα σὺν ἐλαχίστῃ, οὐδὲ νέας ἐλαχίστας ἀντιάζοντες ἀν, ἀλλὰ πλείστας, μετά γε Ἀθηναίους, σὺν ἐθελήσαμέν τοι ἀντιοῦσθαι, οὐδέ τι ὑποθύμιον ποιῆσαι. τοιαῦτα λέγοντες, ἤλπιζον πλέον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι. πάντα ἂν καὶ ἐγίνετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει. ὡς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο. αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι σὺν ἐβοήθεον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἑξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλέειν Μαλέην σὺν οἷοί τε γενέσθαι. οὕτω σὺν ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμῖνα, καὶ σὺν δεκάτῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ λειφθῆσαι τὴν ναυμαχίης. ὅτοι μὲν δὴ οὕτω διεκρύσαντο τοὺς Ἕλληνας. Κρῆτες δὲ, ἐπεί τε σφέας παρελάμβανον οἱ ὅτι τούτοισι τοιχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες θεωρὸς ἐς Δελφοὺς, τὸ θεὸν ἐπηρώτων εἰ σφι ἄμεινον γίνεται πρωρέεσι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυθίη ὑπεκρίνετο, Ὦ νήπιοι, ὅτι μέμφεσθε ὅσα ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ Μενελάου πρωρήματα Μίνως ἐπεμψε, τιμωύμενον θαλαύματα. ὅτι οἱ μὲν ἐπεξεπρήξαντο αὐτοῦ τὸ ἐν Καμίκῳ θανὸν, ὑμεῖς δὲ κείνοισι τιμὴν ὑπὲρ Σπάρτης ἐβρήκατε γυναῖκα βαρβάρου γυναικὸς. πάντα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενείχθεντα ἤκουσαν, ἔσχον τὸ πρωρέειν. λέγεται γὰρ Μίνεων [b] κατὰ ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικελίην καλουμένην, διὰ βιαίου θανάτου ἀνὰ δὲ χρόνον Κρῆτας, θεοῦ σφέ ἐπορμήσαντος, πάντας, πλὴν Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς Σικανίην, πολιορκέειν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν Κάμικον, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο τὰ δὲ, ἐπὶ δυνάμενοι ὅτε ἑλεῖν, ὅτε προσκαρτεοῦντες, ἀπολιπόντας οἴκεσθαι. ὡς δὲ κατὰ Ἰήπυγας ἐγένοντο πλάνητες, ἀποβαλόντα σφέας χειμῶνα μέγιστον ἐκβαλέειν ἐς τὴν γῆν. συναραχθέντων δὲ τῶν

ta naves instruxere: ægreque in altum evecti, Peloponneso applicuere, ac circa Pylon ac Tænaron oræ Lacedæmoniorum naves in salo statuerunt; observantes & ipsi bellum quo caderet, desperantes quidem fore ut Græci superarent, sed opinantes Persam multo superiorem universæ Græciæ imperaturum. Itaque studio & astu id egerunt, ut hæc ad Persam haberent, Adsciscentibus nos Græcis ad hoc bellum, O rex, qui copias habemus non sane minimas & naves præbemus non minimas, sed plurimas secundum Athenienses, tamen adversus te ire noluimus, aut quippiam tibi ingratum facere. Hæc dicendo sperabant se plus aliquid quam ceteros ablaturos. quod etiam, ut mihi videtur, contigit. Ad Græcos autem excusationem paravere, qua etiam usi sunt. accusantibus enim Græcis quod opem non tulissent, dixere sexaginta se triremes armavisse, sed per ventos etesias superare Maleam nequisse: atque ita ad Salaminem non venisse, nec ullam malitiam in causa fuisse, ut post navalem pugnam venerint. Et isti quidem ita Græcos summoverunt. Cretes autem, post- 169
quam adsciti sunt ab iis Græcis quibus hoc negocium datum erat, ita faciendum putarunt, ut communiter Delphos mitterent consultores deum rogaturos, numquid sibi satius foret Græciam defendere. Quibus Pythia respondit, O stulti, reprehendite quæcunque ob ultionem Menelai vobis Minos misit, indicans lacrimas. Quoniam illi quidem non adjuverunt ulcisci in illo cædem in Camico factam: vos autem in illis mulierem è Sparta à viro barbaro raptam. Hæc Cretes allata ubi audiere, ab auxilio ferendo supersedere. Siquidem fertur, Mi- 170
noem, quum Dædalum vestigans in Sicaniam, quæ nunc Sicilia dicitur, perveniisset, violenta nece occubuisse: interjecto deinde tempore omnes Cretes, præter Polichnitanos & Præsios, divinitus impulsos, cum magna classe in Sicaniam trajecisse, & quinquennio obsedisse Camicum, quam mea ætate Agrigentini incolunt: ad extremum quum neque illam expugnare possent, neque permanere, fame compulsos relicta urbe abiisse: & dum circa Japygiam cursum tenerent, ingenti eos tempestate adorta, in terram fuisse ejectos: lacera-

tisque

a Πέρσεα λέγεται τοιάδε. b Μίνω.

Micythus Anaxilai famulus, procurator Rhegii, exul Tegeæ vixit. Olympiam statuis ornans. Cretæ calamitates. Thessali quales se gesserint.

tisque navibus, quia nullus in Cretam receptus ostendebatur, illic subsidentes urbem Hyriam condidisse: & mutato nomine pro Cretibus Japyges Messapios esse effectos, & pro insulanis continentis incolas: & ab urbe Hyria alias incoluisse. quas diu post Tarentini evertentes, magnam in ruinam devenere, ut hæc maxima cædes omnium quas novimus, extiterit, tum ipsorum Tarentinorum, tum Rheginorum, qui à Micytho Chœri filio ad tria millia civium adacti opem ferre Tarentinis, interiere. Ipsorum autem Tarentinorum qui cæsi sunt, numerus non est initus. Micythus autem, quum Anaxilai famulus esset, procurator Rhegii relictus, ubi ex ea urbe excidit, Tegeam Arcadum incoluit, complurescque statuas in Olym-
171 pia consecravit. Sed mihi Rheginorum & Tarentinorum res sint interpositio historiæ. In Cretam igitur desolatam Præsii ajunt cum alios homines, tum præcipue Græcos immigrasse: tertiaque à morte Minois ætate, res Trojanas fuisse, in quibus non deterrimos extitisse Cretes Menelai defensores: & ob id eos Troja reversos una cum suis ovibus fame pestilentiaque correptos, iterumque desolatam Cretam cum reliquis, à tertiis Cretensibus habitari. Harum rerum memoriam refricando, Pythia illos ad ferenda Græcis auxilia ani-
172 matos cohibuit. At Thessali necessitate subacti circa initia Medorum partes foverunt, quum ostenderent non placere sibi quæ Alcmadæ excogitassent. nam quumprimum audierunt Persam trajicere in Europam, legatos ad Isthmum mittunt, ubi provisores Græciæ delecti è civitatibus coacti erant, quæ de Græcia meliora cogitabant. Ad quos postquam venere legati Thessalorum, ita verba fecere, Viri Græci, Olympicum ingressum custodiri expedit, ut Thessalia pariter atque omnis Græcia sit septa ab bello. Nos equidem ad custodiendum simul paratissumus: sed vos quoque debetis multum mittere copiarum; quas nisi mittatis, scitote nos pactionem inituros esse cum Persa. Neque enim decet nos adeo ante cetcram Græciam positos pro vobis solos occumbere. Quibus ferre opem si recusatis, nullam potestis injungere necessitatem. Nulla namque fortior necessitas est imbecil-

τῶν παλαιῶν, ἐδεμίλιν γάρ σφι ἔτι κομιδῇ ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα τὸ δεύτερον πάλιν κτίσαντας, κατοικῆσαί τε· καὶ μεταβαλόντας, ἀντὶ μὲν Κρητῶν, Ἴαπυγας Μεσσαπίους γενέσθαι, ἀντὶ δὲ ἐόντας νησιώτας, ἠπειρώτας. ἀπὸ δὲ τούτου πόλιν τὴν ἄλλας οἰκῆσαι, τὰς δὲ Ταραντίνους γενομένους ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντας, ὥρεσε ἐπιέσαι μεγάλως· ὥστε φόνον Ἑλληνικὸς μέγιστον δὴ ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτέων τε Ταραντίνων καὶ Ῥηγίνων· οἳ μὲν Μικύθεω τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν, καὶ ἐπικούρους πεμψάντων Ταραντίνοισι, ἀπέθανον τρισχίλιοι ἄνδρες αὐτέων· τῶν Ταραντίνων οὐκ ἐπέλιπε ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλεω, ἐπίτροπος Ῥηγίοις κατελέλειπτο ἄνδρα. ὅστερ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου, καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας, ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίνους τε καὶ Ταραντίνους, ἐς λόγου μοι παρενθήκην γέγονε· ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθεῖσαν, ὡς λέγουσι Πρασιῆες, ἐσοικίζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα Ἕλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνεω τελευτήσαντα, γενέσθαι τὰ Τρωϊκά· ἐν τοῖσι δὲ φλαυροτάτους φανῆναι ἐόντας Κρῆτας πρὸς Μενέλεω. λοιπὰ τούτων δὴ σφι ἐπονοήσασι ἐκ Τροίης [b], λιμόν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι· ἐς τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τὸ παραλοιπὸν, τρίτους αὖτις νῦν νέμεσθαι Κρῆτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ταῦτα μηνίσασα ταῦτα, ἔσχε βουλομένους πρήγματα παρέχειν Ἕλλησι. Θεσσαλοὶ δὲ τότε ἀναγκαίης ταρσοφορίης ἐμπλήσαντες, ὡς διέδεξαν, ὅτι σφι ἥδοντο τὰ περὶ Ἀλκμαίδας ἐμηχανέωντο. ἐπεί τε γὰρ ἐπύθοντο τὴν πρώτην μέλλουσαν διαβαίνειν τὴν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἔσαν ἁλισμένοι παρὰ πάντων τῶν Ἑλλάδος ἀριθμημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ μέγιστα φρονεόντων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ οἱ τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι, ἔλεγον, Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡμῖν καὶ τοῖσι σύμπασι Ἕλλησι ἐν σκέπῃ ἦ πολέμου. ἡμεῖς μὲν νῦν ἑτοῖμοι εἰμὲν συμφυλάσσειν. πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν· ὡς εἰ μὴ πέμψετε, ἴστε ὅτι μέας ὁμολογήσουν τῷ Πέρσῃ. οὐ γὰρ τοι δίκαιον πρήσσοντας τοσάδε περὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα μάτην πρὸς ὑμέων δεῖν ἀπολέσθαι· βοηθέειν δὲ καὶ βουλόμενοι, ἀναγκαίην ἡμῖν ἐδεμίλιν οἵη τε ἔσται φέρειν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀνάγκη χρέοντων

a Μίνεω. b Κρήτης.

Irrita auxilia Theſſalis miſſa, ideo Medorum amicis. Græca conſilia de Thermopylis ad belli ſedem eligendis.

„ἔφυ. ἡμεῖς ᾗ πειρησόμεθα αὐτοί τινα σωτηρίην
„μηχανεώμενοι. ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσσαλοί. Οἱ
ᾗ Ἕλληνες ὡς τοῦτα ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλίην
πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάξοντα
τὴν ἐσβολήν. ὡς ᾗ παρελέχθη ὁ στρατὸς, ἔπλεε δι'
Εὐρίπου. ἀπικόμενον ᾗ τὸ Ἀχαιίης ἐς Ἅλον [a],
ἀποβὰς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ
καταλιπών. καὶ ἀπίκετο [b] ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν
ἐσβολήν, ἥπερ ἀπὸ Μακεδονίης τὸ κάτω ἐς Θεσ-
σαλίην φέρει ποταμὸς Πηνεὸν παρὰ μὲν Πηνεὸν
καὶ Ὄλυμπόν τε ὄρεα ἐόντα τὸ Ὄσσης. ἐνταῦτα ἐστρα-
τοπεδεύοντο τὸ Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὁπλίτας συλ-
λεγόντες· καὶ σφι προσῆλθε καὶ τὸ Θεσσαλῶν ἵππος.
ἐστρατήγεε ᾗ Λακεδαιμονίων μὲν, Εὐαίνετος ὁ Καρ-
λίου ἐκ τῶν [c] πολεμάρχων ἀραιρημένος, ἐὼν
μέντοι ἐων ἀ βασιληίης· Ἀθηναίων ᾗ, Θεμιστο-
κλέης ὁ Νεοκλέος. ἔμειναν ᾗ ὀλίγας ἡμέρας
ἐνταῦτα. ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάν-
δρου τοῦ Ἀμύντεω, ἀνδρὸς Μακεδόνος, συνε-
βούλευόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι, μηδὲ μένοντας ἐν
τῇ ἐσβολῇ, καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ὁπλι-
τέων· σημαίνοντες τὸ πλῆθος τὸ στρατοῦ καὶ τὰς
νέας. ὡς ᾗ ἔτοιμά σφι ταῦτα συνεβούλευον, (χρη-
στὰ γὰρ ἐδόκεον συμβουλεύειν, καὶ σφι εὔνοος ἐ-
φαίνετο ἐὼν ὁ Μακεδών) ἐπείθοντο. δοκέειν δέ
μοι, ἀρρωδίη λῶ τὸ πεῖθον, ὡς ἐπύθοντο καὶ
ἄλλων ἐξόδους ἐσβολὰς ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τρία
ἄνω Μακεδονίης ἀπὸ Περραιβῶν κατὰ Γόννον
πόλιν, τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω.
καταβάντες ᾗ οἱ Ἕλληνες ἔπλεον τὰς νέας, ὀπί-
σω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. Αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς
Θεσσαλίην στρατιὴ, βασιλέος τε μέλλοντος
διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίης, καὶ
ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ ᾗ ἐρημωθέντες
συμμάχων, οὕτω δὴ ἐμήδισαν σφόδρα, ὥστε
τε εὐδοκιμοῦντες, ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαί-
νοντο βασιλέϊ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.
Οἱ ᾗ Ἕλληνες ἐπεί τε ἀπίκατο [d] ἐς τὸν Ἰ-
σθμὸν, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν λεχθέντα ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου, ἤ τε σφέοντας τὸν πόλεμον καὶ ἐν
οἴοισι χώροισι. ἡ νικῶσα ᾗ γνώμη ἐγένετο, τὴν
ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι. στενοτέρη
γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην [e], καὶ ἅμα
ἀγχοτέρη τι τῶν ἑωυτῶν. τὴν ᾗ ἀτρεπτον
δι' ἣν ἤλωσαν οἱ ἁλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμο-
πύλῃσι, ὑδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν στενοτέρην ἢπερ ἀπι-
κόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύ-
την ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν,
μὴ

becillitate. Itaque noſmet ipſi aliquam ſalutem comparare conabimur. Hæc Theſſali. Ob quæ Græci illuc mitten- 173
dum decrevere exercitum pedeſtrem per mare ad ingreſſum cuſtodiendum. Exercitus, ubi coactus eſt, per EUripum navigavit. Qui poſtquam ad Alum Achaiæ pervenit, egreſſus, relictis illic navibus, in Theſſaliam contendit, & ad Tempe pervenit, ad ingreſſum, qui ab inferiore Macedonia in Theſſaliam fert, juxta amnem Peneum inter Olympum & Oſſam montes. Ibi caſtra poſuere Græci, ad decem millia gravis armaturæ coacti: quibus aderat Theſſalorum equitatus, ducibus Lacedæmoniorum quidem EUæneto Careni filio, delecto ex polemarchis, quamquam non eſſet è regio genere; Athenienſium autem, Themiſtocle Neoclis filio. Verum paucos illic dies morati ſunt. advenientes enim ab Alexandro Amyntæ filio viro Macedone legati, ſuaſerunt eis ut diſcederent, ne in illo ingreſſu perſtantes, ab exercitu irrumpente proculcarentur; multitudinem terreſtrem nauticamque indicando. Horum conſilio Græci (nam & bene ſibi conſuli, & bono erga ipſos animo Macedo eſſe videbatur) obtemperaverunt. Quamquam mihi videtur diffidentia id ſuaſiſſe, quum audirent alium etiam eſſe in Theſſalos ingreſſum per Perrhæbos, in ſuperiori Macedonia, juxta urbem Gonnon, quâ & tranſivit exercitus Xerxis. Ita Græci ad naves regreſſi, rurſus ad Iſthmum ſe receperunt. Hæc fuit in Theſſaliam 174
ſumpta expeditio, dum rex in Europam ex Aſia tranſiturus erat, & Abydi jam agebat. A ſociis autem deſerti Theſſali, ita prompti ad Medos tranſiere, jam nihil ambigentes, ut in rebus gerendis ſeſe regi præſtiterint utiliſſimos. Græ- 175
ci autem ad Iſthmum reverſi, ob ea quæ ab Alexandro dicta erant, conſultabant & qua bellum ſtatuerent, & quibus in locis. evicitque hæc ſententia, ut præſidio aditum Thermopylarum cuſtodirent, quippe qui videbatur & anguſtior quam ille Theſſaliæ, & ſimul ipſorum terræ propinquior. Nam ſemitam qua intercepti ſunt apud Thermopylas ne quidem noverant illi Græci qui capti ſunt, prius quam ingreſſi Thermopylas ab Trachiniis ſciſcitati ſunt. Hunc igitur aditum tuendo decreverunt, non ſine-

re

a Ἅλον. b ἀπικνέεται. c Καρλίου τοῦ. d ἀπ

Θεσσαλίη.

re barbarum transire in Græciam, utque classis navigaret in Histiæotidem oram super Artemisium. Hæc enim loca inter se vicina sunt, ut audiri utrinque possint quæ apud alteros gerantur.

176 Quæ loca ita se habent: Artemisium quidem à pelago Thracico, ex laxitate in arctum cogitur trajectum, qui est inter insulam Sciathum & continentem Magnesiam: ab angustiis autem Eubœæ jam Artemisium excipit litus, in quo est Dianæ templum. Ingressus vero in Græciam per Trachinem, ubi arctissimus, dimidiati plethri est. quanquam ad cæteram regionem non est hic locus arctissimus, sed ante postque Thermopylas: juxtaque Alpenos à tergo sitos, tantummodo ad agendum vehiculum via patet: anterius etiam juxta flumen Phœnicem, prope urbem Anthelam solùm agendo vehiculo rursus via sufficit. Thermopylarum autem quod ad occasum vergit, mons est inaccessus & prærupti præcipitii, procedens usque ad OEtam. quod autem viæ vergit ad auroram, mare excipit ac vada. In hoc autem ingressu sunt calida lavacra, quæ χύτρους, *id est ollas*, indigenæ vocant: & prope illa est ara Herculi extructa. Ad hos ingressus, murus ædificatus erat, & olim portæ aderant. Eum autem murum ædificaverant Phocenses metu Thessalorum, quoniam illi ex Thesprotis venibant antea Æolidis terræ habitatores, quam nunc possident; quippe Thessalis conantibus eos evertere, hoc præsidio impositò se tutabantur: aquamque illam calidam in ingressum immisere, ut esset lacunosus locus; omnia excogitantes, ne in suam terram Thessali incurrerent. Hic tamen antiquus murus quondam extructus, majori ex parte jam vetustate erat collapsus: quem qui rursus excitaverunt, visum est illis faciendum ut illac barbarum arcerent à Græcia. Est autem proxime viam vicus nomine Alpeni, unde frumentari Græ-

177 ci statuerant. Et hæc quidem loca videbantur Græcis opportuna. cuncta enim ante rimati atque ratiocinati, ubi barbari neque multitudine neque equitatu uti possent, ibi illum Græciæ turbatorem excipere statuerunt. Postea vero quam Persam in Pieria esse audiere, ex Isthmo digressi sunt; peditatus ad Thermopylas insidendas, ceteri mari, ad Artemisium.

μὴ παρελάσαι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸ βάρβαρον; ἦν γὰρ ναυλοχὸν στεφανὸν ὁλέειν ὑπὲρ ἠπείρου τὸ Ἱστιαιώτιδος ὑπὲρ Ἀρτεμίσιον· ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυθέσθαι τὰ κατ' ἑκάτερα ἐόντα. Οἵτε χῶροι ἔτως ἔχουσι· τῷ μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου ἐξ εὐρέος πυέεται ἐς στενὸν πόρον, τὸ μεταξὺ ἐόντα νήσου τε Σκιάθου καὶ ἠπείρου Μαγνησίης· ἐκ δὲ τοῦ στενοῦ τὸ Εὐβοϊκὸς, ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον δέκεται [a] αἰγιαλός· ἐν δὲ, Ἀρτέμιδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ ἀπὸ Τρηχῖνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα, ἔστι μὲν στενοτάτη, ἡμίπλεθρον· ἔστι δὲ κατὰ τοῦτό γε ἐκ τὸ στενόπαλον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἔμπροσθέν τε Θερμοπυλέων καὶ ὄπισθεν· κατά τε Ἀλπηνὸς ὄπισθεν ἐόντας ἁμαξιτὸς [b] μούνη, καὶ ἔμπροσθεν κατὰ Φοίνικα ποταμὸν, ἀπὸ Ἀνθήλης πόλιος, ἁμαξιτὶς ἄλλη μούνη. Τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἑσπέρης, ὄρος ἄβατον τε καὶ ἀπόκρημνον, ὑψηλὸν, ἀναλεῖπον ἐς τὴν Οἴτην. τὸ δὲ πρὸς τὴν ἠῶ τε ὁδῷ, θάλασσα ἐσπεδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ θερμὰ λουτρὰ, τὰ χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι· καὶ βωμὸς ἵδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδεδμητο δὲ τεῖχος κατὰ τούτους τοὺς ἐσβολάς· καὶ τό γε τοπαλαιὸν [c] πύλαι ἐπῆσαν. ἔδεισαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες [d] γῆν τὴν Αἰολίδα, τὴν περ νῦν ἔχουσι τὴν ἀπέστασαν. ἅτε δὴ προορώμενοι τῶν Θεσσαλῶν κατασκευαζόμενοι σφέας, τὸν προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες· καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆσαν ὑπὸ τὴν ἔσοδον, ὡς ἂν χαραδρωθείη ὁ χῶρος· πᾶν μηχανεώμενοι ὅκως μή σφι ἐσβαλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ὑπὸ τὴν χώρην. τὸ μέν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο, καὶ τὸ πλέον αὐτοῦ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἐκεῖτο. τοῖσι δὲ αὖτις ὀρθώσασι, ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμυνέειν ἀπὸ τοῦ Ἑλλάδος τὸ βάρβαρον. κώμη δέ ἐστι ἀγχοτάτω τοῦ ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ οὔνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτίσεσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἕλληνες. Οἱ μέν νυν χῶροι ἅτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι ἐμφαίνοντο [e] ὀπιτήδεοι. ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ ἐπιλογισθέντες, ὅτι ἔτε πολλῇσι ἔξουσι χρῆσθαι οἱ βάρβαροι, ἔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δεκεσθαι τὸ πρόσπλοον ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα. ὡς δὲ ἐπύθοντο τὴν Πέρσην ἐόντα ἐν Πιερίῃ, ἀπαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐστρατεύοντο αὐτέων οἱ μὲν, ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι δὲ, καὶ θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

a σκάφος). b ἰσθμὸς ἴσον ἁμαξιτός. c τό γε παλαιόν. d οἰκήτορες. e ἐφαίνοντο.

Oraculum Delphis datum de ventis Græciæ adjutoribus. Thyia locus. Decem naves præmissæ ex classe Persica fugant tres Græcas naves ad Sciathum & mox capiunt, Leon & Pythes.

τεμίσιον. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καλὰ τάχ' ἐβοήθεον ἀμφὶ ταχθέντες· Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστηριάζοντο τῷ θεῷ, ὑπέρ τε ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρωδήσαντες. καί σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἔστασθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον, πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι, ἐξήγγελλον τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι. καί σφι δεινῶς καταρρωδέοντι τὸ βάρβαρον ἐξαγγείλαντες, χάριν ἀθανάτου κατέθεντο. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπιδέξαντο ἐν Θυίης, (τῆπερ τὸ Κηφισσοῦ θυγατρὸς Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἀπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὸ ἐπωνυμίην ἔχει) καὶ θυσίησι σφέας μετήισαν. Δελφοὶ μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους ἱλάσκονται. Ὁ δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὁρμεώμενος ἐκ Θέρμης πόλιος, παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἀρίστας πλεούσησι δέκα, ἰδὼν Σκιάθου· ἐνθα ἔτυχον προφυλάσσουσαι νέες τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγινητέων καὶ Ἀττική. προϊδοῦσαι δὲ τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ἐς φυγὴν ὥρμησαν. Τῇ μὲν δὴ Τροιζηνίῃ, τῆς ἦρχε Πρηξῖνος, αὐτίκα αἱρέουσι διωκόμενοι οἱ βάρβαροι. καὶ ἐπὶ τῆς Σκιαθίων αὐτῆς τὸν καλλιστεύοντα ἀναγόντες ἐπὶ τὴν πρῴρης τὸν νηὸς ἔσφαξαν, ἀγαθὸν δέξιον νομίσαντες τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ τὄνομα ἦν Δέων. τάχα δ' ἄν τι καὶ ἐκ ὀνόματος ἐπώρουσε. Ἡ δὲ Αἰγινητέων, τῆς ἐστρατήγεε Ἀσωνίδης, καί τινα σφι θόρυβον παρέσχε, Πύθεω τοῦ Ἰσχενόου ἐπιβαλεύοντος, ἀνδρὸς λείην γνωμένην πρώτην τὴν ἡμέρην· ὃς, ἐπεὶ ἡ ναῦς ἡλίσκετο, ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος, ἐς ὃ καὶ κατακερματίσθη ἅπας. ὡς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε, ἀλλ' ἦν ἔμπνους, οἱ Πέρσαι οἵπερ ἐπεβάτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, διὰ ἀρετὴν τὴν ἐκείνου, ἐθεράπευόν μιν πᾶσι πλείστοισι ἐπαΐοντες, σμύρνῃσί τε ἰώμενοι τὰ ἕλκεα, καὶ σινδόνος βυσσίνης τελαμῶσι καταειλίσσοντες. καί μιν, ὡς ὀπίσω ἀπέκλινε ἐς τὸ ἑωυτῶν στρατόπεδον, ἐπιδείκνυσαν ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, θωμάζοντες εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἕλαβον ἐν τῇ νηῒ ταύτῃ, ὡς εἶπαν ὡς ἀνδραποδα. Αἱ μὲν δὴ δυο τῶν νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν. ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐστρατήγεε Φίρμος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα, ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηνειοῦ· καὶ τὴν μὲν σκάφος ἐκφύγησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν, ἄ. ὡς γὰρ δὴ τάχιστα ἐπῴκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες, κατὰ Θεσσαλίην πρόϊόμενοι ἐκομίσθησαν

178 temisium. Et Græci quidem ex jussu propere ad succurrendum rendunt; interea vero Delphi deum consuluere, de seipsis & de Græcia soliciti. His responsum est ut ventos precarentur: illos enim maximos fore Græciæ auxiliatores. Delphi quod accepere oraculum, cum iis primum Græcis communicavere quibus libertas cordi erat; quo nuncio illos quod barbarum magnopere timerent, immortali beneficio demeruere. Deinde

179 statuta ventis ara in Thyiæ, ubi fanum est Thyiæ Cephisi filiæ, à qua & locus hic habet nomen, etiam hostiis illos prosequuti sunt: propter quod oraculum etiam nunc Delphi ventos propitiant. Nauticus autem Xerxis exercitus ex urbe Therma movens, decem ex omnibus navibus velocissimas recta trajecit in Sciathum, ubi erant tres præsidiariæ naves Græcæ, Trœzenia, Æginæa, Attica: quæ prospicientes barbarorum naves, in fugam se proripuerunt. Sed ex

180 iis Trœzeniam, cui præerat Praxinus, insequuti barbari, continuo capiunt; ac deinde strenuissimum propugnatorum ejus ducentes, in prora navis jugulant, perfaustum existimantes, quem primum & strenuissimum Græcorum ceperant: huic autem, quem mactaverunt, nomen erat Leon; fortasse etiam non nihil ipso nomine fruitus est. Æginæa vero, cu-

181 jus trierarchus erat Asonides, nonnihil tumultus hostibus præstitit, quod inter propugnatores erat Pythes Ischenoi filius, vir eo die præstantissimus; qui quum caperetur navis, tamen eousque pugnando restitit, donec totus in frusta carnis concisus est; quumque collapsus non esset mortuus, sed spiraret, Persæ qui in navibus militarem operam præstabant, admiratione virtutis, magnum operæ pretium putaverunt servare, vulnera myrrha sanantes, sindonisque byssinæ fasciis obvolventes. ac rursus in castra sua reversi, hominem universo exercitui ostentabant admirabundi, ac probe excipientes: quum alios quos in eadem navi ceperant, tanquam mancipia tractarent. Duabus navibus ita in-

182 terceptis, tertia, cui præerat Phirmus vir Athenienſis, dum fugit, ad ostia Penei impacta est; qua fine viris barbari potiti sunt. nam Athenienses, simulatque navem impegerunt, ab ea desilientes, iter Thessaliam intenderunt, seque

a Αἰγινήτη.

Græci hinc ab Artemisio se receperunt Chalcidem. Persæ tribus navibus scopulo Myrmeci impactis processerunt ad oram Magnesiæ Sepiadem incolumes. Summa navium, propugnatorum, nautarum, peditum, equitum, lixarum.

seque Athenas receperunt. Hujus rei per ignes è Sciatho editos facti certiores Græci qui ad Artemisium castra habebant, & ob id perterriti, illinc Chalcidem concesserunt quidem ad EUripum tutandum, relictis tamen per edita EUbœæ loca diurnis speculatoribus.
183 Ex illis autem decem barbarorum navibus tres ad saxum, quod est inter Sciathum & Magnesiam, nomine Myrmecem, invectæ sunt. quo loco ubi barbari lapideam columnam apportatam imposuere, ipsi qui ex Therma solverunt, postquam omnia ante oculos fuerunt pura, cum totâ classe adnavigabant undecim diebus ex quo rex à Therma discesserat, interpositis: sed eos ad id saxum quod erat in trajectu deducebat præcipue Scyrius Pammon. Hinc totum diem navigantes barbari, partem oræ Magnesiæ peragunt ad Sepiadem, & litus quod est inter urbem Casthanæam & oram Sepi-
184 adem. Ad hunc usque locum atque Thermopylas exsors malorum Xerxis exercitus fuit: & adhuc multitudo erat, quemadmodum ego conjiciendo invenio navium quidem ex Asia mille ducentarum septem antiquam turbam è singulis nationibus millia ducenta & quadraginta unum ac quadringentos, ducenos supputando viros in unaquaque nave: & in his navibus præter indigenas singularum propugnatores, erant Persarum Medorumque ac Sacarum triceni epibatæ. Hæc alia turba constabat ex triginta sex millibus, ducentisque ac decem. Adjiciam autem huic & superiori numero eos qui sunt ex navibus quinquaginta remorum, supponens, quidquid plus erat in eis aut minus, ad singulas octoginta viros. Quarum navium summa, ut superius jam à me dictum est, trium millium fuit. ita in eis fuerint virorum ducenta & quadraginta millia. Hæc igitur erat classis ex Asia, quingentorum & decem millium virorum in universum, & præterea septem millium sexcentorum decem. Peditatus fuit decies septies centenum millium: equitatus, octoginta millium: quibus addo Arabes qui camelos, Afros qui currus agitabant, quos facio viginti millium. Quæ copiæ classiariæ & terrestres in summam redactæ fiunt ter & vicies centena & præterea decem & septem millia, sexcenti & viginti.

σαν ἐς τὰς Ἀθήνας. Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδεύόμενοι πυθόμενοι ὡδὲ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυθόμενοι δὴ καὶ καταρρωδήσαντες, ἀπὸ μὲν Ἀρτεμισίου μετωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὔριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους ὡς τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπέλασαν ὡς τὸ ἕρμα τὸ μεταξὺ ἐόν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι, ἐπιδὴ σήλεον λίθον ἐπέθηκαν, νομίσαντες ἀπὸ τοῦ ἕρματος, ὁρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὡς σφι τὸ ἐμπεδὸν ἐγεγένητο καθαρὸν, ἐπέπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσὶ, ἕνδεκα ἡμέρας παρεόντες μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἕρμα σφι κατηγήσατο ἐὸν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἐξανύσασι τὴν Μαγνησίης χώρης ἀπὸ Σηπιάδα τε καὶ τὸ αἰγιαλὸν τὸ μεταξὺ Κασθαναίης πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς. Μέχρι μὲν νυν τούτου χώρη ἐστὶ Θερμοπυλέων, ἀπαθής τε κακῶν ἦεν ὁ στρατὸς· καὶ πλῆθος ἦεν πλοιοκαῦτα, ὡς [a] ἐγὼ συμβαλεόμενος εὑρίσκω, τὸ [b] μὲν ἐκ τῶν νεῶν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ἑξήκοντα ἐπὶ καὶ διηκόσιαι καὶ χιλιάδες· τὸ μὲν δὲ ἀριθμὸν ἑκάστων τῶν ἐθνέων ἐόντα ὁμιλον, πεντήκοντα καὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ ὡσὼς, χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους· ὡς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζομένοισι ἐν ἑκάστῃ νηΐ. ἐπεβάτευον δὲ ἀπὸ τούτων τῶν νεῶν, χωρὶς ἑκάστων τῶν ἀπιχωρίων ἀπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων, τριήκοντα ἄνδρες. ἔστι δὲ ἄλλος ὅμιλος γενόμενοι τρισμύριοι, καὶ ἑξακισχίλιοι, καὶ ὡσὼς, διηκόσιοί τε καὶ δέκα. ταῦτα δὲ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀριθμῷ τὰς ἐκ τῶν πεντηκοντόρων, πείσας ὅτι πλέον ἢν αὐτέων ἢ ἔλασσον ἀν' ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα (ὡς καὶ τρόπον μοι ἐρρήθη) τρισχίλια. ἦδη ὦν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι πρότερες μυριάδες, καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἐὸν σύμπαν ἐὸν, πεντήκοντα μυριάδες, καὶ μία· χιλιάδες τε ἕπτα ἀπὸ ταύτης ἐπὶ, καὶ ὡσὼς, ἑκατοντάδες ἑξ, καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ, ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγένοντο· τῶν δὲ ἱππέων, ὀκτὼ μυριάδες. τρισσοὺς δ' ἔτι τούτοισι τοὺς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας Ἀραβίους, καὶ τοὺς τὰ ἅρματα Λίβυας, πλῆθος ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό, τε ἐκ τῶν νεῶν ἐὸν καὶ πεζὸν πλήθεϊ συναθροισθέν, γίνεται διηκόσιαί τε μυριάδες, καὶ τριήκοντα, καὶ μία, καὶ ὡσὼς, χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάδες δύο.

a τοιαῦτα ἔτι (ὡς. b τοσοῦτον τόσον· F.

Summa eorum, qui Europæi collecti fuerint in Persico exercitu, & navium, ut auctor miretur cibaria illis potuisse sufficere.

δύο. τῦτο μὲν δὴ τὸ [a] ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀσίης στράτευμα ἐξαναχθὲν εἴρητα, ἀνδρῶν τε τῶν ἑρεσσόντων τῶν ἑπομένων, καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων, καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τυγχάνουσι. Τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον στράτευμα, ἔτι προσλογίσεται τούτῳ παντὶ τῷ ἐξηριθμημένῳ. δόκησιν δὲ δεῖ [b] λέγειν. νέας μὲν νυν οἱ ἀπὸ Θρηίκης Ἕλληνες, καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν ὑπηκμένων τῇ Θρηίκῃ, παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ἐκ μὲν νυν τούτων τῶν νεῶν, ἄνδρες τετρακισχίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζὸν δὲ, τὸ Θρήικες παρείχοντο, καὶ Παίονες, καὶ Εὐρδοὶ, καὶ Βοττιαῖοι, καὶ τὸ Χαλκιδικὸν γένος, καὶ Βρύγοι, καὶ Πίερες, καὶ Μακεδόνες, καὶ Περῥαιβοὶ, καὶ Ἐνιῆνες, καὶ Δόλοπες, καὶ Μάγνητες, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ ὅσοι τὸ Θρηίκης τὸν παράλιον νέμονται· τούτων τῶν ἐθνέων, τριήκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι. αὗται μὲν αἱ μυριάδες ἐκείνῃσι παρεξετάθησαν ἐκ τῆς Ἀσίης, γινόμεναι ἀνδρῶν αἱ πᾶσαι μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι, καὶ ἑξήκοντα, καὶ τέσσερες. ἔπεστι δὲ τούτῃσι ἑκατοντάδες ἑπτακαίδεκα, καὶ δεκάς. Τὸ μαχίμου δὲ τούτου ἐόντος ἀριθμὸν τοσούτου, τῷ Περσῶν τὴν ἑπομένην τάξιν, καὶ τοὺς ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοισι [c] ἐόντας, καὶ πάντα ἐν τοῖσι ἄλλοισι πλοίοισι, τοῖσι ἅμα πλέουσι τῇ στρατιῇ, τούτους τε μαχίμων ἀνδρῶν ἐόντας εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ πλείους. καὶ δὴ σφέας πείσει ἴσους ἐκείνοισι εἶναι, καὶ ὅτι πλείονας, ὅτι ἐλάσσονας οὐδέν. ἐξισούμενοι δὲ ἕτοι τῷ μαχίμῳ, ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριάδας ἐκείνῃσι. ἔστω πεντηκοσίας τε μυριάδας ἑξήκοντα καὶ ὀκτὼ, καὶ χιλιάδας τρεῖς, καὶ ἑκατοντάδας δύο, καὶ δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἦγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπιάδος, καὶ Θερμοπυλέων. Οὗτος μὲν δὴ ὁ στρατὸς [d] συμπάντων ἐστὶ μυριάδες Ξέρξεα ἀριθμός. γυναικῶν δὲ σιτοποιέων, καὶ παλλακέων, καὶ εὐνούχων, οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν. οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε, καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθοφόρων, καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἑπομένων, οὐδ' ἂν τῶν πάντων ὑπὸ πλήθεος οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οὐδέν μοι θῶμα παρίσταται ποταμοὺς ἐκπίνεσθαι τὰ ῥέεθρα τῶν πλαμῶν ἐνίων, ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως τὰ σιτία ἀντέξουσι θῶμά μοι μυριάσι τοσαύτῃσι. εὑρίσκω γὰρ συμβαλλόμενος, εἰ χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τὴν ἡμέρης ἐλάμβανε, καὶ μηδὲν πλέον, ἑπτὰ μυριάδας μεδίμνων πλεομένας ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ, καὶ πρὸς, τριήκοντά τε ἄλλας μεδίμνους, καὶ πεντεκοσίους. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι, καὶ ὑποζυγίοισι, καὶ κυσὶ, οὐ λογίζομαι. ἀνδρέων δὲ ἐσσεῶν τοσού-

ginti. Has copias ex ipsa Asia fuisse eductas dictum est, præter servitia quæ comitabantur, & frumentarias naves, & quot in eis vehebantur. Huic omni enumerato exercitui adjiciendus est ille ductus ex Europa, de quo ex opinione dicere oportet. Isti igitur Græci ab Thracia, & ex insulis Thraciæ objacentibus, præbuerunt naves centum viginti, quarum viri fiunt viginti quatuor millia: terrestres copias præbuerunt Thraces, & Pæones, & Eordi, & Bottiæi, & genus Chalcidicum, & Brygi, & Pieres, & Macedones, & Perrhæbi, & Enienes, & Dolopes, & Magnetes, & Achæi, & qui maritima Thraciæ habitabant. Harum nationum reor trecenta millia fuisse: quæ myriades illis Asiaticis adjectæ, fiunt in summa virorum pugnantium ducentæ sexaginta quatuor, & præterea mille sexcenti ac decem. Hoc autem ipso tali pugnantium numero non pauciora sed plura fuisse arbitror, quæ eos comitabantur ministerii instrumenta, & eos qui in frumentariis acatiis erant, & omnino in aliis navibus quæ una cum exercitu procedebant. Et sane facio illos istis pares esse, & neque plures neque ulla parte pauciores. Ita æquati numero pugnantium, explent easdem illis myriadas. Sic quingentas & viginti octo myriadas, & tria millia ducentos & viginti viros Xerxes Darii filius duxit ad Sepiadem usque & ad Thermopylas. Hic est universarum copiarum Xerxis numerus. Nam mulierum pinsentium & pallacarum & eunuchorum numerum nemo pro comperto dixerit: ac ne impedimentorum quidem, aliorumque jumentorum sarcinariorum, neque canum Indicorum exercitum comitantium, præ multitudine quisquam iniverit numerum. Quo minus miror prodidisse fluenta quorundam amnium; magis miror, quomodo tot myriadibus cibaria suppetierint. nam subducta ratione comperio, si singuli quotidie singulos frumenti chœnicas [1], & non amplius acceperunt, absumpta fuisse singulis diebus centum decem millia medimnorum, & alios trecentos ac quadraginta medimnos [2]. Haud annumero datum mulieribus eunuchisque, & jumentis, atque canibus. In quo exercitu quum tot virorum

185

186

187

τοσού-

a ἀπὸ τοῦ. b δόκησιν δὲ δεῖ. c ἀκάτοις. d σύμπαντός ἐστι.

1 id est, semodia.
2 qui singuli constant e semis modiis.

rorum myriades forent, nec specie nec magnitudine corporis quisquam eorum Xerxe ipso erat dignior qui illud impe-
188 rium obtineret. Navales autem copiæ, postquam è statione solverunt, provectæque litus terræ Magnesiæ tenuerunt, quæ est inter urbem Casthanæam & oram Sepiadem, primæ quæque naves ad terram habuere stationem, aliæ deinceps in ancoris; utpote quum non magnum foret litus, capitibus in pontum obversis stabant etiam ad octavum usque ordinem, atque ita per istam noctem. Sub ipsum vero diluculum, ex sereno cœlo & tranquillo quum mare efferbuisset, incidit in eam atrox tempestas, ac vehemens ventus subsolanus, quem Hellespontiam nuncupant qui circa illa loca habitant. Eum ventum quicunque augescere animadverterunt, & quibus per condicionem stationis licuit, ii tempestatem prævenerunt retrahendo naves, & sese atque illas incolumes præstiterunt: at quas naves ventus in alto nactus est, earum alias ad loca quæ dicuntur Ἴρνοι, *id est*, *furni*, quæ sunt in Pelio, extulit, alias in litus, aliæ in ipsam Sepiadem illisæ sunt, aliæ in urbem Melibœam, aliæ in Casthanæam expellebantur. erat enim intoleranda
189 vis ejus. Enimvero feruntur Athenienses divinitus Boream invocasse, allato ad eas oraculo alio, ut generum suum ad sibi opitulandum invocarent. Habet autem (ut apud Græcos fertur) Boreas in matrimonio Orithyiam, Atticam, Erechthei filiam. Ex hac affinitate (ut fama est) Athenienses inducti sunt ad conjectandum Boream sibi generum esse, & dum in Chalcide Euboeæ excubarent, quum intelligerent auctum iri tempestatem, aut etiam ante hoc tempus, sacrificaverunt, & invocaverunt Boream & Orithyiam, ut sibi auxilio essent, & barbarorum naves corrumperent, quemadmodum prius etiam circa Athon. Num autem ob id Boreas ingruerit in barbaros stationem agentes, non queo dicere: certe Athenienses ajunt Boream, qui ante fuerit ipsis auxilio, etiam tunc illa effecisse. atque digressi illinc, delubrum Boreæ extruxere ad amnem I-
190 lissum. In hac clade qui pauciſſimas naves, ii non pauciores quadringentis periisse ajunt, viros quoque innumerabiles, ac vim pecuniarum immensam; ut A-

τοσαῦτέων μυριαδέων, κάλλεός τε εἵνεκα, καὶ μεγάθεος, ὀδεὶς αὐτέων ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν τοῦτο τὸ κράτος. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς, ἐπεί τε ὁρμηθεὶς ἔπλεε, καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρης ἐς τὸν αἰγιαλὸν, τὸν μεταξὺ Κασταναίης τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὥρμεον πρὸς τῇ γῇ, ἄλλαι δὲ ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ ἐὸν τὸ αἰγιαλὸν ὀλίγον καὶ μεγάλως, ἐπεκρόσσαι ὁρμέοντο ἐς πλῆθος, καὶ ὀκτὼ νέας. τοῦτο μὲν τῷ εὐφρόνῃ ἔτω. ἅμα δὲ ὄρθρῳ, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμὼν μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλήσποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μὲν νυ αὐξόμενον [a] ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι ἔτω εἶχε ὅρμια, οἵσι δὲ ἔφθησαν τὸν χειμῶνα, ἀναπασάμενοι τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτέων· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἴρνας καλεομένας, τὰς δὲ ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτῷ τῷ Σηπιάδι περιέπιπτον, αἱ δὲ, ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασταναίην ἐξεβράσσοντο. ὧν τε δὴ χειμὼνος χρῆμα ἀφόρητον. Λέγεται δὲ λόγος ὡς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστηρίου, τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δέ, κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον, ἔχει γυναῖκα Ἀθηναίην, Ὠρειθυίην τὴν Ἐρεχθέος. κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι (ὡς φάτις ὥρμηται) συμβαλλεόμενοί σφι τὸν Βορέην γαμβρὸν εἶναι, καὶ ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι, ὡς ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐθυσάντο τε καὶ ἐπεκαλέοντο τόν τε Βορέην καὶ τὴν Ὠρειθυίην, τιμωρῆσαί σφι, καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Ἄθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν [b]· οἱ δὲ ὧν Ἀθηναῖοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορέην πρότερον, καὶ τότε σκεῖνα καλλιερήσασθαι. καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέῃ ἱδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἰλισσόν. Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρῆναι, τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον· ὥστε

a μὴ νυ αὐτίον αὐξόμενον. b MS. habet εἰπεῖν.

Aminoclis locupletatio ex naufragio Persarum & tempestate quartidui. Navalia castra ex fructis naufragii. Magorum sacra. Thetis ac Nereides ab Persis, ab Græcis Neptunus Servator cultus. Pagasæ. Jason & Hercules. Aphetæ.

Ἀμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω, ἀνδρὶ Μάγνητι, γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα, μεγάλως ἡ ναυηγίη αὕτη [a] χρήσιμον ἐγένετο· ὃς πολλῷ μὲν χρύσεα ποτήρια ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβεβρασμένα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύρεα· ἠσαυρίσε τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλα τε χρύσεα ἄφατα [b] χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν, πάλαι ὢν εὐτυχέων, εὑρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο. ὦν γάρ τις καὶ τούτῳ ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος [c]. Σιταγωγῶν δὲ ἁλκάδων, καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομένων, οὐκ ἐπιὼν ἀριθμός· ὥστε δεισάντες οἱ στρατηγοὶ τῶν ναυτικῶν στρατιῶν μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οἱ Θεσσαλοὶ, ἔρυμα ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο. ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· πλοῦς δὲ, ἔντομά τε ποιεῦντες, καὶ καταιδόντες χάρησι τῷ ἀνέμῳ οἱ μάγοι, θεός τε τύπτοισι, καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηΐσι θύοντες, ἔπαυσαν τετάρτῃ ἡμέρῃ, ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε. τῇ δὲ Θέτι ἔθυον, πυθόμενοι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον, ὡς ἐκ τῆς χώρης τύτε ἁρπασθείη ὑπὸ Πηλῆος, εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιὰς ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαυτο. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν κατοπτεύσαντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν πρῶτον ἐγένετο, ἐσήμαινον πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμενοι, καὶ σπονδὰς προχέαντες, τὴν ταχίστην ἐπίσω ἀπέπλεον ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον· ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς [d] σφι ἀντιξόους ἔσεσθαι νῆας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐσαυλάχεον, Ποσειδέωνι σωτῆρι ἐπωνυμίην ἀπὸ τύτου ἐπι [e] θέ ἐς τόδε νομίζοντες. Οἱ δὲ βάρβαροι, ὡς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος, καὶ τὸ κῦμα ἔκρωτο, καταπασάμενοι τὰς νῆας, ἔπλεον πρὸς τὴν ἤπειρον. κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς Μαγνησίης, ἰθέαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ὑπὸ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπῳ τύτῳ τῆς Μαγνησίης, ἔνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεπαίρων ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὖ τ' ὑπὸ τὸ κῦμα ἔπλεον ἐς Αἶαν τὴν Κολχίδα. ἐνθαῦτα γὰρ ἔμελλον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀφήσειν· ἐκ τύτου δὲ τοῦ χώρου ὄνομα γενέσθαι Ἀφέτας. ὑπὸ τύτῳ [f] ὧν ὁρμέων οἱ Ξέρξεω ἐπορεύοντο. Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νηῶν τῶν ἔτυ-

Aminocli Cratini filio, viro Magneti, circa Sepiadem possessiones habenti, majorem in modum fuerit fructuosum hoc naufragium, qui sequenti tempore multa pocula aurea per æstum ejecta, multa argentea sustulit, thesarosque Persarum invenit, affatimque aliarum ex auro rerum lucratus est: & quum alioqui non esset fortunatus, è rebus repertis mirifice est ditatus. nam & hunc calamitas quædam tristis lugere cogebat ob liberorum cædem. Navium autem frumen- 191
tariarum aliorumque navigiorum quæ perierunt, numerus iniri non potest. Unde præfecti navalium copiarum, veriti ne sibi post acceptam calamitatem Thessali incursarent, excelsum vallum è naufragiis circumdederunt. Triduo enim tempestas perstitit: quarto tandem die magi humanis hostiis, & præstigiis incantando ventum, ad hæc Thetidi ac Nereidibus sacrificando, tempestatem compescuerunt; sive alioquin ipsa sua sponte cessavit. Thetidi autem sacrificavere, quod ab Ionibus acceperant Thetin ex eo loco raptam fuisse à Peleo, omnemque eam oram Sepiadem illius esse, aliarumque Nereidum. Et illa quidem quarto die conquievit. At 192
Græcis diurni sui speculatores ex Euboicis promontoriis decurrentes, altero ab exorta tempestate die indicarunt omnia quæ circa naufragium contigerant. Quæ isti ubi audiere, fusis ante votis Servatori Neptuno ac libamentis, celerrime rursus ad Artemisium revehuntur, sperantes sibi paucas aliquas naves fore adversarias. Ita ad Artemisium revecti iterum stationem habuere ad templum Neptuni cognomine Servatoris: quod nomen ab illis inditum, ad hoc usque tempus perdurat. Barbari, posteaquam 193
ventus quievit, & fluctus strati sunt, deductis navibus præter continentem enavigabant, circumvehentesque promontorium Magnesiæ, rectum cursum in sinum qui ad Pagasas fert tenebant. In hoc Magnesiæ sinu locus est, in quo fertur Hercules, quum è navi Argo aquatum missus esset, derelictus fuisse ab Jasone, atque à sociis, dum in Æam urbem Colchidis ad vellus navigarent. Illinc enim aquati in pelagus erant abituri, eaque de re nomen loco fertur esse Aphetæ. Hoc in loco Xerxis haves 194
stationem habuerunt: quarum quindecim,

a Vox αὕτη non est in MS. b Vox ἄφατα non est in MS. c παιδοφόνος. d Vox τινὰς non est in MS. e ἐπὶ τῷδε ἔτι. f ὑπὸ τύτῳ.

Sandoces crucifixus & refixus vivus. Aridolis Alabandensium tyrannus. Penthylus ex Papho. Thessalici equi infra Persicos. Onochonus & Apidanus fluvii siccati. Jupiter Aphlystius.

cim, quæ longe ultimæ navigabant, prospectis Græcorum ad Artemisium navibus, ratæ suas esse, in medium earum hostilium navium delatæ sunt: quarum dux erat Sandoces Thaumasiæ filius, Cymæ Æolidis præfectus: quem ante hæc tempora Darius in hoc crimine deprehensum cruci affixerat, quod quum è regiis judicibus esset, iniquam sententiam ob pecuniam tulerat; sed ejus in cruce suspensi Darius reputans plura peccatis esse beneficia in domum regiam collata, hoc reperiens, agnoscensque properantius se quam prudentius egisse, hominem solvit. Ita regem Darium elapsus, ut ab eo non occideretur, superarat; tunc vero in Græcos delatus, non iterum erat elapsurus. hos enim ad se cursum tenentes Græci ubi videre, cognito hominum errore, contra inve-
195 cti, facile eas cepere. In quarum navium una captus est Aridolis, Alabandensium qui sunt in Caria tyrannus; in altera Penthylus Demonoi filius, dux Paphius, qui è Papho duodecim naves quum duxisset, amissis earum undecim tempestate quæ ad Sepiadem extiterat, cum una quæ superabat tendens ad Artemisium, captus est. Hos Græci quæ volebant de Xerxis exercitu scisciscati, vinctos ad Corinthiorum Isthmum dimise-
196 runt. Cetera barbarorum classis, præter quindecim naves quibus præfuisse Sandocem dixi, ad Aphetas pervenit. Xerxes cum terrestribus copiis per Thessaliam & Achaiam iter faciens intraverat & quidem post triduum in Melienses: quum in Thessalia certamen equorum suorum fecisset, Thessalici equitatus experiendi gratia, illum optimum in Græcis esse edoctus. in eo autem certamine multo inferiores fuerunt equi Græci. Fluviorum porro qui sunt in Thessalia, solus Onochonus potanti exercitui non
197 sufficit. Fluviorum autem Achaiæ quum maximus sit Apidanus, ne hic quidem sufficit, nisi maligne. Xerxi ad Alum urbem Achaiæ tendenti, duces viæ cuncta referre cupientes, enarrabant id quod de templo Jovis Aphlystii ab indigenis narratur: Athamantem Æoli filium, inito cum Ino consilio necem Phrixo machinatum: deinde Achæos ex oracule tale certamen illius posteris proposuisse, ut qui ex eo genere maximus natu esset, huic aditu prytanei, quod leitum Achæi

ἔτυχόν τε ὕστατοι πολλὸν ἐξαναχθέοντες, καὶ ἅμα κατεῖδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νῆας· ἐδόκεόν τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλέοντες, ἐπέπεσον ἐς τὰς πολεμίους, τῶν ἐξεταίγεε ὁ ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰολίδος ὕπαρχος Σανδώκης ὁ Θωϋμασίω· τὸν δὴ πρότερον τυπτέων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αὐτῇ τοιῇδε λαβόων, ἀνεσταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιληίων δικαστέων· ὅτι ὁ Σανδώκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε. ἀνακρεμασθέντα δὲ αὐτὸν, λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, πλέω ἀγαθὰ τοῦ ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλήιον· εὑρὼν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς τάχυτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασάμενος εἴη, ἔλυσε. βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον ὕτω διαφυγὼν μὴ ἀπολέσαι, πρεῖσσον· τότε δὴ ἐς τοὺς Ἕλληνας καταπλώσας, ἔμελλε ἀπὸ πρώτου διαφυγὼν ἔσεσθαι. ὡς γὰρ σφέας εἶδον προσπλέοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτέων τὴν γνώμην ἁμαρτάδα, ἐπαναχθέντες, εὐπετέως σφέας εἷλον. Ἐν τούτων μιῇ Ἀλικαρνησσέων πλέων ἦλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ· ἐν ἑτέρῃ δὲ, ὁ Παφίων στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου· ὃς ἦγε μὲν δυώδεκα νῆας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφέων τὰς ἕνδεκα τῷ χείμωνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μιῇ τῇ περιλειπομένῃ καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τούτους οἱ Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυθέσθαι ἀπὸ τοῦ Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν. Οἱ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, πάρεξ τῶν πεντεκαίδεκα τῶν εἶπον Σανδώκεα στρατηγέοντα, ἀπίκετο ἐς Ἀφέτας. Ξέρξης δὲ ὁ πεζὸς παρελθὼν διὰ Θεσσαλίης καὶ Ἀχαιίης, ἐσεβεβληκὼς ἐς τε δὴ τρίτῃ ἐς Μηλιέας· ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἅμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρώμενος δὲ τῆς Θεσσαλίης ἵππου· πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἕλλησι, ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλίποντο πολλόν. τῶν μέντοι ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν, Ὀνόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπίρεσε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιίῃ ποταμῶν ῥεόντων, οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτέων ἐστὶ Ἦπιδανὸς, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε, εἰ μὴ φλαύρως. Ἐς Ἄλον δὲ τὸν Ἀχαιίης ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὰ πάντα ἐξηγήσασθαι, ἔλεγόν οἱ ὁκοῖόν τι λόγον, τὸ περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ Ἀφλυσίου Διὸς, ὡς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμηχανήσατο φέρων μόρον σφὶ Ἰνοῖ βουλεύσας· μετὰ δὲ, ὡς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ πρεσβεῖσι τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε· ὃς ἂν ἡμέων τοῦτο πρεσβύτατος, τούτῳ ὑποτάξαντες ἔργεσθαι καὶ πυλανίης, αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι· Λήιτον δὲ καλέουσι τὸ πρυτανήιον οἱ

a Vox ὅτι non est in MS. b ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, ὑγρὸ οἱ πλέω. c ἐργασάμενος. d πεντεκαίδεκα νεῶν, ὧν εἶπον. e Ἄλον.

Cytissorus Athamantis adjutor, iram Dei in posteros meruit. Petræ Trachiniæ. Anticyra. Sperchius, Dyras, Melas, Asopus, Phœnix amnes.

Α'χαιοί· ἰὼν δὲ ἐσέλθῃ, σὺκ ἔστι ὅκως ἔξεισι, πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ. ὡς τί τισι τούτοισι πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τυτθῶν θύεσθαι, δείσαντες, οἴχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώρην· χρόνῳ δὲ πειθόμενοι, ὀπίσω κατελθόντες, ἢν ἁλίσκωνται, ἐξέλκουσι ἐς τὸ πρυτανήιον, ὡς θύσεταί τε ἐξηγέοντο, στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς, καὶ ὡς ἂν πομπῇ ἐσαχθείς. ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ Κυτισώρου τοῦ Φρίξου παῖδες ἀπόγονοι, διότι κατερμὸν τῆς χώρης πιεζομένων Α'χαιῶν ἐκ θεοπροπίου Α'θαμάντα τὸν Αἰόλου, καὶ μελλόντων μιν θύειν, ἀπικόμενος ἔτος ὁ Κυτίσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος, ἐρρύσατο. ποιήσας δὲ τοῦτο, τοῖσι ὀπιθομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὡς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτός τε ἔργετο αὖτις, καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε· τῶν τε Α'θαμάντιος ἀπεγόνων τιὼ οἰκίῃ ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ τὰ ἐν Α'χαιίῃ. ἀπὸ δὲ τυτθῶν τῶν χώρων ἦιε ἐς τὴν Μηλίδα κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίη ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. ἔστι δὲ τὸ κόλπον τοῦτον ἔστι χώρος πεδινὸς, τῇ μὲν, εὐρὺς, τῇ δὲ, καὶ κάρτα στενός. ἔστι δὲ τὸ χῶρον ἔρεα [a] ὑψηλὰ καὶ ἄσπαλα πάντοθεν τὴν Μηλιάδα γῆν, Τρηχίνεαν πέτρας καλεόμενας. πρώτη μέν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Α'χαιίης, Α'ντικύρη· παρ' ἣν Σπερχειὸς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιηνίων, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ. ἀπὸ δὲ τούτου, ἄλλα εἴκοσι καὶ σταδίων ἄλλος ποταμός, τῷ οὔνομα κεῖται Δύσορος, τὸν μυθεύοντες βοηθόνσα Η'ρακλέι καιομένῳ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου, δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμός ἐστι, ὃς καλέεται Μέλας. Τρηχὶς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε σταδίους ἀπέχει· ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι [c] πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θάλασσαν, κατὰ τὰ Τρηχὶς πεπόλισται. διχίλιά τε δὴ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ ὄρεος, τὸ περικλῄει τὸν γῆν τὸν Τρηχινίην, ἐστὶ λάσιος περὶ μεσαμβρίην Τρηχῖνος. λάσιος δὲ τοῦ λάσιος Α'σωπὸς ποταμὸς ῥέει ἀπὸ τοῦ ὑπερτελίου τοῦ ὄρεος. Ἔστι δὲ ἄλλος φοινίξ ποταμὸς ὁ μέγας περὶ μεσαμβρίην τοῦ Α'σωποῦ· ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τούτων ῥέων ἐς τὸν Α'σωπὸν ἐκδιδοῖ. κατὰ δὲ τὸν Φοίνικα ποταμὸν στενότατόν ἐστι· ἁμαξιτὸς γὰρ μία [d] μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά ἐστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη

Achæi vocant, interdicentes ipsi excubias agunt; quod siquis intravisset, non prius exire posset quam mactandus esset. Ita multos, quum jam mactandi essent, eo metu in aliam profugisse regionem: interjecto deinde tempore quum reversi essent, si deprehenderentur in prytaneum mittebantur & quemadmodum mactarentur, referebant toto corpore infulis cooperto, & cum pompa educti. Hoc autem posteros Cytissori Phrixo geniti ob id pati, quod quum Achæi ad expiandam regionem elegissent ex oraculo Athamantem Æoli filium, eumque essent immolaturi, Cytissorus ille ex Æa Colchide veniens illum liberavit: eoque facto posteris ejus iram dei fuisse injectam. Hæc quum audisset Xerxes, ubi ad lucum adfuit, & ipse ab eo abstinuit, & idem suis copiis imperavit, domumque posterorum Athamantis item ac fanum veneratus est. Hæc in Thessalia Achaiaque; à quibus 198
locis processit Xerxes in Melidem juxta maris sinum, ubi totum diem æstus atque reciprocatio fluctuum fit. Huic sinui circumjectus est locus campester, alibi spatiosus, alibi arctus admodum. Suntque ipsi campo circumjecti montes editi atque inaccessi, omnem Meliadem cingentes regionem, quæ petræ Trachiniæ nominantur. Prima in sinu urbs ab Achaia euntibus est Anticyra, quam amnis Sperchius præterlabens, ex Enienibus in mare defluit. A quo alter amnis xx ferme stadiis abest, cui nomen inditum est Dyras, quem fama est emersisse ad ferendam Herculi quum cremaretur opem. Ab hoc totidem stadiorum intercapedine alius amnis est, qui vocatur Melas. Unde urbs Trachis quinque stadia abest. Illic est amplissimum re- 199
gionis totius ad quæ est sita urbs Trachis, spatium à montibus ad mare, utpote duorum & viginti millium plethrorum planitie; montis vero qui terram Trachiniam circumdat, est ad Trachinis meridiem anfractus, per quem Asopus circa radices montis defluit. Ad 200
cujus meridiem alius non magnus amnis est, nomine Phœnix ex his montibus in Asopum defluens. Juxta Phœnicem amnem est angustissimum: quippe ubi sola una via munita est, qua plaustrum agi potest. A flumine Phœnice ad Thermopylas quindecim stadiorum est intervallum: in isto autem spatio inter fluvium Phœ-

[a] τῇδε πάρεσι. [b] χῶρον τοῦτον ὄρεα. [c] εὐρυχωρότατόν ἐστι. [d] Vox μία non est in MS.

Memorabilia circa Thermopylas, quas & Trachinem qui Græci & quot insederint. Dux omnium Leonides, cujus generis series ad Herculem.

Phœnicem ac Thermopylas, in quo vicus est nomine Anthela, quem præterfluens Asopus in mare evolvitur: & ei locus spatiosus est circumjectus, ubi templum Cereris Amphictyonidis, extructum visitur, & sedilia Amphictyonibus, & ipsius Amphictyonis delubrum. Ceterum rex Xerxes quidem in Trachinia Melidis castra habebat, Græci vero in transitu: qui locus à plerisque Græcorum vocatur Thermopylæ, ab indigenis autem atque accolis Pylæ. Hæc erant utrorumque castrorum loca; Xerxe omnibus, quæ ad ventum boream spectant usque ad Trachinem, potito: Græcis, quæ in hac continente ad austrum & meridiem ferunt, tenentibus. Qui hoc in loco Persam Græci opperiebantur, hi fuere, Spartanorum trecenti armati, Tegeatarum & Mantinensium mille, totidem ex utrisque; ex Orchomeno Arcadiæ centum viginti, ex reliqua Arcadia mille. tot quidem Arcades. A Corintho autem quadringenti: à Phliunte ducenti, & Mycenæorum octoginta. hi ex Peloponneso aderant: ex Bœotis autem Thespienses septingenti, Thebani quadringenti. Præter hos evocati erant Locrenses Opuntii cum omni copia, & Phocensium mille. Ipsi enim Græci eos evocaverant, missis nunciis, qui dicerent ipsos quidem præcursores aliorum venire, ceteros autem socios quotidie penes ipsos, atque etiam expectari: ac tutelam maris esse in Athenienssium præsidio Æginetarumque, & eorum quibus res navalis injuncta esset. nec ipsis quippiam esse formidolosum. non enim deum esse qui bellum Græciæ inferret, sed hominem: nec mortalem quempiam aut esse aut fore, qui ex quo natus est, mali exsors sit: & ut quique maximi sunt, ita mala maxima. debere itaque fieri, ut quum mortalis esset qui bellum inferret, ab opinione sit casurus. Hæc illi audientes, in Trachinem auxilio iere. Erant his cum alii duces suæ quisque civitatis, tum vero, penes quem summa imperii erat, quem maxime admirabantur, Lacedæmonius Leonides, Anaxandridæ filius, qui Leontis, qui EUrycratidæ, qui Anaxandri, qui EUrycratis, qui Polydori, qui Alcamenis, qui Telecli, qui Archelai, qui Agesilai, qui Doryagi, qui Leobotis, qui Echestrati, qui Agis, qui EUrysthenis, qui Aristo-

κώμη τὸ ἐστὶ τῇ ἔνομα Ἀνθήλη κεῖται, παρ' ἣν δὴ Ἀσωπὸς ὁ Ἀσωποῦ, ἐς θάλασσαν ἐκδιδοῖ, καὶ χῶρος αὐτῇ [a] εὐρὺς, ἐν τῷ Δήμητρός τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἵδρυται, καὶ ἕδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ Ἀμφικτύονος ἱρόν. Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τὴν Μηλιδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ· οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες, ἐν τῇ διόδῳ. καλέεται δὲ ὁ χῶρος ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων καὶ πλεόνων Ἑλλήνων, Θερμοπύλαι· ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων, Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι. ἐπῆκτο δὲ, ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέω ἀνέμου ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος· οἱ δὲ [b], τῶν πρὸς νότον καὶ μεσημβρίην φερόντων τὸ ἀπὸ τούτης τῆς ἠπείρου. Ἔσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσεα ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὁπλῖται, καὶ Τεγεητέων [c] καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες [d] ἑκατέρων· ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης, εἴκοσι καὶ ἑκατόν· καὶ ὀκτὼ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης, χίλιοι. τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων. ἀπὸ δὲ Κορίνθου, τετρακόσιοι· καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος, διηκόσιοι· καὶ [e] Μυκηναίων ὀγδώκοντα. ἔτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν. ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν, Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι, καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. Πρὸς τούτοισι ἐπικλητοὶ ἐβοήθησαν Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γὰρ σφέας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων, προσδόκιμοι πᾶσαν εἶσι [f] ἡμέρην· ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ, ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη, καὶ Αἰγινητέων, καὶ τῶν ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν τεταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· ἀ γὰρ θεὸν εἶναι τὸ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὴ θνητὸν οὐδένα, οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γενομένῳ οὐ συνεμίχθη· τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτέων, μέγιστα. ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πίπτειν ἄν. οἱ δὲ, ταῦτα πυθανόμενοι, ἐβοήθεον ἐς τὴν Τρηχῖνα. Τούτοισι ἕσπετο μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας ἑκάστων. ὁ δὲ θωυμαζόμενος μάλιστα καὶ πάντων δὴ στρατεύματος ἡγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ἦν, Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Λέοντος, τοῦ Εὐρυκρατίδεω, τοῦ Ἀναξάνδρου, τοῦ Εὐρυκράτεος, τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Ἀλκαμένεος, τοῦ Τηλέκλου [h], τοῦ Ἀρχέλεω, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Δορυάγου, τοῦ Λεωβότεω, τοῦ Ἐχεστράτου, τοῦ Ἄγιος [i], τοῦ Εὐρυσθένεος, τοῦ Ἀριστο-

a MS. habet αὐτῇ. b ὁ δὲ. c Τεγεατῶν. d χίλιοι, καὶ ἡμίσεες. e δισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ. f εἶεν. g MS. habet Ἀλκαμβίδεω. h MS. habet Τηλείου. i Ἡγήσιος.

Anaxandrides pater quatuor filiorum, quorum tertius Leonides. Thebanus dux Leontiades. In evocando prudentia Leonidæ, & Græcorum vanæ opiniones de Thermopylis.

σοδήμῳ, τῷ Ἀριστομάχῳ, τῷ Κλεοδαίῳ, τῷ Ὑλλῳ, τῷ Ἡρακλέος· κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. Δίξων γὰρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπαλλάξας τὰ φροντίδος περὶ τῆς βασιληίης· ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ πολυτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, ἔτω δὴ ἐς Λεωνίδεω ἀνέβαινε ἡ βασιληίη· καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου, (ἦν γὰρ νεώτατος Ἀναξανδρίδεω παῖς) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἴκετο ἐς Θερμοπύλας ὁπλίσας ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. Θεσπιέων δὲ ἀπίκετο[a] καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸ ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδῇ ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων θέλειν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρηο μηδίζειν. παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον, θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψωσι, εἴτε καὶ ἀπερέωσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τῷ Ἑλλήνων συμμαχίῃ. οἱ δὲ, ἀλλοφρονέοντες, ἔπεμπον. Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδῃ πρώτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι, στρατεύωνται· μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίζωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους. μετὰ δὲ, Κάρνεα γὰρ σφι ἦν ἐμποδών, ἔμελλον ὀρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ, καλὰ τάχος βοηθέειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνενῶντο καὶ αὐτοὶ ἔπεσθαι τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ καὶ τὰ τοῦτο ὀλυμπιὰς τοῦτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὕτω δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς πρόδρομους. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενενώνητο ποιήσειν. οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες ἐπιδὴ πέλας ἐγίνετο τῆς ἐσόδου, ὁ Πέρσης, καταῤῥωδέοντες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον, τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδῃ δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν πλεισταρχεόντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὖτις τε μένειν ἐψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλιας, κελεύοντάς σφι βοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτέων ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἱππέα, ἰδέσθαι ὁκόσοι τε[b] εἰσι, καὶ ὅ, τι ποιέοιεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη πανο-

stodemi, qui Aristomachi, qui Cleodæi, qui Hylli, qui Herculis filius fuit: adeptus ex inopinato Spartæ regnum. Nam 205
quum duo forent ei fratres natu majores, Cleomenes & Dorieus, aberat à cura regni adipiscendi: verum Cleomene sine virili sobole defuncto, & Dorieo jam non superstite, sed & ipso in Sicilia vita functo, ita regnum ad Leonidem pervenit, quia & major natu erat Cleombroto (is enim novissimus fuit Anaxandridæ filiorum) habebatque in matrimonio Cleomenis filiam. Qui tunc se ad Thermopylas contulit, delectis trecentis compositis viris, & quibus filii erant; assumpseratque eos Thebanos, quorum de numero feci mentionem, quorum dux erat Leontiades EUrymachi filius. Hac de caussa Leonides dedit operam ut Græcos sumeret hos solos, quod eos maxime insimulabat cum Medis sentire. Evocabat igitur eos ad bellum, sciendi cupidus utrum simul mitterent auxilia, an ex professo abnegarent Græcorum societatem: sed illi aliud sentientes, tamen auxilia miserunt. Eos qui cum Leonide fuere, primos miserunt Spartiatæ, 206
ut his inspectis alii socii militiam sumerent, neve cum Medis etiam ipsi sentirent, si ipsos cunctari audirent. Ipsi autem celebratis Carniis, (hæc enim sacra morabantur eos) relictis Spartæ custodibus, erant cum omni copia illuc celerrime ituri auxilio. Reliqui autem socii ad id agendum itidem animati (nam tempus Olympiadis in hæc negocia inciderat) haud suspicati tam cito apud Thermopylas bello decernendum, antecursores miserant. Ita isti sibi faciendum sta- 207
tuerant. At ii Græci qui in Thermopylis erant, ubi ad ingressum Persa adventabat, metu perculsi de discedendo consultabant. Ac ceteri quidem Peloponnenses censebant faciendum, ut reversi in Peloponnesum, Isthmi custodiam agerent: huic autem sententiæ quum valde infensi essent Phocenses & Locri, Leonides suadebat illic perstandum, & nuncios ad arcessenda subsidia per civitates dimittendos, tanquam se paucioribus quam ut Medorum exercitum arcerent. Hæc istis consultantibus, Xer- 208
xes equitem quendam ad speculandum quales illic essent, & quid agerent, mittit. Audierat enim jam tum quum in Thessalia esset, eò loci contractam esse

a ἀπίκιε. b ἰδέας ὁκόσοι τε.

Eques ſpeculatum miſſus & referens omnia apud Græcos cogit Xerxem rurſus cum Demarato agere: qui vera monens non auditur. Spartanus comam pectens.

eſſe exiguam copiam, ejuſque duces eſſe Lacedæmonios, atque Leonidem è genere Herculis. Eques ubi ad ſtationem Græcorum ſucceſſit, contemplatur aſpicitque non ille quidem omnes milites (nam eos, qui intra murum quem excitaverant excubabant ad ejus cuſtodiam, intueri nequibat) ſed eos qui extra murum agebant. Erant autem eo tempore exterius manendi in Lacedæmoniorum ſtatione vices: eos animadvertit partim ſe ludo gymnaſtico exercentes, partim comam pectentes. Hæc cum admiratione intuitus, etiam cognito eorum numero, ac omnibus plane perceptis, per otium ſeſe recipit. nemo enim inſequebatur, ſed hominem magno contemptui habebant. Regreſſus ad Xerxem, cuncta quæ inſpexerat
209 refert. Quæ Xerxes audiens, non poterat conjectare quod erat, eoſque parare ſe, tanquam perituri, & perdituri, quantum poſſent. Sed (ridiculam enim rem facere ſibi videbantur) arceſſit Demaratum Ariſtonis filium, qui in exercitu erat: quem, ut venit, interrogavit horum ſingula, cupiens noſſe quid ab Lacedæmoniis ageretur. Et ille, Audiſti, inquit, & antea me, dum adverſus Græciam proficiſceremur, de his viris: & quum audiſſes loquentem hæc ipſa quæ eventura providebam, deriſui habuiſti: nam mihi ſumma contentio eſt adverſus te, o rex, veritatem colere; audias vero nunc utique. Hi viri ad nobiſcum pugnandum de introitu venere, atque hoc apparant. nam ita ſeſe apud eos habet conſuetudo: quoties adire vitæ periculum debent, tunc capita comunt. ſed ſcito, ſi & hos & quod in Sparta reſiduum eſt, ſubegeris; nulla hominum gens alia eſt, quæ contra te, rex, audeat tollere manus. Etenim nunc adverſus regnum atque civitatem in Græcia pulcherrimam atque viros præſtantiſſimos tendis. Et admodum hæc dicta incredibilia Xerxi videbantur, & denuo interrogabat, quo pacto tantillæ copiæ cum ſuis pugnabunt. ille vero inquit, O Rex, utere me ut viro mendaci, niſi hæc ti-
210 bi evenerint, prout ego dico. Hæc dicens, tamen Xerxi non perſuaſit. Itaque quatriduum Xerxes ſuperſedit, ratus eos illinc fugam eſſe facturos. Quinto die quum non diſcederent, atque ipſe putaret impudentia illorum atque teme-

τούτῳ στρατιὴ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἵποντο Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ πρόσιλαστ ὁ ἵππευς πρὸς τὸ [a] στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ πάντα μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἷά τε ἦν καθορᾶσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἐκφέρουσι. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θεώμενος, ἐθωύμαζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην. οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐνεκύρησε πολλῆς. ἀπελθὼν δὲ, ἔλεγε πρὸς Ξέρξεα τάπερ ὀπώπεε πάντα. Ἀκούων δὲ Ξέρξης, οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐὸν, ὅτι ὠφασκάζοιντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ [b] ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν. ἀλλ' (αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν) μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν ἠρώτα Ξέρξης ἕκαστα τουτέων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν [c] Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε, „Ἤκουσας μέν μου καὶ πρότερον, εὖτε ὁρμώμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων. ἀκούσας δὲ, γέλωτά με ἔθευ, λέγοντα „τάπερ ὥρων ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. „ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀνάγκη σεῦ, ὦ „βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστος ἐστὶ· ἄκουσον δὴ καὶ „νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστὶ· ἐπεὰν „μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κε„φαλὰς κοσμέονται. ἐπίσεσο δὴ, εἰ τούτους τε „καὶ τοὺς ὑπομένοντας ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεαι, „ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τό σε, Βα„σιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταφερόμενον. νῦν „γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ καλλίστην πάλιν τε ἐν „Ἕλλησι πρόσφορεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα, καὶ δεύτερα ἐπηρώτα, ὁκόνα τρόπον, τοσοῦτοι ἐόντες, τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται [d]. ὁ δὲ εἶπε, „Ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, „ἢν μὴ ταῦτά τοι ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω. Ταῦτα λέγων, οὐκ ἔπεισε τὸν Ξέρξεα. τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφέας ἀποδρήσεσθαι. πέμπτῃ δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἱ ἐφαίνοντο, ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ

L l l Δία-

a ἱππεὺς ἐς τὸ. b ἀπολεύμενοί τε. c τῶν τ. d ἰόντες, εἶοί τί οἱ σὺν τῇ ἐωυτ. στρατ. μαχέσασθαι.

Præclare Spartanorum pugnæ in Medos, Ciſſios, Perſas & Immortales. Phocenſium culpa. Xerxem aſſuantem levat Epialtes.

διαχρεώμενοι, μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους ζωγρήσοντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὡς δὲ ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δὲ ἐπεσήισσον, καὶ οὐκ ἀπελαυνόμενοι, καίπερ μεγάλως βλασφημεόμενοι. δῆλον δὲ ἐποίεε παντὶ τεῳ, καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέι, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγίνετο δὲ συμβολὴ δι' ἡμέρης. ἐπεί τε δὴ οἱ Μῆδοι τρηχέος τοῦ χώρου ἐγίνοντο, ἐνθαῦτα ἔτι μὲν ὀλίγοισι χρεώμενοι ἐπήισσον, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήισσον, τοὺς ἀθανάτους καλέει βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ ἔτοί γε εὐπετέως καταεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ ἔτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν τἀλέον ἐφέροντο τῆς σφετέρης Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στενοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δόρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι ἢπερ οἱ Ἕλληνες· καὶ οὐκ ἔχοντες τῷ πλήθεϊ [a] χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλά τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψαντο τὰ νῶτα, ἀλλὰ μὴ φεύγοντες δῆθεν. οἱ δὲ βάρβαροι ὀρέοντες φεύγοντας, βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήισσον. οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι, ἀπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι· μεταστρεφόμενοι δὲ, κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων. ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο προβαλέειν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρεώμενοι, καὶ κατὰ πίλεα καὶ πυκνοῖσι προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον, τρὶς ἀναδραμεῖν ἀπὸ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν δὴ τῷ ἠγωνίσαντο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον. ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντες σφέας κατατετρωματῶσθαί τε, καὶ οὐκ οἵους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνασπάσασθαι, ἐπῆισσον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν, φυλάξοντες τὴν ἀτραπόν. ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνόων [b], ἀπήλαυνον. Ἀναρέοντι δὲ βασιλέϊ ὁ, τι χρήσοιτο τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεὺς, ἦλθε οἱ ἐς λόγους, ὡς μέγά τι

meritate fieri, ut manerent, ira percitus, Medos in eos ac Ciſſios mittit, imperans ut illos caperent vivos & in conſpectum ſuum ducerent. Medi, ubi facto impetu in Græcos impreſſionem fecerunt, multi cadebant, aliiſque ſupervenientibus nihil tamen depellebantur, etſi vehementer ingruerent: palam facientes aliis omnibus, & non minimum ipſi regi, penes ipſum quidem multos homines eſſe, at paucos viros. Fuit autem hic pugnæ congreſſus interdiu. Poſt, 211
ubi Medi aſpere fuiſſent excepti, tum vero ipſi ſe ſubduxere, Perſæque ſubeuntes excepere, immortales quorum dux erat Hydarnes, rex appellavit, tanquam facile rem profligaturos. Ubi & hi cum Græcis congreſſi, nihilo magis quam Medi proficiebant, ſed eodem modo, utpote in loco anguſto, pugnantes, & brevioribus haſtis quam Græci utentes, & nullus multitudinum erat uſus: ibi Lacedæmonii dignam memoratu pugnam edebant, cum aliis in rebus oſtentantes ſe peritos inter imperitos pugnare, tum vero in eo, quod quoties terga vertebant, conferti fugiebant. Quos barbari dum fugientes cernerent, cum vociferatione & ſtrepitu ingruebant: at Græci deprehenſi revertebantur, ut adverſis pectoribus barbaros exciperent: & ſic converſi quamvis Perſarum innumeram multitudinem proſternebant; aliquot tamen illic ex ipſis etiam Spartiatis occubuere. Perſæ, poſteaquam & catervatim & univerſis copiis introitum occupare conati, nihil tamen promovebant, iterum ſeſe receperunt. Fertur autem Xerxes, 212
quum ad ſpectaculum adeſſet, in his pugnæ congreſſibus ter è ſolio reſiluiſſe, quod videlicet exercitui ſuo timeret. Tunc igitur ita pugnarunt. Poſtridie autem nihilo melius barbari prœliati ſunt. Ita enim pugnabant, ut qui exiſtimarent illos, utpote paucos, ſaucios eſſe, eiſque adhuc ad tollendas manus vires non ſupereſſe. At Græci eos excepere, inſtructis ordinibus, ac per nationes digeſti, & in ſuo quiſque loco præter Phocenſes, qui in monte ad iter obſidendum locati erant. Perſæ ubi nihil aliud diſcriminis quam in pridiana pugna vident, abſcedunt. Ibi regem ancipitem quodnam in 213
re præſenti conſilium capeſſeret, Epialtes EUrydemi filius, vir Melienſis, alloquuturus adiit, tanquam magna aliqua re

a πλήθεϊ. b ἰώρων.

Epialtes ſpe doni Xerxi indicat tramitem ad aſcenſum, & per eum ducit Hydarnem & milites, poſtea ab pylagoris ideo damnatus.

re ab illo remunerandus, indicavitque ei tramitem qui per montem in Thermopylas ferebat: quo virtutem eorum Græcorum qui illic manſerant, evertit. Is poſtea Lacedæmoniorum metu in Theſſaliam profugit; ſed cui profugo ab pylagoris, Amphictyonibus ad Pylæam congregatis, pecunia præconio publico impoſita fuit: qui interjecto deinde tempore ab Athenade viro Trachinio, Anticyræ (nam illuc redierat) interemptus eſt. Quem, etſi ob aliam cauſſam, quam ego in ſequentibus reddam, Athenades hic interemit, nihilo tamen ſecius à Lacedæmoniis præmio affectus eſt. Hunc in modum Epialtes poſtea in-
214 teriit. Eſt & alia quæ fertur fama, Onetem Phanagoræ filium, virum Caryſtium, & Corydalum Anticyrenſem, fuiſſe, qui ea dixerint regi, & circum montem Perſas duxiſſe. Quod apud me prorſus fide caret. nam partim hinc licet conjectemus, quod Græcorum pylagori non Onetæ & Corydali, ſed Epialtæ Trachinii capiti pecunia & præconio periculum moverunt, id ſcilicet compertiſſimum habentes: partim quod Epialten ob hoc crimen ſcimus ſe fuga propripuiſſe. Sane quidem etiam, quanquam vir Melienſis Onetes tramitem illum noviſſet, ſi in ea regione multum verſatus fuiſſet: ſed enim Epialtes eſt, qui montem circumduxit, & quod ad tramitem
215 pertinet, illi culpam adſcribo. Xerxes ea quæ Epialtes ſe confecturum ſpondebat, probans, majorem in modum lætus, ſine mora Hydarnem cum iis quibus præerat copiis miſit. Ille circa primam facem è caſtris profectus eſt. Tramitem vero illum indigenæ Melienſes veſtigaverunt; eoque inveſtigato Theſſalos deduxere adverſus Phocenſes, eo tempore quo Phocenſes interſepta muro ſemita, erant in loco ſecuro belli; & ex tanto tempore monſtratus eſt nihil utilis Melienſi-
216 bus. Sic autem ſeſe habet ille callis: incipit ab Aſopo fluvio, qui per montis meat anfractum, cui monti ac viæ idem nomen eſt inditum Anopæa. hæc Anopæa per dorſum montis porrecta, deſinit juxta Alpenum urbem, quæ prima eſt ex Locridibus, Melienſes verſus ac juxta lapidem nomine Melampygum ac juxta Cercopum ſedes, ubi anguſtiſſimus
217 eſt. Hac ipſa via atque ita ſe habente Perſæ Aſopum tranſgreſſi, iter tota nocte ſe-

τῶν δὲ βασιλῆϊ δοκέων οἴσεσθαι· ἔφραζέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθαρε τὰς ταύτῃ συνομοίους [a] Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους, ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην· καί οἱ φυγόντι, ὑπὸ τῶν πυλαγόρων, τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, ἀργύριον ἐπεκηρύχθη· χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης ὅτι ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτεα δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὄπισθεν λόγοισι σημανέω· ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἧσσον. Ἐπιάλτης μὲν ὕστερον τούτων ἀπέθανε. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρεω, ἀνὴρ Καρύστιος, καὶ Κορυδαλὸς Ἀντικυρεὺς, εἰσὶ οἱ εἴπαντες πρὸς βασιλέα τοῦτους τοὺς λόγους, καὶ προεξηγησάμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσῃσι· ἀδαμῶς ἐμοί γε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ, τόδε χρὴ σαθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων πυλαγόροι [b] ἐπεκήρυξαν οὐκ ὅτι Ὀνήτῃ τε Κορυδαλῷ ἀργύριον, ἀλλ' ὅτι Ἐπιάλτῃ τῷ Τρηχινίῳ, πάντως καὶ τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι· τοῦτο δ', Φεύγοντα Ἐπιάλτεα τοῦτον τὸν αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἐὼν Μηλιεὺς τοῦτον τὸν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὡμίληκώς εἴη. ἀλλ' Ἐπιάλτης γάρ ἐστι ὁ προεξηγησάμενος τὸ ὄρος· καὶ κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ οἱ ἤρεσε [c] τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα προεχαρὴς γενόμενος, ἔπεμπε Ὑδάρνεα, καὶ τὸν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἅψιν ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες· ἐξέφηναν δὲ, Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν, ἔσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τε τόσου δὴ καὶ ἐδεδέκτο [d] ἐξ ἀεὶ ἐὸν χρηστὴ Μηλιεῦσι. Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τοῦ Διρφάγου ῥέοντος, ὄνομα δὲ τῷ ὄρεϊ τούτῳ τῷ ἀτραπῷ τωὐτὸ κεῖται, Ἀνόπαια. τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ ὄρεος, λήγει δὲ κατά τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τοὺς Μηλιέας [e], καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον, καὶ κατὰ Κερκώπων ἕδρας· τῇ καὶ τὸ στενότατόν ἐστι. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ ὧδε ἔχουσαν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν

τὴν

a ὑπομοίους. b πυλαγόραι. c MS. tantum ἐπεὶ ἤρεσε. d κατεδέδεκτο. e πρὸς Μηλιέας.

Phocenſes in cacumine cuſtodientes & turbati diffugiunt, quia ſpernebantur; quod teneri ab Perſis tribus nunciis intellexit Leonides, aliiſque digreſſis ipſe cum ſuis manſit.

τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταῖον, ἐν δὲ ἀριστερῇ ὦ, τὰ Τρηχινίων. ἠὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγίνοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ ἔτι ὄρεος. κατὰ ὦ τὸν ἔτι ὄρεος ἐφύλασσον (ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται) Φωκέων χίλιοι ὁπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώρην, καὶ φυλακὴν τοῦ ἀτραποῦ. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρημένων· τὴν ὦ δι' ὄρεος ἀτραπὸν ἐθελοντὴν Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον. Ἔμαθον δὲ σφέας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος, πᾶν ἐὸν δρυῶν πλῆθος. ἦν μὲν δὴ ἠρεμίη, ψόφου ὦ γινομένου πολλοῦ, ὡς εἰκὸς ἦν, φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες [a], καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ὡς ὦ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θωυμαλέῃ ἐγίνοντο. ἐλπόμενοι γὰρ ὀδέν σφι [b] φανήσεσθαι ἀντίξοον, ἐπεκύρησαν [c] στρατῷ. ἐνθαῦτα Τύδάρνης καταῤῥωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο τὸν Ἐπίαλτεα πόδαπός εἴη ὁ στρατός· πυθομένῳ δὲ ἀτρεκέως, διέπαυτο τὰς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, εἶχοντο φεύγοντες ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ κορυμβον, ὑπισχόμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἔχειν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. ἔστι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπίαλτεα καὶ Τύδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν ὀδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὄρος κατὰ τάχος. Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων, πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ, ἔφρασε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἠοῖ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τὴν περίοδον Περσέων, ἔστι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν· τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι, καταδεδρομότες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφέων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἐῶν τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διαχεόμενοι, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο, καὶ διασκεδασθέντες, καὶ κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτράποντο· οἱ δὲ αὐτέων ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοθελησκάδατο. Λέγεται δὲ ὡς αὐτὸς σφέας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπολωνται κηδόμενος· αὐτὸς δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἦλθον

fecerunt, habentes à dextra OEtæorum montes, à ſiniſtra Trachiniorum; ac ſub exortum auroræ in cacumen montis evaſerunt: quo in montis loco (ſicut ſuperius oſtenſum eſt) mille Phocenſium armatorum præſidium excubabat, tum ad liberandam ſuam terram, tum ad callem tutandum. nam ingreſſus inferior à quibus dictum eſt cuſtodiebatur, & hanc per montem viam ultro polliciti Leonidæ cuſtodiebant Phocenſes. Hoc autem modo Phocenſes aſcendiſſe Perſas dicerunt: nam quum montem iſti aſcenderent, prorſus latebant, quia totus erat obſitus quercubus. Quum vero eſſet cœli tranquillitas, edito multo ſtrepitu (ut res poſtulabat) propter frondes ſub pedibus ſtratas, Phocenſes recurrerunt; & dum ſibi arma induunt, confeſtim barbari adfuere: qui conſpicati viros arma ſibi circumdantes, obſtupuere. quippe qui adverſarium nihil ſibi ſperabant appariturum, incideruntin exercitum. Ibi Hydarnes formidans ne Phocenſes forent Lacedæmonii, Epialten percontatus eſt, cujas ille eſſet exercitus. Mox certior rei factus, Perſas tanquam in aciem inſtruxit. quorum ſagittis multis crebriſque Phocenſes quum ferirentur, fugerunt in verticem montis, gnari adverſus ſe omnino illos veniſſe; & ſe præparabant tanquam perditi. Ita iſti ſentiebant. Verum Phocenſes hos nihili æſtimantes ſpernebant ii qui circa Epialten & Hydarnem erant: ita illi rapide de monte deſcendunt. At iis Græcis qui in Thermopylis erant, primum vates Megiſtias extis inſpectis indicavit mortem illis cum aurora impendere. Poſtquam vero etiam transfugæ notum fecere Perſarum montis circuitum, illi quidem adhuc noctu ſignum dederunt. Tertio loco ſignificavere ſpeculatores diurni, qui à verticibus montis decurrerant jam die illuceſcente. Hic inter ſe conſultantes Græci, ſententiis diſcrepabant. alii enim ſtationem non ſinebant deſerere, alii contra tendebant. Ita diſſidentes partim abſcedunt, dilapſique in ſuam quiſque urbem ſe recipiunt: partim cum Leonide ad illic perſtandum ſe accingunt. Fertur autem ipſe Leonides eos qui abſceſſere dimiſiſſe, ne perirent procurans; ſe vero & Spartiatas, qui adeſſent, non facturos è ſua dignitate, ſi ſtationem deſererent, ad

a Φωκαίης. b ὑδένα σφι. c ἐπεκήρυσσον.

ad quam venissent omnino custodituri. Ad hanc quoque ego magis opinionem vergo, Leonidem, posteaquam animadvertit socios minime promptos esse & nolle simul periculum subire, veniam eis abeundi dedisse, sibi vero decedere inhonestum putasse: permanenti autem illic ingentem gloriam futuram, & Spartæ felicitatem non defuturam. Siquidem jam inde ab initio moti hujus belli Spartiatis consulentibus à Pythia redditum erat oraculum, fore ut aut Sparta everteretur à barbaris, aut rex ipsorum occumberet. Quod oraculum hexametris illa versibus reddidit, in hæc verba,

Vobis, amplivagæ colitis qui mœnia Spartæ,
Aut urbi clarâ dabit Persa victore ruinam:
Aut (si non erit hoc) orundus ab Hercule quidam
Flebitur extinctus rex in Lacedæmonis orâ.
Nam neque taurorum neque vim feret ille leonum,
Sed Jovis, & cujus reor haud tolerabile robur,
Alterutrum donec passim discerpserit horum.

Hæc reputantem Leonidem, cupidumque gloriæ solius comparandæ Spartiatis dimisisse socios potius, quam illos qui abierunt, in sententiis dissidentes,
221 tam deformite abisse. Cujus rei non minimo id mihi testimonio est, quod non modo alios, sed etiam vatem Megistian, hujus expeditionis comitem, Acarnanem, qui à Melampode oriundus dicebatur, hunc qui etiam prædixit ex extis ea quæ erant illis eventura, propalam Leonides dimiserit, ne secum periret; at iste dimissus tamen ipse non
222 deseruit, filium modo, qui ei unicus erat, una militantem missum fecit. Ita socii quos Leonides remittebat, ei obtemperantes abiere. Thespienses tantum æque Thebani perstitere cum Lacedæmoniis: Thebani quidem, inviti ac nolentes, quippe quos Leonides loco obsidum distinebat: Thespienses vero libentissimi, qui negaverunt se Leonide & iis qui cum eo erant desertis abscessuros: permanentesque una cum illo occubuerunt: quorum dux erat Demophilus
223 Diadromæ filius. Xerxes, sub exortum solis libaminibus factis, tantisper moratus

τὸν φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖς εἰμὶ, Λεωνίδεω, ἐπεί τε ἤθελε τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους, καὶ σὺκ ἐθέλοντας σωζεσθαι κινδυνεύειν, κελεύσαι σφέας ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτῷ δὲ ἀπέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ, κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη σὺκ ἐξηλείφετο. Ἐκέχρητο γὰρ [a] ἔτεϊ τῷ Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγχωμένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέεσθαι. ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι ἔχοντα χρᾶ, λέγοντα ὧδε,

Τμῖν δή, ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
Ἢ μέγα ἄστυ ἐλαυνὸς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέρθεται· ἢ τὸ μὲν, σὺκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῆ [b] Φθίμενον Λακεδαίμονος ἄρ.
Οὐ γὰρ τε ταύρων ὀρμὴ μένος δὲ λεόντων
Ἀντιβίοιν. Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἑ φημὶ
Σχήσεσθ', πρὶν τὸ δὴ ἕτερον διὰ πάντα δάσηται.

ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδεω, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μοῦνον Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον, ἢ γνώμην διενεχθέντας ἔτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε σὺκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε. ὁ γὰρ μάντιν ὃς εἵπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίεω τοῦ Ἀκαρνᾶνα, λεγόμενον εἶναι τὸ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον ἄπαντα σὺν [c] τοῖσι ἱροῖσι τὰ μέλλοντά σφι συμβαίνειν εἰπόντα [d], φανερός ἐστι Λεωνίδεω ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ, ἀποπεμπόμενος, αὐτὸς μὲν σὺκ ἀπελίπετο, τοῦ δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἱ μονογενέα, ἀπέπεμψε. Οἱ μὲν δὴ τῶν συμμαχων οἱ ἀποπεμπόμενοι, οἴχοντό τε ἀπιόντες, καὶ ἐπύθοντο Λεωνίδεω. Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ, Θηβαῖοι μὲν, ἀέκοντες ἔμενον, καὶ οὐ βουλόμενοι· κατεῖχε γάρ σφεας Λεωνίδης, ἐν ὁμήρων λόγῳ πεποιημένος· Θεσπιέες δὲ, ἑκόντες μάλιστα· οἱ σὺκ ἔφασαν, ἀπολιπόντες Λεωνίδεω τε τοὺς μετ' αὐτοῦ, ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτέων Δημόφιλος Διαδρόμεω. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο,

a MS. habet ἐμίχετο. b βασιλῆα. c MS. habet τῶτον σὺν τοῖσι ἱροῖσι. d Vocem ἐπόντα ignorat MS.

ὑπαχὼν χρόνον, ἐς ἀγορῆς κε μάλιστα πληθώρην τετράσδον ἐπιέσθαι. τῇ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω ἅτε. δοκὸς γὰρ ἔστι ἡ κατάβασις σύντομωτάτη ἐστὶ, καὶ βραχύτερον τὸ χωρίον πολλὸν ἢ περ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οἵ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξεα τετρήκεσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὸν ὑπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτατον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο. οἱ δὲ, ἀνὰ τὰς τετάρτας ἡμέρας ἐπεξιόντες ἐς τὰ στενόπορα [a] ἐμάχοντο· τότε δὴ συμμισγόντες ἔξω τῶν στενῶν, ἔπιπτον πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ὄπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας, ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐπορύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτέων ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ διεφθείροντο· πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες καταπατεόντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων. λοιὸς δὲ λόγος ἦν ἀπολλυμένων. ἅτε γὰρ ὑπισταμένοι τὰ μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυσαν ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς [b] τοὺς βαρβάρους, παραιρεώμενοί τε καὶ ἀτίοντες. δόκεον μέν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτέων τὰ ἐσχατιὰ ἐτύγχανε κατηγίσθαι ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ, πολλοὶ δὲ καὶ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων [c], τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ ὀνόματα. ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ἐνόμαστοὶ, ἐν δὲ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω [d] θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ. ὁ δὲ Ἀρτάνης, Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέος ἦν ἀδελφεός, Ὑστάσεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς. ὃς καὶ ἐκδιδοῖ τὴν θυγατέρα Δαρείῳ, τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπιδοὺς, ὡς μούνης οἱ ἐούσης ταύτης τέκνα. Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω· Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός· ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρέωσι οἱ Ἕλληνες ὑπερεξέρυσαν [e], καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεχέως μέχρι οὗ σφι τῷ Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὡς δὲ τούτους ἤκουσαν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτρωπῶντο τὸ νῖκος. ἔς τε γὰρ τὸ στενὸν τὸ ὀδὸν ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμείψαμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες,

tus dum tempus esset quo forum solet maxime frequens esse hominibus, è castris movit. etenim ita ab Epialte erat mandatum. nam descensus à monte, compendiarius magis ac brevioris multo spatii quam circuitus atque ascensus. Et Barbari igitur, qui circa Xerxem erant, accessere, & Leonides ac Græci, qui cum eo erant, tanquam ad necem exitum facturi, jam multo magis quam à principio itidem progressi sunt ad faucium partem laxissimam. nam munitiones muri eos tutabantur. Et qui superioribus diebus in loca arcta prodeuntes dimicaverant, tunc extra angustias facto conflictu permulti barbarorum cadebant. Nam duces à tergo sui quisque agminis, flagellis quæ gestabant unumquemque cædebant, assidue ad procedendum adhortantes. unde multi eorum in mare decidentes absumebantur, multo plures invicem vivi proculcabantur, quum nulla pereuntis ratio haberetur. Quumque scirent impendere sibi necem ab iis qui montem circumiverant, quantum maxime roboris poterant id in barbaros ostendebant, ingruentes ac sese intrudentes. Quorum plerisque quum jam lanceæ 224
diffractæ essent, illi vero gladiis Persas obtruncabant, & Leonides in hoc discrimine cecidit, navata strenuissime opera, & cum eo alii insignes, multi vero etiam non insignes Spartani: quorum ego tanquam dignorum virorum nomina scisciatus sum; sed & scisciatus fui trecentorum omnium. Persarum quoque illic cum multi alii celebres cecidere, tum vero duo Darii filii, Abrocomes & Hyperanthes: quos Darius ex Phrataguna Artanis filia sustulerat. Artanes autem, Darii regis frater, & Hystaspis filius nepos Arsamis erat, qui quum Dario filiam nuptum dedit, omnem insuper ei domum tradidit, ut qui esset unicæ pater. Xerxis igitur duo fratres 225
de cadavere Leonidæ pugnantes occubuere; adeoque vehemens fuit Persarum Lacedæmoniorumque conflictus, donec Græci & cadaver Leonidæ virtute subtraxerunt, & quater adversarios fugere compulerunt. & eousque perstiterunt, dum ii qui cum Epialte erant adfuere. Quos ubi venire audierunt Græci, tum vero pugnandi ardor immutatus est. nam ad angustias viæ sese retro recepere: & prætergressi murum, quum venissent, in tu-

a στενότερα. b ὅσον ἴσχυν μέγιστον ἐς. c μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιήται. d Ἀτάρνεω & mox Ἀτάρνης. e ὑπερεξείρυσαν.

Leo lapideus ad ſepulchrum Leonidæ. Locus ubi cæteri perierint. Dieneces, Alpheus & Maron maxime laudati, & Dithyrambus Theſpienſis. Carmina funebria Amphictyonum.

tumulo addenſati ſederunt cuncti, præter Thebanos. Eſt autem iſte tumulus in ingreſſu, ubi nunc ad Leonidem ſtat lapideus leo. Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, barbari & manibus & mucronibus obruerunt inceſſentes; alii ex adverſo urgentes, & in munitionem muri terra congeſta; alii undique circumvenientes & 226 circumſtantes. Lacedæmonii autem atque Theſpienſes quum tales extiterint, præſtantiſſimus tamen extitiſſe fertur Dieneces Spartiata: quem, antequam cum Medis confligeretur, hoc dictum dixiſſe ajunt: quum à quodam Trachinio audiſſet barbaros ubi emiſſuri eſſent arcus, præ multitudine ſagittarum ſolem obducturos, tantam eorum eſſe copiam, adeo non his expavefactus eſt, ut parvi faciens Medorum turbam, reſponderit, Omnia ſibi bona Trachinium hoſpitem nunciare, ſi Medis ſolem occultantibus ſub umbra cum illis, & non in ſole pugna ipſis futura eſſet. Hæc & alia hujuſmodi dicta ajunt Dienecem Lacedæ- 227 monium reliquiſſe monumenta. Poſt hunc è Lacedæmoniis duo fratres præſtantiſſimi feruntur fuiſſe, Alpheus & Maron, Orſiphanto geniti: è Theſpienſibus autem excelluit maxime Dithy- 228 rambus Harmatidæ filius. His eo loci ubi ceciderunt ſepultis, & iis ſociis qui prius occubuerunt, quam à Leonide dimiſſi abierunt, epigrammata his verbis inſcripta ſunt,

Terdecies centum hic certarunt millibus olim
E Peloponneſo millia quarta virûm.

Hæc univerſis ſuperſcripta ſunt: iſta peculiariter Spartiatis,

Nos Lacedæmoniis refer hic, peregrine, jacentes,
Illorum dictis dum damus obſequium.

Et Lacedæmoniis quidem iſtud: vati autem quod ſequitur;

Nobilis hoc buſtum eſt (Medi occidere) Megiſtæ,
Sperchium ad fluvium: non ſed inultus obit.
Qui vates obitum quamvis præſciret adeſſe,
Sparta haud ſuſtinuit deſerviſſe ducis.

Qui hos inſcriptionibus & cippis exornarunt, præter inſcriptionem vatis Amphictyones fuere: at iſtud vatis Megiſtiæ, Si-

ϑόνες, ἵζοντο ὅπῃ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πάλιν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνὸς ἔστι[a] ἐν τῇ ἐσόδῳ ὅκα νῦν ὁ λίθινος λέων ἕστηκε ὅπῃ Λεωνίδη. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι τῇσι σφετέρῃσι ἀμῦναι ἐτύγχανον[b] ἔτι λειπομένους, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν, ἐξ ἐναντίης ὀπαζόμενοι, καὶ τὸ ἔρυμα καὶ τείχεος συγχώσαντες· οἱ δὲ, περιελθόντες πάντοθεν περιεζέδον. Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, ὅμως λέγεται ἄνδρος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης· τοῦτόν φασι εἰπεῖν[c] τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμῖξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τοῦ τῶν Τρηχινίων ὡς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ σφέων κεκρύφθαι τῶν ὀϊστῶν ἀποκρυπτόντων· τοσοῦτό τι πλῆθος αὐτέων εἶναι. τὸν δὲ, οὐκ ἐκπλαγῆναι τούτοισι, εἰπεῖν[c] (ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ Μήδων πλῆθος) ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον, ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιαῦτά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοὶ, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὔνομα ἦν Διθύραμβος, Ἁρματίδεω. Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ τούτῳ τῷπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγεγράφθαι γράμματα λέγοντα τάδε,

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
Ἐκ Πελοποννάσου[d] χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται. τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίη,

Ὦ ξεῖν', ἄγγελλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τάδε· τῷ δὲ μάντι, τόδε,

Μνῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχιὸν ποταμὸν κλείναν ἀμφιβάμενοι·
Μάντιν, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδώς,
Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ ἡλικίῃσι, ἔξω ἢ τὸ ἐς μάντιν ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονες εἰσὶ σφέας οἱ ἐπιχοσμήσαντες· τὸ δὲ ἐς μάντιν Μεγιστίεω,

Σι-

a Hæc vox ὅτι non eſt in MS. b αὐτέων ἐτύγχανον. c εἶπαι bis. d Ἐκ Πελοποννήσου.

Etiam Simonidis. Mentis diversitas in Euryto & Aristodemo, & hujus infamia, mors quoque, sed honestior. Pantitæ fortitas. Thebanorum cupido vitæ & transitus ad Persas.

Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεος ἐστὶ κατὰ ξεῖνίην ὁ ἐπιγράψας. Δύο δὴ τετρήκοντα τριηκοσίων λεγομένων Εὐρυτόν τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι, σφείνῳ λόγῳ χρησαμένοισι, ἢ σῴζεσθαι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμελημένοι τε ἔσαν σὺν τῷ στρατοπέδῳ ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ μέγιστον· ἢ εἴγε μὴ ἐβούλοντο νοσῆσαι, ἀποθανέειν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι· παρεόν σφι τετρήκοντα τὰ ἕτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελήσαντε [a] ὁμοφρονέειν. ἀλλὰ γνώμῃ διενεχθέντας, Εὐρυτον μὲν, πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα, καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τοὺς εἵλωτας ἐς τοὺς μαχομένους· ὅκως δὲ αὐτὸν ἤγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα, οἴχεσθαι φεύγοντα· τὸν δὲ, ἐσπεσόντα ἐς τὸ ὅμιλον, διαφθαρῆναι. Ἀριστόδημον δὲ, λιποψυχέοντα διαφθαρῆναι· εἰ μέν νυν οἱ μοῦνον Ἀριστόδημον ἀλογήσαντα [b] ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τῷ κομιδῇ χρεόν, δοκέειν ἐμοὶ, οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μοῦνον ὀδεμίαν προφάσιν· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου [c], τοῦ δὲ, τὸν μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μωσῆσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μέν νυν ὕστερον σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην, καὶ διὰ τοιήνδε προφάσιν τοιῶνδε· οἱ δὲ, ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξεὸν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ἰσχομένην ἐν τῇ ὁδῷ, περιημέναι· τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ, ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην, ἀποθανεῖν. Ἀπονοσήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος, ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ ταιάδε, ἠτίμωτο· ὅτι οἱ πρὸ ὀδοῦ ἔναυε Σπαρτιητέων, ὅτε διελέγετο. ὄνειδός τε εἶχε, ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενεχθεῖσάν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων, περιημέναι, τῷ οὔνομα εἶναι Παντίτην· νοσήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι, πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, ἔτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπιόντων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποχωρήσαντες τούτων, χεῖρας τε προέτεινον, καὶ ἦισαν ἄντην τῶν βαρβάρων· λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς ἐμη-

Simonides Leoprepis filius, propter hospitii jucunditatem inscripsit. Ex his trecentis feruntur duo EUrytus & Aristodemus, & quum liceret ambobus publico jure utentibus aut salutem sibi parare Spartam euntibus, sicut erant è castris ab Leonide remissi, & decumbebant in Alpenis acerrime oculis laborantes; aut, si reverti recusarent, una cum aliis occumbere: quum liceret illis alterutrum facere, noluisse idem consilium sequi: sed quum discreparent, EUrytum quidem audita Persarum circuitione petiisse arma, & quum induisset jussisse hilotam ad pugnantes ducere. hunc ubi duxit, illum qui duxerat fugæ se mandantem abiisse, illum dato in agmen impetu occubuisse: Aristodemum vero præ ignavia remansisse. Quod si vel Aristodemus solus redire Spartam neglexisset, aut si pariter ambo reduces fuissent, videntur mihi Spartiatæ nullam iis pœnam irrogaturi fuisse; nunc autem altero eorum extincto, altero qui vicinus eidem occasioni, tamen occumbere noluerit, necessario debuisse magnopere irasci Aristodemo. Quidam hunc in modum & ob hanc caussam Aristodemum sospitem rediisse Spartam ajunt. Alii autem ab exercitu pro nuncio missum, quum posset pugnæ quæ fiebat adesse, noluisse, sed moratum in via, fuisse superstitem: sociumque ejus qui una mittebatur, in pugnam profectum oppetiisse. Lacedæmonem igitur regressus Aristodemus probro & ignominia notatus est: qualia quum exciperet, erat infamis, neque eum quisquam Spartiatarum igni aut alloquio impertivit; & ignominiam subibat Aristodemus fugax appellatus. Verum hic omnem sibi objectam culpam in pugna apud Platæas gesta delevit. Fertur item alius ex eisdem trecentis superfuisse, in Thessaliam pro nuncio missus, cui nomen erat Pantitæ: sed Spartam reversus, quum opprobrium esset, sese strangulasse. Thebani autem, quorum dux erat Leontiades, hactenus vi retenti à partibus Græcorum dimicaverunt adversus regis copias; at ubi res Persarum superiores esse animadverterunt, ibi à Græcis cum Leonida ad tumulum ire properantibus se dissociantes, manus ad barbaros protenderunt, ad eosque propius accesserunt, referentes, quod verissimum erat, sese cum Me-

229

230

231

232

233

a MS. habet ἰθέλησαν. b ἀλογήσαντα. c Ϝ μὴ, ἀπολομένου.

Et tamen aſpere habiti. Hinc Xerxis cum Demarato conſilium de Lacedæmoniorum numero, & modo eos ſubigendi. Cytheræ inſulæ ratio, & Chilonis de ea judicium.

Medis ſentire, terramque & aquam regi inter primos dediſſe; at vi coactos ad Thermopylas veniſſe, & à culpa cladis regi illatæ abeſſe. Hæc allegantes, quorum etiam Theſſalos teſtes habebant, ſervati ſunt: non tamen omnia fortunati fuerunt. nam barbari qui eos illuc progreſſos cepere, aliquos horum ut accedebant etiam obtruncaverunt; pluribus, juſſu Xerxis, regias notas inuſſerunt, à duce Leontiade exorſi: cujus filium Eurymachum poſtea Platæenſes, quadringentorum Thebanorum ducem, quum urbem ipſorum teneret, interemere.
234 Hunc quidem in modum Græci ad Thermopylas dimicaverunt. Xerxes autem accitum Demaratum interrogavit, hinc orſus, Demarate, virum te bonum eſſe indicio veritatis experior; quæ enim dixiſti, ea omnia perinde evenere: nunc hoc mihi pandito, Quotnam ſunt reliqui Lacedæmonii, quotve eorum tales in re bellica? an & univerſi? Cui Demaratus, Multitudo, rex, inquit, Lacedæmoniorum omnium magna eſt, & civitates multæ. Quod autem diſcere vis, ſcies: Eſt enim in Lacedæmone urbs Sparta octo millium ferme virorum, qui omnes iis qui hîc pugnavere ſunt ſimiles; ceteri Lacedæmonii, non illis quidem ſimiles, ſed tamen ſtrenui. Ad hunc Xerxes, Demarate, inquit, agedum expone quo pacto hos viros minimo cum labore ſubigamus. tu namque calles quo tendant eorum conſilia, ut-
235 pote quorum rex fuiſti. Cui Demaratus, Quum, inquit, me, ô rex, libenter conſulas, æquum eſt me tibi expromere, quod ſit optimum; nempe, ſi trecentas naves ex navali copia in oram Lacedæmoniam mittas. adjacet autem illi inſula nomine Cythera: quam obrui mari quàm extare conducibilius eſſe Spartiatis Chilon ajebat, vir apud nos ſapientiſſimus: videlicet expectans ſemper ab ea aliquid tale futurum, quale nunc ego expono; non ille quidem tuam claſſem prævidens, ſed quamcunque ſimiliter extimeſcens. Ex hac igitur inſula exorti tui Lacedæmonios territent. Ita illi ex vicino nacti domeſticum bellum, nihil tibi erunt timendi, ne ceteræ Græciæ, quum à tuis pedeſtribus copiis expugnatur, auxilia ferant: ſubacta autem reliqua Græcia, Laconica ſola jam linquitur invalida. Quod niſi feceris, hoc fo-

μηδίζυσι, ϗ γλῶ τι Ϛ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέϊ· ὑπὸ ἢ ἀναγκαίης ἐχόμενοι, ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, ϗ ἀναίτιοι εἶεν [a] ἔ τρώματος γενότος βασιλέϊ· ὥστε ταῦτα λέγοντες ὠφελέγνυντο· εἶχον γὰρ Ϛ Θεσσαλοὶ τ λόγων τυτέων μάρτυρας. ὐ μέντοι τάγε πάντα ηὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μέν τινας αὐτέων [b] ϗ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς ἢ πλεῦνας αὐτέων, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήια, δεξάμενοι ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω. τοῦ τ παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπεμπε ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, ϗ χόλῳ τὸ ἄχος τὸ Πλαταιέων. Οἱ μὲν δὴ ὧδε Θερμοπύλας Ἕλληνες ὧδε ἠγωνίσαντο. Ξέρξης ἢ καλέσας Δημάρητον, ἠρώτα „ δεξάμενος ἐνθένδε, Δημάρητε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός, „ τεκμήρομαι δὲ τῇ ἀληθηίῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἄ- „ παντα ἀπέβη οὕτω. νυῦν δέ μοι εἰπὲ κόσοι τινές „ εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι· ϗ τυτέων ὁκόσοι „ τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἶτε Ϛ ἅπαντες. ὁ δ' εἶπε, „ Ὦ βασιλεῦ, πολλῶν μὲν πάντων τ Λακεδαι- „ μονίων πολλὸν, ϗ πόλις πολλή· τὸ δὲ θέλεις „ ἐκμαθέειν, ἀκήσεαι. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι [c] „ Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκταχιλίων μάλιστα· „ ϗ ἔστι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ἐνθάδε μαχε- „ σαμένοισι. οἱ γε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι, τά- „ τοισι μὲν οὐκ ὁμοῖοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε δὲ τῶς τοῦ- „ τα Ξέρξης, Δημάρητε, τέῳ τρόπῳ ἀπονησόμε- „ θα τ ἀνδρῶν τυτέων ἀπικρατήσομεν; ἴθι, ἔξη- „ γέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτέων τὰς διεξόδους [d] τ βουλευ- μάτων, οἷα βασιλεὺς ἡγεόμενος. Ὁ δ' ἀμείβε- „ το, Ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλεύεαί μοι πρό- „ θυμως, δίκαιόν μέ σοί ἐστι φράζειν τὸ ἄριστον. „ εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀπο- „ στείλας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώρην. ἔστι ἢ ἐπ' „ αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη, τῇ ὄνομά ἐστι Κύθη- „ ρα· τὴν Χείλων [e], ἀνὴρ παρ' ἡμῖν σοφώτα- „ τος ἡγεόμενος, κέρδος μέζον ἔφη εἶναι „ Σπαρτιήτῃσι κατὰ τ θαλάσσης καταδεδυκέναι „ μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεί τι προσδοκῶν ἀπ' „ αὐτῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγέομαι· ὅτι „ τ σὸν στόλον προσιόντα, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φο- „ βεόμενος ἀνδρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὦν τ νή- „ σου ὁρμεώμενοι, φοβεόντων τοὺς Λακεδαιμονίους. „ παροίκους ἢ πολέμου σφι ἐόντος οἰκηίου, ὅθεν „ δεινοὶ ἔσονταί τοι, μὴ τ ἄλλης Ἑλλάδος ἁλίσκο- „ μένης ὑπὸ σέο πρῶτα, βοηθέωσι ταύτῃ. κατα- „ δουλωθείσης δὲ τ ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη „ τὸ Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἰὼν δὲ ταῦτα μὴ ποιῇς,

a πρὸς. b Vox hæc αὐτέων non eſt in MS. c Λακεδαιμονίῃ. d αὐτέων διεξόδους. e Χίλων.

Alia ſententia Achæmenis, & victrix, ne pars Perſicæ claſſis mittatur in Laconicam. Xerxis bona opinio de Demarato, & de invidia inter hoſpites aut cives.

„πιῆς, τάδέ τοι προςδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τ Πε-
„λοποννήσῳ ἰσθμὸς ἔθνος. ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
„πάντων Πελοποννησίων συνομοσάντων ὅπῃ σοὶ,
„μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τ ἡμένων προς-
„δέχεο ἔσεσθαί τοι. σκεῦνο δὲ ποιήσουσι, ἁμαχη-
„τὶ ὄ, τε ἰσθμὸς ἔτ ἐὼν καὶ αἱ πόλις προχω-
ρήσουσι. Λέγε μὴ τῶν Ἀχαιμένης, ἀδελ-
φεός τε ἐὼν Ξέρξεω, καὶ ἔ ναυάρχε γραῦ γρα-
πτὸς, ἀθρυπτυχών τε τῷ λόγῳ, καὶ δείσας μὴ
„ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα, Ὦ βασι-
„λεῦ, ὁράω σε ἀνδρὸς ἐκδεκόμενον λόγους, ὃς
„φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι, ἢ καὶ προδιδοῖ πρή-
„γματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιού-
„τοισι χρεώμενοι οἱ Ἕλληνες χαίρουσι· ἔ τε
„εὐτυχέειν φθονέουσι, καὶ τὸ κρέσσον συγγίνε-
„εἰ δ' ὅτι τῆσι παρεούσῃσι τύχῃσι, τῶν νέες
„ναυσὶ πεντήκοντα πεζικόσιαι, ἄλλας ἐκ ἔ στα-
„τοπέδῳ τριηκοσίας ὑποπτεύσεις προσωλῶν Πε-
„λοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γενόνται οἱ ἀντι-
„πτολοι· ἀλλὰ δὲ ἐὼν ὁ ναυάρχος στρατὸς, δυσμε-
„τεχείρωτός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἐχλὼ
„σὺν ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται· καὶ πᾶς ὁ ναυ-
„κὸς τῷ πεζῷ ἀρήξει, καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυ-
„κῷ, ὁμῶ πορευόμενοι. εἰ δὲ διαστάσῃς,
„ὅτε σὺ ἔσεαι κείνοισι χρήσιμος, ὅτε κεῖνοι
„σοί· τὸ στρατιῶτε δὲ πρήσσοντι εὖ, γνώμῃσι ἔ-
„χων τὰ τῶν ἀντιπολεμίων μὴ ὑπολέγεσθαι
„πρήγματα, τῇ τε ἡσσόνεται τὸν πόλεμον, τά
„τε ποιήσουσι, ὅσοι τε τυγχάνουσι εἰσί. ἱκανοὶ γὰρ
„σκεῖνοί γε αὐτοὶ ἑωυτῶν περὶ φρονέειν εἰσὶ,
„ἡμεῖς δὲ ἡμέων αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ,
„ἢν ἴωσι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, ὀδὲν τὸ
„παρεὸν ῥῶμα ἀνήσουσι. Ἀμείβεται Ξέρξης
τοῖσδε, Ἀχαίμενες, εὖ τε μοι δοκέεις λέ-
„γειν, καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρητος δὲ
„λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοὶ,
„γνώμῃ μέν τοι ἐοικέναι τὰ σεῦ. ἐγὼ γὰρ δὴ
„σκεῖνό γε ἐνδέχομαι, ὅκως σὺκ εὐνοέῃ τοῖσι
„ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσι τε λεγομένοισι πρό-
„τερον ἐκ τούτου σταθμώμενος, καὶ τῷ ἐόντι·
„ὅτι πολίτης μὲν πολίτῃ εὖ πρήσσοντι φθο-
„νέει, καὶ ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ· ὀδὲ ἐν [a] συμ-
„βουλευομένῳ ἔ ἀστῷ, πολίτης ἀνὴρ τὰ ἄρι-
„τά οἱ δοκέοντα εἶναι συνθήσεται, εἰ μὴ πρόσω
„περιὼν ἀνήκοι· (σπάνιοι δ' εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι)
„ξεῖνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντι ἐστὶ εὐμενέστα-
„τον πάντων, συμβουλευόμενός τε ἂν συμβου-
„λεύσαι τὰ ἄριστα. ὕτω ὦν καταλογάδην πρὸς τ
„ἐς Δημάρητον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, πρεσχέσθω

fore expecta: Eſt Peloponneſi arctus iſthmus, quo in loco Peloponnenſibus omnibus adverſum te conjuratis, alia tibi prœlia ſuperioribus atrociora futura expecta. At ſi illud feceris, citra prœlium & iſthmus hic & civitates tibi ſe dedent. Poſt hunc Achæmenes, Xerxis frater, claſſis præfectus, quum ei colloquio intereſſet, veritus ne Xerxes ad id agendum induceretur, Animadverto, inquit, te, ô rex, verba admittere viri qui tibi proſpere agenti invidet, aut etiam res tuas prodit. His enim moribus uti Græci gaudent, ut & fortunato invideant & meliorem oderint. Quod ſi è præſenti condicione, quum naves quadringentæ naufragium fecerint, trecentas alias è cetera claſſe miſeris ad obeundam Peloponneſum, fiunt nobis adverſarii pares ad decertandum. at ſi conjuncta claſſis fuerit, inoppugnabilis illis reddetur, & omnino nobis illi impares erunt: ſimulque omnis exercitus nauticus terreſtri, & invicem terreſtris, una iter faciens, nautico erit auxilio. Quos ſi diſtraxeris, neque tu illis uſui eris, neque illi tibi: ſed tua ipſius bene conſtituens eoque animo agens, ut adverſariorum res non perpendas, vel ubi bellum geſturi ſint, vel quæ acturi, vel quot numero ſint. Illi enim ſoli ad ſibi-ipſis proſpiciendum ſufficiunt, & nos itidem ad conſulendum nobis. Quod ſi Lacedæmonii adverſus Perſas in pugnam ibunt, præſens hoc vulnus minime ſanabunt. Ad hæc ſubjiciens Xerxes, Recte, inquit, Achæmenes, mihi videris dicere: quæ & faciam. Demaratus, quod optimum ille quidem mihi ſperat eſſe, id ſuadet: ejus tamen ſententia à tua ſuperatur. Neque enim illud admitto, eum nolle rebus meis bene conſultum, ut ex iis quæ antea abeo dicta ſunt, & ex ipſa re conjecto. Quoniam civis quidem civi ſecundis rebus prædito invidet, & in taciturnitate eum male odit: neque quidquam civi conſultanti, vir civis quæ optima ſibi videntur, ſuadeat; niſi prope acceſſerit ad virtutem, quales pauci ſunt. Hoſpes autem hoſpiti proſpera fortuna utenti, omnium eſt benevolentiſſimus, eique conſultanti optima conſuluerit. Quapropter ab inſectatione in Demaratum, quum ſit hoſpes mihi, poſthac abſtinere jubeo.

236

237

[a] ἐόντ' ἂν.

Xerxi placuit transire per mortuos & illudere fata Leonidæ per crucem. Lacedæmonii per Demaratum primi sciverunt consilium regis de invadenda Græcia.

238 beo. Hæc Xerxes loquutus, inter cæsos transiit, ubi erat Leonides: quem quum audisset Lacedæmoniorum regem eundemque ducem fuisse, jussit, postquam abcidissent caput, in crucem tolli. Et mihi cum multis quidem aliis indiciis, tum hoc non minimo factum fuit manifestum, regem Xerxem maxime omnium excanduisse in Leonidem viventem: nam alioqui nunquam in defunctum hoc genere deliquisset; quum ex omnibus quos ego novi hominibus Persæ maxime soleant viros in re militari præstantes honore afficere. Illi igitur quibus imperatum erat, id exequuti sunt. Redeo ad
239 eam narrationem unde antea defecit. Lacedæmonii primi regem adversus Græciam tendere perceperunt, atque ita Delphos ad oraculum miserunt: ubi responsum est id redditum, cujus paulo ante memini. Perceperunt autem miro modo. Demaratus enim Aristonis filius qui profugit ad Medos, non ille erat Lacedæmoniis benevolus (ut ego quidem arbitror, & ratio mecum militat) tamen hoc fecit, sive in hoc bene illis consultum vellet, ut conjectare licet, sive quod insultaret. Nam posteaquam Xerxes statuit adversus Græciam sumere expeditionem, id Demaratus qui Susis erat, quum accepisset, censuit Lacedæmoniis esse indicandum: sed quum aliter nequiret, (quippe periculosum erat ne deprehenderetur) hanc rem commentus est. Sumptis duplicium paginarum pugillaribus, ceram illinc eradit: deinde in eorum ligno consilium regis exarat. quod litteris exaratum, rursus cera inducit, nequid negocii apud viarum custodes exhiberent pugillares vacui qui ferrentur. Sed & ubi Lacedæmonem allati sunt, non poterant Lacedæmonii conjectura adsequi, antequam (ut ego accipio) Cleomenis filia, eademque Leonidæ uxor, Gorgo, illos edocuit sola ipsa, quum excogitavisset, jubens ceram eradi. fore enim ut litteras in ligno reperirent. Ita ei auscultantes litteras repertas legerunt, easque deinde ad alios Græcos miserunt.

,, πνας δ λοιπὰς κελεύω. Ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξήιε διὰ τ νεκρῶν· καὶ Λεωνίδεω περὶ ἀκηκοὼς, ὅτι βασιλεύς τε ἦν Ϛ στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασαυρῶσαι. δῆλά μοι πολλοῖσι μὲν Ϛ ἄλλοισι τεκμηρίοισι, ἐν ᾧ δὴ Ϛ τῷδε σὺκ ἥκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη ζώοντι Λεωνίδῃ. ἐ γὰρ κοτε [b] ἐς τ νεκρὸν ταῦτα παρεωμησε· ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζει τ ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσας ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίεων τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν. Ἄνειμι δ᾽ ἐκεῖσε δ λόγε τῇ μοι πρότερον ἐξέλιπε. ἐπυθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρῶτοι, καὶ ἔτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. ἔνθα δή σφι ἐχρήσθη τὰ ὀλίγῳ πρότερον εἶπον. ἐπύθοντο δ᾽ τρόπῳ θωϋμασίῳ. Δημάρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος, φυγὼν ἐς Μήδους, ὡς μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμμάχεται, σὺκ ἐὼν εὔνοος Λακεδαιμονίοισι. πάρεστι δ᾽ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποιησε, εἴτε καὶ καταχαίρων. ἐπεί τε γὰρ Ξέρξῃ ἐδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐὼν ἐν Σούσοισι [c] ὁ Δημάρητος, καὶ πυθόμενος ταῦτα, ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ σὺκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον γὰρ ἐὼν μὴ λαμφθείη· ὁ δ᾽, μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν, τ κηρὸν αὐτὸ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ δ δελτίῳ ἔγραψε τὴν βασιλέως γνώμην. ποιήσας δ᾽ ταῦτα, ὀπίσω ἐπέπηξε τ κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον, μηδεν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δ᾽ καὶ ἀπίκετο [d] ἐς τὴν Λακεδαίμονα, σὺκ εἶχον συμβαλέεσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρίν γε δή σφι, ὡς ἐγὼ πυθέομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δ᾽ γυνὴ, Γοργὼ, ὑπάρξασα [e], ἐπιφρασθεῖσα αὐτὴ, τ κηρὸν κνᾶν κελεύσασα, καὶ εὑρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πυθόμενοι δ᾽, εὗρον, καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα δ᾽ τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ἐπέστειλαν [f].

a Vox hæc πρὶν non est in MS. b ἐ γὰρ ἂν κοτε. c Σούσησι. d ἐπεὶ δ᾽ ἀπίκετο. e ἐπιθοῦσα. f Apponuntur in MS. hæc verba, Ταῦτα μὲν δὴ ὕστω λέγεται γοῦν. ΗΡΟΔΟΤΟΥ Ζ.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER OCTAVUS,
QUI INSCRIBITUR URANIA.

ΤΑΥΤΑ μὲν δὴ ὕτω λέγεται γενέσθαι. οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸ ναυτικὸν στρατὸν τεχθέντες, ἦσαν οἵδε. Ἀθηναῖοι μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτά· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, ἄπειροι τὸ ναυτικοῦ ἐόντες, σωτεωλήρων τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας. Κορίνθιοι δὲ παρεσκευάσαντο νέας παρείχοντο· Μεγαρέες δὲ, εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων παρεχόντων σφι τὰς νέας· Αἰγινῆται δὲ, ὀκτωκαίδεκα· Σικυώνιοι δὲ, δυοκαίδεκα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, δέκα· Ἐπιδαύριοι δὲ, ὀκτώ· Ἐρετριέες δὲ, ἑπτά· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Στυρέες δὲ, δύο· καὶ Κῖοι, δύο τε νέας, καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δέ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτά. Ἔστοσαν μὲν ὦν ὅτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον. εἴρηται δέ μοι καὶ ὡς τὸ πλῆθος ἑκάστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία. τῶν δὲ στρατηγὸν τῶν τὸ μέγιστον κάρτος ἔχοντα, παρείχοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδεα τὸν Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ σύμμαχοι σὺν ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἕψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στράτευμα.

ATQUE hæc quidem ita gesta dicuntur esse. Græci autem quibus res navalis delegata erat, hi fuere. Athenienses, qui naves centum & septem viginti præbuere; sed quas virtute & promptitudine stimulante, Platæenses rei nauticæ inexperti, propugnatoribus instruxerunt. Corinthii, qui attulere naves quadraginta: Megarenses, qui viginti. Chalcidenses totidem sibi ab Athenienſibus præbitas armaverunt: Æginetæ, duodeviginti: Sicyonii duodecim, Lacedæmonii, decem: Epidaurii, octo: Eretrienses, septem: Trœzenii, quinque: Styreenses, duas: Cii, totidem, cum totidem navigiis quinquagenûm remorum. Quibus auxiliares erant Locri Opuntii cum septem navibus L remorum. Hæ naves ad Artemi- 2
sium in statione erant: quarum quot quique præbuerint, à me dictum est. Universarum vero præter naves L remorum, ad Artemisium coactarum, numerus fuit ducentarum septuaginta unius. His ducem, penes quem summa imperii esset, Spartiatæ præbuerunt EUrybiadem EUryclidæ filium. Nam socii negaverunt se, nisi Lacon esset imperator, sequuturos esse Athenienses ductores, sed exercitum qui futurus erat soluturos.

Ἐγὼ δὲ
E-

Athenienſium prudens ceſſio imperii. Sapiens largitio Themiſtoclis ad ſocios retinendos prope Artemiſium ex peritu Eubœenſium.

3 Etenim jam inde ab initio, antequam in Siciliam ad ſocietatem ineundam mitteretur, agitatum ſermone erat, tanquam expediret rem nauticam Athenienſibus permittere: ceterum recuſantibus ſociis, ceſſere Athenienſes, quod magni facerent Græciam ſupereſſe; quam intelligebant eſſe perituram, ſi de ducatu contenderent; recte ſentientes. Nam inteſtina ſeditio tanto deterior eſt bello quod concorditer geritur, quanto bellum pace. Hoc itaque ipſum intelligentes, non repugnaverunt, ſed ceſſerunt uſquedum magnopere illis indigebant, quemadmodum oſtenderunt. Siquidem poſteaquam expulſo Perſa jam de illius terra certabant, ſuperbiam Pauſaniæ cauſſati, Lacedæmonios ducatu abdicaverunt. Verum hæc poſterius geſta ſunt.

4 Tunc autem ii Græci qui ad Artemiſium ſe contulerant, ubi viderunt & multum navium ad Aphetas eſſe contractum, & omnia plena militum, perculſi metu, quod præter opinionem ſuam expectationemque res barbarorum ſuccederent, conſultabant de facienda fuga ex Artemiſio intus in Græciam. Quorum conſultatione cognita, EUbœenſes obſecrabant EUrybiadem ut exiguum temporis præſtolaretur, uſquedum ipſi liberos atque mancipia ſubducerent. Ubi non perſuadent, ad ducem Athenienſium Themiſtoclem tranſgreſſi, paciſcuntur cum eo triginta talentis, ut manentes ante EUbœam pugna navali decreturi

5 eſſent. Themiſtocles autem hac ratione Græcos retinuit. EUrybiadæ ex hac pecunia, quinque talenta impertit, tanquam de ſuo donans ſcilicet: hoc perſuaſo, Adimantum Ocyti filium Corinthium ducem, qui ſolus reluctabatur negans ſe permanſurum, ſed ab Artemiſio profecturum, ita alloquutus eſt jurejurando interpoſito; Tu vero nos non deſeres, quem ego majoribus donabo muneribus, quam quæ rex Medorum tibi mitteret ſocios deſerenti. Hæc loquutus, ſtatim ad navem Adimanti tria miſit argenti talenta. Iſtis donis icti obtemperabant, & EUbœenſibus gratificatus eſt. Sed & ipſe Themiſtocles lucratus eſt & clam reliqua tenuit: ſed qui partem illius acceperant, putabant eam ab Athenienſibus ad hoc ipſum profectam eſſe.

6 Ita in EUbœa perſtitere, ac prœlium mari fecere, quod ita geſtum eſt. Barbari

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρινὴ καὶ ἐς Σικελίαν πέμπειν ἐπὶ συμμαχίαν, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὼν εἴη ἐπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων, εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι τοῦτο εἶναι τὴν Ἑλλάδα· καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλάς· ὀρθὰ νεμεῶντες. στάσις μὲν γὰρ ἐμφυλίου πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κακίόν ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι ὅσου [a] πάρτα ἐδέοντο αὐτέων, ὡς διέδεξαν· ὡς μὲν δὴ ὠσάμενοι τὸ Περσέων, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, τροφαζίν τε Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο τῇ ἡγεμονίῃ τὰς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο. Τότε δὲ ἔτι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέτας, καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπὶ αὐτοῖσι ὥδε δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταῤῥωδήσαντες, ὁρμηθέντες ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δὲ σφέας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω παραμεῖναι χρόνον ὀλίγον· ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ἐκσεσωσμένους. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον, μεταβάντες, τοῦ Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες παρὰ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην. Ὁ δὲ Θεμιστοκλέης τὰς Ἑλλήνας ἐπέσχε ὧδε ποιέων· Εὐρυβιάδῃ τοῦτον τοῦ χρημάτων μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα, ὡς παρ' ἑωυτοῦ δῶρον διδούς. ὡς δέ οἱ ἔτι οὐκ ἀνεπείθετο, Ἀδείμαντον δὲ τὸν Ὠκύτου, Κορίνθιον στρατηγὸν, τῶν λοιπῶν ἦσσαν μοῦνον, φάμενον ἀποπλεύσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, καὶ οὐ παραμενέειν· τοῦτον δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης „ἐπομόσας, Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις. ἐπεί „τοι ἐγὼ μείζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἄν „τοι ὁ Μήδων πέμψειε ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδειμάντου [b], πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ἔτοί τε δὴ πληήσαντες δώροισι, ἀναπεπεισμένοι ἔσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι σκεχάρισο· αὐτός τε ὁ Θεμιστοκλέης ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων· ἀλλ' ἠπίστεον οἱ μεταλαβόντες τοῦτον τοῦ χρημάτων, οὐκ τοῦ Ἀθηναίων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα. Οὕτω δὴ καλέσαντά τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ, καὶ ναυμαχήσαν. ἐγένετο δὲ ὧδε·

a ἕως. b νέα τοῦ Ἀδειμάντου.

Consilia Persarum de Græcis ad Artemisium opprimendis, & circumnavigatio Euboeæ. Scyllias urinator transfugit ad Græcos.

ἐπί τε δὴ ἐς τὶς Ἀφέτας ϖᾶσι δείλιν ϖεποίλυ γιομένην ἀπίκατο [a] οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἐπὶ καὶ ϖρότερον ϖᾶσι τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλλησίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, ϖρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν εἴ κως ἕλοιεν αὐτάς. ὡς μὲν δὴ τὰ ἀντία ϖρήσσλαν [b] ἄκων σφι ἐδόκεε, τῶνδε εἵνεκα· μὴ κως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες ϖρησπλώσαντας, ἐς φυγὴν ὁρμήσαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνῃ [c], καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι. ἐδόκ δὲ μηδὲ πυρφόρον, τῷ ἐκείνων λόγῳ, ἐκφυγέειν ϖεφημένος. Πρὸς ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανέοντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἐπικρίναντες δεκάδας, ϖερίεπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν [d] ὑπὸ τῶν πολεμίων ϖερισπλέουσαι Εὔβοιαν, καλά τε Καφηρέα, καὶ ϖᾶσι Γερηστὸν, ἐς τὸν Εὔριπον, ἵνα δὴ ϖᾶσι λάβοιεν. οἱ μὲν, ταῦτα ἀπικόμενοι, καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδὸν, σφέας ἦσαν ὀπασόμενοι ἐξ ἐναντίης. Ταῦτα βυλευσάμενοι, ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχυτέρας· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ὀπιθήσεσθαι, οὐδὲ ϖρότερον ἢ τὸ σύμμαχόν σφι ἔμελλε φανήσεσθαι ϖᾶσι τῶν ϖερισπλεόντων, ὡς ἠκόντων. ταύτας μὲν δὴ ϖερίεπεμπον. τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφέτῃσι ἐπισιτίζοντο τὸν ἀριθμόν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ὅτε ἀριθμὸν ἐπισιτίζοντο τῶν νεῶν, λόγος ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τὸν τότε ἀνθρώπων ἄριστος· ὃς δὲ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γιομένῃ, πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ αὐτὸς ϖερεβάλετο· ἔτι δὲ ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα δὲ ϖρότερον αὐτομολήσαι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε, ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἐπὶ ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως· θωυμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενα ἐστὶ ἀληθέα. λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Ἀφετέων δύς ἐς τὸν θάλασσαν, οὐ ϖρότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ὀπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τετρακοσίους καὶ χιλίους ἀπὸ τῆς θαλάσσης διεξελθών. λέγεται μέν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἰκελα ϖερὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου· τὰ δὲ μετεξέτερα, ἀληθέα. ϖερὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω, πλοίῳ μιν ἀπικέσθαι ὀπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τήν τε ναυηγίην, ὡς γένοιτο, καὶ τὰς ϖερεμφθείσας τῶν νεῶν ϖερὶ Εὔβοιαν. Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες, λόγον σφι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν· πολλῶν δὲ λεχθέντων, ἐνίκα, τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μεινάντας τε καὶ αὐλισθέντας, μετὰ ταῦτα νύκτα μέσην παρέντας, ϖορεύεσθαι, καὶ ἀπαν-

bari ad Aphetas circa diluculum progressi, quum etiam ante audivissent paucas Græcas naves ad Artemisium stationem habere, tunc autem ipsi cernentes cupidine tenebantur aggrediendi, si forte eas interciperent. Ceterum ex adverso invadendum ideo non videbatur, ne Græci, conspectis ipsis obviam tendentibus, fugam capesserent, noxque fugientes exciperet, atque ita eventurum esset ut hi scilicet effugerent; at illorum, prout jactabant Persæ, ne ignifer quidem evadere debebat. Igitur ad eam rem hoc sunt machinati: Ducentas ex omnibus navibus delectas extra Sciathum circummittunt, ne circumvehentes EUbœam ab hoste cernerentur prope Capharea & circa Geræstum ad EUripum, ut sic circumdarent, illi quidem huc tendentes, & viam quæ retro ferebat obsepientes; ipsi vero ex adverso ingruentes. Hoc capto consilio quas constituerant naves miserunt, non habentes in animo ipsi eo die Græcos adoriri, nec priusquam signum ab illis qui circumvehebantur, ederetur jam de suo adventu. His circummissis navibus, reliquarum apud Aphetas numerum inibant. In quibus recensendis dum occupati sunt, Scyllias quidam Scionæus qui iisdem in castris erat, omnium ejus tempestatis hominum optimus urinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Persis servavit, multa & sibi lucratus est. Hic Scyllias jampridem in animo habuerat ad Græcos transire, sed quum ad eam diem non fuisset nactus occasionem, tunc ad Græcos transfugit. Sed incertum quonam modo illinc transierit. demiror tamen si vera sunt quæ referuntur. Fama est enim, quum ex Aphetis mare subiisset, non prius emersisse quam ad Artemisium pervenit, octoginta ferme illa stadia per mare emensus. De hoc viro & alia memorantur, partim mendaciis similia, partim vera: de quo mihi ea probatur opinio, eum navigio ad Artemisium perveniisse. Is ubi eo pervenit, duces certiores fecit & naufragii facti & navium ad circumeundam EUbœam dimissarum. Hoc Græci audito inter se colloquuti sunt: & quum multæ essent sententiæ, illa evicit, ut eum diem illic maneretur & in statione perstaretur; dehinc media nocte præterita proficiscerentur, & classi ho-

a ἀπικίαθ. b MS. & hoc loco & ubique in hac parte retinet ϖρησπλέω. c καταλαμβάνοι. d ὀφθέωσι.

Navale prœlium inter Persas & Græcos sub Pelio, nocte diremptum; postremi tamen fuere feliciores, Lycomede primo navem hostilem capiente, capto Philaone, Antidoro Lemnio ad Græcos transfugis.

hostium quæ circumageretur occurrerent. Post, ubi nemo se ex adverso fert, observato diei crepusculo ipsi feruntur in barbaros, animo experiundæ fortunæ cum in pugnando, tum in perrum-
10 pendo. Quos Xerxiani milites ducesque paucis cum navibus venientes in se conspicati, magnæ hoc illis dementiæ dantes, & ipsi naves educunt, sperantes facile se illos ire interceptum. merito sane id sperantes, quod viderent paucas Græcorum naves, suas vero multo plures atque velociores. itaque præ contemptu illos in medio concludunt. Ex Ionibus tamen illi qui Græcis bene volebant, inviti militabant, magnæ calamitatis loco ducentes quod viderent circumveniri illos, quorum neminem animadverterent esse rediturum: adeo infirmæ res Græcorum esse illis videbantur. At ii Iones quibus id quod fiebat voluptati erat, pro se quisque adnitebatur, ut ipse primus aliqua navi Athenienſium capta, dona ab rege acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de Athenienſibus sermo
11 atque respectus. Græci, ubi eis signum datum est, primùm conversis in barbaros proris, puppes in medium coëgerunt; deinde secundo signo dato, opus capessunt, quanquam in exiguo spatio deprehensi, & à fronte: mox triginta barbarorum naves excipiunt, in quibus & Philaonem Cherſis filium, Gorgis Salaminiorum regis germanum, & in eo exercitu virum eximium. Græcorum autem primus navem hostium cepit vir Athenienſis Lycomedes Æschreæ filius; idemque palmam rei bene gestæ retulit. In hac pugna quum invicem nunc hi, nunc illi superiores essent, interventu noctis dirempti sunt: & Græci quidem ad Artemisium avecti, barbari vero ad Aphetas, multo majus opinione sua certamen experti. In hoc prœlio, solus è Græcis qui cum rege erant, Antidorus Lemnius ad Græcos transfugit; quem Athenienses ob eam rem loco in Salamine dona-
12 runt. Ubi nox adfuit (erat autem anni tempus mediæ æstatis) immensa vis aquarum extitit per totam noctem, & dura tonitrua à Pelio. Cadavera quoque ac naufragia ad Aphetas efferebantur, & circa navium proras volvebantur, & remorum palmulas perturbabant. Hæc audientes qui illic erant milites, metu consternabantur, credentes se esse utique

ἀπαλῶν τῆσι ϖεϊπολεύσῃσι τ νηῶν. μὴ ὢ τοῦτο, ὡς ὐδεὶς σφι ἐπέϖλωε, δείλιν ὀψίην γινομένην ἡμέρης φυλάξαντες, αὐτοὶ ἐπανέϖλωον ἐπὶ τὺς βαρβάρυς, ὀπίσϖρον αὐτέων ϖοιήσασθαι βυλόμενοι τ τε μάχης καὶ ϛ διεκϖλόν. Ὀρέοντες δέ σφεας οἵ τε ἄλλοι ϛρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ ϛρατηγοὶ ἐπιϖλώνϛας νηυσὶ ὀλίγῃσι, ϖάγχυ σφι μανίην ἐπενείκαντες, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντες σφεας εὐπετέως αἱρήσειν· εἰκότα κάρϛα ἐλπίσαντες. τὰς μέν γε τ Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς ὢ ἑωυτῶν, ϖλήθεί τε ϖολλαϖλησίας [a], καὶ ἄμμνον ϖλωεύσας, καϛαφρονήσαντες ϖῶτα, ϗκυκλοῦϖο αὐτὰς ἐς μέσον. ὅσοι μέν νυν τ Ἰώνων ἔσαν εὔνοοι τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐσεραλεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦϖο μεγάλην, ὁρέοντες ϖερικομένας αὐτὰς, καὶ ὀπισάμενοι ὡς ὐδεὶς αὐτέων ὀπονοήσῃ· ὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τ Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι ὢ Ϲ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἀμιλλᾶτο ἐποιεῦϖο ὅκως αὐτὸς ἕκας ϖρῶτος [b] νέα Ἀτϖικὴν ἑλὼν, δῶρα ϖαρὰ βασιλῆος λάμψεται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν ϖολὺς ἀνὰ τὸ ϛρατόπεδα. Τοῖσι ὢ Ἕλλησι ὡς ἐσήμηνε, ϖρῶτα μὲν, ἀντίπρωρα τοῖσι βαρβάροισι γινόμενοι, ἐς τὸ μέσον τὰς ϖρύμνας συνήγαγον· δεύτερα ὢ σημήναντος, ἔργου εἴχοντο ἐν ὀλίγῳ ϖερ ὑϖολαμφθέντες, καὶ καλὰ ϛόμα. ἐνθεῦτεν τριήκοντα νέας αἱρέουσι τ βαρβάρων, καὶ τ Γόργου ϗ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸν Φιλάονα τ Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ ϛρατοπέδῳ ἄνδρα. ϖρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τ ϖολεμίων εἵλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχρέος [c], καὶ τὸ ἀεθλήιον ἔλαβε ὕτος. τὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ὁρμῶντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέβαλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφέτας, ϖολλὸν ϖροῖδα δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος, μὲν ὢν τ ϖαρὰ βασιλέι Ἑλλήνων ἐόντων, αὐτομολέει ἐς τὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγένετο [d], ἦν μὲν τ ὥρης μέσον θέρος, ἐγένετο δὲ ὕδωρ τε ἄϖλετον διὰ ϖάσης τ νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀϖὸ Ϝ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφέροντο ἐς τὰς Ἀφέτας· καὶ ϖρός τε τὰς ϖρῴρας τῶν νεῶν εἱλέοντο, καὶ ἐϖαρασσον τὺς ταρσὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ ϛρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀχθόμενοι ϖᾶσι, ἐς φόβον κατίϛατο, ἐλπί-

a ϖολλαπλασίας. b ὅκως ἕκαστος αὐτέων ϖρῶτος. c MS. habet Αἰχρείου. d Ὡς εὐφρὼν ἐγένετο.

Atrox tempestas nocuit parti classis, quæ circum navigabat Eubœam, ad hujus Cava supervenions. Græca classis aucta supplemento Attico, naves Ciliſſas destruit. Persæ denuo invadunt Græcam classem.

ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἦκον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφέας ἐκ τε τῆς ναυηγίης καὶ ἔτι χειμῶνος ἐγγενομένου κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερή· ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης, ὄμβρος τε λάβρος, καὶ ῥεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν [a] ὡρμημένα, βρονταί τε σκληραί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη νὺξ ἐγένετο. Τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτέων περιπλώειν Εὔβοιαν, ἡ αὐτὴ περ ἐξέσχε νύξ, πολλὸν ἔτι ἐπ' ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. καὶ τὸ πέλαγος σφι ἐγίνετο ἄχαρι. ὡς γὰρ δὴ πλέοντι αὐτοῖσι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπηγένετο, ἔσχον κατὰ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ σὺν εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον ἐπὶ τὰς πέτρας. ἐπιέζετο τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ [b], ὅκως ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. ἔστι μέν νυν περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο. Οἱ δὲ ἐν Ἀφέτῃσι βάρβαροι, ὡς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμα τε [c] εἶχον τὰς νέας· καὶ σφι ἀπεχρέετο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίη ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ἐπεβοήθεον νέες τριῆκοντα καὶ πεντήκοντα Ἀττικαί. αὗταί τε δὴ σφέας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγγελίη ἐλθοῦσα, ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὔβοιαν πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ χειμῶνος. Φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην, πλώοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίῃσι. ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, ἀπέπλωον ὀπίσω ὅθι τὸ Ἀρτεμίσιον. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων, νέας ὀλίγας ὁρῶντες σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι, καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δείματα ἔχοντες, οὐκ ἀνέμειναν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ προθυμηθέντες, κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν ὧδε ἔχων Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα, τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅκως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δὲ ὅκως τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείρουσι, καὶ πρὸς κερδήσουσι. Ὡς δὲ παρῆσαν οἱ Ξέρξεω ἐπέπλοον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδέα ποιησάμενοι τὰ νεῶν, ἐκυκλεύοντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανέπλεόν τε

que perituros, ut qui in tantum malorum devenisſent: quippe quos, antequam respirassent è naufragio & tempestate quæ ad Pelion extiterat, excepisset atrox pugna navalis, ex pugna navali vehemens imber & validi in mare fluxus turbantes, ac dura tonitrua. Et istis quidem hujusmodi nox contigit. At iis qui- 13
bus negocium datum erat, ut EUbœam circumirent, eadem sane illa nox, etiam multo atrocior erat: tanto quidem, quanto majus est quod eos dum in pelago ferrentur invasit: adeo ut tristis exitus fuerit. Ut enim eos cursum tenentes tempestas ac pluvia adorta est, quum essent ad cava EUbœæ, ac flatu ferrentur, ignari quo ferrentur, ad petras impingebantur. Et omne à deo fiebat, quo Græcæ classi par redderetur id navium Persicarum quod supererat, nec multo plus foret. Atque hi quidem circa EUbœæ cava periere. Barbari vero qui apud 14
Aphetas erant, ubi ipsis libentibus dies illuxit, naves tenebant tranquillas, satis habentes, quum male agerent, quietem captare in præsens. At Græcis auxilio tres & quinquaginta naves Atticæ supervenere: quæ suo adventu illos corroboraverunt & simul nuncium allatum, eos barbaros qui EUbœam circumvehebantur, tempestate illa quæ extiterat cunctos interiisse. Itaque Græci eadem observata hora profecti, naves Ciliſſas invasere. Quas ubi corrupere, & nox advenit, iterum se ad Artemisium receperunt. Tertio die barbarorum duces, 15
tum indigne ferentes naves tam paucas ipsis insultare, tum à Xerxe supplicium timentes, non expectarunt amplius, ut Græci priores pugnam capesserent, sed cohortati sese naves circa meridiem eduxerunt. Contigit autem ut per eosdem dies & hæc navalia prœlia & illa in Thermopylis terrestria gererentur. Erat autem omne certamen his in mari de EUripo, quemadmodum illis qui cum Leonide erant de transitu custodiendo. & Græci quidem sese adhortabantur, ne barbaros intrare Græciam sinerent; barbari vero, ut Græcorum copijs profligatis, transitu potirentur. Procedente 16
autem Xerxianorum classe in aciem ordinata, dum Græci se apud Artemisium immotos tenerent, tunc eos barbari, ut comprehenderent, lunata classe circumdabant. Ibi Græci ex adverso

pro-

a ἰσχυρὰ καὶ ὡὰ θάλασσαν. b ὑπὸ θεοῦ. c ἀτρέμας τε.

Magna utrinque clade, hinc Ægyptiis, inde Clinia celebratis. Themistoclis astus in Ionibus & Caribus mutandis. Eubœensium negligentia versus oraculum Bacidis.

prodeuntes conflixere. Qua in pugna pari marte pugnatum est. nam Xerxiana classis præ magnitudine & copia sua in se incidebat, perturbatis navibus & mutuo incursantibus: resistebat tamen neque cedebat. Indigna enim res videbatur, à paucis navibus in fugam converti. Itaque multæ Græcorum naves interibant, multi etiam viri, sed multo plures barbarorum & naves & viri: atque ita dimicantes utrique ab al-
17 teris abscessere. Hoc in prœlio Xerxianos inter milites optimam Ægyptii navaverunt operam, cum aliis magnis editis operibus, tum hoc, quod quinque Græcas naves cum viris omnibus cepere. E Græcis autem eo die præstantissimi extitere Athenienses, & inter Athenienses, Clinias Alcibiadis filius; qui domestico sumptu ac propria
18 navi cum ducentis viris militabat. Ubi utrique libenter in diversum abiere, ad stationem festinabant. Græci autem dirempto prœlio revecti, etsi cæsorum corporibus ac naufragiis potiebantur, tamen quod aspere vexati essent, præcipueque Athenienses, quorum dimidium navium vulneratum erat, de fugiendo interius in Græciam
19 deliberabant. Themistocles, reputans, si ab viribus barbari abduceret Iones & Cares, fieri posse ut reliquos superarent, dum EUbœenses pecora ad mare istud propellunt, duces contraxit, eisque dixit se viam quandam habere, qua speraret optimos sociorum ab rege abductum iri. Hactenus rem enudavit, addiditque in rebus præsentibus hoc ab illis agendum esse, ut EUboicorum pecorum quantum vellet quisque mactaret; satius enim esse suos milites potiri quam hostem. Ac monuit ut suis quique popularibus præciperent ignem accendere; sibi autem de discessu tempus curæ fore, ut sine noxa abirent in Græciam. Hoc illis probatum quum esset, accensis ignibus ad pecora est itum.
20 Nam EUbœenses, contempto Bacidis oraculo, tanquam nihil dicente, neque exportaverant quicquam, neque importaverant, velut impendente eis bello, & res sibi quoque ipsis ambiguas effecerant. ita enim habebat de his oraculum Bacidis,

Dum juga barbaricus canabacea jactat in æquor,

EU-

τε καὶ σωέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος, αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἐπίπλε, παρασομένεών τε τῶν νεῶν καὶ ἐμπιπτόντων σφὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε, καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιέοντο, ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τραπέσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δ' ἄνδρες, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. ἔστω δὴ ἀγωνιζόμενοι, διέσησαν χωρὶς ἑκάτεροι. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἠρίστευσαν· οἳ ἄλλά τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο, καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἵλον Ἑλληνίδας πέντε· τῶν δὲ Ἑλλήνων καλὰ ταύτῃσι τῇ ἡμέρῃ ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω· ὃς δαπανέων οἰκηίῃσι παρεχόμενος, ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηίῃ νηΐ. Ὡς δὲ διέσησαν ἀσμενοι ἑκάτεροι, ἐς ὅρμον ἐπείγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς ἀμφὶ μεσημβρίην ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ πρεσσόμενοι, καὶ οὐκ ἧκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσειαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἔσαν, ὁρμισμὸν δὴ ἐβάλλοντο [a] ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. Νόῳ δὲ λαβὼν ὁ Θεμιστοκλέης ὡς εἰ ἀποῤῥαγείη ἀπὸ τῶν βαρβάρων [b] τὸ, τε Ἰωνικὸν καὶ τὸ Καρικὸν φῦλον, οἷοί τε εἴησαν τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι· ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν ταύτῃ, συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγέ σφι ὡς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι [c] τῶν βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς Ἴωνας. ταῦτα μὲν νῦν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνα. ἐπὶ δὲ τοῖσι κατηκόσι πρήγμασι παῖδε ποιητέα εἶναί σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύειν· κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους. Παρῄνεέ τε προέπειν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πῦρ ἀνακαίειν [d], κομιδῆς δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτὸς μελήσειν· ὥστε ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὴν [e] Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν· καὶ αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι, ἐτρέποντο [f] πρὸς τὰ πρόβατα. Οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βακιδέος χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα, ὅτ' ἐξεκομίσαντο οὐδὲν ὅτε προεσείλαντο, ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, πρόβατά τε ἐπικτήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βακιδὶ γὰρ ὧδε ἔχει τετεῖον ὁ χρησμός,

Φράζεο, βαρβαρόφωνον ὅταν ζυγὸν εἰς ἅλα βάλῃ

a ὁρμίσθη. b βαρβαρικὸν. c ἐλπίζει. d πυρὶ ἀνακαίειν. e ἀπικίας ἐπὶ τὴν. f ἐτράποντο.

Quæ illis noceret. Speculatores inter copias navales ac terrestres. Illæ audito exitu Leonidæ deferunt Artemisium. Themistocles exsequitur propositum.

βύελιον, Εὐβοίης ἀπέχθην πλυμηκάδας αἰ-
γας.

*EUbœa capra mecentes fac procul ab-
sint.*

τούτοισι δὲ ὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι ἐν τοῖσι τότε παρεοῦσί τε ἐς πεφοδοκιμοισι κακοῖσι, παρῆν σφι συμφορῆ χρῆσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπρησσον, παρῆν ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος Ἀνικυρεὺς, τῷ πεφοστέτακτο· καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἑτοῖμον, εἰ πλήσθε ὁ ναυ-
τικὸς στρατὸς, σημήνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι. ὡς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώνυχος ὁ Λυσικλέος Ἀθη-
ναῖος ἐς πεφὶ Λεωνίδῃ ἑτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτε-
μισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ ἤν τι καταλαμ-
βάνῃ νεώτερον ἐς πεζόν. ἔστι ὧν ὁ Ἀβρώνυχος ἀπικόμενος ἐσήμαινέ σφι τὰ γεγονότα πεῖ Λε-
ωνίδεα ἐς τὸ στρατὸν αὐτό. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο ταῦ-
τα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρη-
σιν, ἐκομίζοντο δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· Κορίν-
θιοι πρῶτοι, ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θε-
μιστοκλέης, ἐπορεύετο πρὸς τὰ πόσιμα ὕδατα, ἐν-
τάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε, Ἄν-
„δρες Ἴωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας „στρατεύομενοι, καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδυλώμενοι. „ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γένεσθε· εἰ δὲ „ὑμῖν ἐστι τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες δὲ „ἐπὶ καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔστε καὶ αὐτοὶ, „καὶ τοὺς Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν. εἰ „δὲ μηδέτερον τυγχάνων οἷόντε γίνεσθαι, ἀλλ' ἔτι „ἀναγκαίης [a] μέζονος κατίζοντες ἢ ὥστε „ἀφίστασθαι, ὑμέες γε ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν „συμμίσγωμεν, ἐξελοκακέετε, μεμνημένοι ὅ-
„τι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι δι' ἐμὲ ἤρξατο ἡ ἔ-
„χθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γε-
γονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέων ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλῆα, Ἴωνας πεισθῆναι μετα-
βαλέειν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ, ἐπείτε ἀνενειχθῆ, καὶ διαβληθῆ πρὸς Ξέρξεα, ἀ-
πιστους πεισθῆναι τοὺς Ἴωνας, καὶ τὴν ναυμαχίην [b] αὐτοὺς διασχεῖν. Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα [c] ἐνέγρα-
ψε. τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἱστιαιεὺς [d], ἀγγέλλων τὴν δρη-
σμὸν τὴν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὡς ἀπιστέοντα τὴν μὲν ἀγγελίην εἶχον ἐν φυλακῇ, νῆας δὲ ταχείας ἀπέστελλον πρόσκοπους. ἀπαρ-

His versibus quum nihil illi uterentur in malis, quæ tum aderant, tum impendebant, debebat fieri ut maxima calamitate afficerentur. Dum hæc isti agebant, advenit ex Trachine speculator. nam erat apud Artemisium speculator Polyas, genere Anticyrensis, cui datum erat negocium, & habebat expeditum & remis instructum navigium, si copiæ navales conflixissent, ut renunciaret iis qui apud Thermopylas erant. Similiter Abronychus Lysiclis filius Atheniensis apud Leonidem erat paratus cum triginta remorum navigio ad nunciandum iis qui ad Artemisium agebant, si quid novi pedestribus copiis contigisset. Hic igitur Abronychus adveniens, indicavit ea quæ circa Leonidem & ejus exercitum gesta erant. Qua isti re audita non jam sibi differendum abitum putaverunt: sed ut quique locati erant, abscesserunt; primi Corinthii, postremi Athenienses. Quorum Athe- 22
nienſium velocissimis navibus delectis, Themistocles ad aquas potabiles se conferens, in lapidibus litteras incidebat; quas postero die Iones ad Artemisium venientes legerunt, in hæc verba: Viri Iones, haud juste facitis, militantes adversus patres, & Græciam redigentes in servitutem. Sed maxime quidem state à nobis: sin hoc facere non potestis, at vos saltem & nunc è medio nobis eritis & ipsi & Cares ut eadem vobis faciant obsecrate. Quod si horum neutrum fieri potest, & maiori necessitate estis obstricti quam ut possitis desciscere, utique vos in re gerenda, dum pugnam conseremus, tergiversamini, memores à nobis vos esse oriundos, & inimicitiarum nobis cum barbaro principium à vobis extitisse. Hæc Themistocles (ut arbitror) duplici consilio scripsit, ut si litteræ regem laterent, Iones induceret ad deficiendum à rege ad se; sin ad eum deferrentur, darenturque crimini, infidos eidem redderet Iones, & à prœliis navalibus summoveret. Postquam autem 23
hæc Themistocles inscripsit, extemplo vir Histiæensis navigio advectus, barbaris nuncium attulit Græcos ab Artemisio profugisse. Illi homine, quod fidem non haberent, servari iusso, naves veloces ad rem explorandam miserunt.

qua

a MS. tantum habet ἀνάγκης. b συμμαχίαν. c ἀπὸ τοῦ ταῦτα. d Ἱστιεύς.

qua re per iſtas nunciata, prout erat, ſimulatque refulſit ſol, omnis claſſis addenſata ad Artemiſium contendit: ubi ad meridiem uſque immorata, mox ad Hiſtiæam proceſſit. Eo appulſi, urbe Hiſtiæorum potiti ſunt, & Hellopiæ portionis, regionis autem Hiſtiæotidis maritimos vicos omnes incurſaverunt.

24 Dum iſti hoc in loco agunt, Xerxes præparatis quæ volebat circa cadavera, præconem ad claſſiarios mittit. Hæc autem præparaverat. Quicunque è ſuo exercitu apud Thermopylas cæſi (erant autem viginti millia) eorum mille ferme relictis, ceteros depreſſis foſſis humavit: & ne à claſſiario exercitu cerni poſſent, foliiſque conſtravit, & humum aggeravit. Præco ubi ad Hiſtiæam tranſiit, facto totius exercitus cœtu, hæc dixit, Viri ſocii, rex Xerxes dat veniam cuicunque libet relictis ordinibus ire viſum, quemadmodum pugnet cum amentibus hominibus, qui ſe ſuperatu-

25 ros ſperaverant copias regis. Hæc denunciante præcone, mox nihil infrequentius fuit navigiis: ita multi viſere cupiebant. Illuc tranſvecti & tranſeuntes cernebant cadavera. Cuncti vero ſciebant omnes Lacedæmonios eſſe ac Theſpienſes qui jacebant, quum etiam hilotas cernerent. Itaque eos qui tranſmiſere non latuit Xerxes, qui circa ſuorum cadavera id feciſſet. Etenim erat res profecto etiam ridicula, ut illorum quidem mille jacentes occiſi extarent, iſti vero omnes conferti eundem in locum quater milleni comportati eſſent. Atque hunc quidem diem in ſpectaculo conſumpſerunt: poſtero autem claſſiarii Hiſtiæam ad claſſem remeaverunt. Xerxes & qui

26 cum eo erant, iter ingreſſi ſunt. Verum ad hos pauci quidam ab Arcadia perfugæ venerunt, victus inopes, & operam ſuam præſtare cupientes: qui in conſpectum regis adducti, interrogatique cum ab aliis Perſis, tum vero præcipue à quodam, de Græcis, quæ agerent, reſponderunt eos agere Olympia, & ſpectare certamen gymnicum atque equeſtre. Rurſus eodem percontante quodnam illis præmium eſſet propoſitum propter quod certarent, oleaginam coronam inquiunt eſſe qua donarentur. Ibi Tigranes Artabani filius generoſiſſimam quum dixiſſet ſententiam, à rege pro timido eſt habitus. Audiens enim præ-

ἀπαγγλάνλων δὲ τετέων τὰ ἦν, ἔτω δὴ ἅμ' ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε [a] ἀλὴς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλωον ἐς Ἱστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ, τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἱστιαίων, καὶ τὴν Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας πάσας ἐπέδραμον. Ἐνθαῦτα δὴ τετέων ἐόντων, Ξέρξης ἐπιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς, ἔπεμπε ἐς τὰ ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι μὲν στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι, (ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες) ἐκολίπομενος τετέων ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς, τάφρους ὀρυξάμενος, ἔθαψε· φυλλάδα τε ἐπέβαλων, καὶ γῆν ἐπαμησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἱστιαίην ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος πάντας τοὺς στρατοπέδου, ἔλεγε τάδε, Ἄνδρες ξύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμέων παραδίδωσι, σκλιπόντα τὴν τάξιν, καὶ ἐλθόντα, θεήσασθαι ὅκως μάχεται τοὺς τῶν ἀνοήτων τε ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλέος δύναμιν ὑπερβαλέεσθαι. Ταῦτα ἐπαγγλαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδεὶς ἐμίνεν πλοίων ἀπανιώτερον· ἔτω πολλοὶ ἤθελον θεήσασθαι. Διαπερασωθέντες δὲ ἐθηεῦντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς. πάντες δὲ ὑπέστεον τοὺς κειμένους εἶναι πάντας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιέας, ὁρέοντες καὶ τοὺς εἵλωτας. ὁ μὲν δὴ ἐλάνθανε τοὺς Διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα πρήξας περὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑωυτοῦ. καὶ γὰρ δὴ καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κείμενοι, οἱ δὲ πάντες σκέατο ἀλέες συγκεκομισμένοι ἐς τὠυτὸ χωρίον, τέσσερες χιλιάδες. τούτοισι μὲν τοῖσι ἡμέρῃσι τοῖς θῆλυ ἐτελέκοντο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλωον ἐς Ἱστιαίην ἐπὶ τὰς νῆας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξεω, ἐς ὁδὸν ὡρμέατο. Ἧκον δέ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης ὀλίγοι τινὲς, βίῃ τε δεόμενοι, καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι. ἀγαγόντες [b] δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, ἐπυνθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τί ποιέοιεν· εἰς δέ τις τοῦ πάντων ἦν ὁ ἐρωτῶν αὐτοὺς ταῦτα. οἱ δέ σφι ἔλεγον, ὡς Ὀλύμπια ἄγοιεν [c], καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν. ὁ δὲ ἐπείρετο ὅ, τι τὸ ἆεθλον εἴη σφι κείμενον [d], τοῖσι ὅτεῳ ἀγωνίζονται· οἱ δὲ εἶπον, τὸ ἐλαίης τὸ διδόμενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γνωμοτάτην Τιγράνης ὁ Ἀρταβάνου, δειλίην ὄφλεε τοῖς βασιλέϊ. πρωθαπρόμε-

a ἴκλωι. b MS. habet ἄγοντες. c MS. habet Ὀλύμπια ἄγωσι. d τοῖσι κείμενον.

Tigranis laudatio Græcorum. Phocenſium cum Theſſalis bella & illorum victoriæ, quibus hi nunc ſub umbra Xerxis volunt inſultare.

νόμενοι. [a] οὐ γὰρ τὸ ἆεθλον εἶναι στέφανον, ἀλλ' ἀ χρήματα, ὅτε ἠνέσχετο σιγῶν, εἶπέ τι ἐς πάντας [b] τάδε, Παπαὶ Μαρδόνιε, οἵους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχησομένους ἡμέας, οἳ ἀ οὐ χρημάτων τὸ ἀγῶνα ποιεῦνται, ἀλλὰ οὐ ἀρετῆς; τοῦτο μὲν δὴ ταῦτα εἶπε. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ χρόνῳ ἐπεί τε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι πρῆγμα ἐγεγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε σφι ἔχοντες αἰεὶ χόλον, διὰ τὸ δὲ ὑστάτου πρώματος. Ἐσβαλόντες γὰρ παυσεσθαι αὐτοί τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτέων ἐς τοὺς Φωκέας, ἀ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης τὴν βασιλητον στρατηλασίης, ἐσώθησαν ὑπὸ τῶν Φωκέων, καὶ οὐκ ἐξέφυγον τρηχέως. καὶ ἐπεί τε γὰρ κατελήφθησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν, οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ἠλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης ἔστον σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυψώσας ἄνδρας ἑξακοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτούς τε τεύχεα, καὶ τὰ ὅπλα αὐτέων, νυκτὸς ἐπέθηκε τοῖσι Θεσσαλοῖσι· προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λάβαν διζόντα ἴδωνται, τοῦτον κτείνειν. τοῦτους ὦν οἵ τε φύλακοι τῶν Θεσσαλῶν πρῶτα ἰδόντες, ἐφοβήθησαν, δόξαντες ἄλλό τι εἶναι τέρας· καὶ μὴ τοὺς φύλακας αὐτὴ ἡ στρατιὴ, ἦτον ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας, τῶν τοὺς μὲν ἡμίσεας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς [c], ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς μάχης, οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα συνεστεῶτες, ἔμπροσθεν τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἄβῃσι ἀνακέαται. Ταῦτα μέν νυν τὸ πλέον ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντας ἑωυτούς· ἐσβαλοῦσαι δὲ ἐς τὴν χώρην τὴν ἵππων αὐτέων, ἐλυμήναντο ἀνηκέστως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἣ ἔστι κατὰ Τἀμπλιν, ἐν ταύτῃ τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες, ἀμφορέας κενεοὺς ἐς ταύτην κατέθηκαν. χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες, καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ, ἐδέχοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι, ἐσέπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθάρησαν. Τυτθέων δὲ σφι ἀμφοτέρων ἐχόντων ἔγκοπον οἱ Θεσσαλοὶ, πέμψαντες κήρυκα, ἠγόρευον τάδε, Ὦ Φωκέες, ἤδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. πρόσθεν τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἕλλησι ὅσον χρόνον ἐκεῖνα ἡμῖν ἤνδανε, πολέον αἰεὶ κατὰ ὑμέων

præmium coronam eſſe, non pecunias, ſilentium tenere non potuit quin coram omnibus diceret, Papæ Mardoni, in quos viros induxiſti nos ad pugnandum? qui non pecuniarum certamen agitant, ſed virtutis? Hæc ab illo dicebantur. Eo interim tempore poſt acceptam apud Thermopylas calamitatem 27
confeſtim Theſſali caduceatorem ad Phocenſes mittunt, utpote iis infenſi, cum ſemper antea, tum præcipue poſt noviſſimam cladem. Quippe non multis ante hanc regis expeditionem annis, quum ipſi Theſſali omni cum copia & eorum ſocii aggreſſi eſſent Phocenſes, à Phocenſibus fugati ſunt aſpereque vexati. Etenim quum ad Parnaſſum concluſi eſſent, Phocenſes habentes Telliam faticinum Eleum, ibi Tellias hic hujuſmodi rem eis commentus eſt. Sexcentos viros è Phocenſibus præſtantiſſimos gypſo tam ipſos quam arma illinit, eoſque ſub noctem in Theſſalos immiſit, dato præcepto ut quemcunque non albicantem cernerent, eum obtruncarent. Hos primi Theſſalorum excubitores, aliud quoddam prodigium eſſe arbitrati, & poſt has excubias, ipſe exercitus adeo exhorruerunt, ut quatuor millibus cæſorum atque ſcutorum Phocenſes potiti ſint; quorum ſcutorum dimidium apud Abas, reliqua apud Delphos dedicaverunt: & ex decimis pecuniarum hujus pugnæ factæ ſunt ſtatuæ grandes, quæ circa tripodem è regione delubri Delphis viſuntur: & alteræ ejuſmodi in Abis repoſitæ. Hæc 28
Phocenſes in peditatum Theſſalorum, à quibus obſidebantur, egerunt: equitatum quoque eorundem, qui in ſuum agrum incurſaverat, inſanabili clade afflixerunt. ad ingreſſum enim qui eſt juxta Hyampolin, depreſſa iſtic ingenti foſſa, amphoras inanes in ea depoſuerunt, humumque deſuper injecerunt, eamque reliquo ſolo exæquaverunt: atque ibi Theſſalos exceperunt incurrentes. Theſſali impetu ſumpto, tanquam eos rapturi, in amphoras inciderunt, ibique equorum crura corrupta ſunt. Ob 29
hæc ambo Phocenſibus infenſi Theſſali, miſſo caduceatore ita dixere, O Phocenſes, nunc aliquid amplius reſipiſcentes agnoſcite non eſſe vos nobis pares; qui & antehac inter Græcos, quandiu partes illorum nobis placuerunt, ſemper vo-

a πυθόμενοι. b εἶπε τι πρὸς πάντας. c Hæc vox λοιποὺς non eſt in MS.

vobis antecelluimus, & nunc apud barbarum adeo pollemus, ut penes nos ſit & agro vos exui, & præterea in ſervitutem redigi. Quam facultatem etſi obtinemus, tamen injuriarum non ſumus memores, niſi ut eo nomine quinquaginta talenta rependatis: & nos vobis recipimus, damna omnia nos ab agro veſtro averſuros.
30 Hæc Theſſali Phocenſibus denunciabant, quod ſoli Phocenſes inter ejus loci homines cum Medis non ſentiebant; idque nulla alia cauſſa, ut ego conjectura comperio, quàm Theſſalorum odio; partes Medorum (ut mihi videtur) ſequuturi, ſi Theſſali partes Græcorum foviſſent. Hæc deferentibus Theſſalis, negarunt ſe Phocenſes pecuniam daturos; & ſibi itidem, ut Theſſalis, facultatem eſſe ſentiendi cum Medis, ſi aliter ſentire vellent: ſed nequaquam fore ut ſponte
31 eſſent proditores Græciæ. His verbis renunciatis ita Theſſali irritati in Phocenſes barbaro duces itineris extiterunt, & ex Trachinia Doridem regionem incurſaverunt. nam ejus regionis limes anguſtus illuc triginta non amplius ſtadia in latum pertinet, inter Meliadem ac Phocenſem regionem ſitus, quæ olim Dryopis erat. Hæc autem regio, Dorienſium qui ſunt in Peloponneſo, metropolis eſt. Hanc igitur Doridem regionem ingreſſi barbari nihil læſerunt; cum Medis enim, etſi Theſſalis non videbatur, ſen-
32 tiebant. Poſteaquam autem è Doride in Phocidem ingreſſi ſunt barbari, ipſos quidem Phocenſes non ſunt adepti: eorum enim nonnulli cacumina Parnaſſi conſcenderant; & eſt vertex Parnaſſi juxta urbem Neonem ſitus, nomine Tithorea, in ſe aptus turbæ capiendæ, in quam aut vecti erant, aut ipſi aſcenderant: ſed plures ad Locros Ozolas exierant in urbem Amphiſſam, quæ ſupra Criſæum ſita eſt campum. At barbari omnem agrum Phocenſem incurſaverunt: ſic enim ducebant exercitum Theſſali; & omnia quæ nacti ſunt, igni ferroque vaſtarunt, in urbes etiam & ſacras æ-
33 des igne injecto. Nam peragrantes Phocidem juxta Cephiſſum amnem, cuncta populati ſunt, & hinc urbem Drymon incenderunt, illinc Charadram & Erochum & Tethronium & Amphicæam & Neonem & Pedieas & Triteas & Elateam & Hyampolin & Parapotamios, fluminis accolas, & Abas: ubi delubrum A-

„ ὑμέων ἐφερόμεθα· νῦν τε πρὸς τῷ βαρβάρῳ
„ τοσοῦτον δυνάμεθα, ὥστε ἐπ' ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς
„ ἐστερῆσθαι καὶ δουλοπρεπεῖς γενέσθαι ὑμέας. ἡμεῖς
„ μέντοι τὰ πάντ' ἔχοντες, ὰ μνησικακέομεν,
„ ἀλλ' ἡμῖν ψηφίσω αὐτὰ ἀντ' αὐτέων πεντήκοντα τά-
„ λαντα δεχομένοισι· καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ
„ ἀπιόντα ἀπὶ τὴν χώρην ἀποτρέψειν. Ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσσαλοί. οἱ δὲ Φωκέες μοῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὡς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὑρίσκω, κατὰ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἤυξον, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν, ὅτι δώσειν ἔφασαν χρήματα, παρέχειν τε σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μηδίζειν, εἰ ἄλλως βουλοίατο· ἀλλ' οὐκ ἐσταθμοῦντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεὶ δὲ ἀνέκλιθησαν ὅτοι οἱ λόγοι, ὧδε δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι, ἐφρόντιζον ἡγεμόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. οὐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχινίης ἐς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον. τῆς γὰρ Δωρίδος χώρης πρὸς ἑσπέρης ἔθνος ταύτῃ καταπίπτει, ὡς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κῃ εὖρος, κείμενον μεταξὺ τῆς τε Μηλιάδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρης, ἥπερ πρότερον τοπαλαιὸν Δρυοπίς. ἡ δὲ χώρη αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ ἐσήναντο ἐσβάλλοντες οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ, καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. Ὡς δὲ οὐκ τῆς Δωρίδος ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ αἱρέσεσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ [a] ἀνέβησαν. ἔστι δὲ καὶ ὑπερθεν δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἡ κορυφὴ, καλεῖται Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἐωυτῆς [b]. Τιθορέα οὔνομα αὐτῇ. ἐς τὴν δὴ ἀνεβήκαντο, καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῖοι αὐτέων ἐς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκεομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώρην πᾶσαν ἐπιδρόμιον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸ στράτευμα. οἰκία δὲ ἐπίσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ ἐς τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱερά. Πορθεόμενοι δὲ ταύτῃ ὑπὸ τὸ Κηφισσὸν ποταμὸν, ἐδῄουν πάντα· καὶ καὶ μὲν ἔκαυσαν Δρύμον πόλιν, καὶ δὲ Χαράδραν [c], καὶ Ἔροχον, καὶ Τεθρώνιον, καὶ Ἀμφίκαιαν, καὶ Νέωνα, καὶ Πεδιέας, καὶ Τριτέας, καὶ Ἐλάτειαν, καὶ Ὑάμπολιν, καὶ Παραποταμίους, καὶ Ἄβας· ἔνθα τὸ ἱρὸν

a ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ. b ὑπ' ἑωυτῆς. c Χαιρώδεω.

Abæ cum oraculo crematæ. Phocenſes cum agris peſſime habiti. Xerxes per Bœotos petit Athenas: reliqua pars Delphos, quos deus defendit.

Ἀπόλλωνος πολύσιον, θησαυροῖσί τε ἐς ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον. ἦν δέ τι καὶ τότε ἐς νῦν ἐστι χρηστήριον οὐτάθι. καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν, καὶ τινας διώκοντες εἵλον τῶν Φωκέων πρὸς τοῖσι ἄρεσι· καὶ γυναῖκάς τινας διέφθειραν μισγόμενοι, ὑπὸ πολλῶν. Παραποταμίους δὲ ὑβριζόμενοι οἱ βάρβαροι, ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας· ἐνταῦτεν δὲ ἤδη ἀλαζονευόμενοι ἡ στρατιὴ αὐτέων ἐφάνη. τὸ μὲν πλέϊστον καὶ διωλώπαλον δὴ στρατοῦ, ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας, ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς τιμὴν τῶν Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιζε. τοὺς δὲ πόλις αὐτέων ἄνδρες Μακεδόνες διαπεπαυμένοι ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες· ἔσωζον δὲ τῇδε, βουλόμενοι δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέουσι. ὅτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐστρατεύοντο. Ἄλλοι δὲ αὐτέων ἡγεμόνας ἔχοντες, ὁρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπεργόντες. ὅσα δὲ ἔθνεα ἐπέσχον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσυλεμάρεον. καὶ γὰρ τὰ Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν, καὶ Δαυλίων, καὶ Αἰολιδέων [a]. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ [b] διαχωρισθέντες ἀπ' ἄλλης στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκα, ὅκως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, βασιλέϊ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δὴ ἤπιστο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἐλίπετο, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Ἀλυάττεω ἀναθήματα. Οἱ Δελφοὶ δὲ, πυνθανόμενοι ταῦτα, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκατο [c]· ἐν δείματι δὲ μεγάλῳ καταστάντες, ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴ τί σφεα κατὰ γῆς κατορύξασι, εἴτε ἐκκομίσασι ἐς ἄλλην χώρην· ὁ δὲ θεὸς σφέας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἑωυτοῦ περιγενέσθαι. Δελφοὶ δὲ πυθόμενοι ταῦτα, σφέων αὐτέων περὶ ἐφρόντιζον· τέκνα μὲν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαΐην διέπεμψαν· αὐτέων δὲ οἱ μὲν πολλοὶ ἀνέβησαν ἐς τὰς Παρνησσοῦ τὰς κορυφάς, καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνωρύγησαν· οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὦν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, πλὴν ἑξήκοντα ἀνδρῶν, καὶ τοῦ προφήτεω. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἰόντες, καὶ ἀπώρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ οὔνομα ἦν Ἀκερατός, ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ἱερὰ, τῶν θέμις ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώπων κόσμῳ

Apollinis erat locuples & theſauris donariiſque compluribus exornatum; ubi etiam tunc erat, ſicut nunc quoque eſt oraculum. Hoc delubrum poſteaquam diripuere, incenderunt. Phocenſium etiam quoſdam ad montana inſequuti ceperunt, & mulieres aliquot, præ multitudine ſtuprantium extinxerunt. Prætergreſſi quoque Parapotamios, pervenere ad Panopeas. Inde copiæ delectu habito diviſæ fuerunt: quarum plurima pars ac validiſſima cum ipſo Xerxe Athenas verſus tendens in Bœotos, in agrum Orchomeniorum ingreſſa eſt. Bœoti autem cum Medis univerſi ſentiebant: quorum urbes viri Macedones in eis collocati, qui ab Alexandro miſſi fuerant, ſervaverunt, volentes planum facere Xerxi Bœotos ſentire cum Medis. Et hi quidem barbari hac iter intenderunt. Ceteri vero commiſſi ducibus Parnaſſum à dextra præſtringentes, ad templum quod eſt Delphis proceſſerunt; quicquid agri Phocenſis etiam hi nanciſcebantur, id omne fœdantes. nam & Panopenſium oppidum incenderunt, & Dauliorum, & Æolidarum. Ideo autem hâc ab aliis ſejuncti pergebant, ut direpto quod Delphis eſt templo, pecunias monſtrarent Xerxi regi; qui omnia quæ in eo templo erant memoratu digna, melius norat (ut ego audio) quam quæ in ædibus ſuis reliquerat; permultis aſſidue referentibus cum alia, tum præcipue Crœſi Halyattis filii donaria. Hoc Delphi quum audiſſent, in extremam prorſus devenere formidinem: qua attoniti, deum de ſacris opibus conſultarunt, numquid eas humi defoderent, an alium in locum tranſportarent. Et deus illis interdixit, ne moverent: ſe enim idoneum eſſe, qui rebus ſuis præſideret. His auditis Delphi de ſemetipſis curandum putaverunt, liberis uxoribuſque in Achaiam trajectis. Ipſorum plerique quidem vertices Parnaſſi ſuperaverunt, & ad Corycium antrum delati ſunt; quidam ad Amphiſſam Locridem ſe ſubduxerunt. Ita omnes Delphi urbem deſeruerunt, præter ſexaginta viros, ac prophetam. Poſtea vero quam barbari ſubeuntes appropinquabant, templumque cernebant, interim propheta cui nomen erat Aceratos, aſpicit ante delubrum ſacra arma propoſita è penetrali, ab intus exprompta, quæ nefas erat cuiquam mortalium con-

a Αἰολίδων. b MS. habet ταύτλῳ. c ἀπικέαζι.

Miracula Delphis visa, etiam partes montibus abruptæ oppressérunt Persas. Heroes Phylacus & Autonous. Græci ab Artemisio abeunt Salamina propter Peloponnensium inertiam.

ἐδεν. ὁ μὲν δὴ ἐκ Δελφῶν τοῖσι παρεῦσι μεμανέων τὸ τέρας. οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπείδὴ ἐγένοντο ἐπιγάμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἐπιγίνεταί σφι τέρεα ἔτι μείζονα ἢ πρὶν ἡωμένοις τέρεσι. θωύματα μὲν γὰρ ἐς τῶν πάρτα ἐστὶ, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανέωσι ἔξω προκείμενα ἐς νηός· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτοισι δεύτερα ἐπιγόμενα, κατὰ πάντων φασμάτων ἄξια θωυμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔσαν ἐπὶ τοῦτο ἐόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ ἀέρος κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτούς, κατέλαβον συχνοὺς σφέων· ἐκ δὲ τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης βοή τε ἐγένετο ἀλαλαγμός τε ἐγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων, φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνέπιπτε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγουσάς σφεας, ἐπικατιδάντες, ἀπέκτειναν πλῆθός τι αὐτῶν. οἱ δὲ ὑπολειφθέντες, ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ὡς πρὸς τούτοισι καὶ ἄλλα ὥρων θεῖα. δύο γὰρ ὁπλίτας μείζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν ἐσχηκότας, ἑπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. Τοὺς δύο δὲ τούτους Δελφοὶ λέγουσι ἐπιχωρίους ἥρωας εἶναι, Φυλάκου τε καὶ Αὐτόνοον· τῶν τὰ τεμένεα ἔστι καὶ τὸ ἱρόν· Φυλάκου μὲν, παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης, Αὐτονόου δὲ, πέλας τῆς Κασταλίης, ὑπὸ τῇ Ὑαμπείῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι, ἔτι καὶ ἐς ἡμέρας ἦσαν σῶοι, ἐν τῷ τεμένεϊ τῆς Προναίης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. τοσαῦτα μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται. Οἱ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, Ἀθηναίων δεηθέντων, ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νῆας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προεστεήκεσαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἐκπεζαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς· πρὸς δὲ, καὶ βουλεύσωνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσεσθαι. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἐμέλλον ποιήσεσθαι, ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους παρεσκευασμένους ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τὸν μὲν εὗρον ἔνδον ἰόντα, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, πολλοῦ τε ποιεύμενοι πρήσσειν, καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, πάντα

δὲ

contingere. quod ostentum Delphis qui aderant perrexit nunciatum. Ubi autem barbari urgentes venere ad fanum Minervæ quod est ante templum, tum vero etiam majora quam superius prodigia illis exhibita sunt. Nam & res hæc profecto valde miranda est, arma Martia sua sponte extra delubrum proposita apparuisse. Quod tamen secundo loco evenit, ex omnibus miraculis maxima est admiratione dignum. quum enim barbari ad sacellum Minervæ quod est ante templum, accederent, interea è cœlo fulmina in eos deciderunt; & à Parnasso duo abscissi vertices, magno cum fragore sunt devoluti, permultosque eorum interceperunt: atque ex ipso sacello Minervæ vociferatio jubilatioque ex-
38 titerunt. Quibus omnibus pariter ingruentibus, terror incussus est barbaris, ut fugæ se mandarent. Ea re cognita Delphi descendentes magnam eorum stragem edidere. Qui autem superfuere, recta ad Bœotos fugerunt: & qui ex eis redierunt, referebant (ut ego accipio) se præter ista etiam vidisse alia divina, duos armatos humana natura augustiores institisse sibi, cædem facien-
39 tes atque insequentes. Hos autem duos Delphi ajunt indigenas heroas esse, Phylacum & AUtonoum, quorum fana exstant circa sacellum: Phylaci quidem, secundum ipsam viam super ædem Minervæ: AUtonoi vero, prope Castaliam, sub Hyampeo vertice. Saxa autem quæ à Parnasso deciderunt, adhuc ad nostram usque memoriam salvæ erant in fano Minervæ protemplaris locata, ad quod per barbaros devoluta pervenere. Atque hic discessus à templo horum vi-
40 rorum fuit. Græcorum autem classis ab Artemisio profecta, rogatu Athenienſium ad Salaminem substitit. Quod ut facerent ideo rogaverant Athenienses, tum ut liberos atque uxores ex Attica subducerent; tum ut consultarent quid sibi agendum esset. Nam pro rebus quæ contigerant, consilium capturi erant, tanquam opinione fruſtrati: quippe qui quum putassent inventuros se Peloponnenses communiter ad excipiendum barbarum in Bœotia subsidentes, horum nihil invenerant, sed audiebant illos Isthmum ad Peloponnesum muro sepire, hoc plurimi facientes ut ipsi superessent, & istam obtinentes tutarentur, omissis

ce-

a γιγωμένοις. b MS. ἰσθὺ habet. c In MS. est παυδημὶ.

Athenæ evacuantur, etiam angue arcis custode digresso, quem colunt. Naves Peloponnesiorum ex Trœzene abeunt Salamina. Dorienses & Dryopes in Peloponneso.

δὲ ἀπέναι. ταῦτα πυθανόμενοι, ἔτω δὴ ϖερσεδεήσαν [a] σφέων αὐτῶν τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν, κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῷ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τὰς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ϖλεῖοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστελλαν, οἱ δὲ, ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ, ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὴ ταῦτα ὑϖεκθέσθαι, τῷ χρησηρίῳ τε βαλόμενοι [b] ὑϖηρετέειν, καὶ δὴ καὶ τόδε [c] εἵνεκα ϖᾶν ἤκιστα· λέγουσι οἱ Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τοῦ ἀκροϖόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγοντά τε ταῦτα, καὶ δὴ ὡς ἐόντι ὑϖομισίῃ ἀϖαρτελέουσι [d] ϖροτιθέντες. τὰ δὲ ὑϖομισίη, μελιτόεσσά ἐστι. αὐτὴ δὲ ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ ϖροθεν αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμωμένη, τότε ἴῳ ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τοῦ ἱρέος, μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ϖρότερον [e] ἐξέλιϖον τὴν πόλιν, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ὑϖολελοιϖυίης [f] τὴν ἀκρόϖολιν. ὡς δὲ σφι ϖάντα ὑϖεξέκειτο, ἔϖλωον ἐς τὸ στρατόϖεδον. Ἐϖεὶ δὲ οἱ ἀϖ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέχον τὰς νέας, συνέῤῥεε καὶ ὁ λοιϖὸς ϖυθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος. ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα ϖροθέρμως συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ ϖολλῷ ϖλείους νέες ἢ ἐϖ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀϖὸ ϖολίων ϖλειόνων. ναύαρχος μέν νυν ἐϖῆν οὗτος ὅϖερ ἐϖ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σϖαρτιήτης, ὁ μέντοι γένος οὐ βασιληίης ἐών. νέες δὲ ϖολλῷ ϖλείστας τε καὶ ἀρίστας ϖαρείχοντο Ἀθηναῖοι. Ἐστρατεύοντο δὲ οἵδε· ἐκ μὲν Πελοϖοννήσου Λακεδαιμόνιοι, ἑκκαίδεκα νῆας ϖαρεχόμενοι· Κορίνθιοι δὲ, τὸ αὐτὸ ϖλήρωμα ϖαρεχόμενοι τὸ καὶ ἐϖ' Ἀρτεμισίῳ· Σικυώνιοι δὲ, ϖεντεκαίδεκα ϖαρείχοντο νῆας· Ἐϖιδαύριοι δὲ, δέκα· Τροιζήνιοι δὲ, ϖέντε· Ἐρμιονέες δὲ, τρεῖς. ἐόντες ἔτοι, ϖλὴν Ἐρμιονέων, Δωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν [g] ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοϖίδος ὑστάτης ὁρμηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες, εἰσὶ Δρύοϖες, ἐόντες Ἡρακλέος τε καὶ Μηλιέων ἐκ τοῦ νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρης ἐξαναστάντες. ἔτοι μέν νυν Πελοϖοννησίων ἐστρατεύοντο. Οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἔξω ἠϖείρου, Ἀθηναῖοι μὲν, ϖρὸς ϖάντας τοὺς ἄλλους, ϖαρεχόμενοι νῆας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν μούνους· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ συνεναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι, διὰ τοιόνδε ϖρῆγμα [h]. ἀϖαλ-

ceteris. Hæc Athenienses quum audissent, ita socios obsecrarunt, ut ad Salaminem sisterent classem. Quo aliis ap- 41
pulsis, Athenienses in terram suam profecti, præconio edixerunt, ut qua quisque Athenienſium ratione posset servaret liberos atque domesticos. Ibi plurimi quidem Trœzenem miserunt, quidam in Æginam, nonnulli in Salaminem, pro se quisque properantes sua pignora exportare, & quod oraculo vellent obsecundare, & non minime propterea, quod Athenienses ajunt ingentem anguem arcis custodem in templo solitum obversari. Hæc & dicunt, & tanquam re vera esset, serpenti menstrua non cessant libamina proponere. Ea menstrua sunt placenta melle condita: quæ quum semper superioribus temporibus depasceretur, tunc illibata manserat. Id quum templi antistita indicasset, eo magis Athenienses eoque prius deseruere urbem, tanquam à dea etiam destituta arce. exportatis itaque rebus omnibus, ad castra navigaverunt. Posteaquam autem eos qui ab Artemisio 42
solverant, ad Salaminem substitisse auditum fuit, reliqui classiarii qui ad Trœzenem erant, eodem confluxere. nam ut in Pogonem Trœzeniorum portum coiretur erat edictum. ita multo plures contractæ sunt naves quam ad Artemisium decertaverant, & à pluribus civitatibus, eodem quo ad Artemisium duce, EUrybiade EUryclidæ filio, viro Spartiata, non tamen è genere regio: quarum multo plurimas atque optime navigantes præbebant Athenienses. Quæ 43
classis ex his constabat: Ex Peloponneso Lacedæmonii sedecim naves præstabant: Corinthii, totidem quot ad Artemisium præstiterant: Sicyonii, quindecim: Epidaurii, decem: Trœzenii, quinque: Hermionenses, tres. Hi Doricæ ac Macednæ gentis (Hermionensibus exceptis) ex Erineo & Pindo & Dryopide novissime profecti. nam Hermionenses Dryopes sunt, ab Hercule & Meliensibus è regione quæ Doris nunc vocatur, abducti. Hæ copiæ Peloponnensium erant. Eorum autem qui sunt in exterio- 44
re continente, Athenienses quidem pares omnibus aliis, præstabant naves centum octoginta soli; quippe quibus non adfuerunt in pugna ad Salaminem gesta Platæenses, ob hanc causſam: quod

quum

a ταῦτα δὴ πυθανόμενοι, ἔτω περιεδείσαντο. b χρησηρίῳ τε πειθόμενοι καὶ θυμέρμοι. c τόδε. d ὑπομισίῃ τελέουσι. e ταχύτερον. f MS. habet ἀπολελοιπυίης. g Μακεδονικόν. h τοιόνδε τι πρῆγμα.

Platæenſes abſuere ab prælio ad Salaminem, & qua occaſione. Recenſio Græcorum ex continente & inſulis, qui illic interfuere, varixque eorum origines.

quum Græci ab Artemiſio diſceſſerunt, ubi juxta Chalcidem appulſi fuere, Platæenſes exſcendentes in oppoſitam oram Bœotiæ, ad exportandos domeſticos converſi ſunt. ita dum in ſuis conſervandis occupantur, relicti fuere. Athenienſes autem ſub Pelaſgis eam quæ nunc Græcia nuncupatur tenentibus, Pelaſgi erant, Cranai nominati; ſub rege autem Cecrope, Cecropidæ ſunt vocati; Erechtheo autem adepto imperium, immutato nomine Athenienſes appellati: deinde Iones, ab Ione Xuthi filio, qui
45 dux extitit Athenienſis exercitus. Megarenſes autem tantundem copiarum, quantum ad Artemiſium, attulerunt: Ampraciotæ ſeptem cum navibus auxilio venerunt: Leucadii cum tribus, Dorica gens, & à Corintho oriunda.
46 Ex inſulanis autem Æginetæ triginta naves exhibuerunt: quibus aliæ quoque erant naves inſtructæ, ſed iis oram ſuam tutabantur: verum cum triginta omnino navibus ad navigationem optimis ad Salaminem dimicaverunt. Sunt autem Æginetæ Dorienſes, ab Epidauro, cui inſulæ nomen antea fuerat OEnone. Poſt Æginetas eaſdem quas ad Artemiſium viginti naves præbuere Chalcidenſes: & Eretrienſes, ſeptem. hi Iones ſunt. Dehinc autem Cii eaſdem præbuere, gens ab Athenienſibus Ionica. Naxii autem naves præbuere quatuor, qui quemadmodum & ceteri inſulani, à popularibus ad Medos miſſi erant, ſed illorum juſſa aſpernati, tranſiere ad Græcos, ſuaſu Democriti, viri inter cives illuſtris, & tunc trierarchi. Naxii autem Iones ſunt ab Athenienſibus ducentes originem. Styreenſes quoque eaſdem quas in Artemiſio naves præbuere. Cynthii unam omnino, & penteconterum. horum utrique Dryopes ſunt. Scriphii etiam & Siphnii & Melii fuere in partibus. hi enim ſoli ex inſulanis terram barbaro &
47 quam negaverunt. Intra Theſprotos iſti omnes & amnem Acherontem incolentes militabant. Siquidem Theſproti, ſunt contermini Ampraciotis ac Leucadiis, qui ex ultimis regionibus in militiam venerunt. Eorum autem qui extra hos habitant, ſoli fuere Crotoniatæ qui Græciæ periclitanti auxilium una navi tulere, cui præerat Phaullus, vir ter Pythiorum victor. Sunt autem Crotoni-
48 atæ genere Achæi. Et ceteri quidem ex hac

ἀπελλαζομένων τ̃ Ἑλλήνων ὑπὸ τ̃ Ἀρτεμισίῳ, ὡς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς τὸν περίοικον τ̃ Βοιωτίης χώρης, πρὸς ἐκκομιδὴν ἐτράποντο τ̃ οἰκετέων. ἔτοι μέν νυν τότε σώζοντες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ὑπὸ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων τὸν νῦν Ἑλλάδα καλεόμενον, ἔσαν Πελασγοὶ, ὀνομαζόμενοι Κραναοί· ὑπὸ δὲ Κέκροπ⟨ος⟩ βασιλῆ⟨ος⟩ ἐκλήθησαν [a] Κεκροπίδαι· ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθῆ⟨ος⟩ τὸν ἀρχὸν, Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν· Ἴων⟨ος⟩ δὲ τ̃ Ξούθου στρατάρχεω ἡγεομένου Ἀθηναίοισι, ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τὠυτὸ πλήρωμα παρείχοντο τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. Ἀμπρακιῶται δὲ, ἑπτὰ νέας ἔχοντες ἐπεβοήθησαν· Λευκάδιοι δὲ, τρεῖς, ἔθν⟨ος⟩ ἐόντες ἔτοι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. Νησιωτέων δὲ, Αἰγινῆται, τριήκοντα παρείχοντο. ἔσαν μέν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμέναι νέες· ἀλλὰ τ̃σι μὲν τὸν ἑωυτ̃ν ἐφύλασσον, τριήκοντα δὲ τ̃σι ἄριστα πλεούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναυμάχησαν. Αἰγινῆται δέ εἰσι Δωριέες, ἀπὸ Ἐπιδαύρου· τ̃ῇ δὲ νήσῳ πρότερον ὄνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας, Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχόμενοι, καὶ Ἐρετριέες τὰς ἑπτά· ἔτοι δὲ, Ἴωνές εἰσι. μετὰ δὲ, Κῖοι, τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθν⟨ος⟩ ἐὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηναίων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τὰς Μήδους ὑπὸ τ̃ πολιητέων, καταπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τ̃ ἐντολέων, ἀπίκατο ἐς τὰς Ἑλλήνας, Δημοκρίτου ἀνδρὸς τ̃ ἀστῶν δοκίμου, καὶ τότε τριηραρχέοντ⟨ος⟩· Νάξιοι δέ εἰσι Ἴωνες ἀπ' Ἀθηναίων γεγονότες. Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νῆας τάς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Κωθνιοι δὲ, μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἐόντες σφι ἀμφότεροι ἔτοι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο. ἔτοι γὰρ οὐκ ἔδοσαν μοῦνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχέροντ⟨ος⟩ ποταμοῦ, ἐστρατεύοντο. Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὁμορέοντες Ἀμπρακιώτῃσι καὶ Λευκαδίοισι· οἱ ἐξ ἐσχατέων χωρέων ἐστρατεύοντο. τ̃ δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκημένων, Κροτωνιήτ⟨ας⟩ μούνους ἔσαν οἱ ἐβοήθησαν [b] τ̃ῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, νηὶ μιῇ, τ̃ ἦρχε ἀνὴρ τρὶς πυθιονίκης, Φάυλλ⟨ος⟩· Κροτωνιῆται δὲ γέν⟨ος⟩ εἰσὶ Ἀχαιοί. Οἱ μέν νυν ἄλλοι,

a ἐπεκλήθησαν. b οἱ βοηθήσαντες.

Congressi ad Salaminem Græci dum consultant de loco prælii, ut plerique Isthmum præferrent, venit fama post crematas Thespiam & Platæam Athenas captas tertio mense ab discessu Hellespontii. Quales eas acceperit Xerxes.

τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο· Μήλιοι γὰρ, καὶ Σίφνιοι, καὶ Σερίφιοι, πεντηκοντέρους. Μήλιοι μὲν, γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαίμονος, δύο παρείχοντο· Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ' Ἀθηναίων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγίνετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολίων, ἐβουλεύοντο, προθέντος Εὐρυβιάδεω γνώμην, ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὁκῆ δοκέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί. ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀφεῖτο ἤδη, τὰ δὲ λοιπέων περὶ προετίθεε. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πολλαὶ συνεξέπιπτον, πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου· ἐπιλέγοντες τόνδε λόγον, ὡς, εἰ νικηθέωσι[a] τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες, πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμίη ἐπιφανήσεται· πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, ἐς τὰς ἑωυτῶν ἐξοίσοντες. Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων, ἐλήλυθε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ πάσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ δὴ Βοιωτῶν στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτέων ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ πάντα κενεὰ εὕρισκε. ἐνέπρησε γὰρ Θεσπιάς τε καὶ Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι σφι οὐκ ἐμήδιζον. Ἀπὸ γὰρ τῆς Βοιωτίδος ἐς Ἑλλήσποντον, ἔνθεν παρεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτὸν διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι· καὶ αἱρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους εὑρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ, καὶ πένητας ἀνθρώπους· οἳ φράξαμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι, ἠμύνοντο τοὺς ἐπιόντας· ἅμα μὲν οὐκ ἀσθενίης βίῳ οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα· πρὸς δὲ, αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον καὶ τὸ μαντήιον, καὶ ὑπὸ τὰς νῆας. Οἱ δὲ Πέρσαι ἱζόμενοι ἀπὶ τοῦ καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθου, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἄρρειον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τινόνδε· ὅκως συφεῖον περὶ τὰς οἰστοὺς περιθέντες ἄψειαν, ἐπὶ τοῦ ἐξ-

hac classe triremes præbuerunt: Melii autem & Siphnii & Seriphii quinquaginta remorum naves, Melii duas, Siphnii Seriphiique unam utrique: Melii, à Lacedæmone genus ducentes; Siphnii & Seriphii, ab Athenienſibus Iones. Summa navium, præter illas quinquaginta remorum, fuit trecentæ ſeptuaginta octo. Ut vero duces ex iis quas dixi urbibus ad Salaminem convenerunt, conſultabatur, EUrybiade referente, ut qui vellet ſententiam diceret, ubinam ex iis locis quibus ipſi potirentur, commodiſſimum videretur pugna navali decernere. jam enim Attica pro derelicta erat: itaque de ceteris deliberabatur. Pleræque igitur illorum ſententiæ in hoc congruebant, ut profecti ad Iſthmum ante Peloponneſum decertarent, hac videlicet ratione, quod, ſi male pugnaſſent, ad Salaminem quidem, obſeſſis ſibi in inſula nullum ſubſidium oſtendebatur; ad Iſthmum vero dabatur ad ſuos effugium. Hæc ratio quum à ducibus qui ex Peloponneſo erant redderetur, advenit quidam Athenienſis nunciatum, jam Atticam barbarum ingredi, eamque omnem igne vaſtare. nam copiæ quæ cum Xerxe erant, Bœotiam peragrantes, incenſa tum Theſpienſium, qui in Peloponneſum abſceſſerant, tum Platæenſium urbe, Athenas pervenerant, & omnia illa pervaſtabant. Ideo autem Theſpiam & Platæam incenderunt, quod à Thebanis acceperant illas civitates non ſentire cum Medis. A trajectu autem Helleſponti ex quo iter ingredi cœpere barbari, unum menſem trivere tranſeundo in Europam, tres alios dum in Atticam pervenere, Calliade ſummum Athenis magiſtratum gerente; urbemque deſertam cepere, paucis quibuſdam Athenienſibus in templo repertis, nec non quæſtoribus templi, & hominibus egenis, qui præſepta foribus atque lignis arce ſubeuntes arcebant: qui non exierant illinc ad Salaminem, ſimul præ inopia victus, ſimul opinione oraculi intellecti, quod reddiderat ipſis Pythia, murum ligneum inexpugnabilem fore: id interpretantes ex oraculo effugium eſſe, non naves. Hos Perſæ, caſtris ex adverſo arcis poſitis in colle, quem Martium collem Athenienſes vocant, hunc in modum obſederunt: Sagittas ſtupa circumdatas ubi incenderant, emit-

a ὡς τῷ νικηθέωσι.

Arx Attica capta, ubi maxime erat prærupta & hinc secura. Aglauros filia Cecropis ibi culta. Nuncius Susa missus. Superstitio Xerxis ex sacra olea cremata sed tamen fruticante.

mittebant in sepem. Athenienses, quanquam obsessi, & ad ultimum malorum deducti, etiam quum sepes prodidisset, tamen resistebant; ac ne verba quidem Pisistratidarum condicionem deditionis offerentium admittebant: & cum alia ad repugnandum excogitarunt, tum vero hoc, quod in barbaros portis subeuntes devolvebant saxa molaria: adeo ut Xerxes perdiu inops consilii fuerit,
53 quod eos expugnare non posset. Tandem ex difficultatibus accessus quidam apparuit barbaris. necesse enim erat, secundum oraculum, omnem Atticam quæ in continente est, subjici Persis. Igitur à fronte arcis, à tergo autem portarum & ascensus, qua parte nemo excubabat, quaque nemo credebat quempiam hominum ascensurum, hac parte, etsi loco prærupto, quidam ascenderunt, juxta templum Aglauri filiæ Cecropis. Quos ubi in arcem ascendisse viderunt Athenienses, partim è muro sese præcipitaverunt, atque extincti sunt, partim in ædem refugerunt. At Persæ qui ascenderant, primum ad portas contendunt, eisque patefactis supplices trucidant: atque ubi omnium stragem fecerunt, direpto templo arcem totam in-
54 cendunt. Athenis omnino Xerxes potitus, equitem nuncium Susa mittit Artabano nunciaturum felicitatem præsentem. Postero die quàm nuncium miserat, convocatis Athenienstum exulibus, expeditionis suæ comitibus, jussit ut conscensa arce hostias suo ritu immolarent: sive ita jusserit ex aliquo in somniis visu, sive religio ei fuerit objecta quod templum concremasset. Exules Athenienses id quod jussi erant exequuti
55 sunt. Cujus rei cur mentionem fecerim exponam: Est in arce hac, Erechthei (qui fertur fuisse terrigena) templum, in quo olea est & mare, ut apud Athenienses prædicatur, Neptuno & Minervæ in testimonium posita quod de regione decertassent. Hanc igitur oleam una cum cetero templo contigit ab barbaris exuri: quam Athenienses qui ab rege jussi erant rem divinam facere, altero ab incensione die quum in templum ascendissent, aspexerunt fruticasse, edito à stipite virgulto cubiti instar. Et hæc
56 quidem illi narraverunt. At Græci qui apud Salaminem erant, ubi nunciatum est, uti res circa Athenienstum arcem se ha-

ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι, ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον δὴ κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ δὴ φράγμα τοῦτο προδεδωκότος· οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδέων προτιφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο· ἀμυνόμενοι δὲ, ἄλλά τε ἀνεμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας, ἐλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥς τε ἐρρωγέα ὀπὶ χρόνον συχνὸν ἐπορθήσι ἐνέχεσθαι, ἐὰν δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν. Χρόνῳ δὲ ἐκ τῶν ἐόντων ἐφάνη δή τις ἔξοδος τοῖσι βαρβάροισι. ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεσπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ, δουλοῦσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθεν ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὄπισθεν δὲ τῶν πυλέων, καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ ἔκαστέ τις ἐφύλασσε, ὅτι ἂν ἤλπισε μήκιστα τῶν κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τοῦ Κέκροπος γηγενέος Ἀγλαύρου, καίτοιπερ ἀπικρήμνου ἐόντος καὶ χώρου. ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ὀπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω, καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφυγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες, πρῶτον μὲν ἐτραπόντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες, τοὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέσφαντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης, ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα, Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσαν σφι εὐπρηξίην. ὑστέρῃ δὲ πέμψας κήρυκα δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἑπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θύσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν· εἴτε δὴ ὧν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντελλόμενα. Τοῦ δὲ εἵνεκεν τυτέων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθῆος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι· τὸ λόγου παρ' Ἀθηναίων Ποσιδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης, μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθεῖσα ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, Ἀθηναῖοι οἱ ἦσαν ὑπὸ βασιλῆος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρὸν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. ἔστι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὡς σφι ἐξηγγέλθη ὡς εἶχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀ-

Captâ arce territi Græci volunt deserta Salamine ad Isthmum cedere, ni consilio Mnesiphili firmassent Eurybiadem Themistocles, cujus comitas in altercando & cautela non offendendi socios notatur.

κρόπολιν, ἐς τοῦτον δὴ δρυὸν ἀπικόντα, ὡς ἔνιοι τῶν στρατηγῶν ἀδέως κυρωθῆναι ἐόμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε τὰς νῆας ἐσεπίπτον, καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτέων ἐκυρώθη πρὸ τῆς Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν· νύξ τε ἐγένετο, καὶ οἱ ἀμφιλυθέντες ἐς τὸ συνέδριον, ἐσέβαινον ἐς τὰς νῆας. Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ὀπὶ τὴν νῆα, εἴρετο Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ, τι σφι εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὴν Ἰσθμὸν, καὶ περὶ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε, Οὔτ' ἄρα νῦν ἀπαίρωσι τὰς νῆας ἀπὸ Σαλαμῖνος, ὡς ἐν δημοσίῃ ἔτι παρὰ ναυμαχήσης. κατὰ γὰρ πόλιας ἕκαστοι περίψονται. καὶ ἤτε σφέας Εὐρυβιάδης καὶ χὴν δυνήσεται, ἤτε τις ἄνθρωπων ἄλλος, ὥστε μὴ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ' εἰ τις ἐστὶ μηχανὴ, ἴθι, καὶ πρῶτα διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἢν κως δυνῇ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὖτόθι μενέειν. Κάρτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέϊ ἤρεστε ἡ ὑποθήκη· καὶ ἐκδὺς πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος, ἦιε ὀπὶ τὴν νῆα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ, ἔφη θέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμίξαι. ὁ δὲ αὐτὸν ἐς τὴν νῆα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν εἴτε θέλοι. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παρεζόμενος οἱ καταλέγει πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ προσποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προσποιήσας· ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηίζων ἔκ τε τῆς νηὸς ἐκβῆναι τὸν Εὐρυβιάδεα [a], συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον. Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδεα προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς στρατηγοὺς, πολὺς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν πᾶσι λόγοισι, οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε, Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δὲ, ἀπολυόμενος, ἔφη, Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι στεφανοῦνται. Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδεα ἔλεγε σκαιῶν μὲν ἔτι ἐόντων τὸ πρότερον λεχθέντων, ὡς ἐπεὰν ἀπαίρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διασκήσοντα. (παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων, οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν) ὁ δὲ ἄλλα λόγια εἶχε, λέγων τάδε, Ἐν σοὶ νυῦν ἐστι σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πειθῇ ναυ-

haberent, eo perturbationis devenere, ut nonnulli è ducibus non expectarent, dum propositum negocium constitueretur, sed in naves irruerent, ac vela tollerent tanquam profecturi: ceterique qui relinquebantur, statuerent sibi ante Isthmum prœlio navali decernendum. Et quum nox adfuisset, digressi è concilio, naves conscenderunt. Ibi Themistoclem pergentem ad navem sciscitatur Mnesiphilus vir Atheniensis, quidnam ab ipsis decretum esset: & quum ab eo audisset decretum esse, ut ad Isthmum navigarent, & ante Peloponnesum dimicarent, Si isti, inquit, à Salamine proficiscantur, jam tu pro nulla adhuc patria dimicabis. ad suam enim quique patriam remeabunt: ut nec EUrybiades, nec alius hominum quispiam illos cohibere possit quominus copiæ dilabantur; Græciaque peribit consilii inopia. Quare siquid comminisci potes, perge, & quæ decreta sunt tenta disjicere, si forte possis EUrybiadem à sententia revocare, ut hic perstet. Themistocles, quum hæc admonita sibi admodum probarentur, nullo reddito responso ad EUrybiadæ navem perrexit. ubi hominem conveniens, ait velle se de negocio communi cum eo colloqui. Hunc ille in navem ingressum jubet loqui quæ vellet; cui Themistocles assidens, quæcunque à Mnesiphilo acceperat, tanquam à semetipso refert, & alia adjicit multa, donec EUrybiadem à sententia revocavit; persuasitque ut è navi prodiret, & duces ad concilium contraheret. Ii posteaquam congregati sunt, priusquam ad eos EUrybiades referret id cujus gratia ipsos coëgerat, Themistocles multis agebat verbis, prout magnopere expetebat. Quem interfatus Corinthiorum dux Adimantus Ocyti filius, Themistocles, inquit, in certaminibus ii qui ante tempus surgunt, colaphis cæduntur. Eum refellens Themistocles, At, inquit, qui domi relinquuntur, non coronantur. Comiter autem Corinthio quum respondisset, ad EUrybiadem conversus, nihil amplius eorum dicebat quæ dixerat prius, illos, posteaquam à Salamine profecti fuissent, dilapsuros: (præsentibus enim sociis, non putabat sibi decorum quempiam accusare) sed aliunde oratione sumpta, In te nunc, inquit, situm est servare Græciam, si mihi assentiens, na-

[a] Hæ voces τὸν Εὐρυβιάδεα non exstant in MS.

Diverſitas prælii prope Salaminem ab prælio prope Iſthmum. Indigna exprobratione irritatur Themiſtocles, ut Græcos, maxime Corinthios ſperneret. Patria ejus.

navale prœlium hîc manens facias, & non ab horum quibuſdam orantibus perſuaſus, claſſem ad Iſthmum retrahas. utrumque enim, quum audieris, inter ſe comparato. Si ad Iſthmum confliges, in patenti pelago dimicabis, ubi nobis minimum expedit, naves habentibus & graviores & numero inferiores. Ex quo, etiam ſi in aliis feliciter nobis omnia ſint eventura, tamen amittes Salaminem & Megara & Æginam. nam illorum navales vires una comitabitur ſuus pedeſter exercitus. atque ita tu eos in Peloponneſum duces, omnemque Græciam diſcrimini
2 objicies. Sin autem id feceris quod ſuadeo, hæc in eo reperies commoda: Primum ſi in arcto conflixerimus, paucæ naves cum multis, profecto ſi probabilia ex bello contingent, multo ſuperiores erimus: quoniam in arcto pugnare, pro nobis eſt; in ſpatioſo, pro illis. Præterea Salamis ſervatur, ubi noſtri nunc liberi collocati ſunt & uxores. Eſt in his & aliud in quod etiam præcipue incumbitis; hîc manens ſimiliter pro Peloponneſo pugnabis, perinde ac ad Iſthmum: neque illos,
3 ſi ſapis, ad Peloponneſum duces. Quod ſi id quod ſpero continget, ut claſſe vincamus, barbari neque ad Iſthmum nobis aderunt, neque longius ab Attica procedent, ſed nullo ordine abeunt; & nobis lucrifaciemus quæ ſervaverimus, Megara, Æginamque, atque Salaminem, in qua etiam nobis oraculum dicit hoſtibus fore ſuperiores. Conſentanea equidem rationi deliberantibus, ut plurimum ſolent evenire: ſecus facientibus ne deus quidem ſolet velle accedere ad humanas ſententi-
61 tias. Hæc dicentem Themiſtoclem rurſus interpellabat Corinthius Adimantus, jubens ſilere eum, cui patria non eſſet; quin etiam EUrybiadem non ſinens ex viri extorris ſententia decernere, & ita demum id permittere, quum urbem Themiſtocles habuiſſet: videlicet hæc exprobrans, quod Athenæ captæ eſſent, tenerenturque ab hoſte. Tunc Themiſtocles, & illi & Corinthiis multa ingerens probra, ratione oſtendit, ſibi eſſe & ſolum, & urbem majorem quam illis, quamdiu naves ducentæ ipſis adeſſent ſociis navalibus ac militibus armatæ, quas nulli Græcorum invadentes poſ-
62 ſent depellere. Hæc quum ſermone ſignificaſſet, ad EUrybiadem tranſiens, majori cum acrimonia loquebatur, inquiens,

„ναυμαχίαν αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πρὸ-
„μενος τοῖσι λέγουσι, ἀναζεύξης πρὸς
„τὸ Ἰσθμὸν τὰς νῆας. ἀντίξοοι γὰρ ἑκάτερον, ἀ-
„κύσας. πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων, ἐν
„πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, ἐς ὃ ἡ-
„κιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι, νῆας ἔχουσι βαρυ-
„τέρας, καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας [a]. τῶν δὲ, ὅπο-
„λέσεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν,
„ἥπερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ
„τῷ ναυτικῷ στρατῷ αὐτίων ἕψεται καὶ ὁ πε-
„ζὸς στρατός [b]. καὶ ἔτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ
„τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ
„Ἑλλάδι. ἢν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω πίῃς [c], τοσοῖσδε
„ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὑρήσεις. πρῶτα μὲν, ἐν στε-
„νῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγῃσι πρὸς πολλὰς
„ἢν τὰ οἰκότα ἐκ τῆς πολέμου ἐκβαίνῃ, πολλὸν
„κρατήσομεν. τὸ γὰρ ἐν στενῷ ναυμαχέειν, πρὸς
„ἡμέων ἐστὶ· ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ, πρὸς ἐκείνων.
„αὖτις δὴ, Σαλαμὶς προσγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν
„ὑποκέκριται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὴν
„καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τῆς καὶ προέχεσθε
„μάλιστα ὁμοίως [d] αὐτοῦ τε μένων, πρὸ ναυμα-
„χίης Πελοποννήσου, καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ· ἐ-
„δὲ σφέας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν
„Πελοπόννησον. ἢν δέ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω
„γένηται, καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσὶ, ἔστι ἡμῖν
„ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι, ἔστε πρὸ-
„σόμενα ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς· ἀπάσῃ τε ἤδη νῦ
„κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν πρόσω
„καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν τὰ λόγιόν ἐστι
„τὰ ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νῦν
„βουλευομένοισι ἀνθρώποισι, ὡς τοιαῦτα ἐθέ-
„λει γίνεσθαι· μὴ οἰκότα δὲ βουλευομένοισι, οὐκ
„ἐθέλει ἐθέλει ὁ θεὸς παρέχεσθαι πρὸς τὰς ἀνθρω-
„πίνας γνώμας. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος,
αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπιφέρεται, σι-
γᾶν τε κελεύων τὸν μὴ ἔστι πατρὶς, καὶ Εὐρυ-
βιάδῃ οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἄπολι ἀνδρί· πό-
λιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον, ἔτω συμ-
βουλεύειν γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προσέ-
φερε, ὅτι ἠλώκεσάν τε καὶ ἁλίσκοντο αἱ Ἀθῆ-
ναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κείνου τε καὶ τοὺς
Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε· ἑωυτοῖσί
τε ἐδήλου λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων
ἥπερ κείνοισι, οἵς τ' ἂν διηκόσιαι νῆες σφι ἕωσι
πεπληρωμέναι. ἑξακοσίων γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἁπι-
όντας ἀποκρέεσθαι. Σημαίνων ἦ ταῦτα τῷ λόγῳ,
διεβαίνε ἐς Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον ἐπιστραμ-

a ἐλάσσονας. b πεζός. c ποιήσῃς. d ἦ καὶ ἀθεμίστως μάλιστα χρεών· ὁμοίως.

Minatur, ni pugna ad Salaminem fiat, se cum suis petiturum Sirin Italicam. Decernitur manere ad Salaminem. Terræ motus. Pietas erga Æacidas. Miraculum ex pulvere excitatum.

„μένα, Σὺ εἰ μενέεις αὐτὸς, ϗ μένων ἔσεαι „ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὸν Ἑλ„λάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν ἔχ πολέμου φέρουσι αἱ „νῆες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσῃς, „ἡμεῖς μὲν ὡς ἔχομεν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας, „κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡ„μετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, ϗ τὰ λόγια „λέγει, ὑπ' ἡμέων αὐτὴν [a] δέειν κλιθῆναι· ὑ„μεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε [b] μοιρωθέντες, με„μνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων. Ταῦτα δὲ Θεμιστο-
κλέϊ λέγοντι, ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δο-
κέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους, ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀπολίπωσι, ἢν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀγάγῃ τὰς νῆας. ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθη-
ναίων, οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. τού-
των δὲ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας ναυ-
μαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα, ἔπε-
σι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεί τε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες· ἡμέρη τε ἐγίνετο, ϗ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγέ-
ετο ἔν τε τῇ γῇ ϗ τῇ θαλάσσῃ. ἐδόξε δὲ σφι εὐ-
ξασθαι τοῖσι θεοῖσι, ϗ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰ-
ακίδας συμμάχους. ὡς δὲ σφι ἔδοξε, ϗ ἐποίευν ταῦτα. εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε ϗ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο· ὀπὶ δὲ Αἰακὸν ἐς τοὺς ἄλλους Αἰα-
κίδας νῆα ἀπέστελλον [c] ἐς Αἴγιναν. Ἔφη δὲ Δι-
καῖος ὁ Θεοκύδεος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυ-
γάς τε ἐὼν ϗδὰ Μήδοισι λόγιμος νομιζόμενος τῶν
τ' ἀρχόντων, ἐπεί τε ἐκράτησε ἡ Ἀττικὴ χώρη ὑπὸ
πεζοῦ στρατοῦ ϗ ξέρξεω, ἐόντι ἐρήμῳ Ἀθηναίων,
τυχεῖν τότε ἐὼν ἅμα Δημαρήτῳ τῷ Λακεδαιμο-
νίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ· ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν [d]
χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσῖνος, ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κε [e] τρισμυρίων· ἀποθωϋμάζειν τέ σφεας τὸν
κονιορτὸν, ὅτεόν κου εἴη ἀνθρώπων, ϗ τοῦτο
τε φωνῆς ἀκοῦσαι, καί οἱ φανῆναι τὸν φωνὸν
εἶναι τὸν μυστικὸν Ἴακχον. εἶναι δ' αὐδήμονα τὸν
ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσῖνι γινομένων τὸν Δημάρητον·
εἰρωτᾶν τε αὐτὸν ὅ, τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο.
„αὐτὸς δὲ εἶπαι, Δημάρητε, σοὶ ἔστι ὄκως ὑ
„μεγάλα τι σὺν ἔσαι τῇ βασιλῆϊ στρατῷ. πά-
„σι γὰρ ἀρίδηλα, ἐρήμου ἐόντος τοῦ Ἀττικοῦ, ὅτι
„θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπ' Ἐλευσῖνος ἰὸν ἐς
„πομπεῖον Ἀθηναίοισί τε ϗ τοῖσι ξυμμάχοισι.
„ϗ ἢν μέν γε κατασκήψῃ ἐς τὸν Πελοποννησον,
„κίνδυνος αὖτις τε βασιλέϊ ϗ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν
„τῇ ἠπείρῳ ἔσαι· ἢν δὲ ὀπὶ τὰς νῆας τραπηται
„τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν κινδυνεύσῃ βα-

ens, Tu vero si hîc manes, vir eris egregius: sin minus, Græciæ eversor. totum enim belli momentum nobis naves sustinent. Sed mihi crede, nisi hoc feceris, nos, prout sumus, ubi domesticos receperimus, profecturos ad Sirin quæ est in Italia, & ab prisco tempore nostra ea fuit; & quam, ut oracula ajunt, à nobis condi oportet. Vos autem talibus sociis destituti meorum verborum reminiscemini. Hæc dicente 63
Themistocle EUrybiades edocebatur: & ob id edocebatur, ut mihi videtur, quod maxime formidabat ne si ad Isthmum classem eduxisset, ab Athenien-sibus desereretur: quibus deserentibus, jam reliqui non essent in pugnando hostibus pares. Ita sententiam eam probavit, ut illic permanentes, pugna navali decernerent. Quod ubi EUrybiadi placuit, ii 64
qui altercationibus velitati fuerant circa Salaminem, quum illic sese apparerent tanquam prœlium navale facturi, dies illuxit: & simul oriente sole extitit terræ & maris motus; propter quod visum est votum diis faciendum, & ut Æacidas in auxilium invocarent. Decretum factumque. Nam post omnibus diis vota nuncupata, illinc è Salamine & Ajacem & Telamonem invocaverunt, navemque ad Æacum & alios Æacidas Æginam miserunt. 65
Narrabat autem Dicæus Theocydis filius, vir Athenien-sis, atque exul, & apud Medos factus illustris, per id tempus quo Attica regio Athenien-sibus desolata, à pedestri Xerxis exercitu vastabatur, se forte fuisse una cum Demarato Lacedæmonio apud campum Thriasium, vidisseque pulverem triginta ferme millium virorum procedentem ab Eleusine: & quum demirarentur quorumnam hominum esset ille pulvis, statim se audisse vocem, quæ vox ipsi videretur Iacchus mysticus: & Demaratum (ut qui esset sacrorum quæ fierent in Eleusine ignarus) interrogasse quidnam esset quod ita sonaret? seque dixisse, Demarate, non aberit quin grandis aliqua clades contingat regis copiis. Hoc enim palam est, quum Attica sit desolata, numen ab Eleusine resonans, venire auxilio Athenien-sibus ac sociis: & siquidem in Peloponnesum incumbat, periculum ipsi regi erit, ejusque copiis quæ sunt in continente: sin ad classem, quæ ad Salaminem est, vertatur, periculum adibit rex, ne nauticum ami-

a αὐτίων. b τοιούτων. c ἀπέστελλον. d ἰδεῖν κονιορτὸν. e μάλιστά κε.

Demarati utilis commendatio silentii. Ad Phalerum venerunt Persæ integris copiis ob nova supplementa Græcorum, qui ab eis stabant. Ibi consilium de bello habitum. Pariorum pravitas.

amittat exercitum. Hæc autem solennia Athenienses quotannis celebrant Cereri atque Proserpinæ; & his sacris quicunque vult etiam aliorum Græcorum initiatur: & vocem quam audis, in hoc festo per Iacchum emittunt. Ad hæc dixisse Demaratum, Sile, neve alteri cuiquam hunc sermonem dixeris. nam si ad regem referantur hæc verba, capite plecteris, ut nec ego te nec alius quispiam hominum queat eripere. quamobrem tene silentium. hæc autem expeditio diis curæ erit. Hoc quidem Demaratum admonuisse. Ex illo autem pulvere ac voce coiisse nubem, eamque in sublime eductam, Salaminem versus ad Græcorum exercitum fuisse delatam. Ita ipsos didicisse nauticas Xerxis copias esse perituras. Hæc Dicæus Theocydis filius referebat, Demaratum atque alios testes citans. Classiariæ autem Xerxis copiæ, ubi conspecta strage Laconum ex Trachine in Histiæam trajecerunt, triduum illic moratæ, per EUripum navigabant, & intra totidem dies ad Phalerum præsto fuerunt. Nec vero minore (ut mihi videtur) numero, vel qui terra venerunt vel qui navibus, Athenas invaserunt, quam quum ad Sepiadem atque Thermopylas accesserunt. nam in supplementum eorum qui aut tempestate, aut ad Thermopylas, aut in navalibus ad Artemisium præliis interierunt, hos substituam qui nondum regem tunc sequebantur, Melienses, Dorienses, Locros, Bœotos, qui cum omni copia advenerunt, exceptis Thespiensibus & Platæensibus: nec non Carystios, Andrios, Tenios, ac ceteros omnes insulanos, præter quinque civitates, quarum nomina superius commemoravimus. nam quo magis penetrabat intro in Græciam Perses, eo plures eum nationes sequebantur. Qui omnes, exceptis Pariis, postquam Athenas venere, & ad Phalerum, (Parii autem in Cythno relicti, quo bellum caderet expectabant) ceteri ergo ut venerunt ad Phalerum, ibi Xerxes ipse ad classem descendit, animo cœtum classiariorum adeundi, & audiendi sententias. Eo profectus ubi præsedit, assidentibus qui accitu ejus ex navibus aderant, suæ quibusque gentis tyrannis ac ordinum ductoribus, ut cuique rex honorem dederat; quorum primus erat Sidonius rex, tum Tyrius, deinceps alii. Sic ubi deinceps

66

67

,, βασιλεὺς ἀποβαλέειν. τὴν δ' ὀρτὴν ταύτην ἄ-
,, γουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ μητρὶ καὶ τῇ
,, κόρῃ [a], καὶ αὐτέων τε ὁ βυλόμενος καὶ τῶν ἄλλων
,, Ἑλλήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τὴν ἀκούεις,
,, ἐν ταύτῃ τῇ ὀρτῇ ἰακχάζουσι. τοῖς ταῦτα εἰ-
,, πὼν Δημάρητον, Σίγα τε καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λό-
,, γον τοῦτον εἴπῃς. ἢν γάρ τοι ἐς βασιλέα ἀνε-
,, νειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφα-
,, λήν· καί σε οὔτε ἐγὼ δυνήσομαι ῥύσασθαι, οὔτ'
,, ἄλλος ἀνθρώπων οὐδείς. ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος. θεὸς
,, δὴ σοὶ ταύτης τῆσδε θεοῖσι μελήσει. τὰ μὲν δὴ ταῦτα
ὡς ἐγένετο. ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς νέφος
μέγα, καὶ μεταρσιωθὲν, φέρεσθαι δοκὶ Σα-
λαμῖνος, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. ὡς
δὲ αὐτὸς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπο-
λέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος
ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καλεσά-
μενος. Οἱ δὲ ἐς τὸ Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν
παχθέντες, ἐπείτε ἐκ Τρηχῖνος θεησάμενοι τὸ
τρῶμα τὸ Λακωνικὸν, διεβήσαν ἐς τὴν Ἱστιαίην,
ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς, ἔπλωον δι' Εὐρίπου, καὶ
ἐν ἑπτὰ σι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ· ὡς
μὲν ἐμοὶ δοκέειν [b], οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀρι-
θμὸν, ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατά τε ἤπει-
ρον καὶ τῇσι νησὶ ἀπικόμενοι, ἢ ἐπεί τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀνέλῃσω γὰρ τοῖ-
σί τε ὑστέρῳ ἐν χρόνῳ αὐτέων ἀπολομένοισι, καὶ
τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι, καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ
ναυμαχήσασι, τοῦσδε τοὺς τότε ἔπομένους βα-
σιλεῖ, Μηλιέας, καὶ Δωριέας, καὶ Λοκροὺς, καὶ
Βοιωτοὺς, πασσυδίῃ ἑπομένους, πλὴν Θεσπιέων
τε καὶ Πλαταιέων· καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ
Ἀνδρίους, καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας
πάντας· πλὴν τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπεμνήσθημεν [c]
πρότερον τὰ ὀνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προσέσυνε
ἐσωτέρω τὴν Ἑλλάδα ὁ Πέρσης, τοσούτῳ πλέω
ἔθνεα οἱ εἵπετο. Ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο [d] ἐς τὰς Ἀ-
θήνας πάντες ὅτοι πλὴν [e] Παρίων· Πάριοι δὲ
ὑπολιφθέντες ἐν Κύθνῳ, ἐκαραδόκεον τὸν πο-
λεμον τῇ ἀποβήσεται· οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἀπίκοντο
ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατίζει αὐτὸς Ξέρξης
ἐπὶ τὰς νῆας, ἐθέλων σφι συμμίξαι τε καὶ
πυθέσθαι τῶν ἐπιτηδεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ
ἀπικόμενος ἵζετο, παρῆσαν μετάπεμπτοι οἱ
τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρ-
χοι ἀπὸ τῶν νηῶν, καὶ ἵζοντο, ὡς σφι βασι-
λεὺς ἑκάστῳ τιμὴν ἐδεδώκεε· πρῶτος μὲν, ὁ
Σιδώνιος βασιλεύς· μετὰ δὲ, ὁ Τύριος· ἐπὶ δὲ,
ὡς ἄλλοι.

ceps

a MS. legit κόρῃ. b δοκέω. c ἐπιμνήσθη. d ἀπικέσθη. e πάντες, πλὴ.

Plerique suadent pugnare, Artemisia dissuadet, certas producens causas.

ὦλλοι. ὡς δὴ κόσμῳ ἐπεξῆς ἵζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον, ἠρώτα, ἀποπειρώμενος ἑκάστου, εἰ ναυμαχίῃ σιοῖντο [a]. Ἐπεὶ δὲ περιὼν ἠρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ Σιδωνίου, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τοῦτο γνώμην ἐξέφερον, κελεύοντες ναυμαχίῃ σιέεσθαι. Ἀρτεμισίη δὲ τάδε ἔφη, Εἰπέ μοι [b] φὸς βασιλῆα, Μαρδόνιε, ὡς ἐγὼ τάδε λέγω, ὅτε κατίζη γνωμένη [c] ἐν τῇσι ναυμαχήσι τῇσι φὸς Εὐβοίῃ, ὅτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένη [d], δέσποτα. τίνὼ δὴ ἔσαν γνώμιμα μοι δίκαιόν ἐσιν ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καίτοι τάδε λέγω, φείδεσθαι τῶν νηῶν, μηδὲ ναυμαχίῃ σιέειν. τοὶ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτόν εἰσι κατὰ γῆν μάχεσθαι, ὅσον ἄνδρες γυναικῶν. τί δὴ πάντως δεῖ σε ναυμαχήσι ἀνακινδυνεύειν; σὺ μὲν τὰς Ἀθήνας, τὸ περ εἵνεκα ὡρμήθης στρατεύεαι; ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἴσασι οὐδείς· οἱ δὲ τοι ἀντίσησαν, ἀπήλλαξαν ἅτε ὡς ἐκείνοις ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀνταπολέμων πρήγματα, τάδε φράσω· ἢν μὲν μὴ ἐπάρχῃς ναυμαχίῃ σιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νῆας αὐτοῦ ἔχῃς φὸς γῇ μένων, ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας. ἢ γὰρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσὶ τοι ἀντίσχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφέας διασκεδάσεις κατὰ δὴ πόλις ἑκάστοι φεύξονται· ἅτε γὰρ οὔτω φάσὶ σφίσι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὅτε αὐτὸς οἰκὸς, ἢν σὺ ὀλίγῃ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύνῃς τὸ πεζὸν στρατὸν, ἀτρεμέειν τὰς ἐκεῖθεν αὐτέων ἥκοντας· οὐδέ σφι μελήσει φὸς τὸ Ἀθηναίων ναυμαχέειν. ἢν δὲ αὐτίκα ἐπάρχῃς ναυμαχῆσαι, δειμαίνω μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς, τὸ πεζὸν φοσδηλήσῃ [f]. φὸς δὲ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βάλεο [g], ὡς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι, χρηστοί. σὺ δὲ ἐόντα ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων, κακοὶ δοῦλοί εἰσι· οἱ ἐν συμμάχων λόγῳ λέγοντες εἶναι, ἐόντες Αἰγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι, καὶ Κίλικες, καὶ Πάμφυλοι, τοῦ ὄφελός ἐστι οὐδέν. Ταῦτα λεγούσης φὸς Μαρδόνιον, ὅσοι μὲν ἦσαν εὔνοοι τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους, ὡς κακόν τι πάσομένης φὸς βασιλῆα, ὅτι οὐκ ἐᾷ ναυμαχίῃ σιέειν· οἱ δὲ ἀγαμένοί τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης [h] ὑπὸ πάντων τοῦ συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀναχρήσι,

ceps ordine consederunt, misit ad eos Mardonium tentandi gratia, sciscitatum singulos, an prœlium navale facerent. Postea quam Mardonius à Sidonio exorsus, singulos circumiens interrogavit, ceteri quidem eandem dixere sententiam, jubentes fieri prœlium: Artemisia vero, Hæc, inquit, Mardonie, regi referas me dicere, quæ in prœliis ad EUbœam gestis non ignaviſſima extiti, neque minima ostendi, domine. Sententiam vero quam habeo, æquum est me proferre quæ in rem tuam maxime esse sentio. Itaque hoc tibi suadeo, ut navibus parcas, nec prœlium navale facias; illi enim viri tanto sunt tuis viris in mari præstantiores, quanto feminis viri. Quid vero necesse habes omnino venire in discrimen pugnæ navalis? nonne Athenas habes, quarum gratia expeditionem sumsisti? nonne reliquam Græciam? ac nemo tibi obsistit. Qui tibi obsistebant, ita summoti sunt ut eos decebat. Quo autem ego exituras hostium res arbitror, id exponam: Si non instabis pugnæ navali committendæ, sed classem perges hic continere ad terram, aut etiam tendere in Peloponnesum, tunc tibi, domine, succedent ea quorum gratia venisti. neque enim diu tibi resistere Græci possunt, sed illos dissipes, & ad suas quique urbes defugient; quoniam neque commeatus est eis in hac insula, ut ego audio, neque, si tu in Peloponnesum pedestres copias duces, hîc eos credibile est perstituros qui illinc huc advenerunt, neque de pugna pro Athenienſibus facienda curaturos. At si pugnam navalem gerere approperabis, vereor ne copiæ nauticæ male re gesta insuper pedestribus sint exitio. Præterea hoc etiam, rex, in animum demitte: usu venire, ut bonis quidem hominibus mali servi sint, malis autem boni. Ideoque tibi (qui virorum omnium es optimus) servi sunt mali, qui numero sociorum censentur, Ægyptii, Cyprii, Cilices, Pamphyli, è quibus nulla utilitas est. Hæc loquente Artemisia, quicunque ei bene volebant, noxiam illi rebantur suam orationem, tanquam aliquid mali passuræ ab rege, quem vetaret pugnam facere navalem: at ii qui male consultum illi volebant invidebantque, utpote cui inter primos sociorum omnium honos haberetur, gaudebant ejus sententia,

a ποιεῖσθαι. b MS. habet εἰπεῖν μοι. c MS. habet καιόμενα χρηματίζω. d MS. ἀποδεξαμένη. e Ἀφασκεδάσεις. f φοσδηλήσῃ. g βαλεῦ. h τεθυμημένης.

Manet tamen Xerxes in consilio pugnæ ineundæ, nocte tunc diem eximente, quando Græcis anxiis de patria, exercitus terrestris tendit in Peloponnesum, Græcis iter obstruentibus, & quibusnam?

κείσι, ὡς ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ ἢ ἀνέωγε ἰσχήσαν αἱ γνῶμαι ἐς Ξέρξεα, κάρτα τε ἤδη τῇ γνώμῃ ἡσθῆ τῇ Ἀρτεμισίης· καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σωφρονέειν, τότε πολλῷ μᾶλλον αἶνεε. ὅμως ἢ τοῖσι πολέοισι πειθαρχέειν ἐκέλευε, τάδε καταδόξας· τοὺς μὲν Εὐβοίης σφέας ἐθελοκακέειν, ὡς ἐν παρεόντι αὐτέ, τότε ἢ αὐτὸς παρεσκεύασε θέσθαι ναυμαχέοντας. Ἐπεὶ ἢ παρήγγελλον ἀναπλώειν, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκέλησαν Δαναοὶ κατ' ἡσυχίην. τότε μέν νυν οὐκ ἐξέργησε σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιέεσθαι. νὺξ γὰρ ἐπεγένετο. οἱ ἢ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς ἢ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἧκιστα ἢ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρώδεον ἢ, ἔτι αὐτοῦ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι, ὑστέρῃ γῆς τῇ Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν· νικηθέντες τε, ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον. Τῶν ἢ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τὰ ἀμφὶ Λεωνίδεω ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνεβαμόνθησαν ἐκ τῶν πολίων, ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰόντες. καὶ σφι ἐπὶ τοῦ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, ᾠκοδόμεον ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος· ἅτε δὴ ἐόντων μυριάδεων πολλέων, καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἠνύετο τὸ ἔργον. καὶ γὰρ λίθοι, καὶ πλίνθοι [b], καὶ ξύλα, καὶ Φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφέροντο, καὶ ἐλίνυον ἐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, ἔτε νυκτὸς, ἔτε ἡμέρης. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ, οἵδε ἦσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε, καὶ Ἀρκάδες πάντες, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Τροιζήνιοι, καὶ Ἑρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βοηθήσαντες, καὶ ὑστεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε ἐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη. οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα τέσσερα· τετρῶν δὲ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα ἐόντα, κατὰ χώρην ἱδρυται· νῦν τε καὶ πάλαι οἴκεον, Ἀρκάδες καὶ Κυνόσουροι. ἓν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαϊκὸν, οὐκ μέν Πελο-

Manet tamen Xerxes in consilio pugnæ ineundæ, nocte tunc diem eximente, quando Græcis anxiis de patria, exercitus terrestris tendit in Peloponnesum, Græcis iter obstruentibus, & quibusnam?

tia, tanquam perituræ. Sed Xerxes, postquam ad eum sunt relatæ sententiæ, magnopere delectatus est Artemisiæ sententia; & quum jam antea seriam esse sensisset, tunc multo impensius laudavit. Nihilominus ut pluribus staretur jussit, ratus ad EUbœam suos sponte male pugnasse, quod videlicet ipse abfuisset: itaque constituit spectaculo pu-
70 gnæ navalis interesse. Classiarii, ubi nunciatum est illinc esse solvendum, classem Salaminem versus ducunt, & per ocium in aciem sunt digesti. Sed quum eos dies defecisset quominus prœlium committerent, (nox enim supervenit) in posterum diem sese instruebant: quum interim Græcos metus formidoque cepit, cum alios, tum vero non minime Peloponnenses, quod ipsi desidentes in Salamine, pro Athenienssium terra essent certaturi: qui si superarentur, in insula deprehensi forent obsidendi, sua
71 terra sine præsidio relicta. Per eandem noctem pedester exercitus barbarorum contendebat in Peloponnesum: quanquam cuncta quæ poterant excogitata erant, ne barbari per continentem ingrederentur. Nam ubi Leonidem cum suis apud Thermopylas occubuisse accepere Peloponnenses, celerrime ex urbibus concursu facto, Isthmum insederunt, duce Cleombroto Anaxandridæ filio, Leonidæ fratre. Ibi considentes, primum viam Scironidem obstruxerunt; deinde consilio inito Isthmum muro inædificabant, opusque perficiebant, quippe nemine (quum tot millia virorum essent) cessante. nam & lapides & lateres & ligna, & cistas sabulo plenas afferebant, nullo temporis momento opus intermittentes, neque diurno neque nocturno.
72 Hi autem è Græcis fuerunt qui ad Isthmum auxilio cum omni copia venerunt: Lacedæmonii, & Arcades omnes, & Elei, & Corinthii, & Sicyonii, & Epidaurii, & Phliasii, & Trœzenii, & Hermionenses. Hi fuerunt qui quidem auxilio venerunt, metuentes periclitanti Græciæ. Ceteris enim Peloponnensibus id nihil admodum curæ erat, & O-
73 lympia jam & Carnia præterierant. Incolunt autem Peloponnesum gentes septem, quarum duæ indigenæ eundem quem habitarunt olim locum nunc habitant, Arcades & Cynurii: una, Achaica, quæ nunquam illa quidem è Pelo-

pon-

a ἰσθμίῳ. b Hæ duæ voces καὶ πλίνθοι absunt ab MS.

Peloponnenſium vti gentes earumque origines. Græca claſſis etiam vult illuc tendere, ſed impedivit Themiſtocles, cujus memorandum ſtrategema.

πεννήσῳ σὺκ ἐξεχώρησε, σὺκ μέντοι τῆς ἑωϋτῶν· οἰκέϝ δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τ' ἑπτὰ, πίσσερα ἐπήλυδά ἐστι, Δωριέες τε & Αἰτωλοὶ, καὶ Δρύοπες, καὶ Λήμνιοι. καὶ[a] Δωριέων μὲν, πολλαί τε & δόκιμοι πόλιες· Αἰτωλῶν δὲ Ἦλις μούνη· Δρυόπων δὲ, Ἑρμίων τε[b], καὶ Ἀσίνη ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ· Λημνίων δὲ, Παρωρεῆται πάντες. οἱ δὲ Κυνέριοι αὐτόχθονες ἐόντες, δοκέουσι μοῦνοι εἶναι Ἴωνες. ἐκδεδωρίευνται δὲ, ὑπό τε Ἀργείων ἐρχόμενοι, καὶ ϝ χρόνῳ ἐόντες Ὀρνεᾶται[c], καὶ οἱ περίοικοι. τουτέων ὦν τ' ἑπτὰ ἐθνέων αἱ λοιπαὶ πόλιες πάρεξ τῶν κατέλεξα, σὺκ ϝ μέσῳ σκατίαρο· εἰ δὲ ἐλαθέρως ἔξεστι εἰπεῖν, σὺκ ϝ μέσῳ κατήμενοι, ἐμήδιζον. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, τοιούτῳ πόνῳ συνέσχοσαν, ἅτε περὶ ϝ παντὸς ἤδη θρόμῳ θέοντες, καὶ τῇσι νηυσὶ σὺκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες[d], ὁμοίως ταῦτα πυνθανόμενοι, ἀρρώδεον, σὺκ ὑπὲρ περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ· ἕως μὲν δὴ αὐτέων ἀνὴρ ἀνδρὶ παρεσὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶυμα ποιεύμενοι[e] τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβελίην· πλὼς δὲ, ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον, σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτέων. οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἴη ἀποπλώειν, καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ περὶ χώρης δορυαλώτου μένοντας μάχεσθαι· Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Αἰγινῆται, καὶ Μεγαρέες, αὖτις μένοντας ἀμύνασθαι. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἐσάτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ ϝ συνεδρίου. ἐξελθὼν δὲ, πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεών· τῷ ὄνομα μὲν ἦν Σίκινος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· ὕστερον δὴ τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπιδέξιον οἱ Θεσπιέες πολίτην, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος, ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε, Ἔ-„πεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν „ἄλλων Ἑλλήνων, (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ „βασιλέος, καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέ-„τερα κατύπερθε γενέσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων „πρήγματα) φράσοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν „βουλεύονται καταρρωδηκότες. καὶ νῦν παρέχε-„κάλλιστον ὑμέας ἔργων ἀπάντων ἐξεργάσεσθαι, „εἰ μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. ὅτε γὰρ „ἀλλήλοισι ὁμοφρονέοντες, οὔτε ἀνθιστήσονται ὑ-μῖν·

ponneſo exceſſit, ſed priſtino loco egreſſa, alienum incolit: reliquæ è ſeptem ſunt quatuor adventiciæ, Dorienſes, Ætoli, Dryopes, Lemnii. Ac Dorienſium quidem multæ ſunt & inſignes civitates: Ætolorum ſola Elis: Dryopum autem Hermion & Aſina, quæ ad Cardamylam Laconicam ſita eſt: Lemniorum autem, omnes Paroreatæ. Cynurii autem, quum ſint indigenæ, ſoli putantur Iones eſſe, ſed effecti ſunt Dores, ſub imperio Argivorum ſiti, & progreſſu temporis, quum eſſent Orneatæ, itemque accolæ. Harum igitur ſeptem gentium ceteræ præter eas quas recenſui, è medio ceſſerunt; & (ſi ingenue loqui fas eſt) è medio ſedentes cum Medis ſentiebant. Apud Iſthmum quidem 74
in tali labore iſti occupati erant, utpote pro omni jam curſu currentes, & nequaquam opinantes navibus ſe illuſtres futuros. Quæ audientes illi qui in Salamine erant, formidine afficiebantur, non tam pro ſeipſis quàm pro Peloponneſo ſolliciti; & adhuc quidem in eis vir viro adſtans clanculum loquens admirabatur in EUrybiade conſilii inopiam: tandem vero erupit in medium, conciliumque contractum eſt, & multa de hoc ipſo dicebantur, ab his quidem, oportere in Peloponneſum navigare, & pro illa adire periculum, non autem manentes, pro captiva regione pugna decernere: ab Athenienſibus vero & Æginetis & Megarenſibus, ſatius eſſe illic manentes dimicare. Ibi Themiſtocles, poſtquam 75
ſententia Peloponnenſium evictus fuit, clanculum è concilio egreſſus, miſit ad claſſem Medorum navigium, cum quodam edocto quæ dicere oporteret; cui nomen erat Sicino, domeſtico ſuo, atque eodem pædagogo liberorum ſuorum: quem poſt has res geſtas ipſe Theſpienſem fecit, quando Theſpienſes in civitatem recipiebant, atque locupletem. Is tunc navigio ad duces barbarorum profectus, hæc inquit; Dux Athenienſium, quod partibus regis favet, præoptatque res veſtras quàm Græcorum eſſe ſuperiores, miſit me clam aliis Græcis indicatum vobis, illos metu perculſos fugam facere velle, & nunc offerri vobis occaſionem exequendi rem omnium præclariſſimam, niſi per negligentiam eos dilabi ſinatis. nam neque inter ſe conſentiunt, neque vobis amplius obſiſtent:

a Vocula iſta καὶ deſtituitur MS. b Ἑρμιόνη τε. c Ὀρνεᾶται. d Hæc vox Ἕλληνες non eſt in MS. e ποιεύμενος.

ſtent : ſed inter ſe dimicantes cernetis eos qui vobiſcum & eos qui contra vos ſentiunt. Hac re Sicinus indicata, ab il-
76 lis abſceſſit. Cui fidem habentes barbari, tum in inſulam parvam nomine Pſyttaleam, quæ inter Salaminem & continentem ſita eſt, multos Perſarum trajiciunt, tum mediam circa noctem cornu quod ad occaſum ſpectabat producunt Salaminem verſus, eam circumituri : producunt autem qui circa Ceon & Cynoſuram inſtructi erant, occupantes navibus omne fretum Munychia tenus. Ideo autem & naves producebant, ne qua Græcis liceret effugere : ſed circumventi in Salamine pœnam redderent prœliorum ad Artemiſium geſtorum. Ad inſulam autem Pſyttaleam trajiciebant Perſas ob hanc cauſam, tanquam commiſſo navali certamine, illuc præcipue ejiciendis & viris & naufragiis, (erat enim inſula in trajectu, ubi futura erat pugna, ſita) hos quidem ſervarent, alios vero interimerent. Hoc autem ne hoſtes ſentirent, clanculum egere. Atque ita illi nulla no-
77 ctis parte conceſſa ſomno parabantur. In has ego res intuens, non habeo adverſari oraculis tanquam non veris, nolens evidenter loquentia conari refellere;

Auricoma denſis ubi litora ſacra Dianæ
Navibus inſternent & litoream Cynoſuram,
Spe ſtolida fortes quod Athenas dilacerarunt,
Compeſcet juvenem meritiſſima pœna ſuperbum,
Inſtinctum furiis, ſibi cedere cuncta putantem.
Nam miſcebitur as ari, mars ſanguine pontum
Inficiet : Graiis tunc libera tempora reddet
Saturno genitus, ſimul & Victoria pollens.

Quum ita evidenter in his à Bacide dicatur, profecto de contradicendo oraculis neque ipſe auſim dicere, neque ab
78 aliis dici ſuſtineam. Porro inter duces qui in Salamine erant ingens conflata eſt rixa, nondum ſcientes à barbarorum navibus ſe circumveniri ; ſed ſicut per diem viderant eos collocatos, ita exiſtimabant eos illo ordine manere.
79 Quibus congregatis, applicuit ex Ægina Ariſtides Lyſimachi filius, Athenienſis

„ μῖν. ὡς ἐωὺτὰς τε σφέας ὄψεσθε ναυμα-
„ χέοντας τὰς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας, καὶ τὰς
μή. ὁ μὲν, ταῦτα σφι σημήνας, ἐκποδὼν ἀπαλ-
λάσσετο· τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐφάνετο τὰ ἀγγελθέν-
τα, τὰ μὲν, ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυτταλέαν,
μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολ-
λὰς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαντο· τοῦτο δὲ, ἐπεὶ
ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέ-
ρης κέρας κυκλεόμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα,
ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν
τεταγμένοι, κατέχον τε μέχρι Μουνυχίης πάντα
τὰ πορθμὸν τῆσι νησί. τῶνδε δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς
νῆας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγὴν ἐξῇ, ἀλλ'
ἀποναμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι, δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ'
Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν
Ψυτταλέαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων
τῶνδε εἵνεκα, ὡς ἐπὰν γνώμῃ) ναυμαχίη, ἐνθαῦτα
μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυη-
γίων (ἐνῆν δὴ πόρῳ ναυμαχίης τε μελλούσης ἔσεσθαι
ἐκ τῆς νήσου) ἵνα τοὺς μὲν σῴζοιεν, τοὺς δὲ
διαφθείρωσι. ἐποίεον δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ
πυθοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τε νυ-
κτὸς, ὡρμέατο παρασκευαζόμενοι, παρῆρτέοντο. Χρη-
σμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὡς οὐκ εἰσὶ ἀλη-
θέες, ὃ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας περᾶν
καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πείσματα ἐσβλέψας,

Ἀλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάορον ἱερὸν ἀκτὴν
Νηυσὶ γεφυρώσωσι, καὶ εἰναλίῳ Κυνόσουραν,
Ἐλπίδι μαινομένη λιτομοιρίας πέρσαντες Ἀθήνας,
Δῖα δίκη σβέσσῃ κεραλέον κόρον, ὑβριστὴν
ὁμόν,
Δεινὸν μαιμώοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πυθέ-
σθαι.
Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίξεται, αἵματι δ' Ἄρης
Πόντον φοινίξει· τότ' ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἦμαρ
Εὐρώπας Κρονίδης ἐπάξει, καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ ἕτω ἐναργέως λέγοντα Βάκι-
δι ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι, ἔτε αὐτὸς λέγειν
τολμέω, ἔτε παρ' ἄλλων ἐνδέχομαι. Τῶν δὲ ἐν
Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων
πολλός. ἠδέατο δὲ ἔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο [b]
τῆσι νησὶ οἱ βάρβαροι· ἀλλ' ὥστερ τὸ ἡμέ-
ρης ὥρων αὐτὰς τεταγμένας, ἐδόκεον κατὰ χώ-
ρων εἶναι. Συνεσηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγί-
νης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖ-

a Pro hac voce πάντα legitur in MS. πᾶσι. b περικυκλοῦσι.

Aristides tunc exul indicat Græcis facta Persarum. Hinc reconciliatio ejus cum Themistocle. Aristidi vix fides habetur, sed Tenia triremis eam firmat.

ας μὲν, ἐξωστρακισμένῳ δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου. τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. ἔτι δὲ ὧνήρ σεο οὔτι τὸ συμβούλιον, ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἑόντα μὲν ἑωυτῷ ὑ φίλαν, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν, λήθω ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμίξαι. προσφωνήσας δὲ ὅτι ἀπεύδοιεν οἱ ὑπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας χρεὸν ἐστὶ διαφέρεσθαι ἐν τῷ ἄλλῳ καιρῷ, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε, περὶ ὅκοτερος ἡμέων πλέω ἀγαθὸς τὴν πατρίδα [a] ἐργάσεται. λέγω δέ τοι ὅτι [b] ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ συντεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, μᾶλλον δὲ καὶ θέλουσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται ἀνακωλῦσαι. περιέχομεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ· ἀλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον. Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε, Κάρτα τι χρηστὰ βουλεύεαι, καὶ εὖ ἤγγελας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος, ἥκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ ὅπως σὺ ἐκόντες ἔλθοιεν ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας δὲ δηλαδὴ ἀνάγκη. αὖ ὦν, ἐπείπερ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγελον. ἐγὼ γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ ὦ πείσω, ὡς ὑ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθὼν ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἢν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἢν δ' αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοίως ἡμῖν ἔσται. ὑ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιέχομεθα παντοχόθεν, ὡς σὺ λέγεις. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἥκειν, καὶ μόγις σκαλῶσαι λαθὼν τὰς ἐπορμεούσας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτᾶσθαί τε συνεβούλευε, ὡς ἀλεξησομένους. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα εἰπὰς, μετεξέηκε· τῶν δ' αὖτις ἐγένετο λόγων ἀμφισβήτησις. οἱ μὲν γὰρ τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τῷ ἐξαγγελθέντι. Ἀπιστούντων δ' ὑπερον, ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τὴν ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Διὸ δὲ τόγε τὸ ἔργον ἀνεγράψαντο Τήιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸ τρί-

sis quidem, sed testa in exilium à populo ejectus, quem ego, ut ejus mores accepi, virum optimum fuisse Athenis atque justissimum censui. Hic vir concilio assistens, Themistoclem evocavit, non amicum sibi, sed in primis inimicum: verum præ magnitudine præsentium malorum oblitus simultatum, evocavit hominem colloquendi gratia. præsensérat enim Peloponnenses maturare ad Isthmum classem reducere. Qui, quum prodiisset Themistocles ad eum, inquit, Nos & alio tempore & hoc ipso contendere debemus inter nos hac de re, uter nostrûm de patria præclarius mereatur. te vero certiorem facio, peræque esse Peloponnensibus multa verba facere ac pauca de abducendis hinc navibus. Ego enim tibi quod ipsemet vidi, refero: nunc, ne si velint quidem, Corinthios atque ipsum EUrybiadem enavigare posse, quoniam circumdati ab hostibus undique sumus: quare ingressus eis hæc indicato. Cui respondens Themistocles, Utilia valde, inquit, jubes, ac bene annunciasti. Nam quæ ego precabar ut fierent, ea ipse tu conspicatus fieri, venis. ut enim scias, quæ fiunt à Medis, per me fiunt: quoniam opus facto fuit, ut Græci qui nolebant sua sponte ad pugnam descendere, descenderent inviti. Tu vero, quandoquidem utilia nunciatum venis, ipse illis nunciato. Quoniam si ego retulero, videbor rem commenticiam dicere, nec persuadebo, tanquam non hoc agentibus barbaris. Itaque tute ingressus, uti res habet ipse illis referas. Quod ubi feceris, si tibi fidem habebunt, optime habet; sin minus, perinde nobis erit. neque enim si undique circumdati sumus, ut tu ais, amplius isti defugient. Aristides concilium intro- 81
gressus, eadem retulit, dicens se ex Ægina venisse, & ægre elapsum, latendo stationem hostium. Omnem enim classem Græcorum, à Xerxis classe circumventam; ideoque hortari se, ut ad defensionem sui illi sese præpararent. Hæc loquutus Aristides, retro abiit. Rursus autem inter duces altercatio orta, plerisque eorum fidem nuncio non habentibus. Quibus non credentibus advenit triremis 82
transfuga virorum Teniorum, cui præerat Panætius Sosimenis filius, quæ omnem veritatem attulit. Cujus facti nomine Tenii in tripode qui Delphis dedicatus

a τῇ πατρίδι. b λέγω ὅτι.

Classis Græca 380 navium. Themistoclis concio ante pugnam. Navis Æacidas ab Ægina adferens. Initium pugnæ incertum. Ionum varietas. Orosangæ.

catus est, inter eos qui barbarum debellarunt, scripti fuere. Ex hac autem navi quæ ad Salaminem & altera quæ ad Artemisium transfugit Lemnia, expleta est Græcorum classis trecentarum & octoginta navium. duæ namque prius ad explen-
83 dum numerum defuerant naves. Græci, ubi eis verba Teniorum fecerunt fidem, sese apparaverunt tanquam dimicaturi. Et sub diluculum, quum propugnatorum cœtum fecissent, Themistocles ex omnibus quæ expedirent præcipiebat: cujus orationis summa erat, meliorum cum pejoribus comparatio, quæcunque in hominis natura atque industria existunt, exhortatus ut meliora eligerent. Ubi peroravit, jussit illos ingredi naves. quibus ingressis, rediit ab Ægina triremis quæ profecta ad Æacidas erat, moxque o-
84 mnes naves Græci solverunt. In quos moventes continuo barbari sunt invecti. Ibi ceteri quidem Græci quum inhiberent remis, cessimque irent, Aminias Palenensis, vir Atheniensis, evectus navi in hostilem incurrit: cui implicitus quum hæreret, nec abstrahi posset, ita ceteri venientes auxilio conserti sunt. Hunc in modum ajunt Athenienses extitisse initium pugnæ: Æginetæ vero, navem quæ ad Æacidas abierat fecisse initium. Quanquam etiam hoc refertur, simulacrum mulieris fuisse eis oblatum: & quum apparuisset, ita illos exhortatum ut omnis Græcorum exercitus exaudierit: sed prius his verbis convitiatum, O imperi-
85 ti, quousque remis inhibebitis? Ceterum adversus Athenienses instructi erant Phœnices. nam hi cornu tenebant quod ad Eleusinem occidentemque vergebat. Adversus Lacedæmonios instructi erant Iones. hi autem cornu tenebant quod ad auroram spectabat & Piræum: quorum pauci admonitu Themistoclis de industria ignave agebant, plerique minime. Enimvero complurium trierarchorum nomina commemorare possem, qui Græcas naves expugnavere: sed neminem nominabo præter Theomestorem Androdamantis filium, & Phylacon Histiæi filium, ambos Samios. quorum duntaxat ideo mentionem facio, quod Theomestor ob hanc navatam operam à Persis tyrannus Sami sit creatus: Phylacus inter bene de rege meritos adscriptus sit, & multo tractu soli donatus. Bene meriti autem de rege, Persica lingua Oro-

τρίπoδα, ἐν τῖσι τ̃ βάρβαρον καπλῶσι. σεὺ δ̃ ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῇ ἑτέρῃ ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λημνίῃ, ἐξεπληρῶτο τὰ ναυλικὰ τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ἐγδώκοντα ἑκατὸν τριηκοντέρους νῆας· δύο γὰρ δὴ νηῶν τότε κατέδεε ἐς τ̃ ἀριθμόν. Τοῖσι δ̃ Ἕλλησι ὡς τάχιστα δὴ τὰ λεγόμενα ὑπ' τ̃ Τηϊῶν ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἠὼς τε διέφαινε[a], καὶ οἱ σύλλογον τ̃ ὁπλιτέων ποιησάμενοι· συνηγόρευε σὺ ἔχοντα μὲν ὁκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δ̃ ἔπεα ὑπὲρ πάντα κρέσσω τοῖσι ἤκουσι ἀντιθέμενα. ὅσα δ̃ ἐν ἀνθρώπου Φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, τοῦ μὲν αἱρεόμενος δὴ τῶν ἐόντων τὰ κρήσσω αἱρέεσθαι, καὶ καταπαλέξας τῇσι ῥῆσι, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νῆας. καὶ ὅτε μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἡ κατὰ τὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἁπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δέ σφι, αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες ὑπὸ πρύμνῃσι ἀνακρέοντο, καὶ ὤκελλον τὰς νῆας· Ἀμεινίης δ̃ Παλληνεὺς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς, νηὶ ἐμβεβλ. συμπλακέσης δ̃ τ̃ νηὸς, καὶ ἐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, ἔτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν ἔτω λέγουσι ἡρξάσ τ̃ ναυμαχίης τὸν ἀγῶνα· Αἰγινῆται δ̃, τὴν καθ' τὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, τοῦτο εἶναι τὸ ἄρξαν. λέγεται δ̃ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανεῖσα δ̃ ἀμαχελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τραῦσπεδον τ̃ Ἑλλήνων· ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε, Ὦ δαιμόνιοι, μέχρι ,,κόσε ἔτι πρύμνῃσι ἀνακρέεσθε; Καθ' μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· ἔτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνά τε καὶ ἑσπέρης κέρας. κατὰ δ̃ Λακεδαιμονίους, Ἴωνες· ἔτοι δὴ εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τε καὶ τ̃ Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτέων, κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς, ὀλίγοι, οἱ δ̃ πλεῦνες, ἔχω μέν νυν συχνῶν ἐνόματα τριηράρχων καταλέξαι, τῶν νῆας Ἑλληνίδας ἑλόντων· χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι ἑνὸς, τὸν Θεομήστορά τε Ἀνδροδάμαντος, καὶ Φυλάκου Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε εἵνεκα μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν ὑπὸ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε, καταιρεθεὶς τ̃ Περσέων· Φύλακος δὲ, εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη, καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ̃ εὐεργέται τ̃ βασιλέος, ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστὶ,

a MS. habet ἠὼς τε δὴ ἐφαινε.

Pugna navalis ad Salaminem. Virtus Athenienſium & Æginetarum, ſimiliterque Perſarum, & ſingulatim Artemiſiæ.

ωδὲ μέν νυν τάτε ἄτω εἶχε. Τὸ δὲ πλῆθος τ νηῶν ἐν τ Σαλαμῖνι διεφθείζετο, αἱ μέν, ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δ', ὑπὸ Αἰγινητέων. ἄτε γὰρ τ μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τ δὲ βαρβάρων ἀτεταγμένων ἔτι, ἅτε σὺν νόῳ πεισόντων ἅδεν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συμβήσεσθαι οἷόνπερ ἀπέβη. καίτοι ἔσαν γε ἐκείνοντο τοτοῦτον τὸν ἡμέρην μαχεῶ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, ἢ κατὰ Εὐβοίην, πᾶς τις προθυμεόμενος δείμαίνων Ξέρξεω· ἐδόκεέ τε ἕκαστος ἑωυτὸν θηήσεσθαι βασιλῆα. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους, οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς ἕκαστοι τ βαρβάρων ἢ τ Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι πρὸς βασιλῆι. ἐπειδὴ γὰρ [a] ἐς πρύμνον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλήϊα πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νηὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγήν, (ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἔσαν ἄλλαι νῆες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἔδοξέ οἱ τάδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τ Ἀττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ Φιλίῃ, ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτὸ ἐπιτολέοντος Καλυνδέων βασιλῆος Δαμασιθύμου. εἰ μέν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι πρὸ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔχω γε εἰπεῖν, ἔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, ἔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην προσπεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο. ὅ, τε γὰρ τ Ἀττικῆς νηὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νῆα τ Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι, ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ αὐτοῖσι ἀμυνέειν, ἀπετρέψας, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. Τοῦτο μέν, τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γνώεσθαι διαφυγέειν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένῃ, ἀπὸ τούτων αὐτῇ μάλιστα εὐδοκιμῆσαι πρὸς Ξέρξῃ. λέγεται γάρ, βασιλῆα θηεύμενον, μαθεῖν τὴν νῆα ἐμβαλοῦσαν, καὶ δή τινα εἰπεῖν τῶν παρεόντων, Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην ὡς εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νῆα τῶν πολεμίων καταδύσασα; καὶ τ ἐπείρεσθαι εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον· καὶ τὸς Φάναι, σαφέως [b] τὸ ἐπίσημον τ νηὸς ἐπισκεπτομένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. τά τε γὰρ ἄλλα,

Oroſangæ vocantur. De his quidem ita res habet. Multitudo autem navium ad 86
Salaminem lacerabatur, partim ab Athenienſibus corrupta, partim ab Æginetis, utpote Græcis ſervato ordine ac loco certantibus, barbaris & incompoſite & inconſulte agentibus: ut non eventurum illis eſſet aliud quam evenit. quanquam eo die fuerunt atque extiterunt longe ſe ipſis præſtantiores, quàm ad EUbœam extiterant, pro ſe quiſque adnitentes, ac Xerxem reformidantes, & quod ab rege ſe ſinguli conſpectum iri arbitrabantur. Et de aliis quidem vel 87
barbarorum vel Græcorum ſingulatim, quomodo dimicaverint, non poſſum pro comperto referre. Circa Artemiſiam vero hoc rei geſtum, ex quo impenſius illa regi commendata eſt: Poſteaquam regiæ res magno tumultu miſceri cœperunt, hoc interim tempore Artemiſia, quum navem ſuam navis Attica inſequeretur, nullum habens effugium, quia ante ipſam aliæ naves amicæ, ſua vero proxima hoſtibus erat, hoc ſibi putavit faciendum, quod & feciſſe profuit. nam ut fugiebat Atticam navem, in navem ſociam, quæ erat virorum Calyndenſium, impegit, quaque rex ipſe Calyndenſium Damaſithymus vehebatur. Cum quo etſi huic jam inde quum eſſent in Helleſponto, contentio interceſſerat, tamen incertum utrum conſulto id fecerit, an fortuito navis Calyndenſium præternavigans oblata fuerit. Eam Artemiſia ubi incurrit pariter ac demerſit, proſpero caſu uſa & duplex hinc ſibi bonum eſt adepta. nam trierarchus Atticæ navis eam conſpicatus incurriſſe in barbarorum virorum navem, exiſtimans hanc Artemiſiæ navem aut Græcam eſſe, aut è barbaris profugere, & à Græcis pugnare, ab hac ad alias ſe convertit. Ita ex hoc facto con- 88
tigit Artemiſiæ tum ut exitium evitaret, nec interiret; tum ut è malo opere præcipue ſe probatam apud Xerxem redderet. ſiquidem fertur, quum rex ſpectans animadvertiſſet hanc navem alteri incurriſſe, quendam eorum qui aderant dixiſſe, Cernis Artemiſiam, domine, ut bene prœliatur, utque navem hoſtilem depreſſit? Et regem interrogaſſe nunquid vere id opus Artemiſiæ eſſet: & illos, utpote qui plane noſſent inſigne navis, ita rem habere adfirmaſſe, ratos eam navem quæ corrupta eſſet, hoſtilem fuiſſe. nam præter cete-

ra

a ἐπὶ γάρ. b σαφῶς.

ra quæ mulieri (ut dictum est) prospere cesserunt, hoc quoque accessit, quod è navi Calyndensi nemo servatus est qui existeret accusator. Unde Xerxem ferunt ad ea quæ narrabantur dixisse, Viri quidem extiterunt mihi feminæ, feminæ autem, viri. Hæc ajunt dixisse
89 Xerxem. In eo prœlio cum alii multi & illustres viri tam Persarum Medorumque quàm aliorum sociorum occubuere, tum vero dux Ariabignes Darii filius Xerxisque frater: è Græcis pauci. quippe qui gnari natandi, ubi suæ naves corruptæ erant, nec in pugna peribant, ad Salaminem enatabant. cujus rei quia imperiti erant barbarorum plerique, in mari periere. Posteaquam autem primæ naves in fugam versæ sunt, tum vero plurimæ corrumpebantur. nam qui in posterioribus locati erant, in anteriora progredi navibus conantes ut & ipsi aliquod opus regi exhiberent, undique in suo-
90 rum naves fugientes incidebant. Quo in tumultu etiam hoc actum est, ut quidam Phœnices quorum naves corruptæ fuerant, regem adeuntes, insimulaverint Iones tanquam proditores, quod propter eos naves amissæ essent. unde id contigit, non ut Ionum duces interficerentur, sed ut ii Phœnices qui illos insimulabant, talem acciperent mercedem. Etenim illis adhuc ea loquentibus, Samothracia navis impacta Atticæ, eam demersit: & in hanc Æginæa impulsa ipsam depressit. Verum Samothraces, ut qui jaculatores essent, propugnatores navis quæ suam deprehenderat, jaculorum ictibus excussêrunt, eorumque conscensa navi potiti sunt. quod factum Iones liberavit. Nam Xerxes ubi egregium facinus Ionum aspexit, conversus ad Phœnices, ut erat supra modum mœstus, & omnes arguens, jussit eorum capita præcidi, ne, quum ipsi imbelles essent, meliores criminarentur. Quoties enim suorum quempiam aliquod opus edentem in hoc navali prœlio cernebat, de eo homine percontabatur, sedens sub monte qui est è regione Salaminis, nomine Ægaleo, & scribæ trierarchum illum ab patre & urbe annotabant. Quinetiam cladi Phœnicum qui aderant, additus est Ariaramnes vir Persa, quanquam amicus regis.
91 Et isti quidem in Phœnices se convertebant: barbaris autem in fugam versis, & ad Phalerum elabentibus, Æginetæ in fre-

ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συμβήνεικε ἐς εὐτυχίλεω γινόμενα, καὶ τὸ τ' ἐπὶ τ' Καλυνδικῆς νηὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξεω δὴ εἰπαι „λέγεται πρὸς τὰ φερόμενα; Οἱ μὲν ἄνδρες, „γεγόνασί μοι γυναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες, ἄνδρες. ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἰπαι. Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ, ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός· ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· ὀλίγοι δέ τινες τῶν Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπισταμένοι, τοῖσι αἱ νῆες διεφθείροντο, καὶ μὴ ἐν χρῷ νόμῳ ἀπολλύμενοι, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπισταμένοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ ἔμπροσθε τῆσι νηυσὶ παρείναι πρόθυμοι, ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φυγούσῃσι ἐπιέπιπτον. Ἐγένετο δὲ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ. τῶν τινες Φοίνικες, τῶν αἱ νῆες διεφθάρησαν, ἐλθόντες παρὰ βασιλῆα, διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νῆες, ὡς προδόντων· συνέβαινε δὲ οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς Δαβαλόντας, λαβεῖν τοιόνδε [a] μισθόν. ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων, ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηικίη νηῦς. ἡ τε δὴ Ἀττικὴ κατέδυσε, καὶ ὑπερφερομένη Αἰγινητέη [b] νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηίκων τὴν νῆα· ἅτε δὴ εἰόντες ἀκηδέστερον οἱ Σαμοθρήικες, τοὺς ὑπερβάτας ἀπὸ τ' καταδυσίσης νηὸς βάλλοντες ἀπήρξαν, καὶ ἐπέβησάν τε [c] καὶ ἔσχον αὐτήν. τοῦτο γνόμενα, τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο. ὡς γὰρ εἶδε σφέας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας, οἷα ὑπερλυπούμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος. [d] καὶ σφέων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γινόμενοι, τοὺς ἀμείνονας βλάπτωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργόν τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὰ πρήγματα· καὶ οἱ γραμματιστὴ ἀνέγραφον πατρόθεν τε τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δὲ ἔτι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τότε καὶ φοινικηίου πάθεος. οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο. τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων, καὶ ἐκπολεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ὑπο-

a τοιοῦτον. b Αἰγινήη. c ἐπέβησάν τε. d πᾶν αἰτιώμενος.

Alii notabiles caſus, & egregiorum virorum nomina populorumque, à quibus res optime geſta eſt. Præmium captæ Artemiſiæ ab Athenienſibus pronunciatum. Inertia Adimanti.

ὑποσάντες ἐν τῷ πορθμῷ, ἔρχα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεραΐζον τάς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φεύγουσας τῶν νηῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τὰς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τὰς Αἰγινήτας. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νῆες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νῆα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηῒ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ· ἥπερ εἵλε τὴν προφυλάσσουσαν ὀπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθέης ὁ Ἰσχένου· τὸν οἱ Πέρσαι καταπηρώσαντες, ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηῒ συμπλεόμενοι. τὸν δὴ προϊάψαντα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἦλω νηῦς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέα ὕστερον σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νῆα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολυκρίτου, ἔγνω, τό τε σημήιον ἰδὼν τὸ στρατηγίδος· καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα, ἐπεκερτόμησε, ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μέν νυν νηῒ ἐμβαλὼν ὁ Πολυκρίτου ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νῆες προσεχώρεον, φεύγοντες, ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Ἀθηναῖοι· ἀνδρῶν δὲ, Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης, καὶ Ἀθηναῖος Εὐμενής τε ὁ Ἀναγυράσιος, καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς· ὃς καὶ Ἀρτεμισίῃ ἀπεδίωξε. εἰ μέν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νηῒ ἡ Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἷλέ μιν, ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι προεκεκέλευστο· πρὸς δὲ, καὶ ἆεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὸν ἕλῃ. δεινὸν γάρ τοι ἐπιεικῶς γυναῖκα ὀπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ (ὡς πρότερον εἴρηται) διέφυγε. ἔσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν αἱ νῆες προσεληλύθεσαν ἐν τῷ φαλήρῳ. Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι Ἀθηναῖοι, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ὡς συνέμισγον αἱ νῆες, ἐκπλαγῆναί τε ὑποδείσαντα, τά τε ἱστία ἀειράμενον, οἴχεσθαι φεύγοντα. ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὸν στρατηγὸν φεύγοντα, ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τὸ Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, προσπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπῇ· τὸ δὲ πέμψαντα φανῆναι δόκιμα, ἔτι τι τῶν ὑπὸ τὸ στρατοῦ εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τοῦτο δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νηῶν τοὺς ὑπὸ τὸ κέλητος, λέγειν τάδε, Ἀδείμαντε, σὺ μὲν

freto ſubſiſtentes, opera memoratu digna ediderunt. nam Athenienſes quidem in tumultu naves ſimul obſiſtentes fugientesque expugnabant, Æginetæ vero eas quæ elabebantur: & quoties aliqua effugiebat Athenienſes, eo ipſo curſu in Æginetas incidebat. Quum interim conflixerunt naves duæ, una Themiſtoclis inſequens aliam, altera Polycriti Crio geniti, viri Æginetæ, dum navi Sidoniæ impingit, illi videlicet quæ ſpeculatoriam Æginæam ad Sciathum ceperat, qua vehebatur Pytheas Iſcheni filius: quem Perſæ ſeminecem plagis, tamen admiratione virtutis ſervatum in navi habebant. Sidonia quæ hunc circumferebat navis, una cum Perſis eſt intercepta, ut Pytheas ita ſoſpes rediret in Æginam. Polycritus ubi inſpexit Atticam navem, agnito ſigno navis imperatoriæ, inclamans Themiſtoclem, jocatus eſt, exprobrans Æginetis quod cum Medis ſentirent. Hoc Polycritus ſua navi incurrens, in Themiſtoclem jaculatus eſt. Barbari autem quorum naves ſupererant, fuga ſe proripuerunt in Phalerum pedeſtres ad copias. In hac pugna navali è Græcis optime audierunt Æginetæ, ſecundo loco Athenienſes: è viris, Polycritus Ægineta; Athenienſeſque, Eumenes Anagyraſius, & Aminias Pallenenſis, qui & Artemiſiam eſt inſequutus, non prius deſiturus quam aut illam cepiſſet, aut ipſe captus eſſet, ſi Artemiſiam ea navi vehi animadvertiſſet. quippe trierarchis Athenienſium præceptum erat ut eam caperent, propoſitumque præmium decem millium drachmarum ei qui vivam cepiſſet. Indigne enim ferebant mulierem adverſus Athenas militare. At illa (ut antea dictum eſt) aufugit. Fuerunt & alii, quorum naves incolumes in Phalerum evaſerunt. Adimantum autem Corinthium ducem Athenienſes ferunt ſtatim inter initia concurſus navium expavefactum atque perterritum ſublatis velis fugæ ſe dediſſe: Corinthioſque, inſpecta fuga navis imperatoriæ, itidem abiiſſe: & quum fugiendo veniſſent in orâ Salaminiâ ad templum Minervæ Sciradis, occurriſſe eis celocem divino miſſu: quem quiſnam miſiſſet non apparuiſſe, & nihil de copiarum ſtatu ſcientibus Corinthiis appropinquaviſſe. eos ob id conjectaſſe rem divinam eſſe: ut enim illi qui in celoce erant, propiores fuerunt, ita loquutos fuiſſe, Adimante, tu quidem

Aristidis opera in hoc prœlio. Exspectatio secundi apud Græcos. Colias Attica replera naufragiis, & de ea oraculum. Xerxes aggeres duxit in Salamina, ut videretur non abire velle.

dem conversis in fugam navibus abscedere vis Græcorum proditor: at illi quantum votis conceperunt, victores hostium evadunt. Et quum his verbis fidem non haberet Adimantus, hæc iterum dixisse, ipsos posse pro obsidibus ductos mortem obire, nisi coperirentur Græci victores. Ita conversa navi Adimantum cum ceteris ad classem suorum, re jam ab aliis navata, venisse. Hic de illis apud Athenienses rumor extitit. quod ipsi Corinthii non fatentur, seque inter primos in pugna extitisse affirmant, quibus etiam testimonium dicit
95 reliqua Græcia. Aristides autem Lysimachi filius, vir Atheniensis, cujus paulo ante ut viri optimi mentionem feci, per eum tumultum qui circa Salaminem fiebat, hoc rei gessit: Permultis armatorum qui per litus Salaminis locati erant, genere Athenienses, sumptis & in Psyttaleam insulam ductis exscendit, qui omnes Persas qui in ea insula erant interemeruntur. Defuncti navali pugna Græci, de-
96 ductis in Salaminem naufragiis quæ illic etiamnum supererant, parati erant ad aliam navalem dimicationem, quod exspectarent, regem iis quæ sibi reliquæ erant navibus adhuc usurum. Porro naufragiorum pleraque ventus zephyrus suscipiens portavit in oram Atticæ, nomine Coliadem; ut impletum sit tum aliud omne oraculum de hac pugna navali editum à Bacide & Musæo, tum vero id quod fuit de naufragiis illuc evectis ante hos multis annis prædictum in oraculo Lysistrato Athenienſi, viro sortilego, quod omnes Græcos latuerat,

Coliades multo trepidabunt remige matres.

Hoc autem futurum erat avecto rege.
97 Cognita sua clade Xerxes, veritus nequis Ionum Græcos subornaret, aut sponte ipsi cogitarent navigare in Hellespontum ad solvendos pontes, unde ipse in Europa deprehensus salute periclitaretur, de fugiendo consultabat. nolens tamen neque à Græcis neque à suis detegi, aggerem in Salaminem tentabat educere; navesque Phœnicum onerarias, ut pro ponte ac muro essent, connectebat: & se, tanquam aliam pugnam navalem facturus, ad bellum instruebat. Quæ agentem videntes ceteri, pro certo habebant eum manendi animo atque bellandi illa apparare: sed nihil eorum Mar-

„ μὲν ἀποτρέψας τὰς ναῦς ἐς φυγὴν ὥρμησαν
„ καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ νικῶσι,
„ ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ὑπερβαλόμενοι τῶν ἐχθρῶν. ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν δὲ τῷ Ἀδείμαντον, αὖτις τάδε λέγειν· ὡς αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὅμηροι ἀποθνήσκειν, ἢν μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλληνες. ἔτω δὴ ἀποστρέψαντα [a] τὴν νῆα, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξειργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει τῶν Ἀθηναίων. οἱ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης τε ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τῶν καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων ἐμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, ὅτινα ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίεε· πολλοὺς τῶν ὁπλιτέων, οἳ παρετάχατο [b] παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γρῶντας ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυτταλείαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἳ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατηρύσαντες [c] ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην· ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέϊ. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ὁ ἄνεμος ζέφυρος, ἤνεικε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλήσαι τὸ χρησμόν, τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βακίδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ, Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὴ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φερίζουσι.

τῷ δὲ ἔμελλε ἀπαλάσσεσθαι [d] Βασιλεὺς ἔσεσθαι. ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας μή τις τῶν Ἰώνων ὑποθῆται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πολλὸν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, λύσαντες τὰς γεφύρας, καὶ ἀποληφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ [e], θρηνῶν ἐβούλευε [f]. θέλων δὲ μὴ φανερὸς εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ, ἐς τὴν Σαλαμῖνα χῶμα ἐπέβαλλε Φοινίκηιος σειρὴν, ἵνα ἀντί τε γεφύρης ἔωσι καὶ τείχεος· ἐρέπετό τε ἐς πόλεμον, ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος, ὁρέοντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἠπίσταντο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκευάσατο [g] μένων πολεμήσειν.

a ἀποστρέψαντες. b οἱ πολλοὶ παρατάχθη. c καταρρύσαντες. d ἀπαλάσσηται. e κινδυνεύσαι. f ἐβούλευσε. g παρέσχε νεας.

Nunciorum in Perſia celeritas. Lampas Vulcani. Varietas motus animorum ad duos contrarios rumores. Mardonius ergo regem ſolatur & conſilium novum offert.

Μαρδόνιον δ' ὐδὲν τυτέων ἐλάνθανε, ὡς μάλιστα ἔμπαλιν ἐόντα τὸ ἐκείνῳ Δαναοίῃσι. ταῦτά τε ἅμα ἔρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσαν σφι συμφορήν. Τυτέων δὲ τὰ ἀγγήλων ἔστι ὐδὲν ὠκιστον γενέσθαι θνητὸν ἐόν· ὧδε τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο. λέγουσι γὰρ ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἡ πᾶσα ὁδὸς, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστην, ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος [a]. τὰς ὄτε νιφετὸς, οὐκ ὄμβρος, ὁ καῦμα, ὁ νὺξ ἐέργει μὴ ὁ καλὰ ἐπισπεύσας τὸ προκείμενον ἑωυτῷ δρόμον τῷ ταχίστῳ. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμὼν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, καταπερ Ἕλλησι ἡ λαμπαδηφορίη, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δρόμημα τὸ ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήιον. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι Ἀθηναίους Ξέρξης, ἔτερψε ὄτω δὴ τὰ Περσέων τοὺς ὑποληφθέντας, ὡς πάσῃ τε ὁδοῦ μυρσίνῃσι πάσας ἐστόρεσαν, καὶ ἐθυμίων θυμιήματα· καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθίῃσι. ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθοῦσα συνέχεε ὄτω, ὥστε τοὺς κιθῶνας καταρρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέωντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ ὄτω δὴ τοῦ νηῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς τοῦ αὐτῷ Ξέρξῃ διαμφίνοοντες. καὶ τοῦ Πέρσας μὲν λύ ταῦτα, τὰ πάντα μεταξὺ χρόνον γινόμενον, μέχρι ἔ Ξέρξης αὐτὸς σφέας ἀπικόμενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ, ὀρέων μὲν Ξέρξεα συμφορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιευμένον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν ὁρμῆσαι βουλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηναίων, φροντίσας τοῦς ἑωυτοῦ ὡς δώσει δίκην, ἀναγνώσας βασιλῆα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ χρέωσον εἴη ἀναχινδυνεῦσαι, ἢ καταστρέψασθαι τὴν Ἑλλάδα, ἢ αὐτὸς καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον, ὑπὸρ μεγάλων αἰωρηθέντα, πάλαι μέντοι ἔφερέ οἱ ἡ γνώμη καταστρέψασθαι τὴν Ἑλλάδα. λογισάμενος ὧν ταῦτα, προσέφερε τὸν λόγον τόνδε, Δέσποτα, μήτε λυπέο, μήτε συμφορὴν μηδεμίην μεγάλην ποιεῦ, τῇδε δ' γεγονότος εἵνεκα πρήγματος. ὁ γὰρ ξύλων ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σὺ γὰρ εἴ τις τυτέων τὸ τὸ πᾶν σφι ἤδη δοκεόντων καταστρέψασθαι, ἀποβὰς ἀπὸ τῶν νεῶν πρήσεται ἀντιωθῆναι, ὅτ' ἐκ τοῦ ἠπείρου τῆσδε· οἵ τε ἡμῖν ὑπεμάχησαν, ἔδοσαν δίκας. εἰ μέν νυν

Mardonium latebat, ut maxime gnarum ingenii illius. Xerxes & hæc faciebat, & in Perſidem miſit qui præſentem cladem nunciaret. His nunciis nihil eſt in 98 rebus humanis, quod pernicius tranſcurrit, idque hunc in modum eſt à Perſis excogitatum: Quot dierum eſt tota via, totidem equos ac viros ferunt diſtare ad diei uniuſcujuſque iter, equi nempe & vir deſtinatus; quos neque vis nivium, neque imber, neque æſtus, neque nox arcet quin propoſitum ſibi curſum celerrime conficiant. Quorum primus currendo mandata tradit ſecundo, ſecundus item tertio: & ita deinceps illa tradita in alium atque alium pertranſeunt, quemadmodum apud Græcos lampadis geſtatio quam Vulcano peragunt. Hanc equorum curſitationem Perſæ angareïon appellant. Primum igitur nuncium Suſa 99 perveniens, Xerxem Athenis potitum eſſe, tanta Perſas qui relicti erant voluptate affecit, ut omnes vias myrto conſternerent, & odores incenderent, & ipſi in ſacrificiis ac gaudiis verſarentur: ſecundum autem nuncium illis ſuperveniens ita eos confudit, ut univerſi veſtes dilaniarent, vociferationeque & ejulatu irrequieto uterentur, culpam in Mardonium refundentes. Non tamen adeo de navibus dolentes iſta Perſæ faciebant, quam de ipſo Xerxe ſolliciti: eaque apud Perſas duraverunt toto medio tempore, donec Xerxes ipſe illos redeundo ſedavit. At Mardonius quum videret Xerxem 100 magnam è pugna navali calamitatem ſibi illatam ducere, ſuſpicans agitare eum fugam ex Athenis, de ſe ipſo curam agebat, tanquam pœnas daturus, qui regi perſuaſiſſet inferre Græciæ bellum: putabatque ſibi conducibilius eſſe, iterum prælio periclitari aut ſubigere Græciam, aut magna opera aggreſſum laudabiliter vita defungi; tamen opinio ejus de ſubigenda Græcia prævalebat. Hæc quum ſecum agitaſſet, regem hac oratione eſt alloquutus, Domine, noli mœrorem capere, aut gravem maculam ex hac re ſic geſta tibi illatam crede. non enim certamen, quo omnia noſtra conſtant, in lignis eſt, ſed in viris & equis. Itaque nemo tibi aut horum qui ſibi videntur jam omne confeciſſe, egreſſus è navibus conabitur obviam ſe ferre, aut ex hac continente, & qui ſe nobis obvios tulere, pœnas dedere. Quod ſi tibi videtur

a ἱκὼς τὼ τεταγμένοι.

Regi placet consilium Mardonii, ideoque desiderat consensum Artemisiæ, cujus sapientiam laudat; nec illa cunctatur.

„νιν δοκέῃ, αὐτίκα πρώμεθα τὴν Πελοποννή-
„σου· εἰ δ' ἢ καὶ δοκέῃ ὑπισχεῖν, παρέχῃ πιέειν
„ταῦτα. μὴ ἢ δυσθύμῃ. ἐ γὰρ ἐσι Ἕλλησι ἀ-
„δεμίη ἔκδυσις, μὴ ἐ δόντας λόγον τῶ ἐπίησαν
„νιῶ τε καὶ ὡσέτερον, εἶναι σὺς δῄλυς. μά-
„λισα μέν νιν ταῦτα πίεε. εἰ δέ ἄρα τοι βε-
„βούλευται, αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν
„στρατιὴν, ἄλλω ἔχω καὶ ὀκ τῶνδε βελήν.
„σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσῃς καταγελάσῃς
„γνώεσθαι Ἕλλησι. ἐδὲν γὰρ ὑπὲρ Πέρσῃσι τοῖσι δε-
„δήληται τῶν πρηγμάτων, ἐδὲ ἐρεῖς ὄκως ἐγνώ-
„μεθα ἄνδρες κακοί. εἰ ἢ Φοίνικές τε καὶ Αἰ-
„γύπτιοι, καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες, κα-
„κοὶ ἐγένοντο, ἐδὲν τοῖς Πέρσας τῶν ποσό-
„κει τὸ πάθος. ἤδη ὦν ἐπιδὴ ἐ Πέρσαι τοι
„αἴτιοί εἰσι, ἐμοὶ πείθεο. εἴ τοι δέδοκται μὴ
„διαμένειν, σὺ μὲν ἐς ἤθεα τὰ σεωυτῦ ἀπέ-
„λαυνε, τὴν στρατιὴν ἀπάγων τὸ πολλόν· ἐμὲ
„δέ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα δουλοσύνην δεδωλωμέ-
„νην, τριήκοντα μυριάδας ἢ στρατῦ ὁπολεξά-
μενον. Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης, ὡς ὀκ κα-
κῶν ἐχάρη τε καὶ ἥδη· τὸς Μαρδόνιόν τε
βουλευσάμενος ἔφη ὑποκρινεῖσθαι, ὁκότερον
ποιήσῃ τυτέων. ὡς ἢ ἐβουλεύετο ἅμα Περσέων
τοῖσι ὑπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίην
ἐς συμβουλίην [a] μεταπέμψασθαι, ὅτι ὡσέτερον
ἐφαίνετο μοῦνη νοέουσα τὰ ποιητέα ἐῶ. ὡς ἢ
ἀπίκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τὺς ἄλ-
λυς τύς τε συμβούλυς Περσέων, καὶ τὺς δο-
ρυφόρυς, ἐλεξε Ξέρξης τάδε. Κελεύῃ με Μαρ-
„δόνιος μένοντα αὐτὸν, πρῆξαι [b] τὴν Πελοπον-
„νήσου· λέγων ὡς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς
„στρατὸς ἐδενὸς μεταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ
„βουλομένοισί σφι γνῶσι ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν
„ἢ ταῦτα κελεύῃ ποιέειν, ἢ αὐτὸς ἐθέλῃ τριή-
„κοντα μυριάδας ὁπολεξάμενος ἢ στρατῦ
„δουλοσύνην μοι τὴν Ἑλλάδα δεδωλωμένην·
„αὐτὸν δέ με κελεύῃ ἀπελαύνειν σὺν τῷ
„λοιπῷ στρατῷ ἐς ἤθεα τὰ ἐμά. σὺ ὦν ἐ-
„μοὶ, καὶ γὰρ σοὶ τῆς ναυμαχίης εὖ σωσε-
„βούλωσας τὴν γνωμένην ὑπὸ ἐῶσα ποιέεσθαι,
„νῦν τε συμβούλευσον, ὁκότερα ποιέων ὑπο-
τύχω εὖ βουλευσάμενος. ὁ μὲν ταῦτα σωσε-
βουλεύετο. Ἡ δὲ ἢ λέγῃ τάδε, Βασιλεῦ, χα-
„λεπὸν μέν ἐσι συμβουλευομένῳ τυχεῖν τὰ ἄρηστα
„εἰπάσαν. ὅτι μέντοι τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι,
„δοκέῃ μοι αὐτὸν μέν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω· Μαρ-
„δόνιον ἢ, εἰ ἐθέλῃ τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα
„ποιήσειν, αὐτὸ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει.

1 His auditis Xerxes, ut ex malis, gavisus est, voluptatemque cepit: & ad Mardonium inquit, se, ubi consilium cepisset, responsurum utrum eorum esset facturus. Et quum deliberaret cum advocatis Persarum, placuit ei Artemisiam quoque ad consultandum arcessere: quam solam constabat antea quæ facienda essent intellexisse. Quæ ubi advenit, eam Xerxes summotis aliis Persarum consiliariis atque satellitibus, hunc in modum alloquutus est; hortatur me Mardonius hîc permanere ad tentandam Peloponnesum, negans ullam culpam hujus damni esse penes Persas atque pedestres copias, sed eis volentibus fiat experimentum. Itaque aut hoc me facere hortatur, aut ipse vult trecenta millia militum deligens subactam mihi tradere Græciam: me vero ad patrias sedes monet cum reliquo exercitu discedere. Tu igitur, etenim de pugna navali quæ contigit, non committenda probe consuluisti, nunc quoque dicito utrum mihi suadeas horum,
2 quod eligendo bene consuluero. Hæc Xerxi consultanti respondens Artemisia, Arduum, inquit, rex, est me quæ dixi optima, consulenti adesse: tamen pro statu rerum præsentium censeo te ipsum retro abire; Mardonium vero hîc relinquas cum iis quos vult, si modo velit ille, atque recipiat se ista facturum.

Nam

a ἐπὶ συμβουλίῃ. b ἀποπρῆξαι.

Et placet Artemisiæ eximie illi blandienti, ac missæ Ephesum cum regiis nothis, custode Hermotimo eunucho, cujus refertur fatum. Pedasenses. Panionius mango eunuchorum.

„τῦτο μὲν γὰ, ὦ καταγρέψηται τὰ φῆσι ἐθέ-
„λειν, καὶ οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέων λέγᾳ, σὸν
„τὸ ἔργον, ὦ δέσποτα, γίνεται· οἱ γὰ σοὶ δοῦλοι
„καταεργάσαντο· τῦτο μὲν, ὦν τὰ ἐνθυμία τ Μαρ-
„δονίε γνώμης ἔληται, ὀδεμία συμφορὴ μεγά-
„λη ἔσται, σέο τε ὠφελεόντ, καὶ ἐκείνων τ
„πρηγμάτων τοῖσι οἴκιον τ σόν. ὦν γὰ σύ τε πε-
„ρελθὼν, καὶ οἶκος ὁ σὸς, πολλὰς πολλάκις ἀγῶ-
„νας δεκμέον) τοῖσι σφέων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες.
„Μαρδονίε ἦ, ὦν τι πάθῃ, λόγος ὀδεὶς γί-
„νεται· ὀδὲ τι νικῶντες οἱ Ἕλληνες νικῶσι, δοῦ-
„λον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ ἦ (τ εἵνεκα τ σὸ-
„λον ἐποιήσω) πυρώσας τὰς Ἀθήνας, ἀπελᾶς.
Ἥδη τε δὴ τῇ συμβελίῃ [a] Ξέρξης. λέγεσι γὰ
ἐπετύγχανε τότε αὐτὸς ἐπινόεε. ὀδὲ γὰ εἰ πάν-
τες ἅ πᾶσαι συνεβάλοντο αὐτῷ μένειν, ἔμενε
ἂν, δοκέειν ἐμοί· ὕτω καταῤῥωδέκεε. ἐπαγείσας
ἦ τὴν Ἀρτεμισίην, ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγε-
σαν αὐτὸ τὰς παῖδας ἐς Ἔφεσον. νόθοι γάρ τινες
παῖδες οἱ συνέποντο [b]. Συνέπεμπε ἦ τοῖσι παι-
σὶ φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἐόντα Πη-
δασέα, φερόμενον ἦ οὐ τὸ δεύτερα τ εὐνούχων
παρὰ βασιλέι. οἱ ἦ Πηδασέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἁ-
λικαρνησσοῦ. ἐν ἦ τοῖσι Πηδασέοισι τούτοισι τοι-
όνδε συμφέρει) [c] πρῆγμα γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι
ἀμφικτίοσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι
τ πόλιν μέλλῃ ἐνιαυτὸς χρόνος ἔσεσθαι χαλεπὸν,
τότε ἡ ἱρείη αὐτόθι τ Ἀθηναίης φύει πώγωνα
μέγαν· τοῦτο δέ σφι δὶς ἤδη ἐγένετο. Ἐκ τε-
τρήων δὴ τ Πηδασέων ὁ Ἑρμότιμος ἦν· τῷ με-
γίστῃ τίσις ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο πάντων τ ἡμεῖς
ἴδμεν. ἁλόντα γὰ αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων, καὶ πω-
λεόμενον, ὠνέεται Πανιώνιος, ἀνὴρ Χῖος· ὃς
τὸν ζόον κατεργάσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων.
ὅκως γὰ κτήσαιτο παῖδας εἰδεος ἐπαμμένους,
ἐκτάμνων, ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἔ-
φεσον χρημάτων μεγάλων. ᾧδε γὰ τοῖσι βαρ-
βάροισι πλειώτεροί εἰσι οἱ εὐνοῦχοι, πίστεος εἵ-
νεκα τ πάσης, τ ἐνορχέων. ἄλλως τε δὴ ὁ Πανι-
ώνιος ἐξέταμε πολλούς, (ἦν πιστεύμενος ἐκ
τετρήων τὸν ζόον) καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, ὡ γὰ τὰ
πάντα εὐδυσχέε ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται
ἐκ τῶν Σαρδίων ᾧδε βασιλῆα μετ' ἄλλων
δώρων· χρόνῳ ἦ ὑστέρῳ, πάντων τ εὐνού-
χων ἐτιμήθη μάλιστα ᾧδε Ξέρξῃ. Ὡς ἦ τὸ
στράτευμα τὸ Περσικὸν ὥρμα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
τὰς Ἀθήνας, ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθεῦτεν κατα-
βὰς κατὰ δή τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γλῶσ-
σην.

Nam sive ea quæ ait se velle, subegerit, & hæc ei quæ cogitans dicit succedant, tuum, domine, opus est; quia id tui servi effecerint: sive Mardonio contra opinionem contingat, non magna sane calamitas erit, salvo & te & rerum domesticarum statu. Etenim si incolumis es & domus tua, profecto Græci sæpenumero pro se ipsis multa certamina cursitabunt: at si quid contingat Mardonio cladis, id nullius erit momenti, Græcique vincendo non vicerint, servo tuo interempto. Tu vero Athenis incensis (cujus rei gratia expeditionem sumsisti) reverteris. Delectatus eo con- 103
silio Xerxes, quod idem illa suasisset quod ipse haberet in animo: quippe qui, ut ego opinor, non remansisset, si vel cuncti atque cunctæ id ei suasissent, adeo perterritus erat. Artemisiam igitur laudatam dimisit, ducentem secum liberos regios Ephesum. nam aliquot eum filii nothi comitabantur. Cum quibus ad eo- 104
rum custodiam misit Hermotimum, genere quidem Pedasensem, sed apud regem inter eunuchos nulli secundum. Incolunt autem Pedasenses super Halicarnassum; apud quos hoc rei fertur contingere, ut quoties accolis omnibus qui circa eam urbem habitant aliquid adversi intra annum est eventurum, tunc Minervæ antistiti, quæ illic est, grandis barba nascatur: quæ res bis apud eos jam accidit. Ex his Pedasensibus Hermoti- 105
mus erat, cui maxima ex omnibus quos quidem ipsi novimus, ultio contigit acceptæ injuriæ. Siquidem eum captum ab hostibus ac venalem mercatus est Panionius, vir Chius, ex hoc impurissimo quæstu vitam sectans. nam quos pueros forma præditos coëmerat, eos castrabat; ductosque aut Sardes aut Ephesum, magna pecunia venundabat. Apud barbaros enim pretiosiores eunuchi sunt quam qui non sunt castrati, universæ fidei gratia. Ceterum ut alios permultos, ita hunc quoque Panionius execuit, ut qui ex hac re vitam toleraret. Sed non omnia infelix Hermotimus, è Sardibus ad regem cum aliis muneribus deductus est, progressuque temporis ex omnibus eunuchis maximo in honore apud regem Xerxem est habitus. Quum 106
autem rex adversus Athenas moveret è Sardibus, per id tempus Hermotimus cujusdam negocii gratia descendit in agrum

a συμβολῆ. b συνέπονθο. c φέρει).

Atarneus in Mysia, ab Chiis habitatur. Mardonius jubetur eligere ccc millia. Classis regia ab Phalero pergit Zosterem; Græci persequuntur Andrum usque.

grum Mysium, qui à Chiis incolitur, sed Atarneus vocitatur: ibi inventum Panionium atque agnitum alloquutus est & multis & comibus verbis, primum recensens ei quot per illum esset assequutus bona, deinde pollicens quam gratiam illius meriti foret relaturus, si homo cum suis domesticis illuc commigrasset. Ea oratione libenter audita Panionius contulit se illuc cum uxore & liberis. Quem posteaquam cum omni familia adeptus est Hermotimus, his verbis affatus est, O omnium post homines natos ex nefandissima negociatione quæstum faciens; quid aut ipse ego, aut meorum quispiam majorum vel tibi vel tuorum cuipiam mali fecit, quod me ex viro feceris nihil esse? & putabas fore ut quæ tunc machinabaris laterent deos? qui justa lege utentes, te infandorum opificem tradiderunt in manus meas, ut de pœna à me tibi irroganda queri non possis. Hæc ubi exprobravit homini, filiis in conspectum adductis, coactus fuit Panionius genitalia filiorum suorum qui quatuor erant, abcidere: & coactus illa fecit, & postquam feciſſet, filii adacti virilia ejus abciderunt. Ita ultio ac Hermotimus persequu-
107 tus est Panionium. Xerxes autem filiorum Ephesum deducendorum negocio Artemisiæ demandato, accitum Mardonium jussit è copiis quos liberet eligere, ut consentanea verbis facta exequi experiretur. Hactenus eo die est actum. Noctu autem regis jussu duces è Phalero naves retro Hellespontum versus abduxerunt, pro se quisque accelerantes, ad custodiendas regi rates quibus transiret. Ita navigantes barbari quum Zosteri appropinquarent, minuta quædam continentis illius prominentia promontoria suspicati navigia esse, perdiu illinc aufugerunt: tandem deinde edocti non navigia esse, sed promontoria, in agmen
108 sese receperunt. Ut autem dies illuxit, Græci cernentes ibidem pedestres copias hostium perstare, rati classem quoque circa Phalerum esse, ac pugnam navalem commissum iri, se ad resistendum apparabant. Sed cognito illam vela fecisse, confestim insequi censebant: itaque eam insequuti Andro tenus, cernere quum nequissent, ad Andrum profecti consultabant. Quibus Themistocles suadebat, ut per insulas navigatione instituta, classem hostium insequentes, recta ad Helles-

τὴν Μυσίαν, (τὴν Χῖοι μὲν νέμονται, Ἀτάρνεὺς δὲ καλέεται) εὑρίσκει τε Πανιώνιον ἐνοικέοντα. ὑπερχθὲς δέ, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλὰ καὶ φιλίους λόγους· πρῶτα μέν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι ἀγαθά· δεύτερα δέ οἱ ὑπισχνεύμενος ἀντὶ τουτέων ὅσου μιν ἀγαθὰ ποιήσειε, εἰ κομίσας τὰς οἰκέτας [a] οἰκέῃ ἐκείνῃ· ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τε Πανιώνιον, κομίσαι τά τε τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὡς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν εἰσελάβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε, Ὦ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ καὶ ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τίς σε προγόνων ἠδίκησε, ἢ σὲ, ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· ὅς σε ποιησάσῃ ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, παραδεδώκασι ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς, ὥστε σε μὴ μεμψάσθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι εἰσομένην δίκην. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ὠνείδιζε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὄψιν, ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἑωυτοῦ παίδων τεσσέρων ἐόντων τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν. ἀναγκαζόμενος δὲ, ἐποίεε ταῦτα· ἅτε τε, ὡς ταῦτα ἐργάσαιτο, οἱ πρόσθε ἀναγκαζόμενοι ἀπετάμνοντο. Πανιώνιον μὲν νυν ἔτω σφέας ἠμείψατο ἥ τε τίσις καὶ ὁ Ἑρμότιμος. Ξέρξης δὲ, ὡς τοὺς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον, ἐκέλευέ μιν τῶν στρατιῆς ἐπιλέγειν τοὺς ἂν βούληται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὁμοῖα. ταύτῃσι μὲν τῇ ἡμέρῃ ἐς τοσοῦτον ἐγένετο· ἡ δὲ νυκτὸς, κελευσάντων βασιλέων [b], τὰς νῆας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς ταχέως εἶχε ἕκαστος, ἀμφυλαξόντας τὰς ὁδοὺς πρόβολα βασιλέι. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἔσαν Ζωστῆρος πολωνῆες οἱ βάρβαροι, ἀναλάμψασι γὰρ ἄκρῃσι λεπταὶ τῆς ἠπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νῆας εἶναι, καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νῆες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες, ἐσκόπεον. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες καθ' ὁμοῦ μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν, ἤλπιζόν τε τὰς νῆας εἶναι περὶ Φάληρον· ἐδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παρεσκευάδατό τε ὡς ἀλεξησόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νῆας οἰχωκυίας, αὐτίκα μὴ ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸ μέν νυν ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω στρατὸν οὐκ ἐπείδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου. ἐς δὲ τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι, ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τρηχυτέρων, καὶ ὑπιδιώξαντας τὰς νῆας, οὕτω ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλ-

a παῖδας. b βασιλῆα.

Porro quid agendum esset, deliberantibus Græcis quum Themistocles suasisset per insulas Hellespontum petere, obstitit Eurybiades, & alter permisit domum redire, etiam suadens Atheniensibus.

λήσσονα, λύσαντας τὰς γεφύρας. Εὐρυβιάδης δὲ τῷ ἐναντίῳ ταύτῃ γνώμῃ ἐτίθετο, λέγων ὡς εἰ λύσαιμεν τὰς ζεύξιας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακῶν τῇ Ἑλλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ὁπλαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πρῶτ' ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγοι· ὡς ἄγοντι μέν οἱ ἡσυχίην ὅτι τις ἐπιχωρέειν οἷόν τε ἔσεσθαι τῶν πρηγμάτων, ὅτι τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῷ τε οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται[a]· ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ, καὶ ἔργα ἐχομένῳ, πάντα τὰ καθ' ἑαυτὸν τῇ Εὐρώπῃ οἷά τε ἔσεσθαι ἐπιχωρήσειν καθ' πόλιάς τε καὶ καθ' ἔθνεα, ἤτοι ἁλισκομένων γε, ἢ ἐπὶ τούτοισι ὁμολογεόντων· τροφήν τε ἕξειν σφέας τὴν ἐπέτεον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ, οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὴν Περσέα. ἐατέον ὦν εἶναι φεύγοντα ἐς ὃ ἔλθοι[b] φεύγων ἐς τὸν ἑωυτοῦ· τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη τὸν ἐκείνου ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης ἦν εἴχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί. Ὡς ἦν ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλὼν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, (ἔτοιμοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφυγότων περιημέκτεον· ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν, καὶ ὅπλα σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ οἱ ἄλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ σφι τάδε, Καὶ αὐ„τὸς ἤδη πολλοῖσι παρεγνώμην, καὶ πολλῷ πλέω „ἀνήκεα τοιάδε ῥηθέντα· ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην „ἀπῳληθέντας, νενικημένους ἀναμάχεσθαί τε καὶ „ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην κακότητα· ἡμεῖς „δὲ, εὕρημα γὰρ εὑρήκαμεν, ἡμέας τε αὐτοὺς „καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων „ἀνωσάμενοι, μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγον„τας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλ„λὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἑ„να τῆς τε Ἀσίης καὶ τὴν Εὐρώπης βασιλεῦσαι, „ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀπάθαλον· ὃς τά τε ἱρὰ „καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε[c] „καὶ καταβάλλων τοὺς θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς „καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμαστίγωσε, πέδας τε „κατῆκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν· „νεῶν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡ„μέων τε αὐτέων ἐπιμεληθῶμεν καὶ τῶν οἰ„κετέων. καί τις οἰκίην τε ἀνασωσάσθω, „καὶ σπόρῳ ἀνακῶς ἐχέτω, παντελέως[d] „ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔα„ρι κατιόντες ἐπὶ Ἑλλήσποντόν τε καὶ Ἰωνίης. παῦ-

lespontum navigarent, soluturi pontes. Huic contrariam EUrybiades opponebat sententiam, quod diceret fore ut si dissolverent pontes, maxima ob id calamitate afficerent Græciam. Persa enim, si deprehensus manere in Europa cogeretur, tentaturus est quietem non agere; quod sibi otium quidem agenti nec ulla res posset procedere, nec ullus retro ostenderetur receptus, & exercitus suus fame conficeretur: aggredienti vero & rebus gerendis operam danti omnia possent per Europam succedere, tum in urbibus, tum in nationibus quæ vel caperentur, vel antea sese dederent: quinetiam rem frumentariam habituros ex annuis semper fructibus Græcorum. Nunc autem videri, Persam utpote victum navali prœlio, non perstare in Europa: ideoque permitti oportere, ut fugiat, dum in terram suam fugiendo perveniret. de qua terra tunc certamen fieri jubebat. Huic sententiæ aliorum Peloponnensium duces assensere. At The- 109
mistocles, postquam animadvertit se non posse plerisque persuadere ut ad Hellespontum navigarent, adiit Athenienses, qui præcipue indignabantur hostem effugere, animatique erant ad navigandum in Hellespontum, etiam per se ipsos, si ceteri recusassent: eosque ita est alloquutus, Et ipse multis jam hujusmodi casibus interfui, & de multo pluribus audivi talia contigisse, viros ad necessitatem redactos etsi victos prœlium instaurasse, & superiorem inertiam emendasse: itaque nos, quoniam hoc lucro potiti sumus, ut & nosipsos & Græciam tueremur, repulsa tanta hominum nube, non insequamur viros fugientes. Neque enim nos ista effecimus, sed dii pariter & heroës, qui inviderunt unum virum esse & Asiæ regem & Europæ, qui sit impiissimus atque sceleslus: qui sacra eodem loco atque profana habens, utraque incendit, deorumque simulacra subvertit; qui & mare cecidit flagellis, & compedes in illud dejecit. Sed bene nobiscum in præsens tempus agitur. ideoque nunc quidem ut & nostri ipsorum & nostrorum domesticorum curam geramus, & ut spatium quis ad reficiendas ædes, faciendamque sementem habeat, in Græcia maneamus, barbaro prorsus ejecto: quum autem ver appetet, tunc in Hellespontum & Ioniam na-

a διαφθερεῖ. b ἔλθῃ. c MS. habet ἐμπιπρεὶς τε. d παντελῶς.

Themiſtocles, aſſenſu ſociorum potitus, inſtigato Xerxi ad fugam ſalvis pontibus Helleſponti ſe commendat. Andrios conſtantes terret Themiſtocles fruſtra.

navigemus. Hæc dicebat Themiſtocles, animo ſibi apud Perſam comparandi receptum, ut ſiquid apud Athenienſes accideret adverſi ſibi, haberet quo ſe con-
110 verteret; prout & contigit. Hæc dicenti Themiſtocli Athenienſes, quum tamen ab eo deciperentur, aſſenſi ſunt. nam quia & antea ſapiens eſſe viſus, vere prudens ac bene conſulens compertus fuit, prorſus ei ad aſſentiendum prompti erant. Ille, ubi Athenienſes ipſius ſententiam probavere, miſit è veſtigio viros cum navigio ad exponenda regi mandata, juſſos tacere, etſi in omne tormentum devenirent; quorum etiam rurſus erat Sicinnus contubernalis. Hi poſteaquam ad Atticam pervenere, ceteris apud navigium remanentibus, Sicinnus ad regem aſcendit, atque ita eum alloquutus eſt, Themiſtocles Neoclis filius, dux quidem Athenienſium, ſed inter omnes ſocios vir optimus ac ſapientiſſimus, miſit me tibi denunciatum, tibi præſtandi officii ergo ſe retinuiſſe Græcos, claſſem tuam inſequi volentes, pontesque qui ſunt in Helleſponto ſolvere: etiam nunc multa cum tranquillitate te illuc recipias. Hac re nunciata, iſti denuo ab-
111 iere. At Græci, poſteaquam decreverunt neque perſequi ulterius barbarorum claſſem, neque navigare in Helleſpontum ad ſolvendum trajectum, Andrum obſederunt, animo illam delendi. nam primi ex inſulanis Andrii pecunias poſcenti Themiſtocli denegaverant, eique alleganti Athenienſes illuc ire duobus magnis numinibus fretos, Suadela & Neceſſitate, & ita ſibi dandas utique eſſe pecunias, reſponderant ad hæc, Athenas merito magnas eſſe atque felices, & diis bonis bene vigere. quoniam Andrii ad maximam ſoli tenuitatem redacti eſſent & ipſorum inſulam totidem damnoſa numina nunquam derelinquere, ſed ſemper incolere, Inopiam & Impoſſibilitatem: quibus diis potientes Andrios pecuniam non daturos; nunquam enim ſua imbecillitate validiorem fore Athenienſium potentiam. Hæc illi quum reſpondiſſent, nec pecuniam dediſſent, ob-
112 ſidebantur. Themiſtocles vero, neque enim ab acquirendo ceſſabat, ad cetéras inſulas minacia verba mittens, pecuniam flagitabat, eiſdem nunciis eiſdemque verbis utens quibus ad Andrios fuerat uſus: niſi pecuniam darent quam poſce-

τοῦτα ἔλεγε, ἀποβήκλω [a] μέλλων πείσεσθαι ἐς τ Περσέα, ἵνα λὺ ἄρα τι μιν καταλαμβάνῃ παρὰ Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ ἀποφοφλω. πάντες ὧν καὶ ἐψύξε. Θεμιστοκλέης ταῦτα μὲν λέγων, διέβαλλε, Ἀθηναῖαι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρόσθεν δεδογμένος εἶναι σοφὸς, ἐφάνη ἐὼν ἀληθέως σοφός τε καὶ εὐβουλος, πάντως ἑτοῖμαι ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὡς δὲ ἦσαν οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μὴ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπέτειλε σιγᾶν, ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι [b], τὰ αὐτὸς ἐπετέλεσε βασιλέι φέρουσι· τ καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτοῦ ἐψύξε. οἱ ἐπειδὴ ἀπίκοντο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς ἐς βασιλέα Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε, Ἔπεμψέ „με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγὸς μὲν „Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τ συμμάχων πάντων „ἄριστος καὶ σοφώτατος, φράσοντά τοι ὅτι „Θεμιστοκλέης ὁ Ἀθηναῖος, σοὶ βουλόμενος „καταργέειν, ἔσχε τὺς Ἕλληνας, τὰς νῆας „βουλομένους διώκειν, καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόν„τῳ γεφύρας λύειν. καὶ νῦ κατ' ἡσυχίην „πολλὴν κομίζεο. οἱ μὲν, ταῦτα σημήναντες, ἀπέστελεον ὀπίσω. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε σφι ἀπέδοξε μήτ' ἐπιδιώκειν ἔτι τετραμμένους τ βαρβάρων τὰς νῆας, μήτε πλώειν ἐς τ Ἑλλήσποντον λύσοντας τ πόρον, στρὶ Ἄνδρον ἐστρατεύσαντο, ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἀνδρέων νησιωτέων, χρήματα αἰτηθέντες ὑπὸ Θεμιστοκλέος, οὐκ ἔδοσαν· ἀλλὰ ἐπορεύοντο Θεμιστοκλέα λόγον τόνδε, ὡς ἥκοιεν Ἀθηναῖοι σὺν ἑωυτοῖς ἔχοντες δύο θεὼ μεγάλω, Πειθώ τε καὶ Ἀναγκαίην, ὥστω τὰ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα. ὑπαπεκρίναντο πρὸς ταῦτα, λέγοντες ὡς καλὰ λόγον ἔσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες, καὶ θεῶν χρηστῶν ἥκοιεν εὖ. ἐπεὶ Ἄνδρίους γε εἶναι γενομένους ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκοντας, καὶ θεὼ δύο αἰχρήστως οὐκ ἐθελοκάκων σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρέειν, Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην· καὶ τυτέων τ θεῶν ἐπηβόλως ἐρύλας Ἀνδρίους, ἀδύνατα χρήματα. ἐδέκοντο γὰρ τ ἑωυτῶν ἀδυναμίης τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρέσσω. ἔστοι μὲν δὴ ταῦτα ὑπακουόμενοι, καὶ ἀ δόντες χρήματα, ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλέης δὲ, ἀ γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐπεμπε ἐς τὰς ἄλλας νήσους ἀπαιτηρίους λόγους, αἰτέων χρήματα διὰ τ αὐτῶν ἀγγέλων, χρεώμενος λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο· λέγων ὡς εἰ μὴ δώσουσι τὰ αἰτεόμενον,

a ὑποθήκω. b ἀπικομένοισι. c ἐς ταμάλιστα.

Ex aliis insulis pecunias nactus clam reliquis ducibus. Exercitus cum Xerxe redit in Bœotiam, ut hiemet in Thessalia, unde ccc millia eligit Mardonius, *inferias* Leonidæ.

τεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα, συνέλεγε χρήματα μεγάλα πάντα Καρυστίων τε καὶ Παρίων· οἱ πυνθανόμενοι τὸν τε Ἄνδρον ὡς πολιορκεοίατο, διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα, ὡς εἴη ἐν αἴνῃ μεγάλῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα, ἔπεμπον χρήματα. εἰ δέ δή τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι, καὶ οὐ τούτους μούνους. καίτοι Καρυστίοισι οὐδὲν, τούτου εἵνεκα, ἧσσον κακῶς ὑπερβολὴ ἐγίνετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήμασι ἱλασάμενοι, ἔφυγον [a] τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μέν νυν ἐξ Ἄνδρου ὁρμεώμενος, χρήματα πάντα νησιωτέων ἐκπάτο [b], λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξεα, ὑπερχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξήλασσον ἐς Βοιωτοὺς τὸν αὐτὸν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ, ἅμα μὲν στρατὸν πέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἀνοίκεα [c] εἶναι σφι πολεμέειν· χειμερινὸν δὲ ἄμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, ἢ ἐπιπλέοντα ἅμα τῷ ἔαρι περιάγειν τὴν Πελοποννησον. ὡς δὲ ἀπίκατο [d] ἐς τὸν Θερμαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν τοῦ ὑδάρνεος· οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέα· μετὰ δέ, τοὺς ἄλλους Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους, καὶ τὸν ἵππον τὸν χιλίην· καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας, καὶ Βακτρίους, καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸ πεζὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἵλετο· ὀλίγους δὲ τῶν συμμάχων [e] ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι εἰδέά τε ὑπῆρχε ἀξιαλέγων, καὶ εἰ τισὶ τι χρηστὸν συνήδεε πεποιημένον. ἐν δὲ, πολλοῖσι ἔθνεσι Περσέων αἱρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους· ὀλίγοι δὲ, Μήδων. ἔστι δὲ πολλῷ μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἴσοισι. ὥστε συμπάντων, τριήκοντα μυριάδας ἱππέων συνῆγε ἱππεῦσι. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε, καὶ Ξέρξης ἦν ἐπὶ Θεσσαλίην, χρησόμενον ἐληλύθεε ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξεα αἰτίην δίκας δοῦναι Λεωνίδεω φόνου, καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιήτην· ὃς ἐπιδὴ κατίλαβε ἐοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὄψιν τὴν Ξέρξεω, ἔλεγε τάδε· Ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἡρακλεῖδαι οἱ ἐκ Σπάρτης αἰτέουσί σε φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα.

ὁ

Ex aliis insulis pecunias nactus clam reliquis ducibus. Exercitus cum Xerxe redit in Bœotiam, ut hiemet in Thessalia, unde ccc millia eligit Mardonius, *inferias* Leonidæ.

scerentur, exercitum se Græcorum illuc adducturum, & obsidendo deleturum. Hæc dicendo, ingentem pecuniæ vim coëgit à Caryſtiis atque à Pariis: qui audito tum Andrum obsideri, quod cum Medis sensissent, tum Themistoclem maximo in honore inter duces esse, hoc metu pecuniam misere. Aliarum autem insularum aliqua pecuniam dederit necne, affirmare nequeo: reor tamen alias quoque quasdam dedisse, non has solas. Quanquam Caryſtiis ne hac quidem re contigit effugere cladem, ut Pariis, qui Themistocle pecunia delenito, expeditionem devitarunt. Ita Themistocles ex Andro exortus, clam ceteris ducibus exegit pecunias ab insulanis. At copiæ 113
Xerxis illic aliquot post pugnam dies immoratæ, moverunt in Bœotos eadem qua venerant via. Quippe Mardonio visum est simul regem prosequi, & simul intempestivum anni tempus esse ad belligerandum; atque etiam in Thessalia satius esse hybernare, & deinde ineunte vere tentare Peloponnesum. Itaque ubi in Thessaliam perventum est, ibi Mardonius ante omnia Persas universos, qui immortales vocantur, elegit, excepto eorum duce Hydarne, qui negavit se rege esse cariturum. Item ex aliis Persis thoracatos, & millenarium equitatum: ad hæc Medorum, Sacarum, Bactrianorum, Indorum & peditatum & equitatum reliquum. Has nationes sibi totas desumpsit: ex sociis autem elegit discernens quibus aut species aderant, aut à quibus aliquod egregium facinus peractum cognoverat. Sed plurimos ex una gente Persarum delegit torquatos & armillatos; secundo loco Medos, qui non numero Persis inferiores erant, sed robore: ita ut universi, trecenta millia una cum equitibus essent. Hoc interim tempore quo 114
Mardonius habebat delectum copiarum, & Xerxes circa Thessaliam agebat, oraculum è Delphis ad Lacedæmonios venit, ut Xerxem pœnas necis Leonidæ poscerent, & quod daretur ab eo acciperent. Mittunt igitur quam citissime Spartiatæ caduceatorem. Is adhuc in Thessalia nactus integrum exercitum, ubi in conspectum Xerxis venit, ita verba fecit; Rex Medorum, Lacedæmonii te & Heraclidæ ab Sparta pœnas cædis poscunt, quod regem ipsorum interemisti, dum Græciam protegit.

a διέφυγον. b ἤτεον. c ἀπρεπέα. d ἀπίκοντο. e τῶν ἄλλων συμμάχων.

Pœdissimus Xerxis ex Græcia discessus. Sacer Jovis currus raptus ab Thracibus. Magnus & liber animus Regis Thracum. Xerxes Abydum venit & Sardes.

git Ad ea Xerxes cachinnos tollit: ac diu responso non reddito, Hic, inquit, (monstrato Mardonio, ut ille ei assisteBat) pœnas tales dabit quales illos decet. Caduceator hoc responso accepto discessit. Xerxes Mardonio in Thessalia relicto, ipse ad Hellespontum ire maturabat: intraque quinque & quadraginta dies ad trajectus locum pervenit, nullam, ut ita dicam, partem copiarum ducens: quocunque autem veniebant, & ad quoscunque homines, eorum direptis fructibus vescebantur: ubi autem nihil fructuum reperiebant, ipsa herba, ut è solo germinabat; & arborum delibratis corticibus, & strictis frondibus utebantur tam agrestium quam mansuetarum, nihil omnino relinquentes. hoc autem præ fame facere cogebantur. Quos deinde pestilentia excipiens ac dysenteria, vel alvi tormina, inter viam extinguebat. Eorum etiam nonnullos Xerxes ægrotos reliquit, injungens civitatibus, ut in quamque veniebat, uti illos curarent & pascerent: quosdam etiam in Thessalia, & aliquot in Siri Pæoniæ, & in Macedonia; ubi sacrum Jovis currum, quem in Græciam tendens reliquerat, reversus non offendit. Eum Pæones Thracibus quum dedissent, tamen reposcenti Xerxi dixere, equas pascentes fuisse abactas à Thracibus superioribus, qui Strymonis circa fontes incolerent. Quo in loco rex Bisaltarum ac terræ Crestonicæ, Thrax, facinus supernaturam fecit. hic & se volentem negavit Xerxi serviturum, eoque in superiora ad montem Rhodopen abiit: & filiis interdixit adversus Græciam militare. Illi patre contemptui habito, sive alioqui belli libidine inspiciundi, militavere cum Persa. qui postquam incolumes reverterunt omnes (erant autem sex) ob eam culpam oculos pater effodit. Et isti quidem hanc mercedem accepe- runt. Persæ autem, ubi ex Thracia ad trajectum pervenere, urgentes Hellespontum navibus trajecere ad Abydum. non enim intentas adhuc rates invenere, sed tempestate dissolutas. Ibi copiosiorem quam in itinere commeatum adepti, nullo cum modo sese reficientes, ac mutatis aquis, permulti interibant de exercitu qui supererat: ceteri cum Xerxe Sardes pervenere. Narratur autem & alia hæc res, Xerxem, posteaquam Athenis profectus venit ad Eïonem

ὁ δ', γελάσας τε καὶ καταχὼν πολλὸν χρόνον, ὡς οἱ ἐτύγχανε παρεστὼς Μαρδόνιος, δακνὺς ἐς „τῦτον, εἶπε, Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὅδε δί- „κας δώσει τοιαύτας οἵας ἐκείνοισι πρέπει. ὁ μὲν δὴ, δεξάμενος τὸ ῥηθὲν, ἀπαλλάσσετο. Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν, αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸ Ἑλλήσποντον· καὶ ἀπικνέεται ἐς τὸ πόρον τὸ Ἀβυδηνῶν, ἐν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι, ἀπάγων τὸ στρατιῆς ἐδὲν μέρος, ὡς εἶπα. ὅκως δὲ πορευόμενοι γινοίατο, καὶ κατ' ἔθνεα ἀνθρώπους, τὰ τεπίων καρπὸν ἁρπάζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὕροιεν, οἱ δὲ τὴν πίλιν τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην, καὶ τὰ δενδρέων τὰ φλοιὸν ἀπολέποντες, καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τὰ τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων· καὶ ἔλιπον ἐδέν. ταῦτα δὲ ἐποίεον ὑπὸ λιμοῦ. Ἀπὸ Παλαιβώλων δὲ λοιμός τε τὸ [a] στρατὸν καὶ δυσεντερίη κατ' ὁδὸν ἔφθειρε. τοὺς δὲ νοσέοντας αὐτῶν καταλιπὼν Ἀπιτάσσων τῇσι πόλισι, ἵνα ἑκάστοτε γίνοιτο [b] ἐλαιῶν, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν· ἐν Θεσσαλίῃ τέ τινας, καὶ ἐν Σίρῃ τῇ Παιονίης, καὶ ἐν Μακεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἅρμα καταλιπὼν τῦ Διὸς, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤλαυνε ἀπιὼν, οὐκ ἀπελάβε· ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρηίξι, ἀπαιτέοντος Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας ἁρπαχθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν περὶ τὰς πηγὰς τῦ Στρυμόνος οἰκεομένων. Ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς, Θρηίξ, ἔργον ὑπερφυὲς εἰργάσατο· ὃς ἅτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ εἶναι ἀθάνατος, ἀλλ' οἴχετο ἄνω ἐς τὸ ὄρος τὸ Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ, ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θήσασθαι τὸν πόλεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες, ἓξ ἐόντες, ἐξώρυξε αὐτέων ὁ πατὴρ τὸς ὀφθαλμούς, διὰ τὸ αἰτίην τοιήνδε. καὶ ὅτε μὲν τὸν πρῶτον ἔλαβον. Οἱ δὲ Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηίκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπιβάντες, τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἄβυδον. τὰς γὰρ γεφύρας οὐκ εὗρον ἔτι ἐστεώσας, ἀλλὰ ὑπὸ χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὴ καταλεχόμενοι, σιτία ὠνέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον· ἐδέν τε κέρμον ἐμπιπλάμενοι, καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τῷ στρατῷ τῷ πολεμίῳ πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. Ἔτι δὲ ἄλλο ὧδε λεγόμενον λόγον, ὡς, ἐπὶ Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ Ἀθηναίων, ἀπίκετο ἐπ' Ἠϊό-

a λοιμὸς τότε τὸ. b ἐλαίας.

Alia discessus illius narratio, sed haud probabilis. Abdera ubi sita.

να τὼ ἀπὶ Στρυμόνι, ἀνθεῦτεν οὐκέτι ὁδοιπορίῃσι διεχρήτο [a], ἀλλὰ τὼ μὲν στρατιὼ τ' ἄρχοντι ἀπαγὼν ἐς τ' Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δὲ ἀπὶ νηὸς Φοινίσσης ἀπιβὰς, ἐκομίζετο ἐς τὼ Ἄσιον. πολέοντα δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίτην ὑπολαβεῖν μέγαν τε κυματίην· καὶ δὴ, μᾶλλον γάρ τι χρημάνεσθαι γεμίσσης τ' νηὸς, ὥστε ἀπὶ ἔδρης καταστρώματος ἐπόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἀνθαῦτα ἐς δεῖμα πεσόντα τ' βασιλῆα, εἴρεσθαι βώσαντα τ' κυβερνήτεα, εἴ τις ἐστὶ σφι σωτηρίη. καὶ τ' εἰπαι, Δέσποτα, οὐκ ἔστιν ὁδεμίη, εἰ μὴ τοῦτέων ἀπαλλαγή τις γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβατέων. καὶ Ξέρξεα λέγεται ἀκέσαντα ταῦτα, εἰπαι, Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις ἀναδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε [b] ἐμοὶ εἶναι ἡ σωτηρίη. τ' μὲν ταῦτα λέξαι· τὼς δὲ, προσκυνέοντας, ἐκπηδᾶν ἐς τὼ θάλασσαν· καὶ τὼ νῆα ἐπικουφισθῆσαν, οὕτω δὴ διασωθῆναι ἐς τὼ Ἄσιον. ὡς δὲ σκεδασθεῖσα τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅπα μὲν ἔσωσε βασιλέος τὼ ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τ' κυβερνήτεα· ὅπα δὲ Περσέων πολλὼς ἀπώλεσε, ἀποτάμειν τὼ κεφαλὴν αὐτός. Οὕτω δὴ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος περὶ Ξέρξεω νόσου, ἥδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, ὅτε ἄλλως, ὅτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα ἔτω ἐρρήθη ὑπὸ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξεα, ἐν μυρίοισι γνώμῃσι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε· τὼς μὲν ἀπὶ τοῦ καταστρώματος, καταβιβάσαι ἐς κοίλην νῆα, ἐόντας Πέρσας, καὶ Περσέων τὼς πρώτους· τ' δὲ ἐρετέων, ἐόντων Φοινίκων, ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται [c]) ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἄσιον. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἄβδηρα, καὶ ξεινίῃ τέ σφι σωθέμενος, καὶ δωρησάμενος αὐτὼς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τιάρῃ [d] χρυσοπάστῳ. καὶ, (ὡς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηρῖται, λέγοντες μὲν ἥδαμῶς ἐμοὶ πιστὰ) πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηναίων ὀπίσω, ὡς ἐν ἀδείῃ ἐών. πρὸς δὲ Ἑλησπόντου ἦ μᾶλλον τὰ Ἄβδηρα ἵδρυται, ἢ δὲ Στρυμόν, καὶ τ' Ἠιόν. ὅθεν δή μιν φασὶ ἀπιβῆναι ἀπὶ τὴν νῆα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε οὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν τὴν Ἄνδρον, τραπόμενοι ἐς Κά-

nem urbem Strymoni appositam, illinc non amplius per viam iter feciſſe: ſed exercitu Hydarni permiſſo, quem ad Helleſpontum deduceret, ipſum navem Phœniſſam conſcendiſſe, ut in Aſiam ſe reciperet: & dum curſum tenet, à Strymonia ingenti vento & fluctuoſo fuiſſe exceptum; & eo vehementius tempeſtate vexatum quod navis referta vectoribus erat, utpote quum ſuper contabulata eſſent frequentes Perſæ qui cum Xerxe vehebantur. Ibi metu perculſum regem cum clamore interrogaſſe gubernatorem num qua ſalus eis eſſet. Et quum ille reſpondiſſet, Here, nulla admodum eſt, niſi horum multorum propugnatorum aliqua fiat abitio: tunc Xerxem eo audito ita loquutum, Viri Perſæ, nunc aliquis veſtrûm declaret ſe curam habere regis. in vobis enim videtur ſita eſſe ſalus mea. Hæc ubi dixit Xerxes, illos eo adorato exſiluiſſe in mare: atque ita levata navi, Xerxem incolumem in Aſiam perveniſſe. Et ubi primum in terram egreſſus eſt, hoc egiſſe: gubernatorem, quod regis quidem animam ſervaſſet, aurea corona donaſſe; quod autem multos Perſarum perdidiſſet, decollaſſe. Hic autem alter modus qui narratur reverſionis Xerxis, haudquaquam fidem apud me habet cum propter alia, tum propter iſtum caſum Perſarum. nam ſi iſta regi à gubernatore ſic dicta ſunt, in infinitis ſententiis unam non habeo repugnantem regem non feciſſe iſtud: illos quidem Perſas in tabulato juſſurum in cavam navem demitti, utpote qui & Perſæ & primores Perſarum eſſent, at remigum, qui erant Phœnices, multitudinem Perſis numero parem in mare ejecturum. Sed is (ut dictum eſt ſuperius) itinere pedeſtri cum reliquo exercitu in Aſiam reverſus eſt. Cujus rei id quoque magno eſt teſtimonio, quod apparet, Xerxem, quum rurſus in Aſiam reciperet ſe, Abdera perveniſſe, & hoſpitii fœdus cum illis pactum eſſe, & acinace aureo eos ac tiara auro intertexta donaſſe: & ut ipſi oppidani ajunt, quod apud me fide caret, Xerxes, poſtquam ex Athenis retro fugit illic primum zonam ſolvit utpote jam terrore liber. Sunt autem Abdera propius ad Helleſpontum ſita quàm Strymon, atque Eïon, unde navem illum conſcendiſſe ferunt. Ceterum Græci poſteaquam Andrum expugnare nequibant, converſi in Ca-

119 120 121

a διεχρέετο. b ἔοικε. c πρότερον εἴρηται. d τιάρᾳ.

Dona diis data ad memoriam pugnæ, etiam Delphos missa; sed Æginetas exigente Deo. Frustra conveniunt Græci ad monstrandum qui primas ferret, Themistocli secundæ concessæ.

Καύρυστον, καὶ δηιώσαντες αὐτέων τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια· ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας· τὴν μὲν, ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν· τὴν δὲ, ὅτι Σουνίου· τὴν δὲ, τῷ Αἴακι αὖτις ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τάδε, διεδάσαντο τὴν λείην, καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν [a] ἐς Δελφούς· ἐκ τῶν ἑψομένου ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρωτήριον νηὸς, ἐὼν μεγάθεϊ δυωκαίδεκα [b] πηχέων· ἑστήκεε δὲ ἔτι τοῦτο περ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. Πέμψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτεον τὸν θεὸν εἰ λελάβηκε ἱκανὰ καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινητέων δὲ, οὔ· ἀλλ' ἀπαιτέειν αὐτοὺς τὰ ἀριστεῖα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι, ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσέους, οἳ δὴ ἐπὶ ἰστῷ χαλκέῳ ἑστᾶσι τρεῖς ὑπὸ τὴν γωνίην, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσεω [c] κρητῆρος. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς λείης ἔπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἀριστεῖα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γνωμένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. οἱ δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον [d] τὰς ψήφους ὅτι τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὴν πρώτην καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων· ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτέων ἑωυτῷ ἐπέθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστον δοκέων ἄριστος γενέσθαι. δεύτερα δὲ, οἱ πολλοὶ σφεας ἐξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμέμφοντο· Θεμιστοκλέης δὲ διατρεϊζοντας ὑπερεβάλλετο πολλόν. Οὐ βαλομένων δὲ τούτων κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ' ἀποπλώοντάς ἑκάστους ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτους, ὅμως Θεμιστοκλέης ἐβάθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ ἐτιμήθη τοσοῦτο ὑπὸ τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ τοῦτο ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο, θέλων τιμηθῆναι· καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστεῖα μέν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον· σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος, Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρήσαντο δέ μιν ὄχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύσαντι. αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀνιόντα τριηκοσίοισι Σπαρτιητέων λογάδες, ἵππον οἵπερ ἱππέες καλέονται, μέχρι ἔρων τῶν Τεγεητικῶν.

Rrr 2 ti-

a ἔπεμψαν. b δυώδεκα. c Κροίσου. d διενέμοντο.

Themistoclis obtrectator Timodemus derisus. Artabazus Xerxen deduxit ad trajectum, ac mox circa Pallenen res gerit, Olynthо capta.

χων. μοῦνον δὴ τῶν πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Σπαρτιήτην προέπεμψαν. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστοκλέος ἐών, ἄλλως δὲ ὑπὸ τῶν ἀστῶν ἀτιμαζόμενος, φθόνῳ καταμαρπτέων, ἐνεῖκε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν ἐς Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ὡς δι' ἐκεῖνον τὰς Ἀθήνας ἔχοι [a] τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωυτόν. ὁ δέ, ἐπεί τε ἐνείκατο [b] οἱ οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε, Οὕτω ἔχει τοι· ἀτὰρ ἂν ἐγὼ ἐών „ βελβινίτης ἐτιμήθην ὑπὸ Σπαρτιητέων, „ ἅτε ἂν οὐ ὢν ἀνθρωπος, ἐὼν Ἀθηναῖος. τοῦτο μὲν ἐς [c] τοσοῦτον ἐχώρησε. Ἀρταβάζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθεν ἐών, ἐκ δὲ τῆς Πλαταιϊκῆς καὶ μᾶλλον ἐπιφανόμενος, ἔχων ἐξ Μυκάλης στρατὸν τὸν [d] Μαρδονίου ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι τοῦ πορου. ὡς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ, ὀπίσω πορεύόμενος, κατὰ τὴν Παλλήνην ἐχώρεε, ἅτε Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην, καὶ οὐδέν κω καταπεπονημένου ἦκε ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίευ ἐντυχὼν ἀπεργάσασθαι Ποτιδαιήτας μὴ οὐκ ἐξαναστάντας σφέας. οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὡς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε, καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τοὺς Ποτιδαίτας. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ τούτους ἐπολιόρκεε. εἶχον δὲ αὐτοὺς Βοττιαῖοι, οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφέας εἷλε πολιορκέων, καπίσθαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην· τὴν δὲ πόλιν παραδιδοῖ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ὑπηροπεύειν [e], καὶ τῷ Χαλκιδικῷ ἔθνεϊ. καὶ ἔτι Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔχον. Ἐξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος, τὴν Ποτιδαίην ἐπεστρέφετο μετοσεχονὶ δὲ οἱ μεθύμως συνεπίθετο παραδοῦναι Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός· ὄνειαν μὲν τρόπον, ἔρχω ἐγὼ οὐκ ἔχω εἰπεῖν· (ἐγὼ γὰρ οὐκ λέγεται) τέλος μέντοι, τοιάδε ἐγένετο· ὅκως βιβλίον γράψῃ ὁ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον πέμψαι, ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξενον, τοξεύματος παρὰ τὰς γλυφίδας περιελίξαντες, καὶ περιστείλαντες τὸ βιβλίον, ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπαίων δὲ ἐθήρευε ὁ Τιμόξεινος παραδιδοὺς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτὼν δὲ χω-

ticos usque fines comitati sunt. Hunc solum ex omnibus quos novimus hominibus Spartiatæ abeuntem deduxerunt. Eidem, postquam ex Lacedæmone Athenas 125 venit, ibi Timodemus Aphidnæus unus ex inimicis ejus, alioqui non è claris viris, livore insaniens, crimini dabat itionem in Spartam: dicens illum Athenarum respectu, non sui, ab Lacedæmoniis honores assequutum. Et quum non faceret finem talia dicendi, inquit ei Themistocles, O homo, ita res habet, neque ego si Belbinitanus forem, sic à Spartanis honoratus fuissem: neque tu, etsi Atheniensis. Atque hæc hactenus. Artabazus au- 126 tem Pharnacis filius, vir inter Persas cum antea illustris, tum ex rebus Platæensibus factus illustrior, regem deducebat sexaginta millibus ex exercitu, unde sibi Mardonius delegerat: quem ubi trajectu tenus comitatus est, quum jam ille in Asia esset, regressus circa Pallenen agebat, utpote Mardonio per Thessaliam Macedoniamque hybernante, nec etiamdum urgente venire in alia castra, non existimabat jus esse non diripere rebelles Potidæatas, in quos casu incidisset. Etenim Potidæatæ, postquam rex præteriit, & classis Persica à Salamine fugiens abiit, manifeste à barbaris defecerant: mox aliis quoque qui Pallenen incolebant rebellantibus. Tunc vero Artabazus Potidæam obsedit: 127 sed suspicatus etiam Olynthios ab rege deficere, & ipsam obsedit. Eam autem tenebant Bottiæi, qui è sinu Thermæo fuerant à Macedonibus ejecti. Hos Artabazus postquam obsidione cepit, in paludem deductos trucidavit, urbemque administrandam Critobulo Toronæo tradidit, etiam huic genere Chalcidico. Ita Chalcidenses Olynthum obtinuere. Expugnata Olyntho Artabazus Potidææ 128 impensius incumbebat. Hoc faciens, cum Timoxeno Scionæorum magistratu de facienda proditione transegit, prorsus incertum mihi quonam modo; neque enim traditur. ad extremum ita evenit: Quoties exaraverat libellum aut Timoxenus ad Artabazum mittere volens, aut Artabazus ad Timoxenum, eum sagittæ circumvolvebant prope crenas, & aptatum quasi alas, ad locum de quo convenerat sagittam emittebat. Sed Timoxenus qui Potidæam prodebat, proditionis compertus est. nam Artabazus ad compactum locum sagittam dirigens, fru-

a ἔχει. b Hæ voces οἰκειοῦ καὶ non sunt in MS. c ταῦτα μὲν νυν ἐς. d ὃν. e MS. habet Κριβούλῳ ὑπηρετεῖν, omissa voce Τορωναίῳ.

Epistolæ sagittis alligatæ, proditorem indicarunt, non tamen punitum. Circa Pallenen eluvies & cædes Persarum. Artabazus reversus ad Mardonium. Navales reliquiæ versus Ioniam.

fruſtrante jactu humerum cujuſdam Potidæatæ percuſſit. Quem ſaucium turba quum circumcurriſſet, ut adſolet in bello fieri, hi ſubito ſagittam, quum animadverterent libellum, nacti detulerunt ad magiſtratus. aderat autem & ceterorum Pallenenſium commilitium. Perlecto libello magiſtratus & cognito proditionis autore, non tamen cenſuerunt Timoxenum eſſe proditionis ſupplicio plectendum, Scionææ civitatis gratia, ne in poſterum ſemper Scionæi pro proditoribus haberentur. Atque hunc quidem in modum Timoxenus proditionis manifeſtus fuit. 129 Artabazum vero tres jam menſes obſidentem ingens æſtus maris excepit, & is diutius: unde barbari videntes locum factum lacunoſum, in Pallenen conceſſerunt. cujus itineris quum duas partes permeaſſent, tres aliæ ſupererant, quas ubi pertranſiſſent, oportebat intrare Pallenen. ſed eas ibi tanta maris æſtuatio invaſit, quanta nunquam extiterat, ut indigenæ ajunt, quum ea frequenter illic acciderit. Eorum qui nandi erant ignari, interiere: qui erant gnari, eos Potidæatæ navigiis adorti trucidavere. Hujus autem æſtus ac reſtagnationis & cladis Perſarum ferunt Potidæatæ hinc cauſſam extitiſſe, quod iſti è Perſis qui ſunt à mari oppreſſi, in templum Neptuni & ejus ſimulacrum quod ſitum eſt in ſuburbano, impie ſe geſſerant. Hanc fuiſſe cauſſam illi videntur mihi vere dicere. Eos autem qui ſuperavere, Artabazus in Theſſaliam ad Mardonium duxit. Et cum iis qui regem reduxerunt ita eſt actum. 130 Navalis autem Xerxis exercitus qui ſuperfuerat, ubi à Salamine fugiens attigit Aſiam, rege & copiis è Cherſoneſo Abydum traducto, hyemavit apud Cymam. Idem primo ſtatim vere Samum convenit, ubi nonnullæ etiam naves hyemaverant. Ejus claſſis plerique propugnatores erant ex Perſis & Medis, duceſque iis acceſſerant, Mardontes Bagæi, & Artayntes Artachæi filius, cujus patruelis Amitres ab eodem aſcitus erat iſtorum collega. Hi utpote magnopere percuſſi, non altius proceſſerant occaſum verſus, neque ullus ad hanc neceſſitatem eos adegit; ſed Samo defidentes Ioniam cuſtodiebant ne deficeret, trecentas naves cum Ioniis habentes. Neque expectabant Græcos in Ioniam ituros, ſed illis ſatis fore, ſi ſua tutarentur; duxerunt

χωρίῳ τούτῳ, βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὦμον· τὸν δή, βληθέντα τοξεύμασι ὁμίλῳ, (οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ) οἱ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆσαν[a] δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληνέων συμμαχίη. τοῖσι δὴ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον, καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον τῆς προδοσίης, ἔδοξε μὴ καταπρῆξαι Τιμόξεινον προδοσίην, ἕνεκα Σκιωναίων πόλιος· εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προδόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπαίσθη ἐλήφθη. Ἀρταβάζῳ δὲ, ἐπιδὴ πολιορκέοντι ἐγένοντο τρεῖς μοῖραι, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη, καὶ χρόνον οὐκ ὀλίγον. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γιγνόμενον, παρῆσαν ἐς τὸν Παλλήνην. ὡς δὲ τὰς δύο μὲν μοίρας διαπορεύσαντο, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπελείποντο ἔσαν, ὡς διελθόντας χρὴ ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημμυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὥσπερ ὕδαμά κω, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γιγνομένη. οἱ μὲν δὴ νέων αὐτέων οὐκ ἐπισταμένοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπισταμένους Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τόν τε ῥηχίην καὶ τὴν πλημμυρίδα καὶ τὸν Περσικὸν πάθεα γενέσθαι τόδε, ὅτι τὸν Ποσιδέωνα ἐς τοῦτον καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ τεμενείῳ ἱσίεσαν ἕνεκα τῆς Περσέων τοίπερ καὶ διεφθείροντο ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες, εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγινομένους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην πρὸς Μαρδόνιον. ἅτοι μὲν οἱ περὶ πέμψαντες βασιλέα, ὅτω ἔπεμπε[b]. Οἱ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω[c] περιγινόμενος, ὡς προσέμιξε τῇ Ἀσίῃ, φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος, καὶ βασιλέά τε καὶ τὸν στρατὸν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἄβυδον, ἐχειμέρωσε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ὄρθρου ἀπολάμψαντος, πρῶτα μὲν παρελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν ἐχειμέρωσαν αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖστοι ἐπεβάτευον. στρατηγοὶ δὲ σφι ἐπῆλθον, Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου καὶ Ἀρταΰντης ὁ Ἀρταχαίης· συνῆρχε δὲ τούτοισι[d] καὶ ἀδελφιδέος αὐτοῦ Ἀρταΰντεω προσελόμενος ὁ Ἀμίτρης· ἦν δὲ μεγάλως πλημμύρης, ἃ προέσεσθαι ἀνωτέρω τὰ πρὸς ἑσπέρης, οὐδὲ ἐπιλαμβάνομαι οὐδείς· ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι, ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νῆας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσεδέκηντο τοὺς Ἕλληνας προσελεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποχρήσειν σφι τὴν ἑωυτῶν φυλάσσειν· ἐπεὶ-

μένοι

a παρῆν. b Hæ duæ voces ὅτῳ ἔπεμπε absunt ab MS. c ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω. d τούτοισι.

μεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν Φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν ἐσωμένοι ἔσαν τῷ θυμῷ, πεζῇ δ' ἐδόκεον πολλῷ κρατήσειν τὴν Μαρδόνιον. ἐόντες δὲ ἐν Σάμῳ, ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυνατὰ κακὸν τοῖσι πολεμίοισι ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὑπακούειν ὁκῇ πίσσεται τὰ Μαρδονίου πρήγματα. Τοὺς δὲ Ἕλληνας τό, τε ἔαρ γιγνόμενον ἦγε, καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἐών. ὁ μὲν δὴ πεζὸς ἔτι οὐκω συνελέγετο· ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς Αἴγιναν, νῆες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Ἱπποκρατίδεω, τοῦ Λευτυχίδεω, τοῦ Ἀναξίλεω, τοῦ Ἀρχιδάμου, τοῦ Ἀναξανδρίδεω, τοῦ Θεοπόμπου, τοῦ Νικάνδρου, τοῦ Χαρίλλου, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεω, τοῦ Πρυτάνιος, τοῦ Εὐρυφῶντος, τοῦ Προκλέος, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος· ἐὼν τῆς ἑτέρης οἰκίης τῶν βασιλέων. ἦσαν πάντες, πλὴν τῶν δυῶν τῶν μετὰ Λευτυχίδεα πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι, βασιλῆες ἐγένοντο Σπάρτης· Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρονος. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι αἱ νῆες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων· οἳ καὶ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τυράννων ἀπικόμενοι, ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην, τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιλείδεω ἦν· οἳ στασιῶται σφι γενόμενοι, ἐπεβούλευσαν θανάτου στρεπτῷ τῷ Χίου τυράννῳ, ἐόντες δεκτὴν ἐπιβουλεύοντες δὲ ὡς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἑνὸς τῶν μετεχόντων, ἔστω δὴ οἱ λοιποὶ ἐξ ἐόντες ὑπεξέπλεον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην ἀπίκοντο, καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεομένοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἳ προσήκειν αὐτοὺς μόγις μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἕλλησι, ὅτι τῶν χώρων ἦσαν ἐμπειροι, στρατιήν τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἠπίστατο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιόνδε, ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἑσπέρης ἀνω πέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλώσειν καταρρωδηκότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας, χρηιζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἠὼ καλωτέρω Δήλου. ἔστω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσόν σφεων. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλωον ἐς τὴν Δῆλον· Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε.

Vere primo pedites Græci tardiores, at classis coit circa Æginam Leutychide xxi ab Hercule, duce & Xanthippo. Occasio Ionum Græcos orantium liberare Ioniam. Ignari tunc Græci rerum ultra Delon.

ducta ex hoc conjectura, quod ipsos è Salamine fugientes non fuissent insequuti, sed libenter abscessissent. Ac mari quidem victi erant animo; at longe superiorem terra Mardonium futurum arbitrabantur. Qui dum Sami erant, simul consultabant si quid mali possent facere hostibus, simul etiam subauscultabant quonam res Mardonii caderent. At 131
Græcos excitabat tum veris adventus, tum Mardonius in Thessalia agens. & eorum quidem exercitus pedestris nondum cogebatur: naves autem Æginam abierant numero centum ac decem, præfecto atque navarcho Leutychide, qui fuit Menaris, qui fuit Agesilai, qui fuit Hippocratidæ, qui fuit Leutychidis, qui fuit Anaxilai, qui fuit Archidami, qui fuit Anaxandridæ, qui fuit Theopompi, qui fuit Nicandri, qui fuit Charili, qui fuit Eunomi, qui fuit Polydectis, qui fuit Prytanis, qui fuit EUryphontis, qui fuit Proclis, qui fuit Aristodemi, qui fuit Aristomachi, qui fuit Cleodæi, qui fuit Hylli, qui fuit Herculis filius, ex altera regum familia. Hi omnes, præter duos qui post Leutychidem primi commemorati sunt, reges Spartæ fuerunt: Athenienſium autem, duce Xanthippo Ariphronis filio. Hac 132
omni classe Æginam profecta, adveniunt in Græcorum castra nuncii Ionum iidem qui paulo ante ierant Spartam ad orandos Lacedæmonios ut Ioniam liberarent, quorum unus fuit Herodotus Basilidæ filius. Hi septem omnino erant, qui conjuratione inter se facta de trucidando Stratte Chii tyranno, postea consspiratione patefacta per unum qui particeps erat, ceteri qui sex erant, è Chio se subduxerunt, Spartamque se contulerunt, & tunc Æginam, oraturi Græcos ut in Ioniam navigarent; ægreque exoratos Delon usque perduxere. Nam ulteriora omnia Græcis formidolosa erant, cum locorum ignaris, tum plena omnia hostium esse videbantur, & Samum vero sciebant opinione & Herculis columnas tantundem distare. Contigitque huic rei, ut neque barbari occidentem versus supra Samum navigare auderent, metu perterriti; neque Græci Chiorum rogatu, orientem versus, infra Delon. ita timor medium eorum tuebatur. Dum 133
Græci navigavere Delon, Mardonius qui in hibernis circa Thessaliam erat, in-

a δύναμιν.

inde movens misit ad oracula quendam genere Europensem, cui nomen Mus, jubens ut ubicunque consulens vaderet ac pertentans quæ liceret. Quid tandem volens ab oraculis scire talia mandaverit, haud compertum habeo. non enim memoratur: opinor autem ob nihil aliud
134 mississe quam de rebus præsentibus. Constat hunc Myn in Lebadiam venisse, & mercede corrupto quodam indigenarum ad Trophonium descendisse, & in Abas Phocensium, ad oraculum: quinetiam ad Thebas primum quum adisset, ibi tum Apollinem Ismenium consuluisse, quod illic, quemadmodum in Olympia, fas est in templis scisciari oracula: tum ab quodam peregrino & non Thebano, pecunia corrupto, impetravisse ut in Amphiarai iret dormitum. Ideo autem nemini Thebano licet eo in loco vaticinari, quod quum Amphiaraus optionem eis per oracula dedisset, utrum mallent eligere ex his, vate uti se an auxiliatore, alterutro carentes: Thebani sibi auxiliatorem eum maluerunt. ea propter nefas est
135 ulli Thebano illic obdormiscere. Tunc autem maximum extitisse miraculum à Thebanis mihi narratur: Myn Europensem, perveſtigatis omnibus oraculis, ipse etiam ad fanum Apollinis Ptoi. vocatur autem id fanum ita; sed est Thebanorum, situm supra paludem Copaidem, ad montem, proxime urbem Acræphiam. Ad hoc templum postquam perveniisset is qui Mus appellaretur, sequutos eum tres urbanos viros publice delectos ad describenda ea quæ homini responderentur. & statim antistitem barbara lingua usam: & qui eos subsequebantur, stupuisse audientes barbaram linguam pro Græca. Quumque nescirent quid in præsenti negocio agerent, Myn Europensem pugillares ab eis quos ferebant abstulisse, & in illis ea quæ dicerentur à propheta exarasse, eaque, ut dicebant, lingua Carica: & ubi illa scripsisset, digressum in Thessaliam abiisse.
136 Ea Mardonius intelligens quid dicerent, nuncium dehinc Athenas mittit Alexandrum Macedonem Amyntæ filium, tum quia in eum propensi erant Persæ, (quippe cujus sororem Gygæam Amyntæ filiam in matrimonio habuerat Bubares vir Persis, ex qua genuerat Amyntam in Asia, avi materni ferentem nomen, cui ab rege data erat colenda urbs Phrygiæ A-

ζε. ἐνθεῦτεν ἡ ὁρμεώμενος, ἐπεμπε κατὰ τὸ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα γλῶσ, τῷ ὄνομα ἦν Μῦς· ἐντελάμενος παντάχῃ μιν χρησάμενον ἐλθεῖν, τί οἱά τε ἦν σφι ἀπαγγῆσαι. ὁ, τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθεῖν πρὸς τῶν χρηστηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· (ἐγὼ γὰρ ὧν λέγεται) δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων πρήγματων, καὶ οὐκ ἄλλων περὶ πέμψαι. Οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβάδειαν ἀπικόμενος φαίνεται, καὶ μισθῷ πείσας τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρα, καταβῆναι κατὰ Τροφώνιον· καὶ ἐς Ἄβας τὰς φωκέων ἀπικόμενος ἦλθε τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ, καθάπερ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι. τοῦτο δὲ, ξείνου τινὰ καὶ ἀθηναῖον χρήμασι πείσας, κατεκοίμισε ἐς Ἀμφιάρεω[a]· Θηβαίων δὲ ἑνὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι διὰ τόδε· ἐπειδὴ σφέας[b] ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρηστηρίων ποιεύμενος, ὁκότερα βούλονται ἑλέσθαι τούτων, εἰρωτᾷ ἢ ἄτε μαντὶ χρεώμενος, ἢ ἄτε συμμάχῳ, τὰ ἑτέρα ἀπεχομένους· οἱ δὲ συμμαχὸν μιν εἵλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων ἑνὶ αὐτόθι κατακοιμηθῆναι. Τότε δὲ θῶυμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων. ἐλθεῖν γὰρ τὴν Εὐρωπέα Μῦν, περιερωφώμενον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τὰ Πτῶα Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος· τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν, καλέεται μὲν Πτῶον, ἔστι δὲ Θηβαίων, κεῖται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς ἕρεϊ, ἀγχοτάτω Ἀκραιφίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεί τε παρελθεῖν τὸν καλεόμενον τοῦτον Μῦν, ἕπεσθαι δέ οἱ [c] τῶν ἀστῶν αἱρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, ὡς ἀπαγγελουμένους τὰ χρηστήρια ἔμελλε. καὶ πρόσθεν τε τὴν περιμανῆν βαρβάρῳ γλώσσῃ χρᾶν· καὶ τοὺς μὲν ἑπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θωύμασι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος· οὐδὲ ἔχειν, ὅ, τι χρήσειε τῷ παρεόντι πρήγματι· τὸν δὲ Εὐρωπέα Μῦν ἐξαρπάσαντα παρ' αὐτέων τὴν ἐφέρουλο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράφειν ἐς αὐτήν. (Φάναι δὲ Καρίῃ μιν γλώσσῃ χρᾶν) συγγραψάμενον δὲ, οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην. Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ, τι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω, ἄνδρα Μακεδόνα· ἅμα μὲν, ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἔσαν. (Ἀλέξανδρος γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τοῦ οἱ ἐγεγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὔνομα τοῦ μητροπάτορος· τῷ δὴ ἐκ βασιλῆος τῆς Φρυγίης ἐδόθη

Ἀλά-

a Ἀμφιάρεων. b σφίσι. c ἕπεσθαί οἱ.

Mardonii conatus in reconciliandis Athenienſibus per Alexandrum Macedonem. Occaſio regni Macedonici ab Perdicca Temenida conſtituti.

Α'λάβανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι) ἅμα τε ὁ Μαρδόνιος πυθόμενος ὅτι ξεῖνός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Α'λέξανδρος, ἔπεμπε. τὰς γὰρ Α'θηναίους ἔτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτήσεσθαι, λεών τε πολλὸν ἄρχειν ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκιμον· πρός τε καὶ τῷ θαλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα καὶ εργασαμένους μάλιστα Α'θηναίους ἐπίστατο. τυτέων γὰρ προσχωμένων, κατήλπιζε εὐπετέως καὶ θαλάσσης κρατήσειν· τάπερ ἂν καὶ ἰῶν. πεζῇ τε ἐδόκεε πολλῷ εἶναι κρέσσων. ἔτω τε ἐλογίζετο κατύπερθε οἱ τὰ πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ε'λληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια τὰ τότε οἱ προλέγοι [a] συμβουλεύοντα σύμμαχον τὸν Α'θηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πυθόμενος ἔπεμπε. Τῶν δὴ Α'λεξάνδρου τότε ἕβδομος γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ, ὁ κτησάμενος τὸν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Α'ργεος ἔφυγον ἐς Ι'λλυριοὺς τὸν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοὶ, Γαυάνης τε καὶ Α'εροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ι'λλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην, ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθεῦτεν δὲ ἐθήτευον ὀπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλέι, ὁ μὲν, ἵππους νέμων· ὁ δὲ, βοῦς· ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης, τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἔσαν γὰρ τοπάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλῆος, αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅκως δὲ ὀπτήσῃ [b] ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ ἠτὸς τοῦ Περδίκκεω, διωλήσι ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτῷ. ἐπεὶ δὴ αἰεὶ τωὐτὸ τῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα ἑωυτῆς. ὡς δὴ ἤκουσε, ἐπῆλθέ οἱ αὐτίκα ὡς εἴη τέρας, καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὴ τὰς ἦπας, προηγόρευέ σφι ἀπελαύνειν ἐκ γῆς τὸν ἑωυτῷ. οἱ δὴ, τὸ μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἀπολαβόντες [c], ἔτω ἐξιέναι· ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς, ἔτι μισθῷ πέρι ἀκούσας, ἰῶν γὰρ κατὰ τὸν καπνοδόκον ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε, θεοπλαβὴς γενόμενος, Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι· δείξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Α'έροπος οἱ πρεσβύτεροι ἔσεσαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα. ὁ δὲ παῖς, ἐτύγχανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τάδε, Δεχόμεθα [d] ὦ βασιλεῦ τὰ δίδοις, σφειγράφῃ τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον. σφειγράψας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρὶς ἀρυσάμενος τῇ [e] ἡλίῃ, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτόν [f]. οἱ μὲν δὴ ἀπίεσαν. Τῷ δὲ βασιλέι σημαίνει τις τῶν παρέδρων οἷόν τι χρῆμα ποιήσαι ὁ παῖς, καὶ ὡς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ δεδομένα. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκούσας, καὶ ὀξυωπείς, πέμπει ἐπ' αὐτὸς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δέ

ἐστι

Alabanda) tum quia audiebat hoſpitalem atque munificum eſſe virum, Mardonius mittendum duxit: hac præcipue ratione arbitratus ſe conciliaturum ſibi Athenienſes, populum & multum & ſtrenuum eſſe audiens, & qui cladis Perſicæ in mari acceptæ præcipuus autor extitiſſet. Quibus ſibi conciliatis, ſpem concipiebat facile potiundi maris, prout etiam contigiſſet. nam terreſtribus copiis longe ſuperior eſſe videbatur. Ita colligebat ſuas res fore ſuperiores rebus Græcorum. Cui fortaſſis oracula illa reddita ſuadebant, ut Athenienſem ſibi ſocium aſciſceret. His obtemperans, Alexandrum hunc mittebat ſeptimum à Perdicca, qui Macedonum tyrannidem obtinuit hunc in modum: Tres fratres à Temeno oriundi, Gavanes, Aëropus, Perdiccas, ex Argo in Illyricos profugerunt: & ex Illyriis tranſgreſſi ſuperiorem Macedoniam, pervenerunt ad urbem Lebæam. ubi ſc ad mercenariam operam regi locaverunt, unus quidem equis, alter vero bobus, minimus autem natu, minutis pecoribus paſcendis. Erant enim olim quoque imperia hominum debilia in re nummaria, non ſolum popularis ſtatus: ipſa autem regi ſua uxor coquebat cibaria. Quum panis pueri mercenarii Perdiccæ coqueretur, efficiebatur altero tanto major quam erat; id ipſum quoniam ſemper contingebat, indicavit marito. Ille ut audivit, illico eum ingreſſa eſt opinio, quaſi oſtentum foret, ac cederet in aliquid magnum: moxque accitis mercenariis, ut à ſua terra diſcederent, imperavit. Et quum iſti dicerent, ita demum ſe abſcedere juſtum eſſe, ubi mercedem accepiſſent: ibi rex de mercede audiens quum forte per fumarium ſol penetraret in domum; Hunc, inquit, ſolem oſtendens, dignam vobis mercedem reddo. Hæc audientes majores natu Gavanes & Aëropus, ſtetere attoniti. at puer, Accipimus rex quæ das, præloquutus, gladio (nam gladium gerebat) circumſcripſit in pavimento domus ſolem: circumſcriptumque quum ter in ſinum ſuum hauſiſſet, abiit cum ceteris. Quale autem eſſet id quod fecerat puer, & quod cum illorum aſſenſu acceperit minimus natu, renunciat quidam aſſeſſorum regi. Hoc audito, rex ira percitus equites ad eos interimendos mittit. Eſt autem in ea regione amnis cui

137

138

a προλέγει. b ὀπτήσατο. c ἀπολαβόντας. d MS. habet τάδε οἱ δεκόμεθα. e ἡλιοειδέϊ ὡς F. f MS. habet μετ' ἐκείνου.

cui tanquam Soſpitatori immolant ex incolis iſtis poſteri ab Argo orti: hic amnis, poſteaquam eum Temenidæ tranſierant, ita auctus fluxit, ut ab equitibus tranſiri nequierit. Temenidæ in aliam Macedoniæ plagam tranſgreſſi, habitarunt prope hortos qui ferebantur eſſe Midæ Gordio geniti, quibus in hortis ſua ſponte naſcuntur roſæ ſexagenûm foliorum ſingulæ, fragrantiori odore quam ceteræ; in quibus etiam ut fertur à Macedonibus, Silenus fuit exceptus. Super eos hortos ſitus eſt mons, nomine Bermius, per hyemem inacceſſus. Hinc egreſſi poſtquam eam plagam obtinuerunt Temenidæ, ce-
139 teram Macedoniam ſubegerunt. Ab hoc autem Perdicca hunc in modum Alexander oriundus eſt: Amyntæ filius fuit Alexander, Amyntas Alcetæ, pater Alcetæ fuit Aëropus, Aëropi Philippus, Philippi Argæus, hujus Perdiccas, qui paravit imperium. Ita Amyntæ fuit A-
140 lexander filius. Qui ubi Athenas venit à
1 Mardonio miſſus, ita verba fecit, Viri Athenienſes, Mardonius hæc inquit, Nuncius mihi ab rege venit in hæc verba, Athenienſibus injurias quas mihi intulerunt omnes remitto. nunc autem, Mardoni, ita facito: partim quidem eis regionem reddito: partim aliam inſuper ad iſtam pro ſuo arbitratu capiant, ſuisque legibus potiantur. Quinetiam eorum templa, ſi mecum fœdus inire volent, omnia quæ ego incendi, reſtituito. Hæc quum mihi allata eſſent, neceſſe habeo iſta exequi, niſi per vos ſteterit. Ego vero hæc vobis duco dicenda. Nunc quid inſanitis, bellum regi inferentes, cui nec unquam præſtare, nec ſemper obſtare poteritis? Noſtis enim Xerxis & copias bellicas & facta: auditis quoque nunc de exercitu qui mecum eſt: quod ſi etiam nos ſuperaveritis atque viceritis, cujus nulla vobis, ſi bene ſapitis, ſpes eſt, alius huic par exercitus eſt adfuturus. Nolite igitur, æquiparando vos regi, privari ſolo veſtro, & pro vobiſipſis aſſidue currere. imo redite in amicitiam, quum honeſtiſſime liceat vobis iram deponere rege huc propenſo. Eſtote liberi, ſocietate belli nobiſcum inita citra dolum & fraudem. Hæc me juſſit, Athenienſes, apud vos Mardonius dice-
2 re. Ego vero de mea in vos benevolentia nihil commemorabo. neque enim nunc primum eam cognoveritis. Obſecro au-

ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύεσι οἱ τουτέων τῶν ἀνδρῶν ἀπ' Ἄργεος ἐπίγονοι σωτήρια. ἔπος, ἐπεί τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρύη ὥστε τὸς ἱππέας μὴ οἷός τε γενέσθαι διαβαίνειν. οἱ δὲ, ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω· ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἓν ἕκαστον ἔχον ἑξήκοντα φύλλα, ὀδμήν τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι δὴ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἥλω, ὡς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὄρος κεῖται, Βέρμιον οὔνομα, ἄβατον ὑπὸ χιμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὡς ταύτην ἔσχον, καταστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίην. Ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περδίκκεω Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγένετο [a]. Ἀμύντεω τοῦ Ἀλέξανδρος· Ἀμύντης δὲ, Ἀλκέτεω· Ἀλκέτεω δὲ παῖς ἦν Ἀέροπος· τοῦ δὲ, Φίλιππος· Φίλιππος δ', Ἀργαίου· τοῦ δὲ, Περδίκκης, ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν. ἐγένετο μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω. Ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας πεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε, „Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει, Ἐ„μοὶ ἀγγελίην ἦκε φέρων βασιλεύς, λέγουσα ἔ„τω, Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκεί„νων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετίημι· νῦν τε „ὧδε Μαρδόνιε ποίεε. τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι „ἀποδοὺς· τοῦτο δὲ, ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλέσθων „αὐτοὶ ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. ἱρά „τε πάντα σφι (ἢν δὴ βάλωντί γε ἐμοὶ ὁμολο„γέειν) ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. τουτέων δὲ „ἀπιγμένων, ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν „μὴ τὸ ὑμέτερον αἶψον γένηται. λέγω δὲ ὑμῖν τά„δε, Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλέϊ ἀνταί„ρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε, οὔτε οἷοί τε „ἐστὲ ἀντίσχειν τὸ πᾶν τε χρόνον. εἴδετε μὲν γὰρ τὸ „Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος, καὶ τὰ ἔργα· „πυθάνεσθε δὲ καὶ τὸν νῦν παρεόντα μοι δυνά„μιν· ὥστε ἢν ἡμέας ὑπερβάλησθε, καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμίη ἐλπὶς, εἰπερ εὖ „φρονέοιτε [b], ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. μὴ „ὦν βουλήσεσθε παρεστεῶτες βασιλέϊ, στρεβλαῖ „μὲν τὴν χώρης, θέλειν δὲ αἰεὶ ὦν ὑμέων αὐτῶν· „ἀλλὰ καταλύσεσθε [c]. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα „καταλύσασθαι, βασιλῆϊ ταύτῃ ὡρμημένῳ· ἔστε „ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην σωθέντες ἄνευ τε „δόλου καὶ ἀπάτης. Μαρδονίῳ μὲν ταῦτα ὦ Ἀ„θηναῖοι ἐπετέλεστο μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. ἐγὼ „δὲ αὖ μέν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἕνεκα ἐξ ἐμεῦ, „οὐδὲν λέξω. ἀτὰρ οὐ νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε. πρόσ-

χρῄζω

a MS. habet ἐγένετο. b MS. φρονέοιτε. c καταλύσεσθε.

„χρήζω ἢ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνορέω „γὰρ ὑμῖν οὐκ οἵοισί τε ἐσομένοισι τὰ πάντα χρό- „νον πολεμίῃν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρων τοῦτο ἐὸν „ὑμῖν [a], οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον, ἔχων „λόγους τοιόσδε [b]. καὶ γὰρ δυνάμιος ὑπερ ἄνθρω- „πον ἡ βασιλῆός ἐστι καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. ἐὼ „ὧν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προσει- „νόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δείμαίνω „ὑπὲρ ὑμέων, ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων „τῶν συμμάχων πάντων, αἰεί τε φθειρομένων „μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τῆς γῆς ἐ- „κτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε. πολλῶν γὰρ ὑμῖν ἄξια „ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν „Ἑλλήνων τοὺς ἁμαρτέδας ἀπιεὶς, ἐθέλῃ φί- „λος ἡμέεσθαι. Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας, ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὡς σφέας χρεὸν ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τό σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ σπεύσαντες ὥστε ὁμῶς σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἀφικνεόμενοι, εὖ ἐπιστεύμενοι ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα ἐπὶ τὰ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ· πυθόμενοί τε, πέμψειν καὶ πάχυ ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίεον, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, ἀποδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρ- „της ἄγγελοι, Ἡμέας ἢ ἔπεμψαν Λακεδαιμό- „νιοι δεησομένους ὑμέων, μήτε νεώτερον ποιέειν „μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, μήτε λόγους δέ- „κεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. ἔστε μὲν δίκαιον ἐδα- „μῶς, ἔστε κόσμον φέρον ἔτι γε ἄλλοισι Ἑλ- „λήνων ἐδαμοῖζι, ὑμῖν ἢ δὴ καὶ διὰ πάντων ἦ- „κιστα, πολλῶν εἵνεκα. ἐγείρασι γὰρ τόνδε τὸν πό- „λεμον ὑμεῖς, ἐδὲν ἡμέων βουλομένων, καὶ πρὸ „τοῦ ὑμετέρας ἀρχῆς ὁ ἀγὼν ἐγίνετο· νῦν ἢ φέ- „ρει ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε, τυπτέων „ἀπάντων αἰτίως ἡμέας δουλοσύνης τοῖσι Ἕλλησι „Ἀθηναίους, ἐδαμῶς ἀναεκτόν· οἵτινες αἰεὶ καὶ „τὸ πάλαι [c] φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες „ἀνθρώπων. πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθό- „μεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε [d] δὶς ὧν ἤδη, καὶ „ὅτι οἰκοφθορηθῆτε χρόνον ἤδη πολλόν. ἀντὶ τού- „των ἢ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγ-

autem ut Mardonio morem geratis, quos animadverto non semper validos fore ad gerendum cum Xerxe bellum: quales si animadverterem esse, nequaquam huc cum his verbis venissem. Quippe regis potestas supra humanam est & manus prælonga. Quod nisi propere paciscamini, quum magnas proponant conditiones, quibus pacisci volunt, timeo vestram vicem, qui ex omnibus sociis maxime in via habitatis, & soli semper perdimini, & possideatis eximiam quandam terram in acierum intervallo positam. Itaque persuadeant ista vobis, quum sint illa quantivis pretii, si rex iste magnus vobis Græcorum solis injurias remittens, velit fieri amicus. Hæc Alexander. Quem Athenas ire ad inducendos in barbari societatem Athenienses quum audissent Lacedæmonii, id ne fieret vehementer extimuerunt, reminiscentes oraculorum, quibus prædictum erat, fatale esse ut ipsi cum ceteris Dorienſibus è Peloponneso ejicerentur à Medis pariter & Athenienſibus: ideoque sine mora mittendos illuc censuere legatos. Et sane contigit, ut concioni adessent Lacedæmonii. extraxerant enim Athenienses tempus, probe scientes fore ut Lacedæmonii audirent venire à barbaro legatum ad societatem contrahendam, & postquam audissent, celeriter missuri essent legatos. quare de industria id fecere declarantes Lacedæmoniis sententiam suam. Ubi dicendi finem fecit Alexander, excipientes nuncii ab Sparta, ita loquuti sunt, Nos vero misere Lacedæmonii oratum vos, ne quid novi circa Græciam agatis, neque verba à barbaro admittatis. Id enim nullo modo justum sit, neque decorum cum aliis ullis Græcis, tum inter omnes vobis, idque multis de caussis. Vos enim hoc bellum excitastis etiam nobis invitis, & propter imperium vestrum est decertatum: quod certamen nunc in universam Græciam emanavit: præsertim vero horum omnium autores fieri servitutis Græcis Athenienses res nullo pacto toleranda. quos constet semper jam inde à priscis temporibus vindicasse multos homines in libertatem. Et tristem quidem condicionem vestram dolemus, quod jam bis proventu frugum fraudati estis, & jam diu domibus quæ dirutæ sunt caretis. quo nomine Lacedæmonii vobis ac ceteri socii spon-

a MS. habet τοῦτο ἐὸν ὑμῖν. b τοιόσδε. c αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι. d ἐστέρησθε.

ſpondent ſe uxores veſtras & omnia ad bellum inutilia ad domeſticos pertinentia, quoad bellum hoc ſteterit, alituros. Neque vobis Alexander Macedo perſuadeat, molliens Mardonii orationem. facit enim quod ſibi faciendum eſt: quippe qui tyrannus tyranno operam præſtat. Sed non ſunt hæc ab vobis facienda, ſiquidem recte ſapitis, qui ſcitis nihil barbaris eſſe neque fidum neque verum.

143 Hæc quum nuncii dixiſſent, Athenienſes Alexandro quidem ita reſponderunt, Et ipſi cognitum habemus hoc, vires Medo etiam atque etiam majores eſſe quam nobis, ut id nihil oportuerit exprobrare: attamen in tutanda libertate eatenus reſiſtemus, quatenus valebimus. ſocietatem vero cum barbaro contrahere, neque tu perſuadere nobis tentes, neque nos tolerabimus. Tu vero renuncia Mardonio Athenienſes dicere, quoad ſol eodem itinere meabit quo etiam nunc meat, nunquam nos cum Xerxe ſocietatem inituros, ſed eum exſequuturos propulſando, fretos ope commilitonum deorum atque heroum, quorum ille, nihil penſi habens, & templa & ſimulacra incendit. Tu quoque poſthac cum oratione iſtiuſmodi ne committe ut in Athenienſium venias conſpectum, neve dum videris commoda ſubminiſtrare, ad infanda nos facienda adhorteris. nolumus enim te ingratum quippiam ab Athenienſibus pati, quibus & hoſpes & ami-

144 cus es. Hæc Alexandro reſponderunt. nuncii autem ab Spartâ iſta, Sane quidem Lacedæmonios vereri, ne fœdus ineamus cum barbaro, valde humanum eſt: ſed turpiter videmini, habentes mentem Athenienſium exploratam, vereri: quoniam neque tantum auri uſquam gentium eſt, neque regio ulla ſpecie & bonitate valde præſtans, quæ nos adepti velimus cum Medis ſentientes tradere ſervituti Græciam. Multa enim & magna ſunt, quæ deterrent talia facere, vel ſi velimus: primum atque idem maximum, deorum ſimulacra & ædificia cremata pariter & in tumulos aggerata, quæ nos ultum ire vel maxime neceſſe eſt potius quam cum eo fœderari qui iſta fecerit: deinde, Græcanici ſanguinis conjunctio & ſermonis fœdus, & deorum & fana communia & ſacrificia, & mores conſimiles; quorum proditores fieri Athenienſes, non bene ha-

„ ἐπαγγέλλονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλε-
„ μον ἀχρηΐτα οἰκετίων ἐχόμενα πάντα ἀπιθρέ-
„ ψειν ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεχήκῃ. μηδὲ
„ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ,
„ λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τάυτῳ μὲν γὰρ πά-
„ τα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἐὼν, τυράννῳ
„ συγκατηρχάζεται. ὑμῖν δὲ ἀ ποιητέα, εἴπερ εὖ
„ τυγχάνετε φρονέοντες, ἀπιστεμένοισι, ὡς βαρ-
„ βάροισί ἐστι ὅτι πιστὸν, ὅτι ἀληθὲς ἐόν. ταῦτα
ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ τοῖς μὲν Ἀ-
λέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε, Καὶ αὐτοὶ τῦ-
„ τό γε ἀπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ
„ Μήδῳ δύναμις ἤπερ ἡμῖν· ὥστε οὐδὲν δέη τῦ-
„ τό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλαθερίης σκε-
„ πτόμενοι, ἀμυνεύμεθα ἕτω ὅκως ἂν καὶ δυ-
„ νώμεθα· ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε
„ σὺ ἡμέας πρῶ ἀναπείθῃν, ὅτε ἡμέες πείσόμε-
„ θα. νῦν τε ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὡς Ἀθη-
„ ναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὠὐτῷ
„ ὁδὸν ἴῃ τύπερ καὶ [a] νῦν ἔρχεται, μήτε ὁ-
„ μολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμ-
„ μάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι,
„ καὶ τοῖσι ἥρωσι, τὰ σκῆνος ὑδεμίλιον ὅπιν ἔ-
„ χων, ἐνέπρησε τούς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλ-
„ ματα. σύ τε ἔτ' λοιπὸν λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ
„ ὑπιφαίνεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ δοκέων χρηστὰ
„ ὑπουργέειν, ἀθέμιστα ἔρδειν ὑποθήσεαι. ἀ γὰρ σε
„ βουλόμεθα ὄφελον ἄχαρι εἶναι τοῖς Ἀθηναίων παθεῖν,
„ ἐόντα τοσόνδε τε ξεῖνον καὶ φίλον. Πρὸς μὲν Ἀλέξαν-
δρον ταῦτα ὑπεκρίναντο· τοῖς δὲ ἀπὸ
Σπάρτης ἀγγέλοις, τάδε. Τὸ μὲν δεῖσαι Λα-
„ κεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ,
„ κάρτα ἀνθρωπήιον ἦν. ἀτὰρ αἰσχρῶς γε οἰκαίως
„ ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδήσατε·
„ ὅτι ὅτε χρυσός ἐστι γῆς ὑδαμόθι τοσοῦτος,
„ ὅτε χώρη κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρου-
„ σα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι, ἐθέλοιμεν ἂν μη-
„ δίσαντες, καταδουλῶσαι τῷ Ἑλλάδα. πολλά
„ τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα τοῦ-
„ τα μὴ ποιέειν, μηδ' ἢν ἐθέλωμεν. πρῶτα μὲν
„ καὶ μέγιστα, τὰ θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰ-
„ κήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμέ-
„ να, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει πιμωρέειν ἐς
„ τὰ μέγιστα μᾶλλον, ἤπερ ὁμολογέειν τῷ τοῦ-
„ τα ἐργασαμένῳ· αὖτις δὲ, τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν
„ ὅμαιμόν [b] τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἱδρύ-
„ ματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι, ἤθεά τε ὁμότροπα.
„ ὧν προδότας [c] γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ

Sss 2 ἔχοι·

a MS. habet τῇ περ. b Ἑλληνικὸν ὅμαιμόν τι. c ἂν τε προδότας.

„ἔχοι· ἀπίστασθέ τε ἔτω, εἰ μὴ πρότερον ἐ-
„τυγχάνετε ἀπιστέμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἷς πρὸς
„Ἀθηναίων, μηδαμᾶ ὁμολογήσοντας ἡμέας Ξέρ-
„ξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγαμέθα τὴν προνοίην, τὴν
„πρὸς ἡμέας ἔχουσαν, ὅτι προεῖδετε ἡμέων οἰκη-
„φθορημένων ἔτω, ὥστε ἀπιθέσθαι ἐθέλειν ἡμέων
„τὰς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλή-
„ρωται· ἡμέες μέντοι λιπαρήσομεν ἔτω ὅκως ἂν
„ἔχωμεν, ὀδὲν λυπέοντες ὑμέας. νῦν δὲ ὡς ἔ-
„τω ἐχόντων, σπουδὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε.
„ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνου πα-
„ρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην·
„ἀλλ' ἐπειδὰν τάχιστα πύθηται τὴν Αἰγιλίην, ὅτι
„ὀδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο·
„πρὶν ὧν παρεῖναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡ-
„μέας καιρός ἐστι βοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην.

haberet. Et certe ita ſcitis, ſi antea neſciebatis, dum vel unus Athenienſium ſupererit, nunquam nos conventuros eſſe cum Xerxe. Veſtram nihilominus erga nos providentiam, quod conſulatis nobis domi perditis ita ut domeſticos noſtros alere velitis, gratam habemus. Et vobis quidem beneficium prorſus conſummatum eſt: nos tamen ita illud tolerabimus, prout poterimus, ut nihil vobis moleſtiæ adferamus. Nunc vero quum ita ſe hæ res habeant, copias primo quoque tempore emitti curate. nam, ut nos conjectamus, non diu differet barbarus invadere regionem noſtram; ſed ſimulatque acceperit nuncium nos nihil eorum eſſe facturos quæ ille oravit, aderit. qui ante quam adſit in Attica, tempus eſt nos prius in Bœotiam auxilio ire.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER NONUS,
QUI INSCRIBITUR CALLIOPE.

1 HOc ab Athenienſibus reddito reſponſo Lacedæmonii Spartam reverterunt. Mardonius autem, poſteaquam regreſſus ad eum Alexander Athenienſium reſponſa indicavit, movens è Theſſalia, citato agmine Athenas ire contendit, quacunque iter faciebat, illinc viros ad bellum ſumens. At Theſſaliæ principes adeo non pœnitebat eorum quæ antehac egerant, ut etiam multo ſtudioſius Perſam inducerent. E quibus Thorax Lariſſæus & Xerxem effugientem deduxerat, & tunc Mardonium propalam tranſmittebat in
2 Græciam. Poſtquam vero exercitus progrediens in Bœotos venit, Thebani Mardonium exceperunt; ſuadendoque non ſinebant progredi longius, quod negarent ullum locum ponendis caſtris opportuniorem eſſe quam illum, ubi ſubſidens conſequeretur, ut omnem Græciam ſine prœlio ſubigeret. Arduum enim eſſe univerſis etiam hominibus vi ſubigere Græcos inter ſe convenientes: quod & antea cognoviſſent. Si vero feceris (dicebant) quod nos ſuademus, occupabis nullo negocio validiſſima quæque illorum conſilia. Mitte pecuniam ad eos qui

Οἱ μὲν, ταῦτα ἐπωτηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην: Μαρδόνιος δὲ, ὡς οἱ ὀπίσω ἥκων Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὁρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίης, ἦγε τὴν στρατιὴν αὐτοδῆμι ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. ὅκῃ δὲ ἑκάστοτε γένοιτο, τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίης ἡγεομένοισι ἅτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε ἐδέδεν, πολλῷ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην· καὶ συμπροέπεμψέ τε Θώρηξ ὁ Λαρισαῖος ξέρξεα φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ δὴ φανερῶς παρῆκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπεὶ δὲ προβαλόμενος γίνεται ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον· καὶ συνεβάλλοντο αὐτῷ, λέγοντες ὡς οὐκ εἴη χῶρος ἐπιτηδειότερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου. ἐδὲ ἐῶν ἰέναι ἑκάστερω, ἀλλ' αὐτοῦ ἰζόμενον, ποιέειν ὅκως ἁρμαχθεὶς τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψηται. κατὰ μὲν δὴ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας, οἷπερ καὶ πάρος ταῦτα ἐγίνωσκον, χαλεπὸν εἶναι προσγενέσθαι καὶ ἀνθρώποισι· εἰ δὲ, ἢ ποιήσας τὰ ἡμεῖς προσαινέομεν; (ἔφασαν οἱ λέγοντες) ἔξεις ὀπίσω ἄπαντα τὰ κείνων ἰσχυρὰ [a] βουλεύματα. πέμπε χρήματα ἐς

Sss 3 τὰς

a Vox hæc ἰσχυρὰ non eſt in MS.

Theſſali Thebanique eximie ſtudent Perſis. Mardonius denuo capit Athenas, & incolas ejus in Salamine fallaciter allicit per Murichidem, unde Lycidas & familia ejus lapidibus occiſa.

,, τὰς δωρασεύονζας ἄνδρας ἐν τῇσι πόλισι· πέμ-
,, πων ἦ, τῷ Ἑλλάδα ἀφιεμένῳ· ἐνθεῦτεν ἦ
,, τὰς μὴ τὰ σὺ φρονέοντας, ῥηιδίως μὴ τ ἐπ-
,, σιωτίων καταῤῥέψεαι. Οἱ μὲν ταῦτα σπευ-
δέλθων· ὁ ἦ σὸκ ἐπείθετο, ἀλλά οἱ δεινὸς ἐνέ-
ζατο ἵμερ@ τὰς Ἀθήνας δευτέρα ἑλεῖν· ἅμα
μὲν ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα ἦ πυρσοῖσι ἀφὰ
νήσων ἐδόκεε βασιλέι δηλώσειν ἐόντι ἐν Σάρδισι,
ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὃς ἀδὲ πότε ἀπικόμεν@ ἐς
τὴν Ἀτθικὴν εὗρε τὰς Ἀθηναίας, ἀλλ' ἔν τε
Σαλαμῖνι τὰς πλείστας ἐπιῤῥάνετο εἶναι, ἔν τε
τῇσι νησὶ, αἱρές τε ἐρῆμον τὸ ἄστυ. ἡ ἦ βασι-
λῆ@ αἵρεσις ἐς τῷ ὑστέρῳ [a] τὴν Μαρδονίε ἐ-
πισρατηίλω, δεκάμῳ@ ἐγίνετο. Ἐπεὶ ἦ ἐν Ἀ-
θήνῃσι ἐγίνετο Μαρδόνι@, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα
Μυριχίδεω, ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τὰς
αὐτὰς λόγυς τὰς καὶ Ἀλέξανδρ@ ὁ Μακεδὼν
τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπορθμεύσε. ταῦτα ἦ πδεύτε-
ρον ἀπίσελλε, πρόσχων μὲν τ Ἀθηναίων ἀ φι-
λίας γνώμας, ἐλπίζων δέ σφεας ὑπ' ἐμεῦ τ ἀ-
γνωμοσύνης, ὡς δορυαλώτε ἐόσης τ Ἀτθικῆς
χώρης, καὶ ἐόσης ὑπ' ἐωὑτῷ. τυτέων μὲν εἵνεκα
ἀπέπεμψε Μυριχίδεω ἐς Σαλαμῖνα. Ὁ ἦ, ἀπι-
κόμεν@ ὅτι τὴν βυλὴν, ἔλεγε τὰ πρὸς Μαρ-
δονίε. τ ἦ βυλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμεω,
ὡς ἐδόκεε ἄμεινον εἶναι, δεξαμένυς τ λόγον τόν
σφι Μυριχίδης προφέρῃ, ἐξενεῖκαι ἐς τ δῆμον.
ὁ μὲν δὴ τοιότεω τὴν γνώμεω ἀπεφαίνετο, εἴτε
δὴ δεδεγμέν@ χρήματα πρὸς Μαρδονίε, εἴτε
οἱ καὶ ταῦτα ἐάνδανε. Ἀθηναῖοι ἦ, αὐτίκα δεινὸν
ποιησάμενοι, οἵ τε ἐκ τ βυλῆς ἐὼ οἱ ἔξωθεν,
ὡς ἐπύθοντο, προσσάντες, Λυκίδεα κατέλθυσαν
βάλλοντες, τ ἦ Ἑλλησπόντιον Μυριχίδεω, ἀπέ-
πεμψαν ἀσινέα. γνωμένης ἦ θορύβυ ἐν τῇ Σα-
λαμῖνι πρὶ τ Λυκίδεα, πυνθάνονται τ Ἀθη-
ναίων αἱ γυναῖκες τὸ γινόμενον. Διακελθσα-
μένη ἦ γυνὴ γυναικὶ, καὶ πρὸς ἄλλην, ἦλθε
τὴν Λυκίδεω οἰκίεω ἤδεσαν αὐτοκελέες· καὶ κα-
πὸ μὲν ἔλθυσαν αὐτὸς τὴν γυναῖκα, κατὰ ἦ τὰ
τέκνα. Ἐς ἦ τὴν Σαλαμῖνα διέβησαν Ἀθη-
ναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέχοντο τ ἐκ τ Πελο-
ποννήσυ σρατὸν ἥξειν πιμπρήσοντά σφι, οἱ ἦ ἐ-
μενον ἐν τῇ Ἀτθικῇ. ἐπεὶ ἦ οἱ μὲν μακρότερά
τε καὶ σχολαίτερα ἐπίεον, ὁ ἦ ὑπὸν καὶ δὴ ἐν
τῇ Βοιωτίῃ [b] ἐλέγετο εἶναι, ὕτω δὴ ὑπεξεκο-
μίσαντό τε πάντα, καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλα-
μῖνα· ἐς Λακεδαίμονά τε ἔπεμπον ἀγγέλυς, ἅ-
μα μὲν, μεμφομένυς τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ὅτι
πρεσ-

qui præpotentes ſunt in civitatibus: miſſa pecunia Græciam ſeparando conturbabis: hinc eos qui tecum non ſentient, cum factioſis facile evertes. Hæc Thebani ſuadebant: quibus ille obtemperandum non putavit, partim acri quadam libidine Athenas iterum occupandi, partim animi faſtu; denique quod videbatur incenſis per inſulas ignibus ſignificaturus regi Sardibus agenti, Athenas ab ipſo teneri. Igitur in Atticam contendens, quum illic Athenienſes ne tunc quidem inveniſſet, ſed pleroſque aut Salamine, aut in claſſe eſſe audiret, urbem cepit deſertam, decimo menſe quàm fuerat ab ipſo rege capta. Illic quum eſſet, Salaminem mittit Murichidem, virum Helleſpontium, cum eiſdem mandatis quæ Alexander Macedo ad Athenienſes pertulerat. Mittebat autem eadem vice altera, gnarus ille quidem non benevolo erga ipſum animo eſſe Athenienſes, ſed ſperans contumaciam depoſituros, tanquam ſubacta Attica regione, & ſub ipſius imperio poſita. hac de cauſſa Murichidem miſit Salaminem. Is ubi in ſenatum venit, Mardonii mandata expoſuit. & è ſenatoribus Lycidas ſententiam dixit, Satius videri ſibi eſſe, ut ea quæ Murichides apud ſenatum diceret, ipſi admittentes ad populum referrent. Hanc ille ſententiam dicebat ſive quod pecuniam à Mardonio accepiſſet, ſive quod ea ipſi probarentur. Quod ſimulatque audiere Athenienſes, tam ii qui ex ſenatu, quam qui extra eum erant, confeſtim indigne ferentes, Lycidam circumſteterunt, lapidibuſque interemerunt: Helleſpontium vero Murichidem dimiſerunt illæſum. Excitato circa Lycidam Salamine tumultu cognoſcunt quod geſtum erat, Athenienſium uxores; & alia aliam exhortantes atque prehendentes, ultro domum Lycidæ adiere, hominiſque uxorem ac liberos lapidaverunt. Hoc autem modo Athenienſes in Salaminem tranſierunt: Quamdiu ipſi copias è Peloponneſo venturas ſibi auxilio expectabant, tandiu in Attica manſerunt: at ubi & ſocii tardius ſegniuſque agunt, & Mardonius adventans jam eſſe in Bœotia audiebatur, ita exportatis omnibus rebus & ipſi in Salaminem trajecerunt, nunciosque Lacedæmonem miſerunt, ſimul conqueſtum de Lacedæmoniis, qui neglectui haberent

a ὑσεραίῳ. b ἐς τὴν Βοιωτίην.

rent barbarum in Atticam ingressum, neque cum ipsis ei in Bœotiam occurrissent; simul admonituros, quæ sibi, si ad eum deficere vellent, Persa spopondisset: tum prædicere, nisi præsidio Atheniensibus essent, se aliquod remedium inventuros. Agebant per id tempus Lacedæmonii solennia quæ vocantur Hyacinthia: quæ festa dei celebrare plurimi faciebant. ad hæc murum sibi in Isthmo extruebant, qui jam pinnas accipiebat. Posteaquam nuncii Athenienſium Lacedæmonem venerunt, ducentes simul Megarensium ac Platæensium legatos, ad Ephoros admissi, ita loquuti sunt,
1 Athenienses miserunt nos, dicentes regem Medorum cum nostram nobis regionem reddere, tum societatem nobiscum velle æquis condicionibus inire citra fraudem & dolum, tum velle quoque aliam regionem nostræ addere, quam ipsi nostro arbitrio optaverimus: nos tamen reverentia Jovis Græci, & pro atroci ducentes prodere Græciam, non annuimus, sed omnia recusavimus, quamvis injuria affecti à Græcis ac vehementer proditi. Qui, etsi non ignoremus conducibilius esse nobis societatem inire cum Persa, quam bellum gerere, tamen sponte nostra societatem non inibimus. Et sic quidem quod nostri est officii, purum simplexque admi-
2 nistratur erga Græcos. At vos, qui tunc in omnem metum deveneratis ne paciscéremur cum Persa, posteaquam compertam penitus habuistis sententiam nostram, nequaquam prodendi Græciam, & murum quem in Isthmo inædificabatis absolvistis, & sane nullam habetis Athenienſium rationem; & quum conveneritis nobiscum de occurrendo Persæ ad Bœotiam, desertores extitistis, pro nihilo ducentes barbarum Atticam esse ingressum. Itaque vobis Athenienses in præsens usque succensent, quod non estis officio functi: quod superest, ut primo quoque tempore nobiscum copias mittatis jubent; quo barbarum in Attica excipiamus. Quoniam enim in Bœotia tergiversati sumus, nostra in terra campus Thriasius appositissimus est ad
8 dimicandum. Hæc ubi accepere Ephori, responsum in diem posterum distulerunt, postero die in alterum: idque in decem dies fecerunt, diem de die extrahentes. Intra quod tempus universi Peloponnenses

ωθεῖδον ἐμβαλόντα τ βάρβαρον ἐς τὴν Ἀτθικὴν, ἀλλ' ὃ μὴ σφέων ἠντίασαν ἐς τὴν Βοιωτίην· ἅμα ἦ, ὑπομνήσοντάς ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ Πέρσης μεταβαλλόσι δώσειν· ωθεῖπαι τε [b] ὅτι εἰ μὴ ἀμυνεῦσι Ἀθηναίοισι, ὡς [c] αὐτοί τινα ἀλεωρὴν εὑρήσοντες. οἱ γὰρ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὥρταζόν τε τὸν τ χρόνον, καὶ σφι ἦν Ὑακίνθια· ωθεῖ ωλείστῳ δὴ ἦγον τὰ ἔ θεῷ πρεπώντα. ἅμα ἦ τὸ τεῖχος σφι τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐτείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξεις ἐλάμβανε. Ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαίμονα οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ' Ἀθηναίων, ἅμα ἀγόμενοι ἔκ τε Μεγάρων ἀγγέλους καὶ ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες ὅπι τὰς ἐφόρους, Ἔπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι, λέγοντες ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μήδων, τὴν μὲν, τὴν χώρην ἀποδίδοι· τὴν ἦ, συμμάχους ἐθέλειν ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι, ἄνδρα τε δόλου καὶ ἀπάτης. ἐθέλειν ἦ καὶ ἄλλην χώρην ωρὸς τῇ ἡμετέρῃ δίδοναι, τὴν ἂν αὐτοὶ ἑλώμεθα. ἡμεῖς ἦ, Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες, καὶ τὴν Ἑλλάδα δεινὸν ποιεύμενοι ωροδοῦναι, ἃ κατημέσαμεν, ἀλλὰ πάντα τε ἀπεπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ καταωροδιδόμενοι· ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεώτερόν ἐστι ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἤπερ πολεμέειν· ἃ μὲν ἀδὲ ὁμολογήσομεν ἐκεῖνος εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον ὕστω [c] ἀκίβδηλον ἐὸν νέμεται ὅπι τὰς Ἑλλήνας· ὑμεῖς ἦ, ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεί τε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σαφέως, ὅτι οὐδαμᾷ ωροδώσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ διότι τείχεϊ ὑμῖν Δὶ ἔ Ἰσθμῷ ἐλαυνόμενον ἐντελές ἐστι, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τ Ἀθηναίων ποιέεσθε· σωθέντες τε ἡμῖν τὸν Πέρσην ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιωτίην, ωροδεδώκατε, ωρεσβεύετέ τε ἐσβαλόντα ἐς τὴν Ἀτθικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νῦν τὸ ωαρεὸν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μενίσκουσι. ἃ γὰρ ἐποιήσατε ὀπιτηδέως. νῦν δὲ ὅτι τείχεϊ ἐρατὴν ἅμα ἡμῖν σκέλλουσαν ὑμέας σκέμπτην, ὡς ἂν τ βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀτθικῇ. ἐπεὶ δὴ ἡμάρτομεν τ Βοιωτίης, τ γε ἡμετέρης ὅπιτηδεώτατόν ἐστι μαχέσασθαι τὸ Θριάσιον πεδίον. Ὡς δὲ ἄρα ἄκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς τὴν ὑστεραίην ὑποκρίνασθαι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ἐς τὴν ἐτέρην. τὸν δὲ καὶ ὅπι δέκα ἡμέρας ἐποίεον, ἐξ ἡμέρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τ Ἰσθμὸν ἐτεί-

a ἐσβαλεῖν. b ωροῖπαι τε. c MS. habet τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ὕστω.

Causa prioris timoris & præsentis fiduciæ. Chileus Ephoros instigat, ut statim emittant auxilia sub Pausania, & præveniant querelas.

ἐτείχεον, πᾶσαν ἔχοντες πολλὴν πάντες Πελοποννήσιοι· καὶ σφι ἦν τοῦτο τέλος. ἐγὼ ἔχω εἰπεῖν τὸ αἴτιον, διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐς Ἀθήνας πᾶσαν μεγάλην ἐποιήσαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρην ἐποιήσαντο ὀλίγην, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτετείχιστο· καὶ ἐδόκεον Ἀθηναίων ἔπι δεῦρο ὀλέναι, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀττικήν, ἄκων ἀπετετείχιστο· ἐρχάζοντο δὲ, μεγάλως καταῤῥωδηκότες τὴν Πέρσας. Τέλος δὲ, τό τε ὑπολειπόμενον τοῦ ἐξόδου τῶν Σπαρτιητέων ἐγίνετο τρόπον τοιόνδε· τῇ πρηγενέϊ τὸ ὑστάτης καταστάσιος μελλούσης ἔσεσθαι, Χίλεος ἀνόμαλα [a], ἀνὴρ Τεγεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστον ξεινῶν, τοὺς ἐφόρους ἕνα ἐπύθετο [b] πάντα λόγον τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον. ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος [c], ἔλεγε, „Ἄνδρα σφι τόνδε ἔτω ἔχειν, ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθη„ναίων ἡμῖν εὐνόων μὴ ἐθελόντων, τῷ δὲ βαρβά„ρῳ συμμάχων, καίπερ τείχεος λαβομένου τοῦ Ἰσθμοῦ „ἐληλαμένου κραιερῆς, μεγάλαι κλισιάδες ἀνα„πεπέαται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' „ἐσακούσατε πρίν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δοξαι σφάλ„μα τῇ Ἑλλάδι φέρον. Οἱ μὲν σφι ταῦτα συνεβούλευε· οἱ δὲ, φρενὶ [d] λαβόντες τὸν λόγον, αὐτίκα φεράσαντες ὦδεν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τοῦ πολίου, νυκτὸς ἔπι σκεπτομένοισι πεντακισχιλίους Σπαρτιητέων, καὶ ἑπτὰ ὡσὶ ἕκαστον τάξαντες τῶν εἱλώτων, Παυσανίῃ τῷ Κλεομβρότου ὑπετάξαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν ἡ ἡγεμονίη Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς ἔπι παῖς, ὁ δὲ, τοῦτου ἐπίτροπος τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γὰρ ὁ Παυσανίεω μὲν πατὴρ, Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι ἦεν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος ἐδείμασαν, μετ' οὐ πολλὸν χρόνον τινὰ βιοὺς ἀπέθανε. ἀπάγων δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἅμα τόδε· θυομένῳ οἱ ὑπὲρ τοῦ Πέρσῃ, ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. μετεσταλμένος δὲ ἐωυτῷ Παυσανίης Εὐρυάνακτα τὸν Δωρέος, ἄνδρα οἰκίης ἐούσης τῆς αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν Παυσανίῃ ἐξεληλύθησαν ἔξω Σπάρτης. Οἱ δὲ ἄγγελοι, ὡς ἡμέρη ἐγεγένεε, ὦδεν εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου, ἐπῆλθον ὑπὲρ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς [e] ἑωυτῶν ἕκαστος· ἐπελθόντες δὲ, ἔλεγον τάδε, Τμεῖς μὲν ὦ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τῆδε μένοντες, Τακινθιά τε ἄγετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμάχους· Ἀθηναῖοι δὲ, ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων, χώρτει

ses magno studio incumbentes, Isthmum muro intercluſere, ad finemque perduxere. Neque auſim dicere cauſſam, cur iſti magnopere ſolliciti fuerint, quum Alexander Macedo Athenas venit, ne Athenienſes Medum amplecterentur, nunc autem nihil prorſus curaverint, aliam; quam quod ipſis Iſthmus inædificatus erat. Ita putabant non amplius quicquam Athenienſibus indigere. At ſub adventum Alexandri in Atticam, murus nondum perfectus erat; ſed extruebant, Perſarum vehementi metu capti. Tandem & 9
reſponſum & exitus Spartiatarum fuit hujuſmodi: Pridie quam ultima conſtitutio futura eſſet, vir Tegeata, nomine Chileus, apud Lacedæmonios maximæ inter peregrinos potentiæ, ſciſcitabatur ex uno Ephororum omnia quæ Athenienſes dixiſſent; & quum audiviſſet, his verbis eos alloquutus eſt, Ergo ita ſe res habet, viri Ephori: ſi Athenienſes non ſentiunt nobiſcum, ſed cum barbaro ſocietatem iniverint, quamvis valido muro ſit Iſthmus inædificatus, tamen magnæ fores patefactæ ſunt Perſis in Peloponneſum. Quare prius eos audiatis, quam aliquid decernant quod cladem Græciæ adferat. Hoc Chileus conſilium dedit. 10
quod in animum admittentes Ephori, confeſtim nihil colloquuti cum nunciis qui à civitatibus venerant, quinque millia Spartiatarum quum adhuc nox eſſet emittunt, ſeptenis helotis circa unumquemque collocatis Pauſania Cleombroti filio juſſo eos educere. erat quidem præfectura Pliſtarchi Leonida geniti: ſed adhuc is puer erat, alter ejus tutor & patruelis. nam Cleombrotus Anaxandridæ filius, pater Pauſaniæ, jam non ſupererat, non diu pòst quàm copias quæ murum extruebant in Iſthmo, reduxerat, vita functus. Reduxerat autem ab Iſthmo copias Cleombrotus ob eam cauſſam, quod ſibi inter ſacrificandum adverſus Perſam ſol in cœlo obſcuratus eſſet. Adſcivit autem Pauſanias ſibi EUryanactem, Doriei filium, ſuum gentilem. His copiis è 11
Sparta cum Pauſania profectis, nuncii illarum profectione ignari, ubi dies illuxit, Ephoros adeunt, habentes ſcilicet in animo abire in ſuam quique civitatem. Ubi adierunt, ita verba fecere, Vos quidem, Lacedæmonii, deſidentes hîc Hyacinthia agitis, ac luditis, ſociis fœde proditis: Athenienſes vero, ut à vobis læſi, & ob penuriam ſociorum, ita

ut

a Hæc vox ἀνόμαλα non eſt in MS. b MS. habet τὸν ἐφόρων ἑκάστῳ, ſine vocula ἕνα. c ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Χίλεος. d οἱ δὲ φρενὶ. e ἐπὶ τῷ habet MS.

Quod etiam fit. Argivorum fatuum in Persas studium. Mardonius frustra tentans reconciliare Atheuienses omnia diruit & Bœotiam petit, ante tamen Megara accedens.

ut poterunt inimicitias cum Persa dissolvent. Dissoluta autem inimicitia palam prorsus, quum regis fuerimus socii militiæ, commilitabimus in quamcunque regionem nos illi educent. Inde vos discetis quidnam vobis ex ea re eveniat. Hæc loquutis nunciis Ephori jurejurando interposito dixere suas se copias putare in Orestio esse, tendentes adversum peregrinos. Peregrinos enim barbaros appellabant. Hoc illi non intelligentes, quid diceretur scisitabantur. Scisitati, & rem omnem edocti atque stupefacti, quamcelerrime abiere ad illos insequendos, & cum iis quinque millia finitimo-
12 rum Lacedæmoniorum delecta. His Isthmum versus ire maturantibus, Argivi, ubi primum audiere copias è Sparta cum Pausania profectas, præconem, quem optimum è diurnis cursoribus invenerunt, in Atticam mittunt ad Mardonium: qui videlicet antea receperant se futuros impedimento, quominus Spartiata egrederetur. Præco ubi Athenas pervenit, Mardoni, inquit, miserunt me Argivi nunciatum tibi juventutem è Lacedæmone esse progressam, seque ne illa progrederetur præstare nequisse. Ad hæc tu bonum consilium adhibe. Hoc
13 ille loquutus, retro abscessit. Quo audito Mardonius jam non censebat amplius perstare in Attica: ubi ideo antequam illud intelligeret, immoratus fuerat quod cuperet scire consilia Atheniensium & quid acturi essent, neque populans neque lædens Atticum agrum, assidue sperans fore ut secum illi paciscerentur. Quod ubi desperavit, re comperta, priusquam Pausanias cum copiis Isthmum egrederetur, subduxit exercitum, incensis Athenis, & siquid aut murorum aut ædium aut templorum rectum extabat, eo omni diruto atque obruto. Ideo autem excedendum sibi putavit, quod neque equitabilis esset Attica regio, neque, si ipse male pugnasset, evadi poterat nisi per angustias, ubi à paucis hominibus transitu prohiberi posset. Statuit igitur recedere illinc Thebas, ut confligeret prope civitatem amicam, ac re-
14 gionem equitibus opportunam. Profecto illinc ita Mardonio & jam iter facienti perfertur nuncius properans, alium exercitum mille Lacedæmoniorum Megara iter habere. Eo audito consultabat siquo pacto hos primum posset excipere. I-

,,τεί τε συμμάχων, καταλύσοντας τῷ Πέρσῃ
,,ἅτω ὅκως ἂν δυώνται. καταλυσάμενοι γὰρ,
,,δῆλα δὴ ὅτι σύμμαχοι βασιλῆϊ γινό-
,,μεθα, συστρατευσόμεθα ὅπῃ τὴν ἂν ἐκεῖνοι
,,ἐξηγέωνται· ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε
,,οἷόν ἄν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ γένηται. ταῦτα
λεγόντων τῶν ἀγγέλων, οἱ Ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ἔρ-
κεα, καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὀρεστίῳ στείχοντας
ὅπῃ τοὺς ξείνους. ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρ-
βάρους. οἱ δὲ, ὡς οὐκ εἰδότες, ἐπηρώτεον τὸ
λεγόμενον· ἐπειρόμενοι δὲ, ἐξέμαθον πᾶν τὸ
ἐόν· ὥστε ἐν θυμῷ γενόμενοι, ἐπορεύοντο τὴν
ταχίστην διώκοντες. σοὶ δέ φημι, τῶν θείοι-
κων Λακεδαιμονίων λοχάδες πεντακισχίλιοι ὁ-
πλῖται τοῦτο τοῦτο ἔπρηξαν. Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν
Ἰσθμὸν ἠπείγοντο. Ἀργεῖοι δὲ, ἐπεί τε τάχιστα
ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Παυσανίεω ἐξεληλυθότας ἐκ
Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα, τῶν ἡμεροδρό-
μων ἀνδρόντες τὸν ἄριστον, ἐς τὴν Ἀττικήν,
πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι χώρην
τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι. ὃς ἐπεί τε ἀπίκε-
το ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε, Μαρδόνιε,
,,ἔπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσοντά τοι ὅτι οὐκ
,,Λακεδαίμονος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὡς
,,ἐ δυνατοὶ αὐτοὺς ἔχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ
,,ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύχαιε εὖ βουλόμε-
νος. ὁ μὲν δὴ, εἰπὰς ταῦτα, ἀπαλλάσσετο
ὀπίσω. Μαρδονίῳ δὲ ἐδαμῶς ἔτι προθυμὸς
ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς ἤκουσε ταῦτα.
πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθαι [a], ἀνεκώχευε, θέ-
λων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, οἷόν κοτε ποιή-
σουσι· καὶ ὅτε ἐπέμενε ὅτε ἐσίνετο χῆν τὴν
Ἀττικήν, ἐλπίζων ἀεὶ παντὸς μᾶλλον χρόνῳ ὁ-
μολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπαύετο, πυθμε-
νόμενος τὰ πάντα λόγον, πρὶν ἢ τὸν μὴ Παυσανίεω
ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε· ἐμπρή-
σας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴ κου τι ὀρθὸν ἦν τῶν
τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων, ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα κα-
ταβαλὼν καὶ συγχώσας, ἐξέλαυνε τῶνδε εἵνε-
κα· ὅτι ὅτε ἱππασίμη ἡ χώρη ἦν ἡ Ἀττική, εἴτε
νικῷτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ
κατὰ ἓν ὄνον, ὥστε καὶ [b] ὀλίγους σφέας ἀνθρώ-
πους ἔχειν. ἐβουλεύετο ὦν, ἐπαναχωρήσας ἐς
τὰς Θήβας, συμβαλεῖν πρὸς πόλιν τε φιλίην,
καὶ χώρην ἱππασίμην. Μαρδονίῳ μὲν δὴ ὧδε [c]
ὑπεξεχώρεε. ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐόντι αὐτῷ ἦλθε
ἀγγελίη σπουδῇ, ἄλλως σπουδῇ ἥκειν ἐς
Μέγαρα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθμενόμε-
νος δὲ ταῦτα, ἐβουλεύετο, θέλων, εἰκὼς τούτους πρῶ-

a πρὶν πυθέσθαι. b Hæc vocula καὶ non est in MS. c Etiam hæc vox ὧδε non est in MS.

Terminus expeditionis Perſicæ. Caſtra Mardonii ad Scolon in agro Thebano. Convivium Attagini. Perſæ ibi ad convivam Therſandrum deploratio.

τον ἦλοι. ὑπερέψυχε ἢ τὴν στρατιὴν ἦγε ὅτι τὰ Μέγαρα· ἡ ἢ ἵππος προσελθοῦσα καὶ πᾶσαν χώρην τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἑκάστοτε ἡ Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου δυσμὰς ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκετο. Μετὰ δὲ ταῦτα, Μαρδονίῳ ἦκε [a] ἀγγελίη ὡς ἀλέες εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ. στρατὸν δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο ἀπὸ Δεκελείης. οἱ γὰρ Βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τὰς προχώρας τῆς Ἀσωπίων. ὅτε δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἤλασαν ἐς Σφενδαλέας· ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγρῃ δὲ νύκτα εὐαυλισάμενοι, καὶ τραπόμενοι τῇ ὑστεραίῃ ἐς Κῶλον, ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦσαν. ἐνθαῦτα δὲ τῆς Θηβαίων, καίπερ μηδιζόντων, ἔκερσε τὰς χώρας, ὅτι κατὰ ἔχθος αὐτῶν, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος· βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ εὐεμένης οἷόν τι ἐξέλοι [b], κρησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον, δεξάμενον ἀπὸ Ἐρυθραίων μέχρι Ὑσιάς. καπίζει ἢ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ὅθι τὸ Ἀσωπὸν ποταμὸν τελεσθέν. ὁ μέντοι τοῦτο τεῖχος τοσοῦτον ἐποιέετο, ἀλλ' ὡς ὅτι δέκα σταδίους μάλιστά κη μέτωπον ἑκαστον. ἐχόντων ἢ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων, Ἀτταγῖνος ὁ Φρυνώνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, φιλοξεινασάμενος μεγάλως, ἐκάλεε ὅτι ξεινίοισι αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντηκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους· κληθέντες ἦ ἦσαν ἕσπερον. ἐπὶ ἢ τὸ δεῖπνον πονεύμενον ἐν Θήβῃσι. Τάδε ἤδη τὰ ὑπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου, ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου ἢ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη ἢ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ὅτι τὸ δεῖπνον τοῦτο· κληθῆναι ἢ ἐπὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα, καὶ σφέων ἐχομένης ἑκατέρους κλίνας, ἀλλὰ Πέρσῃ τε καὶ Θηβαίον ἐν κλίνῃ ἑκάστῃ. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἔσαν, ἀμπινόντων, τὸν Πέρσην τὸν ὁμόκλινον, Ἑλλάδα γλῶσσαν ἱέντα, εἰρέσθαι αὐτὸν ὁπόθαπός ἐστι, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἶπαι, Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω· ἵνα εὖ πρόφρων αὐτὸς σεωυτοῦ βουλεύσαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς διανυμένους Πέρσας, καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ὅτι τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τουτέων πάντων ὄψεαι, ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος, ὀλίγους τινὰς τοὺς περιψομένους. ταῦτα ἅμα τε τὸν Πέρσην λέγων, καὶ μεμελέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς ἢ θωυμάσας τὸν λόγον, εἶπαι πρὸς αὐτὸν, Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα

Itaque converſum exercitum ducebat Megara, præmiſſo equitatu qui oram Megaridem incurſaret. Huc uſque Europæ ad ſolem occidentem verſus longiſſime proceſſit hæc Perſica expeditio. Poſt hæc nuncius ad Mardonium venit, 15 Græcos in Iſthmo frequentes coactos eſſe: atque ita retroceſſit per Deceleam. Magiſtratus enim Bœotorum accolas Aſopiorum arceſſierant, qui Mardonium in Sphendaleas & illinc in Tanagram duces itineris deduxerunt. In Tanagra noctem moratus Mardonius, poſtero die ad Scolon converſus in agro Thebano erat. Ibi Thebanorum rura, tametſi Medicas partes foventium, vaſtavit; non illorum odio, ſed ingenti neceſſitate adactus: quod vellet munimentum caſtris apponere, & ſi ſibi in acie non cederet ex ſententia, effugium comparare. Exporrexit autem caſtra ſua ab Erythræis, ſecundum Hyſias, Platæenſi tenus agro, juxta flumen Aſopum: muro communiens, ſed non pro magnitudine caſtrorum, verum per ſingulas frontes dena ſtadia habente. Hoc in opere barbaris occupatis Attaginus Phrynonis filius, vir Thebanus, convivio magnifice apparato Mardonium ipſum & Perſarum honoratiſſimos quinquaginta ad hoſpitales epulas invitavit. invitati illi hominem ſunt ſequuti. fiebat autem cœna Thebis: Cetera quæ referam, ex 16 Therſandro accepi, viro quidem Orchomenio, ſed Orchomeni inter primos honeſto: qui ſe quoque ajebat ad hanc cœnam ab Attagino fuiſſe invitatum cum quinquaginta Thebanis: nec utroſque ſeorſum diſcubuiſſe, ſed in quovis lecto Perſam & Thebanum. Poſt cœnam quum potioni daretur opera, Perſam qui eodem toro recumbebat, Græce ipſum interrogaſſe cujas eſſet; ſe vero reſpondiſſe Orchomenium eſſe: tum illum dixiſſe, Quoniam tu mihi menſæ conſors & libaminum effectus es, volo tibi relinquere ſententiæ meæ monumenta, ut ipſe quoque præſcius hujus rei, queas tibi conſulere. Cernis hos Perſas in convivium acceptos, & copias quæ ad flumen in caſtris relictæ ſunt? horum omnium parvo poſt tempore pauculos cernes ſuperſtites. Et inter dicendum multas lacrymas Perſam effudiſſe. Admiratumque ſe eam orationem, ad illum dixiſſe, Nonne hæc Mardonio expedit

di-

a MS. habet ἦλθε. b ἐθέλῃ.

Neceſſitatem ab deo illatam non vitari. Mardonius in Bœotia. cui adſunt omnes finitimi Græci. Veniunt & M. Phocenſes, ambiguum, an ab equitatu trucidandi.

dicere, & iis Perſis qui ſecundum eum in honore ſunt? Et illum poſt hæc ſubjeciſſe, Hoſpes, quicquid ex deo fieri oportet, id ab homine nulla ratione averti poteſt. nam ne credibilia quidem dicentibus credere quiſquam vult. Atque hæc permulti Perſarum quum ſciamus, tamen ſequimur illigati neceſſitate. Eſt autem mœror hic in hominibus acerbiſſimus, eum qui multum ſapit nullius rei potentem eſſe. Hæc ego ex Orchomenio Therſandro audiebam, atque iſta inſuper, ipſum hæc ſtatim per homines ſparſiſſe, priuſquam
17 prœlium ad Platæas factum eſt. Porro Mardonio in Bœotia ſtativa habenti, præbuerunt copias alii quidem omnes, & ſimul invaſerunt Athenas, quotquot cum Medis ſentiebant, ex Græcis illic habitantibus; ſoli hujus irruptionis non fuere participes Phocenſes. nam & iſti vehementer Medis ſtudebant, non tamen voluntarii, ſed coacti. Sed iidem non multis poſt diebus quam Thebas itum eſt, & ipſi advenere, mille armati, duce Harmocyde inter populares ſpectatiſſimo. Eos Mardonius, ubi Thebas pervenere, miſſis equitibus juſſit ſeorſum in campo ſubſidere: quod quum feciſſent, protinus adfuit univerſus equitatus. Unde poſtea rumor exercitum Græcorum qui cum Medis erant, pervaſit, Phocenſes ab equitatu jaculis confoſſum iri. quinetiam per ipſos Phocenſes idem divulgatum eſt. quos tunc dux ſuus Harmocydes his verbis adhortabatur, O Phocenſes, palam eſt hos homines certæ nos neci deſtinaſſe, accuſatos (ut ſuſpicor) à Theſſalis. Quare unumquemque veſtrûm jam oportet egregium virum eſſe. Præſtat enim facientes aliquid & defendentes finire vitam, quam dedentes nos fœdiſſima morte trucidari. Sed & diſcat eorum aliquis illos barbaros Græcis hominibus mortem ma-
18 chinatos fuiſſe. His ſuos Harmocydes hortabatur. Quos ubi concluſere equites, invehebant tanquam ad eos occidendos; & ſane tela intendebant, veluti emiſſuri: & forſan aliquis emiſit. Phocenſes ex adverſo ſtantes & undiquaque ſe vertentes & quammaxime condenſati quum ſeſe opponerent, ibi equites digreſſi retro abiere. Affirmare autem pro certo nequeo, an ad hos interficiendos rogatu Theſſalorum ierint; & poſteaquam animadverterunt eos ad defen-

»τα χρεών ἐστι λέγλν, καὶ τοῖσι μετ' ἐκεῖνον ἐν αἴνῃ ἐῶσι Περσέων. τ' ἦ μετὰ ταῦτα εἶ-
»πας, Ξεῖνε, ὅ, τι δεῖ γνώεσθαι ἐκ θεοῦ,
»ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπῳ· οὐδὲ γὰρ πι-
»σὰ λέγουσι ἐθέλᾳ πείθεσθαι οὐδείς. ταῦτα ἦ
»Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι, ἑπόμεθα ἀναγ-
»καίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη ἦ ὀδυνὴ ἐστὶ τῶν
»ἐν ἀνθρώποισι αὐτὴ, πολλὰ φρονέοντα, μη-
δενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν ἐγὼ Ὀρχομενίου Θερ-
σάνδρου ἤκουον· καὶ τάδε ἔτι τούτοισι, ὡς
αὐτὸς αὐτίκα λέγᾳ ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρό-
τερον ἢ γνώεσθαι ἐν Πλαταιῇσι τῷ μάχῃ. Μαρ-
δονίου ἦ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένου, οἱ μὲν
ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν, καὶ συνεσ-
έβαλον ἐς Ἀθήνας, ὅσοιπερ ἐμήδιζον Ἑλλήνων
τ' αὐτῇ οἰκημένων· μοῦνοι ἦ Φωκέες ἐσ συνεσέ-
βαλον. ἐμήδιζον γὰρ δὴ σφόδρα [a] ἐπ' ἔτεϊ, οὐκ
ἑκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρῃσι ἦ ὕστε-
ρον πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον,
ἦλθον αὐτέων ὁπλῖται χίλιοι. ἦγε ἦ αὐτοὺς Ἀρ-
μοκύδης, ἀνὴρ τ' ἀστῶν δοκιμώτατος [b]. ἐπεὶ
δὲ ἀπίκατο ἐπ' ἔτεϊ ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρ-
δόνιος ἱππέας, ἐκέλευσέ σφεας ἐπ' ἑωυτῶν [c]
ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐποίησαν ταῦτα,
αὐτίκα παρῆν ἡ ἵππος ἅπασα. μετὰ δὲ ταῦ-
τα, διεξῆλθε μὲν ἀμφὶ ἓξ στρατοπέδου ἓξ Ἑλλωνι-
κοῦ ἓξ μὴ Μήδων ἐόντος φήμη ὡς καταχωνεῖεν
σφέας· διεξῆλθε δὲ δι' αὐτέων Φωκέων τοιόνδε
τι ἔπος. ἔνθα δή σφι ὁ στρατηγὸς Ἀρμοκύδης πα-
»ρῄνεε, λέγων τοιάδε, Ὦ Φωκέες, τοῦδη-
»λα γὰρ ὅτι ἡμέας ἔτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι
»τοιούτῳ θανάτῳ δώσειν, ἀμαθυνθέντας ὑπὸ
»Θεσσαλῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. νῦν ὦν ἄνδρα
»τινὰ πάντα ὑμέων χρεών ἐστι γνώεσθαι ἀγαθόν.
»κρέσσον γὰρ, ποιεῦντάς τι καὶ ἀμυνομένους
»τελευτῆσαι τ' αἰῶνα, ἥπερ παρέχονται μοῖ-
»ραι θαναΐσιμον αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις
»αὐτέων ὅτι ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἕλλησι ἀν-
»δράσι φόνον ἔρραισαν. Οἱ μὲν ταῦτα πα-
ρῄνεον. οἱ δὲ ἱππέες, ἐπεί σφεας ἐκυκλώ-
σαντο, ἐπήλαυνον ὡς ἀπολέοντες, καὶ δὴ διε-
τείνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες· καί κου τις
καὶ ἀπῆκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔστεσαν, πάντη
στρέψαντες [d] ἑωυτούς, καὶ πυκνώσαντες ὡς
μάλιστα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππόται ὑπέστρεφον, καὶ
ἀπήλαυνον ὀπίσω. οὐκ ἔχω δ' ἀτρεκέως εἰ-
πεῖν ὅτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς Φω-
κέας, δεηθέντων Θεσσαλῶν· ἐπεὶ δὲ ὥρων
σφεας ἀλέξησιν· τραπομένους, δείσαντες μὴ

a γὰρ μεγάλως. b MS. habet διναλωτάτου. c ἀπ' ἑαυτῶν. d συνείψαντες.

καὶ σφισι γλύπτα τρώματα, ἔτω δὴ ἀπήλαυνον ὀπίσω, ὡς γάρ σφι ἐνετείλατο Μαρδόνιος· ἔτ' εἰ αὐτέων πρόθυμα ἤθελησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὡς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππόται, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα, ἔλεγε τάδε, Θαρσέετε ὦ Φωκέες· ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἐόντες ἀγαθοί, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπιθαιόμην. καὶ νῦν τῷ θυμῷ φέρετε τὸ πόλεμον τοῦτον· εὐεργετήσητε γὰρ ὃ νικήσετε ὅτε ὧν ἐμὲ, ὅτε βασιλῆα. τὰ μὲν δὴ Φωκέων μέχρι τοσοῦτον ἐγένετο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἐάνδανε, οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἐδικαίουν λείπεσθαι τὴν ἔξοδον Λακεδαιμονίων. ἐπεὶ δὲ ὧν καὶ Ἰσθμὸν καλλιερησάμενοι τὰ ἱρὰ ἐπορεύοντο πάντες, καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσῖνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνταῦτα ἱρὰ, ὡς σφι ἐκαλλιερέετο, τοσόσῳ ἐπορεύοντο· Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, Μεγαρέας μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέντες ἐν Ἐλευσῖνι. ὡς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τὴν Βοιωτίην ἐς Ἐρυθρὰς, ἔμελλόν τε δὴ τὰς βαρβάρους ὁδὸν τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδουμένους· φρασθέντες δὲ τοῦτο, ἀντιστρατοῦνται ὁδὸν τὴν ὑπωρείην ἐκ Κιθαιρῶνος. Μαρδόνιος δὲ, ὡς ἐκατέδαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς [b] πᾶσαν τὴν ἵππον, τὴν ἵππαρχε Μασίστιος, εὐδοκιμέων παρὰ Πέρσῃσι· (τὸν Ἕλληνες Μαντίνιον καλέουσι) ἵππον ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε, καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνταῦτα ὡς προσήλασαν οἱ ἱππόται τοῖς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλλον κατὰ τέλεα· προσβαλόντες δὲ, κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο, καὶ γυναῖκας σφέας ἀπεκάλεον. Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες ἐπὶ τὸ ἐπιμαχώτατον τοῦ χωρίου παντὸς, καὶ προσοδος μάλιστα τούτῃ ἐγίνετο τῇ ἵππῳ. προσβαλόντος ὦν τοῦ ἵππου, οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα. ἀπικόμενος δὲ ὁ κήρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε, „Μεγαρέες λέγουσι, Ἡμῖν, ἄνδρες σύμμαχοι, „ὃ δυνατὸν εἰμὲν τῶν Περσέων ἵππον δέκεσθαι, „μοῦνοι ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔσημεν δὴ „χρόνον· ἀλλὰ δὴ ἐς τόδε λιπαρέῃ τε δὴ ἀρετῇ ἀν„τέχομεν, καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε, εἰ μή τι„νας ἄλλους πέμψετε ἀμοιβὸν τάξιος, ἴστε „ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν. ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγελε. Παυσανίης δὲ ἀπεπέμψατο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθέλοντες ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον δὲ τάσσεσθαι ἀμοιβοὶ Μεγαρεῦσι.

Sed parcit eis Mardonius & laudat. Ex Isthmo transeunt per Eleusina Græci ad Erythras & Citharonis radices, ubi ab equitatu Persico pressi Megarenses petunt subsidium.

fendendum se convertere, veriti ne sibi quoque vulnera inferrentur, ita retro abscesserint, tanquam à Mardonio jussi: an experiri voluerit num quid isti roboris haberent. Post abscessum autem equitatus, misso ad eos præcone, Mardonius ita inquit, Bono estote Phocenses animo: viros enim strenuos vos esse dedistis specimen, non tales quales ego audieram. Quo magis alacri animo tolerate hoc bellum. non enim aut me beneficiis aut regem vincetis. Hactenus quæ circa Phocenses sunt gesta. Lacedæmonii ubi ad Isthmum venere, illic castra communiere. quod quum audirent ceteri Peloponnenses, quibus meliora cordi erant, alii quoque cernerent Spartiatas egressos, indignum putaverunt à Lacedæmoniis se in exeundo superari. itaque quum pulchre litatum esset, cuncti ex Isthmo profecti sunt & Eleusinem perveniunt: ubi quum factis sacris etiam pulchra fuissent exta, ire perrexerunt; cumque illis Athenienses è Salamine transmittentes, & in Eleusine admixti. Isti postcaquam ad Erythras Bœotiæ venere, cognito barbaros ad Asopum castra habere, inito de hac re consilio, è regione tetenderunt ad Cithæronis radices. In quos Mardonius, quod in campum non descenderent, omnem immittit equitatum, cui præerat Masistius (à Græcis Macisius dictus) vir apud Persas inclytus, Nisæo equo insidens, aureo freno & aliis insignibus eximie ornato. Equites ubi appropinquarunt Græcis, per turmas aggressi, multum detrimenti inferebant, & feminas eos appellabant. Erant forte Megarenses ea parte collocati, qua nulla alia magis oppugnari nullaque magis ab equitatu adiri poterat: hâc, impressione facta equitum, Megarenses quia premebantur, mittunt ad duces Græcorum præconem, qui ita, quum venit, verba fecit, Megarenses ajunt, viri socii, Nos excipiendo hostium equitatui impares sumus, qui soli tenemus hanc in qua collocati sumus omnino stationem: ubi hactenus tametsi pressi, tamen strenue fortiterque resistimus. nunc nisi alios nobis substituatis, qui excipiant pugnam, scitote nos ab acie discessuros. Hæc ubi præco nunciavit, Pausanias experiri fecit Græcos, siqui alii ultro ad locum irent, ut Megarensibus succederent. Recu-

a ἔστι ἰμὶ. b ἐπ' αὐτοὺς.

cusantibus ceteris, Athenienses susceperе hoc munus, videlicet eorum trecenti delecti, quibus præerat Olympiodo-
22 rus Lamponis filius. Hi fuere qui succederent, & præ aliis Græcis ad Erythras castra habentibus in aciem compositi fuerunt, sagittariis assumptis. qui quum aliquamdiu pugnassent, hic fuit pugnæ exitus: Impressionem faciente per turmas equitatu, equus Masistii, ut erat præ aliis eminens, sagittâ latera ictus est: quo dolore in pedes erectus, Masistium excussit. Collapsum confestim Athenienses urgent: & tum equum prehendunt, tum hominem sese defensantem interimunt, quum aliquamdiu non potuissent. Ita enim erat armatus: scilicet intus gerebat thoracem aureis squamis consertum, desuper purpuream tunicam. Ejus thoracem quum ferirent, non prius aliquid profecerunt, quam quidam re animadversa illum percussit in oculo. Ita Masistius collapsus interiit. Hæc autem res latebat alios equites. non enim eum aut ab equo cadentem viderant aut occumbentem. & quum in prælio fieret nunc recessus, nunc subvectio, quod actum erat non cognovere; sed postquam constitere, quia nemo ipsis imperabat, statim desideraverunt: cognitoque quod gestum erat, mutuo se adhortati, omnes in hostem equos admisere, ut cadaver eriperent.
23 Eos autem conspicati Athenienses non jam turmatim sed universos pariter irruere, ceterum exercitum inclamaverunt. Sed dum omnis peditatus auxilio veniebat, interea cietur acre prœlium de cadavere. Quamdiu igitur soli erant isti trecenti, multo inferiores erant, & cadaver deserebant: at ubi præsidio venere copiæ, non amplius perstitere equites, neque illis contigit mortuum eripere, sed alios super illum è suis amisere. Digressi illinc duo circiter stadia, consultantes quid facto opus esset, decrevere sibi carentibus præfecto eundum ad
24 Mardonium. Ubi in castra rediere, maximus luctus cum omnem exercitum, tum vero Mardonium cepit, extincti Masistii: & seipsos & equos & jumenta tondentes ejulatu tristissimo usi sunt, ita ut ejus echo omnem Bœotiam pervaserit, utpote amisso viro secundum Mardonium honoratissimo tam apud Persas quam apud regem. Et barbari quidem suo more Masistium defunctum honorabant.

ἀ βαλομένων ἢ τῶν ἄλλων, Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λοχάδες, τῶν ἐλοχήγει Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. Οὗτοι ἔσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι, καὶ οἱ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τὰς τοξότας προσελόμενοι. μαχομένων δὲ σφέων ὅπῃ χρόνον, τέλος τοιόνδε ἐγένετο ὅπῃ τ μάχης [a]· προσβαλόντος τ ἵππῳ κατὰ πλέα, ὁ Μασιστίος προέχων τ ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλάγια· ἀλγήσας ἢ, ἴσατο ὀρθός, καὶ ἀπεστείατο τ Μασίστιον. πεσόντι ἢ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο· τ ἢ ἵππον αὐτὸ λαμβάνουσι, καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ὀλίγας ἐπιόντες. ἐνεσκεύαστο γὰρ ὧδε· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσεον λεπιδωτήν· κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος, κιθῶνα φοινίκεον ἐνεδεδύκεε. τυπτόντες δὲ ἐς τ θώρηκα αὐτοῦ [b], ἐπίθυν ὐδέν· πρίν γε δή μαθών τις τὸ ποιεύμενον, παρῆλθε μιν ἐς τ ὀφθαλμόν· ὧδε δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε· ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς ἄλλους ἱππέας. ὅτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὅτι ἀποθνήσκοντα. ἀναχωρησίος τε γινομένης ἐς ὑποστροφῆς, οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον· ἐπεί τε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὡς σφέας ὐδεὶς ἐῶν ὁ πάσων. μαθόντες δὲ τὸ γεγονὸς, διακελευσάμενοι, ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὡς ἂν τ νεκρὸν ἀνελοίατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ πλέα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας, ἀλλὰ πάντας, τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπεβώησαν. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβοήθεε, ἐν τούτῳ μάχη ὀξέως ὡς τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μέν νυν μοῦνοι ἔσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν, καὶ τ νεκρὸν ἀπέλιπον· ὡς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, ἤδη οὐκέτι οἱ ἱππόται ἐπέμενον [c], ἀλλ' ὡς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τ ἱππέων. ἀποσήσαντες ὧν ὅσον τε δύο στάδια, ἐβουλεύοντο ὅ, τι χρεὼν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε δέ σφι, ἀναρχίης ἐούσης, ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον. Ἀπικομένης δὲ τ ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον, πένθος ἐποιήσαντο Μασιστίου πάσι τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδονίῳ μέγιστον· σφέας τε αὐτοὺς κείροντες, καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεώμενοι ἀπλέτῳ. ἄπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίδα κατεῖχε ἠχώ, ὡς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετά γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου ἔν τε Πέρσῃσι καὶ βασιλέι. οἱ μέν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον.

a ἐχλίσθη τ μάχης. b Vox αὐτοῦ abest à MS. c MS. habet ἀπίῤῥων.

Hinc aucta & stimulata virtus Græcorum. ut ad Platæas transirent. Tegeatæ vindicant sibi alterum cornu. Fons Gargaphiæ. Androcrates heros. Heraclidæ sub Hyllo.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλλουσαν, καὶ δεξάμενοι ὤσαντο, ἐθαρσήσαν τε πολλῷ μᾶλλον· καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐσβάντες τὸν νεκρὸν, ἔπειτα τὰς τάξις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς εἶχε θέης ἀξίως, μεγάθεός εἵνεκα, καὶ κάλλεος. τῶνδε εἵνεκα καὶ ταῦτα ἐποίεον, ἐκλείποντες τὰς τάξις ἐφοίτων [a] θεησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ, ἐδοξέ σφι ἐπικαταβαίνειν ἐς Πλαταιάς. ὁ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὼν ἐπιτηδειότερος σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταιικὸς ἢ Ἐρυθραίης, τά τε ἄλλα, καὶ εὐυδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον, καὶ ἐπὶ τὸν κρήνην τὴν Γαργαφίην, τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν, ἔδοξέ σφι χρεὼν εἶναι ἀπικέσθαι, καὶ Ἀλαταιχθενίδας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα, ἤισαν διὰ τῆς ὑπωρείης ἢ Κιθαιρῶνος ὡς εἶσι τοῖσι ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν· ἀπικόμενοι δὲ, ἐπίστευσαν κατὰ ἔθνεα, πλησίον τε τὸ κρήνης τὸ Γαργαφίης, καὶ ἢ τεμένεος ἢ Ἀνδροκράτεος ἢ ἥρωος, δι' ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν, καὶ ἀπέδου χωρίου. Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξι ἐγένετο λόγων πολλῶν ὠθισμὸς Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων. ἐδικαίευν γὰρ αὐτέων ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ ἀποφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν, οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε, „ Ἡμεῖς αἰεί κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς χώρης [b] „ ἐκ τῶν συμμάχων ἁπάντων, ὅσοι ἤδη ἐξόδοι „ κοιναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν „ καὶ τὸ νέον, ἐξ οὗ χρόνου ἐπεὶ Ἡρακλεῖδαι ἐπεφώνεον μετὰ Εὐρυσθέος θάνατον „ κατιόντες ἐς Πελοπόννησον. τότε εὑρόμεθα τοῦτο, διὰ πεῖραν τοιόνδε, ἐπὶ μετ' Ἀχαιῶν „ καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἐόντων ἐν Πελοποννήσῳ, „ ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἱζόμεθα ἀντίοι „ τοῖσι κατιοῦσι. τότε ὦν λόγου γενομένου „ ῥευσαμένου, ὡς χρεὼν εἴη τὸν μὲν στρατὸν τῷ „ στρατῷ μὴ ἀναχινδυνεύειν συμβαλόντα· ἐκ δὲ „ τῆς Πελοποννησίης στρατοπέδου, τὸν ἂν σφέων „ αὐτέων κρίνωσι εἶναι ἄριστον, τοῦτον οἱ μα- „ χησάμενοι ὑπὲρ Ἡρακλεϊδέων. ἔδοξέ τε τοῖ- „ σι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιητέα, καὶ „ ἔταμον ὅρκιον ὑπὲρ λόγου τοιῶνδε· ἢν μὲν Ὕλ- „ λος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, καθ- „ ιέναι Ἡρακλεϊδας ὑπὲρ τὰ πατρῷα· ἢν δὲ „ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν Ἡρακλεϊδας ἀπαλλάσ- „ σεσθαι, καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν, ἑκατόν τε „ ἐτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον. „ προσεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθε- λοντὴς

bant. Græci autem, postquam equitatum invadentem excepere, & exceptum repulere, tum multo sunt audaciores effecti, tum ante omnia cadaver plaustro impositum per ordines circumtulerunt. erat autem spectaculo digna proceritatis ac formæ gratia. Idcirco etiam istud faciebant; relictis ordinibus ad intuendum Masistium pergebant. Dehinc censuerunt ad Platæas descendendum, quod sibi Platæensis ager multo videbatur opportunior habendis castris quam Erythræus, cum propter alia, tum propter aquæ ubertatem. Ad eum locum & ad fontem Gargaphien, qui ibidem est, decreverunt abeundum esse, & bene dispositos metari castra; & sumptis armis ierunt per radices Cithæronis circum Hysias in agrum Platæensem. Eo quum pervenere, ordinati sunt nationatim proxime fontem Gargaphien, & fanum Androcratis herois, per non editos tumulos & locum planum. Ibi in disponendis nationibus magna sane altercatio extitit inter Tegeatas & Athenienses, utrosque se dignos qui alterum cornu tenerent arbitrantes, & sua facinora præclara tum recentia tum prisca referentes. Dicebant quidem his verbis Tegeatæ, Hoc nos semper digni loco, ubi staremus, è sociis omnibus habiti sumus, quotiescunque à Peloponnensibus communiter in externas peregrinationes itum est, & proxime, & quondam, jam inde ex quo Heraclidæ post mortem EUrysthei sunt conati in Peloponnesum redire. quo tempore hanc dignitatem assequuti sumus ob hanc rem gestam. Posteaquam cum Achæis & Ionibus, qui tunc Peloponnesum incolebant, nos auxiliarii in Isthmum profecti consedimus adversus eos qui redibant; tunc Hyllus orationem habuit, non expedire ut uterque exercitus confligendo periclitaretur: sed ut ex Peloponnensi exercitu quem suorum judicarent præstantissimum esse, is secum singulari certamine dimicaret conceptis legibus. Placuitque ita fieri Peloponnensibus, & jusjurandum in hæc verba dederunt; Si vinceret Hyllus Peloponnensium ducem, ut Heraclidæ in paterna reverterentur; sin victus esset, retro Heraclidæ cederent, & exercitum abducerent, neve per annos centum de redeundo in Peloponnesum agitarent. Ab omnibus sociis ad eam rem voluntarius electus

a τάξις, καὶ ἐφοίτων. b MS. habet τάξιος.

ctus est dux atque idem rex noster Echemus Aëropi filius, Phegei nepos, qui singulari congressus certamine Hyllum interemit. Ex quo facto nos cum alia decora magna inter ejus ætatis Peloponnenses assequuti sumus, quæ adhuc obtinemus, tum hoc, ut alteri cornu præessemus quoties communiter itur in expeditionem. Et vobis quidem Lacedæmonii non adversamur, sed optionem cedentes utri cornu præesse malitis indulgemus: alteri vero cornu ut nos præsimus, dicimus convenire, quemadmodum in anteriore tempore. Etiam vero citra hoc factum quod narratum est, Athenienses sumus digniores, qui hujus ordinis decus obtineamus: quippe qui prospere & multa vobiscum, viri Spartiatæ, certamina decertavimus, & multa cum aliis. Quo fit ut æquius sit nos alterum cornu tenere quam Athenienses: à quibus non tales gestæ res sunt quales à nobis, neque recentes neque
27 vetustæ. Hæc Tegeatæ. Ad quæ hunc in modum responderunt Athenienses, Scimus quidem has copias pugnandi cum barbaro, non altercandi gratia esse contractas; tamen quoniam Tegeata referre constituit præclara facinora tum vetusta tum nova, quæ per omne tempus ab utrisque edita sunt, necesse habemus & nos exponere apud vos, unde nobis patrium sit, dum publice utiles sumus, semper esse primis potius quam Arcadibus. Heraclidas, quorum ducem isti apud Isthmum se prædicant interfecisse, primo quidem ejectos prius ab omnibus Græcis, quos illi adibant fugientes servitutem Mycenæorum, nos soli excepimus; & Eurysthei injuriam una cum eisdem pugnando propulsavimus, victoriaque potiti sumus de iis qui tum Peloponnesum tenebant: deinde Argivos, qui ad Thebas cum Polynice militaverant, vita defunctos & insepultos, ducta in Cadmeos expeditione dicimus recepisse sua cadavera & in nostra terra apud Eleusinem humavisse. Jam vero nostrum præclarum facinus extat etiam in Amazonidas, quæ à flumine Thermodonte aliquando in Atticam terram excurrere. Ac quidem in laboribus Troicis nequaquam fuimus segnes. Sed nihil admodum proficit horum fecisse mentionem. etenim qui tunc egregii fuere, iidem nunc queant esse inertiores, & tunc in-

„λοντὴς Ἔχεμ☉ ὁ Ἠερόπ☉ ☧ φηγέ☉, σρα-
„τηγός τε ἐὼν ϗ βασιλεὺς ἡμέτερ☉· ϗ ἐμα-
„νομάχησέ τε ϗ ἀπέκτανε Ὕλλον. ἐκ τύτ☉ ☧
„ἔργ☉ εὑρόμεθα ἐν τοῖσι Πελοπννησίοισι τοῖσι
„τότε ϗ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ διατελέομεν
„ἔχοντες, ϗ ☧ κέρε☉ ☧ ἑτέρ☉ αἰεὶ ἡγεμονεύομ,
„κοινῆς ἐξόδ☉ γινομένης. ὑμῖν μέν νυν, ὦ Λα-
„κεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες
„αἵρεσιν ὁκοτέρ☉ βούλεσθε κέρε☉ ἄρχειν, πα-
„ρέμεμεν· ☧ ἢ ἑτέρ☉ φαμὲν ἡμέας ἱκνέεσθαι ἡ-
„γεμονεύειν, καπάπερ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ.
„χωρίς τε τύτ☉ ☧ ἀπηγημένα ἔργα, ἀξιονι-
„κότεροι εἰμὲν Ἀθηναίων παντὸς τοῦ πλήθεος ἔ-
„χειν. πολλοὶ μὲν γάρ τε ϗ εὖ ἔχοντες πρὸς
„ὑμέας ἡμῖν ἄνδρες Σπαρτιῆται ἀγῶνες ἀγω-
„νίσαται, πολλοὶ ἢ ϗ πρὸς ἄλλ☉ς. ὥστω ὧν
„ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, ἤπερ
„Ἀθηναίους. ὁ γὰρ σφι ἐστὶ ἔργα οἷάπερ ἡμῖν
„κατεργασμένα, ἔτ' ὧν καινὰ, ὥτε παλαιά.
οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον. Ἀθηναῖοι ἢ πρὸς τοῦ-
„τα ὑπεκρίναντο τάδε, Ἐπισταμεθα μὲν σύνο-
„δον τοῦδε μάχης εἵνεκα συλλεγῆναι πρὸς τ'
„βάρβαρον, ἀλλ' ὁ λόγων· ἐπεὶ ἢ ὁ Τεγεή-
„της προεθήκε παλαιὰ ϗ καινὰ λέγειν τὰ ἐ-
„κατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρή-
„σιμα, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑ-
„μέας, ὁθεν ἡμῖν πατρῷόν ἐστι, ἐξὸν χρηστοῖ-
„σι, αἰεὶ πρώτοισι εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡ-
„ρακλείδας, τῶν φασι ἕκ☉ι ἀποκτεῖναι τὸν
„ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τύτ☉ μὲν, τύτ☉ς πρό-
„τερον ἐξελαυνομένους ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλή-
„νων, ἐς τὰς ἀπαντάτ☉ φεύγοντες δουλοσύνῃ
„πρὸς Μυκηναίων, μούνοισι ὑπεδεξάμενοι,
„τοῦ Εὐρυσθέ☉ ὕβριν κατείλομεν, σὺν κεί-
„νοισι μάχῃ νικήσαντες τὸς τότε ἔχοντας Πε-
„λοπόννησον· τύτ☉ ἢ, Ἀργείους τὸς μετὰ Πο-
„λυνείκε☉ ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευ-
„τήσαντας τὸν αἰῶνα, ϗ ἀτάφους κειμένους,
„στρατευσάμενοι ἐπὶ τὸς Καδμείους, ἀνελέσθ
„τε τὸς νεκρὸς φαμὲν, ϗ θάψαι τῆς ἡμε-
„τέρης ἐν Ἐλευσῖνι. ἔστι ἢ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον
„ϗ ἐς Ἀμαζονίδας, τὰς ἀποθήκας τὰς ἀπὸ
„Θερμώδοντ☉ ποταμοῦ ἐσβαλούσας ποτὲ ἐς γῆν
„τὴν Ἀττικήν. ϗ ἐν τοῖσι Τρωϊκοῖσι πόνοισι
„ἐδαμῶν ἐλειπόμεθα. ἀλλ' ὁ γάρ τι πρόσθεν τυ-
„τέων ἐπιμεμνῆσθαι. ϗ κ᾽ ἂν χρησοὶ [a] τότε
„ἐόντες, οὗτοι νῦν ἂν εἶεν φλαυρότεροι· ϗ
„τότε ἐόντες φλαῦροι, νῦν ἂν εἶεν ἀμείνονες.

πα-

a ϗ κ᾽ χρησοί.

Marathon Athenienſes extollit ſupra Tegeatas. Aciei Græcæ ordo ad Platæas.

„παλαιῶν μέν νυν ἔργων ἄλις ἔστω· ἡμῖν δὲ, „εἰ μηδὲν ἀλλό ἐστι ἀποδεδειγμένον, ὥσπερ ἐστὶ „πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα, εἰ τύχοιμι καὶ ἄλλοισι „Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔρ„γου ἄξιοι εἰμὲν τοῦτο τὸ γέρας ἔχειν, καὶ ἄλ„λα πρὸς τούτῳ· οἵ τινες μούνοι Ἑλλήνων δὴ „μουνομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ, καὶ ἔργῳ το„σούτῳ ἐπιχειρήσαντες, ὑπερεγόμεθα, καὶ ἐ„νικήσαμεν ἔθνεα ἐξ τε καὶ πεντεκαίδεκα. ἆρ' „ἂ δίκαιοι εἰμὲν ἔχειν τούτων τὴν τάξιν ἀπὸ „τούτου μούνου τοῦ ἔργου; ἀλλ' ἃ χὼ ἐν τῷ τοιῷδε „τάξιος εἵνεκα τρασιάζειν πρέπει. ἄρτιοι εἰ„μὲν πειθόμεθα ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἵνα „δοκέῃ ὑπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι ἑστάναι, καὶ „κατ' ἃς πινας. πάντη γὰρ τεταγμένοι, πάρη„σόμεθα εἶναι χρηστοί. ἐξηγέεσθε δὲ ὡς τρομέ„νων. Οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο· Λακεδαιμο„νίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικοτέρους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας ἢπερ Ἀρκά„δας. ἄτω δὴ ἔχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπερεβάλοντο τοὺς Τεγεήτας. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ὑπίφοιτοι τε καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλ„θόντες Ἑλλήνων. τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντα„κισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον ψιλοὶ τῶν εἱλωτέων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, ἐπὶ ἄνδρα ἕκαστον ἑπτὰ τεταγμένοι. παρεστεῶτες δὲ σφι εἵλοντο ἑστάναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας, καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ ἀρετῆς. τούτων δ' ἔσαν ὁπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους ἵσαντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι. παρὰ δὲ σφισι εὕροντο παρὰ Παυσανίεω ἑστάναι Ποτιδαιητέων τοὺς ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τετρακοσίους. τού„των δὲ ἐχόμενοι ἵσαντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι· τούτων δέ, Σικυώνιοι τρισχίλιοι. τού„των δὲ εἵχοντο, Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους, Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι· Τροι„ζηνίων δὲ ἐχόμενοι, Λεπρεητέων [a] διηκόσιοι. τούτων δέ, Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων πεντα„κόσιοι. τούτων δὲ ἐχόμενοι, Φλιάσιοι χίλιοι. παρὰ δὲ τούτους ἔσασαν Ἑρμιονέες τετρακόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἵσαντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι. τούτων δὲ Χαλκιδέες [b] πεντακόσιοι. τούτων δέ, Ἀμπρακιητέων πεντα„κόσιοι. μετὰ δὲ τούτους, Λευκαδίων καὶ Ἀνακτο„ρίων ὀκτακόσιοι ἕσαντο. τούτων δὲ ἐχόμενοι, Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ

instrenui, nunc ſint meliores. Itaque ſatis ſint de rebus priſcis iſta. Ut nullæ autem res aliæ nobis geſtæ ſint, quæ multæ & præclaræ ſunt, ſi ullis etiam aliis Græcorum, certe ob rem in Marathone geſtam digni ſumus qui hoc decus & alia inſuper obtineamus: qui ſoli Græcorum per nos cum Perſa dimicavimus, & rem tantam aggreſſi, victores evaſimus, ſex & quadraginta nationibus ſuperatis. quo ſolo nomine an non meruimus, ut hunc loci honorem juſte conſequamur? Verum non decet in hac rerum condicione de ordine contendere: ubicunque & juxta quoſcunque vobis, Lacedæmonii, videbitur appoſitiſſimum nos ſtare, illuc euntes obtemperabimus. Ubicunque enim loci nos collocati fuerimus, conabimur ſtrenui exiſtere. itaque ducite nos, tanquam vobis parituros. Hæc quum pro ſua parte dixiſſent 28
Athenienſes, cunctus Lacedæmoniorum exercitus ſuccclamavit digniores qui cornu tenerent Athenienſes quam Arcades. Ita Athenienſes Tegeatis ſuperiores habuere cornu. Mox hunc in modum ordinati ſunt & qui ſupervenere Græcorum, & qui à principio venerant: Dextrum cornu tenebant Lacedæmoniorum decem millia: quorum quinque millia erant Spartiatæ, quos cuſtodiebant leviter armata triginta quinque hilotarum millia, ſeptenis circa ſingulos viros collocatis. Applicuerant autem ſibi Spartiatæ Tegeatas, ut proximi ſtarent, honoris & virtutis ergo, numero mille & quingentos armatu pleno. Secundum hos ſtabant Corinthiorum quinque millia. Prope ipſos impetraverant ab Pauſania ſtare trecentos Potidæatas eorum qui ex Pallene erant. Juxta hos ſtabant Arcades Orchomenii ſexcenti: juxta hos Sicyoniorum tria millia. His adpoſiti erant Epidauriorum octingenti: ſuper hos locati erant Trœzenii mille. juxta Trœzenios ducenti Lepreatæ. poſt hos Mycenæorum & Tirynthiorum quadringenti. Secundum hos, mille Phliaſii: dehinc Hermionenſes trecenti. juxta Hermionenſes, Eretrienſium & Styrenſium ſexcenti. juxta hos, Chalcidenſes quadringenti. poſt hos, Ampraciatarum quingenti. poſt eos, Leucadiorum & Anactoriorum octingenti. Hos ſequebantur Paleenſes ex Cephallenia, ducenti. poſt hos inſtructi Æginetarum quingenti. juxta hos Me-

a Λεπρεατέων. b ἢ ἐχόμενοι, Χαλκιδέες.

Megarenſium tria millia, quibus adſtabant Platæenſes ſexcenti. Ultimi & iidem primi ſtabant Athenienſes, lævum tenentes cornu, octo millia, duce Ariſtide Lyſimachi filio. Hi omnes, præter eos qui ſepteni circa ſingulos ab Spartanis ſtatuti erant, fuerunt numero triginta octo millia & ſeptingenti. Gravis quidem armaturæ omnes, adverſus barbarum contracti, tot erant. Leviter vero armati, triginta quinque millia, ſepteni circa ſingulos Spartiatas collocati, quorum unuſquiſque ad pugnandum erat inſtructus. Ceterorum autem Lacedæmoniorum ac Græcorum leviter armati, utpote viro uno circa virum unumquemque ſtante, triginta quatuor millia quingenti. Summa igitur totius levis armaturæ, quæ pugnare poſſet, ſexaginta novem millia quingenti. Totus autem Græcus exercitus qui ad Platæas coiit pugnæ aptus, tam levis quam gravis armaturæ, fuit centum & decem millium, minus mille & octingentis. Sed numerus centum & decem millium explebatur ab Theſpienſibus, qui aderant; quippe etiam Theſpienſes in exercitu ſuperſtites ad mille & octingentos, qui nec ipſi arma habebant. Et hi quidem ad flumen Aſopum poſiti caſtra metabantur. Barbari vero qui cum Mardonio erant, poſteaquam Maſiſtium eluxerunt, cognito Græcos apud Platæas eſſe, & ipſi ad Aſopum qui illac fluit, ita ſunt è regione à Mardonio collocati: Adverſus quidem Lacedæmonios Perſæ, qui quia copia antecedebant, & in ordines plures erant digeſti, uſque ad Tegeatas opponebantur: ita ut quod robuſtiſſimum in exercitu erat, id omne contra Lacedæmonios; quod infirmius, id contra Tegeatas eſſet. Hæc faciebat Mardonius Thebanorum indicio atque admonitu. Juxta Perſas autem collocavit Medos, ut ex adverſo eſſent Corinthiis & Potidæatis & Orchomeniis & Sicyoniis. Poſt Medos collocavit Bactrios ex adverſo Epidauriorum & Trœzeniorum & Lepreatarum ac Tirynthiorum, Mycenæorumque & Phliaſiorum. Secundum Bactrios collocavit Indos ex adverſo Hermionenſium & Eretrienſium Styrenſiumque & Chalcidenſium. Poſt Indos ſtatuit Sacas oppoſitos Ampraciatis, & Anactoriis, & Leucadiis, & Palenſibus, & Æginetis. Poſt Sacas poſuit ex adverſo Athenienſium

τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἶχον δὲ τὸ τρίτον, Πλαταιέες ἑξακόσιοι. πλαυτᾶροι δὲ τοῖσι πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο, κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι· ἐστρατήγεε δὲ αὐτέων Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπιλέκτων τοῖσι ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἕσαν ὁπλῖται, σύμπαντες ἐόντες ἀριθμὸν τρεῖς μυριάδες, καὶ ὀκτὼ χιλιάδες, καὶ ἑκατονταπλάσιοι ἐπλά. ὁπλῖται μὲν οἱ πάντες συλλεχθέντες ὅτι τὸ βάρβαρον, ἕσαν τοσοῦτοι. ψιλῶν δὲ πλῆθος τοῦδε· τὸ μὲν Σπαρτιητικὸν τάγος, πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες, ὡς ἐόντων ἐπὶ τοῖσι ἕκαστον ἄνδρα· καὶ τριπλάσιος πᾶς τις παρήρτητο ὡς ἐς πόλεμον. οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων ψιλοὶ, ὡς εἷς τοῖσι ἕκαστον ἐὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἔσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν ἁπάντων μαχίμων τοῦτο τὸ πλῆθος ἓξ τε μυριάδες, καὶ ἑννέα χιλιάδες, καὶ ἑκατοντάδες πέντε. ὁ δὲ σύμπας καὶ ὁ Ἑλληνικὸς ὁ συνελθὼν ἐς Πλαταιὰς σύν τε ὁπλίτῃσι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι, ἕνδεκα μυριάδες ἔσαν, μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίοισι ἀνδράσι καταδέουσι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἐξεπληροῦντο αἱ ἕνδεκα μυριάδες. παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους. ὅπλα δὲ οὐδὲ οὗτοι εἶχον. ἔτοι μέν νυν παρῆσαν ὅτε τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι, ὡς ἀπεκήδευσαν Μασίστιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ὅτι τὸ Ἀσωπὸν τὸ ταύτῃ ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ, ἀντιτάσσοντο ὧδε κατὰ Μαρδονίην· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ, πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθεϊ Πέρσαι, ὅτι τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο, καὶ ἐπεῖχον τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ ὕπω· ὃ, τι μὲν δὴ αὐτὸ δυνατώτατον πᾶν ἀπολέξας, ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων· τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δὲ ἐποίεε, Φρυγίων τε καὶ Τευθρανίων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπεῖχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας, καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπεῖχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους, καὶ Λεπρεήτας τε [a] καὶ Τιρυνθίους, καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς· οὗτοι δὲ ἐπεῖχον Ἐρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας, καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε· οἱ ἐπεῖχον Ἀμπρακιήτας τε καὶ Ἀνακτορίους, καὶ Λευκαδίους, καὶ Παλέας, καὶ Αἰγινήτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε αὐτοὺς Ἀθηναίων

[a] Λεπρεατέας τε.

Phocenſium diviſio. Sed Perſis admixta magna varietas nationum, etiam Ægyptiis ex claſſe huc tranſlatis, ut ſuper trecenta millia auctor conjectet adhuc quinquaginta millia. Tiſamenus Græcorum vates.

ναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων, Βοιωτούς τε καὶ Λοκρούς, καὶ Μηλιέας, καὶ Θεσσαλούς, καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. ἀ γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμηδίσαν, ἀλλά τινες αὐτῶν. καὶ τὰ Ἑλλήνων ἤυξον, ὡς ἐπὶ τὸν Παρνησὸν κατελημμένοι. καὶ ἐνθεῦτεν ὁρμεώμενοι ἐφέρόν τε καὶ ἦγον τῷ τε Μαρδονίῳ σφι τῷ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς ὡς ἐπὶ Θεσσαλίην οἰκημένους [a] κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα ὀνόματα τῶν ἅμα Μαρδονίῳ ταχθέντων, πάρεστι δὲ φανερώτατά τε καὶ λόγῳ πλείστῳ. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Θρηίκων, καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιόνων, καὶ τῶν ἄλλων· ἐν δὲ, καὶ Αἰθιόπων τε καὶ Αἰγυπτίων, οἵ τε Ἑρμοτύβιες, καὶ οἱ Καλασίριες, καλεόμενοι μαχαιροφόροι· οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τότε δὲ ἔτι ἐὸν ἐν Φαλήρῳ, ἀπὸ τῶν νηῶν ἀπεβεβάσαντο, ἐόντας ὁπλίτας. ἀ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς τοὺς Ἀθηναίους Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες, ὡς καὶ πρότερόν μοι [b] δεδήλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίῳ συμμάχων οἰδὲ μὲν ὐδεὶς ἀριθμόν· (ἀ γὰρ ὧν ἠριθμήθησαν) ὡς δὲ ἀπήκασα [c] ἔστι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω· ὅτοι οἱ ὡς ἐτάχθησαν πεζοὶ ἦσαν. ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτάχθη. Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ ἔθνεα καὶ κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύοντο καὶ ἀμφότεροι. Ἔλλησι μὲν, Τισαμενὸς Ἀντιόχου ὁ μάντις ἐθυομένου. ἔτυχε γὰρ δὴ εἵπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ μάντις· τὸ, ἐόντα Ἠλεῖον, τὸ γένος ἐκ Γαμιδέων Κλυτιάδην, Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου, ἀνεῖλε ἡ Πυθίη, ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πάντας. ὁ μὲν δὴ ἀμαρτὼν τοῦ χρηστηρίου, ἐπετείχε τοῖσι γυμνασίοισι, ὡς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας. ἀσκέων δὲ πενταέθλου, ἐς τὸν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν ὀλυμπιάδα, Ἱερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. μαχόντων δὲ Λακεδαιμονίοισι οὐκ ἐς γυμνικοὺς, ἀλλ' ἐς ἀρηίους ἀγῶνας Φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπαρῶνα πείσαντες Τισαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλειδέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τοῦ πολεμίου. ὁ δὲ, ὁρέων σφὶ πολλὰ ποιεομένους Σπαρτιήτας

nienſium Platæenſiumque ac Megarenſium, Bœotos & Locros & Melienſes & Theſſalos, & mille Phocenſium. Non enim Phocenſes omnes à partibus Medorum ſtabant, ſed eorum nonnulli & Græcis ſtudebant apud Parnaſum deprehenſi; & illinc excurrentes, invadebant & vexabant Mardonii copias pariter & Græcorum qui cum illo erant. Contra Athenienſes item poſuit Macedonas, Theſſaliæque accolas. Hæ nationum ma- 31
ximæ nominatæ ſunt à Mardonio in aciem inſtructæ, quæ & celeberrimæ erant & plurimi fiebant. Aderant ceterarum quoque gentium intermixti viri, tum Phrygum, Thracum, Myſorum, Pæonum, & aliorum. Quinetiam Æthiopum & Ægyptiorum qui Hermotybies & Calaſiries nominantur, gladio cincti, qui ſoli ſunt ex Ægyptiis pugnaces: à Mardonio, quum adhuc eſſet in Phalero, è navibus in quibus propugnatores erant, in terram tranſlati. non enim cum pedeſtribus copiis, quæ cum Xerxe Athenas ierant, Ægyptii cenſi fuerant. Barbarorum igitur (ut etiam ſuperius oſtenſum eſt) trecenta millia fuere: Græcorum vero Mardonii auxiliariorum, nemo numerum (neque enim numerati fuerant) novit. Ut autem conjectura colligere licet, ad quinquaginta millia fuiſſe conjecto. Tot ex adverſo inſtructi fuere pedites: equitatus vero ſeorſum erat collocatus. Ita diſpoſiti nationatim 32
manipulatimque quum eſſent omnes, utrique etiam altero die ſacrificaverunt. Apud Græcos ſacrificus erat Tiſamenus Antiochi filius. is enim hunc exercitum vates comitabatur, Eleus quidem & ex genere Jamidarum Clytiades, à Lacedæmoniis populo ipſorum inſertus. Nam huic conſultanti oraculum apud Delphos de prole reſpondit Pythia quinque ipſum maxima certamina excepturum. Quo non intellecto Tiſamenus gymnaſiis operam dabat, tanquam gymnicos agones excepturus, quumque ſe exerceret in quinquertione, præter unum ludicrum ei proceſſit vincere Olympia, veniens in contentionem cum Hieronymo Andrio. Lacedæmonii autem interpretantes non ad gymnica certamina ſpectare Tiſameni oraculum, ſed ad bellica, conabantur eum mercede conducere, ut una cum Heraclidarum regibus dux bellicorum certaminum foret. Hic videns Spartiatas

a οἰκιοῦσθαι. b Vocula hæc μοι non eſt in MS. c MS. habet ἐπικάσαι.

tas plurimi facere ipsius amicitiam, id animadvertens, extendebat amicitiæ suæ decus: quod negaret se alio pretio id facturum, quam si Spartiatam se civem facerent, omnia jura civitatis impertientes. Id Spartiatæ quum primo audissent, ferentes indigne, oraculum missum omnino fecerunt: tandem imminente ingenti Persici istius exercitus metu, indulgentes annuebant. Eos iste immutatos intelligens, negare jam se eis solis esse contentum: sed oportere fratrem suum Hegiam etiam fieri Spartiatam eadem condicione qua & ipse fieret. Hoc 33 autem dicens imitabatur, ut conjectare licet, Melampodem, regnum pariter & civitatem poscendo. Etenim Melampus quum ab Argivis mercede conduceretur è Pylo ad compescendum morbum furoris mulierum suarum, poscebat pro mercede dimidium regni. recusantibus id Argivis atque digressis, quum plures è mulieribus insanirent, ita obtemperantes, quod Melampus poposcerat daturi reverterunt. Ibi ille cernens hos esse immutatos, plura optavit, negans se indulturum quæ vellent, nisi & fratri suo Bianti tertiam partem regni donassent. Argivi in arctum redacti hoc quoque annu- 34 erunt. Ita Spartiatæ, quum majorem in modum Tisameno egerent, prorsus ei assenserunt: & concessu istorum Tisamenus Eleus Spartiata effectus quinque maxima certamina vaticinans cum eis suscepit. Hi ex omnibus hominibus soli sunt à Spartiatis civitate donati. Quinque autem certamina hæc fuere: Unum & id primum hoc quod pugnatum est ad Platæas: alterum, quod in Tegea cum Tegeatis atque Argivis: tertium, quod in Dipæensibus cum universis Arcadibus præter Mantineos: quartum, quod cum Messeniis ad Isthmum: ultimum, quod in Tanagra cum Atheniensibus & Argivis. Hoc autem ultimum peractum fuit 35 quinque certaminum. Tisamenus igitur Spartiatarum tunc ductor vaticinatus est Græcis in agro Platæensi: & apud Græcos quidem pulchre litatum est, si se defenderent: non si Asopum transgressi 36 pugnam capesserent. Mardonio autem capessendæ pugnæ avido non extitere pulchra exta, nisi & ipse sese defenderet. nam is quoque Græcis sacrificiis utebatur, haruspicem habens Hegesistratum virum Eleum, & Telliadarum præstantis-

τας φίλον αὐτὸν ποιεῦσθαι, μαθὼν τῦτο, ἀνετίμα, σημαίνων σφι, ὡς ἢν μιν πολιήτην σφέτερον ποιήσωνται, τ πάντων μεζόνιδόντες, ποιήσ ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ οὐ ἔ. Σπαρτιῆται δ', πρῶτα μὲν ἀκύσαντες, δεινὰ ἐποίευν τε καὶ μετίεσαν τ χρησμοσύνης τοιαύτην· τέλος δ', δείματος μεγάλε ἐπικρεμαμένε τ Περσικ τότε σρατεύματος, καταίνεον μελέντες. ὁ δ', γνὺς τετραμμένας σφέας, ἐσ' ὅτω ἔφη ἔτι ἐκκέεσθαι τοῖσι μισθοῖσι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι καὶ τ ἀδελφεὸν ἑωυτ Ἡγίην γενέσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς γένετο. Ταῦτα δ' λέγων ἔτος ἐμιμέετο Μελάμποδα, ὡς εἰκάσαι, βασιλήιον τε πολιτήίην αἰτεόμενος. καὶ γὰ δὴ καὶ Μελάμπες, τ ἐν Ἄργεϊ γυναικῶν μανιάων, ὡς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμισθοῦντο ἐκ Πύλε παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τ νέσε, μισθὸν προσετείνατο τ βασιληίης τὸ ἥμισυ. τῶν ἀναχομένων δὲ τ Ἀργείων, ἀλλ' ἀπιόντων, ὡς ἐμαίνοντο πολλῷ πλείους τ γυναικῶν, ἔτω δὴ ἱστορέοντες τὰ ὁ Μελάμπες προσετείνατο, ἤισαν δώσοντες οἱ πᾶσι. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγετο, ὁρέων αὐτὰς τετραμμένας, φὰς, ἢν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεζόνως τὸ τριτημόριον τ βασιληίης, ἐ πιήσειν τὰ βέλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ἀπαλλαγέντες ἐς ξυνὸν, καταινέουσι καὶ ταῦτα. Ὡς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰ δεινῶς τ Τισαμενῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τ Σπαρτιητέων, ἔτω δὴ πέντε σφι μαθὼν ἀγῶνας τὸς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἡλεῖος, γυμνόμενος Σπαρτιήτῃσι, συγκατῆρε. μοῦνοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο ἔτοι Σπαρτιήτῃσι πολῖται. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες, οἵδε ἐγένοντο· εἰς μὲν τ πρῶτος, ὅτος ὁ ἐν Πλαταιῆσι· ὅπη δὲ, ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τ Ἀργείους γυμνός· μὴ δὲ, ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας, πλὴν Μαντινέων· ὅπη δὲ, Μεσσηνίων ὁ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ· ὕστατος δὲ, ὁ ἐν Ταναγρῃ πρὸς Ἀθηναίους τε τ Ἀργείους γυμνός. ἔτος δὲ ὕστατος καλλιερήθη τ πέντε ἀγώνων. Οὕτως δὴ τότε τοῖσι Ἕλλησι ὁ Τισαμενὸς, ἀγήσας τ Σπαρτιήτεων, ἐμαντεύσατο ἐν Πλαταιΐδι. τοῖσι μέν νυν Ἕλλησι καλὰ ἐγένετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι· βαρβάροισι δὲ τ Ἀσωπὸν, καὶ μάχης ἄρξασι, ἔ. Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μάχης ἄρξαι, οὐκ ἐπιτήδεα ἐγένετο τὰ ἱρά· ἀμυνομένῳ δὲ τ τότῳ, καλά. καὶ γὰ οὕτως Ἑλλησθῆσι ἱροῖσι ἐχρέατο [a], μάντιν ἔχων Ἡγησίστρατον, ἄνδρα Ἠλεῖόν τε τ Τελλιαδέων ἐόντα

[a] ἰχρίατο.

Hegesistrati mirum effugium ex carcere Spartano, postea tamen ab eis occisi. Hippomachus vates Græcorum in Persicis castris. Timogenidæ consilium de trami tibus Citharonis servandis.

τα λογιωτα]ον· τ δὴ πρότερον τούτων Σπαρτ]ητ λαβόν]ες, ἔδησαν ὀπὶ θανάτῳ, ὡς πεπυσ]ότες πολλά τε ℭ ἀνάρ]ια ὑπ' αὐτ. ὁ δὲ, ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμεν]ος, ὥς]ε τρέχων ὠθὶ τ ψυχῆς, πρό τε ℨ θανάτ πισόμεν]ος πολλά τε ℭ λυγρὰ, ἔργον ἐρ]άσα]ο μέζον λόγ. ὡς γὰ δὴ ἐδεδέ]ο ἐν ξύλῳ σιδηροδετῳ, ἐσενειχθέντ]ος κως σιδηρίῳ ἐκράτησε. αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρειότα]ον ἔργον πάν]ων τ ἡμεῖς ἴδμεν. ταθμησάμεν]ος γὰ ὁκως ἐξελεύσετ]αί οἱ τὸ λοιπὸν ℨ ποδὸς, ἀπέταμε τ παρὸν ἑωυτ. ταῦτα δὲ ποιήσας, ὡς φυλασσόμεν]ος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τ τοῖχον, ἀπέδρη ἐς Τεγέ]ην, τὰς μὲν νύκ]ας προδρόμεν]ος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδυόμεν]ος ἐς ὕλην, ℨ αὐλιζόμεν]ος ἄτ]ω, ὥς]ε Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων, τρίτῃ εὐφρόνῃ γνώσθη ἐν Τεγέῃ· τὰς δὲ ἐν θωύμα]ι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τ τε πλήνης, ὀρέον]ας τὸ ἡμίτομον ℨ ποδὸς τὰρ κείμενον, καὶ κεῖνον ἀ δυναμένους εὑρεῖν. τότε μὲν ἄτ]ω Δ]αφυγὼν Λακεδαιμονίους, κα]αφεύγ]ει ἐς Τεγέ]ην, ἐόσαν σὺκ ἀρθμίην Λακεδαιμονίοισι τὰπαν τ χρόνον. ὑγιὴς δὲ γενόμεν]ος, ℨ ποδαποιησάμεν]ος ξύλινον πόδα, κατῆκε ἐκ τ ἰθείης Λακεδαιμονίοισι πολέμι]ος. ἀ μέν τοι ἐς γε τέλ]ος οἱ σωλύσεικε τὸ ἔχθ]ος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκυρημένον. ἤλω γὰ μαν]δόμεν]ος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν, ℨ ἀπέθανε. Ὁ μέντοι θάνα]ος Ἡγησιστράτ, ὕστερον ἐγένε]το τ Πλαταιικῶν· τότε δ' ὀπὶ τῷ Ἀσωπῷ τῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμέν]ος σὺκ ὀλίγα, ἐθύετό τε ℭ προεθυμέετο κατά τε τὸ [a] ἔχθ]ος τὸ Λακεδαιμονίων, καὶ κατὰ τὸ κέρδ]ος. ὡς δὲ σὺκ ἐκαλλιέρεε ὥς]ε μάχεσθ], ὅτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι, ὅτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων, (εἶχον γὰ ℭ ὅσοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἱππόμαχον, Λευκάδιον ἄνδρα) ὑπερρέον]ων δὲ τ Ἑλλήνων, ℨ γινομένων πλειόνων, Τιμογενίδης ὁ Ἕρπυ]ος, ἀνὴρ Θηβαῖ]ος, συνεβούλευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκβολὰς ℨ Κιθαιρῶν]ος φυλάξαι· λέγων ὡς ὑπερρέοσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην, ℨ ὡς ὑπολαμψοιτο συχνούς. Ἡμέραι δέ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν ὀκτὼ, ὅτε ταῦτα ἐκεῖν]ος συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ, μαθὼν τὴν παραίνεσιν εὖ ἔχουσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένε]το, πέμπ τὴν ἵππον ἐς τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας, αἳ ὑπὸ Πλαταιέων Φέρονσι· τὰς Βοιωτοὶ μὲν, τρεῖς κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ, δρυὸς κεφαλάς· πεμφθέν]ες δὲ οἱ ἱππόται, ἀ μάτην ἀπίκον]ο. ἐσβάλλον]α γὰ ἐς τὸ πεδίον, λαμ-

tissimum. Hunc ante ea tempora Spartiatæ quum cepissent, in vincula conjecerant morte affecturi, ut à quo multa & intoleranda perpessi fuissent. Ille in hac calamitate positus, utpote de vita periclitans, & qui ante mortem multa ac tristia foret passurus, rem perpetravit dictu majorem. nam ut erat constrictus nervis ferro vinctis, ferro forte illato fuit potitus, & confestim excogitavit opus omnium, quæ nos novimus, maxime virile. Conjectans enim qua ratione reliquum pedis educeretur, præcidit sibi plantam pedis. hoc acto, quum ab excubitoribus observaretur, tamen subfosso muro profugit Tegeam, noctu progrediens, interdiu sylvis se abdens atque immorans ita, ut Lacedæmoniis eum passim perscrutantibus, trinoctio Tegeam pervenerit, utque admirarentur magnopere hominis audaciam, cujus dimidiatum pedem jacentem cernerent, ipsum invenire non possent. Ita Hegesistratus Lacedæmoniis elapsus, Tegeam, quæ per id tempus non erat pacata Lacedæmoniis, transfugit. Sanato vulnere & ligneo pede adscito, ex professo Lacedæmoniis hostis extitit. Sed non ad postremum ei protractum in Lacedæmonios odium profuit. nam in Zacyntho quum vaticinaretur, ab his captus atque interemptus est. Verum hic Hegesistrati in- 37
teritus posterior rebus Platæensibus fuit. Tunc autem is à Mardonio non exigua summa conductus, cupide sacrificabat, cum in Lacedæmonios odio, tum lucri gratia. Quum igitur exta non essent pulchra ad pugnam committendam neque ipsis Persis, neque Græcis qui cum illis erant, (habebant enim & Græci illi seorsum suum haruspicem quendam Leucadium Hippomachum) quumque adfluerent Græci, & eorum numerus crescret, suasit Mardonio Timogenides Herpyis filius vir Thebanus, ut exitus Citharonis custodiret, quod diceret assidue indies adfluere Græcos, ac fore, ut multos interciperet. Jam autem dies 38
octo abierant positis è regione castris, quum iste Mardonio hoc consilium dedit. Mardonius, admoneri se probe intelligens, primis tenebris equitatum mittit ad egressus Citharonis, qui Platæas ferunt: quæ Bœoti Tria capita, Atheniensis Capita quercus appellant. Equites missi non frustra pervenere. nacti enim in-

[a] κατὰ τὸ.

ingredientia campum quingenta jumenta, quæ commeatum è Peloponneſo ad exercitum ſubvehebant, cum hominibus qui ſequebantur vehicula, capiunt. Perſæ hanc prædam nacti, immiſericorditer trucidant, neque jumento ulli neque homini parcentes. In quibus occidendis poſteaquam ſatis ſunt graſſati, cum ceteris quæ corripuerant, ad Mardonium ſunt &
39 ad exercitum reverſi. Poſt hanc rem geſtam biduum abſumptum eſt, neutris pugnam laceſſere volentibus. nam etſi Aſopo tenus barbari proceſſerant irritandi Græcos gratia, neutri tamen ſibi tranſeundum ſtatuebant. equitatus modo Mardonii progrediebatur, & Græcos infeſtabat: quia Thebani, utpote in amorem Medorum vehementer propenſi, ferebant alacriter bellum, & aſſidue provehebantur uſque ad prœlium: deinde excipientes Perſæ ac Medi, præcipue præ-
40 clara facinora edebant. His amplius ad decem uſque dies nihil eſt actum. at ubi undecimus dies exſtitit confidentibus ex adverſo copiis ad Platæas, & Græcis longe plures acceſſerant, quum etiam Mardonius ſtativa illa gravaretur, ibi venere in colloquium Mardonius Gobryæ & Artabazus Pharnacis filius, vir apud Xerxem inter paucos Perſarum probatus. quorum conſultantum hæ fuere ſententiæ: Artabazi quidem, expedire motis quamprimum caſtris ire ad mœnia Thebana, quo multum rei frumentariæ ipſis multumque pabuli jumentis comparaviſſent; atque ibi conſidentes tranquille rem conficerent ita agendo. Quippe quum multum auri tum ſignati, tum non ſignati haberent, multum etiam argenti ac poculorum, ne parcerent illis, ſed ea ad Græcos mitterent, eos præcipue qui civitatibus præſiderent. fore enim, ut illi ſuam celeriter traderent libertatem: neque rurſus pugnandi adire diſcrimen. Eadem autem Thebanorum quæ iſtius ſententia erat, tanquam aliquid plus iſto proſpiciente. Mardonii autem ſententia ferocior pertinaciorque, & nullo modo cedens: quippe opinantis multo meliorem ſuum eſſe quam Græcorum exercitum, & primo quoque tempore confligere, quam committere ut plures quam coacti erant cogerentur: Hegeſiſtrati vero auſpicia valere ſinere, nec eis vim afferre: quinimo Perſarum more
41 ſervato confligere. Mardonio ita opus fa-

λαμβάνεζι ὑποζύγιά τε πενζακόσια, σιτία ἄγονζα ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ σρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους, οἳ εἵποντο τοῖσι ζεύγεζι. ἐλόντες δὲ τούτῳ τῷ ἄγρῳ οἱ Πέρσαι, ἀφειδέως ἐφόνευον, ἐ φειδόμενοι [a] ὅτε ὑποζυγίου ἐόντος, ὅτε ἀνθρώπου. ὡς δ' ἄδην εἶχον κτείνοντες, τὰ λοιπὰ αὐτέων ἥλαυνον προσκαλλόμενοι πρός τε Μαρδόνιον καὶ ἐς τὸ σρατόπεδον. Μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον, ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπέσαν οἱ βάρβαροι, προϊόντες τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐδέτεροι. ἡ μέντοι ἵππος ἡ Μαρδονίου αἰεὶ προσέκειτό τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας. οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον, καὶ αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου προσδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι, μάλα ἔσκον οἱ ἀπροσδεέστατοι ἀρετῆς. Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερέων οὐδὲν ὄφελος πολεμίων ἐγίνετο τοιῶνδε· ὡς δὲ ἐνδεκάτη ἐγεγόνεε ἡμέρη ἀντικατημένοισι ἀλλήλοισι [b] ἐν Πλατηΐσι, οἵ τε δὴ Ἕλληνες πολλῷ πλεῦνες ἐγεγόνεσαν, καὶ Μαρδόνιος προσημέκτεε τῇ ἕδρῃ, ἐνθεῦτεν ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὃς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλομένων δὲ αἵδε ἔσαν αἱ γνῶμαι· ἡ μὲν Ἀρταβάζου, ὡς χρεὼν εἴη ἀναζεύξαντας τῷ ταχίστῳ πάντα τὸν σρατὸν, ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἔνθα σῖτόν τέ σφι ἐσενηνεῖχθαι πολλὸν, καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι· κατ' ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσεσθαι ποιεῦντας τάδε. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον· πολλὸν δὲ καὶ ἀργυρόν τε καὶ σκεύεα· τούτων φειδομένους μηδενὸς, διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, Ἑλλήνων δὲ μάλισα ἐς τοὺς προεσεῶτας ἐν τῇσι πόλισι· καὶ ταχέως σφέας ἀναδώσειν τῷ ἐλευθερίῃ, μηδὲ ἀναμενέειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν ἡ αὐτὴ [c] ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὡς προειδότος πολεμίου τι καὶ τούτου· Μαρδονίου δὲ, ἰσχυροτέρη τε καὶ ἀγνωμονεσέρη, καὶ οὐδαμῶς συγγνωσκομένη. δοκέειν τε γὰρ πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὸν σφετέρου σρατιὴν τῆς Ἑλληνικῆς, συμβάλλειν τε τῷ ταχίστῳ, μηδὲ προορᾶν συλλεγομένους ἐπὶ πλεῦνας γίνεσθαι [d] τῶν συλλεγομένων. τά τε σφάγια τὰ Ἡγησισράτου ἐᾶν χαίρειν, μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν. Τούτου δὲ ὕτω δικαιεῦντος,

a ἰφόνευον, φειδόμενοι. b Vox ἀλλήλοισι non eſt in MS. c τούτου μὲν νυν ἡ αὐτὴ. d Vox γίνεσθαι non eſt in MS.

Qui prælii certus inaniter firmare ad id vult ſuos Græcoſque ſocios duces per oracula. Bacidis oraculum. Alexander Macedo prodit Perſas.

ἀνέλεγε ἀδεὶς, ὥστε σκεφάτεε τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τὸ στρατιῆς ἀτος ὐκ βασιλῆος, ἀλλ' ὐκ Ἀρταβάζος. μεταπεμψάμενος ὧν τὰς ταξιάρχας τῶν πλεόων, καὶ τῶν μετ' ἑωυτὸν ἐόντων Ἑλλήνων τὰς στρατηγὰς, ἠρώτα εἴ τι εἰδοίεν λόγιον περὶ Περσέων, ὡς διαφθερέονται ὐν τῇ Ἑλλάδι. σιγώντων δὲ τῶν ἀτικλήτων, τῶν μὲν ὐκ εἰδότων τὰς χρησμὰς, τῶν δὲ, εἰδότων μὲν, ὐκ ἀδείη δὲ ἀ ποιεύμενον τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρ-
„δόνιος ἔλεγε, Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε ἀδὲν,
„ἢ ἀ πλαμᾶτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὡς εὖ ἐ-
„πιστάμενος. ἔστι λόγιον ὡς χρεὼν ἐστὶ Πέρσας
„ἀπικομένας ἐς τὴν Ἑλλάδα, διαρπάσαι τὸ
„ἱρὸν τὸ ὐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διάρπαγὴν
„ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο εἰπι-
„στάμενοι ὅτι τε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο, ὅτε
„ἐπιχειρήσομεν διαρπάζειν· διὰ ταύτης τε εἵνεκα
„τὴν αἰτίην ὐκ ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι
„τυγχάνουσι εὖνοοι ἐόντες Πέρσῃσι, ἤδεσθε τοῦδε
„εἵνεκα, ὡς σωιεσομένους ἡμέας Ἑλλήων. ταῦτά σφι εἰπὰς, δευτέρα ἐσήμηνε σκευάζεσθαί τε πάντα, καὶ εὐκρινέα ποιέεσθαι, ὡς ἅμα ἡμέρῃ τῇ ἐπιούσῃ συμβολὴς ἐσομένης. Τοῦτον δὲ ἤγαγε τὸν χρησμὸν τὸν Μαρδόνιος εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριούς τε καὶ τὸν Ἐγχέλεων στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' ὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βακιδὶ ἐστὶ ἐς ταύτων τῶν μάχων πεποιημένα,

Τῶν δὲ ἐπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ
Ἑλλήων σώοδον, καὶ βαρβαρόφωνον ἰυγὼ,
Τῇ πολλοὶ πεσέονται, ὑπὲρ λάχεσίν τε μόρον τε,
Τοξοφόρων Μήδων ὅταν αἶσιμον ἦμαρ ἐπέλθῃ.

ταῦτα μὲν ὦν ἐγὼ ἐσηγήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαίῳ ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμώδων ποταμὸς ῥέει μεταξὺ Ταναγρης τε καὶ Γλίσαντος. Μετὰ δὲ τὴν ἐπηρώτησιν τῶν χρησμῶν, καὶ ὑποφήμισιν τὴν ὐκ Μαρδονίου, νυξί τε ἐγένετο, καὶ ἐς φυλακὰς ἐπέστασαν. ὡς δὲ μέσον τὴν νυκτὸς παρελήλαμε, καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα, καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶχον ὑπνου, τηνικαῦτα παρελάσας ἵππων πρὸς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῦνες παρέμενον, οἱ δὲ ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς. ἐλθόντες δὲ ἔλεγον ὡς ἄνθρωπος ἥκοι ἐπ' ἵππου ὐκ ἔχων στρατοπέδου τὸν Μήδων· ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγγέλλοι ἔπος, στρατηγοὺς δὲ ὀνομάζων,

facto eſſe cenſenti nemo contradicebat. qui, ubi ſententia ſua vicit, ſicut penes cum erat ſumma imperii, non penes Artabazum, accitis cohortium præfectis & qui ſecum erant ducibus Græcorum, eos percontabatur, num aliquod oraculum ſcirent de Perſis tanquam perituris in Græcia. Silentibus illis quos advocaverat, partim quod ignorarent oracula, partim quod haud tutum putarent proferre quod ſcirent, inquit ipſe Mardonius, Quoniam vos aut nihil noſtis, aut promere non audetis, ego rem proferam, utpote bene cognitam habens. Eſt oraculum, Perſis fatale eſſe, ut in Græciam profecti diripiant templum quod Delphis eſt; utque direpto templo omnes intereant. Quocirca, quum hoc ſciamus, neque adibimus templum iſtud, neque diripere conabimur, ob hanc cauſſam interitum devitaturi. quo nomine quicunque veſtrûm bene Perſis volunt, voluptatem capiant, tanquam nobis Græcos ſuperaturis. Hæc loquutus, ſecundo loco ſignum dedit, ut omnia appararent, & bene diſpoſita haberent, veluti ſub lucis exortu prœlio futuro. Oraculum autem, quod ad Perſas ajebat ſpectare Mardonius, id ego ſcio non Perſis redditum eſſe, ſed Illyriis & Encheleum copiis. Ab Bacide autem de hoc prœlio iſta edita ſunt, 42

Gramineis ripis Aſopi ac Thermodontis
Barbarica Graiis acies clamore coibunt.
Hic multi occumbent defuncti munere vitæ,
Quando ſagittiferis aderit lux ultima Medis.

Hæc ego atque alia his ſimilia è Muſæo novi ad Perſas ſpectaviſſe. Fluvius autem Thermodon Tanagram ac Gliſantem interfluit. Poſtquàm Mardonius de oraculis interrogavit, exhortatuſque ſuos eſt, excubiæ diſpoſitæ fuere. Ejus noctis quum multum proceſſiſſet, conticiniumque in exercitu eſſet & tempus maxime concubium, tunc Alexander Amyntæ filius, dux & idem rex Macedonum, ad excubias Athenienſium adequitavit, efflagitavitque ut cum ducibus colloqueretur. Id audientes excubitores, plerique quidem remanſerunt, nonnulli ad duces concurrerunt: quibus aditis inquiunt quendam equo advehere è caſtris Medorum: qui nihil aliud proloqueretur, niſi nominatim appellans duces, 43

vel-

Alexandri verba indicantia consilium Mardonii, quæ relata ad Pausaniam cogunt agere de mutanda acie Græcorum.

velle se in colloquium illorum venire.
44 Duces, hoc audito, confestim ad locum excubiarum sequuti sunt. quos Alexander ubi venere, his verbis alloquutus est, Viri Athenienses, hæc ego vobis verba pro depósito trado arcana, ne cui efferatis nisi Pausaniæ: ne ob id me perditum eatis. Quæ haudquaquam dicerem, nisi de universa Græcia sollicitus essem: quippe qui vetusta origine Græcus sum, nec vellem videre Græciam pro libera servam. Itaque vos certiores facio, Mardonium atque exercitum litare non posse; alioqui olim jam confligeretis. Is nunc sacrificia valere sinere constituit, & ubi primum illuxerit, vobiscum confligere: extimescens admodum (quantum ego conjicio) ne plures ad copias vestras accedant. Ad hæc vos parati estote. Quod si differet Mardonius, nec committet certamen, vos perseverate hic manere: ad paucos enim dies eis suppeditat commeatus. Quod si hoc bellum vobis ex sententia finietur, decebit etiam aliquem recordari meæ liberationis, qui Græcorum caussa rem adeo periculosam, libenter tamen feci, ut ad vos consilium Mardonii deferrem; ne barbari ex improviso vos non exspectantes adorirentur. Ego autem sum Alexander Macedo. Hæc loquutus Alexander, ad exercitum se recepit ad suam-
45 que stationem. Duces Athenienſium ad cornu dextrum profecti, quæ ab Alexandro audierant Pausaniæ retulere. Hoc sermone Pausanias in metum Persarum adductus, Quoniam igitur, inquit, sub auroram prœlium fiet, necesse est vos Athenienses stare in acie adversus Persas; nos autem contra Bœotos & vobis oppositos Græcos, ideo quod Medos cognoscitis & pugnam eorum, ut qui in Marathone pugnaveritis: nos vero eorum sumus inexperti atque ignari; nemo enim Spartiata fecit periculum Medorum, sed Bœotos & Thessalos sumus experti. Itaque opus est sumptis armis vos in hoc, nos in sinistrum cornu transire. Ad hæc ita responderunt Athenienses, Nobis quoque olim jam inde ab initio, posteaquam aspeximus Persas adversus vos esse collocatos, fuit in animo istud dicere quod vos dicere occupastis: sed verebamur ne non grata esset vobis oratio. nunc quandoquidem ipsi fecistis hujus rei mentionem, & vobis jucunda oratio est, etiam

μάζων, ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. Οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα ἔποντο ἐς τὰς φυλακάς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὦδε θήκλω ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε πίθημα, ἀπόῤῥητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Παυσανίην, μή με ἐς διαφθείρηται· οὐδέ κ' ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως σκηδόμενος σωτηρίης τ' Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἕλλην γένος εἰμὶ τὠρχαῖον, καὶ ἀνὶ ἐλευθερης δεδεγλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὁρᾶν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὧν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε· νῦν δέ οἱ δέδοκται, τὰ μὲν σφάγια ἐᾶν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἀφαυσκύσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταῤῥωδήκει γὰρ μὴ πλεῦνες συλλεχθῆτε [b], ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐπιμάζεσθε. νῦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλει τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος, καὶ μὴ ποιῆται, λιπαρέεσθε μένοντες. ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων λείπει σιτία. νῦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ἐὼς καλὼ νόον τελευτήσῃ, μνηθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔχων ἀφάβολον [c] ἔρασμαι ὑπὸ πρηθυμίης, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ὑπιπέσωσι ὑμῖν ἐξαίφνης οἱ βάρβαροι μὴ προσδεχομένοισι κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών. ὁ μὲν, ταῦτα εἰπὰς, ἀπήλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξιν. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τ' Ἀθηναίων, ἐλθόντες ὅπῃ τὸ δεξιὸν κέρας, ἔλεγον Παυσανίῃ τἀπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ, τότε τῷ λόγῳ καταῤῥωδήσας τὸς Πέρσας, ἔλεγε τάδε, Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἐμὲ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεὼν ἐστὶ τὸς Ἀθηναίους φῆναι καθ' ὑμέας τοὺς Πέρσας· ἡμέας δὲ καθ' ὑμᾶς τοὺς Βοιωτούς τε καὶ τοὺς μετ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων, τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς μὲν γὰρ ἴστε τὸς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτέων, ἐν Μαραθῶνι [d] μαχεσάμενοι· ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμὲν καὶ ἀδαέες τῶν τῶν ἀνδρῶν. Σπαρτιήτεων γὰρ ἅδεις πεπείρηται Μήδων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροι εἰμέν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα χρεὼν ἐστὶ ἰέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον. πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε, Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεί τε εἴδομεν καθ' ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα τὰ τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρεσθε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὦν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισι ὑμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι,

a μή με διαφθείρηται. b συναχθῆτε. c οὕνεκα τοῦτο τὸ ἔργον ἔχω ἀφάβολον. d αὐτέων, ἐπὶ Μαραθῶνι.

γόναζι, ᾗ ἑτοῖμοι ἐμὲν πιέζειν ταῦτα. Ὡς δ' ἔρεσκε ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἠώς τε διέφαινε, ᾗ ἀμείβοντο τὰς τάξις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον, ἐξαγορεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ' ἐπεί τε ἤκουσε, αὐτίκα μελλησάσης ἐπῆγε, παραγαγὼν τοὺς Πέρσας καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο ποιεῦτο γινόμενον ὁ Παυσανίης, γνοὺς ὅτι ἐλαυθάνει, ὀπίσω ἦγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δ' αὖτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοὺς εὐωνύμους. Ἐπεὶ δὲ κατίζησαν ἐς τοὺς ἀρχαίους τάξις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε, Ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι τῶν τῇδε ἀνθρώπων, ὑπαγλεομένων ὡς ὅτι φεύγετε ἐκ πολέμου, ὅτι τάξιν ἐκλείπετε· μένοντές τε ἢ ἀπολλύτε τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τὰ δ' ἄρ' ἐμοὶ οὐδὲν ἀληθέες. πρὶν γὰρ ἢ συμμῖξαι ἡμέας, ἐς χεῖρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας ἐκ εἴδομεν ὑμέας εἰσόμενοι· ἐν Ἀθηναίοισί τε τὸν πρόμαχον ποιεύμενος, αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα· ἀλλὰ πολλῶν δὴ ἐν ὑμῖν ἐψευσθημεν. προσδεκόμενοι γὰρ καλῷ κλέϊ, ὡς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλεύμενοι, καὶ βουλόμενοι μούνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄριστοι ἐόντες πιέειν ταῦτα· οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὑρομεν, ἀλλὰ πρωσονέστερον μᾶλλον. νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν, τί δὴ οὐ πρῶτα μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεί τε δεδόξωσθε εἶναι ἄριστοι, πρὸς τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ τοῖσι μὲν δοκέοι καὶ τοῖσι ἄλλοισι μάχεσθαι, οἵδε ὦν μετέπειτα μαχέσωνται ὕστεροι. εἰ δὲ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μούνους ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὴ ἀθρόοι μαχεσόμεθα. ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν. Ὁ μὲν, ταῦτα εἰπάς τε, καὶ διαλαβὼν χρόνον, ὡς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνατο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαλεόντα. ὁ δὲ, πρόθυμος γινόμενος, καὶ ἐπαρθεὶς ψυχῇ νίκῃ, ἐπῆκε τῷ ἵππῳ ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. ὡς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππόται, ἐσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν, ἐσακοντίζοντές τε καὶ τοξεύοντες, ὥστε ἱππικοτέρῃ τε εὔσῃ, καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι. τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικὸν, συνεταράξαν καὶ συνέχωσαν. ἔσαν μὲν δὴ καὶ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι μούνοι τεταγμένοι· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἕλλησι ἡ μὲν κρήνη πρόσω ἐγένετο, ὡς

Quod & fit, ſed Mardonio, ubi ſcivit, ſimiliter aciem ſuam mutante omnia reſtituuntur. Mardonius hinc exprobratione facta Lacedæmoniis, equitatum emittit in Græcos.

iam parati ſumus iſtud exequi. Ubi hoc utriſque placitum eſt, ſimul aurora illuxit, ſimul loca permutaverunt; rem vero advertentes Bœoti, ad Mardonium detulerunt. Ea audita Mardonius extemplo & ipſe conatus eſt Perſas contra Lacedæmonios obducere. Pauſanias autem hoc fieri intelligens, nec latere factum ſuum, rurſus in dextrum cornu Spartiatas reducit; ſimiliter etiam Mardonius ſuos in ſiniſtrum. Poſtquam acies priſtino in loco ſtetere, idem miſſo caduceatore ad Spartiatas ita inquit, Lacedæmonii; vos vero ab his gentibus mire celebramini eſſe præſtantiſſimi, qui neque è bello fugiatis, neque ordines deſeratis, ſed perſtantes aut interficiatis hoſtes, aut ipſi occumbatis. Horum nihil admodum veri eſt. quippe antequam congreſſi eſſemus & manus conſererentur, vos cernimus fugientes, locumque deſerentes, & delegato Athenienſibus experiendi principio, conſiſtentes ex adverſo noſtrorum ſervorum: quod neutiquam eſt factum præſtantium virorum. Ex quo plurimum de vobis nos fefellit opinio, quos expectabamus pro gloria miſſuros caduceatorem ad nos, quo provocaretis, quod cum ſolis Perſis, tanquam ad id parati, pugnare velletis. At nihil tale invenimus vos dicere, ſed potius eſſe perterritos. Nunc igitur quoniam vos non incepiſtis hoc dicere, ſed nos incipimus, quidni vos pro Græcis quia præſtantiſſimi eſſe exiſtimamini, & nos pro barbaris, dimicavimus totidem utrique numero? &, ſi videatur ut ceteri quoque itidem, & illi poſtmodum pugnent: ſin hoc non videatur, ſed ſatis eſſe nos ſolos, nos ſane decernamus, & utri è nobis vicerint, ii totum exercitum viciſſe cenſeantur. Hæc fatus caduceator, quum aliquamdiu expectaſſet, nemine quippiam reſpondente, retro abiit, & rem Mardonio retulit. Ille majorem in modum lætatus, & frigida victoria elatus, equitatum in Græcos immiſit. Equites illuc invecti, omnem Græcum exercitum pervexabant, jaculis ſagittiſque inceſſentes; quippe equites ſagittarii, & acceſſu ad cominus pugnandum difficiles. Itaque fontem Gargaphien, unde cunctus Græcorum aquabatur exercitus, conturbarunt obſtruxeruntque. Eum juxta fontem ſoli Lacedæmonii ordinati erant; ceteri Græci, ut quique locum nacti erant, procul

a ταῦτα ἢ οὐδαμῶς. b μοῦνοι Πέρσῃσι. c δοκῇ bis. d προσφέρεσθαι εὔποροι.

Aquæ & cibi inopia apud Græcos, & infeſtant Perſæ, unde duces cenſent mutari caſtra: ſed exercitus abiit ulterius ad ipſas Platæas.

cul aberant, Aſopus autem in propinquo: ſed aquari ex eo ab equitibus miſſilibuſque prohibiti, ita ad fontem per-
49 gebant. Hæc quum talia forent, duces Græcorum, quippe aqua exercitu carente, & perturbato ab equitatu, tum his, tum aliis de cauſſis frequentes ad Pauſaniam in dextrum cornu veniunt. Qui, etſi talis eſſet rerum ſtatus, tamen magis angebatur, quod jam re frumentaria deficiebantur, & illorum ſervi in Peloponneſum miſſi frumentatum, intercluderentur ab equitatu quominus ad
50 caſtra reverterentur. De hoc autem deliberantibus ducibus viſum eſt, ſi Perſæ eo die ſuperſederent committere prœlium, eſſe eundum in inſulam quæ ab Aſopo & à fonte Gargaphie, ubi tunc caſtra habebant, decem ſtadiis aberat, ante oppidum Platæenſe; ita ut inſula ſit in continente, hunc in modum: Fluvius ſuperne è Cithærone delabens in campum, divortia facit; intercapedine trium ferme ſtadiorum ſua fluenta ſeparans, & poſt commiſcet in unum. Nomen eſt Oëroë; quam Aſopi filiam eſſe indigenæ ajunt. In hunc locum Græci tranſire decreverunt, ut & affatim aquæ ad uſum haberent, neque ab equitatu, ſicuti quum ex adverſo erant, infeſtarentur. Et decreverant tranſire ſecunda noctis vigilia, ne ipſos proficiſcentes conſpicati Perſæ, inſequente equitatu in tumultum venirent. quinetiam quum ad eum locum ventum eſſet, ubi Aſopi filia Oëroë divortio aquarum è Cithærone cingitur, mitterent ſub noctem iſtam dimidium copiarum in Cithæronem ad recipienda ſervitia quæ frumentatum conceſſerant. erant enim illa in Cithærone intercluſa.
51 Hæc ubi ſtatuerunt, totum illum diem inceſſente equitatu immenſum laborem pertulerunt. Sub abitum diei digreſſis equitibus ea noctis hora qua de abeundo convenerat, plerique ſublatis utenſilibus abſceſſerunt, non habentes in animo locum qui convenerat petere. immo illi, ut moveri cœptum eſt, cupide equitatum effugerunt ad urbem Platæenſem, in templumque Junonis fugiendo perveniunt, quod ſitum eſt ante urbem, à fonte Gargaphie viginti ſtadiis diſtans. Quo ubi pervenere, poſitis pro templo armis, circa templum ipſum caſtra poſuere.
52 Hos Pauſanias cernens ab exercitu digreſſos, præcepit & ipſe Lacedæmoniis,

ὡς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμένοι, ὁ μὲν Ἀσωπὸς, ἀγχοῦ. ἐρυκόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Ἀσωπίων, ἔτω δὴ ἐπὶ τὴν κρηνίδα ἐφοίτεον. ὑπὸ γὰρ πολλῶν χερῶν σφι οὐκ ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι, ἅτε τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων. Τούτων δὴ τοιούτων γινομένων, οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἅτε δὲ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρατιῆς, καὶ ἅμα τῶν ἵππων παρεσομένης, συνελέχθησαν πρὸς αὐτίκα τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες πρὸς Παυσανίην ἐπὶ τὸ [a] δεξιὸν κέρας. ἀλλὰ γὰρ τούτων τοιούτων ἐόντων, μᾶλλόν σφεας ἐλύπεε. ἔτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἱ τε σφέων ὀπίσω, ἀποπεμφθέντες ἐς Πελοπόννησον ὡς ἐπισιτιεύμενοι, ἀπεκεκλέατο [b] ὑπὸ τῶν ἵππων, οὐ δυνάμενοι ἀπικέεσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. Βουλομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἢν ὑπερβάλωσι κείνην τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἡ δὲ ἔστι ἀπὸ τῆς Ἀσωπίδος τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐς τὴν ἐστρατοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ ἔστω ἂν εἴη ἐν ἠπείρῳ χαζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τῶν Κιθαιρώνων, ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσονπερ τρία στάδια· καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς ταὐτό. ὄνομα δέ οἱ Ὠερόη. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωπίδα οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα σφι ὕδατι ἔχωσι χρᾶσθαι ἀφθόνῳ, καὶ οἱ ἵπποι σφέας μὴ σινοίατο, ὥσπερ κατὰ χώρην εἰόντων. μεταναστάσῃ τε ἐδόκεε τότε, ἐπειὰν τῆς νυκτὸς ἡ δευτέρη φυλακὴ, ὡς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἐξορμεωμένους, καί σφεας ἑπόμενοι παρφοιεῖν οἱ ἵπποτοξόται. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὠερόη ποιέει, ῥέουσα ἐκ τῶν Κιθαιρώνων, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστέλλειν ἐς στρατοπέδου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὡς ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπίσω ὑπὸ τὰ σιτία ἐόντας. ἔσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀποτελαμμένοι. Ταῦτα βουλευσάμενοι, κείνῳ μὲν τῷ ἡμέρῃ πᾶσαν παρεσκευασμένην τὴν ἵππον, ἔχον πόνον ἄτυφλον· ὡς δὲ ἡ τε ἡμέρη ἔληγε, καὶ οἱ ἵπποι ἐπέπαυντο, νυκτὸς δὴ γινομένης, καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς τὸν σωφρονέστατόν σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν σωφρονέστερον, οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες· οἱ δὲ, ὡς ἐκινήθησαν, ἔφυγον ἅσμενοι τὸν ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν. Φεύγοντες δὲ, ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραῖον. τὸ δὲ πρὸ τοῦ πόλιός ἐστι τῶν Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ τοῦ ἱροῦ τὰ ὅπλα. καὶ οἱ μὲν πρὸ τοῦ Ἡραῖον ἐστρατοπεδεύοντο. Παυσανίης δὲ, ὁρέων σφέας ἀπαλλασσομένους ἐκ τοῦ στρατοπέδου, παρήγγειλε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι,

a πρὸς τὸ. b ἀποπεπλέυκασι.

μονίοισι, ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα, ἰέναι καθὼ τὰς ἄλλας τὰς παρεσκευάσας, νομίσας αὐτὰς ἐς τὠυτὸ χῶρον ἰέναι ἐς τὰ συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τῶν ταξιηρχέων πείθεσθαι Παυσανίῃ· Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πολιάδεω, λοχηγέων [a] ἓξ Πιτανητέων λόχου, οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους φεύξεσθαι, οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρτην· ἐθωύμαζέ τε ὁρέων τὸ ποιεύμενον, ἅτε οὐ προσδοκήσας τῷ παρεόντι λόγῳ. ὁ δὲ Παυσανίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείθεσθαι σφίσι ἐκεῖνον, δεινότερον δὲ ἔτι, κενεὸν τοῦτον ἀναινόμενον, ἀπολιπεῖν τὸν λόχον τῶν Πιτανητέων, μὴ, λιπόντες ποιεῦντες τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι, ἀπολειφθεὶς αὐτὸς τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ταῦτα λογιζόμενοι, ἀτρεμέως εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λακωνικόν, καὶ ἐπῴδων πειθοντες μιν ὡς ἀνὴρ χρεὼν εἴη ταῦτα ποιέειν. καὶ οἱ μὲν παρῆσαν Ἀμομφάρετον, μοῦνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεητέων λελειμμένον. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείτε τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐπάχθησαν, ὑπισχνούμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονήματα, ὡς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὡς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον σφέων ἱππέα, ὀψόμενόν τε εἰ προεύεσθαι ἐπιχειρέοιεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τοσοῦτον μὴ διανοεῖνται ἀπαλλάσσεσθαι· ἐπέρεσθαί τε Παυσανίην τὸ χρεὼν εἴη ποιέειν. Ὡς δὲ ἀπίκετο ὁ κήρυξ ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὥρα τε σφέας κατὰ χώρην τεταγμένους, καὶ ἐς νείκεα ἀπιγμένους αὐτέων τοὺς πρώτους. ὡς γὰρ δὴ παρῆν τὸν Ἀμομφάρετον ὅ, τε Εὐρυάναξ καὶ ὁ Παυσανίης, μὴ κινδυνεύσειν μούνους Λακεδαιμονίους, ἤκοος ἔπεσθον· ἐς ὃ ἐς νείκεά τε συμπεσόντες ἀπίκεσθον, καὶ ὁ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων παρελθὼν τό σφι ἀπιγμένον. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος, λαβὼν πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ θεὶς πρὸ ποδῶν τοῦ Παυσανίεω, ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη, μὴ φεύγειν τοὺς ξείνους· λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ, μαινόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκεῖνον, παρὸς τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπῳδὸν ἐόντα τὰ ἐντεταλμένα, λέγειν ὁ Παυσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα σφι πρήγματα· ἔχρηζέ τε τῶν Ἀθηναίων παραχωρῆσαί τε παρὸς ἑωυτοὺς, καὶ ποιέειν μετὰ τῆς ἀποδόσεως πέρ ἂν καὶ σφεῖς. Καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους· τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακερτομέοντας παρὸς ἑωυτοὺς ἤδη κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατήμενον ὁ Παυσανίης, ἀποδοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι, τοὺς ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀπο-

Amompharetus cum ſua cohorte moratur in loco, morem patrium ſervans, ut rixaretur cum aliis Spartanis.

is, ut ſumptis armis irent quâ ceteri præcederent, ratus illos tendere ad locum conſtitutum. Ibi ad obtemperandum Pauſaniæ ceteri præfecti parati quum eſſent, Amompharetus Poliadæ filius tribunus cohortis Pitanatarum, negare ſe fugiturum peregrinos, neque ultro dedecoraturum eſſe Spartam: quinetiam mirari id quod fieri cerneret, quippe qui colloquio ſuperiori non interfuiſſet. Pauſanias autem & EUryanax cum indigne ferentes non parere ſibi illum, tum indignius cohortem Pitanenſem relictum iri tribuno repugnante: quod erat futurum, ſi ipſi eos miſſos facerent, gratia exequendi ea quæ cum aliis Græcis conſtituiſſent, ut periret deſertus Amompharetus & qui cum eo erant. hoc reputantes ſubſtiterunt cum Laconicis copiis, conabanturque perſuadere homini non id facto opus eſſe. & alii quidem hortabantur Amompharetum ſolum ex Lacedæmoniis ac Tegeatis relictum. Athenienſes autem hoc ſibi faciendum putarunt, ut ubi collocati erant, ibi tranquille ſiſterent, intelligentes Lacedæmoniorum ingenia aliud ſentientium, aliud dicentium. Itaque ubi exercitus movere cœpit, equitem è ſuis miſerunt ſpeculatum nunquid Spartiatæ tentarent abire, an vero abire prorſus in animo non haberent; ſciſcitatumque à Pauſania quidnam facere oporteret. Nuncius ubi pervenit ad Lacedæmonios, cernit in loco inſtructos, eorumque primores deveniſſe ad rixas. Hortantibus enim Amompharetum EUryanacte & Pauſania, ne Lacedæmonii ſoli remanentes periclitarentur, necdum perſuadentibus, donec ventum eſt ad jurgia, intervenit nuncius Athenienſis, Amomphareto inter altercandum ſumente ambabus manibus ſaxum, & illud ante pedes Pauſaniæ ponente, ac dicente, ſe illo calculo ſententiæ ſuæ calculum dare, non fugere peregrinos: appellans barbaros. Eum Pauſanias inſanum nec potentem mentis vocans, ad nuncium Athenienſium, quæ juſſus erat percontantem, reſpondit ut illis referret præſentem rerum ſuarum ſtatum, obſecrans eos ut ad ſeſe venirent, & de diſceſſu eadem quæ ipſi agerent. Nuncio ad Athenienſes reverſo, hos inter ſe altercantes aurora deprehendit. Ad id tempus moratus Pauſanias, ratus Amompharetum non deſerturum alios, Lacedæmonios

dif-

[a] λοχαγίδων.

Tandem Pausaniam digressum sequitur Amompharetus cum cohorte, & sic loco ab Græcis mutato insultat Mardonius, maxime ridens Lacedæmonios.

discedentes, prout & contigit, dato signo ceteros omnes per edita abduxit, Tegeatis sequentibus; Athenienses vero servatis ordinibus in contrarium iverunt Lacedæmoniis; nam hi tenebant prærupta & Citharonis radicem metu equitatus, Athenienses vero deorsum ad campum deflexe-
56 re. Amompharetus autem prorsus non credens ausurum ipsos relinquere Pausaniam, contendere, ut illic manentes non desererent ordinem. At ubi ii cum Pausania procedebant, tunc ratus ex bellicæ artis jure illum deserere, sumptis armis cohortem lento gradu duxit ad reliquum agmen, quod decem circiter stadia digressum ad amnem Moloëntem, in loco qui dicitur Argiopius (ubi situm est templum Cereris Eleusiniæ) substiterat, opperiens Amompharetі cohortem, eo consilio, ut si Amompharetus cum sua cohorte non discederet loco in quo instructa erat, sed in eo persisteret, retro ad hominem suppetias iret. Itaque & Amompharetus cum suis ad ceteros pervenit, & omnis barbarorum equitatus ingruebat, agens pro sua consuetudine. nam quum inspexisset locum, ubi superioribus diebus habuerant Græci castra, vacuum, admissis equis assidue ulteriora petens, il-
57 los adeptus urgebat. Mardonius quoque cognito Græcorum nocturno abitu, inspectoque loco deserto, accitis Thorace Larissæo & fratribus ejus EUrypylo & Thrasydejo, inquit, Filii Aleuæ, quidnam dicetis adhuc, quum hæc deserta cernatis à Lacedæmoniis, quos negabatis vos finitimi ex acie fugere, sed viros summos esse in re bellica? quos & prius vidistis locum in acie immutare, & nunc proxima nocte se fuga proripuisse videmus omnes: ostenderuntque quia illos oportebat cum iis prœlio decernere, qui non falso sunt hominum præstantissimi, nullius sese pretii, inter Græcos, & ipsos nullius pretii viros, demonstrari. Ceterum vobis Persarum inexpertis, sanequam facile ignoscebam, quum laudaretis istos in quibus aliquid etiam notum simul erat: Artabazum autem vehementius admirabar formidare Lacedæmonios, & præ formidine sententiam dicere ignaviſſimam, expedire ex his castris nos in urbem Thebanorum concedere obsidendos. quam sententiam ipse rex ex me audiet. Sed de hoc alias dicetur. Nunc autem istis ita facientibus non

ἀποσχόντων (τὰ δὴ C ἐγένετο) σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν τοὺς λοιποὺς πάντας· εἵποντο δὲ C Τεγεῆται. Ἀθηναῖοι δὲ ταχθέντες ἦσσον τὸ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι. οἱ μὲν γὰρ τὰ τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπωρείης ἐκ Κιθαιρῶνος, φοβεόμενοι τὴν ἵππον· Ἀθηναῖοι δὲ, κάτω τραφθέντες ἐς τὸ πεδίον. Ἀμομφάρετος δὲ, ἀρχήν τε ἐδαμᾶ δοκέων Παυσανίην τὴν μοῖραν σφέας ἀπολιπεῖν, ἐπειρᾶτο αὐτὸν μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· προτερεόντων δὲ τῶν σὺν Παυσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς ἰθείῃ τέχνῃ ἀπολιπεῖν αὐτὸν, ἀναλαβόντα λόχον τὰ [a] ὅπλα ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στῖφος. τὸ δὲ, ἀπελθὸν ὅσον τε δέκα στάδια, ἀνέμενε τὸν Ἀμομφαρέτεω λόχον πρὶ ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον, Ἀργιόπιόν τε χῶρον καλεόμενον, τῇ C Δήμητρος Ἐλευσινίης ἱρὸν ἦσται. ἀνέμενε δὲ τῆδε εἵνεκα, ἵνα μὴ ἀπολίπῃ τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφαρέτης τε C ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθέοι ὀπίσω παρ' ἐκείνους. καὶ οἵ τε ἀμφὶ τὸν Ἀμομφαρέτεα παρεγίνοντό σφι, καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρβάρων προσέκειτο πᾶσι· οἱ γὰρ ἱππόται ἐπίεσαν οἷον C ἐώθεσαν ποιέειν αἰεί. ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κενὸν ἐν ᾧ ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρῃσι ἡμέρῃσι, ἤλαυνον τοὺς ἵππους αἰὲν προσφόρω· καὶ ἅμα καταλαβόντες, προσεκέατο σφι. Μαρδόνιος δὲ, ὡς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποιχομένους ὑπὸ νύκτα, εἰδέ τε τὸν χῶρον ἐρῆμον, καλέσας τὸν Λαρισαῖον Θώρηκα, καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήιον [b], ἔλεγε, Ὦ
„ παῖδες Ἀλεύεω, ἔπι τί λέξετε τάδε ὀρεσίοισι ἐ-
„ ῥῆμα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγεσθε [c] Λα-
„ κεδαιμονίους ἐκ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄν-
„ δρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους· τοὺς δὲ προτέρους
„ τε μετιεμένους ἐκ τῆς τάξιος εἴδετε, νῦν τε
„ ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα, καὶ οἱ πάντες
„ ὁρέομεν ἀμφοράδην. διεδέξατό τε, ἐπεὶ σφέας
„ ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψαυδέως ἀρίστους ἀνθρώπων
„ μάχῃ διακεχρῆναι, ὅτι ἐδένες ἄρα εἰσὶ ἐν
„ ἐδαμοῖσι ἔθνεσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ
„ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπείροισι, πολλὴ ἔκ
„ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαινεόντων τούτους
„ τοῖσί τι καὶ σοφωτέρους· Ἀρταβάζου δὲ θωϋ-
„ μα καὶ μᾶλλον ἐπιεύμην, τὸ καὶ καταῤῥω-
„ δῆσαι Λακεδαιμονίους· καταῤῥωδήσαντά τε,
„ ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὡς χρεὼν
„ εἴη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον, ἰέναι ἐς
„ τὸ Θηβαίων ἄστυ πολιορκησομένους· τὴν ἔπι
„ πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. καὶ τυτθίων μὲν
„ ἑτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι πρῶτα

[a] ἀναλαβόντα τὰ. [b] Θρασυδήιον. [c] λέγεσθε.

„ποιεῦσι οὐκ ὀλίγερπέα ἐστὶ, ἀλλὰ διωκτέοι εἰ-
„σί· ἐς ὃ καταλαμφθέντες, δώσουσι ἡμῖν τῶν
„δὴ ἐποίησαν [a] Πέρσας πάντων δίκας. Ταῦτα
εἶπας, ἦγε τοὺς Πέρσας, δρόμῳ διαβάντας Ἀ-
σωπὸν κατὰ κίβδον τῶν Ἑλλήνων, ὡς δὴ ἀποδι-
δρησκόντων· ἐπιχέα τε ὀπὶ Λακεδαιμονίους τε &
Τεγεήτας μούνους. Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς
τὸ πεδίον, ὑπὸ τῶν ὄχθων ἐ καλῶσα. Πέρσας δὲ
ὁρέοντες ὡρμημένους διώκειν τοὺς Ἕλληνας οἱ
λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν πλέων ἄρχοντες, αὐτί-
κα πάντες ἦραν τὰ σημήια, καὶ ἐδίωκον ὡς πο-
δῶν ἕκαστος εἶχον, ἄτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέν-
τες, ἄτε τάξι. καὶ ὅτε μὲν βοῇ τε καὶ ὁμιλῷ
ἐπήισαν, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας· Παυ-
σανίης δὲ, ὡς προσέκειτο ἡ ἵππος, πέμψας
πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα, λέγει τάδε, Ἄν-
„δρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγάλου προκειμέ-
„νου, ἐλευθέρῳ εἶναι ἢ δεδουλωμένῳ τῷ Ἑλ-
„λάδα, προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡ-
„μεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθη-
„ναῖοι, ὑπὸ τῷ παροιχομένῳ νύκτα διαδρά-
„των. νῦν ὦν δέδοκται τειρητέον τὸ παρεὸν
„ἡμῖν· ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα
„πρηκτέειν ἀλλήλους. εἰ μέν νυν ἐς ὑμέας ὥρ-
„μησε ἀρχῶν ἡ ἵππος, χρεῶν δὲ ἡμέας τε καὶ
„τοὺς μετ' ἡμέας τῷ Ἑλλάδα ὑπερτιθέντας
„Τεγεήτας, βοηθέειν ὑμῖν· νῦν δὲ, ἐς ἡμέας
„γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς
„τῷ πιεζομένῳ μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέον-
„τες ἐναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελά-
„βηκε ἀδυνάτου τι βοηθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς
„τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν ἴσατε· σωσό-
„μεθα γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τ' παρεόντα τόνδε πάλεμον
„ἐξοσι πολλὸν προθυμοτάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα
ἐπακοῦσαι. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο,
ὡρμέατο βοηθέειν, καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμυνέειν.
καί σφι ἤδη ἐσίχουσι ὀπισθεν τῶν ἀνιστάχθεν-
τες Ἑλλήνων τῷ μὴ βασιλῆϊ ἡγεομένων, ὥστε
μηκέτι δυνάμενοι βοηθῆσαι. τὸ γὰρ προκείμενον
σφέας ἐλύπεε. ἔτω δὴ μεμνημένοι Λακεδαιμό-
νιοι καὶ Τεγεῆται, ἐόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν,
οἱ μὲν, πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ, τρισχί-
λιοι· (ἔσοι γὰρ ἑβδομήκοντα ἀπεῤῥίζουτο ὑπὸ Λακεδαι-
μονίων) ἐσφαγιάζοντο, ὡς συμβαλέοντες Μαρ-
δονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ ἐ γὰρ σφι
ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστὰ, ἔπιπτον ὑπ' αὐτῶν ἐν
τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ, καὶ πολλῷ πλεῦνες ἐ-
τρωματίζοντο. Φράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι,
ἀπέ-

[a] ἐποιήσαντο.

Mox trans Asopum invadit Graecos, Lacedaemoniis simul & Athenienſibus incuſſo metu, utque priorum multi caderent.

non eſt concedendum, ſed inſtandum, donec intercepti nobis dent pœnas eorum omnium quæ in Perſas perpetrarunt. Hæc loquutus, Perſas Aſopo tranſ- 58
miſſo curſim ducit per veſtigia Græcorum, tanquam fugam capeſſentium; & in Lacedæmonios ac Tegeatas ſolos ingruebat. nam Athenienſes ſubter prærupta in planum digreſſos non cernebat. Ceteri autem barbarorum agminum præfecti Perſas moventes ad Græcos inſequendos conſpicati, ſublatis confeſtim & ipſi ſignis cuncti inſequuntur, pro ſe quiſque accelerantes, nulla diſciplina nulloque compoſiti ordine. Et iſti quidem cum vociferatione ac turba inſtabant Græcis, tanquam rapturi. Pauſa- 59
nias autem, ubi equitatu premi cœpit, equite ad Athenienſes miſſo, hæc dicit, Viri Athenienſes, propoſita dimicatione maxima, ut aut libera Græcia ſit aut ſervituti obnoxia, prodimur à ſociis nocte præterita elapſis & nos Lacedæmonii & vos Athenienſes. Inde igitur ita nobis viſum eſt eſſe faciendum, ut quam ſtrenuiſſime poſſumus defenſantes, mutuo ſimus auxilio. Ac ſi quidem in vos prorſus impetum dediſſet equitatus, oporteret ſane nos, & qui poſt nos ſtant, Tegeatas Græciam non prodentes, ſubſidio vobis venire: nunc, quoniam totus in nos contendit, juſtum eſt vos ad partem maxime laborantem ſuppetias ferre. Quod ſi vobis ipſis aliquo diſcrimine occupatis fas non eſt ſubſidio venire, ſaltem hoc gratificamini nobis, ut ſagittarios mittatis: quos agnoſcimus longe omnium qui in hoc bello ſunt promptiſſimos eſſe ut etiam hæc exaudiant. Hæc ubi audiere Athenienſes, 60
moverunt ad ferendam opem, & ſtrenuiſſime propugnandum. At hos jam incedentes ea pars Græcorum qui partes regias ſequebantur ex adverſo inſtructi, invadit, ut amplius auxilium ferre non poſſent; nam quod objiciebatur negocium, eos dolore afficiebat. Ita deſtituti Lacedæmonii, numero cum levi armatura quinquaginta millia, & Tegeatæ numero tria millia (hi enim nuſquam ab Lacedæmoniis dirimebantur) ſacrificaverunt tanquam conflicturi cum Mardonio præſentibuſque copiis: & quum litare non poſſent, multi eorum interea cadebant, multo plures vulnerabantur. Confertis enim gerris Perſæ ingentem

vim

Sed exorata Juno & impetus Tegeatarum rem restituit. Persis nocuit mala armatura. Mardonius occisus ab Aeimnesto, cæteri fugerunt.

vim sagittarum emittebant, adeo instanter, ut laborantibus Spartiatis, & quia litare non poterant, respiciens ad templum Junonis Platæensium Pausanias, imploraverit deam, obsecraveritque ne
61 spes sua ipsos frustraretur. Adhuc eo deam his verbis invocante, Tegeatæ prius exsurgentes in barbaros tendunt: statimque post Pausaniæ preces sacrificantibus Lacedæmoniis exta pulchra extitere: qui aliquanto post & ipsi in Persas eunt. Persæ omissis arcubus ex adverso stetere. Ad quorum gerra primum pugna commissa est; quæ quum cecidissent, jam atrox pugna constitit juxta ipsum Cereris templum, eaque pertinax, donec ad propulsionem ventum est. Siquidem barbari prehensantes lanceas confringebant, nec audacia nec robore inferiores: sed inermes erant & præterea imperiti, nec hostibus prudentia pares. qui etsi in singulos deni pluresve aut pauciores irruebant, tamen quia incidebant in Spartia-
62 tas, conficiebantur. Mardonius, qua parte ipse ex equo albo ciens pugnam, mille delectis Persarum præstantissimis stipatus erat, ea maxime parte hostem urgebat. qui quamdiu superfuit, Persæ resistentes seseque defensantes, stravere multos Lacedæmoniorum. Postea vero quàm Mardonius mortuus fuit, & agmen quod circa illum robustissimum erat occubuit, tum demum alii quoque terga vertentes cessere Lacedæmoniis; quippe eis plurimum officiebat vestis armis vacans: inermes enim cum armatis
63 prœlium faciebant. Ibi & ultio necis Leonidæ de Mardonio peracta est, secundum oraculum Spartiatis redditum: & victoria omnium quas unquam novimus speciosissima potitus est Pausanias Cleombroti filius, Anaxandridæ nepos. Hujus autem superiorum majorum nomina in Leonida recensui. illius enim iidem qui & Pausaniæ majores fuere. Oppetiit autem Mardonius ab Aeimnesto, viro inter Spartiatas eximio: qui aliquamdiu post bellum Medicum trecentos viros secum habens, apud Stenyclerum belli tempore cum omnibus Messeniis confixit, ubi ipse & trecenti illi occubue-
64 re. Ad Platæas autem Persæ, postquam à Lacedæmoniis in fugam versi sunt, nullo ordine ad castra sua contendunt, & ad murum ligneum quem fecerant in parte agri Thebani. Tenet autem me admira-

ἀπίεσαν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως ἔτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων, καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων, ἀποβλέψαντα τὸν Παυσανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων, ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν, χρήζοντα μηδαμῶς σφέας ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος. Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλευμένου, προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους. καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Παυσανίεω, ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγίνετο, ἐχώρεον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι, τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη· ὡς δὲ τοῦτο ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλὸν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν. τὰ δὲ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήμμασι μέν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔασονες ἔσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἐόντες, καὶ ὡς, ἀνεπιστήμονες ἔσαν, καὶ σὺν ὁμοίοι τοῖσι ἐναντίοισι σφίσι. πρεσξαίατοντες δὲ κατ' ἕνα, καὶ δέκα, καὶ πλείους τε καὶ ἐλάσσονες συρεφόμενοι, ἐσεπίπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, καὶ διεφθείροντο. Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκῆς, ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λοχαγοὺς Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, τούτῳ δὴ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μέν νυν χρόνον Μαρδονίῳ πρὸς ἦν, οὐδὲ ἀντεῖχον, καὶ ἀμυνόμενοι κατεβάλλοντο πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὡς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε, καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἦν ἰσχυρότατον ἔπεσε, ἔτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο, καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πολλῷ γὰρ σφέας ἐδηλέετο ἡ ἐσθὴς ἐρήμους ἐοῦσα ὅπλων. πρὸς δὲ ὁπλίτας ἐόντες γυμνῆτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. Ἐνθαῦτα ἥ τε δίκη τοῦ Φόνου τοῦ Λεωνίδεω, κατὰ τὸ χρηστήριον, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκῃ ἀναιρέεται καλλίστῃ ἀπάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Παυσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τὸν δὴ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ ὀνόματα εἰρηται ἐς Λεωνίδεω· οὐ γὰρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθανόντα δὲ Μαρδονίου ὑπὸ Αἰμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου· ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ, ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους, συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ, πολέμου ἐόντος, Μεσσηνίοισί τε πᾶσι· καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. Ἐν δὲ Πλαταιῆσι οἱ Πέρσαι ὡς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφυγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἑωυτῶν, καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. θωϊῦμα δέ μοι

ὅκως

a ἐτράποντο.

Judicium de decreto Deæ. Artabazus Phocenſes petiit. Bœoti laudati. In ſolis Perſis ſumma res hujus pugnæ ſita fuit.

ὅκως ϖ͂ϑοὶ [a] τ῀ Δήμητρ῀ τὸ ἄλσ῀ μαχομένων, ὅδε εἷς ἐφάνη τῶν Περσέων ὅτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμεν῀, ὅτε ἐναπϑανὼν ϖ͂ρὶ τὸ ἱρὸν, οἱ δὲ ϖ͂λεῖοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, (εἴ τι ϖ͂ρὶ τῶν ϑείων ϖ͂ρηγμάτων δοκέειν δεῖ) ἡ ϑεὸς αὐτὴ σφέας οὐκ ἐδέκετο [b], ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀνάκτορον [c]. αὐτὴ μέν νυν ἡ μάχη ὧδὶ τοσοῦτον ἐγένετο. Ἀρτάβαζ῀ δὲ ὁ Φαρνάκε῀ αὐτίκα τε οὐκ ἀρέσκετο, κατ' ἀρχὰς λιπομένῳ Μαρδονίῳ ἀπὸ βασιλῆ῀: καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων, οὐδὲν ἤνυε, συμβάλλειν οὐκ ἐῶν. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε, ὡς οὐκ ἀρεσκόμεν῀ τοῖσι ϖ͂ρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ϖ͂οιουμένοισι: τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζ῀· εἶχε δὲ δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τετρήρεας μυριάδας ἀνθρώπων ϖ͂ερὶ ἑωυτόν· τούτους ὅκως ἡ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμεν῀ τὰ ἔμελλε ὑποβήσεσϑαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦιε [d] κατηρτισμένον῀, ϖ͂ροσαγείλας κατ' αὐτὸ ἱένωι πάντας τῇ ἐν αὐτὸς ἐξηγέηται, ὅκως ἂν αὐτὸν ὁρέωσι ϖ͂ρωδοῦς ἔχοντα. ταῦτα ϖ͂ροσαγείλας, ὡς ἐς μάχην ἦγε δῆϑεν τὸν στρατόν. ϖ͂ροτερεύων δὲ τῆς ὁδοῦ, ὡς δὴ καὶ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. ὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων, ὅτι ἐς τὸ ξύλινον οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχ῀, ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐϑέλων ὡς τάχιστα ἵκεσϑαι ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσϑαι. καὶ δὴ ὅσοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο. Τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλῆ῀ ἐϑελοκακεόντων, Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τ῀ Θηβαίων, ὅσοι ἔχον ϖ͂οθυμίην οὐκ ὀλίγην, μαχεόμενοί τε ἐκ οὐκ ἐϑελοκακέοντες ἔπιπτον ὑπὸ Ἀθηναίων· ὡς δὲ ἐτράποντο καὶ ὅσοι, ἔφυγον ἐς τὰς Θήβας, οὐκ ἧπερ οἱ Πέρσαι, καὶ τ῀ ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὅμιλ῀, ὅτε ϑαμαχεσάμεν῀ ὐδενὶ, ὅτε ὑποδεξάμενός τι, ἔφυγον. Δηλοῖ τί μοι ὅτι πάντα τὰ ϖ͂ρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτηλο οὐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε ὅτοι, ϖ͂ρὶν ἢ καὶ συμμίξαι τοῖσι πολεμίοισι, ἔφυγον, ὅτι καὶ τὰς Πέρσας ἑώρων. ὕτω τε πάντες ἔφυγον, πλὴν τ῀ ἱππέος τ῀ τε ἄλλης καὶ τ῀ Βοιωτίης. αὕτη δὲ τοσοῦτο ϖ͂ροσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεί τε ϖ͂ρὸς τῶν πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα, ἀπείργουσά τε τοὺς φιλίους φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἵποντο, τοὺς Ξέρξεω διώκοντες καὶ φονεύοντες

ratio, quum juxta lucum Cereris dimicaretur, ne unum quidem Perſarum viſum eſſe intraſſe fanum, neque circa templum occubuiſſe, ſed pleroſque in profano: ſed opinor (ſiquid de rebus divinis opinari oportet) deam ipſam eos non recepiſſe, qui ſacrum quod eſt in Eleuſine Anactorum concremaverant. Hactenus pugna hæc geſta eſt. Artabazus 65
autem Pharnacis filius, cui jam inde ab initio diſplicuerat Mardonium relinqui ab rege, quique multis verbis pugnam diſſuadens nec ſinens præliari nihil profecerat, hoc ſibi agendum putavit. Is, quod ſibi non placerent quæ à Mardonio fiebant, eos quibus præerat (præerat autem non parvis copiis, ſed ad quadraginta uſque millibus hominum) illos, inquam, dum prœlium fiebat, quid futurum è prœlio eſſet probe intelligens, quum paraſſet, ibat, teſſera data, ut omnes irent quacunque ipſe duceret, & quâ viderent ipſum feſtinantem. Sic juſſas tanquam ad pugnam copias ſcilicet ducens, ſed paullum progreſſus cernit Perſas fugientes. ita non ſervato amplius eodem ducendi ordine, ſed repente effuſo curſu fugæ ſe dedit, non ligneum murum verſus, aut Thebana mœnia, ſed ad Phocenſes, animo celerrime perveniendi ad Helleſpontum. & hi quidem iſtuc iter intenderunt. Ceteris autem Græcis qui ſta- 66
bant à regis partibus, ignaviter de induſtria agentibus, Bœoti tamen perdiu cum Athenienſibus decertaverunt. Nam ex Thebanis ii qui cum Medis ſentiebant, non parva ſtrenuitate utebantur, pugnanteſque & non ignaviter agentes, ita ut trecenti primores eorum ac fortiſſimi illic ab Athenienſibus occiſi fuerint. Ubi autem & iſti terga dederunt, fugerunt non quo Perſæ & aliorum ſociorum univerſa multitudo, quæ & cum nemine pugnaverat, & nihil forte demonſtraverat, ſed Thebas verſus fugerunt. Omnem 67
autem barbarorum rem pependiſſe à Perſis, inde mihi fides fit, quod tunc & ipſi, antequam etiam cum hoſte congrederentur, fugæ ſe mandaverunt, quod Perſas quoque cernebant fugientes. atque ita cuncti fugam capeſſerunt, præter equitatum, tum alium, tum Bœotium: qui hactenus profuit fugientibus, ut aſſidue hoſtibus proximus iret arcens amicos fugientes ab Græcis, qui quidem ſane victores ſequebantur urgendo

Xer-

a ϖ͂οδὶ. b ἰδίξαϑο. c ἀνακτόριον. d ἦγε.

Ad famam victoriæ ostentant se infeliciter Corinthii, à Thebanis repulsi ac cœsi. Ab Athenienſibus ruptus murus ligneus aperit viam ſtragi Perſarum lætiſſimæ. Mardonii præſepe.

68 Xerxianos atque interficiendo. Inter hunc cœdis tumultum nunciatur reliquis Græcis qui circa templum Junonis conſtituti erant, & à prœlio abfuerant, peractum eſſe prœlium & Pauſaniam cum ſuis vincere. Ea re audita, Corinthii nullo ordine eunt per radicem montis & per colles viam in alta ferentem recta qua itur ad Cereris templum: Megarenſes & Phliaſii per campum, quæ planiſſima viarum erat. Quos utroſque jam hoſti propinquos nullo ordine irruere conſpicati Thebanorum equites, quorum præfectus erat Aſopodorus Timandri filius, equos in illos incitaverunt, & invecti ſexcentos iſtorum ſtraverunt: ceteros ad Cithæronem impulerunt perſequendo. Et hi quidem nulla cum laude
69 perierunt. At Perſæ ceteraque multitudo poſtquam ad ligneum murum fugerunt, turres, antequam Lacedæmonii advenirent, aſcendere occupant. Illis conſcenſis quamoptime poſſunt murum præſtruunt. ex quo ſubeuntibus mox Lacedæmoniis, acrior extitit muri oppugnatio. Nam quoad Athenienſes abfuere, non modo ſeſe defenſabant, ſed etiam Lacedæmoniis multo antecellebant, utpote ignaris murorum oppugnandorum: ut vero Athenienſes ſupervenere, tum atrox circa murum pugna extitit, eaque magno temporis ſpatio: ſed tandem virtute & pertinacia Athenienſes murum tranſcenderunt, ſubrueruntque, atque ea parte Græci infundebantur, quorum Tegeatæ introiere principes; iidemque ſunt, qui tentorium Mardonii diripuerunt, & ex eo cum alia, tum vero equorum præſepe ex ære totum, ſpectatu dignum: quod præſepe Mardonii Tegeatæ in templo Aleæ Minervæ repoſuerunt. nam cetera quæ cepere, in unum cum ceterorum Græcorum præda contulerunt. Proruto muro barbari non amplius catervam cogere, nemo ſtrenuitatis memor eſſe; & erant ſtupefacti, quippe intra exiguum tempus exterriti & multæ myriades hominum interceptæ. Quos tam licite Græci trucidabant, ut ex trecentis millibus militum (exceptis quadraginta cum quibus Artabazus aufugit) reliquorum ne tria quidem millia cœdi ſuperfuerint. E Lacedæmoniis autem qui Spartani eſſent, unus & nonaginta ſunt omnino deſiderati: Tegeatarum, ſedecim: Athenienſium, duo &
70 quinquaginta. Porro inter barbaros ſtrenuiſſimi

νεύονλες. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοιζι Ἕλλησι τοῖσι τεταγμένοισι ὠβὶ τὸ Ἡραῖον, καὶ ἀπεγνωσμένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε, καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Παυσανίεω. οἱ δὴ, ἀκούσανλες ταῦτα, ἀδόκα κόσμον ταχθέντες, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους, ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπωρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὸν φέρουσαν ἄνω, ἰθὺ δὲ ἱρὸ τῆς Δήμητρος· οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους, διὰ δὲ πεδίου τὸν λοτάτω τῶν ὁδῶν. ἐπεί τε δὴ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀποδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἵππαρχοι ἐπιφορμένους ἀδόκα κόσμον, ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἵππαρχεε Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐμπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτέων ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. ὅσοι μὲν δὴ ἐν ἀδόκῳ λόγῳ ἀπώλοντο. Οἱ δὲ Πέρσαι, καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος, ὡς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ὅτι τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι· ἀναβάντες δὲ, ἐφερέζαντο ὡς ἠδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, κατεστήκεε σφι τειχομαχίη ἐρρωμενεστάτη. ἐως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἴσι ἠμυνόλο, καὶ πολλῷ πλέον ἔχον τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε οὐκ ὑπισχνεόμενοι τειχομαχέειν· ὡς δέ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγίνελο τειχομαχίη, καὶ χρόνον ὅτι πολλόν. τέλος δὲ, ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τείχεος, καὶ ἤρεσσον, τῇ δὴ ἐστυγέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὸν σκηνὸν τοῦ Μαρδονίου οὗτοι ἔσαν οἱ διαρπάσαντες, τά τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς, καὶ τὸν φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκέην πᾶσαν, καὶ θέης ἀξίην. τὸν μέν νυν φάτνην ταύτην τὸν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὠὐτὸ ὅσαπερ ἔλαβον ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι σφι ἐποιήσαντο πυκνὸν τοῦ τείχεος, οὔτε τις αὐτέων ἀλκῆς ἐμέμνηλο· ἀλυκτάζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατῃρημέναι ἀνθρώπων. σπανίως τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύειν οὕτω, ὥστε τριήκοντα μυριάδων σταλοῦ, καταδεεστέων τεσσέρων, τοὺς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφυγε, τῶν λοιπῶν μηδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ, εἷς καὶ ἐνενήκοντα· Τεγεητέων δὲ, ἑκκαίδεκα· Ἀθηναίων δὲ, δύο καὶ πεντήκοντα. Ἡγέσιος δὲ

Peculiaria pugnæ ad Platæas, præsertim de virtute illic probata. Tyndaridæ repetunt Helenam.

δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν, ὁ Περσέων, ἵππος δὲ, ἡ Σακέων· ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλλήνων δὲ ἀγαθῶν γινομένων καὶ Τεγεητέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν ὑδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι· ἅπαντες γὰρ ἦσαν τὸν κατ' ἑωυτοὺς ἐπίκωον. ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνείχθησαν, καὶ τῶν ἐκράτησαν, καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας· ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μούνων τῶν τριηκοσίων σωθεὶς, ἔσχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον [a], ἠείσθησαν Ποσειδώνιός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιήτης. καίτοι γινομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτέων ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγινόμενοι Σπαρτιητέων, Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερῶς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίης, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλείποντα τὴν τάξιν, ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα· Ποσειδώνιον δὲ, ἀ βουλόμενον ἀποθνήσκειν, ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσοῦτο τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴπειμεν [b]. ἦτοι δὲ τὸν κατέλεξε πάντας, πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, τιμοι ἐγένοντο. Ἀριστόδημος δὲ, βουλόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην, οὐκ ἐτιμήθη. Οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι ὀνομαστότατοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, ἀ μόνον αὐτέων Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. ὃς, ἐπεὶ ἐσφαγιάζετο Παυσανίης, κατήμενος ἐν τῇ τάξι, ἐτρώματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά· καὶ δὴ οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δὲ ἐξενειγμένος ἐδυσθανατέε τε, καὶ ἔλεγε πρὸς Ἄριμνηστον [c], ἄνδρα Πλαταιέα, ἀ μέλειν οἱ ὅτι περὶ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρήσατο τῇ χειρὶ, καὶ ὅτι ὑδὲν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον ἑωυτοῦ ἄξιον προθυμουμένου ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐκ δήμου Δεκελῆθεν· Δεκελέων δὲ τῶν πάντα ἐργασαμένων ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὡς αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι. ὡς γὰρ δὴ τοπάλαι καλὰ Ἑλένης κομιδὴ Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν στρατῷ πολλῷ, καὶ ἀνίσταντο τοὺς δήμους, οὐκ εἰδότες ἵνα ἵδρυκε ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι καὶ τοὺς Δεκελέας, οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον, ἀχθομένου τε τῇ

nuissimi extiterunt, è peditibus quidem Persæ, ex equitibus autem Sacæ, è viris vero, Mardonius: inter Græcos autem cum Tegeatæ Athenienſesque multum eminuerunt, tum virtute ſuperaverunt Lacedæmonii. Quod nulla alia re poſſum oſtendere, niſi quod omnes hi eos qui ſibi oblati ſunt vicerunt: Lacedæmonii vero quod robuſtiſſimum fuit hoſtilis exercitus ſuperaverunt. Quorum longe præſtantiſſimus extitit mea ſententia Ariſtodemus, is qui ſolus trecentorum, quod ex Thermopylis evaſiſſet, dedecus ignominiamque acceperat. Secundum hunc navavere operam Poſidonius & Philocyon & Amompharetus Spartiata. Quanquam quum ſermo haberetur quiſnam eorum præſtantiſſimus extitiſſet, ii Spartiatæ qui adfuere, cenſuerunt, Ariſtodemum, quum vellet mori propalam ex inflicta ipſi criminatione, furibundum & deſerendo ordinem præclara facinora edidiſſe: Poſidonium vero, qui perire noluiſſet, ob id extitiſſe tanto præſtabiliorem virum. verum id quidem etiam livore dixerimus. Quos hac in pugna mortem oppetiſſe edidi, omnes honore affecti ſunt, præter Ariſtodemum: qui ideo caruit honore, quod ob cauſſam prædictam ſibi occumbendum putavit. Hi ſunt qui ad 71
Platæas nobiliſſimi extitere. nam Callicrates extra prœlium occubuit: quo nemo tunc in caſtra Græcorum præſtantior venerat, non modo ipſorum Lacedæmoniorum, ſed etiam aliorum Græcorum. Hic, quum Pauſanias ſacrificaret, ſedens in ordine, ſagitta latera ictus eſt: & aliis pugnantibus ipſe exportatus, ſeſe morientem miſerabatur, ad Arimneſtum virum Platæenſem inquiens, non ſe curare quod pro Græcia periret, ſed quod nihil manu uſus eſſet, nullamque operam navaſſet dignam ſe & ſua cupiditate navandi. Ex Athenienſi- 72
bus eminuiſſe fertur Sophanes Eutychidis filius, è populo Decelenſi: Decelenſes autem rem aliquando geſſerunt, ut ipſi Athenienſes ajunt, in omne ævum fructuoſam. ſiquidem quum olim ad reportandam Helenam Tyndaridæ cum magnis copiis oram Atticam invaſiſſent, & populos è ſedibus ſuis eiicerent, ignari quonam loci ſubducta Helena eſſet, tunc Decelenſes feruntur, & (ut quidam volunt) ipſe Decelus, tum dolore contume-

a MS. habet τούτων. b ἔποιεν. c Ἀριμνήστου.

meliæ quam Theſeus intuliſſet, tum metu totius Athenienſium ſoli, ne vaſtaretur, expoſuiſſe illis omnem rem geſtam, eoſque deduxiſſe ad Aphidnas, quas Titacus indigena Tyndaridis proderet. Quo ex facto Decelenſibus permanſit ad hanc uſque memoriam in Sparta immunitas vectigalium, & dignitas præſidendi: adeo quidem ut bello quod multis poſtea annis inter Athenienſes atque Peloponnenſes geſtum eſt, Lacedæmonii quum ceteram Atticam popularentur, à Decelea temperaverint. Ex hoc populo ortus
73 Sophanes, & præclariſſime tunc inter Athenienſes navata opera, ancipiti ſermone celebratur: uno, fertur geſtaſſe ferream ancoram è balteo thoracis catena alligatam, quam, quoties adventantibus hoſtibus propinquus erat, objiciebat, ne illi irruentes, ipſum ex ordine ſummovere poſſent: rurſus eiſdem in fugam ſe vertentibus, reſumpta ancora ita fugientes inſequebatur. Altero ſermone à ſuperiori differente fertur geſtaſſe ancoram non ferream ex thorace alligatam, ſed inſignitam in ſcuto, quod nun-
74 quam quieſcens, aſſidue rotabatur. Extat & alterum Sophanis præclarum facinus, quod obſidentibus Æginam Athenienſibus, EUrybatem virum Argivum quinquertionem ex provocatione interemit. Sed aliquanto poſt hæc geſta virum egregium exhibens, dum Athenienſium una cum Leagro Glauconis filio dux eſſet, ac de metallis aureis decertaret, contigit ut ab Edonis apud Da-
75 ton occumberet. Poſtquam barbari ab Græcis ad Platæas ſtrati ſunt, acceſſit illuc ad hos mulier quædam transfugiens, quæ quum accepiſſet Perſas periiſſe & Græcos victores, pallaca Pharandatis filii Teaſpis, viri Perſæ, multo auro ornata, tum ipſa, tum ancillæ, & cum veſte ſpecioſiſſima præ omnibus quæ aderant; deſcendens ex carpento pergit ad Lacedæmonios adhuc in cæde occupatos: & intuita Pauſaniam illa omnia adminiſtrantem, cujus & nomen jam pridem & patriam noſcebat, ut quod utrumque ſane audierat, cognovit Pauſaniam: Ejus genua amplectens, Spartæ rex, inquit, libera me ſupplicem captivitatis ſervitute, quam etiam hoc facto demeritus es quod iſtos extinxiſti neque dæmonum neque deorum reſpectum habentes. Equidem genere ſum Coa, He-

τῇ Θησέος ὕβρι, καὶ δειμαίνοντα τοῖς πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σφι τὸ πᾶν πρῆγμα, κατηγήσασθαι ὅπῃ τὰς Ἀφίδνας, τὰς δὴ Τιτακὸς ἐὼν αὐτόχθων καταφως διδοῖ Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἀπὸ τούτου ἔργου ἐν Σπάρτῃ ἀτελείη τε καὶ προεδρίη διαπρέπει ἐς τόδε αἰεὶ ἐπ ἐόσα ἔτω, ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθηναίοισί τε καὶ Πελοποννησίοισι, σινομένων τοῦ ἄλλου Ἀττικοῦ Λακεδαιμονίων, Δεκελέης ἀπέχεσθαι. Τούτου δὲ δῆμος ἐὼν ὁ Σωφάνης, καὶ ἀριστεύσας τοτε Ἀθηναίων, δι ξὸς λόγος λεγομένους ἔχει· τὸν μὲν, ὡς σὺν ζωστῆρος θώρηκος ἐφόρεε χαλκέῃ ἀλύσι δεδεμένου ἄγκυραν σιδηρέου. τοῦ, ὅκως πελάσῃε ἀπικνεόμενος τοῖσι πολεμίοισι, βαλλέσκετο, ἵνα δή μιν οἱ πολέμιοι ἐκπίπτοντες, σὺν τῇ τάξι μεταχινῆσαι μὴ δυνάμενοι. γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων, δέδοκτο, τοῦ ἄγκυραν ἀναλαβόντα, ἔτω διώκειν. ἔτος μὲν ἔτω λέγεται. ὁ δ' ἕτερος τῶν λόγων, τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβατέων [a], λέγεται ὡς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ προτιθέσης [b] καὶ ἐδαμᾶ ἀτρεμιζούσης ἐφόρεε ἄγκυραν, καὶ οὐκ ὑπὸ σὺν θώρηκος δεδεμένου σιδηρέου. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνεϊ λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον· ὅτι περικατημένων Ἀθηναίων Αἴγιναν, Εὐρυβάτου τοῦ Ἀργείων ἄνδρα πενταέθλον ἐν προκλήσι ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ ὕστερον τούτου κατέλαβε, ἄνδρα γενόμενον ἀγαθὸν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάγρῳ τῷ Γλαύκωνος, ὑποθανεῖν ὑπὸ Ἠδωνῶν ἐν Δάτῳ, περὶ τοῦ μετάλλου τοῦ χρυσέου μαχεόμενον. Ὡς δὲ τοῖσι Ἕλλησι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωτο οἱ βάρβαροι, ἐνθεῦτέν σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἡ ἐπιδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας, καὶ νικῶντας τοὺς Ἕλληνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεάσπιος, ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ ἀμφίπολοι, καὶ ἐωυτὴν τῇ καλλίσῃ τῶν [c] παρεουσέων, καταβᾶσα ἐκ τοῦ ἁρμαμάξης, ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐούσας [d]. ὁρῶσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Παυσανίην, πρότερόν τε τὸ οὔνομα ἐξεπιστεαμένη καὶ τοῦ πάτρου, ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Παυσανίην, καὶ λαβομένη τῶν „γονάτων, ἔλεγε τάδε, Ὦ βασιλεῦ Σπάρ„της, λῦσόν με τοῦ ἱκέτιν αἰχμαλώτου δυ„λοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὤνησας, τὰ δὲ „ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὄπιν „ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῴη, θυγάτηρ δὲ

a ἀμφισβητέων. b ἀσπίδος ἐξειθείσης. c καλλίστη τῶν. d Vocem ἐούσας non agnoſcit MS.

Serus adventus Mantineenſium & Eleorum, unde duces puniti. Conſilium Lamponis ad falſam gloriam de ſæviendo in mortuos.

„δὲ Ἡγητορίδεω τοῦ Ἀντεμάρεω. βίῃ δέ μιν λαβὼν ἐν Κῷ ἔχε ὁ Πέρσης. ὁ δὲ ἀμείβεται [a] τοῖσδε, „Γύναι, θάρσεε, καὶ ὡς ἱκέτις, καὶ εἰ δὴ πρὸς „τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα, καὶ εἶ θυγά„τηρ Ἡγητορίδεω τοῦ Κώου, ὃς ἐμοὶ ξεινοῦ μά„λιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν πρὸς ἑσπέρης τοὺς χώρους „οἰκεομένων. ταῦτα δὲ εἰπὰς, τότε μὲν ἐπέτρεψε τοῖσι Ἐφόρων παρεοῦσι, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς Αἴγιναν, ἐς τὠυτὸ ἦγε ἀπικέσθαι. Μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν τῶν γυναικῶν, αὐτίκα μὴ πᾶσι ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι. μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι ἦκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην, ἄξιοί τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυθομένοισι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μὴ Ἀρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίης. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν ἑωυτῶν, τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς. μὴ δὲ Μαντινέας, ἦκον Ἠλεῖοι. καὶ ὡσαύτως οἱ Ἠλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι, ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ ὅτοι, τοὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἠλείους τοσαῦτα. Ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινητέων τοῦ Λάμπωνος τοῦ Πύθεω, Αἰγινητέων τὰ πρῶτα φέρων [b]· ὃς ἀνοσιώτατον λόγον ἔχων, ἔστο πρὸς Παυσανίην. ἀπικόμενον „δὲ αὐτοῦ, ἔλεγε τάδε, Ὦ παῖ [c] Κλεομβρότου, ἔργον ἔργασαί τοι ὑπερφυὲς, μέγαθός „τε καὶ κάλλος. καί τοι θεὸς παρέδωκε ῥυσάμενον τὴν Ἑλλάδα, κλέος καταθέσθαι μέ„γιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ τὰ „λοιπὰ τὰ ὀπίσω τούτοισι ποίησον, ὅκως λόγος „τέ σε ἔχῃ ἔτι μέζων, καί τις ὕστερον φυλάσ„σηται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀ„τάσθαλα ποιέων ἐς τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω „γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι, Μαρδονίου „τε καὶ Ξέρξεω ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀν„εσταύρωσαν. τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδοὺς, ἔπ„αινον ἕξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ τῶν Σπαρτιητέων „πάντων, αὖτις δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. „Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας, τετιμώρησαι ἐς „πατέρων τὸν σὸν Λεωνίδην. ὁ μὲν, δοκέων χα„ριεῖσθαι, ἔλεγε τάδε· Ὁ δὲ ἀνταμείβετο „τοῖσδε, Ὦ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε „καὶ προθυμίην, ἄγαμαι σεῦ· γνώμης μέντοι ἡ„μάρτηκας χρηστῆς. ἐξάρας γάρ με ὑβρὶ, καὶ „τὸν πατέρα καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατίθα„λες, φρενοβλαβέων νεκρῷ λυμαινεαι· καὶ, μὴ ταῦ„τα ποιέων, φὰς ἄμεινόν με ἀκέσεσθαι, τὰ πρέπα μᾶλ-

Hegetoridæ filia, Antagoræ neptis, quam vi raptam ex Co Perſa habuit. Huic reſpondens Pauſanias, Bono, inquit, o mulier, animo eſto, tum quia ſupplex, tum ſi inſuper loqueris illa vera, & filia es Hegetoridæ Coi, mihi inter omnes qui illa circa loca incolunt hoſpitis præcipui. Hæc loquutus, eam impræſentiarum Ephoris qui aderant commendavit: poſtmodum in Æginam, quo illa voluit, dimiſit. Poſt hujus mulieris digreſ- 76
ſum continuo Mantineenſes ſupervenerunt rebus confectis: qui ſe animadvertentes veniſſe ſero ad pugnam, magnæ jacturæ loco id ſibi eſſe putaverunt, ſed idoneos ſe eſſe ad ſumendas de ipſis pœnas dixere. Itaque cognito, Medos qui cum Artabazo erant, fugæ ſe mandaſſe, eos in Theſſaliam uſque perſequuti ſunt, etſi vetantibus Lacedæmoniis inſequi fugientes. Iidem poſtea domum reverſi, duces ſuos exilio mulctaverunt. Poſt Mantineenſes venere Elei, qui itidem ut Mantineenſes magno id ſibi detrimento exiſtimantes, diſceſſerunt, ſuoſque & ipſi duces exilio mulctaverunt. Hactenus de Mantineenſibus & Eleis. Erat au- 77
tem apud Platæas in exercitu Æginetarum è primoribus Lampon Pythei filius, qui Pauſaniam adiens, infandiſſima uſus eſt oratione, inquiens, Fili Cleombroti, rem tu mirificam & magnitudine & fulgore geſſiſti, cui deus tribuit ut liberata Græcia, omnes quos novimus Græcos gloria ſupergredereris. quod ſupereſt in hac re, agas ita, ut & tu majore fama celebreris, & aliquis barbarorum poſthac caveat nefanda facinora inchoare in Græcos. Etenim Leonidæ apud Thermopylas interempti reciſo capite Mardonius ac Xerxes truncum in crucem ſuſtulerunt: cui ſi vicem reddes, laudem nanciſceris, primum ab omnibus Spartiatis, ſecundo loco ab univerſis Græcis, ſiquidem ſuffixo Mardonio, Leonidam patruum tuum fueris ultus. Hæc Lampon gratiam ſe initurum ratus apud Pauſaniam dicebat. Cui reſpon- 78
dens Pauſanias, Tuam, inquit, hoſpes Ægineta, benevolentiam atque providentiam amplector: tamen ab æquitate judicandi deerras. nam qui & me & patriam in altum extuliſti & hæc geſta, ad nihilum redigis, quum ſuades mihi ſævire in mortuum, aiſque me auditurum melius, ſi iſtud fecero, quod barbaros decet

a ἀμείβω. b Hæc vox φέρων non eſt in MS. c ἔλεγε, Ὦ παῖ.

cet potius facere quam Græcos, quodque in illis exprobramus. quare ego neque Æginetis, neque iis quibus iſta probantur aſſentior: contentuſque ſum Spartiatis placere ut in negociis dictiſque fas tuear. Leonidæ autem, cui me jubes parentare, affirmo magnifice eſſe parentatum; nam funeribus horum innumerabilibus vindicatus eſt & ipſe & ceteri, qui apud Thermopylas occubuerunt. Tu vero poſthac hærens in hac eadem cogitatione ne me adieris: quod tibi impune
79 eſſe, loco beneficii ponas. Hoc quum ille audiſſet, abiit. Pauſanias autem quum præconio edixiſſet, nequis de præda quid tangeret, juſſit helotas omnem comportare pecuniam. Illi per caſtra diſperſi inveniunt tentoria auro & argento ornata, lectoſque ex auro & argento, crateras etiam aureos, phialaſque, & alia vaſa potoria, nec non ſaccos ſuper plauſtra, interlucentibus intus incluſis ex auro & argento lebetibus. Quinetiam cæſorum cadavera ſpoliabant armillis & torquibus, ſed & acinaces aureos tollebant. Nam diverſicolora veſtimenta nullius momenti habebantur. Ibi tum multa furto ſubtrahentes helotæ Æginetis venundabant; multa, quæ occultare non poterant, monſtrabant: prorſus ut inde extiterint ingentes divitiæ Æginetis, utpote aurum ab helotis pro ære mercantibus.
80 Collata autem pecunia decimam ſelegerunt deo, qui Delphis eſt, ex qua tum tripes aureus ibi repoſitus eſt, inſiſtens ſuper tricipiti ex ære colubro, proxime aram: tum deo qui eſt in Olympia, æreus decem cubitorum Jupiter: tum deo qui eſt in Iſthmo, æreus ſeptem cubitorum Neptunus. Hac parte ſelecta, ceteras inter ſe diſtribuerunt, pro ſuo quiſque merito accipientes: itemque pallacas Perſarum, & aurum & argentum & reliquas opes cum jumentis. Quæ autem eximia data ſint iis qui optimam operam navaverant ad Platæas, refertur a nemine, data tamen illis fuiſſe arbitror: certe Pauſaniæ ſunt ex omnibus dena, & ea delecta, dono data, ex mulieribus, equis, talentis, camelis, & item
81 ex ceteris rebus. Feruntur autem hæc quoque acta eſſe: Xerxem, dum è Græcia fugit, omnem apparatum ſuum Mardonio reliquiſſe: & Pauſaniam dum eum apparatum videt, ex auro argentoque & velariis diverſicoloribus confectum, juſ-

„μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν ἥπερ Ἕλλησι, καὶ
„κείνοισι ἢ ὀπιφθονέομεν. ἐγὼ σὶ ὧν τάτε εἵ-
„νεκα μήτε Αἰγινήτῃσι ἄδοιμι, μήτε τοῖσι παῖ-
„τα ἀρέσκεται· ἀποχρᾷ δέ μοι, Σπαρτιήτῃσι
„ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια ἢ ἐπὶ λέ-
„γειν. Λεωνίδῃ ἢ, τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φη-
„μὶ μεγάλως τετιμωρῆσθαι. ψυχῇσί τε τῇσδε ἀν-
„αριθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ
„ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι
„ἔχων λόγον τοιόνδε, μήτε προσέλθῃς ἐμοιγε,
„μήτε συμβουλεύῃς· χάριν τε ἴσθι, ἐὼν ἀπει-
79 θής. Ὁ μὲν, ταῦτα ἀκούσας, ἀπαλλάσσετο. Παυ-
σανίης ἢ κήρυγμα ποιησάμενος, μηδένα ἅπτε-
σθαι τῆς λείης, συγκομίζειν ἐκέλευε τοὺς εἵλωτας
τὰ χρήματα. οἱ ἢ, ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνά-
μενοι, εὕρισκον σκηνὰς καταεσκευασμένας χρυ-
σῷ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαρ-
γύρους· κρητῆράς τε χρυσέους, καὶ φιάλας τε καὶ
ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἁμαξέων εὕ-
ρισκον, ἐν τοῖσι λέβησι ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύ-
σεοί τε καὶ ἀργύρεοι. ἀπό τε τῶν κειμένων νεκρῶν
ἐσκύλευον ψέλιά τε καὶ σπευδόνας, καὶ τοὺς ἀκινά-
κας, ἐόντας χρυσέους· ἐπεὶ ἐσθῆτες γε ποικίλης
λόγου ἐγίνετο ὀλίγης. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέ-
πτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἵλωτες,
πολλὰ ἢ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτέων οὐκ οἷά τε
ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτῃσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι
δοκέουσι ἐνθεῦτεν ἐγγενέσθαι, οἵ τε χρυσὸν, ἅτε ἐόντα
χαλκὸν ὠνεόμενοι, ἀπέδοσαν τοῖσι εἵλωσι· συμφο-
ρήσαντες ἢ τὰ χρήματα, καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ
ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνε-
τέθη, ὁ ὑπὸ τὸ τρικάρηνον ὄφιος τὸ χαλκέον ἑπτε-
ὼς ἄζησε τὸ βωμόν· καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόν-
τες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀνέθηκαν·
καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἑπτάπηχυς χάλκεος
Ποσιδέων ἐξεγένετο. ταῦτα ἐξελόντες, τὰ λοιπὰ δι-
αιρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τὰ ἄξιοι ἔσαν, καὶ πὰς
παλλακὰς τῶν Περσέων, καὶ τὸ χρυσὸν, καὶ τὸ ἄργυρον,
καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μέν νυν
ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύσασι αὐτέων ἐν Πλαταιῇσι
ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω σὶ ἔγω-
γε καὶ τέτοισι δοθῆναι. Παυσανίῃ ἢ πάντα δέκα
ἐξαιρεθῆ τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι,
τάλαντα, κάμηλοι, ὡς ἢ αὐτὸς καὶ πᾶλλα
χρήματα. λέγεται ἢ καὶ τάδε ῥηθέντα, ὡς Ξέρ-
ξης Φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Μαρδονίῳ τῷ
παρασκευῇ καταλίποι τὴν ἑωυτοῦ· Παυσα-
νίην ὧν ὁρέοντα τὴν Μαρδονίου παρασκευὴν
χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ ποικιλίοισι παστάδεσι καὶ
κοίτῃσι καταεσκευασμένην, κελεῦσαι τοὺς τε

Differentia cœnæ Persicæ & Laconicæ. Loculi Persici post ab Platæensibus reperti, item notabilia in ossibus. Mardonius ab ignoto sepultus. Græci suos quo modo sepeliverint.

δρτοκόπους καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς καλῶ ταυτὰ καθὼς Μαρδονίῳ δεῖπνον ωδασκάλεον. ὡς ὴ κελεύ-
μενοι ἔτοι ἐποίεον ταῦτα, ἀνήκοντα τ Παυσανίλω ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας & ἀργυρέας εὖ ἐστρω-
μένας, καὶ τραπέζας χρυσέας καὶ ἀργυρέας, καὶ ωδασκάλιον μεγαλοπρεπέα & δεῖπνα, ἐκπλα-
γέντα τὰ παρακείμενα ἀγαθὰ, κελεῦσαι ὀπὶ γέλω-
τα τοὺς ἑωυτῦ διηκόνους ωδασκάσαι Λακωνικὸν δεῖπνον. ὡς ὴ τ ξοίνης ποιηθείσης ὀλίγῳ πλέον τὸ μέ-
σον, τ Παυσανίλω γελάσαντα μεταπέμψασθαι τ Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς· συνελθόντων ὴ τούτων,
εἰπεῖν τ Παυσανίλω, δείκνυντα ἐς ἑκατέρω & δεί-
„πνε τῷ ωδασκάλῳ, Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε
„εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμεν ὑ-
„μῖν τῦδε & Μήδων βασιλῆ τῷ ἀφροσύνῳ
„δεῖξαι· ὃς τοιῶνδε δίαιταν ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας
„ἔτω οἰζυρῷ ἔχοντας ἀπαρησόμενον. ταῦτα
μὲν Παυσανίλω λέγειν εἶπαι ωὸς τοὺς στρατηγοὺς τ Ἑλλήνων. Τέρῳ μέντοι χρόνῳ μετὰ ταῦτα καὶ 82
τ Πλαταιέων εὗρον συχνοὶ ἄνθρωποι χρυσᾶ καὶ ἀργύρια, καὶ τ ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη ὴ καὶ
τόδε ὕστερον ὀπὶ τετέων τ νεκρῶν ωεριψιλωθέν-
των τὰς σάρκας· συνεφόρεον γὰρ τὰ ὀστέα οἱ Πλα-
ταιέες ἐς ἕνα χῶρον· εὑρέθη κεφαλὴ οὐκ ἔχου-
σα ῥαφὴν ὐδεμίλν, ἀλλὰ ἐξ ἑνὸς ἐοῦσα ὀστέου. ἐφάνη ὴ & γνάθος, καὶ τὸ ἄνω a τ γνάθου, ἔ-
χουσα ὀδόντας μουνοφυέας, ἐξ ἑνὸς ὀστέος πάντας
τούς τε ὀδόντας καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πενταπή-
χεος ἀνδρὸς ὀστέα ἐφάνη. Ἐπείτε ὴ Μαρδονίε ὑστέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφανίσθη b, ὑπὸ ὅτεω 83
μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκὲς οὐκ ἔχω εἰπαι· πολ-
λοὺς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δᾶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολλοὺς ωὸς Ἀρτόντεω & Μαρδονίε παῖδος
θάψαι τῦτο τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτέων ὁ ὑπαγόμενός τε καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίε, ἀτρεκέως πυθέσθαι. ἔχει δέ τινα φάτιν καὶ Διονυσιοφάνης, ἀνὴρ Ἐφέσιος & ἔθαψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν τρό-
πῳ τοιούτῳ ἐτάφη. Οἱ ὴ Ἕλληνες ὡς ἐν Πλα-
ταιῇσι τῷ λιθίνῳ δτείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἑωυ-
τῶν, χωρὶς ἕκαστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τρι-
χᾶς ἐποιήσαντο θήκας. ἔνθα μὲν τοὺς ἱρέας ἔθα-
ψαν· & καὶ Ποσειδῶνι & Ἀμομφαρέτῳ ἔσαν καὶ Φιλοκύωνι καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν
δὴ ἐνὶ & τάφων ἔσαν οἱ ἱρέες, ἐν ὴ τῷ ἑτέρῳ, οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται· ἐν ὴ τῷ τρίτῳ, οἱ εἵ-
λωτες. ὕστοι μὲν ὕτω ἔθαπτον· Τεγεῆται ὴ χω-
ρὶς πάντας ἀλέας c· καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἑωυτῶν
ὁμῶς,

juſſiſſe piſtores & coquos cœnam ſibi uti Mardonio inſtruere. quod quum illi ex juſſu feciſſent, tum Pauſaniam lectos intuentem aureos argenteoſque probe ſtratos, menſas etiam aureas ac argenteas, magnificumque cœnæ apparatum, propoſitis bonis ſtupefactum, imperaſſe ad riſum ſuis miniſtris ut Laconicam inſtruerent cœnam. Ea quum eſſet parata & pateret magnum intervallum, ibi eundem cachinnantem arceſſiviſſe Græcorum duces, eiſque ubi convenerunt, inter oſtendendum utrumque cœnæ apparatum, dixiſſe, Viri Græci, hac ego vos de cauſſa convocavi, quod volebam vobis amentiam hujus Medorum regis oſtendere, qui quum talem vitam duceret, ad nos ſpoliandos venit qui tam miſere victitamus. Hæc Pauſanias apud Græcorum duces dixiſſe fertur. Inter- 82
jecto deinde tempore complures Platæenſium repererunt loculos auri argentique & aliarum pecuniarum. Hoc quoque rei apparuit poſtmodum in his cadaveribus carne nudatis, ut quum eorum oſſa comportarent unum in locum Platæenſes, inventum ſit caput nullam ſuturam habens, ſed ex uno oſſe ſolidum; item maxilla, cum eo quod ſuper maxillam eſt, habens dentes, etſi diſtinctos, tamen ex uno oſſe univerſos tam molares quam ceteros. quinetiam oſſa viri quinque cubitorum. Poſtquam vero 83
cadaver Mardonii altero die ſubductum fuit, à quo hominum certum non habeo dicere, audivi tamen jam multos, immo omnigenas ſepeliſſe Mardonium; & ob id multos ſcio ingentia dona ab Artonta Mardonii filio accepiſſe. Sed quis illorum curam ſuſceperit cadaveris Mardonii ſubtrahendi & humandi, pro comperto non poſſum ſciſcitari. habet tamen nonnihil famæ Dionyſiophanes vir Epheſius ſepeliſſe Mardonium. At hic quidem hoc modo tumulatus eſt. Græci 84
vero, poſteaquam prædam Platæenſem diſpertierunt, cæſos ſeparatim quiſque ſuos tumularunt. Lacedæmonii, tribus ſepulcris effectis, in eorum uno ſacerdotes, è quibus fuere Poſidonius & Amompharetus & Philocyon & Callicrates. In uno igitur ſepulchrorum fuerunt ſacerdotes, in altero reliqui Spartiatæ, in tertio helotæ. Sic quidem illi humaverunt: Tegeatæ vero ſeorſum omnes confertos, & Athenienſes ſuos ſimul, nec

a τὸ ἰπάτω. b ἐφάνισθη. c πάντας ἴθαψαι ἁλίας.

nec non Megarenſes atque Phliaſii ſuos ab equitatu interemptos. Horum igitur quidem omnium ſepulcra fuerunt repleta. At aliorum ſepulcra quotquot ad Platæas oſtenduntur, illi ſunt (quantum ego accipio) tumuli ab iis ſingulis excitati communiter, qui erubeſcebant ſe à pugna abfuiſſe, reſpectu poſterorum hominum. Quippe tumulus illic eſt etiam qui dicitur Æginetarum: quem ego audio vel decem poſt hanc pugnam annis rogatu Æginetarum à Cleade AUtodici filio, viro Platæenſi, illorum hoſpite
85 aggeratum fuiſſe. Græcis ſtatim à cæſorum humatione in agro Platæenſi, inito conſilio viſum eſt bellum Thebis inferendum, expoſcendumque eos qui cum Medis ſenſiſſent: & in primis Timegenidem & Attaginum, qui principes factionis inter primos extitiſſent; &, ni eos dedidiſſent, non prius ab urbe diſcedendum quam eam evertiſſent. Hoc ubi decrevere, undecimo à pugna die moventes obſedere Thebanos, jubentes dedere quos diximus viros. Abnuentibus dedere Thebanis, agrum eorum popu-
86 labantur, murumque adoriebantur. Quorum ager quum continenter vaſtaretur, viceſimo die Timegenides ad populares ita inquit: Viri Thebani, quandoquidem Græcis ita conſtitutum eſt, non prius abſcedere ab oppugnatione Thebarum, quam aut eas expugnaverint, aut nos illis dedideritis, abſit ut noſtra cauſſa Bœoti ager amplius vexetur: ſed ſive per cauſſam depoſcendi nos, pecunias cupiunt, pecunias eis è publico demus: nam & publice cum Medis ſenſimus, non autem nos ſoli. ſive revera depoſcentes nos urbem obſident, nos ipſi nos in diſceptationem exhibemus. Eum Thebani ſane probe & opportune loquutum arbitrantes, è veſtigio caduceatorem ad Pauſaniam miſere, velle ſe viros
87 dedere. Ea re inter eos conventa, Attaginus ex urbe profugit: cujus liberos ad ſe Pauſanias adductos culpa abſolvit, negans pueros factionis Medicæ eſſe participes. Ceteri quos Thebani dedidere, ipſi quidem putabant ſe adepturos diſceptationem, atque etiam intellexerant pecunia diſjectum iri. Pauſanias autem hoc ipſum ſuſpicans fore, ubi accepit, dimiſſis omnibus ſociorum copiis, etiam illos Corinthum deductos ſupplicio affe-
88 cit. Hæc hactenus quæ ad Platæas & ad The-

ἁμῶ, καὶ Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τὸς ὑπὸ τῶν ἵππων Θεσσαλῶν. τελέων μὲν δὴ πάντων πλήρεες ἐγένοντο οἱ τάφοι. τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ Φανοσθαι ἐν Πλαταιῇσι ἐόντες τάφοι, τούτους δή, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἀπαγομένους [a] τῇ ἀπεσοὶ τῆς μάχης, ἑκάστους χώματα χῶσαι κοινά, τῶν ὀπιζομένων εἵνεκα ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ Αἰγινητέων ἐσὶ αὐτόθι καλεόμενον τάφον, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα, δεηθέντων Αἰγινητέων, χῶσαι Κλεάδην [b] τὸν Αὐτοδίκου, ἄνδρα Πλαταιέα, θωύξαντον ἐόντα ἑωυτῶν. Ὡς δὲ ἄρα ἐθάψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοισι σφι ἐδόκεε στρατεύειν [c] ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ ἐξαιτέειν αὐτέων τοὺς μηδίσαντας· ἐν πρώτοισι δὲ αὐτέων, Τιμηγενίδεα, καὶ Ἀτταγῖνον, οἳ δεκηγέτας εἶναι πρώτους ἔσαν· ἢν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὡς δὲ σφι ταῦτα ἐδόξε, οὕτω δὴ ἑνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. ἐβουλεύοντο δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι, τῷ μὲ γὰρ αὐτέων ἔτεμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. Καὶ, ἐπεὶ δὲ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγενίδης τάδε, Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπανασταθῆναι πολιορκέοντας, πρὶν [d] ἢ ἐξέλωσι Θήβας, ἢ ἡμέας αὐτοῖσι προδῶτε, νῦν ὦν ἡμέων εἵνεκα χρὴ ἡ Βοιωτίη πλέω μὴ ἀναπλήσθη [e]. ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρήζουσι, προθέσθαι ἡμέας ἐξαιτίους, χρήματα σφι δῶμεν ἐκ τῶν κοινῶν. σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσαμεν, οὐ δὴ μοῦνοι ἡμέες. εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως δεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. κάρτα τε ἔδοξε εὖ λέγειν, καὶ ἐς καιρόν· αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Παυσανίην οἱ Θηβαῖοι, θέλοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. Ὡς δὲ ὡμολόγησαν ἐπὶ τούτοισι, Ἀτταγῖνον μὲν ἐκδιδρήσκειν ἐκ τῶν ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαιτήσαντας Παυσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίης, φὰς δὲ μηδισμοῦ παῖδας εἶδεν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν, καὶ δὴ χρήμασι ἐπεπύθεον [f] διωθήσεσθαι. ὁ δὲ, ὡς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων, τῷ στρατῷ τῷ τῶν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε, καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θή-

a ἐπαισχυνομένους. b MS. habet Ἀλιάδην. c στρατεύεσθαι. d Vox ista πρὶν non eſt in MS. e ἀναπλήσθη. f ἐπεπείθεσαν.

Artabazus cum 4ccoo quomodo redierit in Asiam. Prælium ad Mycalen. Origo ejus. Ionum cupiditas libertatis.

Θεσσηλοὶ γινόμενα. Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, φεύγων ἐκ Πλαταιέων, καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ ὡδὸν σφέας, ὅτι τε ξείνια σκάλεον, καὶ ἀνηρώτεον ὡς ἐκ τοῦ στρατηΐης τοῦ ἄλλης, ὅδεν ἐπισταμένοι τὰ ἐν Πλαταιῇσι γεγομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαζος, γνοὺς ὅτι εἰ ἐθέλοι σφι πᾶσαν τὴν ἀληθείην τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτός τε κινδυνεύσοι ἀπολέεσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατός· ἐπιστέατο γὰρ οἱ πάντα πυνθανόμενοι τὰ γεγονότα· ταῦτα σκοπεόμενος, ὅτε πρὸς τὴν Φωκέων ἐξηγέετο οὐδέν, πρός τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε, „Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὡς ὁρᾶτε, ἐ„πείγομαί τε κατὰ τὴν ταχίστην ἐλῶν [a] ἐς Θρήί„κην, καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατά τι „πρῆγμα ἐκ βασιλέος στρατοπέδου μὴ τῶνδε. αὐτὸς δὲ „ὑμῖν Μαρδόνιος, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ „πόδας ἐμεῦ [b] ἐλαυνων, πρόσδοκιμός ἐστι. τοῦ„τον δὲ ξεινίζετε [c], καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε. οὐ „γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μελαμελήσει. ταῦτα δὲ εἰπας, ἀπέλαυνε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίης τε καὶ Μακεδονίης, ἐν τῷ Θρηίκης, ὡς ἀληθέως ἐπειγόμενος, καὶ τὴν μεσόγαιαν τέμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν τῶν στρατιῆς τοῦ ἑωυτοῦ συχνὸς ὑπὸ Θρηίκων τε κατακοπέντας κατ' ὁδὸν, καὶ λιμῷ συστένταις καὶ καμάτῳ. ἐκ Βυζαντίης δὲ διέβη πλοίοισι. αὐτὸς μὲν ὕστω ἀπενόσησε ἐς τὴν Ἀσίην. Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα ἐγένετο, συνεκύρησε γλυέσθαι ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ κατίσταντο οἱ Ἕλληνες, οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου, Λάμπων τε Θρασυκλέος, καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω, καὶ Ἡγησίστρατος Ἀριστάγορεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρη τοῦ τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος [d] τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέσησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφέων ὅτι τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα· ὡς οἱ μὲν μᾶλλον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑποστήσονται· εἰ δὲ καὶ ὑποστήσονται [e], οὐκ ἑτέρῳ ἀνδρὶ τοιαύτῳ εὑρεῖν ἂν αὐτούς. θεούς τε κοινοὺς ἀνακαλέων, παρήνεε σφι αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης, καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον· εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γενέσθαι· τάς τε γὰρ νῆας αὐτέων κακῶς πλέειν, καὶ οὐκ ἀξιο-

Thebas gesta sunt. Artabazum autem Pharnacis filium, ut è Platæis fugiens porro se proripuerat, Thessali, quum ad ipsos venit, hospitio invitatum interrogabant de reliquo exercitu, ignari prorsus rei ad Platæas gestæ. Iste intelligens, si omnem veritatem pugnarum illis referret, aditurum se vitæ discrimen cum suo exercitu; fore enim ut unusquisque cognita re ipsum adoriretur: hæc considerans, nec apud Phocenses retulerat quippiam, & tunc ad Thessalos ita loquutus est: Equidem, viri Thessali, maturo (ut cernitis) quam celerrime pervenire in Thraciam, idque operam do missus ex castris cum hac exercitus parte ad quoddam negocium. Mardonius autem ipse cum suo exercitu, meis vestigiis insistens, exspectandus est, cui & hospitium & officium præstate. non enim vos in tempus hæc præstitisse pœnitebit. Hæc fatus, copias festinabundus per Thessaliam Macedoniamque agebat, recta Thraciam versus, tanquam vere properans: ac regionem mediterraneam viæ præcidens pervenit Byzantium, permultis sui exercitus in itinere relictis, qui vel à Thracibus obtruncati fuerunt, vel fame atque labore enecti. Ex Byzantio navigiis transmisit. Hunc in modum iste quidem rediit in Asiam. Quo autem die ad Platæas vulnus illatum est, ea die contigit & apud Mycalen Ioniæ inferri: quum apud Delon Græci considerent, ii qui una cum Leutychide Lacedæmonio navibus venerant, eo appulsi sunt è Samo legati, Lampon Thrasyclis & Athenagoras Archestratidæ & Hegesistratus Aristagoræ filii, missi à Samiis clam Persis ac tyranno Theomestore Androdamantis filio, quem Persæ tyrannum Sami constituerant. Hi quum adierunt duces, verba fecit Hegesistratus multa & varia: Fore enim ut si tantummodo viderent hos Ones, à Persis deficerent, nec barbari manerent: etiam, ut manerent, tamen fore ut non aliam prædam talem isti reperirent. Præterea deos communes invocans obsecrabat, ut Græcos Græci liberarent ex servitute, ulciscerenturque barbarum. quæ facilia eis dicebat factu esse, quia naves illorum segnes essent ad cursum, nec

89

a ἐλᾶν. b πόδας μου. c τοῦτον ξεινίζετε. d MS. habet Θεομήτορος. e ὑποδρῶσι.

Hegesistratus manet in classe Græca, alii Samii domum redire ad suos incitandos. Deiphonus vates classis, cui pater Euenius & casus ejus. Oves solis apud Apolloniatas.

nec pares Græcis ad prœlium. Siquid vero apud hos suspicionis subesset, ne dolo ipsos deducerent, dicere paratos esse se ut in horum navibus pro obsidi-
90 bus veherentur. In his obsecrandis quum multus esset hospes Samius, scisciteba-tur Leutychides, (sive ominis gratia volens audire, sive casu, deo agente) Samie hospes, quod est tibi nomen? Ille respondet, Hegesistrato. Leutychides interpellata reliqua oratione, si quam instituerat, Accipio, inquit, omen Hegesistrati, hospes Samie; effice tu, ut & ipse fide data abnaviges, & isti qui tecum sunt, certe Samios promptos fo-
91 re nobis socios. Hæc loquutus, & rem pariter exequi aggressus est. nam quum Samii extemplo fidem interposito etiam jurejurando dedissent de societate cum Græcis, Leutychides dimissis domum ceteris legatis, jussit eum, cujus nomen pro augurio acceperat, secum navigare. Græci eum illic diem commorati, po-stridie pulchre litavere, haruspice Deiphono EUenii filio Apolloniata, ex A-
92 pollonia quæ est in sinu Ionio. Hujus patri EUenio res hujusmodi contigit. Sunt in hac Apollonia sacræ solis oves, quæ interdiu secundum flumen pascuntur, quod è monte Lacmone per Apolloniatem agrum fluit in mare juxta Oricum portum. noctu autem delecti viri, divitiis & genere inter populares suos splendidissimi, illi custodiunt singulis annis singuli; nam ex oraculo quodam Apolloniatæ eas oves permagni faciunt. Stabulantur autem in antro procul ab urbe. Ibi EUenius hic, quum aliquando delectus ad custodiendas oves non excubaret vigilans, sed obdormisset, ingressi antrum lupi oves circiter sexaginta trucidarunt. Id ubi iste animadvertit, rem suppressit, neminique aperuit, habens in animo totidem mercari, quas substitueret. at Apolloniatæ ubi acceperunt (neque enim eos quod gestum erat latuit) adductum in judicium EUenium condemnaverunt, ut, quia vigiliam edormisset, visu privaretur. Quem posteaquam excæcaverunt, mox eis neque pecora fœtificabant, neque humus pro consuetudine fructum ferebat. Erant autem illis prædicta & in Dodona & in Delphis. Interrogati mox prophetæ de caussa mali præsentis, re-sponderunt illis caussam esse, quia custodem

ἀξιομάχως κείνοισι εἶναι. αὐτοί τε εἴ τι ὑποπτεύσει μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἐν τῷ πρυμνησίῳ ἑτοίμους εἶναι τῆσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὁμήροις εἶναι. Ὡς δὴ πολλὸς ἦν λιτόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἴρετο Λεωτυχίδης, (εἴτε κληδόνος εἵνεκα θέλων πυθέσθαι, εἴτε καὶ κατὰ τυχαίην, „θεῶν ποιεύντων) Ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ „οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε, Ἡγησίστρατος. ὁ δέ, ὑπαρπάσας τὸ ὑπόλοιπον λόγον, εἴ τινα ὄρμητο λέγων „ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε, Δέχομαί τοι οἰωνὸν τὸ Ἡ„γησίστρατε, ὦ ξεῖνε Σάμιε· σὺ δὲ ἡμῖν πίεε ὅκως „αὐτός τε δὺς πίστιν ἀποθωλεύσεαι, καὶ οἱ σοὶ „σοὶ ἑόντες οἴδε, ἢ μὴν Σαμίοις ἡμῖν προθύμως „ἔσεσθαι συμμάχοις. Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα δὴ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ταῦτα δὴ ποιησάμενοι, οἱ μὲν ἀπέθωλεον· (μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε θωλέειν [a] ὁ Ἡγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεύμενος) οἱ δὲ Ἕλληνες, ὑπισχόνητες ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιερέοντο, μανθανομένοισι σφι Δηιφόνου τοῦ Εὐηνίου, ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ τῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ. Τούτου τὸν πατέρα κατέλαβε Εὐήνιον πρῆγμα τοιόνδε· ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱρὰ ἡλίου πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται ἀνὰ πόταμον, ὃς ἐκ Λάκμωνος ὄρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης χώρης ἐς θάλασσαν, παρ' Ὥρικον λιμένα· τὰς δὲ νύκτας ἀρωρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ ἡλικίῃ δοκιμώτατοι τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος. πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνῆται τὰ πρόβατα ταῦτα, ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ ἄντρῳ αὐλίζονται ἀπὸ τοῦ πόλιος ἑκάς. ἔνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος ἀρωρημένος ἐφύλασσε· καί κοτε αὐτὸν καταλαβόντες τῷ φυλακὴν, παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον, διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἑξήκοντα. ὁ δὲ, ὡς ἐπήισε, εἶχε σιγῇ, καὶ ἔφρασε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα πρόβατα. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνήτας ταῦτα γενόμενα· ἀλλ' ὡς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον [b], κατέκριναν, ὡς τῷ φυλακὴν καταλιπόντα, τῆς ὄψιος στερηθῆναι. ἐπεί τε δὴ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατά σφι ἔτικτε, οὔτε γῆ ἔφερε ὁμοίως καρπόν. πρόφαντα δέ σφι ἔν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγίνετο. ἔπειτα ἐπειρώτεων τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον τῶν παρεόντων κακῶν. οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον ὅτι ἀδίκως τὸν φύ-

a ποιέειν. b ἐς τὸ δικαστήριον.

Græcorum classis venit Samum. Persæ fugiunt navalem pugnam.

φύλακον τ' ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς ὄψιος ἐστέρησαν. αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τὰς λύκους· ἃ πρότερόν τε πώσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ, πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν, παύσας τὰς ἂν αὐτὸς ἕληται καὶ δικαιοῖ. τούτων δὴ τελεομένων, αὐτοὶ δώσειν Εὐενίῳ δόσιν τοιαύτην τὴν πολλὰς μὲν μακαρίζειν ἀνθρώπων ἔχοντα. Τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτα σφι ἐχρήσθη. οἱ δὲ Ἀπολλωνιῆται, ὑποῤῥηθὲν ποιησάμενοι, προσέθεσαν τῶν ἀγέων ἀνδράσι διαπρήξαι. οἱ δὲ σφι διέπρηξαν ὧδε· καθημένῳ Εὐενίῳ ἐν θώκῳ, ἐλθόντες οἱ παρίζοντο, καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο· ἐς ὃ κατιδεῖν συλλυπεύμενοι τῷ πάθεϊ. τοῦτο δὲ ὑπάγοντες, ἠρώτεον τινα δίκην ἂν ἕλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑποσχεῖναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ, ὡς ἀκηκοὼς τὸ προσόφιον, εἵλετο, εἶπας, εἴ τίς οἱ δοίη ἀγρούς· τῶν ἀστῶν ὀνομάσας, τοῖσι ἠπίστατο εἶναι καλλίστους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ· καὶ οἴκησιν πρὸς τούτοισι, τὴν ἤδεε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλι. τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος, ἐς λοιπὸν ἀμήνιστος εἶναι, καὶ δίκην οἱ τούτων ὑποκρεᾶν γνομένην. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. οἱ „ δὲ παρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες, Εὐήνιε, παύ„ σει τὴν δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς ἐκτυφλώσιος „ ἐκτίνυσί τοι κατὰ τὰ προσόφια τὰ γνόμενα. ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα, δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἐξαπατηθείς. οἱ δὲ, πειάμενοι πρόβατα τῶν ἐκτημένων, διδοῦσι οἱ τὰ εἵλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε καὶ ὀνομαστὸς γενέσθαι. Τοῦτο δὴ ὁ Δηίφονος ἐὼν παῖς δὲ Εὐενίου, ἀγίνων Κορινθίων, ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τόδε ἤκουσα, ὡς ὁ Δηίφονος ὑπηκόων δὲ Εὐενίου ὀνόματος, ἐξελάμβανε ὑπὲρ τοῦ Ἑλλάδα ἔργα, ὁκόσα ἐὼν Εὐενίου παῖς. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐπαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλαμίσοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὁρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ, παρεσκευάζοντο ὡς [a] ἐς ναυμαχίην· οἱ δὲ Πέρσαι, πυθόμενοί σφεας παραπλέειν, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἤπειρον τὰς νῆας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ὑποπλέειν. βουλευομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· ἀλλὰ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοῖοι εἶναι. ἐς δὲ τὴν ἤπειρον ἀπέπλεον [b], ὅκως

stodem sacrarum ovium EUenium inique luminibus orbassent. se enim immisisse lupos: nec prius ab illius ultione cessaturos quam ei satisfeciissent de iis quæ in eum perpetrassent, prout ipse sibi suo arbitrio satisfactum putaret. His perfectis, daturos se EUenio tale donum, quod habentem plerique hominum putarent beatum. Hæc Apolloniatis sunt reddita oracula. Quæ Apolloniatæ silentio supprimentes, quibusdam è civibus exequenda delegaverunt. Isti hunc in modum putarunt exequenda: EUenium in sella sedentem adeunt, eique assidentes aliis de rebus verba faciunt, donec deveniunt ad miserandam hominis calamitatem. Ita introducta ejus rei mentione, percontantur quam mulctam ejus injuriæ optaret, si eam promitterent pendere Apolloniatæ. Hic, qui oraculum non audisset, se optare dixit duo prædia civium, quos nominabat, quorum patrimonia omnium Apolloniatarum putabat esse pulcherrima, & præterea domicilium quod in urbe sciebat esse optimum. Horum si compos effectus esset, non infensum se posthac fore dicebat, sed hac satisfactione contentum. Hoc quum respondisset EUenius, tum ii qui ei assidebant, excipientes, EUeni, inquiunt, hanc tibi satisfactionem Apolloniatæ pro ereptis oculis rependunt, ex oraculis redditis. EUenius, ubi omnem rem audivit, indigno animo tulit sese fuisse deceptum. At cives ea prædia à dominis mercati, huic illa quæ optarat dedere: qui mox deinde insitam divinationem obtinuit, unde celebratus fuit. Hujus EUenii filius fuit Deiphonus, qui ductus à Corinthiis exercitui vaticinabatur. Jam vero illud quoque audivi, Deiphono negocium in Græcia fuisse exhibitum, quod se filium EUenii, cujus non esset, nuncuparet. Ceterum postquam litavere Græci, classem è Delo Samum versus solverunt: & quum Samum venissent ad Calamisa, illi quidem istic applicantes circa templum Junonis sese ad prœlium navale parabant. Eos adnavigare quum Persæ audivissent, & ipsi ceteras naves ad continentem reducunt, nisiquod Phœnicum naves abire permiserunt. deliberantes enim censebant pugnam navalem sibi non esse capessendam, quum pares hosti non esse sibi viderentur. In continentem igitur abnavi-

a Vocula ὡς abest ab MS. b Hoc verbum ἀπέπλεον quoque abest a MS.

Persæ ad Mycalen è navibus eunt in terram illic castra munientes, mirantibus Græcis & sequuturis. Iones instigat ad defectionem Leutychides.

vigabant, ut essent sub suo pedestri exercitu qui in Mycale tendebat, ex mandato Xerxis ab aliis copiis relictus ad Ioniam tutandam, numero sexaginta millium, duce Tigrane, Persarum & specie & statura eminentissimo. Ad hunc exercitum constituerunt refugere duces classis, subductisque navibus, munimenta circumdare, in illarum præsidium suum-
96 que refugium. Hoc inito consilio, profecti sunt, & evecti prope Venerandarum templum Mycales ad Gæsonem & Scolopoëntem (ubi Cereris Eleusiniæ cernitur templum, quod Philistus Pasiclis filius condidit, sequutus Nelcum Codri filium ad Miletum condendam) ibi subductas naves munimento circumdederunt è saxis stipitibusque mitium arborum, quas exciderunt, & circum munitionem depactis sudibus. Ita se instruxerunt, tanquam & obsidendi & victoria potituri. in utrumque enim casum ratio-
97 ne inita sese parabant. Barbaros abiisse in continentem postquam accepere Græci, tanquam qui effugissent, ægre ferebant, incerti quid agerent, retróne se reciperent, an procederent in Hellespontum. Tandem neutrum horum visum est faciendum esse, sed navigandum versus continentem. Præparatis igitur ad pugnam navalem & descensuum tabulis, aliisque quibuscunque opus erat, ad Mycalen navigant: & quum prope castra hostium fuere, neminem ex adverso obviam navigare vident, sed naves intra murum subductas, & magnam vim peditatus pro litore dispositam. Ibi primum Leutychides in nave prætervehens, litori appropinquans quammaxime, Ionibus per præconem imperabat, inquiens, Viri Iones, quicunque è vobis me exauditis, intelligite quæ dico. nihil enim horum quæ vobis mando intelligent Persæ. Ubi pugnam conseruerimus, primo quidem debetis reminisci libertatis omnium: deinde tesseræ Hebes. Atque hoc qui è vobis non audiit, ab eo qui audiit discat. Facti autem eadem ista mens fuit quæ Themistoclis ad Artemisium: quod videlicet hæc verba, si laterent barbaros, persuasura Ionibus essent; sin mox delata ad barbaros, red-
98 ditura malefidos Græcis. His per Leutychidem admonitis, secundum opus Græcorum fuit, ut naves litori admoventes in litus egrederentur. Et hi sese ad

ὅκως ἔωσι ὑπὸ τ πεζον στρατὸν τ σφέτερον, ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ· ὃς, κελεύσαντ & Ξέρξεω, καταλελειμμένῳ & τ ἄλλ στρατ, Ἰωνίῃ ἐφύλασσε. τ πλῆθ & μὲν ἦν ἑξ μυριάδες· ἐστρατήγεε δ αὐτ Τιγράνης, κάλλει τε καὶ μεγάθεϊ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον [a] μὲν δὴ τ στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τ ναυτικ στρατηγοὶ ἀνειρύσαι τὰς νῆας, καὶ περιβαλέσθαι ἕρκ, ἔρυμα τ νεῶν, καὶ σφέων αὐτέων κρησφύγετον. Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δ & ἐς τὸ τ Ποτνιέων ἱρὸν τ Μυκάλης ἐς Γαισσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τ Δήμητρ & Ἐλευσινίης ἱρὸν, τὸ Φίλιστ & ὁ Πασικλ & ἱδρύσατο, Νείλεω τ Κόδρ ἀπαμύνομενος ὑπὲρ Μιλήτ κτίσιν· ἐνταῦτα τάς τε νῆας ἀνείρυσαν, καὶ περιεβάλοντο ἕρκ & καὶ λίθων & ξύλων, δένδρεα σκήψαντες ἡμερα, καὶ σκόλοπας θέι τὸ ἕρκ & κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ ὡς νικήσοντες. ἐπ' ἀμφότερα γὰρ ὑπελέγοντο παρεσκευάδατο. Οἱ δ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότας τὺς βαρβάρους ἐς τὠ ἤπειρον, ἤχθοντο ὡς σκεπτόμενοι. ἀπορίη τε εἶχον τ, τι ποιέωσι, εἴτε ἀπελάσσωσι ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλήσποντον. τέλ & οἱ ἔδοξε τοῖσι μὲν μηδέτερα ποιέειν, ὑπεκπλέειν δὲ ὑπὸ τὴν ἤπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην & ἀποβάθρας & ἄλλα ὅσων ἐδέετο, ἔπλεον ὑπὸ τ Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγένοντο & στρατοπέδ, καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετο σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρων νῆας ἀνελκυσμένας ἔσω τ τείχε & πολλὸν δὲ πεζὸν παρατεταγμένον παρὰ τ αἰγιαλόν, ἐνταῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηῒ παρῳήλεον, ἐγχείμψας [b] τῷ αἰγιαλῷ παμάλισα Λευτυχίδης, ὑπὸ κήρυ-
„ κ & προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι, λέγων, Ἄνδρες
„ Ἴωνες, οἱ ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μά-
„ θετε τὰ λέγω. πάντως γὰρ ὧδε σωήσουσι Πέρ-
„ σαι τ ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγω-
„ μεν, μεμνῆσθαί τινα χρὴ ἐλευθερίης μὲν πάν-
„ των πρῶτον· μετὰ δὲ, τὸ σωτήριον & Ἥβης.
„ καὶ τάδε ἴσω & ὁ μὴ ἀκούσας ὑμέων πρὸς τὸ ἀκουσάντος. Οὗτος δὲ ὅτ & ἐὼν τυγχάνῃ νόο & τὸ πρήγματ & καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς & ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. ἦ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥηθέντα τὺς βαρβάρους ἔμελλε τὺς Ἴωνας πείσειν, ἢ ἔπειτα ἀνενειχθέντα ἐς τὺς βαρβάρους, πιστὸν ἀπίσω τοῖσι Ἕλλησι. Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου, δεύτερα δὴ τάδε [c] ἐποίεον οἱ Ἕλληνες· προσχόντες τὰς νῆας, ἀπέβησαν ἐς τ αἰγιαλόν. καὶ

ἔπειτ

Zzz

a ἐπὶ τοῦτον. b ἐγχείψας. c δεύτερα τάδε.

Samiis ſuſpectis ob captivos Athenienſes redemptos auferuntur arma, & Mileſii extra exercitum amoventur. Fama divinitus miſſa de victoria ad Platæas, & utrobique templa Cereris.

ἔτοι μὲν ἐτάσσοντο. οἱ δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον τὸς Ἕλληνας ὡρμημένους ἐς μάχην, καὶ τοῖσι Ἴωσι ὑποθορυβεομένους, τὸτε μὲν, ὑποπτεύσαντες τὸς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν, ἀπαιρέονται τὰ ὅπλα. οἱ γὰρ ὦν Σαμιοι, ἀπαχθέντων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τὸς ἔλαθον ἀνὰ τὸν Ἀτθικὸν λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τούτους λυσάμενοι πάντας, ἀποπέμψασι ἐποδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας. τοῦ εἵνεκεν οὐκ ἤκιστα ὑποψίην ἔχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τότε δὴ, τὰς διόδους τὰς ἐς κορυφὰς τοῦ Μυκάλης φέρούσας πρὸς πάντα πῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν, ὡς ὑποπτεύσαντες δῆθεν μάλιστα τὸν χῶρον. ἐποίεον δὲ τοῦτο εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἐῶσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι δὲ κατεδόκεον νεοχμὸν ἄν τι ποιέειν, δυνάμιος ὑπιλαξομένοισι, τοιούτοισι προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι. αὐτοὶ δὲ σφεας ἐφράξαντο τὰ χέρρα ἕρκεος εἶναι σφι. ὡς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖσι Ἕλλησι, προσῄεσαν [a] πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δέ σφι φήμη τε ἐσπεσοῦσα ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν, καὶ κηρύκιον ἐφάνη ὑπὸ τοῦ κυμαλόγης κείμενον. ἡ δὲ φήμη διῆλθε σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Μαρδονίου στρατὸν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι πικνηρόισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων· εἰ καὶ τότε τοῦ αὐτῆς ἡμέρης συμπίπτοντα, τό τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τὸ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντα ἔσεσθαι τρῶμά σφι φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι τούτῳ ἐσαπίκετο, ὥστε θρασσῆτί τε τῷ στρατῷ πολλῷ μᾶλλον, καὶ ἑτοιμότερον κινδυνεύειν. Καὶ τόδε ἕτερον σωφέρτερον γενόμενον, Δήμητρος τεμένεα Ἐλευσινίης ὧδε ἀμφοτέρῃσι τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιϊδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, ὅ ἐστι (ὡς ὕστερόν μοι εἴρηται) ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γενομένης δὲ νίκης τοῦ μὲν Παυσανίεω Ἑλλήνων, ὀρθῶς σφι ἡ φήμη σωφέρων ἐλθοῦσα. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶι ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος ἐγίνετο· τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ, περὶ δείλην. ὅπου δὲ τοῦ αὐτῆς ἡμέρης σωφέρων γίνεσθαι, μιοῦς τε ἐόντος, χρόνῳ ὑστέρῳ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμαθοῦσι ἐγίνετο. ἐπὶ δὲ ἀρρωδίη σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, ὅπως περὶ σφέων αὐτῶν ἔχω, ὡς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πᾶσιν ἡ Ἑλλὰς. ὡς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπαυτο, μᾶλλόν τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόοδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔστελλον ἐς τὸ μάχεσθαι, ὡς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ

ad pugnandum inſtruebant. Quod facientes Græcos quum cernerent Perſæ, & ſcirent Ionas fuiſſe adhortatos, arma Samiis adimunt, ſuſpicati illos ſentire cum Græcis. Quippe Samii devectos illuc claſſe barbarorum Athenienſes captivos, quos exceperat circa Atticam relictos miles Xerxis, redemerant eos omnes, Athenaſque cum viatico remiſerant. Quo nomine non minimum ſuſpicionis attraxerant, qui quingenta capita hoſtium Xerxis liberaverant. Præterea Mileſiis, tanquam maxime loci iſtius gnaris, Perſæ imperant, ut tramites qui ad cacumina Mycales ferunt cuſtodiant; eo conſilio id facientes, ut Mileſii extra exercitum eſſent. Hunc in modum ab iis Ionibus qui aliquid rerum novarum moliturі videbantur, ſi facultatem nacti eſſent, Perſæ ſibi præcaverunt. Iidem facto ex ſcutis vimineis ſepimento ſeſe conſtipaverant. Græci, ubi inſtructi fuere, ire in barbaros tendunt: quibus euntibus advolavit in univerſum exercitum rumor, caduceumque ſupra fluctus poſitum apparuit. Rumor autem hujuſmodi ad eos ferebatur, Græcos acie in Bœotia ſuperaſſe Mardonii copias. Multis nempe ſignis res quæ divinitus fiunt, declarantur. ſi etiam tunc eodem die procedente utriuſque cladis, & ejus quæ ad Platæas, & ejus quæ ad Mycalen futura erat, fama huc ad Græcos venit, ita ut reddiderit eos multo ferociores, & ad ſubeundum ultro periculum alacriores. Alterum etiam quiddam concurrere contigit, ut prope ad utramque pugnam fuerint Cereris Eleuſiniæ templa. nam & apud ipſum Cereris fanum (ut à me ſuperius demonſtratum eſt) in agro Platæenſi pugna facta eſt, & ſimiliter in Mycale futura pugna erat, ut non abs re venerit ad iſtos fama victoriæ ab Græcis, qui cum Pauſania erant, paratæ. nam pugna ad Platæas diluculo diei geſta eſt, apud Mycalen veſperi. quarum utramque eodem ejuſdem menſis die geſtam eſſe, non diu poſt ab his rem cognoſcentibus declaratum eſt. Ante rumoris autem adventum ſubibat iſtos timor non tam de ſeipſis quam de Græcis, ne in Mardonio offenderet Græcia: at ubi fama hæc ad eos advolavit, impenſius atque properantius ad congrediendum proceſſerunt. Attamen Græci ac barbari in pugnam feſtinarunt, tanquam & inſulæ eis

&

a σφέτερα.

& Hellespontus proposita præmia essent.
101 Athenienses porro, & qui juxta erant instructi, pæne dimidium copiarum, iter tenebant per litus atque planitiem; Lacedæmonii autem, & deinceps collocati, per confragosa & montes. Quæ dum Lacedæmonii circuibant, interim Athenienses in altero cornu jam prœliabantur. Persæ, quoad ipsis sepimenta mansere recta, sese defensavere, & nihilo inferiores in pugna erant: postea vero quàm Atheniensium & eorum qui cum Atheniensibus erant copiæ adnixæ sunt vehementius, se mutuo adhortantes, ut laus operis ipsorum esset, non Lacedæmoniorum, tum commutari jam res, & dejectis sepimentis Græci confertim impressionem facere in Persas. Illi excepto impetu perdiu restitere, ad postremum in murum refugere: cum quibus pariter irruperunt Athenienses & Corinthii & Sicyonii & Trœzenii. ita enim erant ii junctim in acie collocati. Ubi vero & murus captus est, ibi barbari non roboris memores esse, sed fugæ, præterquam Persæ: hi autem ad paucos redacti pugnabant, Græcis assidue in murum irruentibus. Et Persici duo classiarii duces, Artayntes & Ithamitres, effugerunt: totidem pugnantes occubuerunt, Mardontes, & pedestrium copiarum dux
102 Tigranes. Adhuc autem dimicantibus Persis supervenere Lacedæmonii ac socii, qui eos qui supererant trucidaverunt. Ipsorum quoque Græcorum complures illic cecidere, & cum alii ex Sicyoniis, tum eorum dux Perilaus. Quinetiam Samii qui in exercitu Medorum militabant, quibus adempta arma fuerant, ubi viderunt statim ab initio pugnam pertinaciorem, quoad poterant Græcis suppetias iere. Quos inchoasse cernentes alii Iones, ita & ipsi à Persis deficientes
103 adorti sunt barbaros. Milesiis autem præceptum erat ut exitus viarum custodirent, Persarum salutis gratia, ut siquis casus, qualis accidit, eos deprehendisset, Milesiis ducibus salutem sibi ad Mycales cacumina compararent. hujus quidem rei caussa Milesii illic collocati fuerant, neve si exercitui adessent, aliquid innovarent. At illi è contrario prorsus quam jussi fuerant fecere: qui & per alias quæ ad hostem ferebant vias illos in fugam versos deduxere, & ad extremum in eis mactandis omnium extitere maxime

καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἆεθλα προέκειτο. τοῖσι μέν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοισι τεταγμένοισι, μέχρι κου [a] ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλόν τε καὶ ἄπεδον χῶρον· τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι, καὶ τοῖσι ἐπέξης τούτοισι τεταγμένοισι, καλά τε χαράδρην καὶ ὄρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιῇσαν, ἔτοι οἱ ὅπλα τῷ ἑτέρῳ κέρεϊ [b] ἔτι καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μέν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ χέρρα, ἠμύνοντό τε, καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μαχῇ. ἐπεὶ δὲ τὸ Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατὸς, ὅκως ἑωυτῶν ἤθελον τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, προθυμοτέρως ἐκελεύσαντο, ἔρρηξάν τε εἴχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. ὁλωσάμενοι γὰρ τὰ χέρρα ἔτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας. οἱ δὲ δεξάμενοι, καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι, τέλος ἔφυγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἔσαν ἐπέξης τεταγμένοι) συνεπαιρόμενοι, συνεισεπίπτον [c] ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ τὸ [d] τεῖχος ἀραίρητο, οὔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγήν τε ὁρμέατο οἱ ἄλλοι, πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγας γινόμενοι, ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων· καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀπεφεύγεσαν, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταΰντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης [e] ἐκ ναυτικοῦ στρατηγέοντες, ἀπεφεύγεσαν· Μαρδόντης δὲ, καὶ ὁ ἐκ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης, μαχόμενοι τελευτῶσι. Ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων, ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ μετ' αὐτέων, καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτέων τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα· ἄλλοί τε καὶ Σικυώνιοι, καὶ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν τε Σαμίων οἱ στρατεύομενοι, ἐόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ, καὶ ἀπαρειρημένοι τὰ ὅπλα, ὡς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένῳ ἐπιφανέα τὸν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἕλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, ὥτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων, ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν τὰς ὁδοὺς τηρέειν, σωτηρίης εἵνεκα σφι· ὡς μὴ ἄρα σφέας καταλαμβάνῃ οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας, σώζοντες τὰς κρυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐπάχθησαν μέν νυν ὅτι τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τοῦτο γε εἵνεκα, καὶ ἵνα μὴ παρεόντες τῷ στρατοπέδῳ πρόσχημα ποιέοιεν. οἱ δὲ πᾶν τοὐναντίον ἢ προσετετάγμενοι ἐποίεον. ἄλλους τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγοντας, καὶ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ τέλος, αὐτοί

Zzz 2

[a] μίχρι κατὰ Ψ. [b] κέρᾳ. [c] συνεπίπτον. [d] ὡς ἦ τὸ. [e] Θεμίστης.

Persæ victi, & Ionia liberata; de qua post deliberationem censuerunt accensendam Græciæ, in quod juravit. Persæ superstites petunt Sardes.

τοὶ σφι ἐγένοντο κτείνοντες πολεμιωτάτοι. ὥτω δὴ τοδεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ μάχῃ Ἑλλήνων ἐρίστευσαν Ἀθηναῖοι· καὶ Ἀθηναίων, Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου [a], ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας· τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισί τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῇ Καρυστίης χώρης ἀποθανόντα ἐν μάχῃ, κεῖσθαι ὑπὸ Γερεστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους, Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώνιοι ἠρίστευσαν. Ἐπεὶ τε δὲ κατέρρωσαν οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τὸ βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν, καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὸν λοιπὸν θησαυρὸν χρημάτων εὗρον. ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας, ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες, ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅκου χρεὼν [b] εἴη τὴν Ἑλλάδος κατοικίσαι [c], τῆς αὐτοὶ ἐγκρατέες ἔσαν· τὸν δὲ Ἰωνίην ἀφεῖναι τοῖσι βαρβάροισι. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτοὺς τε Ἰώνων προκατῆσθαι, φρουρέοντας τὴν πᾶσαν χρόνον· καὶ ἑωυτῶν μὴ προκατημένων, Ἴωνας σφέτερον ἐλπίδα ἔχον χαίρουσας πρὸς τὴν Περσέων ἀπαλλάξειν. πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλεσι ἐδόκεε [d] τὴν μηδισάντων ἐθνέων τὴν Ἑλληνικὴν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας, δοῦναι τὸν χώρον Ἴωσι οἰκῆσαι· Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἐχέτω, Ἰωνίου γενέσθαι ἀνάστατον, οὐδὲ Πελοποννησίοισι περὶ τῶν σφετέρων ἀποικίων βουλεύειν. ἀντιτεινόντων δὲ τούτων, προθύμως εἶχον οἱ Πελοποννήσιοι· καὶ ὥτω δὴ Σάμιός τε καὶ Χίος καὶ Λέσβιος, καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι καταλαβόντες [e] καὶ ὁρκίοισι, ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ καταλαβόντες ὁρκίοισι, ἔπλεον πρὸς γεφύρας λύσοντες. ἔτι γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένας εὑρήσειν. ὅτοι μὲν δὴ ἐπ' Ἑλλησπόντου ἔπλεον. Τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων, ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Μυκάλης καταληθέντων, ἐόντων ἐν πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ ἐς Σάρδις· πορευομένων δὲ κατ' ὁδὸν, Μασίστης ὁ Δαρείου μὲν παῖς τυχὼν τῷ πάθει τῷ γενομένῳ, τὸν στρατηγὸν Ἀρταύντην ἔλεγε πολλά τε καὶ κακὰ, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίω φὰς αὐτὸν εἶναι, τοιαῦτα στρατηγήσαντα· καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ, τοῦ βασιλέος οἶκον κακώσαντα. ταῦτα δὲ τοῖσι Πέρσῃσι, γυναικὸς κακίω ἀκοῦσαι, δεινὸν

me hostiles. Hunc in modum Ionia iterum defecit à Persis. In hoc prælio præ- 104
clarissimam inter Græcos operam navaverunt Athenienses, & ex Athenensibus Hermolycus EUthoni filius, vir in pancratio celeber: cui postea contigit, ut bello inter Athenienses & Carystios, in pugna apud Cyrnum agri Carystii occisus in Geræsto sepeliretur. Secundum autem Athenienses egregii extitere Corinthii Trœzeniique ac Sicyonii. Græci 105
vero plerisque barbarorum aliis in pugna, aliis in fuga interfectis, eorum naves incenderunt, totumque murum, ante egesta illinc in litus præda, & quosdam pecuniarum thesauros repererunt. Ubi murum atque naves cremavere, vela fecerunt. & quum Samum appulsi sunt, consultabant de gente Ionica transferenda, & ubinam in Græcia illam locari oporteret, cujus ipsi imperium obtinerent; Ioniam autem barbaris relinquerent. Neque enim videbatur eis fieri posse, ut per omne tempus Ionibus tutandis præessent; sin autem non tutarentur, sperare non poterant, ut Iones à Persis defecisse gauderent. Ad hæc magistratus Peloponnensium censebant emporia nationum Græcarum quæ cum Medis sensissent, ejectis incolis danda cum agro Ionibus habitanda. Athenienses nullo pacto sedibus summovendos esse Iones censebant, nec Peloponnensibus de ipsorum coloniis consultandum; & quum in hoc contenderent Athenienses, libenter eis cessere Peloponnenses: atque ita Samios & Chios & Lesbios ac ceteros insulanos, qui secum militabant, ad societatis fœdus adsciverunt, data acceptaque fide cum jurejurando, se permansuros in societate, nec ab ea defecturos. Hoc jurejurando perfecto, ad pontes solvendos navigaverunt, rati adhuc illos intentos se esse inventuros. Et quidem in Hellespontum navigabant. Ii ve- 106
ro barbari qui effugerant, quum ad cacumina Mycales venissent, non ita multi se Sardes recipiebant. Qui dum iter faciunt, Masistes Darii filius, qui pugnæ male gestæ adfuerat, conviciari præfecto Artayntæ cum aliis multis probris; tum vero dicere, illum muliere esse ignaviorem, qui ita ducis munere fuisset functus, dignumque omni malo esse qui de regia domo male meritus esset. Apud Persas autem summo opprobrio datur,

au-

a Εὐθοίτου. b ὅποι χρεών. c καθικήσαι. d τέλεσι ἔδοξε. e πίστι τε καταλαβόντες.

Maſiſtes, Xerxis frater, convitium facit Artayntæ, nec huic ultio contigit. Xerxis, Sardibus agentis, amor erga fratris uxorem, & diſcidium Suſa, ubi inde turbæ.

audire ſe muliere eſſe ignaviorem. Artayntes igitur, ubi multa audiit, indigne ferens, acinacem in Maſiſtem ſtringit, interficiendi avidus. quem irruentem præveniens Xenagoras Praxilai filius, vir Halicarnaſſenſis, ut ſtabat à tergo Artayntæ, hominem medium rapit, ſublatumque humi allidit. intereaque ſatellites Maſiſtis adfuere. Eo facto Xenagoras & ipſius Maſiſtis gratiam meruit, & Xerxis, cujus fratrem ſervaſſet, ita ut ab eo ob hanc rem totius Ciliciæ præfectura donatus ſit. Nihil hoc amplius inter viam barbari egerunt, Sardeſque pervenerunt, ubi rex erat ex eo tempore, quo Athenis prœlio navali
107 male geſto, illuc profugerat. Sardibus autem tunc agens, adamabat uxorem Maſiſtis, quæ & ipſa illic erat. ea quum potiri non poſſet, neque donis miſſitandis, neque vim afferre vellet, fratris Maſiſtis reſpectu: quæ res & mulierem retinebat, probe gnaram non ſe coactum iri vi. ibi Xerxes ceteris prohibitus, huc evaſit, ut filio ſuo Dario in matrimonium daret filiam hujus mulieris ac Maſiſtis; exiſtimans, ſi hoc feciſſet, commodius ſe illa potiturum. Contracto matrimonio, aliiſque ex conſuetudine celebratis, Suſa profectus eſt, eo poſtquam pervenit, & uxorem Dario domum duxit, ita demum ab uxoris Maſiſtis amore ceſſavit; ſed mutato amore ambiit & potitus fuit Darii quidem ſui uxore, ſed Maſiſtæ filia, cui nomen erat Artayntæ.
108 Qua quum potiretur, proceſſu temporis res patefacta eſt, hunc in modum: Ameſtris uxor Xerxis, amiculum quod ipſa texuerat, grande atque variegatum, & ſpectatu dignum, viro donavit. Quo ille delectatus atque amictus, ad Artayntam ſe confert: atque ubi ſe obiectavit cum ea, juſſit à ſe petere mulierem quæ optaret ſibi fieri pro bene de ipſo meritis. omnia enim quæ peteret, impetraturam. Ad hoc illa reſpondens, (debebatur enim toti familiæ infortunium) Dabiſne, inquit, mihi quicquid à te petiero? Xerxes, omnia alia potius eam petituram ratus, cum jurejurando promiſit. Qui poſtquam juravit, mulier intrepide amiculum poposcit. Xerxes enimvero recuſare, non ob aliud quam quod vereretur Ameſtrin, ne ſic illa rem quæ agebatur, jampridem ſuſpicata, deprehenderet: ſed offerre ei & urbes, & im-

νῶ μέγιστός ἐστι. ὁ δ᾽, ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος [a], πᾶσαν ὑπὲρ τ᾽ Μασίστιον τ᾽ ἀκινάκεα, ἀποκτεῖναι ἔλεγεν. καί μιν ὑπιόντα φθὰς Ξεναγόρης ὁ Πραξίλεω, ἀνὴρ Ἁλικαρνησσεύς, ὄπισθε ἑστεὼς αὐτοῦ Ἀρταύντεω, ἀρπάζει μέσον· καὶ ἐξάρας, παίει ἐς τὸν γῆν. καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυφόροι Μασίστεω προσέδραμον. ὁ δὲ Ξεναγόρης τοῦτο ἐρρύσατο, χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος ἐς Ξέρξῃ, σκοπέων τ᾽ ἀδελφεὸν τ᾽ ἑωυτοῦ· καὶ δὴ τοῦτο τὸ ἔργον Ξεναγόρης πάσης ἦρξε Κιλικίης, δεύτερος βασιλῆος. τὸν δὲ κατ᾽ ὁδὸν πορευομένων βαρβάρων [b], οὐδὲν ἔπαθλον ἐγένετο τοιόνδε [c], ἀλλ᾽ ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδῃσι ἐτύγχανε ἐὼν Βασιλεὺς ἐξ ἐκείνου δὲ χρόνου, ἐπεί τε ἐξ Ἀθηναίων προσπλαίσας τῇ ναυμαχίῃ, φυγὼν ἀπίκετο. Τότε δὴ ἐν τῇσι Σάρδῃσι ἐὼν ἔρα, ἦρα δὲ Μασίστεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα· ὡς δέ οἱ προπέμποντι οὐκ ἐδύνατο καλλιρροθίῃσι, οὐδὲ βίῃ προσφέρετο, προμηθεύμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασίστεω· (τοῦτο δὲ τοῦτο ἔχει καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ τε γὰρ ἐπίσταται βιώσιμος ἡ τοξομένη) ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐρώμενος τὸν ἄλλων, πέμψας τὸν γάμον τοῦτον τῷ παιδὶ τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ ἠγάπησε δὴ τὴν Μασίστεω γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίστεω· δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι ἢν ταῦτα ποιήσῃ. ἁρμόσας δὲ, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀπίκετο, καὶ ἠγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, ἔτω δὴ τὴν Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέπαυτο· ὁ δὲ, ἁμαρτάνων, ἦρα τε καὶ ἐτύγχανε τὴν Δαρείου μὲν γυναικὸς, Μασίστεω δὲ γυναικός· ἄνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἦν Ἀρταΰντη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον, ἀνάπτεται γίνεται τρόπῳ τοιῷδε· ἐξυφήνασα Ἀμηστρις ἡ Ξέρξεω γυνὴ φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον τὴν ἕης ἄξιον, δίδοῖ Ξέρξῃ. ὁ δὲ, ἡσθεὶς, περιβάλλεται τε καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν Ἀρταΰντην. ἡσθεὶς δὲ καὶ τούτῳ, κέλευσε αὐτὸν αἰτῆσαι ὅ, τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τοῦτου ὑπουργημένων. πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσαντα. τῇ δὲ κακῇ κακὸν ἐδέετο παντοίῃ γενέσθαι, ὡς τοῦτο εἶπε [d] Ξέρξῃ, Δώσεις μοι τὸ ἂν σε αἰτήσω; ὁ δὲ, πᾶν μᾶλλον δοκέων κεῖνον αἰτῆσαι, ὑπισχνέετο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὡς ὤμοσε, ἀδεὲς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ, παντοίως ἐχθέσθη, ἐὼν βουλόμενος δόκησιν· κατ᾽ ἄλλο μὲν ἔδεε, φοβεόμενος δὲ Ἀμηστριν, μὴ καὶ περὶ κατακαλύσῃ τὰ γινόμενα, ἔτω ἐπιδρεθῇ πρήσσων. ἀλλὰ πό-

[a] ποιησάμενος. [b] Hæc vox βαρβάρων non eſt in MS. [c] Etiam hæc vox τοιόνδε abeſt ab MS. [d] εἶπας.

Exercitus donum apud Persas. Tycta convivium. Fraus Amestridis ad casum uxoris Masistæ.

λις τε ἐδίδα καὶ χρυσὸν ἄπλετον, καὶ στρατὸν ᾧ ἐμελλε ἀδεὴς ἄρξειν ἀλλ' ἡ ἐκείνη· (Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ στρατὸς δῶρον) ἀλλ' ὃ γὰρ ἔπεφε. δίδοι τὸ Φάρτυ. ἡ δ', εἰχαρὶς ἐοῦσα τῷ δώρῳ, ἐφόρεέ τε καὶ ἠγάλλετο. Καὶ ἡ Ἀμηστρις πυνθανεται μιν ἔχουσαν. μαθοῦσα δὲ τὸ πιευμενον, τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ ἔχε ἔγκοτον· ἡ δὲ, ἐλπίζουσα τὸν μητέρα αὐτῆς εἶναι αἰτίην, καὶ ταῦτα ἐκείνῳ πεποιηκυῖαν, τῇ Μασίστεω γυναικὶ ἐβάλλετο ὀλεθρον. Φυλάξασα δὲ τ' ἀνδρα τ' ἑωυτῆς Ξέρξεω βασιλήιον δεῖπνον παρατιθέμενον· τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παραδιδοῦσι ἅπαξ ἐνιαυτῷ, ἡμέρῃ τῇ γενεθλίῳ βασιλεύς. ἄνομα δὲ τῷ δείπνῳ τούτῳ, Περσιστὶ μὲν, τυκτά· καλὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, τέλειον. τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μοῦνον βασιλεὺς, καὶ Πέρσας [a] δωρέεται. ταύτην δὴ τὴν ἡμέρην φυλάξασα ἡ Ἀμηστρις, χρήζει παρὰ Ξέρξεω, δοθῆναι οἱ τὴν Μασίστεω γυναῖκα. ὁ δὲ δεινόν τε ἐὸν ἀνάρσιον ἐπιέετο, τοῦτο μὲν, ἀδελφεὴν γυναῖκα παραδιδόναι, τοῦτο δὲ, ἀναιτίην ἐοῦσαν παρήμαι τοῦτο. σωφρονέουσαν γὰρ παρὰ εἴνεκεν ἐδέετο. Τέλος μέντοι, ἐκείνης τε λιπαρεούσης, καὶ ἅτε οὐ νόμῳ ἐξεργόμενον, (ὅπου ἀτυχήσασα τῆς χρήζουσα, οὐ σφι δυνατὸν ἐστι βασιληίου δείπνου παρεομένου) κάρτα δὴ ἀέκων καταινεῖ. καὶ παραδοὺς, ποιέει ὧδε· τὴν μὲν κελεύει ποιέειν τὰ βούλεται· ὁ δὲ, μεταπεμψάμενον τὸν ἀδελφεὸν, λέγει τάδε, Μασίστα, σὺ εἶς Δαρείου τε παῖς, καὶ ἐμὸς ἀδελφεός· πρὸς δὲ ἔτι τούτοισι, καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναικὶ δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις, μὴ συνοίκεε· ἀλλά τοι ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. τὼ, τῇ συνοίκεε. τὴν δὲ νῦν ἔχεις (ὡς γὰρ δοκέει ἐμοὶ) μὴ ἔχε γυναῖκα. ὁ δὲ Μασίστης ὑποθωϋμάσας τὰ λεγόμενα, λέγει τάδε, Ὦ δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέγεις ἄχρηστον, κελεύων μοι γυναῖκα, ἐκ τῆς μοι παῖδες νεηνίαι τε εἰσὶ τρεῖς, καὶ θυγατέρες, τὴν καὶ σὺ μίλιον τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἠγάγεο γυναῖκα· αὕτη τέ μοι καλὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα· ταύτην με κελεύεις μεθέντα, θυγατέρα τὴν σεωυτοῦ γῆμαι; ἐγὼ δ', Βασιλεῦ, μεγάλα μὲν ποιεῦμαι, καὶ ἀξιεύμενον θυμαλγὲς τῆς σῆς, ποιήσω μέν τοι τούτων οὐδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιῶ πρήγματος τοιοῦδε δεόμενον· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλον φανήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἧσσω, ἐμέ τε ἐᾶ γυναικὶ τῇ ἐμῇ συνοικέειν. ὁ μὲν δὴ τοιούτοισι ἀμείβεται. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε, Οὕτω δή τοι Μασίστα πέπρηκται· ὅτι γὰρ ἄν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, ἔτε ἐκείνη ἔπ[b] ζωλευῶα χρόνον

immensam vim auri, & copias militum, quibus nemo præter illam esset imperaturus. Eximium autem donum est apud Persas, exercitu donari. Verum quum non posset persuadere mulieri, amiculum dedit. Quo dono illa supra modum læta, eo gestando gestiebat. Amestris ubi mu- 109
lierem habere amiculum scivit, & rem gestam, non in puellam concepit odium, sed in illius matrem, penes quam culpam & quam hujus rei autorem esse credebat, exitium machinatur. Observato itaque tempore quo vir suus Xerxes regalem instrueret cœnam, quæ cœna semel quotannis eo die quo rex creatus est instruebatur: (cœnæ nomen Persice Tycta, Græce τέλειον, id est, perfecta: in qua rex solùm caput ornatur, Persasque strenis donat) hoc die observato Amestris à Xerxe petiit, ut se Masistæ uxore donaret. Xerxes id indignum factu nefariumque arbitrari, uxorem germani dono dari, eamque insontem negocii illius cujus caussa uxor sua eam flagitaret. Tandem hujus precibus evictus, & in- 110
stituto, quo nefas est regia cœna proposita orantem non exorare, invitus admodum annuit: tradensque uxori, ac jubens facere quod liberet, germano ad se arcessito, ita inquit, Masista, tu Darii filius es, idemque mihi frater, præterea vir eximius: tamen istam mulierem, cum qua nunc domum communicas, noli habere: in cujus locum do tibi filiam meam, cum qua domum communices. Istam autem quam in matrimonio habes (non enim mihi videtur habenda) missam facias. His verbis stupefactus Masistes, Domine, inquit, quam tu mecum orationem habes importunam: qui uxorem, ex qua liberi mihi sunt adolescentes tres, & filiæ, (quarum unam tu filio tuo duxisti uxorem) jubes me relinquere, quæ mihi est ex animi mei sententia, ut filiam tuam in matrimonio ducam? Equidem, rex, etsi magni facio me dignari conjugio filiæ tuæ, tamen neutrum istorum faciam. tu vero, qui nequaquam necesse habes, noli ad hoc rei me cogere. alius non inferior me existet maritus filiæ tuæ: sine me meæ uxoris consuetudine frui. Hæc ille quum respondisset, percitus ira Xerxes, Atqui, inquit, ita tecum, Masista, agetur, ut neque jam tibi filiam meam nuptum dem, neque tu consuetudine tuæ diu-

a Πέρσαι. b Vocula ἔτι non est in MS.

Masistes crudelitatem in uxore exercitam ulturus, in Bactra tendens occiditur. Græci post victoriam Sestum oppugnant, ab Xerxe commissam Artayctæ sacrilego Protesilai.

diutius fruaris: ut discas accipere oblata. Masistes his auditis, exiit, hactenus loquutus, Domine, nondum me in-
111 teremisti. Hoc interim tempore dum Xerxes cum fratre colloquitur, Amestris accitis satellitibus Xerxis, uxorem Masistæ excarnificat, mammas præcidit, easque canibus objicit: præcidit nares, aures, labra, linguam: atque ita
112 excarnificatam remittit domum. Harum rerum quum nihil audisset Masistes, metuens tamen aliquid sibi esse mali, cursu se domum proripiebat. ubi vero mutilatam uxorem vidit, confestim inito cum liberis consilio, abiit Bactra cum illis & aliis quibusdam, tanquam præfecturam Bactriam ad defectionem inducturus, & plurimum mali regi facturus. Quod & contigisset (ut mihi videtur) si occupasset ad Bactrios & ad Sacas ascendere. etenim præses erat Bactriorum, à provincialibusque diligebatur. Sed enim hæc eum perpetraturum Xerxes audiens, missis adversus hominem copiis, & ipsum & liberos & copias in itinere trucidavit. De amore Xerxis & nece Masistæ
113 hæc hactenus. Græci à Mycale profecti Hellespontum versus, primum circa Lecton stationem habuerunt, à ventis intercepti. Inde Abydum tenuerunt: & quum pontes, quorum præcipue caussa illuc ierant, credentes se adhuc eos intentos esse inventuros, reperissent solutos, deliberabant. Leutychidi & qui cum eo erant Lacedæmoniis, videbatur in Græciam redeundum: Atheniensibus autem & eorum duci Xanthippo, illic manendum, ut Chersonesum tentarent. Itaque illi quidem abiere: Athenienses autem Abydo in Chersonesum trajicientes,
114 Sestum obsidebant. Huc, postquam auditum est Græcos in Hellesponto adesse, tanquam ad omnium ejus tractus munimentum validissimum, convenere cum alii ex aliis circa locis, quæ incolebantur, tum ex Cardia urbe OEobazus, vir Persa, qui arma è pontibus illuc comportaverat. Tenebant autem id oppidum indigenæ Æolenses, junctis Persis pariter & ma-
115 gna sociorum frequentia. Tyrannidem illius præfecturæ obtinebat Xerxis prætor Artayctes, vir ille quidem Persa, sed dirus tamen & facinorosus, qui & Xerxem Athenas tendentem circumvenit, subreptis Protesilai Iphiclo geniti ex Elæunte pecuniis. Etenim est in Elæun-

„νον σωφρονίσῃς· ὡς μάθῃς τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δ', ὡς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε, ἐχώ-
„ρεε ἔξω, Δέσποτα, ἢ δή κε με ἀπώλεσας. Ἐν δὴ τούτῳ τῷ μέσῳ χρόνῳ ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ Ἀμηστρις μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω, διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω· τοῦ τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα, κυσὶ ῥοιφδαλε· καὶ ῥῖνα, καὶ ὦτα, καὶ χείλεα, καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα, ἐς οἶκόν μιν ἀπεπεμπε διαλελυμασμένην. Ὁ δὲ Μασίστης, οὐδέν κω ἀκηκοὼς τούτων, ἐλπόμενός τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσσυμένως δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία· ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ τούτου συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ, ἐπορεύετο ἐς Βακτρα σύν τε τοῖσι ἑωυτοῦ ἡσυχίοισι, καὶ δή κου καὶ ἄλλοισι, ὡς ἀποστήσων νομὸν τὸ Βασιλήιον, καὶ πολλὸν τὰ μέγιστα κακῶν βασιλέϊ. τά περ ὦν ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει, εἰ περ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς Βακτρίους, καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἐστρατήγεε τότε μὲν, καὶ ἐς ὧδε ὑπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμενος ταῦτα σκέπτεται πρόσοδον, πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρατιὴν, ἐν τῇ ὁδῷ καταφονεύσαι αὐτόν τε σκέπτεται τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ τὴν στρατιὴν τὴν σκέπτεται. κατὰ μὲν τὰ ἔρωτα τὰ Ξέρξεω, καὶ τὸ Μασίστεω θάνατον, τοσαῦτα ἐγένετο. Οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὁρμηθέντες Ἕλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντου, πρῶτον μὲν ἔσχον Λεκτὸν ὅρμεον, ὑπὸ ἀνέμων δὲ πλανηθέντες· ἐνθεῦτεν ἦλθον ἐς Ἄβυδον, καὶ τὰς γεφύρας εὗρον διαλελυμένας, τὰς ἐδόκεον εὑρήσειν ἐπὶ σταθμένας· καὶ τούτων οὐκ ἤκιστα ἕνεκα ἐς τὸ Ἑλλήσποντον ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λεωτυχίδεα Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλέειν ἐς τὰς Ἀθήνας· Ἀθηναίοισι δὲ, καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ, αὐτοῦ παραμένουσι, πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐκ τοῦ Ἄβυδα διαβάντες ἐς τὴν Χερσόνησον, Σηστὸν ἐπολιόρκεον. Ἦν δὲ τὴν Σηστὸν τοῦτον, ὡς ἐόντι ἰσχυροτάτῳ τείχεϊ τοῦτο, σωθῆναι, ὡς ἤκουσαν παρεόντας τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸ Ἑλλήσποντον, ἔκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίης πόλιος, Οἰόβαζος, ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα κου κεκομικώς. ἔσχον δὲ τούτων ἐπιχώριοι Αἰολέες, σωίζουσι δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὅμιλος. Ἐτυράννευε δὲ τούτου νομοῦ Ξέρξεω ὑπαρχος Ἀρταύκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀταθαλος· ὃς καὶ βασιλήια ἐλαιώνεα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλεω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἐλαιοῦντος[a] ὑφελόμενος. ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι

a Ἐλαιοῦντος & Ἐλαιοῦντι & Ἐλαιοῦντα.

Astutia ejus in Xerxe decipiendo & impietas: mox Sesto obsessum fames compulit eligere fugam, in qua occisus est cum aliis Persis. Pleistorus Apsinthiorum numen.

ὄντι τῦ Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλεω τάφος τε, καὶ τέμενος ωθὲι αὐτὸν, ἔνθα ἔλω χρήματα πολλὰ, καὶ φιάλας χρύσεας καὶ ἀργύρεας, καὶ χαλκὸς, καὶ ἐσθὴς, καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταύκτης ἐσύλησε, βασιλῆος δόντος. λέγων ὦ παῖδε, Ξέρξεα διεβάλετο, Δε-
„ποτέα, ἔστι οἶκος ἀνδρὸς Ἕλληνος ἐνθαῦ-
„τα, ὃς ἐπὶ γῆῦ σῆῦ στρατευσάμενος [a], δί-
„κης κυρήσας, ἀπέθανε· τοῦτό μοι δὸς τὸν
„οἶκον, ἵνα καί τις μάθῃ ἐπὶ γῆῦ τὴν σὴν
„μὴ στρατεύεσθαι. ταῦτα λέγων, εὐπετέως ἔ-
μελλε ἀναπείσειν Ξέρξεα δῶναι ἀνδρὸς οἶκον, ὅδεν ὑποτοπήσειε τῶν σκεῖνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλῆος στρατεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε, νεέων τοιάδε· τὴν Ἀσίλω πᾶσαν νομίζουσι ἑωυτῶν Πέρσαι εἶναι, καὶ ἀεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε, καὶ τέμενος ἔστειρε, καὶ ἐνέμετο· αὐτός τε ὅκως ἀπίκοιτο ἐς Ἐλαιοῦντα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναικὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀθηναίων, ὅτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην, ὅτε προσδεχόμενος τὸς Ἕλληνας· ἀφύκτως δέ κως αὐτῷ ἐπέπεσον. Ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθινόπωρον ἐπεγίνετο, καὶ ἤχλυσε οἱ Ἀθηναῖοι ἀπό τε τῆς ἑωυτῶν ἀποδημέοντες, καὶ δ' δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅκως ἀπαγαγοίεν [b] σφέας ὀπίσω. οἱ δὲ σφι οὐκ ἔφασαν, πρὶν ἢ ἐξέλωσι, ἢ τὸ Ἀθηναίων κοινὸν σφέας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ παρεόντα. Οἱ δ' ἐν τῷ τείχεϊ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα [c] ἐς πᾶν ἤδη κακὸν ἀπιγμένοι ἔσαν οὕτω, ὥστε τοὺς τόνους ἑψοντες τῶν κλινέων, ἐσιτέοντο. ἐπεί τε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι ἔσχον, οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἴχονται ἀποδράντες οἵ τε Πέρσαι, καὶ ὁ Ἀρταύκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὄπισθε τοῦ τείχεος καταβάντες, τῇ ἧσσον ἐρημώτατον πολεμίων. ὡς δὲ ἡμέρη ἐγίνετο, οἱ Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσήμηναν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονὸς, καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῦνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν ἔσχον. Οἰόβαζον μέν νυν ἐκφεύγοντα ἐς τὴν Θρηϊκίην, Θρηϊκες Ἀψίνθιοι λαβόντες, ἔθυσαν Πλειστόρῳ ὀρχομενῷ θεῷ, τρόπῳ τῷ σφετέρῳ· τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου, ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα, ὕστεροι ὁρμηθέντες φεύγειν, ὡς κατελαμβάνοντο ὀλίγοι ἐόντες ὑπὲρ Αἰγὸς ποταμῶν [d], ἀλεξόμενοι

unte Chersonesi sepulcrum Protesilai, & ei fanum circumjectum, ubi inerat ingens vis pecuniæ, nec non phialæ aureæ argenteæque, & æs, & vestis, aliaque donaria, quæ Artayctes rege donante compilavit, his verbis eum circumveniens, Here, est hoc in loco domus viri Græci, qui cum militum copiis terram tuam adortus, meritas morte pœnas dedit: ejus mihi domum dato, ut discant alii non militare adversus regionem tuam. Hæc dicendo facile erat persuasurus Xerxi ut largiretur sibi domum ejus viri, de quo nihil suspicabatur eorum quæ iste statueret. Enimvero dicebat Artayctes Protesilaum in terram regis militasse, quod videlicet Persæ omnem Asiam suam esse arbitrabantur, & ejus semper qui potitur regno. Hic, postquam pecuniis ab rege donatus est, eas ab Elæunte Sesto exportavit, fanumque sevit & coluit: & quoties Elæuntem pergebat, in penetrali cum mulieribus concumbebat. Tunc autem ab Atheniensibus obsidebatur, neque paratus ad obsidionem, neque expectans Græcos qui ex improviso illum invaserunt. Illi, 116
postcaquam obsidione advenerat autumnus, tum & gravari peregrinam à patria expeditionem, & quoniam castellum expugnare non poterant, orare duces suos ut se illinc reducerent. Duces negare se prius id facturos quam aut castellum expugnassent, aut ipsos respublica Athenienſium arcessivisset: ita illi præsentem rerum statum boni consulebant. At ii qui 117
cum Artaycte intra muros erant, in omnem adducti calamitatem, adeo ut funibus lectorum elixis vescerentur; ubi jam ne hos quidem habebant, ita sub noctem capessierunt fugam cum alii Persæ, tum Artayctes & OEobazus, delapsi ab tergo castelli, quod præcipue destitutum ab hostibus erat. Postquam illuxit, Chersonesitæ è turribus rem indicavere Athenienſibus, portasque patefecere, quorum plerisque fugientes Persas persequentibus, alii urbem tenuere. OEoba- 118
zum in Thraciam fuga elapsum, Thraces Apsinthii exceptum, Pleistoro indigenæ deo, ritu suo immolaverunt; ceterum ejus comites aliter interfecerunt. Artayctes autem cum suis inita posterius fuga, quum pauci deprehenderentur supra Capræ fluenta, quum perdiu

a στρατεύσαντα. b MS. habet ἀπάγοιεν. c Hæ tres voces ἀμφὶ τὸν Ἀρταύκτεα non sunt in MS. d ποταμῶν.

Artayctes captus discit ostento futuram ultionem Protesilai, quam fatue cogitans redimere occiditur cum filio, nepos Artembaris, qui sub Cyro suadebat Persis migrare ad meliorem regionem incolendam.

μενοι χρόνον ὅτι συχνὸν, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ, ζῶντες ἐλάμφθησαν. καὶ σωδισανῆες σφέας οἱ Ἕλληνες, ἦγον ἐς Σηστόν· μετ' αὐτέων δὲ καὶ Ἀρταύκτεω δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτέου. Καί τιω τῶν Φυλασσόντων λέγεται ὑπὸ Χερσονησιωτέων παρίχθαι ἐπεῖν, τέρας γενέσθαι τοιόνδε· οἱ πέμποντοι ὅτι τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἐπτώσσον, ὁκῶς περ ἰχθύες νεάλωτοι [a]. καὶ οἱ μὲν, ὠθεόμενοι, ἐθωύμαζον. ὁ δὲ Ἀρταύκτης ὡς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν ὀπτῆρα, φᾶ τὰς πελέκας, ἔφη, Ξεῖνε Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο. ἐμὸς γάρ σοι πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἐλαιοῦντι Πρωτεσίλεως, ὅτι καὶ τεθνεὼς, καὶ πέλεκον ἐὼν, δύναμιν θεὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τίνεσθαι. νῦν ὦν ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω δοῦναι· ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον ἐκ ἱρῶ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ· ἀντὶ δ' ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς, ἀποδώσω τάλαντα διηκόσια Ἀθηναίοισι θελήσασι. ταῦτα ὑποσχόμενον, τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπαθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι [b] τῷ Πρωτεσιλάῳ τιμωρέοντες, ἐδέοντό μιν καταχρῆσθαι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὸν ἀκτὸν ἐς τὸν Ξέρξης ἔζευξε τὸν πόρον, (οἱ δὲ λέγουσι, ὅτι τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλεος) σανίδα περιπασσαλεύσαντες, ἀνεκρέμασαν· τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταύκτεω κατέλευσαν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον ἐς τὸν Ἑλλάδα, τά τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ὅπλα τῶν νεκρῶν, ὡς ἀναθήσοντες ἐς ἱρά· καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἀγὼν ἔτι τοῦτο ἐγίνετο. Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταύκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος πατὼρ Ἀρταμβάρης ἐστὶ, ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες, Κύρῳ προσήνεικαν, λέγοντα τάδε, Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σοὶ Κῦρε, κατελὼν Ἀστυάγεα, φέρε, γῆν γὰρ σκτησώμεθα ὀλίγην, καὶ ταύτην τρηχέην, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἕξομεν ἀμείνω· εἰσὶ δὲ πολλαὶ μὲν ἀσυγείτονες, πολλαὶ δὲ καὶ ἑκατέρωθι· τῇ μείζονι χώρῃ πολέσι ἐσόμεθα θωυμαστότεροι. εἰκὸς δὲ ἄρχοντας ἄνδρας τοιαῦτα ποιέειν. κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κάλλιον, ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρξομεν, πάσης τε τῆς Ἀσίης;

Aaaa Κῦ-

119 diu seſe defenſaſſent, partim occubuerunt, partim vivi ſunt capti. Quos Græci alligatos Seſtum duxerunt, interque eos Artayctem cum filio ſuo æque ligatum. Tunc uni eorum qui iſtos ſervabant fertur ab Cherſoneſitis, dum ſalſamenta torret, tale oſtentum extitiſſe: ſalſamenta igni impoſita reſilucrunt palpitaveruntque quemadmodum piſces recens capti. Qua de re quum circumfuſi admirarentur, Artayctes oſtentum ut vidit, accito viro qui ſalſamenta parabat, Hoſpes, inquit, Athenienſis, non eſt quod iſtud metuas oſtentum; quod non tua cauſſa effulſit, ſed mihi Proteſilaus qui eſt Elæunte, ſignum dat, quantopere mortuus ac ſale conditus, habeat à diis poteſtatem, eum, à quo injuriam accepit, puniendi. Nunc igitur ei præmia redemptionis iſta tribuere in animo habeo: pro pecuniis quidem quas è templo ſuſtuli, huic deo centum talenta pendam: pro mea vero ipſius ſalute ac filii, ducenta talenta Athenienſibus. Hæc pollicens Xanthippum Athenienſium ducem non mitigavit, tum ſua ſponte animatum, tum ab Elæuſiis exoratum, quo Proteſilaum ulciſcerentur, ut hominem interimeret. Itaque adductum hunc in litus in quo Xerxes trajectum junxerat, (ut alii ajunt, in tumulum urbi Madyto imminentem) depacto humi aſſere ſuffixerunt, filio ante patris
120 oculos lapidibus obruto. His actis Athenienſes in Græciam remeaverunt, portantes tum alias pecunias, tum vero arma pontium, tanquam apud templa repoſituri. Nec aliud præterea quippiam
121 geſtum eſt per eum annum. Hujus autem Artayctæ, qui ſuſpenſus eſt, avus paternus fuit Artembares, qui orationem quandam habuit apud Perſas, quam excipientes Perſæ, ad Cyrum detuleruńt in hæc verba, Quandoquidem Perſis Jupiter principatum dedit, & ex viris tibi Cyre, Aſtyage dejecto, agedum demigrantes ex hac regione, quam exiguam habemus & aſperam, obtineamus meliorem aliam. Multæ ſunt nobis confines, multæ longinquæ: quarum unam incolentes, efficiemur pluribus admirabiliores. Decet autem hoc eos viros facere qui imperant. nam quando facultas nobis præſtabitur melior, quam dum multorum hominum imperium habemus, & univerſæ Aſiæ? Hac oratione audita, Cy-

a MS. habet ποιάλωτοι. b Ἐλεούσιοι.

Κῦρος δὲ ταῦτα ἀκούσας, καὶ ὰ θωῦμάσας τὸ λόγον, ἐκέλευε ποιέειν ταῦτα. ἅτε δὲ αὐτοῖσι παρήνεε κελεύων τοῖσι σφετέροισι ἀρξουσι, ἀλλ' ἀρξομένους· φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακὰς γίνεσθαι. ὰ γὰρ τοι τὰ αὐτῆς γῆς εἶναι, καρπὸν τε θωῦμαστὸν φύειν, καὶ ἄνδρας ἀγαθὰς τὰ πολέμια. ὡστε συγγνόντες Πέρσαι οἰχοντο ἀποστάντες, ἐσωφρόνεον τῇ γνώμῃ πρὸς Κῦρον. ἄρχειν τε εἵλοντο, λυπρὴν οἰκέοντες, μᾶλλον ἢ πεδιάδα ἀπειρονες, ἄλλοισι δουλεύειν.

Cyrus haudquaquam admiratus, juſſit eos illud facere: ſed ita ut jubendo admoneret, ſe poſthac præpararent non ad imperandum aliis amplius, ſed aliis parendum. natura enim comparatum eſſe, ut è mollibus regionibus molles viri exiſtant, neve ex eadem terra admirandæ fruges & egregii bello viri gignantur. Hac Cyri ſententia Perſæ ſuperati, diſceſſerunt ſuam damnantes: præoptaruntque exile ſolum incolentes, imperare aliis, quam campeſtre colentes, aliis ſervire.

GERARDUS JO. VOSSIUS *libro* I *de Hiſtoricis Græcis.*

Præter vero Muſarum opus Herodoto etiam tribuitur liber de vita Homeri. Qui tamen an genuinus ſit, nondum ſatis convenit inter eruditos. Meminit ejus Stephanus in Νέον πῖχ. Ὡς Ἡρόδοτος ἐν Ὁμήρου βίῳ. Mea ſententia eſt, non eſſe antiqui illius Herodoti. Ac movet, quod in vita ea legere ſit, fuiſſe Homerum annis CLXVIII poſt bellum Trojanum: annis IↃCXXII ante expeditionem Xerxis in Græciam. At Herodotus longe aliter: ut qui in Euterpe ſua referat, Homerum, ac Heſiodum, fuiſſe ante ſe annis non amplius quadringentis: ac proinde annis totidem poſt captum Ilium.

LUCAS HOLSTENIUS *de vita & ſcriptis Porphyrii Philoſophi.*

Illi vero qui de vita & dogmatibus clarorum virorum, eorumque operibus tractarunt, longe plurimi ab antiquis recenſentur. & ſuperſunt etiam nunc præſtantes aliquot in hoc genere ſcriptores, inter quos Herodotus, edito de genere & vita Homeri libro principem locum meretur.

TANAQUILLUS FABER *in notis in D. Longinum pag.* 364, *ubi agit de verſu* Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ.

Unde? ex Homero? non ex Iliade tamen aut Odyſſea; ſed ex epitaphio Midæ. Locus integer eſt apud Herodotum in libello de vita Homeri. Sed ille, quem dico, libellus, non magis Herodoti eſt, quam Ciceronis aut T. Livii.

APPENDIX
AD
HERODOTI HISTORIAS
CONTINENS
VITAM HOMERI AB EODEM
SCRIPTAM,
EXCERPTA EX ALIIS AUCTORIBUS ET CTESIÆ,
ITEM NOTAS OMNIUM
TOM. II.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΗΟΣ
ΕΞΗΓΗΣΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ΓΕΝΕΣΙΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΤΗΣ.

HERODOTI
HALICARNASSEI
DE GENERE
VITAQUE HOMERI LIBELLUS.

G. I. LECTORI.

QUum operæ Marnii noſtri jam ad hunc libellum perveniſſent, poſcerentque porro exemplum, commodum in mentem venit, me olim dum Heidelbergæ vivebam apud patronum meum V. ampliſſ. Georg. Mich. Lingelshemium, ipſo mihi hæc ocia facıente, illam τοῦ Ὁμήρου ἐξήγησιν *ad mſ. Palatinum comparaſſe, cum forte ea aliorum ſcriptis uno libro eſſet juncta. An quid boni tamen nec quod in faba ſe reperiſſe pueri clamitare ſolent inde eruiſſem, mehercle jam oblitus eram, ut qui inter ſcidas meas jacere excerpta illa neglexiſſem, nec inſpexiſſem amplius. Jamjam itaque daturus typothetis noſtris exemplum, quo operam ſuam continuare pergerent, viſo etiam, H. Stephanum nihil ſcriptæ lectionis variantis, ſicut fecerat in præcedenti novenarum ſororum choro, iſti libello adſcripſiſſe, forte quod hic eum mſ. deficeret, parui monenti animo, & vix inventa illa excerpta mſ. Palatini, perluſtrare cœpi. Quid multis?* παῦε μὲν, ἀλλὰ μάλ' ὀρθῶς. *& Διαφόρους χαφὰς vulgatis, niſi fallor, fere meliores. verbulo etiam interdum auctior mſ. immo toto verſu locum cap.* IX *egregie ſupplens, quem cui ſuboluit defectum? minutiora alia, ſed rectiora tamen. Et nulla invidia, credo, ſi nos etiam in minutis iſtis, quod verum & rectum, maximorum Criticorum exemplo, invenire labor habet, inveniſſeque juvat. Qui aliter ſentiunt, iis non ideo tamen* πλαίειν λέγομεν, *uti Dario Indathyrſus. Ceterum in contextu, ſicut eum H. Stephanus edidit, nihil mutavimus: ſed eadem religione, qua in prioribus libris, & hic verſari mihi fuit decretiſſimum. Iſta vero excerpta omnia præpoſitis ſiglis* ℌ *in oram contextus Græci ſuis locis ſpectanda appoſuimus ſingula. Tu ideo te Bibliothecæ Palatinæ debere ſcias, mi lector.*

1 HERODOTUS Halicarnaſſeus de natalibus, ætate atque vita Homeri iſta in hiſtoriam contulit, conatus quam veriſſime referre. Quum enim illa quondam Æolum civitas Cyme conderetur, eodem cum aliæ omnis Græci generis gentes confluxerunt, tum è Magneſia & alii, & inter hos Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus, homo fortunæ non per-

ΗΡΟΔΟΤΟΣ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ὧδὶ Ὁμήρου ἡλικίης καὶ βιοτῆς τάδε ἱστόρηκε, ζητήσας ἐπεξελθεῖν εἰς τὸ ἀτρεκέστατον. ἐπὶ γὰρ τῆς πάλαι Αἰολιῶτις Κύμη ἐκτίζετο, συνῆλθον ἐν ταυτῷ παντοδαποὶ ἐθνέα Ἑλληνικά, καὶ δὴ καὶ ἐκ Μαγνησίης, ἄλλοί τέ τινες, καὶ Μελάνωπος ὁ Ἰθαγενέος τοῦ Κρίθωνος, ἀνὴρ πολύφορτος[a], ἀλ-

Aaaa 2 λὰ

a MS. Ox. πολύφοιζος.

λὰ βραχέα ϗ βίᾳ ἔχων. ἔστ⊙ ἢ ὁ Μελάνωπ⊙ ἐγημεν ἐν τῇ Κύμῃ τὴν θυγατέρα Ὀμύρητ⊙, καὶ αὐτῷ γένεται ἐκ τούτης θῆλυ τέκνον, ᾧ ὄνομα τίθεται Κριθηΐς. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Μελάνωπ⊙ ⊂ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐτελεύτησαν τὸν βίον· τὴν δὲ θυγατέρα ὑπεξέπεμψε ἀνδρὶ ᾧ ἐχρῆτο μάλιστα, Κλεάναξι τῷ Ἀργείῳ. Χρόνῳ δὲ ὡς εἰόντ⊙, συνέβη τὴν παῖδα μιγεῖσαν ἀνδρὶ λαθραίως, ἐν γαστρὶ σχεῖν. τὸ μὲν δὴ πρῶτα ἐλάνθανεν. ἐπεὶ δὲ ἤσθετο ὁ Κλεάναξ, ἄχθετο τῇ συμφορῇ, καὶ καλέσας τὴν Κριθηΐδα χωρὶς πάντων, ἐν οἰκίῃ μεγάλῃ εἶχεν, ὑπελέγομεν⊙ τὴν αἰσχύλως τὸν τρόπον τὸν τὰς πολίτιδας, προβουλεύεται δὲ ὧδε· ἔτυχον οἱ Κυμαῖοι κτίζοντες ϗ Ἑρμείῃ κόλπῳ τὴν μυχόν· κτίζομένοισι δὲ τὴν πόλιν Σμύρναν ἔθετο τὸ ὄνομα Θησεὺς, μνημεῖον ἐθέλων καταλῦσαι τὴν ἑωυτοῦ γυναικὸς ἐπώνυμον. ἦν γὰρ αὐτῇ τοὔνομα Σμύρνη. ὁ δὲ Θησεὺς ἦν τῶν τὴν Κύμην κτισάντων ἐν τοῖς πρώτοις Θεσσαλῶν, ἀπὸ Εὐμήλου ϗ Ἀδμήτου, κάρτα εὖ ἔχων ϗ βίου. ἐνταῦθα ὑποτίθεται ὁ Κλεάναξ τὴν Κριθηΐδα τοῖς Ἰσμηνίοις τῶν Βοιωτίων τῶν ἀπίκων λελογχότα, ὃς ἔτυχεν οὐτω ἐὼν ἑταῖρ⊙ παμάλιστα. Χρόνῳ δὲ ὡρτασμέν⊙ ἐξελθοῦσι ἡ Κριθηὶς μετ' ἄλλων γυναικῶν ἐπὶ ἑορτήν τινα ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον [b] Μέλητα, ἤδη ὀπίτοκ⊙ ἐοῦσα, τίκτει τὸν Ὅμηρον, οὐ τυφλὸν, ἀλλὰ δεδορκότα· καὶ τίθεται ὄνομα τῷ παιδὶ Μελησιγένεα, ἀπὸ μὲν ποταμοῦ τὴν ἐπωνυμίαν λαβόντι. τέως μὲν οὖν ἡ Κριθηὶς ἐν ὠδῖσι τῷ Ἰσμηνίᾳ· ὡρτασμέν⊙ δὲ χρόνῳ ἐξῆλθε, καὶ ἀπὸ ἐργασίης χειρῶν ὡρμημένη ἔτρεφε τὸ παιδίον ⊂ ἑωυτῇ, ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἔργα λαμβάνουσι· καὶ ἐπαίδευσε τὸν παῖδα ἀφ' ὧν ἐδυνάλο. Ἦν δέ τις ἐν Σμύρνῃ τῶτον τὸν χρόνον Φήμι⊙ τοὔνομα, παῖδας γράμματα ⊂ τὴν ἄλλην μουσικὴν διδάσκων πᾶσαν. ἔστ⊙ μισθοῦται τὴν Κριθηΐδα, ὢν μονότροπ⊙, ἐργαζήσαι αὐτῷ ἔργά τινα ἃ ὧδε τῶν παίδων εἰς μισθὸς ἐλάμβανεν. ἡ δὲ παρ' αὐτῷ εἰργάζετο, πολλῷ κόσμῳ ⊂ σωφροσύνῃ πολλῇ χρωμένη, καὶ τῷ Φημίῳ κάρτα ἠρέσκετο. τέλ⊙ δὲ ὡρμήνευσε καὶ αὐτὴ λόγους, πείθων ἑωυτῷ συνοικεῖν, ἄλλά τε πολλὰ λέγων οἷς μιν ᾤετο ὡρμᾶσθαι, καὶ ἔπι ὠδῖ ϗ παιδός, ἣν ποιήμεν⊙· καὶ ὅτι τραφεὶς ⊂ παιδευθεὶς παρ' αὐτοῦ, ἄξι⊙ λόγου ἔσται· ἐώρα γὰρ τὸ παῖδα ὄντα συνετὸν ⊂ κάρτα εὐφυέα. ἔστ' ἀνέπεισεν αὐτὸν ποιεῖν τῶν-

perinde amplæ, ſed arctæ & expeditæ. Hic Melanopus in iſta Cyme Omyretis filiam duxit uxorem; procreavitque inde fœmineam prolem, cui nomen indidit Critheidem. Et ipſe Melanopus quidem una cum uxore vita functus eſt, commiſſa interim filia Cleanactis Argivi tutelæ, quo familiariſſime uti conſueverat. Porro tempore interjecto accidit, ut puella iſta è furtivo concubitu prægnans fieret: id quod primo ſuppreſſum quum Cleanax reſciviſſet, vehementer rei indignitate commotus, Critheidem ſeorſum ad ſe arceſſitam acerbe objurgavit, commemorans quæ futura eſſet apud populares infamia. Poſtremo hujuſmodi quippiam de illa excogitat. Cymæi tum in Hermei ſinus receſſu ædificabant. Civitati autem quæ condebatur, nomen impoſuit Smyrnam Theſeus, ab uxoris nomine, cujus memoriam relinquere volebat. Hic Theſeus ex primariis Theſſalorum fuit, qui Cymen condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, vitæ facultatibus apprime inſtructus. Clam exportatam huc Critheidem Cleanax Iſmeniæ Bœotio commiſit, ex iis qui coloniam illuc duxerant, & in primis ſibi amico. Progreſſu deinde temporis, Critheis cum aliis mulieribus ad feſtum quoddam egreſſa, juxta fluvium Meletem, quum partui jam vicina eſſet, Homerum peperit, non cæcum, ſed videntem; nominavitque eum Meleſigenem à fluvio. Quum autem apud Iſmeniam Critheis antea diverſata eſſet, ab eo digreſſa, manuaria induſtria ſe filiumque alebat, aliunde alia ſuſcipiens opera; unde filium quoque quantum potuit, inſtituit. Erat autem eo tempore Smyrnæ quidam nomine Phemius, qui juventuti litteras muſicenque aliam univerſam tradebat: hic quum eſſet ſolitarius, Critheidem conduxit, quæ lanas quaſdam pararet, quas à diſcipulis in mercedem acceperat. Illa vero in domo ejus operabatur multa elegantia multaque frugalitate utens, ut Phemio impenſe placeret: adeo ut tandem eam verbis ad conjugium ſolicitaret, referens cum alia multa quibus ei fidem facere putabat, tum præterea de filio quem foret adoptaturus, qui liberaliter ab ipſo altus inſtitutuſque vir egregius futurus eſſet. Siquidem hunc cernebat jam miram quandam & ingenii & indolis ſpem de

a Pal. ὦν ὧδι. b Sic Ox. vulgo τὸν πεδμὸν καλούμενον.

de se polliceri: donec persuasit illi in
5 hoc consentire. Melesigenes cum naturæ bonitate præstans, tum cura accedente institutioneque, continuo omnes adolescentes multum antecessit: atque temporis progressu vir factus, nihilo erat ipso Phemio in doctrina inferior. Et quum Phemius vita functus universa ei legasset, non multo post Critheis quoque fato concedit. Melesigenes itaque ludo præfectus, suique jam juris effectus, magnopere ab hominibus conspiciebatur, & in admiratione erat non apud suos modo, verum apud peregrinos etiam, qui illuc conveniebant. Erat enim Smyrna emporium celebre, unde frumenta è vicinis agris abunde convecta exportabantur. Peregrini igitur quum ab opere cessarent, Melesigeni libenter vacabant
6 considentes. Commodum inter hos Mentes fuit nauclerus, qui è finibus Leucadis nave sua huc navigaverat propter frumenta, vir, quantum illa ferebant tempora, & eruditus, & multarum rerum notitia excellens. Hic Melesigeni persuasit, ut relicto ludo secum navigaret, accepturus & mercedem & omnia necessaria; & quod dum juvenis esset, civitates regionesque spectare operæpretium illi fore duceret. Et per talia potissimum eum arbitror pellectum. Forsan enim quoque poesi jam animum admovere cogitabat. Proinde dissoluto ludo cum Mente navigavit: & quocunque locorum appellebat, studiose universa perrogabat, quæ forent peculiaria & inspiciens rescisscebat; apparet etiam commentarios eum de sin-
7 gulis scripsisse. Porro quum ex Etruria & Hispania delati in Ithacam deveherentur, contigit Melesigenem oculis jam ante ægrum, extreme laborare: ita ut Mentes, in Leucadem trajecturus, eum medicinæ caussa apud Mentorem Alcimi filium Ithacensem reliquerit, hominem sibi vehementer amicum; multis precibus adigens eundem quo Melesigenis curam haberet tantisper dum è Leucade revertens ipsum reciperet. Mentor vero ægrotantem Melesigenem sedulo curavit, vir nimirum facultatibus pollens: quique ob egregiam æquitatem hospitalitatemque ex Ithacensibus maxime prædicaretur. Atque hîc accidit, ut de Ulysse multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantque ipsi Ithacenses, tum visum eum amisisse ibidem: atqui ego affirmare non dubitem, tum eundem convaluisse, at postea apud Colophonem prorsus cæcum factum fuisse.

ταῦτα. ὁ παῖς ἦ λῷ τε φύσιν ἔχων ἀγαθὴν, ἀπιμελίης τε καὶ παιδεύσιος προσγινομένης, αὐτίκα πολλὸν τῶν πάντων ὑστερείχε. χρόνῳ ἦ ἀπιγνομένῳ ἀνδρὶ μὲν, οὐδὲν ἧσσον Φημίῳ ὑποδεέστερος ἦν ἐν τῇ διδασκαλίῃ. καὶ ἔτως ὁ Φημιος ἐτελεύτησε τὸν βίον, καταλιπὼν πάντα τῷ παιδί. ὃ πολλῷ ἦ ὕστερον καὶ Κριθηὶς ἐτελεύτησεν. ὁ ἦ Μελησιγένης ἀπὶ τῇ διδασκαλίῃ καθειστήκει. καθ' ἑωυτὸν ἦ ἡγούμενος, μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐωρᾶτο· καὶ αὐτὸ θωύματι καθειστήκεσαν οἵ τε ἐγχώριοι καὶ τῶν ξένων οἱ ἐσαπικνεόμενοι. ἐμπόριον γὰρ ἦν ἡ Σμύρνη, καὶ σῖτος ἐξήγετο πολὺς αὐτόθι ἐκ τῆς ἀπικειμένης χώρας δαψιλέως κάρτα ἐσαγόμενος ἐς αὐτλύ. οἱ οὖν ξένοι, ὁκότε παύσοιντο τῶν ἔργων, ἀπεσχόλαζον πρὸς τῷ Μελησιγένει ἐγκαθίζοντες. Ἦν ἦ ἐν αὐτοῖς τότε καὶ Μέντης ναύκληρος ἀπὸ τῶν περὶ Λευκάδα τόπων καταπεπλευκὼς ἀπὶ σῖτον, ἔχων ναῦν, πεπαιδευμένος τε ἀνὴρ ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ πολυίστωρ· ὃς μιν ἔπεισε τ' Μελησιγένη μεθ' ἑωυτῆς πλεῖν καταλύσαντα τὴν διδασκαλίαν, μισθόν τε λαμβάνοντα, καὶ τὰ δέοντα πάντα, καὶ ὅτι χώρας ἐς πόλιας θεήσασθαι ἄξιον εἴη αὐτῷ ἕως νέος ἐστί. καί μιν ὀϊόμενα μάλιστα τούτοισι προσαχθῆναι· ἴσως γὰρ ἐς τὴν ποίησιν τότε ἐπενόει ἀπιθήσεσθαι. καταλύσας ἦ τὴν διδασκαλίαν, ἐναυτίλλετο μετὰ τοῦ Μέντεω. καὶ ὅπου ἑκάστοτε ἀφίκοιτο, πάντα τὰ ἀπιχώρια διεροᾶτο, καὶ ἱστορέων ἐπυνθάνετο. εἰκὸς δέ μιν ἦν ἐς μνημόσυνα πάντων γράφεσθαι. Ἀναχθέντες ἦ ἐκ Τυρσηνίας ἐς Ἰθάκην, ἀπικνέονται εἰς Ἰθάκην· καὶ τῷ Μελησιγένει συνέβη, νοσήσαντι τὰς ὀφθαλμὰς, κάρτα δεινῶς ἔχειν, καὶ αὐτὸν θεραπείης εἵνεκα, πλεῖν μέλλοντα εἰς τὴν Λευκάδα, καταλιπεῖν ὁ Μέντης πρὸς ἀνδρὶ φίλῳ ἑωυτῆς ἐς τὰ μάλιστα Μέντορι τῷ Ἀλκίμου Ἰθακησίῳ, πολλὰ δεηθεὶς ἐπιμελέως [b] ἔχειν· ἐπαναπλώσας ἦ, ἀναλήψεσθαι αὐτόν. ὁ ἦ Μέντωρ ἐνοσήλευσεν [c] αὐτὸν ἐκτενέως. καὶ γὰρ τῇ βίῃ χρεόντως εἶχε, καὶ ἤκουεν εὖ ἐς δικαιοσύνην τε καὶ φιλοξενίην μακρῷ μάλιστα τῶν ἐν Ἰθάκῃ ἀνδρῶν. ἐνταῦθα συνέβη τῷ Μελησιγένει ἐς Ὀδυσσέος ἐξισορῆσαι πυθέσθαι [d]. οἱ μὲν δὴ Ἰθακήσιοι λέγουσι τότε μιν παρ' ἑωυτοῖς τυφλωθῆναι· ὡς ἦ ἐγὼ φημι, τότε μὲν ὑγιῆ γενέσθαι, ὕστερον ἦ ἐν Κολοφῶνι τυφλωθῆναι.

a Pal. ὅτι τε χώρας. b Pal. ἐπιμελείην. c Pal. ἐνοσήλευεν. d Pal. ἐξισορῆσαι καὶ πυθέσθαι & Ox.

συνομολογέσι δέ μοι καὶ Κολοφώνιοι τάυτης. Ὁ δὲ Μέντης, ἀναπλέων ἐκ τῆς Λευκάδος περιέσχεν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἀνέλαβε τὸν Μελησιγένεα· χρόνον τε ὀλίγον συμπεριέπλη αὐτῷ. ἀπιγμένῳ δὲ ἐς Κολοφῶνα συνέβη πάλιν νοσησαντα τὰς ὀφθαλμὰς, μὴ δυνάσθαι ἀλαφυγεῖν τὸν νόσον, ἀλλὰ τυφλωθῆναι ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῆς Κολοφῶνος τυφλὸς ἐὼν ἀπικνέεται εἰς τὴν Σμύρναν, καὶ ἅτε ἐπεχείρεε τῇ ποιήσι. Χρόνῳ δὲ περιόντος ἐν τῇ Σμύρνῃ ἄπορος ἐὼν ἔβιε, διενοήθη ἀπικέσθαι ἐς Κύμην· προϊόντα δὲ διὰ τοῦ Ἕρμου πεδίου, ἀπικνέεται ἐς Νέον τεῖχος, ἐπείκιλον Κυμαίων. ᾤκιστο δὲ τοῦτο τὸ χωρίον ὕστερον Κύμης ἔτεσιν ὀκτώ. ἐνταῦθα λέγεται αὐτὸν ὑπιζάνοντα ὑπὸ σκυτείου τι, εἰπεῖν πρῶτα τὰ ἔπεα τάδε,

Αἰδεῖσθε ξενίων κεχρημένον ἠδὲ δόμοιο,
Οἳ πόλιν αἰπεινὴν Κύμην Ἐριώπιδα κούρην
Ναίετε, Σαρδιόνης πόδα νειάτην ὑψικόμοιο·
Ἀμβρόσιον πίνοντες ὕδωρ ἠΐου ποταμοῖο
Ἕρμου δινήεντος, ὃν ἀθανάτου τέκετο Ζεύς.

ἡ δὲ Σαρδιόνη, ὄρος ἐστὶν ὑπερκείμενον τοῦ τε Ἕρμου ποταμοῦ καὶ τοῦ Νέου τείχεος. τῷ δὲ σκυτεῖ ὄνομα ἦν Τύχιος· ἀκούσαντι δὲ τῶν ἐπέων ἔδοξεν αὐτῷ δέξασθαι τὸν ἄνθρωπον. ἠλέησε γὰρ ἀλγύνοντα τυφλὸν, καὶ μεταξὺ ἔφη τῶν παρεόντων. ὁ δὲ ἐσῆλθε. κατήμενος δὲ ἐν τῷ σκυτείῳ, παρεόντων καὶ ἄλλων, τήν τε ποίησιν αὐτοῖς ἐπεδείκνυτο, Ἀμφιάρεώ τε τὴν ἐξέλασιν τὴν ἐς Θήβας, καὶ τοὺς ὕμνους τοὺς ἐς θεοὺς πεποιημένους αὐτῷ· καὶ ταῦτα τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν παρεόντων ἐς τὸ μέσον γνώμας ἀποφαινόμενος, θώματος ἄξιος ἐφαινέτο εἶναι τοῖς ἀκούουσι. Τέως μὲν οὖν καλεῖτο ὁ Μελησιγένης τοῦ τὸ Νέον τεῖχος, ἀπὸ τῆς ποιήσιός γε τοῦ βίου τὴν μηχανὴν ἔχων. ἐδείκνυσαν δὲ οἱ Νεοτειχεῖς μέχρις ἐπ' ἐμοῦ τὸν χῶρον ἐν ᾧ κατίζων τῶν ἐπέων τὴν ἀπόδειξιν ἐποιέετο. καὶ κάρτα ἐσέβοντο τὸν τόπον· ἐν ᾧ καὶ αἴγειρος ἐπέφυκε, ἣν ἐκεῖνοι ἔφασαν, ἀφ' οὗ ὁ Μελησιγένης ἦλθεν, αὐτοῖς πεφυκέναι. Χρόνῳ δὲ περιόντος, ἄπορος κείμενος, καὶ μόλις τὴν τροφὴν ἔχων, ἐπενοήθη εἰς τὴν Κύμην ἀπικέσθαι, ὅτι βέλτιον πρήξει. μέλλων δὲ πορεύεσθαι, τάδε τὰ ἔπεα λέγει,

Αἶψα πόδες με φέροιεν ἐς αἰδοίων πόλιν ἀνδρῶν·
Τῶν γὰρ ἐμὸς θυμὸς πέφρων ἐμῆπις ἀρίστη.

ἀπὸ

id quod ipsi quoque Colophonii mecum fatentur. At vero Mentes è Leucade Ithacam reversus, Melesigenem recepit, cum quo inde diu huc illuc circumnavigavit; donec Colophonem appellenti eveniret, ut vetere oculorum morbo tentatus, nequiverit eum effugere, sed visu privatus fuerit. E Colophone autem jam cæcus Smyrnam remeans, ad poesin se convertit. Tempore deinde interjecto, quum Smyrnæ victu necessariisque destitueretur, constituit Cymen proficisci: commodumque transjens Hermi pratum, ad eum locum pervenit qui appellatur Novus murus, Cymæorum coloniam. qui locus post Cymen conditus fuit annis octo. Hic memoratur Melesigenes apud coriarii officinam consistens, hæc prima carmina pronunciavisse,

Hospitium prabete viro profugoque vagoque
Qui sublimem urbem Cymen, Eriopida prolem,
Radicem incolitis Sardenes alticomantis,
Divini potatis aquam qui fluminis Hermi,
Vorticibus torti, pater est cui Juppiter ipse.

Sardena autem mons est imminens Hermo fluvio Novoque muro. At coriario illi nomen erat Tychio, cui continuo auditis versibus visum est hominem recipiendum. miseratus enim est miserum & oculis mulctatum: jussitque præsentibus secum frui. Ille fuit ingressus, & confidens in sutrina, præsentibus etjam aliis, tum poesin suam ostendit, & Amphiarai in Thebas expeditionem, & hymnos quos in deos scripserat. Et quum de illis, quæ edebantur ab præsentibus in medium, judicaret, ac sensus suos proferret, in admiratione habitus est ab auscultantibus. Atque hactenus apud Novum murum agens è poesi victus subsidia habebat: ostenduntque ad mea usque tempora Neoteichenses locum, ubi sedens carmina sua exhibuerit, eumque in magna habent veneratione, ubi etiam populus arbor crevit, quam ab Melesigenæ adventu in eo dixerunt natam esse. Porro egestate postea adactus, quum vix alimenta haberet, statuit Cymen ad feliciorem successum reverti. Ituruque hæc pronunciat carmina,

Vos me hominum rapide planta portetis in urbem,
Quorum animus promptus, pollent qui mente sagaci.

a Pal. αὐτίκα τυφλὸν ἐκέλευσεν ἐστίνειν τε αὐτὸν εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ μίθιε.

E Novo igitur muro proficiſcens venit Cymam, per Lariſſam itinere facto, utpote facillimo: &, ut Cymæi narrant, flagitantibus ejus ſoceris, epigramma hoc ſcripſit Midæ Phrygiæ regi Gordii filio, id quod etiam nunc in cippo monumenti Gordii inſcriptum extat,

Æneа ſum virgo, Mida quæ incumbo ſepulcro:
Dum fluit unda levis, ſublimis naſcitur arbor,
Dum ſol exoriens & ſplendida luna relucet,
Dum fluvii labuntur, inundant litora fluctus,
Hic conſtanter ago, lacrymaſque in marmore tincto
Fixa, Midam moneo tumulatum hic, chare viator.

12 Cymæ igitur in ſenum conventiculis carmina quæ fecerat oſtentabat, colloquiique ſuavitate auſcultantes oblectans, etiam in ſui admirationem pertrahebat. Intelligens igitur Cymæos poëſin ſuam grate recipere, & in conſuetudinem audientes ducens poſtremo hujuſmodi condicionem proponit, dicens ſi publice eum alere vellent, ſe civitatem illorum celeberrimam redditurum. Qui præſentes hæc audiebant, probabant; addentes ſe quoque adiuturos, ſi petitionem ſuam ad ſenatum referret, quod hortabantur eum facere. Meleſigenes his verbis erectus, collecto ſenatu in curiam proceſſit: rogatoque eo cujus id muneris erat, ut in ſenatum duceretur, ille nihil recuſans, ubi opportunum erat, hominem deduxit. Hic conſiſtens Meleſigenes, eadem verba de alimentis habuit in ſenatu quæ paulo ante in conventiculis propoſuerat. Ubi dixiſſet, egreſ-
13 ſus ſedebat. Dum autem ſenatores agitarent quidnam par eſſet homini reſpondere, viſumque eſſet cum ei qui deduxerat, tum aliis ſenatoribus quotquot in conventiculis eum audierant, petitionem admittendam: unus tantum è ſenatoribus refertur Meleſigenis poſtulatis calculo ſuo repugnaſſe, interque alia multa, hæc quoque commemoraſſe: ſi ſemel ὁμήρους, hoc eſt, cæcos, alendos ſuſciperent, futurum eſſe, ut turbam & multam & inutilem haberent. Atque hinc primum Homeri nomen Meleſigeni inditum eſt, ab iſto caſu. nam Cymæi cæcos ὁμήρους appellant. Jamque inde,

ἀπὸ ἧς ἐκ Νέας τείχεος προβόμενος, ἀπέπεμπε εἰς τὴν Κύμην, διὰ Λαρίσσης τὴν πρόσω ποιησάμενος· ἦν γὰρ ἄτως αὐτῷ εὐπρόσιτον. καὶ, ὡς Κυμαῖοι λέγουσι, τῷ Φρυγίης βασιλῆι Μίδῃ τῷ Γορδίεω, δεηθέντων πενθερῶν αὐτοῦ, ποιεῖ καὶ ἐπίγραμμα τόδε[a], τὸ ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τῇ σήλῃ ἐκ μνήματος ἐκ Γορδίεω ἐπιγέγραπται,

Χαλκῆ παρθένος εἰμὶ, Μίδεω δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι·
Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ δ' ἁλὸς ἄσσα,
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ[b]
Ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Κατίζων δ' ἐν ταῖς λέσχαις τῶν γερόντων ἐν τῇ Κύμῃ ὁ Μελησιγένης τὰ ἔπεα τὰ πεποιημένα αὐτῷ ἐπεδείκνυτο, καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἔτερπε τοὺς ἀκούοντας· καὶ αὐτὸν θωϋμαστῶς καθεῖστήκεσαν. γνοὺς δ' ὅτι ἀποδέκονται αὐτὸ τιμῶντες οἱ Κυμαῖοι, καὶ εἰς πυθέσθαι ἔλκων τοὺς ἀκούοντας, λόγους ποιέεται τοιούσδε προσιὼν, λέγων ὡς εἰ θέλοιεν αὐτὸν δημοσίᾳ τρέφειν, ἐπικλεέστατον αὐτῶν τὴν πόλιν ποιήσῃ. τοῖς δ' ἀκούσασι, βουλομένοις τε ἦν ταῦτα, καὶ αὐτοὶ παρήνεον ἐλθόντα ἐπὶ τὴν βουλὴν δεηθῆναι τῶν βουλευτέων· καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συμπρίξειν. ὁ δὲ ἐπείθετο αὐτοῖς, καὶ βουλῆς συλλεγομένης ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βουλεῖον, ἐδέετο τοῦ ἐπὶ τῇ πομπῇ πώτε καθεζομένου, ἀπαγαγεῖν αὐτὸν[c] ἐπὶ τὴν βουλήν. ὁ δὲ ὑποδεξάμενός τε, καὶ, ἐπεὶ καιρὸς ἦν, ἀπήγαγε. καταστὰς δὲ ὁ Μελησιγένης ἔλεξε περὶ τροφῆς τὸν λόγον ὃν καὶ ἐν ταῖς λέσχαις ἔλεγε. ὡς δὲ εἶπεν, ἐξελθὼν ἐκάθητο. Οἱ δὲ ἐβουλεύοντο ὅ, τι χρεὼν εἴη ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. προθυμουμένου δὲ τοῦ ἀπάγοντος αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὅσοι τῶν βουλευτέων ἐν ταῖς λέσχαις ἐπήκοοι ἐγένοντο, τῶν βουλευτέων ἕνα λέγειν ἀναστῆναι τῇ χρήμῃ αὐτοῦ, ἄλλά τε πολλὰ λέγοντα, καὶ ὡς εἰ τοὺς ὁμήρους δόξει τρέφειν αὐτοῖς, ὄμιλον πολλόν τε καὶ ἀχρεῖον ἕξουσιν. ἐντεῦθεν δὲ τὸ νόμισμα Ὁμήρου ἐπεκράτησε τῷ Μελησιγένει ἀπὸ τοῦ συμφορῆς· οἱ γὰρ Κυμαῖοι τοὺς τυφλοὺς ὁμήρους λέγουσιν· ὥστε

a Pal. ποιεῖ τὸ ἐπίγραμμα τόδε. b Pal. πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ. c Pal. αὐτόν.

ὥστε ϖότερον ὀνομαζομένῳ αὐτῷ Μελησιγένεϊ, τοῦτο γνῶναι τοὔνομα Ὁμήρου· καὶ οἱ ξένοι διέγνωσαν, ὅτε μνήμιον αὐτοῦ ἐποιοῦντο. ἐτελεύτα δὲ ὧν ὁ λόγος τῷ ἄρχοντι μὴ τρέφειν τὸν Ὅμηρον, ἔδοξε δέ πως καὶ τῇ [a] ἄλλῃ βουλῇ. ἐπελθὼν δὴ ὁ ἐπίσκοπος καὶ παρεζόμενος αὐτῷ διηγήσατο τοὺς ἐναντιωθέντας λόγους τῇ χρήσει αὐτοῦ, καὶ τὰ δόξαντα τῇ βουλῇ. Ὁ δὴ, ὡς ἤκουσεν, ἐσυμφόρησέ τε καὶ λέγει τὰ ἔπεα τάδε,

Οἵη μ' αἶσα δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γνέσθαι,
Νήπιον αἰδοίης ἀπὸ γάνασι μητέρος ἀτάλλων,
Ἣν ποτ' ἐπέργωσαν βουλῇ Διὸς αἰγιόχοιο
Λαοὶ Φρίκωνος, μάργων ἀπιβάτορες ἵππων·
Οἳ πλότεροι μαλεροῖο πυρὸς κρίνοντες Ἄρηα
Αἰολίδα Σμύρνην ἀλιγείτονα ποντιάνακτον·
Ἣν τε δι' ἀγλαὸν εἶσιν ὑδωρ ἱεροῖο Μέλητος,
Ἔνθεν ἀποργύμεναι κοῦραι Διὸς, ἀγλαὰ τέκνα,
Ἠθελέτην κλῆσαι δῖαν χθόνα Κύμην ἀν' ὄλιν ἀνδρῶν.
Οἱ δ' ἀπανηνάσθην ἱερὴν ὄπα, φημὶ ἀοιδήν.
Ἀφραδίῃ τῶν μέν τε παθὼν τις φράσεται αὖθις,
Ὅς σφιν ἀνειδείησιν ἐμὸν διεμήσατο πότμον.
Κῆρα δ' ἐγὼ τὴν μοι θεὸς ὤπασε γνομένῳ περ,
Πλησμοσύνῃ ἀκράαντον φέρων τετληότι θυμῷ.
Οὐδέ τι μοι φίλα γῆα μένειν ἐθέλησιν ἐν ἀγκὰς
Κύμης ὁρμαίνουσι, μέγας δέ με θυμὸς ἐπείγει
Δῆμον ἐς ἀλλοδαπὸν ἴέναι ὀλίγον περ ἐόντα.

Μετὰ τοῦτο ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς Κύμης ἐς Φωκαίην, Κυμαίοις ἐπαρησάμενος μηδένα ποιητὴν δόκιμον ἐν τῇ χώρῃ γνέσθαι ὅστις Κυμαίους ἐπαγλαΐσει. ἀπικόμενος δὲ ἐς Φωκαίην, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐβιότευσεν, ἔπεα ἐπιδεικνύμενος ἐν τῇσι λέσχῃσι κατίζων. ἐν δὲ τῇ Φωκαίῃ τοῦτον τὸν χρόνον Θεσπεσίδης τις ἐὼν γράμματα διδάσκων τοὺς παῖδας, ἀνὴρ ἀγαθὸς κρήγυος· καταμοιρήσας δὲ Ὁμήρῳ τὴν ποίησιν, λόγους τοιούσδε αὐτῷ προσήνεγκε, φὰς ἕτοιμος εἶναι θεραπεύειν καὶ τρέφειν αὐτὸν ἀναλαβών, εἰ ἐθέλοι ἄγε πεποιημένα εἴη αὐτῷ τῶν ἐπέων ἀναγράψασθαι, ἢ ἄλλα

de, qui prius Meleſigenes, nomen obtinuit Homerus. Et extraneos diſcre- 14
pare contigit, quum mentionem ejus facerent. Itaque terminata eſt deliberatio ab magiſtratu, non alere Homerum, placuitque id fere cætero ſenatui. Accedens autem præfectus & adſidens ipſi enarravit contrarias petitioni ejus ſententias & conſulta ſenatus: utque audiit, his verſibus calamitatem ſuam deplorabat,

Hei mihi quam fatum dat Juppiter almus iniquum.
Infanti mihi lac venerandæ ex ubere matris
Præbuit, Æolica Smyrna, quam Martia quondam
Gens Phriconitis, certamine fortis equeſtri,
Condidit ad pelagus, præterlabente Melete.
Docta Jovis proles mecum hinc digreſſa volebat
Carminibus celebrare urbem, quam nomine dicunt
Cymam, quoſque viros intra ſua mœnia claudit.
Illi audire ſacra ſpreverunt carmina vocis.
Sed quicunque mihi cladem exitiumque paravit,
Non impune feret læva quod mente volutat.
At mihi quam dederint naſcenti numina ſortem,
Ægro animo quamvis, certum eſt perferre patique.
Sed jam per ſacra veſtigia ponere Cymæ
Compita non ſuadet mihi mens, potiuſque remota
Inque peregrina ſedem mihi quærere terra.

Cyma deinde abiens Phocæam contendit, imprecans interim Cymæis, nequis unquam inſignis poeta in illa regione exiſteret qui Cymæos celebraret. Phocææ autem eodem modo victum paravit, in conventiculis paſſim carmina ſua oſtentans & confidens. Erat autem eo tempore in illa Theſtorides quidam, qui pueros litteras docebat, homo fidei parum probatæ. Hic conſiderata Homeri poëſi, hujuſmodi verbis eum compellavit, paratum ſe inquiens & miniſtrare ei, & victum ſuppeditare, ſi carmina quæ meditatus eſſet, deſcribere 15

a Sic MS. Ox. vulgo δι πως τῇ.

bere pateretur, & alia ſubinde faciens,
16 ad ſe deferret. Homerus, jam miniſterii alicujus atque adeo neceſſariorum indigens, recipiendam hanc condicionem putavit: commoratuſque apud Theſtoridem, minorem illam facit Iliadem, cujus initium eſt,

Trojam & Dardaniam canto, quæ mater equorum,
Quæ Danais Mavorte ſatis mala plurima vexit.

Phocaidem quoque quam vocant, Phocæenſes apud ſe conditam ab Homero ajunt. Iam vero Theſtorides, ubi Phocaidem atque alia omnia ab Homero communicata deſcripſiſſet, conſtituit è Phocæa diſcedere, Homerique poëſin pro ſua venditare. Unde factum, ut quum Homeri non perinde curam haberet, ille ad Theſtoridem hujuſmodi ſit uſus diſticho,

Theſtoride, ex multis, mortalibus abdita quæ ſunt,
Mens habet in primis cæcos humana receſſus.

Theſtorides igitur ex Phocæa Chium conceſſit: ubi erecto ludo, carmina illa pro ſuis evulgans, egregiam ſimul laudem ſibi paravit & fructum. Porro Homerus iterum priſtino more vivere pergebat apud Phocæenſes, è poëſi victum
17 habens. Tempore deinde non multo, viri aliquot è Chio eorum periti Phocæam veniunt; & audientes Homeri carmina quæ antea ſæpius in Chio à Theſtoride audierant, indicabant in Chio hæc ipſa à quodam ludimagiſtro pro ſuis cum magno fructu oſtentari. Homerus intelligens continuo Theſtoridem eſſe, toto ſtudio properabat in Chium tranſmittere. Et quum portum adiiſſet, neque offendiſſet navem quæ illuc trajiceret, eſſent autem qui ob ligna in Erythræam ſolvere pararent, belle convenire videbatur, ſi per Erythræam iter faceret. Accedens igitur nautas, oravit ut comitem ſe navigationis reciperent, multis blandiſque uſus verbis, quibus quod deſideraret perſuaderet. Nautæ admittentes hominis preces, juſſerunt navem eum conſcendere. Quo impetrato Homerus conſidens in navi, his verſibus nautis bene precatur,

Audi qui pelagus valido Neptune tridenti
Imperioque regis, ſpatioſaque culta Heliconis: *Da*

ἄλλα ποιᾶν, ὡς ἐωϋτὸν ἀναφέρειν ἀεί. Τῷ ϗ Ὁμήρῳ ἀκέσαντι, ἔδοξε ποιητὴν εἶναι ταῦτα· ἐνδεὴς γὰρ ἦν [a] τ ἀναγκαίων Ꞓ θεραπείης. Διατρίβων δὲ ὦδε τῷ Θεστορίδῃ, ποιεῖ Ἰλιάδα τὴν ἐλάσσω, ἧς ἡ ἀρχή,

Ἴλιον ἀείδω Ꞓ Δαρδανίην εὐπωλον,
Ἧς πέρι πολλὰ πάθον [b] Δαναοὶ, θεράποντες Ἄρηος·

ϗ τὴν καλυμένην Φωκαίδα, ἣν φασιν οἱ Φωκαεῖς Ὅμηρον παρ' αὐτοῖσι ποιῆσαι. ἐπεὶ δὲ τήν τε Φωκαίδα Ꞓ τἄλλα πάντα ὦδε ϗ Ὁμήρῳ ὁ Θεστορίδης ἐκράψατο, διενοήθη ἐκ τῆς Φωκαίης ἀπαλλάσσεσθαι, τὴν ποίησιν θέλων ϗ Ὁμήρῳ ἐξιδιώσασθαι· ϗ οὐκ ἔτι ὁμοίως ἐν ὀλιγωρίῃ εἶχε τ Ὅμηρον. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ τὰ ἔπεα τάδε,

Θεστορίδης, θνητοῖσιν ἀνωΐστων πολέων περ,
Οὐδὲν ἀφραστότερον πέλεται νόος ἀνθρώποισιν.

ὁ μὲν δὴ Θεστορίδης ἐκ τῆς Φωκαίης ἀπηλλάγη ἐς τὴν Χίον, ϗ τὴν διδασκαλίην [c] κατεσκεύασατο· ϗ τὰ ἔπεα ὑποδεικνύμενος ὡς ἐωϋτῷ ἐόντα, ἐπαινόν τε πολλὸν εἶχε Ꞓ ὠφελεῖτο· ὁ δὲ Ὅμηρος πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον διητᾶτο ἐν τῇ Φωκαίῃ, ἀπὸ τῆς ποιήσιος τὴν βιοτὴν ἔχων. Χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετέπεσε ἄνδρες Χῖοι ἔμποροι [d] ἀπίκοντο ἐς τὴν Φωκαίδα· ἀκούσαντες δὲ τ ἐπέων ϗ Ὁμήρου ἃ πρότερον ἀκηκόεσαν πολλάκις ἐν τῇ Χίῳ ϗ Θεστορίδεω, ἐξήγγελλον ὅτι ἐν τῇ Χίῳ τις ὑποδεικνύμενος τὰ ἔπεα ταῦτα γραμμάτων διδάσκαλος, κάρτα πολλὸν ἔπαινον ἔχει [e]. ὁ δὲ Ὅμηρος κατενόησεν ὅτι Θεστορίδης ἂν εἴη, ϗ παντὶ θυμῷ ἐπῃώρεε εἰς τὴν Χίον ἀπικέσθαι. καταβὰς δὲ ὑπὸ τ λιμένα, ἐς μὲν τὴν Χίον ἀ καταλαμβάνει οὐδὲν πλοῖον πλέον, ἐς δὲ τὴν Ἐρυθρείαν τινὲς ὑπὸ ξύλα παρεσκεύαζοντο πλεῖν. καλῶς δὲ εἶχε τῷ Ὁμήρῳ δι' Ἐρυθρείης τ πλοῦν ποιήσασθαι. ϗ προσελθὼν ἔχρηζε ὦδε τ ναυτέων δέξασθαι αὐτὸν σύμπλουν, πολλά τε Ꞓ προσαγορεύων [f] λέγων οἷς σφέας ἔμελλε πείσειν. τοῖς ϗ ἔδοξε δέξασθαι αὐτόν· ϗ ἐπελθὼν ἐσέβαινεν εἰς τὸ πλοῖον. ὁ ϗ Ὅμηρος πολλὰ ἐπαινέσας αὐτὸς, ἐσέβη· ϗ ἐπεὶ ἔζετο, λέγει τὰ ἔπεα τάδε,

Κλῦθι Ποσειδάων μεγαλοσθενὲς ἐννοσίγαιε,
Εὐρυχόρῳ μεδέων ἠδὲ ξανθῇ Ἑλικῶνος.

a Pal. χ εἶναι. b Pal. πολλ' ἔπαθον. c Pal. ϗ διδασκαλίην. d Pal. ἔμποροι. e Sic cum Pal. etiam MS, Ox. vulgo πολλὸν ἔχει ſubſtantivo omiſſo. f Sic MS. Ox. vulgo πολλά τε προσαγορεύων.

Δὸς δ' ἔρον καλὸν καὶ ἀπήμονα νόστον ἰδέσθαι
Ναύτῃς, οἳ νηὸς πομπὸν ἅμ' ἔρχοι ἔασι.
Δὸς δ' ἐς ὑπερώειαν ὑψικρήμνοιο Μίμαντος
Αἰδοίων μ' ἐλθόντα βροτῶν ὅπιον γε κυρῆσαι.
Φῶτά τε τισάμενον, ὃς ἐμὸν νόον ἠπεροπεύσας,
Ὠδύσατο Ζῆνα ξένιον ξενίῃ τε τραπέζῃ.

Da precor his nautis reditum, ventosque secundos,
Qui mihi sunt comites placidi, navisque magistri:
At mihi da misero sacram contingere terram,
Aerius qua parte Mimas ad sidera surgit,
Inde hominis justi me fac succedere tectis,
Ulciscique virum qui me improbitate fefellit,
Læsit & hospitii sacra jura Jovemque benignum.

Ἐπεὶ δὲ ἀπίκοντο εὐπλοήσαντες ἐς τὴν Ἐρυθραίην, τότε Ὅμηρος τὴν αὐλὴν [a] ἔδρη τῷ πλοίῳ ἐποιήσατο· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἔρξησε τῶν ναυτέων τινὰ ἡγήσασθαι αὐτῷ ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ συνέπεμψαν ἕνα αὐτῶν. πορευόμενος δὲ Ὅμηρος ἐπεὶ ἔτυχε τὴν Ἐρυθρείης, τραχείης καὶ ὀρεινῆς ἐούσης, φθέγγεται τάδε τὰ ἔπεα [b],

Πότνια γῆ, πάνδωρε, δόπιερα μελίφρονος ὄλβου,
Ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν φωτῶν εὔοχθος ἐτύχθης,
Τοῖσι δὲ δύσπλοος καὶ τρηχεῖ οἷς ἐχολώθης.

Ubi autem secundo vento Erythræam appulissent, Homerus in navi diversatus est. postero autem die rogavit, ut nautarum aliquis ad urbem eum duceret. Illi unum è suis simul miserunt. Quumque jam pergendo ad Erythræam appropinquasset, quæ est aspera atque montosa, in hæc prorupit carmina,

O sacra multorum largitrix terra bonorum,
Quàm tu plana aliis & parte æqualis ab omni;
Aspera contra aliis, in quos converteris iram.

ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν πόλιν τῶν Ἐρυθραίων ἐπηρώτησε εἰ ἔστι ἐς τὴν Χίον πλοῦς· καί τινος προσελθόντος αὐτῷ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐν τῇ Φωκαίῃ, καὶ ἀναπεισμένου, ἔρξησε αὐτὸν συνεξευρεῖν αὐτῷ πλοῖον, ὅπως ἂν εἰς τὴν Χίον διαβαίη. ἐκ μὲν δὴ τοῦ λιμένος οὐδὲν ἦν πλοῖον ἀπόπλουν, ἦγε δὲ αὐτὸν ἔνθα τῶν ἁλιέων τὰ πλοῖα ὁρμίζεται. καί πως ἐντυγχάνει μέλλουσι πρὶ διαπλεῖν ἐς τὴν Χίον, ὧν ἐδέετο προσελθὼν ὁ ἄγων αὐτὸν ἀναλαβεῖν τε Ὅμηρον. οἱ δὲ, οὐδένα λόγον ποιησάμενοι, ἀνήγοντο· ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τάδε τὰ ἔπεα,

Ναῦται ποντοπόροι συγερῇ ἐναλίγκιοι ἄτῃ,
Πτωχάζειν αἰθυίῃσι βίον δύσζηλον ἔχοντες,
Αἰδεῖσθε ξενίοιο Διὸς σέβας ὑψιμέδοντος.
Δεινὴ γὰρ μέτοπις ξενίου Διός, ὅς κ' ἀλίτηται.

Ubi autem in altum jam provectis contigit, ut adverso vento rapti, eodem unde solverant recurrerent, ubi etiamdum Homerum

Infidi nautæ, gens diris tristior ipsis,
Sæva quibus veluti mergis dant æquora victum,
Acriter à vobis Jovis hospitis ara colatur.
Tristis enim vultus Jovis est, pœnaque paratæ,
His quibus hospitii non est pia tessera cura.

ἀναχθεῖσι δὲ αὐτοῖς συνέβη, ἐναντίῳ ἀνέμῳ χρωμένοις, παλινδρομῆσαι, καὶ ἐς τὸ χωρίον ἀναδρασμεῖν ὅθεν ἀνηγάγοντο, καὶ τὸν Ὅμηρον

a Pal. αὐλιν. b Sic uterque MSS.

merum in litoris crepidine considentem offenderunt. qui cognito navis recursu, hunc in modum eos alloquitur, *Vos, ô peregrini, ventus adversus excepit; sed me nunc quoque admittite, & secunda vobis navigatio erit.* Piscatores autem, pœnitentia ducti quod prius hominem non receperant, testatique se non relicturos eum si velit simul navigare, jubent
20 navem conscendere. Recepto Homero vela faciunt, & iter peragunt. Quibus ad sua opera digressis, Homerus in litore ea nocte mansit. Ubi diluxit, itineri se accingens oberransque, ad eum locum pervenit qui appellatur Pinus: illicque quiescenti per noctem pini fructus est illapsus, quem aliqui σφέϊλον, alii κῶνον appellant. Homerus autem hos cecinit versus,

Funduntur fructus alia magis arbore dulces,
Quam fovet umbrosis felix in collibus Ida:
Hinc ferrum veniet Martis validaque secures,
His ubi consistet campis Cebrenia pubes.

Eo enim tempore Cymæi Cebrenia ad Idam montem ædificare parabant, unde
21 ferrum effoditur. Ceterum illinc abiens Homerus, vocem caprarum ibidem pascentium sequutus, in canes incidit: qui quum adlatrarent, vociferabatur. Quod audiens Glaucus (id enim erat caprario nomen) accurrit festinanter, revocatosque canes, ab Homero excussit. Atque ubi diu admiratus fuisset, quod nimirum cæcus existens solus eo locorum pervenisset & quid vellet, tandem accedens rogabat quisnam esset quibusque modis ad inhabitata illa & non calcata loca divertisset, & cujus rei indigens. Homerus, omnem suam calamitatem commemorans, ad commiserationem Glaucum pertraxit. siquidem homo erat (ut apparet) cordatus. Excipiens igitur Homerum, ad suum deduxit tugurium, incensoque igne cœnam instruxit: qua apposita
22 jussit cœnare hospitem. At vero quum canes à cibo abstinentes non cessarent suo more cœnitantem adlatrare, Homerus Glaucum his versibus alloquitur

Glauce precor, paucis me audi, pareque monenti:
Pra foribus stabuli canibus sua fercula primum

Fac

μηρον ἀναλαβεῖν καθήμενον ἐπὶ τῆς κυμαίνης. μαθὼν ὁ αὐτὸς πεπαλινδρομηκότας, ἔλεξε τάδε, Τί μᾶς ὦ ξένοι ἔλαβεν ὁ ἄνεμος ἀντίος ἐρχόμενος· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν με δέξασθε, καὶ ὁ πλοῦς ὑμῖν ἔσται. οἱ δ' ἁλιεῖς, ἐν μεταμελείᾳ [a] γινόμενοι ὅτι τὸ πρότερον ἐδέξαντο, εἰπόντες ὅτι καὶ καταλιμπάνουσιν ἂν ἐθέλοι συμπλεῖν, σκέλλον ἐσβαίνειν· καὶ ἅτως ἀναλαβόντες αὐτὸν ἀνήχθησαν, καὶ ἴσχυσιν ἐπ' ἀκτῆς. Οἱ μὲν δὴ ἁλιεῖς πρὸς ἔργον ἐτράποντο· ὁ δὲ Ὅμηρος τὴν νύκτα ἐπὶ τῆ αἰγιαλῆ κατέμεινε, τὴν δὲ ἡμέραν προϊόμενος, καὶ πλανώμενος, ἀπίκετο εἰς τὸ χωρίον ὁ Πίτυς καλεῖται. κἀντεῦθα αὖπω ἀναπαυομένῳ τὴν νύκτα, ἐπιπίπτει καρπὸς τῆ πίτυος, ὃν δὴ μετεξέτεροι σφέϊλον, οἱ δὲ κῶνον καλέουσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τὰ ἔπη [b] τάδε,

Ἄλλη τίς σε πεύκη ἀμείνονα καρπὸν ἴησιν
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπίδακι ἠνεμοέσσῃ,
Ἔνθα σίδηρος Ἄρηος ἀνιχθονίοισι βροτοῖσιν
Ἔασε, εὖτ' ἂν μιν Κεφαλλῆες ἄνδρες ἔχωσι.

τὰ δὲ Κεφαλλία τὸν τόπον τὸν χρόνον κτίζειν οἱ Κυμαῖοι παρεσκεύαζον πρὸς τῇ Ἴδῃ, καὶ γίνεται αὐτόθι σίδηρος. Ἐντεῦθεν ἀναστὰς Ὅμηρος ἐπορεύετο κατὰ φωνήν τινα αἰγῶν νεμομένων. ὡς δὲ ὑλάκτεον αὐτὸν οἱ κύνες, ἀνέκραγε. ὁ δὲ Γλαῦκος ὡς ἤκουσε τῆς φωνῆς, (ἦν γὰρ τοῦτο ὄνομα τῷ νέμοντι τὰς αἶγας) ἐπέδραμεν ὀτραλέως, τάς τε κύνας ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἀπεσόβησεν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου. ἐπὶ πολὺ δὲ χρόνον ἐν θαύματι ἦν, ὅκως τυφλὸς ὢν, μόνος ἀπίκοιτο ἐς τοιούτους χώρους, καὶ ὅ, τι θέλων· προσελθών τέ μιν ἐρώτεεν ὅστις τε εἴη, καὶ τίνι τρόπῳ ἀπίκοιτο ἐς τόπους ἀοικήτους καὶ ἀσιβέα χωρία, καὶ τίνος κεχρημένος εἴη. ὁ δὲ Ὅμηρος, αὖπω πᾶσαν τὴν ἐωυτοῦ πάθην καταλεγόμενος, εἰς οἶκτον προήγαγε. ἦν γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἀδόλ ἀγνώμων ὁ Γλαῦκος. ἀναλαβὼν δὲ αὐτὸν ἀνήγαγε ἐπὶ τὸ σταθμόν· πῦρ τε ἀνακαύσας [c], δεῖπνον παρασκευάζει, καὶ παρίστησι, δειπνεῖν σκέλλων ὁ Γλαῦκος. Τῶν δὲ κυνῶν μὴ ἐθισθέντων ἀπὸ ὑλακτέειν δειπνοῦντα, καθάπερ εἰώθεσαν, λέγει πρὸς τὸν Γλαῦκον Ὅμηρος τὰ ἔπεα τάδε,

Γλαῦκε πέπον, σπεῦδε τὸ ἔπος τὸ ἐνὶ φρεσὶ θῆσο·
Πρῶτον μὲν κυσὶ δεῖπνον ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσι

a Pal. μεταμελείᾳ. b Pal. ἴσται. c Sic MS. Ox. vulgo πῦρ δ' ἀνακαύσας.

Δεῦρο. ὡς γὰρ ἄμεινον· ὁ γὰρ καὶ πρῶτον ἀνὴρ
Ἀνδρὸς ἱκομένου, καὶ ἐς ἕρκεα θῆρος ἰόντος.

Fac tradas: nam sic melius. custodibus illis,
Nec fera nec fures venient ad septa dolosi.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος, ἥσθη τῇ παραινέσι, καὶ ἐν θαύμασι εἶχεν αὐτόν. δειπνήσαντες δὲ, διὰ λόγων εἰστήκεσαν. ἀπηγεομένου δὲ Ὁμήρου τῷ τε πλάνῳ τῷ ἑωυτοῦ καὶ τὰς πόλεις ἃς ἐσαπίκοιτο, ἔκπληκτος ἦν ὁ Γλαῦκος ἀκούων[a]. καὶ τότε μὲν, ἐπεὶ ὥρη κοίτης ἦν, ἀνεπαύετο[b]. Τῇ δ' ὑστεραίῃ διενοήθη ὁ Γλαῦκος πρὸς τὸν δεσπότην πορεύσεσθαι, σημανέων τὰ περὶ Ὁμήρου. ὀπιτρέψας δὲ τῷ ποιμένι νέμειν τὰς αἶγας, τὸν Ὅμηρον καταλείπει ἔνδον, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἀμεταχείρητον πορεύσεσθαι. καταβὰς δὲ ἐς Βολισσὸν, (ἔστι δὲ πλησίον τῆς χώρης ταύτης) καὶ συγγενόμενος τῷ δεσπότῃ, ἀπήγγειλε πάντα Ὁμήρου πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, περί τε αὐτοῦ τῆς ἀφίξιος, ἐν θαύμασι ποιεύμενος· ἠρώτεέ τε[c] ὅ, τι χρὴ ποιέειν περὶ αὐτοῦ. ὁ δὲ ὀλίγα μὲν προσίετο τῶν λόγων, καταγίνωσκε δὲ τοῦ Γλαύκου ὡς ἄφρονος ἐόντος, καὶ τοὺς ἀναπήρους δεχομένους καὶ τρέφοντος. ἐκέλευσε δὲ ὅμως τὸν ξεῖνον ἄγειν πρὸς ἑωυτόν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν Ὅμηρον διηγήσατο ταῦτα ὁ Γλαῦκος, καὶ ἐκέλευσε[d] πορεύεσθαι τάχιστα· οὕτω γὰρ εὖ πρήξειν· ὁ δὲ Ὅμηρος ἤθελε πορεύεσθαι. ἀναλαβὼν οὖν αὐτὸν ὁ Γλαῦκος ἦγαγε πρὸς τὸν δεσπότην. Διὰ λόγων δὲ ἰὼν τῷ Ὁμήρῳ ὁ Χῖος, εὑρίσκει ἐόντα δεξιὸν καὶ πολλῶν ἔμπειρον· ἐπῃτέε τε αὐτὸν μένειν, καὶ τῶν παιδίων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι· ἦσαν γὰρ τῷ Χίῳ παῖδες ἐν ἡλικίῃ. ταῦτας οὖν αὖτις ἐδιδάσκησι παιδεύειν. ὁ δὲ ἔπρηξε ταῦτα· καὶ τοὺς κέρκωπας, καὶ βατραχομυομαχίην, καὶ ἐπικιχλίδας, καὶ πάντα πάντα ὅσα παιγνιά ἐστιν Ὁμήρου, ἐνταῦθα ἐποίησε διδοὺς τῷ Χίῳ ἐν Βολισσῷ. ὥστε καὶ ἐν τῇ πάλαι περιβόητος ἦν ἐγένετο ἐν τῇ ποιήσει. καὶ ὁ μὲν Θεστορίδης, ὡς τάχιστα ἐπύθετο αὐτὸν παρεόντα, ὄρχετο ἐκπλέων ἐκ τῆς Χίης. Χρόνῳ δὲ ὕστερον, δεηθεὶς ὁ Χίος πορεῦσαι αὐτὸν εἰς τὴν Χίον, ἀπίκετο εἰς τὴν πόλιν· καὶ διδασκαλεῖον κατασκευασάμενος, ἐδίδασκε παῖδας τὰ ἔπεα. καὶ κάρτα δεξιὸς ἐδόκεεν εἶναι τοῖς Χίοις, καὶ πολλοὶ θαυμασταὶ αὐτοῦ καθεστήκεσαν. συλλεξάμενος δὲ βίον ἱκανὸν, γυναῖκα ἔσχεν ἐξ ἧς αὐτῷ θυγατέρες δύο ἐγένοντο· καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ἄγαμος ἐτελεύτησε;

Hæc audiens Glaucus, lætatus est admonitione illa, habuitque hominem in admiratione. Cœnati autem, ultro citroque habitis sermonibus oblectabantur. Nam quum Homerus errorem suum, civitatesque quas adiisset, commemoraret, Glaucus hæc audiens stupebat: Et tunc quidem, quia cubandi tempus erat, quieti se dabat. Postero die Glaucus cogitavit ad herum suum proficisci, ad hæc de Homero indicanda. Proinde commissis confervo capris pascendis, Homerum intra tecta reliquit, promittens se quam festinantissime iturum. Descendens autem ad Bolissum (erat vicinum huic loco) herumque suum adiens, narravit de Homero, quemadmodum res se habebat; deque ejus adventu, quem pro miraculo duceret: demum rogat quid facere in eo conveniat. Herus parum delectatus hoc nuncio, cœpit cum Glauco ut stupido expostulare, qui quoslibet mutilos reciperet aleretque; tamen præcepit ut hospitem ad se perduceret. Glaucus vero ad Homerum reversus narravit, jussitque sequi se in urbem. fore enim hæc ei ad felicem fortunæ successum. Quibus non gravatim assentiens Homerus, caprarium sequitur. Hic Chius colloquutus cum Homero reperit hominem esse politum & multorum peritum, cœpit suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumque quos habebat adolescentes, formandorum curam susciperet. Ille accepta condicione, pueros sibi creditos erudivit. Interim Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, & alia omnia quæcunque juvenilia ludicra Homeri extant, apud Chium illum condidit in Bolisso; ita ut ex poësi cœperit per urbem inclarescere. Jam vero Thestorides, utprimum intellexit Homerum adesse, navigans è Chio fugam capessebat. Deinde progressu temporis impetrata ab hero Chium visendi copia, urbem adiit, ludumque illic instituens, pueros carmina docebat. Id quum magna dexteritate Chiis facere videretur, etiam multos sibi admiratores conciliavit. Hinc igitur victum parans copiosum, uxorem duxit, è qua duas suscepit filias, quarum una decessit innupta,

a Pal. ἰσαιεῶν. b Pal. ἀνίπαυε. c Pal. ποι. ὁ δ' ὃ· ἠρώτα τε. d Pal. ἐκέλευε.

26 rupta, alteram viro Chio elocavit. Enimvero hic poësin excolens, gratiam reddidit, quam habuit; & primum quidem Mentori Ithacensi, in Odyssea, ut qui laborantem ex oculis impense curavisset in Ithaca, ejus nomine poësi suæ inserto, quem Ulyssis dicit esse socium: cujus fidei Ulysses, Trojam navigans, domum familiamque crediderit, tanquam Ithacensium præstantissimo atque æquissimo. Sæpe etiam aliis poëmatis locis eundem laudibus vehit, siquidem Minervam quoties in sermonem cum aliquo venit, Mentori tradit assimulatam. Ad hæc Phemio præceptori suo gratiam eruditionis simul & nutricationis in Odyssea retulit, præcipue in his versibus,

Phemius at cunctis præstantior arte canendi
Insignem citharam, dederat quam præco, tenebat.

Et rursum,

Fundere & hanc pulsans modulamina dulcia cœpit.

Meminit & naucleri, in cujus comitatu circumnavigans; urbes locaque plurima perlustravit. Huic nomen erat Mentæ: cujus meminit his versibus;

Anchialo Mentes fortis genitore creatus,
Imperito Taphiis, quibus est ars nautica cordi.

Habuit etiam Tychio coriario gratiam, qui venientem ad sutrinam apud Novum murum hospitio excepisset. Hunc enim Iliadi inserit his versibus;

Communm accessit clypeo septemplice tutum
Aiax: huic clypeum turris fabricarat ad instar
Urbe in Hyle Tychius: non sutor doctior alter.

27 A poësi vero hac inclarescit Homerus circa Ioniam; jam & in ipsam usque Græciam de eodem sermo perferebatur. Et quum habitaret in Chio multis visitatum venientibus, eruditionis existimatione augescens; inciderunt qui suaderent ut in Græciam se transferret. Quod consilium admittens, impense cupiebat
28 illuc demigrare. Commodumque intelligens Argos multis egregiisque elogiis celebratum, Athenas non item, poësi suæ inserit, in majori quidem Iliade hos versus, quibus Erechtheum magnifice laudibus vehit, in navium catalogo,

Or-

λεύτησε, τὴν δὲ σωφρόνισεν ἀνδρὶ Χίῳ. Ἐπιχειρήσας δὲ τῇ ποιήσει, ἀπέδωκε χάριν ᾗ εἶχε, πρῶτον μὲν Μέντορι τῷ Ἰθακησίῳ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, ὅτι μιν καμνόντα τὰς ὀφθαλμὰς ἐν Ἰθάκῃ ἐνοσήλωσεν [a] ἐκτενῶς, τὸ νόμα αὐτῦ ἐναρμόσας ἐς τὴν ποίησιν, Ὀδυσσέως τε ἑταῖρον φὰς εἶναι· ποιήσας, Ὀδυσσέα, ὡς ἐς Τροίλιον ἔπλεε, Μέντορι ἐπιτρέψαι τὸν οἶκον, ἐόντι Ἰθακησίων ἀρίστῳ καὶ δικαιοτάτῳ. πολλαχῆ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς ποιήσεως τιμῶν αὐτὸν, τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε ἐς λόγον τινὶ καθίσταται, τῷ Μέντορι εἰκάζει ποιεῖ. ἀπέδωκε δὲ καὶ Φημίῳ τῷ ἑαυτῦ διδασκάλῳ τροφεῖα καὶ διδασκαλεῖα ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ [b], μάλιστα ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι,

Κήρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν τανυήκεα ἔθηκε
Φημίῳ, ὅστις πολλὸν ἐκαίνυτο πάντας ἀείδων.

καὶ πάλιν,

Αὐτὰρ ὁ Φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν
μέμνηται ἧ ἐξ ναυκλήρου, μεθ' ὃ ἐκπλεύσαντα, καὶ εἶδε πόλιάς τε πολλὰς ἐχώρας· (ᾧ ὄνομα ἦν Μέντης) ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε,

Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὐχομαι εἶναι
Υἱὸς, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

ἀπέδωκε δὲ χάριν ἐς Τυχίῳ τῷ σκυτεῖ, ὃς ἐδέξατο αὐτὸν ἐν τῷ Νέῳ τείχει, προσελθόντα πρὸς τὸ σκυτεῖον, ἐν τοῖς ἔπεσι καταζεύξας ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῖσδε,

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἠύτε πύργον,
Χάλκεον, ἑπταβόειον· ὃ οἱ Τύχιος κάμε τεύχων,
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, Ὑλῃ ἔνι οἰκία ναίων.

Ἀπὸ δὲ τῆς ποιήσεως ταύτης εὐδοκιμεῖ Ὅμηρος πρός τε τὴν Ἰωνίαν, καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἤδη περὶ αὐτῦ λόγος ἀναφέρεται· καὶ οἰκείων δὲ ἐν τῇ Χίῳ, καὶ εὐδοκιμέων πρός τὴν ποίησιν, ἀπιστεομένων πολλῶν, συνεβάλοντο οἱ ἐντυγχάνοντες αὐτῷ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπιέναι· ὁ δὲ προσεδέξατο τὸν λόγον, καὶ κάρτα ἐπιθυμῶ ἀποδημῆσαι. Καταγνοὺς δὲ ὅτι ἐς μὲν Ἄργος πολλαὶ καὶ μεγάλαι εἶεν εὐλογίαι πεποιημέναι, ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ὀλίγαι, ἐμποιεῖ ἐς τὴν ποίησιν, ἐς μὲν Ἰλιάδα τὴν μεγάλην, Ἐρεχθέα μεγαλυνῶν ἐν νεῶν καταλόγῳ, τὰ ἔπεα τάδε,

a Pal. ἐνοσήλευσεν. a Pal. Ὀδυσσείᾳ.

Δῆμον Ἐρεχθῆα μεγαλήτορα, ὃν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ ζείδωρος ἄρουρα.
καὶ τ' στρατηγὸν αὐτῶν Μενεσθέα, ὡς πάντων εἴη ἄριστος τάξαι πεζὸν στρατὸν καὶ ἱππότας, ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν εἶπε,
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' ἦος Πετεῶο Μενεσθεύς·
Τῷ δ' ἔπω τις ὁμοῖος ὀπιχθόνιος γένετ' ἀνὴρ
Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.
Αἴαντα δὲ τὸν Τελαμῶνος καὶ Σαλαμινίους ἐν νεῶν καταλόγῳ ἔταξε πρὸς Ἀθηναίους, λέγων τάδε,
Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγων δυοκαίδεκα νῆας,
Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσαντο φάλαγγες.
ἐς δὲ τὸν Ὀδυσσείαν τάδε ἐποίησεν, ὡς Ἀθηνᾶ ἐς λόγους ἐλθοῦσα τῷ Ὀδυσσεῖ ἐς τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἀπίκετο, τιμῶσα ταύτην τ' ἄλλων πολλῷ μάλιστα,
Ἵκετο δ' ἐς Μαραθῶνα Εὐρυχόρους ἐς Ἀθήνας·
Δῦσε δ' Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον.
Ἐμποιήσας δὲ ἐς τὴν ποίησιν ταῦτα, καὶ ἀθάσκου ἀσάμενος, ἐς Ἑλλάδα βουλόμενος πλεῖσθαι [a] τ' πλοῦν, πρόσισχε τῇ Σάμῳ. ἔτυχον δὲ οἱ ἐκεῖσε τὸν τότε κείρων ἄγοντες ἑορτὴν Ἀπατούρια· καί τις τ' Σαμίων ἰδὼν τ' Ὅμηρον ἀπιγμένον, πότερον αὐτὸν ἐπισάμενος ἐν Χίῳ, ἐλθὼν ἐς τοὺς φράτορας διηγήσατο, ἐν ἐπαίνῳ μεγάλῳ ποιεύμενος αὐτόν. οἱ δὲ φράτορες ἐκέλευον ἄγειν αὐτόν· ὁ δὲ, ἐντυχὼν τῷ Ὁμήρῳ, ἔλεξεν, „Ὦ ξένε, Ἀπατούρια ἄγεσθαι τὴν πόλιν, καλοῦσί σε οἱ φράτορες οἱ ἡμέτεροι σωσεορτάσοντα. ὁ δὲ Ὅμηρος ἔφη τοῦτο ποιήσειν, καὶ ἤει μετὰ τῶν καλεσάντων. Προβαίνοντος δὲ ἐγχείμπτεται γυναιξὶ Κυροτρόφῳ θυούσας ἐν τῇ τριόδῳ. ἡ δὲ ἱέρεια εἶπε πρὸς αὐτὸν, δυσχεράνασα „τῇ ὄψει, Ἄνερ ἀπὸ τ' ἱερῶν. ὁ δὲ Ὅμηρος ἐς θυμόν τε ἔβαλε τὸ ῥηθὲν, καὶ ἤρετο τ' ἄγοντα τίς τε εἴη ὁ φθεγξάμενος, καὶ τίνι θεῶν ἱερὰ θύεται. ὁ δὲ αὖτε διηγήσατο ὅτι γυνὴ εἴη Κυροτρόφῳ θύουσα. ὁ δὲ, ἀκούσας, λέγει τάδε τὰ ἔπεα,

Κλῦθί μοι εὐχομένῳ Κυροτρόφε, δὸς δὲ γυναῖκα

Τλύ-

Ortum ab Erechtheo populum: nutriverat illum
Pallas Erechthenm, tellus quem vasta crearat.

Menestheum etiam, ducem Athenienſium, tradit in exercitu tam pedeſtri quam equeſtri ordinando peritiſſimum, idque his carminibus,

Hos tunc ducebat patria virtute Meneſtheus
Maximus: huic nemo poterat certare regendis,
Aut etiam ornandis vel equis, vel in arſta locandis
Agmina militibus.

Ajacem vero Telamonium ipſoſque Salaminios Athenienſibus in navium nomenclatore annumeravit, ſic ſcribens,

Bis ſex è Salamine rates Telamonius Ajax
Egit, & adduxit ſtatuens in litore juxta
Cecropias naves.

Poſtremo in Odyſſea Minervam, poſtquam cum Ulyſſe in colloquium venerit, ad Athenienſium urbem, quam præcipue colebat, conceſſiſſe fingit.

Ad Marathona dehinc & magnas venit Athenas,
Teſtaque Erechthei ſubiit.

His ubi complevit ſuam poëſin, & aperta omnia compoſuit, animo in Græciam trajiciendi, Samum appulit: contigitque forte ut eodem tempore Samii Apaturia feſtum agerent. Hic Samius quidam agnito Homero (utpote quem jam ante in Chio vidiſſet) tribules ſuos adiens, indicavit ejus adventum cum multa hominis celebratione. Tribules vero jubebant adduci eum. Conveniens igitur Homerum Samius, Quandoquidem, inquit, hoſpes, Apaturiorum feſtum agit civitas, invitant te noſtri tribules ad idem feſtum concelebrandum. Homerus adfuturum ſe affirmans, comitatur invitantem. Illuc pergens, in mulieres impegit quæ Curotropho ſacra in trivio faciebant. Sacrifica occurſantis aſpectu indignata, exclamat, Vir, inquiens, faceſſas à ſacris. Homerus dictum illud in animo volvens, rogabat quiſnam eſſet qui loqueretur, & cui deo ſacrificaretur. Dux ejus indicavit mulierem eſſe, quæ Curotropho ſacrificaret. Quod audiens Homerus, hæc carmina protulit,

Dive preces audito meas, mulierque face iſta

Aver-

a Pal. ποιήσασθ.

Aversata torum juvenili ætate virentum,
Canorum veterumque senum capiatur amore,
Est ætas effœta quibus, sed prompta voluntas.

31 Ubi vero ad tribulium collegium accessit Homerus, jamque in limine conclavis, in quo epulabantur, constitit, aliqui narrant jam tum illic ardente igne poëtam ceciniſſe, alii postea eos accendisse, quàm carmina ista ceciniſſet,

Ut patris, nati, sic turres sunt decus urbis:
Sic & equi campum decorant, sic æquora naves,
Sic & opes ornant ædes: præsentia regum
Augusto in solio decorat fora læta sedentum:
At lucente domus multo est augustior igne.

Ingressus autem & accumbens, cum tribulibus epulo fruens, in magno honore admirationeque est habitus, ibidemque
32 ea nocte cubile sibi paravit. Crastino die conspicantes eum abeuntem figuli quidam in furno tenuiorem tegulam coquentes, quum intellexissent hominem esse eruditum, ad se vocantes jusserunt canere, pollicentes cum tegulas, tum quidquid aliud haberent, se illi daturos. Homerus hæc illis cecinit carmina quæ vocantur Caminus, id est fornax.

Si mihi mercedem dabitis figuli, ista canemus.
Huc ades o Pallas, dextraque foveto caminum,
Pulchre ut durescant calices, & mollia cuncta
Siccenturque probe, & figulis lucra magna reportent,
Vendita perque forum multa, & per compita, multa.
Sic illis quæstus crescat, prudentia nobis.
At si deposito juvat irridere pudore,
Huc precor ut pestes veniant quæcunque per orbem
Grassantur, fundant & in hunc mala cuncta caminum.
Irruat huc Smaragus, gravis Asbetus, atque Sabactes:
Contere tu Pallas flammamque & vasa camini,
Ille licet rapido multum nunc ferveat æstu.

Τλῶδε νέων μὲν ἀνήναδαι φιλότητα καὶ εὐνὴν,
Ἡ δ' ἅπιτερπέσθω πολιοκροτάφοισι γέρουσιν,
Ὧν ὥρη μὲν ἀπαμβλυνέ), θυμὸς δὲ μενοινᾷ.
Ἐπεὶ δ' ἦλθεν εἰς τὸ φρίτγλιν, καὶ ἔ οἶκα ἔνθα δὴ ἐδαίνυντο, ἅπὶ τ' ἄδον ἔσῃ, οἱ μὲν λέγουσι, καιομένα πυρὸς ἐν τῷ οἴκῳ, οἱ δέ φασι τότε ἐκκαῦσαι σφᾶς, ἐπειδὴ Ὅμηρος τὰ ἔπεα εἶπεν,

Ἀνδρὸς μὲν στεφανος, παῖδες· πύργοι δὲ, πόληος·
Ἵπποι δ' ἐν πεδίῳ κόσμος· νῆες δὲ, θαλάσσης·
Χρήματα δ' αὔξει οἶκον· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες
Ἡμένοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν ὀρᾶσθαι.
Αἰθομένα δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι.

εἰσελθὼν δ', καὶ κατακλιθεὶς [a] ἐδαίνυτο μετὰ τῶν φρατόρων· καὶ αὐτὸν ἐτίμων, καὶ ἐν θαύματι εἶχον· καὶ τότε μὲν τῷ κοίτῳ αὐτὸ ἐποίησαν Ὅμηρος. Τῇ δ' εἰσαύριον ἀποπροβάλλομενον ἰδόντες κεραμέες πῖνες, κάμινον ἐγκάοντες κεράμια λεπτὰ, προσεκαλέσαντο αὐτὸν, πεπυσμένοι ὅτι σοφὸς εἴη· καὶ ἐκέλευόν σφιν ἀεῖσαι, φάμενοι δώσειν αὐτῷ καὶ κεράμια, καὶ ὅ, τι ἂν ἄλλο ἔχωσιν. ὁ δ' Ὅμηρος ἀείδει αὐτοῖς τὰ ἔπεα τάδε, ἃ καλεῖται κάμινος,

Εἰ μὲν δώσετε μισθὸν, ἀείσω, ὦ κεραμῆες.
Δεῦρ' ἄγ' Ἀθηναίη, καὶ ἐπείρεχε χεῖρα καμίνῳ·
Εὖ δὲ μελαυθεῖεν κώπυλοι, καὶ πάντα μαλ' ἱερά·
Φρυχθῆναί τε καλῶς καὶ τιμῆς ὦνον ἀρέσθαι,
Πολλὰ μὲν εἰν ἀγορῇ πωλεύμενα, πολλὰ δ' ἀγυιᾶς,
Πολλὰ δὲ κερδῆναι· ἡμῖν δὲ δὴ ὡς σφι νοῆσαι.
Ἢν δ' ἐπ' ἀνωιδείῃ τρεφθέντες ψεύδε' ἀρηθε,
Συγκαλέω δ' ἅπιτα καμίνῳ δηλητῆρας,
Σώτριδ' ὁμῶς Σμάραγόν τε καὶ Ἄσβετον, ἠδὲ Σαβάκτην,

Ὦ μέ-

a Sic MS. Ox. vulgo ἧ, καθαλιθεὶς.

In-

Ὠμόδαμόν θ' ὃς τῇδε τέχνῃ κακὰ πολλὰ πορίζει.
Πεῖθε πυραίθουσαν καὶ δώματα, σοὶ δ' ἡ κάμινος
Πᾶσι κυκηθείη, κεκαμένων μέγα κωκυτίντων.
Ὡς γὰθος ἰπνείη βρύκῃ, βρύχοι δὲ κάμινος,
Πάντ' ἔνθ' αὐτῆς κεκαμύια λεπτὰ πιθοῦσα.
Δεῦρο καὶ ἠελίου θύγατερ πολυφάρμακε Κίρκη,
Ἄγγεα φάρμακα βάλλε, κακὰ δ' αὐτές τε ἔρξαι.
Δεῦρο δὲ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρους·
Οἵ θ' Ἡρακλείους χεῖρας φύγον, οἵ τ' ἀπόλοντο,
Τύπτοιεν τάδε ἔργα κακῶς, πίπτοι δὲ κάμινος.
Αὐτοὶ δ' οἰμώζοντες ὁρώατο ἔργα πονηρά.
Γηθήσω δ' ὁρέων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην.
Ὃς δέ κ' ὑπερκύψῃ, θεὶ τότε πᾶν τὸ πρόσωπον
Φλεχθείη· ὡς πάντες ὀπίσσω γνῶσιν ἄϊσιμα ῥέζειν.

Παραχειμάζων δὲ ἐν τῇ Σάμῳ, τῆς νεμεσίας προσαπορρυόμενος πρὸς τὰς οἰκίας τὰς εὐδαιμονεστάτας, ἐλάμβανέ τι, ἀείδων τὰ ἔπεα τάδε ἃ καλεῖται Εἰρεσιώνη, (ᾠδήγουν δὲ αὐτὸν ἅμα συμπαρῆσαν ἀεὶ τῶν παίδων τινὲς τῶν ἐγχωρίων)

Δῶμα προσστρατόμεθ' ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
Οὗ μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει, ὄλβιος αἰεί.
Αὐταὶ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλῆθος γὰρ ἔσεισι
Πολλὸς, σοὶ πλήθω δὲ καὶ εὐφροσύνη τεθαλυῖα,
Εἰρήνη τ' ἀγαθή. ὅσα δ' ἄγγεα, μεστὰ μὲν εἴη,
Κυβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπῳ ἕρπετο μάζα.
Τῷ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ δίφρακα βήσεται ὄμμιν·
Ἡμίονοι δ' ἄξουσι κεκτήποδες ἐς τόδε δῶμα.
Αὐτὴ δ' ἰσὸν ὑφαίνοι ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαυῖα.
Νεῦμά σοι, νεῦμα, σιαύσιος, ὥστε χελιδών.

Ἔφη·

Insuper Omodamus feriatque & damna det arti.
Omnia misceto, fornacem, vasa, domumque,
Ut fragor immensus fiat, figulique tremiscant:
Non secus ac mala crepitu clauduntur equina,
Sic subita fornax crepitetque cadatque ruina,
Inque lutum redeant calices & vasa minuta.
Huc quoque Solis ades nata, incantare perita,
Inque ipsos & opus tua noxia sparge venena.
Huc ducat longo Centauros agmine Chiron:
Quique manu Herculea cecidere superque fuerunt,
Illi contundant opus omne, ipsumque caminum
In nihilum penitus redigant. figuli ista videntes
Plorent, & lacrymis spectent ingentia damna.
Improbitatis ego spectabo hæc præmia lætus.
Denique qui pronus fornacem respicit, illi
Flamma vorax faciem circa penitusque perurat.
Sic scelus agnoscent omnes, atque inde cavebunt.

At vero in Samo hybernans, calendis 33
beatiorum ædes adiens aliquid accipiebat, canens hæc carmina, quæ Eiresione, hoc est, ramalia, vocantur: ducente eum semper & comitante aliquot puerorum indigenarum choro,

Venimus ad magnas ædes civemque potentem,
Cujus divitiis resonat domus atque redundat.
Vos aditum præbete fores: feliciter intrent
Divitiæ, & requies hilaris, Charitesque sequantur:
Vasa opibus tumeant, nihil hic videatur inane:
Sintque laborata Cereris repleta canistra.
Excelso currus nurus hîc portetur, & ipsam
Veloci cursu revehant ad limina muli.
Hæc premat electrum pedibus, telasque laboret.
Ast ego vos repetam, repetam (mihi crede) quotannis,

Non

Non ſecus atque redit ſub tectum garrula Progne.
Aſſumus in porta: ſeu munera ferre placebit,
Seu nihil, eſt tamen hinc abeundi certa voluntas.
Non etenim hîc habitare diu nec adeſſe paramus.

Atque hæc carmina poſtea in Samo diu à pueris decantabantur, quoties in A-
34 pollinis feſto ſtipem colligebant. Incunte deinde vere moliebatur Homerus è Samo Athenas navigare: ſolvenſque una cum nonnullis incolarum, ad Ion appulit; ubi ſtationem non in urbe, ſed in litore habebant. Hìc contigit Homerum graviter ægrotare: egreſſus igitur è navi, in crepidine litoris jacebat invalidus. Quumque diutius illic ob navigandi difficultatem remorarentur, ſubinde quidam deſcendentes ex urbe Homero vacabant, eumque audientes, re-
35 verenter obſervabant. Jam vero nautis & aliquot è civitate illic apud Homerum conſidentibus, forte pueri piſcatores eo appulerunt: qui è navicula egreſſi, hæc illis verba fecerunt, Agite hoſpites, audite nos, numquid ea quæ vobis proponemus explicabitis? Ibi è præſentibus quidam jubebat proloqui. Illi, Nos, inquiunt, quæcunque cepimus, reliquimus: quæ vero non cepimus, nobiſcum portamus. Et quum nemo ex præſentibus interpretari dicta poſſet, pueri explicabant: ſignificantes nimirum, ſe, quum piſcium nihil capere poſſent, deſidentes in ſicco, pediculos venari tentaviſſe; & horum quotquot cepiſſent reliquiſſe, quos autem nequiverunt, domos retuliſſe. Quæ audiens Homerus, hæc dixit carmina,

Hi vos, o pueri, tales genuere parentes,
Nec latis fundis, gregibus neque mille potentes.

36 Ex hac autem infirmitate extremum diem clauſit Homerus in Io, non (ut arbitrantur aliqui) ænigmatis perplexitate enectus, ſed morbo. Extinctus vero in Io Homerus, à comitibus ſuis atque civibus qui in colloquio cum eo fuerant, in litore ibidem ſepultus eſt. Cujus ſepulcro multo poſt tempore Ietæ, ubi poëſis ejus jam publicata ab omnibus celebrabatur, hujuſmodi inciderunt carmen elegiacum; neque eſt Homeri:

Con-

Ἔ ϛηκ' ἐν πρυθύροισι· καὶ εἰ μέντοι [a] δώσεις, εἰ δὲ μὴ,
Οὐχ ἑσήξομεν· ἀ γὰρ συνοικήσοντι ἐνθάδε ἤλθομεν.

ᾠδετο δὲ τάδε ἐν τῇ Σάμῳ ὑπὸ πολλοῦ χρόνου ὑπὸ τῶν παίδων, ὅτε ἀγείροιεν ἐν τῇ ἑορτῇ τ Ἀπόλλωνος. Ἀρχομένης δὲ τ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὅμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τ Σάμου. καὶ ἀναχθεὶς μετά τινων ἐγχωρίων, ἀπωνέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὡρμίσθησαν ἀ κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς. συνέβη δὲ τῷ Ὁμήρῳ κατὰ πού τι ἄρξασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ [b] τ πλοίου, ἐκοιμᾶτο ὑπὸ τ κυματωγῆς ἀδυνάτως ἔχων. πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμουῶτων αὐτῶν δι' ἀπλοΐαν, καταβαίνοντες αἰεί τινες τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἀπεχόλαζον τοῖς τῷ Ὁμήρῳ, καὶ ἐν θαύματι εἶχον αὐτόν, ἀκούοντες αὐτά. Τῶν δὲ ναυτῶν, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τινῶν ἡμένων τοῖς τῷ Ὁμήρῳ, κατέπλωσαν παῖδες ἁλιῆες τὸν τόπον, καὶ ἐκβάντες ἐκ τ ἀκατίου, προσελθόντες αὐτοῖς τά-
„ δε εἶπον, Ἄγετε ὦ ξένοι, ἐπακούσατε ἡμέων,
„ ἂν ἄρα δυνηθῆτε ἁθρόως ἅσσ' ἂν ὑμῖν εἴπωμεν. καί τις τῶν παρεόντων ἐκέλευε λέ-
„ γειν· οἱ δὲ εἶπαν, Ἡμεῖς ἅσσα εἵλομεν,
„ κατελίπομεν· ἃ δὲ μὴ εἵλομεν, φέρομεν. οἱ δὲ φασιν μέτρῳ εἰπεῖν αὐτούς,

Ἅσσ' ἕλομεν, λιπόμεθα· ἃ δ' οὐχ ἕλομεν, φερόμεθα.

ἀ δυναμένων δὲ τῶν παρεόντων γνῶναι τὰ ῥηθέντα, διηγήσαντο οἱ παῖδες, ὅτι ἁλιεύοντες ἀδὲν ἐδυνάντο ἑλεῖν· καθήμενοι δὲ ἐν γῇ, ἐφθειρίζοντο. καὶ ὅσους μὲν ἔλαβον τ φθειρῶν, κατέλιπον· ὅσους δὲ μὴ ἐδύναντο, εἰς οἴκους ἀπεφέροντο. ὁ δὲ Ὅμηρος, ἀκούσας ταῦτα, ἔλεξε τὰ ἔπεα τάδε,

Τοίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε,
Οὔτε βαθυκλήρων, οὔτ' ἄστεα μῆλα νεμόντων.

Ἐκ δὲ τ ἀθυμίας ταύτης συνέβη τ Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ, ἀ ὑπὸ τὸ μὴ γνῶναι τὸ παρὰ τ παίδων ῥηθὲν (ὡς οἴονταί τινες) ἀλλὰ τῇ μαλακίᾳ. τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπό τε τ συμπλεόντων καὶ τ πολιτῶν [c] ὅσοι ἐν Διαλογῇ ἐγένοντο [d] αὐτῷ. καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε ἐπέγραψαν Ἴηται ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἤδη ἥ τε ποίησις ἐξεπεπώκει, καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· ἐστὶ δὲ Ὁμήρου ἐπί-

a Pal. μέν τι. b Pal. ἀπ' ἐκ. c Pal. πολιτῶν. d Pal. ἐγενήθη.

Ἐνθάδε τὼ ἱερὼ κεφαλὼ κατὰ γᾶρα καλύπτει [a],
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

Ὅτι δὲ ἰὼν Αἰολεὺς Ὅμηρος, καὶ ὕστε Ἴων, ὕστε Δωριεύς, τοῖς τε εἰρημένοις δεδήλωταί μοι, καὶ δὴ καὶ τοῖσδε τεκμήρεσθαι παρέχει· ἄνδρα ποιητὼ τηλικοῦτον εἰκὸς ἐστι τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις μιουῦτα ἐς τὼ ποίησιν, ἤτοι τὰ κάλλιστα ἐξευρόντα ποιέειν, ἢ τὰ ἑωυτῶ, πάτρια ἐόντα. ἤδη τοίνυν τὸ ἐνθένδε αὐτοὶ τῶν ἐπέων ἀκούοντες κρινεῖτε. ἱεροποιίην γὰρ ἢ τὼ κρατίστω ἐξευρὼν ἐποίησεν, ἢ τῇ ἑωυτῶ πατρίδι [b] προσήκουσαν. λέγει γὰρ ὧδε,

Αὖ ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,
Μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.

Ἐν τούτοις ὑστὲρ ὀσφύος οὐδὲν εἴρηται, ἢ ἐς τὰ ἱερὰ χρέονται· μουνώτατον γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὸ Αἰολικὸν ἔθνος οὐ καίει ὀσφύν. δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν ὅτι Αἰολεὺς ὢν, τοῖς νόμοις τοῖς τέτων ἐχρᾶτο,

Καῖε δ' ἐπὶ σχίζης ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἴθοπα οἶνον
Λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.

Αἰολέες γὰρ μόνοι τὰ σπλάγχνα ἐπὶ πέντε ὀβελῶν ὀπτῶσιν, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ τριῶν. καὶ γὰρ ὀνομάζουσιν οἱ Αἰολεῖς τὰ πέντε, πέμπε. Τὰ μὲν οὖν ὑστὲρ τῆς ἡλικίης καὶ τελευτῆς καὶ βίου δεδήλωταί μοι. Περὶ δὲ ἡλικίης τῆς Ὁμήρου, ἐκ τῶνδε ἄν τις ἐπισκεπτόμενος, ἀκριβῶς καὶ ὀρθῶς λογίζοιτο. ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς Ἴλιον στρατείης, τὼ Ἀγαμέμνονα καὶ Μενέλαον ἤγαγεν, ἔτεσι ὕστερον ἑκατὸν καὶ τεσσερεσκαιδεκάτοισι Λέσβος ᾠκίσθη κατὰ πόλεις, τρίτερον ἐξοῦσι ἄποικις. μετὰ δὲ Λέσβον οἰκισθεῖσαν ἔτεσιν ὕστερον εἴκοσι Κύμη ἡ Αἰολιῶτις καὶ Φρικωνὶς καλεομένη ᾠκίσθη. μετὰ δὲ Κύμην, ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν ὕστερον Σμύρνα ὑστὲρ Κυμαίων κα-

Condit humus caput hoc ſacrum, qui verſibus arma
Fortia divinis heroum ornavit, Homerum.

Porro quod Æolenſis fuerit Homerus, 37
& non Ion, neque Dorienſis, partim è jam dictis perſpicuum eſſe poterit, partim etiam his conjecturis deprehenditur. Siquidem poëtam tantum, qui aliqua ex hominum moribus in ſuam poëſin transferre ſtuduerit, par eſt aut laudatiſſimos excogitaſſe, aut ſuos, quos patrios habebat, commemoraſſe. Jam vero ipſi carmina ejus audientes, indidem pronunciabitis. nam ſacrificii ritum probatiſſimum retulit aut ipſe eundem excogitavit, aut quod cum patriis inſtitutis conveniret. Sic enim inquit,

Protractas jugulant pecudes, & tergora coſtis
Deripiunt, femorumque toros & crura recidunt,
In parteſque ſecant geminas: tum pinguia nidor
Viſcera nube tegit denſa.

In his verſibus de iliis nulla mentio, quibus in ſacrificiis tamen utebantur ceteri, præter unam Æolicam gentem, quæ ilia non concremabat. Indicat præterea his quoque verſibus, quod Æolenſis exiſtens, ſuæ gentis ritibus uſus ſit,

—— tum ſegmina carnium
Ipſe focis multo crepitantibus admovet igni
Cruda ſenex, & vina ſuper nigrantia fundit:
Quem verubus quinis juvenes onerata tenentes
Brachia circumſtant.

Æolenſes enim ſoli inteſtina quinque verubus fixa torrebant, reliqui Græci tribus. etenim πέμπε dicunt Æolenſes pro πέντε, id eſt, quinque. Atque hæc ſane 38
de genere, vita interituque Homeri à nobis relata ſint. Ceterum ætatem Homeri ſiquis diligenter rectèque ratiocinetur, ex hiſce facile deprehendet. Nempe ab expeditione, quam Agamemnon & Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum poſt atque triginta Lesbus oppidatim habitari cœpit, quum antea nullam prorſus haberet civitatem. Poſt Lesbum habitatam annis viginti Cyme Æolica & Phricotis appellata habitata fuit. Porro à Cyme annis duodeviginti, in Smyrnam Cymæi coloniam deduxerunt:

a Pal. κάλυψιν. b Sic MS. male vulgo ἑωυτῆ πατρίδι, qui tamen male retinet τὼ.

runt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autem nato anni sunt sexcenti vigintiduo ad Xerxis usque in Græciam trajectum, qui videlicet juncto pontibus Hellesponto cum exercitu ex Asia in EUropam transivit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei qui prætorum Athenienſium rationem habuerit. Centum autem & sexaginta octo post Trojanum bellum annis extitit Homerus.

κατωκίσθη· καὶ ἐν τούτῳ γένεται Ὅμηρος. ἀφ' οὗ δὲ ὁ Ὅμηρος ἐγένετο, ἔτεά ἐστιν ἑξακόσια εἰκοσιδύο μέχρι τῆς Ξέρξεω διαβάσεως, ὡς στρατοσάμενος ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον, διέβη ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἀπὸ δὲ τούτου ῥηιδίως ἐστὶν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον τῷ ἐθέλοντι ζητεῖν ἐκ τῶν ἀρχόντων Ἀθήνησι. τῶν δὲ Τρωϊκῶν ὕστερον γέγονεν Ὅμηρος ἔτεσιν ἑκατὸν ἑξηκονταοκτώ.

ΤΕΛΟΣ

τῶν ἐννέα Μουσῶν Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος, καὶ ἐξηγήσιος τῶν περὶ Ὁμήρου.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

EX

JOACHIMI CAMERARII PROOEMIO IN HISTORIAS HERODOTI.

QUUM Ricardus Crocus, Britannus, qui Lipsiam advenerat, statuisset domi suæ quibusdam privata opera Herodoti historias explicare, nos etiam tum ad hunc autorem cognoscendum à magistro sumus missi. Etsi autem Crocus vix pervenit ad secundum illius autoris librum enarratione sua, ego tamen captus dulcedine & elegantia atque etiam facilitate scriptorum, quum celeriter diversitatem quandam sermonis, quam ἀφέλειαν vocant, percepissem, ita postea semper in illo legendo hæsi atque perseveravi, ut qualemcunque (sentio enim quàm exigua hæc sit) facultatem Græcæ linguæ consequuti sumus, eam magna ex parte Herodoti lectioni acceptam referre debeamus. Itaque & nunc eum quo tum usus fui (acceptum à magistro) Herodoti codicem, tractatum versatumque à me plurimum, omnibus in pagellis notatiunculis & scriptura nostra insignem, inter alios omnes & diligo maximè, & quoties fortè aspexi, non unquam ferè temperare mihi possum quin aperiam, & in eo aliquid legam. Tum redit in memoriam puerilis studii jucundissima cogitatio: & illum laborem mediocrem, non tamen fuisse omnino ἄλιον, ἀλλ' ἀτέλεστον ἰδρῶτι ὃν ἱδρωσα, lætor. Autorem autem istum tanti facio animo meo, ut nullum omnium aliorum huic meritò anteponi posse censeam.

Paulo post.

Neque me fugit, posse hoc testimonium de Herodoto meum videri magis amoris esse erga illum tam longo tempore confirmati, quàm judicii, vel etiam illo hoc esse corruptum. Notum enim quod & astrologi usurpant, τὴν φιλίαν ἢ τὸ μῖσος ἐλαττῶν τὰ μέγιστα, ἢ μεγαλύνειν τὰ σμικρότατα. Quapropter hoc loco placuit caussas exponere cur tanti facerem illum, & veluti rationes referre sententiæ nostræ, atque etiam respondere iis quæ resciviſsemus adversus ipsum dici solere: ut intelligi posset, neque nos temere aut de puerili persuasione quadam illum celebrare, & insectatores ipsius ad malignitatis crimen quandam etiam imprudentiæ ignominiam sibi accersere. Ac nostra sententia paucis illa quidem confirmabitur. responsio erit longior, ut necesse est: de qua tamen & ipsa, inductio animi mei & rationum concluſio magis atque certius poterit perspici. Quum igitur in quocunque autore in primis id quod ab illo susceptum est ad exponendum, & ipsa expositio, considerari soleat: in priore hæc ferè spectanda ad laudem existimo, si eæ res sumptæ delectæque sint quarum cognitione alii adjuvari, quæque ipsæ suapte bonitate placere posse videantur: in posteriore, si expositio sit verbis sententiisque apta atque consentanea. Quæ breviter dicta late patent ad intelligendum. Sed in utroque quid Herodotus neglexit, vel non præstitit potius, quominus præclarissimus & celeberrimus autor haberi debeat? Nam quæ accedit antiquitatis autoritas, quanti & ipsa sit putanda, quantumque ponderis habeat, quis non videt? Quisve ignorat, omnium consensu maximam huic laudem, admirationem, reverentiam deberi? Quum autem priorum temporum historias, variarum quidem gentium, sed potissimum Persarum & Græcorum, componendas & narratione sua exequendas suscepisset, nonne potius præcipuas & præclaras res complexus est expositione sua, quam nihili atque futiles? ut fecere, fortasse & veteres aliqui, certe posteriorum ex illo genere sophistico multi, qui nihil nisi inani quadam oblectatione animos levium quorundam afficere studuerunt. sicut ille Æthiopicorum & Deæ Syriæ autor: de quibus facile existimari potest de similibus operibus aliorum. Ergo nihil tale in hoc esse autore affirmo? Minime equidem: sed hoc caput esse historiæ nego, quum sit potius expolitio & exaggeratio quædam illius. Argumentum autem & caput quod? fundationes, eversiones, mutationes regnorum maximorum, opulentissimarum urbium expugnationes, successiones potentissimorum regum, celeberrimarum civitatum fortunæ & imperia. Oratio vero nonne placidissime

de-

decurrens, omnibus ornamentis conſpicua eſt & illuſtris? Sola compoſitione (ut Ciceroni placet) diſſolutior, id eſt, numeris carens: quum naturalium quædam in illa tamen numerorum modulatio inſit, à quo ipſo etiam præſtantia quædam non abeſt. Narrationes ſunt diſertæ: indicationes expreſſæ & ſpecioſæ: explicationes accuratæ & evidentes: collectiones certæ atque plenæ: in his rerum geſtarum, hominum, temporum fides: accurata compertorum relatio, dubiorum conjectura ſagax, fabuloſorum verecunda commemoratio: mira ubique ſimplicitas, & eximius quidam candor. Quæ omnia hiſtoriæ potiſſimum famam, dignitatem, virtutem conſtituunt & perficiunt.

His breviter & ſtrictim commemoratis, ad ea quæ in hoc autore reprehendi, quorumque nomine vituperari à quibuſdam ille ſolet, accedamus. Contra quæ quum dicemus, etiam eorum pleraque quæ poſuimus paulo ante, tractabuntur copioſius & enodatius. Ac primùm de illa vulgari & ſane veteri accuſatione mendaciorum pauca diſſeramus: non enim certe res ipſa multa deſiderat. Aldus etiam Manutius jam hoc ante nos crimen diluit. Sed quænam ſunt illa obſecro mendacia? Quidam ſane profitentur ea ſe annotaſſe & confutaſſe: quæ utinam perveniſſent in manus noſtras. ita enim futura eſſet reſponſio copioſior. Neque deſunt qui Herodoti potiſſimum ſcripta illi ſatyræ (*Juven. ſat.* 10.) inſectationi occaſionem præbuiſſe perhibeant, ut audaciam mentiendi in hiſtoria Græcorum exagitaret. Nam Athos (ut ille loquitur) velificatus, deridetur, & compedes Helleſponti, epotaque flumina Medo. Nonnulli fabuloſas quaſdam narratiunculas inſertas paſſim hiſtoriæ, ut hujus gravitate indignas, rejiciunt, & propter illas autorem mendacii damnant. Sed de iis quæ memorantur ab Herodoto propter magnitudinem nobis incredibilia, periniquum fuerit judicium, ſi non vera eſſe ideo ſtatuemus, quod notis cuique rebus, moribus, diſciplinæ non ſimilia, neque rationibus noſtris congruentia eſſe videantur, ſique nonniſi iis quæ facile intelligere & animo complecti poſſimus, fidem habendam eſſe ducemus. Quam multa illi ipſi qui hæc antiquiora falſa fictaque eſſe affirmare audent, ſe vidiſſe referunt & pro certis commemorant, à quibus aſſenſio legentium refugit? Etiam poſteris hoc noſtris accidet, ut multa quæ nunc nimis vere fiunt atque geruntur, expoſitione inflata & amplificata eſſe ſuſpicentur. Sunt ſane quædam inaniora (non enim nego) in talibus, ut in peregrinatorum, qui adiere illa loca quæ tellus extrema refuſo ſummovet oceano, ſermonibus. Cujus inhumanitatis tamen fuerit, univerſum genus narrationum iſtarum ſemel abjicere ut futile & vanum? Quod ſi fiat, omnem hiſtoriæ rationem confundi, habitumque perverti neceſſe ſit. Quid de Babylone prodiderit Herodotus, non eſt ignotum. Hæc nobis ſcilicet probabuntur de ſenſu & cognitione oppidulorum noſtrorum. Quid enim ad illa ſpatia, vel maximæ urbis omnium quas novimus ambitus? itaque & Ariſtoteles (*Polit.* 3.) gentem regionemve appellandam potius Babylona, & ſiqua alia æqualis fuerit, quam civitatem aut urbem, cenſet. Quid? de fertilitate ſoli Aſſyrii quæ narrat, an nos credere poterimus de noſtris arvis? Quo tamen loco ipſe ignorantiæ incredulitatem refutavit. ſic enim ait (*In Clio, c.* 193) *Ita bene fert ea terra fruges ut nunquam non reddat ducena: ſi autem quam poteſt optime tulerit, reddit trecena. Folia tritici & hordei lata naſcuntur digitis commodis quatuor. At milii & ſeſami quam procera arbores exeant, in ſcientia certa non memorabo. Intelligo enim, eos qui in regione Babyloniorum non fuere, minime credituros vel ea quæ de frugibus modo diximus.* Sunt autem hæc etiam diſtinguenda. Alia enim ad utilitatem aliquam legentium, vel explicationem eorum de quibus narratio fit, referuntur atque pertinent: ut Babylonis deſcriptio (*Clio, c.* 178. *& ſ.*) & copiarum Xerxis enumeratio (*Polymnia, c.* 61. *& ſ.*) de quorum altero facile perſpiceretur, merito fuiſſe ſecuros cives in tali & ita munita urbe: alterum & potentiam regni Aſiatici, & in quod tum periculum Græcia venerit, demonſtrat. Utrumque autem documentum quoddam dat, nullas, quamvis magnas, vires, infractas, neque opes invictas eſſe. In aliis nihil quæritur, niſi vel delectatio, vel ut audientium animi moveantur nova mirabilique narratione: ut de gryphibus (*Euterpe.* 73.) formicis Indicis (*Thalia c.*, 102. *&* 116.) Phœnice (*Melpom. c.* 13.) & his ſimilibus. Horum, ut illa omni equidem mendacii crimine plane libero, ita haud facile conceſſero, in horum ullo mendacii manifeſti autorem redarguendum eſſe: quum tot deriſa quondam & exibilata, pæne jam comperta eſſe exiſtimentur: quumque non minus iſtis à veritate abhorrentia multa aſſeverentur ab iis, qui non audiviſſe de aliis, ſed ſeipſos aſpexiſſe dictitent: ut nihil tam ſit abſurdum quin fidem reperire poſſe videatur. Sed ab his recedamus.

Ob fabuloſas quidem narratiunculas tantum abeſt ut quaſi mendacem inceſſi vituperari-

rarique autorem hunc debere putem, ut etiam, quum & aptiſſime illas inſeruerit, & belliſſime concinnarit, & venuſtiſſime compoſuerit, admirandus: quumque inſtructionem in ſingulis aliquam vitæ, conſiliorum, actionum comprehenderit, eximiam gratiam quoque ab omnibus meritus eſſe videatur. Quid quod fidem ſuam in his fere liberat, cavetque nequis ſimplicior decipiatur, quum addit ſemper hujuſmodi quiddam; *Ut ferunt, Ut ego audivi, Quod veri mihi quidem ſimile non ſit.* In Euterpe vero (*c.* 131.) plane refutat illam fabulam de præciſis ancillarum manibus; *Hæc garrientes ita narrare mihi quidem videntur.* Item Melpomene (*c.* 173.) fabulam de Pſyllis præmunit. ea enim quæ Afri perhibeant ſe memorare ait. Quid autem dicit in Polymnia (*c.* 152) quod meminiſſe in tota hiſtoria vult lectorem? *Ego* inquit, *quæ fando cognovi, exponere narratione mea debeo omnia: credere autem eſſe vera omnia, non debeo.* In conjecturis quidem ſequendis, quum de apparentibus (ut ipſe ait *Euterpe*, *c.* 33.) obſcura colligere ſtuderet, ſi falſus eſt cui obſecro omnium hoc non accidit? Neque qui tale aliquod erratum in ſcriptis veterum animadvertit, ſibi ideo placere & illum contemnere debet. quod fere ineruditiores iſti facere conſuevere, qui exultant ad hos notationum & reprehenſionum ſucceſſus, non ſecus acſi theſaurum inveniſſent: quum hic vere tum theſaurus (ſecundum vetus verbum) in carbones evadat. Sed paulum etiam ad fabulas illas revertamur: quæ, obſecro, cur offendunt animum cujuſquam, quum veritati & integritati hiſtoriæ minime officiant? Sed ut inſertæ apud Thucydidem conciones, (quas certe nemo, ut opinor, non confictas, neque non quidem nullas, ſed non tales ab iis quibus attribuuntur habitas eſſe videt) illæ tamen ut in gravitate hujus autoris, admirationem, ita in dulcedine noſtri, fabellæ voluptatem habent. At egreſſiones, & nihil ad rem pertinentium quaſi inculcationes, ab hiſtoria alienæ ſunt. De quo equidem aliter ſentio, neque in hoc, neque ullo in genere eruditionem, intelligentiam, doctrinam quaſi in anguſtum cogendam, ut non liceat evagari & excurrere, ſi libeat, longius. Immo vel ſolus hic fructus eſt ingenii & induſtriæ ſtudiorum, ut veluti oſtentatione jactantiaque ſui gloriam laudemque petat. Auferat in his mihi aliquis iſta: incorruptam, ſanctam, caſtam, ut virginem, debere eſſe hiſtoriam. Non corrumpunt enim, non violant hæc illam: ſed exornant, ut aurum & gemmæ pudiciſſimarum quoque corpora, puriſſima illa quidem. Nam ut malæ & profligati pudoris feminæ inſigniorem reddunt comptu turpitudinem ſuam: ita, quamvis varia copioſaque ſit quaſi emblematis quibuſdam, ſumma hiſtoriæ falſa & commentitia, merito in ſua hæc infamia quaſi ſuperba improbetur. Itaque non inornatam, non nudam, non contractam, ſed ſplendidam, veſtitam, explicatam (dummodo integram, &, ut ita dicam, probam & incorruptam) decet eſſe hiſtoriam. Cujus fidem omnem nonne in temporum indicatione, in nominum commemoratione, in rerum tam bello quam pace à quibuſque ſuſceptarum atque geſtarum certa enarratione, in occaſionum conſiliorumque prudenti perſecutione omnes poſitam eſſe ſentiunt? Quæ univerſa noſtrum autorem exiſtimo & cuſtodiſſe diligenter, & præſtitiſſe præclare. Quæ enim tempora indicavit falſo, quæve confudit? Quorum hominum locorumve nomina poſuit perperam? Res autem ab iis geſtas quos complexus fuit narratione ſua, accurate illas quidem retuliſſe non dubitarim aſſeverare: certo autem & vere quoque, libenter equidem crediderim, quanquam ab aliquibus aſſenſio quodammodo refugiat. In conſiliis profecto & occaſionibus recenſendis qui circumſpectionem & prudentiam requirit majorem, nimium is quidem eſſe faſtidioſus mihi videtur. Ad hæc, ſi, ut in tabula magni & memorabilis argumenti, adjuncta ſunt veluti παρεργα, quibus undique illa inſignis & conſpicua reddatur, cujus quæſo vel rationis vel ſapientiæ, ne dicam incogitantiæ & ſtultitiæ, fuerit reprehendere? Quum autem hiſtoria non ſolum delectationem cognitionis, ſed inſtructionem etiam animorum continere debeat, ut & voluptatem & utilitatem afferat legentibus: ſi his ipſis quæ ut fabuloſa notantur, etiam monita utilia atque ſalutaria multa inſunt, quis jam eos non modo qui vituperent, ſed qui laudent, iniquius ferre omnino poſſit? Fuit Candaules rex Lydorum: (*Clio*, *c.* 7.) nemo, ut opinor, negare audet. Hoc tempore in aliam familiam tranſlatum fuit regnum Lydiæ. an quiſquam falſo hoc proditum dicit? Cur igitur illa jam culpant de ſatellite coacto aſpicere nudam reginam? Quæ ſi, quod haud ſcio an non ſint, conficta eſſent, quanti multis de cauſſis fieri mererentur? Nonne illam perverſionem animorum, quæ ita mirabiliter, ut divinitus effici videatur, ſæpe urgentibus fatalibus caſibus animadvertitur, demonſtrant? Quam ſpecioſis & bonis ſententiis illuſtris eſt narratio? Idem & in aliis multis poteram, ſine ullo exquiſitionis labore, oſtendere. Expugnari præter

omnium

omnium metum & opinionem Sardis oportuit. Sit jam illud de puero nato cum capite leonino falsum, (*Clio*, *c.* 84.) (quod fortasse minime est) quam pulchrum hoc? quod non circum ille urbem totam latus fuit: quod si factum fuisset, capi secundum responsum divinorum urbs non posset. Sint sane illa Scytharum dona fictitia: (*Melpom. c.* 131.) quid incommoditatis tamen habet, vel quid potius pulchritudinis & bonitatis non habet cum enarratio tum interpretatio, elegans, festiva, acuta? Sed quare ego pravitate quadam animi, non vera esse potius, id est, ita audita cognitaque autori, putem? Eadem & de Xerxis somnio, (*Polymnia*, *c.* 14.) de regibus Macedonum, (*Urania*, *c.* 137.) deque aliis similibus dici possint. Quapropter, quod ad crimen hoc vanitatis attinet, prorsus in nostro autore turpitudinem illam & mendaciorum maculas detersas esse confido. Neque possum satis animo constituere meo, quî factum esse existimem, ut à veteribus quoque illud in hunc conferretur. Nisi unus fortasse aliquis plures in errorem induxit, aut invidia odiumve, vel (ut mollius dicam) animi certa quædam destinataque inductio quosdam ad hujuscemodi calumnias impulit. Sed hæc velle exquirere omittamus.

Nunc ad aliam majore studio susceptam & gravius atque inimicius factam accusationem veniendum, quam intendit huic vir magnæ doctrinæ & sapientiæ laude clarus, Plutarchus Chæronensis, qui nostrum autorem acerbissime postulavit & convincere conatus est malignitatis, edito libello, cui præscripsit περὶ τῆς Ἡροδότου κακοηθείας. Contra quæ, etsi singularis est viri autoritas & celebris eruditio, concedi tamen nobis oportere puto, ut pro Herodoto dicere liceat: si illi permittitur, contra non minus se, quam nobis ipse est, antiquiorem Herodotum scriptio, atque aliquanto certe præstantiorem multis nominibus virtutum. Ipse quidem Plutarchus quo paratior venit ad maledicendum Herodoto, & in eo copiosus fuit ac vehemens, hoc minus læsisse illum putari debet. Quis est vero qui non laudatissima quoque conviciis impetere posse videatur, quum Zoilos & Xenophanes suos habuerit Homerus? Quid autem verbis conquirere & comprehendere homini non infanti neque obtuso difficile? Et dicit hoc egregie Æneas ad Achillem, *Iliad. v.*

Multa licet memoret convicia uterque vicissim,
Quæ neque centenis remis instructa carina
Perferat. ipsa etenim facilis verbisque redundans,
Sermones variis hinc lingua revolvit & & illinc:
Quisque & forte alii quod dixerit, audiet ipse.

Ut autem contra ea quæ quisque improbet dicere recte possit, ita quomodo dicat diligenter considerandum: nequid vel inscite vel etiam maligne improbare videatur. Nam horum utrumcunque deprehensum & notatum contradictionem omnem infirmat: ita quidem sæpenumero, nemo ut responsione magnopere dignam arbitretur. De quo & elegantissimis versibus & luculento sensu compositum epigramma Græcum Eueni veteris poetæ fertur: quod nos quondam Latinum fecimus ut sequitur,

Est multis pariter mos omnia dicere contra,
Sed non & similis dicere recta labor.
His sat erit verbum me commemorasse vetustum:
Hæc mihi quum placeant, tu licet illa probes.

Plutarchus autem minime cavit ne insimulando malignitatis alterum, malignitatem ipse quandam singularem suam proderet. Nam quum collegisset quasi intimos sensus & reconditam voluntatem pravitatis malignorum, ad illa à se proposita postea, ut pueri à magistris secundum capita quædam traditas materias deducere jubentur, sic accusationem suam applicavit, in autorem hunc (ut ego quidem judico) illa conferens alienæ malignitatis crimina. Ac ne dissimulavit ipse quidem neque texit caussam iræ ac odii sui: nam suam civitatem, id est Bœotos, ignominia affectos, & infamatos (ut ait) immerito, graviter fert & dolenter. Hinc igitur illæ lacrymæ, hæc illa indignatio. Statim igitur quid autoritatis in tali criminatione sit, quam non veritatis sed ultionis cupiditas expresserit, apparet, ut illius quasi filum sequentes, refellere quæ congessit singula nihil sit necesse. Sed ad quædam tamen aliquid dicamus.

Quod vero huic incipiens, suavitatem orationis, qua jucunde commoverentur legentes, exprobrat, ad id nihil aliud respondendum censeo, quam quod Alexander Hectori fratri, qui sibi in jurgio formositatem objecisset, Οὔ τοι κόσμῳ ἐπὶ θεῶν ἐριδαίνομεν ἔμμεν. Sed malignitatem omnem undique ita colligit: Primum de usu nominum asperiore, de-

que verbis durioribus, in copia molliorum & leniorum. Deinde, si extra historiæ seriem alicujus vitia, vel si in hac laudes jejunius commemorentur. Præterea, quum plurium forte sermones referantur, assentiri deterioribus. omnino enim conjecturas sequi ad pejora, esse malitiosi & infensi animi. Postremo, laudis adjectione veluti condire vituperationem. esse enim simplicitatis hanc simulationem pessimam. Quid ad hæc ergo dicemus? profecto non reperit in Herodoto ista Plutarchus, sed animo suo conquisita in illum intulit. Quare enim usum nominum verborumque in hoc autore non probat? qui quidem (ut existimo) usus est diserta & accurata oratione ætatis suæ, quam à posterioris sæculi forma differre nos quoque intelligere possumus. Quid autem causæ fuerit cur non potius illa vere & simpliciter, quam mendaciter & invide, dici sentiamus? Egregium est quod conquerenti Lasthenis factioni, (quorum scelere prodita fuerat Olynthus) contumeliose à Macedonibus se nefarios proditores appellari, respondisse Philippum regem accepimus, *Macedonas esse indoctam nationem ac incivilem, solereque ficum nominare ficum, & ligonem ligonem.* Quid autem offendit (obsecro) Plutarchum, quod Herodotus protulit asperius quædam, ac non mollivit appellationibus? Visum enim scilicet illi fuit id dicere quod esset. Nam de conjecturis sequendis deque laude & vituperatione universa hoc licebit unum iterum atque iterum respondere: de suo illum judicio historiam susceptam exposuisse: neque recte facere eum qui ingenii sui vires in alieno opere explicare velit, præsertim ad infamiam autoris. Ego, ut quicque retulit, sic sensisse, audiisse, comperisse existimo. Et cur non in hac potius persuasione perseverem quam illam inducam malevolentiæ, perversitatis, virulentiæ? Quia enim contumelia afficit divina & humana, sacra & profana. Si vera sunt, quæ est contumelia? (recte enim ille in comœdia negat se maledicere, quum, quæ vera sint, dicat) sin falsa, ostendatur falsitas. Sed quomodo ostendit? ratiunculis quibusdam & conclusiunculis levissimis. Quod quasi ipse sentiret, ne hoc quidem agere se ait, ut mendacii, sed ut malignitatis reum peragat Herodotum. Hanc igitur defendamus, si possumus. Ac laudationibus illis minutis & tenuibus (ut vult Plutarch.) quot possunt opponi præclare, & pleno ore (ut dicitur) enunciatæ? Quale enim hoc? (*Erato, c.* 112.) *Omnium quos scimus hominum primi Athenienses cursu illati in hostes sunt: omnium primi sustinuere vestitus Medici & hoc ornatorum aspectum: ad illud autem usque tempus nomen quoque Medorum terribile fuerat.* Addantur his quæ de Cynægiro scripsit (*Ibid. c.* 114.) Ac nequis Athenienses tantum laudatos benignius credat, (in quo nescio quam suspicionem corruptæ largitionibus voluntatis movet Plutarchus, temere quidem, ut videtur, neque ipse quicquam explanat) quid? parcène Lacedæmonios laudavit his verbis? (*Polymn. c.* 104.) *Sunt Lacedæmonii in certaminibus singularibus haud ullis aliis inferiores: in acie vero omnium mortalium præstantissimi.* Quid? horum cives Sperthiam & Bulin parumne prædicatione sua ornavit? (*Polymn. c.* 134. *& f.*) Sed hæc innumerabilia sunt. Atque in nomen sophistæ (*Hoc nomine usus est Herod. in Clio, c.* 29.) etiam invehitur quasi probrosum: quum profecto eos, qui velut opifices quidam essent sapientiæ, & artem quandam facerent illius, sophistas, ut citharistas & grammatistas, vocatos, & postea vitio hominum, (ut in aliis pluribus evenit) nomen quoque male audiisse constet. Nam quod exagitat præclaram sententiam de instabili & incerta fortuna rerum humanarum, quam Herodotus Soloni attribuerit (*Clio, c.* 32.) (cui quidem similes & alibi leguntur) nimiæ sapientiæ & pietati hominis concedatur: qui veritus sit, ne si ita de Deo loquamur, ut humanus intellectus quæ dicuntur percipere possit, parum pii esse videamur. Cur ergo Deo oculos, manus, pedes, aures attribuimus? cur dicimus Deum irasci? cur ulcisci? etiam vereri profecto, tentare, pœnitere, lætari, dolere. πόρρω γὰρ λύπης ἡ χαρᾶς ἴδρυται τὸ θεῖον. sine quibus illa ne intelligi quidem possunt. Quid Xenophon? (quo nemo fuit numinis colentior, nemo observantior, nemo impietatis erga Deum acrior hostis) nonne eandem sententiam ponere non dubitavit in præclaro illo opere suo historiæ rerum Græcarum? sic enim ait (*Hellenicorum l.* 5.) ἡ γὰρ ὁ θεὸς ἦν, ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους μικρούς. Hæc igitur sacrilega est in Herodoto sententia, quia secundum hominum intelligentiam φθονερὸν dixit esse τὸ θεῖον. Sed hæc quam sint futilia quis non videt? Omissam autem illam retis fabulam & Pittaci pugnam ferat æquo animo Plutarchus: seque hoc consoletur, quod, ut ait, tot alias exposuerit non magis profecto fabulosas. Sed prætereunda sunt certe aliqua, indigna quæ refutentur. Crœsi quidem annon satis clare memorat eruditionem, & doctrinam fortunæ adversæ (*Clio, v.* 207.) cui τὸ παθήματα μαθήματα

μαθεῖν

μᾶλλα ἐγεγόνει. Neque Xenophon ſapientiſſimus vir dubitavit ſimiliter poſt amiſſum regnum prudentiorem Crœſum producere. Ad alias atgumentationes illius de Epheſiis, Colophoniis, Chiis: ubi quam levi utitur ratione, quod Lampſacenus Charon, antiquior ille quidem Herodoto, quædam non ſcripſerit. Quaſi nihil oportuerit narrare Herodotum, niſi quod in litteras jam eſſet relatum. Quod dictu eſt perquam ridiculum: præſertim quum ipſe profiteatur, eorum quæ alii non comprehenderint, mentionem facere decreviſſe. Sed cum de illis, tum de Samiis, Corinthiis, Lacedæmoniis. de Iſagora, Ariſtogitone, Athenienſibus, Platæenſibus, quæ diſputat, patiamur ſane illum vincere. Quis enim, qui advertere animum paulum modo voluerit, non perſpecturus facile eſt victoriæ iſtius præclarum ſucceſſum?

Venio igitur ad plenam lunam: de qua ingenue fateor non intelligere me quæ à Plutarcho diſputantur. Herodoti luculentiſſima narratio, quum nemini non ſit evidens. Dicit enim (*Erato*, v. 106. & 120.) *negaſſe Lacedæmonios, poſſe contra legem ante plenam lunam in expeditionem ſeſe proficiſci, & remanſiſſe in patria dum luna orbis compleretur: ac poſtea profectos, ita acceleraſſe ut tertio die in Atticam Lacedæmone pervenirent.* Hæccine narratio illam merebatur tragicam acclamationem, hunc autorem cœlum ipſum, dierum rationem, omnes res confundere? Nam de lege, deque prœlii die, ſua fide affirmante utroque, venia (ut opinor) dabitur ei qui fidem Herodoti pluris ſibi faciendam quam Plutarchi, & illum potius quam hunc ſibi eſſe ſequendum putaverit. De Philippide etiam obſcura eſt inſectatio: & erat hic locus in noſtro libro corruptior.

Reliqua ſunt calumniis manifeſtis referta, & ubique conſperſa nigro ſale, & atrocibus quidem illis ſed infirmis criminibus referta. Sane Thebanos, ut civitatem ſuam, (notum enim, fuiſſe hunc Chæronenſem Bœotum) exquiſita & peraccurata defenſione propugnavit, & in hac parte admodum vexavit autorem noſtrum. In quo quidem ignoſcendum eſt dolori ipſius, ſed reprehendenda profecto impatientia & ira. Quam enim moleſte fert & indigne læſos oratione ab Herodoto ſuos? Hoc igitur (ut apparet) ulcus tangi noluit, neque potuit ferre. Sed mendacii crimine Herodotum (ut opinor) facile liberat non modo fama illis temporibus longe lateque vagata, ſed conſervata etiam ad poſteritatem, proditionis Thebanorum: de qua & Demoſthenes (*Philippica* 2.) argumentum duxit levitatis & infidelitatis illius civitatis: & illud in ſermonibus hominum ſemper permanſit, decimam à Thebanis Apollini perſolvi oportere. Cujus mentionem à Xenophonte ſcimus ſemel atque iterum fieri (*Hell.* 5.) Quum enim communi decreto ſtatuiſſent Græciæ civitates, quæ adverſum barbaros conſenſerant, ab iis qui nulla neceſſitate coacti Perſæ ſe ſubjeciſſent, Delphico Apollini bello confecto decimam exigi debere, Thebani quidem potentia ſua reſtitere decreto: ſed quod illo tenerentur, fama memoriaque hominum conſtantiſſime perduravit. (*Decretum fœderis extat in Polymnia*, c. 132.)

Præterea quamvis malitioſum & pravum Plutarchus faciat Herodotum, non ſtultum tamen fuiſſe neque hebetem confitetur. Quid autem incogitantius fieri potuiſſet, & in ſumma audacia amentius, quam ea affirmare atque tradere, quæ, ſi falſa eſſent, non modo paulo ante defunctorum dictis atque relationibus, ſed memoriæ, vivorum propemodum, teſtimonio refutari atque redargui poſſent? Et ille cum tam impudente mendacio, cum tam inconſentanea expoſitione, cum narratione tam diſſidente, in celeberrimum frequentiſſimumque totius Græciæ conventum (ita enim accepimus) venire, & illa vaniſſima atque leviſſima ſcripta, plena malevolentiæ & obtrectationis, reclamantibus divinorum & humanorum monumentorum inſcriptionibus, recitare non dubitaret? Nimis ineptum & frivolum facis autorem, contra tuam quoque exiſtimationem. Non audiviſſent ac potius exibilaſſent, vel male etiam multatum illo tanto theatro ejeciſſent eum, qui plane ad irridendum & eludendum auditores, quique in communi Græciæ ſolennique cœtu ad nomen Græcum proſcindendum lacerandumque adeſſet. De conſilio autem & facto Leonidæ retinendi Thebanos etſi aſtute diſſerit (*Polymn.* c. 205. & 220.) nemini tamen non plurima in mentem venire arbitror quibus hoc etiam loco defendi poſſit narratio. Adduxerat invitos, ſed ſic ut à civitate delectos: ergo non modo illius, ſed ſuorum quoque metus hos continuit. Dimiſit alios, quos minus alacres in aperto eſſe diſcrimine videbat. illis enim parcendum decreverat. Quomodo voluit autem vel potuit omnino quadringentos retinere, quum trecentos ſolum haberet ipſe ſecum? Primum voluiſſe Leonidam perdere iſtos Thebanos dixerat: neque non plures quam trecenti cum illo fuêre. Nam præter Theſpienſes, etſi non dicitur, cum

trecentis tamen Spartanis ſequutos alios plures ditionis ipſorum intelligere debemus. Ita enim fieri ſolitum ſcimus, ut Spartani nequaquam veluti ſolitarii, ſed quodam ſatellitio ſuorum ſtipati in expeditionem proficiſcerentur, quum ſinguli interdum ad ſeptenos adducerent eorum quos εἴλωτας vocarunt (*Calliope*, *c.* 28.) Sed quid facerent? aut in illis anguſtiis quid experirentur tutius quam quod retulit Herodotus? Neque aliud tempus omnino videtur fuiſſe vel defectionis, vel fugæ, vel tranſitionis, quam quod memoravit Herodotus (*Polymn. c.* 233.) Sed in tanto tumultu quo pacto exaudiri potuit imploratio? Et interfectos enim ſcribit nonnullos, & vel de geſtu intellectum fuit ſupplices hos eſſe. Notas quidem cur impudentiſſime confingere voluerit, cauſſam equidem nullam reperio. Accuſat paulo poſt aſperitatem vocabuli, quod de fuga conſuluiſſe dixerit Græcos. Nimis eſt ſeverus noſter Ariſtarchus. Atque etiam illud non tulerit credo, quod rex regum cenſet aufugiendum de Troja. non enim (ut opinor) mollius eſt φεύγωμεν, quam δρησμὸν βουλεύεσθαι. Quid vero de Naxiis & Themiſtocle dicemus? (*Urania*, *c.* 4.) Scilicet in metu tanti belli, & tempeſtate barbaricæ claſſis ingruente, incredibile fuerit, inſulanos homines non ad eos proficiſci voluiſſe quibus nemo non interitum aut ſervitutem impendêre exiſtimaret. Themiſtocli vero indecorum aut turpe fuerit, adjutum ipſum alterius conſilio, non ſolum omnia commentum fuiſſe: at Agamemnonem, non unum aut alterum, ſed decem συμφοράδμονας optare non puduit. Nam in Artemiſia quod facetias conſumit ſuas, quibus nequaquam abundat, feciſſe videtur incogitantius.

In iis quæ ſequuntur, quod non modo quid perperam ſcripſerit, ſed quæ ſcribere etiam debuerit Herodotus, docere vult, ſit hoc & ipſum præclaræ & ſingularis ſapientiæ Plutarchi. Cetera involuta ſuſpicionibus, & alienarum rerum mentionibus confuſa, & fallacibus complexionibus intricata, & anxietate quadam mirifica accuſationis ſeſe ipſa infirmantia, vel relinquamus ſane, vel ad priora remittamus. Ad omnia enim ferme reſponderi dicique idem videtur poſſe: inſaniam eſſe & furorem, non perverſitatem, neque fraudulentiam, ea commemorare, quæ quum primum cognita fuiſſent, hominum ſcientia reprobarentur, à poſterioribus autem inter ſe diſſidere & contraria eſſe facile perſpicerentur. Etſi autem homines docti ac ingenioſi non difficulter reperiunt quomodo aliquid dicendo evertere odioſumque reddere aut ſuſpectum poſſint, tanta eſt tamen vis veritatis, ut neſcio quo pacto, quamvis oppreſſa & obſcurata, illa plerunque tamen reſiſtat atque eluceat contra dolos & verſutiam. Quapropter non quid conquiſierit ad inſectationem Herodoti Plutarchus, neque convitia quæ illi facit nimis cupide, neque ſtudium exagitandi autorem antiquiſſimum, ſed rem ipſam ſpectabimus. Ipſi autem Plutarcho hoc dicimus, (*Iliad.* η.)

——— ——— σὺ μὲν ἃ καλὰ ταῦτ' ἀγορεύεις.
Οἶδα δ' ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τῶδε νοῆσαι.
Εἰ δ' ἐτεὸν δὴ τῶτον ὑπὸ στυγερῆς ἀγορεύεις,
Ἐξ ἄρα δή τοι ἔπφτα θεοὶ φρένας ἆλεσαν αὐτοί.

Sic enim videtur non ille quidem quæ ſenſerit ipſe, in hoc libello diſſeruiſſe, ſed vel aliorum voluntati aſſentatus eſſe: vel quid in mala cauſſa poſſet, oſtendere voluiſſe. Quod ſi de animi ſui judicio & inductione illa ad talem modum diſputavit, profecto in hac parte receſſit à ſe ipſe. Non enim aliter exiſtimo quam fuiſſe Plutarchum, virum non modo eruditum & ſapientem, ſed etiam bonum, quam famam, præſertim probitatis, ut tueretur, minus curaſſe illum apparet in propoſito accuſationis hujus. Sed finem faciamus. Non enim jucunda nobis fuit quaſi contentio & rixa cum tanto viro, quam tamen ut neceſſariam, omittere non potuimus, & in officii (ut rati ſumus) cuſtodia, & in ſtudio nomini bonitatique autoris excellentiſſimi debito.

Objicitur autem & hoc nobis, quod quidam volunt à Thucydide contra Herodotum dici, de fabuloſis narrationibus & hiſtoriis confictis ad auditorum voluptatem (*Thucyd. lib.* 1. κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ξύγκειται.) *quæ, quum delectatione tantummodo afficerent audientes, in præſentia quidem juvarent, ſed diuturnum fructum non haberent.* Ego vero non magis in Herodotum hæc conferri poſſe puto, quam in quemlibet priorum de ſcriptoribus hiſtoriarum. Et (ut verum fatear) illas plane priſcas expoſitiones antiquiſſimarum rerum oratione & verbis ad venuſtatem, & jucunditate quadam animos perfundendum, compoſitas (quales potiſſimum Pherecydis Syrii fuiſſe accepimus) graviſſimum autorem exiſtimo veritati rerum geſtarum non oportere præferri cenſuiſſe: ac hilaritatem hiſtoriæ cedere ſeveritati, neque ſuavitatis cujuſdam leni-

lenitatem, conſtantiæ & dignitati narrationis anteponi voluiſſe. Sed de hoc quiſque, ut lubuerit, ita ſtatuat atque ſentiat. Nos autem hoc teneamus: non modo propter ſermonis elegantiam, & illam cum ab aliis tum Cicerone laudatam dulcedinem, & quaſi amœnitatem quandam, diligendum hunc autorem, & in manibus ſemper habendum eſſe: ſed propter rerum cognitionem maximarum, propter maxime ad vitam utilium ſententiarum copiam, ob plurima certo, accurate, prudenter, honeſte dicta, magnifaciendum nobis, vel in ſuo potius genere anteponendum univerſis. Nota ſunt ex Latinis Ciceronis & Quintiliani elogia præclariſſima hujus autoris. Græcorum autem quæ opinio de his libris fuerit, ſatis indicat inſcriptio nominum Muſarum, quibus omnem ſapientiam & doctrinam & ingenii præſtantiam, antiquitatem ſignificaſſe notum eſt. Et quicunque meminere ipſius, honoris & laudis præfationem ſemper uſurpaſſe reperiuntur. Quas ob res neque me pigere operæ poſitæ in hoc autore debere puto, neque non hortandi mihi videntur omnes, ut ſtudio ſingulari in hoc autore verſari, & illum præcipuo amore complecti velint. Nam & mihi fructuoſam fuiſſe lectionem hujus videor ſentire, & aliis item futuram eſſe confido. Viſum autem, &c.

DE HERODOTO, EX EODEM JOACH. CAMERARIO.

HERODOTI patrem fuiſſe Lyxem & Dryo matrem perhibent, patria Halicarnaſſenſem: quod præſcriptum nunc etiam in hiſtoria illius legitur. Parentes in ſua civitate bono loco natos tradunt, ipſumque fratrem habuiſſe Theodorum nomine. Quum autem teneretur Halicarnaſſus à Lygdamide tyranno, nepote Artemiſiæ reginæ Cariæ, ſeceſſit Herodotus in Samum inſulam: atque ibi lingua Ionica hiſtoriam magna cum cura compoſuit, relatam in libros novem: (*Lucian. Herodoto, vel Eetione.*) quam quum in frequenti Græciæ conventu Olympiorum recitaviſſet, ſic placuit univerſis ut ita audirent quaſi Muſas loquentes: ideoque libris qui novem (ut diximus) eſſent, Muſarum novem indidere nomina. Quum reverſus in patriam autor fuiſſet civibus ſuis tyranni expellendi, ſucceſſit quidem res, ſed invidiâ maxima Herodotum excepit. Ita enim fieri ſolet ut periculorum metum parta ſecuritate obtrectationes fere ſequantur. Cedendum igitur, relinquendos ingratos cives ratus, quum Athenienſium tum colonia in Thurios Italiæ populos deduceretur, ſua ſponte illis ſe colonis ſocium addidit: & ibi finivit vitam ſuam: ſepultuſque fertur in foro. etſi quidam Pellæ mortuum fuiſſe tradidere. Ipſe facit mentionem (*Clio, c.* 109.) λόγων Ἀσυρίων & λόγων Λιβυκῶν, (*Euterpe, c.* 161.) quos conſcripſerit: de quibus tamen hæc mentio ſolummodo reſtat. Herodotum ſcribunt, quum recitaret in Olympiis (ut ſupra retulimus) hiſtorias ſuas, audiviſſe Thucydidem qui adhuc ætate puer eſſet: quumque Thucydides tum quaſi divinitus commotus lacrymas profudiſſet, animadvertiſſe hoc Herodotum; & gratulatum fuiſſe patri ipſius Oloro: hortatumque ut erudiendum curaret filium diligenter: gliſcere enim in animo illius cupiditatem bonarum artium atque diſciplinarum. De Herodoto Græcum epigramma fertur, quo memoratur & illa invidiæ fuga & diſceſſio in Thurios.

Ἡρόδοτον Λυξέω κρύπτει κόνις ἥδε θανόντα
Ἰάδ' ἀρχαίης ἱστορίης πρύτανιν,
Δωριέων πάτρης βλαστόντ' ἄπο. τῷ γὰρ ἄπλητον
Μῶμον ὑπεκπροφυγὼν, Θούριον ἔσχε πάτρην.

Extat apud Stephanum: ſed magis integrum in ſcholiis Nebularum Ariſtoph.

quod nos ita aliquando convertimus,

Terra, ſatum Herodotum Lyxe, tegit iſta ſepultum,
Qui priſca Ionica laudem habet hiſtoriæ.
Dorica produxit tellus hunc: unde fugatus
Invidia, hac patriâ Thuride ſedit humo.

Ex eo factum eſt ut aliqui præſcriptionem *Halicarnaſſenſis* mutarent in *Thurii*: quod & Plutarchus annotavit in libello De exilio. Reperio relatum hunc in olympiadem LXXVII, & LXXXIIII. cum quo non diſſentit quod traditur, floruiſſe Thucydidem olympiade LXXXVII, & olympiade LXXXVIII mortuum Periclem Xanthippi filium, cujus Herodotus meminit (*Erato, c.* 131.) Plinius ubi de ebeno diſſerit, Herodotum ſcribit Thuriis condidiſſe hiſtoriam anno ab V. C. trecenteſimodecimo. Quod & ipſum cum numero LXXXVII olympiados conſentit, quo aliqui floruiſſe Herodotum tradidere: quum acce-

perimus Romam conditam esse circiter olympiada VI. Sane cum Hellanico vixisse fuisseque apud Archelaum, traditum est: quod tempus & EUripidis poëtæ fuit, quem genitum accepimus eo die quo Persæ fuêre à Græcis fusi. Pherecydes & Hecatæus diu ante illum historias & fabulas componere primi oratione soluta cœpere. Fuit & Xanthus quidam scriptor Lydus, quem in Lydorum historia sequutum Herodotum putant. Fuit & Charon Lampsacenus paulo hoc superior, qui & ipse bellum Persicum descripsit. Sed & Hellanicus suas historias ante Herodotum edidit, quas ipse se legisse significat. Fuit hoc nomine Olophyxius Thrax, qui de nymphis & sacris scripsit: & alius, medicus.

DE DIALECTO IONICA, EX EODEM.

ORATIO Herodoti elegans est, & Ionicæ linguæ propria quadam facilitate, sine omnibus veluti anfractibus, defluens. Dialectus autem (id est peculiare orationis genus) Ionum cum Attica lingua magnam habet communitatem. Nam & hæc quodam tempore appellatio Athenienſium, & Ionicæ omnes coloniæ Athenienſium fuere. In quibus accidit ut sonus vocis & forma sermonis in alieno scilicet solo Asiæ atque insularum mutaretur. Traditum autem est, appellatos primum Cranaos incolas Atticæ, quum Pelasgi adhuc Græciam tenerent: regnante deinde Cecrope, Cecropidas. Cui quum succesſisset Erechtheus; tum illis fuisse inditum nomen Athenienſium: ac mox ab Ione ductore, Ionum. Hic fuit Xuthi, vel Apollinis (ut poëtæ) filius, susceptus ex Creusa Erechthei filia: & Ægiali ac Helices regnum tenuit. Cujus gens postea à Dorienſibus pulsi, ab Athenienſibus in civitatem recepti fuêre. (*Pauſan. Achaicis.*)

Varietates in Ionica lingua hæ fere annotantur. α in η mutatur, nisi Doricum fuerit α. αι mutatur in ῃ. Mutatur & ε in η, divisa diphthongo, itemque in genitivis nominum ους. ουν mutatum est ex ων. Crassæ mutantur in tenues. Attica mutatio est α in ε. Usurpant Iones & ε cum ο, in genitivis nominum ιος, ubi Attici ω ponunt: quum ιος quoque communis sit & Ionica flexio. Vertunt π in κ. Item αυ in ωυ. itaque hæc diphthongus, Ionica vocatur. Pro ω accusativo faciunt οωγ. Duo σσ in ξ mutant. Metaplasmus οι, in ις, Ionicus est. similiter & aliæ quædam suæ hujus dialecti formæ sunt. Est & mutatio η in α. Mutant ου in ο. item ε in α. Addunt Iones finali σ, litteram ι, & in verbis, σι. Syllabam ῶ circumflexam, εω faciunt. Interdum & non circumflexum ου primæ declinationis, εω faciunt. Vocabulis initialibus ρ præponunt. ο & ε producunt, addita υ & ι. Tertiæ declinationis genitivum in οιο, de ω, proferunt. φ faciunt ωϊ. Geminant consonantes, ut σσ, τλ, ππ. Inserunt ε, item σ. nam θα primæ personæ pluralis, σθα, & θον dualis, σθον faciunt. Inserunt α in patronymicis. Iones integris & incontractis verbis nominibusque & participiis adverbiisque, omnibus denique orationis partibus utuntur. Mutant *ω* in εα. Augmenta præteritorum & aliarum dictionum initia abjiciunt. τ nominum in ας in declinatione elidunt. Utuntur reduplicatione. Utuntur & transpositione tam litterarum quam syllabarum. Abjiciunt ι de diphthongo ῳ. Initiales litteras abjiciunt. Ex ιε faciunt ι longum. Suas habent tertias personas plurales præteriti perfecti passivi, posita littera α ante ται finale, ut & in aliis. Infinitiva per syllabam με producunt. Sunt & contractiones & synalœphæ Ionum: sunt & apocopæ.

Horum exempla promiscue subnotavimus, & aliis quibusdam proprietatibus dialecti Ionicæ indicatis. Ἡροδότου Ἁλικαρνασσῆος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, pro Ἁλικαρνασσέως ἱστορίας ἀπόδειξις. Θωυμαζὰ, pro θαυμαζά. Ἰοωῦ τῳὶ Ἰνάχῳ, pro Ἰῷ. Πλεῦνας, pro πλέονας. Ἀπ' ἧς, pro ἀφ' ἧς. Ἀπελόμβροι, pro ἀφελόμβροι. & Ἀξιαπηγητόταλα, pro ἀξιαφηγητότατα. Διαπρηξαμβύς ϑ τἄλλα τ' εἵνεκεν, pro Διαπρηξαμβύς ϑ τὰ ἄλλα ὧν ἕνεκα. Ἐγεγόνεε, pro ἐγεγόνῃ. Ἤιδεε, pro ἤδει. Δεωτότεα, pro δεωτότων. Μίδης, pro Μίδας. Θρόνον βασιληΐον, pro βασίλειον. Ἐσάμβαι, pro ἐσάναι. Ἐπεκρήτεον, pro ἐπεκρήτευν. Κυρίλιω τ' ἠμερίων, pro κυρίαν τ' ἡμερῶν. Κιθῶνας, pro χιτῶνας. Ἐπὶ νόον ποιέυσι, pro ἐπὶ νοῦν ποιοῦσι. Πρελέιπε, pro ἀπολείπει. Ἱρὸν, pro ἱερόν. Ὁρτὴ, pro ἑορτή. Κεῖνϑ, pro ἐκεῖνϑ. Ἐὼν, ἐῦσα, pro ὤν, οὖσα. Κεχωρίδαλαι, pro κεχωρισμβύοι εἰσί. Ἐτετάχαλο, pro τεταγμένοι ἦσαν. Τὠρχαῖον, ὤνθρωπε, ὦναξ, ὤνηρ, ἄτερϑ, ταὐτρώπε, pro τὸ ἀρχαῖον, ὦ ἄνθρωπε, ὦ ἄναξ, ὁ ἀνὴρ, ὁ ἕτερϑ, ϑ ἀνθρώπε. quæ Attica synalœpha & in aliis reperitur: ut θαλέρε, ϑ ἑτέρε. Τϑερϑ, πόλιϑ, pro ὕδρεως, πόλεως. Ἐγχιρηδίοισι, pro ἐγχειριδίοις. Ἐπεὰν, ἀδελφεὸς, pro ἐπὰν, ἀδελφός. Τὔνομα, μὺνϑ, ξεῖνϑ, pro τὸ ὄνομα, μόνϑ, ξένϑ. Ποιεῦσι, pro ποιοῦσι. ἐδικαίων.

καίνν. Μέγαβ@, τάμνφ, pro μέγεβ@, τέμνφ. Ο'πέωνες, pro ὀπάονες. Ο'ρέων, pro ὀρῶν. καθμεώμλοι, pro καθμένοι. χρεωμένων, pro χρωμένων. Κυνέη, pro κυνῆ. ἀνθρωπηΐη, pro ἀνθρωπῆ. Τυφὼ, ἄθω, pro τυφὼν, ἄθων. quod plane Atticum est. Πλεῦν, pro πλέον. Προσδέκεο, pro προσδέχυ. Ὦρε, pro ἐώρε. Διξὰ, τριξὰ, pro διττὰ, τριττά. Αὖτ'ώπλεω, pro αὐτίπλυ. Ἐν τῇσι ἁμάξῃσι, pro ἐν ταῖς ἁμάξαις. ac concursum omnino vocalium Iones amant. Λ'ὲρησα, pro ἄρρησα, *quæ non solerent anfugere.* Ἐπιβαλίων, pro ἐπιβαλῶν. Ο'κόσον, ὅκυ, κότε, pro ὁπόσον, ὅπυ, πότε. Βυβάλιες, ὄφιες, pro βυβάλεις & ὄφις. Ἐστωθέντες, pro ἑστωθέντες· & ἔστονες, pro ἕστονες. Α'δαίες, pro ἀδαεῖς. Οἴκασι, pro ἐοίκασι. Κέρεα & γέρεα, pro κέρε & γέρε, contracto de κέρεα, elisō τ. Ἐσελάδατο, ἐσαλμένοι ἦσαν. Κατεσφάτα, κατεσφαμμένοι ἦσαν. Τρῶμα, pro τραῦμα, omisso υ. nisi magis est à verbo Ionico factum quod τρώειν illi dicunt. id est, τιτρώσκειν. Apud Homerum Ἐείκης, pro ἐοικότι positum volunt: Ἐυσσέλμους ἵππους. Herodotus Αὖτοκέλευστοι, pro αὐτοκέλευστοι. Contrà μάρτυροι & φύλακοι, Iones, pro μάρτυρες & φύλακες. Ὄψεαι, pro ὄψῃ. quod Atticis est ὄψῃ. Α'πικοίατο, pro ἀφίκοιντο. Ὁρμέαλο, pro ὥρμιντο. Μανασέων, pro Μιναασσῶν. Λᾶξις, pro λῆξις. ΟΥ in ου solutio, & αθα, ac σθαν, ποιητικώτερον videtur. Τ'περώϊον, λώϊον, pro ὑπερῷον, λῷον. Κεφαδίη, pro καρδία. κρατερὶς, pro καρτερὸς· ut Homero Κεφαλ@, pro Κάρηβ@. Reduplicationes sunt Homericæ, Τετύκοντο, ἐκλέλαθον, τεταγών. Herodotus Α'ραιρημένοι dixit pro ἠρημένοι. Ἐνθεῦτεν, pro ἐντεῦθεν. Α'ποθανδύμενοι, pro ἀποθανούμενοι. Duplicationes consonantium Ionicæ illæ quidem esse perhibentur, sed sunt poëticæ, ut Ὄσσον φέρτερός εἰμι. Ὅτ'ἦ τοι ἐν μεγάροισι. Ὁππότ' ἀνὴρ ἐθέλῃ.

EX EODEM.

IONICUS est & articuli pleonasmus. ut, Τὸς μὲν ἀνασήσαν, ὁ δ' Α'τρείδεω ἐναρίξοι, pro ἐναρίξοι δέ. in quibus ὁ pronomen esse volunt, & significare αὐτός, Ionice. Polymnia, εἰ μέν τι ἐνῆεν σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τ' μὲν ἔλεγον ἤδεν, ὁ δ' τὰ δύνχέσα@ ἐκλεγόμεν@, *siquid inerat quod frandi esset barbaro, eorum nihil memorabat, sed eligens maxime fausta.*

Est autem & aliorum pronominum hic usus, ἀ δ' ταῦτα ἐπωδιώην ἐκ ἐθελήσῃς, σὺ δ' πάντως σφίσιν ἀνάξειν, pro ἀλλὰ πάντως ἀνάξεις. Et rursum, ἦ σέ γε, pro ἤ γε. Iliad. ρ.

Ὅς' ἐπεὶ ὄρχε κάμηζι κυίας τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων,
Οἵ' τέ μιν ἐκ εἰῶσι βοῶν ἐκ πῖαρ ἑλέσθαι·
Πάννυχοι ἐγρήσονλες, ὁ δ' κρέων ἐρατίζων Γ'βύῃ.

Ionum sunt anastrophæ. ut, ὄρνιθες ὡς. Iliad. β, -- ἄ σε ἔοικε κακὸν ὡς δεδίσεσθαι. Sic ᾧ ἔπι, pro ἐφ' ᾧ. Et, βιοτῆς νῦν μὲν ἀνθρωπηίης πέρι. Iliad. β. τότε δ' ἤδη ἔχεν καλὰ γαῖα μέλαινα. i. κατεῖχε.

Sunt & ἐπικοπαὶ Ionicæ verbi substantivi. ut, ἔνι pro ἔνεσι, μέτα pro μέτεσι. Hom. πάρ' ἔμοι γε ἕ ἄλλοι, id est, πάρεισιν ἐμοί.

Cum aliter, tum interpositō ὦν dirimunt conjungenda. μέχρι μὲν ὧν τούτων. & βύλλω ἐπὶ τὰ κέρεα ἐλίσσων, id est, ἐπελίσσων. & καθ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. & καλά με ἐφάρμαξας, pro καὶ ἐφάρμαξας ἐμέ. & εἶπε τ' ἰης Βαβυλωνίων, pro τ' Βαβυλωνίων ἰης. Sic ὡς ἦ αὔτως, pro ὡσαύτως δέ. Iliad. β, καδδέ κεν ἀχωλὴ. & Iliad. ρ, -- ὅπ' ἦ μελιηδέα θυμὸν ἔλωμαι, pro καλὰ ἦ ἀχωλὴ, & ἀφέλωμαι θυμόν. Iliad. α, ἐκ δ' ἔλον Α'τρείδῃ. i. ἐξεῖλον δέ. Sic ὑπὸ δ' ἤρεον, pro ὑφήρεν. Polymn. ὑπὸ πάντα τὰ χρήματα ἄγων, i. ἀπάγων.

Præpositiones absolute, quasi adverbialiter, sæpe ponunt: μετὰ ἦ, τ στρατιῆς ἀπικομένης εἰς Σάρδεις, *postea vero, quum exercitus Sardis venisset.* Sic, ἦ πρὸς ἀνεπισήμονες ἔσαν, *præterea*, Iliad. χ, Πρὸς δέ με τ δύσλιον ἔτι φρονέοντ' ἐλέαιρε. Alibi, ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσαλο νώροπα χαλκόν. Item, Ἀμφὶ περὶ ἦ εἴσαλο ἦ τ'. Herod. Polymnia, ἐν ἦ Α'ρτέμιδ@ ἱερὸν, *in illo litore est fanum Dianæ.*

Ionicum est casum ad præpositionem referri quæ cum verbo adjuncto composita est. ut, ὅτι οἱ ἐνορῴη, id est ὅ, τι ὁρῷτο ἐν αὐτῷ, *quid in se animadverteret.* Iliad. β, -- τέο δ' αὖ θηρὶ μέμφεται, id est, θηρὶ τιν@ μέμφῃ. Et ὥμοιον ἐπείη. i. εἴη θηρὶ τοῖς ὥμοις. Item Iliad. ν, Θρῃκῶν Ἔκτορ εἶπε πρὸς ἀς. i. ἀς πρὸς τ' Ἕλλην. Herod. Clio τρία γὰρ ἔτεα ἐπανεβάπελο τὴν Σαρδίων ἅλωσιν, id est, ἐπ' ἔτεα τρία, *in tertium annum distulit Sardium expugnationem.* Idem, ὑπόζα τ χώρης τ Α'σσυρίης, id est, ὑζῇ ὑπὸ τ χώρης.

Singularis usus infinitivi εἶναι, Ionicus est, hoc modo, ἦ τὰς Ἴωνας ἐν ὑδενὶ λόγῳ ποιησάμ@ τῷ πρώτῳ εἶναι, *ut hac prima quidem cura esset.* Et, ὑδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι, *quod volentibus quidem nobis fiat.* Et, τὸ ἦ σύμπαν εἶναι, *In quo totum verteret*, aut *Re ipsa.*

HERO-

HERODOTI VOCABULA IONICA,

ET QUÆDAM LOQUENDI GENERA, ILLI CUM HOMERO MAGNA EX PARTE COMMUNIA: NECNON ALIA.

Collecta & Latine reddita, partim ab Joachimo Camerario, partim ab Henrico Stephano: litteræ C *illius nomen,* H *hujus nomen indicante; à quo & addita nunc fuerunt aliquibus Camerarii interpretationibus exempla.*

HENRICUS STEPHANUS LECTIONIS HERODOTI STUDIOSIS.

Si vulgo receptum morem usurpare, quam meum tenere, maluissem, Joach. Camerarii nomen silentio præteriissem: ac titulum huic opusculo præfixissem quo hanc recensionem pariter & interpretationem vocabulorum, quæ quum Herodotus sibi habere peculiaria videatur, habet tamen cum veteris Ionibus, & nominatim cum ipso etiam Homero (ad pleraque quod attinet) communia, totam suscepissem & in me recepissem. Nec tamen magnum onus humeris meis imposuissem. quæ enim Camerarius de illis vocabulis antea scripserat, meis infarciendo, eaque pro meis ostentando, magnum oneris levamentum in promptu mihi fore animadvertebam. Præsertim vero quum multo plures à me quam ab illo voces recenserentur & exponerentur, sub meæ commentationis prætextu dominium in illius quoque commentatiunculam usurpare, res fuisset quæ multorum exemplis defendi (si exempla malam defendere caussam queunt) potuisset. Verum ego non solum, alienis tantummodo plumis se vestire, corniculæ in morem, sed etiam vel miscere suis alienas, atque id dissimulare, vix ingenui esse hominis, semper existimavi. Atque hoc & meus Thesaurus testari abunde potest. Quinetiam Paralipomena tantum institutionis grammatices (aut saltem eorum partem) scribere malui, quam meam institutionem grammatices ad tam multas aliorum addendo, in aliena plurima manum injicere; simulque miseros lectores crambe toties repetita occidere. Neque tamen sum nescius, reperiri quotidie qui multo majori cum turpitudine plagiarii sint: id est, multo turpius & magis pudendum plagium committant, dum aliena, & quidem è multorum nonnunquam libris consarcinata, sive consuta, aut (sicui Græca vox magis placet) συνῤῥαμμένα (licet eorum nonnulli ne artem quidem talia consarcinandi, sive consuendi, sive ἐπιῤῥάπτειν, calleant) impudentissimo novi tituli libri, aut novi saltem nominis autoris, mendacio, pro suis obtrudentes, & obtrusa venditantes, fucum faciunt: etiamsi nulla futura sit qua vel χῦ tam multis alienis οἴκοθεν (id est, de sub) insuisse dici possint.

Ceterum, quamvis pauca illa quæ Camerarii sunt, ita meis inseruerim (apposito ubique ejus nomine) ut intacta in illis omnia reliquerim, fuisse tamen ubi ejus interpretationi nonnullarum vocum aliquid adjicere, aut in eam non sine aliqua fortasse lectoris fructu inquirere potuerim, ostendam alias (deo favente) in iis quibus Herodoti lectores, præsertimque ejus valde studiosos, amplius juvabo. Sed malui exemplorum alicubi adjectione, aut exempli; ubi Camer. nullum attulerat, contentus esse. Ne hoc quidem tacebo, me in quibusdam vocabulis exempla Homeri, in quibusdam Hippocratis, (quæ Erotiani, & Galeni lexicis, quum ea excudi, destinaveram) in nonnullis, utriusque, attulisse.

A.

Ἄγην δὲ φέρειν, Ionicum est de hostilibus direptionibus. Herodot. lib. I. c. 88. φέρουσί τε δὲ ἄγεσι τὰ σά. Et rursum I, 166. ἢ ἄγον δὴ ἤδη δὲ ἔφερον τὰς πρωτοίκους ἅπαντας. Iliad. ε. οἷόν κ' ἠὲ φέροιεν Ἀχαιοὶ ἦκεν ἄγοιεν. Neque me fugit, & apud Xenophontem & alios Atticos autores hanc figuram reperiri. nam & alia, quæ ut Ionica annotavimus, illi usurparunt. utriusque enim linguæ eadem (ut supra diximus) origo fuit. C.

Ἀγινέειν vide in Ἀπαγινέειν. Pass. Ἀγινεόμην activa significat. *Adducens*, VII, 33. ἀγινεόμην γυναῖκας. H.

Ἀγορέομαι, ῶμαι, *Concionor*, *Concionem habeo*. Unde ἠγορώνιον, VI, 11. ἐγίνοντο ἀγοραί. ἢ δή κου σφι δὲ ἄλλοι ἠγορώνιον. Sic Hom. Il. δ, versu 1. Οἱ δ' ἄλλοι θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο. Sed hic est potius *Concilium habebant*, *Consultabant*. At quum dicit, ἀγορήσαντο δὲ μετέπειτα, est *Concionem habuit*. Verbum autem Ἀγορεύω apud hunc (sicut apud Thucyd. & Aristoph.) est, *In foro versor*. H.

Ἀγχίστροφα, *In contrarium mutata*, *Contraria*. ἀγχίστροφα βυλεύσεται, VII, 13. Proprie autem Ἀγχίστροφον q. d. *Conversionem*, id est, mutationem, *propinquam habens*, sive *Mutationi propinquum*. H.

Ἀγωνίδαται pro ἠγωνισμένοι εἰσί, sed passiva significat. pro *Decertati sunt*: IX, 26: 2. πολλοὶ μὲν γάρ τε δὲ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῶν ἄνδρες Σπαρτῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδαται, *multa certamina decertata sunt*. Sed perperam in Aldina & Germ. edit. ἀγῶνας pro ἀγῶνες scriptum est. H.

Ἀδαέες, *Ignari*, *Imperiti*. IX, 45. ὑμεῖς δ' ἄπειροί τε εἰμὲν δὲ ἀδαέες τετέων τῶν ἀνδρῶν. H.

Ab eodem pro Ἀδαὴς dicitur Ἀδαήμων, ut VIII, 65. ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν. Quinetiam verbum Δεδάηκε, *didicit*. H.

Ἀδεῖν & Ἀνδάνειν, *Placere*, Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἤνδανε θυμῷ. Et, Ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός. C. Vide Ἀπαδεῖν & Ἔαδε.

Αἵμασιαὶ, *Septa*. Sed addit Herod. in primo, c. 180. αἱμασιὴ πλινθέων ὀπλίων. Odyss. α. αἱμασιάς τε λέγων, *Septa struens*. C.

Αἶνη, *Existimatio*. C.

Αἰχμὴ κακῶς ἐσηκέναι dicitur πρός τινα, ab Herodoto, rarissimo sed elegantissimo loquendi genere, lib. VII. c. 152. de Argivis, ἐπειδὴ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐσήκεε, hoc sensu, *Quum minime secundum iis adversus Lacedæmonios prælium fuisset*. Quam interpretationem etsi aperte præcedentia & sequentia confirmant, possit tamen ea & Eustathii testimonio comprobari: qui postquam dixit δόρυ nonnunquam significare πόλεμον, id est, *bellum*, (veluti quum aliquis vocatur δορὶ κλυτὸς) itidemque vocem αἰχμὴ usum istum habere: unde δορυαλωτὸς & αἰχμάλωτος significare pariter ὁ ἐν πολέμῳ ἁλούς· subjungit, λέγει δέπου δὲ Ἡρόδοτος περὶ τινῶν, ὡς κακῶς αὐτοῖς ἡ αἰχμὴ ἔσηκε πρὸς τοὺς θεῖνα, ἤγουν ἐδυσωχήθη αὐτοῖς ὁ πόλεμος. Additque, hoc ex consequenti esse dictum. παρακολουθεῖ γὰρ τοῖς ἐν μάχῃ δυσωχοῦσι, κακῶς αὐτοῖς ἐσάναι τὴν αἰχμήν. Ceterum in compositione quoque nomen hoc pro *bello* usitatum esse apud Iones sciendum est, quum videlicet appellant ὁμαιχμίην quod alii συμμαχίαν. ut VIII, 140: 1. ὁμαιχμίην συνθέμενοι. Ab eadem voce est μεταίχμιος. unde μεταίχμιον γῆν legimus, VIII, 140, 2. μεταίχμιον τὴν γῆν ἐλημένων. H.

Ἀλέες, *Conferti*. Et Ἀλίζεσθαι ac Συναλίζεσθαι, *Colligi* seu *Congregari*. Et Ἀλίη, *Cœtus*. C. Exemplum verbi Ἀλίζεσθαι, I, 79. ἀλίζεσθαι τὴν τῶν Λυδῶν δύναμιν. Utitur & Hippocr. hoc verbo Ἀλίζεσθαι. Invenitur autem & activum Ἀλίζειν apud Herod. VII, 12. necnon compositum Συναλίζειν, I, 126. Ad nomen autem ἀλέες quod attinet, sciendum est, ἄλες quoque apud Hipp. extare: atque alicubi ἄλες & πυκνὸν copulari.

Ἀλεινὴ χώρη, *Calida regio*. Et Ἀλέη, *Calor*, ut in locis apricis. C.

Ἀλεωρὴ à Valla redditur *Remedium*, IX, 6. ὡς δὲ αὐτοὶ τινὰ ἀλεωρὴν δώσουσι. Proprie autem sonat *Evitatio*, *Declinatio*, *Effugium*. Ac redditur etiam *Levamen*, & *Laxamentum*, necnon *Solatium* Hippocr. ἐν παραγωγαῖς utitur, Ἄνεσις γὰρ νόσου τινὰς κάμνοντι παρέχει μεγάλην ἀλεωρήν.

Ἀλκὴ ut ab Homero, ita etiam ab Herod. quibusdam loquendi generibus adhibetur: quorum vel frequentissimum est (nisi me memoria fallit) ἐς ἀλκὴν τρέπεσθαι, quo videtur significari quod vulgo dicimus, *Se mettre en defense*. Hoc autem existimatur dici à Livio, *Vim parare*: veluti quum scribit, *Alios vim parantes occidit*. III, 78. αἰεί τε ἐδέκοντο πάλιν ἀμφότεροι, ἢ ὡς ἐμάθον τὸ ποιεύμενον πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο. Quibus verbis subjungit. ὁ μὲν δὴ αὐτέων φθάνει τὰ τοξα καταλόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὴν αἰχμὴν ἐτράπετο. (ubi observa simul eundem usum verbi τρέπεσθαι cum alio accusativo.) Estque πρὸς ἀλκὴν τρέπεσθαι tanquam genus, at πρὸς αἰχμὴν τρέπεσθαι, velut species. Paulo post τῇ χερὶ χρῆσθαι hac in signif. usurpat: ἐρέων δέ μιν αἴσχιον ἐστῶτα ὁ τοξεύτης εἴρετο ὅτι οἱ χρῆται τῇ χερί. Alioqui χερὶ χρῆσθαι reddi etiam potest *Manum conserere*. Fortassis tamen πρὸς ἀλκὴν ἐτράπετο eo in

loco reddendum potius fuerit, *Vi agere cœperunt*, vel, *Vim moliti sunt*, aut *Totis viribus obsistere cœperunt*. Nam illud *Vim parare*, minus est in quibusdam locis quam ὡς ἐς ἀλκὴν τρέπεσθαι. veluti quum in principio II, 45. dicitur de Hercule, ἐς ἀλκὴν τραπόμενον πάντας σφέας καταφονεῦσαι. H.

Ἀλογέω, *Nullam rationem alicujus rei habeo, Contemno*. Unde ἀλογήσας, III, 124. Sic & compos. Κατηλογέω· unde κατηλογέοντα, III, 121. H.

Ἁμαρτὰς pro ἁμαρτία, *Peccatum*. ut I, 167. ἀκέσασθαι τὴν ἁμαρτάδα. H.

Ἀμβώσας, ἀναβοήσας. C. Sic Ἐπιβώσασθαι pro Ἐπιβοήσασθαι, I, 87. initio. H.

Ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, *Seipsos vicerunt*. C.

Ἀμφισβασία, *Disceptatio*, vel *Dissensio*. C.

Ἀναγινώσκω, *Suadeo, persuadeo*, (quemadmodum πείθω utrumque usum habet) ut VII, 10. γνόντα ἐπ' οἷσι ἄνδρας ἀναγινώσκεις βασιλῆα στρατεύεσθαι. ubi est potius *suades*, quam *persuades*: quamvis postea persuaserit. At IV, 158. ἀνέγνωσαν ἐκλιπεῖν· non solum *suaserunt*, sed etiam *persuaserunt*. Sic etiam I, 187. τίς σὲ ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, sequente infinitivo καταστῆσαι. Itidem pass. Ἀναγνωσθεὶς, *persuasus*, in IV, 154. ὁ δὲ ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τ γυναικὸς, ἔργον τὸκ ὅσιον ἐμηχανᾶτο ἐπὶ τῇ θυγατρί, *Is autem, ab uxore persuasus, rem nefariam adversus filiam moliri cœpit*. At interpres male ἀναγνωσθεὶς reddidit *deceptus*. Omnemque illi excusationem præripit verbum πείθῃ, quod proxime præcedit, de eadem, πείθῃ τ ἄνδρα ταῦτα ἔχειν ἕτω. Quinetiam lib. III, c. 61, activæ voci ἀναγνώσας aliam tribuit significationem idem interpres: τοῦτον τ ἄνδρα ἀναγνώσας ὁ μάγος Πατιζείθης ὡς οἱ αὐτὸς πάντα διαπρήξει, εἶσε ἄγων ἐς βασιλήιον θρόνον. ita enim hæc reddidit, *Hunc virum magus Patizithes instructum quemadmodum ipse illi omnia peracturus esset, in regium solium perducit*. Quum debuisset ita vertere, *Huic viro quum persuasisset magus Patizithes fore ut ipse illi omnia effecta redderet*. Erat enim Patizithes qui Smerdi omnia confecturus erat, non contra: quod tamen potius præ se ferre videtur altera interpretatio. Ut autem Ἀναγινώσκω, sic etiam Συγγινώσκω apud Herodotum à vulgari usu discedit. Sed quid de Galeno & Erotiano dicemus, verbum ἀναγνῶναι apud Hippocratem, Ionica dialecto utentem & ipsum, non πεῖσαι, id est, *Persuadere*, sed μεταπεῖσαι, (id est, *Dissuadere*, vel *De sententia deducere*, *A sententia dimovere*) nec non μεταδιδάξαι exponentibus? ἢ τὸκ ἠδυνάμην (inquit Hippocr. lib. De artic.) αὐτὸν ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μέλλις, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε. Suspicor, unum ex altero sumpsisse, qui loco præpropere (ut fit) lecto, nec bene memoriæ mandato, horum tantum verborum recordatus sit, αὐτὸν ἀναγνῶναι· (ac non horum etiam quæ subjunguntur, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε) simulque præpositionis ἀνὰ verbo γνῶναι præfixæ usum eum imaginatus sit quem habet in aliis quibusdam verbis, & nominatim in Ἀναδιδάσκομαι, apud ipsum Herodotum. Hoc etiam addo, perperam Galenum, & Erotianum ἀναγνῶναι, non ἀναγνῶσαι legisse apud Hippocratem: & quosdam male lectionem hanc in illam mutandam censuisse. Nam & hîc ex I, 87. habes ἀνέγνωσε, & legitur itidem VI, 75. Eodemque modo exstat ἀνέγνωσαν I, 128. Sic autem & I, 85. ἄλλον γνώσας: ubi repono ἀλογνώσας.

Ἀναγκαίη pro ἀνάγκη· ut in I, 11. μὴ μιν ἀναγκαίη ἐνδεῖν. H.

Ἀναδιδάσκεσθαι vide VIII, 63 initio, & quæ adscripsi margini. H.

Ἀναιρεῖσθαι, vide in Ἐπαναιρεῖσθαι.

Ἀναισιμοῦσθαι. ut I, 72 fine, πέντε ἡμέρας ἀναισιμοῦνται, *Quinque dies insumuntur*. sive *impenduntur*. H.

Ἀνακῶς ἔχειν, Φρονίζειν, seu Ἐπιμελῶς ἔχειν. VIII, 109 fine, κατὰ ἀνακῶς ἐχέτω. C.

Ἀναπλῶσαι pro ἀναπλεῦσαι. C.

Ἀνάπυστον, *Quod innotuit, Patefactum, Palam factum*. VI, 66. extremo, ὑστέρῳ μύτοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα. Sed male in Ald. & German. edit. ἀνάπτυστα. contrà vero recte in iisdem, paulo ante, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα. H.

Ἀνεθέλητον, quod ab aliis dicitur ἀβούλητον, *de eo quod triste nobis accidit*. VII, 133 ὅ, τι ἢ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσαντι τὰς πτέρυγας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἰπεῖν, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρη καὶ ἡ πόλις ἐδηώθη, *quid adversi illis contigerit*. Et ἀνεθελητὶ συμφορὴ apud eundem, (sicut dicitur ἀβουλητὶ συμφορὴ) alibi ἄχαρις συμφορή. Quibus in locis vocabulum συμφορὴ ponitur tanquam μέσον, more antiquo. H.

Ἀνημένους. II, 167. τοὺς εἰς πόλεμον ἀνημένους. *bello deditos*. Sic paulo ante, ἀνέωντο εἰς τὸ μάχιμον. Sed ibi, sicut & in Ald. edit. male ἀνέοιντο. H.

Ἀνελεῖν, est *Respondere*, ut de oraculis Latini dixere. I, 13. ὧν μὲν δὴ τὸ χρηστήριον ἀνέλη μιν βασιλέα εἶναι τῶν Λυδῶν. *Si oraculum responderit, ipsum regem Lydorum esse*. Euterpe, c. 139. ἀνεῖλε ὡς δέοι αὐτὸν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι ἔτεα πεντήκοντα. C.

Ἀνέωντο, vide in Ἀνημένους.

Ἀνῆκα, ῶ, ex quo ἰώτησε pro ἔτυχε II, 119,

119, initio, ἢ ξεινίων ἤντησε μεγάλων. quum præcedenti cap. 115. dixiſſet, ξεινίων τυχών. Sic Homerus Iliad. α. ἀνλήσας dixit pro τυχών, ſive ἐπελαύσας, aut μεθέχων· ubi canit Αἶχέι πως ἀρνῶν πιόσης αἰγῶν τε τελείων Βάλε) ἀνλήσας, ἡμῖν ἐπὶ λοιγὸν ἀμῦναι. Facit autem illud ἀντᾶν ut minus mirari debeamus participium ἀπαυλήσαντες genitivo itidem junctum, hoc in verſu, Ἀ δειλοὶ νεότητος ἀπαυλήσαντες ἐκείνης Πρωτοπόρου, δι' ὅσης ἦλθεῖε πυρκαϊῆς. vel πρωϊοβόλους, ut alibi legitur. pro quo tamen malim πρωϊοβόλοι. Suſpicor autem priorem illum verſum mutatum fuiſſe ab iis quibus inſolens videbatur ille uſus participii ἀπαυλήσαντες. Pro illo enim habetur hic, Anthol. epigr. lib. III, pag. 232. meæ editionis, Ἦν νέον ἡβήσασαν ἐπιδρέψαντες ἐρετσαί. H.

Ἀντίξοος, *Adverſarius*, *Hoſtis*, ἐναντίος, πολέμιος. In cap. 218. lib. VII. ἐλπόμενοι γὰρ εὑρήσειν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον, ἐπεχείρησαν ἐρέσσειν. Et adjective, γνώμη ἀντίξοος, *Sententia contraria*, *Sententia repugnans*, VIII, 119. H.

Ἀνλιήμενοι ſunt Ionibus qui aliis ἐναυλιόμενοι, ſive ἐναυλίοι. ut initio Melpomenes, ἢ νικήσαντες μάχῃ τοὺς ἀνλιομένους. Paulo poſt, εὗρον γὰρ ἀνλιομένῳ σφι ἐρήμῳ οὐκ ὀλίγῳ. At vero alibi VII, 9. cum accuſ. perſonæ, ſequente etiam præpoſitione ἐς, habente ſuum accuſativum, pro *Occurrere* ſeu *obviam venire hoſtiliter*. H.

Ἀνλιπόλεμοι, *Hoſtes*, *Adverſarii*, πολέμιοι. VII, 236, fine. H.

Ἀνωσάμενοι, VII, 139. in fine, ἢ βασιλῆα μετά γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. *Qui repulerunt*, pro ἀπωσάμενοι. niſi forte hoc ipſum reponendum ſit. H.

Ἀξιεύμενοι, activa ſignif. pro ἀξιῶσαι. I, 199. principio, πολλαὶ γὰρ ἢ οὐκ ἀξιεύμεναι ἀναμίσγεσθαι τῇσι ἄλλῃσι. *Quæ non dignantur*, *Quæ dedignantur*. Item VII, 16 initio ἀξιεύμενος activa itidem ſignificatione. Verum οὐκ ἀξιεύμενος ibi non eſt *Dedignans*, ſed *Dignum non judicans ſedere*, vel *rem ſe dignam*, aut, *Indignum ſe judicans qui ſederet*. Eod. cap. 16. n°. 2. tamen voce activa dixit ἀξιώσει, *Dignabitur*. H.

Ἀπαγινέειν ſignificat *Exportare* ſive *Deportare*. Ἀγινέειν, *Apportare*: & ſimpliciter ἄγειν. C. Frequens uſus horum verborum eſt III, 89, 92, 93, 94, 97.

Ἀπαδεῖν, *Diſplicere*: ut Ἀδεῖν, *Placere*. H.

Ἀπεμαξίσε ſignificat apud Herodotum, *Crepitum emiſit*. II, 162. ὁ δὲ Ἄμασις (ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππου καθήμενος) ἐπάρας ἀπεμαξίσε. C.

Ἀπεσώ, *Abſentia*, (ut Democrito ἐνεσώ, *Bona conſtitutio*) IX, 84. ἐπαιχνυομένους τῇ ἀπεσοῖ τοῦ μάχης. C.

Ἀπὸ μὲν ἔθανε pro ἀπέθανε μὲν, VIII, 89. initio, Sic multa compoſita dividit, inſerta particula ὧν. ut ἀπ' ὧν ἔδωκαν pro ἀπέδωκαν· & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. H.

Ἀρδις, *Genus teli*, & (ut volunt) *Pharetra*: ſed ſignificat apud Herodotum *Ferrum* (ut opinor) *ſagittæ*. C.

Ἄρθμιος, *Concors*, *Benevolus*, *Amicus*, VII, 101. in principio, μὴ εἶναι ἄρθμιοι. Et IX, 9. Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων. At vero ἄρθμια ſubſtantivi vice fungitur, VI, 83. τέως μὲν δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους, *concordia inter eos erat*. Item ἀρθμίη, *Concors*, *Amica*, IX, 36. H.

Ἄρθος de natura equæ poſuit Herodotus. C.

Ἄση, *Moleſtia*. Et, Ἀσᾶσθαι, *Moleſtia & dolore affici*. C. I, 136 extremo, μηδεμίαν ἄσην ἀηδῆ τῷ παιδὶ παρεσκάλη. ubi videri poſſit neceſſe minime fuiſſe addere ἀηδῆ. Ab Hippocr. ἄση de certo quodam moleſtiæ genere dicitur: nimirum de ſtomachi faſtidio, necnon de faſtidio ciborum. Quin etiam de inquieta corporis jactatione quæ ægrotis contingit. Unde & Ἀσώδεις hi vocantur. pro quo & Ἀσῶδες gemino σσ ſcribitur. Sic vero & Ἀσσᾶσθαι apud eundem, non ſolum Ἀσᾶσθαι. Vide Hippocr. lexicum.

Ἀσινὴς, *Illæſus*, *Incolumis*. IX, 5. ἀπέπεμψαν ἀσινέα, paſſiva ſignif. Apud Hippocr. activa etiam. ut ἀσινέες ῥῆξιες, *innoxiæ*. Sic & adverb. Ἀσινέως apud eundem, *Innoxiè*.

Ἀτὰρ, ſicut & apud Homerum (cui Αὐτὰρ etiam in uſu eſt) pro *Autem*, vel *Sed*. lib. VI, cap. 133. reſpondet particulæ μὲν, cui paſſim δέ· ac interdum apud hunc quoque: ut IX, 115.

Ἀτάσθαλα, *Nefaria*, *Nefanda*, *Sceleſta*. IX, 77. & aliis pleriſque locis. Necnon aliquis dicitur ἀτάσθαλος, ut IX, 115 initio. Frequens eſt & Homero. H.

Ἀτέοντες, *Nihil curantes*. Eſt & Homerus ſimiliter uſus. C.

Ἀτρεκέως, *Verè*. vel *Certò*, ut I, 57. οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν. Sic II, 167. οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κεῖναι. Hoc adverbium frequens eſt apud Homerum etiam & Hippocratem: apud Homerum pro *Vere*, apud Hippocratem & pro *Certo*, *Explorato*: & plerumque pro ἀκριβῶς, *Exactè*. ut in Prognoſt. ἐὰν δύνωμαι ἀριθμεῖσθαι ἀτρεκέως. Sic & Ἀτρεκὴς pro *Exactus*. Extat etiam Ἀτρεκείη apud Herodotum, quo ſignificatur *veritas*. Apud Hippocr. ἀτρεκείη ſcribitur: ut ἀτρεκείη κεῖναι apud eum legitur pro eo quod attuli ex Herodoto ἀτρεκέως κεῖναι. H.

Ἄτρυτον πόνον, *Intolerabilem*, IX, 51. initio, ἔχον πόνον ἄτρυλον. C.

ΑΥδάζειν, *Vocem emittere*, seu *Loqui*. C.

B.

Βαθυζάτη αὐτὴ ἐωυτῆς, *Ubi profundissimum est*. Item de Istro IV, 48. ἴσον αὐτὸς ἑωυτῷ ῥέῃ. id est *Æquabili flumine fertur*. C.

Βάρις, in Euterpe, c. 41. Navigium Ægyptiacum. C.

Βαρυσυμφορώτατον ἀνθρώπων, I, 45. id est, βαρείας συμφορὰς ἀνθρώπων μάλιστα παθών. vel βαρεῖαν συμφοράν. *Qui omnium hominum maxime graves calamitates est perpessus*. sive *gravem calamitatem*. Vel una voce, *Miserrimus*. H.

Βασίλεα, I, 11. ὅκως ἡ βασίληα καλέοι. At vero βασιλεία, cum accentu in penult. in lingua communi dicitur *regnum*: apud Herodotum βασιληίη. ut ibidem sequitur proxime βασιληίων. H.

Βεβωμβία, id est, πεβόηται, *Celebria*. C. Vide Βῶσαι.

Βωθεῖν pro βοηθεῖν, (id est, *Auxiliari*) apud hunc scriptorem, teste Eustathio: afferturque & ab Hesychio. Legimus tamen & cum ση, βοηθησάντων I, 150. in medio. H.

Βῶσαι pro βοῆσαι (ut proxime præcedit βωθεῖν pro βοηθεῖν) *Clamare*. At in fine c. 146, l. 1, μηδὲ ἀνόμαλι βῶσαι τὴν ἑωυτῆς ἄνδρες, non male, *neque nomine compellare suum maritum*. Sic Ἀναβῶσαι pro ἀναβοῆσαι. unde ἀνέβωσεν I, 10. *exclamavit*. Sic alibi I, 8 ἀμβώσας pro ἀναβοήσας, & ἐπιβώσασθε I, 87 pro ἐπιβοήσασθε. Passivum autem particip. βεβαομβύα pro βεβοημβύα habuisti paulo ante.

Γ.

Γενέτωρ, *Progenitor*, in Urania, c. 137. Alioqui qui vulgo recepta significatione est *pater*. H.

Γένεα Ægyptiorum esse ait septem, II, 164. & alios, sacerdotes, alios, pugnatores, alios, bubulcos vocari. *&c.* Ubi Valla interpr. *Septem genera hominum*. Sed non minus placeret mihi *Septem ordines*, vel *Septem classes*. Sic alibi I, 125. aliquot γένεα Persarum esse scribit. At vero I, 56, legimus ἓξ Δωρικὰ γένεα, & ἓξ Ἰωνικά. H.

Γνωσιμαχέειν interpretantur *Perpendere suas vires, qua inferiores sint adversariorum viribus*. Itaque posset accipi Thalia, c. 25. εἰ μή νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε. Significare videtur simpliciter, τὴν γνώσφ μάχεσθαι. hoc est, *Mutare sententiam*, & *perpendere*. Urania, c. 29, γνωσιμαχέειν μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. At Polymnia, c. 130. γνωσιμαχέοντες ἢ τάδε, ἢ ὅτι χαλεπὸν ἄρα ἔχον διαιρέειν. C.

Δ.

Δεῖπνα annotarunt ab Ionibus appellari Cœtus triginta hominum qui simul cibum caperent. Homero tamen δεῖπνον simpliciter cibum significat, atque etiam equorum pabulum. ut Νῦν δ' ἔρχεσθ' ὄφρ' ἂν δεῖπνον· & Εὖ νύ τις ἵπποισιν δεῖπνον δότω.

Δένν, *Dedecus*, *Opprobrium*. Unde & verbum Δεννάζω.

Δηλήσασθαι pro βλάψαι, apud hunc scriptorem, sicut apud Homerum: ut Eustathius quoque annotat in hunc illius poëtæ locum, Il. α, Οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβώλακι βωλακιείῃ Καρπὸν ἐδηλήσαντ'. ἐπφή, *&c.* Apud hunc IV, 198, legitur & δεδήληϑ', passiva significatione. Hinc & Δήλησις apud Hippocratem: item Δηλητήρια φάρμακα, perniciosa atque adeo lethifera. H.

Διὰ cum genitivo, usum habens diligenter notandum, hoc in loco, I, 25. θείης ἄξιον λόγου πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀναθημάτων, *inter omnia quæ sunt Delphis donaria*. H.

Διαβάλλειν, *Calumniari*, & *Insectari*, & *Fallere*, & *Verba dare*. C.

Δίαιταν ποιέεσθαι, *Diversari*, *Habitare*, *Commorari*. Sic III, 51. ἢ ὁ ἐξελαθεὶς ὑπ' αὐτοῦ παῖς δίαιταν ἐποιέετο, ἐς τίτυς πέμπων ἄγγελον (ita enim interpungendum est, non inter παῖς & δίαιταν, ut in Ald. & Germ. editione) id est, *Ubi diversabatur*. seu, *Apud quos domicilium habebat*. At vero IX, 81. circa finem, δίαιταν interpres reddidit *vitam*: de rege Persarum, ὃς τοιήνδε δίαιταν ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας ἅτε οἰζυρὴν ἔχοντας ἀπαιρησόμενος. Sed malim, *Cui quum talis sit ratio victus*, sive, *Qui quum tali victu utatur*. Cum hoc autem usu nominis δίαιτα, non cum illo, convenit ille qui passim apud Hippocratem occurrit, quin etiam apud medicos ejus posteros, qui ex eo sunt mutuati: nisi quod multorum ægrotorum δίαιτα, cum illa regis Persarum comparata, plane est οἰζυρὴ (ut loquitur illic Pausanias) præsertim si verum est illud, *Qui medice vivit, misere vivit*.

Διασφὰξ, *Crepido rupium*. C.

Διαφέρειν τὸν αἰῶνα, III, 40. *Ævum transigere*, seu *Ævum agitare*. Perinde ac si diceretur, *Perdurare in vita*. Apud Hippocr. Διαφέρεσι exponitur etiam *Morbum perferunt*. Atque idem & voce pass. Διαφέρεσθαι utitur pro *Durare*: si mendo carent exemplaria.

Δια-

Διαχρῆσθαι pro simplici χρῆσθαι. ut VI, 11. εἰ ἢ μαλακίη τε ἐς ἀταξίην ἀλαχρήσεσθε. In præcedenti autem cap. 10. dixerat, ἀγνωμοσύνη τε διεχρέωντο. Sic III, 72. οἵτε ψεύδόμενοι καὶ οἱ τῇ ἀληθείῃ ἀλαχρεώμενοι. At vero VII, 101, cum eodem dativo utitur & composito illo & simplici verbo, ᾧ βασιλεῦ κάτεστι ἀληθείη χρήσομαι πρὸς σέ, ἢ ἡδονῇ. Et sequitur, ὁ ἢ μὴν ἀληθείῃ χρῆσθαι ἐκέλευε, Paulo post c. 102. ἀληθείῃ ἀλαχρήσασθαι. Et mox, τῇ (videlicet ἀρετῇ) ἀλαχρεωμένῃ ἡ Ἑλλάς.

Verum alicubi pro *Interficere*. ut I, 24. sed ibi ἀλαχρῆσαι, pro ἀλαχρῆσαι. Quinetiam compositum καταχρῆσθαι usum hunc apud illum habet, si bene memini: apud posteros quidem certe eum habere constat. H.

Διδόναι λόγον ἑωυτῷ, vide in Λόγος.

Δίκαιαι ὀργαὶ, II, 149. *Quæ sunt justæ magnitudinis.* Utitur autem & lingua Gall. illa voce Lat. hac in significatione. Apud Hippocratem δίκαιον exponitur λόγον: quod non solum *rationi consentaneum*, sed *proportioni consentaneum*, alicubi interpretandum esse videtur. Alioqui ἴσον etiam exponitur. Erotianus autem & quasdam expositiones affert quæ mihi violentæ videntur. H.

Δικαιῶν sæpe pro ἀξιῶν, sequente infinitivo. Proprie autem sonat perinde ac si quis dicat, δίκαιον κρίνειν, id est, *judicare rem esse justam.* III, 148. ὃς λαβεῖν μὲν δίδόμενα οὐκ ἐδικαίου. ubi Valla, *recipienda non putavit:* sed malim, *recipere justum esse non putavit.* Vel potius, *par esse non putavit.* H.

Διφάσιον. *Geminum:* seu *Duplex.* C.

Item plural. Διφάσια, *Duplicia.* vel *Bina.* aut *Duo.* ut διφάσια τρώματα, I, 18. *Duo vulnera.* Et διφάσιαι αἰτίαι III, 122. Et διφάσιαι εἰκόνες, II, 182. *Binæ imagines.* seu *bifariæ.* Suspicor autem ex hoc διφάσιος Latinos mutuatos esse suum *Bifarius*, itidemque *Trifarius* ex τριφάσιος. Quod si ita sit, rectius scribentur per *ph.* H.

Δοξάσθαι, pro quo dictum postea fuit δοκάζεσθαι. IX, 47. ἐπεί τε δεδόξωσθε εἶναι ἄριστοι, *existimati estis.* Et VIII, 124. ὅμως Θεμιστοκλέης ἐδόθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ubi fortasse aliquis ἐδοξώσθη ut ἐδόθη scribendum putet. Sed quid si ἐδόθη male pro ἐδόθη scriptum est? & scribendum est ἐδόθη, factum ex ἐδοήθη, (ut antea βῶσαι pro βοῆσαι, βεβωμμένα pro βεβοημμένα, atque alia hujus ipsius familiæ habuimus) manente altero ἐδοξώθη, sine σ, ut ἐχευζώθη absque littera illa scribitur? H.

Δουλότερος, *Magis servus.* Et Δουλοτέρη, *magis serva* VII, 7. H.

Δωτίναι, δῶρα, seu δόσεις, *Munera, Largitiones.* Et ἔδωκε δωτίνην, *dono dedit.* II. 1, Οἵ κέ ἑ δωτίνῃσι θεὸν ὡς τιμήσουσι. Et Δωτινάζειν, *Dona corrogare* II, 179. H.

E.

Ἔαδε, *Placuit:* ea significatione qua dicitur *Placuit ita facere.* pro *Visum est.* IV, 145. Λακεδαιμονίοισι ἢ ἔαδε δέκεσθαι τὰς Μούσας ἐπ' οἵῃσι θέλουσι αὐτοί. Sic alibi, ἐς ὃ σφι ἔαδε ὁμολογίην χρήσασθαι. Item ἐάνδανε, circa principium Calliopes, c. 5, sine infinitivo, εἴτε οἱ ἐς ταῦτα ἐάνδανε, *Sive hæc illi placebant, Sive hæc sentiebat.*

Ἔγκοιλον in duobus Herodoti locis legi: sed alios præterea occurrere cupio in quibus hoc vocabulum legatur, antequam de eo dicere ausim quod suspicor. Vix enim in duobus illis ἔγκοιλον pro κοῖλον dictum esse, mihi persuadere possum. H.

Ἐγκυρεῖν, vide in Κυρεῖν.

Εἰθέλω, pro εἴωθα, *Solet, Solitum est.* Pro quo & φιλέει dicitur. Utrumque eodem loco habes, VII, 50: 1. Quum autem videamus Herodotum in priore quidem membro dicere φιλέει, in posteriore autem, εἰθέλει: minime dubium esse cuiquam debet quin ita sit accipiendum. Ideoque Galenus, apud Hippocratem ita potius exponere debuit quam verbo δύναται. H.

Ἐκ. Præpositio hæc apud Herod. usum quendam habet, qui non animadversus fecit ut huic loco absurda interpretatio daretur, I, 10. μαθεῖσα ἢ ποιηθὲν ὑπ' ἐωυτῆς ἀνδρός. Male enim intellectum fuit, μαθεῖσα ὑπ' ἐωυτῆς ἀνδρὸς, pro τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἐωυτῆς ἀνδρός. id est, ὑπὸ ἐωυτῆς ἀνδρός· ut alibi docebo, simulque alia hujus usus exempla proferam. H.

Ἐκασέρω (pro quo perperam alicubi ἐκατέρω, quum positivum sit ἐκάς) *Longius, Remotius, Ulterius:* & Ἐκασάτω, *Longissime.* H.

Ἐκγίνεσθαι, *Licere, in Facultate esse.* Sic III, 142, initio, τῷ, δικαιοτάτῳ ἀνδρῶν βουλομένῳ γενέσθαι, οὐκ ἐξεγένετο. *Non licuit, Facultas ei non fuit, Datum non est,* sive, *concessum.* H.

Ἐκπαγλεόμενοι, *Admirantes*, vel potius *Valde admirantes, & ad stuporem usque.* IX, 47. initio ἐκπαγλεομένων ὡς ἔτε φεύγοιεν ἐκ πολέμου. Derivatum ex Ἔκπαγλος. unde & adverbium Ἐκπάγλως, apud Homerum, necnon apud Hippocratem, non simpliciter *Mirum in modum*, sed *Stupendum in modum.* Nisi quis *Ad stuporem usque* malit dicere. H.

Ἐκπλῶσαι τὴν φρενῶν, *De statu mentis dejectum esse.* III, 155. πῶς οὐκ ἐξέπλωσας τὴν φρενῶν;

νῶν; Alibi in propria signif. ἐκπλώσας, I, 29, de Solone. Sic autem & Ἀναπλώσι, II, 93. ubi proxime præcedit & ἐκπλώσιος. Invenitur tamen alicubi in hoc verbo, & apud hunc, diphthongus ᾳ, more linguæ communis, non ω. sed ex errore, ut opinor. Eorum locorum unus est II, 179, ὡς ἀνέμους ἀντίους πλέειν. H.

Ἐκτῆσθαι, pro κεκτῆσθαι, ut apud Homer. unde ἐκτημένων, VIII, 140 extremo. Sic & Hom. Il. ϛ, -- ἅδ' ὅσα φασὶν Ἴλιον ἐκτῆσθαι ᾠναιόμβιον πολίεθρον. Vult tamen Eustathius non minus Atticum esse quam Ionicum. Quamvis autem hoc ex aliorum (ut credibile est) grammaticorum autoritate dicat, aut illi fides habenda non est, aut exemplaribus Aristophanis deneganda. Non ignoro alioqui Atticis cum Ionibus esse quædam communia. H.

Ἐλιννύειν, *Acquiescere*. C.

Ἐλάμψεσθαι, pro ἐλήψεσθαι. ut I, 80 τῷ δήτοι ἡ ἐπῆλθε ἐλάμψεσθαι αὐτός. de equitatu Crœsi. *Quo* (inquit) *& ipse Cyrus oppressum iri se verebatur*. Et Melpom. [IV, 21] καταλαμφθεὶς, pro καταληφθείς. à verbo λάμπεσθαι, quod ὑποδέχεσθαι, id est, *accipere*, illis significat. C.

Invenitur & λάμψεαι. VII, 39. Quinetiam compositum φοινικόλαμπτον pro φοινικόληπτον, IV, 13. Cum hoc autem usu hujus verbi convenit quod & eod. lib. IV. c. 79. legitur, νῦν ἔτι ὁ δαίμων ἡ τὸ ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε, ἡ βακχεύει. H.

Ἔμβολον, *Rostrum in navi, & veluti claustrum regionis*. Et de portis, χαλκόδετ' ἔμβολα, Phœnissis. C.

Ἐναγίζειν, vide in Καταγίζειν. H.

Ἐναίρεις, Scythæ evirati & vates Scythici, quorum & Hippocrates meminit ἐν τῷ περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων. sed ibi ἀνανδρείης vocat. Aliqui annotarunt ἐναίρας esse *bellatores* apud Ionas. C.

Ἐνείκω, est ἐνέγκω. C.

Ἐννώσας, id est ἐννοήσας, *Quum intellexisset*, Clio, c. 68. Et ibid. c. 77. ἐνενώλο, τὸ χρηστήριον παρεὸς ἅμα τῷ ἦρι περιδύῃ, *in animo habebat*. Et, ἐνενώκασι, *Animadverterunt*, III, 6. C.

Ἔξεις de dimissione, seu amandatione uxoris V, 40. Vide Eustathium, qui & uno verbo Ἀπεζύγιον exponit. H.

Ἐπαίσιος, *De quo auditum est aliquid*. ut II, 119. ὡς ἐπαίσιος ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος. *Postquam auditum fuit eum hoc fecisse*, vel *Innotuit, Compertum fuit*, sive *Compertus est*. Sic VIII, 128, ἐπαίσιος ἐγένετο περιοδεύς. H.

Ἐπεί τε, pro ἐπεὶ vacante particula τε, passim. H.

Ἐπὶ ξυρῷ τοῦ ἀκμῆς, vide in Ξυρόν.

Ἐπί, cum genitivo quoque *Ad* significat. ut ἀποπλέουσας ἐπ' Αἰγύπτου I, 1 extremo. Quod & ipsum plane Atticum est. ut ἀπῆλθον ἐπὶ φυλῆς. Calliope c. 11. ἀπαλάσσεσθαι ἐπὶ τοῦ ἑωυτοῦ ἕκαστον. Hæc ipsa præpositio ἐπὶ cum dativo interdum ubi potius moris est uti præpositione ἐπὶ cum suo genitivo. ut I, 15. καλέει Γυγάδας ἐπὶ τῷ ἀναθέντι ἐπωνυμίῃ, quum potius dicendum videretur, sequendo vulgarem sermonis formam, ἐπὶ τοῦ ἀναθέντος ἐπωνυμίης. Imitati autem sunt hunc præpositionis hujus usum quidam ex posteris: quorum ideo loci mendi suspecti fuerunt. Sic apud Arrianum ὀνομασθῆναι ἐπὶ μιῇ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κυρέλης νυμφῶν. At vero ubi hæc præpositio genitivo juncta huic rei significandæ adhibetur, ibi certum est mendosum esse locum. H.

Ἔπιπλα, *Supellex*. C.

Ἐπίσασθαι non solum pro *Scire, Nosse*: sed alicubi & pro *Existimare*. In quibusdam autem Homeri & Hippocratis locis exponitur δύνασθαι, ubi tamen non video quid obstet quominus significationem suam retineat. H.

Ἐπίσιος, ἐφέσιος. Et Jupiter ἐπίσιος I, 44. C.

Ἐπισχερέως, *Accurate, Vehementer*. Item *Oblique*. C.

Ἐπίτεξ, *Vicina partui*, I, 3. C.

Adjuvat autem valde Hippocratem hic locus Herodoti: quum ostendat legi perperam apud eum ἐπιτέξῃ, & ab aliis ἐπτοάξῃ, pro ἐπίτεξ ᾖ, in hoc Περὶ γυναικ. loco, ἢν μὲν ᾖ γυναῖκα, ἵνα ἐπίτεξ ᾖ. H.

Ἐπιφράζεσθαι, *Excogitare, Perspicere, Animadvertere*: in fine Polymniæ, & in cap. 10. Terpsich. Et καταφρασθεὶς αὐτὸν ταῦτα ποιεῦντα IV, 76. *Quum animadvertisset illum hæc facere*. H.

Ἔρχομαι φράζων, Ἔρχομαι ἐρέων, Ἔρχομαι λέξων, & in præterito, ἦια λέξων, *Ingrediar exponere*. Virg. *Sic contra est ingressa Venus*. C.

Ἐς τὸ, ἕως ἔ, *Donec*. C.

Ἐυεσῶ, ea forma qua alibi ἀνεσῶ. Videtur autem dativus illius nominis ἐυεσώ, videlicet ἐυεσοῖ, quod margini adscriptum est I, 85, vera esse lectio: & ἐυθωΐης quod in ipso textu est, ad illius expositionem positum, eo irrepsisse. H.

Εὖμαξίη, *Stercus*. C.

Εὖτ' ἂν pro ἐπειδὴ ἄν. C.

Εὐφρόνη, *Nox*. ut IX, 38. ὡς εὐφρόνη ἐγένετο. Itidemque Εὐφρόναι, *Noctes*. H.

Εὐχαρίσως, idem quod κεχαρισμένως. I, 32, fine. H.

Ἔφι-

Ἔφησε λέγων pro ἐφη, VII, 137. Sic ἔφασαν λέγοντας pro ἔφασαν, circa initium Calliopes, c. 2. H.

Ἔχειν cum præpos. ἐπί. ut ἔχοντας ἐπὶ φίλι, eo fortasse modo quo dicimus, *Ils en ont à moy.* item, *A qui en avez-vous?* Vide inter Gallicismos Ionicos. H.

Z.

Ζόη, id est, βίος, *Vita.* Et Ζωὸς, *Vivus.* ut & Odyss. λ, Ζωὸς ἐών. Et Ζωάγρια, Odyss. Θ. & Ζωγρεῖν, Iliad. ζ. C.

Quamvis autem ζόη esse Ionum dicatur, ab ipso etiam Eustathio, tamen & ζωὴ alicubi scriptum est: ut I, 38. genitivus ζωῆς. H.

Ζώνη, est Herodoto πορφυρῆν ἱμάτιον, teste Suida. H.

H.

Ἤθεα, *Domicilia*, id est, Ea loca in quibus vel homines vel animantes aliæ degere solent. C.

Ἠμεκλῆν, *Indignari, Offendi.* C.

Vide Περιημεκλῆν.

Θ.

Θαλίαι, *Convivium lautum & opiparum.* Si à θάλλω derivatur, sonabit quasi quis dicat *Convivium florens*, ut in Thesauro scripsi: sed addidi vocem *lætum.* Dixi enim posse videri respondere his duobus, δαὶς τεθαλυῖα. perinde ac si diceretur *Convivium lætum & quasi florens.* Verum apud Herodotum (ut & Bud. scribit) non tantum est *Epulum* sed etiam *Dies festus.* Sic autem in isto scriptoris hujus loco in principio cap. 27. ἢ ἦσαν ἐν θαλίῃσι, Valla usus est hac interpretatione, *& celebrando festo operam dabant.* Non video tamen cur altera significatio locum habere hic non possit. H.

Θοινίζειν. *Cibo, Pasco.* Factum ex θοίνη, ita ut sonet quasi quis dicat, Θοίνην παρέχω, vel Εἰς θοίνην παρέχω. eodem modo quo ex δεῖπνον fit δειπνίζω. In Clio, cap. 129. cum accusat. personæ & dativo rei, πρὸς τὸ ἑωυτῆ δεῖπνον τό μιν ἐκεῖνος σαρξὶ ἓ παιδὸς ἐθοίνησε. Ubi fortasse rectius τῷ quam τὸ post δεῖπνον scriberetur. Alioqui subaudiendum fuerit καλῷ. H.

Θορὸς, τὸ σπέρμα. C.

Θορτὶ non Θορὸς habet editio Basiliensis Hervagii, unde sumpta hæc Camerarii fuerunt: sed hunc tamen θορὸς scripsisse mihi persuadeo. Nam illud θορτὶ ne speciem quidem vocabuli Græci præ se fert: at θορὸς significans σπέρμα, id est, *semen* (sed intellige *semen genitale*) legitur apud hunc nostrum scriptorem, legitur apud Hippocratem. Apud hunc, ut II, 93. principio, ξυμπράινονλες ἓ θορῦ: apud Hippocratem, ut quum scribit libro De morbis secundo, ἀπελέρχεται οἱ θορὸς πολὺς ἢ ὑχρός. Scio alioqui fuisse qui aliquantulum discriminis inter θορὸν & σπέρμα ponendum existimarint. Observandum est autem, non simpliciter σπέρμα, sed σπέρμα παιδοποιὸν, ab Herodoto dici, VI, 68. H.

Θυμαλγὴς, *Animo dolorem afferens.* ut Θυμαλγέα ἔπεα. I, 29 initio. *Verba dolorem animo afferentia*, vel *Ægritudinem alicui afferentia*, ut loquitur Terentius. Possis & ita reddere, *Verba quæ animus agre fert.* Quoniam autem Homerus quoque isto composito utitur, (veluti quum Θυμαλγὲς ἔπος & Θυμαλγέα μῦθον dicit) possis, magis poëtice loquens, reddere, *Verba animum mordentia.* H.

Θυμὸς, vocabulum valde alioqui & apud ceteros usitatum, quendam usum habet qui apud ceteros vix occurrat, nisi ex ejus imitatione. Jungit enim genitivo: ut quum lib. I, cap. 1. dicit, ἀνέεσθ ὑπ Φοιβίων ὑπ σφῶν Θυμὸς μάλισα. id est, *quorum maxime* (vel *potissimum*) *erat illis cupido.*

Θύσανοι, id est, κρωσσοὶ, *Bullæ aut fimbriæ in Clypeis & tunicis.* C.

Θύσσανοι geminato σ apud eum antea scriptum fuit: sed ne geminetur σ obstat quantitas syllabica, quum prima brevis sit apud poëtas: etiamsi, licentia utentes, in θυσσανόεις & θυσσανόεσσα producant, ut metrum possit ingredi. Tum autem & duplicatur illa littera in quibusdam exemplaribus. H.

I.

Ἰθαγενὲς, *Germanum, Nativum.* II, 17. οὐκ ἰθαγενέα σόμαζε ἐσι, ἀλλὰ ὀρυκτὰ, *Non sunt ostia nativa, sed fossilia.* C.

Usus est hoc vocabulo non solum Homerus, sed Hippocrates quoque: sed uterque paulo alia significatione quam in loco qui modo ex nostro scriptore allatus fuit. Legimus enim O'δ. ξ.

—— ἀλλά με ἶσον ἰθαγενέεσσιν ἐτίμα.

ubi ἰθαγενέεσσιν sonat γνησίοις· apud Hippocratem vero ἰθαγενὲς κύημα potest quidem fortasse exponi itidem γνήσιον, sed alia tamen ratione. Est enim conceptus verus, & qui à falso, id est, à mola, distinguitur.

tur. Videndum an vocabula *Genuinus* & *Germanus* & hîc & illic habere locum poſſint. H.

Γθὺς & Γθὺ pro ὀθὺς & ὀθύ, itidemque Γθεῖα pro ὀθεῖα, ſicut apud Homerum & Hippocratem. Dici autem ab Herodoto ἐκ τ ἰθείας exponit ἐκ ϛ φεφανῆς & παρδύ· hunc ejus locum afferens, III, 127. ἐκ μὲν δὴ τ ἰθείας ϛρατὸν ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐδύκεε πέμπειν, ἅτε οἰδεόντων ἔτι τ πρηγμάτων. Eſt enim reponenda apud Suidam hæc ſcriptura, οἰδεόντων una voce, pro illa quæ apud eum duas voces habet, οἱ δεόντων. Vide plura ſuper hoc loco in his verbis, Οἰδέοντα πρήγματα. H.

Γκνεομένως, unde Οὐκ ἱκνεομένως & Οὐκ ἱκνεομένως, *Non debitè*. & μᾶλλον ϛ ἱκνεομένης, *Magis quam conveniret*. Hæc Camer. Exempla autem habes VI, 65. φὰς αὐτὸν οὐκ ἱκνεομένως βασιλεύειν τ Σπαρτιητέων. Paulo poſt eod. cap. ὅτε ἱκνεομένως βασιλεύοντα Σπαρτης. Quod autem & aliis in locis feci in Gallorum, & aliorum qui Gallici ſermonis ſtudioſi ſunt gratiam, hîc quoque faciam, ut quam bene conveniat hic adverbii iſtius uſus cum eo quod Gallice dicitur, oſtendam. Quum enim adverb. ἱκνεομένως, vel potius ἱκνεομένως, (hanc enim lectionem præfero) à verbo ἱκνέομαι originem habeat, quod eſt *venire*, Gallicè *venir*: animadvertendum eſt iſta verba, οὐκ ἱκνεομένως βασιλεύῃ, poſſe ita noſtro illo ſermone exprimi, *Il ne luy vient pas de regner*. Eſt autem *vient* à Latino *venit*, (littera i ex fine ad principium tranſeunte) Ionice, οὐκ ἱκνέεται. perinde ac ſiquis diceret, οὐκ ἱκνέεται εἰς αὐτὸν τὸ βασιλεύειν, pro illis, οὐκ ἱκνεομένως βασιλεύῃ. Alioqui & his verbis hoc exprimeret ſermo noſter, *Il ne luy touche pas de regner*. Alterius autem generis loquendi, Μᾶλλον ϛ ἱκνεομένης, exemplum tibi ſuppeditat VI, 84. ὁμιλέοντα μᾶλλον ϛ ἱκνεομένης. quum antea pro μᾶλλον ϛ ἱκνεομένης dixiſſet μεζόνως· utens his verbis, ὁμιλέειν σφι μεζόνως. Nam qui aliquid facit μᾶλλον ϛ ἱκνεομένης, id eſt, magis quam convenit, ſive magis quam par eſt, is dici poteſt illud ποιέειν μεζόνως, quod Ionicum eſt pro μειζόνως. quaſi dicas, *majorem in modum quam oporteat*. Sed Valla male hunc locum cum vertit, non ſecus quam ſi verba illa μᾶλλον ϛ ἱκνεομένης non ad ὁμιλέειν ſed ad ἀκρηλοπολεῖν, ſive ad ἀκρηλοποσίλω (ut ibi legimus) referrentur. Addam & hoc, Hippocratem quoque illo adverbio uſum eſſe, & quidem alicubi ſignificare apud illum *Quantum par eſt*, *Quantum ſatis eſt*. ut quum dicit, γάλα πίνειν ἱκνεομένως. Apud eundem ἐν τῷ ἱκνεομένῳ χρόνῳ. *Debito tempore*, *Convenienti tempore*, *Suo tempore*. Miror autem afferri ex illo loco ſcripturam ἱκνεομένῳ· è loco libri De fract. ἐν τῷ ἱκνεομένῳ χρόνῳ, & dici, ἱκνεόμενον χρόνον non minus quam ἱκνεόμενον, in uſu eſſe. quaſi vero illam quoque ſcripturam Græca lingua poſſit admittere, ac non jubeat nos vel ἱκνεμένῳ vel ἱκνεομένῳ dicere. Ceterum hujus generis loquendi aptum habemus hoc quoque exemplum, φεγηεόσκειν ϛ χρόνε ϛ ἱκνεομένε, *Seneſcere ante debitum tempus*. Et quaſi quis dicat, *Ante legitimum tempus*. Alioqui & ſimpliciter, *Ante tempus*, dici poteſt. Poëtæ autem dicerent etiam (ut opinor) *Ante ſuum tempus*. Ex eodem affertur & hoc, φρονίδες ἐχ ἱκνέμεναι (ſed malo ἱκνεόμεναι) pro *curis intempeſtivis*. at vero illud, ἐν τῷ ἱκνεομένῳ χρόνῳ, apud Herodotum etiam exſtat. VI, 86.

Γϛορέειν & Γϛορέεσθαι ſæpe apud hunc ſcriptorem occurrunt, præſertimque illa vox activa. Eſt autem Γϛορέειν *Interrogare*, *Sciſcitari*. *Percontari*, *Inquirere*: & Γϛορέεσθαι, *Interrogari*, *Inquiri*. II, 19. Γϛορέων αὐτὰς ὁκοτέρη δύναμιν ἔχει ὁ Νεῖλος τὰ ἔμπαλιν πεφυκέναι τ ἄλλων ποταμῶν. Et paulo poſt. ταῦτά τε δὴ τὰ λεγόμενα βυλόμενος εἰδέναι ἰϛόρεον. Sic I, 61. μετὰ ταῦτα, ἐπεὶ ϛορέϛι, ἐπεὶ δὲ ἐ, φοιτᾷ τῇ ἑωυτῆς μητρί. *Dicit matri ſive percontanti ſive non*. Sed Valla longe ϛορέειν hic eſſe putavit *Enunciare*, ideoque alienum ab hoc loco ſenſum commentus eſt: ut tibi patebit ex collatione verborum ejus cum iis quæ margini adſcripta ſunt. At vero paſſ. vox ϛορέεσθαι I, 24. legitur, ſed ita ut activam potius ſignificationem habere videatur. H.

K.

Καὶ δὴ frequens eſt apud hunc, in narrationis velut incremento: ut quum Latine dicitur *Atque etiam*, vel *Tum*, vel *Tum etiam*, & ſimiliter. C.

Κάρτα πάνυ, *Admodum*. C.

Aliquando (I, 71.) & præfixo articulo dicit τὸ κάρτα, ſive τοκάρτα. Euſtathius tamen in librum ιωτα Iliadis, non Ionum ſed Dorum eſſe dicit articuli pleonaſmum ante adverbia. H.

Καλαγίζειν, ut καλαγίζειν πυρὶ, *Igni conſecrare*. Item, *Immolare & ſacrificare*, Clio c. 86. & Melpomene c. 35. Et Ἐναγίζειν, *Inferias mittere*: Euterpe, c. 44. in fine. ὡς ἥρωϊ ἐναγίζουϛι. C.

Illi autem Καλαγίζειν addendum eſt Καταγιάζειν· ſi quidem emendate ſcriptum eſt καλαγιαζομένε, I, 202. Sed (verum ut fatear)

tear) ſuſpicione apud me ſcriptura hæc non caret: præſertim quum & Erotianus, ſuo in Hippocratem lexico, Ἐναγίζειν, non Ἐναγιάζειν, ſcribat, exponens, τοῖς κατοικομένοις ἢ τοῖς καλαχθονίοις θύειν. ſicut Heſychius, χοὰς ἀποφέρειν, vel θύειν τοῖς κατοικομένοις. Sed magis priorem probo expoſitionem quam poſteriorem: & in poſteriore placet quod κατοικομένοις tantum dixerit, non autem cum Erotiano, ἢ τοῖς καλαχθονίοις· quoniam hoc de diis inferis dici ſolet. Non ſolum autem *Inferias mittere* dixerunt Latini, ſed etiam *Inferias ferre*, & *Inferias dare*. At *Inferias facere* (ut etiam exponitur) me legere haud memini. H.

Καταδόξαι uſurpat ut alii καλαγνῶναι. H.

Καταπεπτίξεσθαι interpretantur, *Grate habituros aut impune laturos eſſe*. ἀπὸ τ πεπτικὸς deducto vocabulo. ut Thalia, c. 36. extremo, ἐ καλαπεπτίξεσθαι, de iis qui Crœſum conſervaſſent. Et non minus in fine ejuſdem libri, c. 156. & Polym. c. 17. Sed Terpſich. c. 105. poſſe ita accipi videtur ut ſit à verbo ἱκέσθαι Ionico, & ſignificet, *Progredi longius* aut *effugere*, ſimileve aliquid. C.

Καταφεφίζομαι, vide in Ἐπιφεφίζομαι. H.

Κατέδηξαν φῶκας εἶναι, II, 174. metaphora reſpondente ei quam habet ἀπέλυσαν. H.

Κατηλογέοντο, vide in Ἀλογήσας.

Κείρειν apud Herodotum, *Vaſtare*, *Populari*. veluti quum dicit VIII, 32. πάντα ἐπέφλεγον ἐ ἔκειρον. Et IX, 15. ἔκειρε τὰς χώρας. itidemque paſſive, VIII, 65. ἐκείρετο ἡ Ἀτθική. Quem verbi hujus uſum ſumpſit Herodotus ex Homero, utente non ſolum ſimplici, ſed & compoſito Κατακείρειν· ut Odyſſ. χ. — ὅτι μοι κατεκείρετε οἶκον, *Depradabamini domum*, *Spoliabatis domum*. Herodoti autem exemplo uſurparunt etiam Thucyd. & Plato. H.

Κερτίζειν, *Diripere*, *Sternere*. II, 115. ἀλλὰ ἐ οἰκία ἔ ξείνη κερτίζεται ἤκιστα. Et Homer. — ὅθι πε Τρῶας κερτίζει ἐ ἄλλυς. C.

Κῆ, ut πῆ, item Κη ſine accentu, quum eſt particula παραπληρωματική, id eſt expletiva. Exemplum illius exſtat I, 32 extremo, σκοπέειν ᾧ χρὴ παυλὸς χρήματ᾽ τῷ τελευτῷ κῆ ἀποβήσεσθ. At hujus exemplum cum alii plerique præbent loci, tum hic, IV, 124, ταδίκως ὡς ἐξήκοντα μάλιστά κη. H.

Κληδὼν & Κλειδὼν, *Rumor*, *Fama*, *Omen*. χαῖρε ᾧ κλειδόνι. Odyſſ. υ. C.

Κυζημάτων, Euterpe, c. 2. *Vagitus puerilis*: ſignificatio πεποιημένως, ut videtur Cam. Quamvis autem ita legatur in edit. illa Baſilienſi, puto tamen Cam. ſcripſiſſe πεποιημένη, non πεποιημένως. aut ita, πεποιημένως (*ut videtur*) *facta*. vel potius *huic vocabulo data*. Vel tale quid.

Κόσμος, τάξις, id eſt, *Ordo*, *Ratio*, I, 99. κόσμον τόνδε ὁ Δηϊόκης πρῶτος ἐτι καλαστήσαμενος. *Hanc rationem primus inſtituit*. vel, *Ita res regni ordinavit*. Item, II, 13, ἔφοδον ἐδενὶ κόσμῳ, *de effuſa fuga*. Inde Homerica, κοσμήτορε λαῶν. & ἀυτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ᾽ ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι. C.

Κλειδὶ ab Herodoto (ſicut & ab Homero ante illum) dicta fuit uxor, quam duxit dum adhuc eſſet κόρη, id eſt *virgo*, & quidem *juvencula*, ſive *juvenilem ætatem non excedens*. Sic in Clio cap. 135. Γαμέεσι δ᾽ ἕκαστος αὐτῶν πολλὰς μὲν κλειδίας γυναῖκας. Sed ab Homero terminatione alia κλειδίη dicitur. Sic Il. ν, Οἳ μεῦ κλειδίλω ἄλοχον ἐ κτήματα πολλὰ Μαψ οἴχεσθ᾽ ἀνάγοντες. Sic Iliad. τ, --- Ἀχιλλῆϊ θείοιο κλειδίλω ἄλοχον θήσω. Verum & κλειδὶ πόσις (id eſt *maritus*) viciſſim ab Homero dicitur. H.

Κυρεῖν, cum genit. τυγχάνειν, ſive τυχεῖν. Item Κυρῆσαι. ut I, 59. circa finem, ἐδέετό τε ᾧ δήμε φυλακῆς τινὸς πρὸς αὐτῦ κυρῆσαι. *aliquam cuſtodiam ab illo conſequi*, vel *obtinere*. Hinc & Κυρήσας pro τυχών. Apud Hippocratem participio jungitur, eo modo quo ἔτυχε, vel τυγχάνει plerumque illi jungi videmus. Legimus enim apud illum, ἢν μήπω κυρήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς, id eſt, *neque dum corpus mortuum fuerit*. Ubi alioqui τύχῃ dici potuiſſet.

Ἐγκυρεῖν itidem pro ἐντυχεῖν, ut lib. VII, 218. ἐνεκύρησαν στρατῷ, *incidernnt in exercitum*. Exſtat vero & aliud compoſitum apud Hippocratem, videlicet Συγκυρεῖν, ut in libro De morb. συγκυρήσῃ ὧδε ῥιγῶσαι μεθύοντα. ſed hoc eſt pro συμβήσεται, id eſt, *eveniet*.

Κώμῳ χρῆσθαι, *Comeſſationem exercere*, vel potius *comeſſationes* in Clio, cap. 21 extremo, τότε πίνειν τε πάντας ἐ κώμῳ χρῆσθαι ἐς ἀλλήλυς. ubi interpres vertit, *Et inter ſe comeſſationibus uterentur*. Ab hoc nomine eſt κωμάζειν. At vero κῶμα, quod frequens eſt apud Hippocratem, quamvis conſequi illas τῶν κωμαζόντων compotationes plerumque videamus, mirum tamen eſt ſi Galenus κωμάζειν prius eſſe quam κῶμα, & hoc ex illo deduci putavit. Nec enim rationi & artis grammatices legibus conſentaneum magis puto κῶμα quam κῶμον ex illo deducere: id eſt, non minus præpoſtere illud quam hoc poſſe fieri.

Κῶς, & κως enclitice, pro πῶς & πως enclitico, paſſim apud hunc ſcriptorem, præſertimque hoc poſterius: ut lib. III, c.

150. καὶ κως ταῦτα ποιεῦντες ἐλάνθανον.

Λ.

Λαβέειν, unde Διαλαβέειν I, 114. Et Λελάβηκε, IV, 79, νῦν ὅτῳ ὁ δαίμων ϛ τὸ ὑμέτερον βασιλέα λελάβηκε. Paulo ante, ἢ ἡμέας ὁ θεὸς λαμβάνῃ. legitur & λάβῃ, cum alibi, tum I, 108.

Λαισήϊα, *Parmæ*, aut *Pelta*. C.

Λαύρῃ, *Angiportum*. ut & Odyſſ. χ. C.

Λέσχη, *Sermo*, *Colloquium*. In Euterpe, c. 32. ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ ϛ Νείλου, *mentionem factam* dicit *Nili*. Et Calliope, c. 70. ῥωμένης λέσχης, *verba quum fierent*. Et Ἔλεσχα· ut I, 153. ὁ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσαα ἔλεσχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήϊα, *non de Ionum malis ſed de ſuis fabulabuntur*. Et Περιλεσχήνδιος, II, 135. *Celebris*. Et apud Heſiod. λέσχη, locus publicus, de fabulis & colloquio vulgi, ut apparet, dictus. Odyſſ. σ, Οὐκ ἐθέλεις δῶμεν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθὼν, Ἠέ που ἐς λέσχην. C.

Λῃΐζεσθαι, *Rapere*. C.

Λιπαρείῃ τε ϛ ἀρετῇ, IX, 21. *Conſtantia* (ſeu *tolerantia*) *& fortitudine*. Λιπαρέοντες, *durate*, Calliope c. 44. Et Euterpe, c. 42. ἐπεί τε λιπαρέειν τὸν Ἡρακλέα, *quum Hercules perſeveraret in flagitando*. C.

Λόγος, etiam *fabulam*, id eſt, μῦθον, ſignificat. ut Clio, cap. 141. ἔλεξέ σφι λόγον. Et, Αἰσωπικοῖσι λογοποιοῖς, &, Ἑλλάδα λογοποιοῖς, Euterpe c. 134. & 143. C.

Λόγον ἑωυτῷ διδόναι, *Reputare aliquid*, ſeu *Secum perpendere*. C.

Λωβᾶσθαι, *Fœdare*, eo modo quo dicitur à Virgilio, *Fœdavit vultus*, de facie mutilata. Sic enim apud noſtrum ſcriptorem Zopyrus ſeipſum λωβᾶται, III, 154. Atque ut hic legimus ἑωυτὸν λωβᾶται (additis etiam his duobus verbis, λώβην ἀνήκεστον) ſic paulo poſt, ἑωυτὸν λωβᾷ. Ac parvo intervallo ſequitur cap. 155. λελωβημένον ſignific. paſſiva. Apud Homerum Iliad. β, Ἦ ῥ' ὃ γε δὴ Ἀτρεΐδῃ νῦν ὕστατα λωβήσαιτο, *Nunc poſtremum me injuria affeciſſet*. vel, *contumelia*. Λωβᾶσθαι etiam invenitur, & quidem apud Hippocratem. Ac ſignificationem paſſivam habet λωβητόν in hoc ejus loco, ἀτὰρ ποῖα μὲν δὴ ϛ ἄλλα λωβητόν. ubi redditur, *Probro & dedecore affici nolunt*. H.

M.

Μελεδωνός, *Curator*, vel *Curatrix*, *Cui cura rei alicujus demandata eſt*, *Præfectus alicui rei*, *ſeu alicui negotio*. l. II, c. 65. μελεδωνοὶ ἀποδεδέχαται τῆς τροφῆς χωρὶς ἑκάστων, ἵππων ἔρσενες καὶ θήλεαι, τῶν αἰγοπλήων. Paulo poſt, τῇ μελεδωνῷ θηλέων. Item, τῶν οἰκητόρων μελεδωνὸν, III, 61. quod reperitur & c. 63. ſeq. Sed & ipſum verbum Μελεδαίνω habes VIII, 115. μελεδαίνῃ τε καὶ τρέφῃ, videlicet, τὰς νοσεούσας. H.

Μέμονα, ſequente infinitivo, *Fert animus hoc facere*, *Animatus ſum ad hoc faciendum*. In Erato, c. 84. μετὰ ταῦτα μεμονέναι μιν τίσασθαι. Sic Homerus Iliad. σ, — μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ Ἕκτορέμβριον μένος. Sic autem dicitur *memaûs* cum eodem infinitivo, & ad eandem rem ſignificandam, paulo ante, Ἑλπόμενοι μεμαώς.

Μεταδόξαι dicitur, *Qui mutavit ſententiam*, ſeu *quem pœnituit*. H.

Μεταίχμιον γῆς, vide in Αἰχμή.

Μετεξέτεροι, id eſt, τινές. II, 36. Ζεὰς μετεξέτεροι καλέεσι. C.

Μῆνις, κότος & ἔγκοτος, *Vehemens ira*. C.

Μῆχος pro μηχανή. ut II, 181. τοῦτο γάρ οἱ κακῶν εἶναι μῆχος. Eſtque reponendum hoc ipſum verbum, & lib. IV. cap. 151. non longe à princ. pro μῆκος. Utitur & Homerus: ut Iliad. β, -- ἀλλ' ἄγε δή τι μῆχος Ἐρέμβῳ δυώμεσθα. Ut autem μῆχος pro μηχανή ab hoc ſcriptore dicitur, ita viciſſim πάθη pro πάθος.

Μὶν dicunt αὐτόν. C.

Μύδρος, *Candens maſſa*. ut μύδρον σιδήρεον. I, 165. vel λίθος Ἀμόργης· ut ille philoſophus dixit: ſolem eſſe μύδρον, Anaxagoras Clazomenius, Ion. C.

Μυσίλλειν, *Diſſecare*, Hom. μίσυλλόν τ' ἄρα τἀλλα. In Clio, c. 132. Ἀμμυσίλας καὶ μίρεα τὸ ἱρήϊον, *ſecta in partes victima*. C.

N.

Νεωχμῶν, *Novare*, id eſt, νεωτερίζειν. C.

Νόμος, ut communiter, *legem* ſignificat: ut, I, 29. Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι κελεύσας νόμους ποιήσας. Et, *Mores* ac *inſtituta*: quæ & νόμαια· ut Thalia, cap. 38. ἕτω νομίζουσι πολύ τι κάλλιστα τὰς ἑωυτῶν νόμους ἔχασοι εἶναι. In Melpom. c. 76. ξεινικοῖσι δὲ νομαίοισι ϛ ἕτοι αἰνῶς χρᾶσθαι φεύγουσι. *Et conſuetudinem ac morem*. Εἰ ἐξαπαλᾶν τὰς εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστὶν οἵ, in Clio, cap. 90. Significat & *Paſcua*: ut apud Homer. quoque ἐπεί κε νομῷ μηλείοισι. Et *regio*: ut νομὸς Θηβαῖος, Μενδήσιος. Et *claſſis*: ut νομοὶ φόρων, in Thalia, c. 90. &c. Atque hæ poſteriores duæ ſignificationes ſunt acuti nominis. Eſt & *modorum* appellatio: ut de Arione, I, 24. νόμον τὸν ὀρθιον διεξ-

διεξελθεῖν, quos apparet acutos fuisse, & concini solitos voce altiore. Ἐν χειρῶν νόμῳ, significat, *In conflictu, conserris manibus.* C.

Νυν, particula ἀναπληρωματική, id est, expletiva, passim apud hunc scriptorem, pro μοί. Ac statim initio primæ Musæ, Περσέων μέν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. Sæpe autem his particulis μέν νυν respondet δή in altero membro. ut lib. II. circa finem. H.

Ξ.

Ξενίλω & Φιλίλω & Ὁμαιχμίλω συνθέσθαι & διαλύσασθαι, Hospitii amicitiæque & belli conjunctionem & dissolutionem significat. C.

Ξυρὸν, *Novacula.* Adhibetur autem hoc nomen cuidam loquendi generi, quo utitur VI, 11. ἐπὶ ξυρῇ δὴ τὸ ἀκμῆς ἔχει ἡμῖν τὰ πρήγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι. Exstat idem loquendi genus (quod proverbiale fuisse videtur) apud Homerum: nisi quod ἰσταῖαι est apud eum, non ἔχεται. Iliad. κ.

Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυρῇ ἵσταται ἀκμὴς
Ἠὲ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος Ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῶναι.

In quo proverbiali genere loquendi exponendo usurpari solet vox *Discrimen:* quæ tamen utrique parti convenire non potest. neque enim dicet aliquis *sibi imminere discrimen de tuenda vita*, ut dicet *discrimen de amittenda*: neque *discrimen de libertate subeunda*, ut *discrimen de subeunda servitute.* Hoc constat, eos dici ἐπὶ ξυρῇ τὸ ἀκμῆς ἵστασθαι, vel, ἐπὶ ξυρῇ τὸ ἀκμῆς ἔχεσθαι dici τὰ πρήγματα eorum qui ab ipso temporis articulo velut opprimuntur, quo vel prosperam vel adversam fortunam experientur. Nec aliunde videtur petitum hoc loquendi genus (quamvis alii secus sentiant) quam ab iis quæ aciei cultri seu gladii admota, levi manus impulsu amputari possunt. Atque ita pertinebit ad id quod proverbialiter itidem dicitur, *Sub cultro esse.* Unde apud Horatium, *Et me sub cultro liquit.* H.

O.

Οἰδέοντα πρήγματα, vel οἰδαίνοντα, ad verbum, *Res tumentes*, de iis quæ adhuc sunt turbulentæ, sive quæ nondum sunt compositæ: quasi quis dicat, *quarum tumor nondum resedit.* In Thalia, c. 127. ἅτε οἱ οἰδεόντων ἔτι τῶν πρηγμάτων. quod male reddit interpres, *Utique rebus nondum satis fundatis.* Sic autem & eod. lib. c. 76. ubi Ald. & Germ. editiones οἱ δεόντων habent pro οἰδεόντων. qui error est apud Suidam quoque. Sed illo in loco interpres ea verba præterit: ego in margine adscripta ibi interpretatione reddidi, *rebus flagrantibus.*

Οἰχώκεε, pro ᾤχετο. Et Iliad. β, ἐπὶ σφῶϊ θεὸς συνοχωκότε. C.

Ὅκως pro ὅπως. *quomodo.* ut III, 116. ὅκως μὲν γενόμενος. & paulo ante, ὅκως θαλασσώσεσι τὰ ἐπικήρια. Sed alium etiam usum habet istud vocabulum, qui non datur illi ὅπως. ut in Clio, c. 11. ἐώθεε δὲ ἡ στρατὸς, ὅκως ἡ βασίλεια καλέοι, φοιτᾶν. ubi redditur *quum* vel *quoties vocaret.* Sic ὅκως ὕοι, *quum* vel *quoties pluerat.* Atque ita plurimis in locis utitur. H.

Ὁλοίτροχος, subaudito nomine πέτρος, Saxi quoddam genus est, in hostes projici vel potius devolvi soliti: quod à rotunditate nomen istud habere quidam crediderunt. Xenophon ad ὁλοιτρόχους addidit πέτρους. Homerus autem Iliad. ν, quadrisyllabe, ὁλοοίτροχος ὡς ὅτε πέτρης, ubi subauditur πέτρος. Quidam tenui spiritu hanc vocem scribunt, tanquam ita dicatur quasi ὁλοὸς ἐν τῷ τρέχειν. Fusius de hac voce disseritur in meo Thesauro Græcæ linguæ. H.

Ὄνομαι, *Vitupero*, vel *Contemno*, *Pro vili habeo.* ut II, 167. ἤκιστα δὴ Κορίνθιοι ὄνονται τὰς χειροτέχνας. ubi interpres contrario sensu dixit, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices.* Sic apud Hom. ὄνοιτο, Iliad. ν, & Od. ξ. Et ὄνονται, Od. φ.

Ὅτι interdum pro διὰ τί. ut III, 78. ἐπείρετο ὅτι ἡ χερὶ τῇ χρέεται. Sic II, 19. circa finem, ἢ ὅτι αὐτοῖσι ὑποπτεύσας μὲν πάντων πολεμίων ἦν παρέχεται. H.

Ὅτι τάχος, pro ὅτι τάχιστα, *Quam celerrime*, *Quam citissime.* Vel, *Primo quoque tempore.* IX, 7. in fine. H.

Ὅτι μὴ significat εἰ μὴ, *Nisi*, *Praterquam*, & similia. C.

Οὐδαμοῖ, id est, οὐδένες. C.

Π.

Παραγωγίζειν, *Introducere.* C.

Παραμέμνημαι alicubi poni videtur pro simplici μέμνημαι, sicut pro hoc ponitur quibusdam in locis compositum ὑπομέμνημαι, vel ἐπιμνήσθην. H.

Πάρεξ, *Praterquam.* C.

Παρέχει μοι, sequente infinitivo pro ἔξεστί μοι, *Licet mihi*, *Penes me est*, *In me situm est.* III, 142. H.

Παρῆν, I, 37. ἅτε ἐμοὶ δεηθέντι μοι παρῆν.

δών. Et paulo poſt, c. 38. ἔτε ἄλλο εἶδεν ἄχαες παεισδών τοι. Utrobique pro ἐνιδών poſitum quidam exiſtimarunt. H.

Παχέες, *Divites*, *Opulenti*, Αἰγινητέων ἦ οἱ παχέες, ubi interpr. vertit *proceres*. Nam fæpe hi ſunt ex illorum numero. H.

Περιημεκτέω, ῶ, idem cum ſimplici Ἠμεκτέω ſignificare videtur: videlicet *Ægrè ferre*, *Graviter ferre*, *Indignari*: atque adeo magnam indignationem præ ſe ferre: quod fit querendo, ſive quiritando: Unde factum eſt ut III, 64. ϖεϱιημεκτήϛας τῇ ἀπάϛῃ συμφοϱῇ, reddiderim, *De tota calamitate queſtus*. Sed VIII, 109 initio, abſque ullo caſu ponitur ϖεϱιημέκτεον. Apud Suidam & ϖεϱιεμεκτήϛας (non ϖεϱιημεκτήϛας) & ϖεϱιημάκτεον, non ϖεϱιημέκτεον. At vero illius περιημεκτεῖν plura tibi exempla Theſaurus meus ſuppeditabit.

Περιλεχήνδτ@, vide in Λέχη.

Πέριξ, *Circum*: ut *Arboribus clauſi circum*. vel *Circa*: ut *Corpora multa virûm circa*. C.

Περσόμενα σιτία, id eſt ὀπτώμενα. πέσσειν enim *Coquere* & *Conficere*. ut Homero quoque, metaphorice γέϱοντα πεσσέμεν. C.

Πίσυν@, id eſt, πεποιθώς, *Fretus*: ut & Hom. ἠνορέῃ πίσυνος καὶ κάρτεϊ χειρῶν. Sed & Eurip. Oreſte, θοϱύβῳ τε πίσυν@ κἀμαθεῖ παῤῥησίᾳ. C.

Πολέμια, alicubi pro πολεμικά. H.

Πρόχα, *Subito*. lib. VIII, c. 65. καὶ ϖϱόχα τε φωνῆς ἀκοῦσαι. C.

Σ.

Σαγήϊς, *Secures*, *aut Bipennes*, *aut aliud barbarici teli genus*. Ita Camer. ſiquidem fides habenda eſt illi Baſilienſi editioni: ac non potius credendum eſt illum σαγάϱις ſcripſiſſe. H.

Σαϱκάζειν, *Tondere* ſignificat ſeu *Vellere*. ut Melpom. c. 64. Σαϱκάζας βοὸς πλευϱῆ. Atque id & Hippocrati ſignificat verbum, ἐν τῷ ϖεϱὶ ἀϱθϱων, ϕ. C.

Σακκέω, *Excolo*, in Melpom. c. 23. τοῦτο ἐπεὰν γένηται πέπον, σακκέουϛι ἰμαλίοιϛι. ubi tamen interpr. verbo *exprimunt*, non verbo *excolant*, uſus eſt. Sed Euſtathius, vel potius Dionyſius apud Euſtathium, ex hoc noſtro hiſtorico Herodoto affert etiam χειμαϑ' ὑποσακιζόμενοι. Quinetiam ὑποσακίζειν τὸ ὁδῷ eſſe ait τὸ ϖεϱικόπτειν καὶ ὑφαιϱεῖσθαι (ſubaudiendum autem puto τὸ ὁδῷ cum hoc verbo ὑφαιϱεῖσθαι) atque addit, in hac ſignificatione reſpici fortaſſe ad ſaccum qui paulatim evacuatur. Alioqui σακίζειν dicuntur etiam ſaccularii fures, ſive ſacculorum furres: quum Heſychius σακίζειν exponat, τὸ σκευοῦσαι διὰ κλοπιῶν τὰς σάκκους. Sed apud illum & in verbo & in nomine littera σ geminatur (ſicut & in σακκέουϛι apud Herodotum) quum Ælius Dionyſius σάκ@ etiam non σάκκ@ ab Atticis ſcriptum fuiſſe teſtetur.

Σπέϱχειν, *Adverſari* & *Offendi*. Et Σπαϱχθεὶς *Perturbatus*. C.

Συγγινώσκω (ut admonui in Ἀναγινώσκω) à vulgari uſu & ipſum diſcedit apud Herodotum: qui duobus modis eo utitur. VII, 13. νῦν μέν τοι συγγνὺς, χϱήσομαι τῇ ἐκείνου γνώμῃ. ubi συγγνὺς eſt, *Poſtquam mecum reputavi hanc rem*. vel, *conſideravi*, ſeu *perpendi*. Sic in fine cap. 3. lib. IV. μαθόντες ὡς εἰσὶ ἡμέτεροι δοῦλοι, καὶ συγγνόντες τοῦτο. Sic & cap. V. in fine. (Talem autem uſum eſſe verbi συμφοϱεῖν, in meo linguæ Græcæ Theſauro docui.) Aliter in fine c. 43. lib. IV. ubi infinitivo jungitur, Ξέϱξης δὲ οἱ ὑ συγγινώσκων λέγειν ἀληθέα. q. d. *Non aſſentiens ipſi vera dicere*, ipſum videlicet. q. d. *Non conſcius ipſi veritatis*. In hoc tamen loco libri V, cap. 91. συγγινώσκομεν αὐτοῖϛι ἡμῖν ὑ ποιήϛαϛι ὀϱθῶς, magis proprie reddi poteſt, *Conſcii nobis ſumus*. Quinetiam voce paſſiva utitur alicubi hac in ſignific. ut V, 86. ἔασονες ζυγγινωσκόμενοι εἶναι, κατὰ τοῦτο εἶξαν. Ubi autem dicit, VI, 92. ἔτε ζυνεγινώσκοντο, ἦϛόν τε αὐθαδέστεϱοι, ſignific. *Non agnoſcebant culpam*. H.

Συμψήϛας interpretantur ζυλείψας, Clio, c. 189. Significat autem correptionem. C.

Συναλίζω, vide in Ἀλέες.

Συναμοϱέειν, *Vaſtare*, *Perdere*. Et Συνάμοϱ@, *Noxius*. C. Sed ſcribitur etiam Σιναμοϱέειν. H.

Συννοίῃ ἐχόμεν@, I, 88. *Cogitabundus*. Vel, *Quum in attenta cogitatione verſaretur*. H.

Συϱματίζειν, *Purgare* τῇ ζυϱμαίῃ· quam alii potionem, alii herbam aut radicem, alii ſuccum quempiam fuiſſe putaverunt. C.

Συωδύω τινὶ, ſequente infinitivo, I, 92. *Studio meo & opera aliquem adjuvo ad aliquid efficiendum*, vel, *Studium meum alicui ad aliquid præſto*. At vero Ἐπιωδύω & Ἀποωδύω alibi in locis vicinis ceu contraria ponuntur. H.

Σφι pro ζφίϛι ponunt. C.

Σχοινοτενὴς, *Reſtum*. C.

T.

Τάϱϛας καλάμων, Clio, c. 179. interpretantur *Areolas arundineas, ſuper quibus lateres areſcerent*. Sunt & ταϱϛοὶ ποδῶν.

Et

Et remigia ταρσῶν habent appellationem. Nominantur etiam ταρσοὶ in volucribus. C.

Τέλειον, *Perfectum, Confirmatum, Evidens.* δι' ὄψιν ἐνείρας ἑ τελείως. I, 121. Et, τὰ τέλεα τ῀ προβάτων, I, 183. *grandes oves.* C.

Τέλη, *Impensæ, & Ordines.* C.

Τέῳ interrog. ut I, 117. τέῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδα κατειργάσαο; *Qua morte interfeceris?* Eodem modo τεοῖσι ὄμμασι. I, 37. H.

Τετρυμένος, *Afflictum esse.* C.

Τὸ, passim pro ὃ, id est *quod* relativum. Sic I, 51. εἴδωλον τὸ λέγουσι εἶναι. Et paulo ante, ᾧ ὀνήσομαι τὸ οὔνομα pro ᾧ, *cujus nomen quamvis sciam.* Sic alibi ἐν τῷ pro ἐν ᾧ, *in quo.* Pluralis autem genitivus τ῀, quum est articulus præpositivus, interdum voculam τις interjectam habet inter nomen cum quo junctus est. ut I, 51. τ῀ τις Δελφῶν, pro τὶς τ῀ Δελφῶν. vel potius τ῀ Δελφῶν τις.

Τριφάσιον, *Triplex:* ut διφάσιον, *Duplex.* C.

Τῷ ἐόντι χρησάμενος, *Veritate usus, Eo quod res erat.* Et τῷ ὄντι γε, *Revera.* Et κατὰ τὸ ἐὸν, *Secundum veritatem.* C.

Τῶν ἴσμεν, pro ὧν ἴσμεν, *Quæ compertæ aut cognitæ sunt.* usitata parenthesis Herodoto. C.

Ταὐτὸ, id est, τὸ αὐτὸ, similitudinem & æqualitatem & conjunctionem significat. κατὰ ταὐτὸ τὸ καὶ Ἕλληνες λέγουσι, I, 1. *idem ipsum quod Græci memorant.* Χίοι μὲν νυν καὶ Ἐρυθρησίοι κατὰ ταὐτὸ λέγουσι, I, 142. *eadem lingua utuntur.* Item ταὐτὸ φρονήσαντες, de consensione & concordia, in Clio, c. 59. fin. Et in Polymn. c. 145. συλλεγομένων ἐς ταὐτὸ, *quum convenissent.* C.

T.

Τέρψις, *Petulantia* & *Lascivia:* ut de equis, Clio, c. 189. de mulis Melpom. C.

Τιγιηρὸς, id est, ὑγιεινὸς, *Sanus.* C.

Τπερθρώσσειν, *Supersilire*, ut II, 66. ὑπερθρώσσουσιν τὰς ἀνθρώπους. Apud eundem legimus & Καταθρώσκω. apud Homerum autem & Ἀποθρώσκω & Ἐπιθρώσκω legimus.

Τπερτίθεμαι usum quendam apud Herodotum habet multorum auribus valde mirum futurum. Ponitur enim pro *Communico:* ea in signific. qua dicimur consilium nostrum alicui vel cum aliquo communicare, (utriusque enim exempla inveniuntur) & qua Cicero dicit, *De societate multa inter se communicarent.* lib. V, c. 24. circa finem, νυῦ ὦν, ὑπενόεον γὰρ πρήγματα μεγάλα κατεργάσεσθαι, ἀπικνέο μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερθέωμαι. *Nunc igitur quum res magnas aggredi in animo habeam, fac omnino ad me accedas, ut tecum de iis communicem.* sed alterum verbum multo aptius mihi videtur. Interpr. reddidit *Aperiam.* Sic VII, 8: I. διὸ ὑμέας ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὰ νοέω πρήσσω ὑπερθέωμαι ὑμῖν. Quinetiam I, 8. τούτῳ τῷ Γύγῃ δὲ τὰ πρωτεῖα τ῀ πρηγμάτων ὑπερετίθετο. Utitur vero & activa voce ὑπερτίθημι eadem in signific. ut videbis III, 155. & V, 32. H.

Φ.

Φάλαρα, Ornamenta equorum. C.

Φάρμακα, *Colores.* Clio, c. 98. βεβαμμένοι ἡθισμοῖσι εἰσὶ φαρμάκοισι, *nitent coloribus.* Et φαρμακοῦσθαι, *Tingere.* C.

Φάρσος, *Portio.* C.

Φερέγυος, δυνάμενος, *Sufficiens.* C.

Φρενήρης, *Mentis compos.* C.

Φώς, *Fur.* C.

X.

Χρεὶ χρῆσθαι, seu τῇ χρεὶ, vide in Ἀλκή. Χρᾶν, *Respondere*, id est, Oraculum reddere. ἡ ἣ Πυθίη οἱ χρᾷ τάδε, I, 55. *responsum Pythia hoc reddidit.* Et, χρήσαντος ἐκ θεοῦ, Clio, c. 69. *Quum oraculum redditum mihi sit.* Inde & Χρησήιον· sed hoc communius. C.

Χρῆμα. ut, συὸς μέγα χρῆμα. I, 36. Et, τυφλωνὶς χρῆμα σφαλερόν. III, 53. Et, χρῆμα πολλὸν νεῶν. VI, 43. Et, χρῆμα χιμῶνος ἀφόρητον. VII, 188. C.

Ψ.

Ψῆνες, Quæ in caprificis bestiolæ nascuntur. C.

Ω.

Ὦρεω ἔχειν, I, 3. *Respectum habere*, aut *curam.* Et, ὠδεμίη ὥρη ἔσται, III, 155. *Nihil momenti attulerit*, vel, *Nihil retulerit.* C.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PROLEGOMENIS, IN SECUNDA EDITIONE HERODOTI.

QUANTA sit variis in rebus Gallicæ linguæ cum Græca convenientia, & quam multa Græcorum loquendi genera in Gallicum sermonem ita verti possint ut verbum verbo reddatur, (quum Latina contra Græcis nullo modo respondeant) ante multos annos docui, in Gallico libro cui titulus est, *De la conformité du langage Francois avec le Grec* : id est, De conformitate (si ita loqui licet) Gallici sermonis cum Græco : at quum primam Herodoti editionem dedi, vel hunc unum argumento meo non parum exemplorum suppeditare animadverti. Quum autem ea illi editioni præfixissem, ne in hac quidem prætermittenda, sed potius cum aliquo auctario exhibenda censui.

IONISMI GALLICI, SIVE IONICI GALLICISMI, QUI APUD HERODOTUM LEGUNTUR.

Ἀποβαλέϛ τὴν κεφαλὴν, *Tu perdras la teſte.* VIII, 65

Καμβύσεα ἔτυψε ἡ ἀληθηίη ϗ λόγων, *Cela luy touche le cœur.* III, 64

Τὰ μὲν ἄνω, κάτω θήσω, τὰ δ' κάτω, ἄνω, *Je mettray ce que deſſus, deſſous.* id eſt, *Je renverſeray tout l'ordre qui y eſt eſtabli.* III, 3

Οὐκ ὀρθῶϛ σεωυτῷ προέσηκαϛ, *Vous ne vous gouvernez pas bien.* II, 173

Κόσμον τόνδε Δηϊόκης πρῶτος ἐϛι ὁ καταϛησάμενος, *Il fut le premier qui eſtablit ceſt ordre.* I, 99

Μωρίη πολλὴ λέγειν, *C' eſt une grande folie de dire cela.* I, 146

Ἔρχομαι φερέζων, *Je vien à dire.* Utitur autem illo genere loquendi frequentiſſime: ſed mutato interdum partic. φερέζων in λέξων, aut ἐρέων. I, 194

Συνέχεσθαι, *S'attacher*, de conſerentibus manus. I, 214

Ἵνα ἴδω τί κοτε ἐ λέξει, *Pour voir qu'il dira.* II, 114

Ἔλαβε τὸν μισθὸν, *Il a receu ſon ſalaire*, vel *ſon payement.* de eo qui punitus fuit pro meritis : ſeu, pœna quam meruit affectus fuit. III, 15

Ὡς ἦλθε ἐς τὸν οἶνον ἀπίκετο. *Quand il vint au vin*, pro, *Quand il vint à parler du vin.* III, 22

Τὸν ταῦτα ὀπιθέμενον εἰπεῖν, *Qui a donné charge de dire ceci.* III, 63

Ἀπολώλεκε Καμβύσεα, *Il emporta Cambyſes.* ut dicitur, *Ceſte maladie l'emporta.* Alibi, λοιμὸϛ ὁπόλαβὼν ἀπολώλεκε. III, 66

Ἐπεί τε ἦ ἐς Δαρεῖον ἀπίκετο γνώμην ὁποφαίνεσθαι, *Quand il vint à Darius de dire ſa ſentence.* III, 71

Ἀπῆκε ἑωυτὸν ὀπὶ κεφαλὴν φέρεσθαι ὁπὸ τὸ πύργου κάτω, *Il ſe laiſſa tomber.* etiam de eo qui præcipitem ſe dederit. III, 75

Θυμὸν ἔχε ἀγαθὸν, *Ayez bon courage.* III, 85

Προσέφερε Δαρείῳ λόγον τοιόνδε, *Porta ceſte parole à Darius.* III, 134

Ἔσαν ἐν φυλακῇϛι, *Ils eſtoyent ſur leurs gardes.* III, 152

Γνῶναι τὸ θέλει τὰ δῶρα λέγειν. ut dicimus, *Que veut dire cela?* pro, Quid hoc ſibi vult? IV, 131

Ἔδοσαν σφέαϛ αὐτέους ὑπερὶ τοῦ Λιγύπτιου βασιλεῖ, ut dicimus, *Ils ſe donnerent à un tel prince.* IV, 159

Εἰ ὑμῖν φίλον ἐϛί, *S' il vous plaiſt.* quum rogamus ut aliquid fiat. V, 20

Οἷόν τι χρῆμα ἐποίηϛας; *Qu'avez vous faict?* cum increpatione. V, 23

Ἐκ νέης, *De nouveau*, pro, De integro, Rurſus. V, 116

Ἀταξίη, *Deſordre.* VI, 13

Οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην, *Ils n'ont pas rendu la pareille*, vel, *Ils ne rendirent pas.* VI, 21

Τρίτῳ ἔτει τετέων, *Il y a trois ans de ceci.* pro, *Trois ans depuis ceci.* VI, 40

Ἐπὶ σφίσι ἔχοντεϛ. ut dicitur, *A qui en avez-vous?* pro, *A qui en voulez-vous?* VI, 49

Ἐϛ τὸ ἱκνέεσθαι ἔχειν, *A qui il vient*, pro, *A qui il appartient.* Huc pertinent quæ de adverbio ἱκνεομένως dixi in recenſione vocab. Herodoti. VI, 57

Τοῦτο ἀπέρριψε τὸ ἔπος, *Il jetta ce propos.* VI, 69

Καὶ τοῦτο οὐκ ἔϛι ἄλλως εἰπεῖν, *On ne le peut dire autrement.* id eſt, *On ne le peut nier.* VI, 124

Οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον τὸν λόγον ὥϛε μάχεσθαι, *Ils n'en vindrent pas à ces termes.* VII, 9: 2

Τὰς πρὸ τῆ ἡμέρης, *Ces jours paſſez*, pro, Nuper. VII, 16: 2

Νομίζων Ξέρξεα ὁποδέξειν λέγοντά τε ἐδέν. ut Gall. *Ce n'eſt rien dict.* VII, 17

Πρῆγμα ἂν εἴη μοῦνον, ſequente infinitivo, *On n'auroit autre choſe à faire que*, &c. VII, 130

Πρῶ-

Πρῶτον χρημάτων πάντων, *Devant toutes choſes.* VII, 145

Εὐθέσιος συμβαλλόμενος, ut à nobis dicitur, *Je trouve par mon compte.* VII, 187

Διέξοδοι βαλδυμάτων, ut dicimus, *Diſcours.* VII, 234

Ἀριθμὸν ποιεῦσθαι, *Faire le compte.* VIII, 7

Ἥκιστα δὴ ἔφερε τὴν ἀληθηίλιν πᾶσαν. Tale eſt in noſtro ſermone, *On luy apporta toute la verité du faict.* VIII, 82

Φέρε δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, *Il emporte à toute la Grece.* VIII, 142

Ἑξέμαθον πᾶν τὸ ἐὸν, *Ils ſceurent tout ce qui en eſtoit.* IX, 11

Ἐκαλὸν ὀργυιὰ δίκαιον, ut Gall. *Juſtes*, id eſt, *De juſte meſure.* Juſtæ menſuræ.

Δέσποτα, aliquot in locis ad regem: ut illi dicimus *Sire:* pro quo ſcribi *Cyre*, poſtularet derivatio à voc κύρις (id eſt, *domine*) quæ poſtea depravata fuit in κύρε.

ALIA DE HERODOTI VOCIBUS, ET VARIA IN QUIBUSDAM MS. SCRIPTURA &c.

Ex ejuſdem prolegomenis in eadem ſecunda editione,

RATIONI autem conſentaneum mihi videtur ut à quibuſdam illius recenſionis [*præcedentis vocum Herodoti*] locis initium ſumam, ſuper quibus habeo quod te moneam. Primus erit ubi vocabulum ἀτέοντες (VII, 223. in fine) Camerarius interpretatur *Nihil curantes*, addens, Homerum ſimiliter eſſe uſum. Nam ἀτέοντα quidem legimus apud Homer. Iliad. υ, ſed pro βεβλαμμένον, (videlicet εἰς τὰς φρένας, ſive τὴν φρένα. unde dicitur aliquis voce compoſita βλαψίφρων) ab ἄτη. Pro illo igitur ἀτέοντα, ego vel ἀτίοντα (fuit autem facilis lapſus ex ἀτίοντα in ἀτέοντα) vel ἀτίζοντα reponendum cenſeo. Illud tamen mihi nullum lexicum ſed memoria diu ſolicitata ſuppeditavit. Recordatus ſum enim me legiſſe (apud Theognin, ni fallor) hunc verſum,

Πᾶς τις πλέσιον ἄνδρα τίῃ, ἀτίῃ δ' πενιχρόν.

At vero ἀτίζων, pro κακαφρονῶν apud Homerum extat Iliad. υ. Quod ſi etiam incidiſſet Camerarius in aliquem Herodoti locum ubi vox ἀτέοντες uſum illum haberet, eam pro mendoſa habendam eſſe, ex iis quæ dixi conſtat.

Fuerunt alioqui vocabula quædam inter illa quæ idem recenſuit, in quorum ſcriptura ab editione Baſilienſi diſcedere non dubitavi, quum manifeſtus eſſe error videretur. Sed tamen, ne meo ſtare judicio neceſſe habeas, hæc ſunt, αἰγινέῃ, mutatum in ἀγινέῃ· & δίμαξιν, in δίμαξιν· necnon θοξὰ, (quod barbarum potius quam Græcum videri poterat) mutatum in θοός. Item χλῶες in ψλῶες, de beſtiolis quæ in caprificis naſcuntur. Monui autem & de nomine σαγήνης, tanquam ſuſpecto, pro σαγάνης· quod apud Herodotum legitur.

Sed hinc ad alia venio, quæ ſcrupulum injicere cuipiam poſſint circa interpretationem. Ex his eſt δίμαξιν, quod ille interpretatus eſt *ſtercus:* quum potius *ventris exoneratio* ſignificetur: ſicut & ὑποπαλῶ (quo illud exponitur) hoc ſonat.

In vocabuli Ἐπισφαλῶς interpretatione dubitari poteſt de illa voce Latina *Oblique*, poſita inter haſce duas *Accurate* & *Vehementer:* & ſuſpicatus ſum primo aſpectu, *Obnixe* eum ſcripſiſſe: ſed quum poſtea cogitavi, Suidam teſtari, Herodotum eſſe uſum pro ἀπατηλικῶς, id eſt, *Fallaciter*, *Deceptorie* (ſi & hac uti vote licet) *Fraudulenter*, illud *Oblique* retinendum, & tantum ſedem ei ſuam mutandam cenſui.

In voce χρῆμα locos aliquot, tanquam ejuſdem rei exempla, affert, quum tamen non eundem in omnibus illis locis uſum habeat vox ea de qua agitur. Quatuor enim exemplorum, quæ proponit, primum ei eſt hic locus, τοὺς μέγα χρῆμα· ſecundum, iſte, τυφλοὺς, χρῆμα σφαλερόν· tertium, χρῆμα πολλὸν νεῶν· quartum, χρῆμα χειμῶνος διφόρησιν. atqui in illo ſecundo loco ubi dicitur, τυφλοὺς, χρῆμα σφαλερόν, non idem eſt uſus vocabuli χρῆμα, qui in ceteris tribus: adeo ut hic χρῆμα in πρᾶγμα mutando, dici queat eodem ſenſu τυφλοὺς, πρᾶγμα σφαλερόν· at in ceteris illis locis ubi genitivus jungitur illi nomini χρῆμα, hæc mutatio locum non habeat. Quoniam autem hujus loquendi generis nullam ille expoſitionem addit, ideoque lector eam ſe à me expectare non immerito dicturus eſt, oro ut meum Theſaurum conſulere, & ita vicariam operam illam mihi præſtare, malit: ſimulque diligenter eum quem ibi propono Plauti locum expendere, annon in eo Ionicam illam phraſin repræſentare, aut ſaltem ad eam alludere, voluerit. Simul autem inde diſces, non minus Atticis quam Ionibus uſitatum

il-

illud loquendi genus fuisse, quum & Aristophanes eo utatur. Ac sunt certe & alia plurima quæ Attici ab Ionibus mutuari non dubitarunt.

In iis quæ parvo intervallo sequuntur (pauca enim tantum verba interjecta sunt, quibus vox ψῆνες exponitur: pro qua perperam scriptum esse χῆνες in editione Basiliensi, paulo ante dixi) postquam ὥρεω ἔχω, interpretatus est *Respectum habere aut curam:* subjungit, *Et*, οὐδεμίη ὥρη ἔσαι, *Nihil momenti attulerit.* Quæ tamen interpretatio convenire loco non potest. Sunt enim verba illa ex hoc lib. III, 155. loco, τὸ σεωυτῦ σφαλῆς τὸ οὐδεμίη ὥρη ἔσαι ἀποπλυμένης. Sonant autem hæc, *Cujus amissionem nemo curabit*, vel, *De cujus amissione nihil pensi cuiquam erit.*

Sed nec ad verbi γνωσιμαχέω interpretationem non satis attentionis attulisse videtur: atque id vel ex iis intelligere poteris quæ in meo Thesauro de verbo illo dicuntur.

Venio nunc ad aliud cujus mentionem obiter tantum feci in illa ipsa recensione, ne, si forte diutius differam, obliviscar. Id autem est de vocabulo Ἔγκολος. Dixi enim me vix persuadere mihi posse, ἔγκολον in duobus quos legissem Herodoti locis, pro κότον positum esse. Ideo autem à me dictum hoc est, quod vocem hanc pro adjectivo tantum nomine habeam, & nihilomagis substantivum esse nomen posse existimem quam ἔγκυκλον, aut ἔγγονον, aut ἔμπονον. Confirmant autem mihi hanc opinionem quatuor nostri scriptoris loci: quorum primus sit hic, VI, 73. δεινὸν τινά σφι ἔγκολον ἀμφὶ τῷ στόματι λακισμόν ἔχων. Secundus autem hic, VI, 133. ἀτὰρ τινὰ ἔγκολον εἶχε. Tertius sit iste, VIII, 29. ἔγκολόν σφι ἀμφοτέρων ἐχόντες. Ad quartum autem antequam veniam, considerare te jubebo in duobus locis sequi participium ἔχων, in uno ipsum verbum εἶχε. Quid tum? dices. Quoniam dico scriptam ab Herodoto fuisse præpositionem ἐν seorsum ab illis duabus syllabis quæ sunt secunda & tertia in voce ἔγκολον, & illam præpositionem per tmesin à participio & alibi à verbo separasse, remanente in medio voce κότον. ut perinde sit acsi scriptum esset, δεινὸν τινά σφι ἐν κότον ἔχων, pro δεινὸν τινά σφι κότον ἐνέχων. Item, ἀτὰρ τινὰ κότον ἐνεῖχε. Eodem modo in illo tertio loco κότον σφι ἀμφοτέρων ἐνέχοντες. Sed quid me in hanc suspicionem, vel potius sententiam (omnino enim illud mihi persuadeo) adducit? Locus ille qui supersit ex iis quos me allaturum promiseram. Is legitur in Clio, c. 118. Ἀσυάγης δὲ, κρύπτων τὸν οἱ ἐνεῖχε χόλον. Esse enim scribendum ἐνεῖχε, ut habet posterior hæc editio, non ἐνείχεε, ut in priore legebatur, (Aldinam & Basilienscm perperam sequente) luce clarius est. Quomodo enim ab ἐνείχω esse ἐνείχεε possit? Jam vero & absque adjectione dici ἐνέχω τινί, Thesaurus meus docebit. Ac meminit certe hujus usus verbi ἐνέχω Eustathius quoque: scribit enim, ἐπέχω apud Homerum in Odyssea esse καθ' τινὸς ἔχω· atque hoc dici etiam ἐνέχω. Ille autem Odysseæ locus est hic, ex libro τ,

Δαιμονίη, τί μοι ὧδε ἐπέχεις κεκοτηότι θυμῷ;

Ubi postquam dixit idem scholiastes, ἐπέχεις (intellige tamen ἐπέχεις μοι) idem esse quod καθ' ἐμοῦ ἔχεις, & præpositione hac indicari interdum ἐναντιότητα, exemplis quibusdam docuit, tandem subjungit, simile verbo ἐνέχω esse hoc ἐπέχω. Hoc tantum superest nunc ut videamus an Herodotus libenter tali tmesi utatur seu dialysi seu diæresi qualem haberet illa quam apud eum repono scriptura. Sed præter unum quod habemus in eodem scholiastæ loco hujus figuræ exemplum ex historico, VI, 49. ὀλὶ σφίσιν ἔχοντας τὸν Αἰγινήτας pro σφίσιν ἐπέχοντας (nam hoc esse dictum ἀμφελυμένως scribit: & alicubi διῃρημένως eadem de re dicit) alia passim apud eum occurrunt. ut ἄνα τ' ἔδεσμον, pro ἀνέδεσμον & ἀπὸ μὲν ἔθανε, pro ἀπέθανε· & καθὰ μὲν ἔκλεινεν, pro καλέκλεινε. Ac (ut de alia dialysi loquar quæ illi vel potius dialecto illius est peculiaris) interjicitur & vocula ἀν. ut ἀπ' ὧν ἔδοκαν· & κατ' ὧν ἐκάλυψε, pro κατεκάλυψε. Hæc autem quum ita sint, non immerito (ut opinor) vocabulum illud ἔγκολος, quatenus quidem substantivi, non adjectivi tantum, sedem obtinebat, è Græcæ linguæ finibus procul amandatur. Nec mirum est tamen tam multis doctis viris & in Græca lingua exercitatis, ac nominatim, Joachimo Camerario, viro doctissimo & hujus linguæ peritissimo, (scribit enim Μῆνις, Κότος, Ἔγκολος, *Vehemens ira*) non mihi tantum, vocem illam fucum fecisse, quum & Græcis lexicographis fecerit: ac potissimum Suidæ: qui eo etiam magis est reprehendendus quod ex hoc epigrammatis loco, — τίς φθόνος αἰὲν Θησείδας ἀγαθοὺς ἔγκολος αἰὲν ἔχῃ, colligat, ἔγκολος ἦν ἡ θυμοῦ ὀργή; & non animadvertat, ἔγκολος ut adjectivum, jungi cum substantivo φθόνος.

Libet autem eadem opera & de quibusdam aliis vocabulis te commonefacere, quæ quum ex Herodoto afferantur, ut scripta sunt in typographicis editionibus, suspicione ta-

tamen haud carent, præsertim veteris libri autoritate (ad nonnulla quod attinet) eam augente. Ex his est verbum ἀμφθορέϊ, in hoc lib. I, cap. 88. loco, πόλιν τε τὴν σὴν ἀμφαπάζει, καὶ χρήματα τὰ σὰ ἀμφθορέϊ. Quamvis enim primo aspectu videri possit verbum istud ἀμφθορέϊ admitti posse (ut ex nomine ἀμφθορεὺς factum) tamen Herodoti sæculo in usu fuisse, vix credibile est. Huc autem accedit quod in vet. exempl. non ἀμφθορέϊ sed ἀμφορέϊ legitur. Quod siquis allud exemplum afferat eodem è scriptore, videlicet VII, 10. extremo, διαφθορὰν ὑπὸ κυνῶν· is ex me audiet, ibi pariter in vet. exempl. non διαφθορὰν, sed διαφορὰν legi. Hunc autem verbi istius usum exprimere videtur voluisse Horatius Latino illi omnino respondente, quum dixit, *Post insepulta membra different lupi.*

Sic autem, quum ὑποθέμενος apud hunc scriptorem habeamus I, 107. ubi scriptum est, ὑποθέμενος ἢ τὸ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, non dubito quin vet. exempl. sequi oporteat, ex quibus annotatum est ὑπερθέμενος pro ὑποθέμενος, in eo qui hunc non magno intervallo c. 108. sequitur, ἰδὼν ἢ τοῦτο, καὶ ὑποθέμενος τοῖσι ὀνειροπόλοισι. Nam in priori editione mea non minus hîc quam illic ὑπερθέμενος scriptum erat: sed quum hic ex vet. exempl. adscriptum margini invenirem ὑπερθέμενος, malui huic locum illius dare. Quod autem factum hic fuit non dubito quin & priore faciendum loco fuerit, scribendo, ὑπερθέμενος ἢ τὸ μάγων τοῖσι ὀνειροπόλοισι. Haud enim dubito quin haud aliunde quam ex incuria contigerit ut illi etiam præcedenti loco apposita ex iisdem veteribus libris illa lectionis diversitas non esset, eo in libro (scriptus autem & ipse erat, sed minus vetustatem præ se ferens) quem posterior in margine sibi appositum habebat. At editio Aldina in priore quidem loco ὑποθέμενος, at in posteriore ὑπερθέμενος nobis exhibet. Estque & hoc sciendum, fuisse repertum exemplar, quod vicissim pro illo ὑπερθέμενος haberet idem illud ὑποθέμενος, quod non longo intervallo præcesserat. Quorsum tam multa? ut ostendam, quam verisimile sit quædam vocabula, præsertimque verba, ob significationem quæ plerisque lectoribus insolens videbatur, ab eorum aliquo (nimirum eo qui ceteris audacior erat) mutata in alia fuisse, hunc etiam apud scriptorem. Sed quis (dices) verbo ὑπερτίθεσθαι ita unquam usus est? nimirum significare volens, communicare quidpiam alicui: eo modo quo dicimus nos communicare aliquid ei, quod ita exponimus ut simul ejus super eo consilium audire cupiamus. Ipsemet Herodotus (inquam) ita est alibi usus, non uno in loco. E duobus saltem unus quidem exstat, ἐπεί τε ὑμῖν ἀναφέρειν ἐς πλεῦνας ἐδόκεε, καὶ ἐμοὶ ὑπερίθεσθε, ἢ ποιέωμεν σήμερον, &c. Ubi interpres non omnino male vertit, *Sed quoniam statuistis ad plures referendum, & me adhibendum.* Dicens autem, non omnino male hunc locum ab eo esse redditum, hoc addo, dummodo verba ista quibus utitur, *& me adhibendum*, recte intelligantur. Significare enim voluit, *& me adhibendum in consilium.* Alioqui non dubium est quin potius, *& mihi communicandum*, dicere debuerit. Alter autem locus est hic, ex lib. III, c. 71. εἰ μή τοι ὑπερίλιθεα τὰ ἐμὲ μὴν ποιήσῃ, οὐκ ἂν με φεύγοιδες· νῦν δὲ ἐπ' ἐμεωυτῷ βαλόμενος, ἔπηξα. Ubi interpres tandem animadvertit quod alibi animadvertere non potuerat: videlicet ὑπερτιθέναι (nam hic voce activa utitur, quum potius passivæ usum hunc dare soleat) esse quod Latini *communicare* dicunt. Ut autem minus mirer istum verbi ὑπερτίθεσθαι usum non tantum novum & mirum visum fuisse, sed etiam mendi suspectam scripturam habuisse, hoc facit, quod verbum quoque ἀνατίθεμαι quum apud quendam historicum significationem istam haberet, interpres *differre* vertit: quemadmodum & ὑπερτίθεσθαι hunc vulgo usum habet. Jam vero & quum apud Appianum ἀνατιθέσθαι τὰ κεκελδομένα, sonaret *revocare*, seu *retractare*, interpres *differre* reddidit, ut in Annotationibus admonui. Verum, ut ad mentionem diversitatis lectionum redeam, sciendum est, sicut in præcedente loco pro ὑπερθέμενος scriptum in quibusdam fuisse dixi ὑποθέμενος, ita etiam in eo Herodoti de quo nunc agitur loco, aliam quandam ex uno manuscripto codice habemus, & eam quidem valde miram, videlicet ὑπερχίρεσθε: quam si loco huic accommodare lector velit, valde suum ingenium, & quidem frustra, fatiget.

Sunt vero & alii loci in quibus contigisse idem videmus. Nec dubito quin eorum sit è numero iste è lib. V. cap. 92: ζ. καὶ διαπλώσαντα τὸν βίον εὖ. Suspicor enim è lectoribus quempiam, cui insolens valde hæc metaphora lectori videbatur, vocem illam διαπλώσαντα in hanc quam margini adscriptam vides, διαπλέξαντα, mutasse. Atqui cogitandum erat, Herodotum habere nonnulla ejusmodi, & quæ quum in aliis tantum scriptoribus versato, mira & plusquam mira videri queant, esse tamen suspecta non debeant.

Ad hoc quidem certe διαπλάσαι quod attinet, talem ejus usum apud hunc ipsum animadvertisse mihi videor: quod si tamen nullum aliud apud eum exstaret hujus phrasis exemplum, saltem non minus admitti posse quivis concesserit quam quod alibi apud eum legitur, videlicet III, 155. πῶς οὐκ ἐξέπλωσας τ φρενῶν, σεωυτὸν διαφθείρας; Nam (ut dixi in recensione & interpretatione vocum Herodoti) ἐκπλῶσαι τ φρενῶν est *De statu mentis dejectum esse:* siquidem ad illud ἐξέπλωσας respiciamus. Alioqui, si præsentis significatio alicubi huic aoristo detur, significat *De statu mentis dejici.* vel brevius, *De mente exire.* vel, *è mente.* Aut elegantius, *E potestate mentis exire.* Quod si verbum verbo reddatur, *E mente enavigare.* nam ἐκπλῶσαι τ φρενῶν, quid aliud est? Est autem ἐκπλῶσαι pro ἐκπλεῦσαι. nec dubito quin pro illo διαπλεύσαι Herodotus διαπλῶσαι itidem scripserit. Sed de hac apud illum scripturæ inconstantia dicendum in sequentibus erit.

Sunt autem quædam loquendi genera quibus verba adhibentur valde vicina, (præsertim ad scripturam quod attinet) & ita quidem ut modo hoc modo illud verbum iis esse adhibitum videamus, non sine dissensione exemplarium. Horum unum est ἀεικίῃ φέρεσθαι cum accusativo personæ, & interdum τρηχέως φέρεσθαι. Nam & φέρειν huic loquendi generi adhibetur. Ac lib. I, c. 115. legimus quidem, τ τῦδε παῖδα ἀεικίῃ τοιῇδε φέρεσθαι, in Aldina etiam editione: sed paulo ante, c. præced. ubi habes itidem τρηχέως χαίρῃ φέρεσθε, in Aldina legitur φέρεσθε. at φέρεσθε è vet. exempl. est sumptum. Sed tamen initio libri v occurrit, φερεφθέντας ἀπέτεμον δ ὑπὸ Παιόνων τρηχέως. quod est à φέρομαι. Quinetiam III, 115. extremo habemus ἅτε πολεμίως φερόμενος.

Ac sunt è diversis lectionibus nonnullæ quæ haud uno in loco annotantur. ut νομαίοισι pro νόμοισι. nam ut in hoc lib. III. c. 99. loco, νόμοισι ἢ τοιοῖσδε λέγουσι χρᾶσθαι, habes ex vet. cod. νομαίοισι pro νόμοισι· sic & alibi hæc diversa lectio in iisdem libris se offert.

Sunt denique & lectiones nonnullæ margini adscriptæ, quæ germanæ esse videntur: quum illæ quæ in textu sunt, videantur esse vocabula quæ margini expositionis loco adscriptæ à quopiam fuerant. Exemplum nobis suggerit I, 85. ubi pro διθωΐῃ margini adscriptum est διεξοῖ, nam illud διθωΐῃ fuisse adscriptum margini, ad exponendum illud διεξοῖ, & ex margine (ut fit) in contextum irrepsisse verisimile est.

Sunt vero & nonnullæ lectiones, quæ quamvis merito suspectæ esse videantur, tamen eadem illa vocabula non uno in loco leguntur. Ex his est verbum φερσῆναι pro φορῆσαι.

Sunt denique & quædam ex illis lectionibus quæ quum per se nullo admitti modo queant, si aliquantum adjuventur (hoc autem fit aliquid in illis emendando) dignæ sunt quæ magis aut saltem non minus quam quæ in textu sunt recipiantur. Sed hoc in meis Annotationibus aliquando (deo favente) exemplis planum faciam.

Ut autem interim intelligas lector quanto accuratius in hac editione fuerit à me emendata Vallæ interpretatio, quam in priore, quæ illis typographis pro exemplari fuit: magnum majoris hujus accurationis indicium vel in prima totius libri periodo habes. Magis tamen insigne exemplum occurret, lib. I, 10. nam ibi si Vallæ interpretationem sequeris, & totum locum attente considerabis, Herodotum sibi non constare, sed aperte sibi repugnare, dicere cogeris. Hæc enim verba, in illa tam celebri historia de Candaule male merito de uxoris suæ pulchritudine, μαθοῦσα δ τὸ ποιηθὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀνδρὸς, ὅτε ἀπὸ ἕωθεν αἰχμωθεῖσα· ὅτε ἔδοξε μαθέειν, Laurentius Valla ita vertit, *Hæc ut didicit à viro quid actum esset, neque pre pudore exclamavit, neque visa est percepisse.* Quid (respondebunt hic plerique) peccatum à Valla dici potest? Nonne μαθοῦσα ὑπ᾽ ἀνδρὸς, significat id quod apud eum legitur? *ut didicit à viro.* sive, *ut didicit ex viro.* Certe, μαθοῦσα ὑπ᾽ ἀνδρὸς, non aliud significare potest: sed dico repugnare hoc prorsus illi tam bellæ dissimulationi ipsius, quæ his etiam verbis describitur, ὅτε ἔδοξε μαθέειν, & quam quum in ea permansisset, sequutus est is quem ex ea sperabat exitus. Sed quæ tamen alia loci illius excogitari interpretatio potest? Aliam nihilominus excogitandam esse ajo: nec tamen aliam (meo quidam judicio) excogitari posse quam hanc quæ à me margini est adscripta, *Hæc ut animadvertit quod à viro factum erat.* Sed tu (dices fortasse) ita interpretando, præpositionem ὑπ᾽ cum ποιηθὲν jungis, perinde acsi dictum esset ποιηθὲν ὑπὸ ἀνδρός. Atque plane novum in Græca lingua hoc esse arbitror. At ego, quidquid tibi & plurimis fortasse aliis in ea novum est, mihi novum esse nego: atque adeo talis usus præpositionis hujus exempla tibi jam nunc duo, duobus è locis, cedo. Unus est, ex eod. lib. I, c. 87. εἴ τι οἱ ἐκχαρισμένον ἐξ αὐτῦ ἐδωρήθη. Alter autem legitur eod. lib. I, c. 114. non procul ab initio, ἐν δὲ δὴ ἐποίησε τὸ παραλαχθὲν ὑπ᾽ ἀνδρὸς Κύρου. Animadver-

ti

ti autem & Dionem, Herodoti imitatione, aliquoties hac præpositione ita esse usum. Jam considera lector quantum errorem inducat interdum ignoratus tam parvæ particulæ extraordinarius (ut ita dicam) usus. Sed libet obiter & aliud de iis quæ in eodem (1, 10.) sequuntur loco addere. Quum igitur hæc subjungantur, ὅτε ἀνέβωζεν αἰσχυνθεῖσα, & hæc ita vertantur a Valla, *neque pra pudore exclamavit*, quasi pudor efficere debuerit ut exclamaret: ego, qui aliam atque adeo contrariam, esse video mentem Herodoti, ita eam expressi *neque exclamavit, utpote pudore retenta.* Quinetiam, ut lectori hanc esse mentem Herodoti subindicarem, inter ἀνέβωζεν & αἰσχυνθεῖσα, interpunctionem posui. Illa autem verba, ὅτε ἔδοξε μαθέειν, quæ vertit, *neque visa est percepisse*, maluissem ut vertisset, *neque visa est animadvertisse*: aut *neque pra se tulit animadvertisse*: ut habes margini à me cum præcedentibus adscriptum.

Alia exempla majoris in hac posteriori editione accurationis (& quidem nonnulla haud minus fortasse insignia) circa emendationes interpretationis Vallæ, ipsemet editionem hanc cum altera conferens, aut annotationes meas legens, invenies: atque in iisdem plurimarum ejus emendationum, margini adscriptarum (quarum pleraque & prior editio habuit) quæ alioqui dubitationem tibi movere possent, reddetur. Simul vero & de quibusdam quæ in ipsa Herodoti dictione (vulgo textum vocamus) vel emendata sunt, vel videntur emendanda, in illis differetur. De emendationibus autem loquor sive iis quas jam prior editio exhibuit, sive iis quas ista nunc exhibet. Emendata porro fuerunt ex veteris quidem exemplaris autoritate plurima, vel potius veterum exemplarium (nam raro absque duorum saltem consensu id facere sum ausus) verum & unus interdum locus ex collatione cum aliis. Sic enim lib. 1, cap. 46. ἐς Ἄβας pro ἐς Σάβας, alio è loco: & lib. 11, cap. 40. pro τῇσι repositum τῇ ἴσι fuit, alio itidem è loco. Dicitur autem ἴσι pro ἴσιδι. Verum & quædam (ac non paucæ fortasse) emendationes conjecturales in illis annotationibus proponentur: & quidem nonnullæ quæ nova etiam vocabula Herodoto dabunt: (nova voco quæ antea apud illum non comparebant in illis quæ usquam comparebant exemplaribus) ex quibus sunt ἀλλογνώσας & δεσποσωόμενον. sed de illo quidem ἀλλογνώσας vix ulla dubitatio relinquitur: at de hoc δεσποσωόμενον relinqui mihi dubitationem fateor. Reponetur autem hoc δεσποσυνόμενον pro διεσπασμένον, quod legitur lib. 1, c. 59. initio, adjunctum participio κατεχόμενον interposito particulæ ἢ vinculo. Jam vero ex Plutarcho atque aliis qui locos hujus scriptoris citant, emendationes depromentur. Horum autem in numero est Eustathius suis tum in Homerum tum in Dionysii de situ orbis poëmatium commentariis. Quinetiam ex ipso interprete Valla nonnullæ emendationes sumentur: quarum tales sunt nonnullæ ut quod in nostra lectione affirmatur, id lectio ejus neget, aut vice versa.

Quod vero ad eam scripturæ inconstantiam attinet, de qua me verba facturum promisi, (unde nimirum fit ut eadem vocabula non ubique eam litteræ aut litterarum mutationem habeant quam dialectus Ionica poscit aut poscere videtur) eam inconstantiam non Herodoto sed librariis, dialecti qua ille utitur, sæpe obliviscentibus, imputandam esse ajo: aut certe nonnullis qui alicubi vocum quæ Ionice scriptæ erant scripturam à lingua communi receptam margini appositissent. Ut enim à mentione verbi ἐκπλῶσαι (quod sermonis hujus occasionem mihi præbuit) initium sumam, quis credat Herodotum ita inconstantem fuisse ut modo πλῶσαι, aut ἐκπλῶσαι, aut ἀποπλῶσαι, modo πλεῦσαι, vel ἐκπλεῦσαι, vel ἀποπλεῦσαι diceret? Atque, ut de hac ipsa littera ω loqui pergam, in ejusdem formæ vocabulis, aut etiam iisdem, modo litteram illam ω modo ο habemus, haud enim χρέων) tantum, sed χρέον) etiam legitur: itidemque ὀρέωντες & ὀρέοντες. illud III, 157. hoc, IV, 125. Ac scimus tamen à Corintho scribi, Iones ὀρέω pro ὀρόω, itidemque ἐχρέοντο pro ἐχρόοντο dicere. Quinetiam modo hæc littera α, modo η, in uno eodemque verbo occurrit. nam & χρᾶσθαι & χρῆσθαι legitur. Sic ἐχρᾶτο & ἐχρῆτο. Ac quamvis θησάσθαι & θήσεται pro θασάσθαι & θάσεται scriptum sit, cum alibi cum 1, 8. itidemque θησάμενος, non θασάμενος, 1, 59. item alibi ἀξιοθέητον pro ἀξιοθέατον· quumque in his non alia sit mutatio quam litteræ α in η, tamen ἐθήητο, non ἐθεῆτο, alicubi nostris se oculis offert, mutato etiam ε in η. Atque, ut in mentione mutationis litteræ α in aliam maneam, quamvis μέγαθος pro μέγεθος tot loci nobis exhibeant, eodemque modo alicubi ὑπερμεγάθεας pro ὑπερμεγέθεας legamus: tamen & μέγεθος locis aliquot scriptum est: ut 1, 60. Sic etiam τάμνω dicit, pro τέμνω, vocali α locum vocalis ε tribuens: sed ne hæc quidem mutatio ubique fit.

A vocali α ut veniam ad ε, quum hæc Ionico more auferri à principio quorundam

vocabulorum dicatur, & ἐκεῖνος inter illa ponatur, tanquam κεῖνος non ἐκεῖνος, Ionicum sit: tamen ἐκεῖνος quoque hunc apud scriptorem sæpe occurrit. Sic non solum ἄρων pro ἐώρων, sed etiam hoc ipsum ἐώρων apud eum legimus. Ac ne ὀρτὴ quidem pro ἑορτὴ constanter scriptum est. Utque loquar de iis quoque locis ubi contra inferitur hæc vocalis, præter morem linguæ communis, sciendum est, non μηχανεώμενος tantum sed μηχανώμενος etiam, itidemque μηχανῶν legi.

Ab ε ad η transiens, mutari quidem & hanc vocalem η dico in aliam, Ionico more: sed ne hîc quidem constantiam servari. nam quum vox νηὸς Ionicæ dialecto assignata sit, non minus tamen νεὸς, vel νέως seu νέας: quam νῆα, seu νῆας apud eum esse scriptum videmus. Ac pro ἦσαν & ἠσαυθῆναι legimus ἔσαν & ἐσαυθῆναι multis quidem in locis, (ut quorum uno ita est allucinatus Valla interpres, ut VII, 18, ex genitivo plurali ἐσσόνων, dicto pro ἡσσόνων, fecerit gentem quæ *Hessones* diceretur) sed non tamen in omnibus. Quumque pro οἰκεῖος scribi debeat οἰκήϊος, tamen & illud interdum occurrit. Sic etiam μανλεῖον pro μανλήϊον: nec solum ἀτρεκηίη, sed & ἀτρεκίη. Atque adeo IV, 33. ἀσφαλείης, non ἀσφαληίης, legitur.

Ad vocalem ι quod attinet, alicubi nec in ipsa lex Ionicæ dialecti servatur. Nam haud tantum εἰμὲν sed ἐσμὲν quoque apud eum habemus. Ac initio Terpsichores προχλήσι, pro προκλήσι, ut alibi καζεσάσι. Ac, quum ι sæpe ab Ionibus inseratur, veluti quum ξεῖνος pro ξένος dicitur, in omnibus tamen ejusmodi vocabulis id factum non videmus. Quumque vicissim in multis detrahatur ι, veluti in ἀπτήδεος (item in ἔων, in ἐώδεσαν, atque aliis) tamen & ἀπτηδήσι legitur. Et alicubi αἰνίη, alicubi αἰνέη legitur. Vocalem ε plerique loci habent in pronominibus ἐμέο & σέο, sed illam (tanta est scripturæ inconstantia) eadem pronomina non minus frequenter coguntur relinquere, ejus locum occupantibus ἐμεῦ & σεῦ. Eodemque modo participii ποιεόμενος locum sæpe à ποιεύμενος occupari, idemque in aliis hujusmodi participiis, quinetiam in ipsis verbis, fieri videmus.

Vocalis υ non minus habet & ipsa quod queratur. Quum enim quodam suo jure debeat cum vocali ο, ad efficiendam diphthongum, coalescere, in plerisque vocabulis, è quorum numero est ὄνομα pro ὄνυμα, (quod idem juris cum ὀνομαίνω & ὀνομάζω communicat:) en tibi nihilominus ὀνομάζων, non ὀνυμάζων, I, 44.

Nec melior est vocalis ω, quam aliarum conditio: quum eam ex verbo πλόω, superveniens ε sæpe expellat, ut dictum est: nec ζωὴ semper, sed plerumque ζόη, scribatur.

In ultima vocali ultimus sit meus hoc de genere inconstantiæ, qua leges Ionismi violantur, sermo: (alioqui enim, quo plura de illa dico, eo plura supereſſe dicenda video) donec non solum has lectiones διφασίας (ut Herodoti vocabulo utar) proferre, sed de iis judicium ferre vacet.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PROLEGOMENIS *aliis ibidem, de opera à se præstita in secunda editione, quam in nostra sequuti sumus.*

Ac primum quidem, ad eos quod attinet quibus sine cortice natare in Græcorum scriptorum lectione datur, id est, qui interpretis operam, tanquam χλεηγωγῆς cujusdam, non requirunt, (quamvis multo pauciores in Herodoto & Thucydide, quam aliis, eam non requirere notum satis sit) sed ceteris ad hanc lectionem adminiculis esse contenti possunt: non eas tantum quas antea diversas scripturas (ut Græci διαφόρους χαρὰς appellant) exhibui, sed numerum earum auxi: & censura adhibita, quasdam exautoravi: non tamen ita ut amandarem, sed tantum ut loco suo motis alium minus honorificum darem. Ex ipso enim textu (ut hodie moris est vocare) in marginem transtuli. Sed quasdam vicissim majore dignas honore judicavi, ideoque eas hinc illuc transtuli. Jam vero & plerosque locos emendavi, qui tibi facessere alioqui negotium poterant: & quidem haud parum negotii nonnulli. Quorum in numero est hic qui in Euterpe cap. 40. legitur, ἐπλω προσηνεδίσαζι τῆσι, ἢ ἐπλω κατεδίξων; θύεζι τὼ βῶν. Quem enim illa vocula τῆσι non torqueat? cui crucem non figat? Sed esto, verisimilem posse videri hanc emendationem, unde tamen tantum confidentiæ (dices) ut eas voculas τῇ ἴσι margini non adscripseris, sed ipsis Herodoti verbis inferere ausis fueris? Quoniam Herodotum ex Herodoto me emendare, vel (si mavis) Herodotum esse sui ipsius emendatorem, videbam. Ita enim ille in sequentibus, eadem in Musa, paucarum paginarum inter-

tervallo, cap. 61. ἐν ᾗ Βυσίῃ πόλι ὡς ἀναγκαίῃ τῇ ἴσι τὴν ἀρτὴν, ἑορτὴν πανήγυριν μεί. τύπλεν δὲ μετὰ τὴν θυσίην πάντες ἅπασαι μυρ. Sunt vero & alii loci quibus male affectis ex ipso Herodoto medicinam adhibui. Sed supereſſe fateor qui eandem à me aut ab alio quopiam opem exſpectent. Parum autem abfuit quin & alium quendam emendare mihi permiſerim: ſuum illi vocabulum, antiquum certe, & multorum auribus, etiam in Græcâ lingua valde exercitatorum, inſolens futurum, reſtituendo. id autem eſt ἀπογνώσας. Nec dubito quin, ſi de hac emendatione, tanquam ex nimia fiducia proficiſcente, accuſatus fuiſſem, cauſæ meæ patrocinium Heſychius ſuſcepiſſet. Sed (ut opinor) nec Hippocrates Ion, quum mę ſcriptori Ioni operam præſtantem vidiſſet, opem viciſſim præſtare mihi recuſaſſet: præſertim quum eodem & ipſe vocabulo utatur, paulo quidem alium ſed tamen non alienum ab eo quem apud Herodotum habuiſſet, dans ei uſum. Ut taceam, non abſimile vero eſſe, utrumque ab illo, Hippocrate inquam, datum ei uſum fuiſſe. Eſt vero & alius quidam noſtri hiſtorici locus, qui vocabulum quoddam non minus Hippocrati quam Homero uſitatum requirere videtur: ut in meis annotationibus (deo favente) declarabo. Immo quid obſtat quominus jam nunc illam ſaltem libri illius portiunculam (aut ſiquid portiuncula minus dici poteſt) repræſentem? Scito igitur agi de hoc loco, quem habes lib. II, cap. 47. οἱ δὲ πένητες αὐτῶν, ὑπ' ἀσθενείης βίης σαλίνας πλάσαντες ὗς, ἢ ὀπλήσαντες ταύτας, θύουσι. Nam quum in Aldina iſta pariter & Baſilienſi editione habeamus, ὑπ' ἀσθενείης βιὸς τε τινὰς πλάσαντες ὗς, quid vetat quominus quis pro voce βιὸς ſcribendum βοὸς ſuſpicetur? Saltem è ſcriptura qua nihil ſignificari poteſt, aliam quæ non incommodum ſenſum habeat, efficiet: idque minima cum mutatione. Talem autem mutationem, id eſt minimam ſive leviſſimam, quum ſufficere ad quorundam locorum emendationem viderem, pro religioſo ſuperſtitioſus eſſe nolui. Atque hinc factum eſt ut in hac poſteriore editione (hoc exemplo contentus ero) pro ἀπιπῆσι ſcribere ἀπιπῆσι non dubitaverim, lib. II, cap. 94. quum manifeſtum ſit ἀπιτοῦσθαι eſſe quod Dioſcorides ἐξιτοῦσθαι dicit. Adſcripta autem margini lectio ἀπιπῆσι, quæ nihil poteſt ſignificare, fieri poteſt ut ex alia manarit, aliis litteris ſcripta, ſed eandem tamen pronunciationem (ut jampridem litteris diverſis eadem pronunciatio dari cœpit) habente: ac audiens aliquis verbum ἀπηθῆσι (quod eſſe poterat expoſitio illius ἀπιπῆσι) non illo modo ſcripſerit, ſed hoc, ἀπιτῆσι.

Jam vero & commoda quorundam locorum interpunctione magis etiam quam antea lectoribus commodaſſe, & labore illos levaſſe, ex ipſa collatione apparebit. Alicubi tamen eorum diligentiæ hoc reliqui, ut quam interpunctionem in annotatione margini adſcripta ſequutus eſſem, eam in ipſis Herodoti verbis (niſi forte à me diſſentirent) ſequerentur. Ac hujus etiam rei exemplum ſuggeret illa ipſa quæ modo propoſita fuit pagina. In eadem enim, lib. II, c. 95. legitur, τὸν δὲ νύκτα αὐτῷ χεῖται ἐν τῇ ἀναπαύλῃ κοίτῃ· ἐπὶ ταύτην ἵησι τὸ ἀμφίβληστρον· ſed tamen ſequendo ea quæ margini adſcripſi, poſt χεῖται ponenda eſt τελεία στιγμὴ, at poſt κοίτῃ, tantum ὑποστιγμή. Fateor interim me ſimul etiam mutaturum libenter αὐτῷ in ὕπνῳ.

Paulo poſt.

Ad eos autem ut veniam, quibus contra ſine cortice natare in Græcorum ſcriptorum lectione eſt negatum, eos qui ſine Theſeo è multis illorum locis emergere non poſſunt, eos qui duce filo, ut in aliquo labyrintho, ſuæ ponere veſtigia neceſſe habent: multo plus & ipſi huic editioni, quam priori, ſe debere, merito fatebuntur: quum me in multo pluribus locis interpretationem Vallæ emendaſſe, in quibuſdam in meipſum etiam, ad emendationem quod attinet, inquiſiviſſe animadvertent. Hoc enim de quibuſdam locis poſſe mihi videor dicere, ubi quæ me non ſatis tum temporis oculatum ſubterfugerant, à me nunc, ceu facto oculatiore, deprehenſa fuerunt. De locis tamen iis non jam loquor, ubi tales erant commiſſi errores quales in nominum quorundam interpretatione: qui nimirum ſunt eorum è genere quos μεταμορφώσεις ſive μεταμορφωτὰς appellare ſoleo, quod metamorphoſes, & miras quidem eas, in quibuſdam ſcriptorum Græcorum locis interpretandis faciant. Atque horum è numero unus eſt ubi nomen ἡσσόνων, quod ſonat *inferiores*, ſeu *viribus minus valentes*, mutatum fuit ab interprete in nomen populi omnibus geographis, omnibus hiſtoricis incogniti: quum is ab illo vocetur *Heſſones*. Locus ille eſt in Polymnia, c. 18. ἰδὼν τε πομπὴν ἐκ μεγάλου πεδίου πρήγματος ἐπὶ ἡσσόνων. ubi vide quæ margini adſcripta ſunt. Ac eodem modo eod. lib. c. 93. no-

men vel potius pronomen relativum οἵτινες, quod respondet Latino *qui*, videbis transformatum in quendam populum. ita enim ille, *quos prius appellatos fuisse Hœtines, dictum est:* quum verba Herodoti (de Caribus loquentis) hæc sint, ἤτοι ὃ, οἵτινες πρότερον ἐκαλέοντο, εἴρηται. Sonant vero hæc, *Hi autem, quinam* (id est, quo nomine) *prius vocarentur, dictum est.* Sic lib. I, c. 176. vides, ex ἰσιέων, quod Ionica dialecto dicitur pro ἰσιῶν, ab ἰσίη, (cujus nominativus singularis est ἰσίη, quo significatur *familia*) quendam populum seu quandam gentem ab interprete nobis fieri, cui nomen sit *Isiæi.* Atque his adjiciendus est mons *Hirus*, per eandem metamorphosin factus, lib. I, cap. 80. nam ibi legitur, *qui è monte Hiro matris Dindymenæ lapsus.* ubi admonitiunculam margini adscriptam vide. Quod si ad aliud genus errorum interpretis à me emendatorum veniendum sit, illi non cedens, quin potius id superans, de nullo potius hoc dici posse existimo quam de eo ubi contrarium omnino sensum verbis autoris dat interpres. Exemplum quod in mentem venit primum, est in Euterpe, cap. 167. hæc enim exhibet ista Herodoti verba, ἤκουσα ὦ Κορίνθιοι ὀνοῦσι τὰς χειροτέχνας, à Valla sic interpretata, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices:* quum Herodotus contrarium de Corinthiis testetur, eos nequaquam minimi facere opifices, vel potius, contemptui habere. Aliunde autem non contigit tam magnus error quam ex non intellecto verbi ὀνομαι usu: sicut nec compositum ex hoc factum καταονοθῆς intellexit Euterp. cap. 136. ubi exstat inscriptio, cujus principium hoc est, ΜΗ' ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΘΗΤΣ ΠΡῸΣ ΤᾺΣ ΑΙΘΊΝΑΣ ΠΥΡΑΜΊΔΑΣ. nam has voces ille ita reddit, NE ME LAPIDEIS PYRAMIDIBUS COMPARES. Ubi illum videri aliud verbum quam καταονοθῆς legisse, dixi in iis quæ margini adscripta sunt: sed quum ne illius quidem verbi ὀνοῦσι significationem assequutus sit, facile mihi persuadeo, non aliam eum lectionem illic sequutum esse, sed idem ei in illo etiam verbo quod ex hoc compositum est usuvenisse. Quis igitur est illorum verborum sensus? Illorum regis Asychis verborum sensum (lectores enim ibi suspensos reliqui) esse hunc arbitror, NE ME CONTEMNAS PRÆ LAPIDEIS PYRAMIDIBUS. Vel, Ne me asperneris. Ceterum, ad priorem illum quod attinet locum, quem Valla ita vertit, *Corinthii quoque minimi faciunt opifices*, suam ei interpretationem vel hoc reddere suspectam debebat, quod ulla vix artificia magis celebrarentur quam quæ Κορινθιουργῆ (eo modo quo Ἀτθιουργῆ, & Μιλησιουργῆ, & Ναξιουργῆ) nominabantur. Haud scio autem an ex ullo nobis clarius & certius esse id possit loco, quam ex Actorum apostolicorum capite XIX. Ibi enim quidam nomine Demetrius vel ex uno artificio procudendi templa Dianæ argentea (sive thecas templi effigie, aut scriniola, sive nummos celeberrimi illius templi formam repræsentantes, aut alias ejus imagines, intelligere oporteat) magnum artificibus præbuisse quæstum dicitur. In dubium igitur vocari non potest quin mea quam vera est, tam falsa sit illa meæ contraria interpretatio. Quod si librum hunc evolvere libeat, alios plerosque locos invenies ubi meam itidem interpretationem, & quidem alteri omnino repugnantem, propono. Taceo de locis ubi Latina ejus verba negant quod Herodotus ait, aut vice versa: sed ita ut id è lectione contraria nostræ contigerit, eique imputari debeat. Ac fateor posse alicubi, utri potius lectioni acquiescendum sit, dubitari: atque hæc, ut opinor, incidere dubitatio poterit non procul ab initio Cliûs, cap. 24. ubi de Arione legimus, ἦ Ἀρίονος ἦν ἀνάθημα χάλκεον, ἐὸν μέγα, ἐπὶ Ταινάρῳ. contra enim, χάλκεον, μέγα, legisse Vallam videmus. At eod. lib. cap. 37. vicissim negationem ille habet ubi nullam habemus. nam pro ὑποχρεωμένων lectum ab illo fuit οὐκ ὑποχρεωμένων.

Verum, ut de locis in quorum interpretatione peccavit, verba pergam facere, eorum in numero nonnulli sunt ubi hoc inde contigit, quod non animadverteret verbum quodpiam usum quendam Herodoto, aut certe ejus dialecto, peculiarem habere. ut I, 45, συγγινώσκομαι. Nam & activam vocem συγγινώσκειν longe aliud sonare passim apud hunc scriptorem, quam *ignoscere*, in recensione & expositione quorundam ejus vocabulorum à me aliquot exemplis ostensum fuit. Minus autem quis miretur fortasse illum ἔπεσι λέγω reddidisse *epistolam*, lib. VI, c. 50. quum potius *mandatum* significare videatur. Ac fallitur Eustathius in eo quod credit, vocem ἔπεσι λέγω, quæ apud Æschylum id sonat, pro ἐπιστέλλω positam esse, adjectione litteræ σ. quasi vero à verbo ἐπιστέλλομαι, quod Homero usitatissimum est, deduci eam necesse foret, ac non ἐπισέλλειν quoque, & quidem in soluta etiam oratione, eum usum haberet. Qua de re siquis cum Eustathio dubitat, omnem utrique meus Thesaurus Græcæ linguæ dubitationem tollet.

Inter illa autem de quibus nunc demum in hac posteriore editione monui, est quidam usus præpositionis ἐκ, qui non animadversus fecit ut in eorum interpretatione quæ de Cambyse & Gyge

Gyge narrantur, I, 10. aliquid sit absurdi: ex eo quod, ubi dicitur, μαθοῦσα ἢ τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἐκείνου, interpres non viderit, intelligi debere, non μαθοῦσα ὑπ' ἐκείνου, sed τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἐκείνου: ut ostendi in iis quæ recensioni & expositioni vocabulorum hujus scriptoris subjunxi.

At eorum è numero de quibus in annotationibus agetur, est quod dicitur de Persis, I, 133, μεθυσκόμενοι δὲ ἐνθαῦτα βουλεύονται τὰ συμφορώτατα σφίσι πρηγμάτων. Nec enim eos tantum facere injuriam Herodoto arbitror, qui ista ex eo afferunt, at quæ subjungit tacent: sed eos etiam qui μεθυσκόμενοι interpretantur *ebrii*: ut intelligamus, Persas, quum jam sunt ebrii, de rebus maxime seriis consultare. Cur enim μεθυσκόμενοι pro μεθυσθέντες accipiamus, potius quam id quod proprie sonat intelligamus? Id vero non aliud est quam *dum se inebriant*. Quantum autem sit discriminis inter eum qui ad ebrietatem iter facit, eumque qui jam iter illud confecit, atque ad eam pervenit, cuilibet judicandum relinquo. Tantum certe discriminis est quantum inter eum qui urbem quampiam oppugnat, & eum qui jam expugnavit. Quæ comparatio est eo aptior, quod is etiam qui se inebriat, mentem suam velut oppugnat, & de statu suo deturbare conatur: at postquam hoc effecit, jam diei potest eam expugnasse. Quamobrem non video quid obstet quin participium illud μεθυσκόμενοι interpretemur (si verbum verbo reddere nolimus) *inter pocula*, aut saltem *inter larga pocula*. Quod ποιητικώτερον esse fateor: quamvis Livius largius vinum etiam dicat. *Largiore vino* (inquit) *usus*. Nec vero videtur contra me facere quod sequitur, de eo qui domui in qua sunt præest, proponente postridie quod ipsis in ea consultatione potatoria visum fuit. Proponit enim tanquam iis qui è mensa (si tamen ea tum utebantur) tandem nonnisi ebrii surrexerint, ideoque illorum quæ à se statuta fuerint, recordari haud queant. At nihil obstat interim (meo quidem judicio) quin intelligamus illis inter larga pocula, & tamen antequam essent ebrii, consultantibus, ebrietatem solitam supervenire. Sed viderit alius quispiam quid pro Persis afferri possit, super eo etiam quod subjungitur, & quomodo illud quoque factum ostendi minus absurdum queat quam prima fronte videatur: τὰ δ' ἂν νήφοντες ἀναβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ὑπερβαλλόντως, μεθυσκόμενοι ὑπερβαλλόντως.

Exhibebunt porro illæ annotationes meæ, deo favente, & quorundam locorum emendationes, ex conjectura: quandoquidem vetere exemplari (cujus etiam exspectatio fecit ut editionem hujus scriptoris differrem) video me ante bellorum nostrorum finem potiri haud posse. Atque ut hujus quoque operæ aliquod tibi velut γεῦμα interim præbeam, quandam loci quem habet Thalia, c. 130, proponam. Nam ibi pro ἀπολύπλοα scribo ἀποκύπλοα, levi cum mutatione, sed ejusmodi tamen, ut quum ex illo ἀπολύπλοα nihil nisi ineptum elici possit, (præsertim siquis Vallæ interpretationem sequatur) contra in ἀποκύπλοα non dubitem quin Herodoti mentem habeamus.

Eodem in opere, eademque opera, de illa quoque scripturæ diversitate agam, qua fit ut ejusdem vocabuli scriptura modo dialecti Herodoti, id est, Ionicæ, legem servare, modo ab ea discedere videatur: & è duabus tribusve (tot enim sunt interdum) quam potius recipiendam arbitrer, declarabo. Interim certe adeo in hac parte nihil mutare sum ausus, ut in ipso etiam principio Ἁλικαρνασσῆος retinuerim, & in Ἁλικαρνησσῆος mutare noluerim: quamvis sit Ἁλικαρνησσεύς II, 4. & Ἁλικαρνησσῆς VIII, 104. In eo quidem magna est constantia, quam valde quis mirari possit, quod nusquam (si memoria non me fallit) genitivo Ionico, id est, in ου desinente, utatur: sed quemadmodum prima totius operis vox est Ἡροδότου, non Ἡροδότοιο, sic alibi alia virorum nomina illo non hoc scripta modo, & Νείλου, non Νείλοιο, ποταμοῦ itidem, non ποταμοῖο, atque adeo λόγου etiam, non λόγοιο, habeamus.

Sed quamvis de multis te monuerim, non dubito quin aliqua quæ in eorum esse numero debebant, mihi exciderint: quod si ita est, suus illis eodem in opere locus erit.

Jam vero, quoniam, si εἰδότι λέγειν non oportet, multo minus, ἐρωτᾷ λέγειν, quid attinet, quæ hæc EDITIO POSTERIOR adjuncta priori habeat dicere? Sed ea quidem quæ huic Herodoti libro præfixa sunt, partim mea, partim Joachimi Camerarii, fuerunt tantum locupletata, & quidem ea in parte quæ mea est: at quæ subjuncta, DE LEGIBUS ET INSTITUTIS TAM PERSICIS QUAM ÆGYPTIACIS, ex variis scriptoribus sumpta, nunc primum adjecta sunt. At poterant tamen (inquies) ex aliis etiam alia quædam sumi. Poterant, fateor: sed iis quæ præcipua videbantur, esse contentus volebam.

EX EJUSDEM H. STEPHANI PRÆFATIONE IN PRIMAM EDITIONEM.

HErodoteæ autem historiæ virtutes non ex ore meo, sed Joachimi Camerarii, omni genere doctrinæ celeberrimi, accipies. Quem ego virum cum antea plurimum dilexi,

(ut

(ut viciſſim ab eo plurimum me diligi animadverti) tum vero ex quo ipſum quoque vehementi amore Herodotum complecti cognovi, illa certe amoris in Herodotum noſtrum ſocietas, priſtinam illam amicitiam, quantum augeri potuit, tantum auxit. Quod ſi lectis illis Camerarii de Herodoto ſcriptis aliquid tibi ocii ſuperfuerit, meæ etiam editioni Latinæ interpretationis præfixa quædam à me ejuſdem argumenti invenies: in quibus ſatis prolixe illis reſpondeo qui mendacem eſſe Herodotum mentiuntur: adeo ut præfationem illam, apologiam Herodoti ideo inſcribendam cenſuerim. Inter alia multa ibi, miram illam hiſtoriam & quæ præ ceteris omnibus judicari fabuloſa poſſet, de Scythis ſervis qui dominis abſentibus in uxorum illorum poſſeſſionem involarant, tandemque quum juſto prœlio repelli ab armatis dominis non potuiſſent, ſolis flagellis repulſi fuerunt: illam inquam hiſtoriam annalibus poſterorum (in his enim & Moſchovitæ numerantur) teſtatam ad hunc uſque diem extare leges: detortis duntaxat (ut fit) nonnullis facti circunſtantiis. Leges item, quod de Threſſis mulieribus narrat Herodotus, eas excedentibus è vita maritis comites ſe certatim offerre, ſimili Indicarum mulierum facto (cujus teſtes oculati hodieque extant) confirmari. Quid quod illa de mulieribus Babylonicis hiſtoria, quæ viris extraneis ſemel in vita ſe proſtituere neceſſe habebant, Jeremiæ Prophetæ teſtimonio confirmatur? Quod autem ad quaſdam de rebus levioribus hiſtorias attinet, (in quibus tamen non minus fides ejus ſuſpecta eſt) eas ab aliis quoque ſcriptoribus, addito non ejus ſed aliorum teſtimonio, referri ſcimus. Cujuſmodi eſt quod de Amaſidis thorace apud hunc noſtrum hiſtoricum legimus. ab illo enim proditum eſt, unamquamque ejus ἀρτεδόνιν, quamvis alioqui ἐσσαν λεπτὴν, habuiſſe in ſe ἀρτεδόνας τριηκοσίας & ἑξήκοντα πάσας φανερὰς. At Plinius nullam Herodoti mentionem faciens, certam tamen huic rei fidem affert, quum ita ſcribit, *Mirentur hoc, ignorantes in Ægypti quondam regis (quem Amaſin vocant) thorace, in Rhodiorum inſula oſtendi in templo Minervæ* CCCLXV *filis ſingula fila conſtare. quod ſe expertum nuper Romæ prodidit Mutianus ter conſul: parvaſque jam reliquias ejus ſupereſſe, hac experientiam injuria.* (Taceo inſignem errorem quem interpres hîc commiſerat, ἀρτεδόνας non *fila* ſed *venationes* interpretatus.) Hæc ego aliaque hujuſmodi mecum reputans, & mendacem tamen ſubinde vocari Herodotum audiens, hoc epigramma inter ſcribendam illam apologiam, in calumniatores illos luſi, tanquam ipſum Herodotum compellans:

Ἄφρων ὅς ψεύσῃ σε καλῶ, ὅτι πεύθεαι ἄλλα.
Καὶ τί γὰρ εἰ ψεύσῃ ψεύδεαι ὅς σε καλεῖ;
Εἰ δὲ παλαιὰ λέγεις δεδαημένα αὐτὸς ἄμεινον,
Ἄφρων δ' ψεύσῃς δίβυς ἄλωκεν ἰών.

Huic certe potiſſimum ſcriptori id accidit quod præ quovis alio metuiſſe videmus, nimirum ne mendacis à poſteris nomen acciperet. Sed ſi quæcunque incredibilia videntur (dum ea experientia noſtra vel ſenſu noſtro ſive ingenii captu metimur) mendacii inſimulanda eſſent, quam multa in ſacris hiſtoriis, quæ tam certæ ſunt fidei, mendacii inſimularentur? Quem autem librum poſt ſacroſanctos illos habemus in quo res adeo magnæ commemorentur? in quo providentiæ potentiæque divinæ, quæ ſuperbos deprimit, tot tamque luculenta exempla conſpiciantur? ubi regum, potentiſſimorum alioqui (quorum & ipſe ſuperbiam ac veſaniam nobis ante oculos ſæpe ponit) regnorumque adeo horrendæ everſiones narrentur? Quis eſt ex quo certius ſacra chronologia cum profanis hiſtoriis conciliari poſſit? Addo etiam (quod vel maxime commendare nobis hunc ſcriptorem debet) qui religioſius de divina providentia & quidem valde ſimilibus verbis, interdum etiam iiſdem, loquatur? Omitto, priſci illius ſæculi ſimplicitatem, & humile (in quibuſdam etiam regibus) vitæ genus eodem nobis modo utrobique deſcribi. Omitto & hoc, nullum uſquam extare apud Græcos autores ſcribendi genus, quod (ut in omnino diverſa lingua) ad Hebraici brevitatem ſimplicitatemque magis accedat. Nemo certe eſt qui quum legit apud Herodotum hanc inſcriptionem, *Amaſis Polycrati ita dicit*: item, *Mardonius hæc dicit*: non poſſit uſitatum prophetis præſertim ſtylum agnoſcere, *Hæc dicit Dominus Deus*. Nemo eſt item qui quum Herodotum ita ordientem ſuam hiſtoriam audit, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriæ editio hæc*: de qua interpretatione alibi dicendum erit) ſimile eſſe hoc Eſaiæ exordium faſſurus non ſit, *Viſio Eſaiæ filii Amos*. Nec non iſtud Jeremiæ, *Verba Jeremiæ filii Helciæ*. Cui ſimile eſt omnino apud prophetam Amos, *Verba Amos*.

Jam vero quod ad Homerum attinet (ut à ſacris ad profana veniamus) quiſquis lectionis illius ſtudioſus eſt, ad eam profecto neque magis compendiariam neque magis expeditam viam, quam hunc autorem pervolutando, ſternere ſibi poteſt: nec aliunde melius quæ apud Homerum Ionica ſint, & quæ non tam Ionica quam poëtica, cognoſcere. adeo ut qui ſit φιλόμηρος, eum eſſe etiam φιληρόδοτον, rationi conſentaneum ſit.

AEXI-

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΗΡΟΔΟΤΕΙΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

Ex mſ. codice Melchioris Haiminsfeldii Goldaſti.

Ἀνέλη· χρήσῃ.
Ἀναξυρίδας· τὰ βαθέα ϛ βασιλικὰ τ ὑποδημάτων.
Αὐλός· εἶδος ἀκολάστου ὀρχήματος.
Ἀνακῶς· ἐπιμελῶς, φυλακικῶς.
Ἀγρόν· καλὸν, αὔθαδες, τρυφερόν.
Ἀναισιμῶν· δαπανᾷν, ἀναλίσκειν.
Ἀνέγνωζεν· ἀνέπιζεν, ἐδίδαξεν.
Ἀντίξον· τὸ ἐναντιούμενον.
Ἀλεξομβρίης· ἀμπωμβρίης.
Ἄρδις· φαρέτρα· ἢ τὸ βέλος.
Ἀπίστας· ἱκανώσας.
[1] Ἀφιδέας· ἀλύσεις· οἱ ἢ, ψέλια.
[2] Ἀποφορὴν· τὴν τελουμένην τιμὴν ὑπὸ τ δούλων τοῖς δεσπόταις.
Ἀπολιμολέρης· ἀτίμως.
Ἀπεμαζίζεν· ἐμώρανεν.
Ἀπηλικέστερον· πρεσβύτερον.
Ἀμύσσειν· [3] ταράσσειν, ἑλκεῖν, ξέειν.
Ἀνδρεαφίγγα· σωμάτιον ἀνθρωπος ἢ σφίγξ δημιούργημα.
Ἀλιμωρηθῆ· ἤγνω καταφρονήσας.
Ἀνδρόγυνος· ἑρμαφρόδιτος.
Ἀμβολάδην· καθ' ὑπερβολήν.
Αἰγίς· ἢ λίθινες φορέσι δορήν.
Ἀνθερικας· τὰς καυλὰς τ ἀσφοδέλων.
Ἀγηλαίεσκεν· διώκειν, φυγαδεύειν, ἐπιβατεύειν, ὑβρίζειν.
[4] Ἀχαιρεσίη· τὸ μὴ χάειν τοῖς πολλοῖς ζῆν, ἢ τὸ ἐπιδόσεις χρημάτων ποιεῖσθαι.
Ἄφλασον· τὸ ἄκρον τ πρύμνης.
Ἀρθμία· φιλία.
Αἰρεθέντες· μετεωρισθέντες.
Ἀναιρεόμενον· τὸ ἐν γαστρὶ συλλαμβανόμενον.
Ἀκανθοπλήξ· ὁ πλησιόμενος.
Ἄβιος· ὁ πολύβιος· ὡς ἄξυλος, ὁ πολύξυλος.
Βυσσός· βυθός.
Βάρις· ναῦς.
Βυσσόρυς· ἐβενὸς μεγάλης.
Βαλανάγρη· κλεὶς.
Γαυλός· πλοῖον Φοινίκιον. ἢ φρέαρ ὑπτιαστήριον, ἢ γαλακτοδόχον αἰγεῖον.
Γεωπεῖναι· οἱ γῆς πτωχοὶ ϛ ἄποροι.
Γνωσιμαχεῖν· τὸ γνῶναι τὴν αὐτῆς ἀσθένειαν ἢ τ ἐναντίων τὴν ἰσχύν.
Γοργύρη· δεσμωτήριον ὑπόγειον.
Γυμνοπαιδία· ἑορτὴ ἐν Σπάρτῃ, ἐν ᾗ γυμνοὶ χορεύουσι.
Δημόεργοι· εἰς τὸ δημόσιον κάμνοντες.
Διθύραμβος· ὕμνος εἰς Διόνυσον.
Διασφᾶγες· αἱ διεσφαγμέναι πέτραι.
Διφροφορεόμενος· φορείοις φερομένοις.
Ἐγχείψαι· ἐμπεσεῖν, περιπελάσαι.
Ἐσηθισανίσας· ὑλισανίσας.
Ἐννηχτήρια· ὠδῶν χτήρια.
Ἐλόχιζεν· εἰς λόχους καθίστασεν.
Ἐυλέων· σκωλήκων.
Ἐπιφορήματα· περιγήματα.
Ἐπίλαμπος· καταφανής.
Ἐπαίσιος· φανερός.
Ἔπιπλα· ἡ μὴ βεβαία κλῆσις, ἀλλ' ἐπιπόλαιος. ἔπιπλα ϛ τὰ ἐπάνω τ σωμάτων.
Εὐτυκίαι· ῥᾳδίως εἰργασμένα.
Ἐννώσας· ἐννοήσας.
Εὐμάρεια· ἡσυχία, εὐκολία.
Ἔμβολος· χάλκωμα προσκείμενον περὶ τὴν πρῷραν ταῖς νανσίν.
Ἐναρέες· οἱ ὁπλῖται.
Ἔφεδρον· ὑπόκλημον.
Ἔπίσιον· ἔποικον, καταγώγιον.
Ἔκνιζεν· ἔδακνεν, ἀπὸ τ πόας.
Ἐναγίζειν· χοὰς ἐπιφέρειν τοῖς κατοιχομένοις.
[5] Ἐδώλωσις· ὑποσυρόμενος νηός.
Ἐκύρησεν· ἔτυχεν.
Ἐπικάρσιον· πλάγιον.
Ἐπισρεφέως· ἐπιμελῶς.
Ἐλῶν· ἐλάσας.
Ἐπαμησάμενος· ἀνακινήσας.
Ἐνωμοτία· τάξις παρὰ τοῖς Ἀτθικοῖς.
Ἐρμίς· ὁ κλινόπους.
Ἔλυτρον· σκέπη, θέρμα.
Εἰρεῖν· παρὰ Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ πρώτῳ ἐνιαυτῷ ὁ παῖς ῥωβίδας καλεῖται, τῷ δευτέρῳ παρομοιζόμενος, τῷ τρίτῳ μικιζόμενος, τῷ τετάρτῳ παρήβης. τῷ πέμπτῳ παῖς, τῷ ἕκτῳ μελείρην. Ἐφηβεύει ἢ παρ' αὐτοῖς ὁ παῖς ἀπὸ ἐτῶν ιδ' μέχρι ϛ κ'. Βαρυτόνως ἢ τὸ μελείρην, ὥσπερ πυθμὴν ἀπύθμην, αὐχὴν ὑψαύχην.
Ἐπίδοξα· ἀντὶ ξ προσδόκιμα.
Εὐεσίη· ἡ εὐημερία, εὐετηρία· ἡ καλλίστη τ ἐτῶν διαγωγή. Διονυσιανὸς ἄνευ ξ σ γράφει.
[6] Εἰρά· μίτρα, ζώνη.
Ζύγαις· καθέδραις.
Ζώνη· περιφυρὴν ἔνδυμα.
Ζάκορος· νεωκόρος, ἱερεύς.
Ἡμεκλέων· δυσφορῶν.
Ἡνεδόν· μετ' ἰσχύος, μετ' ἀκολασίας, ἐρχηδόν.
Ἤλυζιν· ἔφοδον, πορείαν.

1. ſcr. ἀμφιδ. II, 69. 2. ſcr. ἀποφορὰν II, 109. 3. f. παραίσσειν. III, 108. 4. ſcr. ἀχαιρεσίη. VI, 58. 5. ſcr. ἐδωλίοσι. I, 24. 6. Scribendum puto ζειρά & refero ad Z. vide VII, 69, & 75.

Ἴλη· τάξις ἱππικὴ, συσροφή.
Ἰθαγενεῖς· οἱ γνήσιοι παῖδες.
Ἰσία· δεῖπνα.
Ἰαγχάζουσι· λέγουσι, φλυαροῦσι.
Κναφῶ· ἀκανθα ἕλκυζα ἱμάτια.
Καταπέλεα· τὰ ἀναλώματα, ἢ σωρεύματα.
Κνυζημάτων· γοερῶν ὑποφθεγμάτων.
Κορύνη· ξύλον ὀπικαμπές.
Κρέξ· ἔρνεον δυσοιώνισον τοῖς γαμοῦσι.
Καπηλεύοντες· ὑποδεχόμενοι.
Καινῶν· τὸ χρήσασθαι λόγῳ καινῷ.
Κομιδή· ἀνάσωσις, ὀλιμέλεια.
Κέρκωψ· νεὼς εἶδος.
Κληροῦχος· γεωργός.
Κρησφύγελον· καταφυγὴ, ὀχύρωμα.
Καταγινέων· καταλύων.
Καλλιερεῖσθαι· θύειν.
Κυμαίωγη· ὑπαγωγὴ, αἰγιαλός.
Κυρτασίας· τιάρας.
Λόκη· πάθος ὡς ὅλον τὸ σῶμα.
Λαῦραι· ῥύμαι, ἀμφόδια.
Λίνον· λύρας χορδὴ, ἢ ᾠδῆς ὕφασμα.
Λάξιν· λῆξιν, μερισμὸν, κλῆρον.
Λάθη· αἰσχύνη.
Μετεξέτεροι· τινές.
Μύδρον· σίδηρον ἐργόν.
Μελεδωνοί· φρονίμοι.
Μυχοί, καταδύσεις.
Νεοχμώσαι· νεωστὶ κινῆσαι.
Ναυλόχιον· λιμήν.
Ξενίῃ συνεθήκαλο· ὡς ξενίῃ ἐθωρήσαλο.
Ὄρθιος νόμος· τρόπος μελῳδίας.
Οὖρον· ὁροθεσία.
Ὄχανα ἀσπίδων· πόρπακες ἢ δεσμοί.
Οὐ καταπεπίξεσθαι· ποιῆσαι.
Ὀργίσας· μαλάξας.
Οἰσύπη· ῥυπαρὰ πεπλάτων ἔρια.
Οὐκ ἱκνεομένως· ἢ πεπυκνότως.
Οἶνος· τὸ ἀπὸ τὰ ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπλυν καὶ συρεφόμενον.
Ὀρχηδόν· ἡδηδόν.
Πηκτίς· ὄργανον, ψαλτήριον
Πεσσοί· ψῆφοι.
Πρυλανεῖον· θεσμοθέτιον, θόλος, ἢ ἡ βουλὴ σίτου θήκη.
Πρόχυσις· τὸ ὑποσπεῖσαι.
Πρόπολος· νεωκόρος. μετὰ β σ, ὁ θῦλος.
Πάταικοι· θεοὶ Φοινικικοὶ ἐν ταῖς πρύμναις ἱδρυμένοι.
Παλάθας· τὰ ἐκ τρυγὸς πλάσματα. κυρίως δὲ ἡ τῶν σύκων ἐπάλληλος θέσις.
Περιφορητὸν· ἀκτά.
Πρόξενοι· πρεσβεῖται.
Πολέμαρχος· ἄρχων τῶν ξένων.
Πρόκα· δίθυς.
Ῥῆπις· πλέγμα.
Ῥηχίης· Φραγμοῦ, ἢ δέσμης τῶν φραγμῶν.
Ῥῆχος· Φραγμός.
Σπερχθεὶς· ταραχθείς.
Σκάφη· ὅπλισις καὶ σολή.
Συμψήσας· συντρίψας.
Σαγάρεις· πελέκεις.
Σχοινοβατέων· μακρόν.
Συρματίζειν· καθαίρειν πόμακα τῷ ἐκ ζειᾶς καὶ ὕδατος.
Σπαδίξας· ἐκβάτερα. Σπάδιξ ὃ φλοιὸς ῥίζης πρανίνης. οἱ δὲ, Φοίνικος ῥάβδον. Σπάδικες δὲ καὶ οἱ κύνες. ἢ σπάδιξ, ἔργαλον ἢ κιθαρισικόν.
Συρμαία· βρῶμα ἀπὸ τέλλος καὶ μέλιλος, ἢ λάχανον σελίνῳ ὁμοιον.
Σκυτάλαις· ῥάβδοις.
Σῶτερα· σωλῆρα, λύτρα.
Σώχυσι· τείχυσι.
Σχοίνῳ συμβολεῖς· οἱ ψιαθοπλόκοι.
Στρόφος· τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν ἱρεῶν.
Σταθμός· ὁδὸς μέτρον, καλάλυμα.
Σινάμωρον· κακόχολον.
Σαυρωτῆρ· ξυσὸν, δόρυ. ἢ σύραξ ὃν ἔνιοι καλλιτύπην ἐλέγχον.
Τελικάδας· δεῖπνα καὶ δήμους καὶ ἀριθμὸς ἀνδρῶν λ'.
Ταρσοὶ καλάμων· πρασιαὶ ἐν ᾗ ἐξήραινον τὴν πλίνθον.
Τελφάσιοι· τελφῶνοι, τερπλάσιοι.
Τόρνιον· τὸ τρῆμα, καὶ τὸ ἐνιέμενον εἰς αὐτό.
Τέμπεα· τὰ γενικὰ τῶν ὀρῶν, καὶ οἱ συμφυεῖς τόποι.
Ταινίαν· ἀπόδημα.
Ταρσός· ἡ τῶν ὀρνίθων πτέρωσις.
Φαρμάκοις· βοτάναις.
Φάλαρα· τὰ περὶ τὰς γνάθους σκεπάσματα.
Φάρος· τρῦφος, κλῶσμα.
Φρενήρης· σώφρων.
Φερμάξασθαι· φρυάξασθαι, φυσῆσαι.
Φόρμος· πλέγμα, ὁ κόφινος.
Φυλάξαντες· ἐπιτηρήσαντες.
Φερέγγυος· βεβαιωτής.
Χήμαλος· πρόβαμαλος.
Χοιρέαδες· πέτραι λεπαὶ ἐν θαλάσσῃ.
Χορδέων· τόνων.
Ὑῆνες· κωνώπια τὰ ἐν τοῖς ἑλύθοις τῶν ἀρούσῃσι.

1. ἴσ. τόμου, IV. 72.

TELOS.

CHRO-

CHRONOLOGIA HERODOTI.

INITIUM HISTORIÆ HERODOTI.

AB *hoc anno Mundi* 3246. *deinceps continua ſeries annorum* 240. *in* HERODOTO *extat, à* GYGE *Lydorum Rege, uſque ad Crœſum ipſius abnepotem à Cyro Perſarum Rege captum, & deinceps uſque ad Xerxis & Perſarum ex Græcia fugam, quæ in annum mundi* 3486. *incidit.*

Eſt autem Crœſus à Cyro captus anno mundi 3416. *anno nono ante Cyri Monarchiam.*

A Crœſo capto, uſque ad initium GYGIS, *& interfectum Candaulem, poſtremum ex Heraclidis Lydorum Regem, numerat Herodotus annos* 170. *In vulgaribus vero Chronologiis tantum* 150. *ponuntur.*

Cœpit igitur regnare GYGES, *anno Mundi* 3246. *qui eſt primus annus Manaſſis Regis Juda: cum ante* 34. *annos urbs Roma primum condita eſſet.*

Ab eo tempore, continua Annorum Series in Herodoto, uſque ad 10. *annum Xerxis, extat. Quam ſequenti Tabella, ſeu Chronologia ſpectandam proponemus.*

Anno Mundi	REGES JUDA.	LYDIÆ.	MEDIÆ.
	Ezechias.	Candaules *postremus ex Heraclidis Rex Lydorum, quo interfecto, Satelles ipsius* Gyges *regnavit annis* 38. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 2, 3.	
3246	Manasses *Rex Juda annis* 55. 4. *Reg.* 21. 2 *Par.* 33.		
3256		*Cepit Colophonem: & Smyrnam ac Miletum oppugnavit, pag.* 3.	Deioces *vir sapiens, & justus, Medorum rex annis* 53. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 21.
3277			*Condidit* Egbathana. *pag.* 22.
3284		Ardys, *secundus Rex Lydorum, annis* 49. *Herodotus lib.* 1. *pag.* 3. *Cepit Prienem.*	*Hic existimatur esse* Arphaxad, *cujus dux fuit* Holophernes *à Juditha interfectus.*
3293	Amon *Rex Juda* 2. *annis*, 4. *Reg.* 31.	*Ardys tempore* Cimmerii *à Scythis pulsi, Asiam pervagati sunt, & Sardes ceperunt. pag.* 3.	
3301			Phraortes *annis* 22. *Herodot. lib.* 1. *pag.* 22.
3303	Josias, 31. *annis*, 4. *Reg.* 22. *Paral.* 34. 35.		
3316	Jeremias *Propheta concionari incipit. Jerem.* 1.	Nabuchodonosor *primus Babylone regnat* 35. *annis. Incipit cum Josia.*	
3331			Cyaxares *Medorum Rex, annis* 40.
3333	Joachaz *tribus mensibus.*		
3334	Joachim *rex Juda*, 11. *annis.* 4. *Reg.* 23, 24. 2 *Paral.* 36.	Sadyattes 3. *Rex Lydorum* 12. *annis, pag.* 3.	*Totam Asiam, usque ad Halym fl. Medis subjecit. Cepit Ninive, ut à Propheta Nahum erat prædictum.*
3336	Daniel *cum sociis in Babylonem abductus est. Dan.* 1.		
3338	Jeremias *prædicit captivitatem* 70. *annorum, cap.* 25. *Et dictat volumen commminationum cap.* 36. 45.	Nabuchodonosor *Magnus Chaldæorum Rex annis* 43. *Jerem.* 25.	

ÆGYPTI.

Ægypti *descriptionem accuratam, & longam Regum Ægyptiacorum seriem, quæ tamen temporum distinctione caret, Herodotus Libro secundo complexus est.*

Sethon *Sacerdos, & Rex Ægypti, sub quo Sennacherib rex Assyriorum obsidens Pelusium divinitus in fugam vertitur. existimo autem Herodotum voluisse liberationem Jerosolymæ, & Ezechiæ obsessi à Sennacherib indicare. Sed vera historia non integrè ipsi nota fuit.*

Duodecim duces Ægypti *post Sethonem, Herodot. lib. 2. pag. 75.*

Psammetichus *unus ex 12. Ducibus, solus regnat annis 54. Herodot. lib. 2. pag. 77, 78. 45, 46. 50, 51.*

Ab hoc certa series annorum & rerum in Ægypto gestarum, apud Herodotum extat.

Necho *Rex Ægypti, annis 17. Herodot. lib. 2. pag. 78.*

Interfecit Josiam Regem Juda in Mageddo. 2. Paralip. 35. 4. Reg. 23.

Duxit fossam ex Nilo in sinum Arabicum. pag. 78. 122.

Jussit circumnavigari Africam, ut Terræ ambitum, & magnitudinem exploraret. Herod. lib. 4. pag. 122.

GRÆCIÆ.

Archilochus *Parius Poëta Iambicus, vixit tempore Romuli, (Cicero Tuscul. 1.) & Gygis Lydorum regis. Herodot. lib. 1. pag. 3. Hunc ob mordacitatem Lacedæmonii ex urbe ejeerunt.*

Battus *filius Polymnesti, & Phronimes ex Insula Thera Coloniam duxit in Lybiam, & urbem* Cyrenen *condidit, juxta fontem Apollinis, Herodot. lib. 4. pag. 141, 142. circa annum Mundi* 3300.

Cypselus *Corinthi Tyrannus, pater Periandri, Herod. lib. 5. pag. 167.*

Phalaris *Agrigenti Tyrannus.*

Zaleucus *Locrensium legislator. tametsi hunc ad Pythagoræ tempora aliqui referunt.*

Alcman *Lydus Poëta Lyricus.*

ROMÆ.

Urbs Roma à Romulo condita annis 34. ante Candaulem Lydorum Regem à Gyge *interfectum.*

2.

Numa Pompilius *regnare incipit anno 4. Gygis, qui est Mundi* 3250.

3.

Tullus Hostilius. *annis* 32.

4.

Ancus Martius, 24. *annis.*

Anno Mundi	REGES JUDA.	LYDIÆ.	MEDIÆ.
3345	Jechonias *Rex* 3. *menſibus, ſuaſu Jeremiæ, dedidit ſe Babyloniis, anno* 8. *Nabug.* 4. *Reg.* 24. *Hic unà abductus eſt* Mardocheus. *Eſth.* 1. Sedechias *ultimus rex Judæ, annis* 11. 4. *Reg.* 25. *Paral.* 36.	Alyattes 4. *Lydorum Rex, annis* 57. *Herod. pag.* 5. *Ejecit Cimmerios ex Aſia.*	Scythæ *viginti octo annos imperium Aſiæ tenuerunt. Herod. pag.* 25. 115.
3350	Ezechiel *Propheta in Babylone concionari incipit.* Jeroſolyma *everſa à Nabuchodonoſore.* 4. *Reg.* 24. 25. 2. *Paralip.* 36.	*Cepit Smyrnam.* *Obſedit Miletum, cujus Princeps erat* Thraſybulus, *qui Periandro conſilium dat de Spicis extantibus decutiendis, Herodot. lib.* 5. *pag.* 168. *lib.* 1. *pag.* 4.	
3356	*Initium* Captivitatis Babylonicæ, *quæ duravit annos* 70. *Jer.* 25. 29. *Dan.* 9.	*Geſſit bellum cum Cyaxare Medorum Rege. Herod. pag.* 15.	*Scythæ Mediam incolentes transfugiunt ad Alyattem Lydum. Inde ortum bellum ſexennale. Poſt quod Alyattes filiam ſuam Aryenen, filio Cyaxaris Aſtyagi elocat. Herod. pag.* 15. 22.
3371			Aſtyages *Medorum rex, annis* 35. *Herodot. pag.* 28. *Hic fuit ſororius Cræſi Regis Lydorum (pag.* 15.) *& avus Cyri maternus. Herod. lib.* 1. *pag.* 23.
3382	Jechonias *liberatur ex carcere, anno* 37. *tranſmigrationis.* 4. *Regum* 25.	*Fuit amicus Periandri Tyranni Corinthiorum, Herodot. lib.* 3. *pag.* 93.	
3390			*Jubet exponi* Cyrum *infantem, pag.* 23, 24.

ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
Psammys *sex annis in Æthiopia bellum gessit, pag.* 74.	Arion *Methymneus Musicus Delphino ex Italia Corinthum vehitur. Herodot. lib.* 1. *pag.* 5.	5.
	Stesichorus *Siculus, Poëta Lyricus.*	*L. Tarquinius Priscus* 38 *annis.*
	Lacedæmonii à Tegeatis victi & capti sunt. Herod. pag. 13.	
Apries *superbus*, 35 *annis. Hujus mentionem facit Jeremias cap.* 44.		
	SEPTEM SAPIENTES.	
	Thales *Milesius prædixit Eclipsin Solis sub Cyaxare. pag.* 15. 35.	
	Bias *Prieneus, pag.* 5. 35.	
	Pittacus *Mityleneus. pag.* 5. Cleobulus *Lyndius.* Chilon *Lacedæmonius, pag.* 11.	6.
Apries *cum initio opibus, & potentia floruisset, tandem victus est à Græcis ad Cyrenen lib.* 4. *pag.* 142. *lib.* 2. *pag.* 79. *Ideo Lybies ab eo defecerunt, eumque strangulârunt.*		*Servius Tullius; Cicero gentilis, annis* 44.
	Periander *Corinthi, & Corcyræ dominus. pag.* 4. 93. 94. 167. 168.	
	Solon *Athenienſium Legiſlator, cujus peregrinationum in Ægyptum, Cyprum, Asiam ad Cræsum, mentio fit, pag.* 82. 172. 6. 7. 18.	
Amasis *Ægypti Rex annis* 44. *attigit initia regni Cambysis.*	*Epimenides Cretenſis.*	
	Eodem tempore Anacharsis *Scytha, doctrinæ*	Cro-

Anno Mundi	LYDIÆ.	MEDIÆ.	ÆGYPTI.	GRÆCIÆ
				causa in Græcia peregrinatur. Herodot. libro 4. pag. 128. 123.
		Harpago *proponit proprium ipsius filium comedendum. pag. 26.*		
3403	Crœsus *Lydorum Rex annis 14.*		Amasis.	
	Ephesum, & vicinas urbes Ionicas suo regno adjecit, Herod. pag. 5.		*Hujus Amasis tempore Ægyptus florentissima fuit.*	
3406		Astyages *Medorum rex, cui soror Crœsi Aryenis nupta fuit. (pag. 15.) capitur à Cyro Rege Persarum. (pag. 28.) Hinc sumitur initium 29 annorum* Cyri *regis Persarum, quorum Sacrificia, & mores describuntur, pag. 29. Herodoti.*		
	Colloquium Solonis, & Crœsi *de vita beata. Herod. lib. 1. pag. 6, 7, 18.* Adrastus *filius Gordii, nepos Midæ Regis Phrygum, pollutus cæde fraterna, expiatur à Crœso. pag. 7, 8.*			*Pisistratus filius Hippocratis Niseam arcem capit & astu Tyrannidem Athenis occupat. Unde ejectus ab Alcmæonidis, Eretriæ in Eubœa 21 annos exulat, Herod. lib. 1. pag. 11. 12.*
	Crœsus, *victo Astyage sororio, explorat veritatem oraculorum. Herodotus pag. 9.*	PERSARUM.	Amasis.	
	Delphis accipit oraculum, Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.	Cyrus *Mazaren Medum,* & Harpagum *mittit, ut Ioniam, Cariam, & Lyciam occuparent, pag. 33, 34.*	*Fuit confœderatus Crœsi, pag. 16. Herod.*	Sappho Lesbia, *pag. 78. 300 Lacedæmonii cum 300 Argivis de Thyria pugnant. pag. 17.*
3416	*Deinde moto adversus Cyrum bello vincitur in Cappadocia (pag. 16.) & statim postea Sardibus obsessus à Cyro capitur, Irus & est subito, qui modo Crœsus erat, pag. 17, 18. Herodoti.*	Phocenses *obsessi ab Harpago cum conjugibus, & liberis navigant in Corsicam. Inde Rhegium, & Veliam, pag. 34. Ab his Phocensibus Massyliam postea conditam esse, Thucydides scribit, lib. 1. pag. 4.*	*Amicus* Polycratis *Samiorum Tyranni felicissimi, lib. 3. pag. 91, 92.* Amasis.	Alcæus *Poeta Mitylenæus, p. 168.* Arganthonius *Gadium & Beticæ Rex annis 80. Phocensium amicus, pag. 34.* Judæi

Anno Mundi	JUD.	PERSARUM.	ÆGYPTI.	GRÆCIÆ.	ROMÆ.
		Teji, *relicta patria, urbem Abdera in Thracia condiderunt, pag. 35.* Xanthii *in Lycia obsessi, suas conjuges, & liberos in arce inclusos ipsi comburunt, pag. 36.*	*Duxit uxorem Laodicen filiam Batti Regis Cyrenarum. Herodotus pag 82. 142.*	Pythagoras *Samius. Phocylides Milesius.*	
3424		CYRUS Babylonem *cepit (pag. 37. 40.) & totius orbis terrarum Monarchiam occupavit.*		Theognis *Megarensis Siculus.*	
3425	Judæi *redeunt ex Babylone, Duce Zorobabel.*	Cyrus *anno primo monarchiæ, qui fuit regni 21. publico Edicto concedit Judæis potestatem instaurandi Templum, & Politiam. 2. Paral. 36. Esd. 1.*		Anaximander *Milesius.*	Servius *Tullius.*
		Bellum contra Massagetas: *cujus anno 7 Cyrus à Tomyri Regina captus, & interfectus est. Herod. lib. 1. p. 42. 44.*		Zeno *Eleates Dialecticus.*	
		Cambyses *II Monarcha Persarum septem annis. pag. 97.*		Parmenides *physica carmine scripsit.*	
3434	*Cambyses prohibet instaurationem Politiæ, & Templi, 1. Esd. 4.*	*Ægyptum regno Persico adjecit. lib. 3. p. 83, 84, 85.*	Amasis, *anno primo regni Cambyses moritur, l. 3. p. 84.*	Epicharmus *Siculus.*	*7. L. Tarquinius Superbus 25 annis.*
		Sisamni *Præsidi, quem pecunia corruptum, injuste judicasse resciverat,* pellem detrahi jussit, *eamque in tribunal expandi. Herod. lib. 5. pag. 154.*	*Huic successit filius Psammenitus, qui à Cambyse victus, & tandem interfectus est. lib. 3. pag. 85. 86.*	Symonides *Poëta, qui 89 annos vixit.*	
		Suscepit infelicem Expeditionem in Æthiopiam. lib. 3. pag. 87, 88.		Anacreon *Poëta Polycrati familiaris. pag. 107.*	
		Reversus Apim interfecit, & fratrem Smerdim; duxit sororem conjugem, eamque deflentem fratris necem, postea interfecit, &c. p. 89, 90.		Polycrates *Sami Tyrannus ab Oroete Sardium præfecto, strangulatur. pag. 107, 108.*	
		Tandem mota seditione à Magis in Persiam properans, seipsum vulneravit. Ex quo vulnere, cum antea fratris necem miserabiliter deplorasset mortuus est. p. 96, 97.			
3442	*Aggæus, & Zacharias.*	Darius *rex Persarum à septem Principibus eligitur, lib. 3. pag. 100, 101. Regnavit annos 36. lib. 7. p. 199.*			
		Distribuit regnum in 20 Provincias. pag. 102, 103.			

FAMILIA ACHÆMENIDARUM.

Achæmenes
Cambyſes
Cyrus
Teiſpes
Ariaramnes
Arſamenes, *cujus mentio ſit libro* 1. *pagina* 43, 44.
Hyſtaſpes.

Gobryas *pater Darii. Mardonii, pag.* 180, 199, 200.

ſoror — *DARIUS rex.*

Atarnes, *p.* 237.

Artaphernes, *p.* 154.

Artabanus. *p.* 130. & 201.

Artaphernes p. 193, 211, 212.

Mardonius *Dux adverſus Græcos, lib.* 6. *p.* 180. *deponitur* 189. *Inflammat Xerxem, ut inſtauret bellum. p.* 199. 220.

Artonis — *Artobazanes primogenitus, cedit fratri de regno, pag.* 199.

Xerxes.

Achæmenes Ægypto præfectus, p. 200. 214.

Maſiſtes p. 213. 285. 286. 239.

PER-

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3447		*Plateenſes à Thebanis deficientes adjunxerunt ſe Athenienſibus, Thucyd. lib. 3. pag. 77.* Piſiſtrati *filius* Hipparchus, *ab Ariſtogitone, & Armodio, cujus pudicitiæ inſidiatus fuerat, necatus eſt, Herod. lib. 5. pag. 159. Thucyd. lib. 6. p. 159. anno quarto ante ejectum Hippiam.* Dorieus *frater Cleomenis Coloniam ducit in Siciliam, ſed ab Egeſtanis interfectus eſt, lib. 5. pag. 157.* Hippias *frater Hipparchi propter Tyrannidem Athenis pellitur (anno 20 ante prælium Marathonium) cum Piſiſtratidæ 36 annos Athenis regnaſſent. Seceſſerunt autem una in Sigæum, pag. 161.* Democedes *Medicus Dario familiaris, ducit filiam Milonis athletæ, lib. 3. pag. 108, 109, 110, 111.* Syloſon *frater Polycratis, in Samum reducitur, pagina 111, 112.* Sibaris *deleta à Crotoniatis. p. 157.* Cleomenes *Rex Spartanus Piſiſtrati Filios Athenis ejicere conatur, lib. 5. pag. 161.* Aryandes *Ægypti Præfectus in Lybiam copias mittit, à quibus urbs Barce capta eſt, & direpta. pag. 144. 149.* Conſules *Romæ Regibus ejectis Remp. regunt.*
3450	*Darius* Babylonem *induſtria & fide* Zopyri *recipit. lib. 3. pag. 113, 114.*	
3452	Bellum *adverſus* Scythas *à Dario infœliciter ſuſcipitur, lib. 4. pag. 115. uſque ad 136. cui expeditioni etiam Miltiades Athenienſis interfuit, pag. 138. 180.*	
3456	Perinthus, *Thracia, Pæonia Perſis ſubjiciuntur à Megabazo Darii capitaneo, lib. 5. pag. 159.*	*Poſtea* Cliſthenes *Alcmeonides, Periclis avus maternus, cum Iſagora de principatu Athenarum contendit: & Decem Tribus inſtituit, pag. 161, 162.* Cleomenes *rurſus in Atticam exercitum ducit, ut Cliſthenem pelleret, ſed orta diſſenſione cum collega Demarato, re infecta decedit.*
	Darius *mittit legatos ad Amyntam Regem Macedoniæ, qui cum immodeſtius attrectaſſent ſinus mulierum in Gynecæo, interfecti ſunt, lib. 5. pag. 152, 153.*	*Deinde cum Lacedæmoniis, Bæotiis, & Ægynetis bellum gerunt Athenienſes, pag. 165, 166.*
	Byzantium, *Chalcedon, Lemnus à Perſis capiuntur.*	Lacedæmonii *revocant Hippiam, & ſuadent ſociis, ut eum reſtituant, pag. 166. Sed repugnante Soſicle Corinthio, nihil actum fuit.* *Hippias itaque ad Artaphernen Sardium præfectum fugit. Is Athenienſibus mandat, ut Hippiam recipiant. Quod cum recuſarent Athenienſes, poſtea ſe Ariſtagoræ Mileſio contra Perſas conjunxerunt, pag. 169.*

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3458	*Expeditio in Naxum frustra suscipitur ab Aristagora Milesio & Artaphernе Sardium præfecto, pag.* 154, 155.	Miltiades *Lemnum Athenienſibus ſubjicit, pag.* 197, 198.
	Aristagoras Milesius, *impulsus ab Histiæo deficit à Persis, & Ionas, & Athenienses, & Eretrienses in ſocietatem belli attrahit, quod ſex annos duravit.*	Hecatæus *hiſtoriæ ſcriptor Aristagoræ familiaris, pag.* 156. 173. 197.
	Sardes *incenſæ ab Aristagora, & Athenienſibus, conflagrarunt, pag.* 169. *Poſtea Ionibus ad Epheſum cæſis, Athenienſes eos deſerunt.*	Athenienſes *Aristagoræ* 20 *naves auxilio mittunt,* αὗται δὴ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἕλλησι τε, καὶ βαρβάροισι. *pag.* 169.
	Tandem Perſæ Ionas, Cares, & Cyprios vicerunt: & Aristagoras fugiens in Thraciam, interfectus eſt, lib. 5. *pag.* 173.	Samii *hoc tempore Coloniam in Meſſenem Siciliæ urbem ducunt.*
3464	*Sed* Histiæus *bellum inſtaurat, cujus hic exitus fuit, ut Mileto capta, & direpta, Histiæus cruci affigeretur, libro* 6. *pag.* 176, 178.	Miltiades *Cherſoneſi Thraciæ Præfectus, cum Perſæ, capta Mileto, Thraciam invaderent, Athenas fugit. pag.* 179. *ubi paulo poſt Perſas ad Marathonem profligavit, pag.* 193.
3465	*Circa hæc tempora* Mardonius *gener Darii exercitum in Græciam ducit, & Thaſum Inſulam, & Macedoniam occupat. Sed cum ad Athon montem Naufragium feciſſet, & ipſe à Brygis Thracibus vulneratus eſſet, inglorius in Aſiam rediit, pag.* 180, 181.	Thaſii *à Dario jubentur muros demoliri. pag.* 181.
3467	Darius *legatos in Græciam mittit, petentes ſibi terram & aquam dedi. pag.* 181.	Æginetæ *cum Dario terram, & aquam dediſſent, à Cleomene Lacedæmoniorum rege bello petuntur. pag.* 181, 185.
3471	Datis Artaphernes, & Hippias *Piſiſtrati filius, à Dario ad delendam Eretriam, & Athenas mittuntur, pag.* 190, 191.	Demaratus *Rex Spartanus à Cleomene æmulo pulſus transfugit ad Darium regem Perſarum.*
3472	*Sed cum in campum Marathonium Athenis vicinum Perſæ deſcendiſſent, conſilio Miltiadis ab Athenienſibus profligati ſunt, anno quinto ante mortem Darii.*	Empedocles *Agrigentinus Philoſophus.*
	Hoc prælium anno 20 *poſt ejectum ex Athenis Hippiam, & Piſiſtratidas, factum eſſe ſcribit Thucydides pag.* 160. *& decem annis ante prælium navale ad Salaminem, Plato lib.* 3. *de legibus pag.* 537.	Anaxagoras *Clazomenius præceptor Periclis, Socratis, Thucydidis.*
3477	Darius *anno quinto poſt prælium ad Marathonem mortuus eſt, lib.* 7. *pag.* 199.	Xer-

Anno Mundi	PERSARUM.	GRÆCIÆ.
3478	Xerxes *Dario succedit. lib. 7. pag.* 199.	
	2. *Xerxes* Ægypto, *quæ ante triennium defecerat, vi recuperatæ, præficit Achæmenem fratrem, qui post annos* 20 *ab Inaro rege Libyæ, & Athenienſibus interfectus eſt, lib. 7. pag.* 200. *& lib. 3. pag.* 85. *Herod.*	
	3. *Sapientiſſima Deliberatio in ſenatu Regni Perſarum habita, de bello Græcis inferendo, quam deſcribit Herod. lib. 7. p.* 200, 201, 202, 203, 204.	*Ariſtides ab ingratis civibus in exilium ejectus.*
	Decreto bello integrum quadriennium in apparatu belli, & perfodiendo monte Atho, conſumit, pag. 204.	
	6. *Xerxes cum exercitu pedeſtri ex Cappadocia movens, ad Pythium Phrygiæ Regem opulentiſſimum divertit, &*	
3483	*per Coloſſas itinere facto, venit Sardes, ubi per hyemem commoratur, pag.* 205, 207.	Græci *audita fama imminentis belli, omnes privatas ſimultates oblivione delent, &* συγχωνισμῷ *facto, mittunt Legatos, petentes auxilium à Gelone Syracuſarum Rege, à Cretenſibus, & Corcyræis. pag.* 223.
	Interea mittit legatos in Græciam, petentes terram & aquam, pag. 206. *&* 220.	
	Et Helleſpontum pontibus jungi, & flagris cædi, & mari compedes injici jubet, pag. 206.	
3484	7. *Xerxes primo vere ex Sardibus movet, pag.* 207. *& Abydi totum exercitum, navalem & terreſtrem, ex ſublimi conſpiciens lachrymat, quod poſt centum annos nemo ex toto illo numero ſuperſtes futurus eſſet. p.* 208.	*Themiſtocles interpretatur oraculum de muris ligneis. pag.* 222, 223.
	Poſtea Helleſpontum tranſit (pag. 210.) *& in Doriſco Thraciæ littore,*	*Decreverunt aditum ad Thermopylas cuſtodiendum, &*
3484	*ad oſtium Hebri, univerſum exercitum numerat, uſque ad pag.* 217. *Fuerunt autem eo tempore in exercitu Xerxis Homines* 3317920.	*claſſem ad Artemiſium mittendam eſſe (pag.* 229, 230.) *ubi reſciſcunt claſſem Xerxis ad Magneſiam naufragio disjectam eſſe. pag.* 232.
	Tranſiens autem per Thraciam, Macedoniam, Theſſaliam (pag. 217, 219, 233.) *tandem ad* Thermopylas, *trecentos Lacedæmonios una cum rege* Leonide *trucidat. pag.* 236, 237.	Gelon *Syracuſanorum Rex, frater* Hieronis (*ad quem multæ Pindari Odæ extant.*) *Amilcarem Carthaginenſem ducem ad Himeram cum* 30000 *trucidat eadem die, qua ad Thermopylas (ut Diodorus Siculus lib.* 11 *teſtatur) vel qua ad Salaminem dimicatum eſt, ut Herod. pag.* 227, 228. *ſcribit.*
	Tempore Solſtitii æſtivi, quo Olympias 75 *menſe Maio, aut Junio celebrabatur. pag.* 234, 244.	
	Inde progreſſi Perſæ per Phocaicam à Templo Delphico fulminibus depelluntur, lib. 8. pag. 245, 246.	

Anno Mundi	XERXIS PERSARUM REG.	GRÆCIÆ.
3484	*Xerxes urbem Athenas vacuam capit, & arcem incendit tertio menſe, poſtquam ab Helleſponto diſceſſerat, pag. 247.* *Eadem æſtate circa autumnum* claſſis Xerxis *ad* Salaminem *profligatur, pag. 253, 255.* *Xerxes fugiens die 45 Helleſpontum trajicit (pag. 257, 259.) relicto in Græcia Mardonio, qui imminente hyeme, cum 300000 Perſarum in Theſſalia hybernat, pag. 259, 261.* *Claſſis Perſica fugiens, ad Cumas Æoliæ, hybernavit, pag. 261.*	*Græci ad Artemiſium Claſſem Perſicam vincunt, lib. 8. pag. 242.* *Poſtea decernunt ſe ad Salaminem velle claſſis Perſicæ impetum ſuſtinere, pag. 249.*
3485 *Ante Chriſtum* 477	8. *Mardonius Alexandrum Macedoniæ regem Legatum ad Athenienſes de pace mittit, quam illi ſimpliciter recuſant, pag. 263, 264.* *Mardonius Thebas cum exercitu venit: Inde miſit ad Athenienſes Legatum Murichidem. Cum autem Lycidas quidam de ejus poſtulatis ad populum ferendum eſſe ſuaderet, lapidibus obrutus eſt. lib. 9. pag. 265. Herod.* *Mardonius urbem Athenarum incendit, & ſolo æquat. pag. 267.* *Poſtea confligens cum Lacedæmoniis, & Athenienſibus ad* Platæas *interficitur. pag. 277, 278. Menſis Auguſti die 3.*	*Olynthus ab Artabazo Perſa expugnatur: Sed à Potidææ obſidione æſtu maris depellitur. pag. 261.* *Græci primo vere Claſſem ad Æginam colligunt, & ducibus Leotychide Rege Spartano, & Xantippo patre Periclis Athenienſe (Nam Themiſtocles, propterea quod à Lacedæmoniis dona accepiſſe ferebatur, ducatu privatus eſt, ut Diodorus Siculus lib. 11 recitat) ad Delum navigant, pag. 261, 262.* *Inde à Samiis vocati in majorem Aſiam navigant, pag. 282.* Pauſanias *dux Spartani exercitus ad* Platæas *cum Athenienſibus proficiſcitur. pag. 266, 267, 268. Et Mardonio interfecto (pag. 277.) Perſas ex tota Græcia profligavit.*
3485	8. *Eadem die ad* Mycalen *minoris Aſiæ promontorium, Græci terra & mari exercitum Perſicum vicerunt (pag. 284, 285.) cum quidem fama victoriæ ad Platæas eadem die ex Græcia in Aſiam tranſvolaſſet. pag. 284. Xerxes interea Sardibus amori, & nuptiis operam dat, & fratris Maſiſtæ uxorem de adulterio ſolicitat, unde triſtis tragœdia & calamitas totius familiæ extitit, pag. 286.* *Allato autem nuncio de Perſis ad Mycalen victis in Perſiam fugit.*	*Poſt prælium abſtinet à captiva Coa, & non ſævit in cadavera Perſarum, edens hanc honeſtiſſimam vocem;* ἀποχρᾶ μοὶ σπουδήτησι ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ λέγειν. *pag. 280.* *Ionia tota à Perſis deficit, pag. 285.* *Athenienſes Xantippo duce in Helleſpontum navigant, & expugnata Seſto, Artayctem ſacrilegum ſuſpendunt, pag. 288. & ultima Herodoti & Thucydidis, lib. 1. pag. 20.*

FINIS CHRONOLOGIÆ.

VARIANTES LECTIONES ET NOTÆ BREVES AD HERODOTI HISTORIAS;

Opera & Cura THOMÆ GALE *Angli.*

Var. Lect. suppeditarunt duo codices Manuscripti; quorum alter profectus est è Bibliotheca R. P. G. Sandcroft Arch. Cant. &c. alter est Coll. Etonensis.

Ἡροδότου ἱστορίων πρώτη.] Cæteris omissis ita omnium librorum titulos concipit codex Archiepiscopi. Lucianus in Libro de scribenda historia, innuit Musas ab aliis, non ab ipso Herodoto, hos libros fuisse vocatos. Sane ipse Herod. libro v. & Antiquiores Scriptores fere citant Herodoti α. β. γ. δ.

Ἡροδότου Ἁλικαρν.] Exordium hoc præmisit Plesirrhous, Herodoti amasius. Quæ sequuntur post ἀπήλλαξιν, sunt verba Herodoti.

Pag. 1. *lin.* 6. Τὰ μὲν Ἑλλήνων.] Etonen. MS. legit μὲν ὧν. male.

9. Περσέων μὲν νυν οἱ λόγιοι.] Plutarchus in *lib.* de *Herod. Malign.* legit λόγους, hæc ipsa verba adducens; Ptolemæus Heph. vidit λογίους, hunc locum verbatim adferens. Et hæc est potior lectio.

17. Ἄργῳ.] Intelligit Peloponnesiacum.

25. Ἴσιν τὴν Ἰνάχου.] Vide quæ dixi ad secundum Apollodori. Vide & Parthenium c. 1. Sed Jasi filiam fuisse veri est similius. v. Strabonem, l. 14. & 16.

P. 2. *l.* 6. Οὐχ ὡς Ἕλληνες.] Vera est lectio; & confirmat Pausanias l. 2. v. lineam 6. p. 3.

9. Τῆς Φοινίκης.] Hæc omisit Valla. Vide Apollodorum sub initio III.

20. Τροχείναδης.] Vera est lectio. Notat Eustathius ita semper loqui Homerum.

30. Προιχουλίων.] Magis placet lectio marginalis, quam sequutus est Eustathius ad Γ. Iliados.

43. Ἑλενάδα.] Stesichorus, ut aliqui volunt, de hac Helena scripsit, quod, Ἑλένη ἐκοῦσα ἀπῆρε. Ob quod famosum scriptum oculos amiserit.

44. Πέρσαι.] MS. Eton. πέρσαι.

P. 3. *l.* 6. Φοίνικες.] Iidem Ἐρυθραῖοι · quoniam mare rubrum accolebant, ut libro septimo scribit Herodotus. v. Hesychium in Σιδόνιοι. Plutarchus ait hoc in loco Herodotum mala fide usum esse, in citando Phœnicum testimonio.

11. Ἐθελοντιῶ.] Ut Εὐποιήσω, εὐποιήτην · προώθησα, προωθήσην · sic ἐθελονῖς, ἐθελονῆ. *Eustath.* vel ut παλιοφόνῃ μήδεα apud *Euripidem*; sic ὁ καὶ ἠθελονῆς. Ἑκονῆς ejusdem formæ est participiale, & nonnulla alia. Vide p. 325.

25. Κροῖσος.] Hunc locum Dionysius Herodoti popularis ob σύνθεσιν plurimis laudat.

28. Σύρων καὶ Παφλαγ.] Hos Leucosyros à Strabone, Dionysio Halic. etiam Herodoto dici constat. v. Constantinum in Them. l. 1. p. 14. Adi pag. 27, & 196, infra.

42. Καλέσαι.] Codex Eton. cum marginali lectione, ὀνομάζαι.

44. Ἄγγων.] Codd. MSS. Ἄγγων. recte.

P. 4. *l.* 9. Γυναικός.] Quare nomen non posuit? Herodoti παιδικὰ Plesirrhous adamabat Nyssiam, Halicarnasseam genere; repulsam passus, suspendio vitam finivit. Fuit reginæ huic nomen Nyssia; quod ideo silentio obscurare voluit Herodotus. Alii vocant Tudun, alii Clytiam, alii denique Abronem.

13. Σπυδαίστερος.] Codd. MSS. σπουδέστερος. Formatio est Attica & Ionica; ut Μενέλεως & Χαρίλεως, aliaque.

18. Γύγη.] Hunc locum ob elegantiam συνθέσεως admiratur Dionysius Halicarnasseus.

30. Δεέσθαι.] Dionysius legit, vel intellexit χρήζειν.

32. Ἀμείβεται.] Dionys. ἀμείβετο.

34. Περιώμμυον.] Lectio quæ ponitur in margine, placuit Dionysio Hal. & utrique codici MSto.

40. Κοίτῳ.] Ita MSS. codd. & Dionysius.

43. Παρ-

43. Παρέξει.] Forte πάρεστι; ut apud Dionysium περὶ συνθέσεως.

P. 5. *l.* 5. Ὅ ἐς μιν ἐξιόντα.] Fingunt habuisse lapidem Dracontitem; alii ajunt fuisse δίκορον.

32. Ἀποκλεῖναι.] Margo & Codex Eton. ἀπολύναι. Prior vox est glossa.

49. Τὸ ἦ ἐ.] Archilochus *Gygis* meminit: meminit & Euphorion in *chil.* ut testantur veteres Grammatici. Vide & Tatianum, qui de Archilocho hîc Herodotum sequitur. Scripsit porro Archilochus alia præter Iambica, teste Athenæo.

P. 6. *l.* 39. Δυῶν ἔτεα.] Suidas hunc locum exscripsit; & legit δυοῖν. Regnavit Olympiade XXII. ut vult Cl. Alexandrinus ex Euphorione; Olympiade XXIII. ut Cyrillus & Tatianus.

47. Ἀ ἐδυ ῳ.] Suidas addit τὴν ἀρχήν· quod est hîc ineptum. Lege mox δώδεκα; id enim est ἐνικώτερον: Itaque perpetuo scribit codex Arch. quod semel monuisse sufAlex. ficiat.

P. 7. *l.* 3. Σμύρνην τε.] Suidas & MS. Arch. hîc non ὑπὸ sed ἀπὸ legunt. Vel igitur ἀπὸ Κολοφῶνος, post Colophonem: vel ὑπὸ Κολοφῶνος, non quam Colophonii, Smyrnæis opitulantes, condiderunt: ut intelligat non veterem Smyrnam, sed posteriorem. Vide Strabonem I. 14. Vel κολοφὼν est ἀκρόλιθιον quoddam. Suidas mox ἐξέλεν legit.

10. Ἐπολιόρκησε.] Suidas rectius, ἐπολιόρκει. Hæc variatio sexcenties occurrit.

12. Ἐσέβαλε.] Aliter ἐσέβαλε.

13. Γυναικείᾳ.] Ionicoterως, γυναικηΐᾳ ἐ ἀνδρηΐᾳ.

16. Κατέστα.] Margo & Suidas ἀπέστα, uti & Etonensis MS.

20. Ἐπ' ἴδρης.] Legit Suidas ἐπίδρης.

25. Ἐσβάλων.] MS. A. ἐσβαλών.

45. Ἀστησίης.] Stephanus Ἄστησος πόλις Μιλησίας γῆς. Καὶ Ἀστησία Ἀθηνᾶ, παρ' Ἡροδότῳ. Apud Polyænum sexto *Strateg.* male Ἀστισία dicitur.

P. 8. *l.* 20. Σιτός.] Polyænus sexto narrat hoc stratagema Thrasybuli.

P. 10. *l.* 3. Τὸ πεκηληιάδιον.] Plutarcho Ἐπικεχηνιάδιον. Describitur apud Athenæum l. v. c. XIII. per κοληιὸν, videtur significare τὰ συνθήματα. V. Hesychium, & Plutarchum de Def. Or.

4. Θέης ἄξιον.] Schema est Ionicum. Veteres vocant διάλυσιν, vel μεταπτῶσιν. Sic dicis Κενὴ δόξα pro κενοδοξία· apud Theocritum δρυὸς ἄκρα pro ἀκρόδρυα. Et Noster alibi νεκρὸς ἐῶν Θέης ἄξιος, i. e. ἀξιοθέατος.

9. Πρώτοισι.] In Latinis male, *primus.* l. 40. Hæc narrat Polyænus I. VI.

40. Ἵνα ὑπὲρ τ.] Mallem *super his Græcis.* Hæc linea ἀρώμβοι pro ἀερίαις habet codex Etonensis & A. ut in margine.

P. 11. *l.* 7. Ἐπαίσθοντο σοφισταί.] Plutarchus vocem hanc Græcorum sapientissimis indignatur attribui. Vide eundem de Ει apud Delphos.

15. Αὐτῇ.] Lectio in margine confirmatur MSS.

21. Μεθ' ἣν ἡμέρην.] Lege cum MS. A. ἡμέρην.

34. Ἐπιδείκνυον.] Codd. MS. Ἀποδείκνυσαν.

P. 12. *l.* 41. Θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν.] Hausit hanc opinionem Herodotus ex Homero, Il. Γ. v. 164. Vide p. 286.

P. 13. *l.* 12. Καὶ πλατέων.] Cod. A. & E. cum margine πλειόνων. Adi Cl. Alexand.

17. Εἰ μὴ τύχη.] Codex A. E. & marg. Εἰ μή οἱ τύχη.

18. Ἔχουσι τελευτῆσαι.] Codex A. & Eton. εὖ τελευτῆσαι· quod postulat sententia.

P. 14. *l.* 2. Ὁρᾷν ἐκέλευε.] Codex Arch. legit ἐκέλευεν· Et perpetuo addit ν ἐφελκυστικὸν desinentibus in ι vel ε; quod semel hîc monuisse contentus ero.

19. Ἀνδρεών.] Dicitur Ἀνδρῶν & ἀνδρεών, ut χαλκαδρεών, κυκεών. Apud posteriores ἀνδρόδομος & τείχλινος. Est hæc forma Ionica & Attica. Nam Attica ab Ionica profluxit dialectus. Vide Herod. p. 467.

25. Κατὰ νόμους.] Scholia in Homerum vide ad versum I. libri Μ. ad v. 14. *l.* Π. ad v. 480. l. Ω. Iliados.

31. Ἐπίσιος.] Iones ψιλοῦσι· ἐφέσιος Attice. Mox apud Nostrum Ζεὺς καθάρσιος ἐ ὄμβρισος.

35. Ἀδελφεόν.] Fuit ei nomen Agathon. certamen erat de coturnice.

P. 15. *l.* 6. Ἐξελῶμαι.] Codex Eton. ἐξελῶσιν.

41. Διεφθαρμένον τὴν οἰκοῦ.] Codex Arch. legit οἰκοῖ. Quod hîc probo; nam video cur quis mutare potuit οἰκοῖ in οἰκοῦ; non contra.

P. 16. *l.* 5. Μέλημι.] Codex Arch. propius μέτημι. Alibi Noster, μεμήσασθαι τὴν θάλασσαν.

10. Οἰκίοισι.] Hîc & alibi sæpe Cod. Arch. habet in forma fœmin. οἰκίῃσιν.

17. Ἀπολαμπρύνεται.] Codd. MSS. & margo ἀποκαμπρύνεται. Quod restituendum puto in suam possessionem.

47. Ὅτι ἦ οἰκίοισι.] Codex Arch. διότι δὴ οἰκίῃσιν· ut fere in margine.

P. 17. *l.* 1. Εὑρέσιος.] Codex Arch. εὑρέσει.

13. Κακῇ αὐτῷ.] A. κακῇ τύτῳ. Homerum χρηματίζει.

14. Ἐργάσαο.] Arch. c. ἐργάσας.

16. Εἰκὸς ἐῶν τ' ἐ.] Codex Arch. addit εἰκὸς ἐῶν θάψαι.

21. Αὐ-

21. Αὐτὸς εἶδε.] Margo ᾔδεε. Vera lectio est codicis A. ᾔειδε.

25. Ἀσυάγε῟.] Codex Arch. perpetuo Ἀσυάγεω.. recte.

32. Καὶ ᾧ ἐν Λιβύῃ.] Codex A. ἐν Δελφίσι.

P. 18. *l.* 7. Οἶδα.] Oraculum hoc citant Eusebius v Præp. Chrysostomus, Cedrenus, Suidas in Κροῖσ῟.

9. Κεφαλαιρή.] Lege κεφαλαιρέινοιο. Confirmat margo & Suidas in Κροῖσ῟. Versu 26 lego χαλκὸς δ' ὀπίεσαι.

34. Πάντα τεῖχίλια.] Interpres Latinus non intellexit hanc locutionem: verte, *trecena omnia*. Strabo, Deipnosophista, & Parthenius in Eroticis consulendi. Sane Eustathius in explicatione vocis Ἐκαλόμβη non videtur hanc phrasin recte explicasse. Vide quæ nos ad Parthenium.

P. 19. *l.* 20. Θεοφανίῃζι.] Plutarchus, Pollux, Synesius. Delphi celebrabant Apollinis Theophania. Tangit Virgilius, IV Æneidos.

21. Θεοδώρε & Σαμίε.] Athenæus 12. c. 2.

30. Ἐπισάμβο῟ τὄνομα, &c.] Huic nomen fuit Æthus, ut volunt Grammatici veteres. Pro ὀπιμνήσομαι alii legunt ὀπιμνησθήσομαι.

37. Ἀρτοκόπε.] Plutarchus l. de *Pythiæ Oraculis*.

P. 20. *l.* 37. ὐδαμᾶ.] Rectius ὐδαμῆ, Cod. Arch.

38. Βασιλδύειν.] Codex Arch. præfert βασιλδύσῃν. Et statim ϖϱοσπῆσαι pro ϖϱοσπήσαιλο.

47. Πολυπλάνηλον.] Vide Eustathium ad *Dionys.* v. 347.

P. 21. *l.* 7. Πελοπόννηζον.] Confer Apollodori l. 1. Cononem *Narratione* 26 & 27. Locum istum adducit Stephanus in fragmento quod edidit vir doctus Abrah. Berkelius.

8. Ἤνλινα γλῶσαν.] Nempe quam à Patre Javane acceperant. V. Reinecc̃ium *de Familiis*.

10. Τῶν ὑπὲϱ Τυϱσλωῶν.] Dionysius Halicarnassæus tradit Pelasgos Latium etiam insedisse. Scholiastes Apollonii Argon. I, scribit his consona. Πελασγοὶ, ἔθν῟ βαϱβαϱικόν. & paulo post, ἢ οἱ Τυϱσλωοὶ ἦ, Πελασγοί. Macrobius oraculum conservavit, quo Pelasgi jubentur quærere sedes novas prope Siciliam & Italiam, h. e. in magna Græcia. Pelasgi videntur dicti ab Atticis per opprobrium. Dodonæos & Pelasgos Halicarn. Dionysius cognatos esse vult. Dodon & Dodanim à Javane, qui & Ion. Adi Meurs. *Cecrop.* p. 13.

16. Σύνοικοι ἐγϰώνλο Ἀθλωαίοιζι.] Heracleotes Marcianus.

Ἐξῆς Ἀθλώας φασὶν οἰκηζὰς λαβεῖν
Τὸ μὴν Πελασγὸς πϱῶτον. —— Vide Herod. V.

23. Κϱηϛωνιῆϳ.] At hi longe alibi gentium. Lego Κϱολωνιῆϳ. Vide Dionysium Halicarnassæum, Libro I. In III. codex Arch. habet Κϱολῶνα. illud rectum.

P. 22. *l.* 4. Παϱαλίων.] Respub. Athenienses trifariam dividebatur, cum hæc gererentur. Erant Παϱάλιοι, Πεδιαῖοι, & Διάκϱιοι, (qui & Ἐπάκϱιοι, & Ὑπεϱάκϱιοι & Παϱάκϱιοι dicebantur.) Vide Plutarchum *Solone*.

19. Δοϱυφόϱοι.] Hastis armati nondum erant; sed puris clavis. De numero non consentiunt Auctores. Videntur aucti κοϱωνηφόϱοι, procedente tempore, ut fit, à quinquaginta ad quadringentos.

44. Φύη.] Narrat hinc Polyænus in primo.

P. 23. *l.* 16. Ἀλκμαιωνιδέων.] Megacles erat filius Alcmæonis. Cylonem & socios ad Minervæ simulacrum occidit Megacles. V. p. 311. Hoc est Κυλόνειον ἄγ῟, ob quod Alcmæonidæ habebantur ἐναγεῖς. Thucydides, & Suidas. Plutarchus Herodotum malignitatis damnat, quod Alcmæonidas, viros probos proditionis insimulet. De tota re vide Plutarchum in *Solone*. Schol. Arist. *Equit.*

27. Ἵππίω ϳ̃ γνώμλν.] Duo codd. γνώμῃ. Quod melius, uti & mox χϱίνῳ pro χώϱῳ.

P. 24. *l.* 1. Βοηθέϱζιν.] Mallem ad Ionicam formam, βωθέϱζιν.

12. Νυχλός.] Cl. Alex. Strom. I. notat Amphilytum tempus invadendi hostes significasse.

14. Συμβαλεῶν.] Lego συμβαλὼν τό. Qui veteres codices scriptos legunt, sæpe poni vident hæc duo pro se invicem. Tale est συμβάλλειν ἐνύπνια. Nostro infra p. 27. l. 2. p. 38. l. 22. 24. & alibi.

27. Πιθομλίων ϖ̃ Ἀθλωαίων.] Polyænus in I. Strategema paulo subtilius profert.

P. 25. *l.* 28. Ἀνά τε ἔδϱαμον.] Homericum hoc, ὅδ' ἀνέδϱαμλε ἔϱνει ἶσ῟. Iones dividunt præpositionem à verbo. Homerus ἀνὰ ϳ̃ Χϱυσ. καλ. βῆσε θεῷ.

35. Βαλανηφάγοι ἄνδϱες ἔασιν.] Homerus Il. β.
Ἐγχέσπαλοι ἄνδϱες ἔασιν.
Deinde illud, οἵσ' ὀπιπαλύσζιν, est parodia ad Homeri —— οἵ μ' ἐμέγα πλάζϱσι ——

P. 26. *l.* 20. Ἔνθ' ἄνεμοι πνείζι δύο. &c.] Ænigmatice describit officinam ferrarii fabri, folles, & incudem. Hæc duo oracula habet Stephanus in Τέγεα.

29. Λίχης.] Codex Eton. Λιχίδης. Vide Pausaniam l. III.

46. Ἐπ῟ϖήχεϊ.] Solinus, c. 5. *Ossa* (Orestis) *implerunt longitudinem cubitorum septem.*

P. 27. *l.* 24. Δῶρά τε φ.] Cod. Arch. δωρία τε. Quod rarum.

P. 28. *l.* 6. Ἀπελησίαλο.] Ita quidem Cod. Arch. sed Eton. facit cum margine.

12. Ἡρᾶιον.] Codex Arch. ἱερόν, male.

14. Καζὰ μὴν νυν κρ.] Deest Cod. Arch. νυν.

29. Ἀπαιρήσειν.] Codex Arch. ἀπαιρήσῃς.

37. Καππαδόκαι.] Ita & Dionysius Perieg. Herodotum fere sequens; Strabo autem περιπαροξυλόνως.

43. Μαλιλωΐς.] Matiani. Nam Μαυλιλωΐς cum Cod. Arch. non legerim. De Cappadocia vide Constantinum *Themate* 11. & Eustath. ad *Dionysium*.

46. Συρίης καππ.] Codex Arch. ἡ καππ. De Paphlagonibus vide Const. in *Them.*

P. 29. *l.* 4. Καὶ γῆς ἡμέρω.] Legit cod. Arch. γῆς ἐπιθυμῶν ἥμερον. Eam lectionem sequutus est Interpres: non accedo. Supra χώρλω ἔχοντες τρεχείλω. Nota autem linea 2 deesse codici Arch. ἀνδρί. v. p. 43. l. 40.

14. Κυαξώρης.] Drusius, *Axares est Assuerus, & idem* Κυαxares. KT *significat Dynastam.*

17. Παῖδα.] Interpres recte, παῖδας.

21. Κενῆζι.] Rectius & ἰωνικωτέρως κεινῆζι. Ita margo & cod. Eton.

43. Ἡμίεην.] Vide infra p. 43.

P. 30. *l.* 3. Λαβύνηθ.] Josepho, Nabonnedius. Eusebio, Nabonnidochus: idem Danieli, Darius Medus.

5. Ἐπαλαγλώ.] Ἐπιπλοκλώ. *Hesych.*

11. Ὁμοχροίην.] Aliud legit Interpres. Lege vel ὁμαιχμίην, vel ὁμοχροίην, τὸ αἷμα. *ut quasi concolores sint.* v. p. 243. vel ὁμοχολώ. vide Hesychium in ὁμοχέῃ, & in Ἀχροίην. Vel αἱμορρροίην. Solinus c. 20. *hausta mutui sanguinis.* v. Vossium ad Melam.

37. Κῶς γάρ.] Scholiastes ad Nubes idem notat.

P. 31. *l.* 8. Οὐδέτεροι νικησ.] Polyænus, alios sequutus auctores, ait Crœsum fuisse victum hoc in prælio.

P. 32. *l.* 18. Ἔλθ.] Præfero Τ᾽ἄλθ. cum margine.

27. Ἔζησε.] Suidas legit, ut in ora, ἀνέζησε. Codex Arch. ἔζησεν, Pro ἀνεζίσασεν.

37. Εἵνεκε.] In cod. Arch. ἕνεκεν perpetuo.

42. Ἐπεῖχε ἅλαμ.] Polyænus explicat, μέγα δὴ τούτοις ἐφρόνεε Κροῖσθ.

44. Ὥσφεσίνιον.] Strategema hoc paulo aliter narrat Polyænus, ut & Frontinus.

P. 33. *l.* 18. Κύθηεσ.] Omnes scripti κυθηείη. Stephanus κυθήεσσοι, & κυθηείσα, & κυθηραία agnoscit derivata.

P. 34. *l.* 19. Περησάμβυθ.] Ambo scripti πτερησαμβύης, quod & Interpres legit.

21. Μάρδθ.] Codex A. Μάρδης. Enimvero Μάρδθ & Ἄμαρδθ inter Hyrcanos, & Persas agnoscit Ethnicographus, Isidorus & Ammianus.

44. Εὐθηνίᾳ.] In margine stat δίεσοῖ, cujus εὐθηνία est explicatio. δίεσω dictio est Ionica ex Democrito aliisque nota.

47. Χρησάμβυθ.] Cod. A. χρησαμβύης.

P. 35. *l.* 7. Ἥτις γάρ τις.] Cod. A. ᾗ ἅ τις.

8. Ἄλλον γνώσας.] Hesychius ἀλλογνώσας, ἀγνοήσας.

13. Ἄνθρωπε.] Melius Ὤνθρωπε. Hunc puerum Atyn vocat Solinus; Herodotus alium, jam mortuum, sic nominavit supra.

25. Ἀχροθίνια.] Eustathius ad Ιλ. ψ. notat in more Gallis fuisse aliquem ex captivis sacrificare tanquam ἀπαρχήν.

33. Παρασιῶσι.] Cod. A. περσῇ legit.

34. Ἀνενεκάμβυον.] Non recte Interpres. Vertes *resipiscentem, ad se reversum, respirantem:* ut infra p. 48. l. 33. Tale est Homericum illud, μησάμβυθ δ᾽ ἀνενείκαλο φώνησέν τε, hoc est, ἀνέπνευσε.

38. Τέως.] Cod. Arch. ἕως. Quod ponitur quidem pro τέως. Ut apud Homerum, ἕως ὁ ταῦθ᾽ ὧρμαινε καζὰ φρένα. Ita quoque hîc legit Eustathius. Ἕως μὲν σιγὴν ἔχε, i. e. περὶς τὸ παρόν.

P. 36. *l.* 16. Ἀπόλλωνα.] Ctesias non recte finxit Apollinem templum habuisse apud Lydos.

22. Κατασβεσθῆναι.] Ptolemæus Hephæstio hanc tetigerat Historiam, teste Photio. Codex Arch. legit ἢ σβεσθῆναι. Hæc aliter Ctesias. Vide Cl. Alexandrinum de Crœso.

28. Ὦ βασιλεῦ.] Hæc parum scite ab Herodoto tribui Crœso contendit Plutarchus: neque enim Cyrum tali monitore opus habuisse; & ut habuerit, Crœso istas partes non dandas fuisse. Observa autem totum hunc locum desumptum fuisse ex Homeri Iliados β. ver. 111.

Ζεύς με μέγα προνίδης ἄτῃ ἐνέδησε βαρείῃ.

usque ad

Οὕτω πῃ Διὶ μέλλον ὑπερμενεῖ φίλον εἶναι.

Ctesias nullorum sermonum meminit.

P. 37. *l.* 6. Ποσδομβύοισι.] Codex Arch. πορδομβύοιζιν.

14. Κάτιζον.] Codex Arch. Θάρρηζον. Probo: ut sit ἐπιθάρσιον· vel saltem θάσσεσον, quod Hesychius exponit per κάθισον. Glossa sæpe ex ora in verborum contextum venit.

27. Βέλεα.] Ionica forma postulat βέλεε. Ita habet codex Archiepiscopi. v. Etym. M. in ἠΐδη.

39. Ὀνειδίσαι.] Arch. Codex ὀνειδίσῃ.

P. 38. *l.* 11. Οἷόν τε.] Cod. A. οἷός τε.

18. Ὀρ-

18. Ὀρθῶς μέμφεται.] Vide Cl. Alex. contra hoc oraculum.

26. Εἶπε τὰ εἶπε Λοξ.] Desunt τὰ εἶπε codici Arch.

27. Τῦτο συνέλαβε.] Ad p. 24. l. 14. dixi συνέλαβε hîc reſtitui oportere. Id hoc in loco habet codex Arch.

29. Μηλιὸς ἀμείνων.] Codex Arch. ad dialectum Ionicam, ἀμείνω.

P. 39. *l.* 10. Καείρης.] Homerus γυνὴ —— Μηονὶς ἦὲ Κάειρα.

14. Τλῶ ἦ ἀσίην.] Plutarchus impotenter hîc in Herodotum inſurgit. Recte & juſte ex more iſtarum gentium, iſtius hominis bona potuit Crœſus in ἀναθήματα ſacrare.

32. Πορνοβοσίαι πᾶσαι.] Confer Athen. l. 12. c. III.

44. Πρῶτοι κάπηλοι.] Zenobius in Adag. Λυδὸς καπ.

45. Αὐτοὶ Λυδοί.] Xanthus Lydus dedit Herodoto ἀφορμὰς ad ſcribendum, inquit Athenæus; ex eo videtur hæc hauſiſſe.

P. 40. *l.* 1. Ἐπὶ Ἄτυ.] Lydorum hiſtoricos ſequitur Noſter, & errat cum errantibus. Nam ad Trojam aleam, & aſtragalos, & id genus luſus invenit Palamedes.

10. Πρὸς λιμόν.] Aliter ex noſtro Dionyſius Halic. l. 1. & Athenæus.

P. 42. *l.* 48. Ἐδικαίου.] Plutarchus ſine ratione queritur Herodotum traduxiſſe Deiocem.

P. 43. *l.* 1. Συνέστρεψε.] Codex Arch. συνεστρέψαλο. Ita ſolet loqui Herodotus.

8. Ἀπεχέσθο.] Arch. Cod. ἰωνιζων legit ἀπεχρῆτο.

14. Ἀσυρίων τύτων.] Cod. Ἀσυρίως τύτ.

P. 44. *l.* 27. Χωρὶς δέ.] Hæc ex repetitione; non agnoſcit Interpres.

40. Μανδάνη.] Ita eam & Valerius appellat. Quare Æliano ne fidas cui dicitur Μανδάλη. N & Λ in his literis ſæpe permutantur.

P. 45. *l.* 2. Τρίπτε δέ.] Legit Cod. Arch. ἡσύχιον.

8. Τ'περθέμενον.] Codex Arch. cum margine ὑποθέμενον· quod placet.

17. Τοιάδε.] Codex Arch. legit τάδε, & quidem perpetuo. Pro προθέω, habet προθθέω, ut in margine.

19. Παραβάλη.] *Fallas.* ἀπαλήσῃ. Heſychius.

30. Τλῶ ἐπὶ θανάτῳ.] Codex Arch. θάναλον.

48. Ἐπιτηδιοζότας.] Codex Arch. ἐπίηδιότατα. Infra idem legit συνδάλω.

P. 46. *l.* 4. Σπακώ.] Græca eſt terminatio. Juſtino Spacos. Noſter ait in eam literam terminari nomina, p. 57.

7. Ἐκβαζόνων.] Codex Arch. Ἀγβαλ. ita & Cteſias paſſim. Herodianus grammaticus probabat Ἐκβαλ. Horum teſtis nobis Stephanus.

9. Σαπείρων.] Supra Σάσπειρες. infra p. 198. Σάρπαροι. Stephano Σάπειρες. Codici Arch. Ἀπείρων. Litera σ in προὸς huc addi debet: ut ſit προὸ Σαπείρων. ſic προὸ νεῶν, *ante naves.*

21. Πᾶσαν ἡμέραν, τὸ τέκ.] Cod. Arch. *omni die partui vicina, peperit.* mox μετεπέμψαλο.

P. 47. *l.* 44. Ὀφθαλμὸν βασιλῆ.] Dion. Chryſoſt. Orat. III. Ὁ μὲν Πέρσης ἕνα τινα ἔχεν, ὀφθαλμὸν βασιλέα λεγόμενον. Ita & Heſychius. Sunt qui plures fuiſſe innuunt.

45. Τὰς Ἀγελίας ἰσφέρειν.] Diæreſis hæc eſt Ionica. Ἀγελιαφόρος dixit, p. 51.

P. 48. *l.* 2. Περίεστε.] Codex Arch. προίεπε. Pro ἐμελέιδη idem habet ἐμαςίχθη, τάχιστα, ὥσγε.

4. Περιημέλεε.] Codex Eton. gloſſema hîc poſuit, ut ſæpe, ἐδυσχέραινε.

6. Ἤντησεν.] Herodoto ἀνύσαι eſt in rem quamvis incidere; vel in bono, vel in malo ſenſu. Anglice, *with what he met.*

46. Ἀνάγκας.] Codex Arch. ἀγκάλας.

P. 49. *l.* 29. Κρύπλων.] Noëma Homeri Iliad. α. v. 80.

P. 50. *l.* 7. Τραπέζα.] Suidas hîc τραπέζαι ἐπιπλέαι παιδιῶν ἀγαθῶν ἀθροιζόμενοι. Sed propius Cod. Arch. τραπέζαι μηλειῶν κρεῶν.

P. 51. *l.* 15. Προσπλέον.] Cod. Arch. προσπλέον, & paulo infra προσκελδόμεθα.

24. Τῇ σεαυτῇ.] Codex Arch. τ ἑαυτῇ ἢ μοίρης θείης.

33. Περιεχώρεο.] Cætera ſic cod. Arch. ὁ δέ σφιν ἔλεγε σφέα, προὸ ᾧ, &c.

39. Ἤιε τε.] Codex Arch. & Eton. Εἴη τε ταύτῃ ἐπαινέων δ.

P. 53. *l.* 3. Ἔσι δέ.] Codex Arch. ἔσι ἢ τάδε ἔξ, ὧν ὥλοι πάντες. Lego, ἐξ ὧν ὥλοι πάντες.

4. Ἀρταΐται.] Eſt Ἀρταῖα primitivum. Perſæ Artæos vocant antiquos homines. Herodianus Herodoti nomenclaturam ſequebatur; alii ἀρταίους dixerunt. *Stephanus.*

Ibidem. Παραγάδαι.] Interpres cum Stephano, Περσῶν, γραλόπεδον. Hoc Cyrus munivit; hinc in Aſtyagen movit.

Ibidem. Μεσφίοι.] Stephanus, & Codex Arch. Μαρσφίοι.

5. Μάσιοι.] Stephanus legit Μάσπιοι, ut in margine. Codex Arch. legit Κάσιοι. Stephanus agnoſcit Καδίους inter Perſas.

9. Παυθέλαιοι.] Stephanus Πανθιάδαι legit. Idem Ἀχρεδαῖοι, & Καρμάνιοι.

12. Σαγάρλιοι.] In Cherſoneſo prope mare Caſpium iſti conſidebant.

16. Ἐξημερῶσαι.] Polyænus vocem retinuit. Hæc contra lectionem marginalem.

32. Βυλομένοισι ἦ, εἰσι.] Codd. A. & E. repetunt ἐμοὶ πείθεσθε.

49. Στραγηγὸν αὐτέων.] Codex Arch. αὐτόν.

P. 54. *l.* 4. Ὅσοι μή.] Homerus, ὅσσοι μὴ βυλῆς ἐπάκουσαν.

14. Ἐσώθη.] Polyæn. VII. narrat Cyrum à Medis in hoc bello semel victum fuisse.

P. 55. *l.* 7. Ἀγάλματα.] Sub Artaxerxe simulacrum Veneris cœpit coli à Persis.

13. Τὸν κύκλον.] Strabo XV. τὸ ἐρεμνὸν ἠγέμβροι Δία. V. Brisson. l. 2. De igne & aqua *Cl. Alex.* ex Dinone. Item Laertius in *Proœmio.*

19. Μύλιττα.] Hesychius Μύλητα. Vide Seldenum de Diis. Vossius putat vocem esse Hebræam Moledeth, cujus mentio *Gen.* 48. 6.

20. Ἄλιττα.] Vide infra ad pag. 162. Videtur esse ejusdem originis cum priori; & hîc rectius, quam ibi, scribi.

Ibidem. Μίτρα.] Pro Venere sumi rarum est. Deinde Μίτρα hîc & alibi apud Nostrum scribitur, non Μίθρα. De Voce Ger. Voss. l. II. *Idol.* Scaliger, aliique.

35. Θεογονίλω.] Oden πολυώνυμον & πολυχρόνιον. Arcana Beli Sacra.

36. Ἀνὰ Μάγυ.] Marcellinus XXIII. *Erat piaculum aras adire, vel hostiam contrectare, antequam Magus conceptis precationibus, libamenta diffunderet præcursoria.*

P. 56. *l.* 7. Σπεδαιότατα.] Athenæus totum hoc χωρίον suum fecit, legitque hîc αὐτῶν πρηγμάτων.

38. Αἰγυπτίους θώρηκας.] Fiebant è lino, funiculis contortuplicatis. Vide pag. 178. λινοθώρηξ, Iliad. β. Libyes gerebant στολάδας, δερμαλινὰς, βυρσινὰς θώρηκας. Hesychius.

39. Πυνθανόμενοι.] Pretium ei proponebatur, qui novam aliquam Regi voluptatem excogitaret. Xenophon in Agesilao; *Persarum Regi universum terrarum orbem circumeunt perquirentes quid illi potu jucundum*, &c.

40. Ἀπ' Ἐλλώων.] Negat Plutarchus.

P. 57. *l.* 6. Ἄσλω.] Codices nostri hîc admiserunt in ordinem βλάβλω, quæ vox est alterius interpretamentum.

9. Μήτε τ' ἄλλων.] Suspiceris deesse hîc, λινα. Addit cod. Arch.

33. Εἰς ποταμόν.] Nam colebant tanquam numina, fluvios. Tiridates placando Euphrati equam mactat. Tacitus VI. *Annal.* Herod. VII.

35. Τῶν πάντων.] Id est, *præ cæteris hominibus.*

49. Μάγυς.] Cicero I. Tuscul. *Magorum mos erat, non humare corpora, nisi à feris essent ante laniata.*

P. 59. *l.* 44. Τελοπίτα Ἀπολλ.] Scholiastes Theocriti ad εἰδ. ιζ. Et Hesychius. Abas genuit Triopum, hic condidit Triopium Cnidi ἀκρωτήριον· ibi Δωρεῖος ἀγὼν agebatur Neptuno & Nymphis.

P. 60. *l.* 45. Ἐν Μιλήτῳ.] Ex his conjugiis Milesios ortos innuit. Hoc ægre fert Plutarchus.

P. 61. *l.* 16. Γράμμα.] Ut Παιωνία, sic Διονύσια, Κάρνια, Τακίνθια, Θαλύσια.

P. 62. *l.* 28. Ἄλεκτα.] Interpres aut aliud legit, aut vocem hanc non intellexit. Credo scripsisse Herodotum ἔλλεκτα. Λέκτα sunt φλυαρίαι.

37. Κροῖσον ἄρμα.] Ctesias ait collocatum fuisse in Barene prope Ecbatana. Tabalus is esse videtur qui Esdræ dicitur Tabeel.

38. Τὴν πρώτην εἶναι.] Locus hic mendosus est: nec adjuvant codices: non videntur multa desiderari. Forte *Hanc primam fuisse Ionum servitutem.* v. p. 67. l. 49.

P. 63. *l.* 20. Ἀναμάξας.] Desumsit ex Odyss. T. Terentius, *Mali.* (*quod suo fuat capiti*) Ita emendandus comicus, ex quadam Ciceronis epistola. Inepte legitur *suæ.*

48. Παχύης.] Charo Lampsacenus Herodoto antiquior, apud Plutarchum hanc rem sic narrat. Παχύης ὁ ὡς ἐπύθετο στρατεύοντα τὸν Περσικὸν, ὠχέτο φεύγων — vides eadem verba.

P. 64. *l.* 7. Ζόης.] Eustathius notat Herodoti libros emendatiores ita hanc vocem scribere.

P. 65. *l.* 8. Ἐπὶ μισθῷ.] Plutarchus iniquum Græcis hîc clamitat esse Herodotum.

47. Ὀγδώκοντα.] Tzetzes ita hîc legit. Cicero, *Arganthonius Gaditanus octoginta regnavit annos, centum viginti vixit.* Valerius Maximus ex Asinio Pollione, & Silius Italicus centum & triginta ei annos tribuunt. Strabo ex Anacreonte quinquaginta ultra centum. Arganthonius, ut bene Bochartus conjectat, significat *longævum.*

P. 66. *l.* 15. Καλιρῶσαι.] Hesychius, Θεᾷ ἀναδιδόναι. Interpres aliud.

P. 67. *l.* 1. Κύρνον.] Heroa Herculis filium.

48. Ἄβδηρα.] Condidit Hercules in memoriam Abderi. Hellanicus apud Stephanum, & Apollodorus l. 2.

P. 68. *l.* 26. Νῆσον μεγίστην.] Alexis comicus apud Stephanum de Urbibus Sardiniam, inter septem insulas notas, secundam facit.

31. Θαλέω.] Plutarchus in Herodotum invehitur, quod Thaletem ad Phœnices referat. Sane Democritum & Durin Laërtius; Leandrum Cl. Alexandrinus idem prodidisse testantur.

42. Μίνῳ καλήκοοι.] Confer Parthenium c. I. & XI. Antonin. Liberalem c. 30.

P. 69. *l.* 1. Λογιμώταλον.] Stephanus legit δοκιμώταλον. Forte memoriæ fisus.

19. Μυλασσοῖσι.] Aliter Μυλασσεῦσι. Ita Stephanus in Καρία. Æolus, Sisyphus, Glau-

Glaucus, Chryſaor, Mylaſos; qui hanc gentem condidit.

38. Καλινδικῶν.] Scribe Καλυνδικῶν. l. 7. ſcribitur Καλυδνίων: quod rectius. in VIII Καλυνδέων· eſt enim Κάλυνδα Cariæ urbs.

P. 70. *l.* 15. Ἀναμνέες.] Suidas ἀνανέμες videtur hîc legiſſe, quod & καταλέγω exponit.

47. Ζεὺς γάρ.] Euſebius v. de *Præparatione.*

P. 71. *l.* 7. Μέγαν.] Interpres vidit ἱρὸν, quod gloſſator in μέγαν vertit.

41. Βαβυλών.] Adi Fragmenta in fine, p. 678.

P. 72. *l.* 8. Ἑλκύσαιλες.] Heſychius ἀθροίζουλες.

11. Πλίνθ.] Codex Arch. πλίνθοις. Veteres hunc locum ſic expoſuêre: Πλίνθες ἀσφάλτῳ δήσαιλες. Diodorus & Joſephus.

Ibidem. Ταρσὸς καλάμων.] Gregorius (ſive Georgius) Pardus, quem Corinthum fere vocant; (erat autem Corinthi Metropolites) ταρσὸς explicat per πλοκαὶν, ἃ ξηραίνουσι πλίνθους. Heſychius, πλέγματα καλάμων, quod huc quadrat. Salmaſius in Plinianis maluit, τερσιά. Et locum totum legit, Δέᾳ τῶν ἰσοδέμων πλίνθων, ſine ſuffragiis codicum veterum. —— Noſter codex legit Δέᾳ τειήκονθα δομῶν· eſt autem δόμη, τεῖχος. Vitruvius, *lateritia ſtruentes alligant eorum alternis choris coagmenta.* Si quid libeat mutare, mallem τειήκονθα δώρων· ut ſint *lateres* magni —— Ariſtophanes μεγάλοις πλίνθοις, ὥσπερ Βαβυλών. Heſychius videatur in Δῶρον. Interſerebantur ſtramenta ad lateres ſuſcipiendos, tuendoſque, ne ſe attererent, & ſe mutuo ſua duritie confringerent; ſimul, & ad conſpiſſandum & conſtringendum bitumen.

12. Μονόκωλα.] An hinc tibiæ μονόκωλοι apud Pollucem?

14. Ἐνεσᾶσι.] Codex Arch. ἐσᾶσι. infra l. 40. ἐσήκεσαν.

16. Τἀπέρθυρα.] Locum hunc adducit Euſtathius ad Dionyſium, ita uti hîc ſcribitur. Nam codex Arch. legit ὑπερθύρου. Confer Diodorum. De Babylone lectu digna ſunt quæ habet Ethnicographus in Βαβυλών, & Χαλδαῖοι· &, ad eundem illuſtrandum, Euſtathius ad Dionyſii v. 1005.

17. Ἴς.] Phylax quidam hiſtoricus apud Euſtathium hujus meminit.

28. Ἐρυθρὴν θάλασσαν.] Sinum Perſicum, θάλασσαν Περσίδα· cujus accolæ Perſæ. Dionyſius hæc verba fere omnia in verſus concluſit.

38. Ἀγύιας.] Gloſſa eſt; nam Cod. Arch. & E. legunt ἰχύας. Eadem eſt paginæ 77 lectio ad l. 20.

44. Ἀθηναίτερον.] Videtur in his Herodotus velle μεταῤῥυθμίζειν Beroſi verba, quæ extant apud Joſephum libro primo contra *Apionem*, p. 1044.

48. Διὸς Βήλ.] Retulit Belum in deos Ninus filius. Belus primus Babylonem ædificavit. Abydenus apud Euſebium, & Curtius.

P. 74. *l.* 2. Ἀσυγγράφοισι.] Qui libri nunquam lucem viderunt.

3. Τείχεα ἐκόσμησαν.] Vide verba Beroſi apud Joſephum contra *Apionem.*

5. Γενεῇσι πρώτη.] Semiramis antiquior non condidit, ſed reparavit, & auxit Babylonem. (Fuit alia Semiramis hac longe junior, quæ & Atoſſa dicebatur.) Nitocris fuit uxor Nebuchodonoſoris (cujus Daniel meminit, & ex Joſepho Euſebius Præp. IX. c. XLI.) Cum igitur tot anni inter hanc & Semiramidem interceſſerint, non πρώτῃ γενεῇσι hîc legerim, ſed numerum ampliarem, ſi faverent codices ſcripti.

13. Ἀφαιρεμένα.] Codex Arch. ἀνηρεμένα. Interpres ita legit.

29. Παραλείνθα.] Codex Arch. conſentiente E. habet παρεκλίνθα.

P. 75. *l.* 19. Φοιλέουλες.] Scripti melius, Δέᾳ φοιλέουλες.

P. 76. *l.* 3. Λαβυνίτου.] Codex Arch. male Λαβυρίτου. Darium Medum intelligit, de quo ſupra.

13. Γύνδη.] Tibullus, *Cyri dementia Gindes.* Fluit porro ex montibus Matienis (ita ſcribes) per Darrhæos (non Dardanenſes) in Tigrim. Vide Stephanum in Δαραί. & p. 82.

38. Καθειλήφθησαν.] Codex Arch. & E. κατειλήθησαν, ut p. 163. & hæc eſt vera lectio.

P. 77. *l.* 12. Γενομένου δὲ τοιούτου.] Codd. A. & E. ſemper, τούτου, quæ eſt lectio in margine.

24. Μεγάθεϊ.] Confer Jeremiæ c. LI. v. 31, 32.

28. Ὀρτῇ.] Sacea feſtum dierum quinque hoc tempore actum fuiſſe eſt veriſimile.

47. Πολεμιστηρίων.] Codex Arch. πολεμιστέων.

P. 78. *l.* 11. Κηλωνίοισι.] *Antliis ligneis.*

17. Οἰκέουσι.] Codex Arch. οἰκώκησι. alii, οἴκησι.

28. Δένδρα μεγάθεϊ.] Codex Arch. δένδρον.

33. Φοίνικες.] Hunc locum tranſcripſit Athenæus l. 14. apud eum vox Ἕλωες deeſt, quæ ſequitur pagina proxima.

P. 79. *l.* 25. Ἐπὶ τούτου.] Cod. A. τοῦ. Mox χλαμύδιον. & pro ἔχουσι, εἶχον.

28. Τῇσι Βοιωτῇσι.] Codex Arch. τοῖσι Βοιώτοισι.

45. Πραθείη.] Cod. Arch. πρηθείη.

48. Βαβυλωνίων.] Nicolaus Damaſcenus in Catholica Hiſtoria hinc idem commemorabat.

P. 80. *l.* 5. Ἀμορφοζήτω] Postulat Ias lingua ἀμορφεσάτω. Atque ita cod. A. Significat porro ἔμπηρον, cum qui est ἐνεχυραζόμενον, ære alieno oppressus, oppignoratus. Interpres non vidit, quæ videre oportuit. Noster paulo infra explicat se ipse —— ubi βίᾳ σπανίζων, idem sonat.

P. 81. *l.* 7. Σχοινοδενέες.] Jeremias in Epistola hujus moris meminit. αἱ γυναῖκες ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἐγκάθηνται).

21. Λάμψεαι.] Hinc Φοιβόλαμπτον. & in Bibliis Græcis, (quæ Alexandria, in Angliam venerunt) ἀνθλήμπτωρ, & ἀνταμίψεις, ad eandem Asianam loquendi formam.

P. 82. *l.* 10. Μανθιλωῶν.] Codex A. Μαλονῶν. Quod ex margine sanabis Μαληνῶν, quemadmodum p. 76. prius emandavi.

27. Ἐὼν ὀρ.] Cod. A. ut in margine. Idem ubique Καυκάσιον.

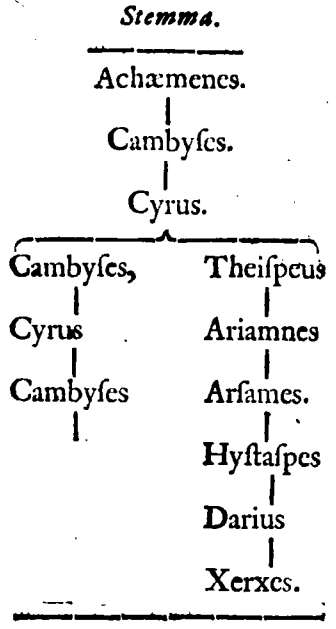
45. Ἡ γῆ ἔζις.] Hæc ex Isaia, c. 45 illustrabis. Putat Josephus Cyrum vidisse penes Judæos captivos Prophetæ verba.

P. 83. *l.* 3. Οὐκ αὐτῷ.] Cod. Arch. ὃ κατ' αὐτῷ. Mox τελεόμενα an τελεύμενα, sive λεγόμενα, aut τελδόμενα ex scriptis reponas, incertum.

18. Πάνλως.] Cod. Arch. & reliqui πάντα.

P. 84. *l.* 39. Ἀρσάμεον.] Cod. Arch. Ἀρσάμενον. Arsames & Cambyses fratres fuere; Cyrus & Hystaspes patrueles. Achæmenes fuit pater Arsamis. Ab Achæmene genus paternum duxit Cyrus.

Stemma.

42. Καλαλέλειπτο.] Ælianus tamen in V. H. facit Cyri φαρέτροφόρον.

P. 85. *l.* 28. Λειφθένας.] Suidas legit Ἀπολειφθένας.

43. Δολώσας.] Codex Etonensis δηλώσας: an δηλήσας, quo modo dicitur φάρμακον δηλητήριον? Δολώσας Hesychio ἀπαλήσας: infra ἐλὼν δόλῳ.

P. 86. *l.* 23. Ἐνὸς δέοντα λ.] Ctesias, Cl. Alexandrinus aliique tribuunt ei annos triginta. Videatur Cicero l. 1. de Divin. ubi Dionysium in Persicis laudat, quem alii Deinonem vocant.

28. Σὺ μὲν ἐμεῦ.] Codex Arch. & Aquædunensis, ἐμὲ ζῶσαν ἕ νικῶσαν.

32. πιθανώτατον.] Diodorus scribit eam cruci suffixisse cadaver. Josephus in obscuro relinquit exitum Cyri.

P. 87. *l.* 14. Θεῶν.] Codex Eton. θεόν. Pro ἵπποις Codex Arch. legit ἵπποισιν. Persæ quoque Soli equum mactant. Ovidius,

—— *Ne detur celeri victima tarda Deo.*

Nescio tamen an hoc ex Herodoto confirmari possit. Quanquam enim Xenophon & Philostratus id asserant, & Eustathius ad Homerum scribat Herodotum hoc de Persis tradidisse; video tamen Eustathium μνημονικῷ ἁμαρτήματι posuisse Persas pro Massagetis. Equos Soli sacratos non mactatos fuisse ex Herodoto constat.

Ad Librum Secundum
HERODOTI.

Pag. 88. *l.* 14. Ψαμμίτιχον.] Codex Arch. perpetuo ψαμμήτιχον appellat. Favet huic lectioni liber impressus præ manibus; favet & Plinius, & Hieronymus qui apud Eusebium legit Psammetichus. Dictio composita est: Nam ψάμμις est regis Ægyptiaci alius nomen.

P. 89. *l.* 7. Εἰσιόντι.] Aut ἀπιόντι cum codice Arch. aut ἐσιόντι leges.

8. Βέκκον.] Scholiastes hæc Herodoti adducit ad IV Apollonii; legit tamen Βὲκ, quod puto rectum, nam ον terminatio Græca est: eadem cum Scholiaste Apollonii habet Scholiastes Aristophanis ad *Nubes*. Hesychio Βέκον, ut & Galeno II libro de *Diff.* Suidas tamen sequitur lectionem editam.

19. Πρεσβυτέρους.] Codices E. & Arch. πρώτους, quam veram puto esse lectionem, quoniam & in Suida comparet.

21. Μάταια πολλά.] Non solus de Græcorum vanitate queritur Herodotus. Hecatæus Milesius ei præivit apud Demetrium Phalereum. Queritur & Porphyrius, ut alibi à nobis dictum.

28. Αὐτέων εἵνεκεν.] Codex Arch. addit αὐτέων τούτων.

P. 90. l. 15. Δῶρον πολαμῦ.] Hæc ab Hecatæo sumsisse Herodotum colligas ex Arrhiani l. v.

27. Στρωνίδω.] Codices scripti, Στλωνίδω· ut Interpres. Sæpe in libris calamo exaratis λ & ρ similes reperiuntur.

41. Ἄνω ἰόντι.] Codex Arch. ἀνιόντι.

49. Πίσαν.] Codex Arch. Πίσαν ἢ ὅπῃ ἡ βῶμὸν ἔχ Δ. & mox pro ὑδῶν, ὁδῶν.

P. 91. l. 15. Τέρμασα] Codex Arch. τέλμασα. Ob similitudinem λ & ρ in MSS. ut alibi infra dictum.

40. Μεγάθεες.] Inepta est hæc lectio; nec alibi reperitur. Codex Arch. μεγάθει. Quod pluribus confirmari potest exemplis.

P. 92. l. 14. Μύχα.] Codex Arch. μάχα. Infra idem Αἰθιοπίλω, & Συρίλω recte habet.

P. 93. l. 16. Πυνθανόμενοι] Omnes lectiones marginales hujus paginæ agnoscuntur MSS. codicibus nostris.

28. Αὐξανομένη.] Codex Arch. αὐξομένη. Quæ est Ionica dictio.

41. Ἐσβάλλῃ ἐς αὐτλὼ ὗς.] Varro, *grege jumentorum inacto.* Plutarchus Sympos. IV. τὰς ὗς κατέβαλον. Videtur Plutarchus sumsisse ab Herodoto. Equidem vehementer vereor, ut rectè Nostrum intellexerit; & qui tantæ & tam multijugæ fuerit lectionis, potuit nonnulla (quod & alii exemplis productis ostendere) minus caute & pensitate scribere. Porro, *sues immissæ in sementem* haud dubie omne frumentum in ventres, potius quam in limum recondent. Adhuc, quis docuit sues ἀποδινεῖν (ut infra) frumentum? Alia interpretationis via ineunda est. Hesychius Ὑς, ἄλιφαρ. βοῦς. significat igitur hoc in loco vaccas, vel juvencas, quæ pedibus suis in agros missæ primo semen, molli humo inculcant, & obruunt; deinde segetem adultam suis itidem pedibus è spicis excutiunt. De hoc more serendi & triturandi scribit Varro l. I. RR. c. LIII. Et aperta sunt vestigia in Sacra pagina Esaiæ c. 28. Hoseæ 10. 11. Eadem dictio apud Hebræos significat & δάμαλιν & τροχὸν ἁμάξης. Quid de suibus senserint Ægyptii, docet Herodotus infra c. 47. Certe libenter non tractabant.

42. Τοῖς ὑσί.] Immo τῇσι. Major boum fœminarum apud Ægyptios religio, quam masculorum.

48. Ταριχείων.] Cod. Arch. Ταριχητῶν. recte.

Ibidem. Ταριχητῶν.] Putei ad salsamenta curanda: item Insulæ. v. Strabonem, & Stephanum.

P. 96. l. 38. Φλύγεται.] Homeri verba Γ. Iliados, initio.

P. 97. l. 11. Ἡέρῳ ἔ κατ.] Cod. Arch. τὸ κ. mox ἐόσης ἢ ἀνέμων. Cod. Arch. Οὐκ ὄντων ἀνέμων. Infra cum margine, & cod. E. etiam cod. A. ὑπολείπεσθαι.

44. Διεξιόντα.] Cod. Arch. διεξιὼν δ' ἂν ἡμῖν δ. Hæc vidit Interpres: infra ἔστι τε, ἢ τλὼ ἀρχλώ. & mox Κρωφὶ & Μωφί.

P. 98. l. 44. Τῆς διεκπλ.] Cod. Arch. τὸ δὴ ἐκπλωτ. ἐκ ἔχ Ν.

P. 100. l. 1. Ἡλίῳ δυσμέων.] Codici Arch. non adest ἡλίῳ, nec pagina sequenti l. 36. habetur.

P. 101. l. 12. Πυρρίωνος.] Cod. Arch. Πυρήνης. Vide Stephani fragmentum, περὶ Γενείας.

48. Γεφύται.] Codex Arch. ἰεφύ τε. Mox, νομόχοι, & ζηρῶν)· ut & sequenti pagina.

P. 102. l. 30. Χαλκέων.] Æris in Sacris usus celebratissimus est.

37. Ἐγγίνῃ).] Codex Arch. legit ἐγγίνηλα σφι, Θεραπεύοντες τὸς θεός.

40. Λαβεῖν.] Codex Arch. βαλέειν. Vestimenta linea & calceamenta papyracea sola placuere, quoniam sine cujusquam animalis nece comparantur.

45. Πεσσόμενα.] Codex Arch. Πασσόμενα.

P. 103. l. 6. Ἀνηναθήσαλα.] Athenagoras, p. 31.

24. Δείρουσι.] Codex Arch. δέρουσι.

27. Ἔμπορος.] Paulus I Cor. x. vers. 28. εἰδωλόθυτον vocat. Paulus tamen scripserat non εἰδωλόθυτον sed ἱερόθυτον, ipsorum vendentium voce usus. Atque ita legit olim Eusebius.

34. Ἐπίσπασιν.] Codex Arch. θλίπαζιν. Hesychius πασσάτω, ῥανάτω.

45. Τῇ Ἴσι.] Codex A. τῇσι, καί. male.

P. 104. l. 7. Τὰς μὲν νυν καθαρεύς.] Codex Arch. καθαρὰς βῶς τὰς ἔρσενας, & τ. Hunc fuisse olim verborum ordinem, colligo ex Athenagora, qui sic adducit, loco citato.

P. 106. l. 11. Ἀπικόμενος.] Codex Arch. Ἀπικόμην ἢ ἐς Θαύσιν, ἐν τῇ εὗρον. Hoc Interpres vidit.

P. 107. l. 37. Τῆς ὁρτῆς.] Codex Arch. ὁρτῆς τ τηδορπίης. Ita & Eton. l. 6. intellige festum Pamylitiorum. Plutarchus *Iside.*

49. Μελάμπους.] Vide Plutarchum de Herod. p. 857. Lectiones marginales confirmantur passim in hac pagina ex codd. A. & E.

P. 108. l. 40. Οὐδὲ ἥρωζι ἐδέν.] Codex A. & E. ὃ δὴ δρῶζιν ἐδέν.

P. 110. l. 8. Δωδωναίων.] Eustathius ad Ξ Odyss. hunc locum expendit: videatur & & Stephani fragm. de *Dodone.*

44. Ἐδόκεε.] Codex Arch. ἐδόκεον.

P. 111. l. 3. Προσαγωγάς.] Alii προσεγγίσας vo-

vocant. Κωμαστήρια, & κωμαστικὴ τάξις apud Ægyptios hæc omnia denotat; de quibus Syneſius ex Cl. Alexandrino.

19. Κομίζουσι.] Mallem κωμάζουσι. confer Cl. Alex. p. 567.

44. Τῷ δὲ τύπτονται.] Athenagoras, τὸ δὲ τύπτονται τρόπον.

P. 112. *l.* 14. Πάπρημι.] Codex Arch. pagina priori & hac & infra, cum margine legit Πατρήμι. Putant urbem hanc à Perſis fuiſſe deletam. V. l. 3. c. 12.

P. 113. *l.* 3. Ὀρυθῶν χώρεα.] Codex Arch. τέλεα, & τεμένεσι. mox χωρὶς ἑκάστου.

P. 114. *l.* 9. Θήκῃσι.] Codex Arch. Θήκῃσι. Exod. 2. verſ. 3. Porro ἰχνεῦαι ſunt ἰχνεύμονες.

28. Χαυλιόδοντας.] Quaſi dicas πρόοδοντας. Eſt autem ὀδὼν vox Ionica: inde Ἀμφόδων & Χαλκόδων. Plinius vertit *Dentes pectinatim ſe ſtipantes.* Χαυλιόδοντας. Codex Arch. ſic. Χαυλιόδοντον. φαῦνον ἑλεῖν. Sed Ariſtoteles conjungit Χαυλιόδοντας ὑποφαινομένους. Homerus de hujuſmodi animalibus loquens dixit, λοῦκιν ὀδόντα. Solino, *Dentes aprugni.* Plinio, *adunci.* Sunt crocodili dentes non unius formæ; habet quatuor in anteriori oris parte longiuſculos; in media aliquot craſſiuſculos; alios pleroſque ſagittæ cuſpidi ſimiles, à lateribus ſerratos, undique ad acumen ſcabros; horum aliquot dum hæc ſcribo, manu teneo. Fauces utraſque in comedendo movet Crocodilus.

45. Μοίρεσι.] Codex A. Μύρεσι, & ſic apud Diodorum. Idem c. A. mox λιθωδὲς habet non λιθινά.

P. 115. *l.* 10. Κροκοδείλοισι.] Hoc eſt σαυροῖς. Hos Heſychius, & Ariſtoteles Χερσαίους κροκοδείλους videntur intellexiſſe.

13. Νῶτον συός.] Codex Arch. νῶτος ὑός. Recte. Nam & Ariſtoteles ita hîc legit.

31. Ἐνύδριες.] Solinus. *Enhydrus, alterum ichneumonum genus, penetrat crocodilum, eroſaque exit alvo.*

37. Ἐν τῇ χαφῇ.] Codices Arch. & E. οἱ τῇ. Interpres legit εἰ. mox non πλεῖρων ſed πλεύρων. Etymologici magni auctor ait Manethonem quendam ſcripſiſſe ad Herodotum de Phœnice: vide eum in voce.

P. 116. *l.* 19. Ἐπὶ τούτων.] Codices ſcripti, ἔτι τούτων. ſic & margo. Mox καὶ ἀκεχύδαλαι.

P. 117. *l.* 5. Ὑγιέσαλοι.] Codex Arch. ὑγιέσεροι. Sophron apud Etymologicum magnum uſus eſt: nec tamen Doricum ideo eſſe ſtatuas, ſed & Ionicum.

8. Μεταβολῆσι.] Hoc Hippocrates paulo aliter effatus eſt.

11. Κυλήσις.] Ita codex Arch. margo, κολλῆς. Athenæus in III libro Κυλάσις. Ita & Heſychius. Athenæus X. Κυλήσιας. Pollux, Καλίσεις. Hecatæus, Κυλήσιας. Idem Hecatæus ubi de his egerat ſtatim addidit, uti & hic ſequitur, τὰς δὲ κειθὰς ἐς πόλιν καταλεαίνουσας. Hæc nobis inſinuat Athenæus.

15. Τεταρεχόκοτες.] Interpres videtur cum Noſtris legiſſe, Τεταριχόμενος.

22. Γόωνται.] Codex Arch. χώνται. Sane iſtud fiebat in cœnæ fine. Petronius, & Plutarchus p. 148. 357, *Moralium.*

23. Μεμιγμένον.] Codex Arch. μεμιμημένον. Aſtipulatur etiam codex Etonenſis.

29. Νόμοισι.] Non recte interpres. Nam Hymnos intelligit Herodotus, ſic dicimus Terpandri νόμους. Vide Proclum, *Chreſtom.* & Pollucem l. 4. c. 7. §. 1.

31. Καὶ δὴ καί.] Codices ſcripti melius, Καὶ δὴ ἐς ἄεισμα ἔν ἐσι, ὥσπερ ἔν τε Φοινίκῃ ἀοίδιμόν τι, ἢ ἐν Κύπρῳ ἐς ἄδηι. Deeſt ergo vox Λίνον. Intelligit autem Herodotus Ἀδωνιασμούς, quos celebrabant Phœnices, Cyprii, Byblii, Alexandrini, & alii. Vide Stephanum in Ἄμαθος. & Seldenum 2. de *Diis, Syn.* c. 11. Pollucem l. 4. c. 7. §. 2. Bochartum l. 1. c. XLII. de *Phœnicum Col.*

37. Ἔλαθεν τὸ νόμα.] Ita quidem Euſtathius: ſed codices ſcripti melius, Ἐν ᾧ δὴ ἐς τὸ Λίνον, ὀκόθεν ἔλαθον τὸ νόμα. Vide Heſychium in Μανέρως. Pauſaniam in *Atticis.*

39. Μανέρως.] Dictionis prima pars eſt Μάν, vel Μλῶ, vel Μέν. ut Μανελὼς vel Μενελάς. Inde Græcis Μήνης, qui primus fuit Ægyptiorum Rex. Hujus filium volunt fuiſſe Manerotem, qui acerba morte periit, adeoque ingenti luctu ab Ægyptiis per ſecula deflebatur. Hæc omnia conveniunt Adonidi ſive Thammuz. Et Oſiridi (nam & is cum iſtis coincidit) quem Hippopotamus rapuit. Vide Plutarchum de *Iſide* p. 357.

41. Ἄνωρον.] Codex Arch. & Euſtathius Ἄωρον. Iidemque mox legunt, ἀοιδὸν τε αὐτὸν ἐς μάλιστα σοφίσι γενέσθαι. Hæc confirmant ſupra legi debere ἔν.

P. 118. *l.* 8. Ὁμολογέσι.] Codex Arch. ὁμολογέει.

16. Τῶν Ἑλλήνων.] Interpres male omiſit. Intelligit Muſæum & Orphea.

43. Ἐπιζωσμένοι.] Codex Arch. ὑπεζωσμένοι. Infra l. 45. ἐπιζωόμενοι, *capitibus obductis, & opertis.*

45. Κατέαλαι.] Codex Arch. κατατέαχαι.

P. 119. *l.* 10. Μυξωλήρων.] Scripti, μυκήρων.

12. Παραχίσανιες.] Hinc dicti apud Ægyptios παραχίσαι.

P. 120. *l.* 21. Χέμμις.] Diodorus interpretatur Πανὸς πόλιν.

P. 121.

P. 121. *l.* 11. Δρέψων.] Magis placet δρέψωσι. Sic Codex Arch. Eton. & Euſtathius ad Odyſſ. 1.

13. Ὀπτήσαντες.] Codex Arch. πτύσαντες. Lege πτίσαντες. ſic quoque Plinius videtur legiſſe: nam vertit *ſiccata tundunt*. Theophraſtus tamen de hac re agens, legit ὀπτήσαντες. Sed prius eſt pinſere, quam facere panes. Rem extra dubium ponit Euſtathius, qui ad Odyſſ. 1. habet πτίσαντες, ex hoc ipſo loco.

15. Καὶ ἐγγλύσῃ.] Codex Arch. ἐγγὺς εἰ. Interpres, *ſuavitate præſtanti*. Scribe, ἐγγλύσῃ, ὅπερ ἐκ. ſχ. μέγαθ. καλῷ μᾶλον. Intellige malum cotonium.

19. Ῥίζης.] Codex Arch. ut Interpretis, γῆς.

P. 122. *l.* 19. Σιλικύπεον.] Lege Σιλικύπεον. Sili, aliis eſt ſeſeli. Apud Dioſcoridem Σέσελι κύπεον.

44. Ὁμοίη.] Codices noſtri ὁμοιοῖτη. Ita Interpres, ita margo.

P. 123. *l.* 2. Ἀρμονίας.] Verba hæc ferè omnia petiit ex E. Odyſſeæ. mox codex A. pro ἓν legit εὖ, male. Idem pro Ἀφθαίνεται habet melius, Ἀφθόνεται.

9. Ῥίπῃ.] Codex Arch. ῥιπικαλάμῳ.

22. Αἰγαίῳ κόλπῳ.] Scripti omnes cum Interprete πόντῳ. Diodorus hæc tranſcripſit.

33. Ἐς ὑποδήματα.] Athenæus l. 1. hanc urbem εἰς ζώνας conceſſam ſcribit. V. Stephanum.

35. Ἐξ ὅσυ.] Codex Arch. ἐξ ὅτυ. recte.

37. Ἀλεχανδρέ πόλις.] Ptolemæo forte Ἀνδρόπολις. Erat Archondes inter reges Ægyptiacos.

47. Ψάμμιον.] Codex Arch. ψίμμινον.

P. 124. *l.* 23. Νίτωκρις.] Eratoſthene interprete, *Minerva Victrix*. Νεὶθ Platoni Minerva.

29. Ὑπόγαιον.] Arch. codex. ὑπόγεον. & καλέσαζαν.

35. Σπόδυ.] Codex Arch. ἀπονδῆς.

39. Μοίρ@.] Codex Arch. & Diodorus, Μύρ@.

42. Πρείμηθ@.] Codex Arch. Φθίοδ@.

49. Σεσωσρις.] Manethoni, Joſepho, Africano Σεθὼς, vel Σέθωσις. Diodoro Σεσόωσις. Sacris Scriptoribus Seſac, & Suſacim. Ariſtoteli, aliiſque multis tum Græcis tum Latinis, Seſoſtris. Scholiaſtes Apollonii, ex Decæarcho, Seſonchoſin appellat.

P. 125. *l.* 3. Περὶ τῶν.] Codex Arch. & margo ἀφ'.

18. Προσανέχαφε.] Rectius, προσενέχαφε.

23. Αἰγύπτι@ ſχοίνος.] Codex Arch. Σέσωσρις.

34. Κόλχοι.] Codex Arch. τῇ χροιῇ. Vide l. 42.

40. Ἀνήκ.] Arch. Cod. ἀφήκ.

42. Κόλχοι.] Quod Colchi Ægyptiorum ἄποικοι ſint, teſtatur Scymnus apud Scholiaſtem Apollonii, l. 4. Dionyſius in Perieg.

45. Καὶ αὐτοί.] Joſephus contra Apionem legit ἔτοι.

46. Σύριοι.] Inter hos numera Thracicam gentem Qdomantas, quos Judæos ait eſſe Scholiaſtes Ariſtophanis ad *Acharnenſes*.

P. 126. *l.* 11. Λᾶον ἐργάζονται.] Euſtathius ad Dionyſium ait ἀμπέχεσθ· ſed Herodotus tantum ὠὲ ὑφῆς loquitur.

15. Ἀπικνόμφον.] Locum hunc codices ſcripti ſic legunt, ἀπικνεόμφον, κ. Α. Τὰς ἢ ſήλας τὰς ἴσα καὶ τὰς χώρας —— σὺκ ἔτι ἐπιφαίνονται περ. Habeas apud Tacitum l. 2. *Ann.* 771.

19. Συείη.] Joſephus capite 3. l. 1. ubi de Sethi columnis loquitur, non diſertim affirmat à Setho poſitas fuiſſe; famam ſequitur. Lateritiam columnam ad ſua uſque tempora permanſiſſe ait καὶ τὼ Συριάδα.

27. Τοξον.] Codex Arch. τόξα. uti & Interpres.

32. Ἐγὼ τὼδε.] Hanc inſcriptionem integriorem exhibet Diodorus. Τὼδε τὼ χῶρον ὅπλοισι καὶ ſρέψαλο τοῖς ἑαυτῦ βασιλεῦς βασιλέων καὶ δεσπότης δεσποτῶν Σεσόωσις. Ex his corrigas, licet, Herodoti illud ὦμοισι, quod factum ex ὅπλοισι. Sane in codice Arch. legitur νόμοισι.

P. 128. *l.* 31. Λόγον μάλισα ἄξιον.] Codex Arch. λόγυ.

44. Τὸ ἱρὸν Ἑλένης.] Codex Arch. εἶναι Ἑλένης· mox ὡς ἐδιαιτήθη.

P. 129. *l.* 10. Ἐπιβάληαι.] Codex Arch. ut Interpres, ἐπιλάβηαι. Euſtathius tamen ἐπιβάληαι. Infra l. 23. ἐργασάμεν@. l. 29. πρωῖ. λέγων. l. 31. ἀπαγαγέλε.

21. Θῶνις.] Sunt Ægyptiaca Θὼς & Θῶν. Habes in Μανεθὼς, & Μανεθῶν. Multa huc ſpectantia collegit Euſtathius ad Odyſſ. Δ.

38. Τὰς ἱκέτας.] Codex Arch. οἰκέτας. ἀνακομισθέντων ἢ πάντων, εἰρώτα. Infra linea 46. οἱ λεγόμενοι οἰκέται.

P. 130. *l.* 5. Καὶ μάλα.] Codex Arch. non agnoſcit μάλα.

15. Μετορμίζεσθ.] Codex Arch. γῆς ἄλλυ τινὰ μετεωρίζεσθ.

42. Μενέλα@.] Codex Arch. Μενέλεως. p. 131. l. 15. Τὰ κείδα γλῶ.

P. 131. *l.* 16. Μενέλεων.] Hæc apud Homerum Iliados γ.

47. Οὐκ ἐτρέφθη.] Codex Arch. confirmat lectionem marginis.

P. 132. *l.* 6. Φρενοβλαβής.] Confer Euſtathium ad Odyſſ. Δ. p. 174. Baſil. Infra 20. Codex Arch. legit, ὑπ' ἐκείνῳ, & ἀλλὰ ἢ

Ἑλλῳ. Deinde 30. l. ut in margine.

35. Ῥαμψίνιτον.] Codex Arch. Ῥαψινῖτον. Africano Ῥαψάκης, Eusebio Ῥάμψες, Diodoro Ῥέμψης dicitur.

40. Καλέσζι Θέρσ.] Propter repetitionem hujus vocis non dubito, quin ea quæ in margine stant, omissa fuerint: nulla est ratio cur quispiam ea adderet, si non ab initio hic occurrerant.

48. Οἰκοδομέεσζ.] Codex Arch. οἰκονομέεσζ οἴκημα λιθινὸν, ξ, τ.

P. 133. *l.* 26. Στῆσαι.] Codex Arch. hæc quæ sequuntur, habet; 1. σλῶαι. 2. ἐσδῦντσ. 3. ἰθέως τῇ πάγῃ ἔχεσζ. 4. ἔχον, ϑλανούμενον. ποϱόμενον, quod est *abiisse* apud Interpretem.

43. Καζσήσαιζσ.] Codex Arch. καζσῆσαι, ἐιλείλαϑαί τε σφι. Infra μηχαιῆσαι, deinde κομίσῃ & ἀπειλεῖν αὐτίῳ, mox φυλάσονζας ἰῷ ἴσον τ κρεμ.

P. 134. *l.* 9. Ποδεῶνας.] *Colla, cervices.* Apud Apollodorum 3. Λ'σκῦ τίῳ πρὲχονία ποδάονα μὴ λύσῃς.

21. Προσαγαγέϑαι.] Codex Arch. προσαγαγεῖν· ut Interpres.

38. Καλίσαι ὕπὶ οἰκήμαίσ.] Verte, in *fornice, Inpanari.*

P. 135. *l.* 24. Λ'ίδιω.] Ægyptiis dicebatur Amenthes. Plutarchus *Isíde.*

P. 136. *l.* 5. Ἑλλώων.] Intelligit *Orphea, Thaletem, Homerum, Pythagoram.*

14. Ἐϱγάζεϑαι ἑαυτῷ.] Codex Arch. ἑαυτῷ. Infra ἐγχωέσϑαι τελϵ. codex A. ἐπιγινέσϑαι.

25. Πυϱαμίδσ.] Vide Pyramidographiam Joannis Gravii. Cheops ille Diodoro est Chembes.

P. 137. *l.* 26. Μνημόσυνον.] Omnes scripti μνημήιον. Mox τ ἐσι τὸ κῶλον.

34. Λέγυζι.] Codex Arch. ἔλεγον. deinde Χεϱσῆνα pro Χεϱρῶα.

P. 138. *l.* 6. Φιλίῖωνσ.] Cod. Arch. Φιλίτιος.

11. Λαὸν τϵτϱυμμένον.] Codex Arch. λεῶν τετϱυγμένων.

P. 139. *l.* 21. Εὐσεϵὴς ὢν.] Codex Arch. Εὐσεϵέων. Mox τὸ χϱεὼν ἰῷ.

49. Λιπόντων.] Codex Arch. λειπομένων. codex Eton. ἰῷ λειπομένῃ.

P. 140. *l.* 1. Γάδμονσ.] Suidas in Αἴσωπσ, & Ῥοδῶπις· & Plutarchus in libro *de sera numinis vindicta.*

17. Πυϱαμίδα.] Hæc lectio solicitari non debet. Apellas Ponticus apud Suidam credidit Pyramidem ab hac constructam fuisse.

26. Βυτόϱυς.] Suidas in Ῥοδῶπις. Scribitur & Βυτόϱυς. Vide eundem in Βυτόρσ.

36. Ἧσον.] Codex Arch. κϱήσων ἢ τ ἑτέϱης ϖϵιλέχιω· ἔτος χαϱ. δέ. Aliter legit Interpres.

39. Καϑεκϵῖμησέ μιν.] Nescio an fratrem; certe Rhodopin infectabatur, vocabatque Δωϵίχαν, teste Suida.

45. Εὐ γϵγλυμμένυς.] Codex Arch. ἐγγϵγλυμμένυς.

P. 141. *l.* 15. Μή με καϑονοθῆς.] Codex Arch. καϑονομασθῆς. Mox ϖϱοσέχοιϵ. Deinde Αἰθιοπάτε ϗ Σάβακον. Porro οἰκεσίων pro ἀδικεσίων. Denique pro κάϱϵα ὑψηλαὶ, habet ϗ κάϱτα, ut in margine.

43. Βυβασις.] Redditur & αἴλϵρσ. *Stephan.*

P. 142. *l.* 10. Ἔ'σι δ' ἔσωϑεν.] Codex Arch. ἔσωϑεν μὲν ἄλσσ δ. μ. ϖϵφυτδμένον. Deinde l. 17. ἀϱχονία Αἴγ. ἐκχωϱήσαν.

47. Νήσῳ Ἐλϵῷ.] Solus Eton. Ἐλκῷ.

P. 143. *l.* 5. Ἐξαιϱέτως.] Codex Arch. ἐξαιϱέτως. Infra, τύτοιζι δή μιν, ut & margo.

37. Γενεαὶ γάϱ.] Homerus in Nestoris annis pauciores aliquanto numerat.

49. Καταϵλῶαι.] Codex Arch. καταδῦναι.

P. 144. *l.* 4. Ἐκαλαίῳ.] Historicus fuit, non fabulator, tametsi Diodoro inter eos recenseatur qui ad fabulas declinare solcant. Scripsit autem libros complures ϗϑεαλογιῶν, in quibus suam quoque intexuit familiam. Mox ut in margine, codex Arch. Οὐ ϗϑεαλογήσανϗ. Plutarchus libro de Iside, quædam ex Hecatæo adfert de Psammetícho, unde & historias Ægyptias eum attigisse colligas. Hæc autem verba, ἑαυτὸν, ϗ ἀναδήσανϗί τε, desunt codici Arch. nam infra occurrunt. Citat Hecatæum Herodotus, p. 376, 377.

21. Ἐς ὃ τύς.] Codex Arch. Ἐς ἑαυτύς. Pro ἀπέδεξαν, idem ponit ἀπηλάμησαν αὐτύς, Πίϱωμιν ἐκ Πιϱώμιος ϗϱυόμϵνον.

27. Σφέας πάντας.] Codex Arch. σφ. αὐτύς. Hunc locum citat Athenagoras *Legatione*, p. 31. & legit quæ cod. Arch.

41. Λϵγομένων.] Θεῶν addit codex Etonensis. Arrhianus l. II. adfert hunc locum.

P. 145. *l.* 42. Χαλκέῃ φιάλῃ.] Vide pag. 147.

48. Μοίϱιος.] Codex Arch. perpetuo Μύριος.

P. 147. *l.* 4. Ἐξαπόδυ.] Codex Arch. ἐξαπέδυ, ut in margine.

17. Μεσόγαιαν.] Codex Arch. μεσόγϵαν, & infra ὑπογέοιζιν· & quidem perpetuo.

42. Φιάλας χϱυσέας.] Athenæus VI. c. IV. miris modis pervertit hanc historiam.

P. 148. *l.* 30. Χαλκῷ.] Putat Eustathius ex Homerico, Ἔ'ϱκϵι χαλκείῳ, hoc oraculum fuisse desumtum. Diodorus ait milites Psammeticho conductos fuisse ex Caria, Ionia, & Arabia.

32. Μαθὼν τὸ χϱηστήϱιον.] Pigres Car docuit Psammetichum suos cives primos galeis cristatis usos esse. Polyænus l. 7. c. 3. Vide de

de Schol. Ariſtoph. in *Avibus*, p. 555.

42. Φανῆ ὁ Α῎πις.] Feſtum dicitur Θεοφάνεια.

47. Ε῎παφ@.] Æſchylus *Suppl.* Καὶ Ζεὺς γ' ἐφάπλωρ χθονὶ φυτεύῃ γόνον. & *Prom.* Ε῎παφον ἀταρβεῖ τὴ θίγων μόνον.

P. 149. *l.* 9. Πρὸς ὀλίγον.] Codex Arch. πρὸς θαλάσσης ὀλίγον.

42. Θωϋμασότερον.] Codex Arch. Θωϋμασόταλον. Quæ autem hîc dicitur Inſula Chemmis, non recte ſic dicitur. Nam Chemmis & urbs & inſula alibi ponitur ab ipſo Herodoto. Adde quod codex Arch. legat Ε῎χεμις, quam quidem lectionem ſecutus eſt Euſtathius ad K Odyſſeas. Sane Stephanus in Χέμμις ſcribit hujus inſulæ nomen per β, itaque apud Hecatæum reperiſſe ſe teſtatur. Verba Hecatæi ex Περιηγήσει Αἰγύπτου hæc ſunt: Ε῾ν Βύτοις, (mallem ἐν Βύτοι) πρὸς τὸ ἱερὸν τῆ Λητῦς, ἐστι νῆσος Χέμβις ὄνομα, ἱερὴ δ' Ἀπόλλωνος. ἔστι δὴ ἡ νῆσος μεταρσίη, καὶ πλεῖ δὴ δ' ὕδατος, καὶ κινεῖ δὴ δ' ὕδατος. Vides ut alibi, ita quoque hîc, Herodotum ipſa Hecatæi verba poſuiſſe.

P. 150. *l.* 2. Ε῎μπεφύκασι.] Poſtulat Ioniſmus ἐμπεφύασι, ut eſt in cod. Arch. & apud Homerum: mox συχναὶ, cod. Arch. l. 11. ὅτε δὴ πᾶν, codex Arch. Idem Οσίρι@ & Λητὼ habet.

16. Ὧρ@.] Codex Arch. Ὥρεος. l. 20. idem legit ποιητέων λεγομένων.

20. Δήμητρ@.] Diana, Luna & Proſerpina eædem ſunt. Æſchylus in ſeptem ad *Thebas* vocat Dianam; Λητογένειαν κόραν.

26. Α῎ζωτ@.] Codex Arch. Ε῎ζωτ@. Infra idem τὸ μῆκ@ μέν.

P. 151. *l.* 3. Ὀρθοσιῆ@.] Codex Arch. Ὀρθοσιῆες. Infra pro Φανόδημοι, εἰσὶ δῆλοι.

14. Μαγδόλῳ.] Alii cum ω in penultima. Ejus mentio in Exodo, Ezechiele & Jeremia. Euſebius ait fuiſſe πρὸς τῆ ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ezechiel. ἀπὸ Μαγδώλου καὶ Συήνης. Atque Mageddo urbs erat mediterranea, prope quam hoc prælium fuiſſe commiſſum Sacra Scriptura teſtatur. Joſuæ cap. 17. Mageddo dicitur Chaldæo Migdo; quod parum abeſt à Migdol, quo modo Pagninus legit Exodi 14. ubi vulgo Magdolum.

15. Κάδυλιν.] Stephanus legit Κάλυλιν. Infra p. 161. Κάνδυλις dicitur codici Arch. in Mappis vulgaribus, *Cadiſſa*. A Magdolo recta tendit Necho ad Carchemishum: ut 2 Chron. 35. verſ. 21. legitur. Hujus ad Euphratem ſitus arguit eam eſſe urbem, quam Ammianus vocat Cercuſium, Zoſimus Κιρκήσιον. Vide Ortelium in *Circeſſum*, & *Caduſii*. Opinor Κάδυλιν primo vocatam hanc urbem, deinde Cerchemishum, à clade; vox enim ſignificat *urbem deletam*. Eam poſt multa ſecula Diocletianus munivit. Vide p. 161.

P. 152. *l.* 24. Ι῎λων.] Codex Arch. ἰλθών.

P. 153. *l.* 16. Διαφθείρη.] Codex Arch. διήρηται. Mox Πατρημίτης, ut ſupra.

24. Σεβεννίτης.] Codex Arch. Σεβεννύτης. Codex Eton. Σενεννίτης.

25. Ο῾νυφίτης.] Codex Arch. Κυφίτης · ſed Ptolemæus & Dio Pruſenſis priorem lectionem confirmant. Codex Arch. mox, Α῾νύσι@, Μιεκφοείτης.

32. Ε῾κδεκόμβοι.] Codex Arch. recipit omnes lectiones, quas margo hujus paginæ habet.

49. Καλασιείων χιλ.] Codex Arch. — είων ᾗ χ. —

P. 154. *l.* 7. Ε῎πικύρους.] Codex Arch. Κᾶρας.

35. Τέ῎νομα, ἐν Σαΐ.] Athenagoras aliter, τέ῎νομα. Ε῾ν Σαΐ. Totum locum aliter legit, codex Arch. & melius quam editus, ἐχόμβωι τοίχῳ. Sic quoque Athenagoræ interpres legit. Mox pro ἐργασμένη, cod. Arch. ἐρμοσμένη.

46. Εὔσομα κείσθω.] Citat Plutarchus l. de defectu Oraculorum. Linea 33, cum margine ἀγνωμοσύνη codex Arch.

P. 156. *l.* 1. Ο῎τε ἰῶ Ι῾διώτης.] Margo rectius καὶ ὅτε ἰῶ ἰδιώτης. Ita quoque codex Arch. Eandem lectionem habet Athenæus l. VI. c. XVII.

15. Α῾ληθέων.] Codex Arch. cum Valla, ἀληθῶς θεῶν ἐόντων.

36. Α῾τὰρ ἔσωθεν.] Codex Arch. ἃ δ' ἔσωθεν τὸ μῆκός ἐστιν.

42. Πολλῷ, καταχθόμενον.] Codex Arch. hæc omnia ſic leviter ſed in melius mutat, ἀχθόμενον, οἵ τινες, ἀφ' ὧν τοῦτο. ἓν δὴ καὶ ὧν M.

P. 157. *l.* 3. Ε῾ξᾶσι.] Codex Arch. ἐξᾶσιν Αἰθιοπικῶ ἐόντ@ λιθῳ.

8. Τῇ ἴσιτε.] Codex Arch. Λέγουσίτε τό.

P. 158. *l.* 15. Λαδίκη.] Codex Arch. Δαδίκη, perpetuo. Vide p. 197. l. 43.

32. Τετραμμένον.] Codex Arch. ἱδρυμένον. Marcellinus in *Vita* Thucydidis non vere pronunciavit, *totus II. Herodoti liber mentitur hypotheſia.*

AD LIBRUM TERTIUM HERODOTI.

Pag. 159. *l.* 7. Βυλῆς.] Codex Arch. συμβυλίης. Mox tamen συμβυλῆ.

P. 160. *l.* 2. Διαβεβλημέν@.] *Deriſus.* παραλογιζόμεν@. Heſychius, & Schol. *Ariſtophanis, Avib.*

32. Νιτῆτι.] Codex Arch. Νίκῃλι. mox πρεσβύταιον.

42. Ε'πικύρων Α'μάσι@.] Codex Arch. —ρων τ' Α'μ. —— ὄνομα ᾧ ἰῶ οἱ Φ.

45. Α'μαζιν Λακεδαίσκ.] Idem.

47. Οἷα ᾧ ἐόν@.] Codex Arch. ὃ δε.

P. 161. *l.* 14. Καδύτι@.] Codex Arch. Καδύτι@. Mox Ι'κνύσε. Stephanus Ι'νυσ@. Infra τ' Α'ραβ. rectius codex Arch. ξ Α'ραβ. prout infra. Adhuc, ἀπὸ δ' Ι'κνύσε πόλι@ Συρίων.

32. Κείμενον.] Codex Arch. κεινὸν, quod vidit Interpres.

41. Ε'πὶ τ' παλαιῶν.] Codex Arch. ἐπὶ τ' παλαιόν.

44. Ε'λξανλες ὕδαλι.] Cod. Arch. Σάξανλες ὕδαλι, ἐπὶ τὸ χαρά. ut pagina 162. l. 21. Recte.

47. Λ'ρίβιον.] Codex Arch. cum Interprete, legit hîc βασιλέα.

P. 162. *l.* 7. Κροκύλω.] Codex Arch. κροκίδα.

16. Υ'πολρόχαλα.] Codex A. ὑπολιθόχαλα. Sic Plutarchus, ex hoc loco. Κυρὴν hanc σισόλω (ex dictione Hebræa) vocant 70, Levit. c. 19. ubi vide Scholia edit. Rom. Chœrilus apud Josephum l. 1. contra Apionem. —— κορυφὰς τροχοκύρδες ——

17. Οὐροτάλτ.] Codex Arch. Ο'ρατάλ. Eadem est lectio codicis Oxoniensis, uti notat optimus doctissimusque vir, Edoardus Pocockius in Notis ad *Specimen Arab.* p. 107. quem vide.

29. Γ'αψάμενον.] Codex Arch. ἀψάμενον. mox idem pro τάτων, τᾶτον. & infra pro σώζωζι, ποτίζωσιν.

40. Τέσσαρα ἢ τεσσαράκοντα.] Codex Arch. tantum τεσσαρακόντ@, at Diodorus ei dat annos 55.

41. Οὐδὲν οἱ ἀνάρσιον.] Codex Arch. facit cum margine.

46. Τ'δησαν.] Suidas ὕδησαν δὲ τότε Θῆβαι, ἀδαμῶς πρότερον ὑσθεῖσαι.

P. 163. *l.* 7. Τῷ Φάνῃ.] Codex Arch. ut prius τ' Φάνλω. mox ἐπ' Αἰγύπλε.

19. Περικεχυμένων.] Codex Arch. κεχυμένων. infra ξυρῶν) τὰς κεφ.

33. Φορέσζι.] Addit Codex Arch. τὰς κεφαλὰς, ita & Valla.

P. 164. *l.* 18. Πάρησαν.] Codex Arch. παρήεσαν. mox ἀφ' ἃ τὰς παῖ. & ἄλλοι παῖρες. non, πάντες.

21. Ψαμμωΐτ@.] Codex Arch. perpetuo ψαμμαίνετ@. idem mox πρόσιδον, & παρεξελθοσέων, & ἤγουλο, reliquaque, quæ mox in margine.

43. Ποιδύμενον πᾶν.] Codex Arch. ἅπαν ἐπ' ἐκείνε ἐξ ἑκάσης ἐξόδε. Mox ἐπιφοίτα.

P. 165. *l.* 48. Κατακαῦσαι.] Vide excerpta Ctesiana p. 653, in fine.

P. 168. *l.* 3. Δρλεφὰ ἢ αὐτέων.] Hæc ex Herodoto non est dedignatus mutuari Plutarchus. Bis tanquam suis usus est; semel Herodoto attribuit.

17. Σιτώμενοι κίπρον.] Julianus quadam Epistola hinc, κύπρια legit.

18. Α'νέφυρον.] Codex Arch. ἀναφέρων.

43. Ε'ξ ὑέλε.] De his Herodoto contradicit Ctesias pag. 579.

P. 169. *l.* 16. Στρατιώμεν@.] Codex Arch. πορεύομεν@. uti & Interpres. Mox cod. Eton. pro ἥιε habet ἦλθε, male.

37. Θηβέων δέ.] Cætera ad καταβὰς non agnoscit cod. Arch. neque Interpres. Pro Θηβέων idem, ut mox, legit Θηβαίων.

41. Ε'πορεύονλο.] Hæc ex scribæ hallucinatione etiam supra ponebantur, loco non suo.

43. Ο'ασιν.] Ægypti, vel Libyæ urbem. Duris Samius quoque μαχάρων Νῆσον vocabat, teste Stephano in Λύασις. vide eundem in Υ'ασις. Cod. Arch. habet μαχάρων νῆζοι, quod probo; sunt enim plures insulæ: imo Eustathius ad Odyss. Δ, hæc verba legit, ut cod. Arch.

P. 170. *l.* 5. Ε'παίονλες.] Cod. Arch. ἰσαίονλες.

13. Ε'πιφανέος.] Diodorus videatur p. 76. Plutarchus *Iside* p. 367.

36. Σέλας.] Mela l. 1. *non coitu pecoris, ut ajunt, sed divinitus & cœlesti igne conceptus.* κατίχθν opponitur τῷ ἀνίχθν, verte, *descendere.* Omnia huc facientia vide apud Pignorium Mensæ Isiacæ p. 35.

39. Μέγας.] Cod. Arch. & Eton. μέλας. Mela, ubi supra, *Bos niger, certis maculis insignis:* Eusebius, τὸ μέλαν ᾧ σώμαλος. *Præp. Evang.* l. 3. c. 12.

P. 171. *l.* 6. Ε'δικαιεῦνλο.] Cod. Arch. ἐδικεῦνλο.

22. Α'ρχῃ.] Ut in margine.

40. Βασιλῆος δικ.] Cod. Arch. καλεομένης δικ.

44. Τοῖζι.] Addit hîc recte cod. Arch. πίζηζι.

P. 172. *l.* 28. Εἴη ἀμείνων.] Cod. Arch. ἐσζὶ εἴη καλλίων. mox δαζῆσαν, ut in margine. & οἰκειοζάτες, ut Valla.

P. 173. *l.* 1. Φιλονεικίῃ.] Cod. Arch. cum Valla φιλοινίῃ.

4. Φασὶ Πέρσαι οἶνῳ προσκυσάμενον.] Cod. A. rectius, quam editur.

14. Τῇ γινομένῃ κρίσῃ.] Cod. Arch. melius opinor impresso.

19. Σύ νυν μάθε, εἰ.] Cod. Arch. μάθε αὐτός. mox λέγωζι ταῦτα ψευδομενέονλες. ἰῶ μέν.

39. Ο'μοίως.] Cod. Arch. ὁμοίως.

45. Α'γαθῶν τε πρῶν.] Cod. Arch. ἀγαθόν τε.

P. 174.

P. 174. *l.* 12. Οὔτοι χαίρων.] Cod. Arch. ἔτι χαίρω. mox τὰ τόξα.

34. Παζικοῖσι.] Scaliger à Pathach, quod in Piel significat *insculpsit*. Ovidius dixit —— *pictos verberat unda deos*. Bochartus à Batach, *fecurum esse* deducit. Herodotus locat in prora; Hesychius in puppi; quod est veri similius. Vide Hesychium in Γιγνῶν & Εὐφεάδης. Item Seldenum de *Diis Syris*. Videntur Patæci fuisse dii tutelares, quos ad naufragia vitanda invocabant. Iidem Cabiri sunt & Corybantes, Magni Dii, i. e. potentes. Vide omnino Bochartum l. 1. c. XII. In Samothracia ante portum duo simulacra, quibus Castor & Pollux denotabantur, stabant. His naufragio liberati vota solvebant. Pauli Apostoli navis eos habebat ἀφίσημον. Mox ἀπεάγασι, *pingunt*.

41. Παλαχῆ.] Cod. Arch. ποκαχῆ, cod. Eton. ποκαχῆ.

49. Ἄλλον.] Ita cod. Arch.

P. 175. *l.* 10. Καλλαΐας.] Stephanus ex Hecatæo cum unico λ scribit. Eadem est scriptio codicis Arch.

16. Πινδαρ&.] Paulo plenius Plutarchus ad *Principem inerudituin*; Item Cl. Alex. Strom. 2. Νόμ& ὁ πάντων βασιλεὺς, θνητῶν καὶ ἀθανάτων.

32. Ἰθύσατε.] Hoc est ὁρμήσατε. & ἰθὺς, ἡ ὁρμή. Alibi noster παθητικῶς, ἰθύνοντο τραπέζας. Mox cod. Arch. pro ἔκλητο habet κέκλητο.

45. Πολλῷ δέ τοι.] Cod. Arch. πολλῷ ἢ ἔτι ..... γνωμένης.

48. Ὧδε λέγε.] Suidas in χαίρειν hanc formulam veterem fuisse notat.

P. 176. *l.* 2. Θεῖον φθονερόν.] Eustathius φθονερὸς τὸς θεὸς ἐξ Οἰμήρε οἶδεν Ἡρόδοτ&.

15. Τοι τω πὸ τῆδε.] Cod. Arch. τὸ ἀπὸ τότε ταῖς πάθαις. mox idem καὶ ἐν νόῳ λαβών.

22 Ἦν οἱ σφρηγίς.] Cod. Arch. λῶῆ σφ. Mox Θεοδώρε Τιμόκλε&. De hoc Theodoro apud Athenæum, Pausaniam, & supra p. 19. Fuit & alius horum temporum nobilis δακτυλογλύφ&, Pythagoræ pater, Mnesarchus. Vide quæ Suidas in Σμάραγδ&.

25. Τάδε.] Cod. Arch. hîc & ubique pro τάδε legit τοιάδε.

P. 178. *l.* 2. Εἶχε ἑτοίμως.] Suidas hæc verba laudat in Νεώσοικοι. Legit autem paulo rectius, εἶχεν ἑτοίμως. Mox cod. Arch. ἐξελαβενῆς.

11. Ἔφαζαν τ ἀλφ.] Cod. Arch. cum margine, τ θύλακον ἀλφ. mox ἀπεργάσαθ&.

16. Οὔκω τι.] Cod. Arch. οὐκ ἔτω τιμ. δεόμενοι. Locum hunc acriter vellicat Plutarchus libro contra Herodotum.

24. Εἰείοισι ἀπὸ ξύλε.] Codex Arch. legit ζώων ἐνυφασμένων χρυσῷ καὶ ἐρίοισι, ἀπὸ ξύλε. Theophrastus novit ἐριοφόρα δένδρα. Lego etiam ἔριον ἀπὸ ξύλε dici ἐρτάριον apud Rhetorem ineditum. Hæc sunt apud Indos frequentissima.

34. Κερκυραίων γάρ.] Plutarchus, l. contra *Herodotum*, hæc examinat. Laërtius in *Periandro* eadem cum Herodoto tradit.

P. 179. *l.* 3. Ἐς τῆτο.] Hæc cod. Arch. sic ordinat, ἐς τῆτο ἢ τόδε ἐγίνετο ἔτι ἐς τωυτὸν, ἐς ὃ οἱ κ.

6. Περιάνδρε.] Petavius in Paralip. lib. de *Doctrina temporum*.

18. Μέλιοσαν.] Laërtius, *Periandro* Lysiden vocat. Procles codici Arch. est Patrocles. Perinde est.

P. 180. *l.* 44. Ἀνακρίσεως.] Cod. Arch. ἀποκρίζεως.

P. 182. *l.* 29. Εὐθὺς, ὅτε.] Cod. Arch. ἰθὺς, ut & infr. l. 44.

P. 183. *l.* 4. Καπελίης.] Cod. Arch. Κυπελίης.

47. Προσεξέσνζε.] Cod. Arch. προελθόντες. forte προελθόνζας. Mox, ἐς μέζον.

P. 184. *l.* 9. Εἶπε, Περίξαστες.] Cod. Arch. Περίξαστες, ἔφη, ὅτω μοι διέπρηξας τ. τ. πρόζε, πρῆγμα. Infra 27. ἐς ὄψιν.

34. Ἐπιθέμενον.] Cod. Arch. ἐπιθέμενον.

P. 185. *l.* 5. Μύκης.] Scholiastes Nicandri *Alex.* τὸ ἀκρὸν ᾧ ξίφος, τὸ καθκλεῖον τῶ θήκῳ.

24. Καθελελάθηκε.] Cod. Arch. κατέλαβε. Mox pro ἔκρυπτον, idem ἔπρηστον.

P. 186. *l.* 16. Μήθ' ὑπασπαζαμένοισι ἀρχῶ.] Cod. Arch. τῶ ἀρ. Hæc non vertit Interpres.

24. Καλείρεικον.] Apud Hephæstionem de Metris, καλερύκεσθε χιῶνας.

P. 187. *l.* 1. Καθάπλ& τρόπῳ.] Cod. Arch. ὡς ἰῶ. Ita & Interpres.

10. Φαιδύμη.] Cod. Arch. hîc & sequenti pagina Φαιδιμίη.

P. 188. *l.* 3. Μέχ& ἐγίνετο.] Vide l. *Esther*, cap. 2.

10. Ἀπαθίνεω.] Cod. Arch. semper Ἀπαθόνεω.

P. 189. *l.* 5. Πάρειμεν.] Cod. Arch. τῆ, πάρειμι, φάς τε ἥκειν.

P. 190. *l.* 6. Ἐν αἴνῃ μεγίσῃ.] Alibi ἐν αἴνῃ, quasi ἐν τιμῇ. Hîc autem ἐν αἰτίῃ legit Valla; & recte vertit; aliter licet sentiat auctor Lexici Ionici. Arch. codex legit αἰτίῃ. ut libro 6.

12. Ὑποδεχομένε.] Cod. Arch. ut Valla, ὑποδεκομένε. consentit Etonensis.

27. Ὡς ἐς τῆτο.] Rectius τῆτον. Ita cod. Arch. ita Valla.

47. Οἰδεσίνεων.] Valla hîc nihil vidit, p. 218, eadem hæc locutio recurrit. Infra τεθαρσηκότες.

P. 191. *l.* 35. Σωτεσπίπλιζι.] Magis placet codicis Arch. ſcriptura σωεμπίπλ. Infra ἔτι ἐσεώς. Arch. & Eton. & mox ἐσεῶτα. Tum ἔξω ἔθεον, ut Valla.

P. 192. *l.* 16. Ἐντὸς πένλε ἡμ.] Cod. Arch. ἐκτὸς π. ἡ. ἐχμόνλο.

22. Μέναρχον.] Cod. Arch. cum margine Μέναρχον μηκέλι χμέωζ.

P. 194. *l.* 14. Μεναέρχε.] Cod. Arch. hîc & infra μεναερχίης.

25. Ἐκεῖνοι.] Cod. Arch. ſtabilit lectionem marginis.

34. Καὶ ἄρχεϑ.] Cod. Arch. ϗ ὅτε ἄρχεϑ πλὼ τοσαῦτα.

40. Ἑκάϛε ἔτως.] Confer paginam 221.

P. 195. *l.* 4. Ἔχϑν τλὼ βασιλ.] Cod. Arch. addit Καμβύσεω.

44. Δαρεῖϙ ὁ Ϝσάσπεϙ.] *A matre expoſitus, equæ uberibus lactatus eſt, ab equorum curatore Spargapiza. Idem hinnitu equi rex declaratur.* Ptol. Heph.

P. 196. *l.* 23. Τὰ ἑκασέρω.] Cod. Arch. προσεχέας, ἄλλοιζιν ἄλλα ἑκαΐέρω ἔθνεα νέμων, ἀρχὰς ϗ φόρων ϖρόσοδον.

44. Ἀλυσονίων.] Cod. Arch. Λασονίων. Mox pro Ϝηλυνέων cod. Eton. Αὐγλυνέων. cod. Arch. Αὐτενέων. Talentorum ſumma literis numeralibus in margine cod. Arch. ponitur, in ipſo textu dictionibus integris.

48. Συείων.] Cod. Arch. Ἀσυείων, ἑξηκόζια ϗ τειηκόσια. Infra pro φερερέζαν, idem habet φορέζαν, & ἀναισιμᾶτο.

P. 197. *l.* 33. Ὀρθοκορυβαντίων.] Cod. Arch. cum margine; mox Παντμαθεῖται.

36. Ἀπὸ Βακλ.] Cod. Arch. Βάκλεων ἦμ. Λίγδων, ἑξηκόζια ϗ τριήκονϙ. Mox Παπλοικίης.

P. 198. *l.* 5. Μανλιωοῖζι.] Margo & cod. Arch. conſentiunt, de his prius. Vide pag. 407.

7. Μαρσοῖζι.] Cod. Arch. Voſſius ad Melam, p. 13.

42. Καλανλίαι.] Supra p. 175.

49. Ἔταξαν.] Cod. Arch. ἐτάξανλο. Ita Valla. Mox Καυκάσοιο.

P. 201. *l.* 40. Εὐπελέως.] Cod. Arch. δυσπετέως. Conſule paginam proximam.

P. 202. *l.* 6. Ἀνιηϙά.] Cod. Arch. ἀνιητά. Hinc videtur Ariſtoteles hauſiſſe, τὰ ἀρπακλικὰ σὸκ ἀγελαῖα.

7. Λαγωός.] Cod. Arch. ubique λὰγός. Mallem λαγώς.

12. Ἀναιρέελαι.] Euſtath. legit ἐπαναιρέελαι, hoc eſt, ἐπαναλαμβάνελαι.

18. Αὐξανόμενϙ.] Cod. Arch. αὐξόμενϙ. v. p. 211. —— ἐσικνέελαι καζαγνάφων.

33. Ὀφίων.] Cod. Arch. Eton. ut & margo τέκνων. Valla itidem. Quod haud dubie rectum eſt.

P. 203. *l.* 6. Πεπλασμένας.] Cod. Arch. ϖεϱὶ πεπλασμένας ἐκ πηλᾶ.

12. Νεοσιέων.] Forte νεοσιῶν. mox Arch. cod. καζαπλαμμένας. & linea 19. ἔτι τάτων Θαυμασ.

29. Τειπηχέων.] Margo & codex Arch. τριῶν πηχέων, quod quidem Ἰωνικώτερον.

43. Ἐχαλίας.] Scribe Ἐχαλίας. Vide Stephanum in Λιβύη.

P. 204. *l.* 3. Βαρβαρικόν.] Cod. Arch. & Valla Βάρβαρον. mox, τᾶτο ϑ ὐδενός. mox cod. Eton. μοι λέγονϙ pro μελεῖων. cod. Arch. με λέγϑν.

6. Ἑχάτης.] Cod. Arch. ἐχάτε. Alii ἐχάτων. Forte Ἐχαλιᾶν.

22. Θωμανίων.] Cod. Eton. Θαμναίων. Cod. Arch. Θαμναίων. Mox, Ἄκις.

39. Μελίνλων.] Cod. Arch. μελίλω.

49. Χρήμαλα.] Darius ob hoc caupo merito dicebatur. Huc Martialis Epigramma facit.

Sit ciſterna mihi quam vinea malo.

P. 205. *l.* 23. Οὐ συγκεμμένοιζι.] Cod. Arch. σὺν ἐκείνοιζι. Mox κλαίεσκε ϵ ὠδύρεσκε.

41. Περιεῖναί τοι.] Cod. Arch. elegantius & Herodoteæ phraſi vicinius, ϖερεῖναι, τὸ, ϗ ἀλλοτριώταλον —— κεχαρισμένον.

P. 206. *l.* 17. Ἀνδρὸς λόγϣ.] Cod. Arch. ἄνδρων λόγω.

22. Αὐτῆς.] Cod. Arch. αὐτός. mox δι' ὃν ἵνα.

30. Ἀνακρέονλα.] Erat Polycratis præceptor. Vide Ælianum in V. H.

36. Ϝποκρίνεσϑ.] Hinc ὑποκριλὴς Dramaticorum.

45. Θαλασσοκρελέειν.] Caſtor & Apollodorus in chronicis diligenter notarant θαλασσοκρελῆνλας. Veſtigia vides apud Euſebium. Mox pro μᾶνϙ, cod. Arch. ἐσὶ πρῶτα ἐλπ.

P. 207. *l.* 19. Μαίανδρον.] Cod. Arch. Μαιάνδριον. uti infra.

24. Προσδόκιμον.] Cod. Arch. δόκιμον επ. τοιάδε.

31. Ἐσέλλο αὐτὸς ἀπιέναι.] Non autem αὐτόσε.

P. 208. *l.* 21. Ἀϖαιρεμμένους.] Cod. Arch. ϖαραιρεμμένους. Quod melius. Τίς σὰς παρήδρε φρένας, Archilochus. Mox pro τῇ ἀρχῇ —— idem c. A. ταρχῇ. Vide p. 217. l. 32.

25. Κρανάπλω.] Cod. Arch. Κρανάτης.

27. Ἀγγελιηφόρον.] Cod. Arch. Ἀγγαρήϊον, multo verius.

30. Ϝπείς.] Ut & margo.

36. Οἰδαινιλων.] Cod. Arch. (quod prius dictum) hîc quoque οἰδεόνλων.

43. Λογιμωζάτες.] Cujus eſt interpretatio δοκιμωζάτες.

P. 209. *l.* 36. Θηρῶν.] Cod. Arch. Θηρίων.

44. Ἀχυ-

44. Ἀχευπνίῃζι εἴχελο.] Hunc locum Suidas multo emendatius exscripsit, ἀχευπνίῃζιν συνείχελο.

P. 210. *l.* 9. Ο' ᾧ ἐνθαῦτα δὴ ὦν.] Suidas δὴ ἐν ἑαυτῷ ὤν.

12. Ἡπιάμαλα.] Codex Arch. ἤπια μελὰ τὰ ἴχυεα —— ὕπνᾳ μελαλαγχάνῃν, Suidas. Infra δύο ζδύγεζι.

P. 211. *l.* 33. Αὐξανομβίῳ.] Cod. Arch. αὐξομβίῳ, uti prius p. 202. Quid quod Eustathius hunc locum adducat, legatque, ut dixi. *L.* 39. Codex Arch. lectionem in margine agnoscit.

P. 212. *l.* 25.] Πάνως.] Codex Arch. πάνλα.

26. Καταλειπὴν] Mox Ἀπέσελλεν.

32. Φοινίκης.] Ἐκ Φοινίκης, ἅμα ᾧ αὐτῇζι.

39. Κρηζώνης.] Cod. Arch. diserte habet Κρότων☉. Hoc pacto supra legi oportere notavimus p. 21.

P. 213. *l.* 25. Ἐμπίπλεζι.] Cod. Arch. ἐκπίπλασι, *cum navibus suis deferuntur.*

32. Δι' αὐτᾶ.] Ita Valla.

41. Cod. Arch. & E. ἐσάθη.] Hujus videtur locum occupasse ἐπρήχθη.

48. Οἴδε ζφι.] Nam id hic deest.

P. 214. *l.* 1. Συλοζῶν Αἰάκε☉.] Ita omnino. Vide p. 175.

19. Πρὸς ἑαυτόν.] Cod. Arch. αὐτόν, uti & Valla. Mox ᾧ ἐγώ. Infra εἰρώτων.

P. 216. *l.* 30. Κακῶς, ϖεϑσεμ.] Cod. Arch. πάρ☉, cum Valla.

P. 217. *l.* 23. Ἐξεκήρυξαν.] Cod. Arch. ἀπέπεμπον. cod. Eton. ἐξώθησαν. Hæc autem glossemata sunt.

P. 218. *l.* 18.] Ἰδδσι.] Cod. Arch. δήλοιζι.

31. Cod. Arch. ἄλλῳ μῷ νιω, & mox ἐωνχείλω.

P. 219. *l.* 3. Ἐξέπλωζας] Codices scripti ἐξάμβλωζας. Vide *Hesych.* in ἐξήμβλωζαν.

41. Πεπόνθεε.] Cod. Arch. ἐπεπόνθεε.

AD LIBRUM QUARTUM HERODOTI.

Pag. 222. *l.* 10. Πρότερον.] Supra p. 3. 7. 390. Eustathius hos peculiariter τρῆρας vocat. Videndus Geographus.

P. 223. *l.* 40. Γονίας.] Cod. Arch. & margo τοκέας. *l.* 4. Idem πιθανὰ pro πισά.

44. Λειπόξαϊν.] Cod. Arch. Νιτόξαϊν. Non nunc primum istæ duæ literæ ab exscriptoribus confunduntur.

P. 224. *l.* 4. Ἀπώσαϑζ.] Cod. MSS. ἀπαλλάσαϑζ.

11. Τεφπιοι.] Pro Τεφάπιες.

49. Χώρω.] Cod. Arch. χρόνῳ. Probat quoque Etonensis.

P. 225. *l.* 9. Μιχθῆ.] Ita cod. Arch. Valla hic male omisit *Echidnam.*

18. Τρόφιες.] Apud Homerum τρόφι κῦμα. Oppianus τρόφιν habet. Ergo non recte Hesychius dixit poni pro τρόφιμον. Τρόφιες sunt τέλειοι.

29. Εἰρύσανλα.] *Educentem.* Interpres male.

P. 226. *l.* 14. Πρὸ ποκᾶ.] Alii codd. ϖρὸς πολλὰς, quod sequitur Valla.

42. Τεφθέντες] Cod. Arch. τεφθέντες. Mox λεγόμῳ☉ pro γρεμῳ☉.

P. 227. *l.* 15. Τεθνηκώς.] Cod. Arch. τεθνηώς. Mox Ἀρτακίης, ut Valla. Mox ἐόνλι, ut Valla, non ἰόνλι.

32. Μελαπονλίῳ.] Valla legit, ut in margine. Ita quoque cod. Arch. Idem mox pro πίλιν habet χώῤλω, ut paulo infra.

36. Στῆσαι.] Ita codex Arch.

40. Εἰπάνλα.] Ita codex Arch. rectius.

46. ποιῆσαι ὀλιτελέα] Cod. Arch. ταῦτα ἐπίλ. Deinde ἔσηκε· quod rectius.

48. Περὶ δέ.] Omnino πέρι. Paulo infra ἀτρεκές, est omnium scriptorum lectio.

P. 228. *l.* 6. Τᾶπερ.] Cod. Arch. ᾗ ϖεὶ ὀλίγον.

12. Ἀκοῇ.] Non agnoscit Valla, nec cod. Arch.

25. Ἔρημον.] Arch. cod. ἔρημ☉, ut mox.

26. Ὑπανις.] Cod. Arch. & quidem perpetuo.

P. 229. *l.* 7. Μαιητίδ☉.] Antiquior est lectio per Ω. eam habet cod. Arch.

19. Τότοιζι.] Cod. Arch. τότων —— τάξιν.

27. Ἴῦρκαι.] Mela legit Τύρκαι· sed & Plinius.

34. Τελεσμένον.] Cod. Arch. ϗπκλίναντι, quod agnoscit margo, nec tamen vertit Valla.

P. 230. *l.* 3. Ἄχυ.] Codex Arch. Ἄγχυ.

14. Ὃς ἂν καλᾳ.] Cod. Arch. φόγων καλαφύγῃ.

16. Ἀργιππαῖοι.] Cod. Arch. Ὀργιεμπαῖοι. Zenobius Ὀργεμ. Plinius scriptus Argempheos. Mela *Arympæi.*

25. Ἀτρεκέως.] Cod. Arch. ἀτρεκές.

42. Ἀποχρυσοῦζι.] Cod. Arch. καλαχρυσοῦζι.

P. 231. *l.* 1. Λέγονζες μονοφθ.] Cod. Arch. addit bene articulos τὰς μον. & τὰς χρυσοφ. Infra *l.* 7. Οὕτω δή τι. *l.* 11. Idem Τάφρης.

5. Ἄελμα.] Hæc paulo aliter Eustathius ad Dionysium. Æschylo μόνωψ ϖραλός.

27. Οὐδὲ ὄνοι.] Cod. Arch. ὐδὲ ᾧ ὄνοι.

38. Φύϕ.] Cum Interprete Cod. Arch.

40. Προσθήκας.] Opinor ἐπῳσόδια dicit, quæ in eo bene multa, sed & laudata Dion. Halicarnasseo. Ipse alibi vocat παρενθήκας. Has in eo culpat Marcellinus.

P. 232. *l.* 21. Ἐνδεδυμένα.] Cod. Arch. ἐσδεδεμένα. De his lege Pausaniam in Atticis,

cis, Porphyrium II. de Abſt. 5. 18.

39. Περιφερέες.] Cod. Arch. περφέρες. Heſychius, περφερες, θεωροί.

P. 233. *l.* 19. Ἄργιν.] Vid. Callimachum in Hymno in Delum, & Pauſaniam.

26. Ἀγείρουλας.] Forte ἐγείρουλας· Dictio eſt in ſacris propria. Plutarchus de *Iſide*, ὅταν θυάδες ἐγείρωσι τὸ Λιχνίτλιν. & Interpretes Septuaginta ἐγέρθητι κύριε.

32. Ἀγχιοζώτῳ.] Cod. Arch. ἀγχιοζώτη.

P. 234. *l.* 22. Τλὼ ϖρὸς τλώ.] Cod. Arch. recte omittit ϖρὸς τλώ. Paulo infra ἔρημος, quæ lectio ſupra etiam reſtituebatur.

P. 235. *l.* 12. Περιπλώσανλες.] Cod. Eton. πλώσανλες τλὼ Λιβύλω. Valla forte ϖρπλ. Cod. Arch. ϖριπλώσνλες Λιβύλω.

15. Τεάπεος.] Vide p. 410. 541. Male Pauſaniæ Τεάπιδος.

30. Παρὸ Ἠρακλ.] Cod. Arch. ὅπι Ἠρακλ. Mox Σολόεις, ut Eton. & margo. pro ϖρὸς Βασιλ. idem legit ἐς βασ.

37. Φὰς τά.] Cod. Arch. σφέας ϖρσώταλα, & χρεωμένυς.

42. Βῶτα.] Cod. Arch. ϖρόβαλα. Valla *pecora*. Mox pro ἔλεγε, ἐλέγελο.

P. 236. *l.* 4. Ἐπιλήθομαι.] Cod. Arch. ὅπιλήσομαι.

10. Σκύλακα.] Si Scylax hic ſcripſit ϖρίπλυν, qui ſub ejus nomine extat, mirum non ſignificaſſe hoc, ut in aliis ſolet, Herodotum. Vide Suidam. Ajunt eum Dario opus inſcripſiſſe.

11. Κασπαλύρυ.] Supra, 201. p. Apud Stephanum vitioſe Κασπάπυρος.

37. Λ̓σίεω.] Stephanus in Λ̓σία pro Κότυος videtur mihi legiſſe Λυδῦ. Cod. Arch. habet Βότυος. Infra Τυείης, ut in margine, codd. Arch. & Eton. Mox itidem ϖρόβαλέσθαι, & λόγιμον λεγόμενον.

P. 237. *l.* 16. Λ̓ρότρυ.] Cod. Arch. & E. ἄρτυ. Paulo infra ἔνυδρος.

36. Πόρσχα.] Cod. Arch. Τωρσχά. Hinc Mela, Toreatas formavit.

41. Πρὸς ἑσπέρης.] Cod. Arch. ἑσπέρλω. ut mox ϖρὸς Βορέλω.

43. Ὀρδισσός.] Cod. Arch. Ὄρδησος. Heſiodo Ἀρδίσκος.

49. Αὔρας δὲ Τιβ.] Cod. Arch. Αύρας δὲ Τίβεσις.

P. 238. *l.* 1. Ἄθεις.] Νοίας δὲ Ἄρλανις. ἐσδιδᾶζι. Cod. Arch.

8. Δέχεσ).] Cod. Arch. quod præſtat.

9. Κάρμις.] Codd. ambo.

12. Ἐκ Κελτῶν.] Vide Euſtath. ad Dionyſium p. 41, 42.

13. Μεδὼ Κύνηλας.] Stephanus in Γ̓ηρύα videtur hunc locum attuliſſe.

15. Ποιλῶν.] Cod. Arch. ϖολαμῶν.

20. Οἱ.] Utrobique omittit cod. Arch.

25. Ὀλίγον.] Τὰ ϖάνλα χρέελαι. *l.* 27. Cod. Arch. ut in margine.

36. Τύρης.] Melæ, Tyra. Suidæ in Σκύθαι, Τύρας.

41. Τ̓πανις.] Cod. Arch. ſemper Υ̓σπανις, male.

44. Μήτης.] Mela, *matrem ejus accolæ appellant.*

49. Κρήνη πικρή.] Stephanus in Τ̓πανις idem ex Metrodoro docet. Pro δεινῶς autem hac in linea magis ex Ionica forma habet Cod. Arch. αἰνῶς.

P. 239. *l.* 5. Ἐξαμπαῖος.] Mela, *ei cognomen eſt Exampeo.*

21. Κήτεά τε.] Cod. Arch. κάτηάτε. De Antacæis meminit Heſychius, Ἀντάκεοι. Euſtathius ad Dionyſium locum exſcripſit.

24. Γερρέυ.] Imo Γέρρυ, ut infra l. 49. Eſt & hæc codicis Arch. lectio.

36. Γ̓ποτελέων.] Cod. Arch. Γ̓ποτελέω. Scribe, Γ̓ποτέλευ. Nam Dioni eſt Γ̓ποτελάι, in *Orat. Boryſth.*

41. Ρ̓έῃ μὴν γάρ.] Cod. Arch. ῥέῃ ἢ δὲ ἴσος.

47. Τ̓πάκαρις.] Cod. Arch. cum margine facit; ſed nihil muto.

P. 240. *l.* 9. Ὄγδος Τάναϊς.] Tres has lineas citat Arrhianus in III. Euſtath. ad Dionyſium.

29. Παπαῖος.] Arrhianus in *Bithyn.* Βιθυνοὶ τὸ Δία καλῦσιν Πάπαν. Euſtathius ad Ε. Γλαύκος.

30. Γῆ ἣ Ἀ̓πία.] Cod. Arch. Ἀ̓πί.

31. Θαμιμασάδης.] Cod. Arch. Θαγιμασά.

42. Καταρξάμην.] Omnes ſcripti ut Valla κατάρξάμην. Quod ideo obſervat Herodotus, quoniam alius Græcis mos. Ἀπάρχας poſt hæc faciebant, ut mox infra.

P. 241. *l.* 12. Καὶ ταῦτα τ̓ἄλ.] Cod. Arch. τὰ ἄλλα τ̓. Mox Ἀρχαίων, & συνέαλαι.

17. Ἄπεδον.] Cod. Arch. & Eton. ὅπίπεδον.

20. Υ̓ποσοφ.] Cod. Vallæ videtur obtuliſſe ὑποσοφ.

39. Νομίζεσι, ὧδέ.] Cod. Arch. νομίζεσι χρέεσθαι. Alibi ita loquitur Herodotus.

42. Ἐμπίνφ.] Cod. Arch. ἐκπίνφ.

44. Ἀποφέρφ.] Pro ἀποδέρφ. Mela, *referre.*

48. Ἐξίφ.] Cod. Arch. Ἐκσίφ. Cæterum alia hîc legit Interpres.

P. 242. *l.* 1. Ὀργίσας.] Cod. Arch. ἐργήσας. Vulgo ὀργάσας. Heſychio μαλάξας, ἀναδδύσας.

22. Περιχρυσώσας.] Cod. Arch. & Eton. καταχρυσώσας.

30. Ὁ νομάρχης.] Non οὐνομάρχης.

39. Ῥάβδοισι.] Scholiaſtes in Nicandri Ther. hunc locum reſpexit. Rabdomantia.

46. Οἱ ἢ Ἐνάρεες.] Supra, libro primo ἐναρέες.

-ξίες. Cod. Arch. οἱ ἢ Νάϛλες οἱ ἀνδρόγυνοι.

P. 243. *l.* 40. Ἐπιζάμνονλες.] Hunc locum expendit Voſſius ad Melam p. 112.

P. 244. *l.* 28. Θερϛπόνλες.] Cod. Arch. ὅτει δὴ θεραπόνϛι.

31. Καλλιϛόνϛας.] Cod. Arch. non καλλίϛας.

48. Ἐπ' ἵππων.] Cod. Arch. melius ἐπ' ἵππον.

P. 245. *l.* 3. Ἐπιϛήσανλες.] Cod. Arch. ἀπεϊσανλες. *l.* 20. Λινέω.

21. Ταύτῃ ἢ πολ.] Male Interpres. Cod. Arch. legit ταῦτα. Verte, *his vero longe ſuper cannabis.* Heſychius in Καναμὶς (Κάνναβις) videatur.

34. Ὠρύονλαι.] Cod. Arch. Ὠρύϛαι. Vox notat ἐξικμᾶϛθαι ἢ πυϛιαϛθῶσι. Vide Heſychium in Καναϛισθῶσι & Ὀρύϛ. Forte ἰδρόονλαι.

38. Λιϐάνῳ ξύλῳ.] Cod. Arch. Λιϐανωτῷ. Mox καϛαπλάσσονλαι.

46. Διέδεξαν Ἀναχάρϛις.] Cod. Ἀναχάρσί τε ϗ δ. αὐ. Σκύλη. Dixit & Homerus, ϗ εἵρετο δεύτερον αὖθις.

49. Ἐκομίζετο ἐς ἤθεα τὰ Σκυθ.] Cod. Arch. ἐκομίζετο ἐς ἤθεα Τ. Mox πλέων δ' Ἑλλήϛποντῳ. Paulo infra μεγαλοπρεπῶς, & κατὰ ἐώρα.

P. 246. *l.* 12. Ἐκδησάμϐῳ ἀγάλμαϛα.] Verte, *appenſis collo ſimulacris.* intelligit, *cymbalum & tibiam*, &c. Vide Cl. Alexandrinum de Anacharſi. Sunt apud Herodotum Ἀγάλμαϛα, ſenſu latiori, ea omnia, quibus quis oblectatur, deorum ἀθύρμαϛα.

21. Ἐπίπρόπῳ.] Cod. Arch. Ἐπίτροπον εἶναι, &c. Vide Laërtium & Suidam in Anacharſi. H. St. videtur verum hîc tenuiſſe.

35. Ἅλως πέπλαϛαι.] Cod. Arch. ἅλως πέπαυϛαι. Forte ὅλως πέπαυϛαι ὑπὸ αὐτῶν Ἑλλ.

40. Ἀειπείθεϛ.] Cod. Arch. ſemper Ἀειπαθ. Infra Ὀπίη.

P. 247. *l.* 15. Οὔτε ἄλλῳ.] Cod. Arch. & Eton. λάϐῳ. Ita & Valla.

21. Πολλάκις.] Cod. Arch. πλεονάκις.

37. Διεπρήϛαζε.] Forte διεπρέϛαζε. Cod. Arch. διετοίϛαϛε.

P. 248. *l.* 3. Τήρεω.] Sic codex Arch.

9. Σιτάλκης.] Cod. Arch. Σιδάλκης, perpetuo. Male. v. p. 423. l. 4.

18. Μήτρωα.] Cod. Arch. μήτρω Σιδάλκῃ.

45. Πολλῶν.] Cod. Arch. πολλόν. Ita Valla.

P. 249. *l.* 30. Πρότερον.] Ante Argonautarum tempora. Infra Θωϋμασιόταλον.

35. Pro διηκόσιοι Cod. Arch. τεληκόσιοι, quod verum eſt, & ex ſequentibus confirmatur pag. ſeq.

44. Στενότηλι.] Cod. Arch. ϛενόταλον, ut ſupra Διρύταλ. *l.* 45. puto ἐσδιδοῖ reponendum, ut hîc & alibi habet Cod. Arch.

P. 250. *l.* 35. Ἐδωρήσαλο πασὶ δέκα.] Cod. Arch. πᾶσα δέκα. Margo, πᾶσι. H. Stephanus putabat textum Græcum eſſe mendoſum. Lego πᾶσι δὲ κεν. Heſychius, ϖᾶσι πάντων ἢ, *donis omnis generis*, vel *eximiis.*

36. Ζωαγραψάμεν.] Cod. Arch. ζῶα γραψάμεν, *ad vivum pingens.*

P. 251. *l.* 10. Καλὰ γεφυλώ.] *Per pontem.*

12. Τέαρ.] Meminit in v. Item Plinius. Euſtathius ad X Iliad. locum hunc in hæc verba adducit, excepto quod δυεῖν habeat pro δυοῖν.

41. Κολωνὲς.] Euſtathius λόφ., βυνός. Infra.

47. Κυρμιάναι.] Cod. Arch. Σκυρμιάδαι, quod accedit ad Stephani Σκυμνιάδας. Sunt apud eundem Σκύρμιοι.

Ibid. Μυψαῖοι.] Cod. Arch. Νιψαῖοι, rectiſſime. Stephanus Νίψα & Νιψαῖοι. Herodianum in IV pro Herodoto laudans. Ortelius in hac voce emendandus eſt.

P. 252. *l.* 1. Ἀνδριόταλοι ϗ δ.] Cod. Arch. ϗ ἠμναίτοῖοι ϗ δικ.

3. Ζάμολξιν.] Codex Ζάλμολξιν δαίμονα. Eandem lectionem tuetur margo; item Heſychius. Vide Porphyrium v. *Pythagoræ.* Heſychium, & Suidam in Ζάλμοξις. Julianus ſcripſit, eos libentius mortem, quam iter obire; tanta in Zamolxe fiducia.

5. Πεντελῆϊδ.] Cod. Arch. & Valla πεντηλίδ. Male.

32. Ἑλλάνων.] Hellanicus apud Suidam hæc diſertis verbis narrat. Fuit is Herodoto σύγχρον., at paulo ſenior.

P. 253. *l.* 4. Δαρεῖϐ.] Deeſt codici Arch. nec vidit Valla.

11. Ἐξάνδρϐ.] Cod. Arch. Ῥεξάνδρϐ.

P. 256. *l.* 18. Οὐδὲ δίαιζ. ἡ αὐτή.] His addit cod. Arch. ἐϛὶ τοῖς Γελωνοῖζι ϗ Βϐδινοῖζι.

26. Ἴδηζι.] Cod. Arch. ἴδη ἢ πανλοίη. Eſt autem ἴδη lingua Ionica δρυμῶν ὄρ., Heſychio. Didymo ὄρ. Interpres non vertit. Vide 277.

28. Ἐν ἢ ταύτῃ.] C. A. ἐν ἢ ταύτης. Uti & Vall.

P. 257. *l.* 6. Μάχης.] Cod. Arch. conſentit cum margine.

40. Ἐκτιλώσανλο.] *Mitigabant.* Euſtathius, Κτίλ., χειροήθης, ἥμερ., συνηθής.

P. 258. *l.* 36. Σολοικίζονλες.] Cod. Arch. αὐτοὶ ἀ. ϗ ἀρ. ὅτι.

P. 259. *l.* 37. Καὶ ἐκεῖνοι.] Cod. Arch. ἐκείνοιζι.

42. Οὐκ οἰσόμεθα.] Ita legit Valla cum cod. Arch.

P. 260. *l.* 4. Σκώπαζις.] Cod. Arch. Κώπαζις.

11. Ἰνδάνθυρσ.] Cod. Arch. Ἰδάνθυρζος perpetuo. Vide Strabonem, 14.

13. Προσηλυμμένων, ἡμέρης.] Cod. Arch. ϖεϱϱηλυμένης μοίρης. ut ſæpe infra.

P. 261. *l.* 7. Λύκος.] Confer Arrhianum III.

35. Ἐμβαλεῖν.] Cod. Arch. συμβαλεῖν, quod habet hîc locum.

P. 262. *l.* 6. Σὺ ἢ σῆθι.] Cod. Arch. & margo consentiunt.

31. Σκυθέων ῥῆσις.] De hoc proverbio Suidas, Adagiographi, & Demetrius, vulgo, Phaleræus.

P. 265. *l.* 45. Αἰακίδης.] Cod. Arch. Αἰάκης, ut supra.

P. 266. *l.* 32. Πρότερον ἐαυλόν.] Suidas hîc legit ἐαυλῶν. idem pro ἴησαν ἦσαν. cod. Arch. ἧισαν.

34. Οἴαδε. & ἀπίκαλο.] Rectius editis.

46. Ἀνελθυθέρως.] Recte. Ita & Vallæ codex.

P. 267. *l.* 11. Κόκκοι.] Eustathius, Β. Ἰλιάδος, ad Τοιῦτοι δέκα μοι συμφοράδμονες εἶεν, adducit hunc locum.

48. Μετέχοντες.] Cod. Arch. μετέχοντας.

P. 268. *l.* 17. Λόγον.] Forte δόλον.

37. Μεμβλάρεω τ. Π. ἄνδρες Φοίνικες.] Stephanus *Ethn.* legit Μεμβλιάρεω. Vide Apollodorum.

P. 269. *l.* 13. Μάγισον.] Cod. Arch. Μάκισον· confirmat Stephanus. Idem Arch. c. Θεύξας habet pro Φεύξαν, ut Stephanus; deinde Ἔπφον, & Νύδιον.

36. Εὐθυμήδης.] Sic quidem Valla. Cod. Arch. Εὐφημήδης.

P. 270. *l.* 6. Συμμίσγυζι.] Cod. Arch. συμμίσθυζι. Ita Valla. Mox Κυρώβιος.

26. Ἀκήεσλον.] Cod. Arch. ἀπείεσλον.

P. 272. *l.* 47. Τέτρηλαι.] Significant loci felicitatem, & ubertatem.

P. 273. *l.* 6. Συνοικίζονλας.] Cod. Arch. συνοικήσονλας. Recte.

P. 274. *l.* 26. Ἐδέετο ϛρεβλᾶς.] Eustathius ad Ζ Ἰλιάδος. Forte respexit Herodotus præceptum Homericum, Ἴσόν τ' ἠλακάτῳ τε, —— quod infra sequitur.

P. 275. *l.* 23. Ἀλαζήρ.] Cod. Arch. Ἀλαζείρ.

38. Φόρυς.] Cod. Arch. φόρον, ut Valla.

39. Ἀρυάνδεω.] Polyænus l. VIII. p. 625. Cod. Arch. Ἀριάνδεω.

49. Δαρεῖ@.] Hesychius, Δαρεικοί, οἱ χρόνοι ϛατῆρες. Lege Χρυσοῖ ϛατῆρες.

P. 276. *l.* 28. Τὰς ἑωυτάς.] Cod. Arch. ἑωυτῆς.

32. Ἀδυρμαχίδαι.] Apud Ptolemæum Ἀδυρμαχίται, ut Εὐεσπερίται apud Stephanum, quæ quidem terminatio his & Ægyptiis usitatior. Silio *Adyrmachida.* Stephano Ἀδαρχίδαι, male.

33. Πλεῦν@.] Cod. Arch. Πλυνός. Sic Lycophron quoque.

45. Τεθειπποβάται.] V. Hesychium in Βαρχαίοις ὄχοις. Athen. 3. *l.* 21. *c.*

49. Αὐχίσαι.] Cod. Arch. Αὐχίται. Stephanus, Αὔχιται, ἔθν@ Λιβύης ὑπερβάκης. Lege ὑπὲρ Βάρκης. Cæterum qui hîc Γιγάμαι, cod. Arch. Γήγαμαι, Stephano Γιλιγάμβαι.

P. 277. *l.* 11. Ἀτιλείβυς.] Hesychius, ἀκελίδας exponit.

13. Ἔπφτα γάλα.] Rectius cod. Arch. ἔπφτα ὅθι γάλα ὄθπτ. has lacti inspergebant.

42. Γαραμαντες.] Mela, Plinius, Capella; Γαμφασαντες.

P. 278. *l.* 1. Ἐν χροΐ.] Hesychius ἐν χροΐ κυρεῖ. πρὸς τῷ χρωτί.

17. Γλυκύτηζα.] An γλυκάτηζα; Eustathius enim sic hîc legit.

P. 279. *l.* 1. Αὐσῆς.] Cod. Arch. Αὐσεῖς. Astipulatur Stephanus. Melæ, *Ausenses.*

47. Μεσαμβείη τε.] Cod. Arch. μεσαμβείης κάρζα.

P. 280. *l.* 3. Θερμὸν ἐς μεσ.] Cod. Arch. Θερμὸν μέσας νύκλας πελάζει.

10. Αἴγιλα.] Cod. Arch. Αὔγιλα. Sic & Stephanus.

26. Τρωγλοδύται.] Eustathius ad Dionysium p. 28. Mox Τρωγλοδ. Αἰθίοπες, & τετείγασι habet codex Arch. cum Eustathio.

P. 282. *l.* 5. Αἰγίδας.] Locum istum diligenter excutit Eustathius ad Ε. Iliad.

7. Πλὼ γὰ ὅτι.] Melius Cod. Arch. πλὼ γὰ ἢ ὅτι.

13. Αἰγίδας.] Cod. Arch. & Eustathius Αἰγέας, uti & margo.

18. Χρέωνται καλῶς.] Codex Arch. melius χρ. αἱ Λίβυσαι, ἢ χρέων) καλῶς.

P. 283. *l.* 4. Ζορκάδες.] Codices MSS. δορκέες. Hesychius in Ζόρ. & Callimachus *Hymno* in Dianam.

7. Πήχεες.] Illæ sunt in cithara partes quas ἀγκῶνας vocant.

18. Ζεγέρες.] Hesychio minus recte ζεγερείαι. codex Arch. Λιβύσινον.

25. Ζαύηκες.] Cod. Arch. Ζάβηκες. quod est idem.

27. Ζύγαντες.] Bochartus distinguit inter Ζύγαντας, & Stephani Γύζαντας. Lege l. 33. Κυρηννίν. Sic Arch. c. & Stephanus.

46. Πιερικῆς.] Cod. Arch. Πδυκίνης. Recte; Hesychius, πδυκινὸν δάκρυον, πίσαν. Mox ἀναφέρε?) non ἀναφαίνε?).

P. 284. *l.* 42. Ἐπ' ἑκατοσά.] Cod. Arch. ἑκατόν.

P. 285. *l.* 1. Τὰ μέσα.] Desunt codici Arch.

2. Βενὲς καλέυζι.] Dictio est Libyca. κολωνὸς, λόφ@, Hesychius & Bochartus.

18. Ἐπιχάλκῳ ἀπίδι.] Eustathius ad Ν. Iliad.

P. 286. *l.* 17. Βάρης.] Supra p. 276. Βάδρης, & Μάρδης. cod. Arch. hîc Μάνδρης. alius, Βεγίδες. V. p. 406.

AD

AD LIBRUM QUINTUM HERODOTI.

Pag. 287. l. 6. Δαρείε.] Cod. Arch. Δαρείῳ. 7. Περιεφθέγλας.] Hesychius ἐνδέψελαι exponit per ἐκμασιγώσηλαι. Alibi variant codices; aliquando περισπᾶν scribunt. Vide Hesychium in ἔψελαι, ubi ait, ὑπὸ ξένων. 8. Οἱ δ' ὧν.] Cod. Arch. Ὡς δ' ὧν. L. cod. Arch. ἀνικατιζομένων. 23. Πολιόνλε ἐκεφέτηζαν.] Cod. Arch. πολλῶν.

P. 288. l. 5. Δαρείῳ.] Codici Arch. & Vallæ deest.

P. 289. l. 29. Σιγύνας.] Apollonio Rhodio Σίγυννοι.

Ibidem. Συγύννας.] Cod. Arch. Hesychius, Σίγυνοι, τὰ ξυσὰ δόρατα. Eundem vide in Ζηθεών, Ζιβύνη, Σιβύνη. Aristotelem Poët. c. 2. Schol. Apollonii p. 72. 35. Εἰκότα.] Ionismus postulat οἰκότα. 47. Η'δωνίδα.] Cod. Arch. Sic Valla.

P. 290. l. 5. Πίγρης.] Cod. Arch. Τίχης ὁ Μασίης. V. p. 410. Fuit & Pigres Artemisiæ frater, Poëta. Plutarchus contra Herodotum, videtur ei tribuere Βαλεαχομυομαχίαν. 15. Ἐπιμελὲς τῷ.] Suidas hîc videtur legisse ἐπιμέλεον. 16. Λυδικά.] Cod. Arch. 19. Φυλάξαι.] Suidas legit γνῶναι. 30. Ποταμοὶ εἶεν.] Cod. Arch. 36. Παιονίη.] Eustathius ad Periegeten, & Iliados B.

P. 291. l. 21. Ὀδομάντες.] Cod. Arch. Ὀδομάνλας. prius agnoscit Thucydides II. Vide Scholiastem Aristophanis ad *Acharnenses.* 43. Τίλωνας.] Hinc forte emendandus Hesychius, cui Τίλτον est εἶδος ταεκχίε.

P. 292. l. 26. Ἀνλίας.] Cod. Arch. ἀνλία. Illud porro ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν respexit comicus, *ut doleant ei oculi.* Usurpavit quoque Plutarchus, non agnito auctore. 48. Ἀναχαιομένε.] Certum est Vallam legisse ἀναγομένε, ut habet codex Arch.

P. 193. l. 28. Μακεδών.] Cod. Arch. Μακεδόνων. Vidit idem Valla. 41. Γυγαίη.] Vide l. VIII. c. 136. l. 1. c. 93.

P. 294. l. 1. Ἑλλωδίκαι.] Cod. Arch. Ἑλλιῶν · ita & Eton. Codex. Nec aliter Valla. De Hellenodicis Ælianus *Var. Hist.* IX. c. XXXI. 15. Μύρκιν@.] Ita paulo prius. Cod. Arch. hîc Μύρκι@. Stephanus ex Parthenio cum duplici ρ scribit. 20. Ἵνα ἴδη.] Cod. Arch. ἵνα ναυπ. ἴσιν ἴδη ἀφθ. κ. π. κ. ἡ μεγάλα ἀργύρεα. Ita Valla. 25. Σύ τοινυν.] Melius cod. Arch. σύννυ. Ita enim p 300. l. 21.

P. 295 l. 35. Ἄνεως κακῶν.] Non est solicitandus iste locus. Est enim ἄνεως, ἥσυχ@, Hesychio. Mox προύχημα significat *propugnaculum.*

P. 297. l. 20. Καὶ τ' Βασ.] Suidas & codex Arch. αὐτὸν β. ut mox. 26. Διηκοσίας τελήρεις.] Hinc Suidam emenda, apud quem ἑβδομήκοντα legis.

P. 298. l. 6. Ἐσπέρχελο.] Cod. Arch. ἐπέρχελο. Hoc Valla videtur sequi. Prior lectio melior, nam σπέρχεσθ, est hoc in loco θυμῶσθαι. 36. Ἐσιγωλίον.] Æneas in Poliorcetico, & Polyænus l. I. idem tradunt.

P. 299. l. 25. Ἐν τῷ πρεσλέρῳ.] Haud dubie, ἐν τῷ πρώτῳ. Ibi de iitis agit. Cod. Arch. confirmat, & Stephanus in Τέρμερα. 33. Τερμυέα.] Margo & codex Arch. Τερμερέα. Stephanus itidem, Τερμερδής. Cæterum in I. hos vocat noster Τερμίλας quos hîc diceret Τερμερέας. Vide p. 70. Puto literarum ρ & λ aliquam fuisse etiam in sono affinitatem apud antiquos. Inde trauliſmus. V. Stephanum in Τέρμερα, & in Τερμίλη. ubi Τέρμερ@ & Τέρμιλ@ promiscue. Sic Τόργ@ & Τίλγ@, Ἀλύμβας & Ἀρύβας, Ὄλορ@ & Ὄρολ@, Κόραξ & Κόλαξ. 38. Μετείς.] *Adiens*, μετερχόμεν@, προσήκων. 40. Cod. Arch. Ἐνίνλες pro Ἔκονλες. & συναπ ποσαίαλο.

P. 300. l. 34. Ἐξέσι@.] Eustathius ad Odyss. ἔκπεμψις, Δαζύγιον.

P. 302. l. 1. Κεφσιν.] Cod. Arch. Κεφσον. Sic & Stephanus. 37. Εἴχελο.] Cod. Arch. οἴχελο.

P. 303. l. 20. Ἀναξυρίδες.] Hunc locum non vertit Valla. *fœminalia*, Hesychio. 28. Κατάκεινλαι.] Cod. Arch. quod probo. Reliqua in hac pagina cum margine habet idem codex.

P. 304. l. 21. Εὐεπέα.] Cod. Arch. δυεπέλεα. Hoc accedit ad δύπελεα. v. p. 303. l. 22. 26. Ἐπακύσας.] Lectio marginis placet codici Arch. 32. Ἄρχεται.] pag. seq. l. 8. Δαμείψελαι mallem cum codice Arch. quam ἀδαμείψεται. 44. Σταθμοὶ τε βασ.] *Mansiones.* Isiodorus Characenus scripsit σαθμὲς Παρθικάς. Opinor hinc ἀφορμὴν sumsit. In eo legas σαθμὸν βασιλικὸν p. 185. paulo infra Μιρρίαδα σαθμὸς, βασιξὸς, lego σαθμὸς βασιλικός. Idem porro subinde σαθμὰς commemorat alios, quos βασιλικὰς fuisse certum est. De

Stathmis etiam ſcripſit Amyntas quidam, cujus meminit Athenæus. Hujuſmodi eſt Hieronymi opus de *Manſionibus filiorum Iſrael.* Heſychius exponit σταλωτικῶ κατάλυσιν. Talis fuit Nazianzum. Suidas in Γρηγόριος.

P. 305. *l.* 24. Ἐσβάλλονλαι.] Cod. Arch. ἐσβάλονλι, uti mox μεταβαίνονλι. Ferri poteſt prior lectio. Διαβάλλων ἡ Εὐφράτιν πόλις ἐστὶ Ἀπάμεια. Iſidorus Characenus.

33. Οἱ ἦ ἀγγάρους.] Vide Briſſonium de *regno Perſ.* item Caſaubonum ad XI Strabonis, ſub finem.

P. 306. *l.* 7. Κτείνυσι.] Vide Marcellinum in v *Thucydidis.* Ejus fides in his deſideratur.

38. Φοινίκων γράμματα.] Vide Scaligeri digreſſionem ad *Euſebii Chron.*

P. 307. *l.* 35. Ἀχαιτης.] Heſychius, ὑπὸ ᾧ ἐστὶ τὴν πόλιν ἄχης.

P. 308. *l.* 9. Παιάνα.] Scribe cum codice Arch. Παιάνα. meminit Pauſanias, & Pollux, & Suidas.

P. 309. *l.* 3. Πελασγικῷ τείχει.] Murum hunc Pelaſgi Athenienſibus condiderunt. V. p. 376.

4. Ἐξῆλον.] Magna eſt diſſenſio de duratione tyrannidis Piſiſt. V. ſc. Ariſtoph. p. 464.

40. Πελέονλα.] Cod. Arch. Γελέονλα, Geleontis.

P. 311. *l.* 7. Τὸν δ.] Cod. Arch. τῷ δήμῳ.

8. Πάντων ἐς τὸ.] Cod. Arch. legit rectè πάντα. & l. 12. τῷ δήμῳ. *ipſe populo ſe adjunxit.*

28. Ἐκόμιζε.] *Efferebatur.* ἐπήρθη. Uſus eſt & Ariſtophanes, hac ſententia.

P. 312. *l.* 14. Ἔργα χειρῶν.] *Fortia facta, & animi vim.* λῆμα, eſt βάλδυμα, φρόνημα.

P. 313. *l.* 31. Ἰδόσι τὰς Βοιωτάς.] Cod. Arch. Βοηθάνλας.

39. Ἱπποβαλέων.] Vide pag. 363.

43. Ἐν πέδαις.] Cod. Arch. non ἐς πέδας.

46. Περιπεφλάσμμων.] Ariſtophani *Nubibus* περιφλύει, *amburit fulmine.* Sunt, qui affirmant ignis Medici veſtigia adhuc cerni in marmoreis parietibus cujuſdam templi Palladis, quod Athenis extat.

P. 314. *l.* 10. Ἱσηγορίη.] Hîc ſe ſuæ permiſcet hiſtoriæ, μνησικακεῖ, & oblique animum ſuum aperit.

49. Ἐόσης ἐς.] Cod. Arch. cum margine, ἐχόσης ἐς.

P. 315. *l.* 9. Ἀπεδίδυ.] Cod. Arch. ἀνεδίδυ.

11. Δαμίης.] Meminit Pauſanias.

18. Ἐλαῖαι.] Imo forte in luco Mycenæo. Vide Apollodorum, & quæ ibi attuli p. 70. & 222. Item Herodotum p. 477.

41. Κερδωίοισι.] Feſtum in harum memoriam dicebatur Λιθοβολία. quod imitabatur ἐπεσβολία.

45. Εἰσὶ δέ σφι ἃ Ἄρρητοι ἱερηγίαι.] *Celebrant & ſacra quædam arcana*, nempe, præter feſtum jam dictum.

P. 316. *l.* 10. Ἀ τῶν τύτυς.] Cod. Arch. τυτέων, οἱ πεμφθέντες.

13. Κομίσων.] Ita cod. Arch.

17. Ἀλοφρονῆσαι.] Euſtathius, ἀλαφρονῆσαι, μανῆναι.

P. 317. *l.* 5. Τὸν ἐνὰ τετέων.] Cod. Arch. τέτον. ut mox.

6. Ἀθηναῖοι δέ.] Verte, *Athenienſes autem ne hunc quidem tanta cladi ſupervixiſſe*, &c.

21. Δωρίδα.] Heſychius in Δωρίζειν.

44. Ἐπ' Αἰγινήτας.] Valla legit Αἰγίνης. conſentit codex Arch.

P. 319. *l.* 38. Ὁλοίτροχον.] Nempe πέτρον. Apud Homerum N. Iliados, ὁλοίτροχος. Herodotus infra, ὁλοιτρόχες ἀπίησαν, *lapides molares devolvebant.*

P. 320. *l.* 47. Κυψέλῳ.] Plutarchus in *Symposio* hæc exſcripſit. Pauſanias I. Eliacωn vocat λάρνακα. Apud Heſychium varia ſignificat.

P. 321. *l.* 13. Διαπλῦσαι.] Cod. Arch. & Eton. Διαπλέξαι. Mallem Διαπλῆσαι, quod eſt διαπλησῶσαι.

12. Ἠπιώτερος.] Homerus, πατὴρ ὡς ἤπιος εἴη. Vide p. 180.

21. Καὶ τὼ.] Cod. Arch. ἢ τὼ ὑπό.

23. Ἴδη.] Non ἤδη.

Ibid. Τὰς ὑπερεχούσας τῶν ἑξακοσίων.] Hæc verba Ariſtoteles adfert libro III. Pol. c. 9.

32. Συνόμορον.] Cod. Arch. σινόμωρον. Heſychio κακόχολον. Vide *Lex. Herod.*

P. 322. *l.* 12. Ὄργυμα.] Homerus βόθρον vocat, ubi iſta ſacra ſanguine fuſo fiebant.

16. Τοιῦτον ἔργον.] Cod. Arch. cum Valla, τοιύτων ἔργων.

25. Σιωπούσας.] Puto Vallam ea legiſſe, quæ in textu.

29. Ἡμέρα αἱ νύκτα.] Cod. Arch. ἡραιαί. quod non capio. ἀνιᾶσθαι vexari; explicabis hæc ex verbis paginæ 318. l. 35.

P. 323. *l.* 5. Καὶ τοῖσιν.] Locum totum ſic concipit codex Arch. μέτρον τ' Ἰλ. χω. ἢ ἐ καὶ σφι ἢ τοῖσιν ἄλλοισιν, ὅσοι Ἑλλήνων σιτε. τὰς Ε.

12. Ταῦτα ἦ Ἀλκαῖος.] Scripſit σασιωτικὰ de ſeditionibus Mityleneenſibus. Hoc in opere multa pro patria dixit, unde & *aureum plectrum* meruit; multa pro ſe. Horatius,

Et te ſonantem plenius aureo
Alcæe plectro.

de fuga ejus, quam tangit Herodotus, iſta capio, —— *Du-*

—— *Dura navis,*
Dura fuga mala, dura belli.

Plutarchus libro contra Herodotum p. 858. gravem impingit hiſtorico noſtro culpam, ob Pittaci res geſtas male hîc ſilentio obſcuratas.

P. 325. *l.* 30. Κυβήλης.] Cod. Arch. Κυβίλης. Reſtitue Κυβέλης. Mons in Phrygia Κύβελον. Virgilio Cybelon, III. Æneidos,

Hinc Mater cultrix Cybeli.

Imo idem, Cybele Ovidio, Faſt. IV. *Inter,* ait, *viridem Cybelen.* Hîc culta, & hinc dicta Cybele, & Cybelle. Claudianus,

Thyaſos ſpectat de more Cybelle.

41. Σιμωνίδεω.] De eo Stephanus in Ἀμοργὸς & Ἴαλις, inconſtanter. Noſter infra filium Leoprepis facit, p. 452. Scholiaſtes Pindari, Callimachum laudans, hæc habet,

Ὡς ὁ Κεῖος Ἰάλιχε νέπυς.

unde de genere ejus aliquid amplius colligitur. Ariſtoteles Rhetoricor. 3. taxat hominis tum mores tum dictionem, ut qui de aſinabus dixerit,

Χαίρεΐ' ἀειλοπόδων θύγαλρες ἵππων.

Plura de eo Scholiaſtes Ariſtoph. p. 532.

P. 326. *l.* 9. Ἐθελονλαί.] Hîc codex Arch. & Eton. legit ἐθελοντί. Vide quæ ad p. 3. l. 11.

14. Παρηγορέαλο.] Cod. Arch. παρηγορέετο.

19. Στρφλιώτηζι.] Ita codex Arch.

36. Τίσασθζ.] Vide pag. 379.

47. Ἀναγνώσας.] Scholiaſtes ad Dionyſium Thracem notat hanc eſſe locutionem Ionicam. Apud Herodotum frequens eſt.

49. Τοιῦτόν τι.] Codices ſcripti, ut & margo, τύτων τι ἄν.

P. 327. *l.* 7. Ὅσά πες σοί.] Cod. Arch. ὅσα Πέρσῃζι.

17. Οἴκαζι.] Cod. Arch. ἤκαζιν. id recte.

21. Καταζήσω.] Paulo ſupra καζαρτισῆρες. & cod. Arch. hîc καζαρτίσω.

29. Διέβαλε.] *Decepit.* Alibi διαβεβλημένος βασιλῆς, *deceptus.* v. p. 552. l. 24.

P. 328. *l.* 8. Ἐμβαίνφν.] Scripti omnes ἐσβαίνειν. Mox codex Arch. in melius reſtituit —— ἔπεμψεν ἡμᾶς τὰ κοινὰ τῶν Ἰώνων. φυλάξοντας.

24. Σολίων.] Cod. Arch. rectius, Σολέων ἀποδέξαλες.

28. Ἀντισαθζ.] Cod. Arch. ἵσασθαι ὀρθόν. Mox pro πάρζα idem habet πολέμια ἔργα.

32. Ἱσάμενον ὀρθόν.] Hæc confirmant codicis Arch. lectionem, l. 28.

38. Αὐτέων, δέ.] Omnino ut codex Arch. ἢ πάντως. & ut Valla.

46. Προσφερέσερον.] Et codex Arch. & margo.

P. 329. *l.* 10. Ὁ Κάρ δε.] Cod. Arch. non agnoſcit: ſed pro ὁ Καὶ habet, ὁ ἐπαίων, ut pagina præcedenti.

33. Σωσίσασθαι.] Cod. Arch. ἤσεσθαι.

47. Τμένης.] Cod. Arch. Τμαίης.

P. 330. *l.* 5. Περιώπλω.] Cod. Arch. Olim quidem inquit Stephanus Περιώπη dicebatur quæ nunc Περκώτη.

18. Κινδυέος.] Hæc quidem eſt lectio codicis Arch. Eſt apud Strabonem l. 14. Μίνδυα, apud Scylacem Μύνδος in Caria; utcunque hîc nihil muto; nam apud Polybium Κινδιὰς Ἄρτεμις legitur. Syenneſis mentio eſt in I. libro.

21. Καζὰ νώτα.] Cod. Arch. καζὰ νῶτα. mox συμβ. & φόνίες.

38. Στρφλίῳ.] Eſt enim is ταμίης πολέμιος.

P. 331. *l.* 3. Δάσῳ.] Margo lectionem aliam profert Πηδάσῳ. Codex Arch. Λασοῖσιν. Interpres Μύλασα. Quam forte dictionem voluit voluit indicare codex Arch. Qui inſidias ſtruxit, erat Mylaſſenſis.

5. Ἀμέργης.] Cod. Arch. Ἀρμόγης ἢ Συσαμάγκης —— ἢ Μύρσφ. Cæterum Amorgen novit Cteſias.

15. Ἰλιάδα.] Cod. Arch. Ἐλιάδα. Vera lectio eſt Αἰολίδα. Sunt in Æolide Gergitha.

16. Ἀπολειφθέντας.] Cod. Arch.

41. Μίλητον.] Mirum cur Henr. Stephanus inſimularet Vallam, ac ſi Pythagoræ hoc nomen dediſſet, quod non fecit.

AD LIBRUM SEXTUM HERODOTI.

Pag. 333. *l.* 9. Ποιδίμφ.] Valla pagina proxima vertit, *fecit literas*; mallem *operam, miniſterio utens.*

P. 334. *l.* 1. Ἀλλ' ἐν τείχεσφ.] Cod. Arch. habet Interpretis lectionem, ἀλλὰ τείχεα ῥύεσθαι.

8. Οἱ Λέσβον νεμ.] Cod. Arch. & Eton.

11. Δώδεκα νησοί.] Reliqua ſic pertexit codex Arch. Περιωέων ἢ ἐχόντο Τήϊοι εἴκοσι νησοί. Τηΐων, &c. ita ut nulla hîc ſit mentio Myuſiorum. Numeri autem ſumma ſine iſtis conſtat. Puto nihilominus Myuſios interfuiſſe ob vicinitatem. Vide p. 59. l. 5.

32. Τῶν Ἀρχαίων.] Cod. Arch. Τῶν ἀρχέων. Sic & Valla.

35. Ξυγκαλέσαντες.] Cod. Arch. melius συγκαλ. longius abit codex Eton. συμπεξάμφοι.

46. Κατάξῃ.] Cod. Arch.

P. 335. *l.* 11. Ἐπὶ ξυρῷ.] Homerus hoc uſus eſt proverbio, Ἐπὶ ξυρῷ ἵσαν ἀκμῆς. Vide & Plutarchum contra Herod. p. 870. Longinus hunc locum laudat.

25. Ἑκάσοΐε.] Cod. Arch. Ἕκας τε.

P. 336. *l.* 11. Οὐ βυλομένους.] Cod. Arch. propius ad Vallam ἀρνουμένους.

25. Ἑνδεκα.] Cod. Arch. δέκα. Ita Valla.

P. 337. *l.* 7. Post Χίων codex Arch. addit δὲ ἐν. recte.

16. Καταδύσας.] Cod. Arch. καταλύσας.

23. Καὶ ἄκρης.] Homerica est locutio.

25. Συμπεσεῖν.] Recte. Cod. Arch.

P. 338. *l.* 1. Ἄμπι.] Cod. Arch. Ἄμπη. Ita & Stephanus hîc legit.

15. Μιλήτου ἅλωσις.] Drama, cujus pauci qui de Phrynicho agunt, meminerunt. Callisthenes apud Strabonem XIV. eadem scribit. Vide Longinum Sect. 21.

P. 339. *l.* 14. Τῆς Γυνικ@.] Cod. Arch. Γύνικ. Sic Stephanus in Κάμικ@. Idem tamen in Γυναξλεν aliter. Nisi forte locus sit mendosus.

P. 341. *l.* 47. Τὸν ἀρχὸν τ' Χ.] Valla & cod. Arch. ut in margine.

P. 344. *l.* 18. Δαρεῖ@.] Marcellinus in vita Thucydidis de hac re dubitat.

P. 345. *l.* 18. Ἀθων.] Charon Lampsacenus scripsit, columbas albas plurimas hoc tempore visas. Ælianus V. H. l. 1. c 15. Vide p. 362.

P. 347. *l.* 18. Ἀργείων.] Cod. Arch. Ἀργίνων. Vall. Αἰγίνων. Vide Apollodorum II. *Bibl.* Ibi Ἀργεία dicitur.

29. Εἴκως.] Cod. Arch. εἰκός. Ita Valla.

P. 348. *l.* 39. Λογάδας.] Cod. Arch. λογχάδας. Vide Scholiasten Aristophanis ad *Acharnenses* p. 422.

P. 349. *l.* 2. Ἐς Ἀπόλλων@.] Cod. Arch. Ἀπόλλωνα.

17. Ἔχθν, ὦ μήτερ] Cod. Eton. cum Valla facit ὦ ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατήρ.

22. Δύω ψήφους.] Thucydides l. 1, refellit vulgatam de re sententiam. Nescio an Herodotum designet.

P. 351. *l.* 23. Ἐπὶ δακτύλῳ.] Cod. Arch. δακτύλων. vidit Valla.

44. Ἄγι@.] Vide p. 503.

P. 352. *l.* 9. Κατωμοσίων.] Alii recentiores dicunt διωμοσίων.

P. 355. *l.* 25. Ὅκως γάρ.] Suidas hæc adducit paulo aliter, ἐνέχρανε τὸ πρόσωπον τῷ σκήπτρῳ. Codici Arch. & Eustathio deest σκήπτρον.

28. Ἐν ξύλῳ.] *In codice Numellis.*

47. Ἐναλογίῃ.] Cod. Arch. ἐν ἀποριᾳ χών.

P. 356. *l.* 16. Σίπφα.] Cod. Arch. Σήπφα. Sic Interpres.

20. Ἐπίκοινα.] Vide pag. 337.

P. 358. *l.* 1. Φιγαούς.] Non puto alibi hoc nomen reperiri. Codices A. & E. Φιλαγούς habent. Hinc vero lectio emicat, Φιγαλούς, quam Stephanus in Φιγαλέα agnoscit.

P. 359. *l.* 48. Λητοαδ@.] Cod. Arch. λητοα-δω. Quartum autem versum sic legit,

Ἀλλ' ὅρκι πασι ἐσιν ἀνώμαλ@, ἐδὲ θεὸ χεῖρας

Οὐδὲ πόδας, κεφιπνᾶς ἢ μετέρχετ) —— Ultimus versus, si recte memini, est Hesiodi.

P. 360. *l.* 31. Κνοίθυ.] Cod. Arch. Κνίθυ.

48. Δωρειῶ.] Cod. Arch. δωτίνῳ. Recte, nam alibi ἤγαγον δωτίνας ἐκ πολίων.

P. 361. *l.* 8. Ἐφερόν τε ἐ ἤγον.] *Depradabantur.*

19. Ἐπισατασήρων.] Aliter ὀπίσατηρον, ῥίπιον, κορώνη.

P. 365. *l.* 20. Πολεμούντων.] Cod. Arch. πολεμιζόντων.

26. Δαρεῖ@.] Hesychio, φρόνιμ@ ὑπὸ Περσῶν. ὑπὸ Φρυγῶν Ἔκλωρ. forte ἔρκλωρ. Ctesias Δαρεικὸν scribit.

44. Ἱπποβοτέων.] Cod. Arch. De quibus supra jam meminit, p. 313. Nihil hic muto.

49. Τὸν πόλιν.] Addit codex Arch. ἢ ἰὼν ἐς τὰ ἄκρα. Consentit Valla.

P. 364. *l.* 25. Ἀπολινύμενοι.] Confer p. 326. l. 6. Ibi unius tantum ἱρὸ meminit combusti; hîc ἱερῶν.

29. Κατέργοντες.] Cod. Arch. κατεργάζοντες.

42. Ὁμομήτορα.] Quod rectius, Cod. Arch.

43. Τῇσιν αὐτῇσιν ἵπποισιν.] Uti & paulo infra. *idem.*

P. 367. *l.* 2. Τέθαπται.] In his Cimoniis sepulcris ipse Herodotus sepeliebatur. Marcellinus vit. Thucyd.

9. Μιλτιάδην.] Vide Marcellinum in *Vita Thucydidis.*

14. Ἐκπεφυγών.] Cod. Arch. ἐκπεφυγώς.

26. Φιλιππίδην.] Lucianus hæc ridet. Infra Φειδιππίδην. Cod. Arch. & hic, & ibi Φιλιππίδην. Ita & Plutarchus, contra *Herodotum*. & Isidorus Pelus. l. 4. Epist. 69.

P. 368. *l.* 4. Γαμψύν.] Ita omnino. vide autem quæ Plutarchus I contra Herodotum p. 861 adfert. confer & Justinum.

24. Ψάμμον.] Cod. Arch. γλῶ. Idem lectiones marginales confirmat, in quibus ὁδὼν Ionicum est, & parit compositum Χαυλιόδων aliaque.

40. Ἐκαίεσθω.] Cod. Arch. ἐκαιέσθω.

P. 367. *l.* 12. Ταῦτα γενόμενος.] Cod. Arch. ἀναγνόντες.

P. 368. *l.* 27. Θυσίας.] Meminit Scholiastes Aristophanis. Fiebant hæc sacra Brauronе, Pollux VIII. c. IX. §. XXVI.

P. 369. *l.* 28. Αἰτίη, ἣ ἔχει.] Plutarchus, αἰτίην ἔχον, hîc legit.

30. Ἀναδέξασθ.] Pagina proxima ἀναδέξα. Atque ita Plutarchus hîc legit, & codex Arch. & pag. 371. Scutum sublatum erat proditionis signum.

P. 370. *l.* 26. Δεινὸν χόλον.] Puto Vallam vertisse *multum acerbitatis.*

P. 372. *l.* 15. Ἐξενείκαμ.] Cod. Arch. ἐξενείκαμ ἐσάπαξ.

P. 373. *l.* 6. Δάμας.] Cod. Arch. Δάμασ Ἀνύσι ξ. Vera est lectio Ἀμύσι. *Amyris insanit* quid sit norunt parœmiographi.

11. Αἰολίδ.] Cod. Arch. Αἰτωλίδ. Valla Ætoliæ.

P. 374. *l.* 13. Σχήματα.] Cod. Arch. ὀχήματα. Ambigo.

P. 375. *l.* 36. Χθονίων θεῶν.] *Deorum inferorum.*

P. 378. *l.* 16. Καταύσας.] Codex Et. καταλύσας. sic interpres. Cod. Arch. καταήσας.

AD LIBRUM SEPTIMUM HERODOTI.

Pag. 379. *l.* 7. Ἐς Σάρδεις.] Vide paginam 236. l. 25. & 26. πολῶ πλέω —— παρεῖχον, Cod. Arch.

P. 380. *l.* 24. Βασιλεῦσαι.] Cod. Arch. ἐβασίλευσεν.

27. Ξέρξεω.] Cod. Arch. melius. Valla non vertit.

P. 381. *l.* 21. Ἀναβεβήκεσαν.] Cod. Arch. ἀναβεβήκεσαν τὴν ἔχθρην προκαταλυσάμενοι. Id est, *inimicitias prius deponentes.*

23. Πεισιστρατίδεω.] Puto sic scripsisse Herodotum. Ita sane cod. Arch.

25. Λώσε Ἑρμιονέος.] Cod. Arch. sed notior est Lasus Hermionensis ex Procli chrestomathia, & Tzetze ad Lycophronem, Pausania, aliisque, quam ut de eo hic dubitari possit.

27. Ἐκ τ Θαλάσσης.] Cod. Arch. cum margine καὶ τ θαλ.

38. Ξέρξης.] Darii & Xerxis bella hæc scripsit Charon Lampsacenus Herodoto paulo senior. Item Simonides. *Suidas* & Tertullianus lib. de *Anima*, & Plutarchus, & Pausanias hoc docent.

P. 382. *l.* 1. Σύλλογον ἐπίκλητον.] Posteriores una voce σύγκλητον. aliquando σύγκλητος βουλή. Tragicus quidam λέχθη σύγκλητον dixit.

22. Τ'περθέωμαι.] Omnino ὑποθέωμαι. unde apud nostrum toties ὑποθήκαι. Sic ὑποθέμενος, τοῖς ὀνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον. Quanquam ibi quoque ὑπερθέμενος male scribatur. ut etiam p. 389. l. 47. ubi iterum codex Arch. ὑπελύθεε.

P. 383. *l.* 4. Ἀναίτιοι ὑμεῖς.] Codex Eton. hæc interponit, ἡμεῖς μὲν τοσαῦτα ἀγαθὰ ἔξομεν. ὑμεῖς δέ. *Nos tot bona reportabimus.* Infra codex Arch. χρὴ συμπαρεῖναι.

24. Τ'παρξάντας ἀδικίης.] Scio alibi sic loqui Herodotum, & alios. Hîc autem in codice Arch. video ἀληθεῖς. Puto igitur Herodotum scripsisse ἁλίτας, *peccatores.* Homerus etiam dixit τίσασθ ἁλείτην.

P. 387. *l.* 5. Μετὰ δὴ βυλδύσεα.] Cod. Arch. βυλδύσεα Ω'. II. sp. μὴ ἄγην, quod rectum est. Vide l. 24.

49. Θεός ἐσι.] Cod. Arch. Θεός τις ἐσί. Ita p. 388. l. 16.

P. 388. *l.* 12. Φρονέειν τε εὖ.] Formavit hoc ex noto Hesiodi dicto.

38. Φανήσεσθ.] Cod. Arch. φανεῖσθ. Margo φανέτω. vide pag. seq.

49. Οὐδὲ ἐπιφοιτήσῃ.] Cod. Arch. & Eton. & Valla hîc legerunt σὲ ὃ ἐπιφ. Postulat id sententia.

P. 389. *l.* 8. Νομίζων.] Scripserat ἐλπίζων. Ita legit Valla, ita codex Arch.

47. Τ'πετίθεε.] Cod. Arch. ut p. 382. l. 22.

P. 390. *l.* 17. Ἀνομένῳ.] Cod. Arch. ἀναισιμομένῳ. Indubitabilis lectio.

21. Σκύθαι.] Vide paginam 3. & 6.

26. Μυσῶν τε & Τευκρῶν.] Vide p. 406. l. 24. Xerxes finxit Principes Græcorum sibi patriæ proditionem addixisse. Hinc tot gentes non tam ad bellum, quam spolia, confluxêre. Polyænus VII.

36. Τ'δωρ πινόμενον.] Juvenalis,

—— *epotaque flumina Medo*
Prandente ——

Inter hos fuere Onochon, sive Onochonus, Ilissus, Scamander, Melas, Lissus, Echidorus, v. p. 446.

P. 391. *l.* 1. Βυβάρης.] Supra Βυβάρης, ut Οἰβάρης. ita Justinus. Tzetzes fallo vocat Βερβάνλω.

14. Κλεώναι.] Erant & aliæ Cleonæ inter Argos & Corinthum.

P. 392. *l.* 14. Πόνον.] Puto recte se habere. Valla tamen cum codice Arch. legit πόρον. Alii χῶρον.

28. Καταῤῥήκλης.] Multa de hoc disputat Salmasius ad *Plinium.*

34. Πύθιος ὁ Ἄτυος.] Omnino contemnenda est lectio marginalis. Locum hunc adducit Eustathius ad Β. Γ'λιάδ, non tamen sane.

P. 393. *l.* 9. Γεωπόδων.] Cod. Arch. γεωπεδίων (vel γεωπέδων) ἀρχείων ἐσὶ βίος.

44. Καλλάτηδον.] Cod. Arch. Καλλάτιον π. Forte Καλλατίαν. Nam Stephanus in Κάλλαλις habet καλαλία. Idem tamen hîc legisse videtur Καλλάτης.

48. Χρυσέῳ.] Tzetzes ad Lycophronem videtur hîc legisse ἐχρύσωζεν.

P. 394. *l.* 2. Γλῶ & ὕδωρ.] Vide Brissonii collectanea de *regno Persico*, l. III.

14. Ma-

14. Μαδύτ᾽.] Cod. Arch. Α᾽ζύδ᾽. Vide tamen p. 553. l. 26.

31. Μασιγέας.] Cod. Arch. rectius σιγέας.

P. 395. *l.* 10. Ὄνυξι. Cod. Arch. ὄνοισι. Hoc rectum.

P. 396. *l.* 27. τῇ ψυχῇ.] Sic legit codex Arch. non τῷ ψυχῷ.

45. Νισαῖοι.] Cod. Arch. & Stephanus Νησ. Arrhianus etiam Νησαῖα ἵππος genere mutato. Suidas Λεονάτ@, vulgatos libros sequens scribit Νισαῖοι. Vide supra, p. 201.

P. 398. *l.* 37. Οἵλῳ συ.] Cod. Arch. οἵλωπερ.

38. Μεμνεώμεθα.] Cod. Arch.

47. Τ᾽πόπλεως.] Cod. Arch.

P. 399. *l.* 22. Κομίζεαι.] Cod. Arch. δεῖ κομίζεσθ. Quæ lectio Vallæ placuit, uti & hæc ἔκων δή τοι λιμ. & l. 29. ὅσον ἂν περβαίνῃς ἑκατέρω.

P. 400. *l.* 40. Μεταβάλλωζι. Τ.] Cod. Arch. —— λωσι γνώμας ἔχεσι, Τ σύ τε. Valla videtur legisse amplius σρότυμα μέγισον.

P. 401. *l.* 13. Ἐντεταμψώς.] Cod. Arch. ἐντετασμψώς. *Intente.*

31. Διαχρῶαι.] Cod. Arch. Διαχρῆναι. Ita Valla.

32. Πέλαγ@.] Uterque legit. ut miram ubique inter Vallæ codicem & hunc nostrum observes concordantiam.

P. 403. *l.* 15. Πλῆθ@, ἐδδ.] Cod. Arch. ἰφάνη ἐδδ. De numero nimium quantum variant Auctores. Ælianus videatur l. 13. c. 3. Diodorus 11. Plinius 33. c. 10. Nepos in vita *Themistoclis*, Justinus, Isocrates *Panathenaico*. De hac expeditione scripserunt horum temporum celebres auctores cum alii tum Charon Lampsacenus, Phrynichus tragichus, quem sequebatur Æschylus in Persis, Chœrilus Samius, qui omnes gentes, teste Josepho, recensuit.

P. 404. *l.* 5. Ἀνάφης.] Cod. Arch. & Valla Ἀναφάνης.

6. Ἐσεσάχαλο.] Cod. Arch. ἐτεζάχαλο. Vide p. 403. l. 28. 406. l. 4.

38. Ἀζάνης.] Cod. Arch. Ἀρτάνης ὁ Ἀργαίκ. Magna est in his ducibus nominum varietas. Quædam finxit Æschylus, nec satis apte, si terminationem spectes.

P. 405. *l.* 6. Παλίνλονα.] Eustathius ad hunc locum respexit, cum τόξον παλίνλονον exponeret κυκλοτερές, τὸ ὀπὶ θάτερα μέρη κλινόμψον.

34. Ἔσαν.] Cod. Arch. ἴσαν, ut Valla.

P. 406. *l.* 6. Φρύγας.] Conon *Narratione* 1.

19. Νεβρῶν.] Cod. Arch. non νθρῶν. facilis lapsus.

26. Λυκοεργέας.] Athenæus, ἐν Λυκίᾳ ἐργασμψύς. l. XI. c. XI.

31. Καβηλέες.] Cod. Arch. Καμηλέες —— Λασίνιοι.

34. Μιλύαι.] De his in 1 dixit; eosdem & Solymos facit. Hinc Josephus cives suos esse vult, quos Chœrilus enumerarat in hoc exercitu, & tribuit iis pro galeis ἱππῶν δαρᾷ πρόσωπα, Herodotus διφθέρας. V. p. 405. l. 29. Cod. Arch. hîc, Μινύαι.

P. 407. *l.* 23. Τελζεταίχμης.] Cod. Arch. ut margo & Eustathius Τελταλαίχμης.

28. Ζερδομψής.] Cod. Arch. Μασσίης, & Γέργης. V. p. 418.

34. Θανάτῳ βιαθείς.] Cod. Arch. βιωθείς. Placet μιωθείς.

P. 408. *l.* 7. Σειρῆσι.] Potius Ζειρῆσι. *Sagulis.* ut supra p. 406.

48. Ἐπῶ ἑ ἀρκ.] Numerum navium variant Justinus, Tzetzes; Herodotum sequitur Diodorus.

P. 409. *l.* 9. Αἰγύπλιε πᾶν.] Josephus adducit primo contra Apionem.

26. Ὠμοβοίης.] Eustathius hîc legit ὠμοβοίοις.

31. Παμφύλιοι.] Cod. Arch.

P. 410. *l.* 34. Ἀχαιμψής.] Cod. Arch. —ης ὁ Δαρείκ ἐων ἀπ᾽ ἀμφ. ἀδελφεών.

44. Πάπιων.] Cod. Arch. Μάπην, & Μιρβαλ@, & Ὠρομέδοντ@, & Γόργ@, & Τιμπᾶς. Mallem hîc pro Ἀείδι@, legere Ἀεῴδι@. est enim Ἀεῷδ@ insula Phœnicia.

48. Πῦγρης.] Cod. Arch. Πιγρησὸς ὁ Σελ. Fuit Pigres alius ab hoc. Vide & p. 289. Scribitur Tigretus, & πίγρητ@. V. Voss. de Poët. Gr.

P. 411. *l.* 9. Λυγδάμι@.] De hac vide Ptolemæum Hephæstionem l. VII.

12. Καλυδνίων.] Scribe Καλυδίων, ut pag. 410. Ita & Stephanus. Mox ut in margine, codex Arch. Εὐδοξοτάτας.

P. 412. *l.* 13. Σύνεροφ@.] Hæc non recte vertit Valla. Mallem, *Paupertas quidem Græcis semper fuit indigena, virtus autem adscititia: Hanc sapientia & legibus rigidis excolunt.*

22. Δυλοσύνην.] Pagina 394. l. 2. γλῶ ἐνδυς petebat. Aristoteles ait id servitutem denotare. Himerius vocat σύμβολα δυλείας. Ipse Xerxes, δύλιον ζύγον. Homerus δύλιον ἦμαρ.

31. Εἰπέ μοι, σύ.] Imo ὃ φῄς. Ita & Valla, & sententia postulat.

39. Δίζημαι.] *Postulo, conjicio.* pro ἀνταξιον codex Arch. δίκαιον. & puto sic scripsisse Herodotum, quoniam & alibi sic scripsit: ut δίκαιός ἐσι φέρεσθ τὸνομα. & ὑμῖς δίκαιοί ἐσε ἀμυνέονλες ἑέναι. *Æquum est vos ire.* Hippocrati δίκαι@, ὅμοι@, δίλογ@, ἴσ@. *Hesychius.* Vide p. 425. l. 21.

P. 413. *l.* 1. Ἐόνλων πέντε.] Cod. Arch. ἐόνλων ἐκείνων. Ita Valla.

P. 414. l. 2. Μεγαδόσεω.] Cod. Arch. Μεγαλόσεω.
40. Μεγαβύζ.] Cod. Arch.
P. 415. l. 37. Ἐρημιλώην, δώτερ.] Cod. Arch. χώρην δ.
P. 416. l. 9. Ἐννέα ὁδοί.] Amphipolis.
32. Ξέρξης.] Pro Πέρσης. Cod. Arch.
35. Ἀκέων ἤδη ῥωμένων.] Addit Cod. Arch.
49. Ἐς πᾶν κακῦ.] Athenæus hîc legit πᾶν κακῦ.
P. 417. l. 15. Σιτόεσσον.] Cod. Arch. Quod eſt Ionicum.
P. 418. l. 9. Τεντελαίχμης.] Euſtathius prius p. 80. l. 5. legit Τεισαυλαίχμης. Vide & paginam 407. Pro Σέργις codex Arch. hîc habet Γέρτις, ibi Γέργης. Mox Σμερδομένεα.
16. Πίδωρον.] Cod. Arch. πίλωρον. Ita & Stephanus. Emenda Ortelium.
P. 419. l. 2. Χείδωρον.] Ptolemæo Ἐχείδωρον. Ita ſcribitur apud Apollodorum.
P. 421. l. 44. Σπερθίης.] Suidas, Σπέρχις. ut & codex Eton. pag. proxima.
P. 422. l. 48. Ὡς εἶλεν.] Cod. Arch. ὡς εἶχεν αἰλίκας. Locus eſt depravatiſſimus.
P. 423. l. 4. Σιτάλκεω.] De Sitalce Thucydides videndus. Pro Τύρεω ſcribe Τήρεω. Vide p. 247.
8. Ἀρισέας.] Thucydidi Ἀριστεύς. Vide hanc rem apud eum, libro 2.
25. Οἱ Ἀθηναῖοι.] Cod. Arch. cum Valla, εἰ.
33. Προδόντες.] Cod. Arch. προδοθέντες.
46. Σωτῆρας.] Herodotus, quaſi eſſet Athenienſium hiſtoricus, libenter eos laudat. Diyllus apud Plutarchum ſcribit, ob eam rem, multo auro donatum ab Athenienſibus.
P. 424. l. 22. Συριηχῶές.] Cod. Arch. Ἀσιηχῶες, quod puto eſſe gloſſema. Oraculum hoc extat apud Euſebium *Prap.* V. Suidam in Ἀνεῖλεν, Tzetzem *chil.* IX.
38. Ἱκετηρίην.] Cod. Arch. ἱκετηρίας. Ut Valla.
47. Οὐ δύναῖ παλάς.] Habes apud Ariſtot. *Rhet.* lib. 1. Cl. Alexandrinum, Euſebium, & Suidam.
P. 425. l. 18. Ἀπήιζαν.] Pro ἀπαλλάσσονλο, Cod. Arch. & Eton.
43. Ἔπος.] Cod. Arch. & Eton. & Valla πάθος.
P. 427. l. 16. Ἐς ὄψιν.] Narrat Polyænus VII.
43. Ἀθικέζι.] Narrat Polyænus VII.
P. 428. l. 17. Σαώσι.] Cod. Arch. φυλάξει. Extat Oraculum apud Euſebium *Prap.* VI.
P. 429. l. 11. Ἡμέας εἰκός.] Cod. Arch. οἰκός. recte. mox ἔξω, ut in ora.
30. Ἐμμένῃν.] Cod. Arch. Ἐπιμένῃν.
45. Ἀργείοισι.] In his expendendis multus eſt Plutarchus.
P. 431. l. 37. Ἀχαιεσόταλον.] Scripti omnes ἀχαιεστώταλον.
41. Λακεδαιμόνιοι.] Deeſt καὶ Ἀθηναῖοι. ut teſtatur codex Arch. & Eton.
P. 433. l. 19. Ἀρίσταιος.] Cod. Arch. ἀρκέσιος.
46. Διακοσμῆσαι.] Intelligit Meneſthea in *Homeri Catalogo.*
P. 434. l. 1. Cod. Arch. Τπιένιες. recte.
P. 435. l. 3. Ἀμίλκαν.] Diodorus Ἀμίλκωνα, Polyænus Γίμιλκᾶνα vocat, male. erat hic Himilcas junior.
23. Εἰκόνι χρεωμένων.] An forte εἰκότι. Vide p. 549. l. 48.
24. Ἐν τῇ Σικελίᾳ.] Deſunt codici Arch.
34. Φοίνικες λέγουσι.] Intelligit Phœnicum Annales, quos cum alibi, tum pagina 2 & 3. laudat.
P. 436. l. 9. Ξέρξην.] Non Πέρσην codex Arch. ut prius. De Amilcaris exitu vide Diodorum.
32. Μηνύων.] Cod. Arch. μηνίων. Cretenſes non ſunt ulti Minois mortem, ſed Menelai injurias ulti ſunt.
P. 437. l. 24. Ἀντὶ τούτου.] Cod. Arch.
25. Ἐκ Κρήτης.] Omnino ut Valla & codex Arch. Τροίης.
36. Φρονευσέων.] Cod. Arch.
42. Ἐν.] Deeſt, recte.
P. 440. l. 4. Ἀνέμοισι.] Vide Heſychium in Βορεασμοί, & Herodotum p. 443.
29. Ἀσωνίδης.] Cod. Arch. Ἀσωνιδής.
44. Φόρμου.] Cod. Arch.
P. 441. l. 2. Διὰ πυρσῶν.] Cod. Arch.
7. Ἐπέλασαν.] Cod. Arch. & Eton. ἐπεσάλησαν.
12. Ἐκποδών.] Mox ἐπέπλεον. Pro παρέντες videtur Valla legiſſe παραέντες.
P. 442. l. 10. Δισμύριοι.] Cod. Arch. τεσσμύριοι.
19. Καὶ τέσσαρες.] Cod. Arch. πέντε. Mox ταύτησι χιλιὰς ἑκαλοντάδες ἓξ, καὶ δέκα.
29. Οὕτω πενηκοσίας.] Sic codex Arch. ὡς συμβαίνειν γίνεσθαι πάντα τὸ ἐφεξῆς μυρ. πενηκ. καὶ τελακοντα καὶ —— ἀνδρῶν τὸ ἡγαγῳ, &c.
P. 443. l. 7. Λί μὲν δὴ πρ.] Cod. Arch. & Euſtathius, πρὸς τὸν γιῶ.
11. Ἐς Π.] Lege ἐς πόντον. Ita Suidas, Euſtathius & Cod. Arch. καὶ ὅτι ὀκτὼ νέας. Suidas contra omnes auget numerum ad πεντήκοντα.
25. Ἐξεβεβήκεσαν.] Ita & Plutarchus hîc legit. Cod. Arch. ἐξεβεβήκεσαν. male.
35. Εὐρώπης.] Cod. Arch. & Valla.
P. 444. l. 1. Κρητίνεω.] Plutarchus Κρηνίνεω.
9. Παυσανίου.] Plutarchus libro contra Herod. hæc explicat.
15. Ἔντομα.] Scholiaſtes Apollonii l. 1. exponit

ponit τὰ σφάγια. Recurre ad p. 416. ubi σφάζουσες ἵππους λάθρᾳ Μάγοι. Nisi τὰ ἔνσαμα intelligat τὰ ἄναρχα. Ista enim τοῖς νεκρέοις mactabant.

21. Πηλῖον, εἴη τε.] Cod. Arch. ᾗ ὡς εἴη.

26. Πρῶτον.] Cod. Arch.

36. Ἕρματα κῦμα.] Homerus, ἐσόρεον ᾗ θεὸς μεγαλήτεα πόντον.

P. 445. l. 20. Ἀϊδωλεύς.] Cod. Arch. Ἄϊδωλεύς.

37. Οἰνόχαον.] V. p. 390. l. 7. Tzetzes Οἰνόχων scribit.

P. 446. l. 5. Ἐσελθόντες.] Cod. Arch. pro ἐσέλθοντο.

P. 448. l. 15. Θηβαίων.] De hoc loco multa disputat Plutarchus l. contra Herodotum. L. 29. Cod. Arch. Δορύσσῳ, ut & margo.

P. 450. l. 18. Βεβρυλέρσι.] Cod. Eton. μαχρσι. Ita Valla. Cod. Arch. μικρολέρσι.

P. 453. l. 6. Κλέον μέγα.] Hæc vellicat Plutarchus.

P. 455. l. 1. Κολωνόν.] Plutarcho pro nomine proprio videtur sumi, l. contra Herod.

24. Ἀλφεός.] Eustathius legit Ἀλφεῖον.

27. Θαφθεῖσι.] Pro ταφεῖσι. Est quidem τεφχυφωνία, sed quæ placuit Homero, Euripidi, & aliis. Vide Eustathium ad Ε. Iliados, ad πρώτῳ μὲν σρεφθέντι.

36. Πεισόμενοι νομίμοις.] Strabo. Cicero,

Dic, Hospes, Sparta, nos te hic vidisse jacentes,
Dum sanctis patriæ legibus obsequimur.

Diodorus aliud Simonidis epigramma citat.

P. 456. l. 40. Λεονιάδης.] Negat Plutarchus eum fuisse ducem, sed Anaxandrum.

P. 457. l. 23. Λακεδαιμονίη.] Cod. Arch. Λακεδαίμονι. Ita & Eustathius legit.

31. Βασιλῆς γρόμ.] Cod. Arch. βασιλῆς τότων γρ.

35. Λακεδαίμονα χ.] Cod. Arch.

P. 458. l. 27. Ἐπιλέγεσθαι.] Cod. Arch. Ἐπιδέχεσθαι.

P. 459. l. 22. Ἔδοξε.] Cod. Arch. ἐδόκει.

30. Ἐπίτηξε τὸ κηρόν.] Vide Vossium ad Just.

33. Ἐπὶ ᾧ κὴ αἰπίκελο.] Cod. Arch.

37. Γοργώ.] Vide p. 302, 305. Meminit Plutarchus in *Lacænicis*.

Ibid. Γπέθελο.] Cod. Arch.

40. Ἄλλοισι.] Deest Cod. Arch. deerat & Vallæ.

Ad Librum Octavum
HERODOTI

Pag. 460. l. 23. Ἐδομένευς.] Nepos ecc facit.

P. 461. l. 12. περὶ τ.] Lege γῆς. Quamquam & τ ferri possit.

P. 462. l. 10. Πυρφόρον.] Interpres hîc plane hallucinatus est. Πυρφόρος sacerdos est; Sacerdotibus solet parci in præliis. Cum volunt significare cladem maximam, ajunt μηδὲ πυρφόρον, &c. deinde λόγῳ Valla vertit in λόχῳ. Diodorus Siculus rem sic extulit, μηδὲ ἄγγελον, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀφεσωθῆναι.

32. Ἀλλ' ἑ γάρ.] Codex Eton. ἀλλ' ἔπω καιρὸς παρέχε. Ita Valla. Diodorus indicem hunc *Saminm* facit.

P. 464. l. 35. Παραπελαυσάμενοι.] Cod. Arch. παραπλωσάμενοι, ut Valla.

P. 466. l. 32. Ὥστε ἀφίσασθαι.] Cod. Arch. ἢ ὥστε μὴ ἀπίσασθαι. Quod probum.

49. Scribe Γσιαιδῆς cum cod. Arch. Plutarcho, & Stephano.

P. 467. l. 14. Ὀνξάμενον.] Polyænus narrat *septimo libro*.

48. Τιχάνης.] Cod. Arch. rectissime Τεταπλάϊχμης, ut supra.

P. 471. l. 3. Προνοίης.] Epitheton est Minervæ, *Pronœia*. Pausanias, Diodorus.

P. 474. l. 7. Τελησσίαι.] Cod. Arch. ὀκτὼ καὶ πενθήκοντα καὶ τελησόσιαι. V. pag. 485.

P. 478. l. 38. Μυσικὸν Γακχον.] Vide Hesychium in ἄλαδε μυσαὶ & Γακχον. & Scholiastem Aristophanis ad Nubes, p. 142.

P. 481. l. 45. Ἐπῷ.] Videtur Homerus sex tantum agnoscere. Vide ejus *Catalogum*.

P. 485. l. 47. Εὐεργέτῃ.] Talis Solonis supra l. III. & Mardochæus. Brissonius l. I. de *Regno Persico*.

P. 486. l. 11. Θεάσασθαι.] Sedit Xerxes sub aurea platano, aderat ei Draco Eupompi F. qui per stadia XX prospicere valuit. is Xerxi omnia narrabat. *Ptol. Hephæstio*.

48. Ἔπίσημον δ νηός.] Quod erat in prora, τύπον, puta, Cignus, Taurus, Tigris, Sus, unde & nomen navi. παράσημον in puppi. Sed nec hæc ubique distinguuntur.

P. 487. l. 37. Πᾶν αἰτιώμενον.] Cod. Arch. πάντας αἰτιώμενον, ut Valla.

P. 488. l. 37. Ἀδείμαντον.] Hæc finxisse de Corinthiis Herodotum ait Marcellinus. *V. Thucyd. Plutarchus*, & *Dion Chrysostomus*.

P. 496. l. 23. Πρώτους μὲν Π.] Cod. Arch. μὲν τοὺς μυρίους. ut Valla. Vide Plutarchum in *Themistocle*, ubi Σιρίφιον dicitur.

P. 500. l. 4. Ἀφιδναῖον.] Cod. Arch. Ἀθηναῖον. Mox idem παράσημαγίον. Vide Plutarchum in *Themistocle*.

17. Στρατῷ ὄν.] Cod. Arch. melius ᾧ Μαρδ. *exercitus, quem sibi elegerat*, &c.

P. 501. l. 37. Πρώτον.] Cod. Arch. πρῶτον.

P. 502. l. 13. Ἡγησίλεω.] Cod. Arch. ἡσίλεω.

Ma-

Male. Vide Pausaniam *Lacon.* Herodotum p. 351. 452. sed in his recensendis pauci conveniunt, sive nomina sive ordinem spectes. V. *Reineccium.*

29. Στασιῶν.] Cod. Arch. στρατιῶται.

P. 503. *l.* 3. Παυσανίᾳ μὲν χρησόμενον.] Sic cod. Arch. *ubique terrarum oracula consuleret.*

16. Ἐς Ἀμφιάρεω.] Ut Thebano nemini licuit dormire in Amphiarai æde, ita in Herculis, nemini peregrino. Plutarchus contra Herodotum.

P. 504. *l.* 30. Ὡς ἦ ἤκουσε.] Codices scripti lectionem oræ agnoscunt.

47. Σιὼ νόῳ.] Homerica est locutio; Νόῳ δ' ὑπέβαλλεν ἰμάσθλῳ.

P. 505. *l.* 18. Ἀργεῖον.] Cod. Arch. Ἀργαῖον, vel Ἀργεῖος. Ab hoc reges deinceps *Argeadæ* dicti.

35. Παρεῖσαν.] Cod. Arch. cum margine stat; nec non & Cod. Eton. Mox καταλύσεσθε. *Idem.* V. p. 513. l. 3.

P. 507. *l.* 27. Ἀθέμιστα.] Cod. Arch. ἀθέμιτα ῥέζειν.

45. Τοῖσιν ἐργαζομένοισιν.] Cod. Arch.

P. 508. *l.* 5. Ἔασαν.] Cod. Arch. ἔχεσαν.

AD LIBRUM NONUM HERODOTI.

Pag. 510. *l.* 4. Στασιωτέων.] Cod. Arch. στρατιωτέων. Non probo.

40. Καζὼ μὴν ἐλ.] Epimone, sive anaphora; quali Homerus utitur, Ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἔνθ' ἵμερος, ἔνθ' ἀοιδύς.

P. 511. *l.* 27. Καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον.] Cod. Arch. ἀπ' ἡμέων ἔτως ἀκίνδηλον νέμεται.

38. Μηνύσι.] Cod. Arch.

41. Ἐκδεκώμεθα.] Cod. Arch.

42. Ἐπιτηδέσαιον.] Cod. Arch.

P. 512. *l.* 13. Χίλεος.] Plutarchi codices habent χείλεως.

27. Ἐπὶ τῷ τὰ ἕκαστον.] Desunt hæc Cod. A. & Vallæ, & Eton. nec hîc locum habent, nam infra pag. 520. recurrunt. Plutarchus tamen videtur hîc legisse.

P. 513. *l.* 9. Ξεινὸς.] Hesychius, in ξένοι. Τὰς Πέρσας.

P. 514. *l.* 24. Ἀτλαγῖνος ὁ Φρ.] Athenæus libro II. Ubi Casaubonus notat in MS. esse Ἄτλαμνος. Vide infra 541. Plutarcho Ἀπαγῖνος, male.

P. 516. *l.* 28. Μακίσιον.] Cod. Arch. Μακίσιον. Ita & margo. probabilior est hæc lectio; abit Tzetzes, cui dicitur Μασίσριος.

P. 517. *l.* 20. Ὀφθαλμόν.] Cod. Arch. ὄμφαλον, *umbilicum.* Recte. Thorax reponebatur Athenis, in Minervæ Poliadis templo. *Pausanias.*

30. Ἀπὸ πάντας.] Deest ἅμα. supplet codex Arch.

43. Κείρονται.] Morem multis testimoniis illustrat Brissonius. Ratio hæc subesse videtur; ἄψυχα ἀψύχοις. Vide Hesychium in αἱμακτηρίαι.

P. 518. *l.* 13. Γαργαφίῃ.] Cod. Arch. Γαργαρίῃ.

23. Πολὺς ὠθισμός.] Cod. Arch.

41. Ἐπὶ διακειμένοισι.] Interpres non cepit sententiam. Verte, *ex pacto, ex consensu.* Τὰ διακείμενα sunt ὡρισμέναι συμφωνίαι, συνθεσίαι, ὁμολογίαι, ut Diodorus loquitur. Illud nota, Herodotum ἑκαίον ἔτεα, Diodorum πεντήκοντα ponere.

P. 519. *l.* 42. Τὰς ὑποθήκας.] Hæc dele; neque enim agnoscit codex Arch. nec Valla, nec margo.

44. Τρωικοῖσι πόνοισι.] Virgilius, *Trojaque labores.* Cod. Arch. hîc ἡρωικοῖσι.

P. 526. *l.* 26. Ἀπὰ τὰ μέν.] Cod. Arch. τά δὲ μέν.

41. Προελήλαλο.] Cod. Arch. προσελήλαλο.

P. 527. *l.* 10. Ἐθέλοιμι.] Puto ita scripsisse Herodotum; habet tamen codex Arch. haud male, ἔλοιμι.

16. Καταῤῥώδηκε.] Rectius, ad normam Ionismi, καταῤῥωδήκεε. Mox pro συναχθῆτε idem cod. Arch. συλλεγῆτε. Est autem λιπαρεῖν quod sequitur λίαν παρεῖναί τισι.

34. Ἀθηναίης.] Vide ut omnes scriptores in Athenienſium laudes conspirent. Plutarchus innuit Herodotum pretio ad hæc fingenda adductum fuisse.

P. 528. *l.* 14. Ἐκπαγλεομένων.] Cod. Arch. ἐκπλαγεομένων. Hanc scriptionem præfero, quoniam multis aliis in locis sic video scripsisse Herodotum.

29. Ἄρχομεν.] Cod. Arch. ἄρξομεν, *Incipiemus.*

45. Εὔποροι.] Cod. Arch. ἄποροι. Ita Valla. & res postulat: nam Persæ cominus, ut Spartani, non pugnabant.

P. 529. *l.* 9. Παρὰ τὸ δεξιόν.] Cod. Arch. & Eton. & Valla, παρὰ Παυσανίῃ ὑπὲρ τὸ δεξιὸν κέρας. Rectissime.

15. Συμβολὴν ποιεύμενοι.] Atqui locus postulat particulam negantem μή. Supplet codex Arch. & Valla.

44. Ἠρῷον.] Cod. Arch. & Valla ἱρόν. Hæc omnia Plutarchus in *Aristide* sublegit.

P. 530. *l.* 6. Πιτανητέων λόχος.] Erat Πιτάνη quidam δῆμος cujus meminerunt Pausanias, Hesychius, Thucydides, Herodotus supra, p. 181. l. 40. Ex hoc populo turma Amompharetum sequebatur, quæ quidem turma una fuerit ex turmis militaribus Spartanorum. Turmas has, seu τάγματα,

quatuor aliqui faciunt, uti legere eſt apud Scholiaſtem Ariſtophanis in *Acharn.* ὧδε Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον τέσσαρες λόχοι. Ariſtophanes ipſe in *Lyſiſtrata*, τέσσαρες λόχοι ἀνδρῶν μαχίμων. Alii tamen quinque fuiſſe volunt. Heſychius & Harpocration citant Ariſtotelem in *R. P. Lacedæmoniorum*. Has enumerat, opinor ex Ariſtotele, Scholiaſtes ineditus in Lyſiſtratam, Ἐδωλῶν, Σίνις, Ἀείμας, Πλάτας, Μεσοάγης, vel rectius Μεσοάτης, ut apud Stephanum. Ἐδώλας meminit Heſychius. De tribus reliquis non conſtat. Thucydides affirmat ſeptem fuiſſe: Notat hoc idem Scholiaſtes ad *Lyſiſtratam*, productis Thucydidis verbis. Video alios alium numerum ponere. Negat interim Thucydides ullam fuiſſe apud Lacedæmonios Πιτανήλων λόχον, & Herodotum oblique tangit. Eum ſequitur Heſychius, qui tamen etiam apud aliquem poëtam reperiſſe videtur Πιτανήτης στρατός.

P. 531. *l.* 12. Ὅπλα ἦγε.] Cod. Arch. λόχον ἦγε, rectius; erat enim λοχαγός.

P. 533. *l.* 3. Γινομένων, ὑποβλ.] Cod. Arch. interponit χρησῶν.

42. Ἀειμνήστ.] Cod. Arch. hîc optime Ἀειμνήστ. Sane adſtipulatores habet Plutarchum & Pauſaniam.

P. 535. *l.* 31. Τεῖχος, ἢ τὸ σκολιόν.] Vide quid hic ſperabat ſe inventurum Polycrates Athenienſis, apud Schol. Ariſtophanis p. 333.

P. 536. *l.* 36. Ἀείμνηστον.] Ita & codex Arch. nam hic Platæenſis alius eſt ab Arimneſto Spartano, de quo ad p. 533.

P. 537. *l.* 23. Ἐφόρεε ἄγκυραν.] Plenius codex Arch. ὃ πίσημον ἄγκυραν.

26. Εὐρυβιάδου.] Cod. Arch. Εὐρυβιάδλω.

36. Φαραυδάτης.] Sic Pauſanias. aliter Φερενδάτης. Vide p. 405. & 407. Hic apud Æſchylum in Perſis corrupte dicitur Φαραανδάκης.

46. Λῦσαι.] Placet cum codice Arch. legere ῥῦσαι.

P. 539. *l.* 41. Παυσανίᾳ.] In ejus honorem Παυσάνια feſtum fuit. *Pauſanias.*

P. 540. *l.* 15. Μήδων.] Athenæus hunc locum tranſcripſit. Legit autem ut codex Arch. & margo & Valla ἡγεμόνος.

41. Ἔθαπλον.] Cod. A. ἔθαφθεν. Ita & Valla.

P. 541. *l.* 3. Τῶν δ' ἄλλων.] Hæc verba omiſit codex Arch. ſed non omiſit Plutarchus, imo acerbe de iis agit cum Herodoto.

6. Κοινά.] Lege κεινὰ, *vacua.* κενοταφία. Ita hîc legit Plutarchus.

P. 542. *l.* 30. Συνεκήρυξε.] Cod. Arch. συνεκύρησε, *evenit.*

P. 543. *l.* 11. Ἡγησισθέτε.] Cod. Arch. ἡγησίσθιον.

26. Ποταμὸν δύο.] Duo ſunt: oportuit nomine diſtinxiſſe. Vide Stephanum in Λάκμων.

P. 544. *l.* 42. Καλαμίσοισι.] Cod. Arch. Λαμίσοισι. N. L. Duris ἐν ὄρεσι Σαμίων hîc nobis uſui foret.

P. 545. *l.* 15. Κτισλώ.] Scribendum κτισύν. ea eſt forma Ionica.

P. 546. *l.* 8. Οἱ Ξέρξεω.] Omnino ut codex Arch. ὑπὸ Ξέρξεω.

41. Μλωός.] Confer Ælianum in V. Hiſt. l. 2. c. 25. Plutarchum, *Camillo* p. 138.

P. 547. *l.* 27. Ἰθαμίτρης.] Cod. Arch. Ἰθαμίτρης. Vide p. 405. l. 1.

34. Περίλεω.] Scribe Περίλεως.

P. 548. *l.* 20. Ἀφῆναι.] Lege ἀπῆναι.

25. Πελοποννησίων.] Valla videtur vertiſſe Λακεδαιμονίων.

46. Φθάς.] Omnes ſcripti φθασθείς, *percipiens.*

P. 550. *l.* 14. Τυχζά.] Dictio eſt Perſica. Xenophonti, Γενέθλια. Athenæus l. XIII. hæc adducit.

18. Χρήζει.] Habet hîc codex Arch. δέεται, puto ex interpretamento.

37. Εἰσὶ τρεῖς.] Nec Valla nec codex Arch. agnoſcit.

40. Μεθένζε.] Repone cum codice Arch. μετένια.

41. Μεγάλα ποιεῦμαι.] Cod. Arch. μέγα. Alibi μέγα ποιοῦμαι ταῦτα, & μέγα ὑπερφέρουσα.

45. Ἤασω.] Scribe ἤασων.

49. Γῆμαι.] Cod. Arch. γυναῖκα.

P. 551. *l.* 36. Διαβάντες.] Cod. Arch. Διαβαλόντες. Ita prius, διέβαλον ἐκ τῆς Χίου ἐς Νάξον.

41. Οἰόβαζος.] Cod. Arch. Οἰάβαζος, Valla. *Oebazus.*

46. Ἀρταΰκτης.] Plura Pauſanias.

49. Τιθελόμυος.] Valla *petitis.* Cod. Arch. αἰτήσας.

P. 552. *l.* 6. Διεβάλετο.] *Fefellit.* Archippus in *Philo*, γέροντα Διαβαλεῖται τήμερον. Ariſtophanes *Avibus*, διαβάλλεταί σε ὁ Ζεύς. Imo παραβάλλεταί σε apud Alcæum, & παραβλήδην ἀγορεύειν apud *Homerum.* Schol. Ariſtophanis horum auctor. V. p. 327. l. 29.

23. Ἀφύκτως.] Cod. Arch. ἀφυλάκτως.

P. 553. *l.* 9. Νεώλωοι.] Puto hîc Euſtathium legiſſe ἕτερον. Ita ſane apud eum video haberi hodie in Odyſſeam.

17. Τίνεσθε.] Cod. Arch. σίνεσθε, nec dubito quin ita & Vallæ occurrebat. Euſtathius expoſuit per βλάψαι.

36. Ἀρτεμβάρης.] Cod. Arch. Ἀρτεβάρης, & quidem in l. 1, ſic ſemel pinxit: ſed male.

P. 554. *l.* 5. Μαλακὸς γνέσθε.] Cod. Arch. ſupplet ἀνδρας, conſentit Valla.

Hæc

L. S.

Hæc ſunt, Lector candide, quæ vere καὶ ἀπὸ μελῶ *ex Herodoto meo transfudi in calcem hujus editionis; poſtquam acta jam, & tranſacta erant omnia, quæ ad hanc impreſſionem concinnandam ſpectare videbantur. Multa ſciens intacta reliqui; ab aliis occupata non repoſui. In Latinis quædam denuo verti; in Græcis quamplurima emendavi. Nec arroganter hoc à me dici quiſquam exiſtimet: Nam conjecturis meis nihil, omnia vero accepta refero ſcriptis exemplaribus; quorum illud, quod mihi utendum dedit R. P. Archiepiſcopus Cantuarienſis, utramque paginam in hoc negotio fecit. Nec pœnitendum interim ſubſidium attulit alter codex MS. cujus Variantes Lectiones mihi ſubminiſtravit Johannes Roſwel, Vir humaniſſimus, & præclararum omnium artium peritiſſimus. Illud vere dicturus videor, me venam ſaltem aperuiſſe ad Herodotum ſanandum. Id certe volui, & ut conſequerer, ex Galeno, Heſychio, Georgio Pardo* Ionicarum dictionum Lexicon *auxi & locupletavi; tum etiam Herodotum non indiligenter contuli cum Athenæo, Euſtathio, Suida, aliiſque ſcriptoribus, qui ab eo quicquam fuerant mutuati. Linguæ Ionicæ canon fuit olim Herodotus; Enimvero in vulgatis libris tot occurrunt gloſſemata, tot ab ea dialecto ad alias aberrationes, ut vix trientem Ionici idiomatis nunc ſupereſſe crediderim. Infinita ſunt, quæ ex Codice Archiepiſcopi hoc in genere reſtitui poterant; ſed nunc non erat his locus. Exoriatur aliquis, ita voveo, cui otium ſit uberius & ingenium, ad perpurgandum Herodotum; Ille his noſtris & plura & elegantiora facile inveniet; Ille de optimo ſcriptore, de viris doctis, & de me etiam optime merebitur, ſi, reconditiori inſtructus eruditione, tumultuariam hanc noſtram ſcriptionem, quaſi Herodoto minime dignam, plane diſpungat.* Vale.

JACOBI GRONOVII

NOTÆ

ET

OBSERVATIONES

in novem libros

HERODOTI.

N

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in novem libros HERODOTI.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ HERODOTI.] An recte ſic edatur id nomen, ambiguum facit auctoritas eruditorum, in quibus Henr. Valeſius ad Ammiani Marcellini librum XXI cap. 6. ſuſtinuit palam notare Latinos Græca nomina fere adſpirare ſolere, ut cum „Herodotum & Herophilen & Herodicum „ſcribunt, cum Erodotus & Erophile & „Erodicus emendate ſcribi debeant. Ero„dotum quidem paſſim in Græcis editioni„bus adſpirari hodie videas; ſed id men„dum eſſe non dubito. Novimus hanc cauſam in ſimilibus vocibus, ut Hannibal, Homerus, ſæpe tractatam fuiſſe, quam relinquimus, quum ſufficiat nunc expromere rationem Mediceæ Bibliothecæ, & ejus longævi codicis, quem antetuli. Nam illic exſtant varia exemplaria hujus voluminis & hiſtoriæ, ubi nomen iſtud ſine dubio adſpiratur. Cæterum in hoc noſtro legitur Κλειώ Α' Ηροδότυ αλικαρνησσῆος. Harum poſtremarum appellationum primis vocalibus nunc impoſita eſt nota ῾, at non aureæ repetitioni nominis Ηροδότυ in fine libri primi, ubi videas ΗΡΟΔΟΤΟΥ. non in principio ſecundi, non tertii, non quarti, non quinti, ſed ſexti principio apponitur contrario ductu ῾ (tanquam vetus illud Η præponi ſolitum ſcriba hic librarius divideret: de hac autem pſile & de priore aſpera monuit Salmaſius ad Conſecrationem Regillæ p. 44 & 52, ubi plura huc pertinentia.) ut lenis ſit ſpiritus, quum ſeptimo imponatur ſimilis primo, ut & nono, quum octavus liber eum ignoret. Sed & alter eodem nomine uſus apud auctorem noſtrum 8, 132 ſimili modo adſpiratur in MS. Hic vero ſpiritus nunc aureo, nunc rubro colore inductus eſt. Ex quibus ante omnia præclarum & bona fide odoris veriſſimi plenum patet iſtud αλικαρνησσῆος. Ita enim turpiter iſtud appellativum ventilatur variis velut follibus, ut Camerarius in dialecti Ionicæ ſpeciminibus pag. hujus editionis 718 annotaverit Αλικαρνασσῆος pro Αλικαρνασσέως, & tantum hactenus; Stephanus in Prolegomenis pag. 743 [Interim certe adeo in hac parte nihil mutare ſum auſus, ut in ipſo etiam principio Αλικαρνασσῆος retinuerim, & in Αλικαρνησσῆος mutare noluerim: quamvis ſit Αλικαρνησσεύς 3, 4 & Αλικαρνησσῦ 8, 104] Tanquam hæc ſumma hæſitationis foret, quum Αλικαρνησσὸς etiam exſtet 2, 178 & Αλικαρνησσεύς 1, 144, quum in eodem libro 1 cap. 175 exhibeatur Αλικαρνασσῦ. Hoc magnum incertum videbat Stephanus, ubi notari debet illud libri 1 cap. 144 Αλικαρνησσεύς factum eſſe ab ipſo Stephano, tanto indecentius, quod ibi mox ab ipſo eodem relinquatur etiam Αλικαρνησσόν, quum Aldus & Camerarius ediderint Αλικαρνησσεύς. Et hic Stephanus etiam ipſum titulum mutavit, etſi id neget, & quum Aldus & Camerarius edant Αλικαρνασσέως (ſicut nummi, qui hodie ſuperſtites & in notitiam producti ſunt, fere cuſi ſub Cæſaribus, habent Αλικαρνασσέων) ipſe fecit Αλικαρνασσῆος; quod placuit etiam Tanaq. Fabro in Epiſtolis Criticis pag. 30. Nunc igitur principio hoc ad veterem & genitivam formam confirmato ex priſca fide, etiam gemino Σ, interdum uno conceſſo, unum illud in libri 1 cap. 175 Αλικαρνασσῦ non pro exterricinio haberi debet, ſed in quo conniverunt oculi inſpicientium libros antiquos, quod meis forſan quoque contigit. Sed ab Stephano deterritus & ipſe fui, quam tamen meram Empuſæ hujus eſſe vanitatem jam declarat codex Mediceus, & omnino poſthac ita mutari debet; tum ex reliquis colligas huic ipſi volumini, quum primo ſcriberetur, adſpirationem non fuiſſe datam, ſed poſtea impoſitam. Etiam hinc patet ſingulorum dein librorum titulos ab iſto Stephano pro lubitu ſuo auctos denſatoſque, nempe ut omnes ad unam formam eamque ſatis verboſam redigerentur; quum nec Aldus nec Camerarius, nec liber certe Mediceus, unde colligo etiam de aliis, habeant illam adjectionem Αλικαρνασσέως: quæ an non ſatis eſt, ſi ſemel in primo conſpectu & fronte exſtet? Ut hoc addam, Suidas in v. Λέσχη citat epigramma Callimachi, quod notavit chirographo ſuo Hadr. Junius ex-

ſtare in Anthologia Epigr. 3, 399, eſſe autem Callimachi, in quo dicitur Ξεῖν' Ἀλικαρνασεῦ, ut legitur in editione Baſileenſi, prout etiam exhibet MS. codex Lugdunenſis, ſed perperam Genevæ & Cantabrigiæ mutaverunt in Ἀλικαρνασσεῦ geminato ſigma ex vulgari nimirum pronunciatione. Quum autem Herodotus vel Græcia, ut fere innuit Lucianus, hiſtorias has publico Muſarum nomine inſignitis quibuſque partibus etiam numero novenario definierit, crediderim ab Gellio innui Herodotum, quum ſcripſit in præfatione *alii Muſarum inſcripſerunt*, ſicut notum quoque reddidit Suetonius Aurelii Opilii factum, qui volumina novem unius corporis variæ eruditionis ſcripſit ex numero Divarum & appellatione; videlicet ut obſervatum eſt ab aliis numerum novenarium in diviſione ſcripti & in ſerie rerum per partes digerenda ſæpe placuiſſe; etiam de Cephalæone monuit ad Græca Euſebii Scaliger & alii. His adde, quid in hoc principio cogitaverit Daniel Heinſius ad Horatium pag. 101. Nam cui bono erit inſpicere Neſſelium pag. 143 de Herodoto Viennenſi loquentem?

1,4. Τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα.] Hæc recte dicuntur, adeoque videntur placuiſſe Philoni & Gregorio Nazianzeno, ut etiam voluerint imitari, prout patet ex verbis allegatis Henr. Stephano in Theſauro. Itaque affatim prudenter hæc Herodotus conjunxit, ſed quibus non debebant agglutinari præcedentia ἐξ ἀνθρώπων, quod tamen manifeſtiſſime videtur feciſſe interpres Valla, etiam ille ipſe qui continuis recognitionibus, ut vocat, interpretationem ejus luſtravit, Henr. Stephanus, quem occaſione loci 1, 10 μαθόσα ἢ ποιηθὲν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς non tæduit ter de iſta præpoſitione ſcribere, primo in recenſione & interpretatione vocum Herodoti p. 725, ſecundo in Prolegomenis p. 738, tertio in alteris Proleg. pag. 743. Ille tamen reddebat *ex hominum memoria temporis longinquitate deleantur*. Omnino perperam, unde accidit, ut eum ſimul cum Valla aggrederetur in Epiſtolis eiſdem loco citato Tanaq. Faber, quaſi uterque exiſtimaverit poſſe dici Græce ἔργα γιγνόμενα ἐξίτηλα γίνεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων. Nam ſane in tribus illis locis Stephanus ſecernit ſe ab Valla, quod debuit Faber agnoſcere, quem ſæpe fervor nimius attollit. Utique clarum eſt in voce ἐξίτηλος non ſupponi alios quam homines, & ſolam memoriam hominum interque eos uſum vox iſta reſpicit, ut illorum mentio iſtic fieri non debeat, præſertim quum agatur de hiſtoria. Jam iſta loquutio per præpoſitionem ἐκ tam frequens eſt in Herodoto, ut qui ſupponitur eum evolviſſe, doceri de ea non debeat, quum occurrant & ἐρημῶν ἐξ Οἰτάνης, & τούτων ἐξ ἐμοῦ ἀπογραφομένων, & λεγομένων ἐκ τῆς Λιγυπτίων ἀκοῆς, ac ſimiliter cum aliis verbis, & ut nunc ſunt γιγνόμενα ἐξ ἀνθρώπων, ita ποιήματα & ποιηθέντα, ſenſuſque Herodoti eſt, ut neque illa quæ evenerunt vel facta ſunt ab hominibus, tempore exoleſcant. Hinc jam apparet quanto pejus ſit, quod quondam ex Lipſia adferebat Fridericus, *ut neque preterita res ex hominum memoria, temporis longinquitate, exoleſcant*. Nec enim attendit vel ad loquutionem Herodoteam γιγνόμενα ἐξ ἀνθρώπων, vel ad ſententiam plane perfectam in ὡς τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται. Hæc ſi non ſatisfaciant, plane rem conficit Lucianus, in ſcripto de conficienda hiſtoria: Τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο· Ἡρόδοτος μὲν ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα ἐθαυμασὰ ὄντα &c.

1,8. Ἐπολέμησαν ἀλλήλοις.] Lepidum eſt, quod de his & anterioribus verbis notat Thomas Gale, *Exordium hoc præmiſit Pleſirrhous, Herodoti amaſius. Quæ ſequuntur poſt ἀλλήλοις, ſunt verba Herodoti.* Itaque cauſam hanc ſuam facit, & ex ſua perſona atque auctoritate ſic docet lectorem, quaſi illum quemcunque Pleſirrhoum vidiſſet hanc præfationem anteponere. Oportet unum hoc ſpecimen dari, quia ſimiliter conſulit in aliis, quæ peculiaria hic illic occultata tanquam ſua profert. Sed bonus vir talia θαύματα ab Herodoto debebat abigere, & fateri alium eſſe fundum hujus narrationis, quum ipſe auctor eſſe non poſſet, nempe Ptolemæum Hephæſtionem; ex illo enim refert Photius, ὡς Πλουτάρχου ὁ Θεσσαλὸς ὁ γραμματικός, ἑρμέως γεγονὼς Ἡροδότου, καὶ κληρονόμος τῶν αὐτοῦ, ὅτι ποιήσεται τὸ προοίμιον ἀπὸ πρώτης ἱστορίας Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως, non addito, utrum probaverit & crediderit ipſe Ptolemæus, non etiam an firmaverit id iſte Pleſirrhous. Certe quidquid illud eſt, & qualiſcunque iſte Pleſirrhous, obſtare illi videtur Dio Chryſoſtomus in Orat. 53 de Homero. Καίτοι τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὁπόσοι τινὰ ἔδοξαν ἴσχειν δύναμιν, ἢ περὶ ποίησιν ἢ καταλογάδην συγγράφοντες, ἢ πρῶτον, ἢ τελευταῖον, τὸ ἑαυτῶν ὄνομα συγγραφόντων, πολλῶν ἢ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τε καὶ ποιήμασιν solitorum ſcribere ſuum nomen, ὥσπερ Ἑκαταῖός τε καὶ Ἡρόδοτος καὶ Θουκυδίδης. Hujus ſane fides melior, & viciſſim ea juſte illi tribuitur. Et pari modo mox judicari debet de nomine uxoris Candaulæ, item de re-

derici. Quæ fuerit licet uxor Jardani, an idcirco in isto imperio Asiaticis simili nequit vocari δάλη? Non cogitavit Faber, quum tamen sciret, præter solos reges omnia illic fuisse serva. Jordani filiam dixerat Palæphatus, sed Tollius restituit Ἰαρδάνυ. Adde Peireſciana pag. 445, ubi & Valesius.

4, 2. Παρὰ τούτων ἢ Ἡρακλεῖδαι.] Adversativa abest a MS. quum sit certe nulli bono, & sine ea lenior incedit sermonis nexus. ac deinde ab eodem vocula μὲν interponitur: ἄρξαντες μὲν δὴ δύο τε ἐκόζε, quod ipsum prorsus est Herodoti.

4, 19. Ὥστε ἀπιστότερος ἐφθαλμῶν.] Hæc respiciens scripsit Lucianus in Saltatione: Ἡροδότῳ μὲν ἔν τε δι' ἐμμάτων φανόμενα, πιστότερος εἶναι τῶν ὤτων δοκεῖ.

4, 21. Οἳ ἢ μέγα ἀμβώσας.] Nihil est, quod in dubium voces, quum sic repetat 3, 38. Οἱ ἢ ἀμβώσαντες μέγα. & 7, 18. Καὶ ὃς ἀμβώσας μέγα ἀναθρώσκει. Quæ exempla annotavit & Portus. Quibus addi potest ex 2, 121 τὴν κεφαλὴν μὲν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα. Sed nihili illa sunt præ codice Mediceo, qui negat locum vocabulo μέγα, & habet tantum ὁ δ' ἀμβώσας. Et recte, quum ab verbo isto solo satis exprimatur impetus hoc loco adhibitus, sane diversus ab istis reliquis. Hunc clamorem audivit nemo præter Candaulen; unde ita sequutus fui. Etiam paulo ante habet MS. ποιέῃ, non ποιέει, & infra sicut edidi, non τινὰ σκοπεύειν, ut passim, & hinc similiter.

4, 34. Πειρώμενον λέγω λόγον.] Sic integre MS. prout Stephanus notavit ad marginem, quum sine medio verbo omnia sint male integra. Πειρώμενος, quod etiam ponitur illic ab Stephano, & Gale videtur confirmare ex gemino MS. est correctorum, sicut in hoc etiam codice mox aliqua posterior manus facere voluit νος; a qua etiam videtur esse illud τοιάδε post verbum ἀμείβεσθαι, quum in MS. prior manus habeat τοῖσδε, illo altero suprascripto postea.

4, 36. Οὕτως ὥστε.] MS. egregie ὅτω ὥστε. ut cap. 11. Hinc & pag. seq. edidi ex eodem ὅτω ὑποθυήσκειν, ubi edunt ὅτως. sæpius reor id corruptum.

4, 44. Στείχῃ δὴ τὴν ἀνὴν.] MS. clare σίχῃ, ut sit a σιχάω. Deinde repetitio particulæ turbat, σοι, σε, quum res ultro satis pateat, & longe mitius sit, dum pro μή σε ὄψεῃ legit MS. μὴ ἰσόψεῃ ἰόντα ἀφ' ἁμέων, non ἀφ' ἡμέων.

4, ult. Ἐδόκεον ὥρην.] MS. iterum abrasa consonante ν finali, ἐδόκεε. & Ἐθηεῖτο pro ἐθηῆτο. Utique sic editur cap. 68. ἐθηεῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον. Nec dissimile sequetur mox cap. 11. ἐπῄρωτα pro ἐπηρώτα, & c. 32. ἐπῄρωτᾶς.

5, 8. Ἐν νόῳ ἔχουσα τίσασθαι.] Cap. 73 sic occurrit Τίσασθαι θέλων, sed ibi futurum est jam propius. In hoc loco MS. τίσεσθαι, ut c. 86. ἐν νόῳ ἔχων ἀκροθίνια καταγιεῖν, etsi præsens quoque usurpetur. Etiam MS. non habet μαθέειν, sed μαθεῖν, confirmans etiam ἱποεῖ, quod ex aliis codicibus jam notatum fuit ab Stephano.

5, 10. Ἐς αἰχύνην μεγ. φέρει.] Hoc est Herodoteum, & ideo a MS. probatum, quum præpositio vulgo absit, nec nisi margini credatur. Infra cap. 120. Καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; 9, 32. Οὐκ ἐς γυμνικὴν, ἀλλ' ἐς ἀρηΐους ἀγῶνας φέρον τὸ μαντήιον.

5, 26. Τὸν ταῦτα βυλεύσαντα.] Ex margine hanc participii formam collegi pro vulgato βυλευσάμενον ad manum Herodoti reponendam, quia sic quoque habet MS. Mediceus, & frequentissima est in hac historia. Unde etiam admisi elisionem in verbo ὑποθυμάζει, quod & ipsum ita sæpe novi occurrere, sanctiore scilicet codicis ejus manu, quam omnium aliorum, ut rursus cap. 30. Talia sunt & τρώματα cap. 18. Hic vero observabis & in litera Ω & in voce τρῶμα diligenter annotari ab Æmil. Porto in Lexico Ionico pro vulgari τρῶμα, non dici tantum τρώυμα, sed & τρῶμα: verum in verbo θαυμάζω quanquam mirabiliter scateat exemplis, tamen non nisi hanc mutationem fieri agnoscit, ut dicatur θωυμάζω addita υ, eadem litera dempta θωμάζω dici aut ignorat aut prætermisit quacunque de causa. Add. Salmasius ad statuam Regillæ pag. 36.

5, 32. Τὸν δεσπότεα ὑποθῦναι.] Sic tandem relata juste sibi componuntur, quod præclare huc convenit, & vile est verbum ἀποκλῆναι, quod Herodotus non scripsit, sed captavit varietatem, unde mox tantum habet πτεῖναι. Itaque sic statuo teste optimo codice, quem tuentur alii in margine Stephani, atque item Anglici apud Gale. Notatur hoc verbum ab Suida.

5, 41. Οὐ γὰρ μετίετο ὁ Γύγης.] Anxie hoc in verbo speculando versatus fuit Æm. Portus, in Lexico Ionico interpretans *Gyges negotium susceptum non dimittebat, de manibus non deponebat, de eo conficiendo non remittebat*, fere ad mentem Vallæ interpretati *nihil cunctatus est*. Quod ut in hoc potest tolerari, quî in Porto, quum is ipse notum habuerit ex capite 114 ἐπείτε ἐμετείθη τάχιστα, & verterit, *dimissus est*? Prout sane etiam reddi voluit & intelligi Stephanus, cui parui. Etiam activum eodem sensu in hoc scripto patet. Sed & il-

lud ipsum quinquesyllabicum plane nunc quoque adhibuit Herodotus ex fide optimi codicis.

6, 5. Ἐν ὄπλοισι ἦσαν.] Non debuit hoc instar spumæ expelli ad marginem, ut pejus reciperetur in contextum, præsertim quum præter codices Stephani id probaretur ab Mediceo, ut 9, 75. Εἶναι ἐν φυγῇσι. Ælianus dicit ἐν Μύσοις εἶναι, & imitati sunt Latini.

6, 6. Οἵ τε δὴ Γύγεω σεσιλῶται.] Mireris unde hi existant, quum novitas regni nondum passa fuerit eos colligi, unde nec Valla milites agnovit, sed factionem Gygianam, hoc est, σασιῶτας, quos ideo Tan. Faber strepitu majore, quam par erat, reducit: exempla vocis ejus Herodotea satis multa monstrat Lexicon Porti Ionicum, sed & posterius hoc perspicue habet MS. unde merito restitui.

6, 7. Ἦν μὲν δὴ τὸ.] Solas voces ἓν μὲν τὸ habet MS. nec quidquam confert particula δή: hinc delevi. Et mox βασιλέα εἶναι Λυδῶν, non τῶν Λυδῶν.

6, 18. Ἀλλ' ὅσα &c.] Nec Valla bene vertit, & Stephanus male interponit *cum alia*. Neuter intellexit separatas voces ὅσα & πλεῖστα in construendo oportere jungi. ἀλλ' ὅσα πλεῖστα μὲν &c. *Sed plurimum quantum quidem est ejus donariorum argenti.*

6, 26. Οὕτω δὴ ὁ Γύγης.] Sicut in ora notatum est ab Stephano, ἕτω ὃ ὁ Γύγης, ita legitur in MS. & melius est vulgato. ut paulo ante δημοσίᾳ, non δήμῳ. Vallam quidem video interpretari *Corinthii populi*, quod sequitur Spanhemius ad Callimach. pag. 68. ut retineat δήμῳ, sed id sine respectu ejus, quod verum est, sic scribebatur. Quid si senatus posuisset, non foret δημόσιον? Præstat hoc ex MS. retinere, quum plene se exprimat. & statim τὸ Γορδίεω Φρυγίης βασ. ubi iterant τόν.

6, 34. Καλέεται Γυγάδας ἀπὸ δὲ ἀναθέντος ἐπωνυμίη.] Hoc ipsum exemplum est, quo utitur pag. 726 in recensione vocum Herodoti Henr. Stephanus ad probandum *præpositionem* ἀπὸ *cum dativo interdum poni, ubi potius moris est uti præpositione* ὑπὸ *cum suo genitivo, ut & nunc potius dicendum videretur, sequendo vulgarem sermonis formam*, ὑπὸ τοῦ δὲ ἀναθέντος ἐπωνυμίης: Addit aliquid gravius. *Imitati autem sunt hunc præpositionis hujus usum quidam ex posteris: quorum ideo loci merito suspecti fuerunt. Sic apud Arrianum* ὀνομασθῆσαι ἀπὸ μιᾶς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κυβέλης νυμφῶν. *At vero ubi hæc præpositio juncta huic rei significandæ adhibetur, ibi certum est mendosum esse locum.* Et hæc pro laudabilibus recepit Th. Gale, ne patria ipsius foret exsors tantæ doctrinæ. Similiter Portus in Lexico Ionico: Ἐπὶ δὲ ἀναθέντος ἐπωνυμίη in ἐπὶ explicat, *propter cognomen, vel potius nomen illius, qui hoc dicavit*: sed in v. Ἐπωνυμίη *ob nomen, id est, de nomine illius, qui hoc dicavit.* Et novimus circa tempus Galei ludos de his ortos inter alios. At hîc tamen in voce ἐπὶ cum genitivo profert ex Herodoto quatuor loca de appellando agentia, ubi non tertius casus additur, sed secundus, plane in omnibus. Itaque si exstant illa verba Arriani, valeant, prout jam in hac parte ostendi Arrianum mihi notum esse in illustrationibus, quas ei attuli lib. v. cap. 1. Sed certe dubitari nequit de ejus constructione cum genitivo in ista significatione cognominandi, quum pateat apud omnes Græcos scriptores alios præter Herodotum nostrum, qui in libro 2 cap. 42 ἀπὸ sic usurpat, eandem confirmari, quo spectant verba 5, 65. Ἐπὶ δὲ Νέσου τοῦ Πασιφάεϊτε ποιδόμβου τοῦ ἐπωνυμίου. ubi sicut ἐπὶ removetur loco ab voce ἐπωνυμίου, ita oportet etiam in constructione manere ab eo remotam: & cap. 68 Ἐπὶ δὲ υἱός τε ἐὼν τὰς ἐπωνυμίας μεταλλάξας. Porro est aliquid singulare in hoc loco, quod excedebat captum scribarum, quibus Herodoti exemplaria facere commissum fuit, & proprium est diligentiæ ejus, qui exaravit codicem Mediceum, qui plane exhibet ἐπωνυμίου, ita ut hæc vox videatur absolute & ex proprietate Græcismi posita, sic construendo καλέεται ἐπωνυμίου Γυγάδας ἀπὸ δὲ ἀναθέντος, ut denotet, *quod ad cognomentum, vocatur Gygadas ab eo qui consecravit.* Prout est hæc grata styli nota & phrasis bene densa in Herodoto, tum in materia nostra 4, 182. Ἐπίκλησιν ἣ αὕτη ἡ χρήνη καλέεται ἥλιος, tum in alia quacunque, ut 1, 166. Πλοῖα ἑόντα ἀριθμὸν ἑξήκοντα. 7, 138. Νεῶν ἀριθμὸν ἀξιομάχων. 1, 172. Προσκεχωρήκασι γλώσσαν μὲν τὴν αὐτὴν τοῖσι Καρικὸν ἔθνος. 1, 60. Πρῶτοι σοφίου. 2, 20. Ἐπίσημος σοφίου. 9, 61. Ὅμοιοι σοφίου. 3, 61. Ὅμοιοι εἶδος. 2, 7. Ὅδὸς ἴσας μῆκος. Et c. 32, ἅπαντας τοῦσι ἄγουσι τὸ μέγεθος ἴσους &c. Nec enim placuit *Gygæum*, ut Latine interpretari voluit Stephanus. Nam licet istud adjectivum occurrat apud Propertium, nec ego illud detrectare ausim; tamen & universa venustas appellationis perit, quum omnia ab Gyge profecta sic appellari possint, nec recordatus videtur vir doctus jam antea dictam factionem Gygianam. Sed χρυσὸς hic habuit peculiare quid in appellatione, idque annotan-

regina conſpiciente Gygen egredientem ex cubiculo in cap. 10 de dracontite lapide.

1, 19. Διατίθεσθαι τὸ φόρτον.] Conſenſu mirabili intellexerunt interpretes *mercimonia expoſuiſſe*, prout id ſane erat unum ex muneribus eorum, qui ibant in commercia. Sed in Græcis non eſt præteritum perfectum. Deinde non agitur per illam locutionem de digerendis certo loco rebus venalibus per ſeriem decoram ad invitandos ad ſpectacula & hinc emptionem prætereuntes, quod eſt in verbo Latino *exponere*, ſed de diſtrahendis diſponendiſque accepto pretio, quod convenit per illos, qui emerunt. Recte intellexit hoc Æmilius Portus in Lexico Ionico, & adjunxit huic locum capitis 194 ex hoc ipſo libro, ubi vertebant ſimiliter *onuſque expoſuerunt*. Hinc mutavi vitioſa.

1, 24. Τωὐτὸ ὁ Ἕλληνες.] Sic quum exſtaret in optimo codice, non rebar Ioniſmum interpellare, quo minus reciperem pro vulgato τωὐτὸ τὸ Ἕλ. Nec enim ſic illi adhæret noſter auctor, ut non aliquando deſerat, ſive interdum in ejus uſu aliquid offenderit, ſive alia cauſa compulerit. Interim ſicut nunc exigitur ab codice iſto, ſic jam editur cap. 216. Οἱ δὲ Σκύθαι φασὶ Ἕλληνες ποιέειν. Infra etiam ſic MS. c. 186. Ἐν ᾧ δὴ πίμπλαλο τῦτο. Etiam c. 202. Ἀνθρώπυς, οἳ σιτέονλαι). Sic 2, 51 & 75 & 131 idem deprehendes. Etiam libro 5 cap. 108 ἄγελω, αἳ καλέονλαι Κλητίδες dicit, non ταὶ. Noli iraſci, quum me vides in tenui quoque aliquid molientem: plus enim juſto ſumpſerunt ſibi ad dominandum in eis particulis. Nam & lib. 2 cap. 48 ediderunt Τὰ θεοφορέυζι καζὰ κώμας ταὶ γυναῖκες. Satis conſpicuus illic articulus ταὶ, qui nullus apparet in codice Mediceo, & hinc à me non admiſſus; id quod in anteceſſum nunc moneo.

Ibid. Γῆν πλὼ Γνάχυ.] Difficile probatu erit apud Herodotum legiſſe videri Pauſaniam non ita, ſed πλὼ Γάσυ, ut affirmat doctiſſimus Vindingius in Hellene, in hac re concinens Th. Galeo, qui & ipſe ex fabulatoribus & aliis ut Strabone ipſo ſcribit Iaſi filiam fuiſſe veri eſſe ſimilius, ac mox Pauſaniæ librum II quoque advocat. Oportet hîc cavere. Nam de Io, quem patrem habuerit, nihil profert ex Herodoto Pauſanias, ſed eum tradit ex ſua ſententia, ut nihil iſta nominis proprii appellatio faciat ad Herodotum. Utrius autem verior opinio ſit, id vero aliam conſtituit controverſiam. Pauſaniæ verba ſunt: Γὼ μὲν δὴ Γάσυ Θυγάτηρ, εἴτε ὡς Ἡρόδοτος ἔγραψεν, εἴτε καθ' ὃ λέγυσιν Ἕλληνες, ἐς Αἴγυπλον ἀφίκνεῖτο.

2, 10. Βασιλῆος Θυγαλέος Εὐρώπῃ.] Hujus narrationis memoriam quum ita renovaviſſet Euſebius ad annum XG Εὐρώπη Ἀγήνορος ἀπὸ Κρηλῶν ἡρπάγη ἐμπόρων, ὥς φησιν Ἡρόδοτος. Ἃ δὴ πλοίᾳ ἀξιόσημον ὧδε Ταύρου, in Latinis autem tria iſta verba ὡς φησιν Ἡρόδοτος eſſent omiſſa ab Hieronymo, magnus Scaliger ibi notat: *Omiſit vero Hieronymus Græca*, ὡς Ἡρόδοτος φησίν. *Herodotus ait; quod a Phœnicibus rapta fuerit Io, propterea Græcos hanc injuriam ulturos Europam rapuiſſe.* Vir maximus non cogitat Herodotum verſari in narratione Perſica, & Perſas eſſe, qui ſic narrent de Io; item Perſas eſſe, qui ſic narrent de Europa: nec tamen etiam Græcos injuriæ prioris ulciſcendæ cauſa eam rapuiſſe dicit iſta narratio, ſed ipſos Perſas ita compenſaviſſe crimina, de qua interim re hi Græci, quos Herodotus conjicit fuiſſe Cretenſes, forſan ne quidem cogitaverint. Quod quum ita ſit, fortaſſis hinc Hieronymus omiſit illa tria Græca verba, quæ memorant Herodotum, quem ſciebat alia ſcribere.

2, 12. Ταῦτα δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι.] Hic ordo vocum eſt in libro caſtigatiſſimo, quem violant edentes ἴσα σφι πρὸς ἴσα, quum non videantur vel Græci vel Herodotus conceſſiſſe, ut iſtam repetitionem ἴσα πρὸς ἴσα interrumperet aliquid alienum: certe ex tali conſideratione videtur veniſſe ἀλλοπρόσαλλος. Etiam lib. 7, c. 100 ἐξ ἑκάτων ἐς ἑκαζόν ſic junctim ponuntur ſine alio interpoſito; & 5, 102 ἀπ' ἄλλε ἐπ' ἄλλο & ἴσον ἴσῳ πρόσφερε eſt in Mneſithei fragmento. Cæterum in MS. legitur etiam ut in aliis MSStis, ταῦτα μὲν δὴ, quæ vocula inſeri debet.

2, 16. Τῶν εἵνεκεν ἀπίκοιλο.] Eſt, non eſt ex vena Ionicæ ſcriptionis, unde præterquam quod in præpoſitione has ipſas voces, prout cito, contulit Porti Lexicon Ionicum Herodoti, inſuper verbum ἀπίκοιλο ſeparatim tractat, quum ſane id jam anteceſſiſſet & ſæpius ſequuturum ſit. Nequivi tamen hîc tolerare; nequivi credere ab Herodoto id nunc uſurpatum fuiſſe; tanti ponderis eſt teſtimonium ab optimo codice, qui non tantum ex antiquo ævo candide producebat ἀπίκαλο, ſed etiam indicabat ſe veniſſe in manum recentem, quæ juris Græci parum & hodierno ſolum modo guſtaverat, & ita violenta eſſe conabatur ſuperponendo ν, quaſi deberet eſſe ἀπίκανλο.

καὶ τὸ. Sed illa ploret. Veriſſima venit manus vetuſta, & aliquoties infra fulgebit, quoniam verbum iſtud eſt continui uſus in hiſtoria, nobis per ſua loca profeſſuris aperte & ſequuturis, quod proprie fuit antiquum : & Herodotus ſectatur varietatem mirabiliter prorſus, ut deprehendes.

2, 30. Τὰς δὲ περιχωμένων ταῦτα, περὶ φέρειν σφι.] Quum ſic diu ſit editum in Herodoto, tandem notavit Galeus, ſibi magis placere lectionem marginalem, quam ſequutus eſt Euſtathius ad Γ. Iliados. Idem opinor cogitavit Stephanus, à quo iſta marginalis lectio primum exſtitit, nempe περιχωμένοις. Sufficit hic ſcire nec codices illos duos quos Gale inſpexit, nec Mediceum abire ab vulgato per Aldum : idque in dubium trahi non debet ab Herodoti ſtudioſo, quum is tantopere amet iſtum genitivum in participiis, ut rejiciat conſtructionem vulgarem. Eſt enim ſimile illi, quod exſtat 3, 31. Εἰρομένῳ ὧν δὲ Καμβύσεω, ὑπεκρίνατο αὐτῷ. Ibi enim poterat ſimpliciter dicere εἰρομένῳ δὲ αὐτῷ ὑπεκρίνατο. Quod genus loquendi tam frequens occurrit etiam in libris Sacris N. T. immo & apud Latinos, ut agnoſci debeat, non mutari.

2, 34. Μέχρι μὲν ὧν τούτων.] MS. τούτῳ ; & eo uſum Herodotum oſtendit ſatis repetitio ejuſdem numeri mox ſequens, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, quæ his verbis reſpondent. Accedit, quod iſtud τούτῳ in τούτων tranſtulerit vecors ad eaſdem literas inclinatio calami, ut quum præmiſiſſet ὧν, id etiam iteraretur in τούτων. Mox dedi vocibus ordinem priſtinum ex MS. ubi vulgo erat ἀνδρῶν ἀδίκων ἔργον νομίζειν εἶναι.

2, 44. Ἀρταζομένων τε γυναικῶν.] Sunt veſtigia manus alienæ, quæ Stephano & deinceps aliis editoribus non debuerant ita placere, ut ideo manum Herodoti delerent, & terminationibus fœmininorum tam aperta exempli iteratione præcedentibus, huic conſtructioni non idem indulgerent. Sicut enim Aldus & Camerarius ediderunt, ita habet MS. ἀρπαζομένων. Confuſio in contrarium occurret libro II. Cæterum ex tali origine videtur exſtitiſſe lex apud Byzantios quam ſtatuit Achilles Tatius lib. II. Νόμος δὲ ὅλος Βυζαντίοις, εἴ τις ἁρπάσαι παρθένον, φθάσαι ποιῆσαι γυναῖκα, γάμον ἔχειν τὴν βίαν.

3, 6. Πέρσῃσι ὕστερον Φοίνικες.] MS. Πέρσησι ὕστερος Φοίν. & ſic ſtatim λέγουσι ἀγαγών, non λέγουσιν. & rurſum Φοίνικες λέγουσι. ἐγὼ &c. Nam Iones non impediunt vocales concurrere.

3, 25. Λυδὸς μὲν τὸ πρῶτον.] Sic & alii & paſſim quidem. Verum nunc MS. delet voculam τὸ, & vult Herodoti eſſe Λυδὸς μὲν πρῶτος. Et recte, ut cap. 31. Τούτοισι δὲ ἔστι πρῶτος Ἀργείοισι &c. cap. 162. Ἄρπαγος γένος ἐὼν αὐτὸς ἐὼν Μῆδος. 2, 114. Ἐὼν Ἕλλην γένος μὲν Τευκρός. 4, 6. Γεγονέναι τούτους ἐκ Σκυθέων, οἳ Αὐχάτης γένος καλέονται. Immo lib. 9 c. 75 pallaca Pherendatis dicit Εἰμὶ δὲ γένος μὲν κῶα. Mox etiam MS. ut jam ex aliis quoque libris productum fuit, Μυρσίλον ὀνομάζουσι, non καλέουσι, ut vulgo, quum ſufficiat bis illud verbum anteceſſiſſe in hac narrationis parte.

3, 44. Ἄγχων μὲν δὴ ὁ Νίνου, τοῦ Βήλου &c.] Quantarum turbarum apud eruditos cauſa & fons fuit hic locus? Scaliger lib. III. Canon. Iſag. p. 327 obſtinatus in retinendo Ἄργων, rogat, [quis non miretur Ninum Beli filium unum ex poſteris Herculis fuiſſe, qui annis mille ut minimum Nino Beli filio poſterior fuit : Aut eſt Herodoti, aut librariorum error.] Et mox Omphalen colligit fuiſſe Jardani ancillam. Sic quum maximus ille vir palam efferre non dubitaret ſcrupulum ſuum, mirabiliter eum ipſum fugere conati ſunt, qui maximè appropinquare auſi ſunt. Nam Marshamus in ſæculo XVII omnes hujus narrationis partes circumrodit, Mermnadas quoque nominatim recenſens, ſed hanc partem negligens. Mox acceſſerunt & Palmerius a Grentemeſnil & Tanaq. Faber in Epiſtola ad Petavium, & ſpeculari maluerunt famulam Jardani, quam illa exulcerata, quum ſperaviſſem me excepturum omnia ab illis complanata. Prout editum eſt, ita reperi in MS. Mediceo, etiam in ſuis Gale. Itaque ſicut ſuos Ninos & Belos jactavit Aſia Major, ita videtur & ſuos narraviſſe Lydia, quos eximi illi ab nobis non oportet, vel hoc uno loco teſte, qui ſicut Agronem publice & Alcæum conſpicuum præbet, detur illis quoque hæc venia, ut in Lydia quondam notos ac claros Nilum & Belum poſteris exhibeant manu Herodoti. Neque multum miraberis, ſi intellexeris quæ dehinc ſcribet hic ipſe auctor in Euterpe cap. 79. Ἄγχων autem confirmatur ab MS. ut etiam Ἀλκαῖος, pro quo Camerariana editio in poſteriore loco edens Ἀλκμαίων multos decepit. Etiam de Jardana interpretum nuper monere lectores voluit Holſtenius ad Stephani Ἀρδανός. Interim plus æquo de conjectura ſua exſultat Cl. Faber ; quippe quæ Herodotum non reſtituit, & verum aufert. Omphalen intelligi ante eum viderunt bene multi, ut patet ex interpretatione Fri-

de-

tandum cenſuit Herodotus, & proprie additum ab Delphis.

6, 39. Τεσσαρεσκονταετίαν.] MS. τεσσερεσκονταετίαν. Sic quoque perverſe editum erat c. 31 & 206, quod utrobique ex MS. correxi, quum non aliter voluerit Herodotus loqui.

7, 4. Σμύρνην τε τὴν ὑπὸ Κολοφωνίων κτλ.] Quod poſt tot priſca exemplaria adhibita vix exſpectari poterat, ſcito legi in optimo MS. ὑπὸ Κολ. Qua mutatione cernis egregie diſpelli dubitationem Grentemeſnilii, ſive animadverſionem vocare placet, præpoſitionem ὑπὸ conſiderantis nimium arcte, tanquam Smyrna ſita ſub Colophone diceretur, dum detrectat agnoſcere verſionem Vallæ, qui recte intellexit. Ita mihi videtur agendum. Simile ex MS. teſtatur Th. Gale, ſed cætera non intelligo.

7, 10. Ἐπελαύνων δὲ ἐπολιόρκησε.] MS. idem ἐπολιόρκεε, & recte, quum iſtud imperfectum tempus in ſequentibus exacte ſervatum jam nunc eſſet inchoandum.

7, 17. Ἐς ἃ δὲ καὶ χώρην ἐσάμμαι.] Opinor hoc eſſe exemplum, quod ante oculos fuit Camerario, dum varietates Ionicæ linguæ in Herodoto annotat pag. 718 hujus editionis: ſed ex corrupto exemplari ab Aldo editum & alibi non uſurpatum jubet hora tandem detergere, quum clare exhibeat optimus MS. ἐσάνα, quod eſt perpetuum in Herodoto. In præcedenti electum à me eſt verbum ἀπέσσα, quippe quod ſuppeditabat idem codex & ex ſuis ac Suida confirmabat Th. Gale.

7, 20. Ἐπέδρης μὴ εἶναι ἔργον.] Si fuit tale ingenium Tanaq. Fabro, nempe deditum ſcribendo, non inquirendo, debuit Petavius, Herodoti attentus lector, certe id caſtigare, quum totus iſte epiſtolæ articulus hilum non mereatur. Quid potuit clarius fieri, quam attulit Æm. Portus [ἐπέδρη Ion. pro comm. ἐφέδρα, mora quæ ab aliquo trahitur, dum alicubi juxta aliquem locum vel perſonam ſedet, manet, morarur, 5, 65. lib. 1. c. 17 vitioſe ſcriptum videtur ἐπ' ἕδρης pro ἐπέδρης unica voce] Item in v. Ἕδρη, quum citaſſet hunc locum, addit [Sed legendum arbitror unica voce ἐπέδρης ut 5, 65] Quum vero & Suidas etiam Galeo notus ipſi offerret hanc compoſitam vocem, certe debuit ſe coërcere.

7, 27. Ἔν τε Λιμενηΐῳ.] Huc tandem venimus, ut dici debeat, hic rodus hic ſaltus, id eſt, manifeſtum indicium præſtantiæ codicis Medicei ſuper omnes alios in Herodoti deliciis non ſupprimendis. Habet enim ἔντε ἐνλιμενηΐῳ. Id quod certe pereruditum & plane Ἡροδότειον; non quod vocabulum loci aliud vulgato hinc procudamus, appellemuſque Enlimeneium, ſed præclara præpoſitionis iteratione educenda Herodotum illuſtremus. Scilicet notavit Camerarius pag. 719 præpoſitiones abſolute quaſi adverbialiter ſæpe poni, & in his ἐν δέ. Item Portus notavit iſtam præpoſitionem ſine ullo caſu verbis expreſſo poni &c., ex c. 74 Ἐν ᾗ δὲ νυκτομαχίῃ τινὰ ἐποιήσαντο. & 185 & 192. Et ſane id quidem eſt perfrequens, prout ab quovis lectore poteſt congeri: facile enim poteſt, & forſan infra occurret quoque nobis dicendum. Sed ut geminari contingat præpoſitionem iſtam, id vero eſt plane ignotum, & tamen firmabimus exemplis. Nunc igitur ſcribendum diſtinctis ſingulis ἔν τε ἐν Λιμενηΐῳ. ut 2, 176. Ἐν ᾗ δὲ ἐν Μέμφι † ὑπλοὸν κείμενον κολοσσὸν, quod exemplum ab nullo annotatur, etſi maxime conſpicuum, ut ſic in vacuum interjiciatur. Itaque ulterius jam progredi oportet, & quod beneficium præbetur ab MS. optimo, ſic denuo reſtituimus Herodotum ex eo in hujus libri cap. 67. Ἐγὼ δὲ ἐν τῇδε θέλων ἐν τῇ αὐλῇ φρέαρ ποιήσασθαι, ubi poſterius ἐν vulgo abeſt. Ut egregie ſuſpenſa oratio mox demum nanciſcatur plenitudinem, non tam in ſententia, quam elegantia prorſus Herodotea, quæ cauſa eſt, ut cogar ſuſpicari id genus loquendi corruptum eſſe in lib. 3 cap. 38. πολλοῖσι τε δὴ ἄλλοισι τεκμηρίοισι πάρεστι καθυμάσασθαι, ἐν ᾗ δὴ δὲ τῷδε. Sic vulgo editur, neque ex aliis exemplaribus quidquam notavi, quum tamen prorſus videatur ſcripſiſſe, ἐν ᾗ δὴ δὲ ἐν τῷδε. Atque ita repurgavi manum Herodoti & exemplari Mediceo ob fidem laudes grateſque egi. Sed an hoc ſolum eſt fulcrum, cui innixus ita de ſcriptoris hujus ſtylo arbitror? Poterat certe id ſolum ſatisfacere, quum ſimilia ſpecimina immenſum illi robur addant. Sed veritas ex puteo protrahenda eſt. Quid igitur volo? Nempe hunc locum citavit etiam Suidas in v. Τρώματα, idque ſcivit Kuſterus; ſed multum abeſt, ut paſſim ille ſolet, ab veritate: ne quidem ex MSS. Pariſienſibus quidquam adfert. Scias igitur oportet in MSto Lugdunenſi abſque ulla litura iſtic exhiberi Ἐν τοῖσι τρώμασι μεγάλα διφάσια Μιλησίων ἐγένετο (non ἐγένοντο) ἔντε ἐν Λιμενηΐῳ. Quod jam caſtellum poteſt munitius exſtrui, quam eſt hic conſenſus? Ita ergo habe. Cæterum quod ad bonum Suidam attinet, oportet noſſe hunc ipſum locum jam antea ab eo fuiſſe adhibitum in voce Γύγης, ubi hanc reſtitutionem ex iſto

iſto MS. commendare non poſſum, quia quidquid in iſto articulo legitur poſt verba περσαλαίτας μεγάλως, non exſtat in MS. Lugdunenſi, & neſcio a qua male fida manu adjectum eſſe patet inde, quia id non pertinet ad Gygen. Niſi fallor, ſic jam ſecurus eſſe potes.

7,31. Σαδυάτης ἔτος δ'.] Hæc eſt ſeries vocum in optimo codice, non ut vulgo Σαδυάτης δ' ἔτος. Ne dubita id veniſſe ab Herodoto, ut hujus libri cap. 119. Σῶσες δὲ παιδὸς δ' μέλλω θύειν. 9,96. Ἐπ' ἀμφότερα ἐπιλεγόμενοι δ' παρεσκεύαζε. Hujus libri 24. Καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν δ' ἡδονὴ. Qui locus adeo non omnibus placuit, ut poſſideam exemplar, quod vir doctus ita mutavit: Καὶ τὰς μὲν (ἐσελθεῖν δ' ἡδονὴ, εἰ μέλλοιεν ἀνύσεσθαι δὲ ἀείσειν ἀνθρώπων ἀοιδὰς) ἀναχωρῆσαι. Sed male.

8,3. Πρὶν ἢ τὸ νηὸν ἀνορθώσωσι.] MS. ἀνορθώσωσι, ſicut mavult illic iſtum modum ſubjunctivum ponere, ut infra hoc lib. c. 136 & 8,58. Πρὶν ἢ πενταετὴς γένηται. Alioqui jungit infinitivum.

8,11. Πρὸς τὸ παρὸν.] MS. παρεὸν. Sic plane c. 156. Ἦν τὸ παρεὸν ὑπεκδράμωσι. Infra: Παρεόντων & παρεούσης, & cap. 33. Τὰ παρεόντα ἀγαθὰ. cap. 77. Παρεόντα ῥηϊδίως, ut cap. 24. ἐπεών. cap. 153. Τὰς παρεόντας οἱ Ἑλλήνων. Et quanto plura apud Portum? Immo ut ubique id retineat.

8,24. Αὐτίκα ἐπεμπε κήρυκας.] Pro his κήρυξι infra Herodotus nominat ὀπόσολον, ubi Valla interpretabatur *Dum caduceator Miletum venit* ad ſingularem redacto ſermone. Id videns Henr. Stephanus illic notat ſe vertere illa verba ὁ μὲν δὴ ὀπόσολος ἐς τὴν Μίλητον ἦν ſequendo præcedentia, *dum caduceatores Miletum veniunt Thraſ.* Sed quæſo an commodius hoc loco ſcribere κήρυκα, quam inferius tantopere turbare? Sane liber MS. plane κήρυκα, ſed alia manus deinde ſuperpoſuit ς, eodem exemplo, quo jam notavi ſuperius, ut rem pretioſiſſimam ſcias in mala manu fuiſſe. Sed & Lipſiæ ab Jo. Friderico κήρυκα editum vidi. Unde ſingularem retinui, & voci ὀπόσολος, cujus vim & efficaciam non intellexerunt interpretes (quis enim dixit ὀπόσολον εἶναι ἔς τινα πόλιν pro *venire in aliquam urbem*?) ſuam veramque ſignificationem dedi, de qua forſan alibi. Deinde MS. περιπεπυσμένος, non περιεπεδυσμένος, & τὰ Ἀλυάττης μέλλοι, non μέλλῃ. Sed & alia, quæ ad marginem expulerant vulgo, longe veraciora quam quæ Herodoto dabantur, repoſui MSto obſequutus. Habes & κήρυκα cap. 76.

9,5. Τὸν πολὺν δ' χρόνον Διογείτονα περὶ Πεισάνδρου.] Ita ut amicum ejus amatumque ſcribere potuerit Gellius 16,19. Quod tamen quomodo cum temporis notatione & Olympiadum computo conveniat, jam notavit Scaliger in Animadverſ. pag. 84. Vide etiam Jo. Meurſium lib. 1. de Archontibus Atticis cap. 10. & Salmaſium in Plinianis Exerc. pag. 138.

9,21. Ἐν τοῖσι ἐδώλοισι.] Sic quum duobus plane locis exſtaret in optima membrana pro vulgatis ἐδωλίοισι, quæ penitus nota fuerunt Suidæ, Stephano & Scheffero citanti lib. 1. Mil. Nav. c. 41, nequivi id pro nihilo prætermittere vel propter ſinceritatem ejus ubique ſervatam. Jam vero quum ſic viderem quoque teſtari viros doctos legi pag. 745 in Goldaſti Lexico vocum Herodotearum, ἐδώλοισι, ὑποστρώμασι νηός, ubi bonus Jungermannus (cujus marginalem notam prætermiſit Th. Gale) eam vocem vult fieri quinqueſyllabicam, omnino pro vera lectione habendum decrevi, quum Herodotus pluribus in locis abeat ab eo, quod vulgo terebatur; utque idem nunc contigerit, quod optimus codex teſtatur factum 2,77 in his μικρὸν τι ἐρυθίων. Et porro huic opinioni teſtimonium præbetur vel ab voce ἀνάκλοιον, ut 9,64 habet MS. pro ἀνακλόδιον, vel ab voce ἐπωνύμιον, quod occurret 2,112, vel ἐπιδήμιοι 2,39. Quid ſi & ἄνολβον adjective dixerit, prout bis notavi in MS. legi cap. 32? Sic εἴναλος εἰνάλιος notatum Scaligero Anim. 84. Sic tum ἐπιθανάλιος, tum ἐπιθανάλιος. Accedit, quod in talibus vocabulis Herodotus habuerit ſuum aliquid peculiare, quod produco cap. 193 in voce vulgari etiam κηλωνίοισι. Jocoſum eſt, quod vides admitti in cap. 59, ubi quum Herodotus partem tertiam Athenienſium appellet Παραλίους, & ſic cum omnibus exhibeat in ſua editione Th. Gale, is tamen in notis detrectat aliter illos vocare quam Παραλίους, etiam ſic ante notam velut ex Herodoto citans. Quis hanc Herodoti ſpretionem illi invidebit? Nec ignoſci poteſt Meurſio negligentiam nimiam adhibenti & citanti Παραλίων in Piſiſtrato cap. 3. Recte utroque utitur Marshamus pag. 601 Chronici.

9,30. Ἀποπλέειν ἐς τὴν Κόρινθον.] Ex tot ante & poſt exemplis apparet voculam τὴν profectam ab male otioſa manu, quum & optimus MS. eam non agnoſcat; qui etiam verſ. 39 Σῶς ἐπὶ Ἰταλίην, omiſſa eadem particula. Deinde pro ἐξενεῖκαι ἐς Ταίναρον MS. idem præfert ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον. Id quod

quod etiam præcedens sermo auctori nostro vindicat.

10,5. Γλαύκε ὁ Χίε] Nomen inter antiquos mire celebratum ob peritiam hujus temperaturæ vel fabricæ, sed ut discordent in patria, & de Samio Glauco alii loquantur. De qua ambiguitate crediderim optime scripsisse Stephanum Byzantinum, nisi ab Hermolao vel ab tempore sic fuissent correpta, quæ ille latius extulit, & tantum miseris modis contracta ad nos venissent. Loca nota sunt, quæ viri docti vel ex antiquis conduxerunt, vel in quibus ipsi aliquid huc pertinens efferre voluerunt. Addi potest Æm. Portus in v. Τ-ποκρηηρείδιον. Sed qui Glaucum Chium venerari quoque ob hanc artem voluit, est Achilles Tatius lib. 2. pag. 69, ubi dicit κρείττω μεζὼ Γλαύκε ὁ Χίε δάκτυλον. Unus Plutarchus est, quem video in libello de Oraculorum defectu non modo citare nomen Herodoti, sed etiam rem immutare in Ε'πικρηηρείδιον, quod postremum Stephanus ponit in Indice Thesauri, ita ut ignoret ὑποκρηηρείδιον, quod sane exiguam meretur laudem. Plutarchus depravato animo maluit ab operculo & ὑψόθεν insultare Herodoti nomini, quam ex inferiore parte, unde nescit quid dicat.

10,13. Ε'ςι δε μεταξὺ τ παλαιῆς πόλιος.] MS. τ τε παλαιῆς. Quod si sciviſſet Tan. Faber, exclamaviſſet ad tam feſtivum ἕρμαιον, quippe inventis quasi duabus literis, etsi loco suo emotis & in τε mutatis, quæ fuerant το. Is enim tripudians in Epistolis Criticis pag. 105 rogat Petavium, [Numquid dubitas, Vir Maxime, quin legendum sit ἔςι ὃ τὸ μεταξὺ τ πόλιος ἑ νηῦ, ἐπὶ ςαδίοις,] gloriaturque per hanc voculam τὸ *orationis vitium, quod à nemine animadversum fuit, tolli.* Sed eat Faber, quo mitti debent tales alienæ densationes. Nam primo non sic hanc structuram effert Herodotus per singularem ἐςὶ, sed per pluralem εἰσὶ, ut cap. 93. Η' μὲν δὴ πρώτη ἡ σήμαλος εἰσὶ ςάδιοι ἐξ ἑ δύο πλέθρα. Et cap. 160. Καὶ γὰ ἡ πρώτη ἡ τείχεος τοῦτο ὀλίγοι ςάδιοι εἰσί. Præterea hîc nihil deest, si ἐπταςάδιον scribas una voce, quæ scribendi vitio distracta est in duas ἐπὶ ςάδιοι. Mox optimus codex negat Herodotum ubique servasse illud αὐτέων, sed habet τοῖσι ὃ αὐτῶν, ut etiam cap. 29 Ε'χαος αὐτῶν.

10,26. Εἰρομένῳ ὃ Κροίσε.] Vocula ὃ rursum hîc non est in MS. & debet ejici, oratioque connexa legi.

10,36. Εἰκότα ἐλπίζων.] MS. ἐοικότα, quod nequit Herodoto negari.

10,39. Λαβεῖν ἀρώμενοι Λυδὸς &c media est per conspicuam nimiet mnino supervacua. Hinc illa jactat formam diversam collata, utique tionibus Stephani, nempe in ἀρᾶσθ hic infinitivus sane ex vulgata con ne convenit antecedentibus τί δοκέ θαι ἄλλο ἢ ἀρᾶσθε. Sed contra MSS lucta est, & idcirco audax, unde nus etsi præponens infinitivum, tamen spernere non ausus participi margine signavit, quod plane leg optimo libro, servatumque fuit Camerario. Et utique participioru pationis, quam Herodotus in deli bet, vix commodam alius edideri nem, ut illa ponat nullo innixa verb unum vide ex 2, 127 de Chephren σον φερέμεναι, ἐν τῇ αὐτὸν λέγυσι κεῖσθ ὑποδείμας ὃ τ πρῶτον δόμον λίθε A ποικίλε, τετρεφάκοντα πόδας ὑποδὰς, ἐης ταὐτὸ μέγαθος, ἐχομένω τ μεγ κοδομῆς. ἐσᾶσι ὃ ὧδι λόφε &c. quæ riora nihil pertinent ad participi missa. Et hîc tamen anteceſſit τὸ.

11,12. Ἵνα δὴ μή τινα.] Opino suaviorem accidere unicuique seri cum ita ex MS. digestam, quam vulgi modo ἵνα μὴ δή τινα.

11,16. Τὰς ἂν σφίσι Σόλων θῆται.] putidus fuit calamus, qui sic abu quum Herodotus una syllaba minus rit, τὰς ἂν σφι Σόλων. Sic enim MS cum plurimis aliis exemplis appro patiatur, oro, publica utilitas h conduci notabilia quædam exempl separatim indicare est molestius. militer corruperunt iidem cap. 15 αὖτις τ αὐτὸν σφίσι χρησμὸν ἔφαινε. cap. 2. Καὶ τὸν ὦμον ἐπαγινέειν σφίσ & cap. 13. Ὡς εἰ μὴ ἐθελήσῃ σφίσι ὔφ bus omnibus locis MS. constanter s unam deripit retinens solum σφι, s postremo, εἰ μή σφι θέλοι ὕειν. Quo nequit propter gemina plane in lib 117. Τὸν μὲν δὴ χῆνα ὗει σφι ὁ Θε ce tamen contraria idem hoc libro cap. 142. Κατὰ ταὐτὰ λεγόμενα non σφι, ut est in vulgatis. Lib. 2. Ε'γγίνηαι σφι. MS. σφίσι. & cap. 39 νες σφίσι ἐῶσι. & cap. 121 parte tert λαθεῖν σφίσι τ ἂν ἴδωσι. cap. 158 Τὰς ὁμογλώσσους. lib. 3. cap. 71 Ε'δίδο πίσεως.

11,30. Τῆς πόλιος θεμελίης εἴνεκεν ἐ θας.] Ante hæc verba videas in e bus magnam bonæ lectionis copi

ctam in margines; quam quum etiam confirmaret Mediceus codex, ut genuina Herodoti recipienda judicavi, nempe Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων .... εἵνεκεν; item ἐπεδείκνυζαν. Item Θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα ἐς σπεψάμενον &c. Sed quod maximi momenti est, & minime præteriri oportuit, sedet in verbis, quæ prima posui. Neque enim miror interpretes in hoc loco apte vertendo ab se invicem castigari, & rejecto Valla ab Friderico præferri versionem Stephani, *quam, utpote philosophari volens, multa videndi studio confeciſti.* Sed ubi in Græcis illud *quam?* Immo illi præcipites feruntur, quia corruptis Græcis Latina quî possunt bene emendata esse, aut illis corruptis concinne respondere? Crediderunt nempe illi Herodotum ab se legi, prout credidit tantus lectorum numerus, forsan etiam ab se intelligi, quæ legerent. Sed hic dies fidem faciet inepti esse omnia velle interpretari, & relictis in vitio verbis scriptorum sententiam suam exprimere. Omnino illud ἐπελήλυθας nihili est, nisi accusativum suum videat. Igitur ut non tantum intelligatur, sed & lenitas Herodoteæ manus appareat, corrige pulcherrime ex MSto Ὡς φιλοσοφέων τὴν πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας. Verto autem; *Quemadmodum philosophari cupiens plurimam mundi pariem videndi studio adieris.* Ita perspicue iste codex, & miror hîc tacere Galeum. Et universa loquutio est in illis 2, 157 Ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τύφων ἐπῆλθε. Solet enim sic agere Herodotus, ut voculam γὴν & χώρην sæpe reticeat, interdum retineat & exprimat, ut 4, 76. Ἐπείτε γὴν πολλὴν θεωρήσας, καὶ ἀποδεξάμενος κατ' αὐτὴν σοφίην πολλὰ. Et cap. 171. Μίνω κατεργασμένην γὴν πολλήν. Sed quod dixi supprimere, habes 5, 103 Καρίης τὴν πολλὴν, ut nunc quoque sub τὴν πολλὴν eadem intelligatur, nec dubito, quin ea observatio neglecta fraudis hujus fuerit origo. Sic libri primi cap. 96. Ἐν τῇ ἑωυτῆς ἐὼν ἑκάτερον δύσιμος, ubi etiam à turbando absterret idem codex, quum sic quoque loquatur lib. 2 cap. 113. Nam rei ipsius exemplum est ipse noster Herodotus Solonem imitatus, ut patet ex narratione lib. 2 cap. 104, & duobus sequentibus. Immo verba Herodoti Democritus ad se transfert apud Clementem 1 Stromat. Ἐγὼ ἀνθρώπων γὴν πλείστην ἐπεπλανησάμην, ἱστορέων τὰ ῥήτατα.

11, 43. Ἐς τοῦτο ἦ ἔ βίε εὖ ἤκουλε.] Malus Græcismus ab Valla spectatus, ut interpretaretur, *quum hoc vita, quantum in nobis ſitum eſt, bene traduxiſſet.* Nec enim is genitivus aliunde debet pendere quam ab verbo ἥκειν. Itaque Portus in Lexico Ionico vertit (ubi etiam habes affatim exemplorum de isto genitivo verbum ἥκειν comitari solito) *Cum ad hoc uſque tempus vitam feliciter traduxiſſet.* Sed notatio illa temporis supervacua, idque ut tibi persuadeas, liber vetus Florentiæ ignorat istud ἐς. Hinc jam manifeste patet Herodotum scripsisse Τούτῳ ἦ βίε εὖ ἤκουλε, palmaria sane correctione.

12, 7. Τούτοισι γὰρ &c.] Quam extulerint antiqui rhetores id quod sequitur, tanquam παράδειγμα διηγήσεως, & quidem petitum ἐκ τῶν περγμαλικῶν, patet ex notatione Theonis Sophistæ in Progymnasm. pag. 15.

12, 10. Λέγεται ὧδε λόγος.] Rectius in MS. λέγεται ὅδε ὁ λόγος. Sed & paulo post MS. ἐκκληϊόμενοι, non ἐκκληϊζόμενοι. in quo unice firmat integritatem suam aliis labe temporum infectis, quum id prorsus Herodoti sit. cap. 182. Τότε ὦν συγκαλακληϊζ. Itaque recte MS. lib. 2 cap. 121. Καὶ ἔ οἰκήματος κεκλειμένε pro vulgato καλακεκλεισμένε. Etsi nihil notaverim ad illud 3, 117 Περικεκλεισμένον, quod exstat in medio vocum περικλήσαι & περικλήσιν & ὑποκεκλημένε.

12, 18. Ἀπίκοντο ἔνθα τὸ ἱρὸν.] MS. Ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρὸν. Contra quam supra vidimus accidisse. Sed ἐπὶ non sufficit, quum jam requisitum fuisse dixerit κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν. Quinimo præclare de Herodoto nunc mereri codicem Mediceum ostendit Plutarchus in consolatione ad Apollonium, ubi referens hæc ipsa dicit non modo τῆς εἰς τὸ νεὼν ἀναβάσεως ἦκεν ὁ καιρὸς, sed etiam ἀγαγεῖν εἰς τὸ ἱερὸν, ubi quum in narratione sequenti testetur ex Pindaro se habere illam, in hac supprimit auctoris, quem sequitur, nomen, nec Herodotum agnoscit, otioſe illi infestus. Utique cap. 35 iterum habes ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδις.

12, 24. Ἐμακάρισον τῶν τεκνίων τὴν γνώμην.] Recta videntur hæc & ideo sine vitii suspicione ita legi placuit, perinde ut facit Ælianus de Solone 13 Var. Hist. 37. καὶ ἐθαύμασεν αὐτῶ τὴν γνώμην οἱ Συρακόσιοι. Attamen nec ipse nec alius opinor quisquam credet ita Herodotum instituisse; ut eosdem paulo ante vocaret νεηνίας, nunc τέκνια, versiculo uno post τέκνα: & si id factum est, utique illud τέκνα vix bene convenit. Præterea animadvertendum est ab Herodoto non modo non statim ante, sed ne deinceps quidem dicere celebratam esse γνώμην horum adolescentium; quin etiam

nc

ne si habuissent adeo piam γνώμην, ut in locum jumentorum succedere & matris currum trahere vellent, id facere potuissent, nisi pares vires ipsis adfuissent. Unde etiam occasione narrationis virium in ipsis ad alteram historiam hanc venit Herodotus. Itaque si non in universâ, certe in priore harum vocum parte melius ac rectius existimem legi in optimo codice ἐμαχάεσζον τ' ναηνιέων τὴν ῥώμην, & utrumque probavi.

12, 44. Πολλὰ μέν ἐστι ἰδέειν.] Hæ sunt captationes & acrimoniæ ingeniorum, quum Herodotus teste membrana Medicea ediderit ἐστὶν ἰδεῖν, ut deinde παθεῖν, quibus Valla interposuit insulse *qua nolit quispiam tolerare*. Id enim habet inclusum malum; ideo omittit Herodotus. ἰδεῖν est ambiguum & commune.

12, 47. Παρέχονται ἡμέρας.] Hoc computum quotidianum erat penes nummularios, ut quum subducerent sua in futurum lucra ex mutuis sub usurâ nummis, non in annos ea aut menses præsignarent, sed & in dies, immo & in horas infinita, ut mireris fere ab Herodoto sic introduci loquentem Solonem, idque inter Lydos, isto tempore tocullionibus uberrimos. Nihilominus recte venit quoque ad dies, nec solum perdurat dixisse annorum numerum, ut sic defungatur. Mentio dierum magis commovet audientem, quum optime sciat exiguitatem singulorum, quæ facile & coleriter circumvolvi potest: sed & dies proprie sunt intervalla, quibus actiones humanæ includuntur; ut vita per dies agi dicatur, non annos, quod constat ex scriptis antiquissimis, quæ modum vitæ humanæ terminantes aut miserantes voce dierum utuntur. Etiam in anaglyphis, ubi mortalitas per alicujus mortem & hinc solennia circa morientem exprimuntur, sæpe solem & lunam reponi pariter deprehendimus diem naturalem peragentes. Quod innuere videtur voluisse auctor cælatæ in pluribus imaginibus urnæ, quarum utrinque seriem includit hinc Luna, inde ab tergo Sol, inter horum vicissitudines vitâ actionibusque hominum provolventibus. Exstat apud Cl. Monfaucon in Diario Italico pag. 314, sed obscurior.

13, 4. Τελέουσα.] MS. τελήουσα. ut cap. 65 norunt τελησάδας: & mox idem MS. τετέων. item ἐξακισχιλίων & δυσμενέων.

13, 5. Μοῖρες τελήουσα πέντε.] Sapiens ille Sam. Petitus ad hæc notat *Imo etiam plures*, & præterea errorem Herodoto impingit, quem ego absterfurus non sum. Sed, credo, Petitus doluit, quod ad colloquium Crœsi & Solonis non fuerit admissus tertius; quam minute is hæc omnia regi proposuisset? Sic hominum sunt diversæ factiones. Cæterum his intermiscri debet, quod Herodotus annum statuat dierum 360 manifeste lib. 3 cap. 90, sicut Ægyptios ait τελεουνημέρους egisse τὸν δυώδεκα μῆνας 2, 4.

13, 11. Πᾶν ἐστι, ἄνθρωπος συμφορή.] Non dubitavi reponere veterem ex fidelissimo codice lectionem, præsertim quum viderem similiter legi in editionibus priscis Aldi & Camerarii, nisi quod habeant συμφορῇ. Henr. Stephanus est, qui ultra sæculum sic fascinavit sua lectione Herodotum, obtemperante inique Jungermanno, ut in eo legatur Πᾶς ἐστι ἄνθρωπος συμφορή, exigens etiam ut verteretur, *Ita igitur, ô Croese, omnis homo est ipsa calamitas*, prout in hac parte ei obsecundavit quoque Fridericus, quum ego mirer sic ordinem verborum, quem dedit Herodotus, turbari, & ubi in illis est *ipsa?* Immo quid vult? Profecto quæsivit Stephanus amplificationem in verbis, quæ ipsam non capiunt nec continent. Nec sane quia quisque dies diversus est ab altero in rebus, quæ adducuntur, ideo omnis homo potest dici ipsa calamitas. Quid igitur dicit Herodotus? Nempe Solonem introducit dicentem Crœso *ita igitur, Crœse, universum est, homo calamitas.* Distinctione enim adjuvandus erat locus. Nonne enim penitus simile est, quod legimus apud Græcos eosdem ἄνθρωπος Εὐριπος, & ἄνθρωπος παμφόλυξ vel bulla, ut vertit Varro. Βραχυλογία placuit. Majus corruptelæ momentum accessit ab illis, qui Herodotum ad suas opiniones meditationesque citant, plerumque licenter, ut Clemens Alexandrinus sustinuit libro 3 Stromat. p. 432 citare Πᾶς ἄνθρωπός ἐστι συμφορή, permixto jam Græcorum ordine.

13, 12. Πλατέων μέγα φαίνεται.] Non male ita, sed debuerunt pergere, & sequentia componere pari modo, ἢ βασιλέων πολλῶν ἀνθρώπων aut βασιλεὺς ὤν, quum verbum quoque amet Herodotus conjungere participiis; quod illi nunc displicuisse probant ista βασιλεὺς εἶναι, ut scripsit in sequentibus, & vulgo recte legitur. Docte igitur & in præcedente parte πλατέων, ut mox ἢ βασιλεὺς εἶναι, in quo bene convenit codici Mediceo cum codicibus MSS. Galei.

13, 18. Εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπίσκοπος πάντα καλὰ ἔχουσι.] Hoc quoque ad Herodoti dulcedinem acidum est. Unum tamen ex fide editores, quod in scriptis exemplaribus in-

venientes ἔχοντα, eam varietatem publicarunt, etsi tantum in margine, quum verbum ἐπίσταιτο tertio casu suo fraudari nequiret, sed ignari, quî uterentur. Nos utrumque percommodo remedio emendamus ex optimo MS. qui habet, εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπίσταιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι τὸν βίον. Visum enim fuit Herodoto sufficere, si verbum unum casui suo jungeretur, alter infinitivus ne sua parte careret. Sic cap. 19. Εἴτε δὲ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαντα τὸν θεὸν ἐπείρεσθαι περὶ τῆς νόσου. Sic quidem editur vulgo. Sed MS. plane habet πέμψαντα, cui secunda alia manus superinscripsit τι & tanquam elegans potuit prævalere genuino, quod nunc restituimus. Sic etiam cap. 53. Τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυναλωβήτους σωεβάλοὐν οἱ ἐξορύντα φίλους περιθέσθαι. Æmil. Portus, quum haberet ante oculos verba ex 7, 10 Εἰ οἱ ἡ τύχη ἐπίσταιτο, in nostro tamen loco citando eum dativum ignorat. Incertos nos relinquit Galeus, quum post citata verba ἔχοντα τελευτῆσαι dicit in MSS. suis legi εὖ τελευτῆσαι, idque postulare sententiam. Utrum ergo pro participio est in illis εὖ, an ἔχοντα εὖ τελευτῆσαι? Cuperem id scire. Prave utique judicium exercet, &, quum scribit voculam εὖ postulari ab sententia, labitur, quippe cujus vis est in illis πάντα καλὰ ἔχοντα. Interim præclare idem confirmat voculam οἱ.

13, 21. Εὐτυχέες.] Hæc prima hujus vocis mentio in hac historia, de qua sic notat Camerarius in historia rei nummariæ non procul ab principio [Apud Herodotum docet Solon Crœsum, quid inter ὄλβιον & εὐτυχῆ interesit: ὄλβιον enim dici neminem oportere ante felicem vitæ finem; sed rebus secundis & fortuna prospera εὐτυχῆ. Hoc non sapienter monuisse Solonem dicit Cato in tertio Finium] Id non patitur hic ipse Herodoti locus, ubi æque εὐτυχέες dicuntur, qui mediocria habent patrimonia.

13, 29. Ἄπαιδα δ' ἐοῦσι, ἄνοσον, ἀπαθῆ κακῶν.] Quid de hoc loco muginati inter se sint Cl. viri, Joh. Georg. Grævius & Tanaquillus Faber, ignoro. Sed hic in Epistolis Criticis pag. 205. de eo testatur ad oram libri sui hæc verba adscripsisse. [Legi potest ἄπαιδα δ' ἐοῦσι νόσων, ἀπαθῆ κακῶν. Itaque, ut vides, in tanto locorum intervallo συμφωνεῖμεν: nam utrique nostrum idem in mentem venerat.] Si hæc ita se habent, potuerant sine damno publico contineri intra privatos parietes. Nam & sancte ista edita sunt ex codicibus antiquis, & sensus cum Græcismo est plenissimus, quum procedat ab generali ad specialia, primo dicens eum esse ἄπαιδα, non tentare multa & hinc etiam non discere quanta varietas sit difficultatum, etiam est ἄνοσον, etiam ἀπαθῆ κακῶν &c. Quid autem volunt illi? an ὄλβιον est ἄπαιδα νόσων? Quo pignore, quo exemplo id probant? an is non circumfert corpus humanum? Certe non est ἄπαιδα νόσων, sed est ἄνοσον, non ut dives luxuriosus & corrupto corpore perpetuis morbis sibi ipsi gravis. Ἄπαιδα, σὺκ ἰδὼν ὑδὲ παθὼν ἃ πολλὰ παθεῖν δεῖ ἄλλους. Ἄπαιδα & Ἀπαθῆ sic junguntur cap. 207, etsi in alia causa.

13, 33. Ἐπιχέειν μηδὲ καλέειν.] Sic viri docti valde anxii sunt de Ionismo. Sed cur non etiam 7, 10? Ἐν δὲ τῷ ἐπιχεῖν ἔνεσι ἀγαθά. Agnoscis castitatem exemplaris Italici, unde hanc ipsam scripturam huic loco reddidi, ex quo præterea non ὑδεμίη mox leges, sed ὑδεμία.

13, 38. Ἂν τὰ πλεῖσα ἔχοι.] MS. ἔχῃ. Ita rursum cap. 138. Ὃς ἂν λιθίνεω ἔχῃ MS. ubi vulgo similiter ἔχοι, & sæpe quod ex MS. decernemus, sed & mox αὐτῶν πλεῖσα, non αὐτέων, quod est morosi.

13, 39. Ὡς δὲ ἀνθρώπου σῶμα ἓν ὑδὲν αὐταρκὲς.] Hunc locum imitabatur Cassius Sophista, quum scriberet: *Virgilium illa felicitas ingenii in oratione soluta reliquit, Ciceronem eloquentia sua in carminibus destituit, orationes Sallustii in honorem historiarum leguntur, Platonis oratio pro Socrate scripta nec patrono nec reo digna. Hoc non ingeniis tantum, sed corporibus videmus accidere. Illi nemo luctando par est, ille ad tollendam magni ponderis sarcinam prævalet* &c.

13, 44. Τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς βασιλεῦς, δικαίως ἐσὶ φέρεσθαι.] Retinui editam antehac mira continentia lectionem, sed quæ doctos lectores sæpe offendit, ut vix credam fuisse quenquam vel exigua peritia, qui non correxerit ὦ βασιλεῦ. Quod etsi protulerit primus Stephanus, habeo tamen & Aldinam, cui docta manus adscripsit, sive illa sit Rudolphi Launæi, quod nomen primis in paginis signatum est, sive alterius. Id nobis nequaquam probatur, qui adhæremus antiquis libris, quos credibile non est, si hoc loco concepta fuit talis alloquutionis formula, non magis tunc eam corrupturos, quam corruperunt in principio, quod est in cap. 30. Et quare non ad illustrandum ὀλβίου decus integrum arcesseret similitudinem regis, quam Crœsus optime noverat? Hic est, qui velut omnia implet felicitatis suæ; qui perpetuo usu possessam semel obtinet felicitatem

tem omnibus amœnitatum deliciis ac votis cumulatam; qui ſicut eſt ſuper omnia, ſic bene mortuus plane eſt ille, qui ſub pedibus ſubjecta habet omnia mortalitatis diſcrimina. Nonne dixit jam ſupra? Ἐμοὶ δὴ σὺ ἐς πλυτέειν μέγα φαίνεαι, καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων. Tale apud Palæphatum in capite de Spartis Cadmi. Κάδμος ἀφίκετο ἐς Θήβας μετὰ τὸν ἀδελφὸν Φοίνικα ἀμπλιθησόμενος καὶ τὸ βασιλείας, ἔχων ἄλλα τε πολλὰ, ὅσα βασιλεὺς, ἀλλὰ δὴ καὶ ὀδόντας ἐλεφάντινους. Nonne τοῖς ἐν τέλει apud Sophoclem in Antigone explicant ſcholia τοῖς βασιλεῦσι? ut βασίλεια ſit τέλος.

14, 4. Ἐκ θεῶν νέμεσις.] MS. ἐκ θεᾶ, ut ſemper Herodotus. 2, 13 Εἰ μὴ ἐθελήσοι σφι εἶναι ὁ θεός. Et cap. 64. Εἰ ὧν τῷ θεῷ τοῦτο μὴ φίλον, quum præmittat de deorum templis. 8, 13. Ἐποιέετό τε πᾶν ὡς θεᾷ, ὅκως ἂν &c. Et notabile hujus libri cap. 105. 7, 46 fin. 8, 60.

14, 17. Τοιοῦτον πρῆγμα.] Sic ſæpius & alii. Sed & noſtro Herodoto id impingitur rurſus 2, 5. Verum in hoc loco habet optimus MS. τοιοῦτο. Ut cap. 93 Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐστι, cap. 185. Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐποίησε. 2, 119. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἦλθε πολλὸν τοιοῦτο ὦν. & 4, 82.

14, 26. Καθαρσίῳ ἐδέετο ἀλιτηριῆσαι.] Omnino & hoc alienæ liberalitatis ſpecimen eſt. Et quid? an non mirari oportet Æm. Portum annotare noluiſſe hoc compoſiti exemplum, quum ſimplicis verbi κυρεῖν vel ſex loca congeſſerit? Quod amplius eſt, Henr. Stephanus ex Herodoto confirmat hoc compoſitum, non declarans, utrum ex hac parte, an aliunde; etiam mirare eundem ex Heſiodo id compoſitum immiſcentem Græco ſermoni. Scias, bone lector, in Mediceo MS. deleta præpoſitione exhiberi ἐδέετο κυρῆσαι. Neque eſt neceſſe in hoc luxuriari exemplis, quum jam indicaverim iis abundare Lexicon Æmil. Porti, quum interim ſuperſit 9, 87 ἀνὴλογίης κυρήσαν. Deinde MS. ὤνθρωπε pro ὦνθρωπε, quomodo & filium Crœſi infra exclamaſſe teſtatur MS. idem ὤνθρωπε μὴ κτεῖνε Κροῖσον.

14, 31. Ἐπίσιός μοι ἐγένεο.] Interpretatio Latina, *domeſticus mihi factus es.* Sane & hoc ineſt. Sed oportebat exprimi aliquid magis ſpecificum & arctum. Itaque per gradus complures aſcendit Æmil. Portus, & neſcio an ad proprium hujus loci venerit *domeſticus, qui apud aliquem diverſit, vel, qui ad aliquem acceſſit ſupplex. Qui ad alicujus larem ſupplex ſedet.* Sed propior venit Deſ. Heraldus lib. 1. Digreſſionum cap. 26. *Eas quoque adium partes quandoque occupabant, quas exiſtimabant ſanctiores, veluti focum,* ἑστίαν, *ubi etiam Dii penates.* Ubi plura. Vide & ad 16, 47.

14, 33. Γορδίεω μὲν ἦν Μίδεω παῖς.] Vallam, quum interpretatur *Midæ Gordio prognati filius* legiſſe Μίδεω μὲν ἦν Γορδίεω, quod notat Stephanus, vel puer videat, ut iſta nota non tantum ſit ſupervacua, ſed etiam inutilis. Nec enim inde affertur quidquam melius. An inſpexit locum Ptolemæi Hephæſtionis inter excerpta Photii, ubi ſcribitur Ὅτι παρ' Ἡροδότῳ, ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν, ὑπὸ Ἄδρηστος ἦν Γορδίου ἀνηρημένος? Ut eum putet oſtendendum contra Vallam, qui ſufficit refutandæ illi mutationi? Quid in mente fuit Cl. Theod. Bezæ ad Πράξεις Ἀποστ. 7, 16 ſcribenti [ſed ſubaudiri etiam interdum parentum nomen in hoc dicendi genere liquet ex his Herodoti verbis in Clio, Ἄδρηστος ὁ Γορδίεω, τοῦ Μίδεω, id eſt, *Adraſtus nepos Gordii, qui pater fuit Midæ?*] Ipſe dixerit. Nihil in his eſt ſcrupuli.

14, 35. Φονεύσας τὸν ἀδελφεόν.] Cautior profecto in hac parte Grentemeſnilius, traditurus alias circumſtantias, quæ haberi poterant, & nomen fratris, præmittens [ſi fides Ptolemæo Hephæſtioni apud Photium] quam Galeus, qui in hoc indicio fruſtra jungi huic anteceſſori voluit & ridicule adſcribit [Fuit ei nomen Agathon. certamen erat de coturnice] quaſi ſua fide in eo niti lectorem vellet. Mox edidi ἐν ἡμετέρῳ, & ἐν Κρείσσονι, quod utrumque ſic exſtat in optimo MS. item ſimpliciter ὁρμώμενον ὅτου ἐκ τοῦ ὄρεος.

14, 44. Συὸς χρῆμα γίνεται μέγα.] De hoc loco jam olim ita notavit Æm. Portus in Lexico Ionico [Χρῆμα Nomen hoc ſæpe non rem, ſed rei magnitudinem quandam inuſitatam ac admirandam ſignificat. μέγα συὸς χρῆμα Aper eximiæ magnitudinis p. 9, 34.] At Stephanus in Recenſione pag. 733 maluit exempla congerere, nihil ſuum dicens. Illa igitur Porti, niſi fallor, affatim ſunt clara. Quid ergo habet, quod literis imputet Ezech. Spanhemius hæc ipſa Herodoti verba trahens ad Callimachi ἐλάφου μέγα τι χρῆμα pag. 201. & mirifice illam inſignem magnitudinem inculcans nulli ignoratam? Præſertim quum jam ex Budæo reddiderit Stephanus, quaſi ἀντὶ τοῦ μεγέθους καὶ θαύματος dicunt per genitivum, ut χρῆμα νεὸς &c. ubi etiam habet ex Xenophonte καταβάλῃ τὴν ἔλαφον καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα. Eſt autem id aſſiduum & apud fabulatores quos λογοποιοὺς vocant, & hiſtoricos, in quibus eſt Antoninus Liberalis; ſed magnitu-

gnitudinis ejus notatio non ſedet in vocabulo χρῆμα, verum in adjectivo quod addunt, non addituri, ſi naturaliter inhæreret voci χρῆμα.

14, 45. Τῦ ὄρε☉.] MS. ὄρε☉. Et cur non cap. 43 fecerunt τὸ ἄλυμπον τὸ ὄρε☉, ſed retinuerunt ὄρε☉?

14, 47. Ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντες.] MS. ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες. Id certe ad proprietatem loquendi multo aptius. Notum eſt ὡς δὴ λῃσὼν ἐξεληλύθασι.

15, 15. Ἀποχρεωμένων ἢ τύτοισι τ Μυσῶν.] Nimii hîc fuerunt viri docti. Nam quum Valla ſuſtinuiſſet vertere *Cujus verbis quum contenti non eſſent Myſii*, collegit inde Stephanus & in notis & in præfat. pag. 742 lectum ab illo fuiſſe οὐκ ὑποχρεωμένων, eamque in nota ait videri veram lectionem eſſe; quomodo & alii & Ælianus 6, 8 Var. Τῷ ἢ Βαγώᾳ οὐκ ἀπέχρησε τὸ ἀποκλῖναι τ Ὦχον. Itaque huic obſecutus Jo. Fridericus voculam utramque in contextum & per Græca & per Latina contulit. Sed imperite, præſertim quum jam ante illum monuiſſet Æm. Portus in Lexico, citans hunc locum, & interpretans [*Quum his contenti eſſent Myſi*, Latinus interpres vertit *Quum contenti non eſſent Myſii*. Sed male. vertendum enim, ut hic vertimus, quod aliis exemplis illuſtratum confirmabitur.] Quod ſi multitudo uſurpationis vincere poteſt, omnino prævalet hæc ſententia & explicatio Porti, qui plurima ejus exempla collegit tam in activa, quam media forma; etſi non inique interim cogitaveris, quid ſit intervenire filium, quum contenti eſſent Myſi? ubi nec ullum veſtigium ſuæ animi moleſtiæ hi Myſi præbent, ſicut neque contrarium ſibi oſtendunt valde placere reſponſum Crœſi; niſi ſi ex verbis ſuis id auctor vult colligi. An non poſſet eſſe compoſitum pro ſimplici! ut notaret, quod ſenſus requirit: *dum Myſis hoc reſponſum dabatur*, vel *quum Myſis per iſta reſponſum daretur*. Attamen placeat Portus.

15, 41. Διεφθαρμένον τὴν ἀκοὴν.] Galeus Herodoto confert aliquid dimidiatum, & ex MS. profert ἀκοῇ, ſed articulum non tangit, qui quomodo legatur in MS. certe intererat ſcire. Quod etſi ille probet, ego nihil muto. Nam ſic αἰχρὸς τὸ σῶμα apud Ælian. 10, 6. Ex Lycophrone Pollux καλεαγῆς τὸ σκάφιον πληγεὶς ξύλῳ. Noſter 1, 174 Τιτρώσκεσθ τάτε ἄλλα ἢ σώματ☉, ἢ μάλιστα τὰ περὶ τὰς ὀφθαλμός. 2, 111. Καμόντ☉ τὰς ὀφθαλμός. 122. Καταδεδεμένον τὰς ὀφθαλμός.

16, 2. Λ̓μείβε) Κρῆτ☉ τοῖσδε.] Vox poſtrema non exſtat in MS. quum antea probaviſſet.

16, 8. Ἐγώ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἄχαρί τι τοι οὐκ ὀνειδίζων ἐκάθηρα.] Hæc improbe ſpuria ſunt, & uno eodemque anhelitu nimis multa ſimul efflat. Et quid eſt, quod Valla non retinet participium, ſed parentheſi admiſſa vertit *non ingrato tibi hac exprobro?* nec aliter Stephanus etſi corrigens & vim vocis ἄχαρι aliorſum trahens, *quod non dico ut quicquam ingratum tibi exprobrem?* Mirum erit, niſi prior legit in ſuo exemplari ὀνειδίζω. Quod ſane ita exſtat in optimo codice, ejuſque verbi ab Porto derelicti proprietas in Herodoti exemplis hæc eſt. Hujus libri cap. 90. Παρῃτεόμεν☉ ἐπεῖναι οἱ τῷ θεῷ τύτων ὀνειδίσαι. 4, 79. Σκύθαι ἢ Βακχεύσῃ πέρι Ἐλλησι ὀνειδίζουσι. 8, 92 Ἐς τ Αἰγινητέων τ μηδισμὸν ὀνειδίζων. & 106 Ὡς ἢ οἱ ταῦτα ὠνείδιζε. 143 Ὡς τε οὐδὲν δέῃ τῦτό γε ὀνειδίζειν. Quæ variam oſtendunt ejus uſurpationem, faciuntque, ut hæc vulgata ſordida & conſarcinata male exiſtimem (nam neque dicitur apud Græcos verbum ὀνειδίζειν junctum duobus accuſativis) præ illis, quæ in MS. leguntur, nempe: ἀχαριτίλω τοι οὐκ ὀνειδίζω. & includenda parentheſi. Nam vocis hujus ἀχαριτίης ingenuitas non magis mihi ſuſpecta venit, quam alia, Ἀχάρις☉ in hujus libri cap. 90. vel ἀχάριτ☉ cap. 207. prout hoc ipſum ἀχάριτ☉ etiam modo ex uno exemplo memorant, nempe Plutarchi Solone.

16, 13. Παιδός σε τιμῦ.] MS. ἢ ἐμῦ.

16, 22. Οἰκός ἐστι.] Sic eſt in MS. non εἰκὸς, ut eſt in anteeditis, quod ita frequentatur Herodoto, ut ſolum annotatum ſit ab Porto, vocis εἰκὸς ne mentionem quidem faciat; certe εἰκότα ter repetantur in libri 8 cap. 60. Et jam ſupra habuiſti cap. 27, ac ſæpius infra monere oportebit. Mox vocem ἀπήμονα adnexui verbo ὑπονοήσῃν, à quo per comma in omnibus editionibus ſolebat divelli, quum Valla in Latinis id jam feciſſet.

16, 31. Λαγώσι τε νεωΐῃσι τε ἢ κυσί.] Hæc quum ſic confeciſſent editores, etiam verſio ſimilis procuſa eſt *viris delectis juvenibuſque & canibus*. Quo nihil naſutius; tanquam λογάδες non niſi de viris delectis intelligi deberent, & quum Thucydides aliique λογάδας dicunt, non flos militaris ætatis, ſed ſolum viri accipiendi eſſent. Nugæ prorſus. Lege ex optimo MS. deleta una ſupervacua ex copulativis, λαγώσι τε νεωΐῃσι ἐ κυσί. *Et delectis juvenibus & canibus*. Quid quod ne petierunt quidem plura Myſi. Dixit paulo ante Προσδεόμεθα σεῦ τ παῖδα ἐ λογάδας νεωΐας ἐ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, prout crebrius hanc vocem uſurpari

in

in hac hiſtoria docet Lexicon Æmil. Porti: & certe hic locus eſt, quem innuit in verbo ἐξηϱλυμένοι, citans ἐξηϱλυμένοι λογάσι νεωλαίας, oblitus Ioniſmi. Salmaſius in Re militari Rom. p. 146. ex Onoſandro adducit λογάδας ϛϱαϱιώτας, quem vide. Sed ne turbet, quod λογάδες ex ſe ſit fœmininum, annotavit idem ad Simmiæ Ovum pag. 172 ταχυϱόδας πόδας & plura. Diodorus Sicul. 14, 67 μιγῶσιν ἀνθϱώποις dixit.

16, 34. Ὁ ξεῖνος αὐτὸς δή.] Sic ſane cap. 84 Ὁ δ' ὦν δὴ Γϱοιάδης αὐτὸς ὁ Μάϱδος. MS. tamen hoc loco ὁ ξεῖνος ἦτος δή. Et videtur operoſior Herodotus in demonſtrando Adraſto, ſicut etiam vox iſta intentius eum deſignat; ut ſic repetens cap. 45. Ἄνδϱης ἦν ... ἦτος δὴ ὁ φονεύς. Et cap. 32. Οὗτος ἐκεῖνος ὃν σὺ ζητεῖς. Et c. 85. Ὁ δὲ πατὴϱ ἦτος ὁ ἄφωνος. Et cap. 91. Ὁ Κϱοῖσος ἦτος. Et cap. 110. Οὗτος δὴ βακόλος. Nolo tacere in MS. etiam exſtare Ὄλυμπον, non Οὔλυμπον, etſi & ante & poſtea ſic gravet.

16, 38. Ἀγγελέων τῷ Κϱοίσῳ.] MS. ἀγγελέων Κϱοίσῳ. Ipſa lectio elatior id commendat. Ac deinde ἐσήμηνε, non ἐσήμαινε: quod nemo non eſt probaturus, etſi ſtatim ſequatur ϖϱοσεσήμαινε.

16, 47. Ἔπίσιον.] Sic dici pro ἐφέσιον, ut ἵσίη pro Ἔσίη, & Γϱσιηλόϱιον pro ἐσιαλόϱιον notavit bene ſuis locis Æmil. Portus in Lexico. Modo ſi quid ea res juvat literas, iſta ipſa tria notavit quoque Ezech. Spanhemius ad Callimachum pag. 522, niſi quod vitioſe apud Herodotum ſcribit dici Γϱσιαλόϱιον. Fruere, qui potes: ſed ſi de voce hac aliquid placet, potius lege Porphyrii Quæſtiones Homericas num. 2, ubi agit de ignibus Trojanis in poëta aliquoties occurrentibus, ubi vult intelligi ὅσοι Τϱῶες αὐθιγϱφεῖς ϵ̓ὰ ξένοι, ἀλλ' ἐσίαν ἔχοντες, ὡς ἐν ἄλλοις ϖϱὶ τῶν αὐτῶν φασὶ Τϱῶες μὴν λέξασθαι ἐφέσιοι ὅσοι ἔασι, τετέϱτην, ὅσοι πῦϱ ϵ̓ς ἐσίας ἔχουσιν. ὡς ϵ̓ν ἄλλοις, Ἦλθε μὴν αὐτὸς ζῶν ἐφέσιος, ἤτοι ἐς τὴν ἐσίαν. ἐσία ἡ οἰκος. Ὁ δ' ἂν κεκλημένος οἰκίαν, ἐφέσιος· ὁ δὲ ἄπολις ϵ̓ φυγὰς, ἀφϱήτωϱ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος &c. Si ullis aliis, certe his illuſtrantur ea, quæ ſcribit Herodotus 8, 61 inter Themiſtoclem & Adimantum acta.

17, 1. Φύλακα συμπέμψας αὐτῷ.] Nihil cauſæ eſt, ut nunc in loquendo tangat filium, quem modo memoravit. Invidia oneranda eſt in Adraſtum, ut docet optimus MS. legendo αὐτὸν, quum illud αὐτῷ videatur imperite iteratum ex cap. 36. Ex eodem MS. etiam admiſi διϱήκοι, quod alii jam ex codicibus ſcriptis protulerant, & poſtea Κϱοῖσος ἢ τούτων ἀκούων, non ἀκούσας.

17, 7. Καθαίϱεντος.] MS. καθήϱεντος, quod expreſſi, ut infra καθηϱέθη.

17, 16. Ὡς εἰκὸς.] Ne hîc quidem eam vulgari Græciæ uſurpatam vocem quietam tolerat optimus MS. ſed ut corruptam mutat in ὡς ἐοικὸς, ut & paulo ante & cap. 137 ἐ γὰ δή φασι οἰκὸς εἶναι. Sic enim habet MS. pro εἰκὸς. Cap. 155. Ὡς οἴκασι, eſt in eodem MS. pro ἔοικασι. Cap. 56 lib. 2 οἰκὸς & ibidem οἰκότα pro εἰκότα. Etiam 3, 38.

17, 20. Παϱὰ τὸ σῆμα.] Vertunt *ad ſepulcrum*, & divulſa ab antecedentibus volunt jungi ſequentibus. At quæ iſta loquutio: *ad ſepulcrum ſeſe ſuper buſtum transfodit?* an ex altero utro non ſatis perſpicitur mens Herodoti? Senſus erat in his clariſſimus, quum dicitur ſuper buſtum feciſſe quodcunque. Laudemus igitur optimum MS. qui nobis Herodoti manum pariter ſervavit, ac veram ſententiam indicat, exhibendo ϖϱὶ τὸ σῆμα, idque non ad ſequentia, ſed ad præcedentia pertinet. Verte igitur mutata diſtinctione; *ubi ſilentium hominum fuit circa ſepulcrum, ... ſeſe ſuper buſtum transfodit.* Deinde MS. αὐτὸς ἤδειδε, non ἔδε, non ἤδεε, & jam notavit Gale idem ex ſuorum codicum uno.

17, 30. Καταδαλεῖν αὐτῶν αὐξανομένων.] Vertunt, *potentiam Perſicam priuſquam magna efficeretur, occupare.* At in Græco plus eſt, & non modo occupare deſignat, ſed prorſus tollere & evertere. Sed & id præterquam quod nimium videtur, parum ſenſui convenit, quum plerumque legamus creſcenti imperio aliquem reſiſtere, invidere, & incrementa impedire, non creſcentem potentiam penitus tollere, quod tam facile nequivit Crœſus ſibi proponere. Neſcio quid reſpexerit interpres. Sed MS. Florentiæ habet καταλαδεῖν, idque ad verſionem accedit, quaſi cuperet continere & reprimere dominationem augentem. Cap. 87 Πάντως μὲν ἄνδϱα σϐεννύοντα τὸ πῦϱ, δυναμένους δ' οὐκέτι καταδαλεῖν, in quo loco abſurde ſe movet Æm. Portus.

17, 39. Ἀπέσειλε.] MS. ἀπέσελε, omnino recte; nec enim id nunc cohæret cum proxime antecedenti ἀπέπεμψε, ſed reſpicit remotius ἐκέμποντο, ἀπεπέμποντο, & hinc ſequens eſt διέπεμπε. Nec temere à me factum reor, quum paulo ante ex MS. reposui Ἄδας τὰς Φωκέων pro τῶν, aut mox πεϱιόμενος ex eodem pro πεϱεόμενος.

17, 47. Ἡμεϱολογέοντας τὸν λοιπὸν χϱόνον ἔπασον τῇ ἡμέϱῃ χϱᾶσθαι.] Sic quidem editores loquuturos perſuadeor: an vero Herodotus ita ſcripſerit videamus. Nec vero ambigendi

gendi aliam cauſam habeo, quam ſolum codicem MS. Florentinum, quem ipſe inſpexi, aliis quid viderint celantibus, & certe lectorem non inſtruentibus: in eo autem exſtat clare ἕκας@. Et probe ſane video vel priora vel poſteriora. Habeo quoque aliquam notitiam vulgatæ ſyntaxeos. Sed cogor indulgere tamen codicis MSti lectioni, etſi vix rationem dare queam. Sed ſuper omnia ſufficere oportet, ſi aperiat ſe Herodotus. Illius enim arbitratu, ſi pateat claris exemplis, ſtare oportet. Is ſcribit lib. 2. c. 73. Τῆς σμύρνης οἰὸν πλάσσειν ὅσον τε σωλὸς εἶναι φέρειν· μετὰ δὲ πίεζεσθαι αὐτὸ φορεόντα &c. Et cap. 141. Ὀλοφυρόμενον δὲ ἄεσε μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, τὸν οἱ δόξαι ἐν τῇ ὄψι ἐπιστάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν, ὡς ἤδη πείσεται ἄχαες ἀμυνάζων τὸν Ἀραβίων στρατόν. ΑΥ̓ΤὈΣ ΓἈΡ ΟἸ ΠΈΜΨΕΙΝ τιμωρός. τούτοισι μὲν δὴ πίστιν τοῖσι ἐνυπνίοισι &c. Omnino quicunque ſcriptor dixiſſet αὐτὸν γὰρ οἱ πέμψειν &c. Rurſus eodem ſecundo libro c. 162. Παρέσεσθαι γὰρ ἑωυτὸν ἢ ἄλλους ἄξειν. Nemo in his vetuiſſet Herodotum ſcribere αὐτὸν, prout hoc caſu etiam utitur, 1, 63. Ἔλεγον τὰ ἐντεταλμένα ὑπὸ Πεισιστράτου, θαρσέειν τε κελεύοντες καὶ ἀπιέναι ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑωυτῶν. Hoc placet omnibus, at non placet MS. Mediceo, in quo legitur ἕκαστος. Lib. 3, 63. Φῆς γὰρ ἥκειν ἄγγελος. & 144. Ἔφασαν εἶναι ἑτοῖμοι. lib. 4. cap. 81. Καμιθλῶσί τε δὴ χρῆμα πολλῶν ἀρδίων, καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποιήσαντα λιπέσθαι. Ubi MS. idem ποιήσας. lib. 6. cap. 61. Τῷ δὲ πάντως κελεύειν οἱ δοκέειν· ὀρῶσα δὲ τὸν γυναῖκα καὶ ποτὲ ποιεομένην ἰδέσθαι, ὅτω δὴ τὸν τροφὸν δεῖξαι τὸ παιδίον. ut indicavi exſtare in MS. ubi vulgo ὀρῶσαν. Scilicet quaſi poſt multa in accuſativo prolata reciprocans anhelitum, orationem petit ab integro, & ſtatim poſt id factum reminiſcens priorum iterat quartum caſum, quod grammatici varie appellant. Illic vide plura.

17, 48. Ἐπηρωΐεσθαι.] MS. ἐπιρωΐωνται. Sicut & mox ἐπιρώτων pro ἐπηρώτεον. Deinde ὅτι ποιέων τυγχάνοι, non τυγχάνῃ, & ἐθέατιζε pro θεατίσοι.

18, 10. Κεφαλειὴ οἴα χελώνης.] Quum Aldus & Camerarius edidiſſent κεφαλαιῳδίοιο, neſcio quid ſequutus fuerit Stephanus, ut hac voce in margines expulſa ita inquinaret contextum, ut adeo ineptum aliquid ſupponeret, quum nihil Herodoto noceret, niſi confuſio literarum η & ι, quam ſciebat ab pronuntiatione exſtare. Mediceus MS. plane exhibet κεφαλαιείνοιο. Quæ vox licet ignota Lexicographis Græcis, ſed proba; & ſic legiſſe patrem meum video, qui eam vocem in Lexico Scapulæ, ſicut nec Stephanus in Theſauro annotavit, nedum ejus compilator, appoſuit. Id miror, unde Stephanus arceſſere potuerit centonem adeo inſulſis verbis conſutum, quum haberet ante oculos lectionem Suidæ, in quo edebant Ὀ σμὴ δὲ ἐς φρένας ἦλυθέ μοι κεφτεείνοιο χελώνης, inſigni quidem ſocordia in metiendis pedibus, ſed bene intellecto ſenſu, quum Æmil. Portus ibi interpretaretur *pellem robuſtam habentis*. In quo eodem Suidæ loco jam Hadr. Junius manu ſua correxit perſpicue κεφαλαιείνοιο, & in MS. Lugdun. is ipſe verſus ita exhibetur Ὀ σμὴ μ' ἐς φρένας ἦλυθε κεφτ. propius ad veram lectionem. Sed primus publice de Herodoti hoc loco bene meritus fuit Fr. Vigerius ad Euſebii Præparationem, cujus verba hæc „ſunt: Ita Herodoti editio Græco-Lat. „Henr. Stephani: qui è regione hujus verſ. „annotat; in manuſcr. legi κεφαλαιῆνοιο pro „κεφαλειὴ οἴα. Sane vereor, ut κεφαλειὸς val„de ſit in uſu pro κεφαλεὸς, & noſter hic „Oenomaus aliquid ſimilius κεφαλαιῳδίοιο ſimilius „probaſſe viſus eſt. Id fortaſſis erat κεφαλαι„είνοιο (nam & Suidas habet κεφαλεείνοιο) ut „enim dicunt κεφαλαιγίαλος, κεφαλαίπυς & ſi„mil. ſic κεφαλαίεινος dici queat, hoc eſt, „teſtæ durioris, σκληρόλεπος καὶ στερρόλεπος δέρ„ματος. Eſt enim ῥινὸς, δέρμα, βύρσα, im„mo & σκυτὶς, ut notum eſt, cui non ab„ſimilis illa teſtudinis domuncula σύμφυλος. „Audi Homerum hymno in Mercur. v. 48. „ubi de teſtudine illa novam in citharam „à Mercurio conformata Περιῳδὰς ἀμφὶ νῶτα „ἀμφὶ ῥινοῖο χελώνης. Prope eſt, ut legen„dum putem κεφαλαιείνοιο. Quæ enim, aut „cujuſmodi eſt iſta conjunctio, ἀμφὶ νῶτα, „διὰ ῥινοῖο? Hæc præclara. Cæterum ſicut ſtupeas in Lexico Æmilii Porti non occurrere vocem κεφαλαίεινος, quum occurrat tum vox οἴα, tum χελώνη, utrobique hoc ipſo loco memorato, ſed ſine mentione vocis κεφαλαίεινος; tum non minus ſtupe ad abſurditatem Kuſteri tunc Cantabrigienſis, hoc eſt, compilationem præcedentium in voce Κροῖσος [ſed putem potius ſic ſcribendum eſſe: Ὀ σμὴ δὲ ἐς φρένας ἦλθε κεφαλαιείνοιο χελώνης. Nam κεφαλείνοιο quod Suidas habet metro verſus repugnat. Eſt autem κεφαλαίεινος χελώνη, teſtudo duro vel firmo corio tecta: à κεφάλαιος firmus, & ῥινὸς corium.] Quum ante xxx annos illa præcedentia habuerim in promptu, ibi nunc ita commentantur. Poſt centum annos veniet alius Ædituus, qui ſtuprum Muſæ inferat. Immo jam antea ſcripſerat Cantabrigiæ Th. Gale [Lego κεφαλαιείνοιο. Confirmat margo & Suidas

das in Κρησῖσος] Nempe ibi magnas res agunt hoc modo ſcribentes.

18, 10. Ἐμηχανᾶτο.] Longe decentius hoc eſt præ vulgato ἐμηχανήσαλο.

18, 34. Ἢ ὅτι ἑ τῦτο ἐνόμιζε μ. α. ἐκλῆσθαι *Quam quod & hoc Cræſus verax vaticinium ſe nactum eſſe exiſtimavit.*] Sic vertunt. Sed ſodes, an id dicunt Græca? An quia peregrinus explorans probavit, ideo poteſt dici ἐκλῆσθαι eo ſenſu, quo ſæpiſſime adhiberi ab Herodoto docent exempla in Æm. Porti Lexico collecta? Ubi ſane & hic locus citatur. Omnino Cræſus non poſſidet, non habet hoc oraculum, ut illic vertitur. Tolerabilius eſt Vallæ *nanciſci*. Cæterum MS. τῦτο νενόμιζε & κεκλῆσθαι. Et puto ſcribendum ἢ ὅτι ᾗ τῦτον ἐνόμιζε μ. α. κεκλῆσθαι: hoc eſt, *quam quod & illum* (nempe Amphiaraum) *verax oraculum tenere arbitratus ſit.* Ad quam ſententiam eximie habes 2, 172. Ὡς ὀδενὸς ἐῦσι ἀξίοισι, nempe θεοῖσι, ψὀδεά τε μαντήια κεκλημένοισι. Adde ad caput 95 ejuſdem libri.

18, 36. Κτηνεά τε δὴ τὰ θύσιμα πάντα τριςχίλια ἔθυσε.] Quum Valla interpretatus eſſet *Immolavit lecta pecora numero ter mille*, illuſtrare perrexit Æmil. Portus in Lexico: [θύσιμα κτήνεα Ion. pro comm. ἱερεῖα λεκτά, ἃ θύειν νόμος ἑ θέμις. Pecudes victimæque lectæ, quas immolare licet, fas eſt, & mos permittit vel flagitat] Atque ita hactenus. Sed porro in voce Πάντα commentatur ita [Πάντα Ion. & Poët. redundans. κτήνεα τὰ θύσιμα πάντα τριχίλια ἔθυον. *Lectas pecudes, lectas victimas numero ter mille immolavit.*] Mira ſane doctrina, quum ſtatim in iſto Lexico ſequatur ex 9, 80. Παυσανίη δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη. *Pauſania ſunt ex omnibus dena* &c. Itaque merito dixit Cl. Gale Vallam hæc non intellexiſſe. Sed Caſaubonus non modo ad Athenæum hæc illuſtravit, ſed etiam ad Strabonem pag. 70, ubi πάντα monet intelligi ἑκάστε γένες. Quo ipſo modo agit in Moſe ad Exodum 9, 6 Caſtalio. Vult enim Cræſum ita inſtauraviſſe ſacrificium, ut ex omni genere animalium, quod lege ſacrorum licebat Diis offerre, immolarentur tria millia. Nam Galeum fefellit calamus, dum in ejus nota editum vides [lege: *trecena omnia.*

18, 40. Μᾶλλον τοι τῦτοισι ἀνακλήσασθαι.] MS. μᾶλλον τι τῦτοισι ἀνακλήσεσθαι. Quod ad prius μᾶλλον τι, eſt continuum Herodoti. Cap. 74. Καὶ μᾶλλον τι ἔσπευδεν εἰρωτᾶν ἡμέρης. & cap. 99. Τὸ δὲ μᾶλλον τι ἐπετηδεύθη. Poſterius futurum nequit illi auferri, quum participio ἐλπίζων aut id aut præſens ubique adnectat. Cap. 54 Πάγχυ τε ἐλπίσας καταλύσειν τὸν Κύρε βασιληίην. 3, 143 Ἐλπίζον δέ μιν ὀπωθανέεσθαι. Etiam deinde ἐξαπάλασα, τειπάλασα, παλαισιᾶα. Quæ doctiora ſunt, quam ut potuerint noſſe editores. Habuerit reliqua Græcia diphthongum, certe vel Herodotus ex doctrina vel ex more patriæ aut alia conſuetudine poteſt illam vitaviſſe. Id docet inæſtimabilis bonitas codicis Medicei. Ἡμιπλίνθια video reddi Latine *ſemilateres*, ſed Vitruvius agnoſcit *ſemilateria*, quæ etiam expolit Salmaſius in Plinianis Exercit. p. 1233.

18, ult. Τεῖα ἡμιτάλαντα.] Donavi Vallæ ſuam interpretationem, etſi haud dubie factam non ex arte: quippe patet eum pro eodem habere τεῖα ἡμιτάλαντα & τεῖτον ἡμιτάλαντον. Illa enim nunc vertit *pondo duorum & dimidii talenti*, quum debuiſſet *talenti & ſemiſſis*, ut ſemilateria puriſſimi auri habuerint minus pondus; (ut ſemper fieri ſolet) quam iſta λάνκε χρυσᾶ, quæ erant διτάλαντα. Et bene curavit maximus Caſaubonus ad Theophraſti Characterem ὀπωνοίας, non tamen ſatis providum & cautum, ut patet ex cap. 3. lib. 1 operis paterni de Pecunia Vetere.

19, 3. Λέοντα εἰκόνα χρυσῆν.] Quo animo hunc leonem dedicaverit, aut cujus rei ſymbolum eſſet futurus, quum Herodotus plane taceat, ſuſtinuit ſcribere Pignorius ad tabulam Iſiacam pag. 23. [*Leonis ſignum in Zodiaco Ægyptii domicilium ſolis appellaverunt, & ideo Cræſus Delphos inter alia Anathemata leonem aureum miſit.* Herod. lib. 1.] Quod ſi cui placet, ego non invideo.

19, 5. Κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νεὸς.] Incendio per Piſiſtratidas excitato, prout ex Scholiis Pindari illuſtrat Scaliger in Animadverſionibus p. 94.

19, 11. Μεγάθεϊ μεγάλης.] Facile ſic lingua rapitur ad eandem pronunciationem, ſi modo in proclive trahi ſe fiverit Herodotus. Nam optimus liber habet μεγέθεϊ; quæ ipſa ratio ſcribendi in eo ſervatur etiam cap. 70, ubi repetebant editiones illud α, quum cap. 60 retineant μέγεθ&. Sic certe eripio Æm. Porto hæc duo loca ex libro 1, quibus addo ex cap. 98, (etſi illic tacuerim & reliquerim) in quibus ipſe vidi & notavi ex MS. literam ε; quod in reliquis non feci, ſed credo tamen exſtare, ut fere nuſquam Herodotus ſcripſerit μέγαθ&. Præter Portum ſciat hoc etiam Camerarius, qui in propriis Dialecti Ionicæ pagina hujus editionis 719 hoc μέγαθ& recenſuit.

19, 18. Ἐπὶ ᾧ περιπὴς τῇ γωνίῃ.] Ambiguitas

guitas ſedet in his vocibus. Et Valla quidem interpretatus *ſuggrundam anguli templi* oſtendit, quomodo conſtruxerit, jungendo ἐπὶ ᾧ πρηνὴς. Sed Herodotus dicens πρηνήιον, indicat ſuggrundam illam quamcunque non poſſe ſeparari ab voce templi: unde vituperat Vallam Æm. Portus, ſcribens. [πρηνήιον τὸ Ion. & Poët. pro com. πρήναον, templi veſtibulum. Lat. interpres ſuggrundam vocat. Sed non videtur hæc interpretatio huic loco ſatis apte convenire] Inique prorſus. quum non ſuggrundam, ſed ſuggrundam templi ſcripſerit Valla, niſi Portus quoque velit genitivum *templi* ab antecedenti ſuo ſermone hic iterum intelligi. Videtur Valla quaſi προεξέδρῳ Xerxis ex lib. 7 huc trahere explicando. Itaque quum Latinis etiam talia compoſita in uſu fuiſſe conſtaret, ut ſunt antefixa, infranares μύσαξ, ſuperalia ἐπενδύτης; veſtibulum Romanis ædibus in hiſtoria Græca relinquens, uſurpavi ex gloſſis præeunte Stephano vocem *antetemplum*; neque opinans ulli ναῷ poſſe apponi varia πρηνήια, ſed unum modo unicuique, cenſui intelligendum ἐπὶ τῇ γωνίῃ ᾧ πρηνὴς *in angulo antetempli.* Utique angulus γωνίη nequit ſupponi habuiſſe peculiare πρηνήιον, ſed forma πρηνὴς poteſt ſic fuiſſe concepta, ut foret anguloſum. Nimirum ædes ſacræ veterum habebant πρηνέας ἢ ὀπισθοδόμους τῶν ἱερῶν, ut clare nos docet Diodorus Sicul. XIV, 42. in hiſtoria Siciliæ ſub Dionyſio, ubi reddunt *veſtibula & poſtica*, quum ignorent, quales πρόναοι fuerint, & vix quidquam ſimile veſtibulo.

19, 20. Θεοφανίῃσι.] Si Ægyptia tractaremus, poteram Θεοφανίῃσι hic tolerare ut 2, 62 Αυχνοκαΐῃσι in Sai. Sed verius opinor in MS. legi Θεοφανίοισι, & tam vere, ut priore expulſo poſterius receperim. Et ſatis firmum fidei pignus eſt MS. Mediceus, ſed non eſt dubium, quin ita quoque exſtiterit in exemplari, quo uſus fuit Valla, inde vertens *Theophaniorum*, quod non convenit τῇσι Θεοφανίῃσι. Deinde adeſt ipſa proprietas in feſtorum typis, prout ex Polluce & Syneſio Meurſius habet Θεοφάνια, qui quum omiſerit Herodotum, Pet. Caſtellanus Græca & Latina ex eo citat, prout in editionibus habentur. Sane perperam; & juvit tamen Portum quoque in his ludere, ſed prorſus abſurde: & quæſo quam ſuperſtitioſe, dicam? an attente in Theſauro Stephanus? Ne quid omitteret, præmittens Θεοφάνεια τὰ, ſive Θεοφάνια, αἱ, feſtum ſolenne, ſubjungit nonniſi hunc locum Herodoti. Quid autem affert Th. Gale? nempe [Θεοφανίῃσι Plutarchus, Pollux, Syneſius. Delphi celebrabant Apollinis Theophania. Tangit Virgilius IV Æneidos] nullo melior antiquioribus. Sane & Θεοφάνια ab aliis memorantur ex Philoſtrato. Etiam 2, 171 ſunt Θεσμοφόρια.

19, 29. Βυλόμενον χαρίσασθαι.] MS. χαρίζεσθαι.

19, 42. Ὁμοίως ἢ αἰχμὴν στρεβλὴν πᾶσαν χρυσέην ἢ τὸ ξυστὸν.] Importunis modis in hoc loco laudi ſuæ eripitur Herodotus, quod etſi conniventes prætermittant viri docti, oſtendunt ſe in parvis acutos, in majoribus cæcutire, etſi rebus probent hæc omnia affatim ab eis examinata fuiſſe. Quid enim fit ex fide interpretum? nempe creditur narrari Crœſum donaviſſe Amphiarao clypeum ex auro totum, totamque ex auro ſolido haſtam, & xyſtum cum ſuis jaculis (pro quibus quatuor vocibus ſuppoſitæ ſunt ab Stephano, *haſtile cum ſuis ſpiculis*, prout quoque recepit in ſuum ſpecimen Fridericus) Porto admittente *haſtile*, in αἰχμᾶς non niſi *haſtam* noſcente. Cæterum major inſidet difficultas. Nam quiſquis es, qui legis, te rogo, an illa quæ annumeravi, non perſpicue aut tria ſunt aut pro quaternis habenda? & tamen dicit Herodotus modo τὰ ἀμφότερα, & vertunt ipſi *quæ ambo*. Quæ quomodo ſimplicitati ſcriptoris hujus conveniunt? Ubi certe non aliter agit, quam paulo poſt in capite ſequenti, quia nunc memorantur oracula duo Delphicum & Amphiarai, ad quæ miſit Crœſus dona, ideo illic rurſus ponit τῶν ἢ μαντηίων ἀμφοτέρων &c. & in libro 2 c. 164 quum nominaviſſet Aprien & Amaſin, ἐχώσατο ἀμφοτέροις. Neque enim probari poteſt Herodotum à voce ἀμφότερα excepiſſe clypeum ſolum vel clypeum cum haſta, & tantum eam retuliſſe ad poſtrema, haſtile & ſpicula, aut ad haſtam & haſtile cum ſpiculis, tanquam aliquot ſpicula cum uno haſtili reliqua manſerint Thebis, aut haſta cum haſtili & ſpiculis. Fieri nequit, quin appareat unicuique locum hunc eſſe fœde ſordidum; nec tamen ullius ingenium polire curavit, nedum ut aggreſſus fuerit accuſare. Ut ipſe faciam, poſtquam prima juventus mea in hoc loco hæſit, referas acceptum oportet unico MSto Mediceo, quo arbitro delenda prorſus eſt altera conjunctio, etſi potius non tam delenda eſt, quam demittenda ad inferiorem verſum, ubi eximie & concinnius locum ſuum tuetur. Ita enim perfectiſſime MS. Καὶ αἰχμὴν στρεβλὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστὸν τῇσι λόγχῃσι ἐὸν ὁμοίως χρύσεον,

τὸ

τὰ ἔτι ἢ ἀμφότερα ἐς ἐμὲ ἰῶ κείμενα &c. *Solidamque haſtam auream univerſam, haſtile cum acuminibus ſimiliter aureum adeſt, quæ utraque etiam ad meam* &c. Sunt enim partes αἰχμῆς proprie ξυσὸς & duæ ad lædendum λόγχαι, quæ alioqui dici ſolent σαυρωτῆρ & ὑποδοχεῖς. Et in tali ſenſu utplurimum Herodotus uſurpat particulam ἢ, ut optimo jure eam deſcendere in hunc ſuum locum jubeat codex optimus. Eſt enim cap. 92. Ταῦτα μὲν ἢ ἔτι ἐς ἐμὲ ἰῶ πεελεόνλα, & ſæpiſſime.

20, 1. Προσθέῃ φίλον.] MS. προσθέοιλο & hîc & inferius, quod gratiſſimum.

20, 7. Ἐξδρεμάτων.] Nihil Valla. Stephanus, *dona veſtris inventis convenientia.* Et illud inventum jactat in Lexico Portus. Quod tamen neſcio quomodo minus aptum, ubi ſermo de oraculo; certe nimis plebejum: neque quum cap. 48 dixit ὅτι οἱ ἐξδρήκεε, τὰ αὐτὸς ἐποίησε, Valla verbum *invenire* uſurpat, ſed *quod comperiſſet, quod ipſe fecerat.* Intelligit ergo, *dona digna dedit notitiæ arcanorum.*

20, 10. Οἱ μὲν ταῦτα ἐπιφεώτεον.] MS. ἐπιφεώτων. Et mox καταλῦσαι pro καταλύσειν, quod futurum in proxime ſequentibus haberi oportet.

20, 18. Πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ Δελφὺς, δωρέεται.] Mirifica loquendi ſolennitas Πυθὼ Δελφοὶ velut unius loci nomen. Magis audax & veteratoria verſio *rurſus mitteret Delphos ad Pythiam dona.* Male diſtinctus locus, & ſic componendus: πέμψας αὖτις ἐς Πυθὼ, Δελφὺς δωρέεῃ &c. Δελφὺς enim notat ipſos cives Delphicos, hos donat illis muneribus.

20, 22. Ἀγγελείλω.] Eſt lepidum nec inſuave cognitu, quid viri docti ſpeculentur in hac Herodotea quadam angelia. Probabile ſatis eſt circa iſta celebria oracula ſacerdotes excogitaviſſe varia ad cauſam lucri, quibus conſultores exciperentur vel pro donorum pretio vel beneficiorum reſpectu, quæ hîc tanguntur. Æmil. Porto placet in Lexico [peculiari quodam modo apud Herodotum ſumitur pro præcipua poteſtate renuntiandi oraculi, quod quis audivit. Delphi Crœſo dederunt in oraculo renuntiando prærogativam] Quod totum ſcilicet eſt imaginarium commentum. Et tamen excogitavit Henr. Stephanus in Herodoti editione *& renunciando oraculo*, quum Valla in verſione Latina id omiſiſſet, quamvis Stephanus notet Vallam legiſſe ἀτελείλω, quod neſcio unde pro juſto proferat, quum nulla vox ſimilis in Latinis interveniat. Sed in Theſaurum ita retulit ibidem Stephanus: [Ἀγγελία pro relatione, ſecundum quoſdam, apud Herodotum lib. 1, ubi quod ille dicit πρωμανίηίλω ἐ ἀγγελίλω, vertit interpres, *primas partes in conſulendo oraculo & referendo.*] Quanto adſtrictior Valla, eo copioſior; ſed plena Italica interpretatio, etiam ſerie donorum mutata, ut πρωεδρίαν primam ponat: *donarno à Creſo il primo luogo del tempio per ſua ſedia. Le prime parti della conſultatione all' oraculo, perpetua eſſemptione.* Illa autem plerumque ſolet ſequi Vallam, non Herodotea Græca. Unde igitur accepit iſta? Ut ex his nugis igitur tandem eripiamur, beneficium eſt optimi codicis, in quo clare exaratum eſt ἀτελείλω. Indulgentia & comitas ſolennis, qua ſe invicem vicinæ & amicæ urbes honorabant, aut urbes tribuebant regnis propter accepta beneficia. Sed ad Delphos unice pertinet inſcriptio Whelero & Sponio tam feliciter ſpectata ΤΥΧΑ ΔΕΛΦΟ ... ΑΝ ΠΑΤΡΩΝΑ ... ΩΝΙΟ ΕΥΔΩΡΩΙ ... ΤΑΡΧΟΥ ΒΟΙΩΤΟΙΣ .. ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΑΥΤΟΙΣ. ΕΓΓΟΝΟΙΣ. ΠΡΟΞΕΝΕΙΑΝ. ΠΡΟΜΑΝΤΕΙΑΝ. ΑΤΕΛΕΙΑΝ. ΑΣΥΛΙΑΝ. ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ. ΠΡΟΔΙΚΙΑΝ. ΕΠΙΤΙΜΑΝ &c. Simile eſt inter Marmora Oxonienſia pag. 291. Εἶναι ᾗ ἐ αὐτὸν πρόξενον καὶ εὐεργέτην ἔ ἱερὸν καὶ Δηλίων καὶ αὐτὸν καὶ ἐγγόνυς· εἶναι ᾗ αὐτοῖς ἀτέλειαν ἐν Δήλῳ, καὶ ..... ἂν καὶ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκλησιν καὶ πρόσοδον πρὸς τὸν βυλὸν, καὶ τ δῆμον πρώτοις μετὰ τὰ ἱερὰ καὶ προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ αὐτῷ καὶ ἐγγόνοις καὶ τὰ ἄλλα ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις δέδολαι. Similis erat πρόπομπεία apud alios. Dio Chryſoſtomus ad Nicomedienſes pag. 479. Εἰ μή τι νῦν δοκεῖτε αὐτὸς ὥσπερ τ προπομπείας καλῶς ἀγωνίζεσθαι, καθάπερ ἐν μυσηείῳ τινί; παίζοντας ὥσπερ ἀλλοτρίᾳ πρόγματι. Itaque etiam libro 9, 72 Decelenſibus in urbe Sparta ſcribitur conceſſa ἀτελείη τε καὶ προεδρείη.

20, 38. Βασιλεύειν Μήδων.] MS. βασιλεύσιν. Quippe & ſequitur παύσεσθε, & antea jam firmavimus.

21, 2. Ὅσιον τε καὶ τ Οὐλυμπον.] Ut 73, 173. Μεζόνως ᾗ Οὐλύμπε ἔ ἑρεῖν ἐόντα καὶ τ Ὅσης. Interim hoc loco mirari certe oportet, quis ſibi tantum arrogaverit, ut quum Aldus & Camerarius ediderint ὅσιον, in mediis editionibus uſque ad hanc ætatem id ſic mutaret, præſertim ubi id fieret contra MSS. ſicut & Mediceus codex clare habet ὅσιαν. Non enim ad hoc quod volo roborandum ſuſtineo adhibere citationem Stephani Byzantini ex fragmento Seguieriano in v. Δώριον, ubi etiam quidem vocat ὅσιαν, ſed ille ita citat, ut o-

mnia ſigna Ioniſmi ex loco hoc deleret; quod quo jure aut modo fecerit Stephanus, nequaquam adſequor; niſi quod unuſquiſque in Herodoto voluerit ſtultitiam ſuam exercere, ut ex tot exemplis patet. Sed & Dionyſius Halicarn. 1, 17 occaſione Pelaſgorum ita vocat. Utique lectionem, quam repoſui, per vocem ὅσαν probat Herodotus 7, 127, ubi quoniam nunc edunt ὅλυμπον, modo οὔλυμπον, debeo indicare prorſus in optimo exſtare pro poſteriore ὅλυμπον, quod obliviſcebar monere; ſicut 2, 7 Νηὸν δὲ Διὸς ὃ ὀλυμπίου, ut in loco citato ex libro 7 omiſerim annotare.

21, 9. Εἰ δὲ χρεών ἐστι &c.] Locus omni typographiæ tempore, quod nos ſcimus, habitus & intellectus peſſime; cui moleſtiæ primam opinor occaſionem natam ab verſione Laur. Vallæ, quæ neque cohæret, neque illud concludit, quod auſus fuit ipſe Valla adjicere in principio eandem linguam eſſe, qua tempore Herodoti uterentur Pelaſgi Creſtonenſes. Sed neque ex Græcis hoc confici vult Herodotus, qui tantum indagat, utrum barbara fuerit lingua nec ne. Magnum igitur aliquid ac temerarium audendum eſſe judicavit Henr. Stephanus, nonnulla quidem poliens ac mitigans, ſed mire tranſponens, quod tamen ſibi placere teſtantur editores ſequentes; imo ſatagunt, ut id cum laude oſtentent ac proclament in Græco exemplari hunc locum valde fuiſſe perturbatum. Id verbum ſic prolatum eſt ab Stephano, Jungermannus propagavit, Lipſiæ repetivit Fridericus, in Anglia Thomas Gale; Phil. Cluverius autem in Ital. Antiq. pag. 574 non dubitat hunc locum ex ſententia Stephani tranſpoſitum citare, & omiſſis illis verbis Καὶ ὅσα ἄλλα Πελ. ε. π. τ. ϗ. μετέβαλε, item illo commate quod incipit ab Εἰ τοίνυν ἰὼν ἐς πᾶν &c. non aliter ac ſi ex libris MSS. ſic exſtaret in editionibus, palam vitioſi omnes, & vitioſiores quam Valla in eo quod quum οἴκεον vertiſſent per *incolere*, mox οἰκησάντων intelligant *condiderunt*, quod non ſic directo adfirmavit Herodotus, & videri etiam poteſt in Lexico Porti. Cluverius præterea intolerandus, dum citat contra omnes codices Καὶ τοῖσι τῶν Πλακίην. Immo & fœdior eſt hallucinatio Friderici, qui quum ex Stephano adoptaſſet *Scylacen condiderunt*, adnectit cum parentheſi (*habitantes ad Helleſpontum*) quod deſeritur ab Stephano penitus, ab Cluverio refertur *Scylacem condiderunt apud Helleſpontum*. In Aldi & Camerarii editionibus abſunt illa prima αἱ δὲ, nec indicatur, unde fuerint addita in editionibus Stephani, ſed neglecta in verſione ejus. Sed debent addi & ſunt in MSS. Argumentatio interim Herodotea rite procedit, ſicut in Græcis codicibus digeritur, nec eam auctor vult alia re niti, quam conjectura ſumpta ex certis & tunc haud dubie agnitis pro vero reliquiis Pelaſgorum, maxime binis, tum quæ ſuper Tyrrhenos erant in Italia, tum quæ in Helleſponto circa Placiam & Scylacen. Sed ſic addit hæc bina conſideranda, ut conſtiterit plura fuiſſe Pelaſgorum quoque oppida, quæ interim mutaverint nomen; quod licet contigerit, tamen ſermo eorum illos ſatis prodit etiam ab Pelaſgis aliquid illic manere. Itaque ea non debuerunt ab Stephano tranſponi, quum palam falſum ſit alias civitates Pelaſgicas, quæ nomen mutarunt, mutatas fuiſſe in Hellenas aut ſuam linguam dedidiciſſe, quod non magis contigit aliis, quam ipſis Athenis. Interim & in illis utriſque & in aliis iſtis mutato nomine fuit animadverſa peculiaris quædam loquela, nec plane Græca: unde colligit fuiſſe peregrinam, &, ut ipſe vocat, barbaram & peregrinam Græcis. Athenienſes vero, licet Pelaſgici generis eſſent, ſicut olim ſimul vixerunt, deſeruiſſe ait eandem majorum ſuorum linguam mutatione quæ contigit per diſceſſum Pelaſgorum, & mox vicinia Hellenum eos illiciente, ut in horum ſermone deprehenderent aliquid venuſtius ac blandius ac humanius. Κρηϛῶνα vero & Κρηϛωνιῆται defenduntur ab MS. optimo, etſi Dionyſius Halic. abierit ab hac appellatione antiqua Herodoti, non ideo iſta venia aut Stephano aut Cluverio mutandi in Crotonen aut Cortonam. Adde Hellena Doctiſſimi Er. Vindingii circa principium.

21, 29. Τῇ αὐτῇ χρέεσθαι.] MS. τῇ αὐτῇ λέγεσθαι. Quod quidem ſatis notabile, quia Æm. Portus agnoſcit ex Herodoto λέγεσθαι, λέγεσθω & λέγεσθαι, ſed ut in verbi primi ſignificatione violentum aliquid ad necem uſque agnoſceret ac nihil aliud; in ſecundo vituperat neſcio quos poſt conſideratam lectionem loci 7, 54: in tertio mox velis plenis citationum fertur ad probandam utendi ſignificationem, in quarum tamen copia citat ex editione Stephanica 87, 7 Τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχρέεσθαι *Eodem modo uſum eſſe*. Sed & numerus ille pravus eſt, quum 88, 7 incidat in libri ſecundi caput 127. ubi iſta verba exſtant, & infinitivum iſtud intempeſtive citatur, quum pertineat ad dialectum, quam in hoc loco reſtituo, qua etiam utitur Herodotus

2, 13

2, 13 Ἀνύχμῳ διαχρᾶσθαι, quod vel ignoravit Portus, vel neglexit.

21, 31. Ἀπὸ σμικρῆ τέως τῷ ἀρχ. ὁρμ.] Quid in his loci sit vocabulo τέως, nullus opinor me docebit, nec ipse percipio. Immo nec quisquam in vertendo rationem habuit. Scribit Æmil. Portus [τέως Ionice, Poët. & com. Aliquandiu. Ad aliquod tempus 14, 4] Is est hic ipse locus. In qua igitur versione id exstat, utrum Vallæ, an Stephani, cujus versionem elegit Fridericus? Certe in neutra, quoniam nullum ea vox ibi locum habere potest, licet viri docti manum Herodoti Græcam ita passi fuerint conspurcari, ut illic exstaret. Unde illis merito exprobratur lectio sine intellectu, multo magis depulsio infanda ab notitia dulcedinis Herodoteæ. Hæc enim ut scirem atque exsecrarer, fœdissimam nescio cujus impostoris manum hic grassatam esse, indicavit mihi MS. unde pretiosissima & ad quam nullius acies unquam perventura esset, restitutione corrigo ἀπὸ σμικρῆ τέο τῷ &c. Cujus expositio etiam in margine est τινὸς. Hujus voculæ frequentiam in auctore nostro notavit Portus, ubi quisque potest inspicere; sed præter ista scio exstare lib. 2. 48. Ἐν πολλῷ τέῳ ἐλάσσονι ἐὸν ἢ ἅπασι σώμασι &c. 67 Λύκιοι δὲ πολλῷ τέῳ ἐόντες ἀλωπέκων μέζονας. Et c. 124. Ἐόντων ἐὸν δὲ πολλῷ τέῳ ἐλάσσονι. 4, 47. Ποσῷμοι δὲ πολλῷ τέῳ ἀριθμὸν ἐλάσσονες. Et cap. 86. Οὐ πολλῷ τέῳ ἐλάσσω ἑωυτῆς. Igitur eadem membrana sanat Herodotum lib. 3. cap. 65. Εἴτε ἐς σθένεϊ τέῳ καλεργασάμενοι, ubi subripiunt Herodoto literam ε, edentes σθένεϊ τῷ.

21, 35. Ὡς δὴ ὦν ἐμοίτε δοκέϊ.] Intellexit Valla, *quæ causa mihi videtur fuisse* &c. Quæ causa quum non satis pateret Stephano, maluit iste interpretari, *& sic quoque mihi videtur*. Idque probatum Lipsiæ. Sed utrumvis æque opportunum. Nam certe quod Hellenica gens multum increverit, causa non potest esse infirmitatis Pelasgorum: nam & hi potuerant increvisse accessione aliarum gentium. Sed neque dici potest, quemadmodum Hellenica gens multum increvit, sic videri posse Pelasgicam, cum barbara esset, non magnopere crevisse. Hoc enim nihil est nisi insipida quædam ex nescio qua similitudine collectio: & barbara quoque gens potuit magnopere crevisse. Omnino hîc aliquid peculiare notat, quod non pendet ex præcedentibus, aut inde causam petit. Certissima correctio est, quam profero ex MS. Πρὸς δὴ ὧν ἐμοίτε δοκέϊ &c. hoc est, *præterea quoque mihi videtur*. Sunt enim duæ Herodoti opiniones de duabus gentibus per se, non quod altera alterius Notat enim particula ista adver dum usurpata talem transitum lios & apud Herodotum. Cap. 71. οὕτω διαχρέων). Prout in capite x mentorum integravi Dionem Ca huic particulæ suavitas constaret.

21, 45. Χείλων ϐ'.] MS. liber, erat obediendum, quam omnibus bus, habet recte χίλων, perinde In multis præplacuit etiam ι, ub batur ει, notante Salmas. ad St p. 64. Deinde quum vulgo leg λόεν Ἱπποκράτει non male, qu 7, 235. Εἰ μὴ δὴ συμϐαλόεαί μοι attamen MS. συνεϐάλεε, quod re mi lenitatem.

22, 6. Τῆ Ἀλκμαίων@.] MS. & hoc loco legit Ἀλκμέων@· & Ἀλκμεωνιδέων, & cap. 64. Ἀλκμεον te hinc est, ut & qui in isto n phthongum in scribendo servar corripere voluerint, ut notatum e masio ad Simmiæ Ovum pag. 16 inde Ἔδωκέ οἱ, non ἔδωκεν οἱ.

22, 9. Τῶν Ὑπερακρίων πρὸς ἀὼ.] Valla *montanos*. Nec forsan valde modum regionis spectes. Nam Hyperacrios intelligant viri doct Diacriis, prout alii scriptores voc regionis quam olim habuere desc iamnum ab insigni Whelero pag *entre les montagnes Parnes & Brau dire depuis le mont Pentelicus, la Marathon & les montagnes Bryles bettus, & Parnes jusqu'a Oropus s'appelloit autrefois Diacria.* S mentio horum incidat in histor strati, nobilissimam illam, & s eruditis ingeniis tractandam, ub ctiosi non erant extra urbem, eam, omnino rectius vertisset *Hy* quomodo ex Herodoto jam citav sius in Pisistrato cap. 3, & certe criis poni evicit. Unde patet v Grentemesnilium venisse ad quæ qui sint illi Hyperacrii, & perpe lam interpretatum esse, ita ut dix sint habitantes ὑπὲρ τὴν ἄκρην. P Valla securius vertisset Hyperacri bro 4, 36 Ὑπερνοΐδας vertit *Hyperno* περακέας vocat quoque Dionys. 11. Ἀρχαϊκὸν δὲ φιλοχωρεῖν τοῖς ὄρε περάκεοι δὲ Παραλίοις ἐν Ἀθήναις.

22, 25. Ἐπί τε τοῖσι κατεστεῶσι ἐμ πόλιν κοσμέων.] Quoniam salva i syntaxis, nemo potuit subodorar

At ſane ſic loqueretur forſan alius, neque inconvenienter; ſi tamen recte ita poſſit intelligi. Nimis enim ſe extendit & vergit ad deſcriptionem boni ac quieti civis loquutio illa μὴ νέμειν ὑπὸ τοῖσι καλεσεῶσι, quam ut de Piſiſtrato tyrannidis auctore & factioſiſſimo capi mereatur. Nec vero Herodotus potuit eſſe, qui iſtam adeo laudabilem loquelam ſic inquinaret: quippe quem non ita ſcripſiſſe teſtatur MS. qui habet ἔνεμε. Hanc Herodoti manum eſſe opinor doctiorem, quam ut minus intente editores genium hujus ſcriptoris advertentes obſervarent. Scribe igitur omiſſa diſtinctione Ἐπί τε τοῖσι κατεσεῶσι ἔνεμε τὴν πόλιν κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. Eſt quidem verborum & νέμειν & κοσμεῖν eadem ferme hoc loco ſignificatio, quæ nimirum ad rectores urbium & regionum pertinet, qui paſſim & νέμειν dicuntur eas & κοσμεῖν. Sed ea præcipua veræ lectionis fides, quippe ſolet auctor ſic congrua & prorſus eadem jungere 1, 82. Συνέβησαν ἐς λόγους συνελθόντες. Sic abundat lib. 7 cap. 8. Πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις ἐλθόντες ἅμα Λαρισαίῳ τῷ Μιλησίῳ, δέλῳ ἑωυτῶν ἡμελέῳ, ἀπικόμενοι ἐνέπρησαν τὰ ἄλσεα. Sed noſtrum νέμειν. 3, 39 Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τειχῆ δασάμενον τὴν πόλιν τοῖσι ἀδελφοῖσι ἔνεμε. 5, 29. Ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν, τὴν δὲ εὖρον τὴς ἀγορὴς εὖ ἐξεργασμένην. Adde Portum. Junxit fere has voces in Ovo Simmias ἰχνίων κόσμον νέμουσι ῥυθμῷ, de quo Salmaſius pag. 171.

22, 39. Ἀπεκρίθη ὁκ παλαιέρχ τὸ βάρβαρον ἔθνος ἑλληνικῷ.] Mene igitur oportuit primum eſſe, qui inculcatum Herodoto per typos impreſſo ab viris doctis loquendi genus tam molliter procedens, tam ſyntaxi conveniens rurſus expellam, & lectionem ſcriptam ab Henr. Stephano productam quidem, ſed in oras relegatam, & qua turbatur ſenſus, auſus fuerim repetere auctoritate inductus codicis Medicei? Atqui unuſquiſque videt illa ſequentia Ἐὸν τε δεξιώτερον &c. referri ad Græcum genus, non ad τὸ βάρβαρον ἔθνος, quo neceſſarie id revocat conſtructio, utriſque nominativum injungens. Verum ſcias oportet miram eſſe incuriam Herodoti circa præcedentia & ſequentia, ſed illam eruditam & non culpandam nec vitioſam, quam exempla patefacient melius. Sic 4, 50. Ἀντιτιθέμενα δὲ ταῦτα ἀντισήκωσις γίνεται, ubi alius dixiſſet ἀντιτιθεμένων δὲ τούτων. 8, 83 Ἠὼς τε διέφαινε, καὶ οἱ σύλογον τῶν Ἑλλήνων ποιησάμενοι. προηγόρεε εὖ ἔχοντα μὲν ὁκ πάντων Θεμιστοκλέης. 9, 57. Καὶ ὑμῖν μὲν ἔδοσι Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἔκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τούτους. Ubi omnino dici debuit ἐπαινέσι. ut pluribus jam notavit Æmil. Portus in Lexico in voce Συνήθεια. 8, 87 Καὶ ἡ σὸκ ἔχουσα διαφυγέειν . . ἔδοξε οἱ τόδε ποιῆσαι. Quibus ſi addatur id quod collegi in Arriani libro 1. cap. 30, jam certe non eſt, quod quis hæſitet in his ξ Ἑλληνικῷ, ἐὸν τε δεξιώτερον τε δυηβίης ἡλιθίης ἀπηλλαγμένον μᾶλλον. Quin etiam præcipue in his laſcivit Ælianus, dum vult ſcribere non aliter ac ſi narraret, quando ſæpe accidit ut priorum obliviſcamur, & ita ſubnectamus aliena ab ſyntaxi. Omnino unicum & invictum eſt, quo ſe probat Herodotus, in hujus libri capite 84. Κατηλόγησε τούτους, ὡς ἐὸν ἄμαχόν τε καὶ ἀκρότομον, quum poſſet ἑωυτῷ ἀμάχῳ τε καὶ ἀκροτόμῳ.

22, 45. Ἀπὸ πηχέων τεσσάρων.] MS. ἀπὸ τεσσέρων πηχέων. Certe & in altero loco, quem notavit Portus 7, 117, ubi eſt eadem ſententia, & pariles voces, quoque ordinat ἀπὸ πέντε πηχέων.

23, 9. Πυθόμενοι.] Neque enim vel neceſſum erat perſuaſos eſſe, ut interpretantur hunc locum, etiam citante Meurſio in Piſiſtrato ſuo, neque etiam probabile ſic temere credidiſſe, ut volunt, qui edunt πειθόμενοι, contra fidem codicis optimi; quum ratio doceat Piſiſtratum habuiſſe multos in civibus conſcios, ad quos relaturi erant, qui audiiſſent quid ab præconibus clamaretur, ut rogarent, an ea res ita ſe haberet. Id exprimere vult Herodotus.

23, 14. Γαμέῃ τὴν θυγατέρα αὐτῆς.] Quod mirum eſt, habet MS. γαμέῃ δὲ Μεγακλέος τὴν θυγατέρα. Id mutarunt, qui repetitionem nominis averſabantur tantopere Herodoto amatam, ut quiſque poteſt annotare. Mox iterum habet ille optimus liber plane Ἀλκμεονιδέων, quod indicare prætermiſi, & tamen ſcire debuit lector.

23, 18. Κατὰ τὸν νόμον.] Plutarchus plerumque ipſa verba Herodoti contrectans in libello, quem de ejus malignitate ſcripſit, inducit puellam matri loquentem, ἐ μίγνυταί μοι καλὸν νόμον Πεισίστρατος. Ecce fidem invictam MS. Medicei, dum exhibet, κατὰ νόμον. Hoc Herodoteum 6, 52. Βουλεῦσαι καλὸν νόμον βασιλῆα ποιήσασθαι. 1, 35. Καλὸν νόμους τοὺς ὑπηκόους. Sic & 8, 111. Κατὰ λόγον & καλὸν καιρόν. ut & poſtremum hoc 1, 30.

23, 29. Προειδέαλό κε ἢ.] Difficile judicium eſt, utrum Herodotus intellexerit, *quæ ipſis nonnihil benevola erant*, quem ſenſum Valla illi præbet, an *ex urbibus antea ſibi utcunque cognitis*, quod adfingit illi Stephanus, & Lipſiæ admiſit Fridericus, &

in

in hac urbe Meurſius Piſiſtratum colligens cap. 5. quum tamen iſte prætextus valere in tantum nequeat. Elegantiſſime prorſus MS. προηδέαλο, ab eodem verbo, unde eſt ἄδοιμι 9, 78, idque in verſione reſpexi. Nec ad alium fontem videtur ire nos debere in ſpectando verbo συνηδέαζ in 9, 57, de quo multa ſatagit Æmil. Portus, ut referat ad συνείδειν vel συνείδεσθαι. Atqui inde habemus plane in Herodoto 5, 24. Συνειδὼς. In iis quæ ſequuntur elegi ex optimo MS. ἔτοι μὲν & ποεοὐέσθαι.

24, 7. Ἀμφίλυ@ ὁ Ἀχαρνάν.] Non habuit in animo Herodotus, ut diſcederet ab ſententia communi, utque Acarnaniæ ad mare Ionium donaret, quem alii ſcribunt fuiſſe Athenienſem, ut plane vocat Clemens in 1 Stromateo, haud dubie ex Platone, qui eum dicit ἡμεδαπόν, quos bene junxit Cl. Meurſius in cap. v libelli de Piſiſtrato. Itaque quod hîc legitur Ἀχαρνὰν poſſet accipi ex genio Ioniſmi, cui indulgens paſſim auctor dicere ſolet δέκεαζ pro δέχεαζ, ut aliquoties etiam notabitur, & infinita ſimilia. Quod quidquid ſit, certe terminatio hæc diſcitur ex hoc loco uſurpata etiam fuiſſe antiquis in Attica, præſertim ſi accedat auctoritas Senecæ Hippolytum ſic inducentis loquentem in principio ejus tragœdiæ: *Frigora mollit Durus Acharnan*, ut eſt in omnibus MSStis libris, ut id non debeat tentari aliqua mutatione.

24, 14. Συλλαβὼν τὸ χρηστήριον.] Ita cum aliis quoque refert membrana Medicea, nec video cauſam, cur voluerit mutari hanc lectionem Th. Gale in Συμβαλὼν, prout ſe legere dicit, quum quod prætexit, nihil præferat firmum. Ponantur enim hæc duo verba ſæpe pro ſe invicem in codicibus ſcriptis, & dixerit Herodotus συμβάλλειν ἐνύπνια; id utrumque nullam adfert machinam juſtam ad vexandum hunc locum; ne dicam Herodotum non dicere συμβάλλειν ἐνύπνια, ſed συμβάλλεζ. Sed miſerrime vir egregius decipitur in citationibus quas poſuit has (p. 27. l. 34. p. 39. l. 13. 15.) quæ incidunt in hujus libri caput 68, ubi legitur συνεβάλλετο & συμβαλεόμενο@, & cap. 91, ubi legitur συλλαβὼν τὸ ῥηθὲν, & ἰδὲ τῦτο συνέλαβε, ut palam pateat ex illa varietate deceptum prorſus fuiſſe. Sed ne quid videamur in hoc loco hærere, ſcio illum locum eſſe ex cap. 91, ubi idem Th. Gale notare aliquid voluit, niſi eum typi deluſiſſent. Sic enim illic editur. Τῦτο συνέλαβε] Ad pag. 24, l. 39 dixi συνέλαβε hîc reſtitui oportere. Id hoc in loco h dex Arch.] Voluit enim vir do exhiberi συνέβαλε, quod fateor et in codice Florentino, ut ſuo loco & pro vero admittam, etſi forſa ſententia, quam putat Gale, qui videtur nullum uſum habuiſſe Le mil. Porti, quod certe in lectione ti tuetur aliquem locum & uſum, ta exempla verbi συλλαμβάνεζ h ſed nullum activi συμβάλλειν. Sed συλλαμβάνειν habes ex 3, 64 συλλ θεοπρέπιον, quo certiſſime confirm tus lectio. Accedit, quod hujus claritas tanta eſt, ut ultro patea nec aliqua ξυμβολῆς jactatio re *Accepto reſponſo* dicit Servius ad 2 & mille alii.

24, 26. Καὶ ἀπιέναι ἕκαςον ὅθι τ Perquam ſcitu neceſſarium eſt, et quartum in optima membrana c caſu primo ἕκας@. Nec dubitav illi manum dare tum ob notata ja 47, tum quod hic infinitivus c tur habere efficaciam imperativi, illa θαρσέων κελεύονλες, καὶ ἀπιέναι constructione Herodotea exiſtima rem habere efficaciam, ac ſi dixi σέελε, κελεύονλες, τὴ ἄπιλε ἕκας@, ut λέγονλες τοιάδε, ὦ Ἀθηναῖοι, δέκεσ enim neceſſe eſt huc citare, qua ad Arriani Ἀνάβαζιν. Nec diſſimil 97. Νῦν ὧν ἐ ἄπιλε ὅθι τὰ ὑμέτερ τὴ τῶν νῆσον νέμεσθε.

24, 36. Καθήρας.] Cl. Meurſiu ipſo Herodoti loco & verbo dicit tum luſtraviſſe Delum. Dubito Sacra forſan quædam addita fuiſſ veriſimile. Sed Herodotus utiqu cit, & ex ſepulcris transferre cada eſt luſtrare. Itaque hoc ſenſu καθ etiam dicitur in inſcriptione Thya pud Whelerum & Sponium Σοφὸν τόπ καθαρῷ ὄντ@ πρὸ τ πόλεως πρὸ ἓξ θείῳ ἐν τῷ Χαλδαίᾳ φελόλω, u citer intelligi debet inſcriptio tai ab aliis ſpectata. Sambas enim n illo tempore ſatis uſitatum in mo antiquis, qui Sambas fuerat avu jus, & non procul inde ſitus era mirare in pinguiſſimis illis Obſerv ad Callimachi Delum tum in v. 1, tum v. 277, pag. 485 Herodotum mus in hac parte eſt, omnino ſup

24, 42. Τῆς οἰκίης.] MS. τ οἰκήη τήην cap. 71, alibi ἀνδρήϊλω.

25, 8. Ἥκεις ὦ Λυκόεργε.] Sic horum verſuum appellatur. Sed

MS. utrobique habet Λυκόεργε, quod ego accipiendum puto. Nam si vulgata lectio vere declararet pronunciationem nominis resoluti in quatuor syllabas, quod contracte trisyllabicum Λυκοῦργος editur; profecto ab aliis populis posset nominari Λυκοῦργος, non item apud Lacedæmonios, qui soliti non fuere vocales οε contrahere in ευ, sed ita retinere, ut patet manifeste ex hoc ipso lib. cap. 67 Τῶν ἀγαθοεργῶν καλεομένων Σπαρτιητέων. Procul dubio enim illic innuit Herodotus sic ipsos Spartæ nominatos fuisse, non ἀγαθεργῶν, quomodo potuisset enunciare; & præterea ab oraculo eum appellari nunc, prout Laconico more solebat extendi diphthongus ου. Sane diffiteri non possum contractionem in Græca seu verbi conjugatione, seu nominis declinatione vocalium εο in ε, ut omnibus Græcis familiarem, sic quoque Laconibus fuisse usurpatam; sed ita quoque actum in positione contraria earundem vocalium id videtur negare hic codex in tam splendido nomine. Unde non tam conjectura, quam conclusio evidens sequitur, nempe etiam Λυκόεργος dictum fuisse hunc legislatorem, non Λυκοῦργος, ut fecerunt & omnibus fere historicis hanc appellationem breviorem aut tribuerunt, aut usurpare permiserunt, nempe ut in decreto Laconico contra Timotheum Musicum μῶαν dicunt Lacones, ubi Græci alii Μοῦσαν. Hujus correptionis exemplum quoque est apud Grammaticos, ὑποεργὸς ὑπουργὸς, quod est in Favorino. Ubi Stephanus rogat, an pro ὑποέργος?

25, 23. Τὰς ἐφόρους δ' γέροντας ἔσησε Λυκοῦργος.] Locus conspicuus & ideo notatus ab viris doctis, qui de Ephoris egerunt, præsertim etiam erudito illo Cragio cap. 4. libri 2. de rep. Laced. satis ample demonstrante dissensum, qui de hac re est inter Herodotum, à quo stat & Xenophon, ac Aristotelem & Plutarchum alioque, qui ad Theopompum hos deferunt, prout in pluribus fieri contingit. Ne dicam de Scaligeri Animadversionibus ad Eusebium proponentis Chilonem ex Laërtio ut primum Ephorum. Sed quod idem aut sponte animadvertens, aut ex Cragio repetens Jo. Marshamus in Chronico Canone pag. 509, ludit, opinor, & in lusu sperat lectoribus imponere, id parum laudabile est; & ante omnia non debuit eo prolabi, ut publicaret sibi suspicionem esse vocem ἐφόρους in textum irrepsisse, prout jam ante sustinuit credere Grentemesnilius, sed fide temeraria. Si id jam ita sit, an Herodoto relinquet τὰς ἢ γέροντας ἔσησε? Quæ in connectenda serie lenitas Herodotea? Nimis præcox fuit in hac parte. Neque enim fides ulla fieri potest hic aliquid irrepsisse in contextum, quem tot fida monumenta purum servaverunt. Cæterum quum circa hos versus repleta esset pagina in exemplari Mediceo, in ima ora erat adscriptum manu sane etiam vetustissima hoc ipsum:

Χρησμὸς ἐν τοῖς Θησέως βίοις ἀναφερόμενος·

Ὄλβιός τ' ἀνὴρ, ὃς νῦν καλὸν λαῖνον ὑδὸν
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρηστήριον εἰσαναβαίνῃ.
Ἦλυθεν δ' Ἰνωμίλιον διζήμενος· αὐτὰρ ἐγώ σε
Δώσω, ἰὼ σὺ ἄναξ ὀλιχθονίων πόλις ἔξειν.

25, 29. Οὐκέτι ἀπέχρη.] MS. ἀπέχρε.

25, 46. Ὅσοι αὐτέων.] MS. αὐτῶν. Et vere, ut c. 64 Οἱ ἢ αὐτῶν.

26, 3. Ἀλαίης.] MS. Ἀλέης. Utique sic vocavit quoque lib. 9 cap. 69. Et est eadem ratio τῶν Ἀλκμεωνιδέων, de quibus ante fuit dictum. Et mox idem codex non ἐσσῶνλο, sed ἐωσῦνλο, ut 3, 106. Οὗτοι γὰρ ἐσσῦν).

26, 16. Ἔπεμπον αὖτις ἐς Θεόν.] MS. ἔπεμπον αὖτις τλῶ ἐς Θεόν. Nec placet eam scripturam negligere, quum proba sit intellecto vocabulo ὁδόν. Habet nempe & Herodotus suas ellipses, quæ ab librariis utique omnibus intellectæ non sunt. Sic ipse Æmil. Portus τλῶ πρώτλω dici agnoscit Ion. & Att. κατ' ἔλλειψιν τῆς ὁδὸν. *primum, initio, principio*, vel primo quoque tempore, confestim, ut 1, 153. Τὰς Ἴωνας ἐν ὑδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τλῶ πρώτλω εἶναι. ubi Camerarius vertebat *ut hæc prima quidem cura esset*. Sed acrior est Portus ad se defendendum in voce Λόγος, ubi simul refutat Vallam interpretantem *etiamsi primum adoriendi fuissent*, & Stephani suspicionem de mendoso isto loco. 3, 134 Ἐπὶ Σκύθας μὲν τλῶ πρώτλω ἴέναι ἔασον. Ita doctissimus Mercerus ad Aristænetum 1, 15 notat: τλῶ πρώτλω accipio ut solet τλῶ ταχίστλω, ἐπιῤῥήματικῶς. Accipere ita potest, ut tamen non male etiam spectaverit Portus. Sed ad nostram in hoc Herodoti loco brevitatem & præcisam articuli positionem non debemus oblivisci, quo unico optimè defenditur, illud vetus, τλῶ καλῶ σαυλὸν ἔλα. Opinor hoc inexspectatum ἔρμαιον restitutionis Herodoteæ tanti est, ut minuta illa, quæ & antea & postea annoto me ex eodem codice mutavisse, facile pro verissimis trahat ac persuadeat. etiam in τετέων & ὁρέων expellendis. Deinde ἐγινόνλο pro ἐγινέαλο, ne simus nimium curiosi. Sed & mox MS. habet non ἐπερησομένης, sed ἐπέρησομένης: quomodo vox hæc ipsa occurrit 6, 35 & 7, 148.

26, 22. Καὶ τύπος ἀντίτυπος.] Quum Val-

Valla interpretatus fuisset *Forma hostis forma*, omissa copulativa (imprudenter omnino; neque enim in his aliquid quod hostem oleat, nec ἀντὶ semper hostem exprimit) Stephanus censuit verti *Hic typus antitypus*, nec quidquam postea illi cum hoc loco fuit, ita ut noluerit in Thesauro eundem vel citare, nedum accurate inspicere; nisi quod ut promittit, deinde exposuit typum vocari malleum ictum incudi impingentem, quem quum vicissim repellat incus, antitypus vocatur quasi vicissim feriens. Atqui nec interpretatio hæc est, nec explicatio. Quomodo enim typus & antitypus illa expriment, quum sint inde remotissimæ voces? Et quando malleus impingit ictum incudi talem? Versionem vero Stephani probat Fridericus, donec nuper in Suidæ mutilata ultra modum & fas editione iste in Anglia tenebricosus, in Gallia lucidus Kosterus reddidit: *Ictus ictui contrarius*, quo nihil immitius potest aut durius superaddi. Quod quum colligat ex ratiocinatione Stephani, nempe ex vitiosa vitiosum; aut retinet aut non in v. Διάμετρος, ubi ex Eunapio hæc citantur, Ὡς καλῶ τινας διαμέτρους κεφαίας κεχιῶσθαι τὴν γλῶτταν ταῖς ἀντιτύποις συμβολαῖς τῶν ἀκίδων· *Ita ut lingua secundum quasdam diametros, adversis & coeuntibus spiculorum ictibus decussata esset.* Istic oblivio aut negligentia aut NESCIO QUO PACTO eripuit illi integram vocem κεφαίας. At in voce Ἔχω, ubi propria sedes est ἡ ἀντιτύπου, in hac voce nil nisi durum agnoscit. Epigramma tractatur ab Salmasio in Exercit. p. 636. Ἀργύρεος πόλος ἔστος, ὅπη φαέθουσα σελήνη Δερκεται, ἀντίτυπον πιμπλαμένη φαέων. Videntur decipi boni viri ista explicatione auctoris nostri de mentione incudis & mallei, quam arripuit quoque Suidas. Horum mentio eos trahit ad violentiam & ictum & feriendum. Atqui illa duo adsunt quidem: sed in iis non exstitit typus aut antitypus: tum malleus non tundit incudem, sed ferrum ignitum, quod ex ictu mallei superne τύπον, & ab altero latere ab forma incudis accipit ἀντίτυπον formam, scilicet obversam alteri typo. Hinc apud Minucium Felicem cap. 23 *tunditur malleis, incudibus figuratur.* Suavissime apud Macrobium lib. 2 Somn. Scipionis cap. 1 Pythagoras casu præterit *in publico fabros ignitum ferrum ictibus mollientes*, ut illic omnino adsit τύπος ἀντίτυπος, quum tamen nulla mentio ibi sit incudis, quam memorat Jamblichus 1 Vit. Pythag. c. 26 ἐπήκουσε φαίστων σίδηρον ἐπ' ἄκμονι φαιστίων, sed ubi ἄκμων nullam edit repercussionem. Forma Vallæ omnino recipienda est, ut quæ congruit Græco vocabulo, & interpretandum; *Et forma cum adversâ formâ*, sed id in Latino minus est, quod Græca vox τύπος veniat ab τύπτω, & hinc habeat aliquid inclusum operationis fabrilis, quo destituitur Latina.

26, 38. Ἐλθὼν ἐς χαλκήϊον.] Forsan non simpliciter, ut derideretur aut repelli posset, sed ex Græcæ comitatis more, calefaciendi causa, & instar λέχης, prout ad hanc rem talia loca illic petita fuisse constat. Mox MS. Mediceus non habet ποιεόμενος, sed ποιεύμενος.

27, 2. Ὁ μὲν δὴ ἔλεγε.] MS. plenior, Ὁ μὲν δὴ οἱ ἔλεγε.

27, 4. Συμβαλλόμενος & 10. Συμβαλόμενος.] Accurata distinctio codicis MSti inter duo participia, quorum prius est præsentis aut imperfecti temporis, unde in eo est geminum λλ, secundum est aoristi secundi & de præterito agit. Sic igitur & in interpretatione distinxi, quod vulgo non fit.

27, 17. Καὶ τὰ ὀστέα συλλέξας.] Quod contigit Erxidide Athenis Archonte, Olympiade octava & quinquagesima, ut ex diversis colligitur ab Meursio lib. 1. de Archontibus cap. 11. Quæ notio facit rem probabilem. Sed & post id tempus servata, ut denique doceat Servius Dianam illam Tauricam ad Laconas translatam fuisse, Orestis vero ossa ab Aricia Romam, & condita ante templum Saturni, juxta Concordiæ templum ad 2 Æneid. 116. Hæc potuit, certe debuit quoque scire Gellius, quum scriberet caput decimum libri III. Historia vero hæc similis est alteri de Phalanthi cineribus in foro Tarentino sparsis apud Justinum lib. 3. cap. 4.

27, 43. Τετέων τε ὧν εἵνεκα.] MS. τέτων τε ὧν εἵνεκεν. Et sic semper. Sed quod me præteriit, sicut supra, nunc quoque MS. habet μεγέθεϊ, non μεγαθεϊ.

28, 6. Ἀπελοίαλο αὐτὸν.] Sic enim ex Stephani marginibus recepi, quod ille viderat in codicibus antiquis, ad quos accedit optimus Mediceus, non ἀπελήϊσαντο, ut edidit Aldus & mox Camerarius, quo non solet uti Herodotus, sed simplici λήϊζεσθαι, quod unicuique patere potest inspicienti collectanea Porti in Lexico, eoque etiam utitur in lib. 3. cap. 47, ubi repetitur hæc historia.

28, 15. Οὕτως ἔχε.] Offero lectori, quod est in probatissimo codice; non ὅτω ἔχε, ut vulgo, & alibi maluit. Itaque quamvis

perceperim, quid interdum placeat Herodoto, nunc tamen opiner ſic voluiſſe. Nam & cap. 76. Οὕτως ἠγωνίσαντο. Cap. 176. Ξάνθον ὅτως ἔχει ὁ Ἄραξος.

28, 28. Οὐ σῦκα, σὺ δὲ ἄλλο ἀγαθὸν ἁδέν.] Nempe σύκα & σάφυλα ſunt optima teſte Lucian. lib. 2 veræ hiſt. Itaque hic erit locus, quem notavit Julianus in Epiſtola ad Sarapionem num. 24. cui mittit ἰχάδας ἱκαλὸν, ubi ſcribit Ἡροδότῳ ἄρα τῷ συγγραφεῖ πρὸς ἐπίδειξιν ἐρημίας ἀληθῶς ἀρκέσαι, εἰπόντι, παρ' οἷς ὅτε σῦκά ἐσιν, ὅτε ἄλλο ἀγαθὸν ἁδέν. Ubi hæreo, an non pro Imperatoria poteſtate ultra conetur trahere verba iſta, quam Herodotus voluit, quum Perſæ non ſint ἔρημοι, niſi quod poſtrema verba id tradant, non priora.

28, 30. Τοῖσι γε μὴ ἐσι μηδὲν] Et hoc novit Stephanus exſtare in MSS. & ut quilibet id ſciret, in margine poſuit, quod pro Herodoteo habendum teſtatur Mediceus liber.

28, 40. Ὁ δὲ ἕρ@.] MS. optimus ὅρ@, accurate, ſed ſimpliciter circa ſpiritum, de quo quantopere vexetur Herodotus, vide apud Portum in Lexico.

28, 41. Ὁ Ἅλυς ποταμὸς &c.] Exemplo hic locus eſt, quam incondite ſcripſerit illa ſua pinguia ad Callimachum Puteolanus vector, dum pag. 154 audet referre [Halys autem fluvius, qui Lydiam terminat, ut de eo Curtius l. IV. c. V. & pridem ante Herodotus lib. 1. cap. XXXII] Tanquam nihil niſi vitio fœdum poſſet ſcribere, & numerus falſus eſt, & in Herodoto ſodes ubi mentio iſtius Lydiæ? Halys Lydiam ne quidem tangit, immo per quas gentes ille fluat, diſerte recenſet Herodotus, nec in his ullus Lydiæ locus. At alia res eſt, ſi fluvius dicatur imperium regionis alicujus terminare, ut nunc Lydicum & Medicum. Ita profecto jam docebit quoque Spanhemius Halyn fluvium terminare Mediam. Quid poteſt ſcribi magis ridiculum & erubeſcendum?

28, 48. Ποταμὸς ὑποτέμνῃ.] MS. ὑποτάμνῃ. Et ut hæc mutatio admittatur, tempus eſt. Sic libri hujus cap. 82 exſtat non tantum ὑποταμνομένη, ſed etiam quum iſtic paulo ante edant ἀπολεμόμενοι, præclare monet MS. codex reſtitui debere ἀποταμόμενοι ἔχον. Sic cap. 186 ἐτάμνετο λίθος. 2, 33 Τάμνων, & cap. 92 ἀποτάμνονται. 4, 70 Τὰ ὄρχια ταμνομένων.

29, 2. Πέντε ἡμέρας ἀναισιμῶνται.] Hoc ipſum rurſus adfirmat lib. 2 cap. 34. Quod teſtimonium conveniebat cum Scylacis pari numero dierum, unde illic ab Iſ. Voſſio citatur, qui de iſto numero ſollicitus fuit, adeo ut Herodoto, cui adſueverat, propria manu quondam adſcribere non dubitaverit in noſtro hoc loco [f. πέντε δὲ δέκα.] Quod non ita debuit proititui, ut venderetur. Cæterum video Patri meo in mentem aliquando veniſſe, ut legeret, ſatis probabiliter: Οὕτω ὁ Ἅλυς ποταμὸς ὑποτέμνῃ ἀρξάμενος πάντα τὰ Ἀσίης τὰ κάτω ἐκ θαλάσσης τῆς ἀντίον Κύπρου ἐς τὸ Εὔξεινον Πόντον (ἔστι δὲ αὐχὴν ὅτου τῆς χώρης ταύτης ἀπάσης) μῆκος ὁδὸς δι' ζώνῳ ἀνδρὶ πέντε ἡμέρας ἀναισιμοῦται.

29, 7. Τίσασθαι ἐθέλων.] MS. θέλων. Sic & ante edidi ex eo εἵνεκα & μοίρην, quæ utraque ſic exhibet, non εἵνεκε, non μοίρῃσι. quod ipſum recurrit cap. 75.

29, 11. Νομάδων ἴλη.] MS. εἴλη. Et infra εἰλαδὸν idem MS. Et poſt ἐκμαθέειν, non ἐκμαθεῖν.

29, 17. Παῖδα σφι παρέδωκε.] Ex his Græcis Latina finxi, quum nihil abiret hinc lectio antiqui libri, & fieri potuerit, ut in filio primum Scythas expertus, deinde permiſerit aliorum quoque filios ob eaſdem cauſas illuc ire, aut ſimul intelligantur comitati fuiſſe ab initio regium filium. Alioquin ſatis probe legit Valla παῖδας, quod & Stephanus videtur probaviſſe. Friderico ſane ſuſtinuit ad iſtam formam contextum inſtituere. Nec mirum, quum non aliter in hoc loco agat Dion. Petavius in citando libro 10. cap. 2, adeo ut pueros ipſis Scythica lingua & ſagittandi diſciplina inſtituendos traderet. Thomas etiam Gale teſtatur recte interpretem ſic egiſſe, ut legeret παῖδας. Cernis omnes miro impetu actos, qui tamen cœcus totus eſt. Sed videtur ſuccreviſſe ex imitatione lib. 2 cap. 154.

29, 25. Ἀναξίας σφέων ἐωυτέων.] MS. σφέων αὐτῶν. Sic enim exhiberi oportuit, quippe quod legitur in veteri libro, ſimiliter ac cap. 97, σήσωμεν ἡμέων αὐτῶν βασιλέα. Adde finem capitis 143. Etiam mox in illis Ταῦτα δὲ δὴ ἐχώρεε vocem tertiam non agnoſcit idem codex. Et ſtatim ἐβάλοσαν pro ἐβαλόσαντο.

29, 36. Κυαξάρεϊ.] Quum nemo æque noverit virtutes Herodoti, nemo perinde eas celebraverit, ac magnus ille & divinus Joſ. Scaliger, neſcio quî hæſit is in hoc loco, ut narrationem Herodoti reprehenderet. Id facit in Animadverſionibus pag. 89. nec quæ ibi inamæna ei impingat, hic exſcribo, quum ſatis graves eorum pœnas dederit, ſequuto truci ultore Dion. Petavio in libro x. de doctrina temporum. Mox acceſſit Marshamus apud Stan-

Stanleium ad Æschyl. p. 775. Licet utrumque & tertium consulere.

29, 37. Τοῖσι Λυδοῖσι ἐς Μήδοισι.] MS. τοῖσι Λυδοῖσι ἐς τοῖσι Μήδοισι. Id Herodoti esse infinita exempla evincunt. Jam supra habuimus cap. 35. Τοῖσι Λυδοῖσι ἐς τοῖσι Ἕλλησι. Et infra c. 141. Τοῖσι Ἴωσι ἐς τοῖσι Αἰολεῦσι. Nec dissimile est, quod sequitur: Οἱ δὲ Λυδοί τε ἐς οἱ Μῆδοι.

30, 11. Ἐς τὸν ὁμοχροΐλω.] Quamdiu hîc lectum fuit αἱμορροΐλω? Id excitabat Stephanus vertebatque, *usque dum sanguis profluat*, junctis scilicet his verbis cum præcedenti ἀπιζόμενοι. Is tamen in Thesauro noluit hunc Herodoti locum nosse, nec quum ὁμοχροίαν tractabat, nec quum αἱμόῤῥοιαν. Nihilominus ut voluit Stephanus, ita locum hunc distinguendum & corrigendum exclamat Æm. Portus, interpretans *secuerint brachia usque ad sanguinis profluvium*. Quin & forte hoc rectius statuit in margine Fridericus, quum interim in Latinis exhibeat *brachia secuerint usque ad sanguinis eruptionem*. At Valla ὁμοχροΐλω spectavit, quasi designaret locum, nempe *qua brachia humeris connectuntur*, quum teste Vossio Jos. Scaliger intellexerit curvaturam brachii, qua contingunt se partes duæ interiores brachii, cum angulum faciunt. At ipse Vossius succensens omnibus, statuit αἱμορροΐλω inepte reponi, & quia Tacitus, Valerius Maximus, Lucianus manuum aut digitorum aut pollicum mentionem faciunt, credit rectius ὁμοχροΐην intelligi mutuum cutis contactum, nempe locum qua se contingebant dextræ invicem implexæ & colligatæ. Neque enim tanti ducit Herodotum Vossius, aut putat ad se facere, quod diserte scribat Herodotus τὰς βραχίονας ἀπιταμέσθαι. Itaque nos hinc colligimus vanam esse interpretationem Vossii de dextris, & mirari me dico, cur & iste ferus Isaacus & alii viri docti velint ita Herodotum tractare. Porro an brachia possunt dici incidi, ut sanguis non profluat, vel eruptio aut profluvium sanguinis non fiat? An qui dicit τὰς βραχίονας ἐπιταμέσθαι, debet adhuc mentionem facere αἱμορροΐης, idque ex cerebro horum homuncionum, non ipsius Herodoti? Quale monstrum id est?. Nihil itaque hîc video nodosum. Dicit auctor, quando brachia inciderint æquo modo, ut sint concoloria; nec dubitari potest, quis color intelligatur. Immo ut ab Herodoto indicari scias, pergit dicere τὸ αἷμα ἀναλ. ἀπ. Nonne habes sic omnia perfecta? Nam Th. Gale instar feræ inclusus occæcatur, ut omnia toleret, & ambiguitatis instrumenta augeat nihil pensi habens, dum varia vocabula ad hanc similitudinem ex copiæ, sed jejunissimæ, scilicet cornu jaciat, quum in Indice habeat inter dictiones Ionicas, ac tandem Vossium inspici velit ad Melam. Quid infaustius?

30, 16. Ἐς τε τὰ χρηϊ. ἔπεμπε, εἰ σφίσι δώσει δίκη Πέρσας εἰρωλέων.] Habe ex MS. Mediceo simul pignus fidei suæ ac præstantiæ, quam tempori nostro ille præbet; simul specimen suavitatis Herodoteæ. Nam id quod legit huc usque eruditus orbis in hoc loco, non est Herodoti, sed nugatorum, qui cupide sua adsuunt alienis. Etenim istud participium non extat in illo MS. & insulse abundat. Quis enim ignoret ad oracula mittentem mittere consulendi causa? Itaque est hoc elegantiæ & politeræ Græcæ, ut subintelligant, non exprimant quid agant. Ipse noster 3, 13. Κήρυκα πέμπει βυλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἥκειν *Caduceatorem mittit*, qui dicat *se quidem in Corcyram velle concedere*, ut vertit augetque Valla. Sic igitur & Diodorus Siculus 14, 113, ubi Dionysius Rhegio capto cruciat Phytonem κήρυκος συνακολουθοῦντος, ὅτι τὸν ἄνδρα Διονύσιος τιμωρεῖται, ubi interpres, *proclamante interim præcone*, nequaquam ex vero. Habent autem omnes ab fonte eruditionis Græcæ. Sic enim Homerus Iliad. Γ, 116.

Ἕκτωρ δ' ὡρμήθη σὺν δύω κήρυκας ἔπεμπε
Καρπαλίμως, ἄρνας τε φέρειν, Πρίαμόν τε καλέσσαι.

Interpretantur; *Tum Hector ad urbem duos præcones misit celeriter, qui agnos adferrent, Priamumque vocarent*. Atqui id non est opus præconum, sed indicare & jubere agnos ducendos & Priamum vocandum. Hinc ergo & Livius 22, 50. *Nuncium, qui in majoribus castris erant, mittunt, dum prælio fatigatos quies nocturna hostes premeret, ut ad se transirent*, omisso verbo jussurum vel indicaturum vel moniturum. Ibidem cap. 54. *Nuncium extemplo mittunt, quanta secum peditum equitumque copia essent, scisciatumque simul, utrum* &c. ubi posterior pars mire impletur, prior destituitur. Atque ita patet simul firmitas ejus, quod ante multos annos scripsi ad ejusdem Livii locum 4, 20.

30, 23. Θαλῆς οἱ ὁ Μιλήσιος διαβάσας.] Longe mollior accidit hæc series vocum istarum, prout exstat in MS. Mediceo, quam vulgo; Θαλῆς ὁ Μιλήσιος διαβάσας οἱ, etsi probe norim particulam istam ab Herodoto

rodoto interdum in fine appositam esse, ut cap. 86 & 91.

30, 36. Ἀρχαῖον ῥεῖθρον.] Sic liquide legitur in MS. nec potui repugnare, etsi modo ante scripserit ἀρχαίων ῥεέθρων.

31, 1. Πέμψας κήρυκας ἐς τὰς Ἴωνας.] Est eadem causa, quæ occurrebat 8, 14. Nam obloquitur sibi Herodotus, quum cap. 141 ait. Ὅτι δὴ οἱ Ἴωνες πρότερον αὐτῷ Κύρῳ δεηθέντι δι' ἀγγέλων ἀπίσασθαι σφέας ἀπὸ Κροίσου. Ubi unum modo nuncium ab Cyro dicit missum, quum hoc loco plures. Verum non ita immemor sui Herodotus. Immo & MS. clare profert in hoc loco κήρυκα, quod opportunum est egregie, & idcirco repositum in alterius vicem. Sed ne quid celetur, idem MS. in advocatis verbis ex cap. 141 habet δι' ἀγγέλων, ut, nisi pluribus vicibus unum mississe credatur, nihil ἀπεξ definire liceat.

31, 22. Ἁλίσας ἢ δή.] MS. ἁλίσας τε δή, quod hoc in loco jungit concinnius, quam vulgata lectio per adversativam.

31, 25. Φρονέων ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπέ τε κήρυκας.] Longe molliore nexu narratur in MS. φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας, unde non potui ambigere de eligendo.

31, 30. Ἐλπίσας μή κοτε ἐλάσσῃ.] MS. ἐλάσσῃ, quæ perpetua est Herodoti consuetudo.

31, 35. Φοιτέοντες.] MS. φοιτῶντες, & paulo ante φανέντων ἢ αὐτῶν, non αὐτέων. Sed & mox longe mitius ἰδόντι ἢ τοῦτο Κροίσῳ, non ἰδόντι ἢ τῷ Κροίσῳ τοῦτο. Nam ex varia lectione non potuit dubitari, quin eligerem ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τὸ ἐξηγητέων, quum sic legeretur in MS.

31, 46. Πολέμιόν τε εἶναι.] Aut hinc aut paulo ante expellendum videtur verbum substantivum εἶναι. Sane nihil potest hîc esse ambiguum bene consulenti, si quis modo sciverit ex hoc loco id expelli ab MS. Florentino. In priore agnosce manus male feriatas. Nam qui hoc infinitivum ita duplicavit, est ipse Stephanus, quod inde patet, quia editio tam Aldi quam Camerarii exhibet ὄφιν γῆς παῖδα, non ὄφιν εἶναι γῆς παῖδα. Quid tum? an igitur Stephanus pro arbitrio sic voluit abuti isto verbo, ut inculcaret ubi vellet, quamvis non foret necesse? Immo adest illi sua quædam excusatio, quum pateat ex dictis istud verbum ab aliis MSStis illic poni, ab aliis vero istic, ut videatur Stephanus inspexisse varios antiquos codices, unde judicavit præstare, si abundaret potius quam ex alterutro deleret. Cæterum laudetur ac superet sanctitas codicis Medicei, quam modo rursus experiemur.

32, 5. Οὐκως πελὶν ἢ τὸ δεύτερον ἁλ. τῷ τῶν Λυδῶν δυν. αὐτὸς ἐπικαταλάβοι.] Nihil quidem in his non Græcum. Hoc videlicet est Herodotum vel edere vel legere. Dices vero nihil in his occurrere molestum, quum Valla etiam commodissimo sensu sit interpretatus. Recte. Sed ubi in Herodoto deprehendes talem usum verbi istius decompositi ἐπικαταλαβεῖν? Quum iste scriptor brevius istud καταλαβεῖν toties usurpet, sed peculiari suo modo, ut collegit jam in Lexico Æm. Portus, quomodo credetur decomposito usus tam vulgarem ad modum? Immo quum adeo diligens sit Portus in annotandis decompositis ab Herodoto usurpatis, prout est ἐπικαλακλύσω, nostrum hoc ἐπικαλαλαβεῖν non dignatus fuit annotare vel ex hoc nostro vel ex alio, qui nempe nullus est, loco? Non Stephanus ipse dignatur in Thesauro agnoscere Herodotum hujus verbi approbatorem. Et quo ista omnia? Nempe ut bene præparatus (etsi forent animadvertenda plura, quæ insipidam faciunt hanc densationem) discere incipias in MS. optimo nec ὅκως nec τῷ nec αὐτὸς ἐπικαλαλάβοι conspici, & sine injuria ulla abesse queunt. Verti debuerat, *promovere exercitum Sardes, prinsquam denuo contraherentur Lydorum copiæ.* Satis clare exponitur scopus Cyri.

32, 14. Ἡ δὲ μάχη σφέων ὧδε ἀπ' ἵππων.] Nullus miror sic edi, sic legi in hoc loco, quum vix aliter sciret idiota Græcus loqui. Interim est aliquid, quod morari possit legentem. Nam cur ita nunc scribit, qui mox dicet ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων? Nec sane nova sector, sed auxilia quæ possumus habere veterrima, publicare & illustrare cogor. In his vel primaria est membrana Medicea, quæ intactum ab licentia servavit Herodotum, in qua plane legitur ἀφίππων una voce. Nec temere; etsi enim sciam, quomodo id adjectivum celebrent Lexicographi, novimus tamen illud ἀπὸ non esse semper privativum, etsi id solum isti in hac voce spectent, haud dubie nimis arcte coërcentes. Exemplo est, quod in Strabone notavit maximus Casaubonus ἀφιππάζεσθαι & in Diodoro Siculo ἀφιππεύειν, non desilire ab equo, & eum relinquere, sed abequitare, ut sic dicam, & in equo fugere, ut te eripias. Sic quum in isto composito ludatur, quidni simpliciter μάχη σφέων ἀφίππων dicetur pugna contemplatione dirigendi ictus demittentium plagam ab equis, eorundem sci-

scilicet, qui contemplatione sedendi aliis dicuntur ἔφιπποι? Ita quidem mihi videtur.

32, 17. Ἐὸν μέγα τε ἐς ὑψηλόν.] Contra omnem rationis speciem veritas priscæ scripturæ in hoc commentum abiit. Quid ineptius, quam Lydos Sardianos dicere bonos equites, & eosdem agere in campo non solum sublimi, sed etiam fluviis interciso, unicis equitandi impedimentis? Et quid est, quæso, πεδίον ὑψηλόν? nempe montibus collibusque inæquale & levatum, ut cap. 110 de Mediæ parte. Ταύτῃ γὰρ πρὸς Σαπτπείρων ὀρεινή ἐστι καὶ ἡ ὑψηλή τε ἐς ἴδησι συνηρεφής. Idem dicit Strabo de omni Media versus Boream patente lib. 11. Ἡ πολλὴ μὲν ἔν ὑψηλή ἐστι ἐς ψυχρά. Nihil æque incommodum equis agitandis, quam hæ locorum descriptiones, ut quisque potest comprehendere, imo novit ex Thessalia. Quare emendatissime prorsus membrana Flor. ἐν ψιλῷ, hoc est, nudum, patulum, arboribus & vepribus cursum equorum non impediens. Egregie prorsus se explicat auctor Herodotus 4, 175. Ὁ δὲ λόφος ἔστι ὁ Χαρίτων δασὺς ἴδησι ἐστι, ἐούσης τῆς ἄλλης τῆς προκαλαλεχθείσης Λιβύων ψιλῆς. Eodem lib. 21. Πᾶσαν ἐοῦσαν ψιλὴν καὶ ἀγρίων καὶ ἡμέρων δενδρέων. Insuper occurrit 2, 76 ψιλὴ τὴν κεφαλήν. Immerito vocabulum istud penitus omisit Æm. Portus. Mox ex MS. dedi Γύρου & ὄρεος.

32, 21. Φωκίδα πόλιν.] Si placet ridere, ea culpa est Tanaq. Fabri, ut de vulgata in editionibus scriptione hujus urbis deplorans in epistola ad Petavium, etiam nescio quid de Sylburgio querens, quasi à quo Φωκαίη diversa habeatur urbs ab hac Φωκαι, certe risum meruerit. Quænam ista grassatio, quæ ista illi quæstio supersit, quum jam diu Salmasius in Exercitationibus pag. 863 scribat Φωκαίην, appellet *Phocæam*, testetur male edi Φωκίην. Has utique Petavius bene lectas habuit. Et quanto risu debuit legisse hanc epistolæ istius XL partem? Utique jam olim Italica versio *appresso alla terra di Phocea*. Ego remittere sane queo, quod in modo præcedentibus ex communi dialecto retinuerunt οἰκίης, ἐρετίην: huic nasutiæ quis indulserit non intelligo, ut talem urbem conderent, quum in MS. Fl. aperte & verissime legatur Φωκαίην? Sed ita etiam 3, 14. ἐς Πτωχίην fecerint, quum in MS. sit Πτωχηίην. Res est satis jocosa. Æmil. Portus in Lexico citat tria loca, in quibus editur Ξενίη, nec ipse de eo aliud quid notavi. At lib. 3 cap. 39 rursus occurrit ea vox, nec eum locum novit Portus (forsan volens, quia incidit in ambiguitatem) at illic ex MS. reponam ξεινηίην.

32, 35. Συναμβανόμενοι ἀμύνηται.] Verbum utrumque pernotum. Nec prioris statum moveo; sed in posteriore, quod ex vulgari modo exemplis quam plurimis firmat in hoc scriptore Portus, meretur notari acumen aliquod Herodoteum, cujus notitiam præbet codex optimus, dum exhibet ἀμύνηται, quam literæ ν elisionem spernere nequivi; & dein τῶνδε εἵνεκεν.

32, 42. Τῷ δή τοι ἐς ἐπέπεσε.] Nullus ausit hoc culpare. Et tamen id facit MS. Mediceus, dum legere jubet τῷ δή τι ἐς, omnino meritus quorumvis obsequia etiam in hoc exiguo, ut quod vere est Herodoteum. 3, 12. Οὕτω δή τι ἰσχυραὶ κεφαλαί. 4, 52. Κρήνη ἔστω δή τι ἐοῦσα πικρή.

32, 43. Ἐνθαῦτα ὥσφρηντο τάχιστα τῶν καμ. οἱ ἵπποι ἐς ἰδόντες αὐτὰς &c.] Est fractus & clumbis sermo & importune variegatus. Nihil candidius membrana Medicea, ἐνθαῦτα ὡς ὥσφρηντο τάχιστα τῶν καμ. οἱ ἵπποι, καὶ ἰδόντες αὐτὰς, ὀπίσω &c. Mox ex margine recepi in contextum χρόνον δὴ μακρὸν eadem membrana probante.

33, 11. Τοῖσι δὲ ἐς αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι.] Ita ex MS. supplevi locum addito altero τοῖσι. Quod sive additum legas, sive ponas abesse, apparet eos qui Herodotum ediderunt, in hac parte non intellexisse, acquiescentes tali versioni & *ipsis Spartiatis inciderat*; neque enim Græcissimus patitur talem verborum seriem τοῖσι δὲ ἐς αὐτοῖσι Σπαρτιήτῃσι, neque ista in eo sensu reperitur apud Herodotum. Sed eximie succurrit optima membrana ad plenum restituens manum & sententiam Herodoti, qui significat Lacedæmoniis autem & ipsis Spartiatis tale quid contigisse. Τοῖσι δὲ nempe ἔστι ἐκ Λακεδαίμονος, καὶ αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρτιήτῃσι, nempe ex distinctione Herodoti, qua scribit lib. 7. cap. 234. Εἴσι ἐν Λακεδαίμονι Σπάρτη. Nonne ad hunc modum scripsit jam supra cap. 65? Φεύγειν τὸν νῦν κατεστεῶτα κόσμον Σπαρτιήτῃσιν. Ὡς δὲ αὐτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι &c. Et cap. 68. Καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην ἔφραζε Λακεδαιμονίοισι non tantum civibus & incolis Spartæ, sed qui forent in omni Laconica regione. Et jam ante cap. 65 offendes plane similia. Articulus autem iste etiam in dativo omissus occurret infra aliquotics; sed bene 4, 35 Αὐτοῖσι τοῖσι θεοῖσι.

33, 18. Κύθηρα.] Equidem sic etiam vocatur in libro VII, sed ibi aliter loquitur, nempe ἐστι νῆσος ἐπικειμένη, τῇ ὄνομά ἐστι Κύθηρα. nunc jungit subjunctivo suo conve-

niens adjectivum, & scripsit Κυθηρίη νῆσος, ut est in MS. non tantum Florentino, sed & utroque Britannico apud Th. Gale.

33, 24. Μηδὲ προμένειν.] Quod nemo potuit cogitare, in tam obsequioso silentio aliorum, unus huic verbo contradicit optimus MS. in ejus locum reponens προσμένειν. Id certe eo magis mireris oportet, quia Cl. Portus utrumque verbum nullius pensi habuit neglexitque in Lexico. Sed certe Herodoti lector debuit cognitam habere differentiam, qua προμένειν usurpatur in exspectando, ut 4, 89 Ἐνθαῦτα αὐτὸν προεμένειν ζώγρειας τὸν πόλεμον. 7, 58 Ἐς τὼ αὐτῷ προείρηο ἀπικομένῳ προμένειν, qui sensus hinc alienus est, ubi notatur perseverare & manere, quod est in verbo προμένειν, ut nunc restituo, & tuetur ipse Herodotus, tum mox iterando, tum perpetuis exemplis. Sic cap. 30. Καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγιόμενα ἐς πάντα προμείναντα. 3, 57. Εἰ αὐτοῖσι τὰ παρεόντα ἀγαθὰ οἷά τέ ἐστι πολὺν χρόνον προμένειν. 7, 170 Οὐ δυναμένους ἔτε ἑλεῖν ἔτε προμένειν. Deinde legitur in eodem optimo MS. Συνθέμενοι ταῦτα absque interjectione ὧν. Ac sane nimium brevis est hæc clausula, quam ut toleret eam particulam. Tum etiam ἐοσμένους, non ἐοσωμένους, & ejus scripturæ plura exempla collegit Portus.

33, 30. Ἀλκίνοε.] MS. Ἀλκήνοε.

33, 49. Περὶ ἂν θυρέας ἀνασώσωνται.] Credo in his voculam ἂν satis sæpe occurrere, ut lector una carere possit. Ad cujus solatium unica illa Herodoti adjutrix membrana secundam voculam testatur se non reperisse in codicibus proxime ætatem Herodoti scriptis, ideoque hinc omisit, & ego expuli rursus. Deinde eadem τὰ ἐναντία solutis & integris verbis, non τἀναντία, quod vulgare: sicut etiam ex ejus auctoritate suscepi, quæ ad oras erant ab Stephano conjecta, ἐνεστώτων & ἤλασαν.

34, 19. Περισάμψας τὸ στρατιῆς.] His nequaquam congruit interpretatio Vallæ, quæ totum hoc refert ad exercitum, quum hæc Græca referant ad Cyrum, & quidem prave, ut scio ex optimo MS. qui præstanti correctione id sanat, Περισαμένης, quomodo scribendum certe est, nec videtur in aliam lectionem incidisse Valla, quem defendunt quoque codices Britannici apud Th. Gale. Itaque etiam probari debet προεχώρεε, quod in eo legitur, non προσεχώρεε, quod male sic mutatum est.

34, 25. Ὁ πρότερος βασιλεύς.] Si is primus fuit Lydorum rex, bene est. Sed MS. Florentinus ὁ πρότερον βασιλεύς, ut plane expressit etiam Valla.

34, 38. Καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλοι.] Opinor sic loqueretur vel ineptissimus. MS. Καὶ κατ' αὐτὸν, ut edidi & interpretatus sum. Et deinde ἕτω δὴ Σαρδιές τε, & videtur Herodotus ista secunda vocula tunc carere noluisse, ut 4, 184 Τἄλλον ἢ ἕτω δή τι λέγεται. 9, 65. Οὕτω δὴ σχεδὸν τὸν αὐτὸν νόμον καὶ ηγέετο.

34, 43. Ἐν τῇ ὧν παρελθούσῃ βιβλωΐᾳ.] Non miror editores harum historiarum nequivisse discedere ab voce tam benigna laudataque non in scriptis modo, sed jam quoque in nummis, ut produxit And. Morellius. Quia tamen abesse ab his Musis debet contumacia aut violentia, sustinuit Stephanus fateri, quid inveniisset in libris scriptis, uno vel altero vel pluribus, nempe βιεσοῖ, & statim mentem advertit Portus, ad vocem Εὐβλωΐα scribens [ubi pro βιβλωΐα scribitur ad marginem βιεσοῖ,] quasi non unusquisque id satis videret ipso indicente. Ergo nec tacere potuit Th. Gale [In margine stat βιεσοῖ, cujus βιβλωΐα est explicatio. βιεσὼ dictio est Ionica ex Democrito & aliis nota] Sic scribit quantum vult, non quantum potest. Potuit enim aliquid salis adspergere ex ipso Herodoto, qui reliquit 9, 84. Ἐπαιχυνομένους τῇ ἀπεσοῖ τὸ μάχης, eamque vocem novit Æmil. Porti Lexicon, sed loci designatione per numeros caret, cujus facti occasionem ignoro, & hinc eam retinuit Plutarchus in fine de Malignitate nostri scriptoris pag. 872. Etiam potuit addere aliquid de lectione duorum MSStorum satis bonorum; nec utique indigebat Herodotus explicatione tali. Hoc miror, cur viri boni sic destituerint Lexicon Herodotearum vocum ex codice Goldasti, ubi legitur pag. 745: Εὐεσή. ἡ δίημερία, διετηρία (pro διετηρία) ἡ καλλίση τῶν ἔτων ἀφαγωγή. Διοφιανὸς ἀνὰ διὰ σ γράφει. An id parvi momenti apud istos est, & nihil ad incendendos eos facere potuit mentio laudati olim Grammatici, ac sententia notabilis in eximenda litera sibilante? Scilicet spreverunt, quia διετὴ ex ipsorum sententia nihil poterat conficere bene Græcum. Hæc igitur omnia in tranquillum redigat sanctissimus codex, & Græci sermonis notitiam, prout ad nos pervenit, augeamus pulcherrima voce βιετοῖ, prout in Herodoto legendum esse probat ille Heros ex Florentia.

34, 44. Τὸ πᾶν ἐς ἑωυτὸν ἐπεποιήκεε.] Prout anteceſſit Valla, sic sequitur & Stephanus interpretando *pro viribus*, etiam Æm. Portus, & in monstrando usu voculæ ἐς citat hunc locum, ubi ἐς ἑωυτὸν ponatur pro τὸ ἐν ἑαυτῷ, *quicquid in se erat, fecit. Omnia quæ potuit, pro viribus fecit.* An & sic

sic cap. 86. Ἐς ἑωυτὸν λέγων ? nequaquam. Nescio ubi talia didicerit ; nisi quod nunc harioletur. Est enim mera corruptela, quam docet vetustissimus codex exhibendo ἐς αὐτὸν scilicet filium ; ut εἰπεῖν ἐς πάντας 8, 26, quod illic restituam. Alias solet omittere præpositionem, ut 5, 97 Τρεῖς ἦ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο, & notavit quoque Portus. Sed nunc in animo oportuit habere, quod antecessit cap. 41. Ἐμὲ προποιήσαντα χρησὰ ἐς σε.

34,46. Ἐπεπόμφεε χρησόμενον.] MS. χρησομένους. Quod est necessarium. In ipso autem oraculo MS. liber habet βάλλε, non βάλῃ.

35,7. Ἦτε γάρ τις Περσέων.] Hæc nempe erat Græca lingua, exercitata inter librarios, qui describendo & manu quæstum faciebant, nati ad corrumpendum, & festinato nimis scriptu implentes seriem membranarum sine custodia ejus, quod sequebantur; non Herodoti, non elegantiorum, non eruditorum, qui sibi ipsi bibliothecas describebant. Ergo & suavissime MS. ἦτε γὰρ τῶν τις Περσέων. Id est ingenuum auctoris nostri. Sic infra cap. 109. Δεῖ μέν τοι τῶν τινα Ἀσυάγεα. Et cap. 124. Ἦντε τῶν τις δοκίμων ἀνὴρ Μήδων. 2, 179. Ἐς τῶν τι ἄλλο σωμάτων ἢ Νείλε. 4, 111. Τῶν τινα οἰκετέων εἶναι. 7, 143 Τῶν τις Ἀθηναίων. Et 146. Τῶν τινας δορυφόρων. Et alio modo 8, 90. Τῶν τινες Φοινίκων. Sic cap. 114. idem MS. habebat τῶν δέ κε τινὰ αὐτῶν, non τὸν ἤ, idque placitissimum est. Immo non aliter paulo ante, ἰδὼν τῇ περιεφυῇ τῶν τινα Λυδῶν: quamquam illic MS. τὸν τινα Λυδῶν, quod non est contemnendum, ut cap. 90. Αἴτεο δόσιν τοὶ τινα βάλεαι τοι γνώσῃ. Nam sic quoque MS. non τοὶ δόσιν τοὶ τινα, ut vulgo. Mox liquide in MS. eodem habetur ἀλλογνώσας. Valeant igitur depravati & hæreant in suo ἄλλον γνώσας.

35,13. Ἄνθρωπε, μὴ κλέπτε.] Sic est. Sonitum vocis, quam edidit hic Crœsi filius, nemo aut illius sæculi, quo vixit Stephanus, aut nostri audivit, unde eidem Stephano major libertas fingendi aut sumendi, quod præplaceret. Ille enim est, qui sic vexavit Herodotum in edendo, quum & Aldus & Camerarius probe sequuti prisca exemplaria dedissent Ὦνθρωπε. An securius aut politius est ex Gellio (qui citat hæc lib. 5 cap. 9. ut notum est) refingere Herodotum, quam ex antiquis ipsius Herodoti exemplaribus? Quasi non experiremur illa Græca in Latinis istis libris perditissime scripta esse, ut difficillima sit divinatio; & præsertim citationes illas ex Herodoto ita mutatas, ita ad communem rationem loquendi redactas, ut omne Herodoteum in eis sit abolitum. Imo testor in optimo MS. exstare ὄνθρωπε, & Th. Gale, quasi arbitrum se vocatum imaginatus, dum scribit [Melius Ὦνθρωπε] opinor indicat in codicibus suis ita legi, ut id sit purum putum Herodoteum.

35,19. Πολιορκηθέντα καὶ τὸ χρηστήριόν τε, καὶ παύσαντα.] Ita exhibent ac distinguunt omnes omnino editiones ab Aldo ad hanc usque. In quibus tamen vertendis, etsi liberiorem se gesserit Valla, tamen omnes pariter eum sequuntur, & nullus est, qui ut in his Græcis junguntur illa priora usque ad copulativam καὶ, ita idem in Latinis non faciendum censuerit. Nonne inimica bonis auctoribus fastidia? Immo nescierunt se expedire, & Græca assequuti intelligendo non sunt: ex quibus & nota distinctionis poni debet post participium πολιορκηθέντα, & vocula καὶ necessario ejici, quum non oraculum dixerit de XIV dierum obsidione, sed tantum de eversione magni imperii, quod bene advertit interpres. Itaque volente & indicante MS. nos hæc ita repurgavimus.

35,33. Μηδένα εἶναι τῶν ζώντων ὄλβιον.] Abest ab MS. vox εἶναι, quod expuli ut supervacuum pondus; & paulo ante eidem obsequutus edidi εἵνεκεν, pro vulgato εἵνεκα.

Ibidem. Ἄλλως μὲν παραλῶαι τοῦτο.] Negotium est peculiare, & vix occurrit similis narratio; unde existimem magis tenendum esse, quod offert optimus codicum MS. προσλῶαι. Id enim fere sensum quoque verbi alterius continet aut supplet. ut cap. 119. Λάθρῃ ἐκέλευον προσάντες ἐπικαλύπτειν. Hi sunt adstantes. 2, 173 Οὐκ ὀρθῶς σεωυτὸν προέσηκας. Et legi meretur defensio hujus verbi, quam exaravit Portus contra Stephanum in verbo Προσλῶαι, & plura de hoc loco affert in vocula Ὡς. Illam vero præpositionem in eo verbo probat quoque apud Th. Gale C. A. ut vocat, sed ex quo dimidium modo citat προσῆ.

35,35. Ὀνομάσαι τὸ Σόλων.] Articulus ab MS. non agnoscitur, qui etiam probat non λειποψυχίης, quod temere fingitur, sed ἡσυχίης, sæpe celebratæ ab Herodoto, etiam ut post eam vox elatior sonet, ut in hac narratione fit, præsertim 5, 93, quem locum vide.

35,42. Ἐπειρώτεον.] MS. ἐπειρώτων, ut & mox ἐρωτώμενον, non ἐρωτεώμενον. Etiam deinde τῇ αὐτῷ πάντα ἀπέβη οἱ τῇ περ, interposita vocula οἱ, quæ vulgo omittitur, quia non satis intelligitur Herodoteæ sua-

ſuavitatis indoles. Etſi enim dativus eſſet repletus per præcedentem vocem αὐτῷ, ut putaviſſe videntur, id non putavit Herodotus. Hinc 3, 72. Ὁ̓ς ἂν μοῦνος τῶν πυλωρῶν ἐκὼν παρείη, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι. 2, 175. Ἐν Σαΐ τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θωμάσια οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τέκνομα τεθλῆσαι. 6, 68. Ἀπικομένῃ δὲ μητρὶ ἐσθεὶς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγχνων. 7, 125. Πορδομοσθῷ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῆσι σιτοφόροισι καμήλοισι.

36, 2. Καὶ ἔδῃ τὰ πρὸ ἐσχάτου.] Succubui turbæ, ut cogerer ſequi, quod priores dederant, etſi forſan inutiliter & incaute. Nam omnes editiones, quas vidi, ſic exhibent, quum tamen non oporteret hîc aliter agi, quam fit lib. 5 cap. 101, ubi vides edi; Ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ πρόσχατα νεμομένῳ δὴ πυρός. Sed accipe verba Stephani ex Theſauro [Περισχατα, pro *Extrema* affertur cum hoc exemplo adeſpoto, Περισχατα νεμομένῳ δὴ πυρὸς, Extrema jam vaſtante incendio. Sed viderint.] Heu quam imperite!

36, 6. Πυρῇ διδοίη.] Atrocius quid requiritur. Id enim nihil eſt, & longe melius legitur in MS. πυρὶ διδοίη. Ut 7, 140. Νηὸς μαλερῷ πυρὶ δώσω. Vice verſa lib. 4 cap. 145, ubi editiones habent πῦρ ἀνέκαιον. MS. mutat in πυρὶ ἔκαιον, etſi ſequatur πῦρ ἄιθοιεν, ſicut confuſe agitur quoque in lib. 8 cap. 19. Παραίνεέ τε προσπεῖν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πυρὶ ἀνακαίειν, quum ſufficiat πῦρ, ut habet ſolum MS. ille optimus.

36, 9. Κελεύειν σφεννύναι &c.] Valde paratum habuit Henr. Stephanus calamum in corrigendo clam & latenter, quod Aldus & Camerarius admiſerant, vitioſe ſcilicet. Itaque quia voluit latere, etiam Germani, qui poſt acceſſere ad Herodotum edendum, tacitum prætermittunt, donum ejus accipientes, ſed forſan neſcii. Certe non Fridericus, non Sylburgius, non Jungermannus aut gratias agunt Stephano de hac correctione, aut ſcire ſe monſtrant eam ab iſto venire; immo ne quidem deliberaviſſe credo, an tolerari deberet: etiam nec Stephanus tanti habuit, ut in margine poneret cum multis aliis: in ipſo contextu graſſatus fuit, & ſine hæſitatione ſcripſit κελεύειν, pro quo duo priores habent κελεύῃ, quod ex judicio Stephani tam fuit fœdum & maculoſum, ut litera ν callide immiſſa ſanaret totam hujus loci connexionem. Quippe antecedunt tot accuſativi, ut aliter fieri nequeat. Recte profecto, niſi tractarent Herodotum, qui fruitur ſuo genio, nec multum curat, quid anteceſſerit. Pro teſtimonio ſint verba ex lib. 8 cap. 87 de nave Attica: ἢ ἢ οὐκ ἔχουσα ἀλαφυγέειν, ... ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι. Vide alterum locum 9, 57, quem verſat Portus in v. Σωηδέα). Scito igitur ad illos codices, quos tractaverunt Aldus & Camerarius, ex quibus exhibuerunt κελεύειν, accedere codicem præſtantiſſimum, etiam illum, qui Oxonii à me eſt inſpectus.

36, 20. Σωφρανέειν ἐξαπίνης νέφεα.] Ita in MSto optimo legebam primum verbum ſine captatione dialecti ſingularis, ut vulgo σωφρανέειν. Id eo facilius eligere potui, quia videbam Ælianum ſic voluiſſe loqui deſcribentem ſine dubio hæc ipſa Herodotea & reſpicientem ad hanc hiſtoriam, etſi ſuo jure voluerit uti in nonnullis variandis. Quod quoniam ignoratur ab illis, qui Æliani fragmenta ex Suida collegerunt, & perinde novit is, qui Suidam edidit, verba Æliani hîc appono ex voce Βαθύτατα. Λίθειας δὲ ὅσης ἡ παυηλίη ἡμέρα ἄφνω ἐξ ἀδοκήτου νέφη σωφρανθεῖν οἷα δὴ πυ βαθύτατα, καὶ καταῤῥῆξαι πάμπολυν ὑετόν. Sicut huc ſpectare etiam partes fragmentorum itidem ex Æliano apud Suidam in vv. Ἔρχομαι, Προήκασι & Τυφόννοις videtur ſubodoratus fuiſſe Kuhnius, dum ea in unum feliciter jungit, etſi ab Æliano veniant illa καὶ τοῖς ὕστερον μέγα πλέτος προήκασι.

36, 37. Κατεῖσέ τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ.] Quod Ælianus in Varia Hiſtoria 12, 1 dicit ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀνθρώπους καθίσαι. Sed prout citavi, ita ſcribitur in MS. libro, non κάτισε, etſi mox c. 89 ſequatur κάτισον: ſed alio ſenſu. Etiam paulo ante ex eodem edidi δαίμοσί κε, non δαίμονι, ſicut Cyrum ſcripſerat auctor in cap. 86 voluiſſe εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται. Nam de vocula κε nequit ulla exiſtere dubitatio, etſi in editionum marginibus oſtentetur τε. Quod ſi venit ab Stephano, aberravit omnino ejus calamus.

36, 43. Κότερα λέγω.] MS. Κότερον. Hunc etiam ſingularem exigit MS. codex in lib. 3, 32. Κότερον πρὸς τελεσθεῖσαν ἢ θείδακε ἢ δακεῖν ἐστὶ ἀμείνων, ubi plane legitur in illo κότερα, etſi Herodotus frequentia habeat iſta pluralia, & hoc ipſum κότερα mox cap. 91.

36, 44. Ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ.] Ita pleniſſime exſtat ſcriptum in Mediceo, quod indicare debui, quoniam quum priores omiſiſſent ſubſtantivum, Stephanus incidens in exemplaria quæ id confirmabant, ita ambigue appoſuit margini, quaſi pro participio παρεόντι ſubſtitutam eam vocem vellet. Hæc enim eſt ratio notarum ejus per margines.

36, 49.

36, 49. Τὰ σὰ ἀμαφθορέα.] Quia Portus hunc locum in Lexico ſuo bis producit, incertus utrum præſtaret legere ἀμαφθορέα, quod vulgo obtinet, an διαφορέα, quod ex MS. Stephanus non modo poſuit in margine, ſed etiam in Prolegomenis pagina 737 hujus editionis celebrans oſtentat, teſtor in optimo codice legi διαφορέα, quod & crebrius ita occurrit in Herodoto, & iram hoſtilem in turbandis omnibus exprimit acrius, ut id mereatur non ſperni, etſi in ipſo contextu tacuerim. Habes etiam ἀκφορέην 2, 150.

37, 1. Χρήματα τάμὰ.] Huic eliſioni nulla adeſt venuſtas, & legit optimus MS. τὰ ἐμὰ, quam veram lectionem eſſe patet tum inde, quod exacte videtur voluiſſe, ut hæc convenirent prioribus τῳ ἐμῳ, ſed vel maxime ex eo, quod mox dicat ᾔδεν γὰρ ἐμοί, non vero ᾔδειν γάρ μοι. Idem occurret in libro 2. Immo & deinde integrius ἔδωκαν.

37, 13. Τῦτον προσδέχεσθαί τοι.] Nec Portus hoc verbum ita ſcriptum dignatus fuit referre in Lexicon, & Camerarius p. 719 notat προσδέχεο pro προσδέχῃ. Bene igitur legit hoc loco MS. προσδέχεσθε. Ex eodem mox edidi αἰτέο δόσιν &c. quod lege modo, & experieris mollius, quam ut vulgo, αἰτέο τῳ δόσιν. Item χαρίεσσα.

37, 49. Τοιαῦτά τε ἐπῳλώϊζον.] MS. Ταῦτά τε. Quod quum magis ſit δεικλικὸν, tum vulgatum ingrate repetitur. Etiam paulo ante non putavi rejiciendum ἦκουσε ὁ Κροῖσος, præ iſto vulgari & brevi ἦκουε Κροῖσος, quum ne interpres quidem ſuſtineat uti imperfecto.

38, 2. Λυδοῖσι λέγουσι ταῦτα δὴ ἐτέταλμ.] Quantis nugis ſunt illa ipſa incruſtata? quam lenis & grata ſimplicitas in exemplari MS.? Λυδοῖσι δὲ λέγουσι τὰ ἐτέταλμ.

38, 5. Πέμπτῳ γὰρ ἀμαρτάδα ἐξέπλησε.] Nihil in his eſt, quod queamus δύχαρίσειν Æm. Porto. Ita nuſpiam in his cenſuit vel vocem unam eſſe, quæ deceret ejus Lexicon, non ἀμαρτὰς, non γὰρ, non ἐξέπλησε. Stephanus quid conatus fuerit, appareret, nempe ut quum Valla dediſſet *quinta retro ætatis crimen luit, hoc eſt, abavi*, pro hoc poſtremo offerat tritavum, de qua voce nec cogitavit Herodotus; attamen ex annotatione Suidæ novit ἀμαρτάδα in Theſauro. Unus ſe ſollicitum monſtravit Fridericus, qui quum interpoſitionem ſolitam (hoc eſt, Gygis abavi ſui) hoc loco admiſiſſet, ad caput 13 adnotavit [Abnepos Gygis. Et de hoc dicitur infra, quod, captus a Cyro, quintæ retro ætatis, id eſt, Gygis abavi facinus ſeu crimen luerit) ſic illi. Quid igitur? An γὰρ verti poteſt Latine ætas? vel an *ætas* dici poſſit cujuſque regis in regnando tempus, quod quum diverſis temporibus finiri ſoleat, tum in Lydorum regibus etiam non niſi XII annos duraviſſe invenimus? Neque tamen jam id inquiro, etſi mihi videatur vox moleſta, & melius opinor eam intuebatur, qui in margine Aldini exemplaris, quo utor, adſcripſit [Pœna in quintam generationem] Vides aliquid propius τῷ γένῃ Græco. Id certum eſt non ſolere ita loqui auctores niſi de futuris, non de præteritis, quod hic fit, & ideo interpres in Latinis *retro* interpoſuit: quod in Græcis omnino non legitur. Cæterum quicquid ſit, facile proſternitur inopia perditiſſima lectionis vulgatæ ab elegantia ſcripturæ in membrana Medicea latentis; quæ eſt tum ipſa veritas & Herodoti manus, tum originis in vaniſſimo errore revelatio: unde omnino lege, πέμπτῳ γονέϊ ἁμαρτάδα, hoc eſt, *quinti progenitoris crimen*, qui fuit Gyges. Γονέα quidem variis locis celebrat auctor, ut 3, 109 & 4, 5 & alibi monumenta vetera, ut inſcriptio notata Cl. Monfaucon in Diario Italico pag. 273 Ὃν χαρίτων τελεσῶν πανεπηέσσιον εἶδος ἔχοντα Αἰνολόχων γονέων φθόνος ἤρπασεν, ubi editur Αἰνολόχων εων. Sed ita ſuppleri debet. Γονεὺς igitur proprie pater eſt, ſed quum capite hujus libri 146 dicit quoſdam ex Athenienſi prytaneo in Ioniam tranſgreſſos duxiſſe Caricas fœminas, τὲ ἐφόνευσαν τὰς γονέας, in his nullum avum fuiſſe vix credas, ut γονεὺς non utique referri debeat ad primam & noviſſimam generationem. Quem nunc γονέα dicit, eum 8, 136 vocat ἡγέτορα. Τῶ ἦ Ἀλεξάνδρῳ τότε ἕβδομος ἡγέτης Περδίκκης ἐών. Denique voluit his verbis Herodotus alludere ad verba oraculi, prout ab ipſo fuerunt edita cap. 13. Ὡς Ἡρακλείδησι τίσις ἥξει ἐς τὸ πέμπτον ἀπόγονον Γύγεω. Huic ἀπογόνῳ eſt oppoſitus γονεύς.

38, 9. Τὰς παῖδας ἔχ Κροίσε.] MS. τὰς παῖδας τὰς Κροίσε. quod quodammodo gravius.

38, 20. Μεγάλῳ ἀρχῳ καταλύσειν.] Quum Latina non aliter ſint ſalva, niſi dicatur, *eum eſſe magnum imperium everſurum*, quæ res vetuit editores in Græcis id ipſum clare exprimere? Omnino requiritur μεγ. ἀρχῳ αὐτὸν καταλύσειν, ut eſt in optimo MS. quod etiam credo innui ab marginali nota Stephani, ſed quam animadverto in omnibus editionibus prave legi ἀρχῳ αὐτὸν μεγ. Quid vult iſta poſtrema & decurtata vox? Non debuerat eam tolerare Jungermannus, multo minus Th. Gale.

38, 23. Ἢ τὸν Κύρον λέγει ἀρχὸν.] MS. λέγοι.

38, 27. Οὐδὲ τοῦτο σωέβαλε.] Accurate exprimo, quod in optimo exemplari exstare vidi, ut scilicet ita nunc legeretur, non σωέλαβε, quod vulgo in hac parte legebatur. Duo ista verba solertius ex vero distinguuntur in hac lectione. Nam prius de solvendo imperio exprobrat Crœsum nec comprehendisse nec denuo rogare voluisse; quod utrumque certe ita contigit: at posterius de mulo ne quidem tanti putavisse, ut vel menti adhiberet veritatis inquirendæ ergo, & suspicando saltem vellet assequi, quis ille mulus ab oracluo tam certo diceretur. Id etiam supra sic narravit auctor, ut prorsus acciderit. Itaque vulgata sunt maculosa.

38, 33. Δεσποίνῃ τῇ ἑαυτοῦ συνοίκεε.] Sic MS. Mediç. non συνώκεε. ut 2, 140. Νῆσον χώσας οἴκεε. Singularis enim cura Herodoti in augmento inde pellendo.

38, 35. Ἀπήγγειλαν τῷ Κροίσῳ.] Articulus non agnoscitur à MS.

38, 44. Ἐν ᾗ προνηΐοις τοῖσι ἐν Δελφοῖσι.] Hic locus est, quem innuit Æm. Porti Lexicon in v. Προνήϊον, per hunc numerum 25, 14. Is enim ex editione Stephani in paginam hanc versumque incidit; sed unde apparet eum hîc hæsisse. Et sane sermo est intricatus & inexplicabilis. Nam si fuerunt Delphis plura vestibula (prout nunc interpretabatur Valla *in vestibulis templi apud Delphos*) & unus tantum in iis clypeus à Crœso suspensus fuit; vel clypeum illum in plures partes pro vestibulorum numero divisum oportet, vel in uno tantum ex illis fuisse, plurali velut posito pro singulari. Quod si fuit, cedo, in quo tandem? Profecto sunt hæ nugæ nugaciſſimæ. At quam eximie membrana Medicea! Ἐν ᾗ Προνηΐης τοῦ ἐν Δελφοῖσι. hoc est, in fano Pronææ vel Prodomiæ Delphis: quo cognomine Minervam Delphis cultam testatur denuo ipse Herodotus lib. 8 cap. 37. in quo ter habetur ejus mentio, & quarta atque quinta accedit in cap. 39. quæ quinque loca fieri non potuit, quin recte simul viderit eximius Meursius, quum scriberet libri secundi Atticarum Lectionum caput XVII, ubi tamen modo duo Herodoti loca profert, quorum respectu laudat Vallam præ Henr. Stephano. At nunc ipse testor sic plane legi προναίης in illo optimo libro per quinque ista loca, cui præclare indicat concinere codicem Vaticanum ad restitutionem Harpocrationis. Hic autem præstantissimus adjutor Græci sermonis, quum diserte ex Herodoti libro octavo mentionem hujus προναίας illic se novisse ex annotatione ostendat, patet hanc ex libro primo verissime à nobis restitutam ei fuisse ignoratam, ut apparet, certo indicio, ipsius jam tempore corruptum & obumbratum hunc locum fuisse in nonnullis exemplaribus & iis certe, quibus ipse utebatur. Sed interest cognoscere, quam bene viri docti noverint hanc Minervam, & quam vane illa usi fuerint. Nam quum Meursius illic præter Herodotum citaret quoque Æschyli locum & Callimachi, hos duos posteriores legens Henr. Valesius adscripsit sui Harpocrationis margini cum præclaro loco Demosthenis, in quo describitur Προναίης Ἀθλωᾶς, etsi in eo adhuc siverit exstare Προνοίας; quum interim eruditus ille Stanleius Æschylum illustrans in initio Eumenidum rursus ex Callimacho id demonstrare voluerit & ex Pausania in Phocicis, quem ideo emendat, etiam locum Æschinis ab Harpocratione indigetatum. Denique prodierunt illæ densæ Observationes ad Callimachum, ubi pag. 620. octoginta post Meursium annis renovatur cantilena Ἀθλωᾶς Προναίας ex Æschylo & Callimacho, & Pausanias etiam, si Musis placet, emendatur. Nonne hoc præsegnem Ocnum ostentat? Sed & quum illic video identidem dici *ei ante ædem Delphicam sacellum & simulacrum erectum*, item *ita de Delphis hujusque Minervæ ibidem templo seu sacello agens*, apparet non bene nosse quid illic obtinuerit Minerva. Sacellum vocat. Nisi fallor, id bene conveniet cum verbis Demosthenis: Καὶ Προναίας Ἀθλωᾶς ὡς μεγάλης & ἀγαθῆς Θεᾶς, ἣ πρὸ τῷ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς κάλλιστ' & μέγιστ' νεὼς δύθ' εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν. Ne quid ad hanc confirmationem omittatur, ipsa phrasis ἐν τῇ Προνηΐης evincit non aliunde se nisi ab Herodoto venire. Sic cap. 35. Ὁ μὲν δίαιταν εἶχε ἐν Κροίσου. Et cap. 111. Κλαυθμὸν καλεσεῶται ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου. Cap. 133. Στέγαρχος, ἐν ᾧ ἂν ἐόντες βαλδίωνται. Ita mox in hoc ipso capite ἐς ᾗ Ἀμφιάρεω, quam locutionem sine articulo ex eodem MS. restituam auctori in libro 8 cap. 134, quippe ubi absurde corruperunt, ἐς Ἀμφιάρεω.

38, 47. Ἐν Βραγχίδῃσι τῇσι Μιλησίων.] Nullus adsequor, quemadmodum tot editiones Herodoti potuerint tacitæ in tam vitioso loco se oblectare: nam licet forsan in eo deprehenderent viri docti corruptos libros, utique tamen intererat verbo monere, ut saltem constaret ipsos bene nosse hanc labem, sed non sustinuisse mutare, quum auctoritas vetustatis intercederet. Certe ego nihil notavi ex MS. & tamen offen-

offendor hac lectione, sed nec ita mutare sustinui, quamvis cap. 158 aperte legatur ἐς τὰς Βραγχίδας, ubi præcedit ἐν Βραγχίδῃσι, ut quidem de Herodoti manu vel sententia ambigere nullus queat. Sed locus hic est singularis & jam olim mire agitatus, quod docent Porphyrii Homericæ Quæstiones, ubi pag. 20 quæstione octava exstant hæc verba, quæ refert ab omnibus inspici Philemonis Symmicta memorantis: Φησὶ γὰρ ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ Ἡροδότου τῶν ἱστοριῶν περὶ Κροίσου καὶ Λυδῶν πολλά τε ἄλλα διήλεκται. καὶ μικρὸν ὅτι θεοσεβέστατος γένοιτο, καὶ διαπρεπῶς τιμήσοι τὰ Ἑλληνικὰ μαντεῖα, τό τε ἐν Δελφοῖς, τό τε ἐν Θήβαις, τό τε Ἄμμωνος, τό τε Ἀμφιαραΐου. Τούτων μὲν δὴ ἄλλοις ἄλλα πέμψαι δῶρα· ἀνέθηκε δέ τινα καὶ ἐν Βραγχῖσι (prave pro Βραγχίδῃσι) τῆσι Μιλησίων. Καὶ γέγραπται ἤδη καὶ πάνυ ἁπλῶς τὰ ἀντίγραφα τοῦ τῆς ἄρθρου σὺν τῷ ἴωτα ἰσοδυναμοῦν τῷ ταῦς. Οὐδένα γε μὴν Ἑλλήνων ὑπομεῖναι θηλυκῶς τὰς Βραγχίδας ἂν εἰπεῖν· Ἡρόδοτον γὰρ μᾶλλον ἂν ἑτέρων φυλάξασθαι ἀκριβῆ τε ὄντα περὶ τὰ ὀνόματα, καὶ πάνυ ὑπεικῶς φρονήσικον. Τοῦτο δὴ θεραπεύων τις ἐκ Ἡροδότου φησὶν ἁμάρτημα γεγονέναι, μᾶλλον δὲ τὴν συγγραφέα φησὶ διαμαρτεῖν παρεμβαλόντα τὸ σι· πολλὰ δὲ φέρεται μέχρι νῦν ἁμαρτήματα κατὰ τὸν Ἡροδότου συγγραφῶν. Unde cognoscimus litem vel obscuritatem jocosam antiquitatis, sed indignam & pertinacem, quum etiam libro 2, c. 159 exstet ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. Sed tam tetrum nævum non æstimaverim ego majoris momenti, quam quum 2, 15 editur γιώμησι τοῖσι Ἰώνων, quum ejusdem libri cap. 18 edant τῇσι ἐμεωυτοῦ γνώμῃσι; seu eod. lib. cap. 8 ἐν τοῖσι ὁδοῖσι.

39, 6. Ἀνίσασιώτας κατεσκέατο.] Quum vox prima in Aldi editione haberet ultimam syllabam nota vel compendio expressam tali ˜, eam Camerarius explicavit per τας, quasi foret accusativus pluralis, quum haud dubie Valla ex codicibus, quos in interpretando Latine ante oculos habuit, tale quid non verterit, sed id ipsum, quod & ego reperi clare in Mediceo MS. *ἀνίσασιώτης repugnans.* Unde merito censebimus hoc quoque recipiendum. Neque id impedit usus verbi κατεσκέατο, quod ut non nego sensu activo sumi posse, ita pro neutro adhibuisse Herodotum quoque patet ex cap. 132. Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσῃσι ἥδε κατεσκέατο. cap. 178. Ἔνθα τὰ βασιλήια κατεσκέατο. cap. 197. Δεύτερος δὲ σοφίῃ ὅδε ἄλλος σοφὸς νόμος κατεσκέατο.

39, 17. Θῶυμα δὲ γῆ.] Magnopere liberam constructionis licentiam attribuerunt Herodoto, qui sic eum præmisisse statuunt, ut sequatur οἷά τε, & non οἷόν τε. Sed bene Mediceus MS. θωύματα.

39, 32. Τὰ δὲ Λυδῶν δήμια αἱ θυγ... αὐταὶ ἑωυτάς.] Hoc integrum membrum Desid. Heraldo, ut scribit lib. 1. Adversar. cap. 10, videtur adeo non situm naturaliter, ut Herodotus illi sit pro monstro, nempe quia censet ista omnia poni debere post verbum καταπορνεύονται, ut ista corruptelæ Lydiacæ relatio sit continens nec diducatur. Mirabar equidem interpretationem Vallæ solitam grassari in talibus transpositionibus hunc locum illi residuum fecisse. Ac sane si solam contempleris, sicut solam ibi allegat Heraldus, satis concinna foret ista sic cohærens continentia. Sed alia est Herodoti mens. Quippe hanc periodum præmittit, non ut doceat fœdam Lydiæ disciplinam; sed indicet, unde puellis Lydorum tantæ opes, ut potuerint tam grande opus suscipere, & quidem ita ut ei quoque sufficerint. Id necessario statim lector scire debuit, alioquin pro falso vituperaturus, quum nuspiam ea pecuniarum copia sit penes puellas. Hoc igitur statim absolvens interponit, ac paulo post occasione legum otiose repetit, prout licuit. Nihil ergo boni est in hac Heraldina solertia.

39, 35. Ἡ μὲν δὴ περίοδός ἐστι σάδιοι ἓξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ δὲ εὖρος.] Quomodo hæc mensura intelligatur ab viris doctis, qui tam multi eam legerunt, non assequor. Utique πλέθρα nihil faciunt ad circuitum, sed ad longum aut latum ampliandum, prout vel in hoc vel in isto latere sunt posita. Sed neque quum calculus loci circumsepti incepit poni, quod ad circuitum pertinet, per stadia, nescio posse in ista parte spatium relinqui, quod per πλέθρα aut debeat aut soleat mensurari. Nec video exitum, si neges aliquid excidisse. Itaque sit satis me monuisse, docte lector, ut conferas, si quid in promptu tibi sit melius. Quod me attinet, interea legere solitus sum: Ἡ μὲν δὴ περίοδός ἐστι σάδιοι ἓξ· καὶ δύο πλέθρα τὸ μῆκος· τὸ δὲ εὖρος ἐστὶ &c.

39, 44. Ἀποικῆσαι.] Est ergo hæc manus & ingenium Henr. Stephani, quum Aldus & Camerarius ederent ἀπονικῆσαι, in quo nimis se exercuit Portus, damnans hoc postremum, Stephanum recusans nominare, ipse tamen aut ejus probans correctionem quam citavi, aut ex se offerens ἀποικῆσαι, quod postremum plane legitur in codice MS. atque ideo elegi.

40, 9. Τὴν εὕρεσιν.] MS. τὴν ἐξεύρεσιν, quod compositum continuo usu anteceſsit. Paulo ante cur edant καὶ ἄλλων πασέων, non

tantum omisso articulo τ, sed cur media vox non merebatur eandem terminationem, quam postrema, ut pateret esse fœmininum ἀλλέων? Etiam in MS. non inveni geminum σ, sed unum in voce πεσῶν, eodem lusu, qui est in ὅσσον & ὅσον.

40, 34. Ὑπὸ Πέρσῃσι δεδήλωνται.] MS. ἐδεδήλωντο.

40, 48. Τωὐτὸ Μήδοισι.] Habes hoc loco unum specimen omissi articuli præpositivi in tertio casu plurali, haud dubie ab illis, qui non intelligebant lenitatem Herodoti lente & tractim procedentem. Nam clare & prorsus suaviter Mediceus MS. Τωὐτὸ τοῖσι Μήδοισι. Sed & in proxime antecedentibus τὰ ἄλλα, non τἄλλα.

41, 1. Ἀνὴρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένετο.] Bene constat hæc loquutio, ut 2, 53. χρησηρίων ἢ πέρι τῶντε ἐν Ἕλλησι ἓ ἐν Λιβύῃ. Et plena manu effudit similia in capite 92. Attamen particula ἐν non admittitur jam ab optimo MS. qui tantum habet Ἀνὴρ τοῖσι Μήδ. Quod nec ipsum improbæ monetæ. Immo quî possum temperare lætitiæ, deprehendens ab hoc inæstimabili monumento sic Herodotum dari adjutorem illis, quæ ad Stephanum in voce Ἄβαι, sane etiam ex MS. produxeram, & fidejussione Diodori Siculi, Strabonis, Jamblichi confirmaveram? quibus socium se jungit nunc Sophocles Oedipo Tyr. 919. Τὸν Ἄβαισι ναόν. Immo & fragmentum nobile ex Farnesiana columna editum ab Cl. Sponio in Miscellaneis pag. 49, ubi inter Herculis gesta refertur ΚΑΙ ΠΟΛΙΝ ΤΗΝ ΣΙΒΑΙΣ ΟΙΚΙΖΕΙ, quod bonus ille vir interpretatur *& urbem Sibais habitavit.* At Σίβαι dicuntur populus Indiæ, in quo populo urbem condidit, ubi intelligitur particula ἐν, aut vult dativus hic significare in eorum gratiam & commodum ab Hercule id factum.

41, 6. Καὶ μᾶλλόν τε ἢ.] Nimia copulativæ repetitio, nec necessaria. Immo exigit MS. Καὶ μᾶλλον τι ἢ. Id prorsus Herodoteum, ut patuit 18, 40. Nam quod præcessit ἐν γῇ ἑωυτῇ, debui mutare, secundam vocem in τῇ, ut jam in ora Stephanus, cui adsentitur MS. Italicus. Ipsa res requirit. Eadem ista membrana mox non aliter legit quam μνώμῳσι, non μνεώμῳσι, nec ἐφοίτεον, sed ἐφοίτων.

41, 15. Πρὸς τ πολιτέων.] Effugit igitur hoc specimen diligentiam Æm. Porti, qui omnia loca enumerat, ubi mentio fit πολιητέων. Πολιτέων omnino obliviscitur, tanquam qui nulli sint in Herodoto. Equidem nec ipse memini alio in loco eos conspici, ut mihi imaginer, si Herodotus usus fuerit vocabulo octo literarum, prorsus eum scripsisse κωμηλέων.

41, 46. Ποιέυσι δὴ ταῦτα.] MS. ποιεῦσι. Talia persæpe in antecedentibus habuimus.

42, 8. Ἐνεσῶτα.] Recte codex MS. Ἐνεσεῶτα, qui etiam exhibet Ἀγβάτανα.

Ibid. Οὕτω τὸ τεῖχος.] MS. suavissimo procedendi tractu, ὅτω τῶτο τὸ τεῖχος.

42, 11. Τὸ μὲν κα τι.] Hæc est series, quæ in his vocabulis placuit Herodoto, ut cap. 61. Αἵ τινες σφι προηδέατό κα τι. 9, 13. Καὶ εἴ κα τι ἐρθὸν ἐῶ. Itaque hanc seriem probat optimus ex Italia codex, non τὸ μέν τι κα.

42, 13. Κύκλων ἑόντων τ συναπτόντων ἐπ' ἀλλ.] Video equidem ab interpretibus muros hos, nunc unum alteri veluti confines dici, nunc istos ambitus dici contiguos; quum Æmil. Portus hunc locum innuens scribat, *conjunctum esse, contiguum esse.* Id sane an verum sit, & quomodo muri hi sese contingere potuerint, nec ipse conjicere & intelligere, nec ex verbis Herodoti colligere queo. Unius modo hujus loci verba tale quid videntur innuere; sed qui haud dubie vitiosus est. Etsi enim οἱ συναπτόντες κύκλοι aliis fortasse auctoribus in modum neutrum usurpari potuisse videantur, at noster auctor ea constructione non utitur, nisi volueris huc trahere eandem nuditatem, qua utitur 4, 8. Μελόντων ἢ αὐτῶν συναπτειν: ubi idem Æmil. Portus notat esse ἔλλειψιν nominis τὰς χεῖρας. Sed fraus est clarissima cogitanti non esse hanc occasionem enarrandi, quo cursu ac ductu positi sint hi circuli, & utrum se contingant nec ne, quum tantum velit colligere numerum, & nihil aliud. Laudatissima ergo est auctoritas MS. Medicei, unde præclare restituo Κύκλων ἑόντων τ συναπάντων ἐπ' ἀλλ. Ita & sententia est perfectissima & vox Herodotea. Sic cap. 134. ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι. cap. 178 ἔτοι γάδιοι τ περιόδε τ πόλιος γίνον συνάπαντες ὀγδώκοντα ἓ τέτρακόσιοι. 2, 39. Αἰγύπτῳ τῇ συναπάσῃ. Et c. 112. Ὁ χῶρος ἔτος ὁ συνάπας. Quæ colligere fas fuit, tum quia Portus vix ex uno loco aut novit aut voluit producere; tum quia emendari debet Herodotus 7, 187, ubi editur ξ σύμπαντος τρατιόμαι, quum liquide exstet in MS. συνάπαντος.

42, 29. Μήτε ἐσιέναι πρὸς βασιλέα μηδένα συγχωρεειν.] Verbum postremum non apparet in egregio MS. & puto debere abesse. Etsi enim commoda aliqua interpretatione adjuvari possit; tamen non magis credendus est Herodotus huic loco apposuisse

fuiſſe, quam cap. 155 Ἀπεῖπε μέν σφι πέμψας, ὅπλα ἀρηΐα μὴ κεκτῆσθαι. Cap. 183 Καὶ τὸ ἱρέα ἀπέκλεινε ἀπαγορεύουσα μὴ κινέειν τὰ ἀνδρήϊα. Quippe κόσμον καλαϊζεσθαι μηδένα ἐσιέναι, eſt idem quod ἀπαγορεύειν vel ἀπειπεῖν μηδένα ἐσιέναι. Κόσμῳ enim iſte circa regem conſiſtit in vetando, & ut ne quis eum accedat.

42, 34 Περὶ ἑωυτὸν ποιεόμενος.] Quæ hic ad marginem leguntur in editionibus ab Stephano procuratis & poſt illum; & re ipſa & auctoritate libri Medicei confirmantur, ut ſine dubio ea pro vera lectione haberi debeant. Tantum rectius MS. ἐσέμυνε τῶνδε εἵνεκεν, ὅκως ἂν μὴ ὁρῶνλες. & reliqua prout exhibui: & deinde φλαυροτέρης, non φαυλοτέρης. Id quoque Herodotus ſuum eſſe probat, dum cap. 86 ait, Θεησάμενος πάντα τὰ ἑωυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσαι οἱ. Sed tot paginæ occurrunt in Herodoto inſignitæ hoc vocabulo, ut nec omnes poſſint nec quædam ex his debeant citari. Sufficit illic reperiri; ſed nuſpiam oportet arbitrium optimi codicis inter duo iſta adjectiva rejici, unde nec tacuerim in libri 1 capite 120 quum legantur iſta, Ἀποσκήψαντος ἐς ἐνυπνίῳ ἐς φλαῦρον, ibi contraria vice in iſto codice legi φαῦλον, quod & recepi ſecurus. Denique veram eſſe ſententiam in iis, quæ aut Stephanus poſuit tenerior in margine, aut ego firmatus majore fulcro in contextu, patet ex eo, quod falſa ſint omnia, ſi de Medis, aut eorum regibus cunctis ea accipias, & toleres interpretationem *hæc ideo faciunt apud regem*. Sed ad ſolum Deiocem & ejus regiminis tempus, immo fere tantum novitatem hæc reſpiciunt, ut eſt perſpicuum.

42, 38. Ἀλλ' ἑτεροῖον.] Neſcio utrum ſubintelligi velint χρῆμα, ut videtur voluiſſe Valla, an habeant pro accuſativo. Sed utrumcunque non eſt melius illo, quod legitur in Mediceo MS. ἀλλ' ἑτεροῖος. Sane hoc rectum.

43, 4. Γένεα μὲν Μήδων ἐσὶ τάδε.] Non poterat Cl. Stanleius aliter citare in notis ad Æſchyli Perſas, ubi etiam Μάγος deprehendit eſſe nomen gentilicium, n. 318. quum non niſi ex editionibus ita repeteret: neque ille tunc indolem ſuavitatis Herodoteæ reſpexit. Sed rectius videtur in MS. Mediceo Γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐσὶ τοσάδε. Repetit enim ex more perpetuo eaſdem voces, quas ante adhibuit.

43, 19. Δύο τε ἐπ' εἴκοσι.] Nihil frugiferum in iſto τε, & ſimplicius eſt in optimo MS. δύο ἐπ' εἴκοσι.

43, 28. Μαχεσάμενος, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρῃ ἐγένετο &c.] Narrationem agnoſcis bicipitem & veram quidem, ſed cujus capita prorſus dilacerari & ſecerni volunt numeri Chronologorum, quos non placet jam attrectare.

44, 5. Ἀποτρέπῃ προσωτέρω.] MS. Ἀποτρέπῃ τοπροσωτέρω. Id quoque fert genius Herodoti, ut multis variæ naturæ vocibus has duas literas vel potius articulum hunc præfigat, ut τοπάλαι, τοανέκαθεν, τοενθεῦτεν, τολοιπὸν, τομέχρι, τοπρὶν, τοπρότερον, τοδιότερον. 7, 58. τοπρόσω, quorum multa monſtrat Lexicon Æm. Porti, aliqua omiſit. Ex quo patet prave edi 3, 45. τὸ προσωτέρω, quum etiam 7, 166 liber optimus legat τόγε τοπαλαιὸν, & libro 3 cap. 133 editur ἐνέμειο προσω haud dubie vel pro ἐνεμε τοπρόσω vel pro ἐνέμειο τοπρόσω quum formam mediam in hoc verbo colat quoque Herodotus. Deinde etiam MS. Ἀσκάλωνι πόλι, non πόλῃ, certo manus Herodoteæ indicio.

44, 10. Ἐσύλησαν τὸ ἱρὸν.] Hactenus igitur Herodotus. At Scaliger in Animadverſionibus pag. 83 prorſus ſcribit incendiſſe. Mox bene ſuaviter MS. Φοίνικές εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ἐόντες, non ὄντες, ut 3, 49. Εἰσὶ ἀληλοισι Δωρέοισι ἐόντες. Et deinde νοσέειν pro vulgato νοσεῖν.

44, 18. Ἐνέσκηψε ὁ Θεὸς θήλειαν νοῦσον.] Quam conſpectus hic locus antiquitati fuerit, apparet ex Dionyſii Longini περὶ ὕψους cap. 28, ubi de poſtrema parte plurimum ſudaverunt docti editores, ut θήλειαν νόσον producerent, etiam advertentes, quod feſtinans & nimium tribuens memoriæ Dionyſius ſcripſerit ἐνέβαλεν pro verbo ἐνέσκηψε, quod ſæpe in morbos ab Græcis adhibetur. Id relinquunt, quod Dionyſius non dubitet citare ἡ Θεὸς, quod non exſtat in MS. ſed prout dixi, plane ὁ Θεός. Et Æm. Portus quidem in Lexico hinc collegit exempla, ubi quum præmiſiſſet hæc [Θεὸς ἡ Ion. & Poët. & comm. pro Θεὰ quod longe frequentius] oſtendit porro ſic declinaviſſe Herodotum, τῆ Θεῇ, τῇ Θεῷ, τὴν Θεὸν, additis locorum & paginarum numeris, ubi tamen notari debet, id quod citat ſub numero 8, 16, id incidere in 1, 31. ubi agitur de Junone Argiva, & tam ὁ Θεὸς occurrere, quam τὴν Θεόν. Secundum τῆ Θεῇ eſt ex hoc loco, ubi omittit memorare ὁ Θεὸς. Reliqua conveniunt ejus propoſito. Itaque quum pateat ſingulare aliquid in noſtro loco eſſe, iſta ὁ Θεὸς non opinor revocanda eſſe ad hanc Venerem, ſed prout Græci ſolent exprimere porrecta notione, ſicut alii dicunt τὸ Θεῖον, ut ſignificet numen, perinde ut 8, 13. Ἐποιέετό τε πᾶν τοῦτο

θεᾶ, ὅκως ἂν ἱζωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, Valla *à deo fiebat*. Sed nullus ante nominatus fuit. Rectius, *à numine fiebat*.

44, 45. Ἕκαστα ἐκμαθών.] MS. μαθών. Etsi compoſito utatur rurſum cap. 124. Τάσε πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθηκέναι, tamen nimis ſæpe in præcedentibus utitur ſimplici verbo, quam ut credi queat nunc jam deflexiſſe ad compoſitum. In ſuperioribus mutavi ex optimo MS. ſed quæ levia ſunt.

45, 5. Ἐδόκεέ οἱ.] MS. ἐδόκεε δέ οἱ, quæ vocula neceſſarium præbet huic loco transitum. Deinde MS. ἕπτοκα, quod novit nemo, non ἕπτεκα, quod ut recta demiſſum ab primo caſu ἕπτεξ, quæ vox ſtatim ſequitur c. 11, norunt omnes. Sed habuit Herodotus ſuum aliquid, cur literam ο in multis præferret, etiam in declinando. Nonne ſic vulgo creditur effeciſſe eum χαμόθεν ab χαμαι, ut 4, 171? Sed nos talibus non omnia parebimus.

45, 11. Καὶ ἐκγαίῳ οἱ.] Putida eſt hoc loco copula, ut recte MS. eam non agnoſcat. Nam particula οἱ in talibus debet eſſe vox tertia. Hæc lex Herodoti. 5, 92. Ἐκ δέ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς παῖδες ἐγένοντο. 6, 63. Ἐν δέ οἱ χρόνῳ ἐλάσσονι .. τίκτῃ. Præterea ὀλι μέλλοι, pro μέλλῃ. Tum integra ſcriptura, Ἀντὶ ἐκείνε, non ἀντ' ἐκ.

45, 19. Μηδαμῇ σωφρονήσῃ.] Mirum eſt hîc fluctuare Herodotum in terminatione adverbii, utrum μῇ an μᾶ, quum vetuſtius utroque ſit μηδαμῶς. quod clare exſtat in optimo libro, & ſuppoſui juſta fiducia. Deinde ex his verbis ἐξ ὑστέρης σεωὑτῷ ωΕλπ. demonſtrare voluit Æm. Portus in Lexico ſic dicere Herodotum pro σεαυτῷ. Sed neſcivit hæc eſſe correpta & corrupta indecenter, quum Herodotus dederit ἐξ ὑστέρης σοι ἑωὑτῷ, prout ſcriptum exſtat Florentiæ, & jubet fortius de ſe ipſo cogitare. Præterea ἡ Μανδάνη abſque vocula ἂν, quod & ipſum ſeverius. Quod ſequitur φέρε ἢ ἐς ἑωὑτὸ, numquid manifeſte vitioſum eſt? Id negat Æmil. Portus, ex hoc ipſo loco deducens [Ἑωὑτὸ Ion. pro com. ἑαυτὸ, hocque pro σεαυτὸ, Tui ipſius 29, 18] Unde conſtabit veritas hujus tam acute inventi Ioniſmi? Immo id notare non poteſt *in tuam domum*, ſed tantum ſi tertius quis de eo loquitur, quid de ſe aut de propria ejus domo fecerit, ut cap. 21. de Thraſybulo, Ὅσῳ ἐω ἐν τῷ ἄσεϊ σἰτῷ ἑ ἑωὑτὸ ἑ ἰδιωλικός. Et prout mox Herodotus narrat Harpagum φοβέζειν τῇ ἑωὑτὸ γυναικί. Optime vero in hac parte legit præclarus MS. ἐς σεωὑτὸ.

45, 34. Εἰ σωφρονήσεί τε.] Hæc non conveniunt ſequentibus ἢ μανεῖται, quæ ſunt in indicativo, ſed oportune adjuvat MS. εἰ σωφρονήζει τε.

45, 46. Ταῦτα εἶπας αὐτίκα &c.] Multo melius & ad Herodoti conſuetudinem concinnius hæc ita refert MS. ταῦτα εἶπε, ἢ αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τὸν βυκόλον τὸν Ἀσυάγεω, τὸν ἡπίσαλο. Certe iſtud τὸν βυκόλον τὸν Ἀσυάγεω, τὸν &c. eſt bubulci ſermo. Cæterum acriter in hac vicinia graſſati ſunt in hoc articulo præter fas immittendo vel mutando ejus genere; quæ omnia reparavi ad vetuſtiſſimum exemplar, ut apparet in imis contextus oris.

46, 18. Διαλέταγμαι ἐγὼ.] Inolevit in hac parte Lexici Cl. Æmil. Porti nævum, quod omnino in aliorum culpam rejici debet, ubi hæc ipſa verba Latine explicat *Ego impero*. Interim negari nequit verbum Διατάσσεσθαι magis convenire pluribus, quam uni; ut 7, 178. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καλὰ τάχεα ἐξορμήσεον διαλαχθέντες. 8, 34. Τὰς δὲ πόλις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον. Activi quoque exempla habet Portus. Hinc apparet, quam fœde corruperint hunc locum, in quo ſcripſerat Herodotus Τέταγμαι ἐγὼ, prout legitur in unica iſta membrana Florentina.

46, 28. Ἅρπαγον μετεπέμψαλο.] Stolida & cæca iteratio ejus quod præceſſit; ubi ſi ea tolerari poteſt, ſicut tanta legentium copia inficete toleravit, certe multo oportunius eſt, quod Herodotus ſcripſit, & exhibetur in optimo MS. μεΖπέμψαιλο. Et mox idem habet, ἐς δεσπότας τοὺς ἡμετέρους, non prout in editionibus legitur, δεσπότεας ἡμετ. quæ lectio unde exorta ſit, ignoro, quum etiam cap. 112 edant, Ἀδικέων τὰς δεσπότεας, ubi conſtanter MS. retinet δεσπότας, prout cap. 129 ſimiliter jam ediderunt, Νῦν γὰρ δεσπότας, quod confirmat quoque codex Mediceus. Cæterum quod præcedit τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, Portus proſcribit quaſi poëticum potius quam ſolutæ orationis verbum. Sed notavit hunc locum Thomas magiſter. Ἀπαρεμφάτῳ δὲ (ὄφελον συντάσσε) ὅτε αὐτὶ ᾧ εἴθε ἔμελλον τίθεσθαι. Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ. μήτε ἰδεῖν ὄφελον. Sic ergo etiam 3, 65. Εἶδον ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, τὴν μηδαμᾶ ὄφελον ἰδεῖν, ait Cambyſes. Cæterum hic ipſe Thomas eſt, unde in præfatione ſua Jungermannus ad 1, 117 notavit Ἐθαψάμην, quod neſcio cur ille vir inſignis non maluerit ocius proſcribere ut plane ſuppoſiticium, quam favorabiliter producere, quaſi forte alicui non diſpliceat iſta lectio. Eſt enim certe alieniſſimum ab Herodoto, qui non utitur iſto medio, ſed & lib. 3 cap. 62 dicit ἔθαψά μιν, & 6, 30

de

de Hiſtiæo τὴν κεφαλὴν ἐκείλαλο θάψαι, & 7, 117. Ξέρξεα συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξενεῖκαί τε αὐτὸν & θάψαι.

46, 39. Τὸν τοιαῦτα ἀπιθέμ.] MS. ἃ ταῦτα ἀπιθέμ. Certe de eadem hac re dicit cap. 113. Καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. Mox elegi, quod Stephanus in margine publicavit, ac mihi apparuit in veterrimo codice, non ἔνθεν χρεὼν, ſed ἔνθεν γε ἰὼν, apertiſſima labentis calami fraude.

46, 45. Καὶ δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι.] Hic vero longe aliter MS. Καὶ ϖεῖ κατεδὴ κατοδὸν. Quod quum videatur merum nugis conſtare, literarum tamen ſeries, etſi confuſe diviſa, monſtrabat apertam viam ad Herodoti manum, quam inde ſatis vere ac perite educentes arbitramur ſententiam ſic abſolviſſe; Καὶ ϖέρκα τε δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι, hoc eſt, *& ſtatim in via ſciſcitor* &c. ſcilicet, ſimulatque ex ædibus Harpagi egreſſus ſuſpenſæ & curioſæ ob tam inopinatum conſpectum menti ſatisfacio & ſciſcitor ex comite, plane ut fieri ſolet. Exempla vocis omnino reſtituendæ πέρκα ex Herodoto præbet Lexicon Æmil. Porti. Et ſicut illis duobus jam novum hoc addi poteſt, ita quod ille omiſit, ſcias etiam uſurpari ab auctore noſtro 6, 134. Καὶ πέρκα τε φεύκης αὐτὸν ὑπελθούσης, ut tanto magis tibi conſtet veritas.

46, 48. Τῆς Ἀσυάγεω θυγατρὸς.] MS. optimus non aliter nunc declinat, quam infra, nempe Ἀσυάγεϖ, idque recepi, quia mox ita ſemper in hoc nomine, & infra cap. 114 intelliges etiam Ἀρτεμβάρεϖ.

47, 11. Πᾶσα γε ἀνάγκη.] Ignorat mediam particulam MS. πᾶσα ἀνάγκη. Et quæ fides eam deducet ab Herodoto? qui ſic ſcribit 2, 90. Τέτυς πᾶσα ἀνάγκη ἐϛὶ ταριχεύσαι λας θάψαι. Paulo ante ex margine & Italico MS. recepi ἐποψομένυς, non κατοψομένυς.

47, 18. Οὐκ ὑποπλέζει.] MS. οὐκ ὑποπλέῃ, delicatiſſima temporis mutatione.

47, 32. Τὸ μὲν ἐθάπλετο.] MS. ἐτέθαπλο, ut magis aſſeveret ita factum eſſe; qui codex etiam antea probabat prolatum ab Stephano φύλακον.

47, 35. Καὶ ὅτε δὴ ἰὼν.] MS. Καὶ ὅτε ἰὼν, nec locus nunc particulæ iſti.

47, 44. Τὰς ἀγγελίας ἐσφέρειν.] Hi ſunt illi ipſi, quorum meminit in irruptione ſeptem Perſarum libro 3 c. 77. ut de eis dicat, Ἐνέκυζαν τοῖσι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρυϛι ὀνύχοιϛι. Ut mireris nec in Theſauro Henr. Stephanum, nec in Lexico Portum voluiſſe id compoſitum verbum eo reſpectu annotare, utpote quod plane adæquat verbum εἰσκομίζειν, quod uſurpat in hac cauſa Ælianus lib. 1 Variæ H. cap. 21 de Thrauſte. Interim ſcire oportet huic uſui eximi hunc locum debere, quippe in quo legit optimus MS. tantum φέρειν. Idque propterea omnino reſtituendum; atque etiam, quia hoc ſimplex non dubitat pariter in hoc munere uſurpare, ut 3, 34. Τὸν ἑτίμα ϛε μάλιϛα, ἢ οἱ τὰς ἀγγελίας ἐφόρεε ὅτϖ, quem locum attulit quoque Briſſonius in regno Perſarum: ſed quem non attulit, quia non agit de Perſis, habes cap. 53. Οὐδὲ ἀνακείζιϖ ἠξίωζε τ φέρειν τῷ ἀγγελίῳ. Jam vero iſtud ſimplex huic loco videtur commodius Herodoto viſum fuiſſe, ut tam de ferendis nunciis ad regem, quam de referendis reſponſis ab rege ad ſupplices intelligatur, hoc eſt, integro internuncii officio. Inde ergo etiam ἀγγελιηφόρυς in hoc ipſo caſu appellat cap. 120 hujus libri & 3, 118 & 4, 71.

48, 31. Προσφέρεϖ ἐδόκεε ὡς ἑωυτὸν.] Notanda amplitudo interpretationis apud Vallam, ut pateat eam ab ipſo non leviter effuſam: *viſaque eſt figura oris referre ac repræſentare ipſum.* An hoc dicetur ϖροσφέρεϖ ὡς ἑωυτὸν? Immo ait Portus verbum iſtud [apud Herodotum interdum accipitur pro ſimilem eſſe, referre, repræſentare aliquid... ſui ſimilis, vel, ſibi ſimilis eſſe videbatur. Ibi agitur de vultus figura] Ergo volunt Herodotum dicere nepotem avo fuiſſe ſimilem. Quod ſi fuiſſet, non ſuffeciſſet Trogo (ex quo hæc ipſa verba exſcripſit Juſtinus) *Atque ita cum & vultus ſimilitudo & expoſitionis tempora convenirent.* Cur enim iſta ſimilitudo ad avum utique referetur, & non potius ad matrem, aut ad ipſum adhuc recentem à matre, ut iſta lineamenta primæ vitæ inhæſerint Aſtyagi avo, qui tunc viderat, vividius & acrius? Quidquid ſit, alium his verbis ſenſum adeſſe opinatus fuit Trogus, etiam longe aliter hæc leguntur in fideliſſimo MS. nempe ἐδόκεε ἐς αὐτὸς, quod prætuli. At nulli prope præmittuntur, qui iſti αὐτοὶ intelligi poſſunt. Immo nullus legit hæc fata Cyri pueri, quin proxime continuo in mente habeat Mandanen & Cambyſen. Mox etiam ἐκθέζιϖ pro ἐκθέζεως.

48, 38. Ὡς τε & παῖδα τ σὸν &c.] Indignum prorſus tamdiu his inſidere potuiſſe manifeſtum defectum. Indigniſſimum tam vitioſis calamis & libris commiſſa eſſe Herodotea. Quæ, oro, vis eſt in interpretatione vocis *quoque?* An vero filius graviore querela deplorabat plagas ſuas? Immo ſane pater videtur tenerior longe fuiſſe in miſeranda iſta

ista contumelia, atque ideo is potissimum Astyagi querelam detulit, non filius. Portus in v. Ἐπιμέμφεσθαι non alia retulit, quam ὥστε τὸν παῖδα μὴ ἐπιμέμφεσθαι. Sed documento etiam hic locus erit, quantum fide exsuperet omnes alios codex Mediceus, in quo legitur ὡς τε σε ὁ παῖδά τε σὸν *ut & te & filius tuus*. Quid potest aut mollius proferri aut commodius optari?

48,42. Μενοιθέν τε τάδε αὐτὸν εἴρετο.] Hæc omnibus numeris constant, & fere aliquid scrupuli moverit hic locus de existimatione optimi codicis. Nequivi tamen ne nunc quidem opinari in eo esse aliquid, quod decedere debeat aliis. Sane verbum hoc esse & probum & Herodoteum nemo ambigat, & loca etiam ab Porto diligenter notata id satis affirmaverint, pro quo cap. 209 dicitur ἀπολαβὼν μοῦνον Τρώων. Jam vero ita intempestivum nunc est participium istud, ut locum habere non debeat, quum jam modo proximis verbis rusticus dictus fuerit ἀπολειφθεὶς μόνος, unde sequentia verba non sunt separata, ut idem dicendo & iterando velut per gradum ascendat, quod fit interdum. Hoc tale non est, & requirit aliquid de Astyage, qui abire omnes suos jussit. Et id vult Herodotus. Omnino codex Florentinus proscribit hoc participium, temere huc usque porrectis syllabis, quas ei voci Herodotus modo tres dederat, nimirum μενόθεν τάδε. Quod si verum est, sicut ego quidem non habeo ullam causam secus de eo statuendi, ne mihi invidiæ sit, si discurrenti, inquirenti & sedulo laboranti aliquid occucurrerit in sermone quondam Græco usque ad hanc ætatem nostram ignoratum, etiam illis, qui nuper jactantissime eo usi fuerunt. Augeo enim notitiam ejus reparatione hujus incogniti adhuc vocabuli. Et quidni hujus vocabuli? quum nec in derivatione quidquam appareat vitii, & MS. hic liber ex tot perfectissimis indiciis debeat esse instar omnium. Et amat talia adverbia hic scriptor, ut probant vel ἀρχῆθεν vel μητρόθεν vel πέρηθεν. Denique jam olim hîc hæsitatum fuisse indicat liber Oxonienſis, unde exsignavi μενοθέν τε ὁ τάδε αὐτὸν, scilicet bis repetita eadem voce, quum litera ω impediret eos μενόθεν aspicere.

49,2. Καὶ συγγνώμην ἑωυτῷ κελεύων ἔχειν.] Ex omni parte melius exstat in MS. κελεύων, ut statim καλέεσκε λέγων.

49,14. Ποιήσω καλὰ νόον &c. ποιέω δὴ ὧδε.] Id sane est ex vero infuscare nitorem linguæ Herodoteæ, & dulcedinem universam, quippe fractis omnibus, expellere. Quod satis patet ex restituto per codicem scriptum utroque verbo, tum contracto, tum in eodem tempore, qui assiduus & perdulcem omnino continens repetitionem mos est hujus scriptoris in narrando, ut opus non sit per exempla fuse adstruere, quum quævis pagina id demonstret. Deinde ἄχεϊ ἔ, non ἄχεις.

49,29. Τὸν οἱ ἐνέιχε.] MS. ἐνείχεε. Quæ est infamis nota violentiæ Stephani, ut in ejus posterioribus editionibus ita exhiberetur, quum Aldus & Camerarius & ipsius primæ editio jam dederint probum ἐνείχεε, nisi quod & Jungermanni culpa est, quod huc usque ea ineptia propagata fuerit; neque enim Th. Gale animum habuit emendandi Herodoti. Quin immo non aliter quam nunc reposui, citat Portus in Lexico, etsi frustra hîc operosus. Sed ne dubites, Stephanus etiam in Prolegomenis p. 736 vituperat, quod ego nunc tueor, tum Aldinam æque ac Basileensem: & nihil profert, nisi quomodo ab ἐνέχω esse ἐνείχεε possit? Roget ergo Herodotum, unde similiter habeat ἀποδεδήκεε vel κεχωρήκεε. Ac rursum καζόμενος ἤκουσε αὐτὸς πρὸς &c. quum vulgo absit αὐτὸς.

49,40. Πάρεϊθί μοι.] MS. πάρεισί μοι. Nam & statim dicit παρῆσαν. repetita, ut solet fieri, ejusdem verbi aliqua derivatione. & cap. 126 παρεῖναι in negotio simili.

50,4. Ἔπιστα ὃ τι ὦρης.] Necessario scribendum ex MS. ἐπείτε ὃ τι &c. nec post vocem Ἄγραγον ponenda est finalis nota, sed media quædam, ut appareat omnia hæc cohærere, nec dissecanda esse, ut bene fit in Latinis. Idem vitium occurret 2,52.

50,7. Παρετιθέατο τραπέζια ὀπίπλεα.] Ab Aldo & Camerario hîc editum ὀπίπλεια. Mutavit Stephanus & ab eo sic editur, quum tamen in antiquis libris sibi lectum testetur τραπέζαν ὀπιπλέαν, ut probant ejus margines: quasi vellet indicare librarios dubitavisse de verbo, utrum id deberet pro activo haberi, an passivo, quod ad sensum & syntaxin. Portus interim, cui magna cura fuit ista resolutio per vocales εα, accepit vocem παρετιθέατο pro παρετίθεντο *apposuerunt*, ut activam, & tamen in v. ὀπίπλεος noluit aliud agnoscere quam τραπέζια ὀπίπλεα μηλίων κρεῶν, ut nihil ab eo adjuvetur hic locus, & multo rectius in interpretando se gesserit Valla, dum exponit, *mensæ appositæ sunt*, prodens nescio quomodo aliquam notam, quasi incidisset in codicem veterem, ubi legebatur παρετιθέατο τραπέζια ὀπίπλεα. Et sane id ipsum servatur in optimo libro, & propterea

pterea in locum repoſui, præſertim quum huc quoque Cod. Arch. dirigat, ſed Th. Gale dimidium dante, nempe τεφπέζαι, adjectivum omittente. Neſcio quidem quid velit, quum Suidam hîc citet ex alio loco τεφπέζαν ὑπιπλέαν παντοίων ἀγαθῶν ἀναβέντες. Nec nuperus Suidæ editor ſcivit hæc eſſe Herodoti verba, nec Gale, niſi quod Suidas præponat nomen, ſed ſumpta illa verba ex fine libri ſexti huc nihil faciunt, niſi quod ſint parallela.

ς0, 8. τῷ ἑωϋτῆ παιδὸς πλὴν τῆς κεφ.] Rude hoc & durum. At quam ſuave iſtud ex MS. ἢ παιδὸς ἢ ἑωϋτῆ πλὴν κεφαλῆς τε.

ς0, 22. Οὕτω θηρίῳ κρέα βεβρώκῃ.] Longe melius MS. βεβρώκοι. Idem dein ἕρδῃ, non ἕρδοι, quæ terminationes crebro fuerunt confuſæ. Sed & ex margine ab Stephano productam ſumpſi ταύτῃσι ex ejuſdem libri auctoritate.

ς0, 32. Εἰ ἐπέζησε.] MS. ἐπέζωσε, quod ſatis probabis inſpiciens collectanea Porti in v. Ζώειν.

ς0, 44. Τῶν λογίων ἡμῶν ἔνια κεχώρηκε.] Sic ſane allegat hæc quoque in Lexico Portus, & liquidiora conatur reddere interpretando *Nonnulla de noſtris vaticinationibus in exigua evadunt*, id eſt, *exitum parum firmum certumque habent*. Id quidem crediderim; ſed non video aliquid melius ab eo dici, quam ab Valla. Immo nec ſatis video id ab his magis dici. Omnino enim oportuit ἡμετέρων ſic dici. Utinam quoque aperuiſſet, quaſnam intelligeret vaticinationes magorum! Itaque mutavi, quum omnino λόγια ſint vaticinia vel oracula. Ex his quædam ceſſiſſe in jocum & vanum & mimicum, non id quod videbantur ſignificare, ſerium & meticuloſum, narrant regi, ut minus mirum ſit, ea quæ inſomnio monſtrata ſunt, ad ludicrum abire, quum etiam data ab Diis oracula deprehenderint ſimiliter, quum exſpectarent maxima, in exiguum aut jocoſum tranſiſſe.

ς0, 47. Ταύτῃ πλεῖς ὦ τῇ γνώμῃ εἰμί.] Debui manum dare marginibus Stephani, dum illic notat omiſſo articulo πλεῖς ὦ γνώμῃ inventum ſibi in nonnullis MSS. quod plane tuetur codex Florentinus, & eſt haud dubie genuinum Græciſmi, ut patere poteſt ex ς, 41: etſi in libro 7 cap. 220 exſtet eadem locutio, bene annotata ab Porto, ſed in qua regnat dativus, etiam ex conſenſu exemplarium MSStorum.

ς1, 2. Ὅμως μέν τοι.] Hæ poſteriores particulæ jam ſic junctæ antea occurrerunt, ſed augeri vult MS. μὴν γε τοι, quod edidi. Deinde idem σέο ἐγὼ τῆς ἀρχῆς, quum vulgo σέο τε ἐς τ.

ς1, 18. Καί σοι ἕτερα τοιαῦτα Δραχελιδώμεθα.] Non Stephanus hoc verbum in Theſauro illuſtrare ex Herodoto, non Portus in Lexico annotare voluerunt. Rectè quod ad hunc locum; ubi non ſolum MS. Mediceus, ſed etiam Cod. Arch. apud Th. Gale habent, Φραχελιδώμεθα, quod propterea pro vero recipi debet. Interim tamen & in Herodoto exſtat verbum Διαχελιδῶ. Mox quoque, ἔλεγέ οἱ τάδε, non τοιάδε; & rurſus μεγάλως ἀπαζονίη, neglecto augmento, quod mire noſtro placet.

ς2, 3. Τὰς πάθας ἢ Κύρῳ τῇ ἑωϋτῆ ὁμοιώμενον.] Sic eſt; unum modo vulnus & miſerabilem caſum Harpagi novimus. Sed quantas id ei calamitates aut etiam contumelias attulerit, & quidem tantas, ut velut novæ πάθαι quotidie poſſent cenſeri, id neſcimus, ut hoc reſpectu unam modo in Harpago agnoſcat vulgata Herodoti narratio, etſi neſcio quomodo puerilis in repetitione articuli ad genus ſubſtantivæ vocis commutati. Hinc oportunitatem quandam vides in eo τῇσι, quod in margine publicavit Stephanus, ſed integre præclaram opem accipit Herodotus, antehac publice non ſuus, ex optimo MS. qui perhibet Τὰς πάθας τὰς Κύρῳ τῇσι ἑωϋτῆ. Elegantiſſima & hiſtoriæ integratione & articuli in eodem genere conſervatione. Sed major corruptela latet in illis ſequentibus, πρὸς δ' ἔτι τούτῳ τάδε οἱ κατέργασο. Quorum interpretatio eſt, *præterea vero hæc ab eo facta erant*. Ex quibus intelligas præter hæc quæ ſequuntur, alia adhuc citata fuiſſe ab Harpago, quæ nulla fuere; dona miſit Cyro, ſed non aperuit, quo ſenſu id faceret: neque enim auſus fuit. Omnia priora in animo coxit ac tenuit, niſi quod Cyrum veneratus fuit donis licitis. Nunc Cyro adulto parat cœtum, ut non *præterea* id fecerit, ſed primum, quum Medos ante ſollicitaſſet ac pellexiſſet. Itaque & in hoc tam minuto, ſed permultas ineptias ſecum trahente vocum ſerie, Lector, vide quam venerabilis ſit fides vetuſtiſſimi exemplaris, unde corrigo; Πρὸ δέ τι τούτου τάδε οἱ κατέργασο, hoc eſt, aliquo tempore ante quam id Cyro indicaret, hæc ab eo facta ſunt. Nam quæ quis machinatur ad efficiendum aliquid, utique is ea ante excogitat, quam illud efficitur. In exemplari quidem illo poſt primam vocem ſunt eædem literæ quatuor ac ſe invicem ſequentes, prout exſtant in editionibus, ubi quum ſic ſeparentur δ' ἔτι, in libro MS. vergunt ad aliam ſeparationem, nempe δέτι, quod ideo nequivi ſpernere, qui didi-

ſuavitatis indoles. Etſi enim dativus eſſet repletus per præcedentem vocem αὐτῷ, ut putaviſſe videntur; id non putavit Herodotus. Hinc 3, 72. Ὁ̓ς ἂν μοῦνος τῶν πυλωρῶν ἐκὼν παρείη, αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι. 2, 175. Ἐν Σάι τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θαυμάσια οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καὶ οἱ τῷ πατρὶ ἔφη Σάμιον τέκνομα τεθλῶσαι. 6, 68. Ἀπικομένῃ δὲ μητρὶ ἐσθεὶς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγχνων. 7, 125. Πορδυομένῳ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῆσι σιτοφόροισι καμήλοισι.

36, 2. Καίεσθαι τὰ περὶ ἑαυτά.] Succubui turbæ, ut cogerer ſequi, quod priores dederant, etſi forſan inutiliter & incaute. Nam omnes editiones, quas vidi, ſic exhibent, quum tamen non oporteret hîc aliter agi, quam fit lib. 5 cap. 101, ubi vides edi; Ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ περιέχοντα νεμομένου δὲ πυρός. Sed accipe verba Stephani ex Theſauro [Περιέχοντα, pro *Extrema* affertur cum hoc exemplo adeſpoto, Περιέχοντα νεμομένου δὲ πυρός, Extrema jam vaſtante incendio. Sed viderint.] Heu quam imperite!

36, 6. Πυρῇ διδοίη.] Atrocius quid requiritur. Id enim nihil eſt, & longe melius legitur in MS. πυρὶ διδοίη. Ut 7, 140. Νηὸς μαλερῷ πυρὶ δώσει. Vice verſa lib. 4 cap. 145, ubi editiones habent πῦρ ἀνέκαιον. MS. mutat in πυρὶ ἔκαιον, etſi ſequatur πῦρ αἴθοιεν, ſicut confuſe agitur quoque in lib. 8 cap. 19. Παραινέετε προσφέειν τοῖσι ἑαυτῶν ἑκάστους πυρὶ ἀνακαίειν, quum ſufficiat πῦρ, ut habet ſolum MS. ille optimus.

36, 9. Κελεύειν σφεννύναι &c.] Valde paratum habuit Henr. Stephanus calamum in corrigendo clam & latenter, quod Aldus & Camerarius admiſerant, vitioſe ſcilicet. Itaque quia voluit latere, etiam Germani, qui poſt acceſſere ad Herodotum edendum, tacitum prætermittunt, donum ejus accipientes, ſed forſan neſcii. Certe non Fridericus, non Sylburgius, non Jungermannus aut gratias agunt Stephano de hac correctione, aut ſcire ſe monſtrant eam ab iſto venire; immo ne quidem deliberaviſſe credo, an tolerari deberet: etiam nec Stephanus tanti habuit, ut in margine poneret cum multis aliis: in ipſo contextu graſſatus fuit, & ſine hæſitatione ſcripſit κελεύειν, pro quo duo priores habent κελεύῃ, quod ex judicio Stephani tam fuit fœdum & maculoſum, ut litera ν callide immiſſa ſanaret totam hujus loci connexionem. Quippe antecedunt tot accuſativi, ut aliter fieri nequeat. Recte profecto, niſi tractarent Herodotum, qui fruitur ſuo genio, nec multum curat, quid anteceſſerit. Pro teſtimonio ſint verba ex lib. 8 cap. 87 de nave Attica: ἢ ἦ σὺν ἔχουσα ἀλφυγέειν, ... ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι. Vide alterum locum 9, 57, quem verſat Portus in v. Σωηδέα). Scito igitur ad illos codices, quos tractaverunt Aldus & Camerarius, ex quibus exhibuerunt κελεύειν, accedere codicem præſtantiſſimum, etiam illum, qui Oxonii à me eſt inſpectus.

36, 20. Σωφρονεῖν ἐξαπίνης νέφεα.] Ita in MSto optimo legebam primum verbum ſine captatione dialecti ſingularis, ut vulgo σωφρονέειν. Id eo facilius eligere potui, quia videbam Ælianum ſic voluiſſe loqui deſcribentem ſine dubio hæc ipſa Herodotea & reſpicientem ad hanc hiſtoriam, etſi ſuo jure voluerit uti in nonnullis variandis. Quod quoniam ignoratur ab illis, qui Æliani fragmenta ex Suida collegerunt, & perinde novit is, qui Suidam edidit, verba Æliani hîc appono ex voce Βαθύτατα. Αἰθρίας δὲ ὅσης ἡ παντελὴς ἡμέρας ἄφνω ἐξ αἰθρίας νέφη σωφρονεῖν οἷα δή τε βαθύτατα, ἡ καταῤῥῆξαι πάμπολυν ὑετόν. Sicut huc ſpectare etiam partes fragmentorum itidem ex Æliano apud Suidam in vv. Ἔρεχθ, Προήκουσι & Τυφώνιος videtur ſubodoratus fuiſſe Kuhnius, dum ea in unum feliciter jungit, etſi ab Æliano veniant illa ἡ τοῖς ὄπισθε μέγα πλήθει προήκουσι.

36, 37. Κατεῖσέ τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ.] Quod Ælianus in Varia Hiſtoria 12, 1 dicit ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀνθρώπους καθίσαι. Sed prout citavi, ita ſcribitur in MS. libro, non κάτισε, etſi mox c. 89 ſequatur κάτισον: ſed alio ſenſu. Etiam paulo ante ex eodem edidi δαίμοσί κε, non δαίμονι, ſicut Cyrum ſcripſerat auctor in cap. 86 voluiſſe εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται). Nam de vocula κε nequit ulla exiſtere dubitatio, etſi in editionum marginibus oſtentetur πε. Quod ſi venit ab Stephano, aberravit omnino ejus calamus.

36, 43. Κότερα λέγω.] MS. Κότερον. Hunc etiam ſingularem exigit MS. codex in lib. 3, 32. Κότερον παρατελευμένη ἡ θείδαξ ἢ δασεῖα εἴη ἀμείνων, ubi plane legitur in illo κότερον, etſi Herodotus frequentia habeat iſta pluralia, & hoc ipſum κότερα mox cap. 91.

36, 44. Ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ.] Ita pleniſſime exſtat ſcriptum in Mediceo, quod indicare debui, quoniam quum priores omiſiſſent ſubſtantivum, Stephanus incidens in exemplaria quæ id confirmabant, ita ambigue appoſuit margini, quaſi pro participio παρεόντι ſubſtitutam eam vocem vellet. Hæc enim eſt ratio notarum ejus per margines.

36, 49.

pterea in locum repoſui, præſertim quum huc quoque Cod. Arch. dirigat, ſed Th. Gale dimidium dante, nempe τεφπεζαι, adjectivum omittente. Neſcio quidem quid velit, quum Suidam hîc citet ex alio loco τεφπεζαν ὅπιπλέαν παντοίων ἀγαθῶν ὑφηνέντες. Nec nuperus Suidæ editor ſcivit hæc eſſe Herodoti verba, nec Gale, niſi quod Suidas præponat nomen, ſed ſumpta illa verba ex fine libri ſexti huc nihil faciunt, niſi quod ſint parallela.

ς0, 8. τῷ ἑωυτῷ παιδὸς πλεῶ τ' κεφ.] Rude hoc & durum. At quam ſuave iſtud ex MS. ἓξ παιδὸς ἓξ ἑωυτῷ πλεῶ κεφαλῆς τε.

ς0, 22. Οὐτὰ θηρία κρέα βεβρώκᾳ.] Longe melius MS. βεβρώκοι. Idem dein ἕρδῃ, non ἕρδοι, quæ terminationes crebro fuerunt confuſæ. Sed & ex margine ab Stephano productam ſumpſi ταύτεω ex ejuſdem libri auctoritate.

ς0, 32. Εἰ ἐπέζησε.] MS. ἐπέζωσε, quod ſatis probabis inſpiciens collectanea Porti in v. Ζώειν.

ς0, 44. Τῶν λογίων ἡμῶν ἔνια κεχώρηκε.] Sic ſane allegat hæc quoque in Lexico Portus, & liquidiora conatur reddere interpretando *Nonnulla de noſtris vaticinationibus in exigua evadunt*, id eſt, *exitum parum firmum certumque habent.* Id quidem crediderim; ſed non video aliquid melius ab eo dici, quam ab Valla. Immo nec ſatis video id ab his magis dici. Omnino enim oportuit ἡμετέρων ſic dici. Utinam quoque aperuiſſet, quaſnam intelligeret vaticinationes magorum! Itaque mutavi, quum omnino λόγια ſint vaticinia vel oracula. Ex his quædam ceſſiſſe in jocum & vanum & mimicum, non id quod videbantur ſignificare, ſerium & meticuloſum, narrant regi, ut minus mirum ſit, ea quæ inſomnio monſtrata ſunt, ad ludicrum abire, quum etiam data ab Diis oracula deprehenderint ſimiliter, quum exſpectarent maxima, in exiguum aut jocoſum tranſiſſe.

ς0, 47. Ταύτῃ πλεῖς ὦ τῇ γνώμῃ εἰμί.] Debui manum dare marginibus Stephani, dum illic notat omiſſo articulo πλεῖς ὦ γνώμῳ inventum ſibi in nonnullis MSS. quod plane tuetur codex Florentinus, & eſt haud dubie genuinum Græciſmi, ut patere poteſt ex ς, 41: etſi in libro 7 cap. 220 exſtet eadem locutio, bene annotata ab Porto, ſed in qua regnat dativus, etiam ex conſenſu exemplarium MSStorum.

ς1, 2. Ὅμως μέν τοι.] Hæ poſteriores particulæ jam ſic junctæ antea occurrerunt, ſed augeri vult MS. μὰ γε τοι, quod edidi. Deinde idem σέο γε τ' σῆς ἀρχῆς, quum vulgo σέο τε ἓ τ'.

ς1, 18. Καί σοι ἕτερα τοιαῦτα ἀμηχελδόμεθα.] Non Stephanus hoc verbum in Theſauro illuſtrare ex Herodoto, non Portus in Lexico annotare voluerunt. Rectè quod ad hunc locum; ubi non ſolum MS. Mediceus, ſed etiam Cod. Arch. apud Th. Gale habent, ἀμαχελδόμεθα, quod propterea pro vero recipi debet. Interim tamen & in Herodoto exſtat verbum διαχελδόω. Mox quoque, ἔλεγέ οἱ τάδε, non τοιάδε; & rurſus μεγάλως ἀπαζόνιο, neglecto augmento, quod mire noſtro placet.

ς2, 3. Τὰς πάθας ἓξ Κύρε τῇ ἑωυτῷ ὁμοιόμενον.] Sic eſt; unum modo vulnus & miſerabilem caſum Harpagi novimus. Sed quantas id ei calamitates aut etiam contumelias attulerit, & quidem tantas, ut velut novæ πάθαι quotidie poſſent cenſeri, id neſcimus, ut hoc reſpectu unam modo in Harpago agnoſcat vulgata Herodoti narratio, etſi neſcio quomodo puerilis in repetitione articuli ad genus ſubſtantivæ vocis commutati. Hinc oportunitatem quandam vides in eo τῇσι, quod in margine publicavit Stephanus, ſed integre præclaram opem accipit Herodotus, antehac publice non ſuus, ex optimo MS. qui perhibet Τὰς πάθας τὰς Κύρε τῇσι ἑωυτῷ. Elegantiſſima & hiſtoriæ integratione & articuli in eodem genere conſervatione. Sed major corruptela latet in illis ſequentibus, ὡς δ' ἔτι τούτῳ τάδε οἱ κατέργαστο. Quorum interpretatio eſt, *præterea vero hæc ab eo facta erant.* Ex quibus intelligas præter hæc quæ ſequuntur, alia adhuc citata fuiſſe ab Harpago, quæ nulla fuere; dona miſit Cyro, ſed non aperuit, quo ſenſu id faceret: neque enim auſus fuit. Omnia priora in animo coxit ac tenuit, niſi quod Cyrum veneratus fuit donis licitis. Nunc Cyro adulto parat cœtum, ut non *præterea* id fecerit, ſed primum, quum Medos ante ſollicitaſſet ac pellexiſſet. Itaque & in hoc tam minuto, ſed permultas ineptias ſecum trahente vocum ſerie, Lector, vide quam venerabilis ſit fides vetuſtiſſimi exemplaris, unde corrigo; Πρὸ δέ τι τούτου τάδε οἱ κατέργαστο, hoc eſt, aliquo tempore ante quam id Cyro indicaret, hæc ab eo facta ſunt. Nam quæ quis machinatur ad efficiendum aliquid, utique is ea ante excogitat, quam illud efficitur. In exemplari quidem illo poſt primam vocem ſunt eædem literæ quatuor ac ſe invicem ſequentes, prout exſtant in editionibus, ubi quum ſic ſeparentur δ' ἔτι, in libro MS. vergunt ad aliam ſeparationem, nempe δέτι, quod ideo nequivi ſpernere, qui didi-

ci, quam ſuaviter Herodotus ludat in iſta vocula τι, ut etiam per merum pleonaſmum interponat, ubi vix locum habere videbatur, quum in hoc loco habeat aliquam vim. 3, 12. Αἱ δὲ τῶν Αἰγυπλίων κεφαλαὶ ἄτω δή τι ἰσχυραὶ. 4, 52. Κρίων ἄτω δή τι ἐῦσα πικρή.

ς2, 15. Καὶ ἁδὲν ἀποτείλας.] Valde taciturnum oportet fuiſſe Stephanum, qui Laur. Vallæ interpretationem non magnopere venerans *ut nihil omnino reſcinderetur*, ideoque ſubjiciens *nihil lacerando*, nuſpiam voluit pateſacere, quid de iſto participio Græco ſtatueret. Eo lautius luxuriari in eo voluit Æm. Portus, ut non modo interpretationis Stephanicæ requireret auctorem, ſed etiam totus laberetur ad verbum ἀποτίλλειν, & quidem per hæc verba [Ἀποτίλλειν Herodoteum verbum, ἀπό τινος τὰς τρίχας τίλλειν, ἀποσπᾶν, ἐκσπᾶν, Ab aliquo pilos detrahere, pilos evellere, vellicare, depilare, ἁδὲν ἀποτίλας δὲ λαγῶ, cum nullam leporis partem depilaſſet, pilis nudaſſet. Sic enim ibi legendum videtur: non autem, ut in vulgatis Herodoti codicibus legitur, ἀποτείλας, quod ab ἀποτείλω deducitur, quod verbum non reperitur apud eos, qui Lexica varia conſcripſerunt] Nonne hæc ſingula deſtruunt ſententiam Porti? Non uſurpat Herodotus ἀποτίλλειν, niſi cum accuſativo rei, quæ eximitur. 3, 16 τὰς τρίχας ἀποτίλλειν. Cur autem hinc pili detraherentur? An id ſolitum eſt fieri? Neſcio quid velit in negando eum feciſſe, quod fieri nunquam ſolet. Immo tamen id fieri, quod reor nunquam factum eſſe, ſtatuens Jo. Fridericus interpretabatur: *cum leporem arte compoſuiſſet, ejuſque ventrem reſcidiſſet, nulla parte depilata*, quod eſt plenum joci; quum hæc narratio occurrat apud Antonin. Liber. cap. 12. ὁ δὲ Φύλιος ἀναῤῥήξας τὸ λαγωὸν, καὶ δὲ αἵματος ἐαυτὸν ἀναπλήσας ἐπὶ τὸ γῆς ἔκειτο· non etiam vellus nudavit. Sic deſerunt viri docti Herodotum, certe fruſtra eum ſcriptis onerant. Mihi quum nulla apparuerit diverſitas ſcribendi in MS. etiam ſuccrevit inde fides de veritate vulgatæ editionis, ut nec ex ſupervacuo abundare aliquid in eo verbo videatur, nec defici vel litera aliqua: & quum in Græco ſermone ὠτειλὴ non poſſim mihi imaginari veniſſe ab ἀτάω; ut volunt, (nec licet Homerus ſcribat ἀταμὼς ὠτειλὰς, idcirco iſtud utique innuit) ſed adſpici debere ut vocabulum ei ſimile ἀπειλὴ, undecunque primum α venerit, certe reliquum corpus videtur veniſſe ab hoc verbo, cujus unicum tempus nobis præbetur ab Herodoto, ſive in ſimplici fuerit ὠτείλω, cujus primam vocalem lenem fecerit more ſuo Herodotus, ſive quid aliud fuerit per minus ο.

ς2, 16. Ἐπέθηκε βιβλίον τῷ οἱ ἐδόκεε ἐγχρίψας.] Tanquam nunc eadem verba adhiberi oporteret, quæ uſurpavit 3, 42. Γράφῃ ἐς βιβλίον πάντα τὰ ποιήσαντά μιν οἷα κατελελάβηκε· χρίψας δὲ ἐς Αἴγυπλον ἐπέθηκε. Etiam ἐγχρίφειν habet 4, 91. Sed nunc probe MS. ἐπέθηκε βιβλίον χρίψας τῷ οἱ ἐδόκεε. Sic ſane mox de Cyro, χρίψας ἐς βιβλίον τὰ ἐβούλετο. Quod autem infra Stephanus in margine oſtentat αὐτοχειρίη, id quum viderem quoque in MS. Mediceo, probare debui, quum etiam cap. 140 ſcribat μάχῃ πάντα αὐτοχειρίῃ κλείνυσι.

ς2, 26. Θεοὶ ἐπορέωσι.] Multus eſt in hac paralyſi εω celebranda Portus in Lexico, producitque tum ὁρέων, tum ἑώρᾳ: hoc ipſum illic omiſſum affert in Ἐπορᾶν, & prave curavit ſcribi ἐπωρέωσι. Sed quidquid ſit, potuerat tacere. Nam id adſciticium eſt hoc loco, & Herodotum ſcripſiſſe teſtatur optimus MS. ἐπορῶσι. Et pro ἀπίκνεο ſtatim ἀπίκῡ, omiſſo ν, ut ſupra ἀμύνται, & cap. 153. ἱμεῖς. Terminationem quoque ut Ionici ſaporis monſtravit Portus variis in ſpeciminibus, ſed hoc ipſum ab eo negligitur.

ς2, 28. Τὸν ἑωῦτῆ φονέα.] Hoc non poteſt aliter intelligi, quam de eo, qui ſe ipſe interficit: quod nulla ratione huc convenit, ut c. 129. τὸ ἑωῦτῆ δεῖπνον. Sed jam ſimilis pravitas in conſideranda hac voce fatigavit nos antea. Itaque emendandum eſt τὸν σεωῦτῆ φονέα, quod perquam tempeſtive nobis ſuppeditat eximia membrana Medicea, & ſic intelligimus, *tuæ necis auctorem*.

ς2, 38. Ἔσαι τοι τὰ σὺ βούλεαι.] Potuit ſic dixiſſe de futuro Harpagus. Cæterum MS. habet ἐσὶ τὰ σὺ βούλεαι. Quod ut eſt in præſenti, ita ſane efficacia ejus eſt vehementior; & potuit ſic etiam promiſiſſe Harpagus, ut qui omnia ad voluntatem deficientis ita præparaverat, quo non tam deſiderare quidquam, & pro futuro certe ſibi polliceri, ſed potius velut præſentibus uti poſſet. Et eſt egregium in his temporibus exemplum cap. 126. Βουλομένοισι μοὶ ἐμέο πείθεσθαι, ἔσαι τάδε τε & ἄλλα μύρια ἀγαθὰ, οὐδένα πόνον δυλοπρεπέα ἔχοντι· μὴ βουλομένοισι δὲ, εἰσὶ ὑμῖν πόνοι τῷ χθιζῷ ὁμοπλησίοι ἀναρίθμητοι. Sic quidem illic vel editoribus vel ante eos aliis librariis libuit exſtare, tanquam formoſa eſſet hæc temporis variatio: quum ipſa oppoſitionis ratio utrique

que eundem attribuat ſtatum, & tam volentibus rebellare ſtet paratus ante fores bonorum cumulus, quam deſidentibus continentia heſterni laboris. Prorſus nulla in his poteſt reponi varietas; unde ex laudatiſſimo libro illic reponendum, Εἰ τάδε τε ἐ ἄλλα, quaſi præſentia eſſent, paratæque, modo aperirent ſinum; ut minus mirum ſit in ſacris libris idem uſurpari.

§2, 45. Εὔδουσε ταῦτα.] MS. δύδουσε ταῦτα. Sed & deinde, ut pleno numero procedat acceptæ Herodoto vocis repetitio, MS. ἐποίεε δὴ ταῦτα, non τάδε.

§3, 5. Ἐξ ὧν ἄλλοι πάντες.] MS. ἐξ ὧν ὦλλοι πάντες. Ne dubita, quin ſit ipſum Herodoti. Jam ſupra ſic reſtituimus. Sed & mox cap. 162 Οὗτος ὦνηρ. Et 173. Τὦρχαῖον. Et 199. τὦπὸ τότε. lib. 2. cap. 36. Καὶ κριθέων ὦλλοι. Nam & ibi MS. accentu circumflexo utitur, nec novit niſi unum ſpiritum lenem. Quod obiter nunc annotandum cenſui propter illa, quæ acuta huc congerebat in Lexico Æmil. Portus, verba nempe & nihil aliud.

§3, 21. Ἔδυε ἐ παρεσκάζε ὡς δεξιωσόμενος.] MS. ἔδυσε & δεξόμενος, non illud quod editur auctis ſyllabis. Certe jam habuimus c. 122 δεξάμενοι parentes Cyrum. Item ἐς λειμῶνα, non λειμῶνας. Et ſcriptam lectionem videtur agnoviſſe interpres, recte quidem, quoniam illic prata & arva immenſi ſpatii, ut non contigerit eis per plura ſeparari.

§3, 35. Μὴ βαλομβίοιζι ᾖ.] An hoc loco ellipſin amaverit auctor, ita ambiguum eſt, ut editiones ſine hæſitatione eam ſtatuant. Sed his omnibus contradicens optimus MS. ex jam præmiſſis ſpeciminum exemplis pignoratur ſibi certiorem fidem, quam illæ omnes: unde etiam nunc credas licet Herodotum adjunxiſſe ἐμέο πάθεος. Neque enim id ab facilitate & ſimplicitate Herodoti alienum. Dubitatur etiam? Habes igitur 4, 127. Καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα τῆι τάφωι, εἴτε ἐ μαχησόμεθα. Immo rurſus in hoc iterandi vocabuli genere adjuvabimus Herodotum 3, 12.

§4, 1. Ἀπέδειξε Ἄρπαγον.] MS. ἀπέδεξε.

§4, 5. Αὐτομόλεον ὦδὲ τὸς Πέρσας.] Sententiæ quidem nihil intereſt, quin hoc pro Herodoteo cedat: adeo multa exempla hujus præpoſitionis ὦδὲ congeſſit Portus, & in iis quoque hunc ipſum locum, ut omnia liquida videantur. Attamen optimus MS. ὦς τὸς Πέρσας. Quod rejici non debuit. Pejus eſt, quod in editionibus Stephani contigit 2, 32. ubi editur φάναι ἐλθεῖν πότε παρ' αὐτῶν Νασαμῶνας ἄνδρας, ubi Aldus & Camerarius recte dederant παρ' αὐτὸν, nec aliter legit Valla, & hinc providere melius debuerat Jungermannus.

§4, 11. Ἀνέγνωσαν μελεῖναι τ Κῦρον.] Nullum eſt hoc loco momentum Thomæ Magiſtri, quem obſervavit Jungermannus in citando eo mutaſſe nonnihil, nempe ut pro ſecundo verbo ponat με κλεῖναι, unde ipſe ſcilicet pro vulgato iſto conjicit forte legendum μὴ κλεῖναι. Vere enim ſuaſerant ἀποπέμψαι. Alterum incertum & ignotum eſt. Sane non debuit vir doctus ita ratiocinari, quoniam ita citat Thomas, ideo veteres codices ita habuiſſe: nec enim innuit iſte Thomas, ſe pluribus uno exemplaribus uſum eſſe, & utique ſuffecit illi impenſas feciſſe in unum exemplar: certe veteres codices plures inſpecti quoque erant ab Aldo & Stephano. Et uter ille horum eſt, Thomas an Jungermannus, cujus in auribus perſonabat clamor filii Crœſi, Lydiaco ſermone uſi, ſed quem Herodotus more veteri Græce exprimens in fine capitis 35 protulit μὴ κλεῖνε Κροῖσον?

§4, 24. Καὶ τὸ πρῆγμα δὴ &c.] Copula iſta in principio turbat, ut videtur, derivata ex poſtrema ſyllaba præcedentis verbi χράψαι, ut recte non appareat in optimo MS. & debeat tolli. Sed nec particula δὴ in eodem conſpicitur, & vides his omiſſis integerrimum eſſe ſermonem. Quod ſi tamen aliquid infulcire placet, decentiſſime conveniet in illis ſtatim ſequentibus exhibere, δι' ἑωυτὸ γε ἐπρήχθη, ut eſt in MS. quum particula tertia vulgo abſit.

§4, 30. Εἰ γὸ δὴ δεῖν.] Recte MS. δέον.

§4, 44. Ὀπίσω κατεσεφήζαν.] MS. κατεσεφόθησαν.

§4, 48. Κακὸν ὐδὲν ἄλλο ποιήσας εἶχε παρ' ἑωυτῶ.] Non videntur hæc ſatis clara, ſi credimus editori Juliani, cui in hoc loco citatur in notis pag. 213 Herodotus, hoc addito judicio [non indicans, an in liberali tantum cuſtodia, ſecuritatis ergo, ne avitum regnum repeteret, eum retinuerit, an vero, quod ait Juſtinus, non tam à ſe victum, quam ut avum, ſingulari in honore ad mortem uſque coluerit.] Eſt ergo politicum hoc arcanum & congruum in procellis Putcolanis fugienti ad vota ex Anthologia Græca. Loca quæ huc adducuntur, ſæpe vidi ab aliis ante ipſum conducta. Hoc miror, ab nullo in hac parte allegari Iſocratem, qui in Euagora pag. 422 ſcribit: Κῦρος ᾗ τ παῖδας τ μηδὲς ἀπέκλεινεν. Sed notari debet eſſe Græcis & Latinis in promtu figuram extenuationis, quum ea

forma dicendi adhibetur, ut minus dicatur, ubi plus in intellectu relinquitur, de qua integrum caput compoſuit in Adverſariis ſuis doctiſſimus Gatakerus 1, 7, & quaſi λιτότητα, quæ ſupponit, quum dicitur nihil mali effeciſſe, intelligi plurima bona contuliſſe. Juſtinus ſcribit noluiſſe ipſum reverti in Medos; puduit illorum oculos ſubire: ergo præpoſitum fuiſſe Hyrcaniæ. Utrumque poteſt ita eſſe, utrumque poteſt Juſtinus vel magis Trogus ex probatis ſcriptoribus petiviſſe. Sive ſciverit Herodotus, ſive ignoraverit, nequit à nobis adfirmari; certe totum hoc reticet. Sed quid communius quam adſignari gubernandam provinciam primati viro, quem tamen rex jubet apud ſe manere præſentem? Utique in Juſtino non dicitur eum in iſtam provinciam iviſſe. Sed rurſus quid celebratius in Palatiis Regum, quam dierum & fortunæ diverſitas? Utique qui ſcribitur noluiſſe reverti in Medos, haberi monſtratur in honore & oblata fuiſſe iſti hæc ſatrapia.

ſſ, 10. Οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμιζαν τὰς θεούς.] Fieri nequivit, quin hæc Herodoti capitula aliquid Perſicum attrahentia allicerent eruditiſſimum virum Th. Stanleium, ut in notis ad Æſchyli Perſas debuerit aliquid Herodoteum dicere. Sic quum in hoc loco diſpliceret illi interpretatio Vallæ *ex hominibus ortos* (quod inſcite circumrodit Portus) intellexit potius *humana forma præditos eſſe*.

ſſ, 11. Διΐ, Οὐρανίῳ, Ἀφροδίτῃ &c.] Videndus, quem dixi, Stanleius p. 762 & 769. Cæterum debet hoc loco pervulgari, quantum mendacium hinc conſuere potuerit Johannes Clericus in Artis Criticæ p. 11 S. 1. c. XIII. ita ſcribens [Quia apud Græcos, Deorum ſummus Ζεὺς vocabatur, ideo Græcorum Hiſtorici, ubi loquuntur de Numine, quod apud aliam gentem ſummum habebatur, id etiam Δία vocant. Ita Herodotus poſtquam dixit à Perſis neque ſtatuas, neque templa, neque aras Diis conſecrari, quod non crederent eos ἀνθρωποφυέας, uti Græci, ſubjicit: *Jovi ſolent ſacra facere in altiſſima montium aſcendentes, ambitum omnem cœli Jovem vocantes.* Nemo non crediderit, his lectis, Perſas eodem nomine ſummum Numen appellaſſe, quo Græci utebantur, niſi aliunde notum eſſet Linguam Perſicam nihil habuiſſe commune cum Græca &c.] Quid falſius illa Perſarum ſummi Numinis appellatione? Vel Stanleji notæ id vituperarint. Is enim in poſtrema citatione non modo notat, *Cœlum, ut Herodoto placet, ſub nomine* Διὸς *habuiſſe Perſas*, ſed mox iterum: *Maxime vero Perſis convenit hæc loquendi formula, quos Solem pro ſummo Deo habuiſſe Herodotus lib.* 1. & alii *tradiderunt.* Ita priore loco monuerat Hiſtoricos, Geographos alioſque Deorum Græcorum nomina Diis Perſicis accommodaſſe, & Δία ab Herodoto & Strabone dici, quem Agathia teſte dixerint Βῆλ. Stanleius ergo evincit mendacii eum in hac parte, prout omnia ſic conſpurcata ſunt, quæ in iſtas paginas congeſſit.

ſſ, 15. Θύουσι δὲ Ἡλίῳ καὶ Σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι.] Niſi inſuper deſit τῇ Ἀφροδίτῃ: nam videtur aut ex hoc loco aut ex Perſis certe habuiſſe Epicharmus, quod ex eo interpretabatur Menander hoc diſticho:

Ὁ μὲν Ἐπίχαρμος τοὺς θεοὺς οὕτω λέγει
Ἀνέμους, Ἥλιον, Γῆν, Ὕδωρ, Πῦρ, Ἀφροδίτην.

ſſ, 18. Καλέουσι δὲ Ἀφροδίτην τὴν Ἀφροδίτην Μύλιττα.] De hac dixeritne omnia quæ ſciverit Th. Gale, an quæ voluerit, non facile aſſequar. Cæterum ſunt valde exigua de omnibus his tribus, ex Seldeno ſcilicet ac Voſſio. Et Seldenus quidem primum pagina 249 Syntagmatis ſecundi ita ſcripſit: *Vocabant Aſſyrii Mylittam, Arabes Alilat, Perſæ Mitram, ut ſcripſit Herodotus, quem videſis in primo & tertio.* At pag. 253 citat verba Herodoti, & ſibi objicit eſſe in Herodoto Ἀλίττα: additque, *anne corrupti codices heic Herodoti, & Alilat ſubſtituendum?* Eſt ſane magna πολυπραγμοσύνη. Sed quid inde lucri fecit præclarus ille vir, niſi quod ſe oſtenderit intricatum, nec expedire potuiſſe, quantacunque etiam adfuerit peritia Aſiaticarum linguarum. Cur ſic leviter contemnit aut librarios ſcribas Herodoti, aut ipſum Herodotum; ut utique expromi debuerit ſuſpicio prorſus lapſabunda? Nec vero *Mitram* vocat Herodotus, ſed *Mitran*: quam poſteriorem literam non minus illic ſervari debere opinor, quam *a* in prioribus appellationibus, utpote in lingua Perſica perinde finalem literam utique in hac voce, ac apud Aſſyrios & Arabas litera *a*. Sic enim prorſus ſtatuo hîc agendum, ut Herodotea Μίτρην, nihil habuerit commune cum virili appellatione quam creduntur Soli attribuiſſe ſub nomine & titulo Μίθρης, ut in pleriſque locis ſcribi video, nec ego tergiverſor. Attamen id adeo mirum apparuit interpreti, immo omnibus, qui citaverunt & Latinam interpretationem addiderunt (& quis non ita fecit?) ut in Latinis dixerint *Mylittam* & *Alittam*; quod quidem interpres facit eodem jure, quo lib. 4 cap. 59 Scythicos Deos, omnes ab Herodoto poſi-

tos

tos in nominativo, in Latinis noluit videri nisi in quarto casu. Id quod pergit facere etiam lib. 2 c. 199, ubi Græca sunt Ἐπικαλέω τοι τὴν Θεὸν Μύλιττα, & Μύλιττα ἢ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. Nihilominus etsi liquida sit mentio τῆς Ἀφροδίτης, Cl. Sponius *dans les recherches Curieuses d'Antiquité* num. 28 non veretur producere epistolam amici, in qua scribitur *avec celuy de la Junon des Assyriens appellée Melitta*, & alteram ejusdem, in qua repetitur, *que les Assyriens representoient leur Junon appellée Melitta*. Quis id illi aperuit? Id igitur pro absurdo rejiciendum. Major molestia in eo, quod Nicol. Damascenus in Excerptis Peiresc. pag. 429 scribit: Καὶ ἐπώμοσε τότε βῆλον ἐπὶ τὴν Μόλιν. εἴτως δὲ τὴν Ἀφροδίτην καλοῦσι Βαβυλώνιοι, ubi Cl. Henr. Valesius non desiit diversitatis spectandæ causa Herodoteam appellationem adducere: utinam adjecisset potuisse Babylonios aliquam differentiam in hac appellatione habere ab reliquis Assyriis, de quibus agebat Herodotus! Nam Herodoti lectionem tot pignoribus fundatam tentare non fert animus; quodcunque etiam speciosum & probabile posset videri alicui, ut fateri jam sustinuit Seldenus in Alitta. Quod tanto stabilius in me est, quia speciem novam vel ansam conatur præbere auctor funeris Hellenisticæ linguæ, dum probans scriptores sæpe accommodare suo sermoni, quo utuntur, nomina peregrina, inter alia scribit pag. 383. [Sic Nicolao Damasceno Μόλις pro Μολίδ.] Ubi retinet bisyllabum, quod cur prætuleris Herodoteo trisyllabo, nisi quod vox illa terminet in consonantem, quam didicit & ipse & alii ex idoli Βὴλ similitudine terminavisse istos populos? Sic certe quis velit quoque Arabicam Ἄλιτ, valde congruam idolo Allatt, quod habuerunt Arabes notante Cl. Pokockio ad Abulfaraium, & in scripturâ vicinam urbi Ailat, quæ ab Hieronymo scribitur in extremis finibus Palæstinæ, juncta meridianæ solitudini & mari Rubro. Interim non debet hîc omitti, quod notatur ab Casaubono & Freinshemio; ab illo quidem ad Strabonem pag. 255. [*Quod Soli sacrificent, & Herodotus ait aliique multi: quod solem vocent Mithram, dissentit ille, qui sic Venerem à Persis vocari scribit: nisi* Μίτρην & Μίθρην *differre putet*] ab hoc in Indice Curtii in voce MITHREN [*Herodotus* 1, 131 *asserit* Μίτρην *apud Persas censeri Venerem. Nisi ex Theologia Physicorum idem Sol atque Venus est: causa & fons generationis.*] Sciat quisque hæc licet; nihil inde frugiferum aut Herodoto aut lectori ejus. Quibus omnibus annectenda sunt ejusdem Seldeni verba in notis ad Marmora Arondelliana, ut pateat, quantopere magnificus ille vir sua mutaverit scribens illic pag. 124. *Iis vero Uraniam hanc* Μύλιττα, *seu* Μύλητα *dictam esse testes sunt Herodotus in Clio & Hesychius.* Μύλιττα *autem* Γενέτειραν, *seu Genetricem denotat Syris, ut* Ἄλίττα *pro eodem numine Arabibus etiam, apud Herodotum loco citato, usurpatum.*

55, 24. Τῶνδε ὡς ἑκάστῳ θύειν θέλῃ.] Præcedentia narrantur omnia in plurali, ut nesciam an Herodoteæ lenitatis sit transire tam leviter in singularem, quum videatur plene dedisse Τῶνδε ὧν τις ἑκάστῳ θύῃ θέλῃ. An excidit ἕκαστος ex similitudine literarum?

55, 26. Τὴν τιάραν.] Citant hunc locum varii, sicut omnes legerunt, inter alios bona fide Casaubonus ad Strabonem p. 255. Brissonius de regno Persar. lib. 11, pag. 174, quem ita citavisse mirari non licet, quum liber iste plenus regii splendoris in gerenda τιάρᾳ ὀρθῇ Græculis plurimum, & nominatim apud Suidam Philarcho, jactatâ, mentem implevisset hoc genere. Prior potuit aliquanto diffidentior huc accedere, quum procul dubio sciverit & meminerit exstare etiam 7, 61 Τιάρας καλεομένης πίλους ἀπαγέας, ubi masculina ratio tantum momenti habet, quantum fœminea. Jam vero Musas omnes testor, in pervetusto illo Mediceo exemplari legi τὸ τιάραν, ut divinum Virgilium justa Herodoti admiratio & imitatio compulerit dicere *facerque tiaras*, destituente illic Servium tota eruditione, quod propterea genus opportune pluribus exemplis confirmabat ad Prudentii Apotheosin v. 145 Nic. Heinsius in isto loco Prudentii unum modo reperiens Puteaneum codicem servare, quod à manu auctoris venit, corruptis reliquis, quod idem certe in Herodoto nunc etiam perspicue apparet. Neque enim Portus in Lexico aliter se gerit, quam ut lector dicat eum νοσῆσαι φρένας. Quam erudite in Hesychio conjectavit Guyetus, Ἡρόδοτος ἢ ἐν ἀ ἀρσενικῶς? Quid peti potest amplius?

55, 30. Ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι ἐστὶ αὐτὸς γίνεσθαι.] Apparet igitur, unde hunc sensum exceperit Seneca, plane Latinus in hac parte interpres Herodoti, lib. 6 de Beneficiis cap. 19. *Primum cum cogitavit Princeps Gallis omnibus prodesse, & mihi cogitavit prodesse; eram enim Gallus, & me etiam, si non mea, publica tamen nota comprehendit.*

55, 32. Τὸ ποσὸν τοῦτο πρήσσας.] Non contigit mihi videre ullam editionem, quæ non ita

haberet. Prout Aldus incepit, excepere Camerarius, Stephanus, Fridericus, Jungermannus, Galeus. Et nemo tamen controversiam refert interpretationi Vallæ; immo illam fovent ac retinent, adeo quidem, ut Portus hoc verbum ne quidem dignatus fuerit in Lexico tangere, ingrata austeritate, aut magis absurda, quoniam Græco ὑποσπάσας non respondet Latinum *substernens*, sed contra *subtrahens*. Agnosce igitur in publica negligentia curam ejus, a quo optimum Mediceæ Bibliothecæ exemplar conscriptum est, unde produco emendatissime ὑποπάσας. Hoc habebat sub oculis Valla interpretans. Etsi enim sit nunc velut abolitum ex memoria, sedet tamen ac viget in tam conspicuo monumento, cui etiam aliqua appropinquat illud Aristophanis in Ἱππεῦσι 99. Πάντα ταυτὶ καταπάσω βολβομάτων. Et fragmentum comœdiæ antiquæ apud Grotium pag. 917. Ἀψινθίῳ κατέπασας Ἀττικὸν μέλι. Contrarium quid describit Palæphatus de Glauco Minois. ὡς ἰδὼν δράκοντα ἑτέρῳ δράκοντι πόαν ἐπιθέντα τεθνεῶτι, καὶ ἀναστήσαντα αὐτόν. Sed compositum καταπάσαι notum est. De nostro ὑποπάσαι quam puerilitер, quam ultra fidem imperite scripserit H. Stephanus, refert ut hic cognoscas [Ὑποπάσω, subinspergo. Unde ὑπόπασον subinspersum. Ex Plut. affertur pro alia etiam significe. verum ex loco qui suspectus est.] Neque hæc ille posuit loco justo & solenni inter composita ab verbo πάσσω post istud Συμπάσσω, sed relegavit ex patria, & sepositi in indice. Nullum dubium est, quin sicut 4, 172 potuit dicere ἐμπάσσοντες γάλα, ita nunc dixerit ὑποπάσας ποίην.

55, 46. Λεπτὰ τῶν προβάτων.] Plane id ipsum, quod exprimitur in fragmento Menandri, quod supereſt ex comœdia Μέθη.

Εἶτ' οὐκ ἀτοπώτατα πράττομεν καὶ θύομεν,
Ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἡγορασμένον
Δραχμῶν ἄγω προβάτιον ἀγαπητὸν δέκα.

Sed de isto pecore sic iterum Herodotus 8, 137. Ὁ μὲν ἵππος νέμων, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων.

55, 48. Καὶ ὁ καλοῦσι.] MS. καλέσι. Et quamvis exemplum aliud vocis hujus non exstat, certe annotatum non est, non audeo tamen rejicere, & vel Græciam hac quotidianæ vocis nova declinatione, vel Herodotum manus suæ veritate reparata fraudare, præsertim quum adversus barbaram contumaciam, ut spero, evicerim ac Arriano restituerim πρηνὸς & πρηνὴς: Sic δίρυχος & δίρυχος, ἄεννος & ἀενναὴς, & quod adhuc ignotum sequetur infra ὑγιηὸς & ὑγιηρὸς. Sed hactenus; & vide an non sit καὶ οὐκ ἀλέσι?

56, 7. Τὰ σπυδαιότατα.] Prout creditur scripsisse etiam 2, 87. Τῶν μὲν σπυδαιοτάτων αὐτέων. Idque nihil moror. Sed hoc loco purus ille MS. τὰ σπυδαίσατα. Agnoscis ejusdem genii delicias, quasi quæ Herodoto nunc magis suissent obversatæ ac placitæ, etsi hanc usurparit jam supra c. 8, ut annotavit Portus, Τῷ Γύγῃ τὰ σπυδαίστατα τῶν πρηγμάτων ὑπερέβαλε. Quibus annecti debet superlativum, quod sequitur c. 196 ἀμορφεσάτῳ, ut plane etiam legitur in MS. Mediceo. Hæc enim duo adjectiva sunt, quæ hanc terminationem Græciæ considerans Eustathius ad Β Ὀδυσσείας etiam conjungit, notans ἀμορφέσατον γυνὴ παρ' Ἡροδότῳ ἐν ἀκριβεστέροις ἀνηγράφοις, in quorum idcirco numerum vel præcipue mitti meretur codex ille, cujus divina munera cummaxime publico, cui propterea nefas est obstrepere.

56, 38. Αἰγυπτίους θώρηκας.] MS. θώρηκας.

56, 41. Κνημίδες γυναῖκας.] Sicut in libro 5 c. 18 dicit auctor γυναῖκας κνημίδας, ita nunc quoque scripsit κνημίδας, prout exstat in MS. Mediceo, cui fides ista nequit negari. Plane sic inscriptio Attica apud Sponium Itiner. II p. 349 Μνῆμ' ἀλόχῳ φιλίῃ θῆκαν κνημίδι, quam constructionem heroës illi petunt ab primævo auctore Homero.

57, 6. Μηδεμίῃ ἄσῃ ἀιδῆ.] Quum sicut hoc loco substantivum, ita 3, 41 verbum ἀσηθείη Herodotus adhibeat, ita agunt Stephanus & Portus, ut hic in Lexico Ionico nihil voluerit agnoscere præter postremum, Stephanus in Recensione vocum Herodoti hæreat totus in illo substantivo, velut fastidio fatuo abalienati, forsan quod Portus non haberet, quo coërceret Stephanum, qui sustinebat illic projicere, *ubi videri possit necesse minime fuisse addere* ἀιδῆ, quum tamen sæpe loquutionibus addita percipiamus vocabula, quæ necesse non fuerat. Sed in Stephano ut agnoscas aliquid velut ex oraculo præceptum, facit fidelissimus codex ex Italia, unde prorsus abest istud adjectivum, nec ulla fuit causa ut pro Herodoteo haberetur aut ulterius habeatur. Insuper idem MS. μηδεμίαν, non μηδεμίῃ, prout etiam paulo ante auxi vocabulo τῦτο ὕτω ποιέεται, ubi vulgo media vox non agnoscitur, nisi Stephano ad marginem, quum sit vera auctoris nostri.

57, 15. Πατέρα ἢ μητέρα.] MS. πατέρα ἠδὲ μητ. Quod valde probo, ut per æquales gradus ad utrumque parentem procedat amor ac reverentia filii, non alter alteri adhæreat.

57, 19.

57, 19. Εἰκὸς εἶναι.] Habes ergo primum exemplum veriſſimæ mutationis ex optimo MS. unde edidi οἰκὸς, quod ſupra notavi aliquoties in Herodoto corruptum legi.

Ibidem. Τόν γε ἀληθῶς ταχέα.] Unde hoc? & certe ab cumulo Porti citationum vocis ἀληθέως hic locus exulat. Immerito prorſus. Nam plane MS. ἀληθέως, idque toties in Herodoto, ut fere ſit aſſiduum.

57, 20. Ἄσσα δέ σφι ποιεῖν οὐκ ἔξεσι.] Præclara veteris Herodotei calami reſtitutio, quam expulerat ſatis ſubdole explicatio ejus ὁκόσα, quod quum modo anteceſſerit, credibile eſt non placuiſſe auctori, cui ἄσσα etiam grata fuerunt c. 179, ſcilicet ex Homero repetitione facta; ut mirer pigrari voluiſſe Stephanum, quum verum haberet in manibus. Sic quoque mox recepi οὐδὲ ἄλλον οὐδένα θεωρῶσι, prout legitur in MS. non, ut prodit Stephanus, θεωρέουσι, quum quod vulgo ſuppoſitum legitur, ita vagum ſit & infinitum, ut terminum ignoret; quod eſt ridiculum.

57, 35. Σέβονται ποταμοὺς τὰ πάντων μάλιστα.] Intrepide igitur & Valla, verum aſtute: *ſed flumina inter omnia religioſiſſime colunt.* Neque enim τὰ πάντων μάλιστα notat *inter omnia*, idque ipſe optime noverat, qui lib. 2 cap. 37 θεοσεβέες ὑπὲρ θεοσῶς ἐόντες μάλιστα πάντων ἀνθρώπων interpretatur *in Deos ſupra modum ſupraque omnes homines religioſi ſunt.* Ubi quum Herodotus præbuerit vocem quam adjectam velit voci πάντων, nimirum ἀνθρώπων, cur Valla nunc recuſat ſubintelligere, ſed πάντων vult habere pro neutro? Ineptit Valla: ſed bonus vir penetrare nequivit, quid noxæ ſubeſſet. Scito igitur duas illas voces τὰ πάντων abeſſe ab MS. quæ fideliſſima eſt admonitio.

57, 37. Ἡμέας ὦ ἄ.] Satis ruſtice & abrupte, quod non eſt Herodoti. Itaque Mediceus MS. ἡμέας μέντοι ἄ. Quod ſatis politum & ad genium auctoris. ut cap. 58. Ἀποχιῶσθαι μέν τοι ἀπὸ ἧς Πελασγικοῦ. Cap. 120. Ὦμος μέν γε τοι συμβαλοῦσά τοι. Et mox ſequitur.

57, 39. Τελευτῶσι ἐς ταὐτὸ χάλμα.] Id non ſuſtinuit admittere ſimpliciter maximus Scaliger, ideoque obducebat quædam nomina aliam ſortem habentia: ſed repellere ea doctiſſimus Stanleius ad Æſchylum pag. 756 conatus eſt.

57, 48. Πρὶν ἂν ὑπ' ὄρνιθος . . ἑλκυσθῇ.] Quaſi facta foret hæc periodus ad tutelam loci, quem tractavi in numeris 33, 49. Alio tamen modo in hac agi oportet exigente optimo codice, etiam Valla, quum verterit *trahatur*, tranſeunte in aliud Græco tempus. Sed ejus vim apertius probat codex MS. dum pariter oſtendit verbum in fine truncatum eſſe, infinitivum uſurpans ἑλκυσθῆναι. Ea eſt æque frequens Herodoti phraſis, ſed jam ulterius indicat tractum eſſe.

58, 29. Κύρῳ δεηθέντος δι' ἀγγέλου.] Hærent hæc inter ipſum auctorem & interpretem, qui uno legato non ſatis honoratus reddidit *per legatos*; quam licentiam oportebat reprehendi, niſi is procul dubio ab exemplari antiquo invitatus fuiſſet ad hanc ſententiam, quum huc quoque vergat fidelitas Medicei codicis, quam probare debui.

58, 34. Ἰωνες δὲ ὡς ἦκουσαν τούτων, ἀνενειχθέντες ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε ἐθεμέλλοντο.] Sic accurate jam diſtinxit ipſe Aldus, ut iſta media ſic fluitarent inter antecedens & conſequens. Neque ſane ſcio, de quibus Ionibus loquatur, utrum de legatis, an vero de magna multitudine quadam, quæ huc excucurrerit ac novum Lydiæ regem ſpectatum iverit: nam quæ mox prædicat de urbium mœnibus firmatis, certe id non pertinet ad legatos, ſed ad populum Ionicum. Inſuper quum non diſerte numerum legatorum ab Ionibus miſſorum expediat Herodotus, ſed tantum dixerit Jonas atque Æolenſes miſiſſe ἀγγέλους πρὸς Κύρον, æque potuerunt unum ſinguli miſiſſe quam plures. Sed hoc mitto. Potius videndum, an Græciſmus patiatur Ἰωνες ἀνενειχθέντες pro *reverſi*. Agnoſcit hunc unum locum Portus. Sed nec de Æolenſibus tale quid dicit, qui tamen etiam reverſi ſunt. Totum eſt hiulcum ac male diffiſſum, & tanto majoris pretii, ac longe magis mihi arridet, quod exſtat in unico illo MS. Ὡς ἦκουσαν τούτων ἀνενειχθέντων ἐς τὰς πόλιας. Id vere Herodoteum, & ſic participio iſti vera ſedes redditur ubique uſurpato de ipſis rumoribus aut reſponſis, quæ renunciantur. Sic cap. 158. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἦκουσαν οἱ Κυμαῖοι. Quæ totidem apicibus repetit cap. 160. Sic lib. 2 cap. 121. Ὡς δὲ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα ἀνενείχθη. Lib. 5 c. 89. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἦκουσαν οἱ Ἀβδηρῖται. Lib. 7 c. 169. Ταῦτα οἱ Κρῆτες ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν.

58, 42. Τῷ μὲν ἱερὰ τὰ ἱρεῶν.] Sunt eadem, per quæ Daram Parthicam celebrat Juſtinus 41, 5. *Cujus loci ea conditio eſt, ut neque munitius quidquam eſſe, neque amœnius poſſit. Ita enim & præruptis montibus undique cingitur, ut tutela loci nullis defenſoribus egeat, & ſoli circumjacentis tanta ubertas eſt, ut propriis opibus expleatur.* Alioqui tanta vicinia eſt vocum ἱρείων, ἰρέων & ἰρέων, ut poſſet ſupponi confuſio. Pro vulgato autem ἰρείων legitur cap. 172 ἔρων, & ἔρεα quidem

dem pro ὄρεα notavit ex Ioniſmo Salmaſius ad conſecrat. Regillæ p. 36. Sed ſpecimen Herodoteum in ὄρος, ὁ, eſt ſub numeris 28, 40.

58, 45. Τ'ωὐτὸ ἐποιέετο Ἰωνίη.] Scilicet quia inceperat per imperfectum ἐτύγχανον ἱδρυσάμενοι, in eo debuit progredi, quum longe alterius generis ſit prior pronunciatio, quam hæc, quæ amplificat præcedentia, & monſtrat, unde illa noſci queant, & in quo conſiſtat illarum urbium beatitudo. Itaque ſuaviſſimum eſt, quod legitur in optimo MS. τωὐτὸ ποιεῖ τῇ Ἰωνίῃ. Sic patet, unde venerit iſtud grande ἐποιέετο. Neque enim hîc imperfectum tolerari poteſt. Dent veniam tot lectores.

59, 1. Τ'πὸ δ' θερμῆ ἠ.] MS. ὑπὸ δ' θερμοῦ τε ἠ; ſic quam præclare ſermo reſpondet antecedentibus ψυχροῦ τε ἠ ὑχροῦ. Sed & deinde τέσσερας. Sic etiam ſeq. pag. τέσσερες. Unde etiam 1, 166 feci τεσσερεσκοντα, etſi non notarim ex MS.

59, 8. Λίδε ἐν τῇ Λυδίῃ· Ἔφεσος.] Id probare annixus fuit Vir doctiſſimus I. Rutgerſius, unde hinc inchoavit caput primum libri ſecundi Variarum Lectionum.

59, 19. Ὄρκια ποιησάμενοι.] Magna oblivio præcedentium. Itaque quum ſic male conſpirent alii, unus ille optimus & continentior MS. reſervat Ὄρκιον. quod omnino vindicandum & reducendum in ſedem ſuam eſt. Nam & ſic paulo ante dixit Πρὸς τούτους ὅρκιον Κύρῳ ἐποιήσαντο. Infra rurſus cap. 169. Μιλήσιοι δ' αὐτῷ Κύρῳ ὅρκιον ποιησάμενοι. Paulo ante etiam ex MS. edidi σφίσι δ' ὁμοφωνέουσι, ubi vulgo, σφὶ δ', de quo confer annotata ſub numeris 11, 16.

59, 34. Ἐπί τε σφέων αὐτέων.] Primo MS. ἐπὶ σφέων ſine copula. Cæterum locus eſt conclamatus per ſpecioſam medicinam Henr. Stephani, qui tam leniter videtur abſterſiſſe totam moleſtiam, ut omnes poſteri gratias illi agant, quum interim univerſam Herodoti mentem hinc expulerit. Nam Aldus & Camerarius ediderunt ἐπεί τε σφέων αὐτέων τένομα. unde quum Stephanus refinxit ἐπί τε, ſane molliter, creditur Herodotus, nihil aliud niſi indicare fanum quoque de ſuo nomine conſtruxiſſe eos Panionium, (& meminerat Stephanus locutionis ἔστι σφέων ἄνομα Θέσθαι) aucta in immenſum Latina interpretatione per voces Græcis ignotas & falſas, tanquam Panioniis nomen ſibi indiderint. At longe alia nunc gloriatur Herodotus de his Ionibus, nempe auſos fuiſſe ſpernere reliqua & in ſuis rebus lætos egiſſe, quod beneficentia ſuaviſſima mihi ſignificatum ab optimo MS. nunc communico cum omnibus, dum legit diſerte ἠ ἱρὸν ἱδρύσαντο ἐπὶ σφέων αὐτέων, τῷ ἔνομα ἔθενθο & *fanum conſtruxerunt ſibi peculiare*, (aut *ſeparatim ſuis opibus*) *cui nomen dederunt Panionio.* Sic cap. 149. Ἄγεσκεν ὁρτὶω, τῇ ἔθενθο τοὔνομα Πανιώνια.

59, 42. Τριοπικὸν ἱρὸν.] Sic ſcripſit, quum tamen mox ſequatur Τριοπίῳ Ἀπόλλωνι. Ita accuratus fuit Herodotus in diſtinguendo ethnico derivato ab poſſeſſivo, quod proinde ex eodem facit quoque Stephanus de Urbibus in v. Τριόπιον. Facit etiam ſtudioſe & laudabiliter Salmaſius ad conſecrationem Regillæ pag. 58, etſi inſcriptio iſta nonniſi gentile agnoſcat. Fecit quoque Jo. Fridericus. Non facit Valla interpretans *Triopium ſacrum*, non Stephanus *Triopium templum*, non Marshamus in Chronicis Herodotum citans & ſequens Stephanum pag. 341, ut reddat *ad Templum Triopium*; & poteſt fieri, ut bene adſciverit Stephanus vocem *templum*. Sed quid frequentius apud antiquos occurrit, quam ſermo de communione ſacrorum (ut loquitur Holſtenius ad Stephanum in v. Ἄκυφας, ubi Dorica in Græcia & altera Dorica in Aſia confundi apparet, quod vitare debuerat editor) & ſocietate, unde alios arceant, alios ad eam admittant? Nec ſacri celebratio intelligitur abſque templo, quod hîc adfuiſſe etiam clariſſime patet ex ſequentibus, & ſimile eſt in cap. 171. Cæterum ad illuſtrationem hujus antiqui moris de tripodum in locis ſacris dedicatione utitur hoc loco Caſaubonus ad Suetonium in Auguſto c. 52.

60, 21. Καὶ Δύμη.] Sic edidi, non Δεῖμη, obtemperans Caſaubono rite monenti ad Strabonem pag. 167, quum jam anteiviſſet recte Valla in interpretando: à quo cur diſceſſerit Jo. Fridericus, & pag. 239 ediderit *Poſtea Drima & Tritæenſes* viderit. Certe nulla poteſt oriri ſuſpicio urbem iſtam ita quoque fuiſſe appellatam, quippe quod in larga ſua ἐκφοφόσι annotaviſſet Stephanus Seguierianus.

60, 25. Ὡς γε τοι μᾶλλον.] Eſt hoc diſſolutum, ut nihil proprie afferat, quum debeat id facere, prout declarat codex MS. ὡς γε τι μᾶλλον. Sic de præſenti; mox ſequitur de præterito, & utrobique debet adeſſe τι, non τοι.

60, 30. Μινύαι δ' Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται.] Ut alii in ſuis, ita ipſe reperi in codice Florentino. Inde negat Grentemeſnilius emergere commodum ſenſum, niſi legat Ὀρχομενίοισι, ut referatur ἀναμεμίχαῖ ad Ionas. Explicat ſe paulo obſcurius. Si enim vult ἀναμεμίχαῖ bis poni eodem, & innuere tum Minyas Orchomenios mixtos fuiſ-

fuisse Ionibus, tum Cadmeos, Dryopas, & Phocenses mixtos fuisse iisdem Ionibus, debuit cogitare tunc solere fieri aliam seriem verborum, ut cap. 163. Ἐδίδα σφι χρήματα τείχεϊ ἀμφιβαλέσθαι τὴν πόλιν· ἐδίδα δὲ ἀφειδέως. 2, 35. Οἱ δὲ ἄνδρες κατ' οἴκους ἐόντες ὑφαίνουσι· ὑφαίνουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι &c. Itidem alii. Cæterum sic agit Herodotus, quasi Minyæ fuerint tam pauci, ut pro numero populi in Ioniam trajecti nequirent haberi, nec in illa expeditione Minyæ singulatim fuerint nominati: sed Orchomenii legantur fuisse nomen justi populi, & hinc nominati lib. 8 in transitu Xerxis, quibus tamen constet fuisse intermixtos Minyas, ut fuerunt illi Argonautarum posteri etiam ex Lemno erratici, de quibus agit lib. 4. Certe Minyas nec Scylax nominat, & Ὀρχόμενον Μινύειον Græcis poëtis celebratissimum habemus, quod istam videtur habere originem. Huc pertinent quæ in Hellene collegit Cl. Erasmus Vindingius, & jam ante notavit Casaubonus ad Strabonem pag. 178.

60, 31. Φωκίες ἀποδάσμιοι.] Hoc adjectivum est, in quo Saturnalia lusisse viros doctos dicas, si cogitando recenseas, ut Valla pigratus fuerit interpretari Latine, Stephanus id notaverit, nec quidquam suum addiderit: in Thesauro reddiderit *Portionalem*, non tamen citans hunc locum: Æmil. Portus riserit tacentem Stephanum, & illud *portionalis* noluerit agnoscere nisi in Scapula, mox ἀποδάσμιος illi visus fuerit ὁ τὰ δασμόν τινι ἀποφέρων, vel ὁ ἀποδεδασμένος, quæ omnia imitatus fuerit Jo. Fridericus, sed denique ambo desponderint. Maxime vero & penitus desperaverit Grentemesnilius, in hæc verba prolapsus [Phocenses Herodotus Ἀποδασμίους vocat, *Apodasmios*, qua de causa dubium, & difficile est dicere, quomodo intelligenda sit ea vox. Vide locum] Galeus suppleverit notationem Stephani clam immittendo *vectigales*. At hos quum vult innuere auctor, dicit δασμοφόρους, ut 3, 96. Sane participium ἀποδασάμενος usurpatur quoque ab Herodoto 2, 103. Etiam memini legisse ἀποδασμον de turba hominum ex patriis regionibus excitorum in alium locum translata & ibi collocata, quod jam valde propinquum est. Quin etiam Phocenses certe sunt, quorum partibus contigit dividi ac separari, ut Delphos ipsos ab vicinis. Cæterum ista literis vicina sunt, sejuncta vero ab proprietate significationis, quam pono in tributo. Quippe semper existimavi designari partem Phocidos, cujus incolæ ob rupes & aspera terrarum nihil poterant conferre, ut illorum vita esset inops, & idcirco libenter potuerint ex natali solo digredi, quod hi fecerunt. Nota est ex Pausania ἡ ἀσθένειά τε ἡ ἐξ ἀρχῆς & ἡ τῶν χρημάτων ἔνδεια, nota in aliis ἀπάνις ὕδατος ἱερὰς ὥρας, ut non nisi ab quatuor, alibi ab tribus stadiis aquam petere possent, aliam partem ψυχρὸν & ἀνεμώδη, etiam Λεδονίους ἀπὸ ἀσθενείας ἐκλιπόντας τὴν πόλιν. Horum partem opinor innui ab Herodoto, quam nullæ patriæ illecebræ deterrebant ab Ioniæ celebratæ deliciis sectandis abstinere. Herodotus autem compositis suam quandam sententiam sæpe tribuit.

60, 45. Αὐτοῖσι συνοίκεον.] Prout jam cap. 37 questus fuit Crœsi filius, κοίῳ δὴ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; Sed masculinum istud hoc loco intolerabile est, quod & vidit Valla, qui nimis longo circuitu dicit, *simul orbas ad concubitum violenter rapuissent*: quod non dicit Herodotus. Attamen scribe αὐτῇσι συνοίκεον, ut clare exstat in egregio MS.

61, 8. Τῆς Μυκάλης χώρου ἱρὸς πρὸς ἄρκτον τετ.] Hinc ita doctrinam publicam condecorat & illustrat Ezech. Spanhemius ad Callimachum pag. 596. [Sic Panionia primum celebrata in *sacro luco* prope Mycalen juxta Herodotum lib. 1 cap. CXLVIII] An non oportuit illum alios reliquis hominibus habuisse oculos? In Græcis certe lucus ille nullus exstat. Debuit ergo hanc partem Herodoti Latine legisse, ut pro *loco* syllabizaret *luco*. An non egregium? Non enim potest esse dubium, quum illic agat de lucis. Nam ἱρὸς χῶρος potest esse admodum varius, & quidem extra lucum. Idem tamen in iisdem commentis pag. 404 aliter & rectius egit, sed male scribens [Hinc juxta Herodotum l. 1 c. XLVIII Ποσιδεῶνι Ἑλικωνίῳ *Neptuno Heliconio* facer ille ad Mycalen locus Panionium dictus, ubi nempe solemnis Ionum panegyris & Neptuni cultus, eo nempe delatus ex hac *Helice*] Quasi hanc antegressam scriptionem voluisset emendare per posteriorem. Certe non fuit bonæ memoriæ.

61, 14. Οὔ τι μόνοι οἱ Ἴωνων.] Ubi Ionismus? at eum clare effert optimus MS. μοῦνοι. Et ab hoc quidem nævo nulli sunt immunes. Sed cap. 188 habet Aldus & Camerar. ἓξ μούνοι πίνει, ubi Stephanus corrupit tertiam vocem in μόνοι, idque retinent posteriores, usque ad hanc ipsam; quis credat? quantum ludunt? Mox idem diducte ἐς τὸ αὐτὸ χάρμα τελευτῶσι, non ἐς τωὐτὸ χάρμα τελευτῶσαι, ubi etiam in præcedentibus confirmavit, quod Stephanus ad

marginem ponebat Ἑλλώων πάντων, ut omnia nunc sint complanata.

61, 20. Τῆν Θ'.] Vicinæ prorsus appellationes sunt Temnus, quæ hæc urbs est, Tenus & Telus insulæ, etiam Teus, ex 2, 178, ut non debuerint confundi, & omnes in historiam hujus auctoris conveniunt. Itaque Holstenius ad Stephanum pronunciat male sic edi in Herodoto. At tamen nec Mediceus nec alii MSS. quidquam mutant, licet Temnus Τῆμνος satis constanti appellatione signetur & nota sit omnibus tum per historias, & Geographos, tum per nummos veteres. Itaque reliqui vocabulum istud certiori probationi & Holstenio, ut ipse corrigeret, meaque manus abstinui, qui scio, quod & ipse cogitare debebat, lemniscos ab Latinis dici, qui sint ab λημνίσκος, & πίπλημι pro πίμπλημι, & λαμφθῆναι, etiam occurrere nunc Πάπρημις, nunc Πάμπρημις, Παπρίημις 2, 71.

61, 22. Πόλιες ἀρχαῖαι.] MS. πόλιες αἱ ἀρχαῖαι, medio interposita particula, quam & Ioniæ urbibus apposuit: & similiter statim δυώδεκα αἱ ἐν τῇ ἠπείρῳ, ubi vulgo ignorant articulum αἱ.

61, 38. Αἱ ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες.] Quum in editione anni 1592 male cessisset Stephano, ac operæ typographicæ notam Stephani, qua in margine apponi volebat χρ. Αἰολίδες πόλιες, adnexuissent verbis antecedentibus αἱ ἕνδεκα πόλιες, Jungermannus defectus copia codicum MSS. huic vitio mederi nequivit, & eodem pede progredi editionem suam passus est, eo faciliore venia dignus, quod ne in Anglica quidem id corrigere conatus fuerit Th. Gale, quum supponam ex eis codicibus, quos ille ad manum habuit, certe id potuisse caveri. Nunc igitur moneo mentem Stephani eam fuisse, ut testaretur in MSS. legi ἠπειρώτιδες Αἰολίδες πόλιες. Ex quibus censeo vocem Αἰολίδες omnino esse Herodoteam, idque fide optimi codicis, & debere eam conspici hoc in loco, ubi hæc editio eam censa est.

61, 42. Ἀ'ελσθαν ὠδραπόδιζαν.] Bene improbavit periodi hujus versionem ab Valla datam Erasmus Vindingius in Hellene de Lesbiis, & sic correxit: *Sextam in Lesbo civitatem everterunt Methymnæi, civesque in servitutem abstraxerunt, cum tamen ipsorum consanguinei essent.*

62, 13. Ὡς ἐμοὶ δοκέω.] Edidi ex MS. ὡς μοὶ ἐμοὶ δοκέω.

62, 18. Πόλιν συναμωρέην.] Joach. Camerarius hanc vocem ita scriptam probat, exponitque vastare, perdere: cui subnotavit H. Stephanus scribi etiam συναμωρέην. Portus postquam verbo συναμωρεῖν dedisset suam stationem, mox locat Συνάμορος vel συνάμωρος, ubi alios agnoscit per ι & ο scribendum censere, ita ut mox redeat ad prius συναμωρέην, etiam ibi notans esse, qui συναμωρεῖν per ι scribendum putent. Sed est purum putum vitium primo scribarum, mox typothetarum. MS. optimus ad nos transmittit clare συναμορέην non modo per ι, sed & per μικρὸν ο. Itaque rectius decrevit Stephanus in Thesauro, ubi perperam scribi ait συναμ. Quod debuerat in hac prorsus editione observatum fuisse, sed quo minus factum fuit, variæ interim causæ obfuerunt. Firmus autem est codex in tuendo μηδεμίαν, non μηδεμίλν.

62, 28. Οὐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἴσα ἔλεχα.] Non intelligo, quid in hoc loco egerint viri docti. Aldus & Camerarius ediderant ἔλεχα. Quod quum videretur nihili, Stephanus ista voce in oras expulsa reposuit ἄλεχα, quod satis pro imperio. Et tamen in Thesauri indicem is ipse contulit [ἔλεχα dicuntur τὰ ἐν λέσχῃ ὄντα, quæ omnium in ore sunt & in omnium sermone versantur, vulgata Herodot. lib. 1] Quæ varietas dedecet. Portus neutrum voluit agnoscere. Sed ex Stephano Jo. Fridericus edere sustinuit ἔλεχα, cum hac notatione [ἔλεχα τὰ ἐν λέσχῃ & λόγῳ ὄντα, quæ sunt in omnium ore & sermone. Male in cunctis pene codicib. legitur ἄλεχα: alicubi etiam ἔλεχα] Sublimia audis; sed lutosa, etsi agnoscas Stephanum. Postremus accedit Th. Gale, ex inopinato citans ἄλεχα [Interpres aut aliud legit, aut vocem hanc non intellexit. Credo scripsisse Herodotum ἔλεχα. Λέσχαι sunt φλυαρίαι.] Adeo nihil de illis duobus codicibus MSS? Non ex ipsius fide pendet Herodotus. Itaque ut omnia posthac sint serena, scito, mi lector, in vetustissimo codice legi prorsus ἔλεχα, unde merito hinc omnia alia abegi. Vox est clarissima, & λέσχαι nimis sæpe illustratæ.

63, 9. Ὡς εἴ τις παλέρα ἀποκλείνας &c.] Ex hoc igitur loco hausta illa doctrina est, qua posteriores tyranni calide fuerunt usi, adeo ut Philippus Persei pater quoque inde versum compositum in ore habuisse dicatur Νήπιος, ὃς πατέρα κλείνας ὑὸς ἀπολείπει apud Polybium in Excerptis Peirescianis pag. 118.

63. 20. Καὶ ἐγὼ κεφαλὴν ἀναμάξας φέρω.] Elegi quod erat verissimum, utpote jam ab Stephano in MSS. lectum & ideo in margine notatum, quod etiam exstare cernebam in codice optimo. Si qui exhibuerunt

runt ἡ ἐμὴ κεφαλὴ &c. adulteratam Homeri (dicentis ita σὴ κεφαλὴ) imitatione Herodoto invito ingerunt. Et quoties istud *capite* apud Latinos, ut apud Græcos κεφαλῇ, & quidem sic solâ, in legendis antiquis occurrit? Opportune Livius 2, 52. *Duo millia æris damnato multam edixerunt. Ea in caput vertit.* In Phædro notissimum, *Ab universis capite est protrusus foras.* Etiam 2, 35 Ἐπὶ τῇ κεφαλέων φορέουσι, absque αὐτῶν. Adde, quæ proferentur ad 2, 39.

63, 25. Μήτε δεινοί τε ἔωσι.] Ingrata plane repetitio particulæ τε & omnino inanis, quam præclara ope adjecta declarat optimus MS. unde processerit, legendo: μήτε δεινοί τοι ἔωσι. quod vides egregie firmari in sequentibus his, ὥστε ἤδὲν δεινοί τοι ἐόντ' μὴ ἀποσέωσι. Sed & MS. κεκλῆσθαι, non ἐκτῆσθαι, quomodo rursus cap. 170 ἐν Βαλυλῶνι Ἴωνας κεκτῆσθαι.

63, 34. Ταῦτα οἱ ὑπεξέλιθεο.] Eleganter MS. ταῦτα τε οἱ ὑπεξέλιθεο, nempe præterquam quod iram ejus ab Lydis conabatur avertere in se ipsum (quod fecerat in priori parte hujus collocutionis) hæc etiam ei monita adjecit.

63, 35. Αἰρεθώτερα, ἢ ἀνδραποδισθέντας πρηθῆναι.] Hæc prorsus illa ipsa sunt, quæ Romæ jactabat Fabricius Luscinus, ut ex Ciceronis libro II de Oratore & Gellio 4, 8 discimus: *Nihil est, quod miremini; si malui compilari, quam venire.*

65, 1. Ἐλθοιτε δὴ τὸ χρηστ.] MS. ἔλθητε.

65, 12. Ἐξ ἱρῆ Ἀθηναίης Πολιάχη.] Hæc in Chio, prout Palæphatus scribit Ἀργείης Πολιοῦχον αὐτοῖς τὴν Ἥραν ἡγεῖσθαι. Ita vocabulum istud transiit per civitates & Deas.

65, 47. Ὀγδώκοντα.] MS. ὀγδοήκοντα. Quod propterea nunc libentius noto, ut vetustas & veritas ejus vocis ac numeri perinde ac sequentium εἴκοσι ἡ ἑκατὸν confirmetur etiam ex fide illius codicis contra amaram suspicionem Grentemesnilii, qua vitiosam memoriæ Luciani aberrationem audet præferre stabili auctoris ipsius lectioni; quum vel ex ipsius nota, quam habet ad caput 57 de Crestone, constare illi posset vitiosa ratio antiquorum in alleganda aliqua parte ex hoc Herodoto, testante illic Dionysio Halicarnasseo, quasi popularis ejus appellasset incolas Κροτωνιάτας. Inprimis vero absurdum mihi videtur in hac re citare quoque Strabonem, nec tamen consulere Casaubonum, qui ad illum ipsum Strabonis locum levitatem istam Luciani jure perstrinxerat, quem ut nunc quoque videas, moneo.

66, 33. Ἐξέλαυνε.] MS. simpliciter, ἐξέλαυνε.

67, 9. Καὶ ἄγον δὴ ἤδη.] Ita sane alibi Herodotus augmenti notam negligit. Nunc tamen ut opiner non spreviſſe, evincit fides codicis optimi, præsertim si consideretur commoditas, quam simul huic parti affert, ubi nullus locus, nulla vis voci ἤδη. Itaque habet MS. Καὶ ἦγον δὴ δή. Et rursum cap. 169 Μιλήσιοι ἦγον ἡσυχίαν.

67, 29. Διάσροφα ἐμπυρα καὶ ἀποπληκτα.] Reliqua sane percipio: sed quæ sint στρέβλα vel ὑποζύγια ἔμπυρα vel, ut interpretes, animalia igne sacro correpta, nondum satis potui discere. Certe quum id videatur nihil esse, longe apud me antecellit scriptura veteris membranæ, καὶ ἔμπηρα, eamque puto esse Herodoti manum; hoc est, debilia & stupida, aut quæ parte aliqua corporis capiebantur aut mutila nascebantur. Infra cap. 196. Ἀνίση ἂν τῷ ἀμορφοτάτῳ, ἢ εἴ τις αὐτέων ἔμπηρος ἦε, ubi Valla legens ἔμπορος alieniſſima Latina ediderat; sed quibus succurrerunt Stephanus & Fridericus. Mirabili suavitate vertit Livius 7, 4. *Ne mutas quidem bestias minus alere ac fovere, si quid ex progenie parum prosperum sit.*

67, 40. Ἥτις νῦν Τέλη καλέεται.] Mirari oportet Stephanum illum Byzantium, tanta doctrina & lectione instructum, potuisse sic decipi ab chirographo, quo is exaratum Herodoti exemplar habuit, ut inde produceretur ab eo Θυέμμα urbs, plane citato hoc loco, prout in præfatione observavit Cl. Jungermannus, quod genus erroris ex nostris exemplaribus nequit oriri. Sicut autem citavi, plane exstat quoque in Mediceo, ut & in aliis. Cæterum in eo, quo fuit usus ille Stephanus, videtur scriptum fuisse ἥτις νῦν Θυέλη καλέεται, vel gemino λ, pro quo solet dicere ἥτις καὶ νῦν Τέλη, prorsus vitiose pro more Herodoti.

67, 42. Κύρνον, ἥρων ἐόντα, ἀπ' ἑωυτοῦ νῆσον.] Id enim vel ab ratione fabulandi promanavit in Græcam linguam, vel industria naturæ ac proprietate insita comparatum est, ut eadem nomina regionum & urbium tradantur quoque fuisse ipsorum hominum, de qua re singularem locum captavit Stephanus Byzantius in v. Αἰμονία, quem utinam ipsum illic possemus legere!

67, 47. Πλέοντες δὴ τὸ Θρηϊκίης.] Ita est in editionibus, nec scio aliter legi in MSStis. Attamen Salmasius hæc citans in Plinianis pag. 161 ponit δὴ τὸ Θρηϊκης, ut Herodotus 9, 88. Ἐλῶν ἐς Θρηϊκίην.

68, 1. Ὑπὸ Θρηϊκων ἐξελαθεὶς.] Ita prorsus conjugavit 3, 46. 4, 3 ἐξελαθέντες & pluribus

ribus locis, ut notavit Portus. Sed prout in his concedit liber optimus, ita in hoc loco pervicax est ille ipse, ut omnino inseri velit sibilum, scribendo ἐξελασθεὶς. Nec id in hoc tantum loco, sed etiam inferius cap. 173. Λύκῳ Πανδίονι ἐξελασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ. Deinde MS. ὑπὸ Τηΐων τῶν ἐν Ἀθ. ubi vulgo articulum omittunt.

68, 10. Ἔμμιον καὶ χώρῃσι ἕκαστον.] MS. ἕκασσοι, quod verum, quum agat de populis, non de singulis hominibus. Sic 2, 41. Τὰς δὲ ἕρσενας καλοῦσι ἕκασσοι ἐν τοῖσι περὶ σφέων. Et cap. 63. Εὐχωλὰς ἀπιτελέουσι πλεύνες χιλίων ἀνδρῶν, ἕκασσοι ἔχοντες ξύλα &c.

68, 22. Κοινῷ σόλῳ Ἴωνας ἀειρθέντας. Sic fine capitis 165, & alium addit locum Portus. Nihilominus nunc legitur in optimo MS. αἰρεθέντας, & est differentia.

68, 32. Ἀνέκαθεν χρόν.] Reparatio præclara ex MS. Mediceo, qui habet τὸ ἀνέκαθεν, quod jam supra vidimus placere Herodoto articulum sic addere adverbiis; qui nunc occasione præcedentis verbi ἐχρῶτο elapsus est. Etiam hic locus apponendus est illis, quæ notavimus 3, 25.

68, 37. Οὕτω μὲν δή σφι.] Apparet Vallam legisse ἅτοι, idque commodum foret, aliter tamen in priscis libris.

68, 43. Τὸ δὲ παλαιὸν ἰόντες Μίνω καλήκοοι ἐς καλ.] Tanquam ubi Herodotus & τὸ & τε interposuit, alterum delendum statuissent nonnulli curiosi, ita nunc etiam ediderunt, quum legatur eximie in optimo MS. τὸ δὲ παλαιὸν ἰόντες Μίνῳ τε καλήκοοι ἐς καλ.

69, 2. Καὶ μαχρῷ μάλιστα.] Copula καὶ non est in MS. optimo, unde ferendam non putavi. Ut enim potest locum quendam hîc tueri & alibi, quid? an etiam Herodotus eam posuit 2, cap. 41. Βὰς θηλέας σέβουσι περὶ πάντων μάλιστα μαχρῷ. Et c. 77. Μνήμιλλον ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες μάλιστα λογιώταλοι εἰσὶ μαχρῷ &c.?

69, 32. Ἴλαδὸν συγγίνεσθαι.] MS. εἰλαδὸν. An placuit scribis hanc diphthongum deprimere pro arbitrio, & ubi contra libuit, ostentare, atque ita lusum exercere? In Chilone vidimus supra; & sic mox in editis legitur ἔπονλο, pro quo MS. habet ἔποντο. Atqui cap. 202 edunt καλὰς εἴλας.

70, 6. Ὑπὸ ἀδελφεῶν.] MS. ἀδελφεῦν. Et quomodo potuerunt aliter vel scribere vel edere, quum & in fine capitis 7, & toties aliis locis id usurpetur? Etiam ante paulo Ἀθλωέων, ut 7, 6.

70, 11. Οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρον ἀνθρώπων.] Locus jam olim conspicuus, adeo ut denique Portus, quum varia hujus loquelæ exempla conducturus esset, atque hæc ipsa vertisset, *cum nullis aliis hominibus consentiunt*, sustinuerit quoque efferre [Hunc locum nec Latin. interpres, nec Steph. ejus corrector satis fideliter est interpretatus] quod ipse præstet. Cæterum alius hic erat nodus & alia securis adferenda. Primo enim an in hoc loco unum modo peculiare Lyciorum sequitur expressum? an non plura? nempe de appellatione materna. Hoc prius. Alterum est de conjuge Lycia & servo. Tertium de marito Lycio & conjuge peregrina vel pallaca. Certe hæc unitatem excedunt. Accedit quod mirari oporteat tot voces ab Herodoto coacervari, ut bis idem dicat: quid enim illa ἐν τόδε ἴδιον νενομίκασι notant diversum ab istis οὐδαμοῖσι ἄλλοισι συμφέρον ἀνθρώπων? Quod vero caput est, legitur aperte in exemplari optimo συμφέρονσα. Id vero quam variis modis queas considerare? sive quum de legibus agat, ex media materia oporteat subintelligere νόμον, ut sit accusativus singularis: sive quum inceperit loqui per neutrum genus, etiam nunc in eo perseverare voluerit, nequaquam anxius vicem numeri, & quum in singulari præmiserit, jubeat subsequi aliquid in plurali; qualia habere hunc Herodotum plura ostendi 36, 9, in quibus recusat ad rationem vocari, ut nunc quoque negari non deceat potuisse numeros subita mutatione disconvenire, qui etiam dixit 1, 89. Κύρῳ δὲ θηλείης ἐγένελο τὰ Κροῖσος εἶπε. Cæterum quæ hoc modo notantur ab Herodoto, tetigit quoque Nicolaus Damascenus in Peirescianis, ubi videndæ Valesii notæ pag. 122.

70, 14. Καὶ τὰ μητρὸς ἀναμνέεσθαι τὰς μητέρας.] Nauseam fere parit violenta grassatio, quæ Herodotum ut alibi, ita nunc miserrime vexavit. Etenim quum Aldus & Camerarius sancte ex antiquis libris edidissent ἀνανεμέεσθαι, ea fuit audacia Stephani, ut in vicem ejus verbi subjiceret id quod posui in citatione, & jam ultra centum annos pro Herodoteo legitur, nec tamen est Herodoteum. Tanto autem monstrosior est hæc suppositio, quod illius ipsius Stephani est hæc in Thesauro animadversio [Suidas ἀνανέμειν ab Epicharmo poni ait pro ἀναγινώσκειν. ab Herodoto autem ἀνανέμεσθαι pro καταλέγειν, id est, recensere. At in v. l. affertur ex Herodoto ἀνανεμέετο τὰ μητρὸς τὰς μητέρας, quæ lectio suspecta est] An hæc sunt studia ejusdem viri? Hæc ingrata varietas quum sit Stephani, quæ tandem suavitas est Æmilii Porti? Ille vero in Lexico Ionico novit ac suo ordine ponit verbum ἀναμνέεσθαι, explicat, citationem

tionem hujus loci addit & exſequitur explicationem, plane quaſi ambiguitas nulla eum ureret, adeo ut illic ne noverit quidem verbum ἀναμέμεσθαι. Quid igitur? Nempe hic Portus Suidam quoque delenire conatus eſt; unde quum in Suida ad verbum Ἀναμέμειν veniret, id quidem nec attingere voluit, ſed poſt citationem Herodoti prave & ex Stephani corruptela factam ſcribit iſta [Ἀναμένεσθαι] vero dictum Ionice, pro communi ἀναμάσθαι & Attice ἀναμᾶσθαι. Quare Suidæ locus non caret mendi ſuſpicione. Fortaſſe ſcribendum Ἀναμένειν &c.] Sic denique cernimus bonum illum virum tam effrontem eſſe, ut à quo abſtinere jubebat ipſa ſeries literarum in iſto Lexico, ſuſtinuerit contra ipſam ſic irrumpere, ut Suidam adhuc magis perderet: ut ego certe hanc unam ex infeliciſſimis Porto illuxiſſe horis exiſtimem, quas Suidæ impendit. Atqui hanc eandem pro una probatiſſima ingeſſit lectori & commendavit Cantabrigienſis non editio, ſed editio editionum, ut notam ſex verſibus ineptiſſime vitioſis conflatam integram chartæ inquinandæ deſcripſerit, editore tunc cum Apolline ſuo λοιδορίᾳ verſus Berolinum aut Amſtelodamum aut Roterodamum aut denique Lutetiam ad tripodas & victorias volante, ut neſciverit QUO PACTO. Haud dubie enim vetus ille Lexicographus docte & doctius, quam aut Stephanus aut Portus aut Kuſterina vanitas, ad illam priſcam reſpexit lectionem, immerito ab illis in ſuſpicionis nefas vocatam, cujus fides adeo eſt aperta. Nam vulgatum ἀναμένεσθαι ſuſpectum debere eſſe potius oſtendit vox præcedens καταλέξει. Cur enim non pergit Herodotus in eo tempore? Sed & ἀναμᾶσθαι aliena vox eſt, ut non debeat poni tanquam parallela verbo καταλέγειν. Quod volo, hoc eſt, ut omnino probanda fides ſit illius veteris ἀνανεμέεσθαι, vindicante eam tum ipſa ratione ac ſignificatione, tum optima membrana Medicea, quæ perfectiſſime exhibet ἢ τὸ μητρὸς ἀνανεμεῖται μητέρας. Cernis facilitatem corruptionis. Nam Th. Gale bonus vir eſt, qui notat [Suidas ἀνανέμεσθαι videtur hîc legiſſe, quod & καταλέγειν exponit] nec ulla mentio alicujus ex duobus codicibus tam dignis memorari.

70, 15. Ἦν μὲν γυνή.] Dulcius ex MS. ἢν μέν γε γυνή.

70, 42. Ἔπεμπον ἐς Δελφοὺς ἐπερησομένους.] MS. una voce auctior ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησομ. Nonne ſic Herodotum ſentimus, qui in cap. 67 dixit? πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτεον. lib. 6 c. 135 dicit θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφοὺς· ἔπεμπον ἢ ἐπέφρασμένους. Et multa habet Lexicon Porti.

71, 7. Ἡ ἱέρεια τοῦ Ἀθηναίης.] Confert hunc locum cum Strabone Iſ. Caſaubonus in notis ad lib. 13 pag. 228.

71, 16. Κατέληθέντες ἐς τὸ ὦσυ συνείλησαν.] Ac ſi in his paucis eadem voce uſus fuerit Herodotus, & ſonus diphthongi perinde accidiſſet auribus Herodoti, ac ipſis. Verbum συνείλησαν probum eſt, ſed quo nunc auctor uſus non fuit, ſed, prout legitur in optimo MS. συνήλισαν, quod æque probum, & nunc Herodoto præplacuit.

71, 34. Πλέω παρήσομαι.] MS. παρήσομαι. Quod quamvis ſequatur ſingulare ἐπιμνήσομαι, tamen ne ipſum quidem male habet, aut vitioſum videri poteſt. Nam ſimiliter quum ſoleat plerumque interjicere ὡς ἐγὼ ἀκέω, ὡς ἐμοὶ δοκέει, idem tamen ſæpe quoque adhibere ſolet, τὰ ἡμεῖς ἴδμεν.

71, 35. Κῦρος δὲ ἐπείτε τὰ πάντα.] MS. ignorat voculam δὲ, & recte, ut prorſus in nova narratione.

71, 37. Εἴτε μέν κου ἢ ἄλλα.] MS. εἴτε τὰ μέν κου ἢ ἄλ.

71, 47. Τάφρος μὲν πρῶτα βαθέαλε ... πειθέϊ.] Nemo poteſt colligere in his aliquid omiſſum eſſe, quum πειθέϊν ſic rurſus occurrat c. 180. Attamen præter encliticam in numero ſecundo MS. agnoſcit inter vocabula tertium & quartum alteram uniſyllabicam μιν, quam tanto cautius, quam priorem, cuſtodiri oportuerat, quoniam utique tantum momenti adferebat, quam altera prior, in qua nihil eſt ullius momenti. Lib. 2, 138 dicit πειθέϊ ἢ αὐτὸ αἱμασιῇ.

72, 11. Διὰ τειχοσίαλα δόμων πλίνθοι ταρσοὶ καλάμων ἐπιστοιβάζοντες.] En verba nitida profecto & Herodotea, ſed intellectu ardua, quem ingrediar forſan inſtar Labyrinthi, unde vix exitus ſperandus. Laudabile opinor in Valla, Stephano & Porto, quod Græcorum legitime ſecuri neque ea violanda opinantes id egerint, ut ex Latina verſione verus pateret intellectus. Id diſplicuit Salmaſio, ut in Plinianis Exercitat. p. 1230 teſtetur ſe emendare διὰ τοῦ ἰσοδόμων πλίνθων, ex ordine progrediens porro in explicando, tum τέλμα, tum inter ſingulos ordines laterum texta cannarum ſtipata fuiſſe, ut interpretetur *& inter ordinariam laterum ſtructuram texta cannarum ſtipantes*, quæ nimis docta per majorem doctrinam inſuper decorat, ita ut tandem in ſe collabantur. Sumantur enim texta cannarum: an illa ſtipaverunt inter ſtructuram, ut ſtuppa ſtipatur in navium fabrica

inter juncturas tabularum? Certe ita istud textum contunderetur, nec textum maneret: cur igitur non solutas arundines? Accedit quod in Salmasiana fabrica tantum usum præbuerint ταρσοὶ καλάμων, quantum ἡ ἄσφαλτος θερμή. Quod si ita esset, jam dixisset auctor, τέλμαλι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ ἢ ταρσοῖς καλάμων, ἐδείμαντο. Nulla enim utriusque diversitas fuit. Sed quod amplius est, hæc mutatio tollit sublimitatem mensuræ, quæ sumta fuit ad comprimendum flumen, plane vagam in ea re cogitationem relinquens, quam Herodotus sapienter definivit. Quis ea carere velit? Certe illis nequeo uti. Post accessit Tan. Faber in eadem ista Epistola ad Petavium, & infando ictu vocem τέλμαλι expellit ut glossema asphalti, pro χρεώμενοι formans χεόμενοι *illinentes* vel *intingentes*, tanquam lateres asphalto ferventi illinerentur, quo tenacior esset compages & junctura murorum, qui ex tam exiguis constarent partibus; quum Herodotus clare non dicat ferventem asphaltum, etsi ita vertat quoque Valla, sed modo calentem. Quantum distat *illinere* ab *intingere*? Denique in eo quod summam spectat, fere scurriliter jocatur. Quis enim vertit *per triginta domos lateris*? quod sic exagitat & majusculis literis ostentat, haud dubie tunc febricitantis delirium, quod in aliis ridens existimat legi debere ἀπὸ τεσσαρακονταδων πλίνθων. Quod jocosum est, addit Gallica, *A chaque trentiéme rang de brique*. Atqui hæc ipsa sunt verba Porti in voce Δόμος, quem tamen veretur nominare. Porro τεσσαρακονταδες πλίνθων non possunt habere eum sensum; sed solummodo istæ notant triginta solos lateres in ratione computandi, ubi iste numerus multiplicatus est, non laterum ordines. Nocuit viris doctis, quod non viderint vere antiquos Herodoti libros, unde didicissent reverentiam antiquitati debitam præstare, nec mutare, quod sanctum est, præsertim in designatione antiqui ædificii, quod inde solummodo fidem capit, non ex nostra fictione. τέλμαλι χρεώμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ omnino recte dicitur, & recte intelligitur *loco & vice luti utentes bitumine calido*; ubi certe est eadem appositio, quæ cap. seq. αἱ ὀπταμπαὶ αἱμασιὴ πλίνθων. Dehinc recte sequentia vulgo leguntur, ubi δέμοι dicuntur ab verbo δέμω, quod mox subnectitur bis ab Herodoto, adeo ut ea vox auferri ei non debeat, quum suam esse evincat 2, 127. Ὑποδείμας ὁ τὸ πρῶτον δόμον λίθων Αἰθιοπικῶν ποικίλων, ubi nescio cur Valla verterit *domum*, Stephanus *ædificium*. Ex Demetrio Phalereo servavit hanc vocem Polybius 10, 22. καθάπερ ἐν οἰκοδομίαις, ἐὰν καθ' μίαν πλίνθον θῇς ἢ καθ' ἕνα δεσμὸν ἢ καθ' ἕνα δόμον. Diodorus Sicul. 1, 64. Τὰς δ' τοίχους ὑπὲρ μὲν πενταικαίδεκα δόμους καλεσκεύαζεν ἐκ μέλανος λίθου. Et 17, 115. Εἰς τεσσαράκοντα δ' δόμους διελόμενος τὸν τόπον, ἢ καταγράσας τὰς ὁροφὰς φοινίκων τελέχεσι &c. Et exemplum aliud est in citatione fragmenti anonymi apud Casaubonum ad Strabonem pag. 270. Posui ergo *compagem*; bene etiam Valla *ordinem*, nisi quod Græca vox congruat magis compagi, in qua rite facienda consistit officium τοῦ δείμαντος, & illic est sedes bitumini vel calci, &, quas hic admixtas dicit, ταρσοῖς καλάμων. Quas considerent alii ex lubitu, vocabula explicant *alas arundinum*, quas Valla vocavit *summitates*, quoniam in summo arundinis nascuntur, materia nempe levissima & par alis avium; quæ cur instipata fuerit, dicant periti. Salmasius dicit simpliciter accipi de textis canniciis, quæ singulis laterum ordinibus interposita erant & bitumine oblita ad continendam structuram. Primo si interposita, certe non stipata: interponuntur enim omnia leniter ad fabricam necessaria: alia ratio est stipandi. Deinde quod scribit de singulis ordinibus, est falsa illius suppositio. Porro si tam multiplex canna adfuit, eaque canna addidit tantam firmitatem structuræ, certe auctores junxissent bitumini cannam loquentes de his muris, qui tamen solum norunt bitumen. Ridiculus præsertim hac in parte est Faber, scribens [Quæ texta cum bitumine illita, immo imbuta, essent, magnum laterum numerum sua latitudine tegebant & continebant] Abjicit Salmasianam structuræ continentiam, & aliam continentiam inducit de numero laterum cum sua latitudine. Atqui ταρσοὶ istæ non illinebantur ex ipsius emendatione, sed πλίνθοι, quæ commodum præcesserunt. Sane post aliquot ordines demum adhibebantur isti ταρσοὶ, non per singulos; in quo lapsus est Salmasius. Quid autem erunt ἀπὸ τεσσαρακονταδων δόμων vel δώρων? Hæc utraque offert Th. Gale, prius testans ex MS. alterum ex Hesychio, ut perinde ipse in hoc faciat, quod in Salmasio videtur culpare, sine suffragiis codicum veterum. Vel maxime cave illi credas in eo, quod tanquam faber addit [Interserebantur stramenta ad lateres suscipiendos, tuendosque ne se attererent, & se mutuo sua duritie confringerent; simul & ad conspissandum & constringendum bitumen] Non interserebantur, sed perstipabantur; non sunt stramenta,

ta, ſed κάλαμοι & quidem horum ταρσοὶ, non ſuſcipiebant lateres, ſed poſtquam inferior ordo poſitus eſſet, illi infundebatur bitumen calidum, & ſtipabantur alæ arundinum, ut ταρσοὶ etiam fuerunt πτερῶν ἄκρων in avibus. Et quando ſaxa vel lapides coctos vidit quis ſe atterere & mutuo ſua duritie confringere, quum in ædificando alter imponeretur alteri? Et quomodo lateres potuerunt conſpiſſare & conſtringere bitumen? Sunt hæc plena ἀδυναμίας. Et quid ſcripſit nuper Tavernerius? Nempe tomo 1. Itinerarii pag. 238. de Bagdat, quam vicinam veteri Seleuciæ, aut ipſam volunt. *La fabrique eſtoit de cette maniere. Sur un lit de cannes ou roſeaux concaſſez & meſlez avec de la paille de bled de l'epaiſſeur d'un pouce & demi, il y a ſept ordres ou rangs de ces briques les unes ſur les autres, y aiant entre chacune un peu de paille. Aprés il y a un autre lit ou couche de meſmes roſeaux ſur lequel on met ſix rangs de brique & cela continuë ainſi en diminuant juſques au haut.* Hinc apparet, quo illa res pertinuerit. His addi debet, quod ſcribit capite ſequenti: *Il y a des reſtes de murailles qui ſont ſi larges qu'il y pourroit paſſer ſix caroſſes de front. Elles ſont de brique cuite au feu, & chaque brique eſt de dix pieds en quarré & de trois d'epais. Les Chroniques du pais diſent que ce ſont les ruines de l'ancienne Babylone.*

72, 15. Οἰκήματα μονόκωλα.] Contignationem Vallæ approbat Æmil. Portus, quum Salmaſius intelligat ædificia, quæ plura membra adjuncta non habent, ſed ſingulari ſtructura ſurgunt; quibus tamen contraria dicit quæ pluribus cænaculorum contignationibus coaxata ſunt, in Plinianis iiſdem pag. 1006. Erant domunculæ unius conclavis, ut haberent modo unum membrum, prout 2, 126 memorat pyramidem filiæ Cleopis, τὸ ἐξ τὸ κῶλον ἕκαστον &c.

72, 33. Αἱ ἔμπροσθαι &c.] Abſit ut poſſit videri in his quidquam irrepticium; quod ab Stephano projectum oſtentant editiones, ut pateat nihil eas intelligere. Verte; *quod autem ſequitur, curvaturæ* (vel lineæ per cubitos aut angulos flexæ) *juxta utrumque fluminis labrum maceria coctilium laterum prætexitur.* Innuit utraque extremitate muri angulos occurrere, qui ſolent cubiti appellari & qui ducti fuerint ad fluvium, ut inde poſt urbem undiquaque mœnibus incluſam flexura fieret ad interiorem murum, atque item maceriam, quæ utraque hinc initium capientia progrederentur ſecus amnem, maceria quidem inſtar loricæ, & minus emineret, altior vero foret murus. Sic diverſi numeri in appoſitione cap. 205. Γεφύρας τε ζεύγνυσι ἔμπροσθε τοῦ ποταμοῦ διάβασιν τῷ τρηχέϊ. Ut mirer Stephanum irrepticiam vocem cauſari; neque incurvæ ſunt utriuſque ripæ, ut ſcripſit Valla, quippe quas recta præter fluvium ductas ſupra affirmavit & ipſe & Herodotus. Concedit tamen Stephano Fridericus, eum non ſine cauſa ſuſpicari irrepticiam [non ſatis enim inter ſe verba cohærent. Et ſatis alias ſententia conſtat; quemadmodum ex adjecta interpretatione liquet.] Interpretatur autem bonus homo: *Cæterum utrique fluminis ripæ maceria è latere coctili prætexitur.* Sic nihil putat intereſſe, utrum ex Herodoto diſcamus, unde incipiat hæc maceria, an non.

72, 34. Αἰμασιὴ πλίνθων ὀπτέων.] Jam dixi in his eſſe epexegeſin. Cæterum hujus αἰμασιᾶς mentio quæ ſequitur ita ut iteretur, advocari huc debet, ut omnia conjuncta nos adjuvent. Itaque mox ait, Καθ' ἑκάστην ὁδὸν ἐν τῇ αἰμασιῇ τῇ πρὸς τὸν ποταμὸν πυλίδες ἔπησαν. & cap. 191. Καὶ αὐτοὶ δὴ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς πρὸς τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ ἐλαμένας. Sic ter ejus meminit; ut affatim notitia ejus pateat. Unde apparet indecentiſſima oblivio Stephani, qui in neutra αἰμασιᾷ, quam ſub litera H deſignavit, vel unam portam monſtrat in icone Babylonis, quam edidit, ut nihil illic ſit niſi cæca linea; quod ita conſpici non debebat, præſertim quum in eadem ſit alter lapſus, quod portas Babylonis concipit in ſummo arcuatas, quum omnis vetuſtas diſtinxerit arcus & portas, quæ ſimpliciter poſitæ non intelliguntur niſi quadratæ. Quid autem in hac parte agit Suidas ille nunc per Cantabrigiam tantopere celebratus? Ille vero ad hæc attendit, ſcribitque: Αἰμασιαὶ, τὸ ἐκ χαλίκων ᾠκοδομημένον τεῖχος ἄνευ πηλοῦ πρὸς Ἡροδότῳ. ἢ τινές ἥρπαζον. ἢ Γαῖται οὕτω χρῶνται. δηλοῖ δὲ Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ. Quæ quum nequeant intelligi, eccè tamen quam præclare intelligat Cantabrigienſis ille editor: *Sic apud Herodotum vocatur murus ex parvis lapidibus ſine luto conſtructus, quem nonnulli ἥρπαζον appellant. Sic Ionès vocabulum hoc accipiunt, ut declarat Herodotus libro primo.* Itaque illius plagæ æer eſt, qui iſtum æduituo nugaci ſimillimum interpretem docuit, eſſe gentem aut turbam hominum, quæ ἥρπαζον appellet talem murum. Nam tota hæc Latina interpretatio eſt Cantabrigiæ nata, quum Portus aliter interpretatus eſſet, & ſic *quam* maceriam *quidam rapiebant.* Ita hanc ovem ſuam illa urbs lupo commiſit. Venit raptus quaſi ad Suidam imparatus omnino. Quippe ante XL annos

jam

jam Menagius in Amænitatibus Juris pag. 133. locum Herodoti cum Suida conferens monuerat legendum *ὦ τινες ἄρπεζον*, idque probat loco Euſtathii ad Odyſſ. Σ, ubi apparet etiam conſenſus Ælii Dionyſii. Hæc utique cum ſint notiſſima vel mediocriter eruditis vel qui prima labra huic poculo admoverunt, tum lepidius eſt, quod reſtat. Nam in MS. Lugdunenſi clare exſtat ſcriptum ἄρπεζον. An credibile eſt non item id ipſum exſtare in ullo ex tribus Bibliothecæ Regiæ, unde & luſcus poterat doceri? Alter locus Herodoti ab Grammaticis apud Menagium citatus exſtat lib. 6 cap. 74. Vos, Menagiani manes, agitate illum turbatorem quietis Suidæ, illum nugacem in tot ſacris locis & vaniſſimum impiumque antiſtitem, furiis meritis præcipitate in iſtam voraginem, ubi ære gravi preſſus anhelet.

72, 38. Τὰς δὴ τ ποταμὸν ἀγήσας.] Eleganter & maxime commoda ad Herodotum reſtitutione corrigo ex MS. ἰχήσας. Solitus eſt enim noſter iſto verbo ſic uti. Ut cap. 191 de his ipſis: Πάσας τὰς ἐς τ ποταμὸν πυλίδας ἰχήσας. Sic 2, 17. Ἡ δ ἑτέρη τ ὁδῶν πρὸς ἑσπέρην ἔχει. Imo etiam cap. ſeq. Ἀνάβασις ἐς αὐτὰς ἔχησα. Et 4, 42 corruperunt iterum hoc Græci ſermonis Herodoteum decus. Notavit quoque Stephanus in Theſauro. Itaque quum idem in Anglicis teſtetur Th. Gale, recte pro gloſſa habens illud ἀγήσας, non dubitavi reponere probabilius.

72, 41. Ὅσαπερ λαῦραι.] MS. ὅσαιπερ αἱ λαῦραι. Omnino lenius ac politius, etſi prout alii vulgo ediderunt non aliter ſcivit hunc locum citare maximus Caſaubonus ad Athenæum 12, 10. Ubi præclare meretur eruditiſſimus vir de hac Græca λαῦρα, ſed miris modis turbatur in verbis Athenæi ἡ Σαμίων λαῦρα ξενή τις ἰῶ γυναικῶν, neque aſſequi poteſt, quid in iſto adjectivo ξενή lateat, ut varia proferat indigna certe, quum vitium ſit in ſcriptura & legi debeat ξέγη τις. vere aliquod lupanar.

72, 48. Περιβόλῳ τε μεγάλῳ ἐ ἰχ.] MS. accurate perfecteque περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε ἐχ. Sed inſuper vitioſum eſt, quod præcedit ἐν δ φάρσει ἑκαλέρῳ. Nam dixit jam duo φάρσεα fuiſſe Babylonis: modo non id agit, ut ſcribat regias fuiſſe in ambobus illis φάρσεσι, ſed in altero fuiſſe palatia, in altero templum Beli, ut adeo ſcribi debeat ἑτέρῳ. Utique ſic intellexit quoque Stephanus in icone Babylonis, ponens ſub litera M *la tour ſituée de l'un des coſtez de la ville*, & ſub altera litera N *le palais du roy aſſis de l'autre part*. Sed aliter prorſus agi oportet, nec error eſt in hac voce ἑκαλέρῳ, verum in verbo ἦεν. Res autem ita habet, ut ſcribi debeat Ἐν δ φάρσει ἑκαλέρῳ τ πόλιος ἐτείχιστο ἐν μέσῳ· ἐν τῷ μὲν τὰ βασιλήια περιβόλῳ τε μεγάλῳ τε καὶ ἰσχυρῷ· ἐν δ τῷ ἑτέρῳ Διὸς Βήλου ἱερὸν ἦεν &c. *In utraque autem civitatis parte exſtructa ſunt in medio, in una quidem palatium regis, conſepto etiam tum magno, tum valido; in altera templum Jovis Beli* &c. proceſſu narrationis æquiſſimo. Hoc autem Jovis templum diligenter peregit Salmaſius vel ad Hiſtoriam Auguſtam p. 377. vel in Plinianis Exercit. p. 1235.

73, 4. Καὶ δὴ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπίκ. &c.] Eſt ipſa forma ipſaque deſcriptio, ad quam poſtea Romani inſtruxerunt Cæſareum rogum, de quo ſunt hæc verba Herodiani in libro IV, ubi ait eſſe τελαγωνόν τι ἐ ἰσόπλευρον ἐκ μόνης συμπήξεως ξύλων μεγίστων εἰς ὕψος εἰκοσαόργυιον· ἐπ' ἐκείνῳ δ ἕτερον ὀκταγωνὶ μὲν σχεδὸν πλησίον, μικρότερον δ' ἐπίκειτο, τρίτον τε ἐ τέταρτον, ἀεὶ δ ὑπεκκειμένου μεῖον, ἐς τελευταῖον βεβαχύταλον περαιτο, & hanc adjicit eſſe fabricam pharorum.

73, 6. Ἀνάβασις ἔξωθεν κύκλῳ περὶ πάντας &c.] Tale quid hodieque narratur in locis prope Tigrim exſtare, ſcribente Taverneriopag. 229. *A cinq cens pas de cette Moſquée on voit une tour fort ingenieuſement baſtie. Elle a deux eſcaliers par dehors faits en limacon, l'un deſquels eſt plus enfoncé dans la tour que l'autre. Je remarquay ſeulement, qu'elle eſt de brique & qu'elle marque fort ſon antiquité. A un demis lieu de là on voit auſſi trois grands portaux qui ſemblent avoir eſté l'entrée de quelque palais. Il y a meſme de l'apparence qu'il y a eu autrefois en ce lieu-la une grande ville; car plus de trois lieües le long de fleuve on ne voit que des ruines.*

73, 11. Νηὸς ἔπεσι μέγας.] Quam bene nunc convenit Tanaquillo Fabro cum Laurentio Valla! ut quum hic omiſſo Græco poſtremam vocem reddiderit per *aliud*, ipſe Græcam quoque trahat ad eandem metamorphoſin, ut ſcribatur ἄλλος ex neceſſitate quadam proportionum, ut ſuſtinuerit rogare, [ſi octava turris omnium minima fuerit, quî potuit in illa fuiſſe magnum templum?] Fallit ſe ipſe. Cur enim in minima turri Babylonica non potuit fuiſſe magnum templum? Nonne magnum templum fuit, in quo poterat eſſe lectus & quidem magnus, potuit fuiſſe menſa? Quæ plura illic fuerint, non memorat; ſed certe locus debuit fuiſſe ad apparandum hominibus. Neſcit veteres νηοὶ parvi præſertim per Aſiam quales fuerint. Uterque videtur

detur præcipitatus fuiſſe ad iſtam vocem ἄλλῳ per verba quæ mox ſequuntur : Ἔστι ἢ ἐν Βαβυλῶνι ἱρὸν ἄλλῳ κάτω νηὸς, donec tandem ſequatur ἄλλῳ βωμὸς μέγας. Ita ſcilicet hoc etiam in loco ſcripſit Herodotus, ſi temeritati credimus. Certe etiam Fridericus retinuit iſtud *aliud*. Sed ſubtilior Marshamus ſine dubio ponit νηὸν μέγαν *fanum ingens*.

73, 13. Καὶ ἡ τράπεζα.] Sic nempe per articuli præpoſitionem debebat demonſtrari menſa iſta, & quum κλίνη illo careat, τράπεζα carere non poterat. Quid nugacius tali aut librariorum aut editorum turba? Laudatiſſime membrana MS. exhibet Herodoti veram manum καὶ οἱ τράπεζα, ut infra, Καὶ οἱ τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη.]

73, 20. Καὶ ἀμπαύεσθαι.] Scio & Græcis & Herodoto talia eſſe, ut ἀμβώσας, ἀμβολάδην, immo & paulo ante præceſſiſſe vocem ἀμπαυσήριοι, velut ad confirmationem in anteceſſum vocis ſequuturæ ex eadem derivatione. Attamen Mediceus MS. ἀναπαύεσθαι. Itaque probavi. Mireris forſan cur id fecerim, quum ſic exigat ipſa fides.

73, 27. Οὐ γὰρ δὴ ἀεί ἐστι.] MS. ἐ γὰρ ὧν ἀεί ἐστι.

73, 28. Ἔσω ἐς τὸ νεών.] MS. ἔσω ἐν τῷ νηῷ.

73, 32. Καὶ τὸ βάθρον.] Valla reddit *& ſuſtentaculum*. Fero, ſi intellexerit. Certe βάθρον iſti uſui non inſervit, ut foret ſuſtentando. Commodius igitur ab Stephano redditur *ſcamnum*; idque accepit Fridericus, etiam in Chronicis uſurpavit Marshamus pag. 550. Quod tamen cum ſit vagum nimis, & βάθρον duplici uſui fuerit, tum ad adſcendendum in thronum, tum ad pedes ſedentis, ut illi inniterentur inſtar ὑποποδίου, malui interpretari *gradum*.

73, 39. Χίλια τάλαντα.] Res clara eſt. Verterat tamen Valla *centum millia talentorum*. Eum arguit in verbo καταγίζειν Æmil. Portus, negans id eſſe in Græco, mira taciturnitate prætermittens Stephanum, qui Porti verſionem ſic fœde immutabat *quotannis libanotum ad pondus centum mill. tal. adolent*. Id correxi; neque enim opinor illis aliquam cauſam fuiſſe, ut in Græco ſcripſerint aut ſuſpicati fuerint δεκάκις μύρια, vel ut Fridericus ἑκαλοντακισχίλια, ſi ita Græci modo dixerunt: nam in illo numero jam venerunt ad myriadas.

73, 43. Μέν νυν οὐκ ἔδον.] Polite explet defectum ſermonem MS. μέν μιν οὐκ ἔδον. Quid vero? an iſtam vocem inſero ex arcana lectione codicis Italici? Immo ſic plane edidit Aldus, edidit Camerarius, Stephanus in culpa eſt, ex cujus editione anni 1592 exulare cœpit, & perſeverat Germana atque item Anglica.

74, 6. Χώματα ἀνὰ τὸ πεδίον.] Quæ illuſtrantur ab Scaligero in Animadverſion. pag. 16. Mox quod margini appoſuit Stephanus ῥέοντα πρότερον ἰθὺ probat MS. Mediceus, unde excepi libens, quotieſcunque etiam iteretur id verbum.

74, 15. Εὐφρήτῃ ποταμὸν, ῥέοντα πρότερον ἰθὺν, ὅς σφι διὰ τῆ πόλι μέσης ῥέῃ &c.] Hæc ſunt leniſſima & ad intelligentiam bene prona. Quum Ninum recuperare nequiret, aut ad munimentum validum reſtituere, & ibi limites ſuos munire, illi urbi valere dicens magnanima Nitocris, circumſpexit, quid poſſet excogitari ad muniendam aliam urbem & quidem caput regni, nempe Babylonem, cujus ille ſitus erat, ut fluvius Euphrates per mediam flueret. Unde igitur iſti pio ac probo Bocharto potuit innaſci tantus amor criminandi, ut citaret hunc locum & ſcriberet in Phaleg lib. 4 cap. 22 [Quid quod horum ſinguli ſibi non conſtant, & de ſitu ejuſdem urbis ſcribunt plane ἀσύμβολα. Herodotus lib. 1 cap. 185 obiter de Nino loquutus, Euphratem amnem fluere ſcribit διὰ τῆ πόλι μέσης *per mediam urbem*. Sed id recantat idem his verbis cap. 193 ejuſdem libri: τὸν Τίγριν παρ' ὃν Νῖνον οἰκέαται, *Tigrim ad quem Ninus habitatur*. Et rurſus cap. 150 libri ſecundi; τὸν Τίγριν ποταμὸν παρρέοντα τὴν Νῖνον *Tigrim fluvium Ninum præterfluentem*.] Mihi præ dolore excidunt lacrimæ. At vos, doctiſſimi Viri, tu Sarravi, tu Grentemeſnili, qui cum Bocharto vixiſtis, & Herodotum legeratis, potuiſtis taciti concoquere, ut tot editionibus tam magna manus conſpurcaretur? Debuit viventi Bocharto id indicari, ut verteret manum ſtylumque ac meliora ſciens deſiſteret ab tam calumnioſa dica ſcribenda. An per hæc loca reclamare etiam aliquid dicetur Herodotus, ille immo diſtincte variat ſermonem de fluviis, & Tigrin ait præterfluere Ninum, quum Euphrates transfluat mediam Babylona. Quicunque proximus ſanguine ſuperſtes es, cura ut hujus nævi memoria univerſa aboleatur. Herodotus major eſt, quam ut ſic attaminetur. Sed quum talis ſit Theologia, quid mirum, ſi Chronologia cæco furore ruens & per aërem imaginata ſe videre momenta temporum per Parcas cifris Ægypti, Arabiæ, Chaldææ & Perſidos æternis tabulis inciſa exclamet Herodotum mentiri?

74, 29. Ὦρυσε ἑλυτρον λίμνης.] MS. λίμνη. Quod adeo temerarium non videtur, ut sic ab Herodoto scriptum opiner; nam ita rursus pag. seq. ἐπεὶ τε δὴ ὦρυσε τὸ ἕλυτρον τῇ λιμνῃ.

74, 31. Εὖρος δὲ τὸ περίμετρον &c.] Ut solet interdum Jo. Fridericus Vallam, quem in præfatione nominavit, hîc illic per notulas veterem interpretem vocare & carpere, sic & hoc loco arguit versionem ejus *latitudine vero ejus quoquo versus*, idque propterea quod sic intellexerit latitudinem vel τὸ πλάτος καὶ διάμετρον, quum Herodotus intelligat latitudinem seu flexum circumcirca, quam versionem pro Vallensi supponit, &, quod in eadem notulâ addit, ambitum paludis & id quod mox dicit μακρὴν περίοδον τῆς λίμνης. Non opinor aliud intellexisse Vallam, etsi per istas voces dederit occasionem aliter de eo cogitandi.

74, 35. Λίθους ἀγομένη.] MS. ἀγαγομένη. Cap. 196 Ἀπαγαγέσθαι. 2, 64 Ἀγαγόμενον ἀνθρώπους. Huc pertinet, quod in fine cap. 186 restitui jubebat codex optimus Ἐκ τῆς λίμνης ἐξήγαγε pro vulgato ἐξάγαγε, ut 2, 115 ἀνήγαγε MS. habet pro vulgato ἀνῆγε.

74, 41. Περίοδος τῆς λίμνης μακρή.] MS. μακρὸς. Sic vicissim cap. 193 μεδίμνε Ἀττικῆς, quod notaverat jam Stephanus, ipse quoque deprehendi in MS. optimo. vide alia ad 38, 47.

74, 47. Τῶν περτέρων βασιλέων.] MS. περότερον. Sic supra, sic infra, at 2, 140 dicit οἱ περότεροι γενόμενοι βασιλῆες Ἀμυρταίου.

75, 7. Ἐν τῷ ἐπίπλῳ τούτου.] MS. ἐν ᾧ. ut jam patefeciisse memini. Utrum hîc notatio mutat? ut sic de tempore, sed τῷ de aliis maluerit? an quæcunque alia causa?

75, 9. Τὰ χείλεα δὲ ποταμοῦ καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰς καταβάσιας.] Non vitupero repetitionem præpositionis καὶ, utpote quæ repetitio etiam placet Herodoto, sed ubi placere potest, ut cap. 191. Κατά τε τὸν ποταμὸν καὶ κατὰ τὴν λίμνην. Sed magna prorsum in his residet ineptia. Nam quum dicit labra fluvii per urbem, an possunt alia ulla intelligi, quam quæ sunt prope descensus, imo quam in quibus ipsis descensus est extra portulas? Certe enim non per alias urbis partes cucurrit flumen, ita ut quum dicatur Nitocris fluvii labra per omnem urbem lapide struxisse, id omnino intelligi debeat & tantum possit, factum circa descensus ex transversis plateis ad fluvium. Legendum procul dubio deleta altera particula καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰς καταβάσιας. Innuit enim Herodotus tum reliquis partibus simplicem circa fluvii ripas murum ductum, tum ipsos illos descensus ab ipsa recte concinnatos fuisse, & majore quadam impensa & mole, quam alia ripæ pars, roboratos. Jungi enim oportet τὰ χείλεα δὲ ποταμοῦ καὶ τὰς καταβάσιας. Ignorat purissime spuriam particulam codex MS. & videtur quoque non agnovisse interpres.

75, 15. Ἐπείνεσαν δὲ ἐπ' αὐτ.] MS. ἐπίνεσαν. Sic ἐσάγεσκον, πωλέεσκε, & quæ sic plura: certe ejus quoque generis est, quod sequitur ἀπαίρεσκον, quod ut Stephanus vidit in suis, ita ipse in Mediceo id offendens reposui pro vulgato ἀπαειρέσκον: prout etiam Ἀφοιτέοντες pro simplici φοιτέοντες. quæ accessio est meritissima.

75, 26. Ἡ δ' αὐτὴ βασίλεια.] MS. ἡ δ' αὐτὴ αὖτη βασίλ. ut 2, 198. Ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ Αἰγύπτιοι ποιέουσι. Deinde est in eodem λαοφόρων, non λεωφόρων.

76, 2. Τῷ παλαιῷ δὲ ἰωὐτῷ τόνομα Λαβυνίτῃ.] De hoc loco quum scripsisset Scaliger in Animadversionibus pag. 91 ita [apud Babylonios Labynitus, id est Nabonidus, & Nabuchodonosorus idem Herodoto] in Emendatione Temporum pag. 579 & hoc ipsum & alia grandiora profert, quæ videas licet.

76, 3. Στρατιῇ δὲ βασιλεύς.] MS. ἡ δὴ βασ. Erat enim hic excessus ad morem regis Persici tam novus, quam in præcedente periodo est reditus in historiæ viam, ut utrobique ista particula merito interponatur.

76, 9. Ἅμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνειαι.] Interpretatur Valla, *carrucæ quatuor rotarum*, quum carrucas pateat non fuisse fabricatas in hunc usum, quem colligere licet ex capite 27 libri 11 de re vehicularia Cl. Schefferi, qui idcirco in capite 19 ejusdem libri statuit rectius futurum *multa plaustra quatuor rot.* Recte ad differentiam, quum alioquin ἁμάξας dicat simpliciter, ut 4, 62. Attamen Gatakerus lib. 2 cap. 5 Adversar. reddiderat *petorritis multis secum inter impedimenta vehendam.* Nam de Choaspe egerunt & alii & Salmasius in Plinianis pag. 699.

76, 11. Ὅποι ἂν ἐλαύνοι.] Ubique occurrens verbum. Sed nunc MS. ὅποι ἂν ἐλαύνησι. Quid dicemus? utrum placet postremam syllabam σι natam ex corrupta diversa lectione οι, hærente librario priore inter voces ἐλαύνῃ & ἐλαύνοι (ut videmus hæc in MSS. mixta) ac propterea utramque postremam syllabam exprimente, quæ postea ex οι in σι depravata adhæsit ipsi verbo? an ve-

vero esse aliam hujus verbi formam, nunc quidem abolitam, sed Herodoti tempore Helladi & Herodoto usurpatam abscondi ἐλαύνημι. An non simile huic verbum κατηργνῦσι, quod exstat 4, 69, non observatum Porto, quum habeat καλέργω *Ion. pro com.* κατείργω, quod etiam habet hic scriptor; sicut observat alterum ἐσεργνῦσι ex 2, 86. Quæ composita nec ipse Stephanus annotavit in grandi Thesauro.

76, 21. Κάρτα ἦ δή.] Id vero jam nimium quidem, nec tam adversativa ex spectatur, sed ut narrationis pars leniissime succedat. Id probat MS. κάρτα τε δή. ac mox γόνυ ἐ βρεχόσας, non γόνυ μὴ βρ. quod vani & prolationem Herodoteam non ferentes videntur sic mutavisse.

76, 31. Ἤνετο μὲν τὸ ἔργον.] Sic edidi sane non invitus, quum emendatissima membrana Medicea conspiraret cum MSStis, unde id ipsum verbum produxit Stephanus; sed adeo non curavit, ut id nunc in marginem abjiciens, in Thesauro pulcherrimum hoc exemplum annotare detrectarit, ubi tamen de hac forma illius verbi agit, & quasi ipse nesciret, sub Budæi nomine ex Herodoto citet ἀνόμωον ἔτος de exacto anno, quod scimus exstare 7, 20. Πέμπῳ ἦ ἔτεϊ ἀνομώῳ, etsi neque Portus memorare voluerit.

76, 39. Κατελήφθησαν ἐς τὸ ἄστυ.] Lapsum credo esse typographicum pro κατελήθησαν. quod est in MS. & semper auctori adhibitum, plane ut in libri hujus capite 176, cujus varia exempla composuit diligenter Portus in Lexico, qui & hunc locum recte producit, ut pateat hunc errorem ignoratum prioribus, adeo ut etiam Stephanina anni 1592 ab eo sit immunis, ab Germanica incaute fuisse admissum, Anglica imitante.

76, 42. Προσάξαιτο.] Nescio unde petant hoc verbum lectores, nescio unde petiverint interpretes: certe Latinum *comportaverant* proprie huc non accedit. Portus hunc locum noluit attingere, sed producit verbum περισάξαιτο ex lib. 8. cap. 20. At hoc ipsum est, quod in hoc loco adhibuit Herodotus. Sic enim planissime scriptum habet optimus MS. περισάξαιτο.

77, 2. Τῇ ἐξῆς.] MS. ἐξῆ. Et hoc verbum est, quo antea de Halye fluvio, infra de Nilo utitur auctor, ut videre est apud Portum. Mox deinde Stephanus eandem pruriginem scabit ἅτω ἦ δὴ τάξας ponens in margine, quum vulgo edatur ἅτω δὴ τάξας. Sed verum est ἅτω τε δὴ τάξας, quod profero ex MS. Mediceo.

77, 14. Καζὼ τὸ ῥέεθρον ἧ Εὐφρήτεω πόλαμῦ ὑπονενοσηκότος ἀνδρείως ἐς μέσον μηρὸν μάλισά κη καζὼ τῦτο ἐσήεσαν.] Negari nequit bellos Herodoto contigisse interpretes & curatores, qui & edere ita & explicare hæc omnia potuerunt. At profecto nec dictum uspiam ulli Græco reor ἀνδρείως ἐσιέναι, ut illi jungunt in Latinis, quum palam sit in Græcis ita eos distinguere, ut verba ὑπονενοσηκότος ἀνδρείως ἐς μέσον μηρὸν μάλισά κη separata velint esse ab reliquis. Id illi interpretari debuerunt sine tormento trajectarum vocum & Herodoti sententiam expiscari, non omnibus permixtis suam exponere. Sed & laudatio illa, quasi viriliter fecerint, intempestiva prorsus est, nec aliter etiamnum se gerunt, quam stolide audaces & quidem in perniciem suam, si adfuisset Babyloniis bona mens. Immo ut videas omnia rejicula esse (id enim certe fateberis) nisi ex utilissimo apographo sic restituantur & distinguantur, en tibi quod fero: καζὼ τὸ ῥέεθρον, ἧ Εὐφρήτεω πόλαμῦ ὑπονενοσηκότος ἀνδρεὶ ὡς ἐς μέσον μηρὸν μάλισά κη, καζὼ &c. Verto. *Persæ, qui ordinati erant prope alveum, postquam Euphrates fluvius subsedisset, ut transiret vir circiter medio femore tenus, illic Babylonem introierunt.* Non fallit me animus, quin egregius lector hanc unam præstantissimam emendationem clarissime causas corruptelæ aperientem sit exosculaturus, adeo ut fides optimi libri dubia ulterius esse non possit. Dativus ille ἀνδρεὶ plane Geographicus illustrationem accipit ex notis paternis ad Livium lib. 1. cap. 8. Ἀνδρεὶ ponit pro quocunque transeunte, ut plane videas Herodotum sibi similem, ecce lib. 7 cap. 60. Αἱμασιὴν περιέβαλον καζὼ τ κύκλον, ὕψος ἀνήκοσαν ἀνδρεὶ ἐς τ ὀμφαλόν. Sed neque dissimilia sunt 3, 22. Οἰγδώκοντα δὲ ἕτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρεὶ μακρόταλον περιέεσζ. 4, 22. Ἐπεὰν ἀνδρεὶ ἀποθάνῃ πατήρ. Etiam ejusdem generis 4, 20 Διαβάντι, & seq. cap. Ἀποκλίναντι. 7, 198 ἰόντι. Distinguere potes, ut volueris, & voces ἧ Εὐφρήτεω ποταμῦ possunt perinde commode referri ad præcedens ῥέεθρον, quam ad sequentia ὑπονενοσηκότος &c. Ideo nunc aliter exhibeo, quam in contextu. Utere quo libet.

77, 36. Τὰς τέσσερας τρίφυ μόι.] Maligni sunt & parci erga Herodotum posteriores, qui ne illa quidem ei volunt linquere, quæ ipse ad copiam protulit. Hinc enim MS. τὰς τέσσερας μοῖρας τρίφυ μοι. Omnino rectissime.

77, 42. Τελαίχμῃ τῷ Ἀρταβάζῃ.] MS. Τεταναίγμῃ. idque probum judico, ut in li-

bro 7, 82. Est enim idem nomen : quod scribo per tertiam literam, quia sic exstat in scripto libro, non per χ.

78, 11. Καὶ κηλωνίοισι.] MS. liquide refert ἢ κηλωνήϊσι. Quæ est illa ipsa forma, quam usurpamus hodieque in lib. 6. cap. 119, quæ hinc quidem confirmatur esse verissima, quicquid etiam suspicetur Portus. Et hinc apparet, quod supra occurrebat ἐδωλίοισι, non scripturum fuisse Herodotum, sed ἐδωληϊοισι, si usus ea vocis forma fuisset, quod nimis facile crediderunt. Quod mireris, non aliter citat Salmasius in Plinianis pag. 589. Hoc rectum. Sed contineat quæso manum, & ne doceat Herodotum, quomodo Ionice pronunciari ea vox debeat. Illic etiam pag. 581 citat sequentia Herodoti verba Ἐπειδὰν ἄρξα αὐτὴ ἑωυτῆς ἐνείκῃ, quum in editionibus exstet ἐπεὰν ἧ ἄρξα. Quod miror, quoniam in MS. legebam ἐπειδὴ ἂν ἄρξα, quod & sequutus fui, sed δὲ invasit male. Sed & sequentia vides citata esse ab viro maximo, prout edita sunt, quod patuit ad 74, 15. ut videatur rejeciisse, quod Stephanus ad marginem posuit οἰκηΐο. Quam felix fuisset ejus memoria, si universum locum omisisset? Nec enim cognitam habuit Herodoti manum, quam nunc accipe ex MS. Mediceo, πόλις οἰ ὠικηΐο.

78, 27. Τεσσέρων διπελέων δακτύλων.] At quinam sunt illi διπελέως δάκτυλοι, quia velut in materiariam tabernam ingressi culmina ad digitorum mensuras mercabimur? Dicit ergo Valla *maximorum*. At sanctitas publica negat esse easdem justas mensuras vel maximas vel minimas. Non enim respicimus in communi usu ad cubitos regios. Alius est Valla, alius Herodotus, qui scripsit διπελέως, ut præter MSS. Stephani probat inculpatus ille codex Florentiæ. Non fui igitur segnis in reparando auctore. Cl. Fridericus nequivit hinc abire sine mentione variæ lectionis in hoc adverbio, & addit [ut sic quaternûm fere digitorum latitudo significetur] quum notet aut juste impleri aut superari potius hanc mensuram, & *fere* sibi servare potuerit.

78, 28. Ὅσον τε δένδρα μέγαθος γίνε).] Hoc plebeium est ad id quod scripsit Herodotus, exstatque fideliter custoditum in MS. ὅσον τε δένδρον μέγεθος γίν. ubi notabis vocem μέγεθος esse quarti casus, ut addi debeat illis, quæ notavi sub numeris 6, 34. prout etiam simile est c. 202. Λέσβῳ μεγάθεα παρεχπλησίας. Perinde ut 2, 32. Πάντας τοῖσι ἄλγεσι τὸ μέγεθος ἴσους. Et c. 71. Immo nunquam Herodotus in his locutionibus vocem μέγεθος ulli alii junctam voluit, estque inprimis notabile exemplum 118, 42. ubi MS. plane διπηχυν. Prorsus simile est quod c. 199 sequetur: Τὸ δὲ ἀργύριον μέγεθός ἐστι ὅσον ὧν, ubi post tertiam vocem prave distinguunt.

78, 36. Τὰς συκέων τρόπον διεσπάσι.] Citatur hic locus ab Salmasio in Plinianis pag. 1334, ubi plenis follibus legi & distingui jubet verba, quæ vulgo non recte habeant. Ea tu scrutare lector. Nam quia vitiose illic magis credo ab typis actum, huc adferre commode illa nequeo, & incommode non placet.

78, 42. Κατάπερ δὴ οἱ ὄλυνθοι.] MS. omittit particulam δὴ. & mox ἀπιεῖσι pro ἀπιᾶσι.

78, 48. Νομέας ἰτέης ταμόμψοι.] Hi νομέες sæpe versati sunt & cæsi & in eis Valla ambustus. Ultimus qui accessit, est Cl. Græv. ad Solœcistam Luciani pag. 113. Nonne satis tarde? nam post Brodeum & Leopardum popularis ipsius Fridericus jam bene correxerat pag. 321 etiam omissis *pecuariis*, quos cognatus ejusdem Jungermannus, alia vitiosa bene mutans, reliquerat. Jubet videre quæ docuerit Schefferus. Vide quæso illa, & dic mihi, an non sint oppido macilenta? immo quæ sint illa, quæ doceat?

79, 13. Ἐπεὰν ἔν.] MS: ἐπεὰν ὦν, quod certe Ionicum & continuum in Herodoto, ut nunc id ei eripi non debuerit.

79, 16. Ἀπεκήρυξαν.] Est notum verbum in jure etiam Græco, sed non hujus loci, & ut notet abdicare & ultro abjicere, ut pro lucro habeatur ea re spoliatum esse. At hi sane non sic consuluerunt in navigiis suis. Hinc oppido notabile est, quod legitur in optimo MS. ἀπινεκήρυξαν, ita ut super ι habeat positum ε, ut etsi forte quid lateat nesciam, hactenus tamen observaverim, ut ediderim ἀπενεκήρυξαν, ut decompositum pateret, satis alioqui rarum, sed ideo Herodoteum, & quod notet, ibi in urbe solitos ea præconio subjicere; quod intelligis plurimum distare ab isto composito nimis hîc incommodo.

79, 25. Καὶ ἐπὶ τούτῳ.] MS. ἢ ἐπὶ τοῦτον. Et recte ex modo scribendi, nec intercedit terminatio sic ter geminata. In qua tamen videntur offendisse lectores: unde enim potuit huc delabi Fridericus, ut ederet ἐπενδύνῃσι, quum ante illum ab omnibus fuerit editum ἐπενδύνῃ. Id quidem est principale facinus. Sed inconsulte agitur in distinguendo. Nam cur in Latinis non ita distinguitur pœnula ab calceis, ut in Græ-

Græcis? Sed ſcias oportet hic quoque ſubeſſe fallaciam, quam aperit optimus MS. legendo ὠθιζομένῳ ὑποδήματα ἔχων. Sic omnia planiſſima.

79, 28. Βοιωλικῆζι.] MS. Βοιωλίηζι, ut ex oraculo citat Βοιώτιον ἄνδρα Stephanus Byz. in v. Ἄρνη. Et 5, 88 ἑωῦτα Δωρίδα mavult, quam Δωρικώ.

Ibidem. Κομῶντες τὰς κεφαλὰς, μίτρῃζι ἀναδέοντα.] Reliqui Herodotum arbitrio aliorum, qui conſenſu ita diſtinguunt, quum ego gnarus κομᾶν non licere homini in humeris aut brachio, crederem Herodotum junxiſſe τὰς κεφαλὰς μίτρῃζι ἀναδέοντ), ut apud Ælian. 4 Var. 22. Κορύμβας ἢ ἀναδήμενοι τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ τειχῶν.

79, 33. Μῆλον ἢ ῥόδον ἢ κρίνον ἢ ἀετὸς.] Hoc ſpecimen conſuetudinis Babylonicæ melius ob oculos hodie poni nequit, quam ex tabula Iſiaca, ubi talia ſceptra vel haſtæ infinitæ cum iſtis ornamentis, ut ſic quaſi Herodoto interprete diſcamus, unde ea res ad Ægyptios venerit; quippe Babylona ſtatuit quaſi originem hujus rei, & ubi præcipuus erat uſus. In cap. 198 vides aliud commune Babyloni & Ægypto.

79, 37. Ὁ μὲν σοφώτατος ὅδε, καὶ &c.] Sic diſtinxi hunc locum obſequutus neceſſariæ, poſt deviam ab vero interpretationem Vallæ, monitioni præclari viri Jo. Friderici, quam large commendat in præfatione.

79, 45. Πεφθείη.] MS. πηθείη. 2, 54 Ἐς Λιβύλλα πηθῆσαν. Et non diu ante legimus ἀνδραποδισθέντας πεφθῆναι.

80, 6. Ὅς τις θέλοι.] MS. θέλοι. Deinde quod ſequitur, τῷ τὸ ἐλάχιστον ἐπισαμβώ, & vertitur, *qui minimo contentus eſſet*, ſi recte inſpicias, omnino nihil tale exprimit, & neceſſario corrigendum ὑπισαμβώ, ut legitur in MS. donec adhæreret illi, qui in minimum conſentiret aut promitteret. ut cap. 208 ὑπέχθν de pollicendo.

80, 15. Οὕτω ἀνάγεσθαι.] Unde locum huic compoſito ad hanc cauſam? Longe æquius legitur in MS. ἀπάγεσθαι. Deinde MS. διετέλεσε, quo inclinabant etiam codices Stephani, ſed Ioniſmo abciſo.

80, 34. Οὔπω σφι ἔξεσι.] Vox prima non eſt hujus ſententiæ, & bene MS. ἐ σφὶ ἔξεσι.

80, 38. Πυρὶ θυμίημα καταγιζόμενον ἵζει.] Ad iſta ſic annotavit Jo. Fridericus, quum vertiſſet *igni ſuffitum adolendo facit* [τὸ ἵζειν active hic accipio, ut ex interpretatione liquet. Valla minus accommodate ad verba *adhibito thymiamati aſſidet*. Niſi is forte (ut ſuſpicor) pro πυρὶ legit ὠθὶ θυμίημα καίαγ. ἵζει] Sic ille, addens quoque in præfatione Vallam nimis frigide vertiſſe, & ex auctoritate Herodoti & Vallæ interpretatione errorem irrepſiſſe in vulgata Lexica. Et ſane H. Stephanus in indice Theſauri exponit *adolere*, & citat ex Herodoto καταγιζόμενον πυρὶ θυμίημα, ut appareat unde iſte hæc habeat. Immo ſic obſedit eundem inſignem virum hic locus ita lectus, ut non dubitaverit ſcribere etiam in Recenſione vocum Herodoti pag. 728 hujus editionis [καταγίζειν, ut καταγίζειν πυρὶ *igni conſecrare*, Item immolare & ſacrificare Clione c. 86. & Melpomene c. 35] Scias in neutro loco exſtare vocem πυρί. Qualiacunque ea ſunt, MS. Mediceus plane habet ὠθὶ. Et quod exiſtimat Fridericus de verbo ἵζειν, Herodotus pronunciat illum falli 5, 25. Ἐς τὸ ἵζων ἐδίκαζε, ubi omnino eſt *ſedens*, non *ſtatuens*, ut putabat intelligendum.

80, 40. Λέγονται ἀμφότεροι.] Vim ſuam affert, quod legitur in optimo MS. λέγονται δὲ ἀμφότεροι. ac deinde ποιεῦζι pro ποιέουζι.

81, 19. Εἰδεός τε ἐπαγωγῆς] Mire in hoc participio agunt Henr. Stephanus & Æmil. Portus. Ille enim in indice Theſauri ſui ſic notavit [Ἐπαμωγὰς εἴδεος παῖδας, Pueros forma præditos ex Herodoto] Proculdubio alluſit ad 8, 105. At vero poſterior ſic agit in Lexico Ionico [Ἐπαγμένης Ion. pro com. ἐπηγμένος. Ad aliquid addictus. Ad aliquid progreſſus. ὅσαι γυναῖκες εἶδεος ἐπαγμέναι εἰσί. Quotquot mulieres ad formam ſunt progreſſæ. 1. Quotquot ſunt formoſæ 52, 6] qui numerus innuit hunc locum. Sed & aliud ab eo projicitur [Εἶδεος ἐπαμμένοι παῖδες. Herodotea locutio p. 314, 6. Pueri formoſi q. d. Pueri, qui formam attingunt egregiam ſcil. 1. Pueri egregia forma præditi. Εἶδος enim eſt mediæ ſignificationis vocabulum.] Ergo hactenus Stephanus. Sed Porto notus fuit uterque locus. verum qua ratione comparari deberent, uterque aut neſcivit, aut detrectavit loqui & lectorem pro virili inſtruere. Sed quid aliud proferunt, quam quod valde clauſos relinquit oculos lectoris, Porto tantum in his poſtremis exiguam ſcientiam projiciente & alterum audacter diſtinguente ab altero. Quid enim aliud hic eſt, quam participium ab præſenti ἐφάπτομαι, unde quum vulgo ſit ἐφημμένος, noſter more ſuo præbet ἐπαμμένος. Ne dubita. Nam & egregia Medicea membrana prorſus habet ἐπαμμένα, quod eſt ejuſdem prorſus monetæ illi ἀπαμμένης lib. 2 cap. 121.

81, 28. Κατεσέαζι.] MS. κατεσᾶζι.

81, 37. Ὑπ' ἑωυτὸν ποιήσασθαι.] MS. ὑπ' ἑωυτῶι.

82, 4. Καλαγιαζομένη.] Equidem venit hoc ab ipso Aldo. Sed est nullius momenti, quum & optimus MS. legat καλαγιζομένη, & ipse Herodotus passim non aliter loquatur, ut notavit exempla Portus.

82, 12. Στόμασι ἢ ἐξερεύγεται τεσσερακονταπλα.] Hæc verba observari oportet ad spectandum insigni exemplo, quam magnifice & ample largiti sint de Herodoteo etiam antiqui. Scribit enim claris verbis Strabo lib. XI Herodotum dicere eum εἰς τετρακοσίους ποταμοὺς σχίζεσθαι, μεριζειν ἢ Σκύθας τὴν Βακτριανήν. Unde abest longe Herodotus, nec si fluvius inter montana profluens, hic illic inveniens vallem, ita ut in eam effluat aliquid aquæ, is statim fluvius novus dici debet, præsertim si ista aqua dispergatur in arenas aut paludes, ut clare de hoc Araxe testatur Herodotus. Itaque Vossius ad Melam lib. 3 cap. 5 mirabiliter circumiens in quærendo Araxe non tantum in meridiano latere Caspii maris, sed etiam boreali, & ubique eum reperiens, testatur Herodotum scribere Araxem quadraginta ostia, sive potius ἐκβολὰς habere. Prius recte: quod cur corrigendum ita censuerit, ignoro. Non enim sunt ἐκβολαὶ dicendæ, quippe quæ integros possiunt constituere fluvios. Idem Vossius lib. 2 cap. 2 ibidem tangit quæ Herodotus de accolis Araxis scribit, eos inveniisse talia quorum odore inebriarentur. Primo an iste *potus* vocari possit, viderit. Secundo non herbam aut plantam esse dicit Herodotus, uti hederam, arbutum, cyclaminum aut simile origano, sed ἐξδυρῆσθαι δένδρεα καρπὸς τοιούσδε τινας φέροντα. Itaque ut iudicrum exitu simile est, ita nequeunt hæc ita inter se componi, ut eadem re pariter Thraces & Araxeni fuerint usi. Quam bene dixit Herodotus ἐξερεύγεσθαι?

82, 14. Κατοικεῖσθαι.] MS. κατοικῆσθαι. An non notavit Portus ἡείνεσθαι dici ab Herodoto pro εἰείνεσθαι, quum cap. 203 dicat tamen εἰείμην.

82, 20. Τῶι μὲν δὴ Ἕλληνες ναυτίλλονται πᾶσαν.] Ita scribunt nugatores, & qui male coctum aliquid hodiernum eructant, ut nempe conveniant rite casus. Sed non οἱ χαριέστεροι. Utique pereleganter & proprie ad manum Herodoti Mediceus ille codex MS. præfert πᾶσα. Sic enim omnino scribendum. Syntaxis est, πᾶσα δὴ, τῶι Ἕλληνες μὲν ναυτίλλονται. *Omne enim illud mare, quod quidem Græci navigant.* Sine ope istius codicis ne odorari quidem ullus potuisset hanc emeditatam profecto Herodoti loquutionem.

82, 23. Εἰρεσίηι χρεωμένωι.] Observari debet conditio hæc, quam ponit Herodotus, & absque qua non debet de longitudine hujus maris disputari: id quod strenue fecit Vossius ille idem ad Melam 3, 5, & ipsi quoque, quibus illic obtrectat.

82, 30. Ἐξ ὕλης ἀχρίης ζώουσα.] Rarus quidem præpositionis istius usus in hoc genere sermonis apud auctorem nostrum, ut 8, 106 ποιεύμενοι σκῆπτρα ἐκ τετέων τῶν ζόων. Sed libentior & gratior fuit altera ἀπὸ, prout nunc quoque habet optimus MS. ἀπ' ὕλης. In fine hujus libri ἀπὸ κηνέων ζώουσι ἢ ἰχθύων. 2, 92, Ζῶσι ἀπὸ τῶν ἰχθύων μόνων. 4, 22. ζώουσι ἀπὸ θήρης. & 103. Ζῶσι δὲ ἀπὸ λητίης τε καὶ πολέμου. Imo & 2, 18 πίνειν ἀπὸ πόταμοῦ. 2, 36. Ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὧλλοι ζώουσι.

82, 40. Πεδίον ἐνδέχεται.] MS. ἐνδέκεται, ut semper, immo non aliter habet Aldus, ut sit lapsus editionum sequentium.

82, 46. Δεύτερον δή.] Sic scriberet quoque alius quidam, & poterat omnino etiam scribere Herodotus, ut facit 2, 22, ubi etiam nectuntur πρῶτον, δεύτερον, τρίτον. Sed habet insuper Herodotus aliquid inexspectatum, ut quum incipiat per πρῶτον, desinat per τρίτον, medium tamen ponat in plurali, prout nunc habet optimus MS. δεύτερα δή. plane ut 2, 137 πρῶτον & δεύτερα, & 3, 22 δεύτερα & τρίτον. Adde 3, 65. Et mox γλωμένη, non γεγλυμμένη.

83, 3. Τόμυες συνεῖσα.] MS. συνιεῖσα. ut συνιεὶς τὸ ποιηθὲν 5, 92. ac statim προσεχώρεε, non προσεχώρεεν.

83, 18. Εἰ μεγάλως προθύμεαι.] MS. ἰὼ μεγ.

83, 33. Εἶπον μὲν ἢ προτερόν τοι, ἐπεί με Ζεὺς ἔδωκέ τοι &c. ὑποτρέψειν.] Non potest in his vocibus ulla injuria animadverti; adeo apparent omnia integra, & robusti coloris ac nitentia. At vero per similes literas absorpta est vocula, quam codex MS. interpositam sic restituit legitque: εἶπον μὲν ἢ προτερόν τοι, ὅτι ἐπεί με &c. ὑποτρέψειν. Quod quanto est electius, suavius, atque etiam apertius? Id enim quoque Græcæ urbanitatis est, particulam ὅτι quidem immiscere, & nihilominus tamen verbi quod sequitur formam ex ea non gubernare, sed, perinde ac si admixta ipsa non esset, ex præcedenti periodo.

83, 41. Κύκλωι τῶν ἀνθρωπηίων ἐστὶ πραγμάτων.] Quum hic locus sit, qui tantopere placuerit Latinis, ac præsertim Ciceroni toties hinc jactanti istum orbem reipublicæ esse conversum, non debet abire indictus.

ctus. Quippe qui istam loquutionem & similes in Latinis legit, & hæc Herodoti verba in numerato non habet, fieri nequit, ut is dici possit aut credi debeat intelligere ista erudita Latina. Audimus hæc in Asia dici inter duos reges, utrosque id expertos, alterum in persona sua, alterum in eis, quos subegit. Inde igitur exstitit & ortum est. Quod minime cogitans Simeo Bosius ad librum 2 epist. 9 ad Atticum nihil potest in eo nisi cæcutire, ut revera est, deducens ab ludo Græco qui diceretur κεφαλαία, quum tempora horum regum adscendant ad eam vetustatem, ut tunc apud Græcos κεφαλαία nec dicta fuerit nec cogitata nec peracta: certe ipse ex seris tantum temporibus profert: ne dicam ab eo videri nimis exiguam & puerilem facere originem rei maximæ, quæ universi generis humani statum & eventum exprimeret. Interpono igitur nummum Hadriani, & ab ingeniosissimo Principe cusum oculis offero ad spectandum quod ho-

mines pragmatici & ipse Cicero de volventibus rerum humanarum vicibus habuerunt in ore. Nummus hic aureus penes Occonem, illum primarium hujus doctrinæ promum condum, jam fuit, à quo dicitur pulcherrimus, qualem nunquam vidit alias. De eodem quoque scripsit Tristanus in Hadriano. Sed qui monetam publicavit, est Morellius, præ duobus illis infelix prorsus in hac eruditionis parte, nisi quod calleret opificio imitandi in charta. Sicut ostendit quoque in tabula XII^a Speciminis, nihil afferens, quam quod vel Occo vel Tristanus dixerunt. Sed egregie Jupiter est, qui & stat in orbe, ut divinæ majestatis præsentiam innuat; & eum tenet, ut in eo plane dominetur, etiam convertens prout vult; cujus quoque alteri parti admovet terram, alteri phœnicem, scilicet prout vult mactare gloria & aureum donare sæculum aut vicissim deprimere.

84, 30. Τὰς ἐναλισμένας.] Hoc est unicum in Herodoto exemplum hujus sic compositi verbi; per reliqua non occurrit nisi simplex ἁλίζω. Quod quum exstet tam crebris locis, certe ista ipsa multitudine hoc debet fieri suspectum. Jam vero ut plane ab Herodoto expulsum fuisse scias, legimus in Mediceo MS. τὰς ἁλισμένας: idque crede tam Herodoto placuisse, quam Thucydidi compositum. Præterea MS. statim Τομύρι@, non Τομύριδ@, & videtur ita maluisse Herodotus, non ut pro lege aliquid in eo sequeretur, sed pro habitu variaret. Quamvis enim libri 2 capite 41 notaverim ex MS. Ὀσίριδ@, tamen cap. 156 in eodem MS. exstat Ὀσίρι@, & sic infra MS. semper Τομύρι@, sic & Ἴσι@ & 2, 111 Σεσώστρι@, & c. 50 Θέμι@. Talia sunt Ῥοδώπι@, Ἀβάρι@, Ἀναχάρσι@, Λυγδάμι@, Σαμύρι@. Sed etiam mox MS. αἰχρὸν καὶ οὐκ ἀναχρεῖον, sine vocula τε.

84, 5. Γυναικὶ ἐξανδρᾶσι ὑποχωρῆσαι τὴν μάχης.] *Detrectare pugnam* reddidit quoque interpres. In omni hac relatione vestigium nullum est prorsus, unde Crœsus hoc firmamentum & statumen argumentationis suæ potuit jure & merito hausisse, vel potius ad quæ superius narrata Herodotus his verbis queat respicere. Non in aliorum sententia; nam non ideo jubebant Tomyrin recipere in regnum suum, quod detrectaret pugnam, sed vere, ut locum pugnandi conciperet. Non in Cyri animo; quippe is ipse bellum prior inferebat, quod sine prælio confici non posse ipse satis sciebat; & qui haud dubie amavit pericula sibi tum glorioſa, tum felicia. Certissime igitur hoc spurium est, & rursus aureum purgatissimumque, quod ex optimo MS. suppono: ὑποχωρῆσαι τὴν χώρης. Id namque unum agebatur.

84, 7. Διαβάντα πρόσω ἐλθεῖν.] Et hoc satis commode, si ad præcedentia respicias, in quibus cum solo Cyro egit, eumque alloquutus est. Nunc vero & in sequentibus agit de omni exercitu, & quid eum facere potissimum oporteat, consilium dat. Itaque videmus illic ποιευντας, καλακόψαντας, σκιδάσαντας, & si hæc ipsa quoque non minus ad Cyrum quam ad milites pertineant æque ac præcedentia. Sed Herodoto ita placuit. Aggrediamur igitur & hoc loco legere Διβάντας, ut exstat in MS. Mediceo. Etiam mox habet MS. ἀπιγνέας, non ἀπιγίνεας.

85, 6. Σὺ τοίνυν.] MS. σὺ νυν.

85, 11. Τῷ δ' ὁ δαίμων.] MS. τῷδε οἱ ὁ δαίμων. Hoc vitium scripturæ aut ineptiam librarii vocabit iners Græcæ polituræ cultor, aut Herodoti incuriosus. Sed est exquisitum prorsus ac delicatum. Geminus da-

dativus sic junctus placet. Jam supra in cap. 34 dixit: μή τι οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. Et 205. 2, 89. Μή σφι οἱ ταραχθῶσι μίσγων τῇσι γυναιξί. & ibid. 175. Τῇ Ἀθηναίῃ προπύλαια θαυμασιά οἱ ἐξεποίησε. 3, 55. Καί οἱ τῷ παιδὶ ἔφη Σάμιον τέκνον τεθῦσθαι. 6, 68. Ἀπικομένῃ ἐς τῇ μηλέῃ ἐς τὰς χεῖρας οἱ τὸ ἀπλάγχνων.

85, 13. Ἀμείβεσθαι ὧν δή.] MS. ἀμείβεσθαί οἱ δὴ ὧν.

85, 48. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα σὺ ποιήσεις.] MS. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις. Sed ita ut appareat negativam μὴ manifeste ex vocula σὺ immutatam esse ab eo scilicet, qui particulam μὴ in antiquissimis exemplaribus non reperiens, quum tamen requireretur negatio, intelligebat tandem in pronomine σὺ errorem admissum esse, quem recte ita abstergebat. Non magis σὺ nunc locum habet, quam in præmissis.

86, 2. Τῶν ἐπέων τουτέων ἀνενειχθέντων, ὑδένα ἐποιέετο λόγον.] Quis negabit molliter fluere seriem horum verborum ita concinnatam? Universa plebs ita loqueretur. Juncta enim sunt, quæ jungi decebat, & separata, quæ erant interscindenda. Sed id non placuit semper Herodoto, qui etiam mox scribit: ἤτε δὴ πολλὴ τῆς Περσικῆς αὐτῇ στρατιῆς ταύτῃ διεφθάρη. Atqui passim dicit αὐτῇ ταύτῃ junctis & connexis omnino vocibus. Id nunc etiam placuerat Herodoto, ut docet præstantissimus codex servans τῶν ἐπέων ὑδένα τούτων ἀνενειχθέντων ἐποιέετο λόγον.

86, 17. Καὶ δὴ καὶ πυνθάνομαι.] Quam bene geminatæ occurrunt istæ copulæ mox καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κῦρος τελεῦτᾷ, tam nulli usui inservit, immo turbat consequentiam hujus loci penitus secunda vocula καὶ, ut omiserit quoque Valla. Et certe non exstat in optimo MS. unde omisi.

86, 26. Ἐναπῆκε αὐτῇ τὴν κεφαλήν.] Venimus ad partem historiæ per omnia sæcula memoratam & temporis sui glorioſissimam notam. Quæ quum ideo deberet habita esse sanctissime, prout ab humano genere accepta erat ex Herodoti manu, vide, quam malevole & ingrate fuerit tractata. Neque enim sic dubitavit edere Aldus, non Camerarius, non Stephanus, capitales in hoc auctore triumviri; sed tamen postremus ita, ut margo ejus obduceret aliquid editioni vulgatæ, nempe ἐναπῆπτε. Ex quibus quid proprie expressérit Valla per hanc interpretationem *caput in utrem demisit*, non facile dixeris; nisi quod videtur respexisse Valerium Maximum, qui lib. 9 c. 10 dicit: *in utrem humano sanguine repletum demitti jussit; exprobrans illi insatiabilem cruoris sitim, simulque pœnas occisi ab eo filii sui exigens.* Valla hinc certe illud απ, quod in isto decomposito est, voluit plane exprimere, quum Justinus dicat tantum *conjici*. Neque potest dici id non sufficere ad exponendam rem. Attamen Herodotus noluit usurpare verbum ἐνίημι, quod habet 8, 32. ἐς τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ. Itaque omnino putavit Valla exprimendum istud ἀπό. Sed quod ex illis duobus ante oculos habuit? Immo unde sic prosiluit Stephanus cum ista altera lectione? an ignorata Aldo simul & Camerario? Miror, sed res tamen indicat ita esse. Atqui neutrum verbum attingere voluit Æmil. Portus, quum Ἀπῆσαν, Ἀπίεσαν & Ἀπίεσθαι non præteriret, certe minoris illa momenti. Quid ergo est, quod scribere potuit Stephanus in Thesauro? [Ἀφάπλω suspendo, unde ἀπαμμένος, pro *suspensus* Herodoto ab ejus passiva voce. Idem ἐναπῆπτε αὐτῇ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸ ἀσκόν, demisit vel afflixit in utrem cruore plenum. Ἀφάπλω idem Applico, Admoveo. Suid. Hactenus Bud.] Quid sodes hæc afferunt? Jam Budæus aliquid notavit in Herodoto, quod ejus editores nescíverunt? & quum is jam id notavisset, latuit per sæculum, donec Stephanus incondite id proferret in Thesauro, ac denique ad margines Herodoti bene aperiret? Quis cogitet narrationem æque ridiculam, aut de studiis docte & sapienter sentiat? Oportet eos, qui in Herodoto versati fuerunt, historiam hanc satis agresti modo percepisse. Quoniam hic fuit aliquid peculiare, ideo Herodotus etiam uti voluit verbo non quotidiani cursus. Dixit ἐναπῆπλε. Ita habet quoque codex Mediceus, ut scias & Budæum potuisse id nosse, & unde id notum habuerit. Hoc verbo dicitur, non demisisse aut conjecisse caput in utrem, ut illic putresceret ac dissolveretur, sed egregie insultans alligavit superiori ejus ori, ut modo posset demittere quasi ad potandum, modo rursus attrahere, ut intermitteret, quum interim per muliebres intemperies & insaniam Scythicam aliis ludibriis id horrificaret, etiam alios contumeliæ modos in reliquum corpus similiter exserens.

86, 28. Σὺ μὲν ἐμεῦ ζώσης τε &c.] Crede hanc citationem ita progredi, ut inclusum habeat verbum κορέσω. An quisquam ex viris doctis, qui sic multi & fausti fuerunt in literis restituendis, ita se gessit, ut ostenderit se intellexisse ista verba, aut potius acrimoniam in illis abditam? Valla vertit lectionem corruptam satis accurate?

Sed

Sed nihil profert, unde appareat hoc apophthegma dignum esse quod ostentaret Herodotus: tantum enim enunciatur res, prout gesta est, ut nulla ibi sit hilaritas, nullum acumen. Nonnisi in posteriore parte notare licet aliquam venustatem in interpretatione duplici verborum αἰμαλωτεῖν. At priora pingui modo efferuntur, sine acrimonia aut ullo sale, quæ vere acciderunt. Pejora sunt quæ sequuntur. Nam quum tot constructionum modos admittat verbum νικᾶν, non memini uspiam aut me observasse aut ab aliis observatum esse νικᾶν ἐς μάχλω. Ipse ille Portus, à quo in præpositione Ες tot exempla congeruntur, ubi videtur poni pro ἐν, ab hoc tamen exemplo manum abstinet. Tetrius factum est hoc ulcus, ex quo Th. Gale in duobus codicibus fuit testatus legi ἐμὲ ζῶσαν καὶ νικῶσαν, quod ipsum quoque notavi in Oxoniensi. Sed quid proderit, quum maneat νικῶταν ἐς μάχλω? Satis magna equidem turba accusativorum. Itaque hæc illa margarita est, quam ab ingenio Herodoti perpolitam, sed ab sordidis tractantium manibus luto collecto, quod omnem fulgorem obnubilaret, mirabiliter fœdatum jactitare volui fidem curamque codicis Medicei, qui solus cimelium tanti temporis incorruptum servavit, exhibendo Σὺ μὲν ἐμὲ ζῶσαν τε καὶ νικῶσαν σε μάχῃ ἀπώλεσας, παῖδας τ' ἐμοὺς ἑλὼν δόλῳ. In primo audimus validissimum oxymorum & plane paradoxum, ut occisus vivam vincentemque perverterit; sed cujus clara & plana sequitur explicatio, nempe ex filio unico & successore amisso. Hæc est conquestio assidua parentum. Hinc Niobe apud Ovidium 6 Metam. *Per funera septem Efferor.* Lucianus Tyrannicid. pag. 801 inducit exclamantem patrem: Τίνι με φυλάττει ζῶντα τέκνον ἀποθανηρημένον, in filii nempe morte jam antea occisum. Inscriptio apud Capaccium lib. 1 Neap. p. 351. *Crispe. fili. lepidissime. heu. heu. orcus. cum. te. voravit. delicium. mihi. omne. abstulit. baculum. exuctis. medullis. edentulæ. senectutis. fecuit.* Id pluribus suspiriorum formulis hoc ἀνθρώπινον πάθος approbant Gruteri notæ nuper utiliter editæ in Publii Syri illud *Homo toties moritur, quoties amittit suos.* Nec enim tantum in propria subole id evenit, sed in omnibus caris. Hinc Propertianum illud, 1, 14.

Conjugis Euadne miscros elata per ignes
Occidit Argivæ fama pudicitiæ.

Clamat Halcyone apud Ovidium: *Et sine me me pontus habet*, nempe per submersum maritum. Josephus lib. 8 p. 275. Νομίσας αὐτὸν βεβλῆσθαι τοῖς λίθοις, οἷς τ' ὑπηρέτησεν αὐτῷ τὸ πλῆθος. Jam crebrum in eo est verbum Ἀπόλυμι. Hinc Heliodorus 2 pag. 63. Ἀπολώλεκάς με τ' ἥδιστον ἀφελόμενος θάνατον. Achilles Tatius lib. 5 p. 351. Ὦ θάλασσα, πλέουσαν μέν με διέσωζας, σώσασα δὲ μᾶλλον ἀπολώλεκας. Sic cap. 45 hujus libri gemit Adrastus ὡς τ' καθάρσιον ἀπολωλεκὼς εἴη in filio occiso.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum secundum HERODOTI.

88, 13. Ἑλλώων τ' ἐπεκρήτεε.] Sic conspirat codex Mediceus cum libris Stephani, unde is ad marginem conjecerat pro vulgato Ἕλλωας, quum nimis foret Herodoteum, substantiva voce ad casum relativi sequentis flexa.

88, 14. Πρὶν μὲν ἡ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦσαι.] MS. Ψαμμήτιχος, & recte. ut 5, 24. Μέγα ποιεύμενος βασιλέως σύμβουλος γενέσθαι.

88, 16. Ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος.] Sic legit liber citatus: quod nescio an voluerit & Stephanus, quum ad marginem ponit ἐπεὶ δὴ pro vulgato ἐπεὶ δέ.

88, 20. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς.] MS. δ' ὡς. Est quippe principium narrationis de hoc rege & quidem isto ejus facto. Neque enim necesse est monere alios id narrare de Sesonchosi.

88, 25. Μηδένα ἀνίλιον αὐτέων.] Interpretatio Vallæ est, *neminem coram eis.* Sed hoc imperii genus proficeret nihil, & iste nemo est frustraneus. Etenim licet hominis nullius vocem audiant, quid si animalium alicujus? Haud dubie familiaris & creber auditus ovis balantis, sicut videtur hic pastor supponi talis pecudum generis fuisse, aut si fuerunt etiam alia, certe istorum alicujus sonitus quotidie auditus iis inculcaret similem sonum & exstingueret simplex naturæ ac propriæ indolis discrimen, quod

Pſammetichus dicitur inquiſiviſſe. Optime proinde membrana Medicea oſtendit Herodotum ſcripſiſſe μηδὲν ἀντίον. Sic prorſus omnia ab eis removentur, eumque fuiſſe vel Pſammetichi vel Herodoti ſenſum manifeſte probant hæc ſequentia ἐν σέγῃ ἐρήμῃ ἐπ' ἐωϋτῶν κίσας.

88, 27. Καὶ τῷ ὥρῃ ἐπαγινέειν σφίσι αἶγας.] De hoc verbo ἐπαγινέειν valde ſolicitus fuit Portus, adeo ut in Lexico non tantum id oſtentet loco, quem poſtulat prima ſyllaba, ſed etiam in cognato Ἀπαγινέειν. Interim hoc eſt unicum exemplum ejus compoſiti in Herodoto, cui tam denſa erat occaſio ſæpius adhibendi. Hinc igitur exiſtima & quod legitur clare in optimo MS. ἐπάγῃν σφι αἶγας, quod prætuli, quum & Stephanus ex ſuis MSS. noverit poſueritque in margine. Sed illa τῷ ὥρῃ nec notant *in tempore*, ut Valla, nec *certis temporibus*, ut H. Stephanus interpretantur, ſed proprie de veſpera uſurpant ac cœna. Quod eſt tritum.

89, 1. Πλήσαντας ἓξ γάλακτος.] Satis commoda ad intelligendum oratio, ſi ſupponere licet unum ſolummodo paſtorem eundemque iſtum, cui Rex id imperaverat, curaturum puerulos per integrum biennium, ita ut nemo alius vicem ejus interdum ſubeat. Certe quaſi id non ita facile fieri poſſet aut ſoleret, ſcito in optimo MS. exſtare πλήσαντας, ut nunc iſte, nunc ille paſtor eos nutriri curaret.

89, 2. Ἐποιέετο δὲ ἐνετέλλετο.] MS. ἐποιεέ τε δὲ ἐνετ. multo rectius.

89, 8. Βέκος.] Ante omnia poni hîc oportet verba doctiſſimi Mauſſaci in Diſſertatione ad Harpocrationem pag. 358 [Quod autem Phryges panem ſic vocitent, patet ex Herodoti Euterpe. Hunc conſule, ut & enarratores Apollonii Rhodii ad illud lib. 4 Argonaut. Οὗτι δέ πω Δαναῶν ἱερὸν ῥῶγος ἦεν ἀκοῦσαι, Comici ſcholiaſtem ad vocem Βεκκεσέλλως, & Suidam ead. voce. Adverte vero quoſdam βὲκ, quoſdam βέκος vel βέκκος ſcribere] Hinc videat Th. Gale, quam non notet, quæ ignota ſunt. Neque vero quoniam ſcholia iſta ſcribunt βεκ, ideo iſtud vere Phrygium eſt, & altera ſyllaba Græca; quæ ipſa forſan quoniam fuit conjectura auctoris illorum ſcholiorum, unam modo ſyllabam ſcripſit ſane temere & nimis ſero, quum Herodotus teſtetur fuiſſe biſyllabicum. Cæterum in MS. Mediceo legitur βεκὶς, quod præter Heſychium habuit quoque Suidas in editione Baſileenſi, nec aliter legitur in MS. Exemplari hujus Bibliothecæ Academicæ, quæ mihi valida ſuerunt documenta; præſertim quum & Stephanus in ſuis ita invenerit, ut opinor typis vitioſe exprimentibus κεκὸς. Paulo ante legebatur ἀνοίγοντί τε τῷ θ. ubi illud τε ignorat codex optimus, & habuit Herodotus cauſam omittendi.

89, 28. Αὐτέων εἵνεκεν.] MS. præclare αὐτέων τουτέων εἵνεκεν, & neſcio an non Valla id habuerit. Sic & antea auxi ex MS. τῶν ἱρέων ἓξ Ἡφαίστου ἓξ ἐν Μέμφι, quum poſterius illud ἓξ vulgo ignoretur.

89, 31. Λέγουσι Αἰγυπτίων εἶναι λογιμώτατοι.] Neſcio an recte verterint, *feruntur Ægyptiorum ſolertiſſimi*. In Herodoto frequentiſſime occurrunt ἄνδρες λόγιμοι vel λογιμώτατοι, etiam πόλις λόγιμος, etiam ἱερὰ λόγιμα. Sed nihil in eis eſt hoc intellectu. Certe verbis libri 1 cap. 143. Οὔτι γὰρ μὴ Ἀθῆναι, τῷ ὑπὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον, nequaquam ſolertia applicari poſſet, quum agatur de potentia & robore. Itaque nec ipſe Valla ibi ſolertiam indicari credidit, quum interpretetur *nulla urbs alia inſignis erat*. Forſan rectius; ſed inſignis multum diſtat ab ſolerte. Iterumque hoc lib. 2 cap. 98. Τουτέων δὴ ἡ μὲν Ἀνθυλλα ἐοῦσα λογίμη (ſic enim illic ſcribit) πόλις, *Harum urbium Anthylla quæ eſt inſignis*. Ut ex his exemplis ſane quam claris exiſtimatio facienda ſit in locis, ubi nonnihil dubia videri poteſt ſignificatio. Sic lib. 1 cap. 171. Τὸ Καρικὸν ἓν ἔθνος λογιμώτατον τῶν ἐθνέων ἁπάντων, ubi vertunt *Caricæ gentis ingenioſiſſimæ*. Quamvis enim ſequentia (ibi narrantur tria ipſorum inventa, ſicut Samios alibi ait feciſſe tria maxima) faciant, ut tolerari iſtic interpretatio illa poſſit; nihilominus ex aliis apparet Herodoti hanc mentem non fuiſſe, nec tam ad ea reſpexiſſe, quam ad omnem ejus gentis præſtantiam ac famam. Similiter hoc loco tam laudata argutaque omnium Ægyptiorum ingenia obumbrare non videtur voluiſſe Herodotus palmam Heliopolitis ſolis tribuendo, quum utique in ſequentibus nihil præcipuum Heliopoleos narret, ſed omnium Ægyptiorum. Itaque quum ingenium omnibus Ægyptiis ſit acutum, tum poſſunt in uno aliquo ſuperaſſe reliquos Ægyptios Heliopolitæ. Quod videtur extitiſſe in cultu liberalium artium, ac proinde exoſculari cogor, quod mihi ſuggeſſit MS. optimus, λογιώταλοι. Id enim nunc agitur, nempe de hiſtoria & cognitione antiquitatis Ægyptiacæ, ab temporibus ſcilicet Pſammetychi; eam ait Herodotus ſe voluiſſe quoque ab Heliopolitis diſcere tanquam maxime in ea verſatis. Λόγος quin etiam proprie Herodoto hiſtoria, unde &

ipſi

ipsi cognomen λογοποιὸς. Unicum ad hæc omnia est, quod ait lib. 4 cap. 46 circa Euxinum habitare dicens ἔθνεα ἀμαθέσατα· ὅτε γὰρ ἔθνος τὸ ἐντὸς τῆς Πόντου ἐὸν οὐδὲν ἔχομεν πρὸς βαλέσθαι σοφίης πέρι, ὅτε ἄνδρα λόγιον οὐδαμῶν γενόμενον πάρεξ τῆς Σκυθικῆς ἔθνος· ἐς Ἀναχάρσιος. Sed & hoc libro c. 77 Αἰγυπτίων μάλιστα λογιώτατοί εἰσι μακρῷ, dum vertit *longe excellentissimi*, nihil agit. Strabo lib. 13 pag. 618. Ἅπαντας μὲν γὰρ λογίους ἐποίησε τοὺς μαθητὰς Ἀριστοτέλης, λογιώτατον δὲ Θεόφραστον. Sane Jamblichus imitari Herodotum videtur in Vita Pythag. 1, 28 p. 144. ὧν ἐπέμνησθη γλῶ Αἰγυπτίων οἱ λόγιοι.

89, 28. Καὶ ἐς Ἡλιόπολιν.] Hæc prima mentio urbis celebratæ in Ægypto, quam toties posthac commemorabit. Sed quoniam in nulla parte etiam simul refert conditorem ejus Actinem, creditum Solis filium; ideo Tan. Faber in Epistolis Criticis num. 8. contendit satis acerbe nomen ejus excidisse exscriptorum vitio; qui sustulerint voces ὑπὸ ἀκτίνων, quibus intelligebant *ab radio* dici, non *ab Actine*, & fortasse etiam plura. Causa primæva est, quoniam apud Hermolaum in Ἐθνικοῖς scribitur Ἡλιούπολις, πόλις Αἰγύπτου, ἣν ἔκτισεν Ἄκτις ὁ Ἥλιος ἐκ Ῥόδης. Ἡρόδοτος ἐν δευτέρᾳ. Sed nullus in eo loco ita fatuus fuit, ut inde colligeret ab Herodoto nominari debere conditorem ejus urbis, quum abunde sufficiat illa mentio, si urbs ipsa in ista parte scripti Herodotei nominetur. Nullus ex tribus, qui nuper exstitere, Stephani fautoribus aliter dicet. Faber tamen iterat pag. 70 ejusdem voluminis.

89, 36. Ἐξαναγκαζόμενοι.] Id quum viderit in MSS. Stephanus, ipse etiam in Italico, cur non opiner esse Herodoti?

89, 41. Ἐκ τῶν ἀέρεων.] Nequivit hoc ex stellis fieri. Itaque rectius in MS. ἄρρεων, ut ζῴδια intelligat.

89, 42. Ὡς ἐμοὶ δοκέειν.] MS. ἐμοὶ δοκέειν omissa vocula priore. Et id Herodoti esse docet quælibet pagina, ut supersedeam exemplis per alios affatim annotatis.

89, 44. Τῶν ὡρέων εἵνεκεν.] Hæc in Herodoto laudat Sam. Petitus de anno Attico cap. 8, & tamen Herodotum arguit, qui annum hic non Lunarem confuderit cum Lunari: dubito an recte, quum toto isto loco nihil dicat de statu, quem ponit Herodotus, nempe quo per triennia intercalatio fit; quod videtur clarius ponere Pet. Haguelonus in Calendario Trilingui, ubi illud πάρεξ τῆς ἀριθμῷ ab Valla omissum videtur interpretari *cum quadrante*, scribens *Ægyptii vero quinos addunt dies cum quadrante.*

90, 4. Τετέων μὲν νυῶ.] Non est hic mollis nec Herodoteus nectendi modus. Bene MS. ἢ τέτων μὲν νυῶ.

90, 5. Βασιλεῦσαι ἦ πρῶτον ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα.] Quod edidi ἦ πρῶτον Αἰγύπτῳ ἀνθρώπων, plane sic exaratum est in MS. optimo. Vide igitur quid fecerit Stephanus. Posuit ille ad marginem velut ex MSS. suis ἦ Αἰγύπτῳ πρῶτον. Non credo, & vereor seriem verborum ab eo mutatam esse, quoniam videbatur ea nimis involuta & fere confusa. Sed huc jam pertinet, quod notavi 86, 2. Cæterum quem editiones hoc loco appellant Μῆνα, eum vocat optimus MS. Μῆνα. Ne hoc quidem contemni decet, licet paulo ante dixerit μῆνας: ita enim plane hoc lib. cap. 82. Μείς τε ἐκ ἡμέρη ἰκάσῃ θεῶν ὅτευ ἐστί. Et de hoc vocabulo agit etiam Casaubonus ad Strabonem pag. 228 B. Infra cap. 99, ubi repetit hoc ipsum de isto rege, continue deprehendi in MS. Μῆνα. Etiam in hac parte loquax est Etymologicum.

90, 9. Ἐνέρθε λίμνης τῆς Μοίριος.] Collegit Portus varia exempla hujus adverbii, & ubique ut notaverit *infra*. Ista vidit sane & Valla. Quid est igitur, ut nunc interpretetur, *supra stagnum Myrios*. Quid igitur id differt ab istis sequentibus κατύπερθε τῆς λίμνης, quod etiam vertitur *supra stagnum?* Est sane id puerile, & minus idcirco debuerat connivere Jungermannus aut Th. Gale. Ἔνερθε τῆς λίμνης dicuntur, quæ sunt versus mare. Præterea MS. Μοίριος, non tantum hoc loco, sed etiam cap. 149, & 3, 91, ubi licet edatur Μύριος, Valla tamen retinuit *Mœridis*. Notavit de hac scribendi varietate Casaubonus ad Strabonem, tum pag. 33, tum pag. 270, in eo frustratus, quod notet apud Herodotum reperiri duplicem lectionem per υ & per οι. Et scire & notare debuerat in editionibus ita fieri: nam de bonis MSS. jam contraria intelligit lector.

90, 12. Δῆλα γὰρ δὴ ἦν.] Crebro sic loquitur Herodotus, quum sermo exigit *quia haud dubie*, ut interpretabatur Valla 1, 207. Tale quid in hac parte non habet locum, unde accuratam agnosce manum optimi codicis MS. quæ exhibet δῆλα γὰρ ἦν, quod plane, opinor, habuit Valla, dum interpretatur *manifestum enim est.*

90, 18. Ἔστι δ' ἕτερον τοιοῦτον.] Sicut prænonui ad 14, 17, MS. τοιόνδε. Nec moratur ejusdem vocis triplex repetitio.

90, 24. Αὐτῆς ἦ τῆς Αἰγύπτου ὅση μήκος.] Lege hunc locum quisquis es, & detestaberis arenas sine calce. Nam quid longitudo

Ægypti ſecus mare habet commune cum illis quæ dicta ſunt de luto quod ab aquis Nili provolvitur in mare? Immo certe ego, quum in declaranda indole telluris Ægypti ſupra oſtenderit ſe particulatim ire velle per numeros, atque adeo incipiat ex more ſuo πρῶτα μὲν, (perperam vertente Valla *Jam primum*, quaſi obſcurare id Herodoti propoſitum conaretur) ſæpe ſolitus ſum hîc circumſpicere, quod ſecundum hujus declarationis caput eſſe oporteret. Expectavi aut δεύτερα δή, ut eſt 82, 46, aut ſimile quid & æquivocum: δεύτερα αὖτις 7, 141 junctim habet. Utrum dememineriſſe ſui ſtatuemus Herodotum, qui tam nitide perfecteque ſcripſit? An in hac quoque parte injurias ab incurioſo hominum genere pati debuit? Quodcunque ſit, quomodo legerunt hucuſque omnes Herodotum, quum nihil intelligerent? Ipſe certe nihil potui invenire, niſi poſtquam præclara manus antiquæ membranæ Mediceæ me docuit putidas eſſe has voces & infamem in modum corruptas & reciſas præ veris, quas ita extendebat, Αὖτις δὲ αὐτῆς ἐστι Αἰγύπτιος μήκεος, id eſt, *Rurſus* vel *Deinde* vel *præterea ipſius Ægypti longitudo eſt*. Deinde MS. Πλινθινήτεω, quum edant Πλινθηνήτεω. Attamen Valla expreſſit noſtrum iſtud.

90, 29. Ταύτης ὧν οἱ ἑξήκοντα χοῖνοί εἰσι.] Nec hanc ſcripturam conſideraviſſe videtur interpres, qui vertit *Itaque ab hac parte ſexaginta ſchœni ſunt*; nec quam vertit aut ipſe potuit intellexiſſe, aut alius poterit divinare. Certe vox ταύτης non poteſt referri, niſi ad Σερβωνίδος λίμνης, quum alterum Αἰγύπτιος ſit ſane remotum. Et tamen verſio imperfecta eſt admodum, niſi de tota maritima Ægypti parte intelligatur. Has tricas neſcio unde ortas diſſolvit præſtantiſſimus MS. legendo ταύτης ὧν ἄπο οἱ ἑξήκοντα χ. *ab hac igitur* (n. palude Serbonide ad finum Plinthinetem) *ſexaginta illi ſchœni ſunt*. Sed & in antecedentibus παρ' ὃ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει vox poſtrema ab MS. ignoratur. Nam hunc locum Valla dum vertit *ad quod mons Caſius uſque pertingit*, facit præter elegantias ſuas. Et ſane non ad id modo pertinet iſte mons, ſed ad alia quoque, quum dorſum ducat ſatis laxe. Immo videtur differre Herodotus verbi hujus notionem in alium hiſtoriæ ſuæ locum, nempe 3, 5, ubi integrans omnia ſcribit παρ' ὃ δὴ τὸ Κάσιον ὄρος τείνει ἐς θάλασσαν. Nunc ſufficit prænonuiſſe juxta illam celebratiſſimam paludem eſſe montem Caſium.

90, 30. Ὀργυῆσι μεμετρήκασι τὴν χώρην.] Valla *metiuntur*, non male, niſi quod Herodotus aliter loquatur, & perfectum præteritum poſuerit, idque judicavi magis convenire, quoniam conſuetudo ex præteritis debet colligi; intelligit enim *metiri ſolent*, ut cap. 47. Διότι δὴ τὰς ὗς ἐν μὲν τῇσι ἄλλῃσι ὁρτῇσι ἀπεσυγήκασι, ἐν δὲ ταύτῃ θύουσι. 3, 38. Ὡς δὲ ἔτω νενομίκασι τὰ περὶ τὰς νόμους πάντες ἄνθρωποι. Sic 4, 183 Troglodytæ γλώσσαν ἀδεμιῇ ἄλλῃ παραμοίλυν νενομίκασι, ἀλλὰ τερύγασι. Non aliter infra hoc lib. c. 36. Τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων δίαιτα ἀποκέκριται, Αἰγυπτίοισι δὲ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτά ἐστι.

90, 38. Ἐνθεῦτεν δὲ μέχρι.] MS. ἐνθεῦτεν μὲν δὴ μέχρι. Quæ particula ſatis oportuna eſt, ut appareat nunc ſermonem redire ad ſcopum, quem interpoſita nonnulla abruperunt.

90, 45. Ἐς τε Πίσαν.] MS. ἔς τε Πείσαν, ut & rurſum ἐς Πείσαν. Quæ vero Stephanus poſuit in margine, nimirum τὸ Διάφορον & ἴσας μῆκος εἶναι, ambo approbantur ab optimo codice, ubi vulgo edebant Διαφέρον & omiſſa voce μῆκος.

91, 1. Καταδεῖ πενταικαίδεκα σταδίων, ὡς μὴ εἶναι πεντακοσίων.] Potius dixiſſet ὡς εἶναι πεντα. nam minus quindecim ſtadiis fuiſſe innuit mille quingentorum. Itaque deficitur tot ſtadiis, ut impleat alterum numerum. Sed alia ratio fuit loquutionis Herodoteæ, quum particula ὡς in MS. non exiſtat: & omnino deleri debet. Dicit defectu quindecim ſtadiorum non implere numerum mille quingentorum; carens illis paucis non eſt MD, ἀπολείπεται alias dicunt.

91, 8. Ἐν τῷ δὴ λιθοτομίαι ἔνεισι.] *Ibi inſunt & lapidicinæ*, ut induſtrie interpretatur Valla; tanquam & aliud illic memorandum ineſſe dixerit Herodotus. Quod ſi forſitan eſt, (neque enim ulla cauſa id vetat) at auctor id nunc non retulit, ut nec illa huc conveniant & corrigi debeat ex MS. ἐν τῷ αἱ λιθοτομίαι ἔνεισι *Ibi inſunt lapidicinæ*. Vides ſegnitiam manus & calami corrupiſſe tantum auctorem, & quidem facillime, & forſan cum ratione, quod non αἱ deberet tradi, ſed ταὶ, more Herodoti & Ionico. Sic autem cogitabat in hoc loco vel ſcriba vel malus lector, quia primum erat, non proſpiciens & ſtatim repeti illud αἱ, & altera vice ſequi, ἐν τῷ αἱ πυραμίδες ἔνεισι. Cæterum error erat, quum & prorſus hæc ipſa repetantur cap. 158. Τὸ καλὸν Μέμφιν ὄρος, ἐν ᾧ αἱ λιθολομίαι εἰσι.

91, 19. Ψάμμῳ κατειλημμένον.] Statuunt igitur viri docti montem recte dici καταλαμβάνεσθαι ψάμμῳ. Quid hoc erit? Certe Portus quum plurima collegerit de verbis

κα-

καταλαμβάνειν & καταλαβεῖν, non novit vocem κατειλημμένον, nisi ex lib. 9 c. 69, vertens *interceptus* propter lapsos muros. Mons vero an recte intelligetur *obsitus fabulo?* Nescio quî id fiat. Sed quanto conspectius & sanius est, quod legitur in MS. κατειλυμένον? Nonne hæc est ipsa & mera Homeri imitatio, quippe quem non frustra legit Herodotus: Κάδδε μιν αὐτὸν Εἰλύσω ψαμάτοισι? Sed de tanta doctrina librarii cogitare nequiverunt. Stephanum miror, qui locum Homericum bene notavit in Thesauro. Quod ipsum præcipue quidem huc idoneum ad declarandum ista lapidosa juga involuta esse arenis ac tegi, sive id naturaliter ac perpetuo ita fuerit, seu paulatim magis magisque venti illuc compulerint. Stephanus tom. 1 pag. 1126 confuse affert Lucianum & Herodotum, quæ sunt diversi thematis verba.

Ibid. Τεταμένον] Non quæro, quid id verbi huc afferat, quidque velit; sed potius à quo sit inculcatum. Certe à MS. prorsus abest, & debet abesse; nec interpres quidquam ejus expressit, sed recte concepit ea quæ sequuntur, non narrari de processu jugi montani, sed facie, qua sibi similis est uterque hic mons super saxa gerens arenam.

91, 22. Τῶν ἦ ἠρέων.] MS. ignorat adversativam, quæ nihil huc adfert.

91, 27. Πέφυκε μὲν ὦν.] At MS. μὲν νῦν, quod particulæ genus leni huic dissertationi multo melius convenit.

91, 34. Ὅσον ἦ τῇ ἀπὸ.] Quid illa vocula tertia habeat muneris, nequivi intelligere; immo prorsus inducebam, quum prorsus mihi displiceret. Sed MS. ἔσον δέ τι ἀπὸ. Et vere: nam id interponit, ut mox cap. 11. Μακρὸς ἅτω δέξει ἐς ξενός. Ita solet.

91, 40. Ἐδόκεε ἦ ἐ.] Recte MS. ἐδόκεε ἤ, omissa adversativa, quæ additur frustra. Etiam deinde μεταξὺ ἐφαίνετο rejecto γ': cui tamen verum locum attribuit idem MS. exhibendo mox ὥσπερ γε τὰ πρὸ

92, 3. Οὐ καλῶ τ' Νεῖλον ἐόντες μεγάθεες.] An credam hæc lecta esse ab viris doctis, & potuisse eos sub prætextu Ionismi talem locutionem Herodoto ingerere? Imo scribit bonus Æmil. Portus Μεγάθεες ποταμοὶ *Ion. pro comm.* μεγάλοι πόλαμοι *Magni fluvii.* Quin etiam, quod maximo tædio est, potuit hæc describere summus vir Isac. Casaubonus, & inserere notis ad Strabonem pag. 35 D. Quod quis credat? Ex qua, non dico Ionia, sed Græcia petiverunt illud adjectivum μεγάθεες? Itaque rite id rejecit Th. Gale. An non post tot annorum pœnas exclamabis macte fide istum codicem, qui tibi testabitur Herodotum scripsisse μεγάθεα, ut certe est in optimo libro, & passim iste accusativus ab hoc auctore usurpatur. Nam quod Th. Gale offert ex codice quem vidit, μεγάθεϊ, ut quod pluribus confirmari posset exemplis, vereor ne tunc longe Herodotus illi abfuerit.

92, 16. Ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ ἐ ἄμπολις &c.] Etsi Valla videatur in versione largior fuisse ad verba danda potius quam sensum; ideo tamen non debuit hunc locum venditare velut gloriæ suæ datum Tanaq. Faber in epistola LXXI ad Petavium, quum Portus illam ῥαχίαν bene satis ornavisset in Lexico.

92, 18. Δοκέω χρεόν κτ.] Particula postrema accessit nunc ex optimo codice tum eleganter, tum oportune *fuisse* nempe *aliquando.* Mox recepi ἐχέσιλα pro ἐσέχυσιλα quod vulgabatur, quia isti testimonium veri præbet codex optimus, qui sane penitus ita nunc repetit ἐκ τ βορέης θαλάσσης κόλπον ἐχέσιλα. Sed quod majoris momenti est, idem iste codex in præcedentibus non legit Ἕτερον τοιοῦτον κόλπον ἢ ἐπὶ τῷ Αἰγυπτίου δοκέω χρεόν, sed particulam ἐπὶ ignorat, & ipsam Ægyptum in primi temporis vetustate fuisse vult nihil aliud, quam sinum.

92, 22. Ἀπήλοισι συμπεριφοίτας τὰς μυχάς.] Hic vero pretium suum extendit mirabiliter codex Mediceus. Verbi hujus tres notiones contulit in Thesaurum suum magnus ille Stephanus, nempe vel *una perficio*, vel *concludo & colligo more dialectici*, vel *coitum perago.* Istarum nulla, si quid video, apte huic loco accommodari potest, ut mirari liceat diligentissimum illum Herodoti lectorem oculos nunc accurate non advertisse. Sed & quid sibi vult illud Vallæ, *prope inter se suos recessus terminant?* Sane perspicuum magis foret, si omisisset illud *inter.* Et cur sic in silentio jacet Portus? Quicquid autem sit, vox συμπεριφοίτ quacunque demum notione hinc videtur expellenda, quum non *una finire*, sed potius *conjungere & una peragere* requiratur. Vult enim Herodotus eos sinus in continentem tanto impetu irrumpere, ut finibus suis vel intimis recessibus pene coëant, parva modo terræ lacinia instar isthmi interjecta & separante. Ubi jam nihil confert istud verbum, ut patet vel ex συμπεριαιρόμενον μεγάλην ἐνιαυτοῦ περιόδῳ, quæ sunt verba Plutarchi apud Valesium ad Euseb. p. 221, vel ex Appiani tom. 1 pag. 288. Οὕτω συμπεριφοίτ τὸ μέτρον. Unde etiam συμπέρασμα in Martiano Capella p. 98. Et συμπεράσματα conclusiones Gregorio Nysseno, ut notarunt docti, & Eusebius contra Marcellum lib. 3 cap. 16. Itaque venerari libet neque secus ac cœleste munus suspicio præstantissimi codicis scripturam, ex quo rarissimi verbi & pene intermortui usum in Græcia redaugeo. Scribendum enim συνλετρφοίτες. Sane quam idonea & significantissima vox, hoc est, *perforando pene commiscentes recessus suos*, quod Seneca in Medea 35 dicit Corinthus *cremata flammis*

maria committat duo, pro quo dicit 4, 52. Συνάγυσι τὰ τέρματα ὅτε Τύρης ὁ Ἴστρος. Portus noſter agens quidem induſtrie collegit τέτρηται & Τετρωμένος & Διατέτρηνται ex 3, 12 in Διατέτμηνται. Etiam Stephanus in verbo Συντέτμηνται tenuiſſimus eſt, quod miror: quum & uſurpaverit Diodorus Sic. 3, 19 Αὐλῶνας θαλαμήκεις ἢ πρὸς ἀλλήλας συντετμημένας. Et Strabo lib. 7 p. 317. Συντετρῆσθαι τὰ πελάγη. Adriaticum & Ægæum ut perforando & cuniculo pertuſo conjungantur, ubi tamen Caſaubonus deſtitutus hoc loco Herodoti notabat. [Imo terram potius συντετρῆσθαι, quæ eſt inter duo πελάγη,] non attendens, quomodo in utraque lingua loquutiones transferre amant ſententiam, ut quod alteri attribui oportet, attribuatur alteri, ut quum dicunt *digito inſeri annulum*, *terra mari expurgare Pœnos* apud Florum.

92, 23. Εἰ ὦν δὴ ἐθελήσῃ &c.] MS. codex optimus negat voculam δὴ eſſe Herodoti. Et ſane ſine ea prout nunc de Nilo loquitur, ita de terra agens dicit 7, 49. Εἰ ἐθελῇ τοι μηδὲν ἀντίξοον καταστῶσα. Cæterum in illis, quæ ſequuntur, difficultas eſt peracute, ut videtur, pungens eos, qui dum magna ſibi proponunt, exigua prætereunt. Talis certe eſt interpretatio Vallæ. Quid enim protulit ille per multas voces? *Ego enim credo*, *intra decem millia annorum qui ante me natum tranſierunt*, *ſicubi ſiccanea facta ſunt*, *nimirum & ſiccancum fieri poſſe*, *etiam multo quam hic eſt majorem* &c. Quis tam nugax eſt, ut non credat etiam ſuo tempore poſſe terras exſiccari, ut narrantur antea exſiccatæ? Si hæc quæſtio foret, facile decidi poſſet. Sed quis Herodotum judicabit tam ſtolidum, ut ante ſuam vitam ſcribat effluxiſſe decem millia annorum? Nihil vanius. Igitur quum Stephanus quoque hunc locum oſtentaviſſet ſtigmate, adſcribens [Hîc Græca exemplaria mendoſa eſſe videntur] commodare ab ingenio ſuo cuneum robuſtiorem voluiſſe opinor viros inſignes, ſed tacuerunt, donec Cl. Grævius ſuſtinuit excitare Tan. Fabrum; quorum prior quid cogitaverit, quum ſit occultum, audiamus ſimul poſterioris & judicium de eo & auxilium quod Herodoto confert ex Epiſtola LIX [Ad priorem autem Herodoti emendationem quod attinet, ſic judico, textum ſcilicet, ſeu κείμενον, corruptum eſſe, id quod vel Stephano tacente liquet. Sed tuane emendatio an noſtra, quæ jam aſcribetur, verior ſit, tute judicabis. Sic igitur ad libri oram annotaveram: Locus corruptus; lege, Ἐγὼ μὲν δὴ ἔλπομαί γε οἱ μυρίοις ἔτεσιν τῷ προαναπεπλωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι ἐχώθη, ὡς ἂν κἀγὼ δὴ χωθείη κόλπος καὶ πολλῷ μέζων &c. Id autem, ſi nihil aliud, certe ratiocinatio probaverit] Vellem hæc ab ipſo Fabro in Latinum verſa fuiſſe; deprehendiſſet ſaltem erronee hinc expulſam eſſe negativam ante verbum χωθείη, ne quid dicam de ſuppoſitício tempore decem millium annorum: & tota ratione ſanandi, qua plus luxat & convellit, quam integrat. Maxime labitur in judicio de contextu, in quo nulla adeo corruptela eſt, ut ſermo ſit plane ὁλόκληρος, & in quo moveri nihil oportet. Contigit tantum in editione Aldina, ut omitteretur diſtinctio poſt voces χωθῆναι ἄν. Poſt debuerat ſequi Εἴ γε δὴ ἐν τῷ προαναπεπλωμένῳ. Nam in ratiocinando vocula ἄν eſt ſermonis terminatrix. Sic 7, 203. Ὀφείλειν ἂν ἢ τὴν ἐπελαύνουσαν, ὡς ἐούσαν ἀνδρῶν, ὅσῳ τὸ δόξης πρόσθεν ἄν. Et capitis 16 fine. Porro in eodem ratiocinandi genere initium ſumit ab particula κἄ & aliis annexis 3, 6. Κἄ δὴ τὰ ταῦτα ἀναπεπλωμένα; Dicit ergo Herodotus: *quid illum prohibet fluente iſto oblimari intra viginti millia annorum? Ego enim quidem opinor intra decem millia oblimatum fore: quomodo igitur in tempore conſumpto antequam ego naſcerer non fuiſſet alte* vel *denuo aggeratus ſinus*, *etiam longe major iſto*, *ab tanto fl.?* Nam ἀναχωθείη, quod verbum in margine vibrat Stephanus ex ſuis MSS. legitur quoque in MS. Mediceo, non ἂν χωσθείη. Tum in eodem eſt ἔλπομαί γε ὁ μυρίων, ubi vocula ἢ vulgo omittitur omnino neceſſaria. Cæterum hinc vides non poſſe haberi illa exemplaria optimæ notæ, quæ probant omnia huic paginæ commiſſa ab Stephano, ut de ſuis judicat Th. Gale.

92, 42. Μελάγγειόν τε.] MS. μελάγγαιόν τε.

92, 44. Κατανενειγμένῳ.] MS. κατανενωγμένῳ.

93, 4. Ἀρδέσσας.] Non ſic optimus MS. ſed ſimpliciter ἀρδέσας.

93, 5. Καὶ Μύρις ἔχων ὧν ἔτεα ἐννακόσια τετραδύτηκώς.] Euge & belle, ſi plebeji alicujus Græculi & nihil niſi macilentam, dicam? an ſcabioſam ſyntaxeos neceſſitatem ſpectantis ſermonem te habere putare potes. Totum fatuum ac ſpinoſum, immo nihil ſi ad ſuavem ſublimitatem polituramque linguæ Herodoteæ conferas. Scribe ex MS. optimo ἢ Μοίρις ἔχων ὧν ἔτεα ἐννακόσια τετραδύτηκότι. Mirabilis certe reparatio, ut cap. 145. Ἡρακλεῖ μὲν δὴ ὅσα αὐτοὶ Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Ἄμασιν. Sic cap. 124. Τῇ ἢ πυραμίδι αὐτῇ χρόνος γενέσθαι εἴκοσι ἔτεα ποιεύμενοι. 136. ἔτεα δὲ σφι τὰ σύμπαντα λέγουσι εἶναι χιλίων ἐπὶ πλέω. 8, 129 Ἀναβαίζω ἢ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες. Achilles Tatius lib. 5 pag. 293. Καὶ ἤδη μοι γεγόνασι μῆνες ἕξ, ἢ τὸ πολὺ ἢ πένθος ἤρχετο μαραίνεσθαι. Sed ſciendum in MS. exſtare ſemper Μοίρις quoque, ut dixi.

93, 9. Δοκέουσί δέ μοι.] Longe nitidior connexio in MS. δοκέουσί τέ μοι, qui etiam probabat inventum in ſuis ab Stephano πυθόμενοι, non πυνθανόμενοι.

93, 31.

93, 31. Εἰ μήτε γδύσεαί σφι ἡ χώρη τὰ ὄπισθε Διὸς μήτε ὁ πόλεμος &c.] Hæc certissima est illorum manus, qui quum pulchre sibi viderentur concinnasse verbum γδύσεσθαι, similem labro isti lactucam comparaverunt, reperiendo τὰ ὄπισθε Διὸς. Neque enim hæc postrema aliter considerari oportet, quam inaniter & violente iterata, quæ videbant præcessisse commodum ἐκ τοῦ Διὸς, quod furtum per mutatam præpositionem voluerunt velare. Quid vero est, quod vult nescio quis, sed primus videtur Stephanus, & consentiunt postea Jungermannus simul cum Th. Gale, subnotans? [Lego autem ὔσεσθαι pro γδύσεσθαι.] Quod genus illud vel Græcismi vel humani sermonis erit εἰ μήτε ὔσεταί σφι ἡ χώρη τὰ ὄπισθε Διὸς? Etsi tamen laudabilis hactenus conatus istorum, qui incredibilem translationem & ab Herodoto alienam maluerunt aliquid agendo tentare, quam nimis ex se improbi esse. Sed quid ego nunc antepono conatum Stephani illis priscis corruptoribus & centonis male sumpti adsutoribus, quum hic locus videatur sepositus fuisse ab Æmil. Porto, ut feriret acriter Stephanum, immodice quidem incensus, & hinc miserandus, ut Herodoto adtribuat *pluvias cœlitus cadentes*, sic cavens opinor, ne quis intelligat alias: etiam arcessens Euangelium Joannis & Epistolam ad Hebræos cap. 6 v. 5, ubi tacet aut pudet illum loqui de varietate constructionis verbi γδύεσθαι in duobus deinceps versibus. Utique Herodotus non imitatur ista loca; immo ille nescit γδύεσθαι aliter construere, quam cum genitivo. Sic γδύεσθαι τῶν ἀγαθῶν dicit lib. 1, non τὰ ἀγαθὰ, ut mendaciter fingens supplet Portus. Sic γδύεσθαι ἐλευθερίης lib. 6. Sic quum pateat in hoc loco nihil boni actum esse, spero me securum fore, & ut opinor, esse posse, restituens ex fide optimi MS. εἰ μή τε γε ὔσεταί σφι ἡ χώρη, tribus vocibus explosis. An nocuisse dicam illis primis tantæ pravitatis fabris, quod ὔσεσθαι noluerint passivo sensu intelligere, quum tamen dicat Herodotus πολιορκησόμενοι pro πολιορκηθησόμενοι, ἐρήσεσθαι pro ἐρηθήσεσθαι, ὑσέσθαι. Nam quæ præcedunt θέλοι & παροιχομένων ab Stephano apposita in margine laudat exemplar vetus, unde probavi & ipse. 3, 10 dicit ἐς δὴ δὴ ὕεσθαι τὰ ἄνω τῆς Λιγύπτου τοπαρέπαν· ἀλλὰ νῦ τότε ὔσθησαι αἱ Θῆβαι ψεκάσι.

93, 37. Τῶν ἄλλοι ἀνθρωποι.] MS. τῶν οἱ ἄλλοι ἄνθ. Nam quæ præcedentia habet in margine Stephanus εἶός τ' ἔσαι ἐς τὰς ἀρ. item νομίζονται ἐκ γῆς, probabat idem MS. ubi omittebantur voces ἐς τὰς, & pro ultimis scribebatur ἐκ τοῦ. Male utrumque. Infra etiam recepi ἐπελθών.

93, 43. Τὸν ἀμηδὸν.] Priorem voculam ignorat MS. qui mox etiam retinet καζαπαλήσῃ τῇσι ὑσί.

93, 45. Γνώμῃσι τοῖσι Γώνων.] MS. recte τῇσι. Sed est vitium ex editione Jungermanni sola, credo quia putabant typographi illud τῇσι hic satis fuisse dominatum.

93, 48. Μέχρι ταριχέων τῶν Πηλουσιακῶν.] Quum & Stephanus & Portus ita antecesserint, facile fuit & mihi, indulgere tantum versioni Vallæ, ut lucraretur *Taricheas Peluſiacas*; nisi quod agnoscebam non bene convenire, quum ταριχοδυτέων, & τεταριχευκότες, & vicina vocabula Latino sermone decoraveris, si substantivum hoc non similiter lectori noscendum tradas, neque id hoc tantum loco, sed etiam cap. 113 ἐς τὸ νῦν Καναωϊκὸν στόμα τοῦ Νείλου ἐσ ταριχείας, unde certe discimus juxta illa Nili ostia & per Ægypti litora fuisse tales apparatus ad salsamenta condienda in copia insigni piscium, ut nequeat de ista re moveri aliquid dubitationis. Attamen doctissimus Stanlejus ad Æschyli Prometheum vinctum rejicit ac fastidit has ταριχείας, & ait [Legerim βαραθρέων. sic enim loca circa Peluſium vocari solita ex Strabone constat] Mireris in hac mutandi propensione non venisse viro doctissimo in mentem Δάφνας τὰς Πηλουσιακὰς ex cap. 107. Constet sane hæc ita fieri, ut refert Stanlejus: an idcirco etiam Ταριχείαι esse pariter nequiverunt? Non crediderim ullam hinc necessitatem talem inferri. Sed & alia erant, per quæ nobile est Peluſium: nec ideo tamen depellendæ hinc operæ ad salsamenta. Paulo ante χεῖσθαι τὰ περὶ Λιγύπτιος, atque item καλεομένης firmat codex optimus. Sicut Tyrotarichi patinam bis memorando offert ex vetustate alioquin perdita Tullius, quidni sic & Peluſiotarichum hinc credimus?

94, 1. Ἐς μεσόγαιαν τείνειν αὐτῷ.] MS. αὐτῶν. Alterum nullius est pretii. Paulo post codex Mediceus plane habebat περιεργάζονῖο, non ut Stephanus περιεργάζονῖο, non ut vulgo περιεργάζονται.

94, 13. Τίνα γλῶσαν πρώτῳ ἀπύσαζι.] Adducit H. Stephanus hunc locum in Thesauri magni Indice allegans ἀπύσαζι, & exponit φθέγγονται; affertque illic plura ad confirmandum hoc verbum. At Portus in Lexico citat ἀπύσασζι, & large exponens ἀπύειν, ut Ion. & Poët. pro com. φωνεῖν, βοᾶν, λέγειν, προφέρειν, q. ἐπύειν ab ἔπος. Neque his ego repugno, nec doctrinam invideo. Sed nec celare debeo in MS. illo tantæ fidei exstare ἀπήσασι, quod est verbum Herodoti alibi, & quidni etiam in hoc loco?

94, 19. Αἱ Θῆβαι Αἰγυπτίου ἐκαλέοντο.] Confirmare id conatur Vossius ad Pomponium Melam circa finem capitis noni libro primo.

94, 26. Τῷ γλῶ πᾶσαν.] Etsi forsan ad rem parum faciat, tacere tamen non debeo ab optimo MS. articulum præpositum ignorari,

ut

ut ſtatim cap. 21. Τὸν δ' Ὠκεανὸν γλῶ ϖᾶσαν ῥέειν. Et deinde idem MS. Τέταρτον δὲ σφέας δεῖ ϖροσλογίζεσθαι, non δὲ δὴ σφέας. Nam quid velit Stephanus poſito ad marginem δὴ εἰ, non intelligo.

94, 38. Οἴδαμεν ἁδὲν εἰν.] En tricas editionum. Nam quum Aldini typi verbum ita ſeparaviſſent οἶδα μεν nullo accentu in tribus poſtremis literis, ſequutus id fuit Camerarius, etiam Stephanus, ſed accentu acuto ſignato ſuper literas μὲν, idque admiſit Jungermannus, quum interim omnes uterentur verſione Vallæ *ſcimus*, quod certe indignum eſt.

94, 44. Ἀρξάμενος ἀπὸ τ Καταδάπων.] Ad hunc modum ſane mox præceſſit ἀπὸ Καταδάπων τε ἐς Ἐλεφαντίνης πόλιος. Nunc tamen in MS. legitur ἀρξάμενος ἐκ τ Κατ. Quod Herodoti non eſſe vix impune dici poteſt, quum ſic lib. 1 cap. 174. ἀρχμένης ἐκ τ χερσονήσε τ Βυβλασίης. Lib. 2 cap. 33. Γ'ῃσος ἀρξάμενος ἐκ Κελτῶν &c. Et c. 150. ἐκ σφετέρων οἰκιῶν ἀρξάμενοι. Lib. 4 cap. 21. ἐκ ξ μυχξ ἀρξάμενοι. Et c. 99. Ἀρξάμενοι ἐκ Βρεντεσίε λιμνός ἀποτάμοιατο μέχρι Ταύρων, ἐς νεμοίαλο τλῶ ἄκρλω. ubi neſcio quid cogitaverit Valla interpretans *diviſa terra à Brunduſio uſque Tarentum, promontorium incoleret*, quorum ſenſum reparare debui.

94, 48. Καὶ ἦ μὴ ϖρὸς ἠῶ τρέπεται, καλέεται.] Imperfectus eſt in hoc ſermone genius Herodoti, niſi ita augeas τρέπεται, τὸ καλέεται. Ita plane eſt in MS. Utique ad eandem formam exſequitur ea, quæ proxime junguntur. Alioqui duntaxat edidiſſet auctor ἐς ἣ μὲν *& qua quidem*. Sed aliter placuit.

95, 5. Παρεχόμενος ταύτη.] Allegatur hic locus ab Salmaſio in Plinianis Exerc. pag. 477 ſine ulla hæſitatione, prout editur. Utinam & vertiſſet! Et quanquam iſta pars ſit, cui adeo aſperum ſtrigilem admovit Voſſius, Herodoti locum deſerit. Quo autem credimus eos retuliſſe ταύτη? Valla enim quum interpretatur *huic alveo*, videtur ad ὁδὸν referre, quum proximum ſit θαλάσσῃ. Sed neutrum ſatis oportunum, certe ſi conferatur cum ea concinnitate, qua teſtatur optimus codex Herodotum ſcripſiſſe ταύτλω. Quod ideo libens probavi, reſtitui & in interpretatione expreſſi.

95, 9. Τῷ μὲν Σαϊτικὸν &c.] Vir Clariſſimus Joh. Marshamus Chronici pag. 373 Latine proferens hunc locum, quum nominaviſſet Saïticum, in parentheſi addit *forſan Taniticum*. Et mox diſputat ita: [Neque eſt quiſquam veterum, qui *Saïtici* oſtii meminerit: *Taniticum*, quod hic deſideratur, agnoſcunt omnes. Itaque pro Σα-- reponendum videtur Ταν-. Hunc Herodoti locum Strabo reſpexiſſe videtur, cum ſcripſerit τὸ Τανιτικὸν στόμα, ὅ τινες Σαϊτικὸν λέγουσι. Fruſtra quidem: *Tanis* ad ortum eſt, & juxta Peluſium; *Saïs* ad occaſum, & juxta Canobum poſita] Quæ opinor tangunt Salmaſium ex loco illo Strabonis ſtatuentem eidem oſtio contigiſſe & Taniticum nomen & Saïticum pag. 478.

95, 12. Μαρτυρέῃ δέ μοι τῇ γνώμῃ.] Hæc eſt offenſa maxime conſpicua, in quam impegerunt ſcribæ & editores Herodoti, ut identidem delerent uſum gemini dativi, quem maxime amabat iſte ſcriptor. Ita nunc ſegniter ſane in hoc loco legunt hodie, quum clare exhibeat optimus MS. μοι τῇ γώμῃ, quibus plane paria corruperant 4, 29. Μαρτυρέῃ δέ μοι τῇ γνώμῃ Ὁμήρε ἔπος, etiam edentes μου. Sed jam ſupra produxi genium Herodoti. Quin idem codex legit & mox ὅσλω ἐγὼ ἀποδείκνυμι ſine voce τινὰ. Tum εἴρεσθαι integra ſcriptura, non ἔρεσθαι.

95, 22. Καὶ ἁδὲν ὁμολογέῃν.] MS. tantum ἢ οὐκ ὁμολ. quod ſatis eſt. Et utrumque in libro priore anteceſſit.

95, 37. Τροπέων τ θερινῶν.] MS. θερινέων, ut ſtatim, nec cauſa eſt mutandi. Sed eſt hic locus inſignior per ſequentia, ubi editur πελάσας ἐς τ ἀριθμὸν. Hic enim locus quum ita in editionibus exhibeatur, citat eum & pertractat Salmaſius in Plinianis Exercit. p. 436, ut hinc non Plinium modo refutet, qui diſerte Herodotum citat, ſed etiam Latinum interpretem Vallam. Itaque & verbum πελάζειν docte illuſtrat, & negat id eum dicere, quod voluit interpres, totidem cum diebus decreſcere, quot increverat, ſed quum in centum dierum ſpatio excreverit, tum retro redire ac reſidere: Plinium vero tradere ex Herodoto tam incrementa quam decrementa Nili centeſimo die abſolvi per eoſdem creſcendi decreſcendique gradus, quinquaginta nimirum dies dare augeſcenti, totidemque recedenti. Verum non hanc eſſe mentem Herodoti: quippe qui clare dicat Nilum à ſolſtitio incipientem, per centum dies abundare, & cum in hoc dierum ſpatio excreverit, tum retro redire ac reſidere. Etiam ferox ille, nunc vanus Harduinus accedit ad Salmaſii vorticem; ut patiatur ſe in eo circumagi. Tantum eſt cognoſſe auctores ex editionibus, non inquiſiviſſe in bona vetuſtatis exemplaria, ſicut in hoc loco Valla procul dubio aliter legit; legit autem prout Herodotus ſcripſit. Scripſit autem, quod indicat codex optimus Mediceus πέλας δ' ἐς τ ἀριθμὸν, non πελάσας.

95, 46. Δὴ τὰ λεγόμενα.] Hoc participio plerumque utitur Herodotus de rumore publico & quod in vulgus dicitur. Ab eo nunc mens auctoris aliena eſt, ut oſtendit liber MS. exhibens λελεγμένα, nempe modo à me.

96, 7. Πολλάκις δ' ἐτησίαι μὲν ἔκλυον ἔπν.] Citantur hæc ab Salmaſio in Plinianis Exerc.

Pag.

pag. 428, sed nescio an illis recte utatur. Nam Herodotus hæc dicit pro causa materiæ, quam tractat rejiciens hinc efficaciam Etesiarum, per quos nonnulli statuebant alveum Nili arceri ab mari, ut hinc in eo extolleretur. Id quod aperte ita refellitur, si probetur interdum attolli Nilum vel sublatum fuisse, etsi nulli flarent Etesiæ. Hoc *interdum* vel πολλάκις non utique supponit confessionem de flatu istorum ventorum illo ipso tempore, quia istud πολλάκις intelligere licet, quantum scit ille, qui loquitur. Herodotus dicit hoc πολλάκις, & nunquam approbat contrarium evenisse; itaque istud πολλάκις est, quoties aut ipse observavit præsens, aut de eo in aliorum monumentis legit, vel etiam audivit ex sermonibus aliorum.

96, 11. Καζὰ ταὐτὰ.] Sic contraxerunt id librarii, quum Herodotus resolverit in tres voces καζὰ τὰ αὐτὰ, si fides optimo codici, quam plenissimam meretur. Simile prorsus fuit 1, 88. Οὔτε χειμάλια τὰ ἡμὰ διαφθάζῃ.

96, 26. Ἀπὸ τ῀ θερμοζάτων ῥέων ἐς τὰ ψυχρόταλα.] Frigidissima prorsus ratiocinatio. Itane sine ulla exceptione per eam patiatur aliquis circa Alexandriam & ubi se Nilus exonerat, vocari loca talia, quæ sint ψυχρόταλα? Quis ferat? aut quis ab Herodoto ita scriptum credere potuit, credatve? Est certe locus hic insignis ad noscendum, quam obnoxius habitus fuerit hic præclarus scriptor, & quas non maculas adsperserit grex librariorum. Certe moderatius longe in optimo MS. hæc leguntur ita; ἀπὸ τ῀ θερμοτάτων τόπων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα. Vocem τόπων in editis videntur omisisse propter sequens neutrum, quasi in hoc genitivo etiam tale supponi oporteret, quum Valla in MS. videns expressam vocem τόπων etiam expresserit in Latinis: & sicut ea vox sic facili negotio omitti potuit, ita eadem deleta alterum superlativum trahere debere alterum pari stultitia opinati fuerunt.

96, 27. Ἀνδρὶ λογίζεσθαι.] MS. ἀνδρί γε λογίζεσθαι. Sed male ista vertuntur.

96, 33. Πᾶσα ἀνάγκη εἰσὶ ὗσαι ἐν πέντε ἡμέρῃσιν.] Ne hoc problema agnosceretur solummodo ab Græcis, potuit tam benignus esse Valla, ut id Latine efferens traderet aliis quoque Europæis *necesse omnino est intra quinque dies pluere.* idque pro munere venerari potuerunt Stephanus & Portus. Quis credat? donec Tan. Faber apud suum Petavium fateri potuit se equidem mirari ita scribere virum maximum, mirabilem observationem: denique id falsum esse: itaque nunquam dubitavisse, quin pro ἐν πέντε ἡμέρῃσιν legendum ἔν τισιν ἡμέρῃσι, *intra aliquot dies*, idque verum, & rationem facile posse ex Meteorologicis afferri. Quam debuit risisse catus ille Dionysius, quum talia blandimenta istius ingenii acciperet? An hoc igitur melius? Nequaquam. Non enim magis plueret intra aliquot dies, quam intra aliquot noctes. Sane solet Herodotus dicere iter vel navigationem tot dierum; sed ea alia res est, ut felicius opinor & verius in cap. 34 ab auctore dici iter ex Cilicia ad Sinopen esse πέντε ἡμερέων. Dein puerilis annotatio est in locis ubi per hiemem gelat, & ningit, ibi per æstatem pluere. Sed neque ἐν nunc notat utique *intra*, sed tantummodo in quibusdam diebus, si ita vellet. Sed vir insignis prout in vulgato falsum deprehendit, ita quod lateret verum non perspexit. Res ipsa & literæ monstrant ἐν παντὶ ἢ μέρεσι, *in tota* regione, *aut partibus.* Certe si ningeret, etiam accideret, ut interdum pluviæ caderent, vel universam regionem nubibus madefacientibus, vel has aut illas partes, prout contingit.

96, 35. Τρίτον ἦ.] Locutio est moris triti: sed Herodoteus libenter in his aliquid mutat, prout nunc quoque contigisse docet liber optimus exhibens τρίτα, quod prætuli. Sic c. 137. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ... δεύτερα ἦ &c. Et vide ad numeros 82, 46.

96, 40. Εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε ἐ ὁσονῶν.] MS. cum multo majore efficacia, εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε, εἰ ἐ ὁσονῶν. In quo etiam statim ante legebatur χειμασίλω, quod in MSS. vidit & Stephanus, non χειμαδίλω, sicut & mox Mediceus MS. habebat ἰῶ ἂν τούτων ἐδὲν, prout testatur Stephanus de suis, ubi vocem tertiam immerito mutant cum his τι τοιῦτον.

96, 49. Αὐτέων ωὲὶ τ῀ ἀφανέων.] Stulta manus id finxit, nec primæ vocis ullam rationem in vertendo habuit Valla. Lege ex MS. αὐτὸν ωὲὶ. Etiam MS. πληθύεδ pro πληθύνεδ.

97, 5. Ἔρχε῀ τ῀ Λιβύης ἐς τὰ ἄνω.] Recte interpres *meat in superiora Africæ.* Nihil potuit fieri accuratius. Notant enim ista verba motum ipsum solis, dum in eo est, ut ad Libyæ superiora deveniat. Sic seq. pag. ἀπέρχεται ὁ ἥλι῀ ἐς μέσον τ῀ χεμῶνον ὀπίσω. Sed ea non videtur esse mens & sententia scribentis Herodoti, & innuentis hyberno tempore, quum ab hyeme sol ex pristino meatu ejectus jam est (ita enim vertenda erant, ex quibus nescio quid procudebat interpres, *sol abscedens subter hiemale sidus*) solem existere & versari in Libyæ superioribus. Id quum res ipsa probare videatur, tum confirmat præclare MS. ex quo scribendum remissa particula ἔρχεται τ῀ Λιβύης τὰ ἄνω. hoc est, *permeat superiora Africæ.* Sed & ipse Herodotus probat cap. 26. Ἥλι῀ ἂν ἀπελαυνόμε῀ ἐκ μέσου ἔ χεμῶνο῀ ἐ ἔ βορέω, ἧις ἂν τὰ ἄνω τ῀ Εὐρώπης, κατάπερ νῦν τὰ (MS. τῆς) Λιβύης ἔρχεται. Pro

eo dicit lib. 7 c. 121. Ἥκιστα τῷ μεσόγαιαν. Egregie Seneca Hippol. 332

Qua terra ſalo cingitur alto,
Quaque per ipſum ſidera mundum
Candida currunt.

97, 6. Τῆς γὰρ ἀγχοτάτω γε χώρης ἔτι ὁ θεὸς.] Defecta eſt oratio, nec bene cohæret, ut credere licet, edentium vitio. Unde licet Valla ſufficienter reddiderit *Deum hunc, ut cuique terræ proxime accedit, ita eam maxima ſiti afficere credibile eſt*, tamen omiſit totum iſtud ἢ κατ' ὠτίνα, neque poterit dicere, unde arceſſat iſta *ut accedit*. Videtur omnino habuiſſe aliam lectionem, & fortaſſis illam ipſam, quæ exſtat in optimo MS. τῷ γὰρ ἀγχοτάτω ἢ χώρης, *Cui enim terræ hic deus proxime appropinquat, & verſus quam tendit*. Hæc ſimpliciſſima reſtitutio hujus loci eſt & inde probabilior, quod ex variis jam patuit exemplis iſtam encliticam particulam γε arreptam mire fuiſſe ab librariis vel repellendo vel adſciſcendo, ut turbarent Herodotum. Sed inprimis iſta medicinæ dulcedo comprimit laſciviam ingenii, quam monſtravit Tan. Faber etiam arbitro Petavio, dum queritur turbatum hic eſſe aliquid, atque etiam excidiſſe videri, ut hinc corrigat ac ſuppleat tanquam præſenti ope Τῷ γὰρ ἀγχοτάτω χώρῳ ἔτι ὁ θεὸς ἐς κατ' ὠτίνα θέῃ: iſtud poſtremum vero interpretatur PERCURRIT. Nihil bonum, nihil felix. Solummodo mutatæ in deterius duæ literæ.

97, 11. Αἰθείης τε ἐόντος ἐκ ἠέρος.] Vox ἐόντος ab MS. ignoratur, nec videtur ab Herodoto veniſſe; qui ſi ſequi rationem iſtam in replendo ſermone & multiplicando illo participio nunc voluiſſet, haud dubie mox etiam ſcripſiſſet ἢ ἀνέμων ἐόντων ψυχρῶν. Sed & ibi omittit, & in prima parte omiſit, quum ſufficeret in medio poſitum, unde & præcedens & ſequens poſſet ducere, quod opus erat. Neque vero iſta vertenda fuerunt *omne veris tempus ſit ſerenum*, quod ne ad rem quidem quidquam attinet, ſed *quum omni tempore circa hæc loca ſit aër ſerenus*. Aliud eſt ἠὴς, aliud ἔαρ; item ἠέρος & ἔαρος.

97, 31. Πολλὸν ὑποδεέστερος.] MS. πολλῷ, ut paulo ante ex vocibus αἰθείης ἐκ ὕδατος expellit medium articulum, ac bis refert οἰκότως, non εἰκότως. Non hæc magni momenti, ſed intereſt legere vetuſtiſſima.

97, 34. Τάτε αἴτιον.] MS. τάτων. Sic quoque ſcripſiſſe auctorem cenſeo, vel propterea quod præmiſerat cap. 19. τάτων ὧν πέρι.

97, 36. Διακαίων τῷ διέξοδον αὐτῇ.] MS. αὐτῷ, quod perquam videtur ingenioſum. hoc eſt, ſibi ipſi tranſitum candefaciens. Sed & paulo ante legit MS. ut notavit ex ſuis Stephanus, non ξηρὸν ταύτῃ, ſed ξηρὸν τὰ ταύτῃ; ac denique διεξιόντος δὲ ἂν μιν, non διεξιόντος δέ μιν. Unde forſan particula ἂν expulſa fuit, quod eadem mox ſequeretur ποιέειν ἂν τὰ ἔρχει, neque conveniret eandem repeti in eadem periodo. Sed id nihil eſt, quum paulo ante dixerit ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ... ἥκει ἂν τὰ ἄνω &c.

97, 47. Οὐκ ἀποπνέῃ ἀπὸ ἐκ Νείλου.] Tria poſtrema verba non occurrebant in MS.

98, 6. Οὕτος δέ μοι παίζειν.] Plenior MS. δοκέει ἐμοί γε παίζειν.

98, 22. Εἰ ἄρα ταῦτα γλώσσῃ ἔλεγε.] Rite has voces conſideravit magnus Caſaubonus, quum clauderet os Straboni inique in Herodotum invehenti lib. 17 pag. 818, quaſi Herodotus ex ſe iſta ſcriberet ac pro veris traderet, quum palam fateatur eſſe hæc ipſi audita ex alio, atque etiam ſubdubitans de veritate iſtius hominis; quum interim illa quæ narravit, illuſtrare conatus fuerit Salmaſius in Plinianis Exercit. pag. 439 &c.

98, 23. Οἷα ἐμβαλόντος.] MS. οἷα ἐμβαλόντος, nec memini additam voculæ οἷα hanc adverſativam. Ab eodem mox καταπρηνήϊον, non καταπρηνέϊλον, quam ſcripturam ignorat quoque Portus.

98, 29. Τὸ ἐκ ἀπὸ τάδε.] Hæc eadem ſequuntur in fine capitis 31. Sed nunc MS. ἀπὸ τότε, ut cap. 2 hujus libri. Ἀπὸ τότε νομίζουσι. 1, 82 habes & ἀπὸ τότε ἐκ χρόνου. quod eſt etiam 2, 52. & ἀπὸ τότε. Item 2, 14.

98, 32. Διαδήσαντες.] MS. Δεδήσαντες. Id mutarunt, qui nimis religioſe intuiti ſunt præcedens participium ἰόντι. Quod participium in iſto dativo quum addatur ex more loquendi, etſi notet nihil, ac poſſit omitti, prout notavi 77, 14, non debuit aliquam normam præſcribere huic participio, quod videtur reſpicere duos homines, quos requiri indicat iſtud ἀμφοτέρωθεν, id eſt, vel ab utroque latere, vel ab prora & puppi, ut quocunque modo oporteat eſſe duos, qui ſinguli funem navi alligatum teneant. Singularis numerus venit demum poſt enavigatam paludem ad oſtium Nili, quando unuſquiſque incedit ſibi.

98, 33. Ἵξεται φερόμενον.] Longe melius in MS. οἴχεται φερ. ut 1, 189. Οἴχεο φέρων.

98, 39. Ἀπίξεαι.] MS. ἀπίξαι, Omnino recte; continuatur enim hoc ab præcedente verbo διεκπλῶσαι, ut ſit idem illi modus, ut idcirco minor diſtinctio interponi debeat, quam in editionibus contigit.

99, 1. Διεξελθὼν ἐς τῆσι τεσσερσίκ.] MS. ἐς ἐν τῆσι τεσσερσίκ. Ut cap. 32. Διεξελθόντος ἐς χῶρον πολλὸν ψαμμώδεα, ἢ ἐν πολλῇσι ἡμέρῃσι. 4, 43. Περήσας ἐς θάλασσαν πολλῷ ἐν πολλοῖσι μησί. Ita ſolet hic auctor exprimere in his præpoſitionem. Mox in codice MS. non legebam ἔστα ἵξεαι, ſed ἔπτα ἥξεις.

99, 14. Τῷ μητρόπολιν τῶν Αἰθιόπ.] MS. τῷ μητρόπολιν τῷ Αἰθιόπων.

99, 15.

99, 15. Ὄνομά ἐστι Ἄσχαμ.] Sic quum præter codices ab Stephano inſpectos etiam reperirem in optimo libro, non debui dubitare, quin hoc verius foret præ vulgato Ἄσμαχ. Unde etiam exiſtimari poteſt, quam vitioſo Herodoti codice fuerit uſus Stephanus Byzantius, qui de Automolis agens novit Ἄσμαχ, etiam Ταχόμψω potuit prima ſyllaba mulctare. Neque vero Valla debuerat ſcribere *quod verbum Græca in lingua idem pollet* &c. In ea quippe lingua nihil pollet, ſed dicit Herodotus eam vocem pollere, ac ſi Græce explicueris tales.

99, 24. Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρ.] Plane ut cap. 241. Σαναχάριβον βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων. Nunc tamen legitur tantum in MS. Ἀραβίων ὁ Ἀσσ.

99, 39. Διδῶσι σφέας αὐτούς.] MS. σφέας ἑωυτούς.

100, 3. Ἀλλὰ τάδε μέν.] Omiſſis duabus literis legit optimus MS. ἀλλὰ τὰ μέν: quod etiam exhibui, modo id poſſit ſatisfacere ſenſui. Certe enim quum acrius conſidero, videtur latere aliud & clarius, nempe ἀλλ' ἄτερ μέν, quod 1, 197 dixit ἄσσα.

100, 5. Ἀπικέεται ἐς λόγους Ἑτεάρχῳ.] Sic ingenia medii temporis formarunt Herodotum, tanquam aptiore & amœniore futura ejus hiſtoria, ſi amputatum foret, quod videri poſſet redundare. Exciderunt igitur tres voces ὡς δὲ Νείλου ante vocem poſtremam, quas non ſervat niſi unica illa Medicea membrana. An laudabile id iſtorum librariorum factum? Nempe mox illæ tres voces ponuntur, ut certe videantur jam ſupervacuæ. Immo inſana eorum cura de Herodoto; qui recte illas voces nunc ſtatim ponit, ut ſignificet multa alia de iſto fluvio in ſermone iſto annotata fuiſſe & verſata, & quum in illis aliquamdiu ſe exercuiſſent, denique acceſſiſſe quoque ad ſermonem de ejus fontibus talem. Prima in colloquendo illis obvenerunt propria ejus de exundatione, de feris in eo capi ſolitis, de limo & quæ ſunt alia ejus generis; ſed deinceps quoque dixiſſe de fontibus, quomodo eos nemo noſceret. Quem ordinem quis negare auſit maxime eſſe naturalem? Cæterum quum ita prudenter rem illius temporis obſcuriſſimam conetur illuſtrare Herodotus arceſſendo qualiacunque narrationum auxilia, an is meritus fuit ita contumelioſe excipi, prout in illo ſtatuit Diodorus Siculus lib. 1 cap. 37 ſcribens? Ὅτι τὸν περὶ τὴν ἔκβολὴν τόπον καὶ τὴν περὶ ἑκατέραν λιβύην ἀφορίζων Ἡρόδοτος ἀνατίθησι λίβυσι τοῖς ὀνομαζομένοις Νασαμῶσι τὴν ἀκριβῆ θεωρίαν δι' ἀσθένειαν, καὶ φησιν ἐκ τινος λίμνης λαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν τὸν Νεῖλον φέρεσθαι διὰ χώρας Αἰθιοπικῆς ἀμυθήτου· ὃ μὴ αὐτόθεν ὄντες τοῖς εἰποῦσι λίβυσιν ὅτε τῷ συγχαφεῖ περιτεθείκασι ἀναπόδεικτα λέγοντι. Videbimus.

100, 19. Τῶν μακροτάτων ἰδομένων.] MS. τὰ μακρότατα ἰδ.

100, 25. Καὶ τὴν δὴ θάλασσαν καλινκόιλων.] Sic vulgo creditur Herodotus ſcripſiſſe. At quæ differentia eſt inter eos, qui dicuntur κατὰ τὴν θάλασσαν παρήκειν, & hos, quos dicit τὰς δὴ θάλασσαν κατήκειν? niſi quod priores latius potuerint ſic habitaviſſe, interdum quoque nequaquam. Apparet clariſſime Vallam hîc ineptiviſſe, dum agnoſcit oram maritimam omnem obtinere Libyas & eos qui ad mare incolunt. Toties enim deſcribere per eadem verba non eſt Herodoti, quem docet codex Mediceus ſcripſiſſe ἡ τῶν ὑπὲρ θάλασσαν κατ. Ita clarius agit de illis, qui ſupra mare pertinent. Et ſane ſic diviſerunt Africam.

100, 30. Ὕδατί τε καὶ σιτίοισι.] MS. ὕδατί τε. Et videtur Herodotus aliquid præbuiſſe plurali numero, unde 3, 52 dicit ἀλεσίησί τε καὶ ἀσιτίῃσι συμπεπλωκότα.

100, 39. Ἄνδρας μικρὰς, μελέων ἐλάσσονας ἀνδρῶν.] Ita quum legatur ſummo conſenſu & in MSS. & in editis exemplaribus, neſcio quî contigerit, ut Caſaubonus ad Theophraſtum in Charactere τῆς μικρολογίας pag. 239, ubi temere effundit varietates emendationum, citaverit ἄνδρες μικρὸν μελέων ἐλάσσονες ἀνδρῶν.

100, 43. Ἄγειν τε αὐτούς.] MS. ἄγειν τε δὴ αὐτούς, ut tractim magis incedat ſermo de ducendis peregrinis agens.

100, 45. Πάντας εἶναι.] MS. ἅπαντας εἶναι.

101, 12. Καὶ Πυῤῥήνης.] Maluit hanc vocem Valla deſcribere ex uſu ſui temporis, quam, quum tamen verteret Herodotum, ex hujus ſcriptura eam exhibere duplicata litera r. In quo aberrat ab boni interpretis officio, & quam libenter Græci geminent iſtam caninam, ubi vulgaris uſus modo uſurpabat unam, docent Salmaſiana in Plinianis Exercitat. pag. 707.

101, 16. Τελευτᾷ δὴ ὁ Ἴστρος &c.] Eraſmus Vindingius judicat hæc non ſatis commode interpretari Vallam, ſic reddendo: *Exonerat ſeſe Iſter, per univerſam Europam fluens, in Pontum Euxinum, quo in loco habitant Iſtriani Mileſiorum coloni*, in Hellene col. 419. Non magis ita Vallam increpat, quam ipſum Herodotum, cujus verborum ordinem detrectat ſervare; præſertim quum iſtud ῥέων ita obſepſerit Herodotus, ut noluerit aliis verbis conjungi, quam illis ſolis ἐς θάλασσαν τὸν δὴ Εὔξεινα Πόντον. Hæc iſtud antecedunt, hæc ſequuntur, atque adeo in medio amplectuntur. Ille tamen inde eximit.

101, 24. Ἀντίη.] Etiam MS. Italicus aſſentiens codicibus Stephani præfert ἀντίον, quod judicavi ſane recipiendum ob miram auctoris ad variandum propenſionem. Ut plane ſic

ista quidem conveniant. Cæterum constructio Herodotea omnino videtur intercedere; & quum gratulari nobis liceat invento errore calami librariorum, quo adjectivum posuerunt in vicem adverbii, statui oportet istud ἀντίον non in hoc loco reponi debere, sed in loco præcedente, ubi dicitur de Ægypto, τὸ ὀρεινῆς Κιλικίας ἀντίη κέεται. Illic restitui debet ἀντίον, quum in vago aberraverit aut Stephani ipsius aut typothetarum manus. Causa est, quod perpetuo Herodotus illud adverbium construit cum genitivo, quem illic vides; at adjectivum ἀντίος cum dativo. In capite 2 hujus libri. Μηδὲν ἀντίον αὐτέων μηδεμίῃ φωνῇ ἰέναι. 1, 72. Θαλάσσης τὸ ἀντίον Κύπρου. Adde Portum.

101, 26. Πέντε ἡμερέων ἰθέα ὁδὸς διζώνῳ ἀνδρί.] Loco hoc jam fuit usus Vossius ad Scylacem vel illustrandum vel emendandum in capite de Cilicia. Sed Herodotea adstricta sunt certis conditionibus, quas advertere eum oportet, cui non placet assentiri Herodoto: id quod requirebam ab Scymno Chio, qui sustinuit versus suos inquinare hoc cavillo; ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἔοικεν ἀγνοεῖν λέγων, Ἐκ τῆς Κιλικίας πέντε ἡμερέων ὁδὸν εἰς Πόντον, quum ipse statuat esse septem dierum, nulla habita commeantium, quorum gradus solet esse diversus, ratione; ut nihil sit cur isti versificatori cedat Herodoti numerus. Sed & universa hæc contemplatio Herodotea aut ludibrio exponitur, aut attenuatur vocibus inde subducendis ἡ ἧ Αἰγυπτίου τὸ ὀρεινῆς Κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν ἧ ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰθέα ὁδὸς διζώνῳ ἀνδρί. ἡ ἧ Σινώπη τῷ Ἴστρῳ συμβάλλει ἐς Θάλασσαν ἀντίον κέεται, & in libri 4 caput 47 transferendis ab Tan. Fabro Crit. Epist. 8, quum ei occasio esset ad id patefacta ab Ludov. Fabricio, Viro Doctissimo. Sed lepidissimus ille Faber non cogitat, quam pauca montium per Hispaniam & Galliam distincta nomina aut exstiterint etiamnum isto tempore, aut deportata fuerint in alias regiones ad notitiam peregrinorum: ut si idcirco tractum montanum ab Pyrene secus Galliam ex Alpibus ductum, & sic pariter Abnubam (haud dubie locale nomen) incluserint appellationi Pyrenes, mirari non oporteat. Porro Celtas non statuit Herodotus *ultra Herculis columnas*, ut ait pag. 28. Quid hoc est? aut quo respectu ita loquitur, quum antea dixerit *extra columnas H.* & sic dicit Herodotus, & quid significetur, optime intelligitur, perinde ut Γάδειρα ἔξω θύρης Ἡρακλείων στηλέων dicuntur 4, 8. Sic de Celtis loqui nequibat, quia sunt remotiores, & demum sequuntur Cynesios vel Cynetas, ut non conveniat de illis dicere ἔξω θύρης Ἡρ. Sed bene ἔξω. Geographia Græca non gaudet illa divisione ultra vel citra columnas Herculis poni, sed intra vel extra. Quid igitur obscœnius Fabro, quum dicit pag. 31. *Illum quidem Herodoti locum de Celtis ultra Herculis Columnas positis fateor mirabilem esse.* Ipse mirabilem facit. Sed Herodotus suo ævo nequibat melius exprimere situm istorum. Jam vero statuere videtur severissimus Musarum Faber, quasi non liceret interdum jocari, & cogitationem undecunque ortam & qualemcunque lætabunda & familiari velut declaratione amplecti; nec concedit, ut qui comparavit Ægypti veteris sinum cum sinu Arabico, & cogitavit eum versa in illum aliqua Nili eluvie posse ita siccari & aggerari, sicut aggerata est Ægyptus, idque intra eum annorum numerum, de quo nullus se sollicitat, ut res sane sit momenti nullius. An illi non concedet eloqui, quid speculatus sit mente ociosa de Nilo & Istro? præsertim qua in parte multum conveniant? & quum sit ista ætas, qua cursum Rheni nemo forsan fuerat sequutus, in hoc hærere, ut sicut Nilus perluit omnem Africam, ita Ister universam Europam perfluat, nempe quam habitari sciebat. Hæc qui posuit, an illi non licebit etiam transire ad locum istum ornandum de situ ipso aut commoda ratione itineris ex Ægypto per litora maris circa Syriam in Asiam & hinc profectionis terrestris ex Cilicia ad Sinopen, unde per camaras recta erat vectura per Pontum ad Istri ostia? Quid vult Faber, quum Danubium ponit? Ignotum istud nomen Herodoto & illi tempori, quo consideratur similitudo Nili & Istri. Removeri hinc debet ista appellatio. Quis scripsit *hinc recta rectum iter?* Denique quod scribit illa non posse videri ipsi ab Herodoto scripta hoc quidem loco, sed ex libro 4 circa finem sectionis XXXVI & XXXVII huc transmota, peto ut quis inspiciens hæc duo capita monstret aliquam concinnitatem inferendi. Nullo modo illuc transmoveri queunt, sed aut Faber in scribendo, aut typographus in numeris ponendis deliravit. Non erat necesse duorum capitum numeros citare; quod simile his est, occurrit in fine capitis 49. Quum eximius ille in Italia codex omnino nihil mutet, nullum tantæ transpositionis indicium præbeat, non opinor aliter Herodotum scripsisse, quam prout in editionibus exhiberi solet.

101, 31. Ὅτι πλέω θωυμάσια ἔχει ἡ ἄλλη.] MS. ὅτι πλεῖσα θωμάσια ἔχει.

101, 40. Τὰ φαίνεται οἱ μοῦ.] MS. ὑφαίνεται ἧ οἱ μοῦ. Quæ necessaria est particula & solita in talibus iterationibus verborum apponi, ut 1, 137. Αἰνέω μέν νυν τόνδε τὸν νόμον: αἰνέω ἧ μὴ τόνδε. Facile ignoscimus Salmasio in his verbis citandis cum vulgo particulam istam omittenti ad Flavium Vopiscum pag. 401. ubi docet quid sit ἄνω vel κάτω ὑφαίνειν.

102, 4.

102, 4. Ξυρῶνται.] Ita plane legitur Florentiæ, non ξυρεῦνται, quod edidit Aldus, nedum ξηρεῦνται, quod sic corrupit Stephaniana editio anni 1592 & Jungermanniana, tanto inanius, quia mox sequitur ἐξυρημένοι. Et locum hunc lumine suo illustrat Salmasius in Epistola de Coma p. 541. Mox idem codex habet simpliciter ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ἄρτοι, non πυρέων, & seq. cap. redit ξυρεῦνται, nisi & illic eodem modo habeat MS. codex, etsi annotare supersedi.

102, 29. Νόμοισι τοισῖσδε.] MS. vere Ionicum habet, τοισῖσί δε. Tum MS. idem ἀφασμῶνται, non ἀφασμέωνται, quod quinquesyllabicum agnoscebat Portus.

102, 36. Μήτε φθείρῃ μήτέ τι ἄλλο μυσαρὸν μηδέν.] Quis locus in his particulæ τι, quum sequatur μηδέν? Huic utique illud est inclusum. Itaque recte legit optimus MS. μήτε φθείρῃ μήτε ἄλλο.

102, 41. Λοῦνται ἢ δὶς τ' ἡμέρας ἑκάστης ὕδατι ψυχρῷ.] Proba lectio, nec potest dubia esse, quum ad lavandum aqua requiratur, unde etiam 4, 75 de Scythis: Οὐ γὰρ δὴ λοῦνται ὕδατι τοπαρέχαν τὸ σῶμα. Attamen in MS. optimo non exstat vox ultimam antecedens, & possum credere eam ab Herodoto non venisse, qui forsan alludere voluit ad ψυχρολουσίαν & ψυχρολουτεῖν, atque etiam sic ut solet forsan alibi substantivum inferere, ita quoque scio interdum solitum oblivisci. Sic 1, 132 placuit ei dicere ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτλῶ, at ejusdem libri cap. 203 tantum profert διὰ καθαροῦ.

103, 4. Τῶν ἐς ἐσι ἀρχιερεύς.] An sic Ionem ostendunt Herodotum? & à quo paulo ante dicti sunt ἱρέες & mox repetetur ἱρέων, nunc illorum primus sic vocabitur? Nefas id quidem, & hinc pateat fides optimi MS. ἀρχιέρεως exhibentis. Cap. 142 dicitur ἀρχιρέας. Paulo ante probavi verbum πατέονται, quod ut traditur ab MSStis libris Stephani, ita ab Mediceo.

103, 15. Περὶ τὰ κέρεα ἐλίσσων.] MS. εἰλίσσων. & dein: ἔχει ἂν θύωσι, non θύσωσι. Recte utrumque.

Ibid. Γλῶ σημαντείδα ἐπιπλάσας.] Genus scilicet natum in Ægypto aut certe illic paratum, non advectum aliunde. Mos enim iste videtur recidere in tantam vetustatem, ut omnem peregrinationem ignoret. Salmasius tamen longe aliter sustinet intelligere scribens in Plinianis Exerc. pag. 80. [Creta signabantur olim epistolæ, de quo more nos alibi ... Ἐρετρικάδα γλῶ vocat Dioscorides. Herodotus σημαντείδα γλῶ appellat, qua epistolæ & res aliæ signabantur.] Non est ullo genere credibile has duas appellationes convenisse jam tunc in Ægypto uni cuidam speciei illic usurpari solitæ, & quæ illuc ex Eubœa adveheretur.

103, 22. Ἐπιστεισάντες τὴν Ἀφροδίτην τὴν θεόν.] Explicat ad amussim ex superstitionis illius solennitate Valerius Maximus 2, 6, 8. *Diffusis Mercurio delibamentis & invocato numine ejus.*

103, 24. Σῶμα μὲν δὴ ξ.] Nulla hic concinnitas est voculæ δή. Itaque etiam MS. σῶμα μὲν ξ. Tum statim MS. κεφαλῇ ἢ κείνῃ ποιεῦσι κατηρεφάμμοι, non ἢ ἐκείνῃ. Quæ necessaria est immutatio, modo sequentia adhibere & Herodotum narrantem audire volumus. Ipsa hæc verba Latina fecit poëta: *Per caput hoc juro, per quod pater ante solebat.* Huc confer, quæ dixi ad 63, 20.

103, 26. Ἐπίδημοι ἔμποροι.] Non male: nec tamen pejus est, quod exstat in optimo MS. ἐπιδήμιοι. Imo sine dubio probabilius, quum testimonium habet codicis, cujus est explorata fides, & calamo Herodoti videatur placentius ex illis, quæ allata ad 9, 21.

103, 27. Ἀπ' ὧν ἔδονλο.] Quasi media vocula foret pronomen, tum Stephanus, tum Jungermannus, tum Th. Gale ediderunt ὧν, certe perperam: sed caveri oportet ab talibus sæculum jam superantibus.

103, 42. Ἐπὶ τῷ περιηδύσωσι τῇ ἴσι ἐπὶ κατόψωνται, θύσασι τῷ βῶν, τὴν ἐπιδείραντες, κοιλίῃ μὲν κείνῃ πᾶσαν ἔξω εἶλον.] Locus hic est pars conspicua gloriæ Henr. Stephani, quam non modo abstulit, sed abstulisse gavisus fuit & venditavit ex labore & docto & ingenioso, quo is Herodotum vel universum vel in hoc potissime loco, ubi legebatur περιηδύσωσι τῇσι τὴν, ornare annisus est & sane ornavit: cujusque tanta dedit indicia, ut nunquam possit exolescere, nedum ut ego coner exterere ullo modo aut abstergere. Verum agitur causa Herodoti, unius haud dubie ad juvanda studia validissimi scriptoris, quem omni vita veneratus sum & cummaxime salvum esse cupio. Inspicias igitur Prolegomena oportet ipsius Stephani pag. 30, quæ incurrit in hujus editionis paginam 740, & quod decus ille attulerit, ex verbis ejus discas. Nam præterquam quod non concoquerem istud τῷ βῶν, quum ubique Herodotus non noverit nisi βῦν, tum cur scriberet mox αὐτῷ λείπουσι ἐν τῷ σώματι, non assequebar. An αὐτῷ foret adverbium loci? atqui illa ἐν τῷ σώματι id explent. Johannes Fronto in Dissertatione de cultu sanctorum tantum citat, prout ante Stephanum legebantur, & intelligit *post jejunia ei preces sacrificant*, nimis quidem adstricte. Jam vero unde ista omnia processerint, difficilis sane investigatio est. Sed pro iis legebam in codice Mediceo, ἐπεὰν ἀπιδείρωσι τὸ βῦν κατόψαμμοι κοιλίῃ μὲν ἐκείνῃ πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον. Hic quæritur, utrumnam ex iis videatur esse Herodotea manus. Et ego quidem non dubito, quin quam inepta &

ſpuria ſint retro vulgata, tam vera & eximia ſint, quæ nunc ex MS. produxi. Primo quidem veroſimilius eſt mentionem Iſidis poſtea demum factam, ubi eam deſcribit, ut fieri ſolet. Deinde quod vulgata id abſurdi importent, quod bis ſine cauſa ulla dicant idem: quid enim aliud ſonant iſta ſequentia προγνόσαντες ἢ θύσαι. Ita quum θύειν Herodotus non accipiat de aliis præparatoriis, ſed de ſola ſacrificii ante præparati miſſione in ignem (nam id oſtendunt ſequentia καιομένων τῶν ἱρῶν) non poſſunt priora, in quibus itidem dicitur θύωσι, Herodoti eſſe. Tertium eſt haud dubie firmiſſimum argumentum ex ratione phraſeos ἐξ ὧν εἶλον. quam quum vulgata neglexerit, immutaveritque, merito pronunciamus eam videri degeneraviſſe ab ſimplicitate ac ſinceritate genuina. Eſt enim id purum putum Herodoti, ut docent vel ſolius hujus libri exempla. Sic præter id quod modo anteiit, infra cap. 86. Παραφυλάξαντες ἐξ ὧν εἶλον τῷ κοιλίῳ πᾶσαν. Cap. 96. Ἔσωθεν ἢ τὰς ἁρμονίας ἐν ὧν ἐπάκτωζαν τῇ βύβλῳ. Cap. 122. Φάρῳ ἐξυφήναντες οἱ ἱρέες κατ' ὧν ἔδησαν ἑνὸς αὐτῶν μίτρῃ τὰς ἀφθαλμούς. Ita apte & non inelegante invertit propoſitionem ſuam Herodotus, & quum promiſiſſet de maxima Ægyptiorum dea, & de maximo ejus feſto ſe narraturum, primo deſcribit ordinem ſacrificii, & tum de dea ipſa agit, ſermone bene congruo ac perfecto.

104, 7. Καθαρὸς ἔρσενας τῶν βοῶν.] MS. καθαρὸς βοῦς τοὺς ἔρσενας.

104, 19. Τρόπον τοιόνδε.] MS. τόνδε. Item MS. σημήϊα εἵνεκεν, non εἵνεκα.

104, 25. Προσωπίτιδι καλεομένης.] MS. καλεμένης.

104, 27. Ἐν ταύτῃ δὴ ὦν.] MS. ἐν ταύτῃ ὦν, quum male moretur lectorem iſta particula.

104, 32. Ἐς ἄλλως πόλιας.] MS. πόλις, etſi anteceſſerit nominativus πόλιες.

104, 35. Τ' ἄλλα κλιῶσα ἄπαντα.] Ab MS. exulat vox poſtrema, neque poteſt ullo prætextu deſiderari. Mox omnino MS. Mediceus conſentit cum codicibus Stephani in Διὸς Θηβαίης ἵδρωμα ἱρὸν. Nec licet tum lib. 1 cap. 182, tum infra cap. 54 dicat Διὸς Θηβαιέι, ideo nunc id quoque uſurpandum eſt contra MSS.

104, 38. Οὗτοι μὲν πάντες.] MS. ἤτοι μὲν νυῦ πάντες.

104, 43. Ὅσοι μὲν δὴ ἐκ Μενδήϊ.] MS. ὅσοι δὴ ἐκ Μενδ. Et recte, quum ſit quædam apodoſis priorum ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίης &c.

104, 49. Τέλος ἐπείτε.] MS. τέλος ἢ ἐπείτε. Sic paſſim, & hoc libro c. 139 iſta jungit. Poſtea MS. ἔπιδέξαι, non ἔπιδεῖξαι: quum interim in medio rurſus bene conveniat inter codices MSS. Stephani, in quibus ille reperit non προσεκθέωσί τε, ſed προσέχεσθαί τε, & exemplar Mediceum ſimiliter exhibens, quod longe elegantius, quum verbo προσεκθέωσι non ita utantur. 1, 141. Ἀπώσας αὐτέων τὰ προέχοντα. 2, 30.

105, 7. Φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες.] Hanc uſurpationem verbi νομίζειν cur raram vocet Franc. Vigerus (ſic enim facit in libello de idiotiſmis Græcæ dictionis pag. 179) non intelligo, quum in Herodoto ſolo eam abundare pateat exemplis ab Porto collectis.

105, 18. Ἤκουσα ὡς εἴη.] MS. ἤκουσα ὅτι εἴη. Sed & MS. conſtanter retinet Ἡρακλέης.

105, 25. Ἐν ᾧ δὴ ἐς τόδε.] Voluerunt replere ſermonem, perinde ut meminerant ſæpe occurrere in hoc ſcriptore ἐν ᾧ δὴ ἐς τόδε. ut 3, 38. 1, 185. Sed aliud in hoc loco eſt, & oportet νήφειν. Itaque quum MS. Mediceus tantum præbeat ἐν ᾧ ἐς τόδε, libens accedo ad expellendam iſtam voculam δὴ, ut ſæpe jam contigit.

106, 1. Σμαραγδίτιδος λίθου.] MS. μαραγδίτιδος: de quo neceſſe non eſt, ut hic verbum proferatur, quum jam bis Salmaſius in Plinianis Exerc. agens de Græcæ literaturæ hac parte, quæ licentiam dat literæ ſibilanti, ut modo præponatur, modo abſit, in neutro verſari potuerit, quin vocis μάραγδος exemplum inſereret. Utinam ille ſciviſſet hanc Herodoti manum! Locus enim hic conſpectiſſimus eſt ob notitiam iſtarum columnarum, unde non dubitavit Triſtanus Sanctamantius tomo primo pag. 493 agens de columnis Tyri Ambroſiis tum citare, tum afferre ipſa hæc verba exſcripta & interpretari *reſplendiſſante a merveilles dans l'obſcurité de la nuict.* Inſuper hinc animadvertas eum lectum fuiſſe ab Huëtio multa ſuper columnis agitante in Propoſitione IV pag. 152. Sed qui ſuam rem agit, & columnas notat: Herodotum niſi nomine non tangit. In quo tamen aſper ſcrupulus paulo ante offenderat Tan. Fabrum in eo quod additur ab auctore λάμπον τὰς νύκτας μέγαθος, quod non potuit, certe non debuit Valla interpretari *majorem in modum.* Verum iſte ſic arbitro ſumpto Petavio ſtatuit [Quis dubitet, quin ibi legendum ſit μεγάλως? Quamvis enim vox Ionica ſit & Herodotea τὸ μέγαθος pro communi μέγεθος, tamen vitium erit in oratione, niſi legatur μεγάλως, id eſt, δεινῶς, σφόδρα, πάνυ. Hunc errorem typographi arbitrarer, niſi Sylburgianam editionem cum Stephanica conſentientem viderem.] Sic omnes priores adorſus ille Faber negat Græca noviſſe. Debuerat tamen ipſe etiam ſcrutari & ſcire quid actum eſſet. Nam hæc ipſa conſcripſit in Lexico ſuo Æmil. Portus [Interdum μέγαθος adverbialiter poni videtur pro μεγάλως, ut λάμπον τὰς νύκτας μέγαθος *Noctu valde ſplendentis*] Et ad hanc traditionem ſubtimide

de notat Stephanus in Theſauro [Sed affertur ex Herodoto μέγαθ@ poſitum etiam adverbialiter pro *Majorem in modum*.] Nec ſcio an ludibrii cauſa; certe nihil ipſe quidquam decernit. MS. Mediceus nihil mutat. Ipſe cogitavi multa; ſed forſan fruſtranea. Utique λάμπον@ ſatis eſt, & toties apud auctores occurrit λάμπειν ſine adverbio aut termino fulgoris, ut hinc etiam jure poſſit abeſſe: neque enim credo Fabrum dicere velle ὥσπερ τὼ λαμπρότητ@ ἧ ἠλίε. Itaque opinari quis poſſet excidiſſe rem, cui ſplendorem iſtum comparat. Id ſolet dicere auctor μέγεθ@ ὅσον ... ut I, 199 Ἀργύρεον μέγαθός ἐσι ὅσον ὧν. Hujus libri c. 76. Μέγαθ@ ὅσον κρέξ. c. 175. Ὅσων τε τὸ μέγαθ@ λίθων ἐσι. 4, 177. Μέγαθ@ ὅσον τὸ τῆ χοίνι. & Μέγαθ@ ὅσον τε πάνλη πηχυαῖον pro quo dicit in cap. 92. μέγαθ@ καλὸ μᾶλον. Sed quum nuſpiam Herodotum ſuum & lectorem deſtituat caſtitas Medicei libri, cur id nunc ab eo factum imaginabimur in loco tam claro? Nihil enim deeſt, & rectiſſime ſe habent vulgata, ἡ ἧ, μαραγδε λίθε, λάμπον@ τὰς νύκτας, μέγεθ@, ut aurea illa columna potuerit quomodocunque fuiſſe facta; at hæc altera non fuerit, niſi maragdi lapidis magnitudo, qui per noctes illic luceret. Μέγεθ@ ad oppoſitionem aureæ, quæ ex partibus fuit coagmentata; ſmaragdina conſtiterit ex uno nativo lapide, cujus tamen magnitudo celebraretur.

106, 8. Τεηκόσια δὲ διχίλια.] Hic locus quum ſignatus inter primarios emineret in abacis chronologorum, etiam nequivit prætermittere eminens ille Cardinalis Noriſius, mihi & aliis nimium cognitus. Cupiebat enim Græca diſcere, ex quo Piſas venerat. Itaque Herodotum quoque inſpexit & hæc verba, ut fatetur in Epochis Syromacedonum Diſſertat. IV cap. 2 ubi ita ſcribit [„Herodotus lib. 2 narrat ſe Tyrum eo conſilio „profectum, ut Herculis, cujus antiquiſſi„mum ibidem templum celebrabatur, ori„ginem ac vetuſtatem noſceret, ſibique à ſa„cerdotibus Tyriis reſponſum fuiſſe, urbem „una cum templo exſtructam: *eſſe autem à „Tyro condita bis mille ac trecentos annos*] De his poſt nonnulla interpoſita cenſet more ſuo, quo & homines & res ſuſque deque habens, omnia conjiciebat in riſum [At fabuloſam ſuæ urbis antiquitatem memorati ſacerdotes jactaverint] In his quod ſcribit de origine noſcenda, nihil prorſus exſtat in Herodoto, ubi modo rogatur ἐκόσ@ χρόν@, non etiam ὅθεν: nec reſponderunt ſacerdotes urbem una cum templo exſtructam, ſed templum pariter cum urbe exſtructum. Interim nihil iſte diſtinguit, utrum de Palætyro intelligat & templo Herculis in continente, an vero de inſula. Cæterum mox MS. idem ἱδρυθλῶαι, non ἱδρυνθλῶαι.

106, 12, Ἀπικόμθ@ ἧ ἐς Θάσον, εὗρον &c.] Non abſurda quidem iſta, ſed longe melius diſtincta hæc diſputatio & conciſa lenius ad Herodoti genium in MS. ἀπικόμλω ἧ δὲ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὗρον.

106, 14. Καὶ ταῦτα δὲ πέντε.] Hoc ipſum teſtatur codex optimus profectum eſſe ab manu Herodoti, & nihil aliud, quum vulgo poſterius δὲ omittatur, quod interponi debet diverſa notione. Quo jam dicit Herodotus utique quinque ætatibus anteriora eſſe, ſi non pluribus. Atque utinam hæc poſſint placare viros eruditos! Sed ſunt aſperiores, utpote chronologi. Hinc ad Harpocrationem pag. 144 ſcribit Mauſſacus ex ſua conjectura re„ſtituendum ἧ ταῦτα δέκα γλωεῆσι, impuros e„nim librarios ex ῑ feciſſe ε, & nobis craſſiſ„ſimum hunc errorem in textum puriſſimum „& purgatiſſimum Herodoti intruſiſſe. Ohe! Modeſtius Lud. Nonnius in Goltzii Græciam p. 236 ætates ac generationes fabulares recenſet, Herodotum adducit ac diſcrepantiam proponit, ſecutus nempe per omnia Scaligerum in Animadverſionibus pag. 37.

106, 19. Διξὰ Ἡρακλεια.] Hæc lumine quodam adſpergere conabatur Cornelius Tollius in notis ad Palæphatum, ex ſententia Taciti, qui credebat omnia ubique magnifica in claritatem Herculis ex conſenſu referri, & hinc ab Herodoto cognoſci Olympium & Græcum Herculem. Atqui certe Thaſium Herculem pro Græco bona fide habuit Lyſander, quando aſylum ejus reveritus & parcens Thaſiis ex factione Attica illuc refugientibus ſcribitur ab Polyæno dixiſſe ἐν Ἡρακλέες πόλει ἧ Πατρῴε, ſic agnoſcens patrium Spartæ numen & Thaſi idem.

106, 45. Γεφύρωσί ἧ δὴ.] Connexio junctior eſt in MS. χεφύρωσί τε δὴ. Deinde junctim ſequi vides γλύφωσι οἱ ζωγράφοι ἧ οἱ ἀγαλματοποιοὶ ἧ Πανὸς, κατάπερ Ἕλληνες, τὠγαλμα αἰγοπρόσωπον. Nihil poterat legi mollius & concinnius: nam bene illud χράφειν refertur ad ζωγράφες, & γλύφειν ad ἀγαλματοποιὲς; ut quicunque iſta legeret, frueretur tam concinna convenientia. Id quod adjuvabat leniſſime Stephanus per tot commatum diſtinctiones, ne ab aliquo iſta legente cogitarentur dici ab Herodoto ζωγράφοι ἧ ἀγαλματοποιοὶ ἧ Πανὸς, ſicut in editionibus Aldi & Camerarii iſta conjunguntur, ita ut ſequantur κατάπερ Ἕλληνες τὠγαλμα, αἰγοπ. quæ aliter ſeparavit Stephanus in lectoris commodam gratiam. Neque enim quiſquam hiſcere ſuſtinuit de importuna interpoſitione vocum κατάπερ Ἕλληνες inter illa quæ connecti oportuit Πανὸς τὠγαλμα, quia interdum ſimile occurrit apud alios ſcriptores. Sed ridebis opinor hæc omnia, ubi intellexeris in veterrimo codice MS. pro illis tantum exhiberi γλύφωσι οἱ ζωγράφοι,

χάφοι, ᾧ Πανὸς τ' ὠγαλμα κατάπερ Ἕλληνες αἰγοπ. Omnino apparet alienas manus injuriam attuliſſe huic loco, quaſi γλύφιν cum ζωγράφοι non conveniret: unde addiderunt etiam ἀγαλματοποιὸς tanquam opificum genus, quod proprie pertineret ad τέχνιν γλυφικὴν, quum nihil vetet utrumque ad ζωγράφος reſpicere, & ſub his ſolis comprehendere quoſcunque opifices ad effigies parandas, ſicut mox pro utroque hoc verbo ponit unum γράφιν. ὅτου ἕνεκα τοιοῦτον γράφουσι αὐτόν.

107, 2. Πάντας τὰς αἶγας.] Nulla ex MSto mihi notata varietas, unde oportuit relinqui. Sola Camerarii editio habet πάντες, ex induſtria an errore neſcio; certe nulla eſt cauſa ſic mutandi. Sed ſignavit hunc locum H. Stephanus in Theſauro.

107, 7. Τῷ Μενδησίων νομῷ.] Si modo ita ſcripſerit Herodotus, etſi nihil poſſim afferre ex MS. Utique cap. 42 dicit νομὸν ᾧ Μενδησίου. Ex hac norma deberet hîc legi τῷ Μενδησίῳ νομῷ, quod opinor ab Herodoto ſcriptum eſſe.

107, 13. Αὐτοῖσι τοῖσι ἱματίοισι ἀπιὼν ἔβαψε ἑωυτὸν βὰς ἐς τὸ πόλαμον.] Aut non intellexerunt viri docti hunc locum, aut ſi id contigit & acquieſcere potuerunt, debuit eis Herodotus videri ſtolidus ſcriptor, qui eandem rem ſic ter exprimit. Nam dum dicit ἀπιὼν ἔβαψε, illud participium nequit explicari niſi in fluvium: ſed & deinde ἔβαψε ἑαυτὸν manifeſte reſpicit non aliam aquam, quam Nili: denique βὰς ἐς τὸ πόλαμον, idem facit, quod ἀπιὼν, quod βάψας ἑαυτὸν. Itaque nihil futilius vel hoc ſcripto, vel his lectoribus: quos inter vaniſſimus eſt Claud. Dauſquejus ad Silii Italici librum 3 ita citans: ὧν τις ψαύσῃ αὐτῶν παρεὼν ὑὸς αὐτοῖς, τοῖς ἱματίοισιν ἐπιὼν ἔβαψε ἑωυτὸν βὰς ἐς τ. π. Nam βὰς ἐς τὸ πόλαμον non eſt *ad flumen*, aut ripam ejus, ſed *in illud*. Sæpe & attente hunc locum ab Huetio lectum fuiſſe docet ejus Propoſitio quarta, ubi plurima de ſuilla carne profert, ſed ſatis nota & nimis crebro dicta; verum is Græca non tangit, contentus ſummas rerum libaviſſe, & dum ſcopo ſuo inſervientem Herodotum honore citationis dignatur, mutui auxilii comitatem non impertitur. Tanta fœditas ergo ut tandem abſtergatur, egregium eſſe patet & ultra quam expectari poterat, quum pro iſto inſulſo participio ἀπιὼν codex optimus reſtituit ἀπ' ὧν ἔβαψε, quod genuinum Herodoti eſſe patet vel ex paulo ante conſcriptis. Deinde pergit ἀπ' ὧν ἔβαψε ἑωυτὸν βὰς ὅπῃ τὸ πόλαμ. Nam in fluvium intraviſſe continetur in verbo Ἔβαψε, quod aliter fieri nequit. Itaque dicit fore, ut eat ad fluvium, & quum venerit, in eo ſe mergat.

107, 19. Ἀλλ' ἐνδίδουσι) οἱ συϛ.] Molliſſimam connexionem interponit MS. ἀλλ' ἐνδίδουσί τε οἱ συϛ. Quod deinde Stephanus ex MSS. ſuis propoſuit, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱερὰ θύσωσι, firmat liber Mediceus, & probius eſt, quam vulgatum θύωσι.

107, 41. Πλὴν χοίρων.] Sicut duplicem fortaſſe ſenſum patiuntur appoſita verba cum vicinis, & vix decernas, utrum de alio Bacchi feſto, ut intellexit Valla, an potius reliquam feſti ejus unius ſolennitatem intelligat auctor, prout intelligendum ſtatuit Stephanus; ita ſane ſcio hæc de porcis porcina vere & ſui nominis eſſe. Nam ſive de eodem feſto accipias, id quod eſſe opinor veriſimilius, ſatis Græci videbant, ex narratione, quam de porci mactatione jam fecit, Ægyptios alio ipſis modo Dionyſia celebrare, ut id tam præpoſteræ inculcationis velut ὑπομέτρῳ monere non deberet. Si de alio feſto interpreteris, utique ſi in illo etiam porci mortem ſpectari Ægyptiis ſuperſtitio imperaſſet, id nullus dubito, quin Herodotus non ita negligenter tranſiluiſſet, ut tantum obiter annotaret convenire in aliis Dionyſiis Græcos & Ægyptios præterquam in porco: ex qua relatione neſcias à quibuſnam horum mactari adſueſſe porcum Herodotus innuat. Itaque aliud rurſus diſcrimen inter Ægyptia & Græca Dionyſia refertur, ut poſt narratam in porci mactatione cærimoniam dicat Herodotus in reliquis convenire, niſi quod in uno etiam adhuc differant. Id quale ſit, præclare mihi patefecit MS. Mediceus, ex quo idem alios doceo, corrigendo πλὴν χορῶν. Nempe eadem utriſque hilaritas adeſt, nebrides, clamor &c. niſi quod choros non ducant Ægyptii, quum Græci præſertim in Bacchi feſto eos duxerint alludente ſatis Propertio in prima elegia libri tertii, tum teſte Dionyſio Alexandrino, Καὶ μετὰ Λιναίων ἱερὸν χορὸν ἐχήσαντο &c. Sed cur in citando ad hunc hæreo, quum tota Græcia vetus id hodieque clamet, cauſamque hanc adeo feliciter conſummaverit maximus Caſaubonus in origine Satyricæ poëſeos? Cæterum tales Græcas ſolennitates annotare ſolet Herodotus. Sic de Babyloniis cap. 191. Τὰς τὸ μέσον οἰκεούσας τῶν Βαβυλωνίων, ἃ μανθάνειν ἐπαλωκότας, ἀλλὰ (τυχεῖν γάρ σφι ἐοῦσαν ὀρτὴν) χορεύειν τε τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ ἐν ὑπαθείῃσι εἶναι. Nam dum id memorat, pariter declarat choros illis uſitatos fuiſſe. Contra de feſto Ægyptiorum primario in Bubaſto ait c. 60 eos crotalis, tibiis, cantu, plauſu manuum, dicteriis, ſaltu, revelatione obſcœna recreari: nil de choris. Hinc 5, 67. Τὰ πάθεα αὐτῇ τελέουσι χοροῖσι ἐγείραντες· τὸν μὲν Διόνυσον οἱ τιμῶντες, ἢ ὃν Ἄδρηστον, ubi adde caput 83. Hoc igitur quum ſit liquidum ſpecimen, quo priſcæ fidei codex arguit eos, qui ex voce genuina χορῶν ſimul in fœdatis membranis ſcripſerunt, ſimul edide-

runt

runt per typos χοίρων, certissima ab eodem aperitur via ad Æliani emendationem confirmandam, qua in libro 2 Var. Hist. 11 Holstenius similiter χοιρὸν restituit pro vulgato χοῖρον, ubi profert iste auctor dictum Socratis simile illis jambis, quos teste Diogene Laërtio συνεχὲς ἀνεφθέγγετο·

Τὰ δ' ἀργυρώματ' ἐστὶν ἥτε ποριφύρᾳ
Εἰς τὰς τραγῳδὰς χρήσιμ', οὐκ εἰς τὸ βίον.

Ad quæ tacentibus aliis scribit Menagius [Cujus sint isti Jambi, dicat alius] Absurda negligentia, quum diu jam dixerit Stobæus serm. 222 esse ex Philemonis Βυτημίνῳ p. 736 in laudatione agri & ejus culturæ, nisi quod illic dicit elegantius ἄθετα, non χρήσιμα. Sed ut dixi, obtinet Holsteniana conjectura eximiam hinc confirmationem. Non tamen in ea re agi oportet temere. Nam licet simile sit, quod tentavit in Herodiani libro III Tanaq. Faber, sicut prodit in epistola ad Patrem meum scripta, quæ est in prima ista collectione num. 76 ὡς χοίροις αὐτῷ μᾶλλον ἁρμόζειν τὸ βίον ἢ φάλαγξιν, quæ deridet quidem etiam, sed risu Sardonio & ipsius negligentiam aperienti, jocatus rem egregie comparatam *porcos & instructam aciem*, quasi non paulo post in parte secunda epist. 63 scripsisset *reges & exercituum ductores asinarii videantur*, de qua comparatione mentem quoque suam patefecit Vossius ad Melæ librum 2 de Thracia in principio. Et quid in hac parte præstant χοῖροι præ illis, qui vocantur ὄνοι? Sed Faber gravissime errat, ita vertens Herodianum: *Quis vero delicatum vivendi genus, quo utitur ille exercitus, non novit? Tale Hercule est, ut porcis magis, quam instructo exercitui, conveniat.* Atqui non loquitur illic de vita exercitus, sed de vita ipsius Albini: ea talis est, ut conveniat bene porcis, non phalangibus. Sincerus igitur ille locus est si quisquam.

108, 3. Διονύσου τὸ νομα ἐπὶ τῶν θυσίων.] Signantior loquutio in MS. Διονύσου τό τε ὄνομα ἐπὶ.

108, 7. Μελάμπους ἐστὶ ὁ καθηγησάμενος.] Sic enim Stephani libris convenit ac Mediceo in hoc verbum, non ἀπηγησάμενος, quod vulgo obtinet: qui etiam mavult communi modo ποιέουσι τὰ ποιέουσι, non ποιεῦσι τὰ ποιεῦσι.

108, 16. Ὁμότροπα δὲ ὧν.] Auctior MS. ὁμότροπα δὲ ἂν ὧν. Tum quoque ἐσαγαγόντα, non ut vulgo, ἐσηγαγόντα, non ἐσηγηγαγόντα, quod in oram conjecit Stephanus.

108, 28. Ὅτι δὲ μὴ Ποσειδέωνος ... καὶ τῶν ἄλλων.] Locus adhuc nihilminus quam ulla parte saltem explanatus. Nam ne de Vallæ interpretatione loquar, quæ palam & temere detruncata est; quid, oro, sententiæ aut saporis est in illa sive Henr. Stephani sive Jungermanni? *Nam præterquam Neptuni &c. Nereidum & aliorum deorum nomina Ægyptii semper olim in sua regione habuerunt.* Quid enim illud tandem erit, quod habuerunt Ægyptii? anne nomina Ἥρης, Ἴσιος, Θέμιδος? Sic videntur velle interpretes. At ea sunt pura puta Græcorum, Ægyptiis non audita, nisi quum simul Græcam linguam audiverunt. Cur vero ista magis quam Ποσειδέωνος καὶ Διοσκόρων? quod rursum dicunt interpretes, qui istas *Neptuni & Dioscurorum* appellationes interponunt verbis Herodoti affirmantis Ægyptios ejurare agnitionem istorum vocabulorum. Profecto non possunt divelli, aut separato sensu accipi septem ista vocabula, quum sint plane sincera omnia Græca, nihil Ægyptium. Tantum ineptiæ una vocula tribus constans literis conciliare potest. Legendum: ὅτι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος καὶ Διοσκόρων ... καὶ Ἥρης καὶ Ἴσιος καὶ Θέμιδος καὶ Χαρίτων καὶ Νηρηίδων, τῶν ἄλλων θεῶν Αἰγυπτίοισι αἰεί κοτε τὰ ὀνόματα ἦσι ἐν τῇ χώρῃ. Vertendumque: *Nam præterquam Neptuni & Castorum .. & Junonis & Vestæ & Themidis & Charitum & Nereïdum* (sc. appellationes) *reliquorum Deorum nomina Ægyptii semper olim habuerunt.* Quod quum res ipsa probet, tum qui sint hi reliqui Dii, ipse se explicans Herodotus refert non tantum mox cap. 59, ubi illis cognitas cultasque scribit Ἄρτεμιν, Δημήτερα, Ἀθωαίλω, Ἥλιον, Λητὼ, Ἄρεα, sed etiam cap. 83, ubi ait in Ægypto esse μαντήια Ἡρακλέος, Ἀπόλλωνος, Ἀθωαίης, Ἀρτέμιδος, Ἄρεος, Διὸς, Λητοῦς. Quæ quum ignoretur quando sint condita, colligendum est ab vetere origine illic fuisse. Sed & sequentia male distinguuntur, male intelliguntur, quum sint ea sic accipienda: Τῶν δὲ ἄλλων φασὶ θεῶν γινώσκειν τὰ ὀνόματα, ἕτοι δέ μοι δοκέουσι οὐδὲ τοῦτο &c. *Quorum vero Deorum negant se noscere nomina, illi mihi videntur sic ab Pelasgis nominati, præter Neptunum.* Debes hanc verissimam de prima Deorum memoria restitutionem optimæ membranæ Mediceæ.

108, 37. Οὐδαμῇ γὰρ.] Hoc adverbium tumultuose hîc præmittitur, quum licet tolerari possit, deplorandum tamen sit tot egregios lectores caruisse notitia concinnitatis Herodoteæ, quam servavit unicus ille codex Florentiæ, exhibens ὐδαμοὶ γὰρ, quod debuerat noviisse Portus adeo in hac voce sedulus.

108, 47. Ἀθηναίοισι γὰρ δὴ τηνικαῦτα.] MS. Ἀθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνικαῦτα, quod multo acrius.

109, 2. Ἐπιτελέουσι λαβόντες ὧδε Πελ.] Hic quoque MS. ut antea & postea ὧδε λαβόντες ὧδε Πελ. tanquam in eo prætulerint compositum.

109, 3. Οἶδε τὰ λέγω.] MS. τὸ λέγω. Quod ipsum totidem & his ipsis literis occurrit iterum 4, 32. Hunc vero locum citat quoque Raph. Fabrettus ad Columnam Trajani cap. 3 pag. 77, non ut Græca inspiceret, nedum ea ornaret, (hæc enim extra illum & valde pro-

cul erant) ſed ut Vallæ verſionem deſcriberet, & quidem ut plerumque ſolet, perquam vitioſe. Ibi enim legas *quiſquis Cabirorum ſacra imitatur*; addit *novit à Pelaſgis eſſe ſumpta.* Atqui tale nihil in Græcis Herodoti, nec ibi quiſquam dicitur talia noviſſe. Et hic tantus heros ſuſtinuit nihilominus ſcribere pag. 81 Herodotum lib. 2 cap. 51 coſdem Cabiros cum Samothracibus confundere: tale quid vitioſum in Herodoti hoc loco nullus video.

109, 4. Οὗτοι τοίπερ.] Denuo præclarus ille MS. εἴπερ. Quod pertinet ad 1, 24.

109, 11. Ἔθυον ᾗ ἢ πάντα πρότερον.] Ab MS. ignoratur vocula ᾗ, nec video quid profuerit.

109, 17. Ἔπειτα ᾗ χρόνῳ.] Hic locus vitioſus jam indicatus eſt ſupra. Nam MS. habet ἐπεί τε ᾗ χρόνῳ. Sic continue ſuevit Herodotus agere, ut cap. 134. Ἐπεί τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόντων τῶν Δελφῶν. 3, 25. Vide Porti Lexicon in Ἐπείτε. Mox & διεξελθόντι pro διελθόντι. Sicut etiam ἀπικόμην clare ibi legitur, non ἀπιγμήν, non ἀπηγμήν.

109, 22. Νενόμιζο.] Eluſit me copia ſcribendorum. Neque enim aut verbum iſtud relinqui decebat in contextu, aut ego ceſſare ab ſtigmate in id conjiciendo, quum liquide notaverim ex MS. νενόμιζαι, quod eſt convenientiſſimum.

109, 24. Ἐπεὶ ὦν ἐχρησηριάζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοὶ.] Hunc locum voluit quoque oſtendere ſe legiſſe Spanhemius, unde ſcripſit in notis ad Callimachum pag. 496 [Immo unde *Pelaſgi Dodonæi*, qui Theſſali olim, ut notum, aut ab iis orti, hìc à Callimacho dicuntur, & à quibus nempe fundatum primo Dodonæum oraculum tradiderunt veteres, Herodotus lib. 11 cap. 52] Quæ verba eum commoverint ad tale quid ſtatuendum, ego nullus video, neque in hoc capite quidquam de Pelaſgis fundatoribus illius oraculi. Pelaſgi hìc oſtenduntur primo nonniſi Deos coluiſſe ſine diſtinctis nominibus, quæ deinde ad ipſos ex Ægypto venerunt, neque temere putarunt recipienda, ſed ab oraculo iſto voluerunt edoceri, an id ipſis liceret. Mox in MS. Mediceo etiam exſtat, quod in ſuis vidit Stephanus, ἐξεδέξαντο, non ἐδέξαντο.

109, 29. Ὅθεν ᾗ ἐκφύλο &c.] Sic quidem credant alii recte ſcripſiſſe Herodotum & gaudeant; nos deludi ſedulo eos credimus, quum auctor ſcripſerit ἔνθεν, teſte exemplari Mediceo. Hoc ſuum ipſe vindicat, ut cap. 142. Καὶ ἔνθεν νῦν ἀντέλῃ, ἐνθαῦτα δὶς καλαβλῶσι. Et cap. 177. Ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν ᾗ μεγάρου. 4, 38. Ἔνθεν μὲν ἡ αὐτὴ ἡ ἑτέρη ἀρξαμένη &c. Et ſæpe alibi. Mox autem denſavi illa εἴτε ἀεὶ ἦσαν, ubi erudite MS. immittit voculam δὲ, ut in utraque periodo adhibeatur.

109, 32. Μέχρι ἧς πρώην τε ᾗ χθὲς.] Genus loquendi eruditis Græcis uſitatiſſimum, & quod jam Caſaubonus ad Strabonem attendens ex Græcis & Hebræis illuſtrare conatur pag. 3 lib. 1. Sed ubi obſervat modo ſic, modo τουτωῖγε κἀχθὲς, modo χθὲς ᾗ τήμερον prolatum fuiſſe. Idque obiter denuo tangit ad dictos ab Perſio ſat. 3 *heſternos Quirites.* Certe non aliud eſt, quod exiit ex ore Servatoris apud Lucam 13, 32. Ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον & αὔριον. Et Paulus ad Hebræos 13, 8. Χθὲς ᾗ σήμερον. Habent & multi, ut Fagius ad Geneſin 31, 2. Grotius ad Exodum 4, 10. Interim id ipſum, quod in Herodoto legendum hoc loco dederunt, exſtat apud Diodorum Siculum lib. 2 cap. 5, & Plutarchum in Amatoria, ubi ſine copula editur χθὲς πρώην, ſed Rhodomannus in Indice appoſuit. item apud Lucianum in Hermotimo & in Saltatione. Sic nempe Herodoto cum his convenit. Sed noli credere ab ipſo Herodoto etiam id proveniſſe. Ille enim ſcripſit μέχρι ἧς πρώην & χθὲς. Sic habet membrana emendatiſſima, ut nulla ſit in eo dubitandi cauſa. Licuit enim & ſequentibus eligere iſtam formulam, & perinde Herodoto licuit aliter loqui, ut Græcæ vetuſtatis amans ſuſpicere debeat hoc πρώην, tanquam quod deerat notitiæ ſermonis Græci, quum Herodotus dicat πρὶν & χθὲς· ſicut notante Stephano, pro iſto vocabulo πρώην dixit τρίτῳ ἡμέρᾳ Xenophon. Sic Herodotus voce πρὶν complecteretur & illam & vicinas.

109, 33. Τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μὲν πρεσβυτέρους.] Locus hic eſt perinſignis, unde fieri nequivit, quin veniret in multorum oculos tam vetuſta & ſimplex confeſſio pervetuſti temporis de Diis Græcis. Hinc Cyrillus ἀρχαιότατον ἰσοχείαν hanc Herodoti appellans libro 3 contra Julianum deſcribit hunc locum, ſed quam vitioſe? videas illic δοκέομεν, duabus vocibus in unam correptis, quaſi ita Herodotus loquatur. Videas illic πλείοσιν, εἰσὶν, ᾗ θεοῖσι, ᾗ ἰδέαν αὐτῶν. Sic certe in eo editur, etiam in poſtrema cura, neſcio utrum Cyrilli ipſius licentia, an aliorum. Fieri non poteſt, quin hinc pateat, quam miſere tortus fuerit Herodotus; quid mirum ſi etiam in ſuis exemplaribus id denique contigerit? Quin immo & Athenagoras ad hunc locum curam ſuam contulit in Legatione pag. 16. ubi poſtquam recenſuit priora, mox ita claudit, ᾗ ὡ πλέοσι. τὰς ᾗ γλῶ ᾗ ὀνόματα δόντας.

109, 39. Ἐμοὶ δοκέειν.] MS. cum ſuavi interpoſitione ἐμοίγε δοκέειν. Hoc ſane mireris oportet. Nam quum in citatione Cyrilli tot ſint corrupta, hanc libri Medicei integritatem iſta ejus citatio confirmat.

109, 41. Τὰ ᾗ ὕστερον.] Non eſt cauſa ſic diſcrepandi in terminatione. Ergo recte habet MS. Τὰ ᾗ ὕστερα.

109, 43.

109, 43. Χρηστηρίων ὧν πέρι τῶντε ἐν Ἕλλησι & ὃν ἐν Λιβ.] Ita est. In Africa unum modo fuit oraculum: in Græcia & Dodonæum & Delphicum & Abis & alia complura. Sed de nullo istorum omnium nunc loquitur Herodotus, verum de uno tantum Dodonæo. Itaque licet hîc apprehendere falsarios in scribendo, qui corruperunt Herodotum: licet deridere negligentiam eorum, qui legere hæc ita & pro probis habere potuerunt. Quippe non decenter magis quam necessarie corrigo ex optimo codice τῶτε ἐν Ἕλλησι. Lege Herodotum, & attende, an de ullo alio agat, quam de Dodonæo; immo nec potuit agere, quia tantum vult agere de vetustissimo, nec agnoscitur ullum vetustius. Sed præterea idem non agnoscit præpositionem, & solummodo habet τῶτε Ἕλλησι. Fateor, paulo supra habuimus ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἕλλησι χρηστηρίων. Sed nec alterum propterea ausim rejicere. Vide quæ notavi ad simile genus pag. 41 num. 1.

110, 8. Τὰ ὧν Δωδωναίων.] MS. τάδε ὧν Δωδ. Quomodo nisi scribas, parum ista bene aut potius nullo modo cohærent. Sed hoc leve est præ eo quod sequitur, ubi sub nomine Herodoti edunt πελειάδας μ... ἀναπλαμψάς, quomodo nequaquam legitur in optimo MS. sed ἀναπλομψάς, ut hinc jam possit discere Henr. Stephanus in Thesauro, unde hoc tempus in illo verbo acceperit Aristophanes in Avibus circa versum 1783, & misere hæret inter istud ac ἀναπλαμψάς, in quod etiam Guietus detorquere voluit Hesychium, in quo habes ἀναπλομένας, etsi interpretetur ἀναπεζωθείσας. Hanc vero historiam ex Herodoto commemorat Servius ad Virgilii Eclogam 9, ubi Virgilio vocante *Chaonias columbas* notat: *Chaonias autem Epiroticas. Nam in Epiro dicitur nemus fuisse, in quo responsa dabant columbæ, quod ideo fingitur, quia lingua Thessala Peliades & columbæ & vaticinatrices vocantur. Herodotus hanc columbam de Ægypto venisse ait.*

110, 20. Τῇ ὧν μετ' αὐτὴν.] MS. μετὰ ταύτην. Nec multo post exhibui, quod ipse ille optimus codex suppeditabat ἢ οἱ ἄλλοι, pro vulgato ἢ ἄλλοι, omisso medio pronomine: modo ex hac varietate non appareat Herodotum dixisse ὦλλοι.

110, 31. Ἀμφιπολεῦσαν.] Sic omnes editi; nec male, ab verbo ἀμφιπολέω, ut solet inde eloqui ποιεῦσαν. Sed MS. ἀμφιπολδύσαν, quasi Herodotus prætulisset id deducere ab ἀμφιπολδύω. Nec sane ratio ulla est, cur, ut δυλδύσα præcedit, sic non credatur magis fuisse ipsi in animo id posterius. Innuit & Stephanus in Thes.

110, 32. Ἔνθα ἀπίκηλο.] MS. ἐνθάδ' ἀπίκηλο. Id autem non debet verti *hinc processit*, sed *quo venit*, &, ubi consedit.

110, 41. Ἀνθρωπίνῃ φωνῇ.] Ita jam olim fuisse lectum, sed in exemplaribus negligenter scriptis, patet ex Scholiis Sophoclis ad locum notissimum Trachiniis 175, ubi sic scribitur: Ἡρόδοτος ὧν ἐν δευτέρᾳ φησί· Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κεκλῆσθαι πρὸς Δωδωναίων αἱ γυναῖκες, διότι βάρβαροι ὄντα ἐδόκεον ὁμοίως ὄρνιθος φθέγγεσθαι· μετὰ ὧν χρόνον δοκοῦσιν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθέγξασθαι, ἐπείπερ ἐκ Θηβῶν Αἰγυπτίων ἦσαν. Sed puriorem & à vulgo remotiorem fuisse Herodotum probat omnium codicum vetustorum purissimus, exhibendo ἀνθρωπηΐῃ & hîc & statim πελειὰς γε ἀνθρωπηΐῃ. Sane hoc ipsum adjectivum, quod restituo, solum agnoscitur ab Porti Lexico, ut mirer, quomodo id obrepserit in hunc locum. Cap. 148 Μέζονα ἀνθρωπηΐων ἔργων. 3, 65. Ἐν τῇ ἀνθρωπηΐῃ φύσι. Ut idcirco dubitare nequeam, quin & in capite 55, ubi leguntur ista, *ἰζομένῳ δέ μιν ὄπιθεν φηγὸν αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ*, pro ultimo hoc vocabulo illic exstet ἀνθρωπηΐῃ, sed quod, ut solet fieri, oculos meos fugerit, & ideo reliqui.

111, 1. Τῶν ἱρῶν ἡ μαντικὴ.] Vertunt; *Esque divinandi in templis ratio.* Id probent oportet, qui primi affirmare ausi sunt: non enim Herodotum ei fidei auctorem esse reor. Id quod vel inde poterat cognosci, quod nullus hîc divinationi in templis locus; sive per illam interpretis divinationem in templis intelligas arctiore notione eam, quæ incubatio Latinis dici solet, quæ nec Thebis nec Dodone obtinuisse uspiam legitur; sive ampliore quamcunque, quia Dodone non conveniunt auctores oracula in templo edita fuisse. Fagus enim dicitur à multis edidisse murmur, unde τὰ ἐκ δρυὸς μαντεύματα appellata. At fagus ista templi ædificio comprehensa non fuit, utique prima forma & simplici inopia, vel ipso Herodoto judice, qui dicit ἱδρύσασθαι ὑπὸ φηγῷ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρὸν. Sed & si tale quid auctor voluit, an non & potuit & propius fidem est voluisse quoque scribere ἐν τοῖσι ἱροῖσι? Quid igitur? nempe dissertare multa licet, sed qua ratione verum nunquam detegeretur, quod idcirco accipiendum est ab una membrana Medicea, quæ habet τῶν ἱρέων ἡ μαντικὴ. Hæc una litera denuo adjecta omnes hos scrupulos molliet. Non enim agit ultra Herodotus de Thebis ac Dodone; sed amplificat Ægyptiorum alia inventa in sacris, ex quibus unum fuit τῶν ἱρέων ἡ μαντικὴ, hoc est, vaticinatio sacerdotum, quod sacerdotes sciant ex certo murmure vel sono audito vel visu viso vel quo alio voluntatem divinam conjectura assequi & consulentibus edere. Quod quidem primitus Dodone etiam factum nonnulli testantur. Eustathius ad Od. ξ. Οἱ ὧν τὸ παλαιὸν μὲν ἄνδρας προφητεύειν φασίν. Sed hoc ab illo in vagum projicitur.

111, 2. Παννυχίας ὧν.] MS. hoc loco παννυχίης,

γύρεις, infra autem πανηγύρις, ut voluerit variare. Cæterum quum ſic junxerit Herodotus tria vocabula ex cerimoniis Græcorum petita, in eis duo priora ſæpe occurrunt in Græcis libris, ideoque ſunt notiſſima; poſteriora quæ intelligat per προσαγωγὰς, non ita liquet, præſertim quum Valla interpretans *conciliabula* irritaverit Henr. Stephanum, ut rejecto eo intelligeret *colloquutiones cum Diis per ſequeſtrem & interpretem*, ſatis denſa explicatione, ut ne illos προσαγωγεῖς hinc abigeret ſæpe & nimis inſpectos ab viris doctis, quum interim nihil tale in Theſaurum retulerit, & doctrina etiam Porti hîc ita conſtiterit, ut in Lexico nec hiſcere ſuſtinuerit. Nec ſcio deinde quidquam in eo vocabulo tentatum eſſe, donec Johannes Fronto in Diſſertatione de cultu ſanctorum citans hunc locum interpretaretur *cœtus & proceſſiones & ſupplicationes*, ex quibus duo priora relinquo ipſi, in ipſis Græcis multo clariora præ iſtis Latinis. Tertium eſt notabile & longe arceſſitum. Certe enim & duobus primis intermixta intelligitur ſupplicatio, & quum nulla pars divini cultus ſine ea poteſt recte peragi, non videtur recte tertia ſpecies ſic exprimi. Poſt illum quæ prolata ſunt, nimia macie intercunt, ut rationem illorum ducere ne liceat quidem. Unde quum aut nihil aut perperam viderem in eo actum eſſe, ſimpliciter indolem vocis Græcæ declaratam in verſione videre malui, ut inde unuſquiſque ex ſuo ſenſu intelligeret. Proximæ enim iſti vocabulo ſunt Latinæ *adductiones* vel *oblationes*, ut 3, 24 θυσίας οἱ προσάγοντες. Sed inprimis huc pertinent Scholia Ariſtophanis ad Aves verſ. 854. ubi iſte ſcriptor jactat Συμπαρεγινέσας ἔχω προσόδια μεγάλα Σεμνὰ προσιέναι θεοῖς, quæ ab illis explicantur. Οὕτω ἔλεγον τὰς προσαγομένας τοῖς θεοῖς θυσίας, ἢ προσόδια τὰ εἰς πανηγύρεις τῶν θεῶν πεμπόμενα, fere quaſi illa comparata eſſent ex hoc loco, cujus tria vocabula cernimus quoque illic in unum convenire, etſi προσαγωγὰς mutatas. Hinc delatum eſt id verbum quoque ad Chriſtianos, quorum ſunt illa. Μὴ ἐξὸν ἔσω προσάγεσθαί τι ἕτερον πρὸς τὸ θυσιαστήριον: & Καὶ γὰ ἡ παρ' ἡμῶν ἐπιτελεμένη ἢ σώμαλῳ ἢ Κυρίκ τελετὴ ἡ θυσιῶν ἐςι διαφόρων προσαγωγὴ, ἀλλὰ τὸ ἅπαξ προσενηνεγμένης θυσίας ἀνάμνησις.

III, 20. Ποιεῦσι τάδε.] MS. τοιάδε. Utroque loco. Sed mox mutat verbum ſcribendo ποιέυσι τάπερ εἴρηκα, non ποιεῦσι; item poſtea ἑορτάζυσι, non ὀρτάζυσι.

III, 42. Τύπλονῦ γὰρ δή.] MS. τύπλονῦ μὲν γὰρ δή.

III, 44. Τῷ ἢ τύπλονῦ, ἅ μοι ὅσιόν ἐςι λέγειν.] Ut ſuperſtitio univerſa eſt abſurda, ſic fere efferri quoque ultra modum patitur ſe doctiſſimus ſcriptor. Ita enim quum ſcribit, ſi pergas in legendo & attendas de Caribus dici eos frontes ſecare machæris, videri queat nunc de Ægyptiis quoque aliquid tradere pertinens ad flagellum quo verberantur, ut ſic repetat ſilum, quod abrupit in fine cap. 40. Et niſi fallor, id credidit interpres Valla, unde Latine reddit *quo autem verberentur*, ut paulo ante etiam *verberantur enim*. Et in talem intellectum jam olim diſſeruit Geſnerus ad Athenagoram, cujus verba habemus in Bibliotheca Patrum pag. 33, ubi ſic edunt, ac ſi Athenagoras citaviſſet τὸ ἢ τύπλονῦ τρόπον. Ad hæc ille Conradus ita notavit [Herodoti codex noſter habet τῷ ἢ τύπλονῦ, ἅ μοι ὅσιόν ἐςι λέγειν. Suſpicetur aliquis rem turpem & obſcœnam, quam aures honeſtæ vix etiam in profanis rebus nominandam audire ſuſtineant. Quum Typhon inventum Oſiridis cadaver in partes XIV diviſum disjeciſſet, Iſis perquirendo ſingulas reperit, præter pudendam, quæ in fluvium projecta mox à phagro & oxyryncho piſcibus devorata fuerat. Illius igitur loco ad ejus ſimilitudinem factum τὸ φαλλὸν conſecravit, cui etiam nunc diem feſtum Ægyptii celebrant. Hæc Plutarchus. Hoc etiam phallo percuti ſolitos in ſacris illis exſecrandis Ægyptios probabile eſt.] Sed ſcire oportet aliam quoque vim eſſe in hac loquutione τῷ ἢ τύπλονῦ, nempe *cui numini verberantur*, vel in cujus numinis honorem, aut factorum memoriam, prout talis dativus ſic junctus verbo, à quo faſtiditur ille caſus, exſtat lib. 4 cap. 34. Τῇσι ἢ παρθένοισι ταύτῃσι κείρονται ἑ αἱ κόραι ἑ οἱ παῖδες τῶν Δηλίων. Sic Seneca in Hercule Fur. 301. *Tibi muta fide longas Eleuſin tacita jactabit faces.* Troad. 117. *Tibi noſtra ferit dextra lacertos*, nempe Priamo. Ita dicebatur πηλᾶν τῷ θεῷ, de quo agit Caſaubonus ad Perſium pag. 201. Quod etſi forſan vel utrumque vel alterutrum perinde ſententia ac vox Græca patiatur, nova tamen hîc oritur moleſtia, quod difficulter decernas, utrum active, an paſſive verbum intelligi oporteat. Etenim Herodotus verbum τύπτεσθαι utroque modo & intellectu ſolet uſurpare. Nam in activo ſenſu exſtat clare cap. 42. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες τύπλονῦ οἱ πᾶν τὸ ἱρὸν ἅπαντες τὸ κρεών. Cap. 132. Ἐπεὰν τύπλωνται οἱ Αἰγύπλιοι τὸν σὺν ὀνομαζόμενον θεὸν ὑπ' ἐμεῦ ὅδε τοιούτῳ πρήγματι &c. Quum 4, 70 dicat τύψαντες ὑπαίολα σμικρὸν ἢ σώμαλῳ. 2, 70 Ταύτῃσι τύπλεται. Certe enim accuſativus appoſitus, quod dixi flagitat; qui ubi omiſſus eſt, videtur id verbum in medio & ancipiti pendere, prout vides fieri in exponendis verbis cap. 40. Καιομένων ἢ τῶν ἱρῶν τύπλονται πάντες. ἐπεὰν ἢ ὀπτύψωνται, δαῦτα προτίθενται. Interpretatur ibi, certe voluit Valla, *omnes verberantur. Poſteaquam vapulaverunt.* Stephanus vero, *Omnes ſe ipſos verberant. Poſtcaquam autem verberare deſierunt*, qui pla-

nic

ne vult ſubintelligi ἑωυτούς: cujus tamen accuſativi reformatio ab Stephano videtur petita ex verſione Vallæ 2, 85. Αὗται ἀνὰ πᾶσαν πόλιν προφώμεναι τύπτονται, & mox, ἐντεῦθεν ἤδη οἱ ἄνδρες τύπτονται, *ſe plangunt, ſe verberant*. At cur non ex Ovidii libro 8 Met.? *Sciſſæque capillos Planguntur matres Calydonides Eueninæ*. Qualecunque id eſt, certe morem firmum perpetuumque Herodoti tranſgreditur; & omnino potius erit, ut quemadmodum verba capitis 42 docent Ægyptios exenteratum arietem, & quibuſdam partibus truncatum in ſacris Thebani Jovis & Herculis verberare, propter expreſſum quartum caſum & adnexum; ita in his ſacris Iſiacis omiſſo illo etiam non verberent aliquid, ſed ipſi ab ſe verberentur. Neque enim omiſſionem illam quarti caſus negligere nobis licet. & quum hæc jungi debeant cum fine capitis 40, prout ibi poſitum ſimpliciter τύπτονται accipimus paſſive, idem in hoc loco facere oportet. Sic & lib. 6 cap. 138. Εἴ τι τύπτοιτό τις αὐτέων ὑπ' ἐκείνων τινῶν. Sed quid ita diſputamus? Nempe deductus fuit Geſnerus ab vulgati generis codice, ut cum aliis decreverit ſcribere τῷ ἤ, quum Athenagoras viderit ac ſervaverit veram lectionem ἤ δὲ, ſed quem corruperunt alii addenda voce τρόπον, quæ præter fidem ab nugatore addita eſt. Id docet egregie veterrima illa membrana Medicea nihil aliud agnoſcens quam ἤ ἤ τύπτονται. Quid enim hîc cauſæ eſt, ut credamus auctorem notare voluiſſe in flagello aliquid cerimoniæ ſitum fuiſſe? An non potius quum tacite id ab eo prætermiſſum fuerit in ſacro Jovis Thebani & Herculis; ita in hoc etiam non fuiſſe cauſam dicimus, ut tam ſolenniter id animadverteret? Immo ſecurius ex mea opinione erit, ut nec illic, ita nec hîc de flagello quidquam annotatum fuiſſe ſtatuere & ad hanc rem ipſa manu ut in planctu uſos fuiſſe; vice autem verſa ut illic arietem ſacrum cæſum fuiſſe docuit, ita nunc quoque voluiſſe dicere, quem reſpicerent illa verbera, & cujus Dei aut Deæ factorum notitia commemoraretur, ut ſolebant ſacra illa; ſed prohibitum δεισιδαιμονίᾳ maluiſſe declarare ſe ſcire quidem quem verberarent, ſed fas velle, ut ſilentio pio & juſſo abſconderetur. Hinc præcipuas cenſeo gratias agendas vel vetuſtati vel fidei codicis Medicei, exhibentis id quod dixi, *quem autem verberentur*. Habet nempe id ſermo Græcus, ut verba in communi uſu more ſolito uſurpata, ſi ad ſacra aut ſolennitatem peculiarem transferantur, ubi ſunt multa inſolita, debeant ad inſolita iſta exprimenda pati aliquid alias non ferendum. Tale eſt, quod habet Lucas in Euangelio 8, 52. Ἔκλαιον ἤ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Quid vulgo ea verba notent, & quomodo aliter ibi ſumantur, novimus. Eodem vergit Maccab. 1, 70 Ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν, *planxerunt ſuper eum*, ut κόψονται ἐπ' αὐτὸν Apocalypſ. 1, 7.

112, 1. Ἐπεὰν συλλεχθῶσι τῇσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκτὶ.] MS. ἐπεὰν συλλεχθέωσι τῇσι θυσίῃσι ἔν τινι νυκτὶ. Sic cap. 68 Εὑρεθέωσι. Hæc duo omiſit Portus, quum in Lexico norat Ἐὼ ἀλάλυσιν, ubi habet ὁρμηθέωσι, ἐσωθέωσι, αἱρεθέωσι &c. Deinde quaſi innueret, licet forſan eſſet anniverſarium, non tamen eſſe ſtatum & legitimum, ſed fuiſſe in poteſtate regis aut ſacerdotum ſtatuere & eligere tempus.

112, 3. Ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου.] Hæc illuſtravit Salmaſius in Plinianis p. 375.

112, 4. Ἐπιπολῆς ἔπεσι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον.] Non eſt credibile ita ab Aldo & primis editoribus intellectum fuiſſe hunc locum, prout vertit Valla *cum multo lychno*, unde recte Stephanus annotavit corrigens *Quibus ſuperſtans incumbit ipſum ellychnium*. Satis durum iſtud *ſuperſtare*, ac potius dixiſſet *ſupernans*. Itaque & Cl. Grævius ad Luciani Soloeciſtam hunc locum & alterum ex libro 1 elegit ad proprietatem Græci uſus in voce ἐπιπολῆς monſtrandam: cur ita, neſcio, quum Porti Lexicon abundet exemplis, ac Latine reddidit *ſuperne ineſt ipſum ellychnium*.

112, 13. Ἐς ἤ Ἡλίου τε πόλιν.] Admodum caute interpoſita hæc copulativa & nimis. Nec enim ob vocem Ἡλίου additur, ſed Ἡλιούπολιν, ut magis deberet ſequi ultimam partem. Verum recte omittitur ab MS. ἐς ἤ Ἡλίου πόλιν, ut ſcripſerunt Græci hanc urbem.

112, 15. Ποιέεσθαι. εὖτ' ἂν ἤ γένηται.] MS. ποιεῦσι. εὖτ' ἂν δὴ γένηται.

112, 18. Ἐκ ξύλων κορύνας ἔχοντες.] Hoc modo etiam loquitur alibi, ut 1, 194. Ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα. 2, 71. Ξυσὰ ποιέεται ἐξ αὐτοῦ. Etiam Caſaubonus ad Strabonem pag. 89 lib. 4 notavit ſcriptos habere γεφύρωσις ταῖς μὴ ἐκ ξύλων πεποιημμέναις, ταῖς ἤ ἐκ λίθων, ubi in libris impreſſis omittebatur præpoſitio. Attamen præpoſitio ab MS. in hoc loco ignoratur. Et ſane ita ſæpius, ut 1, 59. Ξύλων δὲ κορύνας ἔχοντες ἐπονλό οἱ ὄπισθεν in hiſtoria Piſiſtrati. 2, 125. Μηχανῇσι ξύλων βεβχέων πεποιημένῃσι. 5, 82. Πότερα χαλκῷ ποιέονται τὰ ἀγάλματα, ἢ λίθῳ, ἢ ἤ Πυθίη ἑδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλῳ ἡμέρας ἐλαίης. Denique 7, 65. Ἀπὸ ξύλων πεποιημένα εἴματα.

112, 48. Μίσγονται ἐν ἱροῖσι.] Annotaverunt hanc Herodoti in iſta parte differentiam, tum ad infamiam Commodi Iſa. Caſaubonus ad Lampridium pag. 98, tum Chriſt. Ad. Rupertus ad Valerii Maximi librum 8 cap. 15. Sed cauſa univerſa conſiſtit in ſpectatione fabuloſæ narrationis de Hippomene & Atalanta, quam habet Ovidius in fine libri decimi Metamorphoſeon. Verba Procli ſunt ad Heſiodi Ἔργα. Ἀλλὰ καὶ εἰκόνας ἀγαθῶν τινες σέβονται, καὶ ὑπ' αὐτοῖς ἱκνεῖσί τινα πυκνὴν πρόξιν πρὸ-

ξαι, ὡς ἡ μὴ πεθσιεμένη τ' ἐραστὼ ἑταίρα δοξάσαι τι ἄχημον ὑπὸ τῆ Ξενοκράτες εἰκόνι ᾧ σάφρονϑ', πολλῷ μᾶλλον δὴ θεῶν τῶτο χρὴ ποιεῖν.

112, 37. Ἐλθῶν ἐξανδρωμένον.] In MS. hæc utraque vox mihi non occurrebat, nisi tantum in margine, ubi nuperus calamus eas adscripserat. Certe si placet verbum ἐλθῶν retinere, utique altero participio possim carere.

113, 4. Ἐν τοῖς τεμένεσι.] Sic enim legit codex optimus, ubi vulgo habetur τεμένοισι. Portus quidem aliqua collegit de ista terminatione dativi οισι, sed nihil ad hoc genus. Nos interim sequimur ac probamus fidem veterrimi exemplaris. Sicut etiam deinde expressimus, quod jam Stephanus quoque in suis repererat τοιαῦτα ὅπλέγονες ποιεῦσι, quum ederent τοιαῦτα ποιεῦντες ὅπλέγυσι, & τ' ᾧ εἵνεκεν, non ἕνεκα.

113, 15. Ἀναγκαίη καταλαμβανόμϣ.] MS. ἀνάγκη, ut statim τεθνάναι ἀνάγκη.

113, 31. Ἀποδύνειν ζημίω.] Herodotus varietatem mire sectatur, quod scimus: verumtamen fieri non potest, ut approbetur in Græcismo hic infinitivus; utique nimium distat ab finali ἀνάγκη: ut prorsus legendum sit, prout est in MS. ἀποδύνῃ.

113, 33. Πολλῶν ᾧ ὄντων.] Lege ex MS. ᾧ ἐόντων. Quî potuit hoc Ionicum tamdiu latere?

113, 43. Φιλότεκνον ϗδ.] Inepte Valla voluit jungere, quod junctim poni poterat & debebat, si tamen Herodotus voluisset; quippe qui id noluit. Ideo hunc ordinem sermoni tribuit; qui etsi confusus Vallæ & aliis, quasi hæc parenthesis debuisset sequi vocem ἐπιθυμέσσαι, tamen sæpe occurrit. Quinetiam modo succurrit vexationi huic MS. exhibens φιλότεκνον ᾧ. Hæc particula magnopere mitigat tarditatis, quæ videri poterat inconvenientiam. Neque per ista vult auctor utique causam reddere, ut voluit Valla, quam declarare ista occasione indolem bestiæ. Sic cap. 84 interponit πάντα δ' ἰητρῶν ἐσὶ πλέα, & reddit Valla, *Itaque omnia referta sunt medicis*, quod Herodotus in animo non habuit. Paulo ante consentiebat cum Stephani lectione in scriptis libris inventa codex optimus in δατέονται, non πατέονται.

113, 45. Τὰς αἰλύρας.] MS. hoc loco exhibet clare αἰελύρας & sic semper inferius etiam clare; quod addo, quoniam in superioribus similiter scriba primus fecerat, sed nescio quis vocalem istam eraserat, haud dubie existimans pro diversa lectione eam appositam, ut solet sæpius αι & ε commisceri, quod in hac voce non videtur cogitandum, quamcunque ei etymologiam concinnaverit Salmasius in Plinianis. Cæterum quæ hic tam perspicue commemorat Herodotus, non potuit sibi conciliare notissimus ille Oudanius Romanæ potentiæ index in quarto colloquio pag. 179. ita interpretans vernaculo sermone, postquam in anteceſſum ita deploravisset [Hier tegen wijst Herodotus eenige middel aen, dogh die zoo ingewikkelt by hem gevonden word, dat 'er naulijks eenig bescheyd uyt te rapen is, ten zy dusdanig] ubi pessime intelligit attribuens masculis, quod Herodotus scribit femellarum esse; tum duo separata specimina in unum claudens, unde omnis intelligentia debuit periisse. Sic igitur vertens scribit: *datse* namentlijk *de katten, na datse eens geworpen hebben, van de mannetjes afhouden, en zelf de jongen benemen, en dooden, waer over de katten, die zeer begerig na haer jongen, en tot de vermenging zeer verhit zijn alle weer doen om by de katers te geraken, dan bewaren de Egiptenaars de zelven zeer nauw, en leggen in haar huyzen groote vieren aan, daar, dewijlze ze alsrechts verzuymt hebben, uyt te dooven, de katten eyndelijk van verwoedheyd over en in springen, en alzoo om hals geraken.* Hæc ille. Nec intelligo quemadmodum homo mentis integræ queat esse tam vanus, ut simplicissime & clarissime scripta tam miris imaginationibus & somniis infuscare sustinuerit, false omnia intelligens aut miserrime commiscens, quæ Herodotus commodissimo ordine separavit. His adde imaginem Ægyptiacam αἰελύρης, prout ab illa gente coli potuit, Romæ servatam & in Diario Italico publicatam ab D. Montfauc. pag. 226, cui similis est illa cum Leonino vultu apud Pignorium *in Mensæ* Isiacæ Expositione pag. 35, utraque sedens, ut Osiridis stantis simulacrum edidit Al. Donatus in Roma 1, 22.

113, 49. Ἐσάλλον᾽ ἐς τὸ πῦρ.] Sic antea dixit ἐσβάλλϣ ἐς αὐτὼ ὗς. Nunc tamen MS. ἁλλονται, & sufficit.

Ibidem. Τούτων ᾧ γινομένων.] Non sine locupletissimo integritatis suæ testimonio optimus codex, ταῦτα ᾧ γινόμενα. Ut enim procul dubio vulgata scriptura est librarii Grammatices & παιδικῆς σωτάξεως canonibus callentis, ita vera Herodoti, universa Græcæ linguæ politura inter doctissimos florentissimi hominis, scriptura est, quam ex tam vetusto libro nunc produco. Quippe ut aliorum, sic Herodoti quoque est illas ipsas terminationes hoc genere pro absolutis casibus usurpare. Sic cap. 48. Πηχυαῖα ἀγάλματα νδρόσφιγξα, τὰ φαλλοφορέϲι καλέϲι γύναικες αἱ γυναῖκες, νεῦον τὸ αἰδοῖον, ὑ πολλῷ τέῳ ἔλασσον ἐὸν ᾧ ἄλλϗ σώματϑ'. Mirari licet neminem venisse, qui rescriberet νδύοντϑ' ᾧ αἰδοίϗ &c. Rursus cap. 41. Τὰς ᾧ ἔρσενας κατορύσσϗϲι, τὸ κέρας τὸ ἕτερον ἢ ἑ ἀμφότερα ὑπερέχονται. Hic quoque potuit vel ὑπερέχονται vel τῷ κέρατι τῷ ἑτέρῳ ἢ ἑ ἀμφοτέροις ὑπερέχϗϲι. Cap. 134. Ἵνα οἱ δυώδεκα ἕτεα ἀντὶ ἓξ ἐτέων

γένη-

ῥύλλαι, αἱ νύκτες ἡμέραις ποικίλλουσαι, ipse interpres non audet hoc in Latinis retinere, sed vertit *diebus factis ex noctibus*. Præclare ad hunc modum Acta Martyrum Sincera pag. 147. *Proconsul jussit eum adhuc ætate adolescentulum tendi in rotis, & ligna in circuitu posita, vinculis fortiter totum corpus ejus fecit constringi.* Quod nequivit concoquere eruditissimus Ruinartus, unde vel *inter ligna* vel *lignis in c. positis* ait videri legendum. Nihil tale.

114, 2.] Ἐν ὀτέῃζι δ' ἂν οἰκίῃζι.] At melior MS. ἐν ὀτέοισι δ' ἂν οἰκίοισι. Hoc est Herodotium.

114, 10. Ἰχνεύλαι θάπλου.] Poterat in hac parte sine culpa Th. Gale omisisse notam Stephani, qua *canes masculos ferarum indagatores* explicat, quum hi Ichneutæ non aliud sint quam ἰχνεύμονες, ut probat Salmasius in Plinianis pag. 447, quod ut sues semper rostro quærat & investiget, unde addidi hoc substantivum. Locum Hesychii & Nicandri memoratum illic Salmasio adhibuit quoque Valesius, quasi apud Salmasium non legisset.

114, 11. Τὰς ἢ ἴβις ἐς Ἑρμέω πόλιν.] Quum has voces perinde ut Stephanus in codicibus suis, ipse in optimo Mediceo legerem, dempsi hanc contumeliam Herodoto, quem vulgo truncant & has eripiunt. Sic autem scribit ille codex, non Ἑρμεώπολιν. Idem crede dici de voce στρανίας.

114, 12. Τὰς ἢ ἄρκτους &c.] Fax ingenii Lipsiani & materia certaminis inter eruditos, quam decidit Salmasius in eisdem Plinianis pag. 311.

114, 16. Τὰς χειμερινωτάτας μῆνας.] Superlativum istum explicuit idem in citato opere pag. 453.

114, 21. Τῆς τε αἰθερίης.] MS. τῆ αἰθερίης. Quod scire Salmasius nequivit, unde in citando hoc loco duas literas istas retinet, explicans τὴν αἰθερίαν esse subdivum, ut quum in terra moratur, sub dio agat, *quia noctes frigidæ sunt, & aqua per noctem tepidior, ideo noctes in flumine degit crocodilus*; item, *quod aqua scilicet tepidior per noctem sit subdivali sereno.* Sic vir ille maximus ex his Herodoti verbis & alteris Aristotelis τὸν ἢ νύκτα ἐν τῷ ὕδατι (τὸ πλεῖον ἀλεεινότερον ᾖ) ἀλεεινότερον ᾖ. Igitur ab crocodilo τῆ αἰθερίης vult quæri teporem, qui major sit in Nilo per noctem. Quis vel alterutrum ex his credat? An aqua Nili tepidior est per noctem, quia tunc sol inde remotus est? Opinarer hanc causam esse majoris frigoris. Item an crocodilus ac reliqui pisces quærunt teporem? Qua de causa? an ut coquant se ipsi? Plena joci. Herodotus testatur per diem displicere crocodilis aquam, ut nimis tepidam, tepidiorem certe, quam est mansio subdivalis & roscida: hæc tunc gratior & commodior huic animali, quam aqua, quam noctu intrat ut rursus tunc frigidiorem. Et utique per diem extra aquas esse crocodilum docet quoque musivum opus apud Ath. Kircherum in Latio 4, 4, ubi inter alia vel animalia vel opera, quibus dies designatur, etiam crocodilus insistit insulæ vel insidians vel escam petens ex fruticibus. Interim ignoro quid voluerit Valla *calidiore aqua quam nocturno sereno & roscido.* Nihil istius *nocturni* est in Græcis.

114, 24. Οὐ πολλῷ μέζω.] MS. μέζονα.

114, 43. Ὁ ἢ ὠφελεόμενος.] MS. ὠφελεύμενος.

115, 1. Ἐς τὰ ὦτα ἐσθένιες.] Locutio vel frequens hujus auctoris, ut 4, 179 Ἐσθέμενον ἐς αὐτὸν (Ἀργὼ) ἄγκυραν ἐκαλόμεσε. 9, 25 Ἐς ἄμαξαν ἐσθένιες τὸν νεκρὸν &c. 1, 164. Sic & ἐς γε τὸ ἱερὸν ἐσφέρεται. Nunc tamen MS. ἐνθέντες. Habes sane cap. 73 Τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι. 1, 164. Sed & paulo ante MS. habet tantum τρέφουσι pro ἐκτρέφουσι.

115, 2. Ἀμφιδέας.] Vox & olim usurpata Græciæ, ut ex Hippocrate, Lysia & Aristophane præter hunc Herodotum probant certa documenta; sic deinde multiplicem curam per omnes fere ætates experta observataque Galeno, Polluci, Harpocrationi, Hesychio ac Suidæ, imo etiam Goldastino Lexico vocum Herodoti, tantum ut dicerent quædam convenientia locis illorum scriptorum vel ad ornandum, vel ad claudendas fores, idque sequuti sunt viri docti post renatas literas, in quibus vel infaustissimus fuit Henr. Stephanus, dum in Thesauro excidere sibi passus nescio quomodo ista verba [apud Herodotum ἀλύσιος catenas; nimirum ubi ait ἀμφιδέας περὶ τὰς πόδας διδόντες. Solent enim captivorum pedes catenis circumligari, aut etiam numellis includi] Unde potuit hic illi sensus obvenire, si Herodotum inspexisset? Utique non agitur hîc de captivorum pedibus coërcendis. Etiam non magis huc pertinet participium istud, quam præcedens ἐνθέντες, licet Stephano similis sit Portus in voce διδόντες admovenda, sed Casaubonus ad Athenæum lib. 4 cap. 27 jam citatus in notis ad Hesychium omittit scribens tamen negligenter εἰσθέντες. In hoc autem loco non Valla tantum agnovit catenas, ut ad Suidam scripsit nuper ille, qui miserrimis modis eum Cantabrigiæ conspurcavit, sed fere omnes etiam ipso agnoscente ibi Casaubono, qui fatetur in Lysiæ loco sic interpretari posse, & hinc etiam in verbis Aristophanis: imo addit observare antiquos Grammaticos Lysiam ἰδίως appellasse ἀμφιδέας istas catenas ferreas. Jam vero si liceret circulos tales intelligere, quos existimat Casaubonus, credo quare istæ ἀμφιδέαι fuerint inditæ primoribus pedibus, & non etiam posterioribus, qui utique perinde hono-

honorati. Crediderim ſane illas ἀμφιδέας, aut circumligaturas, ut vox ſonat, fuiſſe genus ſimile, quod μανιάκας alioqui vocant, iiſque adnexas fuiſſe catenulas, ut ſi feritas forſan naturalis rediret, diſcurrere nequirent impeditis prioribus pedibus, & tamen ornatis: ſicut in nummo, qui præfert *Imp. Divi f. p. p.* ab altero latere eſt crocodilus ἀμφιδέαν talem collo circumdatam gerens, cui innectitur catena, cujus extremitas altera abſconditur cacumine palmæ. Cujus nummi ſenſus videtur coloniam Nemauſenſem hoc impetraſſe, ut Ægyptum duplici victoria, nempe ab Divo Julio & ab Imperatore filio, ſubactam celebrare ludis & agonibus liceret, in quibus daretur corona & palmæ & lemniſci, idque incepiſſe tunc, quum anno V. C. 751 crocodili 36 in naumachia occiſi, & unus tunc Nemauſum devectus & monſtratus fuit incolis. Non enim ſatis ſingula deteguntur.

115, 4. Ταειχόσανλες.] Non major cauſa eſt ſcribendi hoc participium in aoriſto, quam ſequens verbum θάπλωσι. Recte igitur MS. ταειχόσνλες.

115, 12. Ἢ δ' ὧν ἐμείγε δοκέϊ.] MS. ἐμοὶ δοκέϊ. Dein νῶτον ὑὸς, non συὸς. Sed & in MS. Mediceo legitur θηρόλης, prout Stephanus invenit in ſuis, non θηρόλῆς.

115, 30. Ὥστε αὖν γῳ. ξυσὰ ποιέεσθαι.] MS. rectiſſime ποιέεσθ, quum hæc ipſa ſic etiam exſcripſerit Ariſtoteles, quem citat Salmaſius in Plinianis pag. 455, ubi de hoc monſtro agit.

115, 33. Καὶ τὸν ἰχθύων τὸν καλέμενον λεπιδωτὸν.] MS. ἢ πάντων ἰχθύων. Quod ſi noviſſet Valla, propius ad verba auctoris interpretationem ſuam concinnaſſet. Quamvis primo ſane nihil intereſſe appareat *piſcium genus quod vocatur ſquamoſum*, & *ex piſcibus eum qui ſquamoſus vocatur*, præſertim ſi intelligat piſcium genus ſquamoſum multiplex. Sed omnia perperam. Nam ſi genus piſcium quod vocatur ſquamoſum, foret ſacrum, jam fraudarentur menſæ Ægyptiæ nimis magna piſcium copia; nec loquitur Herodotus de genere piſcium. Nunc apparet eximi ab eo ex omnibus piſcibus eum qui proprie illic vocetur ita λεπιδωτὸς κατ' ἐξοχήν. Certe talem fuiſſe docent loca ab Henr. Stephano citata in Theſauro, & forſan hinc Lepidoton urbs Ægypti Ptolemæo. Hæc vox etiamnum exſulat inique loco ſuo depulſa ex Apologia Apuleji pag. 44, quam diligentiſſime Florentiæ inſpexi, quum alia ſint ab Pricæo deprehenſa; ſed reliquorum medelam à ſe non vult exſpectari, cum nonnulla exiſtimet corruptiora, quam ut ullatenus reſtitui poſſint, ut felicioribus ingeniis eruenda deleget. Remittamus talia. Locus autem ſic legendus ex veſtigiis antiquiſſimæ ſcripturæ: Σελάχεα, μαλάκια, μαλακόσεφκα, χονδράκανθα, ὀστεακόδερμα, καρχαρόδοντα, ἀμφίβια, λεπιδωτὰ, φολιδωτὰ, δερμόπτερα, πτερὰ, νέποδα, μονήρη, συναγελαστικά.

115, 37. Ἐγὼ μὲν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ὅσον χαφῇ.] Ingenuitas Herodoti vel laudatiſſima; quam quoties licuit expectare in aliis per ſimiles occaſiones? quod fruſtra plurimum feceris. Non deſunt tamen, qui eadem fuerunt uſi. Ipſe Cicero, quum lib. 1 Divin. cap. 45 ſcripſiſſet auditos eſſe Faunos, tamen libro 3 Nat. Deor. cap. 6 *Fauni vocem equidem nunquam audivi.* Sic quum ita ample de cygni cantu & quidem interdum præſago loquutus fuiſſet Socrates in Platonis Phædone, illuc forſan reſpiciens Ælianus adeo cautam ſubjecit curæ ſuæ commendationem, ut ſcripſerit lib. 1 Ποικιλ. 14. Ἐγὼ ᾧ ἄδοντι κύκνῳ οὐκ ἤκουσα, ἴσως ᾧ ἀδὲ ἄπεστι, quod apud Lucianum in ſcripto de Electro confirmant navicularii.

115, 39. Πενταϰοσίων.] Conferendus Salmaſius in Plinianis pag. 550.

115, 40. Φοιτῆν δέ τοτε.] Quum paulo ante præmittatur ὅπῃ φοιτᾷ, an id ita mutari oportebat? Imo optimus MS. φοιτᾷν.

115, 42. Τὰ μὲν χρυσόκομα τῶν πτερῶν.] Jam dudum pronunciaverat Salmaſius vix credendum dixiſſe Herodotum χρυσόκομα pro χρύσεα, atque ideo legendum χρυσόκοκκα, ut ſit color ex auro & cocco mixtus, quæ vox alioqui apud Græcos non uſurpata ſervetur ab Apulejo de baſilica, *florem habens chryſococcum*, ob caudam, quæ apud auctorem de Phœnice

Porrigitur fulvo diſtincta metallo,
In cujus maculis purpura mixta rubet,

ubi plane χρυσόκοκκον Herodoti expreſſum ſit, rubens purpura auro mixta chryſococcum colorem facit. Quæ ſatis ſpecioſa, tamen noluit apud Petavium ſuum agnoſcere Tanaquillus Faber, ut quaſi nulla forent, & ipſe ſolus ægrota omnia animadverteret ac ſtatim ſanaret, eodem impetu & citans & peragens in citatis jam Epiſtolis ait; [Sane legendum χρυσόχροα, quæ aurei coloris eſſent] Recte Faber, ſed hactenus, ut rear ita ruſticos circa Salmurium loquuturos fuiſſe; nam Herodotus politior eſt. Etiam ſi Herodotus hoc loco ſcripſiſſet χρυσόχροα, non eſt probabile eam vocem ab ſciolis mutatum iri, non magis quam μελάγχροες 2, 104. Præterea Salmaſiani venerabiles manes ignoſcant, ſi dixero Herodotum non eſſe occupatum in ſola cauda depingenda, ſed generaliter exhibendo τὰ πτερὰ, ut partim ſint χρυσόκομα, partim ἐρυθρά. Quid? an pennæ ab utroque latere quod habent leviſſimum enatum, & præſertim maxime vergens ad extremum, proprium ad captandam auram, non inſtar comarum conſiderari poteſt? Ego quidem puto non tantum poſſe,

ſed

sed etiam debere. Itaque gratiam facio utriusque conjecturæ, & quod tanta vetustate commendatum est, pro probissimo mordicus teneo. Si χρυσῖτις potuit appellari herba χρυσόκομος, quidni pennæ?

115, 43. Περιήγησιν ἐμισόταλος.] Vocem primam docte spectat & illustrat Salmasius in Plinianis pag. 97, ubi occasione Solini, præbentis verbum *circumvehi* in describendo, considerat hanc Græcam quasi formæ circumscriptionem & voce Lucretiana circumcæsuram, unde περιηγεῖν assumserit notionem verbi ζωγράφειν. Sed vide.

115, 49. Ὅσον δυνατός ἐστι φέρειν.] MS. ὅσον τε δυνατὸς εἶναι φέρειν. Perquam polite. Vide ad 17, 47.

116, 5. Ἐγκειμένη ἢ ἐς πάλους.] Nemo ignorat hanc quoque significationem esse hujus verbi ἐγκεῖσθαι: sed rariorem, quum frequentior sit, quæ habet violentiæ notam, ut sit urgere & instare & premere. Quidquid sit, de Herodoto elegantissimum reor, quod præbet optimus MS. ἐσκειμένη. Deinde item MS. νομίζειν μιν ἐπ' Αἰγύπτῳ. Exigit claritudo loquendi, ubi vulgo μὲν omittunt.

116, 9. Οὐδαμᾶ δηλήμονες.] MS. οὐδαμῶς.

116, 15. Περὶ τὰ πτερωτῶν ὀφίων.] Vox πτερωτῶν in MS. non legebatur. In quo & ipso vide an non exemplum sit diligentissimæ librarii curæ in codice isto Mediceo apparando. Nam quum vulgo fama apud Græcos foret pennatos ejusmodi serpentes illic volitare, curiosa Herodoti sedulitas auctorem quoque illuc direxit, invenitque non tam esse pennatos, quam membranula instar vespertilionum instructos. Itaque inferius ubi loquitur de fama & ex ore vulgi, ait, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωτοὺς ὄφις πέτεσθαι, addens vocem πτερωτούς, plane uti narrabatur. At hic loquens ex persona sua videtur de industria omisisse eam vocem, omnia suspendens, donec præmissa primum vulgi fabula, deinde ipse indicaret, quid veri invenisset, nempe πτερωτοὺς non esse.

116, 18. Σωροὶ ἦσαν ἀκανθέων.] MS. σωροὶ ἦσαν τῶν θεῶν, & in margine adscriptum erat cum eodem hoc signo .s. ὀσέων. Certe id præferendum vulgato, quum etiam ante Herodotus ἀδύνατα maluerit scribere, respiciens ad ὀστέα, quam ἀδυνάτους, ut referretur ad ἀκάνθας, quæ vox est propior.

116, 20. Ἐν ᾧ αἱ ἄκανθαι.] MS. ἐν τῷ αἱ. Nam paulo ante applaudebat idem codex libris Stephani exhibentibus ἐλάσσονες ἔτι τούτων, non ἔτι, ut vulgo.

116, 31. Τῆς ἴδιος.] MS. τὴ μὲν ἴδι.

116, 34. Τῶν μαχομενέων.] Eodem modo, quo 5, 18 Πειθομμένων ἢ τῶν γυναικῶν, & pluribus ita in locis. Nihilominus nunc habet optimus MS. τῶν μαχομένων. Et sane quamvis illa forma Ionica alibi extendat ita istud participium, non tamen omittit alibi id retinere vulgari more prolatum & contractum, ut videre potes infra cap. 137. Τὰ ψηλέων ταπεινομένων πολλῶν. 4, 124. Ἁλισκομένων ἢ τῶν πολίων.

116, 37. Ψιλὴ πλὴν κεφ.] MS. ἡ ψιλὴ πλὴν κ. deinde etiam ἢ ἐς αὐχένα, item ἐς ἢ πυγαίης ἄκρης, in quibus vocula ἢ negligebatur.

116, 49. Τοιῷδε λαχρέωνται.] Tanquam librarios cepisset similitudo aliqua phrasium Herodoti, ut hinc semel lectam ubique inculcare voluerint; ita nunc id placuit, quia mox sequitur οἴνῳ λαχρέονται. At nequaquam ita egisse auctorem probat optimus MS. exhibens τοιῷδε δὴ χρέωνται. Sane in tali causa satisfecit Herodoto simplex 1, 78. Τὸ Ἑλληνικὸν γλώσσῃ μὲν ἀεί κοτε τῇ αὐτῇ χρέεται.

117, 2. Πλὴν ὑγιηίλω.] MS. πλὴν ὑγιείλω. Deinde quoque pro ὑγιέσαιοι πάντων ἀνθρώπων MS. habet ὑγιηρέσαιοι πάντων ἀνθρώπων. quæ & vox est certe Herodotea & restitutio cætera necessaria. Idem tradit sic scribens libro 4, 187. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἀληθέως οἱ Λίβυες ἀνθρώπων πάντων ὑγιηρόταλοι, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ad quod sequuturum haud dubie nunc respiciebat.

117, 9. Τῶντε ἄλλων εἵνεκα πάντων.] Agnosce fatui hominis emblema: nimirum quia statim præcessit τῶν ὡρέων εἵνεκεν, (etiam corrupta voce postrema, quam Herodotus terminaverat in κα, quod fucosi illi fartores transscripserunt in vocem insiticiam ex cap. 4 h. l.) simile quid nunc sequi debuit isto judice. At nos istud εἵνεκα longe gentium hinc exulare jubemus ex auctoritate MS. Est enim perfectissima oratio: ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται τῶν τε ἄλλων πάντων, καὶ δὴ καὶ τῶν ὡρέων μάλιστα. *nam hominibus præcipue morbi exoriuntur in mutationibus tum omnium aliarum rerum, tum maxime tempestatum.* Sic enim & in MS. repetitur istud μάλιστα. & ut dico, ὡρέων εἵνεκα.

117, 11. Κολλήσις.] Quibusnam in MSS. legatur κοπῆς, quod in margine apponi ab Stephano vides, dixerint indices. Credo enim aliud voluisse virum doctum. In Oxoniensi erat clare κύλλῃ. Sed in Mediceo κυλλήσις, media syllaba signata accentu, ex dialecto Herodoti pro κυλλήσεις. Et sic scribendum appareret. Vide Casaubonum ad Athenæum 3, 29. Mox cum ejusdem Stephani MSStis legit Mediceus τεταραχθμένους, non τεταραχθκότες.

117, 17. Τὰ μικρὰ τῶν ἐρινθίων.] MS. rursum ὀρνίθων. Et satis patet ὀρνίθια non intelligi, sed similes eis quas nominaverat, ὄρνιθας.

117, 22. Ἀπὸ δείπνα γεύονται.] Nempe quum in Aldi editione exhiberetur χεύονται, mutavit Camerarius in literas γεύονται. id retinuit Stephanus mutans in formam typis nostris ignotam, unde sub Jungermanno γδεύονται exstitit. Male pro γένονται, ut est in MS. & solum verum.

117, 23. Μεμιγμένον ἐς ταμάλισα.] Locus

mire administratus. Interpretes *maxime imitantem.* Legerunt igitur μεμιμημένον, quod etiam exstat in MS. & sine dubio genuinum est. Immo expressit quoque Aldus, etiam Camerarius. In Stephani editionibus perverti cœpit, ut mirer tam imprudentem fuisse Jungermannum. Quo sic decepto, ecce ut Petavio suo blandiatur, repente ingenium Tanaquilli Fabri, etiam fatentis operam ludere, qui in probando suo scilicet μεμιμημένον operam ponat. At quid juris isti Fabro accedendi ad hanc partem, in qua tamen verborum satis multorum operam lusit? quum verba hæc allegans Cl. Dausquejus ad Silii Italici librum 13 p. 554 scribat ita: πεποιημένον, μεμιμημένον [præfuit μεμιγμένον in cod. H. S.] ἐς ταμάλισα. Et tamen adhuc placuit Th. Gale huc afferre *Cod. Arch.* & *Adstipulatur etiam codex Etonensis.* Et quis codex aliter haberet? Cap. 86. Παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα τῇ γραφῇ μεμιμημένα. Cap. 132. Ὁ δὲ ἥλιος κύκλῳ μεμιμημένῳ ἔπεσι χρύσεοι. Cap. 169. σύλοισι φοινικας τὰ δένδρεα μεμιμημένοισι.

117, 25. Μέγαθος ὅσον τε πάνυ πηχυαῖον ἢ δίπηχυ.] Sic vulgabatur antea, quum nos ex optimo MS. restituerimus δίπηχυ. Quidni? quum hic locus sit peculiaris efficaciæ, sed validissimæ ad monstrandam constructionem Herodoti, quam dum renatæ sunt literæ nullus vidit. Quis enim hæc vulgata non approbavit? quis hæsit? Et tamen longe aliter spectari oportet, & unica sunt hæc verba ad firmandum quod scripsi ad 78, 28.

117, 30. Τοῖσι ἄλλα τε πολλὰ ἐπάξιά ἐστι νόμιμα.] Per Euterpes dulcedinem! an nunc demum tempus est laudandi Ægyptios ob alia egregia instituta? Itaque hinc statim vides primo totum hoc esse supervacuum, quum jam præcedentia comprehendant. Deinde, si hoc loco id agere voluit Herodotus, an in ejus demonstrationem hic sceleti tralatus ad incendendam potationem adducendus fuit, vel cantilena tot locis susurrata? Tertio mirum, cur non reperiatur in Vallæ interpretatione expressum illud πολλὰ, sed tantum *quibus cum alia sunt egregia instituta.* Quarto si Herodotus tamen hoc voluit, dixisset ἄξια λόγου, ut solet perpetuo, non ἐπάξια. Nimirum interpres videtur in exemplari suo forsan legisse, ut legitur in MS. Oxonienſi τοῖσιν ἄλλα τε ἐπάξιά ἐστι. Sed sunt meræ insaniæ & deliriationes ab vero. Nam post memoratas quasdam Ægyptiorum consuetudines progreditur ad describendam eorum tenacem indolem in pristinis ritibus custodiendis ac conservandis. Aureus igitur hoc loco codex Mediceus ita habet τοῖσι ἄλλα τε ἄπαξ ἃ ἐστι νόμιμα. Confice igitur præclaram sententiam: Παντοίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι ἄλλον ἐόντα ἐπιλέγονται τοῖσι, ἀλλ' ἅτε ἅπαξ ἃ ἐστι νόμιμα, καὶ δὴ &c. Sic enim rescribendum modò deprehendo. *Patriis vero utentes moribus alium nullum iis adsciscunt. Sed quæcunque semel ea sunt instituta: tum sane etiam Linus cantio apud eos celebratur.* Ratio loquendi nonnisi ex solo Herodoto illustranda, cui nonnihil gemina est cap. 61. συμφοιτέωσι ὅ τι ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἐστι πλὴν παιδίων.

117, 40. Βασιλεύσαντα Αἰγυπτίων.] MS. Αἰγύπτιε. ut cap. 98 hujus libri. Τῷ αἰεὶ βασιλεύοντι Αἰγύπτιε. Et c. 99. Τὸν Μῆνα πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτιε. Paulo ante convenit codicibus Stephani & Mediceo in ἔλαβον pro vulgari ἔλαβε.

117, 43. Ταύτην μέντοι εἶναι, καὶ πρώτην σφέων γνώσθη.] Formosam, credo equidem, distinctionem vocum εἶναι & γνώσθαι. Non videtur tamen ita legisse interpres, vertens *cantilenam hanc eamque solam ipsis institutam.* Quæ verba video per omnes editiones propagata, quum clare in his pateat invito ipso excidisse *primam:* deinde ex duobus infinitivis alterum modo versum per participium. Quid quæris? Immo ita ex MS. Arch. & Eustathio profert Th. Gale, ἀοιδὴν τοιαύτην καὶ μέντοι σφέων γνώσθη. Sed neque ita scripsit Herodotus, & majorem fidem meretur fidelissimus codex MS. ubi sic plane & integerrime legitur, ταύτην πρώτην καὶ μέντοι σφέων γνώσθη. Quibus nihil perfectius. Etiam ex libro 1 sic expulimus pro supervacuo & spurio verbum εἶναι.

117, 49. Τόδε μέν τοι ἄλλο Ἑλλήνων ἐδαμοῖσι.] Et sic placuit nonnullis velut apodosin præcedentium τόδε ἄλλο concipere. Quinam illi sint, qui sic impotenter alienum inverterunt, nequit ambigi, si ordine procedas. Non enim ita edidit Aldus, non etiam Camerarius. Non etiam interpres Valla, *qua in re cum nullis aliis Græcorum conveniunt.* Res ipsa nos ducit ad Stephanum: hujus editiones fædatæ sunt hac stultitia, unde ad ipsum remittimus has sordes; quum auctor scripserit τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων &c. quem sensum, ut vides, excepit quoque interpres, & legitur Florentiæ.

118, 2. Μέχρι δὲ γυναικῶν.] Quum recte & simpliciter interpretatus sit Valla, Cl. Brauwnius in Vestitu sacerdotis Hebræi pag. 213 vertit *circa femina.* Morosius est quod sequitur, ubi quum interpretatio sic habeat *candida ferunt amicula linea superjecta*, in quibus *linea* per vitium typorum ponuntur pro *lanea*, ibi notavit Stephanus [*Valla*, ferunt amicula tanquam superjecta: *omittens* εἰείνεα *id est* lanea] quum non sit mihi ad manum prima editio Vallæ, cogor acquiescere. Sed ibidem Brauwnius quoque notat [Nota Vallam omittere hoc εἰείνεα *laneum*] sit ita; ego nescio, sed sufficiebat Stephanus unus. Interim & hoc scias, notam istam Stephani non esse in editione anni 1566, sed demum 1592. Citat hæc verba etiam Des. Heraldus ad Arnobium

bium lib. III, p. 136, ubi tangit verbum ἐπαναβάλλειν & δεπιβένας.

118, 8. Τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι καὶ Πυθαγορείοισι.] Magna hæc fabulatio, & infiniti libri huc conferendi, si mysterium hoc explicari rite deberet. Sed illos quidem relinquimus suæ fidei, quos fere convocatos plurimos, sed ut opinor, invitos opineris illic, ubi sub Orpheo statuitur latitare Moses. Quæ nunc ex Herodoto audimus, mirifica in iis monstra; mirifica conjunctio eorum, quæ sunt alienissima ab se invicem. Quid enim est? *quæ Orphica appellantur & Bacchica, sunt autem Ægyptia & Pythagorea.* An quæ ab antiquis Bacchica orgia appellabantur, Herodotus nescio unde edoctus nunc pronunciat esse eadem Pythagoreis? Quæ duo instituta fuere unquam magis diversa? Non enim agitur de una aliqua opinione aut parte sacrorum hic aut illic enarrata ab aliquo, in qua potuerunt concordare. Sed summam sacri rem spectamus; hæc nullo genere inter ista est similis. An probari possint esse Ægyptia, illis relinquo, qui scribunt Orpheum Ægyptiacis disciplinis imbutum fuisse, quod sane refert Marshamus pag. 143 ex Tzetzæ Chiliadibus; ut vix peregrinatus illuc legatur Orpheus, nisi apud illos, qui id nesciverunt; tantum in Thracia & oppositа Phrygia & itinere ad inferos celebratus. Bacchica autem solennia non exigebant vestes lineas, sed celebratissimas suas nebrides, de quibus notavit Harpocration in maximo oratore τὴν νεβρίζουσαν, quem illustrat quoque Scaliger in Animadversion. pag. 33. Immo, quum cerimonias sepulturæ Ægyptias referat, quomodo convenit, quum dixerit eas esse similes certis Græcorum cerimoniis, addere Græca illa etiam esse Ægyptia? tum enim non dicis similes, sed prorsus easdem. Et unde tamen credemus hæc originem habere? non aliunde, quam ex eodem fonte, qui tot ineptissimas nugas codicibus Herodoti impegit, ut unus ille Mediceus genuina ejus scripta ad hanc ætatem servaverit, qui idcirco vel præcipue nunc meretur fidem. Nam in isto tantum legitur τοῖσι Ὀρφικοῖσι καλεομένοισι καὶ Πυθαγορείοισι. Id verum esse vel inde opinari possumus, quod passim scriptores Pythagorica tractantes citare soleant Orpheum & ejus carmina, quia videlicet ista utraque in plurimis conveniebant. Itaque illa media εἰς κακὸς κόρακας. Unde maculosi isti potuerunt sibi imaginari ab Herodoto scripta & appellata esse Βακχικὰ, qui ipsum numen Βάκχον appellet nusquam, qui in hoc ipso libro dixerit τὰ περὶ τὸν Διόνυσον ὄργια, qui Βακχεύειν tantum & Βακχεῖον ut Græca vocabula usurpet. nempe unde similes illis potuere in indicem mittere [Bacchantium ex 8, 6.] ubi agitur de mystico Iaccho. Utique ex Ægypto pleraque Græca venisse jam dixit, ut non necesse sit addere ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι.

118, 14. Οἱ τέοισι ἐγκυρήσ.] MS. τέοισι. Multiplex omnino & crebrum in usu Herodoti, ut patere potest ex collectaneis Porti. Sed & mox conspirat cum codicibus Stephani Florentinus in verbum ἀνδρηΐ, ita ut etiam habeat σφίν.

118, 25. Καὶ Ἀθηναίης.] MS. Ἀθήνης, ut supra ἀνάγκης maluit. Sed hic locus acriter observatus est in honorem Minervæ fatidicæ ab Spanhemio ad Callimach. pag. 620. & Latonæ, de qua mox sequitur, in pag. 524, ubi habes & *Messenios in Achaia* & *in urbe Bubi*. Bene hanc Ἀθήνλω Herodoti spectat in voce Νηὶθ Marshamus sæculo VII pag. 89. Ad Butum urbem vindicandam Latonæ instrumenta validissima præbet Epiphanius apud Pignor. Mensæ Isiacæ pagina 26.

118, 33. Οἱ δὲ τὸν καζὼ νηδὺν.] MS. οἱ δὲ καζὼ νηδὺν. Et sufficit: ideo *partium* ex versione delevi. Non assequor, unde Mercurialis lib. 2 Var. Lect. c. 8 hunc locum allegans scripserit οἱ δὲ τὸν καζὼ νηδὺν ἢ τὸν ἀφανέων νεκρῶν.

118, 34. Θελῶσι δὲ καὶ ταφὰ &c.] In ingressu hujus materiæ bonum erit audivisse verba Laur. Pignorii, quæ scribit in Expositione Mensæ Isiacæ pagina citata. *Ut suspicari liceat Herodotum de funeribus Ægyptiorum loquentem religione aliqua impeditum, Ori nomen consulto subticuisse.*

118, 38. Τῷ κεφαλῷ πηλῷ ἢ τὸ αἰδοῖον.] Ut sine distinctione affectuum unaquæque deturpare universum illud deberet, in quo ornando præcipuum decus ponunt. Rude hoc & inamœnum spectaculum, & dubites an non nimium. Nonne satis fuerit, si alterutrum ita inquinetur? Certe satis fuisse putat MS. Mediceus, qui docens omissam esse vocem leniter omnia sanat & legit τῷ κεφαλῷ πηλῷ ἢ τὸ αἰδοῖον. Agnoscis credo quam sedule & accurate id scriptum fuerit; quam penitus oleat Herodoti curam; quam congruat domesticæ familiaritatis ingenio. Nunquam non ita contingit, ut diversitas sit propensionis in conjunctos, unde quo quisque cariorem amisisset, eo magis oblini solitos superstites innuit.

118, 47. Δεικνύσι &c.] Et hic & statim MS. δεικνύασι. Adde lib. 3 cap. 119.

119, 15. Θυμιήμασι τετελεσμένοισι.] Sic compulsus fui nunc edere, quum codices Stephani consensu cum Mediceo relinquerent nihil liberum; & vulgatum αἰτετελεσμένοισι plane non foret melius. Immo & Salmasius in citando hoc loco prætulit simplex in Plinianis pag. 1058, qui tamen in altero, quod sequitur, τῶν ἄλλων θυμιημάτων, eodem consensu probatum, deseruerit, retinens θυμάτων,

ſine ulla cauſæ juſtitia, unde nihil me fuit moratus. Hujus anatomiæ conſpectum protulit Ath. Kircherus in Oedipo Ægyptiaco pag. 512.

119, 20. Ταριχεύσι νίτρῳ.] Prout mox τὰς σάρκας καθαπτήκην dicitur νίτρον, ex quo miraculum in ſtructura pyramidum nonnullos Ægyptios narraviſſe ſcribit Diodorus Sicul. 1, 63. Interim in MS. optimo legitur λίτρῳ· nec impetro à me, ut id pro viſi habeam, quum ex Athenæo ipſa hæc ſcriptura probetur, & ſæpe in aliis literæ λ & ν commiſceantur.

119, 29. Ἐν οἰκήματι θηκαίῳ.] Quod etiam illuſtrat Salmaſius in eiſdem Plinianis pag. 1208. Sed florida juventus Heinſii in notis illis politis ad Silium inſuper requirebat hanc verſionem: *Conſanguinei effigiem lignean fabricandam curant in hominis figuram, ſculptam cavatamque, cui poſtea includunt mortuum, incluſumque hoc modo in reconditorio illo ad parietem erectum diligenter ſervant.* Velim & ipſe; ſed noluit Herodotus ſcribere de cavando, quum id poſſet facillime intelligi.

119, 33. Ἐπεὰν κλυσῆρας.] MS. ἐπεὰν τὰς κλυσῆρας. Sic & poſtea ταριχεύσι τὰς ἑβδομήκοντα ἡμ. ubi etiam vulgo negligunt vocem τὰς.

119, 37. Ἐπιλαβόντες τὸ κλύσμα &c.] Hæc eſt conſtans antiqui temporis lectio, quam nec ex Vallæ verſione nec ex ſua licentia attaminare debuit Tan. Faber pag. 243 Epiſtol. Critic. ubi prætexens ſuperiorum ſæculorum negligentiam quædam arguere ſtatuit, vel Vallæ lectionem revocandam, vel emendandum ἢ ἐπιβαλόντες τὸ κλύσμα διὰ τ᾽ ὀπίσω ὁδοῦ, *& immittentes clyſma per poſteriora.* Atqui id ipſum eſt, quod modo dixerat καθὼ τῷ ἑτέρῳ ἐσηθήσαντες, ut neceſſario nunc quid aliud proferat. Et certe aliud quid profert, nempe ut non patiantur id ſtatim rejici, ſicut ſtatim rurſus evolveretur & efflueret, niſi id impedirent, quæ eſt ſignificatio hujus verbi ἐπιλαβεῖν, & obturarent quocunque modo illud oſtium: idque ait mox per certa temporis ſpatia ſic conſervari, donec ἐξιεῖσι ἐκ τ᾽ κοιλίης τῷ κεδρίνῳ. Nam quod notat in lexico Herodoteo legi ἐσηθίσαντες, quod in Herodoti exemplaribus legitur ἐσηθήσαντες, jam diu notaverat quoque Stephanus in Theſauro.

120, 8. Κατεῖπαι ἦ.] MS. κατίπειν ἦ, plane ut 1, 20. Πέμψαντες ἄγγελον κατίπειν.

120, 17. Ἢ ἀνθρώπου νεκρόν.] MS. Mediceus legit ἢ ἀνθρώπῳ νεκρόν, quod longe præferendum, prout in collegio ſtudioſorum publice olim jam monebat pater ſcribi debuiſſe apud Ælianum 4 Variæ hiſt. cap. 7.

120, 23. Εὐθλωΐειν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον.] MS. πᾶσαν Αἴγυπτον. Infra cap. 147. Δασάμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν. Sed hanc Ægypti εὐθλωΐαν, etſi alterius temporis, ſpecta ex nummo Antonini Pii, apud Morellium Tab. XII.

120, 44. Λίτρῳ τῷ ἠ.] MS. λίτρῳ τῷ ἠ.

121, 3. Οἱ ἦ ἐν τοῖς ἕλεσι καλεόμενοι.] Notat & probat Salmaſius in Plinianis p. 970. Sed quod mirum, ubi agit de illis qui circa paludes colebant, tanquam ſoli faba Ægyptia victitarint, de qua nihil hîc Herodotus.

121, 8. Ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμός.] Probat Salmaſius in Plinianis pag. 979.

121, 13. Τῇ μήκωνι.] Non aliter citavit Salmaſius, nec aliter potuit: nec enim ſcivit legi in optimo MS. τῷ μήκωνι, & utrumque dici annotatum eſt ab viris doctis. Sed & claritati temporis noſtri debetur, ut denique, ſine metu convellendi, tandem confirmetur, quod infra perperam editur ἐγγλύσῃ, quum in MS. ſit ἐγγλύσασι, quod ipſum diu ſic non ſolum ex Heſychio emendatum produxit poſtea Salmaſius in Plinianis pag. 965, ubi plenis velis evehitur ad lotum & colocaſiam rite diſtinguendam, ut in hoc loco plurimus fuerit: ſed & antea ipſe Stephanus in Indice, ubi vertit *indulcat*, *dulcedinem ori infert.* Sed nihil ab certa veritate potuerunt præſtare. Interim Salmaſius quum citet illic integrum locum, prout editur, hoc tantum verbo reparato, mox pag. 977 alteram partem certe ſimiliter vitioſam in participio ἐπλήσαντες corrigit πλίσαντες *ubi pinſerunt.* Paulo ante concordia codicis Medicei & illorum quos Stephanus inſpexit, mihi viſa fuit exigere ὀρίψωσι, non ὀρίψωνται, quod vulgo obtinet.

121, 34. Ποιέυσι.] MS. ποιεῦσι.

121, 44. Καταπίνουσι ἐρχόμενοι.] MS. ἐπόμενοι, plane ut antea de femellis, ἐπόμεναι ἀναπλώουσι. At ἐρχόμενοι eſt plane ſupervacuum, ac nihil affert; unde merito credetur ab Herodoti manu non veniſſe.

122, 4. Ἵνα δὴ μὴ ἀμαρτεῖ.] Voculam δὴ ignorat MS. Tum quoque πίπλασθαι, non πίμπλασθαι, etſi contrarium decernatur ab Valeſio ad Euſebii librum x pag. 387, ſed quum vitioſam ſcripturam produxiſſet.

122, 16. Οἱ ἰχθύες οὗτοι.] Quaſi vero demonſtrativum quid hîc requireretur, aut de certa ſpecie iſtorum natantium ageretur; quum quod tunc fit in Nilo, fieri queat, imo ſoleat in pleriſque æſtuariis, quæ hinc crebro celebrantur piſcoſa. Hinc pulcherrimæ notæ eſſe opinor, quod indicat Mediceus codex, dum voce ultima caret, quippe quæ in vacuum adjecta eſt. Deinde in MS. legitur περὶ μὲν τοὺς ἰχθῦς (prout mox cap. 95) οὕτω ἔχει, non περὶ τ᾽ ἰχθύων, ut cap. 112. ἔλεγον δέ μοι οἱ ἱρέες ἰσορέουσι τὸ περὶ Ἑλένην γυνέσθαι ὧδε.

122, 19. Ἀπὸ τ᾽ στηλικυπείων &c.] Quum hic locus extra hiſtoricas narrationes ab Herodoto immiſſus fuerit ad oblectationem ſcrutantis talia hominum animi, etiam denſe is adſumtus eſt ad eam cauſam, ut quidem præcipue

cipue Salmaſius eum tractare amaverit in Plinianis, vel pag. 977, ubi vult omnino ſcribi σιλικυπρείων, vel pag. 1002 etiam σίλι & σιλικύπρεια jactitans. Et ſane undiquaque profertur illud σίλι, quod negari nequit. Neque tamen aliter in optimo exemplari ſcriptum utroque loco reperi, quam prout vulgo editur, cum gemino λλ, unde diſcedendi pudor adegit me ad venerationem ejus quoque in hac parte, ſive obiter ita ſcripſerit Herodotus, ſive de induſtria, & ex pronuntiatione aut ſcriptione Græcorum, quas in Ægypto adibat. Nam quum Salmaſiana probent σίλι eſſe vetus, quod deinde reſolutum eſt in σέσλι, & in Plinii vetuſtiſſimis exemplaribus pro *fili* ſcriptum eſſe *ſibi*, quid mirum, ſi & contractio iſta duplicaverit literam, & in Plinio ſtatuam illud *b* exſtitiſſe ex gemino *ll*, cujus poſtrema linea correptior fuit quam prior. Neque tamen demoror alios, quin dicant more ſolito *fili*.

122, 22. Αἰγύπτιοι κίκι.] Cernis hæc eſſe innexa præcedentibus. Itaque fieri non debuit, ut in illis ſeduli omitterent hanc partem adeo memorabilem, nec ſine Herodoto obtinendam. Itaque plurima ſunt, quæ viris primariis convehere huc placuit, ac præſertim τῷ πάνυ Salmaſio ex ſe & ex Dioſcoride ad confirmandam hanc ſcripturam, ut labefieri nequeat. Sed & jam antea Joſepho Scaligero laborioſe perſpectum colligere licet ex Epiſtolis ejus, in quibus pag. 289 Arabicum Elkeroa cenſet nihil aliud eſſe, quam κίκι Ægyptiorum, vocans *ſtirpem etiam pueris notam, quæ in Syria & in Ægypto in juſtam ficus magnitudinem attollitur. ... Quare*, addit, *omiſſis interpretum ſomniis* KIK *eſt verum* κίκι, *nomine, figura, aliiſque cum illo conveniens.* Ex quibus ita rem ſitam video, ut Scaliger quidem loci Herodotei non meminerit, nec de illo aliquid confirmaverit, ſed tantum de ipſo fructu & vocabulo.. Unde interim hoc auxilii fluit, quod non tantum celebrari teſtetur in Ægypto, ſed & aliis regionibus. Quod ſi eſt & fuit quoque jam tunc, Herodotus haud dubie id ſciviſſet, & ſic non magis ut Ægypti vocem inſeruiſſet ſuo contextui, quam ſimul aliarum regionum, appoſitis quoque appellationibus, quibus illæ regiones uterentur, quum lectoris perinde intereſſet. At multo interius hunc penetrare non voluit nuper, ſed penetraviſſe imaginatus eſt ſibi, & velut non inficiandam Ægypto vocem familiariter ipſe eſſet ſequutus, denique ejus opem adſcivit ad grande aliquid tentandum venenis ille truculentis obſitus Joannes Clericus, fatalis ſcabies ad perdendas Muſas. Ars enim iſta Critica pag. 135. part. 1. quum nullas uſpiam habeat æqui judicii notas, ſed multas, ob quas eam dixeris exſecrabilem ac nefariam, ad hunc quoque locum pervenit, ut eum citet. Sed quid? an citat tantum? immo ex hac appellatione in nugaciſſimis codicibus Herodoti ille profilit ad vim inferendam Eſaiæ. Quantum inverecundiæ? Quod certe antequam inciperet, debuiſſet primo Ægyptiam vocem noſcere. At vero nihil novit. Nam quia Herodoti corrupta lectio, utique ambigua, attribuit paluſtribus Ægyptiis unguentum dictum Kiki, ergo Eſaias debuit non ſcripſiſſe *kaukau*, ut hodie legitur, ſed *kiki*. Nonne id inceptum improbum? Nam in hac re judicii non plus eſt, quam pag. 92 in Cebetino loco per mendacia & falſiſſimas ſuſpiciones ad corrumpendum perducto. Accedit ipſe Diodorus Sicul. 1, 34. Χρῶνται δὲ καὶ πρὸς τὸν τῶν λύχνων καῦσιν ἐπιχέοντες ἀντ' ἐλαίου τὸ ἀποθλιβόμενον ἔκ τινος φυτοῦ προσαγορευομένου κίκι. Ut quidem edunt, ubi καὶ nullam habet vim aut venerem. Sed & ille potuit decipi. Licebit igitur obſtantes illos obices aut frangere aut flexu prætereuntem ſine crimine publicare in illo optimo MS. exſtare τήκι. Quod ſi contemnis aut faſtidis, ede quæſo, ubi aut vidiſti aut audiviſti memorari codicem Herodoteum pleniorem fidei?

122, 22. Τὰ δὲ ἐν Ἕλλησι.] Mireris profecto, cui placuerit diſtinguere ita ſermonem, ut vulgo fit: unde junguntur res impares, ut procreatio cum fructificatione. Sed id debuerunt facere propter interpoſitam voculam γάρ. Scias oportet eam nullam ſpectari in optimo MS. & tantum in eo legi, τὰ ἐν Ἕλλησι, quæ optima ſunt, modo recte diſtinguas, ut feci.

122, 26. Ἀποῤῥέον αὐτοῦ.] MS. ἀποῤῥέον ἀπ' αὐτοῦ, quod negari Herodoto nequit. Sed de eo quod præceſſit, tum verbo ἀπιπεῖσι, tum de ſenſu loci, videndus de hoc poſteriore verbo Salmaſius in citati libri pagina etiam citata 977, ubi vult verti *contuſum exprimunt, alii frictum excoquunt*: quod ipſum credo voluit & Stephanus, cujus in Prolegomenis ſententiam de hoc ipſo verbo habes bene declaratam pag. hujus edit. 741. Etiam quod mox ſequitur, exhibet MS. κοιμῶν), non κοιμέον).

122, 31. Οἱ πύργοι ὠφελέουσι.] Id non aliunde clarius didiceris, quam ex conſpectu muſivi operis ab Kirchero editi, ubi videmus domibus additas turres paulo altiores, quæ cui commodo inſervierint, non facile conjectari poſſet ſine hac notitia ex Herodoto petita.

122, 36. Ἀμφίβληστρον ἔχλης.] Quod doctrina ſua decorat Iſaacus Caſaubonus in notis ad Hiſtoriam Auguſtam pag. 45 per conopea Ægyptia in ſatiris deriſa, ſed ex vero. Et niſi fallor, id quoque ad viſum exprimitur in opere Muſivo, quod ſupra citavi, apud Kircherum. Locus qui ſequitur, ita debebat diſtingui:

τῷ δ' ἡμέρης μὲν ἰχθὺς ἀγρεύῃ, τῷ δ' νύκτωρ αὐτῷ χρᾶται· ἐν τῇ ἀναπαύεσθαι κοίτῃ, ὡϊὶ ταὐτῷ ἴσῃσι τὸ ἀμφίβληστρον. Quod optime animadvertit & monuit Stephanus in Prolegomenis pag. 741, ut libenter etiam vocem αὐτῷ mutaverit in ἕτῳ. Sed certe ſententia foret optima & pleniſſima, ſi utrumque iſtud αὐτῷ χρᾶσθαι abeſſet: τῷ δ' ἡμέρης μὲν ἰχθὺς ἀγρεύῃ· τῷ δ' νύκτωρ, ἐν τῇ ἀναπαύεσθαι κοίτῃ, ὡϊὶ ταὐτῷ ἴσῃσι τὸ ἀμφίβληστρον. Sed, ut dicam breviter, Herodotus voluit interpoſitum αὐτῷ χρᾶσθαι, tanquam *ſibi utitur*, & ad corporis ſui commoditatem adhibet.

122,40. Ἐν ἰμαλίῳ ἐλιξάμενος.] Percommode MS. ἐνελιξάμενος.

122,44. Ὁμοιοτάτη τῷ Κυρηναίῳ λωτῷ.] Ita edidi, quum codicibus Stephani conſpiraret Mediceus, non ὁμοίη, præſertim quum ſuperlativum iſtud jam in citando uſurpaviſſet Salmaſius in Plinianis pag. 1036.

123,1. Ζυγὰ ἐπιπολῆς τίνυσι.] Ita notabiliter ſcriptum hoc poſterius verbum habet codex Mediceus, nec credidi ineptia ſcriptoris factum (quippe quæ nulla fuit, etſi infra exſtet ἐκλείνειν) ſed ex archetypo fideliter propagatum, præſertim quum in noſtro ſcriptore pro ulciſci nunquam ponatur τίνειν, ſed τίνεσθαι.

123,4. Τῦτο ἀμὰ δ' τρόπῳ διαβαίνεται.] Devorent hoc illi, quibus tam horridæ maxillæ ſunt. Tolerare quoque potuerit prior omnis ætas, tam curioſa in ſcrutandis Græcæ linguæ intimis gazis, & tot lexicorum ac theſaurorum confectrix. Quod quum ita factum eſſe animadvertamus, ut per omnia Herodotus agnitus fuerit tanquam dictator & princeps, quid cauſæ eſſe dicemus nuſpiam vocem διαβαίνεσθαι reperiri annotatam, nedum activa ſignificatione, quam nunc interpretes ei affingunt? An hic locus fuit ſeptus nebula & ab oculis eorum abſconditus, ut ne ſemel quidem in aliquo angulo iſtud ignoratum διαβαίνομαι liceat nunc nobis annotatum cernere? Ita futuro διαβήσομαι daretur optatiſſimus comitatus, certe in hoc ſcriptore, qui iſtud futurum medium amavit, & plus vice ſimplici adhibuit. Ego pro meo in Græcis profectu id nunquam intelligere potui, nec etiamnum illuc perveni, ut capiam, quî fieri id queat. Utique non deſtiti mirari Stephanum qui cognoſci hîc debet. Is enim in præcedentis commatis indecora verſione adhæret ita ut ſcribere potuerit in Theſauro hæc ipſa: *in hoc verò Herodoti loco, quem ibidem affert* Euſtathius ad Odyſſ. ε. πακτῶσι τὰς ἀεμωνίας βύβλῳ, *exponens* καταστραπίζονται, *malim in prima ſignif. interpretari* compingunt, coagmentant. Unde patet nec loci ſedem, ubi ea fuerint ſcripta ab Herodoto, illi cognitam fuiſſe, & levitas ejus in fingendo vocabulo Græco. Is igitur, quum vicinum locum ſic verſaverit, ab hoc cavet, & verbum adeo conſpicuum tranſilire potuit. Dignos eſſe tædio interpretes eos, qui omnia in alias linguas transfundere non verentur, etiam quæ ipſi ignorant, hic locus probabit, quem illorum intellexiſſe neminem dico. Nec aliter affirmare poſſum de Th. Gale, qui ex ſuis libris producit διαδύνεται. Recte, quod præ vulgato quæſiit promitque aliquid commodius; ſed id quod ſubſtituit, nihil habet huc aptum, ut patet ex Grammaticis, & Herodotus non uſurpat niſi ἐσδύνειν, ἐνδύνας, καταδύνων. Itaque pro tenebris offert caliginem. Sic circumactus ipſe ut tandem vere intelligerem, fecit codicis illius præſtantiſſimi Medicei inſpectio, unde & ſenſum pulcherrimum integre reſtituo, & Græcæ linguæ fines inſignis teſtimonii acceſſione profero, corrigendo τῦτο ἀμὰ δ' τρόπῳ διαδύνεται. De hac voce notat ita H. Stephanus. [Διαδύνομαι trajicio, penetro. Affertur enim ex Herodoto, διαδύνονται διὰ δ' ἀριστερῆς ὀϊστοὺς, pro *ſagittis dextram trajiciunt*.] Heu quanto ſtudio iſta ſcripta ſunt! Locus Herodoti iſte eſt lib. 4 cap. 71. Διὰ δ' τε ἀριστερῆς χειρὸς ὀϊστοὺς διαδυνέονται *ſiniſtram manum ſagittis trajiciunt*. Et quid de iſto loco notat Portus? nempe quum in v. Διαδυνέεσθαι, εἶσθαι citaviſſet διὰ δ' ἀριστερ. χ. ὀ. διαδυνέονται. *Per ſiniſtram manum ſagittas trajiciunt*, addit: [In vulgatis Lexicis legitur διαδύονται à διαδύνομαι. Et hic Herodoti locus nullo libro notato pro exemplo affertur. Sed utrumque bene habere poteſt. Nam à gravitonis circumflexa Attice & Ionice non raro deducuntur.] Quidquid ſit, Herodotus certe in loco noſtro nunc ſe agnoſcit, & verbo διαδύνομαι ſua ſedes reddita eſt, &, ut hoc addam, mihi nunquam in ambiguo fuit, quin hinc deduci deberet origo vocabuli σιδύνιον. Nec enim compoſitum modo διαδύνομαι in uſu fuit, ſed & ſimplex δύνομαι.

123,6. Ταῦτα ἀνὰ δ' πόλεμον ἐ δύναται πλέω.] Solet enim amare Herodotus hoc ambiguum in neutris pluralibus, ut fecit modo cap. 94. Τὰ αὐτόματα ἄρχια φύεται &c. Itaque de iiſdem mox ſequitur & παρέλκεται & κομίζεται. Interim tamen optimus codex liquide habet δύναται, ut placuerit præbere indicium ſummæ varietatis, quæ etiam Homero placuit. Mox edidi ὄπισθεν ἑλκόμενον, ut eſt in Mediceo & Stephani codicibus, non ὄπισθε ἑπελκόμενον.

123,15. Ἕλκει τῷ βάρει.] Hunc locum reor innui ab illo omnium rerum præter veri & boni peritiſſimo Jano Broukhuſio, dum ad Propertium 3,9 erronee citat Herodotum, quaſi & illum, non legerit, ſed inſpexerit, ut fabricam baridos audiret; audi quid ſcribat [Ex Herodoti Euterpe, ſive l. 2 c. 6 colligas,

ligas, fuiſſe quidem magnorum ponderum capaces, ſed Nilo duntaxat arando idoneas] Hodie quum ſic ſcribatur, credas intelligi tanta ſaltem onera, quam onerantur in illis, quæ nunc per Hollandiæ aquas aguntur. Atque ita ſimul opineris quoque lectum ab eo fuiſſe Herodotum, ſed prudenter id intellige. Primo enim non ſciviſſet hoc, niſi edocuiſſet eum index ſolitus apponi. Tum dedit ſe decipiendum oculis per exſtantes genas ferme præcluſis & iſti indici editionis Jungermanni, ubi quia ſic exprimitur numerus 96, ut in priore præter orbem fere nihil appareat ex inferiore linea, ſitque adeo tenuis, & nigrum habeat perfuſorium ac fere exoletum, inde ſcripſit eſſe cap. 6. Jam vero πολλαὶ χιλιάδες ταλάντων quum dicuntur, quot requiſivit ille in navibus, ut eſſent magnorum ponderum capaces? Ita patet ingenio & oculis imparem fuiſſe ad aliquid nitide ſpectandum. Sed ex Herodoto potuiſſe hiſtoriolas repetere etiam ad Tibullum, ubi novit & Indiæ fœminas, & Indos Padæos, & Ginden, & devotionem Amaſis. Sic utebatur Voſſii Etymologico.

123, 20. Αἱ πόλις.] MS. αἱ πόλιες; qui etiam mox habet Αἰγαίῳ πόντῳ, quod & Stephanus notavit ex ſuis, non κόλπῳ. Cap. 113 dicit tantum ἐν τῷ Αἰγαίῳ.

123, 37. Ἀπὸ Δαναῆ γαμβρὸς Ἀρχάνδρη Φθίης Ἀχαιῆ.] Interpretantur *ab Archandro Danai genero Phthii Achæi filio*. Potius *ab Archandro Danai genero, Phthii filio, Achæi nepote*. Exempla ſunt lib. 1 cap. 7. Aſpexit hunc locum Bochartus in Phaleg 1, 15 verſus finem.

123, 41. Ὄψις τε ἐμοὶ καὶ γνώμη.] Recte MS. ὄψις τε ἐμὴ καὶ γν.

123, 43. Προσέσαι δέ τοι καὶ αὐτοῖσι τί.] Quomodo ſoleat hanc formulam concipere Herodotus, patet ex collatione cap. 147. Προσέσαι δέ τι αὐτοῖς καὶ τῆ ἐμῆς ὄψι. Quid igitur in hoc loco valet illud innexum τοι καὶ? Scias licet illas ſex literas in optimo libro non exſtare, ut tantum habeat προσέσαι ἢ αὐτοῖσι τί.

123, 44. Ἀποχεφυρῶσαι τῷ Μέμφιν.] Quid notetur hoc verbo, patet diſcrepare eruditos, Valla reddente *junxiſſe pontibus Nilum ad Memphin*, pro quo Stephanus mallet *aggeſſiſſe Memphin*, ut certe teſtatur in notulis ad interpretationem Vallæ, quum in Theſauro ſic agat, ut inter χεφυρόω & ἀποχεφυρόω nullam agnoſcat differentiam, notentque *ponte vel pontibus jungere fluvium*. Ex quibus ſecundum ſane iſtud eſt intolerabile. Sed & Vallæ libertas nimia eſt, ut quod Herodotus refert de Memphi, ille ad fluvium transferat; neque uſquam Nilum legimus pontibus junctum fuiſſe. Itaque quod ſupereſt, colligebam id ab eo rege curatum eſſe, ut nonniſi pontibus hæc urbs intrari poſſet, undique abciſa & per pontes adeunda. Quod certe eſt, quod per ſequentia demonſtrat. Sed inſuper habet optimus MS. ἀποχεφυρῶσαι καὶ τῷ Μέμφιν. ut oſtendat ſe præterire alia opera; ſed inter illa quum ſit quoque munitio Mempheos, de ea aliquid dicturum.

123, 45. Οἱ ἱρέες ἔλεγον.] Honoris Herodoti cauſa non per hos intelligo ignobile & incertum vulgus per iſta collegia, ſed multiplici conventu ſpectatos & bene expertos, ſi recte poſſent de talibus ſcire aliquid vel pronunciare. Nec enim puer fuit Herodotus, ut quodlibet ab quolibet grata manu acciperet, ſed accurate exploravit & elegit. Hinc cap. 55 teſtatur quidem ſe audiviſſe τὸν ἐν Θήβῃσι ἱρέων, & ibidem audivit Δωδωναίων τὰς προμάντιας, & cap. 44 ἐς λόγους ἦλθε τοῖσι ἱρεῦσι θεοῦ Herculis in Tyro. Sed hinc ille Saïticus χαμμαιδὸς accepit teſtimonium cap. 28 παίζειν ἐδόκεε. Quod exemplum transferri debet in omnes. An verò Strabo ſic eſt integer puruſque, ut nequierit ferre in ætate Herodoti, iſtâ ignorantiâ curſus Nili, varias quaſdam narrationes, ita ut hunc debuerit criminari lib. XVII pag. 819 φλυαρεῖν ὥσπερ μέλος ἢ ῥυθμὸν ἢ ἦδυσμά τι τῷ λόγῳ τῷ τερπνείαν προσφέροντας? Utique nihil apud Herodotum tam vile. Cavilletur itaque alios; eum qui melior ipſo eſt, intactum relinquens abeat. Sufficit Herodotum ſtatuere de iſto homine & narratione ejus, quod æquum erat; & pateat inde Herodotum non omnes nec omnia ſignaviſſe linea alba. Non alius Diodorus Siculus cœce invectus in meliorem.

124, 10. Τοῦτο μὲν ἐν αὐτῷ πόλιν κλίσαι ταύτην.] Dum modo Nilum dicit ipſum ἀπεργμένον, modo ipſam regionem, offenſæ nonnihil eſt de ſede urbis hujus. Nec cum Valla queas agere, rudiori certe in proxime præcedentibus vertendis. Stephanus ſtatuit in ea parte à qua fluvium arcuerat, continente facta, urbem hanc conditam. At vero fluvium non arcuerat aliunde, niſi ab ſuo alveo, ut ſic in alveo Nili ſit condita hæc urbs. Quod opinor abſurdum & latius fuit porrecta. Id venit ex prava lectione. Nam iſtud ἐν αὐτῷ videntur feciſſe ex ſequenti ἐν αὐτῇ. Atqui præpoſitio ἐν nulla eſt in MS. Mediceo, ut illud αὐτῷ reſpiciat præcedens τῷ Μιν), quod pronomen ponit ex ſupervacuo quidem repetens dativum, qui illic non requirebatur, nihilominus ab Herodoto ſic iterari ſolitus, quo tot voces præcedentes colligit in unum retento caſu, quem antea dederat.

124, 13. Πρὸς βορέην τε καὶ ἀπηλιώτην.] MS. πρὸς βορέην τε καὶ πρὸς ἀπηλιώτην, quod recepi.

124, 23. Τόπερ τῇ Βαβυλωνίῃ.] Ut videas certius particulam ἐν luſui nonnullis fuiſſe, & hinc ablatam ad ſuperiora vectam, teſtor legi

legi in optimo MS. τόπερ ἐν τῇ Βαβυλ.

124, 34. Αὐτὼ μὲν ... ῥίψαι.] Particula μὲν nunc abundat & locum habet nullum. Emendavi igitur ex MS. αὐτὼ μὲν ... ῥίψαι *ipsam se abjeciſſe*. Nam paulo ante καλέσαζαν ab Stephani codicibus & Mediceo firmatum amovere ulterius nequivi.

124, 36. Ῥίψαι, ὅκως ἀτιμώρητος γένηται.] Neque enim τιμωρία erat, ſi propria ſponte ſumeret mortem: ſed futura erat, ſi traderetur ludibriis. Ergo id notat Herodotus illam in cineris copia obturaviſſe anhelitum. Hæc enim, ut ego intelligo, cauſa hujus ſaltus fuit. Accipe tamen, prout hanc narrationem intellexerit Joh. Marshamus ſæculo VII pag. 90 ita referens: *Ipſa autem ſeſe conjiciens in domum cinere plenam illæſa evaſit.* Non opinor. Hiſtoria autem hæc habet aliquid ſimile fato ſtatuariorum, quod deſcripſit Suidas in Διοπείθης, etiam in Ægypto peractum.

124, 42. Τῆς ἡ φείμελος.] MS. τῆ ἡ φείοδος. Infra cap. 149 de hac eadem palude ait τὸ τὸ φείμελον τὸ φείοδες εἰσὶ ςάδιοι 3600. 1, 185. Ἐκδέκηλαι φείοδος τὸ λίμνης μακρή. 7, 109. Λίμνη ἐοῦσα ὡσεὶ τελάκοντα ςαδίων τὴν φείοδον.

125, 5. Μηκέτι πλωτὴν.] MS. οὐκέτι πλωτὴν. & paulo ante edidi τὰς φὸς τὴν Ἐρυθρὴν, non φὲς, quia ſic jubebat idem codex ſtipatus codicibus Stephani. Sed & ſtatim reſtituta particula quæ periit, & tamen deſideratur, ſcripſi ἐνθεῦτεν ἢ ὡς ὀπίσω. Sic edidit ſancte Aldus, ſic & Camerarius, in culpa ſunt editiones Stephani, quæ neſcio quomodo omiſerunt, ſequentibus Jungermanno & Th. Gale. Ne dubita exſtare etiam in MS. integerrimo. Edunt enim ἐνθεῦτεν ὡς ὀπίσω.

125, 12. Τούτοισι μὲν νήλεας ἀνίση.] Recte MS. ἐνίση. Tum MS. δυνάμι & τὰς πόλιας.

125, 18. Προσανέχαφε.] MS. προσενέχαφε, & ὡς εἶησαν, non ὡς ἦσαν.

125, 29. Αὐτῷ κατέλιπε.] MS. αὐτῷ καταλείπει, potius ad ſtylum Herodoti, qui ad talia mirabiliter ludit in præſentis temporis verbis.

125, 31. Ἐν τῇ πλάνῃ αὐτῷ ἀχθεσθέντες.] Particula ἐν non exſtat in MS. & omnino ut vana & ſupervacua deleri debet. Ipſe noſter cap. 173. Ἀχθεσθέντες ἢ τούτοισι οἱ φίλοι αὐτῷ. Nec aliter uſurpatur in locis ab Suida ad hoc verbum citatis. Scire imo oportet imputandam eſſe hanc particulam editionibus Stephani, quum nec Aldus nec Camerarius illam noverint.

125, 41. Τοῖσι δὴ μᾶλλον.] Longe plenius & mollius id extulit Herodotus, ut probat optimus MS. τοῖσι δὴ ἢ μᾶλλον.

126, 6. Τεκμήριον γίνεται.] Hoc, quod in margine monſtrabat Stephanus, reperi etiam in codice Mediceo, non μαρτύριον, atque ideo probavi, ut & mox φέρε νῦν, non δή.

126, 12. Λίνον μοῦνοι ἔτοί τε ἢ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καὐτὰ ταυτά.] *Hi ſoli atque Ægyptii linum eadem ratione operantur*, vel ut mutare placuit Stephano, *elaborant*, *apparant*. Agnoſce vinculum inexplicabilis argumenti, vel potius ſententiam, quæ quantum ad eruditorum hominum examen & fidem attinet, ab Herodoto tam polito & bene ratiocinari ſolito ſcriptore pronunciata fuiſſe creditur, ambigua & labans ultra modum puerilis ineptiæ. Colchi & Ægyptii linum eadem ratione apparant, ergo alteri ab alteris deſcendunt. At quæ non gentes erunt metropoles, quæ non coloniæ aliarum, ſi quæ in uno aut altero rei alicujus apparandæ modo conveniunt, inde dicentur repente aliæ ex aliis proveniſſe? Senſus profecto fatuus. Atqui Diodorus ut Atticos probet colonos ex Ægypto veniſſe, 1. ex nomine urbis ἄστυ, 2. ex ratione ordinum & diviſione populi, 3. ſimilitudine myſteriorum colligit, ac denique Ægyptios non recuſatos duces ab Atticis p. 24 & 25. Tot documenta quum in tali ratiocinatione ſupponat ille antiquior, quid faciunt novelli? Nempe hinc Bochartus in Phaleg lib. 4 cap. 31, præter illa aliud obſervat Herodotus, quod nimirum ſoli Colchi & Ægyptii *linum* ἐργάζονται καὐτὰ ταυτά, *eodem modo elaborant*. His junctus Pindari ſcholiaſtes, Strabo &c. Etiam hinc ad Sæculum XIV notat Marshamus pag. 365. *Utrique linum eodem modo elaborant.* Hinc etiam Cl. Brauwnius ille, qui pag. 758 ſtatuit credibile non eſſe, Herodotum, Plutarchum, alioſque auctores ſi qui antiquiores exſtiterunt, quicquam certi ſciviſſe ultra tempora Salomonis de rebus Ægyptiis, utut etiam nonnunquam eorum fere æternitatem crepare videantur, in Veſtitu Sacerdotis Hebr. 1, 7 p. 144. *Herodotus quoque tradit libro ſecundo: in Ægypto linum fieri, ut in Colchide.* Neque ſane ita, ut nunc Herodotum iſti contemplantur, conſideravit Strabo, qui haud dubie hunc Herodoti locum reſpiciens ſcribit lib. 12 pag. 498 de Colchis: ἡ ἢ λινουργία ἢ τεθρύλληται· ἢ γὰρ εἰς τὰς ἔξω τόπους ἐπεκόμιζον· καί τινες βυκόλοι συγγένειάν τινα τοῖς Κόλχοις πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἐμφανίζειν, ἀπὸ τούτων πιςεύειν. Non ulterius progreditur illic cautiſſimus Strabo, nec de ſimilitudine opificii vel minimum muſſat. Sed qualis ibi magnus ille Iſaacus? nempe ubi Caſaubonus vere Herodotum intelligi annotavit: ſed perinde ac ſi Strabo non ſatis vim rationis Herodoteæ aperuiſſet, diſerte addendum putavit *præter alia argumenta hoc quoque affert* nim. Herodotus, *quod linum ſoli Colchi & Ægyptii* ἐργάζονται καὐτὰ ταυτά. Sed per nos quidem εἰς αἰῶνας χαίρῃ ὁ ἥρως ὁ τοσοῦτος, & potius in eo laudibus proſequentes vel noſtram vel præteriti temporis felicitatem, abhinc hoc agamus,

ut

ut Herodoto inſerviatur; quod ſpero me facere præclare auxilio membranæ Mediceæ, quæ una ad hujus loci verum intellectum, ut opinor, me duxit, ex qua ſcribo & locum diſtinguo: λῖνον μοῦνοι ἔστι τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται· καὶ καὐτὼ ταυτὼ ἔστι ἡ ζόη πᾶσα &c. *Linum ſoli illi & Ægyptii adminiſtrant. Sed & vita omnis pari modo* &c. Id magnum iſto tempore potuit eſſe cognationis duorum populorum argumentum eodem modo pariter in plurimis aut magis univerſis negotiis & rebus agere; atque item ſi aliis regionibus ignotum opificium aliquod ſolæ duæ gentes tractare norint, ut hi linum bene conficere. Diodorus Siculus lib. 1 cap. 55 ſatis clare oſtendit ſibi hunc locum Herodoti ante oculos fuiſſe, ſed hanc lini culturam ne quidem tangere voluit.

125, 44. Ὁμολογέεσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.] Quanto beatior fores, ſi quo momento has & antecedentes voces commiſiſti albæ Melonis paginæ, ita ungues, mi Herodote, momordiſſes, ut extremum digitum, qui continebat calamum, ſimul penitus abſtuliſſes, & neque ſcribere potuiſſes! Quia ſecus feciſti, nomen nunc tuum per omnia ſæcula delatum fuit, nec ceſſabit deferri, quia irritaſti nationem, cui & tacere non placet, eademque ſemper iterat, & te non minus conculcat, quam tu pro nullis habuiſti Hieroſolyma vix ab gravi lapſu recipientia ſpiritum. Et præivit formulam iſte ſacerdotalis Joſephus, Ἡρόδοτον ὃν πάντες ψεύδομενον ἐπιδείκνυσιν. Unde qui modeſte agunt, errorem tuum eſſe dicunt, quod Phœnices circumciſionem ab Ægyptiis habere aſſeras. Sic enim loquuntur. An id facis? Ego nihil aliud in te video, quam ut ſcribas, quid illi Phœnices & Syri in Palæſtina fateantur. καὐτοὶ ὁμολογέουσι. Multum abeſt, ut id ex perſona tua adfirmes ita ſe habere. An igitur hæc Herodoti culpa eſt? Immo quum id ſcripſiſti, mentitus es, quia eorum qui in Palæſtina ſunt, ſoli Judæi circumciduntur, uti recte obſervavit idem Joſephus. Itane? an quia tempore certo non circumcidebantur habitantes in Palæſtina, propterea id nec uſquam contigit, nec tempore poſteriore, nec illo, quo vixit Herodotus, aut ullo alio ad uſque Joſephum, qui ita ſuſtinuit negare, præter Judæos circumcidi ſuos quoſdam incolas vidiſſe Palæſtinam? Sed Joſephi iſtam declarationem jam in arctum compulit Ill. Huetius, quod non debebat ignorari. De Ammonitis quidem palam teſtari Theodoretum notavit alius. Sed & quum Arabes obtinuerunt Azotum, & alia Palæſtinæ emporia ad mare mediterraneum habuerunt in poteſtate, an tunc quoque valere potuit iſta pronunciatio Joſephi? Sed hallucinatus es, quod Colchos ſcripſiſti tantum non fingens, circumciſionem ἀπ' ἀρχῆς habuiſſe. Etſi enim tibi illa ἀρχὴ non excedat ulterius, quam prout memoria humana tenet, quæ raro ad primam originem appropinquat, ſed vel longiſſime demum poſt vera initia incipit, utique in illa gentiliſmi miſeria publica non penetrante ad iſtam nimiam vetuſtatem; tamen noſſe primæva Judæorum tempora, & omnibus gentibus, quas adieras, anteriora facta & ad ipſas veras rerum origines conferri te æquum fuit, non ſolum ad aliquam Salmonaſſaris forſan ætate peractam inſtituti alieni communicationem. Sed tu patere, ut ſic fruantur genio ſuo, quum tu indulſeris tuo, & forſan non pauca etiam proferre poſſis, cur Judæos ſpreveris non modo Deorum hominumque odia, ſed vix reſurgentes tunc ab univerſa rerum Judaicarum everſione, quæ paulo ante contigerat, ut per peregrinationis tuæ tempora in nullo fuerint numero. Si te hi faſtidiunt, gaude Æliano tamen te eſſe ἱκανὸν τεκμηριῶσαι teſtante.

126, 24. Ἐς Φώκαιαν ἔρχεται.] Sic quum reperirem in optimo codice, non fuit cauſa, cur morarer compoſitum κατέρχεται, quod vulgo obtinet. Sed & poſtea MS. τῇ ὃ ἀνατεῖ τόξα, non τόξον, & videtur id verius eſſe, ut arcus & ſagittæ ſimul capiantur. 3, 78. Φθάνει τὰ τόξα κατελόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὸν αἰχμητὴν ἐτράπετο. Similiter jungit 7, 64 tribuens Bactriis τόξα καλάμινα ὑπεχώρεε καὶ αἰχμὰς βραχέας, ubi ſæpius. Nec poteſt dubitari, quum ſic deſcripſerit Diodorus Siculus loco citato 1, 55. Καὶ ἐσκόλαζεν εἰκόνα λιθίνην, τόξα καὶ λόγχην ἔχουσαν.

126, 25. Ἐκαλέετο ὃ ἀνὴρ.] Et quomodo id interpretari potuit Valla *in quarum utraque*, quum notet *utrinque*, *ab utroque latere*? Videtur omnino habuiſſe notitiam ſcripturæ melioris, quam reſtituo ex optimo MS. ἐκατέρωθι. Sic ἑτέρωθι & ſtatim infra & 3, 12. Sic αὐτόθι cap. 162 & 181 hujus libri. Videtur enim amare has lenes terminationes. Sic ἐδαμόθι, ἑτέρωθι mox & alibi ἄλλοθι. Paulo ante excepi, quod Stephanus in ora poſuerat, juſſu libri Medicei καὐτὼ τὼς χώρης, non ut vulgo καὐτὼ χώρην.

126, 39. Πολίας ἀνθρώπους.] MS. ſimpliciter πολὺς ἀνθ. & ſtatim ἀδελφεὸν ἑωυτῆς, non αὐτῆς, quod exſtat vulgò.

127, 4. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τρόπῳ τοιούτῳ. ut cap. 137 in inſcriptione pyramidis: καί με τρόπῳ τοιούτῳ ἐξεποίησαν. & mox quod eruit Stephanus ὤρυσσον, erat etiam in illo ipſo, non ὤρυξαν.

127, 20. Ἔκτιστο πόλις.] MS. ἐκτίνυτο τὰς πόλις, ut edidi.

127, 28. Ἀποφορὴν ὑπετέλεον.] Nihil frequentius in Herodoto, quam hoc verbum;

& notavit ſedulo Portus. Attamen MS. ὑποτελέειν.

127, 38. Μὲν δὴ ἔτ᾽ δὴ μὲν᾽.] Non intelligo hæc ſupplementa nimium repetita. MS. μὲν δὴ ἔτ᾽ μὲν᾽ rectiſſime.

127, 48. Στάναι ἔμπροσθεν.] MS. ἱσάναι.

128, 1. Μὴ σὸκ ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἐκείνε ἔργοισι.] Eſt vitioſa ſcriptura, vel ad rationem Græcæ linguæ vel ad ipſam ſententiam; nam vox ἐκείνε non minus hoc loco & verbis quæ citavi, quam præcedente verſu reſpicere debet Seſoſtrin, quum tamen ſic exprimantur opera Darii. Hinc ut Græca loqueretur, debuerat Herodotus ſcripſiſſe ἐκεῖνον, quum ſic loquantur ὑπερβάλλεσθαί τινα ἔργοις. ut cap. 175. Πολλὸν πάντας ὑπερβαλλόμενο τῷ τε ὕψεϊ καὶ τῷ μεγάθεϊ. Itaque vox ἐκείνε expungatur, quam nec agnoſcit MS. nec videtur habuiſſe Valla in exemplari, ad quod verſionem paravit.

128, 4. Παῖδα αὐτῦ Φερῶν.] Quum ita notaſſet ad marginem ex ſuis Stephanus, mihique occurreret in Mediceo, nequivi tolerare ſuppoſiticium Φέρωνα. Ita etiam mox ὡς σὸκ ἀνέβλεπε, cujus verbi eadem cauſa eſt pro ἀνέβλεψε.

128, 10. Ἀταθαλίῃ χρησάμενον.] Citat hæc Def. Heraldus in Animadverſionibus ad Arnobium pag. 11, neque enim ſatisfacit interpretatio Vallæ *facinus admiſiſſe*, nec Stephani correctio *protervitate quadam ſumptum*, & Herodotus denuo uſurpat.

128, 32. Ἐξ ἑνὸς ἑνὸς ἑκάτερον λίθε.] MS. ἑνὸ᾽. Sic utique ſcripſit Herodotus & naſuti ſunt plus æquo, qui id mutarunt. cap. 176. δύο κολοσσοὶ εἴκοσι ποδῶν τὸ μέγαθο᾽ ἑὼν ἑκάτερο᾽.

128, 33. Πηχέων ἑκατὸν, εὖρο᾽ ὂ ὀκτὼ.] MS. iterum auctius ὀκτὼ πηχέων, quæ eſt ſimplex facilitas Herodoti. Sed & mox καλὰ τὰ Ἑλλήνων non habet MS. ſed amplius καλὰ τὰ τῶν Ἑλλ.

128, 39. Φοίνικες Τύριοι.] Cujus abſtruſæ hiſtoriæ cauſam aliquam & tentamen ſi petis, inſpice Demonſtrationem Euangelicam Ill. Huetii Propoſit. IV pag. 88, ſi Joh. Tzetzæ Chiliades ad hoc poſſunt valere.

128, 43. Τὸ ἱρὸν Ἑλένης.] MS. τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης. Quem infinitivum apponit plerumque, ut, συνεβάλετο εἶναι τ᾽ Νεῖλον ſupra cap. 33. Συνεβάλλετο τ᾽ Ὀρσέα τῦτον εἶναι. 1, 68. Et ſæpius. Immo non aliter edidit plane Camerarius, quum per notam id feciſſet Aldus, ut Stephani editiones accuſandæ ſint. Tum quoque idem MS. ὡς ἐδιαιτήθη, ubi vulgo augmentum negligitur.

128, 46. Ξείνης Ἀφροδίτης ἐπώνυμόν ἐσι.] Et hîc progrediamur rurſus ad augendam Græcæ eloquentiæ varietatem. Neque enim licet paſſim hæc ſcriptura occurrat, atque etiam hoc loco in omnibus aliis MSS. reperiatur, tamen vix credo ita nunc Herodotum conceſſiſſe, quum iſte inviolatæ bonitatis codex habeat ἐπωνύμιόν ἐσι. Nuſquam ea vox poſita ab Grammaticis memoratur: ſed ſufficit mihi ſola iſta veritas toties ſpectata, tum analogia. Eodem enim modo licet παρώνυμον recte dicatur, tamen & à Plutarcho videmus παρωνύμιον & à Platone παρωνύμι᾽ uſurpatum. Adde ſimilia ad 9, 21.

128, 47. Ὅσα γὰ ἄλλη ἄλλης Ἀφροδ.] MS. tantum & longe mollius ὅσα γὰ ἄλλα Ἀφροδ. Et mox ἐδαμῶς, quod jam protulit quoque Stephanus.

129, 15. Γινέται ἢ ἐζόμενοι.] MS. ἰζόμενοι. Prioris non placuit Porto in adnotando rationem habere, ſed certe id quod repoſui eſt Herodoteum. 3, 11. Ἐπεὶ ἵζοντο πέλας τῶν Αἰγυπτίων.

129, 24. Ἔργον ἢ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐργασμένος.] Ita voluerunt hoc loco orationem componere quicunque fuerunt iſti ſive librarii, ſive editores; at paulo infra fecerunt iidem ἀνόσια ἐξεργασμὸ᾽ ξεῖνον τ᾽ ἑωυτῦ. Nec primâ fronte apparet hæc eſſe incongrua, quum hæc poſteriora repetantur tum 3, 30. Πρῶτα μὲν τ᾽ κακῶν ἐξεργάσαλο τ᾽ ἀδελφεὸν, & 127 Μείζον τι ὧν μέζον ἐξεργάσασθαί μιν Πέρσας κακόν. & 6, 3 ἢ κακὸν τοσῦτον εἰη Ἴωνας ἐξεργασμὸ᾽. tum 7, 10. Μαρδόνιον μέγα τι κακὸν ἐξεργασάμενον Πέρσας. At contra plane hæc omnia invertuntur in MS. Mediceo, nunc exhibente ἔργον ἢ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμὸ᾽, mox autem ἀνόσια ἐργασμὸ᾽ ξεῖνον τ᾽ ἑωυτῦ. An vero fas eſt in his dubitare, quidnam ſit genuinum Herodoti, quid vero alienum & otioſe ludentis ac fruſtrantis calami? Vel hoc decernat, quod habeamus 6, 61. Καὶ κοινὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ πρηστεργαζόμενον, ut exſtat in unico Mediceo, ubi vulgo omittunt præpoſitionem. Ibi clare cernis expreſſam hanc ipſam locutionem ex MS. repoſitam per compoſitum.

129, 28. Ἐς γεῶ τὸν σὸν ἀπενεχθεὶς.] MS. ἐς γεῶ ταύτην ἀπενεχθεὶς.

129, 33. Ἵνα ἰδῶ τί κόλε ἢ λέξει.] Potuit curioſior fuiſſe & videre voluiſſe, quod innuunt hæc Græca. Sed optimus codex MS. legit ἵνα εἰδῶ ὅτι κότε· & hoc decet noſſe ac ſcire quid excuſet: immo id ipſum interpretatur quoque Valla, ut debuerit ſic legiſſe. Dein etiam ἀκούσας ἢ ταῦτα ὁ Θῶνις, non cum vulgatis τᾶτο. Certe ταῦτα recte conveniunt antecedenti τάδε, ubi dixit λέγον᾽ τάδε.

129, 36. Λύτόν τε τῦτον ἀνῆγε ἐς Μέμφιν.] Non male, ſed quanto magis conſpicuus Herodotus in verbo ἀνήγαγε? quod eſt in MS.

129, 38. Ἀνακομισθέντας ἢ πάντων.] Lapſu typorum opinor pro ἀνακομισθέντων ἢ πάντων. Certe Aldina ſic habet & Camerariana. Incepit

cepit error ab Stephaninis, quas nec Jungermannus nec Gale debuerunt revereri in contextu, nedum ut quasi res demonstratione opus haberet, ex probatione Cod. Arch. reduceret genitivum iste posterior. Mox MS. Mediceus abcisam interrogationem melius proferre videtur Τίς εἴη, ἢ ὁκόθεν πλέοι, quam τίς τε εἰη, καὶ.

129, 47. Τέλῳ δέ σφι.] MS. τέλῳ ἤ δή σφι.

129, 48. Λέγων ὅτι εἰ μὴ πρὸ π. ἡγεῖτο &c.] MS. λέγων ὅτι ἐγὼ εἰ μὴ &c. Et quamvis eadem vocula repetatur inferius, opinari tamen nequeo spuriam.

130, 5. Περὶ δὲ σεωυτῆ ξείνε τοῦ γυναῖκα τοῦ ἔχων ἦλθες.] Miris modis hæc periodus turbata est, & turbat locum omnem. Vult nimirum Herodotus in hac exprobratione amplificare Paridis facinora per tres gradus, stuprum Helenæ, raptum uxoris hospitis, & furta rei familiaris. At quis iste modus, ut primo exprimat simpliciter raptum; deinde quasi meminisset ipsius stupri objiciat ei non fuisse τὸ συγχωρέσαι αὐτῇ, & rursus redeat ad raptum? Nullo enim genere diversa sunt illa τοῦ ἔχων ἦλθες & ista ἀναπεισώσας αὐτὸν οἴχε λαβών: ex quibus sine dubio alterum manus est indocte & ineleganter liberalis. Clarius & liquidius tum res ipsa & judicium, quod de Græcis fero, tum ineptia hujus liberalitatis patebit, si versionem Vallæ quomodocunque apparatam inspicias *à tuo ipsius hospite erepta uxore; neque his contentus cum ea abiisti.* Id vere est anserem παπαπάζουσα audire. Et quæso, cur Stephanus non vidit unum idemque esse, *à tuo ipsius hospite erepta uxore, & sublata illa abiisti?* Has salebrosas quisquilias dissipo, & compono adlata eximia ope ex fide optimi libri, qui profitetur Herodotum scripsisse πρὸς δὲ σεωυτῆ ξείνε τοῦ γυναῖκα ἦλθες, ἢ μάλα ταῦτα τοι οὐκ ἤρκεσε. ἀλλ' ἀναπ. *ad tui hospitis uxorem intrasti, nec sane id satis tibi fuit* &c. Est hæc phrasis propria Herodoti, si quis alius, circumspecti in honesto rei fœdæ tegendæ sermone viri. Sic cap. 64. Martem Ægyptium ait ἐσελθεῖν πρὸς τοῦ μητέρος. Cap. 66. αἰλέρων, ait, αἱ θήλεαι οὐκέτι φοιτέουσι πρὸς τοὺς ἔρσενας. Et paulo ante cap. 111. γυναικὸς, ἥτις πρὸς τ' ἐωυτῆς ἄνδρα μοῦνον πεφοίτηκε. 3, 69. ἐπεί τε αὐτῇ μέρος ἐγίνετο τὸ ἀπίξιος πρὸς τὸ μάγου. Lib. 4 cap. 1. αἱ τῶ Σκυθέων γυναῖκες ἐφοίτεον πρὸς τοὺς δούλους. 5, 70. Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν πρὸς τοῦ Ἰσαγόρεω τοῦ γυναῖκα. 6, 68. Κυέσσαν σε ἐν τῇ σεωτέρῃ ἀνδρὸς ἔτω ἐλθεῖν πρὸς Ἀρίστωνα &c. Nescio qui contigerit vocem πρὸς in contextu transponi; prout citavi, fac ut habeas. In his omnibus quum ita loquatur Herodotus, & belle quidem, multo minus tolerari potest, quod editur cap. 121. Ἐσελθόντα δὲ ἐς τοῦ βασιλέος τοῦ θυγατέρος, quam periodum Portus in operosa sua annotatione voculæ ἐς non tetigit. At quid illo magis obscœnum? Ubi præclare docet codex optimus Herodotum scripsisse ὡς τοῦ βασ. τοῦ θυγατέρος, quam vocem constat sumi ut notet idem quod πρὸς, quomodo cap. 126 τοῦ ἐσιόντος πρὸς αὐτοῦ ἑκάστε, & exempla ejusdem restitutionis occurrent tum 140, 38, tum 214, 19, vel ideo notanda, quod nihil ejus in Herodoto agnoverit Portus. Mox autem consensu suo firmat eadem Medicea membrana, quod Stephanus in suis libris inventum posuit in margine οἴχεαι ἔχων ἐκκλέψας, non οἴχε λαβών. Quæ est mirifica & Herodotea abundantia in participio ἔχων; nec fuit intellecta illis, qui mutaverunt.

130, 27. Ἔπεα ὧδε.] MS. ἔπεα ἅτω. & mox ἂς αὐτὸς, non τὰς αὐτὸς.

130, 42. Μενέλαον.] MS. Μενέλεον, etsi mox vulgata ratio per ω sequatur.

131, 7. Εὐαεῖ τε πνεύματι.] Molesta horum prolatio, quam lenies scribendo ex MS. εὐαεῖ πνεύματι.

131, 14. Ἐλθεῖν μὲν δή.] MS. ἐλθεῖν δή.

131, 21. Τὰ οἴχεται πλέψας.] MS. τά οἱ οἴχεται κλέψας.

131, 47. Οὐκ ἔτι ἐτεροίπεται, οὐκ εἶχον.] Hoc quod edidi, certe volui edere (nam video aberrasse typos) vides ab Stephano proditum esse in margine, & id ipsum legi Florentiæ, & est emendatissimum. Sophocles in fine Antigones: Οὐδ' ἔχω, ὅπα πρὸς πότερον ἴδω, πᾷ ἢ θεῶ.

132, 13. Οὐκ ἔστι ὅτε ἑ δύο.] Ita legunt omnes, quippe quod habet speciem, ut dicat nunquam non eveniisse pugnam, quin duo aut tres perirent. Quod sævum & regii sanguinis effusionem nimiam supponit, ut ea mens Herodoti esse nequeat. Accedit, quod in Mediceo liquide legebam οὐκ ἔστι ὅτε ἡ δυο. Quod verissimum, dicitque, *postquam non interdum ipsius Priami vel duo vel tres vel etiam plures adhuc filii prælio conserto perirent.* sed nempe sæpius: quod posterius cogitando supplendum, ut fit interdum. Alioqui posses & prius οὐκ supprimere.

132, 14. Εἰ χρὴ τοῖσι ἑποπ.] MS. εἰ χρή τι τοῖσι.

132, 21. Καὶ πρεσβύτερος ἢ ἀνὴρ ἐκείνε μᾶλλον γ' ἐών.] Priores quatuor voces prorsus ignorantur ab MS. Et utrumque forsan suppositicium est. Quid enim desiderari potest in tali sermone? ἀλλὰ Ἕκτωρ ἐκείνε μᾶλλον γ' ἐών.

132, 25. Ἰδίῃ τε αὐτῷ ἢ τοῖσι.] MS. ἰδίῃ τε ἢ αὐτῷ ἢ. *& privatim quoque ipsi, & aliis.*

132, 31. Καὶ ἀφανὲς τοῦτο τοῖσι ἀνθ. ποιήσωνται.] Sic quidem editur; sed quum Stephanus offerat in margine ex suis libris MSS. ποιήσωσι, nec aliter in Mediceo ipse offenderim

ſcriptum eſſe, ſpurium iſtud juſſi locum dare vero; quod vel maxime facere debui in periodo capitis ſequentis partim truncata, partim ſtructuræ incongruæ, quum optime digeſtam accepiſſet jam ex membranis ſuis Stephanus, ut probat in margine, nec aliter ſcripta exſtet in optimo illo Florentino. Aliter cenſet Th. Gale, ut nullam ſtatuat eſſe rationem, cur quiſpiam ea adderet, ſi non ab initio hîc occurrerant. Mireris ſane, cur id aperiat, & non clare edat, quid in codicibus iſtis exſtiterit. Quod ſi eſt, certe non debuerat obviare arbitrio Herodoti, qui illa omnia interponi voluit. Et hoc ſufficiebat. Sed quæſo, an non progreſſus narrationis longe amœnior incedit illis interpoſitis, quam ſi ejiciantur cum vulgo codicum? Quid ingratius eſt, quam differri tamdiu appellationem ejus, quod eſt verſus auſtrum? Apparet id quod vulgo editum fuit, ab viro docto excogitatum eſſe, quum in codicibus perdita eſſent priora vocabula, emplaſtri inſtar, cui infricta illa πρὸς νότον integrarent quodammodo omnia. Certe 2, 44 columnas duas in templo Tyrii Herculis ſtatim de altera poſt alteram narrat.

132, 39. Τὸν μὲν πρὸς βορέλω.] Sic loquitur cap. 148. ἐξ μὲν πρὸς βορέλω, ἐξ δὲ πρὸς νότον, & lib. 4 c. 25. MS. tamen & nunc & illic legit πρὸς βορέω, & videtur habuiſſe cauſam mutandi ex concurſu accuſativi caſus. Immo ut id peragam, 3, 101 legit codex idem πρὸς ἀρκλῳ τε καὶ βορέω ἀνέμω καλοικημένοι, non βορέᾳ, ut vulgo.

132, 44. Οὐδένα τῶν ὕστερον ἐπιχαφέντων βασιλέων.] Tanquam ex catalogo inſcriptos ſingulos recitaret. Itaque bonus Valla fideliter vertens ſequitur *nemo regum qui deinceps ſcripti ſunt*. Nec tamen recitat omnes, ut apparet ex cap. 144. At quidni potius maluit ἐπιλεχθέντων? Commemorat enim illos Herodotus, prout ab ſacerdotibus Ægyptiis ei relati in ſermone erant. Sed & alia multumque diverſa notio eſt vocis ἐπιχαφεὶς. Accipe igitur leniſſimi Herodoti accuratiſſimam & vere Græcam manum, quam ſervat caſtiſſimus ille Mediceus codex MS. perſpicue exhibens ἐπιτεχφθέντων, quomodo quin Herodotus ſcripſerit nullus dubito, nec poteſt Græca doctus dubitare, in quo ſibi placet admodum hic ſcriptor. 1, 7. Παρὰ τούτων οἱ Ἑρμηλεῖδαι ἐπιτεχφθέντες ἔχον τὸν ἀρχὸν.

133, 14. Οὐκ ἐς μαχρὸν.] Sic Mediceus confirmans lectionem ab Stephano productam nos legere jubet, non μακρὸν.

133, 21. Καταπεκλεισμένα.] Liber optimus non modo contentus eſt abacta compoſitione, ſed etiam habet πεκλεισμένα, quod male expreſſum eſſe retento ſibilo patuit jam antea.

133, 22. Ἀνοίξαντι αἰεὶ ἐλάσσω φαίνεσθαι.] Ab MS. abeſt vocula αἰεὶ, quod ſatis auctoritatis eſt ad eam pellendam.

133, 28. Εὐθέως τῇ πάγῃ ἐνέχεσθαι.] MS. ἰθέως. Utique quum & ſtatim hoc ipſum iteretur, & Portus ita egerit in Lexico, ut nihil niſi hoc noſcat, unde venit illud εὐθέως?

133, 35. Φέρονται τὸν κεφαλὸν.] Sic Stephani codices, ſic Mediceus, non ἀπάγονται, quo non ita utitur Herodotus. Mox idem habet ἐκλελαθαὶ σφισι, non σφι.

134, 1. Διαπειλέειν αὐτῷ.] MS. αὐτὸν, quod melius convenit.

134, 3. Χαλεπῶς ἐπελαμβάνετο ἡ μήτηρ τῆς πεμπτούλου.] Adhibet hunc locum maximus Caſaubonus, ut ſub ejus fiducia tentet verba Theophraſti in charactere λογοποιίας, ut inde doceat ἐπιλαμβέσθαι notare coarguere & reprehendere; ſed deceptus ab male ſcriptis, male editis codicibus; quum optimus MS. ſimpliciter habeat ἐλαμβάνετο. Quæ tam memorabilis mutatio nos docet verbum λαμβάνεσθαι apud primates Græcos ſumptum eſſe pro reprehendere, & objurgare, quod non potuit affirmare Stephanus. Compoſitum autem eo minus commodum huic loco eſt, quia mox pagina ſequente ſequitur, τὸν ἢ ἐπιλαμβομένου, ubi notat ſimplex prehendere.

134, 9. Λύειν ἀπαμμένους.] Sic 4, 98. ἀπάψας ἄμμαλα, & tetigi libro 1, 199. Nunc tamen optimus MS. habet ἀφαμμένους. Et paulo poſt animadverti concordiam librorum veterum Stephani & Florentini in verbum ὑπίεσθαι pro vulgato ὑπίεσθαι, ut 1, 156 ὑπεὶς τῆς ὀργῆς jam dixit, & alibi.

134, 21. Ἐς γέλωτα προσαγαγέσθαι.] MS. προαγαγέσθαι. Nam hoc agitur, ut procedat laſcivia.

134, 26. Ἐπιδῦναι αὐτοῖσι τῶν ἀσπῶν.] Hæc ſola ſunt Herodotea ex monitu optimi codicis, & quæ vulgo plura habentur τοῦ ἄλλων, eſſe ab aliis aſſuta, ut credibile eſt, quia ſententia paucis illis affatim benigne exprimitur; ſic nota eſt conſtructio.

134, 38. Τὴν θυγατέρα τὴν ἑωυτοῦ.] MS. τὴν δὲ θυγ.

135, 1. Ἐσελθόντα ἢ ἐς.] Male ſic vulgo legi, & ex MS. emendari debere ὡς modò dixi ad 130, 5.

135, 7. Τῷ ἀδελφεῷ κρεμάμενον νέκυν.] Certe cadaver illic erat pendens. Sed πάθος non eſt in cadavere, ſed quia erat fratris. Hinc perperam ſic mutaverunt nonnulli, quum legat optimus MS. κρεμαμένου.

135, 32. Οὐ μέν τοι εἴτε δι' ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα ὀρτάζουσι.] Prout ratio loquendi publica libenter habet geminatas illas voces εἴτε. In hoc tamen loco partem iſtam εἴτε δι' ἄλλο τι penitus ignorat membrana Medicea, ut tanto mitius agi debeat cum Valla, qui in verſione eas quoque omiſit. Sed in margine

ta-

tamen appositum habet ἔστε δ' ἄλλο ὅτι. Cæterum illud εἴ τε sic semel ponit in vestiganda causa rei, de qua scripserat simpliciter, cap. 125.

135, 33. Φάρος ἓν αὐτημερὸν &c.] Cl. Brauwnius lib. 2 cap. 4 de vestitu sacerdotis Hebræi, quum hinc collegisset Ægyptiorum sacerdotes & pallio vestiri & mitra caput tegere & oculos velare, interpretatur Latine; *Velum autem quod uno die detexitur, sacerdotes uni illorum imponunt, & mitra oculos tegunt.*

135, 46. Δήμητρος.] Hoc elegi, & quidem auctore libro Florentino, in isto ambiguo, quo ludunt editiones exhibentes Δήμητρον. Nec enim quum aliquoties occurrat genitivus Δήμητρος, de quarto casu oportet dubitari. Vidit in suis MSS. quoque Stephanus.

135, 47. Αἰγύπτιοι εἰσὶ εἰπόντες.] Lectissima interpositione optimus MS. εἰσὶ οἱ εἰπόντες.

136, 3. Τῷ περιείλησιν ἓν αὐτῇ ῥωσθῆναι.] Nota vox & propinqua origini participii, quod placuit nostro aliquoties κατειληθέντες. Cæterum quum Portus in Lexico nihil hîc nisi acquiescat, atque adeo statuat Herodotum ita loqui de Ægyptiis, forsan quasi animam per tantum spatii instar porci circumvolvi credidissent; H. Stephanus quum notasset περιελέω circumplico, circumvolvo, & περιείλημα involucrum, subjungit [Περιείλησις circuitus, quasi dicas circumvolutio v. l.] Nescio an hunc Herodoti locum ante oculos habuerit vel ipse vel iste veteris lexici auctor. Sed hoc scio esse pertristem durumque metaphoræ transitum ab fasciis ad annos, tanquam & hi tempus circumplicent, ut istæ infantem. Quod si grassari licet (grassatos enim fuisse singulæ hæ paginæ manifestant) potius dicerem, ut ab ἀνελίττω evolvo est ἀνέλιξις evolutio & volutatio; sic fieri potuisse ab περιελίττω vocem περιείλιξις, quæ facili negotio huc detorqueri potuerit. Sed & vulgata lectio, & ea quæ dicta sunt mera haberi debent somnia, & omnis hujus vocis gratia ab unico Mediceo codice expectanda fuit, qui sine nostra hedera rursum se hîc aperiet ad commendationem linguæ Græcæ & vocis vere Herodoteæ propagationem. Ex eo enim scribendum dico τῷ περιήλυζιν ἓν. Servavit eam adhuc Hesychius, ubi etiamnum male editur περίληζις, exponens περίοδος etiam notante Stephano & interpretante *circuitus*, sed quod mirer in indice tantum magni Thesauri, velut vocem ignoratæ originis, quum in ipso thesauro ab verbo ἰλάω deducta habeat εἰσηλύσιον (debuit εἰσηλύσιον) & προσήλυσις προσηλύτου, κατήλυς & κατήλυζις, & similes. Cur non debuit huc quoque referri περιήλυζις? Jam vero esse sinceram Herodoteam quo testimonio manifestius declarabitur, quam præfixo editionibus vulgaribus Lexico τῶν Ἡροδότειων λέξεων ex codice MS. Goldasti, in quo recensetur quoque primitivum Ἥλυσιν & explicatur ἔφοδον, πορείαν? Hinc & toties usurpata ἐξήλυζις.

136, 34. Οἱ κῶς πλέθρος.] Hæc quum alios, tum valde exercuerunt insignem virum, Marcum Velserum, ut de iis cum viris doctis per epistolas identidem egerit, ut cum Lipsio pag. 825, cum Rob. Titio pag. 859. Sed ad primum sic retulit. [Primus Herodotus maximæ pyramidi octo plethra tribuit: alius eorum qui deinde XI sequuntur, opinor, DCCC LXXXIII, aut ut quidam codices habent, & quæ meo sensu sanior lectio, DCCLXXXIII. Has ergo sententias Plinium ita confudisse existimo, ut unam ad modum areæ, alteram ad lateris mensuram imperite conferret. Cum Herodotus plethris certe latus mensus sit. Familiare autem Latinis, etiam optimi sæculi, jugera, quamvis tanto majora, pro plethris reddere. Sic enim Lucretius, Virgilius, Tibullus, Ovidius, Higinus, novem Tityi apud Homerum plethra, totidem jugera interpretantur. Mela rem propius attigit: *Maxima, tres namque sunt, quatuor fere soli jugera sua sede occupat, totidem in altitudinem erigitur.* Hero quippe Mathematicus duo plethra unum jugerum conficere scripsit, quod & ipsum tamen rotunde magis quam vere dictum] Ubi id quod attinet ad πλίθρος & jugera, centies repetitum & inculcatum: nuper tamen quoque in notis ad Callimachum pag. 252 id debuit reponi, quas ut hic quoque videas quanta cura sint scriptæ, patet ex citatione loci Liviani *ne quis plus quinquaginta jugera possideat.* Et hic ipse numerus quum ab Dionysio Halic. tribuatur Capitolio ὀκταπλέθρῳ τὴν περίοδον, ἑξακοσίων ποδῶν ἔγγισα τὴν πλάγιον ἔχουσι ἑκάστην, fieri nequivit, quin jam quoque attingeret Justus Rycquius in Capitolio Rom. cap. XII. Sed & Is. Vossius tacitum ferre nequivit, quum locum Melæ sub manum haberet lib. 1 cap. 9, etsi eum tractaverit pessime. Nam ut monstrosum aliquid pareret, ipse prius se fecit monstrum; primo, dum liberat Melam ab imitatione Herodoti, quod facit semper; secundo, augens in infinitum magnitudinem spatii; & tertio, ut id obtineat, audens in publicum fateri, se, quum ex optimis MSS. illic proferret *jugera quæ cede occupat, quæ sede occupat, quæ cedat occupat*, (quas omnino scio esse & aliorum MSStorum lectiones) putare scripsisse Melam *quoque latere occupat.* Quæ mutatio in qua parte antiquæ lectionis conspici potest? Sed liquide satis patet scripturam Melæ fuisse *quatuor fere soli jugera æqua sede occupat.* Æquam enim sedem in pyramidibus, quæ statuuntur ἰσόπλευρα, intelligit ab quatuor

proſpectibus circa fundamentum ac terræ proxima pari ſpatio patentem, & ipſam ἰσοπλθείαν, prout 3, 9, 6 dicit Æthiopas *æqui corporis*. Quin imo & nuper ad Ποικίλην Æliani lib. 3 cap. 1 repetita hæc video, quod facile patior; modo non ſcriberetur [Sed & Pyramidi maximæ Plinius octo jugera ſoli aſſignat, ſecus quam Mela, qui quatuor tantum jugera illi largitur.] quum Mela non ſic abrupte deſcribat, ſed ut in talibus caute fieri ſolet, addiderit *fere*, credens ita convenire duplex Græcum πλέθρον cum Romano jugero, ut tamen aliquid diſcrepet, quod verum eſt. Porro autem quod Heſychius notat πέλεθρον eſſe μέρος γῆς, ὃ φασι μυρίους πόδας ἔχειν, per ea verba notat Euripidem, cujus hos habemus verſiculos:

Πλέθρα ταθμήσας μῆκος εἰς δύ γώνιον
Μέτρημ' ἔχουσαν τῶν μέσῳ γε μυρίων
Ποδῶν ἀριθμὸν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.

136, 42. Χαμόθεν.] Tradunt hoc & Græcum & Herodoteum omnes, & in his nominatim Henr. Stephanus & Portus in lexico, excitans alium locum ex 4, 172. Χαμόθεν ὧδε λακεδαίνιες λείχουσι. Sit Græcum: certe non eſt Herodoteum; quippe tam in loco libri 4, quam in noſtro libri 2 præfert optimus ille MS. χαμάθεν. quod emendari aut pulchrius tornari nequit.

136, 46. Ἐπὶ τὸ δεύτερον εἵλκεῖο.] MS. ἥλκεῖο.

137, 4. Λελέχθω γὰρ ἡμῖν.] Nulla hîc gratia vocis mediæ, nulla oportunitas, ut hinc deceat amare optimum codicem MS. in quo media vocula omittitur, ut tantum exhibeat λελέχθω ἡμῖν.

137, 10. Συρμαίην.] Adnotatum eſt in margine: εἶδος πλακοῦντος καθαρικοῦ. quo & verbum συρμαίζειν refert Lexicon Herodoteum Goldaſti. Itaque inde poterat facile concinnari verſio Latina; ſed valeat Valla. Diodorus Sicul. 1, 64 jungit λάχανα καὶ συρμαίαν.

137, 19. Καὶ ἄγον.] At notam augmenti exigit MS. καὶ ἦγον.

137, 26. Μνημήιον καταλιπέσθαι.] Sic reſtitui, quum & Stephanus ex ſuis libris id prompſiſſet ſubſtantivum, & ipſe vidiſſem in Mediceo, non μνημοσύνλω, ut cap. 135. item mox τὸ ἐπὶ τὸ κῶλον.

137, 34. Αἰγύπτιοι λέγουσι.] Non ita ſolet Herodotus in tali narratione ſcribere, ſed Αἰγύπτιοι ἔλεγον. ut paulo poſt repetit, Βασιλεῦσαι ἃ ἔλεγον Χεφρῆνα. Itaque quum ſic offenderem in optimo libro, libens adſcivi.

138, 2. Πᾶσαν εἶναι κακότητος καὶ ἱερὰ κατακληισθέν τος.] Notavit Petavius ad Syneſii epiſtolam 58, ubi Chephrenis hujus meminit in ſimili Pentapoleos tyrannide.

138, 6. Ποιμένος Φιλιτίων.] MS. Φιλίτιος. Certe hoc eſt ex vero Ægyptium, quum de altero, quod vulgo obtinet, jure ambigas.

138, 11. Τὸν λαὸν τετρυμ.] MS. τὸν λεὼ, quod mirificæ ſuavitatis donum cupide adhibui, quum Stephanus teſtaretur ſimile quodammodo in ſuis ſcriptis ſibi inventum eſſe. Debuerat enim Herodotus quoque in ſimplici uſurpaviſſe, quod bis annotatur in compoſito oſtentaviſſe. Mutaverunt hoc illi, qui nimis inhæſerunt præcedentibus in capite 124 τελεομένῳ τῷ λαῷ, quaſi non aliter debuiſſet nunc loqui.

138, 25. Θάψαι ταύτῃ δὴ τῇ ὑποθαυσαν.] Sic augeo ſermonem Herodoti interpoſita ſecunda & tertia voce ex fide codicis optimi, quam videntur & ipſæ præſtare ex conſuetudine loquendi ab Herodoto uſitata. Cæterum dubitaveris merito, an non ita diſtingui oporteat ἢ ἔπειτα καταχρυσώσαντά μιν ταύτῃ ἔσω, ἐν αὐτῇ, quum vulgo diſtinguatur ante ἔσω, prout interpretatio ad hunc quoque ſenſum relata eſt. Non enim vult extrinſecus eam inauratam fuiſſe, ſed intus; quod ad externa attinet, ſufficit quod dicit cap. 132 eam eſſe opertam ſtrato puniceo, ita ut cervix & caput exſtent, quæ ſint aurata; non igitur corpus reliquum, quod colore etiam inductum fuiſſe non dicit. Quod monumentum quocunque caſu Venetias delatum quoniam Cl. Jo. Pricæus in notis ad Apuleii Apologiam laudabiliter protulerit, ſed in multis exemplaribus notarum ejus non exſtet, judicavi hanc veram ejus ſpectaculi ſedem eſſe, ut deberet nunc repeti Herodotea deſcriptione ad amuſſim conveniente.

138, 35. Γυμναὶ ἐργασμέναι.] Sic enim ex ſuis codicibus jam exhibuerat in ora Stephanus, pro vulgato κείμεναι, quod plane firmabat liber optimus, qui etiam inferius habebat ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ, ut notaverat ex ſuis Stephanus, ubi vulgo omittunt καὶ, quod tamen frequentius ſolet auctor addere.

139, 21. Μέλλῃ ταχέως.] Recte MS. μέλλοι ταχ. & mox τὸ χρεὼν ἰὼν, quod & in ſuis vidit Stephanus, non εἴη.

139, 28. Ταῦτα ἃ ἀκούσαντος.] MS. ταῦτα ἀκούσαντα. Nec averſeris, quum ita narret 3, 141. Ταῦτα ἀκούσας Δαρεῖος &c. 4, 3. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Σκύθαι &c. Quid in præcedentibus fatigaverit virum doctiſſimum, non aſſequor; ſed quum id aperuiſſet per literas Cl. Tanaq. Fabro, hic ita reſpondit in Epiſtolis Criticis pag. 202 partis primæ. [Altera quidem emendatio mihi ſane allubeſcit: tamen arbitror nil mutandum, immo tuendam lectionem τῇ κεφαλῇσαν, ut Græci Magiſtri vocare ſolent, cujus ſenſus hic mihi eſſe videtur, Deorum conſilium fuiſſe ſcilicet, ut Ægyptus per CL annos male vexaretur & graviſſima pateretur exilia: priores autem illos reges id didiciſſe, Mycerinum vero minime: non eſſe itaque, cur Deorum judicium converti poſtularet:

Deo-

Desine fata Deûm flecti sperare precando, ait ille.] Non adsequor, quid aliud quisquam potuerit in hoc loco requisivisse.

139, 37. Πυραμίδα ἢ ἣ ἔστ@.] MS. πυραμίδα ἢ ἔστ@.

139, 40. Μετεξέτεροι φασὶ Ἑλλήνων.] Notanda verba, ut pateat varie jam ante Herodotum referri de istius nominis sive una sive pluribus fœminis, ut minus mirum sit varia scribi in illis reliquiis temporis antiqui, quæ ad nos pervenerunt, quarum auctores junctim nominavit Is. Casaubonus ad Strabonis librum XVII pag. 269.

139, 43. Οὐ γὰρ ἂν οἱ πυρ.] MS. οὐ γάρ οἱ πυρ. quomodo acrius firmat sententiam suam.

140, 13. Σαπφοῦς τ' Μουσοποιοῦ.] Equidem non scio aliter exstare in ulla editione, aut etiam codice ante typographiam scripto. Fulv. Ursinus tamen ad carmina novem illustrium feminarum citans hunc locum pag. 23 profert μελοποιοῦ, ut opinor, lapsu calami. Quin etiam scribit illic Μυλιλωαίε, ut reor, ex nummis, ubi plerumque legitur Μυτιλήνη, quod utique non sequitur ab Herodoto prælatum esse communi Græcorum consuetudini passim usurpatæ Μιτυλήνη.

140, 14. Κομίσαντός μιν.] Ut post pauca, Σαπφὼ πολλὰ καλεκερδόμησέ μιν, similiter ordinato fine ejus periodi. Sed tamen ista vocula μὶν nunc ab MS. aberat, quod certe tutius sequemur cupientes Herodotum salvum habere.

140, 33. Ὡς ἣ πάντες.] MS. ὡς ἢ οἱ πάντες.

140, 38. Ἐς Μιτυλήνην.] Atqui optimus codex MS. ὡς Μιτυλήνιον, an debuit hoc sperni atque ita mutari? Nihil minus: & meministi supra.

140, 41. Γενέσθαι Ἄσυχιν.] Nemo non videt in hac periodo ita ex propinquo iterari verbum γενέσθαι, ut alterum prorsus abundet neque ullo modo tolerari possit, quod fit tamen in editionibus. Utique quum optimus codex ignoret illud infinitivum, quod præmittitur nomini Ἄσυχιν, maximo jure videor illud deleviisse.

141, 6. Καὶ μὴ βελομένῳ ἀποδῶναι.] Copulam ignorat MS. & procul abesse jubet consuetudo Herodoti.

Ibidem. Μή με κατωνοσθῆς.] Ita testor legi in codice optimo.

141, 19. Κονίῳ γὰρ ἐστοίπλωσιες ἐς λίμνην.] Mirum quî conceperit hoc Valla, in quo utique nulla mentio fundi est, & videtur stagnum hoc ita lutosum fuisse ac visci plenum, ut cuicunque ligno immisso statim plurimum adhæreret: id quod clare Herodotus ostendit per mentionem conti, quem si quis moveret quasi tundens stagnantem & crassum liquorem, ut non fuerit necesse ad fundum demitti. Itaque poterat mentio fundi abesse. Sed lepidius & blandius est, quo nuper ornarunt Aves Aristophanis in recenti editione. Ibi ad τὸ ἐστοτύπλειν requiritur datum aliquod instrumentum fossorium; requiritur ut illud impingatur in terram, humum, vel cæmentum aliamve quamvis materiam; requiritur ut hæc eo excepta egeratur vel in vas aliquod conjiciatur; immo etiam dicitur hæc vox eo sensu occurrere apud Herodotum. Sic duo si non cœci, certe lusci ducunt se invicem. At Herodotus non exigit instrumentum fossorium, nedum latum; non exigit impingi in aliquam materiam; non exigit, ut excepta egeratur vel in vas aliquod conjiciatur. Sunt illa mendacia: quæ est enim latitudo conti? quid conto foditur? ratem subigi audivi. Quid? an ille etiam cogitavit de lato instrumento fossorio, & de impactione in materiam egerendam & cætera nugarum, qui scripsit ἐστοτύπλειν ἀμβολίῳ? Adde Portum in lexico de altero ejus verbi loco apud Herodotum.

141, 27. Ἐλάσαι ἐς Αἴγυπλον.] Sed optimus MS. ἐπ' Αἴγυπλον. Accurate prorsus. Namque omnino est differentia, quam vel exempla ab Porto congesta probant, & ita ut ἐπὶ indicet vim & hostilem aditum. Sed & statim cap. 141 habes ἐπ' Αἴγυπλον ἐλαύνῃ στρατὸν. Cap. 163 Ὤπλιζε τὰς ἐπικούρους, ἣ ἤλαυνε ἐπὶ τοὺς Αἰγυπλίους. Ut vix dubitem, quin etiam scribi debeat 3, 63. Ἐξ ὅτου βασιλεὺς Καμβύσης ἤλασε ἐπ' Αἴγυπλον, ubi adhuc legitur ἐς.

141, 42. Μάλιστα ἡ ἐν Βουβάστι πόλις ἐξεχ.] Quis hæc intelligit aut intellexit? Non certe Valla; nam ille interpretatur *Bubastis urbs, ubi præcipue terra exaggerata.* Junxit igitur vocem Βουβάστι cum voce πόλις, ut haberent utraque eundem casum. At quid lector cogitavit de illa Βουβάστι? utrum θεᾷ, an νομῷ? Certe νομὸς non dicebatur nisi Βουβαστίτης aut Βουβάστι@, ut est apud Stephanum. Prius non habet hic locum. Reverere igitur codicem optimum, qui ex tam cœnosis sordibus eripit Herodotum, qui scripsit Μάλιστα μὲν Βουβάστι πόλι ἐξεχώσθη, ut edidi, & nisi fallor, Latina versione sensum in his Græcis latentem liquide declaravi. Cæterum quum hæc sedes fuit idoli, de quo mox dicet Ναὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τὸν γαλμα ἔνι, quod vel ipsum Romam translatum fuit, vel ad cujus similitudinem aliud elaboratum est, quod nuper Romæ effossum in rempubl. literariam protulit Cl. Montfaucon in Diarii Italici pag. 226, opinor & hîc commode illam ostentatum iri.

141, 44. Μέζω μὲν γὰρ ἣ ἄλλα.] Illud ἣ huc delapsum statuit optimus codex in aliis exemplaribus, quod debebat jam antecessisse in illis ἐπὶ δὲ Αἰθιοπ@ χάρτα ὑψηλαὶ ἐγ. Ubi jam Stephanus in ora notavit ex codicibus suis, sed nescivit unde illud reposci deberet, quod fieri debet ex hoc loco. In qua utraque re

quum

quum gnomonem fidiſſimum habeam optimum codicem, utrobique ei ſum obſequutus, ut & nunc ederem μέζω μὲν γὰρ ἄλλα, & paulo ſupra ἐπὶ Αἰθιοπῶν τὴ κάλλα ὑψηλαί.

142, 9. Ἔσοπλόν ἐσι.] Sic & interpres *templum pro ſpeculo eſt*. At quid velit templum pro ſpeculo eſſe, aut quî fieri queat, parum intelligo: maxime quum ipſa hæc urbs dicatur multum fuiſſe exaggerata, templum autem ſemper eodem modo ab principio relictum, ut haud dubie urbs altior præbuerit templo ſedem altiſſimam, ut & inde potuerit commode deſpici, & qui in humiliore ſolo ad urbem accederent, egregie poſſent illud contemplari extollendo in altum oculos. Quod eſt contrarium ſpeculo. An vero placet capere ruſticorum ſpeculo, id eſt, aqua. Ne unus quidem omnium, qui hunc locum legerunt, etiam intellexit, quam venuſtatem mihi largitus fuit codex optimus, & nunc indulget omnibus, dum exhibet ἔσοπλόν ἐσι, hoc eſt, videri & conſpici poteſt, quod eſt percommodum. Plane ut ante præmiſit, καλοσκόπτα πάντοθεν ὡραιότατα. Niſi fallor, locus hic eſt clariſſimus. Quis credat tamen? ex hac voce expedire ſe nequivit Henr. Stephanus tantus in diſciplina Græca vir: & quod magis mireris, ne omnis quidem illa turba, quæ nuper coiit ad Pollucem denſandum in oneroſa volumina, qui debebat eſſe ad manum factus & ad uſum habilis, adeo ut nec interpretationem Latinam dignentur dare, & Stephanus indignetur, quod Pollux non explicuerit. Habes certe in hoc loco præclarum ejus vocabuli teſtimonium.

142, 18. Φέρει δ' ἐς Ἑρμέω ἱρόν.] Sic & interpres *fert ad Mercurii templum*. Et in Græcis ſic occurrere patuit ad 5, 10. Et ſimillime dicit lib. 1 c. 122 ὁδὸν φέρουσαν ἐς ἱρὸν Δήμητρος. Sed & in Veronenſi inſcriptione apud Gruterum 1020, 6, *Partem in porticu quæ ducit ad ludum publicum column.* IIII *cum ſuperficie & ſtructura pictura, volente populo dedit.* Quam ſententiam fuiſſe Herodoti nullatenus mihi perſuadeo. Nam quo illam notitiam templi Mercurii, quum id ſolum agatur, ut pateat eam ducere ad templum Dianæ? Deinde quum auctor ſic deſcripſerit planiſſime viam illam à fauce, qua Bubaſtios templum annectit reliquæ urbi, quam vocat ἔσοδον, per forum verſus orientem pergere; nihil videtur poſſe ad hanc deſcriptionem ulterius deſiderari, atque adeo parum decori eſt poſt inde addere ferre eam ad Mercurii templum, quum id potuerit ſtatim addi illis, in quibus ait eam pergere verſus orientem, ubi occurreret Mercurii templum. Sed neque præſtantiſſimus codex MS. vulgatum ſenſum ſcripturamve probat, habens tantum φέρει δ' Ἑρμέω ἱρόν, abſque particula ἐς. Utrum ipſa δένδρεα ſicut πέφυκε, ſic & φέρει? Certe δένδρεα φέρουσι, verum non ἱρὸν, ſed quidem καρπὸς & φύλλα. Ergo vetus ſcriptura videri poſſet indicare in ipſa via eſſe adhuc fanum Mercurii, ipſam inſuper ferre ſacellum Mercurii, quod conſiderandum, perinde ut apud Melam 2, 7 Cypros *nunc aliquot urbes ferat.* 3, 5 Gades *fert in altero cornu ejuſdem nominis urbem opulentam.* Item Britannia *fert nemora, lacus ac prægrandia flumina.*

142, 24. Διαζωμῶν.] Egregie ad Herodoti manum MS. Διαζωμέων. Et mox quum Stephanus viderit in ſuis MSS. prout ipſe in Mediceo ἐκχωρήσειν, id repoſui pro vulgato ἐκχωρέειν.

142, 43. Ταύτῃ τὴ νῆσον ἐδεὶς ὠφελέτερον ἐδυνάσθη Ἀμυρταίου ἐξευρεῖν.] Hæc præmittit auctor utens propoſitione perquam generali, qua ſtatuit aut plurimos aut omnes iviſſe quacunque cauſa incenſos quæſitum hanc inſulam; ſed ſic manſiſſe abditam, ut non repererint. Immo mox addit gravius, & unde id magis exiſtit mirabile, ut & reges dicat ſtudioſe id egiſſe, ut inquirerent, & tam multos propter ſæculorum intervalla interpoſita, quibus varios reges exſtitiſſe liquet. An hæc merentur conjici in tautologiæ crimen? Sic opinor tautologiam impegit Athenæus Herodoto 2, 133 omittens ἀναψαυίλα αὐτὰ, quaſi quod intelligi debeat in λυχνὰ ποιησάμενον: fruatur ſuo, ſed & Herodotus fruatur ſuo, cui licuit ſic nunc agere, ut ſic cap. 144 de Diis regnatoribus Ægypti. Τέσσαλον δ' αὐτῆς βασιλεῦσαι Ὧρον τὸν Ὀσίριος παῖδα, τὸν Ἀπόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Nam alia quæ video hîc licenter decidi, dedignor tangere.

142, 47. Μέγαθός ἐσι.] MS. μέγαθος δ' ἐσι.

143, 10. Ἀποδύρεσθε.] MS. ἀποδύρεσθε, ut ſolet hæc facta in præſenti tamen edere. Dein nitide MS. ἐν τῇ ὄψι, non ὄψῃ. Etiam mox cum Stephano & MSS. τούτοισι δή μιν πίσυνον, non μοὶ δή.

143, 25. Γυμνῶν ὅπλων.] Ut de Gelone Ælianus 13 Var. Hiſt. 37 Γῆδε τοίνυν ὑμῖν ἐν χιτωνίσκῳ γυμνὸς τῶν ὅπλων παρέσηκα. Attamen MS. γυμνῶν ἀνόπλων.

143, 39. Τῶν ἄλλοιπων χρεῶν.] Accuratiſſime MS. χρεέων. In reliquis nullum eſt ambiguum, ut neque cauſa eſt, cur generationibus undecim non opinemur recte datos annos mille trecentos & quadraginta, quum ſufficiat poſteriorem χρεὼν procedere & currere ſive ab principio, ſive in medio, ſive prope finem.

143, 49. Δὶς καταδῦναι.] Cur ita nunc maluerint, quum ſtatim ante præcedat καὶ δύνει, viderint; mihi ratio nulla apparet, præſertim quum & in MS. legatur καταδῦναι. Paulo ante revocavi ἀναλέλαβε, quod Stephanus in

orâ posuerat & ab optimo codice servabatur, non ἀντέλλῃ, ut inique contrahunt editiones.

144, 4. Ἐκαλαίῳ τῷ λογοποιῷ ἐν Θήβῃσι γῆνενελογήσανλι.] Quæ fuit hujus viri curiosa industria perveniendi fortassis ad indagationem temporis, quod ante illum videbat processisse sine notitia recte animadversa, ut ita per generationes, quæ designari probabiliter possent, illuc adscenderet. Unde toties talium Hecatæi genealogiarum fit mentio apud eruditos grammaticos, ut Stephani exemplo docet Salmasius in Plinianis pag. 846.

144, 11. Αὐτόθι ἱςᾶ.] MS. ἱςάλα. Nec aliter ἱςᾶσθαι εἰκόνα dicitur, quam ἱςήσανλο δυώδεκα βασιλέας cap. 147. Et paulo ante exhibui ἃ γενενελογήσανλι, quod ex Stephano cognitum probabat MS. Mediceus, non συγγενενελογήσανλι.

144, 15. Διὰ πασέων, ἕως ἓ ἀπέδεξαν ἁπάσας αὐτάς.] Quum ex tot vocibus nihil exstet in optimo libro, cogor certe attendere, an ab hoc facto stet ratio. Sed vix attentione opus. Quid enim continent aliud hæc verba, quam quod jam dixit ἐξηείθμεον δεικνύλες κολοσσὸς ξυλίνας τοσάυτας ὅσαπερ εἶπον.

144, 20. Πίρωμιν ἐκ Πιρώμι γεγ.] Hic locus est, quem respiciebat Synesius lib. 1 de Providentia pag. 93. Οὐ γὰ ἀπιςᾶζιν Αἰγύπλιοι μυρίας καθ' ἕνα θεοὺς αὐτῶν βασιλεῦσαι, πρὶν ἐπ' ἀνθρώπων ἀρχθῆναι τὴν γῆν, ἢ γενεαλογηθῆναι τοὺς βασιλέας Πίρωμιν ἐκ Πιρωμίδ. Quod quidem non monet Petavius, nec tamen satis caute versatur in interpretandis postremis *ac regium genus à majoribus, ut Piromis à Piromide, censeretur.* Itaque Piromin considerat aliquem diversum ab regibus, quod nec Græca dicunt, nec intelligentia veri permittit.

144, 40. Τῶν πρώτων λεγομένων θεῶν εἶναι.] Vox postrema hoc loco ignoratur ab MS. & rejicitur post ista, Ἡφαιλῆς δὲ ὁ δωδέκα, ὁ δυώδεκα λεγομένων εἶναι. Idque longe suavius est, ut media decurrentia ultro, claudantur in septo hujus verbi, quod in principio & exitu positum est.

145, 6. Κατὰ εἰναικόσια.] Addit MS. ἔτεα, ut solet Herodoti is mos esse.

145, 9. Κατὰ ὀκταικόσια.] MS. καζὰ τὰ ὀκταικόσια.

145, 28. Οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι.] MS. tantum οἱ ἄλλοι ἄνθ. Mox miror unde potuerit fieri ποιησέσαι δέ τι αὐτοῖς ἢ ὁ ἡμῆς ὄψις, quum in MS. Mediceo clare exstet αὐτοῖσι, quod religiosissime retinet ubique hic auctor; pari negligentia contractum, qua mox ediderunt νόμοισι τοῖσδε, exhibente fideliter optimo codice isto τοῖσιδε.

146, 7. Πολλῶν ἢ μεγίσων ἀνταξίη.] MS. μεγάλων. Neque solet Herodotus in illis variare modos. 4, 109. Ἐν ᾗ τῇ Γδὴ τῇ πλείςῃ ἐςὶ λίμνη μεγάλη τε ἢ πολλή. 7, 9. Ἀλλά τε ἔθνεα πολλὰ ἢ μεγάλα. 18. Ἐγὼ οἶα ἄνθρωπος ἰδώνλι πολλὰ ἢ μεγάλα πρήγμαλα πίσύνος ὑπὸ ἡσύων. 8, 144. Πολλά τε γὰ ἢ μεγάλα ἐςὶ τὰ διακωλύονλα.

Ibidem. Ὁ ᾗ δὴ Λαβύρινθος ἢ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλῃ.] Non possunt hæc verba fallere. Nihilominus hodie video scribi *Nihil majus & operosius in Ægypto, atque ejus historia, invenimus exstructione Pyramidum.* Hæc sunt mera falsa.

146, 13. Τὰ ᾗ μελίωρα ὑπ' ἐκείνῃσι.] Verba satis vexata ab interpretibus, ex quibus Valla proculdubio aliam lectionem sequutus est, dum vertit *illis imposita:* neque enim hoc patiuntur Græca, etsi sequatur quoque Stephanus, tantum sollicitus, quo referat illud ἐκείνῃσι. Quod quum vicinum nihil habeat, retrahit è longinquo vocem αὐλαῖς, & versioni Latinam *aulis* inserit. Quod quidem satis est violentum. Quis enim cœcus non videat primo hæc domicilia non alibi ab Herodoto narrari, nisi in istis aulis? Deinde non possunt dici cubicula aulis imposita, quum aulæ istæ ex significatione sua sint loca aperta, in quorum seu rotundorum seu quadratorum circuitu solent exstrui conclavia, ut ex locis illis subdivis lumen comparent, & quamvis dicantur καζέσεσι, tamen ita ut illis nihil sit impositum, sed circumdatæ porticibus & parietibus, quibus alia deinceps imponi possunt. Denique Græcus sermo sententiam Stephani, etsi maximi τῶν Ἑλλωιζόνλων, nequit pati, atque adeo corruptissimus est. Legendum quippe ex opt. MS. μελίωρα ἐπ' ἐκείνοισι. Hoc enim ratio ipsa ædificandi docet, ut superiora sint imposita inferioribus vel planis vel iis, quæ sunt inferiora terris. Itaque retinendum in interpretatione *illis imposita*, sed ut non ad aulas, verum ad subterranea præcedentia referas. Plane ita dicit seq. capite: Καὶ ἐπ' ἀμφοίρεσι pyramidibus ἔπεσι κολοσσός. Error hic librariorum jam alibi castigatus est.

146, 20. Τοῦντε ἀρχὼ ὁ λαβύρινθον τοῦτον.] Est hoc δεικλικὸν prorsus inane, & sola vox λαβύρινθον docet satis, de quo labyrintho verba fiant: etiamsi tandem iteret non tantum ᾧ λαβυρίνθῳ τούτῳ, sed etiam ὁ ᾧ λαβυρίνθῳ ἔτῳ, sed postquam descriptio finita est. Hinc opinor legi recte in MS. τούτων. Hoc Herodoteum. Cap. 152. Τὸν ᾧ Ψαμμίτιχον τοῦτον πρώτερον φοβύγοντα ... τοῦτον φοβύγοιλα &c.

146, 40. Στάδιοι ἑξακόσιοι ἢ χιλιοι.] Aut ridet If. Vossius aut miratur tantam magnitudinem tribui huic paludi ab Herodoto potuisse; sed se etiam posse ostendere, Herodotum omnia Ægyptiaca longe feciisse ampliora, quam revera erant, & ipsam Ægypti longitudinem latitudinemque altero tanto majorem feciisse, quam sit. Sic ille ad Pomponium Melam 1, 9, quia scilicet optime

ſui fuit conſcius, inde exiſtimat de aliis.

147, 4. Ἐξαπέδυ.] Sic edidi, quod non audebat Stephanus niſi in orâ ponere: ſed probat id ipſum liber optimus, ut nullum ſit dubium.

147, 16. Ἐς τὸν Σύριν τὸν ἐν Λιβύῃ.] Et quis hæc poſteriora requirat? aut quibus credidit Herodotus ſe gratificari, qui talia addebat? An credimus? immo ſomnium eſt nugatoris alicujus, qui Herodoteam ſcriptionem non intelligebat. Nam optimus codicum MSS. ἐς τὸν Σύριν τὸν ἐς Λιβύην. Ut cap. 152. Πέμψαντι δέ οἱ ἐς Βυτῦν πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον.

147, 24. Ἕτερόν τι τοιῦτο.] MS. ἕτερον τοιοῦτο, ut mox τοιοῦτον ἕτερον, & ἐδὲν τοιοῦτο 2, 20, ſed & MS. Σαρδαναπάλλε.

147, 30. Τὸν ἐκφερόμενον.] MS. τὸν ἐκφερόμενον.

147, 47. Κυνέας δὲ ἢ οἱ ἄλλοι πάντες.] Mira in particulis graſſatio aliorum & in voce poſtrema, exhibente Mediceo MS. κυνέας δ' ἢ οἱ ἄλλοι ἅπαντες. Ex quibus adverſativam noverat jam olim Stephanus, ut & mox Ψαμμίτιχον μὲν νυν, non ut vulgo δέ. Hæc Stephanica firmat conſenſu ſuo optimus codicum. Quod vero teſtatur ab regibus Ægypti geſtatas fuiſſe tales galeas, illa notitia fidem clariſſimam accipit ex monumento Mycerini, quod ſupra adduximus, & inſuper ex egregio muſivo, quod publicavit Ath. Kircherus in Latio, ubi plures reges videntur in Nili inſulis feſta celebrare, qui reges galeis talibus pelliceis noſcuntur.

148, 13. Πατέρα Νεκὼν ἀπέκλεινε.] MS. πατέρα ἐκὼν ἀπέκλεινε. Quod ſi intelligatur de Græco ἐκὼν, nihil erit; nam debellatum qui occidit, non eſt neceſſe, ut ſermone exprimatur, quo animo id fecerit: fecit enim certe ſponte & volens. Sed neque accentum gravem agnoſcebat codex optimus, quum ſic referret. Exiſtimavi igitur eſſe quartum caſum nominis proprii. ut cap. 111. Τὸν παῖδα αὐτῶν Φερώνην, & 141. Τῷ ὄνομα εἶναι Σεθών. Et videtur ad hunc locum diſtuliſſe commemorationem patris illius principis, quam alioquin ante feciſſet. Ex defectu autem ſpiritus videtur prima litera abeſſe, ut majori nimirum charactere poſtea apponeretur ad ornamenta ſcripturæ more ſolito, & pater Pſammitichi fuerit Νέκως, ſicut deinde iterum in filio id nomen repetitum.

148, 17. Καταλαμβάνῃ μιν δ. τ. κ. φεύγειν.] Offerenti hoc poſtremum verbum Stephano ex antiquis libris non debui reſiſtere, quum & liber optimus eam lectionem probaret, non φεύγοντα, & uſus Herodoti per frequentiam bene cognitus id exigeret.

148, 20. Ἐπενόεε.] MS. ἐπενόῃ.

149, 4. Καὶ δὴ καὶ παῖδας.] MS. καὶ δὴ παῖδας.

149, 6. Ἐκμαθόντων τὸν Ἑλλάδα γλῶσσαν.] Vox tertia in MS. non reperitur, ut quamvis tolerari queat, non tamen debeat credi ab Herodoto veniſſe, etſi centum ex illis tralaticiis libris eam oſtentent.

149, 13. Ἐξαναστήσας, ἐντεῦθεν κατοίκησε ἐς Μέμφιν.] Hæc diſtinctio continuata eſt ab Aldi uſque editione, prorſus tamen contra mentem Herodoti, qui adverbium voluit cum participio conjungi, prout ſemper verbo ἐξαναστῆσαι, quacunque etiam forma, addit vel ἐξ ἠθέων, vel ἐκ τῆς νήσου, vel ἐκ τῆς Ἰσιακῆς, quem ſenſum nunc involvit adverbio, ſed ſine controverſia jungendo cum participio ἐξαναστήσας. Vide Portum.

149, 20. Ἐξ ὧν δὴ ἀνέσηζαν.] MS. ἐξ ὧν δὴ ἐξανέσηζαν, accurate ſervato integro verbo.

149, 25. Τὸ δὲ χρηστήριον τοῦτο τὸ ἐν Αἰγύπτῳ.] MS. τοῦτο ἐν Αἰγύπτῳ ſine vocula τὸ; quippe qua admiſſa nihil niſi repetitur quod modo præceſſit.

149, 35. Τῶν φανερῶν ἑως θώυμα.] Ab MS. non agnoſcitur verbum ſubſtantivum, in quo præterea ſcribitur θῶμα, ſicut & ſtatim ἱρὸν ἐστὶ θωμαστότατον, non θωυμαστότατον, quod editur, de quo jam actum in libro priore.

149, 40. Ἐπικέεται.] MS. ἐπίκεται, & mox καλυμμένη idem codex pro καλεομένη.

150, 5. Λόγον δὲ τόνδε.] Ex margine recepi quod publicabat ex MSS. Stephanus, quum probaret codicum optimus, ex quo mox etiam poſui Ὀσίρεϊ, non ut vulgo Ὀσίρεδι.

150, 15. Λητὼ δὲ τροφὸν &c.] Ita ſcribitur non tantum in libris inſpectis ab Stephano, qui id in margine notavit, ſed & in optimo Mediceo, cujus ſcripturæ veritas notabili caſu hîc confirmatur ab Athenagora, qui ita hunc locum citat in Legatione pro Chriſtianis, ut, inquam, Λητὼ dicat, non Λητοῦν. Et agnoſcis hunc locum ipſum eſſe, quem citat eruditus ille commentator orationum Ciceronis ab nobis olim primum ex chirographo paterno editus ad librum 1 in Verrem cap. 18, ſed quum pro hoc nomine proprio in MS. illic exſtent hæ literæ TOYCINΔE, nequit decidi, quomodo pronunciaverit. Cujus ſcriptum quum poſtea quoque ſit additum in editionem Cl. Grævii, noli credere in MSto exſtare vel *opinioni*, vel *perſequitur*: utrobique exſtat tum *opioni*, tum *perſequeretur*.

150, 25. Ἐς τὸ ἐξεῖλε.] Sic eſt & poſtulat Ioniſmus. Sed in MS. Mediceo clare legi ἐσὸ ἐξεῖλε, quod eſt ἐς ὃ ἐξεῖλε, de quo dubitare nemo poteſt attendens ad varia exempla jam in præcedentibus prolata. Immo viciſſim animadvertes pag. 151 verſ. 12, ubi ὧν ἔτι οἱ ἑλκοὶ edebatur, me reſtituiſſe ex eodem MS. ἔτι.

150, 33. Ὁμοῦ ἐλασσεομένας.] Is ipſe codex MS. præfert ἐλασσεομένας, prout hæc ipſa verba

ba iterantur 7, 24, non ignaro Porto. Etiam mox auxi ὑπὸ τῷ Κασίῳ ὄρεϊ, ut notabat articulum ex ſuis libris Stephanus, nec aliter in Mediceo.

151, 3. Ἐπὶ Νεκὼ βασιλῆϊ ἰρύσαντι.] Nempe quia ſequitur Νεκὼς ἐρύσαντα. Atqui ita perit ſenſus. Hinc & optimus MS. ἐρύσαντες. Id neceſſario reponendum; quod videntur auſi non fuiſſe, qui nimis & inſcite attendebant ad vocem ſequentem μυριάδες, quaſi non ſæpe ſermo admitteret conſtructionem non ab vocabulo, quod in promtu adeſt, ſed ab intellectu & ſenſu.

151, 6. Τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν προσεργάζεσθαι.] Sanc ita habent editiones ab Aldo, & ad hanc ætatem propagant. Verum an credi poteſt ita legiſſe interpretem Latinum? *cum id opus barbaro præmunire.* Immo ille novit & quod vidi in optimo MS. προσεργάζεσθαι. Mox habebat MS. liber μὴ σφισι ὁμογλώσσους, ubi vulgo σφι.

151, 22. Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι.] Nec habet quidquam venuſti aut ſententiæ vox media, nec in MS. exſtat, ut mirer, unde venerit, quam longe abeſſe debere fides firmiſſima optimi codicis, quem allegavi, probat. Si quid ad rem facit, Diodorus Sic. 1, 95 ſcribit: φασὶ γὰρ τοὺς Ἠλείους, ἀποδάζοντας περὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, πρεσβύτας ὑποπέμψαι.

151, 36. Καὶ σφέων ἢ ἄλλων.] MS. ἢ τῶν ἄλλων. Paulo ante etiam edidi ex eodem optimo codice εἰ σφιν οἱ πολῖται.

151, 41. Ἠλείων ᾧ μηδενὶ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι.] Quamvis ita antecedat, nihilominus in MS. ſimpliciter exſtat tantum εἶναι, quod ipſum ejuſdem eſſe notionis conſtat & nullus ignorat.

151, 49. Ἐξεδέξαλο τὴν βασιληΐην.] Poſtrema duo vocabula non agnoſcit MS. Quid voluerunt hi jactatores copiæ ſuæ, ut inde aliquid deceret præberi Herodoto? Veniunt ſeri & nimis importuni, præſertim quum ante oculos habere potuiſſent 1, 103. Φραόρτεω τελευτήσαντος ἐξεδέξαλο Κυαξάρης.

152, 4. Ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθαι.] Quod ab Jeremia prædictum fuit, cujus conſenſum cum Herodoto miratur Scaliger in Animadverſionibus pag. 88.

152, 8. Στεφίτδυμα ὁ Ἀπρίης μέγα.] Hanc ultimam vocem Latine reddendam non judicavit interpres Valla, ſi modo eam vidit, quod valde dubito. Etſi enim ediderit Aldus, tamen potuit exemplar, quo alter utebatur, ea caruiſſe, ſicut teſtor eam non exſtare in optimo MS. ut jure æquiſſimo uſus fuerim in ea non toleranda, perinde ut jam contigit in libro priore. Deinde ἀσφαλέστερον ἄρχοι idem MS. codex, non ἄρχῃ, ut vulgo.

152, 30. Ὁ δ' ἦλθε μάζις.] Adverſativam hanc quoque non habet MS. optimus, nec quidquam momenti huc affert.

152, 34. Ὑποκείνεσθαι.] Plane id nonnulli codices antiqui acceperunt ab correctoribus propter tot ſimilia tempora huc coëuntia. Attamen debuit eos deterrere præcedens ἀξιῶν, cui hoc verbum opponitur, ut laudari mereantur & Stephanus & ejus codices, ex quibus produxit in margine ὑποκείνεσθαι, quod & ipſe inveni in Mediceo. Eademque ratio eſt in iis quæ ſequuntur tam τὰ πρασόμενα, quam ἄγονται.

153, 2. Ἄνδρας ὀπικύρης τελσμυρίης.] Vox τελσμυρίης in optimo MS. non legitur, niſi nupero calamo ad marginem adſcripta; in ipſo verborum ordine vetus manus eam ignoravit. Et videndum ſane, numquid is numerus ſit enormis: unde enim tot Cares & Ionas? Etſi fatear eſſe eundem confirmatum à Diodoro Siculo ἠναγκάσθη καλαφυγεῖν ὀπὶ τοὺς μισθοφόρους ὄντας ὡς τελσμυρίους. Quod ſi ex Herodoti ſua ætate exemplaribus hauſit, ſub Caribus & Ionibus latet omne auxiliorum genus. Non videtur tamen Diodorus in hac hiſtoria Herodotum ſequutus fuiſſe; nam quum hic prælium in urbe Momemphi (de qua ſatis dixi ad Stephanum de Urbibus) commiſſum referat, Diodorus 1, 69 περὶ τὴν Μαρίαν κώμην ait. Certe Apries non ſtatim ſtrangulatus eſt, ut feſtino curſu narrat Diodorus.

153, 8. Ἐπὶ γῆα.] At Scaliger lib. 3 Canonum Iſagog. pag. 517 ſibi placet, dum redigens neſcio cur illa Herodotea ſeptem in quatuor, ſub nomine Τεχνιτῶν comprehendit καπήλους & ἑρμηνέας & κυβερνήτας, & quarto numero habet βυκόλους & ποιμένας. Sed prætulerim diſtinctionem Herodoti.

153, 20. Ὅτε ὀπὶ πλείστους ἐχθούτο.] Ita confirmabat codex Mediceus id quod ex ſuis libris Stephanus monſtrabat in margine, ut pro vero debuerim recipere, ejecto fictitio γενοίατο. Idem ſtatui debet in eo quod ſequitur ἐκδεκόμενοι, non ἐκδεκόμενοι.

153, 36. Ἡγεομένους πολητέων.] Si ita ſcripſerit Herodotus, fruantur eo lectores. Sed certe alio longe ſenſu eadem ſcribit 9, 1. Τοῖσι δὲ Θεσσαλίης ἡγεομένοισι, quem locum vide. Præterea ſcire oportet in hoc loco exhibere codicem ſanctiſſimum omnium ἡγημόνας πολιητέων. Quid in ea lectione non infinitis modis præſtat vulgato? Ex eodem etiam recepi ſequens illud νομιζομένους Stephano diu indicatum.

154, 1. Καλασιρίων χίλιοι καὶ Ἑρμοτυβίων ἄλλοι.] Vox ultima ignoratur ab MS. nec meretur in hac parte ullum locum, quum & optime poſſit intelligi. Inſuper ab Stephano adſcivi ἕκαστοι, non ἕκαστον, ex auctoritate ejuſdem codicis.

154, 19. Ὡς οὐ ποιεῖ.] MS. ποιεῖ.

155, 2. Διδάξασα τὰς Πελασγιωτίδας γυναῖκας.] Et ubi quæſo? Nequivit forſan dicere

Herodotus, quia potuit eveniſſe in ipſo itineris errore, ubi in aliqua parte Græciæ ineas inciderunt. Sed Ezech. Spanhemius ſcivit demonſtrare locum, ubi id acciderit ad Callimachum pag. 650 ſic ſcribens: [Accedit, quod ex Ægypto Græciam, & à Danaidibus quidem, ac proinde Argos, ubi eædem cum patre Danao dicuntur adpuliſſe, illatum primo hoc ceteris feſtum, Θεσμοφόρια à Græcis dictum, tradat Herodotus l. II c. 170.] Indue fidem aliquot ſtadia latam, & crede.

155, 10. Δημότιον τοπεῖον ἐόντα.] Sic quum præter codices Stephani exſtaret quoque in Mediceo, non debui id faſtidire, nec quod ſequitur ἀγνωμοσύνη, quum vulgo darent τοπωτέρου & ἀγνωμοσύνη.

155, 25. Εἰ γὰρ πωτέρου εἶναι δημότης.] Sic exhibui quod jam in ſuis ſcriptis offenderat Stephanus & margini commiſerat, nec aliud ipſe videram in libro Mediceo. Id fuit hujus mutationis ſacramentum. Non enim fatigabat me conſtructio vulgatæ lectionis, quæ pro infinitivo habet ἦεν, quomodo id paſſim uſurpatur, ut potuerim relinquere. Fatigabat me raritas illius verbi in Herodoto. Fatigabat ſuaviſſima repetitio infinitivi in melioribus & vetuſtioribus libris; ut licet delicias ejus loquutionis non caperem, mirabiliter tamen me afficeret, ut ſuſpendi & conſecrari optarem eam in meliora tempora, quod facio, comparari poſſe opinatus cum his Æliani 3 Var. Hiſt. 29. Διογλώσσου συνεχῶς ἐπέλεγεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὅτι τὰς ἐκ τῆς τραγῳδίας ἀφορμὰς αὐτὸς ἐκπληροῖ καὶ ὑπομένῃ· εἶναι γὰρ πλάνης, ἄοικον, παλαιὸν ἐσερημένον, πλωχὸς, δυσείμαν, βίον ἔχων τὸν ἐφήμερον.

155, 28. Ἐχρῆτο.] MS. ἐχρᾶτο. Quod neſcio cur hîc faſtidiverint, quum probent cap. 189. Τῆσι δὲ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἐχρᾶτο. & χρᾶσθαι pro χρῆσθαι Ion. quot locis monſtravit Portus? Deinde σε γὰρ ἐχρῶ, non χρῶ.

155, 42. Ἐπεὰν δὲ χρήσωνται ἐκλύσῃ.] Videntur ſane hæc neceſſariam apodoſin afferre præcedentibus, ut in utramque conſummata ſint fundamenta prudentiæ quam concepit Amaſis, & quam proferre vult ad ſui patrocinium. Attamen omnia iſta ab optimo MS. codice abſunt, & nullum ex illis ibi apparet. Et quid? An non iſta nimis plena ſatietas videbitur exiſtere ex calamo ingenii plus quam opus eſt explanare cupientis, quum Herodotus ex una dictione ac periodo omnia intelligenda exiſtimaverit. Negari nequit, quin qui dicet miles intendit arcum, quum oportet uti, ſtatim præbeat ſimul intelligendum, in tempore non neceſſario eſſe arcum laxatum ac remiſſum. Hoc facit Amaſis. Hoc exprimit Herodotus. Sed & MS. ἐκτανύσῃ, non ἐκταννύσῃ. Quin & paulo prius ἀμείβετο τοῖσι δὲ αὐτὸς, quod plane eſt Herodoteum, non τοῖσδε.

156, 3. Οὐδαμῶς καταπαυδασμένον ἀνήρ.] Locum hunc in notis ad Arnobii librum quintum exornare & polire voluit Deſid. Heraldus, quem inſpicere licet. Sed mirum quod ſcribit. Nam quum velut ex Herodoto, ſuaviſſimo ſcriptore, attuliſſet hæc verba, ita ut daret οὐδαμῶς καταπαυδασμένον, addit [quem locum profert Athenæus lib. VI & legit κατεπαυδασμένον ἄνδρα &c.] Atqui plane contrarium in modum ſe res habet, & quum Herodotus utatur compoſito, ipſe Athenæus etiam ſic vocat, ſed negativam particulam corripit dicendo οὐ κατεπαυδασμένον. At rurſus vice verſa, ubi antea dixit Herodotus ἐπινέτε καὶ κατέσκωπτε τοὺς συμπότας, Athenæus ſcribit Herodotum dicere eum παιγνιήμονα εἶναι καὶ σκώπτειν τοὺς συμπότας, hoc eſt, facit, ut qui citant antiqui Herodotum, exiſtimaverunt ſibi licere facere plane non attentis ad ſtyli Herodotei proprietatem. Statim ante edidi ex libris Stephani quibus Mediceus conſentit, λέγει δὲ ὁ Ἄμασις καὶ ὅτε ἰδιώτης, quum vulgo καὶ omittatur, atque etiam deinde ἀπέφυγε, non ἀπέφυγε.

156, 10. Ἐποίησε τάδε.] MS. τοιάδε.

156, 22. Ἀνδρόσφιγγας.] Quos Portus concipit ſtatuas, quæ viri & ſphingis ſpeciem ac figuram habent. Certe Hebererus in ſervitute Ægyptiaca novit ſuo tempore vocari Ἀνδρόσφιγγα. Hoc tamen notari debet jungi ab Herodoto coloſſos, ut ſimplices ſtatuas Portus loqui non debuerit. Opinor ſic inter pyramidas fuiſſe γυναικόσφιγγα, & tales Perſepoli fuiſſe ἱππόσφιγγας.

156, 26. Πλόον εἰκοσι ἡμ.] MS. πλόον καὶ εἰκοσι ἡμ. ut majorem attentionem excitet, merito interpoſita iſta vocula. Mox adſcivi illud ἑκόμιζον ab Stephano in margine monſtratum & ab optimo codice firmatum, pro vulgato ἐκόμιζε. Recte illud ἐκόμιζε poſitum in præcedente periodo, ubi de rege dicitur; nunc agitur de ipſis operariis.

156, 38. Τὸ δὲ εὖρος, δώδεκα πήχεων.] Vix eſt, quod de his vocibus in tanta antiquitate affirmari poteſt. Valla in verſione omiſit. Et ſane quæ cauſa eſt, ut longitudo interiorum partium tribus cubitis minor ſit exteriore, atque totidem etiam altitudo (illa enim ab XXI ad XVIII, hæc ab VIII ad V decreſcit) latitudo autem modo duobus cubitis, nempe ab XIV ad XII? Et de longitudinis atque altitudinis proportione acquieſcere poſſumus, quum cauſa ſit ignota. Sed de latitudine fatigamur. Nam quum eadem denſitas muri in poſtico juſte ponatur, quæ in lateribus, certe oportebat idem ubique fieri ſpatium, & parili parte utrobique variare numerum. Quidquid ſit, utique in optimo iſto MS. ea quinque vocabula non apparent.

157, 17. Οὗτοι βιῶται.] Eximie, ut βίοι in ſel-

ſellulariorum lucris conſiderentur pro ipſis opificiis, ut inſtrumentis vivendi. Attamen hoc loco optimus MS. habebat βεβαιῦται. Quod palmarium, vel ob verba Epiſtolæ ad Hebr. cap. 9 verſ. cod. Καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιῦσθαι τὴν καρδίαν, ἀ βρώμασι.

157, 27. Ἔδωκε χώροις ἐνιδρύσασθαι βωμούς.] Hæ ſunt reciſæ ſententiæ, ut verbis ſua ſubſtantiva junctim annectantur, quæ prorſus non eſt Herodotea cura, licet ſic potuerint venditare tot codicum vetuſtorum numeri, tot docti lectores Græcorum ſibi blandiri, quaſi Herodotum legerent. Quam lene igitur eſt, quam vere Græcum, quam aperte declarans originem corrumpendi, quod in MS. legitur χωρίοις, quod propterea credo prorſus eſſe Herodoti, ſicut alibi dicit ἐνιδρύεσθαι ἐν νήσῳ νηὸν καὶ βωμούς.

157, 37. Αὗται αἱ πόλιες.] Et nunc αὗται αἱ πόλις & ſtatim ἄλλαι πόλις legit optimus librorum MSS. ubi etiam vulgo iteratur πόλιες.

158, 1. Τεσσερακοσίων ταλάντων ἐξεργάσασθαι.] MS. ἐξεργᾶσθαι.

158, 7. Χίλια συπληγίνης τάλαντα.] At quale oro, iſtud ædificativum alumen? ut videtur innui ex modo ſcribendi; utrum firmum & concretum, an ſolutum? Quid? An mittendum erat ex Ægypto, quod affatim adfluebat in vicinia? Ælian. 13, 16. MS. ille optimus συηγίνης. Vel hanc ignotam vocem reddi Herodoto præſtat, quam obſideri ab mendacio tum rei, tum vocabuli. Quod ut ſciamus unde veniat, per ſimilitudinem ab gelu docet Virgil. 3 Georg. 366, & Salmaſ. in Plinian. 368.

158, 8. Κυρηναίοισι δι' ἐς ἀλλήλους Ἄμασις.] Nomen proprium nunc contemnitur ab MS. & merito; nec enim in hac parte magis conſpici & iterari oportuit, quam in duabus minimum partibus, quæ proximæ ſequuntur. Sane quid huc apportet, nullus adſequor. Mox recepi ex margine Stephani αὐτόθεν, quod firmabatur Florentiæ.

158, 18. Εἶπε δὴ ὁ Ἄμασις.] MS. ἔπε ὁ Ἄμ. omiſſa ſecunda vocula, qua etiam egere poteſt hic locus.

158, 20. Καί ἐστι ἀδεμία μηχανή.] Hunc credo locum eſſe, unde homines perverſi illam vocem duarum literarum ſubreptam tranſtulerunt in præcedentia, unde ab optimo MS. expelli teſtabar. Nam ille ipſe nunc auctior exhibet: καί ἐστι τι ἀδεμία μηχανή. At proculdubio eam dixerunt jam olim iſti ſupervacuam, & nunc etiam multi dicent, ſed non illi, qui bene legerunt Herodotum, agnoſcuntque quemadmodum ab eo ſoleat iſtud neutrum infarciri. 1, 185. Τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν, ῥέοντα ἰθὺ, ἔστω δή τι ἐποίησε σκολιὸν. 3, 12. Αἱ ὑπὲρ Αἰγυπτίων κεφαλαὶ, ἔστω δή τι ἰσχυραὶ. Et ſæpe.

158, 24. Εὔχεο ἐν τῷ νόῳ τῇ Ἀφροδίτῃ.] Forſan ut ille in Inſcriptione apud Gruter. *Ingratæ Veneri ſpondebam munera ſupplex Erepta conjux virginitate tibi:* aut, ut nebulo apud Petronium, timidiſſimo murmure votum facit. Sed non erat hæc Dearum Deorumve credulitas, ut ſine fidei pignore ſic cogitationi, ſanctæ licet, tamen facili ad mutationem adquieſcerent. Inſuper patet poſt infelicem ac ſterilem noctem tranſactam cum minis, per diem ſequentem contigiſſe id votum in noctem venturam; unde multum præplacet quod eſt in optimo codice ἐν τῷ νηῷ. Fuit haud dubie illic fanum Veneris, ubi talia vota ſine rubore plura ſunt concepta, & verbis planis ad Veneris aures miſſa, prorſus ut Eurydice apud Sophoclem in Antigone Παλαιᾶς θεᾶς ὀνείδεσιν πρόσηγορος, in ipſo templo nempe volens alloqui; immo etiam tabellis inſcripta ſuſpenſaque, prout nos aliquando vocabula in metrum coërcuimus ad conſpectum gemmæ apud clariſſimum virum & veterem amicum meum D. de Wilde.

158, 36. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα Ἄμασις πέμψας ἐς τὴν Ἑλλάδα.] Ab MS. abeſſe video participium πέμψας, & ab Herodoto id veniſſe omnino non perſuadeor, cujus perpetua phraſis eſt ἀνέθηκε ἐς τὴν Ἑλλάδα, ut perſæpe jam in ſuperioribus occurrit: ſed & mox ſequitur, ἐς μὲν νυν Σάμον ἀνέθηκε.

158, 47. Ἱδρύσασθαι προσχύσας.] MS. ἱδρῦσθαι.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum tertium HERODOTI.

159, 12. Ἄιτεε ἰητρὸν ὀφθαλμῶν.] Quod haud dubie fecit inductus celebritate peritiæ Medicorum Ægypti, unde & Darius in parte felicitatis ſuæ ſtatuit παρὲξ ἑωυτὸν ἔχειν Αἰγυπτίων τὰς δοκέουσας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν 3, 129, & hanc eorum rationem fuiſſe notavit antea lib. 2 c. 84, ut medicina eſſet δεδασμένη, & οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροὶ καλέονται. An id fecerit Cyrus, ut poſtularet ab eo, tanquam qui obſequi ſibi deberet, habeat ſibi ille, qui ſcribere ſuſtinuit, Ægyptum fere ad nihilum redigens. Nam cur id non fecit ex aliqua alia regione ſibi ſubjecta? Immo quia conſtabat non eſſe alibi meliores.

159, 22. Ἐποίησε ταῦτα.] MS. τάδε, pari mutatione, quæ plus vice ſimplice occurrit. Paulo ante codices Stephani adjuvat idem in voce συμβολῇ, non συμβολίῃ, etſi utrumque notaverit Portus. Mox quoque ἐσθῆτι τε ἢ χρυσῷ, ubi illud τε omittunt vulgo.

160, 19. Ὅτι Κασανδάνης.] MS. gemino σσ Κασσανδάνης & nunc & infra.

160, 25. Ἐσελθοῦσα.] MS. εἰσελθοῦσα.

160, 34. Τοίγαρ ὦ μῆτερ.] MS. τοί γάρ τοι ὦ μῆτερ. Mox adſumpſi ἐς τὠυτὸ ὑπερφιάζειν ταύτῃσι, quod ab ſe excitatum Stephanus relinquebat in margine, quum vox ipſa ſe probet digniſſimam manu Herodoti, & par ſit ὑπερφιάῃ in libro 9 cap. 3, & certe probetur ab MS. Mediceo.

160, 44. Τὰ πολέμια.] Quæ huc non pertinent, niſi placeat ex imitatione poëtica huc intelligere πολεμήια ἔργα. Sed Herodotus jam 1, 4 dixit Πέρσαι αἰεὶ ἡγήσαντο τὸ Ἑλληνικὸν σφίσιν ἓν εἶναι πολέμιον. MS. τὰ πολεμικά. Recte: nam ſunt diverſa & bene diſtincta.

161, 2. Τὸν πιστάλιον ὑποσείλας τελήῃ.] Hic eſt ſermo Græcus, quo ſane opinor uſuros editores Herodoti, utpote qui ſatisfacit regulis per Grammaticam puerilem poſitis. Unde occurrit 3, 44. Ἐπιλέξας τῶν ἀσσυρίων τοὺς .. ἀπέπεμπε τεσσερακοντέρῃσι τελήῃσι. Cæterum Herodotus ſublimior jam & politior ſcripſit ex fide optimi codicis MS. τελήῃ. Hæc nempe duplicatio quarti caſus viſa fuit illis horrida & removenda, quoniam nimis placebat Herodoto, cujus manum denuo reſtituit idem codex MS. libro hoc tertio cap. 52. Περίανδρος ἐξ ὀφθαλμῶν μὲν ὑποπέμπει σκίλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν, ubi vulgo etiam exhibent πλοίῳ, ſed mihi aliud injunxit præſtantia exemplaris Medicei, & nimis hilariter hic ſcriptor geminat accuſativa vocabula, quam ut poſſit ambigi. Sic dixit 1, 163. Ἐδίδου σφι χρήματα τείχεος ὠφελείης τὸν πόλιν. 2, 116. Καὶ ἑβδομῇ ἄλλῃ ἀνεπόδιζε ἑωυτὸν πλάνῳ τὸν Ἀλεξάνδρου.

161, 15. Καδύτιος πόλιος, ἥ ἐστι Σύρων &c.] Dedi viris doctis, qui hanc partem conſideraverunt, quodcunque potui, modo corrigeretur Latina interpretatio, quam ab ordine Herodoti deducit Valla, ſcribendo *quæ eſt urbs*, quum Græca ſint πόλιος ἥ ἐστι; tum augendo *eorum Aſſyriorum*, ubi Græca modo Σύρων. Igitur agnovi Cadytin urbem Syriæ, prout jam Stephanus Byzantinus tradidit, licet prave Δ in Λ mutans, ex Herodoti Euterpe, ubi certe Συρίης πόλιν appellavit, quod noluit ſequi Ortelius, ſtatuens circa Ægyptum eſſe, quod mireris, ex ipſo hoc Herodoto, ita ut ſibi imaginatus fuerit etiam legiſſe in Clio. Sed quum interim Vallæ interpretatio ſuſtineat adeo eſſe libera, ut vindicet eam Aſſyriis, qui Palæſtini vocantur, relinqui etiam quidem illi id à me potuit, ſed nequaquam ut credam aut aſſenſerim unquam. Cur enim nunc definiret eam Palæſtinæ Syriæ, tanquam fateretur in loco priore aliquid ab ſe omiſſum eſſe, quod neceſſario nunc deberet ſuppleri. At quidquid illud eſt, nemo ejus rationem habere dignatus fuit, & Stephanus putavit ſatisfieri per ſolam vocem Συρίης, detrectans addere Παλαιστινῶν. Certe riſum meretur Valla, apud quem primo dicatur magna Syriæ urbs; mox urbs Aſſyriorum Palæſtinorum. Incondite etiam hinc ab Jungermanno (nam in editione Stephanica aliter legitur) in indice ponitur *Cadytis magna Syriæ vel Palæſtinæ urbs*. Immo ut acrius inhærerem, exegit ipſe ſermo Herodoti, qui ita fluctuat, ut nequeat haberi pro integro, & defectus videtur latere in hoc membro, unde ſequentia omnia dependent. Res ipſa ſtatim patebit, ubi indicavero ſic à me legi ſolitum hunc locum: Ἀπὸ γὰρ Φοινίκης μέχρι οὔρεων τῶν Καδύτιος πόλιος γῆ ἐστι Σύρων τῶν Παλ. *Nam ab Phœnice uſque ad fines Cadytis urbis, regio eſt Syrorum Palæſtinorum, ut vocantur.* Procede ſic ordine, & vides leniſſima eſſe Herodotea, & demonſtrare tres diverſitates incolarum, qui poſſident terras inter Syriam Phœnicen & Ægyptum; nempe primi ſunt Palæſtini, ſecundo emporia Arabum ad mare Mediterraneum, tertio rurſus Syri ab Ienyſo urbe ad paludem Serbonidem; hinc initium Ægypti. Ad caput 96 lib. 1 ſub numeris 41, 6 jam patuit hac vitioſitate correptum fuiſſe Herodotum ex confuſione vocum γῆ & τῇ. Etiam ex abundantia ſupervacua inoleviſſe 2, 16 τὸν γλῶ. Hæc olim; quibus danda eſt acceſſio propter conatus nuperos, in quibus de Cadyti & Magdolo multa verba fiunt, ſed nihil promovetur. Cadytin hanc ita deſcribit Herodotus, ut videatur ſui juris fuiſſe, ſita quidem in Syria, ſed nec Palæſtinis attributa, nec Arabiæ emporiis; itaque ſuis viribus ac legibus nixa. Hinc magna fuit. Periculoſa autem conjectura eſt de delenda ἥ in verbis ἥ ἐστι Σύρων &c. quum ea in MSS. omnibus exſtet, & deleta faciat loquutionem, cui nulla ſimilis in Herodoto occurrit tot genitivis accumulatis ſine fulcro ullo.

161, 23. Ἀπὸ ταύτης ἤδη αἴγ.] MS. ὑπὸ ταύτης δὴ αἴγ. Unde etiam antea repoſui ἐμπόρια τὰ ὑπὸ θαλάσσης, ut ex ſuis MSS. etiam notarat Stephanus in margine, pro ἐπὶ.

161, 33. Εἰδέος.] MS. ἰδέος. & deinde ταῦτα ἀναιζιμοῦται, non ἀναιζιμοῦνται. Utrumque notæ melioris. Quin & prolatum ab Stephano. Φοινίκης paulo ante probavit idem codex.

161, 41. Ἐπὶ τῶν παλαιῶν.] MS. ἐπὶ τὸ παλαιὸν. Nihil ſimplicius, & hinc quoque nihil emendatius aut verius, quum ignorem cur ſic elabatur Stephanus ad *ultra veteres*, quas dein

dein putat aliis & pluribus verbis explicandas. Omnia in Herodoto sunt nunc planissima.

161, 43. Ἐσβολὴν τ. παρασκευάζοντες ἐς Αἴγυπτον.] Non sufficit hæc loquutio, nec commoda nunc est, ubi agitur de expeditione adversus eam facienda. Optime optimus MS. ἐπ' Αἴγυπτον. Jam antea id patuit, quum dixit στρατεύεσθαι ἐπ' Αἴγυπτον.

162, 7. Γ'ματίῳ ἑκαλέετο κροκύδα.] Sic edidi jungens Mediceum codicem codicibus Stephani, unde is ita in margine posuerat, quam lectionem satis claram reddunt Pliniana Salmasii, quum κροκύλῳ vulgo hîc positam ignoret.

162, 9. Ἐπικαλέσαντα ἢ τάτε ταῦτα.] Et cur non maluit dicere τάτας, n. θεὰς? an vero credimus, ut alibi usurpat τὸ θεῖον, ita nunc subintelligi velle θεάς? Mirificæ ineptiæ, quæ tamen egregium Herodotum inquinare potuerunt. Omnino lege, ut est in MS. ἐπιτελέσαντα, quod colligere viri docti satis potuerant ex crebro auctoris usu, quem tradit Portus. Et certe turbatus fuit Valla, nihil proferens nisi *Hoc acto.* an suboluit illi?

162, 30. Γ'αψάμενον ὠμοβοέων ἢ τ' ἀλ. δερμ. ἰχθύων.] Recte ista, neque ullus in dubium vocare poterit; adeo & simplex ῥάπτειν & compositum συῤῥάπτειν frequenter occurrunt in historia Herodoti, & satis concinne, ut probat locus ab Porto citatus 9, 17, cui addas ex initio libri 6 ἔῤῥαψας ἱστόδημα. Et hinc 4, 64 Συῤῥάπτουσες κατάπερ βάτας. Et in tempore adest Achilles Tat. p. 205. Δέρμα περιβάτες λαβόντες ὡς ὅτι ῥαδιώτατον συῤῥάψωμεν εἰς σχῆμα βαλαντίου ὅσον γαστρός. Et tamen cur nunc quoque Herodotus non adhæret suo activo? Ubique illud adhibuit, nunc trajicit se in istam formam? Nempe si Musis placet. Ego enim multo tamen prætulerim, quod reponit optimus MS. ἀψάμενον τ' ὠμοβοέων &c. Equidem exempla, quæ de verbo ἅπτεσθαι vulgo adducuntur, maxime apparent de laqueis ac nodis & similibus: at vero Herodotus eo utitur, ut denotet sic jungere quocunque modo & nectere, ut ipsum Latinum *suere* non teneat firmius, & quod alioqui Græci dicunt ῥάπτειν. Id clarum erit, si huic exemplo jungas contrarium ex libro 2 cap. 121. Ἐπισπάσαντα τ' ἀσπίδων δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν, λύσν ἀπαμμένους. Rursus lib. 1 cap. 199. Εἶδε δ' ἐπαμμένας ἢ μεγάβυζον. Activum ἐναπῆψε, etsi decompositum, sic occurrit circa finem libri 1.

162, 36. Διὰ ἰχθύων τελῶν.] Si modo ita fecit. Nam MS. illud τελῶν plane non habet, & potest plures canales in tria loca conduxisse.

162, 37. Ἐς φαλαπεδόεδο Ψαμμηνίτου.] Plane sic & Valla *castra habebat.* Nec hæreo, modo in locis tam arctis & difficilibus potuerint castra poni. Certe Diodorus Siculus lib. 18 καλασφαλοπεδόειν quidem dicit Perdiccam ex Syria aggressum irrumpere in Ægyptum, & post infelicem tentationem ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν στρατοπεδείαν; sed nusquam tale quid attribuit Ptolemæo, qui intus erat. Similis omnino casus rerum hic videtur esse, unde legitur in MS. ἐστρατόετο. Eadem plane ratio occurrebat mihi in Suida in v. Δαυὶδ, ubi vulgo legitur Εἶτα τ' ἀπὸ φύλων καὶ Σαοὺλ ἐστρατοπεδευκότων, ἃ ἦ πρὸς τ' ἐγγασείμυθον ἀπελθόντα &c. Ibi in MS. Lugdun. exstat ἐστρατευκότων, & melius est ad mentem ejus loci. Etiam videntur hoc vulgatum fecisse, ut eodem sensu foret; idque forsan ex sequente statim loco, ubi versa vice Herodotus στρατόπεδον vocat aciem confligentem. Mox Mediceus codex habet ὀδέν οἱ μέγα ἀνάρσιον πρῆγμα, ut Stephanus viderat in suis, unde id recepi.

163, 1. Γ'σθησαν αἱ Θῆβαι ψεκάσι.] MS. οἴσθησαν ψακάδι, quod videtur ex prava ignorantia mutatum esse, quum magnitudo miraculi sic augeatur, quod ubique observata eodem tempore fuerit lapsa ex aëre una gutta, & mox cessaverit, non geminando lapsu.

163, 25. Ὡς μόγις ἂν λ. π. διαῤῥήξειας.] MS. ignorat particulam ὡς, & deinde habet διαῤῥήξεις. Et profecto scribit sæpe Herodotus, ac si narraret, ut non connexa, sed rupta utatur narratione, per quam tamen sententia est integerrima; ἔτω δή τι ἰσχυραὶ, μόγις ἂν λίθῳ παίσας διαῤῥήξεις. Nec Herodotus solum, sed & alii. Ut Pausanias VIII, p. 483, τῶν δ' ἐρετικῶν οὐ πόῤῥω κρημνός ἐστιν ὑψηλὸς. ἐχ ἕτερον ἐς τοσοῦτο ἀνήκοντα ὕψος οἶδα. Potuit non frangere orationem ita ὑψηλὸς ἔτως, ὡς ἐχ. Tale est Petronii Traguriani; *Quum interim nemo curat, quid annonam mordet: non mehercules hodie buccam panis invenire potui*, ubi etiam poterat connexo sermone uti, *quid annonam mordeat, ita ut meh. hod. bu. panis invenire non potuerim.*

163, 34. Ὅτι ἀσθενέας φορέυσι.] MS. rursum apponit ὅτι ἀσθενέας φορέυσι τὰς κεφαλὰς. Quæ repetitio non est alicujus extranei; imo est ipsius Herodoti sic amantis præbere integerrimum sermonem. Simile jam supra memini obvenisse ad 53, 35.

163, 35. Πίλας τιάρας τε φορέοντες.] Communis hæc sagina omnium qui tiaram vel nominare voluerunt, longo contextu enumerandi, præsertim B. Brissonii in libro 11 Regn. Pers. Sed etiam citat hunc locum in thesauro Stephanus, & notat; [Quum hic dicat ita, tanquam hæc separans, alibi contra tiaras genus pileorum facit in Polymnia cap. 61. Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσκευασμένοι· τοῖσι μὲν τῆσι κεφαλῆσι ἔχον τιάρας καλεομένας πίλας ἀπαγέας.] Sic ille, satis infausta contemplatione inclinatus & compulsus in hæc verba. Nam profecto, etsi vulgata scriptura esset Herodoti,

non

non poſſet continuo dici πίλον & τιάραν ab eo ſeparari propter interpoſitam copulam. Noviſſime etiam D. Monfaucon in Diario Italico pag. 422 non aliter potuit hanc demonſtrationem Herodoti citare, ut dum Græca ſolitis verbis ponit, Latine addat *geſtantes pilea tiaraſque*, non addito, quemadmodum intelligat; quum tamen ibi allegare ſuſtineat in præcedentibus περὶς ἢ τ ἥλιον, quum in noſtris exemplaribus exſtet, ἢ περὶς τ: ubi etiam quum interpretetur ſuperiora *oſſa eorum qui in acie cecidcrunt cum jacerent fuſa, & ſeparatim poſita*, vix intelligas, quum quæ fuſa jacent, mixtim poſita ſint. Illud vero permirum eſt, quomodo Heſychius ita ab exemplaribus Herodoti decipi potuerit, prout certe deceptum apparet, dum ex ſolo libro primo auctoris noſtri vidit tiaram maſculino genere poni; in aliis vero partibus incertum relinquere. Locum ſane libri primi ſine ullo offendiculo per Medicei exemplaris claram fidem indicavimus ita, ut verum pateret Heſychium eſſe, in capite 132. Sed quum Herodoto ſæpius de tiara ſcribendum fuerit, & auctor iſte agat ſeria, debuit ſciviſſe plura talia in eo documenta eſſe. Quod ut nos jam denique doctiores bene intelligamus, teſtificor in MS. Mediceo plane legi πίλους τιάρας φορέοντες. Itaque & maſculinum eſt lib. 8 cap. 120: nam MS. plane τιήρεϊ χρυσοπάσῳ. Ubi tale quid requiri, non vero cogitandum de triere, docet mos Perſicus in xeniis, de quo etiam Herodotus 7, 116 in Acanthiis, ubi veſtes ſunt, non naves.

164, 19. Ἀνεβώντο ἢ ἀνέκλαιον.] Minus ſuccenſendum illis, qui procudere ſuſtinuerunt hanc lectionem ex ſequentibus ὅτε ἀνέβωσας ὅτε ἀνέκλαυσας, idque inſuper exemplo ipſius auctoris alibi jungentis compoſita verba ab eadem præpoſitione, ut ἐπαείρουσα ἢ ἐπολύνοντα, καλέχαιρε ἢ καλεκελόμεε, & ſimilia. Sed tamen ab alieno manum oportuit abſtineri, quum in poſtremo exhibeat optimus MS. ἀντέκλαιον, quod haud dubie Herodoti eſt, & hinc præfero; quum etiam alterum videatur reſervaviſſe ad locum inferiorem ἀνακλαίζας μέγα. Quod vero Stephanus ante notaverat in margine τοιάδε, poſtea πρὸς, confirmata ab eodem codice recepi.

164, 23. Δεύτερόν οἱ τ παῖδα ἐξέπεμπε.] MS. ſimpliciter ἔπεμπε. Sed & quod ſequitur verbum ἦγον, ignoratur ab MS. & omnino non ſolum ſine ſenſu eſt, ſed etiam fine ulla conſtructione hic intruditur, ut omnino debeat expelli. Quippe ut antea dixit à Cambyſe traductas fuiſſe filias ſervili habitu & aquam portaturas, ita nunc filios vinctos colla funibus & capiſtratos ora; ut etiam mox ille ipſe MS. non præfert ἄγοντο, ſed rectiſſime ἤγοντο & ἠγεμόνευον.

164, 33. Τωὐτὸ ἐποίησε τὸ ἢ ὅτι τῇ θυγ.] Particula ἢ in MS. non exſtat, quam ſicut vulgus inſereret huic ſententiæ, Herodotus arcendam judicavit.

164, 42. Αὐτῶ τρεῖς φύλακοι.] An credimus hunc numerum? an obſervationis hujus tam accuratam fidem conſtare voluerunt Perſæ? Immo eſt nugaciter inculcatum iſtud numeri vocabulum, ut bene illud τρεῖς abſit ab optimo MS. Mox prodita ab Stephano ποιόμενα & πυνθάνεσθαι ſtabilita ab eodem codice admiſi, ut certe probabiliora.

165, 5. Τὸ ἢ ἔ ἰταίῳ πάθῳ.] Crediderim ſic pleroſque loquuturos, & Herodoto etiam attributuros hoc vocabulum, quod ſæpe adhibet, ut & fœmininum πάθη, quæ eandem habet intentionem. Sed quam ſingulare, quam purum eſt, quod nunc offert ex calamo Herodoti codex optimus? nempe πένθῳ. Nonne hoc ipſum recte ab Herodoto dicitur πένθῳ in amiſſi patrimonii damno? quum in cauſa ſimili divina Apocalypſis 18, 15. Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τ φόβον τ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες ἢ πενθοῦντες, & rurſum verſ. 19. Ex eodem mox poſui πλωχήν pro πλωχίν, ut notatum eſt 32, 21.

165, 16. Εὗρον αὐτῶ οἱ μεθόντες.] Vocula αὐτῶ non eſt in MS. & plane nihil in ſe habet roboris, nec in vertendo rationem ejus ullam habuit Valla.

165, 23. Ἦν καί σφεων ἀποσέωνται.] MS. εἰ καί. Ac ſtatim ἐν ἢ ἢ τῇδε, non ἐν ἢ δὴ ἢ τῇδε, quæ tamen ipſæ voces ſic repetitæ exſtant cap. 38 hujus libri.

165, 27. Τῷ Λίβυϊ Γαίῳ παιδί.] Primæ duæ voces non habentur in MS. & ſatis patriam notavit antea.

165, 32. Καὶ πλέα.] MS. πλέω, quod hinc pro genuino habeo, etſi iſta πλέα interdum quoque antea jam dixerit.

166, 1. Τὸ ὦν καλαναίειν τὰς νεκρὰς.] MS. τὸ ὦν καζαναίειν τε τὰς νεκρὰς.

166, 3. Θεῷ οὐ δίκαιον εἶναι λέγειν.] Quid potuit fieri accommodatius ab editoribus? nempe præcedit Πέρσης; neceſſario his debuit reſpondere caſus alter; ut ne canonibus Grammaticæ injuria fieret. Quid tamen, ſi Herodotus aliter ſcripſerit; noſtrumne erit non eum ſequi, quam potius ex noſtro ſenſu formabimus? Sane MS. plane profert λέγοντες, nec habeo cauſam, cur non id etiam Herodoti eſſe rear, idque ex more veteris Græciæ frequenter ita variantis, neque hîc modo, ſed etiam 4, 132. Δαρείῳ μέν νυν ἡ γνώμη εἰδὼς Σκύθας ἑωυτῷ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς ἢ γῆν τε ἢ ὕδωρ· εἰκάζων τῇδε. Ita enim præclarus quoque MS. ubi ſubſtitutum eſt εἰκάζοντι. Talia ſunt apud Arrianum 2 cap. 7. Λέγεται ἢ ἢ Ξενοφῶντι ἢ τ ἅμα Ξενοφῶντι μυρίων

ἑπ

ἐς μνήμιλλαν ἐλθεῖν, ὡς οὐδέν γε οὔτε καλῷ παλῷ οὔτε καλῷ τῷ ἄλλῳ ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεοικότες. At potuit ἐπεοικότ῾ vel ἐπεοικότων, ut vidi etiam in uno MS. At non placuit Arriano.

166, 8. Οὐδαμῶς σφί ἐσι.] MS. φησίν ἐσι. Quod ipsum quoque opinor esse Herodoti: nempe sicut post relatam opinionem Persarum addit, eos dicere non licere Deum pasci cadavere; ita post opinionem Ægyptiorum de igne traditam, addit, eos dicere non igitur licere ullo modo belluis (in his est ignis) cadaver præbere; ut non de se ipsis tantum concludant, sed generatim.

166, 15. Ἀμάξι λυμαίνεσθαι.] Recte: nam sic notat Portus ex 9, 78 λυμαίνεσθαι νεκρῷ, quod poterat habere ex libro 1 c. 214 iisdem in verbis λυμαινομένη ὑπ τῷ νεκρῷ. Nec tamen hæc omnia vetant, audiri etiam ex codice MS. Ἅμαξιν, & hunc accusativum placuisse nunc similiter Herodoto, sicut placuit 8, 28. Ἐσβαλοῦσαν ὑπ ἐς τὴν χώρην τὴν ἵππον αὐτέων ἐλυμήναντο ἀνηκέσως. Itaque voluit in utrumque ludere.

166, 19. Ἔβαψε ἐν τῇσι θύρῃσι.] MS. ὅπι τῇσι, & id desideratur.

167, 8. Τὰ λέγω χρίω.] Pejor est hic infinitivus, quam indicativus ille, qui exstat in MS. χρή.

167, 16. Ἐς τοὺς ἀπέπεμψε.] Circa hunc locum perversa contigit mutatio in editionibus, ut ita nunc exhibeatur, quum legatur in optimo MS. ἀπέπεμπε, & recte. Deinde etiam νόμοισι ὑπ ἢ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτοὺς ἢ κεχωρισμένοισι. Vulgo abest secunda copula.

167, 27. Ἡμέας τε ἀπέπεμπε.] MS. idem contra nunc ἀπέπεμψε. Vides plane lasciviam.

167, 41. Ἐπειδὰν οὕτω.] MS. ἐπεὰν οὕτω.

167, 44. Μέχρι ὑπ τούτων.] MS. τούτῳ.

168, 4. Τὸν χρυσὸν ἡρώτα σρεπτόν.] MS. χρυσοῦν; certe & supra vocavit χρύσεον. Sed etiam MS. & supra & nunc ψέλια. Et 4, 168. de qua scriptura egit Salmasius in Plinianis pag. 245.

168, 23. Ἔτεα μὲν ἐς εἴκοσι.] Prorsus quasi nonnisi puerile quoddam aut vulgare styli genus tanto scriptori adfuisset. At vero optimus MS. sine præpositione ἔτεα μὲν εἴκοσι ἢ ἑκαλὸν ἀπικνέεσθαι. Quod ipsum cur non ausim Herodoto vindicare, quum & Ælianus, quanquam præmisisset εἰς Ἀχαΐδας ἀφίκετο, non recusarit mox subnectere ἀφικέσθαι σφίσι τ ἄνδρα dativum adamans 2, 42, ubi noster quartum casum? Tale utique est lib. 2 cap. 36. Τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι νόμ῾ ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλάς, τοῖς μάλισα ἰκνέε῾.

168, 31. Ἀπ' αὐτῆ ὑπιπλέειν.] Quid hoc erit? Certe nequit verti *in ea innatare*, quod tamen profert Valla, haud dubie aliam lectionem sequutus, & veram, quam nunc reposui ex optimo MS. ἐπ' αὐτῆ.

169, 2. Δολερὸς &c.] Quam belle id repetiverit in sene Ceo Archidamus, refert Ælianus 7 Var. H. 20.

169, 6. Ἴσῃσι πρὸς τὴν πόλιν.] MS. ἰσᾶσι. Deinde ἐμμανής τε ἐὼν, ubi Herodoto invident Ionismum illic plerumque usurpatum, edentes ὤν.

169, 36. Ἐκ Θηβέων ὑπ ἱπποβότου ἔχοντες ἀγωγὰς, ἢ καλῷβας &c.] Mira varietas numeri, ut modo exercitum, modo Cambysen spectaverit; quod tamen ferri quacunque ratione posset, nisi vel puer videret ista ἔχοντες ἀγωγὰς inepte ex inferioribus huc esse inculcata; ut mirari oporteat Stephanum, quum Valla istas voces in interpretando omisisset, Stephanum dico illa sic integrare, *Thebis autem iter faciebant, itineris duces habentes*, quæ nec omisit Th. Gale, etsi cod. Arch. eum doceret illas voces non esse antiquas. Itaque quum istius codicis testimonio subscribat etiam Mediceus, & res nimium pateat, non censui ulterius pro Herodoteis jactanda, quæ ipsa clamabant se esse suppositicia. Cæterum ex eodem MS. scripsi Θηβῶν, non Θηβέων, ut Jungermannus, non Θηβαίων, ut Aldus prior.

170, 7. Ἄριστον ὑπ αἱρεομένοισι.] MS. ἄριστον αἱρεομένοισι, omissa adversativa, quæ prorsus nullam hic habet tutelam, sed præterea αὐτέοισι, non αὐτοῖσι.

170, 23. Θεὸς παρείη φανεὶς.] MS. Θεὸς εἴη φανεὶς. Et videtur alterum temere repetitum ex præcedente versu, quum ista exprimant ultra modum, & condonandum Casaubono, quum ad Spartianum pag. 23 citat hæc verba, prout vulgo legebantur.

170, 39. Ἐὼν μέγας.] Præclare conveniunt codices Arch. & Eton. apud Thom. Gale cum Mediceo exemplari ad expellendum quod nulli bono est, & restituendum, quod certe debuit ab Herodoto notari μέλας. Et quum Stephanus testatur sua exemplaria habere μέγας, illa vero nihil nisi obstinatam produnt pervicaciam corruptelæ in vulgaribus Herodoti codicibus: recte interim ipse præfert μέλας, quod unde habeat, non aperit, & priores editi retinent μέγας. Sed male. Quare enim vocat μέγαν, quum jam dixerit esse μέλαν? Nec reliqui auctores de illa magnitudine præcipua quidquam tradunt. Color vero quis in eo dominatus fuerit, annotari debuit. Præterea quod post vocem τελεσγάνων sequitur verbum φορέῃ, ab eo abest, & videtur esse aliorum, qui sufficere non judicarunt verbum proxime antecedens ἔχῃ, unde tamen omnia recte dependent.

170, 47. Τοιῦτοι θεοί.] MS. ἅτοι οἱ θεοί.

170, 49. Οὕτ῾ ὁ θεὸς.] Notabili geminatione particulæ MS. ἅτ῾ γε ὁ θεὸς, & mox ὁρτὴ μὲν δὴ διελέλυτο, ubi vulgo δὴ abest.

171, 15. Ὅτι τόξον.] MS. ὅτι τὸ τόξον. Et mox ὃ πρὸς τῇ Αἰ. ἤνεικαν, non τὸ.

171, 43. Ἐς ὃ ἀποθάνωσι, ἵν σφι μὴ παραδρεσθῇ τι ἄδικον, μέχρι τούτων.] Nihil potest di-

ci inſulſius hoc Græco ſermone, cui tale principium & par clauſula adjungitur, quorum ſignificatio eſt eadem; & hinc iſta geminatio tolerari nequibat, niſi & gemina foret periodi iſtius argumentatio ac bipartita. Id niſi fieret, ſupervacua erant illa μέχει τότων. Debuit duntaxat deleri negativa μὴ, ut eſſet ἢν σφι παρόρεθῇ τι ἄδικον, μέχει τότων. ut doceret eos eſſe judices ad vitam; ſin alicujus injuſti convincantur, eo uſque. Sed Herodoti mentem præclare ab auctore expoſitam depravarunt nimiæ aliorum manus, quam nunc ita ex illuſtri MS. Mediceo reponimus, ἐς ἂ ἀποθάνωσι, ἢ σφι παρόρεθῇ τι ἄδικον, μέχει τότων, *Donec moriantur, aut dum alicujus injuſti comperiantur, eo uſque.*

171, 39. Οὐκ ἐωθότα ἐπενόεε ποιήσειν.] Hæc conſueta qualia ſint, quum poſſit dubitari, idcirco Ez. Spanhemius citans hunc locum in notis ad Julianum pag. 89 ſuſtinet opinari quod antea apud eos inuſitatum, à Cambyſe Cyri filio, & quidem nulla Perſarum lege prohibente, primo inductum, tradere nunc Herodotum. Quod quî potuit venire illi in mentem, aut nobis erit credibile? Sane non dicitur id ab Herodoto clare, ſed facile colligi poteſt: & ex Cambyſis jocoſa interrogatione, qua quærit, an ſit lex quæ jubeat, oſtendit ſe ſcire eſſe, quæ vetet. Nam ut primum exemplum det ignoti facti, an de eo ſollicitum dicimus futurum fuiſſe Cambyſen? Deinde an verba iſta ἐξεῖναι ποιέειν τὰ ἂν βέλῃαι poſſunt dici de ignoto? quum ſit propria formula de vetitis.

171, 47. Ὑπεκείναιο.] MS. ὑποκείνοιο.

172, 11. Ἔλωες μᾶν γὰ λέγεζι.] Vocula γὰ ab MS. exulat.

172, 26. Τὴν γυναῖκα ϖεϊτῖλαι.] MS. ϖεϊτεῖλαι, quod poteſt referri ad 52, 15. Quin etiam Herodoto conſtitit ratio, ut maluerit nunc ſcribere κότερον ϖεῖλ. non κότερα, ut vulgo, in conjunctis tot fœmininis. Deinde MS. εἰη καλλίων, non εἰη ἀμείνων, prout in Anglicis etiam libris inveniebat Gale.

172, 29. Ταύτῃσι μὲν δὴ κοτε σὺ.] MS. μέν τοι κότε σὺ. Opinor autem hæc notanda ſigno interrogationis, ut vertatur: *at tu cur hanc lactucam imitatus es evulſa Cyri domo?* Nam iſtud κότε vel *aliquando* in exprobratione foret abſonum, quum videatur id contigiſſe modo poſt factum. Et mox ϖολλὰ ἐώθεε, non ἔωθε. Et rurſum τιμὴ ἣ ἡ αὕτη ἐσμικρή.

173, 1. Τῇ ἢ φιλονεικίῃ.] Quis non videat male iſti ambitioni locum dari, qui dicatus eſt φιλοινίῃ, ut notavit Stephanus de libris MSS. tacens? At quum Gale in ſuis duobus, ipſe in Mediceo non aliter legerim, an cauſa ulla ſupereſt vel reminiſcendi τ' φιλονεικίας? Omnino repoſui verum. Et ſtatim MS. Mediceus τοιάδε ἀμείβεσθαι, non τοῖσδε.

173, 8. Κοῖσι τις δοκέῃ.] MS. δοκέοι, quod penitus requiritur.

173, 17. Ἡσθή τε ταῦτα ἀκούσας.] Vox ultima in MS. non apparet; & forte non deſideres: gaviſus eſt quod ad illa. Etſi videam lib. 4 cap. 88. Ἡσθεὶς τῇ ἀγγελίῃ. Lib. 3 cap. 119. Ἡσθεὶς αὐτῇ. Cap. 134. τῷ ἔπεϊ. Quæ conſiderationem habent aliam; & recte vox ἀκούσας repellitur, quum ſcribat hujus libri cap. 28. Οἱ ἢ ἀκούσαντες τούτων, quæ etiam lectio confirmatur ab eodem MS.

173, 45. Ἀγαθόνε πρ. εἶναι.] Curavi, ut Græca Latinis reſponderent; quæ quum ſic formaverit Valla, *conducit tibi te providum eſſe*, certe is non legit ἀγαθῶν, quod in omnibus editis, quos ad manum habeo, exſtare ſcias, ſed prout edidi. Sic & iidem inique mox conſpirant in πολήτας, quum egregie legatur in optimo codice πολήτας.

174, 7. Ἀγάξεα.] Sic iterum omnes editi, quum MS. Med. ſimpliciter exhibeat Ἀγάξεω.

174, 12. Ἀλλ' οὔ τοι χαίρων.] MS. ἀλλ' οὔ τι χαίρων. Rurſum deinde intereſt noſſe ſic legi in optimo MS. ἐπεί τοι ἢ πάλαι ἐς σε ϖροφάσιός τοῦ ἐδεόμην. εἶπας ἐλάμβανε τὸ τόξον. quum vulgo poſt verbum ἐδεόμην addatur ἐπιλαβέσθαι, & ſic inſeratur quoque Ταῦτα ἢ. Quæ quum per inertiam legentium tanto tempore inquinare Herodotum potuerint, ego quoque relinquere illa ob verſionem Vallæ potui. Sed iſta brevitas meo judicio non tantum longe eſt nervoſior, ſed admirabilis. Quid enim volunt illa *quia olim jam debebam captare in te occaſionem?* Si enim illud debebat, utique capita criminum duo oſtendit ſe in promptu habuiſſe, ut quolibet momento eum corripere potuerit: certe graviora crimina committi ab Crœſo nequibant, & illa jam monſtrat Cambyſes ſe bene captata habuiſſe, ut prorſus nunc indicat iſta Cambyſis ratiocinatio. Sed aliud quid ab eo profertur: nempe *quippe & olim prætextu adverſus te aliquo egebam*, quem ſcilicet nunc opportune nactus ſum, ut quum juſtas iræ cauſas mihi dediſſes, noluerim tamen illis uti, ſed ſpecioſiores & recenti flagitio inſignes aucupari maluerim, quo probatior foret mea vindicta. Sequentes duas voces nec Valla videtur agnoviſſe, ſed ſucceſſit Stephanus huic labori, ut centonem hunc bene conſueret.

174, 20. Καὶ ἐπιζητοίη.] MS. ἢ ἐπιζητῇ. Et mox ἰὼν ἢ μὴ μεθαμελῇ, quod eſt ſimplicius & explicatius, quam vulgatum ἰὼν μὲν δὴ μὴ μεταμελῆται.

174, 31. Ἐς ἢ δὴ ἢ Ἡφαίϛου τὸ ἱρὸν.] MS. ὡς ἢ δὴ ἢ ἐς τὸ Ἡφαίϛου ἱρὸν. Agnoſcis jam ſpectatum corruptelæ genus, quo particula ἐς occupavit ſedem voculæ ὡς, ut patuit ad librum ſecundum.

174, 36. Ἐγὼ δέ οἱ σημανέω.] MS. pro his tam

tam multis habet ista pauca, sed ad declarandum non minus, imo vel magis valida, ὧδε σημανέω.

174, 40. Ὅμοια τοῖσι ᾗ Ἡφαίστῳ.] Ut videtur Herodoto probatior fuisse hujus adjectivi constructio cum tertio casu, quod docent exempla apud Portum. Attamen MS. ὅμοια ᾗ Ἡφαίστῳ. Et est æquissima causa sic variandi. Neque enim in præcedentibus agnovit quædam ἀγάλματα ᾗ Ἡφαίστῳ, ad quæ referri hoc plurale τοῖσι posset, sed tantum dixit ἔστι δὲ ᾗ Ἡφαίστῳ τὰ γάλματα.

174, 44. Εἰ γάρ τις προθείη πᾶσι ἀ. ἐκλέξεσθαι.] Sic adduco, quia reliqui intactam editionum lectionem, contentus id quod Florentiæ legeram, in ora apposuisse, ut quisque eligeret. Ne tamen interea credar ambiguus hæsisse, omnino falsum est, quod solet legi, & omnino verum, quod aperio ex Florentia. Nam προτίθεσθαι quidem in libro primo bis usurpat de apponendo cibo, etiam de exponendo puero, etiam de consultatione in concilio, ad qualem sensum respexit Valla interpretans *præbeat facultatem*, qui sermo nescio an deceat aulam Persicam, quam nunc mente concepit auctor, unde nunc quidem non oblivisci tur ᾗ κελεύειν, quod plane non expressit Valla, sane perperam. Itaque sententia Herodoti est, si quis imperet vel imponat omnibus hominibus, jubens eligere. Hoc autem est προσλθέναι, ut bene notavit Portus & est in MS.

175, 1. Γέλωτα τὰ τοιαῦτα τίθ.] MS. Γέλωτα τοιαῦτα τιθ. Et plane agnoscimus hunc esse fontem, unde apud Petronium cap. 17 mulier hausit *petoque & oro, ne nocturnas religiones jocum risumque faciatis.*

175, 6. Ἐπὶ πόσῳ ἂν χρημ.] MS. ἐπὶ κόσῳ ἂν χρ. ut 8, 85. Μέχρι κόσου ἔτι πρύμνιον ἀναχρέσθε.

175, 17. Οὕτω μὲν νυῦ.] MS. ὕτω νυῦ.

175, 26. Ξεινίῃ Ἀμάσι τῷ Αἰγυπτίων βασ. συνεθήκαλο.] Voci primæ apponunt signum, ut inde notent in margine pro ξεινίῃ in MSS. legi quoque φιλίῃ, ipso etiam Gale hanc normam imitante, nec de codicibus Anglicis quidquam diversum testificante, perinde ut pro Αἰγυπτίων vulgato indicant Αἰγύπτῃ in eisdem legi. Quod si ita est, functi sunt officio: sed verendum est, ne manus Stephani aberraverit, quum vellet indicare utramque vocem & φιλίῃ & ξεινίῃ exstare in libris antiquis. Ecce enim quam magnifice & ample magis MS. Mediceus profert hanc manum Herodoti: ξεινίην Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτῃ βασιλεῖ φιλίῃ συνεθήκαλο. Quo magis hæc & alia inspicio, certe crescit reverentia erga præclarum istud vetustatis munus, unde discimus per epenthesin hæc dici, ut intelligatur adeo arctam fidamque amicitiam inter hos constitutam fuisse, ut usque ad sanctum hospitii vinculum procederet; illud nempe, quod vix videbatur fieri posse, utpote inter principes tanto intervallo separatos, & quorum nemo videri poterat unquam peregrinaturus. Hæc clara est sententia. Quod si tamen ad vulgares formulas crediderimus propius accessisse hanc ipsam, sane facili momento persuadebitur lector Herodotum scripsisse ξεινηίην Ἀμάσι τῷ Αἰγύπτῃ βασιλεῖ καὶ φιλίῃ συνεθήκαλο. Id confirmat ipse auctor mox in Amasios epistola. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα. Et sic 8, 143. Εὕρηκα προξεινόν τε καὶ φίλον. Plutarchus de virtut. mulier. p. 255.

175, 33. Ἔκτηλο ἢ πενί.] Plane legitur in optimo MS. ἐκέκτηλο.

175, 45. Πολλῷ δέ τοι πλεῦνα.] MS. πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνα.

176, 8. Ὅς τις ἐς τέλος κακῶς ἐτελεύτησε.] Sit hoc pulchellum aliis, qui antehac operam Herodoto dederunt. At mihi tum mirabiliter sordet, tum sententiæ nullius videtur, & prorsus indignum Herodoto. Quid enim est τελευτᾶν ἐς τέλος? quum si voluisset utique præpositione ista uti, debuisset ὅς τις τέλος οὐκ ἐς κακὸν ἐτελεύτησε, qui tandem non in malum desierit. Sic enim dicunt Græci τελευτᾶν ἐς τοῦτο τι. & sic afferunt ex hoc nostro ἐτελεύτησαν ἐς τοῦτο, idque legitur hoc libr. c. 126, ut sic ad ipsam materiam & argumentum attendatur; aut etiam retento substantivo nec converso in adverbium posuisset ὅς τις οὐκ ἐς τέλος κακὸν ἐτελεύτησε. Sed peregregie & aberrationis in scribendo origo & simplicissima restitutio debetur denuò exemplari Mediceo, in quo legitur ὅσις ἕτερος κακῶς; ἐτελ.

176, 10. Σὺ ὦν νῦν.] MS. σὺ νῦν. sed præterea verbum ποίησον in MS. non apparet, nisi in margine, ut considerandum sit, an non uno tractu scripserit auctor, σὺ νῦν ἐμοὶ πρόθυμος, πρὸς τὰς δυτυχίας τοιάδε φρονήσας τὸ ἂν εὕρῃς &c. (nam & sic MS.) ὑπόβαλε.

176, 15. Μὴ ἐναλὰξ ἤδη αἱ δυτυχίαι τοι τῶν πὸ τοῦδε αὐτοῖσι πάθεσι.] Longe speciosiorem feriem, quam simul veriorem facit mutatio ex libris Stephani in margine notata αὐταῖσι πάθεσι, his vocibus tam præpostere digestis & permixtis, etiam dissipatis, quas conjungi oportuerat, prout auctor conjunxerat, præbet liber MS. μὴ ἐναλὰξ ἤδη τ' ὠπὸ τότε αἱ δυτυχίαι τοιαύταισι πάθεσι. Res ipsa clamat. Mox etiam MS. idem ὠπεύθελο, non ὠπιάθοιλο.

176, 21. Ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὼ ψυχὼ ἀσηθείη.] Hic locus est, quem respiciebat in notis ad Luciani Timonem Tanaq. Faber, vir ille incertus, suspensus & præcipitans, dum spernit codices antiquos, ad insulsas conjecturas aut fidem nimis facilem, quam nunc præbuit editionibus Herodoti, ut adjuvaret scholiasten Aristophanis Διάσια satis absurde

ſpectantem. Et Portus hinc ἀσᾷν jactitare potuit verbum Herodoti, quum is debuerit ſcire lib. 1 cap. 136 occurrere μηδεμίαν ἄσιν, diverſam ſane ab ἄτῃ. Itaque in hoc loco Herodoti exhibebat codex optimus ἀσθείη. ut liceat hoc exemplum apponere locis illorum, quos Græci ſermonis Patres agnoſcimus, vel Ἢ μὲν τ' ἀζομένη κῆται, vel γύναια σείεσθ' ἄζῃ.

176, 25. Ἐποίεε τάδε.] MS. τοιάδε.

176, 27. Ἀναγαγεῖν ἐκέλευσε.] MS. ἐκέλευε, nimirum ut modo dixit ἐποίεε.

176, 49. Κεχαρηκότες.] Ut ſimilia duo exempla huc confert Portus, etſi exſtent plura. Attamen cur tacebitur legi in optimo MS. κεχαρηότες? quod quidem perinde bonum. Et ut non diſplicuiſſe pateat ſcriptori noſtro, etiam lib. 4 cap. 14 habet τεθνηώς, ubi vulgo τεθνηκώς.

177, 8. Καὶ ὅτι ὡς οὐκ εὖ.] MS. ἢ ὅτι οὐκ εὖ. Et quid affert vocula ὡς, quam merito expellit liber optimus?

177, 18. Πέμψας ἢ κήρυκα λάθρῃ Σαμίων Πολυκράτης.] Quaſi vero periculum eſſet, ut crederetur tyrannus in legationibus & quidem talibus mittendis uſus fuiſſe conſilio aut conſcientia eorum, quos oppreſſerat; ideone debuit ſic cavere præmonendo Herodotus, & non quiſque facile ſuſpicetur? Vide igitur aliquid inſigne. Nam optimus ille MS. tantum habet Πολυκράτης ἢ πέμψας ὧδε κατεύσεα. Quæ prorſus ſufficiunt.

177, 32. Ὑπὸ Πολυκράτεος.] Etiam abſunt hæ voces ab MS. & mire verboſus eſt in hac parte contextus, qui nihil memorabile exprimit.

177, 45. Ἐπίκλητοί τε μισθωτοὶ ἢ τοξόται.] Etſi ita concipiat quoque hanc loquutionem c. 54, attamen nunc MS. ἐπίκλητοι μισθωτοί. Et ſufficit. Mox etiam in eodem effertur ἐξελασθέντας, prout jam ſupra notavi & rurſus cap. 54. Denique ex eodem edidi Φύλακον ἀλφίτων δέεσθαι ſine articulo τῶν. De defectu autem verborum in Laconico reſponſo quid dicam? niſi ſi videatur etiam nimis largum eſſe & abhorrens ab Urbis illius more, prout vulgo effertur, ut licet illud ſit ſatis decens ex ſenſu, tamen eum videatur concinnaſſe vir politior præter manum Herodoti, quum Lacones tantum reſponderint τὰ μὲν πρῶτα λελεχθέντα ὑ συνιέναι, ſive primam orationis partem intelligas, ſeu præcipuum caput materiæ. Quid autem differt inter iſtud ἐπιλελῆσθαι hîc ita inculcatum, & οὐκ ἐμέμνητο, quod poſitum ab auctore in cap. 51?

178, 1. Οὔκω τι τιμωρῆσαι.] Quam facinoroſe conturbatæ ſunt literæ in hac lectione? quam egregie contra expoſitæ juxta Herodoti manum in optimo MS. οὐκ ὅτω τιμωρῆσαι?

178, 4. Ἐπ' οἵσι ἀγοίατο οἱ παῖδες.] Duas poſtremas voces non agnoſcit MS. optimus, & quis non eas proſcribat in tanta iteratione?

179, 4. Οἴχοιντο.] MS. οἴχοντο, idque ſatisfacit.

179, 13. Ἔπεμπε δὲ.] MS. ἀπέπεμπεν δὲ. Agnoſcis hoc ipſum compoſitum eſſe, quo jam ante de hoc facto fuit uſus, ut ſit omnino probabilius, quam ſimplex. Miror, unde Stephanus acceperit ἔπεμψε. Ex eodem libro bis recepi εἵνεκεν.

180, 1. Ἀπελαυνόμενοι δ' ἂν.] Quid utile huic loco ex iſta adverſativa inſerta? Nimium conjunctus eſt ſermo, quam ut poſſit ferri; & ſane legit MS. Ἀπελαυνόμενοι ἂν.

180, 4. Οἳς ἂν οἰκίοισι.] Molliter ac diſtincte MS. ὃς ἂν ἢ οἰκίοισι. Mox in oratione Periandri habebat codex ἐξεργασάμην, non ἐξεργ. Item νέλας πλοῖον, non πλοῖα. Quæ certe non cedunt vulgatis.

180, 41. Ἐπεκάλεε ἡ Λυκοφ.] An igitur hîc factum eſt, quod in verbo ἐπικαλεῖν vulgo intelligitur? MS. ἀπεκάλεε, quod multo elegantius. Nonne exſtat 9, 20? Καὶ γυναῖκας σφέας ἀπεκάλεον.

180, 43. Οὐκ ἐνεώργα.] Utitur hoc verbo & ſic compoſito Herodotus, prout exempla collegit Portus; ſed alio quodam modo, ut illa docent. Et quod non ſperabam, hoc loco edit optimus MS. ἔκων ἐώργα, in illum prorſus non conjiciebat oculos. Et ibidem in parvo licet, tamen Herodoti cuſtos membrana Medicea retinet τὴν ἀδελφεὴν, ut ſemper auctor noſter, non ἀδελφὴν.

181, 7. Τὰ παλαιὰ ἀπέβαλον.] Nimis aperte & ruſtice, quam ut politam Corinthum deceat. Itaque pretioſiſſimum mihi videtur, quod exſtat in optimo MS. μετέβαλον.

181, 12. Ὑποκεινόμενοι.] Hoc exemplum Portus ſubnexuit multis aliis, in quibus apparet aoriſtus ὑποκείνασθαι, quod tempus etiam nunc adhibitum fuiſſe docet optimus MS. exhibens plane ὑποκείναμενοι.

181, 41. Δήμου γὰρ τούτου ἐών.] Nequivi indulgere aut Vallæ aut Stephano corrigenti Vallam, in id conſpirantibus, ut δῆμον vertant *tribum*, quum nec vocis Græcæ natura id ferat, nec publicus illius uſus qui præcipue valuit in Attica, ut norunt omnes. In prioribus etiam volui Latina concinnare ad formam Græcorum, ſed ubi excidiſſe deprehendo vocem *nepos*, *qui Archiæ nepos*, *Samii filius*. Aliter concepit Vindingius, dubito an bene; ſcribit enim [Archiæ à Samiis publice funus factum fuit, ejuſque filius ſuo filio Samii nomen indidit, quod Archias Sami ſtrenue pugnans cecidiſſet.] quaſi ille Samius proprie appellatus eſſet nepos ejus qui in Samo cecidit.

181, 46. Ταφῶσι δημοσίῃ ὑπὸ Σαμίων εὖ.] Eadem in vocula terminat orationem cap. 82. Παλαιὸς νόμος μὴ λύειν ἔχουσας εὖ. Itaque hactenus

nus commode ad Herodotum. Cæterum qui δημοσίᾳ apud veteres vel Græcos vel Romanos ſepultus eſſe dicitur, facile ſimul & neceſſario intelligitur εὖ & egregie ſepultus eſſe, ut prorſus hæc expoſitio ſit ſupervacua, & idcirco quum à MS. eadem vocula abeſſet, cur ea inquinaret hanc editionem?

181, 49. Ἐς τὼ Πελοπόννησον.] MS. ἐς Πελοπόννησον.

182, 5. Ταύτῳ πρώτῳ στρατιῇ.] Ut ſolent poſt enarratam memorabilem expeditionem vel aliam rem, quæ deinde contigit ſæpius, plerumque inſtar epimetri addere, ut lectorem moneant attentum eſſe in obſervando primo ejus exemplo. Cui ſimile occurrit in cap. 138. Id nunc vulgo creditur fieri etiam ab Herodoto. An tanti fuerit hæc expeditio, ut ſequentibus in Aſiam expeditionibus, & ſane celeberrimis & maximi momenti, initium dederint, merito dubites. Utique non agnoſcit optimus codex aliud, quam ταύτῳ τῷ στρατιῇ, quod ſequor. Major difficultas eſt in eo, quod ſtatim dicuntur Dores hanc expeditionem per Lacedæmonios feciſſe, prout vertit Valla, ſed nempe in obſcuro apprehendens, quod ad manum venit, qualecunque eſſet. Etenim ille ſenſus plane non in Græcis affatim corruptis exprimitur: ſed pulcherrimam opem adfert codex Mediceus, in quo non legitur Λακεδαιμονίοισι, ſed tantum Λακεδαιμόνιοι. Et certe ſyllaba iſta poſterior σι delenda eſt, quum innuat Lacedæmonios Dorienſes jam factos hac militia functos eſſe.

182, 15. Ὅμοια τοῖσι πλησιοχώροισι.] Citantur hæc ab Bocharto in Canaan 1, 14, ſed ita ut primam vocem jubeat legere ὅμοιον, quia nimirum antecedit θησαυρός. Quæ conjectura decet eum, qui nihil in legendo attendit ad ſtylum ſcriptoris. In libro VII bis occurrit ἀνὴρ δόκιμος, ὅμοια τῷ μάλιστα. Quæ notari hodie propter nauſeam vix poſſunt, ſæculis bene cognita, nec debuit ipſe ignorare.

183, 7. Πρότεροι δή.] Sic enim legitur in optimo codice, quod propterea teſtor, quia Stephanus ita agit, quaſi in ipſius libris MS. legeretur quidem etiam πρότεροι, ſed vocula μὴν quoque ſervaretur, quæ nulla eſt in MS.

183, 19. Βάβυλος ὀρώρυχε.] MS. ὤρυχε.

183, 43. Οὔνομα τωὐτὸ εἶχε Σμέρδις.] MS. Σμέρδιν. Et videtur Græciſmus Herodoti exigere, ut nomen proprium efferatur in eodem caſu; quo vocabulum ὄνομα. Sic enim 4, 6. Σύμπαζι ἦ εἶναι ὄνομα Σκολότης. Prout ſic & alii ſunt loquuti.

184, 1. Καὶ δὴ καὶ ἐπ' Αἴγυπτον.] Non male, longe tamen plenior per unam literam optimus MS. καὶ δὴ καὶ οἱ ἐπ' Αἴγ.

184, 4. Στὰς ἐν μέσοισι.] Conſtructio eſt illa ipſa, qua Arion libro 1 dicitur bis στὰς ἐν τοῖσι ἑταίροισι. Unde oritur alia ſententia. Mirum vero eſt, unde ſic corruptis aliis libris exhibeat præclarus ille ab Florentia codex MS. στὰς ἐς μέσον. Id certe Herodoti eſſe dicit ipſe, tum cap. 130. σταθέντα ἦ ἐς μέσον ἠρώτα. tum cap. 140. στάντα ἦ ἐς μέσον.

184, 13. Νεῖκός τι ἔσαι.] Nonne ſuaviter ſatis jam particula τι ſuo loco poſita eſt? Quid quærunt illi, qui ſic repetunt? quum legatur in MS. νεῖκός τοι ἔσαι.

184, 31. Οὐκ ὄπωπα.] MS. ὄπω ὄπωπα. Immo non aliter ediderat Aldus, non aliter Camerarius, Stephanus ſine cauſa mutavit.

185, 8. Οἱ ἦ εἶπον ὅτι.] MS. εἶπαν, & certe ſic varietas ſoni ſentitur. Paulo ante mutavi ordinem, quum ederetur Τρωμαλιθεὶς ἦ κατὰ τῦτο αὐτὸς τῇ πρώτερον, antea autem Aldi & Camerarii editio diſtingueret Τρωμαλιθεὶς ἦ κατὰ τῦτο, αὐτὸς τῇ; hanc diſtinctionis notam omiſit editio Hervagii 1557 & Stephanus. Sed nunc multo melius.

185, 40. Σμέρδι παραιρημένῳ.] Compoſiti illius nulla hic opportunitas, & corriges vel παραιρημένῳ, ut mox παιρεθῆναι, vel παρεξαιρημένῳ. Nam ex MSto nihil notavi.

185, 46. Ἔργον ἔργασαί μοι.] MS. ἐξέργασαί μοι, ut paulo ante dixit ἐξεργασθέντος δέ κακῦ τοσῦτο.

186, 10. Αὖτις ἐς Μήδους πρεσβεύσαν.] Citatur hic locus ab Doct. Stanleio ad Æſchylum pag. 773 & 777, ut aut conetur aut ſibi imaginetur penetrare acrius, quam vel Cambyſes vel Herodotus credi poſſunt in mente habuiſſe, n. de Medo & Dario Medo, quum uterque modo cogitet de natione Medorum. Mox cur ediderim σθένει τέῳ, ubi vulgo erat τῷ, cauſam dixi ſub numeris 21, 31.

186, 14. Γῆ τε καρπὸν ἀνιᾶσι &c.] Has obteſtationes vetuſtiſſimo tempore uſurpatas fuiſſe in utramque partem libet nunc oſtendere ſubnectendo exemplo exſecrationis, quod nuper deſcriptum eſt ex ſaxo Aphrodiſienſi, & eſt in manibus Eruditiſſimi Maſſoni, quod ita habet: Καλῷ τινὶ γνώμῃ καὶ βούλησίν μοι ἔσαι ἐπάρξαντι καὶ ἀσεβὴς καὶ συμβώμυχος καὶ ὅτε ἡ γῆ αὐτῇ καρπὸν ἐνέγκῃ, ὅτε ἡ θάλασσα αὐτῷ πλοῖα χρήσεται, σπορά τε παίδων αὐτῇ ἐξολεῖται, καὶ ἑτέρα ἄλλῃ χρήσε ἡ χρήσεται, καὶ ζῶντι μὴ αὐτῷ ὅσα θεοὶ καλὰ ἀνθρώποις τεθείκασιν· θανόντι ἦ δὲ ἡ γῆ παρέξει αὐτῷ τάφον.

186, 15. Γυναῖκες τε καὶ ποίμνια.] Quam molliter MS. ποῖμναι.

186, 24. Καλλίρροκόν τε.] Egregie MS. κατήρεικόν τε. quod propius jam accedit ad Heſychium καλληρεῖπονλο κατεχίζονλο.

187, 4. Οὕτω ὦν ὁ Ὀτάνης.] MS. ὅτω ὁ Ὀτάνης. Nec ſolet in iſta repetitione interſerere particulas. 7, 123. Ἀπὸ ἦ Αἰνείης, ἐς τὼ ἐτελέοντων καλέγων τὰς πόλις, ἀπὸ ταύτης. 4, 44. Βυλόμενο Ἴνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους παρέχει, τῦτον τὸν ποίαμὸν εἰδέναι.

187, 11. Καὶ ταύτῃ συνοίκεε.] MS. ᾗ ταύτῃ τε συνοίκεε. Mox videtur MS. velle παρ' αὐτῶ τῷ θυγατέρα.

187, 25. Τῶν συγκαθημένων γυναικῶν.] An Valla fuit tam putidi oris, ut potuerit hoc interpretari *mulierum cum illo cubantium*, quod Herodotus ſatis declarari putat ab verbo *confidentium* loquutione ſumpta perquam & ſcita & venuſta, ut quum Romani *ſtare* in lupanari dixerint meretrices, ille præferat verbum *ſedere*, quod forſan etiam novit Herodotus in ſermone Perſico ſic obtinuiſſe. Mire contemptum eſt hoc lepidiſſimum verbum ab H. Stephano, ita ut in Theſauro id inter compoſita verbi Κάθημαι omittat, in Indice ſine notitia hujus loci jejuniſſime recenſeat.

187, 33. Τ'ποδύνθ' κελδόμενοι.] MS. κελδόμη. Et ſtatim ex Stephano & MS. ſic augenda oratio: ὡ ὧδ δὴ μή ἐσιν, unde exulat iſtud δὴ. Mox idem τ' καταδοκέω, omiſſo ἂν.

187, 45. Α'φάσσζα.] Nempe ut antecedit ἄφασον & mox ἤφασε. Attamen optimus MS. ἀφάσσζα, & dein ὑπεδέξαλο τ. τ. π. κατεργάσεσθζ, prout in aliis tot exemplis futurum illi verbo adjunxit, congeſtis bene ab Porto. tum δὴ αἱ γυναῖκες.

188, 14. Τοῦ Ο'τάνεω.] Fateor dictum, ut Καμβύσεω, quod aliquoties præceſſit, & ſequentur aut præceſſerunt ſimilia. Attamen optimus MS. nunc habet Ο'τάνε@. Nec ſane ſtatim dicit Τ'ραάπεω, ſed Τ'ραάπε@.

188, 17. Ο' ᾧ Γωβρύης.] MS. Γωβρύης ᾧ. Contra in Suida reſtitui in v. Α'ποχαφή.

188, 29. Καὶ αὐτοῦ τούτε εἵνεκεν.] Multo politius optimus MS. ᾗ αὖ τούτε. Paulo ante erat in eodem ἐδόκεον μὲν αὐτός.

188, 44. Ο'φείλετε ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βυλόμενοι ποιέεθ.] Mirifica eſt hîc vocis βυλόμθοι uſurpatio; & magis tamen conſiderandus interpres, qui potuit hinc facere *qui cœperatis*. Sed nihil in eo Herodoteum eſſe declarat MS. Mediceus, qui eximia reſtitutione hunc locum juvat ἐπ' ὑμέων αὐτῶν βαλόμθοι. *debebatis in vos ipſos id recipientes exſequi*. Ut cap. 155. νῦν δ' ἐπ' ἐμεωὐτοῦ βαλλόμε@ ἔπρηξα. 4, 160. Καὶ ἐπ' ἑαυτῶν βαλλόμενοι ἔκλισαν πόλιν. 5, 106. Ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωὐτοῦ βαλλόμενον πεπρηχέναι. Alia habet Portus.

189, 26. Καί τις μᾶλλον σφέων ἔπλεξάτη.] Quis hæc Græca intellexit, aut Latina Vallæ *Et alius huc, alius illuc magis propenſus eſt*, ſententiâ etſi bonâ, tamen prorſus non hujus loci? aut altera Latina emendatoris Stephani & verboſi, *Et aliquis magis ipſis convertatur*, vel *flectatur*, id eſt, *morigerum ſe præbeat* &c. Utique poterant commodius, *& illis*, nempe veritatem ita ſectantibus, *plus aliquis commiſerit*, qui ſenſus ferri poterat. Sed inſuper macula eſt in Græcis, ut oſtendit fideliſſimus codex MS. in quo legitur καί τι μᾶλλον σφ. ἐπίῃ. *Et aliquid amplius illis committatur*; tanquam hi poſteriores videri poſſint fide eſſe magis digni, quam priores.

189, 28. Τούτῳ ἐμπεριέχόμεθα.] Locum vides, in quo vehementer offendit Portus, ita ut quum Herodoti locutionem vocans, mox vacillans ex verſione Vallæ, tandem decernat Nihil tamen mutandum. At ne Græca quidem loquutio eſt: & teſtatur optimus codex Mediceus nunc ſcripſiſſe Herodotum, ut ſemper τούτοῦ περιεχ. Unde id vere genuinum. Exempla collegit Portus, in quibus eſt, quod paulo ante occurrit Περίανδρ@ ᾧ περιεχόμεν@ ἐ νεηνίεω. Habeo exemplar Herodoti ab viro docto uſurpatum & hîc illic conſcriptum, qui nunc apponit [Ego malim, Itaque eodem collimantes iiſdem tenemur.]

189, 36. Κάλλιον παρείξθ.] Mireris oportet, cur hæc Græca ponant in infinitivo, quum Latina præbeant in indicativo. Atqui & optimus MS. legit παρείξθ, & ſic corrigendum, quum de efficacia ſignificationis Portus affatim congeſſerit.

190, 8. Πίσθ τε λαβόντες ᾗ ὀρκίοισζ.] Quæ duo apud Græcos ſcriptores ita crebro juncta, & quidem huic verbo adfixa occurrunt, ut corruptoribus fieret promptior larva ad decipiendum. Sed quis dixit λαβεῖν τινας πίσθ. Id abſurdum, certe præ eo, quod nunc profero ex optimo codice πίσις τε. Id vero eſt continuum: & temere videntur mutaſſe, qui eundem huic voci caſum dandum putaverunt, in quo eſt ſequens ὀρκίοισζ, quum id non ad λαβόντες pertineat, ſed ad προσεκέοντο.

190, 9. Ε'ξοίσθ πρὸς μηδενί.] Præpoſitioni huic locus & juſtus & concinnus datus eſt in proxime antecedentibus verbis: in hac phraſi nihil habet. Unde optime reparo ex MS. ἐξοίσθ μηδενί.

190, 22. Συγκαλέζαντες τοὺς Πέρζας.] Mediam vocem non habet MS. Deinde etiam ἔτι πύργον ſine τ, perinde ut paulo ante.

190, 43. Στείχοντες.] MS. ςίχοντες. Deinde ὑπερβαλέεσθαι pro ὑπερβαλέσθαι. Et tandem πυλωροῖζι, non πυλωροῖζι, ut jam cap. 72, & mox 79, etſi poſterius quoque exſtet.

191, 18. Ε'όντες ἐσσω.] MS. ἐόντες τε ἔσσω.

191, 26. Ε'όντων τε ἀγχῦ αὐτῷ τ' πολεμίων.] Diverſimode conſtruit voculam iſtam Herodotus. Habes enim cap. 85. προήγαγε ἀγχῦ τῇ ἵππῳ. Rurſus cap. 111. Καὶ σφεα θέντας ἀγχῦ τ' νεοσιέων. Cæterum hoc in loco plane abeſt ab MS. illud αὐτῷ.

191, 47. Ὥσε τε τὸ ἐγχειρίδιον.] Simpliciter MS. ὥσε τὸ ἐγχ.

192, 11. Ἐν αὐτῇ κοινῇ ὀρτῇ μεγάλῃ ἄγυζι.] Quomodo boni lectores potuerunt hoc tolerare? Atqui egregius ille MS. habet tantum ἐν αὐτῇ ὀρτῇ μεγάλῃ ἀναγύζι. Utrumque vel inprimis probandum. Nam nec vox κοινῇ in hac

hac periodo nisi inepte & cum crasso tautologiæ errore iterari potest, & ἀνάγῃ ὀρτὴ si negamus propriam, certe diffiteri nequimus frequentem quoque esse in Herodoto phrasin. Nam & cap. 97. Καὶ τῷ Διονύσῳ ἀναγκάζει τὰς ὥρτας, & 4, 76. Καὶ εὗρε δὴ τῇ Μηλὶ τῶν Θεῶν ἀνάγουσας τὰς Κυζικηνὰς ὀρτὴ, & sæpius, etsi id annotandum non censuerit Portus, quum in verbo Ἄγῃ cumulet exempla. Mox perspicue in MS. legebatur Μαγοφόνια, quod ut probissimum reor, ita Stephani annotationem non capio. Et simile jam tractavimus in libro primo.

192, 26. Τῇ ἕξεσι ἀνδιθύνως ποιέειν.] MS. ἀνδιθύνῳ, & melius est, in qua licet uni supra leges posito & sine ulla causæ dictione facere quæ vult.

192, 28. Στάντα ἐς ταὐτὸν τὸν ἀρχὸν.] Perinde quidem est, sed tamen MS. non probat duas postremas voces; & commodissime antecessit μοναρχίη, ut nimia sit in his vocum coacervatio.

192, 30. Ἐνεμφύεσθαι.] Reliqui Herodoto id verbum, prout anteriores id ausi sunt Herodoto obtrudere, non nisi ut pateret ex uno exemplo teterrimi stigmatis, quam vili loco posuerint Herodotum omnibus meliorem. Etenim quis sane & probe agens non videt rationem compositionis fatuam, quippe quæ per eandem præpositionem duplicatur? Nec tamen id verbum hîc modo conspicitur; sed inter composita ab verbo φύω refert ipse H. Stephanus in Thesauro: [Ἐνεμφύομαι innascor, ingenitus sum, dativo. v. l.] Immo crede te nihil boni videre; & error est describentium, qui egregie patet ex vetustissima illa & optima membrana Medicea, vix superanda ab ipsius auctoris, si esse posset, αὐτοχειρίᾳ, in qua legitur ἐνφύεσθαι, sic ut super literam secundam positum sit μ, ac si voluerit ἐμφύεσθαι. Posteriores perperam assumpserunt utrumque. Hinc suavissimo sermoni tam putidum compositionis specimen est illatum, idque, si Musis placet, cuditur in officina exactissimi Herodoti. Quis credat? Mireris fere cur non & cap. 82 dixerint ἐνεγγίνεσθαι.

192, 49. Πάλῳ μὲν δὴ ἀρχὰς.] MS. πάλῳ μὲν ἀρχὰς.

193, 12. Οὐδὲ ὑθρισικώτερον.] MS. ὑθρισότερον.

193, 16. Τῷ δὲ νόον γινώσκειν ἐνί.] Quum Valla vertisset *at plebi suum est, nihil intelligere*, unde patet νόον γινώσκειν, Stephanus mutavit, ut vellet, *& plebi nulla intelligentia est*, fere quasi illa ipsa Græca quæ citavi exprimeret. At hic Stephanus in suas editiones recepit νόον γινώσκειν, prout non modo Aldus & Camerarius ediderunt, sed etiam exhibetur in MS. Id divinum mihi videtur, & verissimum istud exprimitur, quod historia in Atticis & similibus intemperiis & acrimoniis docet, violente agi ab plebe, nec tamen scire, quid agat. Sed Latina Vallæ multo sunt efficaciora, quippe quæ dum tradunt proprium aliquid populi omnino miserrimum, etiam id quod Stephanus vult, simul trahens ut necessarium & ideo non dignum dictu. Hinc omnino Valla propior ad Herodotum, qui scripsit τῷ δὲ νόον γινώσκειν.

193, 43. Ἄχθεσθαι ἅτε θωπείαν ἡγεμόνος.] Regie omnino exercuerunt licentiam in hoc Herodoti scriptum, ut modo patuit. Jam vero testatur idem codex Mediceus, nec participium hoc ἡγεμόνος, nec verbum ἡγέεσθαι in modo antecedentibus esse Herodoti, utrimque abigens. Et sane tot alia sunt in vicino, unde sensum hujus verbi facile possis extrahere, ut ego neutro utar, etsi spongiam non adhibuerim.

194, 19. Αὗται προσκέαλο.] Opinor vitio typorum, sed tamen per omnes editiones, pro προσκέαλο, ut accurate etiam scriptum in Mediceo.

194, 31. Τότε εἰπαίνου ταῦτα συνεχώρεον.] MS. interponit particulam ὡς, sic ut videatur esse continens oratio, & mutatis distinctionibus legendum: τότε εἰπαίνου ταῦτα ὡς συνεχώρησαν οἱ ἐξ ἀπὸ τούτοισι, ὅτου μὲν δὴ σφι &c. & accommodanda his versio.

194, 33. Ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεσθαι τοῖσι.] Patet Vallam addere adhuc vocem, at eam nescit Aldi, nescit Camerarii editio. Sed quod mirum est, eam vocem membro suo abscinderunt attribuentes alteri, cui Valla eam non attribuerat, nec Herodotus causam attribuendi dederat *exorta malitia in republica inter malos, non odia fiunt*. Res patet, ubi audiveris in MS. Mediceo legi Κακότητι τοίνυν ἐγγινομένης ἐς τὰ κοινὰ, ἔχθεα μὲν οὐκ ἐγγίνεσθαι τοῖσι κακοῖσι. Agnoscis quam prave & Græca hæc & Latina sint tractata.

195, 12. Εἴ τινα ἔχοις σοφίαν.] MS. simpliciter ἔχεις.

195, 35. Προσκυνέον μιν τὸ Δαρεῖον.] Rident credo editores in licentia sua vexandi Herodoti, ut quasi non sufficeret modo ante dixisse ἐτελέωσέ μιν, nunc è vestigio deberet ea vocula rursus inseri, & tamen addi τὸ Δαρεῖον. Ubi audita est talis fallacia? Immo vocula μιν nec ullo genere hîc commoda est, nec ab MS. optimo agnoscitur.

195, 38. Ἐχῇ αὐτὸν κρύψας.] MS. ἔχοι.

196, 10. Πάντα οἱ ἐπιμπλέαλο.] Nihil habeo, quod carpam, quum jam præcesserit 1, 186 ἐπίμπλαλο, & in principio libri seq. exstet πίμπλασθαι, in cujus capite 72 ἐμπιπλᾶσι. Etiam citavi sub numeris 75, 7. Nunc tamen probatissimus MS. habet ἀπιπλέαλο. Et dememinisse nequeo, quod notavi 61, 20. Quin etiam sodes considera, quod lib. 4 cap. 14 ἐς

ἀφισθα-

ἀφισβασίας ἀπικνέεσθαι notavi habere membranam MS. optimam pro vulgato ἀμφισβασίας.

196, 11. Τύπον ποιησάμενοι λίθινον.] Sic miſere & inutiliter vexant Herodotum, & auferunt illi iſtam iterationem quarti caſus, qua tam lepide utitur, ſermonem ex maſcula gravitate detorquentes ad aliquid puerile, ut nunc fecerunt τύπον λίθινον. At eximius ille hujus Herodoteæ conſuetudinis, etiam in hoc libro ſub numeris 161, 2 cuſtos MS. exhibet λίθον. Rectiſſime, & toties jam habuimus exempla; ipſe diſtingues, prout libuerit. Cæterum quum Herodotus geminam narrationem poſuerit ab Perſis celebratam de Darii progreſſu ad regnum, & poſteriores ſcriptores, maxime Latini, priorem probaverint, poſteriore neglecta, apud Perſas contrarium videtur obtinuiſſe, ut tradiderint non ex admiſſione equæ contigiſſe, ſed ex manu Oebaris. Id hodieque videtur monſtrari poſſe ex lapide, ut ego explico & conjicio, inſculptum Darium, equum, & Oebarem, à quo manus profertur & oſtentatur Dario, item unum ex proceribus adorantem & tiaram Perſicam habente, prout ex vetuſtatis Perſepolitanæ reliquiis nuper attulit clariſſimus Aſiæ illius partis metator Cornelius de Bruyn, cujus typum hîc habe.

196, 37. Ὅτι ἤπιός τε ἡ ἀγαθά σφι πάντα ἐμηχανήσαλο.] Quid igitur? an nihil dabitur adminiculi vocabulo ἤπιος, ut ſic ſola ſequentia habeant ſuum fulcrum? Cui bono inſerviat illa utraque copulativa, quum ea deleta belle omnia procedant? Securus igitur omnium citat hunc locum ille citator omnium Ezech. Spanhemius ad Julianum pag. 80. Nempe nullus hîc cognovit Herodotum, & abundat aliquid, ſed non in iſta parte, ſed prout Herodotum ſcripſiſſe monſtrat præclarus ille MS. ὅτι ἤπιός τε ἡ ἀγαθά σφι τὰ ἐμηχ. Videtur igitur vertendum: *quod & mitis ille, & ipſis utilia quæ excogitavit.* Hæc veriſſima eſſe unde clarius liquebit, quam ex ipſo Suida, qui hanc partem ex hoc loco deſcripſit, ut quiſque videt? ſed in eo editur ὅτι ἤπιός τε, ἡ ἀγαθά σφι ἐμηχανήσαλο. Atqui in MS. Lugdunenſi legitur ἡ ἀγάσφι τα ἐμηχ. plane per contractionem eliſis quibuſdam literis, ſed egregie ſervatis illis τα, ut non dubitem, quin exſtet quoque in aliis antiquis exemplaribus, egregia concordia cum MS. Mediceo ad reſtitutionem Herodoti. Deinde MS. ὁ μὲν δὴ πρῶτος ἔτος οἱ νομὸς &c.

196, 45. Πενταχόσια τάλαντα ἀργυρίου.] Vox poſtrema abeſt ab MS. & quod mirum eſt, non agnovit eam in interpretatione Valla. Et ſufficit interdum repetiviſſe. Et deinde item τεσσερεσκοντα ἡ ſine vocula μὲν. & ſtatim ἀναισιμᾶτο MS. non ἀναισιμᾶνλο, ut ſupra occurriſſe memini.

197, 8. Ἐπ' ἕρεσι.] Unicus ille MS. perſpicue legebat ἐπ' ἔροισι. Hoc autem illud fuit, in quo offendit H. Stephanus, dum Laurentii interpretationem *in ſinibus*, certe bene ſanam notat, nempe ut in ſuſpicionem adducat, quum adminicula ejus ignoraret. Haud dubie enim in ejus exemplari, quod in vertendo ante oculos habuit, exſtitit iſta lectio, eamque reor obſervari quoque debuiſſe ſupra in capite ς hujus libri.

197, 17. Ἐκκοσμέαλο.] Exſtat hæc forma lib. I cap. 101. An auctor illam ipſam penitus nunc adhibuerit, dubites. Certe optimus MS. ἐκοσμέαλο. Tum ſtatim Μοίριος, ut in verſione Laurentius.

197, 20. Καὶ ὃ ἀπημελεμένε σίτε.] MS. μετρεμένε, quod & ipſum videtur agnoviſſe Valla, etſi perperam vertens *& certo frumenti numero*: neque enim debuerat hoc frumentum jungi præcedenti pecuniæ ex piſcibus, ut uterque quæſtus exciperetur. Sed difficilius eſt, quod ſequitur. Ibi exiſtimat interpres utique Valla in Albo caſtello Memphios ſediſſe vel 120 millia Perſarum; quod ipſum quis credat? quis credat ab Herodoto dici tam numeroſa præſidia Perſarum ipſorum poſita in Ægypto fuiſſe? Itaque mirabiliter & exquiſite legit optimus MS. περὶς γὰρ δύο ἡ δέκα μυριάσι. Longe alia jam facies hujus loci eſt, alia ſententia, & quidem longe verior iſtâ vulgatâ, ut numerus ille non pertineat ad præſidiarios, ſed ad medimnos frumenti; quò etſi traherent quodammodo Græca præponendo vocabulo σίτε, id tamen vides ex verſione Latina Vallæ quò fuerit detortum. Neſciebant ſcilicet quo nudos hos numeros referrent: hinc & nonnulli Græculi vocem σίτε finxerunt, & Latini protulerunt tot millia Perſarum. Atqui ſententia eſt: *Inſuper enim*

120 *millia medimnorum Perſis etiam in Albo caſtello Memphios conſidentibus metiuntur & eorum auxiliariis.* Conſuetudo iſta Græci ſermonis erat in frumento & argento μυριάδας tantum exprimere, quum materia menſuræ & ſpecies nummi publice conſtarent.

197, 24. Σατλαγύδαι.] In his populorum appellationibus diſcrepant nonnullæ, & aliter ſcribuntur in MS. Mediceo, quam in editionibus, omnino ut opinor melius. Certe hæc appellatio videtur concinnata eſſe ad molliorem pronunciationem, quum in antiquo libro extaret Σατγαγύδαι. Sed & ſtatim exhibebat ἢ Δαδίκαι ἢ ἢ, quod neglexi ſuo loco monere.

197, 27. Νομὸς ἑβδομ῟ ἔτ῟.] Sed ſimiliter præciſa nunc recuſavit Herodotus ex fide MS. qui exhibet nunc νομὸς ἢ ἔτ῟ ἑβδομ῟.

197, 30. Ἀσυρίης χώρης.] Abeſt ab MS. vox poſtrema: & opinor recte, utpote ex ſuperioribus repetita, ubi tamen Herodotus utebatur alia conſtructione.

197, 39. Νομὸς δωδέκατ῟.] MS. δωδέκατ῟.

197, 42. Σαγαρτίων.] MS. Mediceus Σαργαλίων, quum videantur diverſi ab Sagartiis 1, 125. Nota autem ſunt, quæ huc per varios dies attulere viri docti, ut Παύσιπαι à Voſſio ſcribantur Παυσίπαι, Μέκων ab Holſtenio Μύκων, & Μαλιλωΐτοισι pro Μανιανοῖζι, pro extremis Μάρδοιζι ab eodem Voſſio Μαρσί.

197, 48. Διηκόσια ἀπαγίνεον.] MS. ἀγίνεον.

198, 12. Πρὸς πάντας τὰς ἄλλας.] Non notat *ſuper cæteros omnes*, ut Valla, id enim parum foret, ſed *par cæteris omnibus*, ut non fuerint in cenſendo benignius tractati, quam reliqui ſubjecti, & debuerint pro numero ſuo æquare ſummam tributi ſimilem aliis provinciis. Eſt enim comparativum, ut 2, 35. Αἴγυπτ῟ ἔργα λόγ῟ μείζω παρέχε῟ πρὸς πᾶσαν χώρην.

198, 28. Οἰκεομένων.] MS. οἰκημένων. Etiam pro κεφαμένας, quod ſequitur, legit idem κεφαμίνας. Hoc igitur quum vetuſtius exſtiterit in exemplaribus Herodoti, an debuit ab altero expelli? Ita video rem natam eſſe, ut ab Stephano Κεφάμιν῟ relegetur in indicem, ut ex ſolo Heſychio notum; non autem liceat recenſeri inter propinqua vocis Κέφαλ῟. Portus ne meminiſſe quidem voluerit, tantum ex vita Homeri recenſens Κεφαλή῟. Quo iſta vaniſſima judicia? An non 4, 70 Ἐς κύλικα μεγάλην κεφαλίνην? Immo ſuſtinet ſcribere Stephanus [Κεφαλικὴ κύλιξ Herodot.] Abſurdus eſt totus, quum nec analogia impediat. Cur mox πλοίων καλαμίνων? Ψάμμιν῟ in lib. 2 cap. 99? Utique ab σήσαμ῟ dictæ σησάμιναι φάλαγγες, de quibus agit Salmaſius in Plinianis 1033, ut mox apud Herodotum φάλαγγας ἑβένας.

198, 32. Αὗται μὲν νυῦ.] Vocula νυῦ non eſt in MS.

198, 36. Ἀγίνεον.] Satis polite & conſiderate MS. ἀγίεον, ut ſolet ludere hic ſcriptor in litera ν quod notari fas eſt.

199, 8. Ταῦτα μὲν ὦν.] Vocularn poſtremam ignorat MS.

199, 11. Ἀπ' ὃ τὸ ψῆγμα τῷ βασιλέϊ τὸ εἰρημένον κομίζ῟ται.] Verbum κομίζ῟ται ejicit MS. nec credo eſſe Herodoti. Sed & deinde pro τοιῶδε κτέων῟ MS. τοιῶδε δεκλῶν῟. Verbum novum, ſed non defectum ſua analogia, etſi videatur ipſe Herodotus teſtari, fuiſſe τοιῶδε ἢ κτῶνται, (ita enim edi oportuit) quum cap. 105 repetat; ὁ μὲν δὴ πλέων ἢ χρυσὸν ἔτοι οἱ Ἰνδοὶ κτῶνται. Sic enim MS. non ἔτω.

199, 14. Τῶν ἢ πέρι ἀτρεκές τι λεγ.] MS. τ῟ πέρι, omiſſo ἢ, quod noviſſe videtur Valla; ſicut etiam vocabulo Ἰνδοὶ poſt illa ἐν τῇ Ἀσίᾳ.

199, 24. Ἣν ἐπεάν.] Citat hunc locum Salmaſius & ad Tertulliani Pallium, unde hauſit etiam Brauwnius in Veſtitu Sacerd. Hebr. pag. 324, ubi φλοιὸν uterque interpretatur junceam; ſed & in Plinianis aliquoties, nec aliter, quam prout ſolet edi; ignarus utique ab præſtantiſſimo codice pro teſtimonio efferri, quaſi particula ὦ non veniſſet ab manu Herodoti, certe ex ipſo ſit omiſſa, quæ etiam non requiritur ſane. Cæterum in illis Plinianis pag. 999 contendit intelligi debere de herba ſingulari, quam phleon appellat, herbam paluſtrem & fluviatilem, reprehendens Vallam, quod interpretetur *tegetem*. Sed habui cauſas, cur Gloſſaria & Grammaticos Græcos noluerim pro tempore ſpernere de libro accipientes.

199, 34. Σφίσι ἀμφθείρεσιν.] MS. ἀμφθείρεσ῟, ſive illud in genere medio conſideretur, ſive in paſſivo, ut is eſt Herodoti genius αὐτὸν ἀμφθείρεσ῟ κρέα *cum ipſis* vel *in noxam ipſorum corrumpi quod ad carnes*. Mox etiam ἀποκλίναντες, quod oportunius, quam præſens ἀποκλείνοντες.

199, 39. Ἐκ ὃ τούτ῟ ἢ λόγ῟ &c.] Plane hæc verba non conveniunt. Præcedunt enim duæ rationes, propter quas ad ſummam ſenectam nulli Indorum, certe non multi, perveniant, vel quia neminem in morbum incidere ſinunt occidentes eum utique iſto prætextu, vel quia etiamſi qui perpetuo ſani vivant, tamen augeſcentibus annis eos occidunt. Itaque interpolavit mirifice Latina interpres: *Ideoque cum hac de cauſa, tum quia omnes qui in morbum incidunt necantur, non multi ſane eorum ad ſenectutem perveniunt.* Invertit ratiocinationem Herodoti, ut aliquam ei attribuat connexionem, ipſe abſurdam ratiocinationem commentus, ut morbum & ſenectutem temere miſceat. Itaque hæc legere quemadmodum ullus potuerit, neſcio, quorum nihil intellexit ullus. Sed tales nugas perpulchre

contempsit & Herodotum ostendere fatetur MS. Mediceus, exhibens priscam scripturam veramque ἐς ᾧ τάτε λόγον ὁ πολλοί τινες αὐτέων ἀπικνέονται. In antecedentibus dixit, proximos senectuti occidi solere. Sed, addit, ad eam pauci perveniunt, in ejus rationem, numerum pauci transferuntur, quippe ante eam omnes ægrotare incipientes interficiunt. Quod in genere subnectit, quia quis unus pene sine morbis ad senectutem pervenit? Loquutio est 7, 11. Οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτον λόγον ὥστε μάχεσθαι.

199, 43. Οὔτε ἀπείρῳ.] Non solet Herodotus ita destitutum usurpare hoc verbum, prout 4, 17 dicit σῖτον ᾧ κὴ ἀπείρῳ, & mox cap. 19 νομάδες νέμονται, ἅτέ τι ἀπείρονες ἄδεν. Igitur & hoc loco profert optimus MS. ἅτέ τι ἀπείρ.

200, 15. Καὶ οἱ ἀπὶ τ χρυσὸν &c.] MS. κὴ ἀπὶ τ χ.

200, 19. Ἀλωπέκων.] MS. notissima terminatione ἀλωπέκεων. Deinde MS. non habet εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτέων, sed εἰσὶ δὲ αὐτῶν.

200, 25. Καὶ τὸ εἶδ@ ὁμοίοζοι ἔτοι.] MS. Καὶ αὐτοὶ εἶδ@ ὁμοιόταλοι, quas voces in contextu contigit male inverti.

200, 27. Σειροφόρον.] MS. σειρηφόρον.

290, 32. Δυναλώτερα πολλῷ.] MS. πολὸν. Nec dubitare licet, quin auctor hoc loco istam captaverit varietatem, ut 8, 13. Ἡ αὐτήπερ ἐῦσα νὺξ πολὸν ἰῶ ἔτι ἀγειωλέρη. Alia habet Portus. Deinde per compositum ὁ συγχράφω, non simplex χράφω.

201, 11. Ὁμοίαν τάτῳ.] Quod ex suis codicibus in ora posuit Stephanus, id firmat codex Mediceus in voce ἔτω: sed quod plane novum est, adjectivum habet ὅμοιον, subintelligi volens μύρμηκα vel θηρίον, etsi medium inter μύρμηκας, ut hæc haberi debeat vera scriptura. *Quod ad pernicitatem, nulli est alii simile, ita ut nisi* &c.

201, 17. Ἐνδιδόναι μαλακὸν ἄδεν.] Sunt ipsa verba illa, quæ occurrebant 3, 51. Exstant eadem in Dionysio Halicarnass. Immo ab viris doctis etiam annotatus est locus Aristophanis ex Pluto, ut patet ex Stephano, ut fere studio nimio in Mediceas membranas abductus dici queam. Sed scias me non detrectare sequi. Attamen si quis velit rite considerare, satis ample hæc exprimunt, ut fere alterutrum suffecturum posset videri, quum ἐνδιδόναι τι in hoc sensu supponat μαλακότηζα. Quidquid sit, utique in hoc loco optimus MS. διδόναι solum novit. Ex eo etiam mox legi ἔτοι οἱ Ἰνδοὶ, non ἔτω.

201, 24. Ὀλίγω πρότερον.] MS. ὀλίγον πρ. Et mox πεῆνα, non πετῆνα. Sed etiam τᾶτο ᾧ ἐοικοῦται, sane optime, non ἔτοι δὲ ἐοι.

201, 33. Εἴρια καλονῆ φερόμενα κὴ ἀρετῆ τῆ ἀπὸ τ ὄϊων.] Nemo ita loquitur Græcus. Quid enim est τῆ ἀπὸ τ ὄϊων? aut quo respicit vocula τῆ? Nequit referri nisi ad καλονῆ aut ἀρετῆ, quum tamen de his virtutibus non agatur, sed de lanis. Itaque respicere debet εἴρια; quod ut fiat, scribe ex MS. τ ἀπὸ τ ὄϊων.

201, 37. Καὶ μύνη.] Copulativa non est in MS. Deinde etiam ταῦτα πάνζα sine vocula γὰρ.

201, 44. Ὄφιες ἀσπίδεροι.] Satis minute describit auctor, creditus subalatos vocavisse, quos Bochartus lib. 2 cap. 17 Phal. statuit esse eos qui habent efficaciam ἓ ἄπεθος & acontiæ dicuntur vulgo.

202, 1. Ἐπιμπλέεῖο.] Notavit hoc verbum & locum Portus inter circumflexa ex gravitonis formata. Attamen plane optimus MS. ἐπίμπλαῖο. Deinde ὅσα μὲν δὲ ψυχλώ τε, huc restituta particula δὲ, ubi optime convenit, quam transtulerant in superiores versus. Sed & mox ἀπολίπηλαι, non ἀπολίπῃ, ut notatur ad marginem, dubites quo sensu.

202, 8. Ὑπὸ παιδὸς θηρεύεται.] Id Plinius Latine interpretatus *omnium prædæ nascens* monstratur ab Salmasio in Plinianis pag. 282 ex Herodoto imitatus, etiam addente pro ἀναιρέῃ apud Athenæum, qui verba illa citat Herodoti legi ἐπαναίρεῖαι. At longo tempore post venit Ezech. Spanhemius, & notat ad Callimachum pag. 124 [Ac unde ex Herodoto refert Athenæus l. IX p. 400 quod omnia *leporem venentur* feræ, aves, homines.] Locus nempe Herodoti exulat è memoria ejus.

202, 27. Περὶν ἂν ἀμφάγῃ.] MS. περὶν ἀμφάγῃ.

203, 6. Πεπλασμένας πηλῷ.] Variis locis ad hunc locum in Plinianis Exerc. respexit Salmasius, nunc ut notaret κάρφεα, nunc aves magnas non nominari, nunc incerta loca esse; sed ubi ponit ipsa hæc verba, exemit paginam ϛϛϛ, nec aliter citat, quam solet edi. Qua quanto perfectiorem lectionem exhibet optimus, sed productam jam ab Th. Gale, MS. περιπεπλασμένας ἐκ πηλᾧ. quam eo magis compulsus fui iterum proferre, quia in scribendo mire videtur aberravisse Stephanus, proferens quasi ex MSS. suis περισεκπεπλασμένας πηλῷ, quod posset aliquos deducere, quum aliter revera legatur in MSS. Sed auctor dicit egregie nidos esse confictos & adaptatos ex cœno, inque eos deferri ista frusta, non addens ob quam causam, quæ potuit fuisse multiplex.

203, 16. Ἐπὶ τῶ γῶ.] Ita denique utrumque arreptum est, quum forsan posterius aut non foret clare in eo, quod hi scribæ habebant primævum, exemplari scriptum, aut prius maculatum. Utique optimus MS. tantum habet ἀπὶ γῶ, eandem ita hîc hallucinationem ostendens, quam habuimus antea. Deinde

inde συλλέγειν ἔτω τὸ κινν. sine vocula μὲν.

203, 19. Ἐκ τούτου θαυμασιώτερον.] Nihil ex MS. optimo referre possum; nihil bene etiam interpretatur Valla, dum primas voces includit Latino *tamen*. Percommodum est, quod ex Arch. cod. effert Th. Gale ἔτι τούτων. Ea quæ sequuntur, citat Salmasius in Plinianis pag. 365, neque dubitat, hoc modo: τῶν δὲ αἰγῶν καὶ τῶν τράγων, quæ copulativa in nulla est editione, quum tamen requiratur maxime. Id satis mihi fuit hic indicare.

203, 25. Θυμιαμάτων πέρι.] In MS. est θυμάτων: sed in margine etiam vetusta manus recte adscripsit θυμιαμάτων, ut 2, 40 λιβανωτὸν καὶ σμύρνης καὶ τῶν ἄλλων θυμιαμάτων.

203, 29. Τελπήχεων οὐκ ἐλάσσονας.] MS. τριπήχεας, οὐκ ἐλάσσονας. Hoc est Herodoti.

203, 43. Ἐχαλκαί εἰσι.] MS. ἔχαλαί εἰσι. Recte; ut in fine hujus capitis ἐξ ἐχάτης Europæ. Nam ἐχαλκαὶ conveniunt agris & minoribus regionum partibus, ut in Europæ latere occidentali, quod ignorabant nisi parva parte, dicit περὶ ἧς τὸ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸ πρὸς ἑσπερίην ἐχατιέων. Hinc factæ & hæc ἐχαλκαί.

204, 8. Πολλῷ τοι πλείστῳ.] MS. πολλῷ πλείστῳ tantum.

204, 22. Σαραγγαίων καὶ Θαμανίων.] Cur posteriori appellationi auferatur litera α, quæ cap. 93 illi inserta fuit, nescio. Certe in MS. erat Θαμαναίων, quo etiam declinat varia lectio apud Th. Gale; & his Grotius adsignat originem ex Geneseos cap. 36 vers. 41. Sed iste codex tertium α ignorabat in appellatione priore, quam scribebat Σαραγγέων, quod utrumque ἐθνικὸν quia commodum est, nequivi contemnere hoc posterius.

204, 32. Τῆς διεξόδου.] MS. τὴν ἔξοδον. Hæc enim modo requiritur.

205, 6. Καὶ τὸ δὴ ὁ νόμος.] Ingeminat copulam MS. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ νόμος.

205, 14. Ποιέει τάδε.] MS. τοιάδε.

205, 16. Ἀνέηκε τὸ χαλινὸν ἐξ ἵππου.] Quum vertisset Valla: *ac lora freni equini ad cervices ipsorum alligavit, hominesque dimisit* (quod miris modis intricatum) Æmil. Portus sic hæc vertenda monuit: *cum equini freni lora nexuisset, circa cervices ipsorum* (ea) *ligavit*, vel, *Equini freni loris, quæ nexuerat, cervices ipsorum illaqueavit*. Quæ & ipsa, licet ampliora, tamen satis imperfecta. Quid enim est nexuisse lora? Sed & ipsa Herodotea sunt per nimiam brevitatem nonnihil ambigua. Quid enim post cervices illorum circumcinctas fecit? Dimisisse non potuit, nisi & equum freno liberaverit, quod nullo hinc indicio colligas: aut frenum utique dissecuerit; nec id dicitur. Sed nec secum duxisse potuit, quia plane dicit auctor καὶ ἀπῆκε. Nihilominus dimisit omnino & illos & frenum pariter; quod ut clarius intelligas, scribe ex MS. καὶ ἀνέηκε περὶ τὸ χαλινὸν ἐξ ἵππου, περὶ τοὺς &c. *& annectens* (n. nares abscisas aureasque) *circa frenum equi, circumdedit ipsorum cervicibus*. Patet autem ex his illum exuisse loro equum, quum non ipse crudelitatis suæ pignora circumgestare secum voluisse videatur; & facile fuit acquirere aliud frenum.

205, 18. Δεικνύσι ἑωυτούς.] MS. liquide δεικνύασι, quod non debuit mutari. Sic & 2, 86. Δεικνύασι τοῖσι κομίσασι παράδειγμα.

205, 25. Τοὺς παῖδας.] Et scio quid sequatur, habet tamen MS. τὸ παῖδα. Unum scil. natu maximum, ut mox vocat τῶν παίδων τὸν πρεσβύτατον, & nominatu dignissimum, quo nominato apparet cæteris non abstinuisse.

205, 48. Ἐξέλιξα ταῦτα.] Id bene convenit antecedenti εἶλε. Nec tamen ita forsan scripsit auctor, quum tantum perhibeat optimus MS. ἔλιξα. Id sane interpretatus fuit Valla, & statim debuit H. Stephanus reprehendere, quum bonos codices non vidisset.

206, 23. Τοῦτο λέγεται.] MS. τοῦτο γε λέγεται.

206, 41. Οἰκεομένη.] Denuo MS. οἰκημένη.

207, 2. Ταῦτα Δαναοῦ μῦθον.] MS. ταῦτα μὲν Δαναοῦ μῦθ. Id optime convenit.

207, 8. Ἐμοὶ μὲν δή.] Ut patent quo illam trium literarum vocem modo restitutam nonnulli depulerint, ecce in hoc loco tantum agnoscit optimus MS. ἐμοὶ δή. Εἵνεκεν quod mox edidi, suppeditavit MS. idem, non εἵνεκα, ut vulgo.

207, 16. Τῷ ἐγὼ ὑποδέξω.] Mire in hoc hærent Valla *cui ego fidem faciam*, Stephanus *cui ego ostendam* vel *repræsentabo*. Posterius nimium; prius non explicat præpositionem ὑπό. Vallæ autem interpretatio vaga est. Portus illi tribuit Latinum *designare*. Vix scias quo te vertas. Sed bene hinc eripit nos MS. ὑποδέξω, quod est creberrimum. Sed & paulo ante ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ubi vulgo articulus negligitur.

207, 19. Μαίανδρον.] MS. Μαιάνδριον, ut legisse apparet quoque Vallam, & sic infra perpetuo, etiam cap. 142.

207, 24. Ἐποίεε τάδε.] MS. τοιάδε.

207, 30. Μαντηίων ἀπαγορευόντων.] Dubites merito, an non, si Polycrates eo de negotio ad oracula quædam miserit, an non, inquam, Herodotus id fuerit declaraturus manifestius, ut solet semper: maxime quum in ipsa insula Samo nullum magni nominis oraculum exstiterit. Sed verissime mutat MS. legens μαντίων, hoc est, augurum, & vatum, & aruspicum, quos haud dubie magno numero circum se aluit Polycrates, eosque facile potuit consulere, non utique oracula.

207, 38. Ἐπεφημίζετο.] Locum hunc & verbum annotavit Portus, Stephanus in multo discursu Thesauri neglexit. Uter melior? Certe Herodotus non fuit usus composito; cu-

jus fidei pignus est optimus ille codex Mediceus exhibens ἐφημίζετο. Vides in Hesychio φημίζεται, μαντεύεται. Sed non omitendus locus Diodori Siculi, unus utramque hanc notam roborans 17, 10. φήμας δέ τισι μάντεων ἢ θεῶν σημείοις ἠπορεῖτο.

208, 2. Οἱ Συρηκοσίων χρώμενοι τύραννοι.] Sic actum est in Herodoto. Ubi videbatur sibi debere esse adfluentior, illic mutilando eum contraxit indigne ætas posterior; ubi judicavit continere, illic assuta ei sunt nescio quæ, ut in hac pericope vocabulum postremum; quippe quod non exstat in MS. illo probatissimo, nec ulla necessitas exigit.

208, 32. Ἐπεθύμησε.] Ut cap. 120. Ἐπιθυμῆσαι σὸν ἅτῳ τὴν ἐμαυτοῦ ταῦτα τίσασθαι. Sic in hac historia adhibet jam illic hoc tempus. Nihilominus hinc abit codex optimus, probans imperfectum ἐπεθύμεε. Unde etiam paulo ante suscepi præsens κλείνῃ pro ἔκλεινε, ut mox repetit ipse Darius in concilio.

208, 38. Μεγάλῳ τῷ ἰσχύι.] Prima vox huic loco parum venit opportuna. Neque enim Herodotus vult aut potest dicere magnam ejus hominis esse potentiam, præsertim si ex opposito comparetur ipse Persarum rex, ut fit hoc loco. Immo ille tantum speciatim determinare voluit, ut inde appareret istum valere aliquid, nempe vim ejus hanc esse, ut mille Persæ ipsi apparerent satellites &c. Ita enim per partes enumerat, quod inertes medio tempore lectores non adsequentes immiserunt vocabulum μεγάλῳ, quod penitus ab MS. abest, & abesse debere censeo.

209, 20. Εἰ οἱ ἐνδεξαίατο.] Vix intelligo, cur sic edatur. Certe Portus scivit δεξαίατο apud Herodotum dici pro δέξαιντο, & in verbo Ἐνδέκεσθαι citat totum hunc locum ita ut particulam οἱ plane omittat. Atqui ista prorsus est lectio codicis optimi, εἰ ἐνδεξαίατο, nec debet aliter legi. Et mox ἔπεα τάδε, non τοιάδε.

209, 49. Οἰκοδόμησε ἀπημελημένον.] MS. optimus tantum novit ὦκε δὴ ἀπημελ.

210, 23. Ὑποτύπτησα ἢ αὐτέων ἑκάστην, φιάλῃ δὲ χρυσῇ σὺν θήκῃ ἐδωρέετο τὸν Δημοκήδεα.] Verba operose tractata ab viris doctis, ut ostenderetur in eo nihil ab se intelligi. Inde sustinet in Prolegomenis pag. 173 H. Stephanus producere ad venditandum ὑποκύπτησα, quasi in ὑποτύπτησα nihil sit nisi ineptum, præsertim si quis Vallæ interpretationem sequatur, quum suum istud explicare non audeat vel nequeat. Portus in Vallæ quidem versione sensum bonum esse ait, sed Græca verba aliud indicare, & ὑποτύπτειν esse subverberare, succutere, leviter verberare, quatere verberando, pulsando decutere. Et quo non ille trahere conatur vim verbi ejus, ut exornet suum impetum, quo vult ab unaquaque phialæ thecam leviter verberatam & succussam, ut exciderent nonnulli aurei, addita magna continentiæ jactantia de necessitatis ademptione. Quæ omnia ignorans ante se ab his duobus acta esse Nob. Grentemesnilius ei suam quoque fiduciam admovit vel in Valla convincendo erroris vel in correctione tentanda. Quorum ut alterum successit ei felicissime, perinde ut reliquis; ita quis probet tantam libertatem in aliena manu? ut reponatur ὑπεκύπτησα ἢ αὐτέων ἑκάστῃ φιάλῃ τε χρυσέῃ σὺν θήκῃ. Longe aliud cogitandum. Primo MS. habet φιάλῃ δὲ χρυσῇ. quod admittendum est, quum testante documento tam vetere & certo nequeat hinc repelli loquutio tam sæpe ab hoc scriptore usurpata, prout exempla in promptu posui Æm. Portus in lexico. Unde paulo ante confirmatur gemina locutio auctoris, δωρέεται μὲν ὁ Δαρεῖος πεδίων χρυσέων δύο ζεύγεα. Quod certissimum est itaque, attingere hanc partem vir doctissimus non debuit. Sed nec in cæteris aliquid mutandum est, & modo vertendum: *tum unaquæque* pectus *subverberans*, vel reverentiæ & honoris regii causa, vel lætitiæ ac pietatis, vel denique conspectu viri extranei *phiala auri cum theca Democedem donavit*. Est enim hæc pulcherrima Græci sermonis ratio, ut verbis, quibus aliqui fecisse quid in se ipsis narrantur, licet sint modi, ut loquuntur, activi, & hinc requirerent additum quartum casum, nihil addant, sed nude tantum ponant, intellectui reliqua committentes. Tale est ἀναφέρων vel ἀνενεγκὼν, quo utitur Dio de Claudio resipiscente, & in cujus exemplis longissimus est Thesaurus Stephani, non addito ἑαυτὸν. Tale istud κατασοφίσας eleganter illustratum in notis Casauboni ad Theophrasti characterem περὶ ἀδολεσχίας. Tale ἐπαίρειν 2, 162. Ὁ δὲ Ἄμασις ἐπάρεος ἀπεμαλάκισε. Id quoque nihil est, nisi femora & propinqua natibus membra subintelligas. Tale istud pulcherrimum ἔχεσθαι in lib. 5 cap. 41 de gravida. Tale est politum illud ἀποῤῥίψαι apud Lucam in Actis Apost. 27: 43. Ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀποῤῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι. Quod etiam nihil est, nisi vel se ipsos, vel vestimenta subintelligas. Et ita Ὑπολύπτησα.

210, 31. Πολυκράτεϊ ὠμίλησε παλαιὸν, ὃς συνέχεο &c.] Ridiculum & miserabile est hoc loco acumen Stephani in emendanda Laurentii interpretatione, *cum Polycrate patre versatus, quum asperam ejus iracundiam ferre non posset* &c. Quis enim ille Polycrates pater, aut cujus? certe Democedis esse nequit, quum istum jam ante Herodotus Calliphontem appellaverit. Recte ad amussim Valla; cui ut conveniant quoque Græca, deleta vocula ὃς ex auctoritate libri Medicei, qui eam ignorat,

rat, ſcribe omnia: Πολυκράτει ὡμίλησε. Πατεὶ συνέκειτο ἐν τῇ Κρότωνι &c.

210,40. Δυοῖν ταλάντοιν.] MS. δυῶν ταλάντων, ut lib. 4, cap. 1. δυῶν δέοντα τεσσέρων.

210,45. Καὶ ἐς τὸν αὐτὸν ἦν τοῦτον χρόνον.] Vox τοῦτον exulat ab MS.

211,17. Ἐξορκεῖ μιν.] Video annotaſſe Stephanum [ἐξορκέω, ἐξορκίζω & ἐξορκόω, adigo ad jusjurandum, jurisjurandi verba præeo: Secundo uſus eſt Plutarchus dicens &c. Primo Herodotus dicens ἐξορκεῖ μιν, jurejurando eum adſtringit. Sic Demoſthenes ὅταν ἐξορκῇ τοὺς γεφύρας.] Etiam Æm. Portus in lexico ex hoc uno loco oſtentat ἐξορκεῖν jurejurando adigere ad aliquid faciendum, quum deinde particulari articulo multa proferat de verbo ἐξορκῶν. Quicquid ſit, ego vero teſtor in optimo libro exſtare ἐξορκοῦ.

211,19. Ὅσα αἰσχύνην ἐστὶ φέρουσα.] Sic quilibet loqueretur, quod non eſt Herodoti. Elegantiſſime MS. ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐστὶ φέρουσα.

211,41. Λέγει δὲ Ἄτοσσα.] MS. ignorat adverſativam. Deinde idem ἔρχεται ἐς, ἐς Σκύθας, non ἐπὶ.

212,7. Λῦμα ἐπ' αὐτὸ ἔπεσε.] Id certe fieri contigit. Sed non eſt hæc ſcriptio (fatua ſatis per illud geminatum ἔπεσε) docti Herodoti, cujus manum ſane interioribus ſtudiis politam reſtituit optimus MS. ἅμα τ' ἐπ' αὐτὸ ἔφα.

212,24. Οὔ τι διαφθαμὼν, πάντως τὰ δίδομ. ἐδέκ.] Sic legunt ac diſtinguunt editiones priores; quod quomodo legerit Valla, difficilis divinatio eſt ex hac verſione: *tanquam fugitivum, ſi cuncta ſibi oblata caperet.* Unde Stephanus mutat nequaquam omnia quæ dabantur percurrit, id eſt, recenſuit, & accepit. ut legatur πάντα ex vet. cod. pro πάντως & διαφθαμὼν accuſative ſumatur, quaſi dicat non percurriſſe numerum, tanquam nihil omittere volentem. Hinc patet jam olim hunc locum varie adminiſtratum fuiſſe, præſertim ſi attendas ex Th. Gale in Arch. codice legi πάντα. Ita in omnem caſum voluta fuit hæc vox; ubi omnino vincere debet ac præferri, quod eſt in MS. Mediceo πάντων. Ἐπιφθαμὼν poſſet nunc accipi vicino quodam ſenſu verbi ἐπιβατεύων, cujus exempla collegit Æm. Portus, unde accipiebam pro offendere, ut caveret reſpectu ullius partis dare offenſam, ſi nempe inſpexiſſet & de diverſis indicaviſſet utrum accipienda an rejicienda.

212,34. Ἅμα δ' αὐτοῖσι.] MS. ἅμα δ' αὐτῇσι, quod ex neſcio quo etiam novit proferre Th. Gale, ut τελήεις ſit fœminini generis, ut 8, 121 τελήεσας τρεῖς, Φοινίσσας, in quo temere hæſerunt. Cæterum hoc loco abuſus fuit ſcriptor Etymologici Magni, in voce Γαῦλος ita exponens: Λέγεται δὲ καὶ τελήεις γαῦλος, ἀφ' ὃ τὸ πλεῖσα δέχεσθαι, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τῇ τείτῃ τῶν ἱστοριῶν. Neque enim iſta confuſione utitur hic noſter Herodotus. Et mox περισχοῦσες ὑπ' αὐτῆς, non αὐτῇ, quod vulgo edunt: ut forte ſit diſtinguendum: περισχοῦσες ὑπ', αὐτῆς τὰ ἀμφαλάσια.

213,4. Τῇσι σκυφάλῃσι.] MS. τοῖσι σκυφάλοισι. Sane hæc gemina terminatio earundem vocum in ος & η crebrior fuit, quam nos ſcimus. Et mox ἀπαυδᾷσθαι, non ἀπαυδέζεσθαι. Perperam tamen ad hoc verbum dativus caſus refertur ab Valla, quem ſequitur in Lexico Æm. Portus, in verbo Ἐκχέῃ interpretans *quomodo vobis conducet hanc injuriam Regi Dario facere*, idque probat in Theſauro Stephanus, quum tamen in Græcis nulla ſit mentio τοῦ *vobis*, ut quæ perſpicue dicunt, quomodo regi Dario placebit tam contumelioſa hic toleraviſſe?

213,10. Ἐπὶ τίνα δὲ ταύτης περτέρω.] MS. ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε περ. Mox quoque omiſſa adverſativa ταῦτα λέγουσες. Et deinde ἤγουλο, non ἄγουλο.

213,25. Ἐμπίπτουσι τῇσι νηυσὶ ἐς Ἰηπυγίην.] Nec Græca hæc phraſis bene habet, & multo minus Latina ei reſpondent *ad Japygiam in quaſdam naves inciderunt.* Præclare codici Arch. accedens membrana Medicea legit ἐμπίπλασι, hoc eſt, navibus ſuis in Japygiam ejecti ſunt, ex curſu, quem tenebant, depulſi per tempeſtates. Paſſim iſte uſus verbi apud hiſtoricos, & nimium frequens, quam ut hic locus tanta vanitate premi debuerit. Sed & denuo noſter 8,13. Φερόμενοι τῷ πνεύματι, ἢ οὐκ εἰδότες, τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας.

213,48. Οἱ μὲν ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην περτρυόμενοι, οἱ δέτινες.] Aut perverſa ſunt hæc verba, aut defecta in Græcis, quæ tamen quam molliſſime integra habuit Valla, aut quaſi integris perfectam interpretationem præbuit. Ego ex membrana priſca notavi nihil. Th. Gale participio περτρυόμενοι præponit οἱ δὲ, additis verbis [Nam id hic deeſt] nulla addita mentione vetuſtorum codicum, an ex ingenio fecerit. Certe nequeunt conjungi κατ' ἐμπορίην περτρυόμενοι, & reſtitui oportebit vel οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην, ἢ περτρυόμενοι, οἱ δέ τινες καὶ, vel οἱ μὲν, ὡς εἰκὸς, κατ' ἐμπορίην, περτρυόμενοι δὲ οἵ τινες, ἢ αὐτῆς &c.

214,1. Συλοσῶν ὁ Αἰακαῖος.] MS. ὁ Αἰάκεος, ut & legit Valla, & attulit jam Th. Gale.

214,7. Ἐπεθύμησε τὸ χλανίδος.] Ut confeſſus ſum, exſtat in MS. Mediceo ἐπιθυμίκ, unde recte conſeceris ἐπιθυμέω ad mediæ conjugationis notionem paſſivo flexu. Nihil impedit ſequens ἐπιθυμέοντος.

214,14. Ὁ μὲν ὦν Συλοσῶν.] MS. ὁ μὲν δὴ Συλοσῶν.

214,19. Βασιληΐη περιελήλυθε ὡς τοῦτον τὸν ἄνδρα.] Ut ſolebant hæc legi, ſed ubi codex optimus me docuit ab Herodoto ſcriptum

fuisse ὡς τῦτον, ut antea aperui.

214, 23. Ἀναγγέλλ ταῦτα ἀκ.] MS. ἀγγέλλ. Neque enim in aula Persica Græci dicebant ἀναγγέλλειν, sed ἀγγελίας & εἰσαγγελίας.

214, 27. Ἀναβίβηκε δέ τις ἢ ὑδείς κω.] MS. δὲ ἤ τις ἢ ὑδείς σκω. Sic plane iterata σ.

214, 28. Ἔχω ᾗ χρέῳ, ὡς εἰπεῖν, ὐδέν.] Voces illæ ὡς εἰπεῖν ita interpositæ vim habent eam, ut extenuent quidem, nihilominus rem aliquatenus veram esse fateantur. Id quod nunc Darius negare omnino vult, neque prorsus vel minimum debitum Græco cuiquam agnoscere. Ad hanc igitur sententiam quum pertineat ista loquutio temere huc immixta, optime restituo ex MS. omissa particula ἔχω ᾗ χρέῳ εἰπεῖν ὐδέν.

215, 4. Ἐπιλεοπδύειν.] Sic dixit in consilio Persarum ἐπιλεοπδύοι ἂν ἀμωμήτως ᾗ πλήθεϊ. Attamen nunc MS. ἐπιλεοπέειν.

215, 22. Γέρεα ἐμεωῦτῷ γωνέῳ.] Hoc propagatur ab editionibus citerioribus, haud dubie per errorem typorum ex vicinia in proxime sequentibus huc attrahentium idem tempus, quum Aldus & Camerarius in utraque Hervagiana dederint γενῆῳ, quasi in antecessum decerni illud voluerint, priusquam libertatis dulcedinem acciperent. Omnino id opinor reponendum, etsi ex MS. nihil notaverim & taceat Gale.

215, 33. Τελεσίαρχῳ.] Ab membrana Medicea nominatur Τελίσαρχῳ.

216, 16. Ἄξιον δεσμᾶ δῆσαι γοργύρης ἡξίωσας.] Hæc quum corrupta sint, tamen intelligere & explicare voluit Æmil. Portus, quasi per Atticam & Ionicam ellipsin ita diceretur pro ἐπὶ γοργύρης δῆσαι, Latina autem licet apud eum videre. Sed frustra omnia. Necessario δήσας, ut est in MS.

216, 27. Ἐμελλε ὑπλάμψαῦς.] Certe non recordor hæc tempora vidisse conjuncta: & omnino recte MS. ὑπλάμψαῦς, prout passim id fit.

216, 30. Παθόντες οἱ Πέρσαι κακῶς μετσεμπιπρανέεῦς &c.] Offendit ad hunc locum Th. Gale, unde notat aliquid vix intelligendum, nempe quum duo postrema verba allegavisset, [Cod. Arch. πάρῳ cum Valla.] At nec in Valla id apparet, nec alia in his molestia est, quam quod male vacuæ manus interposuerint adverbium κακῶς, quod testor non esse in MS. Mediceo, & quantopere in Herodoto verbum πάθειν possit ad miserias verti, docent πάθεα, quæ toties usurpat in partem pessimam. Infra cap. 155 ὡς ὑπὸ σεῦ τάδε ἔπαθον.

216, 42. Πιεζόμβοι ᾗ.] MS. πιεζόμβοι ᾗ.

216, 45. Τὰς Δαρείῳ οἱ ὑποτέλεων ὐστέλεο.] Vocula tertia in MS. non apparet; quæ & prorsus videtur male collocata, unde Portus in Lexico hunc locum adducens omittit participium ὑποτέλεων, ut voculam οι adferat suo verbo.

217, 12. Ἀπεθωύμαζε.] MS. ἐπεθωύμαζε.

217, 25. Ἔρημον ἔῶσαν ἀνδρῶν.] Sic apparet eum velle notabiliter veritatem parœmiæ antiquæ, & hinc exortæ, patefacere, qua dicebatur ἔκηλα Συλοσῶνϑ' ἀέρυχωρίη, prout est inter fragmenta Heraclidæ Pontici.

217, 36. Τῳ ἂν ἐϐέλεο.] MS. sine media vocula τῳ ἐϐέλεο. Nec tamen delendam esse, sed ab mala manu huc nimis festine translatam patebit ex nota sequente.

218, 3. Ἐλπίζων ἡμίονον τεκεῖν.] MS. ἐλπίζων ἂν ἡμίονον τεκεῖν.

218, 12. Μεγαϐύζε τύτε ὀς.] MS. μεγαϐύζε ᾗ ὀς. Quæ duæ literæ pro geminato τύτε interdum usurpantur, ut 2, 111, de Pherone. Τὸν ἀποδέξασθαι μὲν ὐδεμίην σραλητὴν.

218, 31. Ἄλῳ μὲν γὸ σὸκ.] MS. absque vocula γὰρ, qua hic locus bene potest carere, ἄλῳ μὲν σὸκ. Tum δυναλὸς εἶναι, non δυναλὸν, quod aureum est Herodoto in illis nominativis mire lascivienti. Sed & αὐτοχυρίην nunc suppedito ex eodem codice, ubi inepte nonnulla alia adferebantur, unde & versionem concinnavi.

219, 2. Τί δ' ὦ μάταιε.] MS. τί ὦ μάταιε, & modò dedi ex eodem πολιορκεομένες, non πολιορκθμένες.

219, 15. Ταύτῃ χιλίες.] Recte MS. ταύτης, nam de militum parte agitur, non de loco.

219, 41. Τὰ πεπόνθεε.] MS. simpliciter & integre, perinde ut Anglici apud Th. Gale, τὰ ἐπεπόνθεε. Deinde ἐπεί τε ᾗ ὐδείς cum particula adversativa, quæ vulgo negligitur.

220, 23. Στραλάρχης.] MS. σραλιάρχης, & deinde ἐν τῇ ἑωῦτῦ τάξι, non τάξει. Quod quum restituam ex scriptis libris, tum ride negligentiam, quæ hoc loco invexit in editiones Διὸς Βήλε τὸ ἱερὸν, ubi Aldus & Camerarius perhibent rectissime ἱρὸν, quod reponendum.

220, 46. Γυναῖκας ἐς Βαϐυλῶνα κατισάναι &c.] Locus hic videtur pessime ab vario lectorum genere exceptus fuisse, etsi in editionibus vulgatis mire mentiatur sanitatem. Vel vocem γυναῖκας toties in tam brevi multiplicare an id est Herodoti? Certe alium novimus. Jam vero istud ὁσασδὴ plane non conspicitur in nobili isto Mediceo, quod certum est documentum eam vocem ab perito Herodotei styli viro ex alio loco sublectam esse, ut hoc, quidquid esset non sine veri specie sanaret, quæ bis in hoc libro adhibita obversabatur hinc menti ejus. Quin etiam in verbis quæ citavi, idem codex MS. non legit γυναῖκας, sed γυναῖκα, omnia huc dirigentia, ut varietatem in his ab Herodoto adhibitam & malevole suppressam per vestigia tamen quædam ostenderet. Videtur enim sic processisse manus ejus: Ἐπέταξε τοῖσι περιοίκοισι ἔθνεσι γύναια ἐς Βαϐυλῶνα καλισάναι, ἐκάσοισι ἐπιτάσσων,

τάσσων, ὥστε πέντε μυριάδων τὸ κεφαλαίωμα τῶν γυναικῶν συνῆλθε. Dicit nempe Herodotus edicto injunxisse vicinis circa gentibus, ut magnam istam urbem mulieribus instruerent, ita singulis describens, ut quinquaginta millium summa fœminarum convenerit.

221, 6. Πολλάκις ἦ Δαρεῖον λέγεται.] Nomen proprium in MS. non est, & potest abesse.

221, 12. Ἄλλα πολλὰ ἀπέδωκε.] MS. ἐπέδωκε, quod vult mens Herodoti.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum quartum HERODOTI.

222, 23. Ἀμέλγεσι.] MS. ἀμέλγωσι.

223, 5. Περισίσαντες καὶ τὰ ἀγγήια τὲς τυφλὲς.] Hunc plebeji Græculi sermonem fore nullus ignorat. At Herodotus verborum exquisitior non ita scripserat, sed indicante vetere membrana περισίξαντες, tanquam acutis quibusdam ex ferro aut spina vinculis coërcuerint eos manere circa ista vasa, unde Latinæ versioni datum est verbum *compungentes*. Sed videtur latere aliquid seu commune in scriptura vetere, sed proprium Herodoteæ, in qua jam bis occurrit σίχειν pro σείχειν. Unde producit & exponit Hesychius περισίξαι, περικυκλῶσαι, περιελθεῖν, περιελάσαι, ὅπου ἔ σίχειν. Id deseritur ab nostris, & universa ea vel significatio vel explicatio ignota est Stephano & aliis, attamen vera, & ideo neglecta, quoniam utique volunt scribi περισείχειν & περισεῖξαι, unde idem Stephanus in verbo Στείχω adducit ex Homeri Odyss. δ. Τρεῖς ἦ περισείξας κοῖλον λόχον ἀμφαφόωσα. Et tamen idem rursus in Indice [Περισήκω idem quod περιῖσαμαι circumsto: unde participium περισηξάντες quod exponitur etiam circumpositi.] Sed optime se exhibet Herodotus 4, 202. Τῶν δέ σφι γυναικῶν τὲς μαζὲς ἀποταμοῦσα περισέσιξε ἐς τάτοισι τὸ τεῖχος. Itaque quum verba Hesychii in suis quoque notaverit Suidas, apparet, quam malevolens sit ille genius, à quo nuper illis Cantabrigiæ subnotatum sit [Malim περισεῖξαι] Porro quod Herodotus dicit ἀπαρύσαντες, non interpreter *delibatur*, quod violente huc trahitur, sed *exantlatur*, quod proprium quodammodo illic esse docet vel Plautinum *sæpe exantlavit merum scitissime*, vel Ennianum *materno sanguine exantlando patrem ulciscî*. Non pertinet huc σίζειν.

223, 6. Ἡγέοντ' εἶναι.] MS. ἡγεῦντ'. Deinde MS. ἡνιηῦλο αὐτοῖσι καλῦσι, non τοῖσι.

223, 16. Ἀνιηαλιζόμενοι.] Portus id habere potest Ionicum pro communi ἀνιηαλιζόμενον, idque pro ἀνιηαθιζόμενον. Debuisset igitur monstrare locum, in quo absconderetur ἀνιηαλιζόμενον. Vix enim dixeris esse Græcum, unde in principio libri 5 dicit ἀνιηαλιζόμενοι, ubi etiam est ἀνιζομένων. Mediceus codex egregie ἀνιηαλιδόμενοι omissa litera.

223, 20. Αὐτοί τε ἐλάσσονες κίνδυνοι γινόμεθα.] Voces istæ αὐτοί τε in MS. non exstant. Nec certe quidquam præter sonum nudum adferunt, quum utraque periodus ad eandem partem & partis actiones pertineat, & ideo hæ voces non habeant aliquod oppositum, ubi solent adhiberi. Est autem hic locus, in quo dicitur ἐκ αὐτῶν Scytharum, sive sciverit nomen & innotescere noluerit, sive ignoraverit, ἔλεξε τάδε, plane geminus illi Polybiano in Legat. 46 Ὅτε καὶ τις ἐκκαλεσάμενον &c. quod tam commode interpretatus est Casaubonus. Sed non est mirum malle multos ineptire.

223, 30. Ἐκπλαγῆτες ὑπὸ τῷ ἡμένῳ.] Præpositio ὑπὸ abest ab optimo codice, in quo vides Herodotum ex 1, 116 τάτοις ἐκπλαγὲς. In eodem mox etiam recurrit ἐξελαφθέντες constanti scripturæ modo, ut in præcedentibus patuit.

223, 33. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τοιάτῳ.

224, 5. Ἐπελθόντι καταβεῆναι.] Habes in his exemplum ejus, quod ait in Thesauro Stephanus, quum dedisset exempla compositi καταβέννυμι, adjungens [Item καταβεῆναι exstinctum esse tanquam à καταβεῆμι, sicut ἀπέβην tanquam ab ἀποβῆμι.] Sic infeliciter id relinquens, ut nullam ei auctoritatem commodet. An igitur vel ipse vel alii, unde exscripsit, ad hoc Herodoti specimen respexerunt? Exstat hîc sane, quod negari nequit. Sed tamen ratio illis debuit adesse. Nam quum hîc non antecesserit vox πῦρ, sed tantum dictum sit χρυσὸν καίεσθ & χρυσὸν καιόμενον, dubitare primo de istius verbi καίεσθ termino significationis pandendæ oporteat, utrum ad flammæ ejectionem usque, an tantum ad ignitum tactum, & hinc etiam alterius verbi καταβεῆναι non solum de modo, sed enimvero etiam de fide ambigere debeas. Ego sane non tantum dubito, sed libens concedo optimæ membranæ, quæ testatur Herodotum scripsisse καταβεῆναι, quod constat maximi, immo majoris, quam ut à nobis definiri possit, usus in Græca literatura esse.

224, 16.

224, 16. Οὕτω λέγυσι] MS. ὧδε.

224, 49. Νεμομένας ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ ἀφανισθῶσι.] MS. χρόνῳ, quod ex utroque Anglicano profert etiam Th. Gale: & sic tacens noluit fateri hanc lectionem videri quoque agnovisse Vallam. At is hinc vertit *interea*; sed enim ille tam miris modis Græca composuit, ut efficeret istam sententiam *equas ejus à curru pascentes divina quadam sorte motas*, quasi rem ita concepisset ita evenisse, ut non eas Hercules dormituriens videatur potius jugo exsolvisse, sed alligatas currui sic pastum misisset. Hoc reliqui quidem illi; sed haud dubium mihi prius videtur & verissimum istud χρόνῳ cum tali sensu, ut patet ex illis quæ statim sequuntur.

225, 9. Πρὶν ἢ οἱ μιχθῶσι.] Quanquam sic loquutus etiam fuerit in capite primo hujus libri, tamen ejecto ἢ nunc præbet, MS. πρίν οἱ μιχθῶσι. Habet utrumque.

225, 33. Ζωστῆρα ἔχοντα ἐπ' ἄκρης τῆς συμβολῆς φιάλῃ χρυσέῃ.] Forte erat fibula phialam aliquo modo repræsentans, subnotat ad has voces Rev. Brauwnius in Vestitu sacerd. Hebr. 2, 3. At eam non ita exprimeret Herodotus. Dum enim agnoscit συμβολῇ, certe agnoscit in extremitatibus aliquid fuisse ad connectendum: fibula id fuerit, an globulus, an quid aliud, nostrum non est eligere. Sed in omnibus baltheis tale quid fuit. Jam vero in Scytharum baltheis intelligit Herodotus præter talem nectendi machinulam fuisse adhærentem phialam ad hauriendum subito paratam.

225, 39. Δύο μὲν οἱ τῶν παίδων.] MS. δύο μὲν τῶν παίδ.

225, 43. Τὸν ἧττον νεώτερον.] Ut sæpe comparativum loco superlativi. MS. tamen νεώταλον. Et sane quum paulo ante dixerit Σκύθην ἧττον νεωζώτῳ, cur placuit aliis ab Herodoto abire?

225, 47. Ἔτι ἧττον ἐς τόδε.] Particula ἧττον nec tolerari hîc potest, nec habetur in MS. Sed sequentia mire obscurata sunt per editiones. Nam quum Aldus & duæ deinceps Hervagianæ protulissent Τὸν δὴ μοῦνον μηχανᾶσθαι τὴν μητέρα Σκύθῃσι, statim Stephanus edere sustinuit Τὸ δὴ μοῦνον, non admonito lectore, quum id tanto commodius facere potuisset, quia quartum verbum in margine notat χ. μηχανήσασθαι. Id omne sic molitus fuisse videtur Stephanus ex interpretatione Vallæ *& id solum Scythæ matrem excogitasse*, ubi apparet neutrum & aoristum; sed in extremis vehementer discedit ab Græcis, in quibus quare non etiam mutaverunt τὴν μητέρα Σκύθαι? Fœdum prorsus universum, & quod ita retinui, sed nequaquam assentiens; immo contra decernens debere retineri masculinum, etiam testans μηχανᾶσθαι esse in MS. Mediceo, & fatuam esse versionem opinans de matre Scythæ. Dicit enim simpliciter Herodotus, *& solum effecisse matrem Scytham*, vel ut solus esset Scytha & tantæ potentiæ princeps, artificio matris accidisse. Res clarissima.

226, 5. Πολέμῳ πιεσθέντας.] MS. more sueto πιεσθέντας. & deinde πολεμῶν Ἀσσυρίοισι, non Ἀσσυρίοις.

226, 14. Μηδὲ σφέων πολλὸν δεόμενον κινδυνεύειν.] MS. δεόμενα. Et indulsi MSto, etsi locus alioquin satis intricatus ita reddatur aut reddi videatur intricatior; si interpretes quis sequatur, qui stulte δεόμενον interpretantur *oportere*, ac si idem foret τῷ δέον: deinde nescio unde apponant aliam lectionem σφέας πολλὰς, quod in nullo MSto reor existare. Ego autem facilius inspexero verba & manum Herodoti, quam sententiam. Habet nempe primo id Herodotus, ut jucunde ludat in neutro plurali, ubi singularis poterat satisfacere, ut δῆλα, δεύτερα, τελευτᾶ &c. Hinc etiam hoc loco rejici non potuit ista mutatio, sed admitti pro Herodotea. Nempe vocem μηδὲ ita ponit, ut divelli debeat, perinde ut apud Latinos *neque*. Hinc igitur scribo μηδὲ σφὶ πολλὰ δεόμενα κινδυνεύειν *& magnopere petentia non periclitari bello* &c. Ita enim loquutus fuit 1, 207. Ἤδη ὦν γνώμην ἔχω σφὶ μὲ σφι κρίνεσθαι περὶ γαμβροῦ τὰ ἐμπαλιν ἢ ὑμῖν. Agnoscis neutrum plurale τὰ, quum posset τὼ. Hoc primum. Nodosius est illud πρῆγμα εἶη, quod idcirco illi, qui hanc loquutionem (est enim quoque Herodotea) illustrare voluerunt, ita per alia loca producunt, ut hunc negligant. Vide in pagina 734 circa finem in Indiculo Ionismorum Gallicorum *sive Ionicorum* Galliciſmorum: etiam Portum in Lexico; noluit allidi ad hunc scopulum. Pessima vero est interpretatio Vallæ, ubi ἀπαλλάσσεσθαι reddit *abstinendum bello*, quod est ἀπέχεσθαι. Quid autem est *nec oportere adversus multos pugnando adire periculum?* An igitur hic populus fatuos facit omnes, qui adversus multos pugnaverunt? Num potest talis sententia concipi, & quidem circa Asiam? Italicus interpres Vallam partim secutus, partim furens ait: *parea di non tentare la battaglia con tanta moltitudine, ma di abandonare il paese conducendo via quello che portare si potesse.* Verba volunt excedere primarium esse, & jam pridem rogare non periclitari bello.

226, 19. Τὴν χώρην σφέων διδοῦσαν.] MS. παραδοῦσαν.

226, 41. Ἐς ὃ ἐσέβαλον.] MS. ἐς ὃ ἐσέβ. Sic quoque enim solet Herodotus. Cap. 30. Ἐς ὃ ἂν χῶσι αἱ ἵπποι ἐν γαστρὶ.

226, 44. Γαιδούνων δ' ὑπεροικέειν.] Adversativa non apparet in MS.

227, 11. Οὐδενὸς γώου ὑποδεέστερον.] Recte MS. γώου, ubi denuo vides articulum τὸ non præponi ab auctore, ut notavi sub numeris 3, 25, & esse illum eundem accusativum, qui pla-

placet auctori in voce μέγεθος, 78, 28.

227, 21. Προσήκουσας τῷ νεκρῷ.] Locum hunc descripsit Origenes lib. 2 contra Celsum, ubi videbis citari τῷ νέκυι & alias discrepantias non agnitas nostris exemplaribus.

227, 27. Ἀφανισθῶσι τοδὲ τέρεον.] Posterior vox non legitur in MS. Sed & in illis vicinis Ἀρισέω δ' Προκοννησίου posteriores duas idem non agnoscit, quas forsan nec in exemplari suo habuit Valla, unde in interpretatione omisit: & sane tum in principio relationis hujus, tum in inscriptione statuæ sic patriam ostentari sufficit. Itaque posteriora ista expuli. Prius suo loco retinui, quia forsan nemo censuerit deleri, & per istud præmissum τὸ prorsus crediderint omnes Herodoti esse, ut solet. Attamen non dixit jam Herodotus primam vicem posse appellari ἀφανισμὸν, nec ipse sic appellat. Alia est ratio ejus, quod mox sequitur ex appellatione seu aliorum hominum, seu Metapontinorum, certe non sua.

227, 33. Μεταποντῖνοι γάρ φασι.] Vocula γὰρ etiam non est in MS.

227, 46. Ἔσχε ἀνδριάς.] MS. ἔσηκε. Sed scito esse cacoëthes mutationis ex editionibus Stephani, quum Aldus & Hervagianæ non aliter habeant, quam ut nunc ex MS. reposui. Rem incredibilem!

228, 6. Οὐδὲ γὰρ ἀδὲ Ἀρισέης.] Oratio hæc, non minus, quam historia quam tractat, fando inaudita, & exempli nullius. Quis enim unquam ter geminavit negativam, ut hîc fit? Non quod id contigisse negem, sed ut per eandem vocem ista tertiatio confieret, ut jam vides ἀδὲ γὰρ ἀδὲ Ἀρισέης —— ἀδὲ ἔτος &c. Certe exstant tam intentæ negationes 6, 11 & 8, 77 & alibi, sed diversis vocibus. Itaque quum id sit enorme, noli opinari hujus augmenti exemplum nunc ab Herodoto datum fuisse, sed ejus corruptoribus. Optimus enim MS. habet ἀδενὸς γὰρ ἀδὲ Ἀρισέης, non ut ad sequentia id conferatur, sed per se ut constet subintellecto tantum ac repleto ex præcedentibus αὐτόπλεω ἐδύνατο πυθέσθαι. Itaque vertenda omnia, *Ex nemine enim intelligere potui, qui diceret se nosse, quia ipse vidisset. Quippe neque ex tali ullo Aristeas, cujus paulo ante feci mentionem. Neque etiam iste in illis carminibus ait se progressum esse ultra Issedonas.* Ut appareat Herodotum distinguere rationes loquendi αὐτόπλεω πυθόμενον λέγειν, & ἀκοῇ πυθόμενον λέγειν: etsi revera qui per αὐτόπτας aliqua relata narrat, is narret quæ ἀκοῇ acceperit: quasi ἀκοῇ λέγειν sit proximum fabulis, etsi queat multa vera continere, ut de se modo intelligi vult auctor. Aristeas apud Issedonas fuit, ex his potuit aliquis αὐτόπτης fuisse, qui rumorem istum inter suos sparserit. At Herodotus non fuit inter Issedonas, & idcirco narrabit omnia ἀκοῇ. Sed quid agimus? an credibile est sic corrumpi auctores? Οὐδενὸς est antiqua lectio, quam videre potes in Aldo, & Hervagianis: mutilarunt Stephaninæ.

228, 10. Ἔλεγε ἀκοῇ.] Vox ultima non est in MS. Mediceo, prout de Arch. testatur Th. Gale & de Valla: ut omnino nullum ibi mereatur locum, & res ipsa id clamet.

228, 20. Καὶ σκόροδα.] MS. exquisitius σκόρδα.

228, 27. Πρὸς ἑσπέρω δ' Βορυσθένεος.] MS. πρὸς ἑσπέρης. Id jam probum Herodoti fecit frequentia in superioribus & varietatis desiderium. Cujus specimen pariter alterum ponere compellor, ut quum nunc dici videamus Βορυσθενεῖται & Βορυσθενειτέων, & sic cap. 70 & seqq. quater aut quinquies, tamen cap. 53 dicuntur Βορυσθενῖται etiam ex causa varietatis Herodoto obortum; at Holstenius ad Stephanum pag. 71 putat perperam sic scribi.

228, 45. Ὑλὴ δ' δενδρέων ἡ πᾶσα αὕτη γῆ πλὴν τῆς Ὑλαίης.] Fero sane, tanquam Ὑλαίη proprie sit regio nominis sui, idque ei inditum sit ab lingua Græca, & ipse noster cap. 76 infra de Anacharsi, καταδὺς ἐς τὴν καλεομένην Ὑλαίην· ἡ δ' ἐστὶ μὲν παρὰ τὸν Ἀχιλήιον Δρόμον, τυγχάνει δὲ πᾶσα ἐοῦσα δενδρέων παντοίων πλέη. Et hinc omnia vicina ficut appellationem istam respuunt, ita rebus quoque probant diversam suam faciem esse, nec quidquam provenire silvarum. Sed sodes an ista exceptio Hylææ non est vana & inanis, quum ipsa appellatio semper testetur, qualis sit, nec pascua Scythica desiderant silvas? Res mira satis. Quid tamen? Optimus MS. hîc tantum agnoscit Ὑλὴ δ' δενδρέων ἡ πᾶσα αὕτη τῆς Ὑλαίης. quasi Hylæa quidem dicatur universa regio, & ista Nomadum similiter contineatur: sed tamen continue incipiat sui esse dissimilis, ubi acceseris ad pascua Nomadum, quæ etiam comprehendantur in appellatione Hylææ.

229, 4. Κατήκουσι δ' ἤτοι.] MS. κατοικῶσι.

229, 7. Λίμνης τῆς Μαιήτιδος.] Sicut de codice Arch. testatur Th. Gale, ita etiam Mediceus MS. Μαιώτιδος, & in eo notavi diserte etiam infra sibi constantem esse.

229, 16. Νέμουσι τὰ πρὸς βορέω.] MS. τὸ πρὸς.

229, 32. Ἐπειδὰν δ'.] MS. ἐπεὰν δ'.

229, 34. Καὶ ὁ κύων ἕπεται.] An igitur id aliud, quam ἕτοιμός ἐστι ἡ κύων? Certe ille qui ἕτοιμος, ἕπεται, & sine flagro adest. Sed & ἕτοιμος & qui ἕπεται, nihil juvat, nisi etiam ultra aliquid emoliatur. Hinc clarius lucere debet ratio haud dubie pulchra venationis: cujus quæ tandem erit felicitas, si ipse venator tantum equo feram persequatur, cane sic demum comitante? Non igitur illi sunt canes ὠκύποδες, qui equum non nisi comitantur; ut taceam in Græcis dici eum sequi. Sed nec Scythæ tam stulti sunt, ut tale ca-

canum genus alant, nec Herodotus tam delirus, ut ita ſcriberet. Eſt enim edentium iniquitas. At priſcam veramque lectionem reſtituo ex MS. ἢ ὁ κύων ἔχει, ſive id velis interpretari *& canis corripit*, ſive *& canis proxime veſtigiis feræ inhæret*. Nempe ſimul venator equum aſcendit, ſimul canis jam captam feram corripit. Ita felix venationis eventus apparet, & dignus narratu.

230, 3. Τοῦτο ἤ ἢ λείχει.] MS. τοῦτο ἢ λείχει omiſſa adverſativa, quæ non deſideratur. Et ſtatim ἐ γάρ τι σπεδαῖα νομιεῖ αὐτόθι, non ἐ γάρ τοι, prout alibi exquiſitum iſtum uſum voculæ ι in Herodoto probavimus.

230, 4. Ὃς ἂν καταφύγῃ.] Hic locus eſt, in quo vere elegantem & proprium characterem Herodoto reſtituimus integrum, quem aut ſemirutum vix ſervant aut plane delent alii codices. Sed exſpectanda erat inquiſitio & exploranda cuſtodia fideliſſimæ membranæ, quæ nunc legit ὃς ἂν καταφύγων καταφύγῃ. Cujus ſuaviſſimæ copiæ ſuæ exemplum ſimile auctor præbuit cap. 29. Ὀρθῶς εἰρημένον ἐν τοῖσι θερμοῖσι ταχὺ παγίγνεσθαι τὰ κέρεα· ἐν ἢ τοῖσι ἰσχυροῖσι ψύχεσι ἢ ἐ φύειν κέρεα τὰ κλήνεα ἀρχιὼ, ἢ φύοντα φύειν μόγις. Potuit ex his ſecure omittere illud φύοντα, quod ſponte ſatis ſubintelligeretur. Itaque & Euſtathius hunc Herodoti locum laudans ad Odyſſ. Δ v. 85 eam vocem in nullo putavit habendam numero, & plane omiſit, ut videlicet inde diſceremus eum in pleriſque citationibus ſuo uſum eſſe arbitrio. Præterea video eum locum ab interpretibus converti *at in vehementibus frigoribus aut non oriuntur ſtatim pecoribus cornua, aut ſi oriuntur, vix oriuntur*. In quibus nullam explico illam contrarietatem, de qua iſtic agit Herodotus; certe enim quæ vix oriuntur, eadem illa ſunt, quæ non ſtatim oriuntur, ut potius paria illa dici debeant, quam contraria. At pleniſſimo ſenſu ſtatuebat Herodotus ad expoſitionem Homeri in vehementibus frigoribus omnino non naſci pecoribus cornua, aut naſcentia nihilominus, vix naſci. Tale eſt 1, 67. Καλυπτέρλεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγόνεσαν τρόπῳ τοιῷδε γνώμενοι. Infra hoc libro c. 46 Φερέοικοι ἐόντες πάντες ἔασι ἱππόλοξοι. 2, 7. Ἐς δύρεα Αἴγυπτον ἔσσα πᾶσα ὑαλίη τε ἢ ἄνυδρον. Tale in hoc ipſo libro c. 36. Περὶ Λέβεα ἐ λέγω λέγων, ὡς τ οἰσὸν πρέφερε. Apud Sophoclem ſic habes in Oedipo Tyr. 1390 βλασσσα ὅπως ἔβλασε. Oed. Col. 1097 ἔχων ἔχεις. Hæc nos ad teſtandam fidem codicis Medicei; ſed ſcire oportet vitium omne hic admiſſum debere imputari ſoli editioni Henr. Stephani anni 1592, quæ prima omiſit, quum Aldina & Camerariana & Hervagiana ſancte exhibeant. Hinc quoque judicium fieri debet laboris, quem Herodoto Thomas Gale impendit, qui ſequens defectam Stephani editionem & citans vitioſe ὃς ἂν καταφ. notat in cod. Arch. fuiſſe ὃς ἂν φύγων καὶ αφύγῃ, quod vix credo.

230, 16. Ἀργιππαῖοι.] Nihil diverſum in eo nomine notavi ex membrana, quam inſpexi. Attamen quoniam appellationes omnes, quæ occurrunt apud alios ſcriptores, ut Arimphæi, Aremphæi, Ὀργεμπαῖοι, habent literam *m*, Salmaſius fuit ita circumactus, ut crediderit ſcribendum apud Herodotum Ἀργιμπαῖοι, ut fatetur in Plinianis pag. 209. Ante eum Turnebus in notis ad Ciceronem de Fato pag. 64 ex Mela Arymphæi, prout etiam agnovit Grotius ad Marcianum Capellam pag. 214. His Th. Gale ex cod. Arch. Ὀργιεμπαῖοι, mira Voſſii revolutione in Appendice, ut erat inſtabilis. Sed unus omnia Mediceus.

230, 24. Τῶν φαλαρῶν.] Aldus hanc poſtremam vocem inchoavit litera majuſcula Φ, quaſi foret appellativa; in vicinis vero facit parvam. Camerarius etiam in hoc loco extenuavit. Stephanus denuo in grandem formam conjecit, quod ſequitur & Jungermannus & Th. Gale. A quibus merito diſcedo; nec enim fuit hæc eorum appellatio, ſed nota genitiva, ab reliquis diſtinguens.

230, 26. Οὐδεὶς σφέα ὑπερβαίνει.] Præmiſit ſane ἔρεα. & ſic tamen MS. habet σφέας ὑπερβαίνει. Ita quidem in cap. 33 quum dixiſſet τὰ ἱρὰ ἐνδεδυμένα, pergit ſcribere τὰς πλησιοχώρας ἀποκήπλειν, κελεύοντας προπέμπειν σφέας ἀπ' ἑωυτῶν ἐς ἄλλο ἔθνος. Ubi σφέας tam poteſt reſpicere ἱρὰ, quam ipſos vicinos.

230, 28. Αἰγίποδας ἄνδρας.] Quod miror, MS. habet ἱπποβάτας ἄνδρας, ut cap. 170 occurrunt in Africa τεθρίππους βάται.

230, 30. Ἀνθρώπους εἶναι.] Nec hoc loco εἶναι, nec inferius ἀτρεκέως ab MS. confirmatur. Et ſane quod ad prius, opinor expelli rectiſſime, ut ab Herodoto non ſcriptum. Nam ſic intelligimus eorundem montium partem quoque incoli ab his hominibus, alias videntur plane ultra vel trans montes eſſe. Quod ad poſterius, etiam ratio evincit. Quum ſic quoque in fine capitis 26 de iiſdem Iſſedonibus hactenus tantum concludat: γινώσκουσι μὲν δὴ ἢ ἔτοι, perinde ut hoc loco ſolum iſtud verbum ſimiliter adhibuit. Utique multum foret, ſi Herodotus ſuo periculo ſic adſeverare auderet. Imo etiam Gale teſtatur de MS. Arch. ἀτρεκὲς, quæ varietas docet ſubditivum eſſe.

231, 2. Γρύπας εἶναι.] Etiam hinc verbum ſubſtantivum debet faceſſere, ſi credimus MSto, utpote ubi intelligitur οἰκέειν.

231, 24. Ὡς ἤ ἢ ὦ σεισμὸς.] MS. ὡς ἤ ὦ σεισμὸς. Deinde pro illis ὡς τέρας θωυμάζεται MS. tantum habet τέρας νενόμισται.

231, 30. Τὸ γὰρ τῶν βοῶν τοιαθόλα ἐ φύειν κέρεα.] Locus miſerabilem in modum interpolatus. Volunt enim Herodotum hoc loco di-

dicere omnino cornua bovino generi illic non ſuccreſcere, idque propter vicinum ſeptentrionem & magna frigora. Quod ſi tam directe abrupteque id jam negavit, cur in ea pronunciatione non perſtat, & in ſequentibus ſtatim tantummodo maluit dicere, ἐν ᾧ τοῖσι ἰχυροῖσι ψύχεσι ἢ ὐ φύειν κέρεα τὰ κλήνεα ἀρχίω, & ſic perſeverare in firma generalique negatione, quam potius mollire deinceps adjungendo ἢ φύονλα φύειν μόγις? hoc eſt, ut poſtquam pernegaſſet fieri aliquidpiam, atque adeo iteraviſſet quoque eandem negationem, ſtatim tamen fateretur & fieri & fieri poſſe. Nam & qui dicit vix naſci, utique tamen confitetur naſci, etſi raro, etſi tarde, utique tamen contingere interdum; & Herodotum id non ſcribere ſine experientia certiſſime perſuadeor, ſive ipſe viderit illinc locorum cornutum aliquo modo bovem, ſive eos inveniri interdum adſeveraverint ei accolæ. Pereant, qui tantam inſulſitatem Herodoto inferre ſuſtinuerunt. Quid igitur? Nempe ait H. Stephanus in Theſauro [κόλος, mutilus, truncatus, curtus, mancus, ut κόλος βῦς apud Euſtathium ὁ κεκολοσμένος τὰ κέρατα: qua ſignif. B. ex Herodoto affert κόλον γλῶσσαν τῶν βοῶν, id eſt, κολοβόν, mutilum, hoc eſt ἄκερον] Hæc nec unde odorari potuerit Budæus capio, (nam ab Aldo editiones omnes conveniunt in iſtud τοκαθόλα) nec quemadmodum quum id jam in mundo eſſet, editores, alioquin docti viri, potuerint eſſe tam ſordidi, ut id voluerint contemnere & tam perverſam Herodoto mentem impingere. Perfecte enim in optimo exemplari MS. legebam δοκέει δέ μοι ἢ τὸ γένος τῶν βοῶν τὸ κόλον λέγεται ταῦτα. Videndus Suidas in Κόλον, qui recte illuſtrat.

231, 32. Καὶ Ὀμήρου ἔπος.] Particula ἢ non eſt in MS. nec ullum ejus momentum eſt, unde nec Valla expreſſit. Quod autem antecedentia edidi μαρτυρέει δέ μοι τῇ γνώμῃ, ubi vulgo edunt leguntque μι, cauſam probavi ſub numeris 35, 42.

231, 44. Ἐκ καθάρσεως τευ.] Vox illa τείχεαμμος non eſt in MS. ſed nec habet Aldus, nec Hervagianæ. An non patet nimis anxie inculcatam ab Stephano? Illi igitur reddidi.

231, 46. Προσίῃ ἡ ὥρη.] MS. προσσῇ ἡ ὥρη.

232, 9. Ἀοίκητα.] Id ex pluribus locis Herodoti vulgo firmatur. Sed nunc quidem optimus MS. ἀνοίκητα.

232, 14. Οὔτε ἂ Σκύθαι λέγωσι ἡδέν.] Soloecum id eſt, ac multo minus Herodoti: ſed ab mala manu compoſitum, quaſi æque opportunum ultima vox hic locum haberet ac paulo infra. Quin non eſt in MS. illa ἡδέν, quod ſatis fidei ad eam eradendam, quum temere per oculi fraudem ab ſcriptore ſit repetita ex mox ſequente verſu.

232, 17. Ὡς ἢ ἀεὶ τῶν μεν.] Particula ἢ non eſt in MS.

232, 20. Πολλῷ δὴ ἔτι πλέῃσα.] MS. πολλῷ δὴ πλέῃσα.

232, 21. Ἱρὰ ἐνδεδυμένα.] Quum Valla interpretetur, *ſacra alligata*, patet cuique eum legiſſe ἐνδεδεμένα. Itaque ſic exhibebant etiam primæ editiones, ut apud Aldum & Hervagium. Quis hæc mutaverit, ignoro, niſi quod in editione Stephani 1592 video in contextum aſſumi id quod nunc citavi, & alterum ἐνδεδεμένα rejectum in marginem. Salmaſius itaque retinet ἐνδεδυμένα, idque explicans vocibus ab antiquitate petitis, nunc Pauſania, nunc Servio præbente vocat *ſtipula triticea involutas*, *innexas ſtipula frumenti*, *occultatas in faſcibus ſtipularum*, item *obvolutas & obtectas*, in Plinianis pag. 208. Et tamen modo ad hos Hyperboreos & iſta ſacra accedens quoque Ez. Spanhemius defungi nequivit, niſi locum hunc Herodoti majuſculis lileris oſtentans ad Callimachum pag. 493 citaret ΕΝΔΕΔΕΜΕΝΑ, Latine edens ADLIGATA, nec ullo patrocinio facinus illud munit, quod idcirco ſordere in republica literaria debet. Opinor tamen abreptum auctoritate cod. Arch. ex quo ἐνδεδευμένα tradit Th. Gale. Quis autem Romanus *adligata ſacra* dicet, niſi in narratione funeſta & mali ominis? MS. autem Mediceus omnino habet ἐνδεδυμένα, quod præclare explicuit Salmaſius: recte ſacra occultata, & quæ cognoſci nefas, dicuntur aut quaſi veſte vel indumento circumdata, aut ingreſſa in involucrum, ut Ægyptius ἐνδὺς ὑπὸ ἀμφιβλήστρῳ I, 95. Immo an non ſatis certa & valida confirmatio eſt vocis ἐνδεδυμένα, quod ſtatim in hoc ipſo capite iterari comperimus τὰ ἱρὰ ἐνδεδυμένα ἐν πυρῶν καλάμῃ, ubi Stephanus omnino deſerit alterum ἐνδεδεμένα, etiam primæ editiones, Aldina ſcil. & Hervagianæ, retinent ἐνδεδυμένα?

232, 37. Ἅμα ἢ αὐτοῖσι.] Non opinor Ioniſmum in hoc conſiſtere, ut & fœminina mutet in maſculina, id quod hîc factum eſt. Cur vero non αὐτῇσι, ut eſt in MS. clare præferente αὐτῇσι?

232, 39. Οἳ νῦν περιφερέες καλέονται.] Hoc robuſte adſeverat Ez. Spanhemius ad Callimach. pag. 506, [ut iidem juvenes, & juxta eundem Herodotum περιφερέες inde appellati in grati animi exantlatique laboris memoriam juxta dictas virgines fuerint culti] Detrectavit igitur nunc aures dare Cod. Arch. ex quo Galeus proferebat Περφέρες, quum tamen antea ei obediret. Cæterum non ita modo verſavit hanc vocem, ſed in nota ſequente citans ipſum Herodoti locum audet interpretari, *quos nunc periphereas*, (ſeu *circumferentes*) *vocant*. Ubi habes declinationem perinde &

ſignificationem ex lege penitus Græcæ vocis; tanquam tacite indicaret ſe ex Herodoto didiciſſe vim ejus vocis, & talem περιφερέα fuiſſe Abarin, quem principio capitis 36 ſcribit auctor ita celebrari ὡς τὸν ἱερὸν περίφερη. Sed in iſta utraque, quem debet, magnum excitat riſum. Quid enim? an hoc eſt ingenio & Muſis operari, ut vocem mere barbaram trajicias in Græciam? Eſt utique vox Scythica. Quum Heſychius ſcribat Περφέρες, θεωροί, eumque locum alleget oportune Th. Gale, cur in ea ſcriptura & explicatione non potuit acquieſcere? Sunt enim iſta veriſſima, & περφερέες ab MS. Mediceo etiam exhibentur, ut de eo dubitari non debeat, prout nec de explicatione Heſychii, & Scythis relinquantur ſua, etſi nonnullæ eorum voces habeant aliquid vicinum Græco, ut in capite 48 fluvium ſcribit Scythis Πόραλα vocari, quem Græci Πυρετὸν.

233, 3. Οὐκ ἄνδρ πυρῶν καλάμης θυσάσας τὰ ἱερά.] Certe operam abutitur Herodotus in minimi momenti comparatione. Quid namque facit ad ſacra Hyperboreorum, quorum ſolennitas & ſacramentum quaſi erat ſacra in ſtraminibus portare, ſi alicubi ſtramina cum ſacris fuerint combuſta & immolata? qui mos fortaſſis non modo fœminarum Thracicarum, quas velut præcipue in hac re eminentes advocat, ſed etiam plurium aliarum fuit, ut vel integrum ignem ex ſtramine conficerent vel ſaltem eo incenderent. Quis hæc intellexit? Nos abhinc melius de Herodoto cogitemus, quem corruperunt hoc loco maleſedulæ & ingratum officioſæ manus, quum ipſe non θυσάσας ſcripſerit, ſed ἐχούσας, ut eſt in MS. Nempe non ſecus ac Athenis erant in ſacris nonnullis Καννηφόραι, ſic apud Hyperboreos & Pœonas & Thracas erant Καλαμηφόραι. Deinde MS. ἢ ταῦτα δὴ οἶδα ſine vocula μὲν.

233, 10. Οἱ δὲ παῖδες.] Quantum tumultus? adeo ut ipſa Græcorum diſpoſitio, hoc eſt, ipſa mens Herodoti penitus diſplicuerit Vallæ, & in interpretatione idcirco noluerit ordinem Herodoti ſequi, tanquam iſtæ adverſativæ particulæ οἱ μὲν, οἱ δὲ non debeant tanto intervallo disjungi, ut quidem disjungit Herodotus, interponens locum ſepulchri, quod Valla inde excerptum poſtponit. An non ſatis multum iſte tribuit ſuo judicio? Monſtroſius quod Stephanus & alii id obſervare potuerint. Sed hæc omnia, tantopere ab juſto & decoro aberrantia, veniunt ex mera corruptela horum verborum, quæ MS. Mediceus exhibet ὅσοι δὲ παῖδες. Ita profecto licet ſpatium amplius interponi, nec nocet, ſi etiam deſcriptio loci, in quo ſepulchrum eſt, ſtatim ſequatur crines puellares. Itaque & in Latinis feci, ut Herodotus ſpectaretur, non Valla, arbitrii ſui indomitus laudator. Morem ipſum in ornandis per crines ſepulchris tetigit paterna Diatribe ad Statium cap. LIII.

233, 17. Λαοδίκης.] Mere Græcum, quo valde inclinant correctores. Sed quæſo an non ipſum tempus vetat? quod veſtigium Græcæ linguæ potuit fuiſſe tunc apud hos extremos populos, quum prima, ſi qua fuit, vice contingeret iſta primitiarum ſacrarum deportatio? Hinc licet Hyperoche habeat quoque omnia Græca, tamen exiſtimans conſiderandam eam appellationem ut penitus Scythicam, etiam libens hanc poſtremam vocavi, ut ſubjiciebat optimus MS. Λαοδόκῃ, omnino ſic reliquiſſe Herodotum credens. Porro licet toties ſint cumulata collectanea de his puellis, præſertim Opide & ſocia, nihilominus idem iſte Spanhemius ſibi arripuit privatim jus ſine fine accumulandi loca antiquorum auctorum de illis, & quidem ita, ut adderet [In quibus autem poſtremis Herodoti locis, pro Ἄργιν vel Ἄργῳ, omnino Ἐκαέργῳ legendum patet, prout hic apud Callimachum & alios adhuc auctores] & hinc in Indice habes [*Herodotus emend. pag.* 503] Et hæc ſuſtinuit mittere ad Cl. Grævium, ut Ultrajecti publicarentur. Nonne magna ſæculi infamia? Quippe univerſum hoc jam ab eruditiſſimo Leopardo in libro Emendationum 10 cap. 24 cogitatum & publicatum fuit: immo inſuper medio tempore honorifice iteratum ab magno Voſſio in libro 11 de Idololatriæ Origine cap. 29, ut plane non fuerit ea res abſtruſa. Immo & Sylburgiana hanc ingerant huic loco. Nam Stephanus quo ſenſu poſuerit eam appellationem in margine, & præpoſuerit χρ. nec intelligo nec explicuero aliis. Hoc ſciat lector, in MS. Mediceo, hoc eſt, optimo, præter iſtud Λαοδόκης, nullam exſtare varietatem in nominibus, & ego quidem Herodotum cenſeo eſſe parem Callimacho, Pauſaniæ, Servio & quicunque alii ſe ad illam phalangem adjunxerint, undecunque illam Ἐκαέργῳ petiverint. Suſpicio nulla poteſt eſſe mutatæ in Herodoto hujus aliquando appellationis, multo minus excidiſſe literas Ἐκα, quum habeatur τῷ Ἄργιν & τῷ δὲ Ἄργιν & ᾗ Ἄργιν & ᾗ Ἄργιῳ nulla ſimilitudine inumbrante.

233, 43. Τῷ Ἀσίῳ τῇ Εὐρώπῃ ποιεῦσι ἴσῳ.] MS. ποιεῦνται. Id ſatis apparet dictum, ut 1, 89, οἱ λεγόντων πρὸς τὰς ἐμφέρουσας *qui dicant*, prout ſimilia collegit Æm. Portus in v. ὄντων ubi ex Herodoto novit ἐχόντων, κλινέσθων, παχόντων. 7, 235. Φοβεόντων τὰς Λακεδαιμονίους. Item Suidas in Φρονόντων. Itaque verti & intelligi debet Herodotus: *Qui & Oceanum pingunt circumfluere, & terram eſſe orbiculatam velut ab torno, Aſiam quoque Europæ faciant æqualem.* Nam ut hoc nunc ſimul fatear, verbum

χά-

γράφειν omnino de pingendo intelligi debere opinor, non ſcribendo, ut intellexit Valla: nec enim tunc exſtabant etiamnum tot volumina ſcripto explicantia curſus marium ac terrarum, ſed in tabulis pingere per colores geſtiebant, ut patet ex Agathemero, prout etiam *picta Manethonis aſtra* explicui in Paulino, quoniam quidquid ab Manethone verſibus erat ſcriptum, ſolebat in eadem pagina coloribus diverſis appingi, ut ſpectaretur conjunctio vel ſeparatio Planetarum, & inde opera eorum; prout etiam exſtare dicitur Oppianus in Biblioth. Regia cum animalium, de quibus in ſcripto agitur, imaginibus. Neque id eripiet mihi homo inſulſus, quem nominare dedignor, & cujus humanitati bellum indixi, ſi ſciat docere verbum pingere etiam intelligi de ſcribendo. Quis ſupponi debet illud neſcire, niſi aliquis ipſi ſimilis, plane fraterculus lente gradientis aſelli, quum ante ſæcula fuerit hæc materies Hermanni Hugonis, cui unum exemplum tunc ſuffecit non neceſſaria eſſe plura judicanti. Qui plura poſthac adſtruxerunt, eodem ineptiæ morbo laborarunt, quo hic pravus Manethonis ſpectator. Exarabatur enim Manetho ad rationem eorum, qui loca cœli omnia diſpoſitis ſignis ornata locarunt, teſte Lucretio, quod ut huic exemplari, quod Florentiæ eſt, non contigerit, & tantum calamo ducta ſint quædam & verbis expreſſa, imputari debet vitio temporis, quo confectum eſt exemplar. Quod quum ex certo ſcripti antiqui indicio notum habeam, gratulor illud à me ſuppreſſum eſſe, ut ſic iſta harpyia id involare non potuerit, nihil adferens de Manethone, niſi quod à me habet, ſed non jam ita ridicule ingenuus, ut in Livio & Gellio, quod ſatis ſatuum.

233, 44. Καὶ οἵη τις ἐστί.] Valla *& quanta ſint*. Rectius ad Græca Stephanus *& quales ſint*. At non agit nunc de natura & qualitate regionum. Et certe quum Stephanus id in ora ſuſtinuit apponere, debuit pariter monſtrare, cujus regionis qualitatem Herodotus per ſequentia demonſtret; certe ab illis quæ ſcribit, longe alio modo illud οἵη & οἵη ab auctore adhibetur, ut in fine capitis quadrageſimi. Cæterum ut ſcias Vallam non egiſſe leviter, & ut omnia conveniant, corriges ex optimo MS. ᾗ ὅση τε ἐστί. Sic enim in eo legitur.

234, 3. Τὸ πρὸς ἑσπέρην.] MS. ἑσπέρης. Sic & mox τὰ ἦ πρὸς νότου, non νότον. Immo & verſu 24 hujus paginæ rurſum τὰ πρὸς ἑσπέρης.

234, 9. Μαριανδηνῶν.] Sic edunt omnes, & tamen in Latina volunt *Mariandyni*. & cur non ibi quoque exprimendus Herodotus? Sed vetuſtiſſimus & optimus codicum MSStorum hujus hiſtoriæ tantum habet Μαριανδύων, quod edidi, ut inde ſplenderet magis perſpicacia Doctiſſ. Holſtenii unice reponentis Μυριανδρηνῶν, ab Myriandro urbe ibi ſatis nota & celebrata. Hæc certe eſt palmaria reſtitutio, niſi codex unicus clare monſtraret Μυριανδρίων.

234, 10. Πρὸς φοινίκλω.] MS. φοινίκῃ, ut 3, 111 Πρὸς ὑποκρήμνοισι ἄρεσι.

234, 22. Παρά τε Συρίλω τλῶ πρὸς τλῶ Παλαισίνην. Quæ erit illa Syria, quam his verbis prorſus incondite creditur deſcribere noſter auctor? Omnino apparet Vallam fuiſſe ſatis aſperum in examinando, & hinc prætermittendo, quod judicabat non eſſe hujus ingenii. Quippe plus in his eſt, quam dedit Herodotus errore opinor editionum, quarum ſordes abluere poſtea nequiverunt. Optimus MS. egregie tantum πρός τε Συρίην τὴν Παλαισίνην, ut ſolus legit Valla, & intellexiſſe dicendus eſt.

234, 25. Τῆς Ἀσίης ἔχονται ἐσί.] Vox ultima abeſt ab MS. Prorſus eadem epilogi ratione, qua ſtatim ante αὕτη μὲν νυν ἡ ἑτέρη τῶν ἀκτέων.

234, 35. Ἡ ἀκτὴ αὕτη σφίσι ἐστί.] Certe non circa omnem Ægyptum anguſta eſt; ſed quia ſequitur mentio σεσῶ τούτῳ, debebat ejus appellatio antecedere, quaſi non ſatis declarati in numero orgyiarum. Sed vide. Pro his in MS. legitur ἡ ἀκτὴ αὕτη ἐστὶ ἢ ἐστί. quod agnoſcis qua occaſione corruptum ſit, & genus ſcribendi vere aliquid Herodoteum, & extra ineptias fallacium iſtorum ſapientium. Nam pari locutionis modo utitur auctor cap. 50. Γῆ ᾗ μὲν χαμαιῶν ἐστὶ ὁσοσπέρ ἐστί.

234, 49. Διώρυχα τλῶ ἐκ τῆς Νείλω διέχουσαι ἐς τὸ Ἀράβιον κόλπον.] Hic locus eſt quem innuebam ſub numeris 72, 38. Nam quum ſic edant, optimus MS. redigit hoc compoſitum ad ſimplex, & ἔχουσαν modo probat, non διέχουσαν.

235, 5. Ἐρυθρῆς καλεομένης Θαλάσσης.] Vox media non conſpicitur in MS. & toties facta eſt mentio maris Rubri, etiam ſine iſto participio, ut eo jam opus non ſit, nec minus tædii ſit in legendo, quam in ſcribendo.

235, 12. Περιπλώσαντες ἐς τλῶ Λιβύην.] Particula ἐς omnino ſupervacua eſt, vel potius vitioſa; nec legitur in MS. Utique mox ſequitur ἐπεὶ περιέπλωσε Λιβύην.

235, 26. Ἐς ὃ ἂν ἀφίκηται.] Sic legitur in Mediceo, tanquam voluerit Herodotus non pro parte ſe ſegregare ab Ioniſmo, ſed prorſus eum deſerere; & ſicut inceperat ἐς ὅ, ita ſtrenue progredi edendo ἀφίκηται, non ἀπίκηται.

235, 41. Καταλιπόντες τὰς πόλιας.] MS. λιπόντες.

235, 45. Οὐ δικαιὸν ἔτι εἶναι πρὸς βαίνειν.] Verbum ſubſtantivum ab MS. abeſt. Et deinde ἐκ οἱ συγγινώσκειν, non autem οἱ ἐκ συγγ.

236, 10. Καὶ δὴ ᾗ Σκύλακα.] MS. ᾗ δὴ Σκύλακα.

236, 32. Λιβύη μὲν δὴ Λιβύης λέγεται ἔχειν τὄνομα.] Quum congererem ea, quæ habentur ſub numeris 6, 34, non ſuſtinui adſeverare libere, quod in Herodoto cernere nullus poterat. Nam in hoc etiam loco legebatur ἀπὸ Λιβύης, ut de eo dubitari non liceret: at abhinc exſtabit, prout prima manus voluerat, & quod cuſtoditur in codice Mediceo, quod in citatione adhibui, ſicut etiam mox δὴ τὸ Προμηθέως γυναικὸς, & ἀλλ' οὐκ δὴ τὸ Προμηθέως Ἀσίης, item δὴ Ἀσίεω, non ut ἀπὸ prorſus expellat, ſed mixtim poni oſtendat. Id quod ita repetitum occurrere deprehendes in cap. 107. ἐπ' ὧν ἡ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι. Ita cap. 149 vicina cernes. τῇ δὴ νήσῳ δὴ ἐξ οἰκιστέω Θήρεω ἡ ἐπωνυμίη ἐγένετο. Ἐπὶ δὲ ἑπτὰ τούτοισι τὸ ὄνομα ἐγένετο. Ἐπ' ἧς Αἰγείδαι καλέονται, perinde ut vulgo exſtat in capite 184. Ἐπὶ δὲ ἄρεος τούτου ἄνθρωποι ὅτοι ἐγένοντο ἐπώνυμοι. & 7, 61 & 74. Adde & 7, 58.

236, 48. Ἐκ Κρήτης δὴ ἐς Λιβύην.] Quæ hæc arcana hiſtoria ſit, quæ Europam ex Creta deinde extuliſſe referebat in Africam, non facile dixerim, & animadverto hunc locum ab viris doctis derelictum, quum ad vicina guſtanda ſane acceſſerint. Magis mirum eſt magiſque arcanum, quemadmodum homines futiles Herodotum potuerint inſcribere tam fictæ li hiſtoriæ, quum ſcirent eum ſcripſiſſe ἐς Λυκίην, prout teſtatur omni fide digniſſimus codex Mediceus. In hoc igitur ſe quiſque exerceat, ut ex Herodoto omnia falſariorum ſigna deleantur.

237, 5. Σοφίης πέρι &c.] Animadverterunt hæt viri docti, adeo ut Herodotum ex diametro pugnare cum Apulejo ſtatuat Jo. Pricæus, qui in Apologia *Socordiſſimos Scythas* dixit, ut inde cenſeat Herodotum intellexiſſe unam eorum gentem ita proprie vocatam, quam Scymnus Nomadicam appellaſſe videatur. Ita ille pag. 75 & 76. Sequitur Alex. Morus ad quædam loca N. F. pag. 231, ubi & Herodoti hunc locum & tandem Apuleji producens, ſed Pricæum ignorans, monet ἐλὸς δὲ Πόντου verti non debuiſſe *circa Pontum*, quod certe non fecit Valla, σοφίαν & λογιότητος reſpiciens ita, ut parum ſerio locutus eſſe videatur auctor. Qualiacunque hæc. Illud mirum, quod voces ἀποφυγέειν τε μηδένα ἐπελθόντος ἐπὶ σφέας intelligat *nemo eorum qui in ipſos incidunt, poſſit effugere*, quum alludatur ad eventum Cyri, & quem mox relaturus eſt, Darii, dicatque neminem, qui bello eos aggrediatur, & ideo in fines eorum aüſit transire, effugere.

237, 15. Ζώουσές τε μὴ ἀπ' ἀρότρου.] Poëticum nimis, & recte cum Stephani codicibus Mediceus MS. ζῶντες μὴ ἀπ' ἀρότου. Nec dubito id ipſum quoque exſtare in cod. Arch. & E. quamvis ex eis in editione Th. Gale ſit exhibitum ἄρτου. Ac dein προσμίσγειν, non προσμίγειν.

237, 21. Πιώδης τε ἡ χώρη ἐστί.] *Uliginoſa ſua ſponte* vertit Valla. Sed & aliæ ſimiliter uliginoſæ reperiuntur, quæ tamen tale quid non permittunt. Corrigendum eſt neceſſario ex MS. ποιώδης *herboſa*, ut hujus libri cap. 53 Σπόρου τε παρ' αὐτὸν ἄρεος γίνεται ποίη τε. Et 58. Ἐστὶ ἐπιχυλωδάτη πασέων ποιέων. Et 120. τῷ ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκλείβειν.

237, 43. Διὰ μέσης τελέων ῥέοντες.] Quaſi ob inopiam & tenuitatem aquæ non mererentur id verbum, teſtatur MS. codex Herodotum edidiſſe Ἀφὶ μέσα τούτων λόντες, à quo etiam bis appellatur Ὀρθήνιος, non Ὀρθιάνιος.

237, 49. Καὶ Τίβησις.] Ita citat quoque Voſſius ad Melam pag. 37, ut opinor, perperam, quum manifeſte in MS. perhiberetur Τίβισις, ut ſtatim Ἄθρυς, & Ἀρτάνης, non Ἄθρης & Ἀτάρνης.

238, 3. Μέσον σχίζων τὸ Αἷμον.] MS. μέσου, ut malunt iſtud adjectivum transferre in id quod facit, quam quod patitur.

238, 8. Ἴστρος Ἀφροδίκην.] Vix capio, quo pacto notionem hujus verbi ad fluvios confluentes detulerint. Certe in hoc loco optimus MS. Ἴστρος δέκτης, qui quum ita approbet lectionem Cod. Arch. ab Th. Gale editam, qui & ipſe judicabat id præſtare, merito ſic reſtitui.

238, 9. Καὶ ἄλλος Ἄλπις.] Hic quoque MS. ſubjungit ποταμὸς.

238, 10. Καὶ ὅτοι ἐσδιδοῦσι.] MS. ἐκδιδοῦσι.

238, 12. Ἔσχατοι πρὸς ἡλίου δυσμέων μ. Κ. οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ.] Citat hunc locum Ez. Spanhemius ad Callimach. pag. 436, ſed ita, ut particulam τῶν neglexerit, unde interpretatur *qui in Europa ad Solis occaſum extremi ſunt poſt Cynetas*, quum Herodotus diſerte ſcripſerit, ut intelligeretur populorum in Europa extremos eſſe. In quo ſibi conſtat hic ſcriptor, qui exhibuerat jam 2, 33. Κυνησίοισι, οἳ ἔσχατοι πρὸς δυσμέων οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. Quem locum neſcio cur non citare maluerit, utpote in Herodoti lectione prius occurrentem. Sed hinc patent ſtudia ejus viri, cui forte fortuna locus libri quarti obvenit, ut inde omitteret, quod liberet. Sed eſt aliquid inexſpectatum in exemplari Mediceo, dum retinet πρὸν ἡλίου δυσμ.

238, 18. Ὁ Νεῖλος πληθὺς ἀπικνέεται.] Forſan ita ſæpius loquitur hic auctor. Verum hoc loco legit optimus MS. ἐπικνέεται. Et hoc ipſum utique compoſitum ſic uſurpatur cap. 75. Ὡς τε Ἑλληνικὴ ἀδημὶν ἂν μιν πυέλῳ ἐπικνέσαι.

238, 20. Ἐς πλῆθος οἱ συμβάλλοιεν οἱ.] Jocoſum plane; & quis eos docuit ita Græce loqui? Quid dicas aliud, quam Herodotum pro nugatore habitum? Sed ſcias poſterius

οἱ non esse in MS. Mediceo. Non enim intelligo, quod notat Th. Gale [utrobique omittit codex Arch.] Id quippe fieri non debet.

238, 36. Ποτ̃αμῶν τοῖσι Σκύθῃσι.] In optimo MS. non est vox media. Et de Hypani deinde ὁρμᾶται ἐκ Σκυθικῆς omissa vocula μὲν. Nempe quoniam semel usurpaverat paulo ante in Tyre, nunc quoque id fecisse debuit.

239, 5. Ἐξαμπαῖος.] Quod nomen iterat cap. 81, & tum hic, tum illic ita id confirmat certa fides codicis Medicei, ut flocci fieri debeat imperium Vossii, quum in notis ad Melam utrobique statuit rescribendum Ἐξάμπεος.

239, 9. Ποτ̃αμὸς ὃς ἐσί τε.] In MS. illud ὃς desideratur, ut pro fluvii magnitudine utatur velut abrupto sermone, qui talem materiam decet.

239, 15. Νομάς τε καλλίστας καὶ εὐνομιδεστάτας.] Quid hoc ultimum vocabuli sit, non comprehendo. Et inhæsit auctori huic ab primis editionibus, ut certus quasi Portus scribat [Herodotea locutio. Pascua pecoribus accommodatissima] Nec melius expectes ab Stephano, quippe cujus & ipsius verba sunt [Εὐνομιδεστάτη νομαὶ κτήνεσι ex Herodoto affertur pro pascua accommodatissima pecoribus.] prout scripsit in Thes. Scilicet quia huic voci insunt literæ νομι, ea aurigare debent ad Græcum aliquid pascua denotans. At quæso quæ judicii sanitas tolerare vel vocem vel sensum talem potest, ubi continenter antecessit νομὰς καλλίστας, hoc est, prorsus idem. Non est hic loquendi modus, nec ulla politura ingenii. Melius de nobis meritus est Herodotus, quam qui in tantis sordibus consenescat: certe non ulterius, quoniam juvat nos codex Mediceus, testans Herodotum scripsisse εὐκομιδεστάτας, hoc est, velut cum cura cultas. Quam potuisset hinc illustrare Herodotum Stephanus, qui in Thesauro nequivit omittere Hesychium scribentem Εὐκομιδὴς, εὐηγμένος, εὐκόμιος, ἐν ἐπιμελείᾳ? Rite vides id annotatum ab Hesychio: rite vides illustrari inde Herodotum, optimamque sententiam dari huic loco.

239, 17. Ἀρίστας Ἀφροδίτην καὶ πλείστας.] Copulativa in MS. non exstat.

239, 37. Τὸν Δήμητρος ἐνίδρυται.] Si modo id verum est. Nam quomodo illic potest esse templum Δήμητρος, ubi ne coli quidem eandem pro Dea legimus, nec vel auditam. Ipse Herodotus mox dicet, nonnisi Vestam, Jovem, Tellurem, Apollinem, cœlestem Venerem, Martem, Herculem & Neptunum in cœlestium numero haberi apud Scythas. Quis locus igitur isti Δήμητρι? Sane etiam in MS. perspicue legitur ἱρὸν Μητρὸς ἐνίδρυται. Quid? Immo verum reor ἱρὸν Μητρὸς, id est, per excellentiam Matris Scythicæ aut Vestæ, quam vidimus nominari infra capite 127. Sed hanc utique Vestam intelligi necesse non est, quum & in singulis regionibus jam didicerimus ex inscriptionibus certis Matribus, ut appellant, divinos honores datos, unde patet palmariam hanc esse reparationem. Utique cave cogitare de Cybele, quam neglexerunt Scythæ, ut patet ex cap. 126 & seq. Posset alioquin & Tellus intelligi; sed & ab eâ est hæc Mater distincta.

239, 42. Ἀπὸ βορέω τε καὶ ἐκ λίμνης.] Particula καὶ non est in MS.

240, 17. Ἐπιχολωζάτη πασέων ποιέων.] Ut quidem exponitur in editionibus, quas vidi; quum Henr. Stephanus in Indice Thesauri sub voce Ἐπίχωλος addat [At in v. l. Aridus. Et ἐπιχωλοζάτη ποίη gramen aridissimum] ut appareat diuturnam & tetram nimis cœcitatem hîc dominatam fuisse, præsertim si adhibeatur quoque Lexicon Porti absinthia sua miro colore commendantis. Si ab vulgata lectione transivissent ad ἐπιχλοωζάτη, potuisset aliqua venia editoribus dari, quorum socordia certe restituti hujus loci palmam præbuit Tan. Fabro, ut ego quidem opinor, in Epistolarum Criticarum tertia decima, recte cogitandi, dum effert ad suum Petavium illic ὀχιλωζάτη, ut ad χιλὸν respiciatur, quod unice verum est. Sed quod præpositionem, hoc est, primam syllabam vocis mutet, id sine causa facit, quum licet ὄχιλος notum sit lexicographis, certe ἐπίχιλος perinde probari debeat, ut sic exprimens, quod confert ad chilum & succos.

240, 26. Οἱ δὴ καλεόμενοι βασιλήιοι.] Vox tertia non legitur in MS. quam nec credibile est nunc adhibitam ab auctore, qui jam ante dixit τῷ τε τῶν Νομάδων χώρῳ καὶ τῷ τῶν βασιληίων Σκυθέων. Statim νομάζει habet MS. non νομάζουσι. Recte: non enim hoc verbum respicit nisi unam Vestam: quod sequitur, habet suum καλεόμενος.

240, 31. Ἀρτίμπασα.] Non aliter sane Hesychius, Ἀρτίμπασαν ἀφάνιαν Ἀφροδίτην παρὰ Σκυθῶν. Ubi nescio à quo cœco auctore subnotari videas Ἀρτίμβασαν legere Herodotum, quod frustra ponitur, nec ex vero, quum nullam editionem ab vulgato cernam discedere. Attamen MS. habet Ἀρίππασα. quod unice credo ab Scythis fuisse pronunciatum, & ab Herodoto nunc referri haud dubie ab Scythis bene auditum. atque etiam Θαμιμασάδας, non Θαμιμασάδης, etsi eadem forma cap. 80 sic editur Ὀκταμασάδης.

240, 35. Ἐρδομένη δὴ ὧδε.] MS. ἐρδομένη ὧδε. ut cap. 72 ὧδε ἀναβιβάζοντες. Et deinde ἐμπεποδισμένους τὰς ἐμπροσθίους πόδας sine vocibus τὰς δύο. Illa in participio mutatio, qua liber scriptus refert ἐμπεποδισμένους pro neutro ἐμ-

πεπο-

πεποδισμένον, licet antecedat ἱερήιον quoque neutrum, eſt notabilis, & videtur relata ad intellectum βῶς aut ſimile.

240, 47. Ἔπειτα δὲ ἐσβάλλει.] MS. ἔπειτα ἐσβάλλει.

240, 48. Λεσβίοισι κρηπῖδι.] Itane Herodotus nobis tradit iſtam delicatam inſulam hoc habuiſſe, ut ſuo placitiſſimo vino proprium genus crateris invenerit, diſconveniens Græcis reliquis? Id ſingulare ei debemus? Immo etiam in tanta peregrinatione inter crateres ubique uſurpatos nonniſi Scythicum & Lesbium conveniſſe notavit? Curioſe admodum. Vix crediderim, & aliud latet, unde admiranda bonitas libri Medicei agnoſcitur, in quo eſt Λεβίοισι. Ita patet hunc locum eſſe, unde Grammatici habent Λέβια.

241, 27. Ἄνδρα ἕνα θύει.] Vox ἕνα non eſt in MS.

241, 37. Τῇ ἂν πέσῃ κέλευ.] MS. κέλευ. Sic quoque mox Δακέλευ.

241, 48. Λαβόμενος τῆς κεφαλῆς ἐξίει.] Sic & MS. Sed in margine ἐκσείει, quod eſt interpretis *excutit*.

242, 3. Τὸν ἂν αὐτὸς ἐλαύνῃ.] MS. τὸν αὐτὸς ἐλ. Et mox ἔχῃ, non ἔχοι.

242, 9. Καὶ Δηλείναιλες αὐτοῖσι ὄνυξι.] Quid intellexerit Herodotus per duo iſta priora, nequeo dicere. Et licet; quia nec Valla, nec ejus corrector Stephanus in interpretando auſi fuerunt attingere. Etſi cur Herodotum nomino? immo illi, qui invitæ Melpomenæ ea intruſerunt. Certe quum Valla id præterierit in interpretando, ſuſpicari licet in iſto codice, quo utebatur, id participium non extitiſſe. De quo ut minime ambigas, nunc teſtor in MS. Mediceo non exſtare, ut laudandi ſint interpretes & dedecus ſit edentium, quum recte ſequantur infra ſuo loco.

242, 16. Κεφαλὰς ἤτοι πάνλων.] MS. κεφαλὰς ἤ τι πάνλων.

242, 21. Ἢν ᾖ πλέοσι.] MS. ἰὼ ᾖ ἢ πλέοσι, prorſus repetens, ut præmiſerat, ex more ſuo.

242, 24. Ἢν τις ὑπεκφεύγῃ.] MS. ἰὼ ὑπεκφεύγῃ. Hæc tria ſi conſideres, deprehendes ſic longe ex MS. venuſtiora.

242, 28. Ταύτῃ τὴν ἀνδραγαθίαν λέγεται.] Intolerabilis pravitas. Lege ex MS. λέγονλες, quomodo videtur legiſſe interpres. Nec obeſt numerorum variatio. Hoc certe participium comprehendit de variis caſibus dicentes.

242, 36. Ὅσοι ᾖ ἂν αὐτῶν.] MS. ὅσοι ᾖ αὐτῶν.

242, 45. Αὕτη μέν τοι ἡ μανλικὴ παλαιστὴ σφι ἐστί.] MS. αὕτη μέν σφι ἡ μανλικὴ παλαιστὴ ἐστί.

242, 49. Φιλύρῃσι τείχεα χίσῃ.] MS. τείχεα.

243, 19. Ἢν ᾖ οἱ ἐπελθόνλες.] MS. ἢν ἰὼ ᾖ οἱ ἐπελθ.

243, 23. Ἀποκτῦσι ᾖ αὐτὸς.] MS. ἀποκτῦσι δῆτα αὐτὸς.

243, 24. Ἄμαξαν καμάρης.] Mirifice dictum. Sed in MS. vox καμάρης non apparet.

243, 34. Τὸς δὲ ἂν ἀποκλείνοι.] MS. ἀποκλείνῃ.

243, 39. Τύψαντες σφαγὴ ἢ θηγάμονλες.] Tanquam quæ duo ſunt valde vicina, & certe primariæ actiones ad eliciendum ſanguinem; prout etiam Valla interpretatur *percutientes cultello aut incidentes gladio*. Verum unde potuit Valla noviſſe vocabulum Græcum σφαγὴ eſſe par Latino *cultello?* Utique ſtatim poſt hinc oſtendit Stephanus ſe offenſum, & jam ante illum alii, quos teſtatur vocem Græcam ſuſpectam habuiſſe, nec quid ipſe cenſeat, unum verbum hiſcere audet, Voſſio etiam teſtante viros eruditos neſcire quid illud ſit, ideoque σφάβῃ reponere. Similiter Portus novit, quibus vocabulum hoc de mendo ſuſpectum videatur; apud nullos enim alios ullum hujus vocis veſtigium reperiri: adeo nihil auxilii ab ipſo adfertur. Ita res hæſit, donec Voſſius in notis ad Melam ſuſtinuit profiteri ὀπέαλι ſcribendum, & ὄπεας eſſe idem, quod in Polluce ὀπήτιον, quod quamdiu ante Voſſium ediderat in Theſauro Stephanus, ſed immemor Herodoti? Ita hucuſque venimus. Ego tamen non mutavi vocem σφαγὴ, tum propter fidem codicum antiquorum; tum quidquid hoc ſit, nihil aliud præſtitit Voſſius, quam quod in Gloſſariis Bonav. Vulcanius ad col. 205, ubi quum legeretur *ſubula* σφῆλιον, περόνη, ille corrigit ὀπῆλιον, quod occurrebat pagina antecedente & hinc facile alludebat memoriæ, ut & col. 270. quum tamen Salmaſius in Plinianis p. 916 non dubitet ex Veteris Grammatici capite de ferreis inſtrumentis citare Τ' πήτιον *ſubla*, qui pag 223 attulerat ſubula ὀπήλιον. Etiam quoties & illic & in aliis ſcriptis reperiuntur mixta ο & υ pariter in Græcis ac Latinis? Quod taceri non debet, lector hinc animadvertet ab hac manu veniſſe, quod in ſecundam editionem Etymologici Voſſii additum & inſertum eſt ad vocem Subula [Suba, Subula, ab ὀπὴ, ὀπέας & ὀπήτιον.]

244, 6. Τείχεα σφεκεόνλαι, βεγχίονας σφετάμονλαι.] Horum omnium nihil confirmatur ab MS. exemplari, unde univerſa abſunt. Sane quod ad alterutrum attinet, fieri non potuit, ut brachia utraque amputarentur, iſta βεγχίονας σφεζάμονλαι integre intelligendo & nihilominus ſiniſtram manum ſagittis trajicerent, nempe cadaveri annexam; ita ut poſterius aut certe falſum ſit, aut ſequentia intelligi debeant de manu ſiniſtra ab cadavere direpta & prope cadaver alicubi poni ſolita. Potuerunt interim aliquid conceſſiſſe in loquutione quam citavi. Sed ſatis in his mihi videtur auctoritas tanti documenti ex Etruria.

244, 38. Ἀναβιβάζουσι αὐτὸς.] MS. ἀναβιβάζονλαι.

244, 40.

244, 40. Τ'πέχυζι τὰς ὤμυς τ' ἱππων.] MS. ὑπερέχυζι.

244, 47. Ἀναβιβάζυζι ἐπ' ἵππων.] MS. ἀπὸ τ' ἵππον.

245, 7. Ἐν ἀμάξῃσι κειμένυς.] MS. ἐν ἀμάξῃ κειμ.

245, 38. Καὶ ἔπειτα ὑποβάλλυζι τὸ σπέρμα ἀπὸ τὰς &c.] Nimium iners fuit Valla in interpretanda hac parte & proxime antecedente, quam utramque & bene distinctam ille compressit in unum & nimis arctum *sub pileis occultant supra lapides igne perspicuos*, nec indicat ubi sint illi, qui id faciunt. Sed neque bene commorantur ὑποβάλλειν & ἐπὶ λίθυς. Quin etiam supra lapides non solent res occuli. Videtur ab corruptis Græcis irritatus fuisse, ut in tenebris voluerit micare & licentia sua strenue abuti in ordine dictorum Herodoti mutando. Nam præclare subveniens optimus MS. habet ἀποβάλλυσι, unde universa narrandi facies mutatur in clarissimum sensum, quem conatus fui exprimere, quippe verissima restitutione.

245, 39. Παχὺ ἐὸν καταπάσσονται.] Quod Stephanus in ora posuit καταπλάσσονται, probat quoque Mediceus codex, & accedit consensus cod. Arch. apud Th. Gale, ut id pro vero haberi debeat. Sed insuper, quod illi tacent, in optimo illo MS. interponitur vocula παχὺ ἐὸν ἢ καταπλάσσονται, non ut habeat vim copulativæ, quæ nulla requiritur, sed contrahendæ dictionis: neque enim opinabatur quisquam se auditurum biduo illis oblitam faciem & corpus geri; videbatur sufficere, si dicerentur ad momentum fricare & linere cutim. Sed non ita est: dicit ergo illud densum sane etiam inducunt per cutim corporis ac faciei.

245, 42. Τῳ καταπλασῳ.] Hinc Stephanus in Thesauro [Sed & καταπλασὴ ex Herodoto affertur pro medicamento.] Solertior fuit Portus, qui de hac voce nihil protulit. Nos autem confisi & fide &, quam merito inde sibi spondet, auctoritate vetustissimi exemplaris legendum judicavimus καταπλασὺν, & hac quoque nunc demum renata voce Græcam linguam ampliamus. Neque enim aliter considerari potest hæc vox, quam λησὺς, qua utitur 5, 6. κλησὺς alibi, utraque etiam satis rara, ut notior est ὀρχησὺς & similia.

245, 45. Ἑλληνικοῖσι ἦ ἥκισα.] MS. Ἑλληνικοῖσι ἢ ἢ ἥκισα, in quo est sua vis. Deinde πλέων ἦ δι' Ἑλησπόντυ, quod est necessarium, & fortasse aliquid omissum est in relatione Th. Gale, scribentis in Cod. Arch. esse πλέων δ' Ἑλλησπόντυ.

246, 12. Ἐκδησάμυ ἀγάλματα.] Quam infeliciter jactatus fuit hic locus, antequam illucesceret hæc serenitas literarum, quam heroica certe pectora elegantium virorum pererunt? Sufficit audire notam Stephani [Legit Valla ἐκδυσάμυ, pro ἐκδησάμυ, pro quo perperam legitur in vulg. edit. ἀποδημησάμυ.] Vidit ergo Stephanus quoque in MSstis id quo nunc utimur; sed quia id non intelligebatur, ecce duas mutationes omnino non nauci. Verum id Stephanus perinde ut priores cognoverat, ut tantundem cerneret. Portus latitat. Sed vehementer me fefellit Th. Gale, qui in splendida luce jam versans noluit plane verum perspectare, adeo ut notet [Verte, *appensis collo simulacris*. intelligit Cymbalum & tibiam &c. Vide Cl. Alexandrinum de Anacharsi. Sunt apud Herodotum Ἀγάλματα sensu latiori, ea omnia, quibus quis oblectatur, deorum ἀθύρματα] Sic dum voluit acumen Is. Vossii tacite imitando ad se transferre, quod 2, 26 usurpatum inepte jactabat ad Melam 2, 1, 61, præcipitat se ex cursu, quem feliciter inceperat tenere. Et tamen diu ante jam produxerat illos primarios Galli Matris Magnæ ornatus, quos Græci vocabant περσηΐδια ἢ τύπυς, excellens illud studiorum decus Henricus Valesius, quod obscure interpretatus fuit Livius *cum insignibus*. Nam & hunc adposuit Valesius, quem etsi nominet fraudulentus ille Suidæ in Cantabrigia editor, tamen & omnia, quæ habet magnus ille vir, recoquere quasi sua essent, veritus non fuit. Sed plena lux exorta est per clarissimæ & doctrinæ & peregrinationis virum Jac. Sponium, postquam in Miscellaneis Eruditæ Antiquitatis pag. 151 exhibuit publico aspectui istam Laberiam Feliciam Sacerdotem Maximam Matris Deum M. I. cum dependentibus ab humero utroque tum vittis, tum capite, plane ut videas περσηΐδιον, & serta tenentem manu sinistra, ut dextra adoleat. Id quod adeo minus mirari nos oportet, quia diu antea jam notatus fuit ab viris doctis casus Apuleji ob gestatum Mercuriolum, unde ipse scribit in Apologia: *Hiccine est sceletus? Hæccine est larva? Hoccine est quod appellitabitis Dæmonium? Magicumne istud, an solemne & commune simulacrum est?* Sicut & Matris Magnæ sacra eximie culta in ista urbe Cyzico inprimis docent nummi istius urbis, istam Deam multi præferentes, quem ex Strabone confirmant.

246, 25. Τ'πὸ ἑ ἀδελφιδεῦ ἀποθανών.] Interpretes quoque *à patruele fuisse interemptum*. quod an ab Valla ipso etiam venerit, ignoro, qui primam versionis ejus editionem non habui. Sed valde hîc commoveor; quia deprehendo apud Aldum & Hervagium non legi ἀδελφιδεῦ, sed ἀδελφεῦ, ut ex Stephano solo sit prognatum istud prius, nec scio utrum ex MStis nec ne; quum interim omnino sit legendum ἀδελφεῦ. Id constat ex ipsa Herodoti genealogia, qui dicit Anacharsin fuisse πάτρων Ἰνδαθύρσυ. Quod si fuit patruus Inda-

thyrſi, pater vero Indathyrſi fuerit Saulius; certe Saulius debet fuiſſe frater Anacharſidis, à quo Saulio etiam interfectus Anacharſis. Cæterum liber MS. Mediceus non vocat illum Ἰνδάθυρσον, ſed Ἰδάνθυρσον, quod tanto magis genuinum exiſtimandum puto, quanto propius accedit ad ejuſdem nominis formationem, quam alii inde conſtituerunt *Iancyrus*, omiſſa litera δ. Adde Th. Gale. Præterea idem MS. Timnem non facit tutorem τῷ Σπαργαπίθεϊ, ſed τῷ Ἀγιαπείθεϊ, quod nomen etiam infra cuſtodit circa hiſtoriam Sculæ, qui dicitur illic ὁ Ἀγιαπείθεος, & ſic per omnes caſus, quum Spargapithes tantum cognitus ſit ut Lyci pater, avus Gnuri; ac poſtea rex Agathyrſorum, interfector Ariapeitheos.

246, 28. Ὑπὸ τῶν Σκυθ. βασιλέϊ.] MS. ὑπὸ τῶν Σκυθέων βασ. Recte, ſi cognoſcebatur bene ipſe ille Rex, à quo erat miſſus. Alioqui ex hac varietate videretur ſequi ὑπό τε τῶν Σκυθέων *βασιλ. ab aliquo Scytharum rege.*

246, 32. Ἀχόλως εἶναι πρὸς πᾶσαν.] Gregorius Nyſſenus Homil. 3 in Canticum Canticorum amat dicere ἐκείνῃ πρὸς τὴν πλύσιν τῶν ἱματίων ἄχολος ὤν, & πᾶσα ἡ πρὸς τὴν γῆν ἀχολία. Quum interim neutro forſan uſus fuerit Herodotus, quippe teſtatur eum ſcripſiſſe optimus MS. εἰς πᾶσαν.

246, 35. Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.] MS. ὑπ' αὐτῶν Ἑλλ.

246, 37. Οὕτω δή τι ἔπρηξε.] Id interpretabatur Valla *& ipſe quidem ita egit*, ubi plane omittitur τι. pro quo Stephanus malebat *& huic quidem talia contigerunt*, ubi perinde negligitur. Et miror rationem horum hominum, ut magis ſolliciti ſint de verſione, quam de eo quod interpretantur, quodque prorſus demonſtrant ſe non intelligere. Omnino enim nullam habent Græciſmi rationem, qui vulgatum iſtud valent tolerare, & πρήσσειν in hoc uſu de fatali caſuum & actionum vitæ eventu nequit ferre voculam τι, ut neque fit aliis locis, ut 2, 172. Ἤδη ὦν ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτὸς τῷ ποδανιπτῆρι πεπρηγμαι. 3, 25. Ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας σόλῳ ὕτω ἔπρηξε. Sic apparet illud τι mittendum in malam rem. Et ſane tantum legitur in optimo MS. ὕτω δὴ ἔπρηξε.

247, 21. Οἰκιά τε ἐδείμαλο.] MS. ἡ οἰκιά τε ἐδείμ. Sic & mox τλῶτε πέριξ, ubi vulgo τλῶ πέριξ. Utraque recte.

247, 32. Τετέων εἵνεκα.] MS. certe venuſtius τούτε εἵνεκα.

247, 37. Διεπρήσθησε τῶν τις βοῆ.] Hinc notat ita H. Stephanus. [Διαπρήσσω indicium defero. Affertur enim ex Herodoto διεπρήσθησε πρὸς τοὺς Σκύθας, pro indicium detulit Scythis, indicavit.] Non diſſimilia ſunt, quæ attulit Portus [Valla, *Scythis quidam indicium detulit*. Sed fortaſſe τὸ Διαπρησθῆναι, quod à Διαπρήσσειν deductum videtur, idem ſignificat. Scilicet pertranſire, percurrere. Quare locus hic ita vertetur, *Quidam ad Scythas transiit, profectus eſt, ivit.*] Nihil ipſe adfero. Sed iſta puerilia ſunt, & ſine damno potuerant ſupprimi. Verum MS. Mediceus habet ſimplex ἐπρήσθησε. quod mihi videtur illuſtrari poſſe per πρησῆρα, qui inter cætera notat σφοδρὸν ἄνεμον, ut riſſimo verbo coactus fuerit uti ad Boryſthenitæ iſtius deſiderium notandum & cupiditatem, qua ille velut vento actus feſtinavit ad Scythis exprobrandum eoſque vituperandos in rege ipſorum.

247, 38. Ἡμῖν ἢ καταγελᾶτε.] MS. ἡμῖν γὰρ καταγελᾶτε. Quæ propria formula eſt objiciendi primo & dein tranſitum quærendi ad interrogationem. Infra cap. 27 Ἐπὶ γλῶ ἢ μέλλεις ἐρεῖδεσθ &c. 6, 11 incipit loqui Dionyſius Phocæenſis, Ἐπὶ ξυρῷ ἢ τὴ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα.

247, 41. Καὶ βακχεύῃ ἢ.] MS. ἢ βακχεύῃ τε ἢ. Et mox κάτιζε, non κάτιζε.

248, 3. Τῆς Τύρεω θυγατρὸς.] MS. Τήρεω, quod eſt egregium, & notum in Thracia vocabulum ex ipſis fabulis Prognes & Philomelæ, videturque ita legiſſe interpres, quum male verteret *Teris*. Sic quoque hic optimus liber exhibet 7, 187 Σιτάλκεω τῷ Τήρεω, Θρηίκων βασιλῆϊ, ubi vulgo dant etiam Τύρεω.

248, 9. Μελόντων ἢ αὐτέων συναπλεῖν.] MS. συναύξειν, ut jam ſupra.

248, 16. Πεφυγὼς τοῦτον.] Vox poſtrema non eſt in MS.

248, 16. Ἐκδοὺς ἢ τὴ ἑωυτῆ μήτρωα Σιτάλκην.] MS. ἐκδιδοὺς, & Σιτάλκη. quod utrumque ita bonum, ut alterum ſit maxime neceſſarium.

248, 28. Ἔστι μεταξὺ βορ.] MS. ὡς ἐστι μετ. βορ. Quæ conjunctio ſatis grata.

248, 33. Ἄπολον ποιέειν.] MS. ποιέειν. Id quoque Herodoto vindicandum, quum omnia procedant in infinitivo.

248, 34. Μεγάθεϊ ἐξαπλήσιον.] MS. μεγάθεϊ ἢ ἐξαπλ.

248, 46. Καὶ οἱ δόξαι ἐξ αὐτέων μνημόσυνον ποίησαι λιπέσθαι.] Nihil potuit effici ordinatius in comparandis legitime caſibus. Sed & Herodoti elegantia eſt, repente, quum exſpectes caſum præcedentibus quibuſdam reſpondentem, eum convertere & vel referre ad inſequentia, vel ſibi innitentem ſeparatim ſervare. Id nunc quoque factum docet MS. optimus, qui hoc loco agnoſcit ποίησας, quod nemo ſuſpicari poſſet. Sic lib. 1 cap. 19. Εἴτε ἢ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαι τὸν θεὸν ἐπείρεσθαι. Ita quidem edi vulgo videas; ſed præclarus noſter codex illic quoque manifeſte πέμψαντα: ſed ita, ut poſt ſecunda manus acceſſerit & in medio verſuum ſpatio literas τι ſuperpoſuerit, ſatis naſute. 4, 109. Ὅκη ἂν εἴη ὑμῖν ἐκβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τάσεσθαι.

249, 2. Ἀποθωϋμάσαι ἄξιον, πάρεξ.] MS. ante

re poſtremam vocem inſerit particulam ἢ, ſatis tempeſtive.

249, 24. Τὸς δὴ τυτέων ἱπεσεῶτας.] Vertit Valla *præpoſitos filiis Ocobazi*, Stephanus *eos, quorum id officium erat*. Debebat enim diverſa eſſe interpretatio & expoſitio eorum, quæ non alium in finem erant addita, quam ut ſcrupulum darent lectoribus ab aliquo male otioſo. Itaque mihi conſideranti indolem Herodoti, perplacet ſequi auctoritatem libri unici MSti & duas voces δὴ τυτέων inducere. Etenim Herodoto οἱ ἱπεσεῶτες quum primo ſint adſtantes, tum deinde ſunt ſtipatores, ſatellites, nempe arceſſita voce ab ipſorum officio. Libro 2 cap. 148 de Labyrintho. οἱ δὲ ἱπεσεῶτες τ Αἰγυπλίων δεικνῦναι αὐτὰ ἠδαμῶς ἤθελον. Ubi vides ſimiliter nihil addi. Lib. 1 cap. 59. Θύσανλ@ δὲ αὐτῷ τὰ ἱρὰ, οἱ λέβητες ἱπεσεῶτες ἔζεσαν. Lib. 7, 117. Ἀποθανεῖν τ ἐπεῶζε τ διώρυχ@. Etiam paulo ante MS. ἐκέλδσε.

249, 31. Ἐθήητο τ Πόντον.] MS. ἐθητεῖτο.

249, 48. Ἐν μαχεῇ ἡμέρῃ.] Hoc nugatoris eſt; & fortaſſis ejuſdem, qui δίδωμι concedere Herodoto nequivit, de quo actum 34, 43, ut proprietates Græcæ loquutionis non toleraret. Non licet ambigere, quin Herodotus ſcripſerit ἐν μαχημεμεῖῃ. Ita enim legitur in MS. & donamus id quoque nunc Græciæ ignoratum antehac, quantum ſcio, infeliciter.

250, 9. Δύο νυκλῶν πλό@.] Ita quidem antea incepit, ἡμερέων ἐνέα πλό@ ἐσί. Id haud dubie putarunt illi, qui Herodotum curarunt, nunc quoque exſtare in eo debere, etſi forſan in vetuſtis ſcriptis aliter reperirent. Atqui præter ſpem video legi in optimo MS. πλόον, ut cohæreant omnia per epexegeſin vel acceſſionem, ut incepit dicere ἐς Θεμίσκυρα, eadem forma qua in principio ſequentis capitis dicit σήλας ἔσησε ἐνταμὼν χάμμαλα ἔθνεα πάνλα, ὅσαπερ ἦγε. ubi videas licet Stephanum Latina augentem.

250, 14. Ο Πόν@ ἔτ@ ἐκδιδᾶσαν.] Vocula tertia non eſt in MS. & patet repetitam temere ex ſuperioribus.

250, 20. Στήλας ἔσησε δύο ἐπ' αὐτᾶ.] Cur non ἐπ' αὐτῷ, ut 7, 226. Ο λίθιν@ λέων ἔσηκε δὴ Λεωνίδῃ, ubi etiam interpretantur *ſuper Leonidem?* Immo optimus MS. ἐπ' αὐτόν. Et ſane ſuper Boſporum erigere cippos neſcio an Latinus intelligat: facile vero *ad Boſporum*. Mox quoque habet idem MS. ἐς μὲν τὸν Ἀσύρια, ſine vocabulo ἐτέρω. Certe Græci illud ἕτερ@ uſurpant ita demum in ſecundo membro, non primo.

250, 26. Κομίσανλες ἐς τὸν πόλιν.] Quod ſatis intelligitur tunc ab eis factum fuiſſe, quum dominium Boſpori penes illos fuit, ut certe conſtat nonnullis temporibus eam urbem in poteſtate ſua habuiſſe iſtum tractum. Cæterum de toto hoc loco & Orthoſia Diana agit docte Pet. Gyllius lib. 2 Topographiæ cap. 2, ut locum hunc citat quoque Spanhemius ad Callimachum pag. 250 non ultra docens lectorem, quam quiſque ſatis ſciebat.

250, 28. Οὕτ@ ἢ κατελείφθη.] MS. ἕτ@ κατελείφθη.

251, 16. Εἰσὶ δὲ τύτε αἱ πηγαὶ.] Si hæc poteſt eſſe cauſa efficaciæ hujus fluvii in ſananda ſcabie, videri poſſet recte ſe habere. Sed etiamſi eſſet, retinenda tamen eſt manus vera Herodoti, quæ fuit εἰσὶ ἢ αὐτῇ αἱ πηγαὶ. Sic bene MS. Mediceus.

251, 26. Γεφύμαλα ἐγχεάψας.] MS. χεάμμαλα χεάψας, quod etiam videtur probare auctor mox repetendo Ταῦτα ἢ ἐνθαῦτα ἐγχάφη. Et jam ſimile occucurrit 52, 16.

251, 41. Κολωνὸς μεγάλυς τ λίθων.] Nolui præcipere judicium lectoris & poſterorum, retinens in contextu, quod antea exſtiterat, quum tamen exhiberet optimus codex μεγάλων. Prorſus recte. Etenim quum Darius quemque militem non juſſerit βάλλειν, vel συμβάλλειν, ſed τιθέναι, ſatis apparet veram eſſe ſcriptam lectionem, & non fuiſſe exiguos aut miſſiles ſilices, aut minuta fruſta. Ipſos autem hos cumulos etiam fuiſſe magnos opinor ſponte ſatis patere, etiamſi non dicatur.

251, 44. Γέτας τὸς ἀθανατίζονλας.] Hæc eſt vetus lectio ab ipſo etiam Mediceo libro probata; quam licet Tan. Faber Epiſt. 21 gemina pronunciatione damnet ut vitioſam, tamen plura & validiora certe ſunt illi obviantia, quam eſt id geminum quod affert, tum ab Euſtathio citari Herodotum ita, ut dixerit ἀπαθανατίζονλας; tum aliud eſſe ſimplex, aliud compoſitum. Poſterius enim plane rejicitur ab Etymologo in Ζάμολξις. ἀθανατίζοι ἢ ἀ Τέτζοι ἢ Κρόβυζοι, ἢ τὸς ἀπαθανάτυς ὡς Ζάμολξιν φασὶν οἰχεσθ. Non uſus fuit tanta libertate Henr. Stephanus, qui oſtendit in Theſauro ſatis ſe in promptu habuiſſe in hoc verbo Herodoti & Arriani locum, & ex Philone toties iſtud ſimplex producit, ut melius fuerit Fabro iſta inſpicere, quam illa ejicere. Porro quemadmodum ſolcat Herodotus paſſim citari, oppido multis experimentis jam ſpectatum eſt; & omitti nequit, quin præſenti alio documento id perhibeatur. Nam quum ſtatim nominentur Μυψαῖοι, ſcriptis codicibus univerſis concordibus, illi ab Stephano dicuntur Νιψαῖοι & quidem ex hoc Herodoti loco. Itaque omnis illa Stephanina cohors, Holſtenius, Berkelius, Suidas, irruit in hanc primam Herodoti literam, & ex Stephano corrigunt Herodotum, quem ab ipſorum tactu immunem faciunt tot antiquiſſima fidei inſtrumenta, quæ me corroboraverunt, ut fruſtrarer eorum impetum, quos tamen

etiam scire oportet, quidquid illi dicant & afferant, diu ante eos dixisse & protulisse Ortelium in Thesauro, sed, ut ego opinor, ex festinata Stephani in excerpendo celeritate. Interim in MS. Mediceo legebatur Ἀρήικῳ, non Ἀρίκῳ.

252, 5. Νομίζωσι γε βελέϊζιν.] MS. νομίζωσι βελέϊζιν. Quis dijudicabit? An in nonnullis codicibus videtur fuisse νομίζωσί γε βελέϊζιν, quod alii sic corruperunt, ut particula media apponeretur voci sequenti? Etiam antea idem codex περὶ σάλμοξιν δαίμονα, & semper deinceps, ubi notabis idem principium esse in Σαλμυδησσὸς.

252, 10. Διαλαβόντες δὲ ὑποπεμπομένους.] MS. τὰς ὑποπεμπομένας. Et hoc quoque non puto ab Herodoto, mirifico in captandis duobus accusativis auctore, alienum, Διαλαβόντες τὰς ὑποπεμπομένας τὰς χεῖρας καὶ πόδας; eos qui mittuntur arripientes manus & pedes. Nec obstat numeri, qui sequitur, differentia.

252, 25. Ἐνθεῦτεν δὴ χρυόμενον.] MS. ἐνθεῦτεν δὴ αὐτὸν χρυόμενον.

252, 47. Ἐγὼ δὴ ὡς μὲν τάτα καὶ δὴ καταγαίω.] Voces illæ τάτα καὶ sunt prorsus supervacuæ. Nam particulatim ordine deinceps refert, quid de hac narratione & de ipso Zamolxi credat, aut in dubium conjiciat, ut adeo ambigue decernere & pronunciare vix nunc potuerit. Certe nec in MSto habentur, nec interpres eas agnovit. Sed etiam mox elegantius legitur in MS. ἔτ' ὧν πιθόω τι λίλω.

253, 4. Ὑπὸ Δαρείου καὶ Περσέων.] MS. ignorat duo media verba.

253, 13. Ἀποδέξασθαι.] Melius ad Ionicum modum MS. ἀποδέκεσθαι. Et mox δυνεώμεθα, non δυνώμεθα, ut liceat Porto collectanea sua de εω dialysi Ionica hoc exemplo augere.

253, 28. Ἐς μέσον φέρω.] MS. ἐς μέσον φήσω, quod videntur abjecisse, qui futurum non patiebantur in eo, qui isto ipso momento peragebat.

253, 33. Ταῦτα εἴπας.] MS. ταῦτα δὴ εἴπας.

253, 41. Ἢν δὲ ἐν τάτῳ τῷ χρόνῳ μὴ παρέω.] Particula ἐν abest ab MS. sed & idem διέλθωσι, non διεξέλθωζιν.

254, 6. Ἀρχαίη Σκυθίη.] MS. Σκυθικὴ, idque est Herodoti.

254, 22. Τοιοῦτον ἡ Ταυρικὴ ἐστι.] Sed MS. τοιοῦτον.

254, 46. Οὕτω ἂν εἴη τὸ Σκυθικῆς τὰ ὀρθὰ κέρεα.] An clausulam hujus materiæ & definitionem obliquæ & rectæ Scythiæ sic auctor contulerit in duas sectiones, merito dubites: certe una poterat commode utramque complecti, præsertim si obedias Mediceo codici longe, si quid video, præferendum aliquid suggerenti, quod tale est, οὕτω ἂν εἴη πρὸς Σκυθικῆς τὰ ἐπικάρσια τετρακισχιλίων σταδίων καὶ τὰ ὀρθία &c. ut interpretemur: *Ita sint ad Scythiam obliqua quatuor millium stadiorum, etiam recta, quæ ad mediterranea tendunt, aliorum totidem stadiorum.* Quæ est consummatissima periodus, una duas Scythiæ magnitudines considerans.

255, 2. Ἰθυμαχίῃ δηώσασθαι.] Interpretato semel Valla *prælio repellendis*, mireris, quemadmodum posteriores id retinere potuerint, tantopere fluctuantes, quoniam id nulla ratione ex Græcis exhaurias; tamen satis nasuti & sagaces, si penetrare potuissent. Itaque refert, ut cognoscatur Portus; cujus hæc sunt verba in v. Δηοῦν [Valla & Stephanus Vallam sequutus, τὸ δηώσασθαι pro repellere sumsit. Sed si bona est eorum interpretatio, διώσασθαι legendum erit, περὶ τὸ διωθέω. Alioqui jam cædere significat, ut ante declaratum. Verbum διωθέω habemus paulo post.] Item in v. Λόγον. [Valla & cum eo Stephanus τὸ δηώσασθαι sumit pro διώσασθαι, id est, repellere: sed vel διώσασθαι scribendum, si repellere significare velis, vel cædere, si vulgatam lectionem retineas] Satis apertos vides oculos fuisse, sed incertos quo vergerent. H. Stephanus nihil de eo scribit, nisi tantum in verbo Δηιόω [Media etiam voce hoc verbum ponitur, ut δηώσασθαι τὴν (male τὸν) νῆσον insulam populari apud Herodotum] Itaque sequutus hanc notionem primus interpres & retinens vulgatum mutare ita debuerat *prælio consumendis & occidendis.* Sed nulla in hoc culpa ejus, qui proculdubio veram lectionem ante oculos habuit, legens διώσασθαι, quod percommode ad hunc locum Hesychius exponebat διωσάμενοι, ἀπωθησάμενοι, ἐκβαλόντες, sive ita accipere placuerit, sive pro disjicere, dispellere. Certe Græca ista vox ipsa Herodoti manus est, quod pignorari te posse testor ex fide præstantissimi codicis Medicei. Et quum hoc ita se habeat, an vero cunctari fas est etiam alterum, quod subnectam, æque rerum esse? Habet enim quoque idem MS. ἰθυμάχῃ, etsi infra ad c. 120, ubi ponit ἰθυμαχίλω, nihil notaverim.

255, 19. Τὰς ἀν χρεώσωσι.] MS. χρεώσωσι.

255, 43. Ἐς τωὐτὸ κατίσασι.] Recte satis; nisi quod per has voces intelligatur magis lupus manere & ejus formam retinere, quam rursus humanam recipere; & ideo melius credo istud optimi codicis ἐς ταυτὸ.

256, 2. Ἀπ' ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἔχουσι.] Sed edidi ex MS. ἐπ' ὧν, & causam dixi antea.

256, 21. Οὐδὲ τὠλλω ἰδέλω ὅμοιοι.] MS. ἰδέλω ἰδέλω ὅμοιοι.

256, 29. Δέρμασι περὶ τὰς σισύρας.] Non capio id vestimenti genus. Nam σισύρα proprie & ipsa notat consutas pelles, ut constat ex Hesychio, παχὺ ἱμάτιον ὑπὸ αἰγείων δερμάτων, vel διφθέρας tum ad circumjiciendum, tum ad insternendum. Itaque quid erit, quorum pel-

les

les adſuuntur vel certæ veſti conſutæ ex pellibus vel ſtragulæ ſpiſſæ? Quod quid eſt aliud, quam intus & extra habuiſſe pelles, ut fieri poteſt, ſed id etiam commodius poterat ab Herodoto exprimi. Salmaſius igitur ad ſtatuam Regillæ pag. 106 dicit vertendum, *quorum pelles ſiſuris & veſtibus adſuuntur*. Minimum ſic dixiſſet auctor περὶ τὰς σισύρας. Sed latebat aliud, quod perbelle MS. Mediceus offert, non modo ut hunc locum ſanet, ſed etiam ut novo exemplo doceat, quantopere litera ν in Herodoto fuerit jactata & convulſa, nimirum σισύρνας, quas idem Heſychius interpretatur & vel ex eo vel cum eo infiniti alii χιτῶνα εἶδος. & ab ſiſyris differre oſtendit, notabili convenientia cum teſtimonio Ammiani Marcellini lib. 16 c. 5 de Juliano, eum exſurrexiſſe ex tapete & ſyra, quam vulgaris ſimplicitas ſiſyrnam appellabat. Etiam Baliares σισυρνοδῦται ab Lycophrone appellati bene illuſtrantur ab Bocharto in Canaan. Itaque huc pariter conferre debeo aliam fidem codicis Medicei, dum 7, 67 etiam teſtatur Herodotum ſcripſiſſe Κάσσιοι δὲ σισύρνας τε ἐνδεδυκότες, non σισύρας, ut vulgo, atque etiam mox Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν, quibus non negligemus uti, quum & illic neſciantur niſi σισυροφόροι. Itaque debuit hoc bona fide reſtitui.

256, 30. Ὄρχεες αὐτέων εἰσὶ.] MS. αὐτοῖσι.

256, 33. Οἰόπαλα.] Ita quum proferatur hoc vocabulum in optimo MS. & pari conſtantia mox Οἰὸς, nullam moram habui, quin id præferrem vulgatis Λοιόπαλα & αἰὸς.

256, 38. Ὅσας ἠδυναίατο.] MS. ἠδυνέατο. quod ipſum ita exſtat 9, 69. Sic & pag. ſequenti ἐδυνέατο MS. pro ἐδυναίατο.

257, 27. Πρόσω ἀπ' ἀλλ.] MS. προσὼ δὴ ἀπ' ἀλλ.

257, 33. Ἐς τὸν ὑστεραίων ἐλθεῖν.] In MS. nuſpiam legitur particula ἐς.

257, 38. Δευτέρων αὐτὸν ὑπομένυσαν.] Quum interpretatus eſſet Valla, *Amazonem expectantem ſociam*, quod ſane nihili eſt; Stephanus id voluit corrigere mutando *Amazonem alteram ipſum exſpectantem*. Sed nec hoc ulla parte melius. Non enim poterat idem juvenis, qui priſtino die adfuerat, ſibi imaginari alteram Amazonem ipſum exſpectare, quum ipſa eadem juſſiſſet alterum juvenem adduci, pollicita ſe quoque adducturam alteram Amazonem. Miſera Herodoti agitatio, cujus nulla fuit culpa in perſpicue ſcribendo, quod confirmat egregie MS. Mediceus exhibendo δευτέρων αὐτὸν ὑπομένυσαν, hoc eſt, ipſam cum alia exſpectantem. Certe niſi vidiſſem has doctorum hominum tricas, pro typorum lapſu illud αὐτὸν habuiſſem.

258, 2. Οὐδαμὰς ἄλλας.] Notavit hunc locum Portus, addiditque alium, quem non reperio. Interim licet noverimus ἐδαμοὶ, ἐδαμῶν, hac vice tamen exhibet optimus MS. ἐδαμέας ἄλλας.

259, 10. Ἢ ἢ ἐπὶ ὑμέας.] Non mirum ita legi in editionibus & in codicibus ſcriptis, unde editiones factæ ſunt, quia non aliter media plebs erat loquutura, quum ſenſus videatur impletus, qui ex more Herodoteæ loquutionis non eſt etiamnum impletus; unde ſic auget optimus MS. ἢ ἐ ἢ ἐπὶ ὑμέας. Quæ negativa etſi accedat ſupervacua, tamen eſt hæc manus Herodotea, quod probant verba 5, 92. Οὐδὲν μᾶλλον λιολεῦσι μᾶλλον τὴν Ἰλιάδα χώρης, ἢ ἐ ἢ σφίσι ἢ τοῖσι Ἕλλησι.

259, 25. Οἱ μὲν δὴ Γελωνὸς.] Particula δὴ in MS. non exſtat.

259, 38. Ἡμεῖς δ' ἔτε.] Adverſativa quoque non eſt in MS.

259, 41. Ἄρξῃ ἀδικέων.] Peſſumdatur hic Græcæ ſyntaxeos nitor. Unde recte MS. ἄρξῃ τε ἀδικέων. ut paulo ante ἄρξαντες πολέμου. Sed male diſtinguuntur Græca, quod ſic fieri oportuit: ἴσθι μέν τοι ἐπίῃ ἢ ἐπὶ τὸν ἡμέτερον, ἄρξῃ τε ἀδικέων.

260, 2. Διχῇ σφέας διελόντες.] MS. διχᾷ. quod ejuſdem calami eſt, cujus eſt ὑψῇ aliquoties in hac hiſtoria occurrens, nunc cum verbo ἐξάγω, nunc cum πέτεσθαι. Et ſane, ut hærere in hoc nequeamus, exſtat quoque τειχᾷ 7, 36.

260, 24. Ἐν τῇσι σφι διαιτᾶτο.] Recte quidem, ſed MS. ἐδιαιτᾶτο. Dein quoque τὰ πρόσαλα πλὴν ὅσα omiſſo vocabulo πάντα, quod inſerebatur poſt πρόσαλα. Sed & ὑπολιπόμενοι, non ἀπολιπόμενοι.

260, 30. Ταῦτα μὲν δὴ προσεκομίζοντο.] MS. προσεκομίζετο.

261, 9. Παυσάμενοι δ' ὁρόμου.] Hæc ipſa ſic repetit cap. 126. Nunc tamen MS. Παυσαμένου. ut eod. cap. Ὡς δὲ πολὺν τοῦτο ἐγίνετο, ἢ ἐκ ἐπαύετο.

261, 21. Ἐς τὴν Σκυθικὴν ἀπίκετο, ἐς ὃ ἐνέκυρσε.] Præpoſito vocabulo liber MS. ὡς ἐς τὴν Σκ. ἀπίκετο, ἐνέκυρσε &c. omiſſis illis ἐς ὃ, quæ antecedunt verbum ἐνέκυρσε. Certe iſta quum progrediantur leniſſime, placuit tamen nonnullis videre aliquid lenius, ut ſibi imaginabantur, prout citavi, quod conſpui meretur præ illo vetuſto. Pertinebant illa ἐς ὃ ad paginam 268.

261, 47. Οὐκέτι ἀπειπαμένας ἀπικνέοντο.] MS. ἀπικνέονται.

262, 2. Ἔλεγε τάδε.] MS. λέγει τάδε.

262, 11. Ὦ Πέρσα.] MS. ὦ Πέρσαι.

262, 13. Ἐώθα ποιέειν.] MS. εἰώθεα.

262, 17. Τάχιον συμμίσγοιμεν.] Nequivit hoc ſpecimen comparativi minus Ionicum effugere acumen perſpicaciæ Grævianæ, quo minus ad Luciani Solœciſtam oſtentaretur, quum in Thalia apud eum Cambyſes dixerit

cap. 65 ἐποίησα ταχύτερα. Nec licet dicere Herodotum alienum fuisse ab istis contractionibus, quippe apud quem occurrunt, καλλιόνων, αἰσχίονα & similia. Cæterum interest cognosse in hoc ipso loco perspicue & egregie exhibere optimum codicem Mediceum ταχύτερον. Quod utinam vir iste præclarus scivisset, ut saltem ex illa incertarum sordium sentina sciret ad Herodotum nihil pertinuisse.

262, 44. Αἰεὶ ἐπεκέρεε.] MS. ἂν ἐπεκέρεε. Quomodo idem sensus satis clare manet.

263, 10. Ὀρθὰ ἰσῶνες.] MS. ἰσάνες.

263, 15. Παρεμμένονες ἀνιῶντο.] MS. ἀνιῶιατο, quam formam notavit ex Herodoto Portus in terminatione ώαλο, ubi habet πειρώαλο, ἐρώαλο. Deinde ἐποιέον τοιάδε, non τοιόνδε.

263, 29. Τὸ θέλη.] MS. τὸ ἐθέλη. Et mox γνώμη ἐῶ.

263, 33. Εἰκάζοντα τῇδε.] Optimus ille MS. plane εἰκάζων τῇδε, enallage prorsus notabili, sed cujus amœnitate lætatus fuit Herodotus. Peperci tamen mutationi.

263, 43. Ἐς τὰς λίμνας ἐκπηδήσηε.] MS. ἐαπηδήσηε.

263, 45. Πέρσαι μὲν δὴ ἔτω.] Vox postrema non est in MS.

264, 22. Φαίνεται Γοβρύης εἶπας.] MS. εἰπεῖν.

264, 29. Ἐπεὰν τάχισα νὺξ ἐπέλθοι.] MS. ἐπὶ τάχισα νὺξ ἔλθῃ.

264, 35. Οἷόν τε ἔσω.] Sic quidem passim. At nunc vox ultima abest ab MS. Ceterum pessime vertitur hic locus, ut cavere oportuerit.

264, 40. Κατέλιπε αὐτῦ ἐν τῷ σῳ.] MS. auctior κατέλιπε αὐτῦ ταύτῃ ἐν τῷ σῳ. quam vocem hîc intercidisse monstro simile est, quum toties bene servata comitetur illud suum αὐτῦ, ut sit duntaxat dignissimum Herodoto augmentum. 1, 189. Τὴν θυγατέρα πᾶσαν αὐτῦ ταύτῃ διέτεψαν. Et cap. 210. Ὡς αὐτὸς μὲν τελευτήσειν αὐτῦ ταύτῃ μέλλοι. Et passim. Infra etiam MS. bis ἄνεκεν.

264, 47. Τοῖσι ὑπολειπομένοισι.] MS. τοῖσι ὑπολελειμμένοισι.

265, 1. Οὕτω μὲν δὴ μᾶλλον.] MS. ἔτω δὴ μᾶλλον. Nec plus requiritur. Et mox χεῖρας τε περιείνοντο, non περήτεινον.

265, 26. Μιλτιάδεω μὲν δή.] MS. Μιλτιάδεω δὴ δή. Cæterum quod sequitur in editionibus χερσονησιωτέων opinabar lapsum esse typorum in editionibus citimis; sed inquirens video consensu omnium inustum Herodoto stigma esse, unde testor me edidisse, quod in optimo libro deprehendebam rectum & sincerum, de quo nihil potest ambigi, quum & 6, 38 occurrant Χερσονησῖται.

265, 45. Λαοδάμας Φωκῆς.] Reliquissem libens hoc intactum, ut inserviret notitiæ veteri, qua Φώκαια Φωκέα, & hinc Φωκαῆς & Φωκῆς pro iisdem sumta esse constat, & quidem ex ipsis nummis, ut sit hoc indubitabile. Sed Herodotum hinc eximit optimus codex, in quo clare legitur Φωκαῆς. Quod autem mirari cogor, hoc est, quod videam hoc specimen tam eximium non fuisse excitatum ab illis, qui nuper eam causam vindicare cœperunt.

266, 18. Τμέων αὐτῶν.] MS. ὑμέων αὐτέων.

266, 32. Ἀπόδρησιν ποιήσασθαι.] Certe requiritur aliud tempus. Quippe si illam jam peregerunt, sera hæc consilia. Optime MS. ποιέεσθαι. Et mox φυλάσσοντες ἦσαν, ita per circumflexum signato verbo, ut innueretur duarum syllabarum esse, unde per subscriptionem ᾖ ἴσταν edidi. Vulgo ἦσαν, non satis bene.

267, 18. Γενόμενον δὲ ἐν Βυζαντίῳ.] Hoc quidem bonum: nisi melius esset quod legitur in MS. ἐρόμενον.

267, 32. Πελασγῶν ἐκ Βραυρῶνος.] MS. optimus Πελασγῶν τ' ἐκ Βραυρῶνος: cujus voculæ defectus induxit pravitatem distinctionis, cui voluit succurrere Grentemesnilius, nova inducenda qua nunc non egemus, & tamen omnia recte se habent ad confirmationem veritatis in hoc loco. Vide 6, 138. Sed & mox in eodem legitur ἀπὸ τούτων δὴ ἐξελαθέντες, unde omitti solet vocula tertia.

267, 36. Πυρὶ ἕκαιον.] Sic enim dixi MS. optimum exhibere, non πῦρ ἀνέκαιον.

267, 37. Ἄγγελον ἔπεμπον, πυθόμενον.] Recte. Nam haud dubie & ipse nuncius verba facit, estque solus πυθόμενος, ut simplex ratio loquendi ita bene sit custodita. Sic 7, 32. Ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτησοντας &c. Dummodo usus, ille loquendi dominus, non aliud introducere potuerit; unde forsan est, quod in optimo codice manifeste exstat πυθόμενοι. Sic enim 5, 108. Κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην, ὀπισθόμενος σφεας. 6, 97. Πέμπει κήρυκα, ἡγόρευέ σφι τάδε. 5, 92. Πέμψας δὲ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπευθάνετο. 3, 13. Mittit Cambyses Νέας Μιτυληναίην κήρυκα ἄγγελον ἀνδρα Πέρσην προσκαλεόμενος. 267, 40. Προσχόντες δὲ τούτους.] Pro media vocula legitur in MS. δὲ. Ne Valla quidem illud δὲ sustinet agnosse.

268, 15. Ἐσελθεῖν ἐς τὴν ἐκκλησίην.] Multo magis efficax & Græca oratio latet in MS. qui habet ἐσὸ ἐλθεῖν τε ἐς. Quod mutandum non in ἔσω ἐλθεῖν, quod Stephanus posuit in margine nescio unde, sed in ἐς ὃ ἐλθεῖν τε ἐς, hoc est, eo usque, ut & intrarent in carcerem, & cum suo quæque marito in sermonem veniret.

268, 17. Οὐδένα λόγον δοκέοντες.] Qui fieri potuit, ut sic legi Græce compulsus fuerit Herodotus, quum adeo diversam, sed simul adeo pulchram interpretationem ei donavisset Valla? In Græco nihil boni est, nihil a-

cre,

cre, ut mirari non liceat perſpicue exſtare in optimo MS. ἀδένα δέλον. Hoc enim prorſus requiritur, & agnoviſſe apparet interpretem. Sed etiam MS. ποιέυζι τοιάδε, non τάδε.

268, 23. Τρόπῳ τύτῳ.] MS. τρόπῳ τοιύτῳ.

268, 31. Τῶν ἀδελφιδῶν.] MS. τ̃ ἀδελφιδέων.

268, 42. Καταλείπ ἐν τῇ νήσῳ.] MS. καζαλείπ γὸ ἐν τῇ νήσῳ. Quod non alienum incrementum, ſed veriſſima Herodoteæ manus reſtitutio, qui inprimis amat grandiori periodo, & quidem mediæ, particulam iſtam alioquin inchoativam interjicere ornamenti cauſa. Nec enim vel ad ſenſus perfectionem erat neceſſaria, & omnia mirabiliter manent uſque ad eam tamen ſuſpenſa. Plane ut 3, 105. Τὰς μέν νυν ἔρσενας τ̃ καμήλων, εἶναι γὸ ἤσονας θεῖν τ̃ θηλέων &c. Nec diſſimile ſupra in cap. 76 hujus libri. Προσίχ ἐς Κύζικον· χ εὗρε γὸ τῇ Μηδὶ ἀνάγοντ̃ς ὁρτλώ. Et ita ſæpius.

269, 3. Βυλομένων.] Si modo id jam denuo decretum fuiſſe conſtat. Moderatius certe in optimo MS. legitur βυλδομένων, quod tempeſtivius.

269, 16. Ἐπὶ ξ οἰκισέω Θήρ χ ἡ ἐπωνυμίη ἐγένελο.] Ita quum reperirem in vetuſto libro, nequivi eſſe cunctator in repetendo & vindicando quod certe erat Herodoti, quum vulgo legeretur ἀπὸ ξ, & quidem ad uſque triplam iterationem conſtanter libro vetere expellente præpoſitionem ἀπὸ, quod ſatis validum.

269, 20. Καί κως τῦτο.] MS. καί κως τὸ ὄνομα τῦτο. Quæ repetitio eſt Herodotea. Etiam paulo ante τοιγαρῶν, non τοιγαρῦν. Nam cur deleverunt Ioniſmum?

269, 35. Γέν Εὐθυμήδης.] Certe ad ſententiam Herodoti propius acceſſit Stephanus dicendo utique aliquid, quam Laurentius perſilentium prætermittendo. Sed quid erit tamen *Euthymedes genere ex Minyis?* Eſt enim Euthymedes & re ipſa & forma nomen proprium, ut genere Euthymedes nullus ſit. Sed nec Battus Euthymedes aut dictus fuit, aut dici potuit, ex Laconum conſuetudine, qui uno tantum nomine utebantur. Etiam vetat res ipſa, ut qui dictus antea ſit nomen habuiſſe Batti, poſtea indicetur dici Euthymedes, quaſi ex genere. Certe id nihili eſt, & intellexit nullus, quod hinc patere poteſt, quia quum Caſaubonus ſcripſiſſet in notis ad Strabonem pag. 28 [Vocat Theran Callimachus Λακωνίδα, quia à Seſamo fuit condita, qui erat unus è poſteris Euphemii Lacedæmonii] adeo ut non dubitet ſubnectere quoque Herodotum; ſtatim proceſſit Grentemeſnilius, notans [lege meo periculo Εὐφημίδης ex Pindaro. Μινυίως accipe, non quod ex progenie Minyæ fuerit Battus, ſed quod Euphemus, à quo originem ducebat, fuerat unus ex Argonautis.] In his nihil eſt, cui ſi aperueris ſinum, beatior ſis futurus, etſi iſta quoque repetens adjuverit Ez. Spanhemius ad Callimach. p. 91 & 92. Sic niſi fallor patet utique non intelligi nec rite tractari hunc locum; prout nec abhinc quiſquam intelligeret, niſi clamaret præſtantiſſima illa membrana Medicea legendum eſſe Εὐθυμίδης. Scilicet inter Minyas fuit Εὔθυμ, inde παλεωνυμικὸν Euthymides. Non dubito falli Th. Gale.

269, 40. Τῶνδε τ̃ νεωλέων.] Ab MS. abeſt vox prior; & ſane poteſt ſufficere eam particulam legi ſtatim in hac ipſa pericope, prout quidem vulgo hæc projiciuntur. Sed fidelis ille codex ne ibi quidem in verbis κέλδε ποιέειν τάδε hanc poſtremam vocem tolerat, omnino ſubſtituens κέλδε ταῦτα ποιέειν. ἅμα.

270, 2. Καχᾶ ἀδὲν λῶ σφι μῆχ.] Nimia foret ambiguitas. Quum per voces libri 2, cap. 81 Portus cognitum haberet ex auctore noſtro μῆχ *remedium*; de hoc tamen loco ſic ratiocinatur: [Μῆχ Ion. pro comm. & poët. μῆχ] an credibile id eſt? ut quum in Herodoto μῆκ paſſim de longitudine uſurpetur, unum ab eo locum proſtitutum fuiſſe, qui tam fatue in ambiguo penderet? Ut tranquille agas, redde Herodoto ſuum, & ſcribe omnino ex MS. Mediceo μῆχ. An credimus tantum ſtultitiæ dolum vel Herodoto vel Porto nocere potuiſſe? Immo Aldus & Hervagianæ habent ſatis expreſſe μῆχ. Stephani totus error eſt.

270, 8. Ἐς Πλάταιαν.] MS. ἐς Πλαλέαν. & ſic ſemper; quomodo editores quum jam immutare auſi fuerint in capite 169, quidni opinemur in hac ſcribenda fuiſſe manum eandem? quod ſequutus ideo ſum, vel ad pertinaciam Vallæ exprobrandam, qui etiam illic utebatur diphthongo.

270, 13. Σιτία καταλιπόνλες ἔσον δύο μηνῶν.] Vix pro vero haberi debet iſte numerus, adeo eſt incongruus. Nam quum Corobius beneficio Samiorum poſt duos ſaltem menſes illos iſtuc venientium adhuc in annum ſibi proſpexerit cibariis, quis credat eum à principio nonniſi bimeſtrem penum accepiſſe, tanquam interea abitus redituſque ex Africa Theram abſolvi in iſta ſæculi & navigationis ruditate potuerit? Ea cauſa eſt ut gratiſſime admittam, & omnino admittere debui in contextum, quod habetur in MS. ὅσωνδὴ μηνῶν, hoc eſt, certorum aliquot menſium. Relinquit enim in incerto, quaſi non bene conſtiterit, quanti temporis frumentum ei conceſſerint, idque amat efferre noſter Herodotus adjectione ſyllabæ vel vocalis δή, ut 1, 160. Παρεσκευάζονλο ἐπὶ μισθῷ ὁκοσῳδὴ, & ſæpius, interdum ὁκοσοδήποτε.

270, 18. Πλέσα ἀπ' Αἰγύπ.] Hæc quoque me-

memoria & monumentum eſt correctoris inſipidiſſimi, quicquid conniveant interpretes. Quid enim? illi qui ab Ægypto redeunt (ita vertuntur hæ voces) poſſunt dici γλιχόμενοι Αἰγύπτῳ, ut ait poſt paulo Herodotus, *Ægyptum optantes?* Litora litoribus contraria. Itaque feliciter huic loco mentem & peritiam ſuam admovit Tanaq. Faber in Epiſtolis pag. 249 plane adſequutus conjectando, quod exſtat in MS. Medicco, ἐπ' Αἰγύπτῳ *in Ægyptum navigans.* Viciſſim verſu 43, ubi editur ἀδελφεὸν ἐπ' ἀδελφεῷ πέμπειν, quomodo explicari poteſt *fratribus inter ſe ſortitis quis potius mitteretur?* quum revera non poſſit non ſignificare *fratrem ſuper fratrem mittere.* Sed illic quoque ex eodem MS. corrigendum ἀπ' ἀδελφεῷ.

270, 33. Πέρξξ ἢ αὐτῷ.] Citatur hoc exemplum in Porti lexico de voce Πέρξις, quæ vox demonſtratur iſtic nunc ſecundo caſui, nunc quarto jungi. Certe Mediceus perſpicue in hoc loco habet αὐτὸ.

270, 39. Φιλίαι μεγάλαι συνεχείθησαν.] Agnoſcit idem Portus Herodoteam locutionem, retinens in illuſtrando verbum Vallæ *contrahere.* Sed eſt nihili, & quanto oportunius huc pertinebit verbum συγχεῤῥέω aut συγχεῤῥέννυμι? Sic enim pulcherrime exhibet Mediceus MS. συνεχρήθησαν, prout loquutus fuit idem Scriptor in loco, quem bene noverat idem Portus 7, 151. Τῷ περὶ Πέρξεα φιλίῃ συνεκεῤῥάσθη. Cæterum ut Portus, ita etiam Stephanus in Theſauro utrumque agnovit; quid enim aliud potuit?

270, 43. Πάλῃ λαχόντα.] MS. λαγχάνοντα.

271, 9. Ἐπενείκασά οἱ.] Haud dubie exaſciatum ad normam ejus quod exſtat 1, 68. Ἐκ λόγου πλαστοῦ ἐπενείκαντες οἱ αἰτίην, quod Portus notat Ion. & Poët. in aor. 1. dictum eſſe ab ὀπτέρω, pro quo Ion. & poëtæ ἐπενείκω dicunt. Fruatur illo. Membrana Medicea in hoc loco perſpicue legit ἐπενεγκοῦσά οἱ. Plane ſic quoque 6, 112. Μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον ἐς πάγχυ ὀλεθρίην.

271, 14. Παρσλαβὼν ἐπὶ ξενίῃ.] Nempe quia ſequitur, quod in nota proxima citabitur, optime ſic utrobique idem vocabulum retinuit Herodotus, utique ex arbitrio editionum. Sed an ſic novimus hunc ſcriptorem? Itaque ſcias oportet ſcriptum eſſe in optimo MS. ξείνια, ut 7, 135. Ξείνια προθέμενος εἰσία. Ex quo exemplo videtur etiam 5, 18 ſcripſiſſe Καὶ σφέας ἐπὶ ξείνια ἐκάλεε, παρασκευασάμενος ἢ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς &c. Alibi περιέπειν ξείνια.

271, 19. Διαλυσάμενος τὴν ξενίην.] MS. præmittit voculam τὴν, etſi forſan non neceſſario requiſitam, tamen ab Herodoto poſitam & ideo adſciſcendam. Et mox MS. Ἀποσιδύμενος, quum male edatur Ἀποσιδύμενος, contra quod tam viriliter ſe exſuit optimus Portus, ut plane veritatem, quam nobis effert optimus ille Mediceus, conjectando adſequeretur prorſus laudabiliter. Item χοινίκεσι, non χοίνοισι, qua eadem negligentia fuerunt uſi in capite 172 edendo ὄρκοισι, ubi MS. ὄρκοισι. quæ diſſoluta ſocordia quantopere fraudi fuerit Herodoto, docent ea quæ notavi ſub numeris 9, 21.

271, 33. Ἣν ἔχῃ.] An hæc eſt obſervatio Ioniſmi, quem in Herodoto ſuſpexit omnis ætas? Nihil magis inde abire potuit; ſed & nihil magis iterum appropinquare velut ex recidiva quadam ope, quam quod habet optimus MS. τῳόν' ἔχῃ.

272, 1. Λέγων ἃ κη ἔπρηθε.] Non eſt hoc Herodoteum, ſed σὺκ ἔπρηθε, prout eleganter legit MS. Mediceus, ut queat hoc tertium exemplum accedere illis duobus, quæ collegit Portus.

272, 3. Καζὼ ταυτὰ ἐθέσπιζέ οἱ ἢ ἡ πρότερον.] MS. ignorat particulam ἢ.

272, 26. Ἄσυ ἐμεῦ Λιβύην μηλοβόσφιν &c.] Video ſane interpretes reddidiſſe *Lanigeræ Libyes urbem.* Sed quo animo & qua fide, ipſi teſtentur. Si enim id voluit Pythia, cur non etiam ad hunc modum immutavit ἄσυ Λιβύης μηλοβόσφι, quod ſine ulla difficultate potuit? Utique illa epexegeſis tolli non merebatur in Latinis. Latet aliud. MS. ἄτυ. An non ſubindicat eſſe particulam? Αἰ τὺ ἐμεῦ Λιβύλω. *Eïa tu Libyam pecorigeram* &c.

272, 30. Ἀκέσαντες τέτων.] MS. ἀκέσαντες ἢ τέτων. Mox etiam τῷ ἐνομαι ἰῷ, non τῇ: omnino recte & quidem in utroque.

272, 38. Ὡς ἀμείνονα χ. ἀξ.] MS. ὡς ἐς ἀμείνονα. quod omnino deſideratur.

272, 46. Ἐνταῦθα ὑμῖν ὀπιτήδεον.] Idem codex ἐνταῦθα μοὶ ὀπιτήδ.

273, 21. Ἐπὶ κρήνῃσι Θέσιν.] Etſi forſan ad fontem non reſpiciens, tamen nomen iſtud in Africa novit, & quidem urbis, Stephanus, ſed ab omnibus derelictus in hac parte, qui nuper tam denſi eum erexerunt, ſolo Ortelio Herodotum & Stephanum conducente. Et fors ſuat, ut tandem ad hunc fontem condita ſit urbs iſto nomine. Sed quidquid adfert Stephanus, alienum hinc eſt, quum optima membrana teſtetur ab Herodoto fontem appellari Θέσην.

273, 27. Ἀρκεσίλαος.] MS. Ἀρκησίλεος, quod etſi ita ſemel notaverim, feci proculdubio, quod & inſequentibus ita repererim, ut ideo etiam illic ita reformaverim.

273, 38. Ἐς ὃ ἐν Λάκωνι.] Is modus loquendi paulo præceſſit. Nunc igitur MS. ἐς ἃ ἐν Λεύκ. prout cap. 181 etiam loquitur ἐς ἃ δύεται ὁ ἥλιος, & jam ſæpe antea. Quin & cap. 166 legit MS. idem ἐς ἃ ἔλαβε τὸ μισθὸν, ubi idem accidit.

273, 41.

273, 46. Τάτε δ' Ἀρκεσίλεω.] Vox prior abeſt ab MS. Et mox MS. χωλός τε ἐών, ubi vulgo tantum χωλὸς ἐών.

274, 26. Ἀπικομένη δὲ ἐς τοῦτο.] Mira hæc pervicacia omnium editionum, quarum nulla hinc diſcedit, quum tamen legi debeat ἐς τοῦτον, ut cap. 164 in fine, quod etiam interpretatus fuit Valla. Ex MS. tamen nihil notavi.

274, 34. Προσλῶ δὲ οἱ ἢ εἶμον.] Particulam οἱ non habet MS. Recte, & eodem caſu, quo aliquoties jam particulas tales ſuo loco motas, & vel ad priora vel ad poſteriora tranſlatas deprehendimus, ſicut infra mox patebit. Et ſtatim εἰπάσης, non ἐπειπάσης.

274, 41. Πυθίη χρᾷ τάδε.] MS. πυθίη οἱ χρᾷ τάδε. Ubi valde utilis dativus ille.

275, 18. Ἐγγελοῦσι ἐκὼν τοὺς Κυρηναίων πολ.] Non poſſunt hæc coire nec in unam pronunciationem conjungi. Verbum ἐγγελῶς non patitur ἐκόντα. Unde quam ſubdola meditatione uſus fuit Valla interpretans *exceſſit ultro?* Aliud eſt in Græcis. Itaque illa vox ἐκὼν ſine dubio eſt commenticia alterius, ut viciſſim auro penſari mereatur, quod offert Mediceus MS. ἐγγελοῦσι ἐκ τοῦ τῶν Κυρηναίων πόλεως. Sic ſana omnia.

275, 23. Τῇ ἤνομα ἦν Ἀλαζίῃ.] MS. Ἀλαζίῃ, quod certe magis Africanum, ut poſtea Ἄζιες; idemque codex mox literis quidem ſanctè ſervatis, ſed in ſcribendo tranſpoſitis Ἀλιζάες pro Ἀλαζίες. Sic certe notavi.

275, 24. Βαρκαῖοί τε ἄνδρες ἦ τῶν ἐκ Κυρ. Φυγάδων τινὲς.] Vocula ἦ non exſtat in MS. quaſi non duplex hominum genus fuiſſet, ſed unum, nempe Barcæi, qui Cyrenis tamen habitaverant, & nunc male tractati eſſent ab rege, ut ex illa urbe compulſi fuiſſent fugere; etſi illud τε videatur eam tueri.

275, 27. Ἐξαμαξέων δ' χρησμῷ.] Prima etiam ſyllaba primæ vocis non eſt in MS. & videtur fortuito in vulgaribus libris repetita ex ſequente ejus proſpectu.

275, 38. Φόρους ἐτάξαλο.] MS. φόρον. Nonne hæc eſt continua, & uſitatiſſima loquutio in regno Perſico, ut prodidit ſatis ample 3, 90?

275, 39. Ἱκέτις ἵζετο.] Genus loquendi, quod codex Mediceus vindicavit Herodoto, ut dixi ſub numeris 129, 15. Is vero ipſe nunc perſpicue habebat ἕζετο. & poſt non ἐπανισάλο, ſed ἐπανιξάλο, de quo tam diligenter inquiſivit Portus.

276, 10. Πρὶν δὲ ἀποσῆλαι.] MS. πρὶν δὲ ἢ ἀποσῆλαι.

276, 13. Αὐτὸν ὑποδεκέαλο.] Tanquam præceſſiſſet vox θάνατον. Sed quæ nulla eſt, unde vitio laborat, quod vulgo editur, & præclare ſubvenit codex optimus præbendo αὐτοῦ, quod omnino admittendum. Sed etiam ſimpliciter in eo ſcribitur ὑποδεκέαλο.

276, 18. Ὡς ἐμοὶ δοκέει.] MS. δοκέειν. Ita jam illud *Nec dubito* ſummi apud Muſas ſimii Joannis Clerici vim ſuam omnem amittit, quod ponere ſuſtinuit in Arte Critica 2, 1, 10 pag. 365. *Nec dubito quin ſi ſemel aut iterum duntaxat eo uſus eſſet Herodotus, nec alibi exſtaret, id emendaturi fuiſſent librarii aut Critici.* Emendare vocat mutare in pejus, & ſtatuit mutare librarios aut Criticos ea quorum uſus non eſt frequens. Hîc enim iſtud contigit, etſi uſus exſtiterit nimis frequens, quam ut caſu facta videretur iſta loquutio. Interim tamen vel ſi ſemel tantum exſtaret, ita etiam dubitare liceret, an id mutaturi forent illi, quum toties in eo ſcriptore ὡς occurrat cum infinitivis variis poſitum, quæ infinitiva ſingula tantum ſemel occurrunt, nec tamen ſunt mutata. Nimis hæc ſunt illuſtrata, quam ut caligo iſtius veſpertilionis intelligere ea poſſit. Nec apud Herodotum pronunciet occurrere anomala multa, ſed in ſuis ſtudiorum & artium nugis. Eandem formulam reſtituit MS. 5, 57.

276, 24. Οἵην οἱ ἄπιοι.] MS. interjectione amœniſſima οἵην περ οἱ ἄπιοι. Quin & mox ex eodem rite notavi ψέλιον, non cum vulgo ψέλλιον, quod jam antea ſimiliter monui.

276, 34. Γιγάμαι.] In Herodoto ita hoc nomen iſtius populi accidit contrahi, ſicut Scylacis ætate penitus deleri. Hinc enim reor eveniſſe, ut nulla eorum mentio in iſto periplo manſerit, quum Adyrmachidæ locum ſuum teneant. Sed hoc triſyllabicum augetur in MS. Mediceo exhibitum nunc hac forma τιλιγάμμαι, at mox γιλιγαμμέων, unde clare oſtendit qualem habeat iſtam primam literam. Quæ certe reſtitutio eſt pretioſiſſima, quum ſic Stephano reddatur plena gratia, qui ex Herodoto eam gentem non aliter appellat cum mœſta agitatione omnium illorum, à quibus hæc pars Stephani tacta eſt, Ortelii, Holſtenii, Berkelii. Nec poteſt illuſtrius præſtantiæ documentum de ullo vetere ſcripto libro deſiderari, nedum dari, ut quum omnia ejus alia exemplaria ſic fallaciter devecta ſint ad poſteros, hoc unum vel ex tali archetypo vel ab tam ſancta manu ſit deſcriptum, ut omnes illos nævos abegerit.

276, 36. Τῷ μεταξὺ χώρῳ τούτῳ.] In his vel conſtructio vel ſententia concinna non eſt. MS. τῷ μεταξὺ τούτου χώρου. Hoc veriſſimum, & ad quod interpretando voluit Valla accedere, ſed aberravit à ſcopo. Nam mens eſt *in loco interpoſito*, vel intervallo quod patet inter Giligambas & inſulam Aphrodiſiada.

276, 38. Ἄζιες.] Non aliter codex Florentinus. Unde opinor ſatisfactum à me eſſe commodo publico occaſione notarum, quas dedi Scylacis periplo pag. 109, fere eodem tempore progreſſas, quo Ezech. Spanhemius

ſcripſit ad Callimachum pag. 104, unde inter mea iſta & altera illius de Africano loco arbitrari licet: certe imbecillis probatio eſt, utrum in Callimacho ſcribi debeat Ἄζιλις, an vero Ἄζιεις, ex H. Stephani editione & poſtrema Pariſina; & tantos commentarios ſcribere ne ullo quidem MSto inſpecto, quum tantopere per Europam vagatus fuerit.

276, 43. Ἀσβύσαι.] Juſta appellatio gentis Africanæ, quæ nequit ex cenſu illius regionis expungi, quum tot teſtimonia antiquitatis eam agnoſcant. Verum nequeunt illi huc pertinere, ſi accurate egit Callimachus in fragmento, quod citat Stephanus in hoc ethnico, ubi vocat Tritonem Asbyſtam, qui nimium hinc remotus eſt. Sed poteſt Callimachus poëtica propagatione uti voluiſſe. Sed & Dionyſius in Periegeſi & Euſtathius ponunt eos ſuper Cyrenen, ut inde liceat decernere de Callimacho, & prius verum eſſe. Certe quidquid eſt, ſatis in ſe acquieſcit membrana Medicea adminiculis incorruptis fulta, quæ nunc exhibet Ἀσύλαι, idque mox repetit, ſicut etiam Ἀσυλέων.

Ibidem. Οὗτοι τὸ ὑπὲρ Κυρ.] Particula τὸ non legitur in MS. nec eget ea Herodotus. & alia eſt ratio, quum dicitur ἔχονλαι τὸ πρὸς ἑσπέρης.

277, 9. Ἐς Αὔγιλα.] Sic quum perſpicue legerem in codice Mediceo, novum fidei ejus ſpecimen amplecti non cunctatus ſum, utpote conveniente prorſus ſcriptura, quam habet Stephanus, etſi auctorem proferens Apollodorum; & Voſſius in notis ad Melam pag. 45 fruſtratur ac ludit per ignorantiam projiciens modò *Augila vel Ægila*, modò *Libri aliquot Ptolemæi legunt hoc loco* Αὔγιλα, *uti Herodotus*. Ita utrumque parietem linit, quum nobis bibliothecam ejus recognoſcentibus nequaquam patuerit ab eo inſpectos fuiſſe aliquot libros Ptolemæi. Licet nunc nobis concludere Αἴγιλα non eſſe niſi aut ipſius ſcripturæ vitium, aut error lectionis, quum illa Αυ & Αι in antiquis libris valde ſibi ſint conſimilia.

Ibidem. Ὀπωρεύνλες τὰς φοίνικας.] Hæc propoſiti eorum deſcriptio, niſi fallor, quod conſiſtit in cogendis fructibus, affatim coarctat illud quod dixit θέρος, & definit illam æſtatis partem, quæ annexa eſt autumno, vel plene autumnum ipſum comprehendit, quippe quo tempore fructus palmarum matureſcunt & carpi ſolent. Id Voſſius adoleſcens & adhuc Salmaſiocolax nequivit aſſequi, & quia Scylax quoque in loco Peripli de Naſamonibus dicit ἔστ ὃ θέρος, eodem reſpectu & de eadem parte intellexit. quum Scylax nullam faciat mentionem legendi fructus, ſed tantummodo innuat, quid fiat propter armenta aut greges. Hinc male abreptus & gratulans ſibi ſuſtinet publicare [Si legatur, nempe in Herodoto, εἰ μετὰ τὸ θέρος, ſublata fuerit omnis difficultas] quum vulgata in Herodoto & Scylace nullam habeant difficultatem, ſed ipſe aperiat ſuam laſciviam ineptiam. Nempe quum venit vera & propria æſtas, tranſeunt in mediterranea cum pecore, ubi eſt aquarum dulcium copia; ubi accedit autumnus, quando ſolent vicina litoribus irrigari, illuc rurſus trajiciunt pecora; quo facto illi relictis ibi gregibus, quia tum dactyli matureſcunt, repetunt mediterranea & divitias illas colligunt. Nihil ſimplicius. Utique dum Cyrus ſcribitur ad Gynden θερείαν πᾶσαν μεῖναι, etiam tempus autumnum eo continetur lib. 1.

277, 11. Τὰς δ' ἀτελεύτους &c.] Infauſta interpretatio Vallæ poſt renatas literas bene incurrit in indignationem hominum doctorum, & poſtquam Deſid. Heraldus in Adverſariis 1, 10 illam reprehendit, pluribus perſtrinxit, ut debuit, Æm. Portus in Lexico Ionico, ut noſtro tempori non conveniat in ulcus jam coaleſcens & ſanatum ungues mittere, quod video per ſummam temeritatem in quibuſdam obſervationibus fieri, quum non deceat.

277, 16. Σκίμπωνα προσήσωνλαι.] Non eſt, quod quis offendat, niſi dicas abſurdam & fœdam eſſe noxam, quæ quidvis Herodoto ſuppoſuit. Nam eximius ille Mediceus MS. tanto tempore ſervat σκίπωνα, & nullus ex eo reſtituere dignatus fuit. Habes igitur in monumento illuſtri vocem iſtam poſitam, ut minime mireris ab Grammaticis eam omnibus annotari. Adhibeas licet Stephani Theſaurum.

277, 26. Κατδξάμενοι ἐπικαθοιμέωνται.] Tanquam hîc quoque placuiſſet illa echo in iteratione præpoſitionis κατὰ, quam paulo ante habuimus in Καταφθίγων κατάφυγη ad paginam 230. Itaque ſic quoque citat Salmaſius in Plinianis pag. 412. Sed eam opinionem diſſipat optimus MS. exhibendo ἐπικοιμῶν, quod probari omnino debet. Salmaſius autem quam præcipitans & furens in citando fuerit, omnemque attentionem prævertens, inde cognoſcitur quod habet λεγομένως γλυκάζ τῶν τύμβων ἀψάμενοι. Sed & mox τὸ δ' ἂν ἴδῃ ἐν τῇ ὄψῃ ἐνύπνιον, non ἴδοιεν τῇ. Editores nimirum volunt videri exacti cuſtodes numerorum, Herodotus ſe monſtrat eſſe liberum, & utrumque numerum bene poſſe concurrere. An dubitamus, quis audiri debeat?

277, 41. Γαραμάντες.] Dauſquejus ad Silium Italicum lib. 3 duravit interrogare [An Herodotus Garamantes ſuppoſuit Gamphaſantibus?] Cui reſpondendum videtur ſtatuiſſe Salmaſius in Plinianis pag. 413.

277, 47. Οἱ λόφους κείρουσι.] Quis horum ver-

verborum ſenſus ſit, parum conſtat. Valla reddebat *qui ſummum capitis verticem radunt*. Nec dubitat ſequi Æmil. Portus, tam in v. Κείρειν interpretans *qui ſummum capitis verticem tondent*, quam in v. Λόφος, ubi quidem agit uberius, & retinet vocem *radunt*. Eodem modo progreditur Salmaſius in Epiſtola de Coma, ubi pag. 254 negat λόφους κείρεσθαι verti poſſe aut debere *criſtas tondendo efficere*, & λόφους ibi cervices eſſe: ubi videtur refellere ea, quæ exſtant ſcripta ad Maccoth pag. 124 & explicant *criſtas tondendo efficiunt. Nam in medio capillos ſinentes creſcere, utrimque in cute raduntur*. Certe quod prætexit Salmaſius, non videri Herodotum dixiſſe λόφους κείρεσθαι eo ſenſu, quo volunt illa, pro veriſſimo haberi debet, quia non alio ſenſu dicit mox τὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες. Ibi profecto non eſt efficere aliquid tondendo, ſed amputari & detonderi, ut in tanta vicinia nequeat videri luſiſſe in duplici notatione. Sed quod obſervandum erat, quamdiu iſta verba ſic leguntur. Videlicet nequibant iſta legitime ſic verti & intelligi, dum ſic iſtud κείροντες illic repetitur. Nam quæ gratia eſt ſic bis ponere κείρονται? Itaque tempus jam eſt diruendi iſta palam falſiſſima lectionum, quæ viris excellentibus cæcitatem attulerunt; quum non correctiſſime tantum, ſed & elegantiſſime optimus MS. legat κειρόντες ἐν χερῶν, ut duo ſint participia & omnia cohæreant, ad quem ſenſum modumque Latina accommodavi, ut pluribus liceat ſuperſedere.

278, 2. Φορέεσζι.] MS. φέρεσζι, tanto venuſtius, quia ſtatim ſequetur φορέει.

278, 12. Μακέων δὲ τάτων.] MS. τατέων.

278, 17. Ὅσον τὸ τοῦ χίνος.] MS. ὅσον τε τοῦ χίνος. Et hoc eſt Herodoteum. 2, 78 Μέγαθος ὅσον τε πάνυ πηχυαῖον. Et mox τῷ λωτῷ καὶ οὗτοι, ubi vulgo omittitur articulus.

279, 9. Τὴν Ἀθηναίην καλέεσζι.] Hoc vero mendaciſſimum eſt, utique ſi capias de tempore, quo Græcæ coloniæ nondum illic fuerint ductæ. Et quis Ἀθηναίης nominis originem ex barbaris Afris potius, quam ex uno illo domicilio omnis eloquentiæ petiturus eſt? Sed nempe illud verbum poni debebat in eadem forma, qua mox in verſu abhinc ſecundo repetitur. Nonne hæc ſcabies magnam corrumpendi cauſam attulit? Quin tu ſcribe omnino, prout habet pretioſiſſimus ille codex, καλέομεν. Sane & interpres paulo minus quam ineptit dum vertit *nominavimus*. Hoc audax; at Græcum nullus intellexit.

279, 10. Τρωῦμάτων.] MS. τρωμάτων. ut in capite 160. Μετὰ δὲ τὸ τρῶμα τοῦτο, & ſæpe.

279, 28. Τῷ ἂν ἤκῃ.] Notiſſima contentio virorum eruditorum poſt Vallæ aberrationem in interpretando, & pravam labem in legendo. Id evitatum fuiſſet, ſi contigiſſet eis incidere in Codicem Mediceum, qui clare habet οἴκῃ, quod excepit Salmaſius in Plinianis p. 384 ſcribens [ἔοικα, Ionice εἶκα, ut οἴκε τε pro ἔοικέ τε ibidem apud Herodotum] Quæ ſunt eximia. Sed ea noluit agnoſcere Voſſius ad Melam pag. 45, ea quæ ſubnectuntur ab Salmaſio ſupervacua, carpens, quia notas ad Melam ſcribebat offenſus Salmaſio, ut ipſe confeſſus fuit in appendice, ut ſic malo animo ad iſtas obſervationes acceſſerit; unde non mirum eſt, ſi ſcribat recte legiſſe Vallam, ſed male interpretatum eſſe. Unde enim hoc collegerit? ut cap. 198 οἴκε.

279, 32. Ὀφρύη ψάμμος.] Mirum eſt tam prudenter ab hac Camarina doctos noſtræ ætatis ſcriptores, in aliis Herodoti locis tam ſordide volutatos, abſtinere potuiſſe, ut præter Portum & Stephanum vix ullus tetigerit. Utique nullus hæc intellexit, & ne ipſi quidem, quos citavi. Quæ enim hæc conſtructio? Toties de arena occurrit apud Herodotum, an & hoc epexegeſeos ſpecimen? Sic enim dicit Portus figurate dictum videri ἀντὶ τῆς ὀφρύην ψάμμου, quod putat probari ex ſequentibus λέγει τὴν ὀφρύης τοῦ ψάμμου, unde nihil tale colligi poteſt; quod utique non conſideravit Valla inſtar appoſitionis, ſed vertit *ſupercilium ſabuli*, prout genitivus ibi poſterior regitur ab præcedente, qui poſſet alterius etiam caſus eſſe. At Stephanus indicat eſſe aliquos, qui pro ψάμμος legant ψάμμου. Id quod poteſt fieri, ſi modo recte. Turbat ergo vox poſterior, in qua tanto firmius defendi debet litera poſtrema ς, quanto magis eam expulſam volunt, utpote quæ ſignificat hîc latere aliquid. Id vero in lucem revocat codex Mediceus exhibens ψάμμης. Quippe ſic legendum, voce quidem nova, ſed ratione Herodoti propria, ut πάθη, ut hoc ipſum ὀφρύη.

279, 37. Ἐκάστου τῶν κολωνῶν.] MS. ἑκάστου ἐς κολωνὸν.

280, 3. Ἐς μέσας νύκτας πελαγίζει.] Quam ſignificationem poſtremo verbo viri docti, dum vel legunt iſta vel interpretantur, induant, viderint; ego certe ſcio nullam poſſe, & male immutatam vocem male percipi. Certe hic locus nec vel uni intellectus fuit. Patet ex verſione Vallæ, qui totum verbum omiſit. Patet ex lexico Porti, qui quum duo loca verbi πελαγίζειν conferret, hunc tertium contrectare auſus non fuit. Nullus locus eſt vulgatæ lectioni, & mihi gratulatus fui per triginta & plures annos, cui licebat legere expuncta ſyllaba πελάζει, hoc eſt, quum magis procedit ad calorem, ad mediam noctem appropinquat. Ita plane inæſtimabilis ille Mediceus MS. Ipſum verbum cum eadem conſtructione ſic obtulit Herodotus 2, 19 de Nilo: Πελάσας δὲ ἐς τὸν ἀριθμὸν τατέων τῶν ἡμε-

ρέων, quum 7, 141 in oraculo edat ἀδάμαντι πελάσας.

280, 42. Δι' ἀλλέων δέκα ἡμερέων ὁδός.] Sæpe hæc ſingula iterata ſunt. At nunc vox poſtrema non eſt in MS.

280, 44. Τῷ ὄνομα Ἄτλας.] MS. τῷ ὄνομά ἐσι Ἄτλας, magis decore.

280, 46. Ὑψηλὸν ἢ ἔτω δή τι λέγεϛ.] Ut 1, 163. Προσφιλέες ἔτω δή τι ἐγχώριοι. Nunc tamen optimus MS. ἔτω τι λέγεϛ, quod ſane etiam eſt Herodoteum. Et mox τῆτο τὸ κίονα, ubi media vocula ſolet abeſſe.

281, 11. Οὐ γὰρ ἡδυναίατο.] MS. ὃ γὰρ ἂν ἡδυνέατο. Mutatio hæc jam aliquoties apparuit.

281, 22. Δικαιεῦϛι παῖδας.] Quum Stephani nomen in Lexico ſuo deleret Portus, (ad hanc enim ſæculo integro vetuſtiorem pugnam pueriliter ſe exuunt alii) patet inde, quid noxæ ab eo ſit illatum huic verbo, & ſuſpectum eſſe ſcripſerit; cui repugnat acriter ille, quem nominavi, Portus, quod in libro allegato videas licet. Nam quum uterque ignoraret ſtatum hujus loci, pugnant in tenebris. Itaque ut tam gravi moleſtia liberemus hanc Herodoti particulam, repetimus ex vetuſtiſſimo & fideliſſimo ejus exemplari MS. ἄπλεας Id enim in eo legitur, neque ulla ambigendi mihi cauſa eſt.

281, 34. Οἰσύπῃ πρὸς βάτων.] Quam licet pluribus allegationibus in Theſauro ſuo declaraverit Henr. Stephanus, tamen quia ſcripſerat Th. Bartholinus de Latere Chr. aperto p. 98 [Auctorum quibus οἴσυπος de ſordibus, non lana, adhibetur. Niſi pro lana acceperit Herodotus l. 4, apud quem οἰσύπῳ πρὸς βάτων venas verticales uſſerunt Libyæ populi infantes ſuos curaturi] hinc & Salmaſio indicta fuit opera, ut breviter in libello de Cruce, vocem hanc & vim ejus verſaret, ſed ubi nonniſi οἴσυπος & οἴσυπον memoratur. Sed præter omnia memorabilis eſt hæc mentio Herodotea. Nam quum ſicut vulgo editur, ita etiam citaretur hæc οἰσύπη in Lexico Goldaſtino pag. hujus editionis 746 cum explicatione ῥυπαρὰ πρὸς βάτων ἕλια; notes tamen licet ab hac tam valida vulgi conſuetudine auſum fuiſſe diſcedere Suidam, ut memoraretur ab eo οἴπη cum eadem explicatione, & quidem ſub adminiculo unius Herodoti, quem diſerte nominat, ſcribens Οἴπη, ῥυπαρῶν πρὸς βάτων ἕλια. Ἡρόδοτος. An credis? Quis non perinde infamet Suidam, & hoc ipſo crimine vituperet, æque ac fecit ille Cantabrigienſis editor infamia & vituperatione maxima dignus, quia Suidam edidit, quem ignorabat. Atqui hoc ipſum, quod ex tot ſæculorum memoria teſtatur Suidas, hodie oculis conſpici poteſt Florentiæ, ubi in Laurentianis pluteis membrana illa venerabilis plane habet expreſſam eam ipſam vocem. Eant jam, & afferant ſimilia in ſuis ſcriptis. Ne autem nimium mireris, faciet ſimile documentum, quod monſtravi ſub numeris 7, 27. Non enim eo nunc ulterius, niſi quod utroque loco & ante & poſt in eodem libro legatur εἰπᾶν, non εἶπαι, quod editur.

282, 7. Πλὴν γὰρ ὅτι.] MS. πλὴν γὰρ ἢ ὅτι. 2, 111. Πλὴν ἢ τὸ τῷ ἕρῳ νιψάμενον ἀπέβλεψε.

282, 9. Οἱ θύσανοι οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῆσι.] Quis ſermo magis inſipidus aut vilis fingi poteſt? Certe vel ἐκ τῶν αἰγίδων, vel αὐτῇσι debet deleri ut ſupervacuum: ſicut tale quid cogitavit Valla vertens *pendentes ex eis fimbriæ*. Sed ille plura quam debuit, in proxime antecedentibus omiſit. Hoc mihi conſtat interim, aliter hæc dediſſe Herodotum. Unde pro voce poſtrema MS. optimus habet αὐτῇ εἰσι. Verbum iſtud ſubſtantivum etiam in aliis duobus codicibus legi, ſed ut iſta adeſſet varietas, nempe αὐτοῖς εἰσιν. Ex quibus omnibus videtur ſcripſiſſe ἢ οἱ θύσανοι, οἱ ἐκ τῶν αἰγίδων αὐτῇ εἰσι, σὺκ ὄφιες εἰσι, hoc eſt, *& fimbriæ, quæ ex ægidibus Palladi dependent, non ſunt ſerpentes* &c.

282, 19. Τέσσερας ἵππους ζεύγνυναι.] MS. συζεύγνυναι.

282, 26. Ἐξ ἀνθερίκων ἐνερμένων.] MS. ἐνειρμένων. Et cur huic verbo demunt literam ι, quum ferant in Ἐνεῖκαι, & de verbo ἐνείχεο vide Portum. Περὶ τῶν ἀνθερίκων multa ſatis dixit Portus ex Euſtathio, & Cl. Grævius tetigit quoque in tomo primo Luciani.

282, 46. Καὶ οἱ κυνοκέφαλοι, οἱ ἐν τοῖσι ϛήθεσι.] Abſurda eſt hæc editorum licentia. Nam nec in ullo MS. hanc lectionem, quæ ab ipſis in contextum recepta eſt, conſpici exiſtimo, & contra omnem fabularem hiſtoriam eſt cynocephalorum oculos in pectore ponere. Rurſum cynocephalos delere (quo vergit Stephanus) quæ auctoritas ipſis permittit? Nihil certius, nihil verius, quam interpretem ex MS. optimam verſionem dediſſe. Nam ſic plane codex Mediceus ἢ οἱ κυνοκέφαλοι, ἢ οἱ ἀκέφαλοι οἱ ἐν τοῖσι ϛήθεσι &c.

282, 48. Ὡς δὴ λέγεταί γε.] MS. λέγονταί γε.

283, 2. Ποιμὰ θηρία ἀκαλάφους α.] Nullam habui cauſam alicujus mutationis tentandæ, quum codex Mediceus hæc ita prodidiſſet ad noſtram ætatem, nec Valla videretur deſeruiſſe verum ſenſum. Sed nuper huc acceſſit Vir Eximius, & quem propter doctos labores revereor, Montfaucon in Palæographia Græca pag. 343, & teſtatus, ex ſuppoſito errato, quod Laur. Valla & poſt eum Henr. Stephanus in editis Herodoti admiſerint, probans proclivitatem labendi in diuturno exſcribendi & vertendi atque emendandi munere ut contingat vel naſutioribus, & vel in rebus obviis & facillimis interdum corruere; fatetur ubi primum hoc legit, riſiſſe ſane feras

ras illas haud dissimulatas & veraces: hunc enim esse loci sensum, si stet prior lectio; & mendum statim subodoratus legendum putavit ἀκαλύψαυσα, codicesque Regios adiit, qui hanc lectionem habeant; quam veram & germanam esse nemo non fateatur. Vertendum itaque, *Nec non viri feminæque agrestes, & aliæ permultæ feræ intractabiles.* Valde vereor, ne hæc sint specimina Νεοχαφίας potius Ἑλληνικῆς, quam Παλαιοχαφίας. Nam quod Vallæ & Stephani aliquid ridere potest, nescio an hoc præscribat formula vitæ, quam elegit, ut in viris doctis si quid fiat humanitus debeat ridere, quo nihil puerilius, nihil æque plebejum. Ab ipso autem id factum esse non magis quis miretur, quam potuisse ipsum edere in Cosma pag. 124 ἔπφτα ἐν μέρῃ ἔ ἑρφνᾶ ἐσιν, ὡς ἐν μέρῃ βερχυτάτῳ ἔσα, etiam vertere. Deinde quum hoc loco ex istis duobus alter produxerit versionem, alter toleraverit *feræ haud ementitæ*, an credimus illos intellexisse *haud dissimulatas & veraces?* Quid? an non apud Ciceronem perinde exstant *ementitis auspiciis*, quam *ementitus es auspicia?* ut tam passive, quam active usurpatum istud Latinum fuerit. Unde Vallam opinor dixisse *haud ementitæ* nimirum vel ab fama vel ab quibusdam qui peregrinati illuc ita retulerunt, vel ab vicinis, ut ille rumor esset. Sed non agitur de versione Vallæ, quem admittat sensum; verum de Græcis credo intelligi ab viro doctissimo, quoniam addit, *si fiet prior lectio*, ut ἀκαλύψασα θηρία dici debeant *feræ haud dissimulatæ & veraces.* Nihil credo. Nam, ne asperius agatur, nihil vetat, quo minus ἀκαλύφος intelligatur passive, quam active, ut apud Suidam recensentur & explicantur Ἀκαλάληπτος, Ἀκαλάελητος, Ἀκαλάμαχητος, Ἀκαλαίλιατος, Ἀκαλάδυνας. Et quot huc alia aliunde arcessi possunt? Ἀκαλονόμας, Ἀκατάγγελτος, Ἀκατάλυτος &c. Inspiciatur modo index Stephani. Itaque & hæc pars non procedit. Jam vero ut prodeat ἀκαλύψανος, nescio quî fieri possit, quum canalis ejus, unde commoditas derivationis constaret, vel incisus sit vel obturatus. Nam novi in sermonis Græci usu esse καλοψόδεσς, & καλόψοδος, unde porrigi potest ἀκαλόψοδος. At vero καλοψαύομαι vel καλόψανος, quum vicina ψάω & παύομαι noverint tale compositum, nullum habeo ab ψαύομαι, & novi nullum. Certe ego non observavi, nec video apud Lexicographos, ut discere cupiam. Codicibus Bibliothecæ Regiæ gratulor, non utor.

283, 3. Ἄλλα τάδε.] MS. ἄλλα τοιάδε.

283, 6. Τῶν καλὰ κέρεα.] Vides quomodo versionem Vallæ *quibus ulnales palmæ* mutare voluerit Stephanus, ut καλὰ sit positum ad comparationem vel æstimationem *ad quarum cornua.* Et frequens est ille usus præpositionis istius etiam in Herodoto, ut mox καλὰ βῶν. Sed hoc tamen deprehendimus circa istam præpositionem & sensum ejus hæsitatum esse. Quod si insuper licet secreta studia ad oportunitatem publicam proferre, mercabar nuper exemplar Herodoti, editionis Hervagianæ 1557, quod Joannes à Bodeghem quæsiverat ex auctione librorum Cap. Damman habita in Curia Hollandiæ 1596, ab hoc valde conscriptum, & in hoc loco additum [f. circa cornua, vel instar cornuum] Sed ut verbo absolvam, istud καλὰ hoc loco tam falsum est, ut maximus ille Salmasius in Plinianis pag. 223 citans hunc locum exhibuerit τὰ τὰ κέρεα. Eum illic vide. Quid dicam? testor plane & simpliciter sic legi in MS. Mediceo τὰ τὰ κέρεα.

283, 6. Καὶ βασάρεια.] Hoc igitur respicitur in Etymologico magno, dum scribitur. Βάσαρος ἀλώπηξ λέγει καλὰ Ἡρόδοτον ἀπὸ Κυρηναίων.

283, 20. Οἱ ἢ ἐχῖνες.] MS. ἐχινέες.

283, 27. Τούτων ἢ Ζύγαντες ἔχουσι.] In hoc etiam loco hucusque turbatum fuit, ut videre est in Ortelii Lexico. Post eum Casaubonus in notis ad librum secundum Strabonis prope finem pronunciavit [apud Herodotum in vulgatis codd. corrupte jam Stephani temporibus Γύζαντες: hodie etiam corruptius Ζύγαντες. Legendum Βύζαντες] Moderatur ista eruditissime Salmasius in Plinianis pag. 320 [Βύζαντες Græce hi populi Africæ. Herodoto Γύζαντες, quod Æolicum est, ut γλέφαρον &c.] Quæ novissima hîc adnotavit quoque Holstenius. At quis interim fuit ille tam improbus, qui in codices Herodoti intulit Zugantas, quos Stephanus tantum haurire potuit ex Hecatæo & Eudoxo? Id plane non assequor. Interim in vetustissimo MS. Mediceo liquide legitur Γύζαντες, quomodo primis temporibus hîc lectum fuisse non bis modo monet Stephanus, sed etiam tertia vice iterat in v. Κυρηνίς; idque ex significatu vocis *gazin* 1. apes, conatur firmare Bochartus: unde egregium ætatis ac fidei testimonium ei codici debet peti. Nec infirmius sane videtur, quod sequitur. nam pro voce Κύρηνιν, quam insulam illic locorum facit Herodotus, quamque vertunt *Cyranin*, ille idem MS. legit Κυρήνην, more frequentissimo, quo η & ι sunt confusa. Inde enim patet fuisse Κύρνιν. At contradicit Stephanus, qui eandem insulam addita litera vocat Κυρνυνίς, idque ex libro IV Herodoti, ut proculdubio huc respexerit. ubi quum nullius momenti sint Holsteniana, tum mirum quantum tricarum scriptoribus vetustis à temeritate posterorum invectum sit. Nec enim contradixit olim Stephanus teste & indice MSto ejus Grammatici codice, qui Perusiæ in Abbatia S. Petri asservatur; in quo totidem prorsus literis

teris deprehendi Κυφυὶς, & deinde ὁ νησιώτης Κυφυΐτης. quod majoris ponderis eſt quam Bocharti Κύφμιν, *id eſt*, *Cyramis* vitium, in Chanaan 1, 26. Vide quam belle omnia & exacte concordent.

283, 49. Ὅτι δ' ἂν ἐπέσοι.] MS. ἐπέσῃ.

284, 13. Ἐκβάντας σκέψασθαι.] Mediceus σκέπτεσθαι. quod commodius; ſicut Ioniſmus antea requirebat ἐπεξῆς, quod eſt in eodem libro, non ἐφεξῆς, ut ediderunt. Sic etiam mox ἀπελόμβοι, non ἀνελόμβοι.

284, 15. Ἢν ᾖ μὴ ἄξιος.] Eſt imperfectus ſermo, quem optime ſupplet Mediceus ἢν ᾖ μὴ εἴη ἄξιος.

284, 19. Πλὴν ἄν σφι ἀπισωθείη.] Sed MS. ille ἀπισωθῇ.

284, 24. Τοσοῦτον ᾖ ἔτι.] Sane ita claudit ſermonem in fine capitis 199. Ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω, quaſi ad iſta jam præpararetur lector. Attamen Herodotum teſtatur codex idem dediſſe τοσόν δε ἔτι. & ſatis eſt. Quin etiam ſtatim νέμει ταύτῃ, non αὐτῇ.

284, 34. Μελάγγαιός τε.] MS. μελάγγεός τε, ut ſolet exiſtere hæc confuſio, & poſtea ſequi animadvertes γεωφυχίσιλας.

284, 47. Ἀξίας θωύματος.] MS. θώμαλος. ut ſupra jam aliquoties notavi. Et mox τὰ ὑπερθαλασσιδίων χώρων egregie connexa voce, quam diſſecabant ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων, tanto ſtrenuius aſſumenda, quod & Stephanus in ſuis MSS. eam invenerit, ut docent margines.

285, 19. Προσίχε πρὸς τὸ δάπεδον.] Prout ſæpe in verbo compoſito repetitur præpoſitio. Sed accuratiore manu ſcriptus eſt hic locus in optimo MS. nempe dempta litera Προσίχε. Nam ad pavimentum urbis fuiſſe admotam novimus jam per præpoſitionem ſequentem; oportet etiam noſci illud ita factum fuiſſe, ut ante ad iſtud poneretur. Itaque bis hoc repeti oportuit. Antea poſui ἀπίκαλο ex MS. pro ἀπίκουλο.

285, 31. Ποιεῖ τάδε.] MS. τοιάδε, omnino repetens vocem modo uſurpatam. Et mox τάφρῃ, non τάφρον.

285, 41. Ὑποτελέειν φᾶναι.] Sic 1, 171. φέρον μὲν ἀδένα ὑποτελέοντες. Itaque illud notum. Sed Herodotus uti maluit aliquo vel ignoto vel minus noto, quod perhibet optimus MS. edens ὑποτελείῃ φᾶναι, ita volens indicare ὑποτελείῃ ſubſtantive condicere regi tributum æquum & dignum, ut ἀτεληίῃ alibi habet; ſive innuat ſolam ſubjectionem & obſequia, ſive & tributariam collationem.

285, 43. Καλὸ Βαρκαίων.] MS. Βαρκαίως.

285, 48. Ἔθεον ἔσω ἐς τὸ τεῖχος.] Recte, ſi ita conſtaret ſcripſiſſe Herodotum. Nam MS. Florentinus habet clare ἔξω, ut dicat foris cucurriſſe eos vel in ipſum murum, vel in caſtellum, ut dixit.

286, 13. Ἐξανδραποδισάμβοι.] Minus literarum in MS. ἀνδραποδισάμβοι.

286, 21. Ἐπὶ Διὸς Λυκαίου ὄχθῳ.] Non probat hoc poſtremum ille optimus MS. ſed uſitatius ὄχθον, ſicut nec ἐπόδια, ſed ἐφέδια, quum utique toties occurrat etiam ἔφοδος; nec etiam probat illud ἀπικέαλο, ſed ſimplici utitur ἀπίκουλο: quæ nobis ſatisfacere queunt.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum quintum HERODOTI.

287, 10. Ἀνιζομβών.] MS. ἀνιχαλιζομβών.

287, 15. Ἐκ περκλήσεός σφι ἐχβίλο.] In MS. non apparet illud σφι.

288, 5. Ἡμερόμβος βασιλεῖ Δαρείῳ.] Nomen proprium in MS. non eſt.

288, 8. Φρονέοιλο καλὸ τωὐτό.] MS. Φρονέοι. Apparet enim eſſe negligentem iterationem ſyllabæ το.

288, 11. Μή κοῖς ἐγχύσῃ.] Sane ἐγχύνειν notat aliquando *licere* apud Herodotum, quod huc referri non debet, ut voluit tamen referre Valla prorſus alienans verſionem ſuam ab Græcis ita *& nulla ratione contingere poteſt.* Licet enim Thracibus idem ſentire, ſed ipſi non poſſunt vel nolunt. Multo elegantius ac potius eſt quod legitur in MS. μή κοτε ἓν γένῃ, quo ſenſus plene abſolvitur.

288, 21. Ποιεῦσι τάδε.] MS. τοιάδε.

288, 34. Σφάζῃ ἐπὶ τὸ τάφον.] MS. ἐς τ. non igitur ad tumulum, ut remiſſe Valla, ſed in ipſo tumulo, vel ſuper mariti cadaver, vel ad latus. Certe Mela bene intellexit *ſuper mortuorum virorum corpora interfici.*

288, 44. Τὸ μὲν ἐσίχθαι.] Huic verbo lumen infert Salmaſius ad Fl. Vopiſcum pag. 512.

288, 46. Γῆς ἐργάτιν ἀτιμότατον.] Quæ veſania infatuavit olim plures, ut collegit Dauſquejus ad Silium Italicum pag. 128.

289, 15. Ἀπὸ τὰ πέρην.] Vocula τὰ non eſt in MS. Statim quoque ἐσθῆτι ᾗ χρεωμ. ubi particulam mediam ignorant editiones.

290, 2. Οὗτοι μὲν καλὸ τὰ εἴλουλο ἐτρέπουλο.] MS. omittit particulam τὰ.

290, 6.

290,6. Μασύης.] MS. Μαυλύης.

290,7. Ἐπεί τε Δαρεῖος διέβη ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίαν.] An vero tot verbis egebat lector, ut hanc ſententiam conficeret? & ſi quis in hac enarratione peregerit legendo præcedentia omnia, is adhuc neceſſario debebat inſtrui de tranſitu Darii ex Europa in Aſiam? Utique cum Dario & Herodoto tamdiu is verſatus in Europa eſt, ac tandem tranſiit in Aſiam, ut quum bene intelligat de tranſitu Darii in Aſiam (quippe quo notatur tempus, quando id contigerit, & ubi) tum non ſine puerili repetitione percipiat rurſus mentionem fieri Europæ, quippe quam ignorare non potuit. Omnino has voces non expreſſit Valla, non tam ex ſuo, ut opinor, arbitrio omittens, quam quod in libro ſuo non exſtarent. Mihi certe ita videtur cognoſcenti, quemadmodum antiquitus lectum fuerit in hoc loco, quum iſtæ voces ἐκ τῆς Εὐρώπης nullæ exſtent in egregio illo Mediceo, ut per me vetentur ulterius noxam ferre Herodoto, qui vix uno verſu ante poſuerat illa ipſa verba, ubi merito leguntur, fatue nunc iterata.

290,14. Καὶ κλώθεσαν.] MS. κλᾶσαν. ſed ita ut alterum σα poſtea ſit ſuperſcriptum à manu, ſive illa ſapiente & laudanda, ſive invidente huic ſcriptori & æternæ poſteritati notitiam neſcio quam, unde à me illa relinquitur aliis ſcrutanda.

290,20. Ὅτι χρήσαιλο.] Simpliciter MS. χρήσειαι.

290,30. Ποδαπὴ εἴη.] MS. ἀποδαπὴ εἴη. Non crediderim id quoque proferre voluiſſe Galeum, qui bis videtur deſtitutus fuiſſe atramento, nihil notans, niſi *Cod. Arch.* tum ad Λυδικὰ, tum ad ποδαποί, ut citat, quod non intelligo. Sed noſtrum hoc eſt quantivis pretii, ut ſic altero loco firmetur id quod exſtat 9, 19, & citatur ab Porto, ſed qui perperam ſcribit in vulgatis Lexicis Græcol. ſine ulla auctoritate id ſcriptum legi, quum clare Stephanus adducat verba Platonis. Et mox ἢ τί κεῖνοι, omiſſa vocula δὴ, ante vocem κεῖνοι interponi ſolita, non certe neceſſaria.

290,39. Ταῦτα ἔκαεσα.] MS. αὐτὰ ἔκαεσα, longe nervoſius.

290,43. Εἵνεκα ἢ ἐποιέετο.] Particula ἢ non legitur in MS. & recte poteſt omitti. Quin & deinde χάφι χάμμαξι Μεγαβάζῳ, ubi vulgo πρὸς Μεγάβαζον.

291,6. Ἐσβαλόντας.] Sanè ut mox ἐσβολὴν, & ſæpius. Attamen MS. ἐμβάλοντας.

291,8. Πυθόμενοι συναλισθέντας.] MS. συναλίσαι. Et rectius, quum videatur nunc Herodotus varietati indulſiſſe, quam vulgus nequit recte aſpicere.

291,17. Σπαρτιήτας.] Quid Vallæ in animo fuerit, ut Latine ſcriberet *Syropæones*, non aſſequor; & tamen is ſæpe exprimit, quod ſolus ſciebat in MSStis legi, unde nihil in eo mutavi, licet in Mediceo nulla occurreret differentia ab vulgato. Bene tamen & acute Holſtenius arripit Stephani Σιελοπαίονες in v. Σίελς, ſed cave, quoniam Holſtenius jam nimis ſe dat Stephano, interdum optimos libros ſequuto, ut patuit.

291,40. Σπυρίδα κενὴν.] Non debeo ſupprimere in optimo exemplari prætermitti Ioniſmum & ſcriptum eſſe κεινὴν, quæcunque cauſa fuerit. Interim in Marmoribus Oxonienſibus, præclaro certe monumento, pag. 127 talis cernitur lapis, quo ſedet aliqua tergo ſpectantibus obverſo (quam mulierem eſſe & forſan ancillam colligas ex capillis, qui perinde compoſiti ſunt ac in marmore pag. 81.) Ea torquet fuſum, ut filum deducatur ex colu ſublimiore, & prope ſtante equo, cujus caput accepit.

292,1. Πρῶτα μὲν δή.] MS. πρῶτον.

292,10. Ἐπὶ ξεινίᾳ ἐκάλεε.] Sic 9,15. Παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξεινίᾳ αὐτίνλε &c. Et ſimile fuit 4,154. Nihilominus nunc MS. in præſenti, ut ſæpe narrationes etſi diu præteritas inſtituit auctor, profert καλέει. De prioribus quid mihi videretur, modo dixi ad locum citatum. Utique alias dixit ξεινίης & ξεινίην. An dativum non formaret eodem modo?

292,31. Ἀλγηδόνας ὀφθαλμῶν.] Quum vix aliter potuerint Perſæ illas deſcribere, ut plene exprimerent, quid ad ſummam hilaritatem deeſſet; nec Herodotus ſuſtinuerit alias ſubſtituere voces, quam quibus illos fuiſſe uſos noverat: tamen mire ſe exaſperat Dionyſius Longinus cap. 4, ut Herodoto non ignoſceret. Itaque poſt patrocinia etiam nonnulla ad excuſandum cum excogitata decernit, quamvis ἐκ τοιούτων πρεσώπων, λέγω μικροψυχίαν illum ſtatui debere ἀχημονεῖν πρὸς τὸ αἰῶνα ἅπαντα. Quod ego magis opinor occurſurum huic Dionyſii judicio, quam Herodoteæ relationi. In qua non ita ſimul & ſemel formoſæ mulieres, καλαὶ γυναῖκες, traducuntur, ſed ab libidinoſis paucis, qui abuti eis nequeunt. Quid? an aliud eſt in Tantalo διψαλέη ὀδύνη, ut dixit Epigramma Græcum, aut ut in Petronio, *quem ſua vota premunt*, nonne ἀλγηδόνες aut χειλῶν aut ὄχων recte dicerentur, dum inde accenduntur deſideria?

293,1. Νεοχμῶσαι πρὸς ἄνδρας.] MS. κατ' ἄνδρας, ut alibi iſta præpoſitio etiam occurrit in tali ſenſu.

293,5. Ἔλεγε ὁ Ἀλέξανδρος.] MS. rurſum in præſenti λέγει ὁ Ἀλέξ.

293,6. Πολλή ἐστι ἐν ὑμῖν ἀπειλή.] Particulam ἐν feliciter ignorat MS.

293,18. Παρῆγε ἔσω.] Quid hîc loci eſt illi

illi compoſito, quod ſtatim demum adhibet, ubi convenit. Sed optimus MS. habet ἦγε. Veriſſime & juſto ordine. Primo narrat ductas eſſe, mox prope adductas.

293, 20. Παυδαισίῃ τελέῃ εἰσιῇσι.] MS. ἠσιῇσι. Quidni laudatiſſima reſtitutione? & mox ἐπιδαψιλεύμεθα, non ἐπιδαψιλεύομεθα. An non palam conſtat paſſim iſtam literam ο in iſto plurali ab auctore ſupprimi?

293, 36. Ἅμα πᾶσι κείνοισι.] MS. vocem πᾶσι ignorat, omnino decentiſſime; quum & per αὐτὸς & per ἕτοι & per αὐτοὶ ita perfecte notitia iſtorum ſit tradita, ut hoc vocabulum ſit nulli bono.

294, 1. Τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα.] Plane ut 2, 160. Κάλλιστα τιθέναι τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα. Sed in hoc loco MS. ignorat particulam ἐν.

294, 11. Καὶ ἐνθεῦτεν ἀμφερ.] Conjunctiva abeſt ab MS. & ſine ejus ope ſermo commode ſatis nectitur.

294, 18. Οἷόν τι χρῆμα.] Verum Herodoteum propinat optimus MS. κοῖόν τι χρ.

295, 34. Οὕτω μὲν νῦν τοσαῦτα.] Nequeo diffiteri, quin ad guſtum vulgi ſatisfactura ſit hæc loquutio. Sed Mediceus MS. ἕτω ἦ τοσαῦτα.

296, 8. Ἅτερ ἢ τὸ σφετέρων.] Similiter ita ſuppletum & perfectum ſermonem haberet vulgus; ſed idem iſte MS. non agnoſcit illud ἢ.

296, 39. Προσέθεντο τῷ Ἀεισαγόρῃ.] Conſideraverit hunc locum Portus & quidem multa cum attentione in lexico velut Herodoteæ loquutionis ſpecimen, pro communi συνισάναι commendare, aut etiam alicui adhærere. Verum in MS. Mediceo legebam προσέθεζαν, quod ipſum activum notatur ex 3, 62. Οὔτι μοι διεπρήξαο τὸ τοι προσέθηκα πρῆγμα.

296, 48. Νάξῳ εἴη νήσῳ.] An non ridiculum hoc Geographiæ vocabulo jam uti apud virum maris Ægæi ſatis peritum? Non eſt hæc remota ab Aſia, ut de Eubœa mox convenientius ſit ea deſcriptione uti. Quidquid ſit, certe vox ultima non eſt in MS.

297, 1. Χρήματα ἢ ἔχοι πολλά.] Nullus poſſet in his aliquid vel deſiderare vel animadvertere; adeo lepide falſa manus ſe occuluit. Sed etiam nullum fore opinor, qui non velut ἄνεως ſpectaturus ſit elegantiam & agnituras hinc fidem optimi codicis, qui pro his habet χρήματα ἢ ἔνι πολλά. Ut 1, 206. ὅδε τοι ἐν αὐτῷ κίνδυνος ἔνι. Et alibi.

297, 7. Ταῦτα μὲν δὴ δίκαια ἡ. τ. ἄγ. παρέχειν.] Dum nimis volunt Herodotum imitari corruptores, aperiunt ſuum vitium. Nempe Herodotus ſæpe in neutris talibus amat pluralem, unde nunc in eum converti debuit adjectivum δίκαια. Atqui Herodotus id amat, ubi inde nequit exiſtere ambiguum & turbidum aliquid. At quam præclarum eſt, quod ex optimo notavi MS. δίκαιον, addito vocabulo ἔσι poſt verbum παρέχειν? Quo nihil perfectius.

297, 18. Ἀντὶ δὲ τ ἑκατὸν.] MS. ἀντὶ ἢ ἑκατὸν, ut iſtud τ etiam debeat expelli, quod me fefellit.

297, 20. Καὶ τ βασιλῆα.] MS. ἢ αὐτὸν βασιλῆα.

297, 22. Ἀπήλ ἐς Μίλητον.] MS. ἀπήιε. ut cap. 49. Τῷ δὴ ἐς λόγους ἤιε. Etiam ἤιε ἐς τὰ οἰκία paulo poſt.

297, 39. Ἐς Καύκασον.] Portio valde obſcura inſulæ Chii, ſed ex hoc ſitu bene conſpicua & vetuſtis nautis percognita, cui tamen Mediceus codex non præbet ipſum nomen Scythici montis, ſed vocat Καύκασα.

298, 7. Οὐδὲ ἀπέσειλε.] Eſt imperfectum hoc quidquid eſt. At quam leniter Valla *nonne te miſit Artaphernes* &c. quod plane habuit ex codice, qui ſimilis erat Mediceo. Ex hoc enim reſtituo, quod accuratiſſime ſervavit ἐ σὲ ἀπέσφλε.

298, 18. Καὶ σιτία.] At MS. ἢ σῖτα. Nonne ſic cap. 65. Οἵτε Πισιστρατίδαι σίτοισι ἢ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάσατο. 6, 52 Τιμῶσαν τ πρότερον ἢ σίτοισι ἢ λιθοῖσι, etſi in alieno genere?

298, 28. Ἀπαλλάσσονλο.] MS. ἀπαλλάσσαλο.

298, 34. Βασιλητην τ Μιλήτε ἀπαιρήσεσθαι.] Futurum medium ſenſu paſſivo, ut paulo ante πολιορκησόμενοι. Sed plane nunc exſtat in Mediceo MS. ἀπαιρεθήσεσθαι.

299, 19. Τῶ δύναμιν τ Μιλ.] MS. optimus mavult repeti particulam τῶ, ut legatur τῶ δύναμιν τῶ Μιλ.

299, 40. Συναπιξέαλο.] MS. συναπιξαίαλο, quam taceri non oportet eſſe ipſam conjecturam Porti. Vide Lexicon ejus in αἰαλο.

300, 18. Γένος τὸ Εὐρυσθένος.] Interpres quoque *Euryſthei genus*. At nihil ad Lacedæmona aut Spartiatas genus Euryſthei, & ejus propagatio, qui Argis tantum famam dedit. Miror equidem, quemadmodum viri docti tolerare id potuerint, atque etiam nullus ex MSS. dederit meliora, quum pateat legendum prorſus ex optimo MS. Εὐρυσθένεος, de quo narrat auctor lib. 6, & inter alia habet has voces cap. 51. καὶ πρεσβυγμοίην δέ κως τετίμηλαι μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένης. Et ibidem mox cap. 52. Καὶ οἱ ὄνομα τεθῆναι Εὐρυσθένεα.

300, 21. Ἅπες, ἅπλῶ ἦ γῆμον.] Rude propoſitum; quod tamen ita videntur peregiſſe ex ſequentibus, ubi ipſe perſtringit hanc abſurditatem ταύτῃ ἀπένλα, quaſi repetens verbum ab Ephoris editum. Attamen ſcire licet in MS. Mediceo verbum ἅπες non exſtare, ſive taciturnitatis honeſtior ratio viſa fuerit, ſive intellexerit Herodotus: *Tu nunc illam quidem habes uxorem; tamen quoniam non parit ex te, aliam ducito.*

300, 27.

300, 27. Γέρονλες συμβελδσάμβοι.] MS. tantum βελδσάμβοι.

300, 38. Οὐδαμᾶ Σπαρτηικά.] MS. ἰδαμῶς, quod concinnius.

301, 6. Περινηλάδεω.] MS. Περινηλάδεω.

301, 16. Αἰτήσας λαὸν Σπαρτιήτας ἄγε.] MS. αἰτήσας ληὸν Σπαρτιήτας ἦγε. Utraque mutatio perelegans.

301, 21. Καλησέοντο δέ οἱ ἄνδρες Θηβαῖοι.] Si ullus est locus in Herodoto, cui rixam excusate liceret inferri, certe hîc mendacissimum aliquid legerunt & admiserunt ejus lectores. Unde enim huc Thebanos, tantopere ab Sparta remotos contemptosque, ut fiant navigationis duces illi, quos nec situs nec notitia maris nec navigandi fama aut frequentia ad eam rem instruxit? Quæ suspicio quum sit justissima, ne tamen in alicujus mentem irrepat, ocius purgemus ab ea Herodotum, quem testimonio venerabili demonstrat MS. Mediceus scripsisse Θηγαίους. Vix intelligo, quemadmodum hæc appellatio potuerit mitti in tantam corruptelam, quum totus liber quartus plenus & conspersus sit ea ipsa, & quidem ita, ut inde constaret cursum in Africam trajectu frequentissimo ab istis insulanis fuisse confectam.

301, 29. Αὐτῇ Ἡρακλέϊ κλησαμένῳ.] Unde apud Parutam in nummis Erycinorum aut Venus consecrata est aut Hercules, quo certissimo documento monstratur opinio istius populi, quam Herodotus nunc explicat. Sed addi debet Diodorus Siculus 4, 23.

301, 47. Τὰ ἱρὰ ἐ προσεχώρεε.] Male conveniunt hæc ad sententiam componendam, longeque commodius occurrit in fine hujus capitis; ut idcirco optimum sit in MS. προσεχώρεε, Ex quibus duobus prius negligenter ab Porto citatur, posterius prorsus omittitur, pro quo solet usurpare alibi γίνεσθαι.

302, 13. Εἰ συνεπελάβετο.] Annectit MS. particulam γε.

302, 22. Καὶ Αἰγεσαίων.] Hos ipsos ita rursus appellat 7, 158, unde cunctatus fui quidquam mutare, quamvis rite in MS. Mediceo exstet Καὶ Ἐγεσαίων, non illic, sed etiam in sequentibus ὧδε Ἐγεσαίων, prout apud Parutam in nummis dicuntur modo Ἐγεσαῖοι, modo Σεγεσαῖοι, aut Σαγεσαῖοι. Sed quoniam in loco libri septimi nihil annotavi, liceat hoc intactum relinqui.

302, 27. Πυθαγόρεω.] MS. Πειθαγόρεω.

303, 8. Ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τοιάδε.] MS. τάδε.

303, 13. Προεσταλε.] MS. προέσαλε.

303, 19. Τόξα, ἢ αἰχμὴ βραχέα.] Non erat ferendum, ut Valla per suam versionem tam inanes ludos ederet, dum exhibet *breves arcus & brevia spicula*, quum istud adjectivum semel modo occurrat in Græcis. Unde Brissonius delusus scribit lib. 3 de regno Persarum [Breves vero fuisse Persarum arcus, testis est, isque oculatus, non auritus, Aristagoras Milesius, qui apud Herodotum lib. v hæc de Persarum armatura Cleomeni renunciat.] Quibus deinde opponit locum ex lib. 7, ut arcus grandes definire debeat. Prorsus eadem videbis apud Stanleium ad Æschylum pag. 759, ut nauseare oporteat.

304, 36. Τ'πεδέδεκλο.] MS. ὑπεδέδεκλο.

305, 17. Πρῶτος μὲν Τίγρης.] Quia Stephanus in margine posuit ποτ. Πίγρης, hinc incredibilem in modum deduci se passus fuit Salmasius, in Plinianis pag. 695, ut quum Herodotum MStum inspexisset nullum, dicat ita scribere vetusta Herodoti exemplaria, & tres illos fluvios Πίγρητας vocari. Perinde Aldus & Camerarius fide digni, ac Stephanus. Varietas potest occurrere in hoc MSto, quæ non est in altero. Certe Mediceus codex servat primam literam T, & utique Valla in suo exemplari non agnoscit fuisse aliam.

305, 24. Ἐσβάλλονλαι ἐς Μαληνὸν κάδιοι.] MS. ἐσβάλονλες.

305, 38. Ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ διεξιᾶσι.] Apparet cuicunque, quibus hoc iter destinetur. Aristagoras id exputat & dinumerat regi Laconum, quos vult ab mari tantum abducere, non certe per otia commeantes, sed ut instructo & bene armato exercitu ad regiam illam ascendant. Ἑλάσιες δ' ταύτην τὴν πόλιν n. Susa ait cap. 49. Hæc summa est harum actionum. Et tamen scribit Ezech. Spanhemius ad Julianum pag. 176 talia centum quinquaginta stadia pro unius diei, non militum, & gravis quidem armaturæ peditum, sed viatorum itinere adnumerare Herodotum in hoc loco.

306, 31. Ἐτεόπονλο ἐπ' Ἀθηναίων.] MS. Ἀθηνέων, ut cap. 63 ἐξ Ἀθηνέων.

306, 39. Ὡς ἐμοὶ δοκέϊ.] Ut dixi, rursus legitur in MS. δοκέϊν.

307, 2. Διφθέρῃσι αἰγείῃσι.] MS. αἰγέῃσι. Recte, ut 4, 189.

307, 10. Ἀμφιλύων μὲ ἀνέθηκεν.] Vides, quid huc contulerit Th. Gale, advocans Scaligeri digressionem ad Eusebii Chron. Sed mirabiliter in hac parte regnavisse Salmasium docent notæ ad consecrationem templi in agro Herodis tum pag. 35, tum pag. 54, tum pag. 229. Ille utique docet, quales Phœnicias literas concipi oporteat: ille ῥυθμὸν & μεταῤῥυθμίσαι expositi de forma & literarum modulo, quum à primigenia figura descivissent, deque ipsa scriptione. In quo rythmo intelligendo scrupulosus adhuc erat Morinus, & vult respicere musicam & diversam secundum tonos modulationem, & similia alia hariolatur, quæ nauci non sunt. Sed & mate-

riam hanc tangit Nob. Grentemeſnilius in Græciæ cap. 9, ubi locum Diodori ſimpliciſſime ſcriptum ſic torquet, ut nolit intelligere. Quinimmo etiam deinceps ea contentum ſe fuiſſe oſtendit Stephanus Morinus in parte ſecunda Exercitationum de linguis cap. 4. Quibus merito applaudimus; quum interim exiſtant jam & alii acerbius inquirentes.

307, 31. Οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες.] Nimis frequens eſt hoc participium in Herodoto, quam ut ſcriptura ejus mercatur in crimen vocari; unde malui ſimpliciter interpretari. Sed poſt hoc participium debebat poni diſtinctio, quæ vetus perperam retenta eſt.

308, 9. Παρὰ λίθῳ.] Neſcio vel quid ſit vel unde venerit; certe non placet ita alluſiones captare, præſertim quum & optimus MS. plene Παρὰ λίθῳ, nec aliter in editione ipſa Aldi & Baſileenſi exſtet, ſervetur immo etiam adhuc in Stephanina anni 1592, ut ſolum Jungermannum huic α poſſim inſcribere, quem ſequitur temere Th. Gale. Notiſſimus utique eſt hic Porinus lapis, & commode ad hunc locum inſpexeris Salmaſium in Plinianis pag. 183.

309, 26. Ἀξιόχρεω.] MS. ἀξιόχρεα.

Ibid. Περὶ Γωνίην τε ἄστυ.] MS. περὶ ἣ Γων.

309, 27. Ἐπ' ἔτεα ἓξ καὶ τελάκοντα.] De quorum annorum intellectu ſollicite & docte agit Henr. Valeſius ad Diodorum Sic. in Excerptis Peireſcianis pag. 42.

309, 31. Ἐν δὲ αὐτοῖσι.] Nimis ſubita generis mutatio; unde jam offendiſſe hîc doctos lectores perſuadet exemplar, quo eorum quis utens adſcripſit fœmininum. Nunc tacentibus omnibus teſtor legi plane in MS. Mediceo ἐν δὲ αὐτῇσι, quod repoſui.

310, 13. Μελάνιππον τὸν Ἀγαχῆ.] MS. Ὀγαχῆ. Sive id vere nomen fuerit, ſive ita Herodoto placuerit, quum reliquis appellaretur Ἀγαχὸς, eodem prorſus jure, quo beſtiolæ appellationem variaverunt, Heſychio notante in v. Ὀγαχὸς.

310, 23. Ἐώθασι μεγαλωστὶ.] MS. ἐώθεσαν.

310, 49. Αἰγαλέας.] Eſt error editionis Jungermanni, quem non debuit propagare Th. Gale. Nam & priores editiones & omnibus vetuſtior MS. habet plane Αἰγιαλέας.

312, 13. Τιμησίθεον τὸν ἀδελφεὸν.] Quam hæſerit in eo editor, præſertim Stephanus, etſi celaverit, patet ex eo, quod nulli indices faciant illius mentionem, ut plane ſtupuerint; tanto magis, quod nullæ ſint ſuppetiæ in MSStis, & utique Herodotus ſolet addere nomen ejus, cujus frater fuit, ut 1, 92. 7, 67. Itaque ſagaciter & probabiliter excitavit Grentemeſnilius τὸν Δελφὸν.

312, 47. Ἔμελλον μνήμῃσι ποιήσασθαι.] MS. ποιήσεσθαι, ut jam in hoc ipſo libro alibi & mox μελλόντων δὲ συνάψειν.

313, 1. Κορίνθιοι μὲν πρῶτα σφι.] Nihil adfert hæc tertia vox. MS. πρῶτοι, quod proculdubio erat ante oculos Vallæ interpretaturi. Et mox μετεβάλοντό τε καὶ, non μετέβαλόν τε.

313, 10. Παραλυομένῳ δὲ τούτων ἕκατέρῳ.] Verbi iſtius hunc modum non attigit Portus, quod non aſſequor: ſed ſimillima his ſunt verba Polybii ex 6, 31, quæ citavit H. Stephanus: αἱ δὲ τῶν Τριακοσίων σημαῖαι τὰ μὲν τῶν χιλιάρχων ἀφαλύουσαι λειτουργίας. Sed non patitur hæc ita legi, nedum accipi optimus MS. exhibendo ἀφαλυομένων. Sic ἀφαλύεσθαι notat domi manentem ab militia vacare, ut ſimile exemplum citat ex Polybio Stephanus. Quid quod non aliter videtur legiſſe Valla; vertit enim *Et his ſejunctis*. Sed quæ interpretatio nequit ſatisfacere, etſi plane habeat ſic participium nomini conveniens. Quid ergo? Nempe Græca dicunt *Illis autem* liberis & *remiſſis ab altero* nempe opere, quod collega exſequitur, hoc eſt, bello vel expeditione. Nam ἕκατέρῳ videtur in neutro poni.

313, 42. Χρόνῳ δὲ ὕστερον ἔλυσαν.] Locutio hæc plena, nec commovenda, niſi appareret ex fide codicum antiquorum eſſe interpolatam ab alienis manibus. Nam Mediceus MS. ignorat vocem ὕστερον, & recte, ut ſolet, quum non determinat ſpatium, utrum fuerit grande, an breve, & exempla jam notavit Portus.

313, 46. Περιπεφλασμένων πυρὶ.] Citat hunc locum Meurſius in Cecropia cap. 30, ubi tantum agnoſcit πεφλασμένων: præcedentia vero in capite 25, ubi male vertit *ad dextram manum*.

313, 49. Ἕστηκε πρῶτα ἐσίοντι.] MS. πρῶτον. Neſcio quid loci iſtud plurale hîc teneat.

314, 5. Δεσμῷ ἐν ἀχλυόεντι.] Recte prorſus, & conveniente epitheto, niſi rarius quid Herodoto nunc incidiſſe teſtaretur liber Mediceus, exhibendo ἀχνυνθέντι. Sed ita, ut primo illic ſcriptum fuerit, quod indicavi, dein literæ tertiæ ſuperpoſitum ſit λ, neſcio quo correctore imperante ut legatur ἀχλυνθέντι. Certe licet in eis quæ collecta de his vocibus ſunt, denſior uſus ſit derivationum ab ἀχλὺς & ἀχλύω, quam ab ἀχνὺς & ἄχνυμι, haud dubie tamen vetus eſt ſimpliciſſimum, & dolor ac tædia perinde in captivis & carcere ſupponi debent, quam obſcuritas.

314, 33. Συνεῖναι τὸ ἐθέλειν λέγειν ἡμῖν τὸ χρηστήριον.] Pro iis in MS. optimo legitur συνιέναι τὸ ἐθέλειν λέγειν τὸ μαντήϊον, mira licentia quorundam in ſpernendis antiquioribus.

314, 43. Αἰακίδας συμπέμπειν ἔφασαν.] Itane? ergo dum mittunt cum ſociis Æacidas, Æginetæ ſe iis ſpoliant? Nequeunt credi id unquam feciſſe. Nec fiebat tale quid ab gentilibus niſi ob ſingulares cauſas, ut Mater Deûm & Æſculapius ab ſuis populis dimiſſi

ita

ita Romam sunt. Quam præclara igitur est membrana Medicea, quæ docet Herodotum scripsisse συμπείθῃ? Quod ipsum prorsus est, quo apud Justinum 20, 2 Spartani jubent Locrenses legatos supplices precantes auxilium petere ab Castore & Polluce. Itaque & eodem modo Thebas redierunt, quasi & Deos illos adveherent, prout faciebant ibi Locrenses. Hinc pariter sequentia sic debent intelligi, quibus scribuntur Thebani Æginetis ἀποδιδόναι τὰς Αἰακίδας, quos in verbis & opinione locatos sicut acceperant, ita reddebant, petentes aliquid militarium virorum sibi potius tradi. Etiam in illo συμπείθειν est quasi pollicerentur se quoque oraturos, ut velint cum Thebanis ire, ut sic certe simul persuaderent.

315, 6. Μεγάλως Ἀθηναίους ἐσινέοντο.] An credibile est ita scripsisse Herodotum? ut quod ex Porto patet, alibi scribens ἐσινέατο, alibi ἐσίνοντο, alibi ἐσίναντο, nunc novam varietatem adderet, quæ & ab Porto esset omissa, & ignoraretur, quomodo illuc appropinquaret. Quod notabile est, legebam in Mediceo MS. ἐσιχνέοντο. Quod fastiditum penitus iri credens nolui publicare cum cæteris: neque enim uspiam ita usurpatur; neque ansa videtur esse ulla, cur sic jure usurpetur in malam partem.

315, 8. Ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε.] Bene, nisi hæc probarent rudem manum, quum Mediceus MS. oppido attentissimam habeat τοιήδε, ad quod concinnavi interpretationem. Et mox rursum ἡ γῆ καρπὸν ἐδέετο ἐδίδου, non ἀπεδίδου. Recte, quum ἀποδοῦναι modo anteceserit, sed alia notione.

315, 18. Λέγεται δὲ καὶ ὡς ἐλαῖαι ἔσαν ἄλλοθι γῆς ἐδαμοῦ.] Ample satis hanc rem explanat Dausquejus ad Silium Italicum lib. 3, additque quibus ista narratio non displicuit. Etiam tangit Cl. Gatakerus in Adversariis pag. 264 confessus Herodotum id referre ex quorundam sententia; sed quod ille notat falsissimum esse constare ex sacris literis: quasi quum Herodotus scribat ἄλλοθι γῆς ἐδαμοῦ, tunc etiam supponi debeat cogitare de regionibus, quas nunquam adiit, & de quibus audivit nihil; immo etiam de scriptis, quæ nullam habuerat inspiciendi copiam, & si habuisset, spreviisset. Itaque est hæc eadem criminatio, qua invehuntur in Herodoteam chronologiam ac circumcisionem.

315, 19. Ἡ Ἀθήνῃσι.] MS. Ἡ ἐν Ἀθήναις.

315, 25. Ἡ γῆ σφι ἔφερε καρπὸν.] Est omnino id ex vulgatissima ratione scribendi, qua etiam utitur auctor 6, 139. 9, 92, quum interim in hoc loco vox postrema absit ab MS. & abesse sine fraude possit.

315, 30. Τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε.] MS. τότε δὲ ἀπὸ τοῦδε. Recte, nec enim postrema habent notionem temporis, sed facti & occasionis.

315, 36. Ἐκομίσαντό τε ἀῦ.] MS. ἐκομίσαντο ἀῦ.

315, 39. Ἐς εἴκοσι ἀπέχει.] Periculose sic determinat, quod mollit optimus MS. ὡς εἴκοσι ἀπέχ. mutatione sæpius occurrente.

316, 13. Ἐπιρρῶντο ἐκ τῶν βάθρων ἐξανασπᾶν.] Hîc contigit aliquid omnino non reticendum. Apparet enim verbum ἐπιρρῶντο non sufficere vel tot accusativis qui sequuntur, vel infinitivis itidem sequentibus κεφλῆσαι, ἕλκειν &c. quamvis Valla ex se addere sustinuerit *trahere tentasse*, quod postremum poterat omitti, relicto solo *traxisse*. Quid ergo? Nempe scias in optimo codice legi tantum πειρᾶν pro ἐπιρρῶντο. Quorum sicut hoc sapit manum correctoris, ita illud Herodoti: cujus inter propria & priva est participium solutum ponere sine verbo cui innitatur, quod clarissime patet ex specimine libri 2 cap. 127, ut quamvis id nunc auctori non reddiderim, tamen perinde certus sim ab eo id nunc denuo factum esse.

316, 21. Ἀθηναῖοι μὲν νυν ἔτω.] Particula νυν ignoratur ab MS.

316, 43. Ἐς τὴν Αἰγινέων.] MS. Αἰγιναίων, quod utique necessarium: & cur aut unde sic incrustatum? Mox junctim idem codex ἀῦ ἦκειν βοηθέοντας, non παρεῖναι.

317, 5. Τὸν ἕνα τετέων σφεϊγμένον.] Hæc descriptio jam satis liquide anteceserit. MS. Τὸν ἕνα τοῦτον περ. Nam demonstratio hæc rectius unam illam personam tangit.

317, 7. Κομισθεὶς δή.] Asseveratio quidem certa, sed quæ hîc non exspectabatur, quum nemo contradiceret. Unde dulcissimum est, quod exhibetur ab optimo MS. κομισθεὶς ἄρα. q. d. Sane delatus iterum in patriam urbem: sed quid ei accidit? Et statim ὅκως εἴη, non ὅκη.

317, 33. Χυτρείδων ἐπιχωρίων.] MS. ἐπιχωριέων.

317, 37. Τῆς πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοισι γενομένης.] MS. ἐξ Ἀθηναίων, quod cur ita removeri placuerit, non video.

317, 45. Ἐπιχόντας ἀπὸ ξ Αἰγινητέων αἰκίας.] Per tenuia procedebat solatium, quod ex MS. Mediceo adferre fategi huic libro quinto Herodoti. Sed debebatur aliquid illustrius, & quale quatuor antecedentium librorum primariis certe locis attuli. Et ecce habes quod optare poteram, ut adunco naso suspensos videres eruditos in admittendo, quod nihil erat, & nimium cœcos, quam ut ad verum penetrarent. Nam ut omnia habeas sub oculis, hîc interpretatur Valla, *ab Æginetis lædendis abstinerent*. Unde in Thesauro Stephanus, [Hinc Αἴκιον, ν, τὸ læsio, damnum apud Herodotum B. in lex.] Et cum his duobus bene concordans Æm. Portus sic scribit in Lexico [Αἴκιον, αἰκίας, τὸ. N. H.

pro com. αἰκία, ας. Fœda verberatio, pulsatio, læsio. κάκωσις. Verberatio, damnum, maleficium, quo quis afficitur. Contumelia, injuria, ab Æginetarum læsione abstinentes. 1. Ab Æginetis maleficio afficiendis abstinentes] Horum partem repetit in v. Ἐπέχειν. Ferme in his ostendit se magis sollicitum Portus de Latinis, quam de Græco, quod tamen ipsius erat opus. Quid si addamus nullum ex Latinis commodum hîc esse, ubi non tam agitur de læsione, damno, verberatione & reliquis aliis, quam de ulciscendo per relationem similis facti, quam Athenienſibus intulerant? Neque quid uspiam aliud de hac voce; id quod monstro simile haberi potius oportet, ne unum quidem auctorem inveniri, qui Herodotum in ejus usurpatione sequi voluerit. Quod quidem omnino persuadeor futurum fore, si sua veritas huic loco constitisset. Cur enim & ipse noster alibi & reliqui scriptores dicunt αἰκίας? Sed magnas denuo gratias codici Mediceo, qui latentem hîc offensam unus detegit, & incomparabili ope succurrit, exhibens ἀπὸ δ' Αἰγινητέων ἀδικίης. Vox convenientissima, & quæ unice requirebatur, quamque sic explices, *ab ultione Æginetarum injuriæ*. Ἀδίκιον enim propria vox in tribunalibus Græcis. Harpocration, Ἀδικίη, οἷον ἀδικήματος· ἐστὶ δὲ ὄνομα δίκης, additque simpli eam restitutione aboleri, si intra decimum annum reddatur; sin, duplo. Sic & Hesychius & Suidas: quorum fidei in ista voce conservanda egregias suppetias fert hic locus.

318,4. Ἀπενεχθέντα ἄκουσαν.] MS. recte ἠκουσαν.

318,22. Τὰς ἐκτίλλο.] MS. ἐκέκτιλλο.

318,29. Γ' σόρρόπον τὸ ἐωϋτῶν ἂν γλύσιλο.] MS. γίνοιλο, & particulam ἄν ignorat. Mox etiam μαθόντες ἢ τετέων, unde vulgo adversativa exsulat. Omnia tria meliora illis, quæ publicabantur.

319,5. Τὰ ἀπελόμεθα.] MS. τὰ ἢ ἀπειλόμεθα.

319,8. Κορίνθιος Σωσικλέης.] Nomen sæpe posthac iteratum, sed in MSto Mediceo non agnoscitur nisi unum Σωκλῆς. Id semel dixisse interest, sed sæpius ita usu evenit: nec enim dissimile est, quod notabam in decretis Romanis apud Josephum modo Σώσιγενον appellari, modo Σωσίγενον.

319,12. Οὔτε ὑμεῖς.] MS. ὅτε γε ὑμεῖς.

320,34. Πρὸς τῆσι θύρῃσι.] MS. πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύρῃ. Quod necessarium. Et mox καταχρύσῃ, non καταχρύπῃ.

320,39. Ὑποσρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοίατο.] Posterius est nugatorium, & requiritur subjunctivum tempus. Egregie optimus MS. ἀπικνέοιντο. Sed & mox pro ἐσελθοῦσι δὲ habet MS. ἐλθοῦσι δὲ. Omnino rectius.

321,10. Τοιοῦτος δή τις ἀνὴρ ἐφάνη.] Mira suppositio, quum vetusta lectio sit in MS. τοιοῦτος δή τις ἓν ἀνὴρ.

321,20. Ὅκοια τρόπον.] MS. ὁκοῖα ἂν τρόπον, vocula scilicet, quam præceperant ante duas paginas, huc revocanda.

321,27. Ὅκως τινὰς ἤδη τῶν ἀρχ. ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων.] Nescio an sit sermo integer: quod si est, erit tantum integer ex opinione Stephani, unde processit hæc lectio, quum & in Aldina, & illa Camerarii atque etiam altera Hervagiana recte exstet ἴδοι pro ἤδη, quod sic mutatur in Stephanina 1592. Certe præclarum est, quod exhibet Mediceus MS. ὅκως τινὰ ἴδοι τῶν ἀρχαχύων ὑπερέχοντα, duabus postremis vocibus τῶν ἄλλων neglectis, quas ab nasuto facile credideris adjectas, sensu prorsus perfecto etiam abrasis illis.

321,39. Τὰς ὑπερόχυς τῶν ἀρχῶν.] MS. ὑπερόχυς, ut est in versiculo vulgari.

322,2. Νεκρῷ ἐόντι Μελίσσῃ.] Elegantissime MS. νεκρῷ. hoc est Melissæ, quæ jam cadaver erat.

322,18. Ἡμέας ἢ αὐτὰς τὰς Κορ.] Pronomen αὐτὰς non est in MS. nec ullam hoc loco habet vim.

322,36. Σωσικλέης ἠκουσαν εἰπαντος, ἐλευθέρους ἅπας τις αὐτέων &c.] Magnæ verborum sordes, sed speciosius collectæ; tamen rejiciendæ, si bene inspicias. Nam quum negotium sit de libertate rerum publicarum, & huc spectet γνώμη tum Soclis, tum omnium, minus digno loco ponitur istud ἐλευθέρους, nempe ubi agitur de non continendo ore, sed audendo aliquid soni proferre. Patebit melius ex reparatione. Nam videtur mirabiliter verba & sententiam Herodoti, hoc est, unius doctissimi scriptoris, concinnare MS. optimus ita exhibendo εἰπαντος ἐλευθερῶσαι, πᾶς τις αὐτέων, *jubentis*, statuentis, dicentis *liberare*. Vix necesse est, ut repetam tum hoc loco MS. Σωκλέης, tum antea habuisse constanter Σωκλῆς.

322,38. Περὶ πόλιν Ἐλευσίδα.] Sic novimus lib. 4 cap. 203. Βάρκην μένην Ἐλευσίδα πόλιν. Nunc tamen MS. præferebat Ἐλάδα. Ambigo, an habeant differentiam. Certe & lib. 7, cap. 22. Σάνη πόλις Ἐλλὰς. & ibid. 115 videbis Ἄργιλον, item Στάγειρον, similiter ita vocari.

322,39. Οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύθη.] Recte, & conveniens Herodoto sæpe jungenti plurale nomen verbo singulari. Attamen MS. ὅτω μὲν τοῦτο ἐπ.

323,5. Καὶ τοῖσι Ἕλλησι ὅσοι.] Mire in incertum conjectus per editores locus. Nam quod sic cito, merum est Stephani, quum sit in Aldina τοῖσι ἄλλοισι Ἕλλησι ὅσοι συνεπρ. Sic quoque Camerariana. Hanc vocem ἄλλοισι omittit Stephanus in editione sæpius jam citata, & hinc ita processit Jungermannus. At optimus MS. longe aliter & quanto rotundius?

dius? Καὶ τοῖσι ἄλλοισι ὅσοι Ἑλλήνων. & deinde Μενέλεῳ, non Μενελάῳ.

323, 8. Παυλοῖσι ἐγίνετο τῆτι μάχῃσι.] Eximius ille Mediceus habet plenius ἐγίνετο ἐν τῇσι. An probanda hæc ejus interpositio? Immo Fulvius Ursinus in Illustrium fœminarum carminibus pag. 314 citans hunc locum plane sic habet suppletum.

323, 18. Νέμεσις ἀμφοτέρους.] Hoc vitiosum est, & quomodo fieri potuit? Clarissime MS. ἀναλέρους.

323, 44. Εἰκός σφι εἶη ῥύεσθαι δυναμένους.] Sane si ita hæc scripsit Herodotus, debuit in ista tam vicina junctura etiam sequentia in eundem modum concipere ῥύ. δυναμένοις. Sed male seduli voluerunt imitari Herodotum, & ex ipso acumen suis commentis immittì; nempe ut interdum varietatem sectatur in casibus, quos vulgo exigunt eosdem esse, ut 1, 53. Συνεβάλοντο οἱ ἐξωρόνλα φίλοις πρηθέσθαι, ubi alius diceret ἐξωρόνλι. Sed Herodotus plane aliter egit, quod docet MS. optimus exhibendo οἰκὸς σφέας εἶη ῥύεσθαι δυναμένους.

324, 5. Ἀρχαὶ κακῶν ἐγένοντο.] MS. in singulari numero ἀρχή.

324, 35. Ἀθλιώταται ἀπικέατο.] Hîc clare legitur in MS. Mediceo ἀπίκατο. In reliquis locis exhibuimus, quod ab eodem codice firmabatur, quidquid etiam in marginibus offerret Stephanus.

325, 22. Ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμόν.] Satis perspicua narratio, & nemo in hac parte hæreat. Quin etiam pluribus in locis hunc morem teneat, ut præsertim 4, 44. Βυλόμενον ἰνδὸν ποταμὸν, ὃς κροκοδείλους δύτερον ἔτον π. π. παρέχεται, τοῦτον τὸν ποταμὸν εἰδέναι. Ita mavult relativum subjicere, quam nomen proprium iterare. Attamen testatur MS. nunc auctorem aliter fecisse, & scripsisse ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Παιλωλὸν.

325, 28. Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν.] Hoc vulgi certe est. At optimus MS. αἱ δὲ Σάρδις ἐνεπρ.

325, 39. Εὐαλκίδεα.] MS. Εὐελκίδεω.

325, 42. Οἱ δὲ αὐτέων αὐτίκα ἀπέφυγον.] Omnino male faventes & benignæ Herodoto manus huc intruserunt vocem αὐτίκα, cum in MS. non sit, & omnia penitus turbet. Potius antea dictum fuisset πολλοὶ αὐτέων αὐτίκα φονεύονσι οἱ Πέρσαι, aut rectius sequetur aliquoties iteratum in Ionum expeditione Cypria.

325, 44. Οὐδὲν ἧσσον.] MS. auctius οὐδὲν δὴ ἧσσον.

326, 26. Ἁλόντας ἐμπρησθῆναι.] Longe lenius in MS. ἐμπεπρῆσθαι.

326, 34. Ἄνω ἐς τὸ ἱρόν.] MS. ἄνω πρὸς τὸ ἱρ. Et sane altera particula mox sequitur.

326, 36. Ἐκχωρέσθω μοι Ἀθλ. τίσασθαι.] MS. ἐκχωρίσθαι. Rectissime, quia intelligitur εὔχομαι.

327, 10. Βαλόμενον πεπρηχέναι.] MS. πεποιηκέναι, ut miscerentur exacte hæc verba.

327, 26. Τὸν ἔχω λιθῶνα.] MS. ἴχων, quod & necessarium est, & agnovit interpres.

327, 32. Ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίων.] MS. præpositionem περὶ non agnoscit neque antecedens τε.

328, 5. Πέρσῃσι ἢ Φοινιξὶ.] MS. ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι.

328, 17. Οὐκ ἐτάχθημεν.] MS. ἐπ' ἔ ἐτάχθημεν. Quod est valde commodum. Deinde etiam MS. πειρησόμεθα εἶναι χρηστοὶ, non χρηστοὶ γενέσθαι.

328, 30. Ἢν γάρ οἱ ὑπαστισὴς γνώμην μὲν τὰ πολέμια κάρτα δόκιμον.] Debuit exstare in libro quinto specimen secundum scriptionis Herodoti, quod legerent quidem omnes, sed nulli in toto hoc triplo sæculo intelligerent; scilicet ut sic fides codicis Medicei toties jam spectata singulari experientiâ anteiret omnes antiquas Herodoti membranas. Attende enim modo, quod anteriores non fecerunt; & videbis voces quidem singulas esse integerrimas, & ferme periculum deberi ab illo qui ausit aliquid de illis pronunciare sequius, & tamen sunt corruptissimæ. Licet enim earum interpretationem numeris omnibus absolutam dederit Valla, inque eam consenserit Stephanus; utique ridicule Aldus sequuto Hervagio posuit distinctionem post illa γνώμην μὲν, quæ mirabiliter auget ridiculam & ineptam scripturam, quum nulla sententia sit ἦ γάρ οἱ ὑπαστισὴς γνώμην μὲν. An vero jungi voluerunt ἦ γνώμην ex Hylo Herodoti, quem alibi illustravi? Sed non fuerunt tam cati. Itaque distinctionem istam recte delevit Stephanus. Sed ubi legit Stephanus in Herodoto ἦ γάρ οἱ ὑπαστισὴς γνώμενον δόκιμον? Sæpissime enim ab Herodoto dicitur δόκιμον in variis negotiis, & nuspiam illud γνώμην additur. Aliud est quum dixit δόκιμον εἶναι πρὸς πέρξιν. Itaque sic dum alii prave interstinguunt, alii distinctionem delent, utraque pars opprimit quod verum est. Nam inde oritur, ut mox cap. seq. nullus intellexerit neque etiamnum intelligat istud ἐνθαῦτα ὁ Κὰρ δρεπάνῳ πλήξας. Vidit quidem Valla necessario Satellitem intelligi, sed omittit Græca. Sed unde potuit scire per illum κάρα intelligi satellitem? Callide hæc præterit Stephanus, ut denique Cl. Gale neget ὁ Κὰρ in codice Archiepiscopi agnosci, sed pro ὁ Κὰρ habere ὁ ὀπαίων, quod haud dubie ipse prætulit ex pagina præcedente. An autem verum sit, quod ita notat, ipse viderit: neque enim extra ipsum ullus in isto loco invenit in veteri codice ὁ ὀπαίων. An Valla id quoque vidit in sua membrana? Sed locus foret infaustissimæ indolis, nisi tandem

repeteremus vera, & ipsum excitaremus Herodotum, in cujus fidelissimo codice scribitur ἡμῶν μὲν κάρτα ἢ πολέμια κάρτα δόκιμον. Quam præclare hinc omnia bona exsistunt? ἰὼ γάρ οἱ Ὑπαπισηὶς, ἡμῶν μὲν Κὰρ, τὰ ἢ πολέμια κάρτα δόκιμον.

328, 38. Αὐτῶν, ἢ πάντως τὸ ἂν ἀπιτάσης.] Sic edidi, quum & plenissimæ sit sententiæ, & non aliter exstet in editionibus ulterioribus, tam Aldina quam Hervagiana. Jungermannus est, à quo editur, αὐτέων, ἢ πάντως. An credi potest? Omnino est error typorum. Et tamen sequitur Th. Gale idemque expressit. Nihil minus exspectatum. Certe cum editis prioribus consentit codex Florentinus. Tam fatuum hoc duxi, ut non notaverim in ima ora. Deinde habet MS. etiam ἢ δεύτερον, non δεύτερα.

329, 28. Ἀπεκρέμαζαν.] MS. ἀνεκρέμαζαν.

329, 35. Ἀμαθύσιοι μέν νυν ἐποίουν.] Particula νυν non est in MS.

329, 48. Καὶ Τμέης τε.] MS. ἢ Τμαίης τε. & sic semper, etiam in fine hujus libri.

329, 50. Τὰς ἐς Σάρδις στρατευσαμένας.] Plane ut cap. 122. τῶν ἀπιδιωξάντων τὰς ἐς Σάρδις στρατευσαμένας ἀπ' Ἰώνων. Ubi nihil in MS. deprehendi. Sed in hoc loco exhibet ille ipse ἐν Σάρδισι, quod plane non improbo, immo & præfero, utpote dictum similiter ut paulo ante ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες, ubi nasutus nimium Valla detrectabat simpliciter agere, vertendo *ad Cyprum*, quod illi nunc non indulsi, sed mutavi ad Græca. Quid enim aliud est 7, 166. Καὶ λέγεσι νικᾶν ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὴν Πέρσεων, quod est etiam 8, 70. Notabile est 3, 45 ἐγένοντο ἐν Καρπάθῳ πλέοντες, nec fuit ausus sequi Valla, unde reddidit *in Carpathio mari*. Atqui & loquutio & intelligentia prorsus eadem apud Latinos, & est Geographica.

330, 6. Ἐπ' ἡμέρας ἑκάστης.] MS. ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάστῃ.

330, 7. Ἦλθε ἀγγελίη.] MS. ἦλθε οἱ ἀγγελίη, in qua particulæ οἱ geminatione perpetue sibi constat auctor. Capite 43 hujus libri. Ἐνθαῦτα δέ οἱ Ἀνηχάρης, ἀνὴρ Ἐλεώνιος, συνεβάλοντό οἱ &c. κλίζειν.

330, 11. Ἐξαγγέλθη πρότερον πρὶν ἢ τὴν Δ. ἀπικέσθαι.] Similis syntaxis exstat 8, 8, ut bene locum illum notavit Portus. Sed in his utique alterutrum abundat. Quidquid sit, hoc quidem in loco Mediceus codex ignorat voculam πρὶν, & quin absit sane. Lib. 7 cap. 2. ἔσαν δὲ Δαρείῳ ἢ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι. Cap. 54. παύσῃ καταστρέψασθαι πρότερον ἢ δὴ τέρμασι γένηται. Lib. 9 cap. 86. μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας, πρὶν ἢ ἐξέλωσι Θήβας. Ubi similiter juncta vides, sed ita, ut idem MS. illic deleat voculam πρὶν. Sed tamen repetit eodem lib. cap. 92. ἢ πρότερον παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ δίκας δῶσι. Et lib. 7 cap. 8. ἢ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἕλω. & lib. 4 cap. 45.

330, 18. Πιξοδάρεω δὲ Μαυσώλου, ἀνδρὸς Κινδυέος.] Ita legunt editi & scripti. Quod quam displiceat viris doctis, potest patere vel ex impetu, sane Gallico, sed tamen tardo, Nob. Grentemesnilii rejicientis versionem Vallæ, quia nuspiam locorum sit ista Cindya, & hinc suo periculo jubentis legere Κνιδίος à Cnido Cariæ. Nescio utrum se consideret nunc militem, an mercatorem. Certe adest post Ortelium, qui quum suo loco *Cindyensem* ex Herodoto nominans dixisset [circa Cariam puto. Vide Mindya] mox in hac appellatione notat [Mindya pagus in Caria, circa Myndum, Strabo lib. 14 KYNDIA. Κινδύη autem legendum putat Casaubonus ex Polybio 16, ubi Cindyadis Dianæ meminit] An hæc fuerunt Grentemesnilii studia, ut istud omne ignoraverit, certe convenientius sua Cnido? Agit autem de ea Casaubonus ad Strabonem pag. 239. Omnino quum utrumque nomen sit proprium Cariæ in historia vetere, potest Casaubonianum istud sufficere. Alioqui si pateret eum nihilominus non esse Carem, sed Cilicem, est in Ciliciâ Anazarbus, aliquando Κύϊνδα appellata, unde potuisset scribere Κυϊνδέος. Sed omnino videtur fuisse Car.

330, 26. Δηλαδὴ ἵνα ἰὼ φυσητά.] Hæc periodus nimio pluribus est particulis sæpta & squalida. MS. delet ἵνα & id debet abjici, prout evincitur simillimo exemplo 4, 135.

330, 30. Συνεβάλοντό τε.] MS. συνέβαλόντε.

330, 35. Ἐς Λάβδακον.] Sic exhibui plane ex optimo MS. quem & nummis duobus Holstenio ad Stephanum citatis & Harduino cognitis tum demum, quum Addenda scriberet, præfero; immo etiam omnibus citationibus, quas habet thesaurus Brandeburgensis ad nummum Hecatomni pag. 266, in hoc non probandus, quod scribit Labram Caribus dici securim, quum Græca Plutarchi clare habeant Λάβρυν. Hinc forsan exsurgit origo literæ υ, ut aliis Λάβδακον dicere contendentibus, aliis Λάβρυν, alii dixerint Λάβδακον, & hinc urbi nomen.

330, 38. Κατληθέντες ὦν.] MS. κατληθέντες ἢ ὦν. Et mox ὁκότερα ἢ παραδόντες σφέας, idque rectum est præ vulgari isto ὁκότερα οἱ παραδόντες &c.

331, 3. Ἐλοχήσαντο τῷ ἐν Πιδάσῳ ὁδὸν.] Huic lectioni debere decedere judicavi vel quod habet Valla *via quæ in Mylassa fert*, vel quod habent editiones apud Aldum, Hervagium, Stephanum, Jungermannum, Th. Gale ἐπὶ Δάσῳ, etiam in Stephani marginibus ἐν Πηδάσῳ; quoniam hæ literæ ordine suo extabant in optimo MS. & convenit hæc appellatio cum Stephani marginibus. Est enim eadem sive per η sive per ι. Hæc autem via in

agro

agro Pidaſenſi erat annexa Mileſiæ, in montibus hanc excipiens, ut colligi poteſt ex 6, 20. & 8, 104.

331, 5. Σισαμάκης.] MS. Σισιμάκης, præclaro bonitatis hujus MS. argumento ſuper reliqua exemplaria, quæ dicuntur habere σισφιάκης. Fuit enim frequens in Oriente, ut ab his ſyllabis propria nomina committerentur, quod patet ex Σισίνης, Σισίκοτλ@, Σισιμίθρης, &c.

331, 17. Αὐτὸς μὲν Τμέης.] MS. αὐτός τε Τμαίης, quod commodiſſimum.

331, 25. Ὡς διέδεξε.] Pererudite de hoc verbo & ſententia ejus egit Æmil. Portus in Lexico, approbante tum hîc, tum alibi id quod conjectura protulit, Mediceo libro, unde id expreſſi, unde etiam in principio hujus periodi edidi Ἀλισκομένων, ubi editiones habent Ἁλισκομένων.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES in librum ſextum HERODOTI.

332, 7. Ἔρρετο Ἀρταφ.] MS. ἤρετο Ἀρτ. Et ſtatim δοκέοι, non δοκέῃ.

332, 14. Τοῦτο τὸ ἐπίδημα.] Feſtiva hæc & Aſiatica criminis graviſſimi objectio dicam? an extenuatio cognita ſatis & annotata antiquis ſæculis fuit, adeo ut eam ipſam adhibeat in diſceptatione, utrum Joviano culpa tot regionum trans Tigrin ereptarum Romano imperio, an Juliano dari debeat Nicephorus Calliſtus lib. 10 Hiſt. Eccleſ. cap. 38.

332, 23. Καλαγνωθεὶς ὑπ' αὐτέων.] MS. ὑπὸς αὐτέων.

333, 28. Ἀπωσὸς ἐκ τ ἑωυτῦ.] MS. ἀπωσὸς τ ἑωυτῦ. Cui conceſſi, etſi ſciam alioqui ſine iſto genitivo, & ſine illa præpoſitione ab auctore noſtro uſurpari iſtud vocabulum ἀπωσός. Niſi quod etiam lenius eſt omittere ſolam præpoſitionem, quod libens nunc feci.

333, 35. Ὅσοι αὐτέων Γραιΐῳ.] Nempe ita fuere hoc voluerunt, ut intellectus foret facilior, & ὅσοι quidem eſſent ipſi navigantes, αὐτέων vero antecedens νεῶν reſpiceret. Inſulſe ſatis. MS. ὅσοι αὐτῷ Γραιΐῳ. Tum πείσεσθε, non πείθεσθαι.

333, 45. Ἐσεφτάδυο.] MS. ἐσεφτάδυο, quod ſufficit.

333, 49. Στεφλὸν μηδένα συλέγειν.] MS. tantum σεφλὸν μὴ συλέγειν, & hoc ſatis clarum.

334, 1. Ἀλλ' ἐκ τείχεω ὡς δυνατὸν ῥύεσθαι αὐτὺς Μιλησίυς. Quæ quum vertiſſet Valla, *ſed Mileſios mœnia per ſe ipſos pro viribus tutari*, neſcio quid offenſus Stephanus ſic immutavit, *Sed è mœnibus Mileſios hoſtium impetum pro viribus propulſare*. Quæ mutatio talis eſt, ut non videatur legiſſe ῥύεσθαι, quod non notat propulſare, ſed ἐρύκειν vel ἐρύκεσθαι, aut aliud ſimile, quod ab ipſo indicari debuit, quum ut dico, verbum ῥύεσθαι ita verti nequeat, ſed *cuſtodire*, *tueri*, *ſervare*, prout magnam copiam ex hoc Herodoto collegit Portus in Lexico, ſed hunc locum præteriit, ubi hærebat forſan. Et utique hanc vim iſtius verbi ſic cognitam habebat Stephanus, ut magis furor in eo fuerit ſic bene agentem Vallam aggredi, quam voluntas bene illuſtrandi. Eſt enim haud dubie interpolata & corrupta ſcriptura illa, qua utuntur editiones, quum verbum ῥύεσθαι nunquam niſi modo activo vel expreſſo vel intellecto adhibeatur, ſic ut quartum ei caſum perpetuo adjungat. Inſpice modo Portum. Scias igitur oportet, quod lectores Herodoteæ hiſtoriæ antehac neſciverunt, eſſe mirifice omnia incruſtata & fere gangrænam aliquam. Habet enim diſerte & magnifice liber Mediceus ἀλλὰ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτὺς Μιλησίυς. Quæ ſic omnia erunt perquam ſana & vere Herodotea, ſive quod ad verbum ſolum ῥύεσθαι pertinet, ſive quod ad omnem loquutionem, cui ſimilem prorſus habes libro hoc ſexto cap. 101. εἰκὼς ἦν Ἀμφυλάξαιεν τὰ τείχεα, τύτῳ σφι ἔμελε πέρι. Jam de hac ipſa Mileto, velut probans hanc ſuam manum, dicit auctor cap. 18 hujus libri: ὑπερύσαντες τὰ τείχεα. Ut ſic habeas integerrimam reſtitutionem.

334, 19. Πασέων ἦ τυτέων.] MS. πάντων ἦ τυτ. Et mox ἀπίκαλο pro ἀπίκοιλο, ut in libro antecedente.

334, 30. Ταῦτα ἐπιλεγόμυοι συλέξαιλες.] Sic vulgo amant orationem ſuſpenſam tenere & conjuncta hæc participia exſpectare adminiculum illis futurum ex verbo ſequuturo ἔλεγον, ita diſtento ſermone medio, ut etiam parentheſis interponatur. Jam egi de participiis, unde non fuerat neceſſe in tantum habere omnia incerta. Sed eximius ille Mediceus negat hunc locum eſſe ejuſdem generis, integerrime exhibens ταῦτα ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν συλέξαιλες. Omnia ſcilicet ſunt referta ſuis membris, neque parentheſi opus eſt. Illa verbi repetitio eſt, ut capite 30. Ἄχθη ἀγόμεν@. & clarius patebit, ſi placuerit addere, quod numeris

ſu-

ſuperioribus 22, 25 notare incepi. Sic denique poſt præmiſſum integrum ſermonem, quo melius inſtruebatur lector, revertitur ad modum loquutionis, quem inchoaverat, ut omnia ſint planiſſima, nec moleſte lectorem ſuſpendant.

334, 35. Ἔλεγον τάδε.] MS. ἔλεγον σφὶν τάδε.

334, 37. Τὰς δὲ ἑωυτῆ ἕκας@.] Quam implexus ſermo? At is nulli bono eſt, & multo lenius exſtat in optimo MS. τὰς δὲ αὐτέων ἕκας@.

335, 4. Τὰ ἴδια ἐμπερήσεσθαι.] MS. ἐμπεπερήσεσθαι. Mox etiam μὲν ἐ ποιήσωσι, ubi vulgo μὲν μὴ ποιήσωσιν.

335, 14. Ταλαιπωρίας ἐνδείκεσθ.] Hic locus eſt, in quo exercet acumen ſuum Dionyſius Longinus cap. 22 elegantiſſimi libelli, ubi tum alia notari merentur, tum quod & ipſe non bene correcto exemplari utens ſic citat hæc verba, & ipſe ſuſtinuit illa explicare νῦν καιρός ἐστιν ὑμῖν πόνες ἐπιδείκεσθ. Quod quam ſit vitioſum, ipſa Herodoti verba oſtendunt mox ſequentia τὸ ἐπιχείρημα μὲν πόν@ ὑμῖν ἔσαι. Rejicit pluralem, exigit ſingularem. Sed teterrima in eodem loco ſunt vitia, vel Tollii notantis duos codices habere προσσισέβαλεν, quod falſum eſt, quum ipſe in MSto viderim eſſe Προσισέβαλε, etiam cum proximarum vocum varietatibus, quibus relictis id haud dubie etiam fuit Longini verbum; vel interpretis, qui Græca iſta ὡς μηδ' ἀρχὴν πρὸς τὸ ἐφεξῆς δέ@ προσαγορεῦσαι (vitioſe editur προσαγρεῦσαι) τὰς ἀκόνας Latine vertit *quo minus eos in principio orationis, uti factum oportuerat, compellaſſet.* Adeo illic quoque ignoratur uſus vocis ἀρχὴν, quem toties hæc tempora oſtentaverunt, & quia librarii nonnulli etiam ignoraverunt, ideo in nonnullis MSStis exſtat ἀρχὴ, mendoſe ſane. Dicit enim *ut omnino ne alloquatur quidem audientes propter imminentem metum.* Porro horrendum iſtud, quod notat Tollius ὡς ἁρπέτης si reddatur *tanquam fugitivis* inelegans fore & inſolens, & ideo ſe reddidiſſe *acerbiſſimam*; habet contrarios Vallam cum omnibus, qui interpretationem ejus ediderunt, qui non ita ſtatuunt. Sed porro an diffidebat ingenio Herodoti aut peritiæ, qua ſciret quid foret elegans? An vero Græcis aliud eſt elegans, aliud Latinis in hac narratione? Inſuper Tollius ex ſe id non facit, ſed ex inepta imitatione Gallici interpretis, *& eſclaves miſerables.* Immo optime mentem Dionyſii intelligebant Iones audienda ſervitutis ratione, quæ incumbebat fugitivis. Summa rei eſt, mi lector, ut ſcias legi in eximio illo Mediceo MS. ταλαιπωρίην δείκεσθ. egregie & boni ominis ergo. Hæc una laboriosa ſors & tempeſtas, quam animoſe diſſipantes lætius agemus & ſecurius.

335, 23. Πολλὸν ἐλασσώσεσθαι.] MS. recte ἐλασσωθήσεσθαι.

335, 40. Τωὐτὸ τοῦτο πείσεσθαι.] MS. adnectit voculam εἰσὶ, & debet adnecti.

336, 13. Παρ' ὅτῳ.] MS. παρ' ᾧ.

336, 26. Τελήεσχεν ἐμενον.] MS. παρέμενον, quod retinet etiam infra.

336, 37. Οἱ παρείχοντο μὲν.] MS. παρείχοντο μὲν δὴ. Certe videtur narrationem hîc incepiſſe ab primo ovo, & propterea etiam libero proœmio eam inſtituere.

336, 48. Οὗτοι δὴ ὡς διωκ.] MS. αὐτοὶ δὴ ὡς.

337, 6. Ὅπως εἶχε περὶ τῆ Χίων.] MS. ὡς εἶχε περὶ τῆ Χ.

337, 11. Οὗτοι μέν νυν.] MS. ἄτοι μὲν τοὶ νυν.

337, 30. Ἐς τὰς Ἀργείας.] MS. ἐς αὐτὰς Ἀργείας.

337, 44. Ἐν Διδύμοισι ὁ νηός τε.] Interponit MS. ἐν Διδύμοισι ἦ ὁ νηός τε, ut ſenſus ſit; *templum vero, quod erat in Didymis, ædes perinde ac oraculum* &c.

338, 1. Ἐρυθρῇ καλεομένῃ Θαλάσσῃ.] Vox media abeſt ab MS. & merito poſt toties jam citatum iſtud mare, & utique libro 2 c. 158 & 159 ſine illo participio diu monſtratum. Et videtur ipſe Stephanus Byzantius indicare hanc Herodoti manum in v. Ἄμπη ſcribens πόλις πρὸς τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ, non addito participio. Nam & quod ad nomen urbis pertinet, plane in MS. Mediceo notavi Ἄμπη, non Ἄμπι, quod vulgo edebatur, & hinc eruditis dedit occaſionem ſcribendæ notæ ad Stephanum. Potius debuiſſent conferre locum ex libro 1 cap. 189, ubi dicit ποταμὸν Τίγρην, ὁ δὲ πρὸς ἕλκει πόλιν ῥέων ἐς τὴν Ἐρυθρὴν Θάλασσαν ἐκδιδοῖ.

338, 17. Ἔπεσαν τὸ θέητρον.] Non oportet affectare nimium delicias, quod videntur alii, quam Herodotus, feciſſe. Nam exhibet hoc loco optimus MS. ἔπεσε. Quod eſt præſtantiſſimum, & ſi id habuiſſent cognitum illi heroës ad Dionyſii Longini caput 24, prout diſtinxerunt, quanto aliter ad id ſcripſiſſent? quanto paucioribus verbis potuerant defungi? & quidem multo melius, quam pluribus nunc efficiunt, ſive Fabrum reſpicias, ſive Tollium, utique in obſcuro hariolantes. Ita ut habet MS. Mediceus, legit quoque Dionyſius, qui artificium hoc non ponit in eo, ut alius ſit numerus verbi, alius nominis, ſed in utroque ſit idem, ſicut in exemplo Thucydidis Πελοποννησ@ διατηκῇ, ita in Herodoto ἔπεσε τὸ θέητρον. Indignum eſt hoc tempore edi in Longino ἔπεσαν. In dativo conſiderando perinfelix eſt Petra. Ubi vero in Græcis illud *univerſum*, quod tam ample debuit conſpici in Latinis? Non ſi Thucydides dicat ἅπασα, ideo & Herodoto tale adjectivum placuit exprimere, quod ſententia ſatis demonſtrat.

338, 25.

338, 25. Αἰάκεζι δικάδειν.] Miror potuisse istum nasutum Stephanum hic silere, ubi longe pulchrior in Græcis videtur oratio, quam in Latinis, ut nomen proprium efferatur plurali modo vel ad sævitiæ exprobrationem vel ad vilitatis, ut apud Suetonium dicebat Sulla *Julio Cæsari multos Marios inesse*. Sed hæc possunt ita videri. Omnino præstantissimus codex habet simpliciter, quod edidi, Αἰάκει.

338, 32. Οἱ Σάμιοι μᾶνοι Ἴωνες] MS. Ἰώνων.

338, 43. Ἔσαν ἐρήμιαι.] Si inspexeris collectanea Porti, non alibi in Herodoto notatur hoc adjectivum sic fœmininum per notam ultimæ syllabæ, sed ipsum ἔρημος implet quoque istud genus. Cur igitur non notavit hoc specimen? Sed & hoc loco scias legi in optimo MS. ἔρημον. Sic non modo aliquoties ἔρημος ἅσα occurrit, sed & lib. 8 c. 65 ἐρήμη ἅσης τῆς Ἀττικῆς. Etiam alii.

339, 1. Ὡς ὑποβαλόντες τὴν πόλιν.] Vocula prima non est in MS. in qua nescio quid causæ videtur quæsiviisse Valla, ut inde reliquis Græcis attribueret sensum invidiæ plenum, tanquam urbis desertori, quum urbem considerare videatur Herodotus ut unicum ejus munimentum, quod ille amiserat, & hinc in manum Hippocratis ab fato delatus.

339, 8. Ἱπποκράτεϊ λαγχάνειν.] Ignoro id genus loquendi, & habet MS. ille optimus perspicue Ἱπποκράτεα. Non aliter Herodotum loqui videbis ex Porti lexico.

339, 14. Ἐκ τῆς Γνυκτοῦ ἐκδιδρήσκει.] Sic cap. 90 Ἐκδιδρήσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης. Atque ita sæpius. Attamen hoc loco voculæ duæ priores absunt à MS.

339, 32. Τὰς μὲν ἐθελοντὶ.] MS. ἐθελοντιὶ.

339, 47. Ἡ πόλι ἡ ἐθνεϊ.] Prius ἡ omittit MS.

340, 3. Λοιμὸς ὑπολαβὼν ἀπήνεικε.] Attende lector; neque enim unquam participium hoc aut alia pars verbi ab Herodoto usurpatur hoc sensu: immo magis ut receptionem, non ablationem & raptum notet. Inspice modo Porti indicem. Et certe voluerunt in hoc fuisse nonnulli lepidi videri, ut nunc quoque duo verba haberent idem principium. Itaque gratulabundus excepi, quod notabam in optimo MS. legi ὑπολαβὼν. Hoc verum est & Græcum. Λοιμὸς enim ὑπολαβὼν, ut ποταμὸς 2, 150, ut ἄνεμος ὑπολαβὼν ἢ ὑποφέρων 4, 179.

340, 8. Προσέδειξε.] MS. rite προσέδειξε. Et mox ἐποιήσαντο, non ἐποιήσατο. nempe Histiæus cum Lesbiis.

340, 20. Πεδίῳ τῷ Μυσῶν.] MS. πεδίῳ τὸν τῶ Μυσῶν.

340, 49. Περισείλαντας διπρεπῶς ἐνετείλατο θάψαι.] MS. περισείλαντας εὖ ἐνετείλατο θάψαι. Quod sufficiens, credo, atque etiam sincerum Herodoti est. Libro 2 cap. 90 dicit περισείλαντας ὡς κάλλιστα. Quod autem ad titulum pertinet, quem auctor addit, quum ab Dario Εὐεργέτης ἑαυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι inscribitur, de eo collegit aliqua Desider. Heraldus lib. 1 Adversar. cap. 9.

341, 9. Τοῦτον τὸν τρόπον.] MS. τόνδε τὸν τρόπον. De hoc autem σαγηνεύσεως genere notat aliqua Petavius ad Juliani orationem secundam: ubi circa Eretriam idem factum docet ex hoc testimonio Platonis & descriptione non minus concinna; οἱ περιελῶντες αὐτὴν, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀφέσαντες, συνάψαντες τὰς χεῖρας διῆλθον ἅπασαν τὴν χώρην &c. Nam certe quod in Herodoto est ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος διήκῃσι dubito an queat omnibus placere. Utique istud, quod audimus, διήκῃσι, quisque videt idem esse, quod διέρχονται sequens, ut istud nequeat hic ferri, præsertim quum & optimus ille MS. habeat διήκεσαν, ut ad θάλασσαν νοτίην referri debeat, dicanturque viri manibus junctis ab boreali mari per litus circumdare usque ad australe continuo tactu pertinens, & ita semiorbem ducentes deinde per omnem insulam transire. Apparet autem sic in maximis imperiis placuisse illudere vocabulis, ut gravissimam miseriam quæ hominibus inferri poterat, communi privatorum hominum vocabulo gauderent efferre, ut est in piscando σαγήνευσις, quem morem ab antiquo deductum esse docet Nemrodes ὁ Θηρόδης, non utique ut occideret, sed tanquam in vivariis multa animalium genera isti nostri Persæ, sic ipse vetustior undiquaque, sed per vim, colligeret homines, & subjectos haberet numerosiores, sermone extenuante gravissimas ærumnas. Et mox idem MS. ἐπιπλήσαντο, non ἐπιπείλησαν.

341, 19. Ἀντὶ ἐνόρχων εἶναι δυνήχεας.] Quod pessime sic corruperunt alii, pulcherrima conversione ita restituit optimus MS. ἀντὶ εἶναι ἐνόρχιας δυνήχεας. Hoc vere Herodoteum. 7, 170. ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας ἠπείρωτας. Noluit dicere ἀντὶ νησιωτῶν εἶναι ἠπείρωτας, Nec dissimile est 1, 185. Ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα τόν τε πολαμὸν σκολιὸν, καὶ τὸ ῥεῦγμα πᾶν ἕλικα. Item 8, 88. οἱ ἄνδρες ἡμῖν γεγόνασι γυναῖκες· αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Imo cum hoc comparandum videtur istud dulcissimum ultra quam dici potest vel prophetæ Hoseæ, quod citat Paulus ad Roman. 9, 25 Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου. vel Joannis in Euangelio 4, 46. Οὗπερ ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον.

341, 24. Δὶς ἢ ἐπεξῆς.] MS. δὶς ἢ ἐξῆς. Mox εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αὗδε. interposito illo αἱ satis eleganter & inexspectato.

341, 30. Πόλιες πολέες εἰσὶ.] Quasi vero. Atqui longe certius MS. πόλιες συχναὶ ἔνεισι.

341, 32. Σηλυβείη τε.] Ita agit Holstenius ad Stephanum, tanquam solus dissentiret Herodotus, eamque appellari vellet hoc modo sine litera μ, quam videt alios interponere & vocare Σηλυμβείαν. Quid igitur cogitavit de interpretatione Vallæ, in qua dicitur *Solymbria?*

bria? Ut tricari desinant, testor in MS. Mediceo plane legi Σηλυμβρία, prout haud dubie Valla habuit in exemplari suo, quod expressit, de quo bene cogitare debuit Holstenius, & Florentinum illud Herodoti exemplar potuit inspicere.

341, 34. Ἀλλ' οἴχονλο φόβῳ λες ἐπολιπόνλες τὴν πόλιν.] In his omnia insunt ut præter rationem, ita præter Herodoti manum. Neque enim ulla catachresis defendere potest vocem postremam, quæ ut recte se haberet, duntaxat scribi debuit τὰς πόλιας. Deinde quod exemplum uspiam ita incondite geminati participii? quorum unum non modo nihil sententiæ affert, sed prorsus ab currente calamo & recordante sæpe ab Herodoto esse dictum οἴχονλο φόβῳ νλες inculcatum videtur. Inspice quam præclare MS. Mediceus ἀλλ' οἴχοντο ἐπολιπόνλες τὴν σφελέρην ἔσω. Nam & sic habet, ut rursus in pagina sequente, non ἔσω.

341, 38. Τὰς χώρας τὰς καλαλεχθείσας.] Ferri potest. Sed cur ad se Herodotus id retulerit, & non ad ipsam historiam? Utique nequivit auctor fide sua contendere nullam aliam urbem aut munitionem ab Persis esse deletam præter illas quas memoravit. Itaque multum præplacet lectio, quæ est in MS. καταλαφθείσας.

341, 42. Ὅσας πρηχόνλες.] MS. ὅσας πρότερον πρηχ. Talis alicujus vocis rationem habuit interpres Latinus.

341, 45. Τῇ Φοινίκων ἔσχλε τύτῳ.] Vox postrema abest ab MS. Utique nullus non bene videt agi de hac navali expeditione Phœnicum.

342, 12. Ἐπ' Ἀθλωαίων.] MS. ἐπ' Ἀθλωέων, quod necessarium est, & expressit interpres. Et mox ἀτὰρ ἐδυνάσθέ τε ἢ.

342, 36. Οἱ ἐπαγόμβνοι.] MS. οἱ ἐπαγαγόμβνοι. Et statim πρῶτον μὲν ἐπελείχισε, quod verum, quum ἐπολεμχίζειν recte sequatur ut summa effectus.

342, 46. Οἱ Λαμψακλωοὶ οἱ λοχήσανλες.] Nimium illud quidem. Itaque posterius illud οἱ abest ab MS. & quidem necessario.

343, 3. Τί θέλ.] MS. τὸ θέλ. c. 61 ὅ, τι φέρ.

343, 10. Μεζὼ ἢ ταῦτα τελόλᾳ.] Vox ταῦτα abest ab MS.

343, 29. Εἶχε κατ' οἴκυς.] Exstat hæc loquutio 3, 79. Ἀλλὰ κατ' οἴκυς ἑωϋτὺς οἱ μάγοι ἔχυσι τὴν ἡμέρην ταύτην. Hoc tamen loco præfert optimus MS. οἴκυ.

343, 45. Ἔφδγε Χερσόνησον.] Absurdum dictum præ illo quod est in optimo MS. ἔφδγον ἀπὸ Χερσονήσ.

344, 24. Οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγένε τυτέων.] MS. οὐδὲν ἐπίπλεον ἐγέν. τυτ. nihil plenum consummatumque ex illis Persis contigit ad miseriam Ionibus futurum.

344, 28. Ἐκ τ πολεμίων.] Si modo eo usque extendere se Artaphernis manus potuerint, ut hostes petenti ipsi, ut legatos mitterent, auscultavisse opinemur. Et vero quinam isti πολέμιοι? utrum adhuc in ipsa Asia? an vero transmarini ex Europa? Ridiculus est Valla, quid cogitaverit de accitis hostium nunciis. Omnino amare debemus emendationem Nobilisſ. Grentemesnilii ἐκ τῶν πολίων, quam pleniſſime confirmat exemplar Mediceum.

345, 29. Πεζῷ σρατῷ σρατοπεδδομένῳ.] An pote quid ineptius hac repetitione? Itaque scias mediam vocem ab MS. abesse, quod commodissimum est ingenio per Herodoti scripta molliſſime progredi & decurrere adsueto. Πεζῷ enim nihil adest, quod respiciat, nisi antecedens σρατῷ: nisi placeat neutrum esse, sicut infra, ἀπῆγε τὴν σρατιὴν ὀπίζω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπλαύσας καὶ τῷ ναυτικῷ.

345, 39. Ἀπηλλάχθη.] MS. ἀπαλλάχθη.

346, 17. Τὰς νέας πάσας.] MS. τὰς νέας τὰς πάσας. ut 7, 68. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας.

346, 34. Ἐπὶ σφίσι ἔχονλας.] Hæc non possunt notare *hostili in ipsos animo*, ut vertit Valla. Nam etsi habere aliquid δή τινι dicatur de jure actionis ob noxam, ideo non statim est hostilis animus. Imo Mediceus MS. δὴ σφίσι ἐπέχονλας. Pro quo usurpat accusativum lib. 9 cap. 58. Ἐπεῖχέ τε δὴ Λακεδαιμονίυς τε καὶ Τεγεήτας μένυς.

346, 42. Ἐπειρᾶτο συλλαμβάνειν.] MS. συλλαμβάνων. Sane utroque utitur. Sed fidem meretur codex optimus. Certe junctum cum participio duobus locis notavit & Portus. Sed id fit in multo pluribus.

347, 25. Ἴσων ἀμφοτέρων ἐόντων.] Vox media non est in MS. quia scilicet jam δίδυμα antecesserant, etiam τέκνα, etiam τ παίδων τ πρεσβύτερον. Quid ab alio hîc supponi potest, quam esse ἀμφοτέρυς? Et melius utique sequitur eadem vox.

347, 34. Τιμᾶν ἢ μᾶλλον τ γερσίτερον.] Si ita dixit Pythia, supponit igitur non fuisse ὁμοίυς nec ἴσυς, sed uni adfuisse aliquod præ altero γέρας. Quod dubito. Certe MS. Mediceus τ πρεσβύτερον. Et ex sequentibus appareret Pythiam hac voce usam esse, dum scribit Lacedæmonios reperire nequivisse ne sic quidem τ πρεσβύτερον. Quin & in voce γερσίτερος resident aliquid, cui nunc locus nullus est.

348, 5. Τῷ ἢ νεωτέρῳ.] Et hæc ultima vox abest ab MS. Recte ut credo, quum per præcedentia is optime queat intelligi.

348, 6. Χρόνον τ ζόης αὐτέων.] Etiam hæc postrema vox non est in MS. quod quam sit commodum, patet ex ipsa Vallæ versione, eam plane non tangentis.

348, 9. Τάδε ἢ καλαλεγόμβνα.] Tanquam in his fuisset composita & descripta series quædam vel rerum vel nominum, in qua solet He-

modo ut commodam, sed sane perneccssariam restitutionem admittere debui.

355, 18. Ἐκ πέτρης ῥάζει ἐς ἄγγον.] Quale spectaculum hîc sibi fingunt eruditi? Dicit omnium nomine Valla aquulam è petra emanantem distillare in vas quoddam, in gyrum maceria præseptum. Certe ista maceria nequit grandis fuisse, quum neque vas supponi tale possit. At quis vidit vas maceria præseptum? Debet id magnopere meruisse custodiam. Nisi fallor, universa hæc & singula sunt ineptiæ & absurditatis plena, ut merito dixerim ab nullo hæc intellecta fuisse; & tamen sustinuit hæc non modo legere Casaubonus, sed etiam citare ad Strabonem pag. 168. Verum absurditas ut magis pateat; infinita est nimirum hæc diminutio & λιτότης, qua utitur in describenda Styge Herodotus, id tamen effectura, ut hæc omnia possint prima fronte videri optime convenire; eodem sc. modo quo nunc quoque fontium quorundam per viscera rupium ad fines delapsorum scaturigines supposito excavato vase aut cavitate rupis alibi excisa excipi consuerunt, quales passim peregrinantibus per montana occurrunt. Sed quum id fiat ob certam quandam aquæ istius virtutem aut oportunitatem eamque salubrem; quæ oro ista Stygis virtus est, ut mereatur tanta custodia excipi ac in suos usus reservari: quæ adeo salubris non est, ut testimonio Pausaniæ & Plinii vel epota illico necet, vel virulentia sua omne immissum vitiet ac contundat: & nec odore nec colore in melius differat; atque etiam ipsa appellatio gratiam ejus statim exprimat. Adeo mirum videbitur, si accolæ illic de industria vas apposuerint non aquationis transeuntium vel hominum vel pecudum causa, quod circumsepta maceria has impediebat, sed conservandi causa. Sed nec de vase quidquam Pausanias, cujus verba sunt. κρημνός ἐστιν ὑψηλός. οὐχ ἕτερον ἐς τοσοῦτο ἀνήκοντα ὕψος οἶδα. ἡ ὕδωρ καλὸν ἔχ κρημνοῦ ῥάζει, & aliquanto post. τὸ δὴ ὕδωρ τὸ ἐκ τοῦ ἔχ κρημνοῦ ἔχ αὐτοῦ τῶν Νώνακριν ῥάζον, ἐμπίπτει μοῦνον πρῶτον ἐς πέτραν ὑψηλήν, διεξελθὸν δὲ ἀπὸ τῆς πέτρης, ἐς τὸ Κρῶθιν πολαμὸν κάτεισι. In quibus nihil quidem tale apparet de vase, sed solennis fluviorum decursionis relatio. Nihil aliud fecit Herodotus describens loci naturam, quæ talis fuit, ut Styx è summa rupe decidens in petram ab eodem latere exstantem, inde decucurrerit in vallem, aut cavam rupis partem, & ex ista petierit Crathin. Id ut habeamus, corrigendum est ex MS. optimo, ἐκ πέτρης ῥάζει ἐς ἄγκον. Habemus in Græcis ἄγκεα, συναγκείας præsertim in Diodoro Siculo, ut sint omnia notissima. Certe apud Suidam in utroque loco habet MS. Lugdunensis Μισγάγκεια & ξυνάγκεια, ut alii boni codices, nec γ in illis ferri possit. Mnasarchi est libro 1 Antholog. p. 9 Οὔ τοι πρῶνες ἐθ' ὧδε, ἀδὲ ἄγκεα, πάντα δὲ ἔρωτες.

355, 24. Τ' πέλαδε μανίης νῆσον.] Sic quoque citat Suidas in v. Ἐνέχεσυε, ut notum viris doctis. MS. excellenter μανίη. Ita fragmentum veteris scriptoris à Suida citatum in v. Ἀπόλεμον. Ἀπόλεμον δὲ ἰῶ, ἢ ὑπὸ νόσε ποδάγρας ὅτε αἱ χεῖρες ὅτε οἱ πόδες ἐτύγχανον ἀρῶσι. Recte enim intelligunt per appositionem.

355, 41. Ἀνέγνωσε ἐς τὰ πρὸ Δημ. γρύμφα λέγειν.] Nescio an acutior in hoc loco Valla non fuerit, quam quis forsan credat, aut etiam quam debuerit, in interpretando vocabulo ἐς. Confer Latina, quæ certe manere debent; sed ex Græcis ea vocula expungenda, quippe & abest ab MS. & omnino turbat ibi constructionem. Plane enim ut cap. 83 dixit auctor Οὕτω τὰς δύλας ἀνέγνωσε ὀπιθέσθη, ita nunc Cleomenes τῷ Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ πρὸ Δ. γ. λέγειν.

355, 42. Ὡς ἦ Ἀθηναῖοι μῦνοι.] Et quidni infra quoque dicitur Ἀργεῖοι μοῦνοι? Sed MS. illud μοῦνοι nunc ignorat.

356, 11. Στρυμόνα καλῆγε.] MS. καλήγαγε.

356, 21. Καὶ τοῖσι Μιλησίοισι.] Vox media non est in MS. etsi alibi reminiscar restitutam. Sed & mox legit idem codex λέγον ὧδε, non ὅτως.

356, 28. Τελείκῳ.] MS. ἀείκῳ. Hæc nempe vox destituta erat monumentis, unde fides antiquissimæ usurpationis inter Græcos constaret, quæ nunc ei ab Florentia submistrantur, sive significatio sit privativa, ut serpentem nulla spirarum volumina colligentem notet ac recte expansum, sive valde collectum ex ambiguitate præpositi α.

357, 3. Καλὰ πενήκοντα δὲ ὧν.] Nullum locum habet ista adversativa, & quam dulce ac conveniens est in MS. καλὰ πεντ. δὴ ὧν.

Ibidem. Ἐκκαλέομαι ὁ Κλεομένης ἀπέκλαυσε.] MS. ἐκκαλούμενος ὁ Κλεομένης ἔκλαυσε.

357, 8. Ἀναβὰς ἐπὶ δένδρεα.] MS. perspicue legit ἐπὶ δένδρου, quod est melleum profecto, & semel tantum hoc loco exstans. Unde recte cum aliis censeam fieri, si deducantur posita passim δένδρεα. Habet ista loca Portus, & omnia in isto plurali: hunc locum non habet, qui est primarius, & unde manifeste suppeditatur singulare, quod iste conjectat, qui tamen proxime ante notaverat δένδρεον. Tanto autem ineptius in hoc loco est actum, quod in genitivo edant ita ut citavi.

357, 12. Ἐπείρετο τῶν αὐτομόλων.] Potuit altiore voce dixisse, quum circumitaret turba, ut sic & multi transfugæ velut rogarentur & responderint. Verum ubi legerunt docti editores hanc in Herodoto constructionem? Exempla ab Porto sunt quædam collecta in hoc verbo, sed his disconvenientia. Recte igitur

MS. τ̃ τινα αὐτομόλων. Utique ſic interpretatus fuit Valla, & quam hic ordo fuerit verus Herodoti, jam patuit ex illis, quæ ſcripſi ſub num. 37, 7. Attamen poteris multitudine numeroſiore probatum habere, ut ex lib. 1 cap. 84. τῶν ἵνα Λυδῶν. Et 187. τῶν τις ἐμεῦ ὕστερον γινομένων βασιλέων. Et 189. τῶν ἵς ἱρῶν ἵππων. 2, 28 τῶν ἵς ἱρέων, prout apud Suidam in v. Καλλαεῤῥαΐνειν, apud quem ſimile eſt etiam in v. Θυμέλη. τῶν ἵς ἱερέων, ut conſtet ab aliis quoque eum obſervatum fuiſſe. Et 103 τῶν ἵνες τραχηλαίων. Et 137 τῶν ἵς Αἰγυπτίων. quod exſtat & capite 152. Et 175 τῶν ἵς αὐτῷ μοχλεύοντων. Adde ad 35, 7.

357, 16. Ἄρχε με αἰρήσω.] Particula media non eſt in MS. & certe Herodoti non eſt, qui cum cura egit, ut ipſa repeteret verba, quæ cap. 76 præmiſerat, Κλεομένεϊ μαλθομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἄρχε αἰρήσων. Ibi enim quoque μιν vel αὐτὸν potuit addi. Sed utrobique caſus perſonam notaturus omittitur.

357, 24. Ἀπαγαγόντας.] MS. ἀπάγοντας.

357, 31. Ἐπεί τε δὴ τὸ ἓξ Ἄργος ἰὸν εἷλε.] Magnifice, ſi in urbe Sparta ſic venia regi data eſt attribuendi ſibi id, in quo maximam partem habent milites, præſertim ſi citetur ad rationes reddendas. Itaque clarius etiam id ipſum ſignificatum fuiſſe teſtatur Mediceus codex MS., in quo eſt εἷλον, ſi nempe in prima ſingulari perſona intellectum fuerit, plane *cepi*, quo etiam dirigunt ſequentia. ſed malui pro plurali accipere, ut in totius exercitus opera & manus & perſonas transferentem Cleomenem introducat Herodotus.

357, 37. Ὡς σὺκ αἱρέϊ.] Mira hîc ut in vaticiniis & prædictionibus eſt verſio, quæ per futurum incedit, quum Græca utantur præſenti. Sed pro hoc vulgato exhibet MS. ὅτι σὺκ αἱρέϊ.

357, 40. Ἐκ τ̃ ςηθέων ὃ ἐκλάμψαν τ̃.] MS. λάμψαν τ̃.

357, 42. Καὶ ἀπέφυγε.] MS. ϗ διέφυγε.

357, 46. Οὗτοι ἀναπλώμενοι.] Sive illud οὗτοι adſit, ſive omiſſum foret, res perinde clareſceret; ita tantum quod deſcripti ſunt; nec Herodotus immiſcet tam otioſa verba. Unde hoc etiam loco habet MS. ὕτω, nempe ubi robur accepere, non quieſcendo, ſed ἀλλὰ τὸ ὑπεβαίνειν.

358, 24. Δημαρήτῳ ἐκτίσαθ.] MS. ἐκτίσαι, quaſi non capite 79 de redemtionis pretio ſimiliter fuiſſet active loquutus.

359, 7. Ἐπικυδείδεω παῖδα.] Officio non liberali fuere functi homines, qui tantum vitii Herodoto inflixerunt, exiſtimantes quia oraculum infra dicit Γλαῦκε Ἐπικυδείδη, ideo patris ejus nomen fuiſſe Ἐπικυδείδης, unde in tot editionibus fulget Latina interpretatio *Glaucum Epicydidis filium*; quum illud ſit denominativum ab Ἐπικύδης, ut Τυδείδης & ſimilia. Scribe igitur Ἐπικύδεω, quomodo habetur in MS. Nempe Ἐπικύδης ut Θεοκύδης 8, 65. Δίκαιω ὁ Θεοκύδεω, hoc eſt, Δίκαιω Θεοκυδέδης. 9, 17 Ἀριμοκύδης. Utique ridiculi fuerunt corruptores, quum nomen Epicydes notum ſatis foret ex Sicilia circa tempora Hieronymi, ubi id memorat Livius & alii hiſtoriæ Romanæ ſcriptores Græci. Tanto autem indignius fuit, ita hæc Græca & Latina tractari, quoniam Italica interpretatio jamdiu habuit *figliuolo di Epicyde*. Hinc ergo etiam intelligendus & corrigendus Michaël Apoſtolius in Proverb. centuria 3 num. 29, ubi exhibent: Τῆς Πυθίας ἡ γνώμη, ὡ̃ εἶπε πρὸς Γλαῦκον τ̀ Ἐπικυδίδου Σπαρτιάτην. Latina vero; *Sententia eſt Pythiæ, quam apud Thucydidem Glaucо Spartiatæ dixit.* Quî potuiſti tacere, Pantine?

360, 8. Αὐτῷ ἔχειν.] MS. αὐτῷ ἴσχειν.

360, 24. Καὶ ὡ̃ δὴ τοῖσι.] Nempe ſtatuerunt librarii, vel qui alii fuerunt, debere hunc locum conſtitui ex ſimilitudine præcedentium, ubi ſæpe vocula ſola & ſequentibus abciſa præmittitur, ut ſic procedant alia. Sic prima particula ϗ addita vulgatis eſt, quæ tamen nulla in MS. extat, nec debet eſſe, quum ſic quoque cauſas ſoleat auctor interponere, ut c. 99 ϗ δὴ σφι. In ipſo contextu error admiſſus eſt ab typis, quem ita corriges. Hoc enim verum eſt.

360, 32. Μεμφόμενω τοῖσι.] MS. μεμφόμενω μὲν τοῖσι, quod optime interponitur, ſed hinc debuit expelli ab iiſdem quos memoravi, ut conveniret antecedentibus vicinis μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι.

360, 33. Πρότερον ἑωυτὸν ἐξέλαζε.] Multa hîc ab Valla in Latinis interponuntur, quæ nulla ſunt in Græcis, & tamen affatim liquidis, prout Latine conſtitui. Sed quod notari debet, obſervavi ſcriptum eſſe in MS. optimo προτέρῳ, non ut ſub eo intelligerem ἡμέραν (id enim tempus videretur nimis breve eſſe) ſed ut laxius ſumeretur, perinde ut ἐξ ὑστέρης 5, 106, & ſimilia τῷ πρώτῳ 1, 153 τῷ ὁμοίῳ, τῷ ταχίστῳ, τῷ αἰεί̃νι, etſi pronomen hinc abſtulerit.

361, 2. Τ̓στέρησαν ἡμέρῃ μίῃ.] MS. ὑστέρησαν.

361, 6. Ἄλλοι τ̃ Αἰγινητέων.] MS. ἄλλοι ἐκ τ̃ Αἰγιν. Ita luſerunt in addendo & tollendo has particulas.

361, 16. Ἐπτακοσίους δὲ ἓξ δήμου.] MS. δὲ δὴ ἓξ. Et mox ὑπολαμβανόμενω. Debet enim eſſe præſens, ut in præcedenti καταφεύγει, non ὑπολαβόμενω.

361, 24. Σφέας οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο.] Et ſic Valla. *Hæc quum ipſis feciſſent Æginetæ.* Sed quanto urbanius ac dulcius atque etiam clarius ſcripſit auctor? Docet id MS. augens σφέας αὐτὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο. Quod eſt con-

Herodotus illud verbum καταλέγεσθαι usurpare passim; quæ nulla prorsus est, sed in alia parte narrationis sequitur, unde ibi dicit καταλεγομένους. ut id haberi prorsus debeat pro ficto & suppositicio, & unice verum legatur in Mediceo MS. τάδε ἢ παρὰ τὰ λεγόμενα. Quis neget id expressum esse ab Valla?

348, 18. Εἰρηλαί μοι.] MS. εἰρέαλαί μοι, quod ex aliis locis jam novit Portus.

348, 40. Ἐν τοῖσι ἐξοδίοισι.] MS. ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι. Hanc vocem observavit Suidas, non neutrum: quod dubium foret, an pro adjectivo accipi deberet, prout illic dicuntur etiam ἐξόδιοι νόμοι. Itaque Suidam egregie confirmat hic Italicus codex. Deinde etiam cum ederetur θυσίην τις δημοτελὴς ποιέηται, quod sine sensu est, hærebam an deberet scribi θυσίη, ut verbum esset passivum; sed adjuvit me MS. exhibens egregie ὦ θυσίῳ τις δημοτελὴ ποιέῃ, ut verbum sit medium.

348, 49. Νεμεσίας ἢ ἀνὰ πάσας.] Ita qui Herodotum ferre nequiverunt, ex vulgari Græcia suppleverunt hunc ejus locum, ut cap. 61 dixit ἐφόρεε αὐτῷ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην & 2, 37 & 8, 65. Τῷ ἢ ὀρτῷ ταύτῳ ἄγυσι ἀνὰ πάντα ἔτεα. Et 1, 136 ἀνὰ πᾶν ἔτος. Sed particula ἀνὰ nunc abest ab MS. & recte. Videtur enim dictum ut sæpe τῦτον τὸν χρόνον & cap. 123 τὸν πάντα χρόνον. Sed clarissime 1, 111 πᾶσαν ἡμέρην.

349, 5. Τούτοισι προσκεῖσθαι.] Pluribus id verbum confirmavit Portus in Lexico, etiam adhibens hunc ipsum locum, interpretans *his hunc honorem tribui*, ut in dubium trahi nequeat: quum tamen perspicue legatur in optimo MS. προσκεῖσθαι, fere ut 3, 22. Οὐδὲν οἶδα ἄλλο ἔτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ μαχιμωτάτῳ προσκεῖσθαι.

349, 27. Λέβητας κροτέοντες.] Sic & Valla *ollas*. At Cragius *lebetes*. Cedo igitur, quot ejus generis fuerint? An in singulis plateis & vicis coactæ fœminæ pulsarunt varios? ut turbulenta esset quam maxime Sparta. Immo vero optimus MS. agnoscit tantum λέβητα. Sic clarior est sermo, ut certæ fœminæ unum constituentes cœtum pulsantes unum æs circumirent.

349, 33. Τῶν δὲ βασιλέων.] MS. τῶν δὲ ὧν βασιλ. Nemo qui Herodotum novit, de eo dubitaverit.

349, 46. Ἐπεὰν ἢ θάψωσι.] Debebant nempe codicis Medicei quoque in hunc librum sextum singularia beneficia exstare. Itaque videtur ea auspicari ab hoc loco. Quem Cragius quoque sic intellexit, quasi in universum quo tempore funus fiebat Regi mortuo, decem dierum justitium indici, nec magistratuum ullum confessum fuisse habitum, sed hos dies ut funestos luctu traduci, quibus statim subnectit Heracliden corripientem intra tres dies. At vero hæ voces omnes non leguntur suo loco in MS. sed ad marginem allitæ sunt manu satis recente. Quam varietatem quum considero, vereri sane soleo ne recte abjiciantur; quippe totum hunc sermonem si spectes, ille est de ratione efferendi reges. At in hac parte nunc particulatim agit de regibus in prælio interfectis; hos ait efferri in toro magnifice strato, tum decem dierum indici justitium, non sublegi magistratus, & nihil aliud Lacedæmona nisi lugere. Ad hæc, satis sic clara, proponenda non videtur mihi ullo modo requiri ista trias. Tuum erit, mi lector, considerare & bene sapere. Ad quod quum te in tam memorabili loco excitet ille præclarus codex, nec stupide omnia admittas, opinor esse quod ei gratias agas.

349, 49. Συμφέρον ἢ ἄλλο ἔτοι.] Vox posterior in MS. non est.

350, 14. Κοινὰ τῇ Ἑλλάδι.] Ille ipse MS. interponit ἐν voculam scilicet modo datam τῇ Αἰγίνῃ, & ideo nunc omittendam, ut putarunt. At ille addit plane ostendens Herodotum ex 2, 114. Ἔργον ἢ ἀνόσιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένον.

350, 40. Ὡς παιδίον φορέῃ.] Voluerunt nempe aliter loqui Deam, aliter nutricem; ideo mutari debuit vox. An idem fuerit Herodoti judicium, omnino dubito. Immo quum plane habeat MS. φέρῃ, dicendum est nugaces manus hinc removeri debuisse, & sancte genuinum retineri.

350, 44. Ὀρῶσαν ἢ τὴν γυναῖκα μὲν πολλῷ ποιδυμήλῳ ἰδέσθαι, ἔτω δὴ τὴν τροφὸν δεῖξαι.] In tanta collectione accusativorum qui tamen maxima cum concinnitate se invicem amplectuntur, ut loquutio sit quam emendatissime coagulata, est tamen unum vitiosum, etsi forsan nullo lectore judice, utique tamen ipso Herodoto, cui hanc causam committere debemus, cujus fideliſſimum exemplar MS. habet ὀρῶσα. Quæ mutatio si creditur non meruisse, ut laudabilis dicatur, utique est notabilis, ut patebit revisenti ad numeros 17, 47. Nec huic dissimile occurrit 8, 137. Οἱ ἢ τὸ μισθὸν ἔφασαν δίκαιον εἶναι Σπαλεθρίας ἔτω ἐξιένας. Sed codex antiquus offensus tot accusativis scribit ἀπολαβόντες. Et vellem plura; sed satis est talium.

351, 3. Τ' πεδέκελο.] MS. ὑποδέκελο. Et mox ἐν τὸ ἀν αὐτὸς omissa particula τι. Utrumque si non prægravans vulgatam, certe par, quum & mox verbo respondeat καλαινέῃ.

351, 16. Ἀπὶ ἀπάγεσθαι.] Multum hîc differunt in interpretando Valla & Stephanus: ille astutus ad speciem vulgato dandam *ad eam ducendam abiit*, Stephanus *eam abducere permisit*. Unde potuit id habere iste Stephanus? non sane ex sese? & debuerat utique

cauſam hujus mutationis, quæ nulla in vulgato exprimitur, vel in notulis illis edidiſſe, vel in ora poſuiſſe, ſi quid in aliquo MSto reperiſſet. Et hoc verum eſt. Sed ipſe dolum fraudemque amavit. Nam clare exhibet Mediceus MS. ἀπίηζι.

351, 23. Τὸν χρόνον τῷ ἠγάγετο.] Nihil in eo eſt Græcum. Præclare MS. τ' χρόνον ἐξ ὅτε ἠγάγ.

351, 24. Ἐπὶ δακτύλῳ.] Nempe quia mox addit τὰς μῆνας, hos debuit computare uno digito, quoniam ſumma eſt tam exigua pro ratione numerorum, quæ digitis computabatur. Sed inepti ſunt, & ad tempus matureſcentis fœtus ſubducendum plures digiti requirebantur, ut omnino auctor ſcripſerit ἐπὶ δακτύλων, quod integerrimum exſtat in codice Mediceo; ſed & apud Th. Gale in Cod. Arch.

352, 12. Οὐκ ἐανῖᾶ μιν εἶναι.] Vocula μιν non eſt in MS.

352, 20. Εἰ ἄρα Ἀ'ελίσων@.] MS. tantum εἰ Ἀ'ελίσων@. Tale ſupra jam occurrit. Nam mox ex eodem edidi ἐβάλετο, quod ab Stephano in MSStis repertum patet in margine, firmatum ab noſtro.

353, 5. Μετέρχομαι τοῖς θεῶν.] MS. μετέρχομαι τ' θεῶν. Sic in eodem MS. eliditur præpoſitio ſuppoſita hac eadem voce in cap. 74 λέγεῦ εἶναι ὑπ' Ἀ'ρκάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ, quum in MS. ſit εἶναι τ' Ἀ'ρκάδων, ubi vide.

353, 26. Ὀλίγον γάρ τι πρότερον.] Sic 7, 113. Τῶπερ ὀλίγον πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. Et contra ſæpe occurrit πολὺν ἐλάσσων, & ἀλκιμώτερ@. Et 1, 56 Πολύν τι μάλιστα πάντων. Nunc tamen optimus MS. ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον.

353, 35. Καί τοι πατὴρ ἐσι.] Nihil juvat iſta ſecunda vox: plus longe confert optimus MS. ſcribendo καί σοι πατὴρ ἐσι.

353, 39. Ὅτε αὐτῷ ἠγγέλθης γενόμην@.] MS. ὅτε αὐτῷ σὺ ἠγγέλθης γεγενημέν@, prout lenivi, quod eſſe durius in ſcripto exaratum indicavi.

354, 1. Ἀ'ληθέσατ@ πάντ@ ἀνήκοας.] Vox media non eſt in MS. quum adhuc aliquid reſponſi ſuperfuiſſe ſtatim oſtendat.

354, 10. Ἐπιδιαβάντες ᾗ.] Similia in Herodoto decompoſita memini legiſſe; hoc ipſum non recordor: & ſane exhibebat MS. ἐπιβάντες ᾗ. Et ſtatim αὐτῆ τε ἅπλοντο, non ἅπλονται, quod non mirum irrepſiſſe in codices vulgares, quum & vulgaris ſcientia id poſcat; ſed aliud placuit docto Herodoto. ut ἀπαλλάσσοντο 5, 34. & 6, 75 ἄρχεῖο.

354, 12. Οὐδὲ ᾗδ ἐξεδίδοσαν.] MS. ὐ ᾗδ ἐξεδ. Elegantia etiam in exiguis effulgens, quum ad repetitionem nimis ſubitam illius δὲ offenſet lingua.

354, 37. Τῷ Κλεομβρότῳ δώσω τὸ πρῆγμα.] Eſt hoc certe communis Græciſmi, & ideo non miror hîc conſpici verbum, quod tantopere conatur nunc illuſtrare Portus, & quantis molibus commentatores in epiſtola Pauli ad Romanos capite 1? Sed acrioris cogitationis aliquid voluiſſe videtur Herodotus, quod præbetur ab MS. nempe ſolum ὠδώθη. Neque enim neceſſario requiritur, ut bene addatur, quum ſatis ſit ſi dicatur id negotium peregiſſe viam.

355, 2. Ἦγον ἄλλης τε ᾗ.] MS. ἦγεν ᾗ ἄλλης ᾗ, quod eſt venuſtius.

355, 5. Παρατίθεμαι καταλίθεν).] Alibi uſurpat ſimplex τίθεμαι, ut notum eſt: nunc præfert compoſitum, ut propior ſit voci, quam in hac cauſa elegerunt Latini, *deponere?* Non ſugillo; ſed egregie optimus MS. παραθήκλω παρατίθενλαι, ut & nomen & verbum ſit ejuſdem formæ, prout alibi πομπὼ πέμπειν, ἀρχὼ ἄρχειν. Hoc libro in fine: δίκας διδόναι ταύτας τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀ'θηναῖοι δικάσωσι. Hoc enim illi in mente fuiſſe patet ex cap. 86, ubi bis dicit παρακαταθήκλω, quo decompoſito jam vitavit uti.

355, 14. Ἐξορχῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ.] Hæc bene concinnata ſunt ab correctoribus, & quæ ullus adeo non ſit negaturus, ut Portus in lexico potuerit pro iiſdem conſiderare Ἐπεὶ ᾗ ἐξώρκωσέ μιν & Ἐξορκῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ, quæ in objecto differunt maxime. Sed unde ſciebat Herodotus eum in animo habere tale factum, niſi id in quibuſdam exſeruerit & facto declaraverit? Si enim id non ita jam patuerit, horrenda & deteſtabilis eſt hæc non jam ſuſpicio, ſed opinio. Non is eſt Herodotus, qui in hiſtoria ſua oſtendat ſe velle flagellare voluntatem aut cogitationem hominis deſtitutam omni probatione ex facto. Unde quis eſt, qui hunc locum intellexit? Videamus igitur. In unico illo MS. legitur non iſtud participium, ſed ἐξέρκα. An non hinc patet Herodotum ſcripſiſſe: ᾗ δὴ ᾗ ἐς Νών. πόλιν πρόθυμ@ ὢν τ' Ἀ'ρκάδων τὸς πρεσβεσάτας αἰγινέων, ἐξώρκῶτο Στυγὸς ὕδωρ. Itaque ſi appareat eum incepiſſe jam id facere & certe feciſſe, recte ut hiſtoricus narrat hoc factum Cleomenis, non ut conjector dicit in animo habuiſſe. Unde mox etiam addit ταῦτα πρήσσοντα. Hoc verbum jam tetigi ſub numeris 211, 17.

355, 16. Λέγεῦ εἶναι ὑπ' Ἀ'ρκάδων.] Si ſolorum Arcadum hæc pronunciatio foret, alii diſſentirent, poſſet iſta ſcriptura habere ſuum locum. At non iſtius tantum populi hæc fides aut jactantia erat, ſed ab omnibus admiſſa, neque quiſquam prolatus eſt, qui id in dubium traxit, & plane legas apud Pauſaniam καλῦσι δ' Ἕλληνες αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Neque ambiguum, quin & Herodotus, licet Car, idem crediderit. Omnino ſcripſit auctor λέγεῦ εἶναι τ' Ἀ'ρκάδων. In hac Arcadum urbe traditur eſſe. Ita plane habet MS. unde etiam non

mo-

continuum ipsius, & prorsus eo sensu, prout in Æliano 3, 1 explicandum dixi, cui nihil est oppositum, nisi pravissimum & perfragile & Herodoteæ Chronologiæ par.

361, 32. Ἀπὸ Σικυωνίων ἄνδρες.] Plane Valla interponit vocem *navibus* prorsus necessariam, & licet Aldus cum Camerario & Hervagio omiserint vocem Græcam, non omittitur tamen in codice Florentino, unde restitui Σικυωνίων νεῶν.

361, 39. Διὰ δὴ ταῦτα.] MS. Διὰ δὴ ὧν σφι ταῦτα. Omnes particulæ in Herodoto paginam quamcunque ornantes. Et mox ἐσῆλθε λόγος ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Εὐρυβάτης, quod integrum expressit jam Valla.

361, 46. Τρόπῳ τοιούτῳ ἀποκτείνῃ.] MS. κτείνῃ. Simile & paulo ante præcessit, & non multo post sequitur & c. 138 & 139.

362, 20. Πεζὸν εὖ ἐσκοδασμένον.] MS. πεζὸν ἢ εὖ ἐσκοδασμένον. Quod plane jam agnoscit Valla, unde minus dubitabile; qui infeliciter paulo ante adspexerat Κιλικίας Ἀλήϊον πεδίον, quod quum Aldus & Camerarius majuscula litera A expressserint, ipse tamen redigebat ad ἄλα, vertens *planiciem maritimam*. Omnia Lexica illud memorant.

362, 26. Ἑξακοσίοισι τεκέεσι.] Mirum sic continuari in editionibus, quum perspicue habeat Mediceus MS. ἑξακοσίῃσι.

362, 32. Ποιεύμενοι ταύτῃσι τῇσι κομιδῇσι.] Non sic dicunt Græci, & MS. ταύτῃ. Longe major nitor, & passim fulgens in Herodoto. Itaque mox cap. 107 in fine idem peregregius codex non patitur vitiose Herodotum sic legi ταύτῃσι τῇσι ὄψιν συνεβάλετο ἐξελαυθέναι, ut fit & factum est per hæc sæcula, sed ταύτῃ, ut quæ sit vera auctoris manus.

362, 46. Πρὸς τὴν Δῆλον προσορμίζεσθαι.] Satis frequens mentio Deli; unde nunc MS. πρὸς τὴν νῆσον προσορμ. Quod idem testatur codex optimus admissum esse in verbis capitis 99 ὡς ἀπῆραν ἐκ τῆς νήσου, ubi vulgo edunt Δήλου.

363, 2. Αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτο γε φρονέω.] Sive hanc scripturam defendas, sive admittas id quod est in margine τοσαῦτα, tantundem refert, nisi & aliud quid tentes. Scribendum enim, ut scripsit Herodotus, αὐτὸς ἔτι τοσαῦτα φρονέω. Sic enim integre MS. & in contextu sic poni debet expulso illo enclitico γε, quod nullum in MS. legitur.

363, 12. Ὡς λέγουσι Δήλιοι.] MS. ὡς ἔλεγον Δήλιοι. Sequentia enim, quibus affirmat nec ante nec post usque ad ipsius ætatem fuisse Delum motam, agnoscit fuisse rem fere incredibilem, quam tamen Delii tunc jactaverunt pro verissima. Hinc imperfectum requiritur. Non enim anxius est auctor de eo, quid dixerint suo tempore. Quum immineret Delo & Græciæ necessitas ultima, tunc gratum est scire, quid censuerint incolæ.

363, 13. Καὶ πρῶτα ἢ ὕσατο, τὰ μέχρι ἐμεῦ ἐσείσθησα.] Quidquid interpretentur, nihil boni sensus ex hac oratione Græca potest elici; siquidem ea conservetur, prout vulgo obtinet. unde quemcunque ea nacta fuerit lectorem, longe abest, ut potuerit eam intelligere. Et nescio an hanc mendam animadvertens Valla contrariam ei versionem Latinam accommodaverit interpretans, *ad meam usque ætatem tunc & primum & postremum commota.* Ubi vides negativæ ab eo rationem esse habitam nullam. Sed licuit id Vallæ, qui potuit melioris codicis ope adjutus fuisse. An licuit etiam Ezech. Spanhemio? Is enim ostentare audet in notis ad Callimach. pag. 326 hæc Herodoti verba Καὶ πρῶτα ἢ ὕσατο τὰ μέχρι ἐμεῦ ἐσείσθησα *ad meam usque ætatem tunc & primum & postremum commota.* Si Græca hæc & Latina consentire inter se censuit, certe patet ab eo Græca esse ignorata. Interim sic ego tetigi ipsum caput hujus improbæ corruptelæ. Nam quum particula ista non sit in MS. deleri utique necesse est. Sed & particulam τὰ ignorat idem codex; & omnia egregia erunt scribendo ἢ πρῶτα ἢ ὕσατα μέχρι ἐμεῦ ἐσείσθησα. Nam & sic MS. docens molliter, unde istud ἐ tractum sit. Quod si jam gaudes cognoscere, quam culta fuerit hæc insula propter creditos natos Apollinem & Dianam, aut juxta alios solum Apollinem, & quam sacra habita, utrumque plenis testimoniorum patinis apponet tibi idem Spanhemius in illis notis pag. 476 & 320. credo opinabatur hæc ignota esse.

363, 22. Καὶ ἐν χρησμῷ ἓν γεγραμμένον ὧδε ἐς αὐτῆς ὧδε· Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.] Quid de hac pericope pronunciandum sit, ego quidem non satago, sed de aliis hæreo, quam tantæ vetustatis tempora videntur ita hoc loco firmavisse, ut convelli, imo nec quati posse videatur. Interim tamen incipe, lector, abhinc attendere. Certe enim quomodo Herodotus dicat aut potuerit dicere γεγραμμένον ἐν χρησμῷ vix capio, neque uspiam simili modo eum loquutum memini. Nisi fallor, habes initium validum, unde jure pateat hanc molitionem in ea verba exerceri. Γεγραμμένον de oraculis usurpat nusquam, nec potuit usurpare. Immo prorsus illa, quæ citavi, exstirpanda puto, quum non videantur Herodoti, sed studentis hominis, qui doctrinam suam ostentare voluit intempestive, quum coërcere nequiret, & ideo glossam ἀκίνητον, qua Herodotus alludebat ad hoc ipsum oraculum, explicare volens, margini adscripsit, quum id forte nuper lectum memoriæ inhæreret. Hoc sane probare videtur vox γεγραμμένον. Hanc opinionem & injecit & confirmat, quod in antiquissimo isto Medi-

ceo

ceo codice à contextu quidem tota abeſt, ſed nuperrima manu ad oram appoſita eſt. Quod per negligentiam librarii ſcribæ accidiſſe non eſt probabile, quum hîc non occurrant pericopæ in ſimilem vocem deſinentes, ut ſæpe inde cauſa omittendi exſtitit, inque Arriano & aliis oſtendimus. Itaque patet non magis Herodoto fuiſſe cauſam adſcribendi oraculi, quam fuit Thucydidi, cujus hæc verba ſunt in lib. 2 non procul ab principio. Ἔτι ὦ Δῆλε· ἐκινήθη ὀλίγῳ πρὸ τούτων, πρότερον ὕπω σεισθεῖσα, ἀφ' ἧς Ἕλληνες μέμνηνται.

363, 30. Προσίχον.] Ita quidem & alibi Herodotus, ut colligendis locis bene declararunt docti ejus lectores. Celari tamen non oportet in hoc loco legi in MS. προσίχοντο.

364, 13. Καθαχόντες δὲ ἐς ταὐτά.] Quum modo huc anteceſſerint verba οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα, animi pendeo, ad utrum locum pertineat, quod hîc ex MS. notavi vocem ταῦτα junctim adjici voculæ δὲ, atque adeo mediam voculam ἐς deleri in MS. Certe ad alterutrum ea res pertinet, & opinor ad hunc locum.

364, 16. Ἐπεξελθεῖν μὲν ἢ μαχέσασθαι.] Jocoſum certe. At MS. μάχεσθαι.

364, 20. Ἔπιπλον μὲν ἐπὶ.] Hanc quoque particulam μὲν ignorat MS. & delenda ideo eſt ſecure, etſi videam cupide Græcos illam geminaviſſe in una periodo.

364, 23. Προδιδόναι τοῖσι Πέρσῃσι τὴν πόλιν.] Duas poſtremas voces non habet MS. Et ſane paulo ante ſic in conſpicuo poſitæ ſunt, ut poſſint ſine periculo abeſſe, nec adſint ſine inani iteratione.

364, 31. Τὰ ἢ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν.] Dubito an intellexerit Valla, *rati idem facturos Athenienſes, quod Eretrienſes feciſſent*, quoniam pars ultima neſcio quid ambiguum habet, ac Eretrienſes accipi poſſent tam in primo caſu, ut videtur Valla intellexiſſe, ſequente Italico interprete *ſtimando che il medeſimo doueſſero fare quegli d'Athene che fatto haueano gli Eretrieſi*, an in accuſativo, ut Græca neceſſario poſtulant, ut Perſæ dicantur ſtatuiſſe in Eretrienſes. Hinc accommodavi Latina clarius ad Græca.

Ibidem. Ὁ Μαραθών.] Quum in libro 1 & illis, qui hunc ſextum ſequuntur, multa ſit mentio hujus agri ob gloriam, quam nunc adipiſcitur, in illis locis non diſtinguit genus, quum nunc id faciat, & huc uſque habuerit pro maſculino. Sed optimus ille MS. non deſiit ſervare ἡ Μαραθών, etſi mox aliter occurrat. Et mox ἐξ Ἀθηνέων, ut ſæpe.

364, 41. Νίκλω ἀνελόμενον μιν.] Perſpicue MS. ἀνελομένῳ μιν, quod pono, ut præbeat aliis materiam.

364, 43. Τοῖσι αὐτοῖσι ἵπποισι.] Et hanc ô male tortam lectionem! Quis enim ſecus ſentiat, quum videamus non modo Vallam interpretari *equabus*, (unde mireris, cur capite 125 τεθρεππολοφόρας voluerit interpretari *quadrijugos equos alens.*) ſed etiam mox repeti in Herodoto eaſdem voces fœminino genere; imo etiam paulo poſt ſcribere Herodotum αἱ ἵπποι αὗται αἱ τρεῖς ὁλ. ἀνελόμεναι? Palam MS. habet τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι, idque utroque loco, prout etiam in codice quem inſpexit, teſtatur exſtitiſſe Th. Gale. Huc pertinet 7, 57. Ἡμίονον διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα. Et cap. 43 χιλίας βῦς. Et Cicero 2 Verr. 7. *Greges nobiliſſimarum equarum abactos.* Cæterum mira hîc eſt negligentiæ culpa in Latina verſione, omnia omittente de ejus reditu ab exilio, id quod tamen editiones omnes Stephaninas, Francofurtenſem Jungermanni, Londinenſem Thomæ Gale, (quid igitur illi attenderunt?) etiam omnes minoris formæ obſidet: eam expuli.

365, 11. Κίμωνι Ἀθήνῃζε.] Nota eſt locutio; ſed MSto nequit denegari fides, legenti ἐς Ἀθήνῃζε.

365, 14. Ἐκπεφυγὼς.] MS. ἢ ἐκπεφυγὼς.

365, 21. Ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἐσαγαγόντες.] Nequaquam hoc eſt Herodoteum. Certe enim iſto ſenſu adhibuiſſet compoſitum ὑπαγαγόντες. ut ad notionem hujus compoſiti citat Portus verba ſuperiora hujus libri cap. 72 ὑπὸ δικαστήριον ὑπαχθείς, & quod etiam citat ex libro 9, 92 ὑπαγαγόντες μιν ἐς τὸ δικαστήριον, ut vides edi vulgo, ſed ubi præclare in MSto exſtat ὑπὸ τὸ δικ. Atqui dicit Portus pro eodem dicitur ἐσάγειν ὑπὸ δικ. & nititur hoc ſolo loco. Fallitur vir optimus. Nam clare in eodem MS. legitur ἀγαγόντες. Quod quidem vel maxime Herodoteum eſt: docetque cap. 136. Οὓς θανάτῳ ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸ δῆμον. Quippe & illic MS. ἀγαγὼν.

365, 39. Καὶ λαμπάδι ἱλάσκονται.] Non debuit ulterius obtinere illud Vallæ nugaciſſimum, *& ardenti candelabro ſupplicant.* quod huc uſque exſtat in omnibus editionibus, præſertim quum ita candide & fideliter id jam Meurſius notaviſſet in Græciæ Feriatæ lib. 5 in λαμπὰς. Cur id non mutavit aut tetigit Th. Gale?

366, 4. Ἦν γὰρ ἰσαμέρη ἢ μάλιστα εἰνάτη.] Mirum eſt in nullo libro antiquo legi ἰσαμένη, quod idcirco Th. Gale ex ſe profert, ut dicat *Ita omnino.* Quippe & cap. 57 ita dixit νεμεσίας ἀνὰ πάσας ἢ ἑβδόμας ἰσαμέρη ἢ μηνός. Ergo & Valla interpretabatur *nonus dies inſtantis menſis*, participium intelligens pro ſimplice *ſtantis.* An placere poteſt enallage?

366, 10. Ὄψιν ἰδὼν ἐν τῷ ὕπνῳ. Quis neget etiam ſtupido lectori ſatisfeciſſe Herodotum in declarando hujus conturbantis viſus modo? quod non dubitavit facere tripliciter, ne quid ambiguum reſtet; primo ὄψιν, deinde

νυκτὸς,

νυκλὸς, tertio ἐν τῷ ὕπνῳ. Poteſt enim fieri noctu extra ſomnum, ut Bruto lucubranti ille malus genius. Quæ tria ſic junctim veniunt quoque 7, 12 Καὶ ὑπνωζε, ᾗ δή κε ἐν τῇ νυκτὶ εἰδὲ ὄψιν. Attamen tres ultimæ voces non ſunt in MS. Nam ſane in illo ſtatu eum deprehenſum à ſomnio ſatis fatetur addita temporis nota νυκλός. Quam quum non apponat in capite 118, merito illic addit iſta noſtra ἐν τῷ ὕπνῳ, recte illic convenientia. Sicut etiam cap. 131. pro quo dicit 5, 55 ἰδόντα ὄψιν ἐνυπνίῳ.

366, 30. Ταύτῃσι τῇσι ὄψιν σωσεῖ.] Limatius & concinnius eſſe, quod legitur in MS. ταύτῃ, dixi paulo ante.

366, 34. Πιεζόμενοι.] MS. πιεζόμενοι.

367, 7. Μειόνων ἢ σφέων σωάψειν.] Prorſus ut 5, 75 Μειόνεσι ἢ σωάψειν τὰ ϛρατόπεδα ἐς μάχην. Itaque & hoc loco vocem σφέων non habet liber MS. Reliqua deinde ſic ſcribit; μειόνων ἢ σωάπτειν, ut novimus utrumque recte dici, etiam placuiſſe Herodoto.

367, 48. Καί κως ἐς ἔτι τετέων ἀνήκῃ &c.] Nullius bonæ mentis oratio hæc Græca: & quis in his inſpiciet Latina Laurentii, *quomodo ad te harum rerum arbitrium redeat?* Quod etſi tranſſiliat Stephanus per ſilentium, tamen ipſe mentitus ſibi fuit, ſi credidit Græca iſta ab ſe intelligi, quum id fieri nequeat, niſi ab illo, qui recorrigat ex optimo MS. Καί κως ἐς σέ τι τετέων. Hæc quum videantur haud dubie adfuiſſe interpreti, unde in tantum mutata ſunt? Crebrum in Herodoto uſum hujus verbi docent Collectanea Porti, ſed unde abeſt hic locus, nempe quia procedebat ſolita conſtructio. Sic ab utroque jacuit deſertus hic locus.

368, 10. Οὔκω τι συμβολλὼ ἐποιέετο.] Per literarum tranſpoſitiones, tanto magis nefarias, quanto occultiores, periit omnis ſuavitas, quæ propria eſt Herodoti; ſed quas elegantiſſima inverſione evolvit optimus MS. ὅτι κω συμβολλὼ ἐποιέετο.

368, 14. Δεξιῇ κέρεϊ.] MS. κέρεϊ.

368, 15. Ὡς ἐκάϛη αὐτέων.] Nimium hic ſermo proclinat in prytaneias ipſas. Itaque melius MS. ὡς ἐκάϛῃ αὐτῶν ἐγώσετο πρυτανηίη.

368, 28. Ἐν τῇσι πενϛετηρίσι.] Quæ ad Panathenæa reſpicere notavit Cl. Meurſius in libello de eis ſcripto cap. 26. Mire mox Valla de imitatione aciei Medicæ, quam Attica fecerit. Non ſic loquuntur Latini, ut illic ponant verbum hoc. deinde *aciem paucis confertam ordinibus* quis dixit?

368, 43. Αὐτὰς ἐόντας ὀλίγας.] In MS. media vox non eſt, unde quis ultra deſideret?

369, 12. Συναγαγόντες τὰ κέρεα.] MS. auctior συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, quod habet ſuam venerem, & neſcio unde ad hoc venerit Italus ſcribens *contraſero ambe le corna*, quum Valla deſtituatur eo vocabulo.

369, 14. Ἐς ὃ ἔτι τῇσι Θαλάσσῃσι.] MS. ἐς ὃ ἐς τῇσι Θαλ. quaſi diſplicuerit librariis repetitio voculæ ἐς.

369, 17. Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος.] Interpretatur Valla *quo in certamine*, qualitercunque intellexerit. Italus *mori in queſta battaglia*. Sane fieri potuit, ut in iſto prælio, quod prius cum Perſis in Marathone confectum fuit, occubuerit Callimachus: at certe Cynægirum novimus non in priore commiſſione, ſed in hoc contra victores mediæ aciei Perſas, ſed retroactos, & fere apud naves conflictu occiſum eſſe; adeo ut quum & polemarchum & unum ex ducibus Herodotus jungat Cynægiro, potius videantur etiam illi & loco & tempore eodem, quo Cynægirus, mortui fuiſſe. Id ut credas verum eſſe, atque etiam Herodotum voluiſſe, corriges ex optimo libro ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ, quod eſt oppido exquiſitum, & ſæpe de parte bellici conflictus adhibitum. Clare 7, 190. Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας ἀμφιθαρῆναι. 8, 89. Ἐν ᾧ τῷ πόνῳ τούτῳ ὑπὸ μὲν ἔθανε ὁ ϛρατηγὸς. Et ſæpius. Quinetiam appellatio ipſa Καλλίμαχος non exſtat in MS. Sed neque MS. ſcribit Κυναίγειρος, ſed Κυνέγιρος.

369, 24. Τρόπῳ τοιῷδε.] MS. τρόπῳ τοιούτῳ.

369, 28. Αἰτίη δ' ἔχει.] Sic 5, 70. Τὸν δὴ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν ἐπὶ τὴν γυναῖκα. Sed hanc ipſam locutionem variat hic ſcriptor, ut in iſto ipſo loco ſtatim apparet. Itaque legitur etiam nunc in Florentino MS. αἰτίην δ' ἔχειν. quod cur rejicias, nihil eſt. Nam infinitivus nunc ponitur pro nominativo, & conſtructio ſic fingitur Τὸ αὐτὰς ταῦτα ὀφινοηθῆναι ἔχει αἰτίην Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων μηχανῆς.

369, 31. Ἀναδέξασθαι ἀσπίδα.] MS. ἀναδέξαι. Et quid eo certius? quum etiam infra cap. 120 rurſus dicat Ἀλκμαιωνίδας ἂν ποτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα. Et rurſum cap. 123. τότε γε ἀναδέξαι ἀσπίδα. Nam & ibi ſic MS. Ita patet bene à Valla adhibitum verbum *oſtendere*, ſed omnia ab eo confuſe acta, dum quod nunc ſcutum vertit, infra dicit parmam; & maxime quod ſcribat *Perſis adhuc apud inſulam agentibus*, non interpretans ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νήσοισι, quæ ſunt verba Herodoti, ſed ἐοῦσι ἔτι ἐν τῇ νήσῳ, perperam, ut mirer prætermiſſam hanc labem ab Stephano. Cæterum phraſin hoc loco ab Herodoto adhibitam uſurpavit Dio Cocc. in Excerptis Peireſcii pag. 749. Ἀπὸ παραγγέλματος αὐτὸς τῷ ἀσπίδα ἀναδείξας, & Latine reddit Valeſius *ipſe cum clypeo agmen ducens*, quaſi ſupponeret decurſionem, quam clypeo moderabantur. At ea nulla fuit; unde debuit ex imitatione hujus loci interpretari ſimpliciter *ipſe ex compoſito clypeum tollens & oſtendens*. Sed

inde patet Dionem nunc quoque legiſſe verbum hoc Herodoti in activo. Quid quod & Plutarchus in Καικηθείᾳ ſui Herodoti non aliter habet quam ἀναδεῖξαι? En maxima & plurima fidei pignora!

369, 33. Ὡς ποδῶν εἶχον.] MS. ὡς ποδῶν ἦκον. Nota eſt elegantia, quam huic verbo per genitivi conſtructionem addidere Græci, & ſæpe utitur Herodotus, ut ab viris doctis paſſim notatum eſt, quæ exempla licet augeat hic locus ita ex optimo codice correctus. Adde jam prolata 11, 43.

369, 42. Ἑξακισχιλίους ἢ τελεσκοσίους.] Quam conniverint nuper in hoc loco rite ſpectando, res ipſa dicit, & cur ſic corripuerit numerum hic ſcriptor, notavit Berneccerus ad Juſtinum 2, 9.

370, 24. Ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλ.] MS. προσέσχον πρὸς τὴν Ἀσίην.

370, 30. Κιονίης χώρης.] De qua ſedulo collegit aliqua Nob. Thom. Stanlejus ad Æſchyli Perſas p. 756, ideo hîc facile non prætereundus, quia & hanc mentionem Herodoti citat & viros militares ex libro 7.

370, 31. Ἀνδέρικα.] Sic vulgo. At in MS. Mediceo plane ſcribitur idem nomen, quod exſtat lib. 1 cap. 185, Ἀρδέρικκα, etſi non ſit idem locus, ut patet ex illis, quæ de unoquoque traduntur, tamen ut in diverſis regionibus duo loca exſtiterint pari nomine inſignia, ut ſæpe contigit; ſed quod de hac appellatione nequivit ſibi imaginari Ortelius, ut neque Bochartus, cui cognita literarum mutatio, ut perinde illi ſit per *n* an per *r* ſcribatur, maximam mox immiſit audaciam, quam nec meam facio, nec ultra attingo. Vide eam in Phaleg 4, 16.

370, 36. Ἥμισυ ἀσκὸν προσδέδεται.] MS. ἥμισυ ἀσκοῦ οἱ προσδ. Sic vere integra locutio.

370, 40. Συνάγυσι ἐν ἀγγείοις.] Nihil certius, quam & omnia liquida & oleum, quod profluit, excipi debere in vaſa, ut Latini dicunt, *angeia*, ut Græci, omnino diverſiſſima & multiplicia, & ſic colligi. Itaque apparet verum dici ab auctore; ſed id ita ſimplex eſt, ut fere ſit brutum vel σαθρὸν, quum quia nunquam aliter agitur, nec agi poteſt, id dici non debeat. Sed omnino aliud longe & melior ſenſus ab Herodoto lectori inculcatus fuit. Non enim de eo agebatur, quibus rebus colligeretur oleum; ſed haud dubie erat hoc oleum magnopere diverſum ab oleo naturali, quod ex olivis exprimebatur. Id intererat ſciri, cujus foret naturæ, & in quo diſtaret ab oleo vero. Itaque mirabile eſt, quod bonitas codicis Florentini nos docet ab Herodoto ſcriptum eſſe, videlicet tantum illa, τὸ ᾧ ἔλαιον οἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινάκην· ἔστι ᾧ μέλαν, ἢ ὁδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. Nihil ſatagit de vaſis. Sed ſtatim oſtendit Perſis id haberi ſingulare genus liquoris, quod ſimilitudinem olei præ ſe ferat, ſed tamen & colore ſuo & odore ſtatim ſe prodat, ut hinc Perſæ ſpecifica appellatione diſtinxerint, & ſub alio nomine venale in tabernis exſtiterit. Plane igitur dimitto mentionem vaſorum ſine damno Herodoti vel hujus Perſici olei.

370, 48. Τελεῦσι ἐκ Σπάρτης &c.] Ut opinor, bene ceſſit exemplari Mediceo omiſiſſe non neceſſaria, patetque ea deleri debere. Sed non tantum patet mea vis, ut nunc quoque confirmem acceſſionem, quæ his verbis ab illo ipſo codice adduntur interponendo, quod modo vix lectum eſt, μετὰ τὴν πανσέληνον. Nihil occurrit, cur opiner iterari debere. Et tamen quoque imaginari mihi nequeo aliquid fruſtra aut temere in iſto MSto notatum eſſe. Quin tu vide, quam indefinita ſit ſpatii & temporis menſura, poſt plenilunium veniſſe Athenas, ita feſtinos, ut triduo quam egreſſi ſint è Sparta, in Atticam pervenerint. Si rogem quanto tempore poſt plenilunium egnerint vel uſi fuerint ad armandum & copias componendas? De eo non dicit, & tamen inde etiam res pendet. Propterea ut id clare appareret, videtur repetere, quaſi dicat iſtos Laconas poſt plenilunium veniſſe Athenas, ſed ea velocitate & cupidine occurrendi ad rem gerendam, ut tertio prorſus die poſt plenilunium adfuerint. Quod iter non conficitur ab hemerodromo, niſi biduo. Et conſidera inſuper tempus neceſſarium in comparando.

371, 15. Καλέω δὲ τούτου &c.] Audimus exceſſum hiſtoriæ, cui ſimilem ſuo operi non indulſit Herodotus; neque inter tot tantoſque viros, qui in eo memorantur, ullus eſt, quem tanta ad laudem famamque commendatio proſequatur, quum tamen certe multi ſint, de quibus dici queat τούτων ἄξιον εἶναι πολλαχῇ μνήμιον πάντα τινὰ ἔχειν, præſertim quum quæ de hoc Callia narrantur, ſint aliena ab filo hiſtoriæ, quam tractat; & præter palmas in ludis contineant tantum domeſtica de filiabus & largitate dotium. Quid quæris? Certe nullam literam univerſi hujus exceſſus, uſque ad Καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι potui reperire in optimo codice, ut hinc dubitare nequeam, quin aliquo poſtea tempore ab alio adſcriptum margini librarius nimium facilis receperit in contextum.

371, 38. Τὰς ὑπολοίπους.] Mire voluerit in negotio prorſus vano declarare Herodotus, quam fuerit proclivis & acutus in non uſurpandis iiſdem vocibus, ſi nunc ſcripſerit ὑπολοίπους, mox uno verſiculo aut non multo amplius certe interpoſito τὰς λοιπάς. Certe in libri ſequentis capite 41, poſtquam dixit ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων, ſubnectere non dubitat οἱ λοιποὶ ὅμιλοι. Sed ſcito legi etiam hoc lo-

Φ in MS. Mediceo τὰς λοιπὰς.

371, 44. Ἵσως ἀπημεμφόμενοι.] MS. ἴσως τι ἀπημεμφ. Hoc enimvero deerat, ut crebro amat illic addere adjectivum. In quo id notabile est, quod quum scribat auctor lib. 1 cap. 116 ex vulgatis editionibus Ὥστε ἢ παῖδα τὸν σὸν μηδὲν ἀπημέμφεσθαι, Portus in Lexico citet ὥστε ἢ παῖδα τὸν σὸν μὴ ἀπημέμφεσθαι, quum certe judicaverit Herodotus exigi ab isto verbo casum nominis.

372, 16. Ἐξενεῖκαι εἰσάπαξ.] Eam verbi formam aliquoties adhibet auctor. Immo illam videtur quoque in suo exemplari legisse Dio Chrysostomus, qui in fine sermonis de Avaritia 17 ad hanc narrationem respiciens scripsit: Τοσοῦτο χρυσίον αὐτοῖς ἀπὸ ἠπείρου ἐξενεγκεῖν, ὅσον ἕκαστον ἂν δύνῃ τῷ σώματι. Nihilominus jam habet MS. ἐξενείκασθαι, & istud præpono omnibus, Dionem non magis in hac parte observans, quam in opinione, quam affingit Crœso, quam certe ex Herodoto non colligas, nec Crœsi sapientia tam altum ascendit. Habet istud medium quoque Th. Gale.

372, 18. Ἐνδὺς χιθῶνα μέγαν.] An hæc descriptio sit Herodoti, deliberato opus est. Nec enim ad sinum profundum & capacissimum demittendum facit magnitudo tunicæ Græcæ. Si de Romana toga sermo esset, ibi certe aliquid magis fluxum in ipsa veste supponi posset, ut composita faceret sinum laxissimum. In tunica Græca id concipi nequit, quum nec plicaretur in rugas, nec tam laxa dependeret, ut per sinistram suspensa sinum faceret. Dicit ergo eum vestitum modo communi fuisse, & sumpsisse tunicam, sed cui adscitus foret amplissimus & spaciose extendendus sinus. Varinus Fav. intellexit τὸ ἄνω ἢ πέπλον. Sic enim scribit in v. Κόλπος, citans hunc Herodoti locum; quale quid quis nequiret scribere. sed unde peplus ad hunc virum? Certe in MS. non est illud μέγαν.

372, 19. Κολόφυνος τὴν εὐρῶσαι.] Hæc lectio statim loquitur se factam esse ab aliquo Ionismi nimium memori aut studioso. MS. κολόφυνος δὲ εὗρε.

372, 31. Καὶ πρὸς ἑτέροισί μιν δωρέεται οὐκ ἐλάσσοσι.] MS. ἢ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσω. Sicut enim vulgarem constructionem alibi offendimus in Herodoto, ita & hanc posteriorem, ut fide vincat codex MS. Et similis varietas in superioribus apparuit.

372, 35. Τύραννος ἐξῆρε.] Vertit quidem Valla *extulit*, sed Portus, quum verbo ἐξαιρεῖν dederit duos locos, hunc noluit agnoscere. Sed est magis poëticum & Sophocli familiare. Id Ionicum non erit, nisi rescribas ἐξήιρε. Sic enim MS. Vide Portum in Αἴρειν.

372, 37. Ἢ πρότερον ἢ] Eadem clausula 7, 101. Φὰς εἶδέν οἱ ἀνδρὸς ἕστος ἢ πρότερον ἢ. At modo verbum postremum in MS. non est.

373, 11. Αἰολίδος.] Quid cogitant eruditi lectores? an ea versio convenit Græcis? Recte & Valla & Th. Gale Αἰτωλίδος. Quod quum plane ita exhibeatur in exemplari Mediceo, credidi typorum fuisse errorem, & expuli.

373, 14. Λεωκήδης.] MS. Λεωκήδης, quod præstat & plane simile illi est Δημοκήδης lib. 3. cap. 129. Itaque hactenus Herodotum purgo ultra Grentemesnilium. Reliquorum error manifeste hinc ortus fuit, quod verba ἢ Ἀργέων τυραννὸς ascenderint in superiorem versum, & adjuncta sint primæ mentioni nominis Φείδωνος, quum deberent adnecti secundæ, ut sic lectio debeat progredi: Ἀπὸ ἧς Πελοποννήσου Φείδωνος παῖς Λεωκήδης, ἀπὸ Φείδωνος ἧς ἢ Ἀργείων τυραννὶς, ἢ τὰ μέτρα ποιήσαντος &c.

373, 19. Ἀξιῶ ἐκ Παίου.] Satisfeciisse me opinor indicando lectionem veterem Πάγου. Ortelio tantum animi fuit, ut ab eo appellaretur urbs *Pæus* Παῖος, quod vitavit Grentemesnilius, etsi nihil proferens melius, cum Herodoto conferens Pausaniam.

373, 30. Ἐκ ἧς Θεσσαλίης ἦλθε.] MS. ἦρχε pro ἤρχετο. Quum sæpe in hac historia frequentavisset verbum ἦλθε, videtur offensus tandem voluisse aliquid aliud, unde venit primo illud ἀπίκοντο, & mox nostrum ἤρχετο. Et mox ἐπύθετο, non ἀνεπύθετο.

374, 36. Τῷ ἧς Ἀλκμαίων Μεγακλέι ἐγγυᾷ.] Pro his in MS. legitur tantum, Μεγακλέϊ ἧς ἐγγυᾷ.

374, 40. Ἀμφὶ μὲν κείσθ.] Ut sæpe auctor. Sed nunc habet MS. κείσι.

375, 17. Ἀτάρ τινα ἔγκοιλον εἶχε.] MS. ἀτάρ τινα ἢ ἔγκοιλον εἶχε.

375, 18. Διὰ Λυσαγόρεω.] MS. διὰ Λυσαγόρεα.

375, 23. Ἢν μὴ οἱ δώσ.] Nescio quando inceperit hæc lectio placere: habent certe eam Th. Gale, Jungermannus & Stephanus jam ab anno 1592, ut ab Stephano veniisse opiner, quum ante illum habeant ἢν μὴ οἱ δώσειν, quod posset omnino retineri, quum alteram scripturam ne Grammaticæ quidem tirocinia ferant. Omnino lege ex MS. ἢν μιν ἢ δῶσιν, si illa non dant, prout de vocabulo μιν jam annotatum est. Sed verbum prave expressum est in contextu, quod sic repara.

375, 36. Προξάκορον τῶν χθονίων Θεῶν.] Tam prava hîc erat interpretatio Vallæ, & tam importunum silentium H. Stephani, qui tamen χθονίους θεοὺς optime in Thesauro se ostendit intellexisse, ut debeam judicare indigenas prioris Deos hinc expulsos esse, quum ante sæculum non tacuerit Portus, sed recte & Προξάκορον & χθονίους θεοὺς adspexerit. Nec debuit Vindingius in Hellene col. 513 illos

indigenas Deos retinere. Cautior Lud. Nonnius, qui in enarratione nummorum Goltzii Meduſam quoque præferentium id ſubterfugit. Hodie qui id tangit, aquam fert in mare.

375, 43. Τ'περθορέοντα ϗ.] MS. ὑπερθορέοντα ϗ. Hoc enim participium præcipue amant. Cujus libri fides in hoc teſtimonio quam ſit verax, docet nos Suidas palam ita exhibens, & ex hoc loco annotans verbum Τ'περθορεῖν, cui apponit has voces: Τῆς Δήμητρος ὁ δυνάμενος ὑπερθορεῖν τὰς θύρας. Θορόντα ϗ ἰέναι ἀπὸ τὸ μέγαρον. Quæ ſunt confuſa, & quam fatue poſſint intelligi & Latine verti & conjecturis inquinari, docet editio Cantabrigienſis & nota Cuſteri ubique tranſilientis fores Cereris. Sed ex hoc loco Herodoti omnia rite compones.

376, 32. Οὕτω ἔχει.] MS. ὧδε ἔχει. ut 2, 139. Οἵδε ἔλεγον γλωσσϗ & centies.

377, 7. Ὅσον παρεὸν αὐτοῖσι.] MS. ὅσῳ, quod omnino reſtituendum.

377, 22. Τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς αὐτῶν.] Non aliter citat Meurſius in Græcia Feriata, ubi exponit Βοηδρόμια. Nec aliter editiones quod ſcio omnes, quum tamen vox ultima ſit ab ineptiſſima manu, ita ut auderem ſuſpicari, an non ſcripſiſſet auctor ἐὼν ἐξεπισάμενος τὰς Ἀθηναίων ὁρτὰς, αὐτῶν ὁρζασάντων, πένητα. Ita certe concinna erat ſententia, & ſcriptio plena. Sed nunc ſcias vocem illam poſtremam αὐτῶν ignorari penitus ab MS. quem totis velis ſequutus fui.

377, 24. Οὔτε συμμίγνυσϗ.] Hoc etiam credo inter varietates Herodoti annotari debet, ſi modo ejus eſt, quum legatur in MS. συμμίσγεσϗ. Quod perpetuum Herodoti eſſe res ipſa docet, virique docti jam obſervarunt.

377, 30. Λόγος ἔδοσαν.] MS. ἐδίδοσαν.

377, 38. Προσαπολύσει ϗ ϗ τὰς μητ.] MS. προσαπολύζι ϗ σφέων ϗ τὰς μ. ita ut ſequens αὐτέων, quod in editionibus ſolet adnecti, ex MS. omiſſum ſit. Mox etiam ϗ ἓ πρητέρε τούτων ὁ ἐργάσαλο, quod eſt perpetuum Herodoti.

377, 45. Ὁμοίως ἐτιθέλον ὡς ϗ πρητῦ.] Particula ὡς in MS. non legitur, & abeſſe debet fide libri iſtius Medicei; quam ut ſpectatiſſimam licet propriis indiciis, alienis etiam notis opineris præſtabilem, evincet auctoritas Salmaſii & ſimilitudo exempli, quod ab eo editur in Plinianis Exercit. pag. 832 occaſione loci Strabonis, quem in eo laudat Grentemeſnilius. Sic 8, 60. Ὁμοίως αὐτῷ τε μένον πρηναυμαχήσῃς Πελοποννήσε, ϗ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ. ubi imperfecte Valla, at Stephanus paulo liberior, *hic manens, pro Peloponneſo & Iſthmo nihilo ſecius pugnabis*, ſed vitioſe cauſam Peloponneſi & Iſthmi in unum conjiciens. Omnino & illic ſubintelligitur ὡς ϗ πρὸς &c. Verte: *hic manens æque pro Peloponneſo pugnabis, ac apud Iſthmum.* Et ſic MS. 7, 100. Ἐπιρρωδῶν τε ἐκάστας ὁμοίως, ὡς ϗ τ' πεζὸν, ϗ ὑποχειροφόμενος. Ibid. 115. Ἅμα ἀγόμενος τετέων ἕκαστον τ' ἐθνέων, ϗ τ' πρὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεύντων ὁμοίως, ϗ τ' πρότερον κατέλεξα.

378, 10. Τῦτο εἶπαν.] Quaſi poſt interjectionem repeteret, quæ ante illam extrema poſuiſſet, ut ſolet facere. Sed nec hæc verba ſunt in MS. & iſtud τῦτο ita ſtatim recurrit, ut ſit invenuſtum. Etiam præcedentia ὑπολαβόντες εἶπαν ſatis validum & juſtum præbent his adminiculum, ut debuerint omitti.

378, 16. Ἐξ Ἐλεύνος.] Hoc inolevit editionibus Herodoti, in cujus hiſtoria ſæpius memorari eam urbem contigit. Sed omnibus locis perperam, ut non modo ex omnibus ſcriptoribus eam citantibus apparet, verum & ex ipſo vetuſtiſſimo codice Mediceo.

378, 22. Καὶ αὐτοὶ παρέσησαν.] MS. ϗ ὕστοι παρέσ.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES in librum ſeptimum HERODOTI.

379, 13. Καὶ νέας τε ϗ ἵππους ϗ σῖτον ϗ πλοῖα.] An hæc ita interpretari debemus, ut per νέας intelligantur majores & quas proprie longas dixerunt ac bellicas, πλοῖα vero ſive minuſcula, ſive alia varii generis ad militem aut commeatum vehendum? Certe ita credidit Valla vertens *navigia*. Quin immo ſic videtur facere Herodotus cap. 21. Οἱ μὲν δὴ νέας παρείχοντο, οἱ δ' ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δ' ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δ' ἱππαγωγὰ πλοῖα. & mox rurſus adjicit νέας. Certe enim Herodotus quum νέας ſimpliciter dicit, majores & bellicas voluit etiam ibi intellexiſſe; quod ut pateret clarius, ad ſpeciem certam notandam addidit ἱππαγωγά. Idque ipſum, velut ludens in voce νέας, egregio teſtimonio probat ipſe lib. 6 cap. 48 Κελτῶν νέας τε μακρὰς ϗ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσϗ. Cap. 95. παρεγένοντο δ' ϗ αἱ ἱππαγωγοὶ νέες. ἰσβαλόμενοι δ' τὰς ἵππους ἐς ταύτας, ϗ τ' πεζὸν στρατὸν ἰσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τελήρεσι ἐς τλὼ Γωνίην. Quidquid ſit, quamvis videatur νέας aliis lo-

locis ad majores tantum naves retuliſſe, vix crediderim tamen id ab eo diſtinguendi gratia inter νέας & πλοῖα factum, ac libentius idcirco accederem ad MS. Mediceum, qui voces poſtremas duas ignorat.

379, 15. Ἀσίη ἐδονέετο πᾶσα.] Ut ſolet vox poſterior ſæpe addi, ubi vim ſignificationis non implet, ſed magnam partem continet. Ita nunc quoque ſumi poteſt. Sed quid agimus? Illa vox non eſt in MS. Sane in capite 9 maluit dicere, ἄγουλι ἡ πλῆθος τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης, ἡ νέας τὰς ἁπάσας.

379, 17. Τετάρτῳ ἔτεϊ.] MS. τετάρτῳ ᾧ ἔτεϊ, unde ſuſpicio quædam oritur loci hujus male tractati, quem tot participia inſignem faciunt, vix alibi occurrentia ſic junctim. Hinc illud δὲ poſt vocem καταλεγομένων, ubi caſſa & vana eſt ejus vis, transferebam poſt vocem τετάρτῳ. Sic optime procedunt. Τελέων ᾧ προαγγελομένων ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ὅτι τρία ἔτεα, καταλεγομένων τε ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευομένων ἡ προσδοκαζομένων. Τετάρτῳ ᾧ ἔτεϊ Αἰγύπτιοι &c. Priora ſunt ſui generis & diverſæ materiæ, nec pertinent ad poſterius.

379, 20. Καὶ μᾶλλον ὥρμηλο ἐπ' ἀμφ.] MS. ἡ μᾶλλον ὥρμηλο ἡ ἐπ' ἀμφοτέρους, in qua repetitione eſt inſigne momentum, etſi nulla varietas voculæ ἡ.

380, 14. Ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης.] MS. ὁ μὲν γὰρ Ἀρτος. quod omnino recte inſeritur.

380, 32. Τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ.] De hoc computo agit Dion. Petavius lib. 10 cap. 23.

380, 46. Ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τάπερ &c.] Aldus diſtinxit: ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν, ταῦτα πρήσσοις, τάπερ, unde priorem notam ſuſtulit Camerarius, ſequentibus aliis; Stephanus etiam poſteriorem, unde ſimiliter & Jungermannus & Th. Gale. Sed nulla parte hæc oratio ſcopum attingit adhortationis, quam ſibi propoſuit Mardonius. Quid enim ſive Græca, ſive Latina colligas, aliud ea ſuadet, niſi ut primo res Ægypti curet, deinde Græciæ? id quod ſponte ſua in animo habebat Xerxes. Deinde ineſt his negligentia quædam, qua propoſito Regis obſtare quidem non audet, ſed nec laudat id ipſum, ſed quando ita vult, patitur ut perficiat: ſic enim Valla; *Tu vero quod in manibus habes perfice.* At Mardonius contrarium intendit, conatus perſuadere, ut antiquiorem curam Græciæ habeat, quam Ægypti. Quod quum aperte non ſuſtineret eloqui contra regis deſtinationem, latenter id innuit, ita ut tamen videatur regiæ voluntati indulgere, vocans Ægyptum quidem ἐξυβρίσαζαν, ut merita ſit quæ pœnas luat, ſed tamen ante & poſt nominans Athenienſes & Athenas, ut iſtis aures regias impleat. Egregie ſane hoc omne apparebit, ſi ex optimo MS. reſcribas in his verbis: ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις. Sic enim illic habetur, quod mutarunt qui non advertebant particulam εἰ eſſe hic optativam. *Sed utinam, ut quidem nunc eſt, ea perficias, quæ in manibus habes. at certe pacata Ægypto* &c. Ita blanditur Regi & præſentium propoſitorum felicem eventum optans vel inſtanter urget expeditionem contra Athenas. Ut in laudatiſſimis illis Excerptis Peireſcianis Polybii pag. 150. Εἰ γὰρ ἐγὼ ταύτῃ ἴδοιμι τῇ ἡμέρῃ &c. Et jam eſt obſervatum aliis.

380, 49. Ἵνα λόγος σε ἔχῃ.] MS. ἵνα λόγος τέ σε ἔχῃ. Apodoſis clara ſequitur, ut hoc debeat anteire, ipſo Latino interprete jam oſtentante. Immo ita plene extulit Aldus & Hervagius. Stephanus anno 1592 negligere incepit, quod ſequuti poſteri.

381, 3. Τούτῳ ᾧ ξ λόγῳ.] Hervagius in utraque omiſit ſecundam ξ. Sed MS. τῷδε ᾧ ξ λόγῳ. & rurſus παρενθήκλῳ ποιέσκεο τήνδε, non ἐποιέετο, quod omnem in partem eſt accuratiſſimum, quum occurrant in Herodoto & Ἐκπέμπεσκε & ἄγεσκον & ἔρδεσκε & ποιέεσκον & φόβεσκον & τρέπεσκε, & ἐλάβεσκον, quæ nec ignota ſunt doctis lectoribus.

381, 4. Περικαλὴς χώρη.] Cur hæ voces minus mereantur verbum cui innitantur, quam ſequentia, non video. Et certe optimus MS. habet περικαλὴς εἴη χώρη, quod eſt oportuniſſimum, nec refert, utrum mox ſequatur φέρῃ, an φέροι. Nam deſcriptio, qua mox Mardonium deſcribit Herodotus, adſumitur ab Cl. Stanlejo ad Æſchyl. pag. 772 ad probandum illum vel præcipue fuiſſe τῶν κακῶν ἀνδρῶν, ut eos vocat iſte poëta.

381, 12. Σύμμαχα γνώμῃσι χρεὸς τὸ πείθεσθαι.] Recte id quidem, ſed cedere debet optimo MS. in quo legitur ἐς τὸ πείθεσθαι.

381, 19. Ἔτι πλέον προσωρέγοντο.] MS. ὅτι πλέον.

381, 37. Καὶ οἱ Ἀλευάδαι &c.] Eſt concluſio quædam ſermonis ante habiti de Onomacriti & Piſiſtratidarum reconciliatione & conſentiente ſuffragio apud regem Xerxem ad bellum Græciæ concitandum. Hos binos ait coram rege frequenter de hac re egiſſe. Itaque quid oro huc faciunt Aleuadæ, quos ante dixit non niſi nuncios mittendo multa pollicitos eſſe ad evocandum regem in bellum Græciæ? & de quibus ſermonem abſolvit tum, quum Piſiſtratidas retulit ſimiles ipſis ſermones habuiſſe. Certe non poſſunt Aleuadæ per omnia jungi Piſiſtratidis & Onomacrito, quorum hi Suſis fuerunt, non illi. Nec enim ex Aleuadis quenquam ex Theſſalia notavit trajeciſſe ad regiam Perſicam, arbitratis ſe ſatisfeciſſe per nuncios. An vero hi nuncii ſunt æquales Piſiſtratidis, ut coram rege Xerxe etiam dixerint ſententiam cum illis? Itaque merito videor obſequuturus optimo codici ejuranti tres iſtas voces, quæ

Herodoti non ſunt, ſuperius loco decentiſſimo poſitæ, ut nunc iterari non oporteat. Egregium profecto agnoſcis adulteratæ manus in Herodoto indicium ab illo MSto ſervatum.

382, 11. Τὰ μέν τοι Κῦρός τε.] MS. τὰ μέν νυν Κῦρός τε.

382, 20. Φυλολέξιων.] At MS. clare φλαυρολέξιην. Intererat hunc locum ſic patefieri, quia & Portus rationem hujus vocabuli habuit ex Herodoto, non illius, quod vulgo hîc legebatur.

382, 21. Τμέας ἐγὼ συνελ.] MS. ὑμέας νῦν ἐγὼ συνελ.

382, 41. Εὐείσκω ἀναλογιζόμενος.] Quis hoc loco ἀναλογισμὸς intelligatur, difficile dictu eſt vel inventu, nedum ut ratiocinando compertum dicat Valla. At contra legitur in optimo MS. ἀνδρείσκω λογιζόμενος. Quæ immutatio vel ideo probari debet, quod fere idem ex ore eodem proferri curat Herodotus infra cap. 28. Εὑρον λογιζόμενος. Aliud plane agitur etiam infra cap. 194, ubi exſtat ἀναλογιζόμενος Δαρεῖος εὗρε οἱ πλέω ἀγαθὰ &c. ubi quod oportet dicemus. Etiam paulo ante MS. ἐπ' αὐτέως, non αὐτέος.

382, 46. Ὅμοιον ἐῶσαν τῇ ἡμελέῃ.] Et quare ſic mutaverit? MS. ὁμοιέουσαν.

383, 10. Νομίζεϊ εἶναι ἐν ἡμελέῃ.] Quam quæſitæ hîc ambages? & unde iſtud poſtremum, quum Stephanus teſtetur de ſuis ἡμετέρῃ? Potuit Valla pervenire ad *in noſtra domo*. Utrum aliquid ex his duobus illuc propius accedit, an vero ἡμελέῃ? Proculdubio hoc poſtremum, præterquam quod eximium & dulciſſimum. Sit etiam; atqui ita legitur in Medicea membrana, ut multis nominibus, ita certe etiam hoc ipſo veneranda.

384, 9. Ἐγὼ ψοφοδείην.] MS. ἐγώ γε ψοφοδείην. In verbo ſequenti ὀπλεήνας verſionem Vallæ non tetigi, ſed debet conferri Æm. Porti explicatio ſatis docta in Lexico.

384, 22. Λεχθεισέων ἦ, ἔσι· ὥσπερ &c.] Sic ego diſtinxi hunc locum, quem vulgo male concipi in editionibus opinabar, unde etiam prave Valla interpretationem miſcuit, quum Herodotus non dicat *licet tanquam aurum purum deligere*.

384, 25. Ἐγὼ ἦ παλεὶ.] MS. ἐγὼ ἦ ἢ παλεὶ, oportune ſatis.

384, 36. Καὶ δὴ συνήνεικε ἡ ἢ καλὰ γλῶ.] MS. ἢ δὴ ἢ συνήνεικε ἤτοι καλὰ γλῶ. Quæ neceſſaria particulæ iteratio, & haud dubie cognitam habuit Valla, unde uſurpavit particulam *atqui*, ut bene oppoſitionem deprehenderit, ſed in cæteris aberravit.

384, 42. Οὔκων ἀμφολέξιζι ἐχώρησε.] Locus putidus & inſipidus. Atqui ſi recte interpretatus fuit Valla, *ergo non utraque in parte ſucceſſit*, debuit ſcribi ἀμφολέξιοζι, ut paulo ante quum etiam præceſſiſſent ἡ καλὰ γλῶ ἡ ἢ καλὰ θάλασσαν, ſubnectitur ἡ ἢ κατ' ἀμφότερα. Unde igitur iſta inconcinna generis varietas? Nonniſi ex vitio ſcribarum. Manifeſte patebit error calami, ubi intelliges veram lectionem, quam præbet optimus MS. ἄκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε. Hic dativus ſimiliter turbatus fuit in loco, quem mollivi ſub numeris 50, 44.

385, 7. Μηδὲ ἰωτιώθη.] In hoc verbo exſultavit Mardonius. At nunc MS. μηδ' ἠωτιώθη. Certe apparet ex ſequentibus hoc verbum nunc hæſiſſe in memoria auctoris, ubi habes εἰ δὲ ἢ ἐναπλωθῶσι τοι θέλῃ, prorſus alio ſenſu, quam cui inhærebat jactabundus Mardonius. Etiam mox πρήγματα γενήσῃ, non γενέσῃ. Ita ſane Valla, & ſenſus requirit.

385, 10. Μὴ βυλδύε.] MS. μὴ βυλδύεο. & mox πείθδι, non πείθεο. item ὅταν τοι δοκῇ, non δοκέῃ.

385, 25. Ἐπισκήπτῃ βέλεα.] MS. ἐπισκήπτῃ τὰ βέλεα. Ut diſcamus ex Herodoto non tantum uſurpari in illo genere poſſe verbum ἐπισκήπτειν, prout novit vulgus, ſed & alterum compoſitum ab ἐκ, quod jam libro I uſurpavit de exitu ſomnii, & ab Stephano ſimul Portoque annotatum; ad hunc locum pervenire nequibant.

385, 29. Δι' ὧν ἐσφάλησαν.] MS. δι' ὧν ἐφθάρησαν. Quod ſi non clarius, certe perfectius prodit eventum & ſummam ejus, ut iſte error ſit conjunctus cum extrema pernicie. Nihilominus contextui non inſerui ob frequentem etiam uſum verbi σφάλλειν in hoc ſcriptore.

385, 35. Εὔροί τις ἄν.] MS. ἐξεύροι τις ἄν, ut ſolet.

385, 45. Οὐ παρεόντων καλῃγορέων.] Patuit ergo viris doctis jamdiu hîc aliquid male diſponi, ut poſt diſerte poſitum unum ἀδαὴς μῦθον nunc importune diſcedat ad multos, & tot quot nemo poteſt concipere; unde ſive librarios ſcribas ſive ipſos editores cernimus iviſſe in mutationem, quam non ſuppeditabat illis Herodotus, ſed privata violentia & incontinentia. Exſpectari debuit cognitio optimi exemplaris, unde reſtitui ἀ παρεόν τι καλῃγορέων, accuſans aliquid non præſens.

386, 14. Ἐξεργασάμενον Πέρσας.] MS. ἐξεργασμένον. Et hæc eſt forma hujus vocis, qua utitur Herodotus, ut duobus teſtimoniis fecit conſpicuum. Et ſtatim: εἰ μὴ ἄρα ἢ, non εἰ μὴ ἢ ἄρα ἢ.

386, 28. Ἐκ Δαρείου, ᾧ Τσάκιος, ᾧ Ἀρτάμεος.] Quum ſit hoc unum omnino in antiquitate, quod norim, tota monumentum, in quo ſeries & propago generis ex Achæmene deducti recenſeatur; ſatis patet quam dif-

difficile sit qualecunque de eo judicium. Itaque probare etiam magis possum, quam approbare conatum viri insignis, qui stemmatis ejus duplicem ordinem describi à se putavit posse, præsertim quum ne hic quidem locus manserit intactus ab venenoso calamo. Itaque proponam modo, quid mihi occucurrerit in optimo codice MS. liberis aliorum sententiis. In eo igitur sic exstat. Δαρείᾳ ϛ Τ'σάπεω, ϛ Α'ρσάμεω, ϛ Α'ρμενεω, ϛ τε Ἴαπεω ϛ Κύρε ϛ Καμβύσεω, τῆτε Ἴαπεω, ϛ Α'χαιμένεω. In margine autem majusculis characteribus & antiquis erat notatum ita: Α'χαιμένης, Τεΐσπης, Καμβύσης, Κῦρος, Τεΐσπης, Α'ρμένης, Α'ρσαμένης, Τ'ασπης, Δαρεῖος, Ξέρξης. Hæc ut sine dubitatione affirmare possum, ita pronunciare audeo securius fidem haberi huic uni MSto, quam omnibus retro aut editionibus aut jam visis MSStis aut etiam stemmatis hujus confectoribus ac debere inseri alium Teispen Achæmenis filium, quem ubique omittunt. Lætus hoc duntaxat propono.

386, 41. Τιμωρέειν ἔτι γίνε).] MS. τιμωρέειν ἤδη γίνε), quod plane habet interpretatio Vallæ, & necessario ad sensum requiritur, à quo particula ἔτι longe abest.

387, 6. Στρήτευμα ἄγειν.] Cur hîc alio modo loquitur quam infra, ὡς ὧν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι, addita negativa? Nulla sane causa est præter editorum incuriam. nam MS. plane habet στρήτευμα μὴ ἄγειν. An ullus lector Herodoti vivere potest, qui non continue observaverit ab eo addi negativam, ubi alius forsan omitteret? Sic 1, 15. Α'λλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ τιμωρέειν Ἴωσι *decretumque illis est auxilium Ionibus non ferre.* At in verbo Α'πέδοξε id ipsum jam erat. 4, 125. Α'πηγόρευον Σκύθησι μὴ ἐπιβαίνειν τῆ σφετέρων ἔρων.

387, 7. Προείπας ἀλίζειν Πέρσῃσι στρατόν.] Hoc placuit correctoribus, nempe quia Xerxes consilio suo, id est, Persis imperavit supra, ut pararent se ad tempus, quo esset jussurus convenire exercitum. Sed non ita considerare placuit Herodoto, qui formulam imperii ab Xerxe dati mavult interpretari, & ideo scripsit Πέρσας, ut est in optimo libro. Formula enim imperii velut fuisse supponitur, Persæ, comparate exercitum.

387, 10. Ἐξελάσας ποιέειν.] MS. ἐξελάσαο ποι. ut mox ὑπεθήκαο. Scias hoc ipsum verbum esse, quod ab Porto omittitur in exemplis, quæ collegit de hoc αο, quum habeat istud ὑποθήκαο.

387, 16. Συναλίσας τὰς αὐτὰς.] Voces postremæ non sunt in MS. nec requiruntur, quum integerrima sint & eandem sententiam perfectissime exprimant συναλίσας τὰς ἢ πρότερον συνέλεξε, neque etiam desideratur tam fumosa versio *coacto eorundem Persarum quos pridie coëgerat concilio.* Sic sibi loquatur Valla. Satis est quum verba capitis 8 σύλλογον ἐπίκλητον ἐποιέετο Περσέων interpretatus fuit *in concilium vocavit.*

387, 20. Ἡ νεότης ἐπέζεσε.] MS. ἐπέξεσε. Valde vereor ne pro ἐπεξέζεσε. Habuimus supra ἐξέζεσε εὐλεων.

387, 36. Περιδεὴς γιγνόμενος.] MS. πρειδεὴς ἐγίνετο. Cui lectioni nihil obstat.

387, 38. Πέμπῃ ἄγγελον Α'ρτάβανον καλ.] MS. interponit præpositionem ἐπὶ ante vocem Α'ρτάβανον. Seu construere placeat πέμπῃ ἄγγελον ἐπὶ Α'ρτάβανον mittit nuncium ad Artabanum καλέοντα vocantem & jubentem venire, seu ἄγγελον ἐπικαλέοντα Α'ρτάβανον, ut auctor utatur adsueta sua & elegantissima tmesi, ut paulo ante μετὰ δὴ βυλεύεται, ut 5, 81 καὶ μὲν ἔσυραν Φάληρον, καὶ ἢ τ' ἄλλης παραλίης πολλὰς δήμους. & passim. Deinde MS. ἀπικομένῳ ἢ οἱ ἔλεγε, non ἀπιγμένῳ ἢ ἔλεγε, quod nihil minus quam Herodoteum.

387, 40. Οὐκ ἐσωφρόνεον.] MS. οὐκ ἐφρόνεον, & mox χρηςῆς εἵνεκα συμβυλίης pro συμβυλῆς, sicut ἀντὶ χρηςῆς συμβυλίης etiam dixit 4, 97.

388, 5. Ἐν ἡδονῇ ἐςὶ γινέσθαι στρατηλασίην.] MS. στρατηλατέειν, quod est oppido accuratum, mutatumque ab eis qui pleonasmum Herodoteum non capiebant. Jungenda enim sunt & construenda, ἢ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐςὶ γινέσθαι, nempe στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

388, 13. Τάδε ἢ ἀμφότερα πρήκοντα.] Unde habet Valla istud *quæ ambo tibi cum adsint?* Nullum in vulgatis pronomen illud vel casus accusativus, qui in altero exemplo verbi πρήσσειν, quod notavit Portus, appositus est. Itaque est lapsus idem, qui jam supra notatus est. Scribe τά σε ἢ ἀμφότερα πρήσσει. Sed neque πρήσσοντα ista σφάλλῃσι, non sane; unde codex Mediceus habet statim ὁμιλίαι σφάλλωσι, non ὁμιλίῃ. Ita longe elegantius omnia cohærent, quam quæ vulgo lecta sunt & leguntur.

388, 20. Γνωμέων δύο προκειμένων.] Potuit & participium eadem flexura terminari. Certe habet optimus MS. προκειμένων. Nec dubito ita quoque extare statim infra in MS. etsi non notaverim. Sed & mox αὐξανόσης, non αὐξήσης. Equidem id jam notavit Portus ex aliis duobus locis, quibus hunc locum annumerare non potuit.

388, 36. Τῆτο τοιόνδε.] MS. τῆτο τοιῆτο. Et statim διαιρέω, non διαιρῶ. Nam intellectus verbi satis clarus est, ut docent Beza & Portus; & cui non lectus Suidas? διαιρῶν, ἀναπλύνων, δοκιμάζων, ἢ διακρίνων τὰ πράγματα, ἢ οἷον διαίρεζιν αὐτῶν ποιῶν.

389, 1. Μαθητέον ἤδη ἐςί.] MS. ἔσαι.

389, 3. Δέδοκτ' γίνεσθαι.] MS. δεδόκηται. Miror ab Porto in capite illo quo αὐξήσεις συλλαβαὶ continentur, hoc genus omitti.

389, 4. Α'λλ' ἤδη ἴημι ἐν κοίτῃ.] Ita vulgo; sed optimus MS. docet aliud subesse. Habet enim:

enim: ἀλλ' ἤδη ἡ ἐμὲ ἐν κοίτῃ. Quod explicandum, niſi ſi & ipſe ego in tuo cubili dormiero.

389, 8. Νομίζων.] Mirum eſt, quum Valla ſic abiret ab hoc verbo, & mallet Latine vertere *ſperaret*, H. Stephanum in hac ipſa parte non lætum Latinis eaque mutantem, in hoc tamen concordare, ut verbum id ipſum retineret. Duri ſunt ſane illi in negligendo Græco. An habuit Valla quid aliud? Certe nos abhinc legimus ex optimo MS. ἐλπίζων. Ita enim exhibet.

389, 14. Εἶπε τάδε.] Vocula poſtrema non eſt in MS. nec requiritur, & meliorem locum infra obtinet.

389, 26. Ἰδών τε πολλά.] MS. ἰδὼν ἤδη πολλά τε.

389, 31. Μεμνημένῳ ἦ.] Non ut commendem hoc profero, ſed guſtus varietatis ubique ab Herodoto adhibitæ nunc quoque immittit neſcio quam ſuſpicionem, ne opiner plane fruſtra & in vanum contigiſſe, ut legatur in optimo MS. μεμνησμένῳ ἦ, quum in priore faciat cum vulgatis.

390, 11. Ἐπὶ τοῖσι ἀνειρημένοισι.] MS. ſimpliciter εἰρημένοισι.

390, 14. Θύωνον.] Hoc nomen eſt monumentum futilium Iſaaci Voſſii in adoleſcentia ſtudiorum ex nota, quam poſuit ad Scylacem, ubi ex Herodoti lib. 7 novit corrigere Θύϊ, ut mox dubitet, an non Θίωνι ſcribendum ſit, ut apud Thucydidem legitur Pliniumque, quum Strabonis epitome Θύωνα vocet. Hæc omnia tamdiu ante eum collegerat Ortelius, ut nihil ſit ipſius. Sed uterque labitur in Herodoto, quippe cujus vetuſtiſſima manus conſentit cum Thucydide & Plinio. Id inquirere debuerat.

390, 28. Διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην.] Particula ἐς non eſt in MS. Certe id ſimile prorſus eſt ei quod notat Salmaſius in Flori Annæi verbis 2, 2 *Serpente latius bello in Sardiniam annexamque Corſicam tranſit*, voculam *in* abeſſe omnibus libris.

390, 31. Πρὸς μεσαμβρίην.] MS. μεσαμβρίης, ut ſæpe.

390, 32. Οὐδ' ἕτερα.] MS. ἀδ' εἰ ἕτερα.

390, 36. Πινόμενον ὕδωρ.] MS. πινόμενόν μιν ὕδωρ. Rectiſſime.

390, 40. Ἅμα ϛρατευομένοισι.] Vocula prior ut nulli lectori moleſtiam attulit, nec forſan allatura eſſet, quum & forſan alias adſcripta ſit, tacere tamen non debeo eam non eſſe in MS. Vel vide cap. 95. Οἱ δὲ λοιποὶ ὁκόσ ἕ Πόντῳ ϛρατευόμενοι, παρείχοντο μὲν ἑκαὸν νέας &c.

390, 41. Τοῖσι δὲ σῖτα.] MS. τοῖσι δ' ἐς σῖτα.

390, 44. Πρὸ τειῶν.] MS. ὁκὸ τειῶν, ac junctim ὁκτέων κε μάλιϛα ἐς τ Ἄθων, quod oppido egregium, & plane Herodotei genii eſſe probant iſta. 1, 119. Ἕκτεα δέκα κε μάλιϛα. Et 209. Εἴκοσί κε μάλιϛα. Nec mirere, quod ſtatim exhibui Ἐλαιοῦντα, ubi vulgo depravant in Ἐλεοῦντα: ſed illud exſtat integrum in optimo libro.

391, 44. Νέας ἀμφούσας.] Quum Stephanus in antiquis Herodoti libris tam notabiliter reperiret ſignatum verbum διερύσαι, ut notavit ad margines, miror unde illi non placuerit ſimpliciter ſcriptura Heſychii, ut videtur, ex hoc eodem loco iſtud verbum annotantis, ubi ſomniat poëticam epentheſin literæ ι contingere. Utique meminerat Herodotum non eſſe poëtam, in cujus optimo exemplari ſimiliter ipſe inveni: & quæſo an id aliunde, quam ex eo quod 2, 135 πλίνθους εἵρυσαν. 3, 30. Ὅτι τόξον εἵρυσε. 4, 10. Τὸν μὲν δὴ εἰρύσαντο τῶν τόξων τὸ ἕτερον. Et hinc cap. 36. Φραγμὸν παρειρύσαν?

392, 1. Οὕτω ἐποιέετο.] MS. ὕτω ἐποίεε. Et ſtatim παρεσκευάζοντο ἦ ἡ ὅπλα, non παρεσκευάζετο, quod ferri poterat, immo requiri neceſſario videbatur, ſed cedat genuino, quum ratio Herodoti in participiis bene jam ſit inſpecta.

392, 22. Οὐδὲ γὰ ἀρχὴν.] Vox media in MS. non eſt. Sed infelix in his intelligendis & hinc interpretandis fuit Valla.

392, 28. Τῷ ὄνομα τυγχάνει ἐὸν Καταῤῥήκτης, ὃς ἐξ αὐτῆς τ ὄρεος τ Κελ.] Recte factum ab Cl. Galeo, quum notulis Stephani intermiſcet hoc loco ſupplementum, quod doctrina Salmaſii huc intulit, ſane neceſſarium, ſi Herodotum oportet comparari cum poſterioribus, nempe vt legatur ἐὸν Μαρσύης, ὃς καταῤῥήκτης ἐξ αὐτῆς τ ἄκρης τ Κελ. Neque enim notum hic nomen fluvii Catarractæ, ſed Marſyæ *fons ex ſummo montis cacumine excurrens magno ſtrepitu aquarum cadit*, ut deſcribit Curtius fere locum hunc Herodoti interpretans. Mira hæc codicum vetuſtorum concordia, quæ cui tempori vel cauſæ adtribuenda?

393, 12. Χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεται.] Vox media non eſt in MS. Et ſane ſi adſpicias, deprehendas otioſiſſimam.

393, 24. Κέκληκά τε αὐτὸς τάπερ ἐκλήσαο.] MS. κέκληκά τε αὐτὸς τάπερ αὐτὸς ἐκλήσαο. Quod & perdulce eſt, & prorſus non otioſum, ubi ſignificatio vocis αὐτὸς etiam deflectit ad notionem Latinæ vocis *ſolus*.

393, 27. Οὔτε ἐς τὸ μέλλον μεταμελήσῃ.] Nemo quidquam in his vituperet, quum tamen mira violentia explicationem prætulerit gloſſæ & manui auctoris. Nam optimus ille MS. habet ὕστε ἐς χρόνον μεταμ. Quod eſt haud dubie & verum & egregium Herodoteum: immo ipſa verba iterantur 9, 88. ἃ γὰ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσῃ. 3, 72. Αὐτῷ οἱ ἄμεινον ἐς χρόνον ἔσαι.

393, 37. Ἐς Κύδραρα πόλιν.] Quam temere da-

damus nos fraudi quorumcunque! Herodoti hunc locum cum Stephano junxit primus Ortelius, cujus ſapiens taciturnitas debet placere, nec minus Berkelii cautiſſima prudentia. Sed Holſtenio quid agas? Hic enim teſtatus [*MSS. legunt* ΚΥΔΡΑ πόλις] pronunciat [*Atque ita legendum*] quæ utraque ſunt falſa, quum quæ adſcripſit Salmaſius ex MSS. adſcripſerit præcedenti Κύδραι πόλις. Habeo ſub oculis chirographum ejus, & ſatis clare id facit diſtincteque. De Herodoto nihil potuit Holſtenius adfirmare, quum exemplar ejus, quod procul dubio Florentiæ in manu habuit, non curaverit inſpici. Manifeſte ibi vidiſſet Κύδαρα, quod inde reſtitui.

393, 41. Ἐπ' ἀριστερὰ ὅτι Καρίη φερούσης.] Lepide quidem partiuntur hunc locum inter duas præpoſitiones ὅτι & ἐπ', & quidem ſic æqua portione utrique attributa, ut neutra poſſit queri. Dubites, utrum tantus exactor vocum fuerit vel ipſe Herodotus. Certe, ut nihil aliud dicam, ſcias turbare codicem MS. & legere ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, quod nequaquam ſpreverim.

394, 21. Λυθέμισε ἔργα ἔρδεσκε.] MS. tantum ἀθέμισα ἔρδεσκε. Huc uſque etiam modo pergit Valla.

394, 24. Ἐπὶ σάδια.] MS. σάδιοι.

394, 31. Καὶ μαστιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε σίξοντας.] Ex hoc uno loco videas probari veritatem vocis Græcæ μαστιγίας. Sic enim notat Henr. Stephanus [μαστιγίας flagellator B. ex Herodoto] Scias hoc notari ab illo, à quo ignoratur στιγίας aliter Græcis uſurpari, quam de inſtrumento, quo id ipſum peragitur. Attamen Stephanum ſequitur Portus notans [Μαστιγίας, ἐος, ὁ. *N. H. Virgator*. q. d. flagellator. Qui flagello cædit aliquem. τὸν μαστιγέαν p. 251, 35] Quæ notatio incidit in hunc locum. Quod ſi omnis Græca lingua non alio fundamento niteretur, equidem jam omnis cum ipſa Polymnia decidiſſet in mare Ægæum. Nam certe etſi noſtri carnifices iidem ſoleant & virgis cædere & ſtigmata inurere; non inde ſequitur Xerxem pari ratione uſum in caſtigando Helleſponto. Et quid in his ſalis eſt? quippe quum præceſſerit de ipſis οἱ μάστιγι πληγὰς ὑπεκείσονται, num poteſt videri nunc Herodotus dixiſſe μαστιγέας ἅμα τούτοισι, hoc eſt, μαστιγέας ἅμα μαστιγοῦσι? Omnino perridiculum. Sed nos Herodotum liberamus, & importunum unius ſyllabæ donum non magis nunc admittentes, quam in capite 233 ἔσιζον στίγματα βασιλήια, aut 5, 6. eam ſyllabam remittimus auctori ſuo, ex MS. ſcribentes ἢ στιγέας. Hæc mea ſunt. Sed & Th. Gale produxit ex cod. Arch. hos στιγέας, & apponit *rectius:* an eadem cogitarit, ipſe dixerit. Neſcio an mirari oporteat, Petrum Gyllium adeo ample ſermocinantem de Darii & Xerxis auſu circa hos trajectus, bis citare locum Herodoti & mentionem facere tum flagellationis, tum compedum, ſed in utraque citatione non ultra pergere, nec de ſtigmatibus vel meminiſſe. Quid illum terruerit, neſcio; quum ultra proceſſerint quondam οἱ τὰ περὶ τὸν Μάγνον γράψαντες, quippe qui καταγινώσκουσιν Ἡροδότου, ut ait Diogenes Laërtius, Latino interpretante *in jus vocant mendaciique arguunt*, perinde ut alii agunt in circumciſione, alii in chronologia, tanquam in Herodoto mitius aliquid dedeceat, quam ſic onerare, quum nihil niſi mentiri graviſſime ab his καταγινώσκεσθαι ſit peractum. Et gratia ſit eximio Kuhnio, qui Herodotum in parte tam ſtolida non dereliquit. Lege interim, quæ habet Jo. Fronto de cultu ſanctor. pag. 386, & Ezech. Spanhem. ad Julian. p. 195. ſatiaberis plus ſatis.

394, 34. Πιεῖν ὕδωρ ἢ ἁλμυρόν.] Duæ voces poſtremæ non ſunt in MS. nec habuit interpres. Et quæſo an non ſufficit exprobratio, quæ ſatis dira inſequitur, & quidem per hanc eandem vocem?

394, 38. Ὡς ὀδεὶς ἀνθρώπων θύῃ ὡς ἑούλῃ.] Voculam priorem aboleri debere quiſque ſatis videt in tam vicina iteratione ejus voculæ. Itaque recte abeſt ab MS.

394, 46. Ἐξήκοντά τε ἢ τεσσερακοσίας.] Quaſi obnoxius foret Herodotus, ita omne genus flagitii eum vexavit. Quis credat poſthæc verba pericopen omitti, quam nihilominus recte expreſſam habet Valla; & tamen nec ab Aldo, nec ab Camerario, nec ab Stephano qui tamen ita accuratus fuit & ante in capite 32 & poſt capite 40, nec ab Th. Gale rationem ejus habitam vidi. An ita ſaltuatim modo Græca cum Latinis contulerunt tanti viri? Unde majore cum fiducia eam reſtitui, quum in MS. optimo etiam animadvertiſſem.

vide de toto hoc loco Petavium in Themiſt. p. 608, & Leqq. (p. 450, & D. Hardouin.)

395, 6. Διέπλοον ἢ ὑπὸ φαῦσιν κατέλιπον.] Mira deſtitutio Herodoti, ut nemo accedere huc auſus fuerit ad ſpectandum, nedum ſolidandum, ſi diſceſſeris ab conatu Æm. Porti; qui tamen & ipſe perquam eſt vilis, ut rejiciens Vallæ iſtud *relicto ad auroram tranſitu* velit potius dici *tranſitum ſub auroram*, vel *ſub primum diluculum reliquiſſe*, vel ſeparatim ſcripto ὑπὸ φαῦσιν, ſub diluculum. Itaque videtur exiſtimare tempus hîc deſcribi, quo tranſitus daretur. Quod prorſus non placet, quum agat de parte loci, ubi trajectus pateret, & quidem ſemper. Certe non oportuerat ſcribi de navibus antiquis, niſi ante omnia exactus fuiſſet hic locus, quem ſtudioſe vitaverunt. Itaque in tantum obſequutus fui Porto, ut pro vero haberem ſeparationem ὑπὸ φαῦσιν & verti *ſub lumen*, quia quum hunc triplicem tranſitum ſtatuat auctor per penteconteros fuiſſe, credidi illic eum patuiſſe, ubi erant lu-

mina navium, ſicut nos docet locus Livii 29, 25. *Lumina in navibus ſingula roſtratæ, bina onerariæ haberent, in prætoria nave inſigne nocturnum trium luminum fore.* Hoc lumen Appianus vocat λαμπῆρα lib. 2 de bello Civ. quo minus mirum eſt ab Herodoto φαῦσιν appellari. Quod lumen quum gereretur in puppi, videri poſſet indicare prope puppes penteconterorum ter interpoſitum eſſe ſpatium, per quod vulgo tranſitus daretur minoribus navibus. Auctores antiqui in fabrica navium agnoſcunt φάλκιν circa ſentinam; quæ vox prope quidem huc accedit, ſed prope illam partem tranſitus dari poſſe non videtur. Propterea quum bene perpendo, res ipſa dictat hos patentes trajectus ibi relictos, ubi maxima erat aquæ moles & inde urgentiſſimus ejus curſus, ut optime & celerrime illac poſſent trajicere, & ubi maxime proſpici deberet futura pontis ruptura. Hinc quum medici acutiſſimi in vocibus aliunde petendis ad ſuum microcoſmon, ſervaverint vocem φλύσις in actione corporis, imaginor mihi Herodotum dediſſe ὑπὸ φλύσιν prope eum locum, ubi acerrima erat agitatio fluentis aquæ propter copiam hinc vel inde exundantem.

395, 10. Στρεβλοῦντες ὄνυξι ξυλίνοισι τὰ ὅπλα.] Vertit Laurentius *contendebant armamenta, contorquentes machinamentis ligneis.* At quæ Latinorum machinamenta contorquentia intelligi queant per Græcum ὄνυχες, dum multum cogito & inquiro, nihil invenio. Proprie quidem eo notatur unguis, deinde translatum ad rei ruſticæ inſtrumentum σιδηρὸς ὄνυξ. Sed id non torquet, ſed ἀπικνίζει, ſcalpit, ut Theophraſtum interpretatur Plinius obſervante Stephano, non aliter ac ſi ungues & ungulas commiſcerent, ut notat Juretus ad Paulinum ab nonnullis factum. Et ad eandem rationem ſimilitudinemque referendæ ſunt reliquæ metaphoricæ notationes, ut ſint abſque vi torquendi. Et tamen refert Stephanus; [Ξύλινοι ὄνυχες apud Herodotum, ubi interpretari queas *uncis*. Nam ὄνυξ pro unco quoque ſive uncino ſumitur, ut apud Hippocratem ὄνυξ dicitur uncus, quo fœtus mortuus extrahitur. Itidem ἀγκύρης ὄνυξ dicitur ancoræ uncinus Plutarcho] Vix indignationem tempero! quid enim ad curva iſta facit hoc, quo torqueri debet, non ſcalpi, aut ſcabi, non fœtus extrahi, non unco captari, non ſtabiliri, ſed tantum στρεβλοῦσθαι? Nihil profecto ad hunc rhombum Stephanus, nihil ad ſententiam Herodoteam iſte ὄνυξ. Attamen quam lepide & molliter agit Æmilius Portus ad ſubrependum dicam, an ridendum? Ipſo judice hic ὄνυξ [interdum accipitur pro mechanico inſtrumento ſive ferreo ſive ligneo, quod ad humanorum unguium ſimilitudinem factum eſt incurvum mediocriter ad res aliquas conſtringendas.] Debuiſſet figuram lineis exprimere; habuiſſet lector Herodoti aliquid portentoſum. Ungueſne, mi Porte, adhibuiſti ad conſtringendum? Sed ſatis nugarum. Quas hactenus diſſipavit Th. Gale, ut proferret ex codice Archiep. ὄνοισι, idque judicaret rectius. Utinam & ὄνυχος veteris & ὄνυ novi addidiſſet rationem? Citat hunc ipſum locum Salmaſius in Plinianis Ex. p. 765, ubi λιθόλινον illuſtrat docens eſſe linum maceratum, quia lavacro niteſcit, non quod linum album quaſi ſpecies lini ſit, ut poſſet credi interpretem cogitaviſſe; ſed bene tranquillus retinet quoque ὄνυξι ξυλίνοις, nec quidquam tangit, quum pag. 659 verſet ſane ὄνον, ſed remotus ab Herodoto. Utamur igitur non neceſſaria minus quam veriſſima & elegantiſſima correctione, ſcribendo ὄνοισι, quoniam iſtud tam præclarum habet quoque optimus Mediceus. Quippe primo dubium non eſt, quin ad hunc locum referenda ſit gloſſa ex Lexico Herodoteo Goldaſti pag. 746. Ὄνος τὸ περὶ τὰ τῶν ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπους καὶ συστρεφόμενον. Quod male confuſum iſte quiſquis fuit deſcripſit ex Heſychio Ὄνος τὸ περὶ τὰ τῶν ὑδάτων ἀγγεῖα πολύπους ζῶον, καὶ συστρεφόμενον. Neceſſaria enim illic eſt diſtinctio, & duæ ſunt interpretationes, nempe & beſtiola talis multipeda, & inſtrumentum, quod torquendo & circumagendo ſeu vaſa in aquam demittit ac reducit ſurſum, ſeu ad alia adducenda torquetur. Plane ſpecies quædam ἄξονος, ut exponit Galenus apud Stephanum, ubi & convenientiſſimum exemplum habes ex Ariſtotele. Locum Suidæ in Μύλη notavit Lindebrogius ad Ammianum 17, 4, ſed amplius ab Suida de eo agitur in v. Ὠνάλιον. Et quantum ex variis ingeniis produxit ille μύλος ὀνικὸς in ſacris ſcriptis tam infeliciter citatus?

395, 15. Ἐπεὶ ἢ ἐγεφυρώθη.] MS. ἐπειδὴ ἢ ἐγεφ.

395, 17. Κόσμῳ ἐπετίθεσαν καὶ ὑπέρθε.] MS. κόσμῳ ἐτίθεσαν καὶ ὕπερθε.

395, 27. Ἵνα μὴ ἐμπιπλῆται.] MS. ἵνα μὴ πίμπλῃσι.

395, 33. Ἐπὶ νεφέων ἐόντων.] In quibus neſcio quid intelligant. Scio autem Herodoteum & perdoctum legi in MS. ἀπὸ νεφέλων ἐόντων. Videnda modo in lexicis vox ἀπονέφελος.

395, 37. Οἱ ἢ ἔφασαν.] MS. ἔφραζον, id quod proprie magorum interpretationes ſignificat. Cap. 219. Πρῶτον μὲν ὁ μάντις ἰσιδὼν ἐς τὰ ἱερὰ ἔφραζε τὴν μέλλοντα θάνατον.

396, 11. Ἀμείβετο.] MS. ἀμείβεται. Incitati regii animi & jam parati ad reſpondendum & puniendum indicium clarius eſt hoc præſens.

396, 20. Ὑπερανθὲς ἢ τούτοις.] Et hîc rurſum MS. adjiciens repetit ἀκέσας.

396, 33. Ποιησάντων ὃ τυτέων τῦτο.] Vox ultima non est in MS. Et sane ministerii abrupta exsequutio magis patefit.

396, 35. Οἱ σκυφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια.] Non aliter habent MSS. libri & præsertim ille optimus. Et sequens vox τύτες non patitur id in suspicionem trahi. Quod probaturi satis sunt illi, qui injustum militis Romani fascem cogitabunt; ut ex ejus proportione in Asiaticis agminibus illos σκυφόρες portare multa potuisse pateat. Clare expositi Valla, Porto *calones* interpretante, ut utique non requirantur vehicula, sed singulorum hominum vel animalium quoque terga, præsertim in itineribus, ubi nullum spatium vehiculis. Quid enim legimus in fragmento Suidæ in v. Ἐξήρχε. Οὐ γὰρ ἐξήρχε τὰ ὑποζύγια διὰ τὴν ὁδὸν χαλεπότητα, ὥστε αἱρόμενοι τὰς ἀμάξας ἐξέφερον ἐν τῷ δυσχώρων. Et talis via videtur quoque supponi in narratione Æliani 9 Var. 30. In hoc quidem Xerxis agmine omnia adfuerunt.

396, 36. Σύμμικτον στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμιξ, ὡς Δαρεικεμψύοι.] Quia potuerunt huc usque tolerare viri docti, permisi hunc locum etiam in hac editione sic legi. Et est non dissimile in cap. 55 ὁ σύμμικτον στρατὸς παντοίων ἐθνέων. Attamen si attendas, nimis garrule una eademque sententia multis coacervatis verbis exprimitur, ut tanto majorem fidem mereatur MS. liber, in quo vox prima non exstat.

396, 39. Οὐ συνέμισγον βασιλεῖ.] Jam notaverunt viri docti frequentissimum hujus verbi usum, & quidem varia notione, in his Herodoti scriptis. Sed nullus est, qui cogitavit de hac jocosa transpositione literarum, quam affero ex optimo MS. συνέσμυγον, prout Suidas sic habet ἀμιθρῆσαι pro ἀριθμῆσαι, Salmasius in Plinianis p. 321 ἀμιθρὸς pro ἀριθμὸς &c. Hinc non penitus spernendum. Deinde MS. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππόται. non μὲν γὰρ, quæ particula ibi non habet locum, etsi expresserit quoque Valla. Sed hæc non præbent causam, cur vera appareant priora; ea enim fiunt per intervallum.

397, 25. Διὰ δὲ Ἀταρνέος ἐς Καρήνην.] Locum hunc proprie notavit Stephanus Byzantius in v. Καρήνη, ut sic ipse vel legerit in suo exemplari, vel corrigendum censuerit describens eam πόλιν Μυσίας. Sed ex hodierna editionum Herodoti fide Ortelius, in Thesauro scribens: *Carine urbs circa Caycum fluvium in Asia minori, Herodoto.* Ibi Herodotum agnoscit, ut in v. Carene ostenderet nihil se concedere Stephano isti Herodotum alleganti, plane prætermittens mentionem Herodoti. Etiam de eo noluit cogitare, quum referret de Carne, quam noverat Stephano dici Æolidis urbem; quod quum notaret, bene sciebat in qua parte mundi versaretur, & in v. Atarneus monet eandem urbem ab aliis poni in Mysia, ab aliis in Æolide, ut debuerit hîc esse attentior. Hinc multæ posterorum scriptiones de mutatione literarum η & ι, Holstenio quidem agnoscente diversitatem scriptionis, sed ita nunc tacente, ut mox ab eo Κάρνη πόλις Αἰολίδος confundatur cum Καρνία Ἰωνίας, quod nunquam rebor cogitatum esse ab Stephano, Berkelio Καρίνῳ præferente ex fragmentis in v. Βέννα. Sed quantopere abest hæc Herodotea & Æolica Carne ab Ionica Carine? Bone Deus, an igitur illi legerunt Xerxen profectum esse per Ioniam? Ita ægrotant omnes, quia ad verum accedere nequeunt. Omnino verum nomen est Κάρνη, & sic hoc loco optimus codex habebat Καρνίῳ. Hanc quilibet istic videre potest. Hanc tuetur Stephanus in v. Αὔλαι ab Holstenio citatus; hanc apud eum nummus.

397, 35. Ἀπέλιπε τὸ ῥέεθρον.] MS. ἐπέλιπε, ut c. 58. Μέλανα ποταμὸν οὐκ ἀνηκόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, ἀλλ' ἐπολιπόντα. Et mox, Φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσέπεσε, non ἐνέπεσε, quod video casu prætermissum esse: sed ἐσέπεσε est vera lectio.

397, 45. Γέργιθάς τε καὶ Τεύκρους.] Quod genus hoc hominum? fuitne urbs propria Teucri appellata, ut Gergis? an locus aut pagus, aut gens quædam in Trojana regione singularis? An Τευκρίδα intelligi oportet ex lib. 2 cap. 108 repetitam ex Menelai expeditione? Non opinor. Sane antiquitas omnis de his silet. Itaque nec ab Herodoto eos cognitos crediderim, etsi Heresbachius in margine monstraverit *Gergitæ, Teucros urbs.* Quin tu, mi lector, mecum hæc expende, & accipe, quod suppeditatur ab lectissimo MSto Γέργιθας Τεύκρους deletis interpositis. Id ipse Herodotus confirmat 5, 122. Εἶπε δὲ Γέργιθας τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τεύκρων.

398, 22. Οἰκλότερα.] Fingunt sibi viri docti varias dialectos, quarum venia possit litera ρ jure omitti: sed non est, nisi vitium scripturæ in quibusdam MSS. quum Mediceus recte integret οἰκληότερα. Et mox μᾶλλον ἢ ζώειν MS. non ζῆν.

Ibidem. Οἵην σὺ διαιρέεαι.] MS. οἵη περ σὺ διαιρ.

399, 7. Λήψεσθαι δ' ἐκείνων.] Sic editur in exemplaribus Stephani, sic in editione Galea. Sed ab Aldo & Camerario editum fuit λείψεσθαι, quod hîc requiritur.

399, 22. Ἐόντων τῶν λιμνέων.] MS. ἐόντων τοι λιμνέων.

399, 34. Εἰ βυλεύομεν μὴ ἀρίστους.] Est id ipsum, quod de Oreste suspicabatur chorus eum defendens adversus querelas Electræ in hujus nominis tragœdia Sophoclea num. 323 Φιλεῖ γὰρ ἐκτὸς πρᾶγμ' ἀνὴρ πρέσσων μέγα. Quam felix viveret Europa, si nostra ætate hanc do-

ctrinam Palatia habuiſſent? Utique patet audiviſſe ſimile theatra Athenienſium, qui ſatis beati fuerunt, quamdiu licuit eis hæc obſervare; ubi ab fortuna & laſciva cupidine paſſi ſunt ſe impelli verſus Siciliam, non bene perpenſis his monitis, omnia iverunt peſſum.

399, 45. Μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξῃς.] Neſcio quid intellexerint, neque unde id petierint, quod ponunt pro verſione, *ut quod firmum eſt infirmetur*. Nec enim ſententiam habet, nec huc pertinet, ſi intelligi poteſt. Nam innuit eum qui in conſultando vias omnes conſiliorum forſan ab aliis prolatas conatus probare invias, non ex ſe produxerit denique aliquid certum, aut indicaverit quid firmum eſſe queat, illum errare ſimiliter &c. Inde patet nihil afferri ab articulo τὸ, & præclare ſcribi in MS. optimo μήτε βέβαιον ἀποδ.

399, 48. Καὶ ὀρέων δύο.] MS. auctior ἢ ὀρέων τοι δύο, etſi ambigam an non legerim in eo ὀρέων τοι δύο.

400, 6. Γνώμῃζι ἐχρέωντο τῇσι ἢ σὺ.] MS. γνώμῃσι ἐχρέωντο ὁμοίῃζι ἢ σὺ. Et mox οὐκ ἂν ποτε, non πότε. Egregie, & jam Ioniſmus hic notatus eſt.

400, 10. Σφέα προηγάγοντο.] Sæpius id exſtat in Herodoto, ut notarunt etiam viri docti. Sed in hoc loco MS. habet σφέας, mutans repente intentionem ab rebus & πρήγμασι ad ipſos Perſas. Reliqui tamen ſuo loco vulgatum, ſi quis eo magis oblectaretur: ipſe enim prorſus id faſtidio.

400, 37. Ἀμείβεσθαι πρὸς ταῦτα.] MS. ἀμείβεσθαι ἢ ταῦτα. Mire pulchra immutatione ad patientiam nunc regis præ ferocia alias inſani declarandam.

400, 45. Ἄχαες ἀδὲν ποιήσαντες.] Quis credat? an fieri poteſt, ut nimis integer etiam ſermo conſuatur? certe hic talis eſt, cui mala manus adjecit longum iſtud in poſtico participium, quum exhibeatur tantum in iſto venerando Mediceo MS. ἄχαες ἢ ἀδὲν, neque ullum veſtigium eſt illius vocis ποιήσαντες, in qua ita ſollicite ſervanda ſuccedunt ſibi editiones, ſane ob eam cauſam non probatiores; prout certe mihi videtur dulciſſimum, ſi illa auferatur, quum & ſimile occurrat in capite 168 hujus libri.

400, 49. Θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν.] MS. ἔχε. Quod & ipſum videtur probandum, ut ſingula tanquam diſtincta capita annumeret, quæ ab eo fieri abhinc velit vel mente vel facto.

401, 7. Τμέας συνέλεξα.] Accurati ſunt viri docti in his vertendis, ut quum Valla redderet *ego vos, quorum opera mihi opus eſt, contraxi*, Stephanus mutaverit *ego vos coëgi à vobis hæc requirens*, quod ſic mutari videtur ideo placuiſſe Stephano, quoniam in Vallæ Latinis ſemel tantum dicebatur *vos*, non etiam *vobis*, quod iterat Stephanus, & ne nunc quidem volui omittere. Sed res mira eſt. Nam prorſus mens Vallæ commota eſt ab lectione quæ exſtat in fideliſſimo MS. ubi vox prior nequaquam apparet. Hinc ſtatuo fruſtra repeti, quum ſenſus ſit *ego hos veſtrûm contraxi rogans*, ἐγὼ ὑμέων χρήζων συνέλεξα.

401, 12. Ἀγαθὸν ἀποδέεται.] Ne nimis conſultator popularis videatur Xerxes & ſuaſor per locum ab communi bono petitum. Longe magis decorum illi eſt, quod legitur in optimo MS. ἀποδέετω, ut videtur, Herodoto id nunc agnoſcente quidem activum, ſed cujus caſus quartus ὑμᾶς nonniſi ſubintellectus adhæret. Alioquin poſſet credi ſcripſiſſe auctor ἀποδέεις. Certe ξυνὸν πᾶσι ἀγαθὸν ἀποδέειν notat Portus in Lexico. Et ſtatim τῶνδε ἕνεκα.

401, 19. Παρεσκιάζοντο.] MS. παρεσκιάζετο, ut ad Xerxen referatur, in cujus nomine intelliguntur omnia.

401, 31. Ἀτρεκέως ἀγγελῆναι.] Hoc verbum fuit labor Æmilii Porti, partim ut confirmaret, partim ut publicaret conjecturam, qua ipſi videbatur legendum ἀγγελῆναι: ſed diſcrimen facere nequivit, inops conſilii, cujus copiam bonam nobis præbet optimus MS. exhibens plane ἀγγελῖναι, quod typos nunc fugit ocius reſtituendum.

401, 32. Καλῆκε ἐς τὴν θάλασσαν.] MS. Mediceus καλῆκε ἐς τὸ πέλαγος, quomodo pro guſtu varietatis ſcripſiſſe crediderim.

402, 39. Ἐπ' ἢ ἡ κάλπη . . . ἐπωνυμίην ἔχει.] Ita edidi ex MS. ubi vulgo erat ἀπ' ἧς. Cauſa ſuperius dicta eſt.

403, 6. Ἐν τῷ Σάλῃ τε Σαμοθρηίκῃ πόλις &c.] Vix decernas, utrum Græca negligentius ſint adminiſtrata, an Latina. Nam & Græca iſta ſtare aut tolerari nequeunt, & Latina video ſic edi jam ab anno 1566 in Stephani editionibus, majoribus illis, *ubi Sala urbs, Samothracia & Zona*, diſtinctione hac repetita in editione anni 1592, etiam repetente Jungermanno, quum editio Th. Gale illic ſit oblita atramento incerto & ſordido, quod tamen eſt loco diſtinctionis. Sed & in minore Francofurtina anni 1620. Quæ non tamen ſic diſtincta legit interpres Italicus, ſed pejore modo *diſcendendoſi dalla città di Sala & di Zona che ſono in Samothracia*. Permittamus nugari, quibus ita placet. In Græcis non intelligo cur meliora ingenia potuerint pati, ut ſplendor Herodoteus tam ſordida umbra fœdaretur. Nam illud Σαμοθρηίκῃ nihil eſt, & liquide codex optimus habet Σαμοθρηικίῃ, quod eſt neceſſarium, & hodie exprimi ſolet Σαμοθρηκίῃ, quod eſt gentile; quippe ſicut ab Θρῄκη etiam eſt Θρῄκιος, Θρηκίη, ita compoſito Σαμοθρῄκη negari ſimile nequit. Immo cap. 108 habes liquide Σαμοθρηίκιον τεῖχος.

403, 12.

403, 12. Παρεῖχον πλήθος ἀριθμόν.] Puduit quasi Vallam interpretari vocem postremam, quod vix miror, quum videatur adeo supervacua. Sed quanto elegantius est, quod habetur in veneranda ista membrana Medicea? παρεῖχον πλῆθος ἐς ἀριθμόν. Prorsus enim hæc loquutio pertinet ad id quod scripsit auctor 2, 7. Ἡ δὴ ἐς Ἡλιούπολιν ὁδὸς ἀπὸ θαλάσσης πλεροῖ ἐς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον. Quam eandem illustrat alio Aristidæ loco doctissimus Vigerus in pagina prima notarum ad Eusebii Demonstrationem Euangelicam. Hoc modo quum suavissime restituissem Græca, curavi quo potui modo ut in Latinis exprimeretur id ipsum.

403, 15. Τὸ πλῆθος ἑβδομήκοντα.] MS. τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα, quale quid debet inseri, sed hoc est commodissimum & Herodoteum, ut cap. 97. Συνελθόντα ἐς τὸν ἀριθμὸν ἐφάνη τεσσερακόσια. Sed etiam MS. ἐξηριθμησαν, non ἐξηριθμήθησαν, ut paulo etiam post loquitur. Quod etsi nondum admiserim, persuadeo mihi tamen longe concinnius vulgato. Nam sane videtur Herodotus hunc locum in activo exprimere voluisse, utpote proprie actiones Persicas declaraturus, non tam quid contigerit, sed quomodo illi fecerint. Item συνήγαγόν τε, non συνηγάγοντο, ut nec deinde συνάψαντες dici possit, sed συνάξαντες

403, 25. Καὶ ἔθνεα διεστάσοντο.] MS. διέτασσον.

403, 28. Τιάρας καλεομένας, πίλους ἀπαγέας.] Mirum est, cur sic placuerit viris doctis sudare circa rem vocemque satis pronam ad intelligendum. Sed excitavit eos mira versione Laur. Valla, cujus *impenetrabiles* acriter conatus fuit tueri Portus, quo descenderet ab ἄγω, frango, κλῶ, θραύω; sed tandem accessit ad πηγνύω, verum ut prima litera α notaret intensionem aut operis elegantiam. Henr. Stephanus in Thesauro quum noverit & τιάρα & ἀπαγὴς, amavit ostendere, quam bene posset aliquid transsilire; nam nec illic nec hîc ad Herodotum vel mutire voluit. Hoc leporis exemplum placuit etiam Barn. Brissonio in Regno (quis credat?) Persarum, libro 3 citans hunc locum pag. 298, sed nec Latine interpretans, nec de isto adjectivo quidquam proferens. At quam speciose rem totam illuminavit divinus iste Salmasius in Plinian. pag. 556? Quum Rex Persarum soleret gestare tiaras rectas, & ita fixas, ut non inclinarentur, quales ipse Herodotus in Sacis Scythis appellavit ὀρθοδρόμους πεπηγυίας; vulgus vero in Persia haberet inflexas, incurvas vel in frontem proclinantes ac veluti plicatas, recte Herodotus eas vocat ἀπαγεῖς. In quo etsi vera origo sit tectior, docet tamen clare contrarii habitus descriptio, ut in eo nihil sit cogitandum nisi verbum πήγνυμι vel πηγνύω. Nec sic tamen tacere potuit Cl. Brauwnius, sed præter hoc Salmasianum ausus cogitare de legendo ἀπαγὲς (quod furcillis abigendum) vitiosissime citat locum Herodoti, sic distinguens τιάρας, καλεομένας πίλους, ἀπαγέας, sane ut facit quoque Brissonius, immo etiam editiones omnes, sed non etiam ita citante Salmasio, quum vox καλεομένας necessario referri debeat ad τιάρας, non ad πίλους, quum agat de Persis, à quibus dicuntur tiaræ, quum πίλοι sint in patrio Herodoti sermone. Hæc vox Græca omnino per omnia non convenit cum appellatione Persica; immo in nulla parte convenit, nisi quod notet tegumentum capitis. Hæc una similitudo fecit, ut tiaras Persarum Græci explicarent per suos πίλους. Hæc Persica tegumenta capitum non constabant ex coactilibus, quæ exprimuntur in voce Græca, unde & habet appellationem. Tiaræ omnia erant serica, si forte villis referta, utique non duratis compressisque visco aut simili materia.

404, 2. Περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι.] Nempe qui Daritin regionem Arianæ contribuerunt, Medos Arios olim nominatos cogitabant, ut statuit Salmasius in Plinianis pag. 983. Quo non affatim lætus Is. Vossius fabellam esse adseverat ad Melam pag. 9.

404, 9. Χάλκεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα.] Vox tertia non est in MS. Et sane quum non in Persis, non Medis, non Cissiis, non Hyrcanis agnoscat galeas Herodotus, videtur mirificum, cur in his Assyriis ponat. Sane verum est solum χάλκεά τε, & falsum κράνεα. Nam aut χάλκεα κράνεα dicuntur, aut κράνεα πεπλεγμένα, ut in Paphlagonibus cap. 72 scilicet ex alia materia, non χάλκεα κράνεα πεπλεγμένα, ut tria ista concurrant.

404, 11. Τοῖσι Αἰγυπτίοισι.] MS. τῇσι Αἰγυπτίῃσι, genere relato ad longinquius & quidem remotius, eoque quod notari debet fœminino, ut ad Hebræos 3, 6 Ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατέχωμεν. Ita Hesiodus Ἔργοις 504. Μῆνα δὴ Ληναιῶνα, κακὴ ἡμαρ, βόσκε πάντα, Τῦτον ἀλδήσκοντα. Sophocles Antigon. 106 Ἀκτὶς ἡλίου, τὸ κάλλιστον ἐπτασπύλου Φανὲν Θήβας πώποτ' ἠμέρας βλέφαρον, Διρκαίων ὕπερ ῥείθρων μολοῦσα.

404, 17. Ἀγχοτάτω.] MS. ἀγχότατα. Et statim ἐνεδεδύκεσαν, non ἐνδεδυκ.

404, 23. Καὶ ἀξίνας καὶ σαγάρεις.] Mirum erit, si ab viris doctis, præsertim qui ediderunt Herodotum, declarari possit diversitas ἀξίνης separans & σάγαριν, quam πέλεκυν exponit brevis glossa, quæ Herodoto præmitti solet. Unde admittatur potius, quod exhibet optimus MS. καὶ ἀξίνας σαγάρεις, fere scilicet eadem instrumenta, apud Græcos sic dicta, aliter apud illos, ut alibi & quidem

ipſos πίλους τιάρας 3, 12. Mox quoque idem offert Αἰμυργίους, non Ἀμυργίους.

404, 25. Οἱ ἢ Πέρσαι.] Omnino mutandum cum MS. οἱ δὲ Πέρσαι.

404, 29. Ἔπι ἢ σίδηρ@ ἰῶ.] MS. σίδηρον.

404, 31. Φαρναζάθρη.] MS. φαρναζάθη. & mox σισύρνας atque etiam σισυρνοφόροι, perinde ut 4, 109.

404, 49. Ἀτρανύλην τὴν Ἰτραμίτεω.] Non eſt Perſicum, & duntaxat foret Ἰταμίτρεω. Sed optime optimus MS. Ἀρτύντεω τὴν Ἰθαμάτρεω.

405, 4. Οἱ Οἰβάζυ.] Quaſi vellet accurate appropinquare ad Οἰβάρυ. Sed præclare MS. ὁ Οἰοβάζυ.

405, 7. Λεονλέας ἀναμμένοι.] Bonus Æmilius Portus etiam docet formationem hujus participii. Sed relicto eo exhibet optimus MS. ἐναμμένοι. Quod ubi non uſurpatur? at cui placuit iſtud ἀναμμένοι?

405, 10. Καλαμίνας οἴκους μακρούς.] Sancta ſit memoria Academiæ Cadomenſis, quam hoc loco oſtendit Nob. Grentemeſnilius ſuſtinuiſſe etiam Muſas Herodoti adjuvare! prorſus egregie, ſi eximia illa ingenia proſpexiſſent, ut Herodotum tractarent, non qualem ad id uſque tempus typi plumbei dederant, ſed prout latebat in antiquis membranis. Id quod debuit ab eis fieri, quia citare audent & libros editos & codices omnes eorumque conſenſum proferre, quum nihil de eo inquiſiviſſent aut ſcirent. Nam ſicut quæ diſſerunt de arcu tenſo, ſpeciem habent; ita dum nolunt in Herodoto agnoſcere οἴκους μικρούς, ſed tantum βραχέας, monſtrant ſe incaſſum captatores vocum inidoneos & Græcæ libertatis ignaros. Quid enim? quum Diodorus Siculus 14, 28 dicat tum βέλη μείζω δυοῖν πηχῶν, tum ſtatim ibidem ἕτω μεγάλοις τοξεύεσθαι οἴκοις, & ita ille ſæpius. Equidem quum ita vulgo loquuti fuerint Græci, nequaquam hujuſmodi cavillationem ab illis expectavi. Quantopere autem nugati ſunt de arcu magno vel prægrandi, quum Herodotus dicat τόξα μακρά. Hîc enim mordicus debuerant adhærere iſti ſignificationi, quæ longitudinem denotat, ubi Agatharchides uſurpat vocem μέγας, ſed eodem prorſus ſenſu, & hoc μέγα vel μακρὸν τόξον imaginor mihi fuiſſe hac aut ſimili forma aut non multo majore

curvatura inflexum. Itaque recte μικρούς, & ſic caſtiſſima illa Medicea membrana legit.

405, 17. Ἀρσάμης.] MS. Ἀρσάνης, ut debeat id bis mutari.

405, 30. Καὶ τῇσι λοφιῇσι.] MS. καὶ τῇ λοφιῇ. Egregie: nam de auribus loquitur in plurali, quia ſingulis in pellibus binæ ſpectabantur, ſed una tantum juba.

405, 36. Μασάγγλω τὸ Ἀορίζυ.] MS. Μασσάγλω τὸ Ὀαρίζυ.

405, 45. Ὁ Μεγασίδυ.] MS. ὁ Μεγασίδρυ.

405, 46. Γωβρύης.] Non potui non in hoc nomine tam bene noto, tam ſæpe occurrente, dubius hærere, utrum accederem ad MS. Mediceum ita in principio detruncantem ejus literas, an vulgato inhærerem. Sed ex formato ſemel conſilio dedi tantum vetuſtæ lectioni, ut Bryan fuiſſe opinarer, & ſic edidi ex MS. Βρύης.

406, 1. Ἐκαλέοντο Βρίγες.] MS. Φρίγες. tanquam non in prima litera conſtiterit mutatio, adeo multipliciter in notis paſſim ſcriptis iterata, ſed in vocali primæ ſyllabæ. Et deinde MS. συνοίκησαν, non συνοίκεν, non σύνοικοι ἦσαν.

406, 20. Πέδιλα ὑδρῶν.] Etiamſi ita ederetur, Valla tamen fraudi non patuit, ſed vidit quid rei eſſet. Certe & ipſe vidi in optimo MS. ὑδρῶν.

406, 26. Βαγασάκης.] Habebant nempe primam ſyllabam in *Bagoas*: inde ſed extendi debuit hæc appellatio, quæ in MS. optimo legitur βαασάκης, idque ſufficit.

406, 27. Προβόλους δύο Λυκιεργέας.] Quam acute in hoc loco veteres grammatici verſati ſunt, nempe ut quæ toto cœlo diſtant, moliantur in unum confundi? Hoc enim tempore quid inſtrumenta Lyciis uſitata & in eorum regione confecta & elaborata, quid inquam illa ad Thracas, etſi Aſiaticos, tamen Thracas, hoc eſt, bellicoſiores & ferociores etiam in venando omnibus Lyciis? An hi venatui luporum inſervire non poterant ſine fabris Lyciæ? Neſcio quid perverſius cogitari queat. Λυκιεργέα vel Λυκιοεργέα relinquantur illis, qui eis utuntur. Herodoto de Thracibus loquenti illa in mentem venire non potuerunt. Abuſus ille fuit lectione ſua, qui recens ab Herodoto tranſiit ad Demoſthenem, & Λυκιεργέας voluit comparare cum Λυγιεργὴς vel Λυκιεργεῖς. Sunt ab ſe invicem aliena & maxime diſtantia. Eſt autem ita, ut citavi & edidi, ſcriptum in optimo codice Λυκεργέας, idque recte verſum eſt ab Valla, non Λυκοεργέας, non Λυκιεργέας, prout Harpocrationem in eo utroque adjuvi ex antiquo codice illius ſcriptoris in eadem Bibliotheca Medicea, unica liberalium ſtudiorum reparatrice. Noli in hac parte hærere, ut hæſerunt poſt antiquos Portus, Stephanus. Si voluiſſet Herodotus hîc indicare aliquid Lycium, nonne mox dicit εἶχον ἢ αὐτέων τόξα μετοξέτεροι Λύκιοι? Cur id ipſum nunc quoque non poſuit, quo nihil liquidius?

407, 5. Φερενδάτης.] MS. Φαρανδάτης. No dubita. Nam 9, 75 rurſus ita eum vocavit.

407, 15. Ἐς τὸ πεζὸν.] Plane ſic ſcripſit rurſus cap. 84 & 96 & cap. 100. Attamen nunc

le-

legitur in MS. ἐς τὸ πεζὸν. Quod & opiner rectius; quum gravis hic scriptor utique nolit ludere, etsi variare gaudeat etiam in hoc masculino; & hinc statim addit substantivum ipsum.

407, 28. Ἀ[illegible]ίζε] MS. Ἀείζε. Omnino ab vetustate accipiamus hæc nomina, non ipsi comminiscamur.

407, 29. Στρατηγοὶ δ' σύμπαντ@ πεζῆ.] Integre penitus legitur in optimo MS. στρατηγοὶ δ' σύμπαντ@ στρατὸν πεζῆ.

407, 33. Ἐκαλέοντο δ' ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι ἔτοι ὧδε τῶδε.] MS. ἔτοι ἀμφὶ τάδε ὧδε τῶδε. Quas duas voces videntur ex medio isto deleviſſe, qui opinabantur vim earundem exprimi in sequentibus, ut idcirco vane videretur idem bis scribere. Sed non ita est. Nam ἀμφὶ τάδε respiciunt antecedens, quod essent exquisiti, ut hujus honoris ergo darent illis hoc nomen, quod illis venerat in mentem ex sublegendo assidue. Haud dubie etiam in aliis corporibus quidam perpetuo sublegebantur, ut numerus militarium virorum constaret, non tamen fruebantur hoc honorifico nomine; neque etiam ista suppletio fiebat tam accurate aut tam celeriter post alicujus excessum.

407, 34. Ἀναίρηλο.] Id quo sensu huc venerit, ignoro. Copiosus certe est usus ejus in Herodoto, ut patet ex Porti collectione; sed semper alia significatione, & Portus hunc locum negligit non tantum in Ἀναιρεῖν, sed etiam in Ἀφαιρημέν@. Unde patet Vallam quidem recte posuisse *sufficiebatur*, sed ea vis non est in vulgato isto Græco. Legit immo ἀφαίρηλο, & hoc ipsum est in MS.

408, 7. Τῆσι πίσυνοι.] MS. ταύτῃζι, quod multo concinnius.

408, 12. Ἐν ἄρκεζι.] Non male, si placet retia & laqueos confundere. Certe sic plurimum inhæsit huic loco Portus, ut docet ejus Lexicon in v. Ἐμπαλάσσειν, nunc explicans *Ita illi illaqueati conficiuntur*, nunc *illi vero in laqueis impliciti* vel *involuti perduntur, interficiuntur*. MS. ἐν ἕρκεσι.

408, 25. Τῷ αὐτῷ δὴ ἐν τῷ πεζῷ.] MS. τῷ αὐτῷ ὧδ' ἦ.

408, 26. Ταχυτῆτι ἐ λειπομένας.] Suavissime ad Græcam rationem MS. ταχυτῆτα.

408, 29. Πάρεξ τ' ἵππων καμήλων.] An credimus auctorem sic voluisse cavere aliis camelis, qui propter varios usus erant præterea in exercitu, ne cum his modo relatis in numerum hunc jungerentur? Omnino eos tanti fuisse non opinor. Itaque aliud latet, quod aperit manus fidissima codicis Medicei, hinc abigentis vocem tertiam. Itaque patet Herodotum ab hoc numero eximere illos ipsos camelos, quos modo Arabibus tribuit, ut hic numerus solos contineat vere equites; non enormibus spectaculis pugnam inquinent. Et mox ἐπελαύνοντας, non ἐπελάσαντας. Eximie. Nec enim id vult Herodotus alios quidem equites fuisse redactos in ordines, ut vertit & intellexit Valla (ubi enim id non in acie supponitur?) sed per ordines fuisse sibi junctim appositos.

408, 37. Ἐπὶ συμφορῇ ἐπέπεσε.] MS. ὠφελέπεσε.

408, 45. Σὺν τοῖσι γόνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα.] Vertit Laurentius, *crura cum genibus abjiciderunt*. Opinetur lector id factum esse, & partem inferiorem femorum cum cruribus ablatam illi ita fuisse; an potuit hoc fieri ὑπὸ τ' ὀπισθαμούλων? neque enim ultra progreditur sermo auctoris. Quid autem intererat, si ossium in femoribus extrema pars esset simul amputata potius, quam in ipso genuum flexu nervi amputati, ut succisis poplitibus cogeretur jacere? Hoc nempe ipsum est, quod vult indicare auctor, quem præstantissime adjuvat optimus MS. ἐν τοῖσι γόνασι ἀπέτ. hoc est, in commissura, qua femur cruribus connectitur, quæ est genu. Sic stare non poterat, & in terram collapsus mortem debebat cum cruciatu & segnitia operiri.

409, 14. Τύχης.] Huic in margine MS. adnotatum est τῦχ@, ὄρυξ, λιθοξόϊκὸν ἐργαλεῖον. Quæ sic insederunt Herodoto, ut nescio unde Camerarius plane hæc omnia siverit in contextum ingredi, quem acriter ita corrupit.

409, 37. Διέρμασ@ ὠφὶ τὰς ὦμους αἰωρεόμενα.] MS. in singulari διέρμα ὠφὶ τὰς ὦμους αἰωρεόμενον.

409, 44. Ἐκ Πελοποννήσου.] MS. ὑπὸ Πελοπ.

410, 10. Ἀπ' Ἀθηναίων.] MS. ἀπ' Ἀθωνέων, plane ad formam præcedentis.

410, 40. Ἱππαγωγὰ πλοῖα μικρὰ συνελθόντα.] In hoc loco nihil viderunt Valla & illi qui tolerare ejus interpretationem potuerunt; quia neque biremes hîc locum habent, nec lembi nec actuaria navigia, & quam minuta reliqua intelligat, non assequor. Unde non modo Latina redigere ad simplicitatem Græcorum debui, sed etiam in Græcis corrigere μακρὰ, ut habet MS. Mediceus, unde intelligitur omnes, quarum hîc ponitur numerus, fuisse naves longas, quæ remis concitarentur, nullam corbitam.

410, 43. Τετράμνης@ Ἀλήσιος.] MS. Ἀνύσιος.

410, 44. Μάτλιον Σιρώνιος.] MS. Μάτλην Σιρώμιος, pro quo erronee venit in contextum Μάρτιον *Marten*, quod emendabis. Et mox Ἀρήδι@, non Ἀείδι@, quod & sponte sua vidit Grentemesnilius. Certiores nos sumus, quum id reportamus ex certa fide antiquitatis.

Ibid. Ἀρβάλης.] MS. Ἀγβάλης. Mox autem ut dixi, non aliter exhibet illud nomen Πίγρης, quam solet dici fluvius.

411, 7. Ὑπὸ λήμμας τε ἦ ἀνδρήϊης.] Quum sic

ſic tum in hoc loco, tum in Calliope cap. 61 non cura dedita forſan, ſed perfuſoria opera permiſſum fuit edi, hinc Cl. Grævii induſtriæ data fuit materia notandi ad Luciani ſolœciſtam perperam ibi in utraque voce λήμμαΘ & λήμμαι impreſſum eſſe μμ; nam λῆμμα duplici μμ lucrum, capturam, quæſtumque ſignificare, λῆμα vero ab Herodoto poni pro præſentia & præſtantia. Sed neſcio cur Porti lexicon inſpicere tergiverſatus fuerit, qui & locum utrumque citavit, & agnoſcens errorem typographicum omnino idem illi decernebat ante tot annos. Sed quum acumen ac doctrina intra hæc conſiſtat, quid fiet ſ, 72 Τῦ ἔργα χειρῶν τε ϗ λήμμαΘ ἔχοιμι· ἀν μέγισα καλαλέξαι. Et c. 111. Τὰ ϗ πολέμια κάρτα δόκιμΘ, ϗ ἄλλως λήμμαΘ πλέΘ. An iſta non pertinent ad Herodotum? Neſcio quo diſcrimine in Herodoteis verſati fuerint. Quum vera ſint, quæ afferant, ego nihil mutavi, ſatis mutans, ubi minime fallacem auctorem ſequor MS. Mediceum.

411, 9. ΓένΘ ϗ ἐξ Ἁλικαρνησσέ.] Particulam ἐξ non habet MS.

411, 33. Ἀπαγαγόντες ὅσον τέσσερΘ πλέθΘ.] MS. ὅσον τε τέσσερΘ. Itaque ſimilitudine literarum hîc aliquid intercipi non conceſſit accurate agens ſcriba, & pleniſſime cnotavit, quod an fecerit etiam paulo ante, tu lector vide. Nam ubi vulgo legitur ὁμοίως ὡς ϗ τὸν πεζὸν, ibi vocula ὡς non legitur in MS.

412, 13. Λιεί κοτε σύντροφΘ.] MS. tantum ὠεὶ σύντροφΘ. Et certe vocula illa κοτε ut hic nihil habet roboris, ita mox bene ſequitur, ut illic legi ſufficiat.

412, 21. Ὅκως κοτε σῦ δέξον ϗ λόγυς.] MS. ὅκως κοτε σὺς δέξων ϗ λόγυς.

412, 33. Πρὸς ἄνδρας δέκα μαχέσασθ.] Eſt vitium ſcripturæ ex præcedenti propagatum per ultimam negligentiam, à qua cavens rite optimus MS. retinuit μάχεσθ, ut legi debet.

412, 38. Σέ γε δίζημαι.] MS. σὲ δέ γε δίζημαι.

412, 48. Ἐπεί τε πλεῦνες.] MS. ἐπεί τοι πλεῦνες.

413, 2. Ἐόντων πένΘ.] MS. ἐόντων ἐκείνων πέντε.

413, 7. Ἀνειμένοι ϗ ἐς τὸ ἐλεύθερον.] MS. ἐλεύθερον.

413, 11. Παρ' ἡμῖν μὴν μένουσι.] Poſtremas voces duas ignorat MS., partim ex ſimilitudine ductuum ab currente penna productas, partim per fruſtraneam repetitionem ex præcedenti verſu.

413, 42. ΠληθΘ ἀνδρῶν.] MS. ἀνθρώπων.

413, 43. Σὺ ϗ εἰ φαίνομαι.] MS. σοὶ ϗ εἰ φαίν. Neſcio quomodo vulgatum conſtruant, quum nominativo iſti nullus ſit locus.

413, 45. Τ' ἄλλα σιγᾷν, θέλω.] Ita intelligunt, ac ſi Demaratus ſuſtinuerit injungere, ne poſthac ſe rogaret; certe etiamſi rogaretur, nihil ab ſe reſponſum iri denunciet. An talis ſenſus aut credibilis, aut nitori ſatis venuſto hujus Demarati conveniens? Porro quid volunt iſta τἄλλα, niſi τολοιπόν? Mirabile eſt, quod legitur in MS. ἄμα θέλω τολοιπόν. Pulcherrima clauſula. Si in his tibi blaterare videor, non peto in futurum auctoritatem majorem in ſermone meo, ſed videar tibi ſemper blaterare. Integra enim ſunt poſtrema θέλω τολοιπὸν φαίνεσθ φλυείν, ſed ſubintelligendo. Hunc ſenſum aſſecuti non ſunt, qui Herodotum tractaverunt.

413, 48. Ἐς γέλωΐά τε ἐτρέψαλο.] MS. ἐτρέψε. Et ſane toties iſta media forma ſequitur, ut queat videri Herodotus merito nunc noluiſſe uti.

414, 6. Τῷ μένῳ Ξέρξης δῶρα.] Vereor ne hoc ſit nimium, in tanto Megiſtanum numero. Sane & MS. habet tantum τῷ Ξέρξης δῶρα, ſed ſine vocula μένῳ. Utique ſufficit gloriæ, quum mox attribuit ei hoc decus, ut de illo dicat ὡς ἀεί͜σω ὄνΘ, quod integrum exhibet idem MS. codex, non ἀεισώνΘ, non ἀείσῳ.

414, 11. Τ' παρχοι ἐν τῇ Θρηϊκῃ ϗ τῷ Ἑλλησπόντῳ.] Non male, ſed tamen MS. legit ϗ ϗ Ἑλλησπόντῳ, qua varietate, dulciſſima certe, nequit fraudari Herodotus.

414, 48. Ἐκαλέετο Γαλαϊκή.] In tanto ſilentio & veterum & recentiorum nihil habeo nunc quod afferam, niſi me reperiſſe in libro Mediceo Γαλδαϊκή. Quod nomen ſi ſcriptum olim fuerit majuſculis literis ita ΓΑΛΔΑΙΚΗ, apparet quantis mutationibus potuerit eſſe obnoxium ex errore ſcribentium. In eodem exemplari legebatur ΛίσΘ, & mox Λίσε. Licet his addere etiam quæ ſequuntur, ibidem ſic expreſſa eſſe ϛραῦσε ϗ κάμψαιΘ, tum & ΠύσιΘ.

415, 13. Ἀπεξηραμένον.] Nihil quod reprehendas, niſi legeretur in optimo MS. ἀπεζηρασμένον. Id omnino non debuit mutari.

415, 23. Τῆσι νησὶ ἐπονλο.] MS. ἐν τῆσι νησὶ ἔπονλο. Quod ſicut plenius, & ſimul minus moleſtum, ita cogor & in ſequentibus fidem optimo codici dare. Etſi enim agnoſcam ſatis eleganter dictum πεζοὶ ἀναγκαζόμενοι ἄπονλο, tamen ita ſcribendum non judicavit Herodotus ex ipſius teſtimonio, verum πεζῇ. De qua deliberes licet, dum nunc auctori reddatur; quippe eſt vox ejus, ut cap. 115. Τὸς δ' ὡσὲρ θαλάσσης πεζῇ ἐπομένυς.

415, 30. Καὶ νιφάδι συνηρεφέα.] Utramque ſpeciem idoneam ad montes συνηρεφέας faciendos, nempe ἴδας & νιφάδας accurate inſpexit Portus in Lexico, quum adjectivum tractaret. Attamen pro ſecunda profert MS. ϗ χιόνι συνηρεφέα.

415, 38. Τῶν καὶ Νιφάγης ἐσὶ ὄνομα.] Etſi ni-

nihil ex Florentia notaverim, tamen in edendo ita priores sequi nequivi, quum tot manus in hoc lutum invasissent. Nam & Holstenius ad Stephanum pag. 338 monet apud Herodotum corrupte legi, & jubet scribere τὴν ἐνὶ Φάρξης. Recte, & habuisset operæ pretium, nisi tot annos ante illum de vitio hoc monuisset Ortelius, quem mentionis honore prosequitur Grentemesnilius, perinde in Phagrete perspicax, laudato primo hujus vitii depulsore Leopardo in Emendationibus, quod verum esse docet liber 8 cap. 1. Ita nullus hic locus Hostenio. Nequivi autem temere assentiri in vocula ἢ expellenda, ut illi faciunt, nescio utrum de industria, an per incuriam. Id videbis igitur restitutum, ut scripserat Herodotus.

415, 45. Καὶ Παιόπλαι.] Populus certe montibus suis valde obscuratus, ut nihil clarum de iis proferri possit, nisi auctoritas optimi exemplaris, quod quidem habet tantum ἢ Ὄπλαι, quod mirere.

415, 48. Ὀλίγον πρότερον.] Ut 6, 69. Ὀλίγον γάρ τι πρότερον ἐλθόντα. Attamen etiam nunc probat optimus MS. ὀλίγῳ πρότερον, ut 8, 95. Τὴν ἢ ὀλίγῳ τι πρότερον τετέων ἐμνήσθην. Et 132. Οἱ ἢ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τετέων ἀπικόμενοι.

415, 49. Καλαὶ Φυλὴς.] Notavit hanc scripturam Holstenius ad Stephanum, in quo quia scribitur Φυλὴς, nequivit hanc differentiam sine nota prætergredi. Utinam ea prima ab ipso venisset! Sed laudabiliter id ipsum præceperat ille diligentissimus Geographorum veterum scrutator Ortelius. An ille ab Holstenio non habitus fuit tanti, quem tamen adeo dense adhibuit? Quum interim omnia sint plena ineptiarum, nec Herodotus aliter scripsit, quam citavit Stephanus, ut abundantissime persuademur ab vetustissimo codice Mediceo, ex quo plane notavi Φυλὴς.

416, 12. Περσικὸν ᾧ τὸ ζώοντας καλορύσσειν.] Horum nihil omnino est in MS. Neque ullam causam habeo, ut pro Herodoteis habeam, quod illo tempore nequaquam tale fuit creditum; immo clarissime apparet esse lemma ab docto lectore adscriptum margini ex materia, quæ illud docet, ut scribentis habitum accusare nemo possit, qui ubique perdiligenter vigilavit. Adde ad 363, 22.

417, 21. Τίθεῃ πάντα.] MS. τιθέαι, ut habeat Portus jam etiam in simplice, quod in composito προσηθέαι notavit 1, 133.

417, 29. Τῇ ὑστεραίῃ.] MS. ἐν τῇ ὑστεραίῃ.

417, 36. Καὶ τὴν λοιπῶν.] Certe hæc sunt sine sensu, & vitiose abundant, quum τὰ λοιπὰ satis exprimantur per τὰ ἐπιόντα. Nec sane assequor, unde Valla hanc versionem concinnare & exprimere tam commode potuerit, nisi & ipse legerit, prout exstat in optimo MS. ἢ τὰ λοιπὰ, quod exhibui.

418, 4. Τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης διασάμενος πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν.] Meminimus alibi aliter apud hunc scriptorem legi. Et inde est, quod etiam Suidas hunc locum respiciens & citans in v. Διάσασθαι non dubitat his præponere voculam ἐς, idque tolerant tam in prioribus editis, quam modo Cantabrigiæ. Licuit omnino scribere Suidæ prout voluit; sed non debet ad manum ejus solam exigi Herodotus. Nempe ista præpositio nunc non est nostri Herodoti, qui se monstravit etiam 4, 67. Ἐπεὰν τὸν φιλύρεον τείχεα χρίσῃ, prout illic indicavi in optimo MS. legi, non τείχεα, quod supposuerunt. Sed & jam antea duplex ille accusativus annotatus est ad sanandum auctorem nostrum.

418, 9. Καὶ Σέργις.] MS. ἢ Γέργις.

418, 12. Σμερδονέα.] Multo magis Persicum sonat, quod legitur in MS. Σμερδομένεα. In vulgato prorsus nihil est, unde pateat ad Persica pertinere.

418, 14. Διέπλωσε τὸν διώρυγα.] MS. διεξέπλωσε, quod negari Herodoto nequit, quum & sic alibi habeat.

418, 16. Σίγγον ἢ Σάρηη.] Narro tibi, lector, in optima illa & tam vetere membrana clare legi Σάρτη, prout ex hoc Herodoti loco eam annotavit Stephanus de Urbibns, ut debuerit pro verissima restitui ista appellatio, inter utramque indecenter satis ambigente Holstenio. In voce Πίδνρον sibi non satisfecit, quum super tertiam literam inscripserit λ.

418, 18. Ἔπλεε ἀπικόμενον.] Ut mox vicissim πλέων ἀπίκετο. Attamen plebejum satis esse opinor ultimum verbum, & potius de alio quocunque itinere usurpaveris, ut ab hoc loco sit repulsum, si noveris, quid Herodotus ibi scripserit, omnino magis placiturum. Mihi certe videtur perfectissimum politissimumque esse, quod habet MS. optimus ἔπλεε ἀπιέμενον. Plane enim id exprimit illud nauticum velis immittere habenas.

418, 21. Σερμύλιον.] Infeliciter hoc vocabulum turbatum ab doctissimo Mausfaco, defendit Holstenius ad Stephaniana.

418, 40. Σινδόν τε πόλιν.] Nullam mutationem repertam à me fuisse in optimo libro testari compellor propter Holstenium adeo enixe auctori huic opponentem epitomen Stephani, in qua est Σινδος.

418, 45. Παρὰ Ἄξιον.] Si non commodius, certe non pejus in optimo MS. περὶ Ἄξιον. Utique tale quid interpretatur Valla.

419, 6. Καταφοιτέοντες ἢ οἱ λέοντες.] Hunc locum jam ab Æliano animadversum tangit Brissonius in lib. 3 de regno Persar. p. 315.

419, 25. Χώρην τοσόνδε.] MS. τοσήνδε, & necessario quidem. Forsan typorum vitium.

419, 31. Τοῖσι χώροισι.] MS. χωείοισι.

419, 32. Ἐκ Κρησωναίων ῥέων.] MS. ὀκ Κρησωνέης ῥέων, pro Κρησωναίης, quod elegi.

419, 45. Ἐς τὠυτὸ ἐσέβαινε.] MS. ἐσέβαινε.

420, 5. Συγκεκλησμένην.] Bene ſpectatum participium, & conveniens turbæ ſimilium in Herodoto compoſitorum. Hoc tamen mirabar, cur Portus maluerit id reponere ſub verbo κλητέω, quum præcedat κλητίζω. Jam vero eximie Mediceus MS. præfert συγκεκλημένῳ, cui ſi jota ſubſcripſeris ſub octavam literam, habes præclare ab verbo κλητέω, idque admittendum cenſui, quum & in cap. 41 habeas συνέκλησον. Satis antea jam dictum eſt.

420, 12. Ἐς αὐτὼ ἐσβαλόντων.] Priores duæ voces non ſunt in MS. Et non videtur edidiſſe Herodotus, quum nec Θεσσαλίῳ ſubintelligere voluerit, ut quæ non noſcebatur, nec λίμνῃ, quoniam ea tantum in ſermonibus fuit; an in re ſic fuerit, non definit auctor.

420, 31. Τὰ διεξῶτα.] Merum Ioniſmum præbet MS. τὰ διεξεῶτα. & quidem juſtiſſime, ut ex tot locis jam per alios obſervatis patet.

421, 26. Ἐς φρέαρ ἐμβαλόντες.] MS. ἐσβαλόντες. Deinde MS. ὀκ ἔπεμψε, non ἀπέπεμψε.

421, 36. Ἀπόγονοι Ταλθυβίου Ταλθυβιάδαι.] Vox media non eſt in MS. cui in hac parte bene convenit cum Latina interpretatione, ubi etiam non reperitur iſte genitivus: nec opinor ab Herodoto veniſſe. Ad quam cauſam præclare inſervit Euſtathius commentans Iliad. α, ubi pag. 110. Ἡρόδοτος δὲ τὸ Ταλθυβίου ἱερὸν ἱδρύσασθαί φησιν ἐν Σπάρτῃ, ἢ ὅτι ἀπόγονοι ἐκεῖσε Ταλθυβιάδαι καλέμενοι plane omiſſo Ταλθυβίου nomine, ut certe non magis huc immitti debeat, quam cap. 106 dicit τοῖσι Μασσαγετέοισι ἐκγόνοισι, quod quidem eſt corruptiſſimum.

422, 11. Δεδόξασθε.] Multum certe impetraverunt, ſi id jam impetraverint, ut rex regum ita de illis ſentiat; qui tamen cuperet omnes illos Lacedæmonios in malam rem mitti poſſe. Sed nimium liberalis eſt hic Hydarnes, aut potius ab futili aliquo viro ſuppoſitus eſt Herodotus, qui induceret Hydarnen ſic abſurde agentem, quod ipſe ex ingenio ſuo, non illo bene perſpicaci conceperat. Satis erit ſi intra terminos optandi manſerit Hydarnes, prout in hoc loco legit eximie codex iſte Mediceus δεδόξωσθε, ita ut ſuper ω ſint poſitæ literæ οι, ut fiat δεδόξοισθε. futurum erit ut videamini.

423, 4. Σιτάλκεω θ' Τήρεω.] Hujus poſterioris nominis nulla fides eſt in narrationibus Scythicis, quum in eiſdem ubique decantetur appellatio Terei, prout optimus MS. nunc habet Τήρεω, quod lætus reſtitui.

423, 25. Οἱ Ἀθηναῖοι.] MS. εἰ Ἀθηναῖοι. quæ immutatio eſt neceſſaria, nec miremur quid animi fuerit Stephano vel contra duplex *an* Vallæ, vel de conditionali particula *ſi* ingerenda Latinis, quum in Græcis non extaret. Magnus tamen fuit in Græcis, ubi licet non exſtaret, ille tamen vel vidit, vel imaginatus ſibi eſt videre, quum ex iis abſque hac ſententiam non niſi imperfectam referas. Præbe igitur libro Mediceo hanc laudem Herodoti redintegrati.

423, 33. Προδόντες ἀν Λακεδαιμόνιοι.] Hoc certe non eſt niſi activæ ut terminationis, ita ſignificationis. Et Valla tamen, *proditi à ſociis Lacedæmonii*. At catus ille Stephanus hanc inconvenientiam animadvertens, aſtute invertit Latina, ita ut ſententiam eandem quidem (quippe ea neceſſaria eſt prorſus) retineat, ſed verbum tamen in eandem Græcis formam traducat, *ubi eos ſocii prodidiſſent*. Vide quam ludibrioſi fluctus excitentur ab viris alioquin præclaris. Dum male ſuſpicatur ſegnem in hoc loco fuiſſe Vallam, ubi forſan vel attentiſſimus fuit, pro vero ſuſtinet aſſumere προδόντες ὑπὸ συμμάχων. Recte prorſus Valla, quem condecorat in immenſum fides MSti Medicei plane habentis προδοθέντες ἀν Λακ. quod & de Cod. Arch. teſtatur Th. Gale. Et mox ὑπ' ἀνάγκης, non ἀναγκαίης.

425, 23. Μετεξέτεροι.] MS. μετεξέτεροί τε.

425, 39. Ναυμαχίην παρεσκευασμένους.] Quod hoc vel locutionis vel ſententiæ genus eſt, ut probari ab viris Græcæ linguæ gnaris potuerit? An hæc poſſunt notare *inſtructa claſſe pugna navali?* Et cur duntaxat non dicitur εἰς ναυμαχίην, ut ſolet Herodotus? Etiam παρεσκευασμένους rectius ex more Herodoti feciſſent ab illo ejus παρασκευάζω. Sed præclare concinnat iterum optimus ille codex Mediceus παρασκευασαμένους. Hoc convenientiſſimum.

425, 45. Οὕτω μοι δοκέειν.] Id quidem nimis directe profertur, quaſi Herodotus ipſum Themiſtoclem dicentem oſtenderet, quod tolerari nequit. An ſtatuerunt in illo dativo elegantiam quandam & pleonaſmum, ut ſolet? Cur igitur non factum ἡμῖν, ut certe Valla interpretatur? Immo latet aliud ſatis mire occultatum, quod præclare offert ille Herodoti cuſtos MS. ὅτω μιν δοκέειν. Et mox idem ὦ χετλίη, non χετλίε.

426, 43. Ὁμαιχμίην συνθησ.] MS. ὁμαιχμίην τε συνθησ.

427, 43. Ἐξηλυμένοι.] Notum & à viris doctis bene illuſtratum verbum & per ſimilia loca Herodoto vindicatum, ut nulla ei lis poſſet evenire, niſi à veritate ipſa, quam continet liber Mediceus, præter exſpectationem offerens ἐξηλημένοι. Sane etiam bene notum eſt Herodoti verbum ἀρτέω cum

ſuis

ſuis compoſitis quibuſdam, & unde exſulabat hæc forma, quam reſtitui.

428,5. Παρήσουν] προσλαμβάνουσες.] Et Valla & Stephanus præcipuam dant materiam publice gratulandi de inſpecto codice Mediceo, & manu Herodoti recepta. Diſceſſit enim, prout potuit Valla, ab corrupto, & ſenſum qualem qualem dedit *& quum accepiſſent intellexiſſentque Græcos ſeſe colligere, tentaturos Perſæ obſiſtere.* Hæc Stephanus liquide noluit aſpicere. Nam quum in his appareat verbum πειρᾶν, quantum in ipſo fuit, Stephanus inde aufugit, & ut diceret aliquid, audacter ſuſtinuit proferre ἢ παρήσουν, ut ſit ad verbum Græcos non omiſſuros ipſos aſſumere. Credo id traxit ex cap. 160, ubi eſt ἄλλῳ ἢ ἀδενὶ παρήσομαι ναυμαχεῖν. Sed nimius eſt bonus vir, & quam egregie legit optimus MS. πειρήσουν, plane ut cap. 172. Ἡμεῖς ἢ πειρησόμεθα αὐτοί τινα σωτηρίην μηχανεώμενοι. Et ſic paſſim.

428,16. Κάρη ἢ τὸ σῶμα σαώσῃ.] MS. Κάρῃ.

428,19. Ἐσελθεῖν ἐπὶ τὸ βουλευτήριον.] MS. ἐπελθεῖν.

428,23. Σπεισάμενοι Λακεδαιμ.] An jam fecerint & proſpexerint illud, vix dicas; & ne Valla quidem hoc proferre audet: adeo indefinitus hic aoriſtus, quo longe melius eſt futurum, quo Herodotum uſum teſtatur MS. optimus, exhibens σπεισόμενοι. Unum certe hoc eſt ex conditionibus, quas volunt præſcribere, antequam in arma conſentiant.

428,44. Κωλύει ἀδὲν.] MS. κωλύειν. Recte, quum & præcedentia & hoc reſpiciant verbum antecedens ἐσπεύκεινα.

428,47. Ἢ ἐσπεῖξαι.] MS. ἤτι ἐσπεῖξαι.

429,13. Ἡμῖν ἀντιξόους.] Satis multa habet Portus de hoc adjectivo, ut ex Suida & Ariſtotele etiam noverit ἀντίξους. Habuit id quoque cognitum Herodotus, ut clare nunc perhibeat MS. ἀντίξους, in quo jam confirmatur Suidas.

429,18. Οὐδὲν ἀπαγγελομένους μεταλλέειν.] Participii hujus nullam curam geſſit Portus, etſi locus foret perperam adminiſtratus. Certe iſtud vulgatum ſub Vallæ nomine eſt alieniſſimum. Quid enim vult *& à principio diſſimulantes quod actum eſſet nihil popoſciſſe?* Ubi reſidet iſta diſſimulatio in Græcis? aut in ipſo negotio quæ diſſimulatio intelligi hîc poteſt? Sunt meræ nugæ. Id mirum eſt, quod notat Stephanus pro vulgato etiam legi ἐπαγγελλομένους. Ubi hoc? In nullis editis hoc video: ſed vidi in optimo MS. Mediceo, unde id reſtitui.

429,35. Ἐέρξης ἀπέπεμψε.] Decenter ſatis in MS. Ἐέρξης τε. Et ſtatim ἀτρεκέως εἰπεῖν. quod de induſtria nunc videtur Herodotus tenuiſſe, ut ne deſereret ſuam varietatem, qua non longe infra uſurpabit iſtud εἶπαι.

429,42. Ἐς μέσον συνενείκαμεν.] MS. συνενείκαμεν. Aliud ergo appetimus, quam Portus protulit.

430,12. Οὐκ ἐλήφθη.] Simpliciter & Valla *aſſumptus non eſt.* At quomodo igitur illuc venit, & ex Rhodo trajecit in Siciliam? Immo id abſurdum, & unice verum legitur in optimo MS. οὐκ ἐλείφθη. quod probare me teſtor, etſi ſe ipſum ita probet, ut prius pro alieno & pravo dejiciat. Tu negabis inter colonos eum aſſumtum eſſe, & nullam aliam rationem adferes, qua ille in Sicilia vixerit ita ut etiam ejus poſteri ſacerdotes in Sicilia fuerint? Quæ ſtultitia hæc eſt? & eam Herodoto auſi fuerunt ingerere. Paulo ante edidi ex eodem libro ἀπίκαλο, ubi vulgo ἀπίκονο.

430,31. Τῆ Παταρέως.] Nihil facilius, quam interpretari *Patareo* cum Valla. Sed quomodo iſte è Lycia in Siciliam? an ſcire id non eſt neceſſe? Utique inter Rhodios eum fuiſſe non dixit auctor. Quid igitur cogitarunt viri docti, qui ita hucuſque legerunt in Herodoto, quaſi ille ſupponeret tyrannidas in Sicilia ſic facile patere Lyciis? Relinquamus illos ſuo genio: Herodotum noſtrum egregie ab nugis nunc redimit codex optimus, unde diſcimus eum ſcripſiſſe Παντάρεω, ut fuerit filius Pantarei.

431,7. Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ.] Satis conſtat nomina majorum ſæpe in poſteris repetita fuiſſe, ſicut potuit hic Hippocrates memoriam nominis fraterni in filio conſervare voluiſſe. Si tamen modo ita vocati fuerunt. Nam MS. optimus de poſtremo exhibet καὶ Καισάνδρῳ.

431,13. Κυλικείων.] Fæx cognita ſatis, ſed ab aliis nomine Κιλικικείων vocata, quum interim Italicus MS. habeat Κιλικείων, de quibus docte ſatis egit Henr. Valeſius ὁ πάνυ ad Peireſciana pag. 39.

431,21. Ἀνὰ τ' ἕδραμον καὶ ἀνέβλαστον.] Quam multa de hoc poſteriore verbo ſcripta ſunt? Ipſe Portus vir doctiſſimus recenſet verſionem ſuam, item Vallæ, item Stephani, & nullus in ea rationem ullam habet præpoſitionis ἀνά. Miraberis haud dubie, lector, intelligens legi in MS. ſimpliciter καὶ ἔβλαστον. quod eſt veriſſimum.

431,28. Ἀειρομένους τε πόλεμον.] Longe ad præſentia commodior MS. ἀειρομένους τε.

431,46. Μέλλει ſυμβαλέειν ἐπὶ τῷ Ἑλλάδα.] Id genus ſupra reſtituimus. Sed hîc aliter legitur in optimo MS. ſυμβαλήσειν, cui eſt nunc auſcultandum. Sicut paulo ante iterum poſui ex eo ἀπίκαλο, quum vulgo ſit ἀπικέαλο.

432,47. Ἡγεμονίῃ ἀπαρχιρεῖσθαι.] MS. ἀπαρχιρῆσθαι, ſpoliari cummaxime imperio.

433,7. Ξεῖνε Σπαρτιῆτα.] Annotavit hoc judicium ſani hominis Grotius in notis ad epi-

ſtolam Pauli ad Romanos 12, 21, ubi allegatur ei *Solon Syracuſarum Princeps*, idque ſic propagatur per varias editiones. Miror ab certa hominum natione Herodotum mendacem proclamari, Grotium non.

433, 33. Ναυλικῆς ἀρχῆς ἄρχειν.] Quid vanius dici queat, vix video. Vox itaque media quum non exſtaret in MS. agnovi codicem optimum, & rationem unicam emendandi Herodoti, qui ſubintellexit στρατιῆς vocem in antecedentibus aliquoties uſurpatam; & ſic omnia recte habent. Portus multa collegit in v. ἄρχειν, ſed hoc genus loquendi ἀρχῆς ἄρχειν prætermiſit.

434, 1. Ἀρξομένους σεῦ.] MS. ἀρξομένους ἐχ ἕξειν. Id quod certe eſt acrius. Quî enim negare poteſt Gelo, Græcis quum fateatur habere qui præſint, abeſſe qui ſubſint, quum ſciret geſta ad Marathonem. Itaque debet in futuro pronunciari id, quod veretur aut denunciat; id erat jocoſe Græcos non habituros, quibus imperaturi forent. Ἀρξομένους ſumit eo ſenſu, quo ἀρχόμενοι, ut collegit Portus in v. ἄρχεσθαι.

434, 13. Μὴ ἐ δύναιλαι.] MS. δύναιλαι.

434, 28. Ἀλλ' ὑπὸ δικαιοσύνης.] MS. ἀλλ' ὑπὸ δικαιοσύνης.

434, 31. Ἐς Μεσσιλίην μεταβαλοῦσαν τ' ὄνομα.] MS. ἐν Μεσσιλίῃ.

434, 32. Καὶ τοιῷδε τρόπῳ.] MS. ἢ τοιούτῳ τρόπῳ.

435, 37. Καρχηδόνι.] Apparet unicuique Vallam optime vertiſſe. Quidni igitur & crediderunt editores Herodotum optime ſcripſiſſe? Abhinc ut id credatur, teſtor me edidiſſe, prout ſuppeditabat codex optimus; etſi vix crediderim vulgatum aliunde veniſſe, quam ex errore oculi cernentis antecedens, non hunc dativum.

436, 9. Ἔχωσι πρὸς τὸ Πέρσῃσι λέγειν τοιάδε.] Hoc fateor ſatis ſimplex eſſe, & tale, ut etiam ſtipes rudis intelligere poſſit: multo facilius ut id ab Stephano vertatur *operam dabant, ut poſſent hæc Perſæ dicere*. Sed id eſt alienum ab elegantia & circumſpecta ſuavitate Herodoti, unde eſſe opinor, ut verbum λέγειν non ſit in MS. Hoc nempe erat, quod ſciri intererat; hoc quod ab Herodoti manu profectum erat. Hoc accedit ad dulcedinem locutionis in ſacris libris, tum alibi, tum Act. Apoſt. 24, 9 εἴ τι ἔχοιεν πρὸς με. Verba prorſus ipſa, ſed ſenſus acerbior & tetrior; ſed nihil impedit in utramque partem loquutione iſta uti.

436, 37. Λέγεται δὲ Μίνω.] MS. Μίνεων.

437, 2. Τρίην πόλιν.] Quam ejus in hoc ſcriptore mentionem commemorat Strabo lib. 6 pag. 282, quod non intactum præterit diligentia maximi Caſauboni; niſi quod indicari etiam debet in optima membrana legi Τρηδίην & Τρηδίης, ita vetere ſcriptura variante, unde literæ δ in primo loco ſuperpoſitum λ. Sed haud dubie innuitur Herodotus ſcripſiſſe Τρηΐην, & Τρηΐης.

437, 22. Μετὰ Μίνωα.] MS. μετὰ Μίνεω, & ad ultimam literam loco altiore habet additam literam ν.

437, 25. Ἀπὸ τυλίων δέ σφι ὑπονοσήσαι ἐκ Κρήτης.] Hoc quidem eſſe extra oleas, & omnino in hac narratione tolerari non poſſe cui non patet? immo & cui non patuit, etſi ſileat Stephanus aliique? Valla mirabiliter *Troja reverſos*. Oportet ad hoc ſtupuiſſe omnes, etſi viderent diverſitatem in Græcis, hiſcere tamen non auſos, donec Cl. Meurſius in ſcripto de inſula Creta pag. 146 ſuſtinuit conjicere ἐς Κρήτην. Fruſtra, etſi dicat aliquid. Sed prægravat Valla, quum liquide in optimo Mediceo legatur ὑπονοσήσαι ἐκ Τροίης, quod ideo reſtitui, adjuvante etiam Th. Gale.

438, 6. Ἀχαιΐης ἐς Ἄλον.] De hac appellatione, quæ etiam recurrit cap. 197, ſolliciti fuerunt viri docti, Holſtenius ad Stephanum pag. 27 & Grentemeſnilius ad Strabonem pag. 321. Qui quod ſuſpicari potuerunt ex ſimili nomine ab aliis Geographis dato, ipſe vidi liquide ſcriptum in codice MS. qui eſt Florentiæ, unde nulla potuit me remorari hæſitatio ab veri reſtitutione.

438, 8. Ἀπικέαλο.] Nihil confert iſta mutatio, & recte MS. ἀπίκεσθο.

438, 15. Τῶν πολεμάρχων ἀραιρημένῳ.] Vacillat Græciſmus, nec loquutio eſt integra. Unde emendatiſſime profert liber MS. ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιρ. Etiam Herodotus addit præpoſitionem.

438, 38. Ἀπικέαλο.] Hoc loco habet MS. ἀπίκαλο.

438, 43. Τῆς ἐν Θεσσαλίῃ.] Sic accurate reſpondet antecedentibus ἐν Θερμοπύλῃσι. Sed nunc in codem MS. legitur τὴν ἐς Θεσσαλίην.

439, 9. Ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον ἐνδέκεται.] MS. δέκεσθ. Et ſufficit.

439, 15. Ἔσσα ἀμαξίδος μύνη.] Vox prior non eſt in MS.

439, 21. Τόγε παλαιὸν.] Satis omnino foret aliis: ſed non Herodoto, cui nunc placuit abundare, ut docet optimus MS. τό γε τοπαλαιὸν.

439, 28. Ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες; γλῶ τὴν Αἰολίδα.] An igitur & apud Theſprotos eſt ſuboles Æolidis? aut in Theſprotis Theſſali poſſederunt Æolin? Non intelligo, quemadmodum docti lectores potuerint iſtud narrationis genus componere. Utique Valla ſic expoſuit, & opinor credere lectores huc uſque omnes, quum ſit falſiſſimum & abſurdiſſimum in Geographia. Laudabiliter itaque in optimo MS. exſtat οἰκήσαντες, quod aoriſtum

ſtum tempus intelligis ut ſuperius dixit βασιλεῦσαι & τυραννεῦσαι, ut indicentur *compotes* vel *poſſeſſores facti regionis Æolidis.*

439, 42. Εἶναι ἐφαίνοντο Δηλιάδεσι.] MS. ἐμφαίνοντο.

440, 20. Καὶ Αἰγινέη.] MS. ἢ Αἰγιναίη, ut mox rurſus.

440, 33. Ἐς ὃ καταχρεωχρεγήθη ἅπας.] De hoc habes judicium illius cati Dionyſii Longini cap. 31.

441, 21. Τίωινα ταῦτα ἔτι (ὡς ἐγὼ συμβαλεύμενος εὑρίσκω) τόσον.] MS. ignorat voculam proxime appoſitam ſequenti parentheſi. Quin etiam nec deinceps primam vocem, quæ interjectam eandem parentheſin ſequitur, τόσον. Nec plane ulla ex his tolerari poteſt. Sed valde ineptam ſic apparet eſſe parentheſin, quum omnia ſequentia in quarto caſu concepta & ſtructa pendeant ab verbo εὑρίσκω, quod debet eſſe liberum.

442, 1. Τοῦτο μὲν τό.] MS. τοῦτο μὲν δὴ τὸ.

442, 6. Δόκησιν ἢ δεῖ λέγειν.] MS. accurate ſatis δόκησιν ἢ δὴ δεῖ λέγειν.

442, 22. Σιταγωγοῖσι ἀκάτοις.] Hoc dedecet Herodotum, dedecet Ioniſmum. Immo ἀκάτοισι, ut eſt in MS.

442, 33. Τῷ σύμπαντι στρατιῇ.] Sic jam loquutus fuit cap. 82 ξὺν σύμπαντι στρατῷ ξὺν πεζῷ. Attamen edidi, quod notabam in MS. legi ut præſtantius ad Herodotum, συνάπαντι. Vide ad 42, 13.

443, 17. Ὅσοι μέν νυν αὐτέων αὐξόμενον.] MS. ὅσοι μὲν ἂν αὐξ.

443, 42. Οὐκ ἔχω εἰπεῖν.] MS. εἰπεῖν.

444, 2. Ἡ ναυηγίη αὕτη.] Vox poſterior non eſt in MS.

444, 6. Ἄλλά τε χρύσεα ἄφατα.] Hæc quoque poſterior vox non eſt in MS. & quidni bis poſitum πολλὰ ſufficiat ad omnia?

444, 9. Λυπεῦσα παιδοκλόνον.] MS. παιδοφόνον. Et Plutarchus in hac parte memorat παιδοφονίαν, licet in his verbis agnoſcatur ab eo παιδοκλόνον, & p. 871 repetit Ἀμεινοκλέους παιδοφονίαν.

444, 31. Ὀλίγας τινὰς σφι ἀνιξόας.] Secunda vox in MS. non eſt, qui mox etiam legit ἀπὸ τότε ἔτι, non ἀπὸ τῆσδε ἔτι.

444, 47. Ἐν τούτῳ ὧν ὅρμεον.] MS. ἐπὶ τούτῳ.

445, 8. Ὅτι ὁ Σανδώκης &c.] Particula ὅτι non eſt in MS. nec eſſe ab Herodoto ſummopere perſuadeor, qui ſæpius ita loquitur in narrationis inchoando principio neglecta particula iſta.

445, 10. Ἀναλογιζόμενος ὁ Δαρεῖος.] Citat hunc locum bene credulus Deſid. Heraldus lib. 1 adverſarior. cap. 9. Verum ibi primo MS. tantum λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος, plane ut cap. 3 hujus libri. Sed & quod ſtatim ſequitur πλέω εὗρε οἱ ἀγαθὰ, duas in medio voces in eo nullas reperi, & quamvis defendi illæ poſſint ex more Herodoti, quo ſolet ille verbum ſæpe aliquod præmittere, cui tunc participium mox ſubjicit, ut nunc vides inſequi εὑρὼν ἢ τοῦτο, malo tamen parere codici veteri, qui offert ipſam manum Herodoti, adſueti ex participiis connectere periodum, quod aliquis non intelligens videtur iſtas voces ingeſſiſſe egreſſus perſonam ſuam. Etiam deinde MS. ἐργασάμενος, non ἐργασμένος.

445, 30. Πενθεκαίδεκα νηῶν ὧν εἶπον.] Agnoſcis vulgarem loquendi apud Græcos facem, in qua primo optimus MS. ſecundam vocem non habet; & deinde reparat Herodotum, prout ipſe bona fide ſcripſit, nempe exhibens tantum πενθεκαίδεκα τὸ εἶπον. Et quis illam requirere poteſt, qui præcedentia Herodoti percucurrit? & quis alteram mutationem rejicere?

445, 43. Ἱρὸν ἐν Ἀφυσίῃ Διὸς.] Quum Ortelius in Theſauro mentionem faceret Laphyſtiæ, ad eum ſic ab Holſtenio annotatum accepimus: *De Laphyſtii Jovis templo extat narratio apud Herodotum lib. 7. recte enim ibi* Λαφυσίῃ *in margine legitur pro* Ἀφυσίῃ.

446, 8. Κυλισσώρεϊ ἐν Φελίξῃ παιδὸς.] Quum ita clare ſit editum in Herodoto, ut & mox Κυτίσωρος, non adſequor, quid mentis fuerit Th. Munkero ad Hygini fabulam tertiam ſcribenti: [*Majori forte jure* Κυσίσωρον *Herodoti lib.* VII *in* Κυτίσωρον *quomodo ſcriptum in vita Apollonii, transformes.*]

446, 22. Τῇ ἢ ἐν κάρῃ γενὸς.] MS. τῇ ἢ ἐν κάρῃ γενὸς, quæ vocula ibi tenet ſuam vim. Et ſtatim ἐκ ἢ τὸ χῶρον ἔρεα, ſine vocabulo τοῦτον. Et merito omiſi ſic jubente MS. quum modo ea vox antecederet ad κόλπον ſpectans, unde inconſulte etiam revocata fuit ad vocem hanc χῶρον. Sic juſtiſſime replevi ſimul & accidi.

446, 35. Εὐρυχωρόταλόν ἐστι πάσης τῆς χώρης.] Longa vox, ſed quæ nihilo plus adfert, quam brevior & exſtat in MS. διερώταλον. Sane abſurdum quid eſt in iſto διερυχωρότατον χώρης, nec certe ſtatim cap. 200 dicitur χῶρος ἐκ αὐτοῦ διερύχωρος, ſed διερός.

446, 45. Ἀμαξιτὸς ἣν μία μούνη.] Eſt ſupervacue accurata deſcriptio. MS. optimus illud μία non agnoſcit. Certe cap. 224 dicit ὡς μούνης οἱ ἐούσης ταύτης τέκνα, non addens etiam μίης.

447, 3. Καὶ χῶρος ἐκ αὐτοῦ διερός.] Sic quiſque ruſticus loqueretur. at Herodotea cura ac dulcedo melius dedit, ut videtur indicare optimus MS. exhibens una litera minus αὐτῇ. Scribe ἢ χῶρος περὶ αὐτὴν διερός. Noluit auctor conjuncta haberi ἐκ αὐτοῦ, quod notum erat cuilibet.

447, 13. Ὃ ἢ τὸ ἐκ νότου.] Neceſſario οἱ ἦ. Nec fuit tam inſcitus Valla, quin hæc pars pertineret ad Græcos. Mox etiam Τε-

γηλέων, non Τεγαιηλέων. quod ἐθνικὸν exemplo eſt, quam inania & abſurda potuerint oriri ex illa commixtione diphthongi αι cum vocali ε.

447, 18. Καὶ ἡμίσεες ἐξ ἑκατ.] Copulativa non eſt in MS. & abundat certe vel ipſo Valla arbitro, qui in interpretationem Latinam non admiſit.

447, 21. Διηκόσιοι ὁπλῖται.] Vox poſtrema non eſt in MS. cui & ipſi Valla interdicit ſua parte, & rectiſſime, quum jam auctor non cogitet de alio genere.

447, 29. Πᾶσαν εἶεν ἡμέρην.] MS. εἰσὶ.

447, 45. Τῷ Ἀλκαμένεϊ ϛ Τηλέκλεϊ.] MS. ϛ Ἀλκαιμένεϊ, ϛ Τηλέκλεϊ.

447, 48. Τῷ Ἡγήσι.] Quis ille Hegeſis ſit, longa mora erit quærere. Vix credibile ex tot ſcriptis ne unum quidem exſtitiſſe codicem, ab inſulſis ſcribentium mutationibus immunem. Et majus portentum eſt viros doctiſſimos maluiſſe in tanta emendandi & mutandi dulcedine hoc ignotum & indictum nomen in iſto regio ſtemmate relinquere, quum ſatis ſcirent quoque eſſe corruptum & falſum. Quiſquis enim legit libri ſecundi caput ſecundum doctiſſimi Cragii de Lacedæmoniorum republica, ſcire nequit in ea urbe Euryſtheni majori filio Ariſtodemi natum fuiſſe Agin, unde iſta poſteritas dicta eſt Agidarum nomine. Atqui MS. Mediceus planiſſime habet ϛ Ἥγι, ut 6, 65 Ἄγι, quo innuitur ipſe ille Agis, etſi Latini illic eum citare malint *Agidis*. Sed ab Herodoto eſt prima litera Ioniſmo donata, quod decepiſſe videtur certos homines, ut ab veri nominis cogitatione abducerentur. Sed & genitivos ita componit Herodotus, qui hunc ipſum locum innuit 9, 63, ut tanto magis, qui Herodoto favebant, debuerint eum ab errore immunem præſtare. Vivant igitur hactenus Euryſthenidæ, ſicut 8, 131 Proclidæ.

448, 15. Παρθλαβὼν ἢ ἀπίκετο.] MS. ἀπῖκτο.

448, 48. Ὁκόσοι τε εἰσὶ.] An potuit talia imperare Xerxes? an res militaris patitur, ut iſti ſic numerari queant, ac pateat, quot illic eſſent, ut interpretatur quoque Valla. Atqui Florentiæ legit optimus MS. ὅσοι τε εἰσὶ. Certe id commodius, ut hactenus voluerit eos cognoſci.

449, 3. Προσέλαζε ὁ ἵππος ἐς τὸ στρατόπεδον.] Id quoque nimis ſe invergit, nec commode jungitur verbum & iſta præpoſitio. Bene prorſus idem MS. πρὸς τὸ στρατόπεδον.

449, 13. Μαθὼν ἢ ταῦτα.] Enimvero iſta ſunt egregia, & digna, ob quæ explorator adeat vel periculum, ut narret quoſdam milites exerceri, quoſdam caput ſordibus purgare. Omnino erant & alia, quæ non oportuit negligi. Itaque ſapienter ſcripſit Herodotus teſte optimo MS. πάντα. Certe hoc exprimitur ab Floro 1, 17. *Ille per noctem paſtorio habitu ſpeculatus omnia refert tutum iter.* 6, 70 dicit πυθόμενος τὰ ἐβούλετο.

449, 19. Ὡς ὁπλιζόμενοι ἀγ.] MS. ὡς ὁπλεόμενοί τε ἀγ.

449, 24. Μαθέειν τὸ ποιεύμενον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων.] MS. πρὸς τῶν Λακ.

449, 43. Τοσοῦτοι ἐόντες οἷοί τέ εἰσι τῇ ἑωυτῶν στρατιῇ μαχέσασθαι.] Habes ſpecioſa emblemata ad extendendum ſermonem ſatis vane. Itaque MS. optimus tribus prioribus verbis neglectis habet τῇ ἑωυτῶν στρατιῇ μαχέσονται. Quæ verborum paucitas longe acriorem acerbitatem effert, & haud dubie Xerxis vehementiam, qui reſponſo ingratiſſimo velut ſtupefactus, interrogatione pauciſſimas voces, ſed clariſſimas continente percellere vult Demaratum nimia de Spartanis ſuis audentem.

450, 20. Πλήθεϊ χρήσασθαι.] MS. πλήθεσι, quod longe decentius ad has monſtroſas turbas.

450, 45. Τῇ περιεραίῃ ἑώων.] Non ſolet Herodotus ita formare hoc imperfectum, ut idcirco genuinum videri debeat, quod legi in optimo MS. ἐνώων.

451, 3. Τὸν ταύτῃ ὑπομένοντας.] MS. ὑπομείναντας.

451, 20. Ἐλιξίων πυλαγόραι.] Voluerunt igitur viri docti hoc poſterius eſſe etiam ſpecimen varietatis Herodoteæ, ut quum genitivus Πυλαγόρων, qui præceſſit, ab iis eſſet agnitus venire ex nominativo Πυλάγορος (id diſtincte facit Portus) nunc tamen hunc nominativum ab auctore accipiant pronunciatum ut primæ declinationis. Quid quæris? eſt nimis captatum, & quod in aliis legerunt, cupiunt admiſcere Herodoto, cujus optimus MS. plane legit πυλαγόροι, id quod retinemus.

451, 28. Ἐπεὶ οἱ ἤρεσε.] MS. ἐπεὶ ἤρεσε, & non amplius.

451, 37. Ἔχ τε τόσα δὴ κατεδέδαιλο.] Quis ille angulus eſt, ubi Stephanus muſſitavit de hoc non intelligendo loco, ut jubeat videre, quæ alibi dixerit? Multum quæſivi, ſed fruſtra. Sed neque vel καταδέδαιλο vel καταδαίω aut ſimile in lexico Ionico novit Æmilius Portus; ut in verbo Δάσασθαι, eſt ὑποδάσασθαι, ἀμφιδάσασθαι; nec hujus loci verbum in Theſauro iſte Henr. Stephanus. Sedent *igitur* hîc ingenia defixa prorſus, quæ quam fuiſſent gaviſa, ſi ſciviſſent legi in optimo MS. καταδέδεκλο. Satis ſimpliciter & vere.

451, 44.] Πρὸς Μηλιέων.] MS. πρὸς τῶν Μηλιέων.

452, 19. Οὐδένα σφι.] MS. οὐδὲν σφι. Validius hoc ad perſuadendum adſcenſum; ut crediderint non modo hominem, ſed nihil, quod ullo genere impediret aut diſcrimen eis movere poſſet. Nam quæ hîc *in* vicinia apparent

rent ſub nomine Φωκαέες, de quo tamen agit Portus in v. Ἀναδραμεῖν, & ſub verbo ἐνεκύρσαν, habui errores typorum.

453, 5. Μαχαίρῃζι τῇσι αὐτέων ἐτύγχανον ἔτι περιεῦσαι.] Ita placuit viris doctis per editiones efferre locum Herodoti de Græcis ultima auſis non ad ſe & locum defendendum, qui commiſſus illis erat, quam ad mortem pro patria obeundam & ultione præſenti, quantum poſſent, honeſtandam. Quales memorandas in hiſtoria ærumnas quum Herodotus ſoleat ſtylo graviore explicare, etiam animadvertere ſolet Dionyſius Longinus in libello περὶ ὕψους, ubi capite 3 περὶ ἐπαναφορῶν hæc quoque verba citat, ut Tan. Faber ingenium ſuum in altum evehens fumum captaret, mire detractus ab Tollio, ineptiſſime adhæſuro ad illa τῇσι αὐτέων. Primo igitur mireris licet Fabrum cauſantem non reperiri caſum verbi ἐτύγχανον, unde ad inſolentes delabitur cavillationes, quum & in hoc Herodoto tot fingantur parentheſes, & in Livio eaſdem tam crebras meminerat. Senſus erat plenus, modo ſic concipiatur μαχαίρῃζι τῇσι αὐτέων (ἐτύγχανον ἔτι περιεῦσαι) ἢ χ. Sic ſenſus certe erat, etſi non levis nec facilis. Itaque frui oportebat, quod Dionyſius dabat τοῖ ἐτύγχανον, quando recte omnia procedunt, eamque vocem ab Dionyſio datam aut ſimili erudito exiſtimante Herodotum periturum, niſi ad Ioniſmum formaretur, perſuadet nobis fides invicta codicis Medicei, in quo legitur αὖ ἐτύγχανον, & non αὐτέων, ſed αὐτῶν etiam rectiſſime. Certe illud pronomen relativum negari nequit, quin habuerit Laur. Valla, & bene uſus ſit, modo in verſione vocem *barbari* paululum retro moviſſet. Hæc enim mens eſt: *Hoc in loco defenſantes ſe gladiis ſuis, qui adhuc ſupererant, & manibus & oribus, obruerunt barbari jacientes, alii quidem ex adverſo urgentes, & munitionem muri congerentes, alii undique circumeuntes adſtando.*

453, 7. Ἐκέχρηστο χρ.] MS. ἐκέχρηλο χρ.

453, 19. Βασιλῆα φθίμενον.] MS. βασιλῆ φθίμ.

453, 34. Τοῦτον ἅπαντα.] MS. τοῦτον εἰπάντα. Et deinde quod ſequitur εἰπόντα ignorat. Tale quid habuiſſe Vallam, quod legerit, apparet manifeſte ex ejus verſione, in qua non ſit aliqua mentio vocis ἅπαντα.

454, 11. Ἐς τὰ ſενότερα.] Nulla hîc ſunt, neque Herodotus in præcedentibus aut gradus anguſtiarum fecit, aut hac vel ſimili comparativo uſus eſt. Hinc optime iſtud vitioſum oſtendit procuratque membrana Medicea ἐς τὰ ſενόπορα.

454, 22. Ῥώμης ὅσον ἔχον μέγεθος.] Facile potuit hoc ab futili manu immitti, quum ſic 2, 76 & 78. 3, 26. 4, 178. Sed aliter ex teſtimonio optimi MS. dedit Herodotus, nempe μέγισον, ut 3, 22 χρόνον ὁκόσον μακρότατον ζόῃ. Sed & εἶχον legitur in ſcripto libro. Deinde etiam non minus præclare ac nulla parte ſupprimenda MS. habet ἢ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτῃ ἀνὴρ γνώμην ἄριστος ἢ ἕτεροι μετ' αὐτὸν ὀνομαστοί, πολλοὶ ἦ ἢ οὐκ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων. At patet eum tres ſortes hominum enumeraſſe, unde primo ait de Leonida: deinde illos ὀνομαστὸς, ſed ultra illos fuerunt adhuc inferioris ordinis non pauci, nec ambigi poteſt, quin adfuerint aliqui hilotæ. Hos denique triplices jungit, ubi vulgo tantum legebatur Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτῃ, ἀνὴρ γνώμην ἄριστος, ἢ ἕτεροι μετ' αὐτὸν ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, nimis truculenta fraudatione Herodoteam narrationem mulctantibus aliis libris. Vocat omnes ἄνδρας ἀξίους γενομένους, & horum ſe noſſe ait nomina. Immo non horum modo iſta nomina inquiſivit, qui ibi ceciderunt, ſed inſuper addit ultimo etiam omnium 300 nomina ſe didiciſſe.

454, 33. Ἀτάρνεω θυγατρός.] Atarne eſt Æolicum, aliquoties etiam in Herodoto memoratum. Optime igitur egregius ille MS. Ἀρτάνεω, & ſic mox Ἀρτάνης. Nullus non dixerit id magis convenire ad Perſicam rationem.

454, 40. Ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι.] Sicut ſupra notavit notabile momentum, quo Leonidas cecidit, nempe quum cogerentur ad gladios rem trahere, atque ita magis cominus trucidare: ita nunc duorum illuſtrium Perſarum caſus non contigit temere in pugna, prout jam aliquamdiu proceſſerat, ſed quum ſingularis ſtimulus incenderet novos impetus, nempe cadaver Leonidæ. Utinam modo manum continuiſſet Stephanus, qui poſt hæc verba interpoſuit comma, quod ignorat Aldina perinde ac Camerariana! Itaque id ejeci, quum ratio poſtulet glorioſis mortibus apponi quoque cauſas, ne temere videantur obitæ, & conjunxi Ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ ἦ νεκροῦ ἦ Λεωνίδεω. An vero quinque poſteriora vocabula potius apponi debeant ſequenti periodo, ita ut puncti nota ſtatuatur poſt participium μαχεόμενοι, quod nonnulli profeſſi ſunt ſe ita diſtinguere, nequit illi eſſe ambiguum, qui recte locum inſpiciat. Omnino enim ſupervacuum foret dicere iſtos illic pugnantes cadere, ubi omnes tali in geſtu & animo cadunt nemine nunc deſide aut tergiverſante. Itaque omnino indicat Herodotus his quoque ſtimulum ibi ſingularem accidiſſe, ut in pugnando eſſent promptiores & incautiores, atque ita caderent, nempe cadaver Leonidæ, quod Græci ſtatim ſubducere & ludibriis eximere conati ſunt, Perſæ omnino ſibi vindicare. Jam licet has voces adjungat quis participio μαχεόμενοι, utique tamen ſequentia Περσέων τε ἦ Λακεδαιμονίων

μονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολλὸς nequit intelligi casu fieri, ſed eodem ſtimulo utroſque agitante, nempe obtentione cadaveris regii, quod inde patet manifeſte, quia ille ὠθισμὸς tamdiu duravit, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρεῖναι οἱ Ἕλληνες ὑπερεξείρυσαν. Quinetiam non ſolet inchoare ſic abrupte ſuas periodos Herodotus, ut incepiſſe ſupponatur Τὰ περὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε &c. quod tamen jam olim videtur cogitaviſſe eruditiſſimus Portus in vocabulo Ὠθισμὸς ſcribens: *Pro Leonidæ cadavere obtinendo vehementer conflixerunt, ita ut ſe mutuo protruderent atque propellerent.*

454, 43. Ἕλκων ὑπερεξείρυσαν.] Neſcio an iſtud verbum conveniat virtuti Spartanorum, ſicut ipſum Latinum *ſubtrahere* apud Vallam, quaſi furtim aliquid contigiſſet. Igitur prægrande meritum eſt optimi codicis, dum legit ὑπερεξείρυσαν. Merebatur certe gloria temporis noſtri, ne iſtud decompoſitum porro lateret plane ignoratum huc uſque & nulli ſcriptum, niſi nunc mihi, præſertim quum Græcam gloriam adeo clare circumferat. Non enim ſubtractum eſt tunc Leonidæ cadaver, ſed aperte & ſuperne quorundam humeris, & forſan ſcuto exceptum poſt aciem delatum eſt. Sive autem ex vulgato retineatur ὑπερεξείρυσαν, ut antea docui, ſeu minus, jam non agam.

455, 2. Ὁ δὲ κολωνὸς ἔστω.] Vox ultima non eſt in MS.

455, 12. Φασὶ εἶπαι.] MS. εἰπεῖν. Sic aliquoties mutatum.

455, 32. Ἐκ Πελοποννήσου.] Pereximie, ne quid Spartanum hinc abſit & in Doricis moribus requiratur Dorici mandati os MS. ἐκ Πελοποννάσου. Hinc exiſtimatio facienda exactæ curæ quam adhibuit auctor, quam alii ſcire non potuerunt, nos plane videmus. Cæterum quod ſequitur, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι, plane ut editur, referebat quoque codex MS. unde eadem fide crediderim deſcripſiſſe Herodotum, dum inſpicit, qua prius, & hinc accuratius, quam eſt omnis illa varietas citationum atque etiam alluſionum in vertendo, ſive ille Cicero ſit, ſive alius quicunque, & mirer nuper pronunciatum eſſe in notis ad Tuſculanas Ciceronis ab Herodoto vitioſe eum verſum relatum eſſe. Id eſt nugari & vitioſe agere.

456, 9. Οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέφν.] MS. οὐκ ἐθέλησαν ὁμοφρον. Infinitivi enim conſtructio jam terminata eſt in verbis ὑποθαυέειν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι; licet mox ſequentia revertantur ad cultum infinitivi, qui præceſſit. Narratio velut magna nimis eſt, quam ut non interſtinguatur quadam varietate.

456, 17. Ἀλγήσαντα ὑπονοσῆσαι.] Hæſi unde exiſtimarem Vallam veniſſe ad talem interpretationem, quæ plane non accedit ad verbum ἀλγεῖν, in qua tamen nullus aliquid ſtatuit advertendum, quod mireris certe, quum intolerabile ſit iſtud vulgatum, quod ex libro tantum nono cap. 22 citat Portus, hunc locum ignorans, perinde ut in v. ἀλογεῖν. Sed nimirum ille legit, prout exhibetur in optimo MS. ἀλογήσαντα ὑπὸν. Nonne debuerunt huc eos deferre vel ſola verba Herodoti 4, 150. ἀλογίην εἶχον δι' χρησηίης? Et mox δι μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, quod pronomen inſeritur etiam ab Valla.

457, 3. Ἀναίτιοι εἶναι.] Immo εἶεν, ut eſt in MS. & neceſſario requiritur.

457, 8. Τὰς μὲν τινας αὐτέων.] Vox poſtrema non eſt in MS. & licet delere.

457, 23. Ἐν Λακεδαιμονίῃ Σπάρτῃ.] Macte laude, ſapientiſſime Valla, qui unus potuiſti retinere & adſequi manum Herodoti, omnibus poſt te delirantibus, donec Th. Gale ex Cod. Arch. & Euſtathio propoſuit quoque ἐν Λακεδαίμονι, prout exſultavi, quum non aliter legiſſem in Codice Mediceo. Et ſane ita legit Euſtathius ad Iliad. pag. 222. Jam vero cur quum Valla id interpretatur *Lacedæmone*, an rectius id effertur ab Stephano *Lacedæmonio agro?* Quid? an non Polemo apud Suidam dicitur ſcripſiſſe περὶ τῆς ἐν Λακεδαίμονι πόλεως? Non minus hîc caute agunt, quam Stephanus in Herodoto, & interpretantur *de Laconicis urbibus.* Quomodo non ludibria debuit Cragius, ponens cap. 1 lib. 1? *Sed quum intelligatur Lacedæmonis nomine uſitate & ut plurimum regio, ſicut locus illuſtris Herodoti lib. 7 docet, ubi ait:* Ἔστι ἐν τῇ Λακεδαιμονίῃ Σπάρτῃ πόλις. Sane ex libro 1 capp. 65 & 68 idem clare apparet ex uſurpatione gentilium nominum Σπαρτιήτης & Λακεδαιμόνιοι.

457, 30. Αὐτέων διεξόδους.] MS. αὐτέων τὰς διεξόδ.

457, 37. Χίλιων.] MS. χειλίων, plane contraria vice, quam placuit editoribus. Vide lib. 1 cap. 59. Et mox κεφαλῇ μέζω, non μέζον, ſed ſuper ultimam literam ſuperſcripta habet ον.

458, 42. Οὐδ' ἂν συμβαλοιμὶν.] MS. efficacius οὐδὲ ἂν συμβαλοιμι.

459, 2. Λεωνίδεω πέρι ἀκηκοὼς.] Vox media non eſt in MS. Nec refragaberis, ſi bene diſtinguas, nempe ita. Καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὼς ὅτι βασιλεύς τε ἦν καὶ γενεὴν ἐκ Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν &c.

459, 8. Οὐ γὰρ ἂν κοῖλε.] MS. ἐγὼ γάρ κοῖλε.

459, 23. Ἐν Σάσῃσι.] Emendatiſſime MS. ἐν Σάσοισι. Et cur id non notavit Briſſonius lib. 1 Regn. Perſ. p. 45? Quid quæro? quum Indici Herodoteo inſerantur etiam ſive ab Stephano ſive ab Jungermanno *Memnonis Suſæ.*

459, 27. Δέλτον δίπτυχον.] Hoc annotavit

&

& Pollux, ſed illuſtravit Salmaſius de modo uſurar. cap. 10.

459, 33. Ἐπεὶ ἢ ἀπίκετο.] MS. ἐπεὶ ἢ ἡ ἀπίκετο. Et ſtatim ἐπέθετο, non ἐπέθετο. Et denique fini hujus libri adjicit MS. eadem verba, quæ vulgo habentur in principio libri 8, ita ut ibidem quoque retineat ac repetat MS. ταῦτα μὲν δὴ ἔτω λέγεται γινόμενα. de qua conſuetudine notavit aliqua Is. Caſaubonus ad finem libri 3 Strabonis.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum octavum HERODOTI.

461, 10. Μέχει ἔ.] MS. μέχει ὅσε.

461, 42. Τῳ νέᾳ ᾗ Ἀδημ.] MS. τῳ νέα τῳ Ἀδειμ.

462, 6. Προαπολώειν.] MS. & nunc & ſemper in hac hiſtoria προσπλέειν. Paulo ante legebatur etiam in eodem ἀπίκεαλο, non ἀπικέαλο, quod vulgo tenent.

462, 9. Εὐφρόνη καταλάβοι.] Ut c. 16 ἐπιλάβοιεν. MS. tamen nunc καταλαμβάνῃ.

462, 14. Μὴ ὀφθέωσι.] MS. μὴ ὀφθείησαν.

462, 27. Δύτης τ' τότε ἄρξας.] Digna ſunt quæ inſpiciantur ad hunc locum notata ab Salmaſio in Plinian. Exercit. pag. 1146.

463, 12. Πολλαπλασίας.] MS. πολλαπλησίας.

463, 21. Ὅκως ἕκας ἀυτέων πρῶτος.] At longe ſuavius in optimo MS. legitur ὅκως αὐτὸς ἕκας πρῶτος. 1, 107: Παρ' αὐτέων αὐτὰ ἕκαστα μαθών.

463, 33. Αἰχρέϊ.] MS. Αἰχρεΐϊ.

463, 42. Ὡς δ' ὀφρόνη δὶ ἐγεγόνεε.] Non placet hic ordo codici Mediceo, qui, & ſane melius, habet ὡς ᾗ ὀφρόνη ἐγεγ.

464, 2. Ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τ' ναυηγίης.] Quod in ipſis contextus paginis ſubduxi ab publica notitia, plane tamen ſupprimendum non cenſeo; non quia poteſt inducere dubitationem, ſed quod totam rationem ejus codicis cognoſci, puto, intereſt: nempe quod in codice MS. ſecunda manus fecerit ἀναπλεῦσαι, verbum quidem notum, ſed quod nec huc convenit, nec ab Herodoto uſurpari ſolet, amante magis ἀναπλώσαι, ut 1, 78. Adde Portum.

464, 6. Ῥᾴμαλα ἰσχυρὰ καὶ θάλασσαν ὠρμημένα.] An iſta verba ſunt, quæ in vertendo ante oculos habuit Valla *validi in mare aquarum diſcurſus*. Ut fieri forſan potuit, ita nonniſi cum quadam ambiguitate. Certe interpretationem ejus explicant clarius verba quæ leguntur in MS. ἐς θάλασσαν ὁρμημ.

464, 16. Τ'πὸ θεῦ.] MS. ὑπὸ ᾗ θεῦ.

464, 20. Ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας.] Citat hunc locum Portus & conducit cum pluribus, ubi iſta adverbii illius terminatio eſt eadem, prout mox quoque occurrit cap. 15. Compellor tamen teſtari in MS. optimo legi ἀτρέμας τε

465, 24. Δρησμὸν δὴ ἐβουλεύοντο.] Recte: ſed Herodoto non invidenda eſt ſua manus MS. eam monſtrante ἐβούλευον.

465, 27. Ἀπὸ ᾗ βαρβαρικῆ.] Id quidem nimis amplum laxumque & ex nimia gentium varietate conſtans fiat, quam ut ſic uni voci poſſet includi. Certe MS. ὑπὸ ᾗ βαρβάρῳ.

465, 31. Τῇ ἐλπίζει.] Sed opportuniſſime MS. ἐλπίζοι.

465, 38. Πυρὶ ἀνακαίειν.] An ut ei pariter omnes aſſiderent & vel ſe calefacerent, vel aſſarent carnes? Bene magna igitur illa eſſe debuit. Nec Valla ante oculos tale quid habuit, ſed πῦρ ἀνακαίειν, ut eſt in MS.

465, 39. Ἀπικέσθαι δὴ τῳ Ἑλλάδα.] MS. ἐς τῳ Ἑλλάδα. & mox ἐτρέποντο pro ἐτράποντο, quod ſubjecerunt ex frequenti iteratione aoriſti in his libris, quaſi inde norma dictaretur, ut hoc loco non aliter exſtaret.

465, 43. Οὔτ' ἐξεκομίσαντο ἡδέν.] MS. ἔτέ τι ἐξεκομίσαντο ἡδέν, perquam ſuave, quum ut οἷόν τι, ποιόν τι, ita & ἡδέν τι. Et præterea inſignis ille codex non habet προσεσάξαντο, quod lib. 1 cap. 190 reduxit, & nunc poſſet idem ſenſus locum habere, ſed fidens ſibi effert προσεσάξαντο, ut non notet *ante importaverant*, ſed ſemper magis magiſque invexerant. Non notantur quidem decompoſita ab προσες, ſed non intelligo, cur non perinde probarentur ac reliqua ab προσεπι.

466, 33. Τ'π' ἀναγκαίης.] MS. ὑπ' ἀνάγκης.

466, 42. Τῶν συμμαχίεων αὐτὰς ἐσποιήσ.] Quis ita loquutus fuit? Et quot συμμαχίας potuerunt eodem tempore habere? Inprimis ſi adhibeatur Latina interpretatio Vallæ, *ut à præliis navalibus ſummoverentur*, quam unuſquiſque fateri debet huc eſſe commodiſſimam, ſed male congruam vulgatis Græcis, niſi ea mutentur in τ' ναυμαχιεων, ut recte eſt in MS. Non enim aliud legiſſe Vallam mihi imaginor. Deinde etiam Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα, quod jam ſupra quoque occurrebat, caſtigatiore locutione, non μέν νυν ταῦτα.

466, 45. Ἀνὴρ Γ'ηιεὺς.] Non igitur ad amuſſim voluit interpretari Valla, dum reddit *vir*

quidam Hiſtiæus, voce poſtrema ampliata perſpicue ex Græco Ἱστιαιεὺς, quod plane legitur in optimo codice, licet mox dicantur Ἱστιαῖοι, quod eſt ſecundum in iſto populo gentile. Etiam Th. Gale id producit.

467, 2. Ἔπλωε ἀλὴς.] Diligenter Portus annotavit exempla verbi πλώειν & compoſitorum ejus. In eis hoc primarium illic reperio. Melius abſtinuiſſet. Nam eximius ille ex Italia codex legit ἐπέπλεε ἀλὴς.

467, 6. Τῆς Ἐλλοπίης μοίρης.] Hæc Stephano negligente per Sylburgium admiſſa ſunt in Latina, quantum ſcio, qui poſuit in margine *Ellopiique agri & Hiſtiææ regionis maritimos vicos*. Poterant propius explicari, ut feci. Sic quum in hoc loco agi contigerit, etiam Ortelius nullam Ellopiam ex Herodoto commemorat.

467, 40. Ἀγαγόντες ἢ τέτες.] MS. ἄγοντες. Et ſatis eſt.

467, 44. Ὡς Ὀλύμπια ἀφίκοιντο.] MS. ſimpliciter ὡς Ὀλύμπια ἄγοιεν.

467, 46. Ἄελλον εἶη σφι προκείμενον.] Ut 9, 100. Ὥς σφι ἢ αἱ νῆσοι ἄεθλα προέκειντο. Nihilominus in MS. erat κείμενον. Et id poteſt ſatiare lectorem, ut cap. 93. Πρὸς ἣ ἢ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί.

468, 1. Πυθόμενος δὲ.] MS. πυνθανόμενος δὲ. Manere nempe voluit in tempore mox uſurpato.

468, 2. Εἶπε τε πρὸς πάντας.] MS. εἶπε τε ἐς πάντας, quod debet reſtitui.

468, 27. Τὰς ἢ λοιπὰς.] Vox ultima non eſt in MS. & quam bene poteſt abeſſe?

469, 21. Δωρίδος χώρης πολεῶν ἕνδεκα.] Hunc πολεῶνα illuſtrat Salmaſius in Plinian. Exercit. pag. 418, quoniam vides in notulis Stephani quanta ſit varietas.

469, 31. Τὰ ἄκρα τὰ Παρνησσοῦ.] MS. τὰ ἄκρα ἧς Παρν.

469, 34. Κειμένη ὑπ' ἐωυτῆς.] Portus obduravit non tangere, etſi animadverteret omiſſa hæc eſſe in Latinis, & Stephanum non acquieſſe. Atqui optimus MS. clare ἐπ' ἐωυτῆς, quomodo ex ingenio conjiciebat Stephanus vertebatque *vertex Parnaſſi, qua ad urbem Neonem vergit, ſeorſum ſitam*. Sed addit, ne illius quidem lectionis ſenſus ſatisfacit. Quæ quum allegem ſub nomine Stephani, non ſequor Holſtenium, qui in notis ad Stephanum Byzantium proponens fruſtra aliam conjecturam ὑπὲρ αὐτῆς, quod plane foret otioſum, & verſionem & conjecturam attribuit Sylburgio, haud dubie deceptus. Equidem poſſideo Latinum Herodotum Francofurti editum M DCXX, in cujus fronte ſcribitur *Acceſſit in hac editione Spicilegium Frid. Sylburgii*, quod verum eſt. Verum hæc verſio & conjectura per eaſdem voces prolata jam exſtat in editione Stephani anni MDXCII, ab cujus fronte penitus abeſt mentio Sylburgii; immo jam in editione Latina MDLXVI. Quin immo Sylburgii Spicilegium exſtat in editione Jungermanni pag. 627 junctim editum, ubi nihil de hoc loco; ut omnino pertineant ad Stephanum. Cui iſta non ſatisfacere cur mirer? Quæ enim iſta deſcriptio eſt, *urbs ſeorſum ſita?* quæ non urbs talis eſt? Vel ipſæ Emporiæ, vel Teos & Clazomenæ debent conſiderari ſeorſum ſitæ, licet junctiſſimæ. Itaque non tam lectio, quam explicatio & ſententia Stephani, ut nec ipſi Stephano, ita nec nobis ſatisfacere poteſt, nec cuiquam. Satisfaciet autem, ſi diſtinguas, ἀπτηδὲς δέξασθαι ὄμιλον ἧς Παρνησσοῦ ἡ κορυφὴ, καὶ Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἐωυτῆς; & interpreteris *vertex Parnaſſi verſus Neonem urbem vergens, ſuſcipere in ſe poteſt multitudinem*. Aliud eſt 9, 17.

469, 46. Χαιρέδρων.] MS. χαιρέδραν, ut omnia per primam literam hîc efferantur.

470, 23. Αἰολίδων.] Quos Æolidenſes cogitaverit interpres, non divinaverim. Itaque hunc Vallam in iſta parte ſequi noluit Grentemeſnilius in Græcia antiqua bis hunc locum citans p. 639 & 675, & utrobique interpretans *Æolidum*, quæ vox apud Latinos eſt ambigua, & vel fœminas notans, vel contracte poſita pro Æolidarum; unde neſcio quid velit; ſed utrobique deplorans inopiam hac in parte factam ſtudiis, quod nullus alius mentionem fecerit. Atqui ſit ſatis colligi poſſe hîc remanſiſſe reliquias poſteritatis Æoli, quæ illic tenuerunt. Unde laudabiliter eam vocem reparat optimus MS. ſcribendo Αἰολιδέων, ut lib. 6 Σκοπαδέων & Πενεσταλιδέων. Et cur nobilis ille Vir non cogitat illa Plutarchi: Ἀφανίζουσι γὰρ ἔνιοι μάλιστα τὴν Φωκίδα τοῖς Στεφανοῦσιν αἰολίζοντας, quæ ipſe citaverat pag. 646. Et mox pro ἐποφθόντο ἣ ταύτῃ, MS. legit ταύτῃσι. Item ἀπικαίατο MS. non ἀπικέαλο.

470, 47. Ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ ἧς μεγάρης ἐξενηνειγμένα ἐφάνη.] Vindingius in Hellene col. 300 ſic iſta transfert in linguam Latinam: *arma Martia, quæ in conclavi ſervabantur, ſua ſponte extra delubrum propoſita apparuerunt*. Præclare, ſi ipſe hiſtoriam ſcriberet. Sed interpres ſequi debet auctorem ſuum, quod opinor me feciſſe, ut certe volui facere, quum etiam Stephano vulgata minus placerent.

471, 5. Τῷ περὶ γεγραμμένῳ.] MS. γραμμένῳ.

471, 19. Ἴθυ Βοιωτῶν ἐφυγον.] MS. ἴθυ. Portus ita agit, quaſi ἴθυ nuſpiam occurreret apud Herodotum, nec ab eo eſſet uſurpatum.

471, 45. Παιδημοί.] MS. παιδημοὶ, quod vere Ionicum.

472, 1. Ταῦτα δὴ πυνθανόμενοι ὅτω χρεωτ.] Multo molliore vocum ſerie MS. ταῦτα πυνθανόμενοι ὅτῳ δὴ χρεωτ.

472, 9. Τῷ χρησηρίῳ τε πιθόμενοι ἢ βουλόμενοι ὑπηρετέειν.] Qui hanc lectionem concinnarunt, si Herodotum spectarunt, debuissent posteriora potius convertisse in negativam formam hoc modo, ἢ ἁ βουλόμενοι ἀνιᾶσθαι. Ita enim crebro procedit ejus stylus. Sed prout nunc leguntur ista, certe vel aut illa verba πειθόμενοι ἢ aut tria sequentia videri possunt, immo debent prorsus supervacua; vel ex indicio interpretis Latini omittentis sane quod spernit. Unde in eo totus eram, an non is egisset temere, & recte duo ponerentur, quorum prius pertineret ad animos, posterius ad exsequutionem, *quod persuaderentur oraculo & vellent obsequi.* Sed Latinus interpres haud dubie sequutus fuit auctoritatem majorem & veterem, & forsan ex hoc ipso MS. libro petitam, quippe qui ignorat priora duo; ad quem accessi. Certe Laurentium Vallam & hanc ejus versionem Latinam ignoravit Stephanus, qui tam libere de eo pronunciat.

472, 10. Καὶ τάτε εἵνεκα.] MS. ἢ τῆδε εἵνεκα. Cap. 76 τῶνδε εἵνεκα.

472, 14. Ἐπιμωΐα τελέσει.] MS. ἐπιμωΐα ἐπιτελέσει. Aliquoties hanc repetitionem primæ syllabæ deprehendimus, omnino moderandam ex fide vetustatis, unde alibi non admisimus: nam nunc quidem maxime placet. Cæterum Ἐπιμωΐα ista illustrantur in Cl. Meursii Græcia Feriata in Νεμωΐα.

472, 18. Μᾶλλόν τι οἱ Ἀθωνᾶοι ἢ προθυμότερον.] Adjectivum hoc sæpe adhibet Herodotus, etiam inde oriens adverbium, ut pro bono debeat haberi, sed non hoc loco, ubi legit MS. ἢ προτέρου, & ita legi debet, quippe quo longe clarius exprimitur illa promptitudo.

472, 19. Ἀπολελοιπήης.] MS. ἀπολελοιποίης.

472, 40. Δωρικόν τε ἢ Μακεδονικὸν ἔθνος.] Infelicissima Uranie! quando tibi Mnemosyne inculcavit hanc genealogiam? Hic locus erat, ubi de mendaciis circa Herodotum loqui debebant illi, qui quod absurdissime ipsi committunt, certatim gaudent in alio accusare. Hoc enim mendacium est patentissimum, aut ullos in Peloponneso ducere originem ex Macedonia, aut Erineum & Pindum aut portionem Dryopidis attribui posse Macedoniæ aut unquam factum esse. Lege capp. 72 & 73: nihil reperies. Hoc Chronologiarum stolida, hoc Judæorum spretiones longe superat: & tamen faverunt illi lectores omnes huic mendacio, quod potuissent abolere, si id putassent opus bonorum studiorum abigere hinc inania. Sed vanitas garrire docet. Quin si discessero ab uno Erasmi Vindingii Hellene, (quod solum in eo quum cernerem, dignissimum censui, qui Thesauro antiquitatum Græcarum insereretur) nullum nominare possum, quin hoc tanto tamque aperto mendacio sit fruitus. Iste autem vir doctissimus sic scripsit column. 330. Δωρικόν τε ἢ Μακεδονικὸν. Sic lego pro Μακεδονικὸν ex ipso Herodoto, cui Gens Dorica dicitur habitasse ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον, & Stephano, cui Μακεδνὸν χωρίον ἐν Πίνδῳ. Politissime profecto, eximius ille vir eradit hinc literam ο, & longe aliam regionem ostendit describi, non Macedoniam nimis inde distantem. Sed oportuerat ipsum simul docuisse, unde peteret istud gentile Μακεδνικὸν, quod sciebat non modo nuspiam occurrere, sed ex indicio Stephani claro didicerat τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως Μακεδνόν. Hic igitur jactitet se licet illa splendida membrana Medicea libro VIII Herodoti restituto perinde ut reliquis præcedentibus, plane servans nihil aliud nisi Μακεδνὸν, ex qua jam per quadraginta annos ita solitus fui Herodotum legere. Nam verum est, quod de gentili notavit Stephanus. Sic enim Odyss. η, 106 dixit Homerus μακεδνῆς αἰγείροιο, quem locum novit & Henr. Stephanus, cum reliquo commentantium populo intelligens μακρὸν, quomodo etiam intellexit Lycophron scribens Μακεδνὰς ἀμφὶ Κιρκαίᾳ νάπας. Sed certe Homerus potuit quoque intellexisse hoc gentile, ut innuatur populus ex Macedno agro. Certe locum istum videtur respexisse Suidas, quum ponit Μακεδνῆς. An reliqua quæ sequuntur sint ejusdem, vix dixero, nempe ἵστως Μακεδονικῆς, ἢ κατ' ἐπίτασιν λίαν κεδνῆς. Ibi prima vox etiam in aliis editionibus depravata, nuper Cantabrigiæ ex editione Mediolanensi & MSS. Parisiensibus bene restituta est, sed ab eo, qui ignorabat quid esset, unde vides illic manere Μακεδονικῆς, quæ nauci non sunt.

472, 49. Διὰ τοιόνδε τι πρῆγμα.] MS. tantum Διὰ τοιόνδε πρῆγμα, & vacuum est illud τι.

473, 9. Ἐπεκλήησαν.] MS. ἐκλήησαν, perinde ut mox, nec est causa, cur composito nunc uteretur. Sed hic locus est, qui monet attentos esse debere lectores Herodoti & vigiles, non remissos. Audi enim, quid scribere sustinuerit præclarus ille J. Meursius in Regno Attico lib. 1 cap. 13. *Confundit tempora Herodotus; qui Pelasgis regionem possidentibus, Cranaos vocatos dicit, ut Cecropidas postea à rege Cecrope: cum Cranaus tamen, à quo demum Cranaos vocatos certum est, Cecrope posterior fuerit.* His subnectit ipsa verba Herodoti: in quibus, oro te, an ulla mentio est temporis vel prioris vel posterioris? Unde habet illam vocem *postea?* Nulla scintilla eam lectori ostendit. Itaque cavit ab illa aut simili strenue Eustathius in verbis ibidem ab Meursio citatis. Hujus fraudis origo & fons igitur est Marcianus Heracleota, etiam istic allegatus, qui ad metrum supplen-

dum compulsus fuit circumspicere voculas πρῶτον & μεζῶ, incaute profecto, nec ordo narrationis, quam ponit auctor, quidquam habet commune cum ordine temporis. Itaque, quod his addi debet, in scripto de Regibus Atticis lib. 2 cap. 11 citat eadem loca, sed talia crimina Herodoti non disseminat.

473, 45. Οἱ βοηθήσαντες.] MS. οἳ ἐβοήθησαν.

474, 17. Ὡς ἰῶ νικηθέωσι.] MS. ὡς εἰ νικηθ.

476, 32. Ἔκ τε νηὸς ἐκβῶναι τ' Εὐρυβιάδεα.] Duas postremas voces ignorat codex optimus.

476, 38. Κορίνθιοι σταλῆγὸς Ἀδείμαντος.] Ingreditur ergo aliquid Herodotus, quod dubitasse creditur Græcia: sed tamen valde sera sunt, quæ scribuntur ab Dione Chrysostomo in Corinthiaca pag. 456. Vide tamen.

477, 7. Ἀριθμὸν ἐλάσσονας.] Apparet hæc conficta esse ex capite 66. Οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμόν. A quibus tamen hæc videntur multum diversa, ut nequaquam conveniant; & longe antefero quod legi in optimo MS. ἐλάσσονα.

477, 11. Ἅμα τῷ ναυτικῷ στρατῷ αὐτ. ἔψεσθαι ἢ ὁ πεζὸς.] Adjungit his quoque MS. στρατὸς. Nec ista repetitio videtur offendisse Herodotum, cujus exemplum quoque dedit cap. 47 Τέρεα ἔτι μείζονα ἢ πρὶν ἡμοῦσθαι τέρεα.

477, 13. Ἢν ἢ τὰ ἐγὼ λέγω ποιήσῃς.] MS. ποιῇς.

477, 21. Τὸ ἢ προέχεσθαι μάλιστα χρεών.] Macte lascivas manus in supplendo, ubi quid videtur deesse, quia veram manum nequeunt assequi. Certe sic oportebat scribi ad integrum sensum, quum jam incepisset Herodotus ita corrumpi, ut in eo exstaret προέχεσθαι. Id enim factum ex corruptela, quum legatur in optimo MS. ἢ ἢ προέχεσθε μάλιστα vocabulo postremo rejecto; quæ quidem patet ex versione mea habere integerrimam sententiam.

478, 8. Τὰπ' ἡμέων αὐτέων δέειν κλαθμῶν.] Quam vacat illa vox tertia? & cur Laurentius eam in versione habuit pro nulla? quum bene posset proferre *à nobis solis*. Sed scias aliter eam lectori offerri, aliter eam ab Herodoto scriptam esse, ut testatur fidelissimus MS. αὐτῶν, quod est rectissimum. In eodem mox legitur συμμάχων τοιῶνδε, non τοιούτων.

478, 27. Νῆα ἀπέστειλαν.] MS. ἀπέστελλον, ut respondeat alteri facto, quod antecessit ἐπεκαλέοντο.

478, 33. Γνώμην κοινοῖσιν.] MS. ἰδεῖν ἢ κοινοῖσιν. Et mox μάλιστά κε, non κη.

479, 3. Καὶ τῇ κόρῃ.] MS. κώρῃ.

479, 23. Ὡς μοὶ ἐμοὶ δοκέει.] MS. δοκεῖν.

479, 34. Τῶν ἐπεμνήσθην.] Ita persæpe. Attamen MS. τ' ἐπεμνήσθημεν.

479, 38. Πάντες πλὼ Παρίων.] MS. copiosior πάντες ἔτοι πλὼ Παρ. qui etiam paulo ante legebat ἀπίκαλο, non ἀπικέαλο.

480, 3. Εἰ ναυμαχίην ποιέοιτο.] Suavius in MS. ποιοῖτο.

480, 7. Εἶπε μοι &c.] Mirifice hoc loco MS. in quo legitur εἰπεῖν μοι, & statim κατίσλω γνωμένῳ, itemque ἀποδεξαμένῳ. Quod quo diutius & attentius speculeris, eo amœnius & jucundius accidet, modo intellexeris aliquid, quod antiquæ linguæ crebro ad hujusmodi infinitivos intellexerunt, sane varium & multiplex.

480, 28. Σφέας Δρασκεδᾶς.] MS. Δρασκεδᾶς, ut sæpius subscriptum puncto vel penitus expressum confunditur.

480, 36. Προδηλήσηται.] Dum accurate conantur viri docti concinnare hujus verbi significationem, probant se nimium quam insipidos. Non enim qui alteri est exitio, ille potest dici προδηλεῖσθαι. Verbum enim hoc notat *ante lædere*, ut fatetur Portus, quod qui facit, ille non est utique auctor cladis alicujus, quam tamen idem velut secundam notionem attribuit, ac denique hunc locum vertit: *ne navalis exercitus accepta clade pedestribus copiis sit cladis auctor, sit exitio*. Sensus fiat bonus, at nequaquam convenit Græcis, quæ non patuit Porto & aliis corrupta esse, sed quæ præclare restituit MS. προσδηλήσηται.

480, 37. Ἐς θυμὸν βάλῃ.] MS. βάλεο.

480, 48. Φθονέοντες αὐτῇ ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένῃ.] Perquam egregie MS. τετιμμένης, ut servetur sermonis forma, quam inchoavit in proximis, ubi licet præmiserit in dativo τῇ Ἀρτεμισίῃ, tamen subnectit ὡς πεισομένης, perinde in hoc membro. Quin etiam solet Herodotus sic absolute loqui, non observato, qui casus antecedat. ut cap. 90 διέβαινον τὸν Γωνας, ὡς δὲ ἐκείνους ὑπολαίοιο αἱ νῆες, ὡς προδέοντων. Sic & cap. 108.

481, 12. Νῦξ δὲ ἐγίνετο.] Verba Græca, sed nec opportunitatem tuentia, & nimis quotidiana & aliter cap. 12. MS. ἐπεγίνετο, quod huc proprium & unice idoneum. An non hoc imitatur Thucydides IV pag. 129? qui & pag. 123 χειμῶν τε ἐπιγιγνόμενος μείζων.

481, 32. Καὶ πλίνθοι.] Hæ geminæ voces non sunt in optimo MS. nisi in margine, & quidem recentissimo calamo adscriptæ. Et possunt proscribi. Quid enim quæso in illis momenti? Possunt utique vel intelligi sub multitudine λίθων, & quum hic tempus non fuerit coquinas lateritias instituendi, tamen credibile est ab locis, ubi copia eorum erat, advectos fuisse per illos, qui murum exstruere conarentur. Particulatim vero ire per omnia ad struendum idonea tempus non patitur.

482, 4. Καὶ Δωρίων μὲν.] Vocula prior abest ab MS. eaque exacta processus sermonis

ac

ac demonstrationis fluit distinctior.

482, 5. Αἰτωλῶν Ἦλις.] Cognita satis archæologia ex Oxylo, quam commemorant & Ubbo Emmius col. 107 tom. 4 Thesauri Antiquit. Græc. & Erasm. Vindingius ibidem tom. II col. 141.

482, 6. Ἐρμιόνη τε.] Nempe voces urbium Græcarum amant ita terminari more fœminino. Sed tamen & recte Herodotus nomen ejus profert scribens Ἐρμίονλε, ut legitur in MS. Florentino.

482, 11. Ὀρνεᾶται.] MS. Ὀρνεᾶται.

482, 18. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες.] Vox postrema non est in MS. neque opinor nunc magis Herodoto placuit subnectere, quam paulo ante agens de Græcis Isthmum obsepientibus.

482, 22. Ἀντὶ ἀνδρὶ φθερσὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θώυμα ποιεύμενος.] MS. ποιεύμενοι.

483, 11. Πάντα τὸ πορθμὸν.] MS. φθερσὸ τὸ πορθμὸν.

483, 45. Σφέας φθιεκυκλεῦντο.] MS. φθιεκυκλέοντο.

484, 14. Πλέω ἀγαθὰ τῇ παλείδι ἐργάσηται.] Citat hunc locum Portus in v. Ἐργάζεσθαι, ut inde illustrem ac conspicuam faciat lectori Herodoteo istam casus varietatem inter rem & personam, ut 3, 15. Sed frustra. Nam MS. clare habet τὴν παλείδα, & hoc est Herodoteum. 7, 5. 8, 28 & 106 & 108. Vide etiam ad 129, 24.

484, 15. Λέγω δὲ ὅτι.] MS. λέγω δέ τοι ὅτι. Particula commodissima, sed per literarum transpositionem intercepta, ut vides.

485, 8. Ἡώς τε διέφαινε.] MS. δὴ ἔφαινε. Vulgatum nimis arctum & brevis est momenti.

486, 16. Ἐπεὶ γὰρ.] MS. ἐπειδὴ γὰρ.

486, 46. Φάναι σαφῶς.] MS. σαφέως. Hoc certe est Herodoti, & potuit Portus reliquis exemplis apponere hujus loci numeros.

487, 5. Αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες.] Habemus igitur, quem ante oculos habuerit Ennius, quum scriberet: *Vos etenim juvenes animum geritis muliebrem, Illa virago viri.* Quod nec apud Ciceronem lib. 1 Offic. 18, nec apud Ennium Columna bene vidit.

487, 27. Τοιῦτον μισθὸν.] MS. τοιόνδε, ut sæpius.

487, 29. Αἰγινέην νηῦς.] MS. Αἰγιναίη, ut c. 92.

487, 33. Ἀπέβησάν τε.] Quod nemo non videt absurdum esse. & ipse Valla vertit, quod exstat in MS. ἐπέβησάν τε.

487, 37. Πᾶν αἰτιώμενος.] Aliter Valla nunc quoque, & plane id ipsum quod exstat in MS. πάντας. Id quod notatum quoque est ab Th. Gale.

489, 7. Ἀποστρέψαντες τὴν νῆα.] Ut hoc ipsum est perobscurum, ita etiam vix patet, quid in vertendo sequutus fuerit Valla, dum ambigue scribit *conversa navi*, unde nequaquam distinxeris, utrum intellexerit celocem, an vero navem Adimanti: quia tamen junguntur facto Adimanti, certe intellexit Adimantum convertisse navem suam & ad Græcos venisse. Quod plane vult codex optimus, dum exhibet ἀποστρέψαντα, omnino scilicet Adimantum.

489, 16. Οἱ πολλοὶ φθατεόχαλο.] Media vox non est in MS. Quid enim huc adfert? Certe nec agnovit Valla. Immo an non satis præcessit πολλὸς τῶν ἱπλιτέων?

489, 21. Καταρρύσαντες.] Portus plura in hoc verbo dixit, quam ut citari queant. Sed MS. κατειρύσαντες, quod addes collectaneis sub num. 391, 44.

489, 37. Ἐπελάσαντος βασιλῆος.] Quamdiu Xerxes ἐπέλασε, non tetigere remi ejus Coliadem; sed quidem nunc, hoc est, debellato, propulsato, & coacto fugere. Itaque præclare MS. ἀπελάσαντος.

489, 42. Ἀπολέσθαι κινδυνεύσαι.] Ferri nequit hæc lectio, quum sicut præcedentia verba in subjunctivo fuerunt, δείσας μὴ ἀπωθῆται, aut νοήσωσι, sic quoque subnecti debet κινδυνεύσῃ, quod liquide legitur in MS. Sed & quod junctim sequitur, scribe δρησμὸν ἐβούλευε, non ἐβούλευσε.

489, 50. Παρεσκεύασο.] MS. παρεσκεύασαι.

490, 9. Τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεξᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστῳ τεταγμένοι.] Uranie, Uranie Herodotea, qualis fuisti antehac? & qualis fores posthac, nisi ab Florentia puram tibi aquam ferrem! Patet enim hinc inopia Brissonii in libro primo regni Persarum pag. 147 hunc locum ad verba fideliter describentis, sed nihil explanantis, nec ostendentis ab se bene intelligi, tantum posita leni distinctione post verbum διεξᾶσι, quam in editionibus non video. In quo tamen propter tempus ferri ea res potest. Sed eum ipsum locum ita male descriptum ab Stanleio ad Æschyli Persas pag. 763, & Herodoto junctum Xenophontem cum Josephi iisdem verbis ac Suidæ (omnia Brissoniana) aspicere certe nauseam parat. Nec vero circa difficultatem sententiæ hæreo, sed turbor non adsequens; quî hæc adeo correpta sint. Nam quanto ad indolem Herodoti excellentius legitur hæc notatio in MS. τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεξᾶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστῳ ἵπποι τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος. Nullus opinor hunc locum ita intellexit; quippe ex vulgato ut & ex interpretatione nihil colligas nisi totidem equos, quot homines, per certa intervalla stationem habentes; quæ intervalla Herodotus exprimit eligitque diurna. Ergo quia singulo diurno spatio destinatus est homo unus, idcirco & equus unus citato cursu diem conficere debet. Quod nec credibile est, & si credi oportet, quoniam Herodotus in corruptis exemplaribus ita dicit, me arbitro fatue

priores editores id ſibi potuerunt imaginari, præcipue Valla, tanti mendacii deſcriptionem adeo accurate exſequens. Miror eos, qui circumciſionem, Chronologiam & alias offucias tam perdite tractaverunt, non hîc mendacem Herodotum poſtulaviſſe. Profecto quidquid id eſt, de diurno ſpatio & equo & homine, multum imminuitur ita feſtinatio curſus; quæ eadem augetur contra plurimum, ſi homo iſte diei uni datus in paucas horas mutare equum poſſit, plane ut nunc fieri ſolet. Nolo enim cogitare, quum dicitur ad diei unius viam quamque equi & vir deſtinatus, etiam intelligi poſſe vehicula, ſi non in omnibus, ſaltem in quibuſdam ſtathmis collocata, ad quæ requiritur vir & plures equi in horas certas mutati, ſed innuit equitationem nudam.

491, 26. Ἐπὶ συμβολὴν μεταπέμψασθαι.] Notavit ſane Portus, & hunc & ſequentem locum in voce Συμβολή, ſcilicet prout ſcire potuit. Sed nunc ſcias legi in optimo MS. ἐς συμβολὴν μεταπ.

491, 31. Ἀποπειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου.] Id quoque defenditur multis ab Porto exemplis, quum tamen legatur in MS. ſimpliciter πειρᾶσθαι.

492, 14. Τῇ συμβολῇ.] Eſt hoc alterum exemplum hujus vocis: ſed ut junctum priori, ita pari firmitate teſtatur præclarus MS. ab Herodoto ſcriptum eſſe τῇ συμβολίῃ.

492, 20. Παῖδες οἱ συνεπόντο.] MS. συνέποντο, quod verbi iſtius inſtar adhibet ubique auctor.

492, 25. Τοιόνδε φέρει πρῆγμα γίνεσθαι.] Truncatum Herodoteum, & egregie MS. συμφέρει. Satis patet Æm. Portum nequiviſſe uti hoc exemplo in v. Συννενείχθη, ubi colligit exempla hujus uſus verbi συμφέρεσθαι infinita ex auctore noſtro, ut ſcias ipſius eſſe.

492, 29. Διὸς ἤδη ἐχρύσεο.] Immo τελὶς, ut notavit lib. 1, quem numerum quum ſervet etiam Strabo lib. 13, Caſaubonus jubet hoc loco corrigere τελὶς, in qua re nondum illi potui parere.

493, 7. Κομίσας τὸν παῖδας.] MS. κομίσας τὸς οἰκέτας. Quomodo videtur legiſſe interpres, nec opinor alio modo ſcripſiſſe Herodotum. Omnem enim familiam tranſtulit Panionius, unde πανοικὶὴ eum poſtea ὠφέλασεν dicitur Hermotimus. Adde cap. 109.

493, 34. Διαφυλαξύσας τὰς χρεδίας πορεύεσθαι βασιλῆα.] Non eſt hic quartus caſus vitioſus, ſed languidus & inamœnus; multoque robuſtior erit dativus βασιλεῖ, prout legebam Florentiæ, & maxime probo.

494, 10. Στρατιὴ διαφθερέεται.] Sic à vulgo formatum iri hoc tempus reor equidem; ſed eſt adhuc aliud, nec minus probabile, nempe διαφθαρείη, quod exſtat in optimo MS. Nunc editores primam literam gravati ſunt, & hinc ablatam repoſuerunt in voce verſ. 39 miram perverſitate.

494, 18. Ἐς ὃ ἐλθὴ.] MS. ἔλθοι.

494, 34. Νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων ἀναπαμένοι.] Quæ hîc arena ſine calce? Remedium quærunt editores ab parentheſeos nota, quæ tota eſt eorum, non Herodoti. Quid? an ille ἄνδρας vocat, quos verſu antecedente dixit ἀνθρώπους? Videant hoc factum ſuum & exſultent. Res ipſa dicit νέφος ἀνθρώπων bono ſenſu dictum eſſe de Græcis, & exputa, quanto commodior ſit ſententia, ſi legas: Ἡμεῖς δὲ εὕρημα γὰρ διῆκαμεν, ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτον ἀνθρώπων, ἀναπαυσάμενοι, μὴ διώκ. Ut ſolet interdum γὰρ interius in periodum revocare. Ἀναπαύσαμαι vero clare legitur in MS.

494, 39. Ἐμπιπρεῖς τε.] MS. ἐμπιπρεῖς τε. Cæterum citat hæc ipſa Stanlejus ad Æſchylum pag. 777. Non tamen ut norit hoc participium.

494, 46. Παντελῶς ἀπελάσας.] Scilicet hoc unum deerat, ut quum congeſſerit Portus quatuor loca, per quæ teſtatur παντελῶς eſſe verbum Herodoteum pro communi παντελῶς, hunc unum locum pergeret dejicere ad quaſdam communitatis ſordes. Scito, bone lector, exſtare plane in optimo MS. παντελέως, quod probavi.

495, 1. Ὑποθήκιον μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸ Περσέα.] Ὑποθήκη eſt admonitio, conſilium, certe utplurimum in Herodoto (neque etiam hîc cogitare licet de pigneraticio negotio) ut inde extricare ſenſum verum non queas. Conatur tamen ſollicitus mire Æm. Portus ita ſcribens [Animo ſibi apud Perſam ſubſidium comparandi. Æ. P. V. S. admonitionem facturus ad Perſam 1. cum Perſam de ſuo in eum beneficio collato monere ſtatuiſſet. Hoc ex ſequentibus patet. Si Vallæ verſio bona eſt, dicemus ὑποθήκιον jam vocari ſubſidium, quod ſibi quis parat beneficio in aliquem collato, & apud ipſum quodam modo repoſito, ut ſervetur. Quod obſervatione dignum, quia præter tritas ſignificationes uſurpatum] Miſera prorſus. Unde acrior H. Stephanus nihil de his verbis citatis in Theſauro ponit, niſi ſibi ſuſpecta eſſe. Et merito. Nam omnino ſcribendum eſt ex MS. ὑποθήκιον. Neque vero dubium eſſe poteſt, quin hic locus ſit, unde apud Suidam concinnata ſunt hæc verba: Ἀποθήκιον· ἀντὶ δὲ ὑποφυλακίου. φίλιος. Bene, quod ſilent.

495, 12. Ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικομένοισι.] MS. ἀπικνεομένοισι. Ter ab iſto verbo incipit Portus novos loculos congerere, & ter poſt pauca de verbo ἀπικνέομαι dicta relabitur ad derivata verba ἀπίκομαι neſcio cur? quum ſatis ſæpe hoc ipſum ἀπικνέομαι placuerit Herodoto.

495, 33. Πειθόντε τὴν Ἀγαγκαίην.] Has duas ha-

habes itidem junctas, sed ex adverso in Simmiæ Rhodii Alis.

495, 38. Γεωπείνας ἐς ταμάλισα ἀνήκοντας.] Sic est: habet Portus diligenter comportata, unde pateat Herodoto placuisse istud ταμάλισα. Sed an ideo non perinde bene legitur in optimo MS. ἐς τὰ μέγισα? Sic quidem & in fine hujus libri, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγισα, vel ταμέγισα.

495, 48. Διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων χρεώμενον λόγοισι τοῖσι ἐς τοὺς Ἀνδρίους ἐχρήσαλο.] Incredibile quantum infuscatus locus. Nullos enim nuncios in præcedentibus legitur ad Andrios misisse Themistocles, sed ipsum poposcisse nummos πρηϊχόμψους eos sermones, quos audivimus. Deinde abundantia est longe ineptissima, ut is, qui paulo ante dixit, Themistoclem ad alias insulas misisse ἀπειλητήρια λόγια, nunc pauciss imis verbis interpositis, dicat eum χρεώμενον λόγοισι τοῖσι ἐς τοὺς Ἀνδρίους ἐχρήσαλο. Quis enim tam fatuus est, ut non sponte intelligat eosdem vel certe similes adhibitos fuisse ab eo sermones in tali negotio, quod totum erat minax? Quin & vide, quantopere hinc abeat MS. in quo tamen videtur residere vera manus Herodoti. Διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων χρεωμένους τοῖσι ἐς τοὺς βασιλέα ἐχρήσαλο. Sic certe ipse ex eo notavi, & statim in eo maxima lux. Nulli enim fuerunt nuncii ad Andrios, & fatua manus illos huc adduxit, ubi non erant necessarii, quum omissi sint, ubi debuerant allegari, si fuissent. Eadem ista lascivia interposuit quoque vocem λόγοισι. Sed notat Herodotus Themistoclem in imperandis his pecuniis usum esse Sicino, quem in animo habebat locupletare, sicut etiam locupletavisse in superioribus dixit; ad quam rem poterat inservire hæc curatio. Itaque adhuc abundat in lectione codicis Medicei vox χρεωμένους. quâ deletâ sunt nitidissima omnia.

496, 12. Διέφυγον τὸ σφέτερμα.] MS. simpliciter ἔφυγον.

496, 15. Χρήματα τοῦτο νησιωτέων ἡτέηλο.] Hoc vulgatum, atque ipsi Herodoto aliquoties usurpatum; non nego. Quod si nihil aliud quam exegisset Themistocles, quæ inde ad ipsum & Sicinum venissent lucra? præsertim si detrectassent dare, ut Andrii? Insuper quanto vilius ad lectionem aurei codicis MS. ἐκτήσαλο? Ne dubita igitur; obtinuit & possedit inde Themistocles lautitias.

496, 19. Ἀνωμολογήσαι.] Præclare MS. ἀνωμολόγησαι. Neque enim verbum ἔδοξε refutat primum casum.

496, 22. Ὡς ἢ ἀπίκηλο.] MS. ἀπίκαλο. Et hoc melius.

496, 30. Ἐκ τῆς τῶν ἄλλων συμμάχων.] Vox quarta non est in MS. Et ipsa ineptia sua vel maxime patula ostendit in loco iniquo se ab ineptis esse positam, quia ἄλλοι nequeunt alii intelligi, quam σύμμαχοι, & σύμμαχοι non alii quam ἄλλοι, ut plane alterutram vocem facile conviceris falsi.

497, 17. Ἐπιλαβὼν ἢ λοιμὸς τότε.] Inanis prorsus & supervacua est illa in fine adpositа qualiscunque notatio temporis. Itaque peroportune legitur in optimo MS. ἐπιλαβὼν ἢ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεν. Nihil pote melius.

497, 20. Ἵνα ἑκάστοις γίνηται.] MS. γίνοιλο.

498, 2. Διεχρέελο.] MS. διεχρῆτο.

498, 10. Τελήρει.] Quam ridicula hîc ejecit Stephanus! quam ignarus veri in hoc loco fuit? An non stultitiam ipse suam aperit, dum interpretationem Latinam exarans [triremi auro intertexta, vel ut alii, triremi inaurata] damnat mox dicendo [certe *intertexta* improprie hîc diceretur] Quanti commenti se reum facit, quum addit [At Valla τιάρῃ legit pro τελήρει] Immo, quod dubitari nequit, iste legit τιήρει, ut est scriptum in optimo illo Mediceo, quem is fortasse sub oculos habuit.

498, 16. Ἔοικε ἐμοὶ.] Eximie & attente optimus MS. οἶκε ἐμοί.

498, 35. Πρότερον εἴρηται.] MS. πρότερόν μοι εἴρηται.

499, 8. Ἀκροθίνια ἔπεμψαν.] MS. ἀπέπεμψαν. Et mox δυωκαίδεκα, non δυώδεκα.

499, 9. Ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρωτήριον νηός.] An potest clarior explicatio dari talium vel statuarum vel brachiorum, quæ multiplicia occurrunt in nummis antiquis & monumentis & ipso Homericæ consecrationis ære, de quo agit Raph. Fabrettus ad Column. p. 347, quum & illic fingatur Ulysses consecravisse tale aplustre, memoriam suæ navigationis in exitu felicis, ubi & ipse & alii varia cogitant.

499, 21. Τῶν Κροίσου.] MS. τῶν Κροίσεω.

499, 25. Διενέμοντο τὰς ψήφους.] MS. διένεμον.

500, 8. Ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι.] Multo melius in MS. ἔχοι. Sed & statim voces duæ ἐνέκειτο καὶ absunt ab eodem libro.

500, 14. Ταῦτα μὲν νυν.] Idem MS. vocula postremam non agnoscit.

500, 17. Στρατὸν ὃν Μαρδόνιος ἐξελέξαλο.] Mirus est in vertendo Valla, quum dicit ab illo regem deductum *iis sexaginta millibus, quæ sibi Mardonius delegerat*. Ergo caruit tanto numero Mardonius ex 300 millibus. Quod quomodo probaverit? Atqui in optimo illo MS. clare scribitur στρατὸν τὸν Μαρδ. quod verissimum est. Ex eo exercitu, unde sua millia elegit Mardonius, erant quoque hæc sexaginta millia. Immo & Th. Galæ scribit [codex Arch. melius τὸν Μαρδ.] plane pari modo: & lætor. Sed quo sensu? Pergit scribere [*exercitus quem sibi elegerat.*]

500, 19.

500, 19. Ὡς ἦ ὁ μὲν ὢν ἐν τῇ Ἀσίᾳ.] Verbum ſubſtantivum ignoratur ab MS. elegantiſſime quidem. Quid enim perfectius hac periodo? Ὡς ἦ ὁ μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὁ ἦ ὀπίσω ποδόμῳ καλῷ τῷ Παλήνῃ ἐχώρεε.

500, 35. Κελοβέλῃ Τορωναίῳ ἐπιδεικνύειν.] Vocem ſecundam ignorat liber MS. Sed, caſtiſſima Urania, quid deinde in tuo gremio geſtaviſti? An ex Herodoti manibus accepiſti Κελοβέλῃ ἐπιδεικνύειν? Hoc enim eſt, quod monſtras accedentibus. At quæſo te, an ullus qui accepit, teſtatus fuit ſe intelligere? an tu intellexiſti? an hæc ſunt placamenta ingenui animi, qui memoriæ rerum antiquarum operam ſuam præbet? Quomodo vertit Valla? *Critobulo Torunæo tradidit, à genere Chalcidenſi.* Sed & in ſermone Italico *la citta poi quaſi deſerta donò à Critobolo da Calcide, à queſto modo ottennero i Calcidieſi Olyntho* &c. At quid lucri inde ad hiſtoriam, ſi noveris originem generis in hoc Critobulo? An ex eo dependent fata univerſa urbis? tum an hoc ſignificant Græca, ut ita Vallam ſimul Portus, ſimul Stephanus tueantur? Longe aliter exiſtimavit Ubbo Emmius V. C. in libro ſ veteris Græciæ ſcribens *Olynthus ab Artabazo Perſa expugnata & Chalcidicis tradita* &c. Agnoſcis magnam differentiam, & debuit vir ille doctiſſimus aliquid perſpexiſſe veritatis fœdum in modum abſconditæ; quæ quum tibi præſertim placet, revertere ad eam ſubſidio præſtantiſſimi codicis Medicei, in quo legitur παραδιδοῖ Κελοβέλῃ ἐπιδεῖξαι ἢ τῷ Χαλκιδικῷ γένει *tradit eam Critobulo, ut etiam præbeat* (vel habitandam indulgeat) *Chalcidicæ nationi.* Ita ſequitur commode, quod ſubnectit; quomodo corriges quoque interpretationem hujus editionis nimis aberrantem. Nempe Critobulus tum alios in eam recipere poteſt, tum particulatim monetur Chalcidenſibus eam aperire.

501, 5. Παρῆν ἦ ... συμμαχίη.] MS. παρῆσαν, quem numerum in verbis amat Herodotus collectivis nominum vocabulis apponere.

501, 32. Οὕτω ἐπρηξαν.] Hæ voces nullæ ſunt in MS. Et videtur perquam commoda relationis præcedentis terminatio ἔστοι μὲν οἱ περιπέμψαντες βασιλῆα, nempe tam pauci manſerunt ſuperſtites, & quum nec illic manere, nec trajiciendi in Aſiam haberent copiam, redire debuerunt in Theſſaliam, peræque occidendi ac commilitones perierant.

501, 33. Ὁ ἦ ναυλικὸς στρατὸς.] Hanc quoque vocem ultimam expellit MS. ut rurſum in principio capitis proxime ſequentis. & 9, 95 dicuntur οἱ δὲ ναυλικῷ στρατηγοί. Et toties jam in antecedentibus ὁ πεζός, etiam mox rediens. Quin etiam vox iſta huc non convenit. Neque enim claſſiarius exercitus transfretavit alias pedeſtres copias, ſed nautæ & claſſiarii.

501, 41. Συνῆρχε ἦ τούτοισι.] MS. ἦ τοῖσι.

502, 6. Εἴ τι δύναιτο.] MS. εἴτι δυναίατο, quam ſuave!

502, 17. Τῷ Εὐρυφῶντι, δὲ Προκλέι.] Accuratiſſimus Vindingius in Hellene notat hinc medium ab Herodoto omiſſum eſſe δὲ Σώῳ, quem retinuit Pauſanias, unde etiam eum memoravit Cragius lib. 2 cap. 2.

503, 17. Καὶ ἐξοίμισε ἐς Ἀμφιάρεων.] Quid dici poteſt ſordidius? Hoc tu concoquis, ſplendidiſſima Uranie? At tuum eſt ἐς Ἀμφιάρεα. Hoc tu in mentem dederas Herodoto. Hoc caſtigatiſſima membrana Medicea fideliter ſervavit. Et quid elegantius?

503, 18. Ἐκέλευε σφέας.] MS. ἐκέλευσε.

503, 31. Ἔπεσθαί οἱ.] MS. ἔπεσθαί δέ οἱ.

503, 49. Τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλαβανδα πόλις μεγάλη.] Quum Stephanus de Urbibus mentionem urbis Alabaſtrorum in Phrygia teſtatus eſſet ſe habere ex Herodoto, & Salmaſius in Plinianis pag. 559 negaviſſet in Herodoto exſtare, Holſtenius eam citationem ad hunc locum referebat, ut ab Stephano olim hic lectum fuerit Ἀλάβασσα. Ego nihil varietatis annotavi ex libro vetere, & mira ſunt fata nominis auctoris noſtri. Voſſiano exemplari adſcriptum eſt male Stephanum legiſſe videri Ἀλάβασσα.

504, 13. Τὰ χρηστήρια ταῦτα οἱ προλέγει.] MS. προλέγοι, ut ſimilis mutatio modi, & pariter polita, occurrebat nuper.

504, 27. Ὅκως δὲ ὁπλίσατο.] MS. ὁπλίσῃ.

504, 34. Ἔφασαν δίκαιον εἶναι ἐπιπλαζόντας.] Sic certe ſcriberet quilibet circumforaneus, cui maximum Herodotum & multo ipſis meliorem varii comparaverunt. Cæterum dicit unicus codex Florentiæ eum ſcripſiſſe ἐπιπλαζόντες, ut non conſtruatur cum infinitivo. Et ſimile acciderat libro 1, 63 & 6 in fine capitis 61, quod vide.

504, 41. Εἶπας τάδε.] MS. εἶπας τάδε ὧδε. Non inutili augmento, ſi diſtinxerimus εἶπας τάδε, Ὧδε δεκόμεθα. *Hoc modo accipimus*, ut paulo infra ὧδε ἐγεγόνεε. Sed ubi videbis fidem libri veteris 9, 28. Ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Φωκαιῆες.

504, 44. Ἀφυσάμενοι ἐκ ἦ ἠιόνος.] MS. ἀφυσάμενοι δὲ ἠιόνος. An dubitas? Antoninus Liberalis cap. 19 ex Bœo ἠφύσαντο δὲ μέλιτι τῶν μελισσῶν. Plutarchus in Oraculor. defectu de Lebadia, ἀφύσασθαι μανικῆς. Et ſæpiſſime alii.

504, 45. Οἱ μετ' αὐτέ.] MS. οἱ μετ' ἐκείνε.

505, 15. Ὧδε ἐγεγόνεε.] MS. ὧδε ἐγένετο, ut iſtud poſtea ſequatur amœnius.

505, 39. Εἴπερ εὖ φρονέοιτε.] MS. εἴπερ δὲ φρονέετε.

505, 43. Ἀπὸ καταλάσεσθε.] MS. ἀπὸ καταλύσασθε. Omnino recte. Sic enim ſolet repetere & quaſi iterato ſtudio aſſumere idem verbum, ut 9, 56 verbum ἀνέμους. Habet quoque codex Arch. apud Th. Gale.

505, 48.

505, 48. Περὶ μὲν δίκαιης ἢ ἄδικης ὑμέας.] Sic quum loquatur hic Alexander, immo etiam pergat addere ἐμὲ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε, ut sic iste potuerit tunc Athenienſibus imputare multa benevolentiæ documenta, audire vellem, quî iſta intellexerit Dion. Petavius, qui locum hunc diligenter excutiens in Paralipomenis pag. 849 ſuſtinet exiſtimare Alexandri patrem Amyntam adhuc vivere, ſed mox mori, quia nunc tantum vocat ἀνδρα Μακεδόνα, at 9, 43 τελευτὴν τῆς βασιλίης Μακεδόνων: inter hæc ergo quæ nunc narrat, & quæ ſcribuntur libro nono, media intercurrit mors Amyntæ. Et quomodo igitur ſic Athenienſibus coram jactitare potuit ſuam benevolentiam, eamque non tunc primum ab eis cognoſci, ſed varia data fuiſſe experimenta multo ante, quum nec regnaverit, nec Macedonia tanti fuerit, ut jure potuerit ſic gloriari. Certe non ſatis ex aperto & ſimplici tacet non ſine celandi ſtudio, mox rurſus ipſum Alexandrum illum confiteri Εἰμὶ γὰρ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.

506, 3. Ἐνώρων τοῦτο ἐνὸν ὑμῖν.] Et quare hoc participium ἐνὸν invidit præcedentibus, ſi judicavit id nunc, ubi prorſus eadem eſt conſtructio, adnecti debere? Et ſanequam miror Portum in verbo Ἐνορᾶν conduxiſſe utraque hæc membra, & tamen varietatem iſtam nullo verbo proſequi. Atqui legitur hæc pars ita in optimo MS. τοῦτο ἐν ὑμῖν. Prioris autem partis conſtructio eſt 1, 89. ὅτι οἱ ἐνορέων ἐν τοῖσι ποιεύμενοισι.

506, 5. Ἔχων λόγους τοιούσδε.] Plane hæc verba mox ſequuntur c. 143. At nunc in MS. τούσδε.

506, 41. Ἄλλως τε τετέων ἀπαύλων, αἰτίης.] Videtur aliquid moleſti his ineſſe. Unde quum ſatis lævus in interpretando fuiſſet Valla, Stephanus correxit ita: *Adde quod Athenienſes, qui horum omnium autores extiterunt, primos ex Græcis jugum ſervitutis ſubire, res eſt profecto intoleranda*, ut legerit ἡγεῖσθε δυκοσύνης. Quod ut nulli placere poteſt, ſic nec Ubboni Emmio, qui ſic exprimit: *vos ejus præcipui auctores fuiſtis, & in hæc incommoda intentatamque ſervitutem Græcos conjeciſtis: Res nullo modo toleranda.* Nihil ex his ſatisfacit.

506, 43. Αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι.] Non eſt Græcum, & enervatus eſt ſermo. MS. αἰεὶ ἦν τὸ παλαι.

506, 46. Καρπῶν ἐσερήθης.] MS. ἐσερήθησε. Id habet Latina verſio.

507, 20. Τῇπερ ἦν νῦν ἔχεσθον.] MS. τῇ ἦν νῦν ἔχ.

507, 45. Τὸ Ἑλληνικὸν ὁμαιμόν τε.] MS. τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν ὁμαιμόν τε.

507, 48. Ὧν ἦν προδόται.] Copulativa nec locum hîc habet, nec ab MS. agnoſcitur.

508, 16. Ἐς τὠυτὸ Βοιωτίην.] Poſt hæc etiam MS. ſubjungit eadem verba, quæ initium faciunt libri 9. οἱ μὲν ταῦτα ὑπεκεκαμένων Ἀθηναίων ἀπωκάσαντο ἐς Σπάρτην.

JACOBI GRONOVII NOTÆ ET OBSERVATIONES

in librum nonum HERODOTI.

509, 27. Ἅπαντα τὰ κείνων ἰσχυρὰ βουλεύματα.] Vocabulum *ἰσχυρὸς*, in plurimis ab Herodoto adhibitum, tamen nunc non exſtat in MS. & magnopere egreditur Valla augens ad *validiſſima*, qui etiam neſcio unde petierit verbum *occupabis*, quum Herodotus innuat, *ſine labore omnia eorum conſilia opprimes* & coërcebis.

510, 13. Ἐς τὠυτὸ ὑστερήσειν.] Satis vexavit ſe in leniore hujus loci interpretatione Æm. Portus & docendo ὑστερεῖσθαι poni, pro quo uſitatius ſit ὕστερον. Atqui Mediceus ille fideliſſimus MS. habet clare ἐς τὠυτὸ ὑστέρην.

510, 44. Ἐς τὠυτὸ Βοιωτίην ἐλαύνειν.] Vidi ſimilia in his libris, & aliqua notat etiam Portus. Sed an non monile hoc videri poteſt ex inferiore huc elevatum? Utique legit optimus MS. ἐν τῇ Βοιωτίῃ.

511, 1. Πεμπίδην ἐσβαλόντα.] MS. ἐμβαλόντα.

511, 4. Προεῖπε τε.] Stolida orationis inclinatio, quæ ferri nequit. Nec eam ſecutus eſt Valla, ſed quaſi legeretur προειπόντας. At ille ſupinum iſtud collegit ex eo, quod & ipſe vidit in antiquo ſcripto legi προεῖπαί τε, prout exſtat in Mediceo.

511, 28. Τὸ μὲν ἡμέτερον ὕτω ἀκίβδηλον.] Præclare in his conſummata eſt Græciſmi concinnitas, & magis etiam, ſi verbum νέμεσθαι quoque abeſſet. Paſſim quippe ſic occurrit τόγε ἐμὸν & ſimilia, in perfecto plane ſenſu. Hinc eſt, ut opiner omnino veniſſe ab Herodoto, quod legitur in Florentino MS. τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ὕτω ἀκίβδηλον ἐὸν νέμεσθαι, ut infra mox dicet τὸ παρ' Ἀθηναίων. Huc etiam declinat codex Arch. ex quo propinat Th. Gale eandem fere lectionem, niſi quod omittat ἐὸν; & ponat ὕτως, utrumque credo per negligentiam.

512, 13. Χίλε@· ἀνόμαλ.] Abeſt poſtrema vox ab MS.

512, 15. Τῶν ἐφόρων ἕνα ἐπύθε.] Mirari licet, cur, quum ex uno ephoro dicatur reſciviſſe, cur, dico, non cum illo colloquatur. Sed ad furcas damnanda eſt vox tertia, quæ nec in MS. apparet, & ſane abſurdum quoque foret, ſi velut arcanum emanaviſſet ex uno forſan ephororum; nec eam agnovit interpres.

512, 16. Ἀκέσας ἦ ταῦτα.] Hæc quoque poſtrema vox non exſtat in MS.

512, 18. Ἀθηναίων ἡμῖν ἑνὸς μὴ ἀρθμίων.] Notavit Portus ad Suidam hunc locum ab ipſo citari in v. Ἀρθμία, ſed ut dicat μὴ ἑόντων ἄμμιν ἀρθ. Quod reponi debet inter ſpecimina licentiæ, quam quilibet cenſuit ſibi datam eſſe formandi citationes Herodoteas ex lubitu & arbitrio.

512, 24. Ἐν φρενὶ λαβόντες τ λόγον.] MS. ignorat voculam ἐν. Eximie. Vide Portum in φρὴν & νοὸς.

512, 44. Ἐπὶ τ ἑωυτῶ ἕκας@·.] MS. ἐπὶ τῷ ἑωυτῶ ἕκας@·.

513, 30. Πρὶν μέν νυν πυθέσθ.] Voluerunt diſtare hunc locum ab illo qui mox ſequitur πρὶν ἢ .. ἐμβαλεῖν. Sed invito Herodoto, ut docet optimus MS. in quo eſt πρὶν μέν νυν ἢ πυθέσθ, ut 6, 22 πρὶν ἢ ἀπικέσθ, quæ utraque addi debent collectaneis Porti in v. Πρινή.

513, 42. Ὡς τε ὀλίγος.] In MS. media vox non legitur.

513, 45. Μαρδόνι@· μὲν δὴ ἔτω.] Vox poſtrema non eſt in MS.

514, 2. Ἵππ@· προσελθοῦσα καὶ ἱππάσαλο.] Videſ ut interpretatus ſit Valla. Id non placuit Porto, qui cum eo quidem ſcribit προελθοῦσα (ex verſione enim patet Vallam ita legiſſe) ſed interpretari velit *equitatus vero progreſſus agrum Megarenſem perequitavit*. Poſtremum clare dicunt Græca. Sed equitatum non opinor ſolum vagari juſſiſſe Mardonium, ſed quum is comitaretur peditem, ſic perequitavit iſtum agrum. Certe MS. nihil mutat in verbo προσελθοῦσα, nec cauſa eſt.

514, 5. Μαρδονίῳ ἦκε ἀγγελίη.] An ſuppoſitum eſt hoc verbum ab iis, qui voluerunt apparere in promptu eſſe Herodoto copiam & varietatem, ne jam uteretur eodem verbo quo tantum quod uſus fuit? Certe MS. iterum habet ἦλθε.

514, 17. Ὁκοῖόν τι ἐθέλει.] Suavius in MS. ἐθέλει.

515, 17. Ἐμήδιζον γὰ μεγάλως.] MS. ἐμήδιζον γὰ δὴ σφόδρα.

515, 21. Δοκιμώτα@·.] MS. δυναμώτα@·. Etiam mox ἀπίκαλο habet idem liber, non ἀπικέαλο.

515, 23. Σφέας ἀπ' ἑωυτέων.] Hic Græcus ſermo non exprimit Latinum *ſeorſum*, ſed quidem ἐπ' ἑωυτῶν, quod ipſum legi in MS. nec aliter diximus 469, 34, ubi, ut puto, citavimus & Portum in ἐπ' ἡμέων.

515, 17. Νῦν ὦν ἄνδρα.] Ratiocinationis proprium & bene nectens conſequentiam ſermonis. Sed ea hîc non quæritur. Potius propoſito periculo & certiſſimo & præſentiſſimo exclamare videtur velle & edere quales debeant eſſe. Unde juſtiſſimum patet eſſe, ſi credideris vocem mediam non eſſe ab Herodoto, qui virum militarem irritatum voluit exprimere, quoniam non exſtat in optimo MS. Statim veniet locus, ubi major erit ejus commoditas, etſi inde videatur trajecta ab imperitis.

515, 44. Πάνυ συσρέψαντες.] Notavit hunc locum Æm. Portus, ut doceret hîc intelligi *cum ſe ipſos conglobaſſent, facto globo*, quum id demum notetur per verbum ſequens συνισ-ταντες: nunc tantummodo agitur de modo, quum adverſi ſtarent, corporum ponendorum vel ad cautelam vel ad vim repellendam, nempe πάνυ σρέψαντες, ut teſtatur liber MS. quum vellent orbem volvere.

516, 9. Οὐ νικήσε@ ἔτε ἐμὲ.] MS. præbet ἔτε ὦν ἐμὲ. Sic in medio aut fine periodi habes eam voculam 1, 132. Τ'ποπάσας πάν .. ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὧν πάντα κρέα. 2, 39. Οἱ ἦ φέροντες ἐς τὠ ἀγορῶ ἀπ' ὧν ἔδοντο.

516, 26. Πέμπ@ ἐπ' αὐτὸς.] MS. ἐς αὐτὸν. Nam & hæc particula habet vehementiam & iram.

517, 8. Τέλ@· τοιόνδε ἐγένε@ τ μάχης.] MS. ἐπὶ τ μάχης. In qua erudita certe loquutione eſt alluſio ad verbum ἐπιγίνεσθ, ſed quod diſſolvit, & quum dicere debuiſſet ἐπιγένε τῇ μάχῃ, prout loquitur 7, 157 in fine, ita maluit nunc mutare.

517, 18. Τύπλοντες ἦ ἐς τ θώρηκα αὐτῦ.] Vox poſtrema non legitur in MS. & omnino eſt ſupervacua.

517, 20. Παίει μιν ἐς τ ὀφθαλμόν.] Ita interdum uſu venit, ut loquerentur ſine diſtinctione, utrum dexter, an ſiniſter foret. Suetonius Jul. cap. 68 *Scæva excuſſo oculo tranſfixus femore & humero*. Etiam nihil habeo, quod promam ex Florentia; forſan ideo, quod oculi tunc mei fuerunt ſopiti. Sed tamen perexcellens eſt, quod ex codice Arch. attulit Cl. Thomas Gale, nempe in eo legi ὄμφαλον, quippe quod valde eſt probabile, quum gladius ipſum thoracem perforare impeditus ſine dubio deſcendere conetur ad imum ventrem & partes corporis ab lorica jam non tectas, non adſcendat ad oculum; etſi id fieri quoque interdum poſſit, præſertim quum non addatur, oculum dextrum vulneraverint, an ſiniſtrum. Εὕρημα hoc eſt pretioſiſſimum me judice.

517, 25. Αὐτίκα ἐπόθεσαν.] Reliqui laudem ſuam

ſuam integram doctis editoribus in hoc verbo certis jam ab Vallæ verſione, qui interpretabatur *deſideraverunt*, docte, ſed non ut opinor ex mente Herodoti; quod tamen tanto cum labore conatus fuit firmare Portus. Atqui manifeſte apparet hoc verbum ab Herodoto nunc poni in eodem ſenſu, quo antea ἔμαθον. Id plane ipſum nunc effert ἐπύθεσαν.

§17, 35. Οὐκέτι οἱ ἵππόται ἐπέμφθον.] Non eſt hoc verbum aciei dicatum. Itaque & optimus MS. ſervat ὑπέμφθον, quod prorſus oportuit reſtitui.

§18, 7. Καὶ ἐφοίτων θεησόμενοι.] Satis mira eſt verſio, quam ex his concinnabat Valla, *Quod idco faciebant*; *quia cuncti* &c. Nec enim id ideo faciebant. Sed quum Græci cadaver veherent per ordines, ut poſſent omnes videre; id vulgo non ſuffecit, ſed inſuper ideo excurrebant, ut viderent. Abundant iſtæ voculæ. Itaque in Græcis copula recte abeſt ab MS. Ita enim ſolet Herodotus; cujus mentem opinor recte à me declaratam eſſe in verſione, quippe quam mutare compulſus fui. Etiam non intelligo, cur non Valla maluerit in antecedentibus dare: *erat autem ſpectaculo dignum.*

§18, 27. Ἀξιοῦμεθα ταύτης τῆς τάσιος.] Probat hanc loquutionem Portus ex duobus aliis locis, quos ad vocem τάσις conduxit, nempe in hujus libri cap. 21 & 47, in quo utroque loco major aciei & prælii ratio eſt, quam ordinis in locando milite. Unde fieri nequivit, quin magis mihi arrideret vetuſta illa ſcriptura optimi MS. τάξιος.

§19, 42. Ἀμαζονίδας τὰς ἀποθήκας.] Locus deſperatus, de quo forſan nihil melius conſuletur, quam prout conſuluiſſe nonnullos teſtatur Th. Gale ſcribens [Hæc dele: neque enim agnoſcit codex A. nec Valla, nec margo] Bene, ſed hactenus. Cur enim habuit codex Etonenſis? Sic enim merito interpretor ejus de illo ſilentium. Tria quæ nominantur, ſunt valde fragilia. Nam nec margo, id eſt, Stephanus, nec Valla ea agnoſcit; quoniam agnoſcere non poterant, utpote quod non intelligerent. De codice A. reverenter taceo. At plane Stephano ignoſci nequit, quum de hoc loco ne verbum quidem. Æmil. etiam Portus ἀποθήκας ne nominare quidem voluit, ſæpe ad viliora declinans. Sed & ex illo præclaro Mediceo nihil notavi; quum interim non videatur locus eſſe tam ſordidæ obſcuritatis, ut ſic ab eo ingenia ceſſare debuerint aut terrefieri toleraverint, quum manifeſtiſſimum ſit Athenienſem dixiſſe εἰς Ἀμαζονίδας τὰς ἀποθήτας, τὰς ἐστὶ Θερμώδ., tanquam furias & minime deſiderabiles fæminas, quæ eſſent crudeliſſimæ, & abominabiles, atque hinc optandæ ut longiſſime abeſſe perſeveraviſſent. Puto liquidiſſimum eſſe eas nunc per λιτότητα morem ſic appellari. Habent hanc vocem omnia lexica.

§19, 46. Καὶ ἢ χρῆσοι.] MS. ἢ ἢ ἂν χρῆσοι.

§20, 38. Λεπρεαιήτεων.] Hoc flocci feci, perinde ut iſtos Vallæ Lepræatas, quum in libro optimo animadvertiſſem ſcriptum Λεπρεηΐτεων. Sic omnes appellant. Infra in eodem libro ſcriptum erat Λεπρεήτας.

§20, 43. Τετέων ἢ ἐχόμενοι Χαλκιδέες.] Præter varietatem loquendi, & verbi ἔχεσθαι, cujus præcipua hîc requirebatur frequentia, flexionem in varias formas, tum mira eſt auctoris cura in participio ἐχόμενοι aut uſurpando aut omittendo, ut ſubintelligatur, & ne ſemel quidem adhibita iteratio, niſi in hoc uno loco: ubi quum præmiſerit Ἐρμιονέων ἢ ἐχόμενοι, nunc tamen ita ut vides iterat, quum id non fiat in alia parte. Sed propterea ſcias oportet vocem tertiam non eſſe in MS.

§22, 10. Περὶ Θεσσαλίην οἰκεομένους.] MS. οἰκημένους, ut ſæpe alibi.

§22, 24. Πρότερόν μοι δεδήλωται.] Vocula μοι non eſt in MS.

§22, 27. Ὡς ἢ ἀπεικάσαι ἐστί.] Verbum ſit qualecunque, ſcribis Herodoti & editoribus forſan gratum, quod tamen annotare inſuper habuit Æm. Portus. Huc nihilominus vix videtur convenire iſtud compoſitum, unde legitur in optimo MS. ἐπεικάσαι, conjecturam adhibere, quod certe jam requiritur.

§23, 48. Γρηΐοισι ἐχρέετο.] Notabile eſt quod legitur in optimo MS. ἐχρέατο, quum ad id pervenire non potuerit curioſitas Æm. Porti tantopere ſe acuens & omnia ruſpans in Εατος, ſed fere pluralia, donec incideret in Παρηγορέατο.

§24, 31. Καζὰ τὸ ἐχθρόν.] MS. καζά τε τὸ ἐχθρόν, quo leniſſime conciliatur hæc pars cum ſequente ἢ καζὰ τὸ κέρδος.

§25, 5. Φειδόμενοι ὅτε ὑποζυγίου.] Magis intendit negativam hanc locutionem optimus MS. exhibens ἢ φειδόμενοι ὅτε ὑποζυγ.

§25, 20. Ἀνηκαλημένοισι ἀληλοισι.] Paulo ante ſic dixit ἡμέρας δὲ σφι ἀνηκαλημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν. Sed in eis quæ citavi, vox poſterior non eſt in MS. eamque verius eſt deleri debere, quum & verba illa priora habeant ſuam rationem, & ſane diverſam ab his, in quibus verſamur, & ex principio ipſo libri quinti appareat auctorem hoc decompoſito malle uti ſine addito dativo.

§25, 39. Τότε μέν νυν.] Particula poſterior, etſi occurrat ſic adhibita ſæpius, non eſt in MS.

§25, 45. Ἔτι πλεῦνας γίνεσθαι.] Verbum γίνεσθαι non eſt in MS. nec incommode, quum verbum εἶναι proxime antecedat interpoſito tantum verbo.

§27, 7. Μή με ἀμφθείρητε.] MS. μή με ἢ ἀμφθείρ. Quæ vocula affert ſuam venuſtatem.

§27, 16. Μὴ πλεῦνες συναχθῆτε.] MS. συλ-

λεχθῆτε, quod convenientius Græcæ libertati, prout ἀπῤῥέων dixit de hac eadem re in cap. 37.

527, 23. Τῦτο τὸ ἔργον ἔτω πρόσθολον.] MS. tantum ἔτω ἔργον πρόσθολον. Hic ordo vocum visus fuit esse confusior nonnullis, ut particulam demonstrativam requirerent proxime anteponi adjectivo: sed non ita Herodotus.

527, 38. Ἐπὶ Μαραθῶνι μαχ.] MS. liquide ἐν Μαραθῶνι μαχ. prout habuimus lib. 8 toties ἐν Σαλαμῖνι. Adhibe Porti Lexicon in ἐν cum dativo loci pro πρὸς ἢ παρὰ.

528, 22. Ταῦτα ἦ ἐδαμῶς.] Adversativa caret MS. Eleganter profecto, ut sit abruptior exprobratio.

528, 25. Βυλόμενοι μᾶνοι Πέρσῃσι.] Habet id quoque sensum suum, nec male huic loco convenientem. Attamen legi in optimo MS. μένοισι, ut videtur ante se habuisse interpres. Unde oportet eam solam lectionem habere pro vero, quum id sit, quod exprobret, quod cum servis Persarum videantur congredi voluisse, quos pro gentis gloria decebat solos Persas eligere.

528, 32. Ἦν μὲν δοκέῃ.] Δοκέοι habet MS. & sic bis.

528, 45. Προσφέρεσθαι ἄποροι.] Id notat Stephanus haberi in quibusdam vet. lib. Debuerat addere in quibus legatur εὔποροι. Sic examen instituit posset. Certe MS. Mediceus habet ἄποροι. Male Valla de insuetis accepit.

529, 8. Ἐλθόντες πρὸς τὸ δεξιὸν κέρας.] MS. ἐλθόντες πρὸς Παυσανίαν ὅτι τὸ δεξ. Et sic quoque interpres. Cur igitur tot voces omissæ sunt? aut cujus beneficio exciderunt? Reposui igitur, præsertim quum & Th. Gale ex cod. Arch. simul & Et. & ipso Valla rectissime judicet ita suppleri.

529, 12. Ἀποκεκλέαλο.] MS. ἀπεκεκλέαλο.

530, 5. Λοχηγετέων.] Verbum memorabile. Id enim quum Valla reddidisset *tribunus cohortis*, quasi derivatum ab λοχηγεῖν, hoc excepit quasi verbum Herodoti pro communi λοχαγεῖν Æmil. Portus, & decem inde versus supplet, ut dicat nihil. Ecce immo & Henr. Stephanus in tomo secundo Thesauri sine hæsitatione refert Λοχηγέω *sum tribunus cohortis*, ut λοχαγέτης ex Euripide. Sic docemur Græca, sed quæ nunquam intra mare Ionium & Thessaliam addita sunt. Mire si ita habeant alii codices antiqui. Itaque præ hoc incerto & ex aliis inaudito præstat credere ab Herodoto venisse, quod habet optimus MS. λοχηγέων.

531, 11. Αὐτὸν ἀναλαβόντα τὰ ὅπλα.] MS. αὐτὴν ἀναλαβόντα τ λόχον τὰ ἅπλα. Quam accessionem quum viderit Valla, & in versione communicaret, noluit admittere Æm. Portus in Ἰθεία τέχνη, unde ibi ut nimis docte, sic infelicissime rem gerit. Patet lapsus, ut opus non sit monstrare.

531, 29. Θερσύδιον.] MS. Θερσυδήιον. Omnino recte. Nam Thrasydæus apud Græcos notum nomen.

531, 31. Τμεῖς δὲ οἱ πλησιόχωροι λέγεσθε.] MS. ἐλέγεσθε, ut agnovit interpres.

532, 3. Τῶν δὴ ἐποιήσαντο.] MS. ἐποίησαν.

533, 46. Ὡς ἐτεφάνωσαν.] MS. ὡς ἐτεφάνουτο. quod in fine capitis 65 & denuo 66 repetitur.

534, 1. Περὶ τ Δημήτερ τὸ ἄλσ.] Atqui id sequitur in versu proximo, & quidem loco oportuno. Sed nunc MS. πρὸς τῆς, & id videtur agnovisse Valla.

534, 6. Οὐκ ἐδέξαλο.] Longe melius ille aoristus convenit participio ἐμπρήσαντας, quam huic verbo, quod agit de re cummaxime instanti. Itaque etiam non admittitur ab optimo MS. sed in eo legitur οὐκ ἐδέκεῖο. quod magis multo est congruum. Sentiebant in animo suo Deam non dare locum.

Ibidem. Τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἀναπλόεσον.] Hoc unicum memoratur Lexicographis in hac voce exemplum. At MS. optimus hîc quoque refert ἀνάκλοεσον, de quo ad 9, 21, ut licet in multis placuerit gemina terminatio, in hac tamen voce displicuerit etiam Herodoto.

534, 19. Ἦ γε καληρισμῷ.] Lectio bene colorata, si modo venisset ab Herodoto, non ab aliis, qui nolebant ulterius differri voculam τάτες, quin haberet jam aliquid adminiculi. Sed interim optimus MS. habet ἦιε; Et quidquid aliis videatur, id mutari non debuit, quum opiner omnino sic scripsisse Herodotum, ut vocula ista præcedens τάτες quærere inferius debeat aliquid cui innitatur.

536, 12. Μετὰ ἦ τᾶτον.] Non decido inter hanc lectionem vulgatam, & alteram codicis MS. τάτων; ut non Aristodemum solum jam intellexerit. Pervicacis enim pectoris est post eum ponere omnia, quem recenti pugna fatearis in Spartana λέσχῃ creditum fuisse pro desperato ad necem cucurrisse.

536, 23. Φθόνῳ ἂν ἐποιεν.] MS. ἐποιμῳ. dixerimus ex livore venisse. Tanquam fateatur auctor esse quasdam arcanas causas propensionis huc repentis, ut magis ad Aristodemum respiciat, quam ullum alium, etiam ipsum Posidonium. Nam λέσχη qua potuit ardere invidia adversus necatum?

536, 36. Πρὸς Ἀείμνηστον.] MS. Ἀείμνηστον. Aëimnestum inter Spartanos alibi memoravit.

537, 21. Ἀμφισσητέων.] MS. ἀμφισσαλέων.

537, 22. Ἀστὶδ πρὸς ἐλευθέρης.] MS. ἀστὶδ αἰεὶ πρὸς ἐλευθέρης. Sic demum impletur descriptio sumpta ex affirmativo, ut perfecte pleneque illi apponi possit altera adscita ex negativo.

537, 39. Ἐφ ἥτι καθίζη ἐπ Ῥ πορευσίων.] Particulam ἐπ non habet MS. nec video ita opus

opus esse, ut omitti nequeat salvo sensu & modo scribendi.

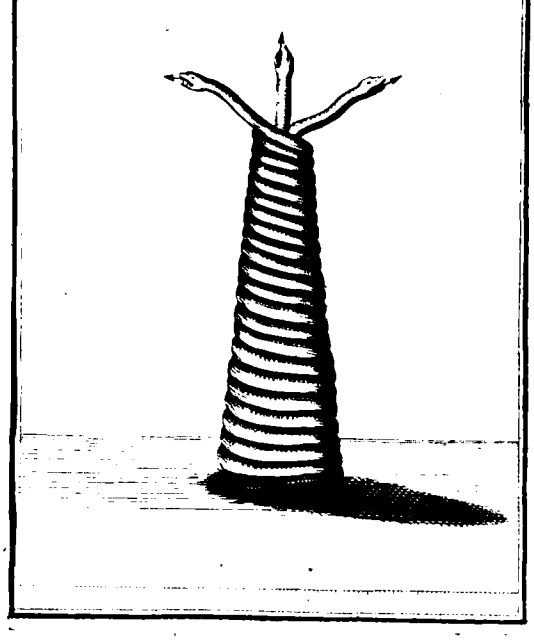
537, 41. Ἔτι ἐν τῇσι φόνῃσι ἑσπόμενος.] Vocem postremam non habet MS.

538, 2. Ὁ δ' ἤμελλετο.] MS. ἠμείλετο.

538, 25. Αἰγινητέων τὰ πρῶτα φέρων.] Hæc quoque ultima vox non legitur in MS. ut ipse Lampon dicatur Αἰγινητέων τὰ πρῶτα. An hoc dulcedinis mellitissimæ genus potuit averti ab Herodoto? Sane factum est per tot non annos, sed sæcula. Attamen revirescit veritas. Est enim haud dubie purum Herodoteum, ut 6, 100. Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα. Non aliter dixerunt πάντα. Accedit, quod 8, 104 dicat φερόμενον ἐς τὰ δεύτερα τῶν δρυόχων ἀπὸ βασιλέος, non φέροντα in hoc genere loquendi.

538, 27. Ἀπικόμενος ὁ αὐτὸς ἤλεγε.] Annectit MS. voculam τάδε.

539, 32. Ὁ δὴ ἐς τελευτὴν ὄφελος ἦν χαλκέῃ ἐπεστεώς.] Insitum his verbis sensum an possumus assequi liquidius quam ex conspectu? Itaque quum insignis Whelerus inter peregrinationis musicæ lucra Constantinopoli in has oras advexerit hanc tantæ vetustatis fabricam, non me teneo, quin huc reponam, ubi unice describitur, & castius profecto,

quam fit apud ipsum ab nonnullis, *qui prennent cette antiquité pour un Trepied d'Apollon.* Quis posset ita dicere aspectans hoc nobile monumentum? non habet tripodis maxima propria, sed ea, quæ signat Herodotus.

540, 26. Τὸ ἐπάνω τῆς γνάθου.] Et cur in hac descriptione auctor uteretur composito? Optimus ille MS. habet τὸ ἄνω τῆς γν.

540, 30. Ὁ νεκρὸς ἠφάνισται.] MS. ἠφάνιστο, multo probabilius.

540, 49. Πάντας ἔθαψαν ἀλέας.] Vox media non exstat in MS. & supervacua est prorsus in tot repetitionibus.

541, 5. Ἐπαισχυνομένους.] Sic se habet: verbum hoc bene notum est eis, qui vel primis labiis gustarunt hæc elementa: ideo debuit Herodoteis immisceri tam nothum & spurium, quam grande. Sed quæso, mi Valla! an qui erubescebant se à pugna abfuisse, post tumulum hunc excitatum non erubescebant? aut statim dicebant se interfuisse? Id lepidum quidem, & ipse Herodotus, quem tantopere dedisti perstringendum, vos rident. Ille enim scripsit ἀπαισχυνομένους. Sic plane legitur in vetustissimo exemplari Florentiæ. Et notat repellere pudorem conantes, quem collegerant ex absentia ista. Non Portus, non Stephanus hoc habet. Satis est, quod habeat in decomposito eruditissimus ille Porphyrius lib. 1 Ἀποχῆς pag. 115. Τίς λοιπὸν ὑπολογία τοῖς ἀπαισχυνεῖν πρὸς τὴν αὐτῶν ἀκρασίαν βουλομένοις;

541, 10. Κλεάδην.] Nomen Bœotium, bene notum vel ex historia citeriore Alexandri Magni. Attamen MS. Ἀλεάδην.

541, 14. Ἐδόκεε σφαλδιᾶσθαι.] MS. σφαλδίειν.

541, 27. Μὴ πρότερον ... πρὶν ἢ ἐξέλωσι.] Notavi de hoc loco ad librum quintum sub numeris 330, 11.

Ibidem. Πλέω μὴ ἀναπλήσῃ.] Frequens fuit causa hujus verbi in hac historia usurpandi, si id Herodoto fuisset gratum. Ne nunc quidem id ei placuit. Habet enim optimus MS. ἀναπλήσῃ. Hujus rei notitia defuit Æm. Porto, qui tam accommodate ad sententiam hujus loci conatur illustrare hoc verbum ex loco libri 6 cap. 12. Τίνα δαιμονίων πρηγμάτων τάδε ἀναπίμπλαμεν. Vide eum in verbo Ἀναπιμπλάναι.

541, 44. Ἐπεπείθεσαν διωθέεσθαι.] Magnus enimvero labor Æmil. Porti, ut post tres rivulos factos, unde deduci possit, hoc verbum deploraret ab Valla omissum: quum tamen nulli istorum adsit aqua Pegasæam Aganippen gustu exhibens. Fucata omnia. Nec ita scripsit Herodotus; sed ab eo testatur fidelissimus codex venisse ἐπεπύθεσαν, vel ut propius veniam ἐπεπίθεσαν. Hoc autem in scrinio suo fovit huc usque Calliope, ut non exierit in has luminis oras. Pulcherrimum tamen, si inspexeris, quæ notata sunt ad verba apud primarios scriptores occurrentia ἐπέπιθμεν vel πιθήσας, ut notet eos certe constituisse & hanc fiduciam fovisse.

542, 14. Κατὰ τὴν ταχίστην ἐλθεῖν ἐς Θρηϊκίην.] Tanquam privatus iter faceret. Quanto verius ad Herodoti manum & elegantius in optimo MS. legitur? ἐλᾶν ἐς Θρηϊκίην. Hic sermo convenit sequentibus & commento hujus ducis.

542, 10. Κατὰ πόδας μυ.] MS. καζὰ πόδας ἐμεῦ. Et ſtatim τῦτον ϗ ξεινίζετε ϗ. quod longe plenius.

542, 37. Τῦ τυρράνν Θεομήσορ@.] Si ita appellatus fuit, nihil invideo, quin maneat. Scire tamen licet in optimo libro vocari Θεομήτορ@, quo fides mea inclinat. Nam in libro 8 cap. 85 nihil notavi.

542, 43. Ἄ"ρ@ ὑπωμῶσι.] MS. ἄρα ὑπομείνωσι.

543, 18. Ἐκέλδε ποιέειν.] Immo πλέειν, ut recte eſt in MS.

543, 25. Ἐϛὶ ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἱρὸ ἠλίυ πρόβαζ@.] Occæcatos vates colligens in obſervationibus ad Callimachum pag. 619 Ezech. Spanhemius Tireſiam & hunc Euenium, poſteriorem ita deſcribit: *Apollinis ovium apud Apolloniatas in Ionia cuſtodis.* Qua fide credidit Ioniam vel viſam ullo tempore fuiſſe ab hoc Euenio? Nempe quod præcedit ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ, intellexit de Ionia, & hinc ſatis aut doctus eſt, aut attentus in iſta parte ſcribenda fuit. Rideas ſane. Cæterum hæc narratio talium ovium docet Apollinem cognomento Nomium vel Nomionem fuiſſe, ut vocatur ab Cicerone lib. 3 de natura Deorum, qui in iſta Apollonia colebatur.

543, 42. Τ'παγαγόνλες μιν ἐς τὸ δικαϛήριον.] Hæc non implent vim loquutionis illius, nedum Herodoteæ. Inſpice modo collectanea Æmil. Porti in v. Τ'πάγειν. Itaque etiam ſcriptum exſtat in optimo MS. ὑπὸ δικαϛήριον. Egregie. Nam hoc ipſum videbis illic eſſe, quod deſiderat Herodotus.

544, 4. Παρεπιδιάζονλο ὡς ἐς ναυμαχίλν.] Particula ὡς non eſt in MS. nec ſolet ita loqui hic ſcriptor, verum alii.

544, 48. Ἐς ϑ τὸν ἤπειρον ἀπέπλεον.] Certe hoc verbum non congruit huic loco, quippe cui aliam longe ſignificationem attribuit in verbis proxime antecedentibus de Phœnicum claſſe, ut notet remeare in patriam, quum hîc tantum de petendo litore ſit ſermo. Et ſane verbum ultimum non eſt in MS. ut omnino abjici debet. Subintelligitur ex ſuperioribus ἀνῆγον.

545, 6. Ἐ'πὶ τῦτον μὴ δὴ τ' ϛρατὸν.] MS. ὑπὸ τῦτον, ut maneat in uſu præpoſitionis ad hanc cauſam adhiberi ſolitæ.

545, 15. Ἐπιπομένο@ ϑπὸ Μιλήτυ κτιϛῶν.] Hic locus an pro integro legi debeat, dubito. Citat enim eum Meurſius de Fortuna Attica cap. 6, ubi ſic edit nulla diſtinctione divellens participium ϑπομένο@ ab præcedentibus, quod fit in editionibus, quantum ſcio, omnibus, etiam ipſa Thomæ Gale, quod nulli non patet fieri perperam. Sed idem Meurſius illic jam citat κλεῦν, ut nihil habeamus dicere eidem Gale aliquid monenti, niſi quod ſero veniat. Quippe jam & Stephano in indice Theſauri ſic citatur, quaſi vulgo exſtet in editis. Unde id adſcivi nunc merito. Cæterum legitur in optimo MS. non ἐπιπομένο@, ſed ἐπιπομῶν, quaſi innuerit non Philiſtum abiiſſe cum Neleo, ſed patrem ejus Paſiclem, cujus deinde filius illic templum ſtatuerit. Res pertinet ad hiſtoriam, in qua non auſim decidere.

545, 33. Ἐγχείψας τῷ αἰγιαλῷ.] MS. ἐγχείμψας.

545, 48. Δεύτερα τάδε ἐποίδν.] MS. Δεύτερα δὴ τάδε ἐπ.

546, 20. Προσίησαν πρὸς τὺς βαϛ.] MS. προσήισαν, ut cap. 101 ἐξήισαν.

547, 3. Μέχρι καζὰ τ' ἡμίσεων.] Eſt inaudita loquutio, nec explicari poteſt; ut omnino non aſſequar, quemadmodum tot docti lectores eam concoquere potuerint, & ex optimo MS. corrigendum ſit μέχρι κα τ' ἡμ. Quippe quod non modo præſtantiſſimum eſt ad mollienda Græca, ſed pariter declarat originem falſæ vocis καζὰ, nempe quod illud κα ſic involutum fuerit in ſcribendo, ut quaſi nota fuerit præpoſitionis καζὰ, quum breviter & cito ſcribitur.

547, 8. Τῷ ἑτέρῳ κέρᾳ.] MS. κέρᾳ.

547, 20. Συνεπιπομένοι συνέπιπλον.] MS. συνεσέπιπλον. Manifeſto vulgatæ vitio. Et mox ὡς ϑ ϗ τὸ τεῖχ@, ubi vocula ϗ eliditur vulgo male.

547, 27. Γ'θαμίτης.] Etiam Florentinus MS. Γ'θαμίτης habet, prout ex codice Arch. protulit Th. Gale.

548, 4. Ἐμύλυκ@ ὁ Εὐθούκ.] MS. Εὐθόκ.

548, 18. Ὅπ@ χρεὼν εἴη τ' Ἑλ. καλοικῆσαι.] MS. primo ὅπη. Item καλοικίσαι. Et utrumque genuinum. Agitur enim de loco in quem deduci Ionas conveniret, quod prius eſt, antequam habitarent.

548, 25. Τοῖσι ἐν τέλεσι ἔϛσι.] Ipſa pronunciatio hujus locutionis moleſta eſt, cui egregie occurrit optimus MS. ἐν τέλει ἔϛσι. Sic enim ſcio exſtare in illo priſco volumine, quod debuit in contextu hoc exprimi, ubi quid non vitii invectum eſt omiſſo participio & voce τέλεσι retenta? Etiam Herodotus ſe oſtendit 3, 18. Τὺς ἐν τέλει ἑκάϛυς ἰόντας τ' ἀϛῶν.

548, 26. Τὰ ἐμπόρια.] MS. τὰ ἐμπόλια.

548, 34. Πίσι τε καταλαβόντες.] Confuſa eſt hîc copia copulativæ, & non toleranda vel ideo, quia legitur in MS. πίσι καταλαβόντες, ut pateat referri hoc non ad præcedentia, ſed ad ſequentia. Certe nec videtur Valla agnoviſſe.

549, 2. Δεινὰ ποιησάμεν@.] MS. ποιεύμεν@. Id eſt Herodoteum.

549, 12. Τῶν ϑ κατ' ὁδὸν προδυμέων βαδέων.] Vox poſtrema non eſt in MS. Sicut etiam in ſequentibus iſtis ὁδὸν ἔτι πλέον ἡμέρης τετέων, voce ultima MS. deſtituitur. Neque ſa-

sane vel alterutra huc requiritur, ac præsertim illa prior βαρβάρων, quum tam accurate descripserit, quos intelligat per ista τ' κατ' ὁδὸν πορδομένων, ut supponat alios fuisse, qui non ita recederent per viam, quos in initio hujus capitis descripsit τῶν δ' ἀποφυγόντων βαρβάρων.

549, 42. Εἶπαι Ξέρξη.] Cespitat constructio, neque ullo genere tolerari potest ille infinitivus; & quam commode exstat in MS. εἶπε?

550, 14. Περσισὶ μὲν τυχὲ, καὶ ἡ τὴν Ἑλλήνων γλῶσαν, τέλειον.] Tanquam tunc vere exhilarans suum genium primoresque aulæ, ut non dubitem hoc Persicum componere cum Romanæ consuetudinis inter patronos & clientes cœna recta & sportula, quum cœna recta non alia sit, quam τελείη. Sed ut evilescat Herodotus, quid non sustinent proferre viri insignes? Scaliger in libro tertio Canonum Isagog. ex Ctesia habet in lingua Persica τυχὲ, idque Persice nihil aliud quam *thronus*. Johannes Fronto de diebus festivis Arabice didicerat *Tuc* significare torquem, felicitatem &c. Mox adjicit & *Tucf*. Erunt similia multa quæ ex vicinis linguis ad ignotam Persicam pedibus trahi possunt. Sed an non hæc lascivia est? Morosissima quidem truculentia Isaaci Vossii, qua scripsit Herodotum ignarum linguæ Persicæ & nullis orientis gentium instructum monumentis, quid nisi servile capistrum meretur? Unde enim probat hæc? An in orosangis aberravit Herodotus? an in angariis ostendit nec linguam Persicam nec institutorum consuetudinem sibi cognitam fuisse? Num in Satrapiis? aut aliis denique vocibus? Et unde ea facultas Vossio, ut ille Herodotum in tale crimen vocet? Sed ille nescivit erubescere. Quid enim? an alterutra ex dictis superat Herodoteam? Certe non, si quis ita consideret, ut modo dixi, quod neutrum ex his tribus feciisse opinor.

550, 15. Τὸν κεφαλὸν σμᾶται.] Memorat hoc convivium Brissonius lib. 1 de regn. Pers. pag. 65, notatque eo die Regem caput comere, purgare & mundare &c. Plures alii, sed qui nihil explicant Græcum. Verum doctissime Casaubonus ad Athenæum 4, 10 inspexit, & post eum Freinshemius ad Curtium 8, 9 interpretans *tunc solum rex caput cum cura abluitur*, (hoc alii adferunt ex Loccenio) rejecto Valla & Dalechampio, qui reddiderint κοσμῆται *ornatur*, quo forsan etiam respicit Stephanus, dum notat Vallam videri sequutum esse diversam à nostra lectionem. Denique cumulum his imponens per Græcæ linguæ nimiam notitiam Ezech. Spanhemius in densis illis observationibus ad Callimachum pag. 564, quum nullum sciat proferre locum, nisi qui ab Casaubono suppeditatur ex Diodoro, tamen & Casaubonum fugillat & ipse nescit, utrum velit *defricare* an *detergere* seu *purgare*. Utique in rege hæc non fuit simplex defrictio aut detersio; & capillorum purgationem oportet omnino frequentiorem attribui regibus Persicis in ista creberrima unguenti affusione, nisi debeant ludibrium maximis sordibus. Cur autem *defricare* potius quam *infricare*, quod elegerat Stephanus in Thesauro? Omnino prudenter existimem feciisse Vallam, dum vertit *ornare*, χριτῶς verbo isto posito, ita ut in quo proprie consisteret illud σμᾶν, non perite satis assequeretur; prout ornare ad caput & capillos & qualemcunque eorum curam in lingua Latina pertinet, & ornatrices feminæ omni & diversissima cura poliebant. Habes & 4, 73 de Scythis, qui suos humaverunt: σμησάμενοι τὰς κεφαλὰς καὶ ἐκπλυνάμενοι. 2, 37 Sacerdotes Ægyptii ἐκ χαλκέων πολήϊων πίνεσι Δῳσμένους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ubi reddit *extergentes*, unde patet Vallæ satis cognitum fuisse verbum.

550, 16. Καὶ Πέρσαις διρέεται.] MS. Πέρσας.

550, 49. Οὔτε ἐκείνη ἔτι πλεῦνα χρόν.] MS. ignorat voculam ἔτι. Ita eam vocem, etiam ubi commodum videtur occupare locum, Herodotus interdum maluit omittere.

551, 42. Τὰ ἐκ τ' γεφυρέων ὅπλα.] Nimis simpliciter vertit Laurentius & nunc & cap. 120 *arma è pontibus*, quasi dememinisset 7, 25 ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας, ubi dixit *armaturam*; sed declaravit Stephanus, prout nunc quoque fieri oportuit.

552, 8. Ἐπὶ γλῶ σλῶ ϛραλδύμενο.] MS. ϛραλδσάμενο, in quo residet omnis venustas.

552, 28. Ἀπαγάγοιεν σφέας ὀπίσω.] MS. ἀπάγοιεν, quod longe convenientius est, vel magis necessarium, quum vulgata lectio fere supponat id jam factum esse, ut cap. 113.

552, 32. Ἀμφὶ τ' Ἀγαυήλεα.] Harum vocum nulla exstat in MS. ut pateat aliquem sic infuscando voluisse jactare doctrinam. Satis est quod illa descriptio adhuc sequatur.

552, 48. Τ'πὲρ Αἰγὸς ποϑαμῦ.] At MS. ποταμῶν. Recte prorsus.

553, 9. Ἰχθύες νεάλωΐοι.] Recte, sed quadrisyllabicum porrigit optimus MS. νεοάλωΐοι, quo clarius exprimitur vis ejus, ut νεοαρδὲ ἀλωλὼ maluit dicere Homerus, alii νεοτργές. Et sunt plura talia.

553, 17. Ἀποινά οἱ τάδε ἐθέλω ϑπιθεῖναι.] Quam sub scelesta specie averterunt limpidam illam Hippocrenen manus Herodoteæ, ut ejus Calliope æternum doleret? Unde enim hoc, quum 1, 96 usurpetur ἐπιθέμενο? & quidem sine tertio casu? Sæcula licet jam adstrinxerint hunc locum his sordibus, non dubitabo tamen publicare legi in optimo MS. ἐπιχθῆναι. Quod quia non intelligebatur, debuit expelli, quum sciamus tamen illud ἐφίκομαι,

& derivata ejus afferre tam varias notationes, & huic loco per ſane congruas.

§53, 23. Οἱ δὲ Ἐλαιούσιοι.] Ita quum procedat Græcus Herodotus, id non placuit Vallæ & aliis editoribus, conſenſu porrigentibus id nomen *Elæuntini*. Nec video auctoritatem, quam ſequantur, quum Epitome Stephani non agnoſcat aliud gentile præter Ἐλαιούσιος, & in Herodoto ab Aldo uſque ſemper editum fuerit prout citavi, quod abhinc opinor ceſſabit, quum pateat codex vetuſtiſſimus & fideliſſimus Florentiæ, in quo perſpicue legitur Ἐλαιύσιοι, ut Μυῆς Μυύσιοι etiam Herodoto 6, 8.

§54, 11. Λέγοισι δὲ λαβόντα.] In his etiam vocibus finit exemplar Mediceum, ſubjiciens tantummodo has voces & has deinde notas ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Θ

ΧΧΗΗΠΙ ſive ad quaterniones ſignandos, ſeu quidquid etiam illud ſit. Sed Tanaquillus Faber Epiſt. Critic. parte 1 pag. 30 deſiderat hîc poni totum principium quinque verſibus conſtans, quia Dionyſius Hal. ſcripſerit idem initium, eundem finem hiſtoriæ Herodoteæ fuiſſe, quod hodie aliter ſe habeat, ad Cn. Pompejum in Epiſtola: τὸ δὲ αὐτὸ προοίμιόν τε ἢ ἀρχὴ ἢ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας, unde concludit alia etiam excidiſſe ex Herodoto; ut facilius obtineat potuiſſe nonnulla ex uno libro vel loco tranſponi in alium. Opinor perinde validum hoc eſſe ſpecimen, ac poſterius de Heliopoli, quod in libro ſecundo vidimus, aut quod tertium adhibet pag. 70 de Alabaſtris, de qua urbe didicit ex Hermolao citationem, quum tamen nil tale apud Herodotum legere meminerit. In loco autem Dionyſii, qui notus bene fuit aliis, & ſolet præmitti in teſtimoniis antiquis de hoc auctore, ut ab Fabro non excitetur, etſi ille ſcriptus ſit non oppido clare & ſimpliciter, aliquid animadvertere poteris ex fine notarum ad librum 7 & 8, in quibus forſan id fit etiamnum, quod Dionyſius Hal. teſtatur. Verum ex eo non probes ex Herodoto aliqua omiſſa eſſe, quæ ad hiſtoriam ejus explendam pertinebant; ſed tantum ſcribas cenſuiſſe nequaquam opus eſſe, ut repeterentur eadem verba, & quæ in fine antecedentis libri poſita eſſent, iterarentur in principio ſequentis.

An & iſta mens fuerit Th. Gatakeri, neſcio; ſed ut ſcias quid ſcripſerit ad hanc rem pertinens, in libro II Adverſ. cap. 8, quum præmiſiſſet in argumento capitis illius *Quæ ex Herodoto Ariſtoteles, in ejus ſcriptis jam non patere*, & in loco ipſo monuiſſet [Herodotum Ariſtoteles hiſtor. animal. l. 8 c. 18 reprehendit, quod aquilam in Nini obſidione bibentem inducat, quum τὰ γαμψώνυχα ἅπτεται πάμπαν exiſtant,] in fine apponit: [Illud obiter moneo, in Herodoti ſcriptis, quæ ſuperſunt, iſtud neutiquam reperiri, qui lib. 1. quidem Ninum ait à Cyaxare expugnatam, modumque alibi fuſius narraturum pollicetur, ſed in eis, quæ habemus, nuſquam id præſtitiſſe deprehenditur] Monitio illa quum ſit nuda, etiam ſupervacua eſt & nulli bono; quum & alii Ariſtotelem ante ipſum legerint, eum componentes cum Herodoto, & ſapienter tacuerint: cur enim non de unoquoque ſtudioſo id ſuppoſuerim? Et Gatakero utique ſatisfactum fuiſſe oportuit, quod eandem rem abunde annotaviſſet in Hiſtoricis Græcis G. J. Voſſius, qui & anxietatem nimiam Theodori Gazæ in hac parte notat tamdiu editam ante Gatakerum. Sed & Marshamus in Chronico Canone ſæculi XVII pag. 494 notat [Diodorus pag. 84. dicit Herodotum tradidiſſe Cyaxarem (qui quidem Ninum expugnavit) fuiſſe primum Medorum Regem, cum tamen ex ipſo Herodoto conſtet Deiocem primum fuiſſe, Cyaxarem penultimum] Eat ergo, quoniam mihi via nulla alia reſtat, aut ad Aſſyriacos aut ad alios, ſi fuerunt, logos, ad quos toties ex Herodoto citarunt alii. Omiſi etiam poſt librum octavum ita in optimo MS. ſcriptum eſſe

ΗΡΟΔΟΤΟΥ Η
ΧΧΗΗΗΔΔΙΙ

FINIS.

INDEX
EORUM QUÆ APUD HERODOTUM SUNT MEMORABILIA.

Monitus esse debes, mi lector, Indicem hunc non ad paginas accommodatum esse, sed ad libros, & capita in quæ eos distribuimus, ad oram interioris paginæ semper adnotata.

Abæ, urbs Phocensium, I, 46 VIII, 27 & 134. ubi erat Apollinis delubrum locuples VIII, 33
ibidem reddita oracula, Herodoti etiam ætate *ibidem*
Abantes EUbœæ non minima portio I, 146
Abaris ferebatur fuisse Hyperboreus IV, 36
de eo & ejus sagittâ fabula *ibid.*
Abdera, VI, 46 urbs à Teiis condita in Thracia, I, 168
eam Xerxes præterit VII, 109
cum Abderitis Xerxes hospitii fœdus iniit, & acinace aureo ac tiara auro intertexta eos donavit VIII, 120
Abrocomes & Hyperanthes, Darii filii, Xerxis fratres, super cadaver Leonidæ occumbunt VII, 224
Abronychus, Athenienſis, filius Lysiclis, ſpeculator apud Leonidem VIII, 21
Abydus, una urbium in Helleſponto V, 117. VII, 33, 34 vicina Dardano VII, 43
ponte à Xerxe jungitur VII, 34
Abydeni prætorium quoddam Xerxi extruunt VII, 44
Acanthus urbs VI, 44
Acanthios Medica veſte donat Xerxes VII, 116
Acanthiorum mare VII, 22
Accenſio lucernarum, feſti nomen II, 62
Accipiter inter animantes Ægyptiis ſacras II, 65
eum qui necaverit apud Ægyptios, ſive volens, ſive nolens, morte mulctatur *ibid.*
eas aves in urbem Butum aſportant ſepeliendas II, 67
earum paria ſeptem, omen ſunt ſeptem Perſis III, 76
Acephali populi IV, 191
in pectoribus oculos habent *ibid.*
Aceratos, propheta in templo Delphico VIII, 37
Aces amnis III, 117
unde oriatur *ibid.*
Achæorum, qui Iones è ſedibus ſuis exegerunt, partes duodecim I, 145
Achæi Phthiotæ ſuppeditant Xerxi terreſtres copias VII, 185
eorum in Athamantis poſteros actio VII, 197
Achæiæ Cereris templum & orgia V, 61
Achæmenes, Darii filius periit in Ægypto III, 12 Xerxis ex utroque parente germanus VII, 7, 97
Ægypti præſes VII, 7
Ægyptiacæ claſſi præfectus VII, 97
bonum conſilium Demarati invertit VII, 236
ab Inaro interfectus III, 12. VII, 7
alius auctor regiæ ſtirpis per Darium VII, 11
Achæmenes *alius*, Cambyſis pater VII, 11
Achæmenidæ compellantur à Cambyſe III, 65
eorum tribus apud Paſargadas I, 125
ab iis reges Perſidæ ſunt oriundi *ibid.*
Achaja VIII, 36
Achelous fluvius II, 10. VII, 126
Acheron fluvius V, 92, 7. VIII, 47
Achilleum oppidum V, 94
Achilleius curſus, locus ſic dictus IV, 55, 76
Acinaces Martis, cui immolatur quotannis IV, 62
acinacem in calicem vino & ſanguine plenum tingunt Scythæ in fœdere ineundo IV, 70
acinaces Perſicus in Helleſpontum abjectus à Xerxe VII, 54
Acræphia urbs VIII, 135
Acriſius Danaes pater VI, 53
Acrothoon urbs VII, 22
ex Aculeis jaculorum ahenum factum IV, 81
Adicran, Afrorum rex, agro à Cyrenæis exutus, Apriæ ſe dedit IV, 159
Adimantus Ariſteæ pater VII, 137
Adimantus Ocyti filius, Corinthiorum claſſis dux, fugam facere vult VIII, 5
ejus dictum in Themiſtoclem VIII, 59
inſolentia erga Themiſtoclem VIII, 61
ejus turpis fuga VIII, 94
Admetus Eumeli pater H, 2
Adramyttium urbs VII, 42
Adraſtus Phryx Midæ filius I, 35, 45
fratris interemptor *ibid.*
à Crœſo expiatus I, 35
ei cuſtodiam filii ſui ad venationem exeuntis mandat Crœſus I, 41
Crœſi filium transfodit, aprum volens transfigere I, 43
ſeſe ſuper buſtum Atyis transfodit I, 45
Adraſtus, Talai filius, Sicyonis rex V, 67. pater Ægialei V, 68
in Adraſtum Cliſthenis Sicyonii odium V, 67
ei honores & dies feſti erepti, & Melanippo traditi *ibid.*
Adria V, 9 à Phocæenſibus oſtenſa I, 163
Adyrmachidæ Libyes, Ægyptum verſus IV, 168
eorum mores, & uxorum *ibid.*
Æa Colchis VII, 193. 197
Æaces Syloſontis & Polycratis pater III, 139, VI, 13
Æaces, Syloſontis fil. Sami tyrannus, ab Ariſtagora exutus tyrannide VI, 13
Samios ad defectionem à ſociis ſollicitat *ibid.*
Samum reductus VI, 25
Æacus & Ægina VI, 35
Æacus & Æacidæ à claſſe Græcorum invocantur VIII, 64
Æaci fanum V, 89
Æacidæ ab Æginetis, Thebanis miſſi V, 80. VIII, 84
Æacides Samius IV, 138
Ædes Veneris in Cypro unde extructa I, 105
Minervæ VIII, 39
Protei, dicta Veneris hoſpitæ II, 112
Vulcani II, 110
deorum & hominum ligneæ IV, 108
fulmine abſumptæ IV, 79
Ædificii ſtructura, in quo repoſitæ erant regiæ pecuniæ II, 121
Ædificio ex urbe Elephantina aſſerendo triennium conſumptum II, 175 & ejus ex ſolido ſaxo deſcriptio *ibid. & ſeq.*
Ædificium Zamolxis ſubterraneum IV, 95
Ædificia humanis operibus majora II, 148
Æga urbs VII, 122
Ægæ una ex partibus Achæorum I, 145
Ægææ civitas Æolum I, 149
Ægæum mare IV, 85
Ægaleus mons, unde Xerxes navalem pugnam ſpectabat VIII, 90
Ægeſtanorum pugna cum Spartanis ducibus V, 46
Ægeus Pandionis filius Lycum fratrem Athenis pellit I, 173
Ægeus, Ololyci fil. unde Ægidæ IV, 149
Ægialenſes, tribus Sicyonia, ab Ægialo Adraſti filio V, 68
Ægialees Pelaſgi VII, 93
Ægicores Ionis filius V, 66
Ægidæ in Sparta ingens tribus, à quo dicta IV, 149
Ægila, ſive Ægile, locus ad quem Naſamones veniunt ut palmulas decerpant IV, 172, 182
Ægilea, Styreorum inſula VI, 107
Ægilia circa Eretriam VI, 101
Ægina & Æacus VI, 35
Ægina, (*alias* Argiva) Ariſtodemi uxor VI, 52
Ægina & Thebe, ſorores, filiæ Aſopi V, 80

Æginetæ cur Samiis infenſi III, 59
Samios ut mulctarint *ibid.*
Epidauriis quondam ſubditi V, 83
eorum in Athenienſes odii principium V, 89
terram & aquam Dario dant VI, 49
unde infenſos habent Athenienſes, & apud Spartam inſimulantur *ibid.* contraque ejus rei autores mittitur Cleomenes VI, 50
primores ipſorum dantur obſides Athenienſibus VI, 73
eorum cum Athenienſibus ſimultates V, 82
undeque ortæ V, 82, 83 *&c.*
ab iis illatæ Athenienſibus injuriæ VI, 87
auxilia rogantur à Thebanis contra Athenienſes V, 80, 81
ab iis ſtatuæ repetitæ per Athenienſes V, 84
circa Æginetas & Athenienſes acta *ibid. & ſeq.*
eorum legati contra Leutychidem, Spartam miſſi VI, 85
eorum piaculum, maximorum eis malorum cauſa VI, 91
ab Athenienſibus navali prœlio victi VI, 92
præſtantiſſimi in pugna navali contra Perſam VIII, 93
aureas ſtellas tres quæ ſuper malum navis æreum ſunt Delphis dedicarunt VIII, 122
unde iis divitiarum principium IX, 79
iis tumulus ipſorum rogatu ſtructus, à quo, & cur, & quando IX, 84
Ægineticum bellum cum Athenienſibus VII, 144
Ægion urbs Achæorum I, 145
Ægira urbs Achæorum I, 145
Ægiroëſſa, Æolum civitas I, 149
Ægis Minervæ unde IV, 180
Ægli pop. III, 92
Ægos potami IX, 118
circa AEgrotos Babyloniorum lex I, 197
ægroti apud quoſdam Indos deſerti in deſerto cubant III, 100
apud quoſdam Indos interficiuntur & comeduntur III, 99
ſuper ægrotos qui ad aram ſunt cinis ſparſus in Delo IV, 35
Ægyptus in XII portiones diſtincta II, 147
Ægyptus fluminis donum II, 5
Ægypti ſeu Ægyptiacæ regionis natura *ibid.*
ejus longitudo *ibid.*
tota eſt paluſtris: vell, (*ut Græcum verbum ſonat*) palus II, 4
Ægyptus eſt quam Nilus irrigat II, 18
Aſiæ & Africæ terminus II, 17
Africæ finitima II, 65. III, 91
unde incipiat & qua pateat in eam ingreſſus III, 5
in regiones (vel potius præfecturas, quæ nomoi vocantur) diviſa II, 164
urbes habitari in ea mille & viginti II, 177
montanæ Ciliciæ oppoſita eſt II, 34
qualis ſit qua parte Africam ſpectat II, 8
foſſas unde tam multas habeat II, 108
propter quas inequitabilis & plauſtris inhabilis effecta *ibid.*
de Ægypti magnitudine Ionum ſententiæ II, 15 & Herodoti II, 17
plura mirabilia habet quàm omnis alia regio II, 35
ſub Amaſi rege maxime beata II, 177
Ægypto minatur interitum Cambyſes circiter decem annos natus III, 3
eâ potiuntur Perſæ III, 7
Perſis tributaria III, 91
Ægyptia ſacra II, 81
Ægyptii cum Cyri familia cognationem ſibi fingunt III, 2
pleraque omnia diverſa à ceteris hominibus conſtituerunt inſtituta & jura, ut cœli eorum & fluminis diverſa eſt natura II, 35
eorum inſtituta & jura II, 35, 36 *&c.*
omnium hominum primos ſe arbitrati II, 2 Phrygas tamen eſſe priores concedunt *ibid.*
in ſeptem hominum genera diſtributi II, 164
hominum ſapientiſſimi II, 160
multarum rerum cognitione ceteris antecellunt II, 121
eorum inventa II, 4, 82
primi immortalitatem animarum aſſeverarunt II, 123
primi annum excogitarunt, & in menſes duodecim diſtribuerunt II, 4
prodigiorum obſervantiſſimi II, 82
divinationem certis diis vindicant II, 83
ignem animal eſſe aſſerunt III, 16
ſuis moribus & inſtitutis contenti II, 78 nec ullis aliis uti volunt II, 91
nihil à Græcis mutuati II, 49
eorum in Græcos dicterium II, 13
quibus potiſſimum inter eos ſine agricultura fruges proveniant; utque jacto ſemine in ſua rura ſues immittant II, 14
vitibus carent II, 77
eorum vinum ex ordeo *ibid.*
fabis abſtinent II, 37
eorum victus *ibid.*
eorum præcipui conventus II, 59
eorum cantilena II, 79
medici apud eos ſingulis morbis ſinguli II, 84
eorum ſacra II, 39, 40
eorum ſacerdotes II, 37 quorum unus eſt pontifex *ibid.* ſuntque raſi II, 36, 37
eorum ſuperſtitiones II, 65 & nominatim circa beſtias quaſdam *ibid.*
illis ſacrificia ſub Cheope interdicta II, 124
à Mycerino reſtituta II, 129
eorum circa Cererem & Rhampſinitum ceremoniæ II, 123
deorum omnia fere nomina ab iis ad Græcos pervenerunt II, 50
duodecim deorum cognomina primi in uſu habuerunt II, 4
primi diis aras & ſimulacra & delubra ſtatuerunt *ibid.*
quorum deorum nomina neſciant II, 50
quorum deorum oracula habeant II, 83
dii aliquando eorum principatum obtinebant. II, 144
pudenda circumcidunt II, 36, 104
cum feris veſcuntur II, 36
eorum victimæ II, 41, *&c.*
ſuem non alunt IV, 186
quo tempore ſues immolent & earum carne veſcantur II, 47, 48
eorum ablutiones poſt contactam ſuem II, 47
qui Thebanæ provinciæ, ab ovib. abſtinent & capras immolant II, 42
contra faciunt Ægyptii Mendeſiæ provinciæ *ibid. & 46*
deſcriptio eorum qui ſunt circa partem Ægypti frumentariam II, 77
eorum qui in paludibus ſunt, mores & inſtituta II, 92, 93
Ægyptiorum luctus & ſepulturæ II, 85, 86 *&c.*
mos triplex in condiendis cadaveribus II, 86, 87, 88
eorum ſcripturæ & litterarum duplex uſus II, 36
eorum interpretes à quibus oriundi II, 154
eorum pueri linguam *Græcam* edocti *ibid.*
Ægyptii maximè ſalubri corpore ob aërem qui eſt immutabilis II, 77
purgant ſe ſingulis menſibus *ibid.*
eorum capita quam firma, & cur III, 12
Ægyptii medici ceteris præſtantiores III, 129
apud Ægyptios viri binas veſtes habent, feminæ ſingulas II, 36
veſtes eorum lineæ quales II, 81
unguenta II, 94
naves II, 96
eorum myſteria II, 170, 171
eorum reges II, 99, 100, 101, 102, 111, 112, 121, 124, 127, 129, 136, 137, 141, 147, 151, 158, 160, 161, 172. III, 10
eorum ſub duobus regibus calamitas II, 128
Ægyptii bellatores in magno contemptu Sethoni regi ſuo II, 141
Ægyptii libertatem adepti duodecim ſibi reges conſtituerunt II, 147
Ægyptii à rege Aprie cur deſciverint IV, 159
eorum clades à Cyrenæis accepta *ibid.*
in fugam vertuntur à Perſis III, 11
morte mulctati à Cambyſe quum Apin celebrarent III, 29
à Cambyſe ſubacti, à Perſis deficiunt VII, 1

à Xerxe ſubacti denuo VII, 7
ipſi & Phœnices commeatus comportant exercitui Perſico contra Græcos VII, 25
navali in pugna ſtrenui VIII, 17
Ægyptius quidam vocaliſſimus IV, 141
Ægyptio thorace in pugna utuntur Perſæ I, 135
Ægyptiacum linum II, 105
Ænea urbs VII, 123
Æneſidemus Pataici filius, ſatelles Hippocratis VII, 154
Æneſidemus Theronis pater VII, 165
Ænigma Hipparcho per ſomnium dictum V, 56
Ænigma piſcatorium H, 35
Ænyra, regio VI, 47
Ænus urbs IV, 90. VII, 58
Æoles invadit Crœſus I, 26 eoſque ſubegit I, 6, 28
Cyro ſe dedere volunt I, 141
Æoles & Iones hereditarii Cambyſis ſervi II, 1
tributarii Dario III, 90
olim Pelaſgi vocati VII, 95
eorum ſacra & pempobola H, 37
Æoles circa oram Iliadem capti ab Hymæe V, 122
Æolenſes Mitylenæi V, 94
Æolum in Xerxis claſſe arma VII, 95
Æoles Seſtum tenentes IX, 114
Æolicæ undecim civitates I, 149
Æolicæ civitates inſulares quinque I, 151
Æolicæ & Ionicæ ditionis collatio I, 149
Æolidarum oppidum incenſum VIII, 35
Æolis VI, 127
Æolus Athamantis pater VII, 197
Æor apud Scythas virum ſignificat IV, 110
Æorpata, id eſt, viricidæ, Amazones dictæ lingua Scythica *ibid.*
Æquabilitas, res egregia V, 78
Æquitati iniquitas inviſa I, 96
Aër Ægyptiorum nunquam immutatur II, 77
Aëris mutatione exiſtunt præcipuè morbi I, 77
Ærarium Athenienſium VII, 144
Aëropus Temeno natus VIII, 137
Aëropus Philippi filius, Alcetæ pater VIII, 139
Aëropus Echemi pater IX, 26
Æs apud Æthiopas omnium pretioſiſſ. & rariſſimum III, 23
apud Scythas non eſt in uſu IV, 71
ejus copia apud Maſſagetas I, 215
pro ære aurum mercantur Æginetæ IX, 79
Æris alieni debitor mendacio obnoxius I, 138
Æs alienum debere, apud Perſas turpe eſt I, 138
Æris alieni debitor cadaver patris deponit apud Ægyptios II, 136
Ære alieno liberatur apud Spartam, in regis obitu, qui aut regi aut reipublicæ ſit obſtrictus VI, 59 ut & apud Perſas *ibid.*
AEris fodinæ prope Praſiadem V, 17
AErei viri Pſammitticho auxiliantur II, 152
AEreus Jupiter & Neptunus IX, 80
AEreum totum Mardonii præſepe IX, 69
AEſanius, Grini pater IV, 150
AEſchines, Nothonis filius VI, 100
non ſinit Athenienſium auxiliatorum quatuor millia ſecum perire *ibid.*
AEſchreus, Lycomedis pater VIII, 11
AEſchrionia tribus III, 26
AEſchylus EUphorionis filius II, 156
AEſopus fabularum ſcriptor II, 134
AEſtas ubi ſemper nubila eſt IV, 28
AEſtatis & hiemis ſimulacra II, 121
AEthiopiæ regno ſolus Seſoſtris AEgypti rex potitus II, 110
AEthiopiæ ſitus extremus III, 114
ejus deſcriptio & quarum rerum ferax ſit *ibid.*
AEthiopes quomodo redditi manſuetiores II, 30
pudenda circumcidunt II, 104
AEthiopes macrobii, unde tam longæ vitæ III, 23 quales homines III, 20 *&c.* eorum regis cum Ichthyophagis Cambyſis legatis colloquia III, 21, 22 *&c.* adverſus eos infelix Cambyſis bellum III, 17, 25 *&c.*
AEthiopes alii AEgypto contermini à Cambyſe ſubacti III, 97 eorum ſemen, domus *ibid.*
AEthiopes nomades II, 29
AEthiopum varia genera cum Xerxe militantium VII, 69, 79 eorumque differentia, arma, veſtitus & duces *ibid.*
AEthiopum genitura nigra III, 101
AEthiopicus lapis II, 134
AEtolus Males Agariſtæ procus VI, 127
germanus Titormi *ibid.*
Affines Medi & Perſæ ſimiliter colunt *ibid.*
Africæ termini II, 17
deſerta II, 32
Africæ ſuperiora æſtas ſemper obtinet II, 26 *vide* & Libya.
Africus ventus pluvioſiſſimus II, 25
Agæus Onomaſti pater VI, 127
Agamemnon Pelopides VII, 159
Oreſtis pater I, 67
Agariſta, Cliſthenis filia, Græcorum præſtantiſſimo deſtinata VI, 126
ejus proci totius Græciæ præſtantiſſimi juvenes VI, 127
nubit Megacli VI, 130
ejus liberi VI, 131
Agariſta, Hippocratis ex Agariſta nati filia *ibid.*
Xanthippo nupta *ibid.*
ejus viſum in ſomnis *ibid.*
Periclis mater *ibid.*
Agaſicles, vir Halicarnaſſeus I, 144
legem Apollinis Triopii auſus violare *ibid.*
Agathoërgi Spartæ I, 67
Agathyrſi IV, 102, 125
eorum mores & inſtituta IV, 103
Agathyrſus, Herculis filius IV, 10
Agenor Cilicis Phœnicis pater VII, 91
Ager Caici VI, 28
Creſtonicus, & Pæonius VII, 124
Platæenſis IX, 15
Caryſtius IX, 104
Agricolatores contemptiſſimi apud Thraces V, 6
Agricultura AEgyptiorum quibuſd. nulla II, 14
Ageſilaus Doryagi filius VII, 204
Ageſilaus Hippocratidæ filius VIII, 131
Agetus, Alcidis filius VI, 61
uxorem ſuam amico Ariſtoni collocat dolo adactus VI, 62
Agger viſu mirabilis à Nitocri aggeſtus II, 185
Agger Samiorum III, 60
Agis Menaris pater VI, 65
Aglauriæ Cecropis filiæ templum VIII, 53
Aglomachi turris IV, 164
Agora, oppidi nomen VII, 58
Agrianes fluvius IV, 90
Agrianes pop. V, 16
Agyllenſes vel Agyllæi I, 167
mala illis immiſſa propter Phocenſes *ibid.*
Ahenum ex aculeis ſagittarum factum in Scythia, ejuſque deſcriptio IV, 81
Ahenum à Samiis factum ad exemplum crateris Argolici IV, 152
Ajax pater Philæi VI, 35
Ajax Telamonis fil. pro heroë habitus V, 66
ab Homero celebratus H, 28
à Græcorum claſſe invocatur VIII, 64
ab iis victoribus navis ad Salaminem ei repoſita VII, 121
Aimneſtus Spartiata, Mardonii interfector IX, 63
ejus interitus cum trecentis aliis *ibid.*
Alabanda urbs Phrygiæ VIII, 136
Alabandenſes in Caria VII, 195
Alæ in humeris viſæ I, 209
Alalia à Phocæenſibus condita I, 165
Alarodii III, 94
cum Xerxe militantes VII, 79
eorum armatura & dux *ibid.*
Alazir Barcæorum rex IV, 164
ejus interitus *ibid.*
Alazones IV, 17
Albæ columnæ, ſic dictus locus V, 118
Albus murus Memphiticus III, 91
Album litus, *vide* in Leuce acte.
Alcæus, Herculis filius I, 7
Alcæi poëtæ fuga V, 95
ejus arma ſuſpenderunt in Sigeo Athenienſes *ibid.*
Alcamenes Telecli filius VII, 204
Alcetes pater Amyntæ VIII, 39
Alcibiades Cliniæ pater VIII, 17
Alcides Ageti pater VI, 6
Alcimachus Euphorbi pater VI, 101
Alcimus Mentoris pater H, 7
Alcinor & Chromius Argivi I, 82
Alcmæon Megaclis filius VI, 125
ejus officium erga Lydos, & Crœſi in eum ob id munificentia *ibid.*
quomodo ſe auro ridicule onerarit *ibid.*
ejus domus inde divitiæ *ibid.*
alia Crœſi in illum beneficia *ibid.*
victor in Olympicis *ibid.*
idem Megaclis pater VI, 127

INDEX

Alcmæonidæ obnoxii crimine piaculari I, 61
profugi Athenis propter Piſiſtratum I, 64 & Piſiſtratidas V, 62
ipſi Perſas in Athenienſes excitarint necne VI, 121
tyrannorum & tyrannidis hoſtes maximi *ibid.* 123
clypeum ex compoſito Perſis oſtenderint necne VI, 115, 124
eorum laus VI, 123
per Græciam quomodo celebres facti VI, 125, 126
Alcmæonides V, 62 & 66. VI, 125
Alcmena mater Herculis II, 43, 145
Alcon Moloſſus è procis Agariſtæ VI, 127
Aleæ ludus à Lydis inventus I, 94
Aleæ luſus Cereris & Rhampſiniti II, 122
Aleæ Minervæ templum I, 66. IX, 69
Alejus campus Ciliciæ VI, 95
Aleuæ filii VII, 130. IX, 57
Aleuadæ Theſſaliæ reges VII, 6
eorum nuncii ad Xerxem miſſi ut ſuccurrat contra Græcos *ibid.*
Theſſalis invitis VII, 172
Alexander, Priami filius I, 3
Helenæ raptor I, 3. II, 113
ejus cum Helena in AEgyptum adventus *&c.* II, 13, 14 *&c.*
ex Sparta triduo Ilium pervenit II, 117
Alexander Macedo, Amyntæ filius V, 19, VII, 173. VIII, 139
ejus genus VIII, 139
vetuſta origine Græcus V, 22. IX, 44
Perſarum inſolentem libidinem in convivio ulciſcitur V, 20
ejus prudentia V, 21
in Olympia curſor primo proximus V, 22
Macedonum tyrannis quomodo ad eum pervenit VIII, 137
Athenienſes hortatur ad paciſcendum cum Mardonio VIII, 140
Athenienſibus Mardonii cauſſam prodit IX, 43, 44
aurea ejus apud Delphos ſtatua VIII, 121
Aliarchus fratricida IV, 160
ab uxore fratris necatur *ibid.*
Alilat, eadem Arabibus quæ Urania III, 8
Alitta, Venus dicta ab Arabiis I, 131
Alizones pop. IV, 52
Alleſus Sidonii Tetramneſti pater VII, 98
Alluvione fluminis agros decurtatos compenſat AEgypti rex II, 109
in Alopecis Atticæ buſtum Anchimolii V, 63
Alpeni vicus VII, 176, 177, 229
Alpenus oppidum VII, 216
Alpheus & Maron Orſiphanto geniti VII, 227
eorum virtus ad Thermopylas *ib.*
Alpis fluvius IV, 49
Alus, urbs Achajæ VII, 173
Alyattes, Sadyattæ ſucceſſor in regno Lydiæ I, 16
ejus acta memoratu digna I, 16, 17, *&c.*
qua ratione Miletum obſidebat I, 17
ejus morbus I, 19
cum Thraſybulo pactiones init I, 21
donaria ab eo Delphos miſſa I, 25
ejus obitus *ibid.*
ejus ſepulchrum quale, & à quibus conſtructum I, 93
ejus filius Pantaleon I, 92
filia Ariena I, 74
Alyſonii pop. III, 90
Amaſis AEgypti rex I, 30
ad eum ſe confert Solon *ibid.*
ejus cum Crœſo fœdus I, 77
ejus res geſtæ cum Apria, quem regno pepulit II, 162, 163, 169
ejus cum Cyrenæis amicitia II, 181
ejus res geſtæ aliæ, ſolertia, contemptus, mores & ingenium II, 172, 173, 174
ejus opera magnifica II, 175, 176
ejus picturati thoraces III, 47
ejus litteræ ad Polycratem III, 40
cum Polycrate jus hoſpitii ſolvit propter ejus nimiam felicitatem III, 43
Græcorum amator II, 178
donaria in Græciam ab eo miſſa II, 182
primus Cyprum cepit & tributariam fecit *ibid.*
contra eum Cambyſis expeditio III, 1
uxorem Cyrenæam ducit & quid ipſi acciderit II, 181
Cambyſen deludit, miſſa Apriæ filia pro ſua III, 1
Cambyſis contra eum expeditio *ibid.*
ejus obitus III, 10
ſepulcrum *ibid.*
in ejus cadaver Cambyſæ contumelia III, 16
Amaſis, vir Maraphius, dux Perſ. contra Barcæos IV, 167
ejus contra Barcæos commentum doloſum IV, 201
ob Cyrenen non direptam pœnitentia ducitur IV, 203
Amathuntis obſidio V, 104, 105, 108 *&c.*
Amathuſii V, 104
Amaxampeus fons IV, 52 locus etiam unde fluit, ſic dictus *ibid.*
Amazones, AEorpata à Scythis appellatæ IV, 110
earum cum Græcis bellum *ibid.*
earum cum Sauromatis bellum, quomodoque agnitæ ſunt eſſe feminæ IV, 110, 111
quomodo cum Scythis mixtæ IV, 113. 114
viros ſuos Scythas à parentibus quomodo & quo abduxerint IV, 114, 115, 116
linguam Scytharum ediſcunt quum hi non poſſent illarum IV, 114
Amazonum filiæ expeditionem fecerunt in Atticam IX, 27
Ameſtris, Otanis filia VII, 61
Xerxis uxor VII, 61, 114
ejus amiculum IX, 108
crudelitas in uxorem Maſiſtæ IX, 111
Amiantus Agariſtæ procus VI, 127
Amicus ſolers poſſeſſio pretioſiſſima V, 24
amici caſum flet Pſammenitus, non liberorum, cauſſamque reddit II, 14
Amiculum Syloſontis III, 139, 140
amiculum Ameſtris IX, 108
Amilcar Hannonis filius VII, 165
Carthaginienſium rex & ejus res geſtæ & interitus VII, 165, 166, 167
ipſi ſacrificia inſtituta VII, 167
Aminias Palleneus, vir Athenienſis VII, 84
Artemiſiam fugientem inſequitur VIII, 93
ejus virtus & præſtantia in pugna navali *ibid.*
Aminocles Cretini fil. VII, 190
è naufragio claſſis Perſicæ dives *ibid.*
Amitres dux claſſis cum aliis à Xerxe relictus VIII, 130
Ammonis oraculum in Africa I, 46. II, 32 ejus origo II, 55
Ammon Iovem appellant AEgyptii II, 42
Ammonii populus IV, 181
AEgyptiorum & AEthiopum coloni II, 42
adverſus eos Cambyſis expeditio infelix III, 25, 26
Ammoniorum rex Etearchus II, 32
Amompharetus Spartiata IX, 52, *&c.*
ejus virtus IX, 70
Amompharetæ ſacerdotis ſepulcrum apud Lacedæmonios IX, 84
Amoribus puerorum dediti Perſæ & Græci I, 135
Amores quomodo tractent Caunii I, 172
Amorgis Perſarum ducis interitus V, 121
Ampa urbs VI, 20
Ampelos promontorium Toronæum VII, 122
Amphiarai oraculum I, 46. VIII, 134
verax à Crœſo repertum I, 49
eique donaria à Crœſo miſſa I, 52
Amphiaraus, Amphilochi pater III, 91
Amphiarai delubrum VIII, 134
Amphiarai expeditio in Thebas, carmen Homeri II, 69
Amphicæa urbs VIII, 33
Amphicrates Samiorum rex III, 59
Amphictyones II, 180
epigrammatis & cippis ornarunt Leonidem & alios ad Thermop. duces VII, 228
eorum ſedilia VII, 200
templum quod nunc Delphis eſt quot talentis conſtruendum locarint II, 180. V, 62
Amphictyonis delubrum VII, 200
Amphyctionidis Cereris templum *ibid.*
Amphilochus, Amphiarai filius III, 91
colonia ab eo deducta *ibid.*
Amphilochus Troja ejectus VII, 91
Amphilytus Acarnan ariolus I, 62
Amphimneſtus procus Agariſtæ VI, 127
Amphionis filia claua V, 92
Amphiſſa urbs VIII, 32

Amphitryon Herculis pater dictus VI, 53 & Alcmena Herculis parentes II, 43
Amphitryonis tripus V, 59
Ampraciotæ IX, 28
Amyntas rex Maced. à Megabyzo poſcitur aquam & terram V, 17
Hippiæ fautor V, 94
ejus prudentia circa Perſas nuncios inſolenter ſe gerentes V, 18, 19
Alexandri pater VII, 173. VIII, 136, 139 ut & Gygææ VIII, 136
Alcetæ filius VIII, 139
Amyntas Bubaris fil. VIII, 136
Amyrgii Scythæ VII, 64
Amyrtæus rex Ægypt. II, 140
pluribus malis Perſas affecit III, 15
Amytheon Melampodis pater II, 49
Anacharſis ſapiens IV, 46
ejus genus & dignitas apud reges Scytharum IV, 76
pervigilium Matri deorum agit *ibid.*
ejus de Græcis & Lacedæmoniis dictum IV, 77
ejus cædes, & cauſæ hujus IV, 76
eum noviſſe ſe negant Scythæ *ibid.*
Anacreon Tejus familiaris Polycrati III, 121
Anactorii IX, 28
Anaphes, Otanis filius, dux Ciſſiorum in Xerxis exercitu VII, 62
Anaphlyſtus populus Atticæ IV, 99
Anaxander Eurycratis fil. VII, 204
Anaxandrides, Leontis filius, Spartæ rex I, 67. V, 39. VII, 204
ejus duæ uxores, altera juſſu Ephororum ducta, & liberi ex iis V, 39, 40, 41, 42
quatuor filii VII, 205
Anaxandrides Theopompi filius VIII, 131
Anava Phrygiæ urbs VII, 30
Anaxilaus Archidami filius VIII, 131
Anaxilaus Cretinei fil. VII, 165
in matrimonium duxit Terilli filiam *ibid.*
Rhegii tyrannus VI, 23. VII, 167
Scythis regis hoſtis, conſilium dat Samiis Zanclam occupandi VI, 23
Anchimolius, Aſteris filius, ad pellendos Piſiſtratidas Sparta miſſus V, 63
ejus interitus *ibid.*
ejus ſepulcrum *ibid.*
Ancillarum opus maximum circa Alyattis ſepulcrum I, 193
Ancora ferrea à Sophane geſtari ſolita in prælio IX, 73
Anderiea regionis Ciſſiæ VI, 119
Andrii pecunias Themiſtocli dare negant VIII, 111
Androbulus Timonis pater VII, 141
Androcratis heroïs fanum IX, 25
Andromeda Perſei uxor, Perſem ex eo peperit VII, 61
Cephei filia *ibid.* & 150
Androdamas Theomeſtoris pater VIII, 85. IX, 89
Androphagi IV, 18, 102, 106
eorum mores & deſcriptio IV, 106
eorum fuga IV, 125
Androſphinges II, 175
Andrus V, 51
à Græcis obſeſſa, cur VIII, 111
Andrus Myronis pater VI, 126
Aneriſtus Sperthiei pater IV, 134
Aneriſtus alius, Sperthiei filius IV, 137
Angarion Perſæ quid appellent VIII, 98
Angites flumen VII, 113
Angrus fl. IV, 49
Anguis ingens arcis cuſtos in templo ab Athenienſibus obſervatus VIII, 41
Anguilla ſacra AEgyptiis II, 72
Animalia quæ ab hominibus comeduntur, feracia & fetuoſa: quæ noxia ſunt, parum fetuoſa III, 107
animalia in ſaxis primi ſculpſerunt AEgyptii II, 4
animalia quomodo in ſuis veſtibus pingant qui Caucaſum incolunt I, 203
animal nullum interimunt Indi quidam III, 100
animalia, tam volucres quàm quadrupedes, in India majora quàm aliis in locis III, 106 præter equos *ibid.*
Animam hominis immortalem & de corpore in corpus migrare primi dixerunt AEgyptii II, 123
quod ſibi quidam Græcorum vindicarunt *ibid.*
Animus hominum habitat in auribus VII, 39
Annum primi AEgyptii compererunt & diſtinxerunt in menſes II, 4
anni humanæ vitæ LXX. I, 32
anni vitæ AEthiopum, & Perſarum III, 22, 23
annorum XV millia à Dionyſo ad Amaſin regem numerant AEgyptii II, 145
Annulum ſignatorium geſtant Babylonii ſinguli I, 195
Annulus Polycratis ſignatorius III, 41
Anomia facilis inter gentes liberas I, 95
Anopæa, via & mons VII, 216
Anſeres occiduntur in AEgypto II, 45
Antacæi, cete ingentia ſic dicta IV. 53
Antagoras Hegetoridæ pater IX, 75
Antandrus ab Otane capta V, 26
Antandrus Pelaſgis VII, 42
Anthela oppidum aut vicus VII, 176, 200
Anthemus Hippiæ oblata V, 94
Antichares Eleonius V, 43
Anticyra urbs VII, 198
Antidorus Lemnius à Xerxe ad Græcos transfugit VIII, 11
Antiochus, Tiſameni pater IX, 32
Antiophemus VII, 153
Antipater, Orgis filius VII, 118
Xerxianas ut excepit copias *ibid.*
Antrum Corycium VIII, 36
Antylla urbs II, 98
in calceamenta datur uxori ejus qui in AEgypto regnat *ibid.*
Anyſis rex AEgypti, ſucceſſor Aſychis, cæcus II, 137
fugatur à Sabaco *ibid.*
ubi interim latuerit & ut imperium ſuum recuperarit II, 140
Anyſis urbs II, 137
Anyria plaga II, 166
Aorizus, Maſangis pater VII, 71
Aparytæ pop. II, 91
Apaturia feſta I, 147, II, 29
Aper immanis Myſorum devaſtat opera I, 36
in Africa nullus IV, 192
Apes loca trans Iſtrum an obtineant V, 10
animal omnino frigoris intolerans *ibid.*
Apheræ, loci nomen VII, 193. VIII, 6
Aphidnæ Tyndaridis proditæ IX, 72
Aphidnæus Callimachus VI, 109
Apliyſtius Jupiter VII, 197
Aphrodiſias inſula IV, 169
Aphthitana plaga II, 166
Aphytis urbs VII, 122
Apia, Tellus dea Scythis IV, 59
Apidanus fluvius VII, 129, 196
Apios urbs II, 18
Apis AEgypt. Deus, Græcis Epaphus II, 133. III, 27, 28
ejus deſcriptio, ſigna III, 28
quum apparet, AEgyptiorum feſtum *ibid.*
aula ejus II, 153
illuſus à Cambyſe & vulneratus II, 29
moritur eo vulnere *ibid.*
Apollo, Græcorum Deus I, 90
præcipue à Crœſo cultus *ibid.*
invocatus à Crœſo, ignem pyræ extinguit I, 87
enumerat ſua in Crœſum beneficia I, 91
Apollo Sileni Marſyæ pellem ubi ſuſpendit VII, 26
Apollo Iſmenius I, 92. VIII, 134
ejus templum V, 59. VIII, 134
Apollo Triopius I, 144
Apollinis oraculum apud AEgypt. II, 83
Apollo, Oſiris apud AEgypt. ſeu Dionyſi, & Iſidis filius II, 156
à Latona nutrice occultatus *ibid.*
Apollo ad Metapontinos ſolos Italorum venit IV, 155
Apollo, AEgyptiacè Orus II, 156
Scythice, OEtoſyrus IV, 59
Apollinis templum Buto II, 155, 156
Apollinis templum à Mileſiis ſtructum II, 78
Apollinis delubrum apud Abas VIII, 33 cultus Spartæ VI, 57
Apollinis Ptoi fanum VIII, 135
Apollinis fons IV, 158
Apollinis ſimulacrum apud Laconicam in Thornace I, 69
Apollinis arma ſponte apparentia Delphis VIII, 37
Apollonia in Ponto Euxino IV, 96
Apollonia in ſinu Ionio IV, 91
ubi ſacræ ſolis oves IX, 92
Apolloniates ager *ibid.*
Apollophanes Biſaltis pater VI, 26
Apologus Cyri ad Iones I, 141

Apries AEgypti rex, Pſammis filius, regum longo tempore fortunatiſſimus II, 161
res ab eo geſtæ *ibid.*
Afri Cyrenenſes ad eum deficiunt IV, 159
ab eo AEgyptii deſciſcunt, rege electo Amaſi II, 161, 162
ab Amaſi prœlio victus, & vivus captus II, 169
ejus interitus & ſepultura *ibid.*
Apſinthii Thraces VI, 34
Pleſthoro indigenæ deo, OEobazum immolant IX, 118
Aqua ſacrificant Perſæ I, 131
aqua quomodo importetur in arida Syriæ loca III, 6
aquam in arida loca quomodo deportarit per canalem Arabum rex III, 9
aqua quædam adeo invalida, ut nihil ſuper eam innatare poſſit, ſed omnia vel ligno leviora in profundum eant III, 23
aqua fontana miræ apud Ammonios naturæ IV, 181 alia ſimilis IV, 182
aqua Stygis IV, 74 perque eam jusjurandum *ibid.*
miro labore & impenſis petita ab Samiis III, 60
Aquiminaria Delphos à Cœſo miſſa I, 51
Ara Delphis à Chiis donata II, 135
ara Apollinis ab Ariſtea extrui juſſa IV, 155
ara Dianæ Orthoſiæ IV, 87
Jovis forenſis V, 46
ara ventis ſtatuta in Thyæ æde VII, 178
ara Herculis VII, 176
Aras non extruunt Perſæ I, 131
aras primi ſtatuere AEgyptii II, 4
aræ & delubra præterquam Marti in Scythia nulla IV, 59
Arabiæ ſitus & qualis ea regio III, 107
ejus jucundiſſimus odor III, 112
Arabiæ mons II, 8
Arabiæ humus II, 12
Arabes cum mulieribus ſuis ut miſceantur I, 198
maximè fidem ſervant inter homines III, 8
fœderis apud eos ineundi mos *ib.*
Dario immorigeri III, 88
tributorum immunes III, 91
Cambyſi aditum permiſere in AEgyptum III, 9, 88
millena talenta thuris Dario pendunt III, 99
Arabum in exercitu Xerxis dux & armatura VII, 69
camelis vehuntur in bello VII, 86
Arabicus ſinus II, 11. IV, 39
Araxes (Argæus) Philippi pater VIII, 139
Ararus fluvius IV, 49
Aratrum in Scythicam regionem ex cœlo demiſſum IV, 5
Araxes fluvius I, 202
ejus accolæ *ibid.*
contra ſolem orientem fluit IV, 40
ponte junctus à Cyro I, 205
Arbalus Nerbali pater VII, 98
Arbores fructus odore, perinde ut vinum, inebriantes I, 202
Arbores omnes in Thera præter unam aridæ factæ IV, 151
Arcades I, 146. II, 171. V, 49
Arcadas invaſuri Lacedæmonii à Pythia prohibentur I, 66
Arcades glandivori *ibid.*
eos contra Spartam ſollicitat Cleomenes VI, 74
Arceſilaus Batti filius rex Cyren. VI, 159
Arceſilaus alius Batti felicis fil. IV, 160
ejus clades ab Afris accepta *ibid.*
interitus à fratre ſtrangulati *ibid.*
Arceſilaus alius Batti claudi fil. IV, 162
in Samum profugit *ibid.*
redux in patriam Cyrenen oraculi immemor, ejuſque crudelia facinora IV, 164
Cambyſi Cyrenen tradidit tributariam IV, 165
ejus interitus IV, 164
Archander, Danai gener, Phthii Achæi filius II, 98
Archandri urbs II, 97
Archelai, tribules Sicyone V, 68
Archelaus Ageſilai filius VII, 204
Archeſtratidas Athenagoræ pater IX, 89
Archiæ & Lycopæ virtus ad Samum III, 55
Archias alius Samii filius *ibid.*
Archidamus, Zeuxidami filius VI, 71
Archidamus Anaxandridæ filius VIII, 131
Archidices nobilis meretricis fama per Græciam II, 135
Archilochus Parius I, 12
ejus jambus trimeter *ibid.*
Architecti: Eupalinus III, 60 Rhœcus *ibid.* Mandrocles Samius IV, 87
Arcu utendi Scytharum artificium I, 73
arcus ab AEthiope Perſarum regi miſſus III, 21, 30
arcus Herculis IV, 10
arcus ſemper intentus rumpitur II, 173
Ardericca vicus Aſſyriæ I, 185
Ardys, Gygis filius, Sadyattæ pater, Sardium tyrannus, & ejus geſta I, 15
Arejus pagus Athenienſium VIII, 52
Arena auroſa III, 102
arenæ cumuli Cambyſis exercitum obruunt III, 26
Argadeus, Ionis filius V, 66
Argæus (Araeus) Philippi pater, Perdiccæ filius VIII, 139
Arganthonius Tarteſſi rex I, 163
ejus longævitas *ibid.*
ejus cum Phocæenſibus amicitia I, 163
Argentum apud Scythas non in uſu IV, 71
nec apud Maſſagetas I, 215
argentum Aryandicum IV, 166
argenti ferax Lydia V, 49
Argentifodina prope Macedoniam V, 17
Argia VI, 52
Argilus urbs VII, 115
Argiopius, loci nomen IX, 56
Argippæi pop. qui eorum mores, victus &c. IV, 23
Argis & Opis virgines Hyperboreæ IV, 35
earum hymni, ſepulcrum *ibid.*
Argo navis VII, 193 fabricata IV, 179
Argon, primus Heraclidarum, Sardium rex I, 7
Argos olim Græciæ civitates omnes antecellens I, 1
Argos viris deſolatum à ſervis tenetur VI, 83
Argos Perſis quam amicum VII, 150
ab Homero celebratum maximè H, 28
Argi lucus à Cleomene incenſus VI, 80
Argivorum regio I, 75 & 76, 82
Argivi mercede à Piſiſtrato conducti contra Athenienſes I, 61
eorum totidem cum CCC Lacedæmoniis contentio de loco Thyrea I, 82
Argivorum clades *ibid.*
& eorum lex ideo tonſis capitibus eſſe velle, donec Thyreas recuperarent, & mulieribus aurum gerere interdictum I, 82
Argivi muſica præſtantes inter Græcos III, 131
Argivi contra Athenienſes ab AEginetis arceſſuntur V, 66
multam indicunt AEginetis, & recuſantibus, auxilia negant VI, 92
Argivorum clades à Cleomene VI, 87, 79
Argivorum ſervi res & magiſtratus, urbe eâ clade afflictâ ſuſcipiunt VI, 83, & à filiis eorum poſt ejecti, Tirynthem obtinent *ibid.* eorumque bellum diuturnum cum dominis *ibid.*
Argivorum ſex millia à Lacedæmoniis interempta VII, 148
cum Lacedæmoniis pacifci volunt, VII, 148 ſed partem imperii à Lacedæmoniis poſcunt in bello Perſico *ibid.*
oraculum conſulunt an auxilium contra Medos ferre debeant *ib.*
nuncii ab iis Suſa miſſi VII, 151
Perſam in Græciam arceſſiſſe feruntur VII, 152
eorum cum Perſis affinitas VII, 150
mittunt nuncium ad Mardonium IX, 12
Argivi contra Thebas cum Polynice militantes IX, 27
Argivæ feminæ à Phœnicibus raptæ I, 1
Argivarum mulierum furor & inſania IX, 33
Argonautarum poſteri Minyæ, à Lemno ejecti, à Lacedæmoniis recepti, & circa utroſque acta IV, 145 &c.
Ariantas rex Scytharum IV, 81
Ariazus Gergis pater VII, 82
Ariabignes, Darii filius, præfectus claſſi Xerxis VII, 97. VIII, 89 Xerxis frater VIII, 89 ejus interitus *ibid.*

Ariaramnis Perſæ interitus VIII, 90
in Arida loca aquam quomodo per canalem deportarit Arabum rex III, 9
Aridolis Alabandenſium tyrannus VII, 19
Ariena Alyattis filia I, 74
Aſtyagi nubit fœderis cauſſa ſervandi *ibid.*
Arietes Thebanis AEgyptiis ſacri II, 42
Arii pop. III, 93
eorum in exercitu Xerxis armatura & dux VII, 65
Arii olim dicti Medi VII, 62
Arima Scythæ unum vocant IV, 27
Arimaſpi III, 116
viri unoculi III, 116. IV, 27
qui & ubi III, 116, IV, 13
Arimaſpei verſus IV, 14
Arimneſtus Platæenſis IX, 71
Ariomardus, Artyphii germanus, Caſpiorum dux VII, 67
Ariomardus, Darii & Parmyis filius VII, 78
dux Moſchorum & Tibarenorum *ibid.*
Arion Methymnæus, citharœdus I, 23
primus docuit dithyrambum *ibid.*
de delphino, inſidente Arione I, 24
ejus donarium apud Tænarum *ibid.*
Ariphron Xanthippi pater VI, 131, 136. VII, 33. VIII, 131
Aripithes rex Scytharum IV, 78
ejus interitus *ibid.*
Arisba Methymnæis ſubjecta I, 151
Ariſtagoras Cymæus IV, 138
Ariſtagoras Heraclidis filius Cymæus captus V, 37 dimiſſus *ibid.*
Ariſtagoras Cyzicenus IV, 138
Ariſtagoras, Molpagoræ filius, Hiſtiæi gener, ac conſobrinus V, 30
Mileti procurator *ibid.*
à Naxiis exulibus ſollicitatur ad eos reducendos *ibid.*
rebellionis Ionicæ autor V, 36, 37
circa eum & Naxios acta V, 33, 34
manifeſto à Dario deficit V, 37
iſonomiam inſtituit, & tyrannos evertit, quaſi ipſe alienus à tyrannide V, 37, 38
Spartam miſſus ad ſocietatem comparandam V, 38 & ejus cum Cleomene acta V, 49, 50, 51
Sparta fruſtra excedit V, 51
Athenas venit, eoſque ad belli ſocietatem inducit V, 97
Pæones ad defectionem ſollicitat V, 98
expeditio ejus contra Sardis V, 99, 100. VII, 8
turbis tantis commotis, conſilii inopia laborat V, 124
ejus interitus V, 126
Ariſtagoras Hegeſiſtrati pater IX, 89
Ariſteas Adimanti filius Corinthius VII, 137
Ariſteas Proconneſius, verſificator, Cauſtrobii filius IV, 13, 15 *ubi* de ejus præſtigiis.
ejus ſtatua IV, 15
Ariſtides Lyſimachi filius, VIII, 79, 95
Athenienſis, in exilium à populo ejectus VIII, 79
Themiſtocli haud amicus *ibid.*
ſimultatem miſſam facit pro bono communi patriæ *ibid.*
vir optimus Athenienſium atque juſtiſſimus *ibid.*
nuncium affert Græcis, eos undique ad Salaminem circumventos VIII, 79, 81
Perſas multos interficit VIII, 95
dux Athenienſium ad Platæas IX, 28
Ariſtocrates, Caſambi pater VI, 73
Ariſtocratia III, 81, 82
Ariſtocyprus, Soliorum rex VI, 113
ejus interitus *ibid.*
Ariſtodemus pater Euryſthenis & Proclis IV, 147. VIII, 131
ejus interitus VI, 52
Ariſtodemus Spartiata à Leonida remiſſus emanet è prœlio VII, 229, 230
fugax dictus, & probro notatus VII, 231
infamiam in pugna ad Platæas delet VII, 231. IX, 70. in qua occumbens honore defunctorum caret ob detractores IX, 70
Ariſtodemus, Ariſtomachi filius VII. 204
Ariſtodicus, Heraclidis filius, Cymæus I, 158
oraculum ut tentarit I, 159
Ariſtogiton & Harmodius, Gephyræi, interfectores Hipparchi V, 55
Ariſtolaidis filius Lycurgus I, 59
Ariſtomachus Cleodæi filius VI, 52, VII, 204. VIII, 131
Ariſton Byzantius IV, 138
Ariſton rex Spartæ I, 67. VI, 6
circa ejus uxores duas & tertiam acta VI, 61, 62, 63
quo commento ab amico Ageto uxorem abduxit VI, 62
ejus dictum ſuper filio nato Demarato VI, 63
ejus uxor ex heroë Aſtrobaco gravida VI, 69
Ariſtonice Pythia VII. 140
Ariſtonymus Cliſthenis pater VI, 126
Ariſtophantus, Cobonis pater VI, 66
Ariſtophilides Tarentinorum rex III, 136
Arizanti Medorum gens I, 101
Arma ſacra ſponte extra templum Delphicum apparent VIII, 37
Armenii cum Xerxe militantes VII, 73
eorum armatura & dux *ibid.*
Armenii pecuarii I, 194. V, 49
Armenus mons I, 72
Arpoxais Targitai apud Scythas filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
Arſames, pater Hyſtaſpis I, 209. VII, 11
avus Darii VII, 224
Arſames Darii filius & Artyſtonæ Cyri filiæ dux Arabum & Æthiopum VII, 69
Arſamenes Darii filius, Utiorum & Mycorum dux VII, 68
Artaba, menſura Perſica I, 192
Artabanus Hyſtaſpis filius, Darii frater, Xerxis patruus IV, 83
bellum contra Scythas Dario diſſuadet IV, 3
ejus oratio qua Xerxi diſſuadet bellum Græcis inferre VII, 10, 11
ejus mirum in ſolio regio ſomnium VII, 17, 18
ejus de Xerxis expeditione, & copiis cumque Xerxe colloquium VII, 46, 47, 48, *&c.*
Suſa à Xerxe remiſſus, commiſſo regno VII, 52, 53
Artabanus Artyphii pater VII, 66
Artabanus Bagaſacis pater VII, 76
Artabates Pharnazathris pater VII, 65
Artabazus Pharnacis fil. IX. 40 Choraſmiorum & Parthorum dux VII, 66. VIII, 126
cum Mardonio remanet in Europa *ibid.*
Potidæam obſidet VIII, 127
Olynthum capit VIII, 127
ad Potidæam maris æſtu & reſtagnatione male affligitur VIII, 129
diſſuaſor relinquendi in Græcia Mardonii & pugnæ contra Græcos à Mardonio ſuſcipiendæ IX, 60, 65
ejus fuga, defuncto Mardonio IX, 65, *& ſeq.*
fuga quomodo per Theſſaliam ſit elapſus IX, 88
Artace urbs IV, 14. incenſa VI, 33
Artachæes foſſæ apud Acanthum faciendæ præfectus VII, 117
ejus ſtatura *ibid.*
interitus & funus *ibid.*
ei ſacrificant Acanthii ex oraculo *ibid.*
Artachæus Artæi fil. VII, 21
Artachæus, Otaſpis pater VII, 63
Artachæus Artayntæ pater VII, 130
Artæi olim, qui Perſæ VII, 61
Artæus Artachæi pater VII, 21
Artæus Azanis pater VII, 66
Artanes Darii frater VII, 224
Artaphernes Darii frater, Sardibus præfectus V, 25, 30, 73
ſollicitatur ab Ariſtagora ad reducendos Naxiorum exules V, 131
una contra Ionas delectus imperator, resque geſtæ V, 123
ejus ad Ariſtagoram dictum VI, 1
Artaphernes Artaphernis filius, contra Athenas & Eretriam miſſus VI, 94
idem Datis ad Marathonem collega, VII, 74
dux Lydorum & Myſorum in exercitu Xerxis *ibid.*
Artayctes, Cheraſmis fil. dux Macronum & Moſynœcorum VII, 79
Seſti præſes *ibid.* & IX, 115
ejus facinora nefaria VII, 33. IX, 115
obſidetur Seſti IX, 115
capitur à Græcis IX, 118
ſuffigitur palo ab Athenienſibus VII, 33. IX, 119

INDEX

Artayctæ filius coram patre ſaxis obrutus IX, 119
Artaynta, Maſiſtæ filia, Dario filio à Xerxe collocata IX, 107
eadem tamen amaſia Xerxis IX, 107, 108
Artayntes Artachæi fil. dux claſſis à Xerxe relictæ VIII, 130 ejus fuga IX, 101
probris impetitus à Maſiſte, contra eum ſtringit acinacem IX, 106
Arteatæ Perſarum genus I, 125
Artembares vir inter Medos clarus I, 114, 115, 116
Artembares avus paternus Artayctæ IX, 121 inſtruit Perſas, qua oratione à Cyro petant meliorem regionem ſibi eligere liceat *ibid.*
Artemiſia contra Græcos expeditionem ſequuta VII, 99
ejus genus & animi præſtantia, virilitas *ibid.*
ejus Imperium *ibid.*
ejus naves poſt Sidonias celebratiſſ. *ibid.*
ſententiæ inter ſocios optimæ *ibid.*
conſilium de non tentanda ad Salaminem pugna VIII, 68
ejus facinus in pugna navali VIII, 87, 88
eam inſequitur Aminias Palleneus, & ut ſervata VIII, 93
præmium propoſitum ei qui vivam cepiſſet, & quantum *ibid.*
in conſilium à Xerxe adhibita ſeparatim VIII, 101, 102
deducit liberos regios VIII, 103
Artemiſium IV, 35. VII, 175
Artimpaſa, Venus Scythice IV, 59
Artiſcus amnis IV, 92
Artobazanes, Darii filius, cum Xerxe fratre de regno contendit fruſtra VII, 2, 3
Artochines Darii gener VII, 73
Artontes, Bagæi pater III, 128
Artontes, Mardonii filius IX, 83
Artoxerxes quid ſignif. VI, 98
filius Xerxis VII, 106 & 151
Artozoſtra Darii filia VI, 43
Artybius Perſa eximius V, 108
equus ipſius bellicoſus V, 111
Artyphius filius Artabani VII, 66
Artyphius Ariomardi germanus VII, 67
Artyſtona Cyri filia III, 88. VII, 69
Arura quid apud Ægypt. II, 168
Aryandes Ægypti prætor ejuſque interitus IV, 166
Aryandicum argentum *ibid.*
Asbyſtæ Afri IV, 170
Aſcalon Palæſtinæ urbs I, 105
Aſchy, liquoris genus IV, 23
Aſia, Promethei uxor IV, 45
Aſiæ magnitudo deſcripta qualis & quanta IV, 37, 38, 39, 40
unde nomen accepit IV, 45
perveſtigata à Dario IV, 14
Libyæ par, præter eam quæ ad ſolem orientem *ibid.*
India tenus habitatur IV, 10
Aſiæ termini II, 17
Aſiam Perſæ putant ſibi neceſſitudine conjunctam I, 4
Aſiæ ſuperioris imperio quamdiu potiti Aſſyrii I, 95
Aſia ſubacta à Phraorte I, 102
Aſiæ imperium amittunt Medi, eoque Scythæ potiuntur I, 104, 105, idque quando Medi recuperarunt I, 106
Aſiæ quædam planities III, 117
Aſias tribus, Sardibus ſic vocata IV, 45
Aſina Argiva VIII, 73
Aſini Armeniorum in navigiis Babylonem commeantium I, 194
aſini in Scythia nulli IV, 28, 129
aſinorum vocem & formam equi Scythici non ferunt IV, 129. aſini cornibus præditi ubi IV, 191. aſini nunquam bibentes ubi IV, 192
Aſinarii cum matre Demarati concubitus falſo ſparſus VI, 68, 69
Aſius Cotyis filius IV, 45
Aſinach, quid II, 30
Aſonides navarchus VII, 181
Aſopii pop. IX, 15
Aſopus amnis IV, 108. VII, 200. IX, 15, 29
Aſopodorus, Timandri filius IX, 68
Aſpathines è Perſarum primoribus III, 70
in femore percuſſus à mago III, 78
Aſphaltus Babylonica I, 179
aſphaltus ubi è puteo hauritur VI, 120
Aſſa urbs VII, 22
Aſſeſus, & Aſſeſia Minerva I, 19
Aſſyria II, 17. IV, 39, ejus ſiccitas I, 193
oppida habet magna & celeberr. I, 178
Aſſyrii à Græcis dicti Syrii VII, 63
quamdiu Aſiæ ſuperioris imperio potiti I, 95, ab iis Medi deficiunt *ibid.* eoſque ſubigunt I, 106 eorum bellum cum Phraorte I, 102 cum Cyaxare I, 103
eorum arma in exercitu Xerxis VII, 62
eos aggreditur Cyrus I, 177, *&c.*
Aſtacus Melanippi pater V, 67
Aſter, Anchimolii pater. V, 63
Aſtrobaci herois conditorium VI, 69
Aſtyages, Medorum rex I, 46, 73, 107
avus maternus Cyri I, 34 acerbe imperat Medis I, 123 magos crucifigit I, 128 à Cyro bello victus & captus I, 75, 128, *&c.* Arienam uxorem ducit I, 74, ejus ſomnia I, 107, 108, geſta cum filia Mandane *ibid.* Harpago filium comedendum proponit I, 119
Aſtyagis & Crœſi affinitas unde I, 73
Aſychis rex Ægyptiorum II, 136
res ab eo geſtæ & pyramis ejus *ib.*
Aſylum Herculis II, 113
Atarbechis urbs II, 41
Atarne urbs VII, 42
Atarnitis regio VI, 28, 29
Atarneus ager I, 160. VII, 42. Myſiæ in dominio Chiorum VIII, 106
Atarnes fluvius IV, 19
Atarnites Hermippus VI, 4
Athamas Æoli filius inito cum Ino, ne conſilio, necem Phrixo machinatur VII, 197
Athenades Trachinius VII, 213
Athenagoras, legatus Samius IX, 29
Athenæ, Ionicarum urbium ſola quondam inſignis I, 143 laudatæ ab Homero II, 28
oppreſſæ tyrannide à Piſiſtrato I, 59, 60
tyrannide liberatæ V, 55, *&c.* 64, 65
captæ à Xerxe VIII, 151
iterum à Mardonio & incenſæ IX, 13
Athenarum arx occupata à Cleomene V, 2 incenſa à Perſis VIII, 53
Athenienſium origo veruſtiſſ. VII, 162
eorum diverſis temporibus diverſæ appellationes VIII, 44
populus 30 millium V, 97
in Ionico genere præcellunt I, 56 & Iones appellitari nolebant I, 143
Ionibus auxiliantur adverſus Perſas V, 97
Iones ab illis deſeruntur V, 103
inter Græcos ſapientia primi I, 60
eorum prudentia in bello Xerx. VIII, 3. IX, 27
eorum virtus in prœlio IX, 70, 101
laus fortitudinis ad Marathonem VI, 112, 113. IX, 17
Athenienſ. trecentorum virtus IX, 21
Athen. Græciæ liberatores, & regis repulſores VII, 139
nautici neceſſitate facti VII, 144
eorum vires è navibus quantæ VIII, 61
Athenienſib. leges à *Solone cond.* I, 29
eorum uxores uxorem & liberos Lycidæ lapidibus obruerunt, poſt obrutum à ſuis maritis Lycidam IX, 5 earum veſtis mutatio V, 87
Athen. uxores à Pelaſgis captæ VII, 138
Athenienſium prytaneum I, 146
quando tribuum apud eos nomina fuerint immutata V, 69
Athenienſium panegyries VI, 111
nunquam ſolum mutarunt I, 56, VII, 161
eorum cum Mitylenæis pugna V, 94
reditus metallici ex Laureo VII, 144
ſub tyrannis infirmi V, 68, 91, 7
Græcorum præſtantiſſ. I, 56
periti in oppugnand. muris IX, 69
Tegeatis præſtantiores VIII, 27, 28
cum Æginetis geſta V, 48 *&c.* VI, 49 *&c.* 87. VII, 145
in Athenienſ. & Æginetarum præſidio mare contra Xerxem VII, 203
Athenienſes in pugna navali præſtantiſſ. poſt Æginetas VIII, 93
Græcorum præſtantiſſ. pugna navali ad Eubœam VIII, 17
eorum prœlium cum finitimis apud Eleuſinem I, 30.

con-

contra Peloponnenſes egrediuntur V, 74 *&c.*
eorum contra Caryſtios bellum IX, 104
Seſtum obſident IX, 113
urbem ſuam deſerunt bello contra Xerxem VIII, 41
Sardis mittunt ad contrahendam cum Perſis ſocietatem, 3 & Dario terram & aquam promittunt legati V, 73
Sardis invadunt VII, 1, 8
apud Darium inſimulati VI, 94 & contra eos expeditio ſumpta *ibid.*
in Salaminem quomodo tranſierint IX, 6
Athenienſium legatio Spartam miſſa IX, 7
Attica oppreſſa à Piſiſtrato I, 59
Atticam quater ingreſſi Dores V, 76
Atticæ magnam partem vaſtant Perſæ VI, 102
Attica multo magis ad auſtrum vergit quam Lemnus VI, 139
Attica regio non equitabilis IX, 13
Attica gens, Pelaſgica, in Hellenes tranſiens, linguam Pelaſgorum perdidit I, 57
Atticus medimnus I, 192 medimnus farinæ, *non adjecto vocab.* Atticus VI, 57
Atticarum mulierum cædes VI, 138
Athos mons VI, 44 & 95. VII, 21
ejus deſcriptio VII, 22
circa Athon jactura claſſis Perſicæ VI, 44 & 95. VII, 21
effoſſus à Perſarum copiis VII, 21, *&c.* 122
Athres fluvius IV, 49
Athribitana plaga II, 166
Atlas fluvius IV, 49
Atlas mons IV, 184
ejus deſcriptio *ibid.*
Atlantes homines innominati eorumque deſcriptio IV, 184 unde dicti *ibid.*
Atlanticum mare I, 203
Atoſſa, Cambyſis ſoror & Smerdis, eadem Cambyſis uxor, & magi, poſt Darii III, 68, 88
ejus ulcus in mamilla à Democede ſanatum III, 133, 134
potentia ejus apud Darium VII, 3
Atramyttium urbs VII, 42
Atrayntes, Itramitis filius VII, 67
Atridæ VII, 20
Attaginus Mardonium convivio excipit Thebis IX, 15
eum ſibi dedi volunt Græci victores IX, 85 ipſe profugit IX, 87
Attica, *vide poſt* Athenæ *&* Athenienſes.
Atys Crœſi filius, adoleſcens eximius I, 34, 35
ejus interitus I, 43
Atys, Lydorum rex, Manis filius, Lydi & Tyrrheni pater I, 7, 94. VII, 74
Auchatæ Scytharum genus IV, 6
Auras & Atlas fluvii ex Hæmi jugis fluentes IV, 49
Aures quid ſint ad animum VII, 39
Auri majorem partem quomodo Indi ſibi comparent à formicis III, 102, 103, 104, 105
aurifodinæ Thaſiorum VI, 46
auri magna copia in ſeptentrionalibus Europæ plagis III, 116
auri ramenta è Tmolo I, 93
auri ramenta è quodam lacu ut virgines è limo extrahant IV, 195
auri immenſa vis à Gyge Delphis dicata nominatur Gygadas I, 14
ex auro & argento ubi primum percuſſi nummi I, 94
auri creber uſus, in armis & ornatu equorum apud Maſſagetas I, 215
auro & argento conſtrati lecti, tentoriaque refertà in exercitu Perſ. Mardonii IX, 79
auro oneratus Alcmæon VI, 125
aurum ſacrum Scytharum IV, 7
auro merces ut commutant Carthaginienſes cum Afris IV, 196
aurum vili mercantur Æginetæ à ſervis Laced. IX, 79
auri theſauriſmus regum Perſ. III, 96
Aureus tripes apud Delphos IX, 80
aurea phiala in balteo Herculis IV, 10 aurei crateres & phialæ, & alia vaſa potoria *&c.* in Perſarum exercitu Mardonii X, 9
aurea pocula oblata ſibi Cleomenes recuſat accipere III, 148
aureum aratrum, jugum, ſecuris, & phiala, cœlo delapſa in Scythiam IV, 5
aureæ compedes Democedi donatæ III, 130
aureæ compedes apud Æthiopes III, 23
aurea metalla IX, 74
aurea platanus ac vitis VII, 27
auroſa arena, quæ à formicis egeritur III, 102
Aures hominibus magis incredulæ quam oculi I, 8
aures ignominiæ cauſa præciſæ II, 162. III, 69, 118
aures ſibi præcidit Zopyrus III, 154
in auribus animum habitare VII, 39
Auſchiſæ Afri IV, 171
Auſenſes IV, 180
aratores IV, 191
Auſter pluvioſiſſimus ventus II, 25
Pſyllos contra ſe bellantes arena obruit IV, 173
Auteſion Tiſameni fil. IV, 147. VI, 52
Autodicus Cleadis pater IX, 84
Automoli qui II, 30
Autonous & Phylacus heroes, eorumque fana VIII, 39
Auxeſiæ & Damiæ ſimulacra V, 82, 83
Axius fluvius VII, 123
Azanes Artæi fil. Sogdorum dux VII, 66
Azen Laphanus VI, 127
Aziris, à Cyrenæis habitata IV, 169
Aziriſtus inſula IV, 155
Azotos, Syriæ urbs, diutiſſime inter omnes obſidionem ſuſtinuit II, 157

B.

Babylon urbs celeberr. & validiſſ. Aſſyriæ I, 68
ejus ſitus & magnitudo *ibid.*
ejus centum portæ I, 179
ut extructa I, 179, 180, 181, *&c.* ubi ejus deſcriptio.
primo capta à Cyro I, 191
ejus potentia, qua tertiam Aſiæ partem æquat I, 192
ejus principatus ſive ſatrapia longe maxima *ibid.*
ſecundo capta à Dario poſt diuturnam obſidionem III, 158
ejus muri & portæ dejectæ III, 159
Babyloniorum leges I, 196, 198, 199
eorum amictus & cultus I, 195
eorum navigia I, 194
ſepulcra & luctus funebres I, 198
cum mulieribus miſcendi fœdus mos I, 199
eorum tres tribus nullo alio niſi piſcibus victitant I, 200
à Babyloniis Græci quæ acceperint II, 109
eorum cura erga ægrotos I, 197
eorum ablutio poſt coitum I, 198
eorum fœdus cum Crœſo initum I, 77
eorum cum Cyro confli&tus & fuga I, 190
eorum rebellio ſub Dario adque bellum apparatus II, 150 obſidentur diu, III, 151, *&c.*
mulieres ſtrangulant fere omnes ne rem frumentariam obſeſſorum abſumant III, 151
eorum tria millia patibulis affixa III, 159
Babylonis reginæ duæ inſignes I, 184, 185
Babylonicarum virginum auctio I, 196
Babylonicæ regionis feracitas I, 193
Babylonicum talentum quid valeat III, 89
Bacchus, Ægypt. Oſiris II, 42
ejus feſtum, ſacra, phalli I, 150. II, 48, 49
Bacchanalia Scythæ cur improbent IV, 79
Bacchantium vox VIII, 65
Bacchica & Orphica II, 81. IV, 79
Bacchiadæ apud Corinthios V, 92
Baccho dati chori V, 67
Bacidis oraculum VIII, 20, 77, 96
Bactrii in Xerxis exercitu militantes, & eorum dux & armatura VII, 64
eorum equites *ibid.* 86
Bactriana natio I, 153. III, 92
Bacula Aſſyriorum I, 195
Badres Paſargades nauticis copiis dux contra Barcæos IV, 167
Badres Hyſtanis filius, Cabeleum & Milyarum dux VII, 77
Bagæus, Artontis filius, ad Orœtem interimendum delectus III, 128
Bagæus Mardontis pater VII, 80
Bagaſaces Artabani filius, dux Thracum VII, 76
Balteus Herculis, in extrema commiſſura habens phialam auream IV, 10
Barba prolixa naſcens ſacrificæ ſed

antiſtitæ Minervæ, res ominoſa I, 175. VIII, 104
barbara gens minus dextra quam Græca, *vel potius*, minus dexteritatis habet I, 60
barbaros potius quam Græcos in mortuum ſævire decere IX, 78
barbarorum vociferatio in pugna IX, 58
Barce oppid. III, 91
ejus origo & conditores IV, 160
obſeſſa à Perſis IV, 200
Barcæi Cambyſi ſe dedunt III, 13
interficiunt Arceſilaum IV, 164, 167
circa eos & Perſas acta IV, 201, *&c.*
ſubacti à Pheretima, Arceſilai matre, miſere tractati IV, 202, 203
ad Darium tranſportati, vicum Bactrianæ regionis incolunt cui quoque Barce nomen IV, 204
Bares dux nauticus Perſ. Cyrenen vult diripi, cui obſtat Amaſis IV, 203
Baris navigii nomen II, 96
Baſilides Herodoti cujuſdam pater VIII, 132
Baſſaria feræ quædam IV, 192
Batrachomyomachia Homeri II, 24
Battus Libyca lingua rex IV, 155
Battus rex, Polymneſti filius ex Phronima concubina IV, 150, 155
ejus vitium linguæ, IV, 155
unde dictus ſit Battus IV, 155
quot annos regnavit IV, 159
Battus claudus, Arceſilai ſucceſſor IV, 161
Battus tertius felix appellatus IV, 159
Battiadæ inter ceteros Barcæos cur non direpti IV, 203
Beatus ante obitum nemo appellandus I, 32
beatus ex viventibus nemo I, 86
Beatorum inſula, regio ſic dicta III, 26
Becos, panem Phryges vocant, eaque prima vox à pueris edita in loco ſolo educatis II, 2
Bellariis multis utuntur Perſæ I, 133
è Bello & rapto vivere, pulchrum apud Thraces V, 6
Belus Nini pater I, 7
Belus Cephei pater VII, 61
Belides portæ Babylonis III, 155, 158
Benemeriti de rege, Oroſangæ Perſis dicti VIII, 85 honoreſque conſequuntur III, 154
Benemeriti ſeu benefici Spartiatarum I, 76
Bermius mons VIII, 138
Beſſi vaticinantes VII, 111
Beſtiæ apud Ægyptios ſacræ II, 65, *&c.*
Bias Prienæus, I, 27
ejus ſaluberrimum conſilium Ionibus datum I, 170
Bias Melampodis frater IX, 33
Bibli olim de pellibus V, 58
Biſaltes, Apollophanis filius, Abydenus VI, 26
Biſaltia regio VII, 115
Biſaltarum regis eximium facinus in filios qui contra Græciam militarant VIII, 116
Biſanthe urbs in Helleſponto VII, 137
Biſtones pop. Thraciæ VII, 110
Biſtonis lacus VII, 109
Bithyni à Cræſo ſubacti I, 28
Bithyni, Thraces in Aſia dicti VII, 75
Bitonis & Cleobis hiſtoria & beatitudo I, 31
Bœbeis palus VII, 129
Bœotia II, 49. V, 57
Bœoti ad Thermopylas VII, 202
OEnoen & Hyſias occupant V, 74
Chalcidenſibus auxiliantur contra Athen. V, 77
ſed infeliciter *ibid.*
cum Medis univerſi ſentientes VIII, 34
eorum equitatus quantopere juverit Mardonii milites fugientes IX, 67
Bœoticæ ſoleæ I, 195
Boges præfect. Eionis VII, 113
Xerxi fideliſſimus VII, 107
in rogum ſe conjicit *ibid.*
Bolbitinum oſtium II, 17
Boliſſus, loci nomen H, 23, 24
Bonis hominibus uſuvenit ut malos habeant ſervos VIII, 68
Boréas Athenienſium gener VII, 189
ab iis contra Xerxem invocatus *ibid.*
ejus uxor Orithyia *ibid.*
ejus delubrum *ibid.*
Boryſthenes fluvius IV, 45, 47
ejus deſcriptio IV, 53
Boryſthenitæ IV, 18, 53
eorum emporium IV, 17
Boryes feræ ubi gignantur IV, 192
Boves mares Ægyptii immolant; feminæ Iſidi ſacræ ſunt II, 38, 41
boves immolandos ut explorent Ægyptii II, 38
boum ſepulturæ apud Ægyptios II, 41
bos lignea inaurata Mycerini filiæ ſepulcrum II, 129
bos apud Cyrenæos etiam ſacra propter Iſidem IV, 186
bobus ubi cornua non ſuccreſcant IV, 29
boves præpoſtere paſcentes, cornua inflexa anterius habentes IV, 182
Boves feri prægrandibus cornibus circa Macedoniam VII, 126
Boſporus Cimmerius IV, 12 & 100
Boſporus Thracius à Dario ponte junctus IV, 83, 85, 86. *ubi &* ejus dimenſio.
Bottiæi, populus VII, 185. VIII, 127
Bottiæis regio VII, 123 terminabatur per Lydiam & Haliacmona VII, 127
Branchidæ, ubi oraculum Apollinis I, 92, 157. V, 36
Brauron Athenienſium IV, 145. VI, 138
Briantica regio, ante Galaica VII, 108
Brongus fl. IV. 49
Brunduſium urbs IV, 99
Bryges, qui poſtea dicti Phryges VII, 73
Brygi, Thraces VI, 45. VII, 185
Bubali IV, 192
Bubares Perſa, Megabyzi filius V, 21. VII, 21. VIII, 136
Bubaſtis urbs II, 59, 137, 156
Bubaſtis Ægyptiace, Diana II, 137, 154 prope Peluſium II, 156
Bubaſtiana plaga II, 166
Bucolicum oſtium Nili effoſſum II, 17
Budii, Medorum gens I, 101
Budini populus IV, 21, 108
eorum mores *&c.* IV. 108
Bulis Spartiata, Nicolai filius VII, 134
offert ſe ſponte ad Talthybii iram placandam, una cum Sperthie: & eorum acta VII, 134. 135, 136, 137
Bura Achæorum opp. I, 145
Buſæ, Medorum gens I, 101
Buſiris urbs II, 59, 61
Buſiritana plaga II, 165
Butacides V. 47
Butus (*vel potius* Buto) urbs Ægypti, ubi oraculum Latonæ II, 59, 63, 155
Byblæſia I, 174
Byblus Ægyptiorum ejuſque deſcriptio II, 92
Byzantium ab Ionibus ſubactum V, 103
Byzantii ab Otane capti V, 26

C.

CAbales gens Africæ IV, 171
Cabalii, populus III, 92
Cabelees Meones, qui & Laſonii, cum Xerxe militantes, & eorum armatura & dux VII, 77
Cabirorum ſacra II, 51
eorum templum *Cambyſes* profanat III, 37
Cadmus Agenoris fil. IV, 147. V, 58, & 59
Semeles pater II, 145
Theram appellit IV, 147
venit in Bœotiam II, 49
Cadmei I, 146
Pelaſgos ejiciunt I, 56
Cadmei ab Argivis ejecti V, 57, 61
in eos expeditio Athenienſium IX, 27
Cadmeæ litteræ V, 59
Cadmea quædam victoria Phocenſibus obtigit I, 166
Cadmus Cous, Scythis filius, homo juſtitiæ amantiſſ. VII, 163, 164
Cadytis, magna Syriæ urbs II, 159. III, 5
à Neco rege occupata *ibid.*
urbs non minor quam Sardis III, 5
Caici campus Myſorum VI, 28
Caicus fluvius VII, 42
Caira veſtis V, 88
Calamiſa IX, 95
Calamitas dimidiata eſt occidi ab digno V, 111
Calantiæ Indi III, 97. *vide* Callatiæ.
Calaſiris veſtis nomen II, 81
Calaſiries Ægyptii pugnatores II, 164. IX, 31
ſoli arti militari operam dant, II, 166, 168 *ubi & alibi.*

Calasirium plagæ II, 166
Calchas VII, 91
Calchedonia IV, 85 Calchedonii V, 26
Calculorum ludus inventus à Lydis I, 94
Callatebus urbs VII, 31
Callatiæ Indi parentibus vescuntur. III, 38 *at cap.* 97. *vocantur* Calantiæ.
Calliæ Phænippi filii odium in tyrannos VI, 121
solus bona Pisistrati Athenis ejecti ausus emere *ibid. ubi alia de eodem* 122.
filiabus nuptum dat ex Athenien-sibus quem quæque deligat VI, 122
Callias Eleus Jamidarum unus, vaticinus V, 44, 45
Callias Hipponici filius VII, 151
Calliades summum Athenis magi-stratum gerit VIII, 51
Callicrates ejusque virtus & mori-bundi dictum IX, 71
ejus sepulcrum apud Lacedæmo-nios IX, 84
Callimachus Aphidnæus polemar-chus VI, 109
ejus virtus & interitus VI, 114
Callipidæ populus Scythiæ: iidem & Græcoscythæ IV, 17
Callipolitani pop. VII, 154
Callista insula IV, 147
Calvi populi ab ipso natali, itidem-que feminæ calvæ IV, 23
Calvi pauciſſimi apud Ægyptios, & cur III, 12
Calvitiem quid impediat *ibid.*
Calumnia unde in aulis III, 80
ejus propria VII, 10 §. 7
Calydnii pop. VII, 99
Calyndensium rex, & navis demer-sa VIII, 87
Calyndici montes I, 172
Camarina quondam Syracusanorum VII, 154
eversa à Gelone VII, 156
Cambyses, Cyri pater I, 46, 107, 112, 207. VII, 11
ei in matrimonium tradita filia Astyagis I, 107
Cambyses rex Pers. Cyri & Cassan-danæ Pharnaspe genitæ filius I, 107. II, 1. III, 2
ejus genus sibi vendicant Ægyptii III, 2
regnum Cyri suscipit II, 1
ejus in Ægyptios expeditio *ibid.* & III, 1, *&c.* quidque eum præ-cipue moverit ad hanc expedi-tionem III, 1, 2, 3, 4
Ægypto potitur I, 181. III, 7 *&c.*
cum Arabum rege fœdus init III, 7, 9
ei dedunt se Asii, Cyrenæi ac Barcæi munera mittunt III, 13
triplex movet bellum III, 17
exploratores mittit ad Æthiopas III, 20
temeraria & infelix expeditio in Æthiopas III, 25
jubet Ammonios diripere & Jovis oraculum incendere *ibid.*
Cambysis insania III, 25, 29, 30, 33, 34, 38
Apim Deum vulnerat lethaliter III, 29
fratrem occidi curat ex falso som-nio III, 30, 61
sororem, eandemque uxorem, interficit III, 31, 32
morbo sacro laborat ab ipsis na-talibus III, 33
ejus violentia, & inde scelera III, 34, 35
religionis derisor III, 37
ejus fatum, & imprecationes in se III, 64, 65
ejus interitus III, 66
cur Dominus à Persis adpellatur III, 89
Cameirus civitas I, 144
Cameli I, 80. III, 103. VII, 86
cameli Indorum *ibid.*
id animal non solent invadere leones VII, 125
camelos timent equi I, 80
Camicus oppidum, ejusque obsessio VII, 169, 170
Caminus poëmation Homeri H, 32
Campsa urbs VII, 123
Campus Mæandri I, 161
Xanthius I, 175
Canæ mons VII, 42
Canales coriacei miræ longitudinis III, 9
Canastræum promontorium VII, 122
Candaules Myrsi filius, Sardium ty-rannus I, 7
Myrsilus à Græcis cognominatus *ibid.*
uxorem suam conspici nudam à Gyge vult I, 8, 9, 10
uxoris & Gygis consilio & dolo interimitur I, 11, 12
Candaules alius Damasithymi pater VII, 98
Canes custodes domus H, 22
Canes Indici I, 192
Canobus II, 97
Canobicum Nili ostium II, 17, 113, 179
Caput nullam futuram habens IX, 82
è capitibus inimicorum cæsorum potant Scythæ IV, 65
capita animantium non degustant Ægyptii II, 39
capita Ægyptiorum cur firma, Persarum vero fragilia III, 12
Capita quercus, locus sic dictus, ali-ter, Tria capita IX, 38
Cappadociæ fertilitas I, 73
Cappadoces à Græcis Syrii nomina-ti I, 72. V, 49. VII, 72
Cappadocibus bellum infert Cræ-sus I, 73
Capras Mendesii cur non mactent II, 42, 46
Caprarii in honore apud Mendesios II, 46
Capripedes homines IV, 25
Capreæ & bubali apud Afros IV, 192
Captivorum immolatio apud Scy-thas IV, 62 & apud Tauros IV, 103
Car fratres habuit Lydum & Mysum I, 171
Caria, pars Ioniæ I, 142
à Persis capitur VI, 25
Cares olim Leleges, eorumque sta-tus antiquus I, 171
eorum tria inventa *ibid.*
ajunt se aborigines *ibid.*
à Crœso subacti I, 28
subacti & ab Harpago I, 174
quidam Ægyptum incolentes II, 61, 152, 154. III, 11
eorum à Persis defectio & pugnæ V, 117, 118, 119. 120
naves & armatura in Xerxis exer-citu VII, 93
Caricarum mulierum factum contra maritos I, 146
Carine urbs VII, 42
Carius Jupiter I, 171. V, 66
Carcinitis urbs IV, 55, 99
Cardamyla Laconica VIII, 73
Cardia urbs VI, 33. VII, 58. IX, 114
Carenus Enæneti pater VII, 173
Carnia festum VII, 206
Carpathium mare III, 45
Carpis fluvius IV, 49
Carthaginiensium bellum cum Pho-cæensibus I, 166
rex Amilcar VII, 165
iis vult bellum inferre Cambyses, sed omittit III, 17, 19
colunt imaginem Amilcaris VII, 167
Carystus opp. IV, 33 obsessa VI, 99
Carystii se dedunt Persis *ibid.*
pecuniam dant Themistocli exi-genti VIII, 112
contra Athen. bellum gerunt IX, 104
eorum ager vastatur VIII, 121
Casambus, Aristocratis filius Athe-nien sibus traditus ab Æginetis VI, 73
Casia ubi & quomodo nascatur & metatur III, 110
Casius mons II, 6, 158. III, 5
Casmena oppidum VII, 155
Caspatyrus urbs III, 102. IV, 44
Caspii III, 92, 93
eorum armatura in exercitu Xer-xis VII, 67
eorum equites VII, 86
Caspium mare I, 202, 203
Cassandane Cyri uxor, mater Cam-bysis II, 1. III, 2
Cassiteros, *id est*, *stannum* III, 115
Cassiterides insulæ *ibid.*
Castalia loci nomen VIII, 39
Casthanæa urbs VII, 183, 188
Castor & Pollux Tyndaridæ II, 43
excepti ab Euphorione domo VI, 127
Castores in quo lacu capiantur IV, 109
eorum testiculi morbis matricis auxiliantur *ibid.*
Castra Tyriorum, locus sic dictus II, 112
Castra, nomen loci Ionibus & Ca-ribus ad habitandum in Ægy-pto dati II, 154
Castrobius, Aristeæ pater IV, 13
Catadupa Ægypti, II, 12
Catarractes amnis Mæandro par VII, 26

INDEX

Catiari & Traſpies, Scytharum genus IV, 6
Cava Eubœæ VIII, 13
Cauçaſus mons I, 203, 204. III, 97
Caucones Pylii pop. I, 147, IV, 148
Cauconii I, 172
Caunus ab Harpago capta I, 176
ad Iones deficit V, 103
Caunii eorumque genus & mores I, 172
Cauſtrobius Ariſteæ pater IV, 13
Cayſtrius fl. V, 100
Cebreniorum origo H, 20
Cecrops rex VIII, 44
unde Cecropidæ dicti Athenienſes *ibid.*
Ceiorum cœnaculum Delphis IV, 35
Celænæ, ubi Mæandri fontes VII, 26
Celees ſocius Doriei V, 46
Celtæ populus I, 33
omnium extremi in Europa ad ſolis occaſum IV, 49
Centum appellatæ inſulæ I, 151
Ceos prope Athenas VIII, 76
Cephenes olim, qui Perſæ VII, 61
Cepheus Andromedæ pater VII, 61, 150
Cepheus Beli fil. VII, 61
Cephiſſus Thyæ pater VII, 178
Cephiſſus amnis VIII, 33
Ceramicus ſinus I, 174
Cercaſorum urbs II, 15, 17, 97
Cercopes Homeri H, 24
Cercopum hedræ VII, 216
Ceres, Ægyptiace Iſis II, 156
cum Cerere alea ludit Rhampſinitus rex II, 122
Ceres & Bacchus inferorum principes II, 123
Cereris matris templum in Scythia IV, 53
Cereris Eleuſiniæ templum IX, 61, 96, 100. & lucus IX, 64
Amphictyonidis templum VII, 200
Achæjæ templum & orgia V, 161
Cereris legiferæ ſacra Theſmophoria I, 16
Cereris & Proſerpinæ ſolemnia VIII, 65
Cervi in Africa nulli IV, 192
Chalcedonii cæci à Megabazo dicti *ibid.* ab Otane capti V, 26
Chalcedonii in ulteriore litore Byzantii VI, 33 vetuſtiores Byzantiis IV, 144
Chalcidenſes oram Atticam populantur V, 74 vaſtantur ab Athenienſibus V, 77 Olynthum obtinent VIII, 27 illis opem ferunt Mileſii V, 99
Chalcidicum genus VII, 185. VIII, 127
Chaldæi VII, 63
Chaldæi inter Aſſyrios *ibid.*
Chaldæi ſacerdotes Jovis Dei I, 181, 183
Chaleſtra urbs VII, 123
Chalybes à Crœſo ſubacti I, 28
Champſæ crocodili dicti II, 69
Charadra oppidum VIII, 33
Charaxus, vir Mitylenæus, Sapphûs frater II, 135. IV, 135
Charileus Mæandrii frater III, 145
Charilus Eunomi filius VIII, 131
Charopinus Ariſtagoræ frater V, 99
Chemmis inſula II, 156
Chemmis oppidum grande Thebaicæ præfecturæ II, 91
Chemmitæ *ibid.*
Chemmitana plaga II, 165
Cheopes *vel potius* Cheops, rex Ægypti, Rhampſiniti ſucceſſor II, 124
ejus geſta, pyramides II, 124, 125, 126
Chephrenis regis Ægypti tyrannis, & pyramis II, 127, 128
Cheraſmis Perſa VII, 78
Cherſis Gorgi pater VII, 98
Cherſis Oneſili pater V, 104
Cherſoneſi urbes ſubactæ & everſæ à Phœnicibus VI, 33
Cherſoneſi tyrannus Miltiades VI, 34
Cherſoneſus quæ eſt in Helleſponto VII, 33 Athenienſ. ditionis fuit VI, 140
Cherſoneſus, aſpera IV, 99
Cherſoneſitæ portas Seſti Athenienſibus aperiunt IX, 117
Cherſoneſitarum primores in vincula conjecti à Miltiade, & quo aſtu capti VI, 39
Chidori fluvii aqua copias Xerxis deficit VII, 127 ejus origo VII, 124
Chilei viri Tegeatæ conſilium IX, 9
Chilo vir Spartæ ſapientiſſ. VII, 235 ejus conſilium Hippocrati datum I, 59
Demarmeni filius VI, 65
Chius Ionum civitas I, 142. II, 178 à Perſis capta VI, 31
Chii ſoli Mileſiis contra Lydos opem ferunt I, 18
Chiorum tyrannus Strattis VIII, 123
Minerva Poliuchos I, 160
eorum lingua I, 142
ut Atarneum obtinuerint I, 160
eorum clades VI, 15, 16, 26 & prodigia quæ præceſſerunt VI, 27
Choaſpes fluvius ad Suſa I, 188. V, 49, 52
ejus aquam ſolam rex potat I, 188
Chœnix menſura VI, 57
Chœreatæ (*q. d. porcales*) tribus Sicyonia V, 68
Chœreæ nomen loci in Eubœa VI, 101
Chœrus Micythi pater VII, 170
Choraſmii populus III, 93
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Chori muliebres laſcivi V, 83
Chori tragici V, 67
Chorus 100 adoleſcentum ex Chio miſſus Delphos VI, 27
Chromius Argivus I, 82
Chutri VII, 176
Cicones gens Thraciæ VII, 59, 108, 110
Cii ex inſula prope Athenas VIII, 26
Cilices II, 28, 72. V, 49, 52
eorum armatura VII, 91
eorum tributum III, 90
Cilicia II, 17, 34
Ciliciæ præfectura IX, 106
Ciliſſæ naves VIII, 14
Cilix Agenoris filius, à quo dicti Cilices VII, 91
Cilla, Æolum civitas I, 49
Cimmerii I, 6, 15, 16, 103. IV, 1, 11, 12
Cimmerius Boſporus IV, 12, 28, 100
Cimmeria portoria IV, 12, 45
Cimmerii muri IV, 12
Cimon Miltiadæ pater VI, 34, 39
Cimon Teſagoræ pater VI, 38
Cimon, Miltiadis filius VII, 107
mulctam patri impoſitam exolvit VI, 136
Cineas rex Theſſal. V, 63
Cinnamomum ubi gignatur, & quomodo colligatur III, 111
Cinyps fluvius IV, 175. V, 42
Cinyps tellus Africæ fertilis, fluvio cognominis IV, 198
Cippus finium index VII, 30
Circumciſio Ægyptiorum II, 36 & aliorum quorundam populorum II, 104
Ciſſii in exercitu Xerxis militantes VII, 62
eorum dux & armatura *ibid.*
eorum equitatus VII, 86
eorum tributum III, 91
Ciſſia terra V, 49, 52
Ciſſiæ portæ Babylonis III, 155, 158
Cithæronis radices IX, 19, 25 exitus IX, 37
Cius Myſia V, 122
Cius fluvius IV, 49
Claves Cypri, promontorium dictum V, 108
Clazomenæ Ionum civitas I, 142. II, 178
hæc invaditur ab Alyatte, qui cladem accipit I, 16
capitur ab Artapherne & Otane V, 123
eorum theſaurus I, 51
Cleades Autodici filius IX, 84
Cleanax Argivus H, 1, 2
Cleander vates, Phigaſenſis VI, 83
Cleander & Euclides Hippocratis filii VII, 155
Cleander Pantarei f. Gelæ tyrannus VII, 154
Cleobis & Bitonis hiſtoria & beatitudo I, 31
Cleodæus Hylli filius VI, 52. VII, 204. VIII, 131
Cleombrotus & Leonides gemini V, 41, 1. VIII, 71 Anaxandridæ filius *ibid.* & IX, 10 pater Pauſaniæ IV, 81
Cleomenes Anaxandridæ filius V, 41, 64. *VII*, 148
inops mentis V, 42
Spartæ rex creatus, non propter fortitudinem, ſed propter genus V, 39
auro corrumpi non poteſt à Mæandrio, ideoque virorum juſtiſſ. audit III, 148
diſcordia inter illum & Demaratum VI, 51, 61, 73, 74
Cliſthenem Athenis ejicit V, 70, 72
ejus cum Ariſtagora acta V, 49, 50, 51

in-

inter Cleomenem & Argivos acta VI, 76, 77, 78, 79, 80
proficiſcitur contra Piſiſtratidas V, 64
Achæum ſe eſſe ait, non Dorem V, 72
profugit Sparta & Arcadas ſollicitat contra Spartanos VI, 74
adverſus Athenienſes bellum gerit V, 74, 75
ad inſaniam redactus V, 75, 84
ejus interitus V, 48
Cleonæ urbs VII, 22
Cleonidæus *vel potius* Cleodæus, Hylli filius VII, 204
Clinias Alcibiadis filius Athenienſium præſtantiſſimus in claſſe contra Xerxem VIII, 17
Cliſthenes, Sicyonis tyrannus VI, 126
ejus odium in Adraſtum V, 67
circa Cliſthenem & filiam Agariſtam ac procos acta VI, 126, 127, *&c.*
Cliſthenes Alcmæonides Athenienſis Sicyonii Cliſthenis nepos V, 66, 67. VI, 131
ejus & Iſagoræ factiones V, 66, 66, 70
Clytiades Tiſamenus IX, 32
Cnidus civitas I, 144, II, 178
Cnidii Lacedæmoniorum coloni I, 174
eorum cum Tarentinis amicitia III, 138
ſuam ditionem in inſulæ formam perfodiendo tentant redigere I, 174
& iſthmum perfodere volentes quomodo impediti *ibid.*
Harpago ſe dedunt I, 174
Cyrenæorum quoſd. ſervant IV, 164
Cnoithus pater Nicodromi VI, 88
Cobon Ariſtophanti filius VI, 66
Codrus Athenienſium rex V, 65, 76
Codrus Melanthi f. I, 147
Codrus Nelei pater IX, 96
Cœla Chii VI, 26
Eubœæ VIII, 13
Cœnyrorum & Ænyrorum locus prope quem metalla Thaſia VI, 47
Coës Mitylenæus Erxandri filius IV, 97. V, 11
Mitylenes tyrannidem à Dario accepit V, 11
captus ab Iatragora V, 37
à Mitylenæis lapidibus interfectus V, 38
Coitus in templis II, 64
Colæus, Samiæ navis gubernator IV, 152
Colæus nauclerus *ibid.*
Colaxais Targitai filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
triplex filiis conſtituit regnum IV, 7
Colchi I, 104. progenies Ægyptia II, 104. III, 97. IV, 40
eorum armatura & dux in Xerxis exercitu VII, 79
Colchicum linum Sardonicum dictum II, 105
Colias ora Atticæ VIII, 96
Colleſtes, panis Ægypt. I, 77
Colophon Smyrnæ conditor I, 164
Colophon Ionum civitas I, 142. II, 8
vi capta à Gyge I, 14
Colophonii ſoli cur ex Ionibus ab Apaturiis feſtis arcentur I, 147
Colophoniorum profugi, Smyrnam occupant I, 150
Coloſſæ, oppidum Phrygiæ VII, 30
Coloſſi II, 130, 143, 153, 175, 176
Coloſſi apud Ægyptios cujuſque pontificis II, 143
Columbæ Dodonææ nigræ II, 55
Columbas albas cur expellant Perſæ I, 138
Columnæ albæ in Caria V, 118
Columnæ inſtar palmarum II, 160
Colus Bœot. IX, 15
Comam Lacedæmonii ex quo alant & Argivi non I, 82
comam ut Babylonii gerant I, 195
pectentes Lacedæmonii, VII, 208
comam ut alant & tondeant Macæ IV, 175
comam quomodo geſtent Maxyes IV, 191
Combrea urbs VII, 123
Comedunt in viis Ægyptii, ventrem domi exonerant II, 35
Compſatus fluvius VII, 109
Conchylia in montibus Ægypti II, 12
Coniæus Theſſ. V, 63
Conos pini fructus II, 20
Conſilio bono felix eventus VII, 157
Conſuetudines avitæ placent genti cuique III, 38
Conſultant Perſæ inter pocula, & quidem de rebus etiam maxime ſeriis, ſed ab iiſdem ſobriis confirmari oportet conſilia quæ tum capta fuerint I, 133
conſultare bene maximum eſt lucrum VII, 10. §. 4
Contadeſdus fluvius IV, 90
Convitia irritant iram VII, 160
Copais palus VIII, 135
Corcyra à Corinthiis condita III, 49
ei imperitat Periander III, 52
Corcyræi III, 48, 49
eorum cum Corinthiis perpetua diſcordia III, 49
interficiunt Periandri filium III, 53
in bello Xerxiano aſtute neutrarum partium VII, 168
Coreſus in agro Epheſio V, 100
Corinthiorum tyranni Eetion & Periander filius V, 92
Corinthii cccc adverſus Perſam miſſi VII, 200
Corinthii minime contemptui habent opifices II, 167
Corinthiorum theſaurus I, 14, 50. IV, 162
eorum & Samiorum ſimultates III, 48
eorum cum Corcyræis diſcordia III, 49
Corinthii Peloponnenſes contra Athenienſes deſerunt V, 75
Corinthii naves nummo vendunt Athenienſibus, dono dare lege prohibiti VI, 89
eorum fuga ſocios deſerentium in bello Perſico VIII, 94
eorund. virtus IX, 101
Corinthiæ mulieres univerſæ exutæ à Periandro & cur V, 92
Corinthia veſtis cui ſimillima eſt Doris V, 87
Corinthus felix III, 52
Cornua pecoribus ubi mature aut ſero naſcuntur IV, 29
Corobius purpurarius IV, 151
Corona oleagina Olympiorum præmium VIII, 26
Coronæi Thebanorum vicini V, 79
Corſica vel Cyrnus I, 18
Corycium antrum VIII, 36
Corydalus Anticyrenſis VII, 214
Corys Arabiæ flumen III, 9
Cos civitas I, 144
Cos inſula Tyrannos paſſa VII, 164
Cotys Aſii pater IV, 45
Cranapes Mitrobatis filius, una cum patre ab Oroëte cæſus III, 126
Cranai dicti Athenienſes VIII, 44
Craſtis, & Craſtia Minerva V, 45
Crater, qui Crœſo portabatur, interceptus & cœlatura ejus I, 70. III, 47
crater in oſtio Ponti, à Pauſania dedicatus IV, 81
crater Argolicus IV, 152
crateres Lesbii IV, 61
Crathis Ægarum fluvius perennis, à quo & Italicus ille vocatus eſt I, 145
Cremni, emporium paludis Maotidis IV, 20
Creſton urbs I, 57
Creſtonæi V, 3. VII, 127
Creſtoniatæ I, 57
Creſtonicus ager VII, 124
Creſtonicæ terræ rex VIII, 116
Creta univerſa à barbaris habitata I, 173
Cretenſes cur auxilium non tulerint Græcis contra Perſam VII, 167, 170, 171 *ubi alia* de eorum migratione & fortuna.
Cretinus Aminoclis pater VII, 190
Crex avis II, 76
Crinippus Terilli pater VII, 165
Criſæus campus VIII, 32
Criſtas galeis imponere primi oſtenderunt Cares I, 171
Critala in Cappadocia VII, 26
Critheis Melanopi filia H, 1
furtivo concubitu prægnans H, 2
parit Homerum H, 3
nubit Phemio H, 4
ejus mors H, 5
Crithon Ithagenis pater H, 1
Critineus (*vel potius* Cretineus) Anaxilai pater VII, 165
Critobuli filia, Amaſis uxor II, 181
Critobulus Toronæus VIII, 127
Crius Polycriti filius VI, 50
circa eum & Cleomenem acta *ibid.*
Athenienſibus traditus ab Æginetis VI, 73
Crius Ægineta, Polycriti pater VIII, 92
Crobyzi Thraces IV, 49
Crocodili deſcriptio II, 68, 69, 70
crocodili ſacri II, 69, 148
eorum ſepulcra II, 148
crocodili Africæ IV, 192
Crocodilorum urbs II, 148
Crœſus rex Lydorum ejuſque genus I, 6, 7, 92

Epheſios invadit I, 26
bonus vir, & religioſus, ac deorum cultor I, 87
cum Aſtyage affinitas I, 73
primus Græcos ad tributum pendendum adigit I, 6. 27
Iones & Æoles ſubigit *ibid.*
cum Ionibus inſulanis hoſpitium contrahit I, 27
per eum aucta Lydorum potentia I, 28, 29
ejus cum Solone colloquium I, 30, 31, 32, 33
eum deorum indignatio excipit I, 34
Gygis tritavi crimen luit I, 91
ejus ſomnium I, 33
ejus luctus ſuper filio interfecto I, 44
Cyrum invaſurus oraculum conſulit varie I, 46. 47 *&c.*
donaria & hoſtiæ ab eo conſecrata & jugulatæ I, 50, 51, 52. V, 36
potentiſſ. Græcorum amicitiam petit I, 76, 69
crater VIII, 124
ejus expeditio contra Cyrum I, 71, 73
Halyn fl. trajicit I, 75
Pteriam expugnat I, 76
pugna cum Cyro *ibid.*
Sardis redit I, 77, 71
vincitur à Cyro & obſidetur I, 81
in obſervantia & amore à Cyro habetur, qui ejus conſiliis utitur I, 88, 89, 90, 155, 156, 207
Pythio mittit compedes I, 90, 91
alia ejus in Græcia donaria I, 92
fratrem Pantaleontem interficit *ibid.*
Cambyſem deſipientem admonet, & vix mortem effugit III, 36
alia ſententia Cambyſi adprobata III, 34
ejus munificentia in Alcmæonem VI, 125
liberat Miltiadem VI, 37
Sardibus captis & ipſe capitur, & vivus ad Cyrum perducitur I, 86
rogo impoſitus ab Apolline invocato ſervatur, immiſſa pluvia I, 86. 87
Crœſi filius mutus, quando vocem rupit I, 85
templi Delphici locupletator, VIII, 35
Crophi mons II, 28
Croſſæa regio VII, 123
Crotoniatæ, genere Achæi VIII, 47
eorum cum Sybaritis bellum V, 44, 45
Crotonienſes, *vel potius* Crotoniatæ medici dicti primi, ſecundi Cyrenæi III, 131
Cubiti regii menſura I, 178
cubitus Ægyptius Samio par II, 168
Cubiti menſura II, 149
Culicum vis ingens apud Ægyptios paluſtres & contra eos ab Ægyptiis excogitata II, 95
Cunctatio utilis VII, 10
Cupere multa malum eſt VII, 18
Cuphagoras Epizeli pater VI, 117
Curium urbs Cypri V, 113
Curienſes, Argivorum coloni *ibid.*
Curotropho ſacra Sami fiunt à feminis H. 30
Currus bellici V, 113
Currus ſacer Jovis in Xerxis exercitu VII, 55
quomodo amiſſus VIII, 115
Cuniculi hoſtiles ære deprehenſi IV, 20
Cyaneæ inſulæ, errabundæ à Græcis exiſtimatæ IV. 85
Cyaxares, Phraortis filius, Deiocis nepos, Medorum rex I, 73, 103
ejus res geſtæ I, 103, 104, *&c.*
in ira peracerbus I, 73
ejus interitus & anni regni I, 107
Cybebes templum, Sardibus concrematum V, 102
Cybernicus Lycius VII, 98
Cyclades inſulæ V, 30
Cydippa, Anaxilai uxor, Terilli filia VII, 165
Cydonia in Creta condita à Samiis III, 44, 59
Cydrara oppidum VII, 30
Cyllyrii Syracuſanorum quondam ſervi, dominos ejiciunt VII, 155
Cylon Athenienſis tyrannidis affectatæ compertus V, 71
Cyma civitas Æoliæ I, 149. VII, 194. H, 1, 2
vocata & Phriconis I, 149. H, 38
ejus origo H, 1, 2
capitur à Perſis V, 123
Cymæi hiberna claſſis Xerxeæ VIII, 130. oraculum conſulunt de reddendo Pactya I, 157, 158, 159
Pactyam in Chium deportant I, 165
tyrannum ſuum vivum dimittunt V, 38
ſpernunt inepte Homerum H, 12, 13, 14, 15
Cymæus Ariſtagoras IV, 138
Cynægirus, Euphorionis filius, navem adverſariam prehenſans, manu truncatur VI, 114
Cyneſii populus II, 33
Cynetæ Celtarum accolæ in ultimis Europæ occidentalis plagis IV, 49
Cyneus Philagri pater VI, 101
Cyniſcus appellatus Zeuxidamus VI, 71
Cyno, ſive Spaco, Mitradatis, bubulci Aſtyagis, uxor I, 110
quomodo Cyrum ſervaverit I, 112, 113
Cyno, ſemper in ore Cyri I, 122
Cynocephali populi IV, 191
in Cynoſarge Herculis templum VI, 116
Cynoſura V, 63. VIII, 76
Cynthii, gens VIII, 46
Cynurii, ſoli putantur Iones, Dores effecti VIII, 73
Cypria carmina, Homeri non ſunt II, 118
Cyprus primum ab Amaſi capta & tributaria facta II, 182
Perſis tributaria III, 91
Cypriorum lex I, 199
Cyprii ſe dedunt Cambyſi III, 19
eorum bella & defectiones à Perſis V, 104, 105, 106, *&c.*
in ſervitutem redacti V, 116
eorum armatura VII, 90
gentes variæ unde ſint? *ibid.*
Cypria vox, Sigynas V, 9
Cypri claves, promontorium V, 108
Cypſela quid ſit V, 92. §, 5
Cypſelus, Eetionis filius I, 114. V, 92. Cypſelidæ, Corinthi VI, 128
unde nomen hoc ei impoſitum V, 92. §, 95
Corinthiorum tyrannus, ut eos tractarit V, 92
Cypſelus Miltiadæ pater VI, 35
Cyranis inſula IV, 195
lacus in ea piciſer *ibid.*
Cyrene circumflua IV, 164
Cyrenen, quam non diripuerant quum eſſet occaſio, fruſtra adoriuntur poſtea Perſæ IV, 203
Cyrenaicæ regionis plagæ tres miræ fecunditatis IV, 199
Cyrenæi IV, 154, 155, 159, 169, *&c.*
Cambyſi ſe dedunt III, 13
eorum & Ægyptiorum conflictus III, 161. IV, 159
agros Libyum vaſtant IV, 159
cladem à Libybus accipiunt IV, 160
eorum amicitia cum Samiis IV, 152
oraculum conſulunt IV, 161
Cyrenæi medici, ſecundi ſunt: ut Crotoniatæ, primi III, 131
Cyrenææ feminæ bovem ſuperſtitioſe obſervant IV, 186
Cyrmianæ Thraces IV, 93
apud Cyrnum civitas à Phocæenſibus condita nomine Alalia I, 165
Cyrnus Caryſtiæ IX, 104
Cyrnus heros I, 167
Cyrnii VII, 165
Cyrus pater Cambyſis Cyri patris I, 111
Cyrus Perſa I, 120. VII, 11
ejus parentes, avus *&c.* I, 75, 91, 107, 108, (*ubi &* ejus nativitas) I, 111
mulus oraculo (I. 55,) dictus, quia Semimedus & Semiperſa I, 91
Harpago traditus interimendus, & quomodo ſervatus I, 109, 110, *&c.*
educatur ab uxore bubulci I, 113
cur à cane educatus dicatur I, 122
bubulci filius cognominatus I, 114
regalis indoles ut enituit in puero *ibid.*
ut à materno avo Aſtyage agnitus fuerit I, 116
pervenit ad ſuos veros parentes I, 122
Cyrus *laudatur* III, 89. *ubi dicitur* pater ſuis appellatus. *Item* III, 160 *ubi dicitur de eo*, cui comparati (*vel potius*, cui ſe comparare) nullus unquam Perſarum dignum ſe (*vel* rem ſe dignam) exiſtimavit. *Videtur autem hæc fuiſſe illorum opinio ob ea præſertim quæ dicuntur de* ejus genitura, ob quam ſe exiſtimabat majus quiddam homine eſſe I, 204. & de ejus felicitate *ibidem. Sic vero &* I, 126. divina qua-

quadam ſorte genitum ſe *dicit.*
Cyrus *quæ prudenter dixerit, cum alibi, tum* IX, *ult.*
Cyri *prudentia* in alienandis animis Perſarum à Medis I, 125, 126, 127. *& in eo quod commentus eſt*, ut Perſas ad rebellandum induceret I, 125 *& tamen ſtultè* Gyndi amni minatur I, 189
omnem Aſiam adeptus I, 130
ejus cum Crœſo prœlium I, 76, *&c.* ut ſe adverſus Crœſum geſſerit *in iiſdem uſque* 91. ut ſe geſſerit contra rebellantes Lydos I, 154, *&c.*
ejus apologus ad Ionas I, 141
Smerdi mago aures amputat III, 69
bellum adverſus Labynitem, & Babylonios, quorum urbem capit I, 188, 189, 190, 191 bellum contra Tomyrin, Maſſagetarum reginam I, 205, 206, *&c.* in quo occumbit I, 214 *ubi narrantur & quæ acta circa mortui caput.*
Cythera inſula Argivorum ditionis I, 82 Templum habet Veneris Cœleſtis ex Aſcalone I, 105
eam conducibilius Lacedæmoniis obrui quam extare VII, 235
Cytiſſorus, Phrixo genitus VII, 197
ejus poſterorum calamitas *ibid.*
Cyzicum, urbs Propontidis VI, 33
Cyziceni OEbari Perſæ ſe dedunt *ibid.*
Cyzicenorum feſtum in honorem Matris deum IV, 76

D.

DAdicæ populus III, 91
eorum in Xerxis exercitu dux & armatura VII, 66
Dædalum veſtigat Minos VII, 170
Dai, Perſarum genus I, 125 pecuarii *ibid.*
Damas Samyris fil. VI, 127
Damaſithymus Candaulis filius, dux in claſſe Xerxis VII, 98
Damaſithymus, Calyndenſium rex VIII, 87
demerſus ab Artemiſia *ibid.*
Damas Sirites VI, 127
Damiæ & Auxeſiæ ſimulacra V, 82, 83
Danaë, Acriſii filia, Perſei mater I, 91. VI, 135 VII, 60, 150
Danaus & Lynceus Chemmitæ II, 91
Danaus Archandri ſocer II, 98
Danai filiæ Theſmophoria in Ægyptum afferunt II, 171
templum Minervæ quod Lindi eſt, extruxerunt filios Ægypti fugientes II, 182
Danai & Xuthi in Peloponneſum adventus VII, 94
Daphnæ Peluſiæ II, 30, 107
Daphnis Abydenus IV, 138
Dardanos urbs V, 117. contermina Abydo VII, 43
Dardanei I, 188
Daritæ populus III, 92
Darius rex, Hyſtaſpis filius I, 183, 210. II, 110. III, 70, VI, 98. VII, 1. VII, 11
è conjuratis in magos fuit unus III, 70
Darius idem ſonat quod *ἐχέκτης*, id eſt, *coercitor* VI, 98
ejus uxores III, 88
Darii liberi III, 12. VII, 2, 64, 68, 69, 72, 78, 97, 224. VIII, 89. IX, 106
de Darii futuro regno Cyri viſio I, 209, 210
qua arte ad adipiſcendum regnum uſus III, 85, 86, 87
eum Perſæ ajunt fuiſſe *κάπηλον* (*id eſt, inſtitorem*) quoniam omnia quæſtui habebat III, 89
Darii reditus & auri theſaurus III, 95, 96
ſtatua ejus equeſtris III, 88
pecuniarum ſpe fruſtratus ſepulcro Nitocridis aperto I, 187
unde Græciæ infenſior redditus VII, 1
ejus expeditio in Scythas IV, 1, 85, 86, *&c*
Alia ejus facta præ aliis memorata digna vide II, 110. III, 88. IV, 44, 88, 135. V, 11, 12. VII, 194
item quædam ejus dicta III, 160. IV, 143. V, 105
ejus cum Indathyrſo colloquium per quendam equitem IV, 126, 127
ejus oratio pro monarchia III, 82
oratio ejuſdem ad primores Perſarum de Orœte interficiendo III, 127
oratio ad Ionas de ponte ad Iſtrum cuſtodiendo IV, 98
Darius quondam Cambyſis ſatelles III, 139
bene de ſe meritos remunerat III, 140, V, 11
luxato pede à Democede ſanatur, & acta cum eo. III, 129, 130, 131, *&c.*
Babylonem obſidet, capit, & diruit portas muroſque III, 150, 151, 152, *&c.*
Indos ſubegit III, 44
ejus crudele factum IV, 84
à Macedonibus poſcit terram & aquam V, 17, & à Græcis VI, 48. VII, 133
ejus moneta ex auro puriſs. IV, 166
ejus legati à Græcis in barathrum & puteum projiciuntur VII, 133
ejus obitus VII, 4
Darius Xerxis filius Artayntam ducit IX, 107
Daſcylus Gygis pater I, 8
Daſcylium, urbs, III, 120, 126. VI, 33
Datis Medus contra Athenas miſſus à Dario VI, 94
revocat Delios metu fugientes ipſum VI, 97
viſionem in ſomnis videt VI, 118
ejus filii VII, 88
Datus opp. IX, 74
Dauliorum oppidum incenſum VIII, 35
Dauriſes Darii gener V, 116, adverſus Cariam tendit 122. interitus 121
Decelea IX, 15
Decelus IX, 72
Decelenſium circa Helenæ inveſtigationem acta IX, 72
eorum in Sparta vectigalium immunitas & dignitas præſidendi *ibidem.*
Decelenſis populus *ibid.*
Decima redemptionis captivorum conſcripta V, 77
Decimæ pecuniarum ex prædis VII, 27
Decimum quemque ſorte comedunt inter ſe Cambyſis milites fame adacti III, 25
Deioces Phraortis fil. I, 16, 37, 96
vir ſapiens & juris dicundi peritus I, 90.
ad tyrannidem Medorum quo commento pervenit I, 97, 98
rex Medorum declaratus I, 98
ab eo regnum obtinente acta, & quomodo ſeveritatem in exercenda juſtitia exercuerit I, 98, 99, 100, 101
ejus mors & anni regni I, 102
Deiphonus Euenii filius Apolloniata IX, 91
Delphi I, 51
ad eos miſſa donaria à Gyge I, 14. Crœſo I, 50, 51, 52
apud Delphos primus quis munera poſuerit I, 14
in numerum Delphorum adſcribi volenti jus perpetuum datum Lydis I, 54
Delphi oraculum pro ſe & Græcia conſulunt VII, 178
extreme formidantes Xerxem, urbem deſerunt VIII, 57
barbaros à deo ſuo male affectos cædunt VIII, 38
Delphicum otaculum, *infinitis locis.*
Delphicum templum ſua ſponte conflagravit I, 50. II, 180
aliud Amphictyones trecentis talentis conſtruendum locarunt II, 180. & quinam conduxere V, 62
Delta Ægyptiorum II, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 179
ſolum Delta, Ægyptum eſſe ajunt Iones non recte II, 15
Delubrum Jovis Carii I, 171. Jovis Olympii II, 7. Cereris IV, 53. Bacchi IV, 87. Amphiarai VIII, 134. Laji & OEdipodis IV, 149
in fano Latonæ admirabiliſſimum, ex uno factum lapide II, 155
delubra primi ſtatuere Ægyptii II, 4
delubra à Perſis incenſa IV, 96. VIII, 144
Delus inſula IV, 33, 34, 35
expiata à Piſiſtrato I, 64
Delos tremit antea inconcuſſa VI, 98
Deliorum fuga ob Perſas VI, 97
revocati à Perſis & nihil paſſi *ibidem.*
Delium Thebanorum VI, 118
Demaratus Ariſtonis filius, rex Spartæ V, 75. VI, 50, 63, *&c.*
de ejus genere & procreatione

varia circumferuntur VI, 63, &c. 69
matrem ſciſcitatur qui verus ipſius parens VI, 68
Demarati, *id eſt*; *à populo votis petiti*, unde nomen impoſitum VI, 63
Cleomenem deſerit in expeditione V, 75
ejus cum Cleomene ſimultates & odium VII, 51, 63. 64, &c.
fuga ad Perſas VI, 70. VII, 3
ejus elogium VI, 70
ejus colloquia de rebus Græcorum cum Xerxe VII, 101, 102, 103, 104, 209, 234. 235, 236
ejus ingenioſa per pugillares clam nunciandi ratio VII, 239
Demarmenus V, 41. VI, 65
Democedes, Calliphontis filius, medicus, quantus vir, ejus fortuna, & in quanto honore habitus à Dario III, 124, 129, 130, 131, 132
quo aſtu è Perſia in patriam rediit III, 132, 133, 134, &c.
Democratiam laudat Otanes III, 80. VI, 43
improbant Megabyzus & Darius III, 81, 82
ejus incommoda III, 81
eam conſtituit in Græcia Mardonius V, 43
Democritus, vir illuſtris, & Naxiorum trierarchus VII, 46
Demonax à Mantineis, Cyrenæis miſſus reip. conſtituendæ IV, 161
Demonous Penthyli pater VII, 195
Demophilus Diadromei filius VII, 222
Dens Hippiæ tuſſi excuſſus evaneſcit: & quid hac re portentum VI, 107
Dentes ex uno oſſe univerſi, tam molares quam ceteri, in quadam maxilla IX, 82
De depoſito nihil aliud cogitandum quam ut repetenti reddatur, quidque acciderit cuidam depoſitum neganti VI, 86
Deruſiæi, Perſarum genus I, 125
Derſæi Thraciæ populus VII, 110
Deſcriptio temporis nunquam V, 92
Detractio res deterr. VII, 10, §. 7
Deucalion rex I, 56
Deus eminentiſſima gaudet deprimere VII, 10, §. 5
deum tentare, idem quod facere VI, 86, §. 3
deus quod fieri vult, nemo effugiat IX, 16
invidens vitæ humanæ ſpatio VII, 46
præſignificat ingentia mala orbi aut regioni ventura VI, 27
Deus Græcorum I, 90
de illo impia cogitatio Apriæ II, 169
Deos nemo latet in ſceleribus VIII, 106
Deorum νέμεσις & φθόνος I, 34. III, 40. VII, 10. §. 5. VIII, 106, & 109
invidiam excitant acres vindictæ IV, *ult.* VIII, 106
deus ab Ægyptiis verberatur quidam II, 132
deorum ira in nepotes etiam extenditur VII, 137
duodecim deorum cognomina ab Ægyptiis Græci ſunt mutuati II, 4
ſacra peragunt Athenienſes VI, 108
omnia fere deorum nomina ex Ægypto in Græciam pervenerunt II, 50
Dii Arabum III, 8. Libyum, IV, 188. Scytharum IV, 59. Thracum V, 7
Græci V, 49
regales V, 106
Χθόνιοι IV, 33
deos externos exigunt Caunii I, 172
Diacœle via quædam nominata VI, 103
Diactorides pater Eurydames uxoris Leutychidis VI. 71
Diactorides Cranonius, unus è procis Agariſtæ VI, 127
Diadromeus Demophili pater VII, 222
Diana Oſitis ſeu Dionyſi filia II, 156
eam Cereris filiam unde fecerit Æſchylus *ibid.*
Bubaſtis ab Ægyptiis dicta *ibid.* & 137
Templum Buto II, 155
Dianæ feſtum in Ægypto II. 137
aliud apud Brauronem VI, 138
Dianæ templum maxime memorabile apud Bubaſtin II, 137, 138
Dianæ templum Sami III, 48
ad Trechinem VII, 176
Diana regia IV, 33
Dianæ Orthoſiæ ara IV, 87
Dianæ oraculum II, 83
Dianæ urbem ſuam donant Epheſii obſeſſi I, 26
templum in Artemiſio VII, 176
Dicæa urbs VII, 109
Dicæus, Theocydis filius, exul, apud Medos illuſtris VIII, 65
quædam ſibi viſa portenta narrat, Demaratum teſtem citans VIII, 65
Dictyes, animal IV, 192
Dictynnæ delubrum & à quibus ſtructum III, 59
Dienecis Spartani virtus ad Thermopylas VII, 226
ejus dictum *ibidem.*
Dies, repente nox factus I, 47, 103. VII, 37
certo die non egrediuntur Lacedæmonii ad bellum VI, 106
diei natalis obſervatio apud Ægyptios II, 42
diei in horas diſtributio à quibus facta II, 4
iter IV, 101
dies varii vitæ hominum I, 32
Dindymene mater I, 82
Dinomenes Gelonis pater VII, 140
Diomedis ἀφανισία II, 116
Dion urbs VII, 26
Dionyſiophanes Epheſius IX, 83
Dionyſius Phocæenſis, claſſis Ionum dux ejuſque ad Iones oratio VI, 11
res ab eo geſtæ *ibid.* & *ſeq.*
poſt cladem Ionum quo devenerit VI, 17
Dionyſus, Apollinis & Dianæ pater II, 156
è Semele Cadmi filia à Græcis putatur genitus, II, 145
educatus in cinnamomifera III, 111
ab Jove inſutus in femore II, 146
è deorum noviſſimis apud Græcos, non & apud Ægyptios II, 145
Ægyptiace Oſiris dictus II, 144
Dionyſi feſtum III, 97
Dionyſi trieterica IV, 108
Dionyſus & Urania ab Arabibus invocantur in fœdere ineundo III, 8
Arabibus Urotalt dictus *ibid.*
Dioſcuri VI, 127
eorum nomen Ægyptiis ignotum II, 50
Dipæenſium prælium IX, 34
Dipodes, murium genus IV, 192
Diræ in capita II, 39
Dithyrambus Harmatidæ filius VII, 227
Dithyramborum autor quis fuerit I, 23
Divinatio Ægyptiorum II, 83. Naſamonum IV, 172. Scytharum IV, 67
divina præferenda humanis V, 63
divinum quid videatur Herodoto VII, 137
Divinitatis ſolers prudentia erga homines III, 108
Doberes pop. Pæoniæ V, 16. VII, 113
Dodona II, 52, 58
Dodonæum oraculum I, 46. II, 52, 55
Dodonæorum antiſtites II, 55
Dodonæi IV, 33
Dodonææ columbæ II, 55. 57
Dolia argentea Delphos à Crœſo miſſa I, 51
Dolonci Thraces VI, 34
ab Abſinthiis bello vexati *ibidem.*
oraculum conſulunt *ibid.*
Miltiadem regem creant VI, 35, 36
Dolopes VII, 185
Domus ſubterraneæ Æthiopum III, 97
domos non poſſident Indi nonnulli III, 100
Domeſtica mala Pſammeniti majora quam ut ea deflere poſſit II, 14
Domicilia ſubterranea pyramidis II, 148
domicilia ex micis ſalis IV, 185
domicilia è virgultis, & verſatilia, è lentiſcis ſuſpenſa IV, 190
Dona ad Æthiopes explorandi gratia miſſa II, 20
dona Amaſis Delphis data II, 180
dona Græcorum Ægyptum incolentium ad templum Delph. inſtaurandum II, 180
dona Democedi medico ab rege &

& uxoribus data III, 130
dona quantum apud milites possint VIII, 4, 5
dona ei qui primus muros Sardium ascenderit pollicetur Cyrus I, 84
Donaria Alyattis Delphos missa I, 25
donaria Crœsi varia I, 92
donaria divis data à Crœso ex bonis adversarii I, 92
donaria Delphos à Crœso missa & rursus alia I, 51, 52
donaria Delphos à Gyge missa I, 14
donarium Midæ Delphos missum, regia sella I, 14
donaria in templo Delphico VIII, 35
donarium Lacedæmoniorum I, 51
donaria Amasis II, 182
donaria regis Pheronis II, 111
donaria Rhodopis Delphos missa II, 135
donarium Arionis apud Tænarum I, 25
donaria è præda Persica IX, 80
Dores Euryanactis pater IX, 10
Dores I, 144, 146
Dores à Crœso subacti I, 6, 28
eorum migratio crebra I, 56
Dores & Iones ex insulis egredientes in continenti sedes ponunt I, 171
eorum prima expeditio adversus Asiam III, 56
Dores in classe Xerxis militantes VII, 93
Dores in Atticam quarto profecti V, 76, *ubi & quando iterum ac tertio.*
Dorienses Pentapolin incolentes I, 144
Dorienſium principes ex Ægypto oriundi VI, 53
Dorienſium civitates multæ & insignes VIII, 73
Dorienſium sacra I, 144
Dorica gens unde cognominata I, 56
Doricæ tribus mutantur V, 68
Dorieus Anaxandridæ filius ex prima uxore V, 41
inter æquales excellit V, 42
nolens sibi à fratre imperari, coloniam alio ducit V, 42
ejusque fortuna V, 42, 43, 44, 45, 46
ejus mors V, 45, 46. VII, 158, 205
Doris regio incursata à Medis Thessalorum consilio & odio VIII, 31
Doris vestis V, 87
Doriscus V, 98. VII, 25, 106
Doriscus, Thraciæ litus & campus ingens, & castellum Darii VII, 59
Dorus Hellenis filius I, 56
Dorus Megasidis filius Paphlagonum & Matienorum dux VII, 72
Doryagus Leobotis fil. VII, 204
Dromos Achilleus IV, 55
Dropici, Persarum genus I, 125
Drymus oppidum VIII, 33
Dryopis regio I, 56. VIII, 31
Dryopes pop. I, 146
Dryopum civitates VIII, 73
Dyma Achæorum (*Gr.* Drime) I, 145
Dymanatæ tribus Sicyonia V, 68
Dyras amnis VII, 198
Dysorum mons V, 17
Dysenteria in Xerxis exercitu VIII, 115

E.

Ebenum ubi nascatur III, 114
Ecatonnesi I, 151
Ecbatana Syriæ I, 98. III, 62 & eorum extructio atque situs I, 98
Ecbatana Mediæ III, 65
Echecrates Ectionis pater V, 92
Echemus Aeropi filius IX, 26
Hyllum in monomachia interfecit *ibidem.*
Echestratus Hegois filius VII, 204
Echinades insulæ II, 10
Echidna III, 108
Echines murium genus sic dictum IV, 192
Eclipsis solis VII, 37
Edoni pop. V, 11, & 124. VII, 110, 114. IX, 74
Eetion Echecratis filius ejusque genus V, 92
ei datum oraculum *ibid.*
Eion urbs super Strymonem VII, 25, 113, VIII, 118
Elatea urbs VIII, 33
Elbo insula II, 140
Electrum unde venire feratur III, 115
Eleonius civis V, 43
Elephantes supra modum grandes in Africa IV, 191
Elephantina urbs Ægypti II, 9, 17, 28, 29, 30, 31, 69, 175
Elæus Chersonesi VI, 140, VII, 21, 33
Elæusii Xanthippum orant de ultione Protesilai sumenda IX, 119
Eleus, Agæi filius, unus è procis Agaristæ VI, 127
Eleus quidam vates III, 132
Eleusis VIII, 65
apud Eleusinem Athenienſium prœlium I, 30
Eleusinem Cleomenes cum Peloponnensibus invadit V, 74, 75, 76
ibi fanum dearum VI, 75
Eleusine sepulti Argivi 9, 27
Eleusiniæ Cereris templum IX, 56, 100
Elis, Ætolorum colonia VIII, 73
Eleorum agonothetæ VI, 127
Eleorum justissimum ac maximum certamen II, 160. quod tamen arguunt Ægyptii *ibid.*
Elei Minyarum oppida delevere IV, 148
Elei venientes post prœlium suos duces exilio cur mulctarint IX, 76
in Eleo agro muli cur nequeant gigni IV, 30
Elisyci VII, 165
Elorus flumen VII, 154
Enagees, *id est piaculares* I, 61, V, 71
Enaries, divinationem à Venere habentes IV, 67 *at*, I, 105. Enarees.
Enchelees V, 42. IX, 61
Eneti, qui sunt ex Illyriis & eorum lex I, 196
Eneti, in Adria V, 9
Enienses VII, 185, 198
Enipeus fluvius Thessaliæ VII, 129
Enneacrunos VI, 137
Enneaodoi VII, 114
Eordi populi VII, 185
Epaphus, qui & Apis II, 153. III, 27, 28
Epaphi boves mares II, 38
Ephesus, civitas Ionum I, 42. II, 10 & 158
ex Epheso ad Sardis iter V, 54
Ephesinum templum II, 148
Ephesii obsessi à Crœso urbem suam donant Dianæ I, 26
Ephesii soli ex Ionibus ab Apaturiis festis arcentur, & cur I, 147
Ephori Spartæ IX, 6
Epialtes Eurydemi filius VII, 213
Thermopylarum proditor VII, 213, 214, *&c.*
ejus fuga & interitus VII, 213
Epicichlides Homeri H, 24
Epicydides Glauci pater VI, 86
Epidaurus, insula, antea OEnone dicta VIII, 46
Epidaurus expugnata III, 52
Epidauri tyrannus Procles III, 50
Epidaurii I, 146
Epidaurii oraculum consulunt, quum eorum tellus nihil produceret V, 82
Epidauriis oleas permittunt Athenienses, & inter eos pacta & acta V, 82, 83, 84
iis Æginetæ antea parentes, ab iis desciscunt, & clades inferunt V, 83
Epigoni Homeri, si modo ejus sunt IV, 32
Epigramma vatis Megistiæ VII, 228
Mandroclis Samii IV, 88
epigrammata Spartiatarum qui occubuere ad Thermopylas VII, 228
tripodum litteris Cadmeis inciſa V, 59, 60, 61
Epiſcythiſon, id eſt, *Age Scytham:* hoc eſt, intemperantius bibe VI, 84
Epistrophus Amphimnesti pater VI, 127
Epium oppidum IV, 148
Epizelus Cuphagoræ filius VI, 117
cæcus in acie quomodo factus *ibidem.*
Epulæ in festis I, 31
Equa leporem enixa VII, 57
equæ tres Olympiacas victorias adeptæ, ubi sepultæ VI, 103
equæ Thessaliæ optimæ VII, 196
equis pisces pro pabulo ubi V, 16
equi colubros vorant I, 78
equi sacri candidi in Cyri exercitu I, 189
equi sacri in exercitu Xerxis VII, 55
equi fluviales Ægyptiis sacri, eorum natura, & descriptio II, 71
equos præcipue immolant Scythæ IV, 61

equi ubi Soli immolantur I, 216
equus camelum reformidat & ideo contra equos cameli inſtructi I, 80. VII, 87
apud Perſas habebant nomina III, 88
equorum regiorum fœtura I, 192
equos quadrijugos jungere Græci ab Afris didicere IV, 189
equos ad venatum in ventrem cubare edoctos ducunt Iyrcæ IV, 22
equi Sigynarum quales V, 9
equi ſatrapæ Babylonii I, 192
equi Indorum III, 106
equi ſilveſtres candidi IV, 52
equorum jubæ pro criſtis VII, 70
equi vim hyemis ferunt in Scythia, quam nec muli nec aſini IV, 28
equi quinquaginta ſtrangulantur ad ſepulcra regum Scytharum IV, 72
equi Niſæi III, 106. VII, 40
equi albi triceni à Cilicibus Dario pendi ſoliti III, 90
equi hinnitu Darius quomodo regnum nactus III, 85, 86, 87
equus Maſiſtiæ ipſum excutit IX, 22
equo crura cum genibus abſciſſa, quod dominum ſtraverat VII, 88
equus Artybii in armatum erigi doctus V, 111
Equiſonem regis Scythæ cum rege defuncto ſepeliunt IV, 71
equiſonis & equi virtute Darius ad regnum promotus III, 85, 86, 87
Equitatus Xerxis quantus VII, 84, &c.
Equitare docent liberos ſtatim à quinto anno Perſæ I, 136
Equites Spartæ VIII, 124
Eraſinus fluvius VI, 76
Cleomenis de eo dictum *ibid.*
Erechtheus rex Athenienſium VIII. 44
Orithyiæ pater VII, 189
ab Homero laudatus H, 28
ei apud Athen. ſacra afferunt Epidaurii V, 82
ejus templum in arce Athenienſium VIII, 55
Ereſione Homeri H, 33
contra Eretriam & Athenienſes, duces Perſarum miſſi V, 94
Eretrienſium & Perſarum acris pugna VI, 101
Eretria & Eretrienſes à Perſis ſubacti VI, 101
Eretrienſium naves Mileſiis auxiliantur, ut gratiam reddant V, 99
Eretrienſes Iones VIII, 46
Eretrienſes Suſa abducti clementer à Dario tractati VII, 119
Eridanus fluvius fabula Herodoto III, 115
Erinnyes Laii & Oedipi IV, 149
Erinnyum delubrum IV, 149
Erochus urbs VIII, 33
Error parit damna VII, 10. §. 6
Erxander, Cois pater IV, 97. V, 37
Erycis regio, Heraclidarum V, 43
Erycina regio V, 45
Erythia inſula IV, 8
Ἐρυθρὴ βῶλος urbs ſic dicta, *id eſt, rubra gleba* II, 111
Erythræ I, 142
Erythræorum cum Chiis bellum I, 18
Erythræ Bœot. IX, 15, & 19
Erythræi & Chii eandem ſermonis proprietatem ſervant I, 142
Erythræa urbs aſpera & montoſa II, 18
Eryxo, Arceſilai vidua mariti interemptorem necat IV, 160
Etearchus rex Oaxi IV, 154
alius Ammoniorum rex II, 32
Eteocles Laodamantis pater V, 61
Eteſias non eſſe cauſam augmenti Nili II, 20
Euænetus Careni filius VII, 173
Euagoras Laco VI, 105
Eualcides Eretrienſium dux, vir illuſtris V, 102
Euboea inſula, magna ac beata, Cypro non inferior V, 31
ad eam prœlium Græcorum cum Perſis geſtum VIII, 4, &c.
Eubœenſes ut tractati à Gelone VII, 156
Eubœenſibus datum oraculum, quod male ſpernunt VIII, 20
Euboicum talentum III, 89
Euboicæ minæ III, 89
Eubœæ cava VIII, 13
Euclides & Cleander Hippocratis filii VII, 155
Euergetæ regis Perſici VIII, 85
Euenius Deiphoni haruſpicis pater IX, 91
ſacrarum ſolis ovium cuſtos IX, 92
excæcatus miſere, & ultio ob id de Apolloniatis ſumpta IX, 92
cæcus divinationem obtinet IX, 93
Euelthon Salaminis rex IV, 162, V, 104
ab eo thuribulum dedicatum Delphis *ibid.*
circa eum & Pheretimam acta *ibid.*
Eueſperidæ bonum ſolum incolentes IV, 171
Eumelus Admeti fil. H, 2
Eumenes Anagyraſius Athenienſis præſtantiſſimus in pugna navali VIII, 93
Eunomus Polydectis filius VIII, 131
Eunuchi apud Perſas pretioſiores quam ſervi non caſtrati VIII, 105
Eupalinus, Nauſtrophi filius, architectus III, 60
Euphorbus Alcimachi, proditor Eretriæ VI, 101
Euphorion, Æſchyli poetæ pater II, 156
Euphorion Cynægiri pater VI, 114
Euphorion Laphanis pater, qui Caſtorem & Pollucem in domum ſuam recepit & in omnes homines fuit hoſpitalis VI, 127
Euphrates flumen I, 180. V, 52
tortuoſus à Nitocri redditus I, 185
Euripus V, 77. VII, 173. VIII, 15
Europa à Cretenſibus rapta I, 2
Europæ filii Sarpedon & Minos I, 173
Europa Tyria an nomen Europæ dederit IV, 45
Europa longitudine Aſiam & Africam, non & latitudine, æquitur IV, 42, 45
Europæ commoditates VII, 5
Europæ nomen unde impoſitum IV, 45
Europæ extrema ignota III, 115, 116
Euryanax Doriei filius, collega Pauſaniæ IX, 10, 52, 54
Eurybates quinquertio VI, 92
ejus clades & interitus *ibid.* IX, 74
Eurybiades, Euryclidæ filius, dux claſſis Græcorum VIII, 12
in Eurybiade conſilii inopia VIII, 74
Eurybiadæ laus VIII, 124
Eurycles VIII, 2
Eurycrates Polydori filius VII, 204
Eurycratides Anaxandri filius VII, 204
Eurydame Leutychidis uxor VI, 71
ejus genus *ibid.*
Eurydemus Epialtæ pater VII, 213
Euryleon cum Dorieo coloniæ deductor unus ſuperſtes è bello V, 46
Selinuſiorum tyrannus V, 46
ejus interitus *ibid.*
Eurymachus Leontiadis pater VII, 205
Eurymachus Leontiadis filius interemptus VII, 233
Euryphron Proclis filius VIII, 131
Eurypylus frater Thoracis Lariſſæi IX, 17
Euryſthenes, Ariſtodemi filius VII, 204
Euryſthenis familia honoratior VI, 51
Euryſthenes & Procles gemini, Spartæ reges IV, 147. VI, 52
oraculum ſuper eis conſultum *ibid.*
eorum diſſenſio per omnem vitam *ibidem.*
circa eos & Theram avunculum pro regno acta IV, 147
Euryſtheus IX, 26, 27
genus ejus nolunt labefieri Lacedæmonii V, 39
Eurytus & Ariſtodemus ob extremam lippitudinem è caſtris à Leonide remittuntur VII, 229
Euryti virtus & interitus *ibid.*
Euthœnus Hermolyci pater IX, 104
Euthymus IV, 159
Eutychides Sophanis pater IX, 72
Euxinum mare I, 6, 72
Euxini ponti nationes IV, 47
Exampæus locus inter Boryſthenem & Hypanin IV, 52, & 81
Exercitu donari apud Perſas, eximium IX, 108
Exitus rerum inſpiciendus I, 32
cum initio non eſt manifeſtus VII, 51
cum initio non eſt manifeſtus VII, 51
Experiendo fiunt omnia VII, 9
Expiandi modus idem fere apud Lydos qui apud Græcos I, 35
expiatio Adraſti fratricidæ I, 35
expiatio Deli I, 64

F.

Fabas nec ſerunt Ægyptii nec edunt II, 37
Fabæ in ſortitionibus VI, 109
ad Famem arcendam quid Lydi excogitaverint I, 94
fames immanis in caſtris Cambyſis II, 25
fames in Xerxis exercitu, in reditu VIII, 115
fames obſeſſorum Seſti IX, 117
Familia quadrigam alens VI, 35
Fanum Jovis Thebani I, 182. Jovis Beli I, 181. Jovis ſub fago conditum II, 56. Protei II, 112. Veneris Uraniæ veteſtiſſimum I, 105. Apollinis VIII, 135. Pallenidis Minervæ I, 62. Æaci V, 89. Phylaci VIII, 39. Autonoi *ibid.* Androcratis herois IX, 25. fanum Græcum maximum & celeberrimum in Ægypto II, 178
Fato ſortem deſtinatam deo quoque fugere impoſſibile I, 91
fati neceſſitas I, 91. III, 43, 63, V, 92
Fax Vulcani VIII, 98
Felis amantiſſima fœtuum II, 66
Ægyptiorum circa hoc animal ſuperſtitio *ibid.*
felium ſepulturæ II, 67
Felicitas humana in eodem tenore non perſtat I, 5
felicitas Polycratis inſidioſa III, 40, *&c.*
Feſta ad imitationem inſtituta III, 48
Feſti celebratio, I, 191
Feſtinatio parit errores VII, 10. §. 6.
Ferrum ad perniciem hominum I, 68
Ferri compactionem ſolus omnium excogitavit Glaucus Chius I, 25
Feſtum Cyzicenorum, matri deorum IV, 76. feſtum Ægyptiorum abrogatum à Cambyſe III, 29
feſta Ægyptiorum, Dianæ, Iſidis, Minervæ, Solis, Latonæ, Martis II, 59
feſtum Minervæ IV, 180
feſtum Dionyſi II, 48. III, 97
feſtum Theophania I, 51. feſtum Perſarum, μαγοφόνια dictum III, 79. feſta Apaturia I, 47. feſti nomen, Accenſio lucernarum II, 62
Fidei dandæ modus apud Naſamones IV, 172
fides Arabum firmiſſima III, 8
Filios regum benigne tractant Perſæ III, 15
Fibularum in veſte ab fœminis periculum V, 87
Ficus non habebant Perſæ I, 71
Finitimos Medi & Perſæ colunt I, 134
Flamma è pectore ſimulacri effulget VI, 82
Fluvios inter omnia religioſe colunt Perſæ I, 138
fluviorum Scythiæ nomina, Iſter, Tyres, Hypanis, Boryſthenes, Panticapes, Hypacyris, Gerrhus, Tanais IV, 47. fluviorum Thraciæ nomina, Tearus, Contadeſdus, Agrianes, Hebrus, IV, 90. Theſſaliæ fl. præcipui hi quinque, Peneus, Apidanus, Onochonus, Enipeus, Pamiſus. VII, 129. Perrei *autem ſit mentio & cap proxime præced.* Araxes qualis & quantus I, 202. Aſopus IX, 15, 30. Achelous II, 10. Axius VII, 23. Corys in Arabia III, 9. Cinyps IV, 175. Crathis I, 145. Caicus VII, 21. Contadeſdus IV, 90. Choaſpes V, 49. Gerrhus IV, 19. Gyndes V, 52. Halys I, 72. Hypanis IV, 47. Iſis I, 179. Melas VII, 58. Phaſis II, 103. IV, 38. Parthenius II, 104. Pirus ingens fluvius I, 145. Panticapes IV, 54. Sperchius VII, 198, 228 Thermodon II, 104. IX, 27. Tigris I, 189. Tanais IV, 20. Tyres IV, 11, 51. Triton IV, 191
Fluvii quorum aqua exercitui Xerxis defecerit VII, 42, 108, 196 *ſit autem mentio hujus defectionis &c.* 21, & 187
Fœdus affinitate firmatum I, 74
fœderis ineundi ratio apud Scythas IV, 70. apud Arabes III, 8
fœdus à Babyloniis cum Crœſo initum I, 74
fœdus Crœſi cum Amaſi Ægyptiorum rege *ibid.* Polycratis cum Amaſi rege III, 39
fœdus perfidum Perſarum cum Barcæis IV, 201
Fœmina exuta tunica verecundiam pariter exuit I, 8
fœminæ Ægyptiæ humeris bajulant. viri capitibus onera imponunt II, 35
fœminæ apud Ægyptios negociantur *ibid.*
fœminæ Zavecum currus aurigantur in bellum IV, 193
fœminas Athenienſium à Brauronе prædati Pelaſgi IV, 145. VI, 138
fœminæ ex Aſia raptæ I, 23, 4
fœminarum Barcæarum mamillæ circa muros appenſæ V, 302
fœminæ à Babyloniis ſtrangulatæ ne frumentum abſumerent III, 150. earum quinquaginta millia Babyloniis à Dario ſuppeditata, ut ſuccreſceret ſoboles III, 159
fœminæ colo & ſimilibus rebus donandæ, non exercitu IV, 162
fœminas adducere, Perſarum convivantium mos V, 18
fœminæ virili virtute VIII, 88
fœminæ agreſtes IV, 19
fœmina virgo quæ erat ſemivipera IV, 9
fœmineus morbus fani Veneris ſpoliatoribus immiſſus I. 105
Fodiendi ratio ut terra eſſoſſa non prodeat II, 150
Fons Theſtis IV, 159. fons Apollinis I, 118. fons Solis IV, 181. fons Gargaphie IX, 25. fontes Mæandri VII, 26. fons, in quo qui loti ſunt, efficiuntur perinde atque oleo inuncti, violam olentes III, 23
fons quidam amariſſimus IV, 52, 81
fontes novem aquarum, *vide* Novem fontes.
Formicæ Indicæ ubi naſcantur canum magnitudine, earumque deſcriptio III, 102, *&c. ubi* ut illis Indi aurum ſuffurentur.
Fortunam bonam in vita & in morte experiri difficile eſt III, 43
fortuna conſilium aliquando ſuperat VII, 10. §. 4.
fortunati iidem ſemper non ſunt I, 207
Forum nullum eſt Perſis I, 153
fora Græcorum *ibid.*
Fratrem præ marito & liberis uxor Intaphernis ſalvum cupit, & ſui deſiderii rationem reddit III, 119
Frigoris vis apud Cimmerium Boſporum IV, 28
Fructus quarundam arborum qui jactus in ignem odore ſuo circumſtantes inebriat I, 202
tonitrua & Fulgura in Xerxis exercitum ingruunt, & complures occidunt VII, 42
ſed apud Herodotum eſt κεραυνοὶ *quod vertit* fulgura.
Fulmen in ædes Scylæ regis delapſum IV, 79
fulmina grandes arbores aut ædificia percutiunt VII, 10
fulmina in barbaros Delphis è cœlo demiſſa VIII, 37
Furens homo III, 38
Fures pecuniæ Sardanapali II, 150
fures regiarum Rhampſiniti pecuniarum & eorum ſolertia II, 121
Fuſtuaria pugna apud Ægyptios in ſacris II, 73

G.

Gades IV, 8
Gæſon locus IX, 96
Galaica regio, ætate Herodoti Briantia VII, 108
Galea Corinthia IV, 180
Galepſus, Græca urbs VII, 122
Gamori Syracuſani VII, 155
Gandarii pop. III, 91
eorum armatura & dux in Xerxis exercitu VII, 66
Garamantes pop. & eorum mores IV, 174, & 183
Gargaphie fons IX, 25, 48
Gavanes Temeno oriundus VIII, 137
Gebeleizis dæmon IV, 94
Gela à Lindiis condita VII, 153
ejus tyrannus Hippocrates VI, 23
Gela Hieroni à Gelone fratre demandata VII, 156
Gelo Siciliæ tyrannus, ejuſque potentia, & opes VII, 145, 153, 157, 158
quomodo creverit & ad regnum pervenerit VII, 153, 154, 155, *&c.*
circa eum & legatos Græcorum acta VII, 153, 154, *&c.*
ejus res geſtæ VII, 155, 156, 158
Gelonus Herculis filius IV, 10

Gelonus Budinorum urbs IV, 104
Geloni quondam Græci IV, 108
eorum mores IV, 109
Gelu maximum ubi IV, 28
Genitura Indorum qualis III, 101
per Generationes Computatio II, 142
Geometria unde ad Græcos venerit II, 109
Gephyræi unde oriundi V, 57
Athenas commigrant, & cur V, 57, 62
ubi templa seorsum ab eis extructa &c. V, 62
Geræstus IX, 104
Gergis Ariazi filius imperator in Xerxis exercitu VII, 82
Gergithæ VII, 43
è priscis Teucris V, 122
Germanii, Persarum genus I, 125
Gerra Persarum IV, 60, 61, 98
Gerrhus locus IV, 53
Gerrhus fluvius IV, 19, 47
ejus descriptio IV, 56
Geryonis vaccæ IV, 8
Getæ immortales à Dario subacti IV, 93. qui dein exercitum Darii sequuntur IV, 96
eorum dæmon Zamolxis IV, 94
Gigamæ Afri & eorum descriptio IV, 169
Gigonus urbs VII, 123
Gillus Tarentinus exul, redimit Persas & ad Darium reportat III, 138
Darius eum frustra per Cnidios reducere Tarentum conatur *ibid.*
Gindanes populus IV, 176
uxorum eorum fimbriæ pelliceæ in vestimentis *ibid.*
Glaucon Leagri pater IX, 74
Glaucus Chius I, 25
solus omnium compactionis ferri excogitator I, 25
Glaucus Chius caprarius H, 21, 22, 23
Glaucus Epicydis fil. VI, 86. §. 1
ejus laus *ibid.* depositum suscipit ab hospite Milesio *ibid.* id postea suscepisse negat VI, 86, §. 2
Pythiam consulit an jurejurando pecuniam intervertat VI, 86, §. 3
ejus genus funditus interit VI, 86, §. 4
Glaucus Hippolochi fil. I, 147
Glisantem & Tanagram Thermodon interfluit IX, 42
Gnurus Lyci filius, Anacharsidis pater IV, 76
Gnomonis inventores Babylonii II, 109
Gobryas è magi occisoribus III, 70, 73, 78
Gobryas Mardonii pater VII, 82
Gobryæ consilium de abeundo è Scythia, Dario datum IV, 132, 134
Gobryæ uxor, Darii soror VII, 5
Gobryæ filia, uxor Darii VII, 2
Gobryas Darii & Artystonæ filius VII, 72
Gonnus urbs VII, 128, 173
Gordius, Midæ pater I, 14. VIII, 138
avus Adrasti I, 35, 55
Gorgo Cleomenis filia V, 48
patrem scite monet ut sibi caveat ab Aristagora V, 51
eadem Leonidæ uxor, ut Demarati tabellas aperiri monuerit VII, 239
Gorgonis caput ex Africa affert Perseus II, 91
Gorgus Salaminis Cypriæ rex V, 104. VIII, 2. VIII, 11
spoliatus à fratre V, 104
eam recipit V, 115
Gortus, *vel* Gorgus, Chersis filius, dux in classe Xerxis VII, 98
Græcia temperatiss. anni tempestates sortita III, 106
Græcia paupertatis alumna, hospes virtutis VII, 102
non imperatorum indiga in bello Pers. sed exercitus VII, 161
in eam primi à Dario exploratores missi III, 135, 138
Græciæ infensior unde redditus Darius VII, 51
in Græciam caduceatores missi ad petendum terram & aquam VI, 48. VII, 32
Græcia à quo tempore & sub quibus plus mali passa VI, 98
Græcorum & Persarum in cultu deorum collatio I, 131
Græcorum cœnæ quo dicto à Persis perstringuntur I, 133
Græcorum festa eadem littera finiunt I, 148
Græcorum negociationes I, 153
Græcorum litteræ & calculi II, 36. V, 58
Græci ab Ægyptiis pleraque sumpsere II, 49, 50, 51, 58
Græca lingua quando primum in Ægyptum introducta II, 154
Græcorum in Ægypto negociationes, fana, urbes II, 178
Græcorum deorum ætas cum Ægyptiorum collata II, 144, 145, 146
Græcorum natalitia IV, 26
Græci in templis non coeunt, ut nec Ægyptii, sicut alii mortales II, 64
Græci vestem & ægidas Minervæ & alia ab Afris mutuati IV, 189
Græcorum & Lydorum leges prope similes I, 94
Græcorum ampla fora I, 153
Græci puerorum amoribusediti I, 135
Græca gens dexterior quam barbara & ab ineptiis abhorrens I, 60
Græci virtutis certamen agunt, non pecuniæ VIII, 26
Græcos auctores injuriarum ajunt barbari I, 2, 4
universi ante Crœsi imperium liberi fuere I, 6
Græcorum potentissimos sibi conciliat Crœsus I, 56
Ignorantia ante res Persicas, ut Samum & columnas Herculis æque distare opinarentur VIII, 132
Græcis discordiæ principium cum Persis quod extiterit I, 5
Græcis & barbaris malorum initium V, 97
Græcorum variæ sententiæ de loco pugnæ navali constituendo VIII, 49
Græcorum ducum dissensus in bello Persico VIII, 74
Græcorum concilium contra Xerxem VII, 145
Græcorum consultatio insequantur hostes necne VIII, 108, 109
Græcorum consilium de bello Thebis inferendo IX, 85
Græcorum à Mycale profectorum consultatio IX, 113
Græcorum duces ad Pylas VII, 204
Græcorum duces ad Salaminem qui fuerint præstantissimi & præmia iis data VII, 123, 124
Græcorum præstantissimi Lacedæmonii I, 69
Græcorum strenuissimi & civitatum & virorum contra Medos IX, 70
Græcorum præstantissimi ad Mycalen IX, 104
Græcorum præstantissimi in pugna navali VII, 17
Græci Ægyptum incolentes cum Cambyse congrediuntur sanguine epoto. III, 11
contra Græcos expeditionem Xerxis quid moverit VII, 6
ubi Xerxem excipere statuerint VII, 177
Xerxem qui Græcorum opperiebantur ad Thermopylas VII, 202
eorum fœdus contra eos qui non adacti necessitate cum Xerxe pepigerant VII, 132
è Græcis qui terrestres copias Xerxi præbuerint, & qui nauticas VII, 185. & alii qui se recens adjunxerunt Xerxis exercitui VIII, 66
Græcorum exercitus contra Mardonium ad Platæas quibus & quomodo comparatus & instructus IX, 28, 29
Græci contra Mardonium castra ubi locarint IX, 19. quem locum permutant IX, 50, 51
Græci prædam Mardonii inter se dispartiuntur IX, 80
Græci qui naves ad classem Græcorum suppeditarunt VIII, 43, 44, *&c.*
Græcorum prœlium ad Euboeam gestum VIII, 11, 12
Græcorum classis ad Salaminem perstat Athenienſium rogatu VIII, 40
Græci classem ad Samum applicant IX, 95
Græci fugam facere volentes ut à Themistocle retenti VIII, 4
Græci Olympia agentes & alia certamina in medio bello VIII, 26
Græcoscythæ IV, 17
Gratiarum collis IV, 175
Grinus Æsanii filius, Theræ insulæ

læ rex IV, 150
Grynea urbs I, 149
Grues, plagæ Scythicæ hyemem fugientes quo se conferant II, 22
Grypes aurum servantes III, 116. IV, 13
Gygadas Delphis dictus thesaurus ab Gyge donatus I, 14
Gygæa palus, proxima Alyattis sepulcro I, 93
Gygæa, Amyntæ filia V, 21. VIII, 136
Bubari collocata à fratre Alexandro V, 21, VIII, 136
Gyges, Dascyli filius I, 8
Candaulis satelles I, 8. vel Heraclidarum I, 91
ejus circa uxorem Candaulis acta I, 8, 9, &c.
Candaulem obtruncat I, 12, 91
uxore Candaulis & regno potitur I, 13, 91
donaria Delphos ab eo missa I, 14
& primus barbarorum is munera apud Delphos posuit I, 14
Mileto & Smyrnæ arma infert, Colophonem vi capit I, 14
quot annos regnarit *ibid.*
ejus filius Ardys I, 15
Gyges pater Myrsi III, 122
Gymnicum certamen II, 91
Gymnopædiæ Lacedæmoniorum VI, 67
Gyndes fluvius unde oriatur, & quo inde fluat I, 189. V, 52. à Cyro in ccc. ac sexaginta rivos diductus I, 202. V, 52

H.

HÆmus mons Scythiæ, cujus è jugis tres fluvii manant IV, 49
Haliacmon amnis VII, 127
Halicarnassus civitas II, 178
cur privata sacrorum participatione I, 144
Pedasensibus vicina. VIII, 104
Halizones Scythiæ populi IV, 17
Halys amnis I, 5. VII, 26
post Phrygiam V, 52
quos populos interfluat I, 72
ejus fluxum quomodo averterit Thales Milesius I, 75
intra Halym fluvium populi à Crœso subacti I, 28
Hamilcar, in Amilcar.
Hannon Amilcaris pater VII, 165
Harmamithres & Tithæus Xerxis equitatus præfecti VII, 88
Harmatideus Dithyrambi pater VII, 227
Harmocydes, Phocensium dux IX, 17
Harmodius & Aristogiton Hipparchi interfectores V, 55
liberatores Athenarum VI, 123
Harpagi Medi familiaritas & autoritas apud Astyagem I, 108
ei negotium datur interimendi Cyri *ibidem.* & domus in luctu ideo I, 111
quia jussum non exequutus, carnibus filii ab Astyage pastus I, 119
& ejus constantia in perferenda Astyagis crudelitate *ibid.*
Astyagis ulciscendi cupidus, quo pacto defectionem molitus fuit I, 123, & *seq.*
Astyagi a Cyro capto insultat I, 129
Mazari defuncto succedit I, 162
gesta ab eo adversus Ionas I, 162, 163, & *seq.*
litteræ ejus ad Cyrum scriptæ missæque occulte I, 123, 124
Harpagus alius Persa dux VI, 28
capit Histiæum vivum & in crucem agit VI, 28, 30
Haruspicina Menelai nefariâ II, 119
Hebes tesseram dat Leutychides militibus IX, 97
Hebrus fluvius IV, 90. VII, 59
Hecatæus, Hegesandri filius, historiographus II, 143. V, 125. VI, 137
ejus genus, &c. II, 143, & *seq.*
bellum adversus Persas dissuadet Aristagoræ V, 36
ejusdem consilium Aristagoræ datum V, 125
Hecatonnesi I, 151
Hector natu major & virtute præstantior Alexandro III, 120
Hegesis (Agis) Eurysthenis filius VII, 204
Hegesicles & Leo Spartæ reges I, 65
Hegesander Hecatæi pater V, 125. VI, 137
Hegesipyle, Olori, regis Thracum, filia, Miltiadæ collocata VI, 39
Hegesistratus Sigei tyrannus V, 94
ejus pugna cum Mitylenæis pro Sigeo *ibid.*
Hegesistratus haruspex, Telliadarum præstantissimus, in Mardonii exercitu IX, 36
ejus audacia mira & interitus *ibid.*
Hegesistratus Aristagoræ filius, legatus Samius IX, 89, 90
Hegetoridæ, filii Antagoræ, filia IX, 75
Hegias Tisameni frater IX, 32
Helene Tyndari filia, & ejus raptus historia II, 112, & *seq.* V, 94. IX, 72
templum Therapnæ VI, 61
Helice Achæorum I, 145
Heliconius Neptunus I, 148
Heliopolis, urbs solis II, 3, 7, 8, 9, 59, 63
Heliopolitani Ægyptiorum solertissimi II, 3
Hellen, Dori pater I, 56
Hellenica gens I, 56, 57
Hellenium fanum II, 178
Hellenodicæ V, 22
Helles Athamantis filiæ sepulcrum VII, 58
Hellesponti urbes VI, 33
Hellespontus ubi angustissimus IV, 85
eum transiit Darius V, 11
Hellespontus ex Asia in Europam conjungitur à Xerxe VII, 33
denuo ponte junctus VII, 36. & priore ponte rupto, quomodo à Xerxe castigatus VII, 35
Hellespontus trajectus stadiorum septem VII, 34
Hellespontus phiala aurea datur à Xerxe, aureus crater, & gladius Persicus ejus placandi VII, 54
Hellespontii in Xerxis classe militantes VII, 95
eis pontium custodia demandata *ibidem.*
Hellespontias ventus VII, 188
Hellopiæ, VIII, 23
Helotarum ruditas in distinguendo ære ab auro IX, 79
Hephæstienses in Lemno VI, 140
Heraclea Siciliæ ab Hercule condita V, 43
Heraclidæ Jardani ancilla & Hercule geniti I, 7
eorum imperium quamdiu duraverit in Asia & ut fuerit translatum I, 7
eorum ultio in atnepotem Gygis devoluta I, 13
Heraclidæ in Peloponnesum redire conati IX, 26
Heraclides Ibanolis fil. V, 122
ejus insidiæ Persis structæ *ibid.*
Heraclides Aristodici Cymæi pater I, 158
Heraclides Aristagoræ Cymæi pater V, 37
Hercules Amphitryone & Alcmena genitus II, 43, 44, 45, 145, 146
ejus tres liberi ex Echidna IV, 10
ex Hercule & Jardani ancilla geniti Heraclidæ I, 7
Hercules Hylli pater VII, 204. VIII, 131
autor generis Leonidæ VII, 204
Hercules è deorum novissimis apud Græcos: apud Ægyptios secus II, 145
Hercules Olympius II, 44
Hercules Græcorum II, 43
Herculis templum in Cynosarge VI, 116
Hercules in Marathone templum VI, 108, 116
Herculis templum servis pro asylo II, 113
Herculis Tyri templum II, 44
Herculis Thasii templum *ibidem.*
Herculi bifaria templa cur dentur *ibidem.*
Herculis oraculum II, 83
Herculis in Scythiam adventus &c. IV, 8, 9
ejus arcus, baltheus IV, 10
ejus tres filii IV, 10
Scytharum deus IV, 59
ejus vestigium in petra IV, 82
Herculis ara apud Pylas VII, 176
Hercules relictus ab Argonautis VII, 193
Herculi fert opem fl. Dyras VII, 198
Herculeæ columnæ IV, 181, & 185
Hermeus sinus H, 2
Hermion Lasi pater VII, 6
Hermion Dryopum civitas VIII, 73
Hermionenses III, 59. VIII, 43
Hermippus Atarnites, VI, 4
Hermolycus Athenienſis, Euthœni filius, in pancratio celeber IX, 104
Hermophantus dux contra Persas ad Sardis V, 99
Hermotimus Pedasensis inter eunuchos apud regem magnæ autoritatis VIII, 104
exsectorem suum Panionium quomodo ultus VIII, 105, 106

Hermotybies, Ægyptiorum pugnatorum genus II, 164. IX, 31. quas plagas incolant II, 165. tantum rei militari vacant II, 165, 168, *ubi & alia.*
Hermus amnis I, 55, 80. V, 101, H, 9
Heroës ignoti Ægypto II, 50
Heroibus Trojanis parentatum à Xerxe VII, 43
Herodotus posterior Homero & Hesiodo annis quadringentis II, 53.
ejus ætas citra Mœrin. II, 13
ejus cautio circa ea quæ ad rem divinam pertinent II, 3. 65. 171
ejus mos in distinguendo VII, 152
ejus colloquium cum Vulcani sacerdotibus II, 3. & item cum quodam Archia III, 55
ejus sententia de Ægypto II, 15. de Nilo II, 24. de Persarum moribus I, 137. de hoc, an, si intra Ilium fuisset Helena, reddita fuisset II, 120
vidit bella Peloponnesiorum & Athenienſium VII, 137
ejus peregrinationes φιλοσοφίας gratia II, 1, 2, 44
postponit Alcmæonidis Harmodium & Aristogitona VI, 123
Herodotus Basilidæ filius VIII, 132
Herophantus Parienus IV, 138
Heros conditor urbis I, 168
diversus ab immortali II, 44
Heroum Astrobaci VI, 69
Herpys Timogenidæ pater IX, 37
Hesiodus quadringentis annis extitit ante Herodotum II, 53
Hesiodus & Homerus de diis scripserunt *ibid.*
ejus mentio fit & IV, 36
Hexapolis quæ sæculo Herodoti Pentapolis dicta I, 144
Hidryas regio Cariæ V, 118
Hieron Gelonis frater VII, 156
Hieronymus Andrius IX, 32
Hilotæ septem circa unum Spartanum IX, 28
Himera Siciliæ VI, 24. VII, 165
Hippagogæ naves, quibus equi vehuntur VI, 48. VII, 97
Hipparchus, Pisistrati filius, Hippiæ frater V, 55
Onomacritum Athenis cur ejecit VII, 6
ejus somnium V, 56
ab Harmodio & Aristogitone interemptus V, 55. VI, 123
Hippias, Pisistrati filius I, 61
eum Athenas reducere volunt Lacedæmonii V, 91. sed frustra V, 93
ei visum in somnis oblatum VI, 107
ei dens tussiendo excussus *ibid.*
Hippobatarum prædia V, 77. VI, 100
Hippoclides, Tisandri filius procus Agaristæ VI, 127
ejus majores Cypseli Corinthii propinqui VI, 128
ejus laus præ ceteris procis *ibidem.*
ejus saltationes & gesticulationes propter quas excidit nuptiis VI, 130
Hippoclus Lampsacenus IV, 138
Hippocoon Scæi pater V, 60
Hippocrates Pisistrati pater, Athenarum tyranni I, 59, V, 65
Hippocrates Megaclis fil. VI, 131
Hippocrates Gelæ tyrannus, Cleandri frater VI, 23. VII, 154. à Zanclæis arcessitus, eos Samiis prodit *ibid.*
ejus interitus VII, 155
Hippocrates, Smindyridis pater VI, 127
Hippocratides Leutychidis filius VIII, 131
Hippoleon promont. IV, 53
Hippolochus Glauci pater I, 147
Hippomachus, Græcorum qui erant cum Mardonio haruspex IX, 37
Hipponicus Calliæ pater VII, 151
Hipponicus Calliæ filius VI, 121
Hippopotamus II, 71,
Hippotoxotæ IX, 48
Hircus, Ægyptiace mendes dictus II, 46
hirci urina spasmo liberant pueros suos Afri IV, 187
hircorum barbis innatum ledanum apud Arabes III, 112
hircus cum muliere coiens II, 46
Histiæa VIII, 23
Histiæi VIII, 23
Histiæotis ora I, 56. VII, 175
Histiæus Milesius, Lysagoræ filius V, 30
vir solers & industrius V, 23
ejus de ponte non deserendo sententia, qua re de Dario & Persis bene meritus IV, 137. V, 11. VI, 30. VII, 10
à Dario defectionis Ionum insimulatus V, 106
Aristagoram ad defectionem quam occulte sollicitarit V, 35
ejus ad mare fuga VI, 2
à Chiis in vincula conjectus, sed liberatus consilio ejus intellecto VI, 2
Miletum reductus, à quibus rejicitur & vulneratur VI, 5
ejus res circa Byzantium VI, 26. res gestæ contra Chios VI, 26, 27
contra Thasum contendit VI, 28
quomodo captus & interfectus VI, 29
in crucem sublatus ab Artapherne & Harpago VI, 30
ejus gratia etiam mortui apud Darium VI, 30
Histiæus Phylaci pater VIII, 85
Histiæus Tymnis filius captus V, 37
dux in classe Xerxis VII, 98
Homerus poeta VII, 161
quadringentis annis extitit ante Herodotum II, 53
veritatem cognovit de Alexandri & Helenæ erroribus II, 116
finxit nomen Oceani II, 23
Homeri loci citati *ibid.* IV, 29
Homeri carmina Argos celebrantia, & ideo summota à Clisthene V, 67
Homeri non sunt versus Cyprii II, 117. nec forte Epigoni IV, 32
Homo è deo non gignitur II, 143
homo hominem fato impendenti eripere non potest III, 43. IX, 16
in hominis natura situm non est avertere quod sit eventurum III, 64
hominem omnia consequi est impossibile I, 32
hominum injuriorum est rapere feminas: raptis ulciscendis operam dare amentium: prudentium, pro nulla habere raptarum pulchritudinem I, 4
homini satius mori quam vivere I, 31
mala multa eveniunt III, 33
homines in arbitrio fortuitorum & non contra VII, 49
homo sibi malorum autor, non deus I, 91
homines molles mollis fert regio IX, *ult.*
nunc boni in pugna, alio tempore possunt esse segnes IX, 27
homines unoculi *v.* Arimaspi
homines, viri & feminæ calvi nascentes simis naribus & ingenti mento IV, 23
homines hominibus vescentes I, 216. III, 99
homines senos menses dormientes IV, 25
homines radicibus vescentes I, 202
homines piscibus crudis victitantes *ibid.*
homo nullus sine aliquo malo VII, 203
homines capripedes in montibus IV, 25
homines excoriant Scythæ IV, 64
hominum quorumdam cum mulieribus concubitus in propatulo I, 203
cujusque mala VII, 152
Humanæ vitæ anni I, 32
humanæ vitæ brevitas, & rumnæ VII, 46
humanis in rebus nihil stabile I, 86
humanarum rerum vicissitudo, & condicio I, 32
humanarum rerum circulus I, 207
Horarum inventio II, 109
Hoples Ionis filius V, 66
Hordei foliorum quanta latitudo apud Babylonios I, 193
Horti Midæ, Gordio geniti VIII, 138
Hotaspes in Otaspes.
Hyacinthia Lacedæmoniis solennia IX, 6, 11
Hyænæ, feræ IV, 192
Hyampeus vertex Parnassi VIII, 39
Hyampolis urbs VIII, 28, 33
Hyatæ, nomen unius è tribubus Sicyoniis: quod sonat *suales* V, 68
Hybla oppidum VII, 155
Hydrias regio V, 118
Hydarnes Persa III, 70. VI, 133
Asianæ oræ præfectus VII, 135
Hydarnes Hydarnis filius imperator in Xerxis exercitu, eorum qui im-

immortales appellabantur VII, 83, 211, 113
Hydarnes Siſamnis pater VII, 65
Hyela civitas in agro OEnotriæ à quibus poſſeſſa I, 167
Hygennenſes pop. III, 90
Hylæa IV, 18, 54, 55
ejus regionis ſitus IV, 76
Hyllenſes, nomen unius è tribubus Sicyonis V, 68
Hyllus VI, 51. Herculis filius VII, 204. VIII, 131
ab Echemo in monomachia interfectus IX, 26
Hymæes Darii gener V, 116
capit Cion Myſiam V, 122
ejus res geſtæ & interitus *ibid.*
ſub Hymeſſo regio Pelaſgis data ab Athenienſibus VI, 137
Hymni in deos Homeri H, 9
ab Olene compoſiti IV, 35
Hypacaris fluvii deſcriptio IV, 55. *niſi potius ſcribendum eſt* Hypacyris, *quod legitur* IV, 47
Hypachæi qui poſtea Cilices dicti VII, 91
Hypanis flumen IV, 17, 18, 47
ejus deſcriptio IV, 52
Hypanis mater, palus IV, 52
Hyperanthes & Abrocomes Darii filii cadunt in prœlio VII, 224
Hyperborei IV, 13, 32, 33, 36
eorum ſacra IV, 33
Hyperborearum puellarum hiſtoria IV, 33, 34, 35
Hypernotii IV, 36
Hyperoche & Laodice Hyperboreorum puellæ IV, 33
Hyrcanii, militantes in exercitu Xerxis VII, 62
eorum armatura & eorum dux *ibidem.*
Hyrgis fluvius IV, 57
Hyria oppidum VII, 170
Hyroeades Mardus quomodo Sardis aſcenderit I, 84
Hyſiæ, oppidum VI, 108. IX, 15, & 25
Hyſias & OEnoën, Atticæ populos ultimos, occupant Bœotii V, 74
Hyſtanes, Badris pater VII, 77
Hyſtaſpes Achæmenides, Arſamis filius, Darii pater I, 209, V, 83. VII, 224
Perſis præfectus III, 70
Hyſtaſpes Darii filius & Atoſſæ, dux Bactriorum & Sacarum VII, 64
Hyſtriches ubi gignantur IV, 192

I.

JAcchus myſticus VIII, 65
Jadmon Samius herus Æſopi II, 134
Jalyſſus oppidum I, 144
Jamidæ V, 44. IX, 32
Japygia III, 138. IV, 99. VII, 170
Japyges Meſſapii IV, 99. VII, 170
Jardani ancilla, Herculis uxor, mater Heraclidarum I, 7
Jaſon in Africa IV, 179
ejus æreus tripus *ibid.*
circa Aphetas VII, 193
Jatragoras dolo capit claſſicos duces V, 37
Ibanolis Mylaſſenſis V, 37
Heraclidæ pater V, 122
Iberiam Phocæenſes oſtenderunt I, 163
Ibis Ægyptiis ſacra II, 65, 75
ejus forma, & duplex genus II, 75, 76
Icarium pelagus VI, 95, *& ſeq.*
Ichnæ urbs terræ Bottiæidis I, 123
Ichneutæ II, 67
Ichthyophagi III, 19, 20
Ida I, 151. VII, 42
Jejunia ante ſacrificia & feſtus dies Iſidis II, 40
Jenyſus terminus Arabiæ & Syriæ. III, 5
Ignem Perſæ deum arbitrantur III, 16
infamia notato non dant Spartani VII, 231
ignes in ſpeculis VII, 182
ignis Ægyptiis animata bellua III, 16
ignis laus Homerica H, 31
ne Ignifer quidem elabatur VIII, 6
Ilia in ſacrificiis non cremabant Aeoles H, 37
Ilias minor Homeri H, 16
regio ab Æoliis poſſeſſa V, 122
Iliadi Minervæ mille boves à Xerxe immolantur VII, 43
Ilium II, 10
Ilii obſidio & expugnatio I, 5. II, 118
Ilienſis ager V, 94. VII, 42
Iliſſus fluvius VII, 189
Illyriorum Eneti I, 196
Imbecillitatis neceſſitas ſumma VII, 172
Imbribus carentes Africæ tractus IV, 185
Imbrus capta ab Otane V, 26. VI, 41
Immortales Getæ IV, 93
immortales qui apud Perſas VII, 83. & hinc Immortalis VII, 31
Imperium potens vix quieſcit, I, 185
Impoſſibilitatis numen VIII, 111
Indus fl. fert crocodilos IV, 44
Indi in mare oſtium explorat Darius *ibid.*
Inarus Afer III, 12, 15. VII, 7
Inconſtantiam rerum humanarum notat Herodotus. I, 5
Indathyrſus filius Sauli, rex Scytharum IV, 76, 120
ejus reſponſio ad Darium IV, 127
Indi Callatiæ parentibus veſcuntur III, 38
Indorum multitudo III, 94
Indi Calandiæ III, 97
Indi pecuarii & eorum mores III, 98, 99
Indici canes I, 192
eorum navigia III, 99
Indi Padæi ægrotos ſuos epulantur III, 99
Indorum coitus in propatulo III, 101
genitura nigra *ibid.*
Indis ſol matutinus ardentiſſimus III, 104
Indi ut aurum colligant III, 102, 104, 105
à Dario ſubacti IV, 44
Indorum in Xerxis exercitu armatura VII, 65
Inimicitiarum nihil medium eſt VII, 11
Inopiæ & Impoſſibilitatis numina VIII, 111
Inſanus quis III, 38
Inſomniorum ludibria VII, 16
Inſtitores primi, Lydi extitere I, 94
Inſtitor quare Darius fuerit appellatus III, 89
Inſtitutio Perſarum puerorum I, 136
Inſulæ in Araxe I, 202
inſulæ OEnuſſæ I, 165
inſula natans II, 156
inſulæ Echinades II, 10
inſula Chemmis II, 156
inſulæ beatorum III, 26
inſulæ rubri maris III, 93
inſulæ Caſſiterides Herodoto ignotæ III, 115
inſulani Iones qui I, 142
Intaphernes unus ex ſeptem Magi occiſoribus III, 70
facinus, ejuſque & domeſticorum omnium interitus, præter fratrem uxoris, & filium majorem III, 118, 119
Intercalaris menſis I, 32. II, 4
intercalatio Græcorum & Ægyptiorum II, 4
Invideri melius quam miſerationem habere III, 52
invidia a quo abeſſe debet III, 80
Inycum oppidum VI, 23, 24
Io filia Inachi regis I, 1
à Phœnicibus rapitur *ibidem.*
Io ſtuprata I, 5
Io ut à Græcis depingatur II, 41
Jolcon Theſſali Hippiæ offerunt V, 94
Ion Xuthi filius VII, 94, VIII, 44
Ionis filii, III, 62
Joniæ tranſlationem impediunt Athenienſes IX, 105
Joniam Harpagus ſubigit I, 169
Iones à Crœſo primò ſubacti I, 6, 28
ad Cyrum legatos mittunt, & quid Cyrus reſponderit I, 141
Ionum regio, Aſiaticarum pulcherrima, & ejus deſcriptio I, 142
ſecunda defectio a Perſis IX, 103
Ionum duodecim in Peloponneſo civitates I, 143, 145, 246
Iones inſulares à reliquis deficiunt: alios etiam Ionici nominis pudet I, 143
Iones qui nobiliſſimi: & de eorum uxoribus I, 146
Iones ab Achivis, ſuis ſedibus pulſi I, 145
Ionum reges qua progenie oriundi I, 147
Iones veri & genuini qui I, 147
Ionum qui ab Apaturiis arceantur *ibidem.*
eorum univerſorum Panionium ſacrum I, 148
Iones inſulani Cyro ſe dedunt I, 169

Iones Biantis consilium spernunt I, 170
Iones secundo subacti I, 169
in Ægyptum quomodo venerint II, 152
Ionas Scythæ ut Dario transitum intercludant frustra adhortantur IV, 133, 136
Iones captas Sardis incendunt V, 101
Iones ad Ephesum vincuntur V, 102
tertio subjugati VI, 32
eorum de Ægypto sententia reprehensa II, 16
eorum tributum III, 90. VI, 42
laborum nauticorum insueti VI, 12
Ionum in Xerxis exercitu armatura VII, 94
prius Pelasgi Ægialees appellati VII, 94
Ionicæ rebellionis occasio V, 28, &c. VI, 1
Ionicarum navium catalogus VI, 8
Ionius sinus VI, 127
Ios insula ubi Homerus mortuus H, 34, 36
Iphiclus pater Protesilai IX, 115
Iphigeniæ apud Tauros cultus IV, 103
Ipni locus quidam VII, 188
Irasa locus ubi IV, 158
Is urbs & flumen I, 179
Isagoras Tisandri filius V, 66, 70, 72
Ischenus pater Pythiæ VII, 181. VIII, 92
Isis δημήτηρ, id est Ceres, dicta II, 59, 156
Isidi vaccæ sacræ II, 41. IV, 186
Isidis simulacrum bubula cornua habens II, 41
Isidis templum maximum in urbe Busiri II, 59
Isidis & Dionysi filii II, 156
Ismaris palus famosissima VII, 109
Ismenias Bœotus H, 2
Ismenii Apollinis templum V, 59
Isonomia, omnium pulcherrima III, 80
Issedones populus I, 201. IV, 15, 16, 26, 27
Issedonum mores *ibid.*
Ister ubi IV, 47, 48, &c.
semper sibi par IV, 48, 50
cum Nilo comparatus II, 33, 34. IV, 50
Istri ortus & fluxus II, 33, 34. IV, 48, &c.
Isthmus Cnidiæ I, 174
Isthmus Chersonesi muro præseptus à Miltiade VI, 36
Istiæotis locus proximus Ossæ & Olympo I, 56. 7. & Histiæotis
Italiotæ IV, 15
Ithaca H, 7
Ithagenes Crithonis fil. H, 1
Itanus oppidum IV, 151
Ithamites Persa VII, 67
Judices regii apud Persas III, 14, 31
judicis corrupti justæ vindictæ exemplum V, 25
Junonis festum I, 31
Junonis duæ imagines ubi II, 182
Junonis templa IV, 90. ante urbem Plataeas IX, 51, 60
templum Argis VI, 81
Juppiter expiator, hospitalis I, 44
Juppiter apud Persas cœlum I, 131
Bel apud Babylonios I, 181
Ammous II, 42
Thebanus II, 54
liberator, & ejus templum III, 142
Herceus VI, 68
Scytharum deus IV, 59
Papæus apud Scythas *ibid.*
Lycæus IV, 203
Carius V, 66
Lacedæmon VI, 56
cœlestis *ibid.*
æreus decem cubitorum ubi IX, 80
Jovi decimæ necessario reddunt tur I, 89
Jovis Carii fanum apud Mylassa I, 171
Jovis Beli templum & simulacrum I, 181. III, 158
Jovis Thebæensis templum I, 182 II, 42. IV, 181
Jovis simulacrum arietina facie II, 42
Jovis fanum apud Thesprotos II, 56
Jovis cultus apud Meroën II, 29
Jovis oraculum apud Ægyptios II, 83
Jupiter præcellit omnibus Diis II, 136
iter diurnum 200 stadiorum IV, 101
Jupiter Ammoniorum capite arietino IV, 181
Jovis Ammonii templum à Cambyse incendi jussum III, 25
Jovis forensis ara V, 46
Jovis militaris, στρατίε, templum V, 119
Jovis Olympii delubrum II, 7
Jovis sacer currus in Xerxiano exercitu VII, 40. VIII, 115
Jovis Aphlystii templum VII, 197
Jurare per aquam Stygis VI, 74
Justitia principis in deponenda tyrannide VIII, 164
Justum injusto inimicum I, 96
Justi principis officium III, 148
Jyrcæ populus Scythiæ IV, 22

K.

Klki (teki) Ægyptiorum II, 94

L.

Labda Amphionis filia & ejus historia V, 92
Labdacus Laji pater V, 59
Labranda, loci nomen V, 119
Labynetus Babyloniorum tyrannus I, 74, 77
Labynitus Assyriæ rex I, 188
Labyrinthus Ægypti II, 148
Lacedæmon de regione VI, 58
Lacedæmonii Crœso amici I, 6, 51
Græcorum potentissimi I, 56
eorum leges à Lycurgo latæ I, 65
bellum Tegeatibus inferunt I, 66
eorum compedes apud Tegeatas I, 66
quomodo Tegeatibus facti sint superiores I, 68
Laconica brevitas III, 46
eorum Argivorumque pro agro Thyrea dimicatio I, 82
Lacedæm. coma post victoriam de Argivis *ibid.*
eorum mandata ad Cyrum I, 153
eorum adversus Polycratem expeditio III, 44. in Samum expeditio *ibid.*
mos in sumendis suppliciis noctu IV, 146
de se ipsis opinio VI, 52
regum apud eos jura, funera &c. VI, 56. 57, 58
eorum observatio lunæ VI, 106
eorum oratio ad Platæenses VI, 108
ad Athenienses VIII, 142
eorum virtus bellica VII, 102, 104
gymnastico ludo se exercent, & comam pectunt VII, 208
Lacedæmoniorum ccc. ad Pylas, clades VII, 224
occisorum sepultura ad Plataeas IX, 84
Lacmon mons IX, 92
Lacrines legatus ad Cyrum I, 152
Lactis emulgendi mos apud Scythas IV, 2
Lacus Tritonidis IV, 179
lacus unde plx hauritur IV, 195
lacus Stymphalius VI, 76
lacus Bœbeis VII, 129
lacus Gygæus I, 93
lacus famosissimus Ismaris &c. VII, 109
ad salem parandum VII, 30
Lada insula VI, 7
Ladice uxor Amasis, ejusque votum II, 181
Laii Erinnyum delubrum IV, 149
oracula V, 43
ejus genus V, 59
Lampito Leutychidis filia VI, 71
Lampon, Pythei filius IX, 77
ejus nefandum consilium Pausanias respuit IX, 77
Lampon Thrasyclis fil. IX, 89
Lampon Olympiodori pater IX, 21
Lamponium captum ab Otane V, 26
Lampsacus urbs V, 117
Lana arborea ubi III, 106
Laodamas Samius IV, 138
Laodamas Phocensis *ibid.*
Laodamas Eteoclis filius monarcha V, 61
Laodamas Sostrati pater IV, 152
Laodice Hyperborea puella IV, 33
Laphanes Euphorionis filius VI, 127
Laurei metalla VII, 144
Lapidicinæ ad pyramides Memphios II, 8
Lapis Æthiopicus ad scindendum II, 87. Porinus, & Parius V, 61
Lapis Melampygus VII, 216
Lapis acutus ad cœlanda sigilla VII, 69
Lapidum acervi à Darii copiis congesti IV, 92
Lapideus leo VII, 225
Larissa Æoliæ civitas H, 11
Lasonii pop. VII, 77
Lasus Hermionensis VII, 6

Latonæ oraculum II, 155
Laus opp. VI, 20
Leænæ partus unus in vita cur III, 108
Leager Glauconis fil. IX, 74
Lebadia VIII, 134
Lebæa urbs Macedoniæ VIII, 137
Lebedus I, 142
Lectos IX, 113
Ledanum, alias ladanum, ubi naſcatur & quomodo comparetur, ejuſque medica vis III, 112
Legati Darii in puteum conjecti VII, 133
legati non violandi VII, 137
Leges Athenienſium à Solone conditæ I, 29
Leitum Achæi vocant curiam VII, 197
Lemnus capta ab Otane V, 26
Lemno potitur Miltiades VI, 140
Lemnii VIII, 73
Lemnia facinora VI, 138
Leo lapideus VII, 225
Leo Sardius I, 84
Leon & Hegeſicles Spartiatarum reges I, 65
Leon Eurycratidæ fil. VII, 204
Leon rex Spartæ I, 65
Leon, viri nomen VII, 180
Leonis ex auro effigies I, 50
Leonum in Macedonia natura atque loca & ubi tantum gignantur VII, 125, 126
Leobotes Spartiatarum rex *ibid.*
Echeſtrati fil. VII, 204
Leocedes Phidonis Argivorum tyranni filius VI, 127
Leonides rex Spart. naſcitur V, 41
ejus genealogia VII, 204
ejus ſtrenuitas ad Thermopylas & mors VII, 120 *&c.* 224
tollitur in crucem ejus cadaver à Xerxe VII, 238
ejus cædis vindicta VII, 114. IX, 63
Leontiades Eurymachi fil. VII, 205, 233
Leontini populus VII, 154
Leoprepes pater Theaſidæ VI, 85 & Simonidis VII, 228
Lepreum oppidum IV, 148
Leproſos abominantur Perſæ I, 138
Lepus ex equa natus VII, 57
Leporis fecunditas III, 108
Leros inſula V, 125
Lesbus inſula I, 160
ſex urbium I, 151
à Perſis capta VI, 31
quando habitari cœpta H, 38
Lesbii à Polycrate victi III, 39
Leucadii Dorica gens VIII, 45
Leucas H, 6, 7
Leuce acte VII, 25
Leucon oppidum Africæ IV, 160
Leutychides Menaris filius VI, 65. VIII, 131
ejus genealogia *ibid.*
ejus cum Demarato inimicitiæ VI, 65 *&c.*
cauſſæ inimicitiæ ex prærepta ſibi ſponſa VI, 65
jurat Demaratum non eſſe legitimum regem *ibid.*
ejus regis facti in locum Demarati cavillum in Demaratum ſpectantem gymnopædias VI, 67
Spartiatarum rex *ibid.*
ejus fuga & mors VI, 72
ejus oratio de depoſito reddendo VI, 86
præfectus claſſis VIII, 131
ejus ſtrategema IX, 97
Leutychides Anaxilai fil. VIII, 131. IX, 89
Lex omnium rex & domina VII, 104
Laconum ne uterque rex exeat V, 75
Liberi cultus apud Meroën II, 38
Liber Græcis Oſiris dictus II, 144 v. Dionyſus.
Libertas eſt gubernari, in quantum quis vult III, 83 auget potentiam V, 90
Libertatis guſtus VI, 5
Libya unde ſortita nomen IV, 45
Libyæ ambitus & magnitudo IV, 41, 42, *&c.*
arboribus nuda IV, 175
Libya theriodes IV, 181
Libyæ incolæ IV, 168, *&c.*
Libyes primi Neptuni nomen habuerunt II, 50
ſolis deorum omnium Soli & Lunæ ſacrificant IV, 188
Ægyptiis ſe quidam eorum dedunt IV, 159
Cambyſi ſe dedunt III, 13
Libyum tributum III, 91
Libyum variæ nationes IV, 168
Libyes Nomades, *id eſt paſtoritii* IV, 181, 186, 187, 188
ſaluberrimo ſunt corpore IV, 187
Libyum paſtoritiorum ſacrificia IV, 188. Libyum inventa quæ Græci didicerunt IV, 189
Libyum in Xerxis exercitu armatura VII, 71, 86
Libycus mons II, 8
Libyſſarum mulierum ejulatus IV, 189
Licentia regis Perſarum III, 31
Liches Spartiata unus ex benemeritis I, 67, 68
Lida mons Cariæ I, 175
Ligures ſupra Maſſiliam V, 9
Ligyum in Xerx. exercitu armatura VII, 72
Liliorum ingens vis ubi II, 92
eorum radices eſui aptæ *ibid.*
Limeneion regionis Mileſiorum I, 18
Lindii populus è Rhodo VII, 153
Lindos oppidum I, 144. II, 182
Linum Colchicum, Sardonicum, Ægyptiacum II, 105
in Pæonia V, 12
Linus, modulationis genus apud Ægyptios I, 79
Lipaxus urbs VII, 123
Lipoxais Targitai filius IV, 5
ab eo oriundi Scythæ IV, 6
Lipſydrium oppidum V, 62, 123
Liſæ oppidum VII, 123
Liſſus fluvius VII, 108 ejus aquæ Xerx. copiis non ſuffecerunt VII, 109
Litteræ Hiſtiæi proditæ VI, 4
litterarum mira occultatio VII, 239
litteræ Themiſtoclis ad Iones lapidi inciſæ VIII, 22
litterarum per ſagittam tranſmiſſio VIII, 128
litteræ capiti impreſſæ V, 35
Litteræ Græcorum à Phœnicibus V, 58
litteræ Cadmeæ V, 59
Phœniciæ V, 58
Litus pulchrum, ubi VI, 23
Locri Epizephyrii *ibid.*
Opuntii VII, 203. VIII, 1
Locri Ozolæ VIII, 32
Lotio muliebri viſum recipit Phero II, 121
Lotos ubi plurima II, 92
loti radix eſculenta *ibid.*
loti fructus deſcriptio IV, 177
Lotus Cyrenæa II, 96
Lotophagi populus IV, 177
Loxias IV, 163
Lucernarum accenſarum feſtum apud Ægyptios II, 62
Lucernarum accenſio, *pro crepuſculo* VII, 215
Lucinæ tributum IV, 35
Lucus platanorum V, 119
Ludorum primi inventores Lydi I, 94
Ludus literarius 120 puerorum VI, 27
Luna Perſarum præſes VII, 37
Lunæ feſtum II, 47
Lupi ex hominibus effici dicuntur Nervi IV, 105
luporum ſepultura II, 67
Lutræ ubi capiantur IV, 109
Ægyptiis ſacræ II, 72
Luxus Perſarum IX, 81
Lycæus Jupiter IV, 203
Lycaretus Mæandrii germanus V, 27
Lycia olim Milyas I, 173
Lycidas ſenator Athen. cum uxore & liberis lapidatur IX, 5
Lycii in poteſtatem Crœſi redacti I, 28
eorum è Creta origo I, 173
à Lyco nomen accepere VII, 92
ab Harpago victi I, 176
populus Dario tributarius III, 90
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 92
quondam Termilæ vocati I, 173, VII, 92
eorum nomen & leges I, 173
Lycii arcus VII, 77
Lycomedes Æſchrei fil. vir ſtrenuus VIII, 11
Lycopæ Lacedæm. ſtrenuitas III, 53
Lycophronis Periandri filii interitus III, 53, *de eo & in præcedentibus cap.*
Lycurgus Ariſtolaidis filius I, 59
Lycurgus & Megacles Piſiſtratum ejiciunt I, 59
Lycurgus Spartiata, integerrimæ vitæ I, 65
ei oraculum à Pythia redditur *ibid.*
legumlator eſt apud Lacedæmonios I, 65
Leobotæ Spartiatarum regis tutor *ibid.*
Lycurgi delubrum apud Spartiatas I, 56
Lycurgus Amianti pater VI, 127
Lycus fluvius VII, 30, 123
Lycus Anacharſidis avus IV, 76

Lycus Pandionis filius VII, 92 à fratre Ægeo pellitur Athenis I, 175
Lyda mons I, 174
Lydias fluvius VII, 127
Lydia auri ramenta è Tmolo provenientia habet I, 93 argenti etiam feraciſſima V, 49
Lydi populus ante Meones vocati I, 7. VII, 74
ſtrenua gens I, 79
equitandi peritiſſima *ibid.*
Lydorum mores & leges I, 93, 94
ritus ineundi fœderis idem qui apud Græcos I, 74, ut & expiandi I, 35
Lydorum filiæ omnes proſtituuntur I, 93
Lydi primi caupones inſtitoreſque I, 94
eorum partes primæ in conſulendo oraculo Delphico I, 54
eorum Medorumque fœdus I, 74
Lydorum Medorumque quinquennale bellum I, 74, 103
Lydorum cum Perſis conflictus & fuga I, 76, 80
primi omnium aurum argentumque ad utendum percuſſerunt I, 94
primi inventores ludorum *ibid.*
in Thuſciam colonias deduxerunt *ibid.*
Lydorum diviſio *ibid.*
Lydi quomodo à Cyro effeminati I, 155, 157
Lydi Caribus germani I, 171
eorum tributum III, 90
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 74
Lydus Atyis filius VII, 74
Lydus frater Caris I, 171
Lygdamis Artemiſiæ pater VII, 99
Lygdamis Naxius I, 61, 64
Lynceus Chemmita II, 91
Lyſagoras Tiſiæ fil. VI, 133
Lyſagoras Hiſtiæi pater V, 30
Lyſanias, è procis Agariſtæ VI, 127
Lyſimachus Ariſtidis pater VIII, 79, 95
Lyſiſtratus Atheniens. VIII, 96

M.

MAcæ populus Africæ IV, 175. V, 42
Macedones à Dario ſubacti VI, 44
Macedonis terra VII, 127
Macednus, locus I, 56
Machlyes populus IV, 178
Macrobii populus Æthiopiæ III, 17
Macrones pop. II, 104. III, 94. eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 78
Mactorium urbs ſuper Gelam VII, 153
Madyes filius Protothyæ, Scyth. rex I, 103
Madytus urbs VII, 33. IX, 119
Mæander fluvius tortuoſus II, 29. III, 122. V, 118 & ejus fontes ubi VII, 26
Mæandri campus I, 18, 161. II, 10
Mæandrius Polycratis ſcriba III, 123
Sami procurator III, 142 & rex V, 27
ejus geſta cum Samiis III, 142, 143, *&c.*
Mæotæ IV, 123
Mæotis palus ubi I, 104. IV, 3, 45, 86, 101, 120
Magdolus oppidum ubi II, 159
Magi populus Mediæ I, 101
magi Perſarum I, 140
heroibus Ilio parentant VII, 43
magorum commentum ut Perſarum imperium occupent III, 61. *&c.* & eorum interitus III, 78
magorum promiſcua cædes III, 79
Magophonia Perſarum feſtum celebre III, 79
Magiſtum oppidum IV, 148
Magna negocia cum periculis ſuſcipiuntur VII, 50
Magneſia urbs I, 161. H, 1. regio VII, 176, 183
Magnetes populus III, 90
Malæ dextræ in contumeliam deraſæ II, 121
Malea regio I, 82. promontorium IV, 179
Malena in regione Atarnitidi VI, 29
Males Ætolus VI, 127
Mandane Aſtyagis filia I, 107
Cambyſi nuptum datur *ibid.*
Mandrocles Samius architectus IV, 87 monumentum ab eo poſitum IV, 88
Maneros Ægyptiis quid I, 79
Manes Lydus I, 94. IV, 45
Mantieni montes I, 189, 202
Mantinei veniunt poſt prœlium IX, 76
Mantinea urbs Arcadum IV, 161. VII, 98
Maraphii Perſarum genus I, 125
Maraphius Amaſis IV, 167
Marathon locus VI, 107
Marathonem occupat Piſiſtratus I, 62
Marathonia clades VI, 115
Mardonius Xerxis exercitus imperator VII, 82 Gobryæ fil, VI, 43. VII, 5, 82. IX, 40
vulneratur VI, 45
à præfectura ſemovetur VI, 94
ejus ad Xerxem oratio de bello Græciæ inferendo VII, 10
ejus cædes IX, 62, 63
Mardontes Perſa VII, 80. VIII, 130
Mardi pop. Perſarum genus I, 125. III, 94
Mardus Hyrœades v. Hyrœades.
Mare Sardonium ubi I, 166 Caſpium I, 202 rubrum I, 189 non patiuntur venti, ut fruatur natura ſua VII, 16 Ionium VII, 20 mare Echinadum inſularum II, 10 Thracicum VII, 176
Mares urbs II, 18, 30
Mares quam armaturam in Xerxiano exercitu tulerint VII, 79
Mari taurus immolatus VI, 76
Mariandeni populus III, 90
Mariandyni à Cræſo ſubacti I, 28
Mariandynorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 72
Mariandynus ſinus ubi IV, 38
Maris fluvius IV, 49
Maris natura VII, 16
Maron & Alpheus, Orſiphanti fil. VII, 227
eorum ſtrenuitas ad Thermopylas *ibid.*
Maronea Græca urbs VII, 109
Marſyas fluvius V, 118
Marſyæ Sileni pellis in utrem VII, 26
Martis oraculum II, 83. VII, 76
Marti ſoli ſimulacra faciunt Scythæ IV, 59, 62
ejus delubrum apud Scythas IV, 62
Maſanges Aorizi filius dux Libyum VII, 71
Maſcames VII, 105. Ejus elogium VII, 106
Maſii, Perſarum genus I, 125
Maſiſtes Darii filius, Xerxis exercitus imperator VII 82. IX, 106
Maſiſtæ & liberorum ejus cædes IX, 112
Maſiſtius à Græcis Maciſius dictus IX, 20 ejus interitus IX, 214
Maſiſtius Siromitris fil. VII, 79
Maſſagetæ populus ferus & robuſtus I, 204, 215
eorum deus Sol I, 212, 216
eorum mores *&c.* I, 216
uxores communes I, 216, IV, 172
ſenes immolant I, 216
Cyrum vincunt I, 214
Maſtyes & Pigres fratres V. 12
Maternum genus paterno nobilius apud Lycios I, 173
Matieni populus I, 189, 202. III, 94. V, 49, 52
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 72
Matris Martis templum ubi II, 64
Matten Tyrius VII, 98
Maxyes Libyes IV, 191
Mazares Medus I, 156
Prienenſes ſubigit I, 161
Mæandri campum incurſat *ibid.*
ejus mors *ibid.*
Meci populus III, 93
Mecyberna Græca urbs VII, 122
Medea Colchorum regis filia I, 2. VII, 62
Medeæ raptus à Græcis I, 2
Medicæ regionis tractus I, 110
Medi IV, 40 per vicos habitantes I, 96
Medorum gentes I, 101
Medorum appellatio unde VII, 62
eorum tyrannus Cyaxares I, 73
Medorum & Lydorum mos ineundi fœderis I, 74
Medorum bellum quinquennale cum Lydis *ibid.*
Medorum & Lydorum bello dies repente nox facta *ibid.* & I, 103
Medorum ab Aſſyriis defectio I, 95
Medi Aſſyrios ſubigunt I, 106
Medorum à Dario defectio I, 190
imperium ut ad Perſas primum tranſlatum I, 130
Medorum in Xerxis exercitu armatura VII, 62, 86
Deiocem ſibi judicem conſtituunt I, 96
regi ſuo regiam ædificant I, 98
à Scythis prœlio fuſi, Aſiæ imperium amittunt I, 104
Ninum civitatem expugnant I, 106
inebriatos Scythas interimunt *ib.*
Medis canis ſpaco dicitur I, 110
Medicum imperium Halys fluvius terminat I, 72

Medicum nomen Græcis terrorem incutere ſolet VI, 112
Medici ſinguli ſingulorum morborum apud Ægyptios II, 84
Medicus oculorum in Ægypto III. 1
medici Crotoniatæ primi dicti, ſecundi Cyrenæi III, 131
Medimnus farinæ VI, 57
Medimnus Atticus I, 192
Megabates Perſa V, 32
Megabazus Megabatis filius VII, 97
Megabyzus Perſa unus ex VII, qui conjurant in magum III, 70
ejus oratio ad ſuos pro oligarchia III, 81
ejus elogium IV, 143, 144
in Pæones exercitum ducit V, 12
Xerxis exercitus imperator VII, 82
Megabyzus Zopyri fil. III, 160
dux adverſus Athenienſ. *ibid.*
Megacles Alcmæonis pater VI, 124
Megacles Alcmæonis filius I, 59. VI, 127, 130
Megacles & Lycurgus Piſiſtratum imperio Athenienſium ejiciunt I, 59, *vide de eo & 60, 61*
Cliſthenis gener factus VI, 130
Megacles Hippocratis filius VI, 131
Megaclis filiam ducit Piſiſtratus I, 61
Megacreon Abderites VII, 120
Megadoſtes VII, 105
Megapanus Hyrcanorum dux VII, 62
Megarenſes Siciliæ VII, 156
Megarenſis plebs venundatur *ib.*
Megaſides Doti pater VII, 72
Megiſtias vates VII, 219, 221
ejus intrepidus animus VII, 221
ejus carmen epitaphium VII, 228
Melampus Amytheonis filius II, 49
ejus poſtulata ab Argivis IX, 33
primus Bacchica Græcis expoſuit, ut & alia ab Ægypto accepta II, 49
Melampygus lapis VII, 216
Melanchlæni populus IV, 20, 102, 106
eorum mores & nomenclatura IV, 107
eorum victus humana caro *ibid.*
Melanippus Aſtaci filius V, 67
Melanippus Alcæi ſodalis V, 95
Melanopus Ithagenis filius H, 1
Melanthus Codri pater I, 147
rex Athen. V, 65
Melas fluvius VI, 40. VII, 198
Melas ſinus & fluvius ejuſdem nominis VII, 58
Meles primus rex Sardium I, 84
Meleſigenes unde appellatus H. 3
Meles fluvius *ibid.*
Meliboea urbs VII, 188
Melienſes VII, 196
Melienſis ſinus IV, 33
Melii ex inſula VIII, 46
Melis regio VII, 198
Meliſſa Periandri uxor III, 50. V, 92
à Periandro occiſa *ibid.*
Mellis ubi maxima copia IV, 194
factio ex myrica & tritico VII, 31
Melyenſes populus III, 90
Memblyares ſocius Cadmi IV. 147
Memnonia regia V, 53
Suſa VII, 151
Memnonis urbs V, 54
Memphis urbs II, 163
à Mene primum condita II. 99
ejus ſitus *ibid.*
Menares Leutychidis pater VI, 65. VIII, 131
Mendacium dicere quando expediat III, 72
Mendà urbs VII, 122
Mendes lingua Ægyptiaca Pan & Hircus II, 46
Mendetis templum II, 42
Mendeſium oſtium Nili II, 17
Mendeſia provincia II, 42, 46
plaga II, 166
Mendeſii cur oves immolent, capris abſtinentes II, 42
capras & maxime capros venerantur II, 46
caprarios præcipuo honore afficiunt *ibid.*
Menelaus Helenam recipit II, 119
Menelaius portus IV, 169
Menes primus regnaſſe fertur II, 4, 99
Meneſtheus dux Athen. H, 28
Menius Eurydames frater VI, 71
Menſa ſolis III, 18, 23
Menſis intercalaris I, 32
à Græcis tertio quoque anno introductus II, 4
Mentes navicularius H. 6, 7
ubi laudatus ab Homero H, 26
Mentiri apud Perſas turpiſſimum I, 138 & tamen fit III, 72
Mentor Ithacenſis ægrum Homerum ſedulo curat H, 7
vir juſtus & humanus *ibid.*
ab Homero ubi laudatus H, 26
Mentulæ circumgeſtatio apud Ægyptios II, 48
Meones Lydorum nomen aſſumpſerunt I, 7
Mercurii ſtatua porrectum veretrum habens II, 51
ejus templum II, 138
à quibus gentibus colatur V, 7
Meretrices Naucratiticæ II, 135
Mermnadæ I, 7
quomodo regnum Lydiæ obtinuere I, 14
Meroë, metropolis II, 29
Meſambria urbs IV, 93. VII, 108
ejus origo VI, 33
Meſſana olim Zancla VII, 164
Meſſapii pop. VII, 170
Meſſeniorum prælium ad Iſthmum cum Lacedæmoniis IX, 34
Metalla aurea atque argentea VII, 112
de metallis aureis certamen IX, 74
metallum ſalis IV, 185
metalla Thaſia VI, 46, 47
Metapontini populi IV, 15
Methymnæ in Lesbo I, 151
Metiochus Miltiadis filius captus VI, 41
Metrodorus Proconneſius IV, 138
Micythus Anaxilai famulus VII, 170
Midas Gordii fil. rex Phrygiæ I, 14. H, 11, apud Delphos munera poſuit I, 14
ejus ſella regia *ibid.*
Midæ horti VIII, 138
Midæ epigrammata epitaphia ſcripta ab Homero H, 11
Mileſiorum cum Alyatte bellum diuturnum I, 17, 18, 19, *&c.*
Cyro conſœderati I, 143
Mileſiorum correctio à Pariis delectis V, 28, 29
Mileſiorum & Carum fuga contra Perſas prœlio V, 120
Miletus urbs Ioniæ prima I, 142
oppugnatur à Gyge I, 14
invaditur ab Ardye I, 15
capta diripitur à Perſis VI, 18
Milii Babylonici proceritas I, 193
Militiæ ordine à quo primum diſtributi Aſiani I, 103
Militum Cambyſis depaſtio mutua ob famem III, 25
Milo Crotoniates luctator III, 137
Miltiades Cypſeli filius quomodo Cherſoneſo potitus VI, 34, 35, 36
ejus hoſpitalitas VI, 35
victor in Olympia VI, 36
ejus geſta & captivitas VI, 36, 37
Crœſo charus VI, 37
ejus mors VI, 38
Miltiades Cimonis filius Cherſoneſi tyrannus IV, 137. VI, 34
Athenienſium dux IV, 137
ut Lemnum obtinuit VI, 137, *&c.*
Parios fruſtra obſidet VI, 133, 134
ejus accuſatio & obitus VI, 136
Milyas Aſiæ regio I, 173
Milyæ Solymi dicti *ibid.*
Milyarum in Xerx. exercitu armatura VII, 77
Mimas mons H. 17
Minæ duæ pretium hominis VI, 79
Minervæ Aſſeſiæ templi deflagratio I, 19
pro eo duo ædificata I, 22
Minervæ Pallenidis fanum I, 62
Minervæ feſto virginum pugna ab Auſibus inſtituta IV, 180
Minervæ Pedaſiæ ſacerdoti barba pullulat I, 175. VIII, 104
Poliuchos I, 160
Minervæ Aleæ templum apud Tegeatas I. 76. IX, 69
tutelaris apud Chios templum I, 160
Minervæ oraculum apud Ægyptios II, 83
antefores apud Saitas II, 175
inaurata ſtatua ab Amaſi Cyrenas miſſa II, 182
lapidea duo ſimulacra ab eodem Lindum *ibid.*
Minervæ parentes IV, 181
templum in Sigeo V, 95
Pronææ fanum VIII, 37
Sciradis templum VIII, 94
Minervæ ægis IV, 189
Craſtiæ fanum V, 45
Minervæ in arce Athen. adytum Dorienſibus accedere non licitum V, 72
Minerva πολιάς V, 82
Minervæ Iliadi mille boves immolantur à Xerxe VII, 43
Minoa Selinuſiorum colonia V, 46
Minos Cnoſſius III, 122

+ Melanthius. V. 97.

Minos & Sarpedon Europæ filii I, 173
Minois cædes VII, 169, 170
Minyæ populus I, 146. IV, 145
Minyæ commento suarum uxorum liberantur IV, 146
Mitra Venus Persis I, 131
Mitradates pastor, Cyri nutritius I, 120, 121
Mitrobates Dascylii præfectus III, 120
ab Oronte cæsus III, 126, 127
Mitylene II, 178
Mitylenæorum Sigeum V, 64
Mnesarchus Pythagoræ pater IV, 95
Mnesiphilus Athenienſis VIII, 58
Mœnia lignea Budinorum IV, 108, 123
Mœris Ægyptiorum rex II, 101
ejus præclara opera *ibid.*
Mœrios stagnum II, 4, 69, 148
ejus descriptio II, 149
ejus proventus III, 91
Mœror maximus inter homines IX, 16
Moloeis fl. IX, 56
Molossi populus I, 146. VI, 127
Molpagoras Aristagoræ pater V, 30
Monarchæ incontinentia III, 80
Mons Arabicus II, 8, 124
Mons ingens eversus indagandis metallis VI, 47
Mophi mons II, 28
Moræ utilitas VII, 10
Morbus femineus Scythas invadit I, 105
Mors optatissimum perfugium ærumnosæ vitæ VII, 46
optimum homini contingit I, 31
Mortui exemplar apud Ægyptios II, 78, 85
mortuorum apud eosdem conditura II, 85, 86, *&c.*
Mortui cum lætitia ubi humentur V, 4
Morum vis III, 38
Moschi populus III, 94
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 78
Mosynœci populus III, 94
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 78
Mula mulum ancipitia genitalia habentem peperit VII, 57
mulæ partus III, 152
muli ubi non gignantur IV, 30
mulorum species Scythis horrenda IV, 129
Mulier exuendo tunicam & verecundiam pariter exuit I, 8
mulierum raptus illicitus I, 4
mulieris offensio vindictam quærit I, 11
mulieres mulierem prædicant I, 31
mulieris simulacrum ex argento I, 51
mulierum Babylonicarum mos fœdus I, 196
mulierum Ægyptiarum mores II, 35, 36
mulieres quæ oracula in Græciam intulerunt columbæ vocatæ II, 57
muliere pejor dux IX, 106
mulierum pudenda cippis à Sesostre inscripta II, 102
mulieris quæ cum marito suo solo concubuerat urina Pheroni visus restitutus II, 111
mulieri non committitur exercitus IV, 168
mulieres Corinthiorum denudatæ V, 92
mulier ex turpissima, formosissima facta VI, 61
convicium est IX, 20 & 106
mulierum Atticarum una cum liberis cædes VI, 138
mulieres stuprando extinctæ VIII, 33
Multum quod est creditur robustum Persis I, 136
Multos decipere facilius est quam unum V, 97
Munerum regiorum apud Persas eximium IX, 108
Munychia VIII, 76
Mures Africani IV, 192
Murium tria genera apud pastorales Libyes III, 131
murium auxilia in bello Sethonis contra Sanacharibum II, 141
Murichides Hellespontius IX, 4
Muri lignei Budinorum IV, 108, 123
murus ligneus Persarum IX, 64
& ejusdem expugnatio IX, 69
Musæus VIII, 96
Musæi sortes & earundem venditor VII, 6
Musici Argivi III, 131
Mustelæ Libycæ *ibid.*
Mycale promontorium I, 148, VII, 80
Ioniæ IX, 89
Mycenæi servos voluerunt facere Heraclidas IX, 27
Mycerinus rex Ægypti II, 129
ejus clementia & justitia *ibid.*
ejus concubinarum simulacra II, 130
ut elusit oraculum de sua morte II, 133
pyramis ejus II, 134
Mycerini filiæ mors & sepultura II, 129, 130, 131, 132
Myconus insula VI, 118
Mycorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68
Myecphoritana plaga II, 166
Mygale II, 67
Mygdoniam à Bottiæide Axius dirimit VII, 123 & 127
Mylassa oppidum I, 171
Mylassensis Heraclides V, 122
Mylassorum fanum I, 171
Myndia navis V, 33
Mypsæi Thraces IV, 93
Mylitta Assyriis Venus appellata I, 131 & 199
Myrcinus urbs Edonum V, 11 & 23 & 124
Myriades singulæ in Persico exercitu numeratæ VII, 60
Myrina Æoliæ civitas I, 149
Myrinæi in Lemno VI, 140
Myrmex scopulus VII, 185
Myris rex II, 13
Myron avus Clisthenis VI, 126
Myrses Persarum dux V, 121
Myrsilus alias Candaules dictus I, 7
Myrsus Candaulis pater *ibid.*
Myrses Gygis filius III, 122. V, 120
Mys Europæus à Mardonio missus ad oracula consulenda VIII, 133, 134, 135
Mysi populus eorumque tributum III, 190
eorum expeditio VII, 20
Caribus germani I, 171
à Crœso subacti I, 28
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 74
Mysia Cios ab Hymæe capitur V, 122
Mysus frater Caris I, 171
Myus urbs Ioniæ I, 142. V, 36
Myusii populus ubi VIII, 8
Mysiam petit Xerxes VII, 42
Mytilene I, 160

N.

Naparis Scythiæ fluvius IV, 48
Nasamones populus II, 32
eorum mores IV, 172
Nascentium deploratio apud quam gentem V, 4
Natho insulæ Papremitis pars II, 165
Naturæ solertia III, 168
Naucrari V, 71
Naucratis celeberr. emporium II, 179
Naucraticæ meretrices II, 135
Naves fluviatiles miræ I, 194
Naves Ægyptiorum è spina II, 96
naves rubrica delibutæ III, 58
naves quinis drachmis venditæ VI, 89
navium Persicarum catalogus VII, 89, *&c.*
navibus longis qui primi usi fuerint I, 163
naviculæ Babyloniorum I, 194
naufragi ubi immolentur IV, 103
Navis Mytilenæa apud Cambysen III, 13
Navigatio diurna, quanta IV, 86
Navigandi ratio in Euphrate ex Armenia I, 192
Nauplia VI, 76
Nausitrophus pater Eupalini III, 60
Naxus insula V, 31
à Pisistrato subacta I, 64
Naxii in Sicilia & eorum origo. VII, 154. VIII, 46 ejecti quidam turbas movent V, 30 *&c.*
urbs cum templis cremata VI, 96
Neapolis Ægypti II, 91
Necessitatis numen VIII, 111
Necus rex Ægyptiorum Psammitichi filius II, 158. IV, 42
ejus victoria contra Syros II, 159
Necyomantium Thesprotiæ V, 92, 7
Neleus Codri filius IX, 96
Neleidæ V, 65
Neon urbs VIII, 32, 33
Neptunus terræ quassator VII, 129
Afrorum deus II, 50. IV, 188
Arabice Thamimasades IV, 59
Neptuno Heliconio Panionium locus sacer I, 148
Neptuni Servatoris templum VII, 192
Neptuni templum apud Potidæatas VIII, 192
Neptuni ara VIII, 123
Neptunus æreus septem cubitorum IX, 80

Nerbalus Aradius VII, 98
Nereidibus sacrificant magi VII, 191
Nestus fluvius VII, 109, 126
Nestor pater Pisistrati V, 65
Neuri populus & eorum mores IV, 105
Neuris regio IV, 51
Nicandra Dodonæorum sacerdos II, 55
Nicander rex Spartiat. VIII, 131
Nicodromus Cnœthi filius VI, 88
Nicolas Bulis fil. VII, 137
Niger sinus VI, 41
Nilus Ægypti fluvius IV, 50
ejus origo II, 7, 29
ejus natura & incrementum II, 19, 20, &c. ejus ostia II, 17
solus amnium aura caret II, 19, cur II, 27
fontes ejus ignoti II, 19, 34. IV, 53
Nilus scopulosus II, 112
Africam mediam dividit II, 33
Nili cum Istro comparatio IV, 50. II, 15
Ninus Assyriorum urbs II, 150
ejus situs I, 193
subacta à Nitocri I, 185
eam Cyaxares obsidet I, 103 & expugnat I, 106
Nissa, sacrum oppidum III, 97
Nisæa urbs I, 59
Nisæi equi III, 106
Nisæus campus VII, 40
Nitetis Apriæ regis filia III, 1
Nitocris regina Babylonis I, 185
ejus egregia monumenta *ibid.*
Ninum oppidum subegit *ibid.*
ejus sepulcrum & inscriptio I, 187
Nitocris Ægyptiorum regina II, 100
Nitri vis II, 87
Noctu exiguntur capitalia supplicia Lacedæmone IV, 146
Noës fluvius IV, 49
Nomades Scythæ I, 15
eorum seditio *ibid.*
Nomades Libyes IV, 187
Nomades Sagartii VII, 85
Νόμος omnium rex. III, 38
Nonacris oppid. VI, 74
Nothon Æschinis pater VI, 100
Notium urbs I, 149
Nova urbs oppidum in Pallena VII, 122
Novus murus, civitas Æoliæ & Cymæorum colonia I, 149. II, 9, 10
Novem fontes ubi VI, 137
Novem viæ Edonorum VII, 114
Nox pro die extitit portentose VII, 37
noctes in dies commutatæ à Mycerino rege II, 133
Nudium oppidum IV, 148
Numerus minor affert cladem II, 169
Nummi primum à Lydis percussi I, 94
Nunciorum Persicorum celeritas & ratio VIII, 98
Nymphodorus Pythei f. VII, 137

O.

Oarus fluvius IV, 123
Oasis urbs ubi III, 26
Oaxus oppidum Cretæ IV, 154
Obeli, Pheronis donaria II, 111
obeli in fano Minervæ II, 170
Oceani ortus IV, 8
Oceanum fabulosum putat Herodotus fluvium II, 23
Octamasades Scylem fratrem regem Scyth. occidit IV, 80
Oculos in pectoribus gestantes IV, 191
Ocytus VIII, 5
Odomanti populus Pæoniæ V, 16. VII, 112
Odryses pop. IV, 92
OEa locus V, 83
OEbares Darii equiso III, 85
OEbares Megabazi filius VI, 33
OEbazus Siromitris pater VII, 68
OEdipus Laii fil. V, 60
ei delubrum extructum IV, 149
OEnoë demus Atticus V, 74
OEnone insula VIII, 46
OEnotriæ ager I, 167
OEnussæ insulæ I, 165
OEobazus Persa IV, 84
ejus liberorum fatum *ibid.*
OEobazus Persa in obsidione Sesti IX, 114
ejus interitus IX, 118
OEroë Asopis IX, 50
OEtæi montes ubi VII, 217
OEtosyrus Apollo apud Scythas IV, 59
Oiolycus unde appellatus IV, 149
Olbiopolitæ populus IV, 18
Olea quodam tempore sola Athenis V, 83
Olea in arce Athenienf. VIII, 55
oleagina corona Olympiorum præmium VIII, 26
Olen Lycius IV, 35
Olenus pars Achæorum I, 145
Oliatus Mylassensis V, 37
Ollas pultandi mos VI, 58
Olophyxus urbs VII, 22
Olorus rex Traciæ VI, 39
Olympia V, 22, VIII, 26
Olympiæ oraculum VIII, 134
Olympias VII, 206
Olympieni, Mysi VII, 74
à monte Olympo dicti *ibid.*
Olympiorum institutio derisa ab Ægyptiis II, 160
Olympionices V, 47 & 71
Olympiæ certamen II, 160
Olympii Jovis delubrum II, 7
Olympiorum præmium corona oleagina VIII, 26
Olympiodorus Lamponis filius IX, 21
Olympus mons Mysiæ I, 36, 43. VII, 74
Olympus Thessaliæ mons I, 56. VII, 128, 129
Olynthus urbs VII, 122
Olynthiorum ab Artabazo obsidio & expugnatio VIII, 127
Omen in re propter panes crescentes VIII, 137
Omyretis filia H, 2
Oneatæ, tribus Sicyoniorum V, 68
Onesilus Gorgi frater V, 104
dolo fratrem Salamine excludit *ibid.*
Amathuntem obsidet V, 104, 108
Cyprios ad rebellionem inducit V, 104
ejus victi caput supra portas suspensum ab Amathusiis V, 114
ei tamen dein ut heroi Amathusii sacra faciunt solemnia *ibid.*
Onetes Phanagoræ filius VII, 214
Onochonus Thessaliæ fluvius VII, 129
Xerxis exercitui defecit VII, 196
Onomacritus sortilegus Athenis ejicitur VII, 6
Onomastus Eleus VI, 127
Onuphitana plaga II, 166
Ophrunium VII, 43
Opharyneus urbs *ibid.*
Opifices ubi ignobiles II, 167
Opis virgo Hyperborea IV, 35
Opis civitas ad ostia Tigris I, 189
Opœa uxor regis Scylis IV, 78
Opuntii Locri VII, 203
Ora inter Sestum & Madytum VII, 33
Oraculorum origo secundum sententiam Herodoti II, 54
oracula Græcorum I, 46
oracula apud Ægyptios quæ II, 83
oraculum Alyatti a Pythia redditum I, 19
oraculum Delphicum Crœso redditur I, 47 id quomodo Crœsus verum deprehendit I, 48
oraculum Lycurgo a Pythia redditur I, 65
oraculum captiosum Spartiatis redditum I, 66
oraculum Pythiæ de ossibus Orestis I, 67
oraculum Crœso redditum de muto filio I, 85
oraculi ad Crœsum excusatio I, 91
oraculum Branchidarum de Pactya I, 158
oraculum Hammonis de Ægyptiis II, 18
oraculum Dodonæum omnium vetustissimum II, 52
oraculi Hammonis origo II, 55
oraculum Pheroni regi redditum II, 111
oraculum Mycerini regis ex urbe Buto II, 136
oraculum de ærea phiala II, 151
oraculum Psammitticho datum II, 152
oraculum Batto datum IV, 155. Theræis IV, 156, 157, 159, Arcesilao IV, 163. Chistheni V, 66 Milesiis VI, 77 Glauco VI, 86 Athenienfibus VII, 140, 141
oraculum Latonæ sacrum II, 152
oraculum Siphniis redditum III, 57 Corinthiis V, 92 Argivis VI, 19. VI, 77. VII, 148 Doloncis VI, 34
oraculum Martis VII, 76 Dionysi VII, 111
oraculum datum Cretensibus VII, 169 Spartiatis VII. 220
oraculum Bacidis VIII, 20, 77, 96 Amphiarai I, 46. IX, 134
oraculum Persis à Bacide redditum IX, 42
oracula Æthiopum II, 139
Oratio Prexaspis ad Persas III, 75
Orationes de triplici statu, regio, optimatum, plebis III, 80, 81, 82
Cois Mitylenæorum præfecti IV, 97

Hiſtiæi Mileſii ad Scythas VI, 139
Ariſtagoræ ad Cleomenem V, 49
Soſiclis V, 92
Hiſtiæi ad Darium V, 106
Cypriorum ad Iones V, 109
Perſarum ad Ionum tyrannos VI, 9
Leutychidis de reddendo depoſito VI, 86
Datis ad Delios VI, 97
Cliſthenis ad procos filiæ ſuæ VI, 130
Xerxis de inferendo bello Græciæ VII, 8 & Mardonii VII, 9 & de bello adverſus Græcos ſuſcepto VII, 10
Xerxis ad Perſas VII, 53
Harmocydis ad Phocenſes IX, 17
& aliæ infinitæ.
Orbelus mons V, 16
Orbis partitio ſecundum Herodotum IV, 36
Orbis rerum humanarum I, 207
Orchomenii populus I, 146. VII, 24
Orchomeniorum ager VIII, 34
Ordiſſus Scythiæ fluvius IV, 48
Oreſtæ templum IX, 12
Oreſtes Agamemnonis filius I, 67
ejus proceritas & loculus I, 69
Orges pater Antipatri VII, 118
Orgia Cereris 5, 61
Orgyia II, 5, 149
Oricus portus IX, 92
Oricus regis Aripithis fil. IV, 78
Orithyia Boreæ uxor VII, 189
Orneatæ populus VIII, 73
Orœtes Sardium præſes potentiſſ. III, 120, 127
indignè Polycratem ſuffigit cruci & ejus rei cauſſæ III, 120, *&c.* 125
ejus interitus III, 128
Oromedon Syenneſis pater VII, 98
Oropus VI, 100
Oroſangæ qui Perſica lingua VIII, 85
Orphica II, 81
Orſiphantus Alphei & Maronis pater VII, 227
Orthium carmen I, 24
Orthocorybantes populus III, 92
Orus Oſiris filius rex Ægypti II, 144
Græcis Apollo dicitur *ibid.*
Oryes ubi gignantur IV, 192
Oſiris Ægyptiis, Bacchus & Dionyſus dictus II, 144
Oſſa Theſſaliæ mons I, 56. VII, 128, 129
Oſſa viri quinque cubitorum IX, 92
Oſtenta Xerxi oblata VII, 57
oſtenta Delphis quæ barbaris contigerunt VIII, 37, 38
Oſtia Nili ſeptem numero II, 17
Oſtraciſmi exemplum VIII, 79
Otanes Pharnaſpis filius III, 68
conjurationis in magum autor III, 70
oratio ejus de ſtatu populari ad Perſas III, 80
Otanes Ameſtris pater dux Perſarum VII, 61
Otanes miſſus contra Samum III, 141
Otanis morbus III, 149
Otanes dux Perſarum Darii gener V, 116
ejus geſtæ res in Ionia & Æolia V, 123
Otanes Siſamnis fil. ſuper pelle patris ſedens judicat V, 25
Othrys mons Theſſaliæ VII, 129
oves ſacræ Solis ubi IX, 92
Ovium mira duo genera quæ habet Arabia III, 113
Ozolæ Locri VIII, 32

P.

Pactolus fluvius qui ramenta aurea è Tmolo defert V, 101
Pactyæ urbs Cherſoneſi VI, 36
Pactyas Lydus à Cyro deficit I, 154
Perſis traditus I, 160
Pactyica regio III, 92, 102. IV, 44.
lingua VII, 85
Pactyes quam armaturam in Xerxis exercitu tulerint VII, 67
Pactyicus cultus VII, 85
Pæana cantant Perinthii ante victoriam V, 1
Pæoniæ ſitus V, 13
Pæones V, 13, 98. VII, 113
magna pars tranſportati in Aſiam V, 15
Pæonius ager ubi VII, 124
Pæoplæ pop. VII, 113
abducti in Aſiam V, 15
Pæſus urbs Helleſponti V, 117
Pæti Thraciæ populus VII, 110
Pæum oppidum VI, 127
Pagaſæ, & ſinus ad illas ferens VII, 193
Palæſtina Syria I, 105. & Palæſtini III, 5. VII, 89
Paleenſes in Cephallenia IX, 28
Palladis ſacerdotis barba portentum I, 175. VIII, 104
Pallena VIII, 126
Pallena Phlegra prius appellata VII, 122
Pallenidis Minervæ templum I, 62
Palmarum Babyloniarum diverſitas I, 193
palmarum ſpathæ VII, 69
palmæ ubi multæ IV, 172, 182
Pamiſus Theſſaliæ fluvius VII, 120
Pammon Scyrius VII, 183
Pamphylorum in Xerxis exercitu armatura VII, 91
Pamphyli tribules Sicyone V, 68
Pamphyli populus III, 90
à Crœſo ſubacti I, 28
Pan unus inter VIII deos II, 46
Pan Ægyptius vetuſtiſſimus deorum II, 145
Panis templum VI, 106
Panis ſimulacrum II, 46
Pan quibus parentibus ortus II, 145, 146
Panætius Soſimenis filius VIII, 82
Panegyries Athenienſium VI, 111
Panes Perdiccæ dupli effecti VIII, 137
Pangæus mons V, 16. VII, 112
Panionium locus ſacer I, 143, 148, 170
Panionius Chius exſector pœna ſe digna affectus VIII, 105, 106
Panitis Meſſenii conſilium in diſcernendis geminis VI, 52
Panopeæ VIII, 34. Panopenſium oppidum VIII, 35
Panos portus ubi I, 157
Pantagnotus Polycratis frater III, 39
Pantaleon Alyattis f. à Crœſo fratre occiſus I, 92
Pantareus pater Cleandri VII, 154
Panthelæi Perſarum genus I, 125
Pantheræ Libycæ IV, 192
Panticapes fluvius VI, 18, 47
ejus fluxus IV, 54
Pantimathi populus III, 92
Pantites ſeſe ſtrangulat VII, 232
Papæus Jupiter apud Scythas IV, 59
Paphlagones populus I, 6, 72. III, 90
à Crœſo ſubacti I, 28
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 72
Papraces piſces V, 16
Papremis oppidum II, 59. III, 12
Papremiticum feſtum II, 63
Papremitanis equi fluviales ſacri II, 71
Papremitana plaga II, 165
Paralatæ Scythæ IV, 6
Parapotamii populus VIII, 33
Paraſanga menſura II, 6. V, 53
Pareoratæ pop. IV, 148
Paretaceni populus Mediæ I, 101
Parii VIII, 67
Paris Alexander ad Proteum ducitur II, 115
Parion urbs VI, 117
Parius lapis V, 62
Parmys filia Smerdis filii Cyri VII, 78
Parnaſſus mons VIII, 27
ejus vertices duo VIII, 32
Paricanii pop. III, 94
Paroreatæ populus in Peloponneſo IV, 148. VIII, 73
Parthenius fluvius II, 104
Parthenius mons ubi VI, 105
Parthi populus III, 93, 117
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Partus leænæ & viperæ cur non copioſus III, 108
partus diverſa tempora decem, novem, ſeptem menſes VI, 69
Parus inſula V, 31
Parus à Miltiade obſideturfruſtra VI, 133, 134
Parycanii populus III, 92
Parycaniorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68, 86
Paſargadæ Perſarum genus I, 125
ex his Badres IV, 167
Paſicles Philiſti pater IX, 96
Pata Scythice, pro occidere IV, 110
Pataicus Æneſidemi pater VII, 154
Pataici dii III, 37
Pataicus pater Æneſidemi VII, 154
Patara oppidum Lyciæ I, 182
Pateræ aureæ ſex à Gyge apud Delphos poſitæ I, 14
patera aurea & argentea Delphos à Crœſo miſſæ I, 51
pateræ aheneæ mira capacitas I, 70
Patarbemi aures naſuſque præſcinduntur II, 162
Paterna in opificia ubi ſuccedant & filii VI, 60
Patiramphes Xerxiani currus auriga VII, 40
Patizithes magus III, 61, 63
Patrenſes pars Achæorum I, 145

Patumus oppidum Arabiæ II, 158
Pauſanias Cleombroti filius IV, 81. V, 32. IX, 10, 63
ejus exercitus ordo permutatus IX, 46
victoria de Mardonio IX, 62
Pauſaniæ præda IX, 79
ejus dictum de luxu Perſico IX, 81
Pauſicæ populus III, 92
Pauſiris Amyrtæi filius III, 15
Pax, ejus felicitas præ bello I, 87
Pecuarii Armenii ubi I, 194
pecuarii Indi III, 99
pecuarii Perſæ I, 125
Pedaſenſis Hermotimus VIII, 104
Pedaſii populus ab Harpago expugnatus I, 175. VIII, 104
Pediculorum comeſtores IV, 109
eos viciſſim mordent feminæ Adyrmachidarum IV, 168
Pedieæ oppidum ubi VIII, 33
Pedienſes VIII, 33
Pedis menſura II, 149
Pelaſgi populus I, 145, 146. II, 50. VII, 44 & eorum lingua I, 57
Lemnum & Imbrum tenent V, 26. Lemnum VI, 136, & Antandrum VII, 42
Pelaſgi Ægialees prius, Iones dicti VII, 94
Pelaſgi ex Attica exacti VI, 136
Pelaſgicus murus Athenis V, 65
Peleus rapuit Thetin VII, 191
Pelius mons vel Pelion ubi IV, 179. VII, 129
Pella urbs Bottiæidis terræ VII, 123
Pellena Achæorum pars I, 145
Pelles ad ſcribendum V, 58
Pelops Phryx Perſarum ſervus VII, 11
Pelopis Phrygis regio VII, 8
Peloponneſi gentes ſeptem VIII, 73
Peloponneſium bellum IX, 72
Peloponneſus pleraque ſub Spartanis I, 68
Peluſium oſtium Nili II, 17, 154. III, 10
Πεμπάσολα Æolum H, 37
Peneus fluvius Theſſaliæ VII, 20, 128, 129, 173
Pennis oppletum aërem Scythæ narrant IV, 31
Pentapolis ante Hexapolis appellata I, 144
Penthylus dux Paphius captus VII, 195
Peræbi populus VII, 128
Percalos, Chilonis filia VI, 65
Percotes urbs V, 117
Perdiccas, Gavanes, & Aëropus fratres VII, 22. VIII, 137
Perdiccæ pueri panes dupli effecti VIII, 138
quomodo Macedoniæ tyrannus factus VIII, 137, 138
Peregrini dicti Spartanis Perſæ IX, 11
Pergamum Priami VII, 43
Pergamum murorum Pierum unus VII, 112
Perialla Delphica vates VI, 66
Periander Cypſeli filius Corinthiorum tyrannus I, 20. III, 48
ei maximum miraculum oblatum I, 23
uxorem necat III, 50
cum defuncta uxore concubuit V, 93
ejus filii III, 50
geſta cum minore III, 50, 51, &c.
Pericles quibus majoribus VI, 131
Perileus IX, 102
Perinetades Demarmeni filius V, 41
Perinthus urbs IV, 90. VI, 33
ejus expugnatio V, 2
Perinthii a Perſis ſubacti V, 1
eorum cum Pæonibus ſingulare certamen V, 1. Thyrodiza VII, 25
Perſarum origo unde VII, 150
complura genera I, 125
aſpera regio I, 71. IX, *ult.*
Perſæ aratores, Perſæ pecuarii I, 125
præſtantiſſimi Paſargadæ *ibid.*
inſtitutio qualis I, 136
numina quæ & religio I, 131
ritus dum Jovi immolant *ibid.*
ritus in ſacrificiis I, 132
Perſarum mores varii I, 133
Perſæ immunes à tributo III, 97
Perſæ Uraniæ Veneri ſacrificant I, 132
Perſis Venus Mitra appellatur *ibid.*
Perſarum natalitia I, 133
Perſæ inter pocula conſultant *ibid.*
Perſarum neceſſitudo vicinitatis maxima I, 134
eorum philautia *ibid.*
externarum rerum ſtudioſiſſimi I, 135
flumina religioſiſſime colunt I, 138
mos in ſepeliendis cadaveribus defunctorum I, 140
gyrum cœli Jovem appellant I, 131
deos ex hominibus ortos eſſe negant *ibid.*
ignem deum arbitrantur III, 16
eorum victus habituſque priſcus I, 71
victus vivendique ſpatium III, 22
eorum ingenium I, 89
Perſarum convivia laſciva V, 18
Perſarum cædes in convivio V, 20
multitudine in præliis victores V, 2 & 119
opprobrium, muliere ignavior IX, 106
Perſæ Æthiopas numero vincunt III, 21
Perſæ criniti VI, 19
Cephenes appellati & Artæi VII, 61
Perſæ immortales qui VII, 83
Perſicus luxus IX, 79, 81
Perſarum uxores per vices concumbunt III, 69
Perſis oraculum redditum IX, 42
Perſarum tabellionum curſus & modus VIII, 98
magi I, 140
ſatrapeiæ III, 89
clementia I, 137. III, 15
capita cur fragilia III, 12
eorum cum Lydis conflictus I, 80
in poteſtatem Medorum à Phraorte redacti I, 182
Perſarum ab Aſtyage defectio I, 27, &c.
Perſarum bellica arma V, 49 cum Caribus conſertum bellum V, 119, &c.
Perſarum minæ Ionibus intentatæ V, 9
Perſarum ornatus in Xerxiano exercitu VII, 61
Perſarum equeſtrium copiarum numerus VII, 87
Perſarum cum Lacedæmoniis congreſſio VII, 211
Perſarum naufragium ad Euboeam VIII, 12
Perſicum imperium ad Caucaſum III, 97
Perſicum mare IV, 39
Perſici equitatus præfecti VII, 88
Perſicarum copiarum apud Platæas ordo IX, 30
Perſes Perſei fil. VII, 61
Perſeus Aſſyrius VI, 53 & 54
Danaës & Jovis filius II, 91. VII, 61
Perſei ſpecula II, 15
ejus templum, ſimulacrum, ſandalium ubi II, 91
gymnicorum ludorum inſtitutor *ibid.*
ejus profectio in Ægyptum *ibid.*
Perſidæ reges I, 125
Petra tribus V, 92
Petræ Trachiniæ VII, 198
Phædyma Otanis filia III, 68 magum prodit III, 69
Phænippus Calliæ pater VI, 121
Phagres caſtellum Pierum VII, 112
Phalerus urbs V, 63
navale Athenienſ. VI, 116. VIII, 91
Phalli in ſacris II, 49
Phanagoras Onetæ pater VII, 214
Phanes Halicarnaſſeus III, 4
ejus aſtutia & effugium *ibid.*
filii in ejus conſpectu mactati III, 11
Pharandates Theaſpis filius VII, 79. IX, 75
Pharbætitana plaga II, 166
Pharenſes pars Achæorum I, 145
Pharnaces pater Artabazi VII, 66
Pharnaſpes Achæmenides III, 2
Pharnazathres dux Indorum VII, 65
Pharnazes Artabazi pater IX, 40
Pharnuches præfectura cedit infelici equi lapſu VII, 88
Phaſelis urbs II, 178
Phaſis I, 104. II, 103. IV, 38, 86. VI, 84
Phayllus pythionices ter VIII, 47
Phegeus Acropi pater IX, 26
Phemius Smyrnæus Homeri præceptor H, 5
etiam pater ejuſdem adoptivus H, 4
ubi laudatus ab Homero H, 26
Pheneum urbs V, 63. VI, 74
Pherendates Megabazi fil. VII, 67
Pheretime Arceſilai regis mater IV, 162
exercitum poſcit ab Euelthone, & colum accipit IV, 162
in Barcæos crudelitas ejus IV, 202
ejus miſeranda mors IV, 205
Pheron Ægypti rex cæcus II, 111
ei oraculum redditur *ibid.*
ejus donaria *ibid.*
Phiala in balteis Scytharum IV, 10
Phidippides Athen. VI, 105
Phidon Argivorum tyran. VI, 127

INDEX

Phigaſenſis ex Arcadia VI, 83
Philæus Æaci filius VI, 35
Philagrus Cyneæ fil. proditor Eretriæ VI, 101
Philaon Cherſis filius VIII, 11
Philes pater Rhœci III, 160
Philippus Butacidæ f. Olympionices V, 47
Philippus Macedo VIII, 139
Philiſtus Paſiclis fil. IX, 96
Philitio paſtor II, 128
Philocyon Spartan. IX, 71, 84
Philocyprus à Solone verſibus celebratus V, 113
Phirmus Athenienſis VII, 182
Phla inſula IV, 178
Phlegra regio VII, 122
Phliaſii IX, 28
Phlius VII, 202
Phocæa urbs I, 142. II, 106, 178
Phocæa quomodo capta I, 164
Phocais Homeri II, 16
Phocæenſes I, 152
primi longis navibus uſi ſunt I, 163
Phocenſium murus *ibid.*
eorum demigratio in Cyrnum I, 65
eorum mutua execratio nequis in patriam rediret I, 165
cum Tyrrhenis & Carthaginienſibus navale bellum I, 166
prœlio victi Cyrno ſecedunt *ibid.*
eis Cadmea victoria obtigit *ibid.*
in Rhegium demigrant *ibid.*
capti lapidantur I, 167
Phocenſis I, 146
Phocenſium in Theſſalos eruptio VIII, 27, 28
Phocenſium regio à barbaris vaſtatur VIII, 32
Phocia urbs I, 80
Phœbi fanum VI, 61
Phœnices II, 104
Phœnices Tyrii II, 112
Phœnices diſſenſionum auctores cum Græcis I, 1
Phœnices ex Palæſtina Syria I, 105 Palæſtini II, 104
Phœnices ad Libyam cognoſcendam miſſi IV, 42
invenerunt aurifodinas Thaſi VI, 47
Phœnices primi litteras in Græciam adtulere V, 58
Phœnicum armatura in exercitu Xerxis VII, 89
Phœnices quidam decollati juſſu Xerxis VII, 90
Phœniciæ litteræ V, 58
Phœnicum averſio in lædendis colonis III, 19
Phœnix Ægypt. avis ſacra II, 73
ejus deſcriptio *ibid.*
Phœnix fluvius VII, 176, 200
Phraortes filius Deiocis, rex Mediæ I, 102
ejus res geſtæ & interitus *ibid.*
Phrataguna Darii regis uxor VII, 224
Phriconis I, 149
Phrixus VII, 197
Phronima Etearchi filia ejuſque fortuna IV, 154
concubina Polymneſti IV, 155
Phryges à Crœſo ſubacti I, 28
Phryges antiquiſſimi hominum II, 2
eorum in Xerxiano exercitu armatura VII, 73
Phryges Bryges dicti antea *ibid.*
Phrynichi comœdia VI, 21
Phrynon pater Attagini IX, 15
Phthiotis ora I, 56
Phya mulier ex tribu Pæanica I, 59
ab ea Piſiſtratus ut reductus *ibid.*
Phylacus Hiſtiæi fil. VIII, 85
Phylacus & Autonous Delphorum heroës & eorum delubrum VIII, 39
Phyllis regio VII, 113
Pidorus urbs VII, 122
Pieria pix IV, 195
Pieres pop. VII, 112
Pierum muri VII, 112
Pigres & Maſtyes fratres V, 12
Pindarus poëta III, 38
Pindus mons Theſſaliæ I, 56. VII, 129
Pinus, locus II, 20
Pinus, fructus nomina *ibid.*
Pinus natura quæ VI, 37
Pirus, ingens fluvius I, 145
Piromis ex Piromi Ægyptiorum II, 143
Piſa urbs II, 7
Piſcatores Tirynthii VII, 137
Piſcatorum ænigma II, 35
Piſcibus Ægyptus abſtinet II, 37
piſcium qui Ægypto ſacri II, 72
piſcium genitura in ſtagnis apud Ægyptios II, 93 piſces pabulum equorum ubi V, 16
Piſiſtratus Hippocratis filius Athenienſ. tyrannus I, 59. VI, 103
ejus nobile commentum, quo Athenarum imperio potitus *ibid.*
Athenis ejicitur I, 59
per feminam mire reducitur I, 60
illegitime cum uxore coit I, 61
Marathonem occupat I, 62
ejus contra Athen. copiæ I, 61, 62
tertio urbe Athenis potitur I, 64
Naxum inſulam ſubegit *ibid.*
Delum inſulam expiat *ibid.*
Piſiſtratidæ Athenis pulſi V, 63, *&c.*
Piſiſtratus Neſtoris fil. V, 65
Piſtricis Crœſi effigies apud Delph. I, 51
Pitana civitas Æoliæ I, 149
Pitane tribus III, 55
Pittaci Mitylenæi reſponſum ad Crœſum I, 27
Pituitæ fluxus remedia IV, 187
Pix Pieria ubi IV, 195
Cyranenſis & Zacynthia *ibid.*
Pixodarus Cindyenſis V, 118
Placianorum lingua I, 57
Platæa inſula Libyæ IV, 151, 153, magnitudo ejus 156, 169
Platæa urbs incenditur VIII, 50
Platæenſes VI, 108
Platæenſis clades IX, 52, 64, 100
Platæenſis ager IX, 15
Platanus aurea atque vitis VII, 27
platanorum ingens lucus V, 119
platanus aureo monili à Xerxe donata VII, 31
Pleiſtorus deus IX, 118
Pleunus portus IV, 168
Plinthinetes ſinus II, 6
Pliſtarchus Leonidæ fil. IX, 10
Pluvia nulla apud Theræos per ſeptem annos IV, 151
pluvia apud Ægyptios portentoſa III, 10
Podeon Doridis VIII, 31
Pœciles IV, 147
Pœnæ modus apud Perſas I, 137
Pœni, *vide ſupra* Libyes.
Pogon Trœzeniorum portus VIII, 42
Poli & gnomonis inventio II, 109
Polichnitani Cretes VII, 170
Pollux & Caſtor IV, 145. *v.* Tyndaridæ.
Polyas Anticyrenſis ſpeculator VIII, 21
Polycratis prodigioſa fortuna III, 39, *&c.*
Polycratis ſmaragdus III, 41
ejus callidum commentum III, 56
Polycratis cædis occaſio III, 120, 121
Polycratis filiæ ſomnium III, 124
Polycrates cruci affixus III, 125
Polycritus Ægineta ejuſque ſtrenuitas VIII, 91, 93
Polydectes rex Spart. VIII, 131
Polydorus Alcamenis fil. VII, 204
Polydorus avus Laji V, 59
Polymneſtus Theræus IV, 155
Polynices IV, 147. VI, 52. IX, 27
Ponticum, genus arboris IV, 23
Pontus Euxinus IV, 46, ejus dimenſio IV, 85, 86
Populus contubernium ingratiſſimum VII, 156
Porata fl. IV, 48
Porinus lapis V, 62
Poſideium urbs III, 91
Poſidoniates vir I, 167
Poſidonius Spart. IX, 70, 84
Potidæa urbs VII, 122. obſidio ejus VIII, 127, 128, 129
Præda Græcorum è Perſarum clade IX, 79
præda Pauſaniæ IX, 80
Præſepe Mardonii totum ex ære à Græcis diripitur IX, 69
Præſii Cretes VII, 170, 171
Praſiadis paludis inhabitatores V, 16
Praxilaus Xenagoræ pater IX, 106
Praxinus navarchus Trœzen. VII, 180
Prexaſpes Perſa III, 34
interficit Smerdin III, 30
ſe præcipitem dat è turri habita ante oratione ad Perſas III, 75
Prexaſpes Aſpathinis filius VII, 97
Priami Pergamum VII, 43
Priene urbs Ioniæ I, 142
eam Ardys expugnat I, 15
Prienenſes VI, 8
à Mazare ſubiguntur I, 161
Primogenitus ex lege Spart. ſuccedit in regnum VI, 52
Procles rex Spart. VIII, 131. IV, 147. *vide* Euryſthenes.
Procles Epidauri tyrannus III, 50. capitur III, 52
Proconneſius Ariſteas IV, 13
Proconneſus incenſa VI, 33
Prodi-

Prodigiorum maxima obſervatio apud Ægyptios II, 82
Promenea Dodonæorum ſacerdos II, 55
Promethei uxor Aſia IV, 45
Properare eſt noxium VII, 10
Propontidis dimenſio IV, 85
Proſerpinæ & Cereris feſtum VIII, 65
Proſopitis inſula & ejus latitudo II, 41
ejus plaga II, 165
Proteus Pheronis in regno Ægypt. ſucceſſor II, 112
Protei fanum apud Memphin *ibid.*
Protemplaris Minerva VIII, 39
Proteſilai templum ubi VII, 33. IX, 115
Protothyes Madyis pater I, 103
Proverbia.
Ætheri Jovis contermina regio VII, 8
Animus in auribus habitat VII, 39
Cadmea victoria I, 166
Doloſi homines, doloſa & eorum veſtimenta III, 22
Cum Jove de divitiis certare V, 49
Epiſcythiſon VI, 84
Etripode oraculum IV, 179
Hunc calceum tu quidem conſuiſti: Ariſtagoras autem induit VI, 1
Ignifer non relinquendus VIII, 6
In frigidum furnum panes ingerere V, 92
Iſthmum fodere I, 174
Lemnia facinora VI, 138
Longæ regum manus VIII, 140
Molles viri ex mollibus regionibus IX, *ult.*
Mulæ partus III, 151
Muliere ignavior IX, 106
Non eſt iſtud curæ Hippoclidæ VI, 129
Ovem lupis relinquere IV, 149
Pinus in modum excidere VI, 37
Syloſontis amiculum III, 139
Ver ex anno exaruiſſe VII, 162
Prytanes Naucrarorum V, 71
Prytanis rex Spart. VIII, 131
Prytaneum Athen. I, 146. VI, 139. VII, 197
Pſammenitus Amaſis filius Ægypti rex II, 10
captus à Cambyſe, ejuſque captivi dicta III, 14
liberatus res novas moliens epoto taurino ſanguine obiit III, 15
Pſammis rex Ægypti, Neci fil. II, 159, 160
ejus mors *ibid.*
Inari pater VII, 7
Pſammitichus Ægypti rex I, 105. II, 2, 28, 151, *&c.* VII, 7
Pſylli, populus IV, 173
eorum expeditio infelix adverſus auſtrum *ibid.*
Pſyttalea inſula VIII, 76 & 95
Pteria locus Cappadociæ munitiſſimus I, 76
Pteriorum urbs à Cræſo expugnatur diripiturque *ibid.*
Ptoum VIII, 135
Pudenda pueris qui præcidant II, 104
pudenda Ægyptii munditiæ cauſa præcidunt II, 37
Puellæ ex legibus elocantur I, 198
Pugna Sagartiorum cum reſtibus VII, 85
Puteus trifarias rerum ſpecies exhibens VI, 119
Pygargi IV, 292
Pygres Seldomi filius VII, 98
Pylæ VII, 201
Pylæa VII, 213
Pylagoræ VII, 213
Pylii I, 147. V, 65
Pylus locus V, 65. VII, 168
Pyramides apud Memphin II, 8
pyramides Mœris regis Ægypt. II, 101
pyramis regis Cheopis II, 124, 125
pyramis è quæſtu meretricio II, 126
pyramis Chephrenis Ægypt. regis II, 127
pyramides Philitionis paſtoris II, 128
pyramis Mycerini regis II, 134
pyramis Rhodopis mulieris falſo credita II, 134
pyramis regis Aſychis lateritia II, 136
Pyrene urbs II, 33
Pyretos fluvius Scythiæ IV, 48
Pyrgus oppidum IV, 148
Pyſtiros urbs, & lacus in ea ſalſus & piſcoſus VII, 109
Pythagoras Mneſarchi filius IV, 95
ſophiſta celebris *ibid.*
Pythagoras Mileſius patriæ procurator V, 126
Pythagoras monarcha Selinuntis V, 46
Pythermus Phocenſis I, 152
Pythes Iſchenoi f. vir ſtrenuiſſ. captus VII, 181. VIII, 92
liberatus VIII, 92
Pythes Nymphodori pater VII, 137
Pytheus Lamponis pater IX, 77
Pythia corrupta V, 66
Pythiæ oraculum Lycurgo redditum I, 65
de oſſibus Oreſtis, Lacedæmoniis redditum I, 67
ad Cræſum I, 91
de Iſthmo Cnidiis datum I, 174
v. oracula.
Pythii Lacedæmone qui VI, 57
Pythius Atyis f. Lydus VII, 27
ejus ingentes facultates VII, 27, 28
ejus filius à Xerxe diſſectus VII, 39
Pytho I, 54
Pythogenes in Inycum oppidum relegatur VI, 23

R.

Radinaces, Perſis, inſtar olei VI, 119
Raſura Argivorum I, 82
Regem ubi conſpici nefas I, 199
rex ubi ſtatura maximus deligitur III, 20
Reges Saitæ in Ægypto II, 169
Regio nulla ſibi præbet omnia I, 32
Regis Græci civilitas IV, 78
Regna olim pecuniæ egena VIII, 137
Regum jura apud Laconas VI, 56
Regum filios benigne tractant Perſæ III, 15
Rerum humanarum inconſtantia I, 5
rerum omnium inſpiciendus exitus I, 32
res divinitus futuræ ſignis declarantur IX, 99
Reſtibus inſtructa pugna VII, 84
Rex Perſarum non vincitur beneficiis VII, 39. IX, 18
Rhampſinitus rex Ægypti: & ejus ſimulacra II, 121
filiam proſtituit *ibid.*
ejus ingentes pecuniæ *ibid.*
Rhampſiniti deſcenſus ad infernas ſedes II, 122
Rhapſodi propter Homerica carmina expulſi Sicyone V, 67
Rhegium I, 176, 177
Rheginorum maxima cædes VII, 170
Rhenæa VI, 97
Rhodi populus Lindii VII, 153
Rhodium mare ubi I, 174
Rhodope mons IV, 49
Rhodopis meretrix famoſa II, 135
ejus an pyramis una II, 134, 135
ejus donarium in templo Delphico II, 135
Rhodus civitas II, 178
Rhœcus architectus III, 60
Rhœtium opp. VII, 43
Rhypes pars Achæorum I, 145
Ridere coram aliquo apud Perſas indecens I, 99
Roſæ ſexagenûm foliorum VIII, 138
Rubrum mare II, 8, 158, 159
Ruinæ hominibus diſciplinæ ſunt !, 207

S.

Sabacus rex Æthiopum II, 137, 152
Ægyptum ſubigit *ibid.*
ejus acta in Ægypto II, 137, 138
viſo in ſomnis Ægyptum relinquit II, 139
Sabyllus Gelous VII, 154
Sacæ populus III, 93. VII, 9
Sacas omnes Scythas Perſæ vocant VII, 63
Sacarum in Xerxiano exercitu armatura, & dux VII, 64
Sacerdotes Ægyptiorum II, 37
Sacra ante expeditionem IX, 19
Sacra & profana vulgo non diſcreta II, 65
Sacra Cabirorum à Pelaſgis ſumpta II, 51
Sacra Triopii Apollinis I, 143
Sacrificium publicum VI, 57
Sacrum Panionium I, 143
Sadyattes Ardyis fil. rex Lydiæ I, 16, 18
Sagartii, Perſarum genus I, 125. III, 23. VII, 84
eorum tributum III, 93
Sagitta ad cœlum excuſſa à Dario V, 105
Sagittæ, Scytharum robur IV, 132
Sais urbs Ægypti II, 28, 59
Sais urbs regia Apriæ II, 163, 170
Saitana plaga II, 165
Saitanorum regum ſepultura II, 169
Saiticum oſtium Nili II, 17
Sal ſua ſponte creſcens IV, 53

INDEX

ex lacu VII, 30
salis colles ubi IV, 181, 182, 183
Salinarii Ægyptii concubitus cum muliere mortua II, 89
Sala urbs Samothraciæ VII, 59
Salamis Athenienſium refugium VIII, 56
Salaminii Cypri IV, 162. V, 104. H, 28
Samii à Lacedæmoniis tentati III, 47, fruſtra 55
Samium templum II, 148
Samothracia VI, 47
Samothraciæ populus Pelaſgi II, 51
Samothraces jaculatores VIII, 90
Samothracii muri VII, 108
Samus & Samiorum lingua I, 142
Sami everſionis per Darium cauſa III, 139
Samus Syloſonti traditur III, 149
Samiorum Æſchrionia tribus III, 26
Samiorum crater IV, 152
Samii Zanclam occupant V, 23
Samiorum Apaturia H, 29
Samiorum tria miranda III, 60
Samyris ſapiens VI, 127
San Dorum I, 139
ea littera Perſarum nomina terminantur *ibid.*
Sana urbs VII, 22, 122
Sanacharibus rex Arabum & Aſſyriorum Ægyptum invadit II, 141
fugatur *ibid.*
Sandalium Perſei II, 91
Sandanis Lydus I, 71
Sandoces Thaumaſii f. cruci affigitur, & liberatus tandem capitur VII, 194
Sanguinem lingendo fœderis fit vinculum I, 74
Sapæi Thraciæ populus VII, 110
Sapientes non eſſe potentes, acerbum IX, 16
Sappho poëtria II, 135
Sarangæi populus III, 93, 117
Sarangarum in Xerxis exercitu armatura VII, 67
Sardanapalus rex Nini II, 150
ejus theſaurus *ibid.*
Sardena mons H, 9
Sardinia I, 170
Sardinia inſula maxima V, 106 & 124
Sardis à Cimmeriis captæ I, 15
Sardis una parte ſaltem expugnabiles & earum expugnatio I, 84
captæ & concrematæ ab Ionibus V, 101, 105
Sardium reges Heraclidæ I, 7
Sardium primus rex Argon I, 7
Meles I, 86
Sardius Leo circumlatus ubi I, 86
Sardium expugnatio in tertium annum dilata à deo I, 91
Sardonium linum II, 105
Sardonium mare I, 166
Sarga urbs VII, 122
Sarpedon & Minos EUropæ filii I, 173
Sarpedonium promontorium VII, 58
Saſpires populus III, 94
eorum armatura VII, 79
Sataſpes Achæmenides IV, 43
cruci affixus *ibid.*
Satræ Thraciæ populus VIII, 110, 111
Satrapiæ Perſarum I, 192. III, 89, 90, &c.
Sattagydæ populus III, 91
Saulius rex Scytharum IV, 76
interficit patruelem Anacharſin IV, 76, 77
Sauromatæ Amazonibus miſcentur IV, 110, 113, 114
ſolœciſſant lingua Scythica IV, 117
eorum uxores & conjugia IV, 116, 117
Scæus pugil V, 60
Scamander fluvius V, 65
ejus aqua exercitum Xerxis defecit VII, 42
Scamandronymus pater Charaxi II, 135
Scapteſyle VI, 46
Sceptra gerendi ratio apud Babylonios I, 195
Schœnus menſura II, 6
Sciathus inſula VII, 176, VIII, 7 & 90
Scidrus oppidum VI, 20
Sciona urbs in Pallena VII, 122
Sciradis Minervæ templum VIII, 94
Scironis via in Iſthmo VIII, 71
Scholæ tectum in pueros corruens VI, 27
Scolos oppid. IX, 15
Scolopoeis IX. 96
Scolti, Scythæ, unde nominati IV, 6
Scopadæ Theſſali VI, 120
Scopaſis rex Scytha IV, 127
Scutum Perſis oſtendiſſe dicuntur Alcmæonidæ VI, 121 & Herodoti de ea re ſententia VI, 123, 124
Scylace urbs I, 57
Scylax Caryandeus IV, 44
Scylacis cujuſdam ſupplicium V, 33
Scyles Aripithis filius rex Scytharum IV, 78
ejus interitus IV, 80
Scyllias urinator VIII, 8
Scytha Herculis filius IV, 10
Scytharum origo IV, 5
Scytharum regum origo IV, 10
Scythæ nomades pecuarii I, 73. IV, 19, 55. VI, 84
Scytharum nomadum ſeditio I, 73. IV, 11
Scythæ trucidatum coctumque puerum Cyaxari loco venationis offerunt I, 73
ad Alyattem confugiunt *ibid.*
in Aſiam tranſeunt I, 103. IV, 12
Cimmerios ex Europa pellunt I, 103. IV, 11
Mediam occupant I, 104
eorum cum Medis ad Caucaſum congreſſio *ibid.*
fuſis Medis Aſia potiuntur I, 105
Uraniæ Veneris templum depeculantur: unde femineo morbo corripiuntur I, 105
à Medis inebriati, quum Aſiam aliquandiu obtinuiſſent, occiduntur I, 106
à Seſoſtre ſubacti II, 103, 111
Scytharum ſervi cur oculis orbentur IV, 2
Scytharum ratio emulgendi lactis IV, 2
Scythæ aratores IV, 18, 19, 53, 54
Scythæ AUchatæ IV, 6
Scythæ regii IV, 57
Scytharum mores IV, 46, &c.
dii IV, 59
jusjurandum IV, 68
eorum mos in cædendis victimis IV, 60
in hoſtes ſævitia IV, 62, 64
mos ineundi fœderis IV, 70
Scyth. regum ſepultura IV, 71, 72
à Scyle Scytharum defectio IV, 80
Scythæ ſuorum inſtitutorum obſervantiſſimi IV, 76, 80
Scythis eorumque equis aſinorum & mulorum vox inſueta IV, 129
Scyth. munera ad Darium IV, 130
Scyth. intemperantia VI, 84
Scythæ Perſis Sacæ appellati VII, 63
Scythia vetus ubi IV, 99
Scythiæ duæ partes *ibid.*
Scythiæ flumina IV, 47
Scythia lignorum inops IV, 61
Scythicæ grues ubi hybernent II, 22
Scythicum gramen IV, 58
Scythicus exercitus contra Mediam VII, 20
Scythes Zanclæorum rex VI, 23, 24
Scythes Cadmi Coi pater VII, 163
Sebennitana plaga II, 166
Sebennyticum oſtium Nili II, 17
Seditionis inteſtinæ pravitas VIII, 3
Seldomus Pigris pater VII, 98
Selinuſii pop. V, 46
Selymbria oppidum VI, 33. VII, 33
Semen Indicum quale III, 100
Semiramis Babyl. regina I, 184
ejus egregia monumenta *ibid.*
Senectæ maximus honos apud Ægyptios II, 80
ſenes ubi mactentur III, 99
Sepias litus VII, 183, 188
Sepulcra patria Scytharum IV, 127
Sepulcrum Alyattis apud Lydos I, 93
ſepulcra Babyloniorum I, 198
ſepulcra vitrea III, 24
ſepulcrum Helles filiæ Athamantis VII, 58
Serbonis palus II, 6. III, 5
Seriphii populus VIII, 46
Sermyla Græca urbs VII, 122
Serpentum ſacrorum deſcriptio II, 74
ſerpentum ſepultura in Jovis templo *ibid.*
ſterilitas III, 105
ſerpentes cornuti IV, 192
ſerpentes alati II, 75, 76
ſerpentum alatorum generatio IV, 108, 109 thuriferas arbores obſervantes III, 107
ſerpentum vis apud Neuros IV, 105
ſerpentibus veſcentes IV, 183
ſerpens arcis Athenarum cuſtos VIII, 41
Serrium promontorium VII, 59
Servitutem averſantur Phocæenſes I, 164

Servi Scytharum cur oculis privantur IV, 2
nulli in Græcia VI, 137
servi boni interdum hominibus malis, & contra VIII, 68
servorum bellum 6, 83
Sesami Babylonici proceritas I, 193
Sesostris rex Ægypti II, 102, &c.
quas gentes subegerit II, 103
ejus cippi & inscriptiones & monumenta II, 106
Sestus urbs IV, 142. VII, 33
à Græcis obsidetur IX, 113, &c.
Sethon Ægypti rex, Vulcani sacerdos II, 141
ejus mira victoria de Assyriis *ibid.*
ejus statua II, 141
Sicinus Themistoelis VIII, 75
Sicas Cyberniscæ pater VII, 98
Sicania, tempore Herod. Sicilia dicta VII, 170
Sicyon V, 67
Sicyoniarum tribuum nomina V, 68
Sicyoniis & Ægyptiis *inertis* irrogata multa ab Argivis VI, 92
Sidon Phœnicum urbs II, 116. III, 136
Sidonia navis Xerxis VII, 28
Sigeum & ejus occupatio per Pisistratum V, 65, 94
Sigeum in Hellesponto Troicum IV, 38
ad Scamandrum V, 65
Sigma littera Persarum nomina terminantur I, 139
Sigynæ populus ubi V, 9
sigynarum appellatio quid apud alios notet V, 10
Silenus ubinam captus fuerit VIII, 138
Sileni Marsyæ pellis in utrem formata ubi suspensa VII, 26
Sillicypria eorumque fructus pro oleo in lucernis II, 94
Silphium ubi IV, 169, 170, 192
Simiarum comestores IV, 194
Simiarum ubi maxima vis *ibid.*
Simonides Ceus V, 102
Simonides Leoprepis f. & ejus epigrammata VII, 228
Simulacrum pistricis Crœsi I, 51
simulacra ab Ægyptiis primum diis consecrata II, 4
simulacrum Jovis arietina facie II, 45 Panis II, 46 æstatis & hyemis II, 121
simulacrum ex pelvi factum ab Amasi & cur II, 172
simulacrum Veneris in Cyrene, ob preces exauditas II, 181
simulacra Minervæ lapidea duo II, 182
simulacrum Isidis bubulis præditum cornibus II, 41
simulacrum Mercurii porrectum veretrum habens II, 51
simulacrum Darii lapideum III, 88
simulacrum Vulcani Pataicis simile III, 37
simulacra soli Marti faciunt Scythæ IV, 59
simulacra ex oleis, Damiæ & Auxesiæ V, 82
Sindus urbs VII, 123
Singus urbs VII, 122
Sinope urbs I, 76. II, 34. IV, 12
Sinus Arabici maris descriptio II, 11
Sipia, locus VI, 77
Siphnus insula dives metallis III, 57
multata à Samiis III, 58
Siphnii quas naves Salaminem miserint VIII, 46
Siris Italiæ VIII, 62
Siris Pæoniæ VIII, 115
Siromitres OEbazi f. Paricaniorum dux VII, 68
Masisti pater VII, 79
Siromus Mattenis pater VII, 98
Sironius pater Chersios Salaminii V, 104
Sisimaces dux V, 121
Sisamnes Hydarnis fil. Ariorum dux VII, 65
Sisamnes Otanis pater injuste judicans excoriatus jussu Cambysis V, 25
Sisyra genus penulæ VII, 67
Sitalces Thracum rex IV, 80. VII, 137
Sithonia regio VII, 122
Siuph urbs Ægypti II, 172
Smaragdus Polycratis III, 41
Smerdis Cambysis fr. III, 30
ejus à fratre mandata cædes perpetratur *ibid.*
occisum à se Cambyses luget III, 65
Smerdis fictitius regno potitur *ibid.*
ex auribus amputatis agnoscitur III, 69
occiditur III, 30
Smerdones Otanis fil. Xerxis exercitus dux VII, 82, 121
Smila oppidum VII, 123
Smindyrides Sybarita unus ex procis filiæ Clisthenis VI, 127
Smyrnæ origines I, 16
à Gyge oppugnata I, 14
ab Alyatte capitur I, 16
à Colophoniis condita *ibid.*
uti ab Ionibus dirempta I, 149
Smyrna Thesei uxor H, 2
Smyrna Æoliæ civitas condita eaque celeberrimum emporium H, 5
ut amissa ab Æolibus I, 149
Sobolis procreandæ præmia apud Persas I, 136
Sogdi populus III, 93
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 66
Sol Massagetarum deus I, 212 Soli Massagetæ equos immolant I, 216 Sol auctor exundationis Nili II, 25
Soleæ Bœoticæ I, 195
Solis insoliti ortus, quos referunt Ægyptii II, 142
solis vis in India III, 104
solis mensa ubi III, 18
solis fons IV, 181
solem execrantes IV, 184
solis eclipsis Xerxe movente exercitum contra Græcos VII, 37
sol Græcorum deus *ibid.*
sol pro mercede redditus VIII, 137
sol obscuratus I, 47, 103. VII, 37
solis sacræ oves ubi IX, 91
Soli urbs & ejus obsessio V, 115
Solii in Cypro V, 110
Solon legislator Athen. I, 29
ejus peregrinatio in Ægyptum I, 30
in Cyprum veniens, carminibus celebrat Philocyprum V, 113
ejus cum Crœso de beatitudine colloquium I, 20, 31, 32, 33
Solonis lex Athen. data II, 177
Soloeis promontorium II, 32. IV, 43.
Solymi olim Milyæ dicti I, 173
Somnium filiæ Polycratis III, 124
Hipparchi V, 56
Somniorum natura VII, 16
Sophanes Decelensis VI, 92. Eutychidis fil. IX, 72
ejus ancora & præclara facinora IX, 73, 74
Sophistarum totius Græciæ peregrinatio I, 29
Sororem Cambyses ducit, occidit, & aliam superinducit II, 31, 32
Soror eadem & uxor III, 31
Sosiclis Corinthii de restituendo Hippia oratio V, 92
Sosimenes Panætii pater VIII, 82
Sostratus Laodamantis fil. IV, 152
Spaco Medis canis appellatur I, 110
Spargapises Tomyridis f. à Cyro capitur I, 211
seipsum interimit I, 213
Spargapithes Agathyrsorum rex IV, 76, 78
Sparta urbs Lacedæmonis VII, 234
Spartiatarum instituta à quo I, 65
Spartiatæ Lycurgum delubro ædificato colunt I, 66
non donant civitate peregrinos IX, 34
Spartiatarum cum Argivis de Thyrea agro contentio I, 82
Spartiatarum regum dignatio & jura VI, 55, &c.
eorum senatus VI, 75
de regibus V, 75
Spart. cædes ad Thermopylas VII, 224
eorumque epigrammata VII, 228
Spasmi remedia IV, 187
Spathæ palmarum VII, 69
Sperchius amnis Anticyram præterlabitur VII, 198, 228
Sperthies Aneristi f. eum Bule se offert ad placandam iram Talthybii, eorumque acta VII, 134, 135, 136, 137
Sphendaleæ opp. IX, 15
Spina Ægypti & ejus gummi II, 96
Sponsa ubi dotem concubitu quærat IV, 172
Spuere apud Persas indecorum I, 99
Squamosus piscis Ægypt. sacer II, 72
Stadium, orgyia, passus, cubitus, pes II, 149
Stagirus Græca urbs VII, 115
Stathmi regii quid V, 52
Stentoris palus VII, 58
Stenyclerus IX, 63
Stesagoras Cimonis pater VI, 34, 103
Stesagoræ cædes VI, 38
Stesenor Curii tyrannus V, 113
Stesileus Thrasyli fil. VI, 114
Strattis Chiorum tyrannus IV, 138. VIII, 132
Strobilos, pini fructus H, 20
Struchates populus Mediæ I, 101

Struthi ſubterranei IV, 192. VI, 175, 192
Strymon fluvius I, 64. V, 113. VII, 113 ejus fontes VIII, 115
Strymonias ventus VIII, 118
Strymonii prius, qui Thraces VII, 75
Stryma Thaſiorum urbs VII, 108, 109
Stymphalis palus VI, 76
Styracis uſus ad thus legendum III, 107
Styreenſes gens Dryopica VIII, 1, 46
Styreorum inſula VI, 107. IX, 28
Styx & ejus aqua VI, 74
Sua quemque inſpicere debere I, 8
Suadelæ numen VIII, 111
Subulci apud Ægyptios profani II, 47
Succeſſionis jus apud Spartiatas VII, 3
Suniacum jugum IV, 99
Sunium VI, 87
Supplex IX, 75
Sus animal ſpurcum apud Ægyptios II, 47
ſus hoſtia Lunæ & Liberi patris *ibid.*
ſues apud Scythas IV, 63
ſue abſtinent Ægyptii II, 28. IV, 186
Suſa oppidum I, 188. V, 49, 52
Memnonia VII, 151
Syagrus Lacedæmoniorum legatus ad Gelonem VII, 153, 159
Sybaris urbs capitur V, 44. VI, 21
maxime florens VI, 127
Sybaritanum bellum V, 45
Syene urbs Thebaidos II, 28
Syenneſis Cilicum rex I, 74. V, 118
Syenneſis Cilix, dux in claſſe Xerxiana VII, 98
Syleos campus VII, 115
Syloſon Polycratis fr. Æaci fil. III, 39, 139, 140, *&c.* 149
Syloës promontorium IV, 43
Symæ vicinum mare ubi I, 174
Syrgis fluvius in Mæotidem influit IV, 123
Syria Ægypto contermina II, 116. III, 5
Syria Palæſtina III, 91. VII, 89
Syrii circa Pieriam I, 76
Syrii Græcis Cappadoces I, 6, 72. III, 90
Syrorum prædia Crœſus devaſtat, eoſque exterminat I, 76. V, 49
Syrorum in exercitu Xerxiano armatura VII, 72. Syrii Palæſtinam incolentes VII, 89
Syrii Græcis, qui barbaris Aſſyrii VII, 63
Syropæones in Aſiam abducti V, 15

T.

TABELLA totius orbis V, 49
Tabellionum Perſarum curſus & modus VIII, 98
Tabiti Scythis Veſta IV, 59
Tachompſo inſula II, 29
Tænarus locus VII, 168
Talaus Adraſti pater V, 67
Talentum Babylonicum III, 89
Talthybii ira in Lacedæmonios VI, 134, 137
Talthybii templum apud Spartiatas VII, 134
Talthybius Agamemnonis præco *ibid.*
Talthybiadarum honos apud Spart. *ibid.*
Tanagra IX, 15 & 34
Tanagram præterfluit Thermodon IX, 42
Tanagræi Thebanorum vicini V, 79
Tanagricus tractus V, 57
Tanais fluvius IV, 20, 123
Tanitana plaga II, 166
Tarentum urbs III, 138. IV, 99
Tarentini III, 138
eorum maxima cædes VII, 170
Targitaus & ejus tres filii IV, 5
Tarteſſiacæ muſtelæ IV, 192
Tarteſſus emporium nobile IV, 152
Tarteſſum Phocæenſes aperiunt I, 163
Tarteſſiorum rex Arganthonius *ibid.*
Tauchira oppidum IV, 171
Tauri Iphigeniam Agamemnonis filiam colunt IV, 103
eorum mons *ibid.*
Taurica gens IV, 99, 103
Taurici montes IV, 3
Taurica regio IV, 99
Taxacis Scythiæ rex IV, 120
Taygetus IV, 145
Tearus fluvius, & ejus medica vis V, 90
ejus fontes partim calidi, partim frigidi *ibid.*
cippus ei à Dario erectus IV, 91
Teaſpes Perſa pater Pharandatis VII, 79. IX, 75
Tegea Arcadum VI, 105. VII, 170
Tegeates I, 65 & Argivi bellant cum Lacedæmoniis IX, 34
Tegeatibus à Lacedæmoniis bellum infertur I, 66. IX, 26
ubi mortuus Leutychides VI, 72
Teii demigrant in Thraciam capta ſua urbe, & Abdera condunt I, 68
Telamon heros VIII, 64
Teleon Ionis filius V, 66
Teleboæ V, 59
Teleclus fil. Archelai VII, 204
Teleion Perſis Tycta, id eſt, cœna IX, 109
Teleſearchus II, 142
Telines & ejus geſta VII, 153
Telli Athenienſis hiſtoria I, 30
Telliadæ IX, 36
Tellias vaticinus VIII, 27
Tellus eadem non fert omnia I, 32
Tellus Scytharum dea, & Apia Scythis dicitur IV, 59
Telmeſſenſes conjectores I, 78
Telus inſula VII, 153
Telys Sybaritarum rex V, 44
Temeni poſteritas VIII, 137, 138
Tempe locus ubi VII, 173
Templa & ſacra ſeparata V, 61
Tenedus I, 151
capta à Perſis VI, 31
Tenia navis VIII, 82
Teniis honor datus Delphis *ibid.*
Tenus (Temnus) Æoliæ civitas I, 149
Tenus inſula IV, 33. VI, 97
Teos nomen à Pelaſgis II, 12
Teos oppidum I, 142. II, 178
capta ab Harpago I, 168
impenſas adjuvit exſtruendi fani in Ægypto II, 178
Terillus, Crinippi fil. Himeræ tyrannus VII, 165
Termeneus Hiſtiæus V, 37
Termilæ vocantur Lycii Milyadæ I, 173. VII, 92
Terram & aquam poſcere IV, 126. V, 18
terræ diviſio tripartita II, 16
terræ motus tanquam prodigium in Scythia IV, 28
Teſſerarum ludi inventores I, 94
Tethrippotrophus VI, 35
Tethronium oppidum VIII, 33
Tetramneſtus Sidonius VII, 98
Teucri VII, 20 & 43
Teuthrania II, 10
Thales Mileſius defectionem ſolaris luminis Ionibus prædixit I, 74
ejus inventum in traducendo per fluvium Crœſi exercitu I, 75
conſilium Ionibus datum I, 170
ejus de incremento Nili ſententia innuitur II, 20
Thamanæi populus II, 93
Thamimaſades Neptunus apud Scythas IV, 59
Thannyras Inari Afri filius III, 15
Thaſia metalla VI, 46, 47
Thaſii ſubacti à Mardonio VI, 44
muros diruere juſſi VI, 48
in continente poſſederunt Strymam VII, 108
Thaſiorum urbes in continente VII, 118
Thaſus & ejus conditores II, 44. VI, 47
ab Hiſtiæo tentata VI, 28
Thaumaſias Sandocis pater VII, 194
Theaſides Spartiata VI, 85
Thebæ campus VII, 42
Thebæ Ægyptiæ II, 3
ibi pluviam decidiſſe, maximum miraculum III, 10
Thebæ olim Ægyptus vocatæ II, 15
Thebani Jovis fanum I, 182
Thebanis arietes ſacroſancti II, 42
Thebana plaga II, 166
Thebanis ſtigmata inuruntur regia VII, 233
Thebani à Græcis obſidentur IX, 85
Thebani eligunt Amphiaraum auxiliatorem VIII, 134
Thebe, Aſopi filia V, 80
Themiſtocles Neoclis f. VII, 143, 173
corrumpit duces, ut maneant VIII, 5
ejus ſtrategema VIII, 22
litteræ ad Ionas lapidi inciſæ *ibid.*
cum Ariſtide ſimultas VIII, 79
vafrities, exactio, avaritia VIII, 75, 112
omnium Græcorum prudentiſſ. VIII, 110
ſecundas retuliſſe judicatur è prælio navali contra Perſas VIII, 23
ut honoratus Spartæ VIII, 124
reſponſum livido cuidam datum VIII, 125
Themiſcyra IV, 86

Themiſon Theræus IV, 154
Theocydes pater Dicæi VIII, 65
Theogoniæ cantus in ſacrificiis Perſarum I, 132
Theomeſtor Androdamantis fil. VIII, 85. IX, 89
Theophaniorum feſtum I, 51
Theopompus rex Spart. VIII, 131
Thera inſula quondam Calliſta IV, 147
à conditore Thera vocata IV, 148
ſeptem annos pluviam non ſentit IV, 151
Theræorum colonia IV, 156
Therambus in Pallena urbs VII, 123
Therapne locus VI, 61
Theres Auteſionis f. Cadmeus genere IV, 147, 148
Therma urbs VII, 123, 127
Thermæus ſinus VII, 123. VIII, 127
Thermodon fluv. II, 104. IV, 86. IX, 27, 42
Thermopylarum mons VII, 176, 219
ad eas prœlium Lacedæmoniorum & Perſarum VII, 223, &c.
Theron Agrigentinorum monarchus VII, 165
Therſander Orchomenius IX, 16
Theræ avus & Auteſionis IV, 147. VI, 52
Theſeus Theſſalus conditor Smyrnæ H, 2
raptor Helenæ IX, 72
Theſmophoria II, 171
Epheſi VI, 16
Theſpia urbs incenditur VIII, 50
Theſpienſes V, 79 adſumunt cives VIII, 75
Theſproti populus V, 92, 7. VIII, 47
Theſſali cæſi ab Phocenſibus VIII, 27 & 28
Theſſaliæ deſcriptio VII, 128, 129
equæ ibi omnium optimæ VII, 196
Theſſalus ſocius Doriei V, 46
Theſtis fons IV, 159
Theſtorides litterarum profeſſor H, 15
ejus perfidia erga Homerum H, 16
quæ illi non bene ſemper vertit H, 24
Thetidi ſacrificant magi VII, 191
Thmuitana plaga II, 166
Thoas in Lemno VI, 138
Thoës in Libya IV, 192
Thomanii populus III, 117
Thonis præfectus Canobici oſtii II, 114
Thoraces picturati Amaſis regis III, 47
Thorax Lariſſæus IX, 57
Thoricum Atticæ IV, 99
Thraces à Crœſo ſubacti I, 28
à Seſoſtre ſubjugantur II, 103
populus Aſiæ III, 90
cannabe veſtiuntur IV, 74
adverſus tonitrua ſagittas excutiunt IV, 94
Bithyni & Strymonii qui appellati VII, 75
Xerxis ſocii VII, 185
Jovis ſacrum currum cum equis abegerunt VIII, 115
Thracum ſepulturæ quales V, 8
Thracum in Xerxiano exercitu armatura VII, 75, 76
Thracia tellus deſcripta IV, 99
Thracia gens ejuſque mores V, 3, &c.
Thraciæ muri VI, 33
Thraſybuli Mileſiorum tyranni commentum I, 21, 22. aliud V, 92
Thraſycles Lamponis pater IX, 89
Thraſydeius Aleuades IX, 57
Thraſyleus Teſilei pater VI, 114
Thriaſius campus VIII, 65. IX, 7
Thrixæ oppidum IV, 148
Thus ubi & quomodo colligatur III, 107
Thyiæ Cephiſſi filiæ fanum VII, 178
Thyni à Crœſo ſubacti I, 28
Thyrea ager VI, 76, & de eo contentio I, 82. III, 59
Thyſſagetæ populus IV, 22
Thyſus urbs VII, 22
Tiaræ III, 12
Tiarantus fl. Scythiæ IV, 48
Tibareni populus III, 94
eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 78
Tibeſis fl. Scythiæ IV, 49
Tigranes Achæmenides Medorum dux VII, 62
ejus generoſa ſententia VIII, 26
Tigranis ducis ſpecies & ſtatura IX, 95
Tigris fluvius in rubrum mare infunditur I, 89. V, 52. VI, 20
Tigres tres & eorum ortus V, 52
Tigris oſtium VI, 20
Tilones piſces V, 16
Timareta antiſtes Dodonæa II, 94
Timegenides Theban. IX, 85
Timeſitheus V, 72
Timeſius Clazomenius I, 168
Timnes Spargapithis tutor IV, 76
Timo ſacrifica, Paria genere VI, 134. 135
Timodemus Aphidnæus VIII, 125
Timogenides Thebanus IX, 37
Timon Androbuli fil. Delphus VII, 141
Timonax Timagoræ filius VII, 98
Timoun fœmina ſacerdos VI, 134
Timoxenus Scionæorum imper. VIII, 128
Tiryns VI, 77, 83. VII, 137
Tirynthia regio VI, 76
Tiſamenus Græcorum aruſpex IX, 32
Tiſamenus Spart. IV, 147. VI, 12
Tiſander Hippoclidis pater VI, 127 129
Tiſias Lyſagoræ pater VI, 133
Titacus Aphidnæus IX, 72
Tithæus Datis filius VII, 88
Tithorea Parnaſſi VIII, 32
Titormus Ætolus frater Malæ VI, 127
Tmolus I, 84, 93. V, 101
Tmolus auri ramenta profert I, 93
Tomyris Maſſagetarum regina à Cyro bello petitur I, 205, &c.
ejus magnanimitas I, 212
Cyri caput cruori immergit I, 214
Tonitrua in Xerxis exercitum ingruunt VII, 42
Tornax Laconicæ I, 69
Torona Græca urbs VII, 22, 122
Trachea Cherſoneſus IV, 99
Trachinia regio Melidis VII, 201
Trachiniæ petræ VII, 98
Trachinii VII, 175
Trachis urbs VII, 199
Trapezus Arcadiæ VI, 127
Traſpies Scythæ IV, 6
Trauſi populus Thraciæ V, 4
Travus fl. VII, 109
Tria capita, ſeu capita quercus, locus ſic dictus IX, 38
Triballicus campus IV, 49
Tribus in Sardibus IV, 45
Trintatæchmes Perſa dux VII, 82
Triopii Apollinis ſacrum atque certamen I, 144. IV, 39. VII, 153
Triopium Cnidiorum regio I, 144. 174
Triopium promontorium IV, 38
Tripodes in templo Apollinis Iſmenii V, 59 & 60 & 61
Tripus apud Tritonidem paludem IV, 179
Tritæenſes Achæorum pars I, 145
Tritæchmes Artabazi filius I, 192
Trieterica & Bacchanalia apud Gelonos IV, 108
Triteæ oppid. VIII, 33
Triton fl. & Tritonis palus IV, 178, 191
Trojana ætate tertia poſt Minoëm VII, 171
Trophonium VIII, 134
Tutelaris Minervæ templum apud Chios I, 160
Tychius coriarius, Homeri hoſpes H, 9
ab Homero celebratur H, 26
Tyſta, Perſicæ cœnæ regalis nomen IX, 109
Tymnes Hiſtiæi pater V, 37. VII, 98
ubi occultatus III, 5
Tyndaridarum expeditio in Atticam IX, 73
Tyndaridarum unus relinquitur in urbe Sparta V, 75
Tyndarus II, 113
Typhon II, 156. III, 5
Tyrannis lubrica res III, 53
Tyrannidis incommoda V, 92
Tyrannorum mores III, 80
Tyrannum ſecundum ejecto priore nullus admittit VI, 5
Tyres Scytha IV, 80
Tyres fl. IV, 11, 47, 51, 53, 82
Tyreus (Tereus) Sitalcis pater VII, 137
Tyritæ, Græci IV, 51
Tyrus quando extructa II, 44
Tyriorum caſtra, locus II, 112
Tyrodiza Perinthiorum VII, 25
Tyrrhenus Atyis f. colonias in Tyrrheniam ducit I, 94
Tyrrheni oppugnant Phocæenſes I, 166
Tyrrhenia ſeu Thuſcia I, 163
Tyrrheniam Phocæenſes aperiunt I, 163

V.

Vaccæ Iſidi ſacræ II, 41
Vaccinam non guſtantes IV, 186
Vates in exercitu IX, 32
Vaticini Scytharum IV, 67
Veneris Uraniæ templum à Scythis com-

compilatum I, 105
Veneris ſanum apud Cyprum *ibid.*
templum apud Cythera *ibid.*
Mylitta Aſſyriis dicta, Arabibus Alitta, Perſis Mitra I, 131
Veneris templum apud Atarbechin II, 41
Veneris hoſpitæ quæ Helena fuit ædes II, 112
Scytharum dea & ab iiſdem Artimpaſa dicta IV, 59
Vehiculum Spartæ honoratum VIII, 124
Venti eteſiæ non ſunt cauſſa exundationis Nili II, 20
ventorum ara in Thyia VII, 178
Ventus Strymonias VIII, 118
Venus Aſſyria & Babylonica I, 199
Veritas & mendacium ejuſdem precii III, 72
Verua quina Æolum H, 37
Veſta Scytharum dea IV, 59
Veſtes laneæ ubi profanæ II, 81
Veſtis Ionica & Dorica V, 87
Via ſacra VI, 34
Vici Medorum I, 86
Vicinos Medi & Perſæ colunt I, 134
Victimæ cædendæ ritus apud Scythas IV, 60
Vinum palmeum II, 86. ex hordeo apud Ægyptios II, 77
Viperarum generatio cur rara III, 108, 109
Vir prudens in ſuſcipiendo quid cogitet VII, 49
Virginum auctio apud Babylonios I, 196
virgines ubi devirginentur à rege IV, 168
virginum anniverſarius conflictus IV, 180
Viri pauci apud Perſas, homines multi VII, 210
Vita Ionica IV, 95
Vitæ humanæ brevitas & calamitas VII, 46
dies varii I, 32
Vivos defodere Perſis in uſu VII, 114
Ultio fratris neceſſaria III, 65
vehemens apud Deos invidioſa IV, 205
Ulyſſes H, 7, 26
Umbri pop. I, 94. IV, 49
Vocaliſſimus Ægyptius IV, 141
Urbana Minerva V, 82
Urbium Græciæ incrementa decrementaque I, 5
Urbes à Dario in Scythia conditæ IV, 124
Uraniæ Veneris fanum vetuſtiſſimum I, 105
ejus templum à Scythis diripitur *ibid.*
apud Perſas ſacrificia I, 131
Urania Venus Alilat Arabibus dicta III, 8
Urina hirci ſpaſmi remedium IV, 187
Urſorum ac luporum ſepultura II, 67
Urotalt Arabibus, Dionyſus III, 8
Utii populus III, 93 & eorum in Xerxis exercitu armatura VII, 68
Vulcani ſacerdotes II, 3
& maximum templum Memphi II, 99
veſtibula II, 101, 121
Vulcani coloſſus II, 176. & fax VII, 98 Vulcani templum & ſtatua III, 37
Vulpanſeres Ægyptiis ſacri II, 72
Uxor Candaulis Gygi nuda viſa I, 9
uxorum mactatio ad mariti funus V, 5
uxores Athenienſ. raptæ VII, 138

X.

Xanthius campus I, 176
Xanthii populus *ibid.*
Xanthippus Ariphronis f. VI, 131, 136. VII, 33. VIII, 131
Xanthippus dux Athenienſium cruci figit Artayctem IX, 119
Xanthus Samius I, 134
Xenagoras Praxilai f. Halicarnaſſ. IX, 106
Xeni, hoſtes IX, 11
Xerxes Darii filius I, 183
Xerxis genealogia VII, 11
impius & ſceleſtus VIII, 109
Xerxes quid Græcis ſignificet VI, 98
rex Perſarum declaratur VII, 3
cur bellum Græcis intulerit VII, 6, 7
copiæ Xerxis maximæ VII, 20
Xerxes Helleſponto compedes injicit VII, 35
Xerxis crudelitas VII, 39. IX, 111
Xerxis dona in Helleſpontum collata VII, 54
Xerxis exercitus in Europam trajectus VII, 56
Xerxi quæ oſtenta oblata ſint VII, 57
Xerxes exercitum ſuum luſtrat VII, 59
ejus copiarum catalogus & numerus VII, 60, 61, 62 *&c.* 184 *&c.*
Xerxis duces qui fuerint VII, 82, 98
Xerxis magnanimitas VII, 136
confidentia VII, 146
Xerxiana claſſis VII, 184
Xerxis formæ dignitas VII, 187
Xerxi naves quadringentæ ſubmerſæ VII, 190
Xerxis ad Thermopylas clades VIII, 24
Xerxis ridiculum factum *ibid.*
Xerxis impietas VIII, 109
ejus copias fames & peſtis extinguit VIII, 115
ejus reditus in Aſiam VIII, 117, *&c.*
Xerxis amores IX, 107. & *paſſim plurima de eo toto libro* VII & VIII.
Xuthus Ionis pater VII, 94
Xyſtum aureum Amphiarao donatum I, 52

Z.

Zabeces, Afri IV, 193
Zacynthii pop. III, 59. VI, 70
Zacynthus IV, 195. VI, 70
Zancla, nunc Meſſana dicta VII, 154 & 164.
pulcherr. urbs VI, 25
Zanclæi populus VI, 22
proditi ab Hippocrate *ibid.*
Zamolxis dæmon ejuſque cultus IV, 19, 95 *ubi* alia de eo.
Zegeries, murium genus in Africa IV, 192
Zeuxidamus Leutychidis f. VI, 71
Zira amiculi genus VII, 69
Zoë IV, 158
Zona urbs Samothraciæ VII, 59
Zopyrus ſe mutilat III, 154
ejus ad Babylonios ficta fuga III, 156
Babylonici exercitus dux declaratur III, 157
ejus præſtantia III, 160
Megabyzi pater *ibid.*
Zopyri filia vitiata à Sataſpe IV, 43
Zopyrus Megabyzi fil. III, 160
Zopyrus à rege deficit & Athenas fugit III, 160
Zoſter locus VIII, 107
Zygantes, Afri IV, 194
ſimiarum comeſtores *ibid.*

FINIS.

IN.

INDEX
RERUM ET LOCUTIONUM ET VOCUM,
DE QUIBUS IN NOTIS AGITUR ET QUÆ IN ILLIS PRODUCUNTUR.

Ἄας τὰς Φωκέων 807 b
ἀγαγομήν 850 a
ἀγάλματος 929 b
Ἀγαθάλης 975 b
ἀγγελιηφόροι 831 b
ἄγγελον δὴ τὴ Ἀρτάβανον καλέοντα 967 b
ἀγγέλων, licet unus modo missus sit, sed pluribus vicibus 820 a
ἄγειν Ὀλύμπια 986 a
ἀγίεον 913 b
ἀγίνεον 913 a
Agis Eurysthene natus 982 a
ἄγκος 957 a
ἀγνωμοσύνη 900 a
ἀγχόταται 973 b
ἀγχοτάτω χώρης εἶναι 866 a
ἀγχῦ εἶναι 910 b
ἀδελφεὴ 908 b
ἀδελφεὸν ἀπ' ἀδελφεῦ πέμπειν 936 a
ἀδελφεῦ 929 b 844 a
ἀδελφιδέων 935 a
ἀδίκιον 948 a
Ægyptus amplificata Herodoto 897 b
ædium sacrarum θεῶναι 810 a
ἄεθλον κείμενον 986 a
ἀεὶ ἢ τοπάλαι 993 b
Ælianus ex Herodoto imitatus 824 b
æqua sedes pyramidis 893 b
ἀειρόμενοι 979 b
ἀέλκετος 957 b
Ἄζιελις 937 b
ἄζω 908 a
ἀθανατίζοντες 931 b
ἀθέμιστα 969 a
Athenagoræ citatio 898 b
Ἀθήνης 883 b
Ἄθως 926 b
αἰ pro ᾗ 860 b
Αἰάκεος Ajacis 917 b
αἱ ἀρχαῖαι πόλιες 842 a
Αἰγαίῳ πόντῳ 887 a
αἰγένησι 945 b
Λίγὸς ποταμοὶ 999 b
αἰδελέρης 878 a
αἰ ἐτύγχανον ἔτι θέουσαι 983 b
αἰθέλιε ἥρως 866 a
Αἰμύργιοι 974 a
Αἰολίδες πόλιες 842 a
Αἰολιδέων 986 b
αἱρεθέντας 844 a
αἰτέο δόσιν 825 a
αἰτίην ἔχειν 961 b
αὖ τὸ 936 b
Αἰτωλίδος 963 b
αἴχμης partes 811 a
Ἀκαρναὶ in Attica 815 a
ἀκαταύλους 941 a
ἀκάτοισι 981 a
accusativi duo juncti 902 a
accusativus Græcus 798 b
—— duplex 977 b
—— fœmininus 958 b
ἀκοῇ λέγειν 921 a
ἀκολὼ διεφθαρμένος 806 a
Ἀλαζὶρ 937 a
ἀλγηδόνες ὀφθαλμῶν 943 b
Ἀλεάδης 997 b
Ἀλέης 816 b
ἀληθέως 839 a
Ἀλικαρνασεὺς 794 a
Ἀλικαρνησσεὺς 793 a. b
Ἀλίτλα indeclinabile 836 b
Halys fl. Lydiam non terminat 818 a
Ἀλκήνωρ 822 a
Ἀλκμέων 812 b
ἀλλ' ἅτε ἅπαξ ἐξεινόμενα 882 a
ἄλλεσθαι ἐς πῦρ 878 b
ἀλλέων πασέων 828 a
ἀλλ' ἤδη ἡ ἐμὲ 968 a
ἀλλογνώσας 823 a
ἄλλοι ἐκ τῶν Αἰγινητέων 958 b
ἄλλοισι Ἑλλήνων δαμοῖσιν 882 b
ἀλογήσαντος 984 b
ἀλωπεκέων 914 a
Ἅμαξαι τετράκυκλοι 850 b
ἁμαρτῶν χρησμῶν 937 a
ἀμβώσας 797 a
ἀμείβεσθαι οἱ δὴ ὧν 856 a
ἀμορφεσάτη 838 b
Ἄμπη 952 b
ἀμύνεσθαι omisso ν 821 b
Amyntæ mors 993 a
ἀμφιδέαι pedibus inditæ 880 a
ἀμφιπολεύσαν 875 a
ἀμφὶ κρίσιος 963 b
ἀμφισβαλέων 906 b
ἀμφότερα 810 b
ἀν bis in una periodo 866 b
ἀν finale 862 b
ἀναβιβάζονται αὐτὲς 928 b
ἀναγγέλλειν 918 a
ἀνάγειν ὀρτὴν 910 a
ἀνάγκη 878 a
ἀναδέξαι 961 b
ἀναθρεμμᾶν 950 a
ἀναιλόεσσον, ἀνάιλορον 800 b
ἀνάιλορον 996 b
ἀνανέμεσθαι 845 a
ἀνὰ πάσας ἡμέρας 955 a
ἀναπαύεσθαι 849 a
ἀναπλῆσαι 997 b
ἀναπνεῦσαι 985 a
ἀναπλομένας 875 a
ἀνασωσάμενοι 990 b
ἀναφέρων n. se ipsum 916 b
ἀναχωθείη 862 b
ἀνάψας αὐτὰ 896 b
angarorum Persicorum ratio illustrata 989 b
ἀνδρὶ ἐς μέσον μηρὸν ὑπονενοσηκότος ποταμῷ 851 b
ἀνδρόσφιγξ, γυναικόσφιγξ 900 b
ἀνέγνωσε λέγειν 957 b
ἀνέθηκε ἐς τὸν Ἑλλάδα 901 b
ἀνείρας περὶ τὸν χαλινὸν 915 b
ἀνδυθύνω ποιέειν ἔξεσι 911 a
ἀνδύρη 883 b
ἀνήγαγε 850 a. 890 b
ἀνήκοντας ἐς ταμίγισα 991 a
ἀνὴρ τοῖσι Μήδοισι ἐχώρεε 828 a
ἀνθέρικες 940 b
ἀνθρωπήϊος 875 b
ἄνθρωπος συμφορὴ 803 b
ἀνθρωποφυέες θεοὶ 836 a
ἀνιώϊατο 934 a
annus 360 dierum 803 b
ἀνοίκητος 923 a
ἄνολβον, ἀνόλβιον 800 b
ἀνόμβον ἔτος 851 a
ἀντὶ εἶναι ἐπόρχιας διέχειν 953 b
ἀντὶ ἐκείνε 830 a

ἀνίκαλημμένοισι 995 b
ἀνίκαλιδύμμοι 919 b
ἀνίκατιζόμμοι 942 a
ἀνίκλαίειν 904 a
ἀντίξυς 979 a
ἀντίον τινὸς 867 b
ἀνίκύμμοι 855 b
ἀξίνας σαγάρεις 973 b
Λ'νύσης 975 b
ἀνωρίη 991 a
ἀπάγειν ὀπίσω 999 b
ἀπαίρεσκον 850 b
ἀπαιχυνόμμοι 997 b
ἀπαλλάσσαίο 944 b
ἀπαλλάχθη 954 b
ἀπαμμέν@ 856 b
ἅπαξ ἄ ἐφι 882 a
ἀπ' ἀρότυ ζῶνλες 926 b
ἀπαρύσανλες 919 a
ἀπέδεξε 835 a
ἀπειλόμεθα 948 a
ἀπεῖπε μὴ ποιεῖν 829 a
ἄπειρ@, ἄνυσ@, ἀπαθὴς κακῶν 804 b
ἀπεκάλεε 908 b
ἀπεκεκλέαίο 996 a
ἀπελάσανλ@ 989 b
ἀπελοίαίο 817 b
ἀπενειχθέν@ 839 b
ἀπενεκήρυξαν 852 b
ἀπέπλεον 998 a
ἀπήιε 944 b
ἀπήσυσι γλώσσαν 863 b
ἀπιέμμ@ ἔπλεε 977 b
ἀπιεῖσι 852 b
ἀπιέναι κελαδίονλες 815 b
ἀπίησι ἀπάγεσθ 956 a
ἀπίκαίο 795 b
ἀπίκὸ 834 b
ἀπικνέοινλο 948 a
ἀπικνεόμενοι ἐς βάσανον 990 b
ἀπικόμενα 874 a
ἀπῖκλο 982 a
ἀπίξαι 866 b
ἀπιπῦσι 885 b
ὀπαλῶν ambigue 953 a
ὀπαγεφυρῶσαι ϗ Μέμφιν 887 b
ὀποδάσμιοι 841 a
ὀποδέκεσθ 932 a
ὀποδέξω 915 b
ὀπὸ δικαιοσύνης 980 a
ὀποθήκη 990 b
ὀπόθηλ@ 995 a
ἀποικίσαι 827 b
ὀπὸ Κολοφῶν@ κλιθεῖσα Σμύρνη 799 a
ἀποκρεμέ 926 b
ἀπολέ 831 a
ἀπολελοιποίης 987 a
ἀπολεόμενοι 982 b
Apollo Nomius 998 a
ἀπολῦναι 797 b
ἀποξηρασμένον 976 b
ἄποροι πρὸσφέρεσθ 996 a
ἀπόρρεον ἀπ' αὐτᾶ 885 b
ἀπορρίψαι 916 b
ἀποσιδύμεν@ 936 a
aposiopesis, ἄλλω δὲ γῆμεν 944 b
ἀποσκήπλειν 966 b
ἀποσκῆψαι ἐνύπνιον ἐς φαῦλον 829 a
ὀπόσολ@ 800 a
ἀποτάμνῃ 818 a
ἀποτείλας 834 a
ἀποτελέειν ἀποφορίω 890 a
ὀπὸ τεσσέρων πηχέων 814 b
ὀπὸ τύτυ 866 b. 981 a
ἄπλονλο 956 a
ἀποχρεόμεν@ τύτοισι 806 a
ἅπλεσθ βοῶν 940 a
Apuleii Apologia emendata 880 a
ἀπ' ὕλης ζώειν 854 b
ἀπ' ὧν ἔδονλο 869 b. 872 a
ἀπωσὸς τ ἐωῦτᾶ 951 a
Λ'ραίδι@ 975 b
ἀραιρημέν@ 980 b
ἀραίρηλο 975 a
Λ'ραξίω 920 b
Λ'ργιππαῖοι 922 b
Λ'ργις 924 b
Λ'ργ@ αἰρήσειν oraculum 958 a
Λ'ρδερίκκα 962 a
ἄρδεσκε 862 b
Λ'ριαπείθε@ 930 a
Λ'ρίζης 975 a
ἀριθμὸν ἐξήκονλα πλοῖα 798 a
Λ'ρίμνης@ 996 b
Λ'ρίπασσα 927 b
ἀρίσυς πλείσυς 927 a
Ariſtophanis Aves in voce ὑποτύπλειν perperam intellectæ 895 b
Λ'ρκησίλε@ 936 b
Armnes in ſtemmate Achæmenis 967 a
ἀρξάμεν@ ἐκ.. 864 a
ἄρξη ἀδικέων 933 b
ἀρξομένυς 980 a
ἀρπαζομενέων 796 a genitivus fœmininus.
ἅρπεζ@ 848 a
Λ'ρσάνης 974 a
Λ'ρτάνης 926 b. 983 b
ἄρτησι@ 932 a
ἀρύσασθ ἡλίκ 992 b
ἄρχειν ναυλικῆς 980 a
ἀρχὴ κακῶν 949 a
ἀρχίω 952 a. 968 b
ἀρχιέρεως 869 a
ἄρχοι 899 a
ἂς αὐτὸς 891 b
ἄση 838 b
ἀσθείη 908 a
ἀσπαίζονλο 833 b
ἄσσα 839 a
Λ'συρίης 913 a
ἄσρα 859 a
Aſtyagen ut Cyrus tractaverit 836 a
Λ'συάγε@ genitiv. 831 a
Λ'σύνται 938 a
Λ'χαμ 867 a
ἄχολ@ εἰς τι 930 a
ἀτελείη Lydorum Delphis 811 b
ἀτιμώρητ@ 888 a
ἀτρέμα ἔχειν ναῦς 985 a
ἄτλα 867 a
ἀτλέλεβοι 938 b
Αὔγιλα 938 a
αὐξανύσης 967 b
aures magis infidæ quam oculi 797 a
αὐταρκὲς ἐδὲν σῶμα ἓν 804 b
αὐτέοισι 905 b
αὐτέων τυτέων εἵνεκεν 858 b
αὐτῇ εἰσὶ Θύσανοι ἐξ αἰγίδων 940 b
αὐτῑῶ μὲν ῥίψαι 888 a
αὖτις δὲ 860 a
αὐτόθεν 901 a
αὐτοῖσι 897 a
αὐτοῖσι τοῖσι Σπαρλήτῃσι 821 b
αὐτὸν Δ[α]φθείρεσθ κρέα 913 b
αὐτὸν συμπέμψας φυλακα 807 a
αὐτὸς δὴ 807 a
αὐτὸς ἕκας@ πρῶτ@ 985 a
κέκτησο Αὐτὸς ἅπερ αὐτὸς ἐκτήσαο 968 b
αὐτᾶ ταύτη 856 a, 934 a
ϗ Αὖ τύτυ 910 a
αὐτοχειρίην 918 b
αὐτοχειρίη 834 b
αὐτῷ ad repetendum caſum 887 b
αὐτῷ Δαναίων διέξοδον 866 a
αὐτῷ πάντα ἀπεβεβήκεέοι 824 a
αὐτῷ χρᾶται 886 a
ἀφαμμένοι 892 b
ἀφανισθῶσι 921 a
ἀφάσασα 910 a
ἄφιπποι, ἀφίππων μάχη 820 b
ἀφισβασίας 912 a
ἄχαρι ἐδὲν 972 a
ἀχαείτης 806 b
ἀχθεσθένλες πλάνῃ 888 a
ἄχθεται ἅτε θυπείαν 911 b
ἄχθη ἀγόμεν@ 951 b

ἀχνυθέντι 946 b
ἄχεα ἔ 832 b
ἀψάμενος ὀχεῖον 903 a

B.

Babylonis & Ægypti communia 853 a
βάθρον 849 a
βάλεο 988 b
βαλόμβοι ἐπ' ὑμέων 910 a
baris quam capax 886 b
βασιλεύς Αἰγύπτιε 882 b
βασιλεὺς summa felicitas 805 a
βασιλῆ accusativus 983 a
Βασσάκης 974 b
βασσάρεια 941 b
βέβαιον ὑποδέξης 972 a
βεβαιοῦς ὀπόθεν 901 a
βεβρώκοι 833 a
βεκὸς 858 a
Βελέϊζιν 932 a
Βοιωτίησι 852 a
Bocharti audax 962 a
—— vitiosus impetus in Herodotum 849 b
Βορυσθενείτης 921 b
βυβάσι πόλι 895 b
βυκδύεο 966 b
βυκδόμος ἀρρωδεῖ 971 b
βυκεῦσαι 818 b
Byzantii dominium in Bosporum 931 a
βυκδυσάμβοι 945 a
βυκδύσας 797 b
βύκε 823 a
βῶν 869 b & βῶς τὸς ἔρσενας 870 a
Βωσγχίδησι, τῆσι an τοῖσι 827 a
Βρύης 974 b

Γ.

Γαλδαϊκὴ 976 b
γὰρ in objectione 930 b
γὰρ in medio periodi 935 a
γὰρ σφέας, non γὰρ δὴ σφέας 864 a
γὰρ post duas voces. Σαδυάττης ἔτος γὰρ 800 a
δι' ἑωυτῆ Γε 835 b
γεγωνεμένος ἠγγέλθης 956 a
γέλωτα τοιαῦτα ποιεῖν 907 a
γωτέων 896 b
γωτηλογίαι Ἑκαταίε
γωτέωρ 825 b
genitivus in participiis, etsi sequatur nomen in alio casu 796 a
γῆς μῆδος, non τὸ γῆς 796 b
gentes inter Phœnicen & Ægyptum 902 b
genus relatum ad remotius 973 b
γῆων ὑπὸ δείπνε 881 b
γεραίτερος 954 b
Γέργιθες Τεύκροι 971 b
γόνεσι genitivum habet 863 a
γέφυραι Ἀράβασις 847 a
γῆν πᾶσαν, non τὴν γῆν π. 863 b
γῆν πολλὴν 802 a
γῆ Φερῇ 947 a
γιλιγάμμαι 937 b
γίνοιτο 991 b
Glaucus Chius 801 a
γλύφεσι ζωγράφοι 872 a
γονεὺς 825 b
γόνυ ἐ βρεχόσας 851 a
Γορδίεω ἔ Μίδεω παῖς 805 b
γράμματα γεφύρας 931 b
γεφφειν pingere & scribere 925 a
γεφφειν 872 a
γεφφὶ γεφύμματα αὐτῷ 943 a
Grotii nota corrupte edita 980 a
Γυγάδας χρυσὸς 798 b
γυμνῶν ἀνόπλων 896 b
γύναια κατισάναι 918 b
γωνίη πεγνηΐε 810 a

Δ.

Δαίμοσι 824 b
δάκτυλοι ad computandum 956 a
δάσασθαι σφετὸν τρεῖς μοίρας 977 b
δατέον 878 a
δὲ, non δὴ in initio 857 a
δὲ in processu & ad declarandum 878 a
δὲ in progressu narrandi 931 b
δὲ in transitu 830 a
δὲ δή σφι 891 a
δὲ ἔτι, sine γε 895 a
δεδόκη 967 b
δεδόξοισθε 978 a
δεικνύασι 883 b. 915 b
δέκε Ἴσρε 926 b
Delphici oraculi incendium 809 b
δένδρε 957 b
δεσπότας 830 b
δεύτερα, τρίτον 854 b
δευτέρη αὐτὴ ἐστομμένη 933 a
δέχεσθε, non δεξιῶσθε 835 a
δὴ interpositum 850 b
ὁ μὲν δὴ 917 b
ἦγον δὲ δὴ 843 b
λιὼ δὲ δὴ μή ἐσιν 910 a
μέα μὲν δὴ 829 a
ἡδὲν δὴ δεινὸν 949 a
δὴ γε μᾶλλον 888 a
μὲν δὲ sine δὴ 869 b
πρῶτα δὴ ἀπ' 933 a
δεύτερα δὴ τάδε 998 b
δή τι 821 b
δή τι ἰσχυρὸς 834 a
δὲ δὴ δεῖ λέγειν 981 a
πολλῷ δὴ πλείσα 923 b
δὴ ὧν 957 b
δῆλα δὲ γε sine δὴ 859 b
δή μιν πίσυνον τούτοισι 896 b
Δήμητρα 893 a
δῆμος in Attica 908 b
δημόσιον 798 a
δημοτελὴς θυσίη 955 a
δῆτα ἀπολλῦσι 928 a
Διβάνες Εὐρώπῃ 968 a
Διβύνεσσι 886 b
Διδήσαντας 866 b
Διὸ δὴ ὧν σφι ταῦτα 959 a
Διρέω 967 b
Διχεῖναι 972 b
Διλαβεῖν ἀποπεμπομένους χεῖρας 932 a
Διμέμειν ψήφους 991 b
Διὸ τάδε δὴ τῇδε ἐμαλέοντο 975 a
Διμέμειν 896 b
Διτίθεσσι φόρτον 795 a
Διφθαρέες 990 a
διαφοιλέοντες 850 b
διαφορεῖν 825 a
διαφυλαξάσας βασιλεῖ 990 a
διαχεῦται 812 b
διδόναι μαλακὸν ὑδὲν 914 a
διειρύσαι νέας 968 b
διεξελθόντος 874 a
διεξέπλωσε 977 b
dierum mentio ad vitæ vanitatem 803 a
διεσεῶτα 978 a
διετέλεσε 853 a
διεφθαρμένος ἀκολῶ 806 a
διεχρῆτο 991 b
dii veteres Ægyptii 873 b
δίκαιόν ἐσι 944 b
Diodorus Sic. infestus Herodoto 867 a
Dionis Coccejani Excerpta illustrata 961 b
Dionysius Longinus juvat Herodotum 983 a
—— illustratus 952 a & b
δὶς ἑξῆς 953 b
διχῆ διελεῖν 933 b
δίωσασθαι 932 b
δοκέοι 996 a
δόκιμος πολέμια 950 a
δόλον ὑδένα 935 a
δόμος 846 a
δρέψωσι 884 b
Δύμη 840 b

δυναίαλο 992 b
δυναλὸν σὲκέτι 925 b
δυνατώτα[illegible] 904 a
δυνεώμεθα 932 a
δυοκαίδεκα 912 b
δύο ϗ εἴκοσι 829 a
duplex dativus 856 a. 864 b
δύτης 985 a
δυωκαίδεκα 991 b
δυῶν ταλάντων 917 a
δωδέκατ[illegible] 913 a
δωρέεται Δελφὺς 811 a
δωρέεσθαί τινα χρυσῷ 916 b
Δωεὶς ἐοθὴς 853 a

E.

Ἔλασον 979 b
ἐβέλουον 985 b
ἐβελδύσαο 967 a
ἐβέλουλο 843 a
ἐγγυλύσω 884 b
ἐγίνουλο 816 b
ἐγχρίμψας 998 b
ἐγὼ εἰ μὴ 891 a
ἐδεδέλωυλο 828 a
ἐδεύμλω ϖεφάσιός τοὶ 906 b
ἐδιαιτᾶτο 933 b
ἐδιαιτήθη 890 a
ἔδωλα, æque ut ἐδώλια 800 b
ἐδωλίοισι 852 a
ee in ultima syllaba 832 b
ἔζετο ἱκέτις 937 a
ἐθελοντὶὼ 953 a
ἐθηεῖτο 797 a. 931 a
εἰ ἄϱϱ. sed omisso posteriore 956 a
εἰ ϗ ταῦτα ϗ ποιήσεις 856 a
εἰ δέον 835 b
εἰδῶ ὅτι κοῖε 890 b
εἰ ἐθελήσϕ 862 a
εἴησαν 888 a
εἰ ϗ ὁσονῶν 865 b
εἰλαδὸν 844 a
εἴλη, εἰλαδὸν 818 b
εἰλίασων 869 a
εἰ μὴ ἄϱϱ ϗ 966 b
εἶναι ἀγωνίζεσθ[illegible] 899 a
— δημότης 900 a
— δυναλὸς 918 b
— ἐν ὅπλοισι 798 a
— ϖ Ἀχαιῶν λέγεται 956 b
εἶναι spurium 882 b
εἰναὶτη ἰσαμψὴν ϗ μιωὸς 960 b
εἰ optativum 965 a
εἰπάσης 937 a
εἰπεῖν μοι 988 b
εἴργεσθ[illegible] 864 b
εἰρέσται 955 a
εἰρεσίη χρώμψ[illegible] ad itineris notandam longitudinem 854 b
εἰρύσαι 968 b
εἰς αὐτῶν, vel τις de incerto 919 b
εἰσκομίζειν 831 b
εἴσω 954 a
εἴτε semel positum 893 a
εἴτε ϗ ἀεὶ ἦσαν 874 a
Ἐκαέργη 924 b
ἕκασοι 844 a
ἕκας[illegible] ἀπιέναι 815 b
— ἡμερολογέουϛ χρῆσθαι 808 a
ἑκατέρως 949 a
ἑκατέρωθι 889 b
ἐκηρύχθαι 949 a
ἐκδέχεται 854 b
ἐκδησάμψ[illegible] ἀγάλμαϛ sacerdos 929 b
ἐκδιδρήσκϕ πόλεως 953 a
ἐκέκτηλο 907 b
ἐκέκτηωτο 948 a
ἐκθέσι[illegible] 831 b
ἐκκλησιόμψοι 802 b
ἐκμαθέειν 818 b
ἐκ ξύλων κορύναι 877 b
ἐκοσμέαλο 912 b
ἐκπίπλουϛες in mari 917 b
ἐκπλαγέντες τῷ γνωμψύῳ 919 b
ἐκτανύσι 900 a
ἐκτέατο χρήμαϛα 991 a
ἐκτίσαι τινι 958 a
ἐκφέρειν 879 b
ἐκφορεόμψ[illegible] 898 a
Ἐλαιῦντα 968 b
Ἐλαιύσιοι 1000 a
ἐλάσσονα ἀριθμὸν 988 a
ἐλάσσονες ἔτι 881 a
ἐλαύνημι 851 a
ἔλεγον 894 a
ἐλείφθη 979 b
ἐλεύθεριον 976 a
ἐλευθερῶσαι 948 b
ἐλθεῖν γὰϱ sine μὴ. 891 b
ἐλθεῖν τὴν ὑσεραίην 933 a
ἔλθη νύξ 934 a
ἔλθοι 990 b
Elis Ætolorum 989 a
Ἐλλάδα πόλιν 948 b
ἔλλεχον 842 b
Ἑλλήνων ϖ ἐπεκϱάτεε 857 a
ἐλπίσας μὴ ἐλάσσῃ 820 a
ἐλπίζων ἀνακλήσεσθαι 809 a
ἐλῶν ἐς Θρηϊκίλω 997 b
ἐμβαίνειν ἐς ἵππα 978 a
ἔμελλε ἀποκλάμψεσθαι 918 a
ἐμὴ ὄψις 887 a
ἐμηχανᾶτο 809 a
ἐμοὶ δοκέει 880 a
ἐμοὶ δοκέειν 859 a. 874 b
ἐμπεποδισμέν[illegible] 927 b
ἐμπεπρήσεσθαι 952 a
ἐμπεπρῆσθαι 949 a
ἔμπηρον 843 b
ἐμπιπρεὶς 990 b
ἐμπόλια 998 b
ἐμπόρια ἀπὸ θαλάσσης 902 a
ἐμφανίουλο 981 a
ἐν Μαϱαθῶνι 996 b
ἐν omissum 828 a
τὸν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα sine ἐν 944 a
ἐν Ἀθήναις 947 a
— Ἀθήνησι 960 b
Enallage nominativi pro secundo 934 a
ἐναμμψοι 974 b
ἐναπῆπλε 856 b
ἓν γίνεσθαι 942 a
ἐν ϑ sine casu 799 b
ἓν ϑ ϗ τόδε 870 b
ἐν ϑ ϗ τῶδε 904 b
ἐνδεδυμψία ἱεϱὰ 923 b
ἐνδεξαίαλο 916 a
ἐνειμψύοι 940 b
ἐνερθε λίμνης 859 b
ἐνείχεε 832 b
ἐνελιξάμψ[illegible] 886 a
ἐν Ἑλλάδι κοινὰ ἀγαθὰ ϖεϱσειγαζόμψ[illegible] 955 b
ἐνέσκηψε 829 b
ἐνεσεῶτα 828 b
ἐν ἡμετέϱῃ 805 b. 966 a
ἐνθάδ' ἀπίκετο 875 a
ἐνθεῖναι ἐς ὦτα 879 b
ἔνθεν 874 a
ἔνθεν γε ἰὼν 831 a
ἐνιένλες 856 b
ἐνίσῃ σήλας 888 a
ἔνι χρήμαϛα ποιὰ 944 a
ἐν Καϱπάθῳ πλέονλες 950 a
ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσας 950 a
ἐν Σάρδισι ϛϱατευόμψοι 950 a
ἐν ταύτῃ ὧν sine δὴ 870 a
ἐν τέλει ἐεῖσι 998 b
ἔν τε ἐν Λιμενητίῳ, Μέμφι 799 b
ἔν τῇ εὗϱον 871 b
ἐν τῇ ἂν θύσωσι 872 b
ἐν τῆσιν ἡμέϱῃσι διεξελθὼν 866 b
ἐν τ' Προνηΐης 826 b
ἐν τῇ ὑσεραίῃ 977 a
ἓν τὸ ἂν αὐτὸς &c. 955 b
ἔν τινι νυκτὶ 877 b
ἐν τῷ 881 a
ἐνφύεσθαι 911 a
ἐνώϱων 982 b
ἐνώϱων ἐν ὑμῖν 993 a
ἐξαναγκαζόμεν[illegible] 859 a
ἐξαναϛήσας ἐντεῦθεν 898 b
ἐξ ἀνθϱώπων γινόμενα, pro ἀπὸ 794 b
ἐξαπάλασσε 809 b
ἐξά-

ἐξάπεδον 898 a
ἐξεδέξατο 899 a
ἐξεδέξαιλο 874 a
ἐξειργασάμλω 908 b
execrandi formula 909 b
ἐξελασθεὶς 844 a
ἐξελασθέντες 908 a
ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτὸν 806 a
ἐξενέγκασθαι 963 a
ἐξεργάσασθαί τινας παλὸν 890 b
ἐξεργᾶσθαι 901 a
ἐξεργασμένῳ ἔργον 899 b
ἐξέργασαι 909 b
ἐξερύγεσθαι 854 a
ἐξεύρεσιν 827 b
ἐξόρημα 811 a
ἐξήγαγε 850 a
ἐξήειρε 963 a
ἐξηελίθμησαν 973 a
ἐξηρτημένοι 978 b
ἐξίει 851 a
ἐξίτηλῳ respectu hominum 794 a
ἐξοδίησι 955 a
ἐξοίσειν μηδενὶ 910 b
ἐξορκοῖ 917 a
ἐξ ὅτε 956 a
ἔξω male intelligitur ultra 868 a
ἐξωρκῶτο Στυγὸς ὕδωρ 956 b
eo apud Laconas 816 a
ἐοικὸς 807 b
ἐοικότα 801 a
ἐόντες 829 b
ἐόντων 878 a
ἐπαγγελλόμενοι 979 a
ἐπάγειν σφι αἶγας 858 a
Ἐπ' Αἰγυπίου ἐλάσαι 895 b 903 a
ἐπ' Αἰγύπῖι 936 a
ἐπαμμένῳ εἴδεϊ 853 b
ἐπανισέαιο 937 a
ἐπάορος 916 b
ἐπεὰν 921 b
—— ἕως 905 a
ἐπεγένελο νὺξ 988 b
ἐπέδρης ἔργον 799 a
ἐπέδωκε πολλὰ 919 b
ἐπέζωσε 833 a
ἐπεθύμεε 916 a
ἐπεθυμέε 917 b
ἐπειδ' ἂν 852 a
ἐπ' ἐωϋτῆς δέξασθαι 986 b
ἐπεὶ δὲ ἤ 985 a
ἐπειδὴ γὰρ 989 a
ἐπειδὴ δὲ & ἐπεὶ δὲ 857 a
ἐπειδὴ δὲ 970 b
ἐπεικάσαι 995 b
ἐπειρώτα 797 b
ἐπειρωλῶντας 898 a
ἐπεί τε δὲ 832 b 918 b
—— vel γὰρ 874 a
ἐπελήλυθας τῖὼ ποιλίω 802 a
ἐπέλιπε 971 b
ἐπενδύνῃ 852 b
ἐπενεγκῦσα οἱ 936 a
ἐπεξέζεσε 967 b
ἐπεξῆς 942 a
ἐπεπόνθεε 918 b
ἐπεπύθεον 997 b
ἔπεσε τὸ θέῆρον 952 b
ἐπεσεῶτες 931 a
ἐπετετάχαιο 975 b
ἐπέχειν ὅπῖ σφισι 954 b
ἐπ' ἡμέρῃ ἑκάσῃ 950 a
ὅπιβαίνω 989 a
ὅπιβάλλειν 929 a
ὅπιβάντες 956 a
ὅπιδαψιλδύμεθα 944 a
ὅπιδέξαι 870 a
ὅπιδήμιοι 869 b
ὅπιδήμιοι, ὅπίδημοι 800 b
ὅπιδραμὼν πάντων 917 a
ὅπιζητῇ 906 b
ἐπιθάνατον, ἐπιθανάτιον 800 b
ὅπὶ θύρῃσι 905 a
ἐπιθωϋμάζω 918 b
ὅπὶ Καείης 969 a
ὅπικαταλαβεῖν spurium 820 b
ὅπίκειται 898 b
ἐπικοιμῶνται 938 b
ἐπὶ κόσῳ 907 a
ἐπικρηηείδιον 801 a
Ἐπικύδης 958 b
ἐπιλαβεῖν 884 a
ἐπιλεγόμενοι ἔλεξαν 951 b
ἐπιλέγοντες ποιεῦσι 878 a
ἐπιλίπῃσι 914 b
epilogus ſine verbo 925 b
ἐπιμέμφεσθαί τι 963 a
ἐπιμιώια ἐπιτελεῖν 987 a
ἐπίμπλαῖο 914 b
ἐπὶ Νέσορι, ὑὸς in denominando 798 b
ἐπινέφελα 970 b
ἐπὶ ξείνια ϖάλαβεῖν 936 a
ἐπιπλέαιο 911 b
ἐπιπλέειν ἐπ' αὐτῦ 905 a
ἐπίπλεον ἤδὲν ἐγένελο 954 a
ἐπιπολῆς 877 b
ἐπιπειίσας 869 b
ἐπίαπτοιτο οἱ τύχη 804 a
ἐπίσι 807 a
ἐπίσι de ſupplice 805 a
Epiſtolæ ad Hebræos locutio illuſtrata 901 a
ἐπισφάτδυσις 902 a
ἐπὶ σφέων αὐτέων ἱρὸν ἱδρύσασθαι 840 b
ἐπιχεῖν 804 b
ἐπὶ Ταίναρον ἐξενεῖκαι 800 b
ἐπιτείνεσκε 840 b
ἐπιτιφχίζειν 954 a
ἐπιτελεῖν 903 a
ἐπί τινι ἔχειν τὲνομα 926 a
ἐπίτοκα 830 a
ἐπίλροφένλες βασιλεῖς 892 a
ἐπίλροπέειν 918 a
ἐπὶ τῖ βυκόλων τῖ ἡπίσαιο 830 b
ἐπιχθιῶαι 999 b
ἐπίχιλῳ ποίᾳ 927 b
ἐπόμενοι καϖαπίνεσι 884 b
ἔπονλο 844 a
ἐπορῶσι 834 b
ἐπ' ἔ ἐτάχθημεν 949 b
ἐποψόμενοι 831 a
ἐπϖασάδιον 801 a
ἐπύθεσαν 995 a
ἐπωνυμίην καλεῦμαι Γυγάδας 798 b
ἐπωνύμιον 800 b, 890 b
ἐργάζεσθαι ἀγαθὰ τῖὼ παιρίδα 989 a
ἔργεσθαι ἐκ πόλιος 937 a
ἔρημος ἔσσα 953 a
ἔρκεσι 975 a
Hercules in nummo Erycinorum 945 a
Ἑρμέω πόλις 879 a
Ἑρμίων urbs 989 a
Hermolai epitome quid notet 859 a
ἑρόμενος 934 b
ἔχελαι τὰ ἄνω Λιβύης 865 b
ἐσαγμένα 873 a
ἐς Ἀμφιάρεω 826 b, 992 b
ἐσήμηνε 807 a
ἐς repetitum 898 a
ἐς ἀεισερίω Φερέσης 969 a
ἐς αὐτὸν ϖεποίηκε 823 a
ἐσέργνυμι 851 a
ἐσηθήσανλες 884 a
ἐσθεῖναι βιβλίον 834 b
ἐσικνέονλο 947 a
ἐς ἱρὸν ἀφίκεσθαι 802 b
ἐσκεῖσθαι 881 a
ἐς μακρὸν 892 a
ἐς ὃ ἀφίκηαι 925 b
ἐς ὃ ἐλθεῖν 934 b
ἐς ὅ, non τὸ 898 b
ἐς ὃ ἐς τῖὼ θάλασσαν 961 b
ἐσόπλεσθαι 797 a
ἔσοπῖ 896 a
ἐς ὅ 936 b
ἐς ὃ ἐσέβαλλον 920 b
ἐς ὃ σφι παρδρεύϖ τι ἄδικον 906 a
ἐς ϖάντας εἰπεῖν 986 a
ἐσϖηδήσηῖε 934 a
ἐς σεωϋτὸ 930 a

ἐς Σκύθας ἰέναι n. bello 917 a
ἐσαῦλο 816 b
ἐσάναι καὶὰ χώρλω ἔα 799 a
ἐς τὰ μέγιστα 991 a
ἔσησε σήλας ἐπ' αὐτὸν 931 a
ἐσὶ ἢ ἐσι 925 b
ἐσὶ τὰ μέν κα 845 b
ἐσὶ τὰ σὺ βύλεαι, præsens pro futuro 834 b
ἐς τὸν τάφον σφάζεσθαι 942 b
ἐς τύτα λόγον ἀπικνεῖσθαι 914 a
ἐς τ' ἐξηγητέων ἔπεμπε 820 a
ἐσχέσια 861 b
ἐσχαλαὶ 915 a
ἐς χρόνον unquam 968 b
ἔτεα ἀπικνέεσθαι εἴκοσι 905 a
ἔτεα ἰῶ Μοίρα τετελώτηκότι 862 b
ἐτέθαπλο 831 a
ἕτερα σὺκ ἐλάσσω 963 a
ἑτεροῖ 829 a
ἕτερον τοιόνδε 859 b
—— τοιῦτο 898 a
ἔτι ἐν φόνῃ 997 a
ἔτι κῆ εἰς ἐμὲ 811 a 894 b
ἔτι κῆ ἐς τόδε, sine ἤ 920 a
ἔτι τοσαῦτα φρονέω 959 a
Εὐελκίδλω 949 a
εὖ ἐσκδασμένον σεσίον 959 a
εὐέσω 822 b
εὐετὼ ibid.
εὐθετα, χρήσιμα 873 a
εὐθλωία 884 a
Εὐθόνης 998 b
εὐθὺ Βοιωτῶν 986 b
Εὐθυμίδης ab Εὔθυμο uno ex Minyis 935 b
εὐκομιδέσαι 927 a
εὖ φελεῖλαι 953 a
εὐπελέως τεσσέρων δακτύλων 852 a
Europe ex Creta abiit in Lyciam 926 a
εὖρο τὸ φέλμελον 850 a
Εὐρυσθένε γένο 944 b
εὐρύταλον χώρης 981 b
εὖ τ' ἂν δὴ 877 b
εὐτυχέες 804 a
εὐφρονέετε 992 b
ἐφαμα ἔπο Ἔφα 917 a
ἐφόδια 942 b
ἐφοίτων 828 a
ἔχειν ἐς λι 925 b
ἔχειν λι φεός λινα 980 a
ἔχη pro ἔχοι 804 b
ἔχεῖ ὁ κύων 922 a
ἐχινέες 941 b
ἔχυσα 916 b
ἐχρέαλο 995 b
ἐχρῶτο 900 a
ἔχων ἐκκλέψας 891 b
ἐχώρησέ σφι ἀμφολέρη 966 b
ἔχω χρέο εἰπεῖν ἐδέν 918 a
ἐώθεα 933 b
ἐώθεε 906 a
ἐώθεσαν 946 a
ἐὼν 905 b
ἐὼν ἑκάτερο 890 a
ἑων in genitivo plurali 803 a
ἑωῦτῆ 830 a

Z.

Ζεὺς apud Persas 836 a
ζωγράφοι γλύφεζι 872 a
ζώειν ἀπ' ὕλης 854 b

H.

Η' duplicatum 908 b
η & ι confusa 808 a
ἡ semel positum, ubi bis 953 a
ἡγημένης πολιητέων 899 b
ἦγον 894 a
ἤγονλο 904 a 917 b
ἡ δι' αὐτὴ αὖτη 850 b
ἤδη ex ἴδη pro ἴδοι 948 b
ἤδη τιωπαῦτα 873 b
ἡδυνέανλο 933 a
ἤειδε 807 b
ἦ, ἦ 949 b
ἤϊε καληρισμένο 996 b
ἤκυσα ὅτι εἴη 870 b
ἤκων εὖ ϗ βίε 802 b
ἥκειν ποδῶν 962 a
Heliopolitæ λόγιοι 858 b
Ἡλιόπολις 877 b
ἤλκελο 894 a
ἡμῖν χώρηκε 833 a
ἡμιπλίνθια 809 b
ἡμιπλάναι τεία 809 b
ἰῶ 975 a
ἰῶ χρώμλο 949 b
ἰῶ ἢ μὴ 906 b
ἰῶ κῆ 884 b
ἰῶ μὰ γε 845 a
ἦν μιν ἐ δῶσιν 963 b
ἠνανλώθη 966 b
ἤνετο τὸ ἔργον 851 a
ἤξεις 866 b
Heraldi somnium 900 b
Herodianus defensus 873 a
Herodoti imitator Fabricius Luscinus 843 a
—— prava excerpta 931 b
—— series in narrando 827 b
Ηρόδοτο sine spiritu 793 a
Herodotum erronee citant antiqui 843 a 874 b
Herodotus temere ab Strabone vituperatur 887 b
—— narrata ab aliis scribit 795 b
ἦσαν 934 b
ἤσθη ταῦτα 906 b
ἡσιῆσθ 944 a
ἡσυχίης 823 b
Hesychius illustratus 894 a
ἤ τις ἢ ὑδεὶς σκω 918 a
ἤ τι ὑπεῖξαι 979 a
ἠφάνισο 997 a

Θ.

Θαμιναίων 915 a
Θάψα, non Θάψακ. 830 b
Θέλεον ἔπεσε 952 b
Θέλων 818 b
Θεομήτωρ 998 a
Θεοπρόποι 845 a
Θεὸς, ὁκ θεῦ, numen 805 a
Θεοφάνια festum 810 a
Θέρο, Θερεία 938 a
Θέσλω κρήνλω 936 b
Θηβαΐδ Διὸς 870 a
Θηβῶν 905 b
Θηραῖοι 945 a
Θηρώτηρ 953 b
Θηρώτης 880 a
Θρασυδήϊον 996 b
Θρηϊκίης 843 b
Θύειν 870 a
Θύσο 968 a
Θυώμαξ 915 a
Θῶμα 942 a
Θῶμα, & Θωμασόταλον 898 b
Thomæ magistri incertum 835 b
Thomas magister male legit Herodotum 830 b
Θωμάζω 797 b
Θωμάσια πλεῖσα 868 b
Θωρηκας 838 b

I.

Ι & η confusa 808 a
Ἰ'δάνθυρσο 930 a
ἴδη ἐν τῇ ὄψῃ ἐνύπνιον 938 b
ἱδρυθλῶναι 871 a
ἱδρῦσθ 901 b
ἴζειν 853 b
ἰζόμλοι ἱκέται 890 b
Ἰθαμίτρης 998 b
ἰθέως 892 b
ἰθυμαχη 932 b
ἵνα δὴ μή τινα 801 b
ἵνα μη sine δὴ 884 b
Inscriptio explicata 815 b
ἰόντες ποταμοὶ 926 b
ἱπποβάτας 922 b
ἵπποισι αὐτῆσι 960 a
ἱρέων ἡ μανλικὴ 875 b
ἱρὸν 918 b
ἴσα φεὸς ἴσα 795 b
ἴσαι μῆκο 860 b
ἰσαμένε μλως 960 b
ἰσά-

ἰσάνεμοι 890 a
ἴσασθε εἰκόνα 892 a
ἴσασι 905 b
ἴσχειν 958 b
Ἰταμάτρης 974 a
Judæi in circumcisione non memorati Herodoto 889 a
Ἰὼ ex Herodoto citata Pausaniæ, non ob patrem, sed discessum in Ægyptum 794 a
ἰχνεῦται 879 a

K.

K pro χ 815 a
cadaver ducis calcar pugnandi 983 b
Κάδυλις urbs sui juris 902 b
καθήρανλα 807 b
καθῆρας Pisistratus Delum 815 b
κὴ ἄλλοισι κὴ κεχωρισμένοισι 905 a
κὴ ἄλλως κὴ 956 b
κὴ γὰ ἂν 995 b
κὴ γὰ δὴ κὴ ὁ 915 a
κὴ δὴ καὶ 966 a
μή με Καὶ Ἀφθείρηΐε 995 b
κὴ δὴ παῖδας sine κὴ 898 a
κὴ δὴ πυνθάνομαι 856 a
κὴ εἰκοσι ἡμέραι 900 b
κὴ ἐξαπλήσιον 930 b
κὴ ἰὼ ᾗ οἱ ἐπελθ. 928 a
κὴ κάρτα ξεινὸς 981 b
κὴ κάρτα ὑψηλὸς 896 a
καί κως ἔς σε ἀνήκῃ 961 a
καί κως τὸ ὄνομα τοῦτο 935 a
κὴ μᾶλλον ὥρ. κὴ ἐπ᾽ 965 a
καὶ οἱ δόξαι ποιήσας λιπέσθαι 930 b
κὴ ὅτε ἰὼ ἰδιώτης 900 b
ἐγὼ ᾗ Καὶ πατρὶ 566 a
κὴ ταῦτα ἀμείβε᾽ 972 a
κὴ ταῦτα καὶ πέντε 871 b
κὴ τί δὴ 943 a
καί τι μᾶλλον 900 a
κὴ τῶν μὲν νῦν 859 b
καλὸν μὴν 898 b
καλυμένης 870 a
calceus, in locutione politica 951 a
καλίση τ᾽ παρεισέων 996 b
καλίων pro ἀμείνων 906 a
capite, non suo 843 a
Κάρνη 971 b
κάρτα τε 851 a
Καυσανδάνης 902 a
casus dissimiles juncti, Δαρεῖος εἰκάζων 904 b
— quartus pro primo 955 b
— substantivi ex casu sequentis relativi pendens 857 a
casuum mira varietas 930 b
καταγιζόμενον 854 a
καταδεῖ μὴ εἶναι 860 b
καταδῦναι 896 b
κατακρεωργεῖσθαι 981 a
κατακρύβδην 948 a
καταλαβεῖν impedire 807 b
καταλαμβάνειν φθάνειν 898 a
καταλαμβάνη ἄφρονη 985 a
καταλειφθεῖσαι χῶραι 954 a
καταλύσασθαι 992 b
κατὰ νηδὺν ἰητροί 883 b
κατὰ νόμον 814 b
καταπάζω 838 a
καταπειρητήριον 866 b
καταπλασὺς 929 a
καταστέλλεσθαι 919 b
καταστῶσαι ibid.
κατὰ τὰ λεγόμενα 955 a
κατὰ ταυτὰ κὴ πρότερον 936 b
κατὰ τ᾽ αὐτὸν ᾧ χρόνον 917 a
κατ᾽ αὐτὸν 822 b
καταφύγων καταφύγη 922 a
κατάψαυσον 941 a
κατεδέδεκτο 982 b
κατειλήθησαν 851 a
κατειλυμένον ψάμμῳ 861 a
κατειπεῖν 884 a
κατείργνυμι 851 a
κατειρύσαντες 989 a
κατεῖσε 824 b
κατενειωειγμένη 862 b
κατεσάσι 853 b
κατεσήκεε, neutrum 827 a
κατεσφάφθησαν 835 b
κατήγαγε στρατιὴν 957 b
κατηγησάμενον 873 a
κατήειον 909 b
κατίσασθαι ἐς ταυτὰ 932 b
κατοικῆσθαι 854 a
κατ᾽ οἶκον ἔχειν 954 a
Καύκασα Chii 944 b
κέα 928 a
κείρον aliud, aliud κείρονες 939 a
κεκλιμένος 892 a
κεκτῆσθαι 843 a
κελεύειν pro infinitivo syntaxi confusa 824 b
κελεύη 910 a
κεφάμινον 913 a
κέρεϊ 998 b
κεφαλῇ κείνῃ 869 b
—— Φέρῳ 842 b
κεχαρηότες 908 a
κηλωνήια 852 a
κηλώνια 800 b
κήρυκα mittens loquitur, non κήρυξ 934 b
κιθῶνα βαθὺς κόλπον 963 a
κίκι 885 a
Κινδυεὺς ex Caria 950 b
κλῶσαν 943 a
κοιμῶν 885 b
κοῖόν τι χρῆμα 944 a
colloquia cum simulacris Deorum 901 b
κόλον γένος βιῶν 923 a
κόλπος ἡ Λίγυπτος 861 b
commentarius vetus in orationes Ciceronis 898 b
κορύναι ξύλων 877 b
κόσμον κατασῆσαι 829 a
ἐπὶ Κόσῳ 907 a
κότε 972 a
κότερον 824 b. 906 b
κε 824 b. 998 b
δέκα κε μάλιστα 968 a
κέρη 988 a
κεριδίη γυνὴ 838 b
κε τι, non τι κε 828 b
κραλαίειν 808 b
Crestone in Italia 812 b
Crocodilus per diem fugit aquam tepidiorem 879 a
Κροίσεω 991 b
κροκύδα 903 a
κτισὺς 998 a
κτῶν Dii oracula 809 a
Κύδραρα 969 a
Κυθηλίη νῆσος 822 a
κύκλος ἀνθρωπηίων πραγμάτων 854 b
κυλήσις 881 b
Κυνέγῳρος 961 b
Κυνέη regi Ægyptio ad caput tegendum 898 a
Κύρανις 941 b
κυρῆσαι καθαρσίῳ 805 a
Κῦρος ἐπείτε sine ᾧ 845 b
κωμῆν 828 b

Λ.

Λάβραυνδα 950 b
Λακεδαίμων regio, Σπάρτη urbs 984 b
λαμβάνεσθαι χαλεπῶς 892 b
λαμπάδι ἰλάσκεσθαι 960 b
λάμπῃ 871 a
λαμπτὴρ 970 a
Λαοδόκη Scythicum 924 b
λαοφόρος 850 b
λέβητα κροτέῃ 955 a
Λέβια 928 a
λέγω δέ τοι ὅτι 989 a
λείψεσθαι 971 b
λελεγμένα 864 b
Λεπρεητέων 995 b

Λεωκήδης 963 b
λευὸ τετρυμμένον 894 b
λῆμμα & λῆμα 976 a
ληὸς 945 a
Λητὼ 898 b
licentia veterum in citando Herodoto 900 b
Lini cultura Colchica & Ægyptia male ſpectata 888 b
λίτρον nitrum 884 a
λογάδες νεηνίαι ἢ κύνες 806 b
λογιζόμενος ἀνδρείοισιν 966 a
λόγιμος & λόγιος 858 b
λόγχαι 811 a
λοχηγέω 996 a
λυκεργέες πρόβολοι 974 b
Λυκοοργὸς 816 a
λυμαίνεσθαί τινα 904 a
lumina in navibus 970 a
λυσαγορέα 963 b
luto caput aut faciem oblini 883 b

M.

M interpoſitum aut demptum 842 a
Μαγοφόνια 911 a
μαθὼν pro ἐμαθὼν 830 a
Μαιάνδριος 915 b
Μαιώτιδος 921 b
Μακεδνὸν 987 b
μακρὰ πλοῖα ἱππαγωγὰ 975 b
μακρημερίη 931 a
μακρῷ μάλιστα 844 a
μάλιστά κε 988 a
μᾶλλον γ' ἐκείνῳ ἐὼν 891 b
—— τι 809 a. 828 a
—— τι ἢ πρότερον 987 a
μανίη νόσος 957 b
μάνιες circa Polycraten 915 b
μάρσιππος 870 b
Marmor Oxonienſe 943 b
μαρτυρέῃ μοι τῇ γνώμῃ 864 b, 923 a
Μασσάγης 974 b
Matres in regionibus cultæ 927 b
Μάττιον 975 b
μάτων 855 a
μαχομένων fæm. g. 881 a
μέγας & μέλας confuſa 905 b
Μεγασίδρης 974 b
μεγάθεα ἐόντες καλὰ τὸν Νεῖλον 861 a
μέγαθος vix eſt Herodoti 809 b. 817 b
μέγεθος δένδρου 852 a
—— ὅσον 871 a
—— —— δίπηχυν 882 a
Medici Ægyptii in fama 901 a
μέδιμνος Ἀττικὴ 850 b
μέζονα 879 b
μέζων κέρδος 984 b
μεὶς, μῆνα 859 a
μελάγγαιος 862 b
μέλλησι ξεσπηλαιήσειν 979 b
μέλλοντες συνάπτειν 961 a
μελλόντων συνάψειν 930 b
μεμελῄκασι metiri ſolent 860 b
μεμιμημένον 882 a
μεμνησμένος 968 a
ἐντεῦθεν μὲν ἢ μέχρι 860 b
μὲν δὲ ἄλλα ſine ἢ 896 a
μὲν δὲ δὴ 876 a
μέν γε τοι 833 a
μὲν δὴ 971 a. 905 b
μὲν δὴ ἔτος 890 a
μὲν δὴ τὸ 981 a
ἄρξαντες μὲν ἀπὸ δύω ἔτη 797 a
μὲν νῦν 861 a. 870 a
μὲν οὐ ποιεῖν, non μὴ 952 a
μέν τοι 839 a
μέν τοι κοὶ 906 a
μέν τοι νυν 952 b
Μενέλεος 891 b
Μενέλεῳ 949 a
menſis 30 dierum Ægyptiis 803 b
μέσος χίζων 926 b
μεταβάλλειν 908 b
μεταβολαὶ ὡρέων 881 b
μετὰ ἢ τελευτᾶν 954 a
μεταπέμψαιτο 830 b
μετὰ τοῦτον 996 b
μετεῖναι 835 b
μετέρχομαι θεῶν 956 a
μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι 897 b
μέχρι γυναικὸς 882 b
—— ὅσου 985 a
—— τούτου 796 a
μὴ additum, ubi alius omitteret 967 a
μηδεμίαν 838 b. 842 b
μηδὲν ἀντίον 858 a
Μῆδοι Ἄριοι 973 b
μὴ ἐσι μηδὲν 818 a
μῆκος ἴσαι ὁδοὶ 798 b
ὁ μήκων 884 b
μήτε ἄλλο μηδὲν, ſine τι 869 a
Μήτης apud Scythas 927 a
μῆχος 935 b
μικρὸν ὀρνίθων 881 b
—— τῶν ὀρνιθίων. 800 b
μικροὶ οἱοὶ, τόξα μακρὰ 974 a
μὶν ἀνελομένῳ 960 a
μοῦ Μιν οὐκ εἶδον 849 a
νομίζειν Μιν 881 a
Μίνεων 980 a
Μινύαι Ὀρχομενίοισι ἀναμεμίχαται 840 b
μισγάγκεια 957 a
μίσγεσθαι ἐν ἱροῖς 877 b
Μίτραν indeclinabile 836 b
μίτρησι κεφαλὰς ἀναδεῖν 853 a
mittere nuncium, ut hoc faciant 819 b
Michaëlis Apoſtolii verſio reprehenſa 958 b
μνημήιον 894 a
μνώμῳ 828 a
μοίρεων 818 b
Μοίρις λίμνης 859 b
Momemphis urbs 899 b
μονόκωλον οἴκημα 847 a
Morus male agit in Herodoto 926 a
μόνη ἀμάξιτος 981 b
μονόθεν 832 a
μῦνοι Ἰώνων 953 a
μούνοισι Πέρσῃσι 996 a
μοῦνος 841 b
Μυσοπολὸς 895 a
Μύλιττα 836 b
μυελώδες de frumento 913 a
—— ὀρύσσοντες 899 b
Μυρσανδρίων 925 b
Μυψαῶοι 931 b

N.

N litera in Herodoto jactata 933 a
ν omiſſum ab Herodoto 834 b
ναυμαχιέων 985 b
ναυλικὸς ὁ 992 a
νεβροὶ 974 b
negationes tres 921 a
νέες μακραὶ 964 b
νεκρὸς ἀνθρώπου 884 a
νεκρῷ ἐούσῃ 948 b
νέκυς 921 a
νέκυς κρεμαμένου ἀδελφεῷ 892 b
Νέκως pater Pſammetichi 898 a
νέμειν πόλιν & κοσμεῖν 814 a
νενόμισται 874 a
νεοάλωτος 999 b
neutra Herodoti 920 b
νέφος ἀνθρώπων 990 b
νεώταται 920 a
νῆσος pro Δῆλος 959 a
Ninus & Belus notus Lydis 796 b
νομέες ἰτέης 852 b
νομίζειν 870 b
nomina hominum eadem regionibus 843 b
nominativus abſolutus 878 b
—— immixtus accuſativis 808 a
—— junctus aliis caſibus 814 a

—— cum infinitivo 857 a
nominis repetitio 814 b
νομὸς Μενδησίων 872 a
νοσέειν 829 b
Notæ Anglicæ ad Tusculana Ciceronis imprudenter pronunciant de Herodoto 984 a
novenarius numerus in voluminibus 794 a
Norisius licenter agit 871 a
nummus Augusti illustratus 880 a
τὰ μὲν Νυν 966 a

Ξ.

Ξεινηίη 821 b
Ξεινηίην φιλίην συνεθήκαλο 907 a
καλεῖν ὀπὶ Ξεινίαι 943 b
ξυρῆνται 869 a
ξυσὸς 811 a

O.

Ὀάριζω 974 b
ὀγδοήκοντα 843 a
ὅδε ὁ λόγος 802 b
ὁδὸς φέρουσα ἱρὸν 896 b
ὁδὸν, vox intellecta 816 b
ὁ θεὸς numen 829 b
οι geminatum 950 a
οι interpositum, Θαλῆς οι ὁ Μιλήσιος 819 b
ὁκ γὰ οι 830 a
οἷα ἐμεαλύντος 886 b
οἱ ἄλλοι 875 a
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι 863 a
οἵην περ 937 b
οἵην περ σὺ 971 b
οἶκε ἐμοὶ 991 b
οἰκεῖν 812 a
οἰκηίη 815 b
οἰκημὴν 915 b
οἰκημένοι 995 b
οἰκημένων 913 a
οἰκήσαντες qui inceperunt habitare 981 a
οἰκία 879 a
οἰκὸς 807 b. 839 a. 949 a
οἰκός ἐστι 806 b
οἰκότως 866 a
οἰκιλρότερος 971 b
τὰ Οἱ οἴχετο κλέψας 891 b
Οἰόθαζος 974 a
Οἰὸς & Οἰορπαῖα 933 a
οἱ πατρὶ vel μητρὶ 824 a
οἵπερ 874 a
οἱώθησαν pro ὤθησαν 903 b
οἴωση 940 a
οἱ τραπέζαι φιλακέλαι 849 a
οἴχεαι 891 b
οἴχελαι φερόμενον 866 b
οἴχονλο 908 b
ὄκα δὴ 916 a
ὀλίγον πρότερον 914 a
ὀλίγῳ πρότερον 977 a
—— τι πρότερον 956 a
Holstenii error in chirographo 969 a
—— ejus emendationi in Æliano species addita 873 a
—— ejus confusio 840 b
Ὀλυμπος 807 a. 812 a
ὅμοια Ἡφαίστῳ 907 a
—— τοῖσι πλησ. de uno viro, ut πάντα, πρῶτα 909 a
ὁμοίησι γὰ σὺ 972 a
ὁμοιοτάτη 886 a
ὁμοίως γὰ πρτῦ 964 b
—— γὰ τ̓ πεζόν 976 a
ὁμοῦλες 834 b
ὁμορέουσαν 966 a
ὁμοχροίη 819 a
Omphale Jardani ancilla 796 b
ὀνειδίζειν construente Herodoto 806 b
ὄνομα εἶχε Σμέρδιν 909 a
ὀνομώσαι Σόλωνα 823 b
ὀν 970 b
ὄπεας 928 b
ὅπη καὶοικίσαι 998 b
ὁποδαπὴ 943 a
ὁ πρότερον βασιλεὺς 822 a
optativus λέγοι 826 a
ὁπλώη 992 b
orbis reipublicæ 854 b
Ὀρδησὸς 926 b
ordo Herodoti in narrando non attendit ad tempora 987 b
ὄρκιον ποιεῖσθαι 840 a
ὄρος 818 a
ὄρος & ὄρος Herodoti 806 a
Orphica & Pythagorea 883 a
Ortelii confusio 971 a
ὀρῶσα, ὄτω δεῖξαι 955 b
ὀρύσσειν λίμνην ἔλυτρον 850 a
ὅς, ὁ, ἁ, οἱ etiam Herodoto usurpata 791 a
ὅσα ἄλλα 890 b
— πλεῖσα 798 a
Ὀσίος 898 b
ὅσοι αὐτῶν 816 b
— δὴ 870 a
— μὲν ὄν 981 a
ὅσον μέγιστον ῥώμης ἔχον 983 b
— τε 939 a
— τε δυναλὸς εἶναι φέρειν 881 a
ossa alicubi sepulta ad custodiam 817 b
Ὄσαν 811 b
Ὀσακὸς 946 a
ὄσεα piscium 881 a
ὅσις ἕτερος 907 b
ὁσωνδὴ μιλιῶν 935 b
Ὀτάνης 910 a
ὅτε λῶ 831 a
ὅτι ἐπεί μὲ 854 b
ὅτι μέλλοι 830 a
ὁ apud Laconas non resolvitur in εο 816 a
ὁ γὰ ἂν 940 a
ὁ γάρ κοτε 984 b
ὁ γὰ οἱ, sine ἂν 895 a
ὁ γινώσκειν populi est 911 b
ὑδαμέας 933 b
ὑδαμοὶ 873 b
ὑδαμῶς 881 a. 945 a
Oudanius male tractans Herodotum 878 b
ὑδὲ ἓν 984 b
ὑδεμία 804 b
ὑδὲν ἀηδέστερον ἢ πρότερον 963 a
ὑδὲν ὅμοιοι ἰδέην 932 b
ὑδέν τι 985 b
ἢ Οὐ γὰ ὀπὶ ὑμέας 933 b
οὐκ ἀλέσει 838 a
οὐκ ἐδέκετο ἡ θεὸς 996 b
οὐκ ἐστὶ ὅτε 891 b
οὐκ ἐφρόνεον 967 b
οὐκ ἐωθότα 906 a
οὐκὶ 936 b
οὐκ ὁμολογέειν 864 b
οὐκ ὄτω 908 a
ὄκω ὄπωπα 909 b
ὄκων ἐώρα 908 b
ὑνομάζεται 927 b
ὁ οἱ συγγινώσκων 925 b
ὄρεα 839 b
ὄρεσι 912 b
ὃς εὕρισκε κυβέρνας 963 a
ὅτι κω 961 a
ὅ τι πάντων 928 a
ὅτι χαίρων 906 b
ὅτοι οἱ θεοὶ 905 b. 909 b
ὅτος δὴ, ὅτος ἐκεῖνος 807 a
ὅτω ἀνακλώμενοι 958 a
— δὴ 986 b
— δὴ μᾶλλον sine μὲν 934 a
— δή τι 822 b
— ἔργον πρόσβολον 996 a
— μὲν δοκέειν 978 b
— νῦν sine μὲν 907 a
ὅτως ἔχε 817 b
ὅτω τε δὴ 851 a
— τι λέγεις ὑψηλὸν 940 a
— τοῦτο τὸ τεῖχος 828 b
— ὡς τε 797 a
ὁ φειδόμενοι ὅτε 995 b
ὄφελον μὴ ἰδεῖν 830 b
ὄφις τελκάρλω 997 a
ὀχθὸς 942 b
ὄψι, dativus 896 b

ὄψιν ἰδὼν νυκτὸς 961 a

Π.

Παθεῖν in malum 803 a
παθόντες 918 a
παῖδα rex præbet, ubi plures intelligi possunt 818 b
παιδοφόνος 981 a
παλαιαῖα 809 b
παρδημὶ 986 b
παυηγύρεις 876 a
πάντα κλήνεα τριχίλια 809 a
πάντα μαθὼν speculator 982 a
Παυλάρδης 979 b
παντελέως 990 b
πάντες ἕτοι 988 b
παντὶ ἢ μέρεσιν 865 b
πάντων ἰχθύων λεπιδωτὸς 880 a
πρὸ pro πρὸς confusum 835 a
προκελεύομαι 833 b
προκλαδόντες 873 b
Πάρος, πάλι 800 b
προκυλίνδειν 946 b
προμνᾶσθαι 822 a
προνοήσας, non seipsum 916 b
προπυθόμενοι ναυμαχίην 978 b
πρὸς τὴν Ἐρυθρὴν 888 a
προτίθεν) προτίθημι 956 b
παρ' αὐτὸν ἐλθεῖν 835 b
προφρονήσῃ 830 b
παρέμμεν 952 b
parentes in filiis occisi 857 b
πάρεξ ἢ ἀριθμῷ 859 a
παρέξῃ ἡμῖν κάλλιον 910 b
παρεὸν 800 a
—— κατηγορεῖν 966 b
παρεόντι χρόνῳ 824 b
παρελθέσθαι τράπεζαν 832 b
παρέχειν πλῆθος εἰς ἀριθμὸν 973 a
παρέω τούτῳ χρόνῳ 932 a
παρ' ἓν τὸ ὄρος 860 a
παρήσομεν pro παρήσομαι 845 b
παρήσομεν 979 a
πάρεσθι 832 b
participia sine verbis 981 b
—— solute posita 801 b
participium ὑπτάξας sibi nixum 968 b
πᾶσα ἀνάγκη 831 a
—— τὴν ναυτίλλον) 854 a
πᾶσαν Αἴγυπτον 884 a
πᾶσαν ἡμέρην 955 a
Patris interfector filio ne parcat 842 b
παυσαμένῳ δρόμῳ 933 b
πεζῇ ἐπόμενοι 976 b
πεζὸς, nempe στρατὸς 954 b
ὁ πεζὸς 974 b
τὸ πεζὸν 975 a
πείθω 966 b
πειρᾶν ἐξαναστᾶν 947 b
πειρᾶσθαι χώρας 990 a
πειρᾶται συλλαμβάνων 954 b
πειρησαμένης στρατιῆς 822 a
πειρήσονται ποιεῦντες 979 a
πειρώμενον λόγον λέγω 797 a
πειρώμενος 807 b
πείσας 860 b
πελάγη συνιετρῆσθαι 862 a
πελάζειν 939 b
πέλας ἐς ἀριθμὸν 864 b
Pelasgorum lingua 812 b
Πελοποννᾶσος 984 a
Peluſiotarichum 863 b
πέμπτῃ εἰ στρατιὴν) 819 b
πέμπτην τὴν ἐς Θεὸν 816 b
πένης in jactura bonorum 904 b
περήκουζά σε ἀμφότερα 967 b
περὶ Ἄξιον 977 b
περιῳκέσθαι 855 b
περιεκυκλέοντο 989 a
περιεχόμεθα τωυτῷ 910 b
περιήγησις 881 a
περίκλυσις 893 a
περιεργάζονται 863 b
περιθέμεν 845 b
περὶ θυμίημα ἴζειν 853 b
—— ἰχθῦς ἕτω ἔχει 884 b
περιμένειν 822 a
περίοδος 888 a
—— εἰσὶ σάδιοι tot 801 a
—— μακρὸς 850 a
περιοῦσι 839 a
περιπεφλασμένος 946 b
περιπίπτειν ὑπὸ συμφορῇσι 975 b
περιπλώοντες Λιβύην 925 b
περισείλανται εὖ 953 a
περισίζοντες 919 a
περὶ τὸ σῆμα 807 b
περιυβρίσθη 917 b
perfectum plurale notat morem 860 b
Περφερέες Scythicum 924 a
πέσοι 828 a
πετηνὰ 914 a
Petronius ex Herodoto illustratus 907 a
πιεζόμενοι 918 a. 961 a
πικρὸν ὕδωρ 969 b
πίλοι τιάραι 904 a
πινόμενόν μιν ὕδωρ 968 a
Πίρωμιν ἐκ Πίρωμι 897 a
πίστι καταλαβεῖν 998 b
πίστις λαβόντες 910 b
πιστὰ δοῦναι ἀσπείλας τελέρη 902 a
Πλατέα 935 b
πλέθρα ad circuitum 827 b
πλῆς τῷ γνώμῃ 833 a
πλέω κακὰ 964 b
πληθεσι χρήσασθαι 982 b
πληθύεσθαι 865 b
πλὴν ἢ ὅτι 940 b
πλινθινήτης 860 a
πλοῖα, minora 964 b
πλόον δύο νυκτῶν, ut pendeat ab ἐς Θεμισκυραν 931 a
Plutarchus prave meritus de Herodoto 801 a
ποδεὼν χώρης 986 a
ποιεῖν ὕδωρ οἶνον 953 b
ποιέῃ τωυτὸ τῇ Ἰωνίῃ 840 a
ποιέσκετο 965 b
ποιούμενος 817 b
—— δεινὰ 998 b
ποιοῦντων 924 b
ποιεῦσι 828 b. 853 b. 877 b. 884 b
ποιῆς 988 a
ποιησάντων sine τοῦτο 971 a
ποιήσεσθαι ἔμελλον 946 a
ποίμναι 909 b
ποιοῖ 899 b
ποιοῖτο 988 b
ποιῶ, ποιῶ 832 a
ποιώδης 926 b
πολεμικὰ 902 a
πόλι 829 b
πόλιας 888 a
πόλιες 887 a
πολιῆται 828 a
πολιήτας 906 b
Πολιοῦχος Ἀθηναίη extra Athenas 843 a
πόλις in plurali numero 870 a. 901 a
πολλάκις 865 a
πολλαπλήσιος 985 a
πολλὸν δυνατώτερος 914 a
πολλοὶ ἀνθρώποι 889 b
πολλῷ ἢ ἔτι πλεῖν 907 b
πολλῶν ἢ μεγάλων 897 a
πολλῷ πλεῖς 915 a
πολλῷ ἀποδεέστερος 866 a
Pomponius Mela correctus 893 b
πόνῳ ἐν τούτῳ 961 b
præconum opus 819 b
præsens pro futuro 834 b
—— de præterito 943 b
præsidium Albi castelli Memphios 912 b
πρηθείη 853 a
πρῆξαι ἕτω 930 a
πρησσόω 930 b
Pricæus Apulejum male confert cum Herodoto 926 a

pri-

primum aliquid fieri monetur 909 a
πεὶν ἀνασώσων) 822 a
— ἂν ἑλκυσθῆναι 839 b
— ἀπισωθῆ 942 a
— γλωμῦκα 986 b
— Δρφάγη, sine ἂν 914 b
— ἢ ἀνορθώσωσι 800 a
— ἢ ἀποσῶσαι 937 a. 946 a
— ἡλίκα δυσμέων 926 b
— ἢ πυθέσθαι 994 a
Πελινταίδεω 945 a
πεὶν οἱ μιχθῆναι sine ἢ 920 a
πεὶν τε ἢ χθὲς 874 b
περαγαγέσθαι ἐς γέλωτα 892 a
περὶ ἑκάτων λεπτὰ 838 a
περὶ δέ τι τούτου 833 b
περιέδειξε 953 a
περιέπας ἁλίζειν Πέρσας στρατὸν 967 a
περιεκάλυπτο 911 b
περιεργάζεσθαι 899 a
περιεσάξαντο 851 a
περιέχεσθαι 870 a
περιεχώρεε ἱερὰ 945 a
προηδεῖτο 815 a
προῖκα περὶ δάπεδον 942 b
προῖκα 831 a
προκειμένων γνωμέων 967 b
προκείμενον ἄεθλον 986 a
προκεῖσθαι τούτοισι 955 a
προνηΐη ἡ ἐν Δελφοῖσι 826 a
προνήϊον antetemplum 810 a
προπεπυσμένον 800 a
προσαγωγαὶ 876 a
πρὸς, adverbium 812 a, b
— β. ἢ πρὸς ἑσπ. 887 b
— βορέω 892 a
προσδέκεσθαι 825 a
προσδηλεῖσθαι 988 b
προσεγγελάφειν 888 a
προσέλασε πρὸς στρατόπεδον 982 a
προσεσάξαντο 985 b
πρὸς ἑσπέρης, νότε 925 a
— ἑσπέρης 921 b
προσέσαι ἢ αὐτοῖσι 887 a
προσέχον πρὸς 962 a
προσῇ ἡ ὥρη 923 a
προσήισαν 998 b
προσθέσθαι 811 a
προσίαχον 960 a
προσμισγέν 926 b
πρὸς πάντως ἄλλως 913 a
προσπεπλασμένας ὑπὸ πηλοῦ 914 b
προσπλέειν 985 a
πρὸς Σκυθικῆς 932 a
προσῶσαι 823 b
προσῳθέναι 907 a
προσῳθέναι τινα 944 a
πρὸς Φοινίκη 925 b
προσφέρεσθαι ἐς αὐτὸς 831 b
προσφοιτᾶν χῶρος 934 a
προτέρω 958 b
τὸ Πρότερον βασιλέων 850 a
πρότερον ἢ ἀπικέσθαι 950 a
—— ὀλίγον 977 a
πρῶτα λεχθέντα 908 a
πτίσσοντες 884 b
Ptolemæi Hephæstionis dubia 794 b. 805 b
πτωχεία 821 a
πτωχείην 904 b
πυθόμενος 814 b. 862 b
πυλαγόροι 982 b
πυλωροὶ 910 b
πυνθανόμενον 986 a
Pyramidum opere aliud est majus 897 b
πῶς ἀναλαίειν 824 a. 985 b
πυελὶ δόναι 824 a
Πυρήνη 867 b
πυρῶν καὶ κριθέων 869 a
πώλιον λίθον 946 a

P.

Ῥαιθηρὸν 820 a
ῥέοντα, ῥέϊ 849 b
repetitio ἓξ Τ' Φαίνεσι 868 b
—— vocum ἐμέο πείθεσθαι in dilemmate 835 a
ῥηχίη ἢ ἄμπολις 861 b
ῥύεσθαι τὰ τείχεα 951 b
ruptus sermo gratior 903 b
ῥώμη νεωτέων 803 a

Σ.

Σαγάρεις ἀξίνας 973 b
σαγηνώσεις 953 b
Saiticum ostium 864 a
σαλμὸς est Thracica syllaba σάλμοξις 932 a
Sambas 815 b
Σαμοθρηϊκίη πόλις 972 b
σαργάνεον 915 a
Σαρδαναπάλλου 898 a
Σάρδις in primo casu 949 a
Σάρτη 977 b
Σατυγαύδαι 913 a
σαφέως 989 a
sedes æqua pyramidum 893 b
σειρηφόρον 914 a
σειροπαίονες 943 a
Semilateria 809 b
Seneca imitator Herodoti 837 b
Sepulchra per crines ornata 924 b
series vocum insolita 856 b
τὸ Σεωυτὸ φονέα 834 b
Σηλυμβρία 954 a
σημανέειν γῆ 869 a
σθένει τέῳ 909 b
Sibæ 828 a
σίδηρον in p. c. 974 a
σιλλικύπριαι 885 a
σιναμορεῖν 842 a
Σίρωμος 975 b
σισαμάκης 951 a
σισύρᾳ & σισύρνα 932 b
σῖτα 944 b
σκέλεα ἐν τοῖσι γόνασι ὀπίσω 975 b
σκιαφόροι 971 a
σκίπων 938 b
σκόρδα 921 b
σκυτάλοισι 917 b
σμᾶν κεφαλῇ 999 b
Σμερδομένης 977 b
σοι ἐωυτῷ 830 a
Spanhemii (Ezech.) ἀνισορροπία 835 b
—— lucus Panionii 841 b
—— lectio Herodoti 926 b
—— studia sine fulcro 938 a
—— agmen armati militis iter facientis sumit ad metiendum iter viatoribus 945 b
—— diu dicta rapit ad se 924 b
—— frustra dicit aliquid inductum primo ab Cambyse 906 a
—— imperite sequutus Vallam in interpretatione scribit cognita 959 b
—— male statuit Dodonæum oraculum ab Pelasgis fundatum 874 a
—— Messenios ponit in Achaja 883 b
—— negligens est in citatione auctorum 893 b
—— scribit eadem aliis 931 b. 935 b. insciteaptat 999 b
—— sordidus in Herodoto 923 b
—— temere citat omnia 912 a. 914 b
—— & definit 900 a
σπεισόμενοι 979 a
σπουδέτω ἀγαθὸν 972 b
σπουδαιέσαι 838 b
σταδίοι ἑπτὰ 969 a
στὰς ἐς μέσον 909 b
στασιῶται ἓξ Γύγεω 798 a
στενόπορα 983 a
Stephani Byz. lectio firmata 937 b
Stephani (Henr.) error in figura Babylonis 847 b
στιγεὺς, στιγέες 969 a

σίχη 797 a
σίχονλες 910 b
σόμαζε & ποζμοὶ diversa 854 a
σραλόεσζ 903 a
σραλιάρχης 918 b
σραλῶ ἔπεζ σραλὸς 988 a
σρέψανλες πάνλη 994 b
subula 928 b
συγκαλήμεναι γυναῖκες 910 a
συγκεκλημμένω 978 a
fuere, ἄπλεσζ 903 a
συζυγνῦναι 940 b
Suidas adjutus 987 b
—— emendatus 799 b. 858 a 964 a
—— firmatus 955 a
—— ex MS. reſtitutus 903 b 912 b
—— illuſtratus 824 b. 977 b. 990 b.
—— male tractatus 847 b
συλλαβὼν χρησήριον 815 b
συλλεχθέωσι 877 b
συλλεχθῆναι 995 b
συμβαλεῖν 826 a
συμβολὴ 902 a
συμβολίη 990 a
σύμμαχα ἐς τὸ πέιθεσζ 965 b
συμμαχίη παρῆσαν 992 a
συμμίσγεσζ 964 a
συμπείθειν 947 a
συμφέρεται 990 a
συμφέροντα ὐδαμοῖσι 844 b
συναλίσθαι 943 a
συνάξανλες 973 a
συνάπανζε 981 a
συναπάνλων ἐπλὰ 828 b
συναπισαίαλο 944 b
συνδραμεῖν νέφεα 824 b
συνεβύλεε 812 b
συνεκρήθησαν φιλίαι 936 a
συνενείκαιαν 979 b
συνέζμιγον 971 a
συνεζέπιπλον 998 b
συνηδέαλαι 815 a
συνέπονλο 990 a
συνήλιζαν 845 b
συνηρεφέα χιόζι 976 b
συνιείζα 854 b
συνοίκεε 826 a
ζυνοίκεον αὐτῇζι 841 b
ζυνοίκησαν 974 b
ζυντελεαίνειν 861 b
ζὺ νῦν 855 b
—— νῦν ſine ὦν 907 b
ζυρμαίη 894 a
Suſa, Suſorum 984 b
ζυχναὶ πόλιες 953 b
ζφέας αὐτὲς 958 b
—— ἑωὐτὲς 867 a
—— ὑπερβαίνζ ἔρεα 922 b
σφέων αὐτῶν 818 b
σφὶ & σφίσι mixta 801 b
σφόδρα μηδίζειν 994 a
χοινίοιζι 936 b
Σωκλῆς 948 a
Σῶζ 992 b

T.

Τὰ ἄλλα 828 a
τὰ αὐτὰ, non ταυτὰ 865 a
τάδε ἢ Δώδων 875 a
—— οἱ ἔλεγε 833 b
τὰ ἐμὰ, non τἀμὰ 825 a
τὰ ἐναυλία 822 a
τὰ ἐν Ἕλλησι ſine ἧ 885 b
ταλαιπωρίην δίκεσζ 952 a
τ' ἄλλα κλήνεα 870 a
τὰ μακρόταζα ἰδεῖν 867 a
τάμνων 818 a
τάξιζ ἀξιοῦμεθα 995 a
τὰ πελέκαζα 824 a
τὰ πρῶτα Αἰγινητέων 997 a
Ταριχεῖαι Πηλουσιακαὶ 863 b
ταρσοὶ καλάμων 846 b
τὰς νέας τὰς πάζας 954 b
τὰς πάθας τὰς Κύρε τῇσι ἑαυτῇ ὁμοιὰ 833 b
ταῦτα ἀκέσανλα, ſine vocula δε 894 b
—— ἀναισιμῶται 902 b
—— γινόμενα pro caſu ſecundo 878 b
—— δύναζ 886 b
τὸν Ταῦτα ὄπιθ. 831 a
ταῦτα ἢ ἐγὼ εἶλο 818 b
—— μὴ 991 b
—— ὐδαμῶς ſine ἧ 996 a
—— προεκομίζετο 933 b
ταῦτά τε ἐπιρωλᾶν 825 a
ταῦτα ubi malit quam τάδε 835 a
ταύτῃ 961 a
—— ποιοὺμενοι κομιδὴ 959 a
ταύτῃ pro ταύτῃ 864 a
—— γὴ 890 b
—— δὴ 894 b
—— ἐπορθόνλο 986 b
tautologia non eſt in Herodoto 896 b
ταφῆναι δημοσίῃ 909 a
τάφρῃ 942 b
ταχύτερον 934 a
τε adjectum 843 a. 844 a
Teiſpes, filius Achæmenis 967 a
ἐποιεέ τε ἢ ἐνετέλλετο 858 a
τεκμήριον 888 a
Τελέσαρχζ 918 a
τέλμαλι ἀσφάλτῳ appoſitio 846 a
τέλζ ἦ ἐπί τε 870 a
τεμῶζι 878 a
τέσσι 883 b
τέσ σμικρὸς, σμικρὸς τέσ 812 a
τέσσερες 840 a
τεσσερακόνλα 799 a
τέταγμαι ἐγὼ 830 b
τέλεσμμένα θυμήμαλα 883 b
τῇ & γῇ confuſa 828 a
τήκει 885 b
Τῆμνζ, Τῆνζ 842 a
τῇ δ' ἔχε 936 b
τῇ ἐς θεὸν, ſcil. ἰδὸν 816 b
τῇ νηῷ 849 a
τῇ πρώτῃ ἰέναι 816 b
—— ὧρίω 858 a
Τήρεω θυγάτηρ 930 b
Τηρεὺς 978 a
τιάραι, πῖλοι ἀπαγὲς 973 a
τιάρεν maſculine 837 b
Tibi ferio, jacto 876 b
Τίβισις 926 b
Τίγρης 945 b
τιήρης 991 b
τιθέαν) 977 a
τιθέναι λίθους 931 b
τίνειν ζυγὰ 886 a
ἐσι τι ὐδεμία μηχανὴ 901 b
τι interpoſitum 834 a
ὅσον δέ τι 861 a
ὥς γε τι μᾶλλον 840 b
τί ὐδὲν 985 b
ὐ γάρ τι σωθαῖαι νομαὶ 922 a
τὸ ἄνω ζ γνάθε 997 a
τὸ αὐτὸ 841 b
τόγε τοπαλαιὸν 980 b
τὸ μὴ ἀπ' ἡμέων 993 b
τὸ θέλῃ 954 a
δεινοί τοι ἔωσι 843 a
τοιάδε 900 b
—— ποιεῦσι 876 a
τοιγαρῶν 935 a
τοιοῖσιδε 869 a
τοιῦτο 805 a
τοιῦτον 932 a
τοιύτῳ τρόπῳ 935 a
τοιῶνδε συμμάχων 988 a
τρόπῳ τοιύτῳ 889 b. 961 b. 980 a
τοῖσδε ἀμείβετο 797 a
τοῖσιδε 897 a. 900 a
τοῖζι Λυδοῖζι ἢ τοῖζι Μήδοιζι 819 a
τοιῷδε δὴ χρέων) 881 b
τὸ καλέε) 864 a
τὸ μὲν νῦν 965 a
Τομύρι, Οὐρι 855 b
τόνδε τρόπον 870 a
—— τ τρόπον 953 b

τό-

τόξα 889 b
τοπροσωλέρω 829 b
τοσάδε pro τάδε 829 a
τοπρὶν 900 a
τοσόνδε ἔτι 942 a
τό τε ὄνομα καὶ θυσίη 873 a
τῦδε εἵνεκα 987 a
τῦ Ἡφαίςυ Τῦ ἐν Μέμφι 858 b
τῦ παιδὸς τῦ ἑαυτῦ 833 a
τὺς παῖδας τὺς Κροίςε 825 b
τῦτο ἐν Αἰγύπτῳ 898 b
— ὕτω ποιέε) 838 b
— τοιῦτο 967 b
τῦτον φόβυγλα in repetendo 897 b
τύτων αἴτιον 866 a
— ὑδὲν 865 b
τρέψαι ἐς γέλωτα 976 b
τελήκονλα 803 a
τελήρης fœmininum 917 a. 959 a
τελπήχεας, cōk ἐλάσονας 915 a
Τελοπικὸν ἱρὸν 840 b
tripodes in locis ſacris ibid.
τελτα, δύτερον 865 b
Τελτανλαίγμης 851 b
τροπέων θερινέων 864 b
τρῶμα 939 a
τύπον ποιησάμενον λίθον 912 a
τύπον ἀντίτυπον 817 a
τύπεθαί τινα 876 b
τύχον ad lapicidas 975 b
τῷδε οἱ 855 b
τῷ μεταξὺ τύτυ χώρῳ 937 b
τῶν δ ὧν 955 a
τῶν τινα αὐτομόλων 958 a
τῶν τις Περσέων 823 a
τ' ὠπὸ τύτυ 907 b
τ'ωυτὸ τὸ ὄπι, ſine καὶ 904 b
τ'ωυτὸ τοῖζι Μήδοιζι 828 a

Υ.

Varietas ἀνὴρ ποιδύμνιος 989 a
— Herodoti 796 a
— in longa narratione 984 a
— ſermonis Ἀρτεμισίη ὡς πεισομένης 988 b
ὑβριςότερον 911 a
ὑγιείη 881 b
ὑγιηρέςαλοι ibid.
ὕδατα καὶ σιτία 867 b
ὕδατον αἰθρίε 866 a
ὕειν σφι 801 b
Υέλη 843 b
Vindingius male vertit Herodotum 867 b
— rejectus 963 b
Hylæa non tota ſui nominis 921 b
ὑμέων αὐτέων 934 b
unus cogitatur in omnibus 837 b
Voſſii ad Melam ira in Salmaſium 939 b
— aliena ſcribit 968 a
— monſtroſus in notis ad Melam 893 b
vota in animo concepta 901 b
ὑπαγαγὼν ὑπὸ δικαςήριον 960 b
ὑπαραιρημένον 909 b
ὕπαρχοι ἐν Θρήκῃ καὶ Ἑλλησπόντῳ 976 b
ὑπέαλι τύψαι 928 b
ὑπειρόχως 948 b
Ὑπερβόρεοι 813 b
ὑπερβαλέεθαι 910 b
ὑπερβάλλεθαί τινα ἔργοις 890 a
ὑπερεξέρυσαν 984 a
ὑπὲρ θάλασσαν καλήκειν 867 b
ὑπερθαλασσίδιοι χῶροι 942 a
ὑπερθερόνλα 964 a
ὑπ' ἑωυτῶι 854 a
ὑπίεθαι 892 b
ὑπισάμβων ἐλάχιςον 853 a
ὑποδέδεκλο 945 b
ὑποδέκε) 955 b
ὑπὸ δικαςήριον ὑπάγειν 998 a
ὑποκρηπιδίδιον 804 a
ὑποκεκινάμβων 908 b
ὑποκρίνεθαι 899 b
ὑπολαβὼν λοιμὸς 953 a
ὑπολιπόμβνοι 933 b. 934 a
ὑποπάσας 838 a
ὑποτελείην φᾶναι 942 b
ὑπὸ τ' ςρατὸν 998 a
ὑποτύπλειν 895 a. b
ὑποτυπλωσα n. ſe ipſam 916 b
ὑπὸ φαῦσιν 969 b
ὑποφύγω 900 b
ὑποχωρῆσαι χώρης 855 b
Ὑρκίη 980 b
ὕσε) paſſivo ſenſu 863 a
ἐς τὴν Ὑςέρλω 993 a
ὑςέρλζαν 958 b
ὑψηλὸν πεδίον 821 a

Φ.

Φαίνεαι μέγα πλυτέων 803 b
Φαίνον) τρία 973 a
φάλαγγες ςεσάμιναι 913 a
φαεθνδάτης 974 b
φαρναζάβης 974 a
φέρειν ἀγγελίας 831 b
— παιδίον 955 b
— ἐς αἰχύνλω 797 b
φερόμβων δύτερος 997 a
φέρονλαι ἐς αἰχύνλω 917 a
Φερῶν 890 a
φέρων κεφαλὴν 892 b
φόβυγειν ὑπὸ χερσονήζε 954 a
φημίζεθαι 916 a
φησὶν in altercatione 905 a
φήζω ἐς μέζον 932 a
φθαρλῶαι 966 b
φθόνῳ εἰποιμι 996 b
φιάλη in Scythæ baltheo 920 a
ficuum æſtimatio 818 a
Philemoni vindicati ſui verſus 873 a
φιλίτις paſtor 894 a
φιλοινίαι 906 a
φίλον καὶ ξεῖνον 907 b
φλύαρλω τρία χίζια 928 a
φλαυροβόρλω 966 a
φλαυρότερον 829 a
φλοιὸς liber 913 b
φλύζις 970 a
φοιτᾶν 880 b
φοιτῶνλες 820 a
φόρον τάτλειν 937 a
φρέζειν de Magis 970 b
φρενὶ λαβεῖν λόγον 994 a
Φρίγες 974 b
φυγῶν ςρατόμα 991 a
Φυλλὶς 977 a
φύσιλα φύειν 922 a
φωκαίη 821 a
φωκεὺς, Φωκαιεὺς 934 b

Χ.

Χάλκεα, an κρήνεα 973 b
χαλκήιον ad confabulandum 817 b
χαμάθεν 894 a
χαμόθεν 830 a
χαεφόδραν 986 b
χαείζεθαι 810 b
χείλεα καὶ καταβάσιας 850 b
χειμασίλω 865 b
χειρώσων) 932 b
χερζονησῖται 934 a
χθὲς καὶ τήμερον 874 b
χθονίων θεῶν 963 b
χίλια τάλαντα 849 a
Χίλων 812 b
χοροὶ in feſto Bacchi apud Ægyptios 872 b
χρήζων τ' ὑμέων 972 b
χρῆμα μέγα 805 b
χρυσομβνὰς πέμπειν 823 a
χρηςήριον τὸ Ἑλληνι 875 a
χρύνω ἔλυσαν 946 b
χρυσόκομα τ' πλεκτῶν 880 b
χρυσᾶν ςρεπτὸν 905 a
χωρίοις ἐνιδρύσαθαι βωμὺς 901 a

INDEX RERUM ET LOCUTIONUM ET VOCUM.

Ψ.

ψακάδι ὕεσθαι 903 b
ψάμμη, ψάμμος 939 b
ψέλιον 937 b
ψιλὸν χωρίον 821 a
ψυχρῷ λαῷ 869 a
ψυχρότερος 865 a

Ω.

ἐν Ὠι 850 a
ὧδε δεκόμεθα 992 b
ὧδε ἑρδομένη 927 b
— ἔχε 964 a
— λέγον 957 b
— λέγουσι 909 a
— σημανέω 907 a
ὠδώθη τὸ πεῖγμα 956 b
ὠικῆλο οἱ πόλις 852 a
ὦλλοι, ὠνὴρ 835 a
ὦν 852 b
— ejectum 822 a
— in fine periodi 991 b
ὁ γὰρ Ὢν αἰεὶ 849 a
ὦνθρωπε 805 a. 823 b
ὦρυχλαι 909 a
ὡς ab principio omissum 903 b
— male expulsum 820 a. 821 b
— ἢ διφρόνη ἐγ. 985 a
— ἢ ἰὼ fine καὶ 922 b
— εἴκοσι ἀπέχει 947 b
— εἰ νικηθέωσι 988 a
— εἶχε 952 b
— ἐκάσῳ 837 b
— ἐμοὶ δοκέειν 937 b
— μὲν ἐμοὶ δοκεῖ 842 b
— ἐς ἀμείνονα ἄξεσι 936 b
— & ἐς confusa 906 b
ὥς ἐσι 930 b
ὡς θυγατέρα εἰσελθεῖν 891 b. 895 a
— ποδῶν ἦκον 962 a
ὥστε ποιέεσθαι 880 a.
ὡς τᾶτον ἐξελήλυθε 918 a
ὠτειλὴ, ὠτέλλω 834 a
ὠφελούμενος 879 b

CORRIGENDA AUT INSERENDA

IN CONTEXTU GRÆCO.

Pag. 17 vers. 48 τυγχάνοι n ὁ & in ima ora adde n. τυγχάνῃ. 19, 46 βίων. 26, 11 ἐπειρῶτων. 29, 25 σφέων αὐτῶν. 30, 7 ἀναγκαίης. 32, 36 ἀμύνῃ. 40. 20 μοιρέων. 58, 42 ὀρέων. 59, 34 ἐπὶ σφέων αὐτέων τῷ. 72, 48 ὁ τῷ μὲ τὰ. 82, 12 τεσσερήκοντα. 85, 14 οἱ δὴ ὧν. 91, 32 ςάδιοι, Αἰγύπλιο τὸ. 92, 12 μὲ πλόον, ἀρξαμ. 94, 46 πόλιος ῥέει εἰς ἰὼν ὁ Νεῖλος· τὸ ἢ λάτ ταύτης τ πόλιος χίζει). 113, 39 ὡρπάζοντες. 115, 20 θηρῶτης. 118, 25 Ἀθήνης, 127, 2 ἐπ' ἐκείνων. 144, 9 πολοσσὸς ξυλίνης τοσᾶτος. 176, 19 ὑπεξίθεσο. 185, 40 ὑπαφιεμένῳ. 199, 12 κτῶνῃ. 200, 24 κὴ αὐτοὶ εἰδος ὁμοιότατοι. 240, 48 ἐς λέβητας. 246, 45 Ἀελαπτάδης. 361, 42 ὄνομ. 363, 2 ἔτι τοσαῦτα φρονέω. 369, 33 ἔκον. 401, 31 Ἀμφελίαν. 410, 47 Γόργος. 412, 22 δίξωσαν. 499, 29 ἔκας ος. 520, 41 τάτες. 548, 25 ὦ τέλει ἐᾶτι.

IN INFIMIS ORIS.

Pag. 27 dele e ὁρῶν. 58 Scribe b ἀνεπεκχθέντες. c ἀρέων. d τοῦτο. 93 k μήτε κλύσεσθαι σφι ἡ χώρη τὰ δὴ λοιὰ. 108 g Νηρηίδων κὴ τ ἄλλων. 156 e ἐκόμιζε. 255 c MS. ταυτὰ. 360 b κὴ ἰὼ ἠδ. 416 τῃ c. κὴ τῶν λοιπῶν σφι 517 ὑπέμφοι.

IN VERSIONE LATINA.

Pag. 18, vers. 37 lecta pecora numero singula tria millia. 19, 43 hastile spiculis similiter aureum. 21, 31 excrevit, gentibus plurimis se conjungentibus illi, & aliis gentibus barbaris frequentibus. Insuper mihi videtur gens Pelasgica .. fecisse. 22, 41 ut hoc sit. 24, 36 quum præterea etiam. 27, 33 socius armorum, citra. 28, 7 istum. 43, 21 CYAXARES Phraortæ filius. 51, 31 statim tunc mortem. 56, 2 desinere esurire. 56, 4 desinere edere. 58, 15 Æolenses, postquam Lydi ab Persis subversi sunt, celerrime legatos. 59, 33 fanum construxerunt sibi peculiare, cui nomen posuerunt. 65, 11 à Mytilenæis gererentur, misso. 66, 13 oppugnabat. 78, 7 frumenti; rigatum tamen ex fl. 79, 3 orbiculata. 85, 35 reginæ. 101, 14 ultimis: sed Ister totam Eur. 103, 47 extremam coxam. 110, 33 templum, quo processit, memoriam. 114, 20 aqua subdivo sereno. 122, 24 tusum exprimunt, alii frictum excoquunt. 128, 35 longitudinis singulos, oct. 181, 40 Archiæ nepos, Samii. 184, 16 defuncti resurgunt. 184, 23 Cambysi audienti quum plac. 201, 15 resolvi extortos. 205, 49 loquuta sum. Visaque. 235, 13 circumnavigantes, &. 235, 28 circumnavigare. 244, 18 deinde salignis ramis cont. 245, 38 conterunt cupressi & cedri & thuris ligni aliquid. 251, 10 fiunt orgyiarum trecenta. 321, 10 multos in exilium egerit, multos 350, 2 aliquid aut regi aut reip. 350, 33 Phœbeium. 373, 30 Scopadis. 382, 12 conferuntur. 391, 4 in mare. 407, 43 habebant equitatum. 410, 47 Gorgus 415, 37 Phagreti. 427, 5 nullis non Græcis majores. 440, ult. iter per Thess. 463, 30 Gorgi. 500, 35 tradidit & generi Chalc. 503. ult. urbs Phrygiæ magna. 513, 41 evadere pot. 525, 47 extispicia.

IN

Pag. 794 *b* 24 adde : Iſte autem locus tanto acrius debuit penetrari, quoniam in eo vera cauſa deſignatur, quæ Herodoti animum commovit ad temporis ſui partem tali ſcripto impendendam, quo ſervarentur geſta ab hominibus, nec tempore obliterarentur. Hanc vero cauſam quum pleniſſimo ore ipſe profiteatur, quid eſt, quod ita urget iſte Theophilus ad Autolycum in principio libri III mirum in modum confuſe varia queſtus & ſcripta veterum ad φλυαρίαν redigens pergit : Τί ὠφέλησεν Ἡρόδοτον ἢ Θουκυδίδην αἱ ἱστορίαι αὐτῶν ; Indigne profecto, quum nulla non ſæcula teſtata fuerint eos frui ſcopo, quem petierant, qui non debet alius ſupponi, quam quem ipſi ediderunt, ut confecerint aliquid vel gratum vel utile poſteris.

797 *a* 50 *δίνλω.*] Sic 3, 76 ἐν τε δὴ τῇ ὁδῷ μέσῃ ϛείχονλες ἐγίνονλο. Sed MS. clare *σίχῃ*. Deinde repet.

799 *b* 38 ἐν ᾗ δὴ ἢ ἐν τῷδε, niſi locum hunc intactum vellent eſſe ſimilia prorſus verba capitis 15 libri ejuſdem tertii.

800 *a* 32. 8, 14.

801 *a* 44 pluralem *εἰσὶ*, & alio vocum ordine, ut.

803 *b* 37 placuit, quam explanat 7, 49 αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἀρχῆσι ἢ σὺκὶ ἄνθρωποι τῶν συμφορέων. Majus.

805 *a* 6 πλεῖων.

822 *b* 44 ſibilante? Nequiverunt ulterius ire, quam Salmaſius duxerat ad Solin. p. 250, non noſcens niſi *δίετία*, *διείηεία* & *διεξὼ* & tum *διεσία*. Scilicet.

831 *a* 40 θάψαι. Et cap. 22 ejuſdem libri Πᾶσα ἀνάγκη ἐϛὶ ὕσαι.

833 *a* 35 mutavi ex MS. prout oportuit, ἡμῖν.

836 *a* 7 contuliſſe. De Pſammenito ſcribit auctor 3, 15. Ἔνθα δὴ λοιπὸν Δαρεῖαῖο, ἔχων ἤδὲν βίαιον, in quo ſane includitur Cambyſen quoque benignum & liberalem circa eum fuiſſe. Juſtinus.

838 *b*. in principio inſere :

56, 1 Πεινῶνλας παύεσθ.] Annotavit hunc locum Cl. Gatakerus in Adverſariis Miſc. lib. 2 cap. 6, quem parum rite ceperit Valla, vertens *Græcos paſtos jam demum non eſurire amplius*, quum contrarium huic plane voluerint illi, *Græcos ubi edere deſierint, adhuc eſurire.*

56, 7. Μεθυσκόμενοι ᾗ ἰώθασι.] Fuit hic inſtar loci communis, qui placuit valde Græculis, ut ubique tranſcriptus exſtaret; prout apparet ex ſcholiis ad Ariſtophanis Ἱππέας v. 91, unde propagatus fuit bis in Suidæ Lexicon, tum in v. Οἶνος, tum alibi. Sed præclare hinc patet, quam iſti tranſcriptores Herodoto abuſi fuerint, contra quam decebat, & bene de hoc loco meritus fuit Stephanus in Prolegomenis.

57, 12. Μέζω τὰ ἀδικήμαλα ἐόνλα τῶν ϛαυρωμάτων.] Habet igitur hæc lex hunc unum caſum, ut caverit, ne ob unum delictum extrema pœna puniretur homo, ſed tantum ob plura, & ut tunc tantum, ſi pateret crimina majora eſſe, quam erant miniſteria vel obſequia olim ab eo præſtita, liceat iræ indulgere. Quid igitur eſt, quod ex his verbis Herodoti colligit Deſid. Heraldus lib. 1 Adverſar. cap. 9 obſervaſſe Perſas, ut hominem lege multandum, ſi plura bene feciſſet antea, quam male poſtea, vel contra, ſuffragiis omnibus liberarent? De pluribus antea benefactis nihil habet Herodotus ; ut totum id ſit alienum. Adducit & hunc locum Briſſonius lib. 1 regni Perſar. p. 87 ſane imperfecte, ſcribens : *At nec ob unum aliquod admiſſum in reos nocenteſve facinoris convictos, animadverti moris erat : ſed ita demum, ſi comparatis eorum inter ſe bene vel male factis, mala prævalere præponderareque liqueret.* Cæterum hæc lex quidem fuit, ſed quando obſervata? quot exemplis ab hiſtoria narratis ea conculcata fuit?

838 *a* fin. *ἀλέσι*, ut 5, 184. *ἀλέσι μὲν γὰρ σφι ἐϛὶ Ἄτλανλες ὄνομα.*

843 *a* 2 imitationem.

850 *b* 44 *ἀμάξας.*

857 *b* 13 *ſecuit.* Et plu-

859 *b* 23 Etymologicum. Quum vero diſerte id ita de hoc rege tradat Herodotus, ut dicat *λέγον βασιλεῦσαι*, non debuit hinc ſcribi, ut video fieri hodie pag. 65 Ægypt. Orig. *quia, ut diſerte tradit Herodotus* II, 4, *Menes primus ex hominibus regnavit*, & pag. 68 *quod Menes iſte ab Herodoto dicitur primus Rex.* Certe non Menes dicitur Herodoto, ſed eſt uniſyllabicum, nec ſua fide quidquam ejus generis dicit, ſed eorum, ex quibus inquiliivit.

864 *a* 10 ſed accentu, quem gravem vocant, ſignato.

870 adde. 105, 40 Ὡς ᾗ αὐτοὶ λέγουσι, ἔτεά ἐϛι ἐπλακιχίλια ἢ μύρια ἐς Ἄμασιν βασιλεύσαντα] Hinc ſcribitur in Ægyptiis Originibus pag. 17. [Nam ab Hercule, qui ſecundis Diis adſcribitur, uſque ad Amaſin, XVII millia numerari tradit lib. II cap. 43] nempe Herodotus. Tanquam jactaviſſet ſe inſpexiſſe ipſos annales, & hinc traderet numerari. Quam procul hinc diſtat mens Herodoti? ſatis patefacta per quartum ver-

bum citationis, quam præmiſi, ut certe ſcias totum hoc eſſe Ægyptium.

884 *a* 12 commiſceantur, ut notavit Salmaſius in Plinianis pag. 187, ubi ipſum hoc λίτρον pro exemplo ponit.

884 *a* 49 in Theſauro. adde. Ut ſcias quid hac nota & iſta expletione Latinorum, ex adæquatione Græcorum effecerim, ecce quid ſcripſerit Gabriel Clauderus in Methodo balſamandi cap. 4 pag. 58, [Quæ vero de ſecundi generis conditura refert, quod ſine apertione ventris, ſola ſalis vel nitri adſperſione, ac immiſſione olei cedrini in alvum per clyſterem applicatum, quod oleum poſtea reductum ſimul reducat inteſtina tabefacta, mihi ut hoc credam, perſuadere nondum valeo; ſed ſtatuo Auctorem non-Medicum quarundam adhuc neceſſario præſtandarum eſſe oblitum. Quamvis enim huic liquori balſamico per ſiphonem in inteſtina immiſſo ſua efficacia omnino concedatur, tamen quia notum eſt Medicis, pharmaca per clyſterem intruſa lethaliter decumbentibus, pedemque in cymba Charontis habentibus, ſtatim alvo rurſus effluere, partibus nervoſis hæc alias retinentibus, ſed ob ſtuporem ſpirituumque defectum non amplius operantibus, non video, quomodo hoc ſtante, in corporibus mortuis cohiberi, & operari poſtea poſſit. Vel ſi fortean vi intruderetur, ad minimum tam cito ad ſuperiora penetrare non adeo aptus eſt; Et ſi eo penetraret, ſane antequam per tabefacta (uti loquitur) inteſtina quoque tranſiret ad meſenterium, ſtomachum, imo hepar, lienem, ipſaque in Thorace contenta adſcenderet, eadem ſane putredine corrumperentur; præprimis & quod quaſi cardo rei eſt, cum illi exterius præter ſolam ſalituram nullum corruptioni reſiſtens ſuccurrat.]

885 *a* 12 quos.

889 *a* 125, 43 *Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ*] Hanc ſcripturam revocare debui, quamvis eadem repeterentur 7, 89 *Φοίνικες μὲν σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ*, ubi fateor nihil a me annotatum eſſe, undecunque id contigerit. Attamen dico debuiſſe me ex optimo MS. nunc ſic edere, ut claro exemplo pateret appellationis diverſitas in utroque populo, quum ſequantur mox *Σύριοι οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμόν*. Itaque non aliter habet Herodotus 1, 72, ubi quum etiam præmiſiſſet, *Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπ' Ἑλλήνων Σύριοι ὀνομάζονται*, mox addit, *Ἔνθεν μὲν Συρίης Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ ὧν ὀνύμεθα καὶ Παφλαγόνας*. Nec aliter egit jam in 3, 90, ubi quum dixiſſet *Μαιανδρίων καὶ Συρίων*, mox addit *Κιλίκων τε καὶ Σύρων* verſus Ægyptum. Itaque etiam lib. 5 cap. 49 *Φευγόντων δὲ ἐχόντων Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίης καλέομεν*, quæ verba citavit & Caſaubonus ad Strabonem p. 213 D. Item 2, 159. *Σύροισι πεζῇ συμβαλών Νέκως*. Sic quoque magnus ille vir ad Strabonem decreverat ſimiliter *Σύρους* ad mare mediterraneum ſtatuens pag. 23 B, pag. 26 C, pag. 49 B, donec in paginam 444 incideret, ubi ipſe, ut dico, pag. 213 D apponit verba Herodoti ex tribus locis, ſane fluctuantia in ambiguo, inprimis nodoſum illud ex libro 1 cap. 6 *Μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων*, quippe quod plane imitari videtur ſcholiaſtes Apollonii Rhodii ad 2, 366 notans. *Ἔστι δὲ μεταξὺ Σύρων τε ἐν τῷ Πόντῳ καὶ Παφλαγόνων εἰς τὸ Πόντον ἐκδιδὺς ὄρος Σινώπη πόλις*. Immo quam his contraria illa 7, 63? *Τὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Λευκόσυριοι*, quæ citat & Grævius ad Julium Suetonii cap. 20. Inſpici magis accurate meretur optimus codex, antequam ſtatuatur aliqua Herodoti indifferentia circa iſta, quum 7, 72 omnino Syros vocet illos Ponti finitimos, & quidem ter, ut ex ipſo MS. repoſui; ubi vulgo ſemel intercurrebant ſatis indecore *Σύριοι*. Debuit hæc lector ſcire. Et eſt aliquoties agitatum.

896 *b* inſere ſuo loco 143, 41 *Ἐν μυρίοισί τε ἔτεσι καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισί τε καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἔλεγον*] Sunt clara verba Herodoti, de quibus ita video nuper ſcriptum eſſe in Ægyptiis Originibus pag. 17 [Herodotus denique Regibus, poſt Deos, Semideos & Heroas, tribuit lib. 11 cap. 142 annorum 11340 uſque ad Sethon &c.] At nihil tribuit Herodotus, qui modo refert, quid ex nonnullis in Ægypto audiverit.

897 *a* inſere 144, 47 *Καὶ τούτῳ πενταχιλίους καὶ μυρίους λογίζονται εἶναι* &c.] Nimirum Ægyptii, de quibus omnino & ſolis illic agit; immo & mox perſpicue dicit *καὶ ταῦτα λιγύπλοοι ἀτρεκέως φασὶ ἐπίστασθαι*. Attamen hinc ſcribitur in eiſdem Originibus pag. 17. [at à Dionyſo, qui inter Tertii ordinis Deos exſtitit, uſque ad eundem Amaſin computat (Herodotus) cap. 145 xv *millia, idque Ægyptios jactare* ait, *certo ſe ſcire, quum ſemper numeraverint & annotaverint annos.*] Nunquam probabitur Herodotus ſic computaviſſe. Doloſe hæc ſcripta.

900 *a* 9 hoc Cereris feſtum.

902 *b* 20 *ἔρων*.

909 *a* 56 per unam voculam optimus.

911 *b* 10 192, 43.

30 194, 3. *Ἔχθεα*.

915 *b* inſere 206, 25 *Διὰ τὸν ἀπὸ κακῆς ἥψιος*] Nulla varietas in MSS. nec Italicis nec Anglicis, ut id quod margini impoſuit Stephanus, *δι' ὃν τινα κακ.* ſtet fide ipſius Stephani, etſi id foret commodiſſimum.

Scri-

Scripti codices tantum ita non dividunt, ut fit in editionibus, ſed ſimpliciter ut & edidi. Cæterum ſcribi oportuit δι' ἃ τινα κακὰς propterea quæ exprobrata illi erant, & male de ſe loqui homines vulgo intellexerat.

917 *a* 35 *nequaquam omnia quæ dabantur percurrit*, id eſt, recenſuit, *& accepit.*

920 *a* 10 rem concepiſſet ita eveniſſe.

928 *a* quinto ab fine: MS. τεῖα, quod confirmat ipſe Herodotus 7, 121. Τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὰ πρὸ ἑωυτοῦ ἐόντα.

931 *a* inſere 250,7 Ἐκ δὲ Ἰνδικῆς] Quum viderem Latine verti *è Scythica*, non debui dubitare de interpretis hallucinatione in Geographia, ut maluerit ſic generale aliquid admittere, quum Herodotus indicaret ſpeciale, & hodie ſatis didicerimus Sindos in illo litore habitaviſſe, quorum terram latere ſub manca Græca voce patet cuivis. Interpretationem igitur juvi, quia Herodotum opinor ſcripſiſſe Σινδικῆς.

931 *a* 20 ἐπεξεῶτα.

938 *a* 43 aut errorem lect.

951 *b* 27. Μιλησίους. Et τείχεα ἐύεδαι quidem notavit & Th. Gale ex Arch. Quæ

952 *a* 33 ἐφεσὸς δέος.

b 31 Ἄμπη, ſicut & Th. Gale ex Arch. non.

959 *b* 50 uſurpare; niſi quum narrat θεωρὸς vel θεοπρόπους miſſos ad conſulendum oraculum, poſtquam omnia peregiſſent, ſcriptum oraculum reportaviſſe domum, ut patria legere poſſet divinum reſponſum, nec error in pronunciando committeretur. Vide 8, 135, & in legatis Crœſi 1, 47 Ex quo ſequitur hunc locum ab aliquo deſcriptum eſſe ex loco auctoris, qui verſaretur in narratione miſſionis ad hoc oraculum, in quo erat ſcriptum de iſta in hunc modum, Movebo &c. Unde prorſus apparet non eſſe Herodoti. Immo

965 *a* 12 ἀπάσας. Eſt plane ἔπεζε τὸ θέλεον, non addito πᾶν.

969 *b* 36 nec ab Jungermanno, nec ab Th.

970 *a* 30 machinamenta quibus homines contorquent intelligi.

972 *b* ult. τείχεα, & 8, 90 Σαμοθρηικίη νηῦς.

974 *a* 11 Ἰθαμάτρεω. Ipſum plane, quod effertur Ἀρτύνης. 3, 128. 9, 83.

974 *a* inſere 404, 28 Ἀπὸ ξύλων πεποιημένα] Licuit Vallæ interpretari *è lignis confecto*, quippe quod Græca vox notat. Scilicet etiam cum aliis Latinis reddere *è xylis*, quod fere magis in ea voce continetur, & notum ubique genus fili arborei vel lanæ, ut vulgo exprimimus.

982 *a* 36 abducerentur, & in Indice fulgeret Hegeſis Euryſthenis filius 7, 20.

b 11 optimus tertio quartoque & quinto verbis.

989 *a* 44 Offic. 18 commentatores, nec

992 *a* 41 Chalcidenſibus in ea regione habitantibus eam.

996 *a* 11 ab fine: Theſſaliam audita.

1000 *a* 14 Herodoto 6, 8. Et 5, 104 Ἀμαξάνιοι.

FINIS.